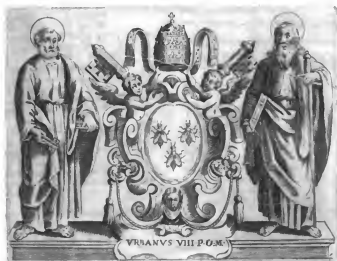

COLLECTANEA
DOCTORVM
TAM VETERVM.
QVAM RECENTIORVM,
In Ius Pontificium vniuersum.

TOMVS II.

In quo continentur Collectanea in duos posteriores
Decretalium libros.

AUCTORE AVGVSTINO BARBOSA I.V.D. LVSITANO,
Prothonotario Apostolico.

ROMAE, Ex Typographia R. Camerae Apost. M.DC.XXIX.
SUPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

THE
MAY 10 1890

THE
MAY 10 1890

THE

T O M V 2 11

Decorative
Decorative

Decorative

THE
THE

INDEX TITVLORVM 3

Quarti, & Quinti Libri Decretalium, in hoc
Secundo Tomo contentorum, iuxta
ordinem alphabeticum.

A Censurationibus, Inquisitionibus, & denunciationibus. lib. 5. tit. 1. pag. 141.
Adulterijs, & stupro. lib. 5. tit. 16. pag. 254.
Appellatis, & reuerentibus Baptisma. lib. 5. tit. 2. pag. 231.

C

C Alumnatoribus. lib. 5. tit. 2. pag. 157.
Clandestina desponsatione. lib. 4. tit. 3. p. 34.
Clericis pugnantibus in duellis. lib. 5. tit. 14. pag. 251.
Clerico venatore. lib. 5. tit. 24. pag. 302.
Clerico percussore. lib. 5. tit. 25. pag. 303.
Clerico excommunicato, depulso, interdicto ministrante. lib. 5. tit. 1. pag. 307.
Clerico non ordinato ministrante. lib. 5. tit. 28. pag. 316.
Clerico per saltum promoti. lib. 5. tit. 19. pag. 318.
Cognitione spirituali. lib. 4. tit. 11. pag. 62.
Cognitione legali. lib. 4. tit. 12. pag. 68.
Cognitione de agenda. lib. 5. tit. 22. pag. 298.
Conditionibus appositis in desponsationibus, vel alij contractibus. lib. 4. tit. 5. pag. 39.
Contagio leproforum. lib. 4. tit. 8. pag. 16.
Contagio strumarum. lib. 4. tit. 9. pag. 58.
Confanguinatate, & affinitate. lib. 4. tit. 14. pag. 78.
Crimine falsi. lib. 5. tit. 20. pag. 287.

D

D Elipsis puerorum. lib. 5. tit. 23. pag. 299.
Desponsatione impuberum. lib. 4. tit. 2. pag. 25.
Dinortijs. lib. 4. tit. 19. pag. 117.
Donationibus inter virum, & uxorem, & post dinortium restitutione. lib. 4. tit. 20. pag. 127.

E

E O, qui duxit in uxorem, quam polluit per adulterium. lib. 4. tit. 7. pag. 51.
Eo, qui cognovit confanguineam uxoris sue, vel sponsae. lib. 4. tit. 13. pag. 67.
Eo, qui sortitus Ordinem suscepit. lib. 5. tit. 30. pag. 320.
Excessibus Prelatorum, & subditorum. lib. 5. tit. 31. pag. 322.

F

F Rigidis, & maleficijs, & impotentia secundi. lib. 4. tit. 15. pag. 80.
Furtis. lib. 5. tit. 18. pag. 266.

H

H Areticis. lib. 5. tit. 7. pag. 198.
Homicidio voluntario, vel casuali. lib. 5. tit. 12. pag. 228.

I

I S, qui filios occiderunt. lib. 5. tit. 10. pag. 225.
Infantibus, & languidit expositis. lib. 5. tit. 11. pag. 226.
Iniurijs, & damno dato. lib. 5. tit. 16. pag. 406.
Iudeis, Saracenis, & eorum fernis. lib. 5. tit. 6. pag. 185.

M

M Agitris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. lib. 5. tit. 5. pag. 183.
Maledictis. lib. 5. tit. 26. pag. 303.
Matrimonio contracto contra in iudicium Ecclesie. lib. 4. tit. 16. pag. 88.

N

N atis ex libero. lib. 4. tit. 10. pag. 61.
Ne Prælati vices suas, vel Ecclesias sub annuo censu concedant. lib. 5. tit. 4. pag. 180.
Novi operis nuntiatione. lib. 5. tit. 32. pag. 331.

P

P Oenis. lib. 5. tit. 37. pag. 410.
Pœnitentijs, & remissionibus. lib. 5. tit. 38. pag. 418.
Privilegijs, & excessibus privilegiatorum. lib. 5. tit. 33. pag. 316.
Purgatione canonica. lib. 5. tit. 34. pag. 397.
Purgatione vulgari. lib. 5. tit. 35. pag. 404.

Q

Q ui Clerici, vel coenocetes Matrimonium contrahere possunt. lib. 4. tit. 6. pag. 47.
Qui Matrimonium accusare possunt, vel contra illud testificari. lib. 4. tit. 18. pag. 114.
Qui filij sint legitimi. lib. 4. tit. 17. pag. 90.

R

R aptoribus, incendiarijs, & violatoribus Ecclesiarum. lib. 5. tit. 17. pag. 260.
Regulis Iuris. lib. 5. tit. 41. pag. 493.

S

S Agitarijs. lib. 5. tit. 15. pag. 253.
Schismaticis, & ordinatis ab eis. lib. 5. tit. 8. pag. 220.
Secundis nuptijs. lib. 4. tit. 22. pag. 137.
Sententia excommunicationis. lib. 5. tit. 39. pag. 435.
Simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur, vel re-promittatur. lib. 5. tit. 23. pag. 158.
Sponsalibus, & Matrimonio. lib. 4. tit. 1. pag. 2.
Sponsa duorum. lib. 4. tit. 4. pag. 37.

T

T Ornamentis. lib. 5. tit. 13. pag. 150.
V Erborum significatione. lib. 5. tit. 40. pag. 478.
Vfuris. lib. 5. tit. 16. pag. 254.

Appro-

Approbatio Operis.

*Imprimatur si videbitur Reuerendiss. P. Magist. Sac. Palatij Apost.
A. Episc. Hieracen. Vicefg.*

EGo Felix Contelorius I. V. & Sacrae Theologiae Doctor, de mandato Reuerendiss. P. F. Hyacynthi Petronij Sacri Apost. Palatij Magistri perlegi D. Augustini Barbosa Lusitani I. V. D. &c. opus, quod inscribitur, Collectanea Doctorum tam veterum, quam recentiorum, &c. super Tertium, Quartum, & Quintum Libros Decretalium, Sextum, Clementinas, & Extrauagantes Ioannis XXII. & Extrauagantes communes, & nihil in eo reperi, quod fidei, & bonis moribus aduersetur, & ideo opus hoc summo ingenio, & industria elaboratum ad Reip. vtilitatem Typis mandari posse censeo, in quorum fidem me propria manu subscripsi Romae hac die 4. Augusti 1621.

Felix Contelorius manu propria.

Imprimatur.

*Fr. Andreas Biscionus Pradic. Gener. eg. Socius Reuerendiss. P. Magist.
Fr. Nicolai Rodulphi S. P. Apost. Magistri Ord. Pradic.*

COLLECTANEA DOCTORVM

tam veterum, quàm recentiorum, qui super singulas, seu principales libri Quarti Decretalium Rubricas, Textus, & Glossas ex professio, vel incidenter scripserunt.

De Sponsalibus, & Matrimo- nijs. Tit. I.

Super hanc rub. scripserunt Zabarella, Ioannes Andr. Ancharan. Butr. Felin. Panor. Præposit. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Stephan. Ranchin. in continuatione titulum Decretal. Durand. in speculo Iuris lib. 4. sub hoc tit. Ioan. de Londris in breuarij Sanctorum Canonum, Petr. de Raucenna in compendio Iuris Canonici, Martin. Mesnart. in epitome Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij, Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anastaf. Germon. in paratitulis ad quatuor libros Decretal.

De materia huius tit. vide Verat. in speculo con-
iung. Viuald. in candelabro aureo tit. de Matrim. Mat-
tensio tit. 1. lib. 5. noua recop. Card. Bellarm. in suis
controv. tit. de Matrim. Iuli. Sanazar. de Matrim. dis-
solut. Franc. Antoni. Oliuer. de nobilitate Matrim. Pe-
trum de Ledelma in speciali tract. de Matrim. & in
sua summa p. 1. de Sacramento Matrim. Henric. in
sua lib. 11. de Matrim. prax. Episcop. p. 1. verbo
Matrimonium, Seeph. Quaranta in summa Bullarj
verbo Matrimony impedimenta, & verbo Matrimo-
niales dispensationes, Egid. de Coniack de Sacram. to.
2. disp. 21. cum seqq. Io. Franc. Leo in thesauris fori
ecclesiasticis p. 2. c. 19. de sponsal. & Matrim. Rebel-
lis de obligat. Infirmit. p. 2. lib. 3. de contractu Matrimo-
ny, Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 31.
de Matrimony sacramento, Io. Petr. Fontanella in
tractatu de pactis nuptialibus, sine capitulis Matrimo-
nialibus, Francisc. Molin. de ritu nupt. & pactis in
Matrim. conuentus, Fr. Basil. Ponce in tract. de impedi-
men. Matrimony, Jo. Gutier. in speculo tractatu de Ma-
trimony, Bonacinâ in tractatu de magno Matrimony
Sacramento, omnium latissimè tribus tomis totam
hanc materiam eleganter tractauit doctiss. Thom. Sanchez, illius quidem fieri ordinis, qui nominis,
quod super omne nomen est, titulo præsignitur.

SVM MATRVM.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 Matrimonium valet quomodo non feruetur con-
suetudo regionis.

3 Consuetudinis nulla sunt vires circa substantiam
matrimonij.

4 Præstatu intellectus ad hunc tenet.

5 Statutum laicorum disponens circa substantiam ma-
trimony inibendo, vel impediendo illud, ubi ec-
clesia non improbat, non valet.

6 Princeps secularis inter Christianos addere possit
impedimenta irritantia nisi Ecclesia eam facultate
suo iudicio referuauit.

7 Statuta prohibentia mulieribus in extra territorij
nubant, nulla sunt.

8 Conditio posita per testatorem hereditatis suis ne est
alienius ius hominibus matrimonium conerabât
an iure sustineatur remissum.

9 Mulier nubendo iura alterius fori mutat sua ori-
ginis forum.

10 Coniuges tenentur simul habitare ad adiuvandum
se. mortuo, atque familiam promouendam.

Cap. De Frâcia. I. Ex Cœ. Tribur.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
nocentius, Collect. Zabarell. Ioan. Andr.
Host. Henric. Boich, Anchar. Butr. Felin. Pa-
nor. Præpos. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de
Neuo, Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concord.
vtriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Vi-
tuan. in rationali lib. 4. Inris Pontificij p. 1. Alago-
na in compendio Iuris Canonici pag. 557. desumi-
tur ex Concilio Triburiensi cap. 39. refertur ad Bu-
chard. lib. 9. Decret. cap. 67. & Iuo. p. 8. cap. 213.
& ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit.
1. cap. 1.

2 Probat hic tex. valere Matrimonium etiam si nõ
feruetur consuetudo regionis v. per Perez l. 1.
glos. 4. pag. 24. tit. 1. lib. 5. Ordinem. Cens. præf.

3 & canonic. quæst. lib. 2. quæst. 21. à princip. Nullus
enim sunt consuetudinis vires circa substantiam
Matrimonij Abb. hic n. 3. Zabarell. n. 50. & alij
quos refert Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 4. n. 9.
vbi n. 11. existimat consuetudinem legitime
præscriptam, & rationi consonam (qualis peti-
tur in cap. fin. sup. de consuet. ad legem statuen-
dam, & ad statuta deroganda) vires habere in-
duendi nouum impedimentum dirimens, ac
subinde Matrimonium aduersus eam consuetu-
dinem initum esse nullum; & addit ibi consue-
tudinis Gallicæ violationem in præsentis nõ obe-
scere valori Matrimonij, eo quod deliceret po-

5 testas in inducentibus eam; quia statutum laicorum disponens circa substantiam Matrimonij inhibendo, vel impediendo illud, vbi Ecclesia non improbat nec impedit, non valet, vti disponens de materia spectante ad Ecclesiam patet Bernard. reg. 698. *Concord. sponsal. p. 2. cap. 6. §. 10. m. 16.* Brunel. de *sponsal. concl. 19. n. 1.* Gaet. in re-
 6 pet. *g. ad l. i. m. q. 1. §. 4. n. 299.* cum seqq. Posset tamen Principes secularis inter Christianos ad-
 dere impedimenta irritantia, nisi Ecclesia eam facultate suo iudicio reservasset, vt per Angl. in florib. Theolog. p. 3. de *Matrim. q. 13. de impedimen-
 tis consanguinit. tit. 3. diff. 6.* Barthol. de Ledesma de *Matrim. dub. 29. concl. 1. in fine* Petr. de Ledesma cod. tract. q. 50. art. 1. dub. 1. Henric. in sum. lib. 13. de *Matrim. cap. 1. §. 4.* Sanch. de *Matrim. lib. 7. disp. 3. n. 1.*

7 *Causatus est quod ea, non sua etc.*

Notatur ad hoc quod statuta prohibentia mulieribus ne extra territorium nubant nulla sunt vt per Franc. Molina. de ritu nupt. lib. 2. diff. 7. n. 26. cum seqq. & a n. 34. disponit an conditio posita per testatorem hereditibus suis ne cum alicuius sexus hominibus Matrimonium contrahant iure sustineatur.
 9 Notatur etiam ad hoc quod forum suae originis mutat mulier nubendo viro alterius fori, vt per Duenh. reg. 377. Nam coniuges tenentur simul habitare, & conuiuere ad iuuandum se mutuo, atque familiam promouendam Valerio Reginald. in praes. fori parit. lib. 31. n. 302.

S V M M A R I U M

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalium etiam legitimis contracta per mutuum spon-
 sorum dissolui possunt.
- 3 Procedit text. in praesentibus sponso simul libere
 mutuo consensu non coactis sponsalia praecedentia
 dissolui.
- 4 Sponsalium dissolutionem quomodo facere debeat Or-
 dinarius, ostenditur.
- 5 Impedimentum publicae honestatis nullum nascitur ex
 sponsalibus mutuo consensu dissolutis.
- 6 Sponsalia iurata certa alicui personae etiam intuitu
 Dei mutuo dissensu dissoluiuntur.
- 7 Remissio, qua dissoluiuntur sponsalia, debet esse libera,
 non metu, aut dolo intuitu.
- 8 Sponsalia obligant sub culpa mortali.
- 9 Iuramentum a parte patris remissi patet.

Cap. Præterea. II. Innoc. ii.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
 nocentius, Collect. Zabarell. Ioan. Andr.
 Hostien. Henric. Anchar. Butr. Felin. Panorm.
 Prapost. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Ne-
 uo, Casal. in annot. Cened. coll. tit. 97. Ximen. To-
 letan. in concordantibus versumque iuris cum legibus
 Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. iuris
 Penafix pag. 557. Alagona in compendio iuris Ca-

nonici pag. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1.
 Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 11. & est post Concil.
 Lateran. sub Alex. 111. par. 6. cap. 33.

- 2 Probat hic tex. sponsalia etiam legitimis
 contracta per mutuum sponсорum dissolui
 distim, vt per Brunel. de *sponsal. concl. 9. n. 2.*
 & plures apud Cened. ad *Decretal. collect. 97. n. 4.*
 quibus adde Sanch. de *Matrim. lib. 1. disp. 52. n. 2.*
 Rebello de obligat. infirmit. p. 2. lib. 4. q. 8. sect. 1. n. 3. Fr.
 Molin. de ritu nupt. lib. 2. cap. 15. n. 23. Bonacin. de
Matrim. q. 1. p. 10. n. 1. Aegid. de Coniug. de Sacram.
 & esset. 10. 2. disp. 23. dub. 1. n. 1. Cutier. de *Matrim.*
 i. 24. d. princ. vbi n. 3. obseruat textum in praesentibus
 3 verè & propriè tunc procedere cum sponsi
 simul libere mutuo consensu non coactis sponsalia
 praecedentia dissoluiunt, & n. 4. aduertit
 oportere pro maiori negotij securitate quod
 4 praedicta vera remissio vtriusque partis fiat coram
 Ordinario ecclesiastico contrahentium; &
 prius monentur & modis omnibus inducantur
 ad obseruantiam fidei interposita, & inter
 se praestitz de contrahendo Matrimonium, vt
 in hoc tex. quo facto per iudicè si adhuc partes
 consentiant in dissolutione sponsalium, iudex
 eam dissolutionem approbabit, licentiamq.
 vtriusque concedet libere cum alio contrahendi.
 5 Et ex his sponsalibus, quæ mutuo consensu
 dissoluiuntur nullum nasci publicæ honestatis
 impedimentum tenet Basil. Poëc. de impedimen-
 tis *Matrimony cap. 18. §. 2. Vers. sequitur quoniam*
 10, Sanch. lib. 7. disp. 68. n. 21. quod quidem ve-
 rum est, nam Sacra Congreg. Concilij censuit
 sponsalia per verba de futuro contracta posse
 quandoque ante contractum Matrimonium per
 verba de praesenti mutuo contrahentium con-
 sensu dissolui, ac vbi sic dissoluta fuerint nulli
 hodie inducere impedimentum, prout testatur
 Rebello de obligat. infirmit. p. 2. lib. 3. q. 14. n. 2. & in de-
 clarat. sect. 5. n. 99. Armentar. in addenda recep. legum
 Navarra lib. 4. tit. 5. n. 1. in declar. n. 86. & 72.
 quos refero de offic. & potest. Episcop. p. 3. Alleg. 51.
 n. 188.
- 6 Amplia principalem textus conclusionem pro-
 cedere in sponsalibus iuratis certæ alicui perso-
 nae & intuitu Dei, hoc est propter eius amorē &
 eleemosynam pauperi faciendam, nam tunc per
 huiusmodi personam cuius intererat, remissio-
 nem, etiam si vtriusque iurata sint, mutuo quo-
 que consensu dissoluiuntur. Vide Coa. in cap. quā-
 uis postquam de pactis lib. 6. p. 1. §. 3. n. 1. & 4. & de spon-
 salib. p. 1. cap. 5. in intro. n. 1. Nau. in man. cap. 22. n.
 25. Brunel. d. concl. 9. n. 1. & 2. & concl. 16. n. 11. Fr.
 Emman. in sum. com. 1. cap. 245. n. 10. Lancel. Iustit.
 Iuris Canon. lib. 2. tit. de sponsalib. verbo libere. Petr.
 Greg. Synag. Iuris p. 2. lib. 8. c. 2. n. 8. Maties. in rub.
 pt. 1. glof. 2. m. 45. lib. 5. noua recapit. Menoch. de er-
 tur. casu 103. n. 1. Henric. in sum. lib. 11. de *Matrim.*
 cap. 14. §. 6. Vivald. in candelabro auro p. 1. de spon-
 salib. cap. 5. n. 31. Sarich. d. disp. 32. n. 6. & 7. Cutier.
 d. cap. 14. n. 1. Vers. quod. Rebello d. g. 5. sect. 1. n. 3.
 Aegid. de Coniug. d. disp. 23. dub. 1. n. 1. vbi cum
 7 Leon. Lestio intelligit modo libere vtriusque sic
 remissio;

remissio; si enim una pars alteram meru, vel dolo ad remittendum induceret, maneret nihilominus in conscientia obligata, secus si rationibus, vel precibus non nimirum importunis alteram ad remittendum induceret.

8 *Ut praeſtita fidem obseruent.*

Quia sponsalia obligant sub culpa lethali. Petr. Soc. *lect. 18. de Matrim.* 9. quod primum, Covar. *de sponsal. p. 1. cap. 4. in sum. n. 2.* Sarmi. *seleſt. lib. 1. cap. 3. n. 3.* Fr. Emman. *de sum. 1. cap. 144. n. 1.* Beja *reſponſ. casuum conscientie p. 1. casu 18.* Vega *in sum. lib. 6. caso 105.* Brunel. *de conc. 16. n. 9.* Petr. *de Ledoſima de Matrim. q. 43. art. 1. dub. 3.* Viuald. *p. 1. de sponsal. lib. 4. n. 23.* Perez *l. 1. vers. contrarium tamen, tit. 3. lib. 3.* Ordinam. Anaſtaſ. Germo. *de sacrorum immunit. lib. 3. cap. 21. n. 86.* & 87. Gutier. *de In- rrum. confirm. p. 1. c. 51. n. 5.* Henriq. *de lib. 1. cap. 13. n. 2.* Martien. *in rub. tit. 1. gloſ. 1. n. 43.* lib. 5. *nona Re- op. vbi Azeued. l. 1. n. 15.* Sanch. *de Matrim. lib. 1. disp. 27.*

9 *Et postea eandem sibi remittunt.*

Ergo iuramentum a parte parti remitti potest, ad quod iam citati Doctores ad *cap. 1. in princ. sup. de Iurim.*

10 *Commonendi sunt, & omnibus modis, &c.*

Intellige prout dixi ad *cap. ex litteris in 2. inf. hoc tit.*

SUMMARIVM,

1. Doctores referuntur super hunc tex. ſcribentes.
2. Affinitas non oritur absque ſeminiſ emissione.
3. Declaratur tex. in praſenti.
4. Impedimentum publicae bonestatis ex ſponsalibus ante ſeptennium initis ideo in praſenti oritur quia contrahentes erant proximi ſeptennio, & conſenſiſſe mutua cohabitatio cum nixu ad copulam.
5. Perit tutior in dubio eſt ſequenda.
6. Amplius non ſolum in dubio facti, ſed etiam in dubio Iuris, quando ſcilicet dubitatur utrum lex ſit ſtatuta nec ne, intellige prout infra.
7. Impedimentum publicae bonestatis per Conc. Trident. reſtriſtum eſt ad primum gradum.
8. Delictum in dubio praſumatur in foro Conſcientiae cum agitur de ſalute Animae.
9. Sponsalia ante ſeptennium valide contrahuntur malitia ſupplente aetatem.
10. Intellige in Matrimonio quando adeſt potentia generandi cum diſcretione.
11. Sponsa de futuro aliquando vocatur vxor.

Cap. Iuvenis. III. Eugen. iiij.

1. Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellemer. Ioan. And. Anania, Hoſt. Henric. Anch. Buttri. Panorm. Praepof. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Cened. collect. 19. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Caſtella p. 1.

& 2. Visian. *in ratione lib. 4. Iuris Pontificij pag. 3.* Alagona *in compendio Iuris Canon. pag. 557.* reſer- tur ab Anton. Auguſt. collect. 1. *Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 18.* & eſt poſt Concil. Lateranen. per. 12. cap. 8.

2 *Quod complere non potuit.*

Ergo copula imperfecta, id eſt ſine ſeminiſ effuſione ſuffi- cit ad contrahendam affinitatem, nam conſtat ex hoc tex. inenem, qui puellam nondum ſep- temnem duxit, & forſan tentavit conſumare, nec potuit, nō poſſe permanere in Matrimonio poſtmodum cum conſobrino eius contracto, & ideo hanc ſententiam ſolus ſequitur Mich. Medina *lib. 5. de ſacrorum humanum conſuetum. cap. 76.* At eitra dubium eſt tenendum ex ſola valis ſeminiſ penetratione absque ſeminiſ emissione minime oriri affinitatem, prout tenent plures ci- tati. Cened. *ad Decretal. collect. 19. n. 1.* quibus adde Azened. *l. 7. n. 17. tit. 20. lib. 8. nona Reſop.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. diſp. 64. n. 8.* vbi plures reſert, & n. 19. reſpondet cum Soc. *in 4. diſp. 41. q. 2. art. 2. col. 3. vers. ex quo ſit, & vers. quod ſi ob- ſcia,* impedimentum diritum non eſſe inducū in hoc tex. propter nixum ad copulam, quali ex illo oritur affinitas, ſed propter publicam honeſtatem ex ſponsalibus de futuro, quae ibi praecelſerant, ortam, & ideo dicitur in hoc tex. propter honeſtatem Eccleſiae id impedimentū eſſe. Nec obſtat quod ex ſponsalibus contractis ante ſeptennium non oritur publica honeſtas, ex eo quod ſponsalia ante ſeptennium nulla ſint; reſpondetur enim ideo ex ſponsalibus ante ſep- temnium initis oriri in praſenti publicae honeſtatis impedimentum, quia apparet contrahentes eſſe proximi ſeptennio, & conſenſiſſe mutua habitatione cum nixu ad copulam, quo caſu oriri publicam honeſtatem reſoluit Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. cap. 18. v. 2. vers. ſequitur 4.*

5 *Quod certius exiſtimamus, &c.*

Notatur ad hoc quod in dubijs tutior pars eſt ſequenda, vt per Cou. *in cap. alma mater p. 1. c. 2. n. 5. caso 1.* & de ſponsal. per. 1. *cap. 4. v. 1. n. 9.* Fr. Emman. *in sum. tom. 2. cap. 51. n. 6. conſecl. 4.* Vgolin. *de cenſuris tab. 1. cap. 14. in princip. n. 14.* Sayr. *rod. traſſ. lib. 1. cap. 16. n. 30.* & lib. 6. *cap. 2. n. 16.* & in clauſi Ro- gia *lib. 1. cap. 13. n. 9.* & 36. Flores de Mena *vari. queſt. lib. 1. q. 9. n. 18.* Azori. *inſue. moral. p. 1. lib. 2. cap. 18. q. 4.* & *cap. 19. q. 10.* & lib. 11. *cap. 15. q. 2.* Baſil. Pont. *de impedimētis Matrimonij cap. 26. v. 2.* Sanch. *de Matrim. lib. 2. diſp. 41. n. 9.* & in praepara Deca- logi *tom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 10.* & n. 50. Valquez *12. q. 19. art. 6. diſp. 65. cap. 3.* & *diſp. 66. cap. 1.* vbi ex- preſſe reſoluit non tantum in dubio facti, nempe quando dubitatur an res aliqua ſit in ſe lici- ta, aut illicita, ſed etiam in dubio Iuris, vt quā- do dubitatur an lex ſit ſtatuta nec ne, eſſe ſemper tutiorem partem ſequendam. P. Salas *1. 2. q. 21. ſci. 8. diſp. vni. ſeſt. 17. n. 152.* dicit etiam in dubio Iuris loquendo per ſe, & regulariter tutiorem partem eſſe neceſſario eligendam, & n. 154. li- mitat niſi per accidens cauſa vitandi magnum

incommodum, tunc enim ait licere partem minus tutam eligi.

7 Tum propter honestatem Ecclesie.

Hodie per Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrim. cap. 3. hoc impedimentum publicæ honestatis restrictum est ad primum gradum, & ita declaravit Pius V. *Motus proprio* incip. *Ad Romanum* epistolæ de anno 1568. prout referunt Nax. in manu. cap. 22. n. 56. Sanch. d. lib. 7. disp. 7. n. 5. Reb. de obligat. l. ult. p. 2. lib. 4. in appendice n. 98. Reginald. in praxi forensium lib. 31. n. 128. Aegid. de Coniug. de Sacram. ex censur. tom. 2. disp. 32. dub. 5. n. 70. cond. 3. Ego ipse de officio & potest. Episcopi p. 3. Allegat. 5. l. n. 182. vbi numeris seq. quando impedimentum hoc publicæ honestatis ex sponsalibus oritur.

8 Tum propter prædictam dubitationem.

Ergo delictum in dubio præsumitur in foro conscientie cum de late animæ agitur ut per Menoch. de præsumpt. lib. 5. q. 1. n. 40. Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 1. compar. 5. n. 12.

9 In gloss. [Dubia] ibi (sive quia malicia supplebat etiam quoad sponsalia.)

Notatur ad hoc quod malicia suppleat etiam valide contrahuntur sponsalia ante septennium ut per Anton. Cuchum lib. 5. instit. maior. tit. 10. n. 1. Viuald. d. tit. de sponsal. n. 14. Vega l. b. 6. Sum. casu 101. Cou. de sponsal. p. 2. cap. 2. n. 1. Petr. de Ledefina de Matrimo. q. 43. art. 2. dub. 2. Fr. Ludou. Lopez p. 1. inst. n. conf. tit. de Matrimo. cap. 37. Perez l. 1. gloss. 1. vers. secunda opinio tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 6. Henriq. in Sum. lib. 1. cap. 33. n. 9. Gutier. in auct. Sacramenta puerum Cou. f. aduersus vendit. n. 5. & in tract. de Matrimo. cap. 20. n. 10. Sanch. lib. 1. disp. 16. n. 9.

10 In ead. gloss. ibi (sive supple malicia quoad Matrimonium.)

Intellige quando adest potentia generandi cum discretionem, ut per Albyl Ricci. in decis. vbi. Cenz. d. b. p. Ne. pal. d. c. 1. cap. 1. In gloss. [Coniux] ibi (iussu sponsa.) In iure enim sponsa de futuro aliquando vocatur vxor, Sanch. de Matrimo. lib. 1. disp. 1. n. 1. Gutier. cod. tract. cap. 1. n. 6. Quandoque vero vxoris appellatione etiam in statutis venit ipsa de presenti ut per Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 3. q. 6. n. 44. vbi n. 47. reuoluit quod vxoris appellatione in favorabilibus sponsa de presenti continetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Impedimentum publicæ honestatis etiam ex nullis sponsalibus oritur.
- 3 Impedimentum ex sponsalibus irritis descendens extendebatur vsque ad quartum gradum.
- 4 Hodie attentio iure non sinit Conc. Trident. id impedimentum non excedit primum gradum consanguinitatis, siue in linea transversa, siue in recta.
- 5 Impedimentum publicæ honestatis attentio iure nouissimo Conc. Trident. oritur ex sponsalibus vali-

dit, non vero ex illis, quæ fuerint inualida.

- 6 Matrimonium putatum publicæ honestatis producit.
- 7 Impossibile est quod contra bonos mores sit.
- 8 Sponsalia sunt promissio futurorum nuptiarum.

Cap. Ad audientiam IV. Alex. iy.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Inno. centus Collectar. Zabarel. Ioannes Andree Host. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Prapols. Mari. Socia. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs vers. usque Iuris cum legibus, Castelle p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 4. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 557. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 1.

Probat hic text. publicæ honestatis impedimentum etiam ex nullis sponsalibus oriri, ut per Cou. de sponsal. p. 2. cap. 6. n. 2. de princip. Valer. Reginald. in praxi forensium lib. 31. n. 126. & alios, quos refert Sanch. de Matrimo. lib. 7. disp. 68. n. 9. vbi etiam cum alijs resoluit impedimentum ex sponsalibus irritis descendens extendi quoque ad quartum vsque gradum, neque in hoc text. summum Pont. aliquid disponere de gradu in quo sponsalia irrita producent hoc impedimentum, sed ad casum specialem in quo consultus fuit, respondet, late de hoc impedimento publicæ honestatis Basil. Ponc. de impedimento Matrimo. cap. 18. n. 1. vbi in vers. Igitur primo, asserit olim attentio iure communi ex sponsalibus certis & absolutis, etiam si nulla essent, dummodo non essent inualida ex defectu consensus oriri impedimenta ad dirimenda sequentia tam sponsalia, quam Matrimonium, non tamen ad præcedentia. At vero iure nouissimo Concilij Trid. sess. 24. de reform. Matrimo. cap. 3. limitatur solummodo ad primum gradum, & cum indistincte loquatur intelligi debet ut id impedimentum non excedat primum gradum consanguinitatis siue in linea transversa, siue in recta. Quare iniens sponsalia non potest validum Matrimonium contrahere cum patre, matre, fratribus, sororibus, vel filiis ipsius alterius, vel sponsæ, aut potest cum consanguineis siue ascendentibus, siue descendentibus, iuxta collateralibus. Vide Sanch. lib. 7. disp. 68. n. 10. Gutier. de Matrimo. cap. 103. Valer. Reginald. in praxi forensium lib. 31. cap. 18. n. 126. Aegid. Coninc. de Sacram. tom. 2. disp. 32. d. n. 58. Rebello de obligat. l. inst. p. 2. lib. 3. q. 14. & præterea statuit idem Concil. d. cap. 3. ut tantum oriatur ex sponsalibus validis, non vero ex his, quæ fuerint inualida, quævis ratione id acciderit; Vnde non oriri ex sponsalibus contractis inter illos inter quos non potest valere Matrimonium ratione alicuius impedimenti, nec ex sponsalibus celebratis post priora sponsalia, nec ex conditionatis ante aduentum conditionis tenet idem Basil. Ponc. deo proxime citato, & Ego ipse pluribus ad id relatis Doctoribus de offi. 10 & potest. Episcopi p. 3. Alleg. 5. l. n. 183. cum seqq. vsque ad n. 188.

6 *Eam habere casu aliquo, &c.*
Notatur ad hoc quod Matrimonium putativum publicam honestatem producit ut per Tiraqu. de iure mariti gloss. 8. n. 269.

7 In gloss. [Habere non potest,] ibi (*sed impossibile id quod contra bonos mores est*) Vide Perez l. 1. gloss. 3. pag. 144. col. 1. tit. 2. lib. 5. Ordinarum.

8 In ead. gloss. ibi (*que sunt promissa futurarum nuptiarum*) Vide Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 1. n. 7. Francisc. Molina. de rit. nupt. lib. 1. cap. 14. n. 13. Rota decr. 13. m. 8. apud Farin. p. 1. recens. Franc. Leo in thesaur. fore. ecclesiast. p. 2. cap. 9. n. 15.

SVM MARIVM.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 Sponsa per verba de futuro non tenetur sequi sponsum suum quocunque vadat.

3 Sponsalia dissolvuntur ob sponsi absentiam in terram longinquam, quando de proximo nulla est spes reditus.

4 Vxor non tenetur sequi per Orbem virum vagabundum si tempore contractus matrimonij ignorabat illum esse vagabundum.

5 Sponsa in longinquam se regionem transivente absque sponsi licentia potest sponsa derelicta alij nubere, & in hoc est correctum Ius Civile per Canonicum.

Cap. De illis. V.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. 3. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Irzpos. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Cened. coell. 74. Ximen. Toletan. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Visian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 4. Alagona. in compendio Iuris Canonici pag. 558. referunt ab Anton. Auguit. collect. 1. D. ceteral. lib. 4. tit. 1. cap. 4. & est post Conc. Lateranen. par. 6. cap. 12.

2 Probat hic tex. sponsam per verba de futuro non teneri sequi sponsum suum quocunque vadat, ut per Tiraq. de iure mariti gloss. 2. n. 24. Farin. in praxi iurum p. 5. q. 142. n. 167. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 54. n. 76.

3 *Dimittis terram se ad alias partes transferens.* Ergo sponsalia non dissolvuntur ob quamcunque sponsi absentiam, sed dum in terra longinquam se transfert, ita post multos à se citatos resolvit Sanch. d. disput. 54. n. 10. & n. 12. similiter intelligit ubi de proximo sponsi reditu minime est spes, cum transferre se aliquod diuturnitate quandam importet, & n. 13. resolvit quod quando sponsus de licentia sponsae se in longinquam transiit cum conventionem de absentia tempore, tantum tenetur sponsa eo tempore expectare, ita ut alij nubere possit si statuto tempore sponsus non venerit.

4 In gloss. [Transierentes,] ibi (*unde non tran-*

sur sequi ipsum vagabundum) iuncto ibi (*imo de vxo re iam cognita.*) Notatur ad hoc quod vxor non tenetur sequi per Orbem virum vagabundum, ut per Bernard. reg. 800. sum. 2. Farin. d. q. 142. n. 269. Intelligit si tempore contractus Matrimonij ignorabat maritum esse vagabundum, secus si sciebat, quia tunc tenetur eum sequi, ut per Palat. in repet. cap. per vestras de donat. inter virum & princip. 9. n. 13. Cou. de sponsal. p. 1. cap. 7. in iuris n. 5. Nau. in man. cap. 14. n. 20. Guillem. Bened. in cap. Raimundus, verbo eiusdem Petro n. 89. sup. de testam. Tiraq. l. 2. connub. gloss. 1. p. 1. n. 39. Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 2. n. 15. Perez l. 29. tit. 1. lib. 4. Ordinarum. Menoch. de arbit. casu 469. n. 4. & 7. Azaved. l. 29. in fine tit. 3. lib. 3. nona Recop. Valer. Reginald. in praxi fore. p. 1. n. 311. Guertier. de Matrim. cap. 23. Bonacin. cod. tract. q. 4. p. 1. n. 24. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 41. n. 5. Farin. d. q. 142. n. 172. vbi n. 274. resolvit quod in hoc casu sponsa presumitur scientia, quam ignorantia.

5 In gloss. [Liberum,] ibi (*post tres annos secundum l. 2. Cod. de repud.*) Vnde hae glossa in ea est sententia ut tempus quo tenetur sponsa absente sponsum expectare iure Civili praescriptum (scilicet trium annorum si in alia Provincia sit sponsus l. 1. C. de repud. & duorum si in eadem quando abest ex causa probabili & iusta, non tamen necessaria l. 1. C. de sponsal. denique expectandus donec cesset impedimentum si abfuerit ex causa necessaria, ut ob parentum obitum, morbum, &c. l. sap. ff. de hoc tit. quae iura ita conciliat Sanch. d. disp. 54. n. 4.) servandum sit, ita ut in hoc Ius Canonicum minime Civile correxerit. Ita tenent in praesenti Host. verbo liberum. Ioan. Andr. n. 6. Butr. n. 4. Anch. n. 2. Greg. Lop. l. 8. verbo fissa tit. 1. per. 4. Menoch. de arbit. casu 454. n. 7. Matien. in rub. tit. 1. gloss. 1. n. 48. lib. 5. nona Recop. Silvest. Rosel. Anton. Cuch. D. Antonin. & alij, quos refert, licet non sequatur, Sanch. d. disp. 54. n. 3. Verum probabilior sententia ait correctum esse Ius Civile per Canonicum, & ita sponsa in longinquam se regionem transferenti non obtemperat sponsae licentia liberum esse huic relictae alij nubere; ita tenent in praesenti Card. Zabarel. vers. quaro. Alex. de Neuo n. 15. Prapof. n. 5. Couar. de sponsal. p. 1. c. 5. in iuris n. 7. Fr. Emman. in sum. to. 1. cap. 245. n. 4. plures quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 54. n. 6. Guertier. de Matrim. cap. 10. n. 3. Valer. Reginald. in praxi fore. p. 1. n. 361. vers. octavo. Bonacina de Matrim. q. 1. p. 1. n. 2.

SVM MARIVM.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 *Vix duplex est, alia absoluta, alia conditionalis promissiva.*

3 *Vix etiam duplex, alia praesens, alia causativa.*

4 *Metus duplex est, alius cadens in virum constantem, alius in virum non constantem.*

5 *Metus alius dicitur gravis, alius dicitur levis, remissus.*

Cap. De muliere. VI.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Henric. Boich, Anchar. Butr. Panor. Præp. Mari. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castella p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 5. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 557. Refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 5. & est post Concil. Lateranens. par. 6. cap. 19.*

2 *Cum inter vim, & vim sit differentia.* De duplici vi, absoluta scilicet & conditionali agit Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 1. n. 1. Et de vi præcipua, & vi causatiua bene Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 98. à n. 3. Et de duplici metu, vno cadente in virum constantem, altero in virum inconstantem agit idem Franc. Molin. lib. 1. cap. 3. n. 38. cum seqq. Sanch. d. disp. 1. à n. 8. vbi n. 10. cum seqq. refert, & explicat quinque conditiones requisitas ad hoc vt metus cadat in constantem virum. Et quis censeri debeat gravis & levis metus optimè differit Basil. Ponci. de impedimentijs Matrimonij cap. 29. n. 6. Et vide quæ dixi ad cap. veniens 15. inf. hoc tit.

SVM MARIVM.

- 1** Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2** Vfus communis loquendi attendendus, & obseruandus est in matrimonijs contrahendis in dubio ad explicandum quem valorem habeant verba prolata.
- 3** Vfus communis vtendi, & loquendi inspicitur.
- 4** Appellatio vulgaris pro lege habetur.
- 5** Verborum communis sensus qualitas, & conditio personarum attendenda est.
- 6** Verba secundum communem usum loquendi sunt intelligenda.
- 7** Distinctione interpretanda sunt iuxta eum sensum, qui vulgari & communi usu, ac legum provincia significatione est receptus.
- 8** Consensus contrahentium sufficit quod explicetur ab altero alteri per interpretem.
- 9** Verba interpretanda sunt secundum propriam significationem.
- 10** Verborum tenor semper est attendendus.
- 11** Verba secundum similitudinem sunt intelligenda, quando de mente non constat.
- 12** Confessio partis ambigua vt inuenit alteri parti debet peti per eam declarari.

j. Cap. Ex litteris. VII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Anchar. Butr. Henric. Panor. Præp. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2.*

Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 6. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 558. Refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 6. & est post Concil. Lateranens. par. 4. cap. 3.

- 2** *Ad communem verbi intelligentiam recurratur.* Notatur ad hoc quod in Matrimonij contrahendis in dubio ad explicandum quem valorem habeant verba prolata communis vfus loquendi attendendus, & obseruandus est, vt per Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 4. n. 1. Gutier. canon. quest. lib. 1. cap. 21. à n. 3. & de Matrim. cap. 3. n. 14. Sanch. rod. tract. de Matrim. lib. 1. disp. 18. n. 4. Camer. de Matrim. cap. 2. dub. 5. Bonacin. rod. tract. q. 1. puncto 1. n. 17. Nam communis vfus vtendi & loquendi inspicendus est, vt per Cassan. in consuet. Burgund. rub. 1. §. 8. in princ. n. 10. & rub. 9. §. 17. n. 8. fol. mibi 325. Verso. Tiraq. de retractibus §. 1. glof. 2. n. 3. & §. 2. glof. 1. n. 5. cum seqq. & vulgaris appellatio pro lege habetur Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glof. 11. n. 68. & 69. & glo. 13. n. 62. Et verborum communis sensus, qualitas, & conditio personarum attendenda est, vt per Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 4. n. 1. Socin. reg. 536. l. 1. n. 8. Ac verba secundum communem loquendi vfum sunt intelligenda Surd. conf. 113. n. 87. & conf. 454. n. 18. Card. Mantica. de consuet. tit. voluunt lib. 3. tit. 8. n. 1. & secundum communem hominum intellectum Perez l. 2. glo. cornudo in princ. glo. 3. tit. 9. lib. 8. Ordin. Sunt denique dictiones interpretandæ iuxta eum sensum, qui vulgari & communi vfui, ac legum provincie significatione receptus est. Cou. lib. 3. vari. cap. 5. n. 1.
- 3** In glof. [Intellixerit.] Notatur ad hoc quod sufficit vt ipsi contrahentes alter alteri explicent consensum per interpretem, vt per Ioan. Andr. hic n. 5. Abb. n. 3. & Præp. n. 4. Verfferendo, Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 4. n. 1. n. 3. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 39. n. 3. vbi etiam similiter resoluit sufficere hodie, vt constat Parocho & testibus de mutuo consensu per interpretem.
- 4** In glof. [Proposuit.] ibi (non est recedendum à significatione verborum.) Nam verba interpretanda sunt secundum propriam significationem, Brunor. à Sole in locis communib. verbo Verba 1. Cardof. in præxi indicum eosd. verbo n. 6. Mantica. de consuetis Ultimatum voluunt. lib. 8. tit. 18. n. 35. D. Barbof. in l. quia tale n. 37. ff. soluto matrim. Melch. Phabos Loff. decis. 77. n. 14. tom. 1. Card. Tusch. tom. 2. lit. V. concl. 91. Rota apud Farin. decis. 352. n. 1. p. 1. recent. quia verborum tenor semper est attendendus. Francisc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 1. cap. 20. n. 7.
- 5** In glof. [Intelligentiam] fin. ibi (tunc id quod verisimilius est, accipiendum est.) Notatur ad hoc quod licet contra proferentem instrumenta fiat interpretatio, primo loco inspicendum est, quod verisimilius est, etiam si pro proferente, vt per Tiraq. in l. si iniqua C. de renouandis donet. in præfat. n. 54. vnde verba secundum similitudinem sunt intelligenda quando de mente non constat. Cardin.

Cardin. Tusch. tom. 8. lit. V. concl. 94.

- 2 In ead. gloss. ibi (*postea in confessionibus* &c.)
3 Ex hac glossa colligit D. Barbof. in l. si quis in-
tentione ambigua n. 9. ff. de iudic. cautelam circa il-
lum, qui se vult iurare ex confessione aduersa-
rij, vt si ambigua sit per partem declara-
ri, ne aliis in dubio fiat interpretatio.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 De vi, & effectibus dictionis, maxime, remissive.
3 Declaratur tex. in cap. inuenis, super hoc tit.

Cap. Sponsam. VIII.

- 1 Super hunc rex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellam. Io. Andr. Anania, Host. Henric. Burr. Anch. Panorm. Præpof. Mari. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 6. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 559. Refertur ab Anton. August. collect. 1. decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 7. & est post Concil. Lateranen. per. 6. cap. 4.
2 Circa impedimentum publicæ honestatis oriens ex sponsalibus dixi supra commodius ad cap. ad audientiam 4. hoc tit.
3 In gloss. [Nubili,] ibi (*id est, maxime, ponitur proprie comparatur*) de vi, & effectibus dictionis, maxime, dixi in meis Remiss. de dictionibus & clausulis dist. 168.
4 In ead. gloss. ibi (*idem videtur si sit proxima fo-
prensio, & ad capax sup. eod. inuenis.*) Aduertit Basil. Ponci. de impedimentis Matrimonij cap. 18. §. 1. ideo in d. cap. inuenis 3. sup. hoc tit. ex matrimo-
nio ante septenniū oriri publicæ honestatis im-
pedimentum, quia iam erant proximi septennio,
& ita parum distabat, idq. colligit quia tenta-
uit vir eam cognoscere, licet implere non po-
tuerit, ex quo præsumit malitiam sufficientem
ad consensum.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Verba futuri temporis nulla addita particula facite
significas de presenti, important sponsalia, non
Matrimonium, vt tenet probabilior opinio.
3 Intelligitur tex. in presenti.
4 Terminis quando statuitur ab actu, non à die actus
computatur tempus de momento ad momentum.
5 Marito non licet propter adulterium vxoris aliam
ipsa viuentem ducere.
6 Coniugi innocenti verum liceat, vbi fornicatio est
notoria, propriâ auctoritate diuertere ab adultero.

Cap. Ex parte. IX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellam. Ioan. Andr. Anania, Host. Henric. Burr. Anch. Panorm. Præpof. Mari. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan.

in concordantijs variisque Iuris cum legibus Castellæ
p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij
pag. 6. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 559.
Refertur ab Anton. August. collect. 1. decretal. lib.
4. tit. 1. cap. 8. & est post Concil. Lateranen. per. 6.
cap. 25.

2 Quod eam ab eotempore pro coniuge teneret.

Notatur ad hoc quod quan-
do verbis futuri temporis
importantibus executionem nulla additur particu-
la faciens significare de presenti, veluti habeo,
tenebo, tractabo te, &c. est Matrimonium,
vt per Zabarel. hic n. 1. §. 1. & 3. Abb. n. 3. 6. & 7.
& Præpof. n. 6. Gregor. Lopez l. 2. verbo e prome-
tit. 1. p. 4. Menoch. de præsump. lib. 3. præf. 3. n. 1. &
conf. 168. n. 4. & 5. Nisi præcedant verba clare
significancia contractum sponsalium: Menoch.
d. præf. 3. n. 4. Couar. de sponsalib. p. 2. cap. 4. §. 1. n. 4.
Gutier. Canon. quest. lib. 1. cap. 31. n. 36. Et Emman.
in sum. rom. 1. cap. 2. 16. n. 6. Sed contrarium pro-
babilius est, & ita per huiusmodi verba habeo,
tenebo te in vxore, vel iuro aut promitto quod
te habebo pro legitima vxore, aut quod non aliā
ducam vxorem nisi te, induci tantum sponsalia
reneret & pluribus tueretur Ioan. Andr. hic n. 3.
Anchar. n. 4. Henric. Boich in fine. Alex. de Neuo
n. 27. Cou. d. §. 1. n. 5. Gutier. d. cap. 31. d. n. 29. Hen-
riq. in sum. lib. 1. cap. 11. n. 6. Anto. Cuch Veracr.
Barthol. à Ledesin. & alij quos refert, & sequitur
Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 18. n. 18. vbi n. 21. re-
spondet ad hunc tex. quod scilicet consensus de
futuro ex particula adiuncta, ab eo tempore,
importat consensum de presenti, & licet mulier
respondens non repetat eam particulam, subin-
telligitur tamen non respondeat iuxta verba
præcedentia viri: & nuncupatum quod verba,
promitto quod te habebo pro legitima vxore,
adiuncta particula, ab hoc tempore, Matrimo-
nium importat, tenet Menoch. d. conf. 168. n. 13.

3 Ab eo tempore. quando statuitur terminus ab actu, non à die actus computatur tempus de momento ad momentum, vt per Tirac. de retractu lib. 4. §. gloss. 11. n. 24. Garc. Gironde de privilegiorum & exemptio. am. explicat. n. 493.

4 Quia igitur nemini licet, &c.

Notatur ad hoc quod non licet marito propter
adulterium vxoris aliam, ipsa viuentem, ducere,
vt per Perex l. 2. gloss. per que no puda tit. 15. lib. 8.
Ordin. & l. 1. gloss. 1. pag. 5. res. in cōtrariū tit. 1. lib.
3. eiusd. Ordinis. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 2. n. 2.

5 Sine manifesta causa fornicationis dimittere.

Ergo à contrario sensu, vbi
fornicatio est notoria lice-
bit coniugi innocenti propria auctoritate di-
uertere ab adultero quoad habitationem, de
quo vide Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 7. §. 5. n. 12.
Greg. Lop. l. 2. verbo fiendo tit. 2. part. 4. Cott.
in memorab. verbo vxor suspensa. Henric. in sum.
lib.

lib. 11. cap. 17. n. 2. ad finem. Fv. Eusman. tom. 1. Sum. cap. 260. n. 4. Surd. de alimentis tit. 7. q. 16. n. 18. Jacob de Grassis in decisio. auctis lib. 2. cap. 84. n. 9. D. Barbof. in rub. ff. soluto matrim. p. 2. n. 26. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 12. n. 12.

SVM M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Impubes doli capax an cum iuramento obligetur.
- 3 Concordatur text. in presenti cum text. in cap. requisitus infra hoc tit.
- 4 Iurans se vnam ex pluribus ducturum, & postmodum aliquam ex illis carnaliter cognoscit, an illa sponsalia transcant in matrimonium, & quid adveniente decret. Conc. Trident.

ij. Cap. Ex litteris. X.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Host. Henric. Burr. Anchor. Panor. Præpos. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Casal. in annor. Ximen. Toletan. in concordantijs triusque Iuris canonici lib. 4. Iuris Pontificij pag. 7. Alagona in cõpendio Iuris Canonici pag. 559. reteretur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 9. & est post Concil. Lateranens. per. 6. cap. 26.

- 2 **Impubescentes, & ibi, cõtra suum iuramentum, &c.** Ego impubes doli capax cum iuramento obligatur, vt tenent Abb. hic n. 6. & Alex. de Neuo n. 15. Seraphin. de privilegijs Iuram. privill. 83. n. 24. Mich. Grass. tom. 1. communium opinion. lib. 5. tit. 17. n. 16. pag. 767. Greg. Lop. l. 6. verbo maior tit. 16. part. 6. Gutier. in autb. Sacramenta puerum n. 117. G. si aduersus vendit. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo minoribus n. 9. Cod. de in integ. restit. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 31. n. 261. vers. sexto, Gabr. commun. tit. de minorib. concil. 5. n. 39. Verum desiderari pubertatē in minore iurante vt eius iuramentum contractum firmet tenent alij numero & fama non inferiores, videlicet Couar. in cap. quomius p. 3. §. 1. n. 3. & de sponsal. p. 1. cap. 5. §. 1. n. 4. Anton. Gom. var. lib. 2. cap. 14. n. 18. Menoch. conf. 29. n. 37. plures per Sanch. in præcepta Decalogi lib. 3. cap. 12. d. n. 27. & de Matrim. lib. 6. disp. 18. n. 16. vbi aduertit quod licet in causa matrimoniali, quippe que integrū intellectum potius, quàm certā ætatem exigit, iuramentum impuberis pubertati proximi obliget yad confirmandos tamen ceteros contractus alijs inualidos non facit est nisi pubertas adit.

- 3 **Et si monitis non acquieverit censura compellas.** Aduerte quod fidē non seruans prius monēdus

est per iudicem sponsalium, & si renuat cogendus est per censuram, & per carcerem, nisi auctentis circumstantijs praderet arbitretur iudex ex iniurijs nuptijs grauius mala & scandala timeri, veluti perpetuas dissensiones, iurgia inter coniuges, virum relicta vxore discessurum, tunc enim potius est monendus quàm cogendus, qui fidem seruare non vult, quo casu loquitur, & sic necessarii intelligi debet text. in cap. requisitus. inf. hoc tit. si illius verba, monenda est potius (id est prius) quàm cogenda, legere nolis, prout alij legunt. Vide Cou. de sponsalib. p. 1. cap. 4. in initio n. 3. Greg. Lopez l. a. verbo quando, & l. 7. verbo apertius d. 1. tit. 1. par. 4. Mench. de successuum orat. §. 28. n. 15. Gutier. de iuram. confirm. p. 1. cap. 5. §. 1. n. 4. & canon. dispensat. lib. 1. cap. 18. n. 10. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 43. art. 1. dub. 3. Menoch. conf. 386. n. 2. Farin. Rotz. decis. 107. n. 2. p. 4. suorum operum de delictis, Azeved. l. 1. n. 15. & 16. tit. 1. lib. 5. noua Recop. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 29. à princ. Perez l. 1. glof. 1. col. 4. versum oppositum tit. 1. lib. 5. Ordin. Ceuall. communium contra conuina. q. 604. n. 12. & 14. Aloy. Ricc. in praxi fori ecclesiast. resolut. 207. n. 1.

- 4 In glof. (Subiuramēto, & ibi (Hic posui Latentem questionem, &c.) Disputat hæc glossa questionem illam, vtrum iurans se vnam ex pluribus ducturum, & postmodum aliquam ex illis carnaliter cognoscit sponsalia illa transcant in Matrimonium? & postquā hinc inde plura adduxit in negatiuam partem inclinatus addens tamen cogendum esse illam ducere. Verum probabilis est transire in Matrimonium, quia ea erant sponsalia conditionata ante electionem, qua sequuta manent absoluta, hanc autem electionem factam esse per copulam censetur, nam per copulam purificatur conditio, & sponsalia conditionata transcant in Matrimonium cap. de illis, inf. de condit. appof. Ita contra hanc glossam tenent in presenti Ioan. Andr. n. 10. Burr. n. 16. Anchor. n. 7. Panor. n. 7. Alex. de Neuo n. 25. & Præpos. n. 6. Couar. de sponsal. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 17. Menoch. de presumpt. lib. 3. præf. 1. n. 13. & 17. Nau. sub hoc tit. conf. 38. n. 7. in antiq. Spin. in speculo resolut. glof. 15. princ. n. 65. Bonacot. commun. crimin. p. 1. verbo promittens fol. 140. verso, Sayr. in clausi Regia lib. 1. cap. 6. n. 21. bene Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 26. n. 8. Vbi n. 9. intelligit quando illa Matrimonium promittenti repromiserant, & n. 10. quando promissio fuit facta cum vna ex certis, non vero incertis feminis, & n. 11. quando promissio contrahendi fuit cum vna ex pluribus, non vero si fuisset facta pluribus infimul. Hodie attento decreto Conc. Trid. sess. 24. de reformatione Matrim. cap. 1. huiusmodi sponsalia conditionata iam non transcant in Matrimonium per copulam cum quadā ex illis feminis subsequatā, ac proinde per illam non efficiuntur sponsalia pura, & absoluta, vt obligent ad contrahendum ex Sanch. d. disp. 26. n. 12. quicquid dicat Spino d. glof. 15. n. 65.

SVM MARIUM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Filiosam, licet experiri aduersus patrem pro repetenda vxore.*
- 3 *Facilius proprium quando est graue, & notabile, etiam data longinquitate temporis, presumitur quis scire.*
- 4 *Tota Ciuitas, vel Prouincia plerumque submittitur interdicto ob culpam vnius, qui illius dominus est.*
- 5 *Diuinorum nomine, quia contineantur offenditur.*
- 6 *Interdictis tempore prohibetur recitari horas canonicas ex officio publico.*
- 7 *Baptismus tam paruulis, quam adultis tempore interdicti ministrari potest cum solemnitate Vnctionis, benedictione fontis, & susceptione patrinorum.*
- 8 *Interdictis tempore sanis, & morientibus conceditur Pœnitentia sacramentum, cum duplici tamen limitatione.*
- 9 *Sacramentum sanctissima Eucharistia tempore interdicti, vt natiuitas ministrari potest.*
- 10 *Matrimonij sacramentum quoad sui substantiam licet, & indissolubile tempore interdicti contrahi potest.*
- 11 *Ordinis sacramentum in loco interdicti, & personis interdictis conferri non potest.*
- 12 *Pœnitentia sacramentum Catholicis recipere potest ab hæretico in extremo vite periculo.*

Cap. Non est vobis. XI.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich. Butr. Anch. Panor. Præpos. Maria. Socin. Pet. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 7. Alagona in cœpendio Iuris Canonici pag. 560. refertur ab Antonio Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 13.*
- 2 *Iustum & honestum esse, &c.*
Notatur ad hoc quod filiosam. licet experiri aduersus patrem pro repetenda vxore, cum sit res, quam filius non acquirit patri, vt per Larā in l. si quis a liberis in princ. n. 61. cum segg. & præcipue n. 65. ff. de liberis agnosce.
- 3 *In quacunque prouinciæ, &c.*
Notatur ad hoc quod factum proprium est graue, & notabile, etiam data longinquitate temporis, presumitur quis scire, vt per Mascard. de probat. coult. 735. n. 2.
- 4 *Notatur etiam ad hoc quod ob culpā vnius, qui Ciuitatis, aut Prouinciæ dominus est, vel in ea habet secularē, ecclesiasticamve iurisdictionem, tota Ciuitas, vel Prouincia submittitur interdicto, vt per Couar. var. lib. 2. cap. 8. n. 10. Notabilibus tamen plerumque deferri solitum est, vt in litteris contra illos obtentis solet poni hæc clausula. Prouiso ne in terram dicti nobilis excommunicationis, vel interdicti sententiā proferas, nisi a nobis super hoc mandatū receperis speciale, vt refert Tiracq. de nobilit. cap. 26. n. 162.*

3 Nulla diuina officia.

Aduerte eo nomine diuinorum cōtineri omnia exercitia Sacris Ordinibus maioribus, vel minoribus deputata, vt si acolytus offerat vtreolos, subdiaconus Epistolam solemniter cantet cum manipulo, & diaconus Euangelium, Sacerdos Missam dicat, Episcopus Ordines conferat, aut Virgines, Abbates, altaria, & calices consecret, vel si Presbyter hebdomadarij officium agat in Choro dum Matutinum, aut aliæ Horæ Canonicæ peragitur, hæc omnia diuina esse Officia asserens nouam esse rationē ab alijs non perpenſam resoluit Nau. in man. cap. 27. n. 171. & post Cou. & alios, Henriq. in specul. lib. 13. cap. 44. in princ. in illa lit. A. Vgolin. de censuris tab. 5. cap. 5. §. 2. n. 2. & alij plene relati à Sayr. eod. tract. lib. 5. cap. 13. d. n. 4. & cap. 14. d. n. 10. quorum sententiam partim sequitur partim improbat Soar. eod. tract. de censur. diff. 34. sect. 3. n. 5. & 7. vbi à principio latè disputans communem doctrinam sequitur quatenus officia deputata alicui Ordini interdicto prohiberi censet ea esse explicans, quæ sunt à ministris ab Ecclesia deputatis ex eorum officio, & ipsius Ecclesiæ nomine, ideoq. non immerito etiam Ecclesiastica officia dici posse notat d. n. 5. Vnde bene inferitur solum prohiberi tēpore interdicti recitari Horas Canonicas ex officio publico, modo communi Ecclesiæ nomine, non ita si priuatum dicantur responsoria, Horæ diuinæ, vel nocturnæ, vt post Nau. explicant Sayr. d. cap. 14. n. 23. Soar. d. sect. 3. n. 9.

7 Præter Baptismum paruulorum.

De Iure Decretalium per tex. in præfenti, & in cap. reſponſo, inf. de sent. excomm. licitum tantum erat tempore interdicti administrare sacramentum Baptismi paruulis, quo nomine videbatur denegari adultis in quibus tanta non certitur necessitas: Verum etiam adultis administrari posse expresse decidit tex. in c. quoniam de sent. excomm. lib. 6. ex ratione, quā insinuat ibi propter moræ periculum, addit etiam posse Baptismum administrari cum solemnitate Vnctionis, & consequenter catechismi, & exorcismi, Vide Vgolin. d. tab. 5. cap. 7. §. 4. n. 1. & 2. Soar. d. diff. 33. sect. 1. n. 3. Fr. Emman. quest. Regul. tem. 3. qu. 109. art. 3. in princ. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 32. tract. 3. n. 23. Bonacina de censuris diff. 5. p. 1. n. 3. §. 1. d. n. 1. Sayr. d. cap. 7. n. 3. qui etiam resoluunt fontem benedici, & susceptores, seu patros posse adhiberi, ex reg. cōcessio vno conceduntur omnia necessaria ad illud vñu, de qua in l. ad rem mobilem, ff. de procurat. & in cap. præterea, de officio deleg.

8 Et Pœnitentias morientium.

Aduerte per hunc tex. tempore interdicti morientibus tantum, & infirmis concedi Pœnitentia sacramentum, de nouo vero Iure in cap. alma mater, post princ. vers. quia vero, de sententia excomm. lib. 6. lanis etiam conceditur, vbi rationem reddit,

- dit, ibi, *propter promissionem & facilitatem hominis ad peccandum summe necessaria est*, cum duplici tamen limitatione; prima est vt recipiens non sit excommunicatus excepto mortis periculo; secunda modo non fuerit aliquo modo in causa culpabili, ob quam latum est interdictum, aut non sit specialiter interdictus. Vide Cou. in d. cap. alma p. 2. §. 3. n. 1. Vuald. in candelabro aureo tit. de interdicto n. 201. Vgolin. d. ab. 3. cap. 7. §. 6. Henric. in sum. lib. 13. cap. 45. §. 1. Fr. Emman. d. q. 109. art. 3. *vers. quantum ad sacramentum Penitentiae*, Sayr. d. cap. 7. n. 8. Soar. d. scilicet. 1. d. n. 13. Bonacina d. puncto 2. §. 1. n. 1. De Sacramento vero sanctissimæ Eucharistiæ quod tempore interdicti vt viaticum ministrari possit dicam commodius ad cap. quod in re, de penit. & remiss.
- 10 Et de Sacramento Matrimonii quod licet, & indistincte quoad sui substantiam contrahi possit tempore interdicti, atque ita tam in Ecclesia, quam à personis specialiter interdictis, late defendi multis pro hac parte citatis Doctores in tract. de officio & potestate Episcoporum p. 2. Alleg. 11. 32. d. n. 198. Et quod in loco interdicti, & personis interdictis Ordinis sacramentum conferri non possit, dixi ead. p. 2. Alleg. 11. d. n. 18.
- 11 In glos. [Baptismus] ibi (unde etiam in necessitate possunt recipi ab hereticis.) Notatur ad hoc quod Catholicis sacramentum Penitentiae recipere potest ab heretico in extremo vitæ periculo, vt post D. Thom. Angel. Rosel. & alios tenent Azori. instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 11. q. 12. Valeri. Reginald. in praxi fori penit. lib. 3. n. 60. Aegid. Conineck de Sacramentis, & cons. tom. 12. diff. 24. d. n. 334. Quicquid contrarium teneat Cou. in cap. alma mater p. 1. §. 6. m. 8. Nau. in man. cap. 26. n. 26. & in cap. 1. de Penit. diff. 6. n. 87. & in 4. la. beret. n. 2. nisi intelligas quando hereticus & schismaticus fuerit omnino ab Ecclesia repulsus & condemnatus, cum Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. n. 67.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Testis vnicus sufficit ad impediendum Matrimonium contrahendum.
- 3 Amplius quamuis esset denunciator, seu accusator, allegaretq. suam turpitudinem.
- 4 Amplius etiam quamuis nolit testari nisi clam, & absque nominis publicatione.
- 5 Testis ad impediendum Matrimonium requiritur quod asserat cum iuramento se certo scire impedimentum.
- 6 Testis publicè consentiens turpitudinem suam ad impediendum Matrimonium, an sit fides adhibenda, ostenditur.

ij. Cap. Præterea. XII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colle. & Zabarel. Bellem Ioan. Andr. Anania, Hoff. Henric. Buttr. Anchar. Panorm. Præpos. Ma-

rian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs triusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 7. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 560. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 16. & est post Concil. Lateran. par. 50. cap. 30.

- 2 Probat hic tex. vnicum testem sufficere ad impediendum Matrimonium contrahendum, vt per Nau. in man. cap. 22. n. 83. prax. Episcoporum p. 1. verbo Matrimonium §. 10. *vers. secundum*, Greg. Lopez per tex. ibi in l. 18. tit. 9. par. 4. Perez l. 8. glos. 1. pag. 361. col. 2. tit. 15. lib. 2. Ordin. Nau. in cap. Sacramentis de Penit. diff. 6. n. 27. Malfard. de probat. concl. 63. & concl. 1035. n. 3. Gutier. canon. quest. lib. 1. cap. 11. n. 28. Sanch. de Matrim. lib. 1. diff. 71. n. 1. idem Gutier. eod. tract. cap. 36. n. 2. cum seqq. qui duo vltimo loco citati id ampliant etiam si testis non fuerit citatus, sed per partem oblatus, & quamuis esset denunciator seu accusator, allegaretq. turpitudinem suam.
- 3 Sed hoc publice confiteri refusat. Notatur ad hoc quod vnus testis sufficit ad impediendum Matrimonium contrahendum quamuis nolit parte citata & publicè, sed clam, & absque nominis publicatione testari, ita tenent in præsent. Innoc. n. 70. Buttr. n. 6. Abb. n. 7. Alex. de Neuo n. 4. Præpos. etiam n. 4. Malfard. d. concl. 1035. n. 4.
- 4 Nisi Iuramentum interuenisset. Ergo requiritur vt testis asserat cum iuramento se certo scire impedimentum, vt tenet Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 6. §. 10. m. 11. Gutier. d. cap. 11. n. 32. & ita de certa scientia deponere Nau. conf. 2. n. 1. sub tit. de consanguinitate, & affinitate. Sanch. d. diff. 71. n. 10. & 11. vbi etiam tenet testem de solo auditu testificantem non impedire, quamuis alter testis simul cum eo absque iuramento de certa scientia deponeret.
- 5 In glos. [Publicè.] Notatur hæc glossa ad hoc quod testis publicè consentiens in casu huius tex. non est fides adhibenda, quæ recipitur à Io. Andr. hic n. 3. Sed merito eam reprobant Hoff. hic paulo post princ. Buttr. n. 7. Abb. n. 7. Alex. de Neuo n. 7. Præpos. n. 7. quos refert, & sequitur Sanch. d. diff. 71. n. 3. *vers. primo*.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Amoris ardore nihil est vehementius.
- 3 Amor obvietatis æquiparatur, quia testium indicium subuertit.
- 4 Amantis, qui furore libidinis, & amoris aliquid prohibuit, fides, aliquatenus parcendum est.
- 5 Matrimonia contracta inter amore excoecatos, & plurimum exitum habent infelicem.
- 6 Matrimonium à filiosum. contractum sine parentum consensu validum est.
- 7 Leges, seu statuta prohibentia filijs Matrimonia con-

contrahere absque parentum consensu, sunt invalida.

j. Cap. Veniens. XIII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collectar. Zabab. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Prap. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vniuersae Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuisian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 8. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 360. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 17. & est post Concil. Lateranen. par. 30. cap. 11.

Adamanit infantum. Nihil enim ardore amoris vehementius est, quem intra debitos limites carcerare potius est philosophicum, quam muliebrem, ut per Tiraq. de potius nupt. causa 4. n. 2. in fine, & de precept. 5. n. 1. glof. 4. prope fin. vers. sed

Amor comitatur in praxi criminum. 98. n. 79. Amor ebrietati aequiparatur ex glof. verbo bacchata in 5. fin. Infit. de success. sub. Mench. ibi dicitur quod cap. 48. n. 43. Dirced. Inquisit. p. 1. q. 56. pag. 383. in fine, Farin. d. q. 98. n. 77. Et recte iudicium subuertit Mascard. de probat. concl. 8. n. 20. Vnde ali-

quatenus parcendum esse amanti, qui furore libidinis, & amoris aliquid prohibuit fecit, cui id videatur fecisse quasi furiosus, & demens tenent Clar. 5. fin. q. 60. n. 7. vers. est & amor. Menoch. de arbit. causa 328. n. 1. cum segg. Pann. Soar. in obsequio communium opinionum. Verbo poena n. 159. Tiraq. d. causa 4. n. 1. cum segg. Farin. d. q. 98. n. 80.

Matrimonium tamen inter amore excecatos contractum, validum esse resoluit Aloys. Riccio in praxi aurea resol. 135. licet ut plurimum habeat infelicem exitum, vt aduertunt Menoch. cens. 59. d. n. 45. Gutier. canon. quest. lib. 1. cap. 20. n. 18. cum segg. Cened. ad Decretal. collect. 20. n. 5.

Quod pariter mulieris ipsius ignorant, &c. Notatur ad hoc quod Matrimonium à filiofam. contractum

sine parentum consensu validum est, vt per Cou. de sponsal. 2. c. 3. 4. 8. & plures quos refert Valdes. ad Xuar. l. 2. tit. de los casamientos. pag. 47. Perez l. 1. glof. 5. pag. 37. col. 1. & pag. 39. col. 2. vers. constat etiam tit. 1. lib. 5. Ordin. Gutier. canon. quest. lib. 3. cap. 20. n. 1. & 2. & in tract. de Matrim. cap. 79. a princ. Melch. Phebus Lusit. decis. 45. n. 10. cum segg. Franc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 2. differ. 7. n. 8. post Sayr. Bellarm. & Sanch. resoluit Bonacin. de magno Matrimony sacramento q. 4. paucis 17. n. 23. & hodie hoc parum habet difficultatis ob expressam dispositionem Concilij Trid. sess. 24. de reform. Matrimony cap. 1. in princ. ibi, quique falso affirmant Matrimonia à filiofam. sine consensu parentum irrita esse. Vnde cum possint filij & filiae inscisci, & contradicentibus parentibus nubere si id faciant Iure permittente poena non merentur arg. l. Graciani C. ad legem Iuliam de adulter. & ideo leges municipales, seu statuta prohibentia filij

Matrimonia contrahere sine parentum voluntate sub pena exheredationis, aut priuatione legitima, seu dotis omnino inualidas, & de Iure abrogatas esse tenent multi insignioris eruditionis & pietatis viri, qui rectius de Matrimonij sacramento sentiunt, quoniam cum Principes nequeant super illo aliquid statuere, quod liberum sit Sacramentum, consequenter poena adiecta non potest nullum, & iniquum statutum validare, vide Cou. de sponsal. p. 3. cap. 3. 4. 8. n. 5. Rodric. Soar. tit. de los casamientos vers. quero 1. lib. 3. vbi Valdes. pag. mibi 50. Greg. Lop. d. 4. verbo desiderat. 117. par. 6. Molina de primog. lib. 2. cap. 16. n. 6. Azeved. d. 3. n. 5. tit. 1. lib. 5. nota recap. vbi Marteil. glof. 4. n. 2. & n. 49. Menoch. de arbit. causa 453. n. 8. & de presumpt. lib. 4. pref. 189. n. 55. & conf. 69. d. n. 22. Burg. de Pace consil. 20. n. 8. Surd. de alleg. 1. q. 6. n. 2. Tiber. Decian. vers. 13. n. 10. vol. 1. & vers. 24. n. 13. vol. 4. Viui. Neapol. decis. 523. n. 3. plures quos refert Cened. ad Decretal. collect. 58. n. 7. quibus adde Baptis. Coll. de senectute & ignor. caus. 2. diff. 40. n. 71. & reg. 11. D. Barbof. in l. 1. p. 4. n. 27. 32. & 35. ff. soluta matrim. Ceual. communis contra famum. q. 5. n. 2. & q. 314. n. 3. Petr. de Ledesma in sum. p. 1. de sacramento Matrim. cap. 7. tit. 1. 5. d. n. 10. Pichard. in princ. Infit. de nuptijs n. 6. & 11. & in princ. Infit. de inoff. testam. n. 9. Armerdat. in addit. ad recopilat. legum Nauarra fol. 158. d. n. 124. Gutier. de Matrim. cap. 80. vbi refert alia loca suorum operum, optimè Franc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 2. differ. 7. n. 9. cum segg. Bernard. Graux. ad practicum Camera Imperialis lib. 2. concl. 95. Don Garc. Mastrillo Sicilia decis. 163. Benedic. Aegid. in repet. l. Tit. p. 3. d. n. 30. cum segg. ff. de condit. & demonst. Ex Theologis Azor. Infit. moral. p. 2. lib. 2. cap. 2. Molina de inoff. testam. d. diff. 176. vers. dubium. Sanch. de Matrim. lib. 4. diff. 25. Rebelle de obligat. iustitia p. 2. lib. 2. q. 14. sess. fin. Aegid. Coninck de sacram. & censura tom. 2. diff. 28. n. 48. cum segg. Valeri. Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 19. n. 19. vers. quod vero attinet.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium contractum metu cadente in contrahentem virum ad eum finem inoff. incusso est nullum.
- 3 Exterior expressio interni consensu est pars essentialis ipsius contractus matrimonij.
- 4 Nuptia coacta malos exitus habere solent.
- 5 Metus muner magis excusat sctaminem, quam virum.

Cap. Cum locū. XIV. Alex. iij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabab. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Prap. Cafal. in annor. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vniuersae Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuisian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 4. Alagona in compendio Iuris Canon.

Canonici pag. 561. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 19.

S V M M A R I V M.

2. *Locum non habeat consensus, ubi metus, &c.*

Qui scilicet possit cadere in constantem virum, vt interpretatur glossa in presenti verbo metus, nam Matrimonium contractum metu cadenti in constantem virum ad eum finem iniuncti incusculi est nullum, Vide Mozz. de contractib. tit. de Matrim. in initio n. 5. verum debet esse talis, Matiens. in rub. tit. 1. glof. 1. d. n. 7. lib. 5. mona. recop. Gutier. de Luram. glof. mat. p. 1. cap. 57. n. 22. Menoch. de presumpt. lib. 3. praef. 4. d. n. 3. plures Doctores relatos ad Cened. ad Decretal. collect. 93. n. 1. quibus adde ex nouioribus Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 2. n. 5. p. 703. Bonacof. commun. crimin. p. 1. verbo Matrimonium fol. 111. verso & p. 2. cod. verbo fol. 48. D. Barbof. in rub. ff. solut. matr. p. 4. n. 29. & 30. Flamin. de resign. benef. lib. 13. q. 1. n. 6. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 3. collect. 535. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 1. cap. 11. q. 5. Marc. Anto. Genuel. in praxi curia Archiep. Neapol. cap. 87. Sayr. in clau. Regia lib. 2. cap. 1. n. 11. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 12. n. 18. Paul. Comit. respons. moral. lib. 1. q. 111. & q. 122. n. 3. Bernard. Greuz. ad practiam Camera Imper. lib. 1. concl. 93. Rebello de obliq. iusticia p. 1. lib. 2. q. 11. d. n. 7. vbi n. 9. quod metus levis non impedit Matrimonium & num. 10. idem resoluit de metu reuerentiali, de quo etiam Mench. illoq. quesi. cap. 35. n. 17.

3. *Matrimonium autem solo consensu contrahitur.*

Notatur ad hoc quod exterior expressio internus consensus est pars essentialis ipsius contractus Matrimonij, atque adeo Sacramenti, vt per Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 30. n. 3. Aegid. de Coninck de Sacram. & consensu tom. 1. disp. 24. dub. 8. n. 63. Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 31. n. 16.

4. *Et sequatur exitus, qui de iniuriis, &c.*

Notatur ad hoc quod nuptiae coactae malos exitus habere solent, vt per Farin. p. 4. decis. 69. n. 16. Cened. ad Decretal. collect. 161. n. 1.

3. In glof. [Metus] ibi (minor tamen metus magis excusat facinoram, quam virum) Vide Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 3. §. 4. n. 9. Molin. lib. 2. de primog. cap. 3. n. 10. Sarmi. lib. 1. scilicet cap. 11. n. 11. Fr. Emman. tom. 1. sum. cap. 131. concl. 3. n. 3. Scraphin. de primog. l. i. sum. prin. 110. n. 14. Menoch. de arbit. casu 133. §. 4. & 5. Ioan. Garc. de nobilit. glof. 17. n. 2. 3. & 10. Henric. in sum. lib. 11. cap. 9. n. 3. in com. lit. D. & n. 4. Tiraq. l. 9. connub. glof. 1. p. 9. n. 160. Flamin. de resignat. benef. lib. 13. q. 1. n. 61. Sanch. de Matrimo. lib. 4. disp. 3. n. 2. Gutier. conf. 16. n. 3. & 4. & cod. tract. de Matrim. cap. 77. n. 1. vbi n. 3. dicit quod eodem modo minor metus cadit in puerum quam in virum.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 Coitus antecedens sponsalia non praesumit Matrimonium nisi contrarium.

3 Metus cadens in constantem virum ad eum finem iniuncti incusculi annullat matrimonium in utroque foro.

4 Metus quando iuste incutitur non reddit irritum Matrimonium.

5 Metus excusatur etiam eum, qui in illum incidit culpa sua.

ij. Cap. Veniens. XV. Alex. ij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiqui Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Hentic. Boich. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordant. versique Iuris cum legibus Casselle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 9. Alagona in cõpendio Iuris Canonici pag. 561. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 2.

2. *Post fide praestita cognoueris, &c.*

Ergo coitus antecedens sponsalia non praesumit Matrimonium contractum, vt per Cou. de sponsalib. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 13. Menoch. de praesalib. 3. praef. 1. n. 41. D. Barbof. in rub. ff. soluto Matrim. p. 2. n. 107.

3. *Alioquin secunde, &c.*

Aduerte, quod licet Matrimonium nullum sit in utroque foro per metum cadentem in constantem virum ad eum finem iniuncti incusculi Henric. in sum. lib. 11. cap. 9. n. 1. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 12. n. 18. Valer. Reginald. in praxi poenit. lib. 31. d. n. 75. tamen illud irritum non reddit metus quando iuste incutitur, vt docent in presenti Zabarel. n. 2. Host. ad fin. in 1. solut. Ioan. Andr. n. 8. Anchar. n. 6. Henric. n. 3. Prapof. n. 7. & Abb. n. 8. quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 4. disp. 13. n. 3. verso quarto, vbi n. 9. dicit ideo in presenti irritum fuisse Matrimonium ad quod pater coegit iuuenem repertum cum filia in eodem lecto, quia iniuncti coegit volens eum interficere, quod iniunctum erat, nec etiam pater poterat auctoritate propria iuste talem cogere ad Matrimonium, quia id iudicis officio est, vt aduertit Valer. Reginald. d. lib. 31. n. 79. vbi etiam resoluit Valer. potuisse Matrimonium si pater non venisset animo cogendi illum ad Matrimonium, sed animo interficiendi ob eam culpam, ille autem precibus impetrasset ab eodem patre, vt vitam sibi condonasset sub conditione quod filiam suam acciperet in uxorem, tunc enim metus non esset incusculi, vt Matrimonium fieret, nec conuentio illa coniungeret vt Matrimonium obtineretur per metum, ded. vt metus per Matrimonium toleratur, de quo etiam Fr. Basil. Poc. de impedim. Matrimo. cap.

cap. 29. §. 12. *Verf. neque obstat*, ubi etiam dicitur metum mortis in presenti iniuste illatum fuisse.

- 1 In glos. [Vt vxori] fin. ibi (*Et est hic argumentum quod licet culpa mea incidit in metum, nihilominus excusetur propter metum.*) Hæc glossa recipitur in presenti per Host. ad fin. super verb. nisi metu coactus, Ioan. Andr. n. 8. Anton. n. 3. Anch. n. 7. Card. n. 1. Henric. Boich. n. 1. Prapof. n. 2. Nau. in man. cap. 17. n. 15. quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 4. disp. 8. n. 9.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Sponsalia iuranti potest religionem ingredi non contracto Matrimonio.
3 Declaratur tex. in presenti.
4 Sponsalia iuranti, & postea adstringens se religionis voto non potest sine peccato mortali Matrimonium inire animo ingrediendi religionem ante consummationem.

Cap. Commissum. XVI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Colledar. Zabar. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Anch. Butr. Panor. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 10. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 561. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 4.*

- 2 Quod iuius est ei, &c. Verba hæc important consilium, ac proinde illum qui sponsalia iurauit posse religionem ingredi non contracto Matrimonio tenent D. Thom. in 4. disp. 27. q. 2. art. 3. & in addit. ad 3. p. q. 43. art. 3. in concl. Soc. d. disp. 27. q. 2. art. 5. dub. 1. Siluest. in sum. verbo *Matrimonium* 7. q. 5. Nau. in man. cap. 22. n. 26. Menoch. de arbit. casu 455. n. 10. Soar. de relig. tom. 1. tract. de iuram. lib. 2. cap. 13. n. 2. cum seqq. Cou. de sponsal. p. 1. cap. 5. in initio n. 11. Veg. in sum. lib. 6. casu 41. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 244. n. 1. Pet. de Ledesma de Matrim. q. 43. art. 3. dub. 1. diffini. 2. Lancellot. insti. Iuris Canonici lib. 1. de sponsal. cap. 23. verbo *consultus*, Henric. in sum. lib. 11. cap. 13. m. 3. & cap. 14. n. 3. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 43. m. 3. Vnde retenta hac sententia, & intellectu ad tex. in presenti excusari possunt circuitus Azor. insti. moral. p. 1. lib. 11. cap. 5. q. 4. *Verf. videtur itaque*, videlicet quod iuuenis de quo in presenti sub biennij finem suspensio & incerto animo fuit conuerteret ne Matrimonium, an religiosorum institutum susciperet, & ita rem totam in tempus differbat, nec enim promissum præstabat, nec ad religiosorum ordinem transibat, & proinde Pontifex decernit vt puellam ducat vxorem, & deinde ad religionis statum se conferat si velit, cum in dubio tutius & certius sit eligendum, & cum is iuuenis dubius sit verum ex his duobus agat, & propterea rem tota in dies dif-

ferat, satis ducit Pontifex vt Matrimonium contrahat, & iurandum seruet, siquidem post Matrimonium ratum, & non consummatum intra duorum mensium spatium, quod Ius concedit, deliberare poterit si velit de toto ad religioſæ viæ institutum transire; nam facilius est confugere ad communem intellectum vt supra.

- 3 In glos. [Tutius.] ibi (*Vel die tutius saltem quoad opinionem.*) Secundum hanc glossam tenent Soc. Angel. Siluest. & Lancellot. supra citati, quos sequitur Sayr. in clau. Regia lib. 5. cap. 7. n. 4. *Verf. secunda propofitio*, Pontificem in presenti intelligere tutius esse prius contrahere non secundum rei veritatem, sed iuxta vulgi opinionem existimantis illum esse pericuri reum, nisi prius Matrimonium ineat. Verum hunc intellectum improbat Sanch. d. disp. 43. n. 5. meliorem reputans quem supra ex illo & alijs præstitimus, quod scilicet Summus Pont. tutius consulit Iuramentum adimplere non quidem de præcepto, sed de consilio ob uitandum scandalum pusillorum, & propter reuerentiam Iuramenti.

- 4 In ead. glo. ibi (*Videret facere contra conscientiam, & sic peccat.*) Notatur ad hoc quod iurans spſalia, & postea adstringens se religionis voto non potest sine peccato mortali Matrimonium inire animo firmo ingrediendi religionem ante consummationem, vt per Host. paulo post princ. in presenti, & Ioan. Andr. n. 3. Butr. n. 9. Prapof. n. 5. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 244. n. 5. & alios plures quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 43. n. 7.

- 5 In glos. [Lege.] Hæc glossa, & Host. in presenti super hoc verbo remittunt lectorem ad cap. licet de regular. ubi ponitur simile verbum, & constat non accipi pro voto; sed glos. cod. cap. licet, verbo *privata*, Hostien. super ead. verbo, explicant ex amore & charitate Dei, addit Host. vel ex lege, quæ instanti Spiritus Sancti cordibus imprimatur.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Cogendus quælibet quis debeat ad Matrimonium post sponsalia de se iurata.
3 Nuptia coacta malos exitus habere solent.

Cap. Requisiuit. XVII. Luci. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Pet. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 11. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 562. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 12. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 45. cap. 6.*

Quod cum libera debeant esse Matrimonia, &c.

Intellige ab omni extrinseca necessitate, non tamen a necessitate intrinseca, hoc est vt ex consensu obligentur partes ad observandum, quod promiserunt, & tunc Matrimonia ab hoc non debent esse libera, quia esset evacuare omnem nervum Matrimonij si diceremus quod consensus non adstringeret inuitos, ita Gutier. *de iuram. confirmat.* p. 1. cap. 51. n. 4. & canon. *quasi.* lib. 1. cap. 18. n. 10. *vers.* *ultimo non possunt*, & alij relati per Cened. *ad Decretal. collat.* 161. n. 2. non est enim contra Matrimonij libertatem quod Ecclesia homines iure compellat post sponsalia præsertim iurata Henric. *in sum.* lib. 11. cap. 13. §. 4. monendo eos prius, & postea cogendo per censuram, si exponatur verbum potius, de quo in præsentia, idem prius, iudex tamen debet semper procedere cum prudentia absque strictissima coactione, ne consensus requisitus ad Matrimonium deficiat, & si sponsum ita obligatum esse videat, vt liberè Matrimonio consentire repugnet, monitione potius quam exactione coactione utatur, & hoc etiam potest esse quod sensit tex. in præsentia in illis verbis [monenda est potius, quam cogenda,] Vide Couar. *de sponsal.* p. 1. cap. 4. in initio n. 5. Perez l. 1. *glos.* 1. pag. 4. *vers.* non obstat, p. 1. l. 1. §. *Ordinam.* Azevedo. l. 1. n. 15. & 16. per. 1. lib. 5. noua *recopil.* Menoch. *conf.* 186. n. 2. benè Sanch. *de Matrim.* lib. 1. *disp.* 19. n. 7. vbi n. 8. dicit iudicem si censura lata viderit sponsum esse pertinacem, nihilq. censuram prodesse absoluturum esse à censura quamvis sponsum absolutionem minime petat, & vide dicta ad cap. ex litteris, id secundo, *sup. hoc tit.*

Cum coactiones difficiles, &c.

Notatur ad hoc quod nuptia contra malos exitus habere solent Farin. p. 4. *devis.* §. 9. n. 16. Cened. *ad Decretal. collect.* 161. n. 1. Id enim plerumque etiam contingere solet quando inter impares contrahuntur, Menoch. *conf.* 183. n. 8. Sanch. *de Matrim.* lib. 2. *disp.* 6. n. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Dolloris referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium pendente lite contrahitur valet.
- 3 Error qualitatis, seu dolus antecedens, Matrimonium non irritat.

Cap. Cum in Apostolica. XVIII.

Vrbani. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarelli Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantia *versusque Iuris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Vi-

uian. in *rationali* lib. 4. *Iuris Panti.* pag. 12. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 562. refertur ab Anton. August. *collect.* 1. *Decretal.* lib. 4. tit. 1. cap. 10. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. per. 6. cap. 21.

- 2 **Pendente lite.** Ergo Matrimonium pendente lite contrahitur valet, vt per Couar. *de sponsal.* p. 2. cap. 8. §. 1. n. 8. Mascard. *de prob. concl.* 1023. n. 8.

- 3 **In maritali copula, &c.** ad hoc, quod error qualitatis, seu dolus antecedens Matrimonium non irritat, vt per Couar. *de sponsal.* p. 2. cap. 3. §. 7. n. 3. & lib. 1. *variarum* cap. 5. n. 1. Perez l. 1. *vers.* dubitatur *verum Matrimonium dolo contrahitum tit. 1. lib. 5. Ordinam.* pag. 15. Molina. *de Iusticia* *tratt.* 2. *disp.* 259. *vers.* *id est postremo, & disp.* 352. n. 5. Valen. 2. *disp.* 5. §. 20. puncto 4. §. 2. *probat* *conclusus* *Flam.* *de resignat. benefice.* lib. 13. §. 3. n. 11. Petr. de Ledesma *de Matrim.* q. 51. art. 2. *dubio* 3. paulo ante secundam conclusionem, Gutier. *de Matrim.* cap. 89. num. 4. Sanch. *cod. tratt.* lib. 7. *disp.* 18. n. 18. vbi n. 19. non capit limitationem nisi tantus esset dolus, vt consensum auferret.

A S V M M A R I V M.

- 1 Dolloris referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium secundum contrahere non potest mulier nisi per certum nuntium certificata fuerit de morte primi viri.
- 3 Tactus vnus de visu an probat mortem, ostenditur.
- 4 Fama sola non sufficit ad probandam mortem viri, vt vxor secundo nubat.
- 5 Iudex prudens arbitrio relinquatur quales debeant esse certitudo mortis prioris viri, vt vxor secundo nubat.
- 6 Mulier secundo nubens adhuc primo viro ab omni peccato excusatur si verisimiliter credidit primum fuisse mortuum.
- 7 Certitudo ad probandam viri mortem sufficit per testes, seu probabilitatem moralem.

Cap. In præsentia. XIX.

Clem. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarelli Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panor. Præpos. Casal. in *annot.* Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantia *versusque Iuris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 4. *Iuris Panti.* pag. 12. Alagona in *compend. Iuris Canonici* pag. 562. refertur ab Antonio Augustino *collect.* 2. *Decretalium* lib. 4. tit. 1. cap. 3.

- 2 Probat hic tex. mulierem nunquam posse secundum Matrimonium contrahere, nisi per certum nuntium certificata fuerit de morte primi viri, non obstante quacunque lon-

ga absentia, & per Conar. de spons. par. 2. cap. 7. §. 1. n. 3. Greg. l. 6. tit. 9. par. 4. Antonium Gomez l. 80. Tauri n. 31. Nauar. consil. 15. sub boetit. in prima editione, Perez per tex. ibi in l. 7. glof. 1. tit. 15. lib. 8. Ordinum. Malfard. de probat. concl. 1069. n. 3. cum seq. & conclus. 1074. n. 4. Ioseph. Lodou. Pernf. desir. 12. n. 7. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 233. n. 2. & 4. D. Barbosa in rub. ff. soluto Matrimon. p. 2. num. 71. & 72. plures DD. refert Cened. ad Decretal. collect. 171. n. 3. Henric. in summa lib. 12. cap. 6. nu. 4. Gutier. praeiuratum lib. 2. q. 8. n. 3. cum seqq. & de Matrimon. cap. 51. n. 1. cum seqq. Sayr. in clau. Regia lib. 1. cap. 13. n. 28. Valer. Reginald. in praxi forensi parit. lib. 31. n. 70. cum seqq. Aloys. Ricc. in praxi forensi refol. 231. Paul. Comit. responsorum moral. lib. 1. q. 127. cum seqq. & praeiuratum q. 132. Farin. in praxi crim. p. 5. q. 140. num. 50. cum seqq. latè Sanch. de Matrimon. lib. 2. disp. 46. Et in hoc iura Ciuitia Digest. Cod. & Authenticoz per tex. in praesenti esse correctà afferunt hic omnes, & Gutier. d. q. 8. n. 4. Farinac. d. q. 140. n. 51. plures quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 46. n. 6.

Donec certum nuntium, &c.

Ergo per vnum testem de visu deponentem, aliis idoneum mors viri probata censetur, sic Hostiens. Abb. Angel. & Veracr. quos refert licet non sequatur Sanch. d. disp. 46. n. 10. admittit Farin. d. q. 140. n. 73. eo casu, quo coniux obierit in loco ita distanti vt facit nequeant aliae probationes haberi. Verum Sanch. licet cum hac limitatione Farinac. sententiam recipiat, asserit multò magis sibi placere nunquam sufficere vnum testem intelligens verbum (nuntium) de quo in tex. in genere neutro, ita vt significet, la nona: sed non potest dici nuntium certum, quod voce minus habetur, cum iura clament vocem vnius esse vocem nullius l. iustitiam. res. simili modis C. de testib. cap. veniens in fin. supra tod. tit. Vnde sola fama non sufficere, nisi alijs adminiculis adiuvetur resolunt Menoch. remedia 4. disp. 2. n. 672. Malfard. de prob. concl. 1075. n. 4. cum seqq. Abb. Siluest. Anton Gabr. S. Antonin. Sor. & alij quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 46. n. 15. quibus adde Farin. d. q. 140. n. 61. cum seqq. Paul. Commit. d. lib. 1. q. 127. n. 2. Rebel. de obligation. Instituta p. 2. lib. 3. q. 3. Basil. Ponc. de impedimentis Matrimon. cap. 13. §. 5. vbi etiam in vers. ex dictis ampliat etiam si verè obiisset coniux, resoluens tunc Matrimonium re vera nullum fore si forma sola fauna de obitu viri nota contraheret.

De morte

Cum hac certitudo mortis prioris viri non omnino qualis esse debeat praescribi possit, hoc iudicis prudentis arbitrio, attentis circumstantijs occurrentibus relinquitur. Vide Couar. d. §. 3. n. 4. Maran. in repet. l. si potest ff. de acquir. hered. Perez l. 3. prope finem tit. 1. lib. 5. Ordin.

pag. 50. & lib. 7. tit. 15. lib. 8. pag. 318. Fr. Emman. d. cap. 233. n. 2. Menoch. de arbitrar. casu 420. num. 128. & de presump. lib. 6. presump. 49. num. 28. Gutier. d. q. 8. num. 9. Farinac. d. q. 140. nu. 75. Sanch. d. disp. 46. nu. 7. vbi nu. 2. aduertit illud esse speciale in morte probanda, vt testes non citata parte, sed ex mero iudicis officio examinari possint.

6 In glof. [Viris.] Notatur ad hoc, quod mulier secundò nubens adhuc viuo primo viro ab omni pena excusatur, si verisimiliter credidit primum mortuum fuisse, vt per Anton. Gomez l. 80. Tauri, nu. 31. in princ. Farin. d. q. 140. num. 42. vbi num. 43. secus resoluit si mulieris credulitas super morte viri non fuerit iusta, & verisimilis, & multò minus si fuerit ficta, falsa, & ab ea procurata.

7 In glof. [Donec.] fin. Notatur ad hoc quod certitudo ad probandam viri mortem non tantum requiritur per certum nuntium, sed etiam per testes, seu probabilitatem moralem, ita vt iudicio prudentis probabilis, & certa iudicetur mors, vt per Abb. hic in fin. & Alex. de Neuo nu. 22. Couar. d. §. 3. nu. 3. Ioseph. Lodou. d. desir. 12. nu. 7. Gutier. d. q. 8. nu. 4. Malfard. concl. 1074. nu. 4. & plures alios, quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 46. nu. 6.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Matrimonium quod quis contraxit cum meretrice, validum est.
- 3 Meretricem trahere de lupanari, & accipere in votum proficit in remissionem peccatorum.
- 4 Condemnatus ad mortem an effugiat mortis poenam si velit ducere in uxorem meretricem in publico lupanari existentem. & nu. 5.
- 6 Meretrix dicitur quia multorum libidini parit.
- 7 Meretrix non est, quae peccatum aliquod oculis commisit, vel aliquem amore capta ei sui capiam fecit.
- 8 Meretrix dicitur à merendo, quasi meretur stipendia.
- 9 Meretricium genus infamè.
- 10 Meretrices tanquam persona turpes non possunt capere esse testamenti fratris ad exclusionem fratrum.
- 11 Meretrices cur permittantur in Christiana Repub. ostenditur.

Cap. Inter opera. XX. Clem. 117.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Cened. collect. 140. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Tolon. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 13. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 563. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 5.

- 3 **Et duxerint in uxores.** Ergo Matrimonium, quod quis contraxit cum meretrice validum reputatur, ut per Duen. reg. 350. limit. 8. vers. contrarium. Palat. in repet. cap. per vestras, infra de donat. inter virum & uxorem. notab. 3. §. 16. num. 2. Clar. in §. fin. q. 98. n. 6. Menoch. conf. 18. n. 12.
- 4 **In remissionem proficiat peccatorum.** Notatur ad hoc quod meretricem trahere de lupanari, & accipere in uxorem proficit in remissionem peccatorum, ut per Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 11. n. 3. Viuian. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 33. n. 1. vers. meretricem. Gutier. canonie. quest. lib. 2. cap. 3. n. 25. Farin. fragment. criminal. littera C. n. 642. plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 140. num. 10.
- 4 **Quæstio est ad præsens institutum non condemnanda verum scilicet condemnatus ad mortem eius penam effugiat, si velit ducere in uxorem meretricem in publico lupanari existentem?** In qua partem affirmatiuam sequuntur Suar. in addit. ad Anton. Gomez. variarum tom. 3. cap. 13. nu. 37. littera M. Plac. de delict. lib. 1. cap. 24. num. 6. Viuian. lib. 1. commun. opin. verbo condemnatus ad mortem, vers. certio etiam. Rebuff. in comment. ad l. 345. ff. de verb. signif. Farin. d. littera C. verbo condemnatus, nu. 641. Benedicte. Aegid. in repet. l. 1. C. de sacros. Ecles. p. 3. §. 5. n. 8. Cui opinioni non obstat quod huiusmodi condemnatus ad mortem non voluntarie, sed metu ipsius mortis, ut illam effugere possit, meretricem in uxorem ducere videtur, quia facillime responderetur (si hæc pars vera in se fuisset) validum esse huiusmodi Matrimonium, quia is metus non eod tendit, ut Matrimonium fiat, sed proprie & sponte id euadendi medium eligis, sic post Sorum Couar. Cordub. & alios, resoluit Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 12. nu. 8. vbi nu. 9. idem dicendum esse putat, etiam si ipse damnatus minimè offerat Matrimonium, sed alius ei promittat immunitatem ab ea pena si certam feminam ducat.
- 5 **Verum his non obstantibus veritas est in contrarium, tunc quia tex. in præfenti solum agit an actus ille ducendi meretricem in uxorem proficiat ad remissionem peccatorum, & licet dicat quod sic, non ideo tamen quidquam in foro exteriori disponit, sed in foro animæ; tunc quia contrariæ partis affirmatiuæ nullam asserere possumus concludentem rationem, nisi quod per Matrimonium cum meretrice maior reo videtur pena imponi quam per mortem, quæ quidem ratio nec est sufficiens, neopia; tum denique quia ipsa affirmatiua opinio ultra quam nec ex iure probetur, nec pro se habeat sufficientem rationem, tenderet in graue Reipub. præiudiciam si in præxi observaretur. Quare hæc contrariam negatiuam opinionem merito tueatur Gam. de Sacram. præstendis, ultimo supplicio damnatus q. 4. n. 10. Tiraq. de pœnie**

temperandis causa 56. in fin. Bobadil. in sua Politica lib. 3. cap. 15. nu. 142. Cened. ad Decretal. collect. 140. nu. 10. postprinc. & practicarum, ac canonicarum questionum lib. 1. q. 9. nu. 19.

- 6 **In glof. [Publicas.] ibi (& dicitur meretrice quæ multorum libidini pareat; &c.)** ita Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 11. nu. 4. Berman. de publicis concubinariis, verbo concubinam dimittat n. 10. cum segg. Gomez l. 62. Tauri. n. 3. Menoch. de arbit. casu 201. n. 7. & casu 328. n. 4. Malfard. de probat. coucl. 1066. n. 4. cum segg. Matienf. l. 10. glof. 4. n. 2. tit. 3. lib. 5. noua recapit. Farin. conf. 33. n. 30. vbi additio littera R. et in præxi crim. q. 136. nu. 76. cum segg. Ioseph. Sella Aragomæ decis. 94. n. 8. & vbi n. 10. dicit meretricem non esse quæ peccatum aliquod occulte cum aliquo commisit, vel alicuius amore capta ei sui copiam fecit Farin. d. q. 98. n. 86. Rota apud eundem decis. 445. n. 2. p. 1. recent. Dicitur autem meretrix à merendo, mereri enim est stipendia facere Pet. Greg. synagmatum Iuris lib. 1. cap. 1. n. 1. Menoch. d. casu 335. n. 5. Farin. d. q. 136. n. 80. Bened. Aegid. tract. de iure, & privilegio honestatis art. 9. de meretrice.
- 9 **Huiusmodi tam turpe mulierum genus (quæ turpes, & infames reputantur in iure Aloyf. Ricc. in præxi rerum fori Ecd. sufficit decis. 166. nu. 87. & nuncupatim, ut tanquam turpes persone non possunt capere ex testamento fratris ad exclusionem fratrum, Gomez tom. 1. variar. cap. 21. n. 38. vers. ex quib. Crass. 9. testamentum q. 46. n. 8. Cald. Pereira qq. forens. in commentar. ad 4. forum. n. 44. in medio, Instit. de inoff. testam. Bened. Aegid. d. art. 9. de meretrice, n. 13. & Scep. Grat. Marchia decis. 216. n. 3.) esse permittitur in Christiana Repub. ad maiora mala euitanda, adeo ut lupanaria meretricibus sint deputata Couar. de spons. p. 1. cap. 4. n. 7. Menoch. casu 335. n. 6. cum segg. Matienf. l. 6. glof. 1. n. 13. tit. 8. lib. 5. noua recapit. Cald. Pereira in l. si curatore, verbo cum non assumis, n. 12. Malfard. de prob. coucl. 1053. Hieron. Fernan. de Otero in interpretatione cap. Nemo de consuetudine nu. 68.**

SYMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium metu gravi extortum ratificatur per diuinam habitationem mutam & spontaneam.
- 3 Consensus præsumptus ex mutua reprobatione bonæ non sufficit, nisi denno ratificetur coram Patrobo, & testibus, observata Concilij Tridentini forma.

Cap. Adid. XXI.

- 1 **Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabartell. Ioan. Andre. Hostien. Henric. Anchar. Butr. Felin. Panoraz. Prapof. Cened. collect. 93. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs** Virisq. Iuris cum legibus Castellæ per. 1. & Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 13. **Ala.**

gona in *compend. Iuris Canon. pag. 561.* refertur ab Anton. August. *collect. lib. 4. tit. 1. cap. 7.*

2 Probat hic tex. per diuinam habitationem mutuum, & spontaneam ratificari prius Matrimonium metu graui extortum, vt per Couar. de *sponsalib. p. 1. cap. 5. §. 6. n. 1. cum seqq. Greg. h. 15. verbo le pluguesse tit. 2. parita 4. Menoch. de *presump. lib. 3. q. 4. n. 24. cum seqq. Mascardi. de probat. concl. 1051. d. n. 35. Cened. ad Decretal. collect. 93. n. 2. Henric. in *summa lib. 11. cap. 9. n. 7. Sanch. de Matrim. lib. 4. disputat. 18. n. 3. vbi n. 5. cum supra citatis Doctoribus, quos refert, concludit non esse necessariam habitationem anni, & dimidij, quam hic text. exigere videtur; narrat enim facti contingentiam dum eius temporis habitationem ponderat: vnde recte dicit prudentis arbitrio diffiniendum esse hoc tempus, qui in dubio considerabit fugiendi opportunitatem, habitationisq. moram: nam quando constat de spontanea cohabitatione, tunc data opportunitate si illic, & incontinenti non fugit satis esse momentaneam cohabitationem resoluit idem Sanch. d. *disput. 18. n. 6.****

3 Hodie tamen attentio iure nouissimo Concil. Trid. *sess. 24. de reform. Matrim. cap. 1.* præsumpsit consensus ex mutua cohabitatione non sufficit nisi de nouo ratificetur coram Parocho, & testibus obseruata eiusdem Concilij forma, ita Gutier. *Canonice questionum lib. 1. cap. 18. n. 7. Perez J. 1. gloss. 1. pag. 41. vers. quinta tit. 1. lib. 5. Ordia. Ceual. communium contra commun. q. 604. n. 19. Matienso in *rubric. 1. gloss. 5. n. 53. cum seqq. lib. 5. noua recap. Spin. in speculam gloss. 25. principali n. 61. Cened. d. collect. 93. n. 5. Franc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 1. comparat. 12. n. 26. Ego ipse de officio, & potestate Episcopi allegat. 32. n. 149. Cened. *practic. & canonice lib. 1. q. 30. n. 15.***

SVM MATRIM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia irritantur per subsequens Matrimonium valide celebratum cum alia persona.
- 3 Sponsalia priora de futuro non dissoluantur per posteriora iuramento firmata.
- 4 Sponsalia per se termino non adimpleta reddunt liberum ab eorum fide illum per quem non sitis.
- 5 In Matrimony promissione an possit aliter aliter absenti stipulari, ostenditur.

Cap. Sicut ex litteris. XXII.

Innoc. 11.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innot. Collect. Zabarel. Ioan. Andre. Host. Henric. Butt. Anshar. Panorm. Prapoz. Casal. in an. m. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Tole. in concordantia. Itemque Iuris cum legibus Cassida p. 1. & 2. Viuian. in *rationale lib. 4. Iuris. Pen-*

sijs pag. 14. Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 562.* refertur ab Anton. August. *collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 1.*

- 2 Probat hic tex. sponsalia irritari per subsequens Matrimonium valide celebratum cum alia persona, vt per Surd. *conf. 164. n. 11. Henric. in *summa lib. 11. cap. 14. §. 2. Gutier. de Matrim. cap. 27. n. 1. cum seqq. Menoch. de arbit. casu 455. n. 9. Lessi. de inf. lib. 2. cap. 40. n. 74. Coninck disp. 23. dub. 4. n. 28. Bonacina de Matrim. quest. 1. puncto 7. n. 2. Sanch. *cod. tract. lib. 1. disp. 48. d. princ. vbi n. 3. resoluit priora sponsalia hoc casu omnino extincta esse, ac proinde solum Matrimonio nullam illam perficiendi obligationem superesse, & n. 5. aduertit quod si sponsus ea spem virginem violasset teneretur solum Matrimonio eam ducere, non vi sponsalium, quæ extincta sunt, sed ratione damni illati, nisi iam aliunde esset satisfactum.***
- 3 Priora vero sponsalia de futuro non dissoluantur per posteriora iuramento firmata, quia hoc casu non datur fortius vinculum sicut in priori, nec iuramentum obligare potest cum fuerit de re iniqua, & in præiudicium tertij iuxta *reg. non est obligatorium de reg. iur. lib. 6. quare ita tenent Gutier. de iuram. confirmat. p. 1. cap. 51. n. 6. Couar. de spons. p. 1. cap. 4. in princ. n. 3. Matienso *ad rub. tit. 1. gloss. 1. n. 44. lib. 5. noua recapit. plures quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 1. disp. 50. n. 2. vbi n. 6. resoluit quod quando secundum sponsalia non fuerint valida, quia contrahens primis ligatus erat, nec erat iusta recedendi causa, si ante celebratum Matrimonium cum priori dissoluantur sponsalia, non tenetur hic ad posteriora.**

4 Nisi forsitan, &c. Notatur ad hoc quod liber sit ille à sponsalium fide si absque eius culpa ipsa sponsalia per se termino impleta non sine, ita Couar. de *sponsal. p. 1. cap. 5. in initio n. 8. Greg. l. 7. verbo exsuscitacione tit. 1. par. 4. Acgid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 23. n. 46. Valer. Reginal. in *praxi fori penitentie lib. 31. num. 181. vers. 7. Sanch. d. lib. 1. disp. 53. num. 1. vbi n. 5. resoluit quod si tempore ipso, quo sponsalia contrahuntur appoduntur terribi, tunc lapsus terminus eximit ab obligatione illum per quem possetis: cum enim nullus sit contractus perfectus, initus, sed in ipso met sponsalium contractu terminus imbibitus sit, censetur adiectus ad extinguendam obligationem, & in hoc casu loquitur text. in presenti clare demonstrans in præcitatis verbis terminum de quo agit in ipso met contractu interpositum fuisse. Vnde necessarium est vt dicamus si sponsalibus iam contractis tractetur ex intervallo de die celebrandi Matrimonium lapsus termini neutrum liberare à sponsione, quia cum accedat contractui sponsalium perfectè imito censetur adiectus potius ad sollicitandam, quàm ad extinguendam obligationem, & in hoc posteriori casu procedere potest *reg. tex. in l. Celsus 27. §. 1. ff.***

de recept. arbit. quicquid dicat. gloss. hic verbo, ad statum, contra quam sic conciliant vltra supracitatos DD. Gutier. de Matrino. cap. 24. n. 6. Bonacina eod. tract. q. 1. pundo 6. n. 6. Rebello de obligat. Instit. lib. 4. q. 8. sect. 4. n. 20.

- 3 **Cum L. Parochianus, &c.** Ex huiusmodi di. verbis colligitur speciale esse in Matrimonio promissio, & ut possit alter alteri absenti stipulari, id est acquirere illi obligationem, & proinde non potest promittens resiliere etiam ante absens acceptationem, ut per gloss. *verbo nihil, in cap. ubi non est 30. q. 2. & Alex. de Nevo b. n. 73. Verum Sanch. d. lib. 1. disp. 7. n. 12. id intelligit si alter stipulans contraheret promittendo pro absente Matrimonium, quia est mutus contrahens utrinque celebratus, & sicut stipulans potest cogi, ut curet, & faciat quod in se est, ad quod se obligavit, ita & promittens tenetur fidem servare, & ideo in presenti promissio, quam pater fecit de tradendo filiam firma est non ratione sponsalium, quia parentes ipsi ea contrahere non possunt: pro filijs absque eorum consensu, cap. vnc. 9. fin. de desponsat. impub. lib. 6. sed ratione promissionis. Potest ideo stipulans antequam par sit absenti intimare remittere hanc sponsonem, quia obligatio non est acquisita absenti, sed huic stipulanti: sed si intimaret absenti, & ille acceptaret iam non posset remittere: quia ius ut alter fidem sibi servaret cessit in absentem, in cuius favorem stipulans fuerat.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Mutus, & surdus possunt contrahere Matrimonium.
- 3 Verba non sunt necessaria in Matrimonio carnali.
- 4 Editum de Matrimonio est prohibitorium.

Cap. Cum apud. XXIII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Burr. Anch. Panorm. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Nevo, Ximen. Tolet. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 15. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 564. referunt ab Antonio Augustino collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 3.*
- 2 **An mutus, & surdus possint &c.** Ex his verbis colligitur aliqui mutum simul, & surdum non posse contrahere Matrimonium, ex eo quia cum in plurali numero loquatur videtur loqui de diversis, quorum alter mutus, alter vero surdus sit, ut per Flamin. de resignat. benef. lib. 5. q. 3. n. 16. Bollandus in Oeconomia canonica classe 2. cap. 4. §. 7. lit. G. Caterum in contrari-

um est communis, & recepta Doctorem opinio asserentium posse mutum simul, ac surdum, si intellectum perspicacem habeat, ita ut signis edoceri possit quid sit Matrimonium, & signis iudicare consensum, valide contrahere sponsalia, & Matrimonium, quia quidem resolutio ex hoc tex. probatur ubi in responsione sic dicitur, videtur si talis (nempe surdus, & mutus de quo erat questio) velit contrahere non debet sibi denegari, &c. ubi collocatur in singulari videtur intelligere de eodem utroque morbo laborante: quare hanc sententiam defendunt Couar. de spons. par. 2. cap. 2. in fin. Greg. in l. 3. verbo quae fuisse tit. 2. partita 4. Donatus Fin. tom. 1. commun. opinionum lib. 5. tit. 2. n. 30. pag. 703. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo cum non absint n. 58. cum seqq. & de nominat. emphyt. q. 1. n. 304. Matienso in rub. tit. 1. gloss. 1. n. 67. lib. 5. nona recop. Spin. in speculo testamentorum gloss. 9. rub. n. 3. D. Barbosa in l. cum Prator §. fin. nu. 29. ff. de iudicij. Sanch. de Matrino. lib. 1. disp. 7. nu. 12. Gutier. eod. tract. cap. 8. nu. 1. cum seqq. Franc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 1. comparat. 31. ampliante praeipue tres ultimo loco citati, etiam si aliqui sit simul mutus, surdus, & caecus, &c.

3 Et sufficiat ad Matrimonium, &c.

Ergo in Matrimonio carnali verba non sunt necessaria etiam in ijs, qui loqui possunt, sed sufficit ut consensus contrahendum Matrimonium, aliquo signo exprimat. Vide Viui. 10. 1. commun. opinionum lib. 5. tit. 2. n. 59. pag. 307. Aegid. de Sententia. & censuris tom. 2. disp. 34. n. 63.

4 Quod cum prohibitorium, &c.

Notatur ad hoc quod editum de Matrimonio est prohibitorium, ut per Menoch. de praesumpt. lib. 6. praesumpt. 16. n. 11. Perez l. 1. gloss. 1. p. 3. respo. quæritur praeterea tit. 1. lib. 5. Ordinarum.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Furiosus non potest Matrimonium contrahere.
- 3 Mente captus rationis usque omnino destitutus Matrimonium contrahere non potest.
- 4 Eius obitatus tempore Matrimonium non potest contrahere.

Cap. Dilectus. XXIV.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Burr. Anchor. Panorm. Prapof. Marian. Soen. Petr. Greg. Alex. de Nevo, Ximen. Toletan. in concordantibus *utrinque Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 15. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 564. referunt ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 4.*

Probat

3 Probat hic tex. furiosum non posse Matrimonium contrahere, vt per Couar. *de spons.* p. 2. cap. 2. n. 8. Greg. l. 6. *Verbo et qui fuisse lo. o. tit. 1. p. 4.* Henr. in *sum. lib. 11. cap. 13. n. 10.* Spin. in *spec. tefla. glos. 10. rubr. n. 5.* Cened. *de Decretal. collect.* 148. n. 1. Valer. Reginal. in *praxi fori pameus. lib. 31. n. 66. cum seq. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 8. n. 15. cum sequentibus.* Gutier. *idem tract. cap. 8. n. 5.* intelligentes supradictam conclusionem quando furiosus, vel mentecaptus rationis vsum omnino destitutus perpetuo furor laboraret.

3 Vnde ex ratione huiusmodi bene deprehenditur mente captum rationis vsum omnino destitutum, sicut & furiosum Matrimonium contrahere non possit, vt tenent Couar. *de i. 2. n. 8.* Henr. *lib. 11. cap. 4. n. 3.* Sanch. *de i. disp. 8. n. 15.* Gutier. *de i. cap. 8. n. 12.*

4 Sic etiam colligitur ebrium si ebrietatis tempore contrahat sponsalia aut Matrimonium dum rationis vsum orbatus est, nihil facere, quia libero consensu & debita deliberatione caret, tenent Couar. *de i. cap. 2. n. 9.* Cened. *de collect.* 148. n. 3. Sanch. *de i. disp. 8. n. 19. vbi n. 10.* non immerito dubitat quid dicendum sit si ebrius & demens tempore sanæ mentis voluntatem habuerit contrahendi sponsalia aut Matrimonium, illamque tempore ebrietatis, aut demencie exequantur.

5 In glos. [furore] ibi (quandoque tamen furiosus per diuina internalia redit ad sanam mentem) Accurte quod si furiosus habeat diuina internalia & dabitur actus ab ipso gestus, sit gestus tempore furoris vel interualli, in dubio presumitur gestus tempore furoris, vt tenet Menoch. *de presumpt. lib. 6. presump. 45. n. 63.* Malcard. *de probat. concl. 39. n. 4.* Sanch. *de i. disp. 8. n. 17.* Cald. *Percipit questionum forens. conf. 24. n. 4. cum sequentibus.* Gutier. *de i. 2. n. 14.* Valer. Reginal. *lib. 31. n. 68.* Furor enim presumitur durare omni tempore, & illa diuina internalia, quia sunt per accidens minime presumuntur, Molina *de primogen. lib. 2. cap. 9. n. 30.* Ioseph. Ludou. *tom. 3. comm. opinionum in de probat. concl. Vinea vers. inferius 193. pag. mibi 477.* Menoch. *de presumpt. 45. n. 18.* & *conf. 374. n. 45.* Malcard. *concl. 824. n. 4.* Molina *de iustit. tract. 2. disp. 136. n. 3.* Sanch. *de i. 17. vers. & ratio est.* Valer. *concl. 145. n. 13.* & 14. Farin. *sigam. crim. p. 1. lit. F. verbo furiosus n. 317. cum seq.* Limita tamen nisi ex actus qualitate, qui ita bene gestus est vt ostendat non factum esse eo demente, presumatur gestum tempore sanæ mentis, ex Menoch. *de presumpt. 45. n. 66.* & Matrimonio in rub. tit. 1. *glos. 1. n. 67. lib. 5. noua recopil. Sanch. de i. 17. vers. limita tamen.* Farin. *de i. 17. verbo furiosus n. 326. cum seq.*

6 In eadem glos. ibi (Et tunc si contrahat tenet) Notatur ad hoc quod furiosus habens diuina internalia potest eo tempore sponsalia & Matrimonium contrahere, tunc enim rationis vsum participat, et sequuntur hic lo. And. n. 5. Henric. n. 1. Alex. de Neuo n. 16. Præpos. n. 1. & alij citati à Sanch. *de i. disp. 8. n. 16.*

7 In eadem glos. ibi (sed pone quod mulier &c.) Notatur ad hoc quod necessarius non est consen-

sus vtriusque coniugis simul tempore præsenti, sed satis est temporis mora intercedente consensus ab vtroque præsenti, modo ille prioris coniugis reuocatus non sit ita Couar. *de spons.* p. 2. cap. 4. in initio n. 7. Brunel. *de sponsal. concl. 13. n. 2.* Greg. l. 30. *Verbo in consensum tit. 1. part. 4.* Petr. de Ledesma *de Matrim. q. 45. art. 3. dub. 2.* Vizuad. in *candelabro amecop. 1. tit. de Matrim. n. 43.* Fr. Eman. in *summa tom. 1. cap. 216. n. 8.* Azeued. l. 2. n. 20. *ad fin. tit. 16. lib. 6. noua recopil. Henr. in sum. lib. 11. cap. 3. n. 6.* Sanch. *de Matrim. lib. 2. disp. 32. n. 3.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referantur super hunc tex. scribentes.
- 2 Verba necessaria non sunt in Matrimonio contrahendo sed satis in quibusque signa consensus exprimentia.
- 3 Annuli immisso, & recipio si præcesserint verba minus operantur verbum expressum alterius.
- 4 Sponsalia sunt si sponsus habito tractatu inter amicos de Matrimonio contrahendo misit anillos, vel socalla, vel aliud experimenti, & sponsa acceptauit.

Cap. Tuæ fraternitati. XXV.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Præpos. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Cened. *collect. 21.* Ximen. Toletan. in concordantijs *trinitatis luris cum legibus Castella. p. 1. & 2.* Viuia. in *rationali lib. 4. luris Pontific. pag. 15.* Alagona in *compendio luris Canonici pag. 564.* refertur ab Ant. Auguft. *collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 5.*

2 Nam ex mutis sine verbis potest contrahere. Ergo verba necessaria non sunt in Matrimonio contrahendo, sed satis sunt in quibusque signa consensus exprimentia ita Couar. *de spons.* p. 2. cap. 4. in initio n. 1. Victorius in *summa de Matrim. n. 210.* Brunel. *de sponsal. concl. 14. n. 3.* Bellarm. *lib. 1. de Matrim. cap. 8. ad 2. oblationem.* Iacob de Grassis in *arres decis. 2. lib. 2. cap. 12. n. 10.* ad finem, Caroc. in *tract. de foram. dec. 4. tit. 13. princip. n. 3.* & 3. Viui. *opini. 488. n. 1.* Fr. Eman. in *sum. tom. 1. cap. 216. n. 5.* Nau. in *sum. cap. 32. n. 20.* Greg. l. 5. *Verbo palabr tit. 2. p. 4.* Petr. de Ledesma *de Matrim. q. 45. art. 3. dub. 2.* Humada l. 2. *gl. 2. n. 3. n. 1. p. 1.* Gama de Sa-
eram. *præf. in. vltim. supplicio damari. q. 4. n. 6.* Spinor in *speculo resp. glos. 15. princip. n. 3.* & 13. Moza. de *contratib. tract. de sponsalib. tit. de subsistibilibus spons. n. 4.* & *tract. de Matrim. tit. de spons. Matrimony n. 2.* Malcard. *concl. 1024. n. 2.* Bartholom. à Ledesma *de Matrim. dub. 17. fol. 1271.* D. Gutier. *de Matrim. cap. 46. d. n. 10.* Frat. Basil. Pone. de *impedimentis Matrimony cap. 29. n. 1.* à princ. Matien. in *rub. tit. 1. glos. 1. n. 22. lib. 5. noua recopil. Soar. de Sacram. q. 60. art. 8. disp. 2. sec. 1. & 2.* Henr. in *sum. lib. 11. cap. 2. n. 6.* plures per Cened. *ad Decretal. collect. 21.* & alios per Sanch. qui hanc opinionem sequi-

sequitur d. *disp. 31. num. 5. ubi n. 6.* respondet ad hunc tex. quatenus dicit verba esse necessaria, quoad Ecclesiam, id est quoad clariorem probationem, vel viliam ad meliorem probationem; vel potest intelligi de verbis non propriis sed latèntia ut amplectantur & omnia signa, quibus perinde ac verbis exterius exprimitur consensus interior ad Matrimonium requiritur, secundum Valer. Reginal. in *praxi fore penitentiali lib. 31. n. 17.* Et etiam multipliciter respondet Franc. Molin. de *ritu nupt. lib. 1. comp. 3. n. 67. cum seqq.*

3 In glos. [verba 2] ibi (& idem crede si per alios contrahamus subsequente annuli subbarratione.) Notatur ad hoc quod si verba vnius præcesserint immisio annuli & recipio operantur verbum expressum alterius, & consensum, ut per Menoch. de *presump. lib. 3. presump. 1. n. 21. & 129.* nam si quis non habuit contrahendi animum Matrimonium non est contrahendum, idem Menoch. *conf. 135. n. 13.* Quia in foro conscientie standum est intentioni secundum quam verba proferuntur Bonacina de *Matrim. q. 1. puncto 1. d. n. 14.*

pag. 16. Alagona in *expensio Iuris Canonici pag. 164.* & refertur ab Anton. Augult. *collect. 4. Decretal. lib. 4. tit. 1. cap. 1.*

2 Probat hic tex. quod in foro interiori animæ (quem conscientie appellamus) si sponsus diceret se ad sponsam accessisse affectione fornicaria non coniugali non iudicatur illa sponsalia Matrimonium, secus tamen in foro exteriori, ut per Couar. de *sponsal. p. 1. cap. 4. b. 1. n. 9.* Menoch. de *presump. lib. 3. presump. 1. n. 21. & 129.* nam si quis non habuit contrahendi animum Matrimonium non est contrahendum, idem Menoch. *conf. 135. n. 13.* Quia in foro conscientie standum est intentioni secundum quam verba proferuntur Bonacina de *Matrim. q. 1. puncto 1. d. n. 14.*

4 **Quod qualiter tibi constiterit non videmus.** Notatur ad hoc quod verbo quod quis non expressit mente non videtur cogitasse ut per Card. Tusch. *rom. 8. lit. V. concl. 89. n. 3.*

In glos. [Mulierem] ibi (*sed pone quod aliquis protestetur, &c.*) Notatur ad hoc quod protestatio, qua alter coniux protestatus est ante Matrimonium se nolle per quæcunque verba postea à se dicta Matrimonium contrahere, non prodest, sed adhuc presumitur ab ea discessum esse Matrimonio postea initio, ut per Nauar. in *manu. cap. 22. n. 78.* & alios citatos à Card. de *Matrim. lib. 2. disp. 45. n. 18. vbi n. 19.* intelligit si fiat altero ignorante, aut si sciuit vel disensit protestationi, secus tamen si ea protestatio fiat altero coniuge sciente, & consentiente, de quo etiam Couar. de *spons. p. 2. cap. 2. n. 3.* Mascard. de *prob. concl. 1248. n. 12.* Matien. in *rub. tit. 1. glos. 1. n. 66. lib. 5. non recipit.*

6 In glos. [videtur forte] Hæc dictio regulariter est nota dubitationis, Rebuff. in *consent. ad l. 38. vers. forte ff. de verb. sig. & in compendo alternat. sum. 71.* Cened. *practicarum, & Canonice. quest. 1. sum. 36. n. 1.* Card. Tusch. *rom. 2. lit. D. concl. 281. num. 1.* Ego ipse de *distinctionibus & clausul. dist. 109. n. 32.* vbi numeris sequentibus alia videre poteris de hac dictione.

7 In glos. [Qualiter] ibi (*in penitentiali iudicio, in quo cuiuslibet est credendum, &c.*) Notatur ad hoc quod archæum Confessionis reuclare licet ut Matrimonium aliquod probetur, ut per Roman. in *li. si non sponsali col. penult. C. de testam. l. 1. in l. 1. 9. huius study n. 6. ff. de iustit. & in l. parte fortisio n. 7. ff. de bis qui sunt sui. vel alie. Iuris, Casian. *concl. 1. vers. 1.* Et secundum præsuppositum n. 17. Contrarium tamen verius est, & sequuntur Couar. de *spons. p. 2. cap. 8. vbi 1. d. n. 9.* Sala. ad *Bernar. in pract. cap. 109. lit. A. vers. 1. aut ex vestris, Mascard. concl. 377. d. n. 4.* Menoch. de *presump. lib. 6. p. 95. n. 3.* Gny. *lib. 1. Canon. quest. 1. lib. 1. cap. 11. n. 50.* Nec huic veriori sententie repugnare glos. in *præsent. nam si* lea diligenter intuspicatur non dicit nec intelligit Confessionem factam in foro Penitentiali posse aduci in foro iudiciali, sed tantum in eod. foro penitentiali, ut non obscure demonstrant verba*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super huius tex. scribentes.
- 2 Sponsalia non iudicantur matrimonium in foro consentienti si sponsus dixerit se ad sponsam accessisse animo fornicario.
- 3 Intentioni secundum quam verba proferuntur standum est in foro conscientie.
- 4 Verbo quod quis non expressit mente non videtur cogitasse.
- 5 Protestatio, qua alter coniux protestatus est ante Matrimonium se nolle per quæcunque verba postea à se dicta Matrimonium contrahere, non prodest Matrimonio postea initio.
- 6 Dictione forte regulariter est nota dubitationis.
- 7 Confessionis archæum reuclare non licet, ut Matrimonium aliquod probetur.
- 8 Matrimonij quæ sit materia & forma ostenditur.

Cap. Tu nos XXVI.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Burr. Alex. Panor. Præpos. Mar. Socin. Pet. Gregor. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuiam. in *rationali lib. 4. Iuris Pontificij*

verba illa (hoc ei confessus fuit in penitentiali iudicio in quo cuilibet est credendum) expono verbum in quo, id est in quo iudicio penitentiali, & non iudiciali, dum de hoc iudicio iudiciali nulla fuerit facta mentio, & ideo ad illud relatio fieri non potest.

- 3 In glof. [Nec forma] ibi (pro substantia est ibi consensus, & pro forma verba, &c.) Notatur ad hoc quod consensus cōtrahentium est materia, verba autem, quibus illi exprimuntur, forma, quia cōsensus informatur per verba, ita Nauar. in manu. cap. 22. n. 20. Alex. de Neuo hic n. 25. Humada f. 2. n. 19. in fin. ut. 1. par. 1. Vel melius dicere poteris contrahentes esse materiam, verba autem formam, prout tenent Couar. de spons. p. 2. cap. 1. §. 1. m. 8. Zambran. in decis. casuum cōfessio cap. 7. de Matrim. in prin. n. 2. & hanc partem esse veram ac tenendam dicit Gutier. de Matrim. cap. 41. n. 1. res. tertia. Denique si magis placeat cum receptiori DD. opinione dicere poteris verba, & signa, quibus consensus exprimitur, esse sibi inuicem materiam, & formam, & huius partis adiores sunt Bellarm. Soar. Ledesma, Spin. Fr. Emman. & alij quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 5. n. 6.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Fama non sufficit ad impediendum Matrimonium adhibitis de contraria fama clarioribus probationibus.
- 3 Confanguinitas iuramentum admittitur contra famam, quia impedit Matrimonium.
- 4 Testi se offerenti ad testificandum creditur in materia in qua agitur de peccato euitando.
- 5 Fama ad impediendum Matrimonium non debet esse priuata.
- 6 Scandalum quando timetur ex Matrimonio innot contrahentium confanguineos potest iudex illud contradicere.

Cap. Cum in tua. XXVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Anchar. Butr. Panorm. Prapof. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantia versuque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 17. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 363. refertur ab Anson. August. collect. 4. Decretali. lib. 4. tit. 1. cap. 2.

- 2 Vel contra famam. Notatur ad hoc quod fama ad impediendum Matrimonium adhibitis de contraria fama clarioribus probationibus ut per Nauar. in cap. sacra de penitent. dist. 6. n. 27. Masc. de prob. concl. 1031. n. 14. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 71. n. 16.

- 3 Huiusmodi iuramentū exhibeas propinquorum. Ergo ad deponendum contra hanc famam ad-

mittitur confanguineorum iuramentum ut per Masc. d. concl. 1031. n. 16. Anton. Gabr. commun. tit. de criminal. concl. 8. nu. 44. Menoch. de arbit. casu 243. n. 4. & casu 454. n. 1. & 2. Sanch. d. disp. 71. n. 17. Gutier. de Matrim. cap. 36. n. 5.

- 4 Sponte oblata. Notatur ad hoc quod in materia in qua agitur de peccato euitando testi se offerenti ad testificandum creditur, ut per Hippolit. sing. 140. ad finem.
- 5 In glo. [Licet fama.] Intellige quod fama ad impediendum Matrimonium non debet esse priuata, id est si consistit iudici ut priuato, quamuis ei facultatem det ad inquirendum, & recipiendum probationem de illa; ita Abb. & Alexan. de Neuo, quos refert Sanchez d. disp. 71. n. 15. secus dicentes quando aliquod constat iudici ut notorium, quamuis enim id non probetur potest iudex iuxta illud iudicare: qui etiam aduertunt posse iudicem ea fama priuata ductū per se ipsum de plano, & sine aliquo ordine iudicario diligenter de impedimento inquirere.
- 6 In glof. [scandalo.] Notatur ad hoc quod quando scandalum timetur ex Matrimonij cōtractu inter contrahentium confanguineos, potest & debet iudex contradicere Matrimonium, ut per Menoch. conf. 1. n. 44. & 66. Gutier. canon. quest. lib. 1. cap. 20. n. 20. & 23. Säch. de Matrim. lib. 1. disp. 14. n. 3.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Metus an irritet ipso iure Matrimonium.
- 3 Metus cadens in constantem iurum quo iure irritet Matrimonium, offenditur.
- 4 Matrimonium coactum non ratificatur per copulam subsistentem metu gravi extortam.
- 5 Metus cadens in constantem iurum quis dicatur.

Cap. Consultationi. XXVIII.

Honor. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Anchar. Butr. Panorm. Prapof. Mari. Socin. Petr. Gregor. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantia versuque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 17. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 365.

- 2 Erunt non immerito audienda. Ergo metus nō irritat ipso iure Matrimonium, sed femina metu passa audienda est ut Matrimonium irritetur. Sed hæc verba aliū sensum habent, decidit enim tex. audiendam esse feminam non ut iudex rescindat Matrimonium, metu contractum, sed ut declaret esse irritum, ut aduertit Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 12. n. 26. in princ. ac proinde illa est vera conclusio Matrimo-

• **trimonium contractum metu cadente in consensum** virum ad illum finem iniussit incusso esse nullum in utroque foro, ad quod citati supra plures Doctores.

- 1 Notatur etiam ad hoc quod Matrimonium metu cadente in constantem virum contractum iure punitur irritatur, vt per Nauar. in man. cap. 22. n. 10. Henric. in summa lib. 11. cap. 9. n. 1. & 3. plures, quos refert & sequitur Sanch. d. lib. 4. disp. 24. n. 3. Vers. eandem, quibus adde Azor. instit. moral. p. 1. lib. 1. cap. 11. q. 6. Sayr. in clan. regia lib. 2. cap. 2. n. 21. Valer. Reginal. in praxi fori poenitent. lib. 3. n. 75. Et licet hæc opinio veniat contra contraria tamen, quæ ait metum cadentem in constantem virum irritare Matrimonium iure Diuino, & naturali probabilitate non caret, eaq. sequuntur Couar. de spons. p. 2. cap. 3. §. 5. n. 6. Matien. ad rub. tit. 1. glof. 1. n. 189. lib. 5. nona recop. Molina de iustitia n. 2. disp. 326. in solutione ad secundum Barbosa in rub. ff. soluto Matrim. q. n. 30. Paul. Comitoli. responsor. moralium lib. 1. q. 122. Basil. Ponc. de impediment. Matrimonij q. 29. §. 13.

- 4 **Nec ea eandem carnaliter accessum habuit.** Ergo Matrimonium coactum ratificatur per copulâ subsecutam metu graui extortam, vt tenent Paludan. Gabr. Soc. Angl. Vega, & alij citati à Sanch. d. lib. 4. disp. 18. n. 13. Verum multo probabilior est sententia contraria, quæ ait nullo modo esse Matrimonium quando aliquis metu graui cogitur contrahere & consummare, ita Abb. hic in fine Præp. n. 2. & Alex. de Neuo n. 10. Nauar. in man. cap. 22. n. 5. 1. ad fin. Petr. de Ledes. de Matrimonio q. 47. art. 3. dub. penult. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 4. n. 31. cum sequentibus, Henric. d. cap. 9. n. 7. Sanch. d. disp. 18. n. 15. vbi ait text. in præsentia, & similes tantummodo probare Matrimonium coactum per copulam voluntariam ratificari.

- 5 **Qui potuit cadere in constantem virum.** Aduerte hæc verba magis prouerbij loco pro eo metu, qui non levis, & vix accipienda esse quàm vt verbis inhærendum sit. vnde sufficit metus, qui cadat in femina constante, quare pensandum est ad annullandū Matrimonium, aut alios conatus à femina metu celebratos quid femina constans tunc metueret pensata naturali feminarum inconstantia, quibus à natura inest minor animi vigor, corporis fortitudo, ita Sanch. d. lib. 4. disp. 3. n. 3.

SVM MARIVM:

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Poena adiecta contractui sponsalium est prorsus irrita. Et si dem violans non tenetur in utroque foro eam solvere.
3 Poena promissa in sponsalibus vel Matrimonij, quæ re solui non tenetur, irrita autem sit, ostenditur.
4 Poena etiam promissa à parentibus vel consanguineis adiecta contractui sponsalium est irrita.

- 5 Amplius quamuis poena sit modica attendit contrahentium dignitate.
6 Poena adiecta contractui Matrimonij quamuis non possit exigi, potest tamen exigi, interesse consensum in damno emergenti.
7 Poena apponere in sponsalibus an sit peccatum mortale, remissum.

Cap. Gemma. XXVIII.

Greg. ix.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Præp. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantij. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 18. Alagon. in compendio Iuris Canonici pag. 566.
2 Probat hic text. poenam adiectam contractui sponsalium esse prorsus irritam, ac proinde fidei violentiam non teneri in utroque foro eam solvere, ita Couar. de sponsalibus p. 2. cap. 3. §. 7. num. 5. Greg. d. 39. verbo la poena tit. 1. par. 5. Sanch. de Ma. trim. lib. 1. disp. 30. n. 3. Chamer. cap. 2. de Matrim. dub. 9. Nald. verbo sponsalia, num. 10. Card. Tusch. tom. 7. concl. 401. n. 3. Gutier. de Matrim. cap. 17. à princ. Bonacin. rod. matr. q. 1. punct. ultimo, Quæstio Molin. de iustitia, disp. 151. Vers. dub. Acgid. de Sacram. & consor. tom. 2. disp. 22. dub. 5. n. 29. & alij sentiant posse poenam apponi soluendum ab eo, qui iniussit dissolvere sponsalia.
3 Dubium facit cur poena promissa in sponsalibus, vel Matrimonij non valeat, nec exigi possit vt supra citati DD. asserunt, irrita autem sit, vt habetur in l. vi. C. de spons. Imprimis Costan. tract. de spons. cap. 1. n. 8. cum sequenti, Couar. d. §. 7. n. 7. Anton. Gomez. d. 50. Tauri n. 12. Aggid. d. dispens. 22. dub. 3. n. 14. Sanch. d. lib. 1. disp. 31. n. 9. & alij ab eo citati asserunt eam esse rationem, quia poena facilius promittitur cum verbo tantum promittitur soluenda in futurum: irrita vero maturiori consilio traduntur, cum statim, & ipso facto traduntur, ob idque ius aliter disposuit in arribus, quàm in prenis, eo quod quilibet procliuor sit (vt ait Bart.) ad verba de ore, quàm ad pecuniam ex crumena depromendam. Verum licet hæc differentia ratio sit communiter recepta, tamen magis placet illa, quam adducit consiliarius noster Valacus consulat. 2. n. 1. vbi ait veram esse rationem differentie, quia irrita datur in signum, & ad securitatem rei gestæ: poena vero non pro securitate, sed vt ad nuptias adire ingantur contrahentes.
4 Amplius principalem text. conclusionem procedere etiam si poena sit promissa à parentibus, vel consanguineis, vt per las. in l. 2. n. 9. ff. de in l. ius vocan. Greg. d. 39. verbo quæstio tit. 1. par. 5. Azavedo. l. 2. n. 3. tit. 2. lib. 5. nona recop. Matienso in rub. tit. 1. glof. 2. n. 2. rod. lib. 5. Sanch. d. disp. 30. n. 3. & lib. 4. disp. 4. n. 8. Gutier. de Matrim. cap. 17. n. 2. Amplius etiam quamuis poena sit modica attendit con-

contrahentium dignitate, vt per Couar. d.5.7.n. 3. Matienso, & Azevedo dictis locis, Gutier. cap. 17.n.5. Sanch. *disla. dispur.* 30.n.11. vbi n.14. resoluit quod licet hæc pœna exigi non possit, potest tamen exigi interesse cõsultens in damno emergenti de quo etiam Rebel. *de obligat. in fiste p.* 2. lib. 4. q. 7. n. 5. Gutier. d. cap. 17. n. 14. Bonacina d. q. 1. *puncto vltimo* n. 6. Amplia etiã quamuis huiusmodi pœna posita sit in sponsalibus cum iuramento, nam eo non obstante quasi minime obligans ad rem illicitam, & prohibuit pœna soluenda non est, vt resolutum plures, quos referunt, & sequuntur Sanch. d. lib. 1. *dispur.* 32. n. 21. Gutier. d. cap. 17. n. 19. & 21. Bonacina d. *puncto vltimo* n. 2. quicquid oppositum sentiant Lesside. *In fiste lib. 2. cap. 17. dub. 7. n. 56.* Aegid. d. *dispur.* 33. *dubio* 3. n. 24. Amplia denique vt etiam nõ valeat pœna, qua coniuges se obligant abstinendum ab alio coniugio post illud dissolutum, vt per Sanch. de *Matrim. lib. 7. dispur.* 88. n. 37. Vtrum vero sit peccatum mortale apponere in sponsalibus huiusmodi pœnas vide Sanch. d. lib. 1. *dispur.* 30. *num.* 2. Gutier. d. cap. 17. n. 1. Aegid. d. *dubio* 3. n. 23. Bonacina d. *puncto vltimo* n. 3.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Sponsalia de futuro per copulam subsecutam transiit in Matrimonium.
3. Matrimonia præsumpta cessant per Concil. Tridentin.
4. Probatio in contrarium non admittitur contra probationem Iuris, & de Iure.
5. Fictio admittit probationem in contrarium.
6. Præsumptio Iuris, & de iure admittit probationem in contrarium per partes confessionem, & per testes legitimissimos.
7. Probatio contra præsumptionem Iuris & de Iure est valida, parte non opponente, nisi agatur de iure pœnæ, vel fauore animæ.

Cap. Is, qui fidem XXX.

- Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich. Burr. Anch. Panor. Præpos. Maria. Socin. Per. Greg. Alex. de Nemo. Casil. in *annot. Cened. collect.* 1. 31. Ximen. Toletan. in *concordantijs* utriusque Iuris cum legibus Castil. cap. 1. & 2. Vitiuz. in *rationalib.* 4. Iuris Pontificij pag. 19. Alagona in *cõpudio Iuris Canonici* pag. 566.
8. Probat hic tex. sponsalia de futuro per copulam subsecutam transire in Matrimonium, vt per Couar. d. *spons.* p. 1. cap. 4. b. 1. n. 2. cum sequentibus: Tiraq. de *retractu conuent.* ad finem tit. n. 77. Victoria de *Sacra.* n. 241. cum seqq. Greg. l. 3. Verbo con ella & l. 8. Verbo mai en todas tit. 1. part. 4. Palat. in *repet. sub de donat. inter viri & vxor.* 5. n. 1. Franc. Leo in *thefaur. fori reles.* p. 2. cap. 9. n. 18. Mascard. de *prob. conel.* 1037. Franc. Molin. de *ritu nuptiarum* lib. 1. comp. 10. n. 10. & compar. 12. n. 15. Menoch. lib. 3.

presump. 1. n. 6. cum sequentibus: Gutier. de *Iuram. confirmat.* p. 1. cap. 51. n. 12. & de *Matrimonio* cap. 27. n. 4. Valer. Regin. in *praxi fori peritum* lib. 31. n. 20. *vers.* 1. plures per Cened. ad *Decretal. collect.* 1. 31. *num.* 1. Quæ quidem conclusio adeo vera erat, vt etiam si sponsus præfente sponsa, & consentiente protelatus esset nollet per huiusmodi copulam Matrimonio consentire, adhuc illud probabatur ex ead. copula subsecuta post sponsalia, vt resoluunt Menoch. d. *presump.* 1. n. 15. Masc. *conel.* 1037. n. 11. Gutier. d. cap. 51. n. 14. sic etiam quando quis vnus ex pluribus ducturum promittebat cognita postmodum carnaliter vna ex illis, sponsalia illa transibant in Matrimonium cum ead. Menoc. d. *presump.* 1. n. 13. & 14. Spino in *specula testam. glof.* 15. *princip.* n. 65. Sanch. de *Matrim. lib. 1. disp.* 26. n. 8.

Hodie per Concil. Trid. *sess.* 24. de reformatione *Matrimony* cap. 1. cessant Matrimonia præsumpta, ita vt eo attento sponsalia per copulam subsecutam, vel alios actus occulte habitos iam in Matrimonium non transiant, nisi consensus verus, & expressus præstetur coram Paroch. vel testibus: vnde DD. nostri Hispanici vnico ore censuerunt tex. in præfenti sublatum fuisse Trid. Conc. decreto in d. cap. 1. eorum omnium prior huius sententiæ auctor fuit Nau. vir memoiandus, & omnium, quos anteriora secula pepererunt, in Diuino, Canonico, & Casuario Iure doctissimus simul & pijsimus, in *man. cap.* 35. n. 144. & ante cap. 22. n. 28. quem sequuntur Perez. l. 1. *glor.* 3. *vers.* secundo corrigitur tit. 1. lib. 3. *Ordinam.* & l. 2. *glor.* 2. ante fin. *vers.* inferior etiam tit. 15. lib. 8. *in eisdem Ordinam.* pag. 289. Azeved. l. 1. n. 29. & 37. tit. 1. lib. 3. nona *recep.* & l. 4. n. 25. tit. 2. *en fide.* lib. 5. Matienso, in *rub. tit. 1. glor.* 1. n. 35. 34. & 62. *en fide.* lib. 5. Gutier. *canonicar. lib. 1. cap.* 18. n. 4. & de *Iuramento confirmat.* p. 1. cap. 51. n. 12. cum seqq. Spino d. *glor.* 15. n. 65. cum sequentibus: Henric. in *summa* lib. 11. cap. 3. n. 7. Ceual. *commun. contra commun.* q. 130. n. 7. & q. 604. n. 20. & q. 750. n. 34. Cened. d. *collect.* 131. n. 2. Sanch. de *Matrim. lib. 3. dispur.* 40. n. 3. optime Franc. Molin. *comparat.* 10. d. n. 13. & post virum illum insignem mox eũ sequuti fuerunt Itali, præcipue Menoch. d. *presump.* 1. n. 99. Mascard. *conel.* 129. n. 7. & alij ab ipsis relatapud quos hæc est receptissima opinio, quicquid audacious quàm par sit contrarium tenuerint Io. Per. Bimi. *conf.* 52. n. 33. Truijian. *dec.* 20. n. 4. lib. 1.

9. Contra præsumptionem tamen &c. Notatur ad hoc quod contra probationem Iuris & de Iure nõ admittitur probatio in contrarium, vt per Donat. à Fina *com. 1. commun. apm.* lib. 4. tit. 9. n. 369. pag. 512. Azeved. d. 4. n. 13. tit. 9. lib. 4. *nona recep.* Menoch. de *presump.* lib. 1. *presump.* 31. & 60. Mascard. de *prob. conel.* 1232. Dyonis. Paul. de *vera quænor Patriarchatum sed. rest.* cap. 16. n. 13. Farin. in *praxi crim.* p. 1. q. 36. n. 1000. cum seqq. Cened. d. *collect.* 131. n. 3. Alex. Trentacinq. *variarum resolut.* lib. 2. tit. de *presump.* resolut. 2. Valasc. *concl.* 52. n. 13.

n. 13. Aldrete de religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 7. n. 5. Fictio tamen admittit probationem in contrarium Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria, glos. 51. n. 19.

- 5 Illa vero resolutio desumpta ex proxime citatis verbis huius tex. aliquas recipit limitationes, videlicet per partis confessionem, per eam enim presumptio iuris & de iure admittit probationem in contrarium, vt per Tirzan. tom. 1. cōmuni. opin. lib. 4. tit. 9. n. 284. pag. 507. Donat. à Fina d. n. 369. Menoch. remed. 1. recuper. n. 231. Hippol. conf. 1. 7. n. 7. & 8. & conf. 1. 27. n. 20. Malfard. d. cond. 1. 232. n. 11. idem Menoch. d. lib. 1. presump. 61. Itē & per testes legalissimos, Hippol. conf. 1. n. 77. Menoch. d. lib. 1. presump. 64. Illud tamen aduertendum duxi omni casu admissam probationem contra presumptionem iuris & iure parte non opponēte esse validam. vt resoluūt Cald. Percira de exco. 1. emphyteus cap. 17. n. 10. & Malfard. d. conclus. 1. 232. n. 18. vbi n. 19. limitat quando ageretur de iure publico, vel fauore animæ.

SVMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia & Matrimonium quibus verbis contrahi censentur, ostenditur.
- 3 Verba in Matrimonio an sint necessaria, remittunt.
- 4 Matrimonium de presenti prius contractum prefertur secundo etiam copula carnalis consummato.
- 5 Sponsalia prius dissoluantur per Matrimonium etiam alia contractum.
- 6 Annulum tradendi viri femine consensum coniugalē exprimentis Matrimonium censetur contrahere.

Cap. Si inter. XXXI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Præpof. Casal. in annot. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs. Insuperque Iuris cōsultis Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 20. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 566.

- 2 Probat hic tex. in prima eius parte, quod quando verba in contractu Matrimonij profertur de presenti, vt si vir dicat accipio te in uxorem, hoc casu contrahitur Matrimonium, quando vero sonant in futurū, & denotant principium actus tantummodo, vt si vir dicat, promitto quod te ducam in uxorem, tunc solum contrahuntur sponsalia, ita Menoch. conf. 368. n. 11. & 12. Malfard. de probat. concl. 1331. Gutier. de Matrim. cap. 3. n. 2. cum seqq.

- 3 Verbis consuetis expresse. Ergo in Matrimonio verba sunt necessaria, sed pro veritate consule Fr. Eman. in summa tom. 1. cap. 216. n. 5. Hæriq. in stema lib. 11. c. 2. n. 6. Valor. Regin. in praxi furi parit. lib. 3. n. 17. & 18. late Säch. de Matrim. lib. 2. disp. 11. & citatos ad cap. tunc 35. sup. hoc tit.

4 Etiam si sit carnalis copula subsequita, &c.

Notatur ad hoc quod Matrimonium de presenti prius contractum prefertur secundo etiam carnali copula consummato vt per D. Barbof. ad rub. ff. solut. Matrim. p. 2. n. 81. vbi etiam agit de difficultate illa ex reg. l. quoties C. de rei vend. quæ huic resolutioni obstat, & n. 85. post alia dicit quod ideo primum Matrimonium de presenti prefertur secundo Matrimonio copula consummato, quia cum ex primo Matrimonio dominium corporis ad potentiam copulæ sit translatum in uxore, non potest ille, qui iam dominus nō est sui corporis, illud in aliam uxorem transferre ad eandem potentiam copulæ, arg. cap. quod autem sup. de in-reparron.

5 Verum si inter ipsos &c.

Notatur ad hoc quod priora sponsalia dissoluantur per Matrimonium cum alia contractum, vt per Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 48. Gutier. eod. tract. cap. 27. à princ. Valer. Regin. in praxi furi parit. lib. 31. n. 260. Vnde si sponsalia sint contracta cum duobus, & secunda fuerit carnaliter cognita presumitur quod ea Matrimonium in preiudicium primæ sponsæ, ita Menoch. de presump. lib. 3. presump. 1. n. 17.

- 6 In glos. [Dicente] ibi (per immersionem annali) Notatur ad hoc quod si vir femine consensum coniugalem experimenti annulum tradiderit, Matrimonium censetur contrahere, vt per Co. uar. de spons. p. 2. cap. 4. n. 3. in princ. & in res. id tamen, Menoch. de presump. lib. 3. presump. 2. n. 4. Malfard. de prob. concl. 1034. n. 2. & 3. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 32. n. 3. Gutier. eod. tract. cap. 13. n. 2.

SVMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Presumptio proveniens ex copula non proveniens est nisi, & conatus ad illam.
- 3 Nisus ad copulam facit presumi adulterium.
- 4 Conatus non reputatur pro actu perfecito.
- 5 Affectus non presumitur nisi sequatur effectus.

Cap. Adolescens. XXXII. & vlt.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioannes Andr. Host. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Præpof. Mari. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concord. Insuperque Iuris cōsultis Castella p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 20. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 566.

- 2 Probat hic tex. quod etiam presumatur contrahit Matrimonium inter sponfos ob subsequētā copulam carnalē, attamen presumptio hæc non insurgit quando copula verè secuta non fuit, sed solum interuenit nisus, & conatus ad eam, vt per Menoch. de presump. lib. 1. presump. 21. n. 2. & presump. 57. n. 1.

De Desponsatione impuberum. Tit. II. 25

1 *Licet sape nixus fuerit.* Faciens scilicet quidquid potuit, ita quod per cum non stetit pervenire ad actum proximum, & immediatum, ut per Boer. *derisf.* 316. n. 1. nihilominus tamen ex hoc præsumitur adulterium Perez l.2. *glof.* 3. pag. 291. *col.* 2. tit. 15. lib. 8. *Ordinam.*

4 *Cum conatus non habuisset effectum.* Notatur ad hoc quod conatus non reputatur pro actu perfecto Boer. *d. derisf.*

5 316. n. 2. Nam affectus non punitur, nisi sequatur effectus Duen. *reg.* 35. Thomas de Thomas. in floribus legum *reg.* 18. Aloyf. Ricc. in collect. *derisfionum* p. 5. collect. 1895. Bened. Aegid. in comment. ad l. ex hoc *Iure ff. de insti. & iure* p. 1. cap. 7. n. 32. Franc. Galet. in margarita casuum consentientia, verbo *affectus*. Brun. d. Sole in locis commun. *ead.* verbo, Farin. in *praxi crim.* p. 1. q. 17. n. 49. Card. Tusc. tom. 2. lit. C. *conclus.* 544. quorum aliqui limitant in delictis atrocissimis, videlicet in crimine læsæ maiestatis, simoniz, assassinij, veneficij, & in volente aliquem veneno perimere.

De Desponsatione impuberum. Tit. II.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panor. Præpos. Marian. Socin. Alex. de Neuo, Durand in breuario aucto Iuris Canonici, & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Ranchin. in continuat. tit. solorum *Decretal.* Ioan. de Londris in breuario Sanctorum Canonum, Petr. de Raucuna in compendio Iuris Canonici, Martin. Mefart. in epitome *Decretal.* Dani. Venator. in analyfi methodica Iuris Pontificij, Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastaf. Germon. in paratitulis ad quinque libros *Decretal.*

S Y M M A R I U M.

- 1** Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2** Verbum, debet, importat de sui natura necessitatem.
- 3** Filius de honestate debito tenetur adimplere sponsalia, quæ pater ipsius nomine contraxit.
- 4** Filius, vel filia licet patris consensum honeste exigant ad Matrimonium, tamen eo non petito tenentur contractui coningalis.
- 5** Filius quoad contrahendum Matrimonium non tenetur parenti illud præcipienti obedire.
- 6** Refertur novus intellectus ad text. in presenti.

Cap. Tua nos. I. Hormisda.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Marian. Socin. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *Terrefque Iuris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 4. Iuris Pontificij. pag. 22.

Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 568. refertur ab Ant. August. *colleat.* 1. *Decret.* lib. 4. tit. 2. c. 2.

2 *Omnino debes hoc adimplere.*

Ergo debet filius de præcepto implere sponsalia, quæ pater ipsius nomine contraxit, tum ex illo verbo, debet, quod importat de sui naturæ necessitatem, vel præceptum, ut referunt citati per me de *distion. & clausul. dist.* 61. cum quia adest etiam dictio, omnino, quæ præcisam necessitatem importat, ut etiâ resoluunt citati per me de *trast. dist.* 206. n. 3. Quare ita hanc partem per hunc text. tenuere Sot. in 4. *dist.* 29. q. 1. *art. 4. concl.* 3. Nannar. in man. cap. 14. n. 15. Fr. Emman. in *summa* tom. 1. cap. 231. n. 6.

3 Alij vero melius verba prædicta huius text. intelligunt non de præcepto sed de honestatis debito sic *glof. hic*, verbo debet, quam sequuntur in presenti Io. Andr. n. 8. Zabarel. n. 1. Butr. n. 4. Anch. etiam n. 4. Abb. n. 7. Henric. Boich. n. 4. Præpos. n. 4. & Alex. de Neuo n. 13. Sarm. *scilicet* tom. 1. lib. 1. cap. 13. n. 2. Petr. de Ledesma de Matrimonio. q. 43. *art. 3. ad fin.* Henric. in *summa* lib. 1. cap. 13. n. 13. Sanch. de Matrim. lib. 4. *dist.* 23. n. 3. Rebel. de obligatione *Infirmitas* p. 2. lib. 4. de sponsal. q. 6. Valer. Reginal. in *praxi forensi* lib. 31. n. 23. Bonacin. de Matrimonio. q. 1. puncto 4. n. 9. res. *sunt oblati* cap. 1. Nam verum est quod licet filius vel filia patris consensum honeste exigat ad Matrimonium, tamen eo non petito tenet contractus coningalis, ut per Couar. de sponsal. 3. c. 5. n. 1. Perez l. 1. *celum.* 8. *glof. & se qualquere* tit. 15. lib. 5. *Ordinam.* pag. 285. Bonac. *com. crim.* p. 1. verbo *Matrimonij* fol. 111. Menoch. *conf.* 69. n. 19. *ut seqq.* & *conf.* 198. n. 38. & de arbit. *casu* 453. n. 8. & de *præsump.* lib. 4. *præsump.* 189. n. 55. Franc. Viui. Neapol. *derisf.* 523. n. 3. Gama *Castania* *derisf.* 314. n. 3. Ceual. *commun. contra commun.* q. 503. n. 30. Baptista Costa de *fidei* *sententia* & *ignorantia* *reg.* 11. Bernard. Grazus ad *prælectionem* *Camera Imper.* lib. 2. *concl.* 95. *considerat.* 1. Et

5 filius quoad contrahendum Matrimonium sic ita liber, & sui iuris, ut non teneatur parenti illud præcipienti obedire sub aliqua lethali culpa, nisi quando multo interesset parentum, ut filius tale Matrimonium ineat, veluti si esset medium ad graues inimicitias componendas, quæ essent inter parentes, & consanguineos eorum cum quibus est contrahendum Matrimonium, ut per Pet. de Ledesma de Matrimo. q. 47. *art. 6. dub.* 2. *concl.* 2. Menoch. *conf.* 69. n. 28. & 31. Fr. Emman. in *summa* tom. 1. cap. 201. n. 6. Henric. in *summa* lib. 1. cap. 6. n. 6. D. Barbosa in l. 1. *ff. soluto matrim.* p. 4. n. 37. Sanch. *d. dist.* 23. n. 4. Saz. in *clausi regia* lib. 7. cap. 5. n. 12. Ceual. *d. q.* 503. *sub* n. 33. Bernard. Grazus. *d. concl.* 95. *confid.* 1. n. 8.

6 Verum licet supradictus intellectus ad nostrum text. communis sit, & receptus, tamen ei acquiescere nunquam potui, offendit enim eius litteris. Ideo aduertendum duxi præcipuum filiorum curam ad patrem ea reate, quæ se gubernare non possunt, pertinere, id est usque ad 14. annum Aristot. lib. 5. *Actibus* *cap.* 6. D. Tho. 2. 2. q. 100. *art.*

12. & quodlib. 2. art. 27. Sot. in 4. diff. 27. q. 2. art. 2. Ledesma in 2. q. 9. art. 10. Couar. lib. 3. Variarum cap. 14. n. 3. Si ideo si pater filium religioni offert, vel eum collocat Matrimonio non poterit vique ad 14. annum contradicere, sed dicitur in patris voluntate vique ad eam aetatem perseverare, cum infirma illa aetas non habeat voluntatem sanam, si forte si ff. de reg. Iuris, perfecto aut 14. anno bene potest repugnare & resistere, & sic sunt intelligenda iura, quae dicunt, Monachum facit paterna devotio vel professio. s. vique ad decimum quartum aetatis annum facit Monachum paterna devotio, postea vero perfecto 14. anno profectio voluntaria proficitur cap. si nonnulli, cap. cum finem super de regularibus, cap. monachum 20. q. 1. unde iam colligitur ad nostrum tex. vera interpretandi ratio, quia hic minor septennio contraxit sponsalia, & pater pro eo, & ita vique ad 14. annum non potest dissentire, quo impleto vel ratificare, vel dissentire potest cap. 1. 20. q. 2.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Praeceptum de quo in hoc tex. obligat ad mortale.
- 3 Sponsalia contrahentes ante septennium an possent mortaliter offenditur, & n. q.
- 4 Episcopus potest dispensare ut impuberes Matrimonio copulentur.

Cap. Vbi non est. II. Nicol.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Colliclar. Zabbar. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Anch. Butr. Panorm. Prapof. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 23. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 568. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 4.

2 Districte inibemus ne aliqui, etc.

Ergo huiusmodi praecceptum de quo in tex. obligat ad mortale, ut docent Petr. de Ledesma de Matrim. q. 43. art. 3. dub. 3. Henric. in summa lib. 11. cap. 13. n. 13. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 17. d. princ. Valer. Reginal. in praxi forensi tit. lib. 3. n. 171. res. notandum est secundo.

- 3 Sed maximum dubium est an tex. in praesenti intelligatur de sponsalibus, in quo dubio duz sunt Doctorum sententiae sibi inuicem contrariae. Prima ait tex. in praesenti etiam loqui de sponsalibus, ac per consequens contrahentes sponsalia ante septennium peccare mortaliter, nisi vrgentissima necessitas, vel ignorantia legis illos excuset, ita gloss. verbo coniungantur in praesenti, quam hic sequuntur Host. sup. eod. verbo, Io. Andr. n. 4. Anch. n. 3. Butr. n. 7. & Alex. de Neuo n. 10. Henric. d. cap. 13. n. 13. Bonacina de Matrim. q. 1. p. 1. n. 6. resolucentes etiam pueros ante septennium sponsalia contrahentes peccare mortaliter si tunc habeant rationis usum, & obig-

nantiam legis non excusentur.

- 4 Verum altera sententia probabilior, & receptior tenet tex. in praesenti non intelligi de sponsalibus, & sic nullo modo esse culpam lethalem contrahere sponsalia ante septennium, quia hic text. dicit non coniungantur, at sponsalia non sunt proprie coniunctio, sed coniunctionis promissio, & cum res penales, & prohibitoria sit non est extendenda vtra proprium significatum, tum quia si pueri ante septennium rationis visu destituti sunt, non habent culpam, & nihil prorsus agunt, sed more pueritiae verba profertunt, si autem visus rationis septennium perueniat, ea esset aetas Canonibus praescripta ad sponsalia, ut resoluunt citati DD. ad cap. iuuenis n. 9. super de sponsal. Quare hanc partem merito tenent Sanch. d. diff. 17. n. 4. Aegid. de Sacrament. & consens. tom. 2. diff. 21. dub. 3. n. 54. Gutier de Matrim. cap. 2. n. 14.

- 5 Nisi forte, etc. Notatur ad hoc quod Episcopus potest dispensare ut impuberes Matrimonio copulentur, ad illamque pertinere cognitionem an causa sit iusta ut Matrimonium incant, videlicet quando sunt prope aetatem, & dubium est an malitia ea suppleat, ita Henric. d. cap. 13. num. 12. ubi dicit dispensationem valere pro vtroque foro, refert Sauch. de Matrim. lib. 7. diff. 104. n. 12. sequitur Bonacina de Matrim. q. 1. p. 1. n. 13. & sentire videtur Valer. Reginal. in praxi forensi tit. lib. 3. n. 171. res. notandum est secundo, quos refero ego ipse de officio, & potestate Episcopi p. 2. allegat. 35. n. 20. ubi addo summum Pontificem voluisse dispensationem de qua hic tacite Episcopus concedere cum illam sibi non reservasset, iuxta resolutionem per me dicto tractatu allegat. 33. n. 17.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Femina coe citius pubescat quam masculus, etc.
- 3 Matrimonium ante pubertatem initum validum est, si adsit potentia generandi, & sufficiens discretio ad se obligandum.
- 4 Masculini, & femina ante pubertatem non presumuntur apti ad generationem.
- 5 Potentia generandi ante pubertatem an aliquando existisset, offenditur.

Cap. Puberes. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 23. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 568. Desumitur ex D. dist. lib. 11. ethymol. cap. 2. & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 7.

- 2 Quamvis tardissime pubescat. Hic curiose interrogari potest utrum femina citius

De Desponsatione impuberum. Tit. II. 27

sius pubescant quam masculi, & respondebitur hoc totum nature tribuendum, quæ mulieres citius admoveat generationi, sicut enim est brevioris vite, ita citius perficitur, vide Tiraq. l. 6. *convent. gl.* 1. p. 6. n. 38. Gutier. *an autem faciam puberum* n. 1. & 2. *Co. si aduersus vendit. & remissio de Matrim. cap. 2. n. 17. in fine.*

3 *Et generare iam potest.* Notatur ad hoc quod validum est Matrimonium ante pubertatem initum si tunc adsit potentia generandi, & sufficiens discretio ad se obligandum, vt per Couar. de spons. p. 2. cap. 5. Cened. *ad Dieret. collect.* 18. n. 5. & 6. latè Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 1. cum segg. vbi n. 4. resoluit quod in dubio nec masculus, nec femina præsumuntur apti generationi ante dictam pubertatis ætatem completam, de quo etiam Surd. *conf.* 364. n. 33.

5 Nec mirum est, quod ante pubertatem adsit potentia generandi, Salomon enim in decimo vel undecimo anno genuit Roboam; Achaz eiusdem ætatis Ezechiam genuit; puer novem annorum nutritricem gaudamit, vt refert D. Greg. lib. 4. dial. relatus a glossa in sum. 20. q. 1. & D. Hieron. *epist.* 32. ad Vitalen presbyt. narrat se audiuisset idem de puero decem annorum, de quibus omnibus vide si libet Tiraq. d. gl. 1. p. 6. n. 37. Couar. d. cap. 5. n. 5. Henric. lib. 11. cap. 13. n. 11. in commento lit. P. Ferrer in consuet. Catalonia gl. 2. n. 12. Pineda in Monarchia Ecclesiæ lib. 3. cap. 22. n. 4. ante fin. Navar. *conf.* 39. n. 13. sub tit. de sponsalibus in antiqu. vbi etiam refert puellam decem annorum peperisse in regno Neapolitano, & Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 29.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia requirunt ætatem septem annorum completorum.
- 3 Ætatem eandem ad sponsalia, & diuersam ad Matrimonium cur Ius præscripserit in viris & feminis, ostenditur.
- 4 Impedimentum publicæ honestatis non oritur ex sponsalibus contractis cum minore septennio.

Cap. Litteras. IV. Alex. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panor. Prapof. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 24. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 368. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 12. cap. 2.

2 *Antequam septimum annum complensset.* Ergo septennium completum desideratur in sponsalibus, vt per

Couar. de spons. p. 1. cap. 2. n. 2. Perez l. 1. gl. 5. *vers. que autem, tit. 1. lib. 5. noua recop.* Henric. in summa lib. 11. cap. 13. n. 9. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 2. Gutier. *cod. tract. cap. 2. n. 1. cum segg.* Bonac. *cod. tract. q. p. n. 1. cum segg.* qui etiam resoluit sponsalia contracta ante septennium malitia ætatem non supplente esse nulla, nisi paulo ante septennium contracta sint, vel post legitimam ætatem expressè vel tacite ratificentur. 3 Hic curiosè queri potest cur eandem ætatem ad sponsalia in viris, & feminis Ius præscripserit, cum tamen diuersam ad Matrimonium petat, Resp. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 16. n. 2. ex eo procedere, quia ad sponsalia sufficit rationis vfus, qui eodem tempore viris, & feminis aduenit; ad Matrimonium vero potentia generandi desideratur, quæ tardius in viris reperitur.

4 *Matrimonium non dissoluas.* Ergo ex sponsalibus contractis cum puella minore septennio, non oritur impedimentum publicæ honestatis, vt per Sot. in 4. dist. 41. q. 1. unica, artic. 2. *vers. unde sine habens defectum ætatis, veraciter, in speculo coniugatorum p. 1. art. 52. vers. secunda conclusio, & Steph. de Gaetia in repet. cap. ad lumen 30. q. 1. in 5. 4. n. 485. quos refert Cened. ad Decretal. collect. 19. n. 3.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia nulla ob defectum ætatis postquam illa aduenit, expressè, vel tacite ratificari possunt.

Cap. Accessit. V.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Mar. Soc. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 25. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 368. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 6. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 6. cap. 7.

De materia vide dicta ad cap. præced. quod concordat cum textu in presenti.

2 *Si consensus postea non accedit.* Ergo sponsalia nulla ob defectum ætatis postquam illa aduenit expressè vel tacite ratificari possunt, vt per Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 16. n. 5. Gutier. *cod. tract. cap. 2. n. 8. & 9.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iuramentum deferendum est viro super copula habita cum virore ad rursus domum traducta, & quomodo id intelligi debeat, declaratur.

- 3 *Iuramento viri dicentis se copulam habuisse cum impubere non est standum.*
 5 *Verba (circa duodecesimum) quomodo intelligenda.*
 6 *Pubertati proximi quando quis dicatur relinquere Iudicis arbitrio.*

Cap. Continebatur. VI. Alex. iij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Host. Henric. Butr. Arch. Panor. Præpos. Mari. Socin. Casal. in annos. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concord. rursusque latus cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viu. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 26. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 569. refertur ab Anton. August. collect. lib. 4. tit. 2. cap. 8. & est post Concil. Lateranen. p. 6. cap. 10.

2 **Si id firmauerit iuramento.** Notatur ad hoc quod viro super copula habita cum uxore ad eius domum traducta; & cum eo cohabitante deferendum est iuramentum vi per Viu. tom. 1. commun. apud lib. 5. tit. 2. n. 3. rursus de iure. Mascard. de prob. concil. 312. n. 23. & concil. 452. n. 14. & concil. 1410. n. 12. cum seqq. Farin. de delict. p. 4. de iur. 32. n. 1. & Rota de iur. 281. n. 4. in collect. nonnull. intelligi procedere extante sola assertione viri & mulieris, nam stabitur tunc viro iuranti non autem mulieri ut tex. habet; si vero per alias probationes mulier intentionem suam, & assertionem probaret, tunc magis stabitur mulieri, quam viro quamvis iurato, cum tex. hic, & similes loci habeant cum mulier non probat contrarium, ita Tirac. de retr. lib. 1. c. 4. gl. 1. n. 1. Mascard. d. concil. 312. n. 23. & concil. 1410. n. 15.

3 **Utrum autem standum sit iuramento viri dicentis se copulam habuisse cum impubere, quæstio est non contemnenda, in qua verior tenet opinio non sit esse id iuramentum, quia tex. in præf. sentit in rursus, si autem, diversificari debet à præcedentibus in facto, & in iure, ob particulam illam aduersariam, autem, iuxta tex. & DD. per me citatos de dictionibus & claus. dist. 37. & ideo debet intelligi dum ibi dicitur puellam pubertati proximam à viro cognitam non esse ab eo separandam quando ex copula sufficienter probatur, quando autem paulo ante ibi dicitur standum iuramento viri in hac copula intelligitur quando femina pubes est. ita Alex. de Neuo in præfati. n. 32. Sic de Matrim. lib. 7. dist. 104. n. 3. quicquid Abb. hic n. 7. Butr. n. 10. & Præp. n. 3. resoluunt standum tali iuramento, ac iudicari Matrimonium si puella proxima fuerit pubertati, ut in vndecimo anno, vel circa quoddecimum.**

4 **In decretis.** In Concil. apud Compend. lib. 9. Decret. cap. 48. & tuon. p. 8. cap. 280.

5 **Ætati proxima, &c.** vndecimo ætatis, & non de plene perfecto, & verba alia ibi, vel circa duodecesimum, intellige de semestri ante finem duodecimi Menoch. de arbitr. casu 57. n. 34.

6 In gloss. (Proxima) ibi (potest dici quod cum distat à pubertate per sex menses). Hic glossa dicit pubertati proximum dici eum, qui ab ea per sex menses distat, sequitur hic Innoc. n. 2. Anch. n. 4. Zabarel. n. 3. & 6. Alex. de Neuo n. 23. in fine, & Abb. n. 9. ubi refertur valde notandum ad statuta loquentia de proximo alicui statuti talis dicatur quando ab illa sex mensibus, aut minori spatio distat. Verior tamen est illorum opinio, qui totum reliquerunt iudicis arbitrio, ex quorum numero sunt Couar. de sponsalib. p. 2. c. 5. n. 5. & in Clem. si furiosus p. 3. in intro. n. 5. Duenh. reg. 259. limit. 3. Mich. Grass. tom. 1. commun. opin. lib. 2. tit. 4. n. 24. pag. 339. Gutier. in auth. Sacramenta puberum n. 4. C. si aduersus vendit. Menoch. de arbitr. casu 57. n. 21. Surd. conf. 364. n. 32. Farin. in præfati. cum. p. 3. g. 92. n. 12. & p. 4. de iur. 72. n. 3. & in collect. 2. de iur. Rota nonnull. de iur. 246. n. 4. Ceual. commun. 4. 291. Sanch. de Matrim. lib. 7. dist. 104. n. 40. Valer. Reginald. in præfati. fore præsumit lib. 31. n. 172. & seq. ubi etiam tenet pubertati proximum posse dici illi, qui habet discretionem ad coniugalem consensum intelligendum, & potentiam ad carnalem copulam, quæ quidem potentia, ac proximitas ad pubertatem cognosci potest tribus modis. Primus est quando inter personas Matrimonio coniungas intercedit copula carnalis. Secundus quando quis ante pubertatem habet copulam cum quacunque persona. Tertius ex signis corporis, de quibus omnibus plenè Sanch. d. dist. 104. n. 24. cum seqq.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Impubere duo si sponsalia contrahant neuter potest ante pubertatem resiliere, pubes tamen factus potest quilibet.
- 3 Impubes sponsalia contrahens si factus pubes non reclamauerit ea ratificare censetur.
- 4 Sponsalia inualida dissolui possunt absque Iudicis auctoritate ubi adeo certitudo causa, & facti.
- 5 Pubes cum impubere contrahens nunquam resiliere potest nisi impubes cum pubes factus fuerit reclamauerit.
- 6 Pubes prius factus potest statim resiliere, nec tenetur pubertatem alterius expectare quando sponsalia à principio amboque impuberibus contrahita fuerint.
- 7 Sponsalia impuberum ita firmanur iuramento, ut neutri liceat pubertatem adepti resiliere.
- 8 Iuramentum quando in sponsalibus non interuenit, an sine iuramento compellendus, remissum.
- 9 Approbatum semel non potest reprobari.

Cap. De illis. VII.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Arch. Panor. Præpos. Mari. Socin. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concord. rursusque latus cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 27. Alag. gona.

De Desponsatione impuberum. Tit. II. 29

gona. in compendio Iuris Canonici pag. 569. refertur ab Auton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 9. & est post Concil Lateran. per. 26. cap. 26.

- 2 Probat hic tex. quod si duo impuberes sponsalia contrahant, neuter potest ante pubertatem rescilire, pubes tamen factus potest quilibet, ita Cou. de sponsalib. p. 1. cap. 5. §. 1. n. 1. Greg. 1. 7. verbo excoisacion tit. 1. §. 4. Veg. lib. 6. summa cap. 105. Viuald. in candelabro aureo p. 1. de sponsalib. cap. 5. n. 44. Barthol. à Ledefina dub. 11. de Matrim. post concl. 4. Nau. conf. 3. n. 2. sub hoc tit. in antiq. & conf. 1. in nouis. Gutier. canonice lib. 1. cap. 18. n. 10. Petr. de Ledefina de Matrim. q. 43. art. 3. casu 10. Matienf. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 51 lib. 5. nona recap. Henric. in sum. lib. 11. cap. 13. n. 5. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 51. n. 6. Gutier. eod. tract. cap. 29. d. princip. etiam resoluens tex. in presenti esse intelligendum de impuberum sponsalibus.

3 Cum ad annos illos peruenerit, reclamauerit.

Si vero non reclamauerit, quibus expresse sponsalia non ratificet, indissolubilia manebunt, quia eo ipso quod non reclamatur videtur in ea priori voluntate persistere; ita post Host. tenet Sanch. d. disp. 51. n. 15. vbi n. 16. resoluit dissoluta manere sponsalia si impubes ante pubertatem resiliat ab eis, & postea non intret eum diffensum, nec amplius recorderetur post pubertatem, & n. 14. tenet illo casu posse impuberem factum puberem à sponsalibus rescilire, si statim pubertate adepta resiliat, & intelligit illud statim triduo ante, vel post pubertatē.

4 Iudicio Ecclesie poterunt inuicem separari.

Ergo sponsalia inualida non propria, sed iudicis auctoritate sunt dissoluenda, vt per Innoc. hic n. 7. me. Sed verius est vbi adest certitudo causæ, & facti nullam deliberrari iudicis auctoritatem, vt tenent Nau. in mē. cap. 22. n. 28. Greg. 1. 8. verbo mas em todas tit. 1. p. 4. Fr. Emman. in sum. cap. 245. n. 11. tom. 3. Camerot. cap. 2. de Matrim. ad fin. Emman. Sa. verbo sponsalia 12. Aegid. de Sarram. & consur. 10. 2. disp. 23. dub. 8. Valer. Regim. in praxi fori pœnit. lib. 31. n. 268. Gutier. de Matrim. cap. 35. n. 4. Bonacin. eod. tract. q. 1. puncto 10. n. 5. cum seqq. Sanch. d. lib. 1. disp. 69. a princ. vbi n. 11. respondet tex. in presenti nolle esse necessarium Ecclesie iudicium, sed tantum iudicare vt Ecclesiasticus Iudex, si corā ipso impubes adepta pubertate reclamauerit, cū separet.

5 Mulier autem, &c.

Notatur ad hoc quod pubes cū impubere contrahens nunquam rescilire potest, nisi impubes cum pubes factus fuerit modo supra relato reclamauerit, vt per omnes in presenti, Henric. d. cap. 13. n. 5. & cap. 14. n. 7. Nau. conf. 2. aliis 1. in nouis sub hoc tit. vbi etiā resoluunt posse puberem etiam de consensu impuberis rescilire, quia ob fragilem ætatem impubes cōsensu sufficiens à sponsalium dissolutionem caret, sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 10. Gutier. de Matrim. cap. 29. n. 8. Valeri. Reginald. in praxi fori pœ-

nit. lib. 31. num. 261. Vers. 6. in fine.

- 6 In glof. [Minoris.] Quicquid hæc glossa inuoluat tu dic prius puberē factum statim rescilire, nec teneri pubertatem alterius expectare, nā tex. hic in Vers. Si vero loquitur quādo is, qui tpe sponsalium erat impubes factus pubes reclamatur, at vero in Vers. mulier qñ sponsalium tēpore pubes erat, & reclamatur ante impubere exsistēte; ita in presenti Host. super Verb. megauerit, Io. Andr. n. 4. Anch. n. 2. Abb. n. 5. Alex. de Neuo n. 15. & 16. & alij, quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 9.
- 7 In glof. [Iudicio.] Notatur ad hoc quod sponsalia impuberū ita firmanur iuramento, vt neutri liceat pubertatem adepto rescilire, sequuntur hic Io. Andr. n. 4. Anch. n. 4. Abb. n. 6. Prap. n. 1. Ale. de Neuo n. 13. Cou. de sponsalib. p. 1. c. 5. §. 1. n. 3. & in e. quamuis patib. p. 3. §. 1. n. 3. Henric. lib. 11. c. 14. n. 7. & alij, quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 22. vbi n. 23. asserit iuramentum hoc vt firmet sponsalia præstandum esse ab impuberibus doli capacibus. Gutier. d. cap. 29. n. 12.
- 8 In ead. glof. ibi (Si vero iuramentum non interuenit in sponsalibus non sunt inuiti comprehendendi.) Cōtra hanc glof. insurgit Perez l. 1. glof. 1. col. 6. Vers. ex his inferitur, tit. 1. lib. 5. Ordinar. cap. 3.
- 9 In glof. [Semel.] ibi (arg. quod semel probatum est amplius non possum reprobare.) Vide Tho. de Thomassetis in floribus legum reg. 37. Surd. conf. 18. n. 2. & conf. 351. n. 41. & decis. 133. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 6. n. 9. Mari. Antonin. rari lib. 2. resolut. 30. n. 25.
- 10 In ead. glof. ibi (item arg. quod contractus claudicat.) Vide Perez l. 2. glo. 1. pag. 184. in fin. tit. 7. lib. 5. Ordinar.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ante pubertatem non licet rescilire à sponsalibus presumptis.
- 3 Sponsalia de futuro per copulam subsecutam transsunt in Matrimonium.
- 4 Nisus ad copulam facit presumere potentiam ad illā.
- 5 Impuberem posse procreare, & generare possibile, & contingibile est.

Cap. A nobis. VIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabara. Io. Andr. Host. Henr. Burr. Anch. Panor. Prap. Mari. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concord. Verinsque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Vin. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 28. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 570. refertur ab Anto. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. c. 10.
- 2 Collige ex hoc tex. quod sicut à sponsalibus veris non licet rescilire ante pubertatē, ita neque à presumptis, quæ resultant ex Matrimonio per verba de presenti ab impuberibus contracto, vt per Cou. de sponsal. p. 1. c. 5. §. 1. n. 1. Ant. Cuch. lib. 5. in fin. mas. tit. 10. n. 80. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 51. n. 7. Gutier. eod. tract. cap. 29. n. 12.

3. *Nisi carnalis commixtio, &c.*

Notatur ad hoc quod sponsalia de futuro per copulam subsequuntur transeunt in Matrimonium de quo plures citavi Doctores ad cap. 11, qui fidei 30. sup. de sponsal. Et Matrimonium sustineri si proximus pubertati attigerit copulam tenet Surd. conf. 364. n. 3. nam nifi ad copulam facit praesumere potentiam ad illam Cou. de sponsal. p. 1. cap. 4. n. 1. n. 20. Menoch. de praesumpt. lib. 3. praes. n. 53. Sanch. lib. 7. disp. 104. n. 26. Verba tamen textus non verificantur in omni defloratione, sed in ea, quae interuenit cum his, qui a natura habiles sunt ad generandum, vel ad concipiendum Farin. Rota decif. 146. a. n. 11. in 1. collecti. nouiss.

3. *Cum interdum illa, &c.*

Est enim possibile, & contingibile impuberem posse procreare, & generare, ut per Ferr. in consuet. Catholice glof. 1. n. 12. & de pluribus generantibus in nono, decimo, & vndecimo anno mentionem feci ad cap. puberes 3. n. 4. sup. hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium contractum ante legitimam aetatem validum est si malitia suppleat aetatem.
- 3 Sponsalia ante septennium valide contrahuntur malitia suppleat aetatem.
- 4 Potentia generandi ante pubertatem quomodo probetur, & ex quibus dignoscatur, ostenditur.
- 5 Malitia quando dicatur supplere aetatem ostenditur.

ij. Cap. De illis. IX.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich. Buer. Anchar. Panorm. Præpos. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs. Virinsque Iur. cum legibus Caselle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Inss. Pontificy pag. 28. Alagona in cõpendio Iuris Canonici pag. 570. refertur ut Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 12. & cit. post Concil. Lateranens. par. 30. cap. 41. vers. de illis vero.

2 Probat hic tex. validum esse Matrimonium contractum ante aetatem legitimam si malitia suppleat aetatem, ut per Cou. de sponsal. lib. 2. cap. 5. n. 3. Tirac. in l. 6. connub. glof. 1. p. 6. n. 38. & in praef. primog. n. 181. Costa in cap. si pater p. 1. verbo impubes n. 8. & seq. de testam. lib. 6. Greg. 4. 6. verbo la faberiana tit. 1. part. 4. Henric. in sum. lib. 12. cap. 7. n. 2. Cened. ad Decretal. collecti. 18. n. 2. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo vel aduersary dolo n. 53. Surd. conf. 364. n. 1. Valerius Reginaldus in praxi forei patet. lib. 31. n. 172. Sic etiam malitia suppleat aetate valide contrahuntur sponsalia ante septennium Viual. in candelabro aureo p. 1. tit. de sponsal. lib. n. 14. Petr. de Ledeis de Matrim. q. 43. art. 2. dub. 2. Perez l. 1. vers. secunda opinio, tit. 1. lib. 5. Ordin. Henric. lib. 11. cap. 13. n. 9. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 39. n.

9. & alios citavi ad cap. 3. n. 9. sup. de sponsal. lib.

4. *Quod potuerunt copula carnali coniungi*

Idest si de facto se coniunxerint ut interpretatur Host hic, vnde potest etiam generandi ante pubertatem nullatenus probari posse nisi per adualem copulam, & dum de hac non confiteri minimè posse dici malitiam supplere aetatem ad Matrimonium petitam resoluit Tancred. & Host. in cap. puberes sup. hoc tit. vbi etiam Henric. n. 3. D. Antonin. p. 3. tit. 1. cap. 19. in princ. col. 3. immediate ante vers. & quia scilicet. Sed verius est posse potentiam ad copulam ex signis probari, quauis copula nondum habita sit, quia tex. in præsentia ponderat propinquitatem pubertati, ac coeundi potentiam ut impuberis Matrimonium valeat, sentit ergo potentiam non ex sola copula probari, sed ex alijs quoque signis, nam alias non potentiam, sed potius copulam ipsam ponderaret, ita hic Innoc. & Ioan. Andr. n. 3. Abb. n. 4. Præpos. 1. & Alex. de Neuo n. 8. Cou. de cap. 5. n. 3. Petr. l. 1. verbo de quatuor tit. 13. lib. 8. Ordin. Menoc. de arbit. casu 58. n. 8. Surd. conf. 364. n. 1. in fine Sanch. d. disp. 104. n. 28. Basil. Ponci. de impedimentis Matrim. cap. 32. §. 5. vers. sed quæres, vbi etiam dicit signa arbitrio Iudicis cum medicorum consilio relinquenda, qui loquuntur inspecta aetate, qualitate corporis, educatione, soli & celi natura, seminis etiam effusione, si aliquando id continget, alias etiam coiectiones adducit Sanch. vbi proxime n. 39. vbi dicit quod Iudex arbitrabitur inspecta personæ qualitate, membrorum dispositione, ac valetudine bona.

5. *Cum in eis aetatem suppleuisse malitia videatur*

Quando scilicet possunt copula carnali coniungi, vnde nomine malitiæ intelligi solam generandi potentiam, atque ita in quacunque aetate hac adit posse valide iniri Matrimonium resoluit Canonistæ nostri in d. cap. puberes 3. hoc per Brunel. de sponsal. col. 28. decif. 3. n. 9. Perez l. 1. vers. rursus non obstat, tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 3. Sed nimis probabilis est nomine malitiæ suppletis aetate ad Matrimonium petitam comprehendendi potentiam ad copulam, ac prudentiam, & discretionem ad intelligendam consensum coniugalium vim, ut per Abb. hic n. 4. & Alex. de Neuo n. 7. Cou. d. cap. 5. n. 3. Siluest. Tabien. Sor. Henric. & alios, quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 104. n. 21.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Nisi ad copulam facis presumere potentiam ad illam.
- 3 Confessio coniugis aduersus se ipsam quare in iudic. tex. fictur.
- 4 Confessio coniugis contententis Matrimonium esse contractum in prauidium sui ipsius statuit.

De Desponsatione impuberum. Tit. II.

31

Cap. Attestationes. X.

Urban. iij.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Buttr. Anch. Panorm. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Tolct. in concord. *Verinsque Iuris cum legibus Castellæ* p. 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontifici* pag. 29. Alagona in *compend. Iuris Canonici* pag. 370. refertur ab Antonio August. collect. 1. *Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 13.*

2 *Et licet nifus fuisset.* Quia nifus ad præsumere potentiam ad illam vt per Cou. de *Sponsalib. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 20. Menoch. de præfumpt. lib. 3. præf. 2. n. 52. Corral. lib. 3. miscelan. cap. 4. n. 6. Henriq. in sum. lib. 11. cap. 13. n. 11. Sanchi. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 26. Basil. Ponci. de impedimētis Matrim. cap. 3. §. 5. vers. sed queret.*

3 *Mulier tamen credit se virginem euasisse.* Ideo hic confessioni coniugis aduersus se ipsam statuitur, quia confitetur ea, quæ ius ipsum nisi contrarium probatio ostenderit, præsumit: confessa mulier iure virum nõdum puberem virginittatis tentasse claustrum perfringere: præsumit ius hunc adhuc impuberem impotentem, nec copulæ aptum, aut coniunctioni muliebri, et si secus si malitia (vt glos. ait) ætatem suppleret, item cum confessa hic mulier fuisset se virginem euasisse facile præsumitur, cum qualitas hæc sit à natura indita, Abb. Zab. et alij in cap. 1. de adulter. Aym. conf. 166. n. 5. Mascard. consil. 1410. d. n. 1. Menoch. lib. 6. præf. 89. à prime.

4 In glos. [Euasissc.] Nota stari confessioni coniugis contententis Matrimonium esse contrarium & valuisse in præiudicium sui ipsius, ac proinde sufficere etiam confessionem alterius coniugis pro Matrimonio stantis absque fama, sequitur Cou. de spons. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 4. nifus inquit, sit aliqua collusionis præsumptio, propter quod collusionis periculum relinquatur iudicis arbitrio an talis confessio vtriusque coniugis pro Matrimonio stantis sufficiens sit, ita Menochius de arbit. casu 103. n. 9. Mascard. de probat. consil. 1035. n. 31. Sanchi. de Matrim. lib. 3. disp. 45. n. 35. quicquid in re tam ardua huiusmodi confessionem nobis sufficere asserant multi, quos refert & sequitur Menoch. de præfumpt. lib. 3. præf. 1. n. 9. cum seqq. & conf. 15. n. 3. & distinguat Franc. Molin. de resu. nupt. lib. 1. comp. 19. n. 39.

5 In glos. [Circa] ibi [forte per sex menses.] Notatur ad hoc quod pubertati proximus dicitur is, qui per sex menses à pubertate distat, vide tamē pro veritate quæ dixi ad cap. 3. n. 16. sup. hoc tit.

S V M M A R I V M.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 Metus reuerentialis nisi minima aut verbera illi adiungantur, non cadit in virum constantem.

3 Metus reuerentialis datur in omni illo, qui iure aliquo subiectionis alicui subest.

4 Sponsalia metu graui contracta non firmentur iuramento.

5 Metus illatus post sponsalia iusta est infra causam illam dissoluedi.

Cap. Ex litteris. XI.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Ancharan. Buttr. Henric. Boich, Panorm. Prapof. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordant. *Verinsque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontifici* pag. 29. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 370. refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 14.*

2 *Ubi nolens & inuita minis partum impulsæ, &c.* Ergo solus metus reuerentialis, nisi

minæ, aut verbera, aut alius metus grauis illi adiungatur, non cadit in virum constantem, ac proinde nec annullat Matrimonium, nec alios contractus rescindit, quia Couar. de spons. p. 1. c. 3. §. 6. n. 7. & Hippol. sing. 347. incip. *Matrimonium, & cõf. 124. n. 16. Gomez. l. 2. variat. cap. 14. n. 27. Soar. alleg. 24. n. 5. Gutier. in antben. Sacramenta publicæ n. 94. C. si aduersus vendit. & consil. 16. n. 16. & de iuram. confirmat. p. 1. cap. 1. n. 15. Greg. l. 10. verbo modo tit. 1. part. 4. Molina de primog. lib. 2. cap. 3. n. 9. Gama Lusitana decif. 250. n. 4. & decif. 262. n. 1. Azueved. l. 9. n. 28 tit. 1. lib. 5. non recipit. Flam. de resig. benefactor. lib. 13. q. 1. n. 172. & seq. Matienso l. 11. glos. 3. n. 2. tit. 1. lib. 5. non recipit. 30. Garzia de nobilitate glos. 17. n. 11. & 19. Henriq. in summa lib. 11. cap. 9. n. 5. D. Barboza in l. 2. §. fin. n. 7. ff. soluto Matrim. plures DD. refert Sanchi. de Matrim. lib. 4. disp. 6. n. 7. quibus adde Cald. Pereira in l. si curatorem verbo lesu n. 40. & de renouat. empti vendit. §. 16. n. 59. Ceual. comm. contra communes quest. 727. n. 21. cum seqq. Castil. contradiuinarum q. lib. 3. cap. 1. n. 147. Mendez à Castro in praxi Lusitana lib. 3. cap. 22. n. 25. prope finem. Rebelle. de oblig. Infinita p. 2. lib. 1. q. 5. d. 10. Valer. Regin. in praxi forei penitent. lib. 31. n. 83. cum seqq. vbi n. 85. dicit metum reuerentialem dari in omni illo, qui iure aliquo subiectionis subest alicui, vt in clerico respectu Episcopi, in laico respectu Magistratus, in filio vel filia respectu patris aut matris (quando hæc perinde ac ille auctera fuerit, & solita minas exequi) aut aliorum ascendentium; item in fratre vel sorore respectu fratris maioris, si cū hoc habites, ab eoque gubernetur; itemque in minore annis respectu sui curatoris: ac demum in nepote, aut nepte respectu patris, vel aunculi cum quo habitat, & quo gubernatur.*

Ita-

- 4 **Iurata fuit.** Notatur ad hoc quod sponsalia metu graui cōtracta non firmantur iuramento, nec ratione illius obligant, aut relaxatione indigent, vt per Fr. Emman. in *summa* tom. 1. cap. 231. col. 4. n. 4. & cap. 244. concl. 4. n. 4. & ch. d. lib. 4. diff. 21. n. 3. quauis n. 3. afferat esse probabilem contrariam sententiā tenentem ad iuramentum obligare, indigereq. relaxatione, & pro ea citet S. Bernau. Siluest. Henr. Petrum & Ledelma, & alios.

- 5 **Tempore procedente, &c.** Ex his colligit Alex. de Neuo in praesenti n. 5. & 6. motum illarum post sponsalia inita esse iustum illa dissoluenti causam siue ab impuberibus, siue a puberibus contracta sint, sed illū reprobatur Säch. d. lib. 4. diff. 19. n. 3. ex ea ratione quia si sponsalia semel valida fuerint, coactio subsequens circa Matrimoniu, cuius minime ipsa inficiat, solum Matrimonium ipsum irritabat manentibus illegitis sponsalibus, ioco vel maxime quia puer ille, cui sponsalium obligatio acquisita erat, an nulla metus culpa fuit, parentes quippe puella illi metū inculcerunt.

- 6 **Nec ad eandem carnaliter accessum habuit.** Ergo Matrimoniu coactum ratificatur per copulam subsecutam, de cuius cōclusionis veritate iam dixi.

SVM MARIYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Copulam afferunt fauere Matrimonio credunt.
3 Refutatur absque causa manifestata sponsalibus non requisito Ecclesiae iudicio imponitur poenitentia.

Cap. Duo pueri. XII. Clem. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Casal. in annot. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantia *versusque Iuris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 4. *Iuris Pontificij* pag. 30. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 170. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 1.

- 2 **Dicit se non cognouisse prins, &c.** Colligunt omnes in praesenti ex hoc tex. credi viro alteri copulam Matrimonij fauere, quod copula firmabatur, tectus fore si nō ad Matrimonium ratorem, sed ad probandum delictum ageretur, tum Io. Andr. in *propositis prope finem* Host. super *verbo non cognouisse*, ibid. n. 3. Abb. n. 6. Alex. de Neuo n. 1. 2. quos refert Sanch. ad *Matrim.* lib. 2. diff. 11. n. 2.

- 3 **Iudicio Ecclesiae non requisito.** Cōstat quæ supra dixi ad cap. de *verbo* n. 6. Verbo iudic. unde cit. Sed respondeo idcirco in hoc tex. summi

Pontif. imponendam iubere competentem poenitentiam cuidam, qui pro sua opinione iudicio Ecclesiae nō requisito à sponsalibus resisteat, quia agebatur de resistente absque causa manifesta, & claratū quoad veritatem, tū quoad iustitiā, ita Ludou. Beia *respons. casuum conscientiae* p. 1. casu 13. *vers. nec obstat pag. mibi* 194. Vel si magis placeat dic cum Sanch. d. lib. 1. diff. 69. n. 31. tex. hunc loqui de Matrimonio de praesenti, à quo alter coniux absque iusta causa recesserat.

SVM MARIYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Sponsalia inita contra Pontificij interdictum cum decreto irritante sunt inualida.
3 Multa fieri prohibentur, quæ facta tenent.
4 Dictio, omnino, iudicio verbo carere importat ipso iure.
5 Matrimonium aduersus Pontificiam prohibitionem initum quando sit inualidum, ostenditur.

Cap. Ad dissoluendum. XIII.
Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Casal. in annot. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantia *versusque Iuris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 4. *Iuris Pontificij* pag. 30. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 171. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 1.

- 2 **Quod si contra interdictum nō strum, &c.** Notatur ad hoc quod sponsalia inita contra Pontificis interdictum cum decreto irritante quamuis generalis, nec sponsalium mentionem facientes, sunt inualida, vt per Sanch. de *Matrim.* lib. 7. diff. 2. n. 9. ubi n. 10. resoluit per cap. 2. de *Matrim. canon. nullo contra interd. Eccles.* Matrimonium aduersus simplicem probationem Pontificiam initū, nimirum absque decreto irritante esse validum, ex ea ratione quia multa prohibentur fieri, quæ facta tenent, de quo principio vide Scobar de *remota* cap. 6. n. 38. Anton. Morachum *Bonomij* de *es.* 19. n. 22.

- 3 **Omnino carere.** Id est ipso iure, ex in *lib. 1. cap. 1. C. de reue. donat.* 1164. *Verbo reuertatur.* Unde si constitutio dicat haereticum vel emphiteutam cadere omnino à beneficiis, vel ab emphiteusi intelligitur ipso iure, sine ministerio, seu sacro hominis, & sine sententia privationis, vt per Rebass. in *comment. ad l. pecunia* 178. *vers. 3. ff. de reb. sig. Rebell. de oblig. superia* p. 1. lib. 2. q. 6. n. 44. Bernardin. Muscatel. de *modo fiduciario* p. 1. motu 14. n. 12. Ceter. *practica* quæst. sing. 24. num. 6.

Io. gloss. *tertiū* iudi. *(sic quid si contraherent Ma-*

De Desponsatione impuberum. Tit. II. 33

Matrimonium contra interdictum &c.) Notatur ad hoc quod Matrimonium aduersus Pontificiam prohibitionem initum non est inualidum nisi aliud subfit impedimentum dirimens, & manifeste loquitur quando cl. interdictum cum decreto irritantium præmiserat ceteros contractus initos aduersus Pontificis decretum irritans esse inualidos, secus eo decreto irritante minime adiecto prohibitioni: & immediatè quærit quid in Matrimonio aduersus Papæ interdictum celebrato& responderet tanquam quid speciale esse validum, & ita hanc gl. intelligunt Abb. hic n. 9. & Zabarelletum n. 9. quos refert Sanch. d. despons. n. 3. vbi n. 9. cum Alex. de Neuo hic n. 2. 1. constituit discrimen inter sponsalia, & Matrimonium, aduersus huiusmodi prohibitionem cōtracta ut illa irrita sint, hoc autē minime, nisi addatur clausula specificam mentionem Matrimonij irritantis faciens, quia Matrimonium cum sit res adeo ardua, & grauissimum negotium, illud irritare specificam clausulam posita ad sponsalia vero irritanda non desideratur ea clausula specificata, sed satis est generalis cum ea irritare non sit res tanti momenti.

SVM MARIVM.

- 1 Dolores referuntur super hunc tex. scribentes 2
- 2 Dicitur, exister, modicum tempus significat.
- 3 Matrimonium femina cui modicum tempus ad duodecimum annum completum defuit, est inualidum, nisi malitia suppleat ætatem.
- 4 Sponsalia annuli subarrhatione in Matrimonium transiunt.
- 5 Matrimonium inter impuberes contractum ut validum sit non sufficit ut malitia suppleat ætatem, sed vitra requiritur discretio, & prudentia requisita ad conjugalem consensum.
- 6 Matrimonium per subarrhationem contrahitur.
- 7 Annuli traditio signum sponsionis est, & secus Matrimonij.
- 8 Matrimonium contractum inter impuberes obligat ut sponsalia.

Cap. Tuæ nobis. XIV. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collég. Zabarellet. Ioan. Andr. Hoff. Henric. Aneharan. Butr. Panorom. Præpos. Marian. Socin. Alexand. de Neuo. Ximenes. Toletan. in concordantijs. Trinquet. Iuris tunc legibus Castilla par. 1. Visimar. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 31. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 371. refertur ab Anthon. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 2.

- 2 Circiter duodecim annos. Hec dictio modicum tempus significat, vide Rebuff. in comment. ad l. ceterorum 160. res. communiter ff. de verb. signifi. Menoch. de arbitrar. casu 46. d. n. 3. & casu 37. n. 30. Mascar. de prob. concl. 1215. n. 13. Cened. prælit. quæstionum sing. 8. n. 4. & ideo non valere

- 3 Matrimonium feminae, cui modicum tempus ad duodecimum annum completum deficit, nisi malitia ætatē suppleat, tenet Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 1. vbi n. 2. tenet satis esse si vltima dies anni duodecimi in femina, & 14. in viro sit incursa, & n. 4. resoluit in dubio nec marem nec feminam præsumi generationi aptos ante dictam pubertatis ætatem completam, de quo etiam Suid. conf. 364. n. 33.

- 4 Desponsauit, qui subharravit etc.

Per hunc tex. docuerunt hic Butr. & Præpos. sponsalia re & verbis de futuro annuli subarrhatione in Matrimonium transire, & verbum, desponsauit intelligitur de præfenti Cou. d. 3. loco citando. n. 2. & Menoch. d. lib. 3. præf. 1. n. 62. qui quidem intellectus vim litteræ infert, quia desponsare tempus futurum respicit, & sponsalia ea propria dicuntur, quæ nuptias futuras respiciunt, & a verborum proprietate in dubio recedendum non est. I. non aliter ff. de legat. 3. cum quia si ea verba de præfenti intelligenda forent nullam tex. dubitationem contineret, quare hoc cogitandum relinquo.

- 5 Virum ne prudentia, &c.

Notatur ad hoc quod ad Matrimonium impuberum non satis est ut malitia suppleat ætatem, id est ut potentia generatiua reperitur, sed vitra requiritur discretio, & prudentia requisita ad conjugalem consensum, ita Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 116. num. 13. & alij citati ad cap. de illis 9. n. 7. sup. hoc tit.

- 6 In glos. (Subarrhata) ibi (& ita collige quod per subarrhationem contrahitur Matrimonium &c.) Vi de Couar. de spons. p. 1. cap. 4. §. 2. n. 2. Menoch. de præf. lib. 3. præf. 1. n. 62. Annuli enim traditio signum sponsionis est, & secus Matrimonij, Menoch. d. lib. 3. præf. 1. n. 2. cum seqq. Mascar. de prob. concl. 1020. d. n. 1. Fran. Molin. de rit. nup. lib. 1. comparat. 11. n. 15.

- 8 In ead. glos. ibi (& quod si minor in contrahendo vitatur verbes pertinentibus ad Matrimonium contrahendum, contrahit sponsalia) Notatur ad hoc quod Matrimonium contractum inter impuberes obligat ut sponsalia vide Viuald. in Causale aurea tit. de spons. p. 1. cap. 3. n. 20. Fr. Eman. in summa com. 1. cap. 230. n. 2. Perez. l. 1. res. dubitatur tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 7. Spinus specialia res. glos. 15. prout. n. 78. Henric. in sum. lib. 11. cap. 13. n. 2. & cap. 5. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 21. n. 2. Vtrum autem Matrimonium contractum abique præfentia Parochi seu alterius Sacerdotis de ipsius Parochi, seu Ordinarij licetia, & duobus vel tribus testibus iuxta formam Conc. Trid. in vlt. speculacione resoluatur vide quæ diximus in tract. de officio, & potestate Episcoporum p. 2. alleg. 33. n. 143. cum seqq.

1. **Matrimonium contractum metu cadente in constantem virum ad illum finem iniuste incusso esse nullum in utroque foro, ad quod citavi supra plures Doctores.**

2. **Notatur etiam ad hoc quod Matrimonium metu cadente in constantem virum contractum iure positivo irritatur, ut per Navar. in man. cap. 22. n. 50. Henric. in summa lib. 11. cap. 9. n. 1. & 3. plures quos refert & sequitur Sanch. d. lib. 4. disp. 14. n. 2. vers. tandem, quibus adde Azor. in ista. moral. p. 1. lib. 1. cap. 11. q. 6. Socr. in clau. regia lib. 2. cap. 2. n. 31. Valer. Reginal. in praxi suis penitential. lib. 91. n. 75. Et licet hæc opinio verior sit, contraria tamen, quæ ait metum cadentem in constantem virum irritare Matrimonium iure Divino, & naturali probabilitate non caret, cæq. sequuntur Couar. de spons. p. 2. cap. 3. §. 5. n. 6. Matien. ad rub. tit. 1. §. 1. n. 189. lib. 5. non recipi. Molina de iustitia tract. 2. disp. 326. in solutione ad secundum Barbosa in rub. ff. soluto matrim. p. 4. n. 30. Paul. Comitoli. responsor. moralium lib. 1. q. 122. Basil. Ponc. de impediment. Matrimonij q. 29. §. 13.**

3. **Nec ad eandem carnaliter accessum habuit.** Ergo Matrimonium coactum ratificatur per copulâ subsecutam metu gravi extortam, ut tenent Paludan. Gabr. Soc. Angl. Vega, & alij citati à Sanch. d. lib. 4. disp. 18. n. 13. Verum multo probabilior est sententia cõtraria, quæ ait nullo modo esse Matrimonium quando aliquis metu gravi cogitur contrahere & consummare, ita Abb. hic in fine Præp. n. 2. & Alex. de Nevo n. 10. Navar. in man. cap. 22. n. 51. ad fin. Petr. de Ledef. de Matrimonio q. 47. art. 3. dub. penult. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 4. n. 31. cum sequentibus Henric. d. cap. 9. n. 7. Sanch. d. disp. 18. n. 15. ubi ait tex. in presenti, & similes tantummodo probare Matrimonium coactum per copulam voluntariam ratificari.

4. **Qui potuit cadere in constantem virum.** Adverte hæc verba magis proverbiij loco pro eo metum, qui non levis, & vanus est, accipiendâ esse quàm ut verbis inherendû sit. unde sufficere metus, qui cadat in finem constantem, quare pensandum est ad annullandû Matrimonium, aut alios contractus à semina metu celebratos quid summa constant tunc metueret pensata naturali seminarum inconstantia, quibus à natura inest minor animi vigor, corporalis fortitudo, ita Sanch. d. lib. 4. disp. 3. n. 3.

SVM MARIVM:

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. **Pena adiecta contractui sponsalium est propterea irrita, & siidem violanti non tenetur in utroque foro eam solvere.**
3. **Pena promissa in sponsalibus vel Matrimonij, quæ vel solvi non tenetur, artha autem sibi obligatur.**
4. **Pena etiam promissa à parentibus vel consanguineis adiecta contractui sponsalium est irrita.**

5. **Amplius quamvis pena sit modica attentâ circumstantiis dignitate.**
6. **Pena adiecta contractui Matrimonij quamvis non possit exigi, potest tamen exigi, interesse consistens ratione damni emergentis.**
7. **Pœna apponere in sponsalibus an sit peccatum mortale, remissive.**

Cap. Gemma. XXVIII.

Greg. ix.

1. **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Buttr. Anchar. Parom. Præpof. Marian. Socin. Petr. Greg. Alex. de Nevo, Ximen. Toletan. in concordantijs variisque iuris cum legibus Castelle. p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 187. Alagon. in compendio Iuris Canonici pag. 566.
2. **Probat hic text. penam adiectam contractui sponsalium esse propterea irritam, ac proinde si id violantem non teneri in utroque foro eam solvere, ita Couar. de sponsalibus p. 2. cap. 3. §. 7. num. 5. Greg. d. 39. verbo la pena est. 11. par. 5. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 30. n. 2. Charier. cap. 2. de Matrim. dub. 9. Nald. verbo sponsalia, num. 20. Card. Tusch. tom. 7. concl. 401. n. 3. Gutier. de Matrim. cap. 17. à princ. Bonacin. eod. tract. q. 1. punct. ultimo, Quamvis Molin. de Iustitia, disp. 151. vers. dub. Aegid. de Sacram. & consor. tom. 2. disp. 22. dub. 5. n. 29. & alij sentiant posse penam apponi solvendam ab eo, qui iniuste dissoluerit sponsalia.**
3. **Dubium facit cur pena promissa in sponsalibus, vel Matrimonij non valeat, nec exigi possit ut supra citati DD. asserunt, artha autem sic, ut habetur in l. vir. C. de spons. Imprimis Costan. tract. de spons. cap. 1. n. 8. cum sequenti, Couar. d. 4. §. 7. n. 7. Anton. Gomez J. 50. Tauri n. 12. Aegid. d. disp. 22. dub. 3. n. 14. Sanch. d. lib. 1. disp. 31. n. 9. & alij ab eo citati asserunt eam esse rationem, quia pena facilius promittitur cum verbo tantum promittatur solvenda in futurum: artha vero maturiori consilio traduntur, cum statim, & ipso facto tradatur, ob idque ius aliter disposuit in arthris, quâ in pœnis, eo quod quilibet proclivior sit (ut ait Bart.) ad verba de ore, quàm ad pecuniam ex crimena deprendendam. Verum licet hæc differentia ratio sit communiter recepta, tamen magis placet illa, quam adducit consiliarius noster Valascus consultat. 2. n. 1. ubi ait veram esse rationem differentie, quia artha datur in signum, & ad securitatem rei gelitz: pena vero non pro securitate, sed ut ad nuptias adstringantur contrahentes.**
4. **Amplia principalem text. conclusionem procedere etiam si pena sit promissa à parentibus, vel consanguineis, ut per las. in l. 2. n. 9. ff. de in ius vocan. Greg. d. 39. verbo querit. tit. 11. par. 5. Azavedo. l. 2. n. 3. tit. 2. lib. 5. nona recipi. Matiendo in rub. tit. 1. §. 1. n. 2. eod. lib. 5. Sanch. d. disp. 30. n. 3. & lib. 4. disp. 4. n. 8. Gutier. de Matrim. cap. 17. n. 2. Amplia etiam quamvis pena sit modica attentâ con-**

contrahentium dignitate, vt per Couar. d. 5. 7. n. 3. Matienso, & Azueved. dictis locis, Gutier. cap. 17. n. 3. Sanch. d. lib. 1. diff. 30. n. 11. vbi n. 14. resoluit quod licet hæc pœna exigi non possit, potest tamen exigi interesse cõsultens in damno emergenti de quo etiam Rebel. de obligat. in l. i. p. 2. lib. 4. q. 7. n. 3. Gutier. d. cap. 17. n. 14. Bonacina d. q. 3. p. n. 1. vltimo n. 6. Amplia etiã quãuis huiusmodi pœna posita sit in sponsalibus cum iuramento, nam eo non obstante quãsi minime obligant ad rem illicitam, & prohibitam pœna soluenda non est, vt resolutum plures, quos referunt, & sequuntur Sanch. d. lib. 1. diff. 21. n. 31. Gutier. d. cap. 17. n. 19. & 21. Bonacina d. p. n. 1. vltimo n. 2. quicquid oppositum sentiant Lesside. In l. i. d. In l. i. d. lib. 2. cap. 17. dub. 7. n. 3. 6. Aegid. d. diff. 23. dubio 3. n. 24. Amplia denique vt etiam nõ valeat pœna, qua coniuges se obligant abstinendum ab alio coniugio post illud dissolutum, vt per Sanch. de Matrim. lib. 7. diff. 88. n. 37. Vtrum vero sit peccatum mortale apponere in sponsalibus huiusmodi pœnas vide Sanch. d. lib. 1. diff. 30. n. 23. Gutier. d. cap. 17. n. 1. Aegid. d. dubio 3. n. 3. Bonacina d. p. n. 1. vltimo n. 3.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Sponsalia de futuro per copulam subsecutam transiit in Matrimonium.
- 3 Matrimonia presumpta cessarent per Concil. Tridentinum.
- 4 Probatio in contrarium non admittitur contra probationem Iuris, & de Iure.
- 5 Fictio admittit probationem in contrarium.
- 6 Presumptio Iuris, & de Iure admittit probationem in contrarium per partis confessionem, & per testes legatissimos.
- 7 Probatio contra presumptionem Iuris & de Iure est valida parte non opponente, nisi agatur de iure publico, vel favore animæ.

Cap. Is, qui fidem XXX.

- Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabaret. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich. Butr. Anch. Panor. Præpos. Maria. Socin. Per. Greg. Alex. de Nemo. Casal. in annot. Cened. collect. 131. Ximen. Toletan. in concordantijs transiitque Iuris cum legibus Castil. cap. 1. & 2. Viri. in rationabilibus 4. Iuris Pontificij pag. 19. Alagona in cõpendio Iuris Canonici pag. 166.
- 1 Probat hic text. sponsalia de futuro per copulam subsecutam transire in Matrimonium, vt per Couar. de spons. p. 1. cap. 4. 5. n. 2. cum sequentibus: Itaq. de retractu conuenit ad finem tit. n. 77. Victoria de Saura. n. 241. cum seqq. Greg. l. 3. verbo con illa & l. 8. verbo mas in totas tit. 1. part. 4. Palat. in repet. sub de donat. inter viri & vxor. 5. q. 4. n. 1. Franc. Leo in thesaur. fori res. p. 1. cap. 9. n. 18. Mascard. de prob. cõd. 1017. Franc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 1. temp. 10. n. 10. & compar. 12. n. 15. Menoch. lib. 3.

presump. 1. n. 6. cum sequentibus Gutier. de Iuram. confirmat. p. 1. cap. 51. n. 12. & de Matrimonio cap. 27. n. 4. Valer. Regin. in praxi fori pœnitent. lib. 31. n. 20. vers. 4. plures per Cened. ad Decretal. collect. 131. n. 11. Quæ quidem conclusio adeo vera erat, vt etiam si sponsus præsentem sponsam, & consentiente protelatus esset nolle per huiusmodi copulam Matrimonio consentire, adhuc illud probabatur ex ead. copula subsecuta post sponsalia, vt resoluunt Menoch. d. presump. 1. n. 15. Masc. cõd. 1027. n. 11. Gutier. d. cap. 51. n. 14. sic etiam quando quis vnã ex pluribus ducturum promittebat cognita postmodum carnaliter vnã ex illis, sponsalia illa transibant in Matrimonium cum ead. Menoch. d. presump. 1. n. 13. & 14. Spino in speculo testam. gloss. 15. princip. n. 65. Sanch. de Matrim. lib. 1. diff. 36. n. 8.

- 2 Hodie per Concil. Trid. sess. 24. de reformatione Matrimonij cap. 1. cessant Matrimonia presumpta, ita vt eo attentio sponsalia per copulam subsecutam, vel alios actus occulte habitos iam in Matrimonium non transiant, nisi consensus verus, & expressus præstetur coram Parocho, vel testibus: vnde DD. nostri Hispanici vnico ore censurunt text. in præsentì sublatum fuisse Trid. Conc. decreto in d. cap. 1. eorum omnium prior huius sententiz auctor fuit Nau. vir memotandus, & omnium quos anteriora secula pepererunt, in Diuino, Canonico, & Cæsario Iure doctissimus simul & pijsimus, in man. cap. 25. n. 144. & ante cap. 22. n. 28. quem sequuntur Perez. l. 1. gloss. 5. vers. secundo corrigitur tit. 1. lib. 3. Ordinem. & l. 2. gloss. 2. ante fin. vers. inferitur etiam tit. 15. lib. 8. eiusdem Ordinem. pag. 289. Azueved. l. 1. n. 29. & 37. tit. 1. lib. 3. noua recop. & l. 4. n. 23. tit. 2. eiusd. lib. 3. Matienso, in rub. tit. 1. gloss. 1. n. 33. 34. & 62. eiusd. lib. 3. Gutier. canonice. lib. 1. cap. 18. n. 4. & de Iuramento confirmat. p. 1. cap. 51. n. 12. cum seqq. Spino d. gloss. 15. n. 65. cum sequentibus; Henric. in summa lib. 11. cap. 3. m. 7. Ceval. commun. contra commun. q. 130. n. 7. & q. 604. n. 20. & q. 750. n. 34. Cened. d. collect. 131. n. 2. Sanch. de Matrim. lib. 3. diff. 21. n. 3. optime Franc. Molin. comparat. 10. d. n. 13. & post virum illum insignem mox eũ sequuti fuerunt Itali, præcipue Menoch. d. presump. 1. n. 99. Mascard. cõd. 129. n. 7. & alij ab ipsis relationibus quos hæc est receptissima opinio, quicquid audacius quã par sit contrarium tenuerint Io. Per. Bini. conf. 92. n. 33. Triuile. dec. 20. n. 4. lib. 2.

- 3 Contra presumptionem tamen, &c. Notatur ad hoc quod contra probationem Iuris & de Iure nõ admittitur probatio in contrarium, vt per Donat. à Fina rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 9. m. 369. pag. 512. Azueved. l. 4. n. 13. tit. 9. lib. 4. noua recop. Menoch. d. presump. lib. 1. presump. 31. & 60. Mascard. de prob. cõd. 1222. Dyonis. Paul. de vera quatuor Patriarchalium sed. cret. cap. 16. n. 12. Farin. in praxi crim. p. 1. q. 36. n. 1000. cum seqq. Cened. d. collect. 131. n. 3. Alex. Trentacinq. Variarum resolut. lib. 2. tit. de presump. resolut. 2. Valasc. consilij. 52. n. 13.

n. 13. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. cap. 7. n. 9. Fictio tamen admittit probationem in contrarium Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria, gloſ. 51. n. 29.

- 5 Illa vero reſolutio deſumpta ex proxime citatis verbis huius tex. aliquas recipit limitationes, videlicet per partis confeſſionem, per eam enim præſumptio iuris & de iure admittit probationem in contrarium, vt per Turzan. tom. 1. cōmun. opin. lib. 4. tit. 9. n. 284. pag. 507. Donat. d. Fina d. n. 369. Menoch. remed. 1. reciper. n. 221. Hippol. conf. 17. n. 7. & 8. & conf. 127. n. 20. Malcar. d. conel. 1232. n. 11. idem Menoch. d. lib. 1. præſump. 61. Itē & per teſtes legaliffimos, Hippol. conf. 1. n. 77. Menoch. d. lib. 1. præſump. 64. Illud tamen aduertendum duxi omni caſu admiffam probationem contra præſumptionem iuris & iure parte non opponēte eſſe validam. vt reſoluūt Cald. Pereira de extrinſ. emphyteuſi cap. 17. n. 10. & Malcard. d. conel. 1222. n. 18. vbi n. 19. limitat quando ageretur de iure publico, vel favore animæ.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Sponſalia & Matrimonium quibus verbis contrahi cenſentur, offenditur.
- 3 Verba in Matrimonio an ſint neceſſaria, remiſſi ſunt.
- 4 Matrimonium de præſenti prius contractum præſentatur ſecundo etiam copula carnali conſumato.
- 5 Sponſalia prius diſſoluentur per Matrimonium cum alia contractum.
- 6 Annulum tradens vir ſexmine conſenſum coniugalē exprimit Matrimonium cenſetur contrahere.

Cap. Si inter. XXXI.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocentius, Colleſtar. Zabarel. Ioan. Andr. Hoſtien. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Præpoſ. Caſal. in annot. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordant. vtriuſque Iuris cum legibus Caſtellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 20. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 566.
- 2 Probat hic tex. in prima eius parte, quod quando verba in contractū Matrimonij præſentantur de præſenti, vt ſi vir dicat acepio te in uxorem, hoc caſu contrahitur Matrimonium, quando vero ſonant in futurū & denotant principium actus tantummodo, vt ſi vir dicat, promitto quod te ducam in uxorem, tunc ſolum contrahuntur ſponſalia, ita Menoch. conf. 368. n. 11. & 12. Malcard. de prob. an. 1331. Gutier. de Matrim. cap. 3. n. 2. conſeqq.

- 3 Verbis conſueſtis expreſſo. Matrimonio verba ſunt neceſſaria, ſed pro veritate conſule Fr. Eman. in ſumma tom. 1. cap. 226. n. 5. Henr. in ſumma lib. 11. c. 2. n. 6. Valer. Regin. in praxi ſui parit. lib. 31. n. 17. & 18. late Säch. de Matrim. lib. 2. diſp. 31. & citatos ad cap. 25. ſup. hoc tit.

4 Etiamſi ſit carnalis copula ſubſequuta, &c.

Notatur ad hoc quod Matrimonium de præſenti prius contractum præſertur ſecundo etiā carnali copula conſumato vt per D. Barboſ. ad rub. ſol. Matrim. p. 2. n. 83. vbi etiam agit de difficultate illa ex reg. l. quatuor C. de rei vend. quæ hæc reſolutioni obſtat, & n. 85. poſt alia dicit quod ideo primum Matrimonium de præſenti præſertur ſecundo Matrimonio copula conſumato, quia cum ex primo Matrimonio dominium corporis ad potentiam copulæ ſit tranſlatum in vxorē, non poteſt ille, qui iam dominus nō eſt ſui corporis, illud in aliam vxorem tranſferre ad eand. potentiam copulæ, arg. cap. quod autem ſup. de inſepation.

5 Verum ſi inter ipſos &c.

Notatur ad hoc quod priora ſponſalia diſſoluantur per Matrimonium cum alia contractum, vt per Sanch. de Matrim. lib. 1. diſp. 48. Gutier. cod. tract. cap. 27. d. princ. Valer. Regin. in praxi ſui parit. lib. 31. n. 260. Vnde ſi ſponſalia ſint contracta cum duabus, & ſecunda fuerit carnaliter cognita præſumitur eū ea Matrimonio in præiudicium primæ ſponſæ, ita Menoch. de præſump. lib. 3. præſump. 1. n. 17.

6 In gloſ. Dicente ſibi (per inmiſſionem annuli)

Notatur ad hoc quod ſi vir ſexmine conſenſum coniugalē exprimit annulum tradiſſet, Matrimonium cenſetur contrahere, vt per Coſuar. de ſponſ. p. 3. cap. 4. n. 3. in princ. & in verſ. id tamen, Menoch. de præſump. lib. 3. præſump. 2. n. 4. Malcard. de prob. conel. 1024. n. 2. & 3. Sanch. de Matrim. lib. 1. diſp. 22. n. 3. Gutier. cod. tract. cap. 12. n. 2.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Præſumptio promouens ex copula non promouens eū nifi, & conatus ad illam.
- 3 Niſus ad copulam facit præſumi adulterium.
- 4 Conatus non reputatur pro actu perfectio.
- 5 Affectus non præſumitur niſi ſequatur effectus.

Cap. Adoleſcens. XXXII. & vlt.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerūt Abb. antiq. Innocentius, Colleſtar. Zabarel. Ioannes Andr. Hoſt. Henric. Boich. Anch. Butr. Panor. Præpoſ. Mari. Socin. Petr. Greg. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concord. vtriuſque Iuris cum legibus Caſtellæ p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 20. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 566.

- 2 Probat hic tex. quod etſi præſumatur contractum Matrimonium inter ſponſos ob ſubſequutā copulam carnalē, attamen præſumptio hæc non inſurgit quando copula verē ſecuta non fuit, ſed ſolum interuenit niſus, & conatus ad eam, vt per Menoch. de præſump. lib. 1. præſump. 21. n. 2. & præſump. 57. n. 2.

De Desponsatione impuberum. Tit. II. 25

1 *Licet saepe nifus fuerit.* Faciens sci- quid potuit, ita quod per eum non fletit perue- niendo ad actum proximum, & immediatum, vt per Boer. decif. 316. n. 1. nihilominus tamen ex hoc prefumitur adulterium Perez l. 2. glof. 3. pag. 291. col. 3. tit. 15. lib. 8. Ordinarum.

4 *Cum conatus non habuiffet effe- ctum.* Notatur ad hoc quod conatus non re- putatur pro actu perfecto Boer. d. decif.

5 316. n. 2. Nam affectus non punitur, nifi fequa- tur effectus Duen. reg. 35. Thomas de Thomaf. in floribus legum reg. 18. Aloyf. Ricc. in collect. decif. p. 5. collect. 1895. Bened. Aegid. in comment. ad l. ex hoc iure ff. de inftit. Et iure p. 1. cap. 7. n. 32. Franc. Galet. in margarita cafuum confentia, verbo affectus. Brun. d. Sole in locis commun. cod. Verbo, Fa- rin. in praxi crim. p. 1. q. 17. n. 49. Card. Tufc. tom. 2. tit. C. concluf. 544. quorum aliqui limitant in delictis atrociffimis, videlicet in crimine lefe maiestatis, fimonia, alfafimino, veneficio, & in volente aliquem veneno perimere.

De Desponsatione impube- rum. Tit. II.

Super hanc rub. fcripferunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panor. Prapof. Marian. Socin. Alex. de Neuo, Durand in breuiario aucto Iuris Canonici, Et in Speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Ranchin. in continuat. ti- tulum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Petr. de Rauenna in compen- dio Iuris Canonici, Martin. Mefnart. in epitome Decretal. Dani. Venator. in analyf. methodica Iuris Pontificij, Goffred. & Hofi. in fum. b. ius tit. Alex. Caffan. & Anaftaf. German. in paratitulis ad quin- que libros Decretal.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur fuper hunc text. fcribentes.
- 2 Verbum, debet, importat de fui natura neceffitatem.
- 3 Filius de honeftatis debito tenetur adimplere fponfa- lia, quae pater ipfius nomine contraxit.
- 4 Filius, vel filia licet patris confenfum honefte exi- gent ad Matrimonium, tamen eo non petito tenet contrahens coniugalis.
- 5 Filius quoad contrahendum Matrimonium non te- netur parenti illud praecipiente obedire.
- 6 Refertur nonus intellectus ad text. in prefenti.

Cap. Tua nos. I. Hormifda.

Super hunc text. fcripferunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hofien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Prapof. Marian. Socin. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concor- dantijs vtriusque Iuris cum legibus Caftelle p. 1. Et 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 32.

Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 568. refer- tur ab Ant. Auguft. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 2. c. 2.

2. Omnino debet hoc adimplere.

Ergo debet filius de praecepto implere fponfa- lia, quae pater ipfius nomine contraxit, tum ex illo verbo, debet, quod importat de fui natura neceffitatem, vel praeceptum, n. vt referunt citati per me de diction. Et clauful. d. 62. tum quia adeft etiam dictio, omnino, quae praecifam neceffita- tem importat, vt etiam refoluitur citati per me d. tract. d. 206. n. 3. Quare ita hanc partem per hunc text. tuetur Socin. d. diff. 29. q. 1. art. 4. cond. 3. Na- tur. in man. cap. 14. n. 15. Fr. Emman. in fumma tom. 1. cap. 331. n. 6.

3 Alij vero melius verba praedicta huius tex. intelligunt non de praeceptis sed de honeftatis de- bito: fic glof. b. ius, verbo debet, quam fequuntur in prefenti Io. Andr. n. 8. Zabarel. n. 1. Butr. n. 4. Anch. etiam n. 4. Abb. n. 7. Henric. Boich. n. 4. Prapof. n. 4. & Alex. de Neuo n. 13. Saur. felettorum lib. 1. cap. 13. n. 8. Petr. de Ledefina de Matrimon. q. 43. art. 2. ad fin. Henric. in fumma lib. 11. cap. 13. n. 13. Sanch. de Matrimon. lib. 4. diff. 23. n. 3. Rebel. de obli- gat. Inftituta p. 2. lib. 4. de fponfal. q. 6. Valer. Reginal. in praxi fori p. 1. lib. 31. n. 23. Bonacin. de Matri- mon. q. 1. p. 1. n. 9. verf. nec obftat cap. 1. Nam ve- rum est quod licet filius vel filia patris confen- sum honefte exigat ad Matrimonium, tamen eo non petito tenet contrahens coniugalis, vt per Couar. de fponf. 3. c. 3. §. 3. n. 1. Perez l. 1. c. 1. n. 8. glof. 1. se qualiter tit. 15. lib. 5. Ordinarum. pag. 285. Bonac. commun. crim. p. 1. verbo Matrimonij fol. 111. Menoch. conf. 69. n. 19. et feqq. Et conf. 198. n. 38. Et de arbit. cafa 453. n. 8. Et de praefump. lib. 4. praefump. 189. n. 55. Franc. Viui. Neapol. decif. 523. n. 3. Gama Lufitania decif. 314. n. 3. Ceual. commun. contra com- mun. q. 503. n. 30. Baptista Costa de facti fcientia, Et ignorantia reg. 11. Bernard. Græzus ad praeti- cam Camera Imper. lib. 2. concl. 95. confiderat. 1. Et

5 filius quoad contrahendum Matrimonium est ita liber, & fui iuris, vt non teneatur parenti il- lud praecipienti obedire fub aliqua lethali cul- pa, nifi quando multo intereflet parentum, vt fi- lius tale Matrimonium ineat, veluti fi effet me- dium ad graues inimicitias componendas, quae effent inter parentes, & confanguineos eorum cum quibus est contrahendum Matrimonium, vt per Pet. de Ledefina de Matrimon. q. 47. art. 6. dub. 2. concl. 2. Menoch. conf. 69. n. 38. Et 31. Fr. Em- man. in fumma tom. 1. cap. 201. n. 6. Henric. in fum- ma lib. 11. cap. 6. n. 6. D. Barbosa in l. 1. ff. foluto ma- trim. p. 4. n. 37. Sanch. d. diff. 23. n. 4. Saur. in clau- regia lib. 7. cap. 5. n. 12. Ceual. d. q. 503. sub n. 33. Bern- hard. Græzus. d. concl. 95. confid. 1. n. 8.

6 Verum licet fupradictus intellectus ad noftru text. communis fit, & receptus, tamen ei acquie- fcere nunquam potui, offendit enim eius litteras. Ideo aduertendum duxi praecipuum filiorum cu- ram ad patrem ea etate, qua fe gubernare non poffunt, pertinere, idem vique ad 14. annum Ari- stot. lib. 3. Artificiorum cap. 6. D. Tho. 2. 2. q. 100. art.

13. Et quodlib. 2. art. 27. Sot. in 4. diff. 27. q. 2. art. 2. Ledefma in 2. 4. q. 9. art. 10. Cout. lib. 3. *Narrantum* cap. 14. n. 3. Ideo si pater filium religioni offert, vel eum collocat Matrimonio non poterit vique ad 14. annum contradicere, sed dicitur in patris voluntate vique ad eam aetatem perseverare, cum infirma illa aetas non habeat voluntatem suam, *l. si pater ff. de reg. iur.* Perfecto aut 14. anno bene potest repugnare & resiliere, & sic sunt intelligenda lura, quae dicunt, Monachum facit paterna denotio vel professio, s. vique ad decimumquartum aetatis annum facit Monachum paterna devotio, postea vero perfectio 14. anno professio voluntaria profitentis *cap. si virum, cap. cum simus, sup. de regularibus, cap. monachum 20. q. 1.* unde iam colligitur ad nostrum tex. vera interpretandi ratio, quia hic minor septennium contrahit sponsalia, & pater pro eo, & ita vique ad 14. annu non potest dissentire, quo impleto vel ratificare, vel dissentire potest *cap. 1. 20. q. 2.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Praeceptum de quo in hoc tex. obligat ad mortale.
- 3 Sponsalia contrahentes ante septennium an peccent mortaliter, ostenditur, & n. 4.
- 4 Episcopus potest dispensare ut impuberes Matrimonium copulentur.

Cap. Vbi non est. II. Nicol.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collectar. Zabar. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Anch. Butr. Panorm. Præpos. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs, *versusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2.* Viuian. in rationali lib. 4. *Iuris Pontif. pag. 23.* Alagona in compendio *Iuris Canonici pag. 568.* refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 14.

2 Districtius inhibemus ne aliqui, etc.

Ergo huiusmodi præceptum de quo in tex. obligat ad mortale, ut docent Petr. de Ledefma de *Matrim. q. 43. art. 2. dub. 3.* Henric. in *summa lib. 11. cap. 13. n. 13.* Sanch. de *Matrim. lib. 1. disp. 17. de princ. Valer. Reginal. in praxi fore pœnent. lib. 31. n. 171. vers. notandum est secundo.*

3 Sed maximum dubium est an tex. in presenti intelligatur de sponsalibus, in quo dubio duæ sunt Doctorum sententiæ sibi invicem contrariæ. Prima ait tex. in presenti etiam loqui de sponsalibus, ac per consequens contrahentes sponsalia ante septennium peccare mortaliter, nisi urgentissima necessitas, vel ignorantia legis illos excuset, ita gloss. verbo *coniungantur*, in presenti, quam hic sequuntur Host. *sup. cod. verbo, lo. And. n. 5.* Anchi. n. 3. Butr. n. 7. & Alex. de Neuo n. 10. Henric. d. cap. 13. n. 13. Bonacina de *Matrim. q. 1. puncto 4. n. 6.* resoluens etiam pueros ante septennium sponsalia contrahentes peccare mortaliter si tunc habeant rationis usum, & ob igno-

rantiam legis non excusentur.

4 Verum altera sententia probabilior, & receptior tenet tex. in presenti non intelligi de sponsalibus, & sic nullo modo esse culpam lethalem contrahere sponsalia ante septennium, quia hic tex. dicit non coniungantur, at sponsalia non sunt proprie coniunctio, sed coniunctionis promissio, & cum res pœnalis, & prohibitoria sit non est extendenda ultra proprium significatum, tum quia si pueri ante septennium rationis usum destituti sunt, non habent culpam, & nihil prorsus agunt, sed more pœnitati verba proferunt, si autem usus rationis septennium præueniat, ea esset aetas Canonibus præscripta ad sponsalia, ut resoluunt citati DD. ad *cap. iuvenis n. 9. sup. de sponsal.* Quare hanc partem merito tuerentur Sanch. d. disp. 17. n. 4. Aegid. de Sacrament. & censuris *tom. 2. disp. 23. dub. 3. n. 54.* Gutier. de *Matrim. cap. 2. n. 14.*

5 Nisi forte, etc. Notatur ad hoc quod Episcopus potest dispensare ut impuberes Matrimonio copulentur, ad illumque pertinere cognitionem an causa sit iusta ut Matrimonium incant, videlicet quando sunt prope ætatem, & dubium est an malitia eam suppleat, ita Henric. d. cap. 13. *num. 12.* vbi dicit dispensationem valere pro utroque foro, refert Sanch. de *Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 12.* sequitur Bonacina de *Matrim. q. 1. puncto 4. n. 13.* & sententia videtur Valer. Reginal. in *praxi fore pœnent. lib. 31. n. 171. vers. notandum est secundo, quos refero ego ipse de officio, & potestate Episcopi p. 2. allegat. 33. n. 20.* vbi addo summum Pontificem voluisse dispensationem de qua hic tacite Episcopis concedere cum illam sibi non reseruasset, iuxta resoluta per me dicto tractatu allegat. 33. n. 17.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Fœmina cui citius pubescat quàm masculus, ostenditur.
- 3 Matrimonium ante pubertatem initum validum est, si ad ipsam potentia generandi, & sufficiens discretio ad se obligantur.
- 4 Masculini, & fœmina ante pubertatem non presumuntur apti ad generationem.
- 5 Potentia generandi ante pubertatem an aliquando extiterit, ostenditur.

Cap. Puberes. III.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Inno. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs, *versusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2.* Viuian. in rationali lib. 4. *Iuris Pontif. pag. 23.* Alagona in compendio *Iuris Canonici pag. 568.* Desumitur ex *D. 1. lib. 11. c. 1. bymoli. cap. 2.* & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 7.

2 Quamvis tardissime pubescat. Hic curiose interrogari potest an fœminæ citius

De Desponsatione impuberum. Tit. II. 27

tius pubescant quam masculi, & respondebitur hoc totum naturæ tribuendum, quæ mulieres citius admoveat generationi, sicut enim est brevioris vitæ, ita citius pericitur, vide Tiraq. l. 6. *conub. gl.* 1. p. 6. n. 38. Gutier. in *anteb. sacram. puberum* n. 1. & 2. Co. si *adversus* vendit. & remissio de *Matrim.* cap. 2. n. 17. in fine.

- 3 **Et generare iam potest.** Notatur ad hoc quod validum est Matrimonium ante pubertatem initum si tunc addit potentia generandi, & sufficiens discretio ad se obligandum, ut per Couar. de *Spons.* p. 2. cap. 5. Cened. ad *Decretal. collect.* 18. n. 5. & 6. latè Sanch. de *Matrim.* lib. 7. disp. 104. n. 4. cum segg. vbi n. 4. resoluit quod in dubio nec masculus, nec femina præsumuntur apti generationi ante dictam pubertatis ætatem completam, de quo etiam Surd. *conf.* 364. n. 33.
- 5 Nec mirum est, quod ante pubertatem addit potentia generandi, Salomon enim in decimo, vel undecimo anno genuit Roboam; Achaz eiusdem ætatis Ezechiam genuit; puer novem annorum nutricem gravidavit, ut refert D. Greg. lib. 4. dial. relatus à glossa in *sum.* 30. q. 1. & D. Hieron. *epist.* 33. ad *Vidalem presbyt.* narrat se audivisse idem de puero decem annorum: de quibus omnibus vide si libet Tiraq. d. gl. 1. p. 6. n. 37. Couar. d. cap. 5. n. 5. Henric. lib. 1. cap. 13. n. 11. in *commento* lit. P. Ferrer in *constitut.* *Cartholome* gloss. 1. n. 12. Pineda in *Monarchia Ecclesiæ* lib. 3. cap. 22. q. 4. ante fin. Nauar. *conf.* 39. n. 13. sub tit. de *Sponsalib.* in *antiq.* vbi etiam refert puellam decem annorum peperisse in regno Neapolitano, & Sanch. de *Matrim.* lib. 7. disp. 104. n. 29.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia requirunt ætatem septem annorum completam.
- 3 Aetatem eandem ad sponsalia, & diversam ad Matrimonium cur Ius præscripsit in viris & feminis, ostenditur.
- 4 Impedimentum publicæ honestatis non oritur ex sponsalibus contractis cum minore septennio.

Cap. Litteras. IV. Alex. iiij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panorm. Præpos. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in *concordantijs* *versusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. Viuian. in *rationali* lib. 4. Iuris Pontificij pag. 24. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 568. refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal.* lib. 4. tit. 2. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 12. cap. 2.
- 3 **Antequam septimum annum complenisset.** Ergo septennium completum desideratur in sponsalibus, ut per

Couar. de *Spons.* p. 1. cap. 2. n. 2. Perez l. 1. gloss. 5. *vers.* que autem, tit. 1. lib. 5. *nona* *recop.* Henric. in *summa* lib. 11. cap. 13. n. 9. Sanch. de *Matrim.* lib. 1. disp. 16. n. 2. Gutier. *cod. tract.* cap. 2. n. 1. cum segg. Bonac. *cod. tract.* q. p. nullo 4. n. 1. cum segg. qui etiam resoluunt sponsalia contracta ante septennium malitia ætatem non supplente esse nulla, nisi paulo ante septennium contracta sine, vel post legitimam ætatem expresse vel tacite ratificentur.

- 3 Hic curiosè queri potest cur eandem ætatem ad sponsalia in viris, & feminis ius præscripserit, cum tamen diversam ad Matrimonium petar, Resp. Sanch. de *Matrim.* lib. 1. disp. 16. n. 2. ex eo procedere, quia ad sponsalia sufficit rationis usus, qui eodem tempore viris, & feminis aduenit, ad Matrimonium vero potentia generandi desideratur, quæ tardius in viris reperitur.
- 4 **Matrimonium non dissolvas.** Ergo ex sponsalibus contractis cum puella minore septennio, non oritur impedimentum publicæ honestatis, ut per Sot. in 4. disp. 41. q. *unica*, *artic.* 2. *vers.* unde siue habens defectum ætatis, Verac. in *speculo coniugatorum* p. 1. art. 52. *vers.* secunda conclusio, & Steph. de Gaeta in *repet.* cap. ad *limum* 30. q. 1. in 5. 4. n. 485. quos refert Cened. ad *Decretal. collect.* 19. n. 3.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia nulla ob defectum ætatis postquam illa advenit, expresse, vel tacite ratificari possunt.

Cap. Accessit. V.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Mar. Soc. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in *concordantijs* *versusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 2. Viuian. in *rationali* lib. 4. Iuris Pontificij pag. 25. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 568. refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal.* lib. 4. tit. 2. cap. 6. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 6. cap. 7.
- De materia vide dicta ad cap. præced. quod concordat cum textu in præsentem.
- 2 **Si consensus postea non accedit.** Ergo sponsalia nulla ob defectum ætatis postquam illa advenit expresse vel tacite ratificari possunt, ut per Sanch. de *Matrim.* lib. 1. disp. 16. n. 5. Gutier. *cod. tract.* cap. 2. n. 8. & 9.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iuramentum deferendum est viro super copula habitata cum viro ad eius demum tradita, & quomodo id intelligi debeat, declaratur.

- 3 Iuramento viri dicentis se copulam habuisse cum impubere non est standum.
- 5 Verba (circa duodecimam) quomodo intelligenda.
- 6 Pubertati proximus quando quis dicatur relinquatur Iudicis arbitrio.

Cap. Continebatur. VI. Alex. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Mari. Socin. Casal. in annot. Alex. de Neno, Ximen. Toletan. in concord. Retin. quæstus cum legibus Castile p. 1. & 2. Viu. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 26. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 569. refertur ab Anson. August. col. 118. 2. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 8. & est post Concil. Lateranen. p. 6. cap. 10.

- 2 Si id firmauerit iuramento. Notatur ad hoc quod viro super copula stabita cum uxore ad eius domum traducta, & cum eo cohabitante deferendum est iuramentum ut per Viu. tom. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 2. m. 3. Res. de reo. Mascard. de prob. concl. 312. m. 23. & concl. 453. m. 14. & concl. 1410. m. 12. cum segg. Farin. de delict. p. 4. decis. 32. m. 1. & Ret. decis. 281. m. 4. in collect. nouiss. Intelligi procedere extante sola assertione viri & mulieris, nam stabitur tunc viro iuranti non autem mulieri ut tex. habet, si vero per alias probationes mulier intentionem suam, & assertionem probaret, tunc magis stabitur mulieri, quam viro, quamvis iurato, cum tex. hic, & similes loci habeant cum mulier non probat contrarium, ita Tiraq. de retract. tit. 1. §. 4. gl. 1. m. 1. Mascard. de concl. 312. m. 25. & concl. 1410. m. 15.

- 3 Vtrum autem standum sit iuramento viri dicentis se copulam habuisse cum impubere, questio est non continenda, in qua verior tenet opinio non sat esse id iuramentum, quia tex. in præfenti in Res. si autem, differendū debet à præcedentibus in facto, & in Iure, ob particulam illam aduersatiuam, autem, iuxta tex. & DD. per me citatos de dishomb. & claus. dist. 57. & ideo debet intelligi dum ibi dicitur puellam pubertati proximam à viro cognitam non esse ab eo separandam quando ea copula sufficienter probatur, quando autem paulo ante ibi dicitur standum iuramento viri in hac copula, intelligitur quando femina pubes est. ita Alex. de Neno in præfenti n. 322. Säch. de Matrim. lib. 7. dist. 104. m. 33. quicquid Abb. hic n. 7. Butr. n. 10. & Præp. n. 3. resoluunt standum tali iuramento, ac indicari Matrimonium si puella proxima fuerit pubertati, ut in vndecimo anno, vel circa duodecimam.

- 4 In decretis. In Concil. apud Compendi. lib. 9. Decret. cap. 42. & Luon. p. 8. cap. 280.

- 5 Aetatis proxima, &c. Intelligi de vndecimo ætate, & non de plene perfectio, & verba alia ibi, vel circa duodecimam, intelligi de semestri ante finem duodecimæ Menoch. de arbit. casu 57. n. 34.

- 6 In glos. [Proxima.] ibi (potest dici quod distat à pubertate per sex menses.) Hæc glossa dicit pubertati proximum dici eum, qui ab ea per sex menses distat, sequuntur hic Innoc. n. 2. Anch. n. 4. Zabarel. n. 3. & 6. Alex. de Neno n. 23. in fine, & Abb. n. 9. ubi refert valde notandum ad ista loca loquentia de proximo alicuius ætatis talis dicatur quando ab illa sex mensibus, aut minori spatio distat. Verior tamen est illicum opinio, qui totum reliquerunt iudicis arbitrio, ex quorum numero sunt Couar. de sponsalib. p. 2. c. 5. m. 5. & in Clem. si furiosus p. 3. in sumo n. 5. Duenh. reg. 259. limit. 3. Mich. Grassi. tom. 1. commun. opin. lib. 2. tit. 4. n. 24. pag. 339. Gutier. in auct. Sacramenta pubertatis m. 4. C. si aduersus vendi. Menoch. de arbit. casu 57. n. 21. Surd. conf. 364. m. 3. Farin. in præxi. crim. p. 3. q. 92. m. 12. & p. 4. decis. 72. m. 3. & in collect. 1. decis. Nota nouiss. decis. 246. n. 4. Ceual. commun. q. 291. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 40. Valer. Reginald. in præxi. fore. pænitent. lib. 31. n. 172. & seg. ubi etiam tenet pubertati proximum posse dici illū, qui habet discretionē ad coniugalem consensum intelligendum, & potentiam ad carnalem copulam, quæ quidem potentia, ac proximitas ad pubertatem cognosci potest tribus modis. Primus est quando inter personas Matrimonio coniungas intercedit copula carnalis. Secundum quando quis ante pubertatem habet copulam cum quacunque persona. Tertius ex signis corporis, de quibus omnibus plenè Sanch. d. disp. 104. n. 24. cum segg.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Impuberes dum si sponsalia contrahant nenter potest ante pubertatem rescire, pubes tamen factus potest quilibet.
- 3 Impubes sponsalia contrahens si factus pubes non reclamauerit ratificare censetur.
- 4 Sponsalia inmelidita dissolui possunt absque Iudicis auctoritate ita adest certitudo causa, & facti.
- 5 Pubes cum impubere contrahens nunquam rescire potest nisi impubes cum pubes factus fuerit reclamauerit.
- 6 Pubes prius factus potest statim rescire, nec tenetur pubertatem alterius expectare quando sponsalia à principio amboque impuberes contraxerunt.
- 7 Sponsalia impuberum ita firmanur iuramento, ut nenter liceat pubertatem adepti rescire.
- 8 Iuramentum quando in sponsalibus non interuenit, an sine iniuncto compellendus, remittit.
- 9 Approbatum semel non potest reprobari.

Cap. De illis. VII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Mari. Socin. Alex. de Neno, Ximen. Toletan. in concordant. Retin. quæstus cum legibus Castile p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 27. Alag. gona

De Desponsatione impuberum. Tit. II. 29

gona in compendio Iuris Canonici pag. 569. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 9. & est post Concil Lateran. par. 26. cap. 26.

- 2 Probat hic tex. quod si duo impuberes sponsalia conerant, neuter potest ante pubertatem resiliere, pubes tamen factus potest quilibet, ita Cou. de sponsalib. p. 1. cap. 5. §. 1. n. 1. Greg. l. 7. verbo excusation. tit. 1. p. 4. Veg. lib. 6. summa cap. 105. Viuald. in candelabro aureo p. 1. de sponsalib. cap. 5. n. 44. Barthol. à Desfina dub. 11. de Matrim. post concl. 4. Nau. conf. 2. n. 2. sub hoc tit. in antiq. & conf. 1. in nouis. Gutier. canonice lib. 1. cap. 18. n. 10. Petr. de Redefina de Matrim. q. 43. art. 3. casu 10. Matienf. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 51. lib. 5. noua recap. Henric. in sum. lib. 11. cap. 13. n. 5. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 51. n. 6. Gutier. eod. tract. cap. 29. d. princip. etiam resoluens tex. in presenti esse intelligendum de impuberum sponsalibus.

- 3 Cum ad annos illos peruenerit, reclamauerit. Si vero non reclamauerit, quāvis expresse sponsalia non ratificet, indissolubilia manebunt, quia eo ipso quod non reclamatur videtur in ea priori voluntate persistere, ita post Host. tenet Sanch. d. disp. 51. n. 15. vbi n. 16. resoluta dissoluta manere sponsalia si impubes ante pubertate resiliat ab eis, & postea non intret eum dissensum, nec amplius recorderetur post pubertatem, & n. 14. tenet illo casu posse impuberem factum puberem à sponsalibus resiliere, si statim pubertate adepta resiliat, & intelligit illud statim triduo ante, vel post pubertate.

- 4 Iudicio Ecclesie poterunt inuicem separari. Ergo sponsalia inualida non propria, sed iudicis autoritate sunt

dissolueda, vt per Innoc. hic n. 10. Sed verius est vbi adeit certitudo causæ, & facti nullam deliderari iudicis autoritatem, vt tenent Nau. in manu. cap. 22. n. 28. Greg. l. 8. verbo mar. em. totas tit. 1. p. 4. Fr. Emman. in sum. cap. 245. n. 11. som. 1. Cameroc. cap. 2. de Matrim. ad fin. Emman. Sa. verbo sponsalia 12. Aegid. de Sacram. & censur. to. 2. disp. 23. dub. 8. Valer. Regin. in praxi fore potest lib. 31. n. 268. Gutier. de Matrim. cap. 35. n. 4. Bonacin. eod. tract. q. 1. puncto 10. n. 5. cum seqq. Sanch. d. lib. 1. disp. 69. d. princ. vbi n. 11. respondet tex. in presenti nolle esse necessarium Ecclesie iudicium, sed tantum iubere vt Ecclesiasticus Iudex, si corā ipso impubes adepta pubertate reclamauerit, eū separet.

- 5 Mulier autem, &c. Notatur ad hoc quod pubes cui impubere contrahens nunquam resiliere potest, nisi impubes cum pubes factus fuerit modo supra relato reclamauerit, vt per omnes in presentib. Henric. d. cap. 13. n. 5. & cap. 14. n. 7. Nau. conf. 2. aliis 1. in nouis sub hoc tit. vbi etiā resoluunt non posse puberem etiam de consensu impuberis resiliere, quia ob fragilem ætatem impubes cōsensu sufficiens ad sponsalium dissolutionem caret, sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 10. Gutier. de Matrim. cap. 29. n. 8. Valer. Reginald. in praxi fore potest

nit. lib. 31. num. 261. ref. 6. in fine.

- 6 In glof. [Minoris.] Quicquid hæc glossa inuoluat tu dic prout puberē factum posse statim resiliere, nec teneri pubertatem alterius expectare, nā tex. hic in ref. Si vero, loquitur quādo is, qui tpe spōsalii erat impubes factus pubes reclamatur, at vero in ref. mulier qñ sponsaliū tēpore pubes erat, & reclamatur altero impubere exiliēte; ita in presenti Host. super verbo negauerit, lo. Andr. n. 4. Anch. n. 2. Abb. n. 5. Alex. de Neuo n. 15. & 16. & alij, quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 9.
- 7 In glof. [Iudicio.] Notatur ad hoc quod sponsalia impuberū ita firmannt iuramento, vt neutri liceat pubertatem adepto resiliere, sequuntur hic Io. Andr. n. 4. Anch. n. 4. Abb. n. 6. Prap. n. 1. Ale. de Neuo n. 13. Cou. de sponsalib. p. 1. c. 5. §. 1. n. 3. & in c. quāuis p. 3. §. 1. n. 1. Henric. lib. 11. c. 14. n. 7. & alij, quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 51. n. 22. vbi n. 23. asserit iuramentum hoc vt firmet sponsalia præstandum esse ab impuberibus doli capacibus. Gutier. d. cap. 29. n. 12.
- 8 In ead. glof. ibi (si vero iuramentum non interuenit in sponsalibus non sunt inuicem compellendi.) Contra hanc glof. insurgit Perez l. 1. glof. 1. col. 6. ref. ex his inferioribus tit. 1. lib. 5. Ordinar. pag. 3.
- 9 In glof. [Semel.] ibi (arg. quod semel probatum est amplius non possum reprobare.) Vide Tho. de Thomassetis in floribus legum reg. 37. Surd. conf. 18. n. 2. & conf. 352. n. 41. & decr. 132. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 6. n. 9. Mari. Antonin. vari. lib. 2. resolut. 30. n. 25.
- 10 In ead. glof. ibi (item arg. quod contractus clandestini.) Vide Perez l. 2. glof. 1. pag. 184. in fin. tit. 7. lib. 5. Ordinar.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ante pubertatem non licet resiliere à sponsalibus præsumptis.
- 3 Sponsalia de futuro per copulam subsistentem tēpore in Matrimonio sunt.
- 4 Nisi ad copulam facit præsumere potentia ad illā.
- 5 Impuberem posse procreare, & generare possibile, & coniugibile est.

Cap. A nobis. VIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Io. Andr. Host. Henr. Burr. Anch. Panor. Præp. Mari. Socin. Alex. de Neuo. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 2. Viui. in rationali lib. 4. Iuris Ponsiv. pag. 28. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 570. refertur ab Anto. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. c. 10.
- 2 Collige ex hoc tex. quod sicut à sponsalibus veris non licet resiliere ante pubertate, ita neque à præsumptis, quia resultant ex Matrimonio per verba de presenti ab impuberibus contracta, vt per Cou. de sponsal. p. 1. c. 5. §. 1. n. 1. Ant. Cuch. lib. 5. instit. mai. tit. 10. n. 80. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 51. n. 7. Gutier. eod. tract. cap. 29. n. 12.

C ii) 1 Nis

3 *Nisi carnalis commixtio, &c.*

Notatur ad hoc quod sponsalia de futuro per copulam sublequitur transiunt in Matrimonium de quo plures citantur Doctores ad cap. 11, qui sicut 30 sup. de sponsal. Et Matrimonium sustineri si proximus pubertati attenta fuerit copula tenet Surd. conf. 364. n. 3. nam nifus ad copulam facit praesumere potentiam ad illam Cou. de sponsal. p. 1. cap. 4. n. 20. Menoch. de praesumpt. lib. 3. praes. 2. n. 53. Sanch. lib. 7. disp. 104. n. 26. Verba tamen textus non verificantur in omni defloratione, sed in ea, quae interuenit cum his, qui a natura habiles sunt ad generandum, vel ad concipiendum Farin. Rota decif. 246. a. n. 11. in 1 collecti. nonif.

5 *Cum interdum illa, &c.*

Est enim possibile, & contingibile impuberem posse procreare, & generare, ut per Ferr. in consil. Catholici & gloss. 1. n. 12. & de pluribus generantibus in nono, & decimo, & vadeimo anno mentionem feci ad cap. puberes 3. n. 4. sup. hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium contractum ante legitimam aetatem validum est si malitia suppleat aetatem.
- 3 Sponsalia ante septennium valide contrahuntur malitia suppleante aetatem.
- 4 Potentia generandi ante pubertatem quomodo probetur, & ex quibus dignoscatur ostenditur.
- 5 Malitia quando duratur supplere aetatem ostenditur.

ij. Cap. De illis. IX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich. Butr. Anchar. Panorm. Praepos. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Casal. in annotation. Ximen. Toletan. in concordantijs versumque dunt cum legibus Cassella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Inris Pontificis pag. 38. Alagona in responsis Inris Canonici pag. 370. refertur ad Anton. August. collecti. 2. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 12. & est post Concil. Lateranense per. 50. cap. 41. vers. de illis vero.
- 2 Probat hic tex. validum esse Matrimonium contractum ante aetatem legitimam si malitia suppleat aetatem, ut per Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 5. n. 3. Tiracq. in l. 6. communib. gloss. 1. p. 6. n. 38. & in praefat. primog. n. 181. Costa in cap. si pater p. 1. verbo impubes n. 8. & seq. de testam. lib. 6. Greg. l. 6. verbo la fabeberia tit. 1. part. 4. Henricq. in sum. lib. 12. cap. 7. n. 2. Cened. ad Decretal. collecti. 12. n. 2. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo nil aduersus dolo n. 35. Surd. conf. 364. n. 1. Valerij. Reginaldus in praxi fore pater. lib. 31. n. 172. hic etiam malitia suppleante aetate valide contrahuntur sponsalia ante septennium Vival. in candelabro aureo p. 1. tit. de sponsalib. n. 14. Petr. de Ledefina de Matrim. q. 43. art. 2. dub. 2. Perez l. 1. vers. secunda opinio, tit. 1. lib. 5. Ordin. Henricq. lib. 11. cap. 13. n. 9. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 19. n.

9. & alios citavi ad cap. 3. n. 9. sup. de sponsalib.

4 *Quod poterunt copula carnali coniungi.*

Idest si de facto se coniunxerint ut interpretatur Host. hic, unde poterunt generandi ante pubertate nullatenus probari posse nisi per actualem copulam, & dum de hac non constiterit minimè posse dici malitiam supplere aetatem ad Matrimonium petitam resoluit Tancred. & Host. in rap. puberes sup. hoc tit. ubi etiam Henric. n. 3. D. Antonin. p. 3. tit. 1. cap. 19. in princ. col. 3. immediate ante vers. & qui a seculo. Sed verius est posse potentiam ad copulam ex signis probari, quamvis copula nondum habita sit, quia tex. in praesenti ponderat proprietatem pubertati, ac coeundi potentiam ut impuberis Matrimonium valeat, sentit ergo potentiam non ex sola copula probari, sed ex alijs quoque signis, nam alijs non potentiam, sed potius copulam ipsam ponderaret; ita hic Innoc. & Ioan. And. n. 3. Abb. n. 4. Praepos. n. 1. & Alex. de Neuo n. 8. Cou. de cap. 5. n. 3. Per. l. 2. verbo de quatuorze tit. 15. lib. 8. Ordin. Menoc. de arbit. cap. 58. n. 8. Surd. conf. 364. n. 1. in fine Sanch. d. disp. 104. n. 28. Basil. Ponci. de impedimentis Matrim. cap. 32. §. 5. vers. sed quare, ubi etiam dicit signa arbitrio Iudicis cum medicorum consilio relinquenda, qui loquuntur inspecta aetate, qualitate corporis, educatione, soli & celi natura, seminis etiam effusione, si aliquando id contingit, alias etiam cōiecturas adducit Sanch. ubi proxime n. 29. ubi dicit quod Index arbitrabitur inspecta personae qualitate, membrorum dispositione, ac valetudine bona.

5 *Cum in eis aetatem suppleuisse malitia videatur.*

Quando scilicet possunt copula carnali coniungi, unde nomine malitiae intelligi solam generandi potentiam, atque ita in quacunque aetate haec adit posse valide iniri Matrimonium resoluunt Canonistae nostri in d. cap. puberes 3. hoc tit. Brunel de sponsal. concil. 28. Arch. 3. n. 9. Perez l. 1. vers. versus non obstat, tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 3. Sed multo probabilius est nomine malitiae suppletis aetatis ad Matrimonium petitam comprehendij potentiam ad copulam, ac prudentiam, & discretionem ad intelligendam consensu coniugalij vim, ut per Abb. hic n. 4. & Alex. de Neuo n. 7. Cou. de cap. 5. n. 3. Siluest. Tabien. Soc. Henricq. & alios, quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 104. n. 21.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Nisi ad copulam facit praesumere potentiam ad illam.
- 3 Confessio coniugis aduersus se ipsam quare in hoc tex. statuitur.
- 4 Confessio coniugis contententis Matrimonium esse contractum in prauidium sui ipsius statuitur.

Cap. Attestationes. X.

Urban. iij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Petr. Greg. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concord. *Verinsque Iuris cum legibus Castellae* p. 2. Viuian. in *rationale lib. 4. Iuris Pontificii* pag. 29. Alagona in *compend. Iuris Canonici* pag. 570. refertur ab Antonio Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 13.

2 **Et licet nixus fuisset**, Quia uisus ad praeſumere potentiam ad illam ut per Cou. de *ſponſalib. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 30. Menoch. de praeſumpt. lib. 3. praef. 2. n. 52. Corra. lib. 3. miscelan. cap. 4. n. 6. Henric. in *ſum. lib. 11. cap. 1. §. 1. n. 11. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 26. Baſil. Ponci. de impedim. Matrim. cap. 3. §. 5. ref. ſed quæret.**

3 **Mulier tamen credit se virginem euasiſſe**. Ideo hic confeſſioni coniugis aduerſus se ipſam ſtatutur, quia conſtitetur ea, quæ ſus ipſum niſi contrarium probatio oſtenderit præſumit: confeſſa mulier fuit virum nõ dum puberem virginitalis tentate clauſtrum perſingere: præſumit hunc adhuc impuberem impotentem, nec copule aptum, aut conſunctioni muliebri, et li fecus ſi malitia (ut gloſ. ait) eratem ſuppleret, item cum confeſſa huc mulier fuiſſet ſe virginem euasiſſe facile præſumitur, cum qualitas hæc ſit à natura indita, Abb. Zabarel. & alij in cap. 1. de adulter. Aym. conf. 166. n. 5. Maſcard. conſil. 1410. d. n. 1. Menoch. lib. 6. praef. 89. d. princ.

4 In gloſ. [Euasiſſe] Nota ſtari confeſſioni coniugis contententis Matrimonium eſſe contractũ & valuiſſe in præiudicium ſui ipſius, ac proinde ſufficere etiam confeſſionem alterius coniugis pro Matrimonio ſtantis abſque fama, ſequitur Cou. de *ſponſ. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 4. niſi inquit, ſit aliqua colluſionis præſumptio propter quod colluſionis periculum relinquatur iudicij arbitrio an talis confeſſio utriuſque coniugis pro Matrimonio ſtantis ſufficiens ſit, ita Menochius de arbitrio caſu 103. n. 9. Maſcard. de probat. conſil. 1035. n. 31. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 45. n. 35. quicquid in re tam ardua huiusmodi confeſſionem non ſufficere aſſerant multi, quos referre & ſequitur Menoch. de praeſumpt. lib. 3. praef. 1. n. 9. cum ſeqq. & conf. 15. n. 3. & diſtinguat Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 15. n. 39.*

5 In gloſ. [Circa ubi forte per ſex meſes.] Notatur ad hoc quod pubertati proximis dicitur iſ, qui per ſex meſes à pubertate diſtat, vide tamẽ pro veritate quæ dixi ad cap. 5. n. 10. ſup. hoc tit.

SYM MARIUM.

1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.

2 Metus reuerentialis niſi minima aut verbera illi adiungantur, non cadit in virum conſtantem.

3 Metus reuerentialis datur in omni illo, qui iure aliquo ſubiectionis alieni ſubeſt.

4 Sponſalia meta grani contracta non firmantur iuramento.

5 Metus illatus poſt ſponſalia inita eſt inſta cauſa illa diſſoluendi.

Cap. Ex litteris. XI.

1 **S**uper hunc tex. ſcripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hoſtien. Ancharan. Butr. Henric. Boich, Panorm. Prapof. Marian. Socin. Petr. Gregor. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordant. *Verinsque Iuris cum legibus Castellae* p. 1. & 2. Viuian. in *rationale lib. 4. Iuris Pontificii* pag. 29. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 570. refertur ab Antonio Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 2. cap. 14.

2 **Ubi nolens & invita minis paratum impulſa, &c.** Ergo ſolus metus reuerentialis, niſi

minx, aut verbera, aut alius metus grauiſſi adiungatur, non cadit in virum conſtantem, ac proinde nec annullat Matrimonium, nec alios contractus reſcindit, ita Couar. de *ſponſ. p. 1. c. 3. §. 6. n. 7. & Hippol. ſing. 147. incip. Matrimonium, & cõf. 124. n. 16. Gomez. l. 2. variat. cap. 14. n. 27. Soar. alleg. 24. n. 5. Gutier. in arden. Sacramenta puberis n. 94. C. ſi adarſus vendit. & conſil. 16. n. 16. & de iuram. confirmat. p. 1. cap. 1. n. 15. Greg. l. 10. Verbo todo tit. 1. part. 4. Molina de primog. lib. 2. cap. 3. n. 9. Gama Luſitan. de deſig. 250. n. 4. & deſig. 262. n. 1. Azaved. l. 9. n. 28 tit. 1. lib. 5. none recopil. Flam. de reſig. beneficior. lib. 13. q. 1. n. 172. & ſeq. Matienſo l. 11. gloſ. 3. n. 2. tit. 1. lib. 5. none recopil. Io. Garzia de mobilitate gloſ. 17. n. 11. & 19. Henric. in ſumma lib. 13. cap. 9. n. 5. D. Barboſa in l. 2. §. ſin. n. 7. ff. ſoluto Matrim. plures DD. reſert Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 6. n. 7, quibus addit Cald. Pereira in l. ſcuratorem verbo laſi n. 40. & de renonat. emphyteuſi q. 16. n. 59. Ceual. comm. contra continentis queſt. 727. n. 21. cum ſeqq. Caſtil. quæſtiones anarum q. lib. 3. cap. 1. n. 147. Mendez à Caſtro in praxi Luſitan. lib. 3. cap. 22. n. 25. prope ſuum, Rebelle. de oblig. Inſtit. l. 2. lib. 1. q. 5. d. n. 10. Valer. Regin. in praxi fori poenitent. lib. 31. n. 83. cum ſeqq. vbi n. 85. dicit me-*

tum reuerentialem dari in omni illo, qui iure aliquo ſubiectionis ſubeſt alicui, ut in clerico reſpectu Episcopii in laico reſpectu Magiſtratus, in filio vel filia reſpectu patris, aut matris (quando hæc perinde ac ille auſtera fuerit, & ſolita minas exequi) aut aliorum aſcendentium, item in fratre vel ſore reſpectu fratris maioris, ſi cũ hoc habitet, ab eoque gubernetur, itemque in minore annis reſpectu ſui curatoris: ac denum in nepoce, aut nepete reſpectu patris, vel auunculi cum quo habitat, & quo gubernatur.

Iura-

impuberum contra interdictum &c.) Notatur ad hoc quod Matrimonium aduersus Pontificiam prohibitionem initum non est inualidum nisi aliud subest impedimentum dirimens, & manifeste loquitur quando est interdictum cum decreto irritantiam promiserat ceteros contractus initos aduersus Pontificis decretum irritans esse inualidos, secus eo decreto irritante minime adiectione prohibitioni: & immediate quaerit quid in Matrimonio aduersus Papae interdictis celebratos & respondet tanquam quid speciale esse validum, & ita hanc gl. intelligunt Abb. hic n. 9. & Zabarel. etiam n. 9. quos refert Sanch. d. disp. 3. n. 3. ubi n. 9. cum Alex. de Neuo hic n. 3. 1. constituit discrimen inter sponsalia, & Matrimonium, aduersus huiusmodi prohibitionem contracta vi illa irrita sint, hoc autem minime, nisi addatur clausula specificam mentionem Matrimonij irritationis faciens, quia Matrimonium cum sit res adeo ardua, & gravissimum negotium, illud irritare specificam clausulam poscit, ad sponsalia vero irritanda non generaliter ea clausula specifica, sed satis est generalis cum ea irritare non sit res tanti momenti.

SVM MARIUM.

1. Dolores referantur super hunc tex. scribentes.
2. Dicitur, ceteris, modicum tempus significat.
3. Matrimonium feminae cui modicum tempus ad duodecim annos completum defuit, est inualidum, nisi malitia suppleat aetatem.
4. Sponsalia annuli subarratione in Matrimonium transiunt.
5. Matrimonium inter impuberes contractum, si validum sit non facit ut vi malitia suppleat aetatem, sed ultra requiritur discretio, & prudentia requisita ad conjugalem consensum.
6. Matrimonium per subarrationem contrahitur.
7. Annuli traditio signum sponsionis est, & secus Matrimonij.
8. Matrimonium contractum inter impuberes obligat vi sponsalia.

Cap. Tuæ nobis. XIV. & fin.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Ancharan. Butr. Panorm. Præfop. Marian. Socin. Alexand. de Neuo, Ximenes. Toletan. in concordantibus utrisque Iuris cum legibus Castille par. 1. Vnde in rationibus lib. 4. Iuris Pontificij pag. 31. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 371. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. in cap. 2.

2. Circiter duodecim annos. Hæc dictio modicum tempus significat, vide Rebuff. in comment. ad l. ceterum 160. res. communiter ff. de verb. signifi. Menoch. de arbitrar. casu 46. d. n. 3. & casu 37. n. 30. Mascar. de prob. concl. 1215. n. 113. Cened. prætic. questionum sing. 8. n. 4. & ideo non valere

Matrimonium feminae, cui modicum tempus ad duodecim annos completum defuit, nisi malitia aetate suppleat, tenet Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 1. ubi n. 3. tenet satis esse si ultima dies anni duodecimi in femina, & 14. in viro sit incæpta, & n. 4. resolutum in dubio nec matrem nec feminam præsumi generationi aptos ante dictam pubertatis aetatem completam, de quo etiam Sord. conf. 364. n. 33.

Desponsauit, qui subarrauit etc.

Per hunc tex. docuerunt hic Butr. & Præfop. sponsalia re & verbis de futuro annuli subarratione in Matrimonium transire, & verbum desponsauit intelligitur de præsentis Con. d. 5. loco citando, n. 3. & Menoch. lib. 3. præf. 1. n. 62. qui quidem intellectus vim litteræ infert, quia desponsare tempus futurum respicit, & sponsalia ea propria dicuntur, quæ nuptias futuras respiciunt, & à verborum proprietate in dubio recedendum non est. Læon. alius ff. de legat. 3. cum quia si ea verba de præsentis intelligenda forent nullam tex. dubitationem contineret, quare hoc cogitandum relinquimus.

Virum ne prudentia, &c.

Notatur ad hoc quod ad Matrimonium impuberum non satis est ut malitia suppleat aetatem, id est ut potentia generatiua reperitur, sed ultra requiritur discretio, & prudentia requisita ad conjugalem consensum, ita Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 116. num. 13. & alij citati ad cap. de illis 9. n. 17. sup. hoc tit.

In glof. [Subarrata] ibi (Si ita collige quod per subarrationem contrahitur Matrimonium &c.) Vi de Couar. de spons. p. 1. cap. 4. §. 2. n. 2. Menoch. de præf. lib. 3. præf. 1. n. 62. Annuli enim traditio signum sponsionis est, & secus Matrimonij, Menoch. d. lib. 3. præf. 2. n. 1. cum seqq. Mascard. de prob. concl. 1030. d. n. 1. Fran. Molin. de ritu nup. lib. 1. comparat. 11. n. 15.

In ead. glof. ibi (quod si minor in contrahendo videtur verbis pertinentibus ad Matrimonium contrahendum, contrahit sponsalia) Notatur ad hoc quod Matrimonium contractum inter impuberes obligat vi sponsalia vide Vuald. in candelabro aureo tit. de spons. p. 1. cap. 3. n. 20. Fr. Eman. in summa tom. 1. cap. 230. n. 2. Perez. l. 1. res. dubitatur in 4. lib. 5. Ordin. pag. 7. Spin. in speculo ressam. glof. 15. princ. n. 78. Henric. in sum. lib. 11 cap. 13. n. 2. & cap. 5. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 116. n. 1. Verum autem Matrimonium contractum abique præsentia Parochi seu alterius Sacerdotis de ipsius Parochi, seu Ordinarij licetia, & duobus vel tribus testibus iuxta formam Conc. Trid. in vim sponsaliorum resoluatur vide quæ diximus in tract. de officio, & potestate Episcop. p. 2. alleg. 33. n. 143. cum seqq.

De clandestina desponsatione. Tit. III.

SUPER hanc rob. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panor. Praposit. Mar. Socin. Alex. de Neuo. Durand. in *breuiario auctoris Iuris Canonici*, & in *speculo Puris Potissub hoc lit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titulorum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum. Pet. de Rauenna in compendio Iuris Canonici*, Martinus Melsart. in *epistome Decretal. Dan. Venator in analysi methodica Iuris Pontific. Goffred. & Host. in summa huius ut. Alex. Cassan. & Anastas. Gernon. in paratitulis ad quatuor libros Decretal.*

De materia tituli vide Malscard. de probat. cancl. 1032. Ceual. *commun. contra communes* q. 604. n. 35. & 36. Sanch. de *Matr. lib. 3. tit. per 54. quæstiones agit de clandestino Matrimonio*, Gutier. *cod. tract. cap. 55. Cened. pract. & canonic. quæst. lib. 1. quæst. 30.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium quando negatur clandestine contractum ei, qui stat pro illo incumbit probatio.
- 3 Mulier unde dicitur.

Cap. Si quis. I. Ex Conc. Arelat.

SUPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Anchor. Butr. Panor. Praposit. Mari. Socin. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in *concordantijs* vtriusque Iuris cum legibus *Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontific. pag. 34. Alagona in compendio Iuris Canonici. pag. 572.*

- 1 Probat hic tex. quod quando negatur Matrimonium clandestine contractum ei, qui stat pro illo, incumbit probatio. vide Azeued. l. 1. n. 45. ut. 2. lib. 3. *nona recap. Perez. l. 1. glof. 4. pag. 28. tit. 1. lib. 5. Ordinum. Ceual. commun. contra communes. q. 604. num. 30.*

In glof. [viro] ibi [mulier] ad mollitie mentis. Imo corporis secundum Tiraquel. l. 1. *conuub. n. 55. & ad fatietatem vide Alciar. in l. mulieris appellatione p. 2. ff. de verbis. signific. pag. 32. Blas. Aluarez Mirabal. in libro quoru inscripsit consensionem de la salud. cap. 88. pag. 369. Orozco in el thesoro de la lengua Española verbo muger pag. 558.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonij omnis probatio vtriusque defectus non est exigendum iuramentum à reo, sed potius pure absolueudum.

3 Matrimonia clandestina ante Trident. concil. fuerunt valida.

4 Declaretur tex. in presenti.

Cap. Quod nobis. II. Alex. iij.

SUPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Boich. Butr. Anch. Panor. Praposit. Alexand. de Neuo. Ximen. Toletan. in *concordantijs* vtriusque Iuris cum legibus *Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 35. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 572. refertur ab Anton. August. collect. 11. Decretal. lib. 4. tit. 3. cap. 3. & est post Concil. Later. sub Alex. III. p. 50. cap. 17.*

Ab Ecclesia non sunt aliquatenus compellendi. Notatur ad hoc quod vtriusque deficit omnis probatio Matrimonij non est exigendum iuramentum à reo, sed potius pure absolueudum. vt per Soar. ad l. 4. lib. 2. *fori tit. de las iras n. 10. in fine.*

Si persona contrahentium hoc voluerint publicare. Ergo Matrimonia clandestina ante Trident. Concil. fuerunt valida, id enim definit ipsummet Concil. sess. 24. *de reform. Matrimonij cap. 5. in initio anathemate damnas oppositum asserentes*, vide Sanch. de *Matr. lib. 3. disp. 3. n. 2.*

Nisi rationabilis causa præpediat. Hæc verba iungenda sunt illi verbo approbanda, & ita est sensus approbanda esse Matrimonia nisi impedimentum tempore approbationis detectum impediatur: ubi tunc non apparuit impedimentum approbatur absolute æsi à principio in conspectu Ecclesiæ initū esset. ita Sanch. d. lib. 3. *disp. 4. n. 4. vers. ad secundum.*

Ab Ecclesia recipienda sunt. Intellege nisi adit præiudiciu tertij, nam tunc confessio non recipitur, vt per Couar. de *spons. p. 1. cap. 4. §. i. n. 5.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clandestina Matrimonia contrahentes quas penas incurrant remittunt.
- 3 Episcopus attentio Iure huius tex. non potest dispensare & denunciations præmittere.
- 4 Ordinarius hodie potest dispensare in denunciationibus.
- 5 Parochus non tenetur denunciare impedimentis Matrimonij, quod fecit in Sacramentali Confessione.
- 6 Ordinarius vel Parochus quomodo faciat impedimentum, & quando denunciet postquam illud dissimulare si libi consistet de dispensatione pro foro conscientia.
- 7 Matrimonium quod fit absque denunciationibus dicitur clandestinum.
- 8 Fily geniti ex Matrimonio nullo solum, vel nullo modo.

- mul & clandestino quando sunt legitimi declaratur.
- 9 Dolus presumitur in quibusdam casibus facta sunt esse praetendatur ignorantia, vel simplicitas.
- 10 Ignorantia affectata nunquam prodest.
- 11 An tex. procedat solum quando Matrimonium nullum fuit propter impedimentum consanguinitatis.
- 12 Fili ex Matrimonio nullo concepti quoad omnia censentur legitimi propter bonam fidem vnius ex parentibus.
- 13 Pauculus ab licentia concessam alij sacerdoti afficiendo Matrimonio clandestino non comprehendatur sub poenae huius tex.
- 14 Suspendio triennalis poena imposita Pauculo afficienti Matrimonio clandestino non est sublata per Concil. Tridentin.
- 15 Suspendio ab officio eo quod interfuit Matrimonio clandestino non dicitur suspendus a beneficio.
- 16 Verbi suspendatur, importet sententiam ferendam.
- 17 Impedimenta falsa denunciata ut Matrimonium impediat arbitraria poena puniuntur.
- 18 Matrimonio fieri dicitur, quod sit in iura dolo adhibito.

Cap. Cum inhibitio. III. & fin.

Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Joan. Andr. Host. Henric. Boich. Butr. Anch. Panora. Prapok. Marian. Socin. Alexand. de Nevo, Casal. in annot. Censel. collect. 81. Ximen. Toletan. in concordantibus vniuersae Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 36. Alagona in sumpcio Iuris Canonici pag. 372. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 4. tit. 2. de clandestino Matrim. cap. 7m.

- 2 **Clandestina coniugia penitus inhibemus.** De poena contrahentium Matrimonio clandestino vide Concil.

Trident. sess. 24. de reformatione Matrimonij cap. 1. & plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 81. n. 1. quibus addit Basil. Ponc. de impedimentis Matrimonij cap. 26. & 7. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 1. & disp. 43. cum seqq. & Matrimonio clandestino interuenientes, intercessores, mediatores, testes, & tabellio qua poena puniantur vide per Martien. l. 1. glof. 3. & 4. tit. 1. lib. 5. noue recog.

- 3 **Publice proponantur.** Hodie nouo iure Concil. Tridentin. in d. cap. 1. habetur, vt antequam Matrimonium contrahatur ter a proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia, inter Missarum solemnia publice denuntiatur inter quos sit contrahendum, vt omnes reuelent impedimenta si qua sint, de quibus denunciationibus egi late singula verba Concilij declarando in meo tractatu de officio, & potestate Episcopi. Alleg. 32. a. princ. Vique ad n. 55. Aliud vero ex ibi dictis animaduertendum duxi quod licet attento iure antiquo, de quo in hoc tex. non possit Episcopus dispensare, ne denun-

ciationes praemitteretur Matrimonio, quia erat praecipue in Concilio generali Lateran. in cuius lege nequit Episcopus regulariter dispensare, vt resoluunt Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 76. Verbo dispensat. ltr. D. Soar de Pace tom. 2. sua praxis p. 1. d. 1. n. 11. Sanch. d. lib. 3. disp. 7. n. 1. Hodie potest Ordinarius ex causa fide bene visa dispensare vt omittatur omnes denunciationes, vel aliqua illarum, ante, vel post Matrimonij consummationem, vt expresse definitur in Concil. Trid. d. cap. 1. per quod ita resoluunt plures citati per me d. alleg. 32. n. 27.

- 4 **Legitimum impedimentum opponat.**

Qualiter noscens impedimentum inter volentes contrahere, siue illud sit occultum, siue audierit sub secreto, teneatur sub peccato mortali denunciare dixi d. alleg. 32. n. 25. & 26. & de Parocho cognoscente impedimentum ex Sacramentali Confessione vide citatos a Cened. d. collect. 81. n. 6. quibus addit Sanch. d. lib. 3. disp. 15. & 16. Reginald. in praxi fore potestent. lib. 31. n. 243. vers. Vltimo, Aegid. de Sacram. Confess. tom. 2. disp. 27. n. 60. cum seqq. Gutier. de Matrim. cap. 50. a. princ.

- 5 **Et ipsi presbyteri inuestigent vtrū aliquod impedimentum, &c.** Aduerte quod

si nullus denuntiet impedimentum coram Parocho, vel Ordinario, quamuis ipsis constet de impedimento si tamen eisdem constet de dispensatione pro foro conscientiae, possunt dissimulare, & sic impedire Matrimonio coniungere, vt per Henric. in summa lib. 14. cap. 7. ltr. n. 1. in commento ltr. E. Sanch. d. lib. 3. disp. 15. n. 14.

- 7 In glof. Claustrum sibi (tertio dicitur clandestinum, quod fit contra tenorem huius Constitutionis, vide licet non praemissa denunciatione). Notatur ad hoc quod Matrimonium omisis denunciationibus, ubi fieri consueuerunt, dicitur clandestinum, intellige quoad omnes effectus clandestinitatis, praeterquam nullitatis Matrimonij, Menoch. conf. 69. n. 70. Perez l. 1. vers. item solent, pag. 30. & vers. plura tamen pag. 38. tit. 1. lib. 5. Ordin. Gutier. pract. lib. 2. q. 4. n. 9. in fine cum seqq. Spin. in spec. testam. glof. 15. princ. n. 23. 34. 26. 74. Henric. in sum. lib. 11. cap. 6. n. 2. & in comment. ltr. M. & cap. 30. n. 1. & in commento ltr. C. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 1. refert plures Doctores Campan. in diuersorio Iuris Canonici rub. 11. cap. 13. n. 143.

S. Si quis vero.

- 8 Probat hic, filios genitos ex Matrimonio nullo quando simul fuit clandestinum esse illegitimos non obstant bona fide parentum, quamuis filij ex Matrimonio vere nullo non tamen clandestino geniti, quando adfuit bona fides in vtroque, vel in altero ignorante impedimentum fuit legitimus ex ea ratione quia saltem alter parens laborabat ignorantia probabili, vt docent omnes scribentes in cap. ex tenore infra qui filij.

per declaras legum regni limit. 12. n. 4. Cott. in memorabilib. verb. Episcopalis dignitas.

S. Sane.

De sponsa duorum. Tit. IV.

14 Qui eis præsumpseris interesse.

Non comprehendit Parochum ob licentiam concessam alij sacerdoti assisendi Matrimonio clandestino, ita Sanch. d. lib. 3. disp. 49. Mar. Alter. de censuris tom. 2. disp. 11. de suspensione cap. 5. vers. secunda principalis questio, Ego ipse dicta alleg. 32. n. 163.

15 Per triennium, &c.

Pena hæc triennalis suspensio nis imposita parochis assisendi Matrimonio clandestino non est sub lata per Concil. Trid. in d. cap. 1. in illis verbis, insuper Parochum &c. ut tenent plures citati per me d. alleg. 32. n. 163. quicquid contrarium imo cessare hodie hanc triennalem suspensionem per penam arbitriariam positam in Concil. Trident. tenent Martien. l. 1. gloss. 7. n. 2. in fin. tit. 1. lib. 5. nona recop. Sanch. d. lib. 3. disp. 48. n. 3. cum seqq. Gutier. de Matrim. cap. 75. n. 14.

16 Ab officio.

Non tamè à beneficio, quia suspensum ab officio, qui inter fuit Matrimonio clandestino, non esse suspensum à beneficio resoluunt Perez. l. 1. vers. in oppositum tit. 1. lib. 5. ordin. pag. 31. Gutier. canon. lib. 1. c. 5. n. Sanch. d. lib. 3. disp. 51. Mari. Alter. d. cap. 5. vers. quarto dubitatur. Vtrum autem Episcopus in hac triennali suspensione dispensare valeat? negativè respondent Sanch. d. lib. 3. disp. 51. Mar. Alter. d. cap. 5. vers. 5. & alij quos refero Ego ipse d. alleg. 32. n. 166. vbi n. 167. hanc resolutionem amplio ut nec etiam virtute decreti Concil. sess. 25. de reform. cap. 6. id sibi permissum sit.

17 Suspendatur.

Intellige non ipso iure, nam cum hoc verbuni sit futuri optatiui modi respiciens actum ac Iudicis ministerium, ideo importat sententiam ferendam, ex resolutis per Tiraq. in l. si raptum G. de reuoc. donat. verbo reuertatur n. 39. & per Monetam de distribution. quotidi. p. 3. q. 7. n. 21. quo fundamento in his terminis resoluunt Sanch. d. lib. 3. disp. 48. n. 3. Gutier. d. cap. 75. n. 13. Ego ipse d. alleg. 32. n. 161.

18 Si quis autem, &c.

Notatur ad hoc quod falsa impedimenta denuntians, ut Matrimonium impediat, arbitraria pena punitur, vt per Anch. hic n. 13. Menoch. de arbitrar. casu 453. n. 2. Vgolin. de potestate episc. cap. 15. §. 11. n. 6. quos refero Ego ipse d. alleg. 32. n. 4.

19 In glof. (Malitiosè, fin.)

Notatur ad hoc quod malitiosè fieri dicitur, quod iniuria fit dolo adhibito, cum malitia sit calumnia, vt per Gutier. canon. lib. 1. cap. 20. n. 12.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panor. Prapof. Marian. Socin. Alex. de Neuo, Durand in breuario aucto Iuris Canonici, & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Ranchin. in continuat. titulum Decretal. Ioan. de Londris in breuario Sanctorum Canonum, Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canonici, Martin. Mesnard. in epitome Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij, Goffred. & Host. in sum. breui tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratiis ad quinque libros Decretal.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Matrimonium validum dissoluit prius sponsalia eo modo si illo soluto nulla ea perficienda obligatio superfit.

Cap. Duobus. I. August.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collector. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Anch. Butr. Panor. Prapof. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs, vtriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. Viuijan. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij. pag. 38. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 573. refertur ab Antonio Augustino collect. 1. Decretal. libro 4. tit. 4. cap. 1.

- 2 Cum Matrimonium fortis vinculum sit, si illud validum fuit nemini dubium est priora sponsalia dissoluere eo modo, itaut soluto Matrimonio nulla illa perficienda obligatio superfit, vt per Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 245. n. 8. Azueud. l. 1. num. 13. in fin. tit. 1. lib. 5. nona recop. Henric. in sum. lib. 11. cap. 23. n. 3. & cap. 34. num. 2. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 48.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Pena, quas incurrit sciens uxorem adhibere rixare, & dicit secundum remissionem.
- 4 Carena quid dicatur ostenditur.

Cap. Accepisti. II.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collet. Zabarel. Ioan. Andr. Host.

Hofst. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpof. Mari. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 19. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 573. defumitur ex Burchardo lib. 19. cap. 5. tit. de fornicat. & receptis illam, & refertur ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 4. cap. 2.

- 2 *Quam alter sibi desponsatam habuerat.* Adverte quod ille, qui sciens uxorem adhuc viuere ducit secundam præter peccatum mortale quinque penas incurrit, de quibus Valer. Reginal. in practi fori pænit. lib. 31. n. 74.

- 3 *Et quadraginta dies in pane, &c.* Hæc penitentia in foro exteriori locum habet, nam in foro animæ Presbyter, qui audit Confessionem secundum suum arbitrium poterit eam modificare, ita Perez l. 3. col. 4. res. pænit. pag. 45. tit. 1. lib. 5. ordin.

- 4 In glos. [Carenam] Dicitur tempus quadraginta dierum in pane, & aqua cum septem sequentibus annis, & in litteris Papalibus, ubi conceditur carena indulgentiæ intelligitur tempus quadraginta dierum & septem annorum penitentia, ita Fr. Emman. quæst. regular. tom. 2. q. 85. art. 3. res. pro explicatione.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Coniuges non possunt secundum Matrimonium contrahere existentes primo etiam carnali copula non consummato.
- 3 Verba, ego accipio te in meam, an sint de essentia sacramenti Matrimonij.
- 4 Verba in Matrimonio sibi saltem de necessitate præcepti.
- 5 Papa an possit statuere ut Matrimonium ratum dirimat per subsequens copulam consummatam, ostenditur.

Cap. Licet. III. Alex. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Colle. & Zabarel. Joan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Præpof. Mari. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. tit. 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 40. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 573. refertur ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 4. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. p. 7. cap. 8.
- 2 Probat hic tex. coniuges non posse secundum Matrimonium contrahere existente primo, etiã carnali copula minime consummato, ut per Couar. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 3. num. 5. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 1. n. 17. Valer. Reginal. in practi fori pænitent. lib. 31. n. 73. in fine.

3 Ego accipio te in meam, &c.

Hæc verba non esse de essentia sacramenti resolunt Perez in l. 1. res. præter necessarium est tit. 1. lib. 5. ordinam. pag. 39. Petrus de Ledefina de Matrim. q. 43. art. 1. dubio 4. consil. fin. l. 4. q. 45. art. 5. puncto 1. ante primum dubium concl. 2. & in sum. p. 1. de sacram. Matrimoni. cap. 1. consil. 15. in fin. Henric. in sum. lib. 11. cap. 2. num. 7. Ceual. commun. contra communes q. 604. num. 53. Cened. practic. & canonic. quæst. lib. 1. q. 30. n. 38. Gutier. de Matrim. cap. 69. num. 3. Et ad tex. in præsent. & ad cap. si inter sup. de sponsal. lib. bene respondet Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 1. a. n. 74. illa Iura non asserere certa, & definita ab Ecclesia verba fuisse præscripta, quibus cōtrahentes se Inuicem in Matrimonium copularent, sed consensum debere volum. tantum eos ostendere, vel verbis illis. Ego te in meam accipio, &c. addit tex. in d. cap. si inter, vel alia verba consensum experientia de præsent. & id ipsum dicitur in præsent. cum antea dixisset consuetis verbis consensum contrahentes producere posse, & nouè Concil. Trident. sess. 24. de reform. Matrimonij cap. 3. ibi, vel aliis verbis iuxta receptum vniuersiusque prouinciæ ritum, &c.

- 4 *Verbis consuetis.* Notatur ad hoc quod verba in Matrimonio sunt saltem de necessitate præcepti, vide Petr. de Ledefina d. q. 45. art. 2. concl. 3. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 216. n. 5. Henric. d. cap. 2. n. 6. Sanch. de Matrimoni. lib. 3. diffus. 31. num. 9. ubi num. 10. tenet nullum de hoc esse Ecclesiæ præceptum sed tantum esse venialem culpam, non exprimere verbis sed solum signis consensum.

- 5 *Quamuis aliter, &c.* Notatur ad hoc quod potest Papa statuere ut Matrimonium ratum dirimat per subsequens copulam consummatam, ut per Hofst. in cap. fin. verbo volumus inf. hoc tit. ubi Card. in fin. Abb. num. 5. & Henric. num. 4. cum seqq. Metina lib. 5. de sacrorum hominum continentia cap. 87. Sed verius est non posse, sic Couar. d. cap. 7. §. 4. num. 15. Gutier. canonic. lib. 1. cap. 17. num. 22. Matien. in rub. tit. 1. glos. 1. num. 76. lib. 5. nonne recipit. Sanch. d. lib. 2. diff. 14. num. 4. ubi cum Couar. d. num. 15. respondet ad hunc tex. ea scilicet iudicia summorum Pontificum non pertinere ad Canonum vniuersalium institutionem, sed ad quarundam litium decisionem, & eodè quasi modo respondet Azor. instit. mor. d. p. 2. lib. 5. cap. 4. §. 3. res. tertio obicitur, ubi refertur tex. in præsent. non dicere suos quosdam Prædecessores definisse, sed iudicasse, & iudicare idem est quod sentire, & non definire.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes. 2 Ma.

5^a *Matrimonium initum contra interdictum Ecclesiæ ad fin. nullum?*

Cap. Tua fraternitas. IV.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich, Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Mari. Socin. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 40. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 573. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 4. cap. 3. & est post Concil. Lateranens. par. 3. cap. 41.

2 **Et si contra interdictum Ecclesiæ, &c.** Notatur ad hoc quod Matrimonium initum contra interdictum Ecclesiæ est nullum, ut per citatos à Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 2. à primis. Sed pro veritate vide que supra dixi ad cap. penult. de desponsatione impuberum.

SUMMARYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium à filijs contractum absque consensu parentum validum est.
- 3 Consuetudo etiam improba inducit probabile dubium, & excusat à pena.
- 4 Sponsus & sponsa per concubinum se sibi iniucem tradunt.

Cap. Tuas dudum. V. & fin.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich, Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Marian. Socin. Alexand. de Neuo, Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 41. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 574. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 3. cap. 105.

2 Ad materiam huius tex. faciunt que dixi ad cap. licet 1. sup. hoc tit. & pro concordia huius tex. & regulæ l. quoties C. de rei vendicat. dixi ad cap. si inter de sponsalibus, & quod validum sit Matrimonium à filiis contractum absque parentum consensu, nec ab ipsis parentibus irritari possit, dixi ad cap. 1. sup. de desponsat. impuber.

3 **Ne vero turpis sit, &c.** Notatur ad hoc quod consuetudo etiam improba inducit probabile dubium, & excusat à pena, ut per Roech. in cap. fin. supra de consuetudine sect. 1. num. 2. & 3. Baptista in repet. l. si quando à num. 15. C. unde vi, Couar. de spons. par. 2. cap. 7. §. 3. n. 5. Tiraq. de penis temperand. causa 42. à princ.

4 In gloss. (Cognouisset 1.) ibi (possessio &c.) No-

tatur ad hoc quod per concubinum sponsus & sponsa se sibi iniucem tradunt, ut per Tiraq. de retrah. comment. ad fin. tit. n. 77.

De conditionibus appofitis in desponsatione, & alijs contractibus.

Tit. V.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Prapof. Mari. Soc. Alex. de Neuo, Cened. collect. 85. Dardan. in breu. auct. Iuris Canon. & in speculo Iuris Pontificij sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titulum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Pet. de Rauenna in compendio Iuris Canonici, Martinus Melhart. in epitome Decretal. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Cassian. & Anastas. German. in paratitulis ad quinque libros Decretal.

SUMMARYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Declaratur tex. in presenti.

Cap. Quicunque. I. Ex Conc. Afr.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostiens. Henric. Boich, Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Mari. Socin. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 83. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 574. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 3. cap. 1. & est post Concil. Lateranens. sub Alex. III. par. 6. cap. 5.

2 Hunc tex. intelligit si à principio resolutiue, vel post contractum suspensiuè conditiones ponantur Nauar. in man. cap. 22. num. 62. veritatem. Deinde intelligendus est quando contractus intercessit ante conditionis defectum, ex quo à conditione recessum est per ipsam copulam, & Matrimonium valet explosa conditione, quia verba huius tex. ibi zeam relinquere voluerit, præmittunt cohabitationem, & carnalem copulam, ita Couar. de spons. p. 2. c. 3. §. 1. num. 73.

SUMMARYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Verum intellectus ad hunc tex. præstat.

Cap. Cum sit. II. Greg.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Boich. Butr. Anch. Panorm. Praposit. Mari. Socin. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versique Iuris cum legibus Castelle p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 43. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 574. desumitur ex D. Gregorio lib. 7. epistola 36. indist. 2. registris, & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 2.

2 Difficilis est hic tex. dum dicit duo mancia fuisse manumissa sub condicione vt monachi fierent, cui quidem condicione cum alterum parere nolisset, respondet Pontifex cogendum esse, vt sic manumittentis voluntas impleatur, & ex eo confurgit difficultas, quia illa condicio circa spiritualia verfabatur, nempe circa religionis ingressum, vnde videbatur non esse admittenda Reic. q. intellectu glossæ, Antonij, Abb. & aliorum probabilior est ille quod scilicet in specie, hic tex. conditio seu modus de ingrediendo religionem adiectus libertati ideo non improbetur, quia pro substantia non requirebat partis acceptationem, quod autem is modus non requirit partis acceptationem ex eo patet, pã adiectus fuit manumissioni proprii serui, ac proinde sicut libertas data proprio seruo statim summa, habet effectum antequam à parte acceptetur l. 1. C. de manumiss. vnde ita, ita idem de modo adiecto hinc non discedam fructu q. q. de reg. Iuris in 6. cum igitur modus ille de ingrediendo religionem adiectus partis acceptationem suam habeat vim, recte, vt quantumcunque circa spiritualia verfabatur improbari non debeat, quia quod modus seu condicio pro sui substantia partis acceptationem non desiderat, quantumcunque ad instar conuentionis circa spiritualia adijciatur regulariter admitti, quia hi modus seu conditiones nullo Iure in spiritualibus improbantur, Iura enim de hoc agentia solum prohibent pactiones seu conuentiones tex. in cap. 3. de sup. de pactis, & de ratione conuentionis est vt actus absque partis acceptatione non subsistat l. 1. quoniamcumque geramus 30. ff. de adic. & oblig. iuncta l. 1. de conuentiones ff. de pactis vide Boar. de relig. tam. 1. trad. 3. lib. 4. de Summa cap. 16. n. 13.

SUMMARIUM.

- 1 Dilectos referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Condicio possibilis, & honesta de futuro suspensæ contractum Matrimonium vt nullo modo valeat dum conditio non adimpletur.
- 3 Intelligi si conditio adijciatur in ipso actu contrahendi Matrimonium, si ex intervallo.
- 4 Sponsa si promittat sponso aliquid in dotem non tenetur sponsus eam contrahere, nisi id sibi daretur, quid vero si vir promittat uxori vide ibi.

5 Sponsalia de futuro contracta cum condicione pro copulam carnalem transeant in Matrimonium recedente condicione, quid vero attento Iure Concilij Trident. ostenditur.

Cap. De illis. III. Alex. iij.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Anch. Butri. Panorm. Praposit. Mari. Socin. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs versique Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 43. Alagona in compendio Iuris Canonie, pag. 574. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 4. & est post Concil. Lateranen. p. 4. cap. 12.

2 **Rem perierit non habebitur.** Nota-
tur ad hoc quod conditio possibilis, & honesta de futuro suspensæ contractum Matrimonij vt nullo modo valeat dum conditio non impletur, videt. 3. tit. 4. par. 4. vbi Gregor. verbo casus, Couar. de sponsal. p. 2. cap. 3. in initio n. 2. Nauar. in man. cap. 22. n. 61. Siluest. verbo Matrimonium à n. 2. Candelab. autem tituli de Matrimonio, par. 1. n. 53. Spina in spec. rñamen. gloss. 1. princ. n. 63. Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 1. comparat. 16. n. 5. Sanchez de Matrim. lib. 5. dispunt. 6. in princ. Intellige si conditio adijciatur in ipso actu contrahendi Matrimonium, si ex intervallo vt per Couar. d. cap. 3. §. 1. n. 2. Sanchez. d. dispunt. 6. n. 3. Gutier. de Matrimo. cap. 81. n. 3.

4 **Si tantum mihi donaueris.** Notatur ad hoc quod si sponsa promittat aliquid in dotem sponso non tenetur sponsus eam contrahere, nisi id sibi daretur vt per Couar. de sponsal. par. 1. cap. 5. num. 4. & par. 2. cap. 3. §. 3. n. 2. Et idem tex. hic dū decidit iurata promissione mulieri factam de accipiendo eam in uxorem sub condicione si eorum daret, valere, ex eo procedit quia in hac promissione cessat turpitudinis præsumptio, tum quia vir promittit fornicari Matrimonium si centum sibi dederit, intelligitur causa dotis, & in dubio non præsumitur libidinis causa, sed honesta, ac proinde causam iustam subesse promittendi. Si vero vir promittat uxori tunc præsumitur libidinis causa, nisi vir sit ignobilior, aut senior, & ita uxori promittat inhærentis aut nobilitatis compensationem, & hoc casu procedit tex. in l. si ita stipulatus fuero, 97. §. si tibi nuptio ff. de verb. oblig. necessariò intelligendus quociens promissio quantitas lucri gratia principaliter sit, ita Couar. d. cap. 3. §. 3. num. 1. & 2. Palat. in repetit. cap. pro testas de donationibus inter virum & uxorem, notabili tercio, §. 21. num. 1. & 2. Franc. Molin. dicta comparat. 16. num. 101. &

102. Sanch. de Matr. lib. 1. disp. 33. num. 4. vbi dicit non ob stare huic expositioni prædicta tex. verba, cum dotis gratia largi tum non censetur donatum, sed ad onera Matrimonij sustinenda detur ex l. pro oneribus C. de Inre dotium; quia respondet, verbum, donaueris, non usurpanti hic in rigurosa significatione, sed pro eo quod est dare ex aliqua causa, vt constat, quia ea donatio deducta est in pactum, & conditionem Matrimonij contrahendi, ergo non fuit gratuita.

5. Aut carnalis sit inter eos, &c.

Notatur ad hoc quod sponsalia de futuro contracta cum conditio per copulam carnalem, transeunt in Matrimonium recedente conditione, vt per Palat. in repet. rub. 5. 4. n. 1. Sanch. de Matr. lib. 1. disp. 36. n. 8. Menoch. de presumpt. lib. 3. q. 1. n. 80. & 81. vbi etiã quod hæc presumptio est iuris, & de iure, & solum inducitur per copulam carnalem subsecutam, non autem per alios actus, puta per amplexus, oscula, & alia similia D. Barbosa in rub. ff. sola. Matr. p. 2. num. 108. vbi etiam dicit quod non erit idem si copula præcesserit Matrimonium. Hodie vero cum Matrimonia presumpta cessauerint per Concil. Trident. sess. 24. de reform. Matr. cap. 1. vt asserunt citati D. per me in cap. 30. n. 3. supra de sponsalibus, huius tex. dispositio iam non procedit, vt tenet Perez l. 1. gloss. 5. pag. 41. vers. 2. tit. 1. lib. 3. Ord. dinamenti.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Donatio modalis facta Ecclesie, vel pio loco non potest renocari nisi expressè fuerit conuentum.
3. Modus fauore Ecclesie presumitur causa impulsiva, vel si aliud prout ipsi Ecclesia magis vtile fuerit.
4. Donatum rerum donatum retrotransfertur in donantem si in donatione appositum sit pactum quod donatarius teneatur alere donatorem, & ille deficiat in eo.
5. Legis duplex prohibitio magis operatur quam simplex.
6. Delictum solius Prelati Ecclesie non nocet.
7. Iuramentum quando factum est in fauorem tertij citi aliqua conditione nisi illa adimpleatur iurans ad Iuramentum seruandum non obligatur.
8. Donans in donatione facta Ecclesie potest eam legè apponere vt non liceat Ecclesie alienare, & si contra factum fuerit possit eadem res ab eo renocari.
9. Alienandi prohibitio domini ubi conuenit cum prohibitione legis impedit domini translationem.

Cap. Verum. IV.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Jo. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panorm. Præpos. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Casal. in annot. Ximen. Toletan. in cõcordantijs, & in quibus Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 44.

Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 374. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. per. 29. cap. 3.

2. Probat hic tex. donationem modalem factam Ecclesie, vel loco pio nõ posse renocari nisi expressè fuerit conuentum, vt per Socin. reg. 382. prin. leg. 60. Ioseph. Ludou. Perus. decis. 93. num. 43.
3. Nam fauore Ecclesie semper modus presumitur causa impulsiva vt per Ripam in l. fin. C. de reuoc. donat. q. 52. n. 173. Couar. lib. 1. var. cap. 14. num. 6. Surd. de alimentis tit. 1. q. 48. n. 70. Et etiam fauore pie cause presumitur causa finalis si sit fauor, & commodum ipsius pie cause vt talis presumatur, si verò è cõtra id tenderet ad odium, & incommodum ipsius pie cause tunc contra presumere non esse finalem, vt per Tiraq. in tract. cessante causali. 1. n. 38. vnde ex contractu innotinato factio cum Ecclesia non potest agi contra eam conditione ob causam, sed solum prescriptis verbis ad implementum contractus Duen. reg. 110. limit. 3.
4. Notatur tex. hic ad hoc quod si in donatione appositum sit pactum quod donatarius teneatur alere donatorem, & ille deficiat in obseruatione pacti retrotransfertur dominium rerum donatarum in donatorem, & ei datur utilis rei vendicatio speciali alimentorum fauore, vt per Rip. in l. fin. q. 38. n. 129. C. de reuoc. donat. Couar. lib. 1. var. cap. 1. n. 4. Larã in l. si quis à liberis 9. verum n. 20. ff. de liber. agnosce. Surd. de alimentis tit. 8. prin. lib. 1. n. 8.

5. Notatur etiam ad hoc quod duplex prohibitio legis scilicet, & hominis plus operatur, quã simplex, vt per Farin. in praxi crim. p. 1. q. 25. n. 37. Menoch. cons. 95. n. 12. 4. Surd. decis. 254. n. 35.
6. Interposita conditione. Id est interposito modo ex gloss. & Doct. hic, nam tex. præsupponit donatum Ecclesie acquiri, & postea onus esse implendum, quo casu censetur modus, & non conditio, quamuis cõditio appelletur l. cum tale 71. §. 1. ff. de cond. & demonstrat. Nec nouum est modum conditionem appellari, vt patet ex l. liberto 21. §. Lutus ff. de annuis legatis, & l. Titio centum 70. §. 1. & ibi notat Paul. n. 2. ff. de condit. & demonstrat. liberto 106. cod. tit. 4. licet 12. ff. de legatorum nomine cautur.

7. Quod ea cessante, &c. id expressum fuerit ex mente omnium hic, facit l. liberto 21. §. Lutus ff. de annuis legatis; vnde habet hic tex. expressum de eo quod dubitat Socin. in l. quibus duobus §. fin. n. 17. ff. de condit. & demonstrat. & inferas etiam in Ecclesia modum resoluente donationem esse obseruandũ, vt etiam insinuat cap. cum dilectis, de donat. adeo quod si ponatur pactum, vt modo non obseruato, donator propria auctoritate rem recuperet, id pactum obseruandum sit, arg. l. 4. C. de pignoriis, quod ita contra Innoc. in cap. verum de foro comper. resoluunt esse receptũ Tiraq. de retractu conuent. ad fin. tit. n. 14. Pinel. in l. 1. C. de bonis matern. p. 3. n. 54. vers. infer.

NOTA 1. Intellige autem hunc tex. quando Prælati cum Capitulo modum non impleverunt, alias enim dictum solius Prælati Ecclesie nocere non debet, iuxta *reg. delictum de reg. iur. in 6.* cum enim ex donatione facta sub modo statim ius quatur, iuxta tradita per Bart. in l. quibus dictis §. fin. n. 16. ff. de condit. & demonstrat. in hoc iure iam quæsitio Prælati Ecclesie non potuit præiudicare, ut eleganter cōsiderat Panor. in cap. brevis. n. 7. sup. de iur. iur. & in specie ita explicant Cardin. hic n. 6. & Socin. in d. l. quibus dictis §. fin. n. 17. quibus tamen addere debes id procedere quando Ecclesia conventum habet, aliis enim solus Prælati potest Ecclesie præiudicare iuxta traditionem gloss. in cap. potest supra de locato & ita Felin. in cap. verum n. 9. de foro compet.

- 8 Debeat reuocari.** Notatur ad hoc quod quando iuramentum factum est in fauorem tertij cum aliqua conditione, nisi illa adimpleatur iurans ad iuramentum seruandum non obligatur, ut per Sayr. in claus. regia lib. 5. cap. 7. n. 5.
- 9** In gloss. [Debeat reuocari:] Notatur ad hoc quod in donatione facta Ecclesie ea lex apponi potest à donante, ut non liceat Ecclesie alienare, & si contra factum fuerit possit eadem res à donante reuocari, & ita etiam ut nec ob redemptiōnem quidem captiuorum, aut aliam necessariam causam ea res possit alienari, ut per Tiraq. de retract. comment. ad fin. tit. n. 15.
- 10** Notatur etiam ad hoc quod prohibitio alienandi hominis, ubi concurrit cum prohibitione legis impedit dominij translationem, nec potest fieri alienatio in casibus alijs à iure communi permittis, ut per Surd. decr. 254. n. 33.

SYM MARIUM.

1. Doctoris referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Conditiones appositæ Matrimonio faciles scilicet, & contingentes illud suspendunt.
3. Matrimonium nec diem nec conditionem recipit.
4. Matrimonium sub conditione contrahitum ea pendente dissolvitur per secundum pure contrahitum.
5. Condicio illa, si parentibus placuerit, ut bonæ potest adire in contrahit Matrimony.
6. Matrimonium contrahitum sub ea conditione si pater consenserit regulatur ex primo illius consensu, aut dissensu.
7. Matrimonium contrahitum sub conditione bonæ non efficitur Matrimonium adiacente conditione sed tantum sponsalia, nisi noui consensu accedat.
8. Matrimonium contrahitum inter inhabiles sub illa conditione, si Papa dispenserit, non efficitur validè adiacente conditione absque nouo consensu, nisi dispensatum fuerit in radice.
9. Papa potest dispensare in radice Matrimony etiam post mortem alterius ex coniugibus si dispensatio per parentes in vita petita fuerit.
10. Matrimonium inter consanguineos nulliter contrahitur censetur à Papa dispensatum in radice.

quando ipse Papa declarat legitimos filios natos ante dispensationem, & postea natiuitos, & tunc operatur etiam in præiudicium tertij ad successiōnem vocati.

1. Promittens contrahere Matrimonium sub illa conditione, si Papa dispenserit, potest paterere etiam post obtentam dispensationem, non tamen in radice.
2. Copula an sit mentis facienda in dispensatione obtinenda pro consanguinitate, vel affinitate?
3. Condicio bonæ quamvis suspendat tam sponsalia quam Matrimonium usque ad conditionis eventum non potest alter antequam condicio deficiat reuocare.

Cap. Super eo. V. Urban. iij.

- 1** Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. And. Host. Henric. Burr. Anchar. Panor. Præpos. Mar. Soc. Alex. de Neuo, Ximenes. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Casselle p. 2. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 45. Alagona in compendij Iuris Canonici pag. 575. referunt ab Aoton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 4. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 6. cap. 11.

2 Probat hic tex. conditiones appositæ Matrimonio faciles scilicet, & contingentes veluti, si mihi centum dederis in dotem, aut si pater meus voluerit, illud suspendere, ut nihil actum censetur dum condicio pendet: ita Couar. de sponsalib. p. 2. cap. 3. n. 2. in fin. Siluest. in summa verbo Matrimonium 3. n. 1. ad finem, Mozz. de contrahib. tit. de Matrim. §. dispo. Matrimonium n. 10. vers. quædam vero, Nauar. in manu. cap. 22. n. 72. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 26. n. 91. Sanch. de Matrim. lib. 5. disp. 6. à princ. Nec obstat quod Matrimonium nec diem nec conditionem recipit Couar. de sponsalib. p. 2. cap. 3. in princ. n. 3. Sor. in 4. dist. 29. q. 2. artic. 1. col. 4. Cotta. in memorab. verbo Matrimonium, pag. 568. quia respondetur conditiones illas non adijci Matrimony, nec illud suspendere, sed magis adijci consensui futuro, si cum nō sit Matrimonium, sed causa illius ex D. Thoma. ad tertiam partem q. 45. cap. 1. ad secundum, & probat l. nuptias ff. hoc tit. non est actus legitimus, & consequenter suspendi potest, nō obstant reg. alius legitimus, 77. ff. de reg. iur. de qua late Molin. d. comp. 26. n. 11. vnde Matrimonium ipsum conditionem nō recipere bene tamen eius consensum resoluit Sanch. de Matrimony lib. 4. disp. 1. n. 5.

4 Quæ quidem principalis tex. conclusio adeo vera est, ut si interim hæc conditio pendente scilicet, si mihi centum dederis in dotem, vel patri meo placuerit, qui sub dicta conditione contraxit, cum alia contrahat, valeat Matrimonium secundò contrahitum, quamvis postea condicio sequatur, dum Matrimonium hoc fuerit pure contrahitum; censetur enim à priori non dum perfectio recessum, ita Nauar. d. cap. 22. n. 64. Franc. Molin. d. comparat. 16. n. 92. ubi n. 93. resoluit Matrimonium cum alia contrahitum sub conditio-

ne valere, non obftante cōditione in priori contra-
ctu appofita dum hæc posterior prius purifi-
cetur, & n. 94. tenet quod Matrimonium fecun-
do loco contrañtum, & fub conditione ficut pri-
mum, ftante dubio quæ conditio prius fuerat
purificata, neutrum valet Matrimonium.

5 Ac conditionem ipsam, &c. Ta-
tur ad hoc quod conditio illa, fi parentibus pla-
cuerit, vt honefta poffit in contrañtu Matrimo-
nij adijci; ita Menoch. *conf.* 69. n. 42.

6 Nifi voluntas patris, &c. Aduer-
tur quod fi contrañtum eft Matrimonium ea conditione,
fi pater confenferit, & primum pater diflenferit,
poftea vero mutata voluntate confenferit, non
propterea erit contrañtum Matrimonium, quia
intelligitur de primo confenfu, a quo diflenfu, vt
per Tiracq. in l. *bonæ* h. *hoc fermonem* in reg. n. 132. &
refoluit Sanch. d. lib. 3. diſp. 7. n. 9.

**7 Cum huiusmodi confenfus non fit
de præfenti, &c.** Notatur ad hoc, quod
quando vterque contra-
hens eft habilis, & contrahit per verba de præ-
fenti fub conditione honefta, vt fi pater volue-
rit, vel dotem dederis, non efficitur Matrimo-
nium adueniente conditione, fed tantum fpon-
falium, nifi nouus confenfus accedat, cum tex. in
præfenti dicat aperte confenfum interpoſitum
conditione, fi pater confenfum præſtiterit, non
eſſe de præfenti habendum; quauis de præſenti
exprefſatur, ita Angl. in *ſtudio* p. 3. de Matrim.
q. 2. de confenſu conditionato artic. unico diſſic. 2. Vi-
uald. in *canon. aucto* p. 1. de Matrim. n. 34. Nau. ſibi
conararius *conf.* 14. n. 7. ſub tit. de *ſponſal. in nouis*, &
conf. 3. ſub hoc tit. in *utroque edit.* Couar. de *ſponſal.*
p. 2. cap. 3. in *ſtudio* n. 5. Pet. de Leſelma de Matrim.
q. 47. art. 3. diſp. 7. princip. concl. 12. Matien. in rub.
tit. 1. gloſ. 1. n. 63. lib. 5. *mon. recap.* Gutier. lib. 1.
canon. cap. 22. n. 21. Henriq. in *ſum.* lib. 11. cap. 12.
n. 3. Paul. Comitoli. *reſponſ. caſuum conſci.* lib. 1.
q. 113. n. 6. Quauis contrarium imo aduenien-
te conditione ſtatim abſque nouo cōſenſu eſſi-
ci Matrimonium teneat ſcribentes omnes in præſen-
tiæ & in cap. de *ſtudio* 3. ſup. hoc tit. Nauar. in *man. c.* 22
n. 63. in princ. & n. 64. in fine, & *conf.* 1. ſub hoc tit.
Fr. Emman. in *ſum. to.* 1. c. 219. concl. 18. n. 19. & alij
quos reſert, & ſequitur Sanch. d. lib. 3. diſp. 8. n. 5.
verſ. *tandem*; hoc colligentes ex hoc tex. per
arg. à contrario.

8 Vnde quando Matrimonium contrahitur inter
perſonas inhabiles ſub illa conditione, ſi Pa-
pa diſpenſauerit, non efficitur validum abſque
nouo confenſu adueniente diſpenſatione, quia
ſummus Pon. iteſ diſpenſando dat ſolum facul-
tatem contrahendi non approbandi quod illicit-
e factum eſt, ita Innoc. & Hoſt. *hic* & Io. And.
n. 2. Abb. n. 8. & Alex. de Neuo n. 16. Silueſt.
verbo *Matrimonium* tertio, q. 9. Tello. l. 22. *Tauri*,
n. 18. Nauar. *conf.* 14. n. 7. ſub tit. de *ſponſ. in nouis*,
Gutier. de *matrim. confirm.* p. 1. cap. 51. n. 32. & 33.

& canon. lib. 1. cap. 22. Peregr. de *Iure ſiſci* lib. 3.
tit. 18. n. 85. Clar. lib. 5. 5. *inceſtus* n. 6. Nald. verbo
ſponſalia n. 4. Mantica. *deſc.* 301. n. 4. Scraphin. *deſc.*
858. n. 12. Rota etiam in *tra* S. Severini *ſponſa-*
ſalium 11. *May* 1609. coram Illuſtriſſ. Ludouiſſo,
poſtea S. D. N. Gregorio XV. Aloyl. Ricci. *præſi-*
aurea reſol. 129. Farin. *deſc.* 107. n. 4. in 1. collect.
noniſſ. Couar. de *ſponſ.* p. 2. cap. 14. in *ſtudio* n. 10.
Surd. *coſ.* 364. n. 44. Ceual. *communium contra commu-*
nium 391. n. 2. verſ. *ſed contrarium*. Scraph. Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 138. nn. 46. Paul. Comitoli. *reſp.*
moral. lib. 1. q. 145. in fine. Quauis contrarium
ſententiam cum Angelo, & Gregor. Lopez te-
neat Sanch. d. lib. 3. diſp. 8. n. 10. Verum quando à
Papa eſt diſpenſatum in radice, non requiritur
nouus confenſus adueniente diſpenſatione, ſed
ſufficit primus cum eſſectu maritali præſtitus,
Rot. *deſc.* 687. n. 12. apud Farin. p. 2. *recent.* vbi
n. 13. conſuit Papam poſſe diſpenſare in radice
Matrimonij etiam poſt mortem alterius ex cō-
iugibus, ſi tamen diſpenſatio per parentes in
vita petita fuerit, & n. 14. & 15. quod Matrimo-
nium inter conſanguineos nulliter contrañdū
cōſuetur à Papa diſpenſatum in radice, quando
ipſe Papa declarat legitimis filios natos ante
diſpenſationem, & poſtea naſciturus, & à n. 16.
quod tunc operatur etiam in prædictum ter-
tij ad ſucceſſionem vocati.

11 Hinc enenit vt promittens contrahere Ma-
trimonium ſub illa conditione, ſi Papa diſpen-
ſauerit, poſſit præmitere, quauis ſit obtenta
iam diſpenſatio, (non tamen in radice) tenebitur
tamen præmitens alteri parti conuenienti
ſtare volenti reſundere expenſas pro impetran-
da diſpenſatione factas, vt per Gutier. canon.
lib. 1. cap. 22. n. 19. Gonzal. ad reg. 8. *Canon. glo.* 12.
in princ. n. 81. 82. 84. & 85. quod autem in hoc
caſu locus fit penitentiz tenuit Rota penes
Mantica. *deſc.* 301. n. 3. & penes Scraphin. *deſc.*
638. n. 12. in fine, & n. 13. & ſuit dictum in *tra* S.
V. *Lexibon.* Matrimonij 25. Junij 1613. coram Illu-
ſtriſſ. Sacrate, quauis non poſſet recedere altero
inuito dicat Bonacina de Matrim. q. 1. puncto 7.
num. 10.

12 Quæſtio eſt ad præſens inſtitutum non con-
temnenda vtrum in diſpenſatione Matrimonij
inter conſanguineos, vel affines, & generaliter
inter eos inter quos eſt impedimentum dirim-
ens, ſit copulæ inter eos habitæ mentio faci-
cienda? ad quam plures reſert DD. Cened. ad *De-*
cretal. cauere 85. n. 2. Pro parte affirmatiua quod
ſcilicet ſit faciendi mentio, aliàs diſpenſatio
ſubrepticia cenſeatur vide Ludou. Lopez in *im-*
ſtructorio conſcientia tom. 1. cap. 296. Galliet. de *co-*
gnatione ſpirituali cap. 24. à n. 1. Sarm. lib. 1. ſelect.
c. 9. n. 3. Fr. Emman. del *orden del mazo* cap. 10. n. 4.
Gutier. canon. lib. 1. cap. 15. & nouiſſimè in *traſt.*
de Matrim. cap. 124. n. 12. cum ſeqq. Steph. Qua-
ranta in *ſum. Bullary verbo Matrimoniales diſpen-*
ſationes n. 13. Prax. Episcop. p. 1. verbo *diſpenſatio*
94. Nicol. Garc. de *benef.* p. 8. cap. 3. n. 31. cum ſeqq.
Paul. Comitoli. *reſponſ. moral.* lib. 1. q. 104. Sanch.

de Matrim. lib. 3. disput. 14. n. 3. & lib. 8. disput. 25. à prime. Rebell. de oblig. iustitia p. 2. lib. 3. q. 5. nu. 24. Voller. Reginal. in praxi fore pœnu. lib. 3. n. 200. vers. simul; Pro parte vero negativa vide Nazat. conf. 1. q. 19. sub tit. de const. & conf. 5. sub tit. de consanguinit. in antiquis. & conf. 8. q. 10. & 11. sub cod. tit. in nouis. Lzli. Zechi. de Rep. Ecclesiast. cap. 28. de parochia pag. 367. Emman. Saa verbo dispensatio n. 10. Salzed ad. Bernard. in pract. cap. 126. vers. inde merito; Vega tom. 2. summe cap. 34. casu 97. Fr. Emman. sibi contrarius in sum. 10. 3. cap. 236. n. 5. Petr. de Ledefina de Matrim. q. 56. art. 5. & in sum. de sacram. Matrim. cap. 27. diffici. 3. concl. 1. Henric. in sum. lib. 2. cap. 2. §. 4. & §. 7. Ceual. communium contra eorum. q. 737.

- 13 In glof. [Alieno.] Notatur ad hoc quod quamuis conditio honesta suspendat tam sponsalia quam Matrimonium vique ad conditionis euentum, nec sit vique tunc perfecte obligatio, non tamen potest ante antequam conditio deficiat recedere à sponfione, ita Pet. Ledefina de Matrim. q. 47. art. 5. dub. 7. princip. 5. colligitur tertio, Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 63. lib. 5. noue recopil. Sanch. de Matrim. lib. 5. diff. 6. n. 8. & diff. 8. n. 1. Gutier. rod. tract. cap. 81. à n. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sponsalia sub conditione contracta per copulam transeunt in Matrimonium.
- 3 Confessio dubia in Matrimonialibus est intelligenda contra consentem.
- 4 Profectio facta à sponso quod non intendit sponsalia debere transire in Matrimonium per copulam subsequenter, nihil valet.
- 5 Matrimonium initum sub necessaria conditione est absolutum, & validum.
- 6 Conditio si te virginem inuenero quando sit turpis, & quando honesta, ostenditur.

Cap. Per tuas. VI. Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alex. de Neno. Ximen. Toletan. in concordantijs trisusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 45. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 575. refertur ab Antonio August. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 4. cap. 7. n. 10. 2. Probat hic tex. quod sponsalia sub conditione contracta per copulam transeunt in Matrimonium, vide siluest. verbo Matrimonium 3. Tiraq. de retractu comment. ad finem tit. n. 77. & ad de citatos ad cap. 3. n. 11. sup. hoc tit.
- 3 Pro matrimonio est præsumentum, Notatur ad hoc quod in Matrimonialibus dubia confessio est intelligenda contra consentem, licet secus sit in alijs contractibus quando nulla datur contumacia

ex parte consentientis vt per Couar. de sponsal. p. 1. cap. 3. §. 1. n. 13.

- 4 In glof. [Præsumentum 3.] ibi (sed quid si ante coitum protestetur se nolle, &c.) Notatur ad hoc quod si sponsi futuri protestentur, quod quamuis sequatur copula non intendunt sponsalia debere transire in Matrimonium, nec illud velle contrahere, attamen huiusmodi protestatio nihil valet, nec eam præsumptionem Iuris, & de iure tollit, vt per Couar. de sponsal. p. 1. cap. 4. §. 1. n. 18. & 19. Menoch. lib. 1. de præsump. q. 75. n. 5. Sic etiam protestatio vnius coniugis, qui ante Matrimonium coram pluribus profectus est altero consentiente se nolle per quacunque verba à se dicta, vel dicenda Matrimonium cōtrahere, non est sufficiens indicium dissensus nisi postea copula subsecuta sit, tunc enim videtur omnino à protestatione recesum, & præsumentur Matrimonium, ita Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 1. n. 15. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 66. lib. 5. noue recopil. Sanch. de Matrim. lib. 2. diff. 45. n. 21. Gutier. rod. tract. cap. 53. à prime.

- 5 In ead. glof. ibi (item quid si contraxerit Matrimonium sub conditione, que omnino extiterit, &c.) Notatur ad hoc quod Matrimonium initum sub necessaria conditione est absolutum & validum, nec conditio illa suspendit, sed perinde est ac si appositae non esset, vt per Couar. de sponsal. p. 2. cap. 3. §. 2. n. 10. Henric. in sum. lib. 1. cap. 12. n. 4. Sanch. d. lib. 5. diff. 2. n. 2. Anton. Gom. var. rom. 1. cap. 12. n. 63. Aegid. de sacram. & censur. tom. 2. diff. 29. dub. 1. n. 8. versidem, Rebello de obligat. iustitia p. 2. lib. 2. q. 10. n. 11. Bonacina de Matrim. q. 2. puncto 10. n. 5. vbi n. 6. dicit validum esse Matrimonium de presenti sub his conditionibus celebratum duco te in uxorem si cras sol orietur, aut si itellax erunt in celo &c., aduertit tamen cum Henric. d. cap. 12. n. 4. Sanch. d. diff. 2. n. 3. & Aegid. d. dub. 1. n. 8. conditiones necessarias sepius apponi non tanquam conditiones, sed tanquam prænitiones, & determinationes temporis, quo contrahentes intendunt Matrimonium celebrare in quo casu contrahens non censetur statim factus, sed faciendus, cum illa conditio sit posita tanquam terminus ad illum contrahendum celebrandum.

- 6 In ead. glof. ibi (si te virginem inuenero.) Aduerte quod si hęc conditio, si te virginem inuenero, non refertur ad coitum, sed ad aspectum matronarum, vel huiusmodi, non est turpis conditio, sed honesta, & suspendit actum, si vero refertur ad coitum est conditio turpis, quia præsupperet rem venerem cum futura vxore priusquam esset vxor, & tunc tanquam turpis rejiceretur, & teneret Matrimonium saltem in foro exteriori licet non esset virgo, vt per Greg. d. 10. verbo que te desponsat, 2. p. 4. Couar. de sponsal. p. 2. cap. 3. §. 2. n. 12. Pet. de Ledefina de Matrim. q. 47. art. 5. dub. 3. Fr. Emman. in sum. 2. 44. concl. 8. n. 8. Henric. in sum. lib. 1. cap. 12. n. 6. Sanch. de Matrim. lib. 5. diff. 16. n. 7. Gutier. de Matrim. cap. 82. n. 28. Bonacina d. puncto 10. n. 28.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Condicio turpis, & inhonesta adversus Matrimonij substantiam illud irritat.
- 3 Conditiones honeste, & licite, quae tamen bonis Matrimonij adversantur, illud irritant.
- 4 Matrimonium an verum fuerit inter Beatissimam Virginem & Ioseph, ostenditur.
- 5 Modus adversus substantiam Matrimonij omnino illud irritat.
- 6 Sponsalia redduntur nulla per conditionem contrariam substantiam Matrimonij.
- 7 Copula carnalis non efficit validum Matrimonium contractum sub conditione turpi & inhoneste adversus Matrimonij substantiam.
- 8 Conditiones vero non sunt, quae ponantur de praeterito, vel de praesenti tempore.
- 9 Conditiones turpes contra substantiam Matrimonij appositae de obsequio utriusque partis illud non irritant.
- 10 Conditiones turpes, quae Matrimonij substantiam, & illius bonis non adversantur, illud non irritant.
- 11 Matrimonium contractum sub conditione impossibili est statim invalidum illa reiecta.
- 12 Assignatur ratio quare contractus sub impossibili conditione gesti non valeant, Matrimonium vero sic.
- 13 Verum ac professio valida est ea adiecta conditione ut proprium quod ad usum possideat.
- 14 Matrimonium inter Christianum & Iudaeum non subsistit.
- 15 Matrimonium inter Christianum, & haereticum an sit validum, remittitur.

Cap. Si conditiones. VII. & fin.

Greg. ix.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiqui Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Boich. Anchar. Butr. Panorm. Prapof. Casal. in auctor. Alexand. de Nevo. Ximen. Toletan. in concordantia utriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 46. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 171.
- 2 Probat hic tex. in prima eius parte conditionem turpem, & inhonestam adversus Matrimonij substantiam appositam, Matrimonij contractum irritare omnino. Exemplum perhibent omnes Doctores in praesenti ubi adversus tria Matrimonij bona, aut vnum ex his conditio apponeretur. Veluti si quis cum diceret contrahe tecum donec aliam inueniam ditiozem, aut meliorem, repugnat enim indiuiduo vitae conjugalis vinculo, & illius humanae societati, quae ex tribus Matrimonij bonum est. Aliud exemplum ubi quis contraheret sub conditione si prolem vitaret vxor, est enim prolis susceptio secundum Matrimonij bonum. Tertium exemplum ubi quis contraheret sub conditione si se adulterandam praebere, est enim conditio con-

tra bonum fidei: Itaque has omnes conditiones vitare Matrimonium per hunc tex. docent Couar. de sponsal. p. 2. cap. 5. §. 1. n. 1. Silueft. verbo Matrimonium tertio n. 1. Nauar. in manus. cap. 2. n. 61. & 62. Sanch. de Matrim. lib. 5. disp. 9. Lelsi. de Iustitia lib. 2. cap. 18. dub. 15. n. 122. ad finem Aegidi. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 29. dub. 3. Petr. Ledesma de Matrim. q. 47. art. 5. dub. 4. Gutier. de Matrim. cap. 81. Bonacina cod. tract. q. 2. puncto 10. n. 8. Franc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 1. comparat. 26. num. 63. cum seqq.

- 3 Amplia primo ad conditiones honestas, & licitas, quae tamen bonis Matrimonij adversantur, veluti si quispiam aliquam ducat sub ea conditione si in eo Matrimonio secum in perpetua viuatur castitate & continentia, quia Pontifex in praesenti expresse asserit conditionem contra bonum prolis illud annullare, nec distinguit an conditio honesta sit, an turpis, ita Couar. d. cap. 5. §. 1. n. 3. Nauar. conf. 18. n. 2. & 3. sub tit. de sponsalibus in anteq. & conf. 11. n. 1. & 3. sub tit. de voto in novis, Petr. Ledesma d. q. 47. art. 5. dub. 4. ad secundum, Vivald. in candelero auro p. 1. tit. de Matrim. q. 5. n. 56. Henric. in sum. lib. 11. cap. 4. n. 3. & lib. 12. cap. 2. n. fin. Sanch. d. lib. 5. disp. 10. Gutier. d. cap. 82. n. 11. Franc. Molin. d. comp. 26. d. num. 113. Quamvis contrarium, imo validum esse Matrimonium cum illa conditione contractum, asserant Aegidius d. num. 2. disp. 29. dub. 4. n. 43. Rebelle de oblig. iustitia p. 2. lib. 2. q. 10. n. 19. Bonacina d. puncto 10. n. 13. ea moti ratione quod inter Beatissimam Virginem, & Ioseph verum fuit Matrimonium cap. 10. max. 27. q. 2. Soar. p. 3. q. 29. art. 2. disp. 9. §. 1. Caterum huic rationi respondet Couar. ubi supra contra Matrimonium verè continentiam posse voueri, & castitatem ab ipsis coniugibus cap. quod Deo Patri 33. q. 5. additque Beatissimam Virginem in coniugio cum Ioseph in patetum castitatem non deduxisse, quamvis certa esset diuinitus Ioseph cum ea in eodè proposito castitatis fuisse, quod clare videtur significare D. Thomas in 4. distinct. 30. q. 2. art. 1. questionacula 2. ad tertium, his verbis. Virgo implicite consensit in copulam, ac copula nunquam fuit in proposito, erat enim adeo certificata nunquam subsecqui debere, quem optime explicant Soar. loco citato, & Basil. Ponci. de impediment. Matrim. cap. 16. pag. 193.
- 5 Secundo amplia ut nedom conditio expresse adversus substantiam Matrimonij, sed & modus illud omnino irritet, & annullet, ita Nauar. d. cap. 23. n. 62. in fine Couar. d. §. 1. n. 8. Mozz. d. 5. distinctio Matrim. n. 14. Franc. Molin. d. comp. 26. num. 127.
- 6 Tertio amplia in sponsalibus, redduntur enim nulla per conditionem contrariam substantiam Matrimonij, & bonis eius, sicut vitatur Matrimonium, praecipue si conditio contraria ponatur tanquam implenda post Matrimonium, ita S. Thom. S. Bonau. Durand. Palud. Silueft. Turrec. & alij, quos refert Sanch. d. lib. 5. disp. 14. n. 1. ubi n. 3. sub distinctione resoluit.

Quar.

7 Quarto amplia etiam si post Matrimonium sub conditione vel modo illo contractum sequeretur carnalis copula, nam non efficeret ut Matrimonium hoc omnino nullum propter prolem superuenientem reuivisceret, ita post Panorm. Præpos. & alios tenet Couar. d. 5. l. n. 12. quæ quidè opinio hodie sine dubio procedit, cù per Concil. Trid. subsequens copula nihil efficiat ut dixi ad cap. 12. qui fidem n. 3. de sponsal.

8 Limita primo, ut procedat in proprijs, & veris conditionibus, id est in ijs, quæ à futuro pendent euentu, secus in conditionibus de præterito vel præsentì tempore, quæ verè conditiones non sùnt. Insuper talis ff. de condit. inst. l. cum ad presens ff. si certum per. cum similibus: quare ita tenet Couar. d. 5. l. n. 9. Henrici lib. 1. c. 2. n. 7. & c. 4. n. 1. in comment. l. F. Franc. Molin. d. comparat. 26. num. 237. Sanch. d. lib. 5. disp. 9. n. 6.

9 Secundo limita ubi conditiones huiusmodi turpes contra substantiam Matrimonij apponuntur de consensu utriusque partis, ita Couar. d. 5. l. n. 11. Franc. Molin. d. comp. 26. n. 138.

10 Si turpes. Notatur ad hoc quod conditiones turpes, quæ Matrimonij substantiæ, & illius bonis non aduersantur, non irritant Matrimonium, modo addit consensus contrahentium absolutus, ita Valentia tom. 4. disp. 10. q. 3. puncto 3. Molin. de iusticia tract. 1. disp. 203. vers. modus impossibilis, Lessi. d. lib. 2. cap. 18. dub. 15. num. 122. Franc. Molin. d. comparat. 26. num. 142. cum seqq. Guetier. d. cap. 82. à num. 21. Bonac. d. q. 2. puncto 10. n. 16. Sanch. d. lib. 5. disp. 15. ubi disp. 16. querit quid dicendum sit de his conditionibus si mecum concubueris contraham tecum, vel si in primo concubitu mihi placueris, an scilicet tã. quam turpes rejiciantur.

11 Aut impossibiles. Notatur ad hoc quod Matrimonij sub conditione impossibili est statim validum reiecta ea conditione, ita Sanch. lib. 5. disp. 3. Guetier. cap. 82. n. 38. cum seqq. Franc. Molin. d. comp. 26. n. 156. intellige de conditione natura impossibili, secus si ex accidenti, veluti ex lapsu aliquis rei, quæ denuo redire nequit, ita Couar. d. cap. 3. l. n. 3. Nauar. d. cap. 12. n. 62. Mozz. d. 5. decisio Matrimonij n. 10. Sanch. d. lib. 5. disp. 4. n. 15. & 16. Franc. Molin. ubi proxime num. 157. ubi num. 158. resoluit huiusmodi conditionem impossibilem non irritare Matrimonium quando respicit tempus præteritum, vel præsens, quæ nec contingit, aut contingere potuit, sed subduci ratio manente Matrimonio & n. 159. resoluit valere Matrimonij contractum quoties quis contrahit sub conditione natura possibili, sed iure impossibili, siue ius illud sit commune, siue municipale.

12 Nec obstat quod omnes contractus sub impossibili conditione gesti minime valent l. non solum 30. ff. de actio. & oblig. l. cum heres 4. §. 1. ff. de statu liber. Nam multipliciter respondent DD. quidam enim dicunt nostrum tex. esse intelligendum, quando contrahentes non sciunt conditionem

esse impossibilem. Alij quod cum Matrimonij sit res appetibilis, propensioniq; naturæ conformis, quamvis adiciatur cõditio impossibilis præsumit Ecclesia ioco appositam esse, & sic validum esse Matrimonium: alij autem melius tenent non fuisse Pontificis mentem, dum dicit impossibilem conditionem habendam pro nõ adiecta; quod eo ipso iudicetur Matrimonium sub tali conditione contractum validum esse, sed elusum esse impossibilem conditionem habetur pro non adiecta, id est non magis nocet contractui Matrimonij, quàm si non fuisset apposta. Sed huiusmodi intellectus reprobatur à Sanch. d. disp. 3. n. 2. cum sequentibus. ubi sex præstat, & omnes rejicit. Verus ergo intellectus ad nostrum textum erit si dicas decisionem illius procedere quando sciebant contrahentes conditionem esse impossibilem, quia tunc rejicitur à contractui Matrimonij, vel sponsalium, nam cum non apponantur ut adimplenda sint, pro non adiectis habentur: sic è contra cõditio impossibilis reputata possibilis non rejicitur à contractu Matrimonij, vel sponsalium sed suum sortitur effectum in utroque foro arg. l. seruo manu missi ff. de cond. inst. ubi glof. verbo, ex testamento: sic docent Couar. de sponsalibus p. 2. cap. 3. §. 2. n. 5. Barthol. à Ledesma dub. 35. de Matrim. concias. 8. Petr. Soto lect. 3. de Matrim. vers. quarto denique inferat, Petr. de Ledesma de Matrim. q. 7. art. 5. dub. 2. cõcl. 3. subobscure Henrici in sum. lib. 1. c. 12. n. 5. in commento l. C. Sanch. d. disp. 3. n. 8. D. Gutier. d. cap. 82. n. 41.

13 In gl. [Cõtra] ibi (item quid si dicit proficitor talis religioni ita quod possum proprium habere, &c.) Notatur ad hoc quod votum & professio valida est adiecta ea cõditione ut proprium, quid possideat is, qui solemnè se voto deuincit, non quidem quod dominium & proprietatem retineat, sed vsum dubitatur, ut per Azor. inst. moral. p. 1. lib. 2. cap. 15. q. 9. vers. porro sciendum, cum seqq.

14 In ead. glof. ibi (ut cum Christiani dicat Iudæis &c.) Aduerte Matrimonium inter Christianum & Iudæam consistere non posse & fin. 28. q. 1. l. verum C. de Iudæ. D. Thom. in 4. disp. 39. q. 2. art. 1. Berroi. in cap. 1. n. 187. de consuet. Bellarm. in controversiis de Matrim. lib. 1. cap. 2. late Anton. Riccioli de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exst. lib. 2.

15 cap. 2. An autem Matrimonium inter Christianum, & hæreticum sit validum, vide Couar. de sponsalibus p. 2. cap. 6. §. 11. n. 4. Vivaldi in candelabro aureo tit. de cultu dispar. n. 219. Petr. Rebuff. in praxi benef. in reg. de dispensat. in gradibus prohibe. glof. 5. n. 34. Mozz. de contract. tract. de Matrim. ut qui posuit cõtrahere Matrimonium n. 37. Mattien. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 16. lib. 5. nona recap. Azor. inst. moral. p. 2. lib. 5. cap. 2. q. 2. ubi etiam an possit Romanus Pontifex dispensare in huiusmodi Matrimonio, plures refert DD. Cened. ad Sextum celebr. 13. n. 3. & Anton. Riccioli. d. cap. 2. n. 24.

Qui Clerici, vel vouentes Matrimonium con- trahere possunt.

Tit. VI.

Vper hanc rub. scripserunt Zaba-
rel. Io. And. Anch. Butr. Panorm.
Præpos. Alex. de Neuo, Durand.
in breuario aucto Iuris Canon. & in
seculo Iur. sub hoc tit. lib. 4. Sceph.
Ranchin. in continuatione titulum
Decretal. Ioan. de Londris in breuario sanctorum
Canonum. Petrus de Rauenna in compendio Iuris
Canon. Martin. Mehnart. in epistoma Decretal.
Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij,
Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Callian.
& Anastas. German. in paratitulis ad quinque libros
Decretal.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium post factum Ordinem contractum est
irritum.
- 3 Matrimonium contractum post factum Ordinem vi
precepti, vel metu in constantem virum cadente sus-
ceptum, non est irritum.
- 4 Promotus ad sacros Ordines inuoluit, vel ante pu-
bertatem contrahit ralis de Matrimonio.
- 5 Irregularitas per solam penitentiam nunquam
tolitur.
- 6 Clericus in sacris constitutus si uxorem duxerit fit
irregularis.

Cap. De diacono. I. Alex. iij.

- 1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien.
Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Alexand.
de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantia vtriusque
Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian.
in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 47. Alagona in
compendio Iuris Canonici pag. 376. referunt ab An-
ton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 1.
& est post Concil. Lateranen. sub Alex. III.
p. 26. cap. 21.
- 2 Probat hic rex. Matrimonium post factum
Ordinem contractum esse irritum, vt per Val-
lent. com. 4. dist. 10. q. 3. puncto 3. s. Ordo. Henric.
in sum. lib. 12. cap. 5. n. 9. Aegid. de sacram. Ordinis
dist. 20. dub. 11. n. 116. Azor. in sum. moral. p. 1. lib.
21. cap. 13. q. 13. Valer. Reginald. in praxi fore per-
uicac. lib. 31. n. 120. Basil. Ponc. de impedimentis
Matrimonij cap. 3. §. 1. Sanch. de Matrim. lib. 7.
dist. 28. Gutier. cod. tract. cap. 94. Bonacina cod.
tract. q. 3. puncto 9. n. 8. & ponit de Fide definit Cō-
cil. Trident. sess. 24. de reformat. Matrim. can. 9.
- 3 Limita principalem tex. conclusionem in pro-

moto siue assumpto ad Ordinem sacrum vi præ-
cisa, vel metu cadente in constantem virum, s.
Sanch. d. lib. 7. dist. 29. n. 5. Aegid. d. dubio 11. n. 145.
Gutier. d. cap. 94. n. 14. Bonacina d. puncto 9. n. 11.
4 Limita etiam in promotio inuoluit ad sacros
Ordines, qui tamen verè promoueri voluit, at
Ordo fuit irritus deficiente aliquo substantiali
requisito, ita Gutier. d. cap. 94. n. 13. Limita de-
nique in promotio ad Ordinem sacrum ante pu-
bertatem, vt per Henric. in sum. lib. 1. cap. 22. §. 3.
Sanch. d. lib. 7. dist. 30. n. 8. & alios plures, quos
refero ego ipse de officio, & potestate Episcopi p. 2.
allegat. 15. n. 4. vbi assero improbabilem non esse
contrariam opinionem, quam sequuntur Cae-
tan. Sayr. Aegid. & Bonacina, quos ibi refero.

- 5 Iniuncta sibi penitentia. Notatur
ad hoc quod per solam penitentiam nunquam tollitur
irregularitas, vt per Henric. in sum. lib. 14. cap. 17.
§. 1. tit. E.

- 6 Poteris ei diaconatus officium re-
dere, &c. Notatur ad hoc quod Clericus
in sacris constitutus si uxorem
duxerit, efficiatur irregularis, adeo vt nec in sus-
ceptis Ordinibus ministrare, nec ad maiores
Ordines suscipiendos admitti possit, ita Decian.
tract. crim. lib. 6. cap. 22. n. 9. vtriusq. item clericus, Petr.
de Ledesma de Matrim. q. 66. art. 3. col. antepen. Co-
uar. de sponsal. p. 1. cap. 6. §. 3. n. 1. Viual. in candel-
ero aucto p. 1. tit. de Matrim. n. 230. Azor. d. lib. 13.
cap. 13. §. 6. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 137. lib. 5.
nona recopil. Cenal. communium contra commun. q.
552. n. mico, Sanch. d. lib. 7. dist. 85. n. 5. in fine.
Valer. Reginald. d. n. 120. Bonacin. d. puncto 9.
num. 17.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium contrahere possunt in minoribus Or-
dinibus constituti.
- 3 Ordinibus minoribus credens annexum vtum cap-
sitatis non tenetur ad illius obseruantiam.
- 4 Dispensare potest Episcopus cum clerico in sacris cō-
stituto contrahente Matrimonium cum uirga &
virgine, scilicet si cum vidua, vel corrupte, &c.

Cap. Ex litterarum. II.

- 1 Vper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. In-
noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien.
Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Alex. de
Neuo, Ximen. Toletan. in concordantia vtriusque
Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in ra-
tional. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 48. Alagona in
compendio Iuris Canonici pag. 376. referunt ab Ancon.
August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 2. & est
post Concil. Lateranen. p. 50. cap. 59.
- 2 In subdiaconatus officio constitutus.
Qui enim in minoribus Ordinibus fuit consti-
tutus

turi Matrimonium contrahere possunt, quia illud non dirimunt Ordines minores, ita Fr. Emman. in *sum. cap. 22* §. 1. Sanch. de *Matrim. lib. 7. dispnt. 31*. Gutier. *cod. tract. cap. 94. n. 19*. Bonacina *cod. tract. q. 3. puncto 9. n. 1*. resolutentes etiam accedentem ad Ordines minores credentem illis annexum esse votum castitatis nullo modo teneri ad illius observantiam, nec prohiberi Matrimonium contrahere.

4. Ad maiores Ordines promoueri concedas, &c.

Notatur ad hoc quod Episcopus potest dispensare cum clerico in sacris constituto contrahente Matrimonium cum vnica & virgine, secus si cū vidua, vel corrupta, vel quando clericus duplex iniit Matrimonium; & quamvis *tex. bre. & cap. 2. sup. hoc tit.* non explicant quando cum virgine, & vnicum initum est Matrimonium, ita necessario intelligendi, ne aduersentur duplici textui neganti in his casibus dispensationem, quippe *cap. nuper. & cap. vltim. de bigam. ita Conar. in Clem. si quisquis p. 1. §. 2. n. 2. vrf. 2. Petr. de Lefelma de Matrim. q. 66. art. 5. in fin. Tolet. lib. 1. sum. cap. 26. n. 8. Aloyf. Ricci. in praxi antea resolut. 220. Valentia p. 4. dispnt. 7. q. 18. punct. 3. in prima specie irregularitatis, in fine. Ludou. Miranda in man. Prælatorum tom. 2. q. 8. art. 2. concl. 3. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 36. n. 20. vbi etiam asserit *tex. hunc*, quatenus concedit Episcopis facultatem dispensandi cum his clericis quando verè pönitentes sunt ac religionem ingrediuntur, intelligi de consilio.*

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc *tex. scribentes*.
- 2 Matrimonium subsequens post factam solemnem religionis professionem est irritum.
- 3 Religiosi Societatis Iesu post missa tria simplicia vota sunt incapaces Matrimony.

Cap. Meminimus. III.

- 1 Super hunc *tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontific. pag. 48. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 576. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 6. & est post Concil. Lateranen. p. 6. cap. 6.*

- 2 Probat hic *tex.* Matrimonium subsequens post factam solemnem religionis professionem esse irritum, ita Sanch. de *Matrim. lib. 7. dispnt. 26. n. 1. & in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 5. cap. 5. n. 35. Gutier. de Matrim. cap. 94. & latè aduersus hæreticos nostræ tempestatis eorum rationibus confutatis defendit Card. Bellarm. in suis controuersis Fidei lib. 2. de monac. cap. 22. cum seqq.*
- 3 Peculiare est in Societate Iesu, vt qui tria sim-

plicia paupertatis, castitatis, & obediencie vota expleto nouitatis biennio in illa cõmiserit, sit incapax Matrimonij ab ipsoq. contractum sit inualidum; vide Henric. in *sum. lib. 12. cap. 5. §. 5. & 6. Valent. tom. 4. dispnt. 10. q. 5. puncto 3. Valer. Reginal. in praxi fori pönitent. lib. 31. n. 225. vrf. parò. Qualiter autem dimissus à Societate Iesu post hæc simplicia biennij vota maneat ab illis liber, vide Vasq. 1. 2. q. 96. art. 4. dispnt. 165. cap. 8. n. 83. Ribadenera de Institut. Societatis Iesu cap. 17. in solutione ad quintum, & cap. 19. ad finem. Azor. Institut. moral. p. 1. lib. 12. cap. 6. q. 2. in fine. Sanch. 4. tom. 2. lib. 5. cap. 1. n. 11. citantes constitutionem Gregorij XIII. incipiens. *Ascendente Domino*, de anno 1584. Vig. Kal. Iunij.*

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc *tex. scribentes*.
- 2 Votum simplex castitatis impedit Matrimonium licite initum, non vero dirimit contractum.

Cap. Consuluit. IV.

- 1 Super hunc *tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Ancharan. Butr. Panor. Præpof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontific. pag. 49. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 577. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 7. & est post Concil. Lateranen. p. 45. cap. 4.*
- 2 Probat hic *tex.* votum simplex castitatis impedire Matrimonium licite iniiri, non tamen dirimere contractum: ita D. Barbosa in rub. ff. sol. matrim. p. 2. n. 93. Gutier. de *Matrim. cap. 85. & princ.* Sanch. *cod. tract. lib. 7. dispnt. 11. n. 4. vbi n. 9.* resoluit iis votis adstrictum non posse Matrimonium absque dispensatione iniire, quamvis vehementissimis carnis stimulis urgeatur, expertusq. sit passim se succumbere, nec vires ad resistendum sentiat, siue votum antecesserit difficultatem hanc se continendi, siue subsequetur sit, & n. 11. resoluit quod scienter contrahens cum habente votum castitatis peccat mortaliter, & n. 12. docet qualiter responderi liceat adstricto castitatis voto roganti verum valeat Matrimonium contra illud initum?

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc *tex. scribentes*.
- 2 Sponsalia non dirimuntur per simplex castitatis votum.
- 3 Matrimonij promissio facta absenti nullo pro eo acceptante obrenunciabilis in vtroque foro ante acceptationem.
- 4 Sponsalia dissoluantur quoties denuo agnoscat notabilis morum speritas, & sanctia.
- 5 Dispensare an possit Episcopus in votis castitatis perpetua, ostenditur.

j. Cap. Veniens. V.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbi. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neno, Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque In-
ter legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in ratio-
nali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 50. Alagona in com-
pendio Iuris Canonici pag. 577. refertur ab Anton.
August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 8. & est
post Concil. Lateranen. p. 5. cap. 10.*
- 2 Probat hic tex. per votum simplicem castita-
tis sponsalia non dirimi, constat enim in hoc tex.
feminæ, quæ Matrimonium promissit, imponi
pœnitentiam de fide mentita sponso scilicet,
vt explicant hic Host. verbo de fide, Io. And. num. 3.
Anch. n. 2. & Alex. de Neno n. 4. cum per ipsam
steterit ne Matrimonium sequatur, & tamen emi-
sit postea votum castitatis, ergo votum castita-
tis non dirimit sponsalia, vt resoluunt Nauar.
*in manu. cap. 23. n. 2. 7. Henric. in sum. lib. 1. cap. 14.
n. 4. Cutier. de Matrim. cap. 26. Sanch. ord. tract. lib.
1. disp. 46. n. 9. & n. 11. respondet feminam de qua
hic non petiit licentiam nubendi illi, cui fidem
dederat, hic enim iam cum altera contraxerat, vt
tex. asserit, sed ad nubendum alij quod dispensa-
tionem indigebat, valet enim votum respectu
aliorum, vt videtur tenere gloss. hic verbo voto viola-
to, & resoluunt Innoc. n. 2. in co. Host. ad finem Io.
And. n. 9. Anch. n. 3. Zabarell. ad finem & Alex.
de Neno, n. 5. & 6.*

3 **Cuidam viro absenti, &c.** te quod

- promissio Matrimonij facta absenti nullo pro
eo acceptante est reuocabilis in vtroque foro an
te acceptationem absentis vt per Veracruc. per.
3. speculi art. 16. §. sed dubitatur *verum, Azeuod. l. 2.
n. 2. 1. 16. lib. 5. nona recap. Sanch. d. lib. 1. disp. 6. n. 24*

- 4 **Audiens plura de suauitate, &c.**

Nota sponsalia dissolui quoties denuo agnosci-
tur notabilis morum asperitas, & senectia alteri-
us, sic docent in præsentia Abb. n. 2. & Alex. de
Neno n. 2. Siluest. verbo sponsalia q. 10. casu 15. He-
ric. lib. 11. cap. 14. n. 6. Sanch. d. lib. 1. disp. 58. vbi n. 4.
asserit in hoc tex. sponsam hoc non certo nouisse,
sed ex auditu, & ideo ex hac causa non fuisse
dissoluta sponsalia.

- 5 **Licentiam tribuere non postponas.**

Ex his verbis colligunt aliqui posse Episcopum
dispensare in votis castitatis perpetuæ, ac religio-
nis, sed hoc non ita indistincte proponit,
nam Host. hic in fine Io. And. n. 5. Butr. n. 9. Anch.
n. 3. & Cutier. canon. lib. 2. cap. 22. n. 49. dicunt
in præsentia Episcopum non dispensare propria
autoritate, sed ex Papæ commissione, in idē co-
incidunt responsio Azorij *instit. moral. parte 1. lib. 11.
cap. 19. q. 11. dum ait hic dispensare Episcopum
in voto continentie ex commissione Pontificis,*

vel quia femina iuuenis erat, aut incontinentie
periculum patiebatur. Verum multo probabili-
us est posse Episcopum dispensare in voto con-
tinentie, si detur vrgens causa, seu grauis neces-
sitas, quæ suadeat necessariam esse dispensationē
in tali voto, prout est probabile periculum in-
continentie, vel simile, & interuenit simul im-
potentia moralis, vel graue impedimentum ad
eundem Pontificem, & ita detur probabile periculū
in mora, in quo casu potest Episcopus dispensa-
re, ita Nauar. *in manu. cap. 12. n. 76. Fr. Emman. qua-
stionum regul. tom. 1. q. 63. art. 6. Soar. de relig. to. 2.
tract. de voto lib. 6. cap. 26. n. 8. cum segg. Lelsius de
iustitia lib. 2. cap. 40. dub. 13. n. 106. vers. 4. plures re-
fert DD. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 9. n. 22. quos
omnes cito Egoiple de officio, & potestate Episcop-
p. 2. Alleg. 37. n. 8. Et ideo nil mirum si Papa in
hoc tex. rescribat quod Episcopus licentiam nubendi
tribuere non postponat mulieri habenti
simplex castitatis votum emissum, quia erat in
magno periculo incontinentie, vt tex. insinuat,
ibi, Matrimonium contrahat, quam fornicatio-
nis reatum incurrat.*

SVM MARIYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 **Votum simplex & solemne non differunt per se ex
ipsum ratione & natura, sed sola Ecclesia con-
stitutione.**

Cap. Rursus. VI. Calesi. iij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbi. antiq. In-
noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Hen-
ric. Anchoran. Butr. Panorm. Prapof. Alex. de
Neno, Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque
Iuris cum legibus Castellæ p. 1. Viuian. in ratio-
nali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 50. Alagona in com-
pendio Iuris Canonici pag. 577. refertur ab Anton.
August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 6. cap. 2.*

- 2 **Quod cum simplex votum apud
Deum, &c.** Aduerte quod votū simplex,
& solemne non differunt per

se ex ipsius voti ratione, & natura, vel Iure diui-
no, sed sola Ecclesiæ constitutione, vt per Medin.
*lib. 4. de continentia sacrorum hominum cap. 23. & alios,
quos refert Azor. instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 6. q. 1.
Valer. Reginal. in præxi seri perment. lib. 3. n. 123.
vers. verum. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 25. d
prim. & in præcepta Decalogi to. 2. lib. 3. cap. 1. n. 7.
in eo vero distat, quia solemne religionis
votum consistit essentialiter in traditione,
quali dominij sui ipsius non immediate in
manus Dei, sed ex Dei commissione per
miñistros ad Ecclesiā ad id deputatos, votū au-
tem simplex mediate soli Deo fit absque illa ap-
parenti traditione, vide Couar. de spons. p. 2. c. 7.
§. 4. n. 7. Viual. in candel. p. 1. tit. de sacram. Matrimo-
ny n. 129. Matien. in rub. tit. 3. gloss. 1. n. 7. lib. 5. nona
recap.*

reop. D. Barbosa in rub. ff. fol. Matrim. p. 2. n. 93. cum
segg. plures refert Sanch. d. lib. 7. de Matrim. disp. 1.
25. n. 7. anno segg. Quo iure autem votum solemne
in professione religionis emissum Matrimonij
contractum postea initum dirimar, vide eund.
Sanch. late disputantem d. lib. 7. d. disp. 26.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores reseruntur super hunc tex. scribentes.
2. Professio ea conditione facta, ut profecti domineant,
Et certis suorum bonorum portionem habeat ad ne-
cessaria vite subsidia ex Abbatis voluntate pen-
dentem valida est.
3. Declaratur Concil. Trident. sess. 25. de regularibus
cap. 1.
4. Nuptiatus annus extra monasterium de licen-
tia superioris iusta de causa peragi, Et alimen-
ta peti potest.
5. Metus solum reuerentialis non annullat professio-
nem.
7. Nullum, & modicum aequiparatur.

Cap. Insinuante. VII. & fin.

Innoc. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabar. Io. Andr. Host. Henric. Buttr.
Anchor. Panorm. Propos. Alex. de Neuo, Casal.
in annot. Ximén. Toletan. in concordantijs. Trifol.
que Iuris cum legibus Castila p. 1. Et 2. Viuian.
in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 51. Alagona in
compendio Iuris Canonici pag. 578. refertur ab
Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 5.
cap. iurco.

2. Ut in domo propria, &c. Notatur
ad hoc quod summa potest religionem proficere ea
conditione, ut domi suae maneat, & certam suo-
rum bonorum portionem habeat ad necessaria
vite subsidia, & alimenta ex superioris volun-
tate pendente; ut per Nauar. comment. 2. de regu-
laribus n. 14. Azori. in inst. moral. p. 1. lib. 12. cap. 9. q.
4. late Io. à Cruce de statu relig. lib. 3. c. 3. dub. 2. ubi
asserit prohibitionem Concil. Trid. sess. 25. de regu-
laribus c. 2. habere tantum locum in redditibus ut
proprijs, & irrevocabilibus per Praelatos, & sine
eorum licentia distrahendis. Vnde tex. in prae-
senti intelligi de retentione, seu reservatione bo-
norum ad vsum profectis in domo propria pro
suis necessitatibus tanquam obedientiarum, & ex
voluntate Praelati tenet Nauar. consil. 10. n. 3. sub
tit. de regular. in antiq. Et d. com. 2. n. 16. Azor. d. lib.
12. cap. 3. q. 2. in fine Beza responsorum casuum con-
suetudinis p. 4. casu 17. Fr. Emman. quaest. regul. tom. 3.
q. 17. art. 6. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 25. n. 31.
Et in praecepta Decalogi lib. 5. c. 4. n. 99. Nicol. Garc.
de beneficijs p. 7. cap. 10. n. 100. & ita non quoad pro-
prietatem, sed quoad vsum ut intelligit Sanch.

lib. 5. disp. 9. n. 14. Vers. ad 4. Alij tamen clarius, ut
ipsi dicunt, in hac questione sub distinctione,
procedunt, dicentes quod si quis religiosus sub
ea conditione, ut sibi liceat proprijs & bonis im-
mobilia possidere, & libere acquirere profitea-
tur retinendo eam propria, etiam iniuncto Prae-
latis professio erit nulla, & irrita, utpote cō-
tra essentiam atque substantiam religionis, &
omnino contraria voto paupertatis, secus autē
esset quando vsum solum sibi reservaret profectus
pro suis necessitatibus ex superioris licentia,
cuiusque natu renovabilem, tunc enim valet pro-
fessio, nec conditio rescitur, ita gloss. hic verbo
ut in domo, Bart. in amb. super gloss. C. de sacros. Episcopi
n. 29. ubi Paul. n. 18. Bernard. vrg. 521. Garc. arg.
420. n. 3. Spin. in speculo iustitiae gloss. 12. n. 12. helli.
de iustitia lib. 2. cap. 41. n. 63. Ceval. comm. contra op-
pugnantes q. 83. n. 2. Ludon. Miran. in manuali Praelo-
rum tom. 1. q. 28. art. 2. Humad. l. 7. gloss. 1. n. 266. 7.
part. 1. Siluest. verbo religio 3. q. 8. Fr. Emman. d. 2.
art. 8. bene Sanch. in praecepta Decalogi tom. 1. lib. 3.
cap. 4. n. 97. ubi n. 98. resoluit in dubio reserva-
tionem aliquorum bonorum tempore professionis
à religioso factam esse hoc modo intelligen-
dā, nempe quoad vsum ex licentia Abbatis, ab
ipsius revocabilem, & in his terminis credo in-
telligendum Marc. Anton. Genuac. vniuers. large
loquentem in praetice ab. ecclesijs. §. q. 269.

4. Ex praedictis huius tex. verbis colligi videtur
nouitiam annum extra monasterium de licen-
tia superioris iusta de causa peragi, & adimple-
posse, quia satis dicitur manere in monasterio,
imo vero intra monasterium, qui manet extra
ipsum sub obedientia Praelati, & de eius licen-
tia iusta de causa data, & cum habitu probatio-
nis, qui ferri consuevit in tali religione: vide
Fr. Emman. quaest. Reg. 10. 3. q. 15. art. 10. Vers. cum
quia Ludon. Miran. d. tom. 1. q. 22. art. 5. & plures
citatos per me de officio, & potestate Episcopi p. 3.
allegat. 101. num. 28. quibus adde Sanch. in
praecepta Decalogi tom. 2. lib. 5. cap. 4. num. 27.
cum sequentibus.

5. Non tam metu regio, &c. No-
tatur ad hoc quod metus solum reuerentialis non an-
nullat professionem, quia hic non fuit nullū vo-
tum emissum praecepto regio, vel parētum, vide
Covar. de spons. p. 2. cap. 3. §. 6. n. 7. Et 8. Salz ad Ber-
nar. reg. 532. ampliat. 1. Henric. in summa lib. 11. cap.
9. n. 5. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 6. n. 18.

6. De parentum consilio. Id est de cō-
sanguineorum consilio, ut per Tiraq. de retrat. n. 1. §. 1. gloss.
8. n. 2.

7. Vel modica. Ergo nullum, & modicum
aequiparatur, vide tamē
Tiraq. in si in quā verbo donationis largitus n. 107.
Cod. de renovandis donat.

De eo, qui duxit in Matrimonium, quā polluit per adulterium. Tit. VII.

SUPER hunc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panor. Prapof. Mari. Soc. Alex. de Neuo, Cened. collect. 83. Durand. in breu. aucto. iuris Canon. & in prinlo. *Super Pōiss. sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in cōt. titulatione titulorum Decretal. Ioan. de Londris. in breuiario Sanctorum Canonum, Pet. de Rauenna. in compendio Iuris Canonici, Martinus Mesuart. in epistolis Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 543. Goffred. & Host. in summis huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal.*
De materiā huius tit. vide Henric. in sum. lib. 12. cap. 12. Valenc. tom. 4. disp. 10. q. 5. p. 10. 3. Bañ. Ponc. de impedimentis Matrimonij cap. 27. Acog. de Sacram. & cens. disp. 31. dub. 3. Mebell. de oblig. aucto. p. 2. lib. 3. q. 8. m. 10. Sanchi. de Matrim. lib. 3. disp. 78. & 79. Cortier. cod. tract. cap. 105. Bonacors. tract. 3. p. 10. 6.

SUMMARY.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Ignorante temp. habente. cum uxore post obitum coniugis cum ea Matrimonium contrahere.
3. Amplius etiam si habet scientiam adfuit copula, si ante eam creatur Matrimonium.
4. Adulterium committens data fide de Matrimonio contrahendo priore coniuge superflua non potest cum altera Matrimonium contrahere.
5. Matrimonium per se inualidum contrahit non ratificatur si subleto impedimento ignorans coniugem carnaliter cognoscit.

Cap. Propositum. I. Alex. ix.

1. SUPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Boich. Butr. Anchor. Panor. Prapof. Cened. collect. 83. Alexand. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 51. Alagona in rōpendio Iuris Canonici pag. 578. refertur ab Anton. August. collect. 1. Deverbal. lib. 4. tit. 7. cap. 1. & est post Concil. Lateran. par. 6. cap. 1.

Erat inscia quod ille aliam haberet, &c. Ergo coniuge altero ignorante reliquum habere coniugem, cū

non fuerit adulterium formaliter ex parte vtriusque, poterit inter eos consistere Matrimonium, post coniugis obitum, ita Silueit. *Verbo Matrimonium* 8. q. 2. disto 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 79. n. 31. vnde hoc crimen vxoriciij non irritat Matrimonium, si ex altera parte propter ignorantiam circumstantie non fuit formaliter adulterium, sed simplex fornicatio, tenet Nauar. *conf. 12. n. 3. sub tit. de sponsal. in antiq. Henric. in summa lib. 12. cap. 14. n. 3.*

3. Vtrum vero desideretur post scientiam coniugij alterius Matrimonium de facto iniiri, & copulam haberi an potius sufficiat si ante scientiam inear Matrimonium, & habita scientia adfuit copula? id sufficere ad hoc impedimentum incurrendum resoluit Sanch. *d. disp. 79. n. 31. & n. 34.* dicit sufficere fidem dari ante coniugij notitiam dummodo ea habita sequatur adulterium nondum priore fide dissoluta, & n. 37. dicit haberi tunc scientiam quando adfuit certitudo, aut probabilis opinio, & n. 38. contra communem tenet excusare ignorantiam crassam, & supinam.

4. **Cui fidem dederat.** Notatur ad hoc quod quādo quis plam fide data de Matrimonio contrahendo adulterium committit, vel de facto cum eadem Matrimonium init priore coniuge superfluit, Matrimonium subsequens inter eos dirimitur vt per Valer. Reginald. in *praxi fore. p. 10. lib. 3. n. 130. cum segg. Sanch. d. lib. 7. disp. 79. ad princ. vbi n. 28.* aliquos citat, qui ex predictis nostri tex. verbis persuaderi videntur ad hoc impedimentum contrahendum necessarium esse vt promissio illa non sit nuda, & simplex, sed fide vallata, at n. 29. contrarium merito sequitur.

5. **Et illam maxime, cui fidem dederat.** Id est quamvis fides minimē data sit, prout colligi videbatur ex contextura verborum tex. sed id verū non est, nam dictio, (maxime) accipi debet pro tantum, vt explicat hic Abb. n. 3. Alex. de Neuo n. 6. Prapof. n. 2. quos refert Sanch. d. lib. 7. disp. 78. n. 1.

6. **Vel quia machinata est in morte vxoris.** Aduerte huiusmodi machinationē debere effectum sortiri, si enim coniux mortem coniugis machinetur, nec ea subsequatur, locus non erit huic impedimento sed poterit adulter, & coniux superflues altero defuncto Matrimonium iniire, ita Sanch. d. lib. 7. disp. 78. n. 7.

7. In glos. [Insciam. 1.] Notatur ad hoc quod illa, quæ metu contraxit fit vxor illius cum quo contraxit sine alio nouo consensu, si cohabitauerit illi, vt per Nauar. *conf. 12. n. 3. sub tit. de sponsal. in antiq.*

8. Notatur etiam ad hoc quod non ratificatur prius Matrimonium inualidum si subleto impedimento ignorans coniugem carnaliter cognoscit, ita Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 36. n. 3. m. medio.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Adulterium existimatum interueniente promissione futuri Matrimonij non dirimit sequentes cum adultera nuptias; si Matrimonij prius contractu fuit inualidum.
- 3 Matrimonij contractus metu cadenti in constantem virum ad eum finem iniuste inuulso est inualidum.
- 4 Matrimonium metu iniustum non ratificatur copula metu graui extorta.
- 5 Iuramento non efficitur validum Matrimonium metu contractum.
- 6 Iuramentum adiectum Matrimonio metu graui extorto non obligat.

Cap. Significauit. II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Io. And. Host. Henr. Burr. Anch. Panorm. Prap. Alex. de Neuo, Xim. Tolet. in concordantibus utriusque Imperij cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationale lib. 4. Iuris Pontificij pag. 53. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 579. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. p. 6. cap. 16.

Quod non sponte in primam con-
ferferit. Notatur ad hoc quod adulterium existimatum interueniente promissione futuri Matrimonij non dirimit sequentes cum adultera nuptias si Matrimonium prius contractum fuit inualidum; ita Viuald. in candel. ap. rec. p. 3. tit. de Mat. n. 13. Jacob. de Grassis in dec. auro p. 1. lib. 2. c. 83. n. 7. Mat. Reg. in rub. tit. 1. §. 1. p. 183. lib. 5. nota recop. Val. Reg. in praxi fore p. 101. lib. 3. n. 135. vers. 4. Sanc. de Mat. lib. 7. disp. 79. n. 30.

- 2 Ergo Matrimonium contractum metu cadenti in constantem virum ad eum finem iniuste inuulso est validum, vt per Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 331. n. 1. Henr. in sum. lib. 11. c. 9. n. 1. Sanch. de Mat. rim. lib. 4. disp. n. 12. n. 18.

- 3 **Tanta vis, &c.** contrafactum metu cadenti in constantem virum ad eum finem iniuste inuulso est validum, vt per Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 331. n. 1. Henr. in sum. lib. 11. c. 9. n. 1. Sanch. de Mat. rim. lib. 4. disp. n. 12. n. 18.

- 4 **Ipsam carnaliter cognouerit, &c.** Notatur ad hoc quod Matrimonium metu iniustum non ratificatur copula metu graui extorta; ita Paludan. Gabriel. & alij quos refert Sanch. d. lib. 4. disp. 18. n. 13. vbi n. 13. cum multis, quos citat resoluunt nullo modo esse Matrimonium quando aliquis metu graui cogitur contrahere, & consummare, & n. 18. in princ. respondet tex. in praesentia cum similibus intelligi quando copula est spontanea.

- 5 In glos. [Tanta.] Notatur ad hoc iuramento non efficitur validum Matrimonium metu contrafactum vt per Sanch. d. lib. 4. disp. 20. n. 12. Na iuramentum adiectum Matrimonio metu graui extorto non obligat, nec indiget relaxatione; Couar. de sponsal. p. 2. cap. 3. §. 5. n. 3. Greg. I. fin. verbo in orden. tit. 11. part. 3. Gutier. de iuram. confirm. p. 1. c. 57. n. 22. Scraph. de primol. Iuram. primol. 110. n. 11. Matien. d. glos. 1. n. 120. Henr. lib. 11. cap. 9. n. 6. Sanch. d. disp. 20. n. 13.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Adulterium ubi interuenit inachinatio mortis alterius coniugis impedit, ac dirumpit Matrimonium subsequens.
- 3 Crimen inachinationis mortis alterius coniugis quando de Matrimonio dirimat, ostenditur.

Cap. Super hoc. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostienf. Henric. Boich. Burr. Ancharani Panorm. Petrop. Alexand. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantibus utriusque Imperij cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationale lib. 4. Iuris Pontificij pag. 53. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 579. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. p. 6. cap. 16.

- 2 Probat hic tex. adulterium ubi interuenit inachinatio mortis alterius coniugis impedire, ac dirimere Matrimonium subsequens, etiam si de eo non adit promissio; ita Sanch. de Mat. rim. lib. 7. disp. 78. n. 2. Bonacina d. tit. 4. p. 1. p. 6. n. 5. At vero inachinatio in mortem coniugis si ab uno tantum fiat, & sine adulterio, nec impedit, nec dirimit Matrimonium, vt resoluunt Valer. Reginald. in praxi fore p. 101. lib. 3. n. 130. vers. 2. Basil. Ponc. de impedimentis Mat. rim. cap. 27. in princ. vers. similiter notat.

- 3 Aduertit tamen Sanch. cum pluribus, quos citat d. disp. 78. n. 7. aliquot condiciones requiri vt crimen inachinationis mortis alterius coniugis Matrimonium dirimat: prima est vt inachinatio illa effectum fortietur, nam si coniux mortem coniugis machinetur nec ea subsequatur locum non esse huic impedimento resoluunt multi, quos refert, & sequitur idem Sanch. d. num. 7. quibus adde Rebell. de obligat. iustitie p. 3. lib. 3. c. 8. n. 10. Bonac. d. p. 1. p. 6. n. 5. in fine. Secunda est vt occisio sit uxoris non solum quando vir occidit uxorem per se, vel per alium, sed etiam quando vxor ipsa occidit virum intentione contrahendi Matrimonium; ita Sanch. d. disp. 78. n. 8. & ibi per eum citatis adde Aegid. de Sacram. & censur. disp. 31. d. 5. n. 55. Gutier. de Mat. rim. cap. 1. §. 5. n. 10. Basil. Ponc. de cap. 27. vers. tertius. Bonacina d. p. 1. p. 6. n. 7. Tertia conditio est, vt cum mortis inachinatione interueniat adulterium. Quarta vt adulterium illud, quod altero solo coniugis mortem machinatur requirit, sit vtrique Matrimonium contractum notum. Quinta vt illa coniugis intersectio vestiatur fine ineundi alterius Matrimonij, quae omnes conditiones percurrit, & declarat Sanch. d. disp. 78. vbi in vnaquaque explicanda plures refert Doctores.

De eo, qui duxit in Matrimonium, &c. Tit. VII. 53

SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Matrimonium cum aliqua contrahitur viucnte primo coniuge, & superflue impediturum dirimens est.
3. Concubina publica que dicitur, offenditur.

Cap. Ex litterarum. IV. Clem. viij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Jo. Andr. Hostien. Henric. Burr. Anchar. Panorm. Prapof. Alex. de Neno, Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus. Castelle p. 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 54. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 579. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 1.
2. Probat hic tex. Matrimonium cum aliqua contrahitur viucnte primo coniuge, & superflue esse impedimentum dirimens, vt habetur in 1. 1. p. 3. Nicol. Lan. causa Lotbary Regis, qui Theoperga prima vxore legitima viuente sibi Valdradam coniunxit, & copulauit, & postea retinere volebat, vt refert, & declarat alias auctoritates Basil. Ponc. de impedim. Matrim. cap. 27. vers. secundus.
3. In gloss. (Deprehensam) Ex hac gloss. iuncto tex. colligit Auius ad cap. 47. prout ibi verbo moneta. n. 1. concubinam publicam non dici, que inuenitur in lecto, vel in mensa cum Clerico, relogioso, vel vxorato, vel que fuerit in delicto, vel accessu deprehensa, quia talis deprehensio non dicitur, nec reddit delictum, & concubinatuum publicum, vel notorium, nisi aliter conuineatur.

SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Viucnte legitima vxore contrahens est secunda adultera etiam prima mortua à secunda est separandus.
3. Alimenta à patre spurgi debetur.
4. Alimenta filijs spurgi non solum pater tenetur prestare, sed etiam ex mortuo eius heredes.
5. Clericus ex redditibus beneficij tenetur alere filios spurios.
6. Mater in subsidium patris tenetur filios alere.
7. Anns tenetur alere nepotem, & descendentes ab illo.
8. Filij etiam spurgi tenentur parentes alere.
9. Dotari tenetur pater filiam spurcam.
10. Pater non tenetur alere filium spurcum si ipse ex sua arte, vel aliunde commodè viuere possit.
11. Alimenta praestanda sunt filijs spurgi astrictis, & consideratis diuitijs paternis, & eius qualitate.
12. Ponerficium l. us quando naturali immittitur, & ab illo procedit est oblique obseruandum.

Cap. Cum haberet. V. Celsi.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Burr. Anchar. Panorm. Prapof. Mar. Soc.

Alex. de Neno. Cened. collect. 168. Cuiac. Cas. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus. Castelle p. 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 54. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 579. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 5. cap. 2. Probat hic tex. illum, qui viucnte vxore legitima contrahit cum secunda adultera etiam prima mortua à secunda esse separandum vide l. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

1. Et diuturnitas temporis peccatum non minuat. Vide dicta ad cap. 11. n. 2. sup. de consuet.

4. Necessaria subministret, &c.

Notatur ad hoc quod spurgi debentur alimenta à patre saltem de Iuris Canonici auctoritate, vide Cou. de spons. p. 2. cap. 8. §. 6. d. princ. Cott. in memorabil. verbo spurgi, Petez. l. 2. gloss. 1. pag. 101. col. 1. tit. 3. lib. 1. ordinam. & in leg. 1. gloss. 1. pag. 69. & gloss. 2. pag. 98. vers. spurgi tit. 2. lib. 5. & l. 2. gloss. 3. pag. 307. col. 2. vers. verum autem tit. 15. liber 8. Madera in animaduers. Iuris Civil. cap. 32. num. 7. Gom. leg. 9. Tarr. d. n. 37. Sim. de Præstis de interpret. vltim. vol. lib. 3. fol. 2. n. 7. Nazzar. de spolijs Cler. §. 18. n. 9. Mench. de success. creat. lib. 2. §. 20. n. 313. Menoch. conf. 60. n. 6. Corlet. sing. 330. verbo spurgi in 2. Mathel. sing. 147. Paul. Falc. sing. 138. lit. F. infim. & sing. 115. lit. A. Hippol. sing. 358. Duenh. reg. 366. vers. quarto limita, & in reg. 363. Gabri. lib. 6. commun. tit. de alim. cancl. 1. d. n. 2. Paleoth. de notis, & spurgi cap. 45. n. 8. & cap. 46. alij seqq. Olan. anas. in lit. F. n. 47. Molin. de primog. lib. 2. c. 15. n. 42. & 49. Mozz. de contr. tra. de Mat. tit. de natural. Mat. n. 15. Larā. in l. si quis à liberis §. id referat n. 9. ff. de lib. agnos. Cornet. Beninc. de prin. paup. n. 2. specie in ind. d. n. 9. Garc. de expens. c. 3. n. 8. Brunor. d. Sole in quest. legal. q. 25. n. 16. & 17. alij seqq. Spirit. in speculo testam. gloss. 16. princ. d. n. 96. Matien. l. 8. gl. 1. n. 1. tit. 8. lib. 5. nona recap. plures alios refert Cened. collect. 168. n. 5. quibus adde Surd. de alim. tit. 1. q. 10. n. 5. cum seqq. Gam. decis. 201. 204. & 225. Perez. de iure fisci lib. 3. tit. 18. n. 55. Morla in compo. iuris p. 1. tit. 1. q. 11. n. 31. Gutier. pract. lib. 2. q. 109. & seq. Valasc. conf. 92. n. fin. Ceual. comm. cōtra cūm. q. 797. d. n. 39. Card. Mant. de testam. & ambig. conuen. de. 2. lib. 13. tit. 13. n. 5. Cabed. p. 1. dec. 148. Farin. nouiss. Rota dec. 747. Azor. iuris. mor. p. 2. lib. 9. c. 20. col. 457. & p. 2. lib. 2. c. 12. q. 2. D. Garc. Mast. Sicilia dec. 85. n. 2. & dec. 144. n. 8. Moder. de iuris. q. 4. casu 162. n. 12. Aloyf. Ricc. in collect. dec. p. 1. collect. 110. & p. 4. collect. 1099. & coll. 1212. D. Barbosa in l. 1. p. 4. n. 65. ff. sol. Mat. Card. in practi. ind. verbo filius n. 37. Cened. pract. & canon. quest. lib. 1. q. 13. n. 11. Val. Reg. in practi. fori parat. lib. 20. n. 29. & 32. Rebella de oblig. iurista p. 2. lib. 5. q. 8. fest. 2. n. 8. & seq. nouissime Lucif. Benedic. Aegid. ad l. ex hoc in iuss. de iuss. & iur. in iussu num. 312.

beat viuentis coniuge illius, qui est complex adulterij ad hoc impedimentum contrahendum, requiritur enim vt vtrumque intercesserit durante eodem Matrimonio, & non sufficit vt intercesserit in diuersis coniugijs, seu Matrimonijs, ita Saneh. d. lib. 7. disp. 79. §. 5. Not. in 4. disp. 37. q. 1. art. 4. Aegidi. de Sacram. & consue. disp. 31. nu. 34. Bonacina d. p. 6. nu. 12.

4 In glos. [Cognouit,] ibi (quia non obstat conatus, ubi voluntas, ubi iniuria non habuit effectum) Ergo conatus ad copulam non sufficit, sed debet interuenire adulterina copula, quæ de hâc consummatum importet, ita Saneh. d. lib. 7. disp. 79. nu. 8. Valer. Regin. d. lib. 31. nu. 134.

5 In ead. glos. ibi (idem collige de eor. vel ea, &c.) Notatur hæc glos. ad hoc, quod nihil refert ad hoc impedimentum dirimens intercurrenti, siue vir uxorem, siue vxor virum perimat gratia, migrandi ad alterum Matrimonium, vt per Vital. in candel. auro par. 1. de Sacram. Matrim. nu. 212. coucl. 3. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 229. nu. 5. Grassi in decis. aures par. 1. lib. 2. cap. 85. nu. 6. Ngol. de Sacram. tit. de Matrim. cap. 19. nu. 9. Card. Bellarm. lib. 1. de Matrim. cap. 22. casu 1. Matrim. in rub. tit. 1. glos. 1. num. 177. lib. 5. noua recopil. Henric. in sum. lib. 12. cap. 14. nu. 2. Saneh. de Matrim. lib. 7. disp. 78.

De Coniugio leproforum. Tit. VIII.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hanc rub. scribentes.
- 2 Leprosi extra ciuitatem ponendi.
- 3 Leprosi expelli possunt a ciuitate.
- 4 Ecclesiastici iudex solam esse competentem, quando agitur de coniugum separatione ob lepram.
- 5 Vicarius Episcopi potest visitare laicos suspectos de lepra.

1 **S**uper hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Burr. Panor. Prapof. Alex. de Neuo Durand. in breuiar. auz. Iuris Canon. & in spec. Iur. sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in centin. titulum Decretal. Io. de Londris in breuiar. sanctorum Canonum, Petrus de Rauena in compend. Iur. Canon. Martin. Mespart. in epistome Decretal. Dan. Venator. in anal. si methodica Iuris Pontif. Goffred. & Hostien. in sum. breuiar. tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratulis ad quinq. lib. Decretal.

2 De leprosis, & quod sint extra ciuitatem ponendi Vide apud Hispanos l. 1. §. 10. tit. 16. lib. 3. noua recopil. Greg. l. 7. verbo per que no sean tit. 12. part. 4. & tit. 1. part. 7. in princip. verbo apartado Franc. Mar. decis. 1017. num. 6. cum seqq. Auend. de excoquendis menda. par. 2. cap. 6. nu. 6. Azcu. ad

- 3 l. 2. nu. 28. tit. 10. lib. 8. noua recopil. & possunt expelli a Ciuitate, vt per Auiles ad cap. 26. Præp. r. nu. 4. Et quando agitur de sola coniugum separatione ad tempus ob lepram solus Ecclesiasticus est competens, vt per Couar. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 6. nu. 8. Saneh. de Matrim. lib. 7. disp. 8. nu. 15. & potest Vicarius Episcopi visitare laicos suspectos de lepra, vt per Rebuff. in tract. quando secularis nu. 82.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Coniux sanus, an teneatur reddere debitum coniugi leproso, remissione.
- 3 Coniuges non possunt esse diutius separati.
- 4 Iudici arbitrio relinquatur quando maritus diu abesse dicatur ab vxore.
- 5 Vxor ab eo quando teneatur sequi virum suum, remissione.

Cap. Peruenit. I. Alex. iij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Burr. Anch. Panor. Prapof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs triuif. Iuris et legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 57. Alag. in compendio Iuris Canon. pag. 581. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 8. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alexan. III. par. 37. cap. 2.

2 An, & quando coniux sanus teneatur reddere debitum alteri coniugi leproso dicam commodus cap. seq. ubi proprie sedet hæc materia.

3 **Non debet alter sine altero diutius esse.** Notatur ad hoc quod coniuges non possunt esse diutius separari, nec valet statutum, aut consuetudo, ut viri diutius sine vxore sint, ita Saneh. de Matrim. lib. 9. disp. 4. nu. 12. vbi nu. 2. asserit quod coniuges Iure naturali, & Diuino simul habitare tenentur.

4 In glos. [Diutius.] Notatur ad hoc quod Iudici arbitrio relinquatur quando maritus diu abesse dicatur ab vxore, vt per Menoch. de arbitrar. casu 456. nu. 2.

5 In glos. [Sequantur] Ad, & quando vxor teneatur sequi virum suum vide Couar. de sponsal. par. 2. cap. 7. num. 3. Tiraq. l. 1. connubiale glos. 1. par. 1. nu. 39. & 40. Bernard. reg. 800. Perez. l. 29. verbo, si aliqua mulier, tit. 11. lib. 4. Ordin. Matien. in rub. tit. 1. glos. 1. nu. 94. cum seqq. lib. 5. noua recopil. D. Barbosa in l. maricums nu. 55. ad finem ff. sol. matrim. Farin. Rota decis. 378. nu. 15. in collect. 1. nouiss. Cened. ad Decretal. collect. 74. in fine, Saneh. de Matrim. lib. 9. disp. 4. nu. 14. Gutier. cod. tract. cap. 23.

SYMMARIVM.

2. Doctores referantur super hunc tex. scribentes.
3. Leproso coniugi tenetur sanus debitum reddere, quod redditio non cedit in reddentis notabile damnum.
3. Gallico morbo laboranti coniugi non tenetur sanus coniugem cum periculo notabilis infectionis debitum reddere.
4. Leproso tenetur sanus coniugis debitum reddere etiam cum notabili damno, quando lepra Matrimonium præcessit.
5. Horror naturalis confurgens ex accessu ad coniugem lepra infectum excuset à debito reddendo, ubi virgam erigi, aptamq; copula reddi minime possit.
6. Anathemas Christi Domini Matth. 5. & 19. asserunt ob solam fornicationis causam licitum esse diuortium, declaratur.
7. Diuortium perpetuum cur ob fornicationem concedatur, ob alias vero causas ad tempus quo durant, asseritur.

Cap. Quoniam. II.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Prapof. Casal. in annot. Cened. collect. 88. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs variisque Iuris cum legibus. Castille par. 1. & 3. Vicinian. in rationale lib. 4. Iuris Pontificij pag. 38. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 581. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 8. cap. 2. & est post Concil. Lateranen. par. 37. cap. 3.
2. Probare videtur tex. hic coniugem sanum teneri ad reddendum debitum coniugi leproso, vt ex illo docent D. Thom. in 4. distin. 32. q. vnica artic. 1. ad 4. ubi S. Bonauen. artic. 2. q. 1. num. 19. & alij Theologi. Verum huius tex. decisio intelligitur vbi illa redditio non cedit in reddentis notabile damnum, vnde DD. communiter resoluunt propter morbum lepræ posse vxorem à coniuge recedere, ac ei debitum denegare, vbi iudicio medicorum notabilis infectionis periculum immineret sano ex debiti redditione. Ita tenent Petr. de Soto lect. 16. de Matrim. b. sunt etiam præter bat. Greg. l. 7. verbo si de dendo, tit. 2. par. 4. Angles in florib. Theologice par. 1. de Matrim. q. 6. de oblig. soluendi debitum artic. 1. dis. final. 1. Viñ. de Sacram. n. 256. Fr. Emman. in summa rom. 1. cap. 243. nu. 2. Jacob. de Grassijs in decis. aureis par. 1. lib. 2. cap. 83. nu. 6. Nauar. in manu. cap. 16. num. 25. Viu. rom. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 16. num. 1. res. imò si maritus, pag. 754. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 64. artic. 1. dub. 2. concl. 1. Henric. in sum. lib. 11. c. 15. nu. 7. Aegid. de Sacram. & cons. rom. 2. disp. 34. nu. 221. D. Barbosa in emb. ff. sol. matrim. p. 2. nu. 28. Farin. in praxi crimina. par. 5. q. 143. n. 7. Valer. Reginal. in praxi fore. pariterat. lib. 31. nu. 234. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 24. nu. 17. Bonac. cod. tract. q. 4. p. unico 1. nu. 8.

3. Amplia, non solum in leproso, sed etiam in laborante morbo gallico, non enim tenetur ei sanus coniux cum periculo notabilis infectionis debitum reddere, ita Petr. de Ledesma d. artic. 1. dub. 2. Flam. de resignat. beneficiorum lib. 2. q. 6. nu. 29. Henric. d. nu. 7. D. Barbosa d. n. 28. Sanch. d. disp. 24. nu. 28. vbi extendit ad quemcumque morbum contagiosum, Bonac. d. nu. 8.
4. Limita, quando lepra Matrimonium præcessit, nec ab altero coniuge ignorata fuit, tunc enim tenetur reddere, quia per contractum Matrimonium scienter se ad hoc obligauit, ita Petr. de Ledesma d. dub. 2. concl. 2. Fr. Emman. d. cap. 243. nu. 2. in fin. Sanch. d. disp. 24. nu. 22. Bonac. d. nu. 8. validum enim est Matrimonium contractum cum leproso, quia licet periculum sit ægritudinis contrahenda in congregando nihilominus adest potentia congregandi, ita post Sanch. & Gutier. tenet Bonac. q. 3. p. unico 13. nu. 15. Limita etiam vbi sublatum periculum fuerit infectionis lepræ, vel morbi gallici, quamuis sit periculum infectionis in prole nascitura, ita Sanch. d. disp. 24. nu. 25. Rebell. de oblig. iustitia par. 2. lib. 2. q. 16. nu. 4. Bonac. d. p. unico 1. n. 9. An autem vbi infectionis periculum cessat, excuset à debito reddendo horror naturalis confurgens ex accessu ad coniugem lepra, vel alio morbo horrorem inferente infectum? Affirmatiue vbi vxor eo morbo laboraret, tantusq; horror effet in viro, vt virgam erigi, aptamq; copulæ reddi minime possit, respondet Sanch. d. disp. 24. nu. 23. 1.

6. Excepta causa fornicationis.

Dicit hic text. ob solam fornicationis causam, licitum esse diuortium ex testimonio Christi Domini Matth. 5. & 19. Veritas tamen Catholica in Concil. Trident. sess. 24. de reformat. Matrimon. can. 8. definit vt ob aliquas alias causas permittitur esse diuortium quoad thorum, seu quoad cohabitationem, ad certum incertumq; tempus; vnde multipliciter solent declarare DD. prædicta huius tex. verba, vt videre est apud Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 15. nu. 2. Quidam dicunt distinctionem illā exceptum non firmare regulam in contrariū circa casus alibi exceptos in Iure, vt late Euerard. in suis topicis Iuris, loco ab exceptum ad reg. num. 5. Alij vero respondent solam fornicationem carnalem esse causam perpetuæ dimissionis, & diuortij absoluti, de quibus Christus loquebatur (diuortium enim non est verum, nisi quod animo conditū dicitur perpetuæ separationis sic Ladinio 3. ff. de diuortijs) at propter alia crimina non est licita separatio nisi dum ea durant, si enim cōiux scius sit, aut ad peccandum allicitat coniugem, quare ob causam hic diuertat, cessante frivritia, & inductione instauratur Matrimonij. Sed Bellarm. lib. 1. de Matrim. cap. 14. vers. docendum est. Maldonad. d. cap. 5. Matth. nu. 32. Valent. in suis contrarijs lib. vnico de indissolubilitate Matrimonij cap. 6. asserunt bifarie intelligi posse vt coniux

coniux à coniuge dimitti valeat: Priori modo quatenus coniux est, id est in aut causa dimissionis sit petita ex ipsamet coniugij natura, itaq; propria, & peculiaris ratio folius Matrimonij, & hoc modo sola fornicatio carnalis est causa diuortij, & sic locutus est Christus de causa diuortij, sola enim fornicatio carnalis fidei coniugalis, & substantie ipsius Matrimonij opponitur. Posteriori modo, vt persona quidam est, cuius consortium contingit alteri esse perniciosum, sicut etiam posset accidere inter alias personas summi habitantes, & hoc modo multae alie cause possent accidere propter quas Ius Diuini naturale causa incolumitatis corporis, vel anime à coniuge discedere concedit.

- 7 Hinc inferatur ratio cur ob fornicationem concedatur diuortium perpetuum, & ob alias vero causas solummodo ad tempus, quo durat, quia causa in fornicatione est ex ipsa coniugij natura, eo quod fides promissa violata est, cum hæc sit perpetua, ita & dimissio, ceteræ autem cause ex natura ipsius coniugij non sunt perpetuæ, ac proinde tantum dum ipse permanent, permittitur diuortium, dicit ergo in hoc tex. alij non esse lepra, non autem non licere ad tempus durationis morbi diuertere, debitumque negare.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Sponsus non tenetur contrahere Matrimonium cum sponsa, quæ post sponsalia incedit in lepra.

Cap. Litteras III. & fin.

Vrbani. 14.

- 1 Vper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationib. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 59. Alagona. in compend. Iuris Canonici pag. 581. refertur ab Anton. August. rollat. 1. Decretal. lib. 4. tit. 8. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 50. cap. 63.
2 Probat hic tex. sponsum non teneri contrahere Matrimonium cum sponsa, quæ post sponsalia incidit in lepra, idem dicendum est de quolibet morbo contagioso superuenienti alteri sponso, vt si habeat morbum Gallicum, idem de graui infirmitate superuenienti incurabili, vt epilepsia, & de quibus omnibus vide Nauar. in man. cap. 81. num. 27. vers. 8. Sanchez. de Matrim. lib. 1. diff. 57. Gutierrez. cod. cap. 32. m. 3. Bonacinum cod. tract. q. 1. pun. 8. nu. 9. Aegid. de Sacram. & cons. tom. 2. diffini. 23. dub. 8. nu. 66.

& 67. Card. Tusch. tom. 3. concl. 126. num. 6. Molin. de Iustis. tract. 2. diff. 292. num. 4. & 5. Valer. Reginal. in praxi fori pœnitentialis lib. 31. m. 263. Seraphin. decis. 112. nu. 8. Aloyf. Ricc. in praxi fori Eccllesiæ. resol. 207. nu. sine.

De Coniugio seruorum.
Tit. IX.

SVper hunc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo. Durand. in speculo iuris canonici lib. 31. m. 263. Seraphin. decis. 112. nu. 8. Aloyf. Ricc. in praxi fori Eccllesiæ. resol. 207. nu. sine.

De materia huius tit. vide Henric. in sum. lib. 11. cap. 10. Cozar. de spons. par. 2. cap. 3. & 7. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 23. Sanchez. de Matrim. lib. 7. diff. 191. & 20. Gutierrez. cod. tract. cap. 90. cum seqq. Bonac. cod. tract. q. 3. punct. 3. Aegid. de Sacram. & cons. tom. 2. diffini. 31. dub. 2.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Serui inuitis dominis possunt licite Matrimonio copulari.
3 Seruus Matrimonio coniunctum an liceat domino vendere in linguam provinciam ab empire transcendendam.
4 Seruus post contractum Matrimonium minime eximatur ab obsequijs consueti domino prestatis.
5 Obsequium dominis, et reddere vxori debitum quando simul non sunt, an potius faciendum sit coniugalis obligationi, quam domini obsequio remissione.

Cap. Dignum est. I. Adrian.

- 1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alexan. de Neuo. Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationib. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 59. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 581. refertur ab Anton. Augustin. rollat. 1. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 45. cap. 3.
2 Probat hic tex. posse seruos inuitis dominis licite Matrimonio copulari, ita l. 1. tit. 5. par. 4. Valasc. de Iure emphyteut. q. 37. nu. 4. & 5. Henric. in summa lib. 11. c. 10. m. 4. in med. Azor. in lib. moral. par. 2. lib. 2. cap. 38. q. 4. Cened. ad Decretal. collect. 88. nu. 1. Flores ad Gam. Luffi. decis.

Cap. Proposuit. II. *Alex. iij.*

Arif. 143. vbi etiam quod potest maritus acco-
sare uxorem seruam . Sanch. *de Matrim. lib. 7.*
diffut. 22. Gutier. *cod. trail. cap. 92.* Bonac. *cod.*
trail. q. 3. punc. 3. nu. 7. vbi reddit rationem .
quia Matrimonium concessum fuit à iure natu-
rali , & Diuino in remedium concupiscentiæ , &
ad propagationem naturæ humanæ ; hoc autem
Ius non potest seruis à dominis auferri , imò gra-
uiter peccant domini contra iustitiam positique
impediendo seruos ne Matrimonium ineam , à ut
impediendo eorum maritale commercium post
contractum Matrimonium ; faciunt enim con-
tra Ius tributum illis à natura ; ita Gutier. *d.*
6. 92. n. 3. Sanch. *d. lib. 7. diff. 21.* Basil. Ponce. *de*
imped. Matrim. c. 23. §. 1. res. ex dictis colliguntur.

3. Vtrum autem domino liceat vendere seruam
Matrimonio coniunctam in longinquam pro-
uinciam ab empore transferendum (questio
est dubia , de qua vide Soc. *in 4. diff. 35. art. 4.*
Rebell. *de oblig. iustit. par. 2. lib. 3. q. 2. num. 10.*
Sanch. *d. lib. 7. diff. 20.* AZOR. *d. cap. 38. q. 6.*
remissive Gutier. *d. cap. 92. nu. 8.* Bonac. *d.*
pun. 3. nu. 9. Basil. Ponce. *d. §. 1. res. secundo col-*
ligitur ; quos nota ad gloss. infra verbo seruitia :

Notatur ad hoc

4. *Debita tamen, &c.* quod seruus post
contractum Matrimonium minime eximatur ab
obsequiis confectis domino præstandis , ideit
maximè confectis , vt explicant hic Hostien. *n. 9.*
super verbo confectis , Io. And. *n. 4.* Anton. *nu. 7.*
Anch. *n. 5.* & Alex. de Neuo *nu. 12.* quos refert
Sanch. *d. lib. 7. diff. 21. nu. 11.*

5. In gloss. [*Seruitia* .] In princ. disputat hæc
gloss. quando non simul fiant obsequium domini
, & credere vxori debitum , an potius sapendum
sit coniugali obligationi , quam domini obse-
quio , de quo vide Gregor. *l. 2. verbo de iu. seruo* ,
& verbo *enigma* *tit. 5. part. 4.* Petr. de Ledefina
de Matrimonio q. 52. art. 2. ad finem , AZOR. *d.*
cap. 38. q. 5. Sanch. *d. diff. 21. num. 12.* sum seqq.
Basil. Ponce. *d. §. 1. res. ex dictis colliguntur .*

S V M M A R I V M .

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes .
2. Error spondonem seruus reddit verum Matrimo-
nium , amplius multipliciter .
3. Error in seruente adscriptitia , vel originaria non
dirimit Matrimonium .
4. Seruitute ignarus coniux an possit propria aucto-
ritate quoad thorum recedere quando seruitutem
alterius detegerit , ostenditur .
5. Matrimonium quod liber contraxit cum serua igno-
rans seruam esse fit validum , si post cognitam
seruitutem habeat copulam cum ea , quid attento
Capitul. Trident. ostenditur .
6. Serua non potest transferre dominum dotes in mari-
tum sine consensu domini .
7. Matrimonium est nullum ex errore persona , aut
conditionis durante ipso errore .
8. Coniux dubius de seruitute alterius tenetur reddere
debitum .

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. In
Snoent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host.
Henr. Butr. Anch. Panor. Præp. Cened. collect. 8.
Alexand. de Neuo , Ximen. Toletan. in *con-*
cordantijs *varijsque Iuris cum legibus Castelle p.*
t. 6. 2. Viuian. in *causali lib. 4.* Iuris Pontifi-
cy pag. 60. Alagona in *compendio Iuris Canonice*
pag. 582. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1.
Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 2.

2. Probat hic text. errorem conditionis seruilis,
quando scilicet liber contrahit cum ancilla , vel
libera cum seruo , reddere ierum Matrimo-
nium , vide Victor. *de Sacram. nu. 251.* & relect. 1.
de Matrim. nu. 6. Henric. in *summ. lib. 11. cap. 10.*
nu. 3. Gutier. *de Matrim. cap. 90. nu. 16.* Rebell.
de oblig. iustitia par. 2. lib. 3. q. 3. fest. 12. Bonac.
de Matrim. q. 3. puncto 1. nu. 3. & 4. Basil. Ponce.
de imped. Matrim. cap. 23. §. 2. Sanch. *de Ma-*
trim. lib. 7. diff. 19. nu. 2. vbi nu. 3. ampliat etiam
seruitus ignorata non sit perpetua , sed pro
certo tempore concedatur , vt eo scilicet transa-
cto in pristinam redigatur seruitutem , & *nu. 4.*
ampliat etiam minime valere Matrimonium li-
beri cum ancilla statulibera , cui ex tempore
aliquo , vt abhinc biennio , concessa est libertas
ignorante libero eam conditionem seruilem ,
nisi modicum tempus deficiat , vt statulibera
plenam acquirat libertatem , tunc enim Matri-
monium valeret .

3. Limita in seruitute non vera , sed adscripti-
tia , vel originaria , cuius errorem non dirime-
re Matrimonium tenet post multos . quos refert
Sanch. *d. diff. 19. n. 9.* vbi *nu. 10.* resoluit etiam vale-
re Matrimonium cum liberta , idest cum ea , quæ
ancilla fuit , iam tamen libertate donata est .
4. Vtrum autem coniux seruitutis ignarus possit
propria auctoritate quoad thorum recedere
quando seruitutem alterius detegerit vide Sanch.
d. diff. 19. nu. 7. Basil. Ponce. *d. §. 2.* vbi re-
spondet recedere posse quoad thorum , & etiam
quoad habitationem , si scandalum ab sit , alias
necessarium esse Ecclesiæ iudicium ; quod si de-
fectus fuerit probationis tuta conscientia pote-
rit in partes longinquas recedere , vbi sine vilo
scandalo inire cum alio coniugia possit . Vtrum
vero validum sit Matrimonium contractum à
libero cum serua , quæ contrahendo fit libera ,
vt accidit quando dominus ducit seruam suam
in eum locum , in quo fit libera per huiusmodi
contractum , vide Couar. *de spons. p. 2. cap. 3.*
§. 7. num. 1. Siluest. *verbo Matrimonium 8. q. 2.*
Henric. *d. cap. 10. num. 4.* Emman. *Sâ verbo*
Matrimonium tit. de impedim. Matrim. num. 1. &
altos citatos à Bonacina *d. puncto 3. n. 3.*

5. *Carnaliter cognouit .* Notatur ad hoc
Matrimonium , quod liber contraxit cum serua nesciens
seruam esse , fit validum si post cognitam serui-
tutem habeat copulam cum ea : hodie vero
post

post Concil. Triden. *sess. 24. de reformat. Matrim.* cap. 1. cum præsumptus consensus non sufficiat ad Matrimonium inducendum, nisi post subla-
tent impedimentum nouis consensibus contra-
hentium interueniat coram Parocho & testibus,
esset huius tex. dispositio quoad hanc partem,
ita ut vir libere contrahens Matrimonium igno-
rante cum ancilla etiam postquam sibi con-
sulerit eam esse ancillam, & carnaliter ipsam
cognoscat, non est compellendus ut eam sicut
uxorem maritali affectione pertractet: vide
Cened. *ad Decretal. collecti.* 83. n. 2. & *practici*
quæst. lib. 1. q. 20. nu. 14. Aegid. d. disp. 31. n. 23.
Cutier. *de Matrim. cap. 90. nu. 9.* Bonacinum
d. puello 3. num. 6. Basil. Pong. *d. 9. 2. vers. sed*
queret aliquis

6 **Pro dote concessit.** Aduertit D. Bar-
bof. in 1. si cum
dotem 6. fin. nu. 10. ff. *Soluta Matrim.* quod ser-
ua non potest trāsferre dominium dotis in ma-
ritum sine consensu domini, & num. 11. quod
serua non competunt priuilegia dotis repeti-
tioni concessa, quia in serua cessat ratio l. 3. ff.
de primog. cred. cum ipsa non liberis sed seruus
procreet Reip.

7 In glos. [Auduit.] ibi (non enim eulibet reso-
ueri credere tenetur.) Notatur ad hoc quod quā-
do Matrimonium est nullum ex errore personæ
aut conditionis, durante eodem errore nun-
quam censetur ratificatum, nisi audita seruitute
eum probabili credulitate, ita Hostien. & In-
noc. *super illo verbo auduit.* Henric. num. 10. &
Anton. nu. 5. Siluest. *verbo Matrimonium 8. q. 1.*
disto 2. & alij, quos refert, & sequitur Sanchez
de Matrim. lib. 2. disp. 36. nu. 1. ubi etiam
tenet cum Alex. de Neuo hic nu. 9. minime ra-
tificari in foro conscientie, licet verisimiliter
credere debuerit si non credidit.

8 In eadem glos. ibi (nuncquid Ecclesia debet ei
precipere ut debitum reddat, &c.) Notatur ad
hoc quod coniux dubius de seruitute alterius
tenetur reddere debitum, sequuntur hic Io. And.
in fine. Butr. nu. 6. Anch. n. 6. Henric. n. 11. & 12.
Alex. de Neuo nu. 11. Siluest. *verbo Matrimo-*
nium 8. q. 3. disto 2. & 5. Petr. de Ledesma
de Matrim. q. 45. art. 1. dub. 2. ad 2. ultimam pri-
ma sententia. Sanchez lib. 2. disp. 43. nu. 5. cum
freq. ubi nu. 8. tenet istā sententiā esse probabi-
liorem, nepe coniugem in hoc dubio teneri re-
dendere debitū, etiam Iudæe non præcipiente, nec
sibi præiudicium inferre; quamvis cōcrarium,
imò non teneri hunc reddere etiam si Ecclesia
præcipiat, teneantur hic Abb. nu. 6. Præpos. nu. 10.
vers. vemo ad secundam. Gregor. l. 4. *verbo de partu*
rit. 5. part. 4. Couar. *de sponsal. par. 2. cap. 7. 6. 2.*
in fin. Nauar. *in cap. si quis autem, de pœnit. dist. 7.*
nu. 84. Henric. *in sum. lib. 11. cap. 10. n. 6.* & cap.
13. n. 7. Sayr. *in clari regu lib. 5. cap. 13. n. 40. in fine.*

SVM MARIVM.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 *Consuetudo legitime præscripta valet, ut filius non
matris, sed patris, aut vtriusque conditionem se-
quatur.*

3 *Matrimonium liberi cum ancilla ignorato errore
conditionis seruili valet si transierit decennium
ex quo illa ancilla est in libertatis possessione.*

4 *Mater in conditione de Iure Civile quoad seruitu-
tem sequuntur filij.*

Cap. Licet. III. Urban. iij.

1 Super hunc tex. scriperunt Abb. antiq. In-
noc. Collect. Zabarel. Io. And. Hosti. Hen-
rie. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de Neuo
Ximen. Tolet. *in concordantijs vtriusque Iuris*
eum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuia *in rationali*
lib. 4. Iuris Pontif. pag. 61. Alagona *in compendio*
Iuris Canonici pag. 383. refertur ab Anton. Au-
gust. *collecti. 3. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 3.*

2 Probat hic tex. valere consuetudinem, si ali-
cubi legitime præscripta sit, ut filius non ma-
tris, sed patris, aut vtriusque parentis seruitu-
tem sequatur, ita in præsentī docent Butr. nu. 3.
Abb. num. 2. Anch. num. 2. & Alexan. de Neuo
etiam nu. 2. Syluest. *verbo Matrimonium 8. q. 2.*
disto 8. Lancellot. *Institus. Iuris canon. lib. 2. tit.*
de nuptijs. 6. si quis tamen. verbo leges. Molina
de iustis. tract. 2. disp. 33. ad finem. Sanchez. *de*
Matrim. lib. 7. disp. 24. nu. 9.

3 **Elapso decennio.** monium liberi cum
ancilla ignorato errore conditionis seruili, si
transierit decennium ex quo illa ancilla est in
libertatis possessione, ut per Tiraq. *de præscript.*
9. 1. glos. 4. vers. 12. Sanchez *d. lib. 7. disp. 11.*
num. 6. ubi id verisimum dicit si ante Matrimo-
nium initum ancilla illa iam legitime præ-
scripserit libertatem, concurrentibus ad eam
præscriptionem requisitis; vnde valere Matrimo-
nium cum libera, idest cum ea, quæ ancil-
la fuit, iam tamen libertate donata est, tenent
Couar. *de sponsalibus par. 2. cap. 3. 6. 7. num. 1.*
vers. prima. Viual. *in candel. aureo, par. 1. de*
Matrim. num. 123. Henric. *in sum. lib. 11. c. 10.*
nu. 3. in commento. lit. N. Sanchez *d. disp. 19. nu. 10.*

4 In glos. [Secundum.] Notatur ad hoc quod
de Iure communi filij quoad seruitutem sequū-
tur matris conditionem, atque ita si mater an-
cilla sit filij sunt serui eius, cuius est mater: &
si mater sit libera, filij quoque liberi sunt eu-
iusque conditionis sit pater, ita pluribus ci-
tatis Iuribus resolunt Sanchez. *d. lib. 7. disp. 24.*
num. 5. Pieh. *de nobilitate communicatiua num. 12.*
vbi num. 93. dicit quod partus matrem potius
quam patrem sequitur, quia mater, quod atti-
net ad statum ingenuitatis, vel seruitutis, cau-
sam partui pluribus temporibus accommodari
potest in nascenda partui libertate, quam pa-
ter ipse, in quo vnicum tantum tempus nempe
generationis considerari poterat, quia illo solo
tempore pater est causa potentior, & effi-
cacia.

SVM:

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Legatus Papa potest indicare de causa Matrimonii.
- 3 Servitutis ignorantiam alleganti an incumbat onus probandi.
- 4 Ingenuus si ducat servam ignarus servitutis potest cognita servitute resistere, non autem serva.

Cap. Ad nostram. IV. et fin.

Innocen. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neco, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 61. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 583. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 7mo.

- 2 Apostolica Sedes Legatus, &c. Ergo Legatus Papae potest cognoscere de causa Matrimoniali, ut per Carset. in singul. Matrimonium temp. de iure.

- 3 Si consisterit quod miles ignoranter, &c. Notatur ad hoc quod alleganti ignorantiam servitutis incumbit onus probandi, ut tenet Henric. in summa lib. 11. cap. 10. nu. 5. Verum dicendum est coniugi servitutis conditionis incumbere onus probandi scientiam suae conditionis in altero, & ignorantiam liberi praesumi dum contrarium minime probatur, ita Host. hic nu. 3. Io. Andr. etiam nu. 3. Butri. nu. 6. Abb. nu. 6. Zabarel. in prin. oppos. 3. Alex. de Neco nu. 5. Prapof. nu. 4. quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 19. nu. 8.
- 4 In gloss. (Nec falso, vlt. jibi) (sed pame libera contraxit, &c.) Notatur ad hoc quod si ingenuus ducat servam ignarus servitutis, potest cognita servitute resistere, sed si serva velit inuito ingenuo resistere cogenda est ab Ecclesia stare Matrimonio, quia ipsa fuit in deceptionis culpa, sequitur Butr. hic in fin. Anch. num. 4. res. querit glossa. Panor. & Alexan. de Neco pariter in fine. Nauat. in manu. cap. 22. nu. 33. Henric. lib. 11. cap. 10. nu. 5. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 15. nu. 4. res. 5. vbi etiam resolvit decipientem teneri ante compulsionem Ecclesiae stare Matrimonio.

De Natis ex libero ventre.

Tit. X.

- 1 Super hunc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panor. Prapof. Alexan. de Neco, Durand. in breuario aucto Iuris

Canon. & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuat. citulorum Decretal. 10. de Londris in breuario Sanctorum Canonum, Petrus de Raucenna in compend. Iuris Canon. Martin. Mcfhart. in epitom. Decretal. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. German. in paratitulis ad quinque tit. Decretal.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ancilla etiam coniugata filium, quamvis patre habeat liberum, nascitur servus.
- 3 Filij quare sequantur servitutem matris ostenditur.
- 4 Partus ex ancilla, ut liber sit, sufficit matrem liberam esse tempore conceptionis, natiuitatis, aut medio.
- 5 Indi, & Aethiopes quomodo se possint in servitutem redigi, ostenditur.

Cap. Indecens. I. Greg.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Panor. Prapof. Casal. in annot. Alex. de Neco, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 62. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 583; refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 10. cap. 7mo, & ab Iuo. par. 16. cap. 73. defumitur ex D. Gregor. 1. lib. 2. epist. 53. registri.
- 2 Probat hic tex. quod filius ancillae etiam coniugatae quamvis patrem habeat liberum, & ingendum, nascitur servus, ut per Henric. in sum. lib. 11. cap. 20. n. 4. lit. E, nam filij sequuntur servitutem matris l. partum 7. C. de rei vend. ratio est secundum aliquos, quia mater grauida non est satis apta obsequijs domini sui, & pariendo subit periculum mortis, ergo aequitas postulat ut domini, qui priuantur obsequijs, & subeant periculum damni, & incommodi, sentiant commodum ex partu illius, iuxta illud axioma, qui sentit incommodum par est ut sentiat commodum, ita Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 24. num. 5. Gutier. cod. tract.
- 4 cap. 93. nu. 3. sufficit tamen ut partus libertate gaudeat tempore conceptionis, aut natiuitatis, aut medio tempore matrem liberam esse, ita probat tex. in 5. sed, & si quis Infit. de ingenu. & servorum 5. res. ingenuus fuit ff. de statu homin. gloss. verbo deteriorum in cap. fin. 32. q. 4. Bonac. de Matrim. q. 3. puncto 3. n. 11. Sanch. d. disp. 24. nu. 10. vbi nu. 11. intelligit quando ex vi natalium, & status matris est futura soboles libera, aut servitutis subdita, & n. 16. resolvit questionem illam si tempore, quo mater se vendidit, vel a patre venundata praegrans esset, an factus sit liber?

- 5 Indecens esse credimus, &c. Indi, & Aethio.

pes, ut constat ex iis, qui à Lusitanis nostris, & Hispanis illuc nauigantibus capiuntur, & emuntur, si existant maiores viginti annorum possunt se ipsos sua sponte vendere, vel eorum parentes egestate oppressi valent etiam eos vendere, qui tunc ita serui facti possunt licite possideri, aliosq; vendi, si tamen fraude, vel dolo homines illi nigri capiuntur, aut vi abducantur, aut allecti, & seduci quibusdam iocalibus, & munusculis ad naues ducantur, tunc nec illi, qui capiunt, nec alij, qui ab eis illos emunt, nec etiam illi, qui modo eos possident tui sunt in conscientia, sed tenentur eos manumittere, & suæ libertati restituere, etiam si non possint pretium recuperare, vide Sot. lib. 4. de Iustitia, q. 2. art. 2. concl. 2. Petr. de Aragona, tract. de dominio, Nich. Salon. cod. tract. q. 3. art. 1. post concl. 4. Sayr. in clau. regia lib. 9. cap. 6. nn. 24. cum segg. Molina de Iustit. tract. 2. disp. 35. & seg. Reb. de oblig. Iustit. par. 2. lib. 18. q. 23. sect. 5. num. 30. cum segg.

De Cognatione spirituali. Tit. X I.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarl. Io. And. Anch. Butr. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Durand. in breuiario anteq. Iuris Canon. & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titulorum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canonum. Petrus de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martin. Mesnart. in epitome Decretal. Dan. Venator. in analyt. methodica Iuris Pontific. Goffr. & Hosti. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anast. Germ. in paratulis ad quinquelibras Decretal.

De materia huius tit. vide plures D.D. quos refert Cened. ad Decretum collect. 38. n. 3. quibus adde Ludouic. Bejam respons. casuum consuet. par. 1. casu 16. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 226. Iodoc. Cocc. in thesauro Catholico tom. 2. lib. 9. art. 13. Petr. de Lesdina in sum. tract. de Baptism. cap. 13. & tract. de Matrimo. cap. 17. Gallec. in speculo tract. de cognatione spirituali, Henric. in summa lib. 12. cap. 1. Aloyf. Ricc. in collect. descript. par. 4. collect. 1224. Sanch. de Matrim. lib. 7. dispus. 54. cum segg. Guirier. cod. tract. cap. 100. Bonac. cod. tract. quæst. 3. puncto 5. q. 2. Basil. Ponce. de imped. Matrim. cap. 24. Reb. de oblig. iust. par. 2. lib. 3. quæst. 6. Aegid. de Sacrament. & cons. tom. 2. disp. 32. num. 22. cum segg. Valer. Reginald. in praxi fori pænit. lib. 31. num. 148. plura tectigi in meo tract. de officio, & potestate Episcopi par. 2. allegat. 30. nn. 32. cum multis segg.

SVM MARI VM.

Doctores refringantur super hunc tex. scribentes.

- 2 Confraternitas, paternitas, & compaternitas indirecta subacta est per Concil. Trident.
- 3 Cognatio spiritualis inter ipsosmet paternos non contrahitur.
- 4 Vir, & vxor suscipientes alium puerum in baptismo, vel Confirmatione non peccant.
- 5 Consuetudo circa validitatem Matrimony an valeat, ostenditur.

Cap. Vtrum. I. Alex. ij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarl. Io. And. Host. Hænr. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alexan. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. trinitate Iuris cum legibus Casella par. 1. & 2. Viuijan. in rationali lib. 4. Iuris Pontific. pag. 62. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 581. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 32. cap. 1.

Extitit olim grauis dubitatio vtrum omnes fratres baptizati confratres essent omnium filiorum eorum, qui susceperant, compatram, & commatrumque? nonnulli omnium, alij eorum, qui prius suscepti essent, alij eorum, qui postea, ac iuxta hanc opinionum diuerentiam, intelligendi sunt tex. in cap. super quibus, & in cap. post susceptam 30. quæst. 3. quos legitime ad concordiam reducit tex. in præsent. quatenus dicit primum canonem tex. scilicet in d. cap. post susceptam, esse correctum per illud posterius in d. cap. super quibus, per quod statuitur ut siue, ante, siue post compaternitatem geniti sint, & simul possint coniungi excepta illa persona duntaxat, per quam peruenit effectus ad compaternitatem; sed tandem Concil. Trident. magno Ecclesie bono celebratum sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 7. substatuit confraternitatem omnem, item & paternitatem, ac compaternitatem indirectam, sequentibus verbis: Vrgs tantum siue vir, siue mulier iuxta Sacrorum Canonum instituta, vel ad summum vnus, & vnus baptizatum de baptismo suscipiant, inter quos, ac baptizatum ipsum, & illius patrem, ac matrem, necnon inter baptizatum, & baptizantem, baptizatiq; patrem, & matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur. Vnde ex prædicto Concil. Trident. decreto iam colligitur cognationem spirituales à viro contractam non transmissi ad vxorem, nec e contra, vt resoluunt Tolet. in sum. lib. 7. cap. 4. num. 5. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 226. num. 1. Martien. in rub. tit. 1. gloss. lib. 168. lib. 3. noua recopil. Petr. de Ledel. de Matrimo. q. 56. art. 3. Vers. conclusio sit, & in sum. par. 1. tract. de sacram. Matrimo. cap. 17. concl. 6. dub. 5. Henric. in sum. lib. 12. cap. 11. q. 2. Sanch. de Matrimo. lib. 7. disp. 54. nn. 11. Aegid. de Sacram. & cons. tom. 2. disp. 32. nn. 24. Vers. inter feminam, Valer. Reginald. in praxi fori pænit. lib. 31. nn. 149. Armandar. in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 4. tit. 25. l. 2. de Matrimo. in declarat. nn. 84.

Secundò colligitur huiusmodi cognationem inter ipsosmet patrinos non contrahi ut ait Pius V. in sua Bulla, quæ incip. Cum illius vicem, tenent Fr. Emman. & Soar. citatis locis. Sanch. d. lib. 7. disp. 54. n. 12. Bonacina de Matr. c. 9. 3. puncto 5. 2. m. 6. Reginald. d. lib. 31. n. 190. Armendar. n. 84. Et ita virum, & uxorem minime peccare suscipientes alienum puerum in baptismo, vel Confirmatione resolvunt Nauar. in man. cap. 33. n. 39. Armend. d. n. 84. Sanch. d. lib. 7. disp. 57. n. 5. Bonacina d. 5. 2. n. 5.

Nisi consuetudo Ecclesie, &c.

Notatur ad hoc quod valet consuetudo circa validitatem Matrimonij, vt per Palat. in repet. cap. per. vestis de donat. inter virum & uxorem. notab. 3. 4. 3. m. 15. res. nec videtur. Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 4. n. 11. vbi resoluit consuetudine legitime præscriptam, ac rationi consonam, qualis petatur in cap. fin. de consuet. ad legem statuendam, & statutum derogandam, vires habere inducendi nouum impedimentum dirimēs, ac subinde Matrimonium aduersus eam consuetudinem in tutum esse nullum, idq; sola consuetudine posse absque scandalo, & adimulco alterius Iuris, additq; idem Sanch. tex. in præfenti quatenus exprimit, vt talis sit consuetudo, quæ scandalum genere, non censi reſtrictionem consuetudinis contra reg. generaliter traditam in d. cap. fin. sed potius etic declarationem conditionum consuetudinis, quæ petuntur d. cap. fin. nempe vt sit rationi consentanea, & legitime præscripta; si enim eas conditiones habeat eius violatio suape natura scandalum generabit; atque ita sensus est, non sit consuetudo contra rationem, nec denuo introducta, sed talis ac tam diuturna, vt eius violatio iure optimo scandali oriri anſam præbeat, quicquid aliter intelligat Baſil. Ponci. de imped. Matr. cap. 1. 6. 2.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super huiusmodi solubentes.
- 2 Doctores quando in aliquo articulo sunt varij sequenda est opinio auctoritatis, & rationalis.
- 3 Baptizans scienter committit extra necessitatem, aut tenetur in Baptismo vel Confirmatione communem filium, aut alteri coniugij, tenetur debitu reddere, priuatur tamen potestate illud exigendi.
- 4 Cognationem spirituales non contrahit leuans per errorem filium Petri existimans se filium Pauli leuare.
- 5 Ignorantia facti quando in hoc excuset, ostenditur.
- 6 Delictum eorum, quæ facti sunt in ignorantia, sine etia facti ignorantia quicquid admissi sunt, lenius puniuntur.
- 7 Ignorantia vincibilis culpabilis non excusat.

Cap. Si vir. II.

Super huiusmodi scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zubaref. Ioan. Andr. Hoff. Henric. Butt. Anch. Panorm. Propof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Virgili.

Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viulan. in rati. finali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 63. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 584. reſertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 11. cap. 1. & est post Conc. Lateranē sub Alex. III. per. 32. cap. 2.

Notatur ad hoc quod Humanus, &c. vbi doctores in aliquo articulo sunt varij sequenda est opinio humaniorum, idest rationalior, & æquior, vt per Corſet. in ſing. opinio.

Quia ex ignorantia, &c.

Notatur ad hoc quod coniux extra necessitatem ſcienter baptizans, aut tenens tanquam patrinus in Baptismo vel Confirmatione communem filium, aut alterius coniugij, tenetur debitu reddere, priuatur tamen potestate illud exigendi. gloſ. verbo nō fraudentur in cap. noſſe 30. q. 1. & in præfenti Hoff. m. 3. Henr. etiam m. 3. Butt. n. 6. Io. Andr. m. 5. Alex. de Neuo n. 8. Panor. n. 5. Nauar. in manu. cap. 33. n. 40. Fr. Emman. in ſum. tom. 1. c. 343. m. 106. Iacob de Graſſi. in deſ. auct. p. 2. lib. 1. cap. 5. m. 312. Viuald. in cand. auct. p. 1. tit. de Matr. n. 149. Matien. in rub. tit. 1. gloſ. 1. m. 143. lib. 5. nona recop. Henric. lib. 3. de Coſſum. c. 3. in ſum. & lib. 11. de Matr. c. 15. m. 11. Paul. Comitoli. reſponſ. moral. lib. 1. q. 137. late Sanch. de Matr. lib. 9. disp. 26. n. 7. vbi n. 8. reſoluit coniugem non ſolum ex certa ſcientia, ſed etiam ex malitia, atque in Matrimonij fraudem baptizantem, aut tenentem communem filium, aut alterius coniugij, teneri reddere non tamen poſſe petere inſtar illius, qui ſcienter fecit, & n. 10. dicit quod quamuis huiusmodi coniux debitu petere nequeat, non poteſt tamen excludi domo, & cura alterius coniugis.

Notatur etiam ad hoc quod per errorem leuans filium Petri existimans ſe filium Pauli leuare, non contrahit cognationem ſpiritualem, vt per Abb. b. n. 4. & Alex. de Neuo, n. 6. qui ex hoc tex. colligunt requiri ſcientiam, & animum ad contrahendam cognationem, ſequitur Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 98. n. 7. vbi n. 8. rogat an ſit credendum iuramento patrini reſtantis ſe non habuiſſe animum tenendi inſtar veri patrini.

Ex ignorantia, &c. Notatur ad hoc quod ignorantia facti, quatiſcunq; ſit, & quantuncunq; craſſa, modo nō ſit adeo craſſa vt ſit ingens temeritas ignorare, vel non ſit aſſectata, excuſat coniugem, qui aſſinitatem, aut cognationem ſpiritualem cum ſuo coniuge contrahit ne debiti petitione priuetur, ita Sanch. d. lib. 9. diſp. 32. n. 47.

Excusare videtur. Notatur ad hoc quod delictum eorum, quæ facti ſunt in ignorantia, ſine etiam facti ignorantia, non de indiſtria, aut doſoſe quicquid admiſerunt, aut non puniuntur, aut lenius puniri debent, vt per Titaci. de panis temper. cauſa 13. n. 1. cum ſeq.

In gloſ. [Si ex ignorantia,] ſibi (probabilis aliis non excuſaretur) ſi peccato] Virgo vincibilis & culpabilis ignorantia non excuſat, vt docent Petr. de Fij. Le.

Defensio de Matrim. q. 16. art. 1. dub. 4. Fr. Emman.
in sum. 10. 11. 12. 13. m. 10. Henric. lib. 3. de Conformat.
cap. 3. in fine. Sanch. d. lib. 9. disp. 32. nu. 44.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Coniunctio an efficiat sit ad reddendos quospiam habiles ad Matrimonium, qui iure Canonico inhabiles erant.
3. Papa potest inhabilitare personas Matrimonium contrahentes.
4. Vtini loci attenditur consuetudo.
5. Contractus simpliciter factus consistit celebratus secundum consuetudinem loci.

Cap. Super eo. III.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. 10. And. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantibus Versique Iuris cum legibus Castella p. 3. Viuian. in rationali lib. 4. Iur. Pontif. pag. 64. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 584. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 11. cap. 1.
2. Probare videtur tex. in praesenti consuetudinem efficacem esse ad reddendos quospiam habiles ad Matrimonium, qui iure Canonico inhabiles erant, quia quidem decisio aduersari videtur alteri in cap. quod super, in fine. vers. ne autem infra de consang. & affin. pro quorum iurium conciliatione maxime laborat Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 4. d. prae. & contra eum nouè conciliat Bail. Ponc. de imped. Matrimony. cap. 2. §. 2. qui in illis Iuribus conciliandis aliquatenus immorantur, & ideo vide apud eos.
3. Notatur communiter hic tex. ad hoc quod Papa potest inhabilitare personas ipsas Matrimonium contrahentes, quia illud nimum accedit humano potestati, ut per Cou. de sponsal. p. 2. cap. 6. §. 10. num. 17. ad fin. Matien. in rub. tit. 1. gloss. 1. num. 38. lib. 1. noua recap. D. Barbosa p. 2. rub. ff. de iur. iur. nu. 84.
4. In gloss. [Circumdiacentium,] ibi [Et ita] Notatur ad hoc quod loci vicini attenditur consuetudo, ut per Siliam. conf. 60. nu. 10. Bocer. decif. 263. nu. 9. Menoch. conf. 312. num. 23. & conf. 390. nu. 22. & conf. 395. nu. 9. & 10. Mascard. de prob. consil. 1413. nu. 12. Gam. Lusitan. decif. 16. nu. 6. & decif. 144. nu. 10. Valaf. consil. 41. nu. 48. & consil. 70. nu. 3. Cald. Recre. de potest. dign. cap. 13. ad fin. Bernard. Gekuz. ad prat. Com. Impri. lib. 2. voc. 36. num. 15. Capnil. Bocer. in sum. canonum. decif. tit. 14. n. 11.
5. Et contractus simpliciter celebratus consueque factus secundum consuetudinem loci Brunon. d. Sole in locis communibus verbo consuetudo 7. & quod consuetudo patris sit sequenda vide Molin. de primogen. lib. 1. cap. 11. nu. 1. Cald. Pot. circa de reuerent. emphiteusis q. 15. nu. 47.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Cognatio spiritualis contrahit à vero non transfunditur ad vxoem, nec è contra.
3. Matrimonium consummatum solum significat coniunctionem per quam Christus factus est caro caro cum Ecclesia per incarnationis mysterium.

Cap. Martinus. IV. Clem. iiij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocen. Zabarel. 10. And. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantibus Versique Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 65. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 584. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 4. ut. 6. cap. 1.
2. Probat hic tex. cognitionem spiritalem ab illo contractam totò quod aliquem baptizauerit, aut tenuerit in baptismo, vel Confirmatione transfundi ad vxoem, & è contra, eo quod sint vna caro. Sed Pius V. in quodam Mōra proprio, incipien. Cum illius vicem, edito de anno 1566. declarauit non transfundi cum Trident. Concil. sess. 24. de reform. Matrim. cap. 2. decidat cognitionem non contrahi ab alijs personis praeter ibi numeratas, inter quas non continetur vxoer patris, vel baptizantis, ita Nauar. in manu. cap. 23. nu. 39. Tolet. in instrum. Sacror. lib. 7. cap. 4. num. 5. Petrus de Ledesma. de Matrim. qu. 36. art. 3. Vers. conclusio fir. Henric. in sum. lib. 12. cap. 11. num. 2. Praxis Episcop. par. 1. verbo baptizatus §. 6. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 34. num. 11. & alij citati per me de officio, & potestate Episcop. par. 2. ab leg. 10. nu. 56.
3. Efficiantur per coniubium vna caro. Id est per carnalem copulam, ut gloss. exponit, quare solum Matrimonium consummatum significare eam coniunctionem per quam Christus factus est caro cum Ecclesia per incarnationis mysterium docet. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 13. nu. 1.
4. In gloss. [Cum quos] ibi [si vero] compaeruntur, &c. vide Ceval. commun. contra commun. qu. 371.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Catechizati cum catechizato contrahit cognitionem spiritalem impedientem quidem, sed non diuidentem Matrimonium. §. nu. 4.
3. Catechismi impedimentum est omnino sublatum per Censur. Trident.

Cap. Contracto. V.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs triuissq. Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 66. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 584. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 6. cap. 2.

2 Probat hic text. tenentem puerum in Catechismo contrahere cognationem spirituales, impudentem quidem, sed non dirimentem Matrimonium, ita Sanch. de Matrimon. lib. 7. disp. 10. cum sequentibus, Gutier. eodem tractat. cap. 84. nu. 2. cum seqq. Bonac. eod. tract. quest. 3. p. 14. nu. 6.

3 Difficultas est utrum hoc Catechismi impedimentum sit omnino sublatum per Concil. Trident. sess. 24. de reformat. Matrimon. cap. 2. in fine vers. omnibus inter alias personas, &c. in qua una sententia tenet adhuc manere, quam tueretur Nanar. in manual. cap. 22. nu. 72. Vgolus. de Matrimon. cap. 20. & alij plures, quos refert Sanch. d. disp. 10. num. 11. quibus adde Ludou. Bejam respons. cas. consens. par. 2. casu 16. vers. dubitatur. Verior tamen sententia est huiusmodi impedimentum catechismi esse per dictum Tridentini decretum omnino sublatum, eamque merito sustinent Petr. de Ledesma de Matrimon. quest. 56. art. 3. vers. in triuim expositionem, & in sum. par. 2. cap. 13. de baptismo. dub. 2. pag. 3. conclus. Henric. in sum. lib. 5. de baptismo cap. 15. num. 4. & cap. 18. nu. 2. in fine. & lib. 12. de Matrimon. cap. 2. nu. 1. plures quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 10. num. 12. quibus adde Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 31. num. 190. Rebelle. de oblig. Infit. par. 2. lib. 3. q. 18. num. 20. cum seqq. Aegidi. de Sacram. & cens. tom. 2. disp. 30. dub. 3. nu. 24. Gutier. de Matrimon. cap. 84. nu. 6.

4 In glos. [Vix contrahendo] ibi (Et ideo dico quod catechismus impedit, & dirimit.) Hanc glosam reprobat Beja d. cas. 16. vers. falsa est, dum habet illum, qui per totum catechismum tenet puellam inualidum contrahere Matrimonium si eam postea ducat, eo quod ex huiusmodi catechismo oriri videatur cognatio spiritualis impediens, & dirimens, sicut ex baptismo, & Confirmatione, argumento cas. si quis ex uno 30. q. 4. & cap. in catechismo de consecrat. disp. 4. quibus Iuribus illa tria æquiparantur. Dicit igitur Beja hanc glosæ opinionem falsam, quia sicut consanguinitas non nisi ex generatione carnali oritur, ita nec spiritualis filiationis, seu spiritualis cognatio censatur, nisi per generationem spirituales, & hæc cum non fiat alio modo, quam per Sacramentum Baptismi scilicet, per quem homo in vtero Ecclesiæ concipitur, quasi ab ipsa fouendus, vel Confirmationis, per quam homo quasi extra vete-

rum exponitur fide roboratus, vt publice Christi fidem tueatur; Catechismus autem nequam est Sacramentum, ideo per hunc cognatio spiritualis strictæ, & propriæ non contrahitur, quæ Matrimonium dirimat; Nec obstat quod in d. cap. in catechismo, & in d. cap. si quis, æquiparatur illa tria Catechismus, Baptismus, & Confirmatio: nam vt ex verbis satis apparet non fit ibi æquiparatio vniuoca, quasi quod eiusdem rationis, & efficaciz sit impedimentum ortum ex catechismo vt est illud, quod oritur ex baptismo, & Confirmatione, vt per se patet.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Cognatio spiritualis valida ad dirimendum Matrimonium iam contrahitum contrahitur inter patrem baptizati, & leuantem, seu tenentem baptizatum.

Cap. Veniens. VI. Innoc. iij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henr. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs triuissq. Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 67. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 584. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 8. c. 1.

2 Probat hic tex. inter patrem baptizati, & leuantem, seu tenentem baptizatum contrahi cognationem spirituales validam ad dirimendum Matrimonium iam contrahitum, concordat Concil. Trident. sess. 24. de reformat. Matrimon. cap. 2. vide Farin. in praxi crim. par. 5. q. 149. nu. 51. & alios relatos per me de officio & potest. Episcopi par. 2. alleg. 30. nu. 53. cum seqq.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Denuntiationes hodie quomodo fieri debeant, & que teneantur denunciare, ostenditur.

Cap. Tuos. VII.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs triuissq. Iuris cum legibus Castelle p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 67. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 584. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 8. c. 2.

2 **Debent Ecclesiæ illud nuntiare.**
Hodie per nouum Decretum Concilij Trident. sess. 24. de reformat. Matrimon. cap. 1. denunciationes fieri debent eorum, qui Matrimonium iungi volunt, vt si quis sciat inter eos aliquid impe-

dirimentum esse illud in medium proferat; & ita, qui nouit aliquid impedimentum inter volentes contrahere etiā occultum sit, & illud probare minime possit, sub peccato mort. illud tenetur nuntiare, Sanch. *de Matrim. lib. 3. disp. 13. num. 2.* Aegid. *de Sacram. tom. 2. disp. 27. dub. 7. nu. 61.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib. 31. num. 228.* Gutier. *de Matrim. cap. 59.* Bonacin. *cod. trall. q. 2. puncto 6. num. 20.* nisi cognouerit sub secreto, vel sit ad hoc occultum ut ipse solus nouerit, præcipue si nascitur ex infamia, aut peccato, Bonac. *d. puncto 6. nu. 10.* Basil. Ponci. *de impedi. Matrim. cap. 26. §. 4. vers. denique.*

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Baptizans in necessitate, an contrahat cognationem spirituales ostenditur.
3. Cognationem spirituales an contrahat tenens pœnit in Baptismo non solemniter celebrato, ostenditur.
4. Vicarius Episcopi de causa Matrimoniali cognoscere potest.

Cap. Ex litteris. VIII. & fin.

Greg. ix.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butri. Anch. Panor. Præpos. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 68. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 584.

2. *Qui Sacerdos extitit, &c.* Ex his colligunt aliqui laicum in necessitate baptizantem non contrahere cognationem spirituales, quasi illa non coneratur nisi ex baptismo solemniter à Sacerdote ministrato; sed dicendum prorsus est baptizantem etiam laicum in extremo necessitatis periculo contrahere cognationem spirituales perfectam subsequens Matrimonium dirimentem cum baptizato, eiusque parentibus: ita Couar. *de sponsa. par. 2. cap. 6. §. 4. nu. 4.* Greg. l. 1. verbo Clergo. tit. 7. par. 4. Galet. in trall. huius tit. cap. 11. num. 5. Viald. in candel. aur. par. 1. tit. de baptis. nu. 42. & tit. de Matrim. nu. 155. & 158. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 56. art. 1. dub. 3. Henriq. in sum. lib. 12. cap. 11. nu. 1. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 170. lib. 3. noua recap. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 236. nu. 2. concl. 3. & nu. 11. concl. 5. Basil. Ponci. *de impedi. Matrim. cap. 24. §. 4. vers. secundo.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. disp. 62. nu. 10.* ubi nu. 12. respondet in hoc text. narrati factum, nec vim efficit ad contrahendam cognationem spirituales in sacerdote ministro baptizantis.

3. Quæstio est dubia virum tenens pœnit in baptismo non solemniter ministrato contrahat cognationem spirituales? Vna sententia, quæ probabilis est, tenet hoc casum illam contrahi, quia in eo casu verum confert baptismum, ex quo confurgit cognatio spiritualis, quæ contrahit dirimit Matrimonium, ita Viald. *d. tit. de Matrim. num. 154.* Aegid. *de Sacram. & cens. tom. 2. disp. 32. num. 39. conclus. 5.* ubi declarat si id faciat vel munus susceptoris obeat, secus si faceret vel pœnit commodius posset baptizari, Gutier. *de Matrim. cap. 100. num. 7.* Nauar. *in man. cap. 22. nu. 40.* sed probabilius est illam in hoc casu non contrahi à susceptore, prout docet Soar. 3. par. q. 67. art. 8. dub. Vltimo, Fr. Emman. *d. e. 226. nu. 2. concl. 2.* Sanch. *d. disp. 62. nu. 13.* & alij, quos refert, & sequitur Bonac. *de Matrim. q. 3. punct. 3. §. 2. nu. 11.*

4. *Sed cum idem officialis.* Ergo Episcopi Vicarius de causa Matrimoniali cognoscere potest, vt per Couar. *de spons. par. 2. cap. 8. §. 12. num. 1.* Gomez super Bullam Crucis & cap. 4. quest. 4. num. 28. Iacob. Sbroz. de vicario Episcopi lib. 1. quest. 44. in fin. Sanch. *de Matrim. lib. 3. disp. 29. nu. 28.* & alios plures, quos refert de officio, & potestat. Episcopi & ante ad sess. 24. de reform. Matrim. cap. 2. nu. 6.

De Cognatione legali. Tit. XII.

Super hunc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anchor. Butri. Panor. Præpos. Alexand. de Neuo, Durand. in breuaria suo aucto Iuris Canonici, & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Ranchin. in continuat. tit. colorum Decretal. Ioan. de Londris in breuario Sanctorum Canonum, Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canonici, Martin. Mesnard. in epistheme Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 547. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anasaf. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal.

De materia huius tit. vide Conar. *de sponsalib. par. 2. cap. 6. §. 5.* Viald. in candelabro tit. de cognat. legali num. 175. cum seqq. Emman. Sa in summa verbo Matrimonium ubi de impedim. dirim. num. 6. Greg. l. 7. per text. ibi tit. 7. par. 4. Henriq. in sum. lib. 12. cap. 12. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 57. artic. 2. plures, quos refert Cened. ad Decretum collect. 38. num. 5. quibus adde Sanch. *de Matrim. lib. 7. disp. 63.* Gutier. *cod. trall. cap. 102.* Bonacin. *cod. trall. q. 3. puncto 5. §. 3.* Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 31. nu. 158. cum seqq. Basil. Ponci. *de impedi. Matrim. cap. 25.* Aegid. *de Sacram. & cens. tom. 2. disp. 32. dub. 3. d. nu. 42.*

De eo, qui cognouit confang. vxor. &c. Tit. XIII. 67

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Cognatio legalis impedit, & dirimit Matrimonium inter adoptatum, & filios carnales adoptantis, quia tandem permanet quoad durat adoptio.
- 3 Cognationis legalis quos species sunt ostenditur, & nu. 4.
- 5 Adoptiva filia potest copulari filius illegitimus.

Cap. Si qua Vn. Nicol.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell Ioan Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq; Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 70. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 585. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. vnica.

2 Probat hic tex. cognationem legalem impedire, & dirimere Matrimonium inter adoptatum, & filios carnales adoptantis, ita in presenti Innoc. nu. vnica, Butr. nu. 6. Abb. num. 6. Anch. nu. 7. Alex. de Neuo nu. 12. Henric. u. 6. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 63. nu. 15. quibus adde Bonac. de Matrim. q. 3. punct. 5. 9. num. 5. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 25. vers. tertia: quæ cognatio legalis tandiū permanet, quamdiū durat adoptio, unde si moriatur pater, vel emancipetur carnalis, aut adoptivus filius, cessat hoc impedimentum, Sanch. d. disp. 63. nu. 24. Valer. Reginal. in practi furi potestatem lib. 31. nu. 163. Bonac. d. 9. 3. nu. 5. in fin. Basil. Ponci. d. vers. tertia, ibi, extinguatur autem adoptio, vel morte ciuili, vel naturali, vel emancipatione, vel si adoptivus contrahat incestuosas nuptias, vel si adoptatus fiat patritius, vel Episcopus, &c.

3 Vitra huiusmodi adoptionis transuersalis speciem inter adoptatum, & filios carnales adoptantis, de qua agit tex. in presenti, sunt & aliz duæ species cognationis legalis; Prima est recta inter adoptantē & adoptatum, & descēdētes adoptati, quæ perseverat vsque ad quartum gradum, Nauar. in manu. cap. 22. nu. 45. Tolet. in instrum. Sacrad. lib. 7. cap. 4. Bonac. d. 9. 3. nu. 5. vers. primo, vbi etiam dicit hanc cognationem inter has personas semper impedire, etiam si adoptio dissoluta fuerit Basil. Ponc. d. cap. 25. vers. sunt autem, & vers. ex dictis sequitur.

4 Altera species cognationis legalis est per modum cuiusdam affinitatis legalis inter adoptantē, & vxorem adoptati, & inter adoptatum, & vxorem adoptantis, & mensuratur gradibus affinitatis, ob reuerentiam, quæ parentibus naturalibus debetur, quæ quidem cognatio perpetuo dirimit, ac subinde non poterit etiam adoptione soluta adoptatus cum vxore adoptantis, nec adoptans cum vxore adoptati Matrimonium inire, ita Bonac. d. 9. 3. nu. 5. vers. secundo,

Sanch. d. disp. 63. nu. 24. vbi nu. 26. resoluit inter adoptantē, & filij adoptiui parentes nullā contrahi cognationem, ac proinde posse inter illos consistere Matrimonium, quia nullo iure cauetur eam contrahi, & nu. 27. similiter tenet integrum esse filijs legitimis contrahere cum adoptiuis Matrimonium, post parentis adoptantis obitum, & nu. 29. tenet eam alijs, quos citat posse inire Matrimonium filios duorum fratrum adoptiuorum, & nu. 35. pariter dicit nullam cognationem contrahi, & sic posse consistere Matrimonium inter patrem adoptantem, & filiam filiz adoptive.

5 In glos. [Quamdiū,] ibi (sic etiam potest dici quod filius illegitimus potest copulari filia adoptiva, quia illegitimus non est in potestate patris) Vide Couar. de spons. par. 2. cap. 6. 9. 5. ad fin. Tolet. d. cap. 10. nu. 7. Henric. in sum. lib. 12. cap. 12. nu. 3. in fin. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 57. art. 3. dub. 1. Matien. in rub. tit. 1. glos. 1. nu. 172. lib. 5. noua reopoli, Sanch. d. disp. 63. num. 30. cum seqq. Bonac. d. 9. 3. nu. 8. Basil. Ponc. d. 25. in fin.

De eo, qui cognouit confanguineam vxoris iux. Tit. XIII.

1 Super hanc rub. scripserunt Zabarell. Io. Andr. Anchar. Butr. Panor. Casal. in annor. Prapof. Alex. de Neno, Durand. in breuiar. Iuris Canon. & in spec. Iur. sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in contru. titulum Decretal. Io. de Londris in breuiar. sanctorum Canonum, Petrus de Ranaia in compend. Iur. Canon. Martin. Mesnard. in epist. Decret. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. d. pag. 549. Gottfr. & Holtien. in sum. breuiar. tit. Alex. Cassan. & Anastaf. Germon. in paratilis ad quinque lib. Decretal. De poena incestus agit apud Lusitanos Ordinatio Regia lib. 5. tit. 17. & apud Castellanos tit. 18. parti. 7. & l. 7. tit. 20. lib. 8. noua reopoli, Vella de delictis cap. 17. Clar. lib. 5. 9. incestus, Perez. l. 4. tit. 15. lib. 8. Ordinem. Pradilla in summa legum poenal. p. 1. cap. 8. Azor. in spec. moral. p. 3. lib. 3. cap. 9. & 10. Sayr. in clari reg. lib. 8. cap. 4. d. princ. Farin. in practi crim. 4. 149.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Incestus commissus à viro cum consanguineis sue vxoris impedit, non tamen dirimit Matrimonium.
- 3 Coniugatus non potest à suo coniuge, cuius consanguineam, vel affinem cognouit, amplius debere potest.
- 4 Incestus cum consanguineis vxoris impedit Matrimonium quando scilicet admixtus fuit.

Cap.

Cap. Si quis. I.

¹ S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantys versisque Iuris cum legibus Castella p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 71. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 385. refertur ab Anton. August. collett. 1. Decretal. lib. 4. tit. 13. cap. 1. & à Buechard. lib. 19. Decretorum cap. 3. tit. de fornicat. 2. vers. scilicet fornicationem cum filiastra tua. &c.

² Probat hic tex. incestum commissum à viro cum consanguineis suæ uxoris impedire, non tamen ditimere Matrimonium, vide Gutier. de Matrim. cap. 87. à prime. Sanch. eod. tract. lib. 7. disp. 15. n. 3. vbi n. 3. notat ex hoc tex. non solum ipsi coniugibus huiusmodi incestus reis interdicti alius Matrimonium, sed etiam illis consanguineis coniugis cum quibus alter cõiux incestum admisit, & n. 6. resoluit quod copula habita cū consanguineis sponsæ de præsentī ante Matrimonium consummatam præstat impedimentum perpetuum Matrimonio alij contrahendo, sicut si fuisset copula habita cum consanguineis coniugis cognatis, & ita accedenti ad consanguineam sponsæ de præsentī ante Matrimonij consummationem interdicti petitionem debiti tenet Couar. de spons. p. 2. cap. 7. §. 2. n. 6. Viuald. in candel. aur. p. 1. tit. de Matrim. n. 207. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 35. art. 6. dub. 4. quod monet circa tertium statum affinitatis, Gutier. canon. lib. 1. cap. 23. n. 15.

³ Nec à matre debitum petere.

Notatur ad hoc quod coniugatis non potest à suo coniuge, cuius consanguineam, vel affinem cognouit, amplius debetum petere: vide Menoch. de arbit. casu 502. n. 89. Farin. in praxi crim. p. 5. q. 149. n. 39. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 27. n. 1. Bonac. eod. tract. q. 3. puncto 16. n. 10.

⁴ **Scienter.** Notatur ad hoc quod incestus cum consanguineis uxoris impedit Matrimonium quando scienter admissus est, vide Gutier. d. cap. 87. n. 11. Sanch. d. disp. 15. n. 9. vbi n. 11. etiam petit quod sit copula consummatus, & vide eundem Sanch. d. lib. 9. disp. 32. n. 43. & n. 47.

⁵ In glos. [Copulare] ibi (propter incestum) Notatur ad hoc quod interdictum petendi debitum de quo in præsentī, consurgit ex peccato incestus vide Petr. de Ledesma d. art. 6. dub. 5. vers. in huius rei expositionem, Iacob de Grassis in decis. aureis p. 1. lib. 2. c. 81. n. 4. Sanch. d. lib. 9. disp. 27. n. 13.

S V M M A R I V M.

- ¹ Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- ² Episcopus potest dispensare in impedimentis impedimentis, non tamen dirimentibus Matrimonium.
- ³ Incestum committitur, etiam si sit inuentus, non licet debitum coniugale exigere.

j. Cap. Veniens. II. Alex. iij.

¹ S Vper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panorm. Prapof. Alexand. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantys versisque Iuris cum legibus Castella p. 2. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 72. Alag. in compendio Iuris Canonici pag. 385. refertur ab Anton. August. collett. 1. Decretal. lib. 4. tit. 13. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. p. 12. cap. 4.

² **Poterit ex dispensatione.** Ergo Episcopus potest dispensare in impedimentis impedimentis, non tamen dirimentibus Matrimonium, vide Ngoli. de potestate Episcopi cap. 60. §. 3. Henric. in sum. lib. 12. cap. 2. n. 2. vers. secundo. Gutier. canon. lib. 1. cap. 23. à n. 10. Bonac. de Matrim. q. 3. punct. 15. n. 3. Sanch. eod. tract. lib. 7. disp. 17. n. 15. quos refero de officio, & potestate Episcopi p. 2. alleg. 35. n. 2. vbi numeris seqq. quando Episcopus potest dispensare in impedimento dirimente Matrimonium, de quo etiam Aloyf. Ricci. in praxi resol. 218. in 2. edit.

³ In glos. [Ex dispensatione.] Notatur ad hoc quod committens incestum, si sit iuuenis, non ex hoc ei licebit debitum coniugale exigere, vel uxore mortua cum alia de nouo contrahere absque dispensatione, quamuis iuuentus iusta causa sit ad illam facilius impetrandam, ut per Gutier. canonice. lib. 1. cap. 23. n. 7.

⁴ In glos. [Matrem sponsæ] ibi (de futuro) Vnde hunc tex. intelligunt de sponsalibus de futuro citati à Sanch. d. lib. 7. cap. 15. num. 5. & Gutier. de Matrim. cap. 87. n. 7.

S V M M A R I V M.

- ¹ Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- ² Confessio versuq. vel alterius sponsi an sufficienter probet impedimentum, commissum.
- ³ Impedimentum ne Matrimonium contrahatur plene probatur vnicuique teste.

Cap. De illo. III.

¹ S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alexand. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantys versisque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 73. Alag. in compendio Iuris Canonici pag. 386. refertur ab Anton. August. collett. 1. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 2.

² **Se proposuit cognouisse.** Vtrum cõiugis vel alterius sponsi quod impedimentum subit sufficiet illud probet, vide Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 72. vbi disp. 71. disputat qualis probatio plena ac sufficiens sit impedimenti Matrimonij.

De eo, qui cognouit consang. vxor. &c. Tit. XIII. 69

1. Aut idoneis testibus comprobatus.

Impedimentum tamen ne Matrimonium contrahatur plene probatur unico teste, vt per Sanch. *disput. 7. c. p. r. Cardos. in praxi iudicum verbo testis num. 43. Farin. in praxi crim. part. 2. quest. 63. num. 48.*

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc test. scribentes.
2. Incestus commissus cum consanguineis vxoris defuncti.
3. Et an praeter impedimentum, ostenditur.
4. Dicitur, videlicet, qd sua natura praecedentium declaratoria, & simul restrictiva.
5. Contra qui affinitatem, aut cognationem contraxit, non potest reddere debitum aliter quous ex lege iustitia reddere non adstringitur.
6. Impedimentum hoc an incurrat si vxor incestum committit cum consanguineis viro, ostenditur.
7. Incestus Matrimonium contrahere non debet, si tamens contrahat, & tunc tenetur vxoris debitum reddere, non tamen potest exigere.

Cap. Transmissae. IV. Celest. 19.

1. Super hunc text. scripserunt Abbas antiqui hoc. Colled. Zabarello. And. Hest. Henric. Buar. Anch. Prior. Preposit. Catal. in comp. Alex. de Neuo. Aimen Toletan. in concordantia. *Verba illi sunt cum legibus Castellae p. 1. & 2. N. in praxi iudiciali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 73. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 386. referunt ab Anton. Augult. collat. 2. de testib. lib. 4. tit. 3. cap. 5.*

2. **Vxore sua defuncta.** Etiam mortuo, incestus commissus cum consanguineis coniugis defunctae praestabit hoc impedimentum, ita Gaeta in repp. cap. ad l. i. i. i. 30. g. 1. 4. 4. m. 293. Sanch. *de testib. lib. 4. tit. 3. cap. 5. 10. statim in princ. & alios quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 15. m. 12. Quamuis incestum mortuo iam coniuge perpetratum impedimentum non praestare aetolozane Vega in sum. tom. 2. cap. 3. inf. 2. Viual. in cadel. aur. de Sacram. p. 1. tit. de Matrim. a. 96. Henricus in sum. lib. 4. cap. 2. m. 12.*

3. **Fulam eius, &c.** cum, propria consanguinea huius incestus, vide Censu. cum contra. *ad quoniam p. 3. Sayr. in claus. Regia lib. 3. cap. 8. m. 10. vbi negativae respondet.*

4. **Videlicet propriam.** delictum, et sua natura praecedentium declarativa, & simul restrictiva docet Matrim. de ordine indic. p. 1. q. 1. *affinitas videtur aggruata in 1. 15. de nec. cons. c. 1. 2. 3. 7. Sanch. in praxi 1. m. 12. & de test. lib. 4. tit. 3. de de alim. tit. 1. p. 1. m. 100. Cels. Per dicitur respond. emph. 1. g. 11. m. 19. Supp. Gr. p. 1. de testib. a. de test. 44. m. 7. Cered. in test. & remota. q. 1. de testib. p. 1. Farin. p. 4. conf. 95. m. 6.*

5. Non cognoscat eam.

Notatur ad hoc quod ipse coniux, qui affinitatem aut cognationem contraxit non potest reddere debitum alteri quous ex lege iustitia reddere non adstringitur, ita Siluest. *Matrimonium 2. q. 15. disto Sanch. lib. 9. disp. 6. m. 14. vbi ponderat solum incestuosus, de quo agit hic tex. concedi facultatem accordandi ad vxorem, quando legitime fuerit exactus: additq. hoc importare ea verba huius tex. (non. sine graui cordis dolore accedat) idest roctus lege iustitia, ne innocentem suo iure priuet.*

6. Vtrum vero id impedimentum incurrat si contra vxor incestum committat cum consanguineis viro; in quo dubio, licet nullus loquatur tex. in hoc tit. cum de solo viro cognoscente vxoris consanguinitatem sermo sit, idem prorsus dicendum puto de vxore incestuosa, quod nequeat scilicet petere debitum a viro, sunt enim correlatiua, & militat eadem ratio in vtroque. Sanch. *en. d. cap. 10. statim in princ. Viual. in sum. vbi de Matrim. m. 188. Gutier. canon. lib. 1. cap. 23. m. 5. & 21. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. m. 103. lib. 5. non re-ro. & alii, quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 15. m. 2.*

7. Postea aliam accipiens.

Notatur ad hoc quod incestuosus Matrimonium contrahere non debet, sed si contrahat tenet, & tunc debet vxori debitum reddere, non tamen potest exigere, ita Siluest. *verbo luxuria 2. q. disto 1. Couar. de spons. 2. cap. 7. 4. m. 6. Sanch. lib. 9. disp. 37. m. 3. vbi aduertit quod cum hoc sit poena Matrimonii inique contracti si consuetudine obtinuerit, ut incestuosus absque dispensatione ineat Matrimonium, cum iam culpa cessauerit, cessabit quoque poena. Quamobrem hodie nulla est culpa petere debitum, eo quod propter consuetudinem iam praescriptam culpa vacat Matrimonium cum eo impedimento ini-re, ut multis citatis Doctoribus probat idem Sanch. d. lib. 7. disp. 17. m. 8.*

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc test. scribentes.
2. Confessio sola coniugum non sufficit ad dissolvendu Matrimonium contractum.
3. Ritus assignatur cuius sit confessio coniugum afferentium Matrimonium esse contractum, & non contrahendum Matrimonium esse dissolvendum.
4. Confessio coniugum ad dissolvendum Matrimonium non statim etiam si conuenit tumor iuramentum.
5. Confessio coniugum statim quando solum agitur de separatione thori.
6. Affertioni contrahentium in praedictum consanguinitas non statim.
7. Confessio coniugum contractum Matrimonium probatur.

Cap. Super eo. V.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, & Collect. Zabarelli. Ioan. And. H. fl. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prap. Alex. in ann. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordan. & in quibusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. Viuian. in rationandi lib. 4. Iuris Pontif. pag. 75. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 586. & refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 7. cap. 4.

2 Probat hic tex. ad dirimendum Matrimonium iam contractum solum coniugum confessionem non sufficere etiam ambo conformes id confiterentur, ut per Dec. conf. 133. Con. de sponsalib. 1. cap. 4. §. 1. n. 3. & 4. Maluet. inter consilia Matrimonialia conf. 87. n. 2. Brunel. de prefumpt. lib. 3. pref. 1. n. 10. & de arbit. casu 103. n. 8. res. tertius casus, Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 15. n. 37. ubi n. 40.

3 & 41. querit cur stetur confessioni coniugum contentum Matrimonium esse contractum iuxta cap. attestaciones de dispensat. impuber. & minime stetur eorum confessioni aduersus Matrimonium contractum quoad dissoluendum, vel separandum, & responderi quia assertio coniugum pro Matrimonio deponentium est tota favorabilis, & contentibus, & Reip. cuius interest Matrimonium augeri, & liberis hominibus ciuitates repleti ad ea que omnes ind. 1. ff. soluto Matrimo. At confessio aduersus vinculum Matrimonium est omnino odiosa: primo quia presumitur collusio ut habet tex. in presenti: secundo quia confitentur de ea re, que in ipsorum potestate non sit ratione Sacramenti indissolubilis de quo ipsi disponere nequeunt ut per tex. in presenti aduertit Pacian. de probat. lib. 1. cap. 38. num. 17. tertio quia ea confessione bona Matrimonij, proles scilicet & alia omnia auferuntur.

4 Amplia primo principalis tex. conclusionem procedere etsi cum assertionem coniugum cōcurrat rumor viciniam, ut per Panorm. hic notab. 2. Brunel. de sponsal. lib. 1. cap. 29. n. 2. ad med. Franc. Molin. de comp. 14. n. 42. & probat tertium prefatus res. noster. Amplia secundo ut multo magis procedat in confessione coniugum assertentium valere Matrimonium præsens in praiudicium alterius, nisi nec huiusmodi assertioni in damnum primi Matrimonij statuit, ut per Panorm. hic n. 5. quoniam crederetur eorum testimonio in causa propria Con. 28. 1. n. 3. Menoch. de casu 103. n. 6. Brunel. de concla. 9. num. 4.

5 Limita primo quando solum agitur de separatione thori, nam eo casu statuit confessioni coniugum assertentis impedimentum contra se ipsum quemadmodum si mulier, vel vir se commississe adulterium faterentur ut ad inimicem fieret separatio, ita Panorm. hic n. 5. Rom. sing. 620. Menoch. de pref. 1. n. 11. & de casu 103. n. 7. Brunel. de

concl. 29. n. 2. Mascard. de concl. 103. 1. n. 33. Secundo limitatur quoties ageretur de dissolutione Matrimonij propter impedimentum consanguinitatis, nam eo casu confessioni coniugum illud assertentium cum ea concurreret fama, staretur & posset dissolui, dum ipsi cuperent impedimentum huiusmodi non reperiri, ut in Matrimonio contracto peristerent, ita Panorm. hic n. 6. ubi communē testatur Doctores sententiam, refert & sequitur Menoch. de casu 103. n. 9. etiam adijciat in hac specie plurimum iudicis arbitrio tribui debere propter periculum collusionis, & ante Panorm. hic etiam eiusdem fuisse sententiam Host. Innoc. Anch. Henric. & Ioan. Andr. quos refert, & sequitur Brunel. de concl. 29. n. 3. res. quarto & in eandem confendit Cou. de sponsal. 1. cap. 4. §. 1. n. 4. qui etiam plurimum iudicis arbitrio tribuit, sequitur Mascard. de concl. 103. n. 31.

6 **Cum & quandoque, &c.** Notatur ad hoc quod de simulatione non statuit assertio contrahentium in praiudicium consanguinei, ut per Tirac. de retract. ut. 2. §. 1. glof. 7. n. 47.

7 In glof. [Confessione], ibi (sed si confitetur pro Matrimonio contrahendo bene statuit confessioni) Notatur ad hoc quod contractus Matrimonij coniugum confessione probatur, ut per Menoch. de arbit. casu 103. num. 4. & de prefumpt. lib. 3. prefumpt. 1. num. 10. & 11. Mascard. de probat. concl. 1026. num. 1. Ceual. commun. contr. a commun. §. 449. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 15. num. 17.

S Y M M A R I U M

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Potestatem violentam cognita à consanguineis mariti nullius valere est.
- 3 Adortum non potest vir perire propter coniugium adulterium quando ab illo inuicta, & rationem protestatur est.
- 4 Debitum petere an possit valorate per vim cognita ab offine.
- 5 Copula cum femina inuita &c. sufficit ad contrahendum affinitatem.
- 6 Affinitatis impedimentum superueniens post contrahendum Matrimonium non impedit, nec dirimit illud quoad vinculum.
- 7 Sponsa sponsi concubitus pati non debet.
- 8 Adulterium coniugum committitur cum sponso de futuro.

Cap. Discretionem. VI. Inn. 14.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. & Coll. Zab. Io. And. Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Prap. Alex. de Neuo. Ximen. Tolet. in concord. & in quibusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. Viuian. in rationandi lib. 4. Iuris Pontif. pag. 76. Alagona in comp. Iuris Canonici pag. 586. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 9. c. 1.

De eo, qui cognouit consang. vxor. &c. Tit. XIII. 71

2 Cum adulterium ei non possit obijcere, &c. Notatur ad hoc quod si femina à consanguineo mariti violenter cognita sit nullius culpæ rea est, omnemque euadit penam, vt per Sanch. de *Matrim. lib. 7. disp. 15. n. 10.* vbi et resoluit mariti consanguineum, qui violenter cognouit eius vxorem tanquam veri incestus reum incurrere impedimentum contrahendi Matrimonium.

3 Qui eam adulterandam tradidit, &c. Notatur ad hoc quod diuortium non potest petere vir propter coniugis adulterium quando ab illo inuita, & renitens prostituta est, intelligendo verba tex. ibi (præsertim inuitam) vt tenet gloss. hic verbo præsertim, verum in hoc casu tenendum est sufficere vt de viri beneplacito vxor etiam volens committat adulterium, ne ob id à viro dimitti possit, ita contra gloss. tenent in præsentī Abb. *n. 8. Prapof. n. 5. & Alex. de Neuo n. 9.* Iacob de Grassis in *descri. auct. p. 2. lib. 2. cap. 12. n. 72. c. 3.* Henricus in *sum. lib. 12. cap. 17. num. 4.* Nauar. *sub tit. de spons. conf. 19. num. 3. in autq. & sub tit. de conuers. contugat. conf. 4.* Fr. Emman. in *sum. 10. 1. cap. 240. num. 3. in fin. Farin. in praxi crim. p. 5. q. 143. num. 25. & 26. Sanch. de *Matrim. lib. 10. disp. 5. num. 4.**

4 Vir prior cogatur redire ad ipsam. Ergo vxorata per vim cognita ab affine non impeditur potestate debitum petendi quia affinitas inique contracta et non officit coniugii, qui iniquitatis particeps minime fuit, vide tamen Petri de Ledesma de *Matrimonio q. 55. art. 6. diffinit. 5. concl. 1.* Henricus *d. lib. 12. cap. 2. num. 2. lit. I.* Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 31. n. 295.* Gutier. de *Matrim. cap. 87. n. 12.* Sanch. *cod. trañ. lib. 9. disp. 31. num. 1.* vbi etiam aduertit quod licet tex. hic loquatur quādo viri cōsensu vis ea vxori illata est, idem prorsus fuadet vbi absuit mariti consensus.

5 Eam licet inuitam cognouit. Notatur ad hoc quod copula cum femina inuita & coacta, ignorante, dormiente, ebria, & infana, cū satis sit ad generationem, sufficit ad contrahendam affinitatem, ita Sanch. *lib. 7. disp. 64. n. 17.* Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 31. n. 297.* Basil. Ponci. de *imped. Matrim. c. 38. §. 1. & alij citati per me de officio pœnit. Episc. p. 2. alleg. 51. n. 169.*

6 Affinitas, quæ post contractum, &c. Notatur ad hoc quod impedimentum affinitatis superueniens post contractum Matrimonium non impedit nec dirimit illud quoad vinculum, vt per Nanar. *conf. 43. n. 1. sub tit. de spons. in autq.*

7 Vel vxor virum, &c. Ergo sponſa, sponſi concubitus pati non debet, vt per Tiraz. de *spemariet. gloss. 2. n. 13.*

8 In gloss. [Reatum adulteri] ibi (*& est hoc notabile quod adulterium committitur cum sponsa non dum cognita à viro, &c.*) Hanc glossam & aliam similem verbo non admittere in cap. quomodo molli de in reur. approbat lateque defendit Sarmi. *select. lib. 1. cap. 5. à princip.* Contrarium tamen imo cū sponsa de futuro adulterium minime committi tenet plures, quos retuli ad gloss. non admittere, quibus adde prax. Episcop. p. 1. verbo adulterium, Dou Christoph. de Pace in *fiboly ad leges styli l. 72. n. 2.* Pradil. in *sum. legum pœnal. p. 1. cap. 9. n. 1. in fin.* Molin. de *Iust. rom. 4. trañ. 3. disp. 96. à n. 6.* Rebell. de *obligat. Iustitia p. 2. lib. 4. q. 8. sect. 2.* Gutier. de *Matrim. cap. 1. à n. 16.*

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Affinitas an oriatur ex penetratione vasis feminei, absque seminis emissione, ostenditur.

Cap. Fraternitati. VII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostiens. Henric. Boieh. Butr. Ancharan. Panorm. Prapof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs, vtriusque Iuris cum legibus *Castelle par. 2. Viuzian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 76.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 586.* reſertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. *lib. 4. tit. 9. cap. 2.*

2 Extraordinaria libidine, &c. Notatur ad hoc quod ad contrahendam affinitatem sufficit imperfecta copula, penetratio scilicet vasis feminei absque seminis emissione, constat enim copulam carnalem extraordinaria libidine habitam cum puella septem amorū dirimere Matrimonium postea contractum cū consanguinea, ita Michael Medina *lib. 5. de sacramento boni nūm. continentia cap. 76.* Verum sine dubio tenendum est ex sola vasis feminei penetratione non emissio intra virili semine minime oriri affinitatem, vt tenent Soc. in *4. sent. dist. 42. q. vna. artic. 2. res. quod si obijciat, Henric. in sum. lib. 12. cap. 16. n. 1.* plures, quos refert, & sequitur Sanch. *lib. 7. disp. 64. n. 7. vbi n. 19.* cū Soto loco proxime citato responderet in hoc tex. impedimentum dirimens non esse inducū propter nūm. ad copulam, quasi ex illo oriatur affinitas, sed propter publicam honestatem ex ipsalibus de futuro, quæ hic præcellerant, ortam.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Affinitas contracta ob crimen incestus cōsummum affinem an prius incestuosum potestate contrahendi Matrimonium, ostenditur.
- 3 Dispensandum sacris est cum inuene ob incontinentiam periculum.

Cap. Ex litteris. VIII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Alexan. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. Et 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 76.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 587.* refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 3.
- 2 Probat hic tex. affinitatem contractam ob crimine incestus commissum cum affine priuare incestuosum facultate contrahendi Matrimonium, vt per Couar. de spons. p. 2. cap. 6. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 15. n. 3. qui disp. 17. n. 8. refert iam hodie nullius culpe reos esse, qui affectu hoc impedimento Matrimonium absque dispensatione inueunt.
- 3 *Præsertim si circa, &c.* Notatur ad hoc quod cum iuvene facilius est dispensandum ob incontinentiam & periculum, vt per Sanch. d. diffinit. 17. num. 12.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Consectudo cupidinis mater ac veneratorum ministra est.
- 3 Fornicarum consortium fugiendum est.
- 4 Malorum consortia bonos corrumpunt.
- 5 Consensus delictum in foro penitentiali anima in sui ipsius statum præiudicium.

ij. Cap. Veniens. IX.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castellæ* p. 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 77.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 587.* refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 9. cap. 4.
- 2 *Deinde ex conuersatione diuturna, &c.* Notatur ad hoc quod consuetudo cupidinis mater ac veneratorum ministra est, vt per Tiraq. l. 6. *conuivialis glos. l. p. 4. nu. 24.* Et fornicarum consortium quatenus à viris spiritualibus fugiendum exemplis confirmat consiliarius noster Emman. de Valle de consensu & incantat. sess. 3. cap. 3. n. 19. innoti nante fuerunt, qui diabolica suggestione incesta & stupra eximia mulierum conuersatione commiserunt Menoch. de præsumpt. lib. 5. præf. 17. nu. 9. Valer. Reginald. in *praxi fori penit. lib. 30. tract. 4. n. 18.* Vnde malorum consortia bonos corrumpere probat tex. in cap. super 28. q. 1. Camill. Bonell. ad Bellin. in *speculo Principum* lib. 11. c. 7. v. 10. l. 6. c. 7. v. 10. item Bartol. & Tiraq. l. 5. *conu. glos.*
- 3 Probat hic tex. coniugem incestuosum propter incestum commissum cum alterius coniu-

1. p. 5. num. 29. quia consuetudine mali facilius corrumpitur bonus quam boni familiaritate. emendetur malus S. Chrysost. in *Matth. & B. Ildor lib. 2. soliloq.* ante ignem, inquit, confites etiam si feruens sis, aliquando dissolueris, proximus periculo diu tutus non eris; per absconditatem cito peccat homo; sæpe familiaritas implicauit, sæpe occasio peccandi dedit; sæpe quod voluntas non potuit abscondit superauit; melius igitur est malorum habere odium, quam confortium; sicut bona multa habet communis vita sanctorum, sic plurima mala societas affert malorum.

Verum licet in presentia tua, &c.

Notatur ad hoc quod consenti delictum in foro penitentiali anime in sui ipsius statum præiudicium quoad penitentiam, vt per Hostien. Panorm. & ceteros Ordinarios in presenti. Jacob. a Can. inter consilia Matrim. conf. 19. n. 6. Brunel. de spons. lib. c. 29. n. 2. Mascard. de probat. concl. 1026. nu. 9. Ratio est quia agitur in hac specie de interiori anime foro, in quo soli consentis assertio iustatur, quia sua salutis nemo immemor præsumitur, & veritate exponere creditur, vt peccati iustam consequatur penitentiam & remissionem, glos. & Panorm. in cap. tunc nos sup. de spons. Cou. de spons. p. 1. cap. 4. l. 1. n. 9. Marcard. d. concl. 1026. num. 10. ad finem, quos alio, & longe plures congerit Menoch. de præsumpt. lib. 3. præf. 1. n. 29. Et generaliter affirmat Theologi credendum penitenti pro se, & contra se in foro conscientie, quemadmodum docet Nau. in man. cap. 17. n. 250. & latius in cap. pœnit. d. n. 1211. usque ad n. 174. de Pœnit. diff. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Incestuosus coniux propter incestum cum alterius coniugi consanguineo, vel consanguinea illi intra tres consummationes non potest debitum petere, tenetur tamen reddere.
- 3 Quanto consanguinitatis gradus debet persona carnaliter cognita à coniuge commissa. esse alteri coniugi, ut coniux ille incestuosus argatur à debiti petitione ostenditur.
- 4 Affinitas oritur ex copula illicita.

Cap. Tuæ fraternitatis. X.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castellæ* p. 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 77.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 587.* refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. sub tit. 10. de consanguin. & affinit. cap. 3.
- 2 Probat hic tex. coniugem incestuosum propter incestum commissum cum alterius coniu-

gis consanguineo, aut consanguinea a se intra-
vas consumationem non posse debitum petere, tene-
ri tamen reddere: ita post multos à se relatos
colligit Sanch. de Matrimon. lib. 9. disputat. 27.
num. 1. ubi num. 9. resoluit peccare mortaliter
huiusmodi incestuosum si absque dispensatione
debitum petat, quia contravenit præcepto Ec-
clesiæ in re gravi.

3 Quæstio est ad præsens institutum non con-
temnenda quoto consanguinitatis gradu debeat
persona carnaliter cognita à coniuge coniuncta
esse alteri coniugi, ut coniux ille incestuosus ar-
ceatur à debiti petitione? & quidè attentio iure
antiquo innere omnes, quotquot de hac re
disputant, unanimiter asserentes extendi eam
consanguinitatem usque ad quartum gradum asse-
risse Sanch. d. disputat. 28. num. 12. ubi num. 13.
controuertit quod dicendum sit a tunc decreto
Concil. Trident. sessio. 24. de reformat. Matrimo-
nion. cap. 4. & tandem num. 14. probabilius asse-
rit correctum esse ius commune per dictum
Concilij decretum, atque ita copulam habitam
cum consanguineis alterius coniugis ultra se-
cundum gradum minime impedire debiti exa-
tionem, addit ad Nauar. conf. 6. num. 4. de con-
sanguin. & affinit. ait Sacram Pœnitentiariâ in
hanc sententiam magis inclinasse, eamque susti-
nent Viual. in candel. auro de Sacram. p. 1. ubi de
Matrimon. n. 209. Gutier. canon. lib. 1. cap. 21.
in fine, Henric. lib. 11. cap. 15. n. 11. & lib. 12.
cap. 10. n. 1. Fr. Emman. in sum. tem. 1. cap. 243.
n. 12. & super Bullam Cruciatæ 5. 13. n. 8. & hoc
jam caret difficultate cum habemus expressam
declarationem à sacra Concil. Trident. Congre-
gatione emanatam, quæ ita se habet. Congre-
gatio Concilij censuit decretum Tridentini sess.
24. de Matrim. cap. 4. ad primum, & secundum
gradum restringens impedimentum indictum
propter affinitatem ex fornicatione contractum
censeri etiam ad eisdem gradus restrinxisse im-
pedimentum exigendi debitum ab vxore, quod
inducitur ex affinitate proveniente ex illicita
copula à viro cum consanguinea suæ vxoris post
Matrimonium habita, refert Sanch. d. disp. 27.
num. 14.

4 *Honestatem*. appellans publicam hone-
statem impedimentum, quod ex copula illicita
conspurgat, Corrafo, & alijs antiquioribus ad as-
serendum ex copula illicita naturali non oriri
affinitatem, sed solum ex copula coniugali. Ve-
ritas tamen est ex copula illicita oriri affinita-
tem, ut nouè constat ex Concil. Trident. d. cap. 4.
& alijs iuribus, quæ adducit Sanch. d. lib. 7. disp.
64. n. 16. ubi cum gloss. hic explicat hunc tex.
tum hoc impedimentum appellat publicam hone-
statem ut nomine illius intelligat affinitatem
propter statim se explicat.

De Consanguinitate, & affi-
nitate. Tit. XIV.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarel.
Io. And. Anch. Butr. Panor. Præpos. Mari.
Soc. Alex. de Neuo, Cened. collect. 85. Du
rad. in breu. aureolæ iuris Canon. & in specula
iuris Pœnit. sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in con-
tinuatione titulo rum Decretal. Ioan. de Londris in
brenario Sanctorum Canonum, Pet. de Rauenna in
compendio iuris Canonici, Martinus Mesnart. in
epitome Decretal. Dan. Venator. in analyssi morbo-
rica iuris Pontif. d. pag. 551. Goffred. & Holt. in sum-
ma huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Oermon. in
paratidis ad quinque libros Decretal.

De consanguinitate vide Couar. de spons. p. 2.
cap. 6. §. 6. Henric. in sum. lib. 12. cap. 9. Valer.
Regin. in præsi. fori pœnit. lib. 31. n. 110. cum seqq.
Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 50. cum seqq. Gutier.
cod. tract. cap. 98. Bonac. cod. tract. q. 3. pœnit. 5.

De affinitate vide Henric. d. lib. 12. cap. 10.
Couar. d. cap. 5. §. 7. Gutier. cap. 99. Valer. Re-
ginal. d. lib. 31. n. 145. cum seqq. Sanch. d. lib. 7.
disp. 64. cum seqq. Bonac. d. q. 3. pœnit. 12.

S Y M M A R I U M :

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Testes duo omni exceptione maiores ad dissoluendum Matrimonium desiderantur.
- 3 Fama cum unico teste non sufficit ad Matrimonium dissoluendum.
- 4 Matrimonialis causa sunt indicanda ab ijs qui statu Canonum non ignorant.
- 5 Sententia in causa Matrimoniali lata à Canonum imperito valet.
- 6 Testes debent esse omni exceptione maiores ubi agitur de dissoluendo Matrimonium.
- 7 Testes omni exceptione maiores an sint requiruntur in dissolutione Matrimonij, ita & in eius celebratione requiruntur, remissive.
- 8 Duo testes, qui presentes esse debent Matrimonio contrahendo iuxta formam Concil. Trident. an debeant esse omni exceptione maiores, remissive.
- 9 Testes omni exceptione maiores dicuntur illi, qui repelluntur non possunt aliqua exceptione, etiam debili.
- 10 Mulieres licet non sint testes omni exceptione maiores in causis Matrimonij testes esse possunt.
- 11 Testes quod sint omni exceptione maiores per producentem articulandum, & probandum est.
- 12 Qualitas ubi in teste requiritur in superlatiuo gradu per producentem est omnino articulanda, & probanda.

Cap. Ex litteris. I. Alex. ij.

SUPER hunc tex. scripserunt Abb. anriq. In-
noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien.
Geo-

Henric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque *luris cum legibus Castelle* p. 1. & 2. Viuiam in *rationali lib. 4. l. iuris Pontif. pag. 78. Alagona in compendio l. iuris Canonici pag. 387. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 14. cap. 2. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. par. 6. cap. 32.*

2. **Si per testes circumspēctos, &c.**

Notatur ad hoc quod ad dissoluendū Matrimoniu duos testes omni exceptione maiores desideratur vt per Couar. de sponsal. p. 2. cap. 8. §. 12. n. 7. & 8. Mascard. de probation. concl. 1035. n. 19. Perez. 2. in fine tit. 1. lib. 5. Ordinationem. Sanchez de Matrim. lib. 2. diffin. 45. n. 30. cum segg. Farin. in prax. titim. p. 2. q. 61. n. 106. vnde in Matrimonijs dissoluedis quia grauis causa reputatur non sufficit fama cum vno teste Duen. reg. 300. vers. amplius secunda.

4. **Si statuta Canonum non ignorent.**

Notatur ad hoc, quod causæ Matrimoniales ob sui grauitatem sunt indicandæ ab ijs, qui statuta Canonum non ignorent, vt per Menoch. conf. 100. n. 240. & n. 258. resoluit quod sententia in causa Matrimoniali lata à Canonis imperito valet, licet ipse iudex peccet, non enim imperitia reddit sententiam nullam, sed solum defectus potestatis, vnde tex. in præsentis intelligitur cum causa Matrimonialis mandatur iudicanda Canonis imperito, vt ipsemet iudicaret, secus vero cum simpliciter ei mandatur quia si delegatus ignorat Canones à peritis consiliū habere potest.

6. **Omni exceptione maiores.**

tur, ad hoc quod vbi agitur de rescindēdo Matrimoniu testes debent esse omni exceptione maiores. Nota apud Farin. decif. 147. n. 2. p. 1. recent. vbi n. 3. censuit testes non omni exceptione maiores suppleri ex numero sifit vltra tres, & declara vt ibi. Optime aduertit Gutier. de Matrim. cap. 44. n. 83. cum segg. tex. in præsentis requirentem testes omni exceptione maiores ad dissoluendū Matrimonium propter consanguinitatem vel alinitatem non excludere parentes, vel consanguineos ad probandam consanguinitatem, vt affirmatam inter conjugatos, nec cap. videtur, qui Matrimonium accusare possunt. & cap. in licturis de testibus

7. **Corrigi per hunc tex.**

Vtrum autem testes omni exceptione maiores sicut in separatione Matrimonij, ita etiam in eius celebratione, & probatione requirantur vide Turan. rom. 2. commun. opin. lib. 3. tit. 1. n. 62. pag. 707. Viui. tom. 2. lib. 6. tit. 13. n. 95. vers. amo, Mascard. concl. 1019. n. 4. & concl. 1356. n. 64. & concl. 1360. n. 1. Burg. de Pace conf. 6. n. 2. Menoch. conf. 342. n. 14. Bernard. Granz. ad prælat. cum imper. lib. 2. concl. 94. in coram de n. 1. Vtrū vero duo testes, qui præsentis esse debent Matrimonio contrahendo, iuxta formam Conc. Trid. sess. 24. de refor. Matr. c. 1. debeant esse omni exceptione maiores, iam dixi de off. & pot. Episc. p. 2. alleg. 32. n. 138.

In glōf. (Maiores) ibi (illi dicuntur omni exceptione maiores, qui repellunt non possunt aliqua exceptione) Vide Farin. d. p. 2. q. 62. d. prime. Rota apud ipsum d. decif. 147. n. 16. p. 1. recent. Gutier. de Matrim. cap. 44. n. 84. Aldret. de religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 3. n. 9. Mascard. de prob. in præsentis q. 6. n. 69. & seg. vbi ampliat etiam ad minimam exceptionem debilem, & pene nullius momenti, & concl. 855. num. 10. & concl. 1019. num. 5. & concl. 1306. n. 6. Menoch. conf. 149. n. 2. cum segg. Franc. Molin. de ritu nup. lib. 1. comparat. 8. n. 5. Mulieres autem licet non sint omni exceptione maiores, Menoch. conf. 380. n. 15. in causis tamen Matrimonij testes esse possunt Viui d. n. 95. vers. claudicat pag. 48. Mascard. d. concl. 1019. n. 6.

11. **Qualitas hæc quod testis sit omni exceptione maior per producentem articulanda & probanda est, Mascard. concl. 222. n. 15. & concl. 1360. n. 7. & concl. 1019. n. 16. Men. conf. 380. n. 11. Atend. de excoꝑandis mād. p. 2. cap. 2. n. 19. & cap. 6. n. 7. Atend. l. 6. n. 15. tit. 9. lib. 3. noua recop. pag. 339. Viui. d. n. 95. in fine Farin. d. q. 62. n. 12. Vbi enim requiritur in teste qualitas in superlatiuo gradu videlicet vt sit optimæ opinionis, tunc illa qualitas non præsumitur, & per consequens per producentem testem est omnino articulanda, & probanda, vt per Mascard. concl. 222. n. 14. & concl. 1248. n. 3. & concl. 1019. n. 17. Molin. de primog. lib. 2. cap. 6. n. 20. 10. Garz. de expens. cap. 9. n. 15. Menoch. de præsump. lib. 3. præsumpt. 2. n. 34. & seg. Farin. d. q. 62. n. 6. & 10.**

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2. Fama impedimenti sufficit ad impediendum Matrimonium contrahendum.

3. Declaratur cap. cum in tua, sup. de sponsalibus.

Cap. Super eo. II. Vrb. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hosti. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque *luris cum legibus Castelle* part. 1. Viui. in *rationali lib. 4. l. iuris Pontif. pag. 78. Alagona in compendio l. iuris Canonici pag. 388. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 8. cap. 1.*

2. **Fama tamen, &c.** Notatur ad hoc quod ante contractum Matrimonium vt illud immediatū sufficere fama impedimenti sine alia eius probatione, l. 18. tit. 9. part. 4. Couar. de sponsal. p. 2. cap. 6. §. 10. n. 20. Duen. reg. 199. limit. 6. Mascard. de probat. concl. 410. n. 9. & concl. 735. n. 17. & concl. 1031. n. 11. cum segg. Sanchez de Matrim. lib. 1. disp. 1. n. 13. Gutier. eod. tract. cap. 36. n. 11. quod quidem notabile verū est quamuis sponsalia iuramento confirmata sint, quia in hoc tex. dicitur famam impedire Matrimonium contrahendum fide data, & gl. hic verbo fide explicat, id est iuramento; ita docent Butr.

Butr. hic n. 6. & Abb. n. 5. Conar. d. 4. 10. n. 22. Mascard. conc. 1035. n. 13. Sanchi. d. dispnt. 73. nu. 14. Gutier. d. n. 13. vbi asserit non ob stare tex. in cap. cum in tua; supra de sponsal. vbi vltra personam si de dignam requiritur fama; eo quod sponsalia iurata erant, quia ibi testis non deponebat, sed tantum denunciavit.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Dissensanda potestas consuetudini testanti potest tamen scandalum.
- 3 Filiorum vnusquisque facit suam lineam.
- 4 Legatus an possit dispensare in gradibus consanguinitatis, vel affinitatis lege tantum Canonica prohibitis quando effect in provincia remota, ostenditur.

Cap. Quod dilectio. III. Calesij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panorm. Prapof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viu. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 79. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 388. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 10. cap. 7.

2 Quia permissu est hominibus, &c. Notatur ad hoc quod ratione consuetudinis restringenda est potestas dispensandi vt caueatur scilicet dalm Gamb. de auctoritate legati lib. 10. nu. 191. Sanchi. de Matrim. lib. 8. dispnt. 2. n. 4.

3 Per descendente lineam, &c. Notatur ad hoc quod vnusquisque filiorum facit suam lineam vt per Valasco. de 2. consuet. 171. n. 8.

4 Apostolica Sedis Legati. Notatur quod legatus potest dispensare in gradibus consanguinitatis, vel affinitatis lege tantum Canonica prohibitis, quando esset in provincia ita remota vt facile Papa consulere nequiret, vt per Gamb. de off. legati lib. 7. n. 375. & seq. Sed contrarium verius est, imo legato Pontificis integrum non esse in his impedimentis dispensare resoluit Caet. in repet. cap. ad luminaria 30. q. 1. 5. 4. q. 134. nu. 363. & q. 115. n. 113. & seq. Cou. de spons. p. 2. cap. 6. 5. 10. n. 11. Henric. in sum. lib. 1. cap. 3. n. 1. Azori. in myst. moral. p. 3. lib. 5. cap. 30. q. 15. Sanchi. d. lib. 8. disp. 6. n. 15. nam glos. hic verbo indulgentiam, dicit legatum de auctoritate speciali Papae dispensationem non tenuisse indulgentiam ab eo concessa.

5 Multitudini, & obseruata consuetudini deferendum, &c. Ergo Pontifex in praesenti non inuitur interpretationi strictae faciendae dispensationis, sed ratione consuetudinis, quae in eo loco vigebat, ex cuius violatione scandalum oriebatur, ita glos. hic verbo itaque, Cou. d. 4. 10. n. 12. Petr. de Leselma de Matrim. lib. 5. q. 4. art. 2. ad fin.

nem Sanchi. de Matrim. lib. 8. disp. 1. n. 33. prope fin.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium infidelium legitime & valide contrahi potest.
- 3 Repudi libellum dant inter se Iudei.
- 4 Matrimonium inter Infideles initu puto expressa vt licet dare libellum repudi secundum ritum eorum est inualidum.

Cap. De infidelibus. III. Innoc. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Casal. in annos. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Vrius. in ration. nat. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 80. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 388. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 10. cap. 7.

2 Probat hic tex. Matrimonium apud infideles legitime, & valide contrahi posse, vide Sanchi. de Matrim. lib. 3. dispnt. 8. & 9. & lib. 7. disp. 73. nu. 2. Bonac. eod. tract. q. 2. p. 1. n. 2. Addunt nonnulli quod Matrimonium Iudorum (quia non habet suum significatum ex quo non potest denotare unionem inter Christum, & Ecclesiam) etiam ad Fidei conuerationem non prius effici sacramentum, quam iterum inter se contrahant in facie Ecclesiae, vt visum est Palud. & Capre. in 4. sentent. dist. 26. q. unica art. 6. ad 2. Verum contrarium in hac parte. scilicet quod ad hoc vt efficiatur sacramentum sufficiat quod permaneat in antiquo contractu, & mutuum consensum quocumque signo visibili etiam nuda copula declarant, magis committere recipitur a nouioribus, vt docent Petr. de Leselma de Matrim. lib. 5. q. 59. art. 2. dub. 33. Bellarm. lib. 1. tit. de Matrim. c. 5. Nau. conf. 4. sub tit. de p. 1. in antiq. & c. 2. ad fin. de c. 1. infid. in nouis; Henric. in sum. lib. 1. cap. 8. n. 1. ad fin. & c. 15. n. 3. Vega in sum. lib. 4. casu 319. Rebelle de oblig. infid. p. 2. lib. 2. q. 6. n. 2. Sanchi. d. lib. 2. disp. 9. n. 5. Bonac. d. q. 2. p. 1. n. 5. Gutier. de Matrim. c. 43. Anton. Ricc. de Iure personarum extra gremium Ecclesiae exist. lib. 2. c. 13. n. 12. Vnde probabiliter defendi potest hanc expressionem, vel ratificationem consensus non opus esse fieri coram parochis, & testibus iuxta formam Concilii Tridensis, c. 24. de reform. Matrim. cap. 1. quia dictum Concilium. Decretum requirit praesentiam parochi, & testium, vt contraetus valide celebretur, nos vero supponimus contraetum infidelium valide celebratum fuisse ante baptismum, consequenter non videtur necessaria praesentia Parochi, & testium vt Matrimonium infidelium post susceptum baptismum fiat Sacramentum, sed videtur sufficere expressio noui consensus, vel ratificatio praecedentis, quia posita sit sacramentum Matrimonium, & recipitur Sacramentalis gratia ad rite obsequia munia coniugalitatis, ita Sanchi. d. disp. 9. n. 1. Gutier. d. c. 42. n. 6. Rebelle. d. q. 6. n. 5. Fr. Eiman. in sum. p. 1. c. 210. n. 1. Bonac. d. q. 2. p. 1. n. 6. de qua re commodius agam ad cap. eundem infid. de denotat.

3 In glos. (scilicet Matrimonium initu, sibi libellum repudii libellum)

lum dant: inter se Iudei Cou. de spons. p. 2. cap. 7. h. 4. n. 3. omnes hic in presenti, videlicet Io. Andr. nu. 5. Zabarel. nu. 4. Anch. nu. 4. Butr. p. Abb. n. 6. Alex. de Neuo. n. 10. Prapof. n. 5. vers. item not. Tiracq. de primigen. q. 65. sub n. 2. Sanch. de Matr. lib. 5. disp. 12. n. 1. Anton. Ricciul. in tract. de iur. personarum extra gremium Ecclesie existenti lib. 2. c. 18. n. 11. vbi n. 12. cu Bald. Tiracq. & alijs subdit posse Iudeum impune facto repudio transire ad secunda vota, & n. 13. aduertit ex eod. Bald. conf. 438. n. 4. lib. 3. cum ista repudiatio sit de cernentibus ritus merito fieri debere coram sacerdotibus Iudeorum, non autem coram Episcopo.

- 4 In ead. glo. ibi: (sed hoc est contra substantiam Matrimonij) Notatur ad hoc quod Matrimonium inter Iudeos initum pacto expresso, vt liceat dare libellum repudij secundum ritum eorum, est inualidum: ita Host. hic in fine, Couar. l. 3. cap. 3. §. 1. n. 1. Sanch. de disp. 12. n. 3. quicquid contrarium defendit Abb. hic n. 6. Anch. n. 4. Butr. n. 9. Alex. de Neuo. n. 10. Prapof. n. 5. versum nota de Anton. Ricciul. d. cap. 18. n. 11. in fine.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Confectus contrahendi Matrimonium in gradibus consanguinitatis, seu affinitatis Iure prohibitus an valeat, ostenditur.

Cap. Quod Super. V.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panor. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs. Trusfigi. Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 80. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 388. referuntur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 10. cap. 3.

2 Non obstante consuetudine, &c.

Ergo non valet consuetudo contrahendi Matrimonium in gradibus consanguinitatis, seu affinitatis Iure prohibitis, quod quidem videtur ex diametro ob stare decisioni tex. in cap. super eo, de signat. spirituali, quatenus probat quod si consuetudine inductum sit, vt aliqui videntur Matrimonio in gradu prohibito contrafacto tolerandi sunt: quapropter in his Iuribus concordandis non eodem modo Iuris Canonici DD. loquuti sunt, varijs enim distinctionibus rem istam obscurarunt dum explicare conantur, vt videre licet apud Ordinarios in presenti, & Cou. de spons. p. 2. c. 6. §. 10. n. 18. Henric. in sum. lib. 11. cap. 1. n. 5.

- 3 Præceptores igitur nostri difficultati succubentes responderunt tex. in presenti, cui similis est cap. non de her. ad fin. infra hoc no. esse Innoc. III. vt patet ex origin. Concil. Lateran. sub eod. Pontifice. At vero d. cap. super eo esse Alexand. III. qui multis annis præcessit Innocentium, atque adeo nil mirum si consuetudo illa valuisse tempore d. cap. super eo, quamvis postea fuerit reprobata

per tex. in presenti: secundo iidem Præceptores respondent quod per tex. in presenti tantum reprobat consuetudo in consanguinitate, & affinitate carnali, quod non debet extendi ad cognationem spiritualem, in qua est minor ratio; & ideo mihi videtur quolibet ex his Præceptorum intellectibus posse sustineri, si cuius velis diuinitates, quas in his Iuribus conciliandis eleuauit dum plures intellectus referunt Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 4. & Basil. Pôc. de imp. Matr. c. 1. §. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Dispensatio erit subreptitia si tempore concessionis Pontificis, vel penitentiaria causa allegata vera non fuerit, quamvis tempore subsequenti vera existant.
- 3 Dispensationes & alia validitate inducit Papa & superioris tolerantia.
- 4 Consensus superiorum inducitur per eorum patientiam vel tolerantiam.
- 5 Declaratur tex. in cap. cum iudiciali, sup. de proben.
- 6 Dispersere in Concilio generali etiam ex magna causa Episcopi non conceditur, nisi desit recursus ad Papam.
- 7 Dispensare in impedimentis Iure Pontificio dirimendis Matrimonium solus est Pontifex.
- 8 Legatus etiam à Latere non potest dispensare in impedimentis Iure Pontificio dirimendis Matrimonium.
- 9 Privilegium ritus falsa causa.
- 10 Dispensationis causa cessante cessat dispensatio.
- 11 Liberum facere matris est agendum quando is, qui deliquit plures filios habet.

Cap. Quia circa. VI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panor. Prapof. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Trusfigi. Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 82. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 388.

2 Falsa nobis causa, &c.

Notatur ad hoc quod subreptitia erit dispensatio si tempore concessionis Pontificis, vel penitentiarij causae allegatae vera non sint, quamvis tempore subsequenti vera existant: ita docent in presenti Host. verbo, ingressa Io. Andr. n. 3. Anton. n. 3. notab. 3. Abb. n. 4. Alex. de Neuo. n. 4. Prapof. n. 2. notab. 3. Rebuff. tom. 2. ad leges Gallicae citando refert in p. off. n. 56. Ver. 14. Pet. de Ledesma in sum. p. 1. tract. de Sacr. Matr. c. 37. post 7. concl. difficul. 4. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 238. n. 16. Mafcard. de prob. concl. 1128. n. 22. Gut. raron. lib. 2. cap. 15. n. 131. & 132. quos refert, & sequitur Sanch. de Matr. lib. 8. disp. 30. n. 4.

- 3 Dissimulare poteris, &c.
- Notatur ad hoc quod tolerantia Papae, & superioris inducit dispensationem, & actus validitate, vt per Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gl. 9. §. 2. n. 87. Alex. Rauden.

de analogis cap. 39. n. 147. cum seqq. Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 1. compar. 19. n. 64. & per patientiā vel tolerantiam superiorem induciū eorū consensu Hippol. conf. 46. n. 31. & conf. 107. n. 3. & 4.

- 5 Nec obstat tex. in cap. cum iam dudum sup. de prebend. ex quo consilare videtur Principis dissimulationē non inducere dispensationē. Quidā enim respondent aliud esse impunitate ac factio Principē tolerare, tunc enim non induciū dispensatio iuxta d. cap. cum iam dudum: aliud vero respondendo dicere toleramus, vel toleratur, tunc enim dispensat iuxta tex. in presenti, ita glos. & Ordinar. omnes hie, Siluest. verbo lex q. 6. ad finē Brunor. à Sole in locis commun. lib. 1. verbo M. attrimonia tolerat. Alij vero melius tenent quod in hoc tex. coniuges bona fide existimabant se legitime coniugatos esse, & ex veritatis deteotione timebatur graue scandalum, quapropter Pōtēstas tacendum, & dissimulandum esse dicit, illosq. in Matrimonio illo putari, & inuincibili ignorantia excusato permittendos esse: ita Cou. de spons. 2. d. 6. §. 10. n. 13. Medina in codice de cons. mat. de cons. dimissiois sterilitatis, vers. conolari sequitur ut dicitur, Conclud. in sum. q. 189. p. 1. Nanar. in c. si quis iuram de peccat. disp. 7. n. 67. & ad n. 73. & conf. 9. n. 1. de tempor. ordinat. & conf. 42. de spons. in auct. Ferrer. in consil. Catalense glos. 6. n. 129. cū seqq. Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 38. n. 12. Gutier. in d. tract. cap. 48. n. 1.

- 6 **Poteris.** creditur Episcopo dispensare in Concil. generali ex magna causa nisi desit recursus ad Pontificem, vt per Henric. in sum. lib. 12. c. 32. n. 110. comment. lib. 6. vide tamen per citatos in nro tract. de off. & pot. Episcop. 2. alle. 33. n. 26.
- 7 In glos. [à Sede Apostol.] libi (solus Papa, &c.) Notatur ad hoc quod solius Pontificis est dispensare in impedimentis solo Iure Pontificio dirimētibz Matrimoniu, ad quod plures refert DD. Sanchez. lib. 2. disp. 6. n. 14. addē Nicol. Garz. de benef. p. 1. c. 1. n. 344. Armendar. in additionibus ad recept. legum Navarra lib. 1. tit. 18. l. 7. n. 28. & lib. 4. tit. 15. l. 1. n. 98. & seq. plures refero DD. Ego ipse d. p. 2. alleg. 35. n. 1. ubi n. 3. cum seqq. cumulo aliquos casus, quibus potest Episcopus dispensare in impedimentis dirimentibus.
- 8 In ead. glos. libi (& non legatus) intellige quāuis à latere sit, vt per Cou. de spons. p. 2. cap. 6. §. 10. n. 11. Henr. in sum. lib. 12. c. 3. n. 1. San. d. disp. 6. n. 15.
- 9 In glos. [Falsa, fin.] Notatur ad hoc quod falsa causa viciat privilegium, & nullius valoris sunt eas que ex falsa causa tacta fuerint. Men. d. 9. l. 1. n. 40.
- 10 cū seq. de dispensationis causa cessare cessat dispensatio, vt per Tirac. in re. cōf. iūta causa p. 2. l. 1. D. n. 91.
- 11 Notatur etiā ad hoc quod mitius est agendū favore liberorū quādo is, qui deliquit, plures filios habet, ita Tirac. de pen. temp. caus. c. 26. n. 1.

SVM M. ARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Testes super consanguinitate deponentes tenentur efficere causā & probabit rationē dicti sui reddere.

das clara computatione distinguere.

- 3 Testes super consanguinitate deponentes tenentur efficere causā & probabit rationē dicti sui reddere.
4 Testes de auditu alieno an & quando probent consanguinitatem, remissive.

Cap. Tuanos. VII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præposit. Casal. in ann. Alex. de Neuo, Xim. Tolet. in concordantia versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuan. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 83. Alag. in compendio Iuris Canon. pag. 188. reuertur ab Aut. August. cōf. 4. Decretal. lib. 4. tit. 3. cap. 2.
- 2 **Distinguere gradus, &c.** Notatur ad hoc quod testes super consanguinitate deponentes debent gradus clara computatione distinguere, vt per Tirac. de retracta tit. 1. glos. 16. n. 1. 6. & 7. Farin. in praxi crim. p. 2. q. 69. n. 17. tenentur enim efficere causam, & probabilem rationem dicti sui reddere in consanguinitatis probatione. Belac. in 2. tom. opin. lib. 6. tit. 47. n. 100. Ioseph. Londono. 3. tit. de probat. rand. rñica, vers. infortior 123 Mafcar. consil. 69. & consil. 4. 10. n. 22. & consil. 1396. n. 25. Men. conf. 322. n. 6. cū seq. Far. d. p. 2. q. 70. n. 88.

- 4 **Testimoniū perhibeāt de auditu.** An & quando testes de auditu alieno probēt cōsanguinitatem, & affinitatem Vide Fulv. Pac. de probat. lib. 1. cap. 9. n. 43. Surd. de off. 145. Mafcar. consil. 104. n. 19. Farin. d. q. 69. n. 103. cum seqq.

SVM M. ARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Leges humane mutari possunt.
3 Matrimoniū inter cōsanguineos olim fuit interdictū vsq. ad septimū gradū, hodie vero vsq. ad quartū.
4 Affinitas orta ex copula licita dirimit Matrimoniū vsq. ad quartū gradum etiā attento Concil. Trid.
5 Affinitas orta ex copula illicita non extenditur ultra secundum gradum.
6 Matrimoniū prohibitū & irritatū inter ascendentes & descendentes Iure natura in d. d. ad quem gradum probatur, remissive.
7 Matrimoniū inualidū qd impedimentū dirimit, imprecata illius dispensatione non cōternalefcit nisi accedat nōus ritusque consensus.
8 Filij legitimantur, qui nati sunt ex Matrimonio nulli contracto inter cōsanguineos si obicitur dispensatio ad validandum Matrimoniū, & legitimandū prolem, quamuis nō potuerit effectum sortiri propter supernuentū mortē alterius ex coniugib.
9 Prescriptio nulla currit contra Matrimoniū.

Cap. Non debet. VIII.

- Super hūc tex. scripserūt Ab. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præp. Alex. de Neuo, Xim. Tolet. in concord. versusque Iuris

Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Vin. in rationali lib. 4. Iur. Pontif. pag. 83. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 389. refertur ab Ant. August. collect. 4. Decretal. lib. 4. tit. 3. cap. 3. & est in Concilio generali Lateranen. sub Alex. III. cap. 50.

2. *Statuta quandoque varientur humana.*

Notatur ad hoc quod leges humane mutari possunt, ut per Mānam lib. 1. dialog. 14. Tiraq. de retract. tit. 1. §. 9. gloss. 2. nu. 51. Couar. in cap. alma mater. p. 2. in prin. num. 2. Cassan. in consuetudinibus Bur. rub. 3. §. 2. in fin. nu. 1. pag. 97. Perez ad tit. 3. lib. 2. Ordinan. pag. 199. Lancellos. Conrad. in templo amonum ind. lib. 2. cap. 1. §. 4. Vers. 3. Greg. l. 11. verbo mulier tit. 3. par. 3. Sayr. in clauis regia lib. 3. cap. 3. n. 7. & cap. 10. n. 12. Bobadill. in sua polim. lib. 2. cap. 5. nu. 9.

3. *Quartum consanguinitatis, & affinitatis gradum, &c.*

Olim Ecclesia coniugium interdixit usque ad septimum consanguinitatis gradum, ut constat ex cap. 1. & cap. nullis 35. q. 3. & cap. ad sedem 35. q. 5. cum similibus. Postmodum autem sub Innoc. III. in Concil. Lateranen. de quo in hoc tex. restricti sunt gradus consanguinitatis. usque ad quartum, & docent Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 53. nu. 1. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 38. §. 2. prout prout, Bonac. de Matrim. q. 3. punct. 5. §. 1. n. 7. cum seqq. quæ restrictio intelligenda est non solum in collateralium linea, sed etiam in recta ascendenti, & descendenti, ita ut quicumque consanguinei usque quartum gradum possint Matrimonio iungi, ita Sanch. d. lib. 7. disp. 51. nu. 22.

4. *Quæstio est utrum hodie affinitas orta ex copula licita dirimat Matrimonium usque ad quartum gradum prout disponit tex. in presenti?*

in quo dubio illa est communis Doctorum resolutio Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrimon. cap. 4. restringere tantum affinitatem ex fornicatione contractam, aliam vero, quæ procedit ex copula licita, cum sit omnia à noua dispositione Concilij in d. cap. 4. intelligi secundum Ius antiquum, de quo in hoc tex. Quare affinitatem ex copula licita ortam etiam hodie post Concil. Triden. dirimere usque ad quartum gradum, ac per consequens in ea vigere dispositionem huius tex. tenet Nauar. in manual. c. 23. nu. 43. Vival. in candel. aur. tit. de Sacram. par. 1. ubi de Matrim. n. 295. Philiarh. de officio Sacerd. tom. 1. p. 2. lib. 2. cap. 12. Vers. consanguinitatis; Lar. in l. si quis d. libris in princip. num. 90. ff. de lib. agnosf. Emman. Sā in summa verbo Matrimonium tit. de imped. Matrim. num. 13. Perez l. 5. col. 3. tit. 15. lib. 8. ordinam. Latr. par. 3. methodi censorum cap. 8. §. 19. Tolet. in sum. lib. 7. cap. 17. nu. 4. Azcu. l. 7. nu. 9. tit. 20. lib. 8. noua resop. Valenz. p. 4. disp. 20. q. 3. punct. 3. Vbi de

imped. affinitatis, Fr. Emman. tom. 1. sum. c. 218. nu. 4. Henricq. lib. 12. cap. 10. nu. 1. lit. H. Rebell. de oblig. Iustitia par. 2. lib. 3. q. 15. num. 6. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 67. nu. 5. Gutier eod. tract. cap. 99. nu. 14. Bonac. eod. tract. q. 3. punct. 12. nu. 6.

Hæc de affinitate orta ex copula licita, quoad illam vero, quæ ex fornicaria & illicita oritur iam hodie per dictum Concilij decretum in d. c. 4. dicendum est vltra secundum gradum non extendi, ut aduertunt Sanch. d. disp. 67. n. 4. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 38. §. 1. Vers. deinde. Gutier. d. cap. 99. nu. 12. Bonac. d. puncto 12. num. 16. Armendar. in addit. ad reco. pil. legum Nauaræ lib. 4. tit. 15. l. 2. de Matrim. in declar. nu. 92. Farin. in praxi crim. p. 5. q. 149. nu. 116. & declarat Pius V. in suo Motu proprio incip. Ad Romanum. Itaut iam hodie si quis rem habeat cum affine ex fornicatione in tertio, vel quarto gradu, non tenebitur in foro conscientie huiusmodi circumstantie memorasse, quia cum illa iuxta supradicta hodie ad incestum non spectet, nec aliam specialem deformitatem habere possit, ut constat non est cur de ipsa mentio fiat, tenent Ledesma de Matrim. q. 55. art. 3. dub. 3. Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 206. nu. 2. conc. 2. Sanch. d. disp. 67. nu. 3. Vnde inferri potest resolutio ad illud dubium admodum utile, & necessarium, à nullo autem ex his, quos videre licuit, tactum, seu agitarum, vtrum scilicet impedimentum affinitatis proueniens ex Matrimonio consummato, quod tamen ex aliquo capite nullum extitit, ad secundum gradum hodie sit restrictum? in quo pars affirmatiua ex eo videtur comprobari quod supposita Matrimonij nullitate verum est copulam inter conuohentes habitam fornicariam extitisse, sed affinitas ex fornicatione secundum gradum non egreditur iuxta Triden. Concil. ac Pij V. declarationem, ergo idem dicendum est de ea, quæ ratione Matrimonij ita infalsi habita est. Iam quia affinitas refutans ex quacunque copula, quæ coniugalis non sit secundo gradu terminatur. Tolet. in usuf. Sacerd. lib. 7. cap. 11. d. nu. 4. Gutier. eod. lib. 1. cap. 23. n. 3. sed copula habita inter tales coniugalis non est, ut resoluit Molin. de iustit. tract. 2. disp. 42. c. 2. col. 3. Vers. & quidem. Gam. Lusi. decis. 89. inde inferentes ratione prædictæ copulæ inter nulliter contrahentes habitæ etiam bona fide minime bona propria communicari, ergo similiter affinitas ex huiusmodi copula orta secundum gradum excedere non debet. Verum licet hæc sententia improbabilis non sit, contrariam tamen amplecti non dubitarem ex eo quod mihi persuasum habeam per Sacrum Concil. minime esse restrictam affinitatem remanentem ex copula habita sub vmbra seu figura Matrimonij etiā inualidi, & ut ita festiam illud mouet, quia, scilicet Concil. Triden. restrinxit affinitatem ex fornicatione ex ea ratione, quia cum illa clausula perpetretur iuxta illud, qui male agit, odit lu-

rem consequenter impedimentum ex eadem
proueniens occultū erat ex quo multoties eue-
niebat, vt plures eo irretiti Matrimonium inter
se cōtraherēt, nec ab Ecclesia separari possint;
quia eorum impedimentum probari non pote-
rat, & ita in perpetuo incestu cum maximo ani-
marum periculo perſisteret, vt agnoscunt ſu-
pracitati: Vnde cum reſpectu copule habere
intuitu Matrimonij etiam inualide contracti
ceſſet prædictum periculum, eo quod impedi-
mentum ex ipſa permanens notorium eſſet, ſicut
quodcunque aliud ex maritali copula, ſit conſe-
quens dicendum tale impedimentū per Concil.
minime reſtriſtum extiſſe, iuxta reg. tex. in
l. pen. verſ. de rito dubitari ſſ. de ritu nupt. quam
late exornat Cald. Pereira de poſtate eligendi
cap. 1. nu. 27. Cui etiam ſententiæ illud maxime
ſuffragatur quod non debet eſſe melioris condi-
tionis hi, qui inualide contra verunt lege repu-
gnante, quā illi, qui valide & ipſa lege appro-
bante iux. reg. tex. in cap. cum qui 18. de pre-
bend. in 6. l. n. n. ſſ. ſerui ſſ. quod vi aut clam,
ſed illi, qui licite & valide Matrimonium
inierunt, non poſſunt etiam hodie obſtante ſibi
affinitatis impedimento coniungi cum conſan-
guineis alterius coniugis in tertio, vel in quo-
rto gradu iuxta tex. in præſenti, ergo ſimiliter
& hi, qui inualide, & de facto matrimonialiter
ſunt coniuncti non poterunt intra eodem gra-
du nuptias inire, ne aliis melioris condi-
tionis exiſtant multiquā prudētes, delinquentes
quam innocētes contra prædicta iura, & ſimi-
lia citata d. gloſ. verbo exiſtit in d. cap. cum qui,
ex quibus huic ſententiæ magis adhæreo, etius
tamē cenſuram iudicio cuiuslibet melius ſen-
tentis omitto.

- 6 Vtrum autem prohibitio & irritatio Matrimonij inter aſcendentes & deſcendentes iure naturæ inducta protrahatur ad quemcunque gradum in infinitum, an verò ad ſolum primum, & verum iure Eccleſiaſtico non excedat quartum iuxta tex. in præſenti? diſerunt Doctores in præſenti, vt per Couar. de ſponſalib. par. 2. cap. 6. §. 10. nu. 4. Greg. l. 4. verbo nunc a tit. 6. par. 4. Humad. l. 2. gloſ. 2. nu. 24. tit. 1. par. 1. Tolet. lib. 7. ſum. cap. 5. in fine, Petr. de Leſem. de Matrim. q. 54. art. 3. diſſ. 2. concl. 7m. Gaet. in repet. cap. ad lumina 30. q. 1. §. 4. q. 132. nu. 178. Brunel. de ſponſal. concluſ. 23. nu. 4. Vaſq. l. 2. q. 74. art. 8. diſſ. 113. nu. 7. Menoch. caſu 502. nu. 4. & ſeqq. Matienſ. in rub. tit. 1. gloſ. 2. nu. 176. lib. 5. noua reco. Henric. in ſum. d. cap. 9. nu. 3. Reginald. in præxi lib. 31. nu. 119. Rebello d. lib. 3. q. 3. n. 12. Egid. de Sacram. tom. 2. diſſ. 32. dub. 1. num. 16. Bonacin. d. q. 3. puſto 5. §. 1. num. 8.

- 7 In gloſ. De cætero) Notatur ad hoc quod ad ratificandum Matrimonium inualidum quod impedimentum dirimens impetrata impedimenti diſpenſatione hoc Matrimonium non reconua-
leſcit, niſi nouus vtriuſq. conſenſus accedat, quia cum prior cōſenſus fuerat omnino ex par-

te vtriuſq. inualidus, eo quod ſuper illegiti-
mam, & inhabilem materiam cecidere, denno
vterq. renouandus eſt, vi per Petr. de Leſema
de Matrim. q. 41. art. 3. dubio vltimo; Arag. 2. 2.
q. 3. art. 6. concluſ. 4. Couar. de ſponſalib. par. 2.
cap. 4. in initio nu. 3. Greg. l. 5. verbo, le plague-
ſe, in ſin. tit. 2. par. 4. Nauar. in manu. cap. 22.
nu. 47. & 80. & in cap. ſi quis autem de Pœnitent.
diſſ. 7. num. 70. & conſ. 12. ſub titu. de ſponſal.
Fr. Emmanuel. in ſum. tom. 1. cap. 220. nu. 3. Perez
l. 1. verſ. ex quibus reſpondendum erit. tit. 1. lib. 5.
Ordin. pag. 18. Sarmien. ſelect. lib. 6. cap. 17. in
ſin. Henric. lib. 12. cap. 1. nu. 7. Matien. in rub.
d. tit. 1. gloſ. 1. nu. 66. Sanch. de Matrim. lib. 2.
diſſ. 15. nu. 2. Gutier. eodem tract. cap. 47. nu. 3.
Legitimantur tamen illi, qui ſunt nati ex Ma-
trimonio nolliter cōtracto inter coniunctos in
quarto gradu conſanguinitatis, vel affinitatis,
& poſtea obtentia fuit diſpenſatio ad validadum
huiusmodi Matrimonium, & ad legitimandam
prolem, quæ diſpenſatio licet quoad Matrimo-
nium non potuerit habere effectum propter ſu-
peruenientiam mortis alicuius exparentibus,
valuit tamen & potuit executioni mandari gra-
tia quoad legitimacionem proliſ etiam in præ-
iudiciū venientium ab inteſtato: ita Anchar.
conſ. 409. Putc. deſiſ. 483. nu. 3. lib. 2. Rota de-
ciſ. 207. nu. 2. par. 1. diuerſ. Gonzal. ad regul. 3.
Cancel. gloſ. 3. §. 9. nu. 57. reſert & ſequitur Bel-
let. diſpoſit. clerical. p. 1. tit. de diſciplina clerie. §. 3.
nu. 21. Seraphin. deſiſ. 1131.

- 8 In gloſ. [Nulla longinquitatē] ibi (& ita nul-
la preſcriptio currit contra Matrimonium) vide
Balb. de præſcrip. parte 1. ſexta princip. num. 3. verſ.
quintus caſus, Boer. deſiſ. 264. nu. 17. col. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores reſeruntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Conſanguinei duo inæqualiter diſtantes à ſtypite ſi
aliter diſſet ultra quartum gradum poſſunt Ma-
trimonio copulari.
- 3 Arbores inſanguinatis, & affinitatis qui Do-
ctores deſerunt, reſeruntur.
- 4 Computatio graduum in materia Matrimoniali
tam in foro Eccleſiaſtico quam ſeculari, ſecundum
Ius Canonicum eſſi ſatiscenda, quoad temporalia
ſecundum Ius Civile.

Cap. Vir qui. I X. fin. Greg. ix.

- 1 S Vper hunc text. ſcripſerunt Abb. antiq. In
ſnocent. Colleſt. Zabarel. Ioan. Andr. Hoff.
Henric. Butr. Anehar. Panorm. Præpoſ. Alex-
and. de Neuo, Ximen. Toletan. in con-
cordantijs vtriuſque Iuris cum legibus Caſtella
par. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontific.
ij pag. 85. Alagona in compendio Iuris Canonici
pag. 389.
- 2 Probat hic tex. quod duo conſanguinei in-
æqualiter diſtantes à ſtypite, ſi aliter diſſet ul-
tra quartum gradum, aliter vero intra illum
poſſunt

possent Matrimonio copulari, ita Sanch. de *Matrim.* lib. 7. *disp.* 53. *num.* 4. *ubi* *num.* 5. reprobatur limitationem eorum, qui temperabant hanc principalem resolutionem, nisi alter eorum dillet ad stypite in primo gradu, ita ut minime validum sit Matrimonium inter ipsum & alium distantem ab eodem stypite in quinto, vel alio vterioris gradu, contra quam limitationem insurgit idem Sanch. pluribus pro sua parte citatis Doctrinibus, ut apud eundem videri potest.

3 Hic erat locus arboris consanguinitatis, & affinitatis, quia tamen de eius declaratione DD. diffuse tractant, in computatione graduum regulas constituentes, qui eas videre cupit consulat Sylveit. *Verbo Matrimonium* 8. q. 7. Valer. Razin. in *praxi forensi* lib. 3. n. 141. Henric. lib. 12. cap. 9. Sanch. d. lib. 7. *disp.* 50. Aegid. de *Sacram.* tom. 2. *disp.* 32. dub. 1. Gutier. de *Matrim.* cap. 98. Bonac. *cod. tract.* q. 3. *puncto* 5. *num.* 6. Basil. Ponc. de *imped. Matrim.* cap. 37. 2. 1. & *retigi de officio*, & *potestate Episcopi* par. 3. alleg. 51. *num.* 158. *cum* *seqq.*

4 Illud vero advertendum duxi gradus computationem esse faciendam secundum Ius Canonice in materia Matrimoniali, tñ in foro Ecclesiastico, quam seculari, quia circa hanc Ius Civile disponere nequit, ac vero quoad alios contractus, & reliqua civilia Iuris Cæsarei computatio est retinenda, cum illa nec de fore quoad temporaria, nec de facto reprobata sit ab Alexan. II. in cap. ad sedem 35. q. 5. vide tamen Couar. de *spous. par.* 2. cap. 6. §. 6. *num.* 8. Vñl. tom. 2. *com. opin.* lib. 6. tit. 8. *num.* 75. Corta in *memorab. verb. Graduum*, Greg. 1. 3. *Verbo decedat* n. 6. par. 4. *Sum. d. conf.* 5. *num.* 20. Rebuff. in *praxi super reg. Camerac.* l. 1. *Innot.* V 111. circa dispensationes in gradibus prohibitis, *glaf.* 2. Elicob. de *nativum. comput.* 23. *num.* 2. & 3. Valase. *consult.* 159. *num.* 3. Sanch. d. *disp.* 50. *num.* 8. Steph. Grat. *discipul. forens.* c. 77. *num.* 1. *cum* *seqq.*

Matrim. cap. 32. §. 4. *vers.* 1. plures refert Sanch. de *Matrim.* lib. 7. *disp.* 94. *num.* 5.

De Maleficiatis vide Martin. delrio *disquisitionum magicarum* lib. 3. p. 1. q. 4. *sect.* 8. Henric. d. cap. 7. *num.* 2. Basil. Ponc. d. cap. 32. §. 5. Sanch. d. lib. 7. *disp.* 94. *cum* *seqq.* Gutier. de *Matrim.* cap. 113. Bonac. *cod. tract.* q. 3. *puncto* 13. *num.* 9. *cum* *seqq.*

De impotentia coeundi vide Henric. d. cap. 7. *num.* 1. Menoch. de *arbitrar. caso* 519. Mascard. de *probat. concl.* 211. & 816. & 888. Sanch. d. lib. 7. *disp.* 92. *cum* *sequentibus* Gutier. d. *tract.* cap. 112. Aegid. de *Sacram.* & *conf. tom.* 2. *disp.* 31. dub. 7. Basil. Ponc. d. *tract.* cap. 31. & 32. Bonac. d. *punct.* 13. d. *princ.*

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referantur super hunc tex. scribentes.
- 2 Conciliatio huius tex. & cap. laudabilem inf. hoc tit. ubi tractetur offenditur.
- 3 Mulier, quæ tempore Matrimonij virgo erat, & statim proclamans viri impotentiam audienda est, quævis ipse vir impotentiam neget.
- 4 Matrimonium iam contractum dissolvitur propter impotentiam sequens.
- 5 Viri viro parere debet.
- 6 Accusatio illius redditur suspensa quando mulier sitit ad accusandum.
- 7 Dolus presumitur ex caritate.
- 8 Mulier quando statuit impedimentum, & vir negat, & Matrimonij initio nihil illi proclamans non est audienda adversus Matrimonium.
- 9 Malefici ratione sperato Matrimonio consentitis viris; equitatis licentia ad aliud transigendum, & eo inito non est prius resurgendum.
- 10 Vicarius Episcopi de causis Matrimonialibus cognoscere potest.

Cap. Accepisti. I.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Host. Henric. Butr. Anchar. Panof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs, & inque Iuris cum legibus Castella p. 3. & 3. Viuia in *rationali* lib. 4. *Innot.* Pontif. pag. 88. Klagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 399. desumitur ex Burchardo lib. 19. *Decretor.* cap. 5. *tit.* de *diffidit coniugij* *vers.* *accepisti*, & *reperitur* ab Antoon. August. *collect.* 1. *Decretal.* lib. 4. *no.* 16. cap. 1.

2 Circa intellectum huius tex. quatenus probat viro post mensem, aut trimestre, aut annum ab inito Matrimonio fatenti propterea frigida-tem, & vixoreq; eandem affirmante, si ea per verum iudicium probari valeat statim dissolui posse Matrimonium, & conciliationem alterius in cap. laudabilem inf. hoc tit. requirentis esse expectandum triennium ubi clare non constat de frigida-tem dicam commodius ad d. c. laudabilem.

3 Si aut statim in ipsa novitate, &c.

Nota-

De frigidis, & maleficiatis, & impotentia coeundi.

Tit. XV.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel.

Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panof. Prapof. Alexand. de Neuo, Durand. in *breuiar. ant.* Iuris Canon. & in *spec. Iur.* sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in *causa. citulorum Decretal.* Io. de Londris in *breuiar. sanctorum Canonum*, Petrus de Rauenna in *compend. Iur. Canon.* Martin. Meisart. in *epub. Decret.* Dan. Venator. in *analyti methodica Iuris Pontif.* Goffred. & Holtien. in *sum. huius tit.* Alexan. Caflan. & Aristas Germon. in *paratilis ad quinque lib. Decretal.*

De Frigidis vide Henric. in *sum. lib.* 12. cap. 7. *num.* 5. & 6. Marten. *ad rubr.* tit. 2. *glaf.* 1. *num.* 201. lib. 3. *mona* *recopil.* Basil. Ponc. de *impedimentis*

SVM MARIVM.

Notatur ad hoc quod mulier, que tempore Matrimonij virgo erat, & statim proclamatur vir impotentem, nempe post mensem, aut bimestres audienda est, quia vir impotentiam negat, & si ea probetur per rectum iudicium, dissoluetur Matrimonium. Ita Sanchez. *de Matrim. lib. 7. disp. 109. n. 36. cum seqq.* ubi na. 18. refert hoc non procedere quando mulier initio Matrimonij proclamans erat tempore contractus corrupta, quia tunc audienda non est, licet intra octo dies proclamet, nisi vir conuincatur impotens per aspectum.

- 4 *Separari possit.* Notatur ad hoc quod propter impotentiam coeundi Matrimonium iam contractum dissoluitur, vt per Farin. *in practi criminali par. 3. q. 143. num. 6. Bonac. de Matrim. q. 3. punc. 13. nu. 12.*

- 5 *Eo quod caput es mulieris.* Notatur ad hoc quod vxor viro parere debet, vt per Tiraq. *l. 2. conuictio male glof. 1. par. 1. nu. 21. vbi etiam refert ideo prohibitum esse ne mulieres comam amputent* vt mariti quicquam in eis inuenirent unde possent vxores trahere, & ligare. Couar. *de spons. par. 2. cap. 7. nu. 4. D. Barbosa in l. maritum au. 53. ff. sol. Matrim.*

- 6 *Quia si proclamare valuit, cur tardius tacuit?* Hinc nota quod si accusandum tunc eius accusatio redditur suspecta, vt per Hippol. *conf. 82. n. 47. & conf. 112. nu. 8. & 9. & conf. 117. n. 41. Flores ad Gamam decis. 243.* Nam ex tarditate dolus presumitur vt per hunc tex. dicit Farin. *in practi crimin. p. 2. q. 46. nu. 103.*

- 8 *Illam autem si prior, &c.* Notatur ad hoc quod quando mulier fatetur impedimentum, & vir negat, nec illa Matrimonij initio proclamauit, minime audienda est proclamans aduersus Matrimonium, sed eius petitio reijcienda est, ac fides habenda viro fatenti se consummasse Matrimonium, vt per Sanchez. *d. disp. 109. nu. 2. cum seqq. Basil. Ponc. de impedimentis Matrimony cap. 22. n. 6. res. vtrius.*

- 9 *In glof. [Repare,]* Notatur ad hoc quod separato Matrimonio ratione malefici conceditur vtrique coniugi licentia ad aliud transeundi, l. 3. & *de in fin. tit. 8. par. 4. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 58. art. 2. paulo ante primum dubium, Vega tom. 2. sum. cap. 34. caso 108. Henric. in sum. lib. 12. cap. 8. num. 2. Sauch. d. lib. 7. disp. 99. nu. 23.*

- 10 *In glof. [Missum.]* Notatur ad hoc quod Vicarius Episcopi de causis Matrimonialibus cognoscere potest: ita Sbroz. *de officio Vicarij lib. 2. q. 44. in fine.* Sanchez. *de Matrim. lib. 3. dispunt. 29. nu. 18.* & alij citati per me *de officio & potestate Episc. par. 3. alleg.*

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes:*
- 2 *Impotentia coeundi dirimit Matrimonium.*
- 3 *Potentia generandi in dubio presumitur, & qui allegat contrarium debet probare.*
- 4 *Eunuchi, qui sana & integra habent virilia si altero carent testiculo apti sunt ad Matrimonium.*
- 5 *Hermaphroditus quando & quo fecit Matrimonium contrahere possit, ostenditur.*
- 6 *Senes decrepiti an sint apti ad contrahendum Matrimonium ostenditur.*
- 7 *Generandi potentia secundum Iuris presumptionem terminatur in homine in anno 60.*
- 8 *Generandi terminus ultimatus in femina est annus 50.*

Cap. Quod sedem. II. Alex. iij.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabab. Jo. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Prius Cned. collect. 18. Alexan. de Nebo. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castellae par. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 91. Alagona in cōpendio Iuris Canonici pag. 590. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 16. cap. 3. & est post Conc. Lateranensem sub Alex III par. 10. r. 28.*
- 2 *Probat hic tex impotentiam coeundi dirimere Matrimonium, quod DD. infra citandi extendunt, vt etiam Iure naturae impotentia dirimit Matrimonium, ex ea scilicet ratione, quia ad valorem Matrimonij requiritur vt coniuges vna caro fieri possint (duo enim dicuntur in carne vna) sed cum impotentia perpetua non possint fieri vna caro, ergo non est validum Matrimonium cum impotentia perpetua, ita Petr. de Ledesma de Matrim. q. 58. art. 1. dub. 7. circa solutionem ad septimum principale concl. 1. Valent. p. 4. disp. 104. 5. punc. 3. tit. de spons. res. constat autem, Spin. in speculo testam. glof. 13. princip. nu. 96. Aloys. Ricci. in collect. decis. par. 2. collect. 284. Viui. Neapol. decis. 271. Gutier. canon. lib. 1. c. 16. n. 12. Nauar. conf. 39. n. 1. sub tit. de spons. & conf. 3. nu. 5. & 10. sub hoc tit. in antiq. D. Barbosa in l. 1. ff. sol. Matrim. p. 1. n. 90. & seq. Henric. in sum. lib. 12. cap. 7. nu. 3. Basil. Ponc. de imped. Matrim. cap. 31. n. 2. Sanchez. de Matrim. lib. 3. dispunt. 98. Gutier. doctrina. cap. 112. d. pri. Bonac. doctrina. q. 3. punc. 13. nu. 12. Aegid. de Sacram. & cens. rem. 2. disp. 3. dub. 7. nu. 77. Valer. Reginal. in practi fore. p. 1. lib. 3. 11. n. 99. Et in dubio potentia generandi presumitur, & qui allegat contrarium debet probare ex Suro decis. 83. nu. 3. Triuif. Venetia. decis. 29. quem refert Aloys. Ricc. d. collect. 284. in fine.*

- 4 *Sic qui impotentes sunt.* Eunuchi, qui sana & integra habent virilia, si altero carent testiculo apti sunt ad Matrimonium, quia verum semen, idoneum generationi emittunt, testiculus enim ille potest ministerium generationi necessarium exercere ita Petr. Kueg. symagmar. Iuris lib. 7. c. 2. nu. 18.

6. 18. Sancti d. lib. 7. diff. 92. n. 14. Si tamen utroque testiculo orbatu sunt Matrimonij sunt incapaces, quia verum semen emittere non possunt, ut declavit Sixtus V. in quodam Motu proprio intepien. Venerabilis frater de anno 1587 quem referunt Petr. de Ledesma d. q. 58. art. 1. dub. 3. circa solutionem ad 3. principale. Gregor. l. 6. verbo *castrado* tit. 2. part. 4. Gutier. d. cap. 16. cap. 16. sub n. 18. Steph. Quarant. in sum. Bullar. verbo *Matrimonij impedimenta*, in fin. & resolunt Franc. Matc. Delphin. decr. 677. num. 6. Ir. Enunat. in sum. tom. 1. cap. 235. concl. 2. n. 2. Viual. in candleab. ant. p. 1. tit. de Matrim. n. 137. Henric. d. lib. 13. cap. 10. n. Ultimo. & lib. 12. cap. 8. n. 1. praxis Episcoporum. 2. verbo *Matrimonij*, Azor. in sum. moral. p. 1. lib. 2. cap. 9. in fin. Sanch. d. diff. 92. n. 17. cum segg. Gutier. d. cap. 112. n. 41.

7. Hermaphroditus, in quo praevalet unus sexus, invalidè contrahit Matrimonium iuxta sexum inferiorem: in illo vero casu in quo sexus est aequalis, & neuter praevalet, potest hermaphroditus eligere quem scum ipse voluerit, & secundum illum contrahere Matrimonium, vide Henric. in sum. lib. 14. cap. 8. n. 6. Vgolm. de irregularis, cap. 48. §. 1. n. 3. Sanch. d. lib. 7. diff. 106. Aegid. d. diff. 31. dub. 7. n. 89. Gutier. de Matrim. cap. 119. Bonac. d. pun. 23. n. 26. & 27.

8. Senes adeo decrepiti, & exhausti, ut omnino impotentes sint ad copulam habendam, nec iudicio medicorum iunari arte possunt, incapaces sunt Matrimonij, vide tamen Gaet. in repet. cap. ad limina 30. q. 1. 6. q. 220. n. 321. Quarant. de spons. p. 2. cap. 8. §. 2. n. 10. vers. 9. Greg. l. 1. in fine tit. 8. part. 4. Viual. d. tit. de Matrim. n. 238. Petr. de Ledesma d. q. 58. art. 1. dub. 4. circa solutionem ad quartum in sum. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 193. lib. 5. noue recopil. Pineda in nota Dini Io. Baptista lib. 1. art. 2. cap. 6. pag. 85. D. Barbosa in l. 1. ff. sol. matr. p. 1. n. 94. Nayar, conf. 39. n. 15. & 18. sub tit. de spons. in antiq. & conf. 4. n. 15. & 18. sub tit. de dispensat. impub. in nouis Henric. lib. 12. cap. 7. n. 3. in commento lit. X. Sanch. d. diff. 92. n. 20. cum segg. Gutier. d. cap. 112. n. 32. cum segg. Bonac. d. pun. 13. n. 18. plures ex antiquioribus refert Cenesi. ad Decretal. collect. 38. n. 1.

9. Curiose surd. decr. 83. n. 9. dicit quod generandi potentia secundum iuris praesumptionem terminatur in homine in anno sexagesimo. & n. 19. quod filius praesumitur adulteri quando maritus est adeo senex, vel infirmus: attento enim naturali generandi statu sexagesimus annus est iam communiter viris terminus generandi, & si contrarium contingat accidenti potius, quam naturae tribuendum quod, gl. verbo *sexagenaria* in l. si pater familias §. ult. ff. de adoption. Menoch. de arbit. casu 89. n. 58. & de praesump. lib. 6. praesump. 49. n. 29. Mascard. de prob. concl. 1132. n. 6. Sanch. d. lib. 7. diff. 32. n. 16. prope finem.

10. In feminis vitimus gignendi terminus est annus quinquagesimus, ita ut mirabile, & rarum in

hac aetate gignere appellari tex. in l. fin. in l. 1. C. de legitimis hered. vide Tiraq. l. 8. consubiali glof. 1. p. 6. n. 22. Vetiñ. tom. 2. commun. apin. lib. 8. tit. 30. de adop. n. 6. Menoch. de praesump. lib. 3. praesump. 24. n. 4. cum segg. & lib. 6. praesump. 22. n. 29. & praesump. 53. n. 171. C. Ald. Pereira de potest. eligendi cap. 4. n. 6. Sanch. d. diff. 32. n. 16. in fine, Pineda d. cap. 6.

11. An separatio Matrimonio ob impotentia copulae sit restituenda iocalia? affirm. Causalc. decr. 18. quem refert Aloy. Bacc. d. collect. 284.

IN SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Impotentia perpetua superueniens Matrimonio non consummato illud non dissolvit.

Cap. Ex litteris. III.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarelli Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Nono, Ximen. Toletan. in concordantijs. Verisimile Iuris cum legibus Castelle p. 1. Viual. in rationali lib. 1. tit. Pontif. pag. 92. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 591. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 9. c. 1.

2. *Tam grauem infirmitatem contraxit, &c.* Ego impotentia perpetua superueniens Matrimonio non dum consummato illud dirimit, ut per Gratian. in sum. ad fin. 33. q. 1. Alberic. in suo dictionar. lit. I. verbo *impotentiam* 15. Iacob. Sprenger in mal. h. mal. p. 1. q. 8. ad fin. Alex. Carrer. de spons. lib. 5. cap. 18. Ceterum verissima sententia est Matrimonium ratum non dirimi per quamcunque impotentia superuenientem, ut docet Greg. l. 4. verbo *nause* de faze tit. 8. part. 4. Viual. in candleab. p. 1. de Sacram. tit. de Matrim. n. 206. Gaeta in repet. cap. ad limina 30. q. 1. 6. q. 18. n. 329. & q. 234. n. 537. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 58. art. 1. in dubio circa solutionem ad sextum, Tolet. in instruc. sacerdot. lib. 7. c. 12. n. 4. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. n. 192. lib. 5. noue recopil. Henric. in sum. lib. 11. cap. 16. n. 7. & lib. 12. cap. 8. n. 3. Sanch. de Matrim. lib. 7. diff. 102. n. 3. vbi n. 4. in fine respondet cum glof. hic verbo *contraxit*, tex. in praesenti loqui quando impotentia praesens sit Matrimonio, ut constat ex illis verbis, si vitium illud mulier a natura contraxit.

IN SUMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Impotentia perpetua utrique coniugi nota dissolvit Matrimonium.
3. Declarantur verba tex. ibi, *et quos tanquam, &c.*

Cap. Consultationi. IV. *Lmc. iij.*

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collecta. Zabarel. Ioann. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *varijsq; Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 92. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 591. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 9. c. 2.*

2 **Quod licet incredibile videatur, &c.** Notatur ad hoc quod impotentia perpetua utriusque coniugii nota dirimit Matrimonium: nam tex. in presenti loquitur manifeste de contrahente scienter cum arcta, ut air hic Innoc. n. *ruica*, & constat ex eodem textu, quare per hunc textum ita tenet hic Butr. n. 3. Panor. n. 2. Alex. de Neuo n. 2. & 3. Præpos. n. 1. oppositis. Greg. l. 1. *verbo marito tit. 9. parit. 4. Petr. de Ledesma de Mat. q. 58. art. 1. in diffinit. prin. Vega 10. 3. sum. cap. 34. casu 113. Gaeta in reper. cap. ad limina 30. q. 1. 3. q. 2. 28. n. 531. Valent. 4. p. disp. 10. q. 5. vbi de impotentia *visi. ex quo fundam. Nau. in man. cap. 32. n. 60. & cons. 3. n. 3. sub hoc tit. in nouis Tolet lib. 7. sum. cap. 12. n. 11. m. 1. & 2. Etman. in sum. 10. 1. cap. 23. 5. n. 1. Hæriq. in sum. lib. 11. cap. 10. in commento prope fin. & lib. 12. cap. 8. n. 4. Matien. in rub. tit. 1. gl. 1. n. 196. lib. 5. nona recopil. D. Barbosa in l. 1. ff. sol. Matrim. p. 1. n. 91. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 97. nu. 2. Bail. Ponc. de impot. Matrim. cap. 32. b. 5. in princ. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 38. n. 2.**

3 **Ut quas tanquam uxores habere non possunt, habeant ut sorores.**

Phrasis hæc Pontificum multos fefellit cum existimauerint significare Matrimonia rescindi, tantumq; relinquere coniunctionem aliquam, & cohabitationem ciuilem. Cæterum ignorantia antiquitatis lapsi sunt, hæc enim formula tantum significatur coniuges illos non daturos operam, & actibus, quos licitos efficit maritale consortium inter eos, qui obeundo maneri potentes sunt, sed castè victuros, acsi cum sorore versarentur manente tamen vinculo coniugij. Id imprimis satis liquido constat ex tex. in cap. *requisi. ff. 33. q. 1. quod ex Epistola Gregorij ad Episcop. Rauennatensem scripta desumptum est cum dicat; si nolit eam habere quasi forem retinaculum coniugij rescindendum esse. Ergo vt forem habere non est sublato Matrimonij vinculo in eadem domo simul habitare, & castè viuere, aliis non esset rescindendum vltim retinaculum coniugij. Sed & huius phrasos sensum esse quem diximus, confirmatur amplius ex Hieronymi Epistola ad Rusticum, qua dicit, narrauit mihi vxor quondam tua nunc soror atque conserua, quod iuxta præceptum Apostoli abstinueritis vos ex consensu ab opere nuptiarum, vt vacaretis ora-*

tionis &c. pluresq; alias auctoritates ad hoc comprobandum adducit Basil. Pœc. d. 3. 5. *vers. sed fefellit.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Conciliantur tex. in presenti & cap. 2. sup. hoc tit.
- 3 Impotentia illa, quæ perpetua, nulla arte humana absque corporali periculo remoueri potest.
- 4 Matrimonium inratum cum ita impotentis aut arcta, ut tali deficiat absque miraculo subueniri non possit, est tanquam irritum dissolendum.
- 5 Matrimonio fieri dicitur id quod fit modo extraordinario, & consueto.
- 6 Matrimonij ratione frigiditatis irri dissolutum insinuat, & si postea contingat frigidum illud alium Matrimonium contraxisse, & consumasse.
- 7 Impotentes si inueniantur ad copulam qui pueri Matrimonium contraxerunt expectandum est usque ad plenam pubertatem.
- 8 Triennium de quo in hoc tex. quando incipiat, & an debeat esse continuum, ostenditur.
- 10 Quare desideretur in presenti ut inret septima manus propinquorum, &c. ostenditur.
- 11 Copula coniugalitatis impotentia impedit Matrimonium, & debet esse cū emissionem seminis intra tria.
- 12 Iuramenti ad effectum non requiritur contentus abstinens res sacra.

Cap. Laudabilem. V. *Celest. iij.*

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collecta. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Præpos. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *varijsq; Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 91. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 591. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 9. cap. 3.*
- 2 Probat hic tex. vbi clare non constat de frigiditate, expectandum esse triennium experientie, in quo contradicere videtur decisionis tex. in cap. 1. sub hoc tit. statim in princ. decidenti viro post mensem, aut trimestre, aut annum ab initio Matrimonio fatenti propriam frigiditatem vxore, eandem asseruante, si ea per verum iudicium probari valeat, dissolui posse Matrimonium; illa est communis ad hos tex. conciliatio, & in hac materia vera resolutio, quod scilicet tex. in presenti cohabitationem triennem requirens, sit intelligendus vbi frigiditas, & impotentia per alia signa vrgenter videri, aut probari non potest, At vero d. cap. 1. procedit quando impedimentum frigiditatis est naturale, & visibile vt sensu oculorum percipi possit à medicis, vt si membrum virile sit sectum, vel aridum, aut quid simile, & tunc statim fit separatio Matrimonij non expectata habitatione per triennium, & pro clariori prædictorum declaratione Domini de Rota decis. 695. n. 1. apud Farin. p. 1. recent. constituerunt impedimenta naturalia posse considerari in triplici differentia, vt scilicet quando à necessario, & cui denter conclusit im-

impotentiam, alia verosimiliter, alia dubie & præsumptue: & ita quando impotentia coeundi est evidens & necessaria deueniendum est ad separationem absq; alia cohabitatione triennali, & absque alio iuramento: si vero est verosimilis sufficit iuramentum coniugum super impossibilitate coeundi, & septima propinquorum manus, &c. si vero est dubia, & præsumptua, tunc requiritur cohabitatione triennalis: qui vero ad fatietatem scire voluerit quid de hac materia censeant Doctores consulat Mascard. *de probat. concl.* 311. nu. 3. & 4. *concl.* 816. nu. 5. cum segg. & *concl.* 838. Nauar. *conf.* 1. sub hoc tit. in antiq. Serapbin. *decis.* 688. nu. 2. & 5. Marc. Ant. Genuen. in *praxi Archiep.* Neap. cap. 83. Sanch. *de Matrim.* lib. 7. *disp.* 108. Gutier. *ed. tract.* c. 121. Farin. *per.* 4. *decis.* 75. & nouiss. Rosa *decis.* in *prima collect.* *decis.* 284. & 266. vbi nu. 5. & 6. habetur quod quando vitium frigiditatis, & impotentie non est visibile, ita vt sensu oculorum percipi possit, & negatur per alterum, ex coniugibus impotentia, tunc dispositio huius tex. est de solemnitate probatoria, eamque obseruari est necesse, cum fieri possit vt tale impedimentum non sit naturale, sed temporale proueniens ex aliquo maleficio, & sperari possit quod acta penitentia Deus misertus coniugum tale impedimentum sit sublaturus.

3 **Quod impedimentum illud non erat perpetuum, &c.**

Notatur ad hoc quod ea impotentia censetur perpetua, quæ nulla arte humana absque corporali periculo remoueri potest, docent Paul. Comitol. *respons. moral.* lib. 1. q. 118. *resf. secunda*, Henric. lib. 12. cap. 7. nu. 5. & 8. Aegid. *de Sacram.* & *conf.* tom. 2. *disp.* 31. dub. 7. nu. 85. Bonac. *de Matrim.* q. 3. punct. 13. nu. 1. vbi nu. 2. resoluit illam etiam dici impotentiam perpetuam, quæ non potest auferri absque arte magica, vel sine peccato, & nu. 3. illam esse asserit impotentiam perpetuam, quæ solo miraculo potest auferri, late Sanch. *d. lib.* 7. *disp.* 93. nu. 7. vbi nu. 8. resoluit Matrimonium initum cum ita impotenti viro, aut cum muliere sic arcta, vt illi defectui absque miraculo subueniri non possit, esse tanquam irritum dissoluendum, quamuis ante dissolutionem iam per miraculū cessauerit impotentia illa. Dicitur autem per miraculum fieri id quod fit modo extraordinario, & insueto, & hoc diligenter aduertendum est propter maleficia, quod licet auferri non possit nisi per orationes, non tamen dicitur auferri per miraculum, cum auferatur modo consueto: sicut etiam remissio peccatorum, quæ obtinetur per Sacramenta non dicitur effici miraculosa, cum efficiatur modo consueto, quamuis fiat virtute supernaturali, ita Aegid. *d. n.* 85. Bonac. *d. punct.* 13. nu. 4. Gutier. *d. c.* 121. nu. 22. & alij per eos citati.

6 **Verum si illa aliam duxerit, &c.**

Notatur ad hoc quod dissolutum Matrimonium ratione frigiditatis viri instaurandum est si postea contingat frigidum illud ad alias nuptias transire, quod intelligendum est si constet, posterius Matrimonium consumatum esse, vt per Sanch. *d. lib.* 7. *disp.* 99. nu. 3. cum segg. vbi nu. 7. resoluit quod vt restitueretur prius frigidum Matrimonium tanquam validum, non sufficit nec desideratur frigidum ad alias nuptias transisse, sed legitime probandum est cum posteriores nuptias consumasse, aut fornicatum fuisse, & nu. 13. quærit qualis probatio plena possit haberi consumationis posterioris Matrimonij, seu copulæ fornicariæ frigidi, vt sic instauraretur prius Matrimonium.

7 **Frigidis, &c.** Aduerte quod quando puer 14. anno completo, vel femina 12. adhuc inueniuntur impotentes ad copulam, expectandum est vsque ad plenam pubertatem, quæ feminis 14. ætatis anno, & viris 18. contingit; quod quidem nihil obstat textui in presenti, ille enim procedit quando coniecturari potest ex frigidityte, aut alio impedimento impotentiam confingere, non quando ex ætatis imbecillitate prouenit, quia tunc æquitas suadet eam ætatem expectandam esse, in qua perfectum robur comparatur natura, ita Sanch. *d. lib.* 7. *disp.* 104. nu. 16. cum segg.

8 **Habitent per triennium.** Illud in presenti aduertendum est triennium huiusmodi incipere die copulæ attentatæ, quando impotentia prouenit ex frigidityte, vel maleficio; quando vero prouenit ex ætate incipit quando incipiunt remedia adhiberi, vide Henric. lib. 12. cap. 8. nu. 1. Marc. Ant. Genuen. *d. cap.* 83. nu. 2. Valer. Reginald. in *praxi fore. pænat.* lib. 3. nu. 107. Basil. Ponc. *d. cap.* 22. in fin. Bonac. *d. punct.* 13. nu. 21. Gutier. *de Matrim.* cap. 121. n. 4. Sanch. *d. lib.* 7. *disp.* 110. nu. 4. & nu. 10. resoluit hoc triennium incipere à plena pubertate, de quo etiam Valer. Reginald. *d. n.* 107. *resf. tertio*, quod videtur triennium non requiritur ita continuum, vt sponsi die æt nocte cohabitauerint, sed sufficit si maiore anni parte cohabitauerint, vide Henric. lib. 12. cap. 7. nu. 2. Valer. Reginald. *d. n.* 107. *resf. tertio*, Aegid. *d. disp.* 31. dub. 7. nu. 83. Bonac. *d. punct.* 13. nu. 21. Sanch. *d. lib.* 7. *disp.* 111. d. princ. vbi nu. 6. declarat suppleendum esse tempus interpellatum quando arbitrio prudentis fuerit notabile.

9 **Et iuxta decretum Gregorij.** Ad Ioannem Rauennatem Episcopum vt referunt Burchar. lib. 9. *decret.* cap. 40. Iuo par. 8. cap. 178.

10 **Cum septima manu propinquorum.**

Ideo ultra triennium illud & iuramentum, utriusque coniugis fatentis impedimentum, desideratur vt septima manus propinquorum iuret, vel

vel vicinorum bonæ famæ si propinqui defuerint, possit huiusmodi iuramentum petitor co quod posset esse collusio inter coniuges, & vt cautiori diligentia adhibita dissolutio Matrimonij fiat, ita docent Greg. l. 6. in fine tit. 8. part. 4. Nauar. conf. 1. num. 3. sub hoc tit. Mascard. de probat. conclus. 816. num. 8. Fulu. Pac. od. tractat. lib. 2. cap. 2. num. 24. Valer. Reginal. d. lib. 31. num. 107. Sanch. d. lib. 7. disp. 108. num. 7. & num. 12. tenet quod si tot testes haberi nequeant sufficientes pauciores arbitrio iudicis, Basil. Ponc. d. cap. 22. §. 6. res. sed adendum, vbi aduertit quod si postea vir inueniatur non esse frigide nature, nequaquam sunt perituri Rei testes illi, qui solum de credulitate deposuerunt, sunt tamen Rei perituri ipsi coniuges, & de illis tantum accipiendum, quod habetur in presenti.

11 Quod nunquam per carnis copulam una caro, &c. Notatur ad hoc quod ad copulam coningalem, cuius impotentia impedit Matrimonij validitatem, requiritur, vt sponfus intra vix sponse seminet, seu in illud semen virile effundat, vt per Valer. Reginal. d. lib. 31. num. 101.

12 Tactus sacrosanctis Euangelij. Aduerte quod quando pro iuramenti forma requiritur Euangeliorum tactus, nec luri satisficit, nec valet actus quoad lucis effectus per illo iuramento absque eo tactu, Sanch. d. disp. 108. num. 14. vbi in fine asserit consuetudine prescriptum esse id iuramentum super Cruce perstari, quamvis Euangelij tactus lure petatur in iuramenti forma cuiusq; prouincie morem seruari debere recte notat Panorm. in cap. tunc un. 7. sup. de rebus, & ita iam in Italia ex antiqua consuetudine sufficit ipsius Notarij scripta manu tangere, vt ex Panorm. d. loco aduertit Farin. in pract. crim. p. 2. q. 74. num. 22. & vbiq; seruari vt sacerdotes manu pectori admodum iurent se vt sacerdotes iuramentum dictum, ex Grauat. ad Vestr. lib. 6. cap. 2. num. 41. tradit Farin. d. q. 74. un. 82. Nam ad essentiam iuramenti non desideratur contactus alicuius rei sacre vt Crucis, Euangeliorum, &c. si expressè id pro forma iuramenti non requiritur; Vide Couar. in cap. quamvis pactum par. 1. §. 1. num. 1. Censual. comm. contra commun. q. 407. Christoph. de Pace in sibi lib. 4. leges styl. l. 240. d. princ. Nicol. Garc. de benef. p. 3. cap. 4. num. 171. Valer. Reginal. in pract. fore. pœnit. lib. 18. cap. 1. num. 10. Sanch. in precepta Decalogi lib. 3. cap. 3. num. 3.

SVM MARIVM.

1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Matrona, que adulteri, debent in terminis huius tex. debent esse de parochia, & priores quantum fieri possit.

- 3 Impotentia temporalis ad copulam non reddit irritam subsequenti Matrimonium.
- 4 Impotentia quantumvis ignorata minime obstat Valeri M. Arimani.
- 5 Impedimentum perpetuum censetur ad dirimendum Matrimonium quod per opus humanum absque peccato auferri nequit.
- 6 Mulier ob impotentiam prioris viri cum secundo contrahens presumitur cognita à priori si à secundo cognoscatur, & iterq; vir similis esse atate, robore, ac membro virili.
- 7 Matrimonium prius non restauratur ratione aristationis femina dissolutum quando per concubitus proprii prioris viri nequit reddi apta copula cum illo, quamvis per concubitus cum altero apta sit.
- 8 Sententia, que per euentum facti nulla est nunquam transit in rem iudicatam.
- 9 Sententia irritatur & est nulla si index in ea referat se expresse ad alia, & ex illis appareat de errore ipsius iudicis.
- 10 Finis ipse declarat qualis sit res censenda.
- 11 Diuortium quoad thorum & cohabitationem celebrare licet ratione fornicationis admittitur à coniuge presumptio impotentis, & ob id separato, quamvis errore prioris sententia detecto restaurandum sit Matrimonium quoad vinculum.
- 12 Ductio, ammodo, quid significet, ostenditur.
- 13 Periculi corporalis nomine intelligitur periculum probabile vite, aut grauis morbi secundum vnam opinionem, sed solius mortis secundum alteram rariorem.
- 14 Impotentiam qua signa necessario, & euidenter ostendant.
- 15 Maleficij dissolutio Matrimonio si maleficiatus aliud iurat, & eandem uxorem cum qua maleficiatus fuerat, & disuulsi fornicarie cognoscat, tunc instaurandum est Matrimonium cum illa.
- 16 Matrimonij prioris, quando inuenitur error dissolutionis altero coniuge professo, aut profuturi volenti nulla est facienda restitutio, si consummatum non sit Matrimonium, intellige & declarata pronuntio ibi.
- 17 Matrimonium dissolutum ob viri impotentiam quando posuit instaurari, ostenditur.
- 18 Sententia Matrimonij non transit in rem iudicatam à qua decennio appellatum non est, vel duplici sententia confirmata.

Cap. Fraternalitatis. VI. Innoc. iij.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colled. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Casal. in annor. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vniuersi iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuijan. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 94. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 391. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. cap. unico, sub tit. de impotentia coeundi.

2 Quasdam matronas sue paroch. etc.
 H Nota

Notatur ad hoc quod matronæ in hoc casu debent esse de parochia, quia præsumitur eas habituras pleniorē notitiam, ut per Sanch. *d. lib. 7. disputat. 113. num. 3.* ubi cum Hostiæ & Præpof. addit querendas esse matronas peritiores in quantum fieri potest, quamvis non sint ex parochia.

- 3 **Quamvis igitur, &c.** hoc quod impotentia temporalis ad copulam non reddit irritum subsequens Matrimonium, ut per Valer. Reginal. *in præxi fore pœntem. lib. 31. num. 100.* Cutier. *de Matrim. cap. 112. num. 4.* Bonac. *cod. tract. 9. 3. pœnt. 13. num. 12. vers. dixi impotentia;* Sanch. *d. lib. 7. disput. 93. num. 2. ubi num. 4.* tenet impotentiam quantumvis ignoratam minime obstatē valori Matrimonij.

- 5 **Per opus humanum.** Intelligit de opere humano, quia censetur impedimentum perpetuum, ac proinde ob illud dirimitur coniugium, quando per opus humanum absque peccato auferri nequit: Ita Greg. *l. 3. Verbo del segundo tit. 8. parti. 4.* Petr. de Ledefma *de Matrim. q. 58. art. 1.* pælo post principium, Fr. Emman. *in summa tom. 1. cap. 233. concl. 3. num. 3.* Henriq. *lib. 12. cap. 7. num. 4. & num. 9. & cap. 8. nn. 2.* Sanch. *d. lib. 7. disput. 93. nu. 9.* Valer. Reginal. *d. lib. 31. nu. 100.*

- 6 **Cuius simili commiscetur.** Notatur ad hoc quod inspicendum est an uterque vir similis ætate, robore, ac membro virili, & si similes sint præsumitur potuisse quoque cognosci a priori viro, secus si dissimiles sint, quia prior vir erat senex, vel debilis, vel alium defectum in virili membro patiebat, posterior autem iuuenis, vel robustior, vel eo defectu membri virilis carebat, ut per Brunel. *de spons. concl. 28. limit. 6. num. 25.* Angles *in florib. Theolog. par. 1. tit. de Matrim. q. 8. art. 1. dub. 6.* Gregor. *l. 17. verb. in membris tit. 2. par. 4.* Vega *tom. 2. sum. cap. 34. casu 107.* Gaeta *in reperi. c. ad limine 30. q. 1. 4. q. 222. num. 525.* Henriq. *in sum. lib. 12. cap. 7. num. 9.* Matien. *in rub. tit. 1. glof. 1. n. 197. lib. 5. notæ recopil. Sanch. d. lib. 7. disp. 39. nu. 12.*
- 7 unde non restantur prius Matrimonium ratione arctitudinis fornicæ dissolutum quando per concubitus proprii prioris viri nequit reddi apta copula cum illo, quamvis per concubitus cum altero apta sit, ut per D. Barbosam *ad l. 1. ff. sol. Matrim. par. 1. nn. 95.*

- 8 **Sententiā diuortij per errorem, &c.** Notatur ad hoc quod sententiæ, quæ per evidentiam facti nulla est nunquam transit in rem iudicatam ut per Tiraq. *de retractu lig. 5. 4. glof. v. n. 38. in fine.* Nam si iudex in sententia referat se expresse ad acta, & ex illis appareat de errore ipsius iudicis viciatur sententia, & est nulla. Turzan. *tom. 2. commun. epistol. lib. 7. tit. 8. nu. 11. pag. 142.* Tiraq. *de iure mariti glof. 7. num. 184.*

Duen. *reg. 246.* Gam. *Lusit. decis. 110. num. 42.* Menoch. *conf. 110. num. 67. & conf. 345. num. 35.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 103. d. num. 18.*

- 10 **Novimus esse prolatam.** Quia finis ipse declarat qualis sit res censenda ut per Tiraq. *de retractu. lig. 6. 1. glof. 7. nu. 45.* Et à fine res denominatur Barthol. Peretti. *ad extranag. ambrosie, de rebus Ecclesie non alien. pag. 93. n. 23. & 24.* qui refertur in libello de principis Viriisque *l. 111. lit. F, num. 48.*

- 11 **Nisi se fornicario, &c.** Notatur ad rationem fornicationis admittit ad coniuge illo præsumptum impotente: & ob id separato, licet alteri, si innocens sit, celebrare diuortium quoad thorum, & cohabitationem, quamvis errore prioris sententiæ detecto restaurandum sit Matrimonium quoad vinculum, ita Sanch. *d. lib. 7. disput. 101. num. 3.*

- 12 **Ammodo.** Id est post primum coitum, ut per Panorm. hic *num. 20.* Brunel. *de sponsal. conclus. 28. limit. 6. n. 27.* Sanch. *d. disp. 101. nu. 11.* ubi *nu. 12. in fine* dicit quod id importat ammodo, id est, des de luego, absque alia indagine, vel mora, est separanda à posteriori Matrimonio, quia statim constat id esse irritum, nam si non est arcta valet prius Matrimonium, & sic non posterius, si vero sit arcta, neutrum.

- 13 **Corporali periculo.** Glof. hic verbo corporali tenet nomine huius corporalis periculi intelligi periculum probabile vitæ, aut grauis morbi, quam sequitur Greg. *l. 2. verbo grande, tit. 8. parti. 4.* Matien. *ad rub. tit. 1. glof. 1. n. 97. lib. 5. notæ recopil.* Sed verius & probabilius est solius mortis periculum intelligi, ut docent Sanch. *d. lib. 7. disp. 93. n. 18.* Cutier. *de Matrim. cap. 112. nu. 38.* ubi *nu. 31.* resoluit quod mulier arcta tenetur pati incisionem cum molestia, & graui dolore, & cautio faciendum, non tamen grauisimum morbi incommodum.

- 14 In glof. [Matronas] Adverte quod quando signa necessario & euidenter impotentiam concludunt siue viri siue femine, nulla temporis mora expectata, est dissolvendum Matrimonium nullo interueniente iuramento, aut septima manu propinquioris, ut tenet Sanch. *d. lib. 7. disp. 107. n. 3.* ubi *n. 7.* resoluit quod signum omnino euident est impotentie ita ut nec triennium sit expectandum, nec prædicta iuramenta desiderantur, quando mulier est arcta, de quo etiam Mascard. *concluf. 888. num. 4.* Henriq. *lib. 12. cap. 7. num. 7.* Cutier. *de Matrim. cap. 120. nu. 5. vers. signum.*

- 15 In glof. Diuinum. Notatur ad hoc quod dissoluto Matrimonio ratione maleficii, aut veniof. que aut alterius coniugis si maleficiatus aliud Matrimonium ineat, & eandē uxore cū qua maleficiatus erat, & à qua ratione maleficii dissolutus fuit.

fueraſt, fornicarie cognofcat, tunc inſtaurandum eſt Matrimonium cum illa: vt docent Gregor. l. fin. verbo, *torner*, tit. 8. part. 4. Petr. de Leſeſima de Matrimon. q. 38. art. 2. paulo ante *primam dubiam*, Fr. Emman. in ſum. tom. 3. cap. 235. num. 3. conſul. 3. Sanch. d. lib. 7. diſput. 99. num. 25.

- 16 In gloſ. [Remaneat.] Notatur ad hoc quod quando innento errore diſſolutionis prioris Matrimonij alter coniux eſt iam profeſſus, aut vult profiteri, nulla eſt facienda reſtitutio, cum iam prius Matrimonium, quod conſumatum non erat, diſſolutum ſit per profeſſionem, iuxta tex. in cap. ex publico, ſup. de conuerſ. coniugat. ita Bonac. d. queſt. 3. punſto 13. num. 23. Sanch. d. lib. 7. diſput. 99. num. 37. vbi aduertit maxime attendendum an virgo illa, quam Eccleſia arctam iudicauit, & nunc experientia inuenitur apta priori viro, ſalua integritate recepit ſemen illius intra vas, quacunque arte, aut matrice attrahente, tunc enim cum conſumatum iam fuerit, miſime diſſoluetur profeſſione; de quo etiam Henric. in ſum. lib. 12. cap. 7. in commento pen. Quando autem vxore manente in ſeculo vir iam ſacris eſt initiatus deſecto errore ſententia; quæ prius Matrimonium diſſoluit, vir reſtituendus eſt vxori repetenti, quia Matrimonium non eſt diſſolutum; ſi vt per Petr. de Leſeſima de Matrimon. queſt. 38. artic. 2. dub. 3. Sanch. d. diſput. 99. num. 39. Bonac. d. punſto 13. num. 24. Henric. d. lib. 12. cap. 8. num. 3. vbi limitat niſi vxor fornicata eſſet, quia tunc ratione fornicationis ſi vir eſſet innocens poſſet illam repellere; deinde idem Henric. d. num. 3. in commento lit. L. limitat niſi impedimentum eſſet ex maleficio, & tranſacto triennio atque alijs diligentijs præmiſſis facta eſſet Matrimonij diſſolutio, quod non approbat Sanch. d. loco.

- 17 In gloſ. [Fornicario.] ibi (dicit quod ſiſque ad tertiam vicem tantum) Notatur ad hoc, quod quoties ſcæmina à viro ſeparata, quòd ab eo cognofci nequirit, ſemel tantum reſtituenda priori viro propter deceptionem circa impotentiam deprehenſam, & cum eo remanſura triennio, & ſi eo tempore cognofcatur firmum unanere debet prius Matrimonium, ſi autem eo triennio cognofci nequeat ab illo, præſumitur ſaltem vir maleficiatus reſpectu illius, ac impotens ad illam, ac proinde in perpetuum declarandum eſt irritum illud prius Matrimonium, & reddenda eſt poſteriori viro, cui nuperat ſcæmina illa: vt per Brunell. de ſponſal. conſul. 38. limit. 6. num. 25. Gaeta interpre. cap. ad limina 30. q. 8. l. 1. 4. queſt. 231. num. 534. Sanch. d. lib. 7. diſput. 99. num. 34. vbi num. 35. idem reſoluit quando ratione frigidiſſimæ viri aut malefici exiſtimati alterutrius coniugis generalis reſpectu omnium, ſeparatum eſt Matrimonium, & poſtea experientia comperit eſt cum virum aliud inſiſſe ac

conſumafſe Matrimonium, aut fornicatum, eſſe, in quibus caſibus prius Matrimonium, inſtaurandum eſt, ſi enim eo inſtaurato, & reddita priori vxore huic frigido, vel maleficiato non poterit triennio illam cognofcere, ſeparabitur iterum Matrimonium abique reſtitutionis ſpe.

- 18 In ead. gloſ. ibi (quoniam dua tantum ſententia, &c.) Notatur ad hoc quod ſententia Matrimonij non trãſit in rem iudicatam à qua decennio appellatum non eſt, vel duplici ſententia confirmata ad hunc ſenſum quin per viam querelæ prior contra eam allegari, vt per Coſuat. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 12. Verſ. ſententia vero, Sanch. d. lib. 7. diſput. 100. nu. 4.

SVM MARI VM.

1. Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
2. Impotentiam alterius coniugis integrum eſt coniungi quocunque tempore tranſacto allegare.
3. Declaratur tex. in præſenti.
4. Virgo in ſe mulier vel potius corrupta probatur per inſpectum obſtrelicium & matronarum.
5. Matrona, qua inſpicere debent an mulier ſit virgo vel corrupta, debent eſſe honeſtæ, & bone ſamæ.
6. Depoſcentes de re aliqua iuxta artis peritiã accuſari poſſunt ſi veritatem non dicant.
7. Triennium in impedimento malefici à quo tempore computetur, oſtenditur.
8. Maleficiũ quando conſtare non poſſit an ſit perpetuum vel temporale, præſumitur perpetuum.
9. Triennium continuũ quod dicatur oſtenditur.
10. Maleficiũ dicitur quando vir non poſſit vxorem cognofcere cum poſſit ad alias accedere, frigidiſſas vero quoad omnes vniuerſalis eſt.
11. Maleficiũ ſignum quod ſit, oſtenditur.

Cap. Litteræ. VII. & fin.

Honor. iij.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. io. And. Hoſt. Henric. Butt. Anch. Panor. Prapof. Caſal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen Toletan. in concordantijs, &c. iuris cum legibus Caſtelle p. 1. & 2. Viuian in ratiocinandi lib. 4. Iuris Pontif. pag. 94. Alagona in compendij Iuris Canon. pag. 392.

- 2 Quod cum octo annis elapſis, &c. Notatur ad hoc quod integrum eſt coniungi quocunque tempore tranſacto allegare alterius coniugis impotentiam, vt per Sanch. de Matrimon. lib. 7. diſput. 109. num. 14. vbi etiam dicit quod tex. in cap. 1. ſup. hoc tit. negans mulierem audiendam quando non ſtatim proclamatur, intelligitur donec triennium tranſactum ſit: tex. vero in præſenti & in cap. fraternitatis, hoc eodem tit. concedentes audiendam eſſe clamantem poſt rullos annos intelliguntur modo iam triennium tranſierit.

9 *Vos vero ne id cōfiterētur in frau-*

de, &c. Adverte Pontificem in presenti pon-
derare Mulierem fatentem vna cum
viro impotētiam, ac lapſis octo cohabitationis
annis fuiſſe inſpectam, quia id ad abundantio-
rem cautelam effectum eſt, vt ſententiæ Panorm.
hic *nu. 10.* Zabarel. *nu. 3.* Prapof. *nu. 3.* Alexan.
de Nemo *nu. 15.* quos reſert Sanch. *d. lib. 5. di-*
ſput. 108. num. 6. Vnde Rota apud Seraphin. *de*
reſ. 688. d. prin. cenſuit diſpoſitionem huius tex-
non habere locum quando per evidens genua
probationis conſtare poſſet de frigidityte viri,
veluti quando vitium eſt tale, quod per viſione
detegi poſſis, & quoties coniuges fatentur im-
potentiam, aliàs ſecus.

Notatur ad hoc

4 *Amatronis, &c.* quod probatur per
inſpectionem obſetricum, & mazonarum,
an mulier ſit virgo, an vero potius corrupta,
& deſonata, vt per Maſcar. *de probat. cauſ. 1313.*
num. 3. Farin. *in practi. crim. p. 4. deſiſ. 27. num. 2.*
ibi addit. *lit. A.*

3 *Bona opinionis, & fide dignis.*

Notatur ad hoc quod matronæ debent eſſe ho-
neſtæ, ac bonæ famæ, non leues, aut viles, ne
modico pretio ſubornatæ falſo deponant, vt
per Sanch. *d. lib. 7. diſput. 113. n. 1.* vbi *num. 7.*
reſoluit quod matronæ ac omnes alij, qui iuxta
artis peritiam de re aliqua deponere debent,
recuſari poſſunt, de quo etiam Fulv. Pac. *de probat.*
lib. 1. cap. 47. num. 120. Io. Gare. *de expenſ.*
cap. 24. nu. 25.

Notatur

7 *Si conſiſterit vobis, &c.*

ad hoc quod in maleficij impedimento triennium
computatur à die copulæ intentatæ, nec oportet
huiusmodi triennium aſſignari à iudice, nec
prius poenitentiam peragi; nec tex. in præſenti
narrans poenitentiam peccatorum fuiſſe iniun-
ctam, contrarium decidit, quia factum narrat,
nec Ius ſtatuit; imò quando decidit ſolum pe-
tito toto illo octo annorum tempore; ex quo
initum erat Matrimonium, triennio continuo
coniuges habitariſſe, vt docet Greg. *l. 5. verbo,*
dar. tit. 8. part. 4. Matien. in rub. tit. 1. gloſ. 1.
num. 103. lib. 3. nota recapit. Henric. in ſumm.
lib. 12. cap. 7. num. 2. Sanch. *d. lib. 7. diſput. 110.*
num. 5. Quamvis huiusmodi triennium incipe-
re currere à die cohabitationis teneat Menoch.
de arbit. cauſa 519. num. 14. & 15. vel à tempore
aſſignationis per iudicem factæ aſſerit Gonzal.
ad reg. 8. Cancel. gloſ. 56. nu. 74.

8 *Infra prædictos octo annos, &c.*

Notatur ad hoc quod quando conſtare non po-
teſt perpetuum ne ſit, an temporale malefici-
cium, præſumitur perpetuum, ac diſſoluetur
coniugium quando triennio coniuges dedere
operam carnali copulæ, nec perficere potuerunt
vt per Sanch. *d. lib. 7. diſput. 94. nu. 12.*

9 *Per continuum triennium.* Intelligi-

li modo, nempe vt toto triennio vacauerint
coniuges copulæ debitæ horis, & locis; non
vero mathematicè, continuo, quia id eſſet
moraliter impoſſibile, ſæpe namque morbus
intermittit tempus illud, & ſi aliud dicerem-
us impedirentur peregrinationes, aliaque
negotia, quibus virum vacare ſocietas, atque
gubernatio domeſtica cogit, ita Sanch. *diſt.*
lib. 7. diſput. 113. num. 2. & 3. Gutier. *eodem*
tratt. cap. 102. num. 7.

10 *In gloſ. [Cognoscendi] ibi (in defectum quan-*

tum ad ſſam, & non quantum ad alias.) Nota-
tur ad hoc quod maleficium dicitur quando
vir non poſſet uxorem cognoscere, cum poſ-
ſit ad alias accedere, frigiditytas vero quoad
omnia vniuerſalis eſt, vt per Viſtor. *in ſum.*
lib. 2. de Matrimo. nu. 286. Henric. *in ſum. lib. 12.*
cap. 8. num. 2. Sanch. *de Matrimo. lib. 7. di-*
ſput. 94. num. 6. vbi etiam aſſerit maleficij ſi-

11 *gnum eſſe quando coitum quis appetit, &*

virgam erigit, itaut ad copulam aptus ſit, &
cum ad vas ſemineum penetrandum appropin-
quat relaxatur, ac conſeſcit ſubito orga-
na, nec poſſet complere, atque iterum rig-
gent, & ſi iterum copulari nitatur, denovo
laxantur.

12 *In gloſ. [Septima, ſn.] ibi (tamen ſi alterum*

committitur & &c.) Hæc gloſ. cum dicit non
ſufficere aſpectum matronarum niſi etiam
concurrat iuramentum ſeptimæ manus propin-
quorum, ſubdit valere ſententiam altero
eorum omiſſo: ſi enim intelligatur de matro-
narum aſpectu verum dicit, ſed omiſſio iura-
menti ſeptimæ manus propinquorum ſenten-
tiæ reddit nullam: nam in hoc tex. propè
finem tradens Pontifex formam diſſoluendi Ma-
trimonium ratione impotentiz, ponit tan-
quam prærequiſitum hoc iuramentum, & cum
ſit forma probationis lure præſcripta, eius
omiſſio viciat ſententiam, ita Sanch. *d. lib. 7.*
diſput. 108. num. 9.

De Matrimonio contra- cto contra interdictum Eccleſiæ. Tit. XVI.

Vper hanc rub. ſcripſerunt Zabarel. Io.
And. Anch. Buttr. Panor. Prapof. Alexan-
de Nemo, Durand. in breuiario aucto Iuris
Canon. & in ſpeculo Iuris ſub hoc tit. lib. 4. Steph.
Ranchin. in continen. ritualium Decretal. Io. de
Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Petrus
de Rauenna in compend. Iuris Canon. Martin.
Meſnart. in epitom. Decretal. Dan. Venator. in
analyſi methodica Iuris Pontif. d. pag. 564. Goffred.
& Hoſt. in ſum. huius tit. Alex. Caſſan. & Anaſtaſ.
German. in paratiſis ad quaque libros Decretal.

De Matrim. contract. contra interd. &c. Tit. XVI. 89

SVM MARIYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Sponsalia per oscula amplectuntur, & similia signa nequaquam transeunt in Matrimonium.
- 3 Presensia, & taciturnitas contrahendi an sufficiat ad quocunque extranei contrahunt, offenditur.
- 4 Coniuges ad tempus separandi sunt quando Matrimonium contra prohibitionem inierunt.

Cap. Litteræ. I. Alex. iij.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hoff. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantibus utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuzan. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 95. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 592. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 17. cap. 2.

- 2 **Sape amplexata fuisset, &c.**

Notatur ad hoc quod sponsalia, quæ re, & verbis de futuro appellamus, per oscula, amplexus, & similia signa nequaquam transeunt in Matrimonium; ut per Couar. de spons. par. 1. cap. 4. §. 2. n. 2. Mascard. de probat. concl. 1029. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 1. n. 63. Matien. in rub. tit. 1. glof. 1. num. 57. lib. 5. noua recopil. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 14. n. 12.

- 3 **A proprio viri sui fratre se desponsari, &c.**

Notatur ad hoc quod non est speciale dum parentes pro filijs contrahunt, ut sufficiat presentia, & taciturnitas, sed idem dicendum est de quocunque extraneo, ut per Fr. Emman. in sum. cap. 334. num. 4. tom. 1. & saltem quoad internum forum, in illo enim quicunque respondeat satis esse ad valorem Matrimonij, vel sponsalium, quoad vero forum externum minime sufficere, nisi parentes, aut tutores sint, tenent Viual. in candel. par. 1. de Sacram. tit. de Matrim. num. 39. Angles in flor. Theol. par. 1. q. de essentiali Matrimony art. 2. dub. 3. Petr. de Ledelma de Matrim. q. 45. art. 2. dub. 3. Vega lib. 3. sum. cap. 152. Henric. in sum. lib. 11. cap. 2. num. 6. sancto comment. lit. P. Caterum probabilius est speciale esse in parentibus, unde si alij respondeant, desiderabitur aliud signum eodensum internum exprimes ut valeant sponsalia, vel Matrimonij, ita Greg. l. 10. verbo no las puede tit. 1. par. 4. Couar. de spons. par. 1. cap. 4. in initio num. 4. Matien. in rub. tit. 1. glof. 5. n. 26. lib. 5. noua recopil. Gutier. de Matrim. cap. 13. num. 2. Sanch. cod. pract. lib. 1. disp. 23. num. 7. vbi n. 15. respondet in hoc text. ad fuisse expressum consensum, vel ultra taciturnitatem interfuisse alia signa tacita consensum exprimentia.

- 4 **Mandamus quatenus, &c.** Notatur ad hoc quod quamuis causa interdicti Matrimo-

nium sit temporalis, & Matrimonium contra prohibitionem initum sit validum, quando Iudicis prohibitio fuit legitima, separandi sunt coniuges ad tempus in pœnam delicti, ne pœna immunitate præceptum Iudicis iniustum contemnerent audeant: non obstat text. in cap. 2. infra. hoc tit. vbi huiusmodi Matrimonium minime separandum esse decernitur, quia intelligitur de perpetua separatione: ita docent Couar. de spons. par. 1. cap. 6. in initio n. 6. Ludou. Lopez in instructor. confien. par. 2. de Matrim. cap. 46. vers. porro aduertendū, Perez glof. 1. pag. 493. tit. 2. lib. 3. Ordinem. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 2. num. 14. vbi etiam aduertit, quamuis in hoc text. assignetur vnicus mensis, tempus hoc esse arbitrarium, & mensum illum poni hic gratia exempli, & non ad arcendam Iudicis facultatem.

SVM MARIYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Matrimonium non est irritum si contra prohibitionem temporalem Pontificum inueatur.
- 3 Index à quo generaliter potest intentare illa, qua tendunt in faciliorem exitum causa appellationis, non tamen cognoscendo de eius viribus.
- 4 Contrahi cū aliqua contra prohibitionē à superiore Ecclesiasti iussa de causa sibi facta peccat mortaliter.
- 5 Index à quo est appellatum in causa Matrimoniali iudicando partibus ne interim lite pendente alteri nubant, non dicitur attentare.

Cap. Ex litteris. II.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantibus utriusque Iuris cū legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuzan. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 96. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 592. refertur ab Ant. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 17. cap. 3. & est post Concil. Lateran. sub Alexand. III. par. 6. cap. 28.
- 2 Probat hic text. non esse irritum Matrimonium si contra prohibitionem temporalem Pontificum illud inueatur, ut per Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 2. num. 4. Valer. Reginal. in praxi fori parit. lib. 31. n. 129.

- 3 **Eidem sub excommunicationis interminatione, &c.** Notatur ad hoc quod Index à quo generaliter potest intentare illa, qua tendunt in faciliorem exitum causæ appellationis, non tamen cognoscendo de viribus appellationis, ut per Duen. reg. 42. limit. 17. Coriet. in sing. appellatione licet index, Couar. practicum cap. 23. n. 1. vers. prima.

- 4 **Alia tamen penitentia eis, &c.** Aduerte mortaliter peccare contrahentem cum

aliqua quando interuenit prohibitio à superiore. Ecclesiastico ei facta, iusta de causa, ne cum illa contrahat, secus si certo sciat nullum subesse impedimentum, ita Valer. Reginal. *lib. 31. nu. 189. vers. tertio.*

5 In glof. [Interminatione] ibi (*communiatio tantum fit non sententia*) Vide Tiraq. in l. si inquit C. de reuocan. donat. verbo curatur *nu. 355. Sayr. in clau. Reg. lib. 3. cap. 8. nu. 19.*

6 In glof. (*Districius*) Notatur ad hoc quod iudex à quo est appellatum in causa Matrimoniali inhibendo partibus ne interim hie pendente nubant, non dicitur attenuare, ut per Malcand. de probat. *condi. 148. nu. 22.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Contrahentes contra prohibitionem à superiore factam sunt separandi.

Cap. De muliere. III. & fin.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collec. Innoc. Zabarel. Io. And. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Tolet. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castell. p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 97. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 591.* hic tenet pars *cap. de muliere supra de sponsalibus*, quæ refertur ab Anton. Augustin. *collect. 1. Decretal. sub illa vi. de sponsalib. c. 5. §. illud.* & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. *p. 6. cap. 19. §. illud.*

2 Probat hic tex. contrahentes contra prohibitionem à superiore factam esse separandos, & sub pœna excommunicationis ne cohabitent, quousq. cognoscatur legitimè an eorum Matrimoniu possit, & debeat iure stare, ut per Valer. Reginal. in *praxi fore pœnit. lib. 31. nu. 189. vers. tertio.*

Qui filij sint legitimi.

Tit. XVII.

Super hanc rubricam scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panor. Prapof. Alex. de Neuo. Durand. sub Matrimonio *causæ Iuris Canon. & in speculo Iuris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titularum Decretal. Ioan. de Londris in breviario sanctorum Canonum Petr. de Rauenn. in compendio Iuris Canon. Martin. Melnarct. in epitome Decretal. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontific. p. 565. Goffr. & Host. in summa huius tit. Alex. Callan. & Anast. Germ. in paratitulis ad quinquaginta lib. Decretal.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Maritus de vxoris legitimitate in iudicio agere potest sine mandato.

3 Coniuncta persona excepto patre sine mandato ea agere non possunt, quæ speciale mandatū requirunt.

4 Vxor pro marito agere non potest.

5 Diffamatus ab aliquo de illegitimitate potest petere in iudicio ut legitimus declaratur, & c.

Cap. Conquestus. I. Alex. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col. Slecht. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castell. p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 97. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 593.* refertur ab Anton. Augustin. *collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 1.* & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. *p. 33. cap. 3.*

2 Conquestus est nobis. H. &c.

Notatur ad hoc quod maritus de vxoris legitimitate in iudicio agere potest sine mandato, consonant tex. in *cap. constituti sup. de procur. & in cap. ut de consensu*: docent Hostier. Io. Andr. Butr. Anch. Zabarel. & Prapof. in presenti, & alij de quibus Alphons. *collect. 648.* quibus addo Tiraq. de *retrac. vi. l. 10. glof. 1. d. p. nec.* qui omnes adducunt similem tex. in l. maritus C. de propter. & in l. ultima §. sancimus C. de passis conuen. ac proinde rationem illam, quia negari non potest vxorem etic personam coniunctam viro suo tum ex reg. l. i. §. de ritu nupt. tum etiam ex reg. tex. in *cap. debitum de bigam.* Unde tanquam persona coniuncta debet maritus admitti quauis vxoris mandatū non habeat, ex reg. l. i. §. & hoc, §. de procur. & l. exigenda C. od. etiam in iura, & renitens sit vxor, ex noua constitutione d. l. maritus.

3 Licet autem coniunctæ personæ excepto patre sine mandato ea agere non possint, quæ speciale mandatū requirunt, Cou. *lib. 1. var. cap. 6. nu. 5.* Tiraq. *d. vi. l. 1. §. 1. glof. 13. nu. 34.* Garc. *reg. 21. limit. 7.* Cald. Pereira in l. si curatorem verbo implorandum, *nu. 8. cum seqq.* Maritus tamen hæc omnia agere potest sine aliquo vxoris mandato, tum quia liberam habet facultatem l. procurator, cui generaliter §. 7. §. de procur. & cap. qui ad agendum in fine *cod. vi. in 6.* tum etiam ex ratione tex. quæ in omnibus pariter concludit. Sic etiam similiter licet receptum sit coniunctam personam pro coniuncta in causis spiritualibus sine mandato admittendam non esse, glof. 1. *vers. sed credo in cap. coram 34. sup. de officio deleg. recepta per citatos ibi;* in marito tamen hoc locum non habet, hic enim etiam in spiritualibus debet admitti sine vxoris mandato ex libera potestate ei à lege concessa, quæ etiam extenditur ad ea, quæ speciale mandatū requirunt, tum quia de alijs coniunctis ad maritum non infertur consequentia, tum denique ex tex. in presenti, ubi nisi diuinando suppleatur mandatū vxoris, sine eo admissus est maritus de eius legitimitate agens.

4 Quare autem maritus liberam habeat potestatem agendi causas vxoris absentis, & iniuncte ex supra dictis, vxor tamen non ita pro marito agere poterit vt probat l. qui absente C. de procurat. curiose interroget aliquis: ratio facilis est, quamuis enim vxor marito suo aique sit cōiuncta vt ipse maritus vxori, in vxore tamen non solum deficit, verum etiam in contrarium militat ratio propter quam marito libera illa potestas conceditur ne scilicet frēmginē costume- liam inatōnalis pudoris irreuerenter irruant contentione iudicia, quā si exigie vt maritus admittatur in causis vxoris contradicentis, fortius concludit vxorem ipsam pro marito ad- mittendam non esse sine mandato, vt late prole- quitur Tiraq. de legibus consuetud. l. 10. à n. 31.

5 R. patruus mulieris ipsam ex-
redare, &c. Notatur ad hoc quod is,
qui ab altero diffamatur,
quod sit illegitimus, potest petere in iudicio,
vt legitimus declaretur, & aduersario non agē-
ti, nec excipienti perpetuum silentium super il-
legimitate, & hereditate imponatur, nisi il-
legimitatem probauerit, vt per Menoch.
cons. 306. nu. 5. nam diffamatio, & insatio est
verbalis molestia non sufficit vt quis in iudicio
audatur cogens aduersariū agere de iure, quod
extra iudicium dicitur, seu ita ut ad se pertinet
exceptio speciali casu l. diffamari C. de iurage. &
p. n. amos quando scilicet quis diffamatur de sta-
tu personę ingenuitatis, seruitutem aut simi-
lem qualitate respiciente. Ita Ordin. Regiæ
Luzitanorum lib. 3. tit. 1. §. 4. Ant. Gomez. tom. 3.
Varrarum cap. 1. n. 18. Sarmien. select. lib. 1. c. 3.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Legitimi sunt filij concepti ante sententiam diuorij
à parentibus, qui bona fide contraxerunt, licet inter
eos existat impedimentum propter quod postea Ma-
trimonium iudicio Ecclesię fuit separatum.
- 3 Legitimi sunt censendi filij suscepti ex Matrimonio,
quod iusto facti, vel si iuris errore parentes nullum
contraxerunt, & nu. 17.
- 4 Filij suscepti à parentibus, qui publice, & bona fide
contraxerunt vere, & proprie sunt legitimi.
- 5 Filij ex bona fide parentum legitimi ad Ordines Sa-
croi, & ad Episcopatus sunt admittendi.
- 6 Ecclesiasticam emphyteusim obtinere possunt filij
ex bona fide parentum legitimi.
- 7 Legitimi per bonam fidem parentum admittuntur
ad fundos, & maioratus successione.
- 8 Legitimi per bonam fidem parentum, an succedant in
maioratu fundo, emphyteusim fidei commissio, si
ad sit clausula, vt succedant q. soli, qui ex legitimo
Matrimonio prececati fuerint, ostenditur.
- 9 Filij ex Matrimonio putati quoad vtriusq. pa-
rentum legitimi sunt, si vni ex partibus fuerit in
bona fide, quomodo alter habeat malam fidem.
- 10 Patruus, qui habet malam fidem impedimenti

non gaudet iure legitimi parentis.

- 11 Matrimonium clandestinum dicitur quoad pœnas,
et defuncte denunciations.
- 12 Filij suscepti à parentibus Matrimonium clande-
stine contrahentibus, indiffinito sunt illegitimi.
- 13 Legitimi sunt filij nati post litem contestatam super
Matrimonio publicè contracto, quod per senten-
tiam postea nullum fuit declaratum.
- 14 Successiones filiorum in bonis parentum origo, &
necessitas eis ex iure civilis promouetur, imò iure na-
turæ debitam esse defenditur.
- 15 Legitima non potest lege, vel statu auferri.
- 16 Mater sola non alit filij, qui sunt cōcepti in Ma-
trimonio putatino, quod exinde fuit dissolutum.
- 17 Legitimi an sint filij suscepti à parentibus, qui de
Validitate Matrimony dubij erant, ostenditur.
- 19 Contrages quando de Matrimony Validitate dubi-
tant, huiusmodi dubium spectatum est, ac per
l. consequens non inducit malam fidem.
- 20 Matrimonij etiā publicè contractum coram Para-
cho, & testibus, vniuersis tamen denunciationsibus, &
sine clandestinitate quoad iustitiam, & alios effectus.
- 21 Matrimonium publicum non dicitur, quod totā ma-
gnā hominum frequentia conuocata, etiam attulit,
& vtrius contractum fuit.
- 22 Illegitimi sunt filij, etiam in conscientia facti, qui
ex Matrimonio clandestino, & sitante impedimento
derimente suscepti sunt, quomodo parentum eorū
veritate illud ignorauerint.
- 23 Respondetur fundamentis contrarie opinionis.
- 24 Filij legitimi non sumunt Matrimonium clandestini-
tatis sine denunciationsibus, celebratur in impati actum
clū mulier, ex qua agrotans potens suscepit.
- 25 Datur differentia p. ratio quare in l. vlt. C. de liberali-
tate causa filij nati pendente lite super statu matris so-
quantur cōditionem, quā de matre indicabitur, filij
vero nati lite pendente super Validitate Matrimo-
nij legitimi inducuntur, quāuis contra Matrimonij
separat sententia illud inualidum pronuntians.
- 26 Alimenta vt filio lite pendente, quem pater filium
esse negat, assignentur iudex, debet summaria p. muni-
tere informationem, & si p. assumptio aliqua su pro-
filio debet interuenire per iudicē p. conditari vt alatur.
- 27 Causa de reddendis alimentis, si in causa filij suc-
cumbat an ab eo sit exigenda, remittitur.

Cap. Cum inter. II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Coll. Zabdo. And. Host. Henr. Butr. Anch. Pa-
norm. Prepos. Casal. in annor. Alex. de Neuo. Xim.
Tolet. in concord. vtriusq. iuris cū legib. Castell. p. 1.
pag. 2. Viu. in rationali lib. 4. l. iuris Pontif. pag. 98.
Alag. in comp. l. iuris Canon. pag. 393. reuertur ab
Anton. August. collect. 1. Derretal. lib. 4. tit. 18. cap. 2.
& est post Conc. Lateran. sub Alex. III. p. 33. cap. 3.
- 2 Probat hic tex. legitimos esse filios cōceptos
ante sententiam diuorij à parentibus, qui publice
bona fide contraxerunt, licet inter eos existat
impedimentum propter quod postea Matrimo-
nium iudicio Ecclesię fuit separatum, vt per
Covar. de sponsalib. par. 2. cap. 8. §. 1. Caus. lib. 2.
oliscuat.

obferuat. 48. nu. 6. Paleoth. de nobis, & spur. cap. 9. Gabr. lib. 6. commun. tit. de legitimat. concl. 4. Seruan. ad l. sextam Tauri nu. 11. cum seqq. Peregr. de fidei. art. 24. n. 87. Menoch. de prafump. lib. 4. prafump. 77. Baptista Costa de facti fecutia & ignot. centur. 2. infpect. 38. n. 3. cum seqq. Castil. quozidian. quzftionum lib. 2. cap. 11. num. 3. & 7. Nam legitimi funt cenzendi filii fufcepti ex Matrimonio, quod iusto facti vel iuris errore parentes nulliter contraxerunt, vt per Couar. d. cap. 8. §. 1. nu. 9. Paleoth. d. cap. 9. num. 9. ad fin. Peregr. d. art. 64. nu. 69. vbi nu. 68. aduertit ad hunc effectum fufficere Matrimonium putatiuum ex errore iniusto, quia titulus putatiuus quamuis ex errore iniusto proueniens bonam fidem caufat.

4. Filij eorum non debent exinde suffinere iacturam.

Ergo filij fufcepti à parentibus, qui publicè, & bona fide contraxerunt verè, & propriè legitimi funt, vt docent Couar. d. §. 1. num. 1. Paleoth. d. cap. 9. num. 14. Gabriel d. concluf. 4. num. 13. Azor. infur. moral. p. 2. lib. 2. cap. 16. q. 4. Menoch. de prafump. lib. 4. prafump. 77. d. num. 3. & alij, quos copiofiffime refert Castil. quzftionum lib. 2. cap. 11. n. 5. & 6. Itant fi illi inftituantur hæredes à testatore, qui credebat eos effe ratos ex iusto Matrimonio, adhuc inftitutio non corruit, quandoquidem ij filij quoad suum commodum cenfentur verè & propriè legitimi, & dicuntur fui hæredes, & in potestate patris Menoch. de prafump. lib. 4. praf. 24. n. 9.

5. Vnde ad sacros Ordines huiusmodi filios ex bona fide parentum legitimos admittendos effe vltra fup. citatos refoluunt Soar. tom. 5. de cenfur. diff. 5. fect. 1. nu. 6. cum seqq. Sayr. cod. trail. lib. 6. cap. 10. d. num. 31. Auil. cod. trail. p. 7. diff. pte. 3. dub. 6. Bellet. de quzft. clerice. p. 1. tit. de difcipl. clerice §. 3. num. 23. Et ad Epifcopatum, vt per multos, quos refert & fequitur Castil. d. cap. 11. num. 19. atque etiam ad Ecclefiafticam

6. emphyteufim, vt poff. Dec. refolut. Cald. Pereira de nominatione emphyt. q. 25. n. 38. Sic etiam

7. licet legitimitati à feudi fuffeffione repellatur cap. 1. §. naturalis, fi de feudo fuerit controuerfia inter dominum, & agnatos, admittuntur tamen legitimi per bonam fidem parentum, communis ex Sonebech. de feudis p. 9. n. 37. Gabr. d. concl. 4. n. 14. Sic denique licet bafardi non admittantur ad maioratus fuffeffionem admittuntur tamen illegitimi ex bona fide, vt probat Molina de primogen. lib. 13. cap. 1. nu. 12. & reliqui omnes verè effe fententiam fine difficultate admittentes quando maioratus fimpliciter eff. inftitutus, vel emphyteufis fimpliciter concessa.

8. Ardua tamen eff. inter fcribentes controuerfia an idem fit refoluendum quando in maioratu feudo, emphyteufi, aut fideicommiſſo adiecta eff. clauſula, vt fuccedant ij ſoli, qui ex legitimo Matrimonio procreati fuerint? Partem enim affirmatiuam quoad adhuc ſtante ea clauſula lo-

gitimi ex bona fide parentum ſint admittendi refoluit Dec. conf. 153. quem multis late tuetur Soc. iun. conf. 39. vol. 3. & ſine dubio eff. magis recepta ex Couar. d. p. 2. cap. 8. §. 1. n. 3. Molina d. cap. 1. n. 15. Menoch. de prafump. lib. 4. prafump. 77. n. 6. Mantica de conſue. vltim. volunt. lib. 11. tit. 8. n. 24. Castil. d. cap. 11. n. 13. & 17. Peregr. d. act. 25. d. n. 72. Contrariam vero negatiuam partem quod in histerminis ſtate clauſula prædicta nequeant ſuccedere legitimi ex bona fide parentum tuetur Curt. iun. conf. 64. nu. 8. vol. 2. ſequitur Fulu. Paci. de probat. lib. 2. cap. 161. n. 69. verſ. ex quo inferitur, & in puncto iuris veriorum effe concludit Cald. Pereira d. q. 31. nu. 44. & de ea dubitans cogitandum relinquit Carol. Ruin. in l. Gallus §. ſi cui n. 99. ff. de liber. & p. 98b.

9. Cum parentes eorum.

Quamuis rex, in præſenti parentum in numero plurali faciat mentionem, quaſi videatur exigere ad legitimatatem bonam fidem vtrinſque parentis, cum tamen referatur verbum illud ad publicitatem inerat refolutio communis DD. quod filij ex Matrimonio putatiuo quoad vtrumq; parentem legitimi funt, ſi vnus ex parentibus fuerit in bona fide, quamvis alter habeat malam fidem, vt docent quæſ. verbo ambo in cap. cum in iuribus de clandeſt. deſponſ. Duen. reg. 150. limit. 2. verſ. contra, Gabr. d. concl. 4. n. 4. Peregr. d. art. 24. n. 66. Coſta in cap. ſi pater, de reſpon. lib. 6. verb. uxorem n. 4. Seruan. d. l. 6. Tauri nu. 13. Azor. d. cap. 16. q. 3. Mattien. in rub. tit. 1. gloſ. 1. n. 116. lib. 5. noua recepit. Sanch. de Matrim. lib. 8. diff. 34. n. 46. Gutier. cod. trail. cap. 71. Rota dec. 354. n. 3. inter impref. Farin. poſt lib. 2. Scraphim. decif. 1099. nu. 1. quæ quidem refolutio vera eff. reſpectu filij, & in eius fauorem, & reſpectu parentis, qui in bona fide fuit, non vero reſpectu parentis, qui malam fidem habuit, hunc enim non gaudere iure legitimi parentis refoluunt Coſta d. verbo uxorem n. 21. cum ſequentibus Seruan. d. l. 6. n. 16. D. Barbosa in l. ſicam datam §. fin. n. 12. ff. ſol. Matrim. Sanch. d. diff. 44. n. 46. vide plures alios, quos citauit ad cap. ex tenore verbo ignauam, inf. hoc tit.

11. Publice contraxiſſe.

Ideſt præmiſſis denunciacionibus Sanch. de Matrim. lib. 3. diff. 1. nu. 12. Matrimonium enim clandeſtinum dicitur quoad pœnas, cui defunt denunciaciones, Perez. l. 1. verſ. plura tamen pag. 38. tit. 1. lib. 5. Ordin. Menoch. conf. 69. n. 70. Fulu. Paci. de probat. lib. 2. cap. 16. n. 69. verſ. ego meſio, Gutier. prat. lib. 2. q. 4. n. 13. & de Matrim. cap. 55. num. 5. Sanch. d. diff. 1. num. 10. & plures alij, quos refero Ego ipſe de off. & poi. 12. c. 1. Epifc. p. 2. alleg. 32. n. 8. Vnde filios fufceptos à parentibus Matrimonium clandeſtinè contrahentibus indiſtinctè illegitimos effe, quia in i. s. qui clam contraxerunt ſemper ſcientia, & mala fides vtroq; iure præſumit, vt docent Seruan. d. l. 6. n. 22. Fr. Bimman. ſom. tom. 1. cap. 221. n. 1. Henric. in ſum. lib. 11. cap. 20. §. 1. Peregr. d. art. 24. n. 8. Caſtil.

lib. 2. cap. 21. n. 8. Sanch. d. lib. 3. diffus. 4. n. 6.

13 Ante latam sententiam.

Notatur ad hoc quod filij nati post litem contestatam super Matrimonio publicè contracto, quod per sententiā postea nullum fuit declaratum legitimi sunt, vt per Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 5. cum seqq. Gabr. d. canel. 4. n. 12. Pereg. d. art. 24. n. 70. Azor. in spec. moral. p. 2. lib. 2. cap. 33. §. 6. Sayr. de consur. lib. 6. cap. 10. n. 33. Nam lites contestatione non inducit malā fidem quoad vsus Matrimoniales inter parētes, qui à principio bona fide contraxerunt, nec cōiuges pendente lite priuari possunt suā possessio- nis commodum, aut suspenditur inter eos carnale commercium iuxta *tex. in cap. 2. sup. de lite pendente*, & iuxta regulam generalem de continuanda possessione lite pendente, quæ probatur in cap. 1. *illa tit. & quæ latissime profequitur Lancelot. de attentat. p. 2. cap. 4. l. iuncta*; & cap. 2. iuncta reg. & recepta interpretatione illius cap. 2. ibi, anie probatam accusatiōe, ex quo desumitur quod ante prolatam diffinitiuā sententiam non di- cuntur facit probationes, neque liquere de cau- sis, vt per Abb. b. n. 5. & 6. Ampliā & extendit idē esse lata sententia pendente appellatiōe vt per Vinc. de Franchis d. c. 130. n. 3. nam conceptos appellatiōe pendente à sententia lata contra Matrimonij legitimos fieri resoluit Bellet. *dis- quisit. clerice p. 2. tit. de disp. clerice. §. 3. n. 23. in fine.*

14 In bona paterna hereditario iure succedant.

Notatur ad hoc quod succes- sioni filiorum in bonis parē- tum origo, & necessitas ex iure Ciuili prouenit, vt per Dyn. in reg. indultu n. 2. c. 1. seqq. de reg. l. au- sul. lib. 6. sequitur Bar. in l. Titio c. 1. n. 4. Titio genitorum 6. ff. de cond. & demonst. & receptam sen- tentiam prouenit Lara in l. si quis à liberis 9. idē *in scriptis n. 149. cum seqq. ff. de lib. v. agnosc. commu- nem dicit Ceual. commun. contra commun. q. 112. à*

15 princ. Caterum contrarium, imo filijs legitimam portionem seu successiōem in bonis parentū iure naturæ debitam esse tenent Gomez. tom. 1. *variar. cap. 1. d. n. 2. Corral. lib. 3. miscelan. cap. 16. d. n. 3. Roias de success. cap. 7. à princ. Molin. de pri- mogen. lib. 2. cap. 1. d. n. 14. Spin. in spec. testam. gl. 17. d. n. 19. Azor. d. p. 2. lib. 2. cap. 17. hinc inferentes ad varias quæstiones, & præcipue non posse lege, vel statuto hanc legitimam auferri, de quo Couar. p. 2. de sponsal. cap. 8. §. 6. n. 3. Costa in cap. si pater 3. p. verbo priuati non possit n. 42. ad utrū- que partem late Ceual. d. q. 112. Has tamen cō- trarias opiniones sub distinctionis fædere conciliandas duxi, vt scilicet prima, quæ hanc legiti- mam, & filiorum successiōem ait iuris ciui- lis esse, intelligatur de legitima quoad quotā, seu quantitatē; secunda vero opinio intelli- gatur quoad originem ipsius successiōis, intelli- gendo deinde de iure naturali posterioris capitis, quod solis hominibus proprium est, & ius gentium à iuristis tantum dicitur.*

16 Parentum facultatibus nutriantur.

Notatur ad hoc quod mater sola nō alit filium, qui fuit conceptus in Matrimonio putatiuo, quod exinde fuit dissolutum, vt per Surd. de alimen- tis. 7. q. 14. n. 18.

17 Dux super sunt in hac materia resoluendæ quæ- stiones, quarum prima est vtrum legitimi cen- sendi sint filij suscepti ex Matrimonio, quod ius- to facti vel iuris errore parentes nulliter con- traxerunt? Pars affirmatiua, quæ vera est, ex eo necessario colligitur quia vt *tex. probat. & supra* in principali conclusiōe diximus, legitimi sunt filij habiti ex Matrimonio inualido bona fide, vtriusq. vel alterius ex parentibus contracto, sed quando parentes iusto iuris, vel facti errore contraxerunt, nec malam, nec bonam fidem ha- bere censetur, ergo si constat de tali erro- re filij legitimi erunt, vide Abb. in cap. prolatum. n. 3. & in cap. per venerabilem n. 36. in fin. inf. hoc tit. Couar. d. cap. 8. §. 1. n. 9. Paleoth. n. 9. ad fin. Pe- reg. d. art. 24. n. 69. Vtrum autem iniustus error sufficiat ad hanc legitimatiōem inducendam? ardua est quæstio, quæ pendet ex alia, vtrum ex iniusto errore bona fides causari possit, sed reli- ctis his, quæ pro vtraq. parte adducunt DD. par- tem affirmatiuam de nostra legimatiōe agen- tietur Pereg. d. art. 24. n. 68. scribens ad hunc ef- fectum sufficere Matrimonium putatiuum ex er- rore iniusto, quis titulus putatiuis quamuis ex errore iniusto proueniens bonam fidem causat, & consequenter sufficit in omni præscriptiōe, quæ solam bonam fidem exigit, vide Bar. in l. sensus n. 17. ff. de vsu. cap. & ibi Paulus de Castro num. 2. & Bald. n. 20. Alci. reg. 3. præsump. 5. Couar. in reg. poss. ff. 8. 7. n. 5. Mench. in lib. 1. cap. 77. n. 9. Menoch. de præsump. lib. 3. p. 1. sup. 130. n. 3. cum seqq. Fachin. controuers. lib. 8. c. 28. Gil- elien. de præscrip. p. 2. memb. 1. c. 3. d. n. 8. & 11. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 3. n. 13. vbi resoluit genera- liter ignorantiam iuris non solum obscuri, sed etiā clari si de ea constat vtroque foro excusare.

18 Altera quæstio est vtrum legitimi sint filij suscepti à parentibus, qui de validitate Ma- trimonii dubij erant? in qua pars affirmati- ua verior est, quia qui dubij sunt de impe- dimento Matrimonij, eiusque validitate non habent impedimenti scientiam, sed potius bonam fidem, ex reg. *tex. id cap. si virgo 34. q. 2.* vbi Augustinus ait, bonæ fidei possessorem di- ci qui se possidere ignorat alienum, malè ve- ro fidei cum sciuerit alienam esse rem, quam possidet; quibus verbis probat ad malam fidem inducendam necessarium esse quod positivè sciat vitium possessionis, seu impedimentū existens, sufficere vero ad bonam fidem ignorantiam vitij, seu impedimenti per negationem scientiæ, quod plane in dubitante reperitur, non enim positivè scit impedimentum, & consequenter ignorat, quo- argum. dubitante esse bonæ fidei possessorem potuit gl. fin. in cap. de. de præscrip. quam se- quuntur DD. communiter ex Abb. ibi n. 40. & Paris.

Parif. n. 48. Balb. de praefr. 2. p. 3. q. 2. Mench. d. cap. 77. d. n. 3. Sarm. lib. 2. fcl. 74. 10. n. 5. Accedit quia quando coniuges de Matrimonio validitate dubitant, huiusmodi dubium speculationium est, quia non dubitant in praxi an licite vntur Matrimonio, sed an illud validum sit, quod dubium apud omnes receptum est non inducere malam fidem, sed potius bona conscientia dubitantes posse eo laute operari, vt docent Nauar. in cap. si quis autem, num. 61. de pccat. dist. 7. Conar. de spons. p. 2. cap. 7. 9. 2. n. 10. & in reg. possessor. p. 2. 9. 7. nu. 4. & plures, quos refert Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 41. n. 4. & 8. quibus adde Valent. tom. 2. disp. 2. q. 14. pnc. 4. dubit. 4. & tom. 3. disp. 7. q. 3. pnc. 2. vers. tertia. Azor. in stit. moral. par. 1. lib. 2. cap. 19. Sayr. de censur. lib. 1. cap. 13.

10 In glos. (Publice) ibi (scilicet denunciatione praemissa in Ecclesia publice, alias bodie dicitur clandestinum) iam supra in tex. ostendi Matrimonium dici clandestinum quando non est contrarium praemissis denunciationibus, quod haec glos etiam probat. Vnde primo colliges sustineri non posse eorum sententiam, qui censent publice contrarium dici Matrimonium, quod coram Parocho & testibus fuit celebratum quamuis omiffa sint denunciations, quod voluerunt omnes, qui docent post Concil. Trident. solum censeri clandestinum, quod sit sine parocho, & testibus, vt tenet Molin. de inst. tract. 2. disput. 176. vers. observa, & Dominus meus D. Barbosa in l. 3. p. 4. n. 39. ff. sol. Matrim. Sed salua pace tanti viri, non aduerteretur clandestinitatem diuersimode considerari respectu diuersorum, vel quoad validitatem, vel quoad iustitiam, & alios effectus: si quoad validitatem consideretur certum est solum censeri clandestinum quod sine testibus & parocho contrahitur, quod iustitiam vt licet fiat tam iure Decretalium, quam nouissimo Conc. Trident. sine dubio clandestinum censeri debet, quamuis coram parocho & testibus fiat, si denunciations omittantur in d. cap. cum inibitio in princ. vbi solemnizatem denunciationum obseruandam praescribit, in d. 9. 1. ibi huiusmodi clandestina, &c. & 9. vbi ibi, tales coniunctiones, &c. Deinde quia Conc. Trident. quoad denunciations facindas expresse innouat decisionem Lateranensi Concilii in d. cap. cum inibitio, solumque addit quod nullum sit Matrimonium sine parocho, & testibus, cum ergo ad Trid. ius antiquum penam imponens contrahentibus sine denunciationibus non sit immutatum, sequitur quoad hoc obseruandum esse, & manere ius antiquum iuxta l. i. praecipimus in fine C. de appellat. & ita merito contra praedictos hanc partem tueretur citati in tex. hoc cod. verbo.

21 Secundo colliges sustineri non posse sententiam, quam plerique communiter receptam profitentur, quae resoluit publicum censendum illud esse Matrimonium, quod coram magna hominum frequentia conuocatis amicis, vicinis, & consanguineis nemine seriose excluso fuerit con-

tractum, quod docuit Abb. in d. cap. cum inibitio, & ex Oldrad. Ioan. Lup. Roland. & aliis, quos refert communis dicit Mascard. de probat. concl. 297. n. 6. Gonn. l. 49. Tauri n. 1. vers. est quo 2. Cou. d. cap. 6. in princ. n. 10. Seruant. l. 6. Tauri n. 25. Sed falsum docent, quousque pro hac sententia adducunt Nau. in man. cap. 22. n. 7. licet enim ille id admitat vbi inualuit consuetudo vt sine denunciationibus fiat Matrimonium ad valuas Ecclesiae, vel aliarum in praesentia cognatorum & vicinorum, post Trident. tamen aperte docet contrarium esse resoluendum, quo etiam casu loquuntur Paleoth. d. cap. 9. n. 4. & seq. Pereg. d. art. 24. n. 65. Gutier. pract. lib. 2. q. 4. n. 13. Henriq. lib. 11. cap. 5. 4. 1. & post quod, hic verbo, publice, & alios, quos refert Sanch. lib. 3. disp. 3. nu. 10. Nec obstat Abb. Panor. fundamentum, quod scilicet iura in hac specie solum exigunt, vt Matrimonium in facie Ecclesiae contrahatur iuxta notissima significatione nominis Ecclesiae pro fidelium collectione cap. Ecclesia, de consecrat. dist. 1. quamuis enim haec significatio recepta sit, receptor tamen, & frequentior est alia, pro templo materiali, vt in m. de Ecclesijs adfsc. & sepe alibi, & in hoc sensu ponitur in d. cap. cum inibitio. ibi in Ecclesijs pro presbiteris iunctis sequentibus, vbi etiam praecipit quod in Ecclesia sunt denunciations, vnde cum expresse requiratur hanc solemnizatem, qui sine ea contrahunt clandestine contrahere merito dicuntur.

22 Tercio colligestur non esse, quod de foro conscientiae scribit Soar. de censur. 10. 3. disp. 50. fcl. 1. n. 10. resoluens in eo foro censendū legitimam prolem suscepiam ex Matrimonio nullo clandestino hoc modo sine denunciationibus contra hoc si in conscientia, & rei veritate constet parentes habuisse bonam fidem; quae sententia iuari videtur ex eorum doctrina, qui resoluunt praesumptionem iuris & de iure non habere locum in foro conscientiae data veritate in contrarium, vt in terminis cap. 11. qui fidem super de sponsalib. in quibus communiter constituitur primum Matrimonium praesumptum non habere locum in conscientia si sponsus consensum coniugalem non habuit in actu copulae, sed in conscientia debere remanere cum secunda in quam verè consensit, vt post antiquiores receptū testatur, & sequitur Cou. de sponsal. p. 1. cap. 4. 5. 1. num. 9. & tanquam indubitatum inponit Sanch. lib. 7. disp. 37. n. 9. ad med. Sed contrarium in nostro proposito necessariò resoluendū existimo, quod scilicet etiam in conscientia illegitimi sunt filij, qui ex Matrimonio clandestino itante impedimento dirime re suscepti sunt, quamuis parentes in rei veritate illud ignorauerint, & in conscientia de ipsorum bona fide constet; ratio est quia effectus hic legitimatatis, vtroque foro tā conscientiae quam exteriori non aliunde pendet quam ex legis auctoritate, quod illos tantum legitimos facit, quos vt tales approbat, vel non approbat, at vero ex supra resolutis constat legem Canonicae expresse non approba-

re ut legitimos, sed potius ut illegitimos dam-
nare filios susceptos ex Matrimonio nullo pro-
pter Iuris impedimentum, quamvis parentes il-
lud ignorent, si sine denunciationibus contra-
ctum est, ergo non oportet inter vnum & alterū
forum distinguere.

- 23 Nec obstat arg. in simili de terminis d. cap. in
qui fidem, nam adhuc in illis in foro Cōscientie
procedere decisionem illius tex. tenent grauif-
simi DD. sed si cōmunis sentētia contraria esset
indubitata, longe diuersa est ratio de illis ad no-
stros terminos, si aduertas Matrimonium non
ex legis pendere auctoritate, sed ex consensu
contrahentium sine quo non potest subsistere,
cap. sufficiens 27. q. 1. l. nuptiarum ff. de reg. Iuris, & ideo
licet lex ex copula post sponsalia præsumat
consensum coniugalem, si tamen consistit in Cōscien-
tia, & rei veritate coniugalem non admississe
consensum non potest inde Matrimonium resultare,
quod conscientiam obliget, quemadmodum in
fortioribus terminis si quis verba exprimat cō-
sensum de præsenti importanciam, & tamen inte-
riorem consensum non habuerit, non potest in
cōscientia Matrimonium iudicari, ut decidit
tex. in cap. una nōis 26. sup. de spons. ubi notant omnes,
& late disputat Sanch. lib. 1. disp. 9. cum seqq.
In nostro vero proposito cum totum pendeat
ex legis auctoritate, quod hoc casu non vult pro-
lem ut legitimam approbare, resolucendum est il-
legitimam esse tam in exteriori, quam in inte-
riori Cōscientia fore.

- 24 Quarto colliges falsam videri limitationem,
quam tradunt Couar. d. cap. 6. in initio nn. 13. in
fine, & Gabriel d. cap. 4. n. 19. & Sarmi. lib. 1.
sect. cap. 6. n. 7. resoluētes quod si Matrimo-
nium contrahatur in mortis articulo cum mu-
liere ex qua agrotans prolem suscepit, eam
fieri legitimam, inquantumque clandestine sine
denunciationibus sit celebratum: Fateor enim
non existeret impedimento dirimente inter cō-
trahentes in mortis articulo Matrimonium esse
licitum, & prolem antea susceptā legitimari, ut
resolunt Gomes, l. 9. Tauri n. 59. Molin. de pri-
mog. lib. 2. c. 5. n. 25. Spin. in spec. res. glof. 15. pri-
m. c. d. n. 104. At verò minime placere potest quod
stante impedimento dirimente qui sunt termi-
ni, de quibus loquimur, legitimitur proles an-
tea suscepta per tale Matrimonium nullum in
rei veritate, & clandestine contractum contra
generalem decisionem tex. in cap. cum inhibito
9. 1. de clandest. dispensat. qui absolute illegitimi
facit filios ex tali coniunctione clandestine su-
susceptos, non solum præsumentur per se
Iuris & de iure parentes habuisse malam fidem,
sed insuper statuendo, ut illegitimi sint quamuis
de bona fide ipsorum parentum appareat: quare
præsumptio bona fidei resistens ex necessitate
contrahendi, in eo articulo nullam potest quod
se hoc filij præsare subsidium.

- 25 In glof. (sententiam) ibi (argum. contra G. de li-
beris caus. 26. vtr.) licet glof. non soluat arg. in-
terius tamen solutione maxime laborant DD. in

præsenti, quare scilicet in illa l. vltim. filij nati
pendente lite super statum matris sequuntur
conditionem, quæ de matre indicabitur, itaut
serui fiant si contra matris libertatē fuerit iudi-
catum, vero in nostro tex. filij nati lite pen-
dente super validitate Matrimonij legitimi iu-
dicentur, quamvis contra Matrimonium fera-
tur sententia illud inualidum pronuntiās. Qua-
re Abb. Panorm. hic n. 6. respondet respectu le-
gitimationis inspicere tēpus cōceptionis, & nō sen-
tentię, at vero respectu libertatis inspicere tempus
post litis contestationem. Card. vero Zabarel.
opposita 2. resp. fauorem esse filiorum quod ex-
pectetur exitus sentētie quod potest mater ingenua
pronuntiari; Butr. n. 7. quem sequitur Prapof.
n. 5. ait differentie rationem in eo stare, quia sta-
tus libertatis non imprimitur concepto libertatē,
sed bene status Matrimonij concepto legitimi-
tatem.

- 26 In glof. [Nutrientur. fin.] ibi (index summariū
cognoscatur, &c.) Singulariter glof. iudicem instruit
circa modum assignandi alimenta filio lite pen-
dente, quem pater filium esse negat, debet enim
summariam præmittere informationē, & si præs-
umptio aliqua sit pro filio, debet interim per
iudicem pronuntiari ut alatur, sequuntur om-
nes hic, Couar. præs. cap. 6. n. 8. Duen. reg. 365.
Molina de primog. lib. 2. cap. 16. n. 30. Soar. de Pa-
ce in præs. tom. 3. cap. 4. §. 3. n. 10. Lara in l. si quis d
liberis §. si vel parens d. n. 42. ff. de liber. agnos. D.
Barbosa in l. 1. p. 1. n. 58 ff. sol. Matrim. Valaf. con-
sule. 1. n. 10. & 13. plene surd de alim. tit. 1. q. 110.
n. 10. qui omnes prædictę præsumptionis exem-
pla proponunt, quando filius est in possessione
filiationis, vel communi iustificatione filius re-
putatur, vel primam sententiam pro se reporta-
uit, quæ est appellatum, nam pendente appella-
tione alēdum esse decidit tex. in l. si infamia. §. de
27 inefficacio ff. de inefficacio test. Vtrum vero cautio
de reddendis alimentis si in causa filius succum-
bat ab eo sit exigenda vide Cou. nn. 7. Molin.
n. 41. Valaf. n. 7. proxime citatis locis.

S V M M A R I V M .

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vicina fama multum valet in probanda filiatione.
- 3 Filiatio minime probatur ex sola alimentorum præs-
tatione, nisi vii filio præsente.
- 4 Filiatio plene probatur ex confessione & nominatione
parentum vere & principaliter propter se factam
accedentibus alijs indicij.
- 5 Nominatio patris in libro suo probat filiationem.
- 6 Legitima an statim in vita patris peti possit si reli-
gionem ingrediat, ostenditur.

Cap. Transmissæ. III.

- 1 Super hanc text. scripserunt Abb. antiq.
Innocentius, Collect. Zabarel. Ioan. Andr.
Hos. Henric. Butr. Anch. Pauor. Prapof. Ca-
sal. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan.

in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 98. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 191. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. p. 8. cap. 11.

- 3 *Quamvis a vicinia, qua ipsum filium, &c.* Notatur ad hoc quod in probanda filiatione multum valet fama viciniæ, vt per Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 1. n. 10. Paleot. de nob. & spurij cap. 22. nn. 2. Menoch. de arbit. casu 89. n. 86. & de presump. lib. 6. presump. 53. num. 41. Anton. Monac. Lucen. decis. 56. nn. 7. & 11. Mascard. de prob. concl. 791. Fului. Pac. rod. tract. lib. 2. cap. 6. nn. 29. & 11. hinc influentes aduocatos ad probandam filiationem quod tres faciant articulos: Primum, quod ex viro, & vxore, seu concubina domi recenta natus est; secundum quod pater enim filiū nominauit, & agnouit; tertium quod communī voce vicinī filius existimatus est: confirmaturque ex his omnibus, quæ Doctores tradere solent de vi, & auctoritate communis fame in iura tex. in l. 3. §. eiusdem, ibi, consentiens fama confirmat, ff. de testib.; & quæ plene prosequuntur Duen. reg. 399. Garc. reg. 187. Mascard. concl. 711 Fului. Pac. lib. 1. cap. 49. de prim. & de nn. 39. Menoch. de presump. lib. 1. presump. 39. n. 28 cum seq.

- 3 *Quod eum pietatis intuitu nutriuerint.* Vnde ex sola alimentorum præstatione, vel collatione in Matrimonium eum possint fieri pietatis causa, filiationem minime probari solent Snd. de alim. tit. 2. q. 7. n. 9. cum seqq. Valaf. consule. 176. n. 13. Si vero educationem, & alimenta præstet aliquis cuiquam rei filio, tunc filiationem ex hoc comode probari arg. l. 1. §. ad questionem ff. de quæst. & l. quidam 132. ff. de verb. oblig. resoluunt Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 1. nn. 3. Mascard. concl. 795. de seq. Menoch. d. lib. 6. presump. 53. n. 32. Valasc. consule. 134. n. 4.

- 4 *Standum est verbo viri, & mulieris.* Notatur ad hoc quod ex confessione, & nominatione parentum vere, & principaliter propter se facta accidentibus alijs indicijis plene probatur filiatione, vide Cou. d. cap. 8. §. 3. n. 7. Duen. reg. 34. cum seq. Paleoth. cap. 23. n. 2. Menoch. casu 89. n. 87. Mascard. concl. 790. de prim. vnde nominationem patris in libro suo probare filiationem dicunt Menoch. d. presump. 53. num. 57. & cons. 714. num. 18. Anton. Monac. Florent. decis. 61. n. 8. & 9. quæ quidem nominatione filiationem probat etiam si emanauerit ab vno parente, de cuius bonis, & hereditate agitur Mascard. concl. 790. n. 12. & non solum probat contra patrem nominantem, sed etiam contra eius heredes, & contra alium tertium, vt per Paleoth. d. cap. 22. n. 4. & 5. Menoch. decisu 89. n. 7.

- 6 In gloss. [Mota] ibi (dicunt quidam quod erant facti monachi &c.) Vult gloss. filios in vita patris si religionem proficeantur statim posse petere legitimam, quod communiter D. colligunt ex tex. in cap. cum simus in fine sup. de regular. de cuius intellectu, & duobus contrariis communibus sententijs in hac questione vide vltra ordinarios ibi, & hic, Abb. in cap. in presentia n. 59. & Dec. n. 67. sup. de prob. plures de quibus Cou. in cap. 2. n. 7. de testam. Duen. reg. 356. l. i. 6. Mench. Illustrum cap. 37. n. 10. Nan. commun. 2. de regular. n. 48. Perez l. 1. gloss. 1. pag. 75. vers. dubitatur tit. 2. lib. 5. Ordin. Gutier. canon. lib. 2. cap. 1. a. n. 71. Craff. receptum n. 5. legitimæ q. 12. n. 5. Fr. Emmanuel. question. regul. tom. 2. q. 80. art. 2. Ceual. commun. contra commun. q. 342.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Spurijs censendi sunt omnes, qui ex illis nascuntur, qui Matrimonium contrahere non poterunt, nisi sine.
- 3 Pater ubi non succedit nec filius suscedere potest.

Cap. Causam, quæ. I V.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximén. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. Viuian. in ration. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 99. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 594. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 4. & reliquæ partes vbi sint docet gl. 1. hic verbo Muliere.
- 2 Probat hic tex. spurios censendos esse omnes, qui ex illis nascuntur, qui Matrimonium contrahere non poterunt, sed vide quæ dixi ad cap. tanta verbo si autem viri, infra hoc tit.
- 3 Notatur ad hoc quod vbi pater non succedit nec filius succedere potest, vt per Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 3. n. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Quæstio natiuitatis residens in causa civilis hereditatis, quæ vertitur coram iudice seculari ad ecclesiasticum est remittenda.
- 3 Natalium causa ecclesiastica pendente coram ecclesiastico non potest seculari iudex in causa principali hereditatis procedere.
- 4 Iudex ecclesiasticus, ad quem causa natalium, vel alia spiritualis remittitur, potest opponere exceptionem illā præfigere terminis peremptorijs intra quem probare tenetur, non vero iudex ecclesiasticus n. 5.
- 6 Declaratur tex. in presenti.
- 8 Filij ex illicito concubitu profumuntur potius spurij quam naturalis.
- 9 Matrimonium presumitur quoad liberorum legitimam, & tunc cohabitantes ita sancti.

10. *Matrimonium presumitur quoad filios præcessisse inter viros concurrentibus alijs præter cohabitationem concensuris.*

11. *Cohabitatio hodie efficere nequit Matrimonium.*

Cap. Lator. V.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hoff. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Casaj. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantjs. *Trusq; iuris cum legibus Castellæ p. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Inrit Pontif. pag. 100. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 394. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. c. 5.*

2 **Coram seculari iudice super hereditate, &c.** Notatur ad hoc quod quæstio natiuitatis residens in causa ciuili hereditatis, quæ vertitur coram iudice seculari, ad Ecclesiasticum est remittenda, concordat *tex. in cap. tuam supra de ordine cognit. vide Mantr. dial. 42. Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 3. num. 4. Garc. reg. 353. D. Barbosa in l. Titia nu. 22. ff. sol. Matrim. quod procedit quando causa legitimittatis, seu natalium pendet ex aliqua quæstione iuris, veluti vtrum Matrimonium sit legitime contractum, & validum, non ita si versetur circa factum solummodo, veluti quia dubitatur an Matrimonium fuerit contractum de facto inter personas habiles ad contrahendum Couar. d. cap. 8. §. 12. nu. 3. Garc. reg. 253. n. 12. Menoch. conf. 366. nu. 11. D. Barbosa d. l. Titia nu. 22. §. 4. & 53. Trif. seruanda principalis conclusio, Ceual. commun. contra comm. q. 403. Cabed. p. 1. decis. Lusitania Arefo 102. vbi refert quæstionem facti in proposito dici quando solū dubitatur an Matrimonium contractum sit, & quæstionem iuris quando partes fatentur Matrimonium de facto contractum esse, sed negant valuisse.*

3 **Et tunc seculari dominio, &c.** Notatur ad hoc quod pendente causa natalium coram ecclesiastico non potest secularis Iudex in causa principali hereditatis procedere, vide Marant. de ordine iudicior. p. 4. diffin. 76. d. princ. Coraf. mystellan. lib. 2. cap. 5. Guzier. de iuram. confir. p. 1. cap. 2. nu. 14. D. Barbosa in d. l. Titia num. 7.

4 **Intra duos menses.** Notatur ad hoc quod Iudex Ecclesiasticus ad quem causa incidens natalium, vel alia spiritualis remittitur, potest opponenti exceptionem illam præfigere terminum peremptorium, intra quem ea probare teneatur, & vt po elapso amplius non audiatur, & Iudex secularis in causa principali possit procedere, vt docent in præsent. Butr. n. 5. Abb. nu. 4. Zabarel. oppos. 2. & Præpos. num. 4. quod confirmant ex multis, quæ circa peremptionem termini ad

probendam exceptionem, nullitatem, vel appellationem prosequendam, notant DD. per tex. ibi in cap. personas de appellat. & Marant. de ordine iudic. p. 6. de appellat. num. 194. Duen. reg. 42. limit. 22. Lancelot de attent. p. 2. cap. 12. ampliat. 13. & seq. & cap. 17. d. num. 129. & p. 3. cap. 23. n. 98. & cap. 24. q. 16. & alijs de quibus Cened. ad Decretal. collect. 17. d. princ.

Non potest è conuerso Iudex secularis, qui de causa principali hereditatis cognoscit, præfigere partibus terminum intra quem causa incidens spiritualis terminetur coram Ecclesiastico ad quæ remittit, quia Iudici ecclesiastico, qui in spiritualibus superior est ex reg. cap. solite de maior. & obediens legem imponere non potest, vt in simili ait text. in cap. ex infirmatione 50. de appellation. vbi notauit Dec. num. 3. post Bart. in leg. 2. ff. de re iudic. vbi sequitur las. num. 12. & Ripa num. 7.

6 Illud tamen in præsentiarum aduertendum duxi tex. in præsent. loquentem de præfinitione termini duorum mensium ad expediendum causam illegitimitatis, intelligi non ita indistincte, sed quando constat de malitia, vt erat in casu huius tex. in quo causa perpenderat coram Episcopo Noruicen., qui causam expediebat: itaque Papa mandauit Episcopo, vt causam intra duos menses expediret, alias quod remitteret causam bonorum determinandam Iudicibus secularibus, ita Put. lib. 2. decis. 123. in antiquis.

7 **Sublatò appellationis obstaculo.** de vi & effectibus huius clausulæ vide in meīs Remissionibus de distinctionibus & clausulis, clausul. 7. & dixi ad cap. pastoralis sup. de appellat.

8 In glos. [Probare, pen.] Notatur ad hoc quod filius ex illicito coitu natus presumitur potius spurius, quam naturalis, & sic incapax, vt per Menoch. de presump. lib. 6. quest. 54. numer. 2. & conf. 318. num. 14. Surd. de alim. tit. 1. q. 10. numer. 35.

9 In ead. glos. ibi (eo mortuo, &c.) Notatur ad hoc quod cohabitantibus vita functis, etiam Iure Pontificio quoad liberorum legitimationem Matrimonium presumitur, vt per Couar. de sponsal. par. 2. cap. 1. num. 5.

10 Menoch. de presump. lib. 3. quest. 1. num. 77. Concurrentibus autem alijs præter solam cohabitationem concensuris quoad filios presumitur Matrimonij præcessisse inter viros, Mascar. concl. 1021. n. 7. Menoch. conf. 199. d. n. 48. Franc. Mol. de rit. nupt. lib. 1. comp. 12. n. 17. vbi n. 26. quod hodierno Iure cohabitatio efficere nequit Matrimonium, nouus enim consensus requiritur, & forma Concilij, Spin. in spec. assam. glos. 15. princ. n. 61. post princ. Matien. glos. 7. rub. tit. 1. d. n. 53. lib. 5. noua recap.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referantur super hunc text. scribentes.
- 2 Filius naturalis natus ante Matrimonium legitimus efficitur, si illud postea inter parentes suscipiatur.
- 3 Conditionis inaequalitas inter contrahentes non impedit quin filij naturales per Matrimonium postea subsequenter efficiantur legitimi.
- 4 Instrumenta dotalia de Iure Canonico in Matrimonio necessaria non sunt.
- 5 Filij suscepti extra concubinatum per subsequens Matrimonium de Iure Canonico legitimi efficiuntur.
- 6 Filij naturales ancilla per subsequens Matrimonium cum ea contractum scienter legitimi efficiuntur.
- 7 Filij per subsequens Matrimonium legitimi efficiuntur, non obstantibus intermedijs parentum nuptijs.
- 8 Filij naturales legitimantur per subsequens Matrimonium contractum in mortis articulo, vel a sepe decrepto.
- 9 Matrimoniis in mortis articulo contractis legitimantur filij antea suscepti, etsi affarent subijcti sub conditione si sine libris.
- 10 Per Matrimonium alius validum clandestinum tamen celebratum legitimatur proles ante suscepta.
- 11 Denunciationsum omisso nec reddit Matrimonium nullum, nec prolem illegitimam.
- 12 Naturalis filius, ut per subsequens parentum Matrimonium fiat legitimus, sufficit Matrimonium inter eos effectum, quāvis non sit copula consummati.
- 13 Legitimatio, quae fit per subsequens Matrimonium Iuris fictione retrotrahitur ad tempus natiuitatis.
- 14 Filij per subsequens Matrimonium sunt vere & proprie legitimi, non Principis privilegio, sed auctoritate Iuris.
- 15 Legitimus per subsequens Matrimonium non perdit legitimatorem, licet patri sit ingratius.
- 16 Matrimonium non potest ita contrahi quod filij antea suscepti non legitimantur.
- 17 Fendi ad successionem admittuntur legitimi per subsequens Matrimonium.
- 18 Legitimi per scriptum Principis ad fendi successionem non admittuntur.
- 19 Empyreusum Ecclesiasticam obtinere, in eaque succedere possunt filij legitimi per subsequens Matrimonium.
- 20 Legitimi per scriptum Principis ad empyreusum ecclesiasticam successionem non admittuntur.
- 21 Legitimationem a Papa impetrare debent volentes in Ecclesiastica empyreusum succedere cum clausula, ut bona ecclesiastica possint obtinere.
- 22 Majoratus ad successiones admittendi sunt legitimi per subsequens Matrimonium, & praeserendi filijs secundis, qui nati sunt ex eisdem parentibus legitimo Matrimonio iam coniunctis.
- 23 Filius naturalis primò natus ex concubina an sit praeservendus filio secundo genito ex legitimo Matrimonio, quod est postea contractum cum alia, quae defuncta sequatur fuit postea Matrimonium cum concubina, remissum.
- 24 Legitimi per subsequens Matrimonium possunt ad sacros Ordines promoveri, & in Episcopos eligi.
- 25 Cardinalatus ad celestitudinem ascendere non possunt legitimi per subsequens Matrimonium.
- 26 Substantia excludens legitimatam per subsequens Matrimonium, si testator dixerit, si sine libris de legitimo, vel ex legitimo Matrimonio, &c.
- 27 Legitimi per subsequens Matrimonium a d. retrahuntur sicut admittendi.
- 28 Nobilitate parentum gaudent legitimi per subsequens Matrimonium.
- 29 Donatio iuxta terminos l. si inquit C. de reuocandis donat. reuocatur per naturalem filiorum naturalium subsequente postea inter partes Matrimonio.
- 30 Naturales filij solummodo per subsequens Matrimonium legitimantur.
- 31 Naturalis filius qui dicitur ad effectum legitimatam per subsequens Matrimonium, ostenditur.
- 32 Tyrannus si rem habet in aliquā muliere per vim filius inde natus non erit spurius quoad matrem.
- 33 Clerici in minoribus beneficiis obtinentes filios legitimantur per subsequens Matrimonium cum istius matris contractum.
- 34 Filij suscepti a monacho, vel moniali intra annum profissionis per subsequens Matrimonium legitimi efficiuntur.
- 35 Filij nati ex partibus simplicis castitatis voto adstrictis legitimi sunt subsequente Matrimonio.
- 36 Votum simplex, quod post duos novitatus annos fit in societate Iesu reddit emittentes inhabiles ad Matrimonium valide contrahendum.
- 37 Filij suscepti ab eo, qui mortuus uxore cum alia, ex qua filius primò natus susceperat Matrimonium contrahit non legitimantur per illud.
- 38 Incestuosus filius ex dispensatione Papa legitimatur per subsequens Matrimonium.
- 39 Filij ex Matrimonio prohibito nati legitimantur, si suis obitibus dispensatio ad validandum Matrimonium & ad legitimandam prolem, quāvis quoad Matrimonium non potuerit habere effectum propter supervenientiam mortis alicuius ex parentibus.
- 40 Dispensare potest summus Pontifex in radice Matrimonij quoad legitimatam etiam post mortem alicuius ex coniugibus, si dispensatio per parentes in vita petita fuerat.
- 41 Filius natus ex coniugio & soluta ignorante impedimentum, an per subsequens Matrimonium fiat legitimus, ostenditur, & n. 42.

Cap. Tanta. VI.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Immo. Collect. Zab. Io. Andr. Hoff. Henr. Burr. Anch. Panorm. Propof. Cened. collect. 68. Alex. de Nevo, Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordant. 1719. 92. Iuris cum legibus Caselle p. 1. & 2. Vivian. in ration. lib. 4. Iuris Pontificij pag. 100. Alagona in com.

- compend. iuris. Camer. pag. 594. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 6. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. par. 33. cap. 1.
2. Probat hic ex filium naturalem natum ante Matrimonium legitimam effici, si illud postea inter parentes sublequatur, docent Cou. de sponsal. p. 2. cap. 8. & 9. Duenh. reg. 350. Anton. Gomez. l. 50. Tauri d. num. 55. Gabr. lib. 6. commun. tit. de legitimat. concl. 1. Cardin. Mantica de sponsal. lib. 1. voluit. lib. 11. tit. 13. Viu. com. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 16. num. 1. res. & ibi est. pag. 754. Vezin. tom. 2. lib. 6. tit. 47. num. 76. cum segg. pag. 195. Peregr. de fideicom. artic. 24. Bernard. Graue. ad praxi. Camera Imper. lib. 2. conclus. 124. Menoch. de presumpt. lib. 4. quest. 81. & res. 1. adpse. num. 42. & conf. 15. num. 19. & conf. 16. & conf. 174. num. 6. Menoch. de pres. lib. 3. cap. 42. Azor. inst. moral. par. 2. lib. 3. cap. 13. col. 161. cum segg. Perez tit. 2. lib. 5. Ordinam. pag. 97. Sured. de alim. tit. 1. q. 3. num. 101. & tit. 2. q. 15. num. 32. & tit. 8. prim. alleg. 67. D. Barbosa in rub. ff. sol. Matrim. p. 2. num. 109. Cald. Pereira de nominat. q. 21. num. 40. cum segg. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 68. Valer. Reginal. in praxi fore pntat. lib. 10. num. 69. & lib. 31. num. 357. Campan. in diuersis iuris Canonici rub. 11. cap. 13. num. 124. cum segg. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 1. collect. 107. Bellet. de iust. cler. p. 1. tit. de disp. cler. 5. 3.
3. Amplia primo procedere conclusionem etiam data conditionis inaequalitate inter contrahentes, ut quia femina sit vilis conditionis, aut meretrix, vir autem nobilis, & honestus, cum nec iure Caesareo, nec Pontificio impediatur nobilis ducere vilem, ut per Menoch. confil. 18. per totam, & praecipue ad num. 6. & confil. 342. num. 28. Burg. conf. 6. num. 12. Greg. l. 1. verbo se casa. tit. 13. par. 4. Peregr. de iure fisci lib. 3. tit. 17. num. 2. Put. p. 3. decis. 8. Cald. Pereira de nomin. q. 21. d. num. 77. Fachineum contronesf. lib. 3. cap. 53. Aloyf. Ricc. d. collect. 107. Octau. Cachetier. Pedam. decis. 154. Peregr. de fideicom. artic. 24. num. 51. Ioseph. Ludou. concl. 26. num. 11. laté Mench. contronesf. de iust. lib. 3. cap. 41. ubi asserit hanc opinionem procedere quo ad validitatem Matrimonij, non bene tamen uegar obtinere quo ad alios iuris Ciuilis effectus.
4. Secundo amplia etiam si Matrimonium subsequens contrahatur dotalibus instrumentis non adhibitis, cum de iure Canonico (quod in causis Matrimonialibus semper praualeat Ciuili cap. penult. & de de secund. nupt.) necessaria non sint, vide Duenh. d. reg. 350. limit. 11. Mantica num. 7. Peregr. num. 54. dictis locis, Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 44. num. 3. vers. nec textus. Thesaur. Pedam. decis. 83. sub num. 1. Vezin. tam. 2. commun. opin. lib. 6. tit. 47. num. 79. Frane. Viui. Neapol. decis. 519. num. 21. Fachin. lib. 3. contronesf. cap. 51. Becar. Graue. ad praxi. cam. inst.

- per. lib. 2. concl. 141. confil. 1. num. 18. cum segg. Azor. inst. moral. p. 2. lib. 2. cap. 13. q. 4. Mench. de iust. lib. 3. cap. 41. num. 3. Crenall. communium contra commun. q. 591.
5. Tercio amplia quauis extra concubinatum suscepti sint, ut per Peregr. de arti. 24. num. 53. Bernard. Graue. d. concl. 141. confil. 1. num. 15. licet Gabr. d. concl. 1. num. 56. resoluat hanc opinionem procedere iuxta ius Pontificium, sentens dicens de iure Ciuili, ad proinde legitimatos successiones incapaces videri, cum in materia successuonum illud attendatur.
6. Quarto amplia etiam in filiis ancillae nam per subsequens Matrimonium cum ea scionter contrahum filij naturales legitimi sunt, cum de iure Canonico validum contrahatur Matrimonium cum ancilla eius nota conditione cap. 1. & 2. de consens. sen. Ita docent Greg. prius ibi in l. 1. in fine tit. 13. par. 4. Siliu. Aldobrandin. 9. fin. num. 10. iustit. de nups. Ludou. de Sardois in tract. de naturalibus liberi cap. de legit. n. 184. Menoch. conf. 225. num. 72. Campan. d. rub. 11. cap. 13. num. 133. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 20. n. 12.
7. Quinto amplia procedere huius rex. decisionis non obstantibus nuptijs intermediis, nam si alter parentum contrahat Matrimonium cum alio vel cum alia post susceptos filios, si tamen defuncto altero coniuge inter se concubitus & concubina Matrimonium contrahant legitimantur filij antea habiti non obstant Matrimonio intermedio, ita docent Abb. hic num. 1. & Prap. n. 7. Cou. d. 5. 2. n. 15. Petr. Greg. synag. iuris p. 2. lib. 10. cap. 4. n. 2. Sayr. de sensuris lib. 6. cap. 10. n. 19. Vivald. in candelabro aureo tit. de irregular. ex illegitimitate n. 121. Tiraq. in l. 6. b. b. sermone limit. 3. n. 8. Cald. Pereira de nomin. emphyt. q. 13. num. 54. Henric. d. cap. 20. num. 1. lito O. Campan. d. rub. 11. cap. 13. num. 131. Azori. d. cap. 13. q. 5. Bellet. de iust. cler. p. 1. tit. de disp. cler. 5. 3. num. 20. vers. legitimantur.
8. Sexto amplia etiam si Matrimonium contrahatur in articulo mortis, vel à sene decrepito, quia ex eo filij antea geniti legitimi redduntur, & tale Matrimonium inter tales illo tempore contrahoporell, habetque vim legitimati eiusdem prolis, ita docet omnes in presenti, praecipue Zabarel. n. 6. Butr. n. 14. Anchi. n. 4. notab. 2. Henric. n. 5. Alex. de Neuo n. 24. & Prapoll. n. 8. Ozalc. decis. 154. Thesaur. decis. 96. d. n. 3. Tiraq. in l. 6. b. b. quam verbo suscepit, n. 73. Burlar. conf. 40. n. 7. lib. 1. Peregr. d. arti. 24. num. 59. Gugliel. Bened. in cap. Reymundus de testam. verbo in extremis num. 13. Gail. lib. 2. obseruat. 141. n. 8. Menoch. conf. 108. n. 21. & conf. 226. n. 18. & conf. 350. n. 32. & de presum. lib. 4. pref. 83. num. 78. & lib. 5. presump. 5. num. 16. Siluan. conf. 3. num. 29. ex Hispanicis scriptoribus Couar. d. cap. 8. 5. 2. n. 10. Soar. in tit. de los pleitos n. 10. Greg. l. 1. verbo se casa tit. 13. p. 3. Roias de success. cap. 2. n. 23. Ciment. l. 12. Tami. d. 9. num. 13. & ibi Castil. num. 25. Molin. de primog. lib.

- lib. 2. cap. 5. num. 25. Mench. de successione. tract. par. 1. §. 10. num. 506. & Vissere. lib. 2. cap. 41. num. 4. Spin. d. gloss. 15. d. num. 102. Gutier. pract. lib. 2. q. 105. n. 9. Sarmien. lib. 1. sect. cap. 6. Henric. d. lib. 11. cap. 10. n. 1. Vers. tertio. Burg. de Pace conf. 6. num. 11. Gama de Sacram. pract. de supplicio damnati q. 4. num. 2. Fr. Emman. questio. regul. tom. 1. q. 1. art. 1. & tom. 2. q. 77. artic. 3. Cened. de collect. 68. num. 21. Campan. d. rub. 11. cap. 13. num. 173. Molin. d. tit. 2. disp. 172. num. 13. Sanchi de Matrim. lib. 7. disp. 105. d. num. 4. Gutier. eod. tract. cap. 118. num. 2. Franc. Molin. de ritu nuptial. lib. 1. comp. 18. num. 14. cum maleis seqq.
- 9 Declara ut per Matrimonium mortis articulo cōtradit legitimitas filii antea suscepti etiam asserens substituti sub conditione si sine liberis, itaque succedant escluso substituto, vide Gom. Lp. Varrin. 59. Cou. d. 5. 2. n. 10. Molin. d. cap. 5. num. 26. Alex. Raudens. de annalogis cap. 36. d. num. 1. Spin. d. gloss. 15. num. 105. Garc. d. gloss. 21. num. 59. Azori. d. cap. 13. q. 11. Vers. quatuor. Cancr. lib. 3. vers. cap. 11. num. 231. Henric. d. lib. 12. cap. 7. num. 3. Sanchi. d. disp. 105. num. 8. Gutier. d. cap. 118. d. num. 3. Franc. Molin. d. comp. 18. num. 26. cum seqq. Quid autem si huiusmodi Matrimonium in fraude substituti contrahatur in articulo mortis vide per supracitatos.
- 10 Sexto amplia etiam si Matrimonium alias validum clandestine fuerit celebratum per illud eum legitimitas proles antea suscepta ut per Azori. d. cap. 13. q. 9. Vers. quatuor. Sanchi. lib. 3. disp. 44.
- 11 & omisso denunciatum nec reddit Matrimonium nullum, nec prolem illegitimam Rota apud Farin. de res. 71. num. 11. p. 1. recent.
- 12 Septimo amplia etiam si Matrimonium minime fuerit consummatum, nam ut illegitimus per subsequens parentum Matrimonium fiat legitimus satis est Matrimonium ratum Maiol. de irreg. lib. 1. cap. 5. num. 9. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 10. num. 28. quos refert Bellet. d. 9. 3. num. 20.
- 13 **Legitimi habeantur.** hanc quæ sit per subsequens Matrimonium Iuris fictione retrahitur ad tempus natiuitatis, ita ut qui antea illegitimi nati sunt, per Matrimonium postea subsecutum non solum ex tunc legitimi fiant, sed ante, & a tempore natiuitatis habeantur legitimi: ita docent in presenti Butr. nu. 2. & 4. Zabarel. nu. 2. Abb. nu. 7. Anch. nu. 10. Tiraq. de iure primogen. q. 34. n. 34. & post Fortun. in 9. & quid sit am n. 174. Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 2. nu. 26. Mantica de consens. vltim. volunt. lib. 11. tit. 12. n. 18. Roland. conf. 100. num. 14. vol. 2. Duenh. reg. 350. ampliat. 3. Surd. conf. 109. n. 24. Quamvis contrarium iuxta hanc legitimatorem non retrahitur, sed filios modo legitimos censeri a tempore contradi Matrimonij tanquam nouè tradat Alci. paradox. cap. 12. & sequantur Philip. de fittion. p. 4. cap. 11. Pereg. d. art. 24. num. 34. & Fachin. controuers. lib. 4. cap. 54.
- 14 Unde filios per sequens Matrimonium fieri verè, & proprie legitimos resoluunt Surd. d. 11. 8. princl. 67. n. 5. & 10. Azor. d. p. 2. lib. 2. cap. 13. q. 6. Vbi in Vers. obijciunt dicit verbum habebantur de quo in præfenti rei veritatem continere, cum proferatur ab eo qui habet potestatem, nō Principis priuilegio, sed auctoritate Iuris, ita ut filius etiam inuitus subsecuto Matrimonio legitimus fiat, ut tenet ad e. Azor. d. ead. q. 12. Vers. quatuor. Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 13. Mench. quæstion. freq. cap. 42. n. 3. Molin. d. disp. 172. n. 3. Gonz. ad reg. 8. Cancel. gl. 58. n. 8. licet ibi contrariū
- 15 tenere videatur, & ideo filius si legitimus nō perdit legitimatorem licet patri illegitimus vel neget alimentum Surd. d. 11. 8. q. 67. num. 4.
- 16 Azor. d. cap. 14. q. 13. Vers. postrema. Nec Matrimonium potest ita contrahi, quod filij antea suscepti non legitimentur Surd. d. princl. 67. n. 12. Azor. d. cap. 14. q. 12.
- 17 Ex quibus primo infertur huiusmodi legitimatos per Matrimonium subsecuens ad successionem feudi admittendos esse, quia agnatis ex legitimo Matrimonio non differantur Feudalia in cap. 1. §. naturales, si de feudo fuerit contron. inter dominum & agnatum, vbi Andr. & Almarot. num. 8. Afflic. notat. 3. num. 3. & n. 25. in fin. Curt. tract. feudorum p. 3. col. 31. Vers. secundum principales regulas. Clar. in 9. feudum q. 82. num. 3. Cou. d. cap. 8. §. 2. num. 27. Tiraq. de iure primogen. q. 35. num. 33. Boer. de res. 123. n. 4. Mandos. in reg. 18. Cancel. q. 6. num. 5. Duen. reg. 350. ampliat. 6. Gabrili. d. consil. 1. num. 22. Mantica d. tit. 12. num. 3. Pereg. d. art. 24. num. 9. Verzin. tom. 2. ceterum. spin. lib. 6. tit. 47. num. 81. pag. 195. Sousbech. de feudis p. 9. num. 70. Surd. d. princl. 67. n. 7. Petr. Anton. de Petra in tract. de potestate Principis cap. 32. q. 2. incipit, capio nunc secundum, Henric. d. Rosenth. de feudis cap. 7. consil. 11. Siluan. conf. 3. num. 49. Sebald. Neu. ad lib. 1. feud. tit. 1. §. 4. vel quia num. 11. pag. 243. Mench. quæstion. freq. cap. 42. num. 9. Menoch. de presump. lib. 4. presump. 81. num. 9. & conf. 16. num. 279. & conf. 174. num. 13. Spin. in spec. testam. gloss. 15. princl. d. n. 107. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 13. num. 56. & q. 21. num. 16. Campan. d. rub. 11. cap. 13. num. 129. Bernard. Graez. d. lib. 2. consil. 140. in consil. n. 3. plures ex antiquioribus refert Cened. d. collect. 68. n. 3. cum tamen legitimatos per rescriptum Principis ad illius successionem non esse admittendos per tract. in cap. 1. §. naturale, si de feudo fuerit contentio inter dominum & agnatum, resoluunt Myling. cent. 5. obseruat. 45. Petr. Anton. de Petra d. cap. 32. n. 16. Henric. d. Rosenth. dicto cap. 7. consil. 19. lit. F. Sousbech. d. p. 9. num. 7. Cald. Pereira d. q. 21. num. 45. Azor. d. cap. 13. q. 14. Vers. nec obstat.
- 19 Secundo infertur huiusmodi legitimatos per subsequens Matrimonium posse succedere in emphyteusi ecclesiastica, ut bene tenent Duen. d. reg.

- d. reg. 350. ampliat. 7. Gabi. d. concl. 1. num. 29. Cald. Pereira d. q. 21. num. 36. Peregr. d. art. 24. num. 10. Tiraq. de iure primogen. q. 34. n. 55. Palcoth. de nobilit. & spur. cap. 31. num. 3. Io. Garc. de nobilit. gloss. 21. num. 49. Azor. d. lib. 2. cap. 13. q. 14. cum tamen legitimati per rescriptum. Principis ad illius successiōem non admittant, prout resoluit Cald. Pereira d. q. 21. n. 3. & recte post Afflict. decis. 386. cōsultuit Valasc. cōsult. 134. n. 8. quod volentes in Ecclesiastica emphyteusi succedere debent impetrare à Papa legitimatiōnem cum clausula, ut bona ecclesiastica possint obtinere.
- 23 Tercio infertur sic legitimatos admittendos esse ad successiōes maioratum, & præferēdos filiis secundis, qui nati sunt ex eisdē parentibus legitimo Matrimonio iam cōstitūis: ita docent Tiraq. q. 34. d. princ. Molin. de primog. lib. 2. cap. 11. n. 23. Greg. d. 2. verbo si no byo sit. 17. part. 2. Peregr. d. art. 24. n. 6. Auend. l. 40. Tauri gl. 11. d. n. 41. Menoch. conf. 16. n. 14. Burg. de Pace conf. 6. n. 13. Mench. quest. 159. cap. 43. Cald. Pereira d. q. 13. n. 52. cum seqq. Henric. infum. lib. 11. cap. 20. n. 2. in princ. Vtrum autem præferendus sit filius naturalis primo natus ex concubina filio secundo genito ex legitimo Matrimonio, quod est postea contractum cum alia, qua defuncta vxore secutum est postea Matrimonium cū concubina; verbi gratia, post natum filium naturalem ex concubina contraxit pater nuptias cū alia ex qua filium legitimum suscepit, & postea mortua hac vxore contraxit Matrimonium cū concubina, ex qua filium naturalem longe ante genuerat, queritur modo an primogenia debeatur filio legitimo secundo nato, an filio naturali primo nato factio tamen legitimo ex Matrimonio postea subsecuto cum cōcubina eius matre? in qua questione magis communiter sentiunt DD. filium secundo natum esse præferendum ei, qui primò natus est, pro cuius tamen vera resolutione consule Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 28. Greg. l. 13. verbo se casa, sit. 13. pars. 4. Anton. Gómez l. 12. Tauri n. 63. Tiraq. d. q. 34. n. 43. Molin. d. cap. 11. n. 7. Peregr. d. art. 24. n. 39. Auend. d. l. 40. Tauri n. 42. Spino d. gloss. 15. n. 126. Io. Garc. de nobilitat. gloss. 21. n. 63. identit. d. n. 20. in commento lit. S. Molina d. tract. 2. disp. 173. n. 8. Ceval. commun. contra com. q. 606. n. 25. Azor. d. p. 2. cap. 13. q. 15. plures alios citat Cenesi, d. collect. 68. n. 4. ante medium. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 5. cap. 18. n. 48.
- 24 Quarto infertur huiusmodi legitimatos per subsequens Matrimonium posse ad sacros Ordines promoueri, & in Episcopos eligi, Menoch. d. conf. 16. n. 5. & conf. 799. n. 12. Vol. 8. Surd. d. princ. 67. n. 6. Azor. d. cap. 13. q. 14. res. præterea Ludou. de Sardinia d. de natural. lib. 2. cap. de legit. effect. n. 5. Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 24. & Io. Henric. d. lib. 11. cap. 30. n. 3. in princ. Valer. Reginald. in præxi. fore. parit. lib. 39. n. 70. Bellet. d. q. 13. d. de p. 1. tit. de disp. clericali §. 3. n. 18. Tiraq. in tract. primog. q. 34. n. 55. Siluan. conf. 3. n. 23. Ruin. conf. 211. post n. 3. Vol. 1. Cassan. in consuetud. Burgund. rub. 8. §. 3. n. 6. Vivald. in candelabro aureo p. 2. rub. de irregul. specul. n. 113. Boet. decis. 199. n. 4. Campan. in diuersorio Iuris Canon. rub. 21. cap. 11. n. 127. vbi plures refert. Ad celsitudinem tamen Cardinalatus ascendere non possunt prout statuit Xiflus V. sua constit. 50. incipien. Postquam de anno 1590. publicata circa electionem Cardinalium ut referunt Sayr. de cons. lib. 6. cap. 10. n. 13. & 14. Henric. d. n. 2. Bellet. d. §. 3. n. 22. Campan. d. cap. 13. n. 128. in fine.
- 26 Quinto infertur huiusmodi legitimatos excludere substitutū ēt si testator dixerit si sine liberis de legitimo, vel ex legitimo Matrimonio procreatis, vel legitimatis, &c. Vide Rip. in rub. si certum petatur n. 3. & in l. si inquam n. 96. C. de renou. donat. Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 30. Roland. conf. 71. n. 28. Volum. 2. Menoch. conf. 16. n. 6. Io. Garcia d. gl. 21. n. 21. Azor. d. cap. 13. q. 14.
- 27 Sexto infertur sic legitimatos ad retractum esse admittendos, ut per Tiraq. de retract. vir. 1. §. 2. gl. 8. n. 19. & seq. Duen. reg. 350. ampl. 11. Io. Garc. d. gl. 21. n. 50.
- 28 Septimo infertur huiusmodi legitimatos gaudeat parentum nobilitate, ut notant Tiraq. de nobilit. cap. 15. n. 21. Manica lib. 12. n. 4. Surd. d. princ. 67. n. 9.
- 29 Octauo infertur per natiuitatem filiorum naturalium subsequens postea inter parentes Matrimonio requocari donationem iuxta terminos l. si inquam C. de renouandis donat. ut docent Azor. d. cap. 13. q. 13. res. præterea, Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 13. n. 56.
- 30 *Qui ante sunt geniti*, Aduertendum duxi in hac materia non omnes filios, ex eisdem parentibus ante tale Matrimonium natos per subsequens Matrimonium legitimari, sed solum naturales; ille autem naturalis reputandus est, qui licet conceptus ex ijs parentibus sit inter quos tempore conceptionis erat impedimentum dicimur Matrimonium, quod tempore natiuitatis iam cessauerat: veluti si soluta concepit ex coniugato, at vero tempore natiuitatis filij mortuus erat vxor illius coniugatus, vel si soluta concepit ex consanguineo, aut affine, & tempore natiuitatis filij obienta erat dispensatio, ut eōtra here possent, tunc tali casu filius natus est naturalis, & non spurius, eo quod status filij ex tempore conceptionis, aut natiuitatis, prout magis tali filio erit expediens, est iudicandus, ut per Couar. d. cap. 8. §. 2. n. 2. Azor. d. cap. 13. q. 3. Molin. d. disp. 173. n. 4. & plures quos refert Cened. d. collect. 68. n. 6. Illud tamen notabile memoriz mandandum est quod licet tyrannus rem habeat cum aliqua muliere per vii filius inde natus non erit spurius quoad matrem, ut ex Bald. refert Hyppol. conf. 25. num. 30. & conf. 99. n. 11.
- 33 Vnde ex dictis primo colliges filios clerici in

- minoribus beneficia obtinentis, qui postea cum ipsius matre contraxit Matrimonium, per illud legitimari; licet enim huiusmodi Clerici in minoribus contrahendo Matrimonium amittant beneficia, ipsum tamen Matrimonium validum est, cum illud non prohibeantur contrahere *cap. 1. & per totum de clericis coniugatis*, ita docent Cardin. *huc q. 14. & Prapof. n. 12.* Couar. *de cap. 8. §. 2. n. 5.* Duen. *d. reg. 350. linc. 7.* Mozz. *de contrahibus tract. de Matrim. tit. de natural. Matrim. n. 16.* *Inf. tertio ampliat. Rôias de success. cap. 27. nu. 20.* Campan. *d. rub. 11. cap. 11. n. 136.* Menoch. *conf. 174. n. 4. cum seqq. & conf. 123. n. 27.* Vincent. de Franch. *de off. 47. n. 4.* Augend. *l. 9. Tams. gl. 30. d. num. 11.* Spin. *in speculo testum. gl. 16. prime. d. n. 93.* Sayr. *d. lib. 8. cap. 10. n. 17.* Lara *in l. si quis d. liberos in princ. n. 89. cum seqq. de lib. agnos. Gutier. præf. lib. 2. q. 104. n. 2.* Fachin. *communis lib. 3. cap. 52.* Azor. *d. cap. 13. q. 9. quæst. plures per Cened. d. collect. 68. n. 5.* quidquid contrarium tueatur Ozasc. *Pedam. de off. 154. Sartien. silest. lib. 1. cap. 5. n. 7. & 8.* Henriq. *in sum. lib. 11. c. 20. §. 2.*
- 34 Secundo collige ex ead. ratione filios susceptos à monacho, vel moniali inter annum professionis per subsequens Matrimonium legitimis effici, ut per Menoch. *conf. 174. n. 8.*
- 35 Tertio collige filios natos ex parentibus voto simplici castitatis adstrictis legitimis fieri subsecuto Matrimonio, ut notat Lara *in d. l. si quis d. liberos in princ. n. 93.* probabile dicit, licet contrarium verius existimet. Azor. *d. cap. 13. q. 10.* & exemplificari potest in illis mulieribus, quas Lusitan beatas vocant, italice Bizioche, non enim proficiunt solemner, sed voto simplici solum alligari ex Sanch. *de Matrim. lib. 2. disp. 18. n. 4.* Contrarium vero resoluere in votis simplicibus, quæ post duos nuntiatus annos sunt in societate lasciv. faciunt enim veros religiosos, & ex Cossit. Greg. xiii. reddunt emittentes inhabiles ad Matrimonium valide contrahendum, explicat Henriq. *in sum. lib. 12. cap. 5. n. 3.* Sanch. *lib. 7. disp. 25. n. 15. cum seqq.* Anton. Ricciol. *de Iure personarum &c. lib. 8. cap. 8. num. 1.*
- 37 Si autem vir vivente uxore, &c. Principalis huius textus obeliscus, quæ habet filios antea genitos per subsequens Matrimonium legitimis effici, limitatur in hac secunda text. parte nõ procedere quando filij suscepti sunt ab eo, qui mortua uxore et alia ex qua filios prima viuentis susceperat Matrimonium contraxit, huiusmodi enim filios antea genitos legitimis non fieri, sed adhuc esse spurios resoluere Duen. *d. reg. 350. linc. 5. cum seqq.* Lara *in l. si quis d. liberos in princ. n. 93. ff. de lib. agnos. Gutier. præf. lib. 2. q. 105. n. 9.* Menoch. *de presump. lib. 4. presump. 81. n. 12.* Peregr. *d. art. 24. n. 49.* Valer. *Regin. in præf. forens. lib. 30. n. 69.* *Inf. aduoc. & plures citati per Cened. d. collect. 68. n. 7.* Rota *dec. 132. in 2. apud Farin. p. 1. recen.*
- 38 Filius incestuosus ex dispensatione Papæ legitimatur per subsequens Matrimonium, ut censuit Rota *dec. 164. n. 5.* apud Farin. *p. 1. recen.*
- 39 Verum, illud tamen in presentiarum advertendum duxi filios ex Matrimonio prohibito natos legitimari, ubi fuit obtenta dispensatio ad validandum huiusmodi Matrimonium, & ad legitimandam prolem, quamvis quoad Matrimonium non potuerit habere effectum propter superuenientiam iam mortis alicuius ex parentibus, nam hoc casu gratiam quoad legitimacionem proles posse executioni mandari, etiam in præiudiciu venientium ab intestato, tenent Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 138. n. 48.* Iacob. *d. Graffus tom. 1. consil. sub tit. de consanguin. & affinit. cons. 1. n. 12.* Pute. *de off. 483. n. 3. lib. 3.* Gonz. *ad reg. 8. Cancel. gl. 5. §. 9. n. 57.* & quoad hanc legitimacionem posse summum Pontificem dispensare in radice Matrimonij etiam post mortem alterius ex coniugibus, si tamen dispensatio per parentes in vita petita fuerat, censuit eadem Rota *dec. 687. n. 13.* apud Farin. *p. 2. recen.*
- 40 Quæstio est difficilis utrum filius natus ex coniugato, & soluta ignorantie impedimento per subsequens Matrimonium fiat legitimus? vel ut DD. loquuntur utrum filius putative naturalis per verum Matrimonium postea subsecutum efficiatur legitimus? Affirmativam partem tuetur gl. 2. *in præf. sententiam sequitur, & secundum eam iudicasse Rotam Romanam refert Cassador. dec. 1. d. diffus. sequuntur etiam Ludov. de Sardin. de legitimat. per verum Matrim. nu. 16.* & *de legitimat. per Matrim. putativum q. 1. Rosel. lib. 1. de Matrim. putat. n. 2.* Rota *dec. 605. n. 5. p. 4. d. diffus.* & plures alij, quos refert & magis sequi videtur Gabriel. *d. de leg. 1. & 2. d. n. 1.* iuncto *n. 9.* & Sanch. *conf. 103. n. 20.* Rosel. 3. Campan. *d. ead. 11. cap. 13. n. 139.* qui duo vltimo loco citati referunt hanc partem esse communiter approbatam, & allegandam in Doctorum varietate tanquam benignam, piam & honorabilem, eique adhæsisse Rotæ, qui omnes moventur arg. *et ex in cap. ext. in infra hoc tit. nam si Matrimonium putativum bona fide contractum reddat legitimis filios postea susceptos, ita etiam concubinatus putativus debet facere naturales, atque ita per subsequens Matrimonium legitimabiles, adducitur etiam cap. quod nobis hoc tit. ubi Matrimonium clandestinum ab Ecclesia postea approbatum facit filios legitimis, quamvis propter aliquod impedimentum nullum esse detegatur; ergo si filius ex bona fide alterius patris & adulterinus nõ sit, & postea licitum Matrimonium sequatur hoc debet sufficere ut legitimus censatur.*
- 41 Verum contraria sententia verior est, & omnino tenenda, quam magis videtur tenuisse gl. 2. *huc*, si vltima verba, (sed primum verba) adiecticia sint, ut credit Domin. *conf. 66.* Sed hanc sententiam expresse probavit Io. And. Butr. Abb. & Henric. quos refert & sequitur Couar. *d. §. 2.*

n. 16. & 17. Duen. *Leg.* 350. *lumi.* 3. *vers.* *qua* *limi-*
tatio, Molin. *de primog.* lib. 3. cap. 1. n. 11. alt. Mo-
lin. Theolog. *de inst. trall.* 2. *disp.* 172. *vers.* *du-*
bium deinde. Sarmien. *select.* lib. 1. cap. 6. à *prim.*
& *omnino* n. 4. Pereg. d. *arr.* 24. n. 53. & esse cō-
munem reprobata gl. prædicta testatur Gutier.
d. q. 105. n. 9. & late disputat Fachin. *contraverf.* lib.
3. cap. 55. approbat Azor. d. cap. 11. q. 9. & plu-
res citat Cened. d. *collect.* 68. n. 6. *vers.* *egregia*.
Pro qua facit generalitas huius tex. negantis le-
gitimari posse per Matrimonium subsequens fi-
lios natos ex his, qui propter aliquod dirimens
impedimentum valide Matrimonium contrahere
non possunt, quod dari in coniugatis certum
est; argum. vero, quod sumitur ex d. cap. ex *te-*
nore, infirmum, & fragile est, nam ibi præcessit
Matrimonium, quod a rōis est per se licitus, vin-
de mater ignorans impedimentum putabat li-
cite à viro cognosce, & consequenter nūm nō
est si hæc bona fides filij prosit ad legitimatē;
at vero in questione proposita qñ filius nascitur
ex coniugato & soluta extra figurā Matrimonij
quamvis ipsa virum coniugatum ignoret, scit
millionibus dare fe operam rei illicitæ, quæ nū-
quam ab Ecclesia etiam Matrimonio secuto ap-
probatur, ac subinde non recte procedit argum.
de vno casu ad alterum, cum bona fides in qua
totaliter fundatur d. cap. ex *tenore*, hoc casu
nequeat considerari; ad d. cap. quod nobis, respon-
debis verius esse non dari ibi impedimentum di-
rimens, sed solum vitium clandestinitatis quod
minime sufficit ad annullandum Matrimonium,
ac prolem illegitimam faciendam.

43. *Præsertim si in mortem, &c.* fa-
cile percipias huius utrius rationem adverte
quod postquā dixerat filios coniugati legitimos
non fieri per Matrimonium subsequens si mor-
tua vxore contrahat cum adultera, quod ea ra-
tione procedit, quia stante impedimento liga-
minis ex primo Matrimonio procedentis, non po-
terant parentes valide cōtrahere, & consequenter
deficit habitas in extremo ad quod trahitur
legitimatio, sic & à fortiori nec quando alteru-
ter ex adulteris contrahere volentibus machi-
natus est in mortem prioris coniugis ea secuta,
ex quo apparet aliud impedimentum, quod dirimi-
t Matrimonium subsequens, & consequenter
eo extante deficit habitas in extremo à quo,
quod in actu habili esset necessarium, hoc est
quod Matrimonium validum sit, & legitimum.
Quæ omnia ad materiam huius tex. colligendo
obseruabis filium ex coniugato susceptum nun-
quam per subsequens Matrimonium cum ipsius
matre contrahum legitimari; Verum si mortua
iam vxore ex adultera filios suscipiat, distingu-
endum est verum alteruter machinatus sit in mor-
tem vxoris, & certum est tunc per subsequens
Matrimonium non legitimari, quia nascuntur ex
ijs, qui impedimentum habent dirimens, si au-
tem nec fides de contrahendo Matrimonio da-
ta est, nec alteruter in mortem coniugis fuit

machinatus filij sic suscepti post mortem vxoris
per subsequens legitimantur, vt bene explicat
Lara in l. si quis d. libris in princ. n. 92.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Causa natalium cognitio siue principaliter siue inci-
denter ad solum pertinet iudicium ecclesiasticum.
- 3 Causa temporalis dependens à causa principali nata-
lium non potest Ecclesiasticus incidenter desuere.
- 4 Declaratur tex. in cap. per *resfrat.* de donation. inter
viri.
- 5 Declaratur tex. in cap. ex *litteris* de pignoriens.
- 6 Declaratur tex. in cap. de prudentia, de donat. inter
viri.
- 7 Opponens alteri parentes ipsius defunctos legitimos
non fuisse præsumitur suere malam causam.
- 8 Crimina morte extinguuntur.

Cap. Causam, quæ. VII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Coll. Zab. In. And. Wolf. Henr. Butr. Anch. Pa-
noem. Prepos. Casal. in annor. Alex. de Neuo. Xim.
Tolet. in concord. *transmissi* iuris cū legib. *Casib.* p. 1.
Vinizian. in *rationali* lib. 4. *Iuris* *Fontes* pag. 101.
Alag. in comp. *Iuris Canon.* pag. 598. referunt ab
Anton. August. *collect.* 2. *Decretal.* lib. 4. tit. 18. cap. 7.
& est post Conc. Lateran. p. 33. cap. 4.
- 2 Probatur hic tex. causæ natalium cognitionem
siue principaliter, siue incidenter ad solum
pertinere iudicium ecclesiasticū, vt dixi ad cap.
latur supra hoc tit. causam vero temporale depen-
tē à causa principali natalium non posse Eccle-
siasticum incidenter diffinire, sed seculari iudicio
debere referre tenere videntur Vant. de
nullit. tit. ex *defectu iurisdic.* ordinaria n. 5. Soar.
de Pace in *præf.* tom. 2. *præf.* 2. n. 21. Fachin.
contraverf. lib. 11. c. 78. D. Barbosa in l. 1. ff. *sol. M. a-*
rim. p. 1. n. 46. & in confirmatione huius senten-
tiæ adducunt fundamenta aliqua, iuribusque
contrariis respondere conantur, imprimis ad cap.
per *resfrat.* de donat. inter viri, & vxorem, & zo-
pondet ibi Palat. notab. 2. n. 5. loqui de paupere,
atque ita misse nulli periculi, & obis causa.
Pontificem, & ecclesiasticos indices competen-
tes esse notant. *Discommuniatur* per tex. *lib. in*
cap. ex parte de foro *impet.* vt vel inuens fatetur.
- 3 Couar. *præf.* cap. 6. no. 1. D. Barbosa d. p. 1. n.
46. ad fin. vbi n. 47. singuliter respondet ad cap. ex
litteris de pignori. quod mulier, de qua ibi, erat op-
pressa per iudicem secularē, qui propter de-
lictum mariti fuerat dote propria spoliata; de in-
de ad cap. de prudentia de donat. inter viri multi-
pliciter respondetur, primo iudicē ecclesiasticū
posse ibi cognoscere: de qua est mixti fori; se-
cundo quia mulier apud iudicem qui de Matrimo-
niali causa cognoscebat, petiit dotē sibi re-
stitui, & ita inde debuit pronuntiare: tertio ma-
gis communiter respondetur in illo tex. adum
fuisse

fuisse coram ecclesiastico de dote per viam reconventionis, quia maritus diuortium petebat & mulier agnoscens impedimentum consanguinitatis coram ipsdem iudicibus dotem petebat. Quid autem in hoc verius credendum sit, & cetera, quæ in hac materia desiderari possunt tam circa principalis dubij resolutionem, quam prædictorum textuum intellectum vide late in meo tract. *droff. & potestate Episcopi* p. 3. alleg. 84. nu. 25; cum seqq.

7. Licet incongruum videatur, etc.

Præsumitur enim fouere malā causam opponens alteri parentes ipsius defunctos legitimos non fuisse, quia vt aduertit D. Barbosa in l. Titia nu. 20. ff. sol. Matrim. videtur malitiose distulisse eam obiectiōnem vt illā eius heredibus rei nō plene informatis obiciat, quæ malitiz, & fraudis præsumptio (cum fouere malam causam præsumatur qui litē mouit post mortē debitoris, quia heredes non sunt instructi Menoch. de præsump. lib. 3. præf. 35. nu. 19. Et lib. 5. præsump. 3. n. 105. Mascar. concl. 1318. n. 27. Cald. Pereira de empsi. cap. 31. n. 64.) efficit, vt latius sit procedendum, non tamen tollit quod etiam post mortem patris de eius legitimitate, vel illegitimitate, atque ita de statu personæ agi possit, si oportuerit ad decidendam quæstionem hereditatis, vt bene probat tex. in l. quæstus, ibi, propter emolumentum successionis C. de statu defunctorum, Buttr. num. 6. Anch. notab. 8. Præpos. notab. 8.

8. In gl. [Incongruum] ibi (quia crimina morte extinguuntur) Vide Plac. de delictis lib. 1. cap. 28. Clar. in 4. fin. q. 51. nu. 9. & 13. Titag. de penis temp. causa 49. n. 42. Sebast. Medicis, in tract. mortis omnia soluit p. 2. concl. 27. Bonacof. commun. crim. verbo falsitatem committens p. 2. fol. 76. Anton. Gomez tom. 3. Variar. cap. 1. n. 78. Mench. quæst. freq. cap. 7. n. 15. Petag. de iure fisci lib. 4. tit. 5. d. princ. Cardos. in pias iudic. & aduocatorum verbodolictum, n. 14. Cald. Pereira, in comment. ad l. i. in iura C. de delict. defunct. p. 3. in princ. & p. 5. num. 1.

S V M M A R I V M.

1. *Dolores referuntur. super boetia. scribentes.*
2. *Declaratur. ut. in præsump. & difficultates, quæ patitur. dissoluantur.*
3. *Iudicis auctoritas seu iussus in illicitis excusat a delo.*

Cap. Perlatum. VIII.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. lo. And. Hosti. Henric. Buttr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castille part. 2. Viuia, in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 101. Alagona in compendio iuris Camusci, pag. 595. refertur ab Anton. Au-

gust. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 18. cap. 8. & est post Concil. Lateranen. p. 50. cap. 23.

2. Hic tex. adeo multiplicem habet sensum vt illius intellectus verè ignoretur, sicuti recenset hic Abb. nu. 5. & 6. & dicit Menoch. conf. 69. n. 75. Difficultas enim ex eo prouenit, quia ex serie huius tex. constat sententiam diuortij nullam fuisse propter ordinem iudiciarium non seruatum, processit enim index cōtra primum maritum absentem personaliter non citatum, & lite non contestata, quemadmodum oportebat expectando quod de ipsius obitu verosimilis haberetur præsumptio, iuxta reg. tex. in cap. quoniam frequenter 4. par. 1. si autem, vt late non contest. Vnde sententia nulla fuit, subindeq. minime processisse debet ad excusandā malā fidē mulieris, quæ non certa de morte prioris coniugis, cū secundo cōtraxit, cōtra reg. tex. in c. in presentia de sponsal. sunt qui dicunt in hoc tex. maritū ab uxore per longū tempus se absentasse, & diligenter perquisitū inueniri non potuisse constat ex tex. ibi, Episcopos vero sicut vir prouidus & discretus, & c. quo casu præsumitur maritum se absentasse per malitiam, & contumaciam, non citatio ad eum, perueniret, & tunc citatio ad domum valet, etiā in ijs, quæ sunt magni præiudicii vt per Tiraq. qui hunc tex. citat. de retract. leg. 5. q. 2. n. 7. & procedi potest contra absentem, vt probat tex. in cap. 1. qui Matrimonium accusare possunt, secundum vnum intellectum; ita Abb. & Cardin. hic n. 4. notantes diuersam esse rationem in cap. per venerabilem in fine hoc tit. quia ex eo in vers. Perlatum, constat sententiam nullam fuisse. Tu die quod Pontifex hic non curauit de validitate sententiz, age processus ad effectum legitimatis filiorum, de qua interrogabatur, quia siue esset validæ siue nulla semper sufficiens erat ad legitimandam prolem susceptam ex secundo Matrimonio, quod eius auctoritate publice in conspectu Ecclesie parentes contraxerunt, nec iuris errore, si eum haberet mulier conserahens, confisa in iudicis sententia bonam fidem potuit im-
3. pedire, ita multi quos refert, & sequitur Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 1. n. 10. & ita etiam auctoritate gl. in presentia, refert Menoch. conf. 15. n. 7. & 10. 17. n. 5. & facit quod etiā in illicitis iussus seu iudicis auctoritas excusat a dolo gl. in c. dixit Dominus, 1. q. 5. Tiraq. de penis temp. causa 34. n. 4. cum seqq. Decian. tract. crim. lib. 9. cap. 37. n. 4. Inuit deinde quia missus iudicis decreto in possessionem illius rei, quam scit esse alienam, dicitur habere bonam fidem, adeoq. potest præscribere, vt per Couar. in reg. possessus p. 2. §. 8. nu. 9. Mench. illud. cap. 72. n. 1. plene Gilchen. de vsueq. p. 2. memb. 2. cap. 5. d. princ. Accedit quod huiusmodi Matrimonium publice contractum fuit, & bona fides probatur ex eo quod quid publice factum est, ex Tiraq. in preem. retract. comment. n. 13. Menoch. d. conf. 15. num. 7.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Filij suscepti ex Matrimonio valido, sed tamen illicito propter aliquod Iuris impedimentum impeditis tantum, non vero dirimens sunt sursus, referuntur fundamenta pro parte affirm. & num. 3. pro negante.
- 4 Declaratur text. in presenti.
- 5 Filij naturales per Matrimonium clandestinum nullum propter defectum parochi & testium an legitimi, offenditur.

Cap. Quod nobis. IX.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collet. Zabarel. Ioann. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Nudo, Ximen. Toletan. in concordantijs trinsq. Iuris cum legibus Gafella par. 1. §. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 103. Alagona. in compendio Iuris Canon. pag. 395. refertur ab Ant. Augusti. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. de clandest. dispensat. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. par. 50. cap. 17.
- 2 Hic sedet disputanda quæstio apud Doctores controversa utrum filij suscepti ex Matrimonio valido, sed tamen illicito propter aliquod Iuris impedimentum impediens tantum non vero dirimens sint spurij an legitimi? In qua ut certa ab incertis separemus dicendum videbatur in casu Matrimonij clandestini sine denunciationibus contracti (quod validum esse notauit de off. & potestate Episc. p. 2. Alleg. 32. nu.) spurios esse filios ex eo generatos grauissimi tenuerunt Doctores, nam hanc sententiam Hostiensis tribuit, eamque sequitur Beroi. q. 107. eandem tribuit glossa, & Abbati in cap. ult. sup. de clandest. despons. Soc. in 4. dist. 28. q. 1. art. 2. vers. alia sunt. Adducitur pro hac parte text. in presenti, quatenus probat filios ex Matrimonio clandestino antequam illud ab Ecclesia fuerit approbatum illegitimos esse; deinde secundo adducuntur text. in cap. cum subhibito §. si quis vero, de clandestina dispensatione & in cap. ex tenore infra hoc princ. quibus Iuribus requiritur ad legitimandam prolem, propter bonam fidem parentum quod Matrimonium contractum sit in facie Ecclesie: tum etiã quia in iisdem Iuribus probatur illegitimitatem esse prolem susceptam ex Matrimonio clandestino, si inter parentes aliquod existeret impedimentum, quod ipsi ignorabant, quæ tamen legitima esse debuit, si tante eo impedimento, & parentum ignorantia, non clandestine, sed publice fuisset contractum.
- 3 Verum huiusmodi filios legitimos ex Matrimonio clandestino valido legitimos esse verius est, & receptius; constat enim legitimisationem proli ex validitate Matrimonij pendere, qui ex iustis nuptijs iusti nascuntur filij, princ. Iustit. de patria potestate, iustitiae autem nuptiarum dicuntur,

quæ secundum leges validæ sunt, licet in contrahendo parentes culpam commiserint, si ergo Matrimonium valet secundum leges, & contracto licite vtantur, non est cur ex tali coniunctione, suscepti filij illegitimi censeri debeant; atque ita expressè docuit gl. ult. in presenti, recepta per Butr. hic n. 6. & Abb. n. 5. sequuntur & Paleoth. de nob. & spar. cap. 10. num. 1. Mantica de consuet. ultim. volunt. lib. 11. tit. 12. n. 13. Menoch. conf. 199. nu. 57. Fulu. Pac. de prob. lib. 2. cap. 16. nu. 68. & alij plures per Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 42. n. 8.

- 4 Nec huic sententiæ obstat text. in pref. facilis est enim eius interpretatio, quamvis à DD. difficilis soleat reputari, ut constat ex statim referendis; nam DD. communiter existimant se procedere in Matrimonio clandestino nullo propter aliquod latens Iuris impedimentum, filiosque legitimos esse, quamvis cõcepti & nati sint in clandestinitate ante Ecclesie approbationem, aliæ postea sequatur, quamvis deinde iã Matrimonio approbato impedimentum detegatur, ita resoluit communem dicens modernorum Anton. de Rosel. in trakt. de legitimat. lib. 1. cap. penult. de Matrim. putat. num. 3. & post Io. And. Butr. Abb. Prapof. Alex. de Neno, & alios quos refert, & late tuetur argum. in contrarium satisfaciens Sanch. d. disp. 43. n. 4. cum seqq. eodem modo respondetur ad text. in d. §. si quis vero, agere de Matrimonio nullo propter aliquod Iuris impedimentum, quod parentes ignorabant, fuissetque dubitandi ratione ex d. text. in cap. ex tenore, videbatur enim propter bonam fidem parentum prolem legitimandam, quod tamen text. negat, ea ratione quia ultra impedimentum fuit Matrimonium clandestine contractum, quo casu text. inquit, non experte scientiæ, vel saltem affectu, atores ignorantie videri sic contrahentes, &c.

- 5 De Matrimonio vero, clandestino nullo propter defectum Parochi, & testium iuxta nouam dispositionem Concil. Trid. sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 1. de duobus potest dubitari; Primo an per illud naturales antea suscepti fiant legitimi? & certum esse debet non legitimi; patet quia, ut Matrimonium sequens antea susceptos reddat legitimis validum esse oportet; constat autem nullum esse Matrimonium contractum sine paracho, vel testibus ex Concil. Trid. d. c. 1. Ergo, &c. quo casu loquitur Menoch. de presumpt. 1. nu. 100. Aut rursus possumus dubitare an filij suscepti ex hoc Matrimonio clandestine contracto spurij sint, ita ut per aliud subsequens validum cum Paracho & testibus nequeant legitimari; & certum est illegitimos esse, & consequenter per subsequens Matrimonium posse legitimari, ut tenent Perez, de fideicom. art. 24. n. 74. & euidenti ratione ostenditur qui licet Matrimonium sine Paracho contractum nullum sit, contrahentes tamen, si nullo alio impedimento sint impediti, habiles manent ad contrahendum de nouo, quia Concil. Trid. in d. cap. 1. non simpliciter eos reddit inhabiles, sed solù ad cõtrahendum

hendum sic, idest sine Parocho, & testibus quia his adhibitis minime prohibet imo permittit de nouo contrahere, vt tenent multi, quos refero Ego ipse de off. & potest. Episc. p. 2. alleg. 32. n. 151. Vnde licet isti illegitimi sint, quia nati ex Matrimonio inualido, cum tamen nascantur ex parentibus, qui Matrimonium valide possunt contrahere, nullumque habeant Iuris impedimentum, quos eos ad contrahendum de nouo faciat inhabiles, apertissimum sequitur per Matrimonium validum postea sequutum legitimos fieri.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Illegitimi sunt filij nati ex Matrimonio contracto contra publicam honestatis iustitiam.

Cap. Referente. X.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs retrusis Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 102. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 595. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 11. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. illegitimos esse filios natos ex Matrimonio contracto cōtra publicæ honestatis iustitiam, cum huiusmodi impedimentum impediatur & dirimat Matrimonium si contrahatur intra gradus à Iure præscriptos, vide Nauar. in manu. cap. 22. à nu. 57. Couar. de sponsal. par. 2. cap. 6. §. 2. à princ. Henric. in sum. lib. 12. cap. 10. §. 2. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 68. Gutier. cod. tract. cap. 103. Bonac. eod. tract. q. 3. puncto 11. à princ.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Contendens alicuius parentes Matrimonium contrahere non potuisse debet probare Matrimonium illud non tenuisse, eiusque parentes illud contraxisse mala fide.
- 3 Intellectus diuinatorius eiciendus.

Cap. Peruenit. II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Io. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Præpos. Casal. in annot. Alex. de Neuo, Xim. Tolet. in concord. retrusis Iuris cū legib. Castella p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 102. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 593. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 11. cap. 2.
- 2 Matrimonium fuisse legitime celebratum, &c. Notatur ad hoc quod contendens alicuius pa-

rentes Matrimonium contrahere non potuisse, debet dicere, & probare Matrimonium illud non tenuisse, atque eius parentes illud contraxisse mala fideita Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 3. num. 1. in fine.

- 3 In glof. [si est ita] vnica, ibi (sed hoc est diuinare) Notatur ad hoc quod intellectus diuinatorius est reiiciendus, vt per D. Barbosam in rub. ff. sol. Matrim. p. 1. num. 12.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sententia que uisitur dualini causis, quarum vna vera est, & altera falsitas tenet.

Cap. Per tuas. XII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs retrusis que Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 103. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 595. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 1.
- 2 Nontamen Decretali, &c. Notatur ad hoc quod sententia, que nititur duabus causis, quarum vna vera est, & altera falsa, valet, & tenet, vt per Siluan. conf. 2. nu. 75. Gail. lib. 1. obseruat. 66. num. 9. Hyppolit. sing. 617. & conf. 113. n. 22. Tiraq. in tract. cysante conf. dimitt. 22. n. 6. 13. & 20. Vant. de nullit. tit. ex defectu processus num. 123.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Archiepiscopus pro laico procuratoris officium apud Rom. Pontificem suscipere potest.
- 3 Papa non solum ad spiritualia, sed etiam ad alia secularia laicos potest legitimare in terris Imperij.
- 4 Papa, qui potest tollere impedimentum à iure positum procedens, potest etiam illud sublato dispensare in illius radice.
- 5 Papa censetur in radice dispensare quando ipse declarat legitimis filios natos ante dispensationem, & postea nascituros.
- 6 Dispensatio in radice Matrimony est tamē potentia vt non solum iumentibus contrahendis, sed etiam post eorum mortem operetur ad filiorum legitimatorem in prauiscentibus tertij.
- 7 Dispensatio in radice Matrimony comprehendit tantum prolem suscepiam in figura Matrimony, non autem natam, & conceptam.
- 8 Legitimandi potestas inter ea, que Principi referantur, numeranda est.
- 9 Legitimationes in Regno Portugalia promittuntur, & alibi non sunt vera legitimaciones, sed potius dispensaciones.

- 10 Legitimus à Principe non potest obtinere terras, quæ non sunt subdite Principi legitimanti.
- 11 Causa requiritur in Principe legitimante.
- 12 Argumentum à maiori ad minus validum est.
- 13 Argumentum à maiori ad minus non valet in materia dispensationis, quod declaratur ibi.
- 14 Episcopalis dignitas eximit filium à patria potestate.
- 15 Electio sola in Episcopum satis est ut quis patriam potestatem egrediatur.
- 16 Religionis professio à filio facta eum liberat à patria potestate.
- 17 Servus liber fit, quando ad Ordines promouetur scienter per Episcopum absente, & ignorante domino.
- 18 Legitimus ut quispiam sit pro parte, & pro parte illegitimus monstrari non est.
- 19 Dispensatur ad unum, dispensatus quoque videtur ad consequentia.
- 20 Constantinus Imperator in pluribus terris, & Provincis omnem temporalem potestatem, dominium, & universa Imperij iura in Ecclesiam transiit.
- 21 Matrimonium propter adulterium coniugis potest dissolvi quoad ibidem, & mutua cohabitatione, non tamen quoad vinculum.
- 22 Francia Rex Imperatori non subijcit.
- 23 Portugalia Regnum est exemptum à Romano Imperio.
- 24 Hispania Reges non subsunt Imperatori, nec superiorum recognoscant in temporalibus.
- 25 Aragonia Rex non recognoscit superiorem.
- 26 Anglia Rex Romani Imperij iurisdictione est liber.
- 27 Venetorum serenissima Resp. ab Imperio exempta est.
- 28 Mediolani Dux habet iura regalia, & fiscalia, & omnia potest in suo statu, quæ potest imperator in toto Imperio.
- 29 Regna Neapolis, Sicilia, Sardinia, Polonia, & Ungaria Imperatori subiecta non sunt.
- 30 Sabaudia Dux serenissimus in suo ducatu Imperij, & omnimode potestatis iura habet.
- 31 Flandria Comes, Archidux Austria, & alij potentatus in Germania superiorem non recognoscunt.
- 32 Delphinus habet iura Principis supremi.
- 33 Ferraria Dux non recognoscit superiorem.
- 34 Montis Ferrati Dux habet iura Imperij.
- 35 Ducer, Marchiones, Comites perpetuo inuicem, censetur Imperatores in suo Ducatu, Marchionatu, ac Comitatu.
- 36 Princeps supremus an possit filios proprios legitimare, ostenditur.
- 37 Papa in terris Regum directè non habet iurisdictionem quoad temporalia.
- 38 Causa dubie difficles, & ambigua ad iudicium Sedis Apost. cui Rom. Pontifex præst, deferenda sunt.
- 39 Apost. Seder, & universalis Ecclesie primatus iure Divino est in Rom. Ecclesia.
- 40 Apost. Seder an possit auctoritate Pontificia aliò transferri, ostenditur.
- 41 Petrus Roma fuisse contra hereticos qui defendebant, ostenditur.
- 42 Apparuit Christi facta Petro interroganti Domine

- quo vadis, verissima.
- 43 Cardinalium dignitas tempore Innocentij I. cognita non erat.
- 44 Cardinales post tempora Innocentij IV. seu Bonifatij VIII. gerere caperunt officium, quod antea gerebant Episcopi in summi Pontificis consilio.
- 45 Papa potest sine Cardinalibus omnia expedire, etiam ardua, ex cunctis tamen in arduis debet communicare cum Cardinalibus.
- 46 Cardinales sunt instituti de iure divino.
- 47 Cardinalium origo, potestas, & hodierna excellentia inter omnes Ecclesie Prælatos, quæ sit, remissimè.
- 48 Excommunicatio equiparatur morti.
- 49 Papa an possit mortis penam corporalem infligere remissimè.
- 50 Presbyterorum filij ordinari non possunt.
- 51 Alimenta filij spiritus de aequitate Canonica ubique servanda debentur.
- 52 Naturalis filius propriè, & sicut dicitur, qui ex concubina natus est in fœderate uxoris.
- 53 Adulterini dicuntur filij Presbyterorum.

Cap. Per venerabilem. XIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holtiens. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo. Catal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viarian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 104. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 195. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 2.
- 2 **Arelaten. Archiepiscopum.** Er Archiepiscopus pro laico procuratoris officium apud Romanum Pontif. suscipere potest, contra reg. 116. in cap. 2. ut clericus vel monachus, sed multi intelligunt ea ratione procedere, quia prohibitio illa solè obtinet locum in procuratore generali, qui huiusmodi officium frequenter exercet, non ita si vnum suscipiat, vel semel hoc faciat, per ea quæ diximus ad cap. 1. de postul. n. ult. ubi multos citauimus DD. vel potest dici Episcopos, sacerdotes, & à fortiori alios inferiores clericos non prohiberi officium procuratoris etiam pro laicis in Romana Curia suscipere, quod alij ampliant ad quicumque curiam ecclesiasticam, etiam in partibus, vt tenent citati per me in d. cap. 1. n. prandit.
- 3 **Quod autem super hoc, &c.** Ex his verbis, & alijs, quæ sequuntur probari videtur conclusio illa in qua præcipue huius tex. vertitur difficultas, quod scilicet summus Pontifex non solum ad spiritualia, sed etiam ad actus seculares laicos potest legitimare in terris Imperij, quod etiam deducitur ex versis. præterea, & versis. rationibus, ex quibus bene hanc conclusionem affirmatiuam firmat hic Hostien. & Goffred. de Trano in summa huius tit. Roza de iur. 1. 1. in noui sub hoc tit. & securè tradit Anast. German. in præstilla ad hunc tit. & in para-

effectu post longas distinctionum ambages sequitur Præpos. a num. 71. & ultra huius tex. auctoritatem pluribus rationibus confirmat; quidquid in contrarium sit communis DD. resolutio de quibus. Sanch. lib. 8. de Matrim. disput. 7. d. princ. quos reprobatur Rota Rom. decis. 191. num. 13. apud Farin. par. 1. recent.

- 4 Unde Summus Pontifex, qui potest tollere impedimentum à iure positivo procedens, potest etiam illo sublato dispensare in radice illius, & relinquere Matrimonium in terminis priorum consensuum, & sic verum, & validum, prout ex tunc, acti dispensatio illud præcessisset, ut censuit Rota in una Hispanen. legitimatus 11. Maij 1615. coram Domino Manzanedo, quæ est decis. 687. num. 8. apud Farin. par. 2. recentiorum, & ita absque dubio posse Summum Pontificem laicos etiam in terris Imperij ad temporalia legitimare in radice Matrimonij profuturum hic Abb. num. 22. Zabarell. quest. 9. & Præpos. lib. 74. Couar. de spons. par. 2. cap. 8. §. 8. num. 13. Molin. de primog. lib. 3. cap. 2. num. 12. Peregr. de fideicom. art. 24. num. 77. & seqq. Cald. Pereira de nominat. empti. q. 21. num. 51. Henrici in sum. lib. 11. cap. 20. §. 2. Sayr. de cens. lib. 6. cap. 11. num. 6. & plene relati à Sanch. d. lib. 8. disp. 7. num. 4. Ex quibus autem verbis censeatur Romanum Pontificem dispensare in radice in Matrimonio inter consanguineos nulliter contracto ostendit Sanch. d. disp. 3. d. num. 14. & n. 22. Sed melius Rota d. decis. 687. num. 14. par. 2. recentiorum dicit à Papa dispensatum censi in radice quando ipse declarat legitimis filios natos ante dispensationem, & postea nascituros.

- 6 Quæ dispensatio in radice est tantæ potentiz, ut non solum viventibus contrahendis, sed etiam post eorum mortem operetur ad filiorum legitimisationem in præiudicium tertij, alijs vocati ad successionem, quia hæc legitimatio fundamentum non habet in consensu; quem parentes mortui iam præstare non possunt. sed potius in Matrimonio, quod nulliter contraxerunt, reuocando impedimentum à principio, ac si non existeret tempore illius: cui rei nihil obstat quod uterque, vel alter ex parentibus mortuus sit; siquidem hoc non inducit defectum potestatis in Pontifice ad reuocandum impedimentum suæ legis Canonice, & effectus ab ea productos, ut probant in proprijs terminis DD. per me citati ad cap. tanta, prope finem versic. filius incestuosus sup. hoc tit. & comprobatur Rota d. decis. 687. num. 13. ubi id procedere asserit ubi dispensatio per parentes in vita petita fuerit: eadem Rota decis. 174. post lib. 2. consil. Farin. tenuit dispensationem in radice Matrimonij comprehendere tantum prolem susceptam in figura Matrimonij, non autem natum & conceptum ante Matrimonium, idem iterum censuit in una Leodien. canonizatus 23. Februarij 1601. coram Illustrissimo Ludouiso, postea S. D. Gregorio XV. Cetera quæ in hac materia occurrere possunt vide in tract. de officio & potestat. Episcop.

par. 1. tit. 3. cap. 2. num. 101. cum multis seqq. ubi multa circa intellectum huius tex.

- 8 Illud tamen aduertendum duxi in materia dispensationum legitimandi potestatem inter ea, quæ Principi referuntur, annumerandum esse, ut docet Cassan. in consensu. Burgundie, rub. 8. §. 3. verbo abintestat. num. 28. pag. 287. & §. 5. num. 40. pag. 295. Menoc. conf. 17. num. 9. Mascar. de probat. concl. 324. num. 2. Surd. conf. 1. num. 25. Cald. Pereira questio. forens. conf. 4. num. 33. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 2. cap. 14. §. 5. & iam hodie prout etiam in nostro Lusitanæ Regno legitimaciones non sunt veræ legitimaciones, sed potius dispensationes, de quo vide Menoch. conf. 181. num. 17. & conf. 308. num. 24. cum seq. & conf. 390. num. 53. Flores ad Gam. decis. 11. lo. Garc. de nobilit. gloss. 2. num. 77. Steph. Gratian. dissertationum forens. cap. 138. num. 47. cum seqq. & ex nostris Lusitanis Cald. Pereira in l. si curatorem verbo siue curatore num. 51. vers. aduerto tamen & n. 52. & de nominat. empti. q. 21. num. 64. & in responsis pro Sebastiano Limpio n. 46. & 47. & questio. forens. lib. 1. q. 28. num. 23. Valasc. consil. 163. num. 7. & de partition. cap. 12. num. 42. Cabed. par. 2. decis. 69. num. 3. vbi n. 19. 10 resoluit quod legitimatus à Principe non poterit obtinere terras, quæ non sunt subdite Principi legitimanti.

- 11 Diuersis causis inspectis. Ergo in Principe legitimante requiritur causa, de quo vide Dec. in cap. ut si Clerici §. de adulterij. n. 10. vers. sed aduertendum sup. de iudic. Menoch. conf. 19. num. 3. & 20. & conf. 20. num. 9. & 41. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 17. d. num. 23.

- 12 Quod in maiori conceditur, &c.

Vulgariter allegatur ad hoc quod validum est argumentum de maiori ad minus, de quo Euerard. Ioan. 66. Gonzal. ad reg. 8. Cancellari. glo. 9. §. 2. num. 24. Sanch. d. lib. 8. disp. 2. num. 21. Card. Tusc. rom. 1. lit. A. concl. 501. Thom. de Thomasset. in floribus legum reg. 53. & alij plures citati in libello de princip. versusq. Iuris lit. A. num. 185. Sed dubium facit quia tex. in præsentis huiusmodi arg. de maiori ad minus validum pronuntiat in materia dispensationis, in qua illud non procedere resoluit Molina de primog. lib. 2. cap. 4. num. 48. & 49. Couar. d. cap. 8. §. 8. num. 11. Menoch. conf. 72. num. 11. Gutier canon. lib. 3. cap. 15. num. 124. & 126. Brunor. à Sole in locis communibus lit. D. verbo dispensationes sunt odiosæ, Molin. de iustit. tract. 2. rom. 3. disp. 191. num. 2. Sanch. d. disp. 1. num. 32. Unde quidam distinguunt inter dispensationes odiosas, & fauorabiles, ut in his posterioribus procedat regula huius tex. qui de legitimazione agit, quæ inquit ea ratione fauorabilem quia per eam fit ingressus ad Ius naturale, secundum quod omnes homines legitimi nascantur anteq. quibus modis naturales esse. sed illud: at vero in prioribus scilicet odiosis procedat communis sententia

gia hegata. Alij vero distinguunt inter legitimatorem quam fatentur odiosam, & restringendam, sicut dispensationem; & inter potestatem legitimandam seu dispensandi, de qua intelligunt rem in presenti; quam inquit esse favorabilem, & extendendam, Cou. 2. 2. n. 6. vers. 8. & n. 13. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 166. n. 3. Perez 1. 6. glof. r. pag. 697. vers. hinc est tit. 13. lib. 3. Ordin. Menoch. conf. 18. num. 16. Gutier. d. cap. 19. inu. 123. Henric. in sum. lib. 7. cap. 3. in fine. Molin. d. tract. 2. disp. 173. vers. observandum. Sayr. de res. fur. lib. 6. cap. 11. num. 8. & alijs de quibus Sanchez d. lib. 2. cap. 1. n. 1. Sed his, & alijs rebus intellectibus facilius, & verior sensus est argumentum hoc de spiritualibus ad temporalia, & in de maiori ad minus non esse Pontificis, sed partis potestatis ad temporalia legitimatorem.

14 **Eximitur a patria potestate.**

Notatur ad hoc quod per Episcopalem dignitatem filiosfamilii eximitur a patria potestate, consonat Auct. sed Episcopalis dignitas C. de Episc. & Cler. Bernar. Diaz reg. 135. Alphar. collect. 446. Gregor. 14. glof. fin. ut. 18. par. 4. Io. Garcia reg. 198. C. de Episc. & Cler. in sum. lib. 8. tit. 29. n. 4. pag. 405. Pius in L. r. p. n. 43. C. de bonis mater. Matien. l. 9. gl. 3. n. 3. tit. 11. lib. 5. n. 1. Valdes ad Xuen. l. 9. tit. de las pletorias, & considera vlt. pag. 62. Cost. in memorab. verbo Episcopalis dignitas, & verbo Sacerdotium pag. 742. Suedi. de alim. tit. 9. q. 26. 234. Menoch. remed. 13. recept. n. 321. Modern. de iurisdict. par. 4. r. 17. num. 4. Molina de iur. iur. tract. 2. disp. 209. vers. r. 2. n. 8. ubi etiam resoluit scilicet esse solam electionem in Episcopum, & quis patriam potestatem egrediatur, esto non dum Episcopatum administrat.

16 Religionis professio a filio facta cum liberat a patria potestate, ut per Viui. d. n. 4. vers. Et hoc idem. Cald. Pereira in l. si curatorum verbo sine cura. tom. 2. q. 25. & verbo lesus n. 133. Nauar. com. 1. q. 3. de regular. q. 47. Surd. de alim. tit. 8. prius. 68. n. 6. Fr. Emman. quest. reg. tom. 3. q. 77. artic. 6. Valasc. conf. 108. num. 4. & 23.

17 **Scienter seruum alterius, &c.**

Notatur ad hoc quod seruus liber fit quando ad Ordines promouetur scienter per Episcopum, & absente, & ignorante domino, tenetur tamen Episcopus illius estimationem in duplum recompensare per tex. in cap. si seruus absente 34. dist. resolutum materiam late prosequentes Tret. de veris, & per feld. Ceteros lib. 2. cap. 4. Maior. de irregular. lib. 2. c. 35. Vgol. end. tract. cap. 37. Henric. in sum. lib. 14. cap. 8. n. 7. Aul. de censur. p. 2. disp. 3. dub. 7. Nauar. in sum. lib. 2. cap. 20. n. 104. plures per Cenedad. de preiur. gloss. 61. Belletto. de iur. clerical. p. 1. tit. de desponsatione clericali. 6. 14. n. 3. Bernard. in pract. cap. 19. n. 31. in nouis. edit.

18 **Videretur siquidem monstruosus, &c.**

Notatur ad hoc quod monstrum simile est quod quilibet sit legitimus pro parte, & pro parte il-

legitimus, consonat cap. ex tunc supra hoc tit. ubi glof. verbo si ambo parentes, & facit reg. cap. 3. sup. de claustrina dispensat. Tiraq. in l. si requir. verbo de natione largitus n. 284. Garc. de nobilit. glof. 21. d. 19. nu. 78. Dispensatus enim ad vnum dispensatus quoque videtur ad omnia consecutus, glof. verbo solemnibus in cap. si quis in clero 9. q. 1. glof. verbo plures in cap. quia in tantum de prebendis, quas receperat testatur Felin. in cap. postulat. n. 10. de rescriptis. Gom. in cap. r. de nu. 37. de indic. in 6. mulier, de quibus Sayro de censuris lib. 7. cap. 14. num. 21. P. Sanchez d. lib. 8. diffinit. 1. n. 19.

20 **In patrimonio Diui Petri, &c.**

Quod scilicet habuit Apostolica Sedes in persona Siluestri Pontificis ex donatione Constantini Imperatoris, qui in pluribus testis, & prouitijs omnem temporalem potestatem, dominum, & vniuersa Imperij in Ecclesiam Romanam transfudit, de qua in cap. Constantinus 96. dist. laudat, & approbat Pontifex in cap. fundamenta vers. ne autem de elect. lib. 6. & in Clem. 1. de introit. facit tex. in cap. ego Ludovicus 63. dist. quorum argumentum veram esse hanc de Constantini donatione historiam Doctores communiter profitentur dictis locis, & Turretrem. de potestate Ecclesie lib. 2. c. 42. Cathald. de Imperat. q. 51. Pelag. de planctu Ecclesie lib. 1. cap. 43. & lib. 2. cap. 29. Cou. lib. 4. r. 1. cap. 16. n. 8. vers. seruido loco, Alphonsus de Mendoza in quolib. q. 4. febr. ap. 6. q. 1. vers. 5. Cardin. Baron. rom. 4. annuum Ecclesie anno Christi 324. Constantinus 19. Molin. de iustit. disp. 25. plures refert Ceuall. communium contra communes q. 345. alios citat Cened. ad Decretal. collect. 109. nu. 4. quibus adde Franciscum Ioannet in lib. Rom. Pontificum cap. 31. pag. 41. & alios citatos per me de officio & potestate Episcopi p. 2. art. 2. cap. 2.

21 **Nō tamē ipsius violatio cōiug. &c.**

Aperte probat tex. Catholicam veritatem sepius Sacris Canonibus definitā ab hereticis nostrae tempestatis male reuocata, quod scilicet propter adulterium coniugis potest dissolui Matrimonium quoad thorū & mutui cohabitationem, non tamen quoad vinculum, nec innocens potest viuere adultera aliud inueni Matrimonium, ita etiam de fide definitum est per Contil. Trident. sess. 24. Canon. 7. multiplici ratione, & diuina litterarū Sanctorumque Patrum traditione confirmans contrarij late satisfaciunt Bellarm. in suis commentarijs tom. 2. de Matrim. lib. 2. cap. 15. ad sess. Cou. de spū. scilicet 2. c. 7. h. 6. n. 13. Gutier. canon. lib. 1. c. 23. d. n. 4. Haric. in sum. lib. 11. c. 2. n. 3. annuo vniuersit. lib. 1. D. Barbosa in rub. ff. de iur. Matrim. p. 2. n. 15. Sanchez de Matrim. lib. 10. disp. 2. n. 2. Rebello de obligat. iustitia par. 2. lib. 2. q. 25. scilicet 2. n. 1.

22 **Cum Rex superiorem in temporalibus, &c.**

Notatur ad hoc quod Rex Francie Imperatori non est subiectus, prout late defendunt Igneus per integram tractat. an Rex Francie reuerentia sum-

- periores, Mantu. dialogo 49. Carol. de Grassi. de regalibus Francie lib. 1. tit. 6. Casian. in catholico gloria mundi par. 5. confid. 28. Petr. Greg. syn. sag. Iuris lib. 47. cap. 14. num. 15. Colman. pragmat. in proem. pag. 1. Verbo Dei. Scacc. d. loco.
- 23 Portugaliz Regnum quod sit exemptum à Romano Imperio asserunt Ferret. de iustis & iniustis bello nn. 24. Natani. in cap. nonis notab. 3. nn. 165. de iudic. Parlad. lib. 2. rerum quorid. cap. 21. n. 3. Cenall. communium contra communes tom. 4. q. 897. nn. 391. Soar. de legibus lib. 3. cap. 8. n. 3. in fine. Cabed. p. 1. Lusitania decis. 211. sub n. 3. & p. 2. decis. 7. n. 4. Garc. de nobilit. gloss. 21. nu. 45. Cald. Pescira de empt. cap. 1. nu. 5.
- 24 Hispaniz Reges quod non subint Imperatori, nec recognoscant in temporalibus superiorem tenent Cotu. in reg. precatum p. 2. q. 9. nu. 9. Nauar. d. cap. nouis notab. 1. n. 161. Olan. in presat. antinam. n. 2. & 13. Renat. Chopin. de dom. Francia lib. 2. tit. 1. n. 13. Gregor. l. 27. Verbo in las cor. fat tit. 23. part. 3. Burgos de Pace in proemio legum Tauri d. noi. 34. & n. 144. Perez in proemio Ordin. q. 1. pag. 6. Aucud. de excoquendis mand. p. 1. cap. 1. n. 7. Franciscus Nunez de Velasco en los dialogos de contencion de la milicia y civica dialogo 1. fol. 28. & 29. Scacc. de appellat. q. 16. lim. 3. n. 4. Azeuedo l. 1. n. 5. tit. 27. lib. 9. & l. 1. n. 4. tit. 5. lib. 9. nouis recip. Parlad. d. cap. 21. n. 3. Menoch. contrari. illustr. in proem. Modern. de Iurisdicti. p. 1. cap. 26. n. 70. Cenall. d. q. 897. n. 390. & seq. Cabed. p. 2. Lusitania decis. 8. n. 3. Petrus Marizius in suis dialogis varia historia dialog. 2. cap. 6. Soar. d. cap. 8. n. 3. plene Valdes de Regum Hispania disputat. c. 18. per totum, plures citat Cened. ad Decretum collect. 64. num. 4. Azor. iuris. moral. p. 2. lib. 11. cap. 5. q. 4. Verf. Regem.
- 25 Aragonum Rex non recognoscit superiorem. Selse decis. 187. nu. 106.
- 26 Angliz Rex Romani Imperij iurisdictione est liber, siue iure belli, siue alio iure, quod per c. equi illi, qua ille sup. hoc int. tenet Lara in l. si quis à liberis in princ. a. 67. Azor. d. q. 4. Verf. Regem Angliz.
- 27 Venerorū Sereniss. Respubl. ab Imperio exēpta, tam de fisco, quia Imperatorum in dominiū non recognoscit, quā de iure, vel quia alma Venetiā rē ciuitas in insula maris fundata est, atq; ideo veluti altera Roma libera est, vel quia priuilegium libertatis ab Imperatore habuerit, Per reg. de iuris. lib. 1. n. 2. de his qui iura fiscalia habent n. 69. Ant. Oliban. in cōm. ad iur. iur. lib. 1. de iure fisci p. 1. n. 79. ubi idem de ciuitate Genueuim.
- 28 Mediolani Dux habet iura regalia, & fiscalia, & omnia potest in suo statu, quæ potest Imperator in toto imperio, & gaudet prerogatiua l. bene à Zouero Cod. de quadrienn. p. script. vt per Muscul. tom. 1. commun. opinion. lib. 2. tit. 17. n. 23. pag. 226. Viuid. lib. 3. tit. 1. n. 72. pag. 393. Verf. Mediolani. Mascard. de probat. adf. 139. n. 11. Menoch. vñ. 507 n. 1. Anton. Oliban. d. cap. 3. n. 79. Et ideo à Senatu Mediolanensi non datur appellatio, Scaccia d. q. 164. nu. 4. n. 2. Verf. l. & d. iur. 17.
- 29 Neapolis, & Siciliz, & Sardinia Regna
- Imperatori subiecta non sunt, vt per Azor. d. q. 4. Verf. Regem Neapolis. cum seqq. ubi idem de regnis Poloniz, & Vngariz.
- 30 Sabaudiz Dux Serenissimus in suo Ducatu Imperij, & omnimode potestatis iura habet, vt per Casian. in catholico gloria mundi p. 2. confid. 58. Muscul. vñ. proxime, Otalic. Podam. decis. 555. Menoch. conf. 1. n. 158 & conf. 2. num. 103. cum seqq. & conf. 92. n. 12. & conf. 156. n. 2. Ioan. Francisc. Leon. in thesauro fisci Eccles. p. 1. cap. 10. n. 29. & ab eo non potest appellari Scacc. d. q. 16. lim. 162.
- 31 Comes Flandriz Archidux Austrie, & alij potentatus in Germania superiorem non recognoscunt vt per Anton. Oliban. d. cap. 3. n. 79.
- 32 Delphinus habet iura Principis supremi, vt per Mascard. de probat. concl. 119. nu. 21.
- 33 Ferrariz Dux non recognoscit superiorem, vt per Ruin. conf. 21. col. 2. Vol. 1. quem refert Mascard. d. concl. 119. n. 10.
- 34 Montisferrati Dux Serenissimus habet iura Imperij, & in eo Ducatu potest eaque Imperator in toto imperio, vt per Surd. decis. 1. num. 2. Menoch. conf. 1. nu. 159.
- 35 Duces, Marchiones, Comites perpetuò inuestiti censentur Imperatores in suo Ducatu, Marchionatu, ac Comitatu, & omnia possunt in subditos suos, quæ potest Imperator in toto orbe, vt per Soar. in thesauro commun. Verbo Ducis nu. 176. Bonacot. commun. criminal. p. 2. Verbo Ducis fol. 55. Verf. Menoch. conf. 302. nu. 21.
- 36 Videretur aliquibus, &c. Notatur ad hoc quod potest supremus Princeps vt talis, non vt pater, filius proprios legitime, vt per Abb. hic nu. 11. Con. de sponsal. par. 2. cap. 8. §. 8. nu. 20. Roias success. cap. 23. num. 81. Molina de iustis. nu. 22. l. 2. diffini. 173. Verf. Princeps. Verum contrarium ex nostro tex. obseruat gloss. huc verbo Regi gratiam, considerans quod Pontifex solum refert opinionem quorundam, quorum sententiam nō approbat, & sequitur Cabed. p. 2. decis. Lusitanie 69. num. 20.
- 37 In alijs regionibus temporalem iurisdictionem, &c. Notatur ad hoc quod in terris Regnum non habet Summus Pontifex iurisdictionem directæ quoad temporalia, ex vi tamen Pontificalis officij habet sufficientem potestatem super omnia negotia secularia quando id expedit ad quietem, & conseruationem, ac Ecclesie defensionem, & ad bonum spirituale, ac ad finem Ecclesiasticæ potestatis supernaturalis attingendum. Vide Vidon. de priuilegiis Ecclesie select. 1. q. p. m. & ubi select. de Indis. secularibus p. 1. d. nu. 26. & ad cap. 10. de arbitri. nu. 29. Soc. in 4. diffini. 25. quest. 2. art. 1. & de iustitia lib. 4. quest. 4. artic. 2. colum. 4. p. 1. princip. Turretrem. in sum. lib. 2. cap. 113. & 114. Viuid. tom. 1. commun. opinion. lib. 2. tit. 2. num. 43. pag. 157. Albert. Pygi. de Ecclesiasticis hyeronimus lib. 5. Cactan. 2. 2. quest. 43. artic. 8. Ioan. Drie-

Driedon de libertate Christiana lib. 1. c. 9. 15. & 16. Card. Bellarm. de Romano Pontifice contron. 3. generalis lib. 5. cap. 6. Nauar. in cap. nonit notab. 3. de indic. Mench. illustri. cap. 21. Ceuall. communium contra commun. q. 759. Morin in empirio inris par. 1. tit. de iuristat. q. 4. Molin. de iustit. tractat. 2. dispus. 29. vers. tertio conclusio. Rebello de obligat. in iust. par. 1. lib. 14. q. 23. sect. 1. nu. 21. & 3. & sect. 5. nu. 29. Soar. de legibus lib. 3. c. 7. num. 5. & de defensione Fidei Catholice contra Anglicana secta errores lib. 3. cap. 22. Ex quorum resolutione vera & recepta illa est sententia quod scilicet directe Summus Pontifex potestatem non habet in temporalibus & procedit tex. in cap. cum ad verum 96. dist. & cap. nonit de iudiciis cum similibus. Eam tamen habet casualiter & indirecte in ordine ad spiritualia, quoties scilicet ad spirituale bonum fuerit necessarium, & procedit tex. in presenti, & extraneus. Nam sanctam de maior. & obediens. Quamvis directe habere summam potestatem deindat Modern. de iuristat. par. 1. cap. 18. cum seqq. contra eum enim est vetior opinio ex traditis per Azor. in iust. moral. par. 2. lib. 11. cap. 5. q. 6. vers. quod istaque.

da lib. 4. q. 1. proposit. 8. vers. sed verum sedes iust. Melchi. Cano de locis theologicis lib. 6. cap. 8. vers. deinde illud. Rebuff. in concord. tit. de mandatis Apost. 6. 1. in princip. in glos. Romanus Pontifex, Aluar. Pe. lag de placitu Ecclesie lib. 1. plures alios refert Cened. ad Decretum collect. 11. n. 4. quibus addit scilicet Card. Bellarm. tom. 1. de Romano Pontifice lib. 2. a princ. & in addit. ad Martirol. Roman. 18. Januarij pag. 30. Card. Thuscum tom. 3. concl. 31. n. 19. & tom. 7. lit. R. concl. 362. optime Azor. in iust. moral. p. 1. lib. 4. cap. 11. q. 2. vers. his testimo- 40 niji, inde asserentes non posse auctoritate Pontificia alio transferri huiusmodi Principatum, & quod ex professo eruditè disputat Alphonsus de Mendoza in quodlib. q. 4. scholastica, post Jacobat. de Cövel. lib. 8. art. 6. Bellarm. d. tom. 1. de Romano Pontifice lib. 4. c. 4. Videmus tamen, & passim nobis referunt historici, quod per septuaginta annos parum plus stetit dicta Sancta Sedes Avinionensi apud Francigenas, vt tradunt Illeicas in chronica Pontificali p. 1. lib. 6. c. 1. & 7. Petr. Mexia in syntaxi vera lecti lib. 2. cap. 6. S. Antonin. p. 3. bñt. tit. 2. c. 3. ubi refert rationes ob quas à Potif. Clem. V. fuit translata Sancta Sedes Avinionensi, sed iuxta supradicta Romæ fuit restituta per Greg. 21.

38 Si difficile, &c. Ex hac Deuteronomij auctoritate cap. 17. quam eleganter, & eruditè explicat Pontifex in presenti, colligit infra in vers. Medium, causas difficiles, ambiguas, seu dubias ad iudicium Sedis Apostol. cui Romanus Pontifex præest, esse deferendas, veluti quando agitur de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, vt definit Concil. Triden. sess. 4. in Decreto de editione & usu Sacrorum librorum vers. præterea, & late prolequantur Cano. de locis theologicis lib. 12. cap. 7. cum seqq. Pyg. de ecclesiastica hierarchia lib. 4. cap. 2. Bellarm. tom. 1. contron. 1. lib. 3. cap. 4. Peña in direct. inquisit. lib. 2. sèbol. 21. reg. 2. & 3. Bañes in 2. 2. quest. 1. artic. 10. dub. 6. conclus. 5. optime Cened. ad Decretal. collect. 8. num. 5. Azor. in iust. moral. par. 1. lib. 8. cap. 2. quest. 2. vers. respondeo. Sic etiam quando agitur de interpretatione Concilij Triden. ad Sedem Apost. esse recurrendum asserit Bulla Pij IIII. Summi Pontif. quæ incipit Benedictus, ibi, si cui vero in eis aliquid obscurius dictum & statutum fuisse, eamq; ob causam interpretatione, aut decisione aliqua expressum fuerit, ascendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apostolicam.

39 Locus enim, quem elegit Dominus, &c. Notatur hic tex. ad hoc quod Sedes Apostolica, & vniuersalis Ecclesie primatus ex Christi Domini dispositione, atque ita Diuino iure est in Romana Ecclesia, Summiq; Pontificatus, seu Papatus iure, Diuino Romanæ Ecclesie est annexus, colonant tex. in cap. omnes 22. dist. cap. dudum 3. q. 6. cap. 2. ad finem de summa Trinit. & tenent Turret. de potestate ecclesiæ lib. 2. cap. 40. cum seqq. Pyg. de ecclesiastica hierarchia lib. 3. cap. 12. & 13. Cordu-

41 Petrus Urbem fugiens, &c. Licet hæretici huius tempestatis impudenti uerget Beati Petrum Romæ inquam cathedram constituisse, & quod magis est nec Romæ inquam uidisse, eos tamen ex omnibus antiquis Patribus, atq; Latinis eleganter conuincit Card. Baron. annalib. Et c. tom. 1. anno Christi 44. c. 22. cum seqq. ex professo latissime cõprobat, omnibus contrariis satisfaciens Card. Bellar. d. to. 1. de Rom. Põte lib. 2. a princ. 42 Hæc historici de apparitione Christi facta Petro authentici & verisimili esse non est dubium, de eâ enim meminere antiquissimi Ecclesiæ Patres, scilicet, Abdias Apostolorum cõtemporaneus, & discipulus, Babiloniz; Episc. lib. 1. dist. 1. Apol. in vita B. Petri prope finem, quem librum Iulius Africanus (cuius metio habetur apud DuHeronymu in cathalogo scriptorũ Ecclesiasticorũ) ex Græco Latine fecit, eandem etiam apparitionem refert Hegesippus de exilio Hierosolymitano lib. 3. c. 2. S. Ambrosian oratione contra Maximianum, & plures alios antiquissimos Patres referre Mendoza d. q. 4. & ex auctoribus assensum prope indubitato Cordub. d. lib. 4. q. 1. dub. 1. in eod. lib. 4. in Jñ. Sebast. Medices in summa omnia decessus p. 1. verbo Petrus pag. 614. late Georg. Seherer in libro an si veru quod Romæ summa Pontificatus sedes sit. 3. Card. Baron. in annalib. Ecclesiæ inter Christi d. cap. 6. & 7. Bellarm. d. lib. 2. cap. 3. ad finem vers. Adde Nemo. Azor. d. q. 2. vers. deinde cum seqq. ubi in contrarium adducis respondet.

43 In executione Sacerdotalis officij coadiutores, &c. De Episcopis, & non Cardinalibus esse intelligendum plures ex nostris existimant ea ratione, quia tempore Innocentij I. auctoritas huius tex. L ij Car-

- Cardinalium dignitas cognita non erat, ut longo discursu nititur comprobare Virg. Polydor. *de inuent. rerum* lib. 4. cap. 9. Et officium, quod antea gerebant Episcopi in Summi Pontificis consilijs, deinde post tempora Innocent. I V. seu Bonifacij VIII. gerere coeperunt Cardinales, iuxta tex. in cap. *fundamenta* §. *deus de elect.* in 6. & sequitur C. ard. Tuse 1000. t. 1. C. *conclus.* 95. concludens iuxta tex. in presenti Summum Pontificem semper Sacerdotes, & Episcopos labuisse, qui sibi assisterent coadiutores, licet non Cardinales, sed alio nomine appellarentur, ut late explicat Iacobus de Concil. lib. 1. tit. 12. pag. 26. & *vers. sumitur* pag. 41. optime Garci. de nobilit. gloss. 48. §. 3. nu. 35. cum seqq.
45. Notatur hic tex. ad hoc quod Papa non debet ardua explicare sine consilio fratrum, idest Cardinalium, ut per Rebuff. in concordatis tit. de approbat. cauent. gloss. de eorum consilio pag. 3. 19. in fine. Sed Doctores magis communiter resoluunt posse Summum Pontificem sine Cardinalibus omnia expedire, etiam ardua, ut per Card. Alban. in trail. de Cardinal. cap. 39. Mench. illustri. cap. 23. per suum, Cardin. Paleoth. de consuetud. Sacri Palatii per. 3. q. 1. Ceual. q. 643. Garci. d. 8. §. nu. 53. Azori. instit. mor. per. 2. lib. 4. cap. 1. col. 40. & cap. 3. col. 420. Flamin. de resignatione lib. 3. quaest. 18. n. 124. & lib. 7. q. 3. nu. 16. dicit quod ex ciuilitate in arduis debet communicare cum Cardinalibus.
46. Notatur etiam ad hoc quod Cardinales sunt instituti de iure diuino ut per Duenh. reg. 72. limit. 3. Franc. Mare. de res. 1296. late Garci. de nobilit. gloss. 48. §. 3. nu. 26. cum seqq.
47. De Cardinalium origine, potestate, & hodierna excellentia, & praerogatiua inter omnes Ecclesiae Praelatos latissime tractant Cassian. in collatione gloria mundi per. 4. considerat. 10. cum seqq. Barba. de praesentia Cardinalium per. 1. q. 1. Turneco. in sum. lib. 1. cap. 80. cum seqq. Pet. Marba. in sibioly in Actus Summorum Pontific. pag. 23. cum seqq. Cotta in memorat. Verbo Cardinales. Albar. Pelag. de plenitudo Ecclesiae lib. 2. cap. 16. Hieronym. Roman. de Republica Christiana per. 1. lib. 3. cap. 1. & 2. Maiol. de irregular. lib. 2. cap. 3. Fr. Ioseph. de Sequencia 49. in Sancti Hieronymi lib. 3. cap. 6. Anast. German. in sua tractat. de indolis Cardinalium in descriptione 8. Episcopos a num. 7. & 10. tractat. de Secretis summorum lib. 3. cap. 6. Flamin. de resignatione lib. 2. quaest. 1. num. 34. cum seqq. & lib. 3. q. 3. num. 62. cum seqq. & lib. 2. q. 32. Ioan. Garci. d. 4. §. 3. num. 26. cum multis seqq. Zerol. in praxi Episcop. per. 1. Verbo Cardinalis. Grauat. ad Omissionem. de fidele Curia lib. 1. cap. 1. & 2. num. 2. Lati. Techi. de Republica Ecclesiastica. ut. de statu Illustrissimorum Cardinalium. Cardin. Bellarmio. in suis contrariis. tom. 1. de Clericis lib. 2. cap. 16. Azori. instit. moral. per. 2. lib. 4. cap. 7. tit. 695. Henricq. in summa lib. 10. cap. 27. de Cardinalium dignitate. Gonal. ad regul. & Concil. gloss. 24. d. princip. Cardin. Tusch. tom. 1. l. 1. C. conclus. 23. cum seqq. plures refert Cened. ad Decretal. cap.

115. qui post alios scribitur quod Cardinales vocantur filij primi gradus Papae, consiliarij eius, columnae Ecclesiae, post Papam maiores, Patres spirituales, & Orbis terrarum Cardinales, praeterunt Patriarchis, sunt pars corporis Papae, vtuntur equo, & capello, ac indumento rubeo, & Patriarchae habent capellum morellum, collegium illorum est Sacrum, & Senatus diuinus, & sacer catus, & Ecclesiae gremium.

- Id est per excommunicationem, ut interpretatur Perez l. 1. gl. 3. pag. 173. col. 1. ad mod. tit. 5. lib. 8. Ordin. Farin. in praxi crimin. per. 1. lib. 1. c. 19. n. 12. Excommunicatio equiparatur morti, quia quaedam modum mortuus vitae corporalis fructibus priuatur, ita excoicatus vitae spiritualis fructibus caret, medicinalis autem dicitur quia infectio Ecclesiae, & iudicis eam proferens est asserere peccatorum medicinam, & remedium ut peccator resipiscat cap. 1. in princip. de excoic. lib. 6. prosequuntur Couar. in cap. alma mater per. 1. in iustis n. 9. Vgolin. de censuris lib. 1. cap. 11. in princip. & 1. Salzed. ad Bernard. in praxi cap. 116. n. 3. Henricq. in sum. lib. 13. cap. 1. nu. 3. Sot. de censuris tom. 3. disp. 4. sect. 5. d. nu. 30. Sayr. cod. trail. lib. 1. cap. 3. d. nu. 8. Auila eod. trail. par. 1. dub. 2. ad 1.
49. Ergo Papa non potest mortis poenam corporalem indigere, de quo vide Couar. lib. 2. 2. ori. cap. 20. nu. 19. res. tertio.

30. Canone velante tales ad sacros Ordines, &c. Ut in cap. 1. & per totam 56. dist. cap. 1. & per totam de

filij presby. vnde plures Doctores, quos refert Cened. ad Dionisium collect. 62. quibus adde Salzed. ad Bernard. in praxi. cap. 14. Vgolin. de irregularitat. cap. 44. Sayr. de censuris lib. 6. cap. 10.

31. Negamibus, &c. Ergo videtur Pontificem in praesenti approbare legem Ciuilem, quae spuris derogat alimenta in Auth. quibus modis naturales efficiantur suad. suum, vnde desumitur per. in Auth. est complexu Cod. de iurys. imp. Sed de iure nostro Pontificio in cap. cum haberi sup. de coarqui dicitur in Al. an. vbi multos citauit Doctores, abrogatus est rigor iuris Ciuilis, & aequitas Canonica, seruanda est utroq. foro, non solum Ecclesiastico, sed etiam seculari, ut per Cou. de sponsal. p. 1. c. 8. §. 6. n. 6. Lara in l. si quis d. lib. 1. §. 1. de rescriptis n. 17. Duenh. reg. 367. ampl. d. Barbosa in l. 1. p. 4. n. 65. ff. solo Martini Gam. de rescriptis. §. 1. n. 9. Nec contra huiusmodi Canoniam acquiritur text. in praesenti aliquid statueri videtur, sensus enim & intentio Pontificis est ostendere detestabiles esse, & odiosos spurios legibus Diuinis, atque humanis, & in eius rei confirmationem adducit leges Ciuiles, quae eae ad eo habuerunt, ut etiam alimenta eis denegent, minime vero voluit earum legum rigorem approbare, ideoque cum de Sacris Ordinibus ageret, dissixit Canones velante illos ad sacros Ordines promoueri, & de alimentis

mentis agens secularibus legibus id tribuit, non igitur Canonice, vt bene aduertit Cuiac. d. cap. cum haberet, in fine, & ante eum Paleoth. de nobis & spuijs cap. 46.

- 32 In glos. [Non naturalibus.] Notatur ad hoc quod naturalis filius proprie, & stricte dicitur, qui ex concubina natus est in schemate vxoris, vt per Anton. Gomez l. 9. Tauri nu. 1. Cou. de sponsalib. par. 2. cap. 8. §. 4. nu. 2. Surd. de alim. tit. 1. q. 9. nu. 9.
- 33 In glos. [Adulterinus.] Notatur ad hoc quod filij Presbyterorum dicuntur adulterini vt per Azor. in sum. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. quest. 13. in fine Card. verbo Fornicatio num. 18.
- 44 In glos. [Certis causis.] Quznam sint causæ ex quibus Romanus Pontifex temporalia proxime per se administrat etiam extra loca Romanæ Ecclesiæ ditionis subiecta, vide apud Azor. d. par. 2. lib. 4. cap. 19. q. 2.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Filij geniti ex Matrimonio in facie Ecclesiæ cum bona fide saltem alterius coniugis celebrato sunt legitimi.
- 3 Impedimenti scientia presumitur ex Matrimonio clam & occulte contracto.
- 4 Filius natus ex Matrimonio bona fide parentum natus est vere legitimus non solum quoad parentem habentem bonam fidem, sed etiam quoad alium malam fidem habentem.
- 5 Patens qui sciuit impedimentum non habet iura legitimi parentis.

Cap. Ex tenore. XIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Casali. in annos. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantibus vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuitan. in rationalis lib. 4. Iuris Roncisij pag. 106. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 596. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 3.
- 2 Probat hic text. filios genitos ex Matrimonio in facie Ecclesiæ cum bona fide saltem, alterius coniugis celebrato esse legitimos, esto Matrimonium propter occultum impedimentum fuerit nullum, vt per Henric. in sum. lib. 11. cap. 20. §. 1. vers. secundum, Menoch. conf. §. nu. 18. & conf. 15. num. 3. Bonacof. tom. 1. communium opinio. lib. 3. tit. 2. num. 37. pag. 705. Fr. Ertman. quest. Regular. tom. 1. q. 13. art. 1. Nauar. conf. 3. sub tit. de sponsalib. nu. 1. in antiq. Cald. Pereira de nominat. emphe. q. 21. nu. 38.

- 3 In facie Ecclesiæ. Ergo videbatur requiri ad legitimandam prolem propter bonam fidem patrem quod Matrimonium contractum sit in

facie Ecclesiæ, sed aliò tendit tex. nam cum Matrimonium de quo agit esset nullum, vtpote ab vxorato viuentē prima vxore contractum, vt ex illo filij nati dicantur legitimi sanctat se text. in eo quod non fuerit clandestinum, sed in facie Ecclesiæ contractum ad ostendendam, alterius ignorantiam, nam si præter impedimentum ligaminis fuisset quoque Matrimonium clandestinum intraret dispositio text. in cap. cum inhibitis §. si quis vero, sup. de clandestina dispensat. probantis filios genitos ex Matrimonio inter prohibitos contracto cum vitio etiam clandestinitatis esse spurios, nam ex Matrimonio clam & occulte contracto præsumitur scientia impedimenti, & dolose Matrimonium contractum, vt probant l. de ff. de ritu nupt. & l. 1. C. de interdict. Matrimon. Mascard. de probat. conclus. 531. num. 43. & concl. 297. Menoch. de presumpt. lib. 3. par. 3. num. 107. Vnde resolutio illa, quæ habet non legitimari filios ex Matrimonio putatiuo nisi publice fuerit contractum in facie Ecclesiæ, intelligenda est quando ex aliquo impedimento dirimenti Matrimonium esset nullum, etiam si illud coniugibus minime fuisset notum. vide Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 6. in initio num. 12. Mascard. conclus. 798. num. 5. Peteg. de fideicom. art. 24. num. 74. Duen. reg. 350. limit. 12. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 83. num. 23. Ceual. commun. contra commun. q. 697. à num. 7. Gutier. de Matrim. cap. 71. num. 8.

- 4 Ignaram. Notatur ad hoc quod filius natus ex Matrimonio bona fide parentum inito, est vere legitimus, non solum quoad parentem habentem bonam fidem, sed etiam quo ad alium malam fidem habentē, vt per Duen. reg. 350. vers. circa quam, Bonac. commun. crimin. par. 1. verbo Matrimonium fol. 111. vers. Vincent de Franch. Napol. decis. 130. nu. 1. Mascard. de probat. concl. 798. num. 5. Costa in cap. si pater, de testam. in 6. par. 1. verb. vxorem, a num. 2. Matien. in rub. tit. 1. glos. 1. num. 116. lib. 5. nona recap. D. Barbosa in l. si cum dotem & fin. nu. 12. ff. sol. Matrim. plures per Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 38. n. 46. Girond. de prius seu excep. exp. explicat. n. 1195. Castil. quotid. quest. lib. 2. c. 11 n. 3. Valer. Regin. in præf. fori pater lib. 3. n. 335. & dixi ad cap. 2. super verb. cum parentes eorum, hoc sit, ubi aduertit parentem, qui sciuit impedimentum non habere iura legitimi parentis in prædicto filio, cum Costa d. verbo vxorem, nu. 21. & Barbosa d. §. fin. nu. 12. & Säch. loco proxime citato, nunc tamen addendum duxi valde probabile esse vtrumque parentem censi legitimum, ac proinde posse succedere suæ proli, vt late tuerent Auend. ad l. 6. Tauri glos. 1. Gutier. pract. lib. 3. quest. 74. Ceual. quest. 697. num. 16. cum sequen.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
K iij 2 Filij

- 3 *Filius natus ex Matrimonio infidelium in gradu prohibito à lege Canonica sunt legitimi si tales coniuges ad legem Christi converterentur.*
- 3 *Filius natus ex patre Christiano & matre pagana, siue iudea an fiat legitimus ad matrimonium inter parentes subsequuto, ostenditur.*
- 4 *Matrimonium à fidelis contractum cum iudea vel alia infideli puniatur poena adulterij.*

Cap. Gaudemus. XV. & fin.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. anziq. Ianocem. Host. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantis utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 106. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 596. refertur ab Antoo. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 4.
- 2 Probat hic tex. filios natos ex Matrimonio infidelium in gradu prohibito à lege Canonica legitimos esse si tales coniuges ad legem Christi converterentur, vide Butr. in 4. sentent. dist. 39. q. 1. unica art. 3. ad 4. Lap. allegat. 82. n. 10. Malcard. de prob. concl. 648. n. 21. Valer. Reginald. in praxi forei pænit. lib. 30. n. 77. Anton. Ricciul. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib. 2. cap. 3. nu. 10. vbi nu. 5. obseruat gradus per Canonicas constitutiones vetitos non vendicare sibi locum in Matrimonio inter iudeos.

- 3 An autem filius natus ex patre Christiano, & matre pagana, siue iudea fiat legitimus Matrimonio inter parentes subsecuto, questio est in qua negatiuam partem videlicet huiusmodi filium non reddi legitimum tenent Panorm. in cap. tanta num. 14. sup. hoc tit. Couar. de spons. p. 2. cap. 8. n. 2. num. 7. Ricciul. vbi sup. num. 12. Azor. in sum. moral. p. 2. lib. 2. cap. 13. quest. 8. Ratio est quia Matrimonium fidelis cum iudeo seu alio infideli est veritum non solum de iure Diuino, sed etiam de iure Canonico, & Ciuili. Cou. d. p. 2. cap. 6. n. 11. num. 1. Marq. de Iude. p. 2. cap. 3. sub num. 13. vers. quid enim v. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 71. sub num. 7. Ricciul. d. cap. 3. num. 8. vers. tertio, & num. 10. dicit Matrimonium à fidelis contractum cum iudeo, vel alio infideli puniri poena adulterij, & citat Decia. tract. crimin. lib. 5. cap. 32. n. 2. in fine, & n. 23. Menoch. de lib. casu 290. in princ. Farin. in praxi crimin. q. 136. num. 1. & 39.

Qui Matrimonium accusare possunt, vel contra illud testificari.

Tit. XVIII.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panorm. Prapof. Mari. Socin. Alexand. de Nemo, Durand. sub rub. aucto Iuris Canon. & in speculo Iuris Pontif. sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione titulum Decretal. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, Pet. de Rauenna in compendio Iuris Canonici, Martinus Meisart. in epitome Decretal. Dan. Venator. in analyssi methodica Iuris Pontif. d. pag. 560. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. German. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Maritus presumitur habitare cum uxore.
- 3 Citatio personalis non requiritur ubi quis malitiose latitat.
- 4 Vir debet sequi virum etiam quando vir culpa sua mittitur in exilium.
- 5 Vir non tenetur sequi virum vagabundum longe peregrinantem.

Cap. Relatum. Alex. iij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbas anziq. Ianoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Prapof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantis utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 107. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 596.

- 2 **Cum uxore permansit.** Maritus enim presumitur habitare cum uxore, vt per Tiraq. de retractu tit. 1. §. 9. gloss. 1. nu. 7. quem refert, & sequitur Menoch. de presump. lib. 2. presump. 27. nu. 1. Malcard. de probat. concl. 1271. nu. 1.

- 3 **Postquam inuenis fueris, &c.** Notatur ad hoc quod eo casu, quo quis malitiose latitat, non requiritur citatio personalis, vt Tiraq. d. §. 9. gloss. 2. num. 7. Couar. in cap. alma mater. p. 1. §. 9. nu. 4. Alciat. de presump. reg. 1. presump. 35. Menoch. remed. 8. recuper. num. 235. Cald. Pereira, de renouat. empirij. q. 6. num. 3. & citandus tantum est conquirendus in sua domo ad hoc vt non repertus possit ad illam citari Gutier. pract. lib. 1. §. 133. nu. 6.

- 4 In gloss. Exiit. J. Notatur ad hoc quod vxor debet sequi virum etiam quando vir ob delictum mitti-

Qui Matrimoniu accusare possunt, &c. Tit. XVIII. 115

mittitur in exiliu de quo vide Sanch. de Matrim.

lib. 1. disp. 41. nn. 12.

- 5 In ead. glos. ibi (*Nisi forte vagabundus discurreret*) Notatur ad hoc quod vxor non tenetur sequi virum vagabundum, vel longe peregrinantem vt per Tiraq. ad leges conuinciales glos. 1. p. 1. nn. 39. Perez ad lib. 4. Ordin. pag. 912. Menoch. de arbit. casu 469. nu. 16.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Testis per scripta testificari & proprium testimonium exponere non potest.
- 3 Confessio sacramentalis fieri non potest in scriptis.

Cap. A nobis. II. Clem. iiij.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Verusq. Iuris cum legibus. Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 109. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 597. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 4.

- 2 Nihil voce propria, &c. Notatur ad hoc quod testis per scripta testificari, & proprium testimonium exponere non potest vt per Hippol. 101. de minorib. plurim. num. 2. ff. de qu. si. Albertic. de testib. p. 3. num. 31. Crot. rod. tract. n. 197. & 375. Aufrer. de reprob. testium num. 44. Sayr. in antiqua Regia lib. 12. cap. 21. n. 2. Couar. variat. lib. 2. cap. 13. num. 9. in prime. Redusi. de reprob. test. nu. 341. cum seqq. Viui. tom. 2. commun. opin. lib. 4. tit. 10. num. 24. & 25. pag. 514. Malcar. de probat. in p. c. q. 5. num. 21. cum seqq. & concl. 460. num. 3. Farin. in praxi crimin. p. 2. q. 80. n. 27. cum seqq. Fr. Emman. quesi. regul. tom. 2. q. 13. art. 4. Bernard. Grzu. ad practicam Camera Imp. lib. 1. concl. 100. confid. 3. num. 7. Quicquid Bart. in l. Theofombus n. 1. ff. de dote preleg. existitmet valere testimonium traditum iudici in scriptis, cuius fundamentum respondent supracitati. Quomodo etiam Confessio sacramentalis non potest fieri in scriptis, tum quia sigillum Confessionis periclitatur, tum etiam quia tollitur erubescencia contentis si propria peccata scripta confessori tradantur glos. verbo per scriptum in e. quem punitur, de Penit. dist. 5. Calber. in 4. dist. 17. q. 1. O. Thom. quod art. 10. Con. de n. 6. Bonacin. de Sacram. dist. 5. q. 5. sect. 2. p. m. llo 2. p. 2. n. 25. Soar. tom. 4. de Penit. dist. 19. sect. 3. nu. 15. vbi super hoc refert peculiarem Clementis VIII. declarationem, quam etiam adducit Quarant. in summa bullar. verbo Confessio sacramentalis, vbi contraria opinio vti falsa, temeraria, & scandalosa damnata est, rex vero tunc cap. quibus 30. q. 5. dum ait in fine recipiendam esse Penitentiam per scripturam, quicquid dicat ibi glos. verbo per scripturam, procedit in pen-

nitentia exteriori, quæ in iudicio inponitur ad separationem thori, vt aduertit Gabr. vbi supra.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Parentum testimonium in causa filii matrimoniali ad fauorem filiorum recipi potest.
- 3 Parentes recipi possunt in testes pro filiis in hisque melius per eos factis presumuntur quam per alios.

Cap. Videtur. III.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Verusque Iuris cum legibus. Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 109. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 597. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 1. de Matrimonio contra interdictu ecclesie celebratu c. 2. Probat hic tex. in causa Matrimonij parentum testimonium ad fauorem filiorum recipi potest per Anch. luc. nota. 4. Abb. notab. 1. Zabarell. notap. 3. & Prapof. num. 1. Anton. Gabr. conum. tit. de testib. concl. 9. a prime. & concl. 17. n. 16. Crott. ac testib. num. 113. Campe. cod. tract. reg. 1. faulcu. 3. Greg. 4. 15. verbo e. m. d. n. tit. 9. part. 4. Malcar. de prob. concl. 1018. num. 14. cum seqq. & concl. 1019. nu. 8. & 23. & concl. 1023. & concl. 1031. num. 20. & concl. 1148. num. 23. Franc. Molin. de rit. nup. lib. 1. comp. 8. num. 8. Farin. in praxi crim. p. 2. q. 54. num. 191. vbi nu. 192. intelligit procedere cum alijs, quos ibi citat, quando agitur, & dubitatur de substantia Matrimonij propter assuatum, scilicet si queratur an Matrimonium sit contractum necne: quia tunc est latius distinguendum, & procedere tex. in presentem etiam in probatione cuiuscumque alij impediens Matrimonij, in quo militat eadem ratio, docet Guzier. de Ad. arum. cap. 44. num. 87. cum seqq.

- 2 Quoniam unusquisque suam genealogiam, &c. Notatur ad hoc quod parentes recipi possunt in testes pro filiis in his, quæ melius per eos sciri presumuntur, quam per alios, vt per Gabr. d. tit. de testib. concl. 17. num. 8. Farin. d. q. 54. num. 194.

- 3 Et contractibus verum est. In quibus autem causis possit vel non possit pater testimonium ferre in causis filiorum dixi ad cap. super eo 22. in glos. sup. de testib.

S V M M A R I V M.

- 2 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Testes in causa Matrimonij debent esse praelati sum.
- 3 Matrim.

§ *Matrimonium metu initium non ratificatur copula metu graui extorta.*

Cap. Infuper. IIII.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anch. Panor. Præpof. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella part. 1. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 110. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 597. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 12. cap. 3.

2 **Fama, & cōuersatione preclaros.** Notatur ad hoc quod testes in causa Matrimoniali debent esse preclaræ famæ, vt per Gregor. l. 15. glof. 1. tit. 9. part. 4.

3 **Copula carnali consensu.** Intelligitur spontaneè cum Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 18. num. 18. Nam si ipsa copula fuisset metu graui extorta, per eam minime ratificaretur Matrimonium, metu initium, vt docent Nauar. in manu, cap. 32. nu. 51. ad finem. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 4. nu. 31. cum seqq. Petr. de Ledefma de Matrim. q. 47. art. 3. in fine. Henric. in sum. lib. 11. cap. 9. nu. 7. Sanch. d. disp. 18. nu. 13.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Hominum malitijs non est indulgendum.
- 3 Malitijs hominum occurrendum.

Cap. Significante. V. Innoc. iij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hosti. Henric. Buttr. Anch. Panor. Præpof. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella part. 1. Viuia. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 111. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 598. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 13. cap. 2.

2 **Cum igitur non sit malitijs hominū indulgendum.** Hominum malitijs non esse indulgendum pluribus ad id citatis Iuribus probat Eicob. de rebus in ijs cap. 13. n. 3. illis enim est occurrendum Flam. de confiden. benefice. q. 32. m. 61. & nequaquam est via aperienda Casar. Argel. de contradic. legitimo q. 13. n. 90. Flam. d. tract. q. 35. n. 70.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Absens non presumitur scire ea quæ fiunt in ciuitate.
- 3 Absentia cum sit facti non presumitur, nisi probetur.
- 4 Vicinus agrotus graui morbo non presumitur scire facta vicini, vel qua publicè fiunt in ciuitate.
- 5 Notitia eorum qua publicè, & solemniter fiunt præsumitur.

6 Ignorantiam alleganti incumbit onus probandi.

7 Impedimentū an possit iuramento probari, ostenditur.

Cap. Cum in tua. VI. & fin.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Host. Henric. Buttr. Anch. Panor. Præpof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. vtriusq. Iuris cum legibus Castella part. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. pag. 110. Alag. in comp. Iuris Canonici. pag. 598. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 4. sub hoc tit. cap. vni.

2 **Extra Diocesim existerbat.** Notatur ad hoc quod absens non presumitur scire ea, quæ facta sunt in ciuitate, vt per Boer. decis. 39. nu. 17. Duenn. reg. 125. limit. 2. Tiraq. de retracta tit. 1. §. 36. glof. 2. num. 57. Surd. decis. 246. num. 16. Sayr. in elam Regia lib. 3. cap. 9. n. 5. Mascar. de probat. concl. 295. num. 7. vbi nu. 12. resoluit absentiam cum sit facti non presumi nisi probetur.

4 **Si nimia infirmitatis feruore, &c.** Notatur ad hoc quod consanguineus, vel vicinus agrotus graui morbo non presumitur scire facta vicini, vel consanguinei, aut ea quæ fiunt publicè in ciuitate, vt per Tiraq. in tract. de iudic. in rebus exig. vers. 14. pag. 56. Mascar. d. concl. 295. num. 10. Surd. d. decis. 246. nu. 16.

5 **Quod denunciationem publice factam, &c.** Notatur ad hoc quod presumitur notitia eorum, quæ publicè, & solemniter fiunt, vt per Mascar. de probat. concl. 1100. num. 6. quia publica vox, & fama inducit scientiam Ioseph. Ludou. Persuad. decis. 103. nu. 12.

6 **Alioquin cum rationabiliter, &c.** Notatur ad hoc quod ignorantiam alleganti incumbit onus probandi, vt per Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 32. nu. 4.

7 **Nisi proprio firmaueris iuramento.** Ergo impedimentum potest iuramento probari contra tex. in cap. ex litteris sup. de in iur. rescript. & in cap. expientes §. quod si per viginti, & ibi glof. verbo fides de elect. lib. 6. de quorū Iurium conciliatione agit Menoch. de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 78. nu. 10. & 11. & Alciat. eod. tract. reg. 3. præsumpt. 16. num. 3. res. sed tamen saluando, vbi dicit tex. in presenti loqui quando præsumptio illa oriens ex publico proclamante, & similis est debiliior ea, quæ oritur ex iuramento: vel potest dici tex. procedere vbi impedimentum quā per iuramentum non potest verosimiliter probari, tex. vero in d. cap. ex litteris, & in d. cap. expientes, locum habere vbi impedimentum potest verosimiliter probari per testes, vel aliter legitime, quia tunc non admittitur iuramentum.

par-

partis, ne recedamus à reg. cap. licet *viuentis*,
sup. de testib.

In glos. [Iuramentum] Notatur ad hoc quod
 aduersus præsumptionem scientie eorum, quæ
 publice sunt resultantem contra eum, qui præ-
 sens fuit, admittitur probatio per eius iuramen-
 tum, vt per Lap. alleg. 94. num. 5. Ozaf. decis.
 71. num. 28. Menoch. 4. *presump.* 78. num. 6.

De Diuortijs. Tit. XIX.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Io.
 Andr. Anchar. Butr. Panormit. Præpos.
 Alexand. de Neuo, Durand. in *hrens.*
reg. aucto Iuris Canon. fol. 111. Et in *speculo*
Iuris sub hoc tit. lib. 4. Stephan. Rüchlin, in cõtinuat.
quintorū Decretal. fol. 168. 10. de Londris in *breuiarij*
Sacrorū Canonū. fol. 178. Petr. de Rano, in *cõpau-*
dio Iuris Canonici. Martin. Melinart. in *epistoma*
Decretal. Danti Venator. in *analyfi methodica Iuris*
Pontificij à pag. 324. Goffred. & Host. in *sum. hu-*
ius iur. Alex. Calfan. & Anastaf. Gerson. in *para-*
pheis ad quinquaginta Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. vide latissime Sanch.
 de *Matrim.* lib. 10. Bonac. *cod. math.* q. 4. punc. 3.
 Farin. in *praxi crim.* p. 3. q. 143. §. *separatio.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hanc tex. scribentes.
- 2 Mulier infideli in mortem viri puniatur pœna amissionis coniugij, etiam si infidelis effectum non sint consecuta.
- 3 Pœna narratur coniugij mulieris infidelitatis mortem viri sui.

Cap. Si qua. I.

Vper hunc tex. scripserunt Abba. antiq. Innoc.
 Coll. Zab. Io. Andr. Host. Henr. Butr. Anch. Pa-
 norm. Præpos. Alexander de Neuo, Ximen.
 Tolet. in *concord. vniuers.* Iuris cõ legib. Caphel. p.
 9. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Pontif.* pag.
 112. Alag. in *comp. Iuris Canon.* pag. 198. refer-
 tur ab Anton. Aug. *colloq.* 1. *Decretal.* lib. 4. tit. 20.
 cap. 1. Et desumitur ex Concil. apud Vuormaci-
 am relac. per Burehard. lib. 6. *Decret.* cap. 42.
 & per Ioon. par. 10. cap. 169.

Probat hic tex. mulierem infideliæ in
 mortem viri puniri pœna amissionis coniugij,
 quamuis infidelis effectum nõ sint consecuta, vt
 per Boer. decis. 262. num. 3. cum *figg.* Menoch.
 de *arbitr. casu* 360. num. 81. intellige dummodo
 ad aliquem actum exteriorẽ productæ fuerint
 ex Farin. in *praxi crim.* p. 3. q. 143. nu. 155.

Referunt Doctores de hac materia agentes
 exemplum cuiusdam mulieris infidelitatis mortẽ
 viro suo hac enim cum diu illam tacuisset, & mi-

nime reperiri posset vna nocte plorans stabat in
 stibulo vbi eius maritus mortuus absconditus
 fuerat, & s̄tebat, & ad ploratum mulieris vicini
 occurrerunt, quod fuit causa, vt reperto cada-
 uere, & muliere tortæ, ac confessæ quòd suum
 maritum occidi fecerat à quodam suo amasio
 statim suspensa fuit, prout tanti criminis gra-
 uitas postulabat, narrant Boer. d. decis. 262. n. 6.
 ad fin. Decian. in *tratt. crim. lib. 9. cap. 13. n. 16.*
 Et cap. 14. nu. 9. Farin. d. p. 3. q. 130. num. 78.

In glos. [Infideliæ.] Hanc glos. communiter
 DD. sequuntur teste Farin. d. p. 3. q. 143. n.
 155.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hanc tex. scribentes.
- 2 Diuortere coniugibus nõ nullum crimen aliud à for-
 nicatione carnali vel spiritali licet, si ille coniugis
 illo implicatus non pettrabat alterum ad peccan-
 dum.
- 3 Diuortium quoad thorum licitum est propter adul-
 terium spirituale.
- 3 Coniugij diuortere integrum est quando ab altero con-
 iuge ad peccandum inducitur.
- 1 Matrimonij vinculum propter hæresim non dissol-
 uitur.
- 6 Vxor datur alio ad separationem thori propter ip-
 sius viri adulterium.

Cap. Quæsiuit à nobis. II. Alex. iij.

Vper hunc tex. scripserunt Abba. antiq. In-
 nocentius. Collegæ. Zabarel. Ioann. Andr.
 Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de
 Neuo, Ximen. Toletan. in *concordantijs vniuers.*
 Iuris cum *legibus Caphel.* per. 1. Et 2. Viuian. in
rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 112. Alagon. in
compendio Iuris Canon. pag. 198. refertur ab
 Ant. August. *colloq.* 1. *Decretal.* lib. 4. tit. 20. cap.
 2. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III.
 par. 30. cap. 22. §. *quod æquum.*

Profurto, vel alio crimine, &c. Na
 tur ad hoc quod propter nullũ crimen aliud à for-
 nicatione carnali, vel spiritali licet coniugi-
 bus diuortere, si coniux illo implicatus non pet-
 trabat alterum ad peccandum ita D. Thomas
 in 4. *dist.* 39. q. 7. art. 6. in corpore D. Barhola
 p. 2. rub. ff. *de sepul. Matrim.* d. num. 17. Sanch. de
Matrimonio lib. 10. *diffin.* 27. num. 3. Farin. in
praxi crim. p. 3. q. 143. num. 98. Et 241. Quic-
 quid hodie afferant propter alia crimina adul-
 terio paria, veluti venæneium, parricidium, & si-
 milia, de quibus in 1. *consensu Cod. de repud.* Matrimo-
 nij posse dissolui quoad thorum, & murtu-
 cohabitationem Rip. in rub. de *radic. nu.* 12. cum
figg. Lara in 1. si quis à liberis §. si quis ex his d. num.
 38. ff. de *liberis agnosce.*

3 *Nisi fides sua religionem corrumpere velit.*

Notatur ad hoc quod propter adulterium spirituale, quale est hæresis, vel apostasia à Fide, in quam alter coniux labitur, licitum est diuortium quoad thorum, vt per Surd. *de aliment. tit. 7. quæst. 21. Cui. de sponsal. per. 2. cap. 7. §. 3. num. 4. Bellet. dissuiss. cleric. p. 3. tit. de sanore cleric. real. §. 4. n. 108. Henric. in sum. lib. 11. cap. 17. num. 7. Valler. Reginal. in praxi fore. pœnit. lib. 31. num. 314. Farin. d. q. 143. num. 98. Sanch. d. lib. 10. disp. 15. num. 3. cum segg. qui etiam resoluunt ratione hæresis licitum esse diuortium quo ad mutua obsequia, cohabitationem, ac debitum coniugale.*

4 *Verum si coniugem suam, &c.*

Notatur ad hoc quod integrum est coniugi diuertere quando ab altero coniuge ad peccandū inducitur, timeretque sibi animæ ruinam, vt per Gaetam in repet. cap. ad limina 30. q. 1. §. 4. n. 235 Angles in flor. Throlog. p. 1. de Matrimon. q. 12. de caluit. disparitate art. 2. post dub. 7. diffiç. 3. Card. Bellarm. lib. 1. de Matrim. cap. 14. vers. secundo sine consensu, Henric. d. cap. 17. num. 7 D. Barbosa in rub. ff. soluto Matrim. p. 2. num. 30. Sanch. d. disp. 17. num. 5. Valler. Reginal. d. lib. 31. num. 318. vers. posteriori, Bonac. de Matrim. q. 4. punc. 3. num. 25. vers. quarta. Vnde Sanch. d. disp. 17. num. 6. infert iustam præbere causā diuerterendi vxori ipsi si vir sit eius leno, & hu. 7. si admitat domi viros procaces, & parum pudicos, & num. 8. si coniux habitare renuit, nisi alter latrocinium exercens diuitias congreget, vel nisi sub conditione peccati parandi.

5 *Semper tamen coniuges erunt.*

Notatur ad hoc quod quamuis propter hæresim fiat thori separatio, non tamen Matrimonij vinculum dissoluitur, quia non nisi per mortem coniugis alter coniux alij nubere potest, vt per Surd. decis. 249. num. 22. D. Barbosa d. p. 2. rub. num. 19. Sanch. d. disp. 17. num. 7. Farin. d. q. 143. num. 108. De Matrimonij indissolubilitate vide Petr. de Ledesma de Matrim. q. 67. art. 1. cum segg. Sanch. lib. 3. disp. 13. & 14. Gu-tier. de Matrim. cap. 54. Bonac. cod. tract. q. 2. punc. 11.

6 *In viris quoque, &c.*

Ex his verbis colligit Farin. d. q. 143. num. 22. vxori dari actionem ad separationem thori propter ipsius viri adulterium.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sententia iudicis desideratur vs licita sit thori separatio.
- 3 Adulterium vbi esset ita notorium vt nulla prorsus tergiversatione eclari posset, tunc absque iudicis sen-

tentia licite fiet thori separatio.

4 Conciliatur tex. in præsentia cum cap. significasti, ibo-

6 Index ex officio parte inuita procedere potest ad retractandam sententiam in coniugali causa latam, vbi de errore certior factus fuerit.

Cap. Porro. III.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostiens. Henric. Butr. Anchar. Panor. Præp. Alex. ander de Neco, Ximen. Toletan. in concordantijs triusque Iuris cum legibus Castellæ per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pœniticijs pag. 114. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 199. refertur ab Anton. Augu. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 20. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. per. 50. cap. 29. §. porro.

2 Probat hic tex. sententiam iudicis desiderari vt licita sit thori separatio, vt per Gaetam in repet. cap. ad limina 30. q. 1. §. 4. num. 422. Castro lib. 2. de lege pœnali cap. 8. vers. vt igitur, Card. Bellarm. in suis controu. lib. 2. de Matrim. cap. 14. vers. secundum ff. Gratias in decis. aur. p. 2. lib. 1. cap. 12. num. 66. in fin. & num. 73. casu 2. Perez l. 7. glof. 1. col. 2. tit. 15. lib. 8. Ordin. Mori. in compendio Iuris p. 1. tit. 1. q. 9. num. 31. Surd. de alim. tit. 7. §. 17. num. 19. cum segg. Bernhard. Græuz. ad præf. cum Imp. lib. 2. concl. 37. num. 24. Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 143. num. 49. cum segg.

3 Limitant tamen aliqui prædictam conclusionem non procedere vbi taliter notorium esset adulterium, vt nulla prorsus tergiversatione eclari posset nullusque inficiationi esset locus, de qua limitatione Couar. de spons. p. 2. cap. 7. §. 5. num. 13. Petr. de Ledesma de Matrim. quæst. 62. art. 3. in fine Vega in sum. tom. 1. cap. 13. casu 1. Fr. Emman. etiam in sum. tom. 1. cap. 240. num. 4. Henric. lib. 11. cap. 17. num. 2. in fine commen. lit. J. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 12. num. 1. D. Barbosa in rub. ff. sol. Matrim. num. 26. Farin. d.

4 q. 143. num. 51. qui duo vltimo loco titati hoc inferunt conciliationem ad tex. in præsentia cum cap. significasti inf. boer. vt scilicet tex. in præsentia loquatur in notoria consanguinitate, quæ tamen eclari aliquo modo poterat, at vero tex. in d. cap. significasti agit de notorio adulterio, quod nulla tergiversatione eclari potest; tunc enim notorium impedit restitutionem, quæ de tale est vt nullo modo regi valeat; quæ quidē conciliatio facilis est, at veritate nititur, licet DD. diuersimode in his iuribus conciliandis locuti fuissent. Nam Butr. hic au. 3. Zabarel. au. 3. Abb. n. 9. & Alex. de Neco n. 11. & Couar. d. au. 12. dicunt in præsentia non esse statutum, quod concedatur restitutio vxori expulsæ ob notoriā consanguinitatem, sed tantum prohiberi ne vir tunc propria auctoritate à se vniorem expellat, etiam si notoria sit consanguinitas, at vero in d. cap. significasti non decidi posse vxorem notorie adulterantem expelli propria auctoritate viro, sed

sed vxorem sic expulſam quamuis temere mini-
me eſſe reſtituendam Nauar. vero *conf. 6. num. 1.*
ſub tit. de conuerſ. coniugat. in antiq. & conf. 11. n.
2. in nouis aſſerit tex. in præſenti loqui in con-
ſanguinitate notorio laicius exceptio minime re-
ſtitutionem impedit, ut cap. ſignificati, in adul-
terio notorio, quod reſtitutioni faciendæ obſtat.
Deinde Brquel. de ſponſ. *concl. 30. num. 12. caſu 4.*
& Gaeta d. 4. q. 4. num. 216. Graſſis d. num. 66. &
ali j dicunt noſtrum tex. quatenus concedit re-
ſtitutionem in adulterio notorio, intelligendum
de commiſſo ante ſpolium, at d. cap. ſignificati
illam denegans de commiſſo poſtea, Denique
Franciſc. Molina. de ritu nupt. lib. 1. comp. 22. nu.
43. dicit ſe nouè & præter alios exiſtimare ideo
in hoc tex. ob notoriū etiam conſanguinitatē
non potuiſſe maritum vxorem expellere propria
auctoritate, quia nulla vxoris culpa à marito
poterat imputari: in caſu d. cap. ſignificati non
fuit vxor reſtituta quod ea adulterium commi-
ſiſſet, & culpa ſua cuiuſlibet eſt nociua, quinimo
vxor illi nectum ſemel adulterium commiſiſſet, ſed
& adhuc poſt dimiſſā à marito eo præterito ite-
rum cum alio coeſens ſobolem ab eo ſuſcepit,
atque ideo ne ex propria culpa & delicto com-
modum conſequatur, iniquum ibi viſum fuit
Romano Pont. fore reſtituendam. Verum hiſ, &
alijs reſectis intelleſtibz, quos adducunt Me-
noch. tom. 1. recap. num. 113. cum ſeqq. & Sanch.
d. diſput. 12. num. 38. priori, quem ſup. ex
Farin. & Barboſa adduxi propter eius facilitatē,
& rantorum virorum auctoritatem, inherendū
mihi videtur, quem olim interdiſputandum in
ſonimbricenis academia libenter amplexus fui.

Idem inualide, vt intelligit Sāch.
1 *Illicite, de Matrim. lib. 2. diſp. 2. n. 8.*

2 *Tui officij intereſt Matrimo-*
nia, &c. Notatur ad hoc quod poteſt index
ex officio parte inuita procedere
ad retractandam ſententiam in coniugali cauſa
latam, vbi de errore certior factus fuerit, vt per
Sanch d. traſt. de Matrim. lib. 7. diſp. 100. num. 3.

SVM MARIVM.

- 1 Doſtores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 *Vir propter adulteriū vxoris non poteſt propria au-*
thoritate illam expellere.
- 3 *Adulterium notorium dicitur quando eſt facti per-*
manens.
- 4 *Spoliari dicitur mulier de domo viri & ſponte rece-*
dere, ſi volens redire non admittatur.
- 5 *Adulterium commiſſum ab vxore propter ſanctiſſimū*
matris ab eius domo aſſurgente, poteſt accuſari per
maritum.
- 6 *Mulier ab adulterio non excuſatur ſi dicat illud pro-*
pter ſamem commiſiſſe.
- 7 *Separatio thori propter adulteriū vxoris impedi-*
tur ſi vxor excuſat de eodem adulterio viri, vel è
contra, declaratur ibi multipliciter.
- 8 *Adulteriū notoriū exceptio ſus replicatio impedit re-*
ſtitutionem.

- ſtitutionem viri, aut vxoris eam petentis.
- 9 *Separatio thori propter adulteriū, etiam ſi, ſi vir*
decedit occaſionem, ut mulier fornicetur.
- 10 *Reſtitutio concedenda eſt vxori temere recedenti, ſi*
poſtea rediens non admittatur.
- 11 *Maritus non alio vxorem ſine cauſa degentem extra*
eius domum.
- 12 *Maritus alit vxorem, qua eſt deſceſſit ſua culpa,*
tamen eſt parata redire.
- 13 *Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus, quando agit*
iudicio poſſeſſorio allegans ſpolium & petens ſe
reſtitui.

Cap. Significati. IV.

1 *S*uper hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hoſt. Henric.
Butr. Anch. Panorm. Præpoſ. Alex. de Neuo
Ximen. Toletan. in concordantijs Viriſq; Iuru-
cum legiſus Caſtella p. 1. & 2. Viuian. in ratio-
nali lib. 4. Iuris Penſif. pag. 115. Alagona.
in compendio Iuris Canon. pag. 399. reſertur ab
Anton. Aug. collect. 1. Diſcretal. lib. 4. cit. 20. cap. 4.
& eſt poſt Concil. Lateranen. ſub Alexan. III.
par. 16. cap. 14.

2 *Sine iudicio Eccleſia dimiſſa.* No-
ta-
tur ad hoc quod vir propter adulteriū vxoris
non poteſt propria auctoritate illam expellere,
vt per Couar. de ſponſ. p. 2. cap. 7. §. 5. n. 8. & eſt
tamen neceſſarium iudicium Eccleſiæ, Paul. Comitoli.
reſponſ. moral. lib. 1. q. 342. Farin. in praxi crimina-
p. 5. q. 143. num. 229. vbi num. 232. ampliatur
vbi nec etiam vir poſſit vxorem de domo ſua expel-
lere propter præſentem adulteriū, etiā quod de
illo fuerit certificatus ab aliquo viro fide digno
extrajudicialiter, non enim debet ſic ſtatim fieri
credulus, vt vxorem ex ſua domo repellat.

3 *Verum mulier non continuit, &c.*
Notatur ad hoc quod notorium iſto caſu dicitur
adulteriū quando eſt facti permanentis, ve-
luti quādo mulier poſtquā recepta à viro ſobo-
lem procreauit, ita Farin. d. q. 143. num. 57.

4 *Aſſerens ſe ab ipſo iniuſte dimiſ-*
ſam. Ergo ſi mulier de domo viri ſponte re-
cedat, & tamen volens redire non ad-
mittatur dicitur ſpoliari, vt per Maſcard. de prob.
volum. 1129. num. 9.

5 Notatur ad hoc quod ſi mulier propter ſqui-
dram mariti ab eius domo auſugiat, & ita cie-
ſta adulteriū committat, poterit maritus eā
de adulterio accuſare, quia illud commiſſum
fuiſſe culpa mariti dici nō poteſt, cum illius culpa
ad illud perpetrandum minime fuerit ordi-
nata, ita D. Barboſa in l. 2. in princ. p. 1. num. 97.
6 in princ. ff. ſol. Matrim. vbi etiam cum Menoch.
conf. 31. num. 30. reſoluit, quod nec mulier ex-
cuiatur ab adulterio ſi propter ſamem dicat
illud co miſiſſiſſe.

7. *Nisi cessaret ipsum cum alia, &c.*

Notatur ad hoc quod sepatatio thori propter adulterium vxoris impeditur, si vxor excipiat de eodem adulterio viri, vel e contra, sit enim, alio casu imputa debitorum compensatio, vt docent Cott. in memorab. verbo *vxor suspecta de adulterio*, Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 3. num. 2. & disp. 8. num. 29. cum seqq. late Farin. d. q. 143. num. 69. cum sequentibus, vbi num. 71. resoluit, quod vt fiat compensatio vnius adulterij cum alio, non attenditur an quis vnus vel plura commiserit adulteria, & n. 73. quod compensatio adulterij vnius coniugis cum altero adultero datur sine adulteria sint commissa eodem tempore, sine diuerso, & num. 74. quod compensatio fit de Sodomia perfecta, & consummata ad adulterium, & de adulterio ad sodomiam, & n. 77. cum seqq. quod fit compensatio si euuliter agatur, & adulterium commissum sit post spolum.

8. *Ad eam recipiendam, &c.*

Notatur ad hoc quod exceptio, seu replicatio notorij adulterij impedit restitutionem viri, aut vxoris ea petentis, si enim vxor a viro sine causa expulsa petat virum sibi restitui, & vir de notorio vxoris adulterio excipiat impedit petitam restitutionem, & e contra si vxor, quae sine causa a suo marito aufugit, viro petenti sibi eam restitui, excipiat de notorio viri adulterio pariter impedit petitam restitutionem, ita Farin. d. q. 143. num. 73.

9. In glof. [Materiam] in princ. ibi. (*sed contrarium est verum, &c.*) Notatur ad hoc quod sepatatio thori propter adulterium etiam fit si vix deederit occasione, vt mulier fornicetur, veluti expellendo eam de domo, denegando alimenta, & quid simile, vt per Farin. d. q. 143. n. 12.

10. In ead. glof. ibi, (*sed yone quod mulier recessit, &c.*) Notatur ad hoc quod vxori temere recedenti concedenda est restitutio, si postea rediens non admittatur vt per Sanch. d. lib. 10. disp. 30. num. 26.

11. In ead. glof. ibi, (*sed nunquid poterit a viro petere exenari, &c.*) Notatur ad hoc quod maritus non alit vxorem sine causa degentem egressa eius domum, vel quae absque viri culpa propria temeritate ab eius consortio recedit, vt docent Couar. de spons. p. 2. cap. 7. n. 3. num. 9. Tiracque retrall. tit. 1. q. 10. glof. 1. num. 14. & 16. Lara in l. si quis d. liberis. si quis ex q. 9. nu. 34. & 35. ff. de liber. agnosce. Brunol. a Sole in loci commun. verbo maritus, vers. maritus cogitur, Petr. Greg. synagm. Turis lib. 9. cap. 19. num. 4. D. Barbofianus rno. ff. soluto Matrim. p. 2. num. 43. Matien. d. n. glof. 1. num. 52. tit. 9. lib. 5. non recipit. Sordale ulum. tit. 6. q. 10. num. 3. & 14. q. 7. & 9. 16. num. 1. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 4. num. 20. cum seqq. Maritus tamen alit vxorem, quae etiam decesserit sua culpa, tamen est parata rodere, ex Sord. tit. 1. q. 32. num. 26.

12. In glof. [si notorium] Notatur ad hoc, quod spoliatus ante omnia est restituendus, quando agit iudicio possessorio allegas scilicet spolium, & petens se restitui, si enim agat petitorio, non statim restituendus est, sed audietur exceptio, vt per Sanch. d. disp. 3. n. 18.

SVM MARIVM.

1. Doctores referantur super huius text. scribentes.
2. Adulterium probatur per confessionem vnius ex coniugibus quoad effectum separationis thori.
3. Adulterij patris effugere potest vxor propter viri falsitatem, aut propter famis necessitatem.
4. Matrimonium reintegratur si facta separatione thori propter vxoris fornicationem maritus cum diea fornicetur.
5. Confessio caloris iracundiae emanata confitenti non nocet.
6. Adulterium si vxor aut vir committat, alter qui est innocens non solum potest a nocenti separari, sed etiam eo viuente ingredi religionem, aut Ordinem suscipere.

Cap. Ex litteris. V.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Praport. Casal. in annot. Alex. de Neoc. Ximen. Toletan. in concordantijs vsusque Iuris cum legibus Castella per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 115. Alagona in compendio Iuris Campesici pag. 800. refertur ab Ant. August. collect. Decretal. fabric. de clandest. dispens. lib. 4. cap. 2.

2. *Capit publice confiteri, &c.*

Notatur ad hoc quod ad effectum separationis thori probatur adulterium per confessionem vnius ex coniugibus, vt per Farin. in praxi d. q. 143. num. 17. faciunt quae Brunel. arch. de spons. sol. concl. 20. num. 3. Franc. Marc. de off. 75. 4. Mel. arch. de arbit. caso 102. num. 7. & de presumpt. lib. 3. praf. 1. num. 11. Mascard. de probat. concl. 1031. num. 143. Non absque certissima iuris regula, quae habet confessionem delicti per se solum non sufficere ad aliquem condemnandum, cum non sit iuramentum membrorum suorum in huius homo ff. ad leg. Aquil. Clar. 5. fin. q. 55. nu. 20. vbi Baurd. in l. 13. cap. seq. Decian. in tract. crimina. lib. 5. cap. 20. num. 37. Mascard. concl. 554. d. prae. Farin. in d. pnae crimina. q. 12. num. 7. quia quod tunc delictum confessum nullam habet perniciam quia fit facti transiens, velut adulterij, sicutum, & his quibus ex veris & omnibus approbata opinione, si cum confessione concurrat partis quae relata potest quis ex eo condemnari, ita in specie in crimine adulterij resoluit Clar. d. q. 55. n. 15. qui ex Boer. & alijs ita obseruari affirmat. Vnde cum in praesenti prius maritus de adulterio vxorem conuenisset, itaque postea eadem illud fuerit confessus, nihil mirum si poruit

si potuit iudex ex illius confessione thori separationem inducere.

1 *Utrique priuatim continentia, &c.*

Notatur ad hoc quod vxor ab adulterij pena excusatur propter viri scititiam, aut propter famis necessitatem, aut propter paupertatem, vt per Menoch. *conf.* 31. num. 30. & 32. Baiard. ad Clar. 9. *adulterium* num. 35. cum seqq. Farin. in *praxi crimin.* q. 142. num. 60.

4 *Præfatum virum ad legitimam uxorem reddere cõpellas.*

Notatur ad hoc quod si facta separatione thori maritus cum alia muliere fornicetur reintegratur Matrimonio, mulierque virum sibi restitui petere potest, vt docet Cou. *de spons.* p. 2. cap. 7. §. 6. num. 5. *vers.* imo lata sententia, Surd. d. q. 16. num. 52. & tit. 7. q. 4. num. 10. D. Barbosa in l. viro, ac vxore 40. num. 3. ff. *sol. Matrim.* Farin. d. q. 143. n. 35. Sanch. de *Matrim.* lib. 1. c. 1. diff. 9. num. 27. cum seqq. vbi ad hoc quatuor recenset Doctorum sententias, quarum vltima (cui ipse tanquam probabiliori adhaeret) tenet, vt isto casu coniugi nulla competat actio aduersus coningem, quia fornicatus fuit post sententiam diuortij ad sui fauorem latam, sed bene iudex ex officio ad euitandum fornicationis periculum possit & debeat coniuges reconciliare, & insimul ad cohabitandum cogere.

5 In glos. [Admonita] ibi (sed si fiat ex deliberatione, &c.) Notatur ad hoc quod confessio calore iracundie emanata consentienti non nocet vt per Duenn. *reg.* 292. ampl. 3. & *reg.* 119. l. 1. 3. Padil. in l. error num. 15. C. de *Iuris & facti* ignor. Perez l. 3. glos. 2. pag. 211. tit. 8. lib. 8. Ordin. Ioan. de Sylua in tract. de *inuer.* p. 3. num. 30. Tiraq. de *pœnis temper. causa* 1. num. 25. Malfard. de *probis. conclus.* 345. num. 36. & *conclus.* 346. num. 20. & *conclus.* 350. num. 20. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo vel aduersary dolo num. 42. col. 3. Farin. in *praxi crimin.* p. 3. q. 91. num. 24. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 30. num. 6.

6 In glos. [Redire] fin. ibi (& uterque altero initio monasterium intrare possit) Notatur ad hoc quod si vir ant vxor commisissent adulterium, alter, qui est innocens, non solum possit ab altera separari sed etiam ea viuent ingredi religionem, & sacros Ordines suscipere, quia licet maneat vinculum coniugale, tamen neuter tenetur alteri, & quilibet cessit luri suo, vt per Stephan. Gratian. *disceptat. forens.* cap. 102. n. 24. Sanch. de *Matrim.* lib. 10. diff. 11.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Hæreticum maritum expellere potest vxor propria auctoritate non expellat Ecclesia iudicio.
- 3 Vxor que propter viri hæresim ab eo discessit pro-

pria auctoritate tenetur redire si vir ad fidem conuertatur.

- 4 Catholicus quomodo possit à cõiuge hæretico propria auctoritate separari, ostenditur.
- 5 Vxor separata iudicio Ecclesia à viro propter eius hæresim non tenetur amplius redire ad eum.

Cap. De illa. VI. Urban. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. 2. Collect. Zabar. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Cened. collect. 69. Ximen. Toletan. in concord. *trinitate* *Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viuian. in *ration.* lib. 4. *Iuris Pontif.* pag. 116. Alagon. in *compendio Iuris Canon.* pag. 600. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. *Decretal.* lib. 1. tit. 20. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 50. cap. 63. §. de illa vero.

2 *Sine iudicio Ecclesia declinauit, &c.*

Notatur ad hoc quod vxor potest propria auctoritate maritum hæreticum expellere, non expectato Ecclesie iudicio, vt per Surd. de *alim.* tit. 7. q. 21. num. 6. vbi etiam dicit quod hic est casus in quo vxori agendi possessorio recuperandæ ad coniugem, qui diuertit propria auctoritate, obstat exceptio spiritualis fornicationis, quia non potest fide salua esse iura cum illo: addit etiam quod hæc est vna ex differentijs inter carnalem & spiritualem fornicationem, quia pro carnali vxor non expellitur propria auctoritate nisi delictum sit notorium, sed id licet pro spirituali propter periculum infectionis.

3 *Ei cum reuersus fuerit, &c.*

Notatur ad hoc quod vxor, que propter viri hæresim ab eo discessit propria auctoritate, & sine iudicio Ecclesie, tenetur redire, si idem vir ad fidem reuertatur, vt per D. Barbosa in rub. ff. *sol. Matrim.* p. 2. num. 20. in fine, *vers.* non obstat secundo, Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. num. 20. Cened. ad *Decretal.* collect. 169. num. 1. Ludou. Beia *respons.* casuum *conscientia* p. 4. casu 30. Farin. in *praxi crim.* p. 3. q. 143. num. 120. cum seqq. Sanch. de *Matrim.* lib. 10. diff. 15. num. 13. vbi asserit ita fateri omnes DD. nisi esset timor probabilis fidei & non vere conuersionis, & sic non cessaret periculum peruerfionis Catholicis, & num. 14. ampliat etiam quod Catholicis, qui propria auctoritate ante sententiam iudicis ab hæretico diuertit, ingressus fuisset religionem, eidem reuerso est restituendus, quia ante sententiam diuortij non est licitum coniungi Catholico religionem ingredi.

4 *Iudicio Ecclesia.*

Aduerte quod, vt Catholicus dicatur ab hæretico separatus auctoritate, ac iudicio Ecclesie, non desideratur specialis diuortij sententia, sed tantummodo iudicium illud Ecclesie, idest sententia iudicis

Ecclesiastici, qua declaratur illum esse hæreticum, & ita huiusmodi sententia, absque alia separationis integrum erit Catholico omnino diuertere, vt docet Castro *de infia hereticis. punct. lib. 2. cap. 7.* Couar. *de spons. p. 2. cap. 7. §. 5. num. 5.* Iacob. de Grassis *in decis. am. p. 1. lib. 2. cap. 84. num. 16.* D. Barbosa *d. p. 2. num. 21. & 22. Sanch. d. disp. 35. num. 20.*

- 3 **Eum nullatenus ducimus compellendum.** Notatur ad hoc quod vxor separata iudicio Ecclesiæ à viro propter eius hæresim nō tenetur amplius redire ad eum etiam redeuntem ad fidem, vt per D. Barbosa *d. p. 2. num. 10. in fin. Vers. secundus est.* Farin. *d. q. 143. num. 123.* vbi n. 125. intelligit dummodo vxor sic à viro iudicio Ecclesiæ separata, propter hæresim ingressa, & professā fuerit religionem, secus si religionem nō fuit ingressa, aut ingressa, sed non professā, tunc enim viro redeuntem ad fidem restituenda est, etiā quod iudicio Ecclesiæ fuerit separata, testaturque sic vidisse cōmuniter Doctores distinguentes, & concordantes tex. in præfenti cum cap. seq. in fine.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Papa errare non potest cum aliquid definit tanquam summus totius Ecclesiæ præfatus, & pastor.
- 3 Matrimonium inter infideles contractum alterutro ad fidem Christi conuerso dissoluitur tribus conuentibus.
- 4 Matrimonium tenet si alter coniugum labatur in hæresim.
- 5 Matrimonium verum & legitimum est apud infideles.
- 6 Fidelis cum infideli habitare quando dicatur cum contumelia Creatoris, ostenditur.
- 7 Coniux unus si post aliam ad fidem conuertatur, primus conuersus restituitur secundo conuerso si res est integra.

Cap. Quanto. VII. Innoc. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Præpos. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs *triusque locis cum legibus Castella p. 1. & 2.* Viuian. in *rationali lib. 4. Intra Pontif. pag. 117.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 600.* refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 14. cap. 1.

- 2 **Licet quidam Predecessor noster, &c.** Glof. verbo *Predecessor* in præfenti, dicit huiusmodi predecessores fuisse Cælestinum III. & ex ijs verbis aliqui colligere videntur Romanum Pontificem errare posse cum aliquid definit tanquam summus totius Ecclesiæ præfatus, & pastor. sed occurrit Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 4. q. 1.*

Vers. secundo obijciunt respondens nihil ex hoc tex. probari nec enim consequens est si aliquid in corpore Iuris contineatur, vt eo ipso sit à Pontifice diffinitum, multa enim in corpore Iuris habentur, quæ Pontifices non diffiniunt, sed dicunt suam sententiam tantummodo referentes, & ideo hic tex. caute dicit prædictum Prædecessorem censisse, & non diffinisse.

- 3 **Si enim alter infidelium, &c.**

Notatur ad hoc quod Matrimonium inter infideles contractum alterutro ad fidem Christi conuerso dissoluitur, potestque Christianus statim contrahere cum alia tribus concurrētibz causis prima est cum infidelis conuersus fidelis restituitur coniunctio secunda cum non vult sine iniuria Creatoris cum fidele commorari; tertia cum ex coniuctu infidelis fidelis perniciēs atque animi exitium permaneret. Ita docent Aegid. de Sacram. tom. 2. disp. 26. dub. 5. num. 38. Bonacin. de Matrim. q. 3. puncto 7. num. 4. Paul. Comitrol. *respons. moral. lib. 1. q. 126. Vers. quarta, cum seqq.* vbi in *vers. sextam* asserit probabilius esse tribus his de causis non ipso iure Matrimonium cessare infidelium, sed tunc demum cum secundum est legitime in Christi Ecclesia celebratum, quod etiam tenet Henric. in *sum. lib. 11. cap. 8. n. 4.* vbi in *cōmen. lit. Sallorum* non approbat opinionem negantium valere Matrimonium secundum fidelis, si in infidelis coniux monitus vellet quidem remanere sine contumelia Creatoris, sed non vult conuerti, de quo etiam Bonacin. *d. punct. 7. n. 6.* vbi contrarium sequitur.

- 4 **Si vero alter fidelium, &c.**

Notatur ad hoc quod si alter coniugum labatur in hæresim tenet Matrimonium, & in nullo casu dirimitur consummatum, vt per Basil. Ponc. de *impedimentis Matrimony cap. 21. in fine.*

- 5 **Quod etsi Matrimonium verum inter infideles, &c.**

Notatur ad hoc quod apud infideles est verum & legitimum Matrimonium, vt per Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 9. & lib. 7. disp. 73. num. 2. Cened. ad Decretal. collect. 70. num. 2. Paul. Comitrol. *d. q. 126. Vers. tertia,* optime Sayr. de Sacram. in *genere lib. 2. cap. 5. art. 3. Vers. secunda prepositio,* vbi asserit quod si Matrimonium inter infideles contrahatur, verum esse potest, non tamen inter eos Sacramentum est; dicitur enim à summo Pont. in præfenti huiusmodi Matrimonium esse verum, quia est validum, non tamen est ratum, id est non est omnibus modis indissolubile, quia non est Sacramentum.

- 6 **Contumelia Creatoris.**

Contingit autem quando infidelis compellit fidelem ad peccatum, vel quando infidelis non vult nomen Dei, aut Christi audire, nisi cum despectu; vel quando nomen Dei blasphematur, vel impedit quominus debi-

Cap. Gaudemus. VIII.

debitus honor, aut laudes Deo exhibeantur, vel quando retrahit familiam à Christi fide, ita Valent. tom. 4. disp. 10. q. 1. punc. 3. Sanch. lib. 7. disp. 74. num. 6. Rebell. de oblig. Testif. p. 2. lib. 3. q. 10. scilicet. 2. n. 2. quos refert, & sequitur Bonac. d. puncto 7. num. 5.

- 7 In glof. [Si relinquatur] ibi, (si autem antequam contrahat cum alia, &c.) Notatur ad hoc quod si vnus coniux post aliud ad fidem conuertatur prius conuersus restituitur secundo conuerso si res est integra, idest si alteri prius non nupserit, & sic inter eos reintegratur Matrimonium tanquam nouum, ita Farin. in praxi criminali p. 3. q. 143. num. 119.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Infideles Matrimonio coniuncti in primo gradu consanguinitatis si ad fidem conuertatur, separandi sunt.
- 3 Sacramentum coniugij quomodo dicatur apud infideles existere, ostenditur, & n. 4. & 5.
- 6 Habitatio fidelis cum infideli quando poterit esse sine contumelia creatoris, quo tempore permittitur, ostenditur.
- 7 Indei, & infideles licite contrahunt in gradibus per leges Canonice prohibitis.
- 8 Papa an super infideles habeat potestatem secularem gubernatiuam, remittitur.
- 9 Coniugia an soluantur per Sacramentum Baptismi.
- 10 Polygamia iure diuino Evangelico, naturali, & humano prohibita.
- 11 Papa non potest dispensare in pluralitate vxorum.
- 12 Contrahens cum pluribus simul viuentibus quadam incurrit, remittitur.
- 13 Inquisitores contra hereticam prauitatem possunt procedere & punire contrahentem cum duobus.
- 14 Parentes an sint plus diligendi, quam vxor.
- 15 Patres veteris legis antiqua pluribus vxoribus coniuncti immunes fuerunt à culpa.
- 16 Matrimonij vinculum non dissoluitur propter coniugis adulterium.
- 17 Repudium quare fuisse licitum Hebrais ostenditur.
- 18 Matrimonium an statim ut infidelis conuertitur ad fidem dissoluatur, ostenditur.
- 19 Infidelis ad fidem conuerso non potest diuertere ab infideli ad fidem conuerso obiciens ei fornicationem tempore infidelitatis.
- 21 Matrimonij separatio si Ecclesia sententia facta sit eo quod infidelis noluerit conuerti, conuerso postea infideli integrum est fideli ad religionem migrare.
- 22 Hereticus absolutus in foro penitentium potest accusari in foro externo.
- 23 Iudeus effectus Christianus in foro conscientie ab omnibus prateritis peccatis & criminibus absolutus censetur.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostiens. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Prapof. Casl. in annot. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 118. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 601. refertur ab Anron. August. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 14. cap. 2.

2 Uxores accipientes in secundo, &c.

Non autem in primo lege naturali prohibito, veluti inter ascendentes primi gradus, idest patrem, & filium, ita docent Petr. de Ledesma de Matrim. q. 54. art. 3. difficil. 1. concl. 1. Viual. in candelabro p. 1. Sacramentorum tit. de Matrim. num. 189. Valent. p. 4. disp. 10. q. 3. punc. 3. Vbi de cognationis imped. vers. quarto conuenit, Henric. in sum. lib. 12. cap. 9. num. 3. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 31. Valer. Reginald. in praxi foro penitent. lib. 31. num. 118. Nec inter collaterales primi gradus, quales sunt frater, & soror, est enim interdiciendum, ac irritum iure nature Matrimonium inter eos contractum, vt tenent Petr. de Ledesma d. art. 3. difficil. 3. concl. 1. & diffin. 4. concl. 1. Valen. d. q. 3. punc. 3. tit. de Matrim. cognat. vers. sed tamen contraria sententia, Henric. d. cap. 9. num. 4. plures quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 52. num. 11. vbi num. 12. infert infideles Matrimonio coniunctos in primo gradu consanguinitatis linee transuersæ, vt sunt fratres, & separandos esse dum ad fidem conuertuntur, & huiusmodi Matrimonia inter fratrem, & sororem, vti prohibita lege Naturali Ecclesie, vel Papæ dispensatione, permitti non posse resoluit Azor. inst. moral. pars. 2. lib. 3. cap. 3. question. 2. versic. communis.

3 Cum Sacramentum coniugij apud fideles & infideles existat.

Elaborant maxime DD. in declarandis huiusmodi verbis cum prima facie videantur difficillime resolutionis. Difficultatem facit quia Sacramenta non reperiuntur nisi in Ecclesia cap. quia ex sola 24. q. 1. cap. extra Catholice 1. q. 1. ita vt extra illam nullum reperiatur, cap. plerumque 9. hinc est 2. q. 7. cum similibus, cum ergo Iudæi, & infideles sint extra Ecclesiam iuxta Apostoli auctoritatem, quam refert tex. in presenti, quid enim mihi qui foris sunt iudicare ad Corin. cap. 5. & late comprobatur Cardin. Bellarmin. in tertio controuerſæ generalis lib. 3. cap. 3. Ratio est quia cum careant Baptismo, quod est ianua omnium Sacramentorum cap. veniens, de presb. non baptiz. consequens est, vt omnes qui baptismi gratiam

non sunt assequuti in Ecclesia esse dici non possunt *cap. firmisimo, de consecrat. dist. 4. cap. maiores de baptismo.*

- 4 Quare DD. diuersas exquisierunt solutiones, imprimis Couar. *de spons. p. 2. cap. 1. §. vltimo n. 4.* tenet Sacramentum coniugii apud infideles esse, si habuit non vero actum; alij vero vt sunt Veracr. Petr. de Ledesma, & alij quos refert, & sequitur Sanch. *de Matrim. lib. 2. disp. 8. num. 1.* dicunt appellari in presenti Sacramentum Matrimonium infidelium large, & improprie in quantum aliquo modo designat vnionem Christi cum Ecclesia, licet improprie quia fide careant. Nou tandem Anton. Ricciul. *in tract. de iure person. extra gram. Ecd. crist. lib. 2. cap. 1. num. 8.* dicit Matrimonium dupliciter posse considerari, Primo vt naturæ cōtractus, & remedium concupiscentiæ, & vt signum rei sacræ non conferens gratiam, & hoc modo reperitur etiam inter Iudeos DD. *in 4. sentent. dist. 39. artic. 1. vbi Soc. in l. conuulsi.* Alio modo addit Ricciul. posse Matrimonium considerari, vt Sacramentum institutum à Christo, & hoc modo nō reperitur nisi inter Christianos, prout euincunt ea, quæ supra memorauimus, in confirmationem disculcatis.

- 5 Ego vero semper aduertendum duxi Sacramentum esse nomen generale de cuius ratione, saltem in genere est quod sit rei sacræ signum. Sacramenta autem in genere sumpta in duas partes diuiduntur, in sacramenta scilicet legis veteris, ac naturalis, & legis nouæ, ac Evangelicæ, quæ licet inter se multum differant, tamen omnia dicuntur sacramenta, & sic appellantur à Concilijs, & Sanctis Patribus, & ideo Matrimonium apud infideles dicitur Sacramentum non quidem nouæ legis, sed legis naturalis, quia specialiter institutum est, cum quia significaret sacramentum id est vnionem inter Christum, & Ecclesiam, & hoc modo accipitur Sacramentum coniugii in presenti, quod in genere est apud fideles, & infideles, sed diuerso modo apud hos imperfectum significans tantum, & non efficiens; apud illos vero significans, & efficiens, ac gratiam conferens.

- 6 Non illam dimittat, &c. Olim tempore primitiue Ecclesiæ & seculis proximis sequentibus annis propter frequentem infidelium conuersionem, quæ tunc fiebat, ex consilio Apostoli ad Corinth. 1. *cap. 7.* laudabilis fuit habitatio coniugis fidelis cum infideli, quando habitare volebat sine contumelia Creatoris, vt declarat D. August. relatus *in cap. iam nunc, & sequenti* 28. q. 1. succedentibus tamen temporibus vsu comprobatum est non modicum peruersionis periculum imminere fidei ex similitudine habitatione cum infideli, & propterea consuetudine Ecclesiæ receptum est, ac præceptum inductum, ne coniux ad fidem conuersa permittatur cum infideli cohabitare, *tex. in cap. iudei*

28. q. 1. D. Thome Siluest. Durand. Gabr. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. *lib. 7. disp. 73. n. 12.* vbi 4. 13. extendit præcedere etiam si subesset aliqua spes conuersionis.

7 Qui constitutionibus canon. non arctantur.

Notatur ad hoc quod gradus per Canonicas constitutiones vetitis in Matrimonijs contrahendis, non vendicant sibi locum in Matrimonijs inter iudeos, seu infideles, sed ipsi licite contrahunt in gradibus per Canones prohibitis, ita docent Innoc. 18. *cap. super his de voto, Barbat. conf. 18. num. 4.* Felin. *in cap. ad hoc notab. 2. de iudeis, Brun. in tract. flantibus masculis, art. 6. sub num. 57. vers. ad hoc facit, Marquar. de Iudeis p. 2. cap. 4. n. 6.* ex ea ratione quia iudei, & infideles non ligantur constitutionibus, quæ ab Ecclesiis feruntur, ad dirigendum regimen spirituale, vt docent Sord. *conf. 121. sub num. 6. & 18.* Card. Mantica *de tact. & ambig. consent. lib. 21. tit. 8. num. 59.* Sanch. *lib. 6. disp. 1. num. 3.* & alij plures, quos refert, & sequitur Ricciul. *de lib. 2. cap. 3. in princ.* tum quia Ecclesia non potest infidelibus impedimenta Matrimonium dirimentia statuere Sanch. *lib. 7. disp. 1. num. 3.* vbi tamen libenter fatetur posse Pontificem non tanquam ecclesiasticum Principem, sed tanquam temporalem impedimenta dirimentia Matrimonium infidelium inhabitantes loca sue temporalis iurisdictioni subdita decernere. Vnde Matrimonia contrahenda per iudeos, & infideles in gradibus humana lege prohibitis post conuersionem ad fidem non separari, resoluit Ricciul. *de cap. 3. num. 9.*

8 De his, quæ foris sunt iudicare.

Vtrum summus Pontifex super infideles habere possit potestatem generalem gubernandi, ac proinde cognoscere, iudicare, & disponere de eorum negotijs secularibus, late disputant de officio & potestate Episcoporum 1. tit. 3. cap. 2. p. 32. cum seqq.

9 Cum per Sacramentum Baptismi nō soluantur coniugia.

Ergo nō coipso quod alter ex coniugibus infidelibus ad fidem conuertitur altero manente in infidelitate, dissoluitur coniugium, de quo vide Sanch. *lib. 7. disputat. 63. num. 6.*

10 Nec ulli vnquam licuit plures uxores habere.

De Polygamia iure diuino Etangelico, naturali, & humano prohibita, vide Tirsiq. *l. 7. connubiali gloss. 1. par. 7. num. 20.* cum sequentibus, vbi adducit plurimum gentium testimonia, quæ plures habebant uxores, & rursus plures, quibus non permittit Hentriq. *in sum. lib. 12. cap. 6.* Menoch. *de arbitr. casu 420. num. 2.* cum sequentibus plures quos refert Sanch. *lib. 7. disp. 80.* quibus addenda Farin.

Farin. *in practi crimin.* p. 5. q. 140. num. 2. Ludou. de Sotomaior, insignem præceptorem meum, super *Cantica* cap. 6. in verb. *sexaginta sunt Regna pag.* 1091. Basil. Ponc. de imp. *Matrimon.* cap. 13. Gutier. de *Matrimon.* cap. 106. Bonac. *ed. tract.* q. 3. punc. 10. d. princ.

11. Vnde summus Pontifex cum dispensare non possit in lure naturæ, vel Diuino, non potest in pluralitate vxorū dispensare vt docent Ledefina de *Matrimonio* q. 65. art. 2. concl. 3. Valent. *tom.* 4. *disp.* 10. q. 1. punc. 3. Sanch. d. *disp.* 80. num. 8. Aegid. de *Sacrament.* & *conf.* tom. 2. *disp.* 26. dub. 2. num. 30. Reginald. d. lib. 31. num. 4. & alij quos refert, & sequitur Bonac. d. *punc.* 10. n. 4. vbi num. 6. resoluit infideles contrahentes Matrimonia cum multis feminis inualide contrahere, teneriq; cum prima habitare, si ipsa voluerit cum eo permanere absque Creatoris iniuria; ceteris in infidelitate remanentibus, & quamuis omnes vxores, quas vir habebat tempore infidelitatis, conuertantur, præter primam nolentem cum ipso permanere, aut volentem, sed cum pertrahatione ad concubatum, aut cum iniuria Creatoris, vir non tenetur vllā ex conuersis ducere in figure loque. *quia* nulla ex ipsis est eius coniux excepta, ita DD. loco proxime citato.

12. Grauis pena imponentur ei, qui contra pluribus simul vxoribus, vt constat ex *quis duas C. de adul.* & *ex 4. affirmatis vers. qui iussit. de nup.* & apud nostros Lusitanos in *Ordo. iustit. Regia* lib. 5. tit. 19. & apud Castellanos in *fin.* tit. 17. part. 7. & in l. 9. tit. 7. & l. 8. tit. fin. lib. 8. *Ordinam.* & l. 8. tit. 20. lib. 8. *noua recopil.* referunt plura in detestationem huius criminis dinerfalsq; penas secundū diuersarū Prouinciarū Statuta imponentes Cou. d. p. 2. de *spous.* cap. 7. 3. num. 6. Duen. reg. 290. *ref. l. i. m. t. t. Tiraq. de iure matri* gl. 8. num. 206. & l. 7. *conubiali* gl. 1. p. 7. num. 24. Gomez l. 80. *Tauri* num. 27. cum segg. Clar. 4. *fornicatio* n. 30. vbi Baiard. d. num. 34. Palat. in *repet. rub. de donat. inter virum*, 5. 57. num. 25. Viui. *tom.* 2. *conu.* opin. lib. 9. tit. 7. n. 4. pag. 469. Menoch. de *arbitr. casu* 420. num. 96. cum segg. & *conf.* 16. in *fin.* Cabal. *resol. criminal.* casu 98. Farin. *in practi crim.* q. 140. Sanch. d. lib. 7. *disp.* 80. & 81. plures per Cened. ad *Decretal. collect.* 171.

13. Inquisitores contra hæreticam prauitatem possunt procedere, & punire contrahentem simul cum duabus vel pluribus vxoribus, tanquam contra suspectum de hæresi, eo quod videatur male sentire de Sacramento, vt docent Perez ad *tit. 1. lib. 5. Ordina.* pag. 44. in *fine*, Menoch. d. *casu* 420. num. 114. & de *presump.* lib. 5. *presump.* 6. num. 37. Nauar. *conf.* 1. de *hæreticis* num. 8. Azueud. l. 5. nu. 3. *tit. 1. lib. 5. noua recopil.* Gutier. *pract.* lib. 2. q. 8. num. 1. Henric. lib. 11. cap. 2. num. 3. & lib. 11. cap. 6. num. 4. Farin. d. q. 140. num. 24. Emman. de Valle de *incantationibus & exorcism.* *sessio* 3. cap. 1. nu. 14. in *prin.* & 42. 3. num. 5.

14. *Propter hoc relinquet homo, &c.*

Ergo videtur plus diligendam esse vxorem, quam parentes, contra quartum Decalogi præceptum, & contra Doctorem resolutionem asserendum filiam teneri potius alere patrem, quam maritum de qua Sured. de *dimen.* tit. 1. q. 1. 33. num. 33. Sanch. de *Matrimon.* lib. 9. *disp.* 4. num. 26. Sed hæc verba sunt intelligenda quoad vnionem carnalis copulæ, & cohabitationis, in alijs autem non est deferendus pater propter coniugem secundum D. Thom. 2. 2. q. 26. art. 11. Cæterum quomodo Adamus dixerit conspecta vxore propter hanc relinquentem patrem & matrem cum patre caretet vide eleganter Colon. Concil. in *libro de Sacram.* noua legis *tract.* de *Matrim.* cap. *Est autem.*

15. *Nisi cui fuit diuina reuelatio, &c.*

Notatur ad hoc quod veteres Patres legis antiquæ pluribus vxoribus coniuncti culpe immunes fuerunt; eo quod Deus cum illis dispensauerit, quo exemplo excusari videntur olim vicini Gentiles; dum ex ignorantia vnus plures ducebat in quibus tamen per se nunquam licuit plures ducere, nec enim illis hic fauor privilegij datus est à Deo. Cæterum iam in lege Evangelicæ eiusmodi dispensatio cassata est à Christo Seruatore nostro, quando Matth. 19. reuocauit Matrimonium ad primum statum, in quo vnica vxor licebat, quare nullis fidelibus, nec infidelibus licita est hodie polygamia. Hæc omnia colliges ex Cardin. Bellarm. lib. 1. de *Matrim.* cap. 11. *proposit.* 3. & 4. Valent. p. 4. *disp.* 10. q. 1. *puncto* 3. Henric. in *sum. lib.* 12. cap. 6. num. 2. Sanch. de *Matrimon.* lib. 7. *disp.* 80. num. 12. cum segg. Gutier. de *Matrimon.* cap. 106. num. 2. cum segg. Bonacin. d. *puncto* 10. num. 3. & 4.

16. *Qui autem secundum ritum suum, &c.*

Notatur ad hoc quod licet propter coniugis adulterium detur separatio thori, non tamen dissoluitur Matrimonij vinculum vt per Baiard. ad *Clar.* 9. *adulterium* num. 114. late Sanch. de *Matrim.* lib. 10. *disp.* 2. Farin. *in practi crimin.* p. 5. q. 143. num. 33.

17. *Repudiat.*

Notatur ad hoc quod repudium fuit permittum non tanquam licitum, sed tanquam minus malū ad vitanda maiora, vt per Couar. de *spousal.* p. 2. cap. 7. 4. nu. 4. Tiraq. 9. *conub.* n. 5. Nauar. *conf.* 1. in *fine* *sub tit. de conuers. conuget.* in nouis, Petr. Gregor. *synag. iuris* p. 2. lib. 9. cap. 16. num. 1. & p. 3. lib. 22. cap. 3. num. 20. Sed probabilius est repudium fuisse licitum Hebræis Deo dispensante in lege naturali, cui repudium aduefciabatur vt per Gaetam in *repet.* cap. ad *limina* 30. *quæst.* 1. 9. 4. num. 203. Veracru. *part.* 2. *speculi iuris* 10. *concl.* c. Petr. de Ledefina

non sunt assequuti in Ecclesia esse dici non possunt *cap. si quis iunxit, de consecrat. dist. 4. cap. maiores de baptismo.*

- 4 Quare DD. diuerfas exquisierunt solutiones, imprimis Couar. *de spons. p. 2. cap. 1. §. vltimo* ubi 4. tenet Sacramentum coniugij apud infideles existeri habitu non vero actu; alij vero vt sunt Veracr. Petr. de Ledesma & alij, quos refert, & sequitur Sanch. *de matrim. lib. 2. disp. 8. num. 2.* dicunt appellari in presenti Sacramentum Matrimonium infidelium large, & improprie in quantum aliquo modo designat unionem Christi cum Ecclesia, licet improprie quia fide capere. Noue tandem Anton. Ricciol. *in tract. de iure person. extra grem. Eccl. exist. lib. 2. cap. 1. num. 8.* dicit Matrimonium dupliciter posse considerari, Primo vti naturæ cōtraetus, & remedium concupiscentiæ, & vti signum rei sacræ non conferentis gratiam, & hoc modo reperitur etiam inter Iudæos DD. *in 4. sentent. dist. 39. artic. 1. vbi* Sot. *in 1. conclus.* Alio modo addit idem Ricciol. posse Matrimonium considerari, vti Sacramentum insitum a Christo, & hoc modo nō reperitur nisi inter Christianos, prout euincunt ea quæ supra memorauimus, in confirmationem discutatis.

- 5 Ego vero semper aduertendum duxi Sacramentum esse nomen generale de cuius ratione saltem in genere est quod sit rei sacræ signum. Sacramenta autem in genere sumpta in duas partes diuiduntur, in sacramenta scilicet legis veteris, ac naturalis; & legis nouæ, ac Euangelicæ, quæ licet inter se multum differant, tamen omnia dicuntur sacramenta, & sic appellantur a Concilijs, & Sanctis Patribus, & ideo Matrimonium apud infideles dicitur Sacramentum non quidem nomine legis, sed legis naturalis, quia specialiter institutum est, tum quia significat rem sacram, id est unionem inter Christum, & Ecclesiam, & hoc modo accipitur Sacramentum coniugij in presenti, quod in genere est apud fideles, & infideles, sed diuerso modo apud hos imperfectum significans tantum, & non efficax; apud illos vero significans, & efficax, ac gratiam conferens.

- 6 Non illam dimittat, &c. Olim tempore primitiue Ecclesiæ & sequentis proximis sequentibus annis propter frequentem infidelium conuersiorem, quæ tunc fiebat, ex consilio Apostoli ad *Corin. 1. cap. 7.* laudabilis fuit habitatio coniugij fidelis cum infideli, quando habitare volebat sine contumelia Creatoris, vt declarat D. August. *relatus in cap. 1. am. num. 1.* & sequenti 38. q. 1. succedentibus tamen temporibus vsu comprobatur non modicum peruersionis periculum imminere fidei ex simulaneâ habitatione cum infideli, & propterea consuetudine Ecclesiæ receptum est, ac præceptum, inductum, ne coniux ad fidem conuersa permittatur cum infideli cohabitare, tex. in *cap. iudai*

38. q. 1. D. Thom. Siluest. Durand. Gabr. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. *lib. 7. disp. 73. n. 12.* vbi n. 13. extendit procedere etiam si subesset aliqua spes conuersionis.

- 7 Qui constitutionibus canon. non arctantur. Notatur ad hoc quod gradus per Canonicas constitutiones vetitis in Matrimonijs contrahendis, non vendicant sibi locum in Matrimonijs inter iudæos, seu infideles, sed ipsi licite contrahunt in gradibus per Canones prohibitis, ita docent Innoc. *in cap. super his de vno, Barbat. cons. 13. num. 4.* Felin. *in cap. ad hoc notat. 2. de iudicijs, Brun. in tract. flantibus masculis, art. 6. sub num. 57. vers. ad hoc facit, Marquar. de Iudæis p. 2. cap. 4. ex ea ratione quia iudæi, & infideles non ligantur constitutionibus, quæ ab Ecclesiâ feruntur, ad dirigendum regimen spirituale, vt docent Sord. *cons. 121. sub num. 6.* & 18. Card. Mantica *de tact. & ambig. conuent. lib. 21. tit. 8. num. 59.* Sanch. *lib. 6. disp. 2. num. 3.* & alij plures, quos refert, & sequitur Ricciol. *d. lib. 2. cap. 3. in princ.* tum quia Ecclesia non potest infidelibus impedimenta Matrimonium dirimentia statuere Sanch. *lib. 7. disp. 1. num. 3.* vbi tamen libenter fatetur posse Pontificem non tanquam ecclesiasticum Principem, sed tanquam temporalem impedimenta dirimentia Matrimonium infidelibus inhabitantes loca sive temporalia iurisdictioni subdita decernere. Vnde Matrimonia contrahuntur per iudæos, & infideles in gradibus humana lege prohibitis post conuersiorem ad fidem non separati, resoluunt Ricciol. *d. cap. 3. num. 9.**

- 8 De his, quæ foris sunt iudicare. Verum summus Pontifex super infideles habere possit potestatem generalem gubernandi, ac proinde cognoscere, iudicare, & disponere de eorum negotijs secularibus, ita ut disputari de officio & potestate Episcoporum *1. tit. 3. cap. 2. n. 32. cum seqq.*

- 9 Cum per Sacramentum Baptismi nō soluantur coniugia. Ergo nō eo ipso quod alter ex coniugibus infidelibus ad fidem conuertitur altero manente in infidelitate, dissoluitur coniugium, de quo vide Sanch. *lib. 7. disputat. 63. num. 6.*

- 10 Nec ulli vnquam licuit plures uxores habere. De Polygamia iure diuino Evangelico, naturali, & humano prohibita, vide Tirac. *l. 7. connubiali gloss. 1. par. 7. num. 20. cum sequentibus* vbi adducit plurimum gentium testimonia, quæ plures habebat uxores, & rursus plures, quibus non permittitur Henric. *in sum. lib. 12. cap. 6. Menoch. de arbit. casu 430. num. 2. cum sequentibus* plures quos refert Sanch. *lib. 7. disp. 80.* quibus addenda Farin.

- Farin. in *praxi crimin.* p. 5. q. 140. num. 3. Ludou. de Sotomaior, in signem præceptorem meum, super *Genesim cap. 6. in verb. sexaginta sunt Regna pag. 1091.* Basil. Ponc. de imp. *Matrimon. cap. 13.* Gutier. de *Matrimon. cap. 106.* Bonac. *cod. tract. q. 3. punc. 10. d. princ.*
- 11 Vnde summus Pontifex cum dispensare non possit in lure naturæ, vel Diuino, non potest in pluralitate vxorū dispensare vt docent Ledesma de *Matrimonio q. 65. art. 3. coucl. 3.* Valent. *tom. 4. disp. 10. q. 1. punc. 3.* Sanch. d. *disp. 80. num. 8.* Aegid. de *Sacrament. & conf. tom. 2. disp. 26. dub. 2. num. 20.* Reginald. d. *lib. 31. num. 4.* & alij quos refert, & sequitur Bonac. d. *punc. 10. n. 4.* vbi num. 6. resoluit infideles contrahentes Matrimonia cum multis feminis inualidè contrahere, teneriq; cum prima habitare, si ipsa voluerit cum eo permanere absque Creatoris iniuria; & ceteris in infidelitate remanentibus, & quamuis omnes vxores, quas vir habebat tempore infidelitatis, conuertantur, præter primam nolentem cum ipso permanere, aut volentem, sed cum pertrahione ad peccatum, aut cum iniuria Creatoris, vir non tenetur illā ex conuersis ducere in rigore loquendo, quia nulla ex ipsis est eius coniux excepta prima, ita DD. loco proxime citato.
- 12 Grauius pena imponitur ei, qui contrahit cum pluribus simul viuentibus, vt constat ex l. cum qui duas C. de admitt. & ex l. 9. affinitatis vbi qui duas inest de nup. & apud nostros Lusitanos in *Ordinacione Regia lib. 5. tit. 19.* & apud Castellanos in l. fin. tit. 17. part. 7. & in l. 9. tit. 7. & l. 8. tit. fin. lib. 8. *Ordinam. & l. 8. tit. 20. lib. 8. nona recopil.* referunt plura in detestationem huius criminis diuersasq; penas secundū diuersarū Prouinciārum statuta imponentes *Con. d. p. 3. de spons. cap. 7. §. 3. num. 6.* Duen. reg. 290. *vers. limita tertio* Tiraq. de iure mariti gl. 8. num. 206. & l. 7. *conubiali gl. 1. p. 7. num. 24.* Gomez l. 80. *Tauri num. 27. cum segg.* Clar. §. *fornicatio n. 30.* vbi Baiard. d. num. 34. *Palat. in repet. rub. de donat. inter virum, §. 57. num. 25.* Viui. *tom. 2. coum. opin. lib. 9. tit. 7. n. 4. pag. 469.* Menoch. de arbit. *casu 420. num. 96. cum segg.* & *conf. 16. in fin.* Cabal. *resol. criminal. casu 98.* Farin. in *praxi crim. q. 140.* Sanch. d. *lib. 7. diffut. 80. & 81.* plures per Cened. ad *Decretal. collect. 171.*
- 13 Inquisitores contra hæreticam prauitatem possunt procedere, & punire contrahentem simul cum duabus vel pluribus vxoribus, tanquam contra suspectum de hæresi, eo quod videatur male sentire de Sacramento, vt docent Perez ad *tit. 1. lib. 5. Ordina. pag. 44. in fine.* Menoch. d. *casu 420. num. 114.* & de *presump. lib. 5. presump. 6. num. 37.* Nauar. *conf. 1. de hæreticis n. 8.* Azeued. l. 5. nu. 3. *tit. 1. lib. 5. nona recopil.* Gutier. *praxi. lib. 2. q. 8. num. 1.* Henric. *lib. 11. cap. 2. num. 3.* & *lib. 11. cap. 6. num. 4.* Farin. d. q. 140. num. 24. *Emman. de Valle de incarnationibus & enfalim. sectiō. 3. cap. 1. nu. 14. in princ. & cap. 3. num. 5.*
- 14 *Propter hoc relinquet homo, &c.* Ergo videtur plus diligendam esse vxorem, quam parentes, contra quartum Decalogi præceptum, & contra Doctorem resolutionem assentientium filium teneri potius alere patrem, quam maritum, de qua *Surd. de dimen. tit. 1. quæst. 33. num. 33.* Sanch. de *Matrimon. lib. 9. disp. 4. num. 26.* Sed hæc verba sunt intelligenda quoad vñionem carnalis copulæ, & cohabitationis, in aliis autem non est delectandum pater propter coniugium secundum D. Thom. 2. 2. q. 26. art. 11. Cæterum quomodo Adamus dixerit conspecta vxore propter hanc relinquentem patrem & matrem cum patre caretet vide eleganter Colon. *Concil. in libro de Sacram. nona legis tract. de Matrim. cap. Est autem.*
- 15 *Nisi cui fuit diuina reuelatio, &c.* Notatur ad hoc quod veteres Patres legis antiquæ pluribus vxoribus coniuncti culpe immunes fuerunt, eo quod Deus cum illis dispensauerit, quo exemplo excusari videntur olim vicini Gen:iles, dum ex ignorantia vnus plures ducere; i quibus tamen per se nunquam licuit plures ducere, nec enim illis hic fauor privilegij datus est à Deo. Cæterum iam in lege Evangelica eiusmodi dispensatio cassata est à Christo Seruatore nostro, quando Matth. 19. reducit Matrimonium ad primæum statum, in quo vnica vxor licebat, quare nullis fidelibus, nec infidelibus licita est hodie polygamia. Hæc omnia colliges ex Cardin. Bellarm. *lib. 1. de Matrim. cap. 11. proposit. 3.* & 4. Valent. p. 4. *disp. 10. q. 1. puncto 3.* Henric. in *sum. lib. 12. cap. 6. num. 2.* Sanch. de *Matrimon. lib. 7. disp. 80. num. 12. cum segg.* Gutier. de *Matrimon. cap. 106. num. 2. cum segg.* Bonacin. d. *puncto 10. num. 3. & 4.*
- 16 *Qui autem secundum ritum suum, &c.* Notatur ad hoc quod licet propter coniugis adulterium detur separatio thori, non tamen dissoluitur Matrimonij vinculum vt per Baiard. ad *Clar. 9. adulterium num. 114.* late Sanch. de *Matrim. lib. 10. disp. 2.* Farin. in *praxi crimin. p. 5. q. 143. num. 33.*
- 17 *Repudiavit.* Notatur ad hoc quod repudium fuit permissum non tanquam licitum, sed tanquam minus malū ad vitanda maiora, vt per Couar. de *sponsal. p. 2. cap. 7. §. 4. nu. 4.* Tiraq. l. 9. *conub. n. 5.* Nauar. *conf. 1. in fine sub tit. de conuers. coniugat. in nouis.* Petr. Gregor. *syntag. iuris p. 2. lib. 9. cap. 16. num. 1.* & p. 3. *lib. 22. cap. 3. num. 20.* Sed probabilius est repudium fuisse licitum Hæbreis Deo dispensante in lege naturali, cui repudium aduersabatur vt per Gaetam in *repet. cap. ad limina 30. quæst. 1. §. 4. num. 203.* Veracru. *part. 2. specul. artic. 10. coucl. 1.* Petr. de Ledesma

de Matrim. q. 68. art. 3. concl. 1. & 2. Angles in floribus theolog. 3. p. de Matrim. q. 7. de bigamia artic. 2. diffi. 2. concl. 1. Metina lib. 4. de sacro- rum hominum continentia controu. 1. cap. 10. Hen- riq. in sum. lib. 11. cap. 8. num. 13. in fine. D. Bar- bosa in rub. ff. soluto Matrim. p. 2. n. 9. cum seqq. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 1. num. 5. cum seqq.

- 18 **Quod si conuersum, &c.** Notatur ad hoc quod non statim ac infidelis conuertitur ad fidē dissoluitur Matrimoniū, nisi donec ipse ad alias nuptias transeat, itaut generatio vnius sit corruptio alterius, vt per Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 4. num. 5. Nauar. in man. cap. 22. num. 49. & conf. 1. num. 6. & 9. & conf. 2. num. 5. in antiquis & conf. 1. num. 5. & conf. 3. num. 6. & 9. in nouis sub tit. de conuers. infidelium. Viuald. in candelabro auro 1. p. de Matrim. num. 221. Vega tom. 1. sum. cap. 13. c. 5. & tom. 2. cap. 34. c. 5. 143. Angles in floribus theolog. q. 6. de Matrim. q. 12. art. 2. dub. 9. Emman. Saa in sum. verbo Matrimo- nium 2. de impedimentis diuini num. 8. ref. conuersus ad fidem. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 59. art. 5. dub. 7. ni. concl. 5. Henriq. in sum. lib. 11. cap. 8. num. 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 75. §. 4. num. 4. Fr. Basil. de impedim. Matrim. cap. 21. ref. sed explicandum pag. 171.

- 19 **Nisi alias fuerit fornicata.** Ad- uerte quod infidelis ad fidem conuersus non potest ab infideli diuertere ad fidem conuerso obiciens ei fornicationem tempore infidelitatis admissā occasione data per coniugem innocentem, eo quod noluerit ad consortiū maritale admittere illū volentē cohabitare absque consummatione crea- toris, vt per Fr. Basil. de impedim. Matrim. cap. 21. ref. sunt tamen, Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 3. n. 8. ubi etiā asserit non obitare huius textus decisionem, quia eo tantum pertinet vt fornicatio tempore infidelitatis admissa non censetur delecta per baptismum quoad diuortium ratione illius celebrandum.

- 20 In glōf. [Compelletur] ibi (alij dicunt quod Matrimonium ipso iure non soluitur) Vide Fa- rin. in praxi crimin. p. 5. q. 143. num. 111. Paul. Comitol. respōs. moral. lib. 1. q. 126. num. 4.

- 21 In ead. glōf. ibi (sed nunquid etiam posset intrare religionem) Notatur ad hoc quod si sententia Ecclesie separatio Matrimonii facta esset eo quod infidelis noluerit conuerti, conuerso pos- tea infideli integrum est fideli ad religionem migrare, vt per Sanch. lib. 7. disp. 76. num. 5.

- 22 In glōf. [Poterit] fin. Notatur ad hoc quod hæreticus siue ab Episcopo siue ab inquisitore, aut ab alio absoluedi facultatem habente, ab- solutus in foro penitentis, potest nihilominus accusari in foro externo, citari, carpi, & in car- cere detruendi, torqueri, & puniri siue canonica, siue ciuili pœna, quia penitentia pro foro inter- no imposita tendit ad alium finem, nempe vt per illam ponens satisfaciatur Deo, & ipsi reconcilietur; at pœna fori externi spectat ad vindictā

publicam, & Reipubl. satisfactionem, vt per An- ton. Gomez tom. 3. var. cap. 1. num. 40. Auiles ad cap. 25. Prator. glōf. la prematica num. 10. Pen- na in directorio Inquisit. p. 2. commento 25. ref. rur- sus altera questio. Azor. in suis. moral. p. 1. lib. 8. cap. 19. q. 6. & cap. 10. q. 13. Sanch. in precepta Decalogi lib. 2. cap. 12. num. 7. tom. 1.

- 23 In ead. gl. ibi (dicat quod omne crimen tollitur in Baptismo) Notatur ad hoc quod in foro poli, & conscientie iudex effectus Christianus ab om- nibus præteritis criminibus & peccatis absolu- tus censetur, vt docent Couar. varar. lib. 2. cap. 10. sub num. 4. Sord. de elem. tit. 7. q. 1. num. 45. Sanch. d. lib. 10. disp. 3. num. 5. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 98. num. 150. plures per Cened. ad Decretal. collect. 23. num. 3.

S V M M A R I V M.

- 2 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Affinitas impedimentum inter Iudæos, & infide- les contrahitur amplius ibi.
- 3 Iudæi an vtantur nostris legibus, remissum.

Cap. Deus qui. IX. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Io. Andr. Host. Henric. Burr. Anchar. Panor. Præpos. Alex. de Neuo, Casa, Jan- annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castile p. 1. & 2. Viuian. in ra- tion. lib. 4. Iuris Pontif. pag. 120. Alagona in com- pendio Iuris Canon. pag. 601. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 4. tit. 14. cap. 3.

- 2 **Ut Matrimonij contractis cum relicis fratrum vtantur.** Notatur

ad hoc quod inter Iudæos, & infideles contrahitur im- pedimentum affinitatis, nam in hoc tex. infide- libus ad fidem conuersi præcipitur ne post- quam ad fidem venerint ducant in vxorem reli- ctam fratris sui, quod certē Ecclesia non præci- peret si impedimentum affinitatis ex Matrimo- nio consumato proueniret esset simplex eius in- uentum, nec aliquid haberet naturalis soderis, quare ita docent D. Thom. in 4. disp. 41. q. 7. nicæ art. 1. q. 2. in corpore, vbi Soc. q. 4. tit. art. 1. D. An- tonin. in tertia p. sum. tit. 1. cap. 11. in fine princ. Ricciul. de iure pref. extra grem. Eccl. cæsten. lib. 2. cap. 5. num. 3. plures quos relet, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 65. num. 4. quamuis Hen- riq. lib. 11. cap. 3. num. 5. censet impedimen- tum non contrahi, & ob id eum, cum quo tempore in- fidelitatis consumauit Matrimonium cum vxore, posse post baptismum ducere sororem vxoris. Quam quidem principalem tex. conclusionem a nobis desumptam ampliatur Ricciul. n. 3. & Säch. n. 6. dictis locis procedere in impedimento af- finitatis proueniente ex Matrimonio rato non consumato, limitantque in impedimento affini- tatis proueniente ex actu fornicatio, vt apud ip- sos videti potest.

- 1 *Iuxta legem Mosaycam.* Ergo Iudai non vtuntur noſtris legibus de quo vide Tiraq. de iure primoq. q. 60. n. 22. & 25. & plures citatos infra ad tit. de Iudais.

De Donationibus inter virum & vxorem, & de dote poſt diuortium reſtituēda. Tit. XX.

Super hanc rob. ſcripſerunt Zabarel. Io. Andr. Anchar. Butr. Panormit. Præpoſ. Alex. de Neuo. Palat. Durând. in breuiario aureo Iuris Canon. fol. 131. & in ſpeculo Iuris ſub hoc tit. lib. 4. Steptun. Râchin. in cōtinuat. ſummar. Decretal. Io. de Londris in breuiario Sanctorum Canon. fol. 178. Petr. de Rauē. in cōpend. Iuris Canonici, Martin. Meſnart. in epithoma Decretal. fol. 168. Dani. Venator. in analyſi methodica Iuris Pontificij ad pag. 389. Goffred. & Hoſt. in ſum. Iuris tit. Alex. Caſſan. & Anaſtaſ. Germon. in quæſtionibus ad quinque libros Decretal. ſub hoc tit.

De materia huius tit. vide apud Luſitanos Ordinat. Regiam lib. 4. tit. 65. vbi Parens meus, & apud Caſtellanos l. 4. cum ſeqq. tit. 11. par. 4. vbi Greg. & l. 9. tit. 9. lib. 3. recipit vbi Azoued. Scipion. Gentil. in ſpeciali tract. de donat. inter virum & vxorem, Duen. reg. 221. Kirchou. Soar. Bellacomb. & alios tom. 1. commun. opin. tit. 10. lib. 3. pag. 733. Aſton. Gomez variat. tom. 2. cap. 4. ad num. 23. Aloyſ. Ricc. in collect. deſer. p. 4. collect. 799. Ceual. com. contra commun. q. 12. Card. Mantica de varijs, & ambig. conuent. tom. 2. lib. 21. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 1. Molin. de inſtit. tract. 2. diſp. 286. cum ſeqq. Leſſ. ord. tract. lib. 2. cap. 18. dub. 12. Sanch. de Matrimo. lib. 6. Valer. Reginal. in praxi fori parit. lib. 25. num. 158. Azor. inſtit. moral. p. 3. lib. 11. de donat. cap. 10. de donat. inter vir. & vxor. Rebell. de oblig. inſtit. p. 2. lib. 1. q. 8. num. 44. cum ſeqq. & lib. 6. q. 13.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc text. ſcribenſes.
- 2 Matrimo. ex cauſa licita ſeparato dos eſt vxori reſtituenda.
- 3 Matrimo. ex cauſa licita ſeparato in Regno Portugaliſa debent omnia bona diuidi inter virum, & vxorem pro dimidia parte.
- 4 Obligat. contra tex. commiſſionem.
- 5 Dos reſtituenda eſt vxori, vbi ſit ſeparatio culpa mariti, non verſus ipſum.
- 6 Dos reſt. per maritum reſtituatur vxori neceſſarium eſt, quod mulier per ſententiam iudicis eccleſiaſtici ab eo fuerit ſeparata.
- 7 Intellectus, quem præſtat gloſ. 1. ad hunc textum, an

ſit verus, offenditur.

- 8 Maritus habet privilegium, & ſi condemnatur ad reſtituendam dote, vxori, teneatur ſolum quantum ſuære poſſit.
- 9 Verba quod maritus non committatur ultra quam ſuære poſſit quid ſignificent, offenditur.
- 10 Privilegium, quod maritus non teneatur ultra quam ſuære poſſit, ab eo renuncians non poſſit.

Cap. Mulieres. I.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hoſt. Henr. Butr. Anch. Panor. Præpoſ. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs, & inſig. Iuris cum legibus Caſtelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 121. Alagona. in compendio Iuris Canon. pag. 601. reſertur ab Ant. Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 25. de dote poſt diuort. reſtituenda cap. 1. & eſt poſt Concil. Lateranen. ſub Alex. III. par. 50. cap. 46.

- 2 Probar hic tex. Matrimo. ex cauſa licita ſeparato deſer. eſſe vxori reſtituendam, vt per Segur. in repet. l. vnum ex ſamilia, ſi fundum na. 39. ff. de legat. 2. Palat. in repet. rub. dicitur tit. 6. 64. num. 10. Cou. de ſponſal. p. 2. cap. 6. b. 2. num. 26. Gutier. canon. lib. 1. cap. 24. num. 14. & de Iuram. confirm. p. 1. cap. 1. nu. 61. D. Barboſ. in rub. ff. ſoluta Matrim. 2. num. 39. cum ſeq.

- 3 De iure vero noſtri Regni Luſitaniz vbi de conſuetudine celebratur contractus Matrimonij per chartam medietatis iuxta Ordin. Regiam lib. 4. tit. 46. in prime. illo ſeparato ex cauſa licita quoad thorum auctoritate Eccleſie pro dimidia parte diuidi debent omnia bona, ita ut dimidia remaneat penes vnum, altera vero dimidia retineatur alteri, quia ratione mortis ſocietatis, quæ tacite inter coniuges videtur contracta in illo Regno, prædicta pars bonorum diuertenti eſt acquiſita, quam per diuortium etiã ſua culpa factum non amittit, quia ex cauſa veluti oneroſa ad eum pertinet, ita poſt Palat. in repet. rub. huius tit. 6. 34. num. 10. tradit D. Barboſa d. p. 2. rub. num. 48. & 61. faciunt quæ ad hoc propoſitam reſoluunt Cou. de ſponſal. p. 3. cap. 1. num. 8. ad finem. Pinel. in l. 2. C. de beni. mat. p. 1. num. 37. Gutier. canon. lib. 1. cap. 24. num. 14. Matien. l. 5. gloſ. 9. num. 1. tit. 9. lib. 5. noua cecop.

- 4 Verum contra principalem textum conſuſione obijciatur ab aliquibus quod vbiſcunque Matrimonij ex cauſa adulterij ſeparatur ſic ſeparatio ex cauſa licita, cum licite poſſit coniux propter adulterium adulterum coniugem à ſua cohabitatione dimittere iuxta tex. in cap. dixit Dominus 32. q. 1. cap. Apoſtolus 32. q. 7. cum ſimilibus, & tamen Matrimo. ex cauſa adulterij ſeparato non eſt dos reſtituenda vxori cap. plerumque inſt. hoc tit.

- 5 Quare faciendã eſt differentia inter caſum in quo contingit ſeparatio culpa vxoris, & inter caſum in quo contingit culpa mariti, ita ut in illo

lo, in quo propter culpam mariti fuerit Matrimonium iudicio Ecclesie quoad thorum, & mutuum cohabitationem separatum, sit vxori tota dos restituenda, qui est casus de quo loquitur tex. in presenti, in alio vero vbi separatio fit culpa ipsius vxoris, veluti ob adulterium ab ea commissum, in quibus terminis loquitur *d. cap. plerumque* tunc restituitur dotis ei facienda non est, & ita illa iura intelligunt, & conciliant Ripa *d. l. 2. num. 31. Vincent. de Franch. par. 2. de c. 244. num. 3. Palat. vbi proxime, D. Barbosa d. p. 2. rub. n. 39. Et seq. Et in l. maritum l. 3. n. 43. ff. soluto Matrim.* Nam vbi Matrimonium culpa vxoris auctoritate Ecclesie fuerit separatum nec dotem, nec alimenta durante causa diuorij maritus vxori restituere aut prestare tenetur Roland. *conf. 50. num. 6. lib. 1. Garci. de expensis cap. 23. nu. 56. D. Barbosa d. p. 2. rub. n. 47. Et in l. si ab hostibus l. fin. num. 38. ff. soluto Matrim.* Si tamen neque viti nec vxoris culpa diuortium contingat, & factum est ad tempus vxori dos non est restituenda, nec procedit decisio huius tex. iuxta ea quae tradunt Perez *l. 4. tit. 4. lib. 5. Ordinem Lara in l. si quis a liberis l. si quis ex his num. 36. ff. de liberis agnosc.* si vero in perpetuum factum est videtur tacitum pactum coniuges inire ut quilibet eorum alteri restituat, quod ab eo accepit, ut per Segura *in d. 6. sed si fundum num. 38. D. Barbosa d. par. 2. rub. num. 56.*

6 **Separata.** Notatur ad hoc quod ut dos per maritum restituatur vxori necessarium est quod mulier per sententiam iudicis Ecclesiastici ab eo fuerit separata, ut per Nouell. *de dote speciali 11. nu. 7. D. Barbosa d. p. 2. rub. nu. 41. Et seq.*

7 In glos. 1. Hec glossa asserit tex. in presenti esse intelligendum de Matrimonio putatiuo, quod detectio impedimento irritum iudicatur ut per Abb. *hic nu. 4. Cou. de sponsalib. par. 2. c. 6. §. 8. nu. 26. Campe. de dote 3. par. 2. 238. Tirac. l. 1. tit. consubi. glos. 8. nu. 260. Valdes. in addit. ad Xuar. ad l. 1. tit. de las ganancias lib. 3. fori num. 9. pag. 12.* Qui quidem intellectus licet in se verus sit, non conuenit litterae huius tex. cum ipsius generalitatem restringat, ut patet ex verbis ibi, quilibet iusta causa, & ibi, proprijs iuris, quae verba non de putatiuis viris, qui propeij viri non sunt, sed de veris coniugibus sunt intelligenda.

8 In glos. [Totam 2.] ibi (aliis in quantum facere possit) Notatur ad hoc quod maritus habet priuilegium ut si condemnatur ad restituendam dotem vxori, non debet in solidum in eius bonis fieri executio, sed solum quatenus facere potest, quod aperte probant tex. *in l. maritum l. 3. ff. soluto Matrim. l. patronus 17. l. non tantum 20. ff. de re iudic. cum similibus*, resolunt Campe. de dote par. 3. q. 238. cum seq. D. Barbosa *in d. l. maritum. Molin. de iustit. tract. 2. diss. 442. num. 5.* Quid autem significant ea verba, quod

potest, vide D. Barbosa *d. l. maritum num. 1. cum seqq. Et num. 100. Molin. d. tract. 2. diffinit. 415. num. 3. cum seqq. Et num. 8. cum seqq.*

10 In ead. glos. ibi [etiam in] Notatur ad hoc quod huiusmodi priuilegium non potest a marito renuntiari, cum enim sit inductum ob illam eximiam reuerentiam, quae maritis debetur, esset praedicta renunciatio contra bonos mores, ut ait tex. *in l. alia §. eleganter ff. soluto Matrim. vbi late D. Barbosa d. num. 1. Cou. in sep. quatuor par. 2. in principio num. 8. Gomez tom. 2. vari. cap. 11. num. 34. Lara in l. si quis a liberis l. sed si filius num. 94. ff. de liberis agnosc.*

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium soluto ultra dotem esse restituendam mulieri demandata pari bonorum, quae constante Matrimonio fuerint acquisita.
- 3 Societas vera, & propria, an sit contracta de luce communis inter virum, & uxorem, quaestio dubia.
- 4 Partem affirmatiuam, ac proinde inter coniuges recepto iure communis lucra constante Matrimonio acquisita esse communicanda, qui Doctores tenent, reseruat.
- 5 Pars negatiua verior, & receptior.
- 6 Contrarij partis affirmatiua respondetur.
- 7 Societas vera, & propria non contrahitur inter coniuges, etiam vbi adesset consuetudo, seu statutum, ut inter coniuges simpliciter contrahentes bona omnia communicantur.
- 8 Renunciare possunt contrahentes Matrimonium, communicationem etiam inducta, & statibus legibus, seu statutis eam inducentibus.
- 9 Coniuges putatiui communicant bona inter se iure statuti huiusmodi communicationem permittentis.
- 10 Pactum tempore contracti Matrimonij, quod mulier non teneatur solvere debita mariti, etiam contracta constante Matrimonio, valida est.

Cap. Significauit. II. Urban. ii.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Jo. And. Host. Henr. Burr. Anch. Panor. Propos. Alexan. de Neuo. Ximen. Toletan. in concord. triusque Iuris cum legibus Castellae par. 1. Et 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontif. p. 132. Alagona in compendio Iuris Canonici p. 602. refertur ab Ancon. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 21. cap. 3.

2 Probat hic tex. soluto Matrimonio ultra dotem esse mulieri restituendam dimidiam partem bonorum, quae constante Matrimonio fuerint acquisita, idque ratione tacitae societatis inducit inter coniuges, per quam omnia lucra eo tem-

De Donation. inter virum, & vxorē, &c. Tit. XX. 129

tempore acquisita inter eos generaliter communicantur, de quo vide Palat. in repet. rub. huius tit. 4. 61. in princip. Montalu. l. 1. tit. 3. lib. 3. fori, & Cassan. in consuet. Burgun. rub. 4. 6. 2. num. 5. Madz. in rub. ff. pro socio. in fin. Couar. de spons. par. 2. cap. 7. 9. 1. num. 5. & lib. 3. var. cap. 19. n. 2. Gomez l. 50. Tauri, num. 69. Spin. in specul. tot. fam. gl. 18. num. 4. in fin. & in fin. 5. Garc. de coningali acquista num. 30. Gam. Lulit. de res. 314. num. 4. & 5. Valasc. consue. 103. num. 1. & 2. & de partition. cap. 5. num. 4. Cabed. Lulit. de res. 150. num. 4. par. 1.

Quæstio est maxime controuersa vtum attento iure communi inter virum, & vxorem sit contracta vera, & propria societas per quam lucra constante Matrimonio quæsitæ ad inuicem inter eos communicantur? in qua quæstione pro affirmatiua parte facit tex. in prædicti, deinde tex. in cap. cum societas 27. quæst. 2. quorum Iurium auctoritate hanc partem immo inter coniuges attento iure communi lucra constante Matrimonio quæsitæ esse communicanda, & dari inter eosdem contractum societatis tenent Palat. d. 5. 61. in prin. & 65. num. 12. Cassan. d. 5. 3. num. 1. Ludou. Gomez in 9. actiones num. 12. in fin. de actio. Didac. Seg. in tractat. perno de bonis lucrantis constante Matrimonio n. 37. & in l. 1. in fin. de familia 9. sed si fundum n. 34. ff. de leg. 2. Gam. d. de res. 314. num. 4. & alij citati sup. in principali tex. conclusione.

Verum contraria sententia verior est, & receptior, quæ docet non dari veram nec propriam societatem attento iure communi tam Canonico, quam Ciuili inter coniuges, nec bona seu lucra constante Matrimonio quæsitæ inter eos communicari, quia nullibi in terminis Iuris communis huiusmodi communicatio bonorum in vim societatis inducitur reperitur inter coniuges; quare ita tenent Duaren. in rub. sol. Matrimon. ut, de nup. Couar. d. cap. 7. 9. 1. num. 5. & lib. 3. variaram cap. 19. num. 3. Tell. l. 16. Tauri num. 12. & 13. Pirrh. in consuetud. Aurdauen. de societ. inter vir. & vxor. cap. 1. num. 2. Peth. in tractat. de testamen. coniug. lib. 2. cap. 1. num. 1. & 2. Matien. l. 2. gl. 1. num. 1. tit. 9. lib. 5. no. et cop. Gutier. pract. lib. 2. quæst. 118. num. 5. & 6. lo. Garc. de expens. cap. 13. num. 14. & d. tract. de coningali acquista num. 30. & seg. Valasc. d. cap. 5. num. 4. cum seqq. & consue. 103. d. princ. D. Barbosa par. 2. rub. ff. sol. Matrimon. nu. 47. ad finem, & in l. 1. par. 1. num. 33. & seg. & par. 4. num. 99. cum seqq. & in l. dinortio 4. ob donationes num. 1. ff. de iur. iur. & eleganter Franc. Molin. de ritu nup. l. 1. lib. 3. q. 65. nouit Ioan. Frederic. Solis in tractat. de bonis constante Matrimon. acquisit. quæst. 8.

Quia sententia retenta non obstat tex. in prædicti, dum iubet fieri diuisionem eorum, quæ constante Matrimonio sunt acquisitæ, quia omnia responsione illorum, qui dicunt tex. procedere de consuetudine illius loci, omnia etiam aliorum responsione, quod scilicet societas expresse con-

tracta fuerat per coniuges, quod ex illo nullo modo colligitur, planius intelligitur, vt procedat in bonis, quæ coniugibus communiter obtulerunt, vel quia constante Matrimonio marito, & vxori fuerunt donata, aut alio modo relicta, seu quia ex vtriusque pecunia vtriusque nomine empta sunt; qui intellectus literæ tex. plurimum conuenit, non enim dicit dari hic societatem, & actionem pro socio competere, sed iubet diuisionem bonorum fieri, quæ etiâ absq. societate per competentem actionem in rebus communibus à iure conceditur, iuxta l. 1. vt sit ff. pro socio, item si inter, in fin. de oblig. que ex quasi contract. quem intellectum sequuntur glos. vlt. in prædicti, & Abb. num. 3. Couar. lo. Garc. D. Barbosa, & Valasc. dictis locis. Minus obstat tex. in d. cap. cum societas & alij similes, in quibus coniuges socij appellantur, quia non intelliguntur de societate communicatiua bonorum, prout sunt ciuiles societates, sed de communicatione, & consortio omnis vite, & de communicatione diuini, & humani iuris, vt satis explicuit In r. i. cons. in l. 1. ff. de ritu nup. l. 1. & de hac communicatione intelligitur illud Genesios mulier quam dedisti mihi sociam, &c.

Amplias, vt nec etiam stante lege, vel consuetudine secundum quam inter coniuges simpliciter Matrimonium contrahentes bona omnia communicantur, prout in Regno Portugaliæ iuxta Ordinat. Regiam lib. 4. tit. 16. adhuc enim inter coniuges vera, & propria societas non contrahitur, vt tenent Garc. & D. Barbosa locis citatis, D. Marta in votis penissimarum de res. 70. to 53. num. 14. Et insuper sunt huiusmodi leges municipales, aut statuta Iuris communis correctoria, ac per consequens strictè intelligenda, vt docent Burg. de Pace q. 8. num. 24. Gutier. d. q. 118. nu. 6. ad fin. Matien. d. gl. 1. num. 77. Franc. Molin. d. q. 66. num. 13. & statibus huiusmodi legibus, seu statutis possunt coniuges declarare, ne huic communicationi sit locus immo Scindax renuntiare, vt tenet Perez tit. 4. lib. 5. Ordinam. pag. 169. Mench. vsq. lib. 1. cap. 13. nu. 6. Cald. Porcira in l. si comatorem, verbo sua facultate num. 7. D. Barbosa in l. si constante in prin. nu. 133. & in l. si ab hostibus 5. fin. nu. 59. ff. sol. Matrimon. Rebel. de oblig. vsq. par. 2. lib. 6. q. 1. nu. 4. Gam. de res. 366. nu. 4. Burg. de Pace q. 9. nu. 9. Pinel. de l. 1. par. 1. num. 30. C. de bonis mater. Franc. Molin. d. q. 65. d. nu. 17.

Quem loco viri tenebat. Notatur ad hoc quod stante consuetudine, pacto, seu lege, per quam non solum lucra constante Matrimonio quæsitæ, sed reliqua bona inter coniuges communicantur, & soluto Matrimonio æqualiter diuiduntur, idem etiam obseruandum est inter coniuges putatimos, itaut omnia circa veros coniuges statuta locum habeant in putatiuis, Ita Palat. in repet. rub. huius tit. 9. 36. num. 2. Gom. l. 53. Tauri num. 37. & resp. extende. foran. d. 2. fin. & nu. 77. Cou. de sponsal. par. 2. cap. 7. q. 1. in 7. Turq.

Tiraq. post leges consub. gloss. 8. nu. 270. Matien. l. 2. gloss. 1. à num. 4. tit. 9. lib. 3. noua recopil. D. Barbof. in d. 6. fin. num. 12. vers. ex qua inferitur, & nu. 13. Azeued. d. l. 2. nu. 4. Io. Garc. de coningali acquifitu d. num. 159. Ioan. Fider. Solis d. tract. q. 10. Stephan. Gratian. difceptas. forensi cap. 120. num. 76. cum feqq. Rebello de obligat. iustitia par. 2. lib. 6. q. 1. nu. 19. late Francisc. Molin. d. lib. 3. q. 66. à princip. vbi nu. 9. hoc verum intelligit quando coniuges contraxerunt in facie Ecclesie, & hodierno iure cum solemnitatibus requisitis à Sacro Concilio Trident. sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 1.

- 10 In gloss. [Non est.] Notatur ad hoc quod valet pactum tempore contrañi Matrimonij quod mulier non teneatur soluere debita mariti etiā contrañta constante Matrimonio, vt per Matief. d. l. 2. gloss. 1. num. 58. Perez tit. 4. lib. 3. Ordin. pag. 169. D. Barbof. in l. 1. ff. soluto matrimo. par. 3. nu. 62. vbi addit procedere etiam quamuis constante Matrimonio huiusmodi pactum celebratur, & citat Boer. decis. 244. nu. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Delegatus ad causam Matrimonij super restitutione dotis potest pronuntiare.
- 3 Intellectus ad hunc text. praestatur.
- 4 Conditio ob causam, vel sine causa datur pro dote putativa repetenda.
- 5 Maritus putatiuus non habet dilationem ad solutionem dotis putatiua.

Cap. De prudentia. III. Clem. III.

- 1 Super hunc text. scriperunt Abb. antiq. Innoc. Collecta. Zabarel. Io. And. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Prapof. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. versuq. Iuris cum legibus Cassi. p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iur. Pontif. pag. 123. Alag. in comp. Iur. Canon. pag. 602. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. tit. de dote post aliorum restituend. cap. 1.

- 2 Probat hic text. delegatum ad causam Matrimonij super restitutione dotis posse pronuntiare, vt per Hippol. sing. 589. Mantu. lib. 1. dialog. 42. Gerard. sing. 88. Ant. Gom. l. 30. Tauri n. 53. Nouel. de dote p. 9. princl. 16. Azeued. l. 10. n. 44. & seq. tit. 1. lib. 4. noua recopil. Molina de iustia. tract. 2. disp. 443. ete. Molin. de primog. lib. 2. cap. 13. n. 76. Gutier. prall. lib. 1. q. 44. nu. 6. cum feqq. & lib. 3. q. 29. nu. 28. Cabed. Luisit. decis. 125. nu. 3. p. 1. Sed videndum est quare iudex qui cognoscit de validitate Matrimonij possit super restitutione dotis pronuntiare contra decisionem tex. in cap. causam, qua 7. sup. qui filij sint legit. vbi deciditur iudicem ecclesiasticum 2. qui virtute rescripti Apost. principaliter de causa legitimitatis cognoscit, teneri relinquere Regi, seu potestati seculari iudicium super possessione terrarum,

idem probat tex. in cap. eum sup. de ordine cogniti. & iuuat ratio l. 1. C. de ordine iudic.

- 3 Quare communis existimat ideo delegatum ad causam Matrimonij potuisse in praesenti super restitutione dotis pronuntiare, quia causa dotis etiam principaliter mota est mixti fori, & bene poterat praueinendo secularum, de ea cognoscere, & super ea pronuntiare. Ita Innoc. Imol. Abb. & alij hic, Aufser. de potestate Ecclesie super laicos fallent. 27. Gomez in cap. 76. nu. 22. de iudic. in 6. Ripa in l. 1. num. 48. ff. soluto Matrim. Bald. Nouell. de dote p. 9. princl. 16. Perez l. 2. tit. 1. lib. 3. Ordinam. Soar. de Pace in prall. tom. 2. prallud. 2. nu. 21. Sed hic intellectus conuincitur ex littera huius tex. ibi; vos qui de Matrimonio principaliter cognouistis, de dote, quae est causa incidens, accessorie cognoscere, valuitis: ergo ecclesiasticus iudex non alia ratione quam incidentie de dote cognouit, vt melius aduertunt gloss. hic verbo accessorie, Molin. d. cap. 15. num. 76. Palat. in repet. cap. per resbras notab. 2. D. Barbof. in l. 1. par. 1. nu. 46. ff. soluto matrim. ea scilicet ratione, quia causa dotis est adeo coniuncta & connexa Matrimonio cum illa sine hoc constare non possit l. 3. ff. de iure dotium, vt iudex Ecclesiasticus iudicando Matrimonium nō valuisse merito & consequenter debet iudicare dotem restituendam; quae necessaria dependentia non reperitur in hereditate, longe minus in restitutione terrarum, de qua in d. cap. causam qua, vide latius super intellectum huius tex. quae diximus de officio & potest. Episcopi par. 3. alleg. 84. n. 30. faciunt quae Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 8. nu. 15.

- 4 In gloss. Repetebat ibi (& sic agit conditio sine causa) Notatur ad hoc quod pro dote putativa repetenda datur conditio ob causam, vel sine causa, vt per Cou. de sponsal. par. 2. cap. 6. §. 8. nu. 23. Tiraq. de Iure mariti gloss. 8. nu. 242. & num. 254. resoluit quod actio quae datur pro dote putatiua aequè priuilegiata est, atque ea, quae verè uxori datur. & num. 266. tenet quod

- 5 maritus putatiuus non habet dilationem ad solutionem dotis putatiua.
- 6 In ead. gloss. ibi: (mobilia vsque ad annum) Hac glossa communiter reprobatur secundum Cou. d. §. 8. nu. 24.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Dotem amitti mulier propter adulterium.
- 3 Donationem propter nuptias, seu lucrum dotis ex pacto promouens amitti mulier propter adulterium.
- 4 Bona paraphernalia propter adulterium amitti vxori.
- 5 Doctores referuntur de bonis paraphernalibus multatradentes.
- 6 Dote perdit propter adulterium etiā vxor quatenus.
- 7 Dotis amissionem propter adulterium tacite remittit se censuræ rō post illud commissum sciens eum vxore se reconciliauerit.

De Donation.inter virum,& vxorē,&c. Tit. XX. 131

- 2 Reconciliata vxor non dicitur, que habitat cum viro adultero, & paritur ab illo cognosci, si non habet certitudinem adulterij a viro commissi.
- 9 Dotem, & donationem propter nuptias recuperat vxor, si maritus commiserit adulterium.
- 10 Vxor potest agere ad separationem thori & ad restitutionem dotis quando maritus habet concubinam.
- 11 Dotem perdit vxor propter osculum luxuriosum, vel amplexum inhoneſtum.
- 12 Vxor propter adulterium dotem amittit, non ipso iure, sed per sententiam.
- 13 Dotem amittit vxor propter adulterium, quando propria voluntate putat virum timere ab eius dote recessit.
- 14 Maritus postquam semel adulterum vxorem admixsit, & reconciliatus non potest eandem accusare de eodem crimine.
- 15 Reconciliatus coniux, si in adulterium relabatur, potest de illo accusari.
- 16 Dotem, & donationem propter nuptias propter adulterium commissum amittit mulier, etiam si post latam sententiam super adulterium ipsa probet consanguinitatem, vel affinitatem.

Cap. Plerumque. IIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col. Dlect. Innoc. Zabarel. Ioan. Andr. Casal in annot. Héric. Butr. Anch. Host. Panorm. Prepos. Alex. de Neuo. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq. Iuris par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. l. 1. Penit. pag. 123. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 603. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. sub tit. de dote post diuort. restit. lib. 4. cap. 2.
- 2 Probat hic tex. mulierem propter adulterium amittere dotem, vt per Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 5. num. 13. Viui. tom. 2. communium opinion. lib. 9. tit. 7. num. 3. pag. 467. & Bellacomb. num. 5. pag. 470. Tiraq. ad leges connub. gloss. 8. num. 238. Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. §. 6. num. 2. Gom. l. 80. Tauri num. 47. Clar. §. adulterium nu. 12. vers. alia quoque est pena, & nu. 13. vers. & scias. Cantera in suis quæst. criminalib. lib. 1. tit. cap. 4. sub tit. de adulterijs. Costa in cap. si pater. 1. par. verbo legatus nu. 46. Menoch. de arbit. casu 287. nu. 12. cum seqq. & conf. 31. num. 17. vers. hic tamen, Palat. in repet. rub. §. 30. in princip. Gam. decis. 234. vbi Flores, & decis. 236. Vincen. de Franch. decis. 184. nu. 1. Azuod. l. 1. cum seqq. tit. 2. lib. 8. nona recopilat. Petr. Greg. synag. iuru lib. 36. cap. 6. n. 14. Surd. de alim. tit. 7. q. 16. nu. 20. cum seqq. Molina de Infamia tom. 4. tract. 3. disp. 90. nu. 2. D. Barbosa in l. 2. à princip. nu. 53. cum seqq. ff. soluto matrim. Francisc. Molina de iur. nupt. lib. 3. q. 67. num. 2. Bellett. disquisit. clerical. par. 2. tit. de fauore clericorum reali §. 4. n. 71. Sanch. de M. acrimonia lib. 10. disp. 8. num. 2. Valasc. conf. 169. nu. 16. Gabedo par. 1. Lusitania decis. 124. & 125. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 142. num. 1. cum seqq. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 154. à nu. 1.

- 3 Amplia primo huius tex. decisionem in donatione propter nuptias, seu lucro dotis ex pacto proveniente, vt per Palat. in repet. rub. §. 20. nu. 1. vers. sic etiam vxor. Clar. §. adulterium num. 12. vers. alia quoque. Viui. tom. 2. communium opinion. lib. 9. tit. 7. num. 3. vers. quia profecto, pag. 467. col. 1. D. Barbosa l. 2. in princip. par. 1. num. 54. & 98. vers. item vi ipsa amittit dotem, Sanch. d. lib. 10. disp. 8. num. 21. Perez l. 1. gloss. tres biermes tit. 7. q. 16. n. 30.
- 4 Secundo amplia in bonis paraphernalibus, vt per gloss. hic verbo dotatum, in fine, & per Couar. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 6. num. 2. Anton. Gomez l. 80. Tauri nu. 47. vers. item etiam imponitur Clar. §. adulterium n. 15. vers. adde quod, Cott. in memorab. verbo mulier propter adulterium, pag. 394. Surd. d. q. 16. n. 28. Perez l. 2. tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 290. Farin. d. q. 142. n. 3. Contrarium tamen rueretur Menoch. de arbit. casu 428. in addit. n. 5. & conf. 1. n. 72. & conf. 56. n. 4. cum seqq. Cancr. ver. resolu. lib. 1. cap. 9. n. 69. & 78. Franc. Molin. de iur. nupt. lib. 3. q. 67. n. 3. D. Barbosa in d. l. 2. n. 54. & seq. Sanch. d. disp. 8. n. 10. vbi dicit etiam attento iure Regni Castellæ bona paraphernalia, & reliqua vxoris adultera adiudicari viro. De bonis paraphernalibus multa tradunt Viui. tom. 2. communium opinion. lib. 9. tit. 7. n. 48. pag. 724. Menoch. de præsump. lib. 3. q. 8. Cald. Pereira de cunctis. empir. cap. 11. n. 15. & 16. Bernard. Græzus. ad pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 133. & lib. 2. concl. 78.
- 6 Tercio amplia in vxore putatiua, quando scilicet Matrimonium est nullum propter aliquod impedimentum affinitatis, seu consanguinitatis, nam & tunc, etiam quod Matrimonium non adfuit, vxor propter adulterium dotem perdit, & viro applicatur, vt per glossam hic Cou. d. cap. 7. §. 6. n. 1. Clar. §. adulterium n. 14. vers. sed quid si alius quis, Anton. Gomez l. 80. Tauri n. 48. vers. secundo inferitur, Viui. d. tom. 2. communium opinion. lib. 9. tit. 7. num. 3. vers. sed ipsa conclusio, Gam. decis. 89. Hieronym. de Laurent. Aucion. decis. 145. n. 15. Surd. de alimentis tit. 7. q. 16. n. 22. Farin. d. q. 142. nu. 16. D. Barbosa d. l. 2. par. 1. num. 93. cum seqq. plures refert Cened. d. collect. 154. nu. 4.
- 7 Nec reconciliata postea, &c. Notatur ad hoc (sumpto argumento à contrario sensu) quod quando vir post commissum ab vxore adulterium, illud sciens tacuit, vxorem in domo retinuit, cum ea se reconciliauit, & commisit, actionem quam habebat ad separationem thori, & dotis amissionem tacite remisisse censetur, vt per Viui. d. tom. 2. communium opin. lib. 9. tit. 7. n. 3. vers. seruando pag. 467. Surd. de alimentis tit. 7. q. 16. n. 73. & n. 102. cum seq. Bajard. ad Clar. §. adulterium num. 116. Bellett. d. §. 4. n. 82. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. n. 21. Farin. d. q. 142. n. 68. cum seqq. vbi n. 69. ampliat etiam quod reconciliatio fuerit sequuta post

post ceptum iudicium super amissione dotis
tenno etiam post sententiam, & *nn.* 74. etiam
ampliat, vt non solum domi retinens adulteram
uxorem confectur illi remisisse actionem,
& accusationem, quam habebat pro commissio
adulterio, sed etiam possit dici eiusdem uxoris
leno. Non dicitur tamen reconciliata vxor,
quæ habitat cum viro, & patitur se ab eo cognos
ci, si eadem non habet certitudinem adulterij
à viro commissi, quia habita scientia adulterij
per maritum commissi agere poterit ad separa
tionem, vt decim. fuit in vna Romana separa
tionis thori 21. *Inny* 1606. coram Iusto, & in alia
Bononien. separationis pariter thori 26. *Inny* 1606
Neque vbi agitur de remittenda dicta iniuria
sufficit scientia deducta ex confecturis & præ
sumptionibus, sed debet esse plena & conclusa
Mohed. *decis.* 4. de probat. Pute. *decis.* 147. lib. 1.

9 **Mulier.** Ita etiam & è contra si mari
tus commiserit adulterium
vxor recuperat dotem, & lucratur donationem
propter nuptias, vt per Bajard. ad Clar. *adul
terium* *nn.* 103. Petr. Greg. *synagoga Iuris* lib. 36.
cap. 6. *num.* 14. *Surd.* de alimentis tit. 7. *quest.* 16.
num. 30. Sanch. d. lib. 10. *diff.* 8. *num.* 11. D. Bar
bosa d. l. 2. in princip. par. 1. *num.* 36. *vers.* Vnde
licet. Farin. d. q. 143. à *num.* 35. cum seqq. Vin
cent. de Franchis *decis.* 244. *num.* 3. par. 2. The
saur. *decis.* 130. *num.* 4. Bellet. *disquisit.* clerical.
par. 1. tit. de sanctorum clericorum reatu d. 4. *num.* 74.
vbi *num.* 75. resoluit quod potest ad restituo
nem dotis agere, & *nn.* 76. cum Castr. *cons.* 128.
& 328. ac Cuman *cons.* 175. tenet posse eandem
10 uxorem agere ad separationem thori, & ad res
titutionem dotis quando maritus tenet concu
binam.

11 **Fornicata.** Vel propter osculum luxu
riolum, vel amplexum
inhonestum, aut si patiatu sibi māmillas tangi
à viro; vt per *Surd.* d. q. 16. *num.* 32. cum seqq.
& plures refert Doctores Cened. d. collect. 154.
num. 5.

12 **Iudicio Ecclesie.** Notatur ad hoc
quod propter adul
terium vxor dotem amittit non ipso iure, sed
per sententiam, vt per Cou. de sponsal. par. 2.
cap. 7. §. 6. *num.* 1. Sanch. d. lib. 10. *diff.* 8. *num.* 13.
Farin. d. q. 143. *nn.* 66.

13 **Aut propria voluntate.** Notatur
ad hoc
quod propter adulterium vxor dotem amittit
quando propria voluntate & absque alia iusta
causa, puta virum timens, ab eius domo rece
sserit, vt per Sanch. d. *diff.* 8. *num.* 13. *vers.* sed
hinc. Farin. d. q. 143. *n.* 28. vbi *nn.* 29. secus di
cit si à domo viri recedit non propter fornic
ationem, quia tunc dotem non amittit.

14 In glos. (Nec reconciliata. i. jibi (postea il
lam, &c.) Notatur ad hoc quod posteaquam vir
semel adulteram admisit, & reconciliauit, non
potest eadē accusare de eodē crimine. vide Gam.
Lusitana *decis.* 235. *nn.* 6. & *decis.* 273. *Surd.* de ali

men. tit. 7. q. 16. *nn.* 102. & 103. D. Barbosa in l. 2.
in princip. par. 1. *nn.* 101. & 104. ff. soluto matrim.
Cened. ad Decretal. collect. 137. *nn.* 1.

15 In eadem glos. i. jibi (nisi postea fornietur) Nota
tur ad hoc quod si reconciliatione facta coniux
ille reconciliatus in adulterium relabatur, po
test non obstante priori illa reconciliatione de
nouo eo adulterio illum accusari, & ratione il
lius celebrari diuortium, vt per Palat. in re
per. *cap.* in princip. §. 9. *num.* 18. Cou. de sponsal. p. 2. *cap.* 7.
§. 6. *n.* 7. Angles in floribus theolog. 1. p. de Matrim.
q. 9. de diuorcio art. 1. *diff.* 2. *concl.* 6. Gregor. l. 8.
verbo en ante tit. 17. par. 7. Fr. Emman. tom. 1. *sum.
cap.* 240. *n.* 5. *Surd.* d. q. 16. *n.* 103. Azeved. lib. 1. *n.* 11.
tit. 20. lib. 8. nona reop. Henric. in sum. lib. 11. c. 17.
num. 5. D. Barbosa d. l. 2. par. 1. in princip. *nn.* 104.
Sanch. d. *diff.* 5. *nn.* 20.

16 In glos. (Repetere, fin. jibi (demum probatur cō
sanguinitas inter eos, &c.) Notatur ad hoc quod
propter adulterium commissum perdit mulier
dotem, & donationem propter nuptias, etiam si
post latam sententiam super adulterio ipsa probet
consanguinitatem, vel affinitatem inter eos
extare, & pronuntietur exinde nullum Matrimo
nium, vt per Guad. Papæ *sig.* 568. *vers.* unde
dubietur. Bellet. d. 9. 4. *nn.* 72.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Maritus ultra arbitras uxorem dotare potest.
- 3 Dos, & donatio propter nuptias pari passu ambulant;
& æquale continent sanctorum exceptis casibus à
Iure expressis.
- 4 Arbitra in Hispania cedunt Iure uxoris.
- 5 Argumentum de donationibus propter nuptias ad
arbitras Hispania non subsistit.
- 6 Nuptia incepta non contrahuntur ex solis sponsali
bus inter consanguineos, & affines non secunda
copula carnali.

Cap. Et si necesse sit. V. Clem. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holthien. Henric.
Butr. Anch. Panor. Prapros. Alexand. de Neuo
Ximen. Toletan. in concordantibus *trinsique Iuris*
cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuan. *tra
rationalis* lib. 4. *Iuris pontif.* par. 124. Alagona *tra
compendio Iuris Canon.* pag. 603. refertur ab Anto
August. collect. 2. Decretal. lib. 4. sub tit. de dote post di
uortium resistent. *cap.* 2.

2 Casum huius Decretalis refert Franc. de Ra
des, y Andrada en la cbronica de las tres ordenes y
caualterias tit. de la de sanctiago c. 12. *vers.* El Rey de
Castilla fol. 21. aliqua tangit Valdes. ad Xuar. ad
l. 1. tit. de las arbitras 5. nota primo *pag.* 26. vbi tenet
quod maritus, ultra arbitras potest dotare vxorē,
sic intelligens hunc tex. loqui in vera dote, quia
Rex Alphonsus IX. vxorem habuit Berengariam
filiam Regis Alphonsi VIII. Castellæ ei coniunctæ
in quarto consanguinitatis gradu, & dos data est
à Rege

à Rege Legionensī Alphonso IX. in pignus, & securitatem Matrimonij, & dicit Valasc. *consult. 4. num. 3.* illud quod supra dictum est de marito, quod potest constituere dotem vxori ex propria substantia, esse limitandum quando illa donatio, & dotis constitutio fieret ante cōtractum Matrimonij, scilicet si post, vel si effectus eius conferretur in tempus Matrimonij.

3. *Es ideo nec dos, nec donatio propter nuptias, etc.*

Ergo dos, & donatio propter nuptias pari passu ambulant, & æqualem continent fauorem, exceptis casibus à Iure expressis, vt docent Vincent. de Franch. *decis. 182. num. 2. cum seqq. par. 1.* Surd. de alim. *tit. 1. q. 42. d. num. 77.* Menoch. de *presump. lib. 3. presump. 15. num. 10.*

4. Arrha vero in Hispania cum cedant lucro vxoris Gomez l. 50. *Tauri num. 9. & 10.* Gregor. l. 7. *glos. fin. tit. 1. par. 4. non subsistit argumen.*

5. de donationibus propter nuptias ad arrhas Hispaniz Gregor. l. 1. *verbo spagna, tit. 11. par. 4.* D. Barboe *in l. 1. ff. sol. Matrimon. par. 4. num. 15.*

6. Notatur ad hoc quod ex solis sponsalibus inter conjugueos, vel affines non secuta copula carnali incestus nuptiarum non contrahuntur, vt per Clar. 9. *incestus num. 9. vers. hac autem penna.* Duen. *reg. 150. limit. 3.* Menoch. de *arbitr. caso 502. num. 78. & seq.* Peregr. de *Iure fises lib. 5. tit. 1. num. 17. vers. intellige quinto.* Surd. de alim. *tit. 3. quest. 7. num. 37.* Farin. in *praxi crimin. q. 149. num. 157.*

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Vassallus non potest filia sua feudum in dotem dare sine consensu domini.
3. Emphyteus sine consensu domini in dotem filia dari non potest.
4. Vfusfructuarius liberè potest vsufructum alienare in consensu domino.
5. Primus acquirens, quando iurati, durat ius secundum, cui facta est donatio.
6. Nullus plus iuris in alium transferre potest, quam ipse in se habeat.

Cap. Nuper. VI.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panormit. Præposit. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 4. Iuris Panissey pag. 134.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 603.* refertur ab Ant. August. collect. 3. *Decretal. lib. 4. sub tit. de dote amittenda, vel poss. diuer. restit. cap. 2.*

2. *Vel feudum.* Notatur ad hoc quod vassallus non potest filiam

sux feudū in dotē dare sine consensu domini, vt per Duen. *reg. 40. ampliat. 8.* Cald. Pereira de *extrinsec. emphyt. cap. 5. num. 43.* sic etiam sine consensu domini emphyteusum in dotem filie dari non posse tenent Gamma *Lusitania decis. 242.* Cald. Pereira d. *tratt. cap. 10. num. 31.* Rebell. de *oblig. inst. par. 2. lib. 13. quest. 5. num. 4.* licet vbi fuerit dos inestimata contrarium sentiant Cardin. Mantica de *tacitis & ambig. conuentien. lib. 22. tit. 28. n. 39. cum seq.* Valasc. *consult. 113. m. 9. cum seqq.*

4. *Dum vixerit.* Notatur ad hoc quod potest vsufructuarius alienare, & in tertium inconsulto domino cedere, vt tenet Cald. Pereira d. *tratt. c. 11. n. 4.* sed vsufructum alteri dari non posse quin deuoluatur ad dominum proprietatis resoluit Lara, in l. *si quis à liberis 6. parens, num. 69. cum seqq.* vbi num. 72. asserit text. in præsentem quatenus habet valere dotis constitutionem, dum vixerit ipse fructuarius, qui concessit, loqui in persona eius, qui concessit alicui vsufructum, non vero in persona eius, qui cessit.

5. Notatur etiam ad hoc quod quandiu viuat primus acquirens durat ius secundum, cui facta est donatio, vt docet Cald. Pereira d. *trattat. cap. 21. num. 2.*

6. *Nullus plus iuris in alium transferre possit, etc.* De hoc principio vide Surd. *cons. 126. num. 31.* Ioseph. Sesse *Aragonia decis. 188. n. 15. & 23.* Cæsar Argel. de *contradictore legit. q. 9. n. 58.* Pich. ad *princ. Instit. de acquir. per arrogat. num. 49.*

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Marito exigendi dotem à tertio, qui eam promiserat, non obstat exceptio, quod vergat ad inopiam, si offerat cautionem de restituendo.
3. Mulier contrahens Matrimonium cum inopesciente, non excluditur à potenda cautione de dote seruanda.
4. Cauere pro modico cogi quis non debet.
5. Cautio idonea, quia sit remissive.
6. Ecclesiasticus index cur de causa dotis in hoc textu cognovit, ostenditur.
7. Pecunia ad alimentum relicta deponi debet apud mercatorem ad honestum lucrum.
8. Vfuraria dicitur societas, in qua capitale saluum seruatur.
9. Mariti cui non fuit soluta dos promissa an possit uxorem expellere, ostenditur, ac declaratur respectu in præsentem.

Cap. Per Vestras. VII.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Præposit. Casal. in *annot. Alex.*

de Neno Palat. Ximen. Tolet. in concord. vniuers. l. n. 11. quod legimus Capille per. 1. & 2. Viuia. in rationibus lib. 4. Iuris Pontif. pag. 124. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 603. refertur ab Anton. Auguft. collect. 3. Decretal. lib. 4. f. uo. tit. de dote auct. vel poss. diuort. refut. cap. 3.

2 De ipsa non peritura præs. etc.

Notatur ad hoc quod marito exigente dote n. à tertio, qui eam promiserat, non obstat exceptio quod vergat ad inopiam, si offerat cautionem de restituendo, vel petit eam deponi apud mercatorem, vt per Tiraquel. effante causa limit. 14. num. 5.

3 Notatur etiam ad hoc quod mulier contrahens Matrimonium cum inope scienter non excluditur à petenda cautione de dote seruanda, vide Nouel. de dote par. 7. priuile. 32. Palat. in reposit. rub. huius tit. 9. 11. & seq. num. 12. D. Barbosa in l. si constante n. 27. ad fin. vers. insitit etiam ff. soluto Matrim. quos refert Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 52. à n. 38. Et quod mulier assicuranda sit de dote regulam cum ampliationibus, & limitationibus constituit Aloyf. Ricc. in collectian. decis. par. 4. collect. 1110.

4 Satis possit ei modicum credi dotis.

Notatur ad hoc quod non debet quis cogi pro modico canere, vt per Tiraquel. de iudicio in rebus exigent. vers. 27. pag. mibi 59.

5 Nisi cautionem idoneam, etc.

Cautio idonea, siue sufficiens quæ dicatur dixi ad cap. ex transmissa 8. in gloss. verbo sufficiens suff. de reposit. spoliat.

6 Pro dote uxoris sue, etc.

Ideo in presenti iudex Ecclesiasticus de causa dotis cognoscit, quia agitur de paupere, atque ita miserabili persona, de cuius causa Pontificem, & Ecclesiasticos iudices competentes esse notant Doctores committere per tex. ibi in cap. ex parte sup. de foro comp. vt vel inuitus fatetur Couar. practic. cap. 6. num. 1. & tenent Palat. hic notab. 2. n. 5. D. Barbosa in l. 1. par. 1. n. 46. ad finem ff. soluto Matrim. quos refert Ego ipse de officio & potestate Episcopi p. 3. allegat. 84. n. 29. in fine.

7 Vel saltem alicui mercatori, etc.

Notatur ad hoc quod pecunia ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honestum lucrum, vt per Surd. de alimentis tit. 9. q. 40. n. 37. Cur. Philip. par. 2. lib. 2. cap. 1. num. 12. & vide ad quid D. Barbosa in l. 2. ff. soluto Matrim. in princ. p. 1. n. 51. Gregor. d. 29. verbo gemanitas tit. 11. par. 4. ubi dicit ex Plat. quod hodie potest dari licite pecunia mercatori, vt inde percipiat ille quæstus, qui honestè percipi possunt.

8 Notatur ad hoc quod societas in qua capitale saluum seruatur dicitur viuaría, vt per Farinac. p. 4. cons. 54. n. 24. vers. quia suplatio.

9 Vxor à viro dimissa, etc.

Notatur ad hoc quod maritus, cui non fuit soluta dote promissa cum vxore, potest illam expellere domo, vt per Larz. in l. si quis à liberis 6. si quis ex his n. 51. ff. de liberis agnosca. Palat. in reposit. huius rub. 5. 64. n. 16. & in repet. cap. notab. 3. in princ. n. 2. vers. sed ego tenco. Boer. decis. 22. n. 3. Brunor. à Sole in compendio resolu. lit. M. verbo maritus potest repellere, Anton. Gomez l. 53. Tauri. n. 31. Petr. Gregor. synag. Iuris lib. 9. cap. 19. num. 3. Gutier. alog. 11. n. 16. Contrarius tamen, immo vxorem minime expelli posse ob dotem non solutam tenent Cou. de sponsal. p. 2. cap. 7. in initio n. 2. Odoau. Cacher. Pedam. decis. 132. n. 18. Baec. de non meliorandis filialibus causa dotis cap. 32. n. 21. Marienio in rub. tit. 1. gloss. 1. n. 91. lib. 5. noue recopil. Molina de instit. trac. 2. disp. 425. vers. si marito dote, D. Barbosa in l. 1. par. 3. n. 55. ff. soluto Matrim. ubi n. 56. respondendo ad text. in presenti, dicit quod hic vxor expulsa non petebat restitutionem, si enim eam peteret ante omnia esset restituenda per tex. in cap. porro sup. de diuort. & in cap. ex conquestione, supra de reposit. spoliat. hanc etiam opinionem sequitur Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 5. num. 17. vbi n. 18. dicit Pontificem in hoc tex. non definire id licitum esse, sed supposita expulsionem siue iusta siue iniusta, respondet ad principale quæsitum de dotis cautione præstanda sit nec ne?

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Donatio non valet inter virum, & vxorem.
- 3 Instrumentum an confirmet donationem inter virum, & vxorem, ostenditur.
- 4 Imperator, an Rex valde donat Imperatrici, seu Regine.
- 5 Donatio remuneratoria valet inter virum, & vxorem.
- 6 Vxor marito donat causa adspicenda dignitate.
- 7 Maritus donare potest pecuniam ad rescindendas dotis dotales incendio consumptas.
- 8 Maritus donare potest vxori quid annuum, vel mensurum ad eam cum suis sustentandam.
- 9 Alienam rem de consensu domini, potest maritus donare vxori.
- 10 Vxor donare potest marito ea memento, vt donatio conuertatur in dotem filia.
- 11 Religiosis fauore valet donatio inter virum, & vxorem.
- 12 Maritus constanter Matrimonio potest omnem dotem promissam, vel partem eius vxori remittere.
- 13 Donatio causa mortis, vel quando confertur in tempus Matrimonij finitis, valida est inter virum, & vxorem.
- 14 Maximis rationibus causa donatio facta inter virum, & vxorem, valida est.
- 15 Nominare potest maritus vxorem ad embryonem.

- 16 *Donatio facta exilij, vel deportationis causa, valet inter virum & vxorem.*
- 17 *Donatio exigui pretij inter virum, & vxorem valida est.*
- 18 *Donatio valet inter virum, & vxorem quando coniux, qui donat non sit donatione pauperior, quamvis alter ditior fiat.*
- 19 *Donatio valet inter virum, & vxorem, quando coniux donatarius non sit ditior, licet donans reddatur pauperior.*
- 20 *Vxor dotis non soluta valide remittit vir vxori.*
- 21 *Donatio irrita inter coniuges confirmatur morte naturali, vel civili donatoris, si ante eius mortem praelata traditio rei donata vera, vel ficta.*
- 22 *Donatio inualida inter coniuges, et morte confirmatur, desideratur donantem in eadem voluntate persistere usque ad mortem.*
- 23 *Donatio inter coniuges facta quando reuocata confectur, ostenditur.*
- 24 *Donatarius si ante donantem moriatur nulla est facta inter viros donatio.*
- 4 *Limita primò quando Imperator, aut Rex donat vxori, vel Imperatrix aut Regina viro, quia valet donatio l. pen. Cod. hoc titulo, vt per Peregrin. de iure fisci lib. 4. tit. 5. num. 25. Card. Mantica d. lib. 21. tit. 3. no. 2. Cardosio in praxi iudicum verbo donatio n. 74. Molin. d. disput. 289. nu. 17. in princip. Lessi. d. dub. 12. m. 89. Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 3. n. 1. Azor. d. lib. 11. cap. 10. q. 4. Rebello de obligat. iustitiae p. 2. lib. 1. q. 8. m. 45. vers. septimus. Et lib. 6. q. 13. nu. 1.*
- 5 *Secundò limita quando donatio est remuneratoria alicuius debiti, aut si vir & vxor mutuò sibi donet, vel si vir senex & ignobilis vxori iuueni & nobili donet l. quod autem 9. si vir & vxor ff. hoc tit. vt per Tiraq. d. 9. comm. gloss. 1. par. 6. n. 27. Ioseph. Ludou. Perus. decis. 66. nu. 12. Et 13. Oza. decis. 100. Francisc. Marc. decis. 12. par. 2. Fachin. lib. 3. controuers. cap. 80. Surd. cons. 164. Et cons. 196. num. 8. Ceual. q. 273. d. nu. 8. Lessi. d. dub. 12. m. 89. vers. sextus. Molin. d. disput. 289. nu. 17. vers. tertius. Rebello d. q. 8. nu. 45. vers. primus. Et lib. 6. q. 13. n. 1. Sanch. d. lib. 6. disp. 6. Fracit. Molin. d. q. 1. n. 100.*
- 6 *Tertio limita quando vxor marito donat causa ad piscendæ dignitatis l. quod ad piscendæ ff. hoc tit. vt per Molin. d. disput. 289. nu. 17. vers. quartus. Lessi. d. dub. 12. nu. 89. vers. sextus. Rebello d. q. 8. n. 45. vers. sextus. Sanch. d. lib. 6. disp. 3. nu. 9.*
- 7 *Quarto limita quando maritus donat vxori pecuniam ad reficiendās domos dotales incendio consumptas l. quod si vir ff. hoc tit. Lessi. d. dub. 12. m. 89. Rebello d. q. 8. nu. 45. vers. secundus. Et lib. 6. q. 13. n. 4. Molina disp. 289. nu. 17. vers. secundus. Card. Mantica d. lib. 21. tit. 4. nu. 56.*
- 8 *Quinto limita quando maritus donat vxori quid annuum vel mensurum ad eam cum suis sustentandam ad vires dotis, hoc est fructus dotis. D. Barbosa in l. que dotis nu. 66. Et 67. ff. soluto Matrim. Sanch. d. disp. 3. nu. 12. ex glossa in l. ex annuo ff. de donation. inter Lessi. d. dub. 12. num. 89. vers. octauus. Azor. d. cap. 10. q. 4. vers. octauus. Mantica d. tit. 4. nu. 40.*
- 9 *Sexto limita quando maritus donat vxori re alienam de consensu domini, vt per D. Barbosa in l. que dotis n. 25. ff. soluto Matrim. quæ refert Rebello d. lib. 6. q. 13. nu. 53. Card. Mant. d. lib. 21. tit. 3.*
- 10 *Septimo limita quando vxor donat marito ea mente vt donatio conuertatur in doct filiar. vide Cald. Pereira quest. forensium lib. 1. q. 18. num. 23. Rebello d. lib. 6. q. 13. nu. 6. Card. Mantica d. lib. 21. tit. 4. n. 32. per l. si vxor marito ff. hoc tit.*
- 11 *Octauo limita fauore Religionis valere donationem inter virum & vxorem, quando scilicet sit ad Dei oblationem, vel vt locus sit facer, aut religiosus l. si sponsus 5. cõtra, & 5. proinde cõ seg. ff. hoc tit. Card. Mantica d. lib. 21. tit. 4. n. 29.*
- 12 *Nono limita quando maritus constanter Matrimonio omnem dotem promissam, vel partem eius vxori remittit, non valebit tamen alterius debiti remissio per glossa in l. si constanter Cod. de donat. ante nuptias, resoluunt Azor. d. cap. 10. q. 4. vers. septimo. Rebello d. q. 8. num. 45. vers. quintus. Sanch. d. lib. 6. disp. 3. nu. 10.*

Cap. Donatio VIII. & fin. Greg. ix.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocentius, Zabarel. Io. Andr. Anchar. Butt. Hostien. Henric. Panor. Præposit. Alexand. de Neuo. Casal. in annot. Ximen. Toletan. concordantijs versisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Et 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 126. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 604.
- 2 **P**robat hic non valere donationem inter virum, & vxorem, de quo multos refert Doctores Cened. ad Decretal. collect. 82. num. 1. quibus adde Molina de iustit. tract. 2. disput. 289. num. 2. Lessi. cod. tract. lib. 2. cap. 18. dub. 12. Rebello de oblig. iustit. par. 2. lib. 6. quest. 13. num. 8. Azor. iustit. moral. par. 3. lib. 11. de donation. cap. 10. quest. 1. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 25. num. 158. vers. quantum. Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 1.
- 3 **Q**uerit. Cened. d. collect. 82. num. 2. an si in ipsa donatione inter coniuges facta, appositum sit iuramentum, virtute ipsius talis donatio confirmetur, & ad hoc ibi plures plena manu refert Doctores, quibus adde Serf. de iurament. lib. 2. cap. 12. n. 7. Fachin. lib. 3. controuers. c. 82. Ceual. communium contra commun. q. 12. num. 5. Baptista Costa de facti scientia Et ignor. post dist. 91. cõtra. 2. in cons. nu. 3. Valas. cons. 5. nu. 10. Cardin. Mantica. de tacitis Et ambig. consuet. lib. 21. tit. 8. Azor. d. cap. 10. q. 1. vers. sed queritur. Sanch. de Matrim. lib. 6. disp. 11. nu. 1. Et 2. Surd. decis. 154. n. 1. Et cons. 194. n. 23. Lessi. d. dub. 12. n. 82. Bernard. Graux. ad practicam Camera imper. lib. 2. cõsol. 40. Francisc. Molin. de ritu nuptiarum lib. 3. q. 1. nu. 25.

- 11 Decimo limita quando donatio mortis causa facta est, vel quando confertur in tempus Matrimonii finiti per tex. in l. sed interim & l. si se iuxta Azor. & l. quia in hoc ff. hoc tit. Francisc. Molin. d. quæst. 1. num. 43. Azor. d. cap. 10. quæst. 4. vers. non. Cardin. Mantica d. lib. 21. tit. 4. d. num. 21. Sanch. de Matrimon. lib. 6. disp. 10.
- 14 Vndecimo limita quando causa manumissionis facta est donatio l. quod autem manumissionis causa, cum duabus seq. ff. hoc tit. l. maritus Cod. eodem. Cardin. Mantica d. lib. 21. tit. 4. d. num. 24.
- 15 Duodecimo limita quando maritus habens emphyteusium uxorem in ea nominat, quia hæc nominatio plenam firmitatem habet, ut per Cald. Pereira de nominat. emphyt. quæst. 4. num. 18. & faciunt quæ ipse tradit de portuati eleg. cap. 17. nu. 50.
- 16 Decimo tertio limita quando donatio facta est exilij causa, l. inter. vtrum ff. hoc tit. vel quando facta est causa deportationis l. sed si morte 9. ff. hoc tit. Cardinal. Mantica d. lib. 21. tit. 4. cum sequentibus, Sanch. d. lib. 6. disp. 3. num. 13.
- 17 Decimo quarto limita quando donata sunt exigui pretij l. sed si vir 9. ff. de l. ex anno, sumpto argumento à contrario sensu ff. hoc tit. Cardin. Mantica d. lib. 21. tit. 4. d. num. 44.
- 18 Decimo quinto limita quando coniux, qui donat non sit donazione pauperior, quamvis alter ditior fiat, gloss. in præfatis, Azor. d. lib. 11. cap. 10. quæst. 4. vers. quarto, Cardinal. Mantica d. lib. 21. tit. 4. d. num. 57. Rebello d. lib. 6. quæst. 13. d. num. 4. Molina d. disp. 289. num. 17. in fine, & num. 18. Sanch. de Matrimon. lib. 6. disp. 3. num. 7. Francisc. Molin. d. lib. 3. quæst. 49. nu. 29.
- 19 Decimo sexto limita quando ex donatione, consus donatarius non sit ditior, licet donans reddatur pauperior, vi per Azor d. cap. 10. q. 4. vers. quinto. Cardin. Mantica, & Molina ubi proxime, Sanch. d. disp. 3. num. 2. cum seqq. Rebello d. q. 13. num. 6.
- 20 Decimo septimo limita si vir vsuras dotis non soluat, de quarum solutione consentum erat, remittit l. vir vsuras 55. ff. hoc tit. Duen. rig. 221. d. num. 7. Sanch. d. disp. 3. nu. 11.
- 21 Nisi donatoris obitu confirmetur, Notatur ad hoc quod donatio irrita, inter coniuges confirmatur morte donatoris, consonant text. in l. Papinianus, & in l. cum hoc statum ff. hoc tit. l. 1. & l. 2. l. d. nationis, quæ parentis Cod. eod. l. 4. tit. 11. par. 4. resoluunt Cardin. Mantica d. lib. 21. tit. 7. Azor. d. cap. 10. quæst. 7. Molina d. disp. 289. num. 4. Sanch. d. lib. 6. disp. 14. num. 1. Rebello d. tit. 6. quæst. 13. num. 10. Francisc. Molin. d. quæst. 1. num. 27. ubi num. 28. intelligit procedere ne dum in morte naturali, sed etiam accidenali, immo & ciuili, veluti cum quis est
- deportatus, vel in metallum damnatus, aut religionem professus, ut docet Molin. d. disp. 289. num. 6. Sund. caus. 171. d. num. 7. & decr. 166. num. 10. & 11. Cardin. Mantica d. lib. 2. tit. 7. num. 9. cum seqq. Azor. d. cap. 10. quæst. 8. Rebello d. quæst. 21. num. 15. Francisc. Molin. d. quæst. 1. num. 29. Et si donatio inter coniuges morte donantis confirmetur opus est ut antea mortem eius præcedat traditio rei donatæ vera, vel ficta d. l. Papinianus ubi gloss. verbo maritus, ut per Gregor. d. l. 4. verbo ex sua iura. Matienso l. 7. gloss. 2. num. 5. tit. 10. lib. 5. non reuoc. Molin. d. disp. 289. num. 4. Valasc. conf. 5. num. 16. Gutier. præst. lib. 2. quæst. 12. num. 120. D. Barbosa in l. que dotis num. 67. ff. solutio Matrimon. Cardin. Mantica d. lib. 21. tit. 7. num. 32. cum seqq. Rebello d. quæst. 13. num. 16. Sanch. d. disp. 14. num. 6. cum sequentibus, Francisc. Molin. d. q. 1. nu. 36. & 37.
- 22 Si reuocetur ab eo tacite, vel expresse. Notatur ad hoc quod, ut donatio inualida inter coniuges morte confirmetur, desideratur donantem in eadem voluntate persisterere vsque ad mortem, quare si expresse, aut tacite reuocet, minime confirmabitur morte, ut per Sanch. d. lib. 6. disp. 15. per totam, Molina d. ubi ut 289. num. 11. vers. secundum eueniunt. Et tacite censetur donatio reuocata si diuortium inter coniuges sequatur, nisi ex mutuo consensu, & beneficio fuerit factum l. sed interim 9. si maritus & l. cum hoc statum 9. si diuortium ff. hoc tit. Molina d. disp. 289. num. 12. Vel si facta fuit separatio propter adulterium, nisi reconciliatio sit sequuta Cardin. Mantica d. lib. 21. tit. 7. num. 29. Item tacite censetur huiusmodi donatio reuocata si donans vendat, permittet, leget, aut donet eandem rem alteri, immo si pignori illam alteri tradat, aut speciali hypothece subiciat, nisi de voluntate donantis constet intendere, ut donatio perseueret l. cum hoc statum 9. si maritus, & 9. qui quasdam res ff. hoc tit. Molin. de iust. disp. 289. num. 12. plures, quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 15. nu. 5. item tacite censetur reuocata si facta sit à viro dum esset sine liberis, eis nascentibus, Rebello d. q. 13. nu. 14. Molin. d. disp. 289. nu. 13.
- 24 Prius debitum naturale persoluat. Notatur ad hoc quod si donatarius ante donantem moriatur, nulla est facta inter viuos donatio d. l. cum hoc statum, & si ambo, l. etiam, & l. 2. marito, C. hoc tit. Rebello d. quæst. 13. num. 18. Hieronym. Portoles in tract. de consort. & fideicom. mis. legali cap. 52. num. 10. Sanch. d. lib. 6. disp. 14. num. 20. cum seqq.

De Secundis nuptijs.

Tit. XXI.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Durand. in *lrenario aureo Iuris Canon.* & in *speculo Iuris* sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in *continuatione titulum Decretal.* Ioan. de Londris in *lrenario sanctorum Canonum*. Petr. de Rauenn. in *compendio Iuris Can.* Martin. Melnart. in *epithome Decretal.* Dan. Venator. in *analyf methodea Iuris Pontificij*, à pag. 588. Goffr. & Hollien. in *summa huius tit.* Alexand. Caffian. & Analt. Germ. in *paratulus ad quinque libros Decretal.* sub hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Nuptia secundæ non sunt benedicenda.
- 3 Sacerdos secundis nuptijs benedictionem impertiens in casu non permissio suspensionem incurrit.
- 4 Amplia etiam si benedicit secundum Matrimonium dissoluto primo.
- 5 Suspendens, quam incurrit sacerdos secundis nuptijs benedictionem impertiens in casu non permissio non incurritur ipso iure.
- 6 Sacerdos secundis nuptijs contrahentibus alterius parochia benedictionem impertiens absque Parochi, vel Ordinarij licentia quam poenam incurrat, offenditur.
- 7 Poena arbitraria ultra suspensionem imponi potest sacerdotibus secundis nuptijs benedictionem impertiens in casu non permissio.

Cap. Capellanum. I.

Alex. ij.

- 1 Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Prepo. Cened. collect. 49. Alex. de Neuo, Ximene. Toletan. in *concordantijs* vtriusq. Iuris cum *legibus Castellæ* p. 1. & 2. Vinlan. in *rationali lib. 4. Iuris Pontif.* pag. 119. Alagona. in *compendio Iuris Canon.* pag. 604. refertur ab Anton. August. vol. 3. *Decretal.* lib. 4. tit. 16. cap. unico.
- 2 Probat hic text. secundas nuptias non esse benedicendas, vt per Clarum lib. 5. §. fin. quæst. 75. num. 2. proximi Episcopalem per. 2. verbo nuptie Menoch. de arbit. casu 417. Henric. in *sum. lib. 11. cap. 11. num. 2.* Perez. lib. 3. *Ordinam.* pag. 52. Guier. de *Matrimon.* cap. 106. num. 14. cum seqq.

Ab officio, beneficio, suspensionem.

Notatur ad hoc quod Sacerdos secundis nuptijs benedictionem impertiens in casu non permissio suspensionem incurrit, vt per Couar. de *spous.* per. 2. cap. 8. §. 11. num. 2. Sanch. de *Matrim.* lib. 7. disp. 82. num. 27. Guier. d. cap. 106. d. num. 16. à qua suspensionem excusat quilibet ignorantia etiam crassa, dummodo non sit ita crassa, vt sit ingens temeritas, Sanch. lib. 7. disp. 48. num. 7. Guier. d. d. cap. 106. num. 16.

Quamuis autem aliqui teneant prædictam suspensionem ponam locum habere tantum, vbi constanter Matrimonio prædicti præbyter secundas nuptias benedicit, ex quorum numero sunt Couar. d. §. 11. num. 2. Aloyf. Ricci. in *praxi forei* Bechf. d. cap. 369. num. 2. in prima edit. & resol. 311. in 2. edit. verius tamen est Sacerdotem incurrare huiusmodi suspensionem si benedicit secundum Matrimonium, etiam dissoluto primo, vt docent Marius Aler. de *cenfur.* tom. 2. disp. 11. de *suspens.* cap. 4. vers. sed primo, Salzed. in *praxi* cap. 77. lib. D. Marc. Anron. Genuef. in *praxi* Archiep. Napolit. c. 59. in 2. edit. Sanch. lib. 7. disp. 82. in fine, Vgolin. de *officio*, & potestate Episc. cap. 134. §. 12. num. 6.

Hæc poena suspensionis ab officio, & beneficio non infligitur ipso iure in presenti, quia hic tantum præcipitur, vt ipsum suspensionem remittat absolendum ad Pontificem, quasi dicat illum suspende, & vbi suspendens, à solo Pontifice potest absolui: ita docent Couar. d. §. 11. num. 2. Bernard. d. cap. 77. num. 3. Clar. 4. fin. quæst. 75. vers. sacerdos, Nauar. in *manu.* cap. 25. num. 237. Perez. l. 5. colun. 5. vers. intelligas titul. 1. lib. 5. *Ordin.* Henric. d. cap. 16. §. 2. & lib. 13. cap. 39. num. 3. Fr. Emman. in *sum.* tom. 1. cap. 241. in fine Marc. Anron. *Genuef.* d. cap. 59. in 2. edit. Marc. Aler. d. c. 4. vers. secundo, Sanch. d. disp. 82. num. 26. Guier. d. cap. 106. num. 16.

Hodie ex noua dispositione Concil. Trident. sess. 24. de *reformat.* *Matrimon.* cap. 1. contra Sacerdotes secundis nuptijs benedictiones impertientes subditis alterius Parochiæ absque Parochi, vel Ordinarij licentia, est imposita poena suspensionis ipso iure interim dum absoluitur ab Ordinario eius parochi, qui Matrimonio interesse debebat, sed à quo benedictio suscipienda erat: & licet dicta Conciliaris dispositio suspensionem absolute ipsum pronunciet, hanc tamen suspensionis poenam nedum ad officium, sed etiam ad beneficium extendi posse resoluit Francis. Molin. de *ritu nupt.* lib. 2. differ. 11. num. 149. & ab ea non solum Episcopum, sed etiam eius Vicarium posse absolueri secure tuerentur Sanch. lib. 3. disp. 51. num. 4. & Marius Aler. d. cap. 4. in fine.

Illud tamen aduertendum duxi, vitra suspensionem, de qua in hoc text. imponendam

M iij. cllc

esse penam arbitariam, vt docent Menoch. *casu* 417. num. 8. Perez *d. l. 5. vers. intelligas* Salzed. *d. e. 77. tit. F. vers. in hoc delinquens*. Ceual. *contra com. q. 604. n. 135.* Aloyf. Rice. *d. resol. 113. n. 1.* Vgol. *d. 9. 12. nu. 6. in fin.*

8 Ad Sedem Apost. nullatenus de-

stinare, &c. Hæc missio ad Romanam Curiam sublata fuit per Extravag. Io. xxi. l. de qua meminerunt Couar. *d. 9. tit. 2. vers. septamen* Salzed. *d. cap. 77. lit. C.* Henric. *d. cap. 16. §. 2. lit. Q.* Sanch. *d. disp. 82. n. 28.* Mari. Alter. *d. cap. 4. vers. quinto.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Captiui apud hostes Matrimonium est validum.
- 3 Coniux qui dubius de morte prioris coniugis contraxit, debitum nullo modo petere potest, tenetur tamen reddere.
- 4 Index Ecclesiasticus non debet mulieri facultatem concedere, vt secundo viro nubat donec certum nuncium acceperit de morte prioris quantumcumque annorum spatio quindecim abfuerit.

Cap. Dominus. II. Luc. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Prepos. Cened. collect. 171. Alex. de Neuo, Ximen. Tolet. in concordantijs *versusq. Iuris tñ legibus* Castella par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 4. Iuris Pontif. pag. 129. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 604. refertur ab Ant. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 22. cap. 3.

- 2 In superferre ibi (*universis Christianis in caritate*) Notatur ad hoc quod Matrimonium captiui apud hostes est validum, vt per Sanch. de *Matrim.* lib. 4. disp. 12. nu. 7. An autem hodie qui apud Turcas, vel apud alios infideles detinentur, vel mercium congerendarum causa, aut alia ratione commorantur, teneantur iuxta formam Concilij Trid. contrahere, dixi de officio & potestate Episc. par. 2. alleg. 32. nu. 154.
- 3 Probat hic tex. coniugem, qui dubius de morte prioris coniugis contraxit, debitum nullo modo petere posse, teneri tamen reddere alteri bona fide possidenti, de quo vide Salon. 2. quæst. 61. tract. de dominio quæst. 5. art. 6. ratione *vis. finalis conclusionis*, Barthol. de Ledesma. dub. 20. de *Matrim.* concl. 1. Henric. in *sum. lib. 12. cap. 6. num. 7.* in *comment. lit. S.* Azor. *instit. moral.* par. 1. lib. 2. cap. 18. q. 5. Sayr. in *claus. Reg.* lib. 1. cap. 13. num. 25. Sanch. de *Matrim.* lib. 2. disp. 42. num. 2. Gutier. *cod. tract. cap. 50. nu. 1.* Valer. Reginal. in *prax. fori pæni.* lib. 31. nu. 72. quidquid dicat Basil. Ponc. de *imped. Matrim.* cap. 13. §. 5. coniugem non posse contrahi valide cum dubio de morte prioris viri, eo quod sit inhabilis donec certum habeat nuncium, ad-

dito, in *vers. secundo colligo* hunc tex. qui est Lucij III. esse correctum per alium Clementis III. in *cap. in præsentia sup. de sponsal.*

4 Donec ei constet, quod ab hac vi-

ta, &c. Notatur ad hoc quod Index Ecclesiasticus non debet mulieri facultatem concedere, vt secundo viro nubat; donec certum nuncium acceperit de morte prioris quantumcumque annorum spatio quindecim abfuerit Valer. Reginal. *d. lib. 11. nu. 71.* Mors autem viri qualiter probanda sit, vt inde possit vxor certa reddi, ac licentiam petere, secundo nubendi, vide per citatos ad *d. cap. in præsentia*, & ibi citatis addo Ioseph. Ludov. Perus. *decis. 12. d. num. 1.* Viui. *com. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 9. de prob. num. 19. pag. 477.* vbi Belacomb. num. 56. pag. 480. idem Viui. *com. 2. lib. 7. tit. 5. num. 75. pag. 241.* Mascari. de prob. concl. 1070. cum seqq. Flam. de *reignat. lib. 9. quæst. 24. num. 4. cum seqq. & lib. 12. quæst. 6. num. 19.* & quæst. 7. d. num. 9. Farin. in *praxi crimin. quæst. 140. d. num. 24.* Valer. Reginal. *d. lib. 31. num. 70.* Gutier. de *Matrim.* cap. 51. plures refert Cened. ad *Decretal. collect. 171.*

5 Ad priorem coniugem reuertatur.

Notatur ad hoc quod si compertum fuerit mulierem habere duos viros, tunc primo viro restituenda est, & si ad eum redire renuerit excommunicationis vinculo innodatur donec redeat, ita docent Menoch. de *arbitr. casu* 420. num. 129. Farin. *d. quæst. 140. num. 32.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Coniux secundo nubens non est à presbytero benedicendus; & quid bodie servetur generali consuetudine, ostenditur num. 3.

Cap. Vir autem. III.

Urban. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panormit. Preposit. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq. Iuris cum legibus* Castella par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 4. Iuris Pontif. pag. 131. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 605. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 22. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. par. 9. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. coniugem secundo nubentem non esse à Presbytero benedicendum, vt colligitur Couar. de *spons. par. 2. cap. 8. §. 11. num. 2.* in *fin.* Nauar. in *manu.* cap. 23. num. 83. Perez. l. 1. *vers. est alia pena tit. 2. lib. 5. Ordin. pag. 52.* Iacob. de Grassijs in *decret. par. 1. lib. 2. cap. 83.*

num. 2. Valent. per. 4. *disput.* 10. *quest.* 6. *pant.* 1. ad fin. *vers.* deinde etiam, Menoch. de arbitr. casu 417. num. 2. Henric. in sum. lib. 11. cap. 16. num. 2. plures per Cened. ad Decretal. collect. 49. num. 1. quibus adde praxim Episcopalem per. 2. Verbo nuptia. Cenal. commun. contra commun. *quest.* 604. num. 194. Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiepiscop. Neapol. cap. 59. Sanch. de Matrimo. lib. 7. *disput.* 82. cum seqq. Gutier. eod. tractat. cap. 106. num. 14. cum seqq. Bonac. eod. tractat. *quest.* 4. *pant.* 6. num. 4. Rubell. de pñ. *leg.* inst. par. 2. lib. 3. *quest.* 20. num. 3.

3. Hodie vero ex generali consuetudine communiter recepta obtentum est quod si summa solum non dum fuisset benedicta, posset tunc verbi benedictio generaliter fieri, vt testatur Couar. d. cap. 8. §. 11. num. 2. Greg. l. 2. Verbo no deuen ser. vt. 11. part. 4. Salzed. cap. 74. lit. B. Marc. Anton. Genuen. d. cap. 59. Aloyf. Ricc. in praxi fori Episcop. decis. 369. num. 2. in prima edit. & resolut. 319. in fine. in 2. edit. Marc. Alter. de censu. tom. 4. *disp.* 11. de suspens. *cap.* 7. *vers.* tertio dubitatur, Henric. d. cap. 16. num. 2. lit. M. Possuin. de officio Curati cap. 10. num. 48.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Resuscitatus coniux non recuperat uxorem suam.
3. Beneficiatus resuscitatus non potest beneficium repetere.
4. Monachus resuscitatus non tenetur redire ad monasterium.

Cap. Super illa. IIII.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zaharel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapoli. Casal. in annot. Alexand. de Neuo, Ximen. Toletan. in concordantijs. *vers.* Inq. cum legibus Castellae per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 131. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 605. reuertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 20. cap. 2.

2. *Mulier viro suo mortuo, &c.*
Ergo coniux resuscitatus non recuperat uxorem suam, de quo vide Mench. in prefat. Illust. num. 76. Henric. in sum. lib. 2. cap. 12. plures per Cened. ad Decretal. collect. 171. num. 7. Rebuff. in tract. de pacificis possessionibus num. 268.
3. Vbi dicit quod si beneficiatus miraculose resurgeret non posset beneficium repetere, sicut nec uxorem cum morte sit solum Matrimonium, Garc. Girona de privilegijs, & excep. explicat. num. 1291. vbi num. 1282. resoluat quod resuscitatus licet non recuperet uxorem.

4. recuperat tamen filios, & num. 1289. tenet quod Monachus resuscitatus non tenetur redire ad Monasterium.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Mulier nubens infra annum lugubrem non debet legalis infamia sustinere saltem antequam iudicetur.
3. Penas secundae nuptijs post annum satis iure.
4. Conditio inducitur non sine correptione per text. in praxi fori.
5. Alagona in comp. Iuris Canonici pag. 605. reuertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 15. cap. unico.

Cap. Cum secundum. V.

& fin. Innoc. ij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collectar. Zaharel. Ioan. Andr. Henric. Butr. Anchar. Panor. Prapoli. Alex. de Neuo, Ximen. Toletan. in concord. *vers.* Inq. cum legibus Castellae per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Iuris Pontificij pag. 131. Alag. in comp. Iuris Canonici pag. 605. reuertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 15. cap. unico.

2. Probat hic tex. mulierem nubentem infra annum lugubrem non debere legalis infamiae sustinere iacturam, ac per consequens penas feminis secundo nubentibus intra annum iudicis a iure Civili statutas corrigi per text. in praesenti, ita ut videtur quodcumque tempore possit impune ad secundas nuptias transire. ita docent Couar. de spons. par. 2. cap. 3. §. 9. num. 5. & 6. Greg. l. 3. Verbo fassa in anno, vt. 12. part. 4. Guillelm. in cap. Raynuntius de testamen. verbo, & uxorem, decis. 5. vbi de success. ab intestat. num. 90. Rebuff. tom. 1. ad leges Gallie tit. de Constitutione, in proem. *glos.* 5. num. 66. Clar. §. sumptum num. 65. Brunel. de spons. conclus. 19. num. 6. Sarmien. *glos.* lib. 1. cap. 4. num. 4. Perez l. fin. *vers.* est tamen inquirendum pag. 53. tit. 1. lib. 5. Ordin. Gutier. in repet. l. nemo potest. num. 19. ff. de leg. 1. & *pract.* lib. 2. *quest.* 95. num. 5. Chazarian. tom. 1. commun. opinio. lib. 5. tit. 4. num. 47. cum seqq. Matienso l. 3. *glos.* 1. num. 1. *unico* tit. 1. & *glos.* 2. num. 1. & num. 44. & l. 9. *glos.* 8. num. 5. tit. 9. lib. 5. *mona* recopil. Azeved. ad d. l. 3. num. 1. & 2. Spin. in speculo testam. *gh.* 14. princip. num. 99. Surd. de alimen. tit. 7. *quest.* 24. & tit. 9. *quest.* 30. Peregr. de Iure fisci lib. 3. tit. 15. num. 1. cum seqq. & tit. 16. num. 1. D. Barboza in l. 1. p. 7. num. 17. cum seqq. & l. 2. in princ. p. 1. num. 66. ff. sol. Matrim. Cenal. commun. contra com. §. 742. num. 2. Valasc. *consult.* 16. num. 3. Modern. de iuris. p. 4. casu 70. num. 24. Pich. de nobilit. communicatio. num. 65. Pradil. in sum. legum penales. p. 2. casu 16. Molin. de iust. tract. 2. *disp.* 154. *vers.* de iure Civili, Cardos. in praxi iudicij *ver-*

bo mulier num. 23. Benedic. Aegid. in repet. l. 1. de
 p. ff. de vend. et empta. p. 3. num. 61. Sanch.
 de Matrim. lib. 7. disp. 87. num. 23. cum seq. Gut-
 tier. cod. tract. cap. 108.

Scilicet unius anni spatium.

Ergo potest iure civili induci secundis nuptiis
 post annum initis, ut pote quæ in filiorum fau-
 rem sunt, minime sunt corrigendæ per text. in pre-
 senti de quo vide Gutier. in de rep. l. 1. c. 1. nemo p. 1.
 c. 1. num. 10. Et d. q. 99. num. 3. Et d. cap. 108.
 num. 21. Sanch. d. lib. 7. disp. 89. n. 39. que tu-
 tem sunt potest secundis nuptiis iure civili indi-
 ci in fauorem filiorum prioris Matrimonii, que

iure Canonico non corrigantur late profertur
 Sanch. d. disp. 68. Gutier. d. cap. 108. num. 22.
 cum frequentibus. Et de penis testamentariis secun-
 dæ nuptiis impostis iure Canonico non cor-
 rigis vide Matien. l. 1. gl. 2. num. 14. il. 1. lib. 5.
 nouæ recepti. Anson. Gabri. tom. 3. com. opin. tit.
 de serm. l. 1. p. 1. c. 5. m. penul. Spin. d. gl. 14. n.
 200. Sanch. d. lib. 7. disp. 91. num. 1.

**Cum in his præsertim seculares le-
 ges, etc.**

Notatur ad hoc quod causa Ma-
 trimonialis indicatur secundum
 ius Canonicum ut per Surd. de adm. tit. 8. penul.
 10. num. 7.

Finis Quarti Libri Decretalium.

COLLECTANEA DOCTORVM

Tam veterum, quàm recentiorum, qui super singulas, seu principaliores libri Quinti Decretalium Rubricas, Textus, & Glossas ex professo, vel incidenter scripserunt.

De Accusationibus, Inquisitionibus, & Denunciationibus. Tit. I.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarr. Jo. Andr. Aret. Anch. Felin. Mar. Soc. Panormit. Butr. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Guiljelm. Durand. in breuiario anteq. Iuris Canon. fol. 133. & in speculo Iuris lib. 4. Io. de Londris in breuiario Sanctorum Canonu, fol. 178. Martin. Mesnart. in epistomae Decretal. fol. 170. Steph. Rächin. in cõsummatorli Decretal. Dani. Venator. in analysimethodica Iuris Pontificij d. pag. 389. Goffred. & Hoff. in sum. breuius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De Accusationibus vide Clarum §. fin. q. 121. Farinac. in praxi criminal. par. 1. quæst. 12. & edictum de accusationibus est prohibitorium, & admittitur quicunq. qui nõ reperitur expresse prohibitus Clar. d. §. fin. q. 14. Surd. de alim. tit. 8. princl. 87. num. 3. Coriolan. de casibus reformatis iuxta regulam Clem. VIII. regularibus præscriptam p. 2. casu 5. de accusat.

De Inquisitionibus vide Greg. tit. 17. in prime. verbo perquisita part. 3. Perez. ad tit. 1. lib. 8. Ordin. Farin. d. p. 1. q. 1. Sayr. in clausi Reg. lib. 12. cap. 10. num. 8. cum seqq. Fr. Emman. quæstion. Regul. Num. 2. q. 5. art. 1. Coriolan. vbi proxime sub tit. de inquisitione & inquisitio cessat per accusationem vt docet D. Barbosa in l. si quis postea quam natus; 84. ff. de Iudicijs.

De Denunciationibus vide Azcued. ad l. 35. tit. 9. lib. 3. mada reuocip. Fr. Emman. d. tit. 2. q. 6. art. 1. Aldret. de relig. disp. ruenada lib. 1. cap. 5. Coriolan. vbi proxime sub tit. de denunciationibus.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Index ex officio potest repellere accusatorem non idoneum.

Cap. Si legitimus. I. Felix.

- 1 Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Jo. Andr. Anania Anch. Butr. Bero Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Hoff. Ximen. Toletan. in concordantijs vtrinque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Vinian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 1. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 606. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 1.
- 2 Probat hic text. iudicem ex officio posse repellere accusatorem non idoneum, vt docet Clar. §. fin. q. 15. num. 1. vbi Baiard. ex Conrado ita distinguit quod si accusator sit omnino, & prorsus inhabilis, vt Iudæus, Hæreticus, infamis, & similis, qui repelluntur odio ipsius personæ, tunc index ex officio parte etiam non opponente eos repellere potest, secus si non sint omnino inhabiles, puta quia possunt expresse vel tacite consensu partium habilitari, tales enim parte non opponente à iudice repellì non possunt.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Episcopi, totumque causa summo Pont. immediate subiunguntur.

Cap. Si quis. II.

- 1 Vper hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Jo. Andr. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Socin. Felin. Panorm. Henric. Hoff. Ximen. Toletan. in concordantijs vtrinque Iuris cum legibus Castella p. 2. Vinian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 2. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 606. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 8.

3 *Sed nunc ad Primates, &c.* Vide

colligi ex his verbis de causis Episcoporum criminalibus posse Primates cognoscere, quod dubium facit cum speciali reservatione Episcoporum, eorumque causis summo Pontifici immediate subijciantur, cap. *quammis* 3. q. 6. cap. *frater*, 16. q. 1. Borgas. de *irregularis* p. 6. tit. *quis possit excommunicare*, in *fin.* Turresceni. in cap. *ibique* 15. q. 7. num. 5. 6. Et 7. cui obiectioni occurrat Felin. hic n. 2. notab. *Id.* dicendo tex. probate. Episcopum criminalem causam esse ad Primatem deferendam non autem quod ipse Primas ipsam diffiniat, aut Episcopum condemnet, sed tantum ut votum suum proferat, & ad Papam referat: nam licet de iure antiquo si contingeret criminaliter agi contra Episcopum, & crimen postulare depositionem ab Ordine, & dignitate Episcopali, examinanda esset causa ab omnibus Episcopis totius provincie una cum Metropolitano, verum ad minimum a duodecim Episcopis ultra Metropolitanum, ut notat gl. in *sum.* verbo *quod* autem 3. q. 8. per tex. in cap. *si quis* Episcopum criminaliter 16. q. 4. Postea tamen: iure recentiori dicti Episcopi cognoscere poterant usque ad sententiam tantummodo, sententia autem & definitio reservabatur Papae, ut in cap. *accusatus*, & in cap. *quammis*, & in cap. *multum super* 3. q. 6. vocat Alphon. Aluar. Guer. in *spec. iur. Pontif.* cap. 39. & ideo nil mirum si causa de qua agit tex. ad Primatem deferretur cum solummodo ipse usque ad sententiam posset cognoscere, sententia autem, & definitio soli Papae reservaretur. Quid autem attento iure Concil. Trident. de modernarum Constitutionum super causis Episcoporum a summo Ecclesie pastore ipsaq; Sede Apostolica definitum sit, egi in meo tract. de *officio*, & *potestate* Episc. p. 3. alleg. 112.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tit. *scribentes*.
- 2 Religiosus potest suum Abbatem accusare nulla ad hoc prius impetrata licentia.
- 3 Monacho non permittitur quemquam accusare propter proprium Abbatem.

Cap. Illa praepositorum. III.

Greg.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Jo. And. Anania. Anst. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantia *transiitque* Iuris cum legibus *Castella* part. 2. Vinia. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif.* pag. 2. Alagona in *compendio Iuris Canonici*, pag. 606. refertur ab Anton. August. collect. i. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 5.

- 2 Aliquis de monasterio, &c. Ego religiosus qui dicitur de monasterio, potest sum-

Abbatem accusare, eo quod monasterij utilitatem procurare dicatur accusando Abbatem, ut tradunt gloss. *verbo aliam* in cap. *ex parte*, & ibi Felin. paulo post princip. inf. *hoc tit.* Sanch. in *praecepta Decalogi* tom. 2. lib. 6. c. 12. n. 18. ubi num. 19. asserit ad hoc nullam licentiam prius esse impetrandam & post Specul. Abb. & Innoc. citat pro hac parte Rebuff. ad *leges Gallia* to 1. tit. de *sententia* promiss. in *propos.* num. 104. Vtrum autem permittatur monacho quemquam accusare propter proprium Abbatem, respondet negativè tex. in d. cap. *ex parte*, qui intelligendus est nisi duplex concurrat conditio i prioris licentia Abbatis; posterior utilitas monasterij, bis enim concurrentibus posse quemcunque accusare resolvunt citati per me ad d. cap. *ex parte* ubi inuenies cetera, quae in hac materia desiderari possunt.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. *scribentes*.
- 2 Crimini, iure delatus non potest pendente accusatione seu denunciatione ad Ordinem, aut ecclesiasticam dignitatem promoveri.
- 3 Accusatus per maleolos, & non grauatus apud graves & bonos viros pendente accusatione ordinari potest.
- 4 Accusatione pendente interim dum ad sententiam devenitur dicitur accusatus infamis infamia facti.
- 5 Infamia Iuris non solum impedit profecti, sed etiam remoueri facit a dignitatibus habendis infamia iura facti repellit quem a dignitatibus habendis, non tamen ab obtentis.

Cap. Omnipotens. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Jo. And. Anania. Anst. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantia *transiitque* Iuris cum legibus *Castella* p. 2. Viuia. in *rationali lib. 5. Iur. Pontif.* pag. 2. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 607. defumitur ex D. Greg. lib. 4. Epist. 34. cap. 87. indic. 13. registri, & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 6.

- 2 Probat hic tex. reum criminis delatum non posse pendente accusatione seu denunciatione ad Ordinem, aut ad ecclesiasticam dignitatem promoveri, ut per Couar. lib. 1. *vari.* cap. 16. num. 11. *vers.* quarto, Bellet. *disquisit. cleric.* p. 1. tit. de *disciplina clericali* 9. 10. num. 37. Roman. *sing.* 438. *belu. de benef.* p. 3. q. 5. num. 31. Nan. *conf.* 6. & 9. *sub hoc tit.* prax. Episcop. p. 2. *verbo Ordo* 9. 2. Nicol. Garc. de *benefic.* p. 7. cap. 8. num. 6. & limitatur non procedere tex. hunc in accusato per maleolos, & non grauato apud graues, & bonos viros, & merito, quia aliquin facillime cuique pateret via optimos, & doctos impediendi ab acquisitione bonorum per concursum, si sola accusatio a quouis maleuolo, vel improbo facta, non secuta apud bonos, & graues viros infamia

famia fufficeret ad repellendum à concurfu, & petitione beneficii, quod effer abfurdum, & ita, non dicendum, vt per Nauar. *conf. 2. fub hoc tit. in quicq.* Nicol. Garc. *de benef. p. 7. cap. 8. num. 7.* què refero Ego ipfe *de offitio & potestate Epifcopi p. 2. alleg. 43. num. 14.* Et ideo pendente accusatione interim dum ad fententiam deuenitur, dicitur accusatus infamis infamia facti, quæ incurritur cum quis notatur de aliquo crimine apud bonos & graues, feu cum opinio alicuius grauata eft apud bonos & graues fuper aliquo crimine feu peccato, Nicol. Garc. *d. cap. 8. num. 12. Campan. in diuerforio Iuris Canonici rub. 11. cap. 18. num. 5. & alij citati per me d. alleg. 43. n. 17.* poft fententiam vero declaratoriam de crimine famofo, quod infamet, fit tunc infamis infamia Iuris *f. furti ff. de his, qui not. infamia, Caputaquen. decif. 90. infamia p. 2.* Inter huiusmodi infamias Iuris & facti magna eft differentia, quia illa non folum impedit præfici, fed etiam remoueri facit à dignitatibus habitis *l. infamia C. de decanibus lib. 10. l. iudices G. de dignit. lib. 12. Cou. pract. cap. 19. n. 5. concl. 5. Nicol. Garc. d. cap. 8. n. 33.* hæc vero fcilicet facti repellit què à dignitatibus habendis, non tamen ab obtentis Henric. *lib. 13. cap. 38. n. 3. in med. Campan. d. cap. 18. num. 5. in fine Nicol. Garc. d. cap. 8. num. 35. & 36.* & inhabilem reddit ad obtinenda beneficia Ecclefiaftica Cou. *lib. 2. vari. cap. 8. num. 4. in princ. D. Barbosa in l. cum prætor §. fin. n. 196. ff. de iudic.*

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur fuper hunc tex. fcribentes.
- 2 Familiaris criminofus Epifcopi poteft illum accusare.
- 3 Epifcopus accusatus contra perfonam familiaris efl accusantis opponere non poteft.
- 4 Famulus vel confanguineus viros improbos habens in domo fua ex eorum delictis teneatur.
- 5 Approbatum femel non poteft amplius reprobari.

Cap. Nulli. V. Pasch. v.

- 1 S Vper hunc tex. fcripferunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felip. Panor. Henr. Host. Ximen. Tolet. in concordantijs Verinij Iuris cum legibus Caftellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Inris Pontificij pag. 3. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 607. refertur à Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 3.
- 2 Probat hic tex. quod criminofus licet regulariter non admittatur ad accusandum, vbi tamen fuerit familiaris Epifcopi, in pœnâ tolerantis talem in domo, poterit ipfum Epifcopum accusare, vt per Baiar. ad Clar. §. fin. q. 14. nu. 29.
- 3 Non poteft enim Epifcopus accusatus contra perfonam familiaris fui eum accusantis opponere, vt docet Clar. d. §. fin. q. 15. num. 2. vbi

etiam cum gl. fin. in præfenti tenet quod adhuc poterit iudex ex officio fuo illum repellere.

- 4 Et hinc colligitur quod dominus famulos vel cõfanguineos habes in domo, qui eflent viri improbi ex ipforum delictis teneatur, quia præfumendum eft quod perfeuerarunt in delictis fuis, vt per Duen. reg. 303. in princ.
- 5 In glof. [Familiaritate] ibi (non enim modo poteft reprobare etiam mores, quos prius approbans) Quia approbatum femel, non poteft amplius reprobari Surd. conf. 18. num. 2. & conf. 351. n. 41. & dec. 132. num. 4. Thom. de Thomaletis in flor. legum reg. 37. Anton. Monach. Bonon. decif. 34. num. 2. Sanch. de Matrim. lib. 9. diff. 6. n. 9. Mar. Antonin. vari. refol. lib. 2. refol. 30. num. 25.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur fuper hunc tex. fcribentes.
- 2 Accusatus femel non poteft fuper eodem delicto iterum moleftari, & inquiri.
- 3 Delictum extra regnum commiffum, & iam pœna puniunt an poffit iterum accusari in regno, remiffus.
- 4 Crimen mixti fori committens puniunt & abfolutus ab vno iudice, an poffit ab alio puniri vel abfolui, remiffus.
- 5 Sententia lata in caufa criminali an præiudicat civili, remiffus.
- 6 Inquifitio formari non poteft contra illum, qui per abfolutionem à iudice liberatus fuit.
- 7 Abfoluendus ob non probatum crimen ab accusatore diffinitiuè abfoluendus efl, & non ab obferuatione iudicij.
- 8 Abfolutus in foro penitentiali poteft accusari in iudiciali.

Cap. De ijs. VI. Conc. Mag.

- 1 S Vper hunc tex. fcripferunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felip. Panor. Henric. Hostien. Cened. collect. 113. Ximen. Toletan. in concordantijs Verinij Iuris cum legibus Caftellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 4. Inris Pontificij pag. 3. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 607. refertur à Burchard. liber 16. Decretorum caput 9. & ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 4.
- 2 Probat hic tex. femel accusatum non poffe fuper eod. delicto iterum moleftari & inquiri, de quo vide Ordin. Reg. Lufit. lib. 5. tit. 131. Coar. vari. lib. 2. cap. 10. in princ. Greg. 1. 12. tit. 2. par. 7. Marant. de ordine iud. p. 6. in princ. tit. de inquifit. à num. 49. Clar. in §. fin. q. 57. in princ. & q. 62. num. 2. Gom. tom. 3. vari. cap. 1. num. 27. Bonacol. commun. crimin. p. 2. verbo abfolutus, Bernard. reg. 6. Tiraq. in tractat. inter alias & vers. limita 25. & de pœnis temp. caufa 25. num. 4. Menoch. de arbit. cafs 591. Hortens. Canale de abra-
cio

rbio Regio p. 4. num. 240. Brunor. à Sole q. 17. n. 1. iuncto num. 5. in fine, plures per Cened. ad Decretal. collect. 113. num. 1. quibus adde Caball. resolut. crimi. casu 93. à princ. late Ioseph Sesse Aragon. decif. 106. D. Barbosa in l. 1. ff. de iudic. art. 4. num. 17. & 29. Anton. Monach. Lucens. decif. 15. num. 2. Cald. Pereira in comment. ad l. vii. C. ex delictis defuncti. p. 2. num. 59. Aldret de religiofa discip. tuen. lib. 2. cap. 10. num. 9. latissime Farin. in praxi crim. p. 1. q. 1. num. 51 & q. 4. à princ. ubi plures affert ampliaciones, & limitationes, quarum aliquas refert Ioseph Sesse d. decif. 106.

3 Ad delictum extra regnum commissum, & ià pona punitum possit iterum accusari in Regno? vide Gam. Lusit. decif. 33. num. 2. D. Barbosa. in l. bares absque 4. preinde in art. de foro compet. num. 60. ff. de iudic. ubi num. 127. an etiam ratione domicilij, vel originis possit quis ibi accusari de delicto alibi commissio.

4 Vtrum autem committens crimen mixti fori punitus, vel absolutus ab vno Iudice, ab alio puniri, vel absolui possit, vide citatos DD. ad cap. cum sit generalis, nu. 17. de foro compet. Et an sententia lata in causa criminali præiudicet ciuili. vide Surd. conf. 266. num. 7. Bart. in l. 2. §. 1. nu. 3. in fine vers. prædicta vero ff. de vi bonorum rapt. D. Barbosa in l. diuortio §. fin. p. 2. num. 59. ff. soluto Matrim. Cald. Pereira ad l. vii. C. ex delictis defuncti. in princ. n. 67.

6 In glof. [Replicari] Notatur ad hoc quod inquisitio formari non potest contra illum, qui per absolutionem, seu compositionem à Iudice liberatus fuit, vt per Farin. d. p. 1. q. 6. num. 1.

7 In ead. glof. ibi (si vera absolutus est &c.) Notatur ad hoc quod is, qui est absolueudus ob non probatum crimen ab accusatore diffinitue absolueudus est, & nō ab obseruatione iudicij, vt per Couar. var. lib. 1. cap. 1. num. 8. & in cap. Rainnuntius in princ. num. 10. de testam. Farin. d. quest. 4. num. 27.

8 In ead. gl. ibi (si autem penitentiam egisset occulte quoad Deum absolutus est) (Notatur ad hoc quod ille, qui fuit absolutus in foro penitentiali adhuc potest inquiri, & accusari in foro iudiciali, non obstante illa absolutione, seu condemnatione, vide Hippol. sing. 639. Clar. §. fin. q. 16. num. 5. & q. 57. num. 10. Tiraq. de penis temper. cap. 23. n. 4. Perez l. 1. gl. 1. p. 207. in addit. tit. 8. lib. 8. Ordin. Parlad. p. 3. differ. 12. §. 2. n. 12. Couar. lib. 2. vari. cap. 10. num. 3. & in cap. alma p. 1. §. 11. n. 16. & in cap. Rainnuntius in princip. n. 18. de testam. Gutier. canon. lib. 1. cap. 2. num. 13. Prax. Episcop. p. 1. verbo absolutio, §. 2. Sanch. de Matrim. lib. 8. diff. 34. num. 26. Farin. d. q. 4. num. 5. Paul. Comitoli. resp. moral. lib. 6. q. 6. Sayr. de censu. lib. 2. cap. 20. num. 31. Cened. d. collect. 113. n. 2.

S Y M M A R I V M.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

- 2 Inimicus alicuius presumitur conuersari cum eius inimico.
- 3 Inimici ab accusando repelluntur quomais sint reconciliati, nisi causa inimicitia iam diu sit extincta.

Cap. Repellantur. VII.

Steph.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. Io. And. Host. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henr. Ximen. Tolet. in concord. vtriusq. Iuris cū legib. Caph. p. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 4. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 607. dolumitur ex Steph. Papa I. in epist. 2. ad omnes Episcopos, & refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 7.

- 2 Probat hic tex. quod inimicus alicuius presumitur conuersari cum eius inimico, vt per Rebuff. de reprobat. testium num. 243. Menoch. de presumpt. lib. 5. presumpt. 43. et seqq. & conf. 102. nu. 11. Farin. in praxi crim. p. 2. q. 53. nu. 44. & p. 4. conf. 61. num. 2. ubi num. 16. resolut quod non presumitur capitalis, si enim conuersantes, & cohabitantes cum inimicis accusati ab accusatione repelluntur, à fortiori repellentur ipsi inimici, qui videntur semper habere animum sumendi vindictam de inimico, vt aduertit Mascard. de probat. concl. 98. num. 2. & concl. 1128. num. 9. & concl. 1248. nu. 107. Menoch. de presumpt. lib. 6. presumpt. 29. nu. 26. & 27. Farin. d. p. 4. conf. 17. num. 9. Amplia in inimico reconciliato, nec enim ille accusare potest inimicum, cap. accusatores, §. q. 5. Roman. sing. 319. lat. in l. apertissimi num. 7. C. de iudic. Alex. conf. 99. col. 1. Vol. 1. Hippol. in l. 1. §. 1. p. 1. q. 2. §. 1. de question. Alciat. de presumpt. reg. 2. presumpt. 11. Sig. de crim. lesa maiest. lib. 2. tit. 1. q. 2. per quos q. 2. n. 25. Clar. li. 5. §. fin. q. 24. num. 6. Gomez tom. 3. vari. cap. 12. num. 14. col. 3. Menoch. de arbit. q. 28. num. 4. & conf. 1. num. 247. Fr. Ennman. quest. regul. tom. 2. q. 15. art. 3. vers. 10. plures per Cened. ad Decretal. collect. 129. num. 2. Caterum si causa inimicitia iam dudum sit extincta, & amicitia longo tempore confirmata, iam tunc tamquam inimicus repelli non poterit, vt dicit gl. verbo inimicitia in cap. 33. de sumon. & tenet Tiraq. in tract. ressanse causa p. 2. limit. 16. num. 7. Mascard. concl. 899. num. 10. & concl. 1046. nu. 21.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Accusare alium de delicto commissio an liceat absque scrupulo, remissione.
- 3 Carena quid significet, ostenditur.
- 4 Quadragesima tres, quibus quislibet peccatum aliquod punire debet, an intelligatur de tribus, qua veniunt in vno anno, an vero trius annorum, ostenditur.

Cap.

Cap. Accusasti. VIII.

6. Notarium quod dicitur remissum.

7 Sententia etiam super notorio ferenda est.

I Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. And. Anania. Aretin. Anch. Butt. Bero. Mar. Soc. Felin. Patior. Henric. Hoff. Ximen. Tolet. in concordantijs. *versus* que Iuris cum legibus Cassell. per. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 4. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 607. refert Burchard. lib. 150. Decretor. cap. 5.

In pane, & aqua, &c. Vtrum liceat absq;
scrupulo alium accusare de delicto commissio,
vide Perez. l. 1. gh. 3. pag. 149. *vers. queratur quin-*
to, tit. 3. lib. 5. Ordin.

Carena. Quid significet verbum hoc, videtur de per citatos ad cap. acceptis, *de defensas. impub.* quibus adde D. Iulium Lauer, *de libello & indagine. p. 2. cap. 20. num. 37.* vbi refert quod olim quotiescunque quis committēbat aliquod graue peccatum Prælati imponebāt publicam penitentiam, idē. xper tot annos non accedēbat ad Ecclesiā, non communicare cum fidelibus, sed arctam agere penitentiam singulis hebdomadis ieiunando, ieiunia secunda, quarta, & sexta, & sabbato, si perseverando per septem annos, & hæc penitentia quadragena quandoque acrior imponebatur, ut solo pane & aqua contenti esse deberent, qui eam peragebant, ac se abstinere ab omni comesticio humano, oleo, & somno, & per quadraginta dies includebātur in aliquo cubiculo, & tunc dici solebat carena, seu carentia à vocabulo Longobardorum, quasi carentia omnium ciborum, & hominū præter panem & aquam.

4 *Per tres debet quadragesimas*
perire intelligitur de tribus quadrage-
 simis, quae scilicet veniunt ante
 Pascha ante festum Sancti Io: Baptiste, & ante
 festum Natiuitatis Domini, & non de quadrage-
 sima trium annorum, ut per Archid. poli. gl. 1. a.
 cap. 1. 2. q. 1. ubi fertur iuris Auctor de Indul-
 & Indul. p. 2. cap. 1. q. 1. nam 124. Quinquies Re-
 lat. in tractu de iur. iur. cap. 1. 2. Per 3. *non*
 intelligitur hunc text. de tribus quadragesimis
 trium annorum, scilicet ante Pascha, & per
 5 *ubi* (Debiturus sibi) *debet quadragesimas* *perire*
 intelligitur Auctor. apud. monach. p. 1. lib. 1. a.
 cap. 1. 2. q. 1. ubi fertur iuris Auctor de Indul-
 & Indul. p. 2. cap. 1. q. 1. nam 124. Quinquies Re-
 lat. in tractu de iur. iur. cap. 1. 2. Per 3. *non*
 intelligitur hunc text. de tribus quadragesimis
 trium annorum, scilicet ante Pascha, & per

SUMMARY

1. *Differenz referantur super hunc text. sequentes.*
 2. *Ante hunc arduum procedit super eundem po-*

3. Probatio per evidentiam facti ad eo qd clara est pibi

Mais qu'on ne se hâte pas de conclure que la

2. *Характеристики взаимодействия, не речеобразования*

Subm

Cap. Evidentia. IX.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocen. Zach. Bero. Bellem. Ioan. And. Avania. Calan. an. Anb. Bero. Mar. Soc. Fel. Panor. Henric. Hoff. Xim. Tolet. in cōcord. *Yrvisq. Iuris cum legis Castelle p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 3. Iuris Pontificij pag. 4. Alagona in cōpendio Iuris Canonici pag. 607. desumitur ex D. August. super Genes. de morte Abel. & habetur in gl. interlineari Genes. cap. 4. super illis verbis. *Uer sãgumini fratris tui clamat ad me de terra.**

2 Probat hic tex. quod super evidentiā patratī
 3 sceleris procedit iudex sine accusatore, Cened.
 4 ad Decretal. colle. li. 101. n. 7. in fin. vbi intelli-
 5 git, quando patratō ipse, vel manifestus est, vel
 6 infamia detectus. Item & quando iudex stans
 7 simul cum alijs pluribus videt committi delictū
 8 Caiet. 2. 2. q. 67. art. 3. Coriolan. de causis re-
 9 formati p. 2. casu 5. f. ubi sit. de accusacione n. 4. nam
 10 probatio per iudicem facti adeo est clara, vt
 11 nihil magis, nec evidēt aliud quam illam requi-
 12 rat ad rem ipsam cognoscendam, vt docēt M. 2.
 13 scar. de prob. in proem. q. 8. Cald. Pereira de emp.
 14 & vendit. cap. 35. num. 39. & dicit Menoch. de

4 arbitrar. c. 235. num. 11. quod sceleris evidentiā
non admittit excusationem. & Surd. de off. 336
5 num. 82. quod notorium non indiget probatione
nec protestatione de quo etiam Bellacomb. de
6 commun. opin. lib. 4. tit. 9. num. 265. Mendez
Castro in praxi Luffa. lib. 3. cap. 3. num. 33. Farin.
in praxi crimin. p. 1. tit. 21. d. num. 80. Malcard.
concl. 1014. num. 3. idem Surd. de off. 359. num. 14.
et d. de off. 326. n. 83. quod iudex ex officio
potest se informare de notorijs quod dicitur

notorizus & quotuplex fit, vide Conar. lib. 3. Veris.
cap. 3. num. 4. Meocho. de arbit. cap. 16. Perez.
per tes. lib. 1. §. 7. gl. a. fin. ubi. lib. 3. Ordan. Viui.
com. xi. com. opus. lib. 4. §. 9. nn. 29. cum seqq.
pag. 478. & 479. Beila. omb. tot. lib. 4. tit. 9. n. 265.
paz. 503. Micch. illar. rap. 2. num. 35. & cap.
20. num. 23. Mafcar. com. 1108. Glar. 4. fin. 9. 9.
Anton. Monach. Floren. dec. 46. n. 35. Fr. Em-
man. quib. regul. dom. a. g. 6. ex. 2. a. ligat. de
Villac. a. fyn. reffp. lib. 2. reff. 16. num. 51. &

52. Paul. Comitol. *responf. moral.* lib. 10. q. 572.
Factum in praet. crimis. p. 1. q. 1. 2. 11. 8. cum qd.
 Cardol. *in praet. iudicium;* Verbo *veritatem*, apud
 quos definitur potiorum in genere fumpuon...
 vi fit rei cui adiungitur valde plena notitia in-
 ducentibus indubitatis, & finitum probationem...
 difficultate non egerent & fufficit quod fciantur
 a decem perfonis, & ex hoc notorium dicatur
 prout docet Fr. Emm. *de eccl. & far. d. 1. 1. 1. n. 47.*
 - In gl. [Non indiget clamore,] ibi [nisi quoad]

etiam super notorio ferenda est sententia, ut per
Clarum lib. 5. c. 1. fin. q. 2. n. 8. Molina de iust. et ill.
2. disp. 1. q. 1. n. 32. Valquez l. 2. c. 96.

art. 5. disp. 170. cap. 4. num. 14. Sanch. in practica Decalogi lib. 2. cap. 22. num. 15.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Inimicitia oritur inter testem & eum contra quod depositus in causa criminali.
- 3 Inimicus praesumitur testis absque citatione offerens se testimonio in causa criminali; Et tanquam suspectus non probat.
- 4 Testis qui causam habet similem est suspectus.
- 5 Laicus contra clericum in criminibus exceptis testis esse potest.
- 6 Fama in criminibus exceptis testificari valens.

Cap. Cum P. X. Alex. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Inn. Collect. Zabar. Io. And. Bellem. Anania. Anch. Butr. Bero. Mar. Socin. Felin. Panorm. Henric. Host. Caf. in anno. Xim. Tolet. in concord. Trinitatis Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Via. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 5. Alagona. in compendio Iuris Canon. pag. 608. refertur ab Anton. Augu. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. & 12. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 50. cap. 14.

- 2 Quia in testimonium illius causa adductus fuerat. Notatur ad hoc quod ex testimonio prolatum in causa criminali oritur inimicitia inter testem & eum contra quem testis deposuit, ut per Menoch. de arbit. casu 487. num. 5. Mascard. de prob. concl. 898. num. 17. Farin. in pract. crim. p. 1. q. 49. num. 76.

- 3 Notatur et ad hoc quod testis absque citatione offerens se testimonio in criminali causa praesumitur inimicus, ut per Rebuff. de reprobis testib. n. 69. Hipp. conf. 18. num. 33. & conf. 30. num. 40. & tanquam suspectus non probat Menoch. de arbit. casu 474. num. 57. & de praesump. lib. 2. praesump. 55. num. 2. Mascard. concl. 1311. nu. 44. & concl. 1358. num. 63. cum seq. & concl. 1368. num. 4. Farin. in pract. crim. q. 80. d. primo. & p. 14. deriv. 45. Vi addit. lib. C. Spin. in spec. testum. p. 15. rub. num. 3. Cardos. in pract. iudic. verbo testu num. 32. Bobad. in supplem. lib. 1. cap. 31. num. 68.

- 4 De causa simili, &c. Est enim suspectus testis qui causam habet similem, Mascard. concl. 1357. num. 54. Bobad. d. politia lib. 5. cap. 2. num. 53. Cald. Pereira de comp. cap. 21. num. 17. in fine.

- 5 In gl. (Laicus. 1.) R. (suff. in criminibus excommunicatus) Notatur ad hoc quod laicus contra clericum in criminibus exceptis potest esse testis, ut per Butr. n. 4. Abb. n. 6. Felin. n. 9. & aliorum cap. de causis / apud testib. Causa de rebus in q. 18. in 3. fallit. Mascard. de prob. concl. 485. n. 16. & conclus. 952. num. 10. & conclus. 1358. num. 56.

quos refert & sequitur Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de clerico teste 3. n. 2. vers. 3. In quibus etiam femine quae in causa criminali nequeunt testificari, admittuntur, ut per Duca. qui hanc gl. citat reg. 315. vers. tertio falso. & in crimine levis maiestatis Mascard. concl. 466. & concl. 962. num. 10. cum seqq.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Abbatem malum potest monachus accusare expensis monasterii.
- 3 Regulari accusanti Abbatem debentur expensae lite & alimenta a monasterio donec causa finiat.
- 4 Abbas dum accusatur recipit alimenta & expensas lite pendente.
- 5 Abbas accusato parandis est a monachis dum pendet accusatio.
- 6 Accusare alium praeter Abbatem quando licet monacho, ostenditur.
- 7 Denunciare quemcumque licitum est monacho abbas superioris licentia.
- 8 Monachus quando est in studio habet licentiam agendi & se defendendi in gossis ratione studij.
- 9 Sequestratis bonis semper dominus ali debet de illis bonis sequestratis.
- 10 Monacho accusanti Abbatem debentur tantum expensae necessariae.
- 11 Abbas accusatus debet habere expensas ut se defendat usque ad finem causae.
- 12 Monachus qui accusat Abbatem an ei teneatur obediens, ostenditur.

Cap. Ex parte. XI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Inn. Collect. Zabar. Bellem. Io. And. Anania. Anch. Butr. Bero. Mar. Socin. Felin. Panorm. Henric. Hostien. Ximen. Toletan. in concord. Trinitatis Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 5. Alagona. in compendio Iuris Canon. pag. 608. refertur ab Anton. Augu. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 13. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 50. cap. 16.

- 2 Probat hic tex. quod licet monachus, etque agere, nec conveniri possit cum non habeat proprium potest tamen Abbatem malum accusare expensis monasterii, perinde ac Abbas accusatus vel remotus se Monasterii expensis defendenda ut per Capr. tom. 1. com. opin. lib. 1. tit. 3. n. 15. pag. 165. Aloy. Ric. in decis. cum Archiep. Neapol. p. 1. deriv. 56. num. 16. Nam certum est Regulari accusanti Abbatem debentur expensae lite & alimenta a monasterio donec causa finiat, ut per hunc tex. docent Boer. deriv. 303. num. 4. & seq. & decis. 155. num. 40. & est in 3. in 3. cap. p. 1. de rebus de donatione impetratum notat. 1. ampliat. 18. f. 39. num. 4. Notatur comment. de Regulari. tit. 17. Bellina. in 3. de rebus de donatione impetratum notat. 1. ampliat. 18. f. 39. num. 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100. & 101. & 102. & 103. & 104. & 105. & 106. & 107. & 108. & 109. & 110. & 111. & 112. & 113. & 114. & 115. & 116. & 117. & 118. & 119. & 120. & 121. & 122. & 123. & 124. & 125. & 126. & 127. & 128. & 129. & 130. & 131. & 132. & 133. & 134. & 135. & 136. & 137. & 138. & 139. & 140. & 141. & 142. & 143. & 144. & 145. & 146. & 147. & 148. & 149. & 150. & 151. & 152. & 153. & 154. & 155. & 156. & 157. & 158. & 159. & 160. & 161. & 162. & 163. & 164. & 165. & 166. & 167. & 168. & 169. & 170. & 171. & 172. & 173. & 174. & 175. & 176. & 177. & 178. & 179. & 180. & 181. & 182. & 183. & 184. & 185. & 186. & 187. & 188. & 189. & 190. & 191. & 192. & 193. & 194. & 195. & 196. & 197. & 198. & 199. & 200. & 201. & 202. & 203. & 204. & 205. & 206. & 207. & 208. & 209. & 210. & 211. & 212. & 213. & 214. & 215. & 216. & 217. & 218. & 219. & 220. & 221. & 222. & 223. & 224. & 225. & 226. & 227. & 228. & 229. & 230. & 231. & 232. & 233. & 234. & 235. & 236. & 237. & 238. & 239. & 240. & 241. & 242. & 243. & 244. & 245. & 246. & 247. & 248. & 249. & 250. & 251. & 252. & 253. & 254. & 255. & 256. & 257. & 258. & 259. & 260. & 261. & 262. & 263. & 264. & 265. & 266. & 267. & 268. & 269. & 270. & 271. & 272. & 273. & 274. & 275. & 276. & 277. & 278. & 279. & 280. & 281. & 282. & 283. & 284. & 285. & 286. & 287. & 288. & 289. & 290. & 291. & 292. & 293. & 294. & 295. & 296. & 297. & 298. & 299. & 300. & 301. & 302. & 303. & 304. & 305. & 306. & 307. & 308. & 309. & 310. & 311. & 312. & 313. & 314. & 315. & 316. & 317. & 318. & 319. & 320. & 321. & 322. & 323. & 324. & 325. & 326. & 327. & 328. & 329. & 330. & 331. & 332. & 333. & 334. & 335. & 336. & 337. & 338. & 339. & 340. & 341. & 342. & 343. & 344. & 345. & 346. & 347. & 348. & 349. & 350. & 351. & 352. & 353. & 354. & 355. & 356. & 357. & 358. & 359. & 360. & 361. & 362. & 363. & 364. & 365. & 366. & 367. & 368. & 369. & 370. & 371. & 372. & 373. & 374. & 375. & 376. & 377. & 378. & 379. & 380. & 381. & 382. & 383. & 384. & 385. & 386. & 387. & 388. & 389. & 390. & 391. & 392. & 393. & 394. & 395. & 396. & 397. & 398. & 399. & 400. & 401. & 402. & 403. & 404. & 405. & 406. & 407. & 408. & 409. & 410. & 411. & 412. & 413. & 414. & 415. & 416. & 417. & 418. & 419. & 420. & 421. & 422. & 423. & 424. & 425. & 426. & 427. & 428. & 429. & 430. & 431. & 432. & 433. & 434. & 435. & 436. & 437. & 438. & 439. & 440. & 441. & 442. & 443. & 444. & 445. & 446. & 447. & 448. & 449. & 450. & 451. & 452. & 453. & 454. & 455. & 456. & 457. & 458. & 459. & 460. & 461. & 462. & 463. & 464. & 465. & 466. & 467. & 468. & 469. & 470. & 471. & 472. & 473. & 474. & 475. & 476. & 477. & 478. & 479. & 480. & 481. & 482. & 483. & 484. & 485. & 486. & 487. & 488. & 489. & 490. & 491. & 492. & 493. & 494. & 495. & 496. & 497. & 498. & 499. & 500. & 501. & 502. & 503. & 504. & 505. & 506. & 507. & 508. & 509. & 510. & 511. & 512. & 513. & 514. & 515. & 516. & 517. & 518. & 519. & 520. & 521. & 522. & 523. & 524. & 525. & 526. & 527. & 528. & 529. & 530. & 531. & 532. & 533. & 534. & 535. & 536. & 537. & 538. & 539. & 540. & 541. & 542. & 543. & 544. & 545. & 546. & 547. & 548. & 549. & 550. & 551. & 552. & 553. & 554. & 555. & 556. & 557. & 558. & 559. & 560. & 561. & 562. & 563. & 564. & 565. & 566. & 567. & 568. & 569. & 570. & 571. & 572. & 573. & 574. & 575. & 576. & 577. & 578. & 579. & 580. & 581. & 582. & 583. & 584. & 585. & 586. & 587. & 588. & 589. & 590. & 591. & 592. & 593. & 594. & 595. & 596. & 597. & 598. & 599. & 600. & 601. & 602. & 603. & 604. & 605. & 606. & 607. & 608. & 609. & 610. & 611. & 612. & 613. & 614. & 615. & 616. & 617. & 618. & 619. & 620. & 621. & 622. & 623. & 624. & 625. & 626. & 627. & 628. & 629. & 630. & 631. & 632. & 633. & 634. & 635. & 636. & 637. & 638. & 639. & 640. & 641. & 642. & 643. & 644. & 645. & 646. & 647. & 648. & 649. & 650. & 651. & 652. & 653. & 654. & 655. & 656. & 657. & 658. & 659. & 660. & 661. & 662. & 663. & 664. & 665. & 666. & 667. & 668. & 669. & 670. & 671. & 672. & 673. & 674. & 675. & 676. & 677. & 678. & 679. & 680. & 681. & 682. & 683. & 684. & 685. & 686. & 687. & 688. & 689. & 690. & 691. & 692. & 693. & 694. & 695. & 696. & 697. & 698. & 699. & 700. & 701. & 702. & 703. & 704. & 705. & 706. & 707. & 708. & 709. & 710. & 711. & 712. & 713. & 714. & 715. & 716. & 717. & 718. & 719. & 720. & 721. & 722. & 723. & 724. & 725. & 726. & 727. & 728. & 729. & 730. & 731. & 732. & 733. & 734. & 735. & 736. & 737. & 738. & 739. & 740. & 741. & 742. & 743. & 744. & 745. & 746. & 747. & 748. & 749. & 750. & 751. & 752. & 753. & 754. & 755. & 756. & 757. & 758. & 759. & 760. & 761. & 762. & 763. & 764. & 765. & 766. & 767. & 768. & 769. & 770. & 771. & 772. & 773. & 774. & 775. & 776. & 777. & 778. & 779. & 780. & 781. & 782. & 783. & 784. & 785. & 786. & 787. & 788. & 789. & 790. & 791. & 792. & 793. & 794. & 795. & 796. & 797. & 798. & 799. & 800. & 801. & 802. & 803. & 804. & 805. & 806. & 807. & 808. & 809. & 810. & 811. & 812. & 813. & 814. & 815. & 816. & 817. & 818. & 819. & 820. & 821. & 822. & 823. & 824. & 825. & 826. & 827. & 828. & 829. & 830. & 831. & 832. & 833. & 834. & 835. & 836. & 837. & 838. & 839. & 840. & 841. & 842. & 843. & 844. & 845. & 846. & 847. & 848. & 849. & 850. & 851. & 852. & 853. & 854. & 855. & 856. & 857. & 858. & 859. & 860. & 861. & 862. & 863. & 864. & 865. & 866. & 867. & 868. & 869. & 870. & 871. & 872. & 873. & 874. & 875. & 876. & 877. & 878. & 879. & 880. & 881. & 882. & 883. & 884. & 885. & 886. & 887. & 888. & 889. & 890. & 891. & 892. & 893. & 894. & 895. & 896. & 897. & 898. & 899. & 900. & 901. & 902. & 903. & 904. & 905. & 906. & 907. & 908. & 909. & 910. & 911. & 912. & 913. & 914. & 915. & 916. & 917. & 918. & 919. & 920. & 921. & 922. & 923. & 924. & 925. & 926. & 927. & 928. & 929. & 930. & 931. & 932. & 933. & 934. & 935. & 936. & 937. & 938. & 939. & 940. & 941. & 942. & 943. & 944. & 945. & 946. & 947. & 948. & 949. & 950. & 951. & 952. & 953. & 954. & 955. & 956. & 957. & 958. & 959. & 960. & 961. & 962. & 963. & 964. & 965. & 966. & 967. & 968. & 969. & 970. & 971. & 972. & 973. & 974. & 975. & 976. & 977. & 978. & 979. & 980. & 981. & 982. & 983. & 984. & 985. & 986. & 987. & 988. & 989. & 990. & 991. & 992. & 993. & 994. & 995. & 996. & 997. & 998. & 999. & 1000.

tratt. de sententia promiss. in pref. num. 104. cum seq. pag. 146. Lara in l. si quis a liberis §. si vel parens num. 38. cum seq. ff. de lib. agnosce. Sanch. in praecepta Decalogi lib. 6. cap. 12. num. 20. cum seq. vbi late & n. 19. & resoluit ad hoc nec veniā nec licentia desiderari. Menoch. de praesump. lib. 1. q. 35. n. 2. Ioseph. Ludou. Pers. de res. 46. nu. 3. late Surd. de alim. tit. 1. q. 121. vbi q. 127. num. 1. resoluit quod Abbas dum accusatur recipit alimenta. & expensas lite pendente, & nu. 2. limitat, si depositus, vel priuatus sit, & n. 5. quod ei parēdum est a Monachis dum lis pendet super accusatione, Sanch. d. lib. 6. cap. 2. nu. 68. multipliciter etiam limitat d. cap. 12. a num. 21. videlicet nisi monachus accusans habeat aliquid peculium.

In gl. [Licet, in princip.] ibi (alio vero accusare non possunt, &c.) Notatur ad hoc quod non permittitur monacho quemquam accusare, praeter proprium Abbatem, nisi duplex concurrat conditio, prior est licentia Abbatis, posterior utilitas monasterij, his enim concurrentibus potest quemquam accusare, vt docent hic Innoc. statim in princ. Host. num. 1. Butr. num. 10. Panormit. num. 6. Felin. num. 2. Henric. num. 3. Decian. *tratt. crim. tom. 1. lib. 3. cap. 8. num. 15. & 16. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 13. num. 24. Sanch. d. cap. 12. num. 27. vbi n. 28. resoluit quod non habebit expensas a monasterio quando alium praeter Abbatem accusat, & num. 29. dicit quod si monachus ille sit Episcopi censualis poterit absque licentia aliqua Episcopum accusare.*

In ead. gl. ibi (denuntiare autem, &c.) Notatur ad hoc quod integrum est monacho denuntiare quemquam absque aliqua superioris licentia Io. And. hic num. 9. Butr. num. 11. Panorm. num. 6. Felin. num. 2. Henric. num. 4. Clar. §. fin. q. 7. num. 8. Sanch. d. cap. 12. num. 30. vbi intelligit de denuntiatione fraterna, non vero de denuntiatione iuridica, quae tenderet ad punitionem, haec enim interdicta est monacho praeterquam proprii Abbatis, sicut est accusatio.

In ead. gl. ibi (sed pone monachus est in seculis, &c.) Notatur ad hoc quod quamuis Monachus non habeat personam legitimam standi in iudicio sine Abbatis, vel alterius superioris licentia, attamen quando est in studio conceditur licentia agendi, ac defendendi in gestis ratione studij, pro iniuria sibi facta, implorare officium iudicis, vt sibi monasterium alimenta praestet, vt per Rebuff. de priuileg. scholar. priuileg. 156. Henric. hic num. 3. Butr. num. 12. Anton. Cuc. lib. 3. in fine. mat. tit. 3. num. 38. Azori. in sit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 11. q. 9. late Sanch. d. lib. 6. cap. 12. nu. 24. vbi etiam quod poterit tunc in electione Rectoris vocem habere instar aliorum scholasticorum.

In gl. [Expense necessariae, fin.] Notatur ad hoc quod leuallratis bonis semper dominus

rerum positurum sub sequestro alii debet de illis bonis vt per Laram d. 9. si vel parens num. 45. & 51. Menoch. d. q. 35. num. 23. Rebuff. d. tit. de sent. promiss. num. 116. late Surd. d. tit. 1. q. 123. a princ. Valasc. consule. 1. num. 1.

In ead. gl. ibi (Et iste expense necessariae tantum erunt) Notatur ad hoc quod Monacho accusanti Abbatem, vel Monasterium, debentur tantum expense necessariae, non vero utiles, vt per Surd. d. *tratt. de alim. tit. 4. q. 23. num. 39.*

In gl. [Alia rationabilis,] ibi (Et ipse Abbas debet habere expensas vt se defendat vsque ad finem causae) Ita hic Ioan. Andr. num. 8. Butr. num. 9. Abb. num. 15. Henric. num. 12. Felin. paulo post princ. Lara d. 9. si vel parens num. 48. Tapia in auct. ingressi verbo sua cap. 18. num. 11. G. de Sacerdotiis. Eccles. Sanch. d. cap. 12. num. 24. quod quidem extendunt quamuis Abbas ille esset ab administratione remotus.

In ead. gl. ibi (non tenetur obedire ei.) Intellige quoad desistendum ab accusatione illa, in reliquis enim manifestum est teneri obedire, ita Abb. hic num. 4. & Felin. num. 1. Sanch. d. cap. 12. num. 31.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Verbum, consisterit, in quibus probationibus verificetur, ostenditur.
- 3 Beneficio priuandus an sit qui non praemissa dormitione celebravit.
- 4 Pena priuationis pro graui dumtaxat crimine imponitur.
- 5 Attentionari renuocatio fieri debet etiam si appellanti obijciatur notorius defectus Iuris in principali causa.
- 6 Recuperanda possessionis remedium non conceditur commendatario e commenda deiecto.
- 7 Dicitio, per, in compositione rcm integram, & omnibus modis absolutam ostendit.

Cap. Si consisterit. XII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellem. Jo. And. Anania. Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panorm. Henric. Host. Cas. in amor. Ximen. Tolet. in concord. vtriusq. Iuris cum legibus Castella part. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 3. Lucet. Pontif. pag. 6. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 608. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 3. tit. 1. cap. 1.

Per instrumenta scilicet, vel per testes, seu etiam per sententiam, aut aliam claram probationem habet enim huiusmodi verbum hanc vim & efficaciam, vt docent Mascar. de prob. concl. 75. n. 31. licet aliquandiu referatur ab extraiudiciali cognitionem Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 7. proemiali num. 233.

1 *Nulla promissa dormitatione
Missam cantasset.*

Notatur ad hoc quod beneficio priuandus est, qui non promissa dormitione celebravit, de quo Menoch. *de arbitr. casu* 406. n. 4. sed *nu. 5.* tenet per hunc tex. non probari huiusmodi assertionem, siquidem ita constituit Pontifex in presenti a. fuerus ebriosum, qui integrā noctem in comelationibus & computationibus consumpsit, & mane incontinenti celebravit, citat Bernard. *in pract. cap. 29. num. 5.*

4 *Ei super eadem Ecclesia, &c.*

Notatur ad hoc quod pro gravi duntaxat crimine imponitur pena priuationis, vt per Rebuff. *in pract. benef. tit. de mod. auocandi benef. n. 61.* Hamin. *de resig. benef. lib. 3. q. 16. num. 2.*

5 *Ipsam ei faciat restitui.*

Notatur ad hoc quod reuocatio attestatorum fieri debet etiam si appellanti obijciatur notorius defectus iuris in principali causa, etiam in causa, quæ super ecclesiastico beneficio tractatur, vt per Cou. *pract. cap. 23. num. 4.*

6 *In glof. [Comendata, in fin.]*

Notatur ad hoc quod remedium recuperanda possessionis non conceditur comendatario è comenda deiecto, vt per Menoch. *rem. 8. recap. num. 38. cum seqq.*

7 *In glof. [Pernostauerit,]*

Notatur ad hoc quod dictio, per, in compositione, & simpliciter rem integrā, & omnibus modis absolutam ostendit vt per Tiraq. *in l. si inquit n. C. de renou. donat. verbo repetatur num. 194.* Rebuff. *in comment. ad l. trib. n. 166. §. primulare, vers. notandum ff. de verb. sig. Mascard. de probat. concl. 1215. nu. 2.* Cened. *pract. quæst. sing. 76. num. 4.*

S V M M A R I V M.

1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*

2 *Abbatissa minores annis quadraginta, & quæ per octo annos professa non fuerint eligi, & benedici per Episcopos non possunt, circa quam ætatem Episcopus dispensare non potest.*

3 *Abbatissa temporalis non est iure benedicenda.*

4 *Inimicus à testimonio repellitur.*

Cap. Meminimus. XIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania Butr. Anch. Bero. Mar. Soc. Felin. Panorm. Host. Henic. Ximen. Toletan. *in concordantijs vniuersæ Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. Viuian. *in rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 8. Alagona *in compendio Iuris Canonici* pag. 809.

2 *Munus benedictionis impendere procurares.* Hodie ex decreto Concil. Trident. *sess. 25. de regul. cap. 7.*

minores annis quadraginta, & quæ per octo ante professe non fuerint eligi, & per Episcopos benedici in Abbatissas prohibentur, circa quam ætatem non posse Episcopum dispensare refert decretum Armen. *in addit. ad recapit. legum Nauarræ lib. 1. tit. 18 l. 7. de Episcopis n. 102.* & in proprijs terminis resoluit Nicol. Garc. *de benef. p. 7. c. 4. n. 71.* vbi etiam tenet prædictos quadraginta annos debere esse completos. Abbatissa temporalis, illa scilicet, quæ non nisi ad triennium eligitur ex Constit. Greg. XIII. de anno 1581. die 1. Ianuarij, non est iure benedicenda, nisi sancta Sedes Apostolica aliud statuat expresse, vel seruet contrarium; ita Nauar. *conf. 4. de regul. in antiq. & cont. 2. de statu monach. in nouis*, Quaranta *in summa bullarj verbo Abbatissa in fin.* Ludou. Miranda *in manu. Prælat. in fine tomi 2. tract. de factis monialibus q. 7. art. 7. concl. unica.*

4 *Cum idem illius manifestus fuerit inimicus, &c.*

Notatur ad hoc quod inimicus à testimonio repellitur, vt per Clar. *in 6. fin. q. 24. vers. item quæro in princ.* Anton. Gomez *ver. tom. 3. cap. 2. num. 14.* Menoch. *de arbitr. casu* 110. num. 1. Mascard. *de prob. concl. 899. num. 1.* Ferris. *in practi crim. p. 2. q. 53. à princ.* plures per Cened. *ad Decretal. collect. 129.*

S V M M A R I V M.

1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*

2 *Citatio fieri debet ad petitionem actoris.*

3 *Accusare alium nemo regulariter compellendus est.*

4 *Dominus excusatur ab expensis si nuntius formam mandati excoferit.*

Cap. Licet. XIV. Innoc. iij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panorm. Host. Henic. Ximen. Toletan. *in concordantijs vniuersæ Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viuian. *in rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 7. Alagona *in compendio Iuris Canonici* pag. 809. refertur ab Anton. August. *collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 1.* & altera pars huius Decretalis est infra in cap. *rite de purgat. canon.*

2 *Cum autem iuxta tenorem, &c.*

Ergo citatio debet fieri ad petitionem actoris. vt per Ceual. *com. contra com. q. 821. num. 15.* Vanti. *de nullitat. tit. ex defectu citation. nu. 44.* Perez. *l. 2. tit. 2. lib. 3. Ordin. pag. 492.* Menoch. *de presump. lib. 2. presump. 23. num. 1.*

3 *Nos igitur dictis Canonicis, &c.*

Notatur ad hoc quod nemo regulariter compellendus est alium accusare, vt per Cou. *ver. lib. 1. cap. 11. num. 8. ad fin.*

In glof.

- 4 In glof. [Quæfimus 1.] ibi (sed videtur quod isti debuerunt puniri in expensis, &c.) Notatur ad hoc quod excusatur dominus ab expensis si nuntius formam mandati exceffit, vt per Palat. in repet. rub. de donat. inter virum, & uxorem, 9. 66. num. 26.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Procurator in causis criminalibus non admittitur.
3 Defendere qui se potest per procuratorem ex gratia Principis, poterit alia pars aduersa ipsum accusare etiam per procuratorem.
4 Procuratore admissio in criminalibus parte non opponente processus enim eo factus non est nullus.
5 Carceratus in alio loco extra Iudicii territorii potest in criminalibus per procuratorem se defendere.
6 Vniuersitas si accusetur potest per procuratorem se defendere.
7 Dominus in criminalibus admittitur ad defendendum suum seruum, & extenditur ad patrem, & maritum respectu filii, & uxoris.
8 Procurator in criminalibus admittitur ad allegandas causas absentes, & iusta impedimenta facti, vel iuris.
9 Procurator in criminalibus an admittatur ad allegandas exceptiones, quæ tangunt crimen, ostenditur.

Cap. Veniens. XV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Io. Andr. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Toletan. in concordantis vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 7. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 609. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 2.

- 2 Nec procuratores eius in causa possemus recipere criminali. Notatur ad hoc quod in causis criminalibus procurator non admittitur, ita Ordin. Regia Lusitanorum lib. 5. tit. 124. §. 14. vbi Parés meus, & apud Castellanos l. 12. tit. 5. part. 3. & l. 6. tit. 1. part. 7. Boff. in praxi crim. tit. in criminali iudic. quis pro absente interuenire possit, Anton. Rub. tract. de potestate procur. in causa criminali. Clar. 5. fin. q. 32. Anton. Gomez tom. 3. vari. cap. 1. num. 12. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 80. Brunor. à Sole in locis commun. verb. procurator, 2. & 4. Parlad. lib. 1. verum quotidian. cap. 20. num. 3. Perez ad l. 1. tit. 4. lib. 3. Ordin. pag. 532. vers. in causa criminali, Azeved. l. 1. n. 52. cum seqq. tit. 1. lib. 8. noua recopil. Mench. vsufreq. cap. 39. num. 24. plu es per Cened. ad Decretal. collect. 30. quibus adde Hortens. Cualet. de brachio regie, p. 1. num. 49. vers. septimo, Ceual. commun. contra rom. q. 237. num. 1. & 2. Cald. Pereira in comment. ad l. vnicam G. ex delict. defuncti.

p. 2. num. 50. cum seqq. Cardos. in praxi indic. verbo procurator. num. 55. latissime Farin. in praxi crim. q. 99. d. princ. In Regno Lusitanie per nouissimam reformationem iustitie conceditur Regium diploma, vt qui primo termino perfoceatiter comparuerit, in alijs posito per procuratorem se defendere in causa criminali, exceptis criminibus naturalem, vel ciuilem mortem, aut membrorum mutilationem promerentibus, refert Thomas Valasc. allegat. Iur. tom. 1. allegat. 67. num. 57. & 58. & iste, qui impetrat à Principe, vt in causa criminali per procuratorem possit se defendere, poterit etiam alia pars illum per procuratorem accusare, vt docet Valasc. Senior consil. 25. n. 7.

4 Limita supradictam principalem conclusionem non procedere si procurator admissus fuerit in criminalibus parte nihil opponente, ex hoc enim processum cum eo factum minime esse nullum tenent Gomez d. cap. 1. num. 16. Perez. d. l. 1. Clar. d. q. 32. num. 24. Mench. vsufreq. cap. 21. Cald. Pereira de expinil. emphit. cap. 17. num. 10. & in d. comment. ad l. vnicam G. ex delict. defuncti. p. 2. num. 76. Farin. d. q. 99. num. 242. cum seqq. Cened. d. collect. 3. num. 2.

5 Secundo limita in carcerato in alio loco extra iudicii territorium, vt tenent Clar. d. q. 34. nu. 5. Mench. vsufreq. cap. 37. num. 4. Rebuff. in tract. excep. nu. 304. Menoch. d. q. 80. nu. 87. Cald. Pereira d. p. 2. num. 65. cum seqq. Farin. q. 11. num. 54. & d. q. 99. num. 134. cum seqq. Sublimita si carcerato fuerit procurata alio in loco ad finem non comparendi, vt docent Surd. decis. 262. num. 16. Farin. q. 34. d. num. 87. & d. q. 99. num. 296.

6 Tercio limita in vniuersitate, quæ poterit per procuratorem se defendere si accusetur, Bald. in l. seruum quoque, §. publice nu. 22. ff. de procur. Capic. decis. 5. in princ. Farin. d. q. 99. nu. 248. cum seqq. idem si accuset, ex Bald. in l. 3. m. 35. C. de accusat.

7 Quarto limita in domino respectu sui ferui, vt per Cald. Pereira d. p. 2. num. 64. Farin. consil. 15. num. 6. & d. q. 99. num. 154. vbi num. 169. idem tenet in patre, & marito, pro filio, & uxore.

8 Vt possent illum aliquatenus excusare. Notatur ad hoc quod in causa criminali admitti potest procurator ad allegandas iustas absentes causas, & legitima impedimenta facti, vel iuris, vt per Clar. in cap. alma mater de sententia excom. lib. 6. p. 1. §. 7. nu. 11. col. 4. Clar. d. q. 34. num. 5. Maranta de ordin. Iudic. q. 3. princ. dist. 1. n. 58. cum seqq. Menoch. d. q. 8. n. 48. & 49. Rebuff. in tract. excep. n. 305. & in decretal. arbitri, n. 20. Parlad. d. c. 20. n. 5. cum seqq. Mench. vsufreq. q. 17. n. 3. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 4. coll. 1035. vers. limita secundo, Sebast. Nzu. ad l. penul. §. crim. ff. de publ. indic. Farin. d. q. 99. nu. 211. cum seqq. Valasc. consil. 66. n. 14. Camill. Borel. in sum. omni. dec. tit. 66. n. 122. Vtrum autem admittatur defensor, vide Parlad. d. cap. 2. n. 2. Ceual.

commun. contra com. q. 137. num. 2. Farin. consil. 35. num. 2. & 3. & an admittatur procurator ad allegandas exceptiones, quæ tangunt crimen vide eund. Farinac. lpe citata q. 99. n. 48. cum seqq. & n. 212. & 214. cum seqq. ubi negatiue resoluit, secus dicens si crimen non tangant, & de opponente in competentiâ iudicis.

- 10 In glos. [Propter contumaciâ, sibi] (ibi aliâs puniuntur &c.) Et sic hoc casu si citato est nulla, non videbitur cõparens illâ valide per cõparationem, vt docent Tiraq. de retract. tit. 1. §. 9. gl. 2. num. 19. D. Barbosa in l. alia §. eleganter, n. 6. ff. sol. Matrim.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Tallionis pena qua remissio.
- 3 Crimina quando opponuntur contra Clericos, aut monachos testificantes ad eos repellendos a testimonio, laici testes contra ipsos tunc possunt admitti.
- 4 Accusator arbitrio iudicis puniendus est.
- 5 Beatiſſis obtentis nunquam quis priuatur propter infamiam facti.
- 6 Iudicis arbitrio relinquitur quod in Iure expressum non est.
- 7 Iudicis arbitrio quoties aliquid committitur est locus appellationi, intellige vt ibi.
- 8 Appellatio seu prouocatio non admittitur à pena legis.

Cap. Super his. XVI.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel Bellem. Io. And. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Socin. Felin. Panorm. Henric. Hostiens. Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 9. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 610. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 3.

De materia inscriptionis, & pena tallionis, de qua agit tex. an hodie locū habeat, tradunt præter DD. hic, Cassan. in consuetud. Burgund. rub. 1 tit. des iustices, n. 15. fol. 14. Duen. reg. 27. Cou. lib. 2. Var. cap. 9. Clar. §. fin. n. 12. & Baiard. ad eundem q. 81. num. 1. praxis Episcop. p. 1. verbo accusatio §. 4.

- 1 **Vel testificatione, &c.** Notatur ad hoc quod quando opponuntur crimina contra Clericos, aut Monachos testificantes ad repellendū eos à testimonio, tunc contra ipsos possunt admitti testes laici, cum talis causa sit civilis, non autem criminalis, quia agitur de crimine per viam exceptionis, & non ad penā ordinariam, sed ad repellendū testimonium, vt per Fr. Emman. quaest. Regul. tom. 2. q. 10. art. 5. col. 2.

- 4 **Ad penam secundū arbitriū, &c.** Notatur ad hoc quod arbitrio iudicis punien-

das est accusator vt per Couar. lib. 1. Var. cap. 9. num. 1.

- 5 **Sed non deicit iam promotum.**

Notatur ad hoc quod propter infamiam facti nunquam quis priuatur iam obtentis beneficiis vt per D. Barbosa in l. cum Prætor §. vlc. num. 193. ff. de iudic.

- 6 In gl. [Arbitrium] ibi (expressa non est in Iure arbitrio iudicis relinquitur) Et ideo arbitrio iudicis relinquitur quod Iure definitum nō est, Menoch. de arbitr. lib. 2. in proem. nu. 5. & q. 14. à nu. 3. Moneta de distribut. quoti. l. p. 3. q. 10. num. 4. vbi nu. 5. cum Menoch. ostendit id locum habere, non modo in iure scripto, sed etiam in non scripto, seu consuetudine, & n. 7. tenet procedere, à penis, de quibus specialiter loquitur hæc gl.

- 7 In ead. gl. ibi (& à tali pena imposita potest appellari, &c.) Notatur ad hoc quod quoties aliquid committitur arbitrio iudicis est locus appellationi, vt per Cou. Var. lib. 2. cap. 12. n. 5. vers. sicundo aduersus Peralt. in l. 1. num. 35. ff. de legat. 2. Bernard. reg. 40. Anton Gomez Var. tom. 3. cap. 1. num. 63. Ostauian. de decretis tit. 1. lib. 1. num. 8. Farin. in praxi crim. p. 1. q. 17. nu. 28. præcipuè si cognoscat vt iudex, secus si procedat vt vir bonus Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 10. num. 1. vel quando iudex indebitè procedit, & non secundum regulas iuris, sed solum ex opinione, vel cernice sua, potest merito in arbitriis ab eo appellari, & reclamari ad superiorem, vt docent Hipp. con. 42. nu. 8. quauis locum non esse appellationi cum iudex in arbitrio reargui non possit, teneant Menoch. d. lib. 1. q. 70. num. 6. cum seqq. Hieron. Magon. Lucius de cis. 42. n. 21. p. 1.

- 8 In ead. gl. ibi (secus à pena expressa in Iure) Notatur ad hoc quod à pena legis non admittitur prouocatio, seu appellatio, vt per Perez l. 1. col. 14. vers. dubitatur in super. tit. 3. lib. 3. pag. 522. & in rub. tit. 9. lib. 8. Ordinar. pag. 218.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Occasio aliquando in malam partem accipitur.
- 3 Iniuria nasci non debet unde iura nascuntur.
- 4 Reus iniuste contra ordinem Iuris interrogatus tuta conscientia potest negare se non fecisse crimen, de quo interrogatur.
- 5 Crimen aut persona si sit occulta non licet iudici inquisitionem facere, sed oportet procedere in famâ.

Cap. Qualiter. XVII.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel Bellem. Ioan. And. Anania Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Aret. Henric. Host. Xim. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Vill. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 117. Alagona in com-

in compendio Iuris Canonici pag. 600. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 1. cap. 3.

Qualibet occasione. Ergo occasio in malam partem accipitur, de quo Tiraq. in trakt. cessante causa litem. 13. num. 3.

Ne inde nascantur iniuria unde iura nascuntur. Vide Hymon. de antiquitate temporum p. 3. cap. 2. ampl. 13. num. 10. cum seqq. relatum in libello de principijs, Vrinjs; Iuris lit. l. nu. 23.

Qua inordinate sunt acta, &c. Notatur ad hoc quod reus iniuste contra ordinem Iuris interrogatus, aut denunciatus tuta Conscientia, ac sine ullo peccato, etiam cum iuramento asserere potest se non fecisse crimē illud, ut docent Petr. Nauar. de rebus. lib. 2. cap. 4. dub. 2. num. 136. p. 2. & p. 3. dub. 15. num. 349. Michael Salon 2. secundae q. 69. art. 1. concl. 2. & art. 2. controuers. 11. & controuers. 13. concl. 2. Valent. tom. 3. disp. 3. q. 13. puncto 2. quos refert & sequitur Sayr. in clari Regia lib. 11. cap. 5. num. 6. refert. reus igitur.

Exceptis oculis criminibus. Notatur ad hoc quod si crimen, aut persona est omnino occulta non licet iudici inquisitionem facere, sed oportet procedere infamiam, qua iudex ad inquirendum mouetur, ut per Cene. ad Decretal. collect. 101. num. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Dilatio prima ad probandum quando data fuit Reo poterit ipse ceteris dilationibus renuntiare, dummodo non sit in alterius praedictum.
- 3 Interrogatus legitime tenetur sub peccato mort. veritatem sateri etiam cum periculo vite.
- 4 Actus si in se malus est ad malum in dubio est referendus.
- 5 Declaratio seu interpretatio fieri debet non perimendo sed exponendo quae dicta sunt.
- 6 Confessio iurata potest reuocari praetextu erroris.
- 7 Falsum committit qui interrogatus veritatem occultat.

Cap. Cum dilecti. XVIII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania Aretin. Anch. Butt. Bero. Mar. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantijs Vrinjs; que Iuris cum legibus Castellap. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris pontif. per. 11. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 610. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 1. cap. 5.

Nec productioni testimonij reman-

tiare curauerit. Notatur ad hoc quod quando reo fuit data prima dilatio ad probandum, poterit ipse ceteris dilationibus renuntiare, ut per Couar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 12. num. 16. sed in alterius partis iniuriam praedicti huiusmodi dilatori renuntiare non poterit, nisi sibi concedatur iure speciali, scilicet restitutionis, tunc enim re integra illi renuntiare potest, & talis renuntiatio obest aduersario, ut docet Valasc. consil. 25. num. 12. & faciunt quae Perez. l. 1. tit. in fine pag. 37. tit. 5. lib. 3. Ordin. Azueved. l. 3. tit. 8. lib. 4. noua recopil. Gutier. pract. lib. 2. q. 32. n. 3.

Nisi ad quasita solummodo respondere, &c. Notatur ad hoc quod legitime interrogatus tenetur sub peccato mort. veritatem sateri etiam cum vita periculo, ut per Sot. de iustis. lib. 3. q. 6. art. 1. & 2. concl. 5. in fine & in relict. de regendo secreto memb. 2. q. 7. concl. 1. Nau. manuali cap. 18. num. 57. & cap. 25. num. 36. & in cap. inter verba 11. q. 3. concl. 6. corol. 50. num. 586. & late corol. 65. num. 735. Valent. tom. 3. disp. 3. q. 13. puncto 1. quos refert, & sequitur Sayr. in clari Regia lib. 12. cap. 16. num. 1.

Cum excusationes, &c. Notatur ad hoc quod si actus in se malus est ad malum in dubio est referendus, licet possit habere aliquam excusationem, ut per Tiraq. de penis temper. in praefat. num. 56. & causa 13. num. 16. tenet quod ea, quae de sui natura mala sunt, & de genere prohibitorum aliquo casu possint excusari, contra ea tamen semper praesumitur.

Sed exponant, &c. Notatur ad hoc quod declaratio siue interpretatio debet fieri non perimendo sed exponendo quae dicta sunt, ut per Tiraq. in l. si inquam C. de reuocandis donat. verbo libertis num. 14.

Non obstantibus, &c. Aduerte quod confessio iurata potest reuocari praetextu erroris ut per Gutier. de Iuram. confirm. p. 3. cap. 8. nu. 9. ubi respondet ad tex. In praesenti quatenus videbatur contrarium probare, quod Episcopus de quo hic, non contendebat confessionem suam tanquam erroneam reuocare, sed eam aliquo colore excusare, quae sunt dissimilia.

In glof. Meram. Notatur ad hoc quod falsum committit, qui interrogatus veritatem occultat ac si mendaciam dixisset ut per Cou. vari. lib. 1. cap. 2. num. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Inimicus meus est qui cum meo inimico conuersatur.
- 3 Infamia debet precedere inquisitionem.
- 4 Inquirere non potest superior de alijs criminibus praeter

- ter ea, de quibus testes deposuerunt.
- 5 *Conversatio ex inhonesta sumitur contra aliquem argumentum.*
- 6 *Inimicitia, ut repellat testem à testimonio debet esse capitalis.*

Cap. Cum oporteat. XIX.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Aretin. Butr. Bero. Mar. Socin. Felin. Panorm. Henric. Hostien. Casal. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris, cum legibus Castell. p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 11. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 611. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 6.*

- 2 *Et cum eius hostibus converfetur.* Ergo ille, qui cum meo inimico converfatur, meus inimicus est, ad quod plures citant Doctores ad cap. repellantur in princip. sup. hoc tit.

- 3 *Discretionem vestram ad damus, &c.* Notatur ad hoc, quod fama, seu infamia debet precedere inquisitionem, alias inquisitio non procedit, ut per Duon. reg. 398. in princip. & plures alios apud Comed. ad Decretal. collect. 101. num. 7.

- 4 Notatur etiam ad hoc quod generaliter non potest superior inquiri de alijs criminibus præter ea de quibus testes deposuerant, ut per Farin. in praxi crimin. par. 2. q. 37. num. 169. Aldret. de religiosa disciplina tuenda lib. 1. cap. 11. num. 12.

- 5 In glos. [Hostibus. 1.] ibi (*& est argumentum contra aliquem ex inhonestâ conversatione.*) Notatur ad hoc quod ex inhonestâ conversatione sumitur contra aliquem argumentum, iuxta citatos DD. ad cap. veniens 9. de eo, qui cogn. consanguineus.

- 6 In glos. [Inimicos] ibi (*& videtur quod capitalis.*) Notatur ad hoc quod inimicitia, ut repellat testem à testimonio, debet esse capitalis, ut per Mascar. de prob. concl. 857. num. 55. & 56. Inimicitia autem capitalis quæ dicantur vide glos. verbo *capitalis*, in l. licet, ff. de arbit. Menoch. de arbit. casu 239. num. 8. & 11. Fr. Emman. quest. regul. tom. 3. q. 15. artic. 3. Flamin. de regis. lib. 5. q. 3. n. 258. Cardos. in praxi Iudic. verbo *inimicitia*, & verbo *testis* nu. 15. Farin. in praxi crim. q. 49. à princ.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referunt super hunc tex. scribentes.
- 2 Concubinarij publici à testimonio repelluntur.
- 3 Concubinarij publici quis dicatur, ostenditur.
- 4 Concubinarij publici ut incurrant pœnas statutas in Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 14. pro forma requiritur monitio specialis in ipsam

personam facta, nec suffragatur monitio generalis facta in Synodo.

- 5 Concubinarij clerici etiam publici non est ipso iure beneficij priuatus, nec venit priuandus, nisi quando post legitimas monitiones indurato animo in concubinato persistit.

Cap. Cum dilectus. XX.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Butr. Bero. Mari. Socin. Felin. Panorm. Aretin. Henric. Hostien. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castell. par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iur. Pontific. pag. 12. Alagona in comp. Iur. Canon. pag. 611. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 1.*

- 2 *Publicè concubinarijs.* Ideo etiam publici concubinarij à testimonio repelluntur, prout docent Rebuff. in tract. de repro. test. num. 93. Farin. in praxi crimin. par. 2. quest. 56. num. 284. cum seq. & par. 4. decis. 40. nu. 2. & decis. 125. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de clerico teste 9. 2. nu. 12.

- 3 Quis autem dicatur publicus concubinarij declarat Concil. Basiliens. sess. 20. in princip. per hæc verba. Publici concubinarij intelligendi sunt non solum hi, quorum concubinatus per sententiam aut confessionem in iure factum, seu per rei evidentiam, quæ nulla possit tergiverfatione celari, notorius est, sed qui mulierem de incontinentia suspectam, & infamam tenet, & per suam superiorem admonitus ipsam cum effectu non dimittit, refert Bernard. in pract. cap. 82. nu. 1. in notis. edit. Vide Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de disciplina cleric. q. 3. nu. 45. Et de pœnis contra clericos concubinarij vide Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 14. & Doctores ibi per me citatos, quo attempto ad incidendum in pœnas contra clericos concubinarij latis monitionem specialem in ipsam personam factam pro forma exigi, nec suffragari monitionem generalem factam in Synodo, etsi vim triax monitionis obtineat, resoluit Aloyf. Ricc. in praxi fore ecclesiastic. decis. 359. in 1. edit. & resol. 307. nu. 3. in 2. edit. & nu. 4. alicui procedere etiam in clerico concubinario notorio, qui absque prædicta monitione beneficij priuari non potest: quæ quidem monitiones contra concubinarijs non tantum in visitatione, sed & alijs quoque temporibus fieri possunt, Armendar. in addit. ad recap. legum Navarra lib. 4. tit. 5. de supro l. 1. nu. 5. vbi n. 6. quod arbitrio Episcopi relinquatur quod tempus inter vnam, & aliam monitionem intercedere debet, & nu. 7. quod potest Episcopus contra hos procedere incarceratione quando timeatur de fuga. Et iam hodie clericus concubinarij etiam publicus non est ipso iure beneficij priuatus, nec venit priuandus, nisi quando post legi-

legitimas monitiones indurato animo in concubinato persistit Farin. lib. 1. *conf.* 80. ubi adducit Rotz decisionem.

S. Tertia.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Homicida quantumvis occultus est irregularis.
- 3 Clericus propter homicidium non degradatur.
- 4 Inquisitionis via, qui damnatur non punitur poena ordinaria, sed mitiori, & sic arbitraria.
- 5 Executio post jurationem penitentiam in nullo occulto crimine impeditur, praterquam in homicidio.
- 6 Infamia quoniam sit sufficiens, & quis rumor frequens arbitrio prudentis relinquatur.
- 7 Diffamatus ut quis dicatur, non sufficit quod duo, vel tres testes deponant vidisse crimen perpetrari, sed necessarium est, quod rumor, & fama ad maiorem congregationis partem deuenierit.
- 8 Fama in inquisitione requiritur.
- 9 Index quantumvis fecit crimen subditi, non potest ex officio procedere ad eum accusandum per viam inquisitionis antequam ille accusetur.

Cap. Inquisitionis. XXI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocent. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Anch. Butr. Bero. Mar. Soc. Aretin. Felin. Panor. Henric. Hottien. Casal. annot. Ximen. Tolet. in concordantiis. *trifolij juris* c. legibus *Conjuncta* par. 1. & 2. *Vivian. in rationali* lib. 5. *Juris Pontif.* pag. 11. *Alapona in compendio juris Canon.* pag. 611. refertur ab Ant. August. collect. 4. *Decretal.* lib. 5. tit. 21. cap. 2.

- 2 Puta si homicidium commisisset. Ergo homicida quantumvis occultus est irregularis, ut per Henric. in *summ.* lib. 14. cap. 19. lit. C.

- 3 Quod deponeret accusatum. Notatur ad hoc quod clericus propter homicidium non degradatur, ut per Clar. 9. homicidium no. 16. *vers. de iure autem Canonico*, Farinac. in *praxi crimin.* par. 3. q. 119. no. 46.

- 4 Panam poterit iudicantis discretio moderari. Notatur ad hoc quod ille, qui damnatur per viam inquisitionis non punitur poena ordinaria indulta a lege pro illo crimine, sed mitiori poena, & sic arbitraria, ut per Marantam *de ordine iudic.* p. 4. dist. 10. no. 6. poena enim mitior magis imponitur per viam inquisitionis, quam per viam accusationis, ut per Tiraque. *de penis* temper. causa 53. d. princ.

- 5 In glos. [Si homicidium] ibi in nullo occulto crimine impeditur executio post peractam penitentiam praterquam in homicidio. Descendit Perez. l. 3. gl. 1. pag. 98. tit. 4. lib. 8. *Ordin.*

6 Virum cum duo, vel plures, &c.

Aduerte arbitrio prudentis Iudicis relinqui discernere quoniam infamia sufficiens sit, & quis rumor sit frequens, consideratis circumstantiis loci, temporis, personarum, &c. & non requiritur ad infamiam testes esse occultos, satis namque est quod a bonis viris fide dignis audierint, vel indicia, & coniecturas sufficientes habuerint, ut per Sayr. in *claus. Regia* lib. 12. cap. 10. no. 13. Coriolan. *de casibus* ref. 20. par. 2. casu 5. no. 3. Unde ut quis dicatur diffamatus, non sufficit quod duo, vel tres testes deponant vidisse crimen perpetrari, sed necessarium est, quod rumor, & fama ad maiorem congregationis partem deuenierit, & ita sit exorta infamia, non a maleuolis, sed a viris probis, eamque saepe superior audierit, & non semel tantum, quod clamor innuit, & diffamatio clamat, ut docent Roland. *conf.* 30. no. 9. Vol. 3. *Lefsi de inst.* lib. 2. cap. 29. dub. 15. Farin. in *praxi crimin.* par. 1. q. 9. no. 1. Aldret. *de religiosa disciplina* in *ecclia* lib. 1. cap. 7. num. 9.

8 Cum inquisitio fieri debeat solummodo, &c.

Notatur ad hoc quod in inquisitione requiritur fama, ut per Duen. *reg.* 298. in princ. Maranta *de ordine iudic.* par. 6. *princeps* tit. de inquis. no. 19. Clar. 5. fin. q. 6. in princ. Menoch. *de arbit.* lib. 1. q. 78. num. 1. Farin. d. par. 1. q. 1. no. 50.

9 Non sufficere ad inquirendum, &c.

Notatur ad hoc, quod licet index sciat crimen subditi, sciatque etiam esse duos, vel tres, aut quatuor testes confcios criminis, per quos probari valeat delictum alicuius, non tamen procedere potest ad eum puniendum ex officio via inquisitionis, antequam ille accusetur, ut per Sayr. d. cap. 10. no. 10.

10 Nec ad petitionem eorum, qui libellum, &c.

Vide Ceual. *comm. contra temm.* q. 821. no. 20.

11 In glos. [Solummodo.] De infamia, vide Fr. Emman. *quasi. regul.* tom. 2. q. 31. art. 6.

12 In glos. [Dicta paucorum.] In Notatur ad hoc quod testis deponendo super infamia debet testificari quod est infamia iuxta maiorem partem hominum, vel viciniam illius loci, in quo erat fama, & a maiori parte audierit, ut docet Mascard. *de probat.* concl. 895. no. 12.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Cardinalis potest ut suspectus recusari, si non sit Legatus de latere.

- 3 Exceptio declinatoria fori, quæ reddit iudicium ab initio nullum, potest quandoque etiam post sententiam opponi.
- 4 Princeps non tenetur iuris ordinem non seruare.
- 5 Princeps potest iudicare sola facti veritate suspecta.
- 6 Periuus non est ipso iure beneficij priuatus.
- 7 Restitutio ante omnia concedenda non est, cum scandalum inde est futurum.
- 8 Connexitatis ratione non procedit regula res inter alios, &c.

Cap. Ad petitionem. XXII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collec. Innoc. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania. Anch. Butr. Ber. Mar. Socin. Felin. Aretin. Panor. Henric. Hosti. Ximen. Tolet. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationalib. 5. Iuris Pontif. pag. 15. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 612. reuertitur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 3.

2 Afferens habere suspectum, &c.

Ergo Cardinalis potest, vt suspectus recusari de quo vide Boer. decis. 289. in fine. Si vero sit Legatus de latere non poterit recusari, vt tenent Nauar. conf. 1. de appell. in antiq. Fr. Paulin. Ber. ti Lucen. in praxi crimin. regul. lib. 3. cap. vnico, num. 13. Iacob. de Laurent. de Iudice susp. cap. 2. nu. 20. cum seqq. Steph. Grat. de sept. foren. cap. 4. num. 23. cum seqq.

3 Cum iuratur, &c.

Notatur ad hoc, quod exceptio declinatoria fori, quæ reddit iudicium ab initio nullum, ex defectu iurisdictionis, quæ nec prorogari potuit, nec prorogata censetur, potest quandoque etiam post sententiam opponi, & impedit executionem illius sententia à qua non possit alioquin appellari, vt per Couar. qui hunc tex. dicit optimum, pract. cap. 33. num. 2. in princip. D. Barbosa in l. 1. ff. de iudic. tract. 4. num. 45. Cabed. Luffit. decis. 22. num. 9. par. 1. Ordinatio regia Lusitanorum, lib. 3. tit. 49. §. 2. prope fin. ibi, e esse for capax de protogaçam, vbi Patens meus.

4 Eisi restituendus foret.

Notatur ad hoc quod Princeps non tenetur seruare Iuris ordinem, vt docet gloss. 6. col. 6. ad fin. in l. 1. tit. 4. lib. 1. legum, Perez. l. 10. per tex. ibi gloss. 1. titul. 4. lib. 3. Ordin. Potest enim iudicare sola facti veritate inspecta etiam si iudiciarius ordo sit omisus, vt per Palat. in repet. cap. per vestras de donat. inter virum, §. 34. nu. 10. & 11.

6 Per sententiam amouentes, &c.

Aduertendum quod periuus non est ipso iure beneficij priuatus, vt per citatos ad cap. sequens in princip. quamuis contrarium teneat Rebuff. de pacif. poss. num. 223. vbi in vers. opposuit respondens ad tex. in presenti asserit, verba amo-

uere, & spoliari, debere intelligi secundum materiam subiectam.

- 7 In gloss. [Restituendus,] ibi (& forte propter scandalum, &c.) Notatur ad hoc quod non est ante omnia concedenda restitutio, cum scandalum inde est futurum, vt per Menoch. remed. 1. recap. nu. 319.
- 8 In gloss. [Per consequentiam.] Notatur ad hoc quod ratione connexitatis non procedit reg. res inter alios acta, &c. vt per Tiraquel. super eundem tit. res inter alios acta, limit. 22. pag. mibi 28.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Beneficij Ecclesiastici collatio periuo facta auctoritate litterarum Apostolicarum est nulla.
- 3 Periuus an sit ipso iure priuatus beneficij, an remaneat priuatus remissus.
- 4 Homicida est beneficiorum incapax.

Cap. Accedens. XXIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Collect. Innocent. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Anch. Butr. Bero. Aretin. Mar. Socin. Felin. Panormit. Henric. Hostien. Ximen. Toletan. in concord. Versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viui. in rationalib. 5. Iuris Pontif. pag. 16. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 612. reuertitur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. sub tit. de concess. preben. cap. 3.

Ergo beneficij Ecclesiastici collatio periuo facta auctoritate litterarum Apostolicarum est nulla, de quo vide Nicol. Mil. in repet. verb. periuus. Clar. 6. periuus vers. item Clerici. Bernar. in prac. cap. 95. in fin. secundum nouam impress. Lambert. de usurpatron. par. 1. lib. 3. 4. 9. artic. 15. optime Couar. in cap. quamuis pactum par. 1. §. 7. nu. 3.

- 2 An autem periuus sit ipso iure priuatus beneficijs, an vero priuandus vide Bernard. & Lambert. citatis locis, Gutier. canon. lib. 2. cap. 5. nu. 95. cum seqq. Soar. de religiosis. tom. 2. tract. 5. lib. 3. cap. 16. nu. 6. 17. 21. & 22. Camill. Borell. in summ. omni. decis. tit. 62. num. 23. plures refert Doctores. Nicol. Garc. de benef. par. 11. cap. 10. nu. 166. cum seqq.

Notatur ad hoc quod homicida est beneficiorum incapax, vt per Rebuff. de pacif. poss. nu. 210.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Episcopi quasi signum sunt positi ad sagittam.
- 3 Index, & accusator debent esse diuersa persona.
- 4 Index contra neminem potest procedere ad accusationem, nisi ad sit aliquis accusator.
- 5 Inquisitio non præcedit facta nulla est, & inuolida.

- 6 Statutum mandans posse de delicto inquiri contra non diffamatum non valet.
- 7 Fama vehementer, & a clamosa infirmatione procedente, requiritur, ut inquiratur contra infamatum.
- 8 Index habens à Statuto, seu Principe plenum arbitrium in procedendo, & puniendo delinquentes, adhuc non procedente infamia inquirere nequit.
- 9 Infamatio inquisitionem precedere debet, sine iudex procedat ad partis querelam, sine etiam ex officio.
- 10 Fama procedens inquisitionem debet ortum habere à fide dignis, & non malevolis personis.
- 11 Indices afferenti in inquisitione famam processisse non creditur, nisi de ea aliunde appareat per testes.
- 12 Index nulla procedente diffamatione in crimine haerens, vel laesa Maiestati procedere potest.
- 13 Inquisitio fama non procedente, si pars non opposuit, valet.
- 14 Delegatus à Principe sicut ipse Princeps potest inquirere non procedente diffamatione.
- 15 Inquisitio, quae fit contra officiales, & eius similes, ac ministros in iudicatu, etiam fama non procedente valet.
- 16 Magistratus ex usu obique terrarum recepto ad crimina puniendae, quae probari possunt, nulla procedente infamia procedunt.
- 17 Inquisitio contra regulares non debet fieri nulla procedente infamia.
- 18 Index tanquam suspectus in causis criminibus potest recusari.
- 19 Clericorum status, Monachorum statu honoratur.

ij. Cap. Qualiter, & quando. XXIV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collo. Innoc. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Amania. Anch. Burr. Bero. Mar. Soc. Felin. Panos. Henric. Azetia. Host. Casal. in annotis. Ximen. Tolosan. in concordantijs. vtriusque Iuris. cum legibus Castelle par. 4. de 2. Viñan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 17. Alagona in compendio Tract. Canonici pag. 673. defumitor ex Concil. generali Lateran. sub Innoc. III. cap. 18. & refertur in eundem hunc tex. ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 1. cap. 3. & 4.
- 2 Quasi quasi signum sunt positi ad furtivam. Concordat Concil. Trid. sess. 13. cap. 6. de princip. Azetia. l. 4. n. 3. tit. 7. lib. 3. nona recopil. & D. Ambros. de dignitate Sacrodotali lib. 6. quem refert Ego ipse de officio & potest. Episcopi par. 1. tit. 1. cap. 5. n. 21.
- 3 Non tanquam idem sit accusator, & index. Ergo idem non debet esse accusator, & index, sed in libello accusatorio scribi debent nomen accusatoris, & iudicis, ut aduertit Coriolan. in tract.

de casibus reservatis iuxta regulam Clementis VII. regularibus prescriptam par. 2. casu 5. de accusat. num. 1. vbi num. 4. aliquos refert casus in quibus possunt iudices procedere contra reum quavis non adit accusator. Index enim contra neminem potest procedere ad condemnationem, nisi adit aliquis accusator cap. si quis potestatem 23. q. 4. Coriolan. d. casu 5. sub tit. de inquisitione particulari num. 11.

- 5 Denuntiante fama, &c. Notatur ad hoc quod inquisitio non procedente fama nulla est, & invalida; quia contra non infamatum non potest inquiri, ut per Duen. reg. 298. Clar. lib. 5. §. fin. q. 6. Hippol. conf. 40. n. 7. cum seqq. & conf. 48. n. 10. cum seqq. & conf. 49. n. 7. & conf. 50. num. 1. cum seqq. & conf. 53. n. 4. cum seqq. & conf. 63. n. 4. & conf. 64. n. 35. & conf. 76. n. 5. & conf. 78. n. 2. & conf. 88. num. 16. & conf. 117. n. 6. & conf. 118. num. 1. & conf. 130. num. 5. Menoch. conf. 100. num. 58. cum seqq. Sayro in clari Regre lib. 12. cap. 10. num. 19. cum seqq. Bonacof. communium criminal. par. 2. verbo diffamatio fol. 23. latissime Farin. in pract. crimin. par. 2. quest. 9. num. 1. cum seqq. Cabed. par. 1. decis. 78. num. 2.
- 6 Amplia primo, ut non taleat statutum mandans posse de delicto contra non infamatum inquiri, ut per Hippol. conf. 79. num. 5. & conf. 83. num. 20. & conf. 117. num. 10. & conf. 130. num. 9. Duenh. reg. 298. ampl. 2. Hieron. Magon. Laverij decis. 22. n. 13. in fine per 1. Farin. d. q. 9. n. 9.
- 7 Amplia secundo, ut fama procedens inquisitionem non sufficiat simplex, sed debeat esse vehementer, & a clamosa infirmatione procedens, sapius ad iudicis aures deveniens, & talis quod scandalum generaret, nisi iudex inquireret, ut per Clar. d. q. 6. vers. quero nunc. Maran. de ordine iudic. par. 6. tit. de Inquisit. num. 19. Farin. d. q. 9. n. 5.
- 8 Amplia tertio, ut procedat etiam in iudice, qui à statuto seu Principe plenum haberet arbitrium in procedendo, & puniendo delinquentes, adhuc enim non procedente infamia inquirere minime poterit, ut per Hippol. sing. 14. & conf. 15. n. 1. & conf. 48. num. 20. & conf. 50. num. 3. & in pract. & conf. ant. num. 12. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 28. n. 2. Farin. d. q. 9. n. 2.
- 9 Amplia quarto, ut diffamatio precedere debeat, siue iudex procedat ad partis querelam, & accusationem, siue etiam ex officio, ut per Bonacof. communium criminal. par. 1. verbo inquisitio nulla pag. 93. plures refert Farin. d. q. 9. n. 4.
- 10 Amplia quinto, ut fama procedens inquisitionem debeat ortum habere à fide dignis, & non malevolis personis, aliis non sufficit, ut ex ea formetur inquisitio, ut per Hippol. in pract. & conf. ant. num. 33. & conf. 118. n. 5. & conf. 120. n. 27. & conf. 130. num. 6. & conf. 134. num. 6. Farin. d. q. 9. n. 6. & 7. refertur quod non creditur iudici afferenti in inquisitione famam processisse, nisi de ea aliunde appareat per testes, scilicet particulariter super fama receptis, & n. 8. quod inquisitio nulla ob defectum procedentis

dentis famæ non conualidatur etiam quod profectus in ea producti plene probauerint delictum, de quo inquisitus non erat infamatus.

12. *Limita primo in crimine hæresis, vel læsæ maiestatis, in quo etiam nulla præcedente diffamatione ad inquisitionem iudex procedere potest, vt per Clar. d. q. 6. vers. item scias, Menoch. conf. 100. num. 64. cum seqq. Decian. conf. 18. d. num. 42. Farin. d. q. 9. num. 14. Et 15. Sayro d. lib. 12. c. 11. num. 21. cum seqq. Et cap. 15. n. 8. P. Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 5. q. 7. pag. 444.*

13. *Limitatur secundo parte, non opponente de præcedente infamia, tunc enim valet, & tenet inquisitio etiam fama non præcedente, vt per Clar. d. q. 6. vers. vltimi scias, Duenh. reg. 298. limit. 1. Farin. d. q. 9. num. 11.*

14. *Limita tertio in inquisitione formata de Principis mandato, & scientia, sicut enim Princeps potest inquirere non præcedente diffamatione, ita pariter poterit eius delegatus, vt per Duenh. reg. 298. limit. 7. Clar. d. q. 6. vers. praterea scias, Menoch. de arbit. lib. 1. q. 78. num. 4. Farin. d. q. 9. num. 13. vbi etiam subtilitatem in inquisitione facta de Principis mandato Motu proprio emanato, secus si ad pollutionem partis.*

15. *Limita quarto non procedere in inquisitione, quæ sit contra officiales, & eius familiam, & ministros in syndicato finito officio, quæ & generaliter & specialiter etiam fama non præcedente iustitiae contra eos formari potest, vt per Clar. d. q. 6. vers. praterea scias, Duenh. reg. 298. limit. 10. Farin. d. q. 9. num. 16. vbi num. 17. resoluit quod quando aliquis denunciatur de crimine, per aliquem probum virum prædicta denuntiatio est sufficiens, vt inquiratur contra eum super infamia tantum, & non super criptis, sed reposita infamia potest inquiri de crimine.*

16. *Hodie communi vixit territorum, vbi receptum est, vt magistratus ad crimina puniendâ procedant etiam occultis, quæ probari possunt nullâ præcedente infamia, vel ex officio, vel ad hunc alius denuntiationem, Clar. lib. 5. q. 3. num. 3. Et q. 6. num. 1. Bernardi. in præf. cap. 6. num. 3. Fesip. d. q. 9. d. n. 20, & hoc iure Hispania vtitur, ex l. 1. c. 6. tit. 3. lib. 8. noua recepta, vide rege. Lelsi. de iustit. lib. 2. cap. 29. dub. 3. num. 3. hanc præmissam sustinet potest autumat in delictis, quæ tempore turbare solent, & quando non tam ad pueriorem proceditur, quam vt bono communi conualidatur, & malicia impediatur, vt Resp. criminibus purgetur.*

17. *Contra Regulares, etc.* Notatur ad hoc, quod contra Regulares non debet fieri inquisitio nulla præcedente infamia, vt per Duenh. reg. 298. limit. 10. vbi etiam, asserit quod cap. 17. in generalis supra de statu Monach. loquitur quando illa inquisitio fit per visitatores, Fr. Ennio. Reg. iur. c. 2. q. 19. art. 6.

18. *In glof. [Ad inquirendum.] ibi (Item si ille, &c.)* Notatur ad hoc, quod in casibus criminalibus iudex potest tanquam suspectus accu-

sari, vt per Clar. in 9. fin. quest. 43. d. princip. 19. In glof. [Facilius, fin.] Notatur ad hoc quod clericorum status, nonachorum statu honoratior est, quod illi non vitæ contemplatiue tantum, veram etiam actiue inserviunt, hi autem contemplatiue dumtaxat, siq; in honoribus inferiores sunt, vt per Mench. controu. illustrium in præf. num. 95. vide D. Thom. a. 2. q. 124. per totam, Et q. 186. art. 1.

S V M M A R I V M.

1. *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
2. *Concil. provinciale quando celebratur debent Prælati intendere de corrigendis excessibus, & moribus reformandis.*
3. *Archiepiscopus solus potestate caret condendi statuta totam provinciam obligantia.*
4. *Archiepiscopi attentio iure Concil. Trident. possunt visitare provinciam, & inquirere de criminibus, etiam si non appareat de negligentia suffraganeorum.*
5. *Testes Synodales qui de ordine Episcoporum visitant diocesim, aluntur ab Ecclesijs visitatis.*

Cap. Sicut olim. XXV.

1. *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellam. Io. Andr. Anan. Anch. Butr. Beror. Arcet. Mar. Soc. Felin. Pasor. Henr. Host. Ximen. Tolet. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuiam in ratione. lib. 5. Iuris Pontifici pag. 18. Alagona in compendio Iur. Canon. pag. 614. desumitur ex Concilio generali Lateranen. sub Innoc. III. cap. 6. & relectur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 1. cap. 3.*

2. *Diligentem habeant, etc.* Notatur ad hoc quod quando Concilium provinciale celebratur, debent Prælati intendere de corrigendis excessibus, & moribus reformandis, diligentemque præsertim in clero cum Dei timore habere tractatum, canonicas regulas, maxime iurata sunt in generali Concil. Lateran. 3. relegendas, vt eas faciant observari debitam penam transgressoribus infligendo, vt aduertit Steph. Quaranta in iam; Bullar. verbo. *Generale Concilium provinciale*, num. 13. vers. *trigesimo septimo* quæro.

3. *Canonicas regulas, etc.* Ergo Archiepiscopus solus potestate caret condendi statuta totam provinciam obligantia, vt per Sunch. d. Matim. lib. 8. dispnt. 171. num. 16.

4. *Per singulas dioceses statuât, etc.* hodie ex nouiori dispositione Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 3. possunt Archiepiscopi visitare provinciam, & inquirere de criminibus, quâli non appareat de negligentia suffraganeorum, vide Cabed. Lusit. decy. 78. num. 3. vers. *hanc etiam*.

- 5 In-glof. [Statuant,] ibi (moderatos tamen sumptus, &c.) Notatur ad hoc quod testes synodales, qui de ordine Episcopi visitant diocesim, aluntur ab Ecclesijs visitatis, vt per Surd. de alimentis. tit. 2. q. 64. nu. 18.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Monachus accusans Abbatem habet de bonis monasterij expensas non solum ad proseguendam litem, sed etiam pro illa exequenda.
3 Expensa & sumptus ministrati monacho accusanti Abbatem non repetuntur, etiam si monachus succumbat.

Cap. Olim. XXVI.

Greg. ix.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anchar. Butr. Bero. Aretin. Mar. Socin. Felin. Panor. Henric. Hostien. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 19. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 614.

- 2 De bonis monasterij cum proprium non habeant ministrari.

Notatur ad hoc quod Monachus accusans Abbatem habet de bonis monasterij expensas non solum ad proseguendam litem, sed etiam pro illa exequenda, vt per Palat. in rep. cap. per vestras de donat. inter virum, & uxorem 9. 39. num. 2. vbi dicit hunc text. intelligendum quando lis mouetur ad vtilitatem monasterij principaliter & immediate, sic etiam vxoris, & filio litiganti teneatur maritus, & pater alimentum prastare, vt docent Gonzal. ad reg. 8. cancell. gl. 2. num. 45. Stephan. Gratian. discipul. forens. cap. 33. num. 27. cum seqq. & cap. 236. à num. 34.

- 3 Et huiusmodi sumptus, & expensæ non possunt repeti etiam si quis succumbat, Stephan. Girat. locis proxime citatis, prout etiam de alimentis lite pendente prætistis resoluit Surd. de alimentis. tit. 6. q. 20. nu. 1.

De Calumniatoribus.

Tit. II.

- 1 Super hanc rubr. scripserunt Zabarel. Bellem. Io. And. Anchar. Felin. Panor. Mar. Socin. Petrus de Rauenna in compend. Iuris Canonici. Martin. Melsart. in epist. Decret. fol. 172. Steph. Ranch. in continuat. tit. Decret. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif.

pag. 605. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germ. in paratitulis ad quinque lib. Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. vide Bernard. in pract. cap. 59. alias cap. 68. in nouissima edit. vbi Salzed. Duen. reg. 27. in princip. Menoch. de arbit. casu 321. & 322. Baiard. ad Clar. 5. fin. quæst. 62. nu. 15. cum seqq. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. quæst. 3. art. 1. Farin. in practi crimin. par. 1. q. 16. à princip. Aldret. de relig. discipl. tuenda lib. 2. cap. 23. de calumniatorum poenis. Coriolan. de casibus reseruatis iuxta regulam Clemen. VIII. regulacionis prescriptam part. 2. casu 3. de accusat. num. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Clericus an verberari possit, ostenditur, & multa traduntur circa intellectum huius text.
3 Exiliij poenam Ecclesiasticam Indices clericis imponere possunt.

Cap. Cum fortius. I. Greg.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Hostien. Butr. Anchar. Anania, Mar. Socin. Henric. Felin. Panor. Aretin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 21. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 616. de sumitur ex D. Gregor. lib. 9. registorij epistola 66. refertur à Burch. lib. 2. Decretorum cap. 201. & ab luone par. 6. cap. 274. & ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 1. de accusat. cap. 2.

- 2 Et verberibus publice castigari.

Pœna hæc verberum intelligi potest de illa, quæ fit quando quis verberatur à Penitentiarijs, vt solet fieri per Penitentiarios Vrbs, nam ista potest imponi clericis, vt dicit Thomas de Argem. in 4. distinct. 14. art. 6. vel etiam intelligi potest, vt clericus causa discipline possit verberari, prout intelligit Abb. in cap. vniuersitati, notab. 2. infra de senten. excommuni. Vel denique potest intelligi, vt fiat honeste intra septa Ecclesie secundum eund. Abb. in cap. inter alia de immunit. Eccles. ibiq; publice fieri dicitur si intra septa sint sex persone, text. in cap. qui aliquando 9. hæc ergo, de peniten. dist. 1. Prob. in cap. 2. de consuet. in 6. num. 67. quicquid tamen sit, verum est text. loqui de penitentia publica clericis infligi premissa atque ignominia, non autem de flagitatione cum ignominia more laicorum, quæ est grauior penitentia solemn, & hodie huiusmodi penam verberum generali consuetudine in clericis non seruari asserunt Clar. 9. fin. quæst. 70. vrs. & etiam, vbi particulariter loquitur de Mediolanensi dominio, & de Regno Franciæ, ac alijs locis, testatur Bernard.

in *pract.* vbi Salzed. *cap. 135. alias cap. 137.* secundum nouam impressionem : & in specie quod clericis non sit imponenda poena ignominiosa, & non sint publicè, sicut alij plebei dehonestandi, tenet Perez *l. 1. titul. 3. lib. 1. Ordin.*

- 3 *In exilium deportari.* Ergo Ecclesiastici Iudices poenam exilij clericis imponere possunt, vt per Bernard. & Salzed. in *pract. cap. 137.* secundum nouam impress. Azeued. *l. 3. in fine tit. 1. lib. 1. nona recopil.* Fr. Emman. *quest. regul. tom. 2. q. 23. art. 1.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Calumniatores grauius sunt puniendi, quous alio delinquente.
- 3 Calumniatores ultra condemnationem expensarum debent condemnari ad poenam calumnia, qua est similitudo supplicij.
- 4 Index potest procedere contra calumniatorem euidentem absque accusatore.
- 5 Calumniandi animus, non debuisse presumitur, qui à fide dignis accepisse probabit.
- 6 Calumniari presumitur accusator eo ipso, quod non probat propositam accusationem.
- 7 Calumniarum scilicet malitia presumptio cessat in notorijs.
- 8 Accusator in crimine lese Maiestatis, & in crimine simoniae, si non probat, non puniatur de calumnia.
- 9 Calumnia presumptio sublata omnino, & extinguitur per iuramentum accusatoris.

Cap. Cum dilectus. II. & fin.

Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Anania, Mar. Socin. Henric. Felin. Arelin. Panorm. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 22. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 3616. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 7.
- 2 De calumniatoribus quod grauius sint puniendi quous alio delinquente dicit Menoch. *confil. 2. num. 95.* & quod ultra condemnationem expensarum debent condemnari ad poenam calumniae, quae est similitudo supplicij, refert Baiard. ad Clar. *l. fin. quest. 62. n. 19.* vbi *num. 18.* tenet quod iudex potest procedere absque accusatore contra calumniatorem euidentem, & dare ei terminum ad faciendum defensiones suas, & inter accusatorem, ac denunciatorem, calumniatorem nulla est differentia quo ad poenam, vt resoluit Aldret. *de relig. dissip. tuenda lib. 2. cap. 23. no. 8.*

- 3 *Quod non calumniandi animo, &c.*

Aduerte quod calumniandi animus non habuisse presumitur qui à fide dignis accepisse probauit, vt per Tiraquel. *de pacis tempor. causa 51. nu. 30.*

- 6 In glos. [Calumniandi] ibi (*si denuncians non probat, quod intendit calumniari presumitur*) Notatur ad hoc quod accusator eo ipso quod non probat propositam accusationem presumitur calumniari, vt per Abb. *hic num. 5.* Mar. Socin. *num. 7.* Anania *num. 19.* & Felin. *num. 6.* Bosl. *inter de accus. num. 19.* Clar. *l. fin. quest. 62. num. 6.* Mascard. *de prob. comens. 25.* Menoch. *de arbitr. casu 321. num. 4.* Salzed. ad Bernard. in *pract. cap. 78. lit. A.* Fr. Emman. *quest. regul. tom. 2. quest. 3. artic. 1.* Hieronym. Giach. in *confil. syndicatorum num. 222. & 258.* vbi *num. 223.* dicit quod dolus, & calumnia presumitur in illis, qui obiecta non probant. Illud tamen aduerte quod calumniae scilicet malitiae presumptio cessat in notorijs, vt per Sigismund. Scacciam. de appell. *quest. 19. rem. 1. concl. 4. & 5. num. 26.* & accusator in crimine lese Maiestatis, & in crimine simoniae si non probat non punitur de calumnia Baiard. ad Clar. *l. d. quest. 62. num. 30.*
- 9 In ead. glos. ibi (*videtur quod per iuramentum probari possit.*) Notatur ad hoc quod calumniae presumptio, sublata omnino & extincta per iuramentum censetur, vt per Claud. de Scyfel in *l. Gallus nu. 25. res. tertio salub. ff. de iurap. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differentia. 11. nu. 57.*

De Simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur, vel promittatur. Tit. III.

Super hanc rub. scripserunt Collect. Zabarell. Bellem. Io. Andr. Anan. Butr. Anchar. Felin. Panormit. Mar. Socin. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Guilhelm. in breuario aucto Iuris Canonici. fol. 136. & in principio Iuris lib. 4. Ioan.

de Londris in breuario Sanctorum Canon. fol. 179. Martin. Mesnart. in epistoma Decretal. fol. 172. verso. Stephan. Ranchin. in continuat. titulorum Decretal. Daniel Venator. in anaphoribudica. Iuris Pontific. pag. 609. Godfred. & Host. in sum. huius tit. Alexan. Cassan. & Anastas. German. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. integros tractatus edidere Guilhelm. Rodan. Barthol. Ygolin. Ioan. Carrafa, & Petr. Bisfeldi, & late egerunt.

runt. D. Thomas 2. 2. quæst. 100. Siluest. & alij Summittit in verbo simonia. Sot. de iustit. lib. 9. quæst. 5. Clar. lib. 5. 5. simon. Viui. Bonacof. & alij tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 15. Vela de delictis cap. 33. Mafcard. de probat. conclus. 134. & conclus. 1310. d. num. 3. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 8. Nauar. in Manu. cap. 23. d. num. 99. & in repetit. cap. fin. inf. hoc tit. Cardin. Tufch. lit. S. conclus. 249. cum seqq. Petr. de Ledefina in summ. par. 2. tract. 12. Rebuff. in praxi tit. de simonia in resignat. Fr. Emman. in summ. tom. 2. d. cap. 55. Usque ad cap. 66. Candelab. aut. in appendic. cap. 1. Flamini. de resignat. lib. 14. & in tract. de confid. Nicol. Garc. de beneficiis. par. 8. cap. 1. Lorencana in compendio casuum tit. de simonia. Ludouic. Lopez in instructione Conscientie par. 1. cap. 208. Iacob. de Grassijs in decis. aut. par. 1. lib. 2. cap. 98. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 94. secundum nouum impres. Henric. in summ. lib. 13. cap. 37. Tiber. Decian. in tractat. crimin. tom. 1. lib. 9. cap. 77. Stephan. Quarana in summ. Ballarij verbo simonia. Prax. Episcop. cod. verbo Soar. de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de simon. Leonard. Less. de iustit. lib. 2. c. 35. de simon. Valer. Reginal. in praxi fori peruenit. lib. 23. num. 108. cum multis seqq. Aldret. de religioſa disciplin. tuen. lib. 2. cap. 16. 6. 5. num. 41. cum seqq. Azor. institut. moral. par. 3. lib. 12. Campan. in diuersorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 27. Cantarel. in decem præcepta Decalogi lib. 2. cap. 32. cum duobus seqq. Raphael de la Torre de relig. tom. 2. q. 100. de simonia.

SYMMARIUM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes?
2. Ordinis cuiuslibet collatio gratis esse facienda?
3. Notarij an aliquid pro singulis dimissorijs, aut testimonialibus possint recipere, ostenditur.
4. Examinator committit simoniam si pro danda approbatione pretium recipiat.
5. Examinatores occasione examinis aliquid recipientes puniuntur arbitrio Ordinarij.

Cap. In ordinando. I. Greg.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Bellam. Io. Andr. Anania. Anchar. Hostien. Berr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Cened. collect. 277. Ximen. Tolet. in concordantijs. Trinsq. Iuris ecclesiastici Castellap. 1. & 2. Viuijan. in ratione lib. 5. Iuris Penit. pag. 23. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 617. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 1.
2. Probat hic tex. cuiuslibet Ordinis collationem gratis esse faciendam, concordat Concil. Trident. sess. 21. de reform. cap. 1. ubi strictissime prohibetur Episcopis, & alijs Ordinum collatoribus, eorumque ministris ne pro collatione quoruncunque Ordinum etiam cleri-

calis tonsuræ, aut pro litteris dimissorijs, testimonialibus, sigillo, aut alia quacunque de causa, etiam sponte oblatum aliquid quouis prætextu accipiant; pro cuius decreti declaratione vide Nauarr. in manual. cap. 22. num. 18. Campan. in diuersorio Iuris Canon. rub. 11. cap. 17. per totum, & præcipue num. 43. Armend. in addit. ad recepti legum Nauarræ fol. 56. num. 3. cum seqq. Valer. Reginal. in praxi fori peruenit. lib. 23. cap. 14. num. 197. in fin. vbi num. 201. meminisse refert nunquam censi donatum liberaliter, non item in pretium quod immediate datur pro ordinatione, siue ante, siue post eam detur, & siue Episcopus fuerit alioquin gratis collaturus Ordinem, siue non, & siue accipiens sit ipse Episcopus collator, siue alius, & siue dans sit is, qui ordinatur, siue alius; qua tamen in re ignorantia probabilis excusat à peccato, & à pena illud sequente, adeo, ut is non suspendatur ab Ordine, pro cuius ordinatione data est pecunia ipso inficij vel ipso conscio quidem, sed penitus contradicente, nisi postea certior redditus de facto ratificet.

3. Vel Notarius in Ordinatio. etc.

Circa Notarios ita disponit Concil. Trident. in d. cap. 1. Notarij vero in ijs tantum locis in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi pro singulis litteris dimissorijs, aut testimonialibus decimam tantum vnius auri partem accipere possint; dummodo eis nullam salarium sit constitutum pro officio exercendo, nec Episcopo ex Notarij commodis aliquod emolumentum ex eisdem ordinum collationibus directe, vel indirecte, prouenire possit; tunc enim gratis operam suam eos præstare omnino decernit, &c. pro cuius decreti declaratione, vide Prax. Episcop. part. 1. verbo dimissoria 5. 7. res. quarto. Valer. Reginal. d. lib. 23. num. 197. & 200. Azor. institut. moral. part. 3. lib. 12. cap. 5. quæst. 1. Soar. de relig. tom. 1. tractat. de simon. lib. 4. cap. 53. num. 6. cum seqq. Less. de iustit. lib. 2. cap. 35. dub. 10. Cened. ad Decretal. collect. 177. num. 1. Vbi dubius resolutus quod post concessa instrumenta, & tradita partibus possunt Notarij quod ab ordinatis sponte offertur, recipere, de quo vide Martien. in dialogo celebris, par. 3. cap. 25. num. 52. Perez l. 1. gloss. 1. post medium tit. 9. lib. 2. Ordin.

4. In gloss. [Minister.] Notatur ad hoc quod examinador committit simoniam si pro danda approbatione pretium accipiat, ut per Soar. d. lib. 4. cap. 22. num. 17. Non debent enim examinadores occasione examinis aliquid recipere alioquin puniendos arbitrio Ordinarij, censuit S. Congregat. apud Nicol. Garc. de beneficiis. par. 8. cap. 1. num. 77. res. septimo.

SYMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

Cap. Qui alium. II. Ex Conc. Mogunt.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Hostien. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 23. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 617. desumitur ex Conc. Mogunt. sub Rabano Archiepiscopo cap. 12. refertur à Burch. lib. 3. Decretorum cap. 110. & Ivon. par. 3. cap. 86. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 2.

SYMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Simonia est difficilis probationis.
3 Laici testis contra clericum admittitur in crimine Simonia.
4 Fœmina contra clericum in crimine simonia testes esse potest.

Cap. Si Dominus. III.

Deodas.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Butr. Henric. Hostien. Mari. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 24. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 617. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 3.
2 Simonia cum sit difficilis probationis Menoch. de arbit. casu 116. num. 12. & consil. 67.
3 num. 7. ad illius probationem quilibet Catholicus admittitur licet sit laicus contra clericum, ut docet Malcard. de probat. conclus. 962.
4 num. 11. & fœmina v. per Duem. reg. 315. limit. 3. Martin. Delri. diffinitionum magicarum lib. 5. q. 12. pag. mibi 452.

SYMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Accusatus de Simonia pendente accusatione prohibetur ab administratione Dininorum, &c.

Cap. Accusatum. IV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Ana-

nia, Hostien. Anch. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella par. 2. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 24. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 617. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 4.

- 2 Probat hic text. accusationem de simonia pendente accusationem prohiberi ab administratione Dininorum donec se purgauerit, ut per Bellet. diffinit. clerical. par. 2. tit. de disciplina clericali §. 10. num. 38. ac per consequens celebrare Missam, ut per Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiepiscop. N. tapel. cap. 27. num. 10. & ita videtur lite pendente priuari quasi possessione officij quando scilicet accusatus erat infamatus de simonia, ut intelligit Corlet. in singul. appellatio 1. in fine. Et idem esse dicendum de accusato seu infamato de alijs delictis pendente infamia seu accusatione post Host. hic num. 2. tenet Bellet. d. num. 38.

SYMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Simonia dicitur hæresis saltem largo modo.
3 Crimen simoniae committitur eo ipso, quod impetabile licet verisimile est eum male sentire de sanctitate Ecclesie.

Cap. Quoties. V.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 24. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 617. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 5.
2 Per Simoniacam hæresim. Ergo Simonia dicitur hæresis saltem largo modo, de quo vide Caraz. de simonia num. 41. Menoch. de presump. lib. 5. presump. 6. num. 30. & presump. 8. nu. 1. Malcard. de probat. conclus. 1105. num. 11. Henric. in summ. lib. 24. cap. 6. nu. 7. lit. K. Jacob. intratrat. de Censur. lib. 4. cap. 4. num. 74. vers. ex premissis, Campan. in diversorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 27. num. 1. Flamin. de confid. quest. 8. num. 22. Soar. de relig. tom. 5. tract. de simonia lib. 4. cap. 1. num. 3. Moder. de iurisdic. par. 2. cap. 37. num. 15. Emman. do Valle de excom. & excom. sect. 3. cap. 3. num. 22. ubi asserit quod ille, qui committit crimen simoniae eo ipso quod impetabile licet, verisimile est eum male sentire de sanctitate Ecclesie, quasi credat eam velle spiritalia licere, vel spiritalia non esse impetabilia, additque sacrum tribunal Inquisitionis non se intromittere de hoc obiectioe gravissimo deli-

delicto. Vbert. verbo *simonia* tenet quod dicitur hæresis propter immanitatem criminis, & quod est maximum peccatorum, & Lorin. *alt.* 6. *vers.* 18. §. *simonia*, dicit quod gravitas simonie tanta est, ut illa tolerabilior sit hæresis Macedonij, & eorum, qui errarunt contra ipsum Spiritum sanctum.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simonia vocatur pestis, quia ratione avaritia, & ambitionis ut cancer serpit.
- 3 Simonia magnitudine sua omnes alios morbos, omniaque alia crimina vincit.
- 4 Simoniaci dicuntur detestabiliores omni peccatore.

Cap. Sicut. VI. Luc.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Mar. Socin. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *varijsque Iuris cum legibus Castelle* par. 1. Viuian. in *rationali lib.* 5. *Iuris Pontificij* pag. 24. Alagona. in *compendio Iuris Canon.* pag. 617. refertur ab Anton. August. *collect.* 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 2. cap. 6.

- 2 *Simoniaca pestis.* Vitiis hoc ratione avaritia, & ambitionis, quæ cum illo coniunguntur, nimium diffunditur, & ut cancer serpit; & ideo vocari solet simoniaca pestis, ut per Gambar. in *extranagani, Iulij II. de simon.* *elect.* *Pape* nu. 30. *Flamin.* *de confident.* *quæst.* 8. num. 21. *Soar.* *de relig.* tom. 1. *tract.* *de simonia* lib. 4. cap. 3. num. 3. & quod magnitudine sua omnes alios morbos, & omniaque crimina vincat asserit Valer. *Reginal.* in *praxi fori poenitent.* lib. 23. nu. 162. *vers.* certe, & quod sit ceteris gravius dicunt Anton. Rosel. in *cap. quidam Episcopus* num. 1. 2. *quæst.* 1. *Gasp.* de *Perul.* *de refection.* *deusiste.* num. 28. Et ideo simoniacos dici detestabiliores omni peccatore, refertur Redoan. *de simon.* par. 4. cap. 12. nu. 14. *Flamin.* *d. q.* 8. nu. 27.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simoniaci in Ordine dato pro collatione pretio talis quantumvis occultus suspenditur ab Ordine.
- 3 Simoniaci tam occultus, quam publicus est ipso iure suspensus.
- 4 Iura propter criminis atrocitatem transgrediuntur.
- 5 Poenitentia in simonia peccati esse potest.
- 6 Laicus in crimine simonia accusare potest.

Cap. Tanta. VII. Deodat.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania,

Host. Anch. Butr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *varijsque Iuris cum legibus Castelle* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib.* 5. *Iuris Pontificij* pag. 25. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 617. refertur ab Ant. August. *collect.* 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 2. cap. 7.

- 2 Probat hic tex. quod quando quis suscipit Ordinem simoniacc, dato pro collatione pretio, talis quantumvis occultus, suspenditur ab Ordine, idest sacros Ordines, siue suscipere, siue susceperis exercere prohibetur, ut per Valer. *Reginal.* in *praxi fori poenitent.* lib. 23. num. 172. nam simoniacus tam occultus quam publicus, est ipso iure suspensus Couar. in *Clem.* *si furiosus* par. 1. §. 1. nu. 7. Sayr. *de censur.* lib. 7. cap. 12. num. 19. Aldret. *de relig.* *disciplina tuenda* lib. 2. cap. 16. num. 44.

- 3 Et sic propter criminis atrocitatem
- 4 *Serui.* Iura transgrediuntur, ut per Tiraqu. *de poenitent.* *temper.* cap. 49. num. 20. ubi num. 23. hunc tex. citat: scilicet in crimine simoniæ testes esse possint, ut per Duenn. *regul.* 315. *limit.* 3. Martin. *deir.* *disquisit.* *magis.* lib. 5. q. 12. pag. 452. Baiard. *ad Clar.* *quæst.* 24. num. 11. item Laicus in testimonium admittitur contra Clericum in simonia, ut per Mascard. *de probat.* *concl.* 962. num. 21. & potest accusare Clericum Baiard. *ad Clar.* §. *fin.* q. 14. nu. 41.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simonia est pro ingressu monasterij pecuniam accipere.
- 3 Spe lacri legitimum non est ad spiritualia inuitare.
- 4 Simonia, & usura in quo differant ostenditur.
- 5 Pretij exactio pro sepulture prohibetur non obstant contraria consuetudine.
- 6 Temporis distantia quando peccatum augeat, ostenditur.
- 7 Christifidei, & alia sacra Olea absque alio interesse, quamvis libere oblato debent dari a Parochia.

Cap. Non satis. VIII. Alex. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania. Hostien. Anchor. Butr. Henric. Mar. Socin. Casal. in *annot.* *Cened.* *collect.* 16. *Panorm.* Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *varijsque Iuris cum legibus Castelle* par. 1. Viuian. in *rationali lib.* 5. *Iuris Pontificij* pag. 25. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 618. habetur integrum Decretum post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 2. cap. 10. & refertur ab Ant. August. *collect.* 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 2. cap. 7.

- 2 Probat hic tex. simoniacum esse pro ingressu monasterij pecuniam recipere, ut docent Humada l. 22. *glos.* 3. *prim.* 7. par. 1. Nauar. in *tract.* *de redditibus Eccles.* *monitu* 62. Spin. in *spec. test.* gl. 7. *prin.* m. 30. cum seqq. Garter. *canon.* lib. 1. cap. 32. nu. 22. Azor. *instit.* *moral.* par. 1. lib. 13. O iij cap. 9.

cap. 9. & par. 3. lib. 12. cap. 16. q. 1. *vers. obijciat*
isdem. Prax. Episcop. par. 1. *Verbo moniales*,
 Sord. de alim. ul. 9. q. 27. nu. 2. Fr. Emman. *quæst.*
regul. com. 2. q. 48. art. 1. plures per Cened. ad
 Decretal. collect. 13. nu. 1. fecus resolucentes si re-
 3 *cipiatur pro sustentatione, & alimentis munia-*
liis. Non est enim licitum spe lucra ad spiritua-
 lia inuitare, vt tenent multi, quos refert Sanch.
 de Matrimon. lib. 1. disp. 39. num. 1. vbi num. 4.
 probabilius existimat licitum esse offerre mu-
 nera ea lege, & pacto, vt is, cui offeruntur, ef-
 ficiat aliqua opera spiritualia, & num. 7. dicit
 hunc tex. non obstat cum in eo tantum deci-
 datur nihil conferendum esse religiosi, vt ali-
 quem ad religionem accipiant.

4 *Tam ille, qui dederit, quam ille,*
qui receperit, &c. Quamvis per vlturam
 & simoniam offendatur
 septimum preceptum de non furando, nihilo-
 minus tamen vltura, & simonia in eo maxime
 differunt, quia in illa solum peccat recipiens
 non vero soluens per ea quæ D. Thom. 2. 2. q. 78.
 art. 4. Sot. lib. 6. de iustit. q. 1. art. 5. Nauar. in
 man. cap. 14. nu. 31. & cap. 17. nu. 262. Cou. in
 cap. *quamvis* par. 1. §. 1. nu. 10. in hæc vero tam-
 dans, quæ recipiens, vt probat tex. in præ-
 senti. Ratio differentie est, quia vltura est pro-
 hibita in bonum proximi, ad præcauendum sci-
 licet iniustitiam ne pretium pro eo, quod non
 est vendibile recipiatur, & ita iniustitia solum
 viget ex parte recipientis, non autem ex parte
 dantis: at vero in simonia ex utraque parte pec-
 catur contra Dei iustitiam, quippe omnibus
 prohibuit, ne aliter quam gratis spiritualia
 recipiant, & pro illis non darent temporalia,
 quam rationem explicat Sot. lib. 9. de iustit.
 q. 8. art. 1. col. 4.

5 *Pro sepultura.* Notatur ad hoc quod
 pretij exactio pro sepul-
 turis prohibetur, non obstante contraria con-
 suetudine, quod non procedit si ipse inducatur
 cum principis licentia, vt docet Fr. Emman.
quæst. regul. tom. 3. q. 18. art. 2. de quo commo-
 dius plures referam ad tit. de sepul.

6 *Quia diuturnitas temporis, &c.*
 Hoc intelligitur quoad Deum, & in foro animæ,
 tunc enim diuturnitas temporis augeat pecca-
 tum, vt habetur in cap. *de in princip. de consue-*
tud. respectu autem poenæ ciuiliis, & criminalis
 imponente, quando delictum est antiquum
 scilicet consummum iam vltra decem annos, eo
 casu non debet puniri poena ordinaria, sed mit-
 tori, de quo vide Couar. var. lib. 2. cap. 9. nu. 2.
vers. primum posse, Clar. 5. fi. q. 60. n. 32. Tiraq.
 de poenæ temp. causa 59. Perez. in rub. tit. 1. col. 1.
vers. cum item quando post consummum delictum, lib. 3.
 Ordin. Cened. d. collect. 16. nu. 4.

7 *Chriftatis, & olei receptione, &c.*
 Aduertit dum nihil pro Chriftatē, & alijs oleis

sacris recipi posse à parochis, quamuis liberè
 oblatum; quare eorum, qui præpositi sunt ad di-
 stributionē consuetudo est tollenda qui nolunt
 ea dare, nisi oua, aut aliquid aliud ipsis tri-
 buatur, vt aduertit Fulse. de iustit. lib. 1. cap. 6.
 nu. 13. quem refert Vgolin. de potest. Episc. cap. 4.
 §. 3. num. 2. & illo citato Ego ipse eod. tractat.
 par. 2. ad §. 31. nu. 21.

SVM MARIVM.

- 1 *Dollares referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Sacramenta gratis conferenda, quia pro eis conse-*
rendis non licet aliquid exigere.
- 3 *Sacramenta conferre nolenti, nisi dato aliquo tem-*
porali, au illud in extrema necessitate, vel ad re-
ndendam iniustam vexationem dari liceat, ostendit.

Cap. Cum in Ecclesiæ. IX. Ex Concil. Later.

1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-*
noc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr.
Anania, Hostiens. Anehar. Butr. Henric. Mar.
Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concor-
dantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1.
Vizian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 25.
Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 618.
refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal.
lib. 5. tit. 2. cap. 8. & desumitur ex Concil. Late-
ranen. sub Alex. III. cap. 7.

2 *Seu alijs Sacramentis conferendis.*

Notatur ad hoc quod non licet aliquid exigere
 pro Sacramentis conferendis, vt docet Soar.
 de relig. tom. 1. tract. de simon. lib. 4. cap. 10. nu. 5.
 & cap. 11. nu. 3. & cap. 47. nu. 5. plures per Ce-
 ned. ad Decretal. collect. 16. nu. 3. Aldret. de reli-
 giosa discip. tuend. lib. 2. cap. 16. §. 5. nu. 47. Azor.
 iustit. moral. par. 3. lib. 12. cap. 3. q. 1. vbi etiam
 tenet non posse operam, & laborem in Sacra-

3 *mentis conferendis pretij emi, vel vendi.* In
 extrema tamen necessitate, dare pecuniam ini-
 quo ministro Sacramenti petenti illam, & no-
 lenti aliter Sacramentum ministrare, non sem-
 per est emptio Sacramenti, sed potest intentio-
 nem dantis & habentis, ad hoc Ius ex necessitate
 vrgente separari, vt per Fr. Emman. tom. 2. sum.
 cap. 58. nu. 8. Gutier. canon. lib. 1. cap. 29. nu. 18.
 Soar. d. lib. 4. cap. 12. num. 13. Paul. Comitol.
 respons. moral. lib. 5. q. 14. n. 4. Azor. d. cap. 3. q. 3.
 Immo & aliquando ad redimendam iniustam
 vexationem poterit licite dari temporale mini-
 stro aliter nolenti Sacramenta conferre iuxta
 tradita per Sot. de iustit. lib. 9. quæst. 6. artic. 1.
 Redoan. de simon. par. 1. cap. 6. un. 8. & par. 3.
 cap. 5. num. 16. Soar. d. cap. 12. d. nu. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Episcopus accedens ad consecrandam Ecclesiam consequitur alimenta, etiam si Ecclesia sit Episcopatus vicina.

Cap. Cum sit. X.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. Io. And. Anania Host. Anch. Butr. Henric. Marian. Soc. Panor. Felin. Ximen. Tolet. in concord. *Trinque Iuris est legib. Castil. p. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 26. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 618. & refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 9. & est post Concil. Lateranen. p. 2. cap. 4.*

Notatur ad

- 2 *Præter procurationem.* hoc quod Episcopus accedens ad consecrandam Ecclesiam consequitur alimenta ab Ecclesia, etiam si Ecclesia sit vicina Episcopatus, ut per Surd. de alim. tit. 1. q. 64. num. 3. ubi num. 4. hoc intelligit quando Ecclesia habet unde soluat, alii consecrat eam Episcopus proprio sumptu.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Beneficium promittere non licet pro suffragio, seu voce electionis.
- 3 Simonia est electio, si pro suffragio beneficium promittatur.
- 4 Simonia probatur ex partis confessione.
- 5 Si nomen est promittens aliquis pro obtinendo Episcopatum, vel Abbatiam, aut nominationem a Rege.
- 6 Mutationes facere in provisionibus beneficiorum est simonia contra ius positivum.
- 7 Confessus de crimine extra iudicium non punitur, nisi confessus fuerit geminate.

Cap. De hoc. XI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. Io. And. Anania, Host. Anchor. Butr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *Trinque Iuris cum legibus Castil. p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 27. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 618. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 10. & est post Concil. Lateranen. p. 2. cap. 13.*

- 2 *Ut uterque consentiret eidem.*

Notatur ad hoc quod non licet promittere beneficium pro suffragio, seu voce electionis, ut per Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 23. nu. 244. vers. 2. Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de Simon.

- 3 cap. 39. num. 14. Simonia ca enim est electio si pro

suffragio, siue ut dicunt, pro voce electoris beneficium promittatur ita Azori. *insist. moral. p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 1. vers. & in idem*, ubi etiam cum Abb. in presentis resoluit Principes, & alios quoslibet seculares recipientes pecuniam ut tanquam patroni in electione consentiant, siue ut eam ratam habeant, simoniacos proculdubio esse, & restituere debere accepta Ecclesie, in qua est beneficium, quamuis non sit ex illius Ecclesie bonis beneficium constitutum.

- 4 *Quod si manifestum, &c.* Nota- tur ad hoc quod ex partis confessione probatur simonia, ut per Flamin. Paris. de resignat. benefis. lib. 14. q. 9. num. 4. cum seqq.

- 5 *Tanquam auctores tanti sceleris.*

Ergo promittens aliquid pro obtinendo Episcopatum, aut Abbatiam, vel nominatione a Rege est simoniacus, ut per Rebuff. de pacificis posses. num. 199.

- 6 *Præstarent.* Notatur ad hoc quod commutationes facere in provisionibus beneficiorum est Simonia contra ius positivum, ut per Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de Simonia cap. 31. num. 14. & cap. 60. nu. 5.

- 7 In glos. [Confessi fuerint in iure], in prin.] Notatur ad hoc quod confessus de crimine extra iudicium non punitur ut per Bernard. reg. 125. si tamen confessus fuerit geminate extrajudicialiter plene probat delictum, Farin. in praxi crimin. q. 82. num. 13.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Militia nobilitat.
- 3 Simonia committitur si quis habeat inspatronatum litigiosum, & cum causidico paciscatur se nominaturum ipsum, si causam sedulo, ac diligenter ageret.
- 4 Simonia est servire alicui Prelato principaliter spe consequendi ab eo beneficium ecclesiasticum, secus si minus principaliter.

Cap. Cum essem. XII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. Ioan. And. Anania, Host. Anch. Butr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *Trinque Iuris cum legibus Castil. p. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 27. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 619. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 11. & est post Concil. Later. sub Alex. III. p. 2. cap. 14.*

- 2 *Miles.* Ergo militia nobilitat, de quo vide Tiraq. de nobilit. cap. 8. n. 2. cum seqq. Curtier. prætit. lib. 3. q. 17. num. 247.

- 3 *Promisit ei dare Ecclesiam, &c.* Nota-

Notatur ad hoc quod Simonia committitur si quis habeat iurispatronatus litigiosum, & cum caudicido pacificatur se nominaturum ipsum si causam secundo, ac diligenter ageret, vt per Valer. Reginald. in praxi fore pœnis. lib. 2. 3. num. 267. vers. commisso.

- 4 In glos. [Promiserat.] Celebris est glos. ad denotandum Simoniam esse seruiri alicui Prælati principaliter spe consequendi ab eo beneficium Ecclesiasticum, secus si minus principaliter, de quo vide Rebut. in praxi benefic. tit. quot modis beneficia acquirantur num. 5. Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 59. num. 9. & 10. Cou. var. lib. 1. cap. 20. num. 3. vers. secundo. Nau. in man. cap. 23. sub n. 100. vers. quinto, & in cap. inter verba 21. q. 3. corol. 2. num. 24. & conf. 9. num. 4. sub hoc tit. in antiq. & trall. de finibus human. altum n. 39. Card. Tolet. in instr. Sacerd. lib. 5. cap. 90. nu. 4. Prax. Episcop. p. 1. verbo simonia 4. 11. Sayr. in elem. Regia lib. 10. trall. 5. cap. 7. num. 9. Soar. de relig. tom. 1. trall. de simonia lib. 4. cap. 39. nu. 5. & 8. Valer. Reginald. d. lib. 23. nu. 138. Azori in sit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 11. q. 2. Flamin. Parif. de confident. q. 1. num. 38.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Simoniacus an priuatur ipso iure, seu per sententiam, remissum.
3 Deficiens in purgatione, aut cum sibi in iure indistincta subire recusans presumptione admodum vrgenti committitur.
4 Presumptiones, & coniectura in simonia debent esse euidentes.

Cap. Insinuatium. XIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Anchar. Butr. Mari. Socin. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viui in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 28. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 619. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 12. & est post Concil. Lateranen. p. 2. cap. 15.

- 2 **Amoucas.** Ergo simoniacus non priuatur ipso iure sed per sententiam, de quo & an verum sit vide Boer. decif. 117. num. 3. Flamin. de resignat. benefic. lib. 7. q. 2. num. 12. cum seqq. & lib. 14. q. 2. num. 1. cum seqq. Menoch. remed. 1. recap. num. 135. & 336. & remed. 5. n. 68. & conf. 67. num. 4. Panl. Comitrol. respons. moral. lib. 6. q. 41. late Nicol. Garc. de benef. p. 8. cap. 1. num. 3. Farin. fragment. crimin. p. 1. lit. C. nu. 299. aduertentes hodie secundum Constit. Cum detestabile Pauli III. esse indistinctam priuationem ipso iure. Quid dicendum in simonia reali ab vtraque parte completa per dationem rei spiritualis & temporalis vide eundem Garc. d. cap. 1. d. nu. 16. cum seqq.

- 3 In glos. [Perpetuo, fin.] ibi [deficiens in purga-

tione puniatur] Notatur ad hoc quod qui deficit in purgatione, aut eam sibi in iure indistinctam subire recusat presumptione quidem admodum vrgenti conuincitur, vt per Cou. in cap. alma mater de sententia excomm. lib. 6. p. 18. 2. n. 14.

- 4 In ead. glos. ibi [quod non est verum] Notatur ad hoc quod presumptiones & coniectura in simonia debent esse euidentes, vt per Clar. 8. simonia num. 12. Mascard. de probation. concl. 1304. num. 27. & 28. Flamin. de resignat. benefic. lib. 14. q. 8. nu. 14.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Presbyteris prohibitum est, ne accipiant aliquid temporale propter celandum publici peccatores Episcopo, vel eius ministris.
3 Simonia est conferre beneficium prætenu consanguinitatis.
4 Preces in sanore, & gratia nisi solent.
5 Simonia committitur si, post auditam Confessionem pro absolutione pecunia extorqueatur, siue punitus sit dignus siue indignus absolutione.

Cap. Nemo. XIV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Butr. Anchar. Marian. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viui in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 28. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 619. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 13.

- 2 De intellectu huius tex. agens Soar. de relig. tom. 1. trall. de simonia lib. 4. cap. 22. num. 14. dicit illum duas habere partes, vnam ad princip. vsq; ad vers. nec quemquam exclusiue, & aliam in toto illo versiculo vsque ad finem. In priori prohibetur presbyteris ne accipiant aliquid temporale propter celandum publicum peccatorem Episcopo, vel ministris eius, nullo de simonia facto verbo, nam hoc tanquam contrarium bonis moribus, & officio clericorum prohibetur, non vero tanquam religioni contrarium, nec vt simoniacum. In secunda autem parte prohibetur clerici reconciliare quempiam, vel reconciliationem alicui negare propter pretium, & de his ratio redditur, quia simoniacum est vtrumque, quæ verba ad hanc secundam, non autem ad priorem partem referuntur. Aliter etiam hanc tex. exponi posse refert idem Soar. ead. cap. 22. num. 15. vt scilicet prima eius pars intelligi possit, & loqui videatur de presbytero, qui exercendo aliquo modo suam iurisdictionem seu pastoralis curam subditi delictum Episcopo celat, cum ad ipsum presbyterum ex officio pertineat delicta hæc corrigere, vel deferre ad Episcopum, veluti si parochus non denuntiet subditum non suscipiente Eucharistiam in Paschate, tunc

tunc enim hunc committere simoniam probabile dicitur.

- 3 **Consanguinitatis.** Ergo Simonia est conferre beneficiū prout consanguinitatis, de quo vide D. Tho. 2. 2. q. 100. art. 5. ad 2. *Sot. de iustis. lib. 9. q. 7. art. 3. Nau. in man. cap. 27. num. 107. Cou. vari. lib. 1. cap. 5. num. 4. Azori. instit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 11. q. 1.*

- 4 **Gratia, vel fauore.** Id est precibus, quia preces in fauore & gratia niti solent, ut per Soar. d. lib. 4. cap. 40. n. 10.

- 5 **Ad reconciliationem.** Notatur ad hoc quod committitur simonia si post auditam Confessionem pro absolutione conferenda pecunia extorqueatur, siue penitens sit dignus, siue indignus absolutione, ut per Soar. d. lib. 4. cap. 19. num. 2. omnes enim actus iurisdictionis voluntarie quatenus ad effectum spirituales ordinantur materia sunt simoniae, idem Soar. d. lib. 4. cap. 20. n. 8. ubi n. 16. asserit quod actus iurisdictionis ecclesiasticæ etiam contentiosæ sunt materia simoniae.

- 6 In gl. [Celet.] Notatur ad hoc quod omisso potest esse propria simonia materia, ut per eund. Soar. d. lib. 4. cap. 22. n. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Capituli consensus requiritur etiam in distractu.
3 Contractus, & distractus à pari procedunt.
4 Dispositio loquens in vno de æque principaliter vni-
tis aliud non comprehendit.

Cap. Querelam. XV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Ancharan. Buttr. Henric. Marian. Socin. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Utriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 29. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 620. refertur ab Antonio August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 2. cap. 14. & est post Concil. Lateranen. par. 2. cap. 12.*

- 2 **Eorum Capitulo inconsulto, &c.**

- Notatur ad hoc quod consensus Capituli requiritur etiam in distractu ut per Tiraq. de hunc mari. rati glos. 5. num. 13. Contractus enim & distractus à pari procedunt, & sunt eiusdem nature, l. Pomponius §. prout ff. de acquir. possess. l. de iusculi C. de in integ. restit. Surd. de alim. p. 8. p. 10. n. 6. Calb. Percira de potestate elig. cap. 7. num. 15. Stephan. Gratian. discept. foris. cap. 168. num. 7. & 10. cum seqq. Ceual. commun. cōtra commun. tom. 2. q. 897. no. 86. Card. Martic. de tacitis & ambiguis conuent. lib. 1. tit. 8. d. nunt 5.

D. Barbosa in l. haeres absens §. prout num. 13. ff. de iudic.

- 4 In glos. [Emi non potuit.] Notatur ad hoc quod dispositio loquens in vno de æque principaliter vniis aliud non comprehendit, neque ad illud extenditur, ut per D. Barbosa. in l. cum prator §. fin. n. 231. ff. de iudic.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Pecunia ab Ecclesijs exigere non debet pro Clirismate.

Cap. Ea, quæ. XVI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Collect. Innocent. Zabar. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Ancharan. Buttr. Marian. Socin. Felin. Panor. Imola, Henric. Hostien. Ximen. Toletan. in concord. *Utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 29. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 620. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 2. cap. 15.*

- 2 Probat hic text. pro Clirismate ab Ecclesijs pecuniam exigere non debere, ut per D. Thom. 2. 2. q. 100. art. 2. *Sot. de iustis. lib. 9. q. 6. art. 1. Turres. in cap. 76. l. 1. q. 3.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Homagium non prestant Clerici.
3 Simoniaci infamiam incurrunt, cum per sententiam de hoc. cri mine fuerint condemnati.

Cap. Ex diligenti. XVII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellem. Io. And. Anania, Anchar. Buttr. Marian. Socin. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 29. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 620. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 2. cap. 19.*

- 2 **Illicita.** Ergo clerici non prestant homagium ut per Sanch. de Matr. lib. 6. disp. 11. num. 9.

- 3 In glos. [Infamia] ibi (*simonia enim infamia sunt*) Abb. hic n. 6. existimat simoniacos non incurrere hanc infamiam Iuris ipso facto, sed cum per sententiam de hoc crimine fuerint damnati (*sicet antea possint incurrere infamiam facti*) sequuntur Arnul. verbo *simonia* n. 55. Vgo. l. de simonia tab. 1. cap. 18. §. 2. num. 8. Soar. de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de simonia cap. 56. n. 21. Nicol. Garc. de benefic. p. 8. cap. 1. num. 61. ubi aduertit non sufficere esse sequutam sententiam super crimine simoniae, nisi in ea imponatur pena dicte infamiae scilicet si ad alia penas est processum.

SYMARIUM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Donatio presumitur si quantitas scilicet data sit parva, & tradens erat dives, & accipiens pauper, vel coniuncta persona.
3. Simoniam non inducit modica res.
4. Munus quod precibus acquiritur non gratis datur.

Cap. Et si quaestiones. XVIII.

1. Super hunc tex. scriperunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellem. Io. And. Anania, Anch. Butr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henric. Hostien. Ximen. Toletan. in concord. *transfuge Iuris cum legibus Castellae* p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 30. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 621. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. c. 2.

2. **Forte donaret.** Notatur ad hoc quod donatio presumitur si quantitas simpliciter data sit parva, & tradens erat dives, & accipiens pauper, vel coniuncta persona; ut per Anton. Gom. tom. 2. *Vari. cap. 4. nu. 5. in fine* & l. 45. Taur. num. 59.

3. **Qua modici pretij fuerint, &c.** Notatur ad hoc quod modica res non inducit simoniam ut per Tiraq. in *tratt. de iudicio in rebus exig. res. trigesimo*, Valer. Reginald. in *praxi forensi* lib. 23. num. 166. Aloys. Ricc. in *decisionibus Curia Archiep. Neapoli* decis. 208. num. 6. cum seqq. Soar. de relig. tom. 1. *tratt. de simonia* lib. 4. cap. 3. num. 5. cum seqq. ibi cap. 38. *num. 2.* aduertit in hoc tex. non dici patrum pecuniam, minime sufficere ad simoniam, si pro pretio datur, sed probari quando datur paruum munus, & non constat datum esse pro pretio tunc non presumi tali intentione datum, praesertim quando aliae circumstantiae non iuuat ad praesumptionem; & ideo in foro exteriori non reputari simoniacum, qui parua munuscula praetatis offert resoluti Fe. Emman. *quest. regul. tom. 2. q. 47. art. 3. ad fin.* Et argum. huius tex. tenet Tiraq. in *tratt. proxime citato* *res. 82.* quod licet iudex ab omnibus omnino muneribus abstinere debeat, ut cum omni puritate iudicium illius procedat, non tamen prohibetur accipere modica quaedam talia scilicet quae iudicantis animum non immutent.

4. In gloss. [Non petenti.] Notatur ad hoc quod non gratis datur munus quod precibus acquiritur, ut per Tiraq. de *retrah. conuent. in pres. n. 23.*

SYMARIUM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Simoniam committit ordinarius si praesentarij suum aliquod temporale promittat, vel det, & ad Ordinum ab ipso praesentetur.
3. Pecunia quae conuenit sufficit ad simoniam inducendam, cum ipsa

1. pendo versatur etiam ex parte dantis.
4. Praesentatur intellectus ad hunc tex.
5. Sumptus facti a patre in conuiuium causa nuptiarum, vel in die professionis, aut occasione Sacri a filio facti non sunt computandi in eius legitimam.

Cap. Veniens. XIX.

1. Super hunc tex. scriperunt Abbas antiq. Inn. Collect. Zabar. Io. And. Bellem. Anania, Anch. Butr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henric. Host. Cal. in annor. Xim. Tolet. in concord. *transfuge Iuris cum legibus Castellae* p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 30. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 621. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. c. 2.

2. **Ad restituendam, &c.** Ergo causa simoniae restituendum est danti contra principia in materia titulum: um ff. & Cod. de condit. ob turpem causam, secundum quae non est locus repetitioni quando turpitudine versatur etiam ex parte dantis l. 3. l. si ob turpem vers. perro ff. ille est. & post Ordinarios ibi, Sor. de Iustit. lib. 4. q. 7. art. 1. ad 2. Nau. in man. cap. 17. num. 30. Molin. de Iustit. *tratt. 2. disp. 82. cum seqq.* Lessi *vid. tract. lib. 2. cap. 14. num. 58.* Rebell. de obligation. Iustitia p. 2. lib. 18. q. 19. d. num. 3. propter quae Cus. in reg. peccatorum p. 2. q. 2. nu. 76. dicit tex. procedere quia ipse f. bona fide dedit monachis exigentibus praeiuxit consuetudinis ad prandium monachorum, cum in hoc casu non omnino manifesta esset dantis turpitudinem, refert Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 60. num. 10. ubi tamen nu. 11. pro veteri huius tex. intellectu asserit presbyterum de quo in praesenti factum fuisse religiosum, & propter ingressum simoniacum, siue bona siue mala fide ab ipso perpatratum, compelli transire ad alium monasterium, & ideo praecipui pecuniam illi reddi non in gratiam eius, sed monasterij ad quod transfertur.

3. **Pro passim.** Vtrum autem sumptus facti a patre in conuiuium causa nuptiarum, vel in die professionis, aut occasione Sacri a filio celebrati sint computandi in eius legitimam, vide Molin. de Iustit. *tratt. 2. disp. 238. res. de expensis.* Bonacini. de contrah. lib. 2. disp. 3. q. 6. *puncto 6. & 7. dicit. num. 11.* negatiue respondentes, assentitur noster Valasc. de partit. cap. 13. num. 37. ubi resoluti propinae, quae dantur in locum epularum & conuiuii, quod in die professionis solet dari omnibus monialibus non debent conferri.

SYMARIUM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Simoniam committit ordinarius si praesentarij suum aliquod temporale promittat, vel det, & ad Ordinum ab ipso praesentetur.
3. Pecunia quae conuenit sufficit ad simoniam inducendam, cum ipsa

4 *Vt ut a ratione parva quantitatis dari possit remissum.*

Cap. Ex tuæ. XX.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Anchar. Butr. Marian. Soc. Felin. Panorm. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordant. *utrinque Iuris cum legibus Castella p. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 31. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 621. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 2.*

2 Probat hic tex. ordinandum committere simoniam si presentatori suo aliquid temporale promittat, vel det, ut ad Ordines ab ipso presentetur, ut per Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 23. num. 199. in fine.

3 **Sex solidos soluit.** Ergo quæcumque pecunia sufficit ad simoniam, de quo vide Tirac. in tract. de iudicio in rebus exig. vers. 30. Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 38. num. 2.

4 In glos. [Sex solidos,] ibi (quicquid fori necessitas requirit) Ergo ratione parvæ quantitatis vsu. ra dari potest, de quo vide S. Thom. 2. 2. q. 46. art. 6. ad 3. Cou. vari. lib. 1. cap. 3. num. 12.

SVMMARIVM.

- 1 *Dilectores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Simonia materia sunt omnes actus procedentes à potestate Ordinis.*
- 3 *Vicarius Episcopi non potest pretio consecrari.*

Cap. Ad nostram. XXI.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellam. Io. Andr. Anan. Anchar. Butr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henr. Host. Ximen. Tolet. in concordant. *utrinque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 32. Alagona in compendio Iur. Canon. pag. 622. & refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 3.*

2 **Pro ministerio Ecclesiastico.** Notatur ad hoc quod omnes actus procedentes à potestate Ordinis sunt materia simoniz, ut per Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 13. n. 2. & cap. 9. nu. 6. refoluit quod absolutio à censuris est materia simoniz.

3 **Sine pro Vicarijs assignandis.** Notatur ad hoc quod Episcopi vicarij non potest pretio consecrari, ut per Soar. 4. lib. 4. cap. 20. n. 5. ubi n. 8. etiam per hunc tex. refoluit quod omnes actus iurisdictionis voluntariæ, quatenus ad effectum spirituales ordinantur, sunt materia simoniz.

SVMMARIVM.

- 1 *Dilectores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Beneficij titulus per simoniam obtenti etiam data probabili ex parte promissi ignorantia est invalidus.*
- 3 *Episcopus dispensare potest, quando quis per simoniam promotus est ignoranter.*
- 4 *Episcopi in vim Decreti Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. an possit absolvere sacerdotem suum subditum in simonia occulta, & rehabilitare ad Ordines, & beneficiis, remissum.*

Cap. De simoniace. XXII.

Luc. iij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Anch. Butr. Mar. Soc. Felin. Panorm. Henric. Host. Xim. Tolet. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castella p. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 32. Alagona in compendio Iuris Canonij pag. 622. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 18.*

2 **Vipote ipsis ignorantibus, &c.**

Ergo titulus beneficij per simoniam obtenti, etiam data probabili ex parte promissi ignorantia, est invalidus, ut per Abb. in cap. pen. notab. 1. de electione, Cou. in reg. precatum p. 2. n. 8. n. 8. Ratio est quia titulus beneficij simoniace habitus non in pœnam criminis, sed ex ipsa rei natura est invalidus, & ignorantia quantuncunque probabilis non suffragatur ad tollendam nullitatem, quæ non fuit inducta in pœnam, arg. glos. receptæ in cap. statum verbo numerandum de prebend. lib. 6. singularis in id secundum multos citatus à Cou. in cap. 3. num. 4. de testam.

3 In glos. [Remanere] ibi (potest Episcopus cum talibus dispensare) Notatur ad hoc quod Episcopus dispensare potest quando quis per simoniam promotus est ignoranter, seu nesciens pro sua promotione datam esse pecuniam, ut per Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 23. num. 185. An autem Episcopus in vim decreti Concilij Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. possit absolvere Sacerdotem suum subditum in simonia occulta, & rehabilitare ad Ordines, & beneficia tam obtenta, quam obtinenda vide Soar. de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de simonia cap. 61. n. 11. Lelsi. de instit. lib. 2. cap. 35. num. 140. Nicol. Garc. de benef. p. 8. cap. 1. num. 74.

SVMMARIVM.

- 1 *Dilectores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Renutare peccatum, & peccatorem pro consilio habendo nullo modo licet.*
- 3 *Simonia labe non caret qui plurimum electorum suffragio electus pecuniam dederit alicui electioni contradiçenti ne repugnando electionem impediat.*

4 Si.

- 4 *Simonia non est post ius quaesitum, seu obtentum beneficium, aut aliud spirituale donum redimere vexationem, quae pro iure tollendo iniuste infertur, vel probabiliter timetur.*
 5 *Ligantis an licitum sit dare aliquod temporale iudicium iustam sententiam ferat, offenditur.*
 6 *Declaratur tex. in praesenti.*
 7 *Eligenda ad dignitates in non potest vendi.*

Cap. Mathaeus. XXIII.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anch. Burr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq. Iuris cum legibus Castella par. 1. Et 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 32. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 622.* refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 21. & cit. post Concil. Later. sub Alex. III. p. 40. cap. 4.

2 **Secreta nobis insinuatione monstrauit.** Ergo pro consilio habendo peccatum & peccatorem reuelare licitum esse videtur, sed hoc ab omni veritate alienum est, ut tenet Nauar. in cap. sacerdos, de Poenit. dist. 6. nu. 127. in fine, ubi refert in hoc tex. nullum verbum esse, quo significetur Matthaeum Cardinalem suscepisse calum relatum in Penitentia, sed solum secreta id retulisse Papae.

3 **Qui magister discordia, &c.** Notatur ad hoc quod simoniz labe non caret, qui plarium electorum suffragio electus pecuniam dederit alicui electioni contradicenti ne repugnando electionem impediat, ut per Azori. *insist. moral. p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 1. vers. quare.*

4 Hic fedet materia redimendi vexationem in beneficijs, in qua conclusio est recepta post ius quaesitum, seu obtentum beneficium, aut aliud spirituale donum non esse simoniam redimere vexationem, quae pro iure tollendo iniuste infertur, vel probabiliter timetur, ut per Rebuff. in praxi benefic. tit. de Simonia in renunt. num. 18. cum seqq. Redoan. de simonia p. 2. cap. 31. nu. 48. Et p. 3. cap. 2. nu. 5. Menoch. conf. 67. n. 17. cum seqq. Paul. Comitol. *respons. moral. lib. 1. q. 80. n. 2.* Valer. Reginald. in praxi fore penitent. lib. 23. nu. 124. plures refert Cened. ad Decretal. collect. 164. num. 1. Nauar. in mann. cap. 23. sub n. 102. Et conf. 47. num. 44. sub hoc tit. in nouis. Card. Tolet. in sum. lib. 5. cap. 90. Gutier. canonie, lib. 2. cap. 23. num. 37. cum seqq. Prop. de Augustino ad Quarent. in summa bullarum verbo beneficiorum possessio sit. B. *vers. quomodo.* Azori. *insist. moral. p. 3. lib. 12. cap. 11. q. 4. Less. de iustit. lib. 2. cap. 35. dub. 18. n. 107. cum seqq. Card. Tusch. tom. 8. lit. V. concl. 174. num. 1. late Soar. relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 19. num. 7. Et cap. 50. à princip. Sic etiam in foro Conscientiae licitum est litiganti ad redimendum vexationem iudicij etiam*

publicum stipendium habenti dare aliquid temporale ut per se iustam sententiam ferat, quando imminet periculum certum, aut omnino verosimilius futurum quod euideo litigantis iustitia ab eodem iudice inique aliquo iudicatur, perueratur, vel iniuste differatur, nam ex parte sic petitis datur iusta causa petendi, nepe necessitas conferendi ius suum in iudicio deductum, vel utilitas moralis in acquisitione alterius iuris in iudicio praetensi; ex parte vero iudicis concurret promptitudo ad dictum opus de se licitum, nepe iustam sententiam peccaminose faciendum, ferendo eam iniuste, ita glos. verbo ille in cap. non sane 14. q. 5. Abb. in cap. cum ab omni nu. 8. de vita & bonis cleric. Siluest. verbo resistito 2. 8. 1. Et cod. verbo 4. 9. 1. Coll. in reg. peccatum p. 2. 9. 3. num. 1. col. 2. Menoch. de arbit. casu 343. num. 8. Et 9. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 88. n. 2. cum seqq. Sayr. in clari Regia lib. 10. tract. 5. cap. 3. num. 6. Iacob de Grassis in decisionibus auri p. 1. lib. 2. cap. 123. n. 1. cum seqq. Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 41. num. 7. Less. de iustit. lib. 2. cap. 14. num. 64. Rebelle. de obligat. iustitia p. 2. lib. 18. q. 23. num. 4.

6 Restat nunc ut videamus quare in hoc tex. ille redemptor suae vexationis fuerit iudicatus simoniacus, & illa est rectoris responsio quia, erat tantum electus, & non confirmatus, & ita non dum habebat plenum ius, prout responder Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 50. nu. 8. Nam vexatio non potest esse in illo iure, quod electus à maiori parte acquisiuit plenum, sed tantum in confirmatione eiusdem iuris, quae ad electionem accedere debuit, ita Valer. Reginald. in praxi fore penitent. lib. 23. num. 124.

7 **Celeriter, ac sponte dimittas.** Notatur ad hoc quod ius eligendi ad dignitates non potest vendi, ut per Soar. d. lib. 4. de simonia cap. 20. nu. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simonia est materia pretium recipere pro absolutione ab excommunicatione.
- 3 Vexationem redimere pecunia, an quis possit, et absolutionem obtineat ab excommunicatione, offenditur.
- 4 Simonia an committatur si aliquis det pecuniam pro obtinenda absolutione in Sacramento Penitentiae, si aliter sacerdos nolit absolvere, offenditur.

Cap. Ad aures. XXIV.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anch. Burr. Henric. Marian. Soc. Panor. Felin. Ximen. Tolet. in concord. *versusq. Iuris cum legibus. Castella p. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 33. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 622.* & refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 4.

2 Ipsum

3. *Ipsam gratis facias absolui.*

Nam pretium recipere pro absolutione ab excommunicatione materia est simoniz, vt per Soar. de relig. sum. 1. lib. 4. de simonia cap. 19. num. 6. Et cap. 50. num. 21. Valer. Reginald. in praxi furi penitent. lib. 23. num. 212. in fine, vbi idem tenet de actu ferendi censuras.

3. In glos. [Absolutionis] Notatur ad hoc quod potest quis pecunia vexationem redimere vt absolutionem obtineat ab excommunicatione, cōtrarium tenet Innoc. in presenti, at vero Io. Andr. etiam hic conciliat vt ranque sententiam, aut excommunicato, inquit, imminet aliquod pręiudicium ex dilata absolutione, puta quia speratur eligi, vel debet eligere, & tunc locū habet opinio huius glosiz: aut non imminet tale periculum, & tunc verum est quod Innoc. dicit, quā distinctionem satis probabile, & æquā esse dicit Panor. hic, & refert Azor. instit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 16. q. 1.

4. Notatur etiam ad hoc quod pro absolutione in Sacramento Penitentię si aliter Sacerdos nolit absolvere penitentem non potest dari pecunia absque labe simoniz, vt per Spin. in speculo teſtam. glos. 7. princ. nu. 56. quod ea ratione fit, cum Sacramentum Penitentię non sit ita necessarium simpliciter sicut Sacramentum Baptismi, non potest recipi à simoniaco, sicut baptis- mus, vt tradit Cou. in cap. alma mater p. 1. §. 6. num. 7.

S V M M A R I V M.

1. Doctores interpretantur super hunc tex. scribentes.
2. Simonia consistit in venditione ingressus ad monasterium.
3. Monasterij pro ingressu non licet aliquid exigere, vel accipere, quasi pretium.
4. Professio in religione facta per simoniam est valida.
5. Monachus ob simoniam detrahendus est in aliud monasterium, & potest ibi proficere.
6. Electio simoniaca est si aliquis ignoranter electo pro eligendo pecuniam dederit.

Cap. De Regularibus. XXV.

Elem. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Anchar. Burr. Marian. Soc. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantijs vt inſue que Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 33. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 623. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 7.

2. *Qui per simoniam ingressum, &c.* Notatur ad hoc quod in venditione ipsius ingressus consistit simonia, vt per Soar. de relig. 16. 1. lib. 4. de simonia cap. 17. num. 12. Nam pro in-

gressu monasterij non licet aliquid exigere, vel accipere quasi pretium, licet tamen si monasterium sit tenue, quod non sufficiat ad tot personas nutriendas, gratis quidem ingressum monasterij exhibere, sed accipere aliquid pro victu personarum, quæ in monasterium fuerit recipienda si ad hoc non sufficiant monasterij opes, ita D. Tho. 2. 2. q. 100. art. 3. ad 4. Et in 4. dist. 35. q. 3. quæſtiunc. 2. ad 7. Azor. instit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 16. q. 1.

4. *Omnino dimittant.* Ergo professio in religione facta per simoniam est valida, cum solummodo in penam prohibeatur talem religiosum permanere in monasterio in quo sic professus est, de quo vide Valer. Reginald. in praxi furi penitent. lib. 23. nu. 181. Verso secundum.

5. *Sen alia monasteria districtiora adeant.* Notatur ad hoc quod monachus ob simoniam detrahendus est in alius monasterium, & potest ibi proficere, vt per Sanch. de Matrim. lib. 4. dist. 13. num. 3.

6. *Si autem ignorantibus, &c.* Notatur ad hoc quod electio simoniaca est si aliquis ignorante electo pro eo eligendo pecuniam dederit, vt per Azor. instit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 1. Verso simoniaca, vbi etiam idem dicit si rennente electo pecunia detur, etiam si alioquin esset eligendus, intelligendo procedere quando pecunia data fuerit sine dolo, & fraude.

S V M M A R I V M.

1. Doctores interpretantur super hunc tex. scribentes.
2. Beneficium ante 14. annum nullus potest obtinere.
3. Prouisio simoniace facta ignorante prouiso est nulla ipso iure.
4. Dispenſare potest Episcopus cum simoniaco ignorante, cum scientia tamen solo Papa.

Cap. Ex insinuatione. XXVI.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col. Mreth. Innoc. Zabarel. Bellam. Io. Andr. Anan. Anchar. Burr. Marian. Socin. Felin. Panor. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantijs vt inſue que Iuris cum legibus Castelle p. 1. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 33. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 623. & refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 2. sub tit. de renuntiatione, cap. 2.

2. *Cumq; ad annos discretionis, &c.* Hodie ex nona dispositione Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 6. nullus ante decimum quartum annum beneficium potest obtinere, vt per citatos à me in tract. de Officio, & potestate Episcop. p. 3. alleg. 60. num. 73.

3. In glos. [Tibi] ibi (ignorante) Notatur ad hoc quod prouisio simoniace facta ignorante prouiso est

fo est nulla ipso iure, vt per Gutier. canon. lib. 3. cap. 23. d. num. 24. Rapha. de la Torre in 2. 2. to. 3. q. 100. et. 6. disp. 5. Lelsi. de iustitia lib. 2. cap. 35. num. 142. & alios quos refert & sequitur Nicol. Garc. de benefic. p. 8. cap. 1. num. 6.

4 In glos. [Eligerunt.] Notatur ad hoc quod cum simoniaci ignorante potest Episcopus dispensare, cum sciente tamen solus Papa, vt per Selu. in trakt. de benefic. p. 3. q. 31. num. 4. & 5. prax. Episc. p. 1. Verbo simonia dub. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simoniaci dicitur electio commissi cum vno solo patrono, intelligit ibi.
- 3 Ele. h. spe. prax. 5, seu pretio interueniente fieri non potest.
- 4 Simoniaci est electio si aliquis eligendo inficio pecuniam dederit, & ille eligatur nisi data fuerit dolose.
- 5 Beneficium possidentem habitum cum simonia si ignorante commissi, habet reuelum coloratum, & gaudet beneficio regule de triennali.
- 6 Electio simoniaci electo ignorante facta an sit reprobata, vel ipso iure nulla, ostenditur.
- 7 Simoniaci beneficium resignari non potest.

Cap. Nobis. XXVII.

Galest. 13.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. Io. And. Anania, Host. Anchar. Butr. Henric. Marian. Soc. Panor. Felin. Xim. Tolet. in concord. vtriusq. iuris tit. legib. Capitul. p. 2. Vian. in ratione lib. 5. Iure. Pontif. pag. 34. Alag. in comp. iuris Canon. pag. 623. & referatur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 3. tit. 2. cap. 9.

2 Uni, vel omnibus eligentium.

Ergo simoniaci dicitur electio commissi cum vno solo patrono, vt per Abb. hic notab. 1. Nau. in man. cap. 25. num. 281. 3. & censuit Rota apud Farin. decis. 256. in 2. collect. de simoniacis, quia refert Nicol. Garc. de benefic. p. 8. cap. 1. num. 402. & 2. intelligit procedere in eligentibus, presentantibus, aut conferentibus vt vniuersis, seu inter collegi, in quibus terminis loquitur tex. in presentia, quia tunc omnium vna est electio, presentatio, aut collatio, & sic simonia cum vno commissi tangit & vitiat electionem, presentationem, aut collationem. Contrarium vero constitutendum est in patronis presentantibus vt singulis, quilibet enim presentat de per se, & tot sunt presentationes, quot patroni, & sic vna presentatio viciosa seu simonica non influit in alias, quod casu procedit decisio Rotæ apud eund. Farin. decis. 103.

3 Promiserunt se pecuniam solu-

ros. Notatur ad hoc quod electio spe. prax. seu pretio interueniente fieri non potest, vt per Molin. de primogen. lib. 2. cap. 5. nu. 37.

- 4 Quia igitur super hoc, etc. Notatur ad hoc quod simoniaci est electio si aliquis eligendo inficio pecuniam dederit vt ille eligatur, nisi data fuerit dolose, vt electioni noceret, ita Azori. instit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 1. Vers. quid sit. Nicol. Garc. d. cap. 1. num. 8. vbi num. 9. ampliat etiam si elector seu collator esset aliis electurus, seu collaturus si motus fuit consilio, vel interfectione illius, & n. 13. resoluit possidentem beneficium habitum per simoniam se ignorante commissam habere titulum coloratum & gaudere beneficio regule de triennali, de quo etiam Rebuff. de pacifico possess. num. 198. ad fin. Vers. vnam cum simonia, Lelsi. de iustit. lib. 2. cap. 35. num. 142. Mantica. Rota decis. 221. num. 3.

- 6 Penitus reprobanda. Ideo in presentia electio simoniaci facta est reprobata, & non ipso iure, quia pecunia fuerat promissa vni eligentium, pro omnibus ignorant electo, quo casu non est tam odiosa electio, licet sit simoniaci, & cassanda, ita Colm. in pragmat. sancti p. 1. tit. de electionib. & sicut 9. quod si aliter vers. ipso iure, Boet. decis. 117. n. 4. Valer. Regim. in praxi fore. penult. lib. 3. n. 277. cum seq. Cuius tamen contrarium videlicet provisionem simoniaci factam ignorate promissa esse nullam ipso iure tenent citati Doctores ad cap. antecedens in glos. tibi.

- 7 Obtinere de iure non potest. Ideo simoniaci beneficium resignari non potest, cum & illud tantum inhabilis obtinere non valeat, ita Flamin. de resignat. benefic. lib. 4. q. 3. num. 20. Vgolin. de simon. lib. 4. cap. 6. n. 2. Lelsi. d. cap. 35. n. 139. Soar. de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de simonia cap. 38. nu. 9. Nicol. Garc. d. cap. 1. nu. 56. Non est tamen incipax si alter in gratiam ipsius emit, sed hic rem sciens contraxit ante collationem, vt tenet Henric. in sum. lib. 13. cap. 37. d. fin.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Fides non seruanda si fides seruanda non est.
- 3 Episcopi non possunt decimas de suis subditis redimere, vt etiam si ab eis in eorum solutione iniuncte veniantur.

j. Cap. Dilectus. XXVIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Inn. Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anchar. Butr. Henric. Marian. Soc. Panor. Felin. Xim. Tolet. in concord. vtriusq. iuris tit. legib. Capitul.

Castelle. p. 1. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 35. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 624. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 10.

Circa materiam redimendi vexationem dixi sup. ad cap. Mathiens. hoc tit.

2. Contra promissionem suam, &c.

Notatur ad hoc quod non seruanti fidem fides non est seruanda, ad quod plures Doctores refert Cened. ad Decretal. collect. 174. num. 4. quibus adde Ioseph. Ludou. tom. 3. communium opinionum. tit. de probat. concl. *Unica Vers. quilibet enim, pag. mibi 473. Menoch. consil. 1. num. 364. Seraphin. de privilegijs Iuram. p. 114. 74. nu. 154. Sord. conf. 359. nu. 9. Christoph. de Pace in feodalys ad leges f. 141. num. 26. Cardos. in praxi iudicum verbo fides nu. 2. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 29. nu. 65. Alexand. Trentacinqu. var. resolut. lib. 3. tit. de verborum significat. resol. 2.*

3. In gl. [Accepti] post mod. Collige Episcopos nō posse decimas à suis subditis redimere, etiā si ab eis in eorum solutione iniuste vexentur, nec aliter eas soluere velint: ita omnes per tex. ibi in cap. decimas c. 6. q. 3. Soar. de relig. to. 1. tract. 3. lib. 4. cap. 50. sub nu. 33.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Benedictiones nubentium, & exequia mortuorum, vel suffragijs, qua sunt functiones ordinum, gratis dari debent, nec pro eis aliquid exigipotest.
3. Sacerdos pro ministracione spiritualium potest aliquid exigere, si ei sumptus defint.
4. Sacerdos gratis ministrare debet spiritualia, si habet de suo.
5. Clericus non locet operas suas, non est inconueniens.
6. Consuetudo ubi adest, quod aliquid detur in exequijs mortuorum, & similibus, potest populus cogi saltem officio iudicis ad obseruandam consuetudinem.

Cap. Suam. XXIX.

1. Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Collect. Innocent. Zabarel. Bellem. Ioann. Andr. Anania. Hostien. Ancharan. Butr. Henric. Marian. Socin. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concord. *Trisusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuiam. in ration. lib. 5. Iuris Pontific. pag. 35. Alag. in compend. Iuris Canon. pag. 624. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 1.*

2. Probat hic tex. pro benedictionibus nubentium, & exequijs mortuorum, vel suffragijs, quæ sunt functiones ordinum, nihil exigipotest, ut per Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 13. num. 2. & 5. & cap. 15. num. 5. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de bonis clericorum 5. 3. à num. 19. Azori. instit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 4. q. 2.

3. In glof. [Pro exequijs] ibi (*si sumptus defint*) Notatur ad hoc quod sacerdos pro ministracione spiritualium potest aliquid exigere si ei sumptus defint, ita Soar. d. lib. 4. de simonia cap. 47. num. 11. ubi dicit hanc glofam esse intelligendam de Sacerdote, qui ex officio ministrare nō tenetur, vel certe addendum esse posse id facere causa approbata à prelato, ad quē spectat providere ut inferiores pastores populorum ab eisdem alantur sufficienter.

4. In ead. glof. ibi (*& tamen gratis dicitur celebrare*) Notatur ad hoc quod sacerdos gratis ministrare debet spiritualia si habet de suo, ut per Sord. de aliment. tit. 1. q. 59. num. 3.

5. In ead. glof. ibi (*net enim est inconueniens ut clericus locet operas suas*) Ita Host. hic num. 4. Abb. num. 12. Bellet. d. 6. 3. num. 17. plures quos refert Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 2. Alleg. 24. num. 2.

6. In ead. glof. ibi (*si tamen consuetudo, &c.*) Notatur ad hoc quod ubi adest consuetudo quod aliquid detur in exequijs mortuorum, & consimilibus, aut legitime appareat de quasi possessione exigendi, utpote ut dentur candleæ, cerei prandia, nec non in administracione Sacramentorum, licet clerico non detur actio ad percipiendū ut per Host. hic nu. 4. Deci. conf. 214. per totum. Vgolin. in tract. de simonia in genere tab. 1. 5. 10. num. 1. 2. & 7. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 110. num. 9. & cap. 210. num. 11. 12. & 28. Azori. instit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 19. q. 1. potest tamen cogi populus si non lure actionis, saltem officio iudicis ad obseruandam honestatē, & laudabilem consuetudinem, si quæ super his fuit, ut infra dicam ad cap. ad Apostolicam hoc tit.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Conuexitatis ratione res inter alios acta alijs nocet.
3. Archiepiscopus potest iniungere suis suffraganeis reseruari faciem, quod seruatur in Metropolitana.
4. Taxatio non cadit in his, qua tantum per liberalem donationem conferri possunt.
5. Res inter alios acta in iudicio alijs prejudicat, & prodest quoad quandam presumptionem.

ij. Cap. Dilectus. XXX.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellem. Io. Andr. Anania. Host. Anch. Butr. Henric. Marian. Socin. Felin. Panorm. Ximen. Toletan. in concordantys *Trisusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 36. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 624. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 2.*

2. Tam in dantes, Notatur ad hoc conuexitatis res inter alios acta alijs nocet, ut per Tit. in tract. res inter alios acta res similia igitur 22.

1. Vi hanc formam per suas dioceses, &c.

Notatur ad hoc quod Archiepiscopus potest iniungere suis suffraganeis, ut servari faciant, quod servatur in Metropolitana, ut per Marc. Anton. Genues. in praxi Curia Archiep. Neapolitana cap. 70. nu. 21. ubi intelligit in illis, quæ de iure servanda sunt.

4. Sine taxatione. in his, quæ tantum

per liberalem donationem conferri possunt, taxatio non cadit, sed in his rebus, quæ ex debito dantur per modum stipendij, si de modo vel quantitate non constat ex lege, vel consuetudine, ut per Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 46. nu. 6.

5. In glof. [Dantes.] Notatur ad hoc quod res inter alios acta in iudicio aliis præiudicat, & prodest quoad quandam præsumptionem, ut per Cou. præf. cap. 13. nu. 4.

6. In glof. [Anitari.] Notatur ad hoc quod possunt offerri munera infideli ea conditione ut baptisimum suscipiat, ut per Sanch. de Matr. lib. 1. disp. 39. nu. 4. vers. sexto, Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 16. nu. 10. Azori. inst. moral. p. 3. lib. 22. cap. 3. q. 3.

SUMMARY.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Assertionis discreti facile credere non debemus.
- 3 Index non potest iudicare secundum causam probatam, & non deductam.
- 4 Fatuus est index, qui iuxta petita iudicat.
- 5 Sententia ut valeat debet esse conformis libello.
- 6 Sententia verba obscura interpretantur iuxta conclusionem libelli, limitata in criminalibus.
- 7 Reus extrajudicialiter prius ab alio monendus ex urbanitate, & non ex iuris necessitate.

Cap. Licet Heli. XXXI.

1. Super hunc text. scripserunt Abba. antiq. Collect. Innocen. Zabarel. Bellem. Ioan. And. Anania. Host. Anch. Butr. Henr. Mar. Soc. Panor. Felin. Cas. in an. Kim. Tol. in concord. vers. q. iuris cum legibus Castellæ p. 3. & 2. Vin. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 36. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 623. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 3. & lib. 2. registri Innoc. III. circa finem, ubi ex integro epistola clarius intelliges, quæ ad hunc locum spectant.

2. Non facile credere debet. Notatur ad hoc quod non debemus alterius assertioni facile, citroque temere credere, ut per Tiraq. de pacis temper. causa 51. nu. 26.

3. Vi iuxta iudicij formam. Ergo si iudicat secundum causam probatam, & non deductam, certe iudicat iuxta petita, quod si-

ri nequit a iudice finem nota stultitia, ut per Af. flic. de res. 32. nu. 1. Valasc. de iure emphyt. q. 6. num. 12. præp. fin. Nam fatens est index, qui ultra petita iudicat Vanri. de nullis. tit. ex defectu processu num. 97. Cas. Barz. Bonavien. de res. 33. nu. 9. Azeved. l. 10. nu. 115. cum segg. tit. 17. lib. 4. nona recep. Camill. Borrel. in summa omnium de res. tit. 49. de libello num. 127. & 128. Valasc. de res. 145. nu. 8. cum segg. D. Barbos. in l. si cum dotem in princip. nu. 44. ff. soluto Matr. in.

5. Sententia quoque forma dictetur.

Notatur ad hoc quod sententia ut valeat debet esse conformis libello, ut per Socin. reg. 44. l. n. 1. nam verba obscura sententie interpretantur iuxta conclusionem libelli, ex Mascard. de probat. concl. 110. nu. 4. Stephan. Gratian. de res. forensium cap. 33. nu. 11. & Marebus de res. 214. nu. 5. & 6. Limita in criminalibus, in quibus non requiritur quod sententia sit conformis libello, imo in plus quam sit petitiu potest iudex condemnare, ut per Anton. Gonn. tom. 3. vers. cap. 1. nu. 39. col. 3. vers. & confirmatur. Bonaccol. commun. crimin. p. 2. verbo sententia fol. 68. vers. Menoch. conf. 80. nu. 44. Camill. Borrel. in summa omnium de res. tit. 49. nu. 127.

7. In gl. [Inscriptio.] Notatur ad hoc quod reus extrajudicialiter prius ab alio monendus ex urbanitate, & non ex iuris necessitate ut per Soar. de Pace in præf. tom. 1. p. 1. temp. 2. nu. 1.

SUMMARY.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Inimici capitalis testimonium recipitur in causis privilegiatis, & in criminibus exceptis.
- 3 Suspectus de inimicitia capitali repellitur a testimonio.
- 4 Alio intentata contra eum, qui ob homicidium commissum inhabilis est reputandus ad beneficium consequendum citius censetur, & non criminaliter.
- 5 Liti qui renuntiat simpliciter, non presumitur id facere animo donandi.
- 6 Dignitas delinquentis in patris est attendenda.
- 7 Inimicitia qua dicantur capitales remittitur in e.
- 8 Inimici capitalis reconciliatus & cum quo est sententia pax testis esse potest.

j. Cap. Per tuas. XXXII.

1. Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. And. Anania. Hostien. Ancharan. Butr. Henric. Marian. Socin. Panor. Felin. Cas. in an. Kim. Tol. in concordantibus vers. q. iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Vinian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 36. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 626. refertur ab Antonio August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 2. cap. 4.

2. Et inimicitias. Notatur ad hoc quod inimici capitalis testimonium repellitur in causis privilegiatis, & in crimi-

criminibus exceptis, vt per Hippol. conf. 12. num. 11. & conf. 20. nu. 27. & conf. 28. num. 7. & conf. 29. num. 24. & conf. 32. num. 31. & conf. 65. num. 20. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 28. num. 2. cum seqq. Martin. Delri. diuifit. magic. lib. 5. q. 2. pag. mibi 439. Farin. in praxi crimin. p. 2. tit. de oppofit. contra personas testium, q. 53. num. 5. Fr. Paul. n. Berti. Lucenfi. in praxi crimin. regularium tit. 6. cap. 10. num. 40. Prout in erimine hærefis Menoch. conf. 149. num. 14. cum seqq. Viui. to. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 10. num. 137. pag. 527. Verf. ampliantur, Mafcard. de probat. concl. 857. n. 40. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 2. q. 15. art. 2. Menoch. d. q. 28. num. 3. Et in crimine læse maiestatis Mafcard. de probat. concl. 462. num. 31. & concl. 1046. num. 3. Farin. d. q. 53. num. 5.

3 Amplia in fuffeção de inimicitia capitali vide Felin. in cap. cum I. & A. num. 7. fup. de re iudic. Grammat. decif. 33. d. num. 7. Hippol. conf. 15. num. 7. & conf. 20. num. 40. & conf. 31. n. 15. 18. & 19. Ozafe. conf. 66. n. 12. & 16. Mafcard. concl. 899. n. 3. & concl. 1046. n. 5. Farin. d. q. 53. n. 24.

4 *Sed ciuilitè.* actio intentata contra eum, qui ob homicidium commiffum inhabilis est reputandus ad beneficium, conſequendum, ciuilitè cenſetur, non criminalis, vt cenſuit Rota apud Farin. decif. 622. n. 1. in l. collect. nouiffimarum.

5 *Non ſpectata ſententia quaſi male conſcius ceſſit.* Notatur ad hoc quod liti qui renuntiat ſimpliciter non præſumitur id facere animo dorandi, vt per Tiraq. in l. ſi inquam Cod. de renouandis donat. verbo donatione largitus num. 303.

6 In gloſ. [Excellentioris.] Notatur ad hoc quod in pœnis eſt attendenda dignitas delinquentis, vt per Cou. lib. 2. vari. cap. 9. num. 3.

7 In gloſ. [Inimicitias capitales.] Inimicitias capitales, quæ dicantur explicant Bart. in l. 3. §. vlt. ff. de admouendis leg. & in l. licet, ubi gloſ. verbo capitales, ff. de arbit. Menoch. de arbit. caſu 239. num. 8. & 11. & de præſumpt. lib. 3. præf. 37. n. 26. cum ſeqq. remiffiue Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de ſauore cleric. canonis §. 3. n. 19. Card. Mantica. de conſuetudinibus vltim. volunt. lib. 12. tit. 5. n. 14. Fr. Emman. d. q. 15. art. 3. Flamin. de reſignat. benefic. lib. 5. q. 3. n. 258. Cardoſ. in praxi iudic. verbo inimicitia nu. 1. & verbo teſtis num. 15. Farin. d. p. 2. q. 49. nu. 1. cum ſeqq.

8 In ead. gl. ibi (redant in amicitiam, &c.) Notatur ad hoc quod inimicus capitalis reconciliarius, & cum quo eſt ſequuta pax, teſtis eſſe poteſt, vt per Tiraq. in n. tit. ceſſante cauſa p. 2. limit. 16. num. 7. Mafcard. concl. 899. num. 10. & concl. 1046. n. 21. Surd. conf. 371. n. 17. Fr. Paulin. Berti. Lucenfi. d. cap. 10. n. 9. Azueved. l. 2. n. 53. tit. 8. lib. 4. noue recopilat. Farin. d. q. 53. nu. 58.

9 In ead. gloſ. ibi (non ſit reuſus) Notatur ad hoc quod reconciliarius de recenti à teſtimonio repellitur, ſicut ſi eſſet inimicus, iſ enim adhuc odium & nocendi animum reſumere præſumitur

vt per Cou. præſtic. cap. 18. nu. 3. Anton. Gomez tom. 3. vari. cap. 12. num. 14. Verf. quod ſubintellege Tiraq. ceſſante cauſa p. 2. limit. 16. nu. 7. & 8. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 28. num. 6. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 3. cap. 25. num. 21. Mafcard. concl. 857. num. 47. & concl. 899. num. 7. & concl. 1046. nu. 21. Farin. d. q. 53. num. 59.

10 In gloſ. [Furti, & adulterij] ibi (quancumque ſit emendatus) Notatur ad hoc quod periurus etiam emendatus de periurio à teſtimonio repellitur, vt per Clar. lib. 5. periurium num. 7. Mafcard. concl. 1168. nu. 16. & 17. & concl. 1356. n. 37. Perez l. 1. gloſ. 1. pag. 186. tit. 6. lib. 8. Ordinam.

11 In ead. gloſ. ibi (quia quod ſemel eſt periurus in iuramentum amplius non admittitur) Vnde teſtem in parte falſum & mendacem in totum reputari falſum docent Clar. in præſt. §. fin. q. 53. Verf. ſed quæro, Soar. in theſaur. recept. ſentent. lit. T. n. 135. Magon. Lucenſi. decif. 46. n. 22. & decif. 79. n. 10. Mafcard. concl. 743. & concl. 1039. num. 9. Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 9. num. 224. pag. mibi 502. Donat. à Fina d. lib. 4. tit. 10. nu. 356. pag. 557. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præf. 22. Bobadil. in ſua poliſtica lib. 5. cap. 2. num. 57. Farin. d. p. 2. q. 67. n. 111. cum ſeqq. & p. 4. conf. 39. n. 12.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Electio confirmatio non imputatur, ſi eo prohibente pro illius confirmatione pecunia data ſit.
- 3 Conſanguineus, vel amicus electi ad aliquam dignitatem, qui pro ea obtinenda pecuniam dedit, non præſumitur deſiſſe de mandato electi, niſi illius interuenierit ſententia.
- 4 Simonia quia occulte committitur ſatis conſeſſus probatur.
- 5 Verba ſub interminatione anathematis, ſententiam ferendam, & non latam continent.

Cap. Sicut tuis. XXXIII.

- 1 S Vper hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Bellem. Io. And. Anania. Hoſt. Butr. Anch. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concord. vtriuſque Iuris cum legibus Caſtel. p. 1. & 2. Viui. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 37. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 627. referunt ad Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 5.
- 2 Probat hæc tex. non imputari electio confirmatione ſi eo prohibente pro ipſius confirmatione pecunia data ſit, vt per Silueſt. in ſum. verbo ſimonia q. 13. Azori. inſtit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 12. Verf. quid ſi.
- 3 Cum iſ nulla ſit tibi conſanguinitate coniunctus, &c. Notatur ad hoc quod ſi conſanguineus, vel amicus alius cuius electi ad aliquam dignitatem dederit pecuniam pro obtinenda aliqua dignitate, non præſumitur de-

disse de mandato electi, nisi illius interuenerit scientia, vt per Farin. in *praxi crimin.* p. 3. q. 334. num. 67.

- 4 Notatur etiam ad hoc quod simonia, qui occulte committitur, satis coniecturis probatur, vt per Menoch. de *presumpt.* lib. 1. praef. 38. num. 4.

- 5 In gloss. [sub interminatione anathematis] Notatur ad hoc quod huiusmodi verba, quae solam comminationem significant, sententiam ferendam, & non latam continent, vt per Sayr. in *claus. Regia* lib. 3. cap. 8. num. 19.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Simonia est, si quis alicui Ecclesiae sua bona dederit, vt eligatur in canonicum, intellige vt ibi.
- 3 Sacerdotia sine peccato quis petere potest ratione muneris, aut nominationum sine ratione alterius gratia.
- 4 Simoniam inducit sola promissio de dando.
- 5 Simoniam vt iam non deducit sola actum correptionis, nisi probetur praecedens pactio, & conuentio.

Cap. Tua nos. XXXIV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henr. Mari. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 37. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 628. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 2. cap. 6.

- 2 Probat hic text. simoniam esse si quis alicui Ecclesiae dederit sua bona vt eligatur in canonicum, etiam si daret vt praebenda ex illis constitueretur, vt per Valer. Reginald. in *praxi forensi* part. lib. 23. num. 244. Azori. *instit. moral.* p. 3. lib. 12. c. 7. q. 2. vbi etiam quod in simoniarum peccatum non incideret si gratis & liberaliter sua bona donaret, & postea peteret vt in canonicum admitteretur, & canonici absolute & gratis consentirent, prout etiam tenet simoniam non esse si auctoritate & consensu Episcopi retineret sibi potestatem praeficiendi clericum ad praebendam ex suis bonis in Ecclesia institutam.

- 3 Notatur ad hoc *Rogans humiliter* quod sacerdotia sine peccato quis petere potest ratione mandatorum nominationum, sine ratione alterius gratiae, vt per Rebuff. in *reper.* l. Barbarius nn. 3. ff. de officio Praet.

- 4 Notatur etiam ad hoc quod sola promissio de dando inducit simoniam vt per Flamin. de *resignat. benef.* lib. 14. q. 7. num. 35.

- 5 In gloss. [Pure.] Notatur ad hoc quod nisi probetur praecedens pactio, & conuentio, sola actum correptionis non inducit vt simoniam, vt per Farin. in *praxi crimin.* p. 4. conf. 75. num. 11.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Circumstantia conscientiae etiam erroneae ligat.
- 3 Peccatum est facere contra conscientiam errantem.

Cap. Per tuas. XXXV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Coll. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 38. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 628. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 2. cap. 17.

- 2 Sed contra Conscientiam, &c. Notatur ad hoc quod circumstantia conscientiae etiam erroneae ligat, vt per Nau. in *cap. consideret* in *prim.* n. 53. de *Poenit. dist.* 3. Et est peccatum facere contra errantem conscientiam vt tenet Azori. *instit. moral.* p. 1. lib. 2. cap. 8. q. 3. & faciunt quae dixi ad rub. de *summa Trinit.* num. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Archiepiscopi potest exercere iurisdictionem in subditos suffraganeorum in concernentibus totam provinciam.
- 3 Consuetudo exigendi pecunia quantitate, aut aliud rem in Archiepiscopatu inuestitura reprobatur.
- 4 Simonia committitur, cum aliquid datur pro inductione in corporalem beneficij possessionem.
- 5 Venditor, quando transat recipere pretium rei venditae, quid faciendum, ostenditur.

Cap. In tantum. XXXVI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchoran. Butr. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 39. p. 1. Alagona in *compend. Iuris Canonici* pag. 629. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. sub tit. de *excofio. Pralat.* cap. 1.

- 2 De tua prouincia studeas aboleri. Notatur ad hoc quod Archiepiscopus potest exercere iurisdictionem in subditos suffraganeorum in concernentibus totam provinciam, puta in tollendo prauam consuetudinem ab illa, ita Mar. Anton. Genuen. in *praxi Archiepisc.* Neapol. cap. 70. nn. 10.

- 3 Per quam pro Ecclesiarum inuestitura

stituta Archidiaconi, &c. Notatur

quod reprobatur consuetudo exigendi pecunie quantitate, aut aliam rem temporalem in Archidiaconi inuestitura, vt per Soar. *de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 47. nu. 5. & cap. 48. num. 4.* Nam simonia peccatum admittitur cū aliquid datur, vel accipitur etiam post electionem, & confirmationem pro inductione, & immisione eius in corporalem beneficij possessionem Azor. *instit. moral. par. 3. lib. 12. cap. 7. quest. 1. vers. in super.*

5 *Variant.* excusat, vt ait Lactant. *lib. 1. cap. 5. diuinarum instit.* non obstat appellationum diuersitas cum ipsa significatione ad vnum omnia reuoluantur.

6 In glos. [Qui prius.] ibi (*pretium, & res depontur apud sequentem.*) Quando venditor recusat recipere pretium rei venditæ conuentum, vel ab arbitratore declaratum potest de iure emptor implendo è latere suo contradicere, facere de illo depositum parte citata, & iudice auctore, quod quidem depositum vim veræ solutionis habet, ex Bartol. *in l. si solutus nu. 5. de soluton.* quem refert Aloyf. Ricci. *Curia Archiepiscop. decr. 21.* & dicit per S. Rotam sæpe decisum idem Aloyf. Ricc. *in collect. decr. par. 4. collect. 1274. in fine.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ordinandus in subdiaconum titulum habere debet.
- 3 Ordinatus ad presbiteratum beneficij cum pacto, quod nihil inquam petierit à presentante ratione presentationis, non potest ascendere ad superiores Ordines, nec in suscepto ministrare.
- 4 Simonia labeis an consideretur in casibus propositis in hoc tex. offenditur.
- 5 Simonia confidentialis, an in casu huius tex. considerari possit, offenditur.
- 6 Tex. in presenti, & cap. penult. infra hoc tit. complectuntur pacificentem cum ordinatore, vel presbiteratore, non autem cum patre, vel alij.
- 7 Ordinatus cum patrimonio sibi donato cum conditione de restituendo post ordinationem, non incurrit illam poenam, vel suspensionem.

iiij. Cap. Per tuas. XXXVII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collek. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anch. Butr. Henric. Marian. Socin. Ranorm. Felin. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Casella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 40. Alagona. in compendio Iuris Canonici pag. 619.* refertur ab Anton. August. *collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 1.*

2 *Vellet in subdiaconum ordinari,*

& certum titulum non haberet.

Ergo ordinandus in Subdiaconum titulum habere debet, Concil. Trident. *sess. 21. de reformat. cap. 2.* refero plures Doctores Ego ipse de officio & potestate Episcopi par. 2. *Alig. 19. nu. 3.*

3 *Vi ipsum ad Ecclesie sue titul. etc.*

Notatur ad hoc quod ordinatus ad presentationem beneficij cum pacto, quod nihil inquam petierit à presentante ratione presentationis, non potest ascendere ad superiores Ordines, nec in suscepto ministrare, vt per Nau. *sub tit. de nemo por. ordinat. conf. 17. num. 1. in nouis. Auil. de censur. par. 3. disp. 2. dub. 5. concl. 1. ad 1. argumen. Bonacin. *cod. tract. de susp. 3. q. 6. puncto. 5. nu. 4. vers. eadem suspensione.**

4 Erit igitur non abs re percutiendum an in casibus propositis in hoc tex. & in cap. penult. infra hoc tit. simonia labeis consideretur? in quo dubio mihi probabilis videtur simonia labem considerandam cum aliqua tamen restrictione ne illa sit simonia, quæ sub stricto, sed largo sumpto vocabulo comprehenditur, ita concludunt Anan. *in cap. penult. infra hoc tit. nam. 3.* & Butr. *num. 5.* ac Abb. etiam *num. 5.* Vgolin. *de simon. tab. 4. cap. 4. num. 3.* Campan. *in directorio Iuris Canonici rub. 8. cap. 5. num. 32.* Quarant. *in summa Bullarj tertio Ordo vers. erit igitur pag. 493. in nota edit.* resoluentes etiam assumptum ad Ordines prout in hoc tex. & in d. cap. penult. non esse efficiendum alijs poenis à reliquis Canonibus, Pontificijsq. Constitutionibus statutis in ipsos simoniacos, & nominatim illis præsertim quas Paulus II. comminatur in sua extraneagan. cum detestabile, hoc titul.

5 Deinde interrogari potest an in casu huius tex. propter interpositam fidem ab Ordinario de non petenda portione à Rectore illius Ecclesie, ad quam fuit aggregatus, vt sub illius titulo ordinari possit, inducta sit saltem simonia confidentialis, seu beneficialis confidencia, vt locum habeant poenæ, & censura Extraneagan. Pij V. cui dubio respondet negative Quarant. *ibi proxime vers. sed res dubia, quamuis Flamini. in tract. de confident. benef. q. 1. nu. 93.* ex pluribus per eum congestis affirmatiuam partem firmare conetur.

6 Vltcrius quæritio est dubia an tex. in presenti, & prædictum cap. pen. complectantur pacificentem cum donatore, patre, & alijs? in qua verior est opinio negatiua, itaut tantummodo sub his Iuribus comprehendatur casus tantum inibi expressus de pacifice cum ordinatore, vel presbiteratore, ita Nau. *conf. 17. nu. 1. vers. non inquam, de tempor. Ordin. in nouis. alijs conf. 42. in antiq. Tolet. in instruit. Sacerd. lib. 1. cap. 15. post nu. 5.* Henric. *in sum. lib. 10. cap. 17. q. 3. in commento lit. O.* vbi refert quamplures Theologos, & vtriusque Iuris peritos consulos approbasse, Nicol. Garel. *de beneficij. par. 2. cap. 5. nu. 168.* Quamuis prædicta Iura habere etiam lo.

locum quoties aliquis ex suis bonis alteri constituit titulum ad quem ordinatur ab illo recipiens promissionem, quod nihil postulat, teneat Soar. de religion. tom. 1. tract. 3. lib. 4. c. 38. num. 4. & 5. & Azor. in his. moral. par. 3. lib. 12. cap. 15. q. 1. male etiam resoluens in hoc casu non solum committi peccatum indebitæ ordinationis, sed etiam simoniam, nisi intelligant modo supra explicato in *vers. esse igitur*. Unde
 7 ordinatum cum patrimonio sibi donato cum pacto tamen seu conditione de illo reddendo, & restituendo post ordinationem, non posse dici ordinatum sine titulo, nec incurrere vilam poenam, seu suspensionem etiam stante Constitut. Sixti V. contra clericos male promotos, resoluunt Fr. Emman. in *sum. tom. 2. cap. 15. num. 3.* Petr. de Ledefina in *sum. par. 1. de Sacram. Ordinis cap. 7. concl. 6. diffi. 3.* Nicol. Garci. d. c. 5. d. num. 161.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Alii omnes iurisdictionis voluntaria quatenus ad effectum spirituales ordinantur materia sunt Simonia.

Cap. Consulere. XXXVIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 41.* Alagona in compendio *Iuris Canonici pag. 629.* refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 2.
- 2 Probat hic text. omnes actus iurisdictionis voluntariæ, quatenus ad effectum spirituales ordinantur materiam esse simoniz, ut per Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de Simonia cap. 20. num. 8. ubi cap. 29. num. 3. tenet per hunc tex. temporalia officia Ecclesie, vel actus eorum vendi non posse sine graui peccato.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Simonia ex parte vendentis sine ipsi a Giesio famulo Elifsi, & ex parte ementis a Simone mago.

ij. Cap. Sicut. XXXIX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania. Hostien. Butr. Anchar. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Tolet. in concordantijs *utrisque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 41.* Alagona in compendio *Iuris Canonici pag. 630.* refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2.

cap. 3. & est in Concil. generali Lateranen. sub Innocen. I. lib. 4. cap. 61.

2 Cum Giesi, & Simone condem-

nclitur. Nam Simonia ex parte vendentis incipit a Giesio famulo Elifsi, qui pro sanitate ad preces eiusdem Elifsi collata Naaman Syro accepit munera Regum 4. cap. 5. & ex parte ementis a Simone, ut habetur in Actib. Apostolorum c. 8. vide D. Thom. 2. 2. q. 100. Capelin. verbo Simonia, Prate. in suo lexico. *Iuris cod. verbo, Rebuff. resp. 63. vers. primo.* Petr. Gregor. *synagoga. Iuris lib. 1. cap. 10. nn. 8. Lefsi de iustis lib. 2. cap. 35. dub. 1.* Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de Simonia cap. 5. nn. 5. cum seqq.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Monachi pretio recepti, una cum recipientibus, id monasterium sunt repellendi, & in arctiori ad agenda poenitentiam detrudendi.
- 3 Simoniaci sunt Monachi, & quicunque religiosi recipientes aliquem pretio ad religionis habitum, nisi monasterium sit ita tenent, quod sustentari non valeant.
- 4 Declaratur tex. in presenti.
- 5 Receptio in fortiori ad moniales omnes pertinet.
- 6 Constitutio iuris antiqui declaratoria addens novam poenam, non extenditur respectu poenae ad praeterita.
- 7 Paupertatis pretextu non debet quis operari peccatum mortale.

Cap. Quoniam. XL.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellemer. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 41.* Alagona in compendio *Iuris Canonici pag. 630.* refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 4. & est in Concil. Lateranen. sub Innocen. III. cap. 64.
- 2 Probat hic text. monachos pretio receptos una cum recipientibus id monasterium esse depellendos, & in arctioribus monasterijs ad agenda poenitentiam detrudendos, sed receptos ante Concil. generale Lateranen. sub Innoc. III. ponendos esse in alijs eiusdem Ordinis monasterijs. Quod si forte propter nimiam multitudinem alibi nequieverint commode collocari in eisdem monasterijs retinendos esse, ita tamen ut cedant prioribus locis, & inferiora scilicet loca illis assignentur, ita D. Thom. in 2. 2. q. 100. art. 6. ad 5. Azor. in his. moral. par. 3. lib. 12. cap. 19. prope fin. *vers. si vero,* ubi etiam tenet quod si monachi recepti ignorent simoniam suam ante Concilium suum post facta fuerit simoniace receptio, postquam remunierint possunt de

denovo tetici locis prioribus mutatis.

- 3 Probat etiam simoniacos esse monachos, & quosvis religiosos recipientes aliquem ad religionis habitum pretio ab eo accepto, non tamē quando monasterium ita est tenue, vt redditus siue bona non habeat quæ sufficiant ad monachos sustentandos, tunc enim potest pacisci cū eo, qui petit ingressum, vt aliquid vti vnde commodè sustentetur, ita Menoch. *conf.* 93. nu. 4. Azor. *lib.* 12. cap. 16. à princip. Soar. *de relig.* tom. 1. *lib.* 4. de *simonia* cap. 17. nu. 14. vbi refert text. in presenti specialiter de monialibus facere prohibitionem ne pecunia pro eorum ingressu exigatur etiam paupertatis pretextu, tunc etiam dicitur aliquid verè, & proprie exigi pretextu paupertatis, quando monasterium re vera pauper non est, & nihilominus illo titulo & colore aliquid exigit, vel quando plus exigitur quam quod ad vnam personam sustentandam commodè iuxta exigentiam talis status sufficit, quod etiam refert Valer. Reginald. in *praxi fori pœnitent.* lib. 23. nu. 193. in fine. Nec etiam ab huius rei littera alienus est alius intellectus, quem adducunt Syluest. in *sum. verbo simonia* q. 25. *responsum*, prope fin. & Azor. d. cap. 16. *quæst.* 1. *responsum* obicit id quod habetur, afferentes Pontifici prohibitionem ex eo procedere quia moniales huiusmodi recipiebant in sorores in fraudem legis, pecunia scilicet recepta quia in monasterium admittentur, ac ita ex pacto pecuniam soluebant receptæ quod in sorores admitterentur, non autem quod eam pecuniam conferrent tanquam alimentum, quo sustentarentur; idque illis moniales faciebant nomine pretextuq; paupertatis simoniam obtinentes.

- 5 *Recipiant in sorores.* Notatur ad receptio ad moniales omnes pertinet, vt per Boer. *decis.* 260. num. 29. Nauar. *comment.* 3. de *regul.* nu. 5. & *conf.* 6. num. 2. & *conf.* 62. sub tit. de *regularib.* in antiqu. Meibich. de *presump.* lib. 6. *pres.* 83. nu. 9. cum *seqq.* Fr. Emanu. *quæst.* Regularum. 3. q. 17. art. 7.

- 6 *De his autem, &c.* Notatur ad hoc titulus æqueq; delictu toria addens nouam poenam, non extenditur respectu poenæ ad præterita, vt per Tiraq. in l. si *iniqua* Cod. de *reueuandis* donat. Verbo reuertitur nu. 305.

- 7 In glof. [Paupertatis. 1.] ibi (pretextum enim paupertatis non debet qui operari peccatum mortale) videt Surd. de *aliment.* tit. 8. princl. 40. num. 3. Et si nunquam hæc ad obteutu paupertatis delinquere, is tamen leuius peccat, qui ob paupertatem argente videlicet fame ac necessitate, quicquid admittit, ideoq; semper leuius est puniendus vt per Tiraq. de *ipsum* *temper.* *caus.* 13. à princip.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super huius text. scribentes.
2 Sepulchrum alicui rendere prohibetur quando locus sacer est communis ad fideliū sepulchras.

Cap. Audiuius. XLI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabareti. Bellem. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Fesit. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque* Iuris cum legibus *Castelle* per. 1. Vinian. in *rationali* lib. 3. *l. 1.* *Pontificij* pag. 42. Alagona in *compendio* *Iur. Canon.* pag. 630. refertur ab Ant. August. *collect.* 4. *Decret.* lib. 5. tit. 2. cap. 5. & est in Concil. Lateranen. sub Innocen. III. cap. 65.

- 2 *Vel apud religiosos elegit sepulturam, &c.* Notatur ad hoc quod est locus sacer est communis ad fideliū sepulchras prohibitum est ab Ecclesia sepulchrum alicui ibi vendere, vt per Soar. de *relig.* tom. 1. *lib.* 4. de *simonia* cap. 14. nu. 19. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnitent.* lib. 23. nu. 226.

- 3 *Cum igitur non solū à malo, &c.* Notatur ad hoc quod omnes exactiones de quibus in presenti prohiberi videntur non solum quæ vere malæ sunt, sed etiam illæ, quæ habent spectū mali, vt per Soar. d. *lib.* 4. cap. 17. nu. 13.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super huius text. scribentes.
2 Populus cogi potest, si non tunc altissimi, saltem officio Iudicis ad obstruendam bonitatem, & laudabilem consuetudinem, quod aliquid datur pro sepulchris, exceptis mortuorum, & similibus.
3 Pro sepultura potest aliquid recipi in vim elemosynæ ex consuetudine iam diu obiecta.
4 Simonia non est post administratum spirituale exigere etiam impletorio Iudicis officio, quod solum est de ea causa conferri.
5 Elemosynam, si populus confusus Sacerdoti, vel Ecclesie erogare, potest cogi officio Iudicis ad preseruantiam.
6 Sacerdotes diuina donantes, et Sacramentorum ministerij seruientes alijs debent ab ijs, quibus Sacramenta conferunt.
7 Conseruando laudabiles, quæ populus aliquid datur pro sepulchris, &c. seruanda est, etiam si clerici sint diuites.
8 Conseruando inducitur spatium decem annorum.
9 Laici coram Iudice Ecclesiastic. possunt cogi ad obseruantiam consuetudinis dandi aliquid pro sepulchris, &c.
10 Clerici tenentur ad obseruantiam laudabilis consuetudinis prescriptæ, videlicet dandi singulis annis sandalæ cera alba, &c.
11 Laici possunt acquirere ius sepeliendi in immunitati loco habendi poenam d Sacerdote, scannia, & huiusmodi prerogatiua in Ecclesia.
12 Ea, quæ recipi possunt ex laudabili consuetudine pro spiritualibus administrandis prius non possunt, antequam administrantur.

- 13 *Posseſſio quaſi non acquiritur in actibus meræ facultatis.*
 14 *Mortuorum ſuffragia vendi non poſſunt.*

Cap. Ad apoſtolicam. XLII.

- 1 **S**uper hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania. Hoſt. Anchar. Butr. Henr. Mari. Socin. Panorm. Felin. Caſ. in an. Xim. Tolet. in concord. *trinaſque Iuris cum ſegibus Caſelle* p. 1. Viuian. in ratione lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 43. Alagona in compendio *Iuris Canonici* pag. 630. reſertur ab Anton. Auguſt. collect. 4. *Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 6.* & eſt in Concil. Lateranen. ſub Innoc. III. cap. 66.
- 2 Probat hic tex. populum cogi poſſe ſi non iure actionis, ſaltem officio iudicis ad obſervandam honeſtam, & laudabilem conſuetudinē, quod aliquid detur pro ſepulchris, exequijs mortuorum, benedictionibus nubentium, & ſimilibus, vt tenent in præſenti *gloſ. ſin.* & Hoſt. num. 6. Abb. n. 3. & Felin. n. 2. idem Abb. in rub. de paroch. num. 3. Caſſad. deſciſ. *mi. de conſuetud.* Felin. in cap. *veniens* 1. num. 3. de reſtit. Ozaſci. deſciſ. 39. n. 17. Lap. alleg. 67. Caſtr. conſ. 363. in princ. *volum.* 1. Roman. ſing. 433. & conſil. 334. Rip. in tract. de remed. præſertim contra preſtem n. 111. Vgolin. de ſimoniac in genere lib. 1. §. 10. n. 1. 2. 7. & 12. Redoan. ep. de tract. de ſimonia mentali p. 3. cap. 16. n. 33. cum ſeqq. Stephan. Gratian. diſcep. forenſis. cap. 210. num. 13. 14. 15. & 24. latē Soar. de religion. tom. 1. tract. 2. lib. 1. de diuino cultu cap. 5. num. 12. cum ſeqq. Bellet. diſquieſt. clerical. par. 1. tit. de bonis clericis n. 4. 5. num. 21. vnde pro
- 3 ſepulchre pretio poteſt aliquid recipi in vim elemoſynæ ex conſuetudine iam diu receptæ, vt tenent Couar. vari. lib. 1. cap. 17. num. 3. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 7. num. 28. Non eſt enim ſimonia poſt adminiſtratum ſpirituale exigere etiam implorato iudicis officio quod ſolitum eſt de ea cauſa conferri, vt per Valer. Reginald. in præxi ſuri præſent. lib. 23. num. 136. prout etiam ſi elemoſynam populus conſuevit erogare Sacerdoti, vel Eccleſiæ, cogi poteſt officio iudicis ad perſeuerandum *Surd. de alimen. tit. 1. §. 60. n. 6. & ni. 7. §. 9. n. 18.* cum Sacerdotes Diuina donantes, ac Sacramentorum miniſterijs ſeruientes ali debeant ab ijs, quibus Sacramenta conferunt, vt per Lar. in l. ſi quis d. liberis §. eſſi impubes n. 30. ff. de liberis agnoſcendis.
- 7 Amplia huiusmodi conſuetudinem eſſe ſeruandam etiamſi clerici ſint diuites, nam conſuetæ petere poſſunt, & ſolui debent, vt per Felin. hic n. 2. Abb. in cap. ſuam num. 12. boc intd. Anch. conſ. 66. Vgolin. d. §. 10. nu. 3. *verſ. item locum.* & nu. 7. reſoluit quod datum vigore laudabilis conſuetudinis eſt perpetuo dandum, & per contrarium ſtatutum non poteſt tolli, de quo etiam Stephan. Gratian. d. cap. 210. num. 27.
- 8 Quæ quidem conſuetudo inducitur ſpatio decē annorum Felin. hic nu. 3. & in d. cap. ſuam num. 3. vbi Abb. nu. 9. Caſſad. d. deſciſ. *mi. nu. 5. de con-*

- ſuetud.* Cou. d. cap. 17. nu. 3. Bellet. d. §. 3. n. 24. Et ad illam obſervandam poſſunt cogi laici coram iudice eccleſiaſtico, vt tenent hic Hoſtien. nu. 1. *verſ. emendandum.* & nu. 6. Abb. nu. 3. Felin. nu. 1. Alex. conſ. 123. vol. 1. Rebuſſ. in tractat. in quibus caſibus iudices nu. 6. Bellet. d. par. 1. tit. de ſauore clericorum reali §. 7. n. 71.
- 10 Amplia etiam quod quemadmodum laici compelli poſſunt ad ſeruandam laudabilem conſuetudinem, ita etiam ipſi clerici tenentur ad obſervantiam laudabilis conſuetudinis præſcriptæ, puta dandi ſingulis annis candelas cere albæ, Federic. conſil. 153. Felin. hic nu. 3. Nam.
- 11 laici poſſunt etiam acquirere ius ſepeliendi in eminentiori loco, capellâ inſtruendi arma & inſignia domus retinendi, & habendi oblationem à Sacerdote, & pacem, habendi ſcamna, & huiusmodi prærogatiuas in Eccleſia. Pariſ. cõſ. 149. *volum.* 4. Stephan. Gratian. d. cap. 210. num. 32. cum ſeqq.
- 12 Reſtringitur tamen vt ea, quæ recipi poſſunt ex laudabili conſuetudine pro ſpirituibus adminiſtrandis, peti non poſſint antequam adminiſtrentur non obſtante conſuetudine, Hoſt. hic nu. 3. & 6. Abb. nu. 2. & Felin. in princip. idem Felin. in cap. abolenda nu. 7. de ſepulchris.
- 13 Non obſtat quod in his, quæ ſunt meræ facultatis non inducitur conſuetudo reſtrictiva liberæ poteſtatis, nec ex annua datione gratis facta. Bart. in l. cum de in rem *verſo ff. de iur. i. laſ. in l. quomodo n. 28. ff. de ſummiſ. lib. 1. in cap. ex parte nu. 10. de conceſſ. præbend.* Crauet. conſ. 96. nu. 4. Caſtr. conſ. 340. vol. 2. in quibus actibus meræ facultatis non acquiritur quaſi poſſeſſio l. ſummiſ. §. ſin. & l. Proculus ff. de damno inſeſto, niſi poſtquam interpellatus reſcuſauit. Nar. conſ. 106. nu. 9. & conſ. 107. vol. 1. *Surd. conſ. 127. nu. 23. vol. 1.* Quemadmodum etiam dictum propter actus, qui ſunt ex gratia vel amicitia nunquam acquiri quaſi poſſeſſionem Inrim incorporealiu l. 1. §. denique, & l. ſi in meo fundo ff. de aqua pluuiæ arc. Rebuſſ. in tract. de materia poſſeſſ. in præſat. num. 169. & 170. Quia reſpondetur huiusmodi conſuetudinem ad cuius obſervantiam tenentur laici eſſe ſpecialem ſauore Eccleſiæ, vt longo tempore populus ſe impendendo videatur velle inducere conſuetudinem in fauorem Eccleſiæ, Felin. hic num. 3. Abb. in d. cap. ſuam nu. 8.
- 14 *Pro exequijs mortuorum.* Notatur ad hoc quod ſuffragia mortuorum vendi non poſſunt, vt per Redoan. de ſimon. par. 1. cap. 30. num. 6. & par. 3. cap. 16. nu. 34. & cap. 18. d. princ. Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de ſimonia cap. 15. nu. 5.

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.*
 2 *Inſallatio quid ſit, oſtenditur.*

Cap. Ne Dei XLIII. Honor. iij.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Marian. Socin. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuiam in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 44. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 630.*

Installationis solemnitates. Inlatio est quando electus, & confirmatus introducit in stallum, idest in sedem, siue locum constitutum in choro, & Abbati deputatum ad sedendum, notant omnes in presenti. Et ideo installatio notat veram & aequali possessione Abb. in cap. *transmissam* num. 3. de elect. Viuiam in præxi *Insuper* tom. part. 1. lib. 35. cap. 1. no. 20.

S V M M A R I V M.

- 1^a Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2^a Canonici noui in receptione prohibiti est prædij exactio.
- 3^a Simonia est aliquid exigere à nouiter receptis in canonicum, citam modicum conuictum ad antiquum modum, & utilitatem canonice iuris, & beneficiarum, ac personarum Ecclesiæ.

Cap. Iacobus. XLIV. Greg. ix.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 44. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 631.*

Probat hic text. exactionem prædij in receptione noui Canonici prohiberi esse, vt per Cosm. in pragmat. sanctionum par. 3. sit. de annu. fol. mibi 105. verso. Soar. de relig. tom. 2. lib. 4. de simonia cap. 47. no. 5. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 12. cap. 11. q. 6. vbi querit quid sit dicendum de statuto, quo decernitur vt qui fuerit in canonicum receptus certum quid soluat. Illud certissimum est à nouiter recepto, seu in admissione ad possessionem canonicatus aut præbendæ, vel beneficii non posse exigi nec solui aliquod etiam modicum conuictum in commodum, & utilitatem canonicorum, & beneficiarum, ac personarum Ecclesiæ, sed est simoniacum non obstante aliquo statuto, vel consuetudine etiam immemorabili, vt per omnes in presenti, & in cap. cum M. de constitut. vbi Abb. no. 35. Felin. no. 20. Deci. d. n. 170. Rip. d. n. 175. Gutier. canon. lib. 1. cap. 29. d. no. 26. Azueved. ad curiam Pisan. lib. 1. cap. vltim. tit. B. Cardin. Tusch. lit. S. concl. 252. d. no. 12. Cened. ad Decretal. collect. 18. no. 2. Nicol. Garc. de benef. p. 81 cap. 1. n. 33. & n. 87. refert à Sacra Congregat. decium non posse de cætero ex quocunque statuto imponi, vt aliquid solvatur in locum pium

cedens, veluti præfabeica, & vel. Satisfactio Ecclesiæ, nisi fuerit per Papam ex certa scientia, approbatum, & no. 89. cum Gutier. d. n. 19. n. 18. resoluit nec posse post Concil. Trid. capi pro rebus pijs quod consuevit capi pro comodo proprio, & num. 90. tenet illud capi pro modo proprio canonicorum, quod soluitur mensis capitulari, seu conuertitur in reparacionem bonorum mensis capitularis, ex quo cedit, & redundat in utilitatem singulorum.

S V M M A R I V M.

- 1^a Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2^a Ordinandi conueniens cum ordinante, aut presentante ipsum post susceptos Ordines non molestare super beneficio, aut alimēti, suspensus sit ab Ordine sic suscepto, & ordinatur à collatione per triennium.
- 3^a Papa solus dispensat cum inhabili ad beneficium, simoniacæ acquisitioni, qui talem simoniam sciuit, in eamque pro se factam consensit.

Cap. Si quis. XLV.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Mar. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuiam in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 46. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 631.*

Circa intellectum huius text. dixi aliqua ad cap. per tuas 37. sup. hoc tit.

Nota.

- 1^a **Si quis ordinauerit, &c.** tur ad hoc quod ordinandus conueniens cum ordinante, aut presentante ipsum post susceptos Ordines non molestare super beneficio, seu alimēti, suspensus sane fieret ab Ordine sic suscepto, & ordinatur à collatione per triennium, vt per Henric. in sum. lib. 13. de excomm. c. 37. in princip. Valer. Reginald. in præxi fore parit. lib. 23. no. 199. & lib. 32. tract. 2. no. 72. in fine. Campan. in diuersorio Iuris Canonici rub. 8. cap. 3. no. 34. vers. idco, vbi de presentante loquens explicat primitus in Archidiacono, qui Episcopi oculus appellatur, vel alia persona in simili dignitate constituta, cuius officium est examinare ordinandos, & inquirere an habeant sufficientem titulum, & postea illos presentare Episcopo ordinatori ad tex. in cap. n. nostram, & in cap. ad hac sup. de officio Archidiacon. deinde explicat in Episcopo ordinario faciente litteras dimissorias suo subdito, vt promoueri possit ab alio Antistite, per quas ille approbatur & examinatum ex mandato Concil. Trident. sess. 23. de reform. cap. 3. dimittere debens presentare videtur, de quo etiam Quarant. in Summa Bullary verbo Ordo vers. subsequenter pag. 385. aliis 494. in nouiss. edit. Ex quibus attende differentiam inter præfatororem nominatum in cap. per tuas sup. hoc tit. & præfatororem nominatum in presenti, quia hic est præfator ad Ordines, i

ver

vers ad Ecclesiam, & vt aduerter Campan. loco proxime citato.

- 4 In gloss. Sedei Apost. Notatur ad hoc quod cum inhabili ad beneficium simoniace acquiritur, qui tale simoniam sciuit, in eamque pro se factam consensit, solus Papa dispensat, vt per Valer. Reginald. in *praxis fore pariter*. lib. 23. nu. 286. *vers. in sexta*. Azor. *insti. moral.* par. 3. lib. 12. cap. 22. *ad princip.*

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Monachi appellatione venit Abbas.
3 Simoniaci mentales non tenentur ad restitutionem.
4 Declaratur tex. in presenti.

Cap. Mandato. XLVI. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. And. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Mari. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Tolet. in concordantijs *vers. q. luri cum legibus Castil.* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 3. Iuris Pontif. pag. 47. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 611.

- 2 Etiam ad Abbates extendi. Notatur ad hoc quod appellatione monachi venit Abbas, vt per Bertrach. in *repet. verbo Abbas* nu. 1. Hippol. *conf.* q. 9. nu. 2.

- 3 Et ad resignationes, &c. Probat hic tex. simoniacum mentalem non teneri ad resignationem, aut restitutionem, vt per D. Thom. 2. 2. q. 100. art. 6. vbi Caiet. Siluett. *verbo simonia* q. 20. Armil. *cod. verbo* nu. 58. Nauar. in *manu* cap. 23. nu. 103. Angl. in *specul. Theol.* q. 117. de *restit. quest. q. 1* ad *restit.* sic *liber diffi.* 15. Petr. Nauar. de *restit.* lib. 2. cap. 8. d. nu. 370. Tolet. in *instrum. consuetud.* lib. 5. cap. 93. Veg. in *sum. p.* 2. cap. 101. *casu* 7. q. 21. & 23. Flaminio de *resignatione* benefic. lib. 14. q. 6. nu. 112. & de *confessione* q. 26. nu. 40. Fr. Emman. in *sum. rom.* 2. cap. 66. nu. 1. Iacob. de Grassijs in *decis. aucto.* p. 1. lib. 2. cap. 96. nu. 18. Valent. rom. 3. *disput.* 6. *quest.* 16. *puncto* 6. Vgolin. de *simonia* tab. 2. de *simonia mentali* cap. 2. Gutier. *canon.* lib. 2. cap. 23. num. 51. *cum segg.* Farin. in *praxis crimin.* par. 4. *decis.* 34. Gaspar. Roderic. de *annuis redditib.* lib. 1. *quest.* 31. num. 25. & 26. Rebell. de *obligat. iustitia* par. 2. lib. 18. q. 21. n. 2. Azor. *insti. moral.* par. 3. lib. 12. cap. 20. *quest.* 2. Campan. in *diuersorio Iuris Canonici* rub. 11. cap. 29. n. 4. *cum segg.* Nicol. Garc. de *benefic.* par. 8. cap. 1. nu. 45. Hæc quidem sententia vera est in se, & ex littera textus deducta, quamuis contrarium requiratur Maior in 4. *diffi.* 15. q. 7. 4. sed de *simonia*. Ioan. de Medina in *codice de rebus per iuram acquisitis* q. 4. de *iur. reposit.* in 2. *argum.* *vers. iam ad rationem*. Barthol. Medina in *sum.* lib. 1. cap. 14. q. 20. & 21. Aragon. in 2. q. 100. art. 6. vbi Salon. q. 78. art. 3.

conten. 10. Petrus de Ledesmaria *sum. p.* 2. *tract.* 12. *concl.* 43. *diffi.* 1. & 4. Soar. de *relic. rom.* 1. lib. 4. de *simonia* cap. 53. *num.* 43. *cum segg.* Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thom. rom. 2. q. 100. *artic.* 6. *diffi.* 6. Lelsi de *iustitia* lib. 2. cap. 35. *deh.* 281. multipliciter intelligitur tex. in presenti eiusque litteram male percipientes dum suam defendere intendunt opinionem, nam Ioan. de Medina loco proxime citato, respondet in hoc cap. Pontificem solum loquutum fuisse de iudicio exteriori, non interiori Cōscientiæ; alius vero Barthol. Medina ait in hoc cap. Pontificem sequutum fuisse probabilem opinionem eorum, qui dicunt accepta per simoniam mentali non esse restituenda: Denique Soar. & Lelsi. explicant tex. in presenti procedere in simonia commissa in ingressu religionis, in qua data fuit responsio, quæ non habet necessario iniunctam annexam, sed his, & alijs responsionibus reiectis, quia nimum litteram reatus restringunt, vt per se patet, non est cur ad probabilit huius tex. desumptæ, conclusionem recedamus, cui quidem non obstat quod viarius mentalis teneatur ad restitutionem cap. *consensus de iur.* 1. quia intelligitur quando mutuatarius eandem dat ultra formam rationem mutui, secus quando liberè, & sponte & gratiose dat, licet mutuius iniquam habeat conditionem, & prauum animum, nempe accipiendi ratione & vi mutui, vt per Cou. in *regul. peccatorum* par. 2. in *initio* d. nu. 4. Caballin. de *iur.* nu. 7. & 8. Petr. Nauar. de *restit.* lib. 3. cap. 2. nu. 472. *cum segg.* Aragon. 2. 2. *quest.* 78. *art.* 2. vbi Bunes. *art.* 3. & Salon. *controuers.* 10. Solin. de *crasib.* lib. 1. cap. 5. nu. 23. Gaspar. Roderic. d. q. 3. num. 23. & latè Campan. d. cap. 27. nu. 10. & 11.

Ne Prælati vices suas, vel
Ecclesias sub annuo
censu concedant.

Tit. IIII.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Petr. de Rauenn. in *compendio Iuris Canon.* Martin. Melnart. in *epistoma Decretal.* fol. 176. Steeph. Ranchin. in *continuacione titulorum Decretal.* Dani. Venator in *analysi methodica Iuris Pontificij* p. 616. Goffr. & Hostien. in *summa bazar* sit. Alexand. Cassan. & Anast. Germon. in *paratitulis ad quinquæ libros Decretal.* sub hoc titulo.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Simoniacus est Episcopus, qui pretio recepto suæ vices committit alicui.
3 Verbum, amittit, est lata sententia.

4 Salarium recipiens ab Episcopo pro seruitio ei factio in iurisdictione commissa exercenda simoniam non committit.

5 Vicarius recipere debet salarium de Camera Episcopi.

Cap. Præterea. I. Alex. ij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania. Hostien. Henric. Anchar. Butr. Panor. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Insuper Iuris, cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 49. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 633. desumuntur ex Concilio Lateranen. cap. 15. incip. Cum in officijs. Præterea quoniam, & refertur ab Anton. Augusti. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 1.

2 Probat hic tex. simoniacum haberi Episcopum, qui pretio recepto suas vices committit alicui, hoc est suam iurisdictionem, ut per Azor. in 1. moral. par. 3. lib. 12. cap. 14. in princip. vbi q. 1. resoluit non esse simoniacum Vicarium, qui ab Episcopo, vel alio Prælato constituitur, & recipit certum salarium.

3 Est verbum latæ sententia, ut per Amittat. Tiraquell. in l. si in quem, verbo reuertatur nu. 153. Cod. de reuocandis donat. Couar. in cap. si heredes nu. 8. sup. de testam. Sayr. in claus. Regia lib. 3. cap. 8. num. 21. ref. fallit. quos refero in meis remissionibus de distinctionibus. & clausul. dist. 21.

4 In glof. [Quantitate.] ibi (sed de conuerso Episcopus si committat vices suas alicui potest & debet ei constituere salarium.) Sed cur quæro Episcopum simoniacus est committens pretio recepto suas vices alicui, non autem iste pretium ab Episcopo recipiens? Respondet Panor. hic longe diuersam esse rationem, quia Vicarius seu alius ab Episcopo constitutus recipit debitum sui laboris, & operæ stipendium, locat enim Episcopo suas operas, nec villo iure cogitur suo stipendio militare cap. cum ex officij de prescript. at vero Episcopus, qui Vicarium, vel alium constituit, pro sua iurisdictione exercenda si pretium accipiat ex eo quod suas vices committit iurisdictionem suam vendere videtur, cum stipendium siue salarium potius conferre deberet ei, refert Azor. d. q. 1. ref. si de eum quæstio, vbi etiam tenet simoniam ab eo Episcopo committi, qui Vicarium constituit eo pacto, ut ille sit minori stipendio contentus quam sibi debeatur, vel ea lege, & conditione ut Episcopus habeat sibi aliquam partem proventuum spectantium ad Vicarium ratione muneris, & officij, quo ille fungitur.

5 In ead. glof. ibi (de camera) Ergo Vicarius recipere debet salarium de Camera Episcopi, ut resoluit Sbrozz. de Vicario Episcopi, lib. 3. q. 54. num. 3.

SVMMARIVM.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 Vicarius qui dedit pecuniam Episcopo, ut faceret illum Vicarium priuari debet officio Vicariatus.

3 Simoniam committit Episcopus, quando aliquid exigit pro re prestanda, quam tenetur facere ratione sui officij.

4 Prælatus iurisdictionem temporalem vendens, si eam habet ab Ecclesia, simoniam committit.

5 Simoniam committit Episcopus, cui data fuit pecunia, ut Vicarium faceret in temporalibus.

6 Iurisdiclio ordinaria non potest ab Episcopo concedi.

Cap. Quoniam. II.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. Insuper Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 50. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 633. refertur ab Anton. Augustini. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap. 2. & est post Concil. Lateranen. sub Alexan. III. par. 3. cap. 1.

2 Remouetur à Clero. Notatur ad hoc quod Vicarius, qui dedit pecuniam Episcopo, ut illum faceret Vicarium priuari debet officio Vicariatus, ut per Sbrozz. de officio Vicarij lib. 3. q. 64. à nu. 1. vbi ex Abb. hoc optimè factum dicit ne ex huiusmodi labe simoniz Vicarij, vel aliquid lucrètur præter sortem, inducantur per fas & nefas ad extorquendum pœnas in ære, vbi in corpore luendæ forent, & facere modicas culpas grauiiores in subuersionem iudiciorum, & dispendium, & grauamen subditorum.

3 In glof. [Pretio] ibi (maxime cum iurisdiclio sit spiritualis.) Aduerte tamen quod vbiunque Episcopus gratis facere aliquid debet ratione sui officij simoniam committit, si aliquid exigat, ut per Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 30. nu. 39. vbi aduerte quod per illam particulam, maxime, non potest fieri comparatio ad actus, qui procedunt à iurisdictione temporali, cum in eis simonia locum non habeat; sensus ergo esse videtur, vel ob hæc maxime causam ibi interuenire simoniam, quod iurisdiclio, à qua illi actus procedunt, est spiritualis, vel tunc maxime committit simoniam, quando actus est vbi obiecti, & materiæ est spiritualis.

4 Nam verum est prælatus iurisdictionem temporalem vendentem, si eam habet ab Ecclesia, simoniam committere, eo quod talis iurisdiclio iudicatoria spiritualis dependenter, hoc est respectu Summi Pontif. à quo habet dependentiam, ut tenet Fr. Ludou. Bija Consiliarius noster in respons. casuum Conscientia par. 1. casu 37. fol. mihi 57. verso. Vnde simoniam committere Episcopum, cui data fuit pecunia, ut faceret Vicarium in temporalibus tenent Lancellot. in insitut. Canon. titulo de simonia, §. deum, Sbrozz. d. q. 54. nu. 4.

5 In glof. [Scaturunt.] Notatur ad hoc quod

Q ordi-

ordinaria iurisdicatio non potest ab Episcopo concedi, vt per Sanch. de *Matrim. lib. 3. disp. 29. num. 2.*

Cap. Quoniam. III.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Bellem. lo. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusq; Iuris cũ legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 50. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 633.* refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 3. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. II. l. par. 2. cap. 2.

Vide posita in cap. precedenti.

SUMMARYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Locatio fructuum Ecclesie, vel beneficij an possit fieri ultra triennium.
- 3 Fidei præstatio est iuramentum quoad Deum.
- 4 Promittens per fidem scilicet humanam, si non adimpleat, non erit peccatus, sed ratione violata fides peccabit, reputabiturq; infamis inter homines.
- 5 Expensa in vilitatem Ecclesie dicuntur conuersa, si facta fuerint in rem perpetuo duraturam.
- 6 Successor Prælati, alteriusmodi beneficij non tenetur stare locationi per suum prædecessorem nomine proprio factæ.
- 7 Ecclesia multis modis dicitur.

Cap. Querelam. IV. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Bellem. lo. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Cened. collect. 76. Casal. in anno. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq; Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 50. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 634.* refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 3. cap. 4. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 28. cap. 2.

2 Per septennium suscepisset, &c.

Queret aliquis non extra rem quomodo Rector de quo in text. potuerit locare fructus sue Ecclesie, vel beneficij ad septem annos, cum tantum triennij tempus ad talem locationem seu alienationem sit à lure præsumtum varijs adscriptis penis contra aliter facientes in extraneis. ambiciose de reb. Eccles. non alien. inter communes, & per eā resoluunt citati in iure tract. de offic. & potest. Episc. par. 3. Alleg. 95. n. 3. Cui quesito respondet quidam citati à Cened. ad Decretal. collect. 76. nu. 1. decisionem huius tex. correctam esse per dictam extraneam. ambiciose, curus auctor fuit Paulus II. qui vixit in Pontificatu circa

annos 1471. huius vero tex. Alexand. III. qui obiit circa annos 1181. Vel secundum vnam opinionem potest responderi illam Pauli II. constitutionem prohibuisse locationem rerum Ecclesie ultra triennium ita quidem, vt ipsas res prohibeat locari, non tamen fructus, & redditus Ecclesiasticos, sepius enim contingit locari non ipsos fundos, nec ipsa Ecclesiaria, prædia, sed fructus & redditus ad aliquod beneficium pertinentes, vt euenire videtur in hoc tex. quam quidem fructuum & reddituum locationem ultra triennium fieri posse resoluunt Couar. var. lib. 2. cap. 16. nu. 6. in fine. Redoan. de reb. Ecclesie pag. 350. d. nu. 4. vers. & dicta. Greg. l. 9. verbo arrendar. tit. 7. part. 1. Auced. de executis mand. par. 1. cap. 4. nu. 32. ad finem. Card. Manic. de tacitis & ambig. canon. tom. 1. lib. 5. tit. 3. nu. 21. Cened. d. collect. 76. nu. 3. & ad sextum collect. 32. num. 2. quamvis in puncto Iuris contrarium verius resoluendum puto cum Gama, & Gutier. quos refero, & sequor d. Allegat. 95. nu. 20.

3 Præstata fide. Notatur ad hoc quod fidei

quoad Deum, in dubio tamen promittens per fidem intelligit de humana per quā nobiles, vel qui se tales iactant, suā si se solent adstringere, & illo casu cum non sit iuramentum per rem sacram, non erit peritius, sed ratione violata fidei peccabit, reputabiturq; infamis inter homines, vide Cou. in cap. quomodo pactum p. 182. nu. 2. Ferdinand. Mendoc. lib. 1. disput. Iuris c. 6. q. 3. pag. 241. cum seqq. Pinel. in l. 2. Cod. de rescind. vendit. par. 3. cap. 1. nu. 3. Perez l. 1. vers. quare solet vtrum tit. 6. lib. 2. Ordin. pag. 186. plures per Cened. d. collect. 76. nu. 4.

In gloss. [Terminum.] ibi (in vilitatem Ecclesie conuersa fuisse.) Aduerte expensas in vilitatem Ecclesie dixi conuersas si factæ fuerint in rem Ecclesie per petuo duraturam, vide Mascard. de probat. conclus. 718. D. Barbosa in l. filiofamil. §. fin. num. 22. cum seqq. ff. soluto Matrimo.

6 In ead. gloss. ibi (successor stare non tenetur &c.) Notatur ad hoc quod successor prælati, alteriusve beneficiati non tenetur stare locationi per suum prædecessorem factæ si prælati vel beneficiarius nomine proprio locet redditus suæ dignitatis vel beneficij in suam vilitatem, secus si nomine Ecclesie contraxisset, & pecunia inde recepta in vilitatem Ecclesie conuersa fuisset. ita resoluunt plures citati per Cened. d. collect. 76. num. 5. quibus adde Mich. Grassot. 1. commun. opinio. lib. 4. tit. 43. num. 40. vbi Vint. num. 123. Aloyl. Ricc. in collect. decis. par. 4. collect. 1007. & collect. 1053. in fine. & in præter. Archiepisc. Neapolit. decis. 112. à principi Modern. de iurisdiction. par. 4. casu 98. num. 2. & in notis nouiss. decis. voto 180. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 37. d. nu. 28. Cardoso in præter. indecum verbo fructus num. 23. & verbo locatio num. 6. Cardin. Tusch. verbo locatio conclus. 429. Card.

Card. Mantici. de tacit. & ambig. conuention. lib. 3. tit. 13. nu. 21. Stephan. Quaranta in summa Bulsary verbo alienatio rerum. Ecclesia num. 19. Cald. Pereira quest. forens. lib. 2. quest. 32. & de emp. cap. 26. nu. 5. Molina de iust. tract. 2. diff. 492. vers. quod denique. Azor. inst. moral. par. 3. lib. 8. de locato, & conducto cap. 6. q. 7. Rebell. de oblig. iustitia par. 2. lib. 14. q. 51. num. 17. Reginal. in praxi forens. par. 1. lib. 25. cap. 43. nu. 528. cum siq. Martin. Bonacina de contractib. disp. 3. q. 7. puncto 11. num. 10. Mart. Anton. Gennet. in practicabilibus Ecclesiast. q. 137. quos refero Ego ipse de officio & potestate Episcopi par. 3. Alleg. 94. nu. 1. ubi numeris seqq. multipliciter limito, & declaro supradictam conclusionem.

7 In glos. [Ecclesiam, fin.] ibi (Ecclesia multis modis dicitur, &c.) vide Turrec. in sum. de Ecclesia lib. 1. cap. 2. glos. 1. per text. ibi in l. 7. tit. 5. lib. 1. for. leg. Perez l. 1. glos. 2. in princip. tit. 1. lib. 1. Ordinam. & l. 1. glos. 5. vers. tertio modo pag. 35. tit. 1. lib. 5. Ordinam. Sanch. de Matrimon. lib. 3. disput. 15. nu. 20. Quomodo autem Ecclesia diffinitur tradunt Turrecrreni. d. lib. 1. cap. 1. circa med. Cardin. Bellarm. lib. 3. de Ecclesia cap. 2. Anton. Ricciol. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium lib. 1. cap. 3. à princip.

De Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. Tit. V.

Super hanc rub. scripserunt Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anan. Butr. Anchar. Panormit. Mar. Socin. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martin. Mesnart. in epistome Decretal. fol. 176. verso. Stephan. Ranchin. in continuat. titularum Decretal. Daniel Venator. in analysi methodica Iuris Pontifici à pag. 681. Goffred. & Hoff. in sum. huius tit. Alexan. Castan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretalium sub hoc tit.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Cathedralis Ecclesia promittere debet magistro de beneficio, qui clericus eiusdem Ecclesie, & alios pauperes gratis doceat, & quid hodie attento Concilio Tridentino ostenditur.
- 3 Magistri gratis discipulos docere debent.
- 4 Salaria assignari debent Theologis Lectoribus, & aliarum facultatum lectoribus.
- 5 Ordinatus dicitur habere aliunde quando habet patrem dantem.

- 6 Ordinari quis non potest absque patrimonio, etiam si habeat patrem dantem.
- 7 Episcopus dispensando cum scholasticis causa studij non debet aliquid ab eis exigere, vel accipere.
- 8 Venditio donorum intellectus, & voluntatis est simonia lato modo.

Cap. Quoniam. I. Ex Concilio Lateran.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania. Butr. Anchar. Panorm. Hostiens. Henric. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs variisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rational. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 51. Alagora in compendio Iuris Canonici pag. 634. delimitur ex Concilio Lateranen. sub Alexand. III. cap. 18. & refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 3. cap. 1.

2 Probat hic text. Ecclesiam Cathedrali promittere debere magistro de beneficio, qui clericos eiusdem Ecclesie, & alios pauperes gratis doceat. Hodie ex noua dispositione Concilii Tridentini, sess. 5. de reform. cap. 1. in Ecclesijs Metropolitanis, vel Cathedralibus, & in Collegiatis, quæ sunt in aliquo insigni oppido, etiam nullius diocesis, si ibi clerus numerosus sit, operam Episcopus dabit, ut Sacre Scripture lectio habeatur; & pro stipendio docentis præbenda primo liberè vacans tribuatur, & si nulla, vel sufficiens aliud addit, Episcopus fructus alicuius simplicis beneficii assignabit, vel si neque hac ratione huic Theologo providere possit, tunc per eos, qui beneficia habent in ciuitate, & diocesi, vel alijs ut commodius fieri poterit, Episcopus de Capituli consilio huic providebit, non tamen ob hanc lectio alia omitti debet, sed & ea habenda, si haberi consueverat, de quo Concilij decreto agunt Praxis Episcopi. par. 1. verbo præbenda Theologalis. Valer. Reginald. in praxi forens. par. 1. lib. 30. num. 53. Nicol. Gac. de benefic. par. 3. cap. 4. num. 155. cum siq. Ego ipse de officio & potestate Episcopi par. 3. Alleg. 56. à princ.

3 Notatur ad hoc quod magistri debent gratis discipulos pauperes docere, ut per Tiraquel. de nobilit. cap. 39. nu. 42. & seq.

4 Competens aliquod beneficium præbeatur. Lectoribus, & aliarum facultatum Doctoribus salaria assignari debent, & interdu beneficium conferri propter docendam Theologiam, ut per Soar. de religion. tom. 1. lib. 4. de simonia cap. 18. nu. 7.

5 Ne pauperibus, qui parentum opibus, &c. Notatur ad hoc quod ordinatus dicitur habere aliunde

Q ij de

de quando habet patrem diuitem, vt per Surd. *de aliment. tit. 7. q. 37. nu. 3. vbi nu. 2. malè re-*
soluit posse quem ordinari absque patrimonio si
habeat patrem diuitem, contra quem insurgunt
Flam. de resignat. benef. lib. 2. q. 6, nu. 28. Vgolin.
de potestate Episcopi cap. 26. q. 9. nu. 3. Campan.
in diuersorio Iuris Canonici rub. 8. cap. 5. num. 3.
 8 Quos refero Ego ipse de officio & potest. Episcopi
 par. 2. Alleg. 19. nu. 60.

7 *Vel sub obtentu, &c.* Notatur ad
 Episcopus dispensando cum scholaribus causa stu-
 dij, non debet aliquid ab illis exigere, vel ac-
 cipere, aliàs quasi simoniam committit, vt per
 Rebuff. de primleg. schol. primleg. 38.
 8 In gloss. [Consuetudinis.] Notatur ad hoc
 quod venditio donorum intellectus, & volun-
 tatis est simonia lato modo, non proprie, vt per
 Soar. d. lib. 4. de simonia cap. 8. nu. 5.

Cap. Prohibeas. II.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq.
 Innoc. Collect. Zabarell. Bellem. Io. Andr.
 Anania, Hostien. Butr. Anchor. Henric. Pa-
 norm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concor-
 dantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1.
 & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij
 pag. 51 Alagona in compendio Iur. Canon. pag. 634.
 refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5.
 tit. 3. cap. 2. & est post Concil. Lateranen. sub
 Alex. III. par. 2. cap. 17.

Vide posita in cap. precedenti.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Doctoratus est dignitas, & Doctor dicitur in di-
 gnitate constitutus.
- 3 Doctoratus dignitatem quis sine peccato ambire
 potest.

Cap. Quanto. III.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
 Collect. Zabarell. Bellem. Io. Andr. Anania,
 Anch. Hostien. Butr. Henric. Pauorm. Mar. Socin.
 Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque
 Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuia. in ra-
 tionali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 52. Alagona in
 compendio Iuris Canonici pag. 635. refertur ab
 Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 3.
 cap. 3. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III.
 par. 2. cap. 18.

2 *Dignitatem assumunt.* Ergo docto-
 ratus est di-
 gnitas, & Doctor dicitur in dignitate constitu-
 tus, de quo vide Tiraquel. de nobilit. cap. 28. n. 2.
 Marquard. de Iudeis par. 2. cap. 7. in princip.
 Duenh. reg. 190. vers. amplia 3. Cassan. in cata-
 logo gloria mundi par. 8. consid. 12. Perez l. 1.
 tit. 3. ad fin. verbo in loc. Doctores tit. 1. lib. 4.

Ordin. pag. 771. Menoch. conf. 126. nu. 7. Cened.
 ad Decretal. collect. 143. nu. 3. Fr. Emman. quest.
 Regul. tom. 2. q. 130. art. 1. Bobadil. in sua poli-
 tica lib. 1. cap. 10. nu. 42. Cardof. in practi indi-
 cum verbo dignitas num. 6. Azueved. l. 7. tit. nu. 61.
 tit. 21. lib. 4. nouar. recipi. Garc. de nobilit. gl. 48.
 3 6. 3. nu. 72. quam quidem dignitatem quis sine
 peccato ambiturus petere potest, vt ex hoc
 tex. colligit Rebuff. de primleg. schol. primid. 169.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Præbenda theologalis perditur per non residentiam.
- 3 Collegium in singulis Cathedralibus pro educandis
 pueris quomodo instituendum remissive.
- 4 Docentis necessitas releuari debet.

Cap. Quia nonnullis. IV.

Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. In-
 noc. Collect. Zabarell. Bellem. Ioan. Andr.
 Anania, Anchor. Hostien. Butr. Henric. Panor.
 Mar. Soc. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque
 Iuris cum legibus Castella p. 1. Viuian. in rationali
 lib. 5. Iuris Pontificij pag. 52. Alagona in com-
 pend. Iuris Canonici pag. 635. defumitur ex Con-
 cil. Lateran. sub Innoc. III. c. 1. & refertur ab
 Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 3. cap.
 7. nu. 1.

Vide posita in cap. 1. sup. hoc tit.

2 *Quandiu perstiteris in docendo.*
 Ergo præbenda theologalis perditur per non
 residentiam, vt per Cofin. in pragm. sancti. tit. de
 collat. 6. 1. vers. prouideatur fol. 222.

3 *In Grammatica facultate.* De colle-
 giorum in singulis Cathedralibus instituendo pro
 educandis pueris, & docendis in Grammatica,
 canru, &c. agit Concil. Triden. sess. 23. de reform.
 cap. 18. de quo multa Praxis Episcop. par. 1. ver-
 bo Seminarium, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 5.
 6. 7. num. 68. cum seqq. Aloyf. Ricc. in practi fori
 Ecclesiast. decis. 489. in 1. edit. & resolat. 380.
 in 2. edit.

4 *Qua sufficere valeat.* Nam docen-
 tis neces-
 sitas releuari debet, vt per Surd. de alimentis
 tit. 1. q. 53. nu. 1.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Literati in Ecclesia Dei dicuntur ratijs solis, &
 & fides.
- 3 Ecclesia literatis regitur, & sustinetur, totaque
 mundus illuminatur.
- 4 Decretis sacra Scriptura in scholis publicis, & di-
 scipulis, qui in illis student, privilegium omnibus de
 perceptione fructuum, præbendarum, & beneficio-
 rum suorum in absentia plenè gaudent.

5) *Docentes privilegio percipiendi fructus gaudent, quando docuerint.*

7) *Distributiones quotidianas non percipit absens causa studij.*

Cap. Super specula V. & fin.

Honor. ij.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innocent. Zabatel. Bellem. Io. And. Anania, Anchar. Hostien. Butr. Hentic. Panor. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs. Verusquæ Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 53. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 636.

In Dei Ecclesia velut sacerdos, etc.

Literati in Ecclesia dicuntur radij solis, & stellæ. Mandol. in reg. 16. Cancell. q. 15. num. 3. Bald. in anth. habit. num. 12. C. ac. filius pro patre, quibus regitur & sustinetur Abb. in cap. de multa nu. 5. & 7. sup. de proband. Felin. in cap. si quando nu. 7. vbi Nau. except. 16. nu. 3. sup. de rescript. Perrett. ad Extranean. ambiciosa verbo ex quibus Ecclesia nu. 21. d. rebis Ecclesia non alienan. Hieronym. Giach. in cons. syndicus num. 67. & 81. late Carol. de Grassis in tract. de effectib. clericis in prelat. nu. 63. cum segg. tocufq. mundus illuminatur Flamin. de resignat. benefic. lib. 4. cap. 11. nu. 17. Carol. de Grassis d. prelat. num. 88.

Notatur ad hoc

Docentes vero, etc.

Sacram Scripturam in scholis publicis, & discipuli, qui in illis student, privilegij omnibus de perceptione fructuum prebendarum, & beneficiorum suorum in absentia plene gaudet, & fruuntur, ita Concil. Trident. sess. 5. de reform. cap. 1. Rebuff. in praxi tit. de dispensat. de no. resid. nu. 25. & in tract. de privilegijs schol. primil. 29. & 31. Horat. Lut. eod. tract. primil. 99. & 100. Fulf. de iustit. lib. 2. cap. 9. nu. 10. Petr. Lefnaud. in tract. de primil. Doctorum par. 2. §. 22. Iacob. Benn. in tract. de primil. Insuper par. 1. primil. 15. n. 1. Fr. Emman. in summ. tom. 1. c. 33. n. 2. & tom. 2. cap. 36. num. 2. & in addit. ad Bullam Cruciata, cap. 7. ad 4. cond. n. 27. Veg. in sum. par. 1. cap. 36. casu 41. Carol. de Grassis in d. prelat. d. nu. 106. Vgolin. de officio & potest. Episcop. cap. 19. in prime. num. 6. & cap. 43. §. 2. Azot. in iust. moral. par. 2. lib. 7. cap. 4. quæst. 3. & cap. 5. q. 1. & 8. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. 9. 7. proom. num. 180. Aloyf. Ricc. in collect. decif. collect. 446. Moneta de distribut. quotidian. par. 2. quæst. 10. d. princip. quos refero Ego ipse de officio & potest. Episcop. par. 3. Alleg. 56. num. 18. vbi nu. 27. cū Nicol. Garc. de benefic. par. 3. cap. 2. num. 59. & 60 aduerto supradictam resolutionem esse intelligendam de ijs qui docent conduci seu salariati, aut ratione stipendij, seu cathedræ, quam habent, non vero de ijs, qui sponte, aut voluntarie le-

gunt sine stipendio & cathedra, nisi legant cum licentia vniuersitatis, seu claustrij, siue collegij Doctorum.

Per annos quinque.

Refertur ad studentes, nam docentes quoad privilegium percipiendi fructus non habent ullam temporis determinationem, sed eo gaudent quandiu docuerint, vt per Abb. hic nu. 4. & 5. Moneta d. q. 10. nu. 16.

Cætera quæ ad materiam huius text. pertinent, inuenies ad t. relatum sup. de clericis non resid.

In glos. [Integre.] Notatur ad hoc quod distributiones quotidianas non percipit absens causa studij, circa quod nihil innouasse Concil. Trident. refertur Gutier. canon. lib. 2. cap. 15. nu. 12. Praxis Episcop. par. 1. verbo distributiones quotidianæ §. 3. Gonzal. d. 5. 7. proom. d. n. 78. Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 112. Sandou. de officio Ecclesiæ par. 6. cap. 17. Quarant. in summa Bullar. verbo residentia vers. quod autem; Monet. d. cap. 10. nu. 23. Stephan. Gratian. distict. foris. cap. 166. nu. 17. Vgolin. d. cap. 19. §. 2. nu. 6. Aloyf. Ricc. in praxi fori Ecclesiæ decif. 495. m. 1. edit. & resol. 386. n. 3. in 2. edit. Armendar. in addit. ad recap. legum Nauarra lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. de resident. nu. 67.

De Iudæis, & Sarracenis, & eorum seruic.

Tit. VI.

Super hanc rub. scripserunt Anchar. Zabatel. Bellem. Ioan. And. Anania, Butr.

Panorm. Felin. Marian. Socin. Petrus de Rauenna in compend. Iuris Canon. Guillelm. Durand. in speculo Iuris lib. 4. sub hoc tit. & in breuiario aureo Iuris Canonici, fol. 138. verso, Martin. Mefnart. in epitom. Decretal. fol. 177. Stephan. Ranchin. in continuat. titularum Decretal. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. d. pag. 620. Goffred. & Host. in sum. basas tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc titul.

De Iudæis tractatum edidit Marquard. de Sufanis, & tractatum Zaz. in opusculo de Iudæis, Foller. ad consil. Regni tit. de Iudæis, Aloyf. Ricc. in collect. decif. par. 2. collect. 434. Ioan. Francisc. Leon. in thesaur. fori Ecclesiæ par. 4. cap. 4. omnium latissimè Anton. Ricciul. in tract. de Inno personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib. 2. per totum, De fextore & Iudibrio Iudæorum, & Sarracenorum vidè Iacob. Gretserum de Sancta Cruce tom. 1. lib. 1. cap. 98. pag. 343. Et Iudæi quādo expetunt sic nominari docent Hieronym. Roman. de republ. Hebræa lib. 1. cap. 3. Pined. in monarchia lib. 5. cap. 6. §. 4. Et de obstatina eorum perfidia, & de ijs, qui è Christianitate ad Iudaismum nefarie & impie transiunt, vel redeunt, latè Dominic. Garcia in tract. con-

tra Iudeos adhibere expectantes: aduentum Moyses, & Azoar. *infr. moral. par. 1. lib. 8. cap. 22. a princip.*
Sarraceni vnde dicantur docent Cou. *variar. lib. 4. cap. 9. Nat. in cap. ita quorundam notab. 4. nu. 3. inf. hoc qd. Pined. in monachia lib. 2. cap. 3. §. 1. Ferdinand. de Herrera ad Garcillanum eglog. 2. pag. 588. verbo Saracino, Pineda in vias D. Ioannis Baptista par. 3. cap. 15. §. 3. Guenian tom. 2. epistolarum fol. mibi 302. verso. Azoar. *infr. moral. par. 2. lib. 8. cap. 23. q. 1.**

S U M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Christianum Iudei seruum cuiusq. permittitur redimere duodecim solidis.
- 3 Iudei seruos Christianos habere non possunt.
- 4 Princeps secularis non potest permittere in suo regno, quod Iudei habeant mancipia Christiana.
- 5 Episcopi non possunt dispensare, ut Iudei habeant mancipia Christiana.
- 6 Seruus si afferatur emptus ab infideli causa mercimonij, tunc si infra sex menses fuerit expostus, & emptorem non inueniat duodecim solidis per solui liber efficitur.

Cap. Præfenti. I.
Ex Con. Maten.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabarel. Bellem. Ioan. Anania, Hostien. Ancltar. Butr. Henric. Pandor. Felin. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. & utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 56. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 637. desumitur ex Concil. Matifconens. 1. cap. 16. refertur à Burchard. lib. 4. Decretorum cap. 88. & Iuo. par. 1. cap. 282. & Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. cap. 1.
- 2 Probat hic text. culibet permitti Christianum Iudei seruum redimere duodecim solidis, vt per Tiraq. de iure primog. q. 27. op. 2. nu. 9. Anton. Ricciul. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existens. lib. 2. cap. 28. num. 7. vbi nu. 9. resoluit pretium duodecim solidorum præfixum, & stabilitum esse vti pretium rationabile.

3 Ut nullum Christianum, &c.

Notatur ad hoc quod Iudei seruos Christianos habere non possunt, vt per gloss. Abb. Deci. & alios per text. ibi in cap. consuevit il 3. sup. de appellation. Follier. in consuet. Regni sic. de Iudeis nu. 8. Sured. de alienen. tit. 1. q. 18. num. 9. latè Anton. Ricciul. de cap. 28. a princip. vbi num. 3. per cap. quilibet q. q. dist. extendit vt procedat siue seruus fuerit olim Christianus, siue fuerit de recenti, aut nunc baptizatus. Nec etiam ad hoc habitari possunt, aut tueri per Principem secularem

4 idem Ricciul. d. cap. 28. nu. 12. quia Princeps se-

cularis non potest permittere in suo Regno, quod Iudei habeant mancipia Christiana. Sigismund. Scacc. de appellationib. q. 16. limit. 1. nu. 129. Nec etiam possunt habitari per dispensationem Episcopi, quia ille non potest dispensare contra Ius nisi expresse, vel tacite permittatur, vt per Card. in cap. ad hoc inf. hoc tit. vbi Abb. num. 3. Socin. nu. 5. *vers. extra glossam. Felin. sub nu. 3. vers. utrum autem Episcopus, & Anania num. 6. vers. sed nunquid.*

- 6 In gloss. [Datis.] ibi (de mancipio empto causa mercimonij, &c.) Notatur ad hoc quod si seruus afferatur emptus ab infideli causa mercimonij, tunc si intra tres menses fuerit expostus veualis, & emptorem non inueniat, duodecim solidis pro quolibet bono seruo per solutus, si ille ad Ecclesiam confugius suam voluntatem patefecerit, liber efficitur, vt per Anton. Ricciul. d. cap. 28. num. 7.
- 7 In gloss. [Seruitum.] ibi (locus erit gratificationis.) Notatur ad hoc quod si plures simul eodemq. tempore conuenerint ad huiusmodi redemptionem locus erit gratificationis, vt per Tiraq. d. cap. 2. nu. 9.

S U M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Iudeus potest habere adscripturam Christianum in consequentium iuris, quod possidet.
- 3 Originarij, siue adscripti liberi sunt.
- 4 Iudeus si habuit causam cum Christiano, iudicatio est secundum aequitatem, sed distinguat ut ibi.

Cap. Multorum. II. Greg.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Anania, Host. Anch. Butri. Henric. Pandor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. & utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 56. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 637. desumitur ex registo B. Gregorij lib. 3. indict. 13. epist. 12. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. cap. 3.
- 2 Probat hic text. Iudeis posse habere adscripturam Christianum in consequenti iuris, quod possidet, vt per Bero. in c. 1. sub n. 196. *vers. nec etiam producti, sup. de const. Siluest. in sum. verbo Iudeus q. 2. dist. 2. Angel. cod. verbo num. 2. Perez. l. 6. in princ. tit. 3. lib. 8. Ordinan. pag. 60. Marquard. in tract. de Iudeis par. 2. cap. 5. num. 50. Azoar. *infr. moral. par. 1. lib. 8. cap. 22. q. 8. Sanch. in præceptis Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 31. nu. 21. Anton. Ricciul. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie exist. lib. 2. cap. 28. nu. 21. quauis enim Iudeus non possit principaliter possidere Christianum mancipium, potest tamen in consequenti fundi, cui est adscriptum Tiraq. in tract. res inter alios acta in princip. vers. sic & semper. Rebuff. de privileg. sibiularum princ. 106. vers. 28. Quicquid**

quid non posse iudeum eripere fundum, cui fuit
adscripti lerui Christiani; teneant de Platen
in i. quodammodum na. v. Versi sed qd si vendit
Co. de ager. Et tunc Sardo de al. unum. iud. 8. p. 1.
ml. 8. p. 1. c. 1. si tamen verum quod nō possunt illi
adscripti quicquid imponere aliquid novis ultra illa;
quae peragere debent coloni originarij. v. ad-
nervit Anton. Riccio. di. 1. 1. 3. m. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 8

1. In glof. l. *hinc labori*. l. *ibi* (vera originaria
fuit adscriptura verborum etc.) Vide Perez loco po-
ste citato, Valalc. de l. *me citate*. c. 170 n. c. 4.
Sarrach. de *Marimon*. lib. 7. disp. 19. n. 1.
4. In glof. l. *his feceritate*. Notatur ad hoc
quod si causae ventilatur inter Iudaum, &
Christianum suat iudicandae secundum rigorem
ut per Socin. *hic in finalis*. in l. *et si possit* n. 10
sib. 2. ff. *de quæst. sent.* c. 14. l. *si infans*. etiam
notab. 2. ff. de *verbor. obligat.* c. 1. in cap. *in*
temporis. 2. *sumo possit*. pro. *sup. de appellar.* Socin.
conf. 63. num. 17. lib. 1. Contrarium tamen
opinione, quod ubique viget æquitas illa
sit seruanda tam inter Iudæos, quam etiam in-
ter Christianos tenent Felini *hic* num. 5. Roland.
confil. 35. num. 53. lib. 2. Foller. in *confir.* Regni-
tar. de *Iudæis*. in l. 1. cum seqq. Tiraquel. de l. *me*
primis. c. 66. num. 7. Natt. conf. 610. num. 17.
& hanc quamuis sub dubio probare videtur
Ayca. *confil.* 73. *sib* num. 25. Sunt qui dissiden-
tes Doctores una opinionem nituntur idere distin-
ctionis complanare, nempe ut si loquamur de
æquitate non scripta procedat prior opinio hu-
ius glof. si vero loquamur de æquitate scripta
tunc potior sit opinio secunda, ita concordat
nituntur Rip. in l. *si infans* num. 10. ff. de *verbo-*
rum signific. quem refert & sequitur Marquard.
de *Iudæis* par. 2. cap. 5. *sib* n. 7. Laderich. *conf.* 97.
num. 4. & non dissentit Rota in *Romana* *con-*
firmato 11. *Iunij*. 1681. coram R. P. D. M. *arguendo*.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Indaei non permittunt in domibus Principum Chri-*
stianorum nomina synagogae extruere.
- 3 *Ab eisdem, & factis Christianis non licet labo-*
rare in edificandis, sine repletandis Indaeorum
synagogis.
- 4 *Vendere non licet mysterium, velia Indaei viciunt*
ad cultum Indaeorum.

j. Cap. Iudæi. III.

1 **S** Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania. Hostiens. Anchar. Butr. Henric. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximca. Toletan. in concordantibus missis; Iuris citi legibus Gasulla par. 1. & 2. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 57. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 637. defamitur ex registro B. Gregorij lib. 7. epist. 5. indicit. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. cap. 4.

2 Probat hic rex. non permitti Iudæis in dominijs Principum Christianorum nouas synagogas extruere, sed tantum antiquas retinere, ut per Azor. *instit. morali. par. 1. lib. 8. cap. 14. §. 10. lo. Franc. Leon. in thesaur. fidei. lib. 1. par. 4. cap. 4. num. 50. vbi etiam aduertit posse Iudæos collapsas, & ruinam minantes synagogas restaurare, non autem pretiosiores, aut ampliores eas exalare, nec antiquas funditus diruere in locis vbi fuerunt antequam edificare.*

3 Aduertendum est minime licere architectis,
& fabris Christianis laborare in edificandis
suerelaurandis synagogis ludæorum, ut re-
soluit Anton. Riccius de *cura personarum extra*
gregem. in Ecclesiæ exortationum lib. 2. cap. 39. num. 7.
quicquid huiusmodi fabros non esse condemp-
nandos si causa officij, quod profitentur, id fa-
ciat, tepat Fructuosus Bisbe in *de tractado de las*
comedias cap. 16. concl. 3. fol. 81. finem non licet
vendere res ad hoc, ut illis Iudei vtantur ad
cultum Iudaicum D. Thom. 2. 2. q. 169. ar. 2.
4 a. 4. Syluest. in *sum. verbo infidelitas q. 4. ad fin.*
Valent. 2. 2. *distat. 1. q. 10. punto 5. Molin. de*
insist. tract. 2. diff. 340. colom. pon. vers. quando
aliquid. Sanch. in *præcepta Decalogi lib. 1. cap. 7.*
nu. 1. certè tanto minus licebit, immediate la-
borare in synagoga, quia vizet eadem, & maior
ratio, *Anto. multa magis G. de Sacer. Ecclesiæ.*

S Y M M A R I U M

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Iudeis non licet in domo Veneris sanctis se nec optare vel
fenestras aperire.*
- 3 *Iudeorum ritus quādo tradunt in opprobrium Chri-
stiane fidei nō sunt ferēdi Iudeis in talibus ritibus.*

Cap. Quia super. i V.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Bellem lo. And. Anania, Hostien. Anti. Butr. Henric. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantis ritibus; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viñan. in rationibus lib. 5. Iuris Pontificis pag. 57. Alagon. in compendio Iuris Canon. pag. 637. referunt ab Anso. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. cap. 7.

3 Probat hic tex. ludzis non licere in die Veneris sancto tenere ostia, vel fenestras apertas.

3 Quando enim ritus Iudaeorum tendunt in opprobrium Christianae fidei non sunt ferendi Iudaei in talibus ritibus, vt per Bald. *confil.* 316. *vers.* 8. lib. 1. *Brum. in tractat. fiambris masculis* art. 6. nn. 60. *vers.* item Iudaei, Marant. de ordine *iudaeorum* par. 3. *vers.* Iudaei *tota* nn. 60. laetè Anton. Riccioli. in *tract.* de *Iure personarum extra* *gremium Ecclesiae* existientium lib. 2. cap. 18. num. 1. cum *seq.*

SUMMARIUM:

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Habitare simul cum Iudeis, sine Saracenis prohibetur esse.
- 3 Iudei filius veniendo ad Catholicam Fidem patri potestatem amittit.
- 4 Iudei filius veniens ad Fidem Catholicam non potest prætenta ingratitudinis à parente exheredari, immo potest alimenta petere, & dotem.
- 5 Iudei etiam inter Christianos possunt habere bona stabilia.
- 6 Iudei filius baptizatus retinet iura successioni erga parentes, & reliquos.
- 7 Iudeus retinet iura successioni in bonis parentis ad Fidem conversi.
- 8 Iudeo in balneum ingredi non licet, nec ad eius nuptias, ludos, & choreas.
- 9 Excommunicatus an quis possit post mortem, remissionem.
- 10 Iudeus an inter Christianos possit esse notarius, doctor, advocatus, & arbitror.
- 11 Iudei à Christianis heredes institui non possunt.

ij. Cap. Iudæi. V.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Bellemer. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anch. Butr. Henric. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuz. in rationali lib. 7. Iuris Pontif. pag. 97. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 638. desumitur ex Concil. Lateranen. cap. 26. referunt ab Ant. August. ad lect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 5. c. 3.
- 2 Probat hic tex. in prima eius parte prohiberi esse Christianis simul cum Iudeis, vel Saracenis habitare, vt per Aloyf. de Leo in l. 1. m. 15. vers. neque habitationem C. hoc tit. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 31. num. 3. Anton. Ricciul. de Iure postumorum extra gremium Ecclesiæ excommunicatorum lib. 2. cap. 41. num. 2. & 3. vbi num. 4. aduertit Iure nouo non solum esse prohibitam habitationem simultaneam in eadem domo, sed etiam in eodem loco, nam ex Constit. Pauli IV. que est 3. in ordine Bullarij incip. Cum nimis absurdum, & ex alia Pij V. incip. Romanus Pontifex, omnes debent habitare in vno, eodemque loco, & filie epax non fuerit in duobus, vel tribus, vel quot sacris sint contigui, ad quos vitæ tantum ingressus pateat, & quibus vnus detur exitus, & num. 3. cum Sanch. d. cap. 31. num. 6. vers. quare hinc colligitur, declarat non procedere conclusionem ex tex. desumptam in Iudeis, & infidelibus, qui à Christianis detinentur tanquam serui, cum seruilis conditio excludat præsumptionem subuersionis.
- 3 Qui cum eis præsumpserint habitare, &c. Ergo filius Iudæi veniendo ad Catholicam Fidem patris potestatem

tem exit, nam per conversionem ad fidem rum-puntur vincula patriæ potestatis, & efficitur sui Iuris, ita Marquard. de Iudeis par. 3. cap. 4. num. 8. Alcan. in tract. de patris potest. effect. 77. num. 6. & seq. & à num. 55. Versill. ad Afflic. decis. 111. m. 9. d. de aliment. tit. 1. g. 18. num. 4. Ant. Ricciul. d. lib. 2. cap. 29. num. 3. Et non potest prætenu ingratitudinis à parente exheredari Sard. cod. trail. tit. 7. g. 1. num. 44. Anton. Ricciul. d. cap. 29. num. 12. & 16. quod potest petere alimenta, & filia potest petere dotem.

- 5 Ergo Iudei etiam possessionibus suis, &c. inter Christianos possunt habere bona stabilia, vt per Innoc. in cap. quod super num. 4. de re, Roman. conf. 489. incip. dat dominus, Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 30. num. 1. vbi num. 2. extendit etiam ad bona Ecclesiastica in emphyteusim, & num. 4. limitat in statu ecclesiastico, in quo Iudei nequeant bona immobilia possidere ex speciali constitut. Pauli IV. in ord. 3. g. 2. in fine.

Vi portionem hereditatis sue, &c.

Notatur ad hoc quod filius Iudæi baptizatus succedit patri, vt per Tirraquel. de Iure primogen. quest. 66. num. 41. Nauar. consil. 3. sub tit. de testamen. in antiq. retinet enim Iura successioni erga parentes, & reliquos, non secus ac prius, quia dignitas adepta per baptismum non debet reddere illum deterioris conditionis, Marquard. de Iudeis par. 3. cap. 2. num. 12. Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 29. num. 9. & 10. vbi num. 11. quod retinet Iura finitatis. Ita etiam cum Iura sanguinis vel naturalia sint indelibilia l. Iura sanguinis ff. de regulis Iuris, l. ius agnationis ff. de pactis. Iudeus retinet Iura successioni in bonis parentis ad Fidem conuersi, 5. l. ius agnationis, par. 1. Sanch. Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 47. quicquid dicat Bertrand. consil. 226. lib. 4. par. 1.

- 8 In glof. [Permittantur.] ibi [quia repellit Iudeos à communione Christianorum.] Et ideo non licet simul cum Iudæo in balneum ingredi cap. nullus 28. quest. 1. Philiarich. de officio Sacerd. tom. 1. par. 2. lib. 3. cap. 12. in fine. Sanch. d. cap. 31. m. 11. Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 41. num. 23. nec eos imitare ad conuiuium, vel ad eorum conuiuium accedere cap. omnes 28. g. 1. idem Anton. Ricciul. d. cap. 41. num. 25. Sanch. d. cap. 31. num. 11. vbi num. 17. quod nobis interdictionem est cum Iudæis accedere ad eorum nuptias, ludos, vel choreas.
- 9 In ead. glof. ibi [excommunicandus est post mortem.] An autem post mortem quis possit excommunicari, vide Nanar. in manu. cap. 27. num. 271. Caltr. lib. 3. de iusta hereticorum puni. cap. 19. & 20. Couar. in cap. alma mater par. 1. 5. 11. num. 8. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 3. cap. 26. g. 2.
- 10 In ead. glof. ibi [repellit enim eos à legitimis actibus.] vide ad cap. pen. inf. hoc tit.
- 11 In ead. glof. ibi [et ab officijs publicis.] de Iudæo

Iudæo an inter Christianos possit esse notarius, vide Anton. Ricciol. 4. lib. 2. cap. 27. & an possit esse Procurator cap. 26. & an possit adipisci gradum Doctoratus cap. 25. & an inter Christianos possit exercere officium Advocati c. 24. & an possit esse arbiter inter Christianos cap. 23. & an possit esse defensor ciuitatis, vel consequi alium patriæ honorem cap. 22. nu. 9.

- 12 In ead. glof. ibi (ne ex testamento Christiani aliquid capiant.) Ergo per indirectum prohibentur Iudæi ne à Christianis hæredes instituantur, ad quod singularem dicit hanc glossam Roman. singul. 735. incip. Christianus, quem refert Menoch. de arbit. c. 54. 449. nu. 18.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Christiani Sarracenis arma, & ligamina deferentes galearum dum ad impugnandos Christianos ea subministrant, excommunicationi, alijsq. pœnis subiaccnt.
- 3 Sarraceni dicuntur omnes, qui impij, & nefaria Mahometi septa, atque perfidia inhaerent.
- 4 Armerum nomine comprehenduntur ea, quæ tam ad defendendum, quam offendendum, & pugnandum idonea, & appositæ sunt.
- 5 Pœna appositæ contra asportantes arma, non comprehendit eos, qui vagantes ad enses occidendos asportauerint.
- 6 Ferrum in hoc tex. intelligitur tam factum, quam infectum.
- 7 Ligamina galearum sunt, & dicuntur ligna, ex quibus fieri solent trevemes, & aliud quodvis genus nauisq. oblongi.
- 8 Prohibitio de non secutis armis ad Sarracenos, intelligitur de inimici nominis Christianis, qui alio, vel habitu habent bellum cum Christianis.
- 9 Pœnas plures tui delicto imponit Ecclesia propter ipsius delicti immunitatem.
- 10 Excommunicatus unus, potest iterum excommunicari.
- 11 Seruus sit capientis, qui ad hostes arma asportauerit.
- 12 Participium præteriti temporis etiam in dubio est lata sententia.
- 13 Seruus de iure naturali indoluit.

Cap. Ita quorundam. VI.

- Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hollien. Anchar. Buttr. Henric. Panormit. Felin. Mar. Socin. Nauar. tom. 4. suorum operum resolutionem fecit, Ximen. Toletan. in concordantijs vniuersæ lursi cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationib. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 58. Alagona in cõpend. Iuris Canonici pag. 638. deturmiur ex Concil. Lateranen. sub Alex. III. cap. 24. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. cap. 6.

- 2 Probat hic tex. quod Christiani Sarracenis arma, ferrum, & ligamina deferentes galearum,

dum ad impugnandos Christianos ea subministrant, & qui in galeis & piraticis Sarracenorum nauibus regimen & coram gubernationis exercent, excommunicationi subiaccnt, & eorum suarum per Principes Catholicos, & consules ciuitatum priuatione multantur, & ipso iure capientium serui fiunt. Ita hodie hæc excommunicatio est de reſeruatis Bullæ in Cœna Domini cap. 7. & prohibitio multis pœnis per Christianos Principes facta, prout extat in Ordin. Regia Lusit. lib. 5. tit. 109. vbi Parens meus, & apud Castellanos l. 4. tit. 21. par. 4. & l. 22. tit. 5. par. 5. vbi Greg. Lopez. & l. 7. tit. 12. lib. 1. Ordin. vbi Perez, & l. 10. tit. 2. lib. 8. noua recopil. vbi Azuued. de materia vide Clar. in pract. lib. 5. §. 5. q. 77. n. 25. Menoch. de arbit. c. 54. d. n. 24. & casu 585. Morz. de contract. tract. de empt. ut de rebus quæ emi vel vendi possunt n. 47. Azuued. d. l. 10. n. 11. Hobadil in sua politica lib. 4. cap. 5. n. 4. Sayr. in d. n. Regia lib. 9. cap. 6. n. 14. Farin. in practi. crim. p. 3. q. 108. n. 6. Pradil. in summa legum penultimam p. 2. c. 3. p. 17. Horten. Causale de heretico Regio p. 6. n. 102. Ximen. Christiani. Cabed. Lusit. decif. 47. n. 1. & decif. 115. per tota p. 2. Molina de iustit. trac. 2. disp. 343. Versende prohibiti Paul. Comitoli respons. moral. lib. 5. q. 8. Valer. Reginald. in practi. fori pœnitent. lib. 9. n. 292. cum seqq. Azor. iustit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 23. q. 3. cum multis seqq.

- 3 **Sarracenis.** Omnes comprehendit, qui impij, & nefarie Mahometi septa, atque perfidia inhaerent, siue sint Turcæ, siue Tartari, siue Pæ, siue Arabes, siue Aegyptij, Africani, & Mauri vt per Fr. Anton. de Sousa in reſol. de censuris Bullæ Cœna cap. 8. num. 3. Azor. d. cap. 23. q. 4. vbi etiam resoluit quod licet ex hoc tex. in præſenti Christiani arma ad Iudæos, Paganos, siue Aethnicos deferentes non sint excommunicatione affecti, quoniam Iudæi vel Paganij nomine Sarraceno, um minime significantur. At vero in Conſtit. Pontificia, quæ dicitur Bulla in Cœna Domini, excommunicatio comprehendit etiam Christianos, qui ad Iudæos arma deferunt, vel etiam ad Paganos, seu Aethnicos, dummodo sint Christiani nominis inimici, qui actu, vel habitu bella cum Christianis gerat.

- 4 **Arma.** Comprehenduntur tam ea, quæ ad defendendum, quæ ad offendentum, & pugnandum idonea, & appositæ sunt, vt scuta, galeæ, lorice, gladij, hastæ, sagitte, tela, & alia id genus multa: nec ni. fustes, & lapides, nō ad ædificia, sed ad machinas bellicas comparati, siue pilæ, siue globi lapidei, aut ferrei, qui vi tormentorum bellicorū solent excludi: ita Azor. d. cap. 23. q. 10. Non comprehenduntur tamen asportantes vaginas ad enses reſpondens ex Decian. tractat. crimin. lib. 8. cap. 3. nu. 57. quem refert Parens meus in remiss. ad Ordin. Regia Lusit. lib. 5. tit. 109. in princ. nu. 2.

- 5 **Ferrum.** Siue factum siue infectum, vt in l. nemo Cod. quæ res exportari non debant, nomine facti ferri intelligitur quicquid est ex ferro fabricatū, & potest vtile esse ad bellicos

licos vsus, nomine vero infecti ipsa ferri lamina, seu massa porrecta, vel conglobata, impolluta, ac rudis, vt per Azor. d. cap. 23. q. 11.

7 Et ligamina deferant galearum.

Ligamina galearum sunt & dicuntur ligna, ex quibus fieri solent, aut posuit triremes, & aliud quodlibet genus nauigij oblongi, Azor. d. cap. 23. q. 12.

8 Dum ad impugnandos Christianos, &c.

Verba hæc referri debent ad illos, qui frequenter eos solent impugnare, quia prohibitio de non inferendis armis tantum habet locum in Sarracenis, vel hostibus nominis Christiani, qui actu vel habitu habent bellum cum Christianis odio solo nominis Christiani, vide Nauar. in repet. huius tex. notab. 4. Boer. decis. 178. n. 20. Cabed. Lusit. decis. 115. num. 4. per. 2. Vnde non comprehendit excommunicatione huius tex. qui arma deferunt ad Sarracenos, qui bello Christianos contra alios Sarracenos, vel Paganos, aut Hæreticos defendunt, vel adiuvant, tenent Azor. d. cap. 23. q. 8.

9 Tales igitur, &c.

Notatur ad hoc quod propter immanitatem delicti Ecclesia plures poenas vbi delicto imponit, vt per Tiraq. de pœnis tempor. cap. 49. n. 58.

10 Notatur etiam ad hoc quod vnus excommunicatus potest iterum excommunicari, & data absolute vnus excommunicationis adhuc remanet alia excommunicatio, quæ tunc incipit habere effectum cum absoluitur à prima, vt per Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 13. n. 82. & 83.

11 Et capientium fieri seruos, &c.

Notatur ad hoc quod si capiat ille, qui ad hostes arma portabat, seruus fit capientis, vt per Mench. illustr. quæst. cap. 10. n. 3. vbi etiam resoluit huiusmodi seruum delicto effectum posse fugere tuto Cōscientia. & cap. 9. n. 2. per hunc tex. tenet à Iure diuino quasi supernaturaliter homines seruos poenæ effici per peccatum. An autē possit aliquis seruus effici propter rebellionem in Principem commissam, vide Morl. in emptorio Iuris Civilis per. 1. tit. 12. q. 5.

12 In gloss. [Subiectos. Ibi] (& sic ipso Iure sunt excommunicati.)

Notatur ad hoc quod participiū præteriti temporis etiam in dubio est latæ sententiæ, vt per Tiraq. in l. si vniquam verbo reuertetur n. 33. C. de reuocandis donat. Moneta de distribut. quotid. per. 3. q. 7. n. 38.

13 In gloss. [Seruos. Ibi] (Not. seruus est de iure naturalis indultus) vide Capol. de seruit. Urban. c. 1. n. 1.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iudæi synagogas de nouo erigere non possunt sed tantum collapsas, & ruinas minantes restaurare.
- 3 Aedificare prohibetur, non prohibetur reedificare.
- 4 Res semel destruita, si reficiatur, non dicitur eadem, sed noua, & diuersa.

5 Christiani non licet quicquam vendere paganis ad eum finem scilicet, vt exornantur, fulciantur, aut maniantur Idolorum fama, &c.

Cap. Consuluit. VII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In hoc Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Burr. Henric. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle per. 1. & 2. Viulan. an rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 59. Alagona in compendio Iuris Canonici p. 638 refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 5. tit. 4. c. 1.

2 Probat hic tex. Iudæos synagogas de nouo erigere non posse, sed tantum collapsas, & ruinas minantes restaurare, dummodo pretiosiores, aut ampliores eas non exaltem, de quo dicitur ad cap. Iudæi 3. n. 1. sup. hoc tit.

3 Vt eas reedificent. ædificare non prohibetur reedificare, vt per Felin. in cap. cum accessisset n. 34. & ibi Dec. n. 19. sup. de cons. Boer. decis. 44. num. 3. eum seqq. Callan. in consuet. Burgundie rub. 13. verbo de nouis seg. 379. Auiles ad cap. 22. Prætorum n. 24. eum seqq. Anton. Goml. 46. Iuris n. 15 & 16. vers. & ita videtur, Cald. Pereira de reuocandis emptor. q. 11. n. 30. Bobadil. in sua politica lib. 3. cap. 5. n. 13. D. Barbof. in l. diuortio §. fin. n. 123. per. 1. ff. soluto Matrimo.

4 Quam antea fuisse noscuntur.

Notatur ad hoc quod res semel destructa si reficiatur, non dicitur eadem, sed noua, & diuersa, vt per Surd. cons. 121. n. 8. & 23. quem refert & sequitur Steph. Gratian. de disp. forens. cap. 84. n. 17. Aduerte minime licere Christianis quicquam vendere Paganis ad eum finem videlicet vt exornantur, fulciantur, reficiantur, aut maniantur idolorum fama, aut Sarracenoꝝ delubra, vulgo mesquitas, quoniam hæc impio cultu, & superstitioni deferuntur: nec item ad eum finem scilicet ad synagogas Iudæoꝝ ædificandas, eo quod per se & natura sua ad Iudaicos ritus, & caeremonias diriguntur, licet enim Ecclesia sinat Iudæos veteres synagogas reficere, aut fulciri ruinosas, non ideo fas est Christianis vendere Iudæis ligna, cæmærum, & lapides, quibus reparentur, nam ea vendere in eos vsus, & ad eum finem sua natura malum est. Ita Azor. in suis moral. per. 2. lib. 8. cap. 24. q. 76. & lib. 9. c. 11. q. 1. & p. 2. lib. 12. cap. 76. Nan. cons. 2. sub hoc tit. in antiq. Ant. Ricciol. de Iure personarum extra gremio n. Ecclesiæ c. 13. lib. 2. c. 39. n. 4. & 5. vbi n. 6. ampliat procedere etiam venditæ res indifferetes, videlicet communes bono, & malo vsui, licet non vendatur ea in intentione, vt Iudæus ad malum abutatur, si tamen Christianus nouit Iudæum abuturum.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

- 2 *Iudeorum communio, & familiaritas nobis est interdicta.*
- 3 *Christiana formine nō licet nutricis filij Iudæi manus subterreant cum dispensatione Episcopi.*
- 4 *Nutrices Christianæ etiam extra Iudeorum domos, eorum filios lactare non possunt.*

Cap. Adhæc. VIII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. And. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Herric. Panor. Felin. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Trinysq; Iuris cum legibus Castell. par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Ponsif. pag. 59. Alagona in compendio Iuris Canonici. pag. 638. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 2. & est post Concil. Lateran. sub Alexand. III. par. 20. cap. 2. §. ad hæc.*
- 2 Probat hic tex. Iudeorum communionem & familiaritatem nobis esse interdictam, quia subesse potest subversionis periculum, ut per Aviles ad cap. Prætorum 26. in gloss. apartado a un. 2. Perez l. 10. tit. 13. lib. 8. Ordin. Cened. ad Decretal. collect. 15. nu. 1. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 31. nu. 2. cum seqq. Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existens. lib. 2. cap. 38. n. 3. resolutens etiam fideles à mortali peccato non exculari si moniti huiusmodi familiaritatem non vitent, quando perversionis periculum imminere potest, quod quidem si absit, & sperari possit cōversio in hēdēliū nulla remanet prohibitio quominus possimus cū illis cōicare.

Nota.

- 3 **E**t nutricibus eorum, &c. *tur ad quod non licet femine Christianæ nutricis filij Iudæi manus obire Foler. in consil. Ragnit. de Iudæis nu. 10. in pragmatice Caroli V. Azor. in l. i. moral. par. 1. lib. 8. cap. 32. q. 9. Ioan. Francisc. Leo in thesauris fori Ecclesiæ. par. 4. cap. 4. n. 44. Sanch. d. cap. 31. n. 19. Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 38. n. 10. & 15. resolut cū Fel. & alijs regulariter Episcopum non posse dispensare, ut Iudæus possit habere nutricem Christianam. Et peculiari consil. Greg. XIII. 70. Incip. Antiqua Iudeorum, Iudæus retinens nutrices contra Sacrorum Canonum statuta potest puniri etiā in Inquisitoribus hæretice prauitatis quia est vnus ex casibus comprehensis in dicta Constitut.*

4 **In eorum domibus nutrire, &c.**

Ergo extra domum poterunt Iudæi habere nutrices Christianas per quas suos infantes lactari faciant, ut tenent in presenti Zabarel. vers. oppo-
nos. Mar. Socin. sub nu. 4. vers. sequendus intellectus, Abb. sub nu. 1. vers. & breuiter, cum gloss. hic sub hoc verbo. Verum contrarium melius defendunt hic Io. And. in finibus verbus, Butr. in fine. Anan. sub n. 5. & 6. Felin. n. 3. vers. sed contrarium, Syluest. verbo Iudæus q. 2. disto 3. Armil. eod. verbo nu. 8. Aloyf. Leo in l. 1. n. 30. Cod. hoc tit. Azor. d. cap. 22. quest. 9. Franc. Leo d. cap. 4. n. 44. Sanch. d. e. 31. n. 19. & 27.

respondentes tex. in presenti dum dicit in eorū dem domibus, non posuisse eam particulam ad restringendam prohibitionē, sed gratia frequen-
tioris vsus, quia frequentius intra domum con-
tingit nutritio. Quod adeo verum est ut nec Epi-
scopi dispensare possint ut nutrices Christianæ extra domos Iudeorum habitantes eorum in-
fantes lactare & nutrire valeant, prout resoluit Io. Franc. Leo. d. c. 4. n. 45. & post Felin. & Aloyf. de Leo, regulariter hoc esse verum tellatur An-
ton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 38. n. 18.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iudæi ad Fidem, seu Baptismum compellendi non sunt.
- 3 Iudeorum, & infidelium infantes, qui adhuc ad usum rationis non peruenierunt, non possunt inuitis parentibus baptizari.
- 4 Iudæi expellere non possunt Principes Christiani ex suo territorio sine iusta causa.
- 5 Iudæi ex Roma, Hispania, Francia, & alijs regnis alim ieiecti fuerunt.
- 6 Penus alternatus impossibilis datur reo, quod intellige de ibi.

Cap. Sicut Iudæi. IX.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania. Host. Butr. Anch. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Cened. collect. 59. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Trinysq; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Ponsif. pag. 60. Alagona in compendio Iuris Canonici. pag. 639. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 3. & est post Concil. Lateran. sub Alexand. III. par. 20. cap. 1.*

2 **Ad baptismum venire compell. etc.**

Ergo Iudæi ad Fidem, seu baptismum compellendi non sunt, de quo vide D. Thom. 2. 2. q. 10. art. 8. Riccard. in 4. sent. dist. 6. art. 3. q. 1. & ibi Palud. dist. 4. q. 4. Durand. q. 6. Soc. dist. 5. q. 1. art. 10. Bald. Nouell. de dote par. 11. n. 47. Natt. cons. 414. nu. 1. Greg. l. 2. gloss. 3. tit. 23. part. 2. Io. Franc. Leo. in thes. fori Ecclesiæ. par. 4. cap. 4. n. 6. Marquard. de Iudæis par. 3. cap. 2. n. 8. Paris. cons. 2. n. 17. & 18. lib. 4. Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib. 2. cap. 31. per totum. Christoph. de Pace ad l. 84. styli nu. 5.

- 3 Vtrum autem Iudeorum & infidelium infantes, qui adhuc ad usum rationis non perueniunt possint inuitis parentibus baptizari, questio est ad præsens institutum non contemnenda, in qua parte negatiuum, nempe quod parentibus inuitis pueri ante usum rationis baptizari licite non possint, tenent D. Th. d. q. 10. art. 11. Riccard. Palud. & Soc. citatis locis, D. Antonin. in summ. par. 2. tit. 12. cap. 2. §. pueri Iudeorum. Victor. de Saeram. tit. de Baptismo, nu. 27. Zabarel. Anania, Socin. Abb.

Abb. & Felin. in presenti, Simanch. *de catholicis. infort. cap. 29. à num. 51. & cap. 35. num. 13.* Joseph. Angles in floribus Theolog. q. 2. de recipien. baptism. art. 2. Restaur. de Imper. cap. 10. num. 315. Cuch. infort. canon. lib. 5. tit. de baptismo nu. 130. Zanch. in tract. de hereticis cap. 36. num. 1. Borgnin. de cist. 21. num. 14. par. 2. Cornet. Benincal. tract. de pauper. in 5. spec. in ind. num. 8. Nau. conf. 4. ut. de conuers. infidel. Bursat. conf. 231. num. 1. & 2. lib. 3. Afflict. de cist. 151. Natta. conf. 434. Marquard. de Iudais p. 3. cap. 8. Philip. Paschal. de patria potestate par. 1. cap. 2. sub num. 3. Mench. iustit. lib. 1. cap. 8. num. 13. Petr. de Aragon. 2. 2. quest. 10. art. 8. pag. 286. cum seqq. & artic. 12. ubi Bannes quest. 10. art. 10. eolum. 614. cum seqq. & art. 12. Perez l. 3. vers. de infidelibus. Vero ad illi doli caputibus. tit. 4. lib. 8. Ordin. pag. 117 Gab. Vasquez in 3. par. D. Thoma tom. 1. disp. 155. Aegid. de Coninck de Sacram. & censur. tom. 1. disp. 68. art. 10. Soaz. tom. 3. disp. 25. sect. 3. Ioan. Francisc. Leo d. cap. 4. à num. 7. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 27. num. 68. Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 32. plures per Cened. ad Decretal. collect. 59. num. 1. Quamuis contrarium teneant Scot. Archid. Gemin. Ioan. Andr. Gabr. Biel. Angel. Zazi. & alij quos refert, & improbat Ant. Ricciul. d. cap. 32. num. 2.

4 An denique possint Principes Christiani Iudæos ex proprio territorio expellere dubitauit Marquard. in suo sepe citato tract. de Iudæis par. 1. cap. 6. num. 3. ubi affirmatiuam tandem opinionem sequitur. Sed verius est quod ex potestate ordinaria, & rationi regulari nequit Princeps ex sola eius voluntate eicere ex suo territorio, & ditione Iudæos pacifice, & bene viuentis, ita Oldrad. confil. 87. & 264. Docin. conf. 86. lib. 4. Roland. conf. 25. num. 19. lib. 3. Paris. conf. 2. num. 15. lib. 4. Corlett. de potestate Regis q. 81. Hermes in tract. de instaur. relig. lib. 2. cap. 12. Cened. ad Decretal. collect. 15. num. 2. & collect. 83. nu. 3. Ludou. Rodolphin. de suprema seu absoluta Principis potest. cap. 6. num. 106. Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 51. à princip. Christoph. de Pace ad l. 84. ff. de i. i.

5 Quando vero adefset iusta causa eiciendi Iudæos, vt si periculum vel scandalum immineret in terris Christianorum, aut si ipsi Iudæi machinationes, & enormia contra fidem prepararent, & similibus, expellendi sunt, nec tolerandi, quia cum abutantur gratia, priuilegium amittere merentur tanquam ingrati, vt supracitati Doctores ostendunt, & præcipue Ricciul. d. cap. 51. à n. 9. ubi percurrit ac recenset iustas causas eiciendi Iudæos. Olim enim è Roma iussi fuerunt discedere in a. g. h. Apost. c. 18. n. 2. & expulsi per paganos seu gentiles, vt scribit Ioseph. antiq. Iudææ lib. 19. cap. 10. Et edito publico omnes fuerunt expulsi à Fræcorum regno anno 1182. & sequenti teste Cened. d. collect. 15. n. 3. Et ab Hispaniarum Regnis per Ferdinandum & Elisabethâ Reges Catholicos expulsi fuerunt quadraginta

millia Iudæorum, vt attestantur Rojas de baret. par. 1. nu. 565. cum seqq. & sing. 37. n. 4. Perez l. 40. tit. 3. lib. 8. Ordin. pag. 79. in fin. & pag. 80. Illece. in chronica Ponsificati par. 2. lib. 6. cap. 20. n. 2. Cened. d. collect. 15. n. 3. Franc. de Pifa in la historia de Toledo lib. 4. cap. 35. prope finem. Et de Sabaudia, Anglia, & statu Mediolani multos fuisse expulso alerit Lugdon. Rodolphin. d. cap. 6. n. 111. & 112.

6 In glof. (Aut excommunicationis. fin.) ibi & ita videtur in iptione iudicis quod istorum pro pena imponatur. Notatur ad hoc quod in pœnis alternatiue impositis optio datur reos, similis glof. in cap. fraternitatis 34. dist. 6. & in cap. à crapula, de vi. & bouf. clerici. vtrobiq; scribentes, Franch. ad reg. in alternatiue nu. 1. de regulis Iuris lib. 6. Felin. in cap. inter ceteras, nu. 5. de rescript. ubi Deci. nu. 9. multi de quibus Bernard. in pract. cap. 79. nu. 3. & reg. 546. Ant. Gom. tom. 3. vers. cap. 1. nu. 39. Cald. Percira de nominat. emphyt. q. 10. nu. 81. Cened. ad Decretal. collect. 59. nu. 4. Sayr. in clausi Regia lib. 3. cap. 8. n. 14. Verum hoc ita indistincte acceptum securum non est, vt etiam supracitati Doctores fatentur, ideoque ex doctrina Bart. in l. 1. vers. expulsores nu. 2. ff. de off. iudicis. quam sequuntur Felin. & Dec. dictis locis, Clar. in pract. 5. fin. q. 85. nu. 6. Menoch. de arbitrar. lib. 1. c. 94. n. 2. cum seqq. & alij de quibus Cened. ubi supra distinguenda quod si verba legis pœnas alternatiue irrogantis ad Iudicem referantur, ipsius erit electio, & ita procedunt l. 1. C. de his qui latrones, & cap. quoniam frequenter 7. tit. vers. si autem sup. ut late non contest. l. si fugitiui ubi Bald. nu. 8. C. de seruis fugiti. cum similibus. Si vero eum respiciunt, veluti soluat centum vel recedat à ciuitate, ad illum electio exspectabit, & ita intelligitur l. quicumque in princip. iuncta glof. 2. C. de seruis fugiti. quod quidem verum est quamuis reo electio tribuatur etiam casu quo verba ad illum passiuè referantur, veluti patiatur hanc vel illam pœnam, vt per Decian. d. cap. inter ceteras num. 10. & in d. l. si fugitiui n. 96. Menoch. d. q. 92. num. 5. quicquid contradicatur Abb. in presenti per hunc tex. qui tamen nihil obstat, quia cū in altera parte alternatiue agat de excommunicatione, quæ à Iudice imponi debet, eodem etiam modo altera pars est intelligenda nempe quod à Iudice priuatio de qua ibi fiat ag. l. 1. cum ibi notatis ff. de reb. dub. declarat Deci. d. nu. 50. Menoch. nu. 6. ubi proxime.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Misus ad Iudæorum, & Infidelium conuersum fuerunt specialiter concessum est, vt seruata temporum qualitate iuxta Canonice sanctiones licet reserui ibi.
- 3 Predicare nemo potest sine licentia sui Prælati.

Cap. Quam sit. X.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Tolet. in concordantijs *utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 61. Alagona. in compendio Iuris Canonici pag. 639. refertur ab Anton. Augst. collect. 2. Decretal. lib. 5. titul. 4. cap. 4.*

- 2 **Ut vobis his cibis, &c.** Notatur ad missis ad Iudzorum, & infidelium conuersionem specialiter concessum est vt seruata temporũ qualitate iuxta Canonicas functiones liceat vesci cibis, quæ ab infidelibus illis apponuntur, vt per Host. hic in princip. Butr. num. 6. Abb. n. 1. & Socin. num. 1. Anton. Ricciul. in tract. de *Iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib. 2. cap. 41. num. 30. quod est intelligendum dummodo cibi allati edantur vt rei à Deo creatæ, secus si edantur tanquam rei idolo consecratæ, quia tunc fame mori magis debemus, quam illis vesci. cap. sicut laicus 23. q. 4. quem sic intelligunt ibi Archid. num. 1. & 2. Bellem. in fine, Turcrem. etiam in fine, Siluest. verbo *Iudæi q. 1. dicto 2. Rosel. eod. verbo 1. no. 1. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 31. sub num. 7.**

- 3 **Et habita Prælatorum, &c.** Ergo nemo predicare potest sine licentia sui Prælati, de quo dixi in *meo tract. de Officio, & potest. Episcopii p. 3. alleg. 76. à nu. 2.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Bello durante, nec promedimendo captiuo non possunt arma ad barbaros infideles faciendos fortiores deferri.
3 Censura lata in admittentem aliquod delictum an liget mandantem, aut consulentem, remissum.
4 Christiani apud Turcas captiui, & in eorum triremibus catenis vincti cõtra Christianos remigare coacti, an peccent mortaliter sic remigando, & aliquam incurant excommunicationem remissum.

Cap. Significauit. XI.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Auania, Host. Anch. Butr. Henr. Mari. Soc. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 62. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 639. refertur ab Anton. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 5.*
2 Probat hic tex. quod durante bello nec pro redimendo captiuo, possint apta arma apta ad barbaros infideles faciendos fortiores ad pu-

gnandum deferri, vt per Serach. *de mercat. p. 2. num. 41. Clar. 6. fin. q. 77. num. 25. Azenud. l. 10. num. 7. tit. 2. lib. 8. nona recap. vbi à num. 3. ampliat hoc procedere etiam in tempore treugæ, & Czpol. conf. 31. lib. 2. dicit quod eadem prohibitio, quæ versatur tempore belli durat in tempore treugæ, quamuis Serach. d. p. 2. num. 43. & Boer. decis. 178. n. 18. asserant quod cessante bello, seu inita pace, vel factis inducijs permissum esse, & quidem indistincte Christianis mercatoribus cum dictis hostibus & mercatoribus habere commercium, secũ habitare, & ad eos quascunque merces exportare, seu exportari facere, quibus Sarracenis & hostibus commodum etiam & subsidium asserunt, dummodo non sint merces prohibitz.*

- 3 **Merces eis per nuncios, &c.** Facit ad illam quæst. an censura lata in admittentem aliquod delictum liget mandantem, aut consulentem, de qua plures Doctores refert. Sanch. de *Matrim. lib. 3. disp. 49. num. 2.*

- 4 **Aut subsidium prouenire.** Vtrum autem Christiani apud Turcas captiui, & in eorum triremibus catenis vincti cõtra Christianos remigare coacti peccent mortaliter sic remigando, & aliquam incurant excommunicationem vide Ludou. Betam. *responsorum casuum Conscientiæ p. 3. casu 23.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Bello tempore omne commercium est prohibitum, & omnes merces sunt prohibitz portari ad hostes.
3 Papa an habeat supremam potestatem in prohibendo, & concedendo commercium cum infidelibus, & in debellando eos remissum.
4 Verbum, incidenti, latam sententiam significat.

Cap. Quod olim. XII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Ancharan. Butr. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concord. *utriusque Iuris cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 63. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 640. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 6.*

- 2 **Quandiu inter nos, & illos guerra durauerit.** Notatur ad hoc quod tempore guerra omne commercium est prohibitum, & omnes merces sunt prohibitz portari ad hostes, si tamen non sit guerra, tunc non intelligitur merces prohibita, & non incidit in poenam portans quascunque merces ad Sarracenos, nisi esset aliqua de mercibus contentis in cap. ita quorundam *sup. hoc tit. vt per Xuar.*

Xuar. alleg. 18. num. 3. & conf. 2. de nuntiis transnuntiandis num. 3. Greg. Lop. l. 22. verbo trigo tit. 3. part. 3.

1 *Vestra igitur discretioni, &c.*

Vtrum summus Pontif. habeat supremam potestatem in prohibendo, & concedendo commercium cum infidelibus, & ius debellandi eos, disputavi in meo tract. de officio, & potestate Episcopi p. 1. tit. 2. cap. 2.

- 4 *Incident.* Hoc verbum latam sententiā significat vt per Sayr. in clausi Regia lib. 3. cap. 8. num. 22.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Familiaritas, seu conversatio cum iudeis non est licita.
- 3 Proverbia vulgaria possunt allegari.
- 4 Iudei eam retributionē Christianis impendunt, quam mus in pera.
- 5 Inquisitores hereticae pravitatis punire possunt iudeos retinentes nutrices contra sacrorum Canonum statuta.
- 6 Christus descendit in stomachum sumens sacrosanctum Eucharistia Sacramentum quandoque manent naturaliter species illa panis, & vini.

Cap. Etsi iudeos. XIII.

Innoc. iij.

- 1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabab. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anchar. Butr. Henric. Mar. Soc. Panor. Felin. Cened. coll. 15. Cal. in an. Xim. Tol. in concord. versiq; Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viu. in rationabili lib. 5. Iuris Penit. pag. 63. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 640. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 3. cap. 1.

- 2 *In nostram familiaritatem.* Notatur ad hoc quod familiaritas seu conversatio cum iudeis non est licita, de quo citavi plures Doctores ad cap. ad hoc 8. in princip. sup. hoc tit.

- 3 *Iuxta vulgare proverbiū.* Ergo proverbia vulgaria possunt allegari, vt per Felin. in cap. 3. num. 36. de respectu, lal. in l. 1. num. 36. ff. si certum petatur.

- 4 *Mus in pera.* Cum igitur iudei eam retributionem Christianis impendant quam mus in pera, eorum consortium fugere debemus vt per Cened. de collect. 13. num. 1.

- 5 *Nutrices.* Hodie peculiari Constit. Gregorij XIII. in oed. 70. incipien. Antiqua Iudeorum, potest ab Inquisitoribus hereticae pravitatis puniri iudeus retinens nutrices contra Sacrorum Canonum statuta, vide quae dixi ad hoc 8. verbo, & nutricibus sup. hoc tit.

- 6 In gloss. [Effundere.] Aduerte quod Christus de scēdit in stomachū lumētis sacrosanctū Sacramētū Eucharistia quādam manēt naturaliter species illarū panis, & vini, quocunque deferantur, vide Gaet. repet. cap. ad limina 30. q. 1. 4. 6. num. 109. Rebuff. in repet. cap. omnis vtriusque sexus vers. imo dicunt, sup. de Penit. & remiss. pag. mibi 369. alios Doctores refert Cened. de collect. 13. nu. 21.

SVMMARIVM.

- 2 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Iniuriam passus potest agere ad punitionem iniuria principaliter, civiliter, vel criminaliter, & incidenter ad damna, & expensas.
- 3 Iudex criminalis potest cognoscere de causa civilis incidenter ad criminalem.
- 4 Infidelis excommunicari non potest.
- 5 Christianis licitum est cum iudeis contrahere.

Cap. Postulasti. XIV.

- 1 *S*uper hunc text. scripserunt Abbas antiq. Collect. Innocent. Zabarel. Bellem. Ioann. Andr. Anania, Hostien. Ancharan. Butr. Henric. Marian. Socin. Panor. Felin. Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Penit. pag. 64. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 640.

- 2 *Ipsum poena pecuniaria, &c.* Notatur ad hoc quod iniuriam passus potest agere ad punitionem iniuriae principaliter, civiliter, vel criminaliter, & incidenter ad damna & expensas, vt per Cou. lib. 2. vers. cap. 10. n. 7. vers. fin. Nam iudex criminalis potest cognoscere de causa civilis incidenter ad causam criminalem D. Barbo. in l. si ab hostibus 4. fin. num. 46. ff. soluto Matrim.

- 4 *Tu Christianis omnibus per censuras, &c.* Ex eo quia infidelis non potest excommunicari, vt per Spin. in speculo testam. gloss. 22. rub. nu. 35.

- 5 *Prasumant commercia exercere.* Ergo licitum est Christianis cum iudeis contrahere, cum enim in presenti & similibus iuribus propter delictum in poenam interdicatur commercium Christianorum cum illis, absque difficultate supponit commercium cum eis esse nobis licitum ex reg. quod priuatio supponit habitum l. decem ff. de verb. oblig. & ideo ita resoluit Coriet. in sing. verbo societates et l. 1. Foller. in consil. Regis tit. de Iudeis in primis & quia m. 9. Roman. consil. 488. incip. hac domina Petra. Pet. Sarnerna de dispensat. mercat. in fine num. 21. Corra. Lucens. decis. 127. num. 3. Marquard. de Ind. dat. par. 1. cap. 5. Henric. de fideiuss. cap. 8. & a nu. 116.

à num. 116. Sanch. in *præcepta Decalogi* to. 1. lib. 2. cap. 31. num. 23. Anton. Ricciul. in *tratt. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ* ex lib. 2. cap. 42. à princip. ubi num. 3. extendit ut procedat etiam in Principe, & num. 4. ut Iudeus possit contrahere etiam cum Ecclesiâ.

lib. 2. cap. 43. num. 1. ubi nov. cum Fulgos. conf. 55. num. 2. *vers. secundo* sciendum, & Marquard. de Iudeis p. 1. cap. 4. *vers. Valeret tamen*, ac aliis per eum citatis, resoluit huiusmodi privilegium de non deferendo signum ex causâ bene visa concedi posse Hebræis per summum Pont.

S V M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Iudei debent à Christianis qualitate habitus discerni.
3. Commixtio carnalis Christiani cum iudeis, & ex adverso, damnata est, & falsissima reputatur.
4. Iudei in diebus lamentationis, & Dominica passionis in publicum prodire non debent.
5. Statutum prohibens artifices in certis festis artem exercere non comprehendit iudeos, nisi specificè de illis loquatur.
6. Iudeorum illusiones, & opprobria in spectum Fidei sunt maxime damnata.
7. Iudeus carnaliter cognoscens Christianum, qui potius sit puniendus offenditur.
8. Christianus igne antea cognoscens iudeum excusatur.

Cap. In nonnullis. XV.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col. Sicut. Innoc. Zabarel. Bellem. Jo. Andr. Anan. Anchar. Burr. Marian. Socin. Felin. Panorm. Henr. Host. Ximen. Tolet. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 1. & 2. Viu. in *ration* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 64. Alagona in *compendio Iur. Canon.* pag. 640. desumitur ex Concil. Lateranens. sub Alex. III. cap. 68. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 1.

2. *Habitus distinguit diversitas.*

Notatur ad hoc quod Iudei debent à Christianis qualitate habitus discerni, ut per Guillel. in cap. *Reinmontius* sup. de *reclam.* in princip. num. 63. cum seqq. Palat. in *repet. rub.* de donat. inter *virum & uxorem* §. 70. num. 29. Perez. l. 8. §. 37. & 38. tit. 3. lib. 8. Ordin. Cened. ad *Decretal. collect.* 59. num. 3. hoc idem peculiari *pragmatica* fuit in Regno Neapolitano Garolus V. ut in *pragmatica* incipit *Et quia periculum*, & Paulus IV. ac Pius V. Pontifices Maximi hoc pariter providis Constit. sanxerunt, ille in Constit. 3. incipien. *Cum nimis absurdum* hic vero in Constit. 3. incipien. *Romanus Pontifex*, quarum Constitutionum auctoritate sancitum est ut masculi biretæ, formæ vero aliud signum patens, itaut nullo modo celare, aut abscondi possit. palam deferre teneantur, nec super non delatione biretæ, aut alterius signi huiusmodi cuiusvis eorum gradus, vel præminentiæ, seu tolerantie excusari, aut per Camerarium, aut Sedis, Apost. legatos absolvi possint cum amplissima derogatione privilegiorum in contrarium quomodo cunque facientium, refert Anton. Ricciul. de *Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium*

3. *Ne igitur tam damnata commixtionis, &c.*

Damnata enim est & foetissima omnino reputatur carnalis commixtio Christiani cum iudeis, & vice versa, conc. l. *ne quis Christianum* ubi Salicet. & Fulgos. C. hoc tit. *Corn. conf.* 114. in princip. & num. 8. lib. 1. Decian. *tratt. crimin.* lib. 5. cap. 12. num. 30. in fine, & num. 23. Menoch. de *arbitr. casu* 290. in princip. Molin. de *Iust.* tom. 4. *tratt.* 3. disp. 104. num. 6. *Gom. l. 80. Tauri* num. 26. Farin. in *praxi crimin.* q. 139. num. 28.

4. *In diebus autem lamentationis, &c.*

Notatur ad hoc quod Iudei in diebus lamentationis, & Dominicæ Passionis in publicum prodire non debent, unde in sancta hebdomada, & festo Paschatis è domo Iudeos exire non posse Papie constitutum dicit Borgnin. Causalcan. *Finix. decr.* 25. num. 14. cum seqq. quem refert & sequitur Bernard. Graux. ad *pract. Camera Imper.* lib. 2. concl. 5. in *coronide* nu. 8. & 9.

Verum autem statutum prohibens artifices in certis festis artem exercere, comprehendat artifices Iudeos in quo dubio negative respondet Bald. *conf.* 112. in *imp. statuto* cautetur lib. 4. quem refert, & sequitur Surd. *conf.* 120. sub nu. 18. *vers. & respectu solemnitatum*, quod quidem intelligendum est nisi statutum viterius procedat, & specificè de Iudeis, vel de infidelibus loquatur, tunc enim possunt ad festorum observantiâ arctari non quia statuentes velint per festorum observantiam eorum saluti consulere, sed ne per exercitium nobis videantur illudere, quo fit ut cum in Vrbe ex peculiari Constit. Pauli IV. incipien. *Cum nimis absurdum* §. 2. Iudei obligentur ad observantiam festorum, quæ servat Ecclesiâ merito ad illa tenentur, ita Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 8. à princip.

6. *Illud autem districte, &c.*

Notatur ad hoc quod Iudeorum illusiones, & opprobria in spectum Fidei sunt maxime damnata, ut per Farin. in *praxi crimin.* p. 5. q. 139. num. 36.

7. In glof. [Animaduersione.] Notatur ad hoc quod Iudeos carnaliter cognoscens Christianus pena pecuniaria, vel alia temporali est puniendus. Sed in hoc attendenda est conditio personarum, & maxime mulieris, an sit honesta matrona, seu mulier nobilis, an vero vilis conditionis, inhonestæ, ac meretricis vitæ: item an Iudeus sit minor 25. annis, an vxoratus, vel solutus, an semel tantum vel pluries, & cum pluribus mulieribus se commiscuerit. His enim, aut similibus circumst.

etis delictum aggravantibus, & magis turpe facientibus iudex quandoque levem, seu pecuniariam, quandoque grauem, & corporalem, quandoque etiam gravissimam & mortis poenam imponet. Vide Marquard. *de Iudeis* p. 2. cap. 3. num. 10. *in fine* vers. & quod et iudeis. Et num. 11. Decian. d. cap. 12. num. 20. vers. *verum est*; Menoch. d. *casu* 290. nu. 15. *in fine*, Petr. Caball. *resol. crimin. casu* 4. num. 8. quos refert, & sequitur Farinac. *in praxi crimin. p. 3. quæst. 139. num. 8.*

- 8 In glof. [Erroris] ibi (*ergo si ignorante commiserit Christianus Iudei, dummodo non sit crassa sine afflictione ignorantia, excusatur*) Vide Marquard. d. cap. 3. num. 17. Menoch. d. *casu* 290. nu. 6. vers. *excusatur*. Farinac. d. 4. 139. num. 45.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iudei sunt incapaces cuiuscunque iurisdictionis, & potestatis inter Christianos.
- 3 Iudeo, vel infideli inter Christianos officium publicum committens debet nedum puniri, sed dicatur sacrilegium committere.
- 4 Penas pecuniarias pro criminibus infligit in pios usus potius, quam in propriam utilitatem Prælati erogare debent.
- 5 Pauperibus certe quantitas restitutio, & distributio pro satisfactione male ablatorum debet fieri per Episcopum, quando executor est suspensus.
- 6 Dispositio loquens de iudeis non extenditur ad paganos, nisi ex speciali legis provisione.

Cap. Cum sit. XVI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. And. Bell. Anania, Host. Butr. Anch. Henric. Panorm. Marian. Socin. Felin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Cassile per. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 65. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 640. defumitur ex Concil. Lateranen. sub Innoc. III. cap. 69. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 3.*

- 2 Prohibentes ne Iudei publicis officijs, &c. Notatur ad hoc quod Iudei sunt incapaces cuiuscunque iurisdictionis, & potestatis inter Christianos, de quo dicam ad cap. ex speciali, p. hoc tit.

- 3 Si quis autem, &c. enim officium publicum Iudeo, vel infideli inter Christianos, debet nedum puniri, sed dicatur sacrilegium committere cap. *nonis b. sacrilegi* 17. q. 4. Anan. hic ante num. 3. Anton. Ricciul. *de Iure personarum extra gremium Ecclesie existentium* lib. 2. cap. 22. num. 12.

- 4 Donec in usus pauperum, &c.

Verba hec præ cæteris à iudicibus Ecclesiasticis, & Prælati sunt observanda, ut penas pecuniarias pro criminibus infligat in pios usus potius, quàm in propriam utilitatem erogare curent, ut per Cou. lib. 2. *Vari. cap. 9. num. 9. vers. quartum.*

Secundum providentiam diæcesani, etc.

Aduerte quod licet restitutio, & distributio certe quantitatatis pauperibus erogande pro satisfactione male ablatorum possit & debeat fieri per executores ultimarum voluntatis, quando tamen suspensus est is, qui tenetur restituere, tunc solum Episcopus ius habet restituendi, ut per Cou. in cap. *non quidem* num. 8. *sup. de testam.* Et ideo cum tex. in presenti agat de Iudeo, qui officium publicum inter Christianos exercens male ab eis inique extorsit, de cuius fidelitate in restituendo cum merito dubitari potuisset, tum ob avaritiam suam, tum etiam ob odium contra Christianos, quos expoliaverat, prudenter ordinatum fuit, ut restitutionem illam secundum Episcopi providentiam faceret, ita Sayr. in *claus. regia* lib. 10. *tract. 5. cap. 2. num. 18* advertens quod quando probabiliter dubitaretur de fidelitate eius, qui restituere debet, tunc Episcopus illum compellere potest, ut eius interuentu restitueret, aut faltem cum consilio parochi, vel Confessarii.

Hoc idem extendimus ad paganos.

Notatur ad hoc quod dispositio loquens de Iudeis non extenditur ad paganos, nisi fiat ex speciali legis provisione, ut in presenti, quæ specialitas arguit, quod regulariter dispositio Iuris communis eadem in contrarium. Ita in presenti tenent Anan. num. 17. Abb. num. 3. vers. *item collige*. Marquard. *de Iudeis* p. 2. cap. 2. nu. 8.

Cap. Ad liberandam. XVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Anchar. Butr. Marian. Soc. Felin. Panorm. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantjs *versusque Iuris cum legibus Cassile per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 65. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 641.*

Vide posita ad cap. Ita querundam, *sup. hoc tit.*

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Iudei, & prosus incapaces cuiuscunque iurisdictionis, & potestatis, quam ordinaria, quam delegata inter Christianos.
- 3 Iudei repelluntur ab officijs, & honoribus publicis.
- 4 Neophitis an ad publica officia promoveri possint, remissum.
- 5 Christianis vetus in honoribus assequendis preferendus est neophyto.
- 6 Neophitis, & qui à Iudeis, vel maioris criminem trahunt, ad quæ non admittantur in Re-

in Regni Portugalie, & Castellæ ostenditur.

7 Gabelarius inter Christianos an possit esse iudex, vel infidelis ostenditur.

8 Poenam minuire ob charitatem, vel amicitiam potest index.

Cap. Ex Speciali. XVIII.

Greg. ix.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henr. Mar. Soc. Panor. Fel. Caf. in an. Xim. Tolet. in concord. varissq. Iuris cū legib. Castellæ. p. 1. & 2. Viu. in ratione lib. 3. Iuris Pontif. pag. 66. Alag. in comp. Iuris Canon. pag. 641.

2 Ne in officiis publicis Iudæos, &c.

Notatur ad hoc quod Iudæus est prius cuiusque iurisdictionis, & potestatis incapax inter Christianos, ut per Bart. in rub. ff. de Iustis. & iure num. 1. vbi Ias. num. 2. & 8. Ancl. conf. 27. num. 2. Alex. conf. 75. ante num. 2. lib. 5. Roland. conf. 35. num. 41. lib. 2. Brun. in tract. flantibus nescitis art. 6. subnum. 60. vers. Et quod Iudæi, siue sit iurisdicção ordinaria l. fin. C. hoc tit. Bart. & Fulgos. in l. fin. C. de postulando, vide Bart. conf. 16. incip. Niso quodam processu, circa fin. lib. 2. Alex. d. conf. 75. ante num. 2. siue delegata Alber. in d. l. fin. C. hoc tit. Iacob. de Nigris in rub. ff. de officiis eius, cui est mandata iurisdicção. num. 13. late Anton. Ricciul. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib. 2. cap. 22. num. 1. & 5.

3 Hinc etiam Iudæi repelluntur à muneribus & honoribus publicis ex Paul. Comitol. respons. moral. li. 1. q. 126. num. 10. Verum vero neophyti

4 ad publica officia promoueri possint disputat Anton. Ricciul. in tract. de neophytis cap. 5. vbi plures Doctores refert, & affirmatiue respondet,

5 & num. 12. resoluit Christianum veterem in honoribus assequendis præferendum esse neophyto, & citat Rip. in cap. eam te num. 32. de rescript. Auendan. de exequendis mens. p. 1. cap. 19. nu. 20. vers. ceteri vero. Aug. Caput. in tract. de regimine Reip. cap. 3. num. 78. vers. Et nota quod Christiani

6 antiquiores. In Regno tamen Portugalie non solum neophyti, si qui ibi fuerint, sed nec etiam veterani Christiani, originē tamen à Sarracenis vel Iudæis trahentes ad villa officia publica admittuntur ex Regio diplomate, & inhabiles sunt ad canonicatus, & dignitates in Cathedralibus, & principales dignitates in Collegiatis, ceteraq; ecclesiastica beneficia curam animarum habentia intra septimam generationem ex Apostolica Constit. in forma Brevis felices record. Clementis VIII. & altera ampliatiua felices etiam record. Pauli. V. quarum memini in meo tract. de officio, & potestate Episcop. p. 1. tit. 3. glof. 7. nu. 30. cum seq. In Regno vero Castellæ huiusmodi neophyti, & ceteri noui Christiani non prohibentur ad omnia publica officia promoueri, sed solum-

modo ad certa & destinata, de quibus agit Ignat. del Villar. in sylvas responsor. lib. 1. respons. 12. vbi nu. 40. refert illos non admitti ad officia iudiciū in supremis consilijs Regni, nec in Cancellariis, & n. 41. quod etiam remouentur ab officiis domus Regie Castellæ, & n. 42. ab officiis sancte Inquisitionis, à collegijs scholarum, & à monasterijs fratrum D. Hieronymi, & n. 43. à præbendis, & dignitatibus in Ecclesia Toletana, & n. 44. ab omnibus Ordinibus Militaribus, & n. 45. ab officio nutricum prolis Regie, & n. 46. ab officio medicorum domus Regie, & monasterij D. Mariz de Guadalupe, & in Regno Valentie ab officio pharmacopolarum, & n. 46. in Regno Nauarræ ab officio aduocationis, & ab officiis iustitiæ.

7 Etsi forte redditus suos, &c.

Probat hic tex. vt si forte illis Portugalie Rex suos redditus Iudæis videretur, vel paganis, Christianum deputet grauaminibus inferendis clericis & Ecclesijs minime suspectis, cuius opera Iudæi sine Sarraceni sine illa Christianorum iniuria Regalia iura consequantur, ita Azori. institut. moral. p. 1. lib. 8. cap. 22. q. 10. Vadenō prohibetur Christiani locare Iudæis redditus, & gabellass, immo permittitur, modo Rex vel dominus terræ deputet aliquem fidelem Christianum ad exigendum illas, & non permittat vt ipse Iudæus per se, vel alium deputatum à se exigat, vt per Nau. conf. 1. q. 23. num. 57. sub tit. de confis. in l. 1. Aliter autem Iudæus, vel infidelis inter Christianos non potest esse gabelarius iurium fiscalium, vt ait Gutier. de gabelis q. 13. num. 5. vbi varijs Catholicorum legibus apud Hispanos asserit esse dispositum. Nec etiam potest esse rationarius Cinitaris, neq; fiscalis, ex eo quia hoc munus est publicum, Bart. in l. 1. §. cura carnis ff. de officio prefetti rubr. Garc. de expensu cap. 24. num. 26. Mannoz de ratione. cap. 8. num. 5.

8 Gerimus charitatis affectu. Notatur ad hoc quod iudex potest ob charitatem, vel amicitiam poenam minuire, vt per Tiraq. de potus tempo. causa 16. à princ.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referunt super hunc tex. scribentes.
- 2 Baptizatus & mox baptizandus eodem iuramento privilegio.
- 3 Seruus Iudæi quomodo emendus, ostenditur.

Cap. Nulli. XIX. & fin.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Inn. Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henric. Marian. Soc. Panor. Felin. Xim. Tolet. in concord. varissq. Iuris cū legibus
R iij Gc.

Castell. p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 66. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 642.

2. **Baptizatum, vel baptizari volentem.** Ergo baptizatus & mox baptizandus eodem vtuntur priuilegio vt per Tirac. *de iure mariti* gloss. 2. nu. 9.

3. **Quod si quem, &c.** Probat hic text. quod si mercimonij, vel negotiationis causa iudex seruus non Christianum emit, tunc si intra tres menses fuerit expolitus venalis, & emptorē non inuenierit, duo decim solidis pro quolibet bono seruo perfolutus, si ille ad Ecclesiam confugiens suam voluntatem patefecerit, liber efficitur, ita Anton. Ricciul. *in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existit* lib. 2. cap. 28. num. 7. Paul. Comitol. *respons. moral.* lib. 3. q. 43. *vers. quanta propositio*, vbi etiam dicit predictos duo decim solidos, id est aureos dando pro seruo optimo, esse minuendos si seruus talis non sit, & *vers. quanta propositio*, tenet quo i trium mensium tempus inchoatur a die, quo emit iudex.

ler. Reginald. *in praxi fore penitent.* lib. 17. cap. 4. optime Sanch. *in precepta Decalogi* tom. 1. lib. 2. Anton. Ricciul. *in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium* lib. 5. *de heresi*, ex professo & eleganter de heresi tractatum edidit Prosper. Farinac. alium etiam de hac re nouissime post hac scripta vifum ad manus meos peruenit adn. Reuerendi P. Antonij Sancharelli vbi multis citatis Doctoribus materiam non minus eleganter & doctē disponit, & tractat.

SVM MARIVM.

1. *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
2. *Dubius in Fide infidelis est.*
3. *Heresis de substantia est, quod sit electio partium doctrina contraria Veritati Fidei.*
4. *Dubitatio promouens ex subrepticia temptatione, non facit hereticum.*
5. *Dubium promouens ex simplicitate, vel ignorantia non facit dubitantem hereticum si suam opinionem non defendat ad Ecclesiam subiunctam.*

Cap. Dubius. I. Steph.

1. **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabab. Bellen. lo. And. Anania, Host. Anch. Butr. Henric. Felin. Pano. m. Marian. Socin. Cen. coll. 66. Xim. Tolet. *in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castellae* part. 1. & 2. Viu. *in rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 70. Alagona *in compendio Iuris Canonici* pag. 643. reuertit ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 2.
2. Probat hic text. dubium in fide infidelem esse, sed quia in hac propositione enucleata Doctores elaborant, plura que pro suis responsionibus adducunt, ideo qui ea scire cupiat consulat Palat. *in alleg. heresi* cap. 5. incip. & per ipsa. Can. de locis Theologicis lib. 1. cap. 9. Nau. *in man.* cap. 11. nu. 17. & *in cap. si quis autem* num. 18. 19. & 49. de Pœnit. dist. 7. & *in cap. inter verba* cond. 6. corol. 19. num. 55. Perez. l. 1. tit. 1. lib. 1. Ordin. *verbo sancta se* pag. 16. & l. 3. *vers. ex quo requisito* tit. 4. lib. 8. pag. 83. Menoch. *conf.* 149. nu. 48. & à nu. 52. Clar. lib. 5. *de heresi* nu. 2. Azueved. l. 1. nu. 74. cum seqq. tit. 3. lib. 8. nona recap. Tolet. *in instruit. conscientia* lib. 4. cap. 4. *in fine*. Valent. *in* 2. 3. dist. 1. q. 11. puncto 1. diffin. 2. D. Barbof. *in rub. ff. solutio Martini* p. 2. num. 23. Peña *in decret. inquisit.* p. 2. commento 2. plures refert Doctores Cened. ad Decretal. *celestis* 66. nu. 1. quibus adde Torres de Trinit. q. 32. tit. 4. p. 5. *committ. after* 5. Soar. *de Fide disp.* 19. sect. 4. nu. 122. Sanch. *de heresi* cap. 1. à nu. 13. Azor. *instit. moral.* p. 2. lib. 8. cap. 9. q. 5. Valer. Reginald. *in praxi fore penit.* lib. 17. num. 49. vbi de intellectu Farin. *in praxi crimin.* p. 5. q. 124. num. 114. & seq. optime Sanch. *in precepta Decalogi* lib. 2. cap. 7. nu. 11. cum seqq. Anton. Ricciul. *in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existit* lib. 5. cap. 4. Prax.

De Hæreticis. Tit. VII.

Vper hanc rubr. scripserunt Collect. Zabab. Bellem. Ioan. And. Anan. Anchor. Butr. Pano. m. belin. Mar. Socin. Petrus de Rauenna *in compendio Iuris Canonici*. Guillelm. Durand. *in* p. 1. tit. 1. lib. 4. *sub hoc tit. & in breuuario aucto Iuris Canon.* fol. 139. Ioan. de Londris *in breuuario sanctorum Canonum* fol. 180. Martin. Mesnard. *in episb. Decret.* fol. 178. *verso*, Steph. Ranch. *in continuat. titulum Decret.* Dan. Venator. *in analysi methodica Iuris Pontificij* à pag. 622. Goffred. & Host. *in sum. huius tit.* Alex. Cassan. & Anastas. Germ. *in paratitulis ad quinque lib. Decretal.* *sub hoc tit.*

De materia huius tit. agunt D. Thom. 2. 2. q. 11. Summistæ *verbo heresi*, & Brunus, Rojas, Zanchin. Grilaudus, Villadieg. *in suis special. tract. de hereticis*, Alphons. de Castro *de iusta hereticorum punit.* Palat. *in alleg. in causa heresi*, Simanch. *de institut. Catholicis*, Clar. *in præd.* 4. *heresi*, Prax. Episcop. p. 1. *verbo hereticus*, Cardof. *in praxi iudicium* cod. *verbo*. Cou. lib. 3. *vari. cap.* 1. Bernard. & Salzed. *in præd. canon.* cap. 114. & seq. alias *in nouiss. edit.* Menoch. *de arbit. casu* 372. & *conf.* 82. & *de presumpt.* lib. 5. *pres.* 6. & 7. Decian. *tract. crimin.* lib. 5. cap. 7. cum seqq. Mascard. *de probation. concl.* 855. cum seqq. Pradil. *in summa legum paratitum* p. 1. cap. 1. Bernardin. Muscatel. *in præd. criminis* tit. *de crimine* *seja* *mactati* *diuina*, Petr. de Ledesma *in sum. p. 2. tract. i.* cap. 6. Azor. *instit. moral.* p. 1. lib. 8. cap. 9. & 10. Io. Franc. Leo *in iohannis furi ecclesiast.* p. 3. cap. 6. Va-

Præx. Episcop. p. 1. Verbo casus vers. debj.

- 3 Cum autem de substantia hæresis sit electio pertinax doctrinæ contrariæ veritati Fidei cap. b. res. & cap. b. res. 24. q. 3. Caiet. & Victor. 2. 2. q. 12. art. 2. Caltr. de infla hæreticorum punit. lib. 1. cap. 9. Albertin. de hæret. q. 3. num. 3. in fine. Dried. de libertate Christiana tit. 48. sub nu. 7. & dubitans non habeat aliquam electionem, sed sit dubitis in vtramque partem ut per se patet, ergo non videtur dicendum dubium in fide infidelem vel hæreticam esse. Quare pro solutione quidam tex. in præsentem intelligitur non contrarius, quasi huiusmodi dubium in fide assensu fidei contrarium habeat, sed privatiue, quia prius certitudine assensus necessaria ad habitum fidei retinendum. Alij respondent intelligi quoad fori externi presumptionem, quia communiter cum eo dubio coniungitur consensus erroneus, Alij intelligunt quando dubitans reflectitur supra suum actum. Zerola vero in sua præx. Episcop. loco præxime citato intelligit de dubio in fide, qui percinaciter ita insillit dubitationi, quod non sit paratus corrigi ad mandatum superioris.

- 4 Quare dubitatio proveniens ex subreptitia tentatione, quæ contingit quando ex inopinata quadam cogitatione, aut diabolica illusionem, quis incipit indeliberate dubitare circa fidem in se tamen reuersus cautiatur intellectum suum in obsequium Christi, & deliberat credere quod credit Ecclesia, non facit hæreticum, ita August. de Ancona de potestate Ecclesie q. 28. art. 1. in res. Ioan. Andr. hic num. 1. Butr. a. 5. Anch. num. 1. vers. & hoc verum, Henric. in 2. Zabarel. in 1. oppos. Anan. nu. 1. Socin nu. 7. & seq. Abb. num. 1. Fel. n. etiam num. 1. vers. primo dummodo dubitans Alber. de hæret. q. 6. num. 3. Roias rod. tract. p. 4. num. 272. & sing. 56. num. 5. Clar. d. 6. hæresis num. 2. in fine, Jacob. de Giraffis in auctori de res. p. 1. lib. 2. tit. de hæret. cap. 8. nu. 10. & seq. Barn. 2. 2. q. 11. art. 1. vers. ex his sequitur. Decian. tract. crimin. lib. 3. cap. 17. vers. primo quando non dubitaretur. Sic etiam quando dubium provenit ex simplicitate, vel ignorantia non facit dubitantem hæreticum si suam opinionem non defendat, sed Ecclesie subiiciat, Abb. hic n. 2. Socin. n. 9. vers. prædilecti tamen, & Felin. n. 2. Cort. in memorabil. verbo hæreticus non est, Clar. d. 6. hæresis num. 2. vers. fortius dicit, Siemanch. de catbol. in fit. tit. 31. nu. 9. Gabri. conf. 178. n. 10. & seq. lib. 1. Decian. d. lib. 5. cap. 18. vers. 38. & 39.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Renocare vultis alios ab errore, & tacens, si ipsum errare demonstrat.
3 Corrigere alium in delicto committendo quilibet tenetur.

Cap. Quialios. II. Leo.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. Andr. Anania, Host. Butr. Anch. Henric. Marian. Socin. Panorm. Felin. Ximen. Toletan. in concord. vers. que Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 71. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 643. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 2.
2 Probat hic tex. quod potens alios ab errore renocare, & tacens, se ipsum errare demonstrat, vide Perez. l. 3. glos. 1. pag. 108. & pag. 110. & seq. tit. 4. lib. 8. Ordin. Azucud. l. 5. num. 43. tit. 1. lib. 8. noua recap. & l. 1. num. 68. tit. 3. cod. lib. 8. & conf. 28. d. nu. 30. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 28. num. 1. vers. quarto. vbi num. 20. vers. ad quantum, dicit hunc tex. loqui de errore culpabili, secus de inuincibili.
3 Notatur ad hoc quod quilibet tenetur alium corrigere in delicto committendo, ut per Duenh. reg. 99. vers. fallit secundo. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 80. num. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Sarracenus hæreticus dici non potest, etiam si negaret articulum Fidei.
3 Hæreticus est, qui sentit contra id, quod Ecclesia proponit ad credendum.
4 Et articulus crescendus est, tenens veram opinionem, sed putans illam esse contra Catholicam Ecclesiam.

Cap. Firmissime. III. D. Aug.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Anania, Anchar. Butr. Marian. Soc. Felin. Panorm. Henric. Host. Ximen. Tolet. in concordantijs vers. que Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 71. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 643. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 1.
2 Catholica fuerit incorporatus, &c. Notatur ad hoc, quod Sarracenus, vel infidelis hæreticus dici non potest, etiam si negauerit articulum fidei, ut per Conar. lib. 3. varior. cap. 1. num. 1. quod tamen intellige cum Sanctarel. de hæres. cap. 1. dub. 2. nu. 8.
3 Qui Ecclesia Catholica, &c. Aduerte hæreticum esse, qui sentit contra id, quod Ecclesia proponit ad credendum, ut per Vasquez l. c. 2. q. 76. art. 3. disp. 126. cap. 3. in princip. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 7. num. 4. Sanctarel. d. cap. 1. num. 19. vbi etiam aduertit fati esse ad veram hæresim, si quis ex infirmitate siue passione contradicat auctoritati Ecclesie. Hinc etiam tenentem veram opinionem, & putant.

S V M M A R I V M.

rantem illam esse contra Catholicam Ecclesiam hæreticam dici censuerunt Henrici, in *famula* lib. 13. cap. 17. num. 3. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 4. num. 14. Petr. de Ledes. in *sum.* tom. 2. tract. 1. cap. 6. Ludouic. à Paramo de origine S. Inquisitionis lib. 3. q. 3. num. 20. Sanch. in præcep. Decal. lib. 2. cap. 7. num. 30. Farinac. de heresi q. 179. sub nu. 2. vers. quid à contra, quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. de iure personarum extra grauium Ecclesie existentium lib. 5. cap. 5. num. 1.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Auctore damnato damnantur eius opera, siue sint bona, siue mala.
- 3 Amplia siue libri circumferantur impressi, siue manuscripti.
- 4 Amplia etiam in libris scriptis, & editis, tam ante, quam post damnationem.
- 5 Libros prohibitos habentes, aut legentes si sint hereticorum, subijciuntur excommunicationi Bullæ in Cæna Domini.
- 6 Libros hereticorum retinere dicitur, non solum is, qui domi suæ illos retinet, sed etiam qui in aliena.
- 7 Imprimentes libros hereticorum sunt excommunicati in Bulla Cæna Domini, & possunt puniri itaque illorum fautores.

Cap. Fraternitati. IV. Greg.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collectar. Innoc. Zabar. Bellem. Jo. Andr. Anania, Host. Henr. Butr. Anch. Panor. Felin Mar. Soc. Cened. coll. 8. Xim. Tol. in concord. vtriusq. l. cum legibus Castellæ p. 1. & 2. Vid. in rationibus lib. 1. Iuris Pontificij pag. 71. Alagona in cõpendio Iuris Canonici pag. 613. defumit ex D. Greg. in registro lib. 7. epistol. 47. indicit. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 6. cap. 4.
- 2 Probat hic tex. damnato auctore damnari eius opera, ut per Host. hic num. 1. Innoc. & Butr. num. 2. Panor. num. 1. Socin. num. 1. & 1. Alber. de heretico q. 12. num. 33. Penia in direct. Inquisit. p. 2. cõmen. 3. vers. primum damnato, Cened. ad Decretal. collect. 8. num. 1. Anton. de Soufa in relect. de censur. Bullæ in Cæna Domini cap. 2. disp. 13. num. 1. late Sanctarel. de heresi cap. 13. dub. vnic. num. 11. vers. oligici. Anton. Ricciul. in tract. de iure person. lib. 5. cap. 23. à princip. vbi num. 4. cum gloss. hic verbo Golestinus, & Butr. num. 3. ampliat procedere siue libri sint boni, siue mali, quia auctore damnato semper libri intelliguntur damnati, nisi sint expresse approbati.
- 3 Amplia supradictam tex. conclusionem procedere siue libri circumferantur impressi, siue manuscripti, ut per Vgol. de censur. p. 2. in gloss. verbo ac eorundem libror. vers. quanto in excommunicationem incidant, Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 10. num. 28. Farinac. in tract. de heresi q. 180. no. 304. Anton. Ricciul. d. cap. 23. num. 6. Soar. tract. de

fide disp. 20. sect. 2. num. 10. nouissimè post hæc scripta visus Sanctarel. de heresi cap. 13. dub. vnic. num. 6. vbi tenet non eundem excommunicationem Bullæ Cæna, qui legeret librum auctoris hæretici, quamvis non esset typis mandatus, nec à librario compositus.

- 4 Secundo amplia, ut procedat non solum in libris iam scriptis tempore, quo auctor damnatus, sed etiam in quibuslibet alijs, siue ante siue post damnationem editis, ut per Peniam d. cõmen. 3. Verbo nomen tamen, vers. iam illud, Ricciul. d. cap. 24. num. 8.
- 5 Libros prohibitos habentes, aut legentes, si sint hereticorum, subijciuntur excommunicationi Bullæ in Cæna Domini, in 1. clausula, & potest inquiri contra eos, tanquam contra suspectos de hæresi, de quo vide Visuald. in candelabra aucto. in explis: Bullæ in Cæna Domini, no. 11. Malfard. de probat. cõcil. 745. num. 10. & cõcil. 884. Jacob. de Graf. in aureis decif. lib. 4. cap. 18. num. 29. plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 8. n. 2. quibus adde Azor. institut. moral. p. 1. lib. 8. cap. 16. q. 10. Prax. Episcop. p. 1. verbo casus, vers. lib. 1. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. num. 12. Sanch. in præcep. Decal. lib. 2. cap. 10. Sanctarel. de heresi cap. 13. dub. vnic. à princip. Dicitur vero procedere hereticorum libros non solum is, qui domi suæ illos retinet, sed etiam, qui in aliena, Vgol. verbo, aut retinens in princip. num. 3. Sanch. d. cap. 10. nu. 51. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. num. 16. Soar. de fide disp. 20. sect. 2. no. 21. Sanctarel. d. cap. 13. dub. vnic. no. 6. in fine, aduertens hoc procedere etiam eos libros retineat nomine proprio, siue alieno, illosque reddi suspectos de hæresi, etiam si dicant, quod eos nunquam legerint. Quibus autem talibus libros hereticorum legentes in excommunicationem incidant, melius quam omnes tractat Sanctarel. d. cap. 13. à princip.
- 7 Vade contra imprimentes libros hereticorum posse tanquam contra fautores hereticorum procedi refert Sanctarel. d. cap. 17. num. 18. & eos incidere in excommunicationem Bullæ Cæna, ac similiter cooperantes impressioni talium librorum referunt Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. num. 17. Jacob. de Graf. d. lib. 4. cap. 18. no. 50. Quare in Conc. Lateranen. sub Leone X. sess. 10. & in Trid. sess. 4. prohibetur ne libri imprimantur, nisi prius per Episcopum, & inquisitorem Apost. fuerint diligenter examinati, quod si quis contrafecerit statim incurat excommunicationem, & libri concrementur, prout referunt citati per me de offitio, & post. Episcopi p. 3. alleg. & à Sanctarel. d. cap. 13. num. 18. vers. ostendunt.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Episcopi instituens in suo testamento hereticos, aut paganos excommunicantur.
- 3 Instituens hereticum heredem ante mortem in excommunicationem incidit.
- 4 Mortuus est omnis censura incapax.

Cap. Si quis Episcopus. V.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Joan. Andr. Bellerm. Anania. Host. Henr. Butr. Anshar. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Vinian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 72. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 644. desumitur ex Concil. African. cap. 48. in Conciliis Latinis, & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 9.

1 Probat hic tex. Episcopum instituentem in suo testamento hæreticos, aut paganos excommunicari, ut notant in præfenti Abb. num. 2. Socin. num. 1. Angel. verbo *Hæreticus* num. 14. Anton. Ricciol. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib. 2. cap. 44. num. 8. Sanctarel. de heresi cap. 15. dub. 3. num. 8. & benè Couar. in cap. 2. de testam. num. 3. intelligit hunc tex. ut in eo Episcopo locum habeat, qui hæreticos consanguineos, aut extraneos hæredes hæreticos instituit, & citat Roman. frag. 7. 15. dicentem idem esse in quocunque alio Christiano, quod in Episcopo.

1 Ut saltem post mortem, &c.

His verbis significatur instituentem hæreticum heredem ante mortem in excommunicationem incidisse, ut benè ponderat Sanctarel. d. cap. 15. num. 10. advertens idem excommunicationem afflicti instituentis hæreticum heredem reddidit tunc de heresi suspectus Carrer. de Hæreticis cap. 2. num. 69. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 6. num. 33. & idem cum mortuus sit omnis censura incapax, ut glof. verbo *autem in cap. mulieres 4. fin. de sentent. excommuni.* Couar. in cap. Alma mater par. 1. §. 11. num. 8. Nauar. in manuali cap. 17. num. 13. Soar. tom. 5. disp. 5. sect. 1. num. 3. necessario debet concludi in excommunicationem incidisse, dum in testamento instituit heredem, nec enim aliud tempus potest assignari, maxime quia institutio est perfecta statim, atque testamentum fuit confectum cum solemnitatibus à Iure præscriptis, at per consequens tunc consummatum delictum. Nec contra hunc intellectum obstat supra adducta huius text. verba, quia ut ait Azor. institut. moral. par. 2. lib. 5. cap. 26. §. 2. sunt intelligenda, idest, potest post mortem declarari hunc, vel illum cum hæresi ex hac vita decessisse, ac proinde tanquam excommunicatum esse Ecclesiastica sepultura privandum, vinctos non posse pro eo Missarum, fac.ificia, aut preces offerre, & bona eius publicanda.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clerici instituentes hæreticos hæredes sunt excommunicati.

3 Christianus Iudæis, vel infidelibus aliquid legare in testamento non potest.

4 Christianus non potest hæretico, vel infideli donare inter vivos.

5 Hæretico relinqui testamento potest, & in vita donari causa pietatis, & ad eius necessitatem sublevandam.

Cap. In eos. VI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellerm. Io. Andr. Anania. Hostien. Henric Butr. Anshar. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Vinian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 72. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 644. desumitur ex Concil. African. ut habetur in subscriptione, sed hoc nondum receptum est, habetur tamen in Concil. Carthagin. cap. 9. & apud Theodor. Balsam. in Synod. Carthagin. cap. 25. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 9.

2 Probat hic tex. non solum Episcopos, sed etiam alios clericos instituentes hæreticos hæredes esse excommunicatos, ut per Host. hic num. 4. & Panorm. num. 1. Sanctarel. in tract. de heresi cap. 15. dub. 3. num. 9. quod quidem multi ampliant ad quoscunque fideles, qui institunt hæreticos hæredes, ut testatur Sanctarel. loco proxime citato: & credit idem procedere in laicis, quod tex. disponit in clericis Anton. Ricciol. in tract. de Iure personarum lib. 2. cap. 44. num. 12. ex ea ratione, quia negari non potest quin prohibitio facta de clericis sub anathematis pœna non arguat factum prohibitum esse sui natura malum.

3 Ex quibus inferitur Christianum Iudæis, vel infidelibus aliquid legare in testamento non posse, ut per Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 31. num. 23. Menoch. conf. 185. num. 14. & conf. 186. num. 14. Ricciol. d. cap. 44. num. 12. in fine. & citatos à Sanctarel. d. cap. 15. num. 4.

4 In glof. { Conferant. } ibi (non distinguatur in morte, vel in vita, &c.) Notatur ad hoc, quod Christianus non potest hæretico, vel Iudæo donare inter vivos, ut per Franch. in rubr. de testam. sub num. 29. in fine Ricciol. d. cap. 44. num. 13.

5 In ead. glof. ibi (causa pietatis fortè possit eis dari, ne perirent fame, &c.) Notatur ad hoc, quod hæretico relinqui testamento potest, & in vita donari ex causa pietatis, & ad eius necessitatem sublevandam, ut per Surd. de alimentis tit. 9. §. 33. num. 7. cum seqq. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 24. num. 41. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 154. col. 2. vers. de Iure Civili Ricciol. d. cap. 44. num. 15. Sanctarel. d. cap. 15. num. 7.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Christianus Dominum suum vel Deum, & verus homo, Cap.

Cap. Cum Christus. VII.

Alex. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Joan. Andr. Anania. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Felin. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 72. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 644. referuntur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. p. 49. cap. 20.*
- 2 Probat lux tex. Christum Dominum esse verè Deum & hominem, nam esse verum Deum de Fide credendum esse tradunt Clemens Roman. lib. 2. constitut. Apost. cap. 18. Ignat. in epist. ad Antioch. & in epist. ad Philadelph. & in epist. ad Philip. Dionys. Areop. lib. de mystica Theologia. cap. 2. Martial. in epist. ad Burdegalem. Iustin. in lib. de vera & recta Fide, & in Apologia ad Antoninum Pium, Clem. Alexand. lib. 1. prodego cap. 6. in princip. Cyprian. lib. 2. ad Quirin. cap. 6. Greg. Thaumast. in confessione Fidei, quæ extat in tomis Conciliorum ante quintam Synodum, & apud Greg. Nicen. in orat. de eadem, & Euseb. lib. 7. hist. cap. 25. Et Christum esse verum Deum & hominem credendum de Fide docent Concil. 2. Constantinop. (quod est 1. Synodus generalis) can. 2. 7. 8. 10. & 11. Sexta Synod. gener. act. 4. Concil. Hispanen. 2. cap. 18. Gregor. Nazianzen. oration. in Christi natiuitatem, Ambros. lib. de incarnationis Dominici Sacramento cap. 6. & lib. 2. de Fide ad Gratian. August. lib. 4. de Trinit. cap. 7. Gregor. lib. 18. Moral. cap. 36. Leo epist. 97. ad Leon. August.

SUMMARIUM.

- Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- Defensores hæreticorum, qui dicantur, ostenduntur.
- Receptatores hæreticorum excommunicantur in hoc tex. & in Bulla Cene Domini.
- Receptatores hæreticorum, qui dicantur, remissimè.

Cap. Sicut. VIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Io. And. Anania. Host. Henr. Butr. Anch. Pano. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 72. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 644. desumitur ex Concil. Lateranen. sub Alex. III. cap. 27. referuntur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 6.*

- 2 Dicuntur defensores hæreticorum, qui viribus, potètia, armis, & fauore hæreticos defendunt ne in manus Inquisitorum decedant, vt tuto possint vi-

uere, & ne ob causam hæresis puniantur, accusetur, denuntientur, & interogentur; & idcirco defensores, & fautores hæreticorum idem fere significant Simanch. de Catholicis instit. tit. 15. nu. 11. Peña in direct. Inquisitorum par. 2. q. 53. semenz. 78. Item dicuntur defensores hæreticorum, qui eos iuuant, ne contra illos fiat executio sententiæ, Castr. lib. 1. de iustia hæreticorum punitione cap. 17. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. nu. 9. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 15. quæst. 6. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanctarel. in tract. de hæresi cap. 11. num. 21. aduertens per aliquos Summorum Pontif. Constitutiones defensores hæreticorum, eorumque fautores illos dici, qui è manibus Curie hæreticum eruant & 26. resoluunt excommunicationem, de qua in hoc tex. & in Bulla Cene Domini. aliaque penas impositas contra hæreticorum defensores, non incurtere, qui eos defendunt in criminibus extra hæresim.

- 3 Et receptatores eorum. Notatur ad receptatores hæreticorum excommunicantur, vt etiam habetur in constit. Nicolai III. & Pauli IV. apud Peniam inter litteras Apostolicarum, ac etiam incurunt excommunicationem Bullæ in Cena Domini, vt refert Sanctarel. de tractat. de hæresi cap. 12. nu. 8. Et si per annum in excommunicatione permanserint huiusmodi receptatores hæreticorum, habentur pro hæreticis, & vt hæretici possunt condemnari Lel. Zech. in summa par. 1. tit. de fide rubr. de hæresi, cap. 11. num. 13. & ipso iure sunt infames, & à publicis officijs reijciuntur, vt patet ex Constit. Federici Imperatoris, & Innocentij IV. apud Peniam inter litteras Apost. Et si fuerint clerici omni officio, & beneficio per sententiam Iudicis priuandi sunt, vt per Griland. in tract. de hæresi q. 9. nu. 1.

- 4 Qui dicantur receptatores hæreticorum, vide apud Simanch. de Cathol. institut. cap. 15. nu. 11. cum seqq. Graff. in decis. aureis par. 2. lib. 4. cap. 18 nu. 31. Eymed. in 2. parte direct. Inquisit. quæst. 51. vbi Peña commen. 76. Aldouin. conf. 22. num. 11. Menoch. de arbit. casu 374. num. 13. & conf. 149. nu. 32. & 35. Cardos. in praxi Iudicum, verbo hæreticus nu. 19. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. num. 3. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 52. nu. 22. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 15. q. 2. Anton. de Soula in relict. de censur. Bulla Cene cap. 2. diff. 9. Sanch. in precepta Decal. lib. 2. cap. 10. num. 10. Soar. de fide disput. 24. sect. 1. num. 4. Sanctarel. d. tract. de hæresi cap. 12.

SUMMARIUM.

- Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- Maximopimum est Sacramentum vere, & proprio ex septem legibus Evangelicæ Sacramentis.
- Hæretica est propositio, qua in aliquo aduersatur Catholicæ Fidei.
- Clericus degradandus est antequam tradatur Curie seculari.

- 1 Hæreticus propter hæresim priuatur beneficijs Ecclesiasticis.
- 2 Hæreticus ipso iure priuatur beneficijs Ecclesiasticis ante sententiam declaratoriam.
- 3 Beneficia hæretici quia ipso iure vacantes possunt impetrari ante sententiam criminis declaratoriam.
- 4 Hæretici post sententiam criminis declaratoriam priuantur fructibus beneficiorum percipere à die commissi delicti.
- 5 Hæretici, qui post deprehensionem erroris continuo ad Fidem redeunt, errorem suum publicè superioris arbitrio abstantes, & satisfactionem congruam exhibere parati, non debent hæreticorum poenae.
- 6 Hæretici, quando dicantur continui, & sponte redire ad Fidem, ostenditur.
- 7 Hæresis ab iuramento fieri debet publicè, & in loco publico.
- 8 Abiurare in loco publico non debet, qui de hæresi fuit leniter suspectus, vel antequam sit accusatus, & inquisitus, sponte ad Inquisitores adit, &c.
- 9 Hæreticus ad arbitrium Episcopi debet vel scitum, vel post publicè abiurare.
- 10 Hæreticus quando dicatur incontinenter censeri, Indicit arbitrio relinquatur.
- 11 Relapsus qui dicatur, ostenditur.
- 12 Relapsus dicitur fugiens à carcere illo effugio.
- 13 Relapsus dicitur non seruare poenitentiam primo ordinis suis immittam.
- 14 Inquisitus sacra Fidei quomodo Ecclesia reconci-liens, ostenditur.
- 15 Sacris beneficijs, qui hæretici poenitentibus datur, unde originem duxerit, remittitur.
- 16 Hæretici relapsi, si iam ad Fidem conuertantur Curia seculari traduntur, nisi sponte cedant ad Ecclesiam.
- 17 Qui dicantur sponte venire, & compacere ostenditur.
- 18 Capitulum fide vacante potest cognoscere de crimine hæresi.
- 19 Clericus verbaliter depositus fruatur privilegio Canonis, si decessat habitum, & consuetum, & insinuat clericorum rinas.
- 20 Clericus verbaliter depositus fori privilegio fruatur.
- 21 Hæreticus probatur per facti euentum, ut quia publicè hæresim prædicat.
- 22 Deprehensus à Iudice in delicto alijs presentibus rebus facto, euentum conuincitur.

Cap. Ad Abolendam. IX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Bellem. Anania, Hostiens. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs variisque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 73. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 644. referunt ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 6. cap. 11.

- 2 Matrimonio, vel reliquis Ecclesiasticis Sacramen. Ergo Matrimonium est Sacramentum vetè &

propter exseptem legis Euangelicæ Sacramentis, vt de Fide definitum est in Concil. Trid. sess. 24. de reformat. Matrim. canon. 1. & ita hanc Catholicam veritatem multis comprobant Tertul. in exortatione ad castitatem cap. 5. vers. vno Matrimonio Ildor. Hispal. de officijs Ecclesiasticis lib. 2. cap. 19. latè Iodoc. Cocci. tom. 2. thesauri Cathol. lib. 9. art. 2. Perez l. 1. verbo que est Paraisitica lib. 3. Ordinam Spin. in specul. testamen. glos. 15. prin. m. 15 Sayr. de Sacramentis in genere lib. 1. cap. 2. q. 2. art. 4. vers. quoad vero Matrimon. Valen. tom. 4. disp. 10. q. 1. punct. 3. Petr. Ledesin. in summa par. 1. de Sacramen. Matrimon. cap. 1. concl. 1. & 19. Sanch. de Matrimon. lib. 2. disp. 10. Cutier. cod. tractat. cap. 42. Bonac. cod. tract. q. 2. punct. 1. num. 2. Franc. Molin. de ritu nups. lib. 2. disp. 18. num. 3. Rebel. de obligat. instit. par. 2. lib. 2. q. 3. Valer. Reginal. in praxi fori poeniten. lib. 31. cap. 1. d. nu. 2. Aegidi. de Sacramen. tom. 2. disp. 24. dub. 2. n. 5. Henric. in summa lib. 1. in proximo. §. 3. lit. M.

- 3 Prædicat, & obseruat. Aduerte hæreticam esse propositionem, quæ in aliquo 2. uersatur Catholice Fidei, idest propositionibus, quæ in respectibus Fidem continentur in veteri, vel nouo Testamento, vel definitionibus ab Ecclesia in Concilijs, vel extra firmatis, aut receptæ Sanctorum Patrum sententiæ, vt tradunt Can. de locis Theologicis lib. 13. cap. 7. Turcrem. in summa de Ecclesia lib. 4. cap. 10. Locat. in opere indic. verbo credibilis num. 8. & seq. Simanch. de Catholicis institut. tit. 54. num. 3. & in ench. violata religionis tit. 24. num. 2. quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. in tract. de iure person. lib. 3. cap. 8. num. 3.

- 4 Totius Ecclesiastici Ordinis prærogatiua nudetur. Notatur ad hoc, quod clericus degradandus est, antequam tradatur Curie seculari, vt docent in præsentem Host. num. 6. Anch. nu. 4. Panorm. num. 1. & 5. Zabarel. in princip. Anania. num. 6. Butr. nu. 1. Ioan. Andr. in princip. Clar. in 4. fin. q. 36. num. 35. Couar. pract. q. 32. num. 2. Bobadii. in sua politica lib. 2. cap. 18. n. 54. & 76. Faricac. in praxi crimen. q. 8. num. 78. latè Sanch. de delict. de hæresi cap. 26. à princip.

- 5 Et beneficio spoliatus Ecclesiastico. Notatur ad hoc quod hæretici propter hæresim priuantur beneficijs Ecclesiasticis, vt per Anton. Ricciul. in tract. de iure personarum lib. 3. cap. 19. num. 8. Sanch. de delict. de hæresi cap. 33. nu. 1. ubi refert ex Pij V. constitut. Sedi Apost. esse reservatum ius conferendi beneficia, quibus clerici priuati sunt propter hæresim, & nunquam intelligi esse collata huiusmodi beneficia, nisi in collatione fiat expressa mentio, quod beneficia vacauerint propter hæresim.

- 6 Extenditur supra proxima resolutio, vt priuatio fiat ipso iure, nec requiratur sententia priuatoria, vt resoluunt Rebus. in prax. p. 3. tit. de

de modis amittendi beneficia num. 4. Couar. *variar. lib. 2. cap. 8. num. 4. vers. nihilominus*, Burlat. *conf. 14. num. 18. lib. 1. Nauar. conf. 19. sub hoc tit. Roias sing. 73. Bernard. in pract. cap. 114. Menoch. de arbit. casu 416. nn. 6. Penia in direct. Inquisit. p. 3. commen. 162. Flamin. de resign. lib. 3. q. 1. nn. 31. & 32. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 129. num. 3. Petr. Ledefina in summa p. 2. tract. 1. cap. 4. concl. 14. Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 13. q. 3. & 8. & p. 2. lib. 7. cap. 17. in princip. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria glos. 15. num. 65. Soar. de censur. disp. 43. sect. 1. num. 4. & de Fide disp. 21. sect. 5. num. 20. Nicol. Garc. de beneficij p. 11. cap. 10. nu. 59. cum multis segg. Farin. de benef. q. 189. num. 77. Sanctarel. eodem tract. cap. 33. nn. 2. Saneh. in praxi. Decret. tom. 1. lib. 2. cap. 26. num. 5. Rota Romana decis. 707. & 728. lib. 3. p. 3. diuers. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 30. tract. 3. nu. 318. Anton. Ricciul. d. tract. de iure praxiarum lib. 5. cap. 19. n. 9. Quamuis cōtrariam opinionem nempe quod requiratur sententia priuatoria teneat Castr. lib. 2. de iuris hereticorum puni. cap. 9. quē sequuntur Simaneh. de Cathol. *institut. tit. 46. num. 72. & Salzed. ad Bernard. d. cap. 114. lit. A*, nam licet isto iure opinio in rigore disp. defendi posset, vt aduertit de officio, & potest. Episc. p. 3. alleg. 57. nu. 37. prior tamen est adeo recepta, vt videatur ab omnium sententia discedere velle, qui illam impugnare auderet.**

- 7 Cum ergo beneficia heretici ipso iure vacent, possunt tanquam vacantia impetrari ante sententiam criminis declaratoriam, & alteri conferri, prout tenent Rota d. decis. 707. num. 4. p. 3. diuers. Burlat. *conf. 14. num. 18. & segg. lib. 1. Flamin. de resignat. lib. 1. q. 3. num. 2. & lib. 3. q. 1. num. 33. Decian. tract. crim. lib. 5. cap. 44. n. 26. Saneh. in praxi. Decret. lib. 2. cap. 26. num. 12. Ricciul. d. cap. 19. num. 11. Sanctarel. d. cap. 33. num. 8. Quamuis enim heretici post sententiam heresis declaratoriam non solum priuentur beneficijs, sed etiam fructibus perceptis a die commissi delicti, vt resoluit Henric. in summa lib. 11. cap. 13. n. 52. Molina de *iustis. tract. 2. disp. 86. Ricciul. d. cap. 19. nu. 14. Sanctarel. d. d. 33. n. 9.* ante tamen sententiam criminis declaratoriam nō tenetur ad dimittendum beneficium, neque se spoliandum, vt aduertunt plures citati per Ricciul. d. cap. 19. nu. 12. quibus adde Soar. in tract. de Fide disp. 21. sect. 5. nu. 19. & Sanctarel. d. nu. 9.*

- 9 Nisi continuo, &c. Notatur adhuc, quod heretici, qui post depræhensionē erroris continuo ad Fidem redeunt, errorem suum publicē abutris superioris abiurantes, & satisfactionem congruam exhibere parati, eundem hereticorum penas, adeo vt illis beneficia Ecclesiastica, quæ obiciunt, relinquuntur, & bona, si quæ sunt illis ablata, restituantur, vt docent in presenti Ioan. And. Buz. Anania. Panor. & reliqui, Rebut. in praxi beneficiarum de modis amittendi beneficia sub nu. 5. & 6. Ricciul. d. cap. 19. nu. 20. Et

quod penitens in crimine heresis veniam obtinet, & eximitur à penis corporalibus dicit Surd. de alim. tit. 7. quest. 26. nu. 20. Spirituale tamen poenam non auferre aduertit Menoch. de arbit. casu 372. nu. 10.

- 10 Continuo. Dicitur continuo, & sponte dire ad effectum vt possit beneficia retinere, si errorem fateatur antequam fiat aliqua probatio contra ipsum, Abb. hic nu. 6. Rebut. d. tit. de modis amittendi beneficia nu. 12. Ad alios vero effectus, nempe vt indulgeri ei possit maior, vel minori imposita penitentia, quando dicatur in continenti, & sponte redire, consulendus est idem Abb. in cap. excommunicamus il. sub nu. 10. hoc tit. Simaneh. de Catholici *institut. tit. 47. nu. 7. Farinae. de benef. quest. 93. §. 2. quos refert Ricciul. d. quest. 19. nu. 24. aduertens nu. 25. quod si hereticus redeat post sententiam, vel iactas probationes, uon poterit retinere beneficia, quæ obtinebat, nec alia obtinere, nisi ex Apost. dispensatione.*

- 11 Publice. Igitur abiuratio heresis fieri debet publice, & in loco publico, vt docent hic Butr. nu. 6. Socin. nu. 8. Anania. n. 12. Direct. Inquisit. par. 3. nu. 126. & 127. vbi Penia. *commen. 41. Menoch. d. casu 372. nu. 1. vbi nu. 2.* dicit hereticum manifestum heresim manifeste 12 abiurare debere. Ille verò, qui antequam sit accusatus, vel inquisitus sponte ad Inquisit. oress aditus, suos errores confitetur, & paratus est sentire eum Romana Ecclesia, non debet in loco publico abiurare, vt aduertunt Locatus in iudiciali Inquisit. verbo Ordinarius nu. 2. Roial. sing. 23. nu. 8. & in tract. de hereticis par. 2. nu. 272. Sicut nec debet publice abiurare, qui de heresi fuit leuiter suspectus Direct. Inquisit. par. 3. nu. 161. vbi Penia *commen. 40. vers. præterea differunt*, Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiepiscopali cap. 84. nu. 9. Quamuis verò de heresi leuiter suspectus, non debeat in loco publico abiurare, attramen. secretè, & eoram paucis personis licet cogendus facere abiurationem, ita scaccia de iudi. causarum cap. 59. n. 10. Simaneh. de Catholici. tit. 2. d. n. 18. quos refert, & sequitur Sanctarel. d. tract. de heresi cap. 41. nu. 4.

- 13 Ad arbitrium Episcopi. Illud verbū arbitrium refertur ad tempus abiurationis, vt sit sensus, ad arbitrium Episcopi debere hereticum, vel statim, vel post publicè abiurare; ita Menoch. d. casu 372. nu. 7.

- 14 Confestim. Iudicis arbitrio relinquuntur, quando hereticus dicatur incontinententer reuersus, vt per Menoch. de arbit. casu 373.

- 15 In abiuratam heresim recedisse. De relapsis, & qua pena sint puniendi vide Peniam in direct. Inquisit. par. 3. *commen. 38. nu. 150. Prax. Episcopi. par. 1. verbo heretici §. 28. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 14. Locat. verbo relapsi*, Menoch. de arbit. casu 374. Sanctarel. de benef.

- hæres. cap. 43. apud quos dicuntur illi relapsi, qui ad hæresim iterum reuertuntur, postquam, ut penitentes abiurarunt, vel post abiuratum hæresim non quidem relabuntur in eam, sed hæreticis fauent, illos defendunt, receperunt, &c. vel qui post iudicium purgationem iterum in hæresim reincident, ut apud proximè citatos videre liceat, & præcipuè apud Sanctare. qui plures casus adducit, in quibus hæretici in hæresim vel relapsi, vel non relapsi dicuntur.
- 16 Fugiens è carcere illo effracto dicitur relapsus, vide Menoch. de præsump. lib. 1. quest. 89. num. 47. Peniam in direct. Inquisit. par. 3. comment. 35. pag. 468. Zerol. in praxi Episcop. par. 1. verbo hæretici. §. 23. Mascard. de probation. concl. 820. num. 23.
- 17 Penitentiam primi ordinis sibi iniunctam non seruans dicitur relapsus, vide Menoch. confil. 82. num. 107. cum seqq. Clar. in præf. 4. hæresis n. 12. An Inquisitores Fidei sint iudices omnium causarum eorum, qui habitum gestant publice penitentiz, vide Simanch. de Carbolis inquisit. cap. 47. num. 18. Rojas sing. 98. Penia in 3. par. Directorij scilicet. 144. Cened. ad Decretum collect. 34. num. 1.
- 18 Sacre Fidei Inquisitores aliquos Ecclesie reconciliant, eisq. ad certum tempus, vel ad vitam penitentiam adiungunt, & ideo paruulum, quemdam saccum eorum humeris imponunt, qui cum ab Episcopo olim Penitentibus daretur, cepit saccus benedictus vocari. Quare, nunc saccus ab Inquisitoribus impositus, qui
- 19 Hispanico sermone dici solet, Sambenito, idest saccus benedictus, maximi apud Lusitanos, & Hispanos dedecoris est & ignominiz, vide Peniam in direct. Inquisit. par. 3. comment. 42. pag. 498. Fr. Hieron. Roman. lib. 5. de Repub. Christiana c. 28. Sebalt. Couar. de Orozco en el thesoro de la lengua Castellana verbo Sambenito. Azor. inquisit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 32. quest. 6. in fine, Cened. ad Decretal. collect. 103. num. 5.
- Notatur ad
- 20 *Seculari iudicio, &c.* hoc, quod hæretici relapsi, etiam si ad fidem conuertantur, Curiz seculari traduntur, ut per Burr. num. 1. Panorm. num. 1. Host. nu. 9. Felin. nu. 2. in præfenti, Clar. 4. hæresis nu. 7. Simanch. de Carbolis tit. 57. num. 10. Boss. sub tit. de hæresis num. 19. Menoch. de arbit. casu. 374. num. 1. Sanctare. d. tract. de hæreticis cap. 42. num. 17. ubi etiam rationem adducit, cur Ecclesia relapsos non recipiat, sed tradat braehio seculari. Si verò sponte redeant ad Ecclesiam, suumq. errorem coram Inquisitore, & sponte fateantur, eorum vitæ parcitur, ita Repertorium Inquisit. verbo relapsus, vers. si tamen, & verbo misericordia vers. ego tamen, Castr. de iust. hæreticorum punitione lib. 2. c. 2. Locat. in iudicial. Inquisit. verbo abiurare, num. 4. Menoch. confil. 82. num. 168. Penia in direct. Inquisit. par. 3. comment. 12. vers. sed qui si relapsus Paramarus de officio S. Inquisitionis lib. 3. quest. 4. rubr. de forma, & ordine iudicario n. 12. Illi vero dicuntur spon-
- 21 te venire, & comparere, qui iudiciis non præueniunt eòpant coram Inquisitoribus quòdo verò hæreticus relapsus timet, ne ab aliquibus apud Inquisit. aceleetur, vel facile id præuidere possit, tunc non deitur hic sponte redire ad Ecclesiam, sed ex metu, & tunc relapsorum vitæ non pareitur, ex Paramaro in d. rubr. de forma, & ordine iudicario num. 12. Decian. in tract. crimin. lib. 3. cap. 56. num. 12. Sanctare. d. cap. 42. num. 18.
- 22 In glos. [Clerici.] Notatur ad hoc iuncto text. quod Capitulum Sede vacante potest cognoscere de crimine hæresis, ut per Host. num. 2. & 4. Henric. nu. 4. Panorm. nu. 1. Syluest. verbo hæresis. 2. nu. 2. Molin. de iustit. tract. 5. disp. 28. num. 2. in fine Sanctare. d. tract. de hæresis cap. 40. num. 4.
- 23 In glos. [Prærogatiua] ibi (Clericus depositus non habet privilegium clericale.) Notatur ad hoc, quod clericus verbaliter depositus fruitur privilegio Canonis si deferat habitum, & confusam, & iuxta clericorum viuat, ut per Abb. bis nu. 11. Tolet. lib. 1. cap. 17. Tiraqu. in tract. cessante causa limit. 15. nu. 4. Henric. in summa lib. 13. cap. 55. nu. 3. Sanctare. d. tract. de hæresis cap. 26. num. 4. ita è eodem modo clericus verbaliter depositus fruitur privilegio fori, nec enim potest conveniri coram Iudice seculari, nec capi, aut ab illo puniri, nisi tradatur Curiz seculari à iudice Ecclesiastico. Marant. de ordine iudicario par. 4. distinct. 11. num. 72. Borgia. de irregul. par. 6. in de sentent. deposit. nu. 3. Clar. in 5. fin. quest. 36. nu. 32. cum seqq. Menoch. confil. 789. num. 9. Gama. de Sacramentis præfandis vlt. supplicio damnatis quest. 5. nu. 21. Penia in direct. Inquisit. par. 3. scilicet. 49. vers. postremum quamvis, Crass. de effectibus cleric. effectus 1. nu. 824. Farinac. in praxi crimin. quest. 8. nu. 73. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 18. n. 38. Sanctare. d. cap. 26. n. 5. qui resoluunt clericum actualiter degradatum amittere utrumq. privilegium.
- 25 In glos. [Deprehensi.] ibi (quia publice prædicant hæresim) Notatur ad hoc, quod hæreticus probatur per facti evidentiam, ut quia publicè quis hæresim prædicat, ita direct. Inquisit. par. 2. quest. 55. Mascard. de probat. concl. 860. à princip. Valer. Reginald. in praxi fore. pœnit. lib. 30. tract. 3. nu. 318. ubi resoluit manifestum hæreticum diei, qui dogma hæreticum publice prædicat, & defendit.
- 26 In ead. glos. ibi (per testes, aut sua confessione) Notatur ad hoc, quod deprehensus à Iudice in delicto alijs relictis præsentibus facti evidentia conuincitur, ut per Farinac. in praxi crimin. quest. 21. nu. 143. Aldret. de religiosis discip. in ead. lib. 2. cap. 6. num. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Hæreticorum bona propter hæresim confiscantur.
- 3 Bona hæreticorum ipso iure confiscantur à die, quo incidunt in hæresim, ita ut non teneantur ante iudicis sententiam illa sisco offerre.

- 4 Hæreticus, antequam feratur sententia declaratoria contra eum, habet rerum suarum possessionem.
- 5 Ususfructus commodatus propter ususfructuarij hæresim confiscantur.
- 6 Debita, & iura conditionalia, si descendunt ex contractu, quamvis adimpleantur conditio post condemnationem, confiscantur propter hæresim, secus si descendant ex ultima voluntate.
- 7 Emphyteusis, quæ ad extraneos hæredes transit, propter hæresim cum cæteris bonis emphyteuta confiscantur.
- 8 Emphyteusis Ecclesiastica propter emphyteuta hæresim confiscatur.
- 9 Regnum propter Regis hæresim per summum Pont. potest ab illo amoveri, & ad ipsum pertinet ius eligendi, si filij, cæterique propinquiorez hæretici sint.
- 10 Censui rer obligata propter hæresim fisco deferuntur, reservato tamen iure, quod in eis dominus cuius habet.
- 11 Bona futura, & acquisita hæretico post condemnationem confiscantur.
- 12 Peculium profectitium, quod pater in bonis filiorum habet propter patris crimen non publicatur, sed filio reservatur.
- 13 Adventitiorum proprietates ob paternum crimen, non publicatur, nec quoad proprietatem, quæ est filij, nec quoad ususfructum vivente patre.
- 14 Adventitiorum proprietates, etiam ob filij crimen non publicantur, sed manet apud patrem consolidata cum ipsorum ususfructu.
- 15 Castrensia, vel quasi filiorum ob paternum crimen non publicantur.
- 16 Castrense peculium, vel quasi non publicatur publicari filijfamilias bonis ob eius crimen, sed deferretur patri in patria potestatis solatium.
- 17 Fenda non confiscantur in præiudicium domini directi.
- 18 Maioratus ob delictum possessoris, qui eius primus institutor non est, confiscari non potest.
- 19 Maioratus fructus vita hæretici possessoris durante non publicantur, sed statim cum ipso maioratu transeunt ad sequentem vocatum.
- 20 Maioratus in institutione clandestina opposita, ut bona præcedente ante commissum delictum maioratus transeat in sequentem, valet.
- 21 Inspatronatus per se principale, & distinctum non venit in confiscatione bonorum.
- 22 Dot uxoris Catholica nescientis quod vir esset hæreticus, quando cum eo nupsit, non confiscatur.
- 23 Crimen lese Maiestatis committentes quas penas incurrant, ostenditur.
- 24 Hæreticus per penitentiam non evadit penam confiscationis bonorum.
- 25 Filij etiam Catholici paterna hereditate privantur propter hæresim patris.
- 26 Filij etiam orthodoxi propter paternam hæresim legitimæ privantur.
- 27 Alimentis privantur filij propter paternam hæresim.
- 28 Dotem ex bonis parentis hæretici filia habere non possunt.

Cap. Vergentis. X. Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Asania, Hostien. Henric. Buttr. Anchor. Pandorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque luris cum legibus Castella par. 3. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. luri Ponsif. pag. 75. Alagona in compendio luri Canonici. p. 645. habetur integra lib. 2. registri Innoc. 1. l. 1. epistola 1. & refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. confiscari hæreticorum bona propter hæresis crimen, ut notant hic Io. Andr. Buttr. num. 1. Henric. num. 3. Zabarel. num. 1. Anania etiam na. 1. & 9. Clar. in 6. hæresi num. 8. ad finem, & nu. 13. & 5. fin. q. 78. nu. 27. Bonacof. commun. crimin. par. 2. verbo bona demortuorum fol. 17. & par. 2. verbo confiscatio fol. 16. Cott. in memorab. verbo confiscatio. Viui. Soar. & alij tom. 2. canonum. opinion. lib. 9. tit. 31. Petr. Greg. sytagmatum luri lib. 33. cap. 9. nu. 1. Mench. de successione progressu lib. 1. q. 4. n. 166. Menoch. remed. 1. recuper. num. 308. & de arbit. casu 374. num. 4. & conf. 185. na. 8. & conf. 389. num. 10. Pereg. de lure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 166. Sord. de alimentis tit. 8. privileg. 35. & tit. 9. q. 32. & de eis. 247. a princip. Francisc. Torrelblanca in epitome delictorum lib. 3. cap. 11. num. 7. Decian. in tract. criminal. lib. 5. cap. 57. num. 23. vers. tertio, D. Barboza in l. 1. par. 4. d. nu. 83. ff. solut. Matrimon. Lelsius de iust. lib. 2. cap. 29. nu. 8. Anton. Rickiul. in tract. de lure personarum lib. 5. cap. 31. Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 19. Farinac. in prax. crimin. par. 1. q. 25. nu. 10. & 11. & de hæresi q. 198. nu. 3. Sanciarel. eodem tract. cap. 20. a princip.
- 3 Quæ quidem bona hæreticorum ipso iure confiscantur à die, quo quis incidit in hæresim, ut patet ex cap. cum secundum leges, de legem. in 6. & notant ibi glos. verbo ipso iure, Clar. 6. hæresi, vers. item bona condemnatorum, Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 2. nu. 1. Scaccia in tract. de indicijs casuam civilium tom. 1. cap. 98. num. 20. Azor. in iust. moral. par. 1. lib. 8. cap. 13. q. 1. Sanciarel. d. tract. de hæresi cap. 21. num. 1. Non tamen ipsi hæretici, & alij, quorum bona ipso iure confiscantur ante iudicis sententiam, illa fisco offerre tenentur, ut docent Gomez d. tom. 3. cap. 17. nu. 3. Rojas sing. 16. nu. 5. & 6. Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 6. 4. 8. num. 10. Simeanch. de Catholice tit. 9. nu. 157. cum seqq. Valentia. 1. 2. disp. 7. quest. 5. punct. 6. q. 3. vers. ea, quæ deinde, & 2. disp. 1. q. 11. art. 3. Arag. 2. 2. q. 11. art. 3. huius suppositus. Vasquez 1. 2. disp. 170. cap. 3. Pereg. de dñello q. 7. n. 14. Azor. d. par. 1. lib. 5. cap. 7. q. 1. & 3. & lib. 8. cap. 12. q. 3. cum seqq. Molin. de iust. tom. 7. disp. 65. vers. contrariam sententiam, Soar. de Fide disp. 22. sect. 2. num. 3. Sanch. d. lib. 2. cap. 22. 4. nu. 7. Sanciarel. d. cap. 21. nu. 2. nam antequam fera.

feratur sententia declaratoria contra hæreticū habet ille rerum suarum possessionem, ut docet Surd. *de aliment. tit. 9. g. 32. nu. 24.* & alij, quos refert, & sequitur Ricciol. *d. lib. 5. cap. 31. num. 10.* Quamvis hæreticos, & alios, quorum bona sunt ipso iure confiscata teneri etiam ante latam sententiam, eā tradere Fisco sententiæ minus bene Anton. Gomez sibi ipsi contrarius tom. 3. *variar. cap. 2. num. 5.* Nauar. *in manuchi cap. 23. nu. 67.* Flamin. *de resignat. lib. 3. quest. 1. num. 28.* Et 81. Loeça 1. 2. *disp. 24. de legibus. nu. 2. §. 74.* & alij ab eis citati.

- 5 Amplia Primò principale tex. conclusionē in usufructu, cuius commoditas propter usufructuarij hæresim confiscatur, videt tamen Anton. Gomez tom. 2. *variar. cap. 15. nu. 18.* Lucan. *de princ. fisci par. 2. prin. tit. de publicatione bonorum nu. 3.* Peregrin. *eodem tract. lib. 5. tit. 1. n. 73.* Et 116. Ioan. Garcia *de expensis cap. 10. num. 47.* Vasquez 1. 2. g. 96. *art. 5. disp. 169. cap. 1. nu. 10.* Surd. *de alimentis tit. 8. princ. 59. num. 22.* Et 23. Molin. *de iustit. tract. 2. disp. 9. vers. ex dictis facilius Sayr. in elam Regia lib. 9. cap. 7. nu. 7.* Farinac. *in praxi crimin. q. 25. num. 150.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 16. §. nu. 3.*

- 6 Amplia Secundò in debitis, & iuribus conditionalibus si descendant ex contractu, quamvis adimpleatur conditio post condemnationem, secus dicendum si debita, & iura conditionalia descendant ex ultima voluntate, veluti si sint hæreditas, legata, aut fideicommissa conditionalia, que non publicantur, quando conditio extat post condemnationem. Ita Menoch. *conf. 101. nu. 35.* Quemad. *in suis quest. fiscalibus quest. 10.* Azueco. *l. 3. num. 141.* Et 142. *tit. 10. lib. 4. noua recopil.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 132.* Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 7. g. 8.* Vasquez *d. cap. 1. n. 7.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 14. d. num. 15.* D. Barbosa *in l. si constanter 25. §. fin. nu. 4. ff. soluto ad arimon.* Farin. *d. q. 25. num. 143.* Et 144. Et in tractat. de hæresi q. 190. §. 2. nu. 13.

- 7 Amplia Tertiò in emphyteusi, quæ ad extraneos hæredes transire potest non existente aliqua speciali prohibitione, quia publicatur cum cæteris emphyteutz bonis, vide Ordin. Regiam Lusitan. *lib. 5. tit. 1. §. 2.* Clar. 9. *emphyteusis q. 29. nu. 1mco.* Vers. *in dic. Turzan. tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 31. num. 27. pag. 554.* Quemad. *in suis quest. fiscalibus q. 11.* Decian. *tract. crimin. lib. 5. cap. 44. nu. 5.* Didac. Cantero *in quest. crimin. cap. 1. num. 46.* Vasquez *in 2. 2. g. 96. art. 5. disp. 169. cap. 3. num. 25.* Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. g. 11.* Molina *de iustit. tract. 2. disp. 481. concl. 1.* Farin. *d. q. 35. num. 59.* & nouissimè *in tract. de hæresi q. 190. §. 4. num. 63.* Sanch. *cod. tract. cap. 19. nu. 7.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 19. d. num. 24.* Et num. 26. resoluit quod potest fiscus cogi ad instantiam domini directi, ut eam alienet, & transferat in personā, quæ non ita potens, tuncque privilegij gaudet, & *in 27. tenet quod si morietur apud fiscu,*

tenetur fiscus integrum suum ius domino seruare, quod habebat in emphyteusi, dum à delinquenti possidebatur.

- 8 Amplia Quarto in emphyteusi Ecclesiastica, illa scilicet, quæ accipitur ab Ecclesiā, Xenodochijs, & locis pijs, ut per Cassan. *in consuetud. Burgundie rub. 2. §. 2. in princ. num. 10.* Quemad. *in suis quest. fiscalibus q. 11.* Simanch. *de Cathedralis institut. tit. 9. nu. 103.* Farin. *d. q. 25. num. 56.* Vers. *sed quod immo.* Azor. *d. p. 1. lib. 8. cap. 12. g. 11.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 19. num. 29.* vbi nu. 31. verius existimat dari optionem Ecclesiæ ut intra biennium deliberet, an malit reuocare quam fisco habere emphyteutam. Quamvis Ecclesiasticam emphyteusim non publicari teneant Clar. 9. *emphyteusis q. 29. num. 1m.* Vers. *breuiter.* Bernard. *in pract. cap. 132. num. 4.* Molina *d. disp. 481. concl. 2.*

- 9 Amplia Quinto in Rege hæretico, cuius regnum per Summum Pontificem potest amoueri, & ad ipsum pertinet ius eligendi, si filij, & cæteri quoque propinquiores hæretici sint, ut per Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. g. 17.* Et cap. 27. g. 7.

- 10 Amplia Sexto in rebus censui obligatis, quæ fisco deiciuntur, reueruato tamen iure, quod in eis habet dominus census, ut per Didac. *Quæter. in quest. crimin. cap. 1. num. 47.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 19. num. 18.* Farin. *in tract. de hæresi q. 190. §. 1. nu. 18.*

- 11 Limita Primò in bonis futuris, & acquisitis ab hæretico post condemnationem, quæ in confiscationem minime veniunt, ut per Baiard. ad Clar. 9. *hæresis num. 19.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 14. num. 7.* cum seqq. Farin. *de hæresi q. 190. §. 1. num. 25.*

- 12 Limita Secundò in peculio profecticio, quod pater in bonis filiorum habet, quia ob patris crimen non publicatur, sed filio reueruatur, vide Cou. *lib. 2. var. cap. 8. num. 7.* Vers. *hinc apparet.* Duenh. *reg. 275. limita. 7.* Menoch. *remed. 9. recap. nu. 73.* Farin. *d. q. 25. nu. 26.* Azueco. *l. 1. num. 209. tit. 3. lib. 8. noua recopil.* Peregr. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 126.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 16. d. num. 30.* Et etiam ob filij delictum non publicari tenent Menoch. *num. 97.* Peregr. *n. 125.* Farin. *nu. 3.* dictis locis Azueco. *d. l. 1. nu. 210.* Clar. *d. q. 78. n. 11.* vbi Baiard. *nu. 49.* Alcani. *de patria potestate cap. 6. effect. 2. nu. 37.* Cald. *Pereira in l. si curatorem verbo lesit nu. 118.* Et nu. 152. Vers. *sed in proposita speciei.* Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 7. g. 8.* Lessi. *de iustit. lib. 2. cap. 4. dub. 3. n. 2.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 15. d. num. 16.* Sanctare. *de hæresi cap. 18. num. 6.*

- 13 Limita Tertiò in proprietate aduentitiorum, quæ ob paternum crimen non publicatur, nec quoad proprietatem, quæ est filij; nec quoad vsum usum viuentis patre, vide Azueco. *d. l. 1. nu. 208.* Quartera *d. cap. 1. nu. 34.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 16. num. 9.* Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. g. 15.* Farinac. *in tract. de hæresi q. 190.*

- 14 §. 1. num. 27. Quam quidem aduentitiorum proprietatem etiam ob filijfamil. crimen non publicari, sed manere apud patrem consolidatam cum ipsorum usufructu ad patrem pertinet, tenent Franc. Lucan. in *tratt. de fisco par. 2. princip. tit. de publicat. bonorum num. 3.* Menoch. *remed. 9. recuper. num. 66.* Maranta de ordine iudic. par. 6. alia fin. num. 35. Pereg. d. tit. 1. num. 128. Alcan. d. effectus 2. n. 36. & 37. Mendez à Castro in l. cum oportet num. 85. & 92. Cod. de bonis, quibz liberis. Sanch. d. lib. 2. cap. 15. nn. 9. Sanctarel. d. *tratt. de heresi cap. 18.* nn. 3.
- 15 Limita Quarto in castrensi, vel quasi filiorum, quod ob paternum crimen non publicatur cum sit filij, vide Azevedo d. l. 1. num. 107. Quanteria in suis question. crimin. tit. de quest. tangenti bus punitionem delictorum cap. 1. num. 34. Sanch. d. lib. 2. cap. 16. nn. 1. Valquez 1. 2. disp. 169. cap. 1. nn. 10. Sanctarel. d. *tratt. de heresi cap. 18.* nn. 8. Et publicatis filijfam. bonis ob eius crimen peculium castrense, vel quasi nō publicari, sed deferri patri in patris potestatis solatium tenent Menoch. d. *remed. 9. num. 70.* Clar. d. q. 78. nn. 13. Honded. *conf. 93.* nn. 37. *volam. 1.* Emman. Soarez da Ribeira in addit. ad Anton. Gomez tom. 2. *vari. cap. 15.* nn. 15. lit. D. Costa in 4. cum in bello verbo patri num. 1. Alcan. d. effectus 2. nu. 37. Pereg. de Iure fisci lib. 5. tit. 1. nn. 124. Mascard. de probat. concl. 1158. nu. 10. Mendez à Castro in d. l. cum oportet num. 84. Farin. in *praxi crimin. q. 23.* nn. 11. & 13. plures refert, & sequitur Sanch. d. lib. 2. cap. 15. d. n. 4. & nouissime Sanctarel. d. *tratt. de heresi cap. 18.* num. 1. Quamuis hoc peculium posse confiscari ruerant Anton. Gom. d. n. 15. ad finem. Quanteria d. cap. 1. num. 40. Pereg. d. tit. 1. nn. 130. Azevedo d. l. 1. nn. 110. Cald. Pereira in l. si castrorum verbo lasso num. 112. *vers. sed in oppositum.* Azor. d. par. 1. lib. 5. cap. 7. quest. 8. & par. 2. lib. 2. cap. 22. q. 8. Soar. de Fide disp. 22. *sect. 5.* nn. 9.
- 17 Limita Quinto in feudis, quæ non confiscantur in præiudiciū domini directi, vide Simanch. de Catholicis instit. tit. 9. num. 120. Guillelm. in cap. Raynuntius verbo & uxorem num. 244. Viui. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 81. num. 1. *vers. ceterum.* Quanteria d. cap. 1. nn. 19. Peña ad director. Inquisit. par. 3. q. 112. *commen. 161.* *vers. quid si clericus bona feudalia habeat.* Menoch. *conf. 304.* nu. 13. Azor. d. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 10. Farin. in *praxi crimin. q. 25.* d. num. 62. & nouissime in *tratt. de heresi q. 190.* d. n. 59.
- 18 Limita Sexto in maioratu, qui ob delictum possessoris, qui eius primus institutor non est, confiscari non potest, vt per Simanch. d. tit. 9. d. n. 252. Quanteria d. cap. 1. d. n. 51. Azor. d. p. 1. lib. 8. cap. 12. q. 13. Sanch. d. lib. 2. cap. 18. Nec etiam ipsius maioratus fructus vita possessoris durante publicantur, sed statim cum ipso maioratu transeunt ad sequentem vocatum. Ita Clar. 4. fin. q. 78. nn. 10. Gabr. lib. 7. *commun. tit. de criminal. conel. 24.* nu. 3. Menoch. *conf. 104.* num. 43. Farin. d. q. 25. nn. 35. Sanch. d. lib. 2. cap. 18. nn. 15. nouissime Mendez à Castro in *praxi Lusitana lib. 1. cap. 2.* nn. 11. Contrariam tamen opinionem, immo fructuum commoditates ad fiscum durante possessoris vita pertinere tenent Molina de primogen. lib. 1. cap. 20. n. 9. & lib. 4. cap. fin. num. 11. Bajar, ad Clar. d. q. 78. nn. 19. Peregrin. de Iure fisci lib. 5. tit. 2. num. 102. Sayr. in clau. Regia lib. 9. cap. 7. nn. 7. in fin. Molina de Iustitia *tratt. 2. disp. 470.* *vers. id præterea.* & 20 *disp. 656.* num. 6. Si tamen maioratus habeat clausulam in institutione, vt hora præcedente ante commissum delictum maioratus transeat in sequentem, valet huiusmodi institutio, nec dicitur clausula hæc appposita in fraudem fisci, licet in vita delinquentis priuatur commoderate ex Bald. in l. parentes n. 1. Cod. de testib. Telli. 2. 27. *Texos* d. nu. 18. Molina de primogen. lib. 2. cap. 12. nn. 56. & lib. 4. cap. *Tit. 16.* Gregor. 1. 6. *Verbo que la no padece tit. 11. part. 6.* Menoch. de *præsumptis* 3. p. 224 nu. 50. & *conf. 92.* num. 6. Pereg. de Iure fisci lib. 5. tit. 1. nn. 103. Gutier. *pratt. lib. 2. q. 66.* D. Barbosa in l. si ab hostibus 5. fin. nn. 21. ff. *soluto matrim.* Cabedo par. 1. *Lusitan. decif. 96.* num. 3. Sanch. in *præcepta Decalogi lib. 2. cap. 30.* num. 4. & cap. 18. num. 25.
- 21 Limita Septimo in Iure patronatus personali, & de per se principali & distincto, quod non includitur in confiscatione bonorum, nec de per se Iudex laicus poterit illud confiscare ex defectu iurisdictionis, & incapacitate, sed remanebit penes delinquentem, donec per Iudicem Ecclesiasticum priuatur tanquam indignus. De quo vide Roch. de Iure patron. verbo ipse vel i. q. 29 num. 69. Clar. 5. fin. q. 78. num. 8. Guillelm. in cap. Raynuntius verbo & uxorem decif. 5. nu. 280. Simanch. de cathol. tit. 46. n. 63. Rojas *sing. 117.* num. 4. Molina de primogen. lib. 1. cap. 24. nu. 26. Costa in cap. si pater verbo Trebianica n. 7. Perez ad l. 1. verbo si el que fuere q. 8. tit. 6. lib. 1. Ordina plures Doctores refert Cened. ad Decretal. *coll. 5.* num. 3. quibus adde Viuian. tom. 2. *commun. opin. lib. 9. tit. 31.* n. 2. Quanteram d. cap. 1. nn. 49. & 30. Spino in in speculo *testamen. gloss. 4.* princip. num. 115. D. Sahagun in cap. quanto, supra de Iudic. num. 27. *comm. siqq.* Surd. de alienat. tit. 9. q. 22. num. 28. Decian. *tratt. crimin. lib. 5. cap. 44.* num. 24. Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 8.* cap. 12. q. 9. Farin. in *praxi crimin. par. 1. q. 25.* num. 151. & in *tratt. de heresi q. 190.* d. n. 24. Anton. Ricciul. d. lib. 5. cap. 34. Sanctarel. de heresi cap. 19. d. num. 1. multos citat Sanch. in *præcepta Decalogi lib. 2. cap. 19.* d. princ. alios congerit Nicol. Garcia de *benefic. par. 5. cap. 9.* n. 25. cum *seguentibus.*
- 22 Limita Octauo in dote vxoris Catholicæ nescientis quod vir esset hæreticus, quando cum eo nupit, quæ non confiscatur propter mariti hæresim. vide Simanch. de Catholicis instit. tit. 9. nu. 66. Quanteram d. cap. 1. nu. 22. *vers. aut contraxit ignoranter.* & num. 24. *vers. aut mulier ignorabat maritum.* Decian. lib. 3. cap. 43. num. 10. Soar.

Soar. de Fide disp. 12. sect. 5. num. 8. Valq. 1.2. diff. 169. cap. 2. num. 13. Sancharel. de hæresi cap. 9. num. 10. cum seq. Sanch. d. lib. 2. cap. 17. d. num. 3. Farin. d. quest. 25. d. num. 111. & nouissime in tract. de hæresi quest. 190. §. 3. num. 43. vbi num. 44. cum seqq. ampliat ad bona paraphernalia vxoris, ad donationem propter nuptias, ad quæstia ab vxore constante matrimonio, & ad res donatas vxori d. confanguineis viri, nisi expressè fuerit tempore donationis dictum, quod donatur vt marito acquiratur.

23 Reis læsa maiestatis, etc. Illorum, qui committunt crimen læsæ maiestatis plures Doctores agentes refert Patens meus in comment. ad Ord. Regiam Lusitan. lib. 5. tit. 6. §. 9. num. 2. Et quod sint capite puniendi constituit eadem Ordin. ibi, quæ morra morte natural, desumpta ex h. quæstioni in princip. Cod. ad legem Iuliam Majest. lib. 2. gladio feriat. & ex h. publica antem Augusti, de publicis indec. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 39. Bernardin. Muscatel. in pract. crimin. tit. de crimine læsæ maiestatis humanæ d. num. 35.

24 Nisi eis ad cor reuerentibus, etc. Notatur ad hoc quod hæreticus per pœnitentiam non euadit pœnam confiscationis bonorū, vt per Felin. b. c. non. 2. Brun. de b. pœnit. lib. 5. cap. 8. in fine Roy. cod. et alt. par. 1. num. 118. Simanch. de Cathol. instit. tit. 42. num. 17. in fine. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 14. num. 12. nihilominus tamen Principes siue Ecclesiastici, siue temporales, quibus bona per confiscationem sunt acquisita, ex misericordia hæretico pœnitenti bona confiscata condonare possunt, vt habet. tex. in præsent. & glof. b. c. verbo misereri, notant Anch. atque Abb. non. 2. in 3. not. Felin. sub n. 2. ibidem, num. 3. ex generali consuetudine totius Italiz receptum esse vt hæretico ad cor reuerenti bona confiscata condonentur, scribunt Paris. cons. 2. num. 185. lib. 4. Rebuff. de pœnitentiis passif. num. 196. Clar. §. b. pœnit. sub n. 7. Decian. in tract. crimin. lib. 5. tit. 44. num. 10. Surd. cons. 386. num. 26. Farin. de b. pœnit. quest. 190. num. 144. latè Anton. Ricciol. d. lib. 5. cap. 42. d. princip. vbi num. 16. post glof. hic verbo ad audientiam aduertit quod relapsus quamuis in contentibus animam admittatur ad pœnitentiam, tamen vbi traditur seculari non remittitur illi confiscatio bonorum.

25 Exhæredatio filiorum, &c.

Notatur ad hoc quod propter paternam hæresim filij etiam Catholici paterna hereditate priuantur. vide Cou. lib. 2. vers. cap. 8. num. 2. vers. primam an ob crimen, Clar. §. b. pœnit. num. 12. vers. & scias, Simanch. de Catholici tit. 9. d. num. 4. & tit. 29. d. num. 1. Menoch. de arbit. casu 546. num. 11. Rojas de hæresi par. 2. num. 191. & sing. 64. Didac. Quætera in quest. crimin. rub. de b. pœnit. cap. 1. num. 10. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 45. d. num. 2. Iacob. de Grassis in decis. aures lib. 2. cap. 11. num. 31.

& seq. Farin. in praxi crimin. quest. 24. num. 44. & nouissime de hæresi quest. 191. d. num. 1. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 27.

26 Amplia primò vt filij propter paternam hæresim etiã orthodoxi priuentur legitima, vide Griland. in tract. de hæreticis quest. 4. num. 1. & 2. Iacob. de Grassis d. cap. 11. num. 9. Decian. d. cap. 45. num. 3. vers. & amplia. Quemada quest. 24. num. 2. Farin. d. quest. 24. num. 44. & 45. & d. quest. 191. num. 2. Sanch. d. lib. 2. cap. 16. d. num. 26.

27 Amplia secundò vt licet filij propter paternam hæresim priuantur legitima, eadem ratione priuantur etiam alimentis, vide Larem in l. si quis d. liberi §. si mater num. 16. ff. de liberi agnosce. Baec. de non meliorandis filiabus cap. 15. d. num. 25. Peniam in direct. Inquisit. par. 2. commento 9. Quætera in quest. crimin. rub. de hæresi cap. 1. num. 54. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 45. num. 3. vers. amplia, Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. d. num. 34. Molina de iustit. tract. 2. disp. 167. vers. obseruatio D. Barbosa in l. 1. par. 4. num. 34. & 85. ff. soluto matrem. Sanch. d. lib. 2. cap. 16. d. num. 25. & c. 27. num. 16. Rebello de obligat. in quest. par. 2. lib. 5. quest. 4. num. 33. & in tract. de b. pœnit. quest. 191. num. 5. & 6. Cald. Pereira in comment. ad l. Iuliam Cod. ex delictis de pœnit. par. 5. num. 10.

28 Amplia tertio, vt patre hæretico existente filiz femina ex eius bonis, nec etiam dotem consequi debeat. vide Simanch. de Catholici institut. tit. 9. num. 23. & 24. Peregrin. d. lib. 5. tit. 1. num. 76. Surd. de alimentis tit. 1. quest. 31. num. 16. Quemada quest. 24. Quætera d. cap. 1. sub n. 20. D. Barbosa d. par. 4. num. 83. & 85. Cald. Pereira d. par. 5. num. 10. Farin. d. quest. 191. num. 8. Ignat. del Villar. in syncha respons. lib. 1. resp. 12. num. 11. & 54. Rebello. d. quest. 4. num. 32. vbi resoluit fiscum non teneri filiabus hæretici dotes præstare, sed potius dotes ab hæretico post lapsum in hæresim datas repeti per fiscum, etiam si filiz dotandæ natæ sint ante commissum hæresis crimen, quod etiam resoluit post multos à se relosatos Sanch. in præcepta decalogi lib. 2. cap. 26. num. 25. & Ricciol. d. lib. 5. cap. 40.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Expressum specialiter plus roboris habet, quam quod generaliter.
- 3 Aduocati infames sunt, si præstent auxilium, consilium &c. hæreticis, & eorum sanctorum &c.
- 4 Aduocati non in causa hæresis, sed in alia causa criminali pro hæretico aduocati, an huius tex. penam incurrant, ostenditur.
- 5 Aduocati, & procuratores dari debent quando dubitatur an sit aliquis hæreticus, & an id, de quo inquiritur, sit hæresis.
- 6 Bona defensorum, & sanctorum hæreticorum, ac credentium &c. ipso iure confiscantur.

Cap. Si aduersus. XI.

min. lib. 5. cap. 51. nu. 79. Sanctarel. d. cap. 11. nu. 28. in medio.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabar. Ioan. Andr. Anania, Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Felin Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castellae* p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 75. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 648. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 2.

- 2 Quia plus, &c. plus roboris habet, quod specialiter est expressum, quam quod generaliter, vt per Tiraq. de Iure mariti gloss. 7. num. 124.

- 3 Vobis aduocatis, &c. Notatur ad hoc, quod aduocati infames fiunt, si praestent auxilium, consilium, fauorem, & patrocinium, non solum haereticis, sed etiam eorum fautoribus, defensoribus, & credentibus, fiuntque inhabiles ad officium exercendum, vt notant omnes in praesenti teste Sanctarel. in tract. de haereticis cap. 11. num. 21. in fine. Item excommunicati sunt in Constitut. Martini V. quam refert Penia inter literas Apost. & doctore Carrer. tract. de haereticis, nu. 114. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 20. Vgol. in Bulla Coena, verbo fauorem, in clausula 1. in princip. n. 6. vbi ait esse excommunicatos in Bulla Coena, quod etiam dicit Iacob. de Grassian. de iur. anet. lib. 4. cap. 18. num. 39. Verum autem aduocati huiusmodi praedictas penas incurrant, si patrocinium praestent pro haereticis, eorumque credentibus, &c. non in causa haeresis, sed in alijs delictis, & causis? affirmatiue respondent Host. nu. 1. & 2. Zabarel. nu. 3. & Henric. nu. 6. in praesenti, Carrer. de haereticis nu. 119. Angelus in summa verbo haereticum nu. 20. Alii vero dicunt non esse defensionem haereticorum ita ut propterea incurratur excommunicatio Bullae Coena, cum, qui defendit haereticum, non in causa haeresis, sed in alia causa criminali, ita Syluestr. verbo haereticus 1. n. 10. Tolet. lib. 1. cap. 19. nu. 7. quos refert, & sequitur Sanctarel. d. cap. 11. nu. 23.

- 5 Intellige tamen principalem conclusionem, procedere, quando constat inquisitum esse haeticum, nam quando dubitatur, an sit haeticus, seu an id, de quo inquiritur, sit haesis, debent dari aduocati, & procuratores, possuntque illi absque aliquo poene incurfu talem de haesi delatum, seu accusatum excusando defendere. Clar. in 5. b. regis nu. 17. Simanch. de Caribolus tit. 12. nu. 4. Afflic. in constitut. Regis de haereticis rubr. 1. nu. 94. Penia in 3. par. directi. Inquisit. comment. 36. nu. 139. bene Prax. Episcop. par. 1. verbo haereticus 9. 15. Sanctarel. d. cap. 11. nu. 24.

- 6 In gloss. [Auxilium] sibi (cum non solum bona debent consilium, &c.) Notatur ad hoc, quod bona defensorum, & fautorum haeticorum, ac credentium, & receptorum ipso iure confiscantur, vt per Host. hic n. 1. Decian. in tract. cri-

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Conuenticula occulta faciens habet praesumptionem contra se.
- 3 Predicationis officium laici assumere non debent.
- 4 Predicandi officium, an requiratur Ordinem sacerdotalem, an vero sufficiat aliquis ex sacris, vel minoribus, ostenditur.
- 5 Episcopus habet fundatam intentionem, vt ad eum spectet collatio beneficiorum in sua diocesi existentium.

Cap. Cum ex iniuncto. XII.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Inno. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castellae* p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 76. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 648. extat integra lib. 2. regis. Innoc. III. & refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 3.

- 2 Occulta conuenticula. Vnde contra. Tirac. de retract. tit. 2. in praesent. nu. 13. & 14. & de poenis temp. cap. 11. num. 11. cum seqq.

- 3 Officium predicationis Christi sibi usurpant. Ergo laici predicatoris officium assumere non possunt; verum, qui sacerdotio, aut alijs duobus sacris Ordinibus insignitus non esset assumi, vt praedicet, necne possit dubitatum fuit; & Nauar. conf. 2. de tempor. ordin. in antiq. alias conf. 7. sub tit. de officio Ordinarij in nouis, tunc affirmatiuam partem, respondens tunc, dicenti, ne aliquis praeter sacerdotes Domini audeat praedicare in cap. ad iur. 16. quest. 1. vt procedat in eo, qui propria, & ordinaria auctoritate praedicare praesumit, qualem quidem auctoritatem habent curati. Mihi tamen non exilis de hac Nauarri sententia videtur dubitatio, si veritate falcitur, quod tradidit Henric. in summa lib. 7. cap. 28. 4. 8. in tex. & comment. quod Paul. III. Societati Iesu indulserit, vt ipsius regulares valeant praedicare licet sacris initiati non sint, nisi enim Ius contradiceret in casum particulari privilegio Paul. III. Iesuistis concessisset.

- 5 Tam institutio, etc. Notatur ad hoc, quod Episcopus habet fundatam intentionem, vt ad eum spectet collatio beneficiorum existentium in sua diocesi, vt per Ioseph. Ludouic. tom. 3. comment. opus. tit. de beneficiis num. collatione concl. 2. in princip. Flamin. de resign. lib. 7. quest. 14. nu. 3. cum seqq. Cald. Pereira de potestate eligendi cap. 6. num. 14.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Hæreticus purè mentalis non incurrit penas in hoc tex. comminatas.
- 3 Inde secularis in causa hæresis est merus executor.
- 4 Hæretici qualiter per publicas, & supremas potestates sint puniendi, remissum.
- 5 Inquisitores, & alij Indices Ecclesiastici tradentes rem seculari nullam incurant irregularitatem, etiam si reus mortis pena afficiatur.
- 6 Clericus hæreticus prius degradatur, & iudici seculari postea traditur animadversioni debita puniendus.
- 7 Bona clerici hæretici, quæ ex Ecclesia, vel eius respectu acquisivit eidem Ecclesie restituenda sunt.
- 8 Patrimonialia bona confiscata propter crimen hæresis sunt applicanda fisco Ecclesie Episcopo.
- 9 Inuentus ille dicitur in delicto, contra quem maleficiam probatur.
- 10 Hæreticus ipso iure est censendus ille, qui propter causam ad fidem spectantem est excommunicatus, & per annum in tali excommunicatione permansit.
- 11 Excommunicatus ex alio delicto propter hæresim, & per annum in excommunicatione permanens non est habendus, nec condemnandus tanquam hæreticus, sed tanquam suspectus de hæresi.
- 12 Inquisitores contra hæreticam prauitatem possunt procedere, & inquirere contra persistentem in excommunicatione per annum.
- 13 Insuperfens in excommunicatione ad effectum, ut suspectus habeatur de hæresi, qua requiritur ostenditur, & nu. 14.
- 14 Annus, quo quis ob peccatum hæresis permansit in excommunicatione debet esse continuatus.
- 15 Verba ex tunc veluti hæretici, &c. sunt lata sententia.
- 16 Filij hæreticorum, quorum statua combusta fuerunt an incident in penas, ac si parentes vere ob hæresim combusti essent, ostenditur.
- 17 Index, qui negligit facere inquisitionem excommunicatur.
- 18 Index ex negligentia malè iudicans facit litem suam.
- 19 Credentes hæreticorum qui dicantur, ostenditur.
- 20 Credentes hæreticorum excommunicantur, incuruntque penas in iure statutas contra hæreticos, & in excommunicatione per annum permanentes ipso iure sunt infames, & privandi omni officio, & beneficio Ecclesiastic.
- 21 Receptatores hæreticorum, qui dicantur, remissum.
- 22 Factores hæreticorum, qui dicantur, ostenditur.
- 23 Hæretici, eorumque sanctores sunt infames.
- 24 Hæretici publica officia obire non possunt.
- 25 Hæretici non possunt creari defensores Civitatum, nec vocari ad consilia, nec esse milites, aut adnoscere.
- 26 Hæretici, eorumque sanctores, defensores, &c. repelluntur à testimonio.
- 27 Hæreticus testari non potest.

- 28 Testamentum hæretici, & quolibet alia dispositio, etiam ad pias causas, est nulla.
- 29 Testari non potest hæreticus, siue post, siue ante sententiam declaratoriam criminis, etiam inter liberos orthodoxos.
- 30 Hæreticus cuiuscumque successione est incapax, siue successio illi deferatur iure communi, siue militari, aut fideicommissi, vel per viam contradiu inter vivos, & nu. 32.
- 31 Hæreticus reconciliatus nanciscitur utramque testamenti saluionem.
- 32 Alimentorum legati capax est hæreticus, quamvis caterorum relictorum sit incapax.
- 33 Hæretici non possunt esse Indices, & processus eorum ei agitati, ac sententia per ipsos lata sunt ipso iure nulle.
- 34 Sententia lata ab excommunicato est nulla.
- 35 Instrumenta per notarium hæreticum confecta nullius sunt momenti.
- 36 Delicta non nunquam dignitate arguentur.
- 37 Sepultura Ecclesiastica privatur hæretici.
- 38 Predicandi officium nullus potest sibi assumere sine superioris licentia.
- 39 Episcopus volens predicare in aliena diocesi tenetur obtinere licentiam ab Episcopo illius diocesis.
- 40 Secularis, vel regularis clericus predicare volens qualiter teneatur ab Episcopo licentiam obtinere, ostenditur.
- 41 Regulares in Ecclesijs suorum ordinum predicantes non obtenta Episcopi licentia non ab eo, sed à suis superioribus puniri debent.
- 42 Episcopus non potest excommunicare regulares predicantes sine eius licentia.
- 43 Hæresis crimine proceditur per inquisitionem nullam præcedente infamia, aut diffamatione.
- 44 Testes duo fide digni & omni exceptiones maiores sufficiens ad convincendum hæreticum.

j. Cap. Excommunicamus. XIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania, Holtien. Henric. Butt. Anch. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Versusque Iuris cum legibus Castella per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 77. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 646. defumitur ex Concil. generali Lateranen. sub Innoc. III. cap. 3. & refertur ab Antoa. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 2.
- 2 Excommunicatio comminata in hoc text. & in prima clausula Bullæ in Cena Domini contra quoscunque Hæreticos, Apostatas, & Schismaticos non comprehendit hæreticum purè mentalem, sed per se occultum, qui mente solum est hæreticus, nec vllis signis hæresim internam manifestauit, ac proinde alias penas contra hæreticos impositas non incurrit. ita plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 103. an. 2. quibus adde Azor. instit. moral. per. 1. lib. 5. cap. 10. & lib. 8. cap. 10. q. 3. cum tribus segg. & cap. 19. q. 4. Valquez p. 2. disp. 160.

nn. 20. Ludovic. Carbon. de legibus lib. 8. disp. 14. Salas eodem tract. disp. 9. sect. 1. Valenz. 2. 2. de spm. 7. q. 5. punct. 7. & q. 11. punct. 3. Becan. de Fide cap. 15. quest. 1. num. 2. Turrian. eod. tract. disp. 56. dub. 2. Sayr. de consor. lib. 3. cap. 4. nn. 30. Auila eodem tract. par. 1. dub. 10. comel. 1. & p. 7. disp. 2. dub. 1. Soar. rom. 5. disp. 21. sect. 2. nn. 1. & disp. 4. sect. 2. nn. 1. & in tract. de legibus lib. 3. cap. 13. & lib. 4. cap. 12. & in tract. de Fide disp. 21. sect. 2. nn. 4. Valer. Reginald. in praxi forensi par. 11. q. 5. nn. 58. Nicol. Garcia de beneficiis par. 11. cap. 10. nn. 91. Sanch. in precepta Decal. lib. 2. cap. 8. num. 2. & 3. Anton. Rieciul. in tract. de iure person. lib. 5. cap. 10. n. 13. Farinac. de benefi. q. 193. nn. 6. Sancharel. eodem tract. cap. 3. nn. 5. vbi num. 6. citat. & reprobatur plures contrarium tenentes, videlicet hereticos mentales, seu per se occultos esse excommunicatos, & Ecclesiam habere iurisdictionem in actus purè internos posteq; illos ponere per excommunicationem, ex quorum non mero sunt multi Iurisperiti, videlicet Tiraquel. in l. si triquetum verbo reuertatur nn. 240. Cenal. q. 698. Azueud. l. 1. nn. 151. & seq. tit. 3. lib. 8. nona recopil. Spin. in speculo iustitiam. gloss. 7. d. num. 13. Menoch. de arbit. casu 360. nn. 6. & 7. & alij plures ab ipsis relati.

S. Damnati.

3 Secularibus potestatibus, etc.

Nota, quod iudex secularis in causa heresis merus executor est, nec de processu, nec de sententia, aut mandato Inquisitoris, nec de crimine heresis, propter quod ei remittitur punire, & cognoscere potest, etiam si mortis pena imponenda sit, de quo plures DD. refert Cened. ad Decretal. collect. 55. num. 2. quibus addit Soar. de Pace in prati. rom. 2. preclud. 2. num. 30. Curia Philip. par. 3. 6. 5. num. 19. Ludovic. Miranda de ordine iudicario q. 1. art. 5. comel. 5. Mendes de Castro in praxi Lusitana lib. 3. cap. 1. nn. 16. Farinac. in tract. de benefi. q. 186. nn. 162.

4 Animaduersione debita puniendi.

Qualiter autem heretici per publicas, & supremas potestates sint puniendi, & an poena mortis afficiendi dicam ad gloss. verbo puniendi in cap. excommunicamus 15. infra hoc tit.

5 Hinc nota Inquisitores, & alios iudices Ecclesiasticos tradentes reum iudici seculari nullam incurere irregularitatem, quamvis reus poena mortis afficiatur, ut docent Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 48. §. 2. num. 9. Couar. in clement. si furiosus par. 2. §. 5. num. 6. Penia ad direct. Inquisit. par. 2. comment. 20. Perez. l. 3. vers. sed dubium occurrit, tit. 4. lib. 8. Ordin. Azueud. ad Curiam Pisanam lib. 2. cap. 21. n. 1. Auila de consor. par. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 2. Prax. episcop. par. 1. verbo heretici §. 1. Sancharel. in tract. de benefi. cap. 26. num. 7. vbi nn. 8. cum Penia, Auila Henricq. tenet

Inquisitores nullam irregularitatem incurere, etiam si non premittant processum, & insint pro sententia executione, si iudex secularis illam differat.

6 Prius à suis Ordinibus degradatis.

Notatur ad hoc, quod clericus hereticus prius degradatur, & iudici seculari postea traditur animaduersione debita puniendus, ut per Cened. d. collect. 55. num. 5. & plures citatos à Sancharel. d. tract. de benefi. cap. 26. nn. 1. vbi nn. 2. ait clericos in minoribus Ordinibus constitutos degradari tantum verbaliter, & non realiter, antequam morti tradantur, & nn. 6. quod clericus absens verbaliter degradatur, & per sententiam relinquitur Curie seculari in tantum, quod sine alia actuali degradatione, etiam poena mortis à iudice laico puniri poterit, addens ex alijs melius esse, ut prius degradatur actualiter.

7 Applicetur Ecclesijs.

Notatur ad bona clerici heretici, quae ex Ecclesia, vel eius respectu acquisiuit, eidem Ecclesiae restituenda sunt, de quo multos refert DD. Cened. d. collect. 55. num. 6. quibus addit Peregrinum de iure fisci lib. 5. tit. c. nn. 97. in fine, Valquez 1. 2. quest. 96. art. 5. disp. 169. cap. 2. nn. 19. vers. 9. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 5. cap. 12. quest. 14. Cald. Pereira in commentarijs ad l. i. m. c. ex delictis defuncti par. 3. num. 7. Sanch. in precept. Decal. lib. 2. cap. 20. n. 24. latè Sancharel. d. tract. de benefi. cap. 23. num. 2. vbi aduertit, quod quando clericus à pluribus Ecclesijs stipendia accepit, eius bona confiscata pertinent ad omnes illas Ecclesias iuxta proportionem stipendij accepti.

8 Amplia, ut bona patrimonialia confiscata clericorum applicanda sint fisco Ecclesiae Episcopi. ut per Zabarel. in Clementina 2. de hereticis §. Inquisitoribus num. 3. & ibi Imola num. 8. Bernar. in prati. cap. 124. num. 4. Peregr. de iure fisci lib. 4. tit. 5. nn. 31. Buriat. conf. 43. nn. 37. & 38. lib. 1. Syluest. verbo hereticus 1. nn. 13. Farinac. de benefi. q. 190. §. 11. nn. 154. cum seqq. Sancharel. d. cap. 23. quomodo alij velint esse applicanda fisco seculari, ut per Cened. d. collect. 55. nn. 6. Azueud. l. 1. num. 200. tit. 3. lib. 8. nona recopil. Couar. lib. 2. variat. cap. 9. nn. 12. qui referunt in Regno Castellae bona clericorum applicari fisco seculari, idem etiam affirmat Salzed. ad Bernard. d. cap. 114. lit. F. dicens talem esse consuetudinem in Hispania, & Gallia, quod de Gallia receptum esse affirmat Guillelm. Benedic. in cap. Raynantis verbo, & d. d. c. 243. cum seqq. de testam.

S. Qui autem.

9 Inuenti fuerint, etc. Nota, quod ille dicitur inuentus in delicto, contra quem maleficium probatur, ut per Palat. in repetit. cap. per reseruat de donat.

donat. inter virum, notabil. 3. 9. 21. num. 14.

10 *Quod si per annum in excommunicatione, etc.* Notatur ad hoc, quod il-

le, qui propter causam ad fidem spectantem esse excommunicatus, & per annum in tali excommunicatione permansit, ut hæreticus debet haberi, ut per Vgol. de censur. tab. 1. cap. 14. §. 3. num. 2. Direct. Inquisit. par. 3. quest. 124. ubi Penia commun. 49. §. quod sit. Menoch. de arbit. casu 416. num. 6. Clar. in 9. bareff. num. 21. vers. hoc autem conclusio, Couar. in cap. alma mater. par. 1. §. 7. num. 11. Simanch. de catholici. tit. 2. nu. 9. & tit. 24. num. 2. Rojas sing. 60. n. 3. Scaccia lib. 1. de iudici. censuram cap. 90. n. 36. Salzed. ad Bernard. cap. 116. num. 12. Saye. de censur. lib. 2. c. 10. §. 11. Cened. pract. lib. 2. quæst. 13. Sanctarel. in tract. de bareff. cap. 4. num. 1. Ratio est, quia quando excommunicatus est lata pro crimine inferente priuationem ipso iure persisterens in excommunicatione per annum, iuris præsumptione videtur fateri crimen, ob quod excommunicatur, cap. versus 11. quæst. 3. cunctis malibus citatis à Riccini. in tract. de iure person. lib. 4. cap. 7. nu. 4. Extende huiusmodi excommunicationem propter crimen hæresis, & per annum in excommunicatione permanentem ipso iure, absque alia sententia condemnatoria esse habendum, ut hæreticum, ut per Host. de censur. 7. & 8. Ioan. Andr. nu. 4. Panor. nu. 11. Socin. nu. 14. Anch. nu. 4. & 5. Anania nu. 6. & Burr. num. 17. Requiritur tamen sententia declaratoria, ut per Scaccia d. cap. 98. num. 10. Sanctarel. d. cap. 4. n. 2. aduertens cum Zanch. Tabien. Penia, & alijs, quod ad hoc, ut tanquam hæreticus condemnatur, debet citari ad se purgandum de suspitione, quod sit hæreticus, quia nempe per annum infortuit in excommunicatione, & scribit Menoch. d. casu 416. num. 69. iudicem antequam condemnaret prædictum tanquam hæreticum, debere illum citare ad comparandum, & allegandam causam, quare non debeat declarari excommunicatus, nam qui per annum permansit in excommunicatione, non potest declarari tanquam suspectus de hæresi, si probet se fuisse legitimè impeditum, & ita non potuisse se præsentare, Salzed. ad Bernard. d. cap. 116. num. 12. idem dicendum si infra annum petijt absolui. Nauar. quæst. 7. num. 7. sub hoc tit.

11 *Qui verò ex alio dieo præter hæresim fuit excommunicatus, & in excommunicatione illa permansit per annum, non est habendus, nec condemnandus, tanquam hæreticus, sed solum, ut suspectus de hæresi, ut patet ex Conc. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 3. ita docent Abb. hic nu. 7. Locat. in iudic. inquisit. verbo excommunicati nu. 2. Grillan. de bareff. quæst. 8. num. 4. Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 7. a nu. 10. Duen. d. reg. 153. vers. quarto amplius, Rebuff. in repetit. cap. postulat. de clerico excommuni. missus. d. nu. 108. & in practi. tit. declaratio non præsumit. in verb. regi. absoluitur, n. 10. Marant. de ordine iudic. par. 6. cap. de commut. n. 35.*

direct. Inquisit. par. 2. quæst. 47. nu. 6. & 7. Lxlius Zech. in summa par. 1. tit. de Fidei. de bareff. cap. 15. num. 13. Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 21. n. 13. Marc. Anton. Genuen. in practi. Archiepisc. cap. Neapolitana cap. 84. nu. 8. Fulcus de visit. lib. 1. cap. 29. nu. 2. Perez l. 1. vers. & excommunicatus persistens tit. 5. & l. 9. in glof. verbo finituri tit. 19. lib. 8. Orden. Hamad. l. 32. glof. 2. d. princip. tit. 19. part. 1. Jacob. de Graf. in decis. ameis lib. 2. cap. 76. num. 8. Salzed. ad Bernard. in practi. cap. 118. num. 4. cum siq. in noniss. impres. Azaved. l. 14. nu. 14. tit. 1. lib. 4. non recipi. & l. 1. nu. 213. tit. 5. lib. 8. Fr.

12 *Emanuel quæst. regul. tom. 2. quæst. 103. art. 3.* Hic enim censetur male sentire de Fide, & de potestate Ecclesie, ac propterea Inquisitores possunt procedere contra eum, & inquirere quid de Fide, & potestate Ecclesie sentiat, ut ex Simanch. Couar. Gutier. & alijs comprobatur. Sanctarel. in tract. de bareff. cap. 4. n. 4. in fine, & ideo necesse est, quod in casu, in quo agitur contra excommunicatum, tanquam contra suspectum de hæresi, fiat processus ab Inquisitoribus super hæretica prauitate depozatus ex constitut. Pij V. de quo meminerunt Seraphin. decis. 1285. nu. 3. & 4. Anton. Riccini. in tract. de iure person. lib. 4. cap. 8. nu. 13.

13 *Multa autem requiruntur, ut quis dicatur infortit in excommunicatione ad effectum ut suspectus habeatur de hæresi, priueturque beneficijs, quorum duo principaliora sunt. Primum est, quod perseverantia sit cum animi pertinacia, quæ includat contemptum Clauium, ut censuit Rota in Offem. Archiepiscopi 16. May 1603. coram Illustrissimo Card. Lancel. apud Farinac. tom. 2. conf. decis. 196. nu. 5. & iterum in ead. 24. May 1607. coram R. P. D. Pamphilio apud Farinac. decis. 132. num. 7. par. 1. recent. Et ideo ad effectum docendi de infortitencia, est opus docere imprimis excommunicatum habuisse noticiam excommunicationis, alias sine notitia non potest dari contumacia, & consequenter contemptus. Rota in d. Offem. Archiepiscopi. 11. Iunij 1603. coram Illustrissimo Lancel. apud Farinac. d. tom. 2. conf. decis. 181. num. 2. Sic etiam is, qui intra annum instetit pro absolutione non potest dici, quod perseverauit in excommunicatione per annum. ita Rebuff. in d. cap. postulat. nu. 256. Anton. Riccini. d. lib. 4. cap. 8. nu. 5. Sanctarel. d. cap. 4. nu. 3. in princip. unde Rota in d. Offem. Archiepiscopi 16. May 1603. censuit non posse dici perseverasse in excommunicatione eum qui petijt absolutionem, & obtinuit, & obtinuit supplicationem signari, quamvis deinde eam non expedierit, etiam ex simplici mutatione voluntatis, & quamvis post petitam absolutionem excommunicatus fecerit alios actus illicitos, & damnosos, quia isti operantur, ut de non dicatur excommunicatus, non autem, quod tollatur actus præcedens petite absolutionis. Sic etiam non potest dici perseverasse in excommunicatione, & consequenter infortitencia contraxisse eum, qui*

qui fecit diligencias pro obtinenda absolutione, & obtinere non potuit, vel aliquo impedimento impeditus non potuit comparere. Riccioli. *dist. cap. 8. num. 9. & 10. Sanctarel. dist. cap. 4. num. 3. & 4.*

14 Secundum est, quod post annum, seu aliud tempus praefixum ad infirmitatem, moneatur prius, ut resipiscat, ut tenet Marc. Anton. Genues. in *practabilius Ecclesiast. q. 712.* illud in praesentiarum advertendum duxi perisistenti per annum in excommunicatione non prodesse absolutionem, quae datur a Papa in impetrationalibus gratiarum, & collationibus beneficiorum ad effectum gratiae consequendae: ita Rolan. *conf. 46. nu. 37. vol. 1. Nauar. in manuali cap. 27. nu. 23. & in cap. 114. quorundam de Indici notat. 11. n. 15. Rebuff. d. tit. forma nona promissionis, verbo teque absolventes nu. 10. Hentrich. lib. 13. cap. 13. 4. 3. & in commento lit. F. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 5. nu. 6. & 12. Avila ead. tract. par. 2. cap. 6. disp. 5. dub. 2. concl. 4. Nicol. Garcia de benef. par. 7. cap. 13. num. 61. & patet ex reg. 67. de infirmitatibus, nisi Papa sciret hunc infirmum per annum in excommunicatione, ita ex Avila adducit Sanctarel. d. cap. 4. nu. 7. in fine.*

15 *Per annum* Significat annum debere esse continuatum, & ideo annum, quo quis ob peccatum haereticum permanet in excommunicatione debere esse continuatum resolvunt Archid. in cap. cum contumacia, hoc tit. lib. 6. num. 6. & ibi Franch. num. 2. ac Gemin. q. 9. Seraphin. *decis. 1285. nu. 4. cum seqq.* ubi ait se declarasse Sacram Congregationem Concilii, & sic non sufficere si quis steterit per sex menses in excommunicatione, & deinde obtineat absolutionem cum reincidencia post absolutionem steterit per alios sex, tenent Rebuff. in d. cap. postulatiss. nu. 272. Nauar. sub hoc tit. *conf. 7. nu. 3. Rota apud Farin. tom. 2. consiliorum decis. 196. nu. 5. Riccioli. d. lib. 4. cap. 8. num. 1. & sic totum annum debere esse elapsum asserit Couar. in cap. alma mater par. 1. 4. 7. nu. 11. Vgolin. de censur. tab. 1. cap. 14. 4. 3. nu. 2. Penia in *direct. Inquisit. par. 3. comment. 49. 5. quod si 11.* quos refert Sanctarel. d. cap. 4. nu. 6. in fine.*

16 *Extunc velut haeretici, &c.* Hec esse late sententiae asserit Tiraqu. in l. si inquam verbo revertatur num. 112.

17 In glof. [Condemnentur.] Notatur ad hoc, quod quando parentum status comburantur, eo quod vocati legitime per edita ab Inquisito non comparent, vt se tuentur ab haerese, de qua delati sunt, eorum filii penas, ac si vere parentes ob haerem combulli essent, non incurrant, vt per Simanch. de catholicis *instit. tit. 2. nu. 30. & 21. & tit. 14. in fine.* Penia in *direct. Inquisit. par. 1. comment. 49. col. 3. vers. adveniente autem.* Flamin. Carth. in *tract. de execut. sententia contumacialis cap. 1. num. 278.* Scaccia de *ind. lib. 1. cap. 28. num. 25. & in crimine l. 1. de Maiestatis post multos, quos citat, idem resolvit*

Centolin. in *addition. ad Farinac. decis. 62. lit. B. in limit. 3. par. 1. contrariam tamen sententiam, immo omnes incurti a filiis damnato sic parente ob contumaciam defendunt idem Penia d. p. 3. comment. 164. col. 3. vers. ac in casu nostro.* Molin. de *instit. pract. 2. tom. 3. disp. 678. nu. 19.* Decian. in *tract. crimin. lib. 7. cap. 41. num. 31.* Sanch. in *praecep. Decret. lib. 2. cap. 27. num. 19.* Sanctarel. de *benef. cap. 3. nu. 19.*

18 In glof. [Neglexerit.] ibi (index qui negligit facere instituta excommunicatur.) vide Farinac. in *praxi crimina. par. 3. q. 111. nu. 416.*

19 In ead. glof. ibi (& furis litem suam.) Notatur ad hoc quod index ex negligentia male iudicatus facit litem suam, vt per Menoch. de *arbitr. casu 341. nu. 1. & 8. Fr. Emman. quae. regul. tom. 2. q. 39. artic. 1. Farinac. d. q. 111. nu. 398.*

S. Credentes.

10 Credentes haeticorum dicuntur, qui eorum erroribus contra Fidem assentiuntur, & implicite credunt, quod aliqui haeretici erudent, cum tamen nullum eorum errorem, aut haerem in particulari credant, ita Nauar. in *man. cap. 27. num. 55. Carrer. de haereticis num. 175. Simanch. de catholicis tit. 15. num. 2. Tolet. lib. 1. cap. 19. nu. 5. Decian. in *tract. crimin. lib. 5. cap. 51. num. 15.* Jacob. de Graf. in *decis. aureis par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 30. Vgol. de censur. Papa reformatus par. 2. c. 1. verbo ac eorum credentes Penia in *direct. Inquisit. par. 2. comment. 75. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 5. nu. 1. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 15. quae. 1. Soar. de censur. disp. 21. sect. 2. num. 6. & in *tract. de Fide disp. 24. sect. 1. num. 1. cum seqq.* Sanch. in *praecep. Decret. lib. 2. cap. 10. d. nu. 1. Anton. de Souta in *relect. de censur. Bulla Cene cap. 2. disp. 8. Sanctarel. de haer. cap. 11. num. 29. cum seqq.* Item & censentur credentes haeticorum, qui illorum sermonibus, ac concionibus frequenter intersunt, vt per Ananiam hic nu. 12. Azor. Graf. Penia, & Sanctarel. locis proximè citatis.****

21 Huiusmodi credentes excommunicantur in praesenti, & in Bullis Martini V. & Pauli IV. apud Peniam inter litteras Apost. & in bulla Coenae Domini, vt refert Sanctarel. d. cap. 11. nu. 29. in fine. sunt enim haeretici, ad eos extenduntur poenae, quae in Iuribus Canonicis statuta sunt contra haeticos, vt per Henric. nu. 11. Ananiam nu. 1. & 11. Panor. num. 12. & Socin. nu. 26. in praesenti, Sylvest. verbo *haereticus 1. num. 10.* Itaut si in excommunicatione per annum permanerint, ipso iure sint infames, nec ad publica officia admittantur, vt probat text. in praesenti, & notant hic Innoc. nu. 1. in *verbo credentes.* Host. nu. 19. Anch. num. 1. & 3. Grillan. de *haereticis, quae. 9. num. 1.* Locat. in *iudicio Inquisit. verbo credentes, num. 1. & verbo excommunicati, num. 3.* & sunt etiam priuandi omni officio, & beneficio Ecclesiastico, Director. Inquisitor. par. 2. quae. 47. num. 2. & 3. Decian. in *tract. crimin. lib. 5. cap. 51. num. 3.* quos refert, & 10.

& sequitur Sanctarel. *dist. cap. 11. num. 32.*
 32 *Receptatores, defensores.* De recep-
 & defensoribus hæreticorum, qui dicantur, &
 quas penas incurvant, dixi ad cap. *fiunt 8. supra*
hoc tit.

33 *Et fautores hæreticorum.* Illi dicun-
 tur qui quo-
 vis modo, vt hæretici sunt, opem præstant ne à
 iudicis ministris comprehendantur, aut com-
 prehensi puniantur, aut quoquo modo illis fa-
 vident in sua hæresi tuenda, aut docenda, vel il-
 los celant, & veritatem dissimulant, aliosq; mo-
 dis, quos latè prosequatur *direct. Inquisit. par. 2.*
quest. 53. vbi Penia commen. 78. Grat. in decis. au-
reus. par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 17. Vgol. de censur.
Papa reformatus par. 2. cap. 1. verbo fautores, Azor.
instit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 15. quæst. 7. Sayr. de
censur. lib. 3. cap. 5. num. 7. Sanch. in præcep. Decal.
lib. 3. cap. 10. num. 31. cum seqq. Soar. de Fide
disp. 34. sect. 1. num. 6. Anton. de Sousa in relect. de
censur. Bulla Cæna cap. 2. disp. 11. Sanctarel. de hæ-
resi cap. 11. à princ. vbi num. 20. testat hæreti-
 corum fautores esse excommunicatos in Bulla
 Cæna, & quod si in excommunicatone per an-
 num permanferint ipso iure sunt infames, & in-
 habiles ad publica officia, & adhuc citat tex.
 in præfenti.

34 *Ipso iure sit infamis.* Notatur ad hoc,
 eorumq; fautores sunt infames, vt per Pe-
 niam in *direct. Inquisit. par. 1. commen. 4. Grilani*
de hæreticis quest. 3. num. 2. Azor. instit. moral.
for. lib. 8. cap. 13. quest. 8. vers. septima. Soar. de
Fide disp. 31. sect. 5. num. 3. Sanctarel. in tract. de
hæresi cap. 25. num. 10. Quam quidem infamiã
 incurrunt eo ipso, quod inciderunt in hæresim,
 interueniente tamen sententia declaratoria cri-
 minis, non vero necessariò requiritur condem-
 natoria, vt tenent Azor. loco proximè cita-
 to, & Sanch. in præcep. Decal. lib. 2. cap. 26. num. 1.
 Farinac. de hæresi quest. 189. num. 56. Sanctarel.
 cod. tract. cap. 25. num. 10. in medio. Quamvis hæ-
 reticos esse ipso iure infames ante omnem iu-
 dicis sententiam teneant Rojas sing. 81. Penia
 in *direct. Inquisit. par. 1. commen. 4. Peregr. de iure*
fisci lib. 5. tit. 1. num. 172. vers. notandum tamen
Azucad. l. 3. num. 31. tit. 3. lib. 6. noua recopil.
Soar. d. sect. 5. num. 4.

35 *Nec ad publica officia, &c.* cum
 hæretici infames sint, publica officia obire non
 possunt, vt per Socin. hic num. 34. Rojas sing. 36.
 Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 43. num. 6. Farina-
 c. de hæresi quest. 189. num. 44. Ricciul. de iure
 person. lib. 5. cap. 20. num. 6. Sanctarel. d. cap. 25.
 num. 11. Et ideo non possunt creari defensores
 ciuitatatis l. inbemus, C. de Episcop. audien. nec
 vocari ad consilia tex. in præfenti, & authentic.
 credentes, C. hoc tit. referunt Ricciul. d. cap. 20.
 num. 7. & Sanctarel. d. num. 11. vers. hæretici. Nec
 item possunt esse milites, vt constat ex l. qui

cumq; 6. nullum. C. hoc tit. & ex alijs adductis per
 Decian. lib. 6. cap. 43. num. 4. & Sanctarel. loco
 proximè citato. Nec possunt gradum doctora-
 tus adipisci, aut aduocationis munere fungi,
 vt habetur in præfenti, in *direct. authenticæ cre-*
centes, vt ex alijs docent Ricciul. d. cap. 20.
num. 11. & 13. Sanctarel. d. num. 11. vers. nec
possunt.

37 *Nec ad testimonium admittatur.*

Notatur ad hoc, quod hæretici, eorumq; fau-
 tores, defensores, receptatores, & credentes
 repelluntur à testimonio sciendo, vt per Me-
 noch. conf. 149. num. 28. Rebuff. de reprob. test.
 num. 226. Farinac. in præf. crimin. quest. 56. num. 206.
 Sanctarel. de hæresi cap. 25. num. 11. præp. finem.

38 *Sit etiam inestabilis.* Notatur ad hoc,

quod hæreticus testari non potest, vt per Burlat. com-
 p. 280. num. 1. Rojas sing. 61. num. 2. Spin. in spe-
 culo testamentorum gloss. 11. sub. num. 42. Greg. l. 7.
 verbo Carbolus, tit. 7. part. 6. & l. 2. verbo de suis
 figur. tit. 6. part. 7. Simanch. de Catholicis tit. 9.
 a num. 3. Penia in *direct. Inquisit. par. 2. commen. 9.*
Sanchus in præcep. Decal. lib. 2. cap. 24. num. 1. cum
seqq. Anton. Ricciul. de iure personarum cap. 28. à
à princ. Farinac. de hæresi quest. 9. num. 89. San-
ctarel. eodem tract. cap. 15. num. 1. & speciale est in
 excommunicato propter hæresim, cum quilibet
 alius habeat vtranq; testamenti factionem ex
 Mench. l. iustitiam cap. 102. nu. 5.

39. Amplia supra proximè adductam conclusio-
 nem, vt procedat etiam si hæreticus testetur ad
 pias causas, nihilominus enim testamentum, &
 quolibet alia dispositio est nulla, Carrer. de hære-
 tico, num. 151. Locat. in iudiciali Inquisit. verbo
 pæna num. 9. vers. de iure sepelimo, Farinac. d. quest. 9.
 num. 92. Ricciul. d. cap. 28. num. 3. Sanctarel. d. cap. 15.
 num. 1. vers. nec potest. Secundo amplia, vt pro-
 cedat, siue testetur testamentum, siue codicillis
 siue quolibet alio genere voluntatis, Rojas
 sing. 185. num. 6. Ricciul. d. cap. 28. num. 4. Tercio

30 amplia, vt neque possit testari inter liberos
 Orthodoxos gloss. verbo ipso iure, vers. sit pmo in
 cap. cum secundum leges, de hæretico lib. 6. Simanch.
 de catholicis tit. 9. num. 4. Sanctarel. d. num. 1. vers.
 nec potest fin. Quarto amplia, vt procedat siue
 testamentum sit conditum post, siue ante sen-
 tentiam declaratoriam criminis, quia ad istum
 effectum ea sequuta retrotrahitur ad diem patri
 criminis, & testamentum habetur perinde, ac si
 fuisset conditum post sententiam, ita Penia in
 dir. Inquisit. par. 3. commen. 165. vers. cursus, Pe-
 regr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 172. vers. no-
 tandum tamen, Ricciul. d. cap. 28. num. 9. quicquid
 contrarium, videlicet, quod ante declaratoriã
 sustineatur, fed ea sequuta reuocetur, teneant
 Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 40. num. 20. Tello
 l. 4. Tauri num. 34. Valq. 1. 2. quest. 96. art. 3.
 disp. 171. cap. 1. num. 11. Molin. de iust. tract. 2.
 disp. 95. vers. sciendum est, Sanch. d. cap. 24. nu. 3.
 Sanctarel. d. cap. 15. num. 2.

31 *Nec ad hereditatis successionem accedat.*

Notatur ad hoc, quod hæreticus cuiuscunque successionis est incapax, vt per Quemada in *quest. fiscal. quest. 78.* Simanch. *de Carbolens. tit. 9. num. 124.* Menoch. *conf. 186. num. 14.* Decian. in *tratt. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 17.* Rojas *sing. 79. Vsq. 1. 2. diff. 189. cap. 3. num. 32.* Azor. *insistent. moral. par. 1. lib. 5. cap. 8. quest. 1. & lib. 8. cap. 12. quest. 8.* Farinac. *de heresi quest. 179. num. 94.* Quamuis hæreticum posse succedere, esseq; capacem hereditatis ante sententiam criminis declaratoriam teneant. Lessius *de infamia lib. 2. cap. 39. dub. 5. num. 51.* Sanch. *d. lib. 1. cap. 14. num. 34.* Sanctarel. *d. tratt. de heresi cap. 15. num. 3.* respondentes ad text. in præsentis quod scilicet procedat, quando credentes, fautores, &c. fuerunt declarati excommunicati, & per annum permanentes in excommunicatione noluerunt satisfacere, quæ quidam responsio licet in terminis text. procedere videatur, prior tamen opinio sicut est receptior, ita & verior, quare ad aliquas eius ampliationes, & limitationes deveniendum.

32 Amplia primò, vt procedat, siue successio illi deferatur iure communis, siue iure militari, siue iure fideicommissi, institutionis, aut legati particularis, vt post multos à se relatos resoluit Ricciul. *d. lib. 5. cap. 27. num. 3. & 4.* Secundò amplia, vt procedat etiam si successio deferatur per viam contractus inter vivos. Azor. *d. lib. 5. cap. 8. quest. 1. & lib. 8. cap. 12. quest. 8.* Sanch. *d. cap. 14. num. 36.* Ricciul. *d. cap. 27. num. 5.* Tertiò amplia, vt procedat etiam si successio, aut reliquum deferatur vigore maioratus, seu primogenituræ, vt per Meres in *tratt. de maioratu par. 1. quest. 1. num. 95. cum seqq.* quem referunt, & sequuntur Sanch. *sub d. nu. 32. circa modum.* Ricciul. *d. cap. 27. num. 6.*

33 Limita ne procedat in hæretico reconciliato, is enim per reconciliationem nascitur vtranque testamenti factionem, quæ sibi suffragatur, vt in futurum possit testari, & hæres institui, vt per Sanch. *d. cap. 14. num. 40.* Ricciul. *d. cap. 27.*

34 num. 17. Secundò limita ne procedat in legato alimentorum, cuius hæreticus est capax, quamvis ceterorum relictorum sit incapax, vt per Bos. *tit. de publicat. bonorum, num. 72.* Borgnin. *tratt. de usufructu n. 238.* Surd. *de aliment. tit. 9. quest. 31. num. 7. 8. & 9.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 14. nu. 41.* Molin. *tratt. 2. diff. 154. col. 2. vers. de iure.* Cuius Sanctarel. *d. tratt. de heresi cap. 15. nu. 7.* Ricciul. *d. cap. 27. nu. 19.* quicquid contrarium velit Menoch. *conf. 185. num. 8.*

35 *Eius sententia nullâ obineat firmitatem.*

Notatur ad hoc, quod hæretici non possunt esse iudices, & ab eis, sententia late facta nullæ ipso iure, vt per Ioan. Andr. *nu. 15.* Host. *num. 19.* Socin. *n. 39.* & alios in præsentis, Decian. *tratt. crimin. lib. 5. cap. 43. num. 3. & cap. 51. nu. 79.* Ricciul. *d. lib. 5. cap. 10. num. 9. vers.*

scilicet, Sanctarel. d. tratt. de heresi cap. 25. num. 21. in medio. Et processus coram iudice hæretico agitatus est nullus ipso iure, Marant. *de ordinis indic. par. 4. distict. 16. nu. 77.* Rojas *sing. 88. num. 3.* Ricciul. & Sanctarel. locis proximè citatis. Et hinc notarunt aliqui sententiam late factam ab excommunicato esse nullam, vt per Marant. *par. 6. princip. num. 59.* Vantium *de nullitate de nullis. ex defectu iurisdictionis. num. 137.*

37 *Si tabellio instrumenta, &c.*

Notatur ad hoc, quod instrumenta per notarium hæreticum concessa nullius penitus momenti censentur, vt per Host. *num. 19.* Henric. *num. 10.* Abb. *antiq. num. 2.* Anch. *num. 3.* Ioan. Andr. *n. 15.* & Socin. *num. 39.* in præsentis, quos refert Sanctarel. *d. tratt. de heresi cap. 25. nu. 11. ante finem,* quod est intelligendum de instrumentis factis à tabellionibus, postquam in hæresim lapsi sunt, vt notant Rojas *sing. 89. num. 2.* Scacc. *de indic. cap. 98. num. 19.* si verò ad fidem redierint, poterint officium notarii exercere, vt ex Rimini. *iunior conf. 185.* advertit Sanctarel. loco proximè citato.

38 *Ut in quo maior est culpa, &c.*

Notatur ad hoc, quod delicta nonnunquam dignitate augentur, vt per Tiraq. *de nobilit. cap. 30. num. 116. cum seqq.* & de potest. *temper. causa 31. num. 17.*

39 *Tradere sepultura.*

Notatur ad hoc, quod hæretici priuantur Ecclesiastica sepultura, vt per Zabarel. *hic nu. 6.* Ananiam, *n. 10.* & Butr. *num. 38.* Syluett. *verbo sepultura num. 9.* Simanch. *de Carbolens. tit. 18. nu. 7.* Grillan. *de hereticiis q. 9. nu. 2.* Rojas *sing. 181.* Castr. *de iussu hereticorum punis. lib. 2. cap. 18. vers. at cum nullis.* Spin. in *speculo tejamem. gloss. 1. principalis num. 17.* Penia in *direct. Inquisit. par. 3. lib. 102. vers. sed aliter.* Azor. *insistent. moral. par. 1. lib. 8. cap. 13. q. 8. vers. extra.* Sanctarel. *de heresi cap. 28. num. 12.* vbi in numeris seqq. agit de excommunicatione text. in *cap. 2. hoc tit. lib. 6.*

S. Quia vero.

40 Probat hic 6. sine superioris licentia nullum posse sibi officium prædicandi assumere, vt pluribus ad id auctoritatibus adductis probare nititur Ludou. Miranda in *manuali Prælatorum tom. 1. q. 30. art. 1. cord. 1.* Campanil. in *discurso Iuris Canon. rubr. 12. cap. 13. num. 6. cum seqq.* vbi *un. 7.* refert idem esse in Episcopo volente.

41 prædicare in aliena diocesi, proindeq; teneri habere licentiam ab Episcopo illius diocesis, præcipue si contradiceret, quod etiam tenent Aloy. Ricci. in *decis. curia Archiep. decis. 180. p. 2. & Steph. Gratian. discept. foren. cap. 393. d. nu. 9.* vbi *num. 11.* dicit privilegium Episcoporum, vt per vniuersum mundum possint prædicare iuxta illud *Matthæi 9. & Marc. tit. intelligendum*

nisi

nisi in alienis diœcesibus prohibeantur ab Episcopis illius loci, quasi potestas prædicandi sit intelligenda in proprio populo, non in alieno. Fulf. de visit. lib. 2. cap. 20. num. 23. in fine. Nam in Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 4. decisum est, ut nullus secularis, siue regularis etiam in Ecclesijs suorum ordinum contradicente Episcopo prædicare præsumat, & ita virtute illius decreti poterit Episcopus interdicare regulari ne prædicet, etiam non reddita causa, ut decisum attestatur Franc. Leo in thesaur. fori Ecclesiast. par. 1. cap. 8. num. 9. quod quidem Conc. decretum non prædicando contradicente Episcopo in Ecclesijs suorum Ordinum intelligendum est de illo tempore, & hora qua Episcopus prædicare voluerit, aut coram le facere soleamur prædicari, non vero alias, ne contradicere videatur alij decreto eiusdem Concil. sess. 5. de reformat. cap. 2. ubi ita habetur, Regulares vero cuiuscunque ordinis nisi à suis superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia etiam in Ecclesia suorum ordinum prædicare non possint, cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere debeantur, antequam prædicare incipiât. In Ecclesijs vero, quæ suorum ordinum non sunt vltra licentiam suorum superiorum etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesijs non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint, &c. Et ideo censuit Sacra Cœgregatio Regulares in Ecclesijs suorum Ordinum prædicare volentes non teneri ab Episcopo licentiam obtinere, sed tantum à suis superioribus de moribus & scientia examinari, & approbati debere, ac ab eis habere licentiam, & cum ea se personaliter coram Episcopo præsentare, ab eoq. benedictionem petere, tamen si ea minime obtinuerint, prout referunt Fr. Emmanuel. quest. regul. tom. 3. q. 32. art. 5. Valer. Reginal. d. lib. 18. num. 123. Et licet Pius V. constitutione sua incipien. *Ad hoc mihi Deus* de anno 1571. die vero 23. Septembris regularibus concesserit, ut irrequisito, & contradicente Episcopo prædicare possint, in multisq. alijs cœtera Conc. Trid. decreta tam illa constitutione, quam alijs cum ipsis regularibus dispensauerit, pariterq. inter eos tam mendicantes, quam non mendicantes eadem privilegia, & declarationes communicauerit; illa tamen omnia per Gregor. XI. reuocata, & ad terminos Iuris, & Concil. Trident. reducta fuerunt constitutione ipsius Gregor. incipien. *In tanta rerum*, publicata Romæ Kalend. Martij anni 1572. qui quidem Greg. licet postmodum privilegia Mendicantium confirmauerit cum clausula, nullis contrarijs etiam suis obstantibus, in ipsis tamen confirmationis litteris apposita est alia clausula, in quantum decretis Concil. Trident. non sunt contraria, ita quod nec posteriores reconfirmationes reuolvent. d. decreta Pij V. in quantum aduersantur Concil. Trident. quam clausulam etiam alij

Pontifices in similibus suis confirmationibus semper apponi voluerunt, ut ex ipsarum confirmationum tenore recognoscere licet.

- 43 Regulares autem, qui in Ecclesia sui Ordinis prædicare auderent, non obtenta licentia, Episcopi controuersum fuit à quo esset pœnæ pœsciendi, in quo dubio Sac. Cœgregatio ita respondit. Inq. quæ censuit regulares, qui absque licentia Episcopi prædicauerint in Ecclesijs, quæ suorum Ordinum non sunt, tamen si decreto Concil. cap. 2. sess. 5. contrafecerint, non posse tamen puniri ab Episcopo, sed tantum à suis Superioribus regularibus, refert Quaranta in Summa Bullarj verbo *Privilegia regulariũ*.

- 44 *Excommunicationis vinculo innotentur.* Notatur ad hoc, quod Episcopus non potest excommunicare Regulares prædicantes sine licentia Ordinarij, vel Sedis Apost. vt per Simanch. de catholic. institut. tit. 49. Penia in direct. Inquisit. par. 2. cap. 13. com. 40. Zerola in praxi Episcop. par. 1. verbo *excommunicationis causa formalis* §. 5. dub. 4. pag. 139. Cened. præf. lib. 2. q. 26. num. 12. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 18. num. 130. Aldrete de religioſa discipl. tuenda lib. 2. cap. 20.

S. Adijcimus.

- 45 Notatur hic §. ad hoc quod in crimine heresis proceditur per inquisitionem nulla præcedente infamia, aut diffamatione, vt per Duen. reg. 298. vers. *limita nono*. Aldret. de religioſa disciplina tuenda lib. 2. cap. 7. num. 13. Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 5. q. 7. pag. mibi 444. concl. 1. ubi etiam extendit ad crimen læsæ maiestatis, de quo etiam Menoch. conf. 100. num. 64. Nauar. in rubr. de iudic. num. 77. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 43. num. 8. Farinac. in praxi crimin. p. 1. q. 9. num. 14. & 15.

- 46 *Tres, aut plures boni testimonij viros.* Immo sufficiens ad conuincendum hæreticum duo testes fide digni, & omni exceptione maiores, vt per Mascard. de probat. concl. 855. Azuod. l. 1. num. 104. cum seqq. tit. 3. lib. 8. nona recopil. Spin. in speculo testium. par. 12. rub. num. 35. Prax. Episcop. par. 1. verbo *hæretici* §. 20.

Cap. Sicut in vno. XIV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Host. Henr. But. Anch. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Viriſque Iuris cum legibus Castelle p. 2. Viuija. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 82. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 648.

- 2 Vide dicta ad cap. cum ex inuictis 12. n. 3. & 4. sup. hoc tit. & ad cap. responſo 43. num. 2. de sentent. excommuni.

dies adueniat, in cuius fauorem est facta promissio incidit in excommunicationem, an debeat illi fieri solutio, ostenditur.

Cap Absolutos. XVI. & fin.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collegiar. Zabarel. Io. Andr. Anania, Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Cened. collect. 162. Ximen. Toletan. in concord. versusq; iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 83. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 648.
- 2 Probat hic tex. vassallos liberari ab omni debito fidelitatis præstando, si ipsi domini manifeste in hæresim labantur, vt per Perez l. 3. vers. unde quomodo aliquis sit. 4. lib. 8. Ordin. pag. 138. Penia in direct. Inquisit. par. 3. schol. 159. alias comment. 168. Gutier. canonici. lib. 3. cap. 1. à num. 18. plures DD. apud Cened. ad Decretal. collect. 162. num. 15.
- 3 **E**t totius obsequij. hæresim paternam liberantur à patria potestate, ac suis iuris sunt statim ante villam sententiam eriminis declarationem, de quo plures citat DD. Cened. d. collect. 162. num. 2. quibus adde Molin. de iustit. tract. 2. disp. 9. vers. ab hac reg. & disp. 329. in tertio modo liberationis à patria potestate. Saye. in elam Regia lib. 3. cap. 9. num. 30. & lib. 9. cap. 7. num. 7. Lessium de iustit. lib. 2. cap. 3. dub. 5. n. 23. Azor. in iustit. moral. par. 2. lib. 2. cap. 23. quest. 6. Rebel. de obligat. iustit. par. 2. lib. 3. 7. sect. 2. n. 23. Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 24. à num. 5. Sanctarel. de hæresi cap. 37. num. 1. Quod autem filius teneatur præstare alimenta patri hæretico tenent Lara in l. si quis à liberis §. est impubes. 2. num. 10. ff. de liberis agnoscendis, Sured. de aliment. tit. 7. q. 14. num. 29. cum segg. Sanch. d. cap. 24. num. 7. & plures alij, quos refert, & sequitur Sanctarel. d. tract. de hæresi cap. 37. num. 2. quicquid contrarium velint Bald. in anteb. bona damnatorum num. 4. C. de bonis damnatorum, Tirac. de retract. tit. 1. §. 1. glof. 9. nu. 72. Palat. in repetit. rubr. de donat. inter virum. §. 6. 4. num. 13.
- 4 Sic etiam mancipia Christiana ob dominorum hæresim libertatem consequi tenent Si-maneh. de Catholici. tit. 61. num. 8. Castr. lib. 2. de iusta hæreticorum punit. cap. 7. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 4. num. 22. Penia in direct. Inquisit. per. 3. q. 119. comment. 168. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 40. Valq. 1. 2. disp. 169. cap. 2. num. 19. & disp. 172. cap. 3. num. 15. Azor. in iustit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 7. & lib. 5. cap. 7. q. 8. Sanch. d. cap. 24. num. 10. cum segg. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 3. q. 43. ad finem, Valer. Reginald. in præf. feri prænt. lib. 17. num. 6. vers. secundum, Farinac. de hæresi q. 197. num. 30. Sanctarel. eodem tract. c. 37. num. 3. vbi cum Molin. Sanch. & Farinac. citatis locis ampliat dicta mancipia fieri ita libera, vt quamuis hæretico redeunti ad Fidem bonæ restituantur liberalitatis Principis, minime pro-

pterea amittitur libertas à prædictis mancipijs, æquiq; mancipia, quæ Christi Fidem non habent ob hæresim domini non acquirere libertatem, sed cum alijs bonis delinquentis transire in hæresim.

- 6 In gl. Aliquo pacto. Ibi (ergo si sub panna, &c.) Notatur ad hoc, quod debitores sunt liberi à debito soluendo suo creditori hæretico, vt per Abb. hic num. 1. Ananiam in princip. Butr. num. 3. Socin. in princip. Zabarel. num. 1. refert, & sequitur Sanctarel. de hæresi cap. 37. num. 4. vbi dicit hoc verum esse, quamuis debitor iurauerit se suo tempore soluturum, addens requiri sententiam declaratoriam antequam debitores liberentur ab obligatione soluendi debita creditoribus hæreticis, & citat Bursat. cons. 14. n. 18. cum segg. lib. 1. Azor. d. par. 1. lib. 8. cap. 13. quest. 2. Sanch. d. cap. 34. num. 8. Quæ quidem liberatio debitorum ab obligatione soluendi debita creditoribus hæreticis, non propterea fit, vt debitores ea debita sibi acquirant, sed solum, vt non teneantur ea soluere creditoribus hæreticis, sed fidei, cui eorum actiones omnes competunt, vt sentire videntur Sanch. d. cap. 34. num. 8. Bech. de Fide cap. 16. q. 2. num. 16. Sanctarel. d. cap. 37. num. 5.

- 7 Vtrum autem, quando quis iurauit se aliquid soluturum certa die, & antequam dies adueniat, in cuius fauorem est facta promissio, incidit in excommunicationem, debeat illi fieri solutio? tres sunt opiniones, vna est huius gløf. asserentis non esse faciendam, quam etiã tenent Host. in cap. veritatis de dolo, & contramacia, vbi Butr. num. 14. Vgol. de censur. tab. 2. c. 20. §. 2. num. 2. Bald. in cap. inter excom. 4. num. 3. de iudic. Altera sententia est Innoc. in d. cap. veritatis asserentis in his terminis solutionem excommunicato esse faciendam excommunicatione non obstante, quam tumentur Syluest. in summa verbo excommunicatio §. quest. 12. Soar. tom. 5. de censur. disp. 15. sect. 8. num. 5. Bonac. rod. tract. disp. 2. quest. 3. punct. 6. §. 2. num. 15. vers. ex quo patet. Tertia denique opinio habet pecunias non esse soluendas excommunicato, sed deponendas apud eadem sacram, vel personam fidei, & facultatibus idoneam, ad effectum, vt excommunicato solvantur postquam beneficii absolutiois fuerit affectus, ita gløf. verbo constructis in cap. 2. Sanctarum, 15. q. 6. Felin. hic in fine, & in cap. inter aliam num. 4. de sentent. excommunicat. Abb. in c. si verè n. 6. cod. tit. & in c. veritatis n. 39. de dolo, & contramacia, Anania hic n. 5. & hanc opinionem viderem, & receptiorem esse prohetur Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesiæ excommunicat. lib. 4. cap. 56. num. 13. ex ea ratione, quia quamuis promissio restringatur ad licita c. quousq; & c. quousq; de iuramentis, tamen iurifuradi religio obligat nos ad obseruantiam saltem de facto eo modo, quo seruari potest citra peccatum, cap. debitorum de iuramentis. per depositum autè inducitur obseruantia, saltem per æquipollens, nec requirit communicationem.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Verbum, excommunicamus, letam sententiam significat.
- 3 Magistratus secularis quemcumque hereticum sibi à iudicibus Fidei traditum debet vitimo supplicio afficere.
- 4 Heretici ex generali consuetudine hodie comburi solent, postquam prius strangulantur, nisi pertinaces sint, quia tunc viui comburendi sunt.
- 5 Deprehensi in heresi illi dicuntur, qui evidentiis factis sunt heretici.
- 6 Deprehensus in generali dicitur, qui in flagranti fuerit captus.
- 7 Carceris pœna perpetua qua fuerit, & an sit antiquata ostenditur.
- 8 Credentes hereticorum heretici sunt.

ij. Cap. Excommunicamus. XV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Soc. Ximen. Tolet. in concordantis utriusque Iuris commentariis Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 82. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 648.
- 2 Excommunicationem, de qua in hoc tex. esse late sententia alicet Sayr. in claus. Regia. lib. 3. cap. 8. num. 25.
- 3 Animaduersione debita puniendi. Querit glos. hic verbo puniendi, qualiter isti heretici puniri debent secundum leges postquam per Ecclesiam sunt condemnati, & respondet vitimo supplicio puniri per iudices seculares cum certa distinctione, quam hodie non habere locum refert additio marginalis, aduertens, quod magistratus secularis quemcumque hereticum sibi à iudicibus fidei traditum debet vitimo supplicio afficere, quod etiam tencut Couar. lib. 2. variar. cap. 10. num. 10. Syluest. verbo heresi 1. num. 14. Simanch. de Catholice tit. 46. num. 42. Anton. Gomez. tom. 3. variar. cap. 3. num. 1. Petr. Greg. synagmatum Iuris lib. 33. cap. 8. nu. 30. Afflict. in consuet. Regni tit. de hereticis rub. 1. num. 36. Albert. de agnoscendis hereticis quest. 8. & quest. 34. num. 51. Castr. de iusta hereticorum puniendi, lib. 1. cap. 9. & lib. 2. cap. 13. Valen. 2. 2. disp. 1. quest. 11. puniendi 3. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 13. quest. 76. vers. ultima pœna Menoch. de arbit. casu. 374. num. 1. Turrian. de Fide disp. 56. dub. 1. Soar. eodem tract. disp. 2. sect. 1. Sanctarel. de heresi cap. 27. num. 3. Et ex generali omnium consuetudine impij heretici comburi solent, postquam prius strangulantur, nisi pertinaces sint, quia tunc viui comburendi sunt, vt testatur Couar. d. num. 10. Gomez d. num. 1. Castr. d. lib. 2. cap. 13. Hieron. Romanus lib. 1. de Republica Christiana cap. 20. vers. necne oje la santa inquisition,

Perez l. 1. in glos. con animo pertinace, vers. 76. vix etiam dubitatur, tit. 1. lib. 1. Ordin. pag. 21. & l. 3. vers. qst & alia pœna tit. 4. lib. 8. Ordin. pag. 91. & l. 3. vers. queritur prater casu 4. cod. lib. 8. pag. 101. Spin. in speculo resium in glos. sub par. 12. num. 46. Menoch. d. casu 374. nu. 2. Cened. ad Decretal. collect. 55. num. 3. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 42. num. 4. Martin. Delr. disquisit. magis. lib. 5. sect. 16. optime Sanctarel. d. cap. 27. num. 4.

S. Si qui.

- 5 Deprehensi. Illi dicuntur deprehensi in heresi, qui facti evidentiis sunt heretici, puta quia publice prædicant hæresim, vel legitima probatione, vel ex sua confessione, vt per Palat. in cap. per vestras de denat. inter virum, notab. 3. & 21. num. 17. & 18.
- 6 Deprehensus in generali dicitur qui in flagranti fuerit captus, vel si delictum fateatur, seu de eo sit legitime conuictus, vel si crimen sit adeo notorium de facto, vt nullus sit inficioni locus, de quo vide Alex. de Neuo conf. 59. num. 10. in fine, Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de favore Clericorum personali, §. 7. num. 4.
- 7 In perpetuū carcerē detrudantur. Olim, qui perpetuū detrudebantur in carcerem, non solum verbaliter ab Altaris ministerio remouebantur, sed etiam actualiter degradabantur, vt per Albertin. in c. quoniam nu. 55. de heret. lib. 6. Aldrete de religiose dyspensatione lib. 2. cap. 27. num. 15. Hodie tamen id antiquatum est, vt præstat Doctores obseruare. Pœna illa carceris perpetui grauissima reputatur, & capitali æqualis habetur, & propterea indicenda non est, nisi pro enormi, & graui delicto, Bernar. & Salsed. in pract. cap. 139. Menoch. de arbit. lib. 1. qst. 89. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. quest. 22. art. 4.
- 8 Credentes autem, &c. hoc, quod credentes hereticorum heretici sunt, Tolet. lib. 1. cap. 19. Simanch. de Catholice tit. 15. num. 2. Soar. tom. 5. de censur. disp. 11. sect. 2. num. 5. Sanctarel. de heresi cap. 11. num. 30.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Falsali liberantur ab omni debito fidelitatis præstando, si ipsi domini manserint in hæresim se habentur.
- 3 Filij propter hæresim paternam liberantur à patria potestate.
- 4 Filij tenentur præstare alimenta patri heretico.
- 5 Mancipia Christiana ob dominorum hæresim libertatem consequuntur, quoniam domini heretici redeant ad Fidem.
- 6 Debitores sunt liberi à debito soluendo suo creditori heretico.
- 7 Intrant se aliquid solutorum certa die, & antequam dies

dies adueniat in cuius fauorem est facta promissio incidit in excommunicationem, an debeat illi fieri solutio, ostenditur.

Cap Absolutos. XVI. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarel. Io. Andr. Anania, Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Cened. collect. 162. Ximen. Toletan. in concord. variisq; iuris cum legibus Cassell. p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 83. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 648.
2. Probat hic tex. vassallos liberari ab omni debito fidelitatis præstando, si ipsi domini manifeste in hæresim labantur, vt per Perez l. 3. vers. *unde quam cito aliquis*, l. 4. lib. 8. Ordin. pag. 138. Penia in direct. Inquisit. par. 3. school. 159. alias comment. 168. Cuius. canon. car. lib. 3. cap. 1. d. num. 48. plures DD. apud Cened. ad Decretal. collect. 162. num. 12.

3. Et totius obsequij. hæresim paternam liberantur à patria potestate, ac si iuris hunc statim ante villam sententiam criminis declarationem, de quo plures citat DD. Cened. d. collect. 162. num. 2. quibus adde Molin. de infirm. tract. 2. disp. 9. vers. *ab hæres.* & disp. 229. in tertio modo liberationis à patria potestate, Sayr. in elius Regia lib. 3. cap. 9. num. 30. & lib. 9. cap. 7. num. 7. Lelsium de iustit. lib. 2. cap. 1. dnb. 5. n. 23. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 2. cap. 22. quest. 6. Rebel. de obligat. infirm. par. 2. lib. 1. q. 7. sect. 2. n. 23. Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 2. d. num. 5. Sanctarel. de heresi cap. 37. num. 1. Quod autem filius teneatur præstare alimenta patri hæretico tenent Lara in l. si quis à liberis, 5. off. impub. l. num. 10. ff. de liberis agnoscendis, Sured. de aliment. tit. 7. q. 14. num. 29. cum seqq. Sanch. d. cap. 24. num. 7. & plures alij, quos refert, & sequitur Sanctarel. d. tract. de heresi cap. 37. num. 2. quicquid contrarium velint Bald. in ausben. bona dominorum num. 4. G. de bonis dominorum, Tirac. de retract. tit. 1. §. 1. glof. 9. num. 72. Palat. in repetit. rubr. de donat. inter virum. §. 64. num. 13.

4. Sic etiam municipia Christiana ab domino hæresim libertatem consequi tenent Simanch. de Catholici tit. 61. num. 8. Caltr. lib. 2. de iusta hereticorum punit. cap. 7. Decian. in tract. criminal. lib. 5. cap. 44. num. 22. Penia in direct. Inquisit. par. 3. §. 119. commun. 168. Molin. de infirm. tract. 2. disp. 40. Valq. l. 2. disp. 169. cap. 2. num. 19. & disp. 172. cap. 3. num. 15. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 7. & lib. 5. cap. 7. q. 8. Sanch. d. cap. 24. num. 10. cum seqq. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 3. q. 43. ad finem, Valer. Reginald. in præxi fieri punit. lib. 17. num. 6. vers. secundum, Farinac. de heresi q. 197. num. 30. Sanctarel. eodem tract. c. 37. num. 3. vbi cum Molin. Sanch. & Farinac. citatis locis ampliat dicta municipia fieri ita libera, vt quamuis hæretico redeunti ad Fidem bona restituantur liberalitate Principis, minimè pro-

pterea amittitur libertas à prædictis municipijs, additq; municipia, quæ Christi Fidem non habent ob hæresim domini non acquirere libertatem, sed cum alijs bonis delinquentijs, transire in fideum.

6. In gl. Aliquo pacto. Ibi (ergo si sub pena, &c.) Notatur ad hoc; quod debitores sunt liberi à debito soluendo suo creditori hæretico, vt per Abb. hic nu. 1. Anania in princip. Butr. nu. 3. Socin. in princip. Zabarel. nu. 1. refert, & sequitur Sanctarel. de heresi cap. 37. nu. 4. vbi dicit hoc verum esse, quamuis debitor iurauerit se suo tempore soluturum, addens requiri sententiam declaratoriam antequam debitores liberentur ab obligatione soluendi debita creditoribus hæreticis, & citat Burlat. conf. 14. n. 18. cum seqq. lib. 1. Azor. d. par. 1. lib. 3. cap. 13. quest. 2. Sanch. d. cap. 24. nu. 8. Quæ quidem liberatio debitorum ab obligatione soluendi debita creditoribus hæreticis, non propterea fit, vt debitores ea debita sibi acquirant, sed solum, vt non teneantur ea soluere creditoribus hæreticis, sed fisco, cui eorum actiones omnes competunt, vt sentire videntur Sanch. d. cap. 24. num. 8. Bech. de Fide cap. 16. q. 2. num. 16. Sanctarel. d. cap. 37. num. 5.

7. Vtrum autem, quando, quis iuravit se aliquid soluturum certa die, & antequam dies adueniat is, in cuius fauorem est facta promissio, incidit in excommunicationem, debeat illi fieri solutio? tres sunt opiniones, vna est huius glof. assentientis non esse faciendam, quam etiam tenent Host. in cap. veritatis de dolo, & contumacia, vbi Butr. num. 14. Vgol. de censur. tab. 2. c. 20. §. 2. nu. 2. Bald. in cap. intelleximus 4. num. 3. de iudic. Altera sententia est Innoc. in d. cap. veritatis assentientis in his terminis solutionem excommunicato esse faciendam excommunicatione non obstante, quam tuncur Syluest. in summa verbo excommunicatio §. quest. 12. Soar. tom. 5. de censur. disp. 15. sect. 8. nu. 5. Bonac. cod. tract. disp. 2. q. 1. §. 2. parit. 6. §. 2. num. 15. vers. *quo pacto*. Tertia denique opinio habet pecunias non esse soluendas excommunicato, sed deponendam apud eum sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum, vt excommunicato soluantur postquam beneficiis absolutiois fuerit affectus, ita glof. verbo *contractis* in cap. nos Sanctorum, 15. q. 6. Felin. hic in fine, & in cap. inter alia, num. 4. de sententia excommunicat. Abb. in c. 1. vers. 6. cod. tit. 8. in c. veritatis n. 39. de dolo, & contumacia, Anania hic n. 5. & hanc opinionem veniorem, & receptiorem esse profertur Anton. Ricciul. de iure prison. extra gremium Ecclesie existens lib. 4. cap. 56. nu. 12. ex ea ratione, quia quamuis promissio restringatur ad licita, quanto, & e quomodo de iuramentis, tamen iuramentum religio obligat nos ad obseruantiam saltem de facto eo modo, quo seruari potest citra peccatum, cap. debitorum de iuramentis, per depositum autem inducitur obseruantia, saltem per æquipollens, nec requirit communicationem.

De Schismaticis, & ordinatis ab eis. Tit. VIII.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Aretin. Anch. Felin. Mar. Socin. Panorm. Butr. Petr. de Ranena in compendio Iuris Canon. Martin. Meinhart. in epitome Decretal. fol. 181. Daniel Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 628. Goffred. & Host. in summ. huius tit. Alexan. Cassan. & Anastas. Gernon. in paratulis ad quinque libros Decretalium sub hoc tit.

De materia tit. vide Simäch. de catholicis institut. tit. 38. & in encyridion. tit. de schismat. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 115. Vgolin. de irregular. cap. 36. §. 3. & de censuris Papa reformatus par. 2. cap. 1. vers. nec non schismaticis, Petr. de Ledesma in summa tom. 2. tract. 3. cap. 12. concl. 3. cum seqq. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 60. cum seqq. Valen. tom. 3. disp. 3. §. 15. Azor. inq. tit. moral. par. 1. lib. 8. cap. 20. Sanch. in precept. Decal. lib. 2. cap. 36. Valer. Reginald. in practi fori pariter. lib. 17. cap. 12. num. 111. cum seqq. Anton. de Soula in velle. de censur. Bulla Corna cap. 2. disp. 18. Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesie existentium lib. 9. Sanctarel. in tract. de heresi cap. 43.

S U M M A R I U M.

- 1 Doctores reformant super hunc tex. scribentes.
- 2 Schismatici gesta nullius sunt momenti.
- 3 Sacramenta à Schismatico administrata, an, & quando valida sint, ostenditur.
- 4 Episcopus schismaticus, excommunicatus, suspensus, vel degradatus confert Ordinis characterem, sed non eius executionem.
- 5 Schismatici non sunt irregulares.
- 6 Schismatici non sunt absolute excommunicati in hoc tex. sed solum in Bulla Corna Domini.
- 7 Beneficiorum collationes, & dignitates, ac vniciones, & privilegia facta à Schismaticis nulla sunt.
- 8 Collatio facta à Schismaticis non est irrita, sed irritanda.
- 9 Suspensi ab Ordinibus, & dignitate sunt, qui sponte iuramentum præbent de tenendo schismate.

Cap. Quod à prædecessore. I.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panormit. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs virisque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 110. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 662. desumitur ex Concil. Lateranen. sub Alexand. III.

cap. 2. & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 2.

2 Ordinationes ab Octauiano, etc.

Notatur ad hoc, quod gesta per Schismaticos regulariter nullius sunt momenti, veluti in casu, in quo actus est gestus extra formam Ecclesie, tunc enim esset omnino nullus, siue sit Sacramentum, quod vitra gratiam nullam executionem desiderat, siue Sacramentum, quod vitra gratiam requirit executionem, quia quicquid geritur contra formam Ecclesie nullum est, ita glos. hic verbo irritas, & Abb. sub nn. 4. Anania num. 2. & Socin. num. 6. Triumph. de periss. Papa q. 25. art. 3. in respons. ad 3. quos refert, & sequitur Ricciul. de iure person. lib. 9. cap. 3. num. 3. ubi num. 5. declarat, ut procedat in Schismatico existente extra

- 3 communionem Ecclesie, & num. 7. etiam declarat, quod quando Sacramentum administratur à Schismatico secundum formam Ecclesie, eo quia intendit facere, quod facit Ecclesia, tunc siquidem versamur in Sacramentis, quæ vitra gratiam aliam executionem non expectant, prout sunt confectio Corporis Christi, Baptismus, & vinctio sacra, tunc tenet, quamvis recipientes ab eis peccent mortaliter, nisi in casibus à Iure permixtis. Si vero versetur in Sacramentis, quæ vitra gratiam, desiderant executionem, prout est Sacramentum Ordinis, tunc respectu characteris valet, quia cum illud sit impressum in anima etiam à Schismaticis confertur, ut docet glos. in presenti in d. verbo irritas. & ibi Abb. Respectu autem executionis non confertur nisi Sacramentum fuerit receptum ex ignorantia probabiliter hæc tamen ignorantia talem suffragatur quandiu durat probabilitas, postquam autem res erit patefacta requiritur dispensatio. Hæc Anton. Ricciul. loco proxime citato. Quod autem quilibet Episcopus schismaticus excommunicatus, suspensus, vel degradatus confert Ordinis characterem, sed non eius executionem per hunc tex. tenent Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 6. num. 6. Azor inq. moral. par. 2. lib. 3. cap. 48. quest. 7.
- 5 Cum tex. in presenti solas Ordinum collationes à Schismaticis factas irritas reddat quoad vsum Ordinum in recipientes scienter, & nullam irregularitatem imponat, nec in iure imposita reperitur, dicendum est Schismaticos non esse irregulares, prout expresse tenent Soar. de censur. tom. 5. disp. 23. sect. 2. num. 7. Sanctarel. d. tract. de heresi cap. 43. num. 13. Sanch. in precept. Decal. lib. 2. cap. 36. num. 20. Sayr. de censuris lib. 7. cap. 12. num. 16. vers. tertio, innoto vers. primo est de heresi, qui bene addit existente schismate notorio, hos fore irregulares irregularitate generali, quæ ex quouis crimine notorio digno depositione oritur, quæ cessat ablata infamia per contrarium poenitentiam. Licet Schismaticos irregularitatem incurrere minus bene defendant Clar. in §. fin. q. 77. num. 27. Penia in d. c. Inquisit. par. 2. q. 48. comment. 73. vers. cogni-

De Apostatis, & reiterantib. Baptisma. Tit. IX. 221

ignitum dignum est, AZOR. *insistent. moral. par. 1. lib. 8. cap. 20. q. 8.*

- 6 Sic etiam nec huiusmodi Schismatici videntur absolute, & in vniuersum excommunicati in hoc tex. vt aduertunt Soar. *d. diff. 23. sect. 3. nu. 1. & d. nu. 4. Nicol. Garcia de benef. par. 11. cap. 10. §. 1. num. 157. sed solum in Bulla Cœne Domini casu 1. excommunicantur absolute, vt per AZOR d. cap. 20. q. 5. Soar. d. som. 5. diff. 21. sect. 2. d. nu. 12. Petr. de Ledefina in summa p. 2. tract. 3. cap. 12. concl. 10. Acosta de Andrada ad Bullam Cruciatæ q. 64. Anton. de Sousa in relect. de censuris Bulla Cœne cap. 2. diff. 18. Sanctarel. d. cap. 43. nu. 8.*

- 7 **Seu beneficia per dictos Schismaticos, &c.** Notatur ad hoc, quod collationes beneficiarum, & dignitatum factæ à schismatico nullæ sunt, vt per Corraf. de benef. par. 3. cap. 76. nu. 19. Nicol. Garcia d. cap. 10. nu. 159. Anton. Ricciul. lib. 9. cap. 4. nu. 4. Sanctarel. d. cap. 43. nu. 15. Et pari ratione nullæ reputantur vniuersi, vt fuit resolutum in *Valentina vniuersis 2. Iunij 1606. coram Reuerendissimo D. Cocchino Rotæ Decano. Sicut etiam nullum reputatur priuilegium Seraph. decf. 613.*

- 8 **Carenti.** Notatur ad hoc, quod collatio facta à schismaticis non est irrita, sed irritanda, vt per Soar. d. diff. 23. sect. 3. num. 4. quem refert, & sequitur Sanch. d. cap. 36. nu. 20. sed verbum hoc latam sententiam continere tenet Sayr. in *claus. Regia lib. 3. cap. 8. num. 26.*

- 9 **Illos vero qui sponte, &c.** Notatur ad hoc, quod suspensi ab Ordinibus, & dignitate sunt, qui sponte iuramentum præbent de tenendo schismate, vt per Valen. Reginald. in *praxi fori parit. lib. 32. tract. 2. nu. 74. ref. est item.*

S V M M A R I V M.

- Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- Diſtictio, incontinentiter omnem dilationem, & omne temporis spatium excludit.
- Dispensandi facultatem habens promouendo inhabilem adhibita causa cognitione præsumitur cum eo dispensare.
- Schismatici etiam post peractam penitentiam inhabiles sunt ad Ecclesiastic. beneficia obtinenda, absque dispensatione.

Cap. Fraternalitati. II. & fin.

Innoc. iij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in *concordantijs vniuersis Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 110. Alagona*

in compendio Iuris Canonici pag. 662. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. titul. 5. cap. 7. m. c.

- 2 **Incontinentiter.** Notatur ad hoc, quod diſtictio, hæc omnem dilationem, & omne temporis spatium excludit, ad pœne executionem latam sententiam, continere censetur, vt per Sayr. in *claus. Regia lib. 3. cap. 8. nu. 27.*

- 3 In glos. [Dispensatum.] Notatur ad hoc, quod habens dispensandi facultatem promouendo inhabilem adhibita causa cognitione præsumitur cum eo dispensare, vt per Menoch. de *presumpt. lib. 2. presump. 20. nu. 25. Mascard. de probat. concl. 1239. nu. 16. Henric. in summa lib. 13. de excommunicat. cap. 13. nu. 3. AZOR insistent. moral. par. 1. lib. 5. cap. 15. q. 76. Fr. Emmanuel. quæst. regul. tom. 2. q. 46. art. 1. optimè Sanch. de *Marrimon. lib. 8. diff. 4. nu. 15. vbi n. 17. dicit sibi magis placere opinionem asserentem, censi tunc etiam Principem inferiore non dispensare, quamuis causa cognitionem non præmittat.**

- 4 In glos. [Potestatem.] ibi (conuersus ad unitatem Ecclesie, &c.) Schismatici igitur etiam post peractam penitentiam inhabiles sunt ad beneficia Ecclesiastica obtinenda absque dispensatione, de quo vide Rebus. in *praxi tit. de modis amittendi beneficia nu. 29. Penia in diſtict. Inquisit. par. 2. q. 48. comment. 73. Vgolin. de irregul. cap. 36. §. 3. nu. 7. Soar. tom. 5. de censuris diff. 43. sect. 2. n. 7. AZOR d. par. 1. lib. 8. cap. 20. q. 8. Sanch. in præcep. Decal. lib. 2. cap. 36. nu. 18. Sanctarel. in tract. de *egressu cap. 43. nu. 12. Nicol. Garcia de benef. par. 11. cap. 10. §. 1. nu. 161. vbi d. nu. 163. tenet, quod requiritur dispensatio Papæ, nisi delictum esset occultum schismatis, quia in eo poterit Episcopus dispensare virtute Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat. prout resoluit Sanch. d. cap. 36. nu. 18. vbi nu. 19. tenet penam illam priuationis ipso iure beneficiarum ante schisma adeptorum, tanquam fundamento destitutam non esse admittendam, licet contrarium tueantur Rebus. d. n. 29. & Flamin. de resignat. lib. 3. q. 1. nu. 36.**

De Apostatis, & reiterantibus Baptisma.

Tit. IX.

- 1 **S**uper hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panor. Marian. Socin. Guillelm. Durand. in *breuiario Iuris Canonici, fol. 239. Petr. de Rauena in compendio Iuris Canon. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum fol. 181. Martin. Mesuart. in epistom. Decretal. fol. 181. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. d. pag. Goffred. & Hostien. in sum. huius tit. Alexand. Castan. &*

T iij Ana.

Anastaf. Gemon. in paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc titul.

De Apostatis & Fide ac eorum poenis vide Simanch de Catholicis tit. 7. & in ench. tit. 4. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 114. in nouissima impressio. Albert. Trot. de vero & perfecto clerico p. 1. lib. 2. cap. 30. Caltr. de infla hereticorum punis. lib. 1. cap. 7. & 23. Clar. lib. 5. fin. q. 78. nu. 4. Adl. in consil. Neapolit. lib. 1. rubr. 3. & seq. direct. Inquisit. par. 2. q. 49. ubi Penia commen. 74. Menoch. de arbit. casu 421. & casu 346. Mascard. de probat. concl. 112. Vgol. de censur. Bulla Cane lib. 2. cap. 1. vers. & à Christiana Fide Apostata, & de irreg. cap. 36. 5. 4. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 70. cum seqq. Petr. de Lodesma in summa par. 2. tract. 1. cap. 7. Valent. tom. 3. disp. 1. q. 12. Soar. tom. 5. de censur. disp. 43. sect. 1. nu. 1. & 2. Surd. de alimen. tit. 8. pruis. 68. Perez ad tit. 4. vers. quatuor 19. lib. 8. Ordin. p. 135. Turrian. de Fide disp. 57. dub. 1. Cardos. in praxi Indicum, & advocatorum, verbo apostasia, Card. Thulc. tom. 1. lit. A, concl. 424. & seq. Azor institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 21. Farinac. fragment. crimin. par. 1. lit. A, nu. 235. Sanch. in precepta Decal. lib. 2. cap. 7. Valer. Reginal. in praxi fori poenis. lib. 17. tract. 1. cap. 5. & nu. 72. Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesie existentium lib. 6. de apostatis Fidei, Sanctarel. in tract. de heresi cap. 2.

De Apostatis à religione, vide Bonacof. commun. crimin. par. 2. verbo apostata fol. 4. & 5. Azor d. par. 1. lib. 12. cap. 16. Prosper de August. in addit. ad Steph. Quarantā verbo apostata, Fr. Emmanuel. quest. regul. tom. 1. q. 30. Aldret. de religioſa disciplina tenenda lib. 2. cap. 18. Ludouic. Miranda in manali Pralat. tom. 1. quest. 31. Ant. Ricciul. d. tract. de iure person. lib. 8. de apostatis à statu religionis regularis, Sanch. in precepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 8.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clericus, ut privilegio fori priuetur eo quod se in enormitatibus immiscuit, requiritur quod incedat sine habitu, & tonsura.
- 3 Clericus, ut dicatur se in enormitatibus immisceri ad hoc, ut priuetur privilegio fori, & beneficio, non sufficit vnum delictum, sed plura requiruntur.
- 4 Comprehensus in enormitatibus quando quis dicatur, offenditur.
- 5 Apostasia triplex species.
- 6 Apostata dicitur, idest retro stans.

Cap. Præterea. 1. Alex. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Butr. Henr. Anchar. Panorm. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Viriisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 112. Alagona in compendio

Iuris Canonici pag. 664. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 8. cap. 2. & est post Concil. Lateranen. par. 26. cap. 16.

2 Relicto Ordine clericali, et habitu.

Ergo clericus, ut privilegio fori priuetur, eo quod se in enormitatibus immiscuit, requiritur quod incedat sine habitu, & tonsura, ut per hunc tex. tenent Bos. sub tit. de foro competens nu. 154. Clar. in 6. fin. quest. 36. vers. eadem, Roland. conf. 4. num. 32. vol. 1. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 80. nu. 56.

3 Si in criminibus.

Ergo ad priuandum clericum privilegio fori, & beneficio, & ad hoc, ut dicatur se in enormitatibus immisceri, non sufficit vnum delictum, sed plura requiruntur, Couar. pract. cap. 32. nu. 2. vers. tertio, Capic. decis. 161. nu. 1. Roland. d. conf. 4. num. 32. Alexand. de Neuo conf. 59. nu. 20. & 21. Cabal. resolut. crimin. casu 60. nu. 17.

4 Comprehensi.

Requiritur etiam ad priuandum clericum privilegio fori, quod in enormitatibus comprehendatur, Caposol. conf. 11. nu. 34. Alexan. de Neuo, d. conf. 59. in fine, Roland. d. conf. 4. num. 32. comprehensus autem dicitur, si in fragranti fuerit captus l. palam q. quatuor in adulterio ff. de ritu nupt. cap. si quis Diaconus, vbi gloss. verbo deprehensi 50. dist. vel si ipse antequam opponat de privilegio clericali delictum fateatur, seu de eo sit legitime conuictus, vel si crimen sit adeo notorium de facto, ut nullus sit inficiandus locus, ut per Alex. de Neuo d. conf. 59. nu. 10. in fine, Bellet. disquisit. clericalium par. 1. tit. de famore Clericorum personali 6. 7. nu. 4.

5 In glof. [Apostasiam.] ibi (est autem triplex, &c.) De hac triplici apostasia specie latet Anton. Ricciul. in tract. de iure person. extra gremium Ecclesie existentium lib. 6. 7. & 8.

6 In ead. glof. ibi (& dicitur apostata, idest retro stans.) Ita Nauar. conf. 15. nu. 10. sub tit. de regul. in antiquis, Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. q. 30. art. 1.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Rebaptizans cum peccato mortali, & rebaptizante irregularitatem contrahant, quod intelligitur ibi.
- 3 Ob statem teneram, & florentem minus quis puniatur.
- 4 Minus puniatur qui deliquit, ut consuleret consanguineo.
- 5 Rebaptizanti publice ministrans irregularitatem incurrit.
- 6 Papa solus dispensat in irregularitate, quæ contrahitur ex iteratione Baptismi publica.
- 7 Episcopus dispensare potest in irregularitate proveniente ex rebaptizatione occulta.
- 8 Irregularis efficitur, qui rebaptizanti ministrant Acolythis Diaconi, vel Subdiaconi officio fungitis.

- 9 *Compares scienter rebaptizatione principes, an aliquam irregularitatem incurram, ostenditur.*
 10 *Delictum facilius expiatur ex quadam pietate commisso, quam ubi impietas prestat causam delicto.*
 11 *Irregularitas illa, quæ est ex proprio delicto suscepta per professionem non tollitur.*

Cap. Ex litterarum. II.

- 1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Anania, Hostien. Henric. Burr. Ancharan. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *utrumque lumen cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuzan. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 112. Alagoos in compendio Iuris Canonici pag. 664. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 8. cap. 3. & est post Conc. Lateranen. par. 26. cap. 1.*
 2 *Probat hic tex. ex culpabili iteratione Baptismi publica, vel etiam occulta contrahi irregularitatem, & consequenter tam rebaptizantem cum peccato mortali, quam rebaptizatum fieri irregularem, de quo vide Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 14. Victoriam in summa ubi de baptismo, num. 31. & 36. Couar. in clem. si furiosus in intro par. 1. num. 8. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 15. Humad. l. 9. glof. 3. tit. 4. partit. 3. Viualb. in candelabro aureo tit. de baptismo d. n. 45. Valer. Reginal. in praxi fore parit. lib. 3. o. nu. 173. & seq. Nug. par. 3. quæst. 66. art. 9. concl. 4. Cened. ad Decretum collect. 63. nu. 4. Prax. Episcop. par. 1. verbo irregularitas l. 1. optime Aegid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 18. dub. 5. d. num. 34. Bonac. de censur. disp. 7. q. 3. punct. 3. n. 1. Sanctarel. de heresi cap. 45. num. 8. Intellige si rebaptizet cum intentione rebaptizandi, nam absque ea non incurret irregularitatem, vt ex Henric. Vgol. Aul. & Soar. colligit Bonac. d. punct. 3. num. 7. ubi num. 4. limitat in rebaptizante sub conditione.*

- 3 *Minor aetas.* Notatur ad hoc, quod ob ætatem teneram, & florentem mitius quis puniatur, vt per Tiraq. de penis temperandis causa 7. d. num. 1.

- 4 *Et intentio fraterna salutis.* Notatur ad hoc, quod mitius puniunt qui deliquit, vt consuleret consanguineo, vt per Tiraq. d. tract. de penis temperandis cap. 20. num. 3. cum seqq.

- 5 *Si publicum est quod proponitur.* Notatur ad hoc, quod vt ministrans rebaptizanti irregularitatem incurat, debet esse criminis publicum, vt per Soar. tom. 3. disp. 31. sect. 6. dub. 3. Aegid. d. disp. 18. dubit. 3. nu. 36.

- 6 *Nisi ad religionem, etc.* In irregularitate, quæ contrahitur ex iteratione baptismi publica solus Papa dispensare potest, qui vix rebaptizantes dispensat, vt religionem ingrediatur prout attestantur Tabien. in summa verbo dispen-

satio, num. 13. vers. 14. & Salzed. ad Bernard. d. cap. 15. lit. B. vers. & non solum in fine. In rebaptizatione verò occulta potest Episcopus dispensare, quia potest dispensare in irregularitate proveniente ex delicto occulto virtute Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. vt tenent Aegid. d. disp. 5. n. 36. & ex Tolet. Sayr. & alijs Bonac. d. punct. 3. num. 9. ubi num. 10. tenet eodem modo posse Episcopum dispensare in irregularitate, quæ incurritur quando quis alium publicè baptizat, sed nescitur verum qui baptizatur fuerit antea baptizatus.

- 8 *In glof. [Acolytus] ibi. (supple. qui ministrum suum præstitit res nefandæ.)* Ergo irregulares efficiuntur, qui rebaptizanti ministrant Acolythi, Diaconi, vel Subdiaconi officio fungentes, vt tenent Salzed. ad Bernard. loco proximo
 9 *me citato, Aegid. d. dubit. 5. num. 35.* Pari etiam ratione idem dicendum videbatur de compatri- bus scientibus, sunt equidem isti rebaptizationis participes, vt tenet expresse Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 14. num. 6. Aegid. d. num. 34. Salzed. loco proxime citato. Quamvis in rigore disputationis contrarium esset iresolvendum, cum tex. in præsentis loquatur tantum de Acolytho, & consequenter non videatur extendendum nisi ad eos, qui inseruiunt iterationi baptismi ex officio, vt optime aduertit Bonac. d. punct. 3. n. 1. in fine.

- 10 *In glof. [Intentio.]* Notatur ad hoc, quod facilius expiatur delictum ex quadam pietate commissum, quam ubi impietas præstat causam delicto, vt per Tiraq. de penis temper. causa 24. num. 2.

- 11 *In glof. [Religionis.]* Notatur ad hoc, quod per professionem non tollitur ea irregularitas, quæ est ex proprio delicto suscepta, sed quæ ex alieno peccato contrahitur, vt per Couar. in clem. si furiosus par. 1. l. 2. num. 6. Xuar. alleg. ad 25. num. 1. Flamin. de resignat. lib. 5. quæst. 3. num. 195. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 12. cap. 5. quæst. 12. & par. 2. lib. 6. cap. 4. colum. 671. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. quæst. 106. num. 8.

SVMMARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
 2 *Infamatus grauius de Apostasia deficiente probatione compellitur ad se purgandum.*
 3 *Clericus in sacris constitutus recessus ad seculum est interdictus.*
 4 *Clericus, qui habitum, & tonsuram aliquo tempore dimissum reuassumpserit, non perdat fori privilegium.*

Cap. Tuæ fraternitati. III.

Innoc. iij.

- 1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Burr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen.

Ximen. Toletan. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castella* p. 2. Viuian. in ration. lib. 3. *Iuris Pontificij* pag. 113. Alagona in compendio *Iuris Canonici*. pag. 664. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. *ut*.

3. Probat hic tex. de apostasia grauius infamatos deficiente probatione compelli per ecclesiasticam distractionem ad se purgandum, vt per Bernard. in *pract.* cap. 114. *prope finem in nouissima impressi.*

3. *Non sunt in seculari habitu tolerandi.* Quia clericis in Sacris constitutis recessus ad seculum est interdictus c. 1.

§. sed si in Subdiaconatu, & cap. san. de clericis coniugatis, cum similibus citatis per Anton. Ricciul. de iure person. lib. 7. cap. 6. nn. 20.

4. In glof. [Habitu.] Immo potius clericus, qui habitum, & tonsuram aliquo tempore demissum reasumpserit, non perdit fori priuilegium, vt per Capram *conf.* 97. nu. 33. *cum seqq.* Alex. de Neuo *conf.* 63. nu. 7. etiam quod tempore commissi delicti non gesserit habitum, modo post delictum illum reasumpserit, Couar. *pract.* c. 31. nu. 7. *vers.* 5. dummodo etiā reasumptio habitus non fuerit in fraudem Clar. in 6. *pan.* q. 36. *vers.* sed hic quero; dummodo etiam non fuerit vnica omisso habitus, quia ad priuandum clericum priuilegio clericatus necessaria est tanta perseuerantia, vt publicè existimetur laicus, vel quod contrarij animus in eo discernatur, vt per Fatinae. in *praxi crimin.* par. 1. q. 8. num. 58.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Apostata dicitur, qui omnino deficiens à Fide Christiana sacrilegis se equibus aggregat.

Cap. Quidam. l. III.

3. Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *utrinque Iuris cum legibus Castella* par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 113. Alagona in compendio *Iuris Canonici* pag. 664. defumitur ex Concil. generali Lateranen. sub Innocen. III. cap. 7.

3. *Cum prioris ritus reliquias retinentes, etc.* Dicitur ergo apostata, qui omnino deficiens à Fide Christiana sacrilegis se ceteris aggregat, veluti transiens de Christianismo ad iudaismum, siue Paganismum, vt in l. 1. & 2. C. hoc tit. & per Innocen. in cap. 1. *supra hoc tit.* nu. 1. Butr. num. 4. *vers.* quidam est, Henric. nu. 3. Socin. num. 3. ad finem, *vers.* tertio Decian. *tract. crimin.* lib. 3. c. 71.

num. 4. Menoch. de arbit. *casu* 546. num. 63. Fatinae. de baroff. q. 183. §. 2. num. 13. Sanch. in *praecept. Decal.* lib. 2. cap. 7. num. 16. Azor. *instit. moral.* par. 1. lib. 5. cap. 23. q. 1. Anton. Ricciul. de iure person. lib. 6. cap. 2. nn. 1. vbi num. 6. cum multis alijs, quos ibi citat, resoluit apostatam dici non posse illum, qui ab improba secta in aliam reprobam se transtulerit, veluti à iudaismo ad Paganismum.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Clericus quando induci non potest ad reasumendum habitum male demissum, quid faciendum, ostenditur.

Cap. A nobis. V. Honor. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *utrinque Iuris cum legibus Castella* par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 113. Alagona in compendio *Iuris Canon.* pag. 664.

2. Probat hic tex. clericum, quando induci non potest ad reasumendum male demissum habitum, posse incarcerationi sub graui custodia, ita, quod solum sibi vita misera referretur, donec à suæ presumptionis nequitia respiciat, vt per Bernard. in *pract.* cap. 114. in fine in nouissima impressi. Nam si speratur correctio, & impeditio malorum si coercetur, vel detineatur apostata, tenetur Prælati, & corrigere, & cogere ad redeundum, vt per Fr. Emman. *quæst. regul.* tom. 1. q. 30. art. 1.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Monachus in apostasia ordinatus non potest sine Papæ dispensatione in suscepto Ordine ministrare.
3. Ordinatus in apostasia à religione c. su excommunicatus sit irregularis.
4. Electi ab ordine si sint Subdiaconi, aut aliquo Ordine insigniti, nisi aliud obstat, possunt ad alios sacros Ordines promoueri.
5. Apostata à religione quis dicatur, ostenditur.

Cap. Consultationi. VI. & fin.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henr. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *utrinque Iuris cum legibus Castella* p. 2. Viuian. in ration. lib. 3. *Iuris Pontificij* pag. 114. Alagona in compendio *Iuris Canon.* pag. 668.

2. Probat hic tex. monachum in apostasia ordinatum non posse sine dispensatione Papæ in suscepto ordine ministrare, vt per Decian. in *tract. crimin.*

crimini.

*crimin. lib. 5. cap. 73. num. 18. Soar. tom. 5. de cens. suor. disp. 31. sect. 3. Sayr. eodem tract. lib. 4. cap. 13. num. 16. Aldret. de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. cap. 18. num. 18. ordinatus enim in apoſtaſia à religione, cum ſit excommunicatus ſit irregularis, vt docet Henric. in ſumma lib. 13. cap. 39. §. 1. 4. *prope finem. & cap. 40. §. 1. Eiecti vñ ab ordine, ſi ſint ſubdiaconi, aut aliquo ordine inſigniti, niſi aliud obiter, poſſunt ad alios ſacros Ordines promoueri, vt per Nauar. conf. 3. ſub tit. de regul. Fr. Emman. quaſt. regul. tom. 1. q. 30. art. 24. quos reſert. & ſequitur Ludouic. Mirand. in manuali Predicatorum tom. 1. quaſt. 53. art. 3.**

5. *Apoſtaſia in rigore loquendo cenſendus eſt ille, qui recedit à ſuo monaſterio, & religione, inconfulto Prelato, & ſine habitu habens voluntatem firmatam in malum, & animum, atq; intentionem non redeundi ad religionem amplius, vt videntur tenere Caldecin. conf. 1. ſub hoc tit. Napar. conf. 10. num. 6. ſub cod. Clar. in §. ſp. quaſt. 78. *verſ. apoſtaſia puniatur, & Ludouic. Mirand. d. tom. 1. quaſt. 51. art. 1. conſ. 1. & ſecundum Achil. deſc. 1. ſub hoc tit. olim Rota ſub die 12. Februarii 1555. coram Oradino cenſuit, vt dicatur contra apoſtaſia vera, & propria, quæ inferat inhabilitatem, requiri reſeſſum ſine licentia, & diſmiſſione habitus cum animo illum amplius non reaſumendi, adeo vt ſi appareret habitum eſſe diſmiſſum cum voluntate illum reaſumendi non conſeretur contra apoſtaſia, quæ inferat inhabilitatem, ſed tantum illa, quæ inferat excommunicationem, quare hæc opinio in apoſtaſia vera, & propria indubitabilis eſt, illa, verò, quæ tenet ſuſſicere ſolum reſeſſum à religione etiamſi habitus deferatur, quam tueretur Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 73. num. 21. & 25. Maſcard. de probat. conſ. 12. num. 1. Menoch. de arbit. caſu 546. num. 36. Azor. inſtitut. moral. par. 1. lib. 12. cap. 17. q. 6. & alii plures ab ipſis citati, procedit in apoſtaſia minus propria, & per quam ſola excommunicatio contrahitur.**

De his, qui filios occiderunt. Tit. X.

Super hanc rub. ſcripſerunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Mar. Socin. Petr. de Rauen. in compendio Iuris Canon. Martin. Meſnar. in epitome Decretal. fol. 181. verſo. Dani. Venator. in analyſi methodica Iuris Pontificij à pag. 631. Goſſred. & Hoſtien. in ſumma buſone. Alexand. Caſſan. & Anaſt. German. in paratiſis ad quinque libros Decretal. ſub hoc titulo. De materia tituli vide ſcribentes per tex. ibi in l. 1. *verſ. ſed ſi mater ſit, ad legem Pompeiam de parricidio. & in l. 1. in princip. C. ord. Vella de delictis cap. 27. Anton. Gom. var. tom. 3. cap. 3. num. 3. in princip. Decian. tract. crimin. lib. 9. cap. 8. Saloz. de parricidio lib. 2. cap. 10. Farin. in pra-*

xi crimin. quaſt. 120. num. 106. cum ſeqq.

De parricidio, & eius atrocitate, vide Conrad. in praſt. tit. de parricidio. Iodoch. in praſt. c. 87. Cou. in clem. ſi ſurioſus par. 2. in princip. num. 12. Placea in epitome delictorum cap. 22. Clar. in praſt. §. parricidium Anton. Gom. d. num. 3. Petr. Greg. ſyntag. Iuris lib. 36. cap. 24. Vini. Kirchow Soar. & alios tom. 2. commun. opinio. lib. 9. tit. 14. Decian. d. lib. 9. cap. 86. Menoch. de arbit. caſu 356. Fachin. contron. iuris lib. 9. cap. 86. Guid. Pancirol. in theſauro vari. lectionum lib. 2. cap. 236. latè Farin. d. quaſt. 120. Azor. inſtitut. moral. par. 2. lib. 2. cap. 25. quaſt. 1. Molin. de inſtit. tom. 4. tract. 3. diſp. 26. Cardol. in praxi indic. verbo homicidium nu. 28. & verbo malter num. 25. Cald. Pereira quaſtion. forenſ. in comment. ad l. 7. m. C. ex delictis deſuncti. par. 2. num. 31. latè Salozad. in ſpeciali tract. de parricidio.

S Y M M A R I U M.

1. *Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.*
2. *Iracundia in delictis non excuſat à poena, niſi ſit maxima, & iuſta.*
3. *Exheredatio calore iracundiz facta de filio, an valeat remiſſiua.*
4. *Iracundiz calor, quo contractus infringuntur, debet eſſe talis, vt ab ira conſenſus penitus alteretur.*
5. *Mater filium occidens iracundiz calore ſubmoſto in monaſterium d. trahitur ad perpetuam penitentiam agenda.*
6. *Impediſſimum impediens Matrimonium an ſit interſeſſio proprii filij.*

Cap. Veniens. I. Alex. iij.

1. **S**uper hanc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collec. Zabarel Io. And. Anania. Hoſt. Anchar. Butr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordant. *triusque Iuris cum legibus Caſtelle* par. 2. Vinian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 114. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 665. reſertitur ab Anton. Auguſtin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 9. cap. 1. & eſt poſt Concil. Lateranen. ſub Alex. III. par. 50. cap. 14.

2. **Ipsa iracundia calore, &c.** Notatur ad hoc, quod iracundia in delictis non excuſat à poena, vt per Duen. reg. 292. *verſ. limita primo, & ſeq. niſi ſit maxima, & iuſta, Ioseph. Seſſe Aragonia deſc. 104. num. 24. Carrer. in praſt. crimina. §. homicidium verſ. ſextimo excuſat, d. nu. 12. Tirac. de poenis temp. caſu 1. d. num. 1. Bajard. ad Clar. d. ſin. quaſt. 60. num. 36. Et in blaſphemia loquens Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 20. num. 47. & ſeq. Et in exheredatione iracundiz calore facta de filio quamuis cum iuſta caſu, vt non valeat vide l. ſi filium C. de inſoſſi. teſtam. Menoch. com. ſil. 544. num. 6. & conſ. 956. num. 41. & 42. Calor igitur iracundiz, quo contractus infringuntur, talis eſſe debet, vt ab ira conſenſus penitus alteretur, acſi quis ſuus ſit, ſed ira motu ſit concitatus, vt quid agat fere non percipiat, ita.*

Panor.

Panor. & Felin. in cap. *sicm* in 1. sup. de inieun.
Dec. Cagnol. & Mayn. in l. quod calore ff. de re-
gulis iuris, Bald. Salycet. & Iaf. in d. l. qui filiam,
Tiraq. d. causa 1. Mench. de success. creat. lib. 1.
§. 10. n. 616. Alciat. resp. 477. n. fin. Socin. iun.
conf. 36. nu. 10. lib. 2. Menoch. conf. 544. num. 5.
C. 6. & de presumpt. lib. 1. presumpt. 14. num. 21.
C. 22.

- 3 **Ad aliquod monasterium tran-
seat** Notatur ad hoc, quod mater filium
occidens iracundiz calore submoto
in monasterium detruditur ad perpetuam peni-
tentiam agendam, vt per Farin. in *praxi crimin.*
par. 5. §. 120. nu. 19. vbi etiam dicit hunc text.
loqui in foro animar. & penitentiali.

- 6 **Ei licetia in Domino nubendi, &c.**
Ergo impedimentum impediens Matrimonium
est interfectio proprii filij, de quo Sanchez de Ma-
trimon. lib. 7. disp. 6. nu. 121.

SVM MARI VM

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Dispensandi lenior causa est habere filios.
3 Thorum ab vxore filium occidente separari non
licet.

Cap. Intelleximus. II. Luc. 17.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania,
Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar.
Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. Vtriusque
Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuiam. in rati-
onali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 115. Alagona in com-
pendio Iuris Canonici pag. 666. refertur ab An-
ton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 9.
cap. 2. & est post Concil. Lateranen. par. 30.
cap. 35.

- 2 **Illam alios habere filios, &c.**
Ergo habere filios est causa leuius dispensandi,
vt per Tiraq. de pœnis tempor. causa 26. num. 1.
num. 179.

- 3 **Eidem viro restituas.** Notatur ad hoc
quod propter homicidium filij non licet separare thorum ab
vxore filij occidente, vt per Palat. in repet. rub. de
donation. inter viuum & vxor. §. 78. num. 5. Vnde
non videtur approbandum quod Plato dialog. 9.
de legibus, prout cum. refert Menoch. de arbit.
casu 364. nu. 15. scriptum reliquit in bene insti-
tuta Republ. esse ita faciendum. Si pater, aut
mater (accidit enim quibus raro) per iram verber-
ibus, seu quouis modo filium, vel filiam,
interficiat, perinde ac ceteri homines purgen-
tur, & triennium exulent, & post ipsam restitu-
tionem maritus ab vxore, vxorq. à marito se-
paretur.

SVM MARI VM

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Infans anniculus, vel de recenti natus, si reperit-
ur in lecto matris, vel nutricis sue mortuus, pre-
sumitur mortuus casu, vel aliqua culpa, aut ne-
gligentia, non autem dolo.

Cap. De infantibus. III. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. In-
noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien.
Anania, Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar.
Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. Vtriusque
Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam. in ra-
tionali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 116. Alagona
in compend. Iuris Canonici pag. 666. refertur ab
Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 5. tit. 5. cap.
2. nico.

- 2 Notatur hic tex. ad hoc, quod si infans anni-
culus, vel de recenti natus reperitur in lecto
matris, vel nutricis sue mortuus, presumitur
mortuus casu, vel aliqua culpa, aut negligentia,
nō autē dolo, & per consequens non debet puniri
pena mortis, vel ordinaria, sed tantum pena
extraordinaria iudicis arbitrio secundum qua-
litate culpæ, vide Anton. Gomez vari. tom. 3.
cap. 3. nu. 3. Menoch. de arbit. casu 327. Auen-
dan. de exequendis mand. lib. 1. cap. 1. nu. 18. 7. res.
alia custodia est nutricum, plures refert Doctores
Cened. ad Decretal. collect. 48. nu. 1. Decian-
traff. crimin. lib. 9. cap. 8. nu. 20. & cap. 16. nu. 31.
Henric. in sum. lib. 14. de irregularit. cap. 15. pro-
pe finem, Paul. Comitot. respons. moral. lib. 4. c. 12.
quorum duo posteriores admonent quod iacere
in eodem lecto cum infante non caret culpa,
cum res periculosa sit, nec sit quis dominus co-
rum, quæ somno sopitus agit; accidere tamen
potest, vt huiusmodi cubatio culpa careat, v. g.
si lectus sit latus, & puer implacabilis, aut qui
aliter à frigore defendi non possit, & mulier in
somno suum retineat situm, & locum.

De infantibus, & languidis
expositis. Tit. XI.

- 1 Super hanc rub. scripserunt Zabarel.
Io. And. Anchar. Butr. Panorm. Mari.
Soc. Durand. in breuiario auro fol. 140.
Petr. de Rauenna in compendio Iuris Ca-
non. Martinus Mefart. in epitome Decretal.
fol. 182. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris
Pontificij pag. 613. Goffred. & Host. in summa busas
tit. Alexand. Casan. & Anastasi. Germon. in
paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.
Infans dicitur vsque ad septimum annū inclusiue,
vt per Duen. reg. 259. ampl. 2. Petr. à Placa in epit.
delict. c. 33. m. 2. Menoch. de arbit. casu 37. n. 2. & 7.

cum seqq. & de presump. lib. 4. quest. 47. num. 3. Farin. in praxi crimin. par. 2. q. 58. n. 6. & q. 92. n. 3. Et proprie est infans qui existimatur à iure, fari non posse, non quidem tanquam voce privatus; sed tali præditus, quæ pro nulla iure habetur, Donel. in l. 1. num. 6. ff. de Verbor. vbi Aquilin. num. 100. Infantia ergo est ætas in qua fari nescitur, & illic terminatur vnde oritur pueritia, seu pupillaritas, quæ in maribus ad 14. annum extenditur, in feminis vero 12. annorum spatia desiderat, ut post gloss. in præm. Sexti Decretal. testantur Menoch. de arbit. casu 57. num. 2. & de presump. lib. 4. q. 157. num. 38. Farin. d. q. 92. num. 6. Et inter septennium, & 14. annum masculi, & 12. femine impuberes nominantur princip. insti. quibus modis tutela finitur. Proximus infantie dicitur post septennium usque ad 10. annum cum dimidio si masculus sit; si vero femina usque ad novem annos cum dimidio, gloss. in verbo infantie proximus in 6. pupillus insti. de insti. stipul. Ant. Gomez vari. tom. 3. cap. 1. nu. 57. vers. Et dicitur proximus. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo vel aduersarij dolo par. 53. Farin. d. q. 92. num. 4.

Languidi differunt à verbo lingueo, quod ultra alia significata illud habet proprium, quoad propositum, idest, infirmari, ut apud Calepin. Thesaur. & alios legi potest, sicque languidus idem est quod infirmus, patet ex illo Ioannis cap. 5. ibi, respondit ei languidus, & cap. 11. ibi, quidam languens Lazarus, & Matth. cap. 14. ibi, curavit languidos eorum, & non abs re iuter languidos, & infantes idem ius servatur, siquidem quoad curam verorumque par propensio debet impendi. Hi languidi sunt proprie infirmi, & morbo perpetuo dentati, tali quidem, qui noceat rei cuiusque; gerenda l. morbus ff. de verb. signif. vbi Rebuff. vnde non sufficit quod, quinque breui aut leui morbo laborare, ut dicatur languidus, sed debet esse gravis infirmitas, multum duratura, idque demonstrat propria infirmitatis ratio, secundum Gom. in reg. de infirmis q. 28. Azueto in l. 6. num. 9. tit. 5. lib. 3. nouæ recep. quod autem duratura sit ægrotudo satis de iure præsumitur, dum contrarium non probatur, ut per Flam. de resig. lib. 5. q. 3. nu. 39. Menoch. lib. 6. de presump. q. 44. nu. 2.

Expositi filij secundum Azon. in summa huius sit. nominantur sanguinolenti, quia pona sanguinis istud expositionis facinus luendum est; nam pater exponens necare videtur argu. text. in l. necare ff. de libris agnos. cap. fin. 87. diffini. Azonem sequitur Gregor. Lop. l. 4. gloss. 1. tit. 20 par. 4. & idem tenet gloss. in l. 2. Cod. de patribus, qui filios distraxerunt. Sed verius dicendum est expositos quidem si infantes sint sanguinolentos nominari, quia de recte nati adhuc sãguine madere creduntur. Si vero expositi profectionis ætatis sint, tunc pater exponens dicitur sanguinolentus, quia sanguinis sui partem (hoc est filium arg. l. 1. tit. Cod. de vniuersum, & alij) interfectioni prostituit. In summa expositi sunt

omnes illi qui à patre aut domino abiiciuntur, & veluti extra domum, familiam, & potestatem ponuntur.

Quæstio est celebris. Vtrum filij de quorum parentibus non constat, ut sunt infantes expositi, censendi sint legitimi, an spurij? Et quod spurij sint censendi, & uti tales ad Ordines absque dispensatione nullo modo promouendi secure docet Majol. de irregul. lib. 1. cap. 11. num. 1. quem magis sequitur Couar. in clemen. si furiosus par. 1. in princip. nu. 9. resoluens quod ipse consulerit ne promouantur expositi, eaque ratione confirmat, quia non solent filij legitimi exponi, sed potius expositi nati ex furtiuis, & illicitis congressibus, & Cou. opinione sibi magis placere ait Salzedo in præf. l. 14. lit. C. in fine. P. Rebello de obligation. insti. par. 2. lib. 1. quest. 3. sect. 2. n. 15. & hoc esse securius concludit Soar. tom. 5. de censuris disp. 50. sect. 4. num. 4. & Valer. Reginal. in praxi lib. 30. nu. 77. vers. 7. Et expositi æquiparantur vulgo quæsitis, Pute. par. 1. decis. 435. D. Barbosa in rubr. ff. soluto & adimon. par. 1. nu. 30.

Verù Doctores magis communiter resoluunt hos filios, de quorum parentibus non constat, legitimos esse censendos, ac successionum, Ordinum, ac dignitatum capaces. Ita Paleoeth. de nobis & spurij cap. 63. n. 3. & 7. Bermond. de publicis concubin. in verbo, qui etiam filios ex tali concubinato procreatos, nu. 90. Menoch. de presump. lib. 6. q. 54. nu. 20. Mascard. de probat. conl. 799. Gironde de privilegiarum explicat. num. 1441. & seq. Menoch. de arbit. casu 396. num. 15. & 16. Fr. Eimman. quest. regul. tom. 1. q. 13. art. 1. & q. 14. art. 3. col. 6. D. Sebast. Orofino in el thesoro de la lengua Castellana verbo encebado ad finem. Stephan. Gratian. d. scriptat. forens. cap. 135. nu. 31. et seqq. & cap. 167. n. 22. Nã dubia stante origine potius iudicandum est pro legitimitate, ut per Putem lib. 3. decis. 52. Peregr. de fideicom. art. 41. nu. 71. quos refert Stephan. Gratian. d. cap. 135. num. 34. Expositi tamen sunt incapaces officiorum sanctæ Inquisitionis, Ecclesiarum, Collegiorum, & Confraternitatum, in quibus habentur statuta requiritia, qualitatē nobilitatis, & alia huiusmodi, ut per Perez de Lara de annu. lib. 2. cap. 4. num. 37. Gironia vbi proxime num. 1441. & seq. & num. 150. resoluti expositum esse eiuem illius loci, & ciuitatis, cui exponitur, itaut si aliquod legatum relinquatur, vel privilegium concedatur, vel puellis naturalibus, vel ciuibus alicuius ciuitatis, vel pro eis maritandis aliquid relinquatur, virginis, & puellæ expositæ comprehenduntur.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Parentes peccant qui filios exponunt, si eos nutrire, & alere commodè possint.
- 3 Pater, & patronus amittunt ius filiationis, & seruitutis cum filio, vel seruo exponunt.

- 4 *Expositis, quorum parentes ignorantur, prestantur alimenta ab Ecclesia, vel eius Rectore, & in defectu à communitatibus.*
- 5 *Expositi antiquitus alebantur in loco per Traianum edificato.*
- 6 *Expositos pro filijs possunt parentes agnoscere.*
- 7 *Pater exponens filium licet perdat patriam potestatem, non tamen eximitur ab onere dotandi.*
- 8 *Expositum filium, vel seruum alicui repetit à patre, vel domino expensas.*
- 9 *Expositis succedit hospitale excluso fisco.*

Cap. Si à patre, vni. Greg. IX.

- 1 *S* Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Anania. Ioan. Andr. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 116. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 666.

- 2 *Relegato pietatis officio.* Adverte, quod peccant parentes, qui filios exponunt, si eos nutrire, & alere commode possint, vt per Azor. institut. moral. par. 2. lib. 2. cap. 26. quest. 2. Henric. in sum. par. 2. lib. 11. cap. 19. §. 3.

- 3 *Apoteftate patria fuit liberatus.*

Notatur ad hoc, quod pater, & patronus amittunt ius filiationis, & ieruitutis cum filijs, vel seruos exponunt, siue pater exponat filium, siue alius eo consentiente, vel ratum habente, quia idem est quoad pendendum ius patris potestatis, vide Paleoth. de morib. & spuris cap. 63. num. 6. Menoch. de arbit. casu 396. num. 11. Surd. de alimentis tit. 4. quest. 18. num. 2. & tit. 8. princ. 63. num. 4. & princ. 64. num. 2. cum seqq. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 267. d. num. 1. cum multis seqq. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 2. cap. 26. quest. 1.

- 4 *Infantibus expositis, quorum parentes ignorantur, prastantur alimenta ab Ecclesia, vel eius Rectore, vt per Surd. de alimentis tit. 1. q. 81. num. 1. Antiquitus alebantur in loco per Traianum edificato, vt per Franc. Munoz de rationis. cap. 25. num. 46. vbi etiam de columna lactearia, quia ibi infantes lacte alendi deferabantur, quem refert Stephan. Gratian. d. c. 267. num. 9. & 10. dicit quod vbi Ecclesia non haberet sufficientes redditus, vel vbi non extant publica hospitalia, consueuere communitates locorum tales recipere, & nutricibus nutriendos dare publica impensa.*
- 6 *Parentes possunt agnoscere expositos profilijs, qui tunc censentur legitimi, & sui heredes, vt per Stephan. Gratian. d. c. 267. n. 14. vbi d. num. 34. resoluit quod licet pater exponens filium perdat patriam potestatem, non per hoc eximitur ab onere dotandi, quia solum perdit patriam potestatem quoad ea, quae sunt sibi vtilia, non circa sibi onerosa, & damnum*
- 7 *eximitur ab onere dotandi, quia solum perdit patriam potestatem quoad ea, quae sunt sibi vtilia, non circa sibi onerosa, & damnum*

- 8 *affertentia, & num. 41. tenet quod alicui seruum, vel filium expositum repetit à patre, & domino alimenta, etiam facta pro filio exposito erudiendo in aliqua arte.*

- 9 *Expositis succedit hospitale excluso fisco, vide Peregrin. de iure pign. lib. 4. tit. 3. sub. de bonis vacantibus num. 16. Greg. l. 4. Verbo cibendos tit. 20. part. 4. Lara in l. si quis à liberto, §. si quis ex his num. 10. ff. de liberto agnosc. Perez tit. 4. lib. 5. Ordin. pag. 162. Farin. fragment. crimin. par. 1. lit. F. num. 134.*

De homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panor. Felin. Marian. Soc. Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum, fol. 181. Petr. de Rautenna in compendio Iuris Canon. Martin. Mesnart. in epitome Decretal. fol. 182. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. pag. 635. Goffr. & Hostien. summa huius tit. Alex. Caflan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. vide Ordinatio. Regiam Lusitan. lib. 5. tit. 35. vbi Parens meus, apud Castellanos, tit. 13 lib. 8. Ordin. vbi Perez, & tit. 23 lib. 8. noua recop. vbi Azeued. Aegid. Boss. in pract. tit. de homicid. Carrer. eod. tit. Clar. lib. 5. §. homicidium, Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 3. Hyppol. conf. 7. Decian. tract. crimin. lib. 9. cap. 17. cum seqq. Pradil. in summa legum poenaliarum par. 1. cap. 15. Farin. in praxi crimin. par. 4. de homicid. Ayter. in speciali tract. de homicid. Petr. Caball. in tract. de omni genere homicidij, Vela de delictis cap. 15. Gutier. canon. lib. 2. cap. 5. & 6. Iacob. de Grassis in de cision. amercis par. 1. lib. 2. cap. 62. cum seqq. Azor. institut. moral. par. 3. lib. 2. de homicidio.

SVMMARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Declaratur tex. in presenti, & n. 3.*
- 3 *Proditor, & per insidias delinquens non gaudet Ecclesie immunitate si ad eam confugiat.*
- 4 *Proditorie quemquam occidere, aut per insidias, idem est.*
- 5 *Proditorum homicidium est cedes hominis nihil tale suspicantis.*
- 6 *Prodizione, aut ex insidijs vulnerans an sit ab Ecclesia exellendus, remissum.*

Cap. Si quis.

- 1 *S* Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania. Host. Anchar. Butr. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Casal. in annot. Cened. collect. 136. Ximen. Toletan. in concordantijs

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 229.

deatque utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Vivian. in rationali Iuris Poniif. pag. 117. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 667. & Vol. 4. repet. in iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Brunel. refertur à Burchard. lib. 11. decret. cap. 6. & lib. 19. cap. 5. & luo. par. 13. cap. 46. & ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 4.

3. *Tex. hæc, qui hoc tantum continet verba. Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias ab altari meo euellēs, vt moriatur, desumpta ex lib. Exod. cap. 21. varie intelliguntur à Doctioribus tam nostris quam Theologis in ea questione examinanda an proptoriē, & per insidias delinquens immunitate gaudeat Ecclesiastica, cuius questionis resolutio negatiua ex nostro textu videbatur deduci, nisi ex taret decisio cap. inter alia sup. de immunit. Eccles. vbi habetur omnem et si grauissimi criminis reum immunitate perfrui ad Ecclesiam confugientem, præter fumosum latronem, & agrorum deputatorem, nam cum duos tantum ille textus casus excipiat, proinde regulam in contrarium dicit Lincm quod, cum vulgarib. ff. de suppl. et illi leg. quo fundamento quemvis alium, prætorium licet homicidam immunitatis beneficio gaudere existimauit quidam modernus, respondens ad hunc tex. quod non de laico loquitur, sed de clerico, qui cum grauius laicis peccet, in tanti, tamque sacri Ordinis dedecus Ecclesiæ subterfugio gaudere non debet, qui ipsam contumelio offendit: atque ideo ab Ecclesiastico iudice solemniter Ordinibus illis Sacris exauhoratus, & degradatus iudici sit tradendus seculari, qui ipsum male perdat, & occidat, nulla alia interim expectata contumacia, et si incorrigibilis (vt iura aiunt Canonica) nō sit: huius intellectus auctor fuit Panor. hic & nouē amplexatur Gutier. pract. lib. 1. quest. 2. num. 7. & quod in clerico intelligatur homicida docuerunt Albert. in tract. de homic. quest. 11. m. 69. Tiber. Decian. resp. 30. nu. 18. cum seqq. lib. 3. Sed defendi non potest, vt recte quidem illum improbanz ostendit Cou. vari. lib. 3. cap. 20. num. 7. nam clarum est cap. 21. Exod. à quo desumptus est tex. in præfenti, de laico loqui non de clerico, aut saltem de vtroque generaliter, neque ad clericum solummodo posse adaptari, vulgita hæc sustinet verba editio. Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias ab altari meo euellēs, vt moriatur. Chaldaica vero translatio sic. Et quando impie egerit vir contra proximum suum, vt interficiat eum per insidias de conspectu altaris mei tolles eum, vt interficiatur. Hebræa lectio sub Bearma vocabulo coniectur, id est vt Lippoman. transfert in catena cap. 21. Et cum superbiērit, vel cum temere egerit vir contra fratrem suum, vt occidat eum per insidias, &c. Et septuaginta interpretes, quorū in trāsferēdis, & explicandis locis sacrorū bibl. maior est auctoritas, ex graeco sermone sic traduxere; Si quis aggressus fue-*

rit proximum suum, vt occidat eum dolo, & fugiat, ab altari meo accipies eum vt occidatur, vnde nec ex d. c. 20. Exod. nec ex alijs versionibus deprehendi potest de clerico agi, & non de laico.

3. Deinde Innoc. & Godofred. male intelligunt tex. in præfenti loqui de altariū veteris Testam. quæ non tantæ erant apud Hebræos excommunicationis, qualia apud nos nostra; quis enim credet Gregorium P. M. in hoc tex. nihil decidere voluisse, sed tantum, quæ veteris erant Testamenti, referre. Simili modo non est admittenda alia interpretatio ad illa verba tex. vt moriatur, id est in peccatis, vel vt alij volunt, id est penitentia plectatur, seu secundum alios deponatur; aut ab Ecclesiā non defendatur; offendit enim litteram textus, & eius verum subuertunt intellectum.

4. Quare ad principalem questionem respondendo pro certo tenendum proditorum, & per insidias delinquentem non gaudere Ecclesiæ immunitate si ad eam confugiat, itaut ille, qui consulto occidit, et si nullis interdictis insidijs immunitate minime gaudeat, nam ante omnium nunc oculos est Gregorium P. M. statuere eum, qui per industriam occiderit proximum suum, & per insidias ab altari euellendum, vt moriatur. Dux sunt partes huius cap. prior sua oratione, & verbo cōclusa integrū retinet sensum dum dicit si quis per industriam occiderit proximum suum, subsequitur tunc dictio, & per insidias: sane copula, & post perfectam orationem non copulat, aut coniungit, sed disiungit, & sumitur pro, aut, seu, velita Bart. in l. Scia 9. Caus. num. 1. ff. de fundo inst. Alex. conf. 66. num. 6. lib. 3. Paris. conf. 38. num. 26. lib. 2. Aiciat. resp. 96. num. 26. id ipsum ex bonarum litterarum auctoribus, & paritatis linguae latinæ obseruatoribus docet Laurent. Valla in elegant. lib. 2. cap. 38. Quo sane fundamento ita sustinet gl. hic verbo, per insidias, Abb. antiq. Anch. Butr. Anania, & Felin. Ferraricū pract. tit. de forma inquisit. res. ex his potest probabiliter queri, Guid. Papæ decis. 121. d. num. 12. Remig. de immunit. Ecclesiæ sust. fulten. 12. d. num. 12. Casan. in consuet. Burgund. rub. 1. num. 112. Clar. 4. homicidum n. 12. vbi hæc dicit opinionem totius orbis vñ receptam, Con. d. cap. 20. num. 4. ad fin. vbi hanc admittit licet putet homicidam nisi indiolum immunitate gaudere consulto licet occideret, Aiciat. de præsumpt. reg. 3. pref. 33. p. 4. & lib. 7. parerg. cap. 16. Papon. lib. 2. tit. 2. arripo 18. Perez l. 6. tit. 2. lib. 1. & l. 39. tit. 19. lib. 8. Ordin. Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 9. num. 2. & cap. 10. post num. 2. res. questio huius, Boet. decis. 109. num. 34. & seq. Reduff. tom. ad leges Gallic. tit. de immunit. Ecclesiæ. art. 1. quest. 5. Plot. inter consilia crimin. conf. 133. d. num. 1. Gig. in tract. de crimine lesa maiest. lib. 2. tit. qualiter & à quibus crimen lesa maiest. quest. 10. num. 17. Nau. in men. cap. 25. num. 21. Cur. Philip. par. 3. §. 12. num. 30. Azuved. l. 3. num. 6. tit. 2. lib. 1. nouis recopil. Mench.

- de success. creat. lib. 3. q. 22. post nu. 53. vers. illud autem, Humad. ad Gregor. l. 4. n. 4. tit. 11. par. 1. Joseph. Ludou. Lucan. decif. 16. nu. 33. Decian. tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 28. n. 13. & lib. 7. cap. 30. num. 6. Soar. de Pace in pract. tom. 1. p. 5. rap. 3. q. 3. d. num. 113. Gutier. pract. lib. 1. q. 2. num. 2. & 8. vers. secundo respondeo, & lib. 3. q. 4. nu. 8. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 14. nu. 33. & 35. Anastal. Gernon. de sacrorum immunit. lib. 3. cap. 16. nu. 59. cum seqq. Fachin. controuers. furi lib. 9. cap. 93. Peguer. Catbal. decif. 54. Farin. in praxi crimin. par. 1. q. 18. nu. 74. & q. 28. n. 24. & conf. 76. nu. 18. Modern. de iurisdic. par. 2. c. 51. num. 4. Petr. Caball. in tract. de omni genere homicidii nu. 388. cum seqq. Camill. Borrell. in summa omnium decif. tit. 3. de his qui ad Ecclesiam confug. d. nu. 76. Raphael de la Torre in 2. d. Thomas tom. 2. q. 99. art. 3. disp. 7. except. 3. vers. nunquid sunt. Melch. Phrizos Lusit. decif. 81. n. 5. Soar. de relig. tom. 1. lib. 3. tract. 2. cap. 11. n. 10. cum seqq. Henric. in sum. lib. 14. de irregul. c. 24. & 2. in comm. lit. U. Cened. ad Decretal. collect. 136. Molin. de iustis. tract. 3. disp. 23. nu. 4. Valer. Reginald. in praxi furi penitent. lib. 30. num. 97. latè & eleganter Francisc. Molinus in libro de sacra homicidio amittenda immunitate nec ne, antelud. 3. & cap. seq. ubi in d. antelud. 3. num. 17. respondens ad d. cap. inter alias in princip. hulus text. allegatum, aliter illum cum hoc tex. non pugnare cum posterior sit, & priori dispositioni d. cap. in praxi alia addere potuerit, non est nonum cum l. seq. ff. de legib.
- 3 Proditoriè autem quemquam occidere, aut per insidias pro eodem apud nos reputatur, ut innuit Guttier. pract. lib. 1. q. 2. nu. 9. Memoch. de arbit. casu 362. nu. 20. Soar. de Pace d. 5. 13. num. 113. cum seqq. Peguer. d. decif. 54. num. 8.
- 6 Prodere enim est vni actibus ostendere, & aliud in mente gerere, unde homicidium proditoriu esse eodem hominis nihil tale suspicantis tenet Burg. de Pace conf. 22. nu. 16. Petr. Caball. in tract. de omni genere homicidii d. 398. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 380. nu. 40. & plures per Cened. d. collect. 136. nu. 2.
- 7 Occideris. Ergo vulneras proditorie, aut ex insidijs non est ab Ecclesia euellendus, de quo an verum sit vide Cou. d. cap. 20. post nu. 7. Menach. d. casu 361. num. 19. Soar. de Pace d. 5. nu. 126. Bobadil. d. cap. 13. num. 34. Peguer. Catbal. decif. 62. Gutier. pract. lib. 3. quæst. 7. nu. 55.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 3 Furem diurnum, vel nocturnum id, & quando liceat occidere, remissimè.
- 3 defendere se potest quilibet vsque ad occidentem iniusti aggressoris.
- 4 defendere sua quis potest vsque ad occisionem iniusti aggressoris, precipuè si probabilis spes non sit aliter illa recuperandi.

- 5 Honoris proprii licita est defensio, nisi arrepta fuga salutis sua consulere possit, dummodo non sit miles, vel nobilis, quibus dedecus est fugere.
- 6 Proximi vicam, seu bona, vsque ad occisionem iniusti aggressoris defendere licet, quando aliter illa defensio expectari non potuerit.
- 7 defendendi proximum obligatio in priuatis personis, prouenit ex lege charitatis, in alijs vero consuetudinis auctoritate publica ad audiend. crimina, vel ad defendendum specialiter conductis, prouenit ex iustitia.

Cap. Interfecisti. II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Burr. Panorm. Henric. Felin. Mar. Socin. Cened. collect. 96. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs versique Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 117. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 667. refertur à Burch. lib. 11. Decret. cap. 60. & lib. 19. cap. 3. Iuo. par. 13. cap. 46. & Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. rap. 4.

- 2 Interfecisti furem. An & quando liceat occidere furem diurnum, vel nocturnum dicam cap. seq.

- 3 Ergo potest quilibet se defendere vsque ad occisionem iniusti aggressoris, ut resoluunt Legisti in l. 78. rim ff. de iustit. & Canonistæ in Clem. si furcosus de homicid. ubi Couar. par. 3. §. 2. nu. 1. Clar. 5. homicidium num. 24. Syluest. verbo homicidium 1. nu. 5. in fine, Anton. Gomez vari. tom. 3. rap. 3. nu. 20. cum seqq. plures refert Cened. ad Decretum collect. 39. num. 2. quibus adde Petr. Caball. in tract. de omni genere homicidii nu. 93. Cardos. in praxi iudicum & adnocat. verbo defensio 2. & verbo homicidium 5. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 3. cum seqq. Aloys. Ricc. in collect. de homicidii par. 4. collect. 792. Bernard. Græuz. ad practicam Camera Imperii lib. 2. couch. 310. confid. 1. Ex doctis. Patribus Societatis 125 v Soar. de censuris disp. 22. sect. 1. num. 33. Molina de iustis. tom. 4. tract. 3. disp. 11. à princip. Lessi. rod. tract. lib. 2. cap. 9. num. 41. cum seqq. Rebell. de obligat. iustitia p. 1. lib. 3. q. 12. à princip. Paul. Comitrol. respons. moral. lib. 4. quæst. 10. à princip. 9. Azor. iustit. moral. par. 3. lib. 2. cap. 1. q. 1.

- 4 Tuasq; liberando. Per hunc tex. in præcatis verbis tenent aliqui de Iure Canonico minime licitum esse hominem occidere ad patrimonij, & rerum tutelam, nisi necessaria propriæ vitæ defensio accedat, intelligendo verba ista, te, tuasq; liberando, coniunctiue. Verum communis ferè omnium opinio tenet licitam esse rerum sicut ceteris defensionem vsque ad iniusti aggressoris occisionem, precipuè si sint res magni momenti, nec sit probabilis spes aliter illas recuperandi, quam quidem tuerentur Burg. reg. 191. Clar. d. 4.

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 231

homicidium num. 19. Cou. d. 9. rui num. 6. *vers.* quinto, Anton. Gom. d. cap. 3. num. 20. Mascard. de probat. concl. 490. num. 9. & concl. 1126. Sot. de iustit. lib. 5. quest. 1. art. 8. Nau. in man. cap. 15. num. 2. Tolet. in instr. conscientie lib. 5. cap. 6. *vers.* iustit. casus, Mench. illust. cap. 18. num. 5. plures quos refert Cened. d. collect. 29. num. 2. & ad Decretal. collect. 96. nu. 3. quibus adde Mich. Grassi. tom. 2. commun. opinionum lib. 9. tit. 10. num. 13. pag. 484. Cardos. d. verbo *defensio* num. 4. & verbo *homicidium* num. 8. Farin. d. quest. 125. d. num. 168. & d. num. 118. Sayr. in elani Regia lib. 7. cap. 10. & de censur. lib. 6. cap. 17. num. 24. Campan. in distretorio Iuris Canon. rub. 11. cap. 23. num. 57. Beja respons. casuum Conscientie par. 2. casu 23. Bernard. Grauz. d. concl. 110. Don Christoph. de Pace in febolis ad leges Hytil. 58. d. princip. Molin. d. tract. 3. disp. 16. num. 1. *vers.* contrariam, Lessi. d. cap. 9. d. num. 66. Paul. Comitoli. d. q. 10. num. 17. Reb. d. q. 12. num. 2. respondentes predicta verba huius text. ita esse intelligenda non. ut excludatur defensio rerum absque periculo persone, siquidem in prioribus parte responsum est non licere cuiquam suum occidere, cum absque occisione capi cum rebus poterat, posteriori autem parte decum extat licitum esse occisionem, ubi fur aliter capi non poterat quam per occisionem, & ideo dum hic dicitur, te, tuamque liberando, intelligendum est alternatiue, te vel tua, si aliter capi non poterat, quem sensum ratio decisionis insinuat.

5 Amplia primo, ut non solum corporis, vel rerum licita sit defensio, sed etiam honoris proprii, de quo vide Mench. illust. cap. 11. num. 10. & cap. 18. num. 13. Tiraq. de nobil. cap. 10. nu. 61. cum seq. Sayr. d. cap. 10. num. 27. cum seq. Gocen. d. cap. 3. num. 22. col. 2. Farin. d. quest. 125. nu. 41. cum seq. Lessi. d. cap. 9. d. num. 76. Azori. d. cap. 1. quest. 19. & par. 3. lib. 2. cap. 1. quest. 14. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 14. num. 44. ubi vero quis fuga arrepta saluti suae consulere potest se subsistere non debet, sed fugam capessere, nisi sit miles, vel nobilis, quibus dedecus est fugere, vide Hippol. in l. 1. num. 46. & 47. ff. de fidei. Clar. 9. homicidium num. 32. Menoch. de arbit. casu 177. num. 14. Farin. d. quest. 125. d. num. 121. Azori. d. cap. 1. quest. 14. Paul. Comitoli. d. quest. 10. num. 16. Bernard. Grauz. d. concl. 110. confid. 1. d. num. 24.

6 Amplia secundo non solum posse quemlibet defendere se, aut suam, ut tex. habet, sed etiam vitam, seu bona proximi vique ad occisionem iniusti aggressoris, quando aliter illa defensio expediri non poterit, de quo repetentes in d. l. ut vim, & praecipue Claud. num. 125. Curt. num. 49. Bologn. num. 75. Hippol. Rimin. d. num. 379. & Gom. d. cap. 3. num. 21. Couar. d. 9. rui. num. 5. & in reg. peccatum par. 2. d. 3. num. 34. & 3. Clar. 9. homicidium num. 27. & 28. Greg. l. 3. glof. 1. tit. 8. part. 2. Molin. d. tract. 3. disp. 18. num. 1. Vini. tom. 2. commun. opinio. lib. 9. tit. 10. num. 27. Azori. d. cap. 1. quest. 21. Lessi. d. cap. 9. d. num. 87.

Farin. d. quest. 125. d. num. 267. Ita ut in foro conscientiae teneatur sub peccato mort. quilibet defendere vitam, aut bona proximi hanc defensionem volentis, & ea indigentis, si comode & absque notabili damno poterit, Molin. d. disp. 18. num. 2. Cou. d. 9. 3. num. 4. & 5. Farin. d. quest. 125. num. 306. Flores de Mena vari. q. 18. num. 9. & 30. quae quidem defendendi proximum obligatio in priuatis personis prouenit ex lege charitatis, ut tenent Sot. de iustit. lib. 4. q. 7. art. 3. Syluest. verbo *restitutio* 3. quest. 5. *vers.* 2. Nau. in man. cap. 24. sub num. 17. Lessi. d. cap. 9. nu. 88. & 93. Reb. d. obligat. iustitiae par. 1. lib. 2. quest. 2. nu. 2. Menoch. casu 355. num. 3. in alijs vero personis constitutis auctoritate publica, ut obuiens criminibus, & iniurijs, ac in alijs, qui ad defendendum specialiter conducti sunt, ut sunt milites, famuli, tutores, curatores, vassalli, & similes, obligatio inducta est ad iustitiam, ut agnoscunt D. Thom. 2. 2. q. 62. ad 3. Nau. d. c. 24. num. 18. Mench. illust. cap. 16. num. 6. & cap. 41. num. 22. Bonacin. de censuris disp. 7. quest. 4. p. 1. m. 8. num. 37. ubi tenet huiusmodi impedientes ex iustitia incurrere irregularitatem si voluntarie non impediunt. Menoch. d. casu 355. num. 3. Lessi. d. cap. 9. num. 94. Molin. d. quest. 18. sub num. 4. col. 2. Reb. d. q. 2. nu. 2. & lib. 1. q. 14. sect. 8. d. num. 55. cum quibus consequenter obseruandum est illos, qui sic ex iustitia tenentur proximum defendere, si iuxta terminos huius suae obligationis non defenderint, teneri ad restitutionem damni illati, prout efficaciter deducitur ex tex. in c. administrationes 23. q. 3.

S U M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Furem diurnum nemini licet occidere nisi se telo defendat, nocturnum vero etiam si se telo non defendat.
- 3 Dies dicitur de solis ortu usque ad occasum.
- 4 Fugientem, qui me vulnerauit, an insequi, & occidere liceat, ostenditur.

Cap. Si perfodiens. III.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiquo. Coll. Zabar. Io. Andr. Anania, Host. Anchor. Butr. Henric. Panor. Felin. Mar. Soc. Cen. coll. 96. Xim. Tol. in concord. vtriusq. Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 118. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 667. desumitur ex D. August. in Exod. 22. q. 84. refertur ab Iuo. par. 10. cap. 53. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 5.
- 2 Probat hic tex. nemini licere diurnum suum occidere nisi se telo defendat, nocturnum vero etiam si se telo non defendat, ut per Iacob. de Grassi in aureis decif. par. 1. lib. 2. c. 65. n. 18. & plures quos refert Cened. ad Decretal. cula lessi. 96. n. 1. quibus adde Polyd. Rip. tract. de tempo-

re nocturno cap. 24. *rab. de fure num.* 29. Farin. in *praxi crimin.* par. 5. q. 125. num. 252. cum seq. Sayr. in *clausi Regia lib.* 7. cap. 8. num. 4. cum seqq. Paul. Comit. *respons. moral. lib.* 4. q. 98. §. 10. num. 4. *lects. de lustr.* lib. 2. cap. 9. §. 2. num. 67.

- 1 **Sol oriatur.** Ergo dies dicitur a solis ortu usque ad occasum l. 1. *G. de custodia reorum*, l. hac *verba ff. de verbor. signif.* Tiraq. *de retrahit lig.* 9. §. 1. *glos.* 11. num. 3. Atillic. in cap. 1. *quo tempore miles nu. 7 lib. 1. Feud. fol. mibi* 81. Castan. in *consuetud. Burgund fol.* 83. *& si q. num.* 18. cum seqq. Perez l. 9. *glos.* 5. *tit.* 13. *lib.* 4. *Ordin.*

In *glos.* [*Secularibus*, §.] ibi (*nunquid possum cum praeuolare*) Notatur ad hoc quod si is, qui te inuasit, vulnerauit, & post vulnus inflatum in fugam se dedit, tu fugientem insequi, & occidere iure non potes, & si occidis reus es homicidij voluntarii, non enim amplius vim repellis, sed iniuriam acceptam vlcisceris, vide *Clar.* 9. *homicidium num.* 33. *Cou. in clem. si furiosus par.* 3. §. 7. num. 3. *Verf. secundo*, *Malcord. de probat. concl.* 490. num. 23. *& concl.* 1126. num. 40. Farin. in *praxi crimin.* par. 5. q. 125. num. 385. *optimo* Paul. Comit. *respons. moral. lib.* 4. q. 98. §. 10. num. 12.

SVMMARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Promittens aliquid absolute si contingat postea illud facere obseruantiam malam non tenetur promissum adimplere.*
- 3 *Famulus iurans domino se illi obtemperaturum, non tenetur domino mandanti aliquid illicitum parare.*
- 4 *Iuramentum nunquam trahitur ad ea, de quibus verosimiliter iurans non disposuisset.*

Cap. Cum iuramento. III.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Felin. Henric. Panor. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs* *trifurq. Iuris cum legibus Castell.* par. 2. *Vituan. in rationali lib.* 3. *Iuris Pontif.* pag. 118. *Alagona in compendio Iuris Canonici.* pag. 668. desumitur ex D. Hieron. *super Math.* cap. 14. refertur a Burchard *lib.* 12. *Decretor.* cap. 16. *Luon. par.* 12. cap. 73. *Ant. Aug. collect.* 1. *Decretal. lib.* 5. *tit.* 10. cap. 6.
- 2 *Probat hic text. promittentem aliquid absolute si contingat postea aliquid quod faciat obseruantiam mala non teneri promissum adimplere, intelligitur enim promissio ita facta si eius obseruantia non vergat in dampnum animae, & ita iurans se daturum alicui quidquid peteret, ut fecit Herodes de quo in presenti, quamuis iuramentum hoc poterat esse a principio licitum intellecta debita conditione, scilicet si peteret licitum, si tamen petat aliquid illicitum non est adimplendum iuramentum, quod*

Herodes adimplere non tenebatur cum ab eo petatum fuit caput Iohannis Baptistae immo adimplendo promissum grauitur peccauit iuxta *tex. in c. est etiam* 22. q. 4. *Vnde fit vt si famulus iurauit domino se illi obtemperaturum, non teneatur domino imperanti aliquid illicitum parere* D. Thom. 2. 2. q. 64. *art. 2. ad 3.* Syluest. *verbo iuramentum* 3. q. 1. *Verf.* 9. *iuramentum enim nunquam trahitur ad ea, de quibus verosimiliter iurans non disposuisset, ut per Tiraq. in l. si inquam in prefat. num.* 171. *Cald. Pereira post tract. de potestate eleg. in resp. pro D. Roderico a Sylua ad fin.*

SVMMARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Abortioni poculum praebeus tanquam homicida puniatur.*
- 3 *Abortum procurantes, consentientes, & consentientes, quas penas incurrunt, remittuntur.*
- 4 *Impedimentum adhibens ne ex coitu conceptio, vel generatio sequatur inhar homicida tenetur, sed non si irregularis.*

Cap. Si aliquis. V.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Hêric. Panor. Felin. Mar. Socin. Cened. *col.* 32. Ximen. Toletan. in *concordantijs* *trifurq. Iuris cum legibus Castelle par.* 1. *Vituan. in rationali lib.* 5. *Iuris Pontif.* pag. 119. *Alagona in compendio Iur. Canon.* pag. 668. refertur a Burchard *lib.* 17. *Decretor.* cap. 57. & ab Ant. August. *collect.* 1. *Decretal. lib.* 5. *tit.* 10. cap. 13.

- 2 **Ad potandum dederit.** *Probatur hic text. tanquam homicidam puniri, qui poculum abortioni praeberit, de quo vide Cou. lib.* 2. *vari. cap.* 20. num. 10. *Clar.* 9. *fin. q.* 68. num. 2. *Gom. tom.* 3. cap. 3. nu. 32. *Ozasc. decis.* 60. *Iacob. de Graf. in auris decis.* p. 1. *lib.* 2. cap. 63. *a princip.* *Plac. de delictis cap.* 20. nu. 5. *& 6.* *& cap.* 26. nu. 8. *Menocho. de arbit. caso* 357. *plures alios Doctores refert Cened. ad Decretal. collect.* 32. num. 1. quibus adde *Soar. tom.* 2. *comment. opr. lib.* 9. *tit.* 1. num. 71. *pag.* 436. *Sayr. decis.* 22. *& 23. sub hoc tit. & in clausi Regia lib.* 7. cap. 12. num. 20. *Bellet. disquisit. cleric. par.* 1. *tit. de disciplina clericali.* §. 5. nu. 25. cum seqq. *Prax. Episcop.* par. 1. *verbo abortus*, *Fr. Emman. quæst. Regular.* tom. 2. q. 33. *art.* 4. *Aloys. Ricc. in collect. decis.* par. 3. *collect.* 590. *Farin. in praxi crimin.* par. 5. q. 122. num. 92. cum seqq. *Molin. de iustit. tom.* 4. *disp.* 17. *Stephan. Gratian. discip. forens.* cap. 72. num. 17. *Ordin. Reg. Lusitan. lib.* 5. *tit.* 35. §. 1. *Item abortum procurantes, consentientes, & consentientes quocunque modo incurrunt in penas contentas in confist. Sixti V. incipit. Effrenatam*, Romæ publicata die 16. Novembris 1588. moderata postea per Greg. X & III. *pro idic*

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 233

pridie Kalend. Iunii 1591. incipieñ. *Sedes Apost.*
quos refert Quarant. in *summa Bullarj* verbo
abortus.

- 4 *Vi non possit generare, aut concipere, etc.* Notatur ad hoc, quod impedimentum adhibens ne ex coitu cōceptio, generatiove sequatur vt homicida tenetur, hoc est instar homicidæ tenetur, quatenus vitam hominis ne sequeretur ex suis naturalibus causis impediuit, quod graue est peccatum, sicut qui hominem interfecit, impeditq; ne vita illius viterius progrediatur, vide *Moli. d. disp. 27. num. 6.* Decian. *tract. crimin. lib. 9. cap. 18. n. 17.* Farin. *d. q. 122. num. 105. & 106.* Non est tamen irregularis cum irregularitas non contrahatur nisi actu sequatur homicidium, seu deturcatio, vt per *glos. fin. hic.* Tabien. verbo *irregularitas* 3. 9. 14. & 15. Sayr. *de censur. lib. 3. cap. 35. num. 27. & lib. 7. cap. 2. num. 5.* quos citat Bellet. *d. 5. 5. num. 27.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Aetatis ratio in pœnis imponendis habenda est.
- 3 Senectus an excuset in delictis remissum.
- 4 Infans pupillus, & minor, an in delictis excusetur remissum.
- 5 Furiosus, an, & quando in delictis excusetur remissum.
- 6 Ebrius, an, & quando in delictis excusetur remissum.
- 7 Dormiens delinquens an excusetur remissum.
- 8 Excessus in aliqua arte, vel insignis perit vir, an, & quando in delictis excusetur remissum.
- 9 Sexuatio in pœnis imponendis habenda est.
- 10 Dignitas, ac generis nobilitas an, & quando releuet aliquem à pœna ordinaria remissum.
- 11 Auxilium delinquenti prestare quis praesumitur eo ipso quod assistit cum illo armatus prope.
- 12 Auxilium vt dicatur praestitum, requiritur assistentia animo dolo, & cogitato, & auxiliares ad hoc coadunati.
- 13 Gentis coadunatio non est punibilis, nisi facta dolo, & appensat ad malum.
- 14 Auxilium praestans in delicto puniatur eadem pœna, qua ipse delinquens.
- 15 Mandans an, & quando puniatur eadem pœna, qua mandatarius remissum.
- 16 Mandatum ad delictum perpetrandum probatur per scripturam, & subscriptionem mandantis.
- 17 Mandans, & mandatarius in eodem libello accusari possunt.
- 18 Delictum, qui sciens committendum, & prohiberi potuit, & non prohibuit eadem pœna tenetur, quasi ipse delinquens.
- 19 Delicto committendo obviare quando quis tenetur, offendit.
- 20 Defendere proximum, & damnum omnino currere non valens, tenetur in foro Conscientie illud reuclare ei qui imminet, vt per eum euertatur.

- 21 Denunciatus damnum illi, cui imminet, non incurrit irregularitatem, etiam si ex eadem denunciatione contingeret mori, aut mutilatio delinquentis.
- 22 Obligatio reuelandi delictum illi, cui imminet, ita est intelligenda, vt prius promittatur fraternam admonitionem facienda inuiso aggressori, nisi ibi vergerit in damnum Reipub.
- 23 Damnum proximo imminenti etiam sub fide secreti susceptum detegere quis tenetur, etiam virtute monitum generalium.
- 24 Secretum aliunde non cognitum, nisi in Confessione sacramentali nullo casu quocunque etiam superiore subeunte, etiam pro salute & scandalo Regni totius inuito permittente reuclari potest.
- 25 Secretum cognitum in confessione facta laico in extrema necessitate an cadat sub stricto Confessionis sacramentali sigillo, remissum.
- 26 Defendere tenemur inuisit aggressum sine clamore, sine non.
- 27 Excommunicatio non incurritur ex perquisitione clerici inuisit aggressoris.
- 28 Defendere tenetur quis proximum etiam inimicum, & non Christianum.
- 29 Delictum, vt factum, &c. prohibens ne impediat peccat mortaliter, & an tenetur ad restitutionem, offendit.
- 30 Delictum persuadens, hortans, & instruens puniatur eadem pœna, qua ipse delinquens.
- 31 Consulens delictum, an puniatur eadem pœna, qua ipse delinquens remissum.
- 32 Restitutio facienda est illi, à quo ablatum est, vel habenti causam ab eo.
- 33 Clericus consulens delictum, quod si ipse commississet irregularitatem incurreret, an irregularis efficiatur, offendit.
- 34 Clericus propter homicidium non degradatur, sed depunitor.
- 35 Clericus homicida an sit priuatus ipso iure beneficij, qua habet, an remat priuandus, remissum.
- 36 Irregularitatem incurrit ille, qui armatus cum aliquo exiit ad occidendum si postea aliquis occisus fuit, etiam si ille nihil commississet.
- 37 Laicus potest fieri irregularis, & inhabilis ad beneficia.
- 38 Clericus propter homicidium in monasterium, siue in carcerem detraditur per quinquennium.

j. Cap. Sicut dignum. VI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania. Host. Anch. Butr. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs. *versusq; Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viul. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 119. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 668. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 7. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 35. cap. 1.*

Notatur ad hoc quod in pœnis
2 *Sed alias.* imponendis aetatis ratio habenda est l. 1. 1. *impuerit ff. ad Syllan. Aloy Ricc.*

- 3 in collectan. decis. par. 5. collect. 1844. Sed nunquid in deliciis senectus excuset, vide Mising. cent. 2. obferu. 54. Grammat. decis. 23. nu. 11. Thesaur. decis. 61. quos refert Aloyf. Ricci. d. collect. 1845. in fine. Tiber. Decian. resp. 16. & 24. Volum. 3. Menoch. de arbit. casu 329. Molina de iustit. tract. 3. disp. 37. De infante, pupillo, & minore, vide Caroc. in tract. de minor. in deliciis excusando, Ayer. de homicid. par. 2. num. 124. & seq. Thesaur. Pedam. decis. 161. Hódédz. conf. 104. vol. 1. Raudens. de analogis cap. 22. num. 78. Molina d. tract. 3. disp. 36. Caball. in tract. de omni genere homicidij nu. 179. cum seqq. Campan. in διαφορία Iuris Canon. rub. 11. cap. 23. d. num. 99.

- 5 **Scientia**. Gloss. in presenti hoc verbo explicat, idest an sit discretus, vel non sane mentis, unde si scire cupias an & quando furiosus delinquens excusetur, vide Doctores per tex. ibi in l. Diuus ff. de officio praefid. Ayer. d. par. 2. num. 150. Balb. decis. 60. Aloyf. Ricci. in collect. decis. par. 5. collect. 1840. Menoch. de arbit. casu 325. Fachin. controuerf. lib. 9. cap. 3. Ceuall. communium contra commun. quest. 33. Petr. Caball. d. tractat. d. num. 179. Molina d. tractat. 3. disp. 38. num. 1. cum seqq.

- 6 Ebrius delinquens an & quando excusetur, vide Doctores per tex. ibi in l. omne delictum. §. per vinum ff. de re milit. Greg. l. 5. verbo embrigarse tit. 8. part. 7. Clar. §. fin. q. 60. num. 12. Vveimch. in paratitulis ff. ad legem Cornel. de Siccac. num. 24. Duen. reg. 259. vers. amplius quarto. Gom. tom. 3. Vari. cap. 1. nu. 73. Iodoch. in praxi crimin. cap. 84. nu. 17. & 18. Menoch. de arbit. casu 326. & casu 377. d. num. 3. Peguer. decis. 18. nu. 22. Auend. de excoquendis mand. par. 2. cap. 5. n. 19. Mascard. concl. 179. nu. 3. Reusner. decis. 14. quem refert Aloyf. Ricci. d. collect. 1840. vers. & ob hanc, Azor. institut. moralium p. 3. lib. 2. cap. 13. vers. primo notandum, & vers. seq. Bellacomb. tom. 2. communium opinion. lib. 9. tit. 13. num. 79. pag. 495. & Kirchou. tit. 30. num. 100. pag. 547. Perez ad rub. tit. 8. lib. 8. Ordinamen. pag. 203. cum seqq. & l. 1. in fine in addit. cod. tit. & lib. pag. 208. Azeued. l. 1. nu. 32. tit. 23. lib. 4. noua recop. Paul. Comitot. respons. moralium lib. 5. q. 5. & 6. Pineda in vica S. Ioannis Baptiste lib. 3. art. 2. cap. 1. pag. mibi 142. Molina. d. tractat. 3. disp. 38. nu. 5. cum seqq. Petr. Caball. d. tract. 4. 187. Campan. d. cap. 23. d. nu. 108.

- 7 Dormiens delinquens an excusetur, vide Doctores per tex. ibi in l. 1. §. adipsos ff. de acquir. possess. Sebast. Medices in tract. de fortuatis casibus q. 5. nu. 36. Tiraq. de penis tempor. causa 5. Menoch. casu 327. Molina d. tract. 3. disp. 38. num. 10. cum seqq. Reusner. decis. 16. quem refert Aloyf. Ricci. d. par. 5. collect. 1841. Campan. d. cap. 23. nu. 110.

- 8 Excellens in aliqua arte, vel insignis peritiae vir an & quando in deliciis excusetur, condonariq. debeat, vide Doctores per tex. ibi in l. ad hostias, ff. de penis, Grammat. decis. 23. Reusner. decis. 80. & 81. quos refert Aloyf. Ricci. in

collect. decis. par. 5. collect. 1842. Alex. Raudens. de analog. cap. 22. nu. 67. & 68. Tiraq. de penis tempor. causa 50. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 98. d. num. 134. Et de habente merita in Rempubl. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 92. num. 9.

- 9 **Sexus**. Notatur ad hoc quod in penis insignendis sexus ratio habenda est, vt per Tiraquel. de penis tempor. causa 9. d. princip. & l. 1. connub. glof. 1. num. 85. cum seqq. & l. 9. nu. 177. vers. & hinc opinioni, Farin. d. q. 98. num. 1. cum seqq. Vnde leuius puniuntur mulieres quam viri Reusner. decis. 20. Aloyf. Ricci. d. par. 5. collect. 1841.

- 10 **Atque conditio**. An & quando dignitas ac generis nobilitas releuet aliquem a pena ordinaria vide Reusner. decis. 15. que citat Aloyf. Ricci. d. collect. 1842. in fine. Ioseph. Sesse Aragonia decis. 11.

S. Illi autem I.

- 11 **Circa manuum iniectionum, etc.**

Ergo auxilium delinquenti prestare quis presumatur eo ipso quod assiluit cum delinquente armatus prope, vt per Mascard. de probat. concl. 159. num. 1. cum seqq. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 131. nu. 67. cum seqq. Campan. in διαφορία Iuris Canon. rubr. 11. cap. 23. nu. 74. Et ad hoc, vt illud praestitum dicatur requiritur assilientia animo doloso & cogitato, & auxiliares ad hoc coadunati, Barz. Bononien. decis. 179. Cacharan, Penam. decis. 104. Coadunatio enim gentis non est punibilis nisi facta dolose & appensate ad malum ex l. 2. §. homines ff. de bonorum rap. Azeued. l. 2. tit. 6. lib. 3. noua recop. Menoch. conf. 28. num. 19. Farinae. in praxi crimin. q. 113. num. 143. vbi n. 144. resoluit penam conuenticulæ, & congregationis habere locum quando a principio & principaliter facta est ad malum finem, secus si incidenter homines sic conuenerint & se congregauerint.

S. Illi etiam.

- 14 **Qui occisoriis opem, etc.** Ergo auxilium

prestans in delicto puniatur eadem pena, quam ipse delinquens, de quo vide Clar. §. fin. q. 90. num. 1. Iacob. Ayer. de homicid. par. 2. num. 34. Menoch. de arbit. casu 249. nu. 7. Surd. conf. 40. num. 45. Mascard. de probat. concl. 159. num. 18. Molina de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 6. latet Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 131. d. princip. vbi q. 133. resoluit quod prestans auxilium delinquenti post delictum non tenetur eadem pena, quia tunc non dicitur delicto opem praestitisse.

- 15 **Mandans an & quando puniatur eadem pena, qua mandatorius, vide Auton. Gomez tom. 3. var. cap. 3. num. 30. Menoch. de arbit. casu 353. num. 2. Ayer. de homicid. par. 2. d. nu. 41. Decian. tract. crimin. lib. 9. cap. 31. cum seqq. Ceuall.**

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 235

- Cenall. commun. contra cōmun. q. 166. Petr. Cabal. in trall. de omni generi homicidij nu. 364. cum seqq. Cardof. in praxi iudicium verbo factum num. 6. Mandatum vero cum sit quid facti non præsumitur, sed probari debet Mascard. concl. 1014. Pereg. conf. 107. num. 1. & seq. Decian. d. lib. 9. cap. 34. à princip. Sed qualiter probetur differunt Mascard. concl. 866. & conclaf. 1015. Menoch. conf. 788. d. num. 2. Decian. d. cap. 34. num. 26.
- 16 vbi refoluit mandatum probari per scripturam, & subscriptionem mandantis, & num. fin. tenet quod vnus testis deponens de mandato facit in-
- 17 diciam ad torturam contra mandantem. Et quod mandans & mandatarius possint accusari in eodem libello, ex Bar. in l. sed si vnus d. serui meus ff. de in iur. tradit Farin. in praxi crimin. q. 135. nu. 147.
- 18 **Qui potuit hominē liberare, &c.**
Notatur ad hoc, quod ille, qui sciuit delictum committendum & prohibere potuit, si non prohibuit eadem pena tenetur, qua ipsemet delinquens teneretur, vt per Abb. hic num. 5. Butr. num. 6. Cou. in elem. ff. furiosus par. 2. §. 2. num. 7. ad med. Tiraq. de penis temper. causa 44. num. 13. Quis enim omni iure attentio tenetur obuiare delicto, & alium defendere, si commodè, & absque periculo potest, alias solue- tur humana societas, & dictamen rationis, quo mouemur ad alterum diligendum, offendere- tur; si à defensione & tutela illius impie retar- daretur: vnde priuatis personæ, quæ ob stare tenentur ex charitate si in his terminis non obli- uit omittentes commodam, & opportunam proxi- mi defensionem in persona, aut in cæteris bonis, grauiter peccant, non tamen tenentur ad res- titutionem damni illati, quippè quod hæc earū obligatio provenit non ex iustitia commutati- ua, sed ex charitate, cuius violatio non obli- gat ad restitutionem, non enim proponitur ali- quid ab earum parte receptum, vel à lege sub- ratione iustitiæ commutatiue specialiter inium- dum pro suscipienda & sustinenda proximi de- fensione, nec quid aliud ex quo ea sit illi adeo debita, vt ius ad eandem computari possint inter bona eiusdem proximè defendendū, vide- Namar. in man. cap. 24. sub num. 17. & in cap. Sa- uardos de penis, disp. 6. nu. 23. Sot. de iustit. lib. 4. q. 7. art. 3. Syluest. in sum. verbo restitutio in 3. q. 5. vers. secundum; & q. 6. colum. 3. post princip. Anton. Gomez vari. tum. 3. cap. 2. num. 9. Arago. 2. 2. q. 62. arto. 7. vbi Salo. canon. 1. & 2. Greg. de Valent. tom. 3. disp. 9. q. 6. puncto 3. Flores var. lib. 1. q. 18. n. 30. Menoch. de arbit. casu 355. nu. 2. Baiard. ad Cler. b. fin. q. 87. n. 15. Tiraq. de penis temper. causa 44. num. 69. & seq. Gam. de Sacramentis præstandis ultimo supplicio damnavit q. 1. n. 5. Farin. in praxi crimin. q. 135. num. 306. Bayr. in elem. Regia lib. 10. trallat. 2. cap. 14. num. 9. Rebel. de obligatiōe iustit. par. 1. lib. 2. q. 2. nu. 2. Molin. de iustitia trall. 4. disp. 18.
- 19 nu. 2. officiales vero, & ministri publici, alijq-

qui ex officio, & consequenter ex lege iustitiæ constituti sunt, & absolutè assumpti ad omnē etiā rigorosam & periculosam aliorū defensionē, vt est lenius respectu domini iuxta tex. in l. 1. §. in- lisse, & q. quod si vulnerati ff. ad Syllan. & vassallus respectu domini feudi iuxta text. in cap. 1. §. item qui dominum qua fuit prima cause beneficij amittendi; denique & milites iuxta text. in l. 3. §. 7. it. & in l. omne delictum §. qui in acie & §. 7. it. ff. de re milit. hi etenim (quibus obligatio à ius- titia provenit, & per consequens si illi nō satis- fecerint ad restitutionem tenentur vt supra dixi ad cap. 2. in fine hoc tit.) tenentur cum periculo propria vitæ non tamen manifesto defendere huiusmodi personas, vbi scilicet earum defensio sibi possibilis præsumptiue saltem videatur, vt resoluunt Claud. in repet. l. 7. §. 7. num. ff. de iustitia, & iure, num. 130. vbi Curt. sub nu. 60. Bolognet. sub nu. 85. Syluest. verbo homicidium 2. num. 10. Farin. q. 135. num. 237. quicquid limitent Pute. de syndacatu verbo officialis 9. qualiter, nu. 8. Anton. Correa in fragment. ad lib. 5. Ordin. Reg. Lusit. in princip. verbo prisio vers. septimo requiritur n. 73. Lefsi. de iustit. lib. 2. cap. 9. nu. 9.

20 Amplia vt quilibet aliquem non valens defendere proximum, & ab eo euertere dānum eminen- tem tenetur in foro Conscientiæ illud ei reue- lare, cui imminet, vt per eum auertatur; ita Abb. in cap. 1. sub num. 9. col. 2. ante med. de reposit. foliat. & in cap. nouit nu. 44. de iudic. Berou. in cap. 1. num. 75. de offic. deleg. Caiet. 2. 2. q. 33. art. 7. Sot. de secreto regendo memb. 2. q. 4. concl. 2. & de iustit. lib. 5. q. 5. art. 1. ad 3. Syluest. verbo restitutio 3. nu. 6. col. 2. in med. Cou. in reg. pecca- tum par. 2. §. 3. sub nu. 3. Nau. in man. cap. 25. nu. 33. & cap. 27. sub nu. 213. Mench. illufl. lib. 1. cap. 16. nu. 5. Gutier. canon. lib. 1. cap. 11. d. n. 48. & nu. 73. & 75. Menoch. de arbit. casu 355. à princip. Fr. Emman. in summo. tom. 2. cap. 7. sub nu. 6. Flores de Mena vari. q. 18. nu. 44. cum seqq. Molina d. trall. 3. disp. 18. n. 3. cum seqq. Rebello d. par. 1. lib. 1. q. 24. sect. 8. num. 55. cum seqq. Lefsi. d. lib. 2. cap. 11. d. nu. 57. obseruantes pro exemplis quotidianis posse nos & teneri si no- uimus Titium esse furem, monere eos cum qui- bus habitat, vt sibi caueant, aut si gerit se pro medico ille, cuius impertitiam nouimus, posse nos & teneri ægros vel alios, quibus inde pe- riculum imminet, monere, prout etiam posse nos & teneri manifestare Petrum v. g. auctorem homicidij si illud imponatur innocenti ob id

21 plectendo, cum similibus. Quod quidem verum est vt in eius terminis necessariò denuntiati etiā iudicialiter non incurat irregularitatem etiā ex eadem denunciatione & subsequenti illarum culparum inquisitione contingeret mors, aut mortaliatio delinquentis, vt per Cou. in elem. ff. furiosus par. 2. §. 5. sub nu. 5. Nau. in man. c. 27. n. 213. Sot. de iustit. lib. 5. q. 5. art. 1. ad 3. Henric. in sum. lib. 14. cap. 12. sub nu. 8. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 169. n. 12. Molin. trall. 2. disp. 109. num. 5. Quæ quidem reuelandi obligatio nobis incum-

- 22 incumbens in ordine ad proximi defensionem ita est intelligenda vt prius præmittere debeamus fratrem admonitionem & inductionem faciendam iniusto aggressori quod à damno desistat, si spes est eam profuturam, vt ita eius fama conferretur quoad fieri possit, nec perdat ut si ipse penituerit, & damnum refarciuerit, vel illud non inchoauerit, vt bene resoluunt omnes Doctores supra citati, maxime Nau. in manu. cap. 17. sub nu. 134. Mench. d. cap. 16. sub num. 4. Gutier. d. cap. 11. num. 51. & 73. Fr. Emman. d. col. 2. ante med. Lelsi. d. cap. 11. nu. 60. contrarium cum alijs resoluentes vbi crimen occultum vergerit in damnum Reip. prout est hæresis, crimen læsæ maiestatis, proditionis, & similia, quippe quod in his adest periculum in mora, & vt plurimum non potest per hominem priuatum, & per eius admonitiones eorum contagio sufficienter impediri vnde vt plurimum sine his admonitionibus debent ad iudicium & ad ministros publicos competentes, vt potest potentiores ad eam contagionem impediendam deduci per denunciationem, vt resoluunt D. Tho. 2. 2. q. 33. art. 7. in corpore, Abb. d. cap. noui n. 44. Simanch. de catholicis institutis, cap. 19. & cap. 42. num. 11. Nau. in manu. cap. 24. num. 14. Rojas in singul. Fides verbo accusare n. 21. Gutier. d. cap. 11. n. 53. Flores de Mena d. q. 18. num. 45. cum seqq. Peña in direct. Inquisit. par. 2. cap. 24. commento 18. sic limitantes ordinem illam correctionis fratrum, de quo in d. cap. noui.
- 23 Subampliat locum habere etiam crimen illud proximo damnosum, & ex malitia criminoli nolentis desistere impendens, occultam fuerit, vel alicui dictum sub fide secreti, vt si proximus iniuste sit occidendus, vel furtum sit committendum, aut similia, adhuc enim illud secretum suscipiens detegere tenetur etiam in iudicio virtute etiam monitorialium generalium sub excommunicatione, vel alias etiam absque iudicis præcepto siue denunciando, siue etiam testificando: ita D. Thom. 2. 2. q. 70. art. 1. ad 2. Siluest. verbo testis q. 8. col. 2. ante med. Nau. in cap. inter verba 10. q. 3. concl. 6. sub num. 21. & 23. & in manu. cap. 25. num. 33. & in cap. Sacerdos sub num. 24. de peniti. dist. 6. Soc. de iustis lib. 3. q. 7. art. 1. ad 1. & de ratione tegendi secretum memb. 2. q. 7. num. 2. Cordub. in suo questu lib. 1. q. 43. vers. 3. pag. 347. Greg. 1. 35. gl. 1. sit. 16. part. 3. Gutier. d. cap. 11. num. 48. & n. 75. Azori. institus moral. par. 3. lib. 13. cap. 31. dub. 4. Molin. de iustis. tract. 4. dist. 5. num. 6. Modern. de iurisdist. par. 2. cap. 14. num. 21. Lels. d. lib. 3. c. 30. num. 43. 47. & 49. Secretum vero aliunde non cogitum nisi in Confessione Sacramentali in ordine ad eam indubitanter conferuandum est, & nullo casu, quocunque etiam superiore iubente reuelandū iniusto penitente, etiam pro salute, & scandalo Regni totius, ita D. Thom. d. quest. 70. art. 1. ad 2. Soc. d. lib. 9. q. 7. art. 1. ad 1. & d. memb. 2. q. 7. concl. 4. col. 2. Cordub. loco proxime citato, Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 7.
- nam. S. Molin. d. dist. 3. num. 6. ad fin. & num. 9. Modern. de iurisdist. par. 4. cap. 194. nu. 3. cum seqq. Flores de Mena d. q. 18. num. 46. Lelsi. d. c. 30. num. 45. multipliciter ampliantes huiusmodi obligationem conferuandi secreti Confessionis Sacramentalis adeo, vt eius detectio nullam fidem faciat in iudicio, eo quod scientia per Sacerdotem habita ex Confessione Sacramentali nihil omnino pertinet ad controuersiam iudicalem, quippe quod in iudicio deponit quis de illis, quæ nouit vt homo, Sacerdos in Confessione Sacramentali nouit vt Deus, ita post Rip. Felin. & alios optime resoluunt Cou. de spons. par. 2. cap. 8. §. 12. num. 10. Mascard. de probat. concl. 377. nu. 5. cum seqq. & alijs quos refert & sequitur Cened. ad Decretum collect. 60. num. 2. in fine. An idem sit dicendum de confessione?
- 25 facta laico in extrema necessitate, vide Cou. d. num. 10. Nau. in cap. si Sacerdos de Peniti. dist. 6. num. 117. cum seqq. Cutier. d. cap. 11. num. 49. 74. & 50. Mascard. de probat. lib. 1. quest. 5. n. 51. Cened. d. collect. 60. num. 5.
- 26 Secundo amplia siue iniuste aggressus clamer, siue non, in vtroque enim casu eum defendere tenemur, cum ad hoc satis sit quod hæc proximi cura nobis à Deo mandata sit iuxta illud Ecclesiast. 17. Vnicuique mandauit Dominus de proximo suo; vnde merito sic resoluunt communiter Doctores, vt per Claud. in repet. d. 1. vt vim non 125. Gom. tom. 3. Vari. cap. 3. sub num. 21. & alijs quos aduersus alios refert, & sequitur Farin. in praxi crimin. quæst. 123. num. 270 & seq.
- 27 Tertio amplia, vt procedat siue iniustus aggressor sit laicus siue clericus, adeo vt ex clerici sic aggressoris percussione non incurrat excommunicatio, vt per Cou. in elem. si furiosus par. 3. §. vii. num. 5. Gom. sub d. num. 21. Clar. §. homicidium sub n. 39. Farin. d. q. 125. n. 276. Soar. de censuris dist. 22. §. 1. num. 39.
- 28 Quarto amplia, vt procedat in defensione non solum Christiani iniuste aggressi, sed etiā alterius non Christiani, imo & in defensione inimici, ita post Mantuan. resoluunt Farin. d. q. 125. num. 268. iuncto num. 271. & in defensione inimici etiam capitalis sic constituit etiam Fulgos. in d. l. vt vim sub num. 4. vbi Ias. num. 29. Carer. in pract. crimin. in tract. de homicid. §. quinto excusis defensionis num. 45.
- 29 Quinto amplia, vt procedat non solum in eo qui delictum committendum non prohibet cum prohibere potuerit, sed etiam in eo, qui impedit volentem impedire furtum, aut aliud damnum proximi, siue personale siue externum, hunc namque grauius peccare resoluunt Medin. de rebus sit. q. 9. in fine, Nau. in manu. cap. 27. sub nu. 140. Henric. d. lib. 14. de irregul. cap. 12. sub num. 7. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 351. num. 18. Molin. d. tract. 2. dist. 753. num. 4. Reboll. d. par. 1. lib. 2. quest. 14. §. 8. num. 57. Circa tamen refrenandam obligationem damni inde sequenti controuertunt supra citati Doctores agentes non quidem de

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 237

deimpedientibus, qui ex iustitia commutati-
na defendere tenebantur de quibus egi *supra*
res. Qui potuit, &c. hoc eod. 5. sed de illis qui
per se ad defendendum ex charitate tantum
teneantur, quos quidem ad huiusmodi restituti-
onem obligatos esse voluerunt Medin. Nan. &
Frat. Enman. vbi proxime, adeo, vt idem Nau.
in man. cap. 27. sub num. 131. existimet insuper ir-
regularem esse, qui auertit alium a liberando
proximo ab iniusta deformitate, quod tradit
Henriq. vbi supra, nisi bono animo amicum
diuertat, ne perinde se periculis abijciat: ut
vero Molina, & Rebello dicis locis melius eos
ita demum teneri sic restituere admittunt si di-
ctum defensorum impederint modis contra ius-
ticiam, veluti vi, dolo, aut fraude.

S. Qui vero.

30. *Pronocassent*. Ergo delictum persua-
dens, inflammans insti-
gans, hortans, incitans, & instruens puniuntur
eodem poena, qua ipse delinquens, vt per Fa-
stinac. in *praxi crimin. par. 5. quest. 129. num. 26. cum*
seqq. Vbi d. num. 23. an consulens delictum puni-
tur eadem poena, qua ipse delinquens, de
quo etiam Duen. reg. 149. Bernard. reg. 175. in
prinip. Ayret. de homicid. par. 2. num. 35. Azoti.
insult. moral. par. 3. lib. 2. cap. 10. Campan in di-
uisione Iuris Canonici tab. 11. cap. 23. nu. 79.

S. Eos insuper.

31. *Eis, quorum fuerunt, &c.* Notatur ad
restitutionem faciendam est eidem a quo ablatum
est, vel habenti causam ab eo, non enim aequa-
litas iustitiae seruatur per restitutionem alteri
factam eo invito cap. eate 22. in prinip. de iu-
ritur. l. inuito 12. C. de solution. gloss. & communis
in reg. pccatum, de regulis Iuris in 6. D. Thom.
2. 2. quest. 62. art. 5. Nec facit restitutionem
fieri pauperibus, vt dicit hic tex. qui intelli-
gendus est, vbi dominus, vel is cui debetur, cer-
tus est, & citra scandalum, vel periculum po-
test eidem restitui, aliter enim si sit incognitus
post adhibitam diligentiam, vel si scandalum
immineat, potest fieri restitutio pauperibus,
quia sic in effectu restituitur domino, cui prodest
quoad animae salutem, vide Cou. in reg. pcca-
tum par. 2. in initio num. 6. & par. 3. §. 1. num. 2.
Mich. Salon. 2. 2. quest. 62. artic. 5. controu. 5. vbi
Petr. de Arag. in resp. ad 1. Valent. tom. 3. dist. 5.
quest. 6. puncto 4. late Sayr. in clau. Regia lib. 10.
tract. 5. cap. 2. a prinip.

S. Clericos.

32. *Et illos, qui consilium deder. etc.*
Notatur ad hoc quod clericus consulens deli-
ctum, quod si ipse commississet irregularita-

tem incurreret, irregularis efficitur acsi deli-
quisset, vt per Farin. in *praxi crimin. par. 5. q. 129.*
num. 56. Valer. Reginald. in *praxi fore. penitent.*
lib. 30. num. 136. Intellige quando quis suo con-
silio facit, vt alter facilius, vel citius, vel cru-
delius tale committat delictum, vt per Auil.
de censur. par. 7. dist. 6. sect. 2. dub. 2. Vgolin. cod. tract.
cap. 16. num. 1. Bonacin. cod. tract. tom. 9. q. 4.
puncto 8. num. 19. vbi secus dicendum concludit
quando consulens non auct voluntatem, sed
exiguae mouet, aut quando parato facere maius
malum suadet minus, puta quando parato oc-
cidere, vel mutilare suadet tantummodo pec-
cutere, & citat Fr. Euman. in sum. par. 1. c. 178.
concl. 20. num. 21. Henriq. lib. 14. cap. 16. num. 41.
Sayr. de censur. lib. 7. cap. 3. num. 13. Auil. d. dub. 7.
concl. 1. Conmck. de Sacram. & censur. tom. 2. dist. 28.
dub. 8. num. 69. Vnde clericus opem ferens deli-
cto habetur pro deliquente ad effectum, vt re-
pellatur ab altaris ministerio, idem Farin. dist. 5.
q. 131. sub. 10. *INTUITU*

34. *Deponendos esse censemus.* Nota-
tur hoc quod clericus propter homicidium non de-
gradatur, sed deponitur non solum si illud pro-
prijs manibus committat, sed etiam si illud
fieri mandet, consulat, persuadeat, aut etiam
35. assitabili, vt per Farin. d. par. 5. quest. 119. n. 46.
& 47. An vero ipso iure sit priuatus beneficio
quod habet an veniat priuandus vide Azoti. in-
sult. moral. par. 3. lib. 2. cap. 16. in prinip. & Emano.
36. *Quos constat armatos interfuisse,*
se, etc. Notatur ad hoc quod irregularitas
tem incurrit ille, qui armatus eum,
alijs exiuit ad occidendum si postea aliquis occi-
sus fuit, etiam si ille nihil commississet, vt per
Specul. lib. 1. tit. de dispensat. §. 4. num. 5. & 6. Can-
del. aureum de irregul. num. 273. quos refert, &
sequitur Rota apud Farin. decis. 44. n. 3. p. 2. recent.
Ergo laicus potest fieri
37. *Et illos, quos, etc.* irregularis, & inhabilis
ad beneficia, Rota d. decis. 44. n. 4. & num. 5.
ampliat etiam si quod in gratia adsit clausula
& cum absolutione, &c.

38. *Vsq; ad septennium, vel quin-
quennium.* Notatur ad hoc quod clericus
propter homicidium in mona-
sterium siue in carceres detruditur per quin-
quennium ultra depositionem, vt per Bern. in
pract. cap. 88. alias 97. in 16. edit. num. 1. vbi pon-
derauit in hoc tex. non tractari de homicida, qui
proprijs manibus occidit, sed de eo, qui aut
consuluit, aut armatus adstitit, refert, & sequi-
tur Plac. de delictis lib. 1. cap. 11. num. 13. *res. verum*
enim vero; Sed quia contrarium decidere vide-
batur tex. in c. si Episcopus 50. dist. ibi, quan-
diu vixerit, ideo Farin. d. q. 119. num. 54. ad-
uertit huiusmodi detractionem posse esse perpe-
tuam, aut temporalem secundum homicidij
qualitatem.

SYM M A R I V M .

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Magister nimis modum excedens percutiendo in capite, aut alio periculoso loco, ex quo percussus abiit, aut deformatus est, irregularitatem incurrit.
- 3 Occidendi animus presumitur ex occisione facta in capite.
- 4 Vulneratus presumitur mortuus ex vulnere, si obiit post paucos dies.
- 5 Mortuus quis presumitur ex vulnere etiam si post illud acceptum surgat & lecto triduo iam transacto.
- 6 Conscientia foro non puniuntur quis de homicidio sine dolo commissio, etiam si culpa processerit.
- 7 Vulneratus quando constet non fuisse lethale, tunc non presumitur vulneratum ex illo proprie decessisse, sed culpa, & negligentia medicorum.

Cap. Presbyterum. V II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Trinqueq. l. i. cum legibus Castelle par. 1. & 2. Vinia, in rationals lib. 5. Iuris Pontif. pag. 123. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 669. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 8. & est post Concil. Lateran. par. 26. cap. 7.*

- 2 Probat hic tex. magistrum nimis modum excedentem percutiendo in capite, aut alio periculoso loco, ex quo percussus obiit, aut deformatus est, irregularitatem incurrit, ut per Cou. in clem. si furiosus, par. 2. §. 2. num. 9. vers. Quartus. Bonac. de censuris disp. 7. quest. 4. puncto 7. nu. 14. Jacob. de Gratia in aureis decis. par. 1. lib. 2. cap. 66. num. 16. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali, §. 5. num. 32. Henric. in sum. par. 2. lib. 14. de irregul. cap. 15. num. 3. li. 5. Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 77. num. 8. in prin. Valer. Reginald. in praxi forensi pœmient. lib. 30. nu. 115.

- 3 Percussit in capite. Notatur ad hoc quod vulneratus presumitur mortuus ex vulnere, & occisione facta in capite, ut magis periculosa, ita Farin. in praxi crimin. par. 5. quest. 126. num. 196. Petr. Caball. de omni genere homicidij num. 314. ubi dicit quod percussus aliquem cum baculo in capite ita quod moriatur si non habebat alia arma, pena mortis punitur.

- 4 Cum post paucos dies; &c. Notatur ad hoc quod vulneratus presumitur mortuus ex vulnere si obiit post paucos dies, ut per Farin. d. par. 5. §. 127. num. 39. Et latius si icire velis quando presumatur quis mortuus ex vulnere, vide Clar. §. homicidium, num. 44. Hippol. conf. 7. num. 27. & 28. Bonacof. commun. crimin. par. 2. Verbo mortuus, Menoch. de arbit. casu 275. Audrez. Alacacer. in sua chirurgia lib. 1. cap. 9. in resp.

ad 3. Boer. decis. 232. Cald. Percira de emptione, & vendit. cap. 7. num. 12. vide ad cap. 2. num. 3. de clerico percuss.

- 5 Si ex ipsa percussione interijt, etc.

An & quando post vulnus acceptum si quis fugat triduo iam transacto, & postea sit mortuus presumatur ex vulnere, vide Boer. decis. 329. num. 19. vers. quare videtur, Anton. Gom. tom. 3. Vari. cap. 3. num. 29. vers. ex quibus venit reprehenda. Farin. d. §. 127. num. 77. cum seqq.

- 6 In glos. [Expirasse] ibi (quantum ad gratiam, &c.) Notatur ad hoc quod in foro Conscientie non punitur quis de homicidio sine dolo commissio, etiam si culpa processerit, ut per Tiraq. de penis temper. causa 13. num. 13. Cou. in clem. si furiosus, par. 2. §. 4. nu. 1. col. 2.

- 7 In glos. [aliam infirmitatem, &c.] ibi (sed nunquid si postquam convalescit, recidivum tenetur magister? ita.) vide Farin. d. §. 127. num. 77. Quando vero certum est vulnus non fuisse lethale tunc non presumitur ex illo vulnere decessisse, sed ex negligentia, ut imperitia medicorum, & vulnerans tunc non tenetur de occiso, sed de vulnerato tantum, ut per Boer. decis. 323. n. 7. Surd. de aliment. tit. 8. prout. 69. num. 8. Stephan. Gratian. Marchia decis. 185. num. 8. Farin. d. §. 127. num. 25.

SYM M A R I V M .

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Homicidium in ludo commissum a clerico, quando irregularitatem operetur, ostenditur.
- 3 Vulneratus presumitur ex vulnere decessisse, etiam quod post octo dies decesserit.
- 4 Clerici nullo modo possunt in eorum ludis alijs illis permixti admixtos laicos habere.
- 5 Clericus choreis, ac ludis intereffens, quorum occasione homicidia sequuta fuerunt, quando irregularitatem incurrit, ostenditur.

Cap. Continebatur. V III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. *Trinqueq. l. i. cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuisan. in rationals lib. 5. Iuris Pontif. pag. 123. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 669. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 9. & est post Concil. Lateran. sub Alexand. III. par. 26. cap. 12.*

- 2 Homicidium in ludo commissum a clerico quando irregularitatem operetur, & de distinctione inter ludum licitum, & illicitum, & antea procedat culpa, vel non, ac denique de materia huius tex. vide Cou. in Clem. si furiosus, par. 2. §. 4. num. 8. Gutier. canon. lib. 2. cap. 6. num. 114. Henric. in sum. par. 2. lib. 24. de irregul. cap. 15. §. 3. in commento lit. R, Menoch. de arbit. casu 400.

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 239

fu 400. num. 3. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 126. num. 34. Molina de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 77. num. 6. vers. cap. continebatur. Valer. Reginal. in praxi fore pœnitent. lib. 30. num. 114. Azueved. l. 2. num. 15. tit. 7. lib. 8. nona recap. ubi de ludo causa leuandi laborem.

3 **Post dies octo.** Ergo vulneratus preflu-
siffe, etiam quod post octo dies decesserit, vt
per Boer. decis. 323. num. 11. vers. & idem videtur
si intra octo dies. Menoch. de arbit. casu 275. n. 3.
Jacob. Ayret. in tract. de homicid. p. 2. num. 54. Fari-
nac. d. par. 3. q. 127. num. 38.

4 **In gloriis.** [Eiusdem.] Notatur ad hoc quod
clericus nullo modo possunt in eorum ludis aliis
eis permixtis admixtos laicos habere, vt per
Host. hic nu. 1. & Abb. num. 3. Coft. in tract. de
ludo num. 74. in fine. Viui. commun. opin. 467. nu. 3.
& 4. Bellet. in quæst. clericali. par. 1. tit. de disciplina
clericali 3. 24. num. 17. Farin. in praxi crimin. par. 3.
quæst. 179. nu. 100. Aduerte clericum præsentem
choreis, ac ludis, quorum occasione homici-
dii sequuta fuerunt illo tantum casu irregula-
ritatem incurrere, quando opus sic illicitum
fuit causa homicidii, prout ludus noxius, in-
discreta correctio, & similia, secus si opus illi-
cietum nullo modo fuit causa homicidii, vt latè
explicat Cou. in clem. si furiosus 3. 4. nu. 9. vers.
illud sane, & num. 10. Nau. conf. 21. num. 4. sub hoc
tit. quos refert, & sequitur Rota in 7ua Casalen.
irregularitatis 29. Nouemb. 1610. coram Reue-
rendissimo D. Damasceno, relata apud Fari-
nac. decis. 260. nu. 2. par. 1. recent.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Irregularitas non efficitur, qui casu in ludo publicè
permixto socium interfecit.
- 3 Impudentia, non de industria, aut dolose delin-
quentes leuius puniuntur.
- 4 Arma portantes puniuntur statutum non intelligitur
de paruis cultellis.

Cap. Lator. IX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania,
Hostien. Butr. Anch. Henric. Panorm. Felin.
Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs
vtriusq. Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui.
in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 123. Alagona
in compendio Iuris Canonici pag. 670. refertur ab
Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10.
cap. 10. & est post Concil. Lateran. par. 26. cap. 14.
- 2 Probatur hic tex. Irregularem non effici, qui
casu in ludo publicè permixto socium interfecit,
vt per Menoch. de arbit. casu 400. num. 3. Molin.
de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 77. num. 7. Gutier. ca-
non. lib. 3. cap. 6. num. 184. Nam si duo in collu-
batione, (vt est casus huius tex.) vel ad brachia
Iudant, & vnus habeat gladium accinctum, vel

falcem, & colluctans incaute percutiat ma-
num ad falcem, vel gladium, & moriatur, gla-
dio accidios non tenebitur de occiso, Azueved.

3 l. 2. nu. 21. & 22. tit. 7. lib. 8. nona recap. quia illi,
qui casu, aut imprudentia, siue etiam facti
ignorantia, non de industria, aut dolose quid-
quam admiſerunt, aut non puniuntur, aut le-
uius puniri debent, vt per Tiraq. de pœnis tem-
per. caus. 13. nu. 1. cum seqq.

4 **Cuius cultellus.** Notatur ad hoc quod
statutum puniens por-
tantes arma non intelligitur de paruis cultellis
idoneis ad sciendendum pennas, vel panem, vt
per Tiraq. de iudicio in rebus exiguis vers. 21. pag.
mibi 35. Bobadill. in sua politica lib. 3. cap. 13. m. 73.
Decian. tract. crimin. lib. 8. cap. 2. num. 9. & cap. 3.
m. 54. Farin. in praxi crimin. q. 108. n. 77. cum seqq.
Ludouic. Rodolphin. vari. lib. 2. quæst. 34. n. 6.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Irregularitas an sit clericis censendus, qui ad neces-
sariam rerum defensionem raptorem occiderit,
ostenditur.
- 3 Irregularitas est clericis, qui potuit mortem fugien-
do vitare, si omiffa fuga inuasorem occidit.

Cap. Suscepimus. X.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. In-
noc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania,
Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Felin.
Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs
vtriusq. Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viui. in ra-
tionali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 123. Alagona
in compend. Iuris Canonici pag. 670. refertur ab
Anton. August. collect. lib. 5. tit. 10.
cap. 11. & est post Concil. Lateran. par. 30.
cap. 27.

2 **Expediebat potius post tunicam, &c.**

Ergo pro sola rerum defensione non est licitum
clericis inuasorem occidere, de quo tamen vi-
de Sylueltr. in su. in verbo bellum 2. 6. 7. num. 12. &
verbo excommunicatio 6. 4. 4. casu 9. in fine Jacob.
de Graffis in aures decis. par. 1. lib. 2. cap. 65. m. 20.
Bizard. ad Clar. 6. homicidium num. 82. Polyd.
Ripa de tempore nocturno cap. 24. de fure num. 26.
in fine, & nu. 49. cum seqq. Boer. decis. 168. n. 3.
Cou. in clem. si furiosus par. 3. 6. m. nu. 76. Soar.
tom. 5. disp. 46. sect. 2. à n. 4. Lesside de iustit. lib. 2.
cap. 9. dub. 11. n. 73. Cooiock de Sacram. & censur.
cum. 2. disp. 18. dub. 9. n. 80. & 88. Molin. tom. 4.
disp. 72. num. 3. Salon. 2. 2. q. 64. art. 8. contron. 2.
Henric. in sum. lib. 14. cap. 113. 3. lit. A. Valer.
Reginald. in praxi fore pœnit. lib. 30. m. 195. Bel-
let. in quæst. clericali. par. 1. tit. de disciplina
clericali 3. 5. n. 108. Gutier. canon. lib. 2. cap. 6. n. 61.
Nau. in man. cap. 27. n. 211. Villadieg. de irregu-
lar. cap. de percussione col. 14. Rendina in prom-
ptuario receptarum sentent. tom. 1. tit. 57. de irregu-
laritate,

laritate, n. 3. Ex quorum dictis hęc est dubia, quætio, in qua tamen illa est verior resolutio, quæ habet illum non esse censendum irregularem, qui ad necessariam rerum defensionem, furem, aut raptorem occiderit his in casibus, quibus ea occisio iure licita sit, respondentes in casu huius tex. maximum contingi defensionis rerum excessum, cuius equidem ratio non potuit illud homicidium, nec ob defensionem personæ, aut rerum necessariam, & moderatam à culpa excusari, saltem ea, quæ sit sufficiens ad irregularitatem, vt glos. Abb. & Doctores in præfenti tradiderunt teste Cou. d. n. vlt. vers. Inducimus.

- 3 In glos. [Interimeretur.] ibi (sed hoc non fuit licitum, cum non potius debuisset fugere, &c.) Notatur ad hoc quod irregularis est clericus, qui potuit mortem fugiendo vitare, si omnia fuga inuolorem occidit, similis glos. verbo consilium in cap. si quis dignum §. clericus, sup. hoc tit. & in Clem. si furiosus verbo non valens, rod. tit. vbi Zabarel. n. 16. q. 26. Anch. col. 2. n. 5. vers. circa hoc, & Imola n. 13. q. 14. & Couar. par. 3. §. vni. n. 4. Syluest. verbo excommunicatio §. q. 3. Plac. de delictis, cap. 28. n. 10. Gutier. d. cap. 6. n. 61. vers. idem de fuga, & alij, quos reuert. & sequitur Rendina d. tit. 57. n. 4. aduertens hanc sententiam ita sanè debere intelligi, & temperari si fuga fugienti periculosa non sit, nam si ei fuga mortis periculum induceret, vel ex eo quod inimici à tergo instarent, vel ex eo quod aggressor ex fuga maiorem capiens audaciam facilius fuisset fugientem sequutus, vel quia sciret clericus aggressorem certo eum cursu superaturum, & sic eum interfecit, & tunc non tenetur se fugæ committere, nec irregularitatem incurrit si fuga omnia aggressorem occiderit.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Homicidij, vel alterius mali causam dans tenetur de omni causato homicidio, vel malo, irregularitatemq; incurrit.
- 3 Clericus dans operam rei illicitæ, si inde sequatur vulnus, & cædes incurrit irregularitatem, etiam quod illa successerint extra eius intentionem.
- 4 Causa remota non imputatur ad homicidium.
- 5 Delicto causam præbens, ut puniatur pena ordinaria, qua occurrere debent, ostenditur.
- 6 Homicidio interessens, si non percussit, quando irregularitatem incurrit, ostenditur.

Cap. Decætero. XI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Joan. And. Anania, Hostien. Burr. Anchar. Henric. Felin. Panor. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. vers. q. Intra cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in ration. lib. 5. Inru. Pontificij pag. 124. Alagona in compendio Inru. Canonici pag. 670. refertur ab An-

ton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 13.

- 2 Probat hic tex. illum, qui homicidij, vel alterius mali, aut delicti causam dat, teneri de omni causato homicidio, malo, vel delicto, irregularitatemq; incurrit, vt per Farinac. in præxi crimin. par. 5. q. 125. num. 63. Et clericus dando operam rei illicitæ, si inde sequatur vulnera & cædes, incurrit irregularitatem, etiam quod illa successerint extra eius intentionem, & propositum, vt per eund. Farin. d. par. 5. q. 126. num. 74.
- 3 In glos. [De iis.] ibi (maxime cum propinquam causam dedit) Ergo causa remota non imputatur ad homicidium, de quo vide Cou. in Clem. si furiosus par. 2. §. 4. num. 8. column. 4. Tiraq. in tract. effusæ causæ limit. 20. num. 7. Nau. conf. 29. num. 4. sub hoc tit. & conf. 30. num. 2. Et ideo dans operam rei illicitæ, & delicto causam præbens vt puniatur ordinaria pena subsequenti delicto necesse est, vt illa opera & præcedens causa seu culpa sit proxima & immediata ad illud, quod sequitur, secus si remota, Farin. d. par. 5. q. 126. num. 79. vbi num. 81. limitat nisi præbens causam remotam haberet animum nocendi, quia tunc idem est acsi dedit causam proximam delicto, & num. 82. tenet tex. in cap. presbyterum sup. hoc tit. non loqui in causa remota, sed in propinqua, & coherente. Vnde quamvis Tabien. verbo irregularitas 2. n. 31. Specul. tit. de dispensat. §. iuxta num. 56. Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 48. §. 4. num. 1. dicant indistincte ad incurrendam irregularitatem sufficere interuenisse homicidio licet quis non percussit, tamen intelligendi sunt de eo assilente, qui directe delicto cooperatus fuit, putà animando percussores, vel quid simile, secus de casualiter reperto in loco, vbi committitur delictum, prout eos intelligit Rota apud Farin. decr. 160. num. 3. par. 1. recent. nā huiusmodi interessentia nisi probaretur, participatio nullius est considerationis. vlt. in fine 23. q. 8. Innocen. in cap. sententiam num. 1. in fine, ne clericus vel mon. Feder. de Senis cons. 168. in princ. Paris. conf. 152. num. 30. & 31. lib. 4.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Irregularis an quis censendus sit in dubio facti homicidij, vel iuris, ostenditur.
- 3 Irregularitas contracta ex dubio facti homicidij, prius suspensione Ordinum, non verò beneficij, & alijs similibus.
- 4 Irregularem se gerere non tenetur, qui dubitat, aliquem mutilauerit si facta diligenti inquisitione adhuc dubitat.
- 5 Irregularis censendus est ille, qui feminam gravidam præbuit pharmacum ad abortiendam fatum, sed dubitat an fetus esset animatus.
- 6 Irregularem se gerere tenetur, qui consulit homicidium, quando dubitat verum suo consilio opor-

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 241

7. *Vulneratus ex vulnere praesumitur decessisse, etiam si quod aliquandiu post vulnus illatum decesserit.*
 8. *Irregularitas etiam publica, quando nascitur ex homicidio casuali, potest Episcopus in vitroque foro dispensare ad Ordines minores.*

Cap. Ad audientiam. XII.

Clem. iij.

1. *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. 7. abare. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henr. Panorm. Felin. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordant. Viriisque Iuris cum legibus Castellae par. 3. c. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 134. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 670. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 1.*

2. *Dubium habetur, &c.* Notatur ad hoc, quod in dubio facti homicidij (quando scilicet certum est irregularitatem esse iure inductam, ac dubium est an hic in eum casum homicidij incidit) in vitroque foro censendus est quis irregularis, cum secus sit in dubio Iuris, ita. Cou. in clem. si furiosus par. 1. in intro. num. 3. Fr. Ludou. in instrum. Confessoria par. 2. vbi de irregul. cap. 22. colum. 2. c. 3. Sayr. de censuris lib. 6. cap. 3. num. 16. c. 5. in claus. Regia lib. 1. cap. 13. num. 23. c. 24. Flores de Mena variatione lib. 1. q. 9. num. 18. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 2. cap. 19. q. 10. in fine c. q. 11. Aegid. de Conine de Sacramen. c. censur. tom. 2. disp. 18. dub. 2. num. 23. Sanch. de Matrimon. lib. 2. disp. 41. num. 9. Valen. par. 4. disp. 7. q. 19. puncto 2. Vgolin. de censur. cap. 4. s. 2. num. 3. Soar. tom. 5. de censuris disp. 40. sect. 5. num. 18. c. 19. c. sect. 6. num. 1. cum seq. vbi num. 12. concludit nulla opus esse iudicis sententia, aut declaratione, vt in dubio facti sit irregularis, Salas 1. 2. q. 21. tract. 8. disp. vni. sect. 10. d. num. 170. Rebell. de obligat. iustitia par. 2. lib. 1. q. 3. sect. 2. num. 13. addens hoc verum esse, quamuis non sit verisimilis fuisse sequutum homicidium, Bonac. de censuris q. 1. puncto 4. num. 1. Quorum multi existimant idem sentiendum esse in quolibet dubio facti, eo quod ratio Pontificis in praesenti, videlicet in dubio facti tutiorem partem amplectendum esse, in omni dubio locum habere videtur. Sed alij probabilius existimant tantummodo in dubio homicidij iudicandum esse aliquem irregularem, quia tex. in praesenti, cui similis est in cap. si gualterus hoc. tit. loquitur solum de dubio homicidij, tum quia versamur in materia odiosa, ita Soar. d. tom. 5. disp. 40. sect. 6. num. 8. c. seq. Salas d. disp. vni. sect. 18. num. 168. in princip. Aul. de censur. par. 7. disp. 2. dub. 5. conclus. 5. Henric. in sum. lib. 24. cap. 3. num. 4. Sanch. in precepta Dretalegi tom. 1. lib. 2. cap. 10. num. 48. Bonac. d. puncto 4. num. 3. ref. alij, contra

- Valent. Vasquez, & Rebell. citatis locis.
 3. Quae quidem irregularitas, quam quis contrahit in dubio facti homicidij modo supra relato, locum habet quoad priuationem suscipiendi Ordines, ac in illis ministrandi, non vero quoad alias penas, quae a iudice imponi solent pro irregularitate contracta, qualis est priuatio beneficiorum, & aliae similes, quia, pena ordinaria statuta delicto certo non est imponenda delicto dubio, sed extraordinaria pro dubij qualitate, vt per Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 157. num. 3. Sayr. in d. claus. Regia lib. 1. cap. 13. num. 24. Vafq. 1. 2. q. 19. art. 6. disp. 66. c. 1. num. 5. Salas d. disp. vni. sect. 19. num. 176.
 4. Ex quibus primo inferitur eum, qui dubitat an aliquem mutilauerit, non teneri se tanquam irregularem gerere, si facta diligenti inquisitione adhuc dubitat an mutilauerit; non enim versatur in dubio facti homicidij, sed in dubio mutilationis, quae non est proprie homicidium, ita Sanch. d. c. 10. num. 49. Bonac. d. puncto 4. num. 4. ref. ex dist. contra Nan. in man. c. 27. n. 106. & Henric. loco citato. Secundo inferitur illum censeri irregularem, qui feminam grauidam praebuit pharmaceum ad abortiendum, foetum, sed dubitat an foetus esset animatus, Fr. Emman. in sum. cap. 175. n. 4. Sanch. d. cap. 10. num. 43. Bonac. d. puncto 4. num. 6. Tertio inferitur illum, qui consulit homicidium teneri se tanquam irregularem gerere quando dubitat vtrum suo consilio operatum sit aliquid circa homicidium patratum ab eo, cui dedit consilium, ita Mascard. de probat. concl. 419. n. 9. Aul. par. 2. c. 5. n. 3. dub. 3. Sanch. d. cap. 10. num. 44. Bonac. d. puncto 4. num. 7.
 7. *Vtrum occasione vulneris, &c.* Ergo vulneratus ex vulnere praesumitur decessisse, etiam quod aliquatenus post vulnus illatum decesserit, de quo vide Boer. decif. 323. post n. 11. ref. c. pro hoc, Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 127. num. 34.
 8. *Sibi poteritis concedere, &c.* Notatur ad hoc quod quando irregularitas nascitur ex homicidio casuali, etiam si publica sit, potest quis in vitroque foro dispensare ad minores Ordines, vt per Cou. in clem. si furiosus par. 2. s. 3. n. 5. Henr. in sum. lib. 14. cap. 19. in com. lit. 5. c. 1. quos refert Valer. Reginald. in praxi forensi par. 1. lib. 30. num. 28.
 • S V M M A R I V M .
 1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
 2. Irregularis habendus non est qui sedens equo, quando equus fractus habens puerum in via existentem contulit, & interfecit, quod ibi multis iuris declaratur.
 3. Licite rei datus operam, non tenetur de quacunque cede, quae inde sequatur.
 4. Homicidium actu commissum, & tamen absque volun-

voluntate, & culpa non imputatur committenti
quoad Ordines susceptos, & suscipiendos.

Cap. Dilectus XIII. Innoc. iij.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
nocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania,
Hostien. Anch. Butr. Henric. Felin. Panorm. Mar.
Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. *Veriusque*
Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in ratio-
nali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 124. Alagona in com-
pendio Iuris Canonici pag. 670. refertur ab An-
ton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 7.
cap. 1.

- 2 Probat hic tex. insidentem equo non esse ha-
bendum pro irregulari quando equus fractis
habenis puerum in via existentē conculcauit, &
interfecit, mors enim censetur omnino casua-
lis: ita Vgolin. *de irregul. cap. 18. §. 1. Sayr. de*
censuris, lib. 7. cap. 6. nu. 1. Iacob. de Gratias in
causis decis. par. 1. lib. 2. cap. 66. num. 14. Bonacin.
cod. tract. disp. 7. q. 4. p. 10. 7. num. 23. hoc dicens
verum etiam insidens equo esset Franciscanus,
qui peccat equitudo contra regulas fux reli-
gionis; Ayter. de homicid. p. 3. nu. 2. vbi existimat
reputari casuale homicidium, ac perconse-
quens per illud non incurri irregularitatem.
quando ascendens equum non bene habenis pa-
rentem, & lasciuire incipientem ipse, vt equi
impetum infrenaret, vim intulit freno, & equū
calcaribus stimulauit, adeo quod fracto freno
currens equus infantem pertransientem occi-
dit, Farin. *in praxi crimen. par. 5. q. 126. nu. 25.*
vbi illud casuale dici homicidium refert quan-
do quis equo currens, & non valeus illum re-
tinere incidens equus in transeuntem, illum in
terram proiecit, occiditque, addens Doctores in
præsentī declarare hoc procedere quando equi-
tās non est in aliqua culpa, qui explicant quan-
do dicatur in culpa, & quot modis, inter quos
ponunt, quando equitans sciebat vitium equi,
quod erat effrenatus, vel quando sciebat fren-
num esse leue, & fragile, nec potens ad retinen-
dum equum à cursu, & non prouidit, Ludou.
Beja *respons. casuum Conscientie par. 1. casu 40. vers.*
add. Molin. de Iustis. tom. 4. tract. 3. disp. 77. n. 7. vbi
etiam dicit quod eodem modo pronuntiaretur
capellanus, de quo in tex. non incurrisse ir-
regularitatem, quamuis equo pergeret ad for-
nican- dum, aut ad furandum, quoniam pergere,
equo ad fornicandum, vel ad furandum, licet
res essent illicitæ, non tamen quæ viam para-
rent ad id homicidium, quæ periculosæ essent
comparatione eius homicidij.

- 3 *Nec dedit operam illicita rei.* Ergo
operam rei licite minime tenetur de quacun-
que crde, seu delicto, quod inde sequatur, vt per
Farinac. *d. q. 126. nu. 75.*

- 4 In glof. [Nec actū.] Dicit hæc glof. homi-
cidium actū commissum, & tamen absque vo-
luntate & culpa, imputari committenti quoad

Ordines suscipiendos, non tamen quoad suscep-
tos. Sed hæc glof. reprobant Abb. & Anan in
præsentī, & Cou. in Clem. si furiosus, par. 2. §. 4.
num. 16. annotantes verius esse nullam in hoc
adesse differentiam inter promotum, & pro-
mouendum.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Irregularitatem non incurrit clericus, qui cum sa-
crum de curia deponeret, & prospiciendo prius, ne
quem offenderet, proiecit in terram peritiam, qua
sanum continetur in curia, casus, puerum op-
pressit, qui inde mortuus est.

j. Cap. Ex litteris. XIV:

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. In-
nocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania,
Hostien. Anch. Butr. Henric. Panorm. Marian.
Socin. Felin. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pon-
tif. pag. 124. Alagona in compend. Iuris Canonici
pag. 671. refertur ab Anton. August. collect. 3.
Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 2.

- 2 In specie huius tex. pronuntiatur quendam
clericum non incurrisse irregularitatem, qui
cum sanum de curia quodam deponeret, &
prospiciendo prius ne quem offenderet, proiecit
in terram peritiam, qua sanum continebatur
in curia, casus, puerū percussit, qui inde mor-
tuo est; cum enim is clericus adhibita ea
diligentia non peccauerit contra quatum De-
calogi præceptum ita illum puerum interfecit
do, neque dederit operam rei illicitæ, irregula-
ritatem sanè non incurrit: ita Molin. de Iustis
tom. 4. tract. 3. disp. 77. nu. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Monachus ab irregularitate excusatur, qui cum
campanam à campanili deponeret, eadem lignum
puerum oppressit.

ij. Cap. Ex litteris. XV.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq.
Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr.
Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Panorm.
Felin. Mar. Socin. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris
Pontif. pag. 124. Alagona in compend. Iuris Ca-
nonici pag. 671. refertur ab Anton. August. collect. 3.
Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 3.

- 2 In specie huius tex. monachus ab irregula-
ritate excusatur, qui cum campanam à campanili
deponeret eadem lignum puerum oppressit, ita
Couar. in Clem. si furiosus par. 2. §. 4. num. 10.
vers. quinto, Ludou. Beja *respons. casuum Conscientie*
par. 1. casu 40. vers. & confirmatur, vbi ex
Soc. asserit monachum non fieri irregularem,
quamuis opus illud esset seruile, vel cetera præ-
ceptum

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 243

ceptum prælati campanam depouisset, Henric. in sum. lib. 14. de irregul. cap. 15. §. 3. lit. X. Molin. de iust. tom. 4. tract. 3. diff. 77. num. 8. ubi obseruat non satis esse aliquem dare operam rei de se periculosæ ad homicidium, aut mutilationem, vt subsequito homicidio, aut mutilatione censendus sit irregularitatem incurrisse, sed opus esse vt illicite illud efficiat.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Irregularis non fit clericus incedens in equo feroci cum habenis malè cobibentibus illum, si cursu conculcauerit hominem, & occiderit.
- 3 Irregularis nō fit Minorita si contra regulam equitaret mula mansueta, aut infirmus contra medici præceptum, & casu aliquem occiderit.
- 4 Iurata alicuius assertio in iis, quæ ab eius animo pendente affirmanti, siue neganti creditur, & quid in criminalibus, nu. 5.

j. Cap. Significasti. XVI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Holt. Anch. But. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuia in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 124. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 671. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 7. cap. 4.

- 2 **Qua peracta non impediatur, etc.**
Ergo irregularis non fit clericus si incedat in equo feroci cum habenis malè cobibentibus illum, itaut cursu conculcans hominem occiderit, de quo vide Molin. de iust. tom. 3. tract. 4. diff. 77. nu. 8. vers. simili modo, Henric. in sum. lib. 14. de irregul. cap. 15. §. 4. post med. ubi etiam adnotat quod si Minorita per regulam prohibita equitaret in mula mansueta, aut infirmus contra medici præceptum, & casu occideret, non fieret irregularis, nam vt aduertit idem Henric. rod. lib. 14. cap. 11. §. 1. in fine, homicidium faciens eo casu sit irregularis, quando dabit operam rei illicite, quæ vt causa sit peccatum mortale, & moraliter influat in homicidium sequutum.

- 4 In glos. [Si est ita.] ibi, per iuramentum proprium, &c. Notatur ad hoc, quod assertio alicuius iurata in his, quæ ab eius animo pendente, siue affirmanti, siue neganti creditur, vt per Couar. pract. cap. 33. num. 4. sub vers. eadem quidam, & lib. 2. vers. 4. cap. 10. nu. 1. vers. tertia adnotanda est accusatio Hyppol. in rubr. de probat. nu. 132. & conf. 9. nu. 32. cum seqq. & sing. 635. Donat. à Fina tom. 1. commun. opinio. lib. 4. tit. 9. num. 278. cum seqq. pag. 506. Herculan. in tract. de negativa nu. 275. Alciat. de presumpt. reg. 3. presumpt. 13. Menoch. de arbit. casu 185. num. 5.

& seq. Mascar. de probat. concl. 94. nu. 3. & 6. & concl. 227. & concl. 881. nu. 2. Fulni. Pacian. rod. tract. lib. 1. cap. 39. à princip. Seraphin. de prim. legi iuram. prin. 1. num. 1. cum seqq. Sayr. in clari Regia lib. 3. cap. 5. num. 4. optimè Fatin. frag. crim. par. 1. lit. A, d. nu. 243.

- 5 In criminalibus tamen, & in his, quæ sunt de genere prohibitorum quando pro iuramento nulla adest præsumptio, & contra iuramentum adest aliqua, hæc contraria præsumptio non tollitur iuramento, secus si pro iurante ad sit aliqua præsumptio exclusiua doli, & delicti, vide Menoch. d. casu 186. num. 7. & casu 298. nu. 6. & de presumpt. lib. 1. presumpt. 77. nu. 1. cum seqq. Vincen. Mancin. de iuramen. par. 4. effect. 44. num. 14. Mascar. concl. 90. nu. 17. & d. concl. 94. num. 20. Seraphin. d. prin. 1. nu. 24. vers. hoc tam in intelligendum, & nu. 25. & seq. Card. Tusch. verbo iuramentum concl. 531. num. 85.

SVM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Homicida, & irregularis non censetur illi, cuius occasione, eo tamen prohibente, & causam non dante, ab eius amicis, famulis, vel consanguineis homicidium remittitur.
- 3 Irregularitatem contrahit illi, qui dedit causam rixæ, & eius amicis, famulis, vel consanguineis, alterum rixæ eo contententem, vel pugnantem occiderunt præter eius voluntatem.
- 4 Delictum d. sermo, famulo, consanguineo, vel amico factum non presumitur commissum voluntate domini, affinis, vel amici.
- 5 Irregularitatem incurrit ille, qui præsens fuit tractanti habito super occidendo eius inimicum ab eius seruis, vel consanguineis, & tamen tacuit.

Cap. Petens. XVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Anania, Ioan. Andr. Hostian. Butr. Anchor. Henric. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 671. refertur ab Anton. Augustin. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 7. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. non censi homicidam, ac perconsequens irregularem illum, cuius occasione, eo tamen prohibente, & causam non dante, ab eius amicis, famulis, vel consanguineis homicidium committitur, vt per Villadieg. tract. de irregul. cap. de percussore, Cou. in clemen. si furiosus par. 2. §. 2. num. 8. Iacob. de Grassijs in aures decess. par. 2. lib. 2. cap. 64. nu. 17. Non tamen excusatur ab irregularitate ille, qui dedit causam rixæ, & eius amici, famuli, vel consanguineis alterum cum eo contententem, vel pugnantem occiderunt præter eius voluntatem, ac contra eius prohibitionem, quia dedit culpam præambulam, vt resoluitur Cou. d. nu. 2. vers. primum.

primam, Iacob. de Graffijs d. nu. 17. Riminald. inu. conf. 441. num. 31. Vol. 4. Ozalc. decis. 104. nu. 5. Vgolin. de irregul. cap. 18. §. 2. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali §. 3. nu. 34. quicquid teneat Henric. in sum. lib. 14. cap. 13. nu. 4. Auil. de censuris par. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 5. quos refert, & sequitur Bonacin. eodem tract. disp. 7. §. 4. p. medio 8. nu. 34.

4 Fuit ab ipsius consanguineis atten-

Ergo delictum à seruo famulo, conlatum - sanguineo, vel amico factum non praesumitur commissum voluntate domini, affinis, vel amici, vt per Menoch. de praesump. lib. 5. praef. 17. plures per Farin. in practi crimin. par. 3. §. 134. nu. 67. cum seqq.

5 In glos. [Contra prohibitionem.] ibi (quia si eo auctore, & non contradicente, &c.) Notatur ad hoc, quod irregularitatem incurrit ille, qui praesens fuit tractantui habito super occidendo eius inimico, ab eius seruis, ac consanguineis, & tamen tacuit, vt per Cou. d. n. 8. Vers. quarto, Iacob. de Graffijs d. cap. 64. num. 18. praesentia enim facit quem irregularem si homicidio consentiat, saltem per taciurnitatem, Rebuff. in autb. habita C. no. si quis pro patre, verbo Episcoporum pag. mibi 375.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hanc text. scribentes.
- 2 Peritis in arte credendum est.
- 3 Medicus non creditur ad indicandum, an vulnus sit lethale, & an vulneratus decesserit ex vulnere, vel alia causa, nisi ad minus sint duo, & communiter in arte periti repentur.
- 4 Peritis in arte non creditur sine iuramento.
- 5 Peritis in arte duo, si non concordant, standum est dicto senioris, & quid si sit conuentio inter medicos, & chirurgos.
- 6 Medicus ubi non adest nisi vnus in loco, quo quis fuit vulneratus ille vnus sufficit ad indicandum, an vulnus fuerit lethale.
- 7 Vulnus lethale illud dicitur, cuius curatio, vel omnino impossibilis, vel difficilissima est.
- 8 Vulnus in dubio an sit indicandum non fuisse lethale, remissum.
- 9 Irregulares se gerere debent omnes, qui percussiverunt, etiam si non conflet ex quo vulnere percussus obierit.
- 10 Irregulares se gerere debent omnes dubitantes, an de se lethale vulnus fuisset inflictum.
- 11 Percussus in foro exteriori à quo praesumatur, si rixantes plures sint, remissum.
- 12 Clericus excusatur ab irregularitate si committat homicidium cum defensionis siero modo facta, & cum moderamine inculpatae tutelae.
- 13 Moderamen inculpatae tutelae sine defensione inculpata in quo consistat, ostenditur.
- 14 Probatio specijus accusatoris incumbit.
- 15 Moderamen inculpatae tutelae non dicitur seruatum, quando quis non animo se defendendi, sed vilius, ad aggressorem percutit.

16 Moderamen inculpatae tutelae excedens in occidendo non patitur ordinaria homicidia, sed extraordinaria propter excessum iudicii arbitrio imponenda puniri debet.

17 Occidendi animus praesumitur, vel non praesumitur ex qualitate, seu genere armorum.

18 Clericus pro excessu in se defendendo, non incurrit excommunicationem, seu irregularitatem, nisi dolo, & proposito occidat.

ij Cap. significasti. XVIII.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Butr. Anch. Henr. Panor. Felio. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in candelarij. Versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 672. refertur ab Anton. Augustin. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 2.

2 Vi peritorum iudicio medicorum, &c. Ergo quibuscunque in arte peritis credendum est, Malscard. de probat. concl. 1034. nu. 1. cum seqq. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. nu. 10. cum seqq. Farin. in practi crimin. par. 3. §. 127. nu. 102. Azucud. conf. 30. nu. 63.

3 Notatur ad hoc, quod medicis non creditur ad iudicandum, & referendum an vulnus sit lethale necne, & an vulneratus decesserit ex vulnere, vel ex alia causa, nisi ad minus sint duo, & communiter in arte periti repentur, de quo Auil. ad cap. 1. Prator. fol. 30. nu. 28. Malscard. concl. 1034. nu. 11. & 22. & concl. 1169. nu. 20. Menoch. reuert. 5. adspiciend. nu. 162. Cald. Pereira in l. si curatore verbo minoribus, nu. 18.

4 Farin. d. l. 1. §. 127. nu. 151. cum seqq. Et debent iurare, quia peritis in arte non creditur sine iuramento, Folier. in addit. ad Marant. de ordine iudic. p. 6. memb. 6. nu. 69. pag. 327. Et si non conueniunt standum est dicto senioris ex Tiraq. de iure promeg. in praefat. nu. 155. Cassan. in consuetud. Burgund. fol. 70. nu. 4. Greg. l. 16. verbo e cog nocerem. tit. 8. par. 5.

5 Quia si sit conuentio inter chirurgos, & medicos, vide Malscard. ionch. 3. 1691. n. 40. cum seqq. Beinar. d. C. exur. ad praesentem Camera Imper. lib. 1. concl. 111. n. 10.

6 Vbi vero in loco, quo quis fuit vulneratus non adest nisi vnus medicus, tunc ille vnus sufficit, de quo vide Clar. §. homicidium, nu. 34. Vers. fecit autem, Anon. Gom. rom. 3. Vari. tituli de homicid. n. 28. post med. Vers. & si queratur Malscard. ionch. 615. nu. 7. & concl. 1034. nu. 24. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. nu. 34. & seq. Farin. d. §. 127. n. 153. Chazrian. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 2. n. 161. vbi secus dicit si causa sit ardua, quia tunc mittendum est loca vicina.

7 Vbi vero in loco, quo quis fuit vulneratus non adest nisi vnus medicus, tunc ille vnus sufficit, de quo vide Clar. §. homicidium, nu. 34. Vers. fecit autem, Anon. Gom. rom. 3. Vari. tituli de homicid. n. 28. post med. Vers. & si queratur Malscard. ionch. 615. nu. 7. & concl. 1034. nu. 24. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. nu. 34. & seq. Farin. d. §. 127. n. 153. Chazrian. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 2. n. 161. vbi secus dicit si causa sit ardua, quia tunc mittendum est loca vicina.

8 Vbi vero in loco, quo quis fuit vulneratus non adest nisi vnus medicus, tunc ille vnus sufficit, de quo vide Clar. §. homicidium, nu. 34. Vers. fecit autem, Anon. Gom. rom. 3. Vari. tituli de homicid. n. 28. post med. Vers. & si queratur Malscard. ionch. 615. nu. 7. & concl. 1034. nu. 24. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. nu. 34. & seq. Farin. d. §. 127. n. 153. Chazrian. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 2. n. 161. vbi secus dicit si causa sit ardua, quia tunc mittendum est loca vicina.

9 Vbi vero in loco, quo quis fuit vulneratus non adest nisi vnus medicus, tunc ille vnus sufficit, de quo vide Clar. §. homicidium, nu. 34. Vers. fecit autem, Anon. Gom. rom. 3. Vari. tituli de homicid. n. 28. post med. Vers. & si queratur Malscard. ionch. 615. nu. 7. & concl. 1034. nu. 24. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. nu. 34. & seq. Farin. d. §. 127. n. 153. Chazrian. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 2. n. 161. vbi secus dicit si causa sit ardua, quia tunc mittendum est loca vicina.

10 Vbi vero in loco, quo quis fuit vulneratus non adest nisi vnus medicus, tunc ille vnus sufficit, de quo vide Clar. §. homicidium, nu. 34. Vers. fecit autem, Anon. Gom. rom. 3. Vari. tituli de homicid. n. 28. post med. Vers. & si queratur Malscard. ionch. 615. nu. 7. & concl. 1034. nu. 24. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. nu. 34. & seq. Farin. d. §. 127. n. 153. Chazrian. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 2. n. 161. vbi secus dicit si causa sit ardua, quia tunc mittendum est loca vicina.

11 Vbi vero in loco, quo quis fuit vulneratus non adest nisi vnus medicus, tunc ille vnus sufficit, de quo vide Clar. §. homicidium, nu. 34. Vers. fecit autem, Anon. Gom. rom. 3. Vari. tituli de homicid. n. 28. post med. Vers. & si queratur Malscard. ionch. 615. nu. 7. & concl. 1034. nu. 24. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. nu. 34. & seq. Farin. d. §. 127. n. 153. Chazrian. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 2. n. 161. vbi secus dicit si causa sit ardua, quia tunc mittendum est loca vicina.

12 Vbi vero in loco, quo quis fuit vulneratus non adest nisi vnus medicus, tunc ille vnus sufficit, de quo vide Clar. §. homicidium, nu. 34. Vers. fecit autem, Anon. Gom. rom. 3. Vari. tituli de homicid. n. 28. post med. Vers. & si queratur Malscard. ionch. 615. nu. 7. & concl. 1034. nu. 24. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. nu. 34. & seq. Farin. d. §. 127. n. 153. Chazrian. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 2. n. 161. vbi secus dicit si causa sit ardua, quia tunc mittendum est loca vicina.

13 Vbi vero in loco, quo quis fuit vulneratus non adest nisi vnus medicus, tunc ille vnus sufficit, de quo vide Clar. §. homicidium, nu. 34. Vers. fecit autem, Anon. Gom. rom. 3. Vari. tituli de homicid. n. 28. post med. Vers. & si queratur Malscard. ionch. 615. nu. 7. & concl. 1034. nu. 24. Fului. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 47. nu. 34. & seq. Farin. d. §. 127. n. 153. Chazrian. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 2. n. 161. vbi secus dicit si causa sit ardua, quia tunc mittendum est loca vicina.

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 245

nino impossibilis, vel difficillima est, vide Calfan. in consuetud. Burgund. rub. 1. §. 6. verbo per leues nu. 4. Hippol. conf. 7. num. 29. & in l. 1. nu. 54. C. de fidei. Menoch. de arbit. casu 265. d. princip. Bajard. ad Clar. §. homicidium nu. 135. Malfcard. concl. 1077. nu. 7. Farin. d. quæst. 127. d. nu. 49. & conf. 100. n. 32. optime Bernard. Græuz. d. concl. 111. nu. 17. cum seqq. In dubio autem vulnus non fuisse lethale an sit iudicandum, vide Menoch. d. casu 265. nu. 17. Malfcard. concl. 1034. nu. 44. & seq. & concl. 1073. nu. 6. & 7. Farin. d. §. 127. nu. 20. & conf. 100. nu. 14. Alex. Rauden. de analogia cap. 33. nu. 32.

9 Quod si discerni non possit, &c.

Notatur ad hoc quod si plures percussierint, & non constet ex quo vulnere percussus obierit, debent omnes se tanquam irregulares gerere, ut per Coa. in clem. si furiosus par. 3. d. 2. nu. 4. Vgolin. de irregul. cap. 14. §. 3. nu. 1. Soar. de censur. disp. 43. sect. 4. nu. 11. Sayr. eodit. d. lib. 7. cap. 4. n. 14. Rota apud Farinac. de cens. 44. n. 1. par. 2. recusat. sequitur Bonacin. de censur. disp. 7. q. 4. p. ubi §. 8. n. 31. ubi n. 30. resoluit quod quando plures vulnera inflixerint, quorum singula non sunt ex se mortalia, sed simul iuncta sunt causa sufficiens mortis, singuli incurant irregularitatem, sic etiam quidam nesciunt quis namque lethale vulnus inflixerit omnes, qui dubitant de se lethale vulnus inflictiū esse debent se irregulares gerere, Vgolin. d. §. 3. n. 3. Molin. de iustit. tom. 4. disp. 33. memb. 7. ad finem, Aulst. de censur. par. 7. disp. 6. sect. 3. quos refert, & contra Soar. sequitur Bonacin. ubi proxime nu. 29. Quod procederet homicidium fuerit iustum, & meritotium contra latrones publicos tenent Corn. cens. 59. n. 10. lib. 4. Nau. conf. 11. n. 3. & conf. 25. n. 1. & 2. sub hoc tit. quos refert, & sequitur

11 Rota d. de cens. 44. nu. 2. in fine. Quando plures rixantur, & unus in rixa sit percussus à quo in foro exteriori præsumatur percussus, vide Hippol. in pract. §. quoniam n. 30. & in l. repetit. n. 21. ff. de quæst. Clar. in §. homicidium n. 37. Menoch. de arbit. casu 362. & conf. 108. n. 8. Alex. Rauden. de iust. 27. d. n. 32. Baptista Costa de facti sciencia, & ignor. cent. 1. disp. 40. art. 14. Fiamin. de Rub. cens. 51. d. nu. 57. vol. 1. Malfcard. de probation. concl. 1003. n. 55. Bobadil. in sua politica, lib. 1. cap. 8. num. 8.

12 Quia tamen id debet fieri cum moderamine, &c.

Notatur ad hoc, quod ut clericus excusetur ab irregularitate propter homicidium debet illud committere cum defensione licito modo facta, & cum moderamine inculpate tutelæ non ad sumendam vindictam, sed ad iniuriam propulsandam, nec aliud vult noua Concilii Trid. dispositio §. 14. de reformat. c. 7. non enim loquitur de illo homicidio, qui occidit modo supra relato, sed de eo qui eget dispensatione quatenus in se defendendo excessit moderamen

in culpate tutelæ, talis enim sit irregularis non ea irregularitate, quæ est indispensabilis nisi à Papa, sed illa, quæ ab Episcopo dispensari potest, vide Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 12. nu. 10. vers. 20. & lib. 9. cap. 48. num. 10. & 11. Nau. in man. cap. 27. nu. 239. vers. secundum, & conf. 8. in antiquis alids 36. in nouis sub hoc tit. Bannes. in 2. d. Thoma. q. 64. art. 8. vers. ad 2. Fr. Eriuan. in sum. tom. 1. cap. 173. nu. 1. Petr. Diau. lib. 2. de rebus, c. 3. n. 367. Henric. in sum. lib. 14. c. 10. §. 1. & c. 19. §. 3. Veg. in sum. par. 2. c. 15. casu 53. vers. nota. Aloyf. Ric. in collect. de cens. par. 4. collect. 930. la. cob. de Grassis in aureis de cens. par. 1. lib. 2. cap. 65. d. penes. & præcipit nu. 13. Morina de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 72. nu. 5. Quidlib. 77. nu. 9. Sayr. de censuris lib. 6. cap. 7. nu. 23. Franc. Leo in thesaur. fori Ecclesiæ par. 3. cap. 9. nu. 29. Petr. de Ledefma in sum. par. 2. tract. 8. de iustit. commutativa, cap. 18. concl. 14. diffie. 1. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 2. nu. 112. Aegid. de Coniuck. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 18. ad num. 730. Cened. pract. & canon. quæst. lib. 2. q. 24. nu. 13. cum seqq. Campan. in thesaur. Baris Canonice rub. 11. cap. 7. lib. 20. c. 11. nu. 129. Bellet. de iur. fir. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali, §. 5. d. nu. 103. Bonacin. de censuris disp. 7. q. 4. p. ubi §. 6. nu. 1. cum seqq.

13 Moderamen inculpate tutelæ seu defensionis inculpate qualis debeat esse, & in quo consistat inueniunt apud Kirchow. tom. 1. commun. opinion. lib. 9. tit. 10. nu. 13. vers. sed prima, Sayr. d. cap. 7. d. num. 7. Prax. Episcop. p. 1. verbo moderamen, Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 125. nu. 349. cum seqq. Christoph. de Pace in scholis ad leges physich. 38. nu. 5. Rebell. de obligationib. iustitia, par. 1. lib. 3. q. 12. num. 7. Azori. in iustit. moral. par. 3. lib. 2. cap. 1. q. 2. Bernard. Græuz. d. lib. 2. concl. 110. confid. 2. nu. 9. cum seqq. Petr. Caball. de omni genere homicidij nu. 94. Bellet. d. §. 4. nu. 104. Bonacin. d. p. ubi §. 6. nu. 3. vers. dixi non excedendo: Ex quorum dictis illa est verior conclusio dici clericum facere cum moderamine inculpate tutelæ, & esse in necessitate inuitabili, quando est constitutus in tali necessitate, quam neque fugat, dummodo dando terga non sit periculum, neque clamore, neque alio modo, nisi interficiendo, aut mutilando aggressorem euitare nequit. Et probatio excessus accusatori iniuncta est, ut per Vincent. Honded. conf. 99. nu. 14. & 15. Vinl. Neapol. de iur. §. 8. nu. 8. Bernard. Græuz. d. can. fid. 1. nu. 9. cum seqq.

15 Non ad sumendam vindictam.

Ergo moderamen inculpate tutelæ non dicitur seruatum quando quis non animo se defendendi, sed vltusculendi aggressorem percutit, ut per Ayres. in tract. de homicidio necessario par. 1. n. 94. & 97. Malfcard. concl. 1126. nu. 56. Farin. d. q. 123. nu. 38.

16 Penitus excusari. moderamen inculpate tutelæ in occidendo non potest ordinari homicidij

eidii, sed extraordinaria propter excessum iudicis arbitrio imponenda puniri debet, vt per Duen. reg. 192. ampl. 3. Hippol. conf. 137. nu. 21. ann. seqq. & sing. 110. incip. *occidens aggressorem*, Tiraq. de pœnis tempor. causa 1. nu. 9. Boer. decis. 168. nu. 7. vers. *videtiam si ipsum*; Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 24. nu. 24. Bajard. ad Clar. §. homicidium nu. 90. Malfard. concl. 1226. nu. 49. Farin. d. q. 125. nu. 393.

- 17 *Ratione instrumenti*. Notatur ad animus occidendi præsuntur, vel non præsuntur ex qualitate, seu genere armorum, sic etiam an vulnus fuerit mortale necne fuitur ex qualitate armorum, cum quibus fuit illatum, de quo vide Hyppol. conf. 7. nu. 44. cum seqq. & consil. 67. nu. 18. & l. 1. C. de fidei. nu. 32. cum seqq. Aym. conf. 205. nu. 5. Cou. in Clem. si furiosus, par. 2. §. 1. nu. 1. Boer. decis. 323. nu. 3. vers. & qua circa mortem, & nu. 15. Bernard. reg. 33. a princip. Clar. §. homicidium nu. 4. vers. dicitur etiam culpofum, Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 3. post nu. 17. Menoch. de arbit. causa 275. nu. 7. & 8. in fine, & de presumpt. lib. 5. pr. cf. 40. nu. 4. Jacob. Ayres. de homicid. par. 2. n. 61. Malfard. de probat. concl. 97. & concl. 864. num. 3. cum seqq. & concl. 1042. & concl. 1073. num. 9. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 126. nu. 117. & q. 127. nu. 57.

- 18 In gloff. Moderamine. ibi (nec dicitur excommunicatus, qui excedendo modum non ex proposito repellere clericum.) Per hanc gloff. tenet Farin. d. q. 125. num. 418. clericum pro excessu in se delendendo nunquam incurere excommunicationem, seu irregularitatem, nisi dolo, & ex proposito excedat, idem videtur tenere Iacob. de Grassus d. cap. 65. n. 14. At vero Couar. in Clem. si furiosus par. 3. §. 1. num. 2. in fine, simpliciter asserit irregularem esse illum, qui mutiat, aut occidit excedens modum in defensione, quem sequi videtur Vgolin. de censur. par. 2. cap. 11. §. propofuitur nu. 4. vers. excipitur, & nu. 3.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Irregularis est monachus, qui omni adhibita diligentia aperuit apostema in gutture mulieris, qua postea mortua est.
- 3 Clericus etiam in maioribus Ordinibus constitutus in medicina, seu arte chirurgica peritus, si inuita impietatis artem suam exercuerit, an ei imputetur ad irregularitatem, si ex tali exercitatione sequuta fuerit mors, ostenditur.
- 4 Declaratur text. in presenti.

Cap. Tua nos. XIX.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. (collect. Zabarel. Io. Andr. Arania, Anchar. Hostien. Butr. Henric Panor. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantia vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuia. in rationabili

lib. 5. Iuris Pontif. pag. 125. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 673. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 3.

- 2 In specie huius text. irregularis declaratur monachus, qui omni adhibita diligentia aperuit apostema in gutture mulieris, qua postea mortua est, vt per Henric. in sum. lib. 14. de irregularit. cap. 11. §. 2. Soar. de censuris dispnt. 45. sect. 6. nu. 10. Sayr. cod. tract. lib. 7. cap. 3. num. 7. Valer. Reginald. in praxi fore pœnit. lib. 30. n. 114. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali §. 5. nu. 22. Bonacin. de censur. dispnt. 7. §. 4. puncto 5. nu. 4. & puncto 7. nu. 6. vers. secundus casus. In quo communis opinio Doctorum est quod si medicus, seu chirurgus in maioribus etiam Ordinibus constitutus eiusdem artis peritus inuita pietatis artem suam exercuerit non ei imputatur ad irregularitatem si ex tali exercitatione sequuta fuerit mors, vt per Cardin. hic colum. 1. quem refertur Sayr. d. lib. 7. cap. 6. num. 11. Bellet. d. tit. de disciplina clericali §. 31. num. 6. immo quamuis aliqui limitent hanc communem sententiam scilicet circa abscissionem, vel aduersionem, itane si zgrotus decederet ex causa talis aduersionis, vel abscissionis licet illi non imputetur ad peccatum imputari tamen ad irregularitatem teneant hic per text. in presenti Abb. nu. 3. & in cap. sententiam sanguinis nu. 23. ne cleric. vel monach. Paris. conf. 96. col. 2. & 3. volum. 4. quos refert & sequitur Bellet. d. au. 6. Vera est resolutio clericum, maioribus Ordinibus initiatum non peccare, nec affici irregularitate incidendo, vel aduersione virgente necessitate v. g. tempore pestis quando non ad est alius, qui hoc munus præstet, ita Fr. Emman. in sum. par. 1. cap. 177. Molina de instit. tom. 4. disp. 73. num. 3. Henric. d. §. 1. Sayr. d. lib. 7. cap. 11. num. 11. Aul. de censuris par. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10. quos refert & sequitur Bonacin. d. puncto 5. nu. 4. vers. addo.

- 4 Ad text. vero in presenti multipliciter respondent Doctores, nam Less. de instit. lib. 2. cap. 9. dub. 15. nu. 105. & alij aiunt monachum de quo in presenti non adhibuisse debitam diligentiam, quamuis ipse crediderit eam adhibuisse. Molina d. num. 3. ad finem, respondet denunciari irregularem monachum, qui aperuit apostema in gutture mulieris, ex quo mortua est, quia ille monachus non aperuit apostema virgente necessitate, cum mulier illa posset chirurgus adire; tum quia monachus non præsuntur peritus chirurgie, & consequenter in foro externo præsumentur est irregularis, vt bene ait Couar. in Clem. si furiosus par. 3. §. 4. nu. 3. Soar. loco citato, & Bonac. d. puncto 7. nu. 9. vers. secundo respondendi potest, dicunt casum de quo hic esse specialiter expressum in iure, & consequenter excipiendum à doctrina generaliter tradita.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 247

2. *Eadem illicitum cum muliere pregnante libidinis causa, si ex hoc contigerit abortus factus, irregularis sit.*

3. *Irregularis presumitur ille, qui fuit moralis causa abortus cum peccato mortali alio factus erat animatus.*

4. *Saltans cum muliere pregnante saltatione immoderata sequuto abortus factus animatus irregularis est.*

5. *Clerico prohibitum est ludere cum muliere.*

6. *Pœna quando animetur remissio.*

Cap. Sicut ex litterarum. XX.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innot. Collect. Zabarell. Jo. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr. Hér. Felin. Panor. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *trinsque* Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 126. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 673. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 4.

2. **P**robat hic tex. irregularem esse censendum ludentem illicitè libidinis causa cum femina pregnante si ex hoc contigerit abortus factus, ut per Jacob. de Grassijs in aureis descript. p. 1. lib. 2. cap. 63. n. 25. & cap. 66. n. 18. ubi intelligit tex. in presenti de ludo noxio, secus dicens, si ludès fuisset mulieris maritus, vel frater, vel cõiunctus, sic quod ludus licitus esset in personis, nec aliàs esset noxius in se, sed gracilis, & agilis, &c.

3. **V**nde irregularem præsumi illum, qui fuit mortalem causam abortus cum peccato mortali si factus erat animatus, tenent Cou. in elem. si furiosus par. 2. §. 3. num. 1. Trot. de revo. & perfectio clericis tit. 2. cap. 14. Anton. Gomez tom. 3. vari. cap. 3. num. 33. Tiraq. in l. si quisque C. de reuocandis donat. in princip. num. 66. Henriq. in sum. lib. 14. de irregul. cap. 3. §. 4. in commento lib. 6. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 2. cap. 26. Stephan. Quarant. in summa Bullary verbis abortus.

4. **S**ic etiam saltans cum muliere pregnante saltatione immoderata sequuto abortus factus animatus irregularis est, quia dedit operam rei illicitæ & periculose absque sufficienti diligentia ad abortum præcauendum, ita Vgolin. de irregul. cap. 18. §. 2. n. 5. Henriq. d. lib. 14. c. 15. n. 4. Auil. de censur. par. 7. disp. 3. sect. 2. dub. 6. Molin. de iustit. tom. 4. disp. 77. n. 6. quos refert, & sequitur Bonacina de censuris disp. 7. quest. 4. puncto 7. n. 22. ubi etiam cum Maior. de irregul. lib. 5. cap. 48. §. 3. idem dicendum putat de eo, qui vitæ copula mulieris pregnantis absque debita cautione, si mors factus animatus inde sequatur.

5. **Q**uasi ludens, &c. Quamuis nullæ poenæ imponatur illi, qui ludendo abortui causam dedit, tamen clerico prohibitum est ludere cum muliere, & ideo si ludendo dat causam abortui factus animatus efficitur irregularis, ita Plac. in epist. de libello non lib. 1. cap. 26. Farin. in praxi crimin. p. 50. q. 122. num. 160. cum seqq. Henriq. d. lib. 14. cap. 11. §. 1. in commento lit. M, quatenus dicit

monacho de quo in presenti id prohibitum fuisse ob periculum, quod non præcauit per diligentiam.

6. **S**i non dumerat vinificatus conceptus. Quando factus animetur tradit Vgolin. de irregul. cap. 4. §. 1. & cap. 16. §. 2. Henriq. d. lib. 14. cap. 15. num. 1. Quarant. & Nald. verbo abortus. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 2. n. 3. & Socin. cod. tract. diff. 44. sect. 2. n. 13. Auila p. 7. disp. 6. sect. 4. Bellet. disquisit. clericis par. 1. tit. de disciplina clericis. §. 5. num. 26. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 2. cap. 4. §. 1. Campan. in dilectio Iuris Canon. rub. 11. cap. 23. n. 20.

SVM MARIVM.

1. *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
2. *Clerici similiter iustitiam petens pro rebus sibi ablati si protestetur non incurrit irregularitatem etiam si sequatur sanguinis poena.*
3. *Clericus etiam si certo sciat Iudicem secularem proferendum ad poenam sanguinis, & quamvis valeat res suas alia via recuperare, potest similiter agere cum protestatione pro rebus sibi ablati.*
4. *Clericus de malefactoribus suis, vel propinquorum, aut Ecclesiæ suæ potest conquiri cum protestatione eorum Iudice, absque metu irregularitatis.*
5. *Demonstrare facta protestatione licet clerico absque periculo irregularitatis delictum tendens in perniciem, & nocumentum publicum, quem non posset aliter impediri.*

Cap. Postulasti. XXI.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innot. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchor. Butr. Henr. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *trinsque* Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuia. in ration. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 126. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 674.

2. **P**robat hic tex. non imputari ad irregularitatem clerico ciuilitè iustitiam petenti de laico, siue pro rebus ablati, siue pro iniurijs sibi, seu eorum bonis illatis, si iudex in laicum exercet vindictam sanguinis, quod quidem hodie per tex. in cap. prælatus hoc tit. lib. 6. non procedit nisi proteclando expressè se non intendere poenam sanguinis etiam si postea sequatur mutilatio, vel mors: ita Cou. in elem. si furiosus par. 2. §. 1. num. 1. Vgolin. de irregul. cap. 6. Salzed. ad Bernard. in pract. c. 98. n. 7. cum seqq. in nouiss. editione, Specul. in tit. de dispensat. §. 4. n. 49. Farin. fragmen. crimin. par. 1. lit. C, num. 424. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi forensi poenit. lib. 30. n. 143. Bellet. disquisit. clericat. par. 1. tit. de disciplina clericis §. 5. n. 116. Bonacina. de censur. disp. 7. q. 4. puncto 2. n. 3. Ceual. communium contra communem. q. 823. n. 115. alioquin si clerici propter huiusmodi metum irregularitatis taliter conquiri non audent, daretur plerisque materia eodem

trucidandi, & ipsorum bona liberè depraedandi, ut habetur in d. cap. prelati, Abb. hic num. 3. Nau. in manu. cap. 27. nu. 226. & conf. 3. de inuic. Bellet. d. nu. 116. in fine.

- 3 Amplia procedere etiam si clericus certo sciat iudicem secularem periturum ad penam sanguinis, & quamvis possit res suas alia via recuperare, ita Abb. hic nu. 3. Felin. in vers. nota non imputari, Cou. d. par. 2. §. 5. nu. 3. Soar. de censur. disp. 47. sect. 2. Henric. in sum. lib. 24. de irregul. cap. 11. §. 4. & §. 5. Vgolin. de irregul. cap. 6. §. 4. Bonacin. d. puncto 2. num. 3. Bellet. d. §. 5. num. 117. vbi num. 118. resoluit huiusmodi clericum minime etiam fieri irregularem etiam si postmodum ei placeat, quod fur, qui surripuerat res suas, siue ille, qui iniuriam ei fecerat, sit propter hoc suspensus vel mutilatus, & nu. 127. aduertit quod si tempore, quo agit ciuiliiter pro iniuria sibi illata, cum dicta protestatione, in animo habeat quod reus moriatur, sequente morte, vel mutilatione efficitur irregulāris, quia verba non saluant eum in foro Conscientie, & citat Felin. & Anan. in presenti, Ioan. Andr. Gemin. Archid. & Franch. in d. cap. prelati, & S. Antonin. par. 3. tit. 28. cap. 2. §. 4. Nau. d. cap. 27. nu. 226. Tolet. in instruct. Sacerdos, lib. 2. cap. 82. nu. 4. vers. quinto.

- 4 Intellige modo clericus conqueratur coram Iudice de malefactoribus suis, non verò de ijs, qui alijs damna intulerunt, quia in d. cap. prelati dicitur contra malefactores suos, ita Couar. d. §. 5. num. 4. Nau. d. cap. 27. num. 113. Sayr. lib. 6. cap. 18. Vgolin. d. c. 6. §. 9. Bellet. d. §. 5. nu. 119. Bonacin. d. puncto 2. num. 4. vbi cum Henric. & Aulā probabiliter existimat licitum esse conqueri de illis, qui damnum suis propinquis, vel domesticis intulerunt, quia illorum damnum censetur proprium, & nu. 5. cum Molin. tom. 4. disp. 74. nu. 11. Sayr. d. cap. 18. nu. 3. Fr. Emman. Henric. & Soar. tenet clericum posse accusare iustum damnicatorem bonorū suæ Ecclesiæ, & idem Bonacin. nu. 7. vers. quartus, tenet clericum excusari ab irregularitate, quando accusat aliquem pro iniuria inferenda extraneis.

- 5 Sic etiam licet clerico facta protestatione, abque periculo irregularitatis denunciare aliquod delictum tendens in perniciem, & nocumētum publicum, quod non posset aliter impediri quam per denunciationem, ita Cou. d. §. 5. nu. 4. Sot. de iustit. lib. 3. q. 5. art. 1. ad 4. S. Tho. 2. 2. q. 33. art. 7. vbi Caiet. Maiol. de irregul. lib. 2. cap. 3. nu. 4. Sayr. d. cap. 18. num. 12. quos refert, & sequitur Bellet. d. §. 5. nu. 126.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Irregularitatem non incurrit ille, qui ludendo lapidem in alium prociat, animo cum deterrendi, ille verò alius fugiendo lapide alii impigit, in capite, suis vulneratus, & medici imperitia mortuus.

3 Irregularis est qui prociat lapidem in Titium, si Lapis Titio illum declinante ceciderit in Caium illumq; occidit.

4 Irregularitatem effugit pueri, qui seipsum perterrefaciunt probabiliter ignorantes mortem, si inde sequuta sit.

5 Absolutionem ab excommunicatione petens non facit se excommunicatum.

Cap. Exhibita. XXII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Inno. Scen. Collect. Zabarel. Ioan. And. Ananias. Hostien. Anchar. Buta. Henric. Panor. Felin. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Virisq; Iuris cum legibus Castell. p. 1. & 2. Viqian. in ratione lib. 3. l. 1. Panti. pag. 126. Alagona in compendio Iura Canonice, pag. 674.

- 2 Probat hic tex. irregularitatem non incurrire illum, qui ludendo lapidem in alium prociat, animo cum deterrendi, ille vero alius fugiendo eum lapidem casu in lapidem alium impigit, in capite, suis vulneratus, ac tandem medici imperitia, ac incuria mortuus est. Ita Molin. d. iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 77. nu. 3. Prociat tamen lapidem in Titium sit irregularis si lapis Titio illum declinante ceciderit in Caium, illumq; occidit, quia censetur actionem periculosam homicidij exercuisse absque sufficienti diligentia, ne lapis ad Caium perueniret, ut per Vgolin. de irregul. cap. 18. §. 2. num. 5. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 6. nu. 30. quos & alios refert, & sequitur Bonacin. cod. tract. disp. 7. q. 4. puncto 7. num. 19. vbi fecus dicendum putat si debitam adhibuit diligentiam, & fortè fortuna lapis rexit Caium adde Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de disciplina clericale §. 5. nu. 31.

- 4 Sed timorem incutiendi, etc. Aduertit pueros, qui se ioco perterrefaciunt probabiliter ignorantes mortem, vel aliud grave damnum, si inde sequitur, si eueniat, excusari possunt ab irregularitate, ut per Nau. conf. 7. sub hoc titol. Molin. d. disp. 77. num. 9. Bonacin. d. puncto 7. nu. 26. Sayr. d. cap. 6. num. 31. & in claus. Regia lib. 10. tract. 3. cap. 12. num. 38. quorum aliqui resoluit illum esse irregularem, qui ioco terrore alteri incutiit, estq; causa, ut ille eo terrore commotus, & perterritus se det precipitem; idem dicentes de incutiente terrore mulieri grauidæ abortum facienti, quam terrefaciens sciebat grauidam esse.

- 5 In glof. [Postulauit.] Notatur ad hoc quod petens absolutionem ab excommunicatione non fatetur se excommunicatum esse, de quo vide Cou. in cap. alma mater par. 1. §. 12. n. 1. Don. d. Fina, & Vezin. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 19. num. 38. Malfard. de probationib. concl. 301. & concl. 700. Farin. in praxi crimin. par. 4. disp. 35. num. 5.

De Homicidio voluntario, vel casuali. Tit. XII. 249

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Irregularis non est, qui dum pulsat campanas casu homicidij causam dedit.
- 3 Licet a re operam dari, adhibens sufficientem diligentiam ne alicui nocent, si occidat aliquem non est homicida, nec peccat.
- 4 Irregularis an sit qui campanas dat signum, quo aliquis suspendendus est, ostenditur.
- 5 Clericus illicitè pulsans campanam tempore interdicti, cuius tinnitum casu cadens aliquem occiderit, an sit irregularis, ostenditur.
- 6 Homicidium casuale ex ludo licito sequutum, non facit quem irregularem.

Cap. Ioannem. XXIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Butr. Anchar. Henric. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versuss; Iuris cū legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 134. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 674.

- 2 *Qui dabat operam rei licita, etc.* Notatur ad hoc, quod non est irregularis, qui dum pulsare campanas casu homicidij causam dedit, vt per Iacob. de Grass. in aures de sep. p. 1. lib. 2. cap. 66. n. 18. Nam dans operam rei licite, adhibens sufficientem diligentiam ne alicui noccat, si casu occidat aliquem non est homicida, nec peccat, vt per Sayr. de censur. lib. 7. cap. 14. n. 3. Bellet. disquisit. clericalium par. 1. tit. de disciplina clericali, §. 5. n. 32. Vnde illum non esse irregularem, qui campanas simpliciter dat signum, quo aliquis suspendendus est, vt homines sciant aliquem ad mortem duci exempli publici gratia, focus vero si pulset, vel pulsari iubeat, vt conuocet populum quando reus ducitur ad supplicium, vt ita securus ducatur ad mortem, vt per Vgolin. de irreg. cap. 11. §. 6. n. 1. Cou. in chem. si furiosus, par. 2. §. 4. m. 1. Auil. de censur. par. 7. diff. 5. sect. 2. dub. 1. ad fin. Bonaci. eod. trab. diff. 7. q. 4. puncto 1. n. 14. Maiol. de irreg. lib. 2. cap. 10. n. 5. Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de disciplina clericali, §. 5. n. 93. Vbi etiam cum Maiol. loco citato dicit irregularitatem incur- rere illum, qui pulsare, vel pulsare iubet campanam ad arma lumenda pro captione alicuius rebellis latronis, vel malefactoris si ob illum sonum ille reus fuerit captus, & deinde morte, vel mutilatione damnatus, aduertens focus esse in Episcopo, Clerico, seu Sacrista, qui nihil dicit, sed facit, sed laicorum arbitrio remittens tolerat quod laici pulsent campanas Ecclesie, ad conuocandas gentes pro capiendis ban- nitis, &c. Vnde si clericus illicitè pulsaret campanam tempore interdicti, & casu cadens tinnitum aliquem occiderit presumitur

irregularis, quando non bene ligauerat tinnitum abulum, Henric. in sum. lib. 14. de irregul. c. 5. §. 3. l. Y, vbi in commento dicit presumi irregularem in foro exteriori ob quosdam circumstantias, at in Conscientia non esse, si non aduertit, nec ex officio tenebatur aduertere.

- 6 *Campanas.* De campanis, vide Martin. Delri. disquisit. magis. lib. 6. c. 2. sect. 3. q. 3.

Quod cū pulsaret, &c. Ergo homicidium casuale ex ludo licito sequutum non facit quem irregularem, vt per Nau. conf. 7. n. 1. sub hoc tit. Molina. de iustitia tom. 4. tract. 3. diff. 77. n. 8. Vers. item cap.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clericus militans in bello quando incurrit irregularitatem, ostenditur.
- 3 Dubius de facto propter quod excommunicatio, ant irregularitatem incurritur in dubio excommunicatio, ant irregularitatem se gerere debet.

Cap. Petito. XXIV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabar. Io. Andr. Anania, Host. Butr. Anchar. Henric. Panor. Felin. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concord. versuss; Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 127. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 672.
- 2 Probat hic tex. clericum militantem in bello tam iusto quàm iniusto incurrit irregularitatem, quando in bello aliqui sunt interfecti, vt per Specul. in tit. de dispensat. §. iuxta n. 51. Plot. de irregul. n. 20. Rota apud Farin. de sep. 3. in fine par. 2. recent. Cou. in Clem. si furiosus, q. 2. §. 3. m. 1. Salced. ad Bernard. in pract. c. 104. nouiss. imp. Henric. in sum. lib. 14. cap. 13. n. 1. & 2. Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 172. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali, §. 5. n. 140. cum seqq. Bonaci. de censuris, diff. 7. q. 4. puncto 4. Auil. eod. trab. par. 7. diff. 5. sect. 3. Possunt tamen clerici in bello iusto sine offensu, siue defensiuo pro defensione Ecclesie, vel Reip. vel Fidei absque periculo irregularitates hortari, consulere, & incitare milites ad pugnandum, quamuis sequantur ex veraque parte homicidia, & mutilationes, nisi ipse occidat, vel deformet, cap. Dominus 23. q. 1. cap. igitur, cap. omni timore cap. barum 23. q. 1. Abb. hic nu. 3. Nau. in man. cap. 27. n. 215. Rota vbi supra, Specul. in tit. de dispensat. §. 4. n. 55. Vgolin. de irregul. cap. 12. §. 2. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 19. n. 3. Soar. eod. trab. diff. 47. sect. 6. n. 8. Auila par. 7. diff. 6. dub. 2. Bonacin. d. puncto 4. n. 7. Bellet. d. §. 5. n. 141. Vbi n. 142. focus dicit si bellum fuisset iniustum, quia tunc clericus fieret irregularis praestans auxilium, vel auxilium, aut consilium, dummodo inde sequuta fuerit mors hostis.

hollis, aut membri mutilatio etiam per alios, & citat Cou. in Clem. si furiosus, par. 2. §. 3. n. 2. Nau. in man. cap. 27. nu. 234. quia dat operam rei illicitæ, Specul. d. 9. q. 2. §. 3. Maior. de irregul. lib. 5. cap. 49. n. 5. Et idem Belet. vbi sup. n. 143. aduertit quod si clericus interfuit in bello iniusto ad pacem componendam, seu ad Confessiones audiendas quamvis ex hoc per accedens augeatur animus militibus, non fit tamen irregularis, etiam si sequatur mors, vel mutilatio, quia dat operam rei licitæ, & citat Nau. d. n. 234. Syluest. verbo homicidium 3. q. 6. vers. 4. Henric. d. lib. 1. q. 13. §. 3. Vtrum autem clerici fiant irregulares præbendo arma militibus in bello iusto? negatiuè respondet Bonacin. d. puncto 4. nu. 11. vbi intelligit modo non præbeant arma ad occidendam hunc, vel illum in particulari, & n. 12. tenet clericos pugnantes de licentia Summi Pont. non fieri irregulares sequuta morte.

- 3 *Cum consilius sit in huiusmodi dubio, etc.* Notatur ad hoc, quod qui dubitat de facto propter quod excommunicatio, aut irregularitas incurritur, partem tutiorem eligere tenetur, & se excommunicatum, & irregularem in dubio existimare debet, & consequenter ab hominum communione, & à celebratione abstinere, vt per Henric. d. lib. 1. q. 1. cap. 3. §. 4. Sayr. in clau. Regia lib. 1. cap. 13. nu. 23. Id enim intelligi debet de dubio practico, & tunc non est consilium, sed verè præceptum, vt docent Syluest. in sum. verbo dubium 4. q. 2. 4. Nau. in cap. si quis autem, de Pœnis, dist. 7. nu. 42. quos refert & sequitur Sanch. de matrim. lib. 3. dist. 4. t. nu. 9. faciunt quæ citati per me ad cap. iuuente, 3. n. 5. sup. de sponsal. & in terminis ad cap. ad audientiam 12. hoc tit.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Irregularis est ille, qui reficiendo sectum non mouens, vel signum de more ponens, projicit regulam, ex qua occiditur viator.

Cap. Quidā XXV. & fin. Greg. ix.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Felin. Casal. in annot. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 127. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 674.
- 2 *Ita tempestine, et alta voce præmonitis, etc.* Vnde colliges illum esse irregularem, qui reficiendo sectum non mouens, vel signum de more posuerit, quia in opere periculoso non censetur adhibuisse

se sufficientem diligentiam ad præcauendum alterius mortem, secus vero dicendum quando signum de more exposuerit; ita Vgolin. de irregul. cap. 21. nu. 5. Nau. in man. cap. 27. nu. 235. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 13. nu. 27. quos refert, & sequitur Bonacin. cod. tract. dist. 7. q. 4. puncto 7. n. 20. Jacob. de Grassis in amerc. decis. par. 1. lib. 2. c. 66. nu. 2. Hinc etiam si quis proclamauerit aduertendo prætereuntes, vt caueat, si ex projectione ex alto aliquis occisus remansit, projiciens in nulla est culpa, & homicidium dicitur casu fortuito sequutum, & consequenter ex omni parte impunibile, vt per Jacob. Ayres. de homicid. par. 3. nu. 10. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 126. nu. 23. & 23. vbi loquuntur in muratore seu architecto ex alto projiciente ligna, lapides, tegulas, & alia similia.

De Torneamentis. Tit. XIII.

UPER hanc rub. scripserunt Zabarell. Io. Andr. Anchar. Butr. Panor. Mar. Soc. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martinus Mefnart. in epistolis Decret. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pœnis pag. 604. Goffr. & Host. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anastasi. German. in paratensis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia tituli vide Emman. Sâ in apophorism. verbo torneamentum, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 73. Lancellot. Conrad. in templo omnium indicum, lib. 1. cap. 1. §. 3. vers. 13. Perez. per tex. ibi in l. 1. tit. 9. lib. 4. Ordin.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Torneamenta fieri non debent.
- 3 Tormentorum, aliarumque ferarum agitationes à quo tempore inciperint, ostenditur.
- 4 Tormentorum agitationes Bulla Pij V. prohibet in Regnis Hispaniarum; quod laicos, & Fratres Milites renouata fuit per Greg. XIII.

Cap. Felicis. I. Conc. Later.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 129. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 676. defumitur ex Concil. Lateranen. sub Alexand. III. cap. 20. refertur ab Anton. August. collect. 1. Diuinal. lib. 5. tit. 11. cap. 1.

- 2 Probat hic tex. torneamenta fieri non debere ex eo quod, vt plurimum, ex illis reportantur cædes, & grauius vulnera, quando magno armorum conflictu in equis exercitantur, nisi cum tali

tali modoramine fiant, vt eſſet periculum, licet raro, & per accidens ſequatur alius mors, aut vulnus, vt per Viuald. in candelabro aureo, par. 2. tit. de interditiis n. 113. Hentiqu. in ſum. lib. 8. cap. 56. q. 4. lit. R. plures per Cened. ad Decretal. collect. 13. nu. 1. Fr. Emman. quaſt. Regular. tom. 3. quaſt. 61. art. 1. verſ. decimo, vbi ex Sylueſt. ait quod haſtiludium, & torneamentum non ſunt idem, & conſequenter quod neque ſemper prohibitio torneamenti habet locum in haſtiludio, ſed ſolū quando inde imminet probabiliter periculum.

3 Similiter ex taurorū aliarunq; ſerarū agitationibus cedet, & maxima vulnera, & membro- rum mutilationes reportantur, quia non eſt mirū hoc euenire illis, qui ad oſtentionem viriū ſuarum, & audaciæ in publicis, priuatiſq; ſpectaculis cum tauris, & alijs ſeris beſtijs eongredi non ceſſant, à quo autem tempore inceperint huiusmodi taurorum agitationes tradunt Fr. Hieron. Roman. lib. 10. de reipub. gentilia cap. 6. Orozco in el reſero de la lengua Caſtellana verbo taur animal. Vnde ſuper prohibitione agitationum taurorum, aliarumq; ſerarum, & annulatione votorum, & iuramentorum ſuper eiſdem pro tempore interpoſitorum extat Bulla Pij V. Romæ publicata die 15. Nouembris 1567. quam referunt Nau. in man. c. 15. n. 18. cum ſeqq. Stephan. Quarant. in ſumma bullarū verbo torneamenta.

4 Neque ignorandum eſt quod prædictæ Conſtitutionis poenæ, & cenſuræ in Regnis Hiſpaniarum quoad laicos, & fratres Milites tantum quarumcunq; militiarum (dummodo ſaceris Ordinibus initiati non fuerint) reuocata, fuerunt per Greg. XIII. duabus adhibitis conditionibus, ſcilicet vt agitationes taurorum ſeſtis diebus non fiant, necnon prouiſo per eos ad quos ſpectabit, quod exinde alicuius mors quoad fieri poterit, ſequi non poſſit, per quem in reliquis à Pio V. ſancitis nihil immutatur, vt latius in quibusdam litteris ab eo editis die 35. Auguſti anno Domini 1575. continetur, quarum litterarum tenorem reſenſent Salzed. ad Bernard. in præſt. cap. 72. alia 75. in nouiſſ. edit. Stephan. Quaranta d. verbo torneamenta.

5 Inſuper in eiſdem Hiſpaniarum Regnis dumtaxat, ac cum eiſdem conditionibus Clemens VIII. abundantius prædictas poenas, & cenſuras in Pij V. conſtitutione contentas ſubſtulit, & amouit, ſcilicet quoad omnes in ea expreſſos (excepſis monachis, & Fratribus Mendicantibus, ceteriſq; Regularibus cuiuſcunq; Ordinis, & inſtituti) illam ad terminos iuris communis reducendo, non tamen illi derogando. Monet tamen Sua Sanctitas, ac in Domino hortatur clericos ſeculares beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, vel in ſaceris Ordinibus, ſeu in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutos exiſtentes ne paternæ hæc eius benignitate abutantur, prout plenius in ſuis litteris datis Romæ ſub die 13. Ianuarij 1596. habetur,

quarum litterarum contextum referunt Quarant. vbi ſupra, & Fr. Emman. quaſt. Regular. tom. 3. quaſt. 68. art. 2. vbi notat aliquæ non contemnenda.

6 Ad quarum Conſtitutionum intellectionem faciunt tradita per Nau. d. n. 18. cum tribus ſeqq. Petr. Nauar. in tract. de reſer. lib. 2. cap. 3. nu. 30. cum ſeqq. Spin. in ſpeculo triſtam. gloſ. 2. princip. d. num. 27. Fr. Emman. in ſum. par. 2. cap. 73. Ioan. Garciam de expenſis, cap. 21. n. 29. Gutier. canon. lib. 1. cap. 7. & citatos à Cened. d. collect. 13. nu. 3. Azor. inſtitut. moral. par. 3. lib. 2. cap. 15. d. princip.

7 Eccleſiaſtica tamen careat ſepultura, etc. Notatur ad hoc quod morienti in torneamento (quod quidem de eo, qui venit cauſa ſe exereendi, non autem de ſtante intelligitur) licet cum vulnere lethali ſuperuixerit, & poeniteat, atque ei Euchariſtia non denegetur, eccleſiaſtica carebit ſepultura, vt per Fr. Emman. d. art. 1. verſ. decimo, vbi ſimiliter denegandam aſſerit armigeris, & ſeruientibus in armis. Sie eodem modo morientes in duello ſepultura eſſe priuandos definiunt Coneil. Trid. ſeſſ. 25. de reſormat. cap. 19. D. Martin. Carrillo en la explicacion della Bulla de los defunctos, par. 2. cap. 4. nu. 55. Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 22. nu. 76. verſ. accedit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Ludentis appoſita poena, an comprehendat etiam ludum ſpectantem, reſiſiuit.

Cap. Ad audientiam II. & fin.
Alex. iij.

1 S Vper hunc tex. ſcripſerunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hoſtien. Anehar. Butr. Henrie. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs verſuſq; Iuris cum legibus Caſtella par. 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 129. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 677. refertur ab Anton. Auguſt. collect. 2. Decretal. lib. 3. tit. 7. cap. 7m.

2 Non animo ludendi, ſed percipiendi, etc. An poena appoſita ludentibus comprehendat etiam ludum ſpectantibus vide Auilad. cap. 29. Pratorum verbo ni tableros nu. 2. Azeved. l. 2. nu. 31. cum ſeqq. tit. 7. lib. 8. nona recopil. Ludou. Bonifign. de iuſtis negot. tract. de ludo cap. 3. Rebell. de obligat. Inſtitut. par. 2. lib. 12. quaſt. fin. nu. 6. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 109. nu. 34. vbi nu. 37. de participante, quos refert parens meus in annot. ad Ordin. Regius Luſitan. lib. 3. tit. 82. in princip. nu. 1.

De Clericis pugnantibus
in duello. Tit. XIV.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panorm. Mar. Socin. Petr. de Rauena in compendio Iuris Canon. Martin. Mehnart. in epistome Decretal. fol. 184. verso, Daniel Venator. in analytice methodica In-
ris Pontificij à pag. 641. Goffred. & Host. in sum-
ma huius tit. Alexan. Cassan. & Anastas. Gernoe.
in paratitulis ad quinque libros Decretalium sub
hoc tit.

De duello, illius prohibitione, & pœnis vi-
de apud Lusitanos Ordin. Regiam lib. 3. tit. 43.
vbi notat Parens meus, Ioan. de Lign. & Peregrin.
& Floron. in suis tract. de duello, & Caiet. Armil.
Syluest. & alios summissas verbo duellum, Nau.
conf. 1. & 2. de purgat. vulgari, Perez. per text. ibi
in l. 3. glof. 1. per totam tit. 13. lib. 8. Ordin. Aze-
ned. l. 10. nu. 18. tit. 8. lib. 8. noue recop. Mench.
illuistr. cap. 49. nu. 11. cum seqq. Lancellot. Conrad.
in templo omnium indicum lib. 2. cap. 1. v. 3. vers. 13.
& in suo tract. de duello, Bernard. & Salzed. in
pract. cap. 100. alias 103. in nouiss. edit. plures re-
fert Doctores Cened. ad Decretal. collect. 117.
num. 4. quibus adde ex nostris Viui. tom. 2. com-
mun. opinio. in fine tract. de feudis tit. 2. nu. 85. Prax.
Episcop. verbo duellum, Stephan. Quarant. in
summa bullary cod. verbo, Galett. in margarita
casuum Conscientie cod. verbo, Bobadil. in sua poli-
tica lib. 2. cap. 14. nu. 41. Petr. Caball. in tract. de om-
ni genere homicidij nu. 76. cum seqq. Farin. in praxi
crimin. par. 4. q. 119. nu. 23. & conf. q. lib. 1. Et ex
Theologis Henriq. in sum. par. 2. lib. 13. cap. 39.
nu. 3. Bannes 2. 2. q. 64. art. 7. dub. 3. Sayr. in
clausi Regia lib. 7. c. 13. à n. 11. & de censur. lib. 3.
cap. 31. à nu. 29. Soar. cod. tract. disp. 31. sect. 4.
Fr. Emman. quest. regul. tom. 3. q. 61. art. 1. vers.
decimo, Paul. Comitot. res. moral. lib. 6. q. 13. cum
seqq. Azor. impie. moral. par. 3. lib. 2. cap. 5. Mar-
tin. Delri. disquisit. magic. lib. 4. cap. 4. sect. 2. Mol-
lin. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 17. Valer. Reginald.
in praxi furi penitent. lib. 21. cap. 7. nu. 75. cum seqq.
Bonacin. de censur. disp. 2. q. 6. panico 2. Sanch. in
precepta Decalogi lib. 2. cap. 39. nu. 19. cum multis
seqq.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Clerici pugnantes in duello, seu ad illud prouocantes sunt suspendendi.
3. Duello pugnantes quas pœnas hodie incurrant, in iuxta varias Summorum Pontificum constitutiones ostenditur.
4. Suspendendus attentio iure communi erat clericus propter duellum sequuta pugna.

5. Clericus pugnans in duello suspendendus et at.
6. Papa solus absolueret potest à pœnis incursis per pugnantes in duello.
7. Episcopus virtute Conc. Triden. sess. 24. de reformat. cap. 6. an possit absolueret duellantes, fidelitatem sit occultum, ostenditur.

Cap. Porro. I. Alex. iij.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Irmoë. Collectar. Zabarel. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusq. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 131. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 677. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. par. 26. cap. 5.
2. Probat hic tex. clericis pugnantes in duello, seu ad illud prouocantes esse suspendendos, vt per Bernard. in pract. cap. 103. vbi Salzed. in addit. Henriq. in sum. lib. 13. de excommunic. cap. 39. nu. 23. Soar. tom. 5. disp. 31. sect. 4. nu. 48. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 73. in fine. Sanch. in precepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 39. nu. 18. Bonacin. de censur. disp. 2. q. 6. panico 2. nu. 13. Rursus in
3. Concil. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 19. excommunicantur ipso iure. Præterea Pius IV. sua Constit. incip. Ea que. Idem. Nouembris 1560. præter excommunicationem illos priuat eo ipso omnibus & singulis Ecclesijs, monasterijs, dignitatibus, & alijs beneficijs Ecclesiasticis per eos obtentis, seu in quibus, & ad quæ eis ius competit, facito; illos inhabiles ad illa, seu alia in posterum obtinenda. Postea Greg. XIII. sua Constit. incip. Ad tollendum Dat. sub die 24. Decembris 1582. prædictum Concilij Decretum, & Pij IV. Constitutionem extendit ad omnes illos, qui ex condico statuto tempore, & in loco conuento monomachia commiserint, etiam si nulli patrini, sociique ad id vocati fuerint, nec loci securitas habita, nullæ prouocatoriz litteræ, aut denunciationis chartulæ præcesserint. Deniq. Clemens VIII. sua Constit. incip. Illam vice, Romæ publicata die 2. Septembris 1592. extendit, & ampliat præd. Concilij Decretum, ac supradictas Constitutiones contra pugnantes in duello publice, vel priuatum, necnon contra mitterentes, scribentes aut diuulgantes chartulas prouocatorias, aut scriptas, quæ dicuntur manifesta, eorumque fautores, & complices, quas omnes Constitutiones refert Stephan. Quarant. in sum. bullary verbo duellum.

4. **S**ine victor, sine victus fuerit. Ergo non satis est prouocatio ad duellum, illiusuè acceptatio, vt attentio iure huius tex. clericus duellum suscipiens suspendendus esset, nisi pugna sequeretur, vt per Soar. d. sect. 4. nu. 48.

5. *Deponendus*. Ergo clericus huius criminis reus non est suspensus, ut dicit Siluest. *Verbo suspensio* vers. 11. sed deponendas ex Nau. in man. cap. 27. num. 156. quem refert, & sequitur Salzed. ad Bernard. d. cap. 103. statim in princ.

6. *Si cum ipso suus Episcopus, &c.*

Hodie per supradictam Clementis VIII. Constitutionem à poenis excommunicationis maioris, priuationis omnium dignitatum, beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum, inhabilitatisq; ad illa, & alia in posterum obtinenda nullus potest absolucere nisi Romanus Pontifex: Dubium tamen est an virtute Concilij Tridentini sess. 24. de reform. cap. 6. possit Episcopus absolucere quando delictum est occultum, vide Bonacin. de censur. par. 2. q. 4. puncto 2. nu. 15. ubi affirmatiue respondet, & in vers. tertio, resoluit religiosos posse absolucere iuxta sua priuilegia, modo reuocata non fuerint, sicut de facto reuocata fuerunt per Clem. VIII. in d. sua Constit. de qua supra mentio facta fuit.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Monomachia purgatio nullo iure permisa.
3. Irregularitatem non incurrit dans in bello iusto ante conscriptum hastam, sine ensim, siue aliud genus armorum militi pugnanti.
4. Dispensare an possit Episcopus cum homicida voluntario quoad simplex beneficium ostenditur.

Cap. Henricus. II. & fin. Clem. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchoran. Butr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 132. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 677. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 8. cap. 2.

2. *Secundum prauam terra consuetudinem, &c.*

Notatur ad hoc quod monomachia purgatio nullo iure permisa est, & ideo omnis consuetudo in contrarium inualida est, ut per Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 4. cap. 3. q. 4. sect. 2. vers. 7. est.

3. *Licet non ipse, sed alius pro eo, &c.*

In bello tamen iusto ante conscriptum potest quis absque metu irregularitatis dare hastam, siue ensim, siue aliud genus armorum militi pugnanti, Specul. in tit. de dispensat. 4. 4. num. 54. Tabien. verbo irregularitas, 1. 9. 21. concl. 14. Bellet. disquisit. clericali. par. 1. tit. de disciplina clericali, 9. 5. nu. 115. Bonacin. de censuris, disp. 7. q. 4. puncto 4. num. 11.

4. *Poterit tamen cum eo, &c.* Notatur quod Episcopus potest cum homicida etiam voluntario quoad simplex beneficium obtinendum dispensare, ut per Gutier. canon. lib. 1. c. 13. nu. 19. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 219. n. 59. ubi nu. 60. asserit procedere nisi Episcopus dispensaret in preiudicium illius, qui beneficium homicidia impetrauit, tunc non valet talis dispensatio etiam ante litis pendentiam, ex quo impetranti iam est ius quæsitum ad illud beneficium, & nu. 61. dicit secus esse quoad beneficium cum cura animarum, & quoad ministerium Ordinis, & altaris, ad huc enim non Episcopus, sed solus Pontifex dispensare potest, quod etiam tenent Rebuff. de pacificis possess. n. 263. Flamin. de resignat. benefic. lib. 3. q. 16. n. 52. & seq. Azori. instit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 18. q. 2. vers. quæres postremo. Et iam hodie per Concil. Trid. sess. 14. de reformat. cap. 7. 15. qui homicidium voluntarium commisit nullo tempore ad sacros Ordines promoueri potest, nec illi aliquod Ecclesiasticum beneficium etiam sine cura conferendum, quod ex illo tradunt Gutier. d. cap. 13. nu. 19. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 7. nu. 14. & 15. Farin. d. q. 119. nu. 62.

De Sagittarijs. Tit. XV.

- Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anch. Butr. Panor. Marian. Socin. Petr. de Rauena in compendio Iuris Canon. Dan. Vena. in analysi methodica Iuris Pontif. pag. 642. Goffred. & Hostien. in sum. huius tit. Alexand. Cassan. & Anastas. Germ. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Sagittarij, seu balistarij qui sunt, ostenduntur.
3. Lex continens verba solum comminatoria ferenda sententiam nuntiat.

Cap. Artem vnic. Innoc. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Anania, Host. Anch. Butr. Panor. Hér. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 133. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 678. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 19. cap. vnic.

2. *Balistariorum.* De arte balistariorum verbo art. q. 3. quæ refert Azor. instit. moral. par. 3. lib. 2. cap. 15. in fine. Balistarij, seu sagittarij sunt certi homines, qui fœderantur dæmoni, eique animæ & corporis dominium addicunt, illeq; vicissim pollicetur se adfuturum ut quem lou-

Y gisi-

pag. 678. defamitur ab Exod. cap. 22. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 131 cap. 1. & Iuon. par. 16. cap. 262. & 263.

2. **Si seduxerit.** Ergo si non seduxerit non tenetur poena huius tex. de quo vide Perez in rub. tit. 13. pag. 278. col. 1. & 2. lib. 8. Ordin. nam cognoscit eam carnaliter virginem absque seductione non teneri eam dotare nisi importunis precibus fuisset adducta resoluunt Nauar. in manu. cap. 16. nu. 16. Gom. l. 80. Tauri num. 10. Bernard. in pract. cap. 861. num. 5. vbi Salzed. verbo non debeat, Azor. insit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 5. q. 2. plures refert Sanch. de Matrimo. lib. 7. disp. 14. nu. 12. vbi contra nonnullos tuetur hoc casu nihil tenere paritibus aut tuncioribus resituere, eo quod ijs non irrogatur iniuria, cum ipsa sit suae virginis dotum, & nuptiarum iacturam pati volens possit renitente patre, sequitur Franc. Molin. de ritu nupr. lib. 1. comp. 19. num. 140.

3. **Quis.** Etiam si sit minor, nam & is delinquens in hoc crimine non excusatur, vt per Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo vel aduersarij dolo no. 55.

4. **Virginem.** Quomodo probetur virginitas, & per consequens stuprum commissum, vide Thesaur. Pedam. decif. 3. num. 2. Bajard. ad Clar. 8. stuprum num. 41. Fuln. Parian. de probation. lib. 2. cap. 2. d. n. 6. Mascard. eod. tract. concl. 140. nu. 2. Menoch. de presumpt. lib. 6. presump. 29. Gutier. canon. lib. 1. cap. 37. nu. 7. Cardol. in praxi iudicium verbo probatio u. 9. Farin. in praxi crimin. q. 147. num. 130. cum seqq. vbi nu. 141. tenet in hoc obstrictum relationem & iudicio fieri, & num. 148. asserit ex eo probari virginem fuisse desloratam si illius camisia tempore stupri fuisset reperta sanguine aspersa, vel lintheamina in quibus cubuit cum viro sanguinolenta, & num. 150. resoluit quod per vociferationem & clamorem mulieris magnam stupri indicium oritur.

5. Illud in praesentiarum aduertendum duxi quod supratra asserenti se fuisse virginem tempore stupri creditur cum iuramento, tum in odium delinquentis, tum etiam quia talis assertio habet presumptionem naturae pro se vide plures, quos citat Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 86. vers. nec ab huiusmodi, Perez ad rub. tit. 13. lib. 8. Ordin. pag. 279. column. 1. vers. dubitatur, & post Salzed. Mascard. Menoch. Gutier. Cardin. Tusch. & alios, quos refert ita resoluunt Farinac. d. q. 147. nu. 133. cum seqq. Rot. apud eundem Farin. decif. 74. nu. 6. par. 4. suae praxi crimin.

6. **Dormieritq, cum ea.** Intellige perfectam, nam si solum creperit corrumper virginem, sed non perfectam, non tenetur de desloratione, vt per Perez l. 42. in addit. tit. 19. lib. 8. Ordin. pag. 392. quem refert Parens meus in annot. ad Ordin. Regiam Lusitan. lib. 5. tit. 23. in princip. nu. 1.

7. **Dotabit eam et habebit uxorem.**

Hec duo non requiruntur copulatiue, sed alternatiue, quod aut dotare, aut in uxorem stuprator stupratam mulierem ducere teneatur, vt sentire videntur hic Host. super verbo noluerit, & Ioan. Andr. nu. 3. Anan. nu. 4. Anch. num. 4. & in cap. 2. nu. 3. vbi etiam Butr. num. 2. & ita esse in visu docent Gom. d. l. 80. Tauri num. 8. Clar. 8. stuprum vers. sed quare. Verum pro materis cognitione, & faciliiori tex. explicatione consule Menoch. de arbit. casu 288. nu. 15. in addit. Caball. resolut. crimin. casu 196. num. 12. vers. non enim tenetur praesce, Gutier. canon. lib. 1. cap. 37. num. 7. Cardin. Tusch. tom. 7. concl. 709. num. 28. & sequenti, Azor. d. par. 3. lib. 5. cap. 5. q. 1. in fine, Syl. in sum. verbo luxuria q. 5. Bellet. dispensat. clerical. par. 1. tit. de fauore clericorum real. 5. q. 4. nu. 117. Mench. quesi. frequent. cap. 7. nu. 22. & 23. Morl. in emporio Iuris par. 1. tit. 1. quesi. 9. num. 25. Cald. Pereira d. verbo vel aduersarij dolo d. nu. 58. Sayr. in eodem Regia lib. 11. cap. 2. n. 25. cum seqq. Molin. de insit. tom. 4. tract. 3. disp. 104. d. num. 9. Lessi. eod. tract. lib. 2. cap. 10. dub. 3. Rebell. de obligation. insitiae par. 1. lib. 3. quesi. 9. Paul. Comitol. respons. moralium lib. 4. q. 16. & 17. nu. 2. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 13. num. 2. in med. Rota apud Farin. decif. 779. in 1. collect. uolunt. idem Farin. in sua praxi crimin. par. 5. q. 147. num. 97. cum multis seqq. vbi num. 98. refert veritatem esse quod si vult ducere uxorem tenetur etiam eam dotare. Et quod contracto Matrimonio aduersus Sac. Concilij Trident. formam sponte & voluntarie si mulier ad praesumpto matrimonio deslorata fuerit, ab eo est dotanda, resoluunt Francisc. Molin. de ritu nupr. lib. 1. comp. 19. num. 143. cum seqq.

8. Quod autem poena puniatur stuprans virginem non dum viri potentem vide Menoch. de arbit. casu 294. Gom. l. 80. Tauri. nu. 42. & tom. 3. Tauri. cap. 1. nu. 60. vers. ex quibus, Alroy. Ricc. in collect. decif. par. 4. collect. 1412. Perez ad rub. tit. 13. lib. 8. Ordin. pag. 280. Cald. Pereira d. verbo vel aduersarij dolo nu. 56. Cened. d. collect. 37. num. 2.

9. Limita principalem tex. conclusionem non procedere quando virgo erat vitae vilis, & minus honesta, vel vagans passim non seruatorecundiae pudore, vt per Bursat. conf. 69. n. 13. lib. 1. Menoch. d. casu 288. in addit. nu. 18. Farin. conf. 90. nu. 1. cum seqq. Stephan. Gratian. dispensat. forens. cap. 5. nu. 44. cum seqq. & cap. 35. nu. 34. resoluunt quod stuprum cellabile, neque erit accusabile itante vilitate personae, in moribus scilicet, non vero respectu generis, vel paupertatis. Genus ille mulierum, quae fuscis vntur, rubeo, & aquis stillantibus impudicitiae signum ostendit, secundum Terent. dum mouliuntur, dum communiter annus est, contra quas inuehit S. Cyprian. in libro de habitis Virginum, dum ait quod manus Deo inferant, quando illud, quod ille formauit, reformare contendant, & certe nisi communis abusus esset ille mulierum fere omnium non excusarentur ex S. Thom. 2. 2. q. 16. art. 2. Multa de fuso foeminarum

tradunt citati à Cened. *ad Decretal. collect.* 31. quibus adde Ludou. *Bejam respons. casuum consuetud. par. 2. casu 17.* Henric. *in sum. lib. 8. cap. 57. & in commento lit. X.* Ioan. Pined. *in lib. rom. 2. c. 42. vers. 14. pag. mibi 965.* Lelsi. *de iustit. lib. 4. cap. 4. dub. 14.* Bobadil. *in politica lib. 2. cap. 17. n. 14. non segg.* Sayr. *in claus Regia. lib. 8. cap. 6. nu. 8.* Hortens. *Caualean. de brachio Regio. par. 6. n. 668.*

vers. preterea.

- 11 Vnde stuprum in caupone famulam commissum non esse punibile propter vilitatem officij tenet Greg. 1. 3. *verbo ni tauruueria tit. 14. par. 4.* Alciat. *in l. inter stuprum. nu. 5. ff. de verbor. signifi. Tiraq. de retract. lig. 5. 1. glof. 14. nu. 17. & de nobil. c. 34. n. 44.* Cassan. *in catalogo glorif. mundi. par. 11. consil. 38.* Farin. *consil. 90. nu. 3.*

12 *Reddet pecuniam iuxta modum dotis, &c.* Circa æstimationem dotis mulieris propter stuprum prestandam Ioan. Andr. Abb. & alij huius tex. decisionem suppleant quod corruptor ipse dare teneatur illud, quod plurius indiget puella cum corrupta sit ad inueniendum virum sibi æqualem.

Quæ quidem interpretatio minime placet Ananiz in presenti, cum ex ea tex. hic non vulgarem violentiam patiat, qui prout iacet in ea villa additione intelligendus est quando corruptor vult Matrimonium cum corrupta contrahere, ipsa vero, vel eius pater nolit, hoc equidem casu sufficit ei dotem constituere, quæ sufficiens foret si virgo fuisset: quam quidem Ananiz sententiam verissimam iudicat Couar. *de sponsal. par. 2. cap. 6. §. 8. nu. 15.* quando corruptor est eiusdem qualitatis, vt Matrimonio cum puella copuletur, & inuise ab ea, vel ipsius parentibus recusatur, alioquin Ioan. Andr. & Abbatem sequitur, quorum sententia verissima est, & seruanda. quia tex. in presenti interpretatur vt procedat quando corrupta cum dote consequitur maritum sibi æqualem, secus vero aliis. Dotis æstimatio quomodo facienda, vide Salzed. *ad Bernard. cap. 86. lit. E.* Gutier. *canon. lib. 1. c. 36. d. n. 8.* Far. *d. q. 147. n. 124. cum segg.* & quæ quantitas constituenda sit à stupratore puellæ stupratæ arbitrio iudicis relinquatur, vt tenet Menoch. *casu 388. d. nu. 18.* Farin. *d. quest. 147. nu. 125.* & est constitutum apud Lusitanos per Ordin. Regiam *lib. 5. tit. 23. in princip. vers. for arbitrate pelo indagador.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Stuprator, qui non vult puellam in uxorem ducere verberibus castigatur.
- 3 Stuprator an possit per procuratorem se defendere, remissum.

Cap. Peruenit. II. Greg.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Bellem. Io. Andr. Anania,

Hofien. Anch. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Casal. *in annot.* Ximen. Tolet. *in concordantijs* Verinsq. *Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2.* Vician. *in rationali lib. 3. Iuris Pontificij pag. 132.* Alagona *in compendio Iuris Canon. pag. 678.* defumitur ex D. Greg. *lib. 2. registr. episc. 42. cap. 81. indult. 11.* & refertur ab Anton. Augst. *collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 2.*

- 2 *Corporaliter castigatus, etc.* Nota hoc quod si stuprator non vult puellam in uxorem ducere verberibus castigatur à iudice, prout ei visum fuerit, & excommunicatur in monasterium detruditur ad agendam penitentiam, vt per Anton. Gom. *l. 80. Tauri. nu. 8. & 9.* Clar. *in 5. stuprum n. 3. vers. sed quæro quæ sit pena* Perez *ad rub. tit. 15. glof. 1. pag. 378. lib. 8. Ordin. Mench. vsufreq. cap. 7. n. 2.* Morl. *in temporis Iuris par. 1. tit. 1. q. 9. n. 35.* Petr. Gregor. *synag. Iuris lib. 3. cap. 9. tit. de stupro num. 5. in fine vers. panitur, & alia pena,* Thelaur. *Pedem. decis. 3. nu. 3. vers. & si nolit desponsari,* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 37. n. 11.* Rot. *decis. 74. apud Farin. par. 4. sua praxi crimin. eund. Farin. par. 5. q. 147. n. 100. & 109.* An hoc casu possit reus per procuratorem se defendere, vide Hippol. *consil. 9. nu. 5.* Tiraq. *in tract. res inter alios pag. mibi 7.* Clar. *d. fin. q. 32. nu. 9.* Menoch. *de arbit. lib. 1. q. 80. d. nu. 17. & nu. 103.* & 104. Farin. *in praxi crimin. q. 99. nu. 32.* ubi negatiue resoluit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vxorem in adulterio persistentem tenetur viro deservere sub culpa maritali.
- 3 Verba, reus erit, non sunt lata sententia.
- 4 Turpitudinis patronus censetur, qui vitium uxoris celat.
- 5 Adulteram uxorem respicientem fas est viro sibi reconciliare, non sepe tamen adulteram admittere.
- 6 Declaratur tex. in cap. quemadmodum in fine, de iurcirando.

Cap. Si vir. III. Conc. Arelat.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hofien. Anchor. Butr. Henr. Panor. Mar. Socin. Cened. *collect. 137.* Ximen. Toletan. *in concordantijs* Verinsq. *Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2.* Vician. *in rationali lib. 3. Iuris Pontificij pag. 134.* Alagona *in compendio Iuris Canonici pag. 678.* refertur ab Anton. Augst. *collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 3.*

2 *Sed permanet in fornicat. &c.*

Ergo vir sub culpa lethali tenetur uxorem in adulterio persistentem deferere, de quo Porz. *l. 2. vers. quæritur ulterius: quanto tempore tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 308.* Petr. de Ledefina *de Matrim. q. 62.*

q. 62. art. 2. concl. 2. proindeque peccatum mortale tunc esse non abstinere à copula carnali coniugali, siue petendo, siue reddendo tenent Cou. de sponsalib. par. 2. cap. 7. §. 2. nm. 4. Iacob de Graffis in aureis decision. par. 1. lib. 2. cap. 84. nm. 6. Matien. in rub. tit. 1. gloss. 1. nm. 101. lib. 5. noue recip. D. Barbof. in l. 2. par. 1. in princip. nm. 102. ff. solut. matrim. plures refert Doctores Cened. ad Decretal. collect. 137. nm. 1.

3 *Reus erit.* Non est latz sententiz, vt per Sayr. in clari Regia lib. 3. cap. 8. nm. 20.

4 *Et eius peccati particeps.* Notatur ad particeps censetur turpitudinis, qui vitium vxoris celat, & qui illum in adulterio deprehensum retinet lenocinij reus censetur, vt per Baiard. ad Clar. 5. adulterium nm. 119. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 5. nm. 5. vbi non autem censetur, Farin. in praxi crimin. par. 5. quest. 142. nm. 74.

5 *Quod si mulier dimissa, etc.* Notatur ad hoc, quod fas est viro vxorē adulterā resipiscentem sibi reconciliare, non saxe tamen adulteram admittere, vt per Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 13. nm. 3. Ad tex. vero in cap. quemadmodum in fine, sup. de iureiur. quatenus huic obflare videtur, dum habet virum posse saxe vxori adulterum remittere, respondet D. Barbof. d. n. 102. & Sanch. d. n. 3. quod quamuis vir possit saxe remittere, Ecclesia tamen non intercedit pro adultera saxe relabenti, ne peccandi aniam offerre videatur. Ad illud autem consilium Mat. 18. ibi, non dico tibi septies, sed vsque ad septuagies septies, respondet idem Sanch. loco citato, quod non intelligitur de pena externa delicto debita, qualis est diuortium, quando spes veniz aniam prabet in delicto persilenti, & correctionis spes cessat: quia vt inquit Soc. in 4. dist. 36. q. 7. nm. art. 2. concl. 1. quamuis saxe consilium sit vxorem adulteram resipiscentem admittere, ne viro destituta, & inopia pressa libidini vacet, quo questum acquirat, si tamen multoties reconciliata abutens venia ad primum more canis vomitum redeat, prestabit vtique eam non admittere, quoniam spem omnem correctionis adimit.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Maritus potest accusare vxorem ob violentiam adulterij suspicionem.
- 3 Maritus solus de iure Lusitano, & Castella contra vxorem, & adulterum querelam intentare potest.

Cap. Maritis. IV. ex Conc. Paris.

- 3 *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. 10. Andr. Anania.

Hosien. Anchar. Butr. Panbr. Henric Mar. Socini Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 135. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 679. refertur à Burchard. lib. 16. Decret. cap. 76. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 5.

- 2 Probat hic tex. posse maritum accusare vxorem ob adulterij suspicionem, violentiam scilicet secundum gloss. hic verbo ex suspicionem, vt per Henric. in sum. lib. 11. de Matrim. cap. 17. nm. 2. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 12. nm. 41. Motl. in compendio Iuris par. 1. tit. 1. q. 9. nm. 52.

3 *Et ipsis plus ceteris de adul. etc.*

De iure Regni Lusitaniz per Ordin. Reg. lib. 5. tit. 23. §. 3. maritus solum contra vxorem, & adulterum querelam intentare potest, quod & apud Castellanos constitutum est l. 2. tit. 17. par. 7. vbi Greg. gloss. 1. & 2. prout antea Castreio iure erat dispositum in l. quamuis la. 2. C. ad leg. Jul. de adulter. vide Padil. in l. transgredere n. 92. C. de transfat. Gom. l. 80. Tauri nm. 49. Avendan. ad cap. 27. Prætorium gloss. manceba nm. 3. Anton. Gama de Sacramentis prestandis vltimo suspicio dammati. q. 4. nm. 9. Aloyf. Ricc. in collect. decif. par. 1. collect. 236. D. Barbof. in l. 2. par. 1. n. 112. ff. solut. Matrim. Petr. Caball. resolut. crimin. casu 110. nm. 2. cum seqq. Farin. in praxi crimin. q. 140. nm. 36. cum seqq. Thom. Valasc. allegationum Iuris tom. 3. alleg. 13. nm. 111. cum seqq. Benedi. & Aegid. de iure, & privilegio honestatis art. 6. nm. 21. Iudex tamen ex officio potest procedere, & prosequi accusationem, à qua maritus accusator destituit, vt per Baiard. ad Clar. 5. adulterium, nm. 14. & 20. Farin. d. q. 141. nm. 43.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Confessarius potest audita in Confessione de consentitis licentia reuolare.
- 3 Ecclesia non polinitur per concubitus coniugales extra casum necessitatis.
- 4 Adulterium non probatur contra alium sola mulieris confessione.
- 5 Adulteri absolutio prodest adultera, sed condemnatio non nocet.
- 6 Clericus pro adulterio deponitur, & in monasterium detrahitur.
- 7 Clericus reperiens in notorii osculis, vel amplexibus cum vxorata, an velut adulterus sit puniendus, remissum.
- 8 Osculum luxuriosum quando dicatur, remissum.

Cap. Significasti. V. Alex. iij.

- 1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. 10. Andr. Anania. Host. Anch. Burr. Héric. Panor. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viui.

in *rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 135. Alagona in compendio Iur. Canon. pag. 679. refertur ab Ant. August. coll. 1. Decret. lib. 3. tit. 13. cap. 6. & est post Concil. Lateranens. p. 30. c. 21.*

1 Huiusmodi delictum confessos fuisse, &c.

Quomodo presbyter de quo hic denegare poterat quandam mulierem ipsi concessam adulterium non abs re Doctores inintelligit, ex quibus Nau. in c. *Sacerdos de Potest. disp. 6. nam. 126.* asserit id hic factum fuisse de contentis licentia, nam illa data potest Confessarius audita in Confessione revelare, ut per Martin. Delri. *disquisit. magic. lib. 6. c. 1. sect. 2. vers. duo denique pag. mibi 474. Farin. in praxi crimin. q. 51. num. 111. Botacin. de Sacram. disp. 5. sect. 5. p. nullo 4. nu. 8. vers. dixi absq. licentia penitentes.* Verum idem Nau. loco citato num. 127. dicit sensus huius text. esse quod adultera illa confessi fuerit, & se, & adulterum cuiusdam Sacerdoti fuisse confessos confessione extrajudiciali, quod fecerant aliqua de causa, tunc occurrente.

2 Reconciliare procures.

Per hunc aliqui Ecclesiam non pollui, nec reconciliatione indigere per concubitus coniugalem etiam extra casum necessitatis, ut per gloss. verbo *semine in cap. Ecclesius de consec. dist. 1.* & alios, quos refert Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 15. nu. 7. Verum cum in hoc text. non decernatur ob solum adulterium violari Ecclesiam, sed decernatur in casu particulari, alias probaret per simplicem fornicationem Ecclesiam minime pollui, tenendum omnino est per concubitus coniugalem extra casum necessitatis Ecclesiam violari, resoluunt Cou. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 2. na. 3. Perez l. 1. vers. *quasi potest vitium copulasse.* l. lib. 5. Ordin. Martien. in rub. tit. 1. gloss. 1. na. 99. lib. 5. noue recog. Sanch. d. na. 7.

4 Cum negate adultero mulieri, etc.

Ergo adulterium non probatur contra alium, sola mulieris confessione, ut per Bajard. ad Clar. 5. adulterium nu. 40. & num. 94. dicit quod absolutio adulteri prodest adultera, sed condemnatio non nocet, de quo etiam Perez l. 2. *prope finem, vers. quare etiam potest.* tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 312.

6 Predicto autem Sacerdoti, &c.

Notatur ad hoc, quod clericus pro adulterio suspenditur, & non nisi crescente contumacia in eodem crimine deponitur, ut per Bermond. de publicis concub. rub. de adulter. nu. 26. & seq. Grilland. de penis omnif. coitus, q. 6. a princip. Verum pro adulterio clericum deponi, & in monasterium detrudi tenent Decian. *trakt. crimin. lib. 6. cap. 23. num. 14. Menoch. de arbit. casu 4. 19. num. 60.* post Clar. Tiraq. Bernard. Salzed. & alios sequitur Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 141. num. 29. quibus adde Prasil. in *summa legum*

penalium par. 1. cap. 9. nu. 8. Molin. de Iustis. rom. 4. tract. 3. disp. 98. Quid si ignoret mulierem cum qua se immiscet esse nuptam? vide D. Barbof. in l. 2. in princip. par. 1. num. 66. ff. *solutio Matrim.* Farin. d. q. 141. a num. 97. Quid si reperiat in mutuis osculis, vel amplexibus an velut adulterus sit puniendus? vide per ea, quae Surd. de aliment. tit. 7. q. 16. d. num. 33. Menoch. de *presumpti. lib. 5. pref. q. 1. d. num. 26.* D. Barbof. in l. 2. ff. *solutio Matrim. par. 3. num. 70.* Don Christoph. de Pace in *scholii ad leges styli. l. 62. sibi. 2. num. 15.* Molin. de Iustis. tract. 3. disp. 91. num. 81. Farin. d. par. 5. q. 142. num. 154. cum seqq. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 91. num. 38. & lib. 9. disp. 46. num. 7. & lib. 10. disp. 4. a num. 11. & d. 12. a num. 48. ubi de litteris amatorij. Quando dicatur osculum luxuriosum, vide Thom. Triuf. *Ventia de cis. 47. par. 2.* quem refert Aloys. Ricc. in *collect. decis. 1. codic. 47. in fine.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Adulterus laicus tam masculus, quem femina excommunicatur.
- 3 Vxor a marito adulterio accusata potest etiam excipere de adulterio ipsius mariti, ubi agitur ad thori separationem, vel ad dotis amissionem.
- 4 Exceptio de adulterio ab vxore proposita contra virum agentem ad separationem thori, & dotis amissionem potest etiam post litis contestationem deduci.
- 5 Maritus si contra vxorem agat criminaliter ad penam, non potest vxor excipere contra illum de simili adulterio.
- 6 Adulterium ad impediendam restitutionem non potest per testes probari.
- 7 Confessio coniugis afferentis proprium adulterium, satis est ut illud probatum censetur.
- 8 Delicta paria mutua compensatione tolluntur, nisi commissi sint circa diuersa, & separata.

Cap. Intelleximus. VI.

Innoc. iij.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Anchar. Buttr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs, & insuper Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 136. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 679. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 8. cap. 1.*

2 Vinculo excommunicationis adstrinxit, etc.

Notatur ad hoc, quod laicus tam masculus, quam femina pro adulterio excommunicatur, ut per Cou. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 7. num. 20. Clar. 5. adulterium, num. 7. Verbo de iure autem Canonico, Salzed. ad Bernard. in *pract. cap. 86. verbo adulteri lit. B.* vers.

Verf. laici vero, in nouis, edit. Menoch. de arbit. casu 419. n. 61. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 140. num. 21.

3 *Replicauit in ipsum quod fuerat fornicatus.*

Ergo vxor accusata de adulterio à marito potest etiam excipere de adulterio ipsius mariti, vt per Surd. *de alimen. tit. 7. q. 4. num. 8. Sanch. de Matrimon. lib. 10. disp. 6.* Intellige vbi agitur ad thori separationem ex Sanch. *cod. lib. 10. disp. 5. num. 2. & d. sp. 8. num. 29. cum seqq. & Farin. d. par. 3. q. 143. num. 69. cum seqq.* Vel ad dotis, & donationis propter nuptias amissionem, quia et si vxor accusata de adulterio dotem, & donationem propter nuptias amittit, potest tamen contra virum de eodē adulterio excipere, & sic vnus adulterium cum altero compensare, Bernard. *reg. 216. Verf. quarto limita. Boet. decis. 338. num. 3. & 4. Tiraq. l. 13. conu. pag. 21. & l. 2. cum seqq. Cou. d. cap. 7. q. 6. num. 5. Rojas singul. 214. in fine. Garc. *reg. 596. nu. 9. Perez l. 1. verbo tres bienes tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 21. & l. 2. verbo lo que quisiera tit. 15. lib. 8. D. Barbof. in l. 2. in princip. par. 1. num. 97. cum seqq. ff. solute Matrimon. Azcued. l. 3. num. 24. & l. 4. n. 30. tit. 10. lib. 8. noua recop. Surd. d. tit. 7. quæst. 16. num. 47. cum seqq. Cald. Pereira in comment. ad l. vii. C. de delictis defunct. par. 2. nu. 54. Cened. ad Decretal. collect. 166. num. 3. Sanch. d. disp. 8. n. 29. Farin. d. p. 3. q. 142. n. 35. cum seqq. Quæ quidem exceptio ab vxore propolita contra virū agentem ad separationem thori, & dotis amissionē potest etiam post litē contestatam deduci ex Cou. d. §. 6. n. 6. Bajard. ad C. l. 9. adulterium n. 88. Cened. d. collect. 166. num. 4. Sanch. d. lib. 10. disp. 6. nu. 12. & d. disp. 9. num. 25. vbi an post laram diuortij sententiam possit accusari coniux ille reputatus innocens de priorī adulterio, & num. 27. an si lata sententia diuortij contingat innocentem habi in adulterium compensentur mutuo delicta, ac proinde compellendus sit ad coniugem adulterij causa dimissum redire.**

5 Si vero maritus contra vxorē agat criminaliter ad penam non potest vxor excipere contra maritū accusatorē de simili adulterio, vel quod publicē retinuit concubinas ad effectum repellendi illum à dicta accusatione, id expresse deciditur apud Castellanos l. 3. tit. 10. lib. 8. noua recop. & resoluunt Soc. in 4. dist. 37. q. 7. m. art. 3. ad finem corporis, & art. 4. in fine corporis, Batr. in exp. fin. nu. 5. hoc tit. Cou. d. §. 6. nu. 5. Carter. in fine quæst. criminalib. tit. de ranguibus punitionem delicti cap. 4. num. 46. Petz. d. de Ledem. de Matrimon. q. 62. art. 1. dub. 3. Perez d. l. 1. verbo tres bienes, Cened. d. collect. 166. nu. 4. Verf. ex quibus resoluunt quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 8. num. 34. Quamuis audiri exceptionem vxoris adulteræ accusatæ ad mortem allegatis virum publicē habuisse concubinam dicat Henricq. in sum. lib. 13. de Matrimon. cap. 17. num. 3. lit. F. Quicquid etiam non posse iudicem capite dam-

nare vxorem adulteram si vir quoque adulter sit tueantur Fr. Emman. in sum. par. 1. cap. 127. c. 3. Gutier. *practic. lib. 2. q. 1. num. 23.* Et licet D. Barbof. in d. l. 2. in princip. par. 1. nu. 99. in fine, à quo non videtur dissentire Surd. d. q. 16. d. nu. 56. sub declaratione probare nitatur quod mulier opposita exceptione adulterij contra maritum impudicum, potest ipsum ad accusationem repellere per tex. in l. si vxor 9. index ff. de adulter.

6 *Vel per euidentiam rei, etc.* Ergo ad impediam restitutionem non potest adulterium per testes probari, vt per Abb. hic num. 4. Sanch. d. lib. 10. disp. 12. num. 26. vbi refert glossam in presenti verbo euidentiam, ibi, vt quia publicē fuit fornicata, esse intelligendum cum Abb. num. 6. & Anan. num. 10. in illo verbo publicē, non vt omnibus videntibus sit publicē prostituta, sed si recedens à viro adhuc publicē concubinario illum in eadem mensa & lecto retinens, vel passim admittebat viros ad adulterandum, vel filium habet cum tanto temporis intervallo à marito separata sit, vt ex illo concipere nequirit, veluti si à partus tempore transactis sit annus, ex quo non habitat cum marito.

7 *Vel per confessionem legitimam mulieris.* Ergo satis est confessio coniugis asserentis proprium adulterium, vt illud probatum teneatur, ita Sanch. d. lib. 10. disp. 12. num. 49. vbi intelligit quando confessio facta est in iudicio.

8 *Paria delicta mutua compensatione tollantur.* Vide ad hoc Farin. *siugmen. crimin. par. 1. lit. D. num. 110. cum seqq. Anton. Monach. Lucens. decis. 59. nu. 3. Hippol. singul. 234. Palat. in repet. rub. de donat. inter virum, & vxor. q. 20. num. 4. Bertazol. in repet. l. si quis maior num. 430. C. de transact. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. num. 29. Card. Tulch. tom. 1. lit. C. conu. 489. num. 15. & seq. Cæf. Argel. de contrad. legitimo q. 10. num. 101. Limita quando delicta sunt commissa circa diuersa & separata, Thom. de Thomaf. *reg. 219. Farinac. d. lit. D. num. 128.* Limita etiam quando agitur criminaliter, & ad penam, Cardof. in praxi iudicium & advocat. verbo delictum num. 371. Farin. d. lit. D. nu. 139.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Compensatio delictorum admittitur quocumque tempore.
- 3 Separatione Matrimonij facta propter adulterium si innocens coniux fuerit, reintegratur Matrimonium.
- 4 Adulterium compensatur si lata diuortij sententia coniux prius innocens adulteretur.

- 5 Coniuges ius diuortij & accusandi censentur per copulam sibi remittere.
6 Adultera coniugum notorie potest expelli propria auctoritate.

Cap. Tuæ fraternitatis. VII. & fin.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Anania. Host. Butr. Anchar. Henric. Mar. Socin. Cened. collect. 166. Ximen. Toletan. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 138. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 680. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 8. cap. 2.

Vide posita in cap. præced.

2 Si postmodum ipse, &c. Ergo compensatio delictorum admittitur quocunque tempore, de quo D. Barbof. in l. viro num. 5. ff. soluto Matrimon. Vnde si post factam separationem innocens coniux fornicetur tunc Matrimonium reintegrari, & locum fieri compensationi officio Iudicis tenent Abb. hic num. 1. & alij, quos refert & sequitur Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tituli. de favore clericorum reali §. 4. num. 81.

4 In glof. (Fornicationis.) ibi: (an delictum sup-
pimentum rei indicata de Iure, vel facto afferat præ-
iudicium.) Notatur ad hoc, quod si lata diuortij
sententia coniux prius innocens adulteretur,
compensatur adulteria, & iure actionis com-
petit coniugi dimisso repetitionem alterius, vt
per Cou. d. 9. 6. nu. 5. Nau. conf. 1. nu. 2. & 3. sub
tit. de diuort. Jacobus de Grassijs in auctori decision.
par. 2. lib. 1. cap. 12. nu. 73. casu 3. Surd. d. q. 16.
nu. 52. D. Barbof. in d. l. viro nu. 40. nu. 3.

5 In ead. glof. ibi (vt eam potest accusare non pos-
sit.) Notatur ad hoc, quod coniuges ius diuor-
tij, & accusandi censentur per copulam sibi re-
mittere, vt per Cou. de sponsalib. par. 2. cap. 7.
§. 6. num. 7. Gam. Lusit. decis. 234. num. 6. Clar.
§. adulterium num. 18. vers. caueat etiam, Menoch.
de præsumpt. lib. 3. q. 2. nu. 20. Padil. in l. trans-
gredere nu. 94. C. de transactio. Surd. de aliment. tit. 7.
q. 4. nu. 23. & q. 16. nu. 102. D. Barbof. in l. 2.
in princip. par. 1. nu. 101. ff. soluto Matrim. Sanch.
de Matrim. lib. 1. disp. 66. nu. 2.

6 In ead. glof. ibi (quod possit eam repellere a
se, &c.) Notatur ad hoc quod vxor notorie adul-
tera potest expelli propria auctoritate, de quo
vide plures Doctores, quos citauit ad cap. in par-
te 9. num. 9. de sponsalib. & ibi allegatis addæ.
Cott. in memorabil. verbo vxor, pag. mibi 938.
Surd. de alimentis tit. 7. q. 16. num. 18. Nau. conf. 5.
in fine sub tit. de conuers. coniug. in antiq. & conf. 10.
nu. 1. & conf. 14. in fine sub cod. tit. in nouis. Cened.
ad Decretal. collect. 166. nu. 2. Stephan. Gra-
tian. discept. forens. cap. 102. num. 25. Paul. Comi-
tol. respons. moral. lib. 5. q. 135. Basil. Ponci. de im-
pedim. Matrimonij cap. 30. §. 2. vers. secundo.

De Raptoribus, & Incen-
diarijs, & violatoribus
Ecclesiarum. Tit. XVII.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Anchar. Butr. Ioan. Andr. Marian. Socin. Panorm. Durand. in breuiario aucto Iuris Canon. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martin. Me-
linart. in epithome Decretal. fol. 185. Dan. Venator.
in analyf. methodica Iuris Pontif. pag. 659. Goffe.
& Hostien. in summa huius tit. Alexand. Cassan.
& Anafat. Germon. in paratitulis ad quinque libros
Decretal. sub hoc tit.

De raptu foeminarum, & quid de raptoribus,
& vbi iudicandum vide Concil. Trident. sess. 24.
reformat. Matrimon. cap. 6. Prax. Episcop. par. 2.
verbo raptus, Nauar. conf. 32. de sponsalib. Perez
l. 2. verbo fuerit desponsata tit. 15. lib. 8. Ordum.
Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 232. Menoch. de
præsumpt. lib. 3. præsumpt. 1. nu. 101. Cancer. vari.
lib. 3. cap. 12. m. 12. cum seqq. Henric. in sum. lib. 12.
cap. 14. n. 4. & 5. Petr. de Ledefina in sum. p. 1. de
Matrimon. cap. 26. plures per Sanch. cod. tract.
lib. 7. disp. 13. quibus addæ Aloyf. Ricc. in col-
lect. decis. par. 4. collect. 911. Armandar. in addit.
ad recapit. legum Navarra pag. 194. cum seqq.
Rebell. de obligat. Infirmitas par. 2. lib. 3. quest. 11.
Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 22.
num. 28. cum seqq. & lib. 31. à num. 164. Agid.
de Coninck de Sacramen. & censuris tom. 2. disp. 31.
à num. 46. Francisc. Molin. de ritibus nupt. lib. 1.
comp. 10. nu. 31. cum seqq. Basil. Poen. de impedi-
mentis Matrimon. cap. 39. Cardin. Tusch. tom. 6.
verbo raptor, Farin. in praxi crimin. par. 3. quest. 145.
Molin. de Iustit. tom. 4. disp. 105. Lelsi. cod. tract.
lib. 4. cap. 3. dub. 9. nu. 68. cum seqq. Gutier. de
Matrimon. cap. 86. Bonacin. cod. tract. q. 4. pua.
lib. 18. Galignet. de Iure publico lib. 1. tit. 31.

De Incendiarijs, eorumque poenis vide apud
Lusitanos Ordin. Regiam lib. 5. tit. 86. vbi notat
Parens meus, & apud Castellanos l. 9. tit. 10.
part. 7. vbi Gregor. Perez l. 1. verbo quemque las
casas tit. 18. lib. 8. Ordin. pag. 350. Polyd. Ripa.
de nocturno tempore cap. 27. Decian. tract. crimin.
lib. 8. c. 5. Bosf. in præf. tit. de incendiis. Menoch. de
arbitr. casu 390. Ioseph. Sesse Aragoma dec. 211. Ber-
nardin. Muscatel. de cognat. delict. sub tit. de incendiis
Bernard. & Salzed. in præf. 105. alias 108. in no-
uiss. edit. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 110. Petr.
Greg. synagm. Iuris lib. 36. cap. 19. Vincent.
Carot. de locato tit. de incendio, Aloyf. Ricc. in col-
lect. decis. par. 4. collect. 797.

SYM MARIUM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Diocesis tota dicitur parochia Episcopi.*
- 3 *Delinquens remittendus est ad locum delicti, ut ibi puniatur ad aliorum exemplum, quamvis sit vagabundus.*

Cap. De illis. I. ex Concil. Meld.

- 1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Anania, Ioan. And. Hostien. Anchar. Butr. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 137. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 680. desumitur ex Concil. Melden. cap. 2. ut refert Burchard. lib. 11. Decretor. cap. 45. & Iuopar. 14. cap. 109. habetur apud Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 1.*

- 2 *Vt ab illius loci Pralato* Ergo tota diocesis dicitur parochia Episcopi, ut per Marc. Anton. Genuent. in praxi Curia Archiepiscopi. Neapolis. cap. 57. nu. 7. & alios, quos retuli de officio & potestate Episcopi par. 3. Abbr.

- 3 *Antequam illuc redeant ubi rapinam fecerunt.* Ergo delinquens remittendus est ad locum delicti, ut ibi puniatur ad aliorum exemplum, & Reip. Ixionem compensandam, ut per Couar. praxi. cap. 11. nu. 4. *Utriusque secundo*, latè D. Barbosa. in l. *heres absens* §. *proinde ff. de iudic. in art. de foro delicti*, quamvis sit vagabundus ex Duenh. reg. 378. limit. 4. Cou. d. cap. 11. nu. 7. bene Salzed. ad Bernard. in praxi. cap. 9. in addit. lit. D. Perez l. 2. col. 2. tit. 17. lib. 8. *Ordin. pag. 338. Azueved. l. 1. num. 62. cum seqq. tit. 16. lib. 8. noua receptis.* D. Barbosa. d. art. de foro delicti nu. 12. ubi num. 13. resoluit hanc opinionem procedere si pars læsa petat remissionem ad locum delicti, aliàs si accusator velit prosequi causam in loco in quo reperitur vagabundus, admittenda est illius accusatio, nec est locus remissioni ad locum delicti. Cetera ad hanc materiam pertinentia inuenies in cap. *postulasti* 14. *sup. de foro comp.*

- 4 In glo. [Excommunicentur, sin.] Notatur ad hoc, quod si delinquens pro delicto alibi commissio detentus & captus sit per iudicem sui domicilij vel originis procedentis ex officio, non vero ad partis petitionem, tunc remitti debet iudici loci delicti petenti sibi remitti, ut ibidem contra eum procedatur, & puniatur ut per Clar. in §. *fin. q. 38. nu. 19. in princip. Azueved. l. 1. nu. 24. tit. 16. lib. 8. noua recept.*

SYM MARIUM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Pœnitentia beneficium denegandum est manifesto*

raptori, & Ecclesie violatori, nisi prius ablata restitui si potest, vel emendandi firmam, & plenam securitatem fecerit.

- 3 *Elemosyna receptio à raptoribus, seu violatoribus, dum non restitunt, prohibetur.*
- 4 *Pœnitentia solemnis, & publica qua fit, & de illius ritibus, & solemnitatibus remissus.*
- 5 *Episcopus proprius non potest clericum propter rapinam depositum restituere absque Pape dispensatione.*
- 7 *Ecclesia non recipit oblationes raptorum hominum.*

Cap. Super eo. II. Eug. ij.

- 1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. Butr. Henz. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 137. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 680. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 5. & est post Cœ. Lateranen. sub Alex. III. p. 34. c. 1.*
- 2 *Disponit hic tex. pœnitentia beneficium penitus denegandum manifesto raptori, vel Ecclesie violatori, nisi prius ablata restitui si potest, vel emendandi firmam, & plenam securitatem fecerit, & insuper solemnitatem pœnitentia parum ei prodesse, qui in sanitate obstinata mente non pœnituerit, vel se emendauerit, & in morte securitatem prestare nequiverit, sed de peccato contrito corde pœnitenti viaticum non denegandum, ita tamen quod nullus clericorum sepultus illius interfit, nec eius elemosynam presumat recipere, ita Bernard. in praxi. cap. 109. secundum nouiss. impress. nu. 1. & 2.*

- 3 Ideo in presenti prohibetur receptio elemosynæ à raptoribus, seu violatoribus dum non restitunt, non tantum in penam & odium delicti, sed quia omnia illorum bona aliena sunt, & subiecta restitutioni, ideoque de illis tanquam de alienis absque iniustitia elemosynæ recipi non poterant, ut interpretatur Soar. de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 6. nu. 6.

- 4 *Solemnitas pœnitentia.* Non intelligitur de pœnitentia solenni de qua in cap. in capite 50. dist. hæc enim ob varios ritus, & ceremonias, ac multa alia, quæ continebat, desiderat longiorem vitam, quam ut raptori in articulo mortis constituto de quo hic imponi possit. Quæ autem sit pœnitentia solennis, & in quibus differat à pœnitentia publica, de qua in cap. *quæsitum infr. de Pœnitent. & remiss.* & de illius ritibus, & solemnitatibus vide Cou. lib. 2. *vari. cap. 10. nu. 3. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 54. num. 37. Viuald. in candelabro aureo, tit. de Pœnitent. num. 10. cum seqq. Cardin. Bellarm. in suis controversiis tom. 2. lib. 1. de Pœnitent. cap. 21. & 22. Henric. in sum. lib. 5. cap. 21. nu. 7. qui triplicem pœnitentia speciem solennem scilicet, publicam, & priuam,*

tam, ac poenitentium quoque quinque gradus constituunt, & explicant.

5 Ordinis sui damnum irrecuperabiliter, &c. Abb. hic post Ioan. Andr. re-ferunt denotare hæc verb.

quod Episcopus propius non possit clericum propter rapinam depositum restituere absque Papæ dispensatione, quos citat, & sequitur Bernardus. d. c. 109. n. 3. quæ quidem depositionis poena non ipso iure incurritur, sed per iudicem est imponenda, vt ex Abb. hic obseruat Soar. de censur. disp. 42. sect. 5. nu. 6. in fine.

6 In glos. [Denegetur.] ibi [Vult hic ad iniurias supplicium subueniendum] Declara cum Cou. in cap. alma mater. par. 1. §. 4. nu. 1. 2. ad finem, Soar. tom. 3. de Poenit. disp. 37. sect. 1. nu. 9.

7 In glos. [Dare.] ibi [oblationes saluum non sunt accipienda.] Notatur ad hoc, quod Ecclesia non recipit oblationes raptorum hominum, vt per Azori. insunt. moral. par. 1. lib. 7. cap. 38. §. 1. Soar. de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 6. num. 6.

SVM MARIVM.

1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.

2 Excommunicationi in hoc tex. subdantur illi, qui fideles ex iusta causa nauigantes capiunt, vel deprædantur.

3 Bulla in Cena Domini excommunicatione tertia declaratur.

4 Censuram Bulla in Cena Domini clausula 3. non incurrit maritimi latrones, qui nullam deprædandi actionem exercent, nec illi, qui in solis fluminibus, aut titulo belli deprædantur.

5 Infideles deprædantes non incurrit excommunicationem Bulla in Cena Domini clausula 3.

6 Absolutio excommunicationis, quam incurrit deprædantes seu nauigantes fideles, an, & quando sit Episcopalis, ostenditur.

7 Nanfragantium bona suscipiens, in quibus casibus excusetur à censura Bulla in Cena Domini clausula 4. ostenditur.

8 Leges Principum bona nanfragantium eorum fisco pertinere declarantes sunt iniquæ, ac regulæ fidei aduersari dicuntur.

Cap. Excommunicationi. III.

Ex Conc. Lateranen.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Burr. Anchar. Henric. Panor. Mar. Socia. Ximen. Toletan. in concordantiis vniuersi Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 138. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 681. desumitur ex Concl. Lateranen. sub Alex. I I I. cap. 24. §. excommunicamus quoque, & refertur ab Anton. Auguſt. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 14. c. 3.

2 Probat hic tex. in prima eius parte excommunicationi subdi illos, qui fideles ex iusta causa nauigantes capiunt, vel deprædantur, vt per Clar. in §. fin. q. 77. num. 24. Tolet. in insinuatione Sacerd. lib. 1. cap. 20. num. 7. Molina de iustit. tract. 2. disp. 694. num. 3. Aloyſ. Ricc. in collect. de cys. par. 4. collect. 972.

3 Hodie in Bulla Cene Domini excommunicantur, & anathematizantur omnes pyrratas, cursarios, ac latrunculos maritimos discurrentes mare Ecclesiæ, præcipue à monte Argentario, vsque ad Terracinam; ac omnes eorum fautores, receptatores, & defensores, vbi habetur in 3. excommunicatione eiusdem Bullæ in Cena Domini, pro cuius intellectu, vide ibi Tolet. Vgolin. Iacob. de Grassijs, Vivald. Sayr. Horat. Gambarupta, Fr. Anton. de Souſa, Francisc. Coriolan. & noui Bonacinam, ac ceteros scribentes. Illud tamen non est ignorandum quod licet aliqui tenuerint prædictæ Bullæ censuram non solum excommunicari discurrentes mare Ecclesiæ, sed omnes pyrratas deprædantes in mari Christianorum, ex quorum numero sunt Iacob. de Grassijs in aures de cys. par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 67. exponens Bullam Sixti V. & Soar. de censur. tom. 3. disp. 21. sect. 2. nu. 18. exponens Bullam Clementis VIII. & Francisc. Coriolan. in explicat. Bullæ in Cena Domini excommunicat. 3. in princip. exponens Bullam Greg. XV. probabiliter tamen est solos latrones maritimos, qui discurrent mare Ecclesiæ præsertim à monte Argentario, vsque ad Terracinam illo loco excommunicari, vt tenent Tolet. d. cap. 20. vers. aduertendum autem est, Vgolin. de censur. Papa rescriptus super illa verba Bullæ. Item excommunicamus, §. 2. vers. tertio, Fr. Anton. de Souſa in relect. Bullæ in Cena Domini cap. 4. disp. 25.

4 Hic etiam non abs re aduertendum duxi censuram prædictæ Bullæ non incurrit maritimos latrones, qui nullam deprædandi actionem exercent, vt tenent Vivald. in candelabro anteo in explicat. Bullæ Cene num. 20. Sayr. de censuris lib. 3. cap. 7. nu. 5. Fr. Anton. de Souſa d. cap. 4. disp. 26. Fran. Coriolan. loco proxime citato: quauis illos esse vere excommunicatos, licet nihil deprædantur, existiment Tolet. Vgolin. & Soar. dictis locis. Nec etiam qui in solis fluminibus deprædantur, ex Nau. in man. cap. 27. num. 59. Grassijs d. c. 18. n. 66. Vgolin. ad illa verba, item excommunicamus, §. 3. vers. quarto, Sayr. d. cap. 7. n. 6. Soar. d. disp. 21. sect. 2. num. 25. Molina d. disp. 694. num. 3. Fr. Anton. de Souſa d. cap. 4. disp. 27. vbi n. 9. asserit quoad censuram huius tex. quoad locum extenditur ad plura, quam censura prædictæ Bullæ, quoad aliud vero restringitur cum de nauigio veſtis loquatur. Item & eodem modo sub censura prædictæ Bullæ non comprehenduntur deprædantes titulo belli siue iusti, siue iniusti, vt per Nau. n. 59. Vivald. 23. Iacob. de Grassijs 65. Vgolin. §. 3. vers. secundo, Soar. n. 24. Sayr. n. 4. Fr. Anton. de Souſa d. cap. 4. disp. 29. Franc. Coriol. vers. Cardinalis, dictis locis.

5 Aut alios Christianos. Ergo depradantes infideles sub excommunicatione huius tex. non comprehenduntur, prout etiam in terminis censuræ 3. Bullæ in Cœna Domini resoluitur ibi Vivald. num. 30. Tolet. d. cap. 20. Vgolin. d. 9. 3. *vers. secundo*, Soar. d. sect. 2. num. 21. Sayr. d. cap. 7. num. 9. Fr. Anton. de Soufa d. cap. 4. disp. 30.

6 Excommunicationi subdantur.

Cum Concil. Lateranens. de quo in hoc tex. nemini referuauerit absolutionem huius excommunicationis, hodie etiam videtur Episcopalis, nisi quoad eos, qui raperint, aut scienter naufragorum bonade quibus in 2. parte textus, sibi acceperint, aut ab alijs rapta, aut accepta scienter acceperint, horum enim solam excommunicationem referuat Bulla in Cœna Domini, ita Nau. *conf.* 1. sub tit. de Penitent. & remiss. in antiq. alias *conf.* 39. sub tit. de sentent. excom. in nouis, Sayr. in floribus decif. sub tit. de Penit. decif. 1.

7 Illi etiam, qui Christianos naufragum, &c. Hodie etiam per Bullam.

In Cœna Domini excom. 4. excommunicantur, & anathematizantur omnes & singuli, qui Christianorum quorumcunque nauibus tempestate, seu in transuersum (vt dicti solent) iactis, vel quoquo modo naufragium passis, siue in ipsis nauibus, siue ex eisdem iactis in mari, vel in litore inuenta, cuiuscunque generis bona tam in Tyrrheni, & Adriatici, quam in cæteris cuiuscunque maris regionibus, & littoribus surrepuerint, itaut nec ob quodcumque priuilegium, consuetudinem, aut longissimi etiam memorabilis temporis possessionem, seu alium quemcumque prætextum excusari possint. In multis limitatur hæc assertio, Primo quando susceperint ea bono animo, vt restituant suo domino, nisi fuerint in mora, qua tunc ratione illius moræ sunt excommunicati per Concil. Lateranens. de quo in hoc tex. Secundo quando ignorent ea esse talia, idest bona naufragantium, quia putabant esse aliorum. Tercio quando dominus ea eiecisset animo non recuperandi, vel si habuerit illa pro derelictis, quia tunc fierent occupantis, vide Prax. Episcop. par. 2. verbo naufragium, Tolet. Vgolin. Jacob. de Grassis, Horat. Gambar. Vivald. Fr. Ant. de Soufa, Francisc. Corolian. Bonac. & cæteros scribentes super 4. excommuni. Bulla in Cœna Domini Aloyf. Ricc. in praxi aucta res. fol. 291.

8 Secundum regulam fidei. Hinc colligunt Doctores iniquas esse Principum leges, quibus statuitur, vt bona eorum, qui naufragium patiuntur, sint fisci Regis, vel alterius, neglectis aut prætermisiss dominis, tales enim leges regulæ fidei aduersari dicuntur, cum secundum fidei regulam proximum sicut nos ipsos

diligere teneamur. Matth. 22. notat Nau. in man. cap. 27. num. 118. Prax. Episcop. d. verbo naufragium, 5. 1. in fine. Azori. institut. moral. par. 2. lib. 11. c. 6. *vers. præterea iniqua.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Raptus etiam proprie dicitur in uiris.
- 3 Prælati sicut, & alij Ecclesiastici uiri possunt in causis laicorum etiam criminalibus, ubi pena sanguinis non infligitur, iudices delegari, quod intelligitur ibi.
- 5 Criminis punitio ad merum imperium pertinet.
- 6 Causa meri Imperij an sint delegabiles, remissum.
- 7 Merum Imperium quid sit, & quæ sub mero Imperio contineantur, remissum.

Cap. In Archiepiscopatu. III.

Alex. ij.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb antiq Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anch. Henric. Panorm. Casal. in anno. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantibus *versusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationis lib. 3. Iuris Pontif. pag. 238. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 681. referunt ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 3. & est post Concil. Lateranens. par. 50. c. 46.*

2 Et pueros rapiunt. Ergo non solum in feminis, sed in uiris etiam raptus proprie committitur, de quo, & an eadē in utroque casu pena incurrat, vide Menoch. de arbit. casu 291. num. 11. Decian. tract. crimin. lib. 8. cap. 7. num. 27. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 12. num. 24. cum seqq. Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 145. num. 41.

3 Et eis abuti. Scilicet contra naturam, vt in terminis, sed in uiris etiam raptus proprie committitur, de quo, & an eadē in utroque casu pena incurrat, vide Menoch. de arbit. casu 291. num. 11. Decian. tract. crimin. lib. 8. cap. 7. num. 27. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 12. num. 24. cum seqq. Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 145. num. 41.

4 Tibi, & alijs Episcopis. Ergo Prælati, sicut & alij Ecclesiastici uiri, possunt in causis laicorum etiam criminalibus, ubi pena sanguinis non infligitur, iudices delegari, vt post *glos.* 2. hic notant Immo. Host. Anania, Anch. nu. 1. Abb. 3. & Socin. 4. dicit singularem Aretin. *conf.* 58. col. 3. comprobât Calder. *conf.* 6. de officio deleg. Rip. in cap. 3. num. 47. de indic. Curi. Pisan. lib. 2. cap. 21. num. 1. Farinac. p. 1. fragment. criminal. lit. C. num. 188. adducentes etiam tex. in c. sape 23. quest. 8. & in cap. inter dilectos *vers. secundo* ibi, ex delegatione Ludouici, de fide instrumenti. Verum quia in contrarium obstant cap. te quidem, *vers.* neque enim 11. q. 1. cap. sed nec 4. in princip. ne clerici, & monachi, ubi huiusmodi seculares delegationes in specie videntur prohibitz, proindeq; ipsas suscipientes grauiter peccare post Butr.

Butr. in c. 2. de iudic. concludunt ibi Abb. n. 8. & Iaf. in rub. ff. de officio eius n. 3. quare aliqui prout sunt Deci. in d. c. 2. num. 7. & Abb. in d. cap. sed nec nu. 5. intelligunt hunc tex. agere de delegatione ad vnam causam, procedereq; iuxta limitationem eorum, qui tenent dictam prohibitionem non obtinere locum respectu vnius causae, sed multarum, sicut enim in multis viget ratio prohibitionis, quod clerici à Divinis abstrahantur, ita per contrarium in vna tantum cessare tenent Abb. d. nu. 5. Clar. in pract. §. fin. q. 4. 1. n. 9. Cou. in clem. si forsus, par. 2. §. 7. in fine. Sed hic intellectus coniungitur ex tex. in presenti ibi, huiusmodi excessus, &c. Verius igitur dicendum puto delegationem in proposito licitam fuisse quia facta fuit in fauorem, & commodum totius religionis Christianae, & Ecclesiarum utilitatem ad puniendum videlicet, & tollendum opprobrium, quod eisdem ex criminibus à Sarracenis commissis fiebat, vt intelligitur Abb. hic n. 3. Anan. 1. Socin. 4. idem Abb. in d. c. 2. n. 8. & ibi Rip. n. 47. Accedit quod tex. in presenti agit etiam de crimine Sodomiz, quod cum mixti fori sit, & Episcopus de illo iure propriæ iurisdictionis cognoscere possit, vt resoluunt plures citati à Patre meo in commentar. ad Ordin. Regiam Lusitan. lib. 2. tit. 9. in princ. num. 4. nil mirum si ex delegatione quoque cognoscere valeret, intendit Rip. d. num. 47. ad fin. vers. vel

aliter.

- 5 **Commiserint puniendos, &c.** Cum punio criminum ad merum imperium pertineat iuxta tex. in l. imperium in princ. ff. de iuris. omnium iud. vbi Doctores, videtur probare tex. in presenti causas meri imperij delegabiles esse; verum quia materia hæc est ardua, & difficilis, longiorq; indiget disputandi campo, qui eam edificare capit eiusq; veritatem investigare, consultat Ordinarios hic, & in cap. quod sedem de officio Ordin. & in l. 1. ff. de officio eius. Morl. in emporio Iuris, par. 1. tit. 2. quest. 17. num. 31. Cou. lib. 3. vari. cap. 20. à princip. & in Clem. si forsus, par. 2. §. 5. num. 8. Marant. de ordine iudic. par. 4. dist. 5. num. 67. Soar. de Pace tom. 2. preclud. 3. nu. 1. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 74. nu. 43. cum seqq. & q. 54. nu. 7. cum seqq. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij lib. 1. tit. 29. axiom. 3. D. Barbof. in c. cum prater, §. 1. n. 517. ff. de iudic. & plures per Cened. ad Decretal. col. 7. l. 6. nu. 5. Quid autem sit merum imperium, & quæ sub mero imperio contineantur disputant scribentes in d. l. imperium, vbi Bart. n. 6. & 8. cum seqq. Iaf. d. n. 16. Alex. 17. Gasp. Valasc. nu. 3. & 62. & nostri in d. cap. quod sedem, vbi Abb. n. 5. Imol. 7. Alciat. 53. idem Alciat. lib. 2. paradox. cap. 7. Loriot. de iurisdic. & imperio axiom. 25. Quintanad. eod. tract. lib. 1. tit. 8. & lib. 2. tit. 2. Corral. lib. 3. mystel. cap. 17. Duaren. in tit. de iurisdic. cap. 3. & seqq.

SUMMARYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Hæres tenetur & cogitur exonerare conscientiam defuncti.
- 3 Hæres absq; iusta causa per tempus notabile defuncti exequi defuncti voluntatem grauiter peccat.
- 4 Defunctus qui è viuis discedens sufficienter prouidit restitutionem, an ex hoc liberetur, etiamsi eius hæres negligat restituere, ostenditur.
- 5 Declaratur tex. in presenti.

Cap. In litteris. V.

- 1 **Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concord. triusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 138. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 681. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 6. & est post Concil. Lateranen. par. 34. cap. 2.**
- 2 **Et hæredes eius moneas, & compellas.** Notatur ad hoc, quod hæres tenetur & cogitur exonerare Conscientiam defuncti, & solvere eius debita, & damna ab eo illata refarcire, vt per Cened. ad Decretal. col. 7. l. 40. nu. 4. Grauitur enim peccat deferendo absq; iusta causa per tempus notabile exequi defuncti voluntatem, idq; tum aduersus eos, quibus bona defuncti sunt debita, contra quorum voluntatem iniuste ea bona detinentur, eorumq; vsu priuantur; tum etiam aduersus defunctum ipsum quoad elemosynas, suffragia, & alia legata pia, eorum quippe executio licet defunctorum merita non augeat, satisfactionem tamen pro peccatis eorum operatur, atque adeo in causa est, vt citius à Purgatorii poenis exuantur, diuinoq; fruantur consortio, cum habeant, suffragia vnde subleuantur; colliguntur hæc ex Petr. Nau. de reſtit. lib. 3. cap. 4. & n. 167. & lib. 4. cap. 4. nu. 75. Fr. Emman. in sum. cap. 133. num. 8. Iacob. de Graffijs in aureis deſis. lib. 1. cap. 26. num. 15. in fine. Martin. Carillo in explicat. Bullæ defunctorum par. 2. cap. 15. Molina. de iustit. tract. 2. disp. 251. nu. 11.
- 4 **A peccato valeat liberari.** Ergo defunctus à peccato non liberatur si eius hæredes omittant, vel negligant restituere; Communiter tamen resoluunt Doctores defunctum, qui restitutionem hæredibus faciendam reliquit, interim, quod hæredes non restituunt, non detineri ob hanc causam in Purgatorio: qui enim è viuis discedens sufficienter prouidit restitutionem, præcipiendo hæredibus vt ea restituat & soluat, etiamsi hæredes omittant aut negligant restituere, liberabitur à Purgatorio, nec amplius ibi detinebitur, quam exigunt poenæ debitæ pro alijs

alijs culpis, & negligentia sua in non restituendo. E contra vero li culpabiliter omisit restituere, hoc est non prouidit vt hæredes restituerent, cum haberet vnde soluere, et tñli hæredes restituant pro illo peccato & omissione restitutionis faciendæ à pœnis inferni non liberabitur. Colliguntur hæc ex Soc. de Insti. lib. 4. q. 6. art. 1. ad 1. in fine, Nau. in manu. cap. 17. n. 68. vers. quæstionem, Fr. Ludon. in infructuario Conscientia par. 1. cap. 121. vers. an defunctus pag. 267. Petr. Nauar. de restit. lib. 1. cap. 2. n. 23. & lib. 4. cap. 4. dub. 2. v. n. 75. Lodou. Carbo de restit. q. 90. vers. tertia dubitatio. Ioan. Baptista Conrad. de casibus Conscientie q. 160. Mich. Salon. in 2. q. 5. de dominio art. 5. in princip. & q. 62. art. 1. in fine. Greg. de Valent. in 2. 2. diffinit. 5. q. 6. puncto 2. Dim. Serpi in tract. de Purgatorio cap. 47. Vega in sum. par. 2. cap. 114. casu 8. vers. et qual. Card. Bellarm. in tom. 1. controu. 6. lib. 2. de Purgatorio cap. 16. ad fin. Henric. in sum. lib. 1. de Pœnitent. cap. 6. §. 1. in commento lit. A. Spin. in speculo testame. glos. 28. princip. num. 7. & 8. Iacob. de Grassis in aureis decisi. par. 1. lib. 1. cap. 26. num. 15. Sayr in elauis Regia lib. 10. tract. 1. cap. 2. n. 6. Martin. Carrillo d. par. 2. cap. 14. in fine.

- 3 Qua quidem opinio retenta restat nunc respondere ad tex. in præsentia, quatenus ei obstare videtur: Nau. enim in manu. cap. 17. n. 68. asserit eius litteram mendosam esse, cum legendum sit valeant, & nõ valet, quasi ipsi hæredes sint, qui restituendo & satisfaciendo pro defuncto à peccato liberentur, non vero ipse defunctus: additq; Vuald. in candelabro aureo par. 1. tit. de Purgatorio n. 16. quod si tex. de defuncto esset intelligendus potius loqueretur in generali, scilicet à peccatis valeat liberari, quam in particulari à peccato: deinde aduertit quod esset impropria loquutio tex. dicere vt defunctus valeat à peccato liberari, cum iam per Sacramentum, aut per contritionem fuerit à peccatis liber, & tantum remaneat pœnis luendis obnoxius, quemadmodum improprie diceretur de aliquo, qui vltimo supplicio erat puniendus, & Rex illi pepercit, si esset incarcerationis propter expensas factas, parentes soluant expensas vt ille valeat à morte liberari, & ideo licet hanc solutionem diuinatioriam appellet Petr. Nau. d. cap. 4. num. 75. ei tamen fe subscribit Ludou. Lopez, Ludon. Carlo, Spino, Carrillo cap. 14. Sayr. num. 6. in fine, dictis locis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Raptor non dicitur, ac perconsequens puniri non debet, qui mulierem rapuit à principio consentientem; ac cum raptore tractantem de infirmo contrahendo Matrimonium.
- 3 Raptor an dicatur attentio Conc. Trid. qui rapit consentientem nescientibus parentibus.
- 4 Sponsam rapere licet, & Conc. Trid. non comprehendit raptum, quæ sponsa rapuit propriam sponsam.

5 Vxor professæ absque viri licentia ei restituentur, & si ipsa sateatur ante ingressum fuisse consummatum matrimonium.

6 Confessio sola professi in asserione Matrimonij spiritualis religionis aduersus religionem, nihil operatur.

Cap. Cum causam VI. Luc. 15.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusq; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viui. in rationalib. 5. Iuris Pontif. pag. 139. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 681. refertur ab Anton. August. costell. 1. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 4. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. par. 50. cap. 24.

2 Vbi nil ante de nuptijs agitur. Nota- tur ad hoc, quod raptor non dicitur, ac perconsequens puniri non debet, qui mulierem rapuit illa à principio consentiente, ac cum raptore tractante de infirmo contrahendo Matrimonio: de quo vide Ludou. Peguer. crimin. decisi. 42. n. 5. vers. neque enim obstat tex. Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 7. n. 20. & cap. 13. n. 46. & seq. Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 145. n. 134. & seq. Ioseph. Sesse Aragonia decisi. 96. num. 29. vbi num. 12. & 22. resoluit de Iure Canonico raptum non committi, vbi præcessit tractatus Matrimonij, licet aliter de Iure Ciuili, de quo etiam Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 12. num. 15. Attento vero Iure nouissimo Concilij Trid. sess. 24. de reform. Matrim. c. 6. quo habetur inter raptorem, & raptam quandiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere Matrimonium, nisi rapta à raptore separata, & in loco tuto, & libero constituta illum in virum habere consenserit, &c. dubietur an raptor dicatur, qui mulierem rapit consentientem in terminis huius textus: in quo dubio mihi dicendum videtur hunc non dici raptorem, quando enim nulla vis infertur illi abducenda femina, sed femina ipsa sponte, aut etiam precibus non adeo importunis discedit cum amatore nescientibus parentibus non est proprie raptus, sed potius fuga voluntaria, cum nulli vis inferatur, vt tenent Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 13. num. 9. Gutier. cod. tract. cap. 86. num. 12. Bonacin. eodemmet tract. q. 4. puncto 18. n. 5. Dixi, nescientibus parentibus, quia quando puella sub parentum custodia constituta ex eorum domo ipsi inuitis abducitur, quamvis ipse consentiat, illis tamen vis fieri dicitur, ac perconsequens in hoc casu dari verum raptum, & in eo procedere dispositionem Concilij Trid. citato loco resoluit Prax. Episcop. par. 2. Verborum raptus, §. 1. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 232. n. 1. Petr. de Ledesma in sum. par. 1. de Sacram. Matrim. cap. 26. concil. 2. dub. 1. Card. Tusc. num. 6. Verbo raptor concil. 5. n. 4. Henric. in sum. lib. 12.

cap. 14. nu. 4. Rebello de obligat. iustitiae par. 2. lib. 3. q. 11. nu. 6. Farin. d. q. 145. nu. 121. & seq. Gutier. d. c. 86. nu. 17. Bonaein. d. p. n. 18. nu. 3. Quamvis contrarium, immo dispositione Concilii di-
 2 do Ioseo non procedere eum puella sponte con-
 sentit repugnantibus parentibus teneant Sanch. d. lib. 7. disp. 13. nu. 13. Lefsi. de iustit. lib. 4. cap. 3. d. 9. nu. 70. Valer. Reginald. in praxi fori p. n. lib. 2. nu. 31. & lib. 31. nu. 165. Versi. quinto, & Aegid. de Coninck de Sacram. & consue. tom. 2. d. lib. 31. nu. 48.

4 **Et prius eam desponsauerit.** Ergo licet sponfam rapere. vt per Baiard. ad Clar. 5. raptus nu. 6. Petr. Caball. rescriptis. criminal. casu 196. nu. 8. Sanch. d. lib. 7. disp. 13. nu. 15. Farin. d. q. 145. n. 88. Ac proinde decretum Concilii. Trij. loco citato non comprehendere raptum, quo sponsum rapit prop. iam sponfam tenent Fr. Emman. d. cap. 2. 12. nu. 4. Henriq. d. c. 14. nu. 4. Sanch. d. nu. 11. Rebell. d. q. 11. nu. 5. Lefsi. d. nu. 70. Versi. tertium, Farin. d. q. 145. nu. 86. Versi. 87. Marc. Anton. Go-
 5 nuen. in practica. ecclesiastica. q. 691. Bonaein. d. p. n. 18. nu. 11. Joseph. Sesse d. de res. 96 nu. 4.

5 **Vel ex mulieris confessione clau-
 ruerit.** Collige ex tex. vxorem professam, abique viri licentia ei restituendam fore, si ipsa fateatur ante ingressum fuisse consummatum Matrimonium, vt per Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 12. nu. 30. vbi cum Abb. hoc nu. 6. & in cap. veniens, nu. 2. de conuers. coniug. hoc intelligit quando vxor professio confitens in iudicio prauam Matrimonij consummationem, vel precedens adulterium re vera itat pro ipsa professione, & superiore conueniente eam confessionem fecit, tunc enim non est verisimile eam contra se mentiri, ac subinde confessio sibi praeiudicat, & monasterio Nam in assertione Matrimonij spiritualis religionis sola confessio professi aduersus professionem nihil operatur cap. vidua de regular. cap. quod interro-
 6 gasti 27. disp. 1. Malcard. de probat. concil. 1026. nu. 8. Nau. cons. 1. nu. 4. sub tit. de adulter. quos refert Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 15. nu. 43.

SVMARIUM.

- 1 Doctores referunt super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium inter raptorem & raptam validum est, si clare appareat de libera mulieris voluntate.
- 3 Raptor cum raptā contrahere non poterat secundum antiquos Canones.

Cap. Accedens VII. & fin. Innoc. iij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Arania, Hostien. Anehar. Burr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs iurijfci

Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Vivianio rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 140. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 682. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 9. cap. viii.

3 **Probat hic tex. validum esse Matrimonium,** inter raptorem & raptam, modo appareat clare de libera mulieris voluntate, quae hodie attenta nouissima Concilij Trident. dispositione sess. 24. de reform. Matrim. cap. 6. clare apparebit si raptā extra raptoris potestatem abducta, ac loco tuto & libero constituta libere in Matrimonio consentiat: vide Decian. tract. crimina. lib. 8. c. 13. num. 48. Fr. Emman. in sum. rom. 1. cap. 232. n. 4. Matien. in rub. tit. 1. gloss. 1. num. 142. lib. 5. mona recip. Henriq. in sum. lib. 12. cap. 14. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 12. num. 42. Lefsi. de iustit. lib. 4. cap. 6. d. 9. num. 68. cum seqq. resoluentes attento hoc cap. non desiderari vt puella extra raptoris potestatem constituta, ac in pristina libertate posita consensum præbeat, sed satis esse vt valeat Matrimonium si raptā adhuc sub raptoris potestate existens vere libere consentiat.

3 In gloss. [Cum raptore.] ibi (secundum antiquos Canones, & secundum leges non poterat raptor contrahere cum raptā.) Vide Sanch. d. lib. 7. disp. 12. num. 41. Fr. Basil. Ponci. de impedimentis Matrim. cap. 39. Versi. d. xij. quidem.

De Furtis. Tit. XVIII.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarel. Anchar. Burr. Io. Andr. Mari. Socin. Panorm. Guillelm. Durand. in breuiario anteo Iuris Canonici, fol. 142. Versi. Petr. de Ruenna in compendio Iuris Canon. Martinus Mesnard. in epistolis Decretal. fol. 106. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 659. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alexand. Cassian. & Anastasi. Ciermon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. agunt Ordin. Regiz Lusit. lib. 5. tit. 60. vbi Parens meus, & apud Castellanos l. 1. tit. 14. part. 7. vbi Greg. & tit. 16. lib. 8. Ordin. vbi Perez, & tit. 11. lib. 8. mona recipit. vbi Azeved. S. Thom. 2. 2. q. 66. & Caiet. ibid. Soc. de iustit. lib. 5. q. 3. art. 1. Angel. Syluest. Rosel Arnul. Tabien. & alij Summiste Verbo furum, Cou. in reg. peccatum par. 2. §. 1. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 93. in monst. edit. Rendina in promptuario receptarum sentent. tom. 1. tit. 51. de furtis, Vela de delictis cap. 12. Boff. cod. tract. tit. de furtis, Viui. Kirchou & Soar. tom. 2. communium opin. lib. 6. tit. 2. Menoch. de arbit. casu 295. cum seqq. Malcard. de probat. concil. 822. cum seqq. Sayr. in claus. Regia lib. 9. cap. 13. Aloys. Ricc. in collectan. de res. par. 2. collect. 282. cum seqq. Decian. tract. crimina. lib. 9. cap. 29. cum seqq. Farin. in praxi crimin. par. 7. q. 165. cum seqq. Versi. ad q. 177. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 21. cum

nam fapp. Molin. de Infir. tom. 3. tract. 3. diff. 680. cum seqq. Lessi. cod. tract. lib. 2. cap. 12. Rebell. de obligat. Infir. par. 1. lib. 3. q. 15. Valer. Reginald. in praxi fori parisen. lib. 23. de princip.

Cap. Qui furatur I. ex Exod.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabari. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anchar. But. Henric. Panorm. Mar. Socia. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Et 2. Vinnian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 140. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 682. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 26. cap. 1.

De poena furantis hominem, & eum vendentis vide l. 1. vbi gloss. 4. tit. 24. lib. 4. for. legum 5. Christoph. de Pace in sibijs ad leges Hyl. l. 80. per tex. ibi num. 12.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Occisus in fragranti aliquo delicto in publico obsequio confectus, ac persequens pro eo non est orandum.
3. Demeriti ad mortem non est denegandum sanctissimum Eucharistia Sacramentum.
4. Sententia corporis afflictiva non est mandanda executioni eo die, quo condemnatus ad mortem, sumptis sanctissimum Eucharistia Sacramentum.
5. Decretum text. in presenti.

Cap. Fures II. Ex Conc. Tibur.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Anania. Host. Anchar. But. Henr. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle p. 1. Vinnian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 141. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 682. refertur in appendice Concilij Lateranensi sub Alex. III. p. 34. c. 2. & 2. Burchard. lib. 11. Decretor. cap. 59. Iuon. p. 13. c. 45. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 26. c. 4.

Visum est pro eis non esse, orandum.

Vult text. in presenti pro eo, qui occidit in fragranti aliquo delicto non esse orandum, neque oblationem in Missa fieri debere tanquam pro eo, qui est in publico peccato obstinatus, & excommunicatus, ita Fr. Basil. Ponc. de impedimentijs Mortuorum c. 35. in fine, vbi refert hic agi de raptoribus rerum Ecclesiasticarum, in quos lata est excommunicationis sententia. Et hunc text. intelligendum esse de illis, qui furando, capiando, vel alias mortaliter delinquendo occiduntur, dicit Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. q. 61. art. 2. in fine.

Communione. Ex hoc text. colligunt aliqui assumptionem

corporis Domini Nostri IESU CHRISTI damnatis ad mortem esse concedendam, quod noue dispositum est apud nostros Lusitanos per Ordinem. Reg. lib. 5. tit. 238. §. 2. vbi Patens meus, & apud Castellanos l. 9. tit. 1. lib. 2. non recipi vbi Azeved. & tenent Codi. lib. 2. vari. c. 1. m. 11. Clar. lib. 3. §. fin. q. 99. nu. 3. Gom. tom. 3. var. c. 14. nu. 6. res. item adde. Gam. in special. tract. de Sacramentijs prestandis. Nemo supplicio damnatus, Henric. in sum. lib. 8. cap. 5. nu. 4. Nau. in man. c. 25. num. 23. Et conf. 16. sub tit. de Penit. Et remiss. in. antiq. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. q. 109. art. 3. Azori. insitut. moral. par. 1. lib. 2. cap. 10. q. 3. Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 5. §. 18. pag. m. bi. 423. Hortens. Caualean. de brachio Regio, p. 3. n. 306. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretum collect. 4. m. 1. Sēctia vero corporis afflictiva executioni nō est mādanda eo die, quo condemnatus sumptis corpus Sacratissimum D. N. IESU CHRISTI, vt per Clar. d. q. 99. m. 3. Cened. d. collect. 4. m. 1. & feruari Mantua asserit Hortens. Caualean. d. num. 306.

Verum hæc prædictorum Doctorum opinio in se vera non probatur ex hoc text. nam quicquid dicat gloss. hic verbo communione, huiusmodi verbum non de Eucharistia communionem, sed de communione Ecclesiastica iuxta quam & oratur pro mortuis, & offertur sacrificium, (eorum nomina ad altare recitari consueuerunt) ac conceditur ecclesiastica sepultura, iuxta illud cui communicamus viuo communicamus etiam defuncto, de quo in c. ex parte 11. in fine de sepult. Opponit enim text. hic duo illa hominum genera, & eos, qui in crimine comprehensi occiduntur, nullis penitentibus signis exhibitis, & eos, qui signis exhibitis penitentia decedunt, illis negat communionem, sepulturam scilicet, & oblationem, & orationem, ergo eandem concedit istis, atque hunc esse sensum huius text. constabit legenti ea, quæ præcesserunt illa p. 30. c. 1. Et 2. in cuius fine adducitur ab Alex. III. Nec huic intellectui obstant sequentia verba huius text. ibi, [sed si comprehens, aut vulnerati Presbytero, vel Diacono confessi fuerint, communionem ei non negamus] quia presbyter, & Diaconus nominati sunt non tanquam absolutionem impēdentes, & confessionem excipientes, quamuis idoneus minister Presbyter sit, sed tanquam testes signorum Penitentia, ob quæ sola etiam furi decedenti vult Ecclesia non negari communionem Ecclesiasticam, & absolutionem ab excommunicatione lata contra raptores rerum Ecclesiasticarum, ita subtilis Basil. Ponc. loco supradict.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

Z ij 2 Fr.

- 2 *Furans in extrema necessitate non peccat.*
 3 *Furans aliquid in extrema necessitate, quo sibi subueniat indigenti, an postea factus locupletior debeat tandem restituere oblatum.*
 4 *Furans in extrema necessitate aliena non peccat.*
 5 *Miser fornicatus propter necessitatem famis sui peccat, non autem propter eandem furans oblatum.*

Cap. Si quis propter. III. Ex Pœnit. Theodori.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Buttr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordant. versuque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Vinnian. in rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 141. Alagona in cõpend. Iur. Canonici pag. 682. referat ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 26. cap. 5.
- 2 Probat hic tex. impoñendam esse pœnitentiam ei, qui furatus fuit propter necessitatem famis, &c. qui necessario intelligendus est ubi necessitas non fuerit vrgens: illo enim qui in extrema necessitate constitutus est (quando scilicet, aut imminet alicui statim mors nisi ei succurratur, aut imminet periculum alicuius gravissime infirmitatis, & miseriz, quæ moraliter loquendo homines conficere solet) licite potest necessaria sibi accipere ex rebus alienis absque peccato furti, aut rapinæ, quando aliter suæ necessitati providere non potest, nam extrema necessitas reddit res communes, atq; adeo dominus rei non potest in tali casu rationabiliter ægre ferre, quod indigens rem suam accipiat, quod intelligendum est dummodo rei ablata dominus non sit in pari necessitate constitutus, tunc enim non licet illum re sua privare cum in pari periculo, & necessitate melior sit conditio possidentis. Colliguntur hæc ex D. Thom. 2. 2. q. 66. art. 7. ubi Caiet. Bannes, Mich. Salois & Petr. de Aragona, Clar. lib. 5. 9. factum no. 24. Ioan. Medin. in Cod. de Elemosyna q. 6. & 7. Petr. Nau. lib. 3. de resti. lib. 3. par. 4. dñb. 5. no. 371. Et dñb. 76. no. 425. Nau. in man. cap. 17. num. 5. vers. quarto, & no. 118. vers. 25. Cõm. in reg. prelatum. p. 2. 9. 1. n. 3. Bonacoli. comm. crimin. p. 1. verbo famis fol. 68. Tirac. de pœnit. temp. causa 33. Bruen. de cõfessione hominum, p. 4. q. 3. no. 4. vers. & ideo, Tolet. in institut. Sacerd. lib. 5. c. 15. Mex. in tract. tassa pœnit. c. 1. no. 12. Lara in l. si quis de liberis in princip. no. 41. ff. de liberis agnosce. Benincas. in tract. de pauperie q. 7. spec. 9. no. 20. cum segg. Surd. de alimentis tit. 8. princl. 39. Menoch. remed. 10. recap. no. 97. & de arbit. casu 132. no. 27. & conf. 31. no. 12. & no. 30. cum seg. Didac. Quanter. in quib. crimin. tit. de furtis c. 8. no. 3. v. r. & quando licet, Sayr. in clari Regie lib. 9. c. 14. no. 17. cum segg. & lib. 10. tract. 5. cap. 6. no. 20. & 41. Fatim. in pœnit. crimin.

q. 7. de furtis q. 174. no. 68. cum seg. Azori. institut. moral. p. 2. lib. 12. c. 8. q. 6.

- 3 Quæstio est dubia an huiusmodi in extrema constitutus necessitate alienum accipiens, quo sibi subueniat indigenti postea ne factus locupletior debeat tantundem restituere? in qua. quæst. licet affirmativum partem sequantur Nau. d. c. 17. n. 61. Cou. d. 6. 1. n. 4. Benincas. d. spec. 9. n. 17. verior tamen est negativæ in rebus usu consumpibilibus, ex ea ratione, quia omnis obligatio restituendi nascitur, vel ratione rei acceptæ, vel ratione acceptionis, sed is, qui consumit alienam in extrema necessitate non obligatur ratione rei acceptæ, quia apud se non habet cum bona fide consumperit: nec tenetur ratione acceptionis cum non fuerit iniusta, quia accepit in extrema necessitate, & ex alia parte non accepit per contractum, vel quasi contractum ex quo aliquoq; teneretur, ergo nulla est obligatio restituendi, ita Surd. d. princl. 39. n. 11. cum segg. Azori. d. c. 8. q. 7. Sayr. d. c. 6. d. no. 11: plures per Cened. ad Decretum collect. 48. no. 5.
- 4 Amplia procedere supradictam resolutionem non solum in extrema necessitate propria, sed etiam aliena, ex Nau. comment. 2. de regul. n. 28. Surd. d. princl. 39. n. 6. ubi n. 9. tenet licitum etiam esse furtum aliarum rerum quædam comestibilibus, quando comestibilibus non inveniuntur, quia potest quis aliam rem capere, & ex eius venditione pretium comparare ad emendum panem, nam regula est quod omnia sunt communia necessitatibus tempore, & tex. in præsentia idem facit mentionem de veste, & pecore loquitur per modum exempli, quod non restringit regulam, & paria sunt quod quis panem rapit, vel aliud ad comparandum panem.
- 5 In glos. [Pœnitent.] ubi. (sed quare non excusatur mulier de fornicatione propter necessitat. famis.) Respondet Surd. d. tit. 8. princl. 40. vel quia tempore necessitatis res omnes sunt communes, humana autem creatura non est in fræctu, & mulieres non sunt communes: vel quia fornicatio non extinguit famem sicut furtum, vel quia famem cogit immediate ad furandum, fornicatio vero mediate. Vnde bene Henric. in sum. lib. 11. cap. 8. no. 3. in commento lit. G. quærit quare in extrema necessitate liceat accipere rem alienam, & occidere iniustorem, nec id est contra quintum, aut septimum præceptum, & respondet quia est medium per se ordinatum in lucem conservationis, & defensionis propriæ, non tamen licet fornicari, aut mentiri, quia non est medium per se.

SUMMARY.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes:
 2 Furam, aut furtum non indicamus, quando peccet, & ad restitutionem obligetur, ostenditur.
 3 Episcopi, & eius Vicarii possunt etiam ad inflationem

- etiam partis concedere monitorias generales contra occultantes bona alienius, & non manifestantes, quod intelligit ut ibi.
4. Furans rem alienam si ea indiget ad subleuandam propriam necessitatem, an teneatur vi monitorialium, ostenditur.
5. Defendere vitam, & bona proximi defensione indigentis, & valens quilibet tenetur sub peccato mortali, si commodè, & absque notabili damno poterit.
6. Turpiter accipit, qui gratis tenetur prestare.
7. Declaratur. l. 4. §. si tibi §. de condit. ob turpem causam.
8. Inventor rei alienæ tam teneatur gratis domino restituere, ostenditur.

Cap. Qui cum fure. III.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Anchar. Butr. Henric. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs transque Iuris eum legibus Castelle per. 1. & 2. Viuium. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 141. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 682. desumitur ex D. Hieron. super Parabolas Pronob. cap. 29. referunt ab Ant. Auguit. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 26. cap. 6.

2. *Non fur solum.* Aduertit Cou. in reg. peccatum p. 2. §. 3. n. 4. & 5. quod etsi in presenti furti conficius id non reuelans possessori, & domino, fur appelletur, id verum est quoad furti culpam, non tamen quoad obligationem restituendi. Et Flores de Mena vari. quæst. lib. 1. q. 18. nu. 8. dicit quod præterquam quod loquatur quoad forum interius, loquitur etiam de indicando furto, & non de indicando fure, quia aliud est indicare furem, & ad hoc non tenetur sciens, & aliud indicare furtum, aut rem furatam, & ad hoc tenetur sciens, prout tex. hic decidit.

3. *Querente possessore non indicat.* Ergo Episcopi, & eius Vicarij possunt etiam ad instantiam partis concedere monitorias generales sub excommunicatione contra eos, qui alienum vel iniuste detinuerint, & intra certum tempus non restituerint, vel ab alio sic detentum scientes non reuelauerint, ut per Abb. hic nu. 2. Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 79. in princip. & præcipue d. nu. 2. Nau. in man. c. 17. nu. 14. & 115. & cap. 18. nu. 40. Gutier. canon. lib. 1. c. 11 nu. 1 cum seqq. Lessi. de iustit. lib. 2. c. 30. sub nu. 41. & 50. Cou. in reg. peccatum, p. 2. §. 1. nu. 5. Flor. de Mena vari. quæst. lib. 2. q. 18. nu. 38. & 39. Cordub. in suo quæstion. lib. 1. q. 43. dub. 2. vers. contra supra dicta. Quæ quidem resolutio limitatur quando accipiens alienum retinuerit illud in compensationem iustam alienius debiti legalis, cuius solutionem aliter obtinere commode non potuerit, tunc enim ipse detinens, & compensans non tenetur restituere, & respon-

dere dictis monitorijs, sicut nec alij, qui cento & bene nouerint iustitiâ dicti debiti sic compensati, ut bene resoluit Syluest. in sum. verbo furum 1. q. 5. Nau. d. nu. 114. Gutier. cap. 11. nu. 67. cum seqq. Lessi. d. nu. 58. & alij, quos refert, & sequitur Fr. Emman. d. cap. 79. nu. 11. recte aduertentes ab huiusmodi reuelatione non excusari illum, qui dicti debiti legalis certus non fuerit, sed dubius, licet taliter compensans affirmet illud præcessisse, nisi idem compensans esset eius fidei, virtutis, & auctoritatis, ut merito propter solum eius dictum deberet audiens depellere hanc dubietatem, iuxta sententiam gloss. verbo alitione, ad fin. in l. Titio fundus 73. ff. de condit. & demonstrat. quam in hoc ut singularem commendat Nau. d. nu. 114. in fine, Fr. Emman. d. nu. 11. Deinde limitatur quando ipse, qui rem alienam furatus est, indiget ea, ad subleuandam propriam necessitatem, ut quia facta ipsius restitutione incidere in extremam inopiam, vel etiam sustineret grauissimam sui status iuste obtenti iacturam ob incalamitatem absque cui culpa ex improbitate eidem superuenientem, & ad eas angustias redigentem, ut hanc restitutionem rei olim furatæ facere non possit absque dicti status iactura, & insimul supponatur ex hac restitutionis dilatione leue solum detrimentum imminere creditori, etenim in hoc etiam casu damnum hoc ex dicto furto præterito imminens eidem creditori est accidentale tantum, nec dici potest imminere ex actuali malitia furis, quippe quod eam non habet dum non restituit in his indigentibus terminis, quia scilicet huiusmodi indigentia durat solet a restitutione excusare quantumvis debitum procedat ex furto, vel alio quolibet delicto, iuxta ea, quæ ad intellectum, & limitationem tex. in reg. peccatum de regulis Iuris in 6. & in c. si rei aliena 14. quæst. 6. cum similibus, resoluit post alios Cou. in ead. reg. peccatum par. 1. in initio nu. 2. Nau. in man. cap. 17. nu. 55. in fine, cum seqq. Lessi. de iustit. lib. 2. cap. 16. d. nu. 26. quicquid oppositum quoad prædictam status iacturam in debito proveniente ex delicto crediderint in sola restitutionis dilatione ob extremam necessitatem consentientes cum alijs per eisdem relatis Molin. de iustit. tract. 2. disp. 754. sub nu. 2. col. 2. in med. Rebell. de obligat. iustitia, p. 2. lib. 2. q. 17. sect. 4. nu. 24. & 26. in illis præcedentibus d. nu. 2. vnde bene Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 3. cap. 6. nu. 31. resoluit abscondentem bona aliqua in fraudem creditorum ad in suam ipsorum solutionem, ex legitima adjudicatione prætendentium ne ab illis capiatu si ei essent necessaria ad vitam sustentandam, posse etiam rogatum a iudice iurare amphibologice se nulla bona abscondita habere, atque idem posse iurare idem scientes, dummodo illis constet licite eum abscondere ad dictum finem, intelligendo scilicet secum non habere bona abscondita, quæ ipse teneatur iudici manifestare, quasi hæc, & non alia sit,

nec esse possit intentio legitima huius interrogationis, &c.

- 3 In glos. (Indicat) ibi (ubi non percutit, qui aliquid accepit, ut indicat.) Opponit glos. hoc de tex. in l. 4. §. si ubi ff. de condit. ob. turpem causam, & in l. solent res. solent. ff. de praescriptis verbis, dom probant posse quemlibet pecuniam, vel quid aliud accipere etiā ex pacto pro servis fugitiuis, vel aliarum rerū furibus indicandis, difficultas ex eo oritur quia sub peccato morte quilibet tenetur defendere vitam, aut bona alla proximi huiusmodi defensionis volentis, & ea indigentis si commode, & absq; notabili damno poterit, vt per Cou. in reg. prelati. p. 2. §. 3. sub n. 4. & 5. Clau. in rep. l. 1. ut rim. ff. de iustitia sub n. 179. vbi Curt. n. 59. Hippol. Kimin. sub n. 391. & Bologn. num. 79. Molin. de iustit. tam. 4. tract. 3. disp. 18. num. 2. Flor. de Menz. q. 18. n. 9. & 30. Farin. in pra. crim. q. 125. num. 306. ac proinde non posset pro huiusmodi defensione accipere ex pacto aliquā pecuniā, quia scilicet turpiter accipiet cum gratis teneretur implere hanc suā obligationem, iuxta tex. & ibi notata in l. 2. & in l. 4. & in l. 7. ff. de condit. ob. turpem causam. post alios Ant. Gomez. var. tom. 3. cap. 2. sub num. 8. Cou. d. 4. §. 3. n. 6. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 93. d. n. 1. cum seqq. Lessi. cod. tract. lib. 2. cap. 14. d. n. 62. Quare dicendum est in d. l. 4. & in d. l. 7. 7 lent, non tulle pecuniam acceptam, vel promissam in primum pro sola simplici manifestatione serui fugitiui, vel furis, vel rei furtiuæ, pro hac enim manifestatione vtopote cōtinetur debitum bonorū proximi defensione accipi nihil posset ab eo, qui absque labore, & expensis re ipsam inueniret, aut nolceret eius locū, vel eundem furē sine cuius indicatione res furtiua domino reddi fortasse non posset, vt post alios aduertit Couar. d. 4. §. 3. sub n. 5. Molin. d. disp. 93. num. 3. cum seqq. Lessi. d. cap. 14. num. 66. & 69. fuit ergo in terminis prædictorum lurium accepta vel promissa pecunia in primum pro alio diuerso & licito respectu, videlicet pro labore & industria inquirendi seruū fugitiuum, aut aliam rem, furtiuam, cuiusq; furem, vt bene intelligit Couar. vbi proxime, Molin. d. num. 3. post princip. Lessi. d. num. 66. & 69. & satis indicant verba tex. in d. l. solent, ibi, solent etiam mercedem huius rei accipere, &c. iuncta proprietate verbi, mercedem, quæ proprie datur pro labore, iuxta illud vulgare dignus est operarius mercede sua, & iunctis etiam his, quæ in quolibet alio opere in alterius commodum cedente resoluit Lessi. vbi proxime, & Molin. d. n. 3. col. 2. vers. iuxta posteriorem, inde cōstituens quod licet illud opus sit in obligatione ex præcepto charitatis, tamen compensandum est ab eo, in cuius vtilitatem cedit, pro modo scilicet laboris, & sumptuum, si hæc pretio digna sint, id consequenter obseruans ad curam medicorum, & patrociniū, aduocatorum, & ad exhibendum cibum extreme indigenti, aut equum ad euadendam mortem iniustam, & ad domum proximi ab incen-

dio, aut directione liberandam, & ad alias similes subuentiones erga proximum, ad quas licet quilibet domus potest ex charitate obligetur, tamen ad eas gratis exhibendas non obligatur, sed pro pretio labori & sumptibus respondente si dictis solutionibus indigens soluendo fuerit, quod etiam obseruat Nau. in man. c. 17. d. n. 61. 8 Iuxta quam resolutionem intelligenda etiam sunt & limitanda verba tex. in d. falsus §. qui alienum ff. hoc tit. vt scilicet dum dicunt improbe peti aliquid pro restitutione rei inuentæ domino faciendæ, intelligantur procedere non quidem vt excludant inuitam compensationem laboris, industriæ, & expensarum factarum in inuentione eiusdem rei, iuxta suprapositam resolutionem, sed solum procedant quando eorum nihil impositum est, tunc enim gratis restituere tenetur inuentor, vt post Bart. in d. §. qui alienū, & post Alber. & Ias. in d. §. si tibi, & post alios alibi resoluit Cou. d. 4. §. 3. num. 3. Azueu. l. 6. num. 55. & 60. tit. 15. lib. 4. noua recopil. Anton. Gom. tom. 3. var. cap. 5. sub n. 2. Lessi. d. cap. 14. num. 66. & 72. Molin. d. tract. 2. disp. 83. num. 6. Rebell. d. q. 20. num. 3. bene insuper aduertens posse inuentorem recipere iuste & retinere datum etiam, ob solam restitutionem rei sine villo labore, aut impensis inuentæ, si tamen legitime appareat saltem ex coniecturis id sibi gratis, & sponte à domino datum fuisse.

S Y M M A R I U M .

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Calicem rapiens sacrilegium committit.
- 3 Confessus sponte mitius puniatur.
- 4 Criminosi & infames occultis si promoueri voluerint non debent aliqua ratione prohiberi.

Cap. Ex litteris. V. & fin.

Alex. iiij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordant. vtriusq. Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuiam. in rationibus lib. 5. Iuris Pontificij pag. 142. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 683. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 26. cap. 7.

- 2 Calicem quendā in Ecclesia, &c. Et ita rapiens Calicem sacrilegium committit ratione rei sacræ, de quo vide Lessi. de iustitia lib. 2. cap. 45. de sacrileg. num. 15. cum seqq. Soar. de relig. tom. 1. tract. 3. de sacrileg. lib. 3. cap. 5. d. n. 4. & cap. 6. d. princip.

- 3 Si sponte confessus. Ergo mitius puniatur qui sponte confessus est, de quo vide Tirac. de parat. tempor. cap. 30. d. prior. Clar. in pract. §. fin. q. 60. vers. non desinit, Direct. Inquisit. par. 3. commen-

10. 12. col. 5. Farin. in praxi crimin. q. 81. nu. 36.
 & 172. Mari Antonin. var. resolu. lib. 3. fol. 10.
 vers. quartus, & resol. 35. nu. 2.

4. Ad sacros Ordines non dubites promovere

Notatur ad hoc quod criminosis
 & infames occultis si promoueri
 voluerint, non debent aliqua ratione prohiberi,
 vt per Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de discipli-
 na cleric. 9. 10. nu. 36.

De Usuris. Tit. XIX.

Vper hanc rubr. scripserunt Zaba-
 rel. Ioan. Andr. Iacé. Marian.
 Socini. Anch. Butr. Panorm.
 Aloys. Ricci. resolu. 2045. Du-
 rand. in brenario intro Usuris Ca-
 nonici fol. 144. Ioan. de Londes-
 in brenario sanctorum Canonum, fol. 181. Pet. de
 Rauenn. in compendio Usuris Canon. Martin. Mei-
 nart. in epitome Decretal. fol. 186. vers. Dan.
 Venerat. analysi methodica Usuris Pontific. pag. 662.
 Goss. & Hostien. in summa bursar. Alexand.
 Cusan. & Analtat. German. in paratib. ad quin-
 que libros Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. agunt Ordin. Regia-
 Lusitan. lib. 4. tit. 67. vbi Patens natus, & apud
 Castellanos l. 46. tit. 6. par. 1. vbi Gregor. Lop.
 & l. 1. tit. 2. lib. 8. Ordina. vbi Pegue. & l. 4. tit. 6.
 lib. 8. noua recop. vbi Azuc. Clar. in pract. 9. vsu-
 ra, Conar. var. lib. 3. cap. 1. cion segg. Nauar.
 in manu. rap. 17. num. 206. cum segg. & in com-
 ment. de vsuris ad cap. si fuerit ab eis l. 4. q. 3. Viul.
 Soar. Kirchou. & alij tom. 1. commun. opinion.
 lib. 4. tit. 22. pag. mibi 595. cum segg. Menoch. de
 arbit. casu 398. & de presump. lib. 3. pres. 122.
 D. Barbof. in l. 2. par. 1. ff. soluto Matrimon.
 Gasp. Roderic. de annui redditu lib. 3. quest. 4.
 Felician. de censu. lib. 1. cap. 5. Curi. Philip. p. 2.
 lib. 2. cap. 1. Detian. in tract. crimin. lib. 4. cap. 27.
 Morl. in compoio Usuris par. 1. tit. 8. quest. 25. Vela
 de delictis cap. 38. Guzier. canon. lib. 2. cap. 18.
 Marquard. de iustit. lib. 1. cap. 11. Bernard.
 & Salzed. in pract. cap. 91. & 92. in nouiss. edit.
 Ioseph Sesse Aragouia dec. 148. Don Garc. Ma-
 stril. Stilia dec. 106. Bobadil. in sua politica
 lib. 2. cap. 17. nu. 43. Valasc. conf. 56. num. 2. &
 conf. 70. Pradil. in summa legum penultima lib. 1.
 cap. 30. Bernardin. Muscatel. in praxi crimin. tit.
 de vsuris, Cardof. in praxi iudicum & advocat.
 verbo vsura, Aloys. Ricci. in collect. dissonum
 resolu. 272. 376. 622. 1384. 2045. 2046. & 2078.
 Galganc. de iure publico lib. 1. tit. 43. Rendina.
 an promptuario recept. sentent. tom. 1. tit. 12. de
 vsuris. Et de vsuris integros tractatus edidit
 Alphons. de Villagut. Laurent. de Rodulphis.
 Ottobomanus, Lup. Geminianus; circumferitur
 quoque volumen continens tractatus illorum
 trium eruditiss. virorū Petri Gregor. Alphons.
 à Neapoli, & Lessij Zeechij. Item Theologi de
 vsuris agunt in 4. diff. 15. vbi Gabr. quest. 11.

& Mai. q. 29. D. Thom. & eius interpretes l. 2.
 q. 78. Sot. de iustit. lib. 6. q. 1. Conrad. de con-
 tractib. tract. 2. per 37. questiones, Medin. de rebus
 restituendis az vsura; D. Antonin. par. 2. tit. 1.
 cap. 6. cum segg. Angel. Rosel. Syluest. Armih.
 Calet. & ceteri summissis verbo vsura; Petr. Na-
 uar. lib. 3. de restit. par. 2. cap. 2. Bonacin. de
 contractib. diff. 3. q. 3. puncto 2. Et ex doctiss.
 Patribus Societatis IESU. Molin. de iustit.
 tract. 2. diff. 303. cum segg. Leonard. Lessi. cod.
 tract. lib. 2. cap. 20. dubit. 4. cum segg. Rebelli. de
 obligat. iustitia par. 2. lib. 8. de vsuris, Azor. iustit.
 moral. par. 3. lib. 5. Valer. Reginald. in praxi fore
 punit. lib. 23. nu. 44. cum segg. Ioan. de Salas de
 contract. tract. de vsuris.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. subiectos.
- 2 Distinguitur text. in presens.
- 3 Usurarium crimen ad Ecclesiam pertinet.
- 4 Vsuras faciens à clericali recipitur.
- 5 Prout intelliguntur deducti expensis.

Cap. Plures. I. Alex. iiij.

1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Inno-
 Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania. Hostien.
 Anch. Butr. Henric. Boich. Panorm. Bero.
 Henric. Canif. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque
 Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viul. in ra-
 tionali lib. 3. l. ar. Pontif. pag. 143. Alagona in com-
 pendio Iuris Canonici pag. 683. refertur ab Anton.
 Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 1.
 & cit post Concil. Lateranē par. 16. cap. 9.

2 **Possessio libere ad dominum re-
 uertatur.** Id est proprietates, quia cum ex
 contractu usurario, qui est ipso iure
 nullus, non transferatur dominium, vt potest
 lege resistente, ideo actor semper mansit domi-
 nus, & pro recuperanda rei competit actio
 rei vindicationis, vt per Valasc. conf. 70. nu. 8.

3 **Ecclesiastici officij.** Ergo usurarium,
 crimen ad Eccle-
 siam pertinet vt per Alex. conf. 29. num. 6. lib. 4.
 Deci. conf. 170. Iaf. conf. 153. lib. 4. vide tamen
 inf. ad cap. post miserabilem hoc tit.

4 **Periculum patiat** Ergo à clerica-
 tu reicitur qui
 vsuras fecerit, vt per Bellet. disquisit. clericat.
 par. 1. tit. de disciplina clericali 9. 10. nu. 35.

5 In glos. [Deductis expensis.] ibi (deducenda
 sunt expensis, & quod superest est fructus.) Notatur
 ad hoc quod fructus intelliguntur deductis ex-
 pensis, vt per Tiraq. de retract. lig. 5. 15. glos. 1. in
 princ. Xuat. tit. de las arbas n. 6. Menoch. remed. 15.
 recop. n. 574. Cort. in memorat. verbo statuto fol. 721.
 Mexi. in tract. iassa punit. cōcl. 2. n. 88. & segg. Sured.
 de adm. tit. 9. q. 12. n. 15. Gonz. ad reg. 8. Canon. 5. 7.
 proem. n. 163. Gemi. de vsur. commen. 3. 6. nu. 146.
 Ceual. commun. contra commun. q. 897. num. 316.
 Perez in rubr. tit. 2. glos. 1. pag. 17. lib. 8. Ordina.

S V M.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Usura omni iure reprobatur.
- 3 Creditor non potest sibi retinere fructus pignoris, sed debet eos in sortem computare.

Cap. Quoniam. II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. cen. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Canif. Henric. Boiche. Panorm. Bero. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castell. p. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 143. Alagona in compendio Iuris Canonici. pag. 684. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. c. 4. & est post Concil. Lateranens. p. 16. cap. 3.

- 2 Periculosum est usurarum lucris intendere. Generaliter enim reprobantur omni iure, naturali, Diuino, & humano, vt per Cou. d. c. 1. nu. 3. & 5. Ozale. Pedam. decis. 137. nu. 7. Felician. de consue. lib. 1. cap. 5. nu. 16. Azori. iustit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 2. Morl. in compendio Iuris. par. 1. tit. 2. in pralud. n. 47. prope fin. & tit. 8. q. 25. nu. 11. Cardos. in praxi iudicium verbo Usura nu. 2. Pradil. in summa legum poenaliu. par. 1. cap. 30. nu. 3. Castil. quotid. lib. 2. cap. 1. nu. 13. & lib. 3. cap. 23. nu. 66. Bernard. Graue. ad practicum Camera Imp. lib. 2. cons. 5. in conside. Marta in votis nouiss. decis. 700. 213. n. 1. Molina de iustit. tract. 2. disp. 304. Rebelle. de obligat. iustit. par. 2. lib. 8. q. 3. sect. 2. nu. 8. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 23. d. nu. 48. Ioan. de Salas de contract. tract. de usuris. dub. 3. art. 1. Hieron. de Laurent. Auenionens. decis. 48. Camill. Borrel. conf. 79. Rota decis. 114. nu. 4. & decis. 296. nu. 4. & decis. 307. nu. 2. apud Farin. collect. 1. nouiss. Cald. Percira de empt. cap. 29. nu. 23. plures per Cened. ad Decretal. collect. 41. num. 1.

- 3 Sortem deductis expensis, &c. Notatur ad hoc, quod creditor non potest sibi retinere fructus pignoris, sed debet eos in sortem principale computare, vt per Doctores citatos ad cap. cum contra, sup. de pignori. quibus adde Curi. Philip. par. 2. lib. 2. cap. 1. nu. 8. Salas de contract. tract. de usuris dub. 28. Bonaci. cod. tract. disp. 3. q. 3. puncto 9. nu. 1. Valer. Reginald. in d. praxi lib. 25. n. 240. & seq. Intellige de fructibus, qui seruando seruari non possunt saltem diu, quibus creditor vti potest, ac eos conuertere in vsum suum, vel vendere, dummodo tamen valorem compenset in sortem principalem: si tamen essent tales fructus, qui possent durare in tempus, quo deberet res restitui debitori, tunc creditor neque cogere turrimmo neque possit illos distrahere, sed deberet solum debito illos creditori restituere, vt per Greg. Lop. l. 2. verbo

tenendo tit. 3. par. 5. Gemin. de usuris commento 3. 9.6. num. 143. & 144. vbi resoluit quod fructus non dicuntur consumpti, licet sint commixti cum alijs fructibus, & quod debet consumptio probari per allegantem, cum in dubio non presumatur; additq. fructus in vino, oleo, frumento, & similibus non presumi durare ultra triennium, illos vero, qui consistunt in pecunia, vt sunt pensiones domorum, perinde esse acti consumpti essent, nam statim extenuant debitum.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Usurarius manifesti qui dicuntur, ostenditur.
- 3 Usurarius non admittitur ad Eucharistiam, si donec publice satisfecerit.
- 4 Usurarius manifestus decedens in hoc peccato carere debet Ecclesiastic. sepultura.
- 5 Usurarius non admittitur ad oblationem faciendam.
- 6 Usurarius manifestus recipiens ad Communionem altaris, vel ad Ecclesiastic. sepulturam, quam penam incurrit, ostenditur.
- 7 Conseruando non valet de praestandis, seu soluendis usuris.
- 8 Statutum non valet usuram inducens.

Cap. Quia in omnibus III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Panorm. Henric. Bero. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 143. Alagona in compendio Iuris Canonici. pag. 684. & Vol. 4. repet. in Iure Canon. ad lib. 5. Decretal. Ioan. Crot. Desumitur ex Concil. Lateranens. sub Alex. III. cap. 25. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 2.

- 2 Vi usurarius manifesti. Dicuntur qui notorii, vel per sententiam iudicis, vel per propriam confessionem in iudicio, vt per Abb. hic. Angel. verbo Usura 2. nu. 19. Syluest. cod. verbo 9. q. 2. Nau. i. man. cap. 17. nu. 180. Azori. iustit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 18. vers. queret quid, vbi etiam dicit ex hoc sequi non sufficere si usurarius crimen fateatur etiam coram testibus, aut Sacerdote extra confessionem, nec sufficere si usurarius infamia laboraret, aut quod adfuit argumenta, vel iudicia vltura contra eum.

- 3 Nec ad Communionem admittatur altaris. Notatur ad hoc, quod usurarius non admittitur ad Eucharistiam donec publice satisfecerit, vt per Emman. Sa verbo Usura nu. 7. Card. Tusch. tom. 8. resol. 334. Bonacin. de contractib. disp. 3. q. 3. puncto 10. nu. 1. Vel cum Gemin. in commento 4. de usuris sub praefat. n. 10. pra-

prædicta huius tex. verba intelligi possunt, id est nec ad Ecclesiam admittantur quando celebrantur divina, quia assilentes in Ecclesia debent admitti ad Communione altaris.

- 4 **Nec Christianam, &c.** Notatur ad vſurarius manifestus decessens in hoc peccato exere debet Ecclesiastica sepultura, & sic non est sepeliendus in cimiterio Ecclesiastico, nec clerici sepulture interueniendi sunt, vide Gemm. in d. prefat. nu. 11. Salas de contrahib. tit. de vſuris dab. 47. nu. 9. Bonacin. d. nu. 1. vers. secunda. Perez in rub. tit. 2. glof. 1. pag. 36. lib. 8. Ord. Gu. canon. lib. 3. cap. 19. nu. 1. & 12.

- 5 **Sed nec oblationes eorum, &c.** Nota tur ad hoc, quod vſurarij non admittuntur ad oblationem faciendam, sed eam debet clericus reſpicere, vt per Gemm. d. commento 4. in prefat. nu. 12. Azori. inſtitut. moral. par. 1. lib. 7. cap. 38. q. 7. Valer. Reginald. in praxi fori penitenti. lib. 3. nu. 95.

- 6 **Qui autem acceperit, &c.** Notatur ad hoc, quod recipiens ad Communione altaris, vel Ecclesiasticam sepulture manifestus vſurarius, de quorum penitentia non constat, ſuſpenditur ab executione ſui officij, donec ad arbitrium ſui Episcopij ſatisfaciat, vt per Valer. Reginald. in d. praxi lib. 3. tract. 2. n. 73. in princip.

- 7 **Inualuit, &c.** Notatur ad hoc, quod præſtandis, ſeu ſoluendis vſuris, vt per Flamin. de confid. q. 3. nu. 34. Roza apud Farin. decif. 553. nu. 13. par. 1. recte. Nam conſuetudo non ſuffragatur in materia vſure, Rot. decif. 336. nu. 7. & decif. 338. nu. 2. apud Farin. collect. 1. nouiff. Nec valet ſtatutum illam inducens, Surd. de aliment. tit. 1. q. 45. nu. 25.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores reſeruntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Vſura iure naturali prohibita ſunt, & Diuino.
- 3 Vſurarius contractus à Papa confirmari non poteſt.
- 4 Mendacium omne, quod proximum ledit, vel in iudicio dicitur, eſt peccatum mortale.
- 5 Mendax omnibus odioſus eſt.
- 6 Mendax ſemper dolosus, & cum fraude procedere præſumitur.
- 7 Mendax non punitur niſi in caſibus à iure expreſſis.
- 8 Mala non ſunt facienda, vt inde eueniant bona.
- 9 Malum minus conſulere licitum eſt, gratia vitandi maioris, quando id, cui conſulitur conſentium apud ſe debebat maius illud malum perpetrare.
- 10 Malum minus cum præiudicio tertij in particulari ſuadere non licet.
- 11 Vſurarium crimine nec pro redimenda vita captiui inuolui qui poteſt.

- 12 **Instrumentum ab infideli parato ſuare per falſos Deos ad redimendum ſuam neceſſitatem, & vexationem licite quis petere poteſt.**
- 13 **Instrumentum à fideli, quem moraliter ſciſ, aut præſumit paratum eſſe ad impandam falſum poteſt quis ad redimendum vexationem in caſu neceſſitatis, aut debiti exigere.**
- 14 **Sacramenta à ſacerdote parato conferre in peccato mortali poteſt quis exigente neceſſitate potere.**
- 15 **Ministro ad redimendum vexationem poteſt quis licite dare temporalia pro Sacramentis conſentientis aliter conferre nequeat.**
- 16 **Maleficium vt ſoluat poteſt quis aliquando à maleſico parato petere, quando poteſt licite modo ſibi noto ſacere.**

Cap. Super eo. IIII.

- 1 **Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocen. Colle. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hoſt. Anch. Butr. Henr. Boih. Henric. Canif. Caſal. in annot. Panor. Bero. Ximen. Tolena. in concordantijs. vtriusque Iuris cum legibus Caſtræ par. 1. & 2. Vitiari. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 148. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 684. & vol. 4. reper. in Iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Crot. reſertur ab Anton. Auguſtin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 3. & eſt poſt Concil. Lateranenſi ſub Alexan. III. par. 16. cap. 1.**

- 2 **Cum vſurarum crimen, &c.** Nota tur ad hoc, quod vſuræ iure naturali, & Diuino prohibite ſunt, ad quod vide Doctores citatos ad cap. 3. nu. 2. ſup. hoc tit.

- 3 **Super hoc dispensationem aliquam, &c.** Notatur ad hoc, quod contraſtus vſurarius à Papa confirmari non poteſt, vt per Perez in rub. tit. 2. glof. 1. pag. 30. vers. tertio lib. 8. Ord. Rot. decif. 114. n. 3. & decif. 296. nu. 4. apud Farin. collect. 1. nouiff. Sayr. in clari Regia lib. 3. cap. 10. nu. 8.

- 4 **Pro alterius vita mentiri.** Nam omne mendacium quod proximum ledit eſt peccatum mort. vide Nau. 10 cap. negotiorum nu. 7. & in cap. fratres, nu. 14. & 23. de Pœnit. diſt. 5. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præf. 3. nu. 53. cum ſeqq. Sayr. in clari Regia lib. 2. cap. 2. d. nu. 14. Scraphin de privilegij. Iuram. priuilegij 31. nu. 41. cum ſeqq. Valer. Reginald. in praxi fori penitenti. lib. 24. d. num. 31. Fr. Ladou. Bejam reſponſ. caſuum conſcientie, par. 2. caſu 13. Prax. Episcoporum par. 1. verbo excommunicationis pag. mibi 145. Item & illud quod dicitur in iudicio, Con. lib. 1. vers. cap. 1. nu. 3. Meni. in tract. reſſa pœnis concl. 3. nu. 13. Fr. Emman. in ſum. rom. 1. cap. 2. nu. 5. Sayr. d. cap. 2. num. 16. & 19. Azori. inſtitut. moral. par. 1. lib. 5. cap. 28. q. 2. plures per Cened. ad Decretum collect. 43. num. 11.
- 5 Dicitur enim delictum, & turpitudine Farinac. per 4.

- par. 4. *conf. 60. nu. 130.* & ideo mandax omnibus odiosus est. vt refert Hortens. *Gualcan. in praxi. de respit. par. 4. nu. 96.* semper dolose, & cum fraude procedere præsumentur Mascard. *de proc. bat. concl. 311. num. 19.* Surd. *decis. 165. num. 14.* Censil. *communium contra commun. q. 801. nu. 4.* Farin. *in praxi crimin. par. 3. q. 89. nu. 104.* & par. 4. *conf. 40. nu. 18.* Menoch. *de præsumpt. lib. 5. praxi. 322 nu. 53.* Non puniuntur tamen nisi in casibus à iure expressis Menoch. *de arbit. casu 276. nu. 4.* Garc. *Sirondi. de privileg. nu. 1012.*
- Notatur hic tex. ad hoc quod malum non sunt facienda, vt inde eueniant bona, vt per Tirac. *de parnis temper. causa 52. nu. 8.* Palat. *in respo. cap. per. resus de donat. inter virum notab. 6. nu. 2.* & 3.

9 Multo magis prohibendus, etc.

Ergo illicitum est minus malum consilium illi, qui maius perpetrare animo constituit, vt per Gabr. Caiet. Syluest. Conrad. Cou. Valent. & alios citatos à Sanch. *de Matrim. lib. 7. disp. 11. nu. 24.* Contrarium tamen immo licitum est, consilium minus malum gratia vitandi maioris, quando is, cui consilium constitutum, apud se habebat maius illud malum perpetrare tenent in præsentem Innoc. in finem, Ioan. Andr. *nu. 3.* Abb. & Anch. in finem, Fr. Emman. in *sum. tom. 1. cap. 12. nu. 9. resus quarto, Iacob. de Grassis in auresi. decis. par. 2. lib. 2. cap. 117. nu. 11.* Martien. in rub. tit. 1. *glos. 1. nu. 152. lib. 5. non recip. Henric. in sum. lib. 4. de Pœnit. cap. 27. nu. 9.* Molin. *de iustis. tract. 2. disp. 335. nu. 9.* Lessi. *rod. tract. lib. 2. cap. 13. d. nu. 19.* & lib. 4. *cap. 3. d. nu. 33.* Sanch. *de Matrim. d. disp. 11. d. nu. 15.* ibi num. 30. respondens ad hunc tex. dicit illum solum probare non licere culpam vfuras exercere, vt captiui vitam redimat, quis nemini licet etiam veniale admittere ad maius malum in altero vitando, at non probat minime licere id minus suadere malum ad maius vitandum: & ita facienda est differentia inter electionem ex duobus malis faciendam in alio, & inter faciendam in se ipso: etenim in alio actualiter parato possumus etiam suadendo, non autem absolute approbando, eligere absque iniusto tertij præiudicio in particulari minus malum, siue existimatum solummodo, siue etiam verum, ad vitandum maius, quod aliter impediri non possit, in quibus terminis indistincte procedit reg. illa ex duobus malis minimum est eligendum, de qua in *cap. duo mala 13. disp.* At vero in se ipso non ita, sed distinguendo inter duo mala, & peccata per se talia, & inter ea, quæ per se talia non sunt, sed existimantur inuincibiliter ab ignorante, etenim ex prioribus illis malis nemini licet in se ipso alterum etiam leuius eligere, quia non sunt facienda mala aliqua, vt maiora impediatur, vel etiam vt eueniant bona, & in hoc casu non procedit regula prædicta, pro: edit tamen in secundo, & secundum eam ex dictis posterioribus malis existimatis pote-

rit quilibet etiam in se ipso eligere minus ad vitandum maius, quas distinctiones, & explanationes ad d. reg. ex duobus malis sentit Sanch. *d. disp. 11. nu. 27.* Lessi. sic intelligendus *d. cap. 3. sub. num. 34.* & colliguntur etiam ex dictis per Archid. Domin. Præpos. & Farre: in *d. cap. duo mala.*

10 Dixi absque iniusto tertij præiudicio, quia non licet suadere minus malum cum præiudicio tertij in particulari, nisi tertius ille molestus non suscipiat, aut nisi fuerit alioquin obligatus ad illud suscipiendum, vt resoluunt Sanch. *d. disp. 11. nu. 24.* Molin. *d. disp. 335. sub. nu. 9.* Lessi. *d. cap. 13. nu. 30.* Vnde consequenter patet in quo peccauerit Loeh, qui (vt refertur *Genes. 29.*) filias suas impijs sodomitis obiecit, vt minus malum hospitibus imminens vitaret, ultra varias, quæ in hoc super illud, *Genes. 19.* adducunt Thom. Anglicus Abulch Hugo. Dionys. Honcala, Olaster, Feras, Peteira, & alij scribentes, peccauit videlicet in eo, quia illas obiecit cum damno suæ pudicitie, cum tamen ipsi de illis non cogitarent, non peccaturus alioquin si hoc illarum præiudicium non obstarat, etiam si eos ad illarum vfum induceret, si ita intenderet maius illud malum auertere, quod aliter auertere non posset, & ita in specie obseruant Molin. *d. disp. 335. nu. 12.* Lessi. *d. cap. 13. nu. 20.*

11 Nec etiam pro redimenda, etc.

Ergo prohibendus est quilibet ne etiam pro redimenda vita captiui vfurarum crimine inuoluatur, licet autem ex parte inuolantis semper sit peccatum mortale grauissimum dare pecuniam sub vfuris, etiam si dederit vt ex lucro per huiusmodi contractum mutui collecto aliquid bone faciat, ac etiam ex parte mutuatarij si mutuante etiam paratissimum induceret ad vfuras, dicendo, mutua mihi sub vfuris, quia consensit, & participat peccato illius, tamen licitum est ad redimendam vexationem petere mutuum ab eo, qui paratus est non mutare nisi peccaminose sub vfuris, ex ea ratione quia opus petitiu nempe mutuum licitum est, & bonum, vt pote opus charitatis Deo acceptissimum iuxta illud *Psalm. 111.* ibi, iucundus homo qui miseretur, & commodat, siue mutuat, iuncto illo *Matth. 19.* ibi, centuplum accipietis, &c. tum quia vfurarius mutuas paratus est illud ex malitia sui opus peccaminose præstare, cum tamen si vellet posset huiusmodi opus licite, immo & meritorie exhibere, tum denique quia supponitur iusta causa petendi hoc mutuum, videlicet necessitas, vel vtilitas moralis petentis, ac proinde resultat sic petentem non cooperari peccato vfurarij, sed solum vi peccato eius voluntario ad consulendum propriæ necessitati: vnde merito sic resoluunt D. Thom. 2. 2. q. 78. art. 4. Cou. in *cap. quæsumus pastum*, par. 1. 2. 1. nu. 10. col. 1. in fine, Iacob. de Girafis in *auresi. decis. lib. 2. cap. 108. d. nu. 3.* Sor. *de iustis. lib. 6. quest. 1. art. 1.* Soar. *de relig. tom. 2. tract. 5. lib. 3. cap. 13.*

- cap. 11. sub n. 3. 9. & t. Molin. de *Iustit. tract. 3. disp. 335. concl. 5.* Lels. *cod. tract. lib. 2. cap. 44. sub n. 35.* Martin. Delri. *disquisit. magic. lib. 6. sect. 1. quest. 2. col. 6. in fine.* Sanch. de *Matrim. lib. 7. disp. 95. n. 7.* & in *præcepta Decalogi. tom. 1. lib. 2. cap. 41. num. 5.* Azori. *instit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 17. q. 13.* aduertentes in his terminis dari teres illas conditiones necessarias, vt dicta petitorio, & redemptio vexationis licite possit fieri. Prima est quod petat licitum; secunda quod petat ab eo, qui sine peccato prestare potest: tertia quod ipsa prestatio, etiam cum peccato sit, ad aliquod bonum petentis ordinetur. Sic etiam ex eadem ratione ad redimendam necessitatem, & vexationem licite peti quis ad suum bonum potest absolute iuramentum ab infideli parato iurare per falsos Deos, vt expresse probat D. August. in *cap. mouet. vers. ac per hoc 22. q. 1.* D. Thom. d. art. 4. ad 4. & q. 78. art. 4. in *corpore.* Nau. in *cap. 1. 9. Sacerdos ad n. 6. de Potest. disp. 6.* Sot. lib. 8. de *Iustit. q. 2. art. 3.* Cou. d. 4. t. n. 9. & 10. Soar. d. cap. 13. Sanch. d. *disp. 95. n. 7.* Sayr. in *claus. Regia lib. 5. cap. 3. n. 19.* Azori. *instit. moral. par. 2. lib. 12. cap. 16. q. 6. reg. 2.* & cap. 17. q. 10. Martin. Delri. d. q. 3. *vers. dico igitur tertio.* Prout etiam aliquando potest quis ad redimendam vexationem in casu necessitatis, aut debiti exigere iuramentum etiam a fidele, quem
- 33 moraliter scit, aut presumit paratum esse ad iurandum falsum, cōcurrentibus scilicet tribus supradictis conditionibus, &c. iuxta tradita per Sot. d. lib. 8. q. 2. art. 4. Cou. d. par. 1. 9. 6. n. 2. in *fine.* Soar. d. *tract. 5. lib. 3. cap. 14. d. n. 10.* Sayr. d. lib. 5. cap. 3. n. 19. Lels. d. lib. 2. cap. 42. dub. 10. sub n. 49. Rurfus etiam ex eadem redimende vexationis facultate cum concurrentia predictarum trium conditionum potest quis exigente necessitate, vel alio debito petere Sacramenta a Sacerdote parato conferre in peccato mort. vt resoluunt Nau. in *man. cap. 9. n. 10. ad fin.* Martin. Delri. d. col. 6. in *fine.* Sot. in 4. *disp. 1. q. 5. art. 6. vers. prima itaque.* Fr. Emman. in *explicitat. Bullæ Cruciate.* 9. n. 10. Gutier. *canon. lib. 1. cap. 1. n. 47. cum seqq.* Azori. sub d. reg. 2. & d. cap. 17. q. 7. vbi testatur hanc esse communem, & ibi etiam agunt de Sacerdote excommunicato. Immo & aliquando ad redimendam iniustam vexationem poterit licite dari temporale ministerio aliter nolenti Sacramenta conferre, iuxta tradita per Archid. & Domin. in *cap. baptizandus 1. quest. 1.* Sot. de *iustit. lib. 9. q. 6. art. 1.* Redoan. de *summa. par. 2. cap. 6. n. 8.* & par. 3. cap. 5. n. 16. Nau. in *man. cap. 23. num. 102. in fine.* sic explicandus pro hac parte, licet pro contraria inaduerter citari soleat. Viterius, & pro vexatione redimenda potest quis aliquando a maleficio parato petere, vt maleficium soluat quando potest licite modo sibi noto id facere, licet ipse maleficium malitia sua illicito modo sit destruxerit, vide Nauar. in *man. cap. 11. num. 39. in fine.* Iacob. de Grassis d. lib. 2. cap. 6. num. 11. Petr. de Ledesma de *Matrim. q. 58. art. 2. dub. 2.*

accedit Fr. Emman. in *sum. tom. 1. cap. 335. sub num. 3.* exprimit Soar. *com. 1. de relig. tract. 3. lib. 2. cap. 18. num. 9.* Henric. in *summa lib. 13. de Matrim. cap. 8. n. 3. in fine.* Sanch. etiam de *Matrim. lib. 7. disp. 95. sub n. 11.* & in *præcepta Decalogi lib. 2. cap. 41. n. 13.* Lels. de *Iustit. lib. 2. cap. 44. dub. 6. num. 46.*

SYM MARIVM.

- 1 *Dollares referuntur super hunc text. scribentes?*
- 2 *Restitutio rei inuenta fieri debet pauperibus, si dominus facta diligenti inquisitione incertus est.*
- 3 *Acquisita per usuras tenetur usurarius semper restituere, nisi veniat in extremam necessitatem, quia tunc sibi, & suis seruare potest, vt parce vinas.*
- 4 *Possessio aliquando pro iure proprio rei, & sic pro dominio, & re possessa accipitur.*
- 5 *Usurarium dominium non transit in usurarium.*
- 6 *Usurarii bona an sint tacite hypothecata pro restituendis rebus per usuras male acquisitis, ostenditur.*
- 7 *Lex omnis panalis viens verbo, aut participio significante actionem futuri temporis sententiam ferendam a iudice continet.*
- 8 *Constitutiones odiosa edita in usurarios, cessant usuris cessantibus.*
- 9 *Declaratio retrotrahitur ad tempus facta dispositionis.*
- 10 *Lex declaratoria trahitur ad præterita.*
- 11 *Restitutio facienda est expensis creditaris absentis, quousque longe absit a loco, vbi debitor habitat.*
- 12 *Usurarius, qui post cessationem denunciat ad meliorem fortunam potest sibi retinere, quantum fusi eis pro alimentis.*
- 13 *Usurarius quamuis erdat omnibus bonis, eius tamen necessitati non subueniunt beneficio talis cessationis.*

Cap. Cum tu. V.

- 1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Jo. Aud. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Boich. Henr. Caril. Casal. in *annot. Panor. Berol. Ximen. Toletan. in concordantijs. vtriusq. Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2.* Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 145.* Alagona in *compendio Iuris Canonici.* pag. 684. & vol. 4. *reper. in iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Croc. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. c. 5. & est fuff. Concil. Lateranens. sub Alexan. III. par. 16. cap. 5.*
- 2 *Vel his nō superstitibus pauperibus.*
Notatur ad hoc quod restitutio rei inuenta fieri debet pauperibus, si dominus facta diligenti inquisitione incertus est, vt per Cou. in *reg. precatum par. 3. q. 1. n. 3.* Salon. 2. 2. *quest. 63. art. 5. contron. 5.* vbi Petrus de Aragonia in *resp. ad Gregoc. de Valencia, tom. 3. disp. 5. q. 6. puncto 4.* Pettr.

Petr. Nau. de reposit. lib. 4. cap. 2. dub. 7. num. 39. optime Sayr. in clausi Regia lib. 10. tract. 5. cap. 2. in princip. Azori. instit. moral. par. 3. lib. 4. cap. 36. quæst. 1.

3 *Dimmodo in facultatibus habeat.*

Notatur ad hoc, quod qui per vſuras, iniuſtas extorſiones, & exactiones rei alienæ ſtatum acquiſiuit, tenetur ſtatim reſtituere etiam cum iacſura talis ſtatus, niſi veniat in extremam neceſſitatem, quia tunc ſeruare ſibi poteſt, & ſuis, quæ ſimpliciter, & omnino videt neceſſaria, vt parce viuat, ita Sayr. d. tract. 5. cap. 6. num. 36. cum ſigq.

4 *Poſſeſſiones vero* *Et c.* Poſſeſſio hic accipitur pro iure proprio rei, & ſic pro dominio, & re poſſeſſa, vt per Cald. Pereira de extorſ. employ. cap. 1. num. 3.

5 *Et ipſarum pretia, etc.* Ergo domi- nium vſura- rum non tranſit in vſurarium, de quo vide Perez l. 5. gloſ. 1. pag. 363. tit. 19. lib. 8. Ordin. vbi ponit duas contrarias opiniones, & eas componit, late Azori. inſtit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 11. & 12.

6 Vtrum vero bona vſurarij ſint tacite hypo- thecata pro reſtituendis rebus male acquiſitis, per vſuras, vide late Rebell. de obligationib. inſtit. par. 2. lib. 8. q. 14. d. princip. Cou. lib. 3. vari. cap. 3. n. 6. vbi reſoluit generaliter bona vſurarij etiam ſi ſint empta ex pecunia vſuraria, non eſſe ipſo iure tacite hypothecata realiter pro vſuris ſoluendis, & reſert tex. in præſenti non probare id quod ex eo deducit gloſ. verbo *facultates* in cap. *quamquam* hoc tit. lib. 6. Bald. Rip. & alij, videlicet omnia bona vſurarij generaliter eſſe ta- cite hypothecata, eo quod hic ſtatutum ſit quod bona empta ex pecunia vſuraria ſi ſint pe- nes tertium lucratiuo titulo deficientibus alijs vſurarij bonis vendantur pro reſtituendis vſuris, hoc tamen non ideo ſit quia illa bona ſint hypo- theca titulo ſubiecta, nam ſi ita eſſent ven- denda forent etiam quando tertius ea poſſide- ret oneroſo titulo, non diſſentiant Perez ad tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 126. Molin. de Inſtituta tract. 2. diſp. 326. num. 8. Rebell. d. quæſt. 14. Cald. Pereira vbi comment. ad l. *Qui C. ex delictis deſuncti*, par. 4. nu. 6. & poſt Caiet. in opuscul. tom. 2. tract. 8. c. 4. Soc. de Inſtit. lib. 6. q. 1. art. 4. ad 3. & Sylueſt. ver- bo *vſura* 6. q. 5. ſequitur Azori d. lib. 5. cap. 13. vbi in re reſponſionem adducit ad hunc tex. quæ coincidit cum ſupradicta, nam ibi aſſerit Ponti- ficem hic loqui de poſſeſſionibus acquiſitis ex pecunia vſuraria, ſed adhuc manentibus apud ipſum vſurarium, & ideo merito ex iure Ponti- ficis conſtituit vt vendantur, non quia ſint illæ poſſeſſiones tacite hypothecate pro reſtitutio- ne vſuræ; ſed quia quando ſunt apud vſurarium obligatione personali ipſius vſurarij ſunt obli- gata pro reſtitutione vſuræ, ad quam ipſe vſu- rarius eſt perſonaliter obligatus, & ratione ipſius omnia bona eius, & non ſolum poſſeſſiones ex

vſuraria pecunia empta; & hinc ſit ſi quod ille poſſeſſiones tranſeant ad alium tertium nullam habeant hypothecam, quia personalis obliga- tio non tranſit ad tertiam perſonam, niſi illa ſit hæres, quæ eo ipſo quod repræſentat perſonam deſuncti ſuccedit in eius obligationibus, & lu- ribus etiam personalibus. Et hæc opinio, & re- ſponſio ad tex. in præſenti veritate ſulcitur, quic- quid poſſeſſiones ſiue res emptas ex pecunia vſuraria eſſe tacite hypothecatas teneant Lap. ad leg. 74. Palat. in rep. 5. rub. de donation. inter vi- rum, 5. 65. num. 23. Tiraq. de retract. lig. 5. 32. gloſ. 2. num. 14.

7 In gloſ. [Priuandos.] Notatur ad hoc quod omnis lex pernalis vtens verbo, aut partici- pio ſignificante actionem futuri temporis ſententiam ad iudice ſerendam continet, vt per Ti- raq. ad l. *ſi inquam* de bo. reuertatur, nu. 39. & 177. Sayr. in clausi Regia lib. 5. cap. 8. nu. 10. Monet. de diſtribut. quorid. par. 1. quæſt. 7. num. 41. & num. 28. reſoluit participium præteriti temporis regu- lariter importare latam ſententiam.

8 In gloſ. [Donec.] Notatur ad hoc quod odio- ſæ conſtitutiones editæ in vſurarios ceſſant vſu- ris ceſſantibus, vt per Tiraq. in tract. *ceſſante cauſa*, par. 1. num. 193.

9 In gloſ. [Siue poſt.] Notatur ad hoc quod de- claratio retrotrahitur ad tempus factæ diſpo- ſitionis, vt per Surd. deſig. 70. nu. 2. Brunor. d. So- le in locis communib. verbo *declaratio* 1. Morl. in emporio Iuris, par. 1. tit. 1. q. 6. nu. 18. & d. num. 11.

10 Et lex declaratoria trahitur ad præterita, Don. Chriſtoph. de Pace in ſchoolis ad leges ſyſt. l. 200. num. 7. & 29. Verſ. oriſtur, Cald. Pereira de poſſeſ. elig. cap. 11. num. 30. Henric. conſ. 75. d. num. 7. Anton. Gabr. tom. 3. commun. opinio. tit. de re- gulis Iuris concl. 3. num. 10.

11 In gloſ. [Non ſuperſtitibus.] Notatur ad hoc quod reſtitutio, quoties creditor, cui eſt faciendæ, longe abeſt à loco vbi debitor habitat, faciendæ eſt expenſis creditoris abſentis, vt per Cou. int. p. peccatum, par. 1. nu. 7.

12 In gloſ. [In facultatibus.] ibi, (ſi tamen ad pinguiorem fortunam, &c.) Notatur ad hoc, quod vſurarius, qui poſt ceſſionem deuenit ad melio- rem fortunam, poteſt ſibi retinere quantum ſuf- ficiat pro alimentis, vt per Cou. lib. 2. vari. c. 1. num. 6. & in d. reg. peccatum in prin. p. num. 2. La- ra in l. *ſi quis à liberis* 5. ſolent num. 9. ſi de libe- ris agnoſc. Gemin. de vſuris comment. 4. 3. 4. n. 64. Surd. de alimentis, tit. 8. prin. 28. nu. 6.

13 In ead. gloſ. ibi (*non habetur ratio ne egeat*) Notatur ad hoc quod quamuis vſurarius cedat omnibus bonis, eius tamen neceſſitati non ſub- uenitur beneficio talis ceſſionis, vt per Valer. Regi. in præxi fori prænit. lib. 23. nu. 99. Verſ. decima.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Vndatio credito maioris pretio fieri non poteſt, quam id quod agitur præſente pecunia.

- 3 *Causae recte confitui, & emi potest ad vitam ementis.*
 4 *Doctores referuntur explicantes Bullam Pij V. super forma creando casus.*
 5 *Contractus talis presumitur, qualis fuerit denominatus.*

Cap. In ciuitate. VI.

- 1 *Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania. Hostien. Anchoran. Butr. Henric. Boich. Henric. Canis. Petr. Binsfel. Casal. in annot. Panorm. Berol. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Visian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 145. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 685. & vol. 4. repetit. in Iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Croc. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 8. & est post Concil. Lateranens. par. 16. cap. 2.*

- 2 *Probat hic text. venditionem credito maiori pretio fieri non posse, quia ea, quae agitur per pretium pecuniae, nisi dubium sit in merces venditur plus minusve solutionis tempore valitur, & venditor non erat venditurus tempore quo vendidit, quia tamen super hac re multa Doctores adducunt ad varias questionibus decidendas conducentia, vide Syluest. in sum. verbo Vfur a. 2. q. 1. & seq. Angel. eod. verbo num. 38. & 39. Nauar. in man. cap. 23. nu. 81. & cap. 17. num. 206. & 228. Conrad. de contract. q. 59. Cou. lib. 2. vari. cap. 2. num. 6. Gemin. de Vfuris comment. 3. 5. 5. a. num. 99. Boninsig. in tract. de vendit. ad tempus cap. 1. 1. Perez l. 2. col. 3. & 4. tr. 2. lib. 8. Ordin. pag. 43. Gutier. canon. lib. 1. cap. 39. Matien. l. 22. gl. 5. tit. 11. lib. 5. nota resp. Ori. Philip par. 2. lib. 2. cap. 1. num. 16. Azor in sum. moral. par. 3. lib. 3. cap. 8. & 9. Ludou. Bejam resp. casuum Conscientiae p. 2. casu 6. & 24. Rebelli. de obligat. Iustitiae par. 2. lib. 9. q. 13. Lessl. de Iustit. lib. 2. cap. 3. dub. 3. nu. 33. Vers. neque etiam, Valer. Reginald. in praxi forens. par. 1. lib. 25. nu. 227. & 314. cum seqq.*

- 3 *Vnde Host. Innoc. Ioan. Andr. Panorm. & ceteri in praesenti, excepto Anania, docuerunt censuram recte & iuste constitui, & emi posse ad vitam ementis, ac per consequens contractum dici licitum, quia sicut potest duci vivere, ita potest cito mori, & dubius euentus, huiusq. incertitudo contractum iustificat, & sequuntur Soc. lib. 6. de Iustit. q. 5. art. 2. Syluest. verbo Vfur a. 2. q. 12. Medini. de rebus per Vfuram acquisitis q. 14. Nau. in comment. de Vfuris super Bullam Pij V. q. 45. n. 128. Vitul. tom. 1. communis opinio. lib. 4. tit. 22. nu. 691. pag. 602. Gemin. d. comment. 3. 5. 4. nu. 96. Sordi. conf. l. 82. nu. 36. & de alimentis tr. 9. q. 11. nu. 1. Farin. par. 4. decis. 30. Paul. Comitul. resp. moral. lib. 9. q. 25. Azor. d. par. 3. lib. 10. cap. 17. q. 7. quod quidem aliqui extendunt quauis tanto tempore is superuixerit, quod fructus excedant pretium solutum ex Gemin. loco proxime citato, & Sordi. d. q. 11. nu. 8. & vide casum per Bejam*

resp. casuum Conscient. par. 3. casu 34. & par. 4. casu 27. Et pro explanatione Bullae Pij V. super forma creando census vide Molin. de Iustit. tract. 2. d. disp. 389. vsque ad disp. 395. Azor. d. lib. 10. c. 19. & quod hodie non obliget dicit Praxis Episcop. par. 1. verbo contractus censuales 5. 1. Et an in Hispania vide Henric. in sum. lib. 7. cap. 20. 5. 1. lit. I, Fr. Emman. in explicat. Bullae Crucatae pag. mibi 218. Valasc. conf. 133. nu. 10. Et quid apud Germanos Bernard. Gazuz. ad pract. Camera Imper. lib. 2. concl. 7. in coronide. Et apud Belgas Lessl. de Iustit. lib. 2. cap. 25. dub. 3. nu. 33.

- 5 *Licet autem contractus, etc.* Notatur hoc, quod contractus talis praesumitur qualis fuit denominatus, ut per Honded. conf. 35. num. 4. lib. 2. Menoch. de praesumpt. lib. 3. praesumpt. 103. num. 2. Anton. Monacha Florent. decis. 51. nu. 5. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 96. nou. 30.

SUMMARIUM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
 2 *Vfurarius monuitur, & non desinit, si clericum fuerit, ab officio & beneficio suspenditur.*
 3 *Vfurarius repellitur à beneficio obtinendo.*
 4 *Beneficia assigni non possunt infames.*

Cap. Præterea. VII.

- 1 *Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anch. Butr. Henr. Pandem. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castellae par. 1. & 2. Visian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 146. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 685. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 9. & est post Concil. Lateranens. par. 20. cap. 2. vers. præterea.*

- 2 *Eos ab officio beneficiorum suspensas.* Probat hic text. vfurarium monitum non desinitentem, si clericus fuerit, ab officio & beneficio suspectum, vide Couar. lib. 3. vari. cap. 3. nu. 3. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 91. nu. 2. Gemin. de Vfuris comment. 4. in praesent. num. 6. cum seqq. Farin. in fragm. criminalib. par. 1. lit. C. verbo clericus nu. 117. & alios citatos per Cened. ad Decretal. collect. 7. nu. 11.

- 3 *In glof. [Suspendas.] ibi (& repellitur ab obtinendo multo fortius.)* Notatur ad hoc, quod vfurarius repellitur à beneficio obtinendo, ut per Cou. d. cap. 3. nu. 3. Nicol. Garc. de benefic. par. 7. cap. 8. nu. 30. Nec potest ad illud eligi seu praesentari vel post Bertachum. de Episcopo par. 2. lib. 3. 33. Lambertin. de Iure patron. 2. lib. 1. par. princip. art. 21. q. 9. resoluunt Salzed. d. cap. 91. lit. C. & Nicol. Garc. d. cap. 8. nu. 31. Farin. d. verbo clericus nu. 110. cum seqq.

- 4 *In ead. glof. ibi (sed nunquam Episcopi potest cum talibus dispensare) dico quod sic.* Intelligunt procedere quoad beneficia obtenta, non

vero quoad obtinenda, quæ infames assequi non possunt, Cou. & Salsed. citatis locis.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes,
- 2 Fructus in quocumque contractu pignoratitio computandi sunt in sortem, & illam extinguunt.
- 3 Feudalis rei dominus directus, qui eam a vassallo in pignus accepit, iuste potest fructus pignoris percipere ultra sortem habere.
- 4 Dominum directum alicuius rei habere si eam tradat in pignus illi, qui utile habet, acquirit sibi fructus rei pignorate.
- 5 Emptor, qui percipit fructus rei emptæ, tenetur ad vsuras pretij non solui.
- 6 Vfus non est, quod accipitur causa interesse.
- 7 Doctores referuntur agentes de interesse lucris cessantis, & damni emergentis.
- 8 Vfus regulariter committitur in contractu mutui.
- 9 Doctores referuntur de contractu & pacto venditionis de retro agentis.
- 10 Vfusarius an censatur contrarius data modiciore pretij iuncta cum pacto de retro vendendo possidentur.
- 11 Pactum de retro vendendo an minuat valorem rei, remissum.

Cap. Conquestus, VIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Ananias. Host. Anch. Butr. Panor. Henr. Boich. Henric. Canis. Casal. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs. vtriusque Iuris cum legibus Consilii par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 346. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 685. & vol. 4. repet. in Iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioan. Croc. refertur ab Anton. Augustin. collect. lib. 5. tit. 15. cap. 10.
- 2 Ergo in quocumque contractu pignoratitio, siue sit in pignore iudiciali, siue conuentionali, fructus sunt computandi in sortem, & illam extinguunt, vt per Surd. conf. 194. num. 1. cum seqq. Et conf. 317. nu. 39. optime Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 14. num. 10. cum seqq. & vide citatos Doctores ad cap. 2. num. 3. sup. hoc tit.

- 3 Nisi terra ipsa de feudo, &c. Notatur ad hoc, quod dominus directus rei feudalis, qui eam a vassallo in pignus accepit, iuste potest fructus pignoris percipere ultra sortem habere, ad quod citati plures Doctores in cap. 1. de feudo. Vnde colligitur habentem dominium directum alicuius rei si eam tradat in pignus illi, qui utile habet, acquirere sibi fructus rei pignorate, vt per Laram in l. si quis d. de liberis & fi. qui ex his n. 394. & 395 ff. de liberis agnost. vbi lecus dicit si usufructuarius re in qua usufructu habet, domino in pignus daret, quia tunc ipse dominus fructus suos non faciet; nam fructus

spectant ad eum, qui habet dominium. Flamin. de rescriptis. benefic. lib. 1. q. 6. nu. 13. & num. 45.

- 5 In glossa [De feudo.] ibi (vt cum vendit sibi predium, & tradit, & percipit fructus, nec soluit mihi pretium ad terminum, &c.) Notatur ad hoc, quod emptor, qui percipit fructus rei emptæ, tenetur ad vsuras pretij non solui, vide Viui. tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 34. n. 6. pag. 641. vbi Bellacomb. nu. 34. pag. 643. Anton. Gabr. tom. 3. commun. opinion. lib. 3. tit. de empt. cand. 3. pag. 186. Gasp. Roderic. de annuis redditibus. lib. 1. q. 7. nu. 107. Surd. de alimentis. tit. 7. q. 17. nu. 7. D. Barbof. in l. de dispendio nu. 13. cum seqq. & nu. 57. & ad num. 67. ff. soluto Matrimon. Fachin. controu. lib. 2. cap. 32. Gam. Lufit. decis. 71. nu. 2. & decis. 96. n. 1. Cabed. par. 1. decis. 166. Aloys. Ricc. in collect. decis. par. 1. collect. 199. Cald. Pereira quest. forens. conf. 35. num. 31. & de empt. cap. 23. nu. 10. cum seqq. & ad nu. 14. Gutier. de iuram. confirm. par. 2. cap. 2. num. 3. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 368. Vers. secunda conclusio Cardin. Mantici. de tacitis & ambig. consent. lib. 3. tit. 9. nu. 19. & lib. 4. tit. 16. num. 45. & tit. 24. num. 12. cum seqq. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 3. q. 18. d. princip. & q. 35. num. 3. Farin. in praxi crimin. par. 4. conf. 91. num. 1. Rebello de obligat. Iustitia par. 2. lib. 9. q. 14. d. num. 11. & q. 17. d. nu. 10.
- 6 In ead. glossa ibi (quasi interesse petuntur.) Et sic illud quod accipitur causa interesse non est vsura, Perez ad rub. tit. 1. glossa 1. pag. 19. Vers. proreca lib. 8. Ordin. nam verum interesse siue ratione lucri cessantis, siue damni emergentis recte peti potest Surd. de alimentis. tit. 1. q. 45. num. 28. cum seqq. Et de huiusmodi interesse lucris cessantis, & damni emergentis vide Tiraq. de retract. lib. 9. l. glossa 18. nu. 71. Menoch. de arbit. casu 119. cum seqq. Mascard. de probat. concl. 472. nu. 8. cum seqq. Gabr. lib. 3. commun. tit. de solut. equib. 30. Vincent. Carot. de locat. par. 1. de locat. cessante. Arifm. Tapat. var. lib. 1. tit. de interestibus Seraphin. de privileg. Iuram. prim. 31. Rebello d. par. 2. lib. 8. d. q. 5. Ludou. Beja par. 3. casu 32. Cald. Pereira de empt. cap. 29.
- 8 In ead. glossa ibi (illud potest intelligi in mutuo.) Notatur ad hoc, quod vsura regulariter committitur in contractu mutui, vt per Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 23. nu. 73. pag. 604.
- 9 In ead. glossa ibi (item si vendit sibi fundum infra pretio ca lege, &c.) De contractu & pacto venditionis de retro, de quo in l. 2. C. de pactis inter empt. quam citat glossa in presenti, agunt apud Lusitanos Ordin. Regia lib. 4. tit. 4. vbi Parens meus, & apud Castellanos l. 4. tit. 6. lib. 8. noua recop. vbi Azeued. Cou. lib. 3. vari. cap. 8. nu. 4. Nau. in man. cap. 17. d. nu. 343. Anton. Gomez tom. 3. vari. cap. 2. num. 27. Affl. decis. 85. Thom. Bonifign. de iustis negotijs. tract. de vendit. ad tempus c. 14. Boer. decis. 02. & 183. Cassan. in consuetud. Burgund. rub. 11. s. 1. in principio, Cotta in memorab. Verbe pactum de retro vendendo, Tiraqueus de retract. tit. 2. in prefat. num. 2. & seq. Mozzah.

de contract. tit. quibus modis annuuntur emptio n. 19. Meno. de arbit. casu 217. num. 1. Caballin. millelog. 416. Perez l. 1. colum. 1. *Vers. Et hoc etiam dignoscitur tit. 2. lib. 8. Ordinum. Mascard. de probat. concl. 441. nu. 3. Brunor. de Sole in locis communib. verbo pactum q. 9. Rauden. de analog. lib. 1. cap. 30. Fachine. lib. 2. controuers. cap. 2. & 13. cum seq. Felician. de censibus lib. 1. cap. 6. num. 8. Morl. in compoio Iuris Civilis par. 1. tit. 9. q. 10. Aloyf Ricci. in collect. decis. par. 1. collect. 5. Cardin. Mantie. de tacitis, & ambiguis conuent. lib. 4. tit. 31. d. nu. 1. cum seq. & tit. 32. num. 105. & lib. 8. tit. 20. nu. 3. Farinae. de falsitate, & simulatione. q. 163. d. num. 20. cum seq. Bernard. Græuz. ad practicum Cam. Imper. lib. 2. concl. 16. plures Doctores refert Castill. lib. 2. quotid. quæst. c. 25. nu. 5. cum seq. alios ex antiquioribus citat Cened. ad Decretal. collect. 28. Ex nostris Lusitan. vide Gam. decis. 28. 128. 138. & 178. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo sua facilitate nu. 67. Valasc. consil. 70. & 154. Ex summissis Angel. *Vsura* 2. q. 15. Rosella *vsura* 1. q. 45. & 46. Ex Theologis Conrad. de contract. q. 83. Sot. lib. 6. de iustit. q. 5. art. 3. Ludou. Becia respons. casuum Conserentia par. 1. casu 7. Molina. de iust. tract. 2. disp. 320. & disp. 374. cum seq. Azor. instit. moral. par. 3. lib. 8. cap. 12. Lelsi. de iustit. lib. 2. cap. 20. dub. 16. num. 138. Valer. Reginal. in praxi foret peniten. lib. 25. d. nu. 291.*

30. In ead. glof. ibi (salus si modicum esset pretium præsuntur contractus in fraudem *vsurarum*.) Tenet hæc glof. data modicitate pretij iuncta cum pacto de retrouendendo cōtractum censi *vsurarium*, præcipue si emptor fuerit per prius solitus fonerari, de quo an verum sit, vide Couar. d. cap. 8. nu. 3. Tiraquell. in d. prefat. nu. 5. cum seq. Affl. Neap. decis. 65. Gramm. decis. 76. Ozal. Pedam. decis. 41. Franc. Marc. Delybin. decis. 484. par. 1. Boer. decis. 102. Mifling. centur. 3. obser. 62. Anton. Fab. in suo G. sub tit. plus valere, quod agitur, definit. 7. Gam. Lusitaniz decis. 138. nu. 10. Mart. in vris nouissimarum decis. voto 54. d. prius. Kirchou. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 5. de obligat. & actionibus num. 36. pag. 468. Mich. Craff. tom. 2. lib. 8. tit. 28. de emptionibus nu. 14. pag. 398. Viui. d. lib. 4. tit. 26. de contrahent. emp. num. 142. pag. 618. Menoch. de præsump. lib. 3. q. 122. nu. 30. & conf. 343. nu. 20. Felician. de censib. lib. 1. c. 6. d. nu. 12. cum seqq. & cap. 7. nu. 7. Mozzi de contract. tit. ex quibus casibus annuuntur emptio num. 31. Achil. Pedroch. consil. 36. num. 82. Fachin. lib. 2. controuers. cap. 12. Mascard. de probationib. conclus. 447. Molina d. tract. 2. disp. 375. *Vers. hoc loco*, Ceuall. communiam contra communes q. 214. Card. Mantie. d. tit. 20. nu. 5. cum seqq. latè Gaspar. Rod. de annuis redditib. lib. 2. q. 3. num. 8. cum seqq. Stephan. Gratian. discip. foris. cap. 258. num. 1. Farinae. de falsitate, & simulatione. q. 163. d. nu. 40. Cardoso in praxi iudicand. & aduoc. verbo emptio nu. 56. & verbo *vsura* num. 10. Valasc. consil. 70. nu. 3. & 9. Cald. Pereira in l. si curatorem

verbo sua facilitate num. 58. cum seq. & de resolu. emptor. cap. 13. nu. 26. & de emptione cap. 8. nu. 25. Quid in rustico emente cum predicto pacto, & pretij modicitate, vide Tiraquell. in d. prefatione nu. 34. & 35. Menoch. d. lib. 3. de præsump. q. 122. nu. 40. & de arbitrarj casu 194. num. 47. & conf. 343. num. 17. Cardin. Mantie. d. lib. 8. tit. 25. num. 13. vbi nu. 14. de minoribus, mulieribus, & militibus.

11. Vtrum autem pactum de retro minuat valorem rei, vide Couar. d. lib. 3. cap. 10. num. 1. Tiraquell. in d. prefat. nu. 20. Pinell. in l. 2. Cod. de rescind. vendit. par. 3. cap. fin. nu. 19. Joseph. Ludou. Perns. decis. 97. num. 6. Mascard. de probat. conclus. 960. nu. 13. Menoch. conf. 338. num. 26. Gemin. de *vsuris* commento 2. §. 1. num. 129. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 28. nu. 4. Card. Mantie. d. tit. 20. nu. 41. Molin. d. disp. 375. *Vers. rem venditam*, Azor. instit. moral. par. 3. lib. 8. cap. 12. q. 3. Valer. Reginal. in praxi foret peniten. lib. 25. num. 293. Gam. decis. 138. nu. 2. & decis. 168. nu. 8. Cald. Pereira ad l. si curatorem verbo sua facilitate ad finem, Valasc. de iure emptis. q. 10. num. 6. ad finem, & d. conf. 60. nu. 10.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 *Vsurarij* heredes compellendi sunt restituere *vsuras* per *vsurarium* extortas.
- 3 Res transit ad successorem cum suo onere.

Cap. Tua nos. IX.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Casali. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs rerumq. Iuris cum legibus Castell. p. 1. Viuian. in rationalis lib. 5. Iuris Pontif. pag. 147. Alagona in compendio Iuris Canonici. pag. 685. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 11.

2 Probat hic tex. heredes *vsurarij* compellendos esse restituere *vsuras* per eum extortas, vt per Cou. lib. 3. Vari. cap. 3. num. 7. Anton. Gom. Vari. tom. 2. c. 10. num. 4. col. 2. in princip. Neguizant. de pignorb. par. 2. memb. 4. num. 155. Salon. 2. 2. q. 78. art. 3. controu. 8. vbi Bann. dub. 4. Cald. Pereira in comment. ad l. vii. Cod. ex delictis defunct. par. 4. nu. 4. Ioan. de Salas de contract. tit. de *vsuris* dub. 4. 3. num. 2. Bonacin. eod. tract. disp. 3. q. 3. puncto 9. num. 14. Res enim transit ad succellorem cum suo onere, vt habetur hic in positione casus, de quo Tiraq. de retractu lig. 3. 1. glof. 9. num. 102. Menoch. conf. 2. num. 31. & conf. 63. num. 12. & conf. 80. num. 79. Cabed. Lusit. decis. 52. num. 1. par. 2. D. Barbof. in l. post dotem nu. 5. ff. soluto matrim. Cald. Pereira de extortis. emptor. cap. 3. num. 33. & de empt. & vend. cap. 10. num. 10. & cap. 27. num. 79. Ioan. Martins d. Co-

ita in addit. ad tractat. libellorum annotat. 6.

- 4 **Succedunt.** Secus si abstinerint ab hereditate paterna, nolentes se negotijs hereditarijs implicari, vt per Duen. reg. 277. ver. fin.

Etiam de iure Ciuili, vt per

- 5 **Cogerentur.** Duen. reg. 13. limit. 1.
6 In glos. [Cogendi] ibi [quia omnia bona defuncti erant illi obligata] De hoc videt quæ dixi ad cap. cum tu, sup. hoc tit.

SUMMARYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vfurarius mentalis an & quando teneatur restituere, ostenditur.
- 3 Vfurarium in foro Conscientie facit quem sola intentio, & spes.
- 4 Vfurarium mentalis cur teneatur ad restitutionem, non ita simoniaci mentalis, ostenditur.
- 5 Etenim rem viliori pretio ob anticipatam solutionem, vel vendendi cariori ob dilatatam, an committat vfuram, ostenditur.
- 6 Vfurarium facit quem mentalis intentio, & spes lucri, quando est principalis, & primaria.

Cap. Consuluit. X. Vrb. iij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Imoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Casal. in anag. Laurent. de Rodaphis, Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris tum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 147. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 686. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 35. cap. 12.

2 Hic sedet materia vfurarii mentalis, de qua an, & quando teneatur restituere, vide Caiet. in sum. vbi bp vjura mentalis, Syluest. epd. verb. 6. q. 3. Armil. cod. verbo num. 35. Soc. de iustit. lib. 6. q. 1. art. 4. Cou. in reg. peccatorum, par. 2. in initio d. num. 4. Caballin. de vjura num. 7. & 8. Ludou. Carbo. de refut. q. 57. consil. 11. Ludou. Lopez in instrull. conscient. tom. 1. cap. 205. Aragon. 2. 2. q. 78. art. 1. vbi Ban. art. 3. & Salon. contron. 10. Gemin. de vjurijs commento 4. q. 2. num. 49. tum seqq. Lancellet. Conrad. in templo omnium iudicium, lib. 1. cap. 1. q. 3. vtrf. quæsto decima, Ceual. communis contra commun. q. 483. Perez. l. fin. glos. pag. 55. tit. 21. lib. 8. Ordin. Gutier. canonic. lib. 1. cap. 39. Petr. Nauar. de refut. lib. 3. cap. 2. num. 172. cum seqq. Solis de censu lib. 1. cap. 5. num. 13. Gasp. Roderic. de annuis redditib. lib. 1. q. 1. num. 23. Soar. de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de simonia cap. 59. n. 45. cum seqq. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 3. q. 34. Azori. iustit. moral. par. 3. lib. 5. sub tit. de vjura cap. 16. de vjurariorum mentali Nicol. Garc. de benefic. par. 8. cap. 1. num. 47. tum seqq. quorum est recepta, & communis opinio per tex. in præsent. vfurarium mentalem teneri ad restitutionem quando mutuatarius coacte dat vitra-

formem ratione mutui, secus vero quando libere, & sponte, & gratiose dat, licet mutuum iniquam habeat intentionem, & praprium animum, nempe accipiendi ratione, & vi mutui: & ideo cessante vjura mentali posse capere à sponte dante tenent surd. de aliment. tit. 8. p. 1. 29. num. 9. Stephan. Gratian. disert. forens. cap. 145. num. 16. Nam sola intentio, & spes tacit quem vfurarium in foro conscientie, vt per Menoch. de arbit. casu 360. num. 83. Decian. tract. crimina. lib. 9. cap. 28. sub nu. 9. Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 124. nu. 108.

4 Plures à Doctores assignantur differentie rationes inter vfuram, & simoniam, cur scilicet vfurarius mentalis teneatur ad restitutionem, vt probat tex. in præsent. non autem simoniacus mentalis, vt habetur in cap. fin. sup. de simonia, quas adducunt Nau. in mai. cap. 23. nu. 109. vtrf. sam quia, Hamon de conscient. q. 26. num. 49. Vgolin. de simon. tit. 2. de simonia mentali cap. 3. Veg. in sum. par. 2. cap. 101. casu 7. Gutier. canon. lib. 2. cap. 23. num. 46. Fr. Emman. in sum. tom. 2. cap. 66. Valent. tom. 3. disp. 6. q. 16. puncto 6. Lorenzana in compendio casuum conscientie, tit. de simonia cap. 114. & alij, ex quorum dictis vtrior videtur ratio illa, nempe quod id, quod datur vfurario non datur sponte, sed inuoluntarie; quod autem datur simoniaco datur voluntarie per viam contractus voluntarij emptionis, & venditionis, seu commutationis, &c. Nec etiam displicet ratio, quod in vjura afficitur iniuria illi à quo ea exigitur, & ideo illi restituenda est; sed in simonia non fit iniuria illi, qui libenter dedit pecuniam, sed iniuria facta est rebus sacris, & spiritualibus, & ideo nulla, restitutio est illi facienda de iure Diuino, &c.

5 **Et an negotiator, &c.** Vide Doctores res. quos citauit ad c. in ciuitate sup. hoc tit. quibus addet Cened. ad Decretal. collect. 47. n. 1. qui in hac verba eleganter prorupit. Ego tamen aduertendum, censeo in hac materia, quæ valde difficilis est, pro eius summa intelligentia, & ornatu in foro exteriori minime iudicari debere contrarium vfurarium illum, in quo & vera pretij anticipatio, & eiusdem pretij diminutio, aut in iustitia interuenierit, si de alio tertio requisito non constiterit, scilicet secundum propter primum interuenisse, idest iniustitiam, & diminutionem pretij propter ipsius anticipationem contigisse. Illud quippe, quod dici solet ementem rem viliori pretio ob anticipatam solutionem, vel vendentem cariori ob dilatatam committere vfuram, intelligendum est dummodo de ea intentione Indici constet. Nec enim ad conuincendum vfuram in foro exteriori sufficit, & pretium anticipari, & iniustitiam casualiter adesse. Cum bene stet emptorem pecuniam anticipantem, non ideo exiguum, & iniustum pro re emptæ pretium obtulisse, quia illud anticipabat, sed quia mercem (ita pecunia præstata sicut ad terminum emendo) pluri non æstima-

bar, licet minus iustè xliimet, & sic venditor in pretio decipiat, sed necesse est in exteriori foro de hac praua intentione constare, ementem idè vilius iusto pretio emisse, quia illud statim anticipabat, mercem expectaturus: vel etiam vendentem idè carius iusto pretio vendidisse, quia eius solutionem expectabat mercem illicò traditurus; & sic quod in primo casu diminuitur de pretio propter eius anticipationem, in secundo vero augeatur propter dilationem datam ad soluendum, & quod utroque casu tam diminutio, quam excessus iusti pretij propter temporis dilationem, quæ hos contractus vsurarios reddit, contingat; licet in interiori foro, quomodocunque id contigerit, obliget decipientem ad obligationem restituendi, prout aperte probat textus in præfenti, vbi sic distinguit *glos. fin.* ita concilians hunc textum cum *cap. in Civitate supra hoc titulo*. Hæc Cened. d. loco, & in terminis ita Gutierrez *canon. lib. 1. cap. 19. num. 11. cum seqq. vbi num. 14.* affirmat expresse in foro Ecclesiastico le ita obtinuisse.

- 6 In *glos. [Sperantes]* ibi (*si lucrum principaliter posita*) Notatur ad hoc, quod non peccat, qui principaliter mutuat pecuniam, vt iuuet con sanguineum, amicum, & proximum, quamvis minus principaliter & secundario ab eis ex hoc speret, vt per Nau. in *man. cap. 17. num. 309. & conf. 51. sub tit. de finem.* & alios, quos refert Flamin. de *conf. q. 1. num. 42.* Vnde notatur etiam ad hoc quod mentalis intentio, & spes lucri facit quem vsurarium quando est principalis, & primaria, de quo an verum sit vide Caiet. 2. 2. q. 78. art. 1. ad 4. *Sot. lib. 6. de iustit. q. 1. art. 2. Medina de vsura q. 1. Azori. d. cap. 16. de vsurario mentali q. 3. Nau. in comment. de vsuris num. 19. & in tract. de finib. human. art. num. 39. Farin. conf. 75. num. 84.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Vfurarius manifestum appellans ad subterfugendum restitutionem, audiendus non est.
3 Appellatio non datur in notorijs.

Cap. Quam perniciosum. XI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabar. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Panorm. Ximen. Tolet. in concordantijs transque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 148. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 686. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 1.
2 Probat hic text. manifestum vsurarium appellatum ad subterfugendum restitutionem, audiendum non esse, vt per Perez ad rub. tit. 2. *glos. 1. pag. 26. col. 1. vers. præterea*, lib. 8. Ordin.
3 Nam in notorijs non datur appellatio tam in

ciuilibus, quam in criminalibus, in quibus non obstante appellatione potest index ad executionem suæ sententiæ deuenire, vt probat *cap. cum sit Romana 5. 5. præterea, sup. de appellat.* per quod ita resoluunt Balb. tom. 2. communium opinion. lib. 7. tit. 14. num. 10. pag. 321. Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 1. num. 47. Farin. in praxi crimin. par. 1. q. 21. num. 117. Sigismund. Scaccia de appellat. q. 17. limit. 4. d. num. 13.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Indei vsuras exercere non licet.
3 Vsura ita sunt prohibita Indeis, sicut Christianis.
4 Index secularis in causis vsurarum an index esse possit, remissum.
5 Commertium cum Indeis nobis est licitum.
6 Indei potest poni per interdictum pœnis ecclesiasticis, si fuerint exerceat.

Cap. Post miserabilem. XII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collectar. Zabar. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Ximen. Toletan. in concordantijs transque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 148. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 686. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 2.
2 *Indeos ad remittendas, &c.* Nota- tur ad hoc quod Iudeis vsuras exercere non licet, vt per Gregor. Lop. l. 22. verbo ad aliquo Iudio, tit. 12. par. 5. Tiraq. de Iure primog. q. 66. num. 5. Azueu. l. 1. num. 185. tit. 21 lib. 4. noua recap. D. Barbosa in l. Titia, num. 53. ff. soluto Matrim. plures per Cened. ad Decretal. collect. 30. num. 1.
3 Nam vsura ita sunt prohibita Hebræis, sicut Christianis Anton. Ricciol. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib. 2. cap. 19. num. 2.

- 4 Per Principes, et potestates, &c.

Ergo secularis in causis vsurarum index esse potest, de quo an, & quando verum sit agunt Doctores citati per Cened. d. collect. 30. num. 2. quibus adde Bellet. disquisit. cleric. tit. de favore cleric. realit. q. 4. num. 130. Anastas. Germon. de sacrorum immunit. lib. 3. cap. 12. n. 51. Soarez de Pace in præf. tom. 2. prelat. 2. num. 26. Salzed. ad Bernard. cap. 88. lit. C. Pradil. in summa legum pontificalium par. 2. cap. 30. Modern. de Iurisdict. par. 2. cap. 7. Gaifar Roder. de annuis redditib. lib. 3. q. 4. d. num. 122. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 17. n. 40. Molina de Iustitia tract. 2. diss. 333. d. princip. D. Barbosa in l. Titia, nu 46. ff. soluto Matrim. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 23. d. num. 93. Stephan. Gratian. discepeation. forens. cap. 14. nu. 23. Camill. Borrell. in summa omnium decis. tit. 43. de foro comp. d. nu. 135. & de compromis.

fi. 3. glos. 1. a num. 100. latè Sesse deif. 148.

- 5 *Tam in mercimonijs, etc.* Ergo cū in hoc tex. propter delictum Hebræis in penam interdicitur co. mercium Christianorum, absque difficultate supponit co. mercium cum eis esse nobis licitum ex reg. quod privatio præsupponit habitum, l. decem ff. de verb. obligat. atque ita resolunt Marquar. in tract. de Iudæis, p. 1. c. 5. Corset. in Jug. Societas il. 1. Cornaz. Lucenſi deif. 127. num. 3. Anton. Hering. de fideiuss. c. 8. nu. 116. cum seqq. Azor. institut. moral. p. 1. lib. 8. cap. 22. q. 4. Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 31. nu. 23. latè Anton. Ricciul. d. lib. 2. cap. 43. ubi multipliciter ampliat.

- 6 *Per excommunicationis sententiam, etc.* Ergo Iudæus potest puniri per indirectum penis Ecclesiasticis si scænum exerceat, vt per Menoch. de arbit. casu 449. nu. 17.

- 7 In glos. [Principes] ibi (quorum legibus in temporaliſubiacentur Iudæis). Notatur ad hoc, quod Iudæi ligantur statutis locorum, quæ habitant, vt per Roland. conf. 25. nu. 25. lib. 2. Tiraq. de Iure primog. q. 66. nu. 19. Becc. conf. 84. nu. 7. quia sunt de populo ciuitatis quamuis non sint de populo Ecclesiæ, Socin. conf. 70. num. 3. lib. 1. Becc. d. conf. 84. nu. 6. Anton. Ricciul. d. lib. 2. c. 14. nu. 4. quod quidem extendunt. vt procedat non solum in lege scripta, sed etiam in consuetudine Tiraq. d. q. 66. nu. 1. & 2. Roch. de Curte in cap. fin. de consuetud. d. nu. 752. Anton. Piagg. in cod. tract. q. 8. nu. 106. Molſſet. ad consuetud. Neapol. par. 2. q. 32. Rota in Romana aſumendo rum 3. Ianuarij 1621. etiam Illustrissimo Manzanedo.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. ſcribentes.
- 2 Declaratur tex. in præſenti.
- 3 Index ſecularis an poſſit eſſe competens ad compellendos laicos creditores ad remittendas vsuras, remiſſiſine.

Cap. Tuas dudum. XIII.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hoſtien. Anch. Butr. Henric. Panorm. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Caſtelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 148. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 686. referatur ab Anton. Auguſtin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 3.

- 2 *Ab earum exactione deſiſtere.*

Ergo ex iuramento de ſoluendis vsuris videtur ad illas petendas ipsis creditoribus actionem competere, iuxta tex. in cap. debetores verſi. cogendi sunt, &c. ſup. de iurcurando, dum ſignificare vi-

detur hanc coactionem eſſe faciendam ad iſtanti-
am creditorum, ac perconſequens ipsis actionem competere, quod quidem intelligendum eſt quando vsuræ non petuntur ex contractu euidenter vsuario, ſed ſub forma contractus apparenter liciti. v. g. emptionis, & venditionis, vel ſimilis cum teneamur in dubio eam facere interpretationem, vt dolus non præſumatur. l. merito, ff. pro ſocio, cum ſimilibus: at vero quando petuntur vsuræ concipiendo libellum ſub ea forma, quod vsuræ ſoluantur ex vi iuramenti, & conſtat euidenter de iniquitate contractus, & creditoris vsuras petentis, tunc in hoc caſu dicendum eſt nullam actionem competere creditoribus vsurijs aduerſus debitorum, qui iurauerunt vsuras ſolvere, iuxta l. licet, §. hæc obligatio nulla glos. verbo parit, ff. de procurat. Princip. in ſit. de aſſon. Colliguntur hæc ex Bald. in cap. 1. num. 6. ubi Abb. col. 1. de de iurcur. Bellemet. in d. cap. debetores, num. 27. Soar. de relig. tom. 2. tract. 3. lib. 2. de Iuram. cap. 27. nu. 5. Cætera quæ facere poſſunt ad intellectum huius tex. inuenies ad d. cap. debetores.

Per cenſuram Eccleſiaſtica, &c.

Vtrum Iudæus ſecularis poſſit eſſe competens ad compellendos laicos creditores ad remittendas vsuras, & an ad abſolutionem ab huiusmodi iuramento de ſoluendis vsuris ſit necellaria partis citatio, vide Cou. lib. 1. vari. cap. 4. num. 5. cum ſeqq.

§ V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Legi auxilium fruſtra inuocat, qui commiſſit in legem.
- 3 Vsurijs repetens vsuras ſibi debitas non auditur niſi prius reſiſſerint quas ab alijs apparebit extorſiſſe.
- 4 Dictio, nullatenus, negat omnes caſus, & omnem poſſentiam.

Cap. Quia fruſtra. XIII.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Catal. in annos. Ioan. Andr. Anania, Hoſt. Anch. Butr. Henric. Panorm. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Caſtelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 149. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 687. referatur ab Ant. Auguſtin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 4.

- 2 *Fruſtra legis auxilium inuocat, qui commiſſit, &c.* De hoc principio vide plures Doctores citatos in libello de principijs vtriusque Iuris lit. F. nu. 56. Intellige, quando deliquit in eandem legem, cuius auxilium implorat, ſecus ſi delinquat in aliam diuerſam, vt per D. Barbosa. in l. iro atque exore, num. 20. ff. ſoluſto M. a. rimon.

3 *Nisi prius ipse restituerit usuras.*

Notatur ad hoc, quod usurarius repetens usuras sibi debitas, vel agens, ut fructus computentur in sortem, non auditur nisi prius restituerit usuras, quas ab alijs apparebit extorsisse per se, per patrem, vel defunctum, cuius sit hæres, quæ exceptio admitti debet in quocunque iudicio, tam Ordinario, quam delegato, ut per Gemin. de *Usuris* commento 4. in *præfat.* num. 14. Fulv. Pacian. de *probat.* lib. 1. cap. 59. num. 54. ubi tenet quod est ille casus specialis in quo ratione doli sit compensatio circa dineria. D. Barbof. d. l. *ritro atque rixore*, num. 17. Farin. *fragm. crimin.* par. 1. lit. D. verbo *dolus*, num. 119. Valer. Regimald. in *præxi* scrii potest lib. 23. num. 99. ubi etiam dicit quod hoc fallit in Clerico, vel procuratore repetente usuras à se solutas nomine Ecclesiæ, auditur enim sic repetens quantumvis & ipse sit usurarius.

4 *Nullatenus.* Dicitio hæc negat omnes casus, & omnem potentiam, ut per Menoch. conf. 383. num. 14. Modern. de *Inisdit.* par. 4. casu 153. num. 10. Cened. *præf. sup.* 69. num. 3. Et habet vim præcisæ prohibitionis, Stephan. Gratian. *Marchia de eis.* 51. num. 18. Ego ipse in *remissæ dispositionibus*, & *claus.* in *dicit.* Nullatenus.

S V M M A R I V M,

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Usurarius manifestus quis dicatur remissus.
- 3 Usura inditij, & coniectura probatur.
- 4 Usura elidit ipsi probationis.
- 5 Contractus in dubio favore animæ in materia, qua sapit Usuram, præsumi debet feneratorius.
- 6 Doctores Iuris Canonici an vero Magistris in Theologia sit potius adherendum in iudicando, quando alius continet Usuram, remissus.

Cap. Cum in diœcesi. XV.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Butr. Ancharr. Henric. Panor. Petr. Binsfeld. Viuian. in *rationalis lib.* 5. *Iuris Pontif.* pag. 149. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 687. refertur ab Anteq. August. collect. 3. *Decretal.* lib. 3. tit. 10. c. 5.

2 *Usurarij manifesti.* Qui sint dixi ad *cap. quia in omnibus*, 3. num. 2. *sup. hoc tit.*

3 *Si tamen alijs argumentis, &c.*

Notatur ad hoc, quod usura inditij, & coniectura probatur, ex eo quia feneratorius tam occulte, & fraudulenter suos ineunt contractus, ut de prauitate feneratoris vix convinci possint, de quo vide Ti. aq. de *retractu conuent.* in *præfat.* nn. 36. & 37. Aucendan. de *exequendis mand.* p. 2. cap. 39. nn. 1. Menoch. de *arbitr. casu* 293. Peretz ad lib. 8.

Ordin. pag. 42. Cardin. Mantie. de *tacitis*, & *am big. conuent.* lib. 8. tit. 17. num. 6. Pradil. in *summa legum pœnalium*, p. 1. c. 30. num. 4. Valasce. *consul.* 56. num. 2. Cardof. in *præxi* indium, & *advocat.* verbo *Usura* num. 19. Mendez à Castro in *præxi* *Lust.* lib. 3. cap. 22. num. 39. Est enim usura difficilis probationis Aucendan. d. *tract.* p. 1. cap. 2. num. 18. Mafcar. de *probat. conclus.* 1417. num. 3. cum *segg.*

- 5 In dubio favore animæ in materia, quæ sapit usuram contractus præsumi debet feneratorius, ut per Tiraquell. de *retractu conuent.* num. 128. Menoch. *conf.* 109. nn. 3. Mafcar. de *probat.* *concl.* 1398. num. 1. Valasce. *conf.* 154. num. 16. Modern. de *iurisdit.* par. 2. cap. 7. num. 23. Card. Mantie. d. lib. 8. tit. 17. nn. 9. & 10. An vero in iudicando quando actus continet usuram sit potius adherendum Doctores Iuris Pontificij, quam Magistris in Theologia, vide Fr. Emman. *quæst. regul.* tom. 1. q. 11. art. 4. Gaspr. Roderic. de *annuis redditib.* lib. 3. q. 4. d. n. 64. Azor. *instit. moral.* par. 1. lib. 2. cap. 17. *post princip.* & par. 2. lib. 3. cap. 28. Modern. d. cap. 7. nn. 13. & in *notis nouis.* *actif.* *veto* 14. nn. 5. Card. Mantie. d. *tract.* de *tacitis* & *ambig. conuent.* lib. 2. tit. 1. n. 38. Sord. de *alimen.* tit. 8. *primæ leg.* 29. nn. 8.
- 7 In *glof.* [Manifestos.] ibi (& ideo per *semper* & alia argumenta puniuntur, &c.) vide Mafcar. de *probat.* *concl.* 446. num. 14. & *concl.* 1103. nn. 14. & *concl.* 1233. nn. 22.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Maritus non tenetur fructus sibi pignori datos pro solutione dotis in sortem computare.
- 3 Maritus, & gener possunt inuicem pacisci, ut quid certum interim detur, donec dos solvatur.
- 4 Gener non solum potest à focero suo fructus pignoris dotales accipere, quando ei dos non solvitur, sed etiam ab alio quocunque extraneo.
- 5 Maritus mercator solitus negotiari in pactum potest deducere interesse interim dum dos ei non solvatur, siue fuerit promissa à patre, siue à extraneo, qui dotare non tenetur.
- 6 Abbatisa potest recipere certam pecunia quantitatem donec conueniat dos promissa pro nomina proficiente solvatur.
- 7 Maritus per decennium tacens non petendo interesse dotis adhuc illud petere potest.
- 8 Matrimonio soluto non potest maritus interesse dotis non solute petere.
- 9 Mulier non potest in contractum Matrimonij conuenire, ut eo soluto morte viri, donec dos sibi solvatur, quid certum detur loco interesse.
- 10 Maritus, qui non sustinet onera Matrimonij non potest usuras dotis consequi.
- 11 Maritus non potest usuras dotis consequi data ab eo dilacione ad illius solutionem.
- 12 Pactum excedens interesse certis à Legē, aut Statuto, vel consuetudine taxatum est nullum.

Cap. Salubriter. XVI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. And. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Vignate. Panorm. Cened. collect. 14. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. versumq. Iuris cum legibus Casella par. 1. & 2. Viuan. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 150. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 687. & vol. 4. repet. in Iure Canonico ad lib. 5. Decretal. Ioani Croc. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 1.

Probat hic tex. maritum non teneri fructus rei sibi pignori datæ pro solutione dotis interfortem computare, circa cuius conclusionis, & huius tex. intellectum, vide Coulib. 3. Vari. cap. 1. nu. 3. cum seqq. Palat. in repet. c. per resbras, de donation. inter virum natus. 6. 5. 8. Sot. de iustis, lib. 6. q. 1. sub finem art. 2. Neguzan. de pignori. par. 4. nu. 7. vers. tamen, & p. 5. memb. 3. nu. 16. cum seqq. Anton. Gomez Vari. tom. 3. c. 11. num. 43. ad fin. & l. 50. Iuris nu. 30. sol. 1. & 2. Capic. decis. 65. à nu. 4. & decis. 183. nu. 2. Gasp. Gabal. lin. in milloquio Iuris. p. 1. milloquio. 426. & 432. & 434. Alphonsi. à Neapoli in tract. de iuribus q. 22. Nau. in repet. c. 1. 14. q. 3. nu. 71. cum seqq. Thesaur. Pedem. decis. 43. & 45. Petr. à Nauarra lib. 3. de rescript. cap. 2. à nu. 352. tom. 2. Mich. Palat. de contract. lib. 4. c. 5. vers. de pignori. autem dotalibus, Medin. in codice de acquisitis per iuram. q. 2. vers. ad c. salubriter, Moza. de contractib. tit. de pignori. 5. de naturalibus pignori. hypotheca. n. 9. Laram in l. si quis à liberto. si quis ex his nu. 56. cum seqq. ff. de liberis agniti. Mexi. in tract. testa. parisi concl. 2. nu. 77. cum seqq. Gemin. de iuribus comment. 1. 4. q. 1. nu. 74. cum seqq. Spin. in speculo testam. in glof. 13. rub. d. n. 44. Saloni. in 2. 2. q. 78. art. 2. contron. 14. Perez in rub. tit. 2. glof. 1. vers. ex eadem ratione inferitur, pag. 20. lib. 8. Ordin. Azened. l. 1. nu. 40. tit. 6. lib. 8. mona. recepil. Menoch. de arbit. casu 194. nu. 56. & conf. 7. nu. 12. cum seqq. & conf. 110. nu. 57. Surd. de aliment. tit. 1. q. 42. & 43. & q. 45. à nu. 31. Cened. ad Decretal. collect. 14. num. 1. Felician. Solis de causib. lib. 2. cap. 5. nu. 20. cum seqq. Petr. de Ledesma. in sum. p. 2. tract. 8. de iustis. comment. cap. 33. concl. 13. dub. 1. Ludou. Beja responsum casuum Conscientie. p. 1. casu 56. à prin. Valasc. conf. 8. Ceual. communium contra communem. q. 394. à prin. Gaspar Roderic. de annui redditibus. lib. 3. q. 7. nu. 49. cum seqq. Pereg. conf. 100. ex nu. 5. lib. 1. & conf. 9. & 88. lib. 2. & conf. 74. & 98. lib. 3. D. Barbosi. in l. de dissolutione n. 1. cum seqq. & in l. post dotem n. 64. ff. soluto Matr. Alex. Trentacin. Variarum tit. de pignori. & hypothecis resolut. 2. ex nu. 13. & tit. de iure dotum resolut. 6. Card. Mantio. de tacitis, & ambiguis convention. lib. 11. tit. 10. num. 39. cum seqq. Nicol. Garcia de benef. par. 5. cap. 5. num. 13. Castill. lib. 3. quoti. tuarum cap. 23. num. 8. Curia Philip. p. 2. lib. 2. c. 1. n. 8. Fris. Molin. de ritu nuptia. rum lib. 3. q. 39. Molina de iustitia tract. 2. disp. 321.

Valer. Reginald. in praxi feri penitentialis lib. 25. nu. 222. cum seqq. Cald. Pereira quaestio. non forentum. conf. 14. nu. 15. Rebel. de obligationib. Iustitia per. 2. lib. 8. q. 12. Azor. insti. moral. per. 3. lib. 7. c. 9. Bonacinà de contract. diff. 3. q. 3. p. 1. 9. à prin.

Amplia primo principale huius textus conclusionem procedere etiam alio casu, quo maritus, & gener paciscuntur iniuncte, vt quid certum interim detur donec dos solvatur pro oneribus matrimonij sustinendis; nam si conceditur marito pacisci, vt ei liceat rei pignorate fructus lucrari, donec solvatur dos, vt hic textus habet, idem ex identitate rationis licebit in hoc casu, cum nulla exacta differentie ratio inter vtrumque dari possit, quinimmo eadem pro supportandis matrimonij oneribus, quæ sic in vno, ac in alio casu militat; quare, ampliationem sequuntur Anania, & Abb. hic nu. 3. Alex. conf. 31. colum. 2. lib. 6. Corn. conf. 16. colum. 4. lib. 2. Bald. Nouell. tract. de dot. p. 7. special. 3. post princip. Campeg. eodem tract. per. 2. q. 6. col. 2. Ruin. conf. 124. nu. 14. lib. 1. Gemin. de iuribus comment. 1. 4. q. 1. nu. 75. Roman. conf. 517. nu. 4. Anch. Regien. q. 33. nu. 4. & 5. Couar. lib. 3. Variarum. c. 1. nu. 3. vers. 4. Syluest. in summa verbo iura. 3. 9. 3. Namarr. in man. cap. 17. nu. 213. vers. secundum posse maritum, Siluan. conf. 10. num. 46. Caball. de comm. & iur. q. 74. nu. 523. Neguzan. de pignori. p. 5. memb. 5. nu. 16. Viuius opin. 1048. Ioseph. Ludouic. Lucan. decis. 21. n. 37. Villag. tract. de iur. quest. 32. concl. 9. Capic. decis. 65. Causal. decis. 35. nu. 2. p. 1. Iacob. de Grassi. in decis. aucti. p. 1. lib. 2. cap. 106. nu. 3. Ranch. par. 5. concl. 377. Mex. in tract. testa. parisi. conclus. 2. n. 76. Surd. de alimentis tit. 1. q. 42. n. 23. cum seqq. Felic. Solis de causib. lib. 2. cap. 1. num. 19. Ceual. de causib. quest. 394. Ludouic. Beja d. casu 56. Gaspar Roder. d. q. 7. d. nu. 43. cum seqq. & præcipue nu. 60. Cald. Pereira de empt. cap. 23. nu. 24. Petr. de Ledesma d. concl. 13. dub. 1. disp. 3. Rebel. d. q. 12. nu. 7. Fr. Emman. quest. Regular. som. 2. q. 48. art. 7. vers. pro huius, Bonacin. d. puncto 9. num. 3. vers. secundo, Azori. d. c. 9. vers. ceterum Quamuis passionem hanc illicitam, & vfurariam fore crediderint minus bene Ioan. Andr. Butr. Z. barel. Ioan. de Lign. & Ambrosi. de Vignate in presenti, Corta in memorialibus verbo dos soluto Matrimonio, Alex. conf. 27. lib. 4. & consil. 74. & conf. 141. nu. 6. lib. 5. S. Antoninus in summa. p. 2. tit. 1. 5. 7. nu. 27. Laurent. de Rudolph. in tract. de iuribus par. 2. q. 53. & alij relati per Causal. d. decis. 25. nu. 431.

Secundo amplia generum non solum posse à focero suo fructus pignoris dotalis accipere, quandiu ei dos non solvitur, sed etiam ab alio quocunque extraneo, vt per Nauar. in cap. si fuerit heres 14. q. 3. num. 65. & 66. Valasc. consil. 2. num. 2. Surd. conf. 269. num. 10. Gaspar. Roder. d. q. 7. nu. 52. Molina d. dysfunctione 321. vers. bene 1. Valer. Reginald. d. lib. 25. num. 223. vers. sequitur secundo Rebel. d. diffusi. 12. nu. 4. 5. Immo & potest inaritus mercator solutus ne-

gotia.

gotiari in pactum huiusmodi interesse deducere, siue dos fuerit à patre promissa, siue ab extraneo, qui dotare non tenetur, ita Couar. d. cap. 1. num. 3. *vers. binc primo apparet*, Ioseph. Ludou. d. decis. 21. num. 42. Surd. d. q. 42. num. 30. quos refert, & sequitur Franc. Molin. d. q. 39. num. 13. vbi num. 12. extendit suæ gener, qui in pactum deducit hoc interesse sit mercator solutus negotiari, aut non sit, nihil enim refert, cum Matrimonij onera sic sustineat is, qui non est mercator, sicut qui solutus est mercari.

6 Tertio amplia in Matrimonio spirituali, quod contrahitur à Moniali per professionem religionis, Abbatissa enim potest recipere certam pecuniam quantitatem, donec conuentui dos promissa pro nouitia proficiente soluitur, vt per Fr. Emman. *quest. regularium tom. 2. quest. 48. artic. 7.*

7 Quarto amplia quamuis maritus per decennium tacuerit interesse dotis non petendo, adhuc enim illud petere posse cum non censetur remississe resoluunt, Ozasc. decis. 132. Mascardi. de probat. concl. 2372. n. 98. Surd. conf. 290. n. 12. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 25. num. 2. & 3. Valac. consulti. 8. num. 9. D. Barbof. in l. qua dotis n. 46. ff. soluto Matrimonio, Gaspar Roder. d. q. 7. n. 65. vbi num. 66. dicit procedere, quamuis dum vixerit non petierit sibi solui, & n. 69. quamuis maritus receperit dotem ipsam nulla adhibita protestatione de petendis vfuris, si vfuræ debeantur iure actionis, quia promissa fuerunt.

8 Limita primo supradictam huius text. conclusionem non procedere soluto Matrimonio, de quo vide Couar. d. cap. 1. n. 3. *vers. 6.* Gaspar, Roder. d. q. 7. num. 53. Valac. consulti. 8. n. 4. *vers. 4.* & de partit. cap. 6. num. 31. Sanch. de Matrimonio lib. 7. disp. 87. num. 30. D. Barbof. in l. 1. num. 40. in principio ff. soluto Matrimonio. Marcia. decis. 126. & disp. forensium cap. 240. num. 3. & 4.

9 Bonacina d. punct. 9. n. 3. *vers. ex quo.* Vnde non posse mulierem in contrahendo Matrimonij conuenire, vt soluto Matrimonio morte viri donec dos sibi soluitur, quid certum detur loco interesse, contra Laurentium Rodolph. de vfuris q. 65. tenentur Ceph. conf. 133. n. 130. lib. 1. Surd. conf. 194. n. 14. & 15. *de alimentis tit. 1. q. 45. num. 17.* quos refert, & sequitur Franc. Molin. d. q. 39. num. 18. cum segg. vbi num. 39. cum segg. resoluunt non valere conuentionem factam per mulierem de ingrediendo post mortem viri propria auctoritate bona illius sibi pro dote hypothecata, & eadem ipsa retinendi pro securitate sua, percipiendo fructus, si losq; faciendum, interim dum dos ei non soluitur, & num. 69. cum segg. resoluunt posse mulierem pacifice cum heredibus mariti occasione dilata solutionis ab ea, vt interim sibi aliquid annuum soluat pro alimentis, dum id fiet in casibus, in quibus potest vidua post annum consequi interesse dotis non solute, quos refert Surd. d. tit. 1. quest. 45. à principio, & in hanc sententiam citat Couar. d. cap. 1.

num. 4. Gemin. de vfuris comment. 1. §. 4. num. 91. Nauar. in man. cap. 15. n. 213. Iacob. de Grassis in auctis decisionibus par. 1. lib. 2. cap. 106. n. 4. Surd. d. quest. 45. num. 74. 75. & 76. Atque etiam procedit superior traditio vbi cumque est Statutum, vel consuetudo aliquod certum taxare vxori pro alimentis, interim dum dos ei soluitur, valeret enim pactum, quo idem deducitur in conuentionem, quod à lege municipalis, vel consuetudine taxatur, nam & Statutum huiusmodi siue talis consuetudo valet, vt tenent plures, quos recensent Couar. d. c. 1. num. 4. *vers. 8.* Nauar. in comment. de vfuris num. 68. Cauat. d. par. 1. decis. 25. num. 27. Iacob. de Grassis d. num. 4. Palat. in repet. cap. per vrsas de donat. inter vrsas n. 24. num. 3. Menoch. remed. 3. retinenda num. 179. Surd. d. tit. 1. quest. 42. num. 45. qui contrarium sequitur, immo talem consuetudinem, vel Statutum non valere.

10 Secundo limita si non maritus, qui sustinet onera Matrimonij, sed focer, aut extraneus ea supportaret, tunc enim maritum non posse dotis vfuris consequi, qui vxorem non alit, tenuerunt Palat. Lara, & alii, quos refert, & sequitur Surd. d. quest. 42. num. 30. cum segg.

11 Tertio limita, quando post pactum initum de recipiendo aliquod pro interesse, maritus dilationem soluende dotis dedisset, quoniam data dilatione, in consequentiam videtur voluisse, vt interim interesse consequeretur, vt per Couar. d. cap. 1. num. 3. *vers. 5.* Palat. in repet. d. cap. per vrsas notat. §. 6. n. 8. num. 3. *vers. 8.* Nauar. d. cap. 17. num. 213. Ioseph. Ludou. d. decis. 21. n. 44. & 45. Surd. d. quest. 42. num. 53. cum segg. Quamquam secus foret vbi gener promissa dote liberè dilationem dedisset focero, hoc expressim pacto, vt interim pendente dilatione sibi certum interesse daretur, & licet aliqui dissentiant, existimantes id fieri non posse, quales sunt, Rubens conf. 108. à principio, Crauet. conf. 1089. num. 7. contraria tamen opinio verior est, cum, vt animaduertit Couar. loco proxime cit. iustiori de causa habet locum perceptio fructuum, alteriusve quantitatis loco interesse, quando libera ex pacto facultas datur debitori fruendi dotis, quam si creditori licitum foret eam quocunque die petere, sequuntur Gemin. comment. 1. de vfuris §. 4. num. 75. Cauat. d. par. 1. decis. 35. num. 21. Ioseph. Ludouic. d. decis. 21. num. 42. Cancr. variarum resolut. lib. 3. cap. 7. num. 58. & 59.

12 Quarto limita in pacto excedente interesse certum à lege, aut Statuto, vel consuetudine taxatum, quoniam esset nullum, & vfnarium, licet verè maritus sub lato pacto posset agere via ordinaria ad id, quod plus sibi interest ratione damni emergentis, vel lucri cessantis, si pecunias ad manus habuisset, & foret mercator, & talis persona, quæ solita erat negotiari, ita concludunt Cauat. d. decis. 35. n. 23. Surd. d. quest. 42. num. 8. & 9.

Cap. Michael. XVII.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr., Henric. Panorm. Ximen. Toletan. in concordantijs. *versusque Iuris cum legibus Castellæ* p. 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 150. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 687. refertur ab Anton. Augustin. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 2.

Vide posita ad cap. quia superius 15. num. 3. supra hoc tit.

In gloss. Pater, vlt. j. ibi (sed nunquid repelli potest ab agendo, &c.) Ex his verbis colligit Zabarel. hic ante fin. *versus* in autem die, proxenetæ seu mediatorem in contractu usurario ad restitutionem usurarum non teneri. Verum contrarium docuerunt in præsentj Host. ad fin. *versus* sed nunquid, Anan. eodem. 4. num. 10. *versus* in consuetudine, Lap. alleg. 93. num. 4. eodem. 4. Crebrior tamen est opinio existimantium proxenetam ad usurarum restitutionem minime adstringi, nisi in subsidium principali non existente soluendo, alias secus, ita hic Ioan. Andr. ad fin. Anchar. num. 6. *versus* querit vltimo, Butr. nu. 7. *versus* vltimo, Panorm. nu. 6. Quintil. Mandos. in addit. ad Lap. d. alleg. 93. lit. H, Mascard. de probat. concl. 1040. num. 24. *versus* limitatur duodecimo, quos refert, & sequitur Rendina in *promptuario receptorum sententiarum*, tom. 1. tit. 127. de *Iuris* nu. 8.

SUMMARIUM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Per Iuram domini nimis grauantur.
3. Indem potest puniri per indirectum patris Ecclesiasticis si fœnus exerceat.
4. Princeps secularis an possit concedere facultatem Indem facerandi, remissio.
5. Decima an debeat ex q. prædij ex quibus Ecclesia non erat solita percipere, remissio.
6. Quot adiectum res facit ut res transcat cum illo.

Cap. Quanto. XVIII.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Anania, Host. Anch. Butr., Henric. Panorm. Ximen. Toletan. in concordantijs. *versusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 150. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 688. demonstratur ex Concil. general. Lateranen. sub Alexan. III. cap. 67. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 7. cap. 3.

2. **Aggrauntur.** Per per Iuram domini nimis grauantur, ut per Perez ad rub. tit. 2. gloss. 1. *versus* queri potest pag. 24. lib. 8. *Ordin. Molr.* in *emporio Iuris* par. 1. tit. 2. in *prælat.* nu. 128.

Per censuram ecclesiasticam, &c.

Notatur ad hoc, quod Iudæus potest puniri per indirectum pœnis Ecclesiasticis si fœnus exerceat, ut per Menoch. de arbit. casu 449. nu. 17.

4. **Principibus autē iniungimus, &c.** An Princeps secularis possit concedere Iudæis facultatem facerandi consule Theaur. decr. 57. Alexan. de Nuo conf. 102. quos refert Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existim. lib. 2. cap. 19. nu. 10.

5. **Antequam ad Iudeos quocunque titulo deuenissent.** Ergo à contrario ex his prædictis ex quibus Ecclesia solita non erat percipere, decima minimè debetur, de quo tamen vide Azor. institut. moral. par. 1. lib. 7. c. 23. post princ. Soar. de relig. tom. 2. lib. 2. cap. 6. nu. 12.

6. In gloss. [Deuenissent.] ibi (et ita res transcat cum suo onere.) Notatur ad hoc, quod onus adiectum rei facit ut res transcat cum illo, vide l. 1. de opus, ubi latè Isid. nu. 6. ff. de noui operis mun. Tiraq. de retractu lig. 6. l. 1. gloss. 9. n. 102. Menoch. conf. 2. nu. 31. & conf. 63. n. 11. & conf. 80. n. 79. Cabed. Lusit. decr. 52. nu. 1. par. 2. D. Barbol. in l. post doctem nu. 5. ff. soluto Matrim. Cald. Pereira de extinctio. emphyt. cap. 3. num. 33. & de emptione, & vend. cap. 10. num. 10. & cap. 27. num. 79. Ioan. Martins à Costa in addit. ad tract. libellatum annos 6.

SUMMARIUM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Declaratur tex. in præsentj, pluresq. Doctores referuntur de eius intellectu agentes.
3. Usura committitur quantumcunque minimam sit iuratum.

Cap. Nauiganti XIX. & fin.

Greg. ix.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr., Henric. Boich. Henr. Carni. Casal. in annot. Panor. Berol. Cened. collect. 47. Ximen. Toletan. in concordantijs. *versusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 151. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 688. & tom. 4. repet. in *Iure Canonico* ad 3. Decretal. librum Ioan. Crot.

2. Plura circa intellectum huius text. & an. & quando suscipiens in se periculum pecunie mutuatæ ratione alicuratiouis mutui, possit aliquid à mercatoribus, vel venditoribus ad creditum exigere, vide Cou. vari. lib. 3. cap. 2. num. 5. Medin. in codice de rebus, q. 38. in 3. causa col. 4. Gasp. Caballin. in *miscelaneo Iuris* par. 1. milt. loq. 299. Gasp. Rodr. de annis redditib. lib. 3. q. 3. num. 55. cum seqq. Molr. in *emporio Iuris* par. 1. tit. 2.

lit. 8.

tit. 3. q. 25. Sot. de Iustis lib. 6. q. 7. artic. 7. mc. Angl. in floribus Theologicis in quibus de contractibus mutui art. 3. concl. 1. & 2. Strachi. de affectu, in presat. no. 26. cum seqq. Villag. in tract. de usuris q. 26. Geminian. eod. tract. commento 3. à princip. Paul. Comitoli. respons. moralium lib. 3. q. 25. no. 5. Azor. in iustis. moral. par. 3. lib. 7. cap. 7. q. 1. 8. Cur. Philip. par. 2. lib. 3. cap. 1. à nom. 18. Salas de contract. tit. de usuris dub. 23. num. 3. Bonacin. eod. tract. disp. 3. q. 3. puncto 5. no. 1. Valer. Reginald. in praxi foren. peniten. lib. 25. num. 211. Valasc. conf. 18. num. 4. vbi refert ideo in presenti censeri usurarium, qui mutat nauiganti, vel eunti ad nundinas, licet suscipiat in se periculum, si aliquid inde percipiat ultra fortem, quia mutuum factum, & id quod datum est ultra fortem, non fuit expresse pro susceptione periculi, sed simpliciter, & ideo presumitur usura, & hæc videtur intentio & mens huius tex. ut quidam datur simpliciter pecunia mutua ituro per loca periculosa, vel aliis, & mutans eam simpliciter suscipit ipsius pecunie periculum, & pactus est sibi dari aliquid ultra fortem, non exprimens an recipiat pro assecuratione, & susceptione periculi, vel ratione mutui, præsumit vehementer lex Canonica in presenti, quod pro mutuo, & quod assecuratio, seu periculi suscepcio fuit interposita ad palliandam usuram, & sic ad tollendam istam palliationem usura sub calore assecurationis, & ad hoc est lata constitutio huius tex.

Recepturus aliquid. Ergo usura committitur quantumque minimum sit lucrum, quod ratione mutui ultra fortem percipitur, quæ nec etiam in minimo permitti potest, ut per Tirac. de iudicio in rebus exiguis vers. 24. fol. mibi 32. Melch. Phabos Lusitana decis. 7. no. 6.

De Crimine falsi. Tit. XX.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panorm. Mari. Socin. Guillelm. Durand. in breuario auct. iuris Canonici fol. 144. vers. Ioan. de Londris in breuario Sancti. Canonum fol. 181. Petr. de Rauenna in compendio iuris Canon. Martinus Mesnart. in epistoma Decretal. fol. 188. Dan. Venator. in analysi methodica iuris Pontif. à pag. 668. Gottfr. & Hoff. in summa. Barus in Alex. Cassan. & Anastasi German. in prætilis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit. De materia tit. vide apud Lusitanos Ordin. Regiam lib. 3. tit. 52. cum seqq. vbi Parens meus notat, & apud Castellanos l. 57. tit. 6. part. 1. vbi Greg. Lop. & tit. 12. lib. 4. fur. leg. & tit. 6. lib. 8. Ord. vbi Perez. Velam. de delictis. 10. Clar. lib. 5. falsum, Farin. in praxi crimin. p. 6. de falsitate, & similes. Bonacol. commun. crimin. verbo

falsum, Prax. Episcop. p. 1. verbo falsitas, Bernard. & Salzed. in pract. cap. 119. in nouis. impress.

De falsificantibus signum, aut sigillum Regis agunt Ordin. Regia Lusitan. lib. 5. tit. 52. vbi Parens meus, & apud Castellanos l. 3. tit. 6. lib. 8. Ordin. vbi Perez, & l. 3. tit. 17. lib. 8. noua recop. vbi Azueved. Pradil. in summa legum penalesium, par. 1. cap. 21. Castil. lib. 3. quotidian. cap. 20. no. 8. cum seqq.

De facientibus falsas scripturas, aut illis ventibus vide Ordin. Regiam Lusitan. d. lib. 5. tit. 53. vbi Parens meus notat, & apud Castellanos tit. 7. part. 7. vbi Greg. Lop. Farin. in praxi crimin. q. 153. à princip. Card. Tulch. lib. F. conclus. 41. Molin. de Iustis, tom. 3. tract. 2. disp. 700. Et de pœnis falsarii tabellionis, vide Velam. de delictis cap. 24. Clar. in 6. falsum no. 16.

De teste falsum deponente agunt Ordin. Regia Lusitan. d. lib. 5. tit. 54. vbi notat Parens meus, & apud Castellanos l. 26. tit. 11. part. 3. vbi Greg. Lop. & l. 4. & 7. tit. 17. lib. 8. noua recop. vbi Azueved. Orozco. in emblem. moralib. lib. 3. emb. 47. Anton. Gabr. commun. lib. 2. sub tit. de iurisc. concl. 6. Ioseph. Ludou. lib. 3. sub eod. tit. concl. 1. Perez tit. 6. lib. 8. Ordin. pag. 188. cum seqq. Auendan. de exequendis mand. par. 2. cap. 27. Mascard. de probation. concl. 955. no. 19. Fachin. controvers. lib. 1. cap. 14. Seraphin. de privilegijs Iuram. priuile. 64. Surd. epus. 37. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 10. cum seqq. Vela de delictis, cap. 37. Farin. in d. p. 6. q. 160. à princip. Galgancet. de iure publico, lib. 1. tit. 36.

De falsitate commissa in supponendis partibus agunt Doctores in l. 1. & l. supposito C. ad legem Cornel. de falsis, nostri in Ordin. Regia d. lib. 5. tit. 55. Castellani l. 3. tit. 7. part. 7. vbi Greg. Lopez. Bossi. de delictis, tit. de partibus suppositione, Anton. Gom. l. 7. Tit. Tauri no. 32. Menoch. de arbit. casu 306. num. 3. & de presump. lib. 3. pres. 24. Quater. in quæst. crimin. cap. 77. à no. 33. Vincent. de Franch. decis. 332. Mascard. de probat. conclus. 1147. Molin. de Iustis, tom. 3. tract. 2. disp. 701. Thom. Valasc. allegationum Iuris tom. 1. alleg. 13. no. 50. cum seqq. Farin. d. par. 6. q. 150. no. 239. cum modis seqq. Galgancet. de iure publico lib. 1. tit. 41. no. 9. & 13.

De aurifex adulterinas gemmas, seu lapillos illigante agunt Ordin. Regia Lusitan. d. lib. 5. tit. 56. Auendan. de exequendis mand. par. 1. cap. 19. num. 30. Pradil. d. par. 2. cap. 7. Farinac. d. praxi crimin. tit. de furtis, q. 166. no. 44.

De pharmacopolis vendentibus medicinas adulteratas, vide Luc. de Peña in consil. Neapol. lib. 3. tit. 49. fol. mibi 101. Bellac. tom. 2. communium opinionum lib. 9. tit. 17. no. 12. pag. 505. Mascard. concl. 5. no. 32.

De vendentibus vinum limphatum, vide apud Castellanos l. 8. & 9. tit. 17. part. 7. vbi Greg. Lopez. Rebuff. tom. 2. ad leges Gallican. tit. de hostiis. vers. duodecima conclusio, Azueved. l. 3. tit. 11. lib. 5. noua recop. Sebast. Neui. in remissis huiusmodi in partem, 11. ff. quod vians clam. Bobadil. in sua politia.

politica, lib. 3. cap. 4. n. 90. Auendan. d. cap. 19. n. 302
vers. quinto, ubi de admiscendis vinum vetus
cum multo.

- 10 De portantibus in facis merces desuper bonas, & inferius corruptas, ac de illis, qui in principio canistri ponunt poma meliora, vide Azeved. l. 3. num. 4. cum seqq. tit. 5. lib. 1. nona recop. Matien. l. 1. glof. 9. nu. 11. tit. 14. lib. 5. in fine nona recop.
- 11 De vitentibus falsis ponderibus, & mensuris, vide Ordin. Regiam Lusit. lib. 5. tit. 58. ubi notat Parens meus, & apud Castellanos l. 7. & 8. tit. 7. par. 7. ubi Greg. Mexi. in tract. *tassa panti*, concl. 5. nu. 30. cum seqq. Matien. l. 2. glof. 5. & 6. tit. 13. lib. 5. nona recop. & l. 2. glof. 9. tit. 14. cod. lib. Modern. de *Invisid. par. 4. cent. 1. casu 3. n. 16. cum seqq.* Horten. Causalcan. de *brachio Regio*, p. 6. nu. 354. cum seqq. Ludou. Rodolphin. *vari. quist. lib. 2. q. 40. n. 13.* Galganet. de *lure publico* lib. 1. tit. 40.

S V M M A R I V M .

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Interpretatio in dubio fieri debet, ut excusetur quis à perurio.
- 3 Testis falsi crimen in eo cognoscitur, quem detectabile fit, quia Deo, iudici, & hominibus obnoxius est.
- 4 Index secularis resem in testimonio coram se ferendo delinquentem punire non potest.
- 5 Falsitas nemini nociva non punitur poena ordinaria.
- 6 Falsum deponere dicitur, qui tacet veritatem.
- 7 Sententia potest allegari nulla usque ad originem annos.

Cap. Falsidicus. I. D. August.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabareh. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Burr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Cened. collect. 139. Ximen. Toletan. in concordantijs *versus* Iuris cum legibus *Castelle* par. 1. & 2. Viuitan. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 136. Alagona in *compend. Iuris Canonici* pag. 690. Verba huius tex. non sunt Augustini, sed Hieronimi lib. 3. de *summo bono* cap. 59. refert Burchard. lib. 50. *Decret. cap. 11.* habetur apud Ant. Aug. collect. 1. *Decret. lib. 5. tit. 16. cap. 2.*
- 2 **Falsidicus testis.** Aduerte, quod in dubio semper fieri debet interpretatio, ut excusetur quis à perurio, ex Decian. *tract. crimin. lib. 6. cap. 11. nu. 58. & c. 12. nu. 20.* Et ad evitandam falsitatem testium dicta sunt improprie intelligenda, ut per Rebuff. de *reprob. testimoniis* n. 100. Surd. *de res. 263. n. 9. & de res. 281. nu. 11. cum seqq.* dummodo non sequatur absolutus intellectus. Horten. Causalcan. in *pract. de testib. p. 310. 67. & 68.*
- 3 **Tribus personis est obnoxius, &c.** In eo potissimum dignoscitur, quam detectabile

fit falsi testis crimen, quia Deo, iudici, & hominibus obnoxius est, ut per Farin. in *praxi crimin. p. 2. q. 67. nu. 1. & n. 8.*

4 Deinde iudici, quem mentiendo fallit.

Intellige quando est competens falsidici testis, nam secularis index nec ex officio, nec ad partis instantiam, nec in bonis, nec in corpore, nec principaliter, nec incidenter iudicare potest, aut punire clericum in testimonio coram se ferendo delinquentem, ut per Cou. *pract. cap. 18. n. 8.* Marant. de *ordine iudic. p. 6. cap. de inquisit. n. 150. & aliu. 12. d. nu. 1.* Clar. 6. fin. q. 38. nu. 14. *vers. bene quere*, Crassi. tom. 2. *commun. opinionis*, lib. 9. tit. 17. num. 138. pag. 511. Rebuff. in *tract. quando secularis*, nu. 88. Bernard. in *pract. cap. 96. nu. 12.* ubi Salsed. in addit. *verbo non potest puniri*, refert plures Doctores, Mexi. in *tract. tassa panti*, concl. 5. n. 34. Fachin. lib. 9. *contribut. cap. 27. vers. tertia* *vers. Perez* l. 1. *vers. sed dubitari potest* tit. 6. lib. 3. *Ordin. pag. 389.* Azeved. l. 1. nu. 97. cum seqq. tit. 16. lib. 8. *nona recop.* Prax. Episcop. p. 11. *verbo iustus*, pag. 79. Mort. in *emporio Iuris*, p. 1. tit. 2. in *pract. n. 153.* Modern. de *Invisid. p. 4. casu 128. num. 7. cum seqq.* Azorh. *instit. moral. par. 1. lib. 2. cap. 23. q. 2.* Pradil. in *summa legum penales*, p. 1. c. 22. n. 8. Farin. *in praxi crimin. p. 1. q. 8. nu. 26.* Horten. Causalcan. in *pract. de testib. p. 2. n. 318.* plures alios ex antiquioribus refert Cened. ad *Decretum* *valde* l. 37. nu. 10. & ad *Decret. collect. 139. nu. 2.*

5 Quem falso testimonio ledit.

Hinc falsitatem nemini nocivam non puniri poena ordinaria tenetur Felin. in *tract. quando ex natus* *punitur*, *vers. falsis* *seruando*, Cou. in *rap. quomodo punitur* p. 1. q. 7. nu. 6. in fine, Clar. lib. 5. *falsum*, n. 35. & 9. per iurium, nu. 11. Bonacoli *commun. crimin. p. 2. verbo falsitas* fol. mibi 28. Menoch. *de arbitrio* *casu* 306. nu. 14. 23. & 30. cum seqq. Surd. *de res. 282. nu. 18.* Flores de *Ménas*, *Iuri. lib. 1. q. 30. nu. 81.* Farin. in *praxi crimin. p. 6. sub tit. de falsis*, q. 150. num. 297. Et falsitatem commissam in re modica leuius esse puniendam resoluit Tiraq. de *iudicio in rebus* *cap. 29. pag. mibi 49.* Menoch. *de arbitrio* *casu* 306. nu. 36. Farin. d. p. 6. *quod*, 359. nu. 110. & 292.

6 Et qui veritatem occultat.

Notatur ad hoc, quod testis, qui tacet veritatem dicitur, falsum deponere, ut per Tiraq. de *panti temp. casu* 4. nu. 15. cum seqq. Zachin. de *heret. col. 14. nu. 2.* Poña in *direct. inquisit. par. 3. q. 73. commento 123.* *vers. falsum autem testem*, Mascard. de *prob. con. glof. 743. nu. 12.* & in *pract. q. 5. d. nu. 70.* Decian. *tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 10. nu. 30.* Farin. d. q. 67. d. n. 220. ubi n. 223, ampliat etiam ad illum testem, qui dicie se non recordari, de eo, quod vel certum est ipsum recordari, vel saltem debet verissimiliter recordari, & nu. 225. ampliat ad testem, qui deponit obscure versus, vel per malitiam, ad hoc *verius* depositio pro-

dicenti

- ducenti non proſit. Adverte tamen tacentem. Verum non peccare niſi quando productus eſt vt teſtis, Flamin. de reſignat. benef. lib. 9. quaſt. 27. num. 5.
- 7 In gloſ. [Iudici.] ibi (*ſiſque ad 20. annos*) Immo viſque ad 30. poteſt ſententia allegari nulla gloſ. in c. unde queritur 35. q. 9. Viui. & Bellac. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 15. n. 131. cum ſeqq. Pincel. in l. 1. C. de bonis mat. p. 3. n. 50. & in auct. niſi num. 21. cod. tit. Perez ad tit. 15. lib. 3. Ordin. pag. 738. Tiraq. de retract. lig. 5. 36. gloſ. 2. num. 38.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Sententia falſa non eſt exequenda.
- 3 Sententia ex falſis inſtrumentis nunquam tranſit in rem iudicatam.
- 4 Falſitatis ſola ſuſpicio in litteris Apoſt. fidem eis tollit.
- 5 Nullitates ex defectu iuriſdictionis emanantes ſumme attendende ſunt.
- 6 Iuriſdictionis defectus dicitur inſanabilis.

Cap. Super eo. II. Luc. ij.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania. Hoſt. Anchor. Buſt. Panorm. Henric. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordant. vtriuſque Iuris cum legibus Caſtelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 157. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 691. referuntur ab Anton. Auguſt. collect. 2. Decretal. ſub tit. de re iudic. cap. 4.
- 2 Probat hic tex. falſam ſententiam non eſſe exequendam, vt per Rebuſſ. tom. 1. ad leges Gallie, tract. de ſentent. execut. art. 76. n. 10. pag. 216. ſic ut & illam, quæ ex falſis probationibus lata fuit, vt probant Ordin. Regia Luſitani lib. 3. tit. 75. in princip. & tit. 87. 4. 1. vbi Parens meus, & apud Caſtellanos l. 23. tit. 22. part. 3. vbi Greg. Mench. vſuſque. c. 36. Amar. Roderic. in pract. cap. 9. nu. 9. & 10. Alexan. Trentacini. Vari. lib. 2. tit. de ſentent. reſol. 3. nu. 13. Curi. Philip. p. 1. 5. 18. n. 12. Aloyſ. Rice. in collect. decif. collect. 1502. Nam ſententia ex falſis inſtrumentis nunquam tranſit in rem iudicatam Cald. Pereira conf. 36. ad princip. vbi n. 12. declarat ſi ſi pro qua lata fuit ſententia ſciat falſas eſſe probationes.

4 Redarguenda videris falſitatis.

Ergo ſola ſuſpicio falſitatis in litteris Apoſtolicis fidem eis tollit, & earum impedit executionem, vt per Farin. in practi. crimin. p. 64. 151. num. 33.

- 5 In gloſ. [Falſarium. 1.] ibi (*quia defectus eſt in iuriſdictione*) Adverte nullitates ex defectu iuriſdictionis manentes ſumme attendendas eſſe, vt per Ioan. Bauman. de ſequiſ. c. 16. n. 1. & 4. cum ſeqq. Azin. in practi. Florent. 31. cap. 32.

- 6 Caualean. decif. 28. n. 46. cum ſeqq. vol. 1. Nam defectus iuriſdictionis dicitur inſanabilis Aemil. Verall. decif. 38. nu. 2. lib. 3. Thom. Triuiſ. Venetia decif. 11. nu. 2. lib. 2. Camill. Borrel. in ſumma omniſum decif. tit. 41. nu. 124. & eſt legibus adeo exoluſus, vt quamuis ſe de nullitate non oppoſiturum quis iuraſſet, tamen hanc nullitatem ex defectu iuriſdictionis opponere poterit, vt ex Felin. Ruin. & alijs colligit Crauet. conf. 383. nu. 16. & reſoluit Anton. Gabr. tom. 3. communium opin. lib. 6. tit. de ſtatutis concl. 3. n. 7. pag. mibi 355.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Sigillum Principis clericum, qui falſauit eſt deponendus.
- 3 Delinquentibus ſignum an ſas ſi imponere, oſtenditur.

Cap. Ad audientiam. III. Vrb. ij.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania. Hoſt. Anchor. Buſt. Panorm. Henric. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordant. vtriuſque Iuris cum legibus Caſtelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 157. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 691. referuntur ab Anton. Auguſt. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 9. cap. 2.
- 2 Probat hic tex. clericum, qui falſauit ſigillum Principis, aulicium Regis eſſe deponendum, ſibi que characterem imprimendum, ac in exilium mittendum, vt per Duſen. reg. 290. li. mit. 1. Boer. decif. 82. col. 1. Perez l. 1. tit. 8. lib. 2. Ordin. pag. 281. Cardoſ. in practi. iudicium, & aduocat. verbo clericum, nu. 86. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. c. 17. 5. 3. n. 21. Galgancet. de iure publico lib. 1. tit. 41. nu. 24.

In ſignu maleficiij characterẽ, &c.

Olim apud noſtros Luſitanos in antiqua Ordin. lib. 5. tit. 37. 5. 2. furibus auricularas abſcindi iubebatur, quia tamen hæc inſcriptio, ſeu potius maleficiij ſignum faciebat vt aliqui longis capillis, aut auribus pileis mutilatas aures occultaret, nec cõueniebat tam patenti ſigno turpitudinẽ offendere, ob quod Imperator Conſtantine vultus de turpationem lege vetuit, ſic reſcribẽs ad Eumelium. Si quis in ludum fuerit, vel in metallum pro criminum deprehenſorum qualitate damnatus minime in eius facie ſcribatur, dum in eius manibus, & in furis poſſit pœna damnationis vna ſcriptione comprehendi, reſert Cardin. Cæſar Baron. in addit. ad martyrologium Romanum die 22. Decembris, ideo in nouiſſima iuſtitie reformatione prædicta aurium abſciſſio ſublata fuit, & illius loco iubetur, vt pro primo furto prima littera territorij, vbi inuenitur, pro ſecundo vero ſuæ ſignum in humero eandem Bb ferro

ferro imprimatur, & de hac bullatione agit Fari. d. p. 6. q. 170. n. 94. apud Castellanos vero per l. 3. tit. 1. lib. 3. nona recop. ubi Azcued. n. 13. character imprimi iubetur ei, qui duas uxores simul duxit, & idem Azcued. l. 3. n. 21. tit. 17. lib. 8. eiusdem nona recop. agit de characteri imprimendo fallanti sigillum Regis.

S U M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Apostolicas litteras recipientes in Curia de manu alterius quam Summi Pontif. vel deputatorum sunt excommunicati.
- 3 Verbum, subiaceat, non est lata sententia.
- 4 Verbum presentis temporis imperativi modi, quod ad Iudicem dirigitur, importat sententiam ferendam.

Cap. Dura: IV. Innoc. iij.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zab. Io. Andr. Anania, Host. Ancharan. Burr. Panor. Henric. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque* Iuris cum legibus Castelle per. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 158. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 691. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. sub tit. 11. de falsarij cap. 1.

2 Probat hic tex. recipientes litteras Apost. dum ipsi sunt apud Sedem Apost. de manu alterius, quam Summi Pont. vel deputatorum ad illud officium, esse excommunicatos, ut per Clar. in pract. lib. 3. §. fin. q. 77. num. 17. Mari. Alteri. de censur. tom. 1. de excom. lib. 3. c. 3. diff. 7. *vers. rursus*, ubi late, & in *vers. quomobrem*, aduertit quod in hoc tex. duplex continetur excommunicatio, alia late sententia, quam incurrunr ipso iure illi, qui litteras Apost. accipiunt ab alio, quam de manibus Papæ, vel officialium, aut Bullatorum, nisi sint persone insignes, alia est sententia ferenda, qua excommunicandi sunt per Ordinarium illi, qui habent litteras falsas, si postquam sciuerint eas esse falsas, infra viginti dies non lacerauerint, aut resignauerint, & semel excommunicati non possunt ab alio absolui (præterquam in mortis articulo) nisi à Papa, & in *vers. secundo*, eire eandem excommunicationem prolatam in eos, qui litteras Apost. accipiunt ab alio, quam ab ipso Papa, vel officialibus, notat hanc excommunicationem afficere illos tantum, qui apud Sedem Apost. commorantur, ut habetur in textu, & in *vers. tertio*, notat Doctores communi consensu asserere hanc excommunicationem abisile in desuetudinem, & hodie non seruari in Curia.

3 In gloss. [Subiaceat. Jibi (sed non credo, &c.) Notatur ad hoc, quod verbum, subiaceat, non est late sententia, ut per Tirac. in l. si uisus C. de remocandis donat. verbo reuertatur no. 149. Nam ver-

4 bum presentis temporis imperativi modi, quod ad Iudicem dirigitur, importat sententiam ferendam, ut per Vgolin. de censuris, tab. 1. c. 9. §. 6. nu. 7. Carbon. tract. de legibus lib. 8. diff. 6. *vers. tertio* regula, quos refert, & sequitur Moner. de distrib. quotid. p. 3. q. 7. n. 21. & terminis huius tex. Mari. Alter. d. diff. 7. c. 3. col. 3. lit. D, & E.

S U M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Scriptura rasa falsa presumitur.
- 3 Falsitas presumitur ex cancellatione in aliqua scriptura reperta.
- 4 Falsitatem arguit abrasio reperta in aliqua scriptura.
- 5 Diuersitas manus in scriptura falsitatem arguit.
- 6 Falsitas arguitur ex apostillis, seu additionibus, præsertim in instrumentis, seu in aliqua scriptura reperta.
- 7 Instrumentum interlineatum, seu reformatum si redigatur in publicam formam debet mutari in transumpto mentionem facere de illis interlineamentis, seu rasuris, alia manus suspectum.
- 8 Mutari in litteris Apost. postquam eas receperis ab officiali, aliud etiam minimum vere falsitas illas.

Cap. Licet. V.

1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Io. Andr. Anania, Hostien. Ancharan. Burr. Henric. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque* Iuris cum legibus Castelle per. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 3. Iuris Pontif. pag. 159. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 692. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 11. cap. 2.

2 In eis aliquid per rasuram, &c. Notatur ad hoc, quod rasa scriptura falsa presumitur, & tanquam falsa rejicitur, ut per Mascard. de probat. concl. 1254. à princip.

3 Totaliter abolita. Notatur ad hoc, quod ex cancellatione in aliqua scriptura reperta, presumitur falsitas, ut per Baiard. ad Clar. 4. falsum n. 197. Menoch. de presumpt. lib. 1. pres. 99. nu. 31. cum seqq. & de arbitr. casu 187. d. n. 34. Anton. Gom. l. 3. Taurin. 91. & l. 45. n. 145. ad fin. & n. 246. Brunor. à Sole in locis comm. verbo Apostilla, n. 1. Surd. conf. 16. Farin. in prax. crim. p. 6. q. 151. n. 31. cum seqq.

4 Vel abrase. Notatur ad hoc, quod abrasio falsitatem arguit, ut per Menoch. d. pres. 99. n. 3. cum seqq. & de arbitr. casu 187. n. 41. Mascard. concl. 1254. Farin. d. q. 151. d. n. 64.

5 Falsis litteris imittatur. Nam diuersitas manus in scriptura falsitatem arguit, vide Menoch. conf. 199. n. 7. *vers. tertio* arguitur, & de presumpt. lib. 3.

lib. 5. *praf.* 20. n. 9. 18. & 19. *Mafcard. concl.* 740. n. 11. *Farin. d. q.* 151. d. n. 112. Ex apostillis etiam, seu additionibus præsertim in margine aliuscui instrumenti, seu scripturæ reperti, arguitur falsitas, vt per Franc. *Mare. d. d. falsum. n. 4. & d. d. 708. n. 1. per. 1. Bayard. d. falsum. n. 197. d. d. v. uem f. scripturæ. Farin. d. q.* 151. d. princ. Et de interlineaturis vide *Menoch. d. causa* 187. n. 40. & *Mafcard. d. concl.* 1354. n. 8. Et in hoc aduerte quod si instrumentum interlineaturum, seu referuatum redigatur in publicam formam, debet notarius in transumpto mentionem facere de illis interlineamentis, seu rasuris, aliàs manet suspectum, *Bonacof. commun. crimin. p. 1. verbo falsum fol. 65. in fine. Bellaacomb. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 11. num. 241. pag. 583. Azened. l. 23. num. 49. tit. 25. lib. 4. nota recep. Menoch. conf. 395. num. 57. Mafcard. d. conclus. 1354. num. 16.*

8 In gloss. [Tenuem.] ibi (quicunque radis, vel immutat scriptum D. Papa sibi assignatum, excommunicatus est, & falsarius.) Notatur ad hoc, quod etiam ille, qui in litteris Apost. postquam eas recepit ab officiali, mutat aliquid etiam, minimum, vere fallit illas, vt per Mari. Alter. *de consensu rom. 1. lib. 5. d. d. 7. c. 3. col. 3. lit. D.*

SUMMARY.

1. *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
2. *Papa fratres vocat Patriarchas, Archiepiscopos ; & Episcopos, ceteros autem Reges, & Principes siles.*
3. *Falsitas arguitur ex diversitate styl.*
4. *Stylus servatur pro hoc.*
5. *Stylus in dubio non presumitur.*
6. *Stylus introduci solus super omis indicibus permittitur.*
7. *Stylus coner a suo non est observandus.*

Cap. Quam graui. VI.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Arania, Hostien. Anchar. Boer. Henr. Pandorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Yrriusque Iuris cum legibus Gessella* par. 1. & 2. Vinian. in rationali lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 159. Alagona in compendio *Iuris Canonici* pag. 693. refertur ab Anton. August. col. 163. d. Decretal. lib. 5. tit. 11. c. 3.
- 2 **V**i Patriarchas, &c. quod Papa, fratres vocat Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, ceteros autem Reges, & Principes filios, vt per Deci. in c. *Venerabiles*, n. 2. de except. Cofin. in pragmat. Sententiarum, cit. de numero *Cardinalium, glof. Cardinales*.
- 3 **Q**uam in stylo. Notatur ad hoc; quod falsitas arguitur ex diuersitate styli, Menoch. conf. 199. n. 9. & 10. Mascard. de probatio. concl. 1269. m. 4. Stylus enim feruatur pro lege, itaut iudex contra sty-

lum iudicans, faciat litem suam, ac si faceret,
& iudicaret contra legem, vtper Doctores ci-
tatos ad c. ex litteris 12. à n. 3. sup. de confiteat.
Multa de stylo, & quod ad vnguem debeat ob-
seruari congerunt Cardin. Put. de off. 373. lib. 3. in
antiq. Pinel. in l. 3. C. de referend. vrendit. p. 2. c. 4.
n. 3. Rot. Genuenf. de off. 206. & ceteri citati ad
d. c. ex litteris, n. 7. In dubio stylus non prafumi-
tur quamvis fit iudiciorum ex Mascard. de
probationib. concl. 258. sub n. 1. & concl. 1338. n. 1.
Menoch. de prafump. lib. 2. praf. 8. n. 7. & conf. 717.
n. 6. verf. refpondeat primo, Peregr. Iannin. de reali-
ciat. lib. 1. c. 1. n. 72. Sed alleganti cius proba-
tio incumbit ex Mascard. d. concl. 1338. n. 2.
Farin. par. 4. conf. 59. n. 13. excepto itylum no-
torio Curiz, cuius nec allegatio, nec probatio
requiritur, sed iudex supplere in eo debet, vt
per Viui. de off. 197. n. 6. quem quidem stylum
introducere folis fupremis iudicibus permitti-
tur, Bart. in l. de quibus, n. 10. ff. de legibus, Menoch.
conf. 187. n. 56 Farin. conf. 85. n. 17. Stylum ta-
men contra Ius non effe obferuandum annota-
runt Perez l. 4. verf. non obstat etiam, tit. 4. lib. 2.
Ordin. praf. 240. Farin. conf. 85. n. 18. D. Barbof.
in l. cum prator, l. n. 285. cum feq. ff. de iudic.

SUMMARY.

- 1 *Doctores referunt super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Falsificantes litteras Papa ipso iure excommunicationem incurrunt cum suis sanctoribus, & defensoribus.*
- 3 *Papa litteras falsificantes excommunicantur in Bulla Causæ Domini clausul. 6. de qua referunt DD. agentes.*
- 4 *Excommunicatio, quem incurrunt falsificantes litteras Papæ in hoc tex. in quo differat ab illa Bullæ Causæ, ostenditur.*
- 5 *Surreptitias, vel obreptitias litteras impetrantes non incurrunt excommunicationem huius tex. & Bullæ in Causa Domini.*
- 6 *Excommunicationis poenam non incurrunt, qui in litteris Apost. aliquid modicum mutant, vel corrigunt, quando non sit mutatio in substantia.*
- 7 *Falsificatio una sufficit, ut quis puniatur poena huius tex.*
- 8 *Benehctum ipso iure vacat propter falsitatem litterarum Apost.*
- 9 *Falsificans litteras Papa degradatur, & traditur Curia seculari ponendum: poenis legalibus.*
- 10 *Glericus fabricans falsam monetam Papa an aqualiter sit degradandus, remissum.*
- 11 *Falsum dicens non excusatur pretextu ignorantie.*
- 12 *Clerici utentes falsis dimissionibus ignorant, quæ poenam puniuntur, remissum.*
- 13 *Pœna minor imponenda est reo cum agitur civiliter, quàm cum agitur criminaliter.*
- 14 *Clerico Curia seculari tradito pœna imponenda debet esse ultimi supplicii.*
- 15 *Pœna ultimi supplicii, & degradationis locum habet in mendacibus falsificans litteras Papa.*

16. *Papae litteris falsis reus mitius puniatur, quam illas falsificans.*
 17. *Negligentia quoadque duo comparatur.*

Cap. Ad falsariorum. VII.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocentius, Collect. Zabarel. Io. And. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mar. Socin. Casil. in annot. Ximen. Tolet. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Visian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 160. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 693. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. sub titulo de falsitate cap. 4.*

2. *Anathematis vinculo, &c.*

Notatur ad hoc, quod falsificantes litteras Papae ipso iure excommunicationem incurunt cum suis fautoribus, & defensoribus, ut per Card. Tolet. in *instru. Sacerd. lib. 1. cap. 22. Sayr. de censuris lib. 3. cap. 10. num. 4. cum seqq. Farin. in praxi crimin. par. 6. de falsitate quæst. 151. num. 7. Fr. Anton. de Soufa in relect. de censuris Bullæ in Cæna Domini cap. 7. disput. 45. num. 2. Aloys. Ricci. in decisionibus Curie Archiepiscop. Neapolit. par. 1. decis. 36. num. 1. ubi num. 3. tenet falsificantem litteras Cardinalis scribentis nomine Sanctissimæ non incurere penas huius text. cum vere non dicatur falsare litteras Papæ.*

3. Excommunicantur etiam huius criminis Rei per Bullam in Cæna Domini excom. 6. his verbis. *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios litterarum Apost. etiã in forma Brevis, ac supplicationem gratiam vel iustitiam concernentium per Romanum Pontif. vel S. R. E. Vicecancellarium, aut gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontif. signatarum: necnon falso fabricantes litteras Apost. etiam in forma Brevis, ac etiam falso signantes supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontif. seu Vicecancellarij, aut gerentium vices prædictorum, quam comminantur, & explicant Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 119. Rebuff. post prax. benefic. in Bulla Cæna Domini, Vivald. in candelabro aureo in explicat. Bullæ num. 46. cum seqq. Iacob. de Graffis in auctor. decis. par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 87. cum seqq. Sayr. d. lib. 3. cap. 10. Vgolin. de censuris Bullæ Cæna Domini. c. 6. Soar. tom. 5. disp. 21. sect. 2. n. 44. cum seqq. Coriolan. Capuccin. post Summ. tractat. de casibus reservat. in explicat. Bullæ in Cæna Domini, excommunicat. 6. latè Fr. Anton. d. Soufa d. cap. 7. per totum. latissimè Mari. Alter. de censuris tom. 1. lib. 5. disput. 7. & nouissimè Bonacin. de censuris Bullæ in Cæna Domini, ac Leonard. Oduard. in comment. ad Bullam Cæna Domini.*

4. In hoc differt excommunicatio de qua in hoc tex. ab illa, quæ habetur in supradicta sexta excommunicat. Bullæ in Cæna Domini, quia sub illa includuntur qui per alios falsificant litteras

Apost. omnes fautores, & defensores falsariorum, ut tex. dicit, & ex eo deducit Farin. d. q. 151. n. 9. & Fr. Anton. de Soufa d. cap. 7. disp. 45. n. 2. sub hac vero minime ut per Iacob. de Graffis d. cap. 18. num. 93. & 95. Soar. d. disput. 21. sect. 2. num. 48. Fr. Anton. de Soufa d. disp. 45. num. 1. Coriolan. in explicat. sexta excommunicat. Bullæ in Cæna Domini *vers. qui verò Mari. Alter. d. disp. 7. cap. 5. Sic etiam in altero differt, quia sub illa huius text. includuntur videntes, litteris falsis Papæ, sub hac vero Bullæ in Cæna Domini minime, Nau. in man. cap. 27. num. 62. Iacob. de Graffis d. loco num. 99. Vivald. lib. supra num. 50. Vgolin. d. 3. *vers. octavo, Soar. d. sect. 2. num. 48. Coriolan. loco proxime citato.**

5. Illud in prædictarum aduertendum duxi impetrantes litteras subreptitias, vel obreptitias, non ligari excommunicatione, de qua in hoc tex. ut per S. Antonin. par. 3. tit. 25. cap. 13. Syluest. verbo *excommunicatio* 7. num. 8. excommunicat. 4. *vers. Et secundo, Caiet. rod. verbo cap. 26. quos refert, & sequitur Coriol. lococitato, vers. dubitatur. Prout etiam non ligantur prædicta, sexta excommunicat. Bullæ in Cæna Domini, ut per Vivald. d. num. 51. Iacob. de Graffis d. num. 50. Vgolin. d. 3. *vers. quarto, Soar. d. sect. 2. num. 50. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria, gloss. 57. num. 45. Salzed. d. cap. 119. lit. A, vers. nec incurrit. A qua excommunicationis pena immunes etiam sunt, qui in litteris Apost. aliquid modicum mutant, vel corrigunt, quando non mutatur substantia, Nau. d. cap. 27. n. 61. *vers. sexta, Vgolin. d. 3. vers. secundo, Soar. d. sect. 2. n. 46. Et 47. Sayr. d. lib. 3. cap. 10. num. 11. Salzed. d. cap. 119. vers. erit autem, Coriolan. d. excom. 5. vers. interrogabit.***

7. **Exercet.** Adverte quod quamvis propter huiusmodi verbum requiri videatur iterationem delicti, tamen in dispositione penali vnica tantum vice verificatur, & sic pro vnica falsificatione pena de qua in hoc tex. loci habet, ut per Farin. d. q. 151. n. 31.

8. **Perpetuò sint privati.** Ergo propter crimen falsitatis litterarum Apost. vacat beneficium ipso iure, ut per Petr. Gregor. de benefici. cap. 26. n. 12. Rebuff. de pacificis possess. num. 204. & in praxi benefic. tit. de modis amittendi beneficia num. 43. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. num. 78. Nicol. Garc. de benefici. par. 11. cap. 10. n. 170. quos refero Ego ipse de officio & potest. Episcop. p. 3. ad reg. 57. n. 234.

9. *Seculari tradantur potestati.*

Notatur ad hoc, quod falsificans litteras Papæ degradatur & traditur Curie seculari puniendus poenis legalibus, quibus laici puniuntur, ut per Clar. in pract. lib. 5. fin. quæst. 36. num. 30. Boer. decis. 82. d. num. 3. Gregor. Lop. l. 60. tit. 6. part. 1. & l. 6. in gloss. de Papæ de Regis. 7. par. 7. Afflic. decis. 22. num. 2. Bernard. d. cap. 119. ubi Salzed. in addit. lit. A. Petr. Greg. synagm. Intro. lib. 26. cap. 5. num. 8. Perez. l. 21. in gloss. falsa.

noſtro ſeſſo m. 19. lib. 8. Ordin. Cened. ad Decretal. collect. 261. nu. 1. Item Farin. d. q. 151. d. primi. Præ. Epiſcop. par. 1. Verbo falſarij. Bobadil. in ſua politica lib. 2. cap. 17. num. 95. Modern. de iur. ſuſcit. par. 2. cap. 28. num. 14. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib. 3. cap. 17. d. num. 21. An clericus fabricans falſam monetaſi Papæ ſit de-gradandus actualiter vide Perez l. 23. verſ. quæ-ſio principaliter ſit. 49. lib. 8. Ordin. Salzed. ad Ber-nard. d. cap. 119. verſ. ſed an puniatur. Chriſtoph. de Pace in ſcholijs ad leges ſiglo l. 78. num. 97. cum ſeqq. Farin. in praxi crimin. q. 151. nu. 31.

31 In gloſ. [Dixerim.] Notatur ad hoc quod in dicente falſum nõ admiſſitur excuſatio igno-rantiæ. vt per Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 14. art. 1. Qua vero poena puniantur clerici venientes falſis diſmiſſionibus ignorantes eſſe falſas vide Aloyſ. Ricc. in deſynon. Curia Archiepiſc. Neapol. diſciſ. 89. par. 1.

32 In gloſ. [Deprehenſi.] ibi (Vbi ciuilitate agitur mitius eſt agendum.) Notatur ad hoc, quod mitior poena imponenda eſt reo, cum agitur ciuilitate, quam cum agitur criminaliter, vt per Tiraquel. in l. ſi inquam verbo teneatur. nu. 313. Perez tit. 12. lib. 3. Ordin. pag. 696. & ideo mitius eſt agendum cum clerico de falſitate ciuili-ter conuictio, vt per Farin. d. q. 151. nu. 28. Vbi nu. 29. refert opinionem huius gloſæ procedere in poenis, quæ ipſo facto non intelliguntur, ſed per Iudicem ſunt intelligende, aſſerens poenas, quæ à Iure imponuntur falſantibus litteras Papæ ipſo facto, vbiunque conſtat de delicto ſine criminaliter ſine ciuiliſſe agatur, eo ipſo locum habere.

34 In gloſ. [Legitimas.] ibi (Vltimo ſupplicio puniuntur.) Notatur, ad hoc, quod clerico curiæ ſeculari tradito poena imponenda debet eſſe vltimi ſupplicij, vt per Duenh. reg. 290. verſ. ſumma primo ad ſin. Boer. deſciſ. 82. nu. 6. Farin. d. q. 151. nu. 4.

35 In ead. gloſ. ibi (Et hec poena imponitur, &c.) Notatur ad hoc quod poena vltimi ſupplicij, & degradationis locum habet in mandantibus falſificare litteras Papæ, vt per Farin. d. quæſt. 151. num. 12.

36 In gloſ. [Sub nomine noſtro.] Notatur ad hoc, quod vtens falſis litteris Papæ mitius puniuntur, quam illas falſificans, vt per Farin. d. q. 151. nu. 65 cum ſeqq.

37 In gloſ. [Negligentia ſin.] ibi (Hec tamen quandoque deſo comparatur.) vide D. Barboſ. in pralud. ad l. ſimora num. 9. ſſ. ſoluto Matrimon.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Supplicationes concernentes iuſtitiam, quæ dicantur, offenduntur.
- 3 Falſitas in dubio non preſumitur.
- 4 Falſarius nemo preſumitur.
- 5 Teſtis in dubio non preſumitur falſus.
- 6 Error in dubio poenæ preſumitur, quæ falſitas.

- 7 Falſitas in ciuilibus probatur preſumptionibus.
- 8 Poſſum iudicatur, quod affirmatur impoſſibile eſſe ſciri.
- 9 Dolus ex perſpicuis indiſſis proprijs deſect.
- 10 Dolus in dubio non preſumitur.

Cap. Accedens. VIII.

1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. In Innocent. Collec. ar. Zabarell. Ioan. Andr. Anania. Hoſt. Anch. Bar. Henz. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. & in ſingulis Iuris citis legibus. Caſſella p. 2. Vſuius, in rationabili lib. 3. Iuris Penſitij pag. 269. Alagona in com-pendio Iuris Canonici. pag. 693. reſeruit ab Anton. Auguſt. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 8. cap. 1.

2 De ſimplici iuſtitia. Aduerte ſuppli-cationes iuſtitia concernentes illas dici, quibus quis petit id quod ſus concedit, ſed alio modo, vt pote, vt dicitur ſibi Iudex, & vt cauſa aliqui committatur, dicuntur enim de iuſtitia, quia vult vt Iudex datus ſecundum iuſtitiam cauſam definiat. Fr. Anton. de Souſa in reſol. de conſue. Buſſe in Cæna Domini cap. 7. diſſ. 43. nu. 4.

3 Cum preſumi non debeat, &c. Notatur ad hoc, quod falſitas in dubio non preſumitur, vt per Perez l. 3. in med. verſ. falſitas ergo nu. 6. lib. 8. Ordin. & l. 5. gloſ. 1. pag. 691. verſ. quæſio 12. tit. 12. lib. 3. inſum. Ordin. Valde. conſule. 181. nu. 10. Farin. in praxi crimin. par. 4. deſciſ. 69. nu. 5. & Centol. ad mund. deſciſ. 70. tit. 8. Ea nemo preſumitur falſarius, Malcard. de probat. equid. 745. nec in dubio teſtis preſumitur falſus, Malcard. conſ. 1003. num. 29. Menoch. de arbit. cauſa 309. num. 8. & 9. Farin. in d. praxi crimin. par. 2. q. 67. nu. 103. Immo in dubio po-tius preſumitur error quam falſitas Perez in d. verſ. falſitas ergo. Menoch. d. cauſa 309. num. 8. Farin. in d. praxi par. 6. de falſitate q. 150. nu. 274. & Centol. ad eund. par. 4. deſciſ. 74. In ciuilibus falſitas preſumptionibus probatur, nam ſola ſuſpicio falſitatis habetur pro falſitate ne inſtrumento fides detur, vide Syluan. conſ. 7. nu. 16. cum ſeqq. & conſ. 68. nu. 9. Clar. lib. 5. falſum num. 30. Capyc. deſciſ. 30. Bonacof. commun. cri-min. par. 1. Verbo falſum fol. 66. & par. 2. Verbo ſuſpicio fol. 77. Menoch. remed. 4. adſiſc. nu. 700. & conſ. 23. nu. 17. & conſ. 42. nu. 33. & conſ. 43. num. 16. Malcard. de probat. conſ. 739. num. 4. Razlad. lib. 2. rerum quod. cap. ſin. par. 5. §. 11. num. 37. Vbi vero criminaliter agitur debet falſitas concludenter & euidentilime probari ex Joſeph. Seſſe Arager. deſciſ. 109. nu. 19. & 20.

8 Qua poſſum facile obtineri. Vnde iudicari, quod affirmatur impoſſibile ſciri reſert Farin. in praxi crimin. par. 2. q. 65. nu. 249. Id eſt quando quis vult affirmare illud, quod qui-libet in voluntate habet, cum ſolus Deus ſit ſcrutator cordium Oldrad. conſil. 210. num. 9. Bb 11j & alij

& alij per Menoch. *consil.* 149. num. 26.

- 9 In glof. [Præfumi.] ibi (*sed dolus ex perficiendi indicij probari debet.*) Vide Mascard. *concluf.* 530. Pute. *decif.* 18. num. 53. in *ancip.* Flam. *de resignat. benef.* lib. 13. q. 1. num. 101. cum *seqq.* & *quæst.* 3. num. 26. & d. num. 20. Farin. in d. *præxi quæst.* 89. num. 16. Valasc. *consil.* 56. num. 2. Cardof. in *præxi Indicium verbo dolus* num. 13. Ioseph. Sesse *Argonia decif.* 211. 10 num. 19. In dubio enim non præfuitur Tiraq. *de retracta lign.* 2. 26. glof. 1. num. 35. Mascard. *concluf.* 531. & 814. cum *seq.* Card. Tusch. *lit. D.* *concluf.* 573. Farin. d. *quæst.* 89. d. num. 2. Menoch. *de præfumpt.* lib. 5. *præfump.* 3. num. 42. Sard. *de alimentis tit.* 4. *quæst.* 15. num. 51. Ioseph. Sesse d. *decif.* 109. nu. 8.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. *scribentes.*
2 Falsitas non dicitur fieri per rasuram Bullæ in loco non suspecto.
3 Rasura facit instrumentum suspectum de falsitate.
4 Renuntiare Iuri suo cuilibet permittitur.

Cap. Ex conscientia. IX. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *verisique Iuris cum legibus Castellæ* par. 2. Viuian. in *rational.* lib. 5. Iuris Ponif. pag. 161. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 693. refertur ab Anton. Augustin. *collect.* 4. *Decretal.* lib. 5. tit. 8. cap. 2.

- 2 Nisi paucarum litterarum rasuras, &c. Notatur ad hoc, quod per rasuram Bullæ in loco non suspecto falsitas non dicitur fieri, ut per Fr. Anton. de Soula. in *relect.* de *confusis Bullæ in Cæsa Domini* cap. 7. *disput.* 42. num. 7. Nam rasura in loco suspecto facit instrumentum suspectum de falsitate Menoch. *de arbit. casu* 187. num. 34. cum *seqq.* Brunor. d. Sole in *locis communib. verbo apostolica* 1. Ordin. Reg. Lusitan. lib. 1. tit. 78. §. 4.

- 4 Cum quilibet ad renuntiandum Iuri suo, &c. Concordat l. si quis in conscribendo C. de *testib.* ibi, omnes licentiam habere his, quæ pro se introducta sunt, renuntiare, cum alijs citatis à Socin. *regul.* 339. Alphan. *collect.* 447. Tiraq. *de iure primogen.* q. 24. d. num. 4. Gail. lib. 1. *observat.* 40. Butrig. *de renunciat. Iuris Civilis* benef. 4. Mascard. *de probat. concl.* 1269. Menoch. *de præfump.* lib. 6. *præfump.* 41. & *consil.* 910. num. 1. Surd. *consil.* 198. num. 2. Donel. *comment. Iuris Civilis* lib. 4. cap. 3. *column.* 9. *vers.* deinde, Morl. in *empenio Iuris Civilis* par. 1. tit. 1. in *prælat.* nu. 19. & tit. 10. de *locato quæst.* 2. num. 12. Azor. *instit.*

moral. par. 1. lib. 5. cap. 22. q. 10. Cardin. Tusch. tom. 6. *lit. R.* *concl.* 170. cum *seq.* Soar. *de legibus* lib. 8. cap. 33. D. Barbosa. in l. alia §. *elegantior* d. au. 12. ff. *solut. ad arbitrium.*

De Sortilegijs. Tit. XXI.

Super hunc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anch. Butr. Panorm. Mar. Socin. Gulielm. Durand. in *breuaria aucto Iuris Canon.* fol. 145. Petr. de Rauenna in *compendio Iuris Canon.* Martin. Mehnart. in *epitome Decretal.* fol. 189. *vers.* Daniel Venator. in *analysi methodica Iuris* Ponif. d. pag. 676. Goffred. & Host. in *summa huius tit.* Alexan. Cassan. & Anastas. Germon. in *parastichis ad quinque libros Decretalium sub doctis.*

- 2 De materia tituli vide Syluest. Tabien. Angel. & ceteros summistas verbo *sortilegium*, Velam. de *delictis* cap. 54. Lancel. Conrad. in *templeo communium indicium* lib. 1. cap. 1. §. 3. *vers.* vigesimo quarto Gaspi. Caballin. in *millelog. Iuris* p. 1. *millelog.* 78. Azor. per tex. ibi in l. 12. tit. 14. lib. 5. nona *recept.* l. 5. tit. 1. lib. 8. *consil.* nona *recept.* Griland. in *tract. de sortileg.* Bernard. Comen. in *lucerna Inquisitionum in verbo sortilegi.* Simanch. de *Catholicis institut.* cap. 63. Eymetric. ad *direct.* *Inquisit.* par. 2. cap. 45. & ibi Peña *commento* 67. Cardof. in *præxi indicium verbo sortilegium.* Petr. Gregor. *synagoga. Iuris* lib. 34. cap. 1. cum *seqq.* Martin. Delri. *disquisit. magic.* lib. 3. par. 1. *quæst.* 1. cum *seq.* & lib. 4. cap. 4. *quæst.* 1. Azor. *institut. moral.* par. 1. lib. 9. cap. 21. Soar. *de relig. tom.* 1. lib. 2. de *superstit.* cap. 38. d. num. 56. Lessi. de *Instit.* lib. 2. cap. 43. dub. 9. Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thomas tom. 2. *quæst.* 95. artic. 8. pag. mibi 330. Sanch. in *præcepta Decalogi* lib. 2. cap. 38. d. num. 56. Farinac. in *præxi crimin.* *quæst.* 20. d. num. 72. & de *heresi* *quæst.* 181. Ioan. Francisc. Leo in *thesauro feni Ecclesiæ* par. 3. cap. 5. Sayr. in *clami Regia* lib. 4. cap. 5. d. num. 14. Aldrete de *religiosa disciplina tuenda* lib. 2. cap. 23. Emman. do Valle de *incantation.* & *enfalms* *fest.* 3. cap. 6. num. 31. cum *seqq.* Bernard. & Salzed. in *præxi.* cap. 110. *secundum nauis.* *impressi.* Modern. de *Iurist.* par. 2. cap. 12.
- 3 De augurijs, vide repert. *Inquisit. verbo hereticus* *versic.* an intendens augurijs, & verbo *augurium.* Decian. *tractat. crimin.* lib. 5. cap. 17. *vers.* item *observantes auguria.* Lessi. d. cap. 43. dub. 7. Iacob. de Grassijs in *decis. amvris* lib. 2. cap. 5. num. 20. Martin. Delri. d. lib. 4. cap. 2. *quæst.* 7. *sect.* 1. *artic.* 2. Sanch. d. lib. 2. cap. 38. d. nu. 58.
- 4 De strigibus vide Carrer. in *tractat. de strigibus.* Bonacof. *commun. crimin.* par. 2. verbo *parapulis* fol. mibi 65. & *Inquisitores Hispanie* con-

contra eas procedunt teste Emman. do Valle d. feli. 3. cap. 5. nu. 16.

- 3 De maleficio ligaminis vide Spranger par. 1. malef. quest. 7. & 8. Nicol. Remig. lib. 2. de monolatria cap. 3. Petr. Gregor. synagog. Iuris lib. 34. cap. 9. num. 3. cum seqq. Martin. Delri. lib. 3. par. 3. quest. 4. feli. 8. tit. de maleficio ligaminis, Rebello de obligat. Insuper par. 2. lib. 3. quest. 6. d. num. 19. Raph. de la Torre d. tom. 2. quest. 96. art. 2. diffin. 10. pag. 414. cum seqq. Farin. de heresi q. 181. nu. 30.

- 6 De Astronomia vide Blas. Alvarez Mirabal de la conseruacion de la salud cap. 82. Barthol. Valentin. en el repertorio del mundo lib. 2. cap. de Astrolog. Stephan. Quaranta in summa Bulary verbo Astrologie. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 7. num. 3. Sayr. in clari Regia lib. 4. cap. 5. num. 2. Benedic. Pereira de Magia lib. 3. cap. 1. cum multis seqq. Soar. tom. 1. de religione lib. 2. de superstit. cap. 11. num. 8. Azor. d. par. 1. lib. 9. cap. 13. Ioan. de Torres de la philosophia moral de Principes lib. 6. cap. 6. Salas 1. 2. quest. 9. art. 5. dispn. 2. feli. 8. num. 9. Leonard. Lelsi. de iustit. lib. 2. cap. 43. dub. 6. d. num. 32. Martin. Delri. d. lib. 4. cap. 3. quest. 1. Fr. Raphael de la Torre in 2. d. T. boma tom. 2. quest. 95. art. 3. pag. 231. cum seqq. Farin. in praxi crimin. quest. 20. num. 111. & nouissime de heresi. quest. 181. num. 55. Sanch. in praecepta Decalogi. lib. 2. cap. 38. d. num. 27. Circa Motum Sixti V. contra exercentes iudiciariam artem. vide Sayr. d. cap. 3. num. 2. Soar. dicto lib. 2. cap. 11. n. 5. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 73. Sanch. d. cap. 38. num. 34. Aloy. Ricc. in praxi amica resol. 186.

- 7 De Chiromantia vide Vgolin. de censuris Pontifici reformatis par. 2. 4. 2. num. 10. Raph. de la Torre d. tom. 2. quest. 95. art. 7. diffin. 3. de chiromantia pag. 326. Farin. in praxi crimin. quest. 20. nu. 112. & in tract. de heresi quest. 181. num. 56. Horten. Causalcan. de brachio Regio par. 3. num. 84. Sanch. d. lib. 2. cap. 38. num. 47. ubi resoluit superstitiosum esse per manuum. lines bonam vel malam fore indicare, secus si complexiones, humores, & aptitudinem, & num. 48. asserit mortale esse peccatum interrogare Aegyptiam de bona vel mala fortuna, si fiat animo firmiter credendi illius dictis; vel etiam animo ridendi dummodo notabile detur scandalum.

- 8 De Somnijs, & quod sit superstitiosum & impium illis credere, quia aut ex repletione, aut vacuitate, aut aegritudine, aut illusione demonum, aut ex causis naturalibus eorum imagines & phantasmata prouenire solent. vide Iacob. de Graffis in decess. aureis lib. 2. cap. 3. num. 16. Petr. Binsfeld. in comment. ad l. 3. Cod. de maleficijs & mathem. quest. 2. Gregor. de Valentia 2. 2. quest. 95. artic. 6. quest. 12. diffin. 6. puncto 3. vers. tertio quoad formam. Benedic. Pereira de magia lib. 2. cap. 1. cum seqq. Soar. de relig. tom. 1. lib. 2. de super-

stit. cap. 13. Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 4. cap. 3. quest. 6. de conicellatione ex somnijs. Azor. inquit. moral. par. 1. lib. 9. cap. 17. Lelsi. de Inquit. lib. 2. cap. 43. dub. 8. Sanch. in praecepta Decalogi lib. 2. cap. 38. num. 49. cum seqq. Fr. Raph. de la Torre in 2. d. T. boma tom. 2. q. 95. art. 6. pag. 272. cum seqq.

- 9 De Necromantia vide Lelium Zecchium in sum. tit. de Fide cap. 19. de necromantia. Repert. Inquisit. verbo Necromantia. Tolet. in instrult. Sacerdot. lib. 4. cap. 15. num. 15. vers. aliquando. Benedic. Pereira de Magia lib. 1. cap. 11. de Necromantia. Martin. Delri. lib. 2. quest. 26. feli. 1. cum multis seqq. & lib. 4. cap. 1. q. 6. feli. 2. Azor. d. par. 1. lib. 9. cap. 20. de diminutione, qua ducitur ex mortuorum umbris, & cadaveribus. Fr. Raph. de la Torre in 2. d. T. boma tom. 2. q. 95. art. 3. diff. 3. de Necromantia pag. 195. cum sequentib.

S V M M A R I V M

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sorte furta inuestigare prohibitum est.
- 3 Sortilegi Clerici, & Laici poena qua sit, remissum.
- 4 Sortilegi crimen perpetrantes quando Inquisitionum haereticae prauitatis indicio subiacent, remissum.

Cap. In tabulis. I.
Ex Panis Theod.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs triusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Vinian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 163. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 694. referunt Bruchard. lib. 11. Decretor. cap. 19. Ino par. 11. cap. 52. Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 1.

- 2 Probat hic tex. prohibitum esse sorte furta inuestigare cum incantationibus, & malis artibus, vt per Farin. in praxi crimin. p. 6. q. 176. num. 95. Perez h. 9. gloss. 1. pag. 10. tit. 1. lib. 8. Ordin.

- 3 Poena. *Quadragesima dies poeniteat.* clerici sortilegi qualis sit, vide apud Bernard. in pract. cap. 110. n. 2. vbi Salzed. in addit. lit. B. ponit qua poena d. iudice ecclesiastico puniatur laicus sortilegus, vide Aldret. de religiosa disciplina tuenda, lib. 2. c. 22. n. 5. cum seqq. Soar. tom. 1. de relig. lib. 2. de superstit. c. 19. d. n. 12. Emann. do Valle, de insalutis, & incantat. feli. 3. c. 6. n. 34. Et generaliter quando crimines sortilegij perpetrantes Inquisitionum haereticae prauitatis indicio subiacent, vide Alphons. de Castro de iusta haereticorum poenit. lib. 1. c. 13. Eymet. p. 2. direct. Inquisit. q. 42. num. 4.

4. Baiard. ad Clar. *verbo parafiti*, n. 16. & plures alios, quos referunt Salzed. loco proxime citato, & Emman. do Valle, d. c. 6. n. 32.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clericus, qui bono zelo, & simplicitate sortilegio vsus fuit, suspenditur à Divinis, &c. per an-
- 3 Mala non sunt facienda, & inde evincant bona.
- 4 Simplicitati ignoscitur.
- 5 Astrologia rei occultas inuestigans est superstitiosa.
- 6 Sortilegio clerico Episcopus debet imponere annuam suspensionem, & amplius spatium annuo relinquitur eius arbitrio.

Cap. Ex tuarum. II. Alex. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabard. Io. And. Anania, Host. Anch. Butr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrisque iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 165. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 694. referunt ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 1. & est post Concil. Lateranens. sub Alex. III. par. 50. cap. 6.*
- 2 Probat hic tex. clericum, qui bono zelo, & simplicitate cordis ductus sortilegio vsus fuit, suspendi à Divinis, & ministerio Altaris per annum, & amplius prout iudex arbitratu fuerit, ut per Martin. Delri. *disquisit. magic. lib. 5. sect. 16. Menoch. de arbit. casu 388. n. 6. Soar. de relig. tom. 1. lib. 2. de superstit. c. 18. n. 13. Aldrete de religioſa disciplina tuenda lib. 2. c. 12. n. 4.*
- 3 *Furtum cuiusdam Ecclesiæ, etc.* Notatur ad hoc, quod non sunt facienda mala, ut inde bona proveniant, ut per Palat. in repet. cap. per vestras sup. de donation. inter virum, & ux. notab. 6. n. 2. & 3. Tiraq. de pœnis temper. causa 52. num. 8.
- 4 *Et simplicitate.* Ergo simplicitati ignoscitur, sicut, ut per Tiraq. de pœnis temper. causa 11. n. 2. cum seqq.
- 5 *Id tam grauiſſimum fuit, &c.* Notatur ad hoc, quod astrologia res occultas, siue præteritas, siue præſentes, ut furtum occultum, theſaurum, virginitatem, &c. inuestigans, est superstitiosa, & omni iure interdita, ut per Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 7. n. 4. Soc. lib. 8. de iustit. q. 3. art. 2. circa solut. ad 3. vers. in his autem astrologis, Salas 1. 2. quæſt. 9. art. 3. tract. 5. disp. 2. sect. 8. n. 79. in fine, Soar. d. lib. 2. c. 11. n. 27. & c. 19. n. 12. Martin. Delri. lib. 4. c. 2. q. 7. sect. 4. Sanch. de M. iurim. lib. 7. disp. 95. num. 1. & in præcepta Decalogi, lib. 2. c. 38. n. 36. Emman. do Valle, de incantation. & ensalmis, sect. 3. c. 5. n. 24.
- 6 In glos. [Si tibi vilum] ibi (sed minore pœ-

nitentiam anno non possit, &c.) Notatur ad hoc, quod Episcopus annuam suspensionem tenetur imponere clerico sacrilego, & solum amplius spatium annuo relinquitur eius arbitrio, ut per Sanch. d. tract. de M. iurim. lib. 8. disp. 34. num. 32.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sortis vsus in Ecclesijs electionibus non probatur.
- 3 Sorte qui eligitur hominibus iudicio non comprehensum.
- 4 Sorte an sit diuina quaestio, illa de duobus finibus, qui ex vno genere assequuntur, parte, & cognoscitur non possit quisque prius statui si iustitiam remissit.
- 5 Sortium trimembri distinctione declarationis, & response detur aliquibus obiectiombus.

Cap. Ecclesiæ. III. & fin.

Honor. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabard. Io. And. Anania, Host. Anchor. Butr. Henr. Panor. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrisque iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 167. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 695.*
- 2 *Sortis vsus in electionibus, &c.* Probat hic tex. sortis vsum in ecclesiasticis electionibus improbari, ut per D. Thom. 2. 2. q. 95. art. 8. in corpore, vers. quarto. Troil. Maluſi. de sortibus par. 3. nu. 7. Nau. in manu. cap. 11. n. 38. ad fin. Petr. Gregor. ad tit. de elect. cap. 3. n. 10. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 9. cap. 32. q. 1. vers. at vero in electionibus, & Sayr. in clari Regia. lib. 4. cap. 5. nu. 20. & 1. Marti. Delri. *disquisit. magic. lib. 4. cap. 4. q. 1. Læſi. de iustit. lib. 9. cap. 43. dub. 9. nu. 38. cum seqq. Soar. de religion. tom. 1. lib. 2. de superstit. cap. 12. a num. 5. Emman. Sa in apophorismis verbo sortes, Mathi. Feliciuſ in elucida. Decalogi cap. 55. vers. tertium genus, Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 38. num. 71. ampliantes non solum ad electionem ad beneficium, sed etiam ad officia Ecclesiastica. Tiraq. de iure primog. cap. 17. opin. 2. nu. 15. cum seqq. Et iustissimis rationibus comprobatur, oportet enim dignos eligi ad Episcopatus, & alias Ecclesiasticas dignitates, cum nihil vtilius ad Dei gloriam, & populi salutem fieri possit quam bonos pastores, & Ecclesiæ gubernande idoneos promoueri, & nihil per contrarium magis perniciosum possit contingere, quam si promoueantur indigni moribus, sciencia, & alijs qualitatibus, quos D. Paulus Concilium Triden. Summi Pontif. Sanctiq. Patres in Episcopis, & alijs, quibus Ecclesiarum creditur regimen, prærequiruntur, quas latè prosequuti sumus*

In meo tract. de officio, & potest. Episcopii, p. 1. tit. 2. de muere Episcopali, quod sane iudicium, & qualitatatum, ac meritum examen, quod Spiritus Sancti inspiratione fieri debet, vt ex Beda notauit D. Thom. vers. quarta, & deductum ex text. in cap. cum Ecclesia 3. in princip. de causa possell. & propr. fortunæ, idest sortis temerario, & incerto cunctui committi non debuit, quia vt ait D. Ambrosius qui sorte eligitur humano iudicio non comprehenditur, & quia cæca res est fors, & fortuna, quæ sepe indignos promouet, dignos premit, vt eleganti carmine de fortuna cecinit ille,

*O fortuna potens quam variabilis,
Euentusq; bonus, eligit improbus,
Fortuna iuuiciter augeat honoribus.*

Deuius Seneca in Hercule furente,
Fortuna visis inuidet fortibus

Quam non æqua bonis præmia diuidis.

Cum multis, quæ ex ipsa qualitate Poetis, Philosophis, & Patribus prosequitur Nanius in poliambea verbo fortuna.

4. Verum in contrarium vrget, quia fors nihil mali est, sed res in humana dubietate diuinam indicans voluntatem, vt ait D. Augustinus, relatus à Gratiano in cap. fors 26. q. 2. ideoque licitum esse, & laudabile quoties de honore, dignitate, vel alijs similibus dubium est; aut inter plures contentio forte eam dirimere probat text. in l. sed cum ambo 14. ff. de iudic. tex. opt. in l. fin. in princip. C. communis de legatis, latissime Ceteri. de Primogenitura, q. 9. per totam, Tirac. de Primogenij, q. 17. opin. 1. Gom. l. 40. Tauri no. 68. vers. quinta, Ceteri. communis contra cotum. tem. 1. q. 248. d. n. 19. disputantes latissime illam, controuersiam questionem de duobus fratribus, qui ex vno pariter nascuntur partu, si cognosci non possit quinquam prior editus sit in lucem, quam questionem forte dirimendam resoluunt plures, quos illi referunt. Hinc etiam licitum esse contractum sortium apud nostros factis vlcitum, quando scilicet plures contribunt ad res aliquas pretiosas, vel suppellectilia emenda, & deinde inter omnes mittitur sortis, notant omnes, & ex professo omnium latissime contra Conrad. explicant Martin. Delri. d. cap. 4. q. 2. Molin. de Iustit. et iur. 2. disp. 509. Lessi. d. cap. 41. nu. 58. Et generaliter ex eisdem rationibus licitas esse sortes diuiforias, in quibus agitur quid cui sit adhibendum, siue sit honor, vt in magistratibus sortiendis frequens erat Romanorum vsus, constat ex autb. de consulis, & multis alijs, ex quibus etiam hodie inter seculares hoc licitum post multos, quos refert, comprobatur Sanch. vbi sup. nu. 58. siue etiam pena sit, vt inter milites fieri solet, quod ex bonis auctoribus comprobatur Claud. Cotor. de iure militum, lib. 3. c. 8. siue etiam actio sit, veluti quando inter plures mittitur fors ad iter peragendum, vel aliud simile, vt de omnibus notat D. Thom. d. art. 8. quem sequuntur reliqui omnes, Malupf. d. p. 3. d. nu. 20. Nau. Azori. Lessi. Soar. d. n. 16.

Sanch. d. n. 57. dictis locis. Tandem hoc ipsum comprobatur ex ipsa sacra Pagina vtriusque Testamenti, ex qua satis electionis vsus videtur per sortes comprobatus, nam per sortem terra promissionis diuisa est, Deut. c. 1. Sorte Saul electus, fuit 1. Reg. cap. 1. & Matthias in Apostolum Act. c. 1. atque etiam Zacharias, vt inuenfium poneret, Luca 1. Ionas à facie Domini fugiens sorte deprehensus, & in mare deiectus est, Iona cap. 1.

5. Pro resolutione tamen omiffa distinctione, trimembri fortium, in diuinatorias, quibus queritur, quid sit futurum, consolatorias, quibus queritur quid agere oporteat, & diuiforias, quibus queritur, quid cui sit tribuendum, quas latè explicat D. Thom. d. art. 8. in corpore, & ab omnibus receptum tellatur Sanch. n. 56. & sequuntur reliqui omnes supracitati, & ad duas species reducere nititur Soar. d. c. 12. d. nu. 2. certum est inter duas illas priores, & vltimas maximum interesse discrimen, nam diuinatorie semper illicitæ sunt, c. 1. 16. q. 1. c. 1. sup. hoc tit. & tex. in presenti. Consultorie raro sunt licitæ, quia non vult Deus voluntatem suam fortibus indagari, sed Sanctorum precibus, & orationibus, explicant post Syluestr. Azor. & alios Sanch. n. 85. & latè post Abulenf. 1. Reg. c. 14. q. 20. Soar. n. 18. vtrunque speciem sortium consultorias, scilicet, & diuinatorias sub vna conclusionem eademque ratione comprehendens, vltimas verò diuiforias regulariter, & natura sua, si ratione, alicuius circumstantie alicui mali non accedat, licitas esse probatur ex prædicta D. Augustini auctoritate in c. fors 26. q. 2. & ex dictis Iuris Ciuilibus auctoritatibus in l. sed cum ambo, & alijs, de quibus supra sciendum in electionibus secularibus sortes licitas esse vsu, & experientia rerum omnium magistra iuxta in c. quam sit 6. in principio de electionibus, in 6. doceri, & iure probari in d. Autb. de consulis, iunctis alijs, quæ supra adduximus, in sola autem electione ad Ecclesiasticas dignitates specialiter hoc esse prohibitum per textum in presenti resoluunt S. Tho. & reliqui omnes, post ipsum supra citati. De specialitatis ratione non ita constat, S. Tho. & alij communiter prædictam assignant, quod electiones ecclesiasticæ Spiritui Sancti inspiratione fieri debent, vt scilicet digni ad ecclesiasticas dignitates assumantur, & ideo ex Beda respondent electionem Matthiæ factam fuisse ante Penthecostem, quando nondum plenitudo Spiritus sancti in Ecclesiâ aduenierat, scriptè verò Diaconos postea non sorte, sed discipulorum electione iussu ordinatos Act. 6. eandem responfionem adducunt Alex. de Ales. & post eum Sayr. n. 10. ad finem, Soarez n. 20. & Delri. locis proximè citatis: indeque similiter respondent ad omnia exempla veteris Legis, in quibus Saul, & alios sorte electos legimus, quia nondum Spiritus Sancti plenitudo effusa erat, quo inspirante in Lege Evangelica electiones Ecclesiasticas oportet fieri. Vera tamen, & specialitatis

tatis ratio melius deducitur ex forma in electionibus lege Canon. requisita in *c. quia propter*, & in *cap. cum terra*, cū similibus de elect. quæ non reperitur, nec seruatur in fortibus, vt notant glos. & DD. communiter hic; Indeque facilis solutio apparet ad omnia exempla Legis veteris, & Actū Apostolorum in electione Matthiæ, quod scilicet, seclusa prohibitione positua iuris Ecclesiastici, quæ illis temporibus non vigeat, licet ita eligere potuerunt, vt multis latē comprobatur, & explicat Suarez d. c. 12. n. 20. & 21. Neque obstat si dixeris semota omni iuris Ecclesiastici prohibitione videri ex ipsa lege naturali in quibuscunque electionibus, etiam ad secularia officia prohibitum esse sortis usum, quia id concludit ratio de periculo assumendi indignos in graue damnum ipsius Reipub. Respondetur enim hoc, quod dicimus, quod electio secularium dignitatum, vel etiam Ecclesiasticarum ante Canonicam prohibitionem forte fieri posse, intelligendum esse debitis seruatis circumstantijs, & imprimis ne fiat stultē, & promiscuē inter dignos, & indignos, ita ut boni, & mali forti subiiciantur, eaque cadere possit super indigno, sed tunc demum licita censetur, si fors mittatur inter personas, quas dignas esse constet, vt factum fuit ab Apostolis in electione Matthiæ, non enim promiscue inter omnes discipulos miserunt fortem, sed inter Matthiam, & Barnabam, quos dignissimos inter omnes iudicauerunt, vt cognoscerent cuiusnam electio Deo esset acceptior, arquite bene explicant Caiet. 2. 2. q. 95. art. 3. dubio 1. Nauarr. Azor. Lessius, Delr. Suarez n. 6. & 15. ad finem, & Sanchez n. 67. dictis locis. Quod si iustus hoc casu etiam in electionibus ecclesiasticis licitam, & minimē prohibitam videri electionem hoc modo factam, responderetur in terminis legis naturalis semota Ecclesiastica prohibitione veram esse consequentiam ex dictis, sed illicitam reddi ex ecclesiastica prohibitionē, vt explicat Suarez d. n. 6. tam seqq.

De Collusione detegenda.

Tit. XXII.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Anania, Panor. Mar. Socin. Guillem. Duran. in *Breniar. aureo Iur. Canon. fol. 145.* Ioan. de Londris in *breuiario Sanctorum Canonum, fol. 181. verso* Petr. de Raven. in *compendio Iur. Canon. Mart. Meisart. in epitome Decretal. fol. 189.* Dani. Venator. in *analysi methodica Iuris Pontificij* pag. 684. Goffred. & Hostien. in *summa huius ius.* Alexand. Cassan. & Anastas. German. in *paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc titulo.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Index quando videt accusationem esse suspectam de collusionē non debet cessare ab inquisitione.
- 3 Absolutus ad iudicē per sententiam diffinitiuā, an possit iterum accusari, vel inquiri de eodem crimine, ostenditur.
- 4 Contraria duo possunt procedere diuersis respectibus.

Cap. Scripta. I. Greg.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anch. Butr. Henric. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs* & in *summa Iuris cum legibus Castella, p. 1. & 2.* Viuian. in *rationali lib. 5.* Iuris Pontif. pag. 167. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 695. Desumitur ex D. Greg. lib. 2. *registri epist. 38. cap. 77.* apud Ioan. Diacon. lib. 4. cap. 32. de *vita B. Gregorij*, refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. *Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 1. & est post Concil. Lateranense sub Alex. I II. p. 48. cap. 2.*

- 2 Vt ea, quæ audiuiimus, &c. Nota. tur ad hoc, quod quando iudex videt accusationem esse suspectam de collusionē, non debet cessare ab inquisitione, vt per Maran. de ordine iudic. p. 6. in princ. n. 45.

- 3 Hoc necesse est subtilius perscrutari. Notatur ad hoc, quod postquam quis absolutus est a iudice per sententiam diffinitiuam nullo modo potest accusari ab extraneo, vel a iudice inquiri super eodem delicto, nisi prius doceat de periuaricatione primi accusatoris, vel iudicis, vel testium, vel rebellionis, vt per Anton. Gom. *Var. som. 3. cap. 1. num. 26.*

- 4 In glos. [Qualitas.]. Notatur ad hoc, quod duo contraria possunt procedere diuersis respectibus, vt per Tirac. de nobilit. cap. 28. n. 13. Thom. de Thomassetis in *floribus legum reg. 101.* Farin. in *praxi crimin. par. 4. cons. 30. no. 62.* asserit quod malum sub specie boni nequaquam admitti debet exemplo Iudæorum, qui Christū D. N. crucifixerunt, licet bonum, & vtile fuerit, quia fuimus redempti, tamen puriti fuerunt, quia malo animo, & malo modo fecerunt.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Index intermissam quocunque modo accusationem suscipere, & ad sententiam usque prosequi potest.
- 3 Fictus prosequitur, accusationem desistente accusatore & accusato.

Cap. Crimina. II.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 168. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 695. Sunt verba Ioan. Diaconi in vita B. Greg. lib. 4. cap. 32. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 2.

Probat hic tex. posse iudicem intermissam quocunque modo accusationem suscipere, & ad sententiam vsque prosequi, vt per Corream de Sa in fragmentis ad lib. 5. Ordinari. Regia Lusitan. verbo crimes nu. 51. fol. 20. Desistente enim accusatore, & accusato sileus prosequitur Aloyf. Ricci. in collect. decis. par. 5. collect. 1813. & in crimine vsur; Miral. decis. 19. Vincent. de Franch. decis. 552. In quibus vero casibus apud nostros Lusitanos possit index intermissam accusationem prosequi declarat Ordin. Reg. lib. 5. tit. 122. & faciunt quæ ad illius intellectum tradit Cald. Pereira questio. forens. in comment. ad l. vii. Cod. ex delictis defuncti. p. 1. nu. 73.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Collusio inter crimina, & delicta connumeratur.
- 3 Clericus colludens in causa beneficii debet beneficio privari.
- 4 Collusio quid sit, & eo quibus actibus indicatur, ostenditur.
- 5 Vnica suspicio non sufficit ad collusionem probandam.
- 6 Collusio non presumitur ex amicitia.
- 7 Episcopus quibus casibus possit in beneficii pensionem imponere remissus.

Cap. Audiuimus. II l. Alex. ij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 166. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 695. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 3. & est post Concil. Lateran. sub Alexan. III. par. 28. cap. 12.

Per collusionem huiusmodi, &c.
Notatur ad hoc, quod collusio inter crimina, & delicta numeratur, vt per Menoch. de presumpt. lib. 3. pref. 26. n. 1.

Non differas perpetuò spoliare.
Ergo clericus eo illudens in causa beneficii de-

bet beneficio privari, vt per Clar. lib. 5. §. fin. q. 73. n. 7.

In glōf. [Collusione.] ibi (collusio est inter aliorum, &c.) Collusio nihil aliud est quam quædam fraudulenta conventio inter actorem, & reum, qua interueniente quandoque delicta manent impunita, vt per Menoch. conf. 175. nu. 17. Et presumitur in negligenter se in causa gerente, omittente interrogare, probare, appellare, &c. Anton. Monach. Florent. decis. 17. nu. 11. cum seqq. Vel si cura non fuit de suo lure docere, Anton. Monach. d. decis. 17. n. 14. Et denique colludere duos litigantes quibus detegatur coniectura, agit late Menoch. de presumpt. lib. 3. pref. 26. Et vnica suspicio sufficit ad collusionem probandam Crauet. conf. 997. nu. 17.

In glōf. [Pensionem.] ibi (hæc pensio consistit non potest sine auctoritate Episcopi.) Per hunc tex. tenet Butr. Episcopum posse gratia litis, & controuersia componendæ pensionem imponere alteri solutæ iam, vt per Azor. inst. moral. p. 2. lib. 8. c. 6. q. 1. Sot. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia, c. 51. nu. 18. Episcopi an possint imponere pensiones, & quando vide Flamin. Paris. de confident. benefic. q. 28. num. 120. Gig. de pensio. q. 27. n. vii. & 95. nu. 11.

Cap. In tantum. IV. & fin. Greg. ix.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 168. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 696.

Vide notata ad cap. de his sup. de accusatione.

De Delictis puerorum: Tit. XXIII.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anchar. Butr. Anan. Panorm. Mari. Socin. Durand. in breuiario aucto Iuris Canon. fol. 145. Ioan. de Londris in breuiario Sancti Canonum fol. 181. Verso Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Dan. Venator. in analyt. methodica Iuris Pontif. d. pag. 687. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anastasi. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia huius cit. & an, & quando minores propter delicta ab eis perpetrata puniri debeant, vide apud Lusitanos Ordin. Regiam lib. 5. tit. 236. vbi notat Parens meus, & apud Castellana.

tatis ratio melius deducitur ex forma in electionibus lege Canon. requisita in *e. quia propter*, & in *e. cap. cum terra*, cū similibus de elect. quæ non reperiuntur, nec seruatur in fortibus, vt notant gloss. & DD. communiter hic; indeque facilis solutio apparet ad omnia exempla Legis veteris, & Actū Apostolorum in electione Matthiæ, quod scilicet, seclusa prohibitione postuina iuris Ecclesiastici, quæ illis temporibus non vigebat, licet ita eligere potuerunt, vt multis latè comprobatur, & explicatur Suarez, d. c. 12. n. 10. & 21. Neque obstat si dixeris semota omni iuris Ecclesiastici prohibitione videri ex ipsa lege naturali in quibuscunque electionibus, etiam ad secularia officia prohibitum esse fortis usum, quia id concludit ratio de periculo assumendi indignos in graue damnum ipsius Reipub. Respondetur enim hoc, quod dicimus, quod electio secularium dignitatum, vel etiam Ecclesiasticarum ante Canonica prohibitionem forte fieri posse, intelligendam esse debitam seruatis circumstantiis, & imprimis ne fiat stultè, & promiscuè inter dignos, & indignos, ita ut boni, & mali fortis subiaciantur, eaque cadere possint super indigno, sed tunc demum licita censetur, si fors mittatur inter personas, quas dignas esse constet, vt factum fuit ab Apostolis in electione Matthiæ, non enim promiscuè inter omnes discipulos miserunt sortem, sed inter Matthiam, & Barnabam, quos dignissimos inter omnes iudicarunt, vt cognoscerent cuiusnam electio Deo esset acceptior, atque ita bene explicatur Caiet. 2. 2. q. 95. art. 3. dubio 1. Nauarr. Azor. Lessius, Delr. Suarez n. 6. & 15. ad finem, & Sanchez n. 67. dictis locis. Quod si in istis hoc casu etiam in electionibus ecclesiasticis licitam, & minimè prohibitam, videri electionem hoc modo factam, respondetur in terminis legis naturalis semota Ecclesiastica prohibitionem veram esse consequentiam ex dictis, sed illicitam reddi ex ecclesiastica prohibitionem, vt explicatur Suarez d. n. 6. cum seqq.

De Collusione detegenda.

Tit. XXII.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Anania. Panor. Mar. Socin. Guillem. Duran. in *Breuiar. aucto. Iur. Canon.* fol. 145. Ioan. de Londris in *breuiario Sanctorum Canonum*, fol. 181. Verso Petr. de Rau. in *compendio Iur. Canon.* Mart. Meisart. in *epithome Decretal.* fol. 189. Dani. Venator. in *analsi methodica Iuris Pontificij* pag. 684. Goffred. & Hostien. in *summa huius tit.* Alexand. Cassan. & Anastas. Germon. in *paratitulis ad quinque libros Decretal.* sub hoc titulo.

SVMMARIVM.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Index quando videt accusationem esse suspectam de collusionem non debet cessare ab inquisitione.*
- 3 *Aboluitur ad indices per sententiam diffinitiuam, non possit iterum accusari, vel inquiri de eodem crimine, ostenditur.*
- 4 *Contraria duo possunt procedere diuersa respectibus.*

Cap. Scripta. I. Greg.

- 1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs* & in *q. Iuris cum legibus Castellæ*, p. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif.* pag. 167. Alagoia in *compendio Iuris Canonici* pag. 695. Desumitur ex D. Greg. lib. 2. *registri episc.* 38. cap. 77. apud Ioan. Diacon. lib. 4. cap. 32. de *Vita B. Gregorij*, refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. *Decretal.* lib. 3. tit. 28. cap. 1. & est post Concil. Lateranens. sub Alex. 1. 11. p. 48. cap. 2.

- 2 *Vt ea, quæ audiuimus, &c.* Nota. tur ad hoc, quod quando Index videt accusationem esse suspectam de collusionem, non debet cessare ab inquisitione, vt per Maran. de ordine index. p. 6. in *prim. n. 45.*

- 3 *Hoc necesse est subtilius perscrutari.* Notatur ad hoc, quod postquam quis absolutus est a Iudice per sententiam diffinitiuam nullo modo potest accusari ab extraneo, vel a Iudice inquiri super eodem delicto, nisi prius doceat de preuocatione primi accusatoris, vel iudicis, vel testium, vel abelationis, vt per Anton. Gom. *var. sum.* 3. cap. 1. num. 26.

- 4 In gloss. [Qualitas.] Notatur ad hoc, quod duo contraria possunt procedere diuersis respectibus, vt per Tiraq. de *mobilib.* cap. 28. n. 13. Thom. de Thomaletis in *floribus legum* reg. 102. Farin. in *praxi crimin.* per 4. conf. 30. nu. 62. asserit quod malum sub specie boni nequaquam admitti debet exemplo Iudæorum, qui Christū D. N. crucifixerunt, licet bonum, & vtile fuerit, quia fuimus redempti, tamen puniri fuerunt, quia malo animo, & malo modo fecerunt.

SVMMARIVM.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Index intermissam quocunque modo accusationem suscipere, & ad sententiam usque progressus potest.*
- 3 *Fiscus persequitur, accusationem diffinitam accusatore & accusato.*

Cap. Crimina. II.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castelle p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 168. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 695. Sunt verba Ioan. Diaconi in vita B. Greg. lib. 4. cap. 32. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 2.

Probat hic tex. posse iudicem intermissam quocunque modo accusationem suscipere, & ad sententiam vsque prosequi, vt per Corream de Sa in fragmentis ad lib. 5. Ordinat. Regia Lusitan. verbo crimes nu. 51. fol. 20. Desistente enim accusatore, & accusato sileus prosequitur Aloyf. Ricci. in collect. decis. per. 5. collect. 1813. & in crimine vsurar. Minal. decis. 39. Vincent. de Franch. decis. 552. In quibus vero casibus apud nostros Lusitanos possit index intermissam accusationem prosequi declarat Ordin. Reg. lib. 5. tit. 122. & faciunt quæ ad illius intellectum tradit Cald. Pereira question. forens. in comment. ad l. vii. Cod. ex delictis defuncti. p. 1. n. 73.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Collusio inter crimina, & delicta connumeratur.
3. Clericus colludens in causa beneficii debet beneficio priuari.
4. Collusio quid sit, & ex quibus actibus indicatur, ostenditur.
5. Vnicui suspicio non sufficit ad collusionem probandam.
6. Collusio non presumitur ex amicitia.
7. Episcopus quibus casibus possit in beneficii pensionem imponere, permissum.

Cap. Audiuius. II. l. Alex. ij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 166. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 695. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alexan. III. par. 28. cap. 13.

Per collusionem huiusmodi, &c.
Notatur ad hoc, quod collusio inter crimina, & delicta numeratur, vt per Menoch. de presumpt. lib. 5. pref. 26. n. 1.

Non differas perpetuo spoliare.
Ergo clericus colludens in causa beneficii de-

bet beneficio priuari, vt per Clar. lib. 5. §. fin. q. 73. n. 7.

In gloss. [Collusione.] ibi (collusio est inter alterum, &c.) Collusio nihil aliud est quam, quædam fraudulenta conuentio inter actorem, & reum, qua interueniente quandoque delicta manent impunita, vt per Menoch. conf. 175. nu. 17. Et presumitur in negligenter se in causa gerente, omittente interrogare, probare, appellare, &c. Anton. Monach. Florent. decis. 17. nu. 11. cum seqq. Vel si contra non fuit de suo iure docere, Anton. Monach. d. decis. 17. n. 14. Et denique colludere duos litigantes quibus detegatur coniecturis, agit late Menoch. de presumpt. lib. 5. pref. 26. Et vnica suspicio sufficit ad collusionem probandam Crauet. conf. 997. nu. 17.

Anton. Monach. d. decis. 17. n. 15. Ex amicitia tamen non presumitur, vt per Salicet. in l. 1. de collus. deteg. Mascard. de probat. consil. 322. na. 6. quos reuert, & sequitur Flamin. de consilient. q. 75. nu. 7.

In gloss. [Pensionem.] ibi (hæc pensio consistit non potest sine auctoritate Episcopi.) Per hunc tex. tenet Butr. Episcopum posse gratia litis, & controuersie componende pensionem imponere alteri soluendam, vt per Azor. inst. moral. p. 2. lib. 8. c. 6. q. 1. Soar. de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia, c. 51. na. 18. Episcopi an possint imponere pensiones, & quando vide Flamin. Paris. de consilient. benefic. q. 28. num. 120. Gig. de pensio. q. 27. n. vii. & q. 95. nu. 11.

Cap. In tantum. IV. & fin. Greg. ix.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 168. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 696.

Vide notata ad cap. de his sup. de accusatione.

De Delictis puerorum: Tit. XXIII.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. Andr. Anchar. Butr. Anan. Panorm. Mari. Socin. Duand. in breuario aucto Iuris Canon. in fol. 145. Ioan. de Lordinis in breuario Sancti Canonum fol. 181.

Yersa. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. p. 687. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alexand. Castan. & Anastasi. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia huius tit. & an, & quando minores propter delicta ab eis perpetrata puniri debeant, vide apud Lusitanos Ordin. Regiam lib. 5. tit. 136. vbi notat Patens meus, & apud Castellana.

stellanos l. 2. & 9. tit. 1. part. 7. Doctores in
4. auxilium, 9. in delictis, ff. de minorib. Bonacof.
communium crimin. p. 1. verbo minor fol. 114. versu.
et p. 2. cod. verbo fol. 49. Hippol. conf. 48. n. 54.
Anton. Gom. tom. 3. vari. c. 1. n. 63. Couan elem.
fi furiosus p. 3. in initio n. 5. ad finem vers. hoc ipsum
adhibet, et de sponsalib. p. 2. c. 5. n. 5. in fine. Duen.
reg. 259. Clar. lib. 5. fin. q. 60. à principio. Grāmat.
decis. 23. n. 10. et 11. Thesaur. decis. 161. Plac.
de delictis c. 32. à n. 10. Tiraq. de penis temper.
causa 7. et 10. Menoch. de arbit. casu 329. et
conf. 100. n. 287. cum seq. et conf. 102. n. 47. Mau-
rit. de in integrum restit. cap. 153. Donel. comment.
Iuris Civilis, lib. 1. c. 10. vers. in delictis. Cald.
Pereira in l. si curatorem verbo, vel adversarij dolo,
n. 50. cum seqq. Morl. in imperio Iuris, par. 1. tit. 5.
q. 7. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 3. q. 34. art. 10.
Iarē Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 9. 1. n. 42. cum seqq.
Molin. de Inst. tom. 4. tract. 3. disp. 36. n. 6. Aloyl.
Ricci. in collect. decis. par. 5. collect. 1845. Cardof.
in praxi iudicum verbo homicidium, n. 31. plures
refert Cened. ad Decretal. collect. 18. n. 1.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Infantia proxima an in delictis excusetur, ostenditur.
- 3 Minores mitius puniuntur.
- 4 Poena ratione minoris etatis an et quando sit minuenda, ostenditur.
- 5 Minor an, et quando adversus confessionem delicti factam in iudicio restituatur, remissive.

Cap. Pueris. l. Greg.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoē. Collectar. Zabarel. Casal. in annot. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Anchar. Butr. Henric. Pāporm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs triusq. Iuris cum legibus Castelle par. 1. et 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 168. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 696. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 20. cap. 1. ubi tribuitur Augustino.
- 2 Hunc tex. loqui de impuberibus doli capacibus, & proximis pubertati aduertit Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 92. n. 53. ubi n. 51. resolut proximum infantem in delictis ipso iure, & absq. restitutionis ope excusari, quod etiam tenent Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 1. n. 57. vers. et idem est, Menoch. remed. 9. recap. n. 36. et seq. Sfort. de in integrum restit. p. 2. q. 80. n. 44. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo, vel adversarij dolo n. 53. Nam infantes, & infantiz proximos etiam doli capaces excusari in delictis tenent Anton. Gom. d. num. 57. vers. in tantum est verum, Cald. Pereira d. n. 53. Farin. d. q. 92. n. 54. ubi n. 57. aduertit tex. in presenti debere intelligi non de doli capace infante, seu proximo infantia, sed de proximo pubertati, ante enim hoc tempus nullus in impubere consideratur dolus, &

ideo male glossa, & Doctores in presenti intelligunt hunc tex. de puero in septennio, quia debet intelligi de proximo pubertati, prout etiam intelligunt Cou. de sponsalib. p. 2. c. 5. n. 5. in fine, et Duen. reg. 259. limit. 3. vers. et circa. Plac. de delictis, c. 32. n. 4. vers. ex his omnino falsa est.

Quamvis in eis non ita, ut in minoribus, etc.

- Notatur ad hoc, quod minores mitius puniuntur, ut per Bonacof. commun. crimin. par. 1. verbo minor non debet puniri, Aloyl. Ricci. in collect. decis. p. 5. collect. 1845. Molin. de Inst. tom. 4. tract. 3. disp. 36. n. 6. Farin. d. q. 92. n. 41. cum seqq. An & quando ratione minoris etatis poena fit minuenda, vide Tiraq. de penis temper. causa 7. Duen. reg. 259. Menoch. de arbit. casu 329. Anton. Gom. tom. 3. vari. c. 1. n. 62. cum seqq. Morl. in imperio Iuris, p. 1. tit. 5. q. 7. n. 7. 8. et 9. An & quando adversus confessionem delicti factam in iudicio minor restituatur, vide Ias. in l. si quis, l. n. 7. de iurcir. Hippol. in l. 1. fin. n. 96. ff. de quasi. et in l. de minore in princip. n. 57. ff. cod. Cald. Pereira d. l. si curatorem verbo vel adversarij dolo n. 39. Sfort. de in integ. restit. q. 65. n. 37. Pachina. contravers. lib. 1. c. 72. Morl. d. q. 7. n. 12. Gutier. in auct. Sacramenta puerum, n. 131. C. si adversus vendit. Farin. q. 81. n. 374. cum seqq. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 112. n. 17.
- 6 In glossa. [Grandiusculis, 1. in addit.] De illo quod scripsit D. Gregor. cap. 19. lib. 4. dialog. infantem scilicet quinque annorum et manibus parentum propter assiduam infantis blasphemiam à diabolo ereptum fuisse: & de illo quod asserit D. August. ad Rhenatum Episcopum puerum scilicet septennem, & mentiri, & negare, & confiteri posse, vide Farin. d. q. 92. n. 48.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Statutum imponent panam pecuniariam pro homicidio non valet.
- 3 Consuetudo puniens homicidium pana pecuniaria non valet.
- 4 Miner si dicenti incumbit probatio.
- 5 Pubertati proxima, etiam si doli capax sit, si delinquat mitius punitur.
- 6 Pupillus non ligatur, nec comprehenditur sub statuto generaliter loquente.
- 7 Pater pro filio non est conueniendus.
- 8 Læx, vel statutum, quod alter pro alterius delicto puniatur, est odiosum, et rigore plenam.
- 9 Pater non tenetur solvere panam pecuniariam pro delicto filij, etiam ex bonis, quæ pro legitima parte filio deberentur.
- 10 Puer doli capax ex homicidio irregularitatem contrahit.
- 11 Appellandum est à iurisdictione temporali, & Episcoporum ad Papam.

Cap. Referentē II. & fin. Alex. iij.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Ianoc. Collect. Zabarel. Casal. in auctor. Ioan. Andr. Anania, Host. Anch. Burr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versique Iuris cum sigillis Castellæ, per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 169. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 696. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 20. cap. 2.

2 **Secundum consuetudinem illius terra.** Quæ quidem irrationalis erat, & perconsequens non obligans, nam eodem modo statutum imponens penam pecuniariam pro homicidio, cum occasionem delinquendi præstet, non valere resoluit Duen. reg. 345. vers. 14. Cou. vari. lib. 2. c. 9. n. 2. vers. deinde, Clar. 2. homicidium, n. 15. vers. sed nunquid, Kirchoff. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 13. n. 70. pag. 499. Perez ad lib. 8. Ordin. pag. 355. latè Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 219. n. 27. cum seqq. ubi n. 30. resoluit quod nec valet consuetudo puniens homicidium pena pecuniaria.

3 **Si confiteris, &c.** Id est per probationem ab ipso minore factam, cum dicenti se minorem incumbat probatio, vt per Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 9. de probat. n. 59. pag. 480. Ioseph. Ludou. Pernl. decis. 56. Malcard. de probat. concl. 666. n. 2. & concl. 1059. nu. 8. Sfort. de in integ. respit. p. 1. q. 37. Menoch. de presump. lib. 2. pref. 50. n. 18. Cald. Pereira in l. si curatorum verbo minoribus, nu. 10. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 41. n. 39. Nicol. Garc. de benef. p. 6. c. 2. à n. 185.

4 **Infra decimum quartum, &c.**

Ergo proximus pubertati, etiam si doli capax sit, si delinquat mitius punitur, vt per Tiraq. de pænis temperand. causa 7. n. 6. ad fin. Cou. in elem. si furis sui p. 3. in initio nu. 5. post vers. quis autem dicatur, Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 1. n. 62. Clar. 2. fin. q. 60. vers. si in omnem casum, Menoch. de arbit. casu 329. n. 2. Sfort. de in integ. respit. p. 2. q. 80. à nu. 47. Mauri. rod. tract. cap. 161. n. 1. Farin. de praxi crimin. quest. 92. n. 62. ubi declarat verbum, inultum, de quo in presenti id est non perfecte vltum, & n. 120. resoluit proximo pubertati, & doli capaces non in totum, si occiderint excusari, sed bene mitius esse puniendos.

5 **Propter illam consuetudinem non exigit, &c.** Notatur ad hoc, quod pupillus non ligatur, nec comprehenditur sub statuto generaliter loquente, vt per Tiraq. de prescript. fol. 105. Bonacof. tom. 2. communium opinion. lib. 9. tit. 13. num. 74. pag. 500. Surd. decis. 49. n. 9. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 15. nu. 51. & 52.

7 In glos. [Inultum.] ibi (& pater pro filio non est veniendus.) Vide Cou. lib. 2. vari. cap. 8. n. 7. vers. hic apparet, Clar. lib. 5. 4. fin. q. 87. n. 8.

8 Et lex, vel statutum quod alter pro alterius delicto puniatur, est odiosum, & rigore plenum ex Menoch. conf. 53. n. 10. & conf. 119. n. 118. Vbi n. 119. dicit quod statutum obligans patrem pro debitis filij odiosum est, & nu. 120. idem dicit de statuto obligante fratrem pro debito fratris, & conf. 100. nu. 161. asserit hunc tex. procedere, ubi agitur de pena, & odio irrationali, nepe vt vnus pro alio, videlicet pater pro filio, puniatur, quod esset irrationale, & odij plenum.

9 In ead. glos. ibi (si pecuniaria pœna esset filii imposita) Notatur ad hoc, quod pater non tenetur soluere penam pecuniariam pro delicto filij, etiam ex bonis, quæ pro legitima parte filio deberentur, vt per Cou. lib. 2. vari. cap. 8. num. 7. Perez. l. 1. col. 9. tit. 16 lib. 8. Ordin. pag. 323. Greg. l. 2. verbo de la pagar, tit. 19. part. 4.

10 In ead. glos. ibi (irregularis tamen non fuit effectus.) Notatur ad hoc, quod puer doli capax ex homicidio irregularitatem contrahit, vt per Paul. Comitot. respons. moral. lib. 6. quæst. 19. à nu. 2.

11 In glos. [Infra decimum quartum, fin.] ibi (& potest sumi arg. ex hoc quod ab Episcopo, &c.) Hæc glossa quatenus dicere videtur à iurisdictione temporali Episcoporum ad Papam, & non ad Principem secularem esse appellandum, communiter reprobatur, vt per Franc. Marc. decis. 455. num. 10. & 11. per. 1. Salzed. ad Bernard. reg. 397. Bobadil. in sua politica, lib. 2. cap. 17. nu. 197.

De Clerico venatore. Tit. XXIV.

Super hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchor. Burr. Anania, Panor. Marian. Socin. Guillem. Durand. in breuiario aucto Iuris Canonici fol. 145. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martin. Mefart. in epitome Decretal. fol. 189. verso, Dan. Venat. in analysi methodica Iuris Pontif. à pag. 688. Goffr. & Hostien. in summa huius tit. Alexand. Casan. & Anastaf. Geron. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia tituli, vide Emman. 52 in apborismis verbo venatio, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 35. cum duobus seqq. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 70. in nouiss. impress. Modern. de Iurisd. p. 4. cent. 1. casu 57. à nu. 17. latè Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali, §. 19. Campan. in diuersorio Iuris Canon. rub. 12. cap. 23. à nu. 38.

Plura de venationibus, & earum permissione, & prohibitionibus, multiplicative specie referunt

runt Ordin. Reg. Lusitan. lib. 5. tit. 88. & apud Castellanos, l. 1. cum seqq. tit. 8. lib. 7. nona recop. Perez l. 1. glisf. 1. pag. 422. tit. 2. lib. 2. Ordin. Menoch. *casu* 413. Sebast. Medices in *tratt. de venat.* & *piscat.* plures refert Cened. ad Decretum, collect. 36. quibus adde Bernard. Græuz. ad *pract. Camera Imp.* lib. 2. *consil.* 66. Bellet. d. 9. 19. Thom. Valasc. *alleg. Iuris* tom. 1. *alleg.* 31. Sayr. in *clavi Regia* lib. 1. cap. 9. Molin. de *Iustit. tract. 2. diff.* 43. Lessi. *cod. tract. lib. 2. cap. 5. dub. 6. cum seqq.* Azori. *instit. moral.* p. 3. lib. 5. c. 16. Rebelle. de *obligat. Instit.* p. 1. lib. 1. q. 14. d. n. 7. cum seqq. Valquez in *opere morali, tract. de reposita.* cap. 3. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Venatio periculosa, & clamosa clericis interdictur.
- 3 Venatio in dubio presumitur facta causa recreationis.
- 4 Monachis nec recreationis causa venatio est licita.
- 5 Piscatio clericis est permessa.
- 6 Venationem prohibitam exercens clericus quam penam incurrit, ostenditur.
- 7 Princeps iustus de causis venationem prohibere potest.
- 8 Lex a Principe lata venationem prohibens an obliget ad mortalem remissionem.
- 9 Venationis triplex species.
- 10 Subdiaconus venationem sapiens exercens in castis suis non permittit eadem penam, qua Diaconus puniendus est.

Cap. Episcopum I. Ex Conc. Aurel.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Casal. in *annot.* Anania, Hostiens. Anchar. Butr. Henric. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs* & *trivisq.* Iuris cum *legibus* Castella par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontif. pag. 170. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 696. referunt Burchard. lib. 1. Decretor. c. 213. & Iuo p. 5. c. 166. & per. 6. c. 288. & p. 13. c. 30. & Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 22. c. 1.
- 2 Probat hic tex. venationem clericis interdicti, quod Doctores modo referendi intelligunt si sit periculosa, vt venatio aprorum, & clamosa, & sit cum armis, asseruntq. sanitatis, vel recreationis causa clericis venationibus vti non prohiberi dummodo id faciant cum silentio, & modestia, ita Bernard. in *pract.* c. 70. per totum secundum nouissimam impress. Gnillelm. Benedict. 14 c. Rainoutus de *testamento* verbo, & *verorem* nomine Adalapham, a. 875. Nau. *commento de regul.* nn. 26. Menoch. *conf.* 221. n. 30 Sylvest. verbo *venatio circa mod.* plures quos refert Cened. ad Decretal. collect. 36. n. 8. & 9. quibus adde Sebast. Naui. in *remiss. ad lib. 2. si ad eum* tit. 36. qui sunt

regalia, nam. 273. cum seqq. Sayr. in *clavi Regia*, lib. 11. c. 9. n. 7. Bellet. *disquisit. clerical.* par. 1. tit. de *disciplina cleric.* 5. 19. Rebelle. de *obligat. Instit.* p. 1. lib. 1. q. 14. n. 9. Thom. Valasc. *allegat. Iuris*, tom. 1. *alleg.* 31. n. 13. vbi refert ad hoc constitutiones synodales diocesum Bracharen. Olyssiponen. Elboreñ. Colimbrien. Portugallien. Viseñ. & Lamacen. bene Modern. de *Instit.* p. 4. cent. 1. *casu* 57. d. nu. 17. vbi aduertit clericos per hunc tex. non esse regulariter prohibitos venerari, sed tantum si ad voluptatem venati fuerint, & sapient in ipsa voluptate decenter in dubio tamen venationem presumi factam causa recreationis tenent Anania hic *col.* 2.

- 3 Alex. *conf.* 72. num. 13. Vol. 1. Menoch. *d. conf.* 221. nu. 51. & de *presumpt.* lib. 3. *prof.* 3. n. 118. Bellet. d. 9. 19. num. 7. Monachis vero, quod nec recreationis causa venatio licita sit, quamvis proprios redditus in venatione habeat, asserit Perez l. 1. tit. 22. Ab. 2. Ordin. quem refert, & sequitur Salzed. ad Bernard. d. c. 70. lit. C.

4 Piscatio autem est clericis permessa, tum quia cessant in ea illæ rationes, quibus est prohibita venatio, tum etiam quia piscatio habet exempla virorum Sanctorum, nempe Apostolorum, quos piscatores ad se Saluator noster vocauit *Matth.* 4. *Matth.* 1. & *Luc.* 5. ita Salzed. ad Bernard. d. c. 70. lit. A, *vers.* *piscato.* Menoch. de *arbitr.* *casu* 413. nn. fin. Iacob. de Graffis in *auers. d. conf.* par. 2. lib. 3. *cap.* 3. *vers.* *fixas.* Azueu. l. 1. n. 3. *vers.* *nisi* & *piscatio*, tit. 8. lib. 7. nona recop. Bellet. d. 9. 19. nu. 8. vbi intelligit dummodo non fiat in solemnitate maioribus, aut animo negotiandi.

6 Si Episcopus est tribus mensibus, &c. Nota Episcopum venationem

prohibitam exercentem, id est in voluptate venandi sapius detentum, suspendi tribus mensibus, presbyterum duobus, Diaconum vero ab omni officio, ita Bernard. d. c. 70. n. 1. vbi refert huiusmodi penam habuisse originem a Concilio Aurelianens. de quo in hoc tex. & in cap. Episcopum 34. dist. & ibi aduertit hæc iura non inueniri in d. Concilio Aurelianens. sed in Concilio Agathensi *can.* 53. qui incip. *Episcopus*, additque magnam esse differentiam inter penam Presbyteri, & Diaconi de qua hic, eo quod cum Presbytero habente prelatum tempus suspensionis dispensare non potest Episcopus, cum Diacono vero maxime. Illud tamen aduertere necesse est Episcopum, Presbyterum, & Diaconum antequam puniantur admonitos debere esse tribus præceptis reuenerunt, Menoch. *d. conf.* 221. nn. 32. Bellet. d. 9. 19. n. 6. *vers.* *venationem*.

- 7 Quamuis libertas venandi sit de Iure naturali, sen gentium *cx l.* 1. in *fine* cum seqq. ff. de *acquirendo rerum dominio*, & *sec.* *Instit.* de *rerum diuis.* poterit Princeps iustus de causis venationem prohibere, inferioresq. teneri ad parendum huic mandato, vt relolunt plures, quos refert Cened.

Cened. d. collect. 56. nu. 3. quibus adde Mich. Salon. 2. 2. g. 62. art. 3. contron. 3. ubi Bann. dub. 5. & Petr. de Aragon. dub. fin. Greg. d. Valent. tom. 3. diff. 5. q. 6. pñcto 5. dub. 6. Fr. Emmanuel. in sum. p. 1. c. 35. Aloyf. Ricc. in collect. de off. p. 4. collect. 1074. Ludou. Rodolphin. de supremacia absoluta Principis potest. conel. 16. m. 123. cum seqq. Bernard. Grauz. ad practicam Camera Imp. lib. 2. conel. 68. confid. 1. Modern. d. par. 4. casu 57. num. 10. Molin. de iustit. tract. 2. diff. 43. Farin. in practi crimin. q. 174. n. 92. Sayr. d. cap. 9. nu. 6. Lessi. de iustit. lib. 2. cap. 5. dub. 7. Azori. iustit. moral. par. 3. lib. 5. cap. 16. quæst. 1. Vtrum autem lex à Principe lata venationem prohibens obliget ad mortale, vide Mexi. in tract. tassa panis. conel. 3. n. 29. & per citatos à Cened. d. collect. 56. num. 6. quibus adde Azori. d. cap. 16. quæst. 5. Lessi. d. cap. 5. dub. 9. Reboll. d. quæst. 14. num. 15. Valquez in opere moralis. tract. de resist. cap. 3. §. 1. dub. 5. Et an liget clericos, vide Salzed. ad Bernar. d. cap. 70. Vers. sed quid, Modern. loco proxime citato.

9. In glos. [Voluptate.] ibi (quodam enim venatio dicitur oppressiva, &c.) De multiplici venationis specie, oppressiva scilicet, arenaosa, & faluosa, vide Menoch. d. casu 413. num. 3. Iacob. de Grassijs, d. cap. 3. num. 1. Cened. d. collect. 56. num. 7.

10. In glos. [Officio.] ibi (et subdiacono) Notatur ad hoc, quod subdiaconus venationem sapius exercens in casibus sibi non permittis, vt supra, eadem poena, qua & Diaconus puniendus est, vt per Bernard. d. c. 70. n. 2. ubi n. 3. resoluit ceteros clericos in minoribus arbitrarie esse puniendos, ex quo poena non est statuta, vide ibi Salzed. lit. B.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Venationes, & syluaticas fatigationes cum canibus, & accipitre, omnibus religiosis interdiciuntur.
3. Canes, accipitres, & falcones pro venatione, & aucupio tenere prohibitum est clericis.

Cap. Omnibus. II. & fin.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Anania. Hostien. Anchar. Butr. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. iuris Pontif. pag. 170. Alagona in compend. iuris Canonici pag. 697. referunt Burchard. lib. 2. Decretor. cap. 114. Iuo par. 6. cap. 189. & p. 13. r. 29. & Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 22. cap. 2.

3. Probabitur tex. omnibus religiosis interdici venationes, & syluaticas fatigationes cum canibus, & accipitre, aut falcone, vt per Valer. Reginald. in practi fori panis, lib. 18. n. 407. Mo-

nachis autem nec recreationis causa venatio licita est, etiamsi proprios redditus in venatione habeant, vt per Salzed. ad Bernard. in practi. c. 70. lit. C.

Et accipitres, & falcones, etc.

Notatur ad hoc, quod canes, accipitres, & falcones pro venatione, & aucupio tenere clericis prohibitum est, vt per Franc. Marc. de off. 519. m. 3. Camil. Borrel. de Magistratu lib. 4. cap. 3. nu. 58. & in summa omnium decif. tit. 11. num. 42.

De Clerico percussore. Tit. XXV.

uper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anch. Butr. Anania. Panorm. Mar. Socin. Petr. de Rauenna in compendio iuris Canon. Martin. Mefmart. in epistome Decretal. fol. 189. Verso, Daniel Venator. in analysi methodica iuris Pontificij d. pag. 692. Goffred. & Host. in summa brevis tit. Alexan. Cassan. & Alex. Germon. in paratitlis ad quinque libros Decretalium sub hoc tit.

Cap. Si quis. I. Ex Conc. Agathen.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarel. Io. Andr. Anania. Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concord. versisque iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. iuris Pontif. pag. 170. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 697. referunt Burchard. lib. 2. Decret. cap. 190. & Iuo par. 6. c. 215. & Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 21. tit. 8. cap. 1.

2. Notatur hic tex. ad hoc quod clericis ob status decentiam ab omni debent se abstinere percussione tam priuata, quam publica auctoritate facta, vt per Sayr. in Clem. Regia, lib. 7. c. 11. n. 2. Filij Aaron Sacerdotes clangent tubis, vt est Num. 10. Vers. 8. non pulsabunt hostem manibus, increpauitque Petrum quantumvis pro se pugnantem, Christus M. arb. 26. Clericum etenim non esse percussorem exigit Apost. 1. ad Timoth. 3. & ad Titum 1. Neque solum exemplo, sed & verbo percussorem condemnat dominus Math. 24. de hac re Conc. Triid. sess. 13. de reform. c. 1. Sicut tamen & Ecclesiasticis sua arma, sed spiritualia Apost. 2. ad Corinth. 10. & arma lucis ad Roman. 13. quæ arma sunt lectio, & oratio, his diabolus expugnatur, vitia reprimuntur, virtutes nutriuntur, æterna beatus acquiruntur, vt ex S. August. referunt Burchard. lib. 2. Decret. cap. 10. Iuo par. 6. cap. 177.

SVM MARIVM.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Episcopus, qui crudeliter aliquem suffigare facit duobus mensibus à Missarum administratione suspendendus.
- 3 Vulneratus ex longo intervallo non presumitur ex vulnere decessisse.

Cap. Præterea. II. Greg.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Trinque Iuris cum legibus Castella* par. 1. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 171. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 697. desumitur ex D. Greg. lib. 2. registri epist. 44. cap. 83. indist. 11. referunt Burchard. lib. 1. Decret. cap. 195. & Iuo par. 5. cap. 3. 10. & Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 2.*

- 2 Probat hic text. duobus mensibus à Missarum celebratione suspendendum Episcopum, qui crudeliter aliquem suffigare fecit; oportet enim Episcopum non esse percussorem, id est nō ad vendictam faciliē Greg. lib. 1. epist. 49. relatus in c. si quis 86. dist. Oñatus canon, qui Apostolorum est, hunc in modum habet. Episcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum percutientem fideles delinquentes, aut infideles iniqua agentes, & per huiusmodi volentem timeri, deijci ab officio suo præcipimus; quia nunquam nos docuit hoc Dominus, sed è contrario ipse cum percuteretur non repercutiebat, cum malediceretur non maledicebat, cum peteretur non comminabatur. Clericum profecto summo opere dedecet, ut eas violenter manus alicui iniiciat, quæ Deo solemniter ritu consecratæ sunt, quæ extensæ pro omnibus numini supplicant, quæ in eius honorem tremenda corporis, & sanguinis Christi mysteria peragunt. Multa ad hoc propositum cumulaui in meo tract. de officio, & potestate Episcopi, p. 1. tit. 2. gloss. 12.

3 Cū post octo menses decesseris, &c.

Ergo ex diuturnitate temporis, & ex longo intervallo vulneratus non presumitur decessisse ex vulnere, de quo, & an verum sit, & quomodo intelligendum, vide Doctores per me citatos ad cap. presbyterum 7. n. 4. & 5. sup. de homicidio, quibus adde Ayres. in tract. de homicidio, par. 2. n. 51. & n. 64. res. primum itaque, Farin. in praxi crimin. par. 5. q. 127. n. 31. & 40. Mascard. de probat. comel. 1073. num. 4. Bajard. ad Clar. 9. homicidium post n. 166. ubi tenet posse iudicem arbitrari vulneratum ex vulnere decessisse etiam post octo menses quando vulnus est mortale.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Prohibitum ad tempus post illud censetur permissum.

Cap. Præsentium. III. Alex. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Trinque Iuris cum legibus Castella*, par. 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 171. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 697. referunt ab Ant. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 3. & est post Concil. Lateranens. par. 26. cap. 11.*

- 2 Decurso huiusmodi temporis spatium, etc. Notatur ad hoc, quod prohibitum ad tempus post illud censetur permissum, ut per Tiraq. de retractu commun. 9. 1. gloss. 2. num. 48. Surd. decis. 75. n. 1. & conf. 247. n. 18. & conf. 294. num. 6. D. Barbol. in l. cum prator in princip. num. 45. ff. de iudic. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 65. num. 8. Brunor. à Sole in locis communib. verbo prohibitio 16. Et limitatum ad tempus non extenditur vitra illud tempus Menoch. conf. 151. n. 46.

Cap. Continentia. IV. & fin.

Cales. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Anania, Host. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Trinque Iuris cum legibus Castella* par. 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 171. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 698. referunt ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 1. inc.*

Vide quæ dixi ad cap. petens 17. sup. de homicid. pag. 243.

De Maledicis. Tit. XXVI.

- 1 Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Anania, Panorm. Mar. Socin. Petr. de Rancena in compendio Iuris Canonici, Mart. Mesnard. in epist. Decretal. fol. 190. Dani. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. 4. pag. 894. Gouss. & Hostien. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc titulo.

De materia huius tit. vide Bernard. in pract. cap. 69. in nouiss. impressi. Decian. tractat. crimin. lib. 7. cap. 50. Bernard. Muscatell. in pract. crimin. tit. si quis Imperatori maledixerit, Cassan. in cala-

catalogo glorie mundi par. 5. consider. 6. Menoch. de arbit. casu 377. Perez l. 34. vers. Virum autem lacerat, tit. 3. lib. 8. Ordinam. pag. 75. Gl. 1. vers. est preterea adnotandum tit. 7. eodem lib. 8. pag. 197. plures Doctores, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 146. num. 1. quibus adde Molin. de Iustitia tract. 2. disp. 688. vers. qui autem Principi, Fr. Emman. quest. regular. tom. 2. quest. 32. art. 4. Cardos. in praxi iudicum, verbo maledictio, nu. 4. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 105. inquest. 10. & par. 4. q. 113. inquest. 1. nu. 1. in fine, Pradil. in summa legum pœnal. p. 1. cap. 4. de agit apud Lusitanos Ordin. Regia lib. 5. tit. 7. & apud Castellanos, l. final. tit. 2. par. 7. & l. 3. tit. 8. lib. 8. Ordinam. Gl. 3. tit. 4. lib. 8. noue recopil. & l. 11. tit. 26. eodem libro.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Papa maledicens est puniendus.
- 3 Papatus dicitur beneficium.
- 4 Iniuria dicitur gravis illa, qua multis adstantibus, videntibus, & audientibus facta est.
- 5 Maledicentes contra Romanam Ecclesiam puniuntur.
- 6 Iniuria non censetur remissa in foro fori per confessionem peccatorum.

Cap. Innotuit. I. Clem. 11.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Burr. Anch. Henric. Panor. Marian. Socin. Cened. collect. 146. Ximen. Toletan. in concordantijs. Trinusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 172. Alagona. in compendio Iuris Canonici pag. 698. refertur ab Anton. Auguft. collect. 1. Decretal. sub tit. 11. de clerico maledico, cap. 7. ni.
- 2 Probat hic tex. maledicentem Papæ esse puniendum, vt per Bernard. in pract. cap. 69. in nouissima edit. Plac. de delictis lib. 1. cap. 4. nu. 2. in fine, Farinac. in praxi criminal. par. 3. q. 105. n. 394. cum segg.

- 3 Beneficij nostri. beneficium, vt per Corraf. par. 1. par. cap. 1. num. 3. Selua de beneficijs, p. 1. q. 1. nu. 8. Rebuff. in praxi benef. p. 1. tit. seculari beneficium, quodplex sit. n. 3. Cened. ad Decretal. collect. 146. num. 5. Gonzal. ad reg. 8. Cancellarij glaf. 4. nu. 61. vbi num. 62. tenet, quod Papa debet habere maiorem scientiam reliquis omnibus, cum sit Præpositus curæ totius Christianitatis.

- 4 Multis coram adstantibus. Notatur ad hoc, quod illa iniuria dicitur gravis, quæ multis adstantibus, videntibus, & audientibus facta est, vt per Nical. in q. atrox num. 3. Inff. de iniur. Anton. Gomez Iuris, tom. 3. cap. 6. sub num. 4. Menoch. de arbit. casu 263. nu. 24. Farinac. in

praxi crimin. par. 3. quest. 105. num. 189. & conf. 30. num. 28. lib. 1.

- 5 Inglof. [A temeritate.] ibi (sed quatenus contingit Romanam Ecclesiam.) Notatur ad hoc, quod maledicentes contra Romanam Ecclesiam puniuntur, vt per Farin. d. q. 105. n. 397.
- 6 In ead. glof. ibi (sed rancorem sit.) Notatur ad hoc, quod iniuria non censetur remissa per confessionem peccatorum, dum penitens in manibus sacerdotis illam iniuriarum remittit, talis enim remissio intelligitur facta quo ad rancorem, & odium, non autem quo ad satisfactiorem, & in foro fori, vt per Couar. variar. lib. 2. cap. 10. num. 7. in princip. & vers. 3. consil. Clar. in pract. 5. fin. q. 58. vers. sed in proposito, Iacob. de Grassijs in auctis decisib. p. 1. lib. 1. cap. 137. num. 4. in fine, Mascard. de probat. conclus. 902. nu. 3. & conch. 1156. d. num. 25. Farin. d. quest. 105. num. 376. vbi num. 377. limitat nisi in manibus Sacerdotis sit per penitentem, facta plenè remissio, tunc enim censetur etiam remissa iniuria in foro contentioso.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Doctores referuntur de blasphemijs, & blasphemantibus agentes.
- 3 Blasphemans calore iracundie an mitius sit puniendus, remissum.
- 4 Blasphemans ebrijs, minores, mulieres, & rustici, quibus poenæ puniuntur, remissum.
- 5 Blasphemantes contra aliquem Sanctorum, quas poenæ incurrat, remissum.
- 6 Blasphemia crimen est mixti fori.
- 7 Index ecclesiasticus pro excommunicatione potest implorare brachium iudicis secularis.
- 8 Index secularis sub poena excommunicationis potest cogi ad praestandum brachium suum Ecclesiastico.
- 9 Nobiles mitius puniuntur.
- 10 Moneta debet solui iudiciali, & in loco frequentata.
- 11 Debitor tenetur recipere suum debitum, vel condemnationem in suam favorem saltim in moneta quantatuncunque minimissima.
- 12 Antiqui autem, qui tenetur soluere non potest soluere nisi aurum.
- 13 Monetam siens esse mutandam si soluat, mutuet, vel det illam ante legem, an teneatur ad restitutionem, remissum.

Cap. Statuimus. II. & fin.

Greg. ix.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Io. And. Anania, Hostien. Burr. Anchor. Panor. Henric. Marian. Socin. Cened. collect. 126. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs. Trinusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij

Cc iij. iij.

ijfij; pag. 173. Azogona in compendio Inris Canonici, pag. 698.

- 1 Hic ponitur poena blasphemantibus Deum, aut aliquem Sanctum, de qua etiam habetur apud Lusitanos in Ordin. Regia lib. 5. tit. 2. vbi Patens meus, & apud Castellanos, l. 1. tit. 28. part. 7. vbi Greg. & l. 5. tit. 4. lib. 8. *noua recopil.* Azueved. agunt etiam Clar. in *pract.* 5. blasphemia, Bonacof. *commun. crimin. par. 1. verbo blasphemus*, fol. 16. Menoch. *de arbit. casu* 319. num. 16. cum *segg.* & *casu* 375. & *seq.* de *presump.* lib. 3. *presump.* 6. n. 29. Mascard. *de probat. concl.* 194. cum *segg.* Perez. *ad lib.* 8. *Ordin.* pag. 137. & *pag.* 203. Rebuff. *de reprob.* *test.* num. 55. Azueved. l. 1. tit. 4. lib. 8. *noua recopil.* Auend. *de exequendis mandatis*, par. 2. cap. 5. *à princip.* Flamin. *de resignat.* lib. 5. q. 6. m. 65. Decian. in *tratt. crimin. tom. 2. lib. 6. c. 1.* cum *segg.* Bernard. & Salzed. in *pract.* c. 113. in *no- uiss.* edit. Vincent. de Franch. *decis.* 504. The- saur. Pedamon. *decis.* 359. Franc. Marc. *decis.* 509. plures, quos refert Cened. *ad Decretal. colle- ctan.* 126. quibus adde Steph. Quarant. in *sum- ma Bulgarj verbo blasphem.* Prax. Episcop. par. 1. verbo *casus*, Farin. in *praxi crimin. par. 1. quest.* 20. Sayr. in *clavi Regia lib. 6. cap. 13. num. 13.* cum *segg.* Paul. Comitol. *responsor. moral. lib. 4. q. 9.* Bernard. Muscatel. in *pract. crimin. tit. de blasphemia.* Modern. *de iurisdic.* par. 2. cap. 13. Azot. *institut. moral. par. 1. lib. 11. cap. 3. q. 2.* Sanch. in *precepta De- calogi* lib. 2. c. 32. Valer. Reginald. in *prax. fori poenitent.* lib. 18. num. 195. cum *segg.* Campan. in *di- cret.* l. *luri Canon rub.* 11. cap. 24. d. n. 66.
- 2 Vtrum verò ille, qui calore iracundie blasphemauit mitius sit puniendus, vide Tiraquel. *de poenis temperandis causa* 1. num. 14. Viui. *decis.* 275. Barz. *Bonomia decis.* 135. quos refert Aloyf. Ricc. in *collect.* *decis.* par. 1. *collect.* 75. in *medio* Menoch. *casu* 319. d. num. 32. & *casu* 375. num. 32. Decian. d. lib. 6. c. 5. num. 9. Auendan. d. cap. 5. num. 12. in *princip.* Farin. d. q. 20. n. 47. cum *segg.* & q. 91. n. 9.
- 4 De ebrio vide Auendan. d. cap. 5. num. 19. Decian. d. cap. 5. num. 8. Farin. d. *quest.* 20. n. 50. De minore vide Decian. d. cap. 5. num. 6. Farin. par. 3. tit. *de poenis temperandis.* q. 92. num. fin. De muliere vide Farinac. d. p. 3. q. 98. n. 19. vbi refert se vidisse Venetijs plures flagitiosas fœminas propter blasphemiam in linguis obfœcione punitas. De rustico vide Decian. d. c. 5. num. 10. Farin. d. q. 20. num. 51. cum *segg.* & de omnibus Campan. d. rub. 11. cap. 26. n. 85. remissus Ego ipse *de officio*, & *potest.* Episcopi p. 3. alleg. 51. n. 105.

3 Vel aliquem Sanctorum suorum.

De blasphemantibus contra aliquem Sancto- rum, & quas poenas incurant, vide citatos per me d. alleg. 51. n. 91. & Farin. d. q. 20. n. 25. cum *segg.* Soar. *de religione*, tom. 1. *tratt.* 3. lib. 1. cap. 5. num. 6. Decian. d. lib. 6. c. 2. num. 19. Sanch. in *precepta De- calogi* l. 6. c. 32. num. 27. Et an blasphemia in Deū, seu B. Virginem specie distinguatur ab ea, quæ emittitur in Sanctos, vide Campanil. d. cap. 26. num. 79.

6 Per temporalem praterea Pote- statem, etc.

Ergo blasphemiz crimen, tan- quam mixti fori potest etiam per temporalem potestatem puniri, de quo vi- de Ordinam. Regiam Lusitan. lib. 2. tit. 9. in *prin- cip.* Auend. d. c. 5. n. 11. & 12. Curiam Philip. p. 3. q. 2. n. 15. Moder. *iurisdic.* p. 2. c. 13. Azot. d. p. 1. lib. 9. c. 28. q. 1. Sanch. d. lib. 2. c. 32. n. 37. post Clar. Cou. & alios Mari. Antonin. *vari. resolut.* lib. 3. *resol.* 12. n. 1. & plures, quos refero Ego ipse d. alleg. 51. num. 94. Farin. d. *quest.* 20. num. 39. & in *tratt.* *de heresi*, q. 178. num. 76. vbi resoluti contra consuetum blasphemare, & monitum blasphemare non cessantem Inquisitores posse proce- dere. Et de hæreticis blasphemis, & quod de eis Inquisitores cognoscunt dixi, d. alleg. 51. num. 89.

- 7 Notatur etiam ad hoc, quod Index Ecclesiasticus pro executione suæ sententiæ potest implorare brachium Iudicis secularis, & dictus secularis Index tenetur illud impertiri, & sententiam prædictam exequi, vt per Couar. *præ- stit.* c. 10. num. 1. Farin. in *praxi crimin. par. 3. q. 97.* num. 81. cum *segg.*

8 **Coactio.** Ergo si Index secularis non- vult brachium suum præsta- re Ecclesiastico, potest ad id cogi sub poena, scilicet excommunicationis, vt per Marant. *disp.* 1. num. 8. *vers.* item *potest Index.* Menoch. *de arbit. casu* 452. Bellacomb. *tom. 1. commun.* *opinion.* lib. 3. tit. 1. num. 118. pag. 167. Aulies *ad cap.* 20. *Prator.* verbo *usurpan.* num. 21. Perez. l. 4. tit. 1. lib. 3. *Ordin.* pag. 473. Decian. d. lib. 4. cap. 10. n. 3. *vers.* ostend. Bobadil. d. lib. 2. cap. 17. num. 80. Fr. Emman. *quest. Regal. tom. 1. q. 8. art. 14.* Farin. in *praxi crimin. q. 97.* num. 82. Modern. *de iurisdic.* par. 1. cap. 52. num. 1. Ludon. Rodolphus. in *tratt.* *de brachio seculari* num. 45.

9 Nullam in hoc misericordiã, etc.

Notatur ad hoc, quod nobiles mitius puniun- tur, etiam quod lex, seu constitutio poenalis expresse dixisset delinquentem nullam miseri- cordiam consecuturum, vt per Tiraquel. *de po- nitis temperandis causa* 31. num. 2. & *de nobilit.* cap. 20. num. 19. Farinac. in *praxi crimin. par. 3. q. 98.* num. 97.

10 Vfusalis moneta.

Ergo moneta debet solui vsualis, & in lo- co frequentata, prout cum communi resolu- it Cald. Pereira *de emptione*, & *rendit.* cap. 22. num. 36. in quod quantumcumq; minutissima tenetur de- bito recipere suum debitum, vel condemna- tionem in suum fauorem faciam, de quo vide Tiraquel. *de retrah.* tit. 1. s. 1. *glos.* 20. n. 4. & 5. Mexi. in *tratt.* *tassa panis* concl. 7. verbo *mar- medij* pag. mibi 130. Gutier. *pract.* lib. 2. q. 173. *à princip.* Gasp. Roderic. *de annuio reddit.* lib. 2. q. 15. num. 92. *vers.* *sed quid.* qui enim tenetur soluere aureos auri non potest soluere nisi au- rum, si liquido constet id actum fuisse, quod pretium

pretium in auro solueretur, non in argentea pecunia, secus si nullus fuerit habitus respectus auri & pecunie, sed quantitatibus duntaxat, de quo vide Couar. in *tratt. de veterum munusculorum collat. cap. 7. §. 1. nu. 2. Surd. conf. 405. n. 32. Paul. Comitol. responsor. moral. lib. 3. q. 44. nu. 7. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 55. nu. 26. cum seqq.* Cald. Pereira de *resolut. empbyr. cap. 13. nu. 17.* An sciens monetam esse mutandam, si soluat, mutuas, vel det illam ante legem, teneatur ad restitutionem, vide Afili. *de off. decr. 399. nu. 9. Pinel in l. 2. G. de resind. reddit. par. 3. cap. 2. nu. 23. Anton. Gomez tom. 2. *variis. cap. 2. n. 33. in fine.* Menoch. de *arbitr. casu 185. nu. 20. & 21.* Mexia in *d. tratt. de off. panis consolat. 6. nu. 6. Prax. Episcop. par. 1. verbo pragmatice, Sayr in clavi Regia lib. 3. cap. 5. nu. 1. Paul. Comitol. d. lib. 3. q. 32. Valer. Reginald. in *praxi fori pariter. lib. 25. nu. 188.* Ioannes de Salas de *reuerat. tract. de emp. dab. 22. in fine.****

De Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante. Tit. XXVII.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarell. Io. And. Anchar. Butr. Anah. Panorm. Mari. Socin. Cened. collect. 25. Petr. de Ratuena in *compendio Iuris Canonici. Martin. Mefaur. in epistoma Decretal. fol. 190. Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. d. pag. 698. Goffred. & Host. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anastasi. Gernon. in paratib. ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.*

Cap. Si quis Episcopus. I. Ex Can. Apost.

SUPER hanc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Anania. Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in *concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 174. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 699. desumitur ex Canon. Apostolorum cap. 18. ex Theodoro, & refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 1.*

Notatur hic text. ad hoc, quod clericus excommunicatus maiori excommunicatione, interdictus, vel suspensus ab officio, qui sciens, aut scire debens se esse excommunicatum, interdictum, aut suspensum celebrat officia Divina, aut facit solemniter aliqui i alicui certo Ordini suo deputatum, tanquam illo ordinatus, est irregularis, vt per Cened. ad *Decretal. collect. 25. nu. 1. & vide plenius ad cap. sequentem*

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Clericus excommunicatus est inhabilis ad exercendos alios tribus Ordini, & si aliquem illorum exerceat, efficitur irregularis.*
- 3 *Clericus in minoribus constitutus, etiam irregularitatem contrahit, si post excommunicationem faciat actum tributum Ordini.*
- 4 *Ecclesia penam exily non habet.*
- 5 *Clericus prohibitus ne celebret si vteretur debita materia, & forma, conficiet Sacramentum.*
- 6 *Excommunicatus tenetur dicere verba Canonice.*

Cap. Siquis. II. Ex Conc. Antioch.

SUPER hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. And. Anania. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Soc. Cened. collect. 65. Ximen. Toletan. in *concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 174. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 699. desumitur ex Concil. Antiocheno, & refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 2.*

Similiter de Clericis, etc. hzc text. pars clericum excommunicatum esse inhabilem ad exercendum actus tributos Ordini, & si aliquem illorum exerceat efficit irregularem, vt per Couar. in *cap. alma mater par. 1. §. 10. nu. 1. Nauar. in manuali cap. 27. nu. 163. Maior de irregular. lib. 3. cap. 21. nu. 1. & 2. Mar. Alter. de censur. tom. 1. lib. 2. disp. 1. quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. in *tratt. de Iure personarum extra gremium Ecclesie existentium lib. 4. cap. 2. nu. 2. vbi etiam cum Ioan. Andr. hic nu. 3. & Anchar. nu. 6. extendit, vt procedat siue actus sit attributus Ordini sacro, siue attributus Ordini minori, & idem Ricciul. ac Mari. Alteri. *numerus seqq.* citatis locis, extendunt ad Episcopum, & Abbatem, qui ex privilegio Apost. cōfert Ordines minores, & ad Sacerdotem, cui per Sedem Apost. indultum est, vt possit ministrare Sacramentum Confirmationis, aut alium actum ex illis, qui ordinaria facultate pertinent ad Episcopum. Extenditur denique supradicta conclusio, vt procedat non solum in Episcopo, Abbate, vel alio, qui ex privilegio Apost. administret Sacramenta, dum est excommunicatus, sed etiam si faciat alios coram ipso ministrare, adeo quod Episcopus excommunicatus mandans Sacerdoti, vt Missam celebret coram ipso efficiatur irregularis, ita *gloss. verbo celebrari in Clement. 2. de primis.* quam ibi sequuntur Zabarell. nu. 11. & linola nu. 9. Couar. d. par. 1. §. 6. in fine Nauar. d. cap. 27. n. 244. in fine. Marius Alter. de censur. tom. 1. lib. 2. cap. 4. vbi cap. 5. agit quis possit dispensare in casibus prædictæ irregularitatis.**

- 1 **Aut alius clericus.** Ergo clerici in minoribus constituti etiam irregularitatem contrahunt, si post excommunicationem faciant actum tributum Ordini, ita in presenti tenent Hostien. Ioan. Andr. & Panorm. Maior. d. lib. 3. cap. 21. num. 5. & 8. Mar. Alter. d. tom. 1. lib. 2. disp. 1. cap. 1. *Res. altera est opinio, quicquid aliter teneant D. Antonin. par. 3. tit. 28. cap. 1. Res. si vero clericus, Paludan. in 4. disp. 18. q. 4. in quinto officio, ubi Soc. disp. 25. q. 1. in arte. 3. Nauar. conf. 44. num. 10. & sequenti sub tit. de sententia excommunicationis. Qualiter autem, & quando dici possit, quod clericus constitutus in minoribus solemniter actum adnexum Ordini facere dicatur, disserunt Mari. Alter. d. cap. 1. *Res. hanc opinionem, & Anton. Ricciol. d. cap. 2. num. 5.**

- 4 **Regis iudicio, etc.** Notatur ad hoc, quod Ecclesia penam exilij non habet, ut per Dec. in cap. cum non ab homine nu. 13. de Indic. Palat. in repet. cap. per *Res. et de donat. inter verum, notab. 2. §. 1. nu. 14.*

- 5 In glof. [Degradatus.] ibi (*anquid conficitur, &c.*) Notatur ad hoc, quod licet Ecclesia prohibeat ne degradatus celebret, nihilominus si talis clericus prohibitus, utatur debita materia, & forma cum intentione, conficitur Sacramentum, ut per Marant. de ordine iudiciorum. par. 4. disp. 11. n. 73. Couar. *Varior. lib. 1. cap. 10. num. 8. Stephan. Gaeta in cap. ad limina 30. q. 1. §. 6. num. 62. Perez l. 1. Res. Ego tamen tit. 3. lib. 1. Ordinar. pag. 61. Nauar. in cap. 1. §. labor. retum. 4. & in cap. fin. num. 13. de Pœnis. disp. 6. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 22. num. 23. cum seqq. Bonac. eodem tract. disp. 4. de degradat. puni. vnie. num. 5. Cened. ad Decretal. collect. 65. num. 4. & practice ad canonicos. quest. lib. 1. quest. 30. nu. 85. Campan. in diversorio Iuris Canonici rub. 1. nu. 107.*

- 6 In glof. [Præsumperit.] ibi (*potest dicere horas suas, &c.*) Notatur ad hoc, quod excommunicatus non excusatur ab ijs, quæ sunt oneris, & ideo tenetur dicere horas Canonicas tanquam particularis, & secrete, ac sine socio, & omittere illum versiculum. Dominus nobiscum, ac illius loco more laicorum dicere, Domine exaudi orationem meam. Stephan. Durant. de ritibus Ecclesie lib. 3. cap. 22. num. 12. Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 3. num. 8. Perez l. 1. tit. 8. lib. 3. Ordinar. pag. 592. & l. 1. columna. 11. *Res. item etiam, tit. 3. lib. 8. pag. 173. Nauar. in man. cap. 27. num. 20. & nu. 36. Res. ad quancumque in tractat. de oratione cap. 7. num. 16. Cened. d. collect. 65. nu. 5. latè Mar. Alter. de censur. tom. 1. de excom. lib. 1. disp. 10. cap. 4. ubi etiã resoluit excommunicatũ committere peccatum si recitet horas cum alijs, & in eandem culpam incidere alios si audiant ipsũ excommunicatũ recitantem horas.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Excommunicatus monitus & nõ desistens divina Officia celebrans penam incurrit perpetua depositio.

- 3 Excommunicatus à tota synodo dispensari non potest.
4 Depositus verbaliter potest per solum Episcopum re-stitui, sed in actualiter degradatum solum Papa restituit.

Cap. Clerici. III. Alex. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Coll. Zarabel. Ioan. Andr. Anania, Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *Trinsepz Iuris cum ligibus Castelle par. 2. Viui. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 175. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 699. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 23. cap. 3. & est post Concil. Lateranens. sub Alexan. III. par. 26. cap. 10.*

- 2 Probat hic tex. excommunicatum monitum, & non desistentem Divina Officia celebrantem sine ulla dilatione penam incurere perpetuæ depositionis ab officio scilicet; & beneficio ita. Mar. Alter. de censuris tom. 1. de excommu. lib. 1. disp. 23. cap. 2. in fine.

- 3 In glof. [Moniti.] ibi (*et etiam synodus in hoc dispensare potest*) Notatur ad hoc, quod excommunicatus à tota Synodo dispensari non potest, ut per Bonacol. *complan. crimin. par. 1. verbo excommunicatus Res. excommunicatus à tota, fol. 59.*

- 4 In ead. glof. ibi (*sed potest queri, utrum idem sit in deposito, ut solum Papa ipsum restituit.*) Notatur verbaliter depositum posse per solum Episcopum restitui, sed in actualiter degradato, quem solum Papa restituit, ut per Abb. in cap. transmissa, nu. 8. de re iudic. Bellet. *disquisit. altercatum. p. 1. tit. de favore Clericorum Canonis. §. 10. n. 9. pag. 254. quem refero Ego ipse de officio & potestate Episcopi, par. 3. alleg. 110.*

- 5 In ead. glof. ibi (*sed nunquid Episcopus, cum talibus dispensaret sine legati, ac latere denique Papa missus, &c.*) An Episcopus, vel saltem legatus de latere possit dispensare ab irregularitate celebrationis in excommunicatione vide Mari. Alteri. d. tom. 1. lib. 2. disp. 1. cap. 3.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Multitudo ubi deliquit, metus de pena statuendum.
3 Suspendus ab officio an sit suspendus à beneficio, ostenditur.
4 Episcopus suspendens aliquem ab officio, vel beneficio, ille à neutro suspendus est propter dubium.

Cap. Latores. IV.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. Zabar. Io. Andr. Anania, Host. Butr. Henric. Ancharan. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *Trinsepz Iuris cum ligibus*

gibus Castellæ par. 1. & 2. Viti. in rationis lib. 3. Iuris Pontificij pag. 175. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 199. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 23. c. 4. & est post Concil. Lateranen. par. 50. c. 51.

2 Si vero multitudinem magnam, etc.

Ergo ubi deliquit multitudo mitius de poena statuendum est, ut per Tiraquel. de poenis temporandis, causa 47. à princip. Clar. 6. final. q. 60. nu. 30. Mascard. de probat. concl. 1423. à nu. 3. Cened. practus lib. 1. q. 9. nu. 30.

3 In glof. [Ab officio] ibi (& etiam à beneficio) Tenet hæc glof. suspensum ab officio esse suspensum à beneficio, ut per Tiraq. in tract. de mactem lib. 3. diff. 51. nu. 11. Sed contrarium, immo suspensum ab officio non esse suspensum à beneficio, tenent Nauar. conf. 41. nu. 2. sub tit. de homicid. Perez 1. 1. vers. in oppositum tit. 1. lib. 5. Ordia pag. 3. Sanch. d. diff. 51. num. 12. Valer. Reginald. in praxi fori ppen. lib. 32. tract. 2. num. 10. cum seqq.

4 In ead. glof. ibi (quid si Episcopus ita dicat, suspendendo te ab officio, vel beneficio. & ibi, à neutro suspensus es propter dubium.) Sequuntur Tiraquel. de Iure primog. q. 17. opin. 6. num. 10. Henric. in summa lib. 13. cap. 22. c. 4. in commento lit. B. Valer. Reginald. d. lib. 32. tract. 2. nu. 21.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Notorium, & publicum presumuntur omnes scire.
- 3 Excommunicatio probatur per famam.
- 4 Excommunicatio cum agitur de poena debet probari plenarie, & concludenter.
- 5 Poena minuenda est in y. quibus ex sola fama proceditur ad condemnationem.
- 6 Dubijs tutior pars est eligenda.
- 7 Dubitans de facto propter quod excommunicatio, aut irregularitas incurritur, partem tutiorem eligere tenetur.
- 8 Communicans cum excommunicato peccat, & ipse cum alijs fidelibus.

Cap. Illud. V. Innoc. iij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anani. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viti. in ration. lib. 3. Iuris Pontificij pag. 176. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 700. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 23. cap. 1. & alia pars huius decretalis est in cap. Illud Dominici, inf. de maiorit. & obed.

2 Non posset in partibus non esse notorium. Notatur ad hoc, quod notorium, & publicum presumuntur om-

nes scire, ut per Ioan. Garc. de nobilit. glof. 4. nu. 27. Menoch. remed. 16. recuper. nu. 34. & lib. 6. de presump. presump. 23. nu. 70.

3 Prasertim cum ei non nisi per famam, etc. Notatur ad hoc, quod per famam tantum se excommunicatum esse sciens debet gerere se pro excommunicato, ut per Valet. Reginald. in praxi fori ppen. lib. 32. n. 60. Intellige vel quando non agitur de praiudicio alterius, vel in foro animæ, ut per Couar. in c. alma mater, p. 1. q. 2. nu. 4. & 5. Mascard. de probat. concl. 701. & concl. 753. n. 43.

Duen. reg. 249. limit. 15. Cum vero agitur de poena probationes ad probandum excommunicationem debent esse plenarie, & concludentissime Rot. decis. 534 sub nu. 2. & decis. 602. n. 3. par. 1. tom. 2. recent. Anton. Ricciul. in tract. de Iure personarum lib. 4. cap. 13. in fine, in hoc enim text. non probatur posse solam famam excommunicationis rejicere aliquem à limine iudicii in foro contentioso, quia loquitur in foro animæ, ut tutior via eligatur, ne quis incidat in irregularitatem, ita Mari. Alter. de censur. tom. 1. de excom. lib. 1. diff. 11. c. 2.

5 Licet autem in hoc, etc. Notatur ad hoc, quod poena minuenda est in ijs, in quibus ex sola fama proceditur ad condemnationem, ut per Tiraquel. de poenis tempor. causa 27. nu. 5. Farinac. in prax. crimin. par. 3. q. 133. nu. 136.

6 Quia tamen in dubijs via est tutior eligenda. Vide Doctores citatos ad cap. ianeni, num. 5. Sup. de sponsalib.

7 Debuerat tamen potius se abstinere, etc. Notatur ad hoc, quod, qui dubitat de facto, propter quod excommunicatio, aut irregularitas incurritur, partem tutiorem eligere tenetur, & se excommunicatum, & irregularem in dubio existimare debet, & consequenter ab hominum communione, & celebratione abstinere, ut per Henric. in summa lib. 1. q. 3. c. 5. 4. Sayr. in clavi Regia, lib. 1. cap. 13. nu. 23. Mar. Alteri. de censur. tom. 1. de excom. lib. 1. diff. 9. cap. 1. lit. G.

8 In glof. [Vitari:] Notatur ad hoc, quod communicans cum excommunicato peccat, & ipse cum alijs fidelibus, ut per Perez 1. 1. vers. tum etiam tit. 3. lib. 8. ordinam. pag. 592.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Anathema quid significet ostenditur.
- 3 Verbum, spoliaré, significat, & declarat latam iam esse sententiam.

Cap. Fraternitati. VI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Butr. Ancharr. Panorm. Mari. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. *Trinifq; Iuris cum legibus Castellæ per. 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontificij pag. 176. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 700. refertur ab Antoni. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 12. c. 2.*

Anathematis. Verbum hoc est Græcū, & componitur ab Anra, quod est sursum, & thesis, quod est positio, sumpta similitudine ab antiquis, qui capta in bello appendebant separatā, & seiunctā a ceteris, de cuius verbi origine, & ethymologia agunt Cotta in memorabil. verbo anathema. pag. 26. Soula in relect. de censuris Bullæ Cœne, cap. 2. n. 3. Bonac. de censuris, diff. 2. q. 1. punct. 1. num. 1. *Trif. nomen anathema.*

Spoliare. Verbum hoc, quia sonat in merum factum, & Iuris executio-nem, significat, & declarat latam iam esse sententiam, vt per Tiraqueiell. in l. si inquam, verbo reuertatur n. 167, 761 n. 168. dicit non exigere Iuris ordinem.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus incapax est ad beneficia obtinenda; itant collatio et facta sit nulla ipso iure.
- 3 Amplia sine excommunicatione sit lata a iure, sine ab homine, sine per sententiam generalem, sine particularem.
- 4 Excommunicatus etiam iniussit est incapax beneficij, dummodo excommunicatio sit iussit lata.
- 5 Beneficium excommunicato collatum ab ipso in foro conscientie retineri non potest.
- 6 Collatio beneficij facta excommunicato etiam Matu, proprio non valet.
- 7 Denunciatio excommunicationis ad effectum, vt excommunicatus non possit obtinere beneficium non est de substantia.
- 8 Collatio beneficij facta excommunicato etiam occulto est nulla.
- 9 Excommunicatus etiam reputatus communi opinione absolutus est incapax ad obtinendum beneficij.
- 10 Absolutio sequens non tollit incapacitatem excommunicati.
- 11 Excommunicatus est incapax cuiuscunque beneficij minoris, maioris, secularis, sine regularis.
- 12 Excommunicatus est incapax cuiuscunque dignitatis, & officij ecclesiastici habentis annexam iurisdictionem.
- 13 Excommunicatus eligi non potest.
- 14 Postulari non potest excommunicatus.
- 15 Presentari non potest excommunicatus.
- 16 Impetratio litterarum ad beneficia vacatura per excommunicatum non valet.

- 17 Pensionis super ecclesiastico beneficio incapax est excommunicatus.
- 18 Permutatio beneficiorum fieri non potest ab excommunicato.
- 19 Excommunicatus excommunicatione nulla non est incapax beneficij Ecclesiastici.
- 20 Possessor triennalis alicuius beneficij non potest molestari non obstante quod collatio sibi fuerat facta tempore, quo erat excommunicatus.
- 21 Acceptatio facta ab excommunicato de beneficio iam sibi collato est valida.
- 22 Excommunicatio superueniens post collationem, vel electionem factam non praudivit.
- 23 Excommunicatus post interpositam appellationem pendente causa appellationis est incapax collationis.
- 24 Prouisio Papæ, vel legati cum clausula absolutio-nis ad effectum, &c. est valida.
- 25 Doctores referuntur de clausula absolutio-nis a censuris ad effectum &c. agentes.
- 26 Possessio beneficij capta ab excommunicato est valida.
- 27 Dispensari potest cum excommunicato habita absolutio-nis, vt retineat beneficium sibi collatum tempore excommunicationis.
- 28 Dispensatio non semper existens in illa causa est debita.
- 29 Dispensare potest Episcopus, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis.
- 30 Episcopus ignoranter, & bona fide conferens beneficium excommunicato potest cum eo dispensare.
- 31 Episcopus non potest dispensare, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, si collatio esset facta per Papam.
- 32 Celebrare presumentes diuina Officia in loco interdito, quam penam incurrant, ostenditur.
- 33 Excommunicatus iniussit si clericius fuerit, & in diuinis se immiscuerit, irregularis efficitur.
- 34 Excommunicatus intra annum non potest deponi, nec beneficijs priuari.

Cap. Postulasti. VII.

- S**uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innb. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Rebus. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Trinifq; Iuris cum legibus Castellæ per. 1. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 177. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 700. refertur ab Antoni. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 3.*
- 1 Probat hic tex. excommunicatum incapace esse ad beneficia obtinenda vique adeo, vt collatio sibi facta sit nulla ipso iure, vt per Glig. de pens. quæst. 41. num. 1. Couar. in cap. alma mater par. 1. b. 7. num. 1. Selua de benef. p. 3. q. 4. Rebus. de pontifici possessoribus, nu. 280. & cons. 33. per ipsum, & in concordant. de excommunicatis non visitand. *Trif. aduertendum est, Tolet. in summa, lib. 1. c. 13. Flam. de resign. benef. lib. 4. q. 3. nu. 32. cum seqq. & lib. 5. q. 6. d. n. 77. Vgol. de censur. tabul. 2. c. 13. & 14.*

Sayr.

- Sayr. *codem tract. lib. 2. l. 5. à priv. Bonac. eodem tract. disp. 2. q. 2. punct. 4. §. 1. Soar. tom. 5. disp. 13. sect. 1. Mar. Alter. eodem tract. de censuris tom. 1. lib. 2. disp. 6. c. 2. lo. Cockier de perm. benef. par. 7. cap. 13. nu. 5. Azor *instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 2. Camil. Borrel. in summa omnium decr. tit. 20. num. 118. de inflat. lib. 2. cap. 34. dub. 23. num. 118. & 119. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 32. nu. 43. cum seqq. latè Nicol. Gar. de benef. par. 7. cap. 13. à principio. Anton. Ricciul. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium lib. 4. cap. 6. Bellet. *disquisit. clerical. par. 1. tit. de discipl. clericali. §. 10. num. 4. Campanil. in diversorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 15. num. 11.***
- 3 Amplia primo ut procedat, sine excommunicatio sit lata à Iure, siue ab homine, nã in utraq; eadem militat ratio, ita Rebus. *hic nu. 46. & in pract. tit. de forma vana pronõtionis, verbo, treg. absolventes num. 4. Couar. d. 5. 7. ante num. 2. vers. tertio constat, Anton. Ricciul. d. cap. 6. num. 4. siue per sententiam generalem, siue per particularem, Soar. d. disp. 13. sect. 1. n. 30. Mari. Alter. d. cap. 2. vers. quare concludendum pag. 229.*
- 4 Amplia secundo, ut procedat etiam in excommunicatione iniuncta, dummodo sit ritè lata, ut per Rebus. *hic num. 67. Couar. d. 5. 7. num. 7. in fine, Lancel. de attent. par. 3. cap. 24. q. 3. num. 8. Cald. decr. 1. de prebend. Sayr. d. cap. 5. num. 10. Henriq. in summa lib. 13. cap. 14. §. 1. in commento lit. A. & cap. 15. §. 2. Anton. Ricciul. d. cap. 6. num. 34.*
- 5 Amplia tertio etiam in foro Conscientiæ, in quo beneficium excommunicato collatum ab ipso retineri non potest, ut per Vgol. d. cap. 13. §. 5. num. 1. Sayr. d. cap. 5. num. 21. Valer. Reginald. d. lib. 32. nu. 48. in fine.
- 6 Amplia quarto etiam collatio fit facta Motu proprio, ut per Couar. d. 5. 7. nu. 2. Rebus. *in præsenti nu. 47. & d. tract. de excom. non rican. vers. aduertendum, Gabr. commun. tit. de clausul. concl. 2. nu. 43. Nicol. Garza d. cap. 13. n. 5. Mar. Alter. d. c. 2. vers. similiter eadem ratio est, Anton. Ricciul. d. cap. 6. nu. 6.*
- 7 Amplia quinto, ut procedat etiam si excommunicatus non sit adhuc denunciatus, quia ad effectum, ut non possit obtinere beneficium demunciationi non est substantia cap. Rodulphus, ubi Felin. sub nu. 18. vers. iniuncta quarto, de excessu, Abb. hic nu. 4. Couar. d. nu. 2. Dec. conf. 145. nu. 4. Rebus. conf. 33. num. 6. Caf. de Graffis decr. 2. n. 12. & 15. de sentent. excom. Francit Mare. decr. 967. §. 5. par. 1. Anton. Ricciul. d. cap. 6. nu. 9. Rota in Placentini benef. 20. Nouemb. 1613. coram R. P. D. Vbaldo, quæ est apud Farinac. decr. 534. nu. 1. par. 1. tom. 2. regent.
- 8 Amplia sexto, ut procedat etiam si excommunicatus occultus, nam nihilominus collatio est nulla, quia in iis, quæ geruntur iure privato nulla est differentia inter excommunicatum occultum, & publicum, ut per Vgol. d. cap. 13. §. 1. n. 2. Henriq. in sum. lib. 13. cap. 3. §. 3. & cap. 13. §. 1. Couar. d. 5. 7. nu. 2. vers. hoc principalis, Nauar. in manuali cap. 27. n. 21. & 271. & 273. & conf. 13. num. 4. sub hoc tit. in nouis, Mandol. de signaturæ gratia tit. de pronõ. vers. clausula, ut cum absolute à censuris, Cafar de Graffis d. decr. 2. num. 12. Cassad. decr. 1. de prebend. Franc. Marc. d. decr. 967. num. 2. Soar. d. disp. 13. sect. 1. nu. 25. & 30. Sayr. d. cap. 5. n. 8. & 9. Azor. d. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 8. Put. decr. 67. lib. 1. Salz. ad Bernard. in pract. cap. 53. addit. 1. Lancel. de attentatis par. 3. cap. 24. q. 3. nu. 7. Campanil. d. cap. 15. nu. 11.
- 9 Amplia septimo, ut procedat etiam si excommunicatus reputetur communi opinione, pro absoluto, quia in hac materia, in qua agitur, ut excommunicatus sit incapax ad obtinendum beneficium, veritas præualet opinioni, ita gloss. verbo solet in cap. finali. de sententia excommunic. Abb. in cap. pastoralis §. verum num. 15. & ibi Franch. num. 11. de appel. Rebus. *hic n. 61. Cassad. d. decr. 1. Mar. Alter. d. lib. 2. disp. 6. cap. 6. Anton. Ricciul. d. cap. 6. nu. 13.*
- 10 Amplia octavo, ut procedat etiam si post collationem sequatur absolutio, quia sequens absolutio non tollit incapacitatem precedentem, cum in istis spectetur initium, cap. Andree de elect. Rebus. *hic nu. 50. Couar. d. 5. 7. sub num. 2. vers. septimo, Soar. d. sect. 1. ante nu. 3. Nicol. Garza d. cap. 13. nu. 8. Ioan. Cockier d. cap. 33. num. 8. Mari. Alter. de censuris tom. 1. lib. 2. c. 2. pag. 227. sub lit. B. vers. item eadem conclusio, & cap. 7. in princip. Anton. Ricciul. d. cap. 6. n. 32. Et etiam si excommunicatus esset absolutus cum reincidencia post aliquod tempus, quia si post tempus præfixum ac reincidentiam fiat sibi collatio est nulla, non obstante quod non adfuerit aliqua iudicis declaratio, ut per integram consultationem respondit Dec. conf. 145. & in cap. intellectus num. 3. de iudicij. Ripa in cap. 1. n. 25. eodem tit.*
- 11 Amplia nono in quocunque genere beneficii Ecclesiastici, siue sint beneficia minora, siue sint maiora, ut dignitates, Episcopatus, siue sint secularia, siue regularia, ut post alios plenè docet Valer. Reginald. d. lib. 32. nu. 48. Soar. d. sect. 1. nu. 4. Mar. Alter. d. tom. 2. lib. 2. disp. 6. cap. 6. vers. dubitari contingit, Anton. Ricciul. d. cap. 6. num. 21.
- 12 Amplia decimo non solum in quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, quæ conferuntur in titulum, sed etiam in quacunque dignitate, & officio Ecclesiastico habente annexam iurisdictionem, ut est munus Vicarii, Gubernatoris, Legati, Delegati, aut Inquisitoris, ut per Vgol. cap. 13. §. 3. num. 3. & 4. Henriq. d. cap. 13. §. 1. Soar. d. sect. 1. num. 6. Sayr. d. cap. 5. num. 35. Aulæ de censuris par. 2. cap. 6. disp. 6. dub. 7. ad finem, Bonac. eodem tract. disp. 2. q. 2. punct. 4. §. 1. num. 3. Anton. Ricciul. d. cap. 6. nu. 22.
- 13 Amplia vndecimo in electione, c. illa c. per inquisitionem, de electione, cum alijs similibus, de quibus Couar. d. 5. 7. sub n. 1. Bertach. de Episcop.

- pos. p. 1. lib. 2. q. 4. Rebus. in presentia. m. 85. Francisc. Marc. decis. 924. n. 11. par. 1. Soar. d. sect. 1. n. 10. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. quest. 8. Flamin. de resignat. lib. 5. quest. 6. n. 80. Sayr. d. c. 5. d. n. 16. Nicol. Garc. d. par. 7. cap. 13. n. 24. Mari. Alteri. d. tom. 1. lib. 2. disp. 6. cap. 3. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 6. n. 23. Campanil. d. c. 15. n. 13.
14. Amplia duodecimo in postulatione cap. 1. de postulat. glos. verbo irritat. & inuani. post medium. vers. & ita nec eligere in cap. ult. de excessu. Prelate. Rebus. hic n. 95. Mari. Alter. d. cap. 3. vers. quod probatum est. Anton. Ricciul. d. cap. 6. n. 34.
15. Amplia decimotertio, vt procedat etiam in presentatione, glos. per text. ibi in c. fin. de elect. lib. 6. Rebus. hic n. 97. Roch. de iure patron. verbo honorificum. q. 4. n. 19. Lamber. eod. tract. par. 1. lib. 2. quest. 6. principal. art. 1. Couar. sub d. n. 1. vers. 2. qd ad idem. Gigg. de pens. quest. 18. n. 8. Flam. d. lib. 5. quest. 6. n. 80. Vgolin. d. cap. 13. s. 2. Sayr. d. cap. 5. n. 16. & 17. Lelsi. d. cap. 34. n. 116. Mari. Alter. d. cap. 3. vers. eodem modo. Campanil. d. cap. 15. n. 14. Valer. Reginald. d. lib. 32. n. 45. Anton. Ricciul. d. cap. 6. n. 25. vbi n. 26. extendit ad nominationem, quæ fieri solet per Reges, & Principes in quibusdam Ecclesijs, & n. 27. extendit etiam quando beneficium datur in commendam.
16. Amplia decimoquarto, vt procedat etiam in imperatione litterarum ad beneficia vacatura, vt per Abb. in cap. penult. n. 6. hoc tit. Gigg. de pens. quest. 14. sub n. 2. Couar. sub d. n. 1. vers. ex dictis etiam inferitur, Anton. Ricciul. d. cap. 6. n. 28.
17. Amplia decimoquinto, vt procedat etiam in pensione super ecclesiastico beneficio, vt per Couar. loco cit. sub n. 2. vers. 9. idem in pens. Vgolin. d. cap. 13. s. 2. n. 8. Soar. d. disp. 13. sect. 1. n. 71. & 8. Flam. de resign. benef. lib. 4. quest. 3. n. 48. Ioan. Cockier. eodem tract. cap. 33. n. 8. Henric. d. lib. 13. cap. 13. s. 2. Sayr. d. cap. 5. n. 15. Nicol. Garcia de benef. par. 1. cap. 5. n. 130. Mari. Alteri. d. cap. 4. vers. ex his diuersis modis, Valer. Reginald. d. lib. 32. n. 45. Anton. Ricciul. d. cap. 6. n. 29. Rota in Pacen. pensionis 20. Novembris 1609. coram R. P. D. Marquensonio, Campanil. d. cap. 15. n. 17.
18. Amplia decimosexto in permutatione beneficiorum, vt per Couar. d. s. 7. sub n. 2. vers. 5. Rebus. hic n. 105. & d. tit. de excom. non ritand. vers. nec valet etiam, & vers. 8. Vgol. d. c. 13. s. 2. n. 6. Flam. d. lib. 4. quest. 3. n. 45. Soar. d. sect. 1. n. 11. Sayr. d. cap. 5. n. 14. Azor. d. cap. 7. q. 8. Mari. Alter. de consensu, tom. 1. disp. 13. lib. 2. cap. 2. vers. bene sequitur permutationem, Nicol. Garcia d. par. 7. cap. 13. n. 15. Ioan. Cockier. d. cap. 33. n. 7. & 11. Bonac. de consensu disp. 2. q. 2. p. n. 4. s. 1. n. 6. Anton. Ricciul. d. cap. 6. n. 18. vbi extendit etiam admissio ex causa permutationis, aut resignationis sic facta ante excommunicationem, aduertitq. cum Garcia n. 17. & Ioan. Cockier. c. 33. n. 8. dictu locum permuta-
- tionem huiusmodi valere, quoad permutationem non excommunicatorum, quia in eo non consideratur incapacitas, sicut in excommunicato. Quicquid contra hanc ampliationem teneant Greg. 1. l. 1. n. 6. par. 5. Conan. comment. Iuris Civil. lib. 3. cap. 1. n. 7. Spin. in speculo testament. in rubr. par. 31. n. 68.
19. Limita primo, vt non procedat si excommunicatio sit nulla, vt per Couar. d. s. 7. n. 5. Nauar. in cap. cum contingat de rescriptis remed. 6. n. 9. & 11. Vgol. d. cap. 13. s. 1. n. 2. Sayr. d. cap. 5. n. 10. Henric. d. lib. 13. cap. 14. s. 1. & cap. 15. s. 2. in commentis. Valer. Reginald. d. lib. 32. n. 47. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 13. n. 1.
20. Limita secundo, quando prouisus esset possessor triennalis, quia tunc non potest molestari, non obstante quod collatio sibi fuerat facta tempore, quo erat excommunicatus. Ita Nauar. in cap. si quando excep. 10. n. 9. de rescriptis, quem sequuntur Nicol. Garcia, d. par. 7. cap. 13. n. 7. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 13. n. 2. Quicquid contrarium teneat Rebus. de pacificis possessoribus, n. 353.
21. Limita tertio, vt non procedat in beneficiis iam collati acceptance facia ab excommunicato, vt per Couar. d. s. 7. n. 4. & lib. 3. Nauar. cap. 16. n. 4. Anton. Gabr. communium tit. de probat. concl. 8. n. 43. Nauar. d. except. 10. n. 9. Rebus. hic n. 124. & d. tit. de excommunicatis non ritandis sub glos. 1. vers. tertio salit. Vgol. d. cap. 13. s. 1. n. 2. & s. 2. n. 7. Soar. d. disp. 13. sect. 1. n. 15. & 16. Henric. d. cap. 13. s. 3. Prax. Episcop. par. 1. verbo beneficiis, s. 5. dub. 3. & verbo excommunicationis causa formalis, dub. 8. Sayr. d. c. 5. n. 11. Flam. de resign. lib. 10. quest. 8. n. 39. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. quest. 9. & lib. 7. cap. 21. quest. 3. Gonzal. ad regul. 8. Cancellaria glos. 58. n. 26. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 10. d. princip. Campanil. d. cap. 15. n. 19. Aloyf. Ricc. in pract. aucta resol. 314. Mari. Alter. d. lib. 2. disp. 6. cap. 5. Remana in promptuario recepti. sentent. tit. 7. vbi n. 51.
22. Limita quarto, quando excommunicatio superuenit post collationem, vel electionem factam, quia licet nondum sit effectuat, tamen valet, Rota decis. 534. n. 10. par. 1. tom. 2. recent. post Abb. Felyn. Dec. & Rebus. ita tenet Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 13. n. 7.
23. Limita quinto si versetur in eo, qui fuit excommunicatus post interpositam appellationem, quia pendente causa appellationis est capax collationis, vt per Couar. d. s. 7. sub n. 5. Rebus. hic n. 71. Mari. Alter. de consensu, tom. 2. disp. 6. cap. 6. vers. 7. n. 10. post Gemin. Anton. Ricciul. d. cap. 13. n. 4. vbi n. 5. hoc intelligit, quando est certum appellationem esse validam, nec si esset notorium eam non valere, quia frivola appellatio non suspendit iurisdictionem iudicis, & n. 6. resoluit, quod quando appellatio esset dubia, tunc validitas, vel invaliditas collationis regulatur a futuro eventu, ita ut si conste-

bit appellationem fuisse legitimam, collatio erit valida, fin autem contra erit nulla.

28 *Misericorditer dispensatum.*

Ergo non semper existente causa iusta dispensatio est debita, quia quandoque est debita, quandoque etiam gratia, vt per Sanch. de Matrimon. lib. 3. disp. 1. nu. 3.

29 In gloss. [Dispensatum.] Tenet hæc glossa, posse Episcopum dispensare vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, ex regula, quod omnis dispensatio, quæ in Canone non reſeruat Papæ potest concedi ab Episcopo arg. cap. nuper de senten. excommunicationis, cū ergo in hoc tex. dispensatio non sit reſeruata Papæ, cōſequens est, vt possit cōcedi etiā ab Episcopo: quia ratione ducti hanc gloss. sequuntur Abb. hic num. 8. & Rebus. nu. 64. Couar. in d. cap. alma mater par. 1. §. 7. num. 8. Duen. reg. 248. n. 3. res. contra quam, Vgol. d. cap. 13. §. 1. n. 31. Gomez in expositione Bullæ Crac. claus. 10. num. 57. Henric. in summa lib. 14. cap. 19. §. 2. Soar. d. sect. 1. sub num. 34. Sanch. de Matrimon. lib. 8. disp. 5. num. 1. Azor d. par. 2. lib. 6. cap. 7. §. 2. Anton. Ricciul. d. cap. 12. nu. 5.

30 Amplia primò huius gloss. conclusionem procedere etiam in eodem Episcopo, qui contulit beneficium excommunicato ignoranter, & bona fide, putans illum, cui facta est collatio, non esse excommunicatum, vt per Abb. hic num. 9. Soar. d. sect. 1. sub nu. 36. Anton. Ricciul. d. cap. 12. num. 6. Amplia secundò, vt procedat etiam si collatio non spectet ad Episcopum, sed ad inferiorem collatorem, quia nihilominus sufficit dispensatio Episcopi, Abb. hic nu. 9. res. & intrinsece, dummodo tamen is, ad quem spectat collatio, dispensationi consentiat, & non alias, vt docet scribit Couar. d. §. 7. nu. 8. res. ergo verò non admitterem, quem sequitur Soar. d. nu. 36. res. addit Panorm.

31 Limita huiusmodi glossæ conclusionem ne procedat quando collatio esset facta per Papam, tunc enim non posset inferior etiam dispensando se ingerere, vt per Abb. hic sub num. 10. res. sed si collatio, & Rebus. nu. 66. Couar. d. §. 7. sub nu. 8. res. quod si Romanus Pontif. Sayr. d. cap. 5. num. 22. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria gloss. 54. n. 22. Nicol. Garcia de benef. par. 7. cap. 13. n. 78. Limita etiam ne procedat in eo Episcopo, qui scienter contulit beneficium excommunicato, vt per Abb. hic n. 9. res. dum tamen, Sayr. d. n. 22. res. §. latè Anton. Ricciul. d. cap. 12. num. 10. cum seqq. quamuis contrarium, videlicet quod idem Episcopus, qui scienter contulit excommunicato habeat potestatem dispensandi, teneant Soar. d. sect. 1. nu. 36. & Nicol. Garc. d. cap. 13. d. nu. 84. res. quæ ad nu. 88. Limita denique ne procedat, quando simul cum excommunicatione, cōcurrit intrusio in beneficio, vt per Garcia d. cap. 13. nu. 88. Anton. Ricciul. d. cap. 12. nu. 13. res. iteriò declaratur.

24 Limita sextò, vt non procedat in prouisione Papæ; vel Legati facta in fauorem excommunicationi cum clausula absolutionis à censuris ad effectum gratiæ duntaxat consequendum, in litteris Apostolicis apponi solita, per illa verba Teq; à quibusuis, &c. De qua clausula, & quod non proſit inſorſcētib; & irregularib; multa; 35 alia de eius intellectu, & materia agunt Rebut. hic nu. 67. cum seqq. & in praxi, in forma, & declaratione noua prouisionis in verbo, Teq; absolutes, & in concordatâ in forma mandati Apost. verbo, quauis occasione; Nauar. in cap. 12. quorundam notabili 11. d. num. 14. de Indeti, Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 29. num. 3. Vega in summa par. 1. cap. 36. casu 15. Campanil. d. cap. 15. nu. 22. cum seqq. Flamin. d. lib. 4. q. 3. nu. 53. & 62. & lib. 8. q. 7. nu. 110. cum seqq. Marta de clausulis par. 1. claus. 47. Vgol. de censuris tabul. 1. cap. 4. §. 5. n. 17. Henric. d. lib. 13. cap. 13. §. 3. Gutier. canonice lib. 2. cap. 5. num. 94. Sayr. d. cap. 5. nu. 6. & 12. Auila d. cap. 6. disp. 5. dub. 2. Rota in Tiden. beneficij 5. Aprilis 1604. coram Peña, Nicol. Garcia d. cap. 13. nu. 60. cum seqq. latè Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 9. d. princip. vbi num. 5. resoluit, taliter absolutum non posse celebrare, nec Diuini interſe, nec Ordines ſumere, & alia ſimilia facere, & num. 6. ſimiliter non poſſe obtinere, aliud beneficium ab Ordinario, vel ab alio collatore, niſi de nouo abſolueretur ad illum effectum, quia effectus clausulæ est in prima absolutione consumptus, & nu. 11. tenet cum alijs quos ibi reſert, poſſe Episcopum apponere in eius collatione huiusmodi clausulam, sed absolutio in tali casu non operatur, niſi in casibus, in quibus poterat abſolvere Ordinarius.

26 Limita ſeptimò vt non procedat in poſſeſſione beneficij capta ab excommunicato, quæ valida est, non obſtante excommunicatione, ita Prax. Episcop. verbo excommunicatione causa formalis, dub. 8. Henric. d. lib. 13. cap. 13. §. 3. Sayr. d. cap. 5. nu. 11. Azor. d. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 10.

27 *Niſi forte cum eis, &c.* Ergo ſequenti abſolutione poſeſt diſpenſari cum excommunicato, vt retineat beneficium collatum ſibi tempore excommunicationis, vt per Vgol. d. lib. 2. cap. 13. §. 1. nu. 2. Azor. d. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 2. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 12. d. princip. quæ quidem diſpenſatio vim obtinet collationis, Zabarel. hic sub num. 5. res. ſolutio, ideoq; diſpenſatione ſecuta non eſt opus noua collatione, vt maniſeſtè probatur in hoc tex. dicit enim excommunicatum non poſſe obtentum beneficium retinere, niſi cum eo fuerit diſpenſatū, ergo per argumentum à contrario ſenſu ſi diſpenſatū fuerit, poterit retinere abſq; alia collatione, quare ita tenent Abb. hic sub nu. 8. res. ſimiliter, Soar. d. disp. 13. ſect. 1. sub nu. 34. res. ratio, Rebut. hic in gloſ. num. 70. Sayr. d. cap. 5. num. 21. Anton. Ricciul. d. cap. 12. nu. 2.

S. Quasiuistis.

- 32 Probat hic §. presumens celebrare Diuina Officia in loco interdicto (spoliandos esse beneficijs si sunt Clerici, si vero Monachi sunt, aut Moniales in arctiora monasteria ad agendam poenitentiam detrahendū vt per Valer. Reginald. in pract. fore. pœnis. lib. 32. tract. 3. nu. 48. vers. quæ sunt, vbi cum Soar. exiſtimat ad eam poenam incurtendam cum interdicti violatione requiri contumaciam, cum qua prædicti in violatione ipsa perseverantes fuerint excommunicati; ac proinde nota clericum celebrantem in loco interdicto omnibus beneficijs Ecclesiasticis obtentis esse priuandum, vt per Vgol. de censur. tab. 5. cap. 11. §. 1. num. 8. Sayr. eodem tract. lib. 5. cap. 14. nu. 8. Item certum est poenam irregularitatis fure esse statutam si clerici, vel interdicti, vel in loco celebrent interdicti scienter, vel adum sui Ordinis proprium exercent, vt decidit tex. in cap. 10. qu. 18. §. 1. iuncto cap. 10. cni. 20. in princip. de sententia excommuni. lib. 6. quorum Iurum auctoritate ita notatur Couar. in cap. alma mater par. 2. §. 2. num. 2. cum seqq. Nauar. in mann. cap. 27. num. 187. in fine iuncto cap. 25. num. 81. & 94. Vgol. d. cap. 11. §. 1. & plures alios, quos refert Sayr. d. cap. 14. num. 18. Soar. tom. 5. disp. 23. sect. 3. & disp. 34. sect. 4. d. num. 14. Auila de censuris par. 6. disp. 5. dno. 4. concl. 3.
- 33 In glos. [Spoliandi.] Notatur ad hoc, quod excommunicatus iniuncto, si clericus fuerit, & in Diuinis se immiscuerit, irregularis efficitur, vt per Couar. d. §. 7. sub num. 7. vers. ibi equidem, Spin. in speculo testam. glos. 11. rubrica num. 29. Humad. l. 20. glos. 3. d. n. 1. tit. 10. part. 1. Cened. ad Decretal. collect. 1. nu. 7. Farinac. fragment. crimin. par. 1. lit. E, verbo excommunicatus num. 31. vbi num. 31. resoluit, quod nulliter excommunicatus non efficitur irregularis immiscendo se in Diuinis, & celebrando.
- 34 In glos. [Retinere.] ibi (immo si prius alia beneficia habebant eis sunt priuandi.) Verius tamen est clericum excommunicatum pro aliquo delicto, & contumacem habere annum ad comparandum, & se purgandum, & intra hunc annum non posse deponi, nec beneficijs priuari, vt per Menoch. de arbit. caso 416. num. 19. cum seqq. Farinac. fragment. crimin. par. 1. verbo clerici nu. 264. cum seqq.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Beneficij collatio facta excommunicato nulla est.
- 3 Possidens olim hodie quoque possidens presumitur.
- 4 Excommunicatus, & denunciatus semel, semper presumitur excommunicatus.

Cap. Proposuisti. VIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabarr. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 178. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 701. refertur ab Anton. Auguſt. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 9. cap. 7. inc.
- 2 Probat hic tex. collationem beneficij factam excommunicato nullam esse, modo constet eum excommunicatum fuisse tempore collationis, nec etiam satis est probare post collationem ipsum in excommunicatione manere, aut eam censura affectum esse, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 7. num. 2. vers. 8. Camill. Bortel. in summa omnium decis. 20. nu. 14.
- 3 Inuestitura sua tempore. hoc, quod possidens olim, hodie quoque possidere presumitur, etiam in ijs casibus, in quibus pro forma requiritur determinata probatio certi temporis, vt per Mascard. de probat. concl. 1195. num. 16.
- 4 In glos. [De absolutione.] ibi (quia fuit excommunicatus, presumitur quod adhuc sit excommunicatus.) Notatur ad hoc, quod semel excommunicatus, & denunciatus, semper presumitur esse, & persistere in eadem censura, & erit vitandus, nisi ostendat ab illa absolutum fuisse, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 2. nu. 6. & 9. Bernard. reg. 632. vers. limita, Perez l. fin. ut. 5. lib. 8. Ordin. pag. 176. Menoch. de presump. lib. 6. presump. 7. Mascard. de probat. concl. 11. & concl. 704.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatio regulanda est per intentionem excommunicatoris.
- 3 Declaratio producti effectum ex eo tempore tantum, quo fit.
- 4 Collatio facta excommunicato occulto etiam ignoranti, est nulla.

Cap. Apostolicæ. IX. Greg. ix.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innocen. Collect. Zabarr. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 178. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 701.
- 2 Probat hic tex. excommunicatum celebrantem & poena irregularitatis excusari ob legitimam excommunicationis ignorantiam, vt per Couar. in cap. alma mater, p. 1. §. 7. nu. 3. & §. 6. nu. 6. cni. 2. Nauar.

in cap. consideret de Penit. dist. 1. n. 72. Henric. in Summa lib. 14. c. 3. §. 6. Cened. ad Decretal. coll. 25. n. 4. Valer. Reginald. in praxi fori penite. lib. 30. num. 181. vers. quorum; Aloyf. Ricc. par. 2. coll. 429.

3 In glos. [Probabili] ibi (idem ergo erit si literas obtinueris pro beneficio, vel alio negotio, &c.) Vide Perez in l. 1. glos. 1. vers. hinc impetratio tit. 12. lib. 3. Ordin. pag. 699.

3 In ead. glos. ibi (si excommunicator voluit, &c.) Notatur ad hoc, quod ad intentionem excommunicatoris regulanda est excommunicatio, ut per Palat. in repetit. cap. per vestras de donat. inter terminos. 17. num. 22. vers. ex quo; Nauar. in cap. fratres num. 46. de Penit. dist. 1. Perez. l. final. vers. quam concl. tit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 176.

4 Notatur etiam ad hoc, quod declaratio producit effectum ex eo tempore tantum, quo fit, ut per Tiraquel. in l. si inquam, verso reuertatur, num. 257.

5 In ead. glos. ibi (non credo, quod electio, &c.) Notatur ad hoc, quod collatio facta excommunicato occulto, & ignoranti etiam probabiliter, & inuincibiliter est nulla, de quo vide Doctores citatos ad cap. postulasti, 7. ampl. 6. sup. hoc tit.

SUMMARYM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium celebrans cum excommunicatione mortaliter peccat.
- 3 Excommunicato minori excommunicatione facta collatio, electio, seu presentatio an veniat per sententiam irritanda, remissum.
- 4 Excommunicatus minori excommunicatione, quamvis celebret, non fit irregularis.
- 5 Suspendi ab officio, beneficia transferri non possunt.
- 6 Excommunicatus minori excommunicatione conferendo ecclesiastica Sacramenta, an solum peccet venialiter, remissum.
- 7 Excommunicatio minor passiva tantum Sacramentorum participationem privat.
- 8 Celebrare dicitur in contemptum Clanium qui sciens se excommunicatum celebrat.

Cap. Si celebrat. X. & fin.

3 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Host. Butr. Henric. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs; vers. que Iuris cum legibus Castelle, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 178. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 701.

2 Licet grauiter peccet. tenent Sanchez. de Matrim. lib. 7. disp. 9. num. 5. mortalem culpam incurrere, qui Matrimonium celebrat cum excommunicatione minori ante absolutionem ab illa.

3 Si tamen scienter talis electus fuerit, &c. An collatio, electio, seu presentatio facta excommunicato minori excommunicatione veniat per sententiam irritanda si ignoranter fuerit facta, an vero si scienter; quzilio est dubia, de qua, & de hac materia, ac huius text. intellectu consule Couar.

in cap. alma mater par. 1. §. 8. num. 3. Vivald. in candelab. aureis, tit. de excommunicatione, num. 48. Rebus. in repetit. cap. postulasti, supra hoc tit. notabili. 2. num. 22. & 51. & 93. Vgol. de censur. tab. 3. c. 6. §. 3. num. 2. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 6. c. 7. q. 7. Gonzal. ad reg. 8. Cancellarie, glos. 58. num. 25. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 22. num. 23. Auilam eodem tract. par. 1. cap. 6. disp. 12. dub. 4. Soar. tom. 5. disp. 24. sect. 2. nu. 13. cum seqq. Lessium de infirmitate lib. 2. cap. 34. num. 116. Fr. Emman. in Summa tom. 1. cap. 105. num. 1. Henric. in Summa, lib. 13. cap. 3. §. 3. iuncto commento, lit. V. & X. & cap. 13. §. Paul. Cornitol. responsorum moral. lib. 6. cap. 28. num. 4. Mar. Alteri. de censuris, tom. 1. lib. 1. cap. 3. disp. 4. cap. 2. lit. B.

4 Nullius tamen notam irregularitatis incurrit. Notatur ad hoc, quod excommunicatus minori excommunicatione, quamvis celebret, non fit irregularis, ut per Couar. d. 4. §. 8. num. 1. Salzed. ad Bernardum, in practica, 33. in nouis. edit. lit. D. & E. Cened. ad Decretal. coll. 25. num. 8. Valer. Reginald. in praxi fori penite. lib. 30. num. 182. Mar. Alter. de censuris, tom. 1. de excom. lib. 1. disp. 6. cap. 3. vers. sciendum queri potest.

5 Ad suspensionem eorum eligitur. Notatur ad hoc quod suspensis ab officio beneficia conferri non possunt, sed illorum sunt incapaces, itaut prouisio eis facta sit nulla, ut per Corral. de beneficio, par. 4. cap. 3. num. 22. Nauar. in man. cap. 25. num. 133. & conf. 10. de temporibus ordinat. Vivald. in candelab. aureis, tit. de suspens. num. 139. Vgol. de censuris, tab. 4. de suspens. cap. 6. §. 7. num. 4. & cap. 8. §. 6. num. 1. Flamin. de resign. brief. lib. 5. quæst. 6. num. 84. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. quæst. 2. Less. d. cap. 3. §. 4. num. 116. quamvis Soar. tom. 5. disp. 26. sect. 3. n. 8. minus bene dicat electionem factam suspensum ab officio, non esse ipso iure irritam, sed irritandam, nec suspensum ab officio esse personam inhabilem, sed prohibitam, quod etiam dicit de suspensio à beneficio, disp. 27. sect. 1. num. 26.

6 Peccat autem conferendo ecclesiastica Sacramenta. An autem excommunicatus minori excommunicatione conferendo ecclesiastica Sacramenta peccet mortaliter, an solummodo venialiter, & multa circa intellectum huius text. in proxime adductis verbis, vide Nauar. in man. Dd ij cap. 27.

co. 27. num. 24. Paul. Comitol. *responsorum moral.* lib. 6. cap. 28. num. 3. late Mar. Alter. d. diff. 4. cap. 3. per totum. Valer. Reginald. d. lib. 32. tract. 1. n. 140. cum seqq. Bonacin. de censur. diff. 2. q. 3. num. 4. qui plures ex antiquiores referunt, in quo dubio quidam tenent huiusmodi peccatum committere mortale, vt Innoc. in presenti, & Syluest. verbo excommunicatio 4. num. 1. Nullum peccatum ipsum committere non desunt, qui sentiunt, vt Nau. d. num. 24. Henric. in summa lib. 13. c. 3. §. 1. Vgol. de censur. tab. 3. cap. 6. §. 2. Sed ceteri (quorum communior sane apparet opinio) medium tenentes affirmarunt illum veniale peccatum committere, intelligentes supradicta tex. verba, nempe, venialiter, cum prateritis dictionem illam, grauiter, quam adiunxerat antea cum de participatione passus dixerat; ita Anchar. hic, Caiet. verbo excommunicatio minor, Toler. in sum. lib. 1. cap. 11. num. 3. Sot. in 4. d. diff. 22. quest. 2. art. 3. & plures alii, quos refert, & sequitur Sayr. de censur. lib. 2. cap. 22. nu. 17.

7 A collatione, sed participatione, &c. Ergo excommunicatio minor passiva tantum Sacramentorum participatione priuat, de quo vide Vgol. de censur. tab. 2. cap. 7. in initio, Valer. Reginald. d. lib. 32. num. 1. Mar. Alter. d. diff. 4. cap. 1. Bonacin. de censur. diff. 2. quest. 3. num. 1.

8 Dummodo non in contemptu, &c. Notatur ad hoc, quod celebrare dicitur in contemptum Clauium, qui sciens se excommunicatum celebrat, vt per Malfard. de probat. conclus. 433. nu. 3. vbi nu. 1. dicit quod contemptus probatur ex coniecturis, & inditijs, quando sciens, vel prudens repugnat prohibitioni Superioris.

9 In glos. [Scienter.] Hæc glos. dum habet excommunicatum inhabilem esse ipso iure ad beneficium consequendum, & electionem de excommunicato factam non tenere, ac scienter eligentes excommunicatum minori excommunicatione ad beneficium priuatos esse eligendi potestate, reprobat a Mar. Alter. d. diff. 4. cap. 3. lit. G.

De Clerico non ordinato ministrante.

Tit. XXVIII.

S Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Io. And. Anch. Butr. Panor. Marian. Socin. Durand. in breuiario Iuris Canonici f. 146. verso, Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canonici, Martin. Mefuart. in epitome Decretal. fol. 191. Dan. Venator in analysi methodica Iuris Pontific. pag. 699. Goffred. & Hostien. in sum. huius tit. Alexand. Cassan. & Anastaf. Germon. in paratitulis ad quinquaginta libros Decretal. sub hoc tit.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Clericus non sacerdos etiam in extrema necessitate baptizans solemniter, fit irregularis.
3. Diaconus solemniter ministrans Baptismum saltem cum licentia Episcopi, vel Parochi an fiat irregularis ostenditur.
4. Irregularis fit clericus exerceendo Ordinem, quem non habet, dummodo scienter, & serio, & ex officio ministrat.
5. Baptizans laicus solemniter nullam irregularitatem incurrit.
6. Ordinis aliquem actum quando quis dicatur solemniter, vel ex officio exercere, ostenditur.
7. Clericus non sacerdos aliquem serio sacramentaliter absolvens est irregularis.

Cap. Si quis baptizauerit. I. Homisida.

S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontific. pag. 179. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 702. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 24. cap. 1.

2 Baptizauerit. Nota Clericum non sacerdotem etiam in extrema necessitate baptizantem solemniter fieri irregularem, vt per Nau. in man. cap. 22. num. 7. Greg. de Valentia tom. 4. diff. 4. q. 2. pri. 1. Soar. tom. 3. q. 71. art. 4. diff. 31. sect. 4. Bonacin. de Sacramen. diff. 2. q. 2. puncto 4. nu. 3. & de censur. diff. 7. q. 3. par. 6. nu. 5. Aldret. de religiose disciplina tuenda lib. 2. cap. 21. nu. 5. Henric. in summa lib. 2. de Baptismo cap. 29. §. 1. & lib. 14. de irregul. cap. 6. §. 2. vbi etiam tenet, quod dicitur solemniter baptizare, qui falso usurpans nomen Sacerdotis sic baptizat: nam exercet actum proprium sacerdotis, vt per citatos à Bonac. d. tract. de Sacramentis disp. 2. q. 2. punct. 1. nu. 2.

3 Vtrum verò Diaconus solemniter ministrans Baptismum, saltem cum licentia Episcopi, vel Parochi, fiat irregularis? questio est ad præsens institutum non contemnenda, in qua pars affirmatiua verior videtur, nam si minister solemnitatis, & ex officio est Sacerdos, vt DD. communiter resoluunt, iam Diaconus exercet officium, & ad eum sibi non competentem, ac per consequens intrat dispositio huius tex. dum habet irregularem esse clericum ministrantem in pertinentibus ad Ordinem, quem non habet; quare Diaconum baptizantem solemniter de licentia, siue iussu parochi irregularitatem incurere tenetur Nau. conf. 1. & 2. sub hoc tit. Mari. Antonin. vari. resolut. lib. 3. resolut. 16. n. 6. Henric. lib. 2. cap. 29. nu. 1. Chanerota de Baptismo

ismo cap. 4. dub. 5. Valer. Reginald. in praxi furi
pauit. lib. 27. cap. 6. num. 40. & Bonac. locis
supra citatis, licet idem Nauar. conf. 70. sub tit. de
sententia excommunic. in antiq. alias 3. sub hoc tit. in
nouis. & Sayr. in floribus decif. sub dicit. de sententia
excommunic. decif. 67. temeriter contrarium in
foro poli, tamen si bene Nau. opinio consideretur
non est fundata neque lure, neque auctoritate,
& tandem nescit figere pedem, immo dicit
eum in foro contentioso esse irregularem.
Ad tex. verò in cap. Baptisma de consecr. dist. 14.
respondetur in hoc tempore iam non esse in vfu,
vt Diaconus solemniter baptizet, eam addit
copia Sacerdotum; vel responderi potest cum
Mario Antonini. d. num. 6. vers. tum quia, prout
apud eum videri potest.

- 4 **Exercuerit non ordinatus.** Notatur
ad hoc, quod irregularis sit clericus exercendo Ordinem,
quem non habet, dummodo scienter, &
serio, & ex officio ministret, vt per Vgolin. in
de irregularitate cap. 37. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 10.
num. 1. Soar. tom. 5. disp. 11. sect. 3. num. 22.
Valer. Reginald. in praxi furi pauit. lib. 30.
nu. 191. vers. sexta, Bonac. de censur. disp. 7. q. 3.
punct. 6. num. 1. Hanc tamen irregularitatem
non incurrit laicus solemniter baptizans, qui
in presenti de clerico loquitur, cum debeat
intelligi iuxta tit. sub quo ponitur, qui loquitur
de Clerico non Ordinato ministrante, ita
Henric. lib. 2. de Baptis. cap. 29. §. 1. prope finem.
Soar. d. disp. 11. sect. 3. num. 22. Sayr. d. cap. 10.
num. 6. Valer. Reginald. d. lib. 30. num. 192.
Bonac. dicit. punct. 6. num. 2. vers. dixi clericus.
- 5 Dicitur autem quis actum aliquem Ordinis
exercere solemniter, vel ex officio, quando actus
talis est, vt ab alio non possit exerceri, quàm
ab eo, qui talem Ordinem habet: quando verò
potest eodem modo ab alio exerceri, non dicitur
exerceri solemniter, & ex officio; vnde
quando laicus inseruit Missæ deferendo vreo
los ad Altare, illosq; porrigendo Sacerdoti, non
dicitur Ordinem Acolytatus exercere, eo quod
hoc minus ex consuetudine possit non solum à
Clericis præstari, sed etiam à laicis: Clericus
verò nondum initiatus Ordine sacro canendo
Epistolam cum manipulo, aut Euangelium
cum Stola, dicitur canere solemniter, & ex
officio, ita ex alijs refert Bonac. d. punct. 6. n. 9.
Vnde cum quaeretur an Clericus excommuni-
catus incurreret irregularitatem seruando
Sacerdoti celebranti Missam, fuit negatiue
respondum, vt refert Mari. Antonini d. resolut. 16.
num. 10. vbi num. 7. vers. secunda, refert huisse
resolutum Diaconum alba & stola in altitudinem
aquam solemniter in Ecclesia ad fontem benedi-
centem esse irregularem, cum benedictio aque
& illius exorcismus spectet solum ad Ordinem
Sacerdotalem, de quo etiam Franciscus Leo in
rebus sacris eccles. par. 1. cap. 6. n. 13.

- 7 Ex quibus colliges Clericum nondum initia-
tum Sacerdotio, qui aliquem serio, & sacramen-

taliter absoluit esse irregularem, vt tenent Nau.
Sot. Vgol. Auil. & alij, quos refert, & sequitur
Bonacin. d. punct. 6. num. 4. quibus addit Henric.
in summa lib. 6. de Pœnit. cap. 2. §. 7. lit. H, Aldret.
de religiosa disciplina tornada lib. 2. cap. 19. d. nu. 14.
Et quod laicus sic absolvens non fiat irregularis
tenet Henric. loco proxime citato, & Sayr. d. lib. 7.
cap. 10. num. 8. Hodie ex Constitutione Clementis
VIII. sub die 4. Decembris 1601. incipien.
Etsi alias, habetur Confessionem Sacramen-
talem audientes ad sacrum Presbyteratus Ordinem
nondum promotos à Iudicibus Sanctæ
Inquisitionis, vel locorum Ordinarij, tanquam
Ecclesiæ misericordiæ indignos à foro Ecclesiastico
abiciendos, & ab Ordinibus Ecclesiasticis,
si quos habuerint, rite degradatos, & statim
Curie seculari esse tradendos per Iudices se-
culares debitæ poenitentia, quam refert
Quaranta in summa Bullar. verbo Ordinem suum, &
Fr. Emmanuel quist. regul. tom. 2. q. 27. art. 2.
aduertit tantum esse calum. Inquisitioni com-
missum, quando ille, qui sacro Presbyteratus
Ordine non est insignitus, Confessionem audit,
& simul absolutionem impetrat: ille verò, qui
Ordine sacro Presbyteratus est insignitus, non
committit crimen. Inquisitioni subiectum si
sine iurisdictione actuali, Confessiones audiat.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Missarum celebrationem nondum Presbyteri
vsurpare presumpti, quam poenitentiam incurrant, asser-
ditur.
- 3 Clericum se dicentem, & ingentem se altibus clerico-
rum, cum non sit, esse falsarium, & puniri.
- 4 Episcopis dispensat cum Diacono, qui Missa sa-
crificium fecit, vt in suo officio permaneat, &
retineat beneficium.

Cap. Ex litteris. II. & fin.

Vrb. ij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Barr. Anchar. Benor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versuque
Iuris tum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuiam in
rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 180. Alagona
in compendio Iuris Canonici. pag. 702. refertur ab
Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 24.
c. 2. & est post Concil. Lateranens. sub Alexan. III.
par. 50. cap. 62.
- 2 **Missarum celebrationem vsur-
pare, &c.** Felice record. Clementis VIII.
anno à Natiuitate Domini 1601.
sub die 4. Decembris per suam Constitutionem
incipien. Etsi alias, statuit perditos, & nefarios
homines ad sacrum Presbyteratus Ordinem non
promotos Missarum celebrationem vsurpare.

Dd ij pr.

presumes, non solum actus idolatriæ, sed et extrinsecè, seu per externa, & visibilia religionis, & pietatis signa exercere, sed etiam, quantum in ipsis est efficere, vt Christiani, qui credunt eos ordinatos esse, & ritè consecrare Sacramentum Eucharistiæ idolatriæ crimen ignoranter incurant, parum videlicet panem, & vinum, tanquam verum Christi Domini Corpus, & Sanguinem eiusdem adorandum proponentes à ludicibus S. Inquisitionis, vel locorum Ordinarijs tanquam Ecclesiæ misericordiæ indignos à foro Ecclesiastico abijciendos, & ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerint ritè degradatos, & statim Curiz seculari tradendos per Iudices secularis debitris penis plectendos: quam quidem Constitutionem refert Stephan. Quaranta in *summa Bullarj*, verbo *Ordo*, in fine, & de materia agunt Fr. Emman. *quæst. regul. tom. 2. q. 27. art. 2.* Aldret. de *religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 20. nu. 14.*

- 3 Notatur etiam ad hoc, quod dicens se clericum, & ingerens se adibus Clericorum, cum non sit, est falsarius, & punitur, vt per Bernard. in *pract. cap. 12. nu. 2.* Auiles ad *cap. 51. Prætorium*, *glos. de num. 21.* Petr. Gregor. *lib. 4. parte. Iuris lib. 4. tit. 4. cap. 1.* Et falsitas probari potest recurendo ad Matricem, si ex ea non constet esse descriptum in catalogo ordinatorum, qui sit de omnibus ordinatis, ex traditis per Couar. *pract. cap. 19. vers. quarto*, Menoch. *remed. 4. adpiscenda num. 736.* Et de arbit. *casu 187. num. 431.*

- 4 De beneficio autem misericorditer, &c. Notatur ad hoc, quod Episcopus dispensat cum Diacono, qui Missæ sacrificium fecit, vt in suo officio permaneat, & retineat beneficiū, quod habebat, vt per Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 70. in fine*, *vers. dispensat præterea*, vbi etiam dicit cum *glos.* hic verbo *Misericordiam* posse Episcopum dispensare, vt ad Sacerdotium promoueat: verum, in irregularitate, quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat, solum, Summum Pontificem dispensare posse, vt ad aliorum promoueat. Ordinem, tenent Syluest. *Vgol. Collect. Sayr. & Auila*, quos refert, & sequitur Bonac. de *cenf. disp. 7. quæst. 3. punct. 6. num. 10.* quibus adde Valel. Reginald. in *præci fori pœnent. lib. 30. nu. 26. vers. notum*. Si vero delictum sit occultum, tunc Episcopus dispensare poterit, vt alios suscipiat per Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 6.* vt aduertunt Bonac. *id. nu. 10. in fine*, Vgol. de *officio & potestate Episcopi cap. 77. §. 3. num. 6. vers. Item*, Ego ipse eodem *pract. par. 2. ad leg. 3. num. 43.*

De Clerico per saltum promot. Tit. XXIX.

Vper hanc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panormit. Mari. Socin. Durand. in *Breuario aureo Iuris Canonici* fol. 146. verso, Stephan. Ranchin. in *continuat. titulorum Decretal.* Petrus de Rauenna in *compendio Iuris Canonici*, Martin. Meñart. in *epitome Decretal.* fol. 191. Dan. Venator. in *analyfi methodica Iuris Pontificij* pag. 699 Goffred. & Hostien. in *summa huius tit.* Alexand. Casan. & Anastasi. Germon. in *paratiulis ad quinque libros Decretal.* sub hoc tit.

De materia tit. vide Bernard. & Salzed. *cap. 24. Henric. in summa lib. 13. cap. 35. prope finem*, Bonac. de *cenfuris disp. 7. §. 3. punct. 4. nu. 5.* laur. Campanil. in *disertorio Iuris Canonici* rub. 10. cap. 700. Mari. Alter. de *cenfur. tom. 2. disp. 10. cap. 5.* & plures alios citatos per me de *officio & potestate Episcopi* par. 2. *alleg. 47.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clericus per saltum promotus non potest ordinari.
- 3 Clericus per saltum promotus, an sit irregularis i. ostenditur.
- 4 Credulitatis infamiam causam habet illud, quod dicitur à fide dignis.
- 5 Episcopus ex legitima causa potest dispensari cum promotis per saltum, si non ministrauerint in Ordine suscepti, sine sciat, sine ignoranter fuerint promoti.
- 6 Ordinatus ante anni discretionis recipit characterem.
- 7 Ordinatus Sacro Ordine ante usum rationis non tenetur vi voti ad seruandam castitatem.
- 8 Ordinatus per saltum recipit characterem Ordinis sit suscepti, sed non eius executionem.
- 9 Ordinem sacrum bene quis recipit etiam si nullum habeat de minoribus.
- 10 Episcopalem Ordinem nullus recipere potest nisi sit saltum Sacerdos.

Cap. Tuæ Vnic. Innoc. iij.

Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolentan. in *concordantijs* vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Villian. in *rationali* lib. 3. *Iuris Pontificij* pag. 180. Alagona in *compendio summi Canonici* pag. 703. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. *Decretal.* lib. 5. tit. 13. cap. 200.

- 1 Probat hic tex. Clericum per saltum promotum non posse ordinari, vt per Bernard. in *pract. cap. 24. num. 1.* nam fieri irregularem tenent Vgol. de *irregulari* cap. 38. §. 1. Valentia. *com. 4. disp. 3.*

disp. 3. quæst. 19. sub punct. 3. Saye. de censur. lib. 7. cap. 10. num. 39. Prax. Episcop. par. 2. Verbo irregularitas. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. num. 191. Verum alij probabilius tenent recipientem Ordines per saltum, non esse irregularem, sed suspensum, ut tenent plures, quos refert, & sequitur Bonac. de censur. disp. 7. quæst. 3. punct. 4. num. 5. quibus addit Fr. Emmann. in summa tom. 2. cap. 17. num. 7. cum seqq. Henric. in summa lib. 13. de excommunication. cap. 33. prope finem, Greg. Lopez l. 28. Verbo no deue. tit. 6. par. 1. Salzed. ad Bernard. d. cap. 24. in addit. lit. G. qui præcipue duo vicinio loco citati adducunt huiusmodi suspensionem incurrì ipso iure, quando quis fuit scienter per saltum promotus per ambitionem, vel superbiam, quia tunc dolose offendit mentem iur. de clerico non ordinato ministrante, cum idem videatur non esse ordinatum, vel non debito modo, quo casu celebrans efficitur irregularis, siue celebret in Ordine suscepto, siue in Ordine prætermisso; at vero, quando per negligentiam, siue incuriam quis fuit per saltum ordinatus non fit ipso iure suspensus, sed venit suspendendus, ut præter omnes melius declarat Salzed. loco proxime citato.

Notatur ad

- 4 *Credebat assertioni, &c.* hoc, quod id, quod dicitur à fide dignis habet iustam causam credulitatis, ut per Siraq. de penis temperandis causa 51. num. 30.

Hodie

- 5 *Ministrare permittas, &c.* ex noua dispositione Concilij Trident. sess. 23. de reformatione cap. 14. in fine, Episcopus ex legitima causa potest dispensare cum promotis per saltum si non ministrauerint in Ordine suscepto, quod intelligit Mar. Alter. de censur. tom. 2. disp. 10. cap. 5. res. hoc in loco, siue scienter, siue ignoranter fuerint ita promoti, quia Concil. Trid. non distinguit de ordinato scienter, & ex superbia, vel ignoranter, sed simpliciter loquitur, quod etiam, verum est non solum in promotis aliquo Sacrorum Ordinum omisso, sed etiam in promotis ad maiores Ordines omisiss minoribus, siue omnibus, siue vno tantum, ut refert decem Armendar. in addit. ad recap. legum. Nauarres lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis, num. 53. res. item; Vnde à contrario sensu aperte constat prohiberi id facere cum eo, qui ministravit nulla præhabita distinctione scientie, vel ignorantie, eo quod simpliciter loquitur Concil. Trid. d. c. 14. & ita vigore illius concludendum est semper indigere Apost. dispensatione, qui saltuatum Ordinibus indignis ministraverit, ita Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 12. n. 2. Salzed. ad Bernard. d. cap. 24. in addit. lit. D. Mar. Alter. d. cap. 5. res. hoc in loco, quos tetero Ego ipse de officio, & potest. Episcopis. par. 2. alleg. 47. num. 8.

- 6 In glof. 3 Discretionis.] ibi (bene recipit quis Sacros Ordines.) Notatur ad hoc, quod ubi

aliquis ante annos discretionis ordinatur recipit characterem, itaut quamuis peccet celebrando, conficiat verum Sacramentum, vide Conc. Colon. in tract. de Sacramento Ordinis, Richard. & commun. in 4. distinct. 25. quæst. 1. art. 4. ubi Soc. Nauar. in man. c. 27. nu. 202. Bonaci. de Sacramentis disp. 8. q. 7. punct. 1. nu. 1.

- 7 In ead. glof. ibi (sed nunquid ipsi taliter ordinati tenentur continere, &c.) Notatur ad hoc, quod initiatus Ordine sacro antequam ad rationis usum perueniret, non tenetur ex vi voti ad seruandam castitatem, postquam petuerit ad usum rationis, nisi votum ratificauerit, quia votum est deliberata promissio, carens autem usu rationis, non potest deliberare promittere, ut per Henric. in summa lib. 10. cap. 14. nu. 3. Fornar. de Ordine, cap. 3. num. 6. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 13. cap. 14. q. 9. quos refert, & sequitur Bonac. de Sacramentis disp. 8. quæst. 7. punct. 5. num. 2. obferuans num. 3. hanc esse differentiam inter pueros usu rationis carentes, & inter amētes, quod pueris valde conferri possunt Ordines etiam si illos nunquam petierint, illis vero qui post usum rationis inciderant in amentiam non valide conferuntur Ordines, si eos nullo modo prius expetierunt; censentur enim habuissēt Ordines nolle suscipere.

- 8 In glof. [De misericordia.] ibi (sed quis est ordinatus in Episcopatum prætermisso Diaconatu, &c.) Notatur ad hoc, quod promotus per saltum videlicet, qui omisso subdiaconatu sacerdos, & Episcopus consecratur, suscipit characterem Ordinis, sed non eius executionem, quia Ordines illos conferre non poterit, quos non accepit, ut ex D. Thom. reloluit Sala. ad Bernard. d. cap. 24. addit. 1. dit. A. res. inter promotos, Mar. Alter. de censur. tom. 2. de suspens. disp. 10. cap. 5. in fine, res. quoad primam partem, Campanell. in diuersisq. Iuris Canon. rub. 10. cap. 7. nu. 3.

- 9 In ead. glof. ibi (bene recipit quis sacrum Ordinem, etiam si nullum habet de minoribus.) Similis glof. in cap. solutiendo 52. dist. 2. tradunt D. Thom. & omnes Theologi in 4. sentent. dist. 24. Syluest. in summa Verbo Ordo 5. q. 5. quos refert, & sequitur Salz. d. cap. 24. lit. B.

- 10 In ead. glof. ibi (præter Episcopalem, quem non recipere potest, suscipit saltum Sacerdotem.) Sequitur Hostien. hic post num. 2. Borgal. tract. de irregul. par. 5. sub hac rub. num. 3. Syluest. Verbo Ordo 3. num. 1. Emmann. Sa Verbo Ordo nu. 25. Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 12. num. 3. Henric. lib. 10. cap. 7. §. 2. Salzed. d. cap. 24. addit. 1. res. inter promotos, in fine, Azor instit. moral. par. 2. lib. 13. cap. 30. quæst. 9. Quicquid contrarium teneant Archidia. Soc. Gemin. & alij, quos refert & sequitur Campan. in d. cap. 7. nu. 3. & teneat Conar. lib. 1. de cap. 10. nu. 76.

De Eo, qui furtive Ordines suscepit. Tit. XXX.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Marian. Socin. Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canon. Martin. Mefnart. in epibome Decretal. fol. 191. verso, Dan. Venat. in analysi methodica Iuris Pontifici pag. 700. Gollr. & Hostien. in summa huius tit; Alexan. Cassan. & Anastas German. in parantiss ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia tit. vide Henric. par. 2. lib. 23 de excommunicatione cap. 10. §. 1. in princip. & lib. 14. de irregul. cap. 6. §. 4. Valer. Reginald. in praxi forei parit. lib. 32. tract. 2. n. 71. Bernard. & Salzed. in praxi, cap. 25. Maiol. de irregul. lib. 8. cap. 8.

SYMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ordinatus furtive si erat lata excommunicatio contra illud faciens non potest in Ordine suscipi ministrare, vel ad superiorem ascendere sine Papæ dispensatione.
- 3 Verus sub interminatione anathematis, sententiam ferendam continet.
- 4 Excommunicatio ab Episcopo lata in accedentes ad Ordinem contra ipsius prohibitionem non solum cadit in subditos ipsius Episcopi, sed etiam in excommunicatos.
- 5 Excommunicatus recipiens Ordines etiam minores, fit irregularis.
- 6 Ordines sunt quando quis dicatur recipere, ostenditur.

Cap. Veniens. I. Alex. iij.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. vtriusque Iuris cum legibus Cypella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 181. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 703. refertur ab Anton. August. castell. 1. Decretal. lib. 5. tit. 25. cap. 1. m. c. est post Concil. Lateranens. sub Alex. III. par. 2. cap. 9.
- 2 Probat hic text. furtive Ordinatum, si erat lata excommunicatio contra illud facientes, non posse in Ordine suscipi ministrare, vel ad superiorem ascendere sine Papæ dispensatione. Episcopum verò posse dispensare si excommunicatio lata non erat, ita Soar. tom. 3. disp. 37. sect. 2. n. 54. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi forei parit. lib. 32. tract. 2. n. 71. Bernard. in praxi, cap. 25. num. 2. vbi Salzed. in addit. lit. B. aduertit quod iam de more consueuerunt Episcopi in Ordinibus conferendis sub excommunicationis lata sententia pena prohibere ne quis au-

deat se ingerere, quinon fuerit approbatus, & tunc sic Ordinatus non poterit in suscepro Ordine ministrare, nec ad superiorem ascendere sine Romani Pontificis dispensatione, nisi crimen hoc occultum fuerit, & non deductum ad forum contentiosum vigore priuilegij concessi in Trid. Concil. sess. 24. de reformat. cap. 6. vt resoluunt Salzed. loco proxime citato, & plures per Bonac. de censur. disp. 7. q. 3. punct. 4. n. 5. in fine. quos refero de officio & potest. Episcopi par. 2. alleg. 39. n. 38. Additq; idem Salzed. cum Rebut. in praxi benefical. tit. de clericis ad sacros Ordines male promissis, quod si Episcopus eo tempore, quo conferunt Ordines his verbis vtatur, non intendimus Ordinari non examinatos, & approbatos, tunc qui se ingessit non erit Ordinatus, ideo oportet denuo Ordinari, iniungendas; prius illi erit positictia, quia valde deliquit se ingerendo suscepcioni Ordinum ante approbationem.

3 Sub interminatione anathematis, &c. Hæc verba sententiam ferendam continent, vt per Tirac. in l. si inquam verbo reuertatur d. n. 335. Sayr. in clau. Regia lib. 3. c. 8. n. 19. Coriola de casibus refer. q. 2. casu 3. n. 52. pag. 50. 2. & relatos ad c. i. m. c. 3. sup. de sagitt.

4 Aduerte hanc excommunicationem ab Episcopo latam in accedentes contra ipsius prohibitionem non solum cadere in subditos ipsius Episcopi, verum etiam in exemptos, vt cum Fornar. & alijs resoluunt Bonac. de Sacramentis disp. 8. q. 7. m. c. punct. 4. n. 32.

5 Si verò interminatio, &c. Notatur ad hoc, quod excommunicatus, qui sic recipit Ordines, etiam minores, fit irregularis, vt per Henric. in summa lib. 13. de excommuni. c. 10. §. 1. in princip. vbi extendit ad suspensionem, & personaliter interdictum, & lib. 14. de irregul. cap. 6. §. 4.

6 In glos. [Furtive], 1. Notatur ad hoc, quod dicitur quis furtive Ordinem recipere, quando sine ordinatione, & sententia superioris, & sine examinatione quis ingerit se cum multitudinem Ordinandorum ignorante Ordinatore, & sic Ordines recipit, vt per Bernard. in praxi, cap. 25. n. 1. Et aduertit Campanil. in diuersis Iuris Canon. rubr. 3. nu. 6. quod si quis nullo premissio examine (loquitur enim vbi non adest prohibitio sub pena excommunicationis) nullaq; præhabita inquisitione fuerit Ordinatus, & deponendus est, quamuis dignus, si tamen ignotus fuerit. Syluest. verbo Ordo 2. nu. 2. vel si cognitus, sed inhabilis, etiam si impedimentum nouerit ordinans, nec dispensauerit expresse, cap. si quis sine examinatione. 81. dist. Henric. in summa lib. 10. cap. 18. §. 1. iuncto commento littera B. idq; multo magis si ignotus, & indignus esset, vt omnium est consensus, quod si ellet cognitus & dignus nec peccaret, nec deponeretur, si absque præcedenti scrutinio fuerit Ordinibus insignitus, cap. nullus 24. dist. Syluest. d. n. 2. Maiol. d. irregul. lib. 4. cap. 9. nu. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Ordines minores, & Subdiaconatum eidem conferri vna die sine Papa licentia non potest, nisi ad hoc consuetudo.*
- 3 *Subdiaconatum simul cum minoribus Ordinibus suscipiens temerario ausu, potest dispensari ab Episcopo, ut ministrat in Ordinibus non furtiue susceptis.*
- 4 *Ordines minores vna die conferri possunt.*

Cap. Cum H. II. *Celest. iij.*

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Cened. collect. 173. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Visian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 181. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 704. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. minores Ordines, & Subdiaconatum eidem conferri vna die non posse sine Papæ licentia, vt per Armil. in summis verbis Ordines nu. 6. Angel. verbo Ordo 6. num. 2. Sot. in 4. dist. 35. q. 1. art. 3. Bernard. in pract. cap. 35. in fine, vbi Salzed. in addit. lit. C. Bonacin. de Sacramentis disp. 8. q. unica par. 3. nu. 36. Valer. Reginald. in praxi fore pœnit. lib. 3. tract. 3. num. 70. vers. ad hanc, Campanil. in diuers. Iuris Canon. rubr. 6. cap. 3. nu. 13. Quinimò hodie necdum simul dari non possunt, at præterea neque infra anam, cum non nisi post annum à suscepto postremo gradu minorum Ordinum ad Sacros quis promoueri possit ex dispositione Conc. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 21. vbi decretum est, quod supra dixi, non tamen auct. consuetudinem, quæ permitteret, vt possint simul minores Ordines dari cum Subdiaconatu, nam vbi ea extaret licitè his quoque temporibus eos simul conferret Episcopus, prout tenent Nauar. in manuali cap. 25. nu. 71. vers. 8. Henric. in summa lib. 10. cap. 11. 6. 4. Rebus. in praxi beneficiis tit. de clericis male promotis glos. 1. num. 18. Visian. in candelabro aureo tit. de Sacramento Ordinis num. 36. Gutier. canonicorum lib. 1. cap. 16. nu. 31. & 32. Fr. Emmanuel quest. regal. tom. 3. q. 23. art. 4. Soar. tom. 5. disp. 31. sect. 1. nu. 41. Valer. Reginald. d. num. 70. vers. ad hanc. Thom. Valasc. allegat. Iuris, tom. 1. alleg. 4. nu. 2. Mar. Antonini. varior. resolut. lib. 1. resolut. fin. casu 26. Campanil. d. cap. 3. num. 10. quauis ab ipso Concilio sublata esse omnem contrariam consuetudinem minus benè existimauerit Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 11. num. 1. & Salzed. d. cap. 25. in addit. lit. C. ac Menoch. de arbit. casu 564. n. 8.

- 3 **In minoribus dumtaxat Ordinibus, &c.** Ergo quādo quis Subdiaconatum simul cum minoribus Ordinibus

temerario ausu recipit, potest Episcopus cum eo dispensare, vt ministrat in Ordinibus non furtiue susceptis, ita Valer. Reginald. d. praxi fore pœnit. lib. 30. nu. 27. vers. secundum.

- 4 In glos. [Minores, 1.] ibi (Hic ergo habet expressi, quod omnes minores Ordines vna die conferri possunt.) Notatur ad hoc, quod minores Ordines eidem personæ possunt simul conferri, vt per Nauar. in manuali cap. 25. nu. 71. vers. 8. cuius sententiam sequitur Campanil. d. rubr. 6. cap. 3. num. 20., quatenus concurrat consuetudo, aut intercedat dispensatio, aduersus quod licet Concil. Trident. d. cap. 11. præcipiat minores Ordines esse per temporum interstitia conferendos, nihilominus subiungit, nisi aliter Episcopo magis expedire videatur, &c. ergo concedit dispensationem Episcopalem posse intercedere, quod quidem Concilij decretum, quia consuetudinem non aufert, idcirco illa adhuc hodie seruanda foret vbi adesset, prout probant DD. supracitati, quauis Henric. d. lib. 10. cap. 11. 9. 4. constituat regulam affirmatiuam, vt possint eidem simul eadem die conferri, nisi consuetudo contrarium obtineat.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Episcopus statuendo potest adiungere Ius commune.*
- 3 *Ordinis Sacramentum vere datur excommunicato quoad characterem, non quoad Ordinis executionem.*
- 4 *Dispensare potest Episcopus cum excommunicato accipiente Ordinem si religionem ingreditur, ut ministrat in suscepto.*

Cap. Innotuit. III. & fin.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella, par. 1. Visian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 181. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 704. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. titul. 12. cap. 2.
- 2 **Cumq. ab eodem Episcopo, &c.** Notatur ad hoc, quod Episcopus statuendo potest adiungere Ius commune, apponendo scilicet pœnam, vbi Ius non imponit, vel aggravando pœnam à Iure impositam, vt per Duen. regul. 251.
- 3 **Ministrare non debent.** Notatur ad hoc, quod Sacramentum Ordinis verè datur excommunicato quoad characterem, licet non quoad executionem, vt per Couar. in cap. alia mater par. 1. 9. 6. nu. 6. faciunt quoque Bonacin. de consue. disp. 2. q. 2. puncto 2. 9. 1. d. nu. 1.

- 4 *Cum eis poteris de nostra licentia dispensare.* Notatur ad hoc, quod cum excommunicato accipiente Ordinem, si religionem ingre iatur, potest Episcopus dispensare, ut ministret in suscepro, ita Valer. Reginald. in *praxi fore pœnit. lib. 30. n. 27. in princip.*

De Excessibus Prælatorum, & subditorum. Tit. XXXI.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anch. Butr. Panorm. Marian. Socin. Ioan. de Londris in *breuiario Sanctorum Canonum*, fol. 181. verso, Petr. de Raucenna in *compendio Iuris Canon. Martia. Meñart. in epistome Decretal. fol. 191 verso*, Daniel. Venator. in *analyti methodica Iuris Pontificij* à pag. 700. Goffred. & Host. in *summa basus tit. Alexan. Caslani*, & Anast. Germon. in *paratitulis ad quinque libros Decretalium* sub hoc tit.

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Excommunicari nullus potest nisi iudicio ordine.*
- 3 *Episcopus non potest sententiam interdicti proferre, vel Clericos suspendere sine iudicio Capituli.*
- 4 *Excommunicatio lata non premissa trina Canonica monitione valet.*

Cap. Peruenit. I. Alex. iij.

- 1 Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle*, par. 1. Viuian. in *rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 182. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 704. refertur ab Ant. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 27. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 2. cap. 7.*
- 2 *Nec aliquem excommunicare sine ordine, &c.* Nullus ergo excommunicari potest, nisi iudicio ordine, videlicet probata causa, & pramissis debitis monitionibus canonicis, ut late ostendit Bellet. *disquisit. clericalium*, p. 1. tit. de *sanct. Clericorum Canonis* 9.4.
- 3 *Sine iudicio Capituli suspendere.*

Notatur ad hoc, quod Episcopus non potest sententiam interdicti proferre, vel clericos suspendere sine iudicio Capituli, vt per Fr. Emman. *quæst. regal. tom. 2. quæst. 21. art. 7.* vbi etiam dicit hoc seruandum, quando de re graui, & leuina pena imponenda tractatur.

- 4 In glos. [Iudiciario.] ibi (*lata tamen tenet*) Notatur ad hoc, quod si excommunicatio lata fuerit non præmissa canonica, & trina monitione, ac perconsequens ordine excommunicandi iudiciario non seruato valet, licet sit iniusta, vt per Coar. in *cap. alma mater*, par. 1. §. 9. num. 7. Sayr. de *cenfur. lib. 1. cap. 12. num. 26.* Bellet. d. tit. de *sanct. Clericorum Canonis* 9. 5. num. 1. *Vide tamen dicta ad cap. sacra inf. de sentent. excom.*

Cap. Ad hæc. II.

- 1 Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Casal. in *annot. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle*, par. 1. Viuian. in *rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 182. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 705. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 27. cap. 2. & est post Conc. Lateranen. p. 24. c. 4.*
- 2 *Plenarie conferuentur.* Nisi præterea tu privilegij exemptionis sue Ordinarium opprimerent, tunc enim iure exemptionis cadent, Caslad. *decis. 6. nu. 4. sub tit. de privileg. Eralm. d. Cockier de Iurisdic. Ordinary in exemptis*, par. 3. §. 17.

Ad aures. III.

- 1 Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle*, par. 1. Viuian. in *rationali lib. 3. Iuris Pontificij pag. 183. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 705. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 27. cap. 1. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. par. 24. cap. 3.*
- 2 *Auctoritate propria intrudere non verentur.* Intrusus quis, & quot modis dicatur, tradunt Rebus. in *cap. in iustia supra de re scriptis*, Flamin. de *resign. beneficiarum*, lib. 7. quæst. 1. nu. 114. Spin. in *specul. testamen. glos. 4. princip. nu. 91. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 7. cap. 35. quæst. 10. Rota decis. 741. n. 2. apud Farinac. par. 2. reuerenturum. Malcard. de *prob. conu. 936. n. 20. late Aloy. Ricci. in praxi amica resoluit. 224. per totam.**
- 3 Ad illud vero, quod potestatem eligendi, aut præsentandi in beneficijs habentes, non possint se ipsos eligere, instituere, aut præsentare, dixi ad *cap. cum in Iure* 33. à nu. 3. *sup. de electione.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Diabolus fugit quando sodomia peccatum committitur.
- 3 Doctores referuntur de vitio sodomie, eiusque speciebus agentes.
- 4 Clericus nefandum crimen perpetrans deponitur, ac in monasterium detruditur.
- 5 Clerici sodomie quamvis in Ordinibus Sacris ministrant, ac celebrent, irregulares non sunt.
- 6 Clerici sodomie attemta Constit. Pij V. quas pœnas incurrant, ostenditur.
- 7 Sodomie sub Constitutione Pij V. includuntur, qui quævis ex usu continuato huiusmodi vitium exercant.
- 8 Constitutio Pij V. comprehendit solum habentem copulam sodomiticam consummatam sive naturale semen intra vas effundatur.
- 9 Sodomie notarius non vero occultus Constit. Pij V. comprehenditur.
- 10 Constit. Pij V. an comprehendat illum, qui muliere retro abutitur, ostenditur.
- 11 Clericus vitio bestialitatis laborans, & cum animali bruto turpiter coitus non incurrit pœnas Constitutionis Pij V.
- 12 Sodomie totius Christiani Imperij legibus igni traduntur, nisi sint minores.
- 13 Bona sodomie constituitur.
- 14 Infames sunt Sodomitæ.
- 15 Testamenti factionem amittunt sodomitæ.

Cap. Clerici. IV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Mari. Socin. Cened. collect. 130. Ximen. Tolet. in concordantijs. Versusq; Iuris cum legibus Castellæ per. 1. Viuiam. in rationali lib. 3. Iuris Pontificij pag. 183. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 705. Desumitur ex Conc. Lateranen. sub Alex. III. cap. 11. & refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 3. sub tit. de cohabit. clericorum, & mulierum cap. 11.
- 2 Constitueram in præsentem de hac foedissima sodomie materia ne quicquam tractare, sicut malum honeste fecerunt nostri interpretes eam silentio prætereuntes, & non immerito vulgò nomen sortitum est vitij nefandi, eo quo nec tæri quidem de eo liceat, in tantum, quod diabolus fugit, quando tale nefandum crimen committitur, ut scribit Abbiæ in consuet. Neapolit. lib. 3. rubr. 42. nu. 11. & memorabile est illud, quod scribit D. Hieronymus, super Isaiam, & Iob, quod in illa nocte, qua Christus Redemptor noster natus est ex Virgine Maria omnes sodomitæ mortui fuerunt, & cum illis Virgilius celebratissimus Poeta, qui illo morbo laborabat, ut ex Bermond. refert Salzèd. ad Bernard. in præf. cap. 89. addit. 1. Iur. A. & ex alijs refertur etiam Ceual. commun. contra commun.

nei, q. 248. num. 10. Emman. do Valle de incantat. & ensal. sect. 3. cap. 4. nu. 12. vbi nu. 26. dicit, quod Caluinus hæreticus, Aristoteles. & alij Philosophi totius naturalis, & moralis præcipui ingentilitate magistri, sodomitæ fuerunt, excepto Platone, qui amore veritatis contemplantæ abstinnit se ab omni delectatione venera.

- 3 Multa circa huius criminis detestationem, & de eius speciebus, ac varijs diuersarum nationum pœnis vide apud nostros Lusitanos Ordin. Regiæ lib. 5. tit. 13. vbi notat Parens meus, & apud Castellanos, lib. 3. tit. 21. part. 7. vbi Greg. & l. 2. tit. 21. lib. 8. noua recopilat. vbi Azeved. S. Tho. 2. 2. q. 154. art. 11. Lambert. de iniectione per. 1. lib. 2. quest. 9. art. 18. Lañtane. in lib. de falsa religione, cap. 10. num. 36. Clar. lib. 5. Sodomie, Couat. in clemen. si furiosus, par. 1. 9. 1. nu. 6. Cotta in memorab. verbo pedicæ, Anton. Gomez l. 80. Tauri, num. 32. cum segg. Ioann. Vella. de pœnis delictorum, cap. 23. Villi. commun. opinionum, verbo Sodomie delictum, & tem. 2. lib. 9. tit. 7. nu. 154. pag. 479. Peguer. decis. 72. cum segg. Menoch. de arbitr. casu 386. Prax. Episcop. par. 1. verbo, nefandum. Stephan. Quarant. in summa bullarij verbo sodomie, Cardof. in præxi indicum, cod. verbo, Bernardin. Muscatel. in præf. crimin. tit. de adulterio, & c. num. 26. cum segg. Rebus. de pacificis possessoribus, nu. 208. Auend. responsio 31. Bernard. & Salzèd. in præf. cap. 89. in nouissima impressi. Mascard. de probat. concl. 1313. Aloyf. Ricci. in collect. decis. par. 1. collect. 184. & par. 3. collect. 325. Card. Baron. annuallim Ecclesiæ, tom. 3. anno Christi 343. pag. mibi 405. Ceual. commun. contra communis, q. 248. Pradil. in summa legum pœnendum, par. 1. cap. 11. Farinac. in præxi criminal. par. 5. q. 148. nu. 25. cum segg. & conf. 25. nu. 8. & nu. 58. Campanil. in diuers. Iuris Canon. rub. 11. cap. 22. Cened. ad Decretal. collect. 130. Petre. de Ledefina in summa par. 3. tract. 27. c. 1. latè Emman. do Valle, de incantat. & ensal. sect. 3. cap. 4. Sayr. in clari Regia, lib. 8. cap. 5. num. 16. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 7. cap. 18. q. 3. & p. 3. lib. 3. cap. 18. cum segg. Fr. Emman. quest. regulæ tom. 2. quest. 28. art. 1. Ioan. Pineda in l. 1. tom. 2. cap. 36. vers. 14. pag. 708. Valer. Reginald. in præxi fore pœnit. tom. 2. lib. 22. ad nu. 49. Aldred. de religiosa disciplina suenda lib. 2. cap. 1. 5. 5. Fr. Francisc. Corolian. Capuecin. in præf. de cassibus reformationi, par. 2. casu 9. 5. 10. num. 30. cum segg. Ludou. Miranda in manuali Prælat. tom. 1. q. 52. art. 2. concl. 4.

- 4 Deiciantur à clero, &c. Notatur ad hoc, quod clericus nefandum hoc scelus perpetrans deponitur, ac in monasterium detruditur, ut per Bernard. d. cap. 89. num. 2. Bermond. de publicis concubinary, tit. de peccatis sodomie, 37. Duen. reg. 101. limit. 16. Campanil. d. c. 22. nu. 74. & 10. vers. sunt præterea; quare si in Ordinibus ministrare, vel celebrare audeant, irregulares fieri à solo Papa dispensandos opinati sunt Follet. in præxi criminal. Canonica, par. 6. cap. 37. n. 11. Clar.

Clar. in 6. *sodomia*, nu. 5. Franc. Marc. Delphin. *decr.* 687. num. 16. par. 3. Salzed. ad Bernard. d. cap. 86. Verum hæc resolutio impugnatur ab Aret. in *cap. cum non ab homine de iudic.* cumque multis additis rationibus sequitur Nauar. in *man. cap. 27. nu. 249.* & est recepta opinio apud recentiores, quam etiam tuerentur Sayr. de *cenfur. lib. 7. cap. 12. nu. 22.* Valentia *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3. circa finem.* Soar. *tom. 5. disp. 31. sect. 4. nu. 20.* Fr. Emman. d. *quest. 28. art. 2.* Aldret. d. *cap. 15. nu. 34.* Campanil. d. *cap. 22. nu. 9.* ubi n. 10. refert se vidisse quandam apostillam scriptam a mano Card. Lutij Saxi cum regens summi Prætorij Penitentiariæ erat, qui in manuali Nauarri loco proximè citato, post illa verba, sed solum exercentem, quibus ait non omnem clericum sodomitam fieri irregularem vigore Constitut. Pij V. de qua infra, sed exercentem tantum; addit hæc formalia verba, nec exercentem, prout aliis idem sanctissimus D. N. dixit vero factio verbo in Signatura, idest Penitentiaria, tenuit P. Tolet. negativam.

Rigidius cum sodomitis procedendum duxit Pius V. in sua Constitut. incipien. *Horrendum scelus*, de anno 1568. sub dat. Romæ die 3. Septembris, per quam omni privilegio clericali, officio, beneficio, & dignitate priuati degradantur, ac brachio seculari traduntur in illis verbis ibi, omnes, & quoscunque Presbyteros, & alios clericos seculares, & regulares, cuiuscunque gradus, & dignitatis tam dirum nefas exercentes omni privilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis Canonis auctoritate priuamus; ita quod per Iudicem Ecclesiasticum degradati Postestati statim seculari tradantur, quod de eis illud idem capiat supplæctum, quod in laicos hoc in exilio deuolutos legitimis reperitur sanctionibus constitutum, refero Ego ipse de *officio, & potest. Episcopi*, par. 2. alleg. 46. nu. 21.

Circa quam Constitutionem notandum est primo, quod sub illa non includuntur quilibet sodomitæ, sed solum exercentes, illi scilicet, qui quasi ex usu continuato id exercent, vt post Nauar. & alios resoluunt Fr. Emman. *quest. regul. tom. 1. quest. 30. art. 19.* Sayr. de *cenfur. lib. 7. c. 13. nu. 23.* Auila *eodem tract. par. 7. disp. 4. dub. 7.* Henric. in *summa*, lib. 13. c. 36. in *gloss. lit. N.* & lib. 14. *cap. 3. lit. P.* Petr. de Ledefina d. *tract. 27. c. 5. concl. 4.* Moder. de *iurisdic. par. 2. cap. 16.* Soar. de *cenfur. disp. 31. sect. 4. nu. 20.* Marcus Anton. Genuen. in *praxi Curia Archiepiscopalis Neapolitana*, c. 67. Emman. do Valle, d. *sect. 3. c. 1. n. 21.* Nicol. Garc. de *benef. par. 11. cap. 10. n. 198.* Aldret. d. c. 15. §. 5. nu. 26. Azor. in *institut. moral. par. 2. lib. 7. c. 18. q. 3.* Campanil. d. c. 22. num. 11. Corolian. d. §. 10. nu. 25. & hæc est omnino tenenda ad prædictam Constit. restrictio explosa contraria sententia Ioan. Vella d. c. 33. *vers. hodie autem*, & Salzed. d. c. 89. in *addit. lit. D.* *vers. rram cemen*, ac Ceual. loco citato sub nu. 4. quorum reprobaui opinionem d. *tract. de officio, &*

potest. Episcopi, p. 2. alleg. 46. nu. 25. & ideo in Curia non facile admittuntur imputationes de beneficio ob crimen nefandum, prout aliquando ego vidi, nam cum ab hinc tribus annis eoram Renerendissimo D. Vulpio, tunc S. D. Gregorij X V. Datario, duo super hoc in contradictorio essent supplicatione in fauorem vnus contra alium propter crimen sodomiam signata, & hinc inde ab ipsidem pluribus adductis me præsentem, ipse dominus prædictam supplicationem lacerandum iussit, perpetuum silentium tam detestabili controuersie imponendo, affirmans ignotam, & inauditam in Curia imputationem, & se audiuisse tempore Clementis VII. Summi Pont. similem gratiam ei fuisse expostulatam, cui ille in supplicatione subscripsit, pugeionem queris.

Secundo notandum est non comprehendere illam Constitutionem omnem exercentem luxuriam contra naturam, quæ comprehendit omnem pollutionem extraordinariam, neque exercentem omnem actum sodomiticum, qui comprehendit omnem pollutionem habitam cum alio, vel alia extra vae ordinariū, sed solum habentem copulam sodomiticam consummatam, si naturale semen intra vas effundatur, prout tenent Lælius Zechinus in suis responsionibus ad casus conscientia, casu 2. rub. de irregularitate promouente ex delictis qualitate, *vers. quod si ob antieritatem*, Salzed. d. cap. 89. in *fine*, Fr. Emman. d. tom. 1. q. 30. art. 18. Campanil. d. cap. 22. nu. 14. Corolian. d. §. 10. nu. 25. *vers. præterea*.

Tertiò notandum est neque omnem exercentem prædicta Constitut. obligari, & de iurici, sed notorium, non ita occultum, vt expresse tenent Vgol. in *tract. de irregularitat. cap. 43. §. 2. in q.* & Iacob. de Grassi in *aureis resolutionibus*, lib. 2. *cap. 90. sub nu. 13.* Henric. in *summa* lib. 14. *cap. 3. §. 1.* Azor. d. par. 3. *cap. 19. quest. 6. & 7.* Campanil. d. cap. 22. nu. 12. Ego ipse d. alleg. 46. nu. 27.

Quarto notandum est dispositionem præfatæ Constitutionis non solum ad clericorum masculorum concubitorem, sed ad illum quoque, qui muliere retro abatur extendendam esse, vt per Farinac. in *praxi criminali*, q. 148. sub n. 36. & Campanil. d. cap. 22. num. 17. Contraria tamen opinio non est improbabilis, quam defendit Azor. d. c. 19. q. 3. quia licet vas sit contra naturam, non est tamen peccatum sodomiticum, quia sodomia est concubitus, in quo non seruatur debitus sexus, ac per consequens esse coitum personarum eiusdem sexus, nempe maris cum mare, seu femine cum femina tenet Ioan. Baptista Conrad. in suis responsionibus casuum conscientia, *quest. 29. par. 1.* sed prima opinio verior, in hoc enim casu veram dari sodomiam tenent multi, quos refert, & sequitur Menoch. de *arbitr. casu 286. num. 5.*

Quinto notandum prædictæ Constitutionis penas non incurrere clericum vitio bestialitatis laborentem, & cum animali bruto turpiter coeuntem, vt tenent Nicol. Garc. de *benef. par. 11. cap. 10.*

cap. 10. n. 204. quamvis contrarium defendunt Menoch. d. casu 286. n. 6. & Quaranta, quem citat Farinac. d. quest. 148. n. 47. Campanil. d. cap. 22. n. 18.

13 Si laici excommunicationi subdantur, &c.

Quærit Azor. d. lib. 3. cap. 19. quest. 1. an in prædicta Constitutione Pij V. sit aliqua poena contra sodomitas laicos constituta? & respondet negativè, hi enim totius Christiani Imperij legibus igni traduntur, ut referunt Gomez l. 80. Tauris. n. 32. ad finem. Menoch. d. casu 286. n. 2. Farinac. d. q. 148. n. 1. & 4. Azor. d. lib. 3. cap. 19. in princip. Moder. de iurisd. par. 2. cap. 2. d. n. 15. Clar. in 5. sodomias. n. 2. nisi sint minores, qui iudicis arbitrio veniunt puniendi. Menoch. casu 286. n. 19. Farinac. q. 92. n. 83. cum seqq. & quest. 148. n. 76. & consil. 33. n. 15. Hortens. Cauac. de brachio Regio, 33. par. 4. n. 79. lit. E. Et eorum bona confiscantur, Gomez d. l. 80. n. 32. in fine. Menoch. d. casu 286. n. 9. Peregr. de iure Fisci lib. 5. tit. 1. n. 169. Farinac. d. q. 148. n. 12. Infames sunt, Donec commoneatur. Iuris Civilis, lib. 18. cap. 7. column. 1. Farinac. d. quest. 148. n. 11. Cardof. in praxi Iur. d. n. 10. de iure sodomias. n. 8. Et testamenti factionem amittunt Couar. in clemen. si furiosus, par. 1. §. 1. n. 6. col. 4. Guillem. in cap. Raimundus, verbum mortuo, n. 139. Menoch. d. casu 286. n. 10. & casu 360. n. 39. & 60. Avend. ad l. 40. Tauris, glof. 7. n. 16. Farinac. d. q. 148. n. 16.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Prælati exempti sola obedientia non sufficit ad transferendam possessionem subiectionis in Episcopum, sed requiritur totius Conventus.
3. Exemptioni an renuntiari possit, ostenditur.

Cap. Sanc. V.

Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. & trinusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 184. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 705. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 4.

Contra libertatem ordinis. Si Abbas obediens an inducat quasi possessionem subiectionis, si Conventus non consentiat? cui questio respondet Panor. in cap. cum dilectissimi, n. 7. de religiosis domibus, ut hæc verba. Nota hic, quod sola obedientia Prælati exempti non sufficit ad transferendum possessionem subiectionis in Episcopum, sed requiritur totus Conventus, refert, & sequitur Erasimus à Choekier, in prædium monasterij duntaxat, in suo tract. de iurisd. Ordinarij in exemptis, par. 3. quest. 11. in

princip. & quest. 34. quærit an renunciari possit exemptioni, & distinguit cum Angel. in 5. idem Iuris, n. 44. Infit. de exceptionibus, inter exemptiones toti alicui Ordini, aut particulari personæ concessas; ita ut concessis toti Ordini renunciari nequeat, at vero si particulari personæ exemptio concessa est, renunciari possit, intelligitur; ac sequitur si exemptiones principaliter renunciantis personam respiciant.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Periculi beneficio est per sententiam privandus.

Cap. Illud. VI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Ximen. Toletan. in concord. & trinusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 184. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 705. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 2. sub tit. de interdicendo, cap. 1. & est post Conc. Lateranen. sub Alexand. III. p. 39. cap. 2. In glof. [Fallo.] ibi (vide tanquam indigni privandi sunt.) Notatur ad hoc, quod periculus beneficii est per sententiā privandus, de quo vide Gutier. canoniz. lib. 2. cap. 5. d. n. 95. Soar. de religione, tom. 2. tract. 5. lib. 3. cap. 7. n. 6. 17. 21. & 22. Sayr. in claus. Regia, lib. 5. cap. 9. n. 8. Azor. infiniti. moral. par. 2. lib. 7. cap. 18. q. 4. Nicol. Garc. de benef. par. 11. cap. 10. n. 166. cum seqq.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Refertur Decretum Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 3.
4. Sententia Ordinarij lata in exemptum tanquam ab incompetente Iudice prolata est nulla.

Cap. Cum ad quorundam. VII.

Clem. ij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchoran. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs & trinusque Iuris cum legibus Castella, par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 184. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 705. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 3.

Numerum electionis, et personarum, &c. Hodie Conc. Triden. sess. 24. de reform. cap. 3. super hac

eadem re ita disponit: Interimq; caveat ne inutilibus sumptibus cuiusq; graves, onerosæ sint;

Ee neq

neut ipsi, aut quisquam suorum quicquid procuratoris causa pro visitatione etiam testamētōrū ad pios vltus per ter id, quod ex relictis pijs iure debetur, aut alio quouis nomine, nec pecuniam, nec munus quodcūque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant, non obstante quacunque consuetudine, etiam immemorabili, exceptis tamen vltualibus, quae sibi, ac suis frugaliter, moderateq; pro temporis tantum necessitate, & non vltra, erunt ministranda, de cuius decreti materia, & intellectu plura tradit Prax. Episcop. Verbo *visitatio*, §. 6. vbi dub. 3. resoluit subditos non teneri ministrare equituras visitatori.

3 *In Lateranen. Concilio.* Sub Alexand. III. c. 4. & adde aliud sub Innoc. III. c. 13.

4 *Ipsam decernimus non tenere.* Nota sententiam Ordinarij latā in exemptum; tantquam ab incompetente nullam esse; vt per Caffr. *conf.* 43. §. 1. per. 1. & alios plures quos refert, & sequitur Erasim. d. Chockier. de *Iurisdict. Ordinarij in exemptis*, par. 2. q. 4. c. 2. m. 1. vbi m. 2. extendit ad sententiam excommunicationis latā a quolibet Ordinario, quae exemptos afficere non potest, etiam si excommunicans sit in quasi possessione excommunicandi, vt tenet idem Chockier d. §. 2. q. 7. n. 11.

SVM MARIVM.

- 1 *Dollares referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Papa solus potest vnire Episcopatus.*
- 3 *Episcopus beneficia, & Ecclesias suae diocesis vnire potest, amplius vt ibi.*
- 4 *Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire sine speciali mandato, etiam si facultas conferendi cum iurisd. generali.*
- 5 *Capitulum Sede vacante potest vnire ea beneficia, quae potest Episcopus, dummodo sibi non vniat, & nihil pereat de iure Episcopali.*
- 6 *Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diocesi, non autem in diocesis suffraganeorum.*
- 7 *Abbat, atque alij Praelati Episcopo inferiores non possunt iure beneficiorum vniorem facere.*
- 8 *Legatus de latere potest beneficia prouinciae suae legationis absque Episcopi praeiudicio vnire.*
- 9 *Vnio, quae per Episcopum fieri poterat de iure communi, in quibus casibus innovatur, & corrigatur per Con. il. Trid. ostenditur.*

Cap. Sicut vnire. VIII. Celest. iij.

1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collē & Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Cened. collect. 87. Ximen. Toletan. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationibus lib. 5. Iuris Pontif. pag. 184. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 706. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 13. c. 4.*

2 *Ad Summum Pont. pertinere dignoscitur.* Notatur ad hoc, quod solus Papa potest vnire Episcopatus, vt per Duaren. de *beneficijs* lib. 5. cap. 6. Hoieta de *incompatibilitate beneficiorum*, c. 3. nu. 7. Rebof. in *praxi benef. tit. de vnion. d. nu. 22. Cened. ad Decretal. collect. 87. nu. 1. Nicol. Garcia de benef. per. 12. cap. 2. nu. 60. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi fore pueni. lib. 30. tract. 3. nu. 299.*

3 *Ita Episcopis est, &c.* Notatur ad hoc, quod Episcopus beneficia, & Ecclesias suae diocesis vnire potest, vt per Rebuff. in *praxi tit. de vnionib. nu. 22. & in repet. cap. extirpanda, §. qui vero, de praebend. prom. 4. & notab. 3. vers. de iure anteq. Fulse. de *visita. lib. 2. cap. 3. nu. 19. Azor. in Institut. moral. par. 2. lib. 6. cap. 28. q. 6. Nicol. Garc. de beneficijs per. 12. cap. 2. nu. 62. quos refero Ego ipse de officio, & potest. Episcopis per. 3. alleg. 66. nu. 3. adde Sanch. in *praecepta Dilectissimi*, d. lib. 7. c. 29. nu. 147. vbi nu. 148. hoc ipsum verum dicit non tantum si velit vnire Ecclesiam secularem seculari, sed etiam si velit vnire religioni alicui Ecclesiam, seu beneficium suae diocesis, & n. 149. quamuis collatio illius beneficii ob Episcopi negligentiam deuoluta esset ad Papam, & n. 150. etiam si illa reseruata sit a Pontifice, dummodo ex huiusmodi vnione praediciū non fiat expectanti auctoritate Apost. beneficia illa.**

4 *Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire sine speciali mandato, etiam si sibi data sit facultas conferendi cum clausula generali, & ad omnia alia etiam requirētia generalē mandatum, vt per Socin. hic art. 3. nu. 43. Sbroz. de *Vicario Episcopali*, d. q. 115. Rebuff. in *praxi benef. tit. forma Vicarii*, c. 1. nu. 103. & d. tit. de vnion. nu. 37. Azor. d. lib. 6. cap. 28. q. 10. Nico. Garc. d. cap. 2. nu. 69. Narbona de *appellat. d. Vicario ad Episcopum*, par. 1. m. 23. Aloys. Ricci. in *praxi fore Ecclesiast. decis. 492. in 1. edit. aliar. resol. 183. ante nu. 1. in 2. edit. Stephan. Gratian. dist. pt. forens. cap. 278. nu. 35. quos refero Ego ipse d. allegat. 66. nu. 7. adde Sanch. d. cap. 29. nu. 153. vbi reprobatur Hieron. Gab. *conf.* 200. n. 3. vol. 1. dicentem hoc posse Vicarium ex suo officio.**

5 *Capitulum Sede vacante potest vnire ea beneficia, quae potest Episcopus, dummodo sibi non vniat, & nihil pereat de iure Episcopali, vt per Socin. hic art. 3. nu. 40. q. 6. Cacialupi. de vnionib. art. 3. nu. 19. Perusin. cod. tract. cap. 5. nu. 26. Rebuff. d. tit. de vnionib. nu. 36. Azor. d. lib. 6. cap. 28. q. 9. Quarant. in *summa bullarj verbo Capitulum Sede vacante* q. 9. vers. quae conclusio, Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 67. & 68. Sanch. d. cap. 29. nu. 153.*

6 *Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diocesi, cum in ea eandem iurisdictionem exerceat, quā Episcopus in sua: at nequit vnire beneficia in diocesis suffraganeorum, vt per Abb. hic n. 4. & Socin. art. 3. q. 1. ante 35. Azor.*

Azor. d. lib. 6. cap. 28. quest. 7. Sanch. d. cap. 29. num. 256. & probatur in hoc tex. ibi, cum in diocesi sui suffraganei, &c.

7. Abbates, atque alij Prælati Episcopo inferiores non possunt hanc unionem facere, nisi hoc vniendi ius ex privilegio aliquo Pontificio, aut legitima præscriptione acquisierint, ut per Innoc. n. rui. Ioan. Andr. nu. 2. Butr. nu. 5. Anch. nu. 3. notab. 3. Zabarel. nu. 3. opposit. 2. in presenti, Rebuff. d. tit. de union. num. 32. & 33. Azor. d. cap. 28. quest. 10. Nicol. Garc. d. cap. 2. d. nu. 71. Aloyf. Ricci. d. resol. 383. nu. 3. Sanch. d. cap. 29. nu. 159. vbi nu. 160. contra supracitatos resoluunt eos posse hanc unionem facere quando ita plene subiectas sibi Ecclesiis habent, vt jurisdictione quasi Episcopali in eis fungantur.

8. Legatus à latere, qui potest in sua provincia quicquid Episcopi in suis diocesis, potest beneficia provincie suæ legationis absq. Episcopi præiudicio vnire, vt tenent Panorm. hic n. 5. Gamb. de officio, & potestate legati, lib. 5. Vbi de potestate legati in vnindo beneficia, nu. 40. & seqq. Azor. d. par. 2. lib. 5. cap. 29. quest. 14. Nicol. Garc. d. c. 2. nu. 65. Vgolin. de officio Episcopi, cap. 52. §. 1. nu. 1. Aloyf. Ricci. in praxi furi ecclesiæ. decis. 492. in 1. edit. & resol. 383. nu. 2. in 2. edit. Sanch. d. c. 29. nu. 158. vbi in fine aduertit Legatum, qui non est de latere, non posse vnire.

9. Conclusio, quam ex hoc tex. deduximus n. 3. in aliquibus ampliatur, in alijs vero corrigitur per Concilij Trid. decreta: ampliatur namque in eo, quod sicut attentio iure huius tex. poterat Episcopus facere quorumcunque beneficiorum uniones, etiam illa reservata essent, ita etiam attentio Concilij Trid. sess. 21. de reform. cap. 5. cum illa tamen declaratione, quod licet iure antiquo huius tex. hoc posset facere sola potestate Ordinaria, illo vero Concilij Trid. attentio potest quoque potestate delegata, vt constat ex verbis eiusdem Concilij. d. cap. 5. ibi, possint Episcopi, etiam tanquam Apost. Sedis delegati. An autem liceat Episcopis vtraque potestate in his unionibus procedere, & quid si non constat quæ potestate procedit, vide quæ dixi in meo tract. de officio, & potest. Episcopi par. 3. alleg. 92. & in his terminis Sanch. d. cap. 29. nu. 181. Sic etiam, & ampliatur in eo quod sicut iure communi huius tex. attentio integrum erat Episcopo vnire religionis beneficium aliquod, ita & hodie statibus decretis per Concilij Trid. cum duplici tamen limitatione adducta per Sanch. d. cap. 29. nu. 187. apud quem vide si lubet. Corrigitur vero quippe quod attentio iure communi huius tex. vt ex eo deducit Socin. hic art. 4. quest. 13. num. 80. & art. 6. concl. 11. cum seqq. integrum erat Episcopo vnire beneficia sua diocesis cum altero alienæ diocesis accedente consensu Episcopi illius; ac vero attentio Concilij Trid. sess. 14. de reform. c. 9. nulla ratione licet vnire beneficia diuersæ acceſſis. Corrigitur deinde in eo quod attentio iure communi non erat restricta facultas Episcopi ad vnienda beneficia curata mo-

nasteriis, aut alijs beneficiis: ac vero attentio Concilij Trid. sess. 24. de reform. c. 11. interdicitur vnio cuiuscunque beneficij curati monasterio, aut cuiuscunque operi pio, aut beneficiis simplicibus.

10. Cetera, quæ ad hanc materiam vnicorum pertinent inuenies in notis ad Clem. 2. de rebus Ecclesiæ non alienand. interim tamen vide per me adducta d. alleg. 66.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Peccat, qui gloriatur, & sibi complacet in referendis, & exponendis suis peccatis moralibus.
- 3 Confessio extrajudicialis deducitur in iudicio tanquam delictum particulare.
- 4 Iste non se facit per lubricum linguæ non debet ad penam trahi.
- 5 Clericus ab officio, & beneficio suspenditur ab fornicationem notoriam frequenter.

Cap. Quam sit graue. IX.

Innoc. iiij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 185. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 706. referunt ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 14. c. 2.

2 Cum malefecerint gloriari. Nota- tur ad hoc, quod qui gloriatur, & sibi complacet in referendis, & exponendis suis peccatis moralibus, peccat, vt per Petr. Nauar. lib. 2. de resisten. cap. 4. par. 2. dub. 1. nu. 121. & 122. Covar. variat. lib. 1. cap. 2. nu. 8. quos refert, & sequitur Sayr. in clari Regia, lib. 3. cap. 3. nu. 34.

3 Non erubuit confiteri, &c. Nota- tur ad hoc, quod quædo confessio extrajudicialis deducitur in iudiciu tanquam delictum particulare, & de per se, veluti quando clericus de delicto se extollit, præsertim si talis gloriatio tendat in infamiam alterius, tunc talis confessio sufficit ad imponendam aliquam penam extraordinariam arbitrio Iudicis, vt per Hippol. in l. de minore in princip. num. 51. ff. de quasi. & in l. cas. num. 21. ff. de falsi, Bernard. reg. 225. limit. 6. Anton. Gomez tom. 3. Variarum cap. 13. num. 8. in fine, Mascard. de probat. concl. 350. num. 36. cum seq. & concl. 497. num. 15. Ioseph Ludouic. Lucan. de off. 32. nu. 13. cum seqq. optime Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 83. nu. 22. Ille vero, qui se facili- ter, & per lubricum linguæ iactat, non debet ad penam trahi, vt per Bonacof. commun. criminal. par. 1. verbo iactans fol. 83. Mascard. de probat. conclus. 781. nu. 7.

3 *Ab officio, & beneficio suspendere.*

Notatur ad hoc, quod clericus ab officio, & beneficio suspenditur, eo quod gloriatus esset se virginem corrupisse, ut per Menoch. *de arbit. casu* 331. num. 3. cum seq. & *casu* 332. nn. 2. Clericus enim officio & beneficio suspenditur ob fornicationem notoriam frequenter, & diu continuatam, & alios offendentem, ut per Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 13.* Duen. *reg.* 101. limit. 4.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores refringuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Episcopus ubi temporalem habet iurisdictionem laicum Iudicem constituit, qui in causis criminalibus ius ducat.
- 3 Clericus Iuris peritus si faciat consilium, quod dedit causam morti, est irregularis.
- 4 Consultores in causa sanguinis sunt irregulares sequuta morte, vel mutilatione membri ob eius dictum.
- 5 Irregularis non fit qui in genere interrogatus, in genere aperit Ius in causa sanguinis.
- 6 Clerici assistentes executioni sententiae quando irregulares sunt, offenduntur.
- 7 Homicida clericus propter homicidium venit beneficii primandus.
- 8 Presbyter qui non est, non potest in Episcopum consecrari.
- 9 Episcopus criminis cogitur Episcopatum renunciare.

Cap. Ex litteris. X.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Henric. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus *Castella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 185. Alagona in compendio Iuris Casanovi pag. 706.* refertur ab Antoa. August. *collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 3.*

- 2 *Ad eius iurisdictionem spectante, &c.* Notatur ad hoc, quod Episcopus ubi temporalem habet iurisdictionem laicum Iudicem constituit, qui in causis, quae criminales dicuntur, ius dicat, ut per Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 32. q. 9. in princip.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnus. lib. 30. n. 125.* vbi nn. 134. resoluit per hunc tex. clericos, qui interfunt executioni pœnae, fieri irregulares, si praesentes praestent aliquid auctoritatis in executione.

- 3 *Qui respondit, &c.* Notatur ad hoc, quod si clericus Iuris peritus faciat consilium super casu occurrenti, & tale suum consilium det causam morti, talis clericus est irregularis, quamvis iustè, & rectè consuluerit, ut per Hyppol. de Marsil.

- 4 *conf. 10. m. 49.* Consultores enim in causa sanguinis esse irregulares secuta morte, vel mutilatione membri ob eius dictum, quando consulerunt in casu aliquo particulari, tenent Sayr. *de censur. lib. 6. cap. 18. n. 28.* Bonac. *cod. tract. disp. 7. q. 4. p. 101. l. 1. n. 6.* Unde patet Doctorem qui in genere interrogatus, & in genere aperit Ius, vel in casu aliquo particulari non dicit, quod ipse sentit, sed tantum refert opiniones, & sententias DD. non fieri irregularem, ut tenent Sylvest. *verbo homicidium 3. q. 7.* Sayr. *d. cap. 18. n. 35.* Henric. *lib. 14. cap. 12. n. 4.* Molin. *de iust. sœm. q. tract. 3. diffin. 74. num. 5.* quos refert, & sequitur Bonacius. *d. p. 101. l. 1. n. 7.*

6 *Verum etiam praesentiam, &c.*

Notatur ad hoc, quod clerici assistentes executioni sententiae irregulares sunt, si cum sua praesentia praebant auctoritatem supplicio, secus si solummodo assistant, nec ad illam cooperentur. Ita Bonac. *d. p. 101. l. 1. num. 16.* vbi in fine aduertit intelligendam principalem conclusionem de clericis habentibus iurisdictionem temporalem, qui sua praesentia aliquo modo praestant auxilium.

7 *Ipsium indignum Altaris ministerio reputamus.*

Ergo clericus homicida propter homicidium venit beneficijs priuandus, non tamen ipso Iure illis priuatus est, de quo vide Couar. in clemen. si quisquis *par. 2. q. 3. n. 6.* Clar. *5. homicidium num. 21.* Gutier. *canonicorum lib. 2. cap. 3. num. 6.* Prax. Episcop. *par. 1. verbo primario 5. 12.* & *par. 2. verbo clericus 5. 6.* & *verbo homicidium 5. 11.* Ceual. *commun. contra commun. q. 147. n. 91.* & *q. 369.* Soar. *tom. 5. de censur. disp. 44. scil. 4.* Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 17. q. 1.* Farinac. *in praxi crimin. par. 3. q. 129. num. 63.* Gonz. *ad reg. 8. Cancellaria glos. 15. n. 79. & 80.* Nicol. Garc. *de benef. par. 21. cap. 10. num. 39.* cum seqq.

8 *Sine Altaris ministerio, &c.*

Ergo is, qui Presbyter non est vetè non potest in Episcopum consecrari, de quo vide DD. citatos ad cap. *huic. in fine*, de clerico per saltem promotum.

- 9 *Ut Episcopatus cedat.* Notatur ad hoc, quod criminis Episcopus cogitur renunciare, ut per Flamin. *de resignat. benef. lib. 3. quest. 18. n. 18.* vbi dicit, quod ex eo, quod Episcopus in praesenti consensit homicidio indignus est Altaris ministerio, & per consequens non potest Pontificale officium exercere.

- 10 *Faciat is eidem, &c.* Ergo per depositionem vacat beneficium ipso Iure, ut per Gouzal. *ad reg. 8. Cancellaria glos. 15. n. 97.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes;
- 2 Succentor quis dicatur ostenditur.
- 3 Aleatores publici sunt infames.
- 4 Aleatori facta collatio beneficii est nulla.
- 5 Doctores referuntur de ludis, & aleatoribus agentes.
- 6 Usurarius clericum contrahit infamiam Iuris.
- 7 Infames ad beneficia promoueri non possunt.
- 8 Infamis infamia Iuris priuatur beneficii obtentis.
- 9 Statutum, seu consuetudo ludi permissa in clericis vii corruptela amouendi improbat.

Cap. Inter dilectos. XI.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Trinque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 186. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 707. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 4.*

2 **Super succentoria.** Succentor in quibusdam Ecclesijs maxime Cathedralibus solet esse beneficiarius, eius autem munus, & officium est absente Cantore, seu Przcentore incipere cantum in choro Antiphonas, & Psalmos inchoare; vnde in quibusdam Ecclesijs vocatur vicecantor, quia cantor vice fungitur, ita Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 22. in fine.*

3 **Publicum aleatorem.** Notatur ad hoc, quod aleatores publici sunt infames, vt per Viu. tom. 1. commun. opinionum lib. 3. tit. 29. de religiosis, & sumptibus funerum n. 4. *vers. ubi Io. Andr. pag. 431. Malcard. de probat. concl. 995. Rebus. de reprob. testium nu. 331. Molina de iustit. tract. 2. disp. 159. vers. nihilominus. Cald. Pereira in comment. ad 4. f. 1. r. 1. nu. 44. vers. ciuicid. Institut. de inofficiosa testamen. Ac per consequens collatio facta Clerico aleatori est nulla, si de hoc constabat tanquam facta indigno, & si non constabat, quia erat occultus, debet irritari, de quo vide Perez l. 2. in princip. tit. 10. lib. 8. Ordinem. pag. 332. & l. 37. colum. 2. tit. 19. rod. lib. 8. pag. 385. Menoch. de arbit. casu 389. nu. 3. Azuad. l. 2. num. 49. cum segg. tit. 7. lib. 8. noua recopil. Flamin. de resignat. benef. lib. 4. q. 3. nu. 65. cum segg. Ludouic. Beia respons. casuum Conscientie par. 1. casu 61. Fr. Emmanuel. quest. regul. tom. 2. q. 37. art. 1. Nicol. Garcia de benef. par. 7. cap. 8. num. 39. vbi num. 40. refert Rotam decis. 426. num. 3. par. 1. diuers. censuissse clericum aleatorem indignum esse, cui beneficium conferri debeat, & si est publicus esse ipso iure irritandam collationem, ita ut ratione consuetudinis excusandus non sit.*

4 **Cum personis vilibus, & indignis, &c.** Ergo infames ad beneficia promoueri non possunt, vt per Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 3. Valer. Reginald. in praxi fori parit. lib. 30. num. 199. latè Nicol. Garcia, d. cap. 8. d. princip. Et propter infamiam Iuris non solum priuatur infamis officijs, vel beneficijs obtinendis, sed etiam iam obtentis, vt per Azuad. l. 7. d. num. 4. tit. 9. lib. 8. noua recopil. D. Barbo. in l. cum Prætor. 4. tit. 182. ff. de indic. Nicol. Garc. d. par. 7. cap. 8. nu. 33. cum segg. vbi nu. 47. resoluit, quod collatio, electio, seu prouisio facta infami, vel criminoso crimine non inducente irregularitatem, seu inhabilitatem ad beneficia, non est nulla ipso iure.*

nies ad cap. clericus 15. supra de vita, & honestate clericorum. De ludis autem, & aleatoribus in. communi, si multa scire cupias, consule Clar. in praxi lib. 5. l. ludoj, Couar. in regul. peccatum par. 2. q. 4. num. 5. cum segg. Auiles ad cap. 29. Prætorum, verbo iuges, Stephan. Costa in tract. de ludo, Bernard. & Salzed. in praxi. cap. 73. in nouissima impressi. Io. Vella de pænis delictorum cap. 22. Auend. de cæquendis mandatis par. 2. cap. 9. Petr. Greg. synagmatum Iuris lib. 39. cap. 2. Cardof. in praxi Iudicum verbo ludus, Guid. Pancirola in thesauro variarum lictionum lib. 1. cap. 48. Morla in compendio Iuris Ciuilibus par. 1. tit. 7. Perez l. 37. in addit. tit. 19. lib. 8. Ordinem. pag. 385. Malcard. de probat. concl. 995. Viui. & alios tom. 1. commun. opinionum lib. 3. tit. 29. Gutier. de iuramento confirmatorio par. 1. cap. 53. Marc. Anton. de Amat. Marchia decis. 137. Farinac. in praxi crimin. p. 3. q. 109. & seg. Pradil. in summa legum pænal. par. 1. cap. 33. Hortens. Caualecan. de brachio Regio p. 6. num. 102. *vers. sine Christianis, Bellet. disquis. clerical. par. 1. tit. de discipl. clerical. 5. 24. Ex Theologis vide Fr. Thom. Bonin. de iustis negotiis. tract. de ludis, Sayr. in clauis Regali lib. 11. cap. 13. Fr. Emmanuel. quest. regul. tom. 2. q. 37. art. 1. Iacob. de Grassi. tom. 1. consiliorum tit. de voto conf. 3. ex doctis Patribus Societatis Iesu Henric. in summa par. 2. lib. 8. cap. 56. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 51. Leonard. Lessius eodem tract. lib. 4. cap. 4. dub. 13. Azor. institut. moral. par. 3. lib. 5. cap. 25. Paul. Comit. respons. moral. lib. 3. q. 7. nu. 3. & q. 8. 9. & 10. Rebel. de obligat. instit. p. 2. lib. 12. Valer. Reginald. in praxi fori parit. lib. 10. n. 174. cum segg. Ioan. de Salas de contract. tract. de ludo.*

5 **Ac Usurarium.** Notatur ad hoc, quod clericus usurarius contrahit infamiam Iuris, vt per Couar. lib. 3. Variar. cap. 3. nu. 3. in princip. *vers. clericus Usurarius, Bernard. in praxi. cap. 91. ante n. 1. vers. prima confessio, Ludouic. Peguer. criminis. decis. 31. num. 3. Gemin. de iuris comment. 4. i. presert. nu. 6. cum segg. Farinac. fragmen. criminis par. 1. lit. C. verbo clericus, nu. 119.*

6 **Cum personis vilibus, & indignis, &c.** Ergo infames ad beneficia promoueri non possunt, vt per Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 3. Valer. Reginald. in praxi fori parit. lib. 30. num. 199. latè Nicol. Garcia, d. cap. 8. d. princip. Et propter infamiam Iuris non solum priuatur infamis officijs, vel beneficijs obtinendis, sed etiam iam obtentis, vt per Azuad. l. 7. d. num. 4. tit. 9. lib. 8. noua recopil. D. Barbo. in l. cum Prætor. 4. tit. 182. ff. de indic. Nicol. Garc. d. par. 7. cap. 8. nu. 33. cum segg. vbi nu. 47. resoluit, quod collatio, electio, seu prouisio facta infami, vel criminoso crimine non inducente irregularitatem, seu inhabilitatem ad beneficia, non est nulla ipso iure.*

- 8 *Quæ per prauâ consuetudinē, &c.* Notatur ad hoc, quod statutum seu consuetudo ludi permissiua in clericis vi corruptela omnino improbatur, vt per Steph. Costa in *tratt. de ludo*, art. 4. num. 6. *vers. & aduerte*, Bellet. *disquisit. clerical.* par. 1. tit. de disciplina clericali, §. 24. num. 4. Farinac. in *praxi criminali* par. 3. q. 109. n. 47. vbi aduertit, quod licet tex. in presenti loquatur in consuetudine clerici ludentis, & etiam mutuantis pecuniam in ludo ad vsuram, procedit tamen etiam quod clericus in ludo ad vsuram non mutuet.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonialis causa cognatio Episcopalis est dignitatis.
- 3 Prælati inferiores potest ex consuetudine acquirere iurisdictionem cognoscendi de causis Matrimonialibus.
- 4 Indulgentias an possint concedere Prælati inferiores Episcopi, ostenditur.

Accedentibus. XII.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt* Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in *annot. Ximen. Toletan. in concordantijs* *versusque Iuris cum legibus Castelle* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 186. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 708. Desumitur ex Conc. generali. Lateranensi sub Innoc. III. cap. 60. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 10. cap. 7. n. 10.

- 2 *Episcopalis dignitatis.* Ergo cognitio cause matrimonialis est Episcopalis dignitatis, vt per Sanch. de *Matrim.* lib. 3. disp. 19. num. 17. & plures alios, quos refert Ego ipse de officio. & potestate Episcopi par. 3. alleg. 84. quibus adde Aloyf. Ricci. par. 4. collect. 1154.

- 3 *De causis Matrimonialibus, &c.*

Notatur ad hoc, quod inferior Prælati potest ex consuetudine acquirere iurisdictionem cognoscendi de causis matrimonialibus, vt per Palat. in *reposit.* cap. per *restritas* de donat. inter virum, & uxorem motib. 2. §. 1. n. 33.

- 4 *Concedendo etiam Indulgentiarum, &c.* Notatur ad hoc, quod Prælati inferiores Episcopis, idest Prælati, qui non habent iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Curati, Priores, Guardiani, & ceteri Prælati locales, non habent ex officio vllam potestatem ordinariâ iure Diuino tributam ad concedendas Indulgentias, nam potestas huiusmodi pertinet præcisè ad dignitatem, & iurisdictionem quasi Episcopalem, vt per Fr. Em-

man. *quæst. regul. tom. 2. quæst. 86. art. 1. vbi in vers. 1. dico*, tenet Prælatos religionum habentes iurisdictionem Episcopalem, quales sunt Generales, & Provinciales posse indulgentias concedere, & respondet ad tex. in presenti, quod hic comprehenduntur Abbates subditi Episcopis cognoscentes de causis matrimonialibus, & beneficiarijs, & si erant Abbates exempti (quod ipse non admittit) erant quidem Prælati locales non habentes iurisdictionem Episcopalem. Si verò dicamus loqui de Abbatibus exemptis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, reprehenduntur, quia forsitan credebant Indulgentias non solum suis subditis, sed etiam secularibus, & religiosis sabaliorum iurisdictione militantibus prodesse posse. Verum supradicta resolutio, & responsio ad tex. in presenti, quam præstat Fr. Emmanuel loco citato, admittenda non est, cum eius litteram nimis restringat; verior enim opinio absolute tenet Provinciales, & Generales religionum suis subditis Indulgentias concedere non posse, vt dixi de officio, & potest. Episcopi, par. 3. alleg. 88. n. 19. & me citato idem tenet Sanctarel. in *tratt. de Indulgentiis* cap. 3. dub. 2. lit. E. immo regulariter neminem Episcopo inferiorem Indulgentias posse concedere tradunt per tex. in presenti Nauar. in *tratt. de Indulgentiis*, motib. 3. Bellarm. *cod. tratt. lib. 1. cap. 11. q. 3.* quos refert, & sequitur Erasim. à Chokier de *iurisdictione Ordinary in exemptis* par. 4. q. 58. num. 1. Franc. Leo in *rebus fori ecclesiasticis* par. 2. cap. 7. n. 19. Azor. in *inst. moral.* par. 2. lib. 3. cap. 53. quæst. 3. Bonacina de *Sacram. disp. 6. q. 1. puncto 3. num. 18.* Sanctarel. in *tratt. de Indulgentiis* cap. 3. dub. 2. lit. D.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sacerdos audita in Confessione reuelare non cogitur etiam si præcipiatur sub quacunque anathematis comminatione, & à quocunque Prælato, etiam Summo Pont.

Cap. Dilectus. XIII. Honor. iij.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt* Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concordantijs* *versusque Iuris cum legibus Castelle* par. 1. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 187. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 708.

- 2 Probat hic tex. Sacerdotem compelli non debere, vt reuelet sibi credita in Confessione, quod amplia etiam si præcipiatur sub quacunque anathematis comminatione, vel iuramento à quocunque Prælato, etiam Summo Pontifice, nam verè respondere potest se necesse, & iurare quod nescit, subintelligendo tanquam homo, vel homini subiectus, ita Iacob. de Gratijs in *auersi decr.* par. 2. lib. 2. cap. 23. n. 2. Occupat.

Onuphr. de ſigillo, ſect. 2. q. 2. dub. 1. verſ. reſpon-
deo dubitationi, Soar. de Pœnit. diſp. 13 ſect. 6. nu. 6.
Mart. Delt. diſquiſit. magicar. lib. 6. cap. 1. ſect. 2.
Nagn. in addit. quaſt. 11. art. 1. diſſic. verſ. ad quar-
tum argumentum, Valquez q. 93. art. 4. dub. 12.
nu. 4. 3. & 7. Valer. Reginald. in præſ. fori pœ-
nit. lib. 3. nu. 12. Bonac. de Sacramen. diſp. 3. q. 6.
ſect. 3. poſt. 4. nu. 31. Quod quidem Sacramenta-
lis Confeſſionis ſecretum detegendum non eſt
etiam quo ad crimen committendum in pernici-
em Reip. ſaltem nominato auctore, vt per Pa-
lat. in repetit. cap. per Veſtras de donat. inter Virum,
notat. 3. §. 26. nu. 9. Conar. de ſponſalibus, par. 2.
cap. 8. §. 12. nu. 10. Nauar. in cap. Sacerdos, n. 116.
de Pœnit. diſtinct. 6. & alios, quos citauit ad c. om-
nes vtriuſque ſexus infra de Pœnit. & remiſſi.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Collegium conſtituere, & eius ſigna erigere regu-
lariter primati homines non poſſunt, niſi eis con-
cedatur.
- 3 Beneficiati plures alicuius Eccleſiæ parochialis non
faciunt propriæ Capitulum.
- 4 Sigillo ſingulari, & proprio vti poſſit aliq. pro-
hiberi ne tali ſigillo vtantur.

Cap. Dilecta. XIV.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Col-
lect. Zabarek Ioan. Andr. Hoſtien. Butr.
Henric. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen.
Toletan. in concordantijs vtriuſque Iuris cum legi-
bus Caſtelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris
Pontif. pag. 187. Alagona in compendio Iuris
Canonici pag. 708.
- 2 Probat hic tex. primarios homines regulariter
collegium conſtituere, & eius ſigna erigere non
poſſe, niſi eis concedatur, vt per Aloyſ. Rice.
in collect. decr. par. 3. collect. 633. Guido Pap. de
eiſ. 258. vbi refert nonnulla ſigna.
- 3 *Nec ſint unum corpus, &c.* Notatur ad
hoc, quod plures beneficiati alicuius Eccleſiæ
parochialis, quamvis ad inſtar Capituli con-
gregentur non faciunt propriæ Capitulum, aut
Collegium, nec conſtituunt unum corpus, vt per
Gonzal. ad reg. 8. Cancellarias, gloſ. 19. nu. 15. &
ſeq. & vide Boer. decr. 115. Quid autem ſit Ca-
pitulum, & quid Collegium, vide apud Anton.
Raguc. in tract. de voce Canonici in Capitulo
q. 1. ſit. 1.
- 4 *Nō conſueuerint proprium habere
ſigillum.* Notatur ad hoc, quod ſemel certo
vteris ſingulari, & proprio ſigillo
poſſet alios prohibere ne illo tali ſigillo vtan-
tur, quando cognoviſſet, quod in ſui vteretur
præiudicium, vt per Guillem. in cap. Rationatus
de ſeſſatione. in princip. nu. 59. Matien. l. 6. gloſ. 2.
nu. 3. tit. 12. lib. 5. noua recepit. Cur. Philip. tom. 2.

lib. 1. c. 7. nu. 3. Et vt euitentur damna, & di-
ſſentiones, quæ oriri poſſunt ex ſimilitudine
ſigillorum, poſſet iudex ex officio prohibere,
ne vnus alterius ſigillo vtatur, vt per Bartol.
in tract. de iſſignat. 6. & armis, nu. 6. 7. & 8. Anen-
d. c. 19. Prætorum, nu. 32. lib. 1. Azeued. l. 8. n. 3.
tit. 1. lib. 4. noua recepit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Declaratur tex. in præſenti.
- 3 Beneficium vacat ipſo iure per deſiſtendum, & pri-
uationem.

Cap. Grauem. XV.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. In-
nocen. Collectar. Zabarek Ioan. Andr. Hoſtien.
Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen.
Toletan. in concordantijs vtriuſque Iuris
cum legibus Caſtelle, par. 1. Viuian. in rationali
lib. 5. Iuris Pontif. pag. 188. Alagona in com-
pend. Iuris Canonici pag. 708.
- 2 *Episcopum ſuum eſſe dominum
negaiſſe.* Innoc. & communis in præſenti tenet
Archidiaconum, de quo tex. lo-
quitur, ideo puniri tanquam periurum, quia
negauit Episcopum dominum, quem antea
dominum iurauerat, vel melius dic lus Ca-
nonicum velle, vt Episcopis tanquam dominis
deſeratur à ſubditis, maxime à præſtantibus iu-
rumentum fidelitatis, & obedienciæ, ac reue-
rentiæ, licet ipſi verè domini non ſint, & ea ra-
tione puniri huiusmodi Archidiaconum, quia
reuerentiam debitam Episcopopo, & præſtita-
per iuramentum negauit.
- 3 *Beneficia ſua facientes, &c.* Nota-
tur ad hoc, quod vacat ipſo iure beneficium per de-
poſitionem, & priuationem, vt per Gonzal.
ad reg. 8. Cancell. gloſ. 15. n. 97. quem reſero Ego ipſe
de officio, & poteſtate Episcopopi, par. 3. alleg. 37.
nu. 247.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
- 2 Religioſi poſſunt elugere ſepulchram, ſi ſunt in re-
motis extra ſua monaſteria.
- 3 Religioſorum numerus in quolibet monaſterio con-
ſtituendus, quantum debeat eſſe ex Conc. Trid. offen-
ditur.
- 4 Lex pœnalis vteni, verbo imperativi modi, quan-
vis ſit temporis præſentis, ſententiam conſtituit ſe-
rendam.

j. Cap. Nimis. XVI. Greg. ix.

- 1 Super hunc tex. ſcripſerunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarek Ioan. Andr. Hoſtien. Hen-
ric.

ric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 188. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 709.

- 2 *Eligant sepulturam.* Ergo religiosi possunt eligere sepulturam, si sunt in remotis extra sua monasteria, vt per Boer. decis. 173. nm. 6. Fr. Emman. quest. regul. tom. 3. quest. 60. art. 2.

- 3 *Volunt quoque in domibus eorum certum numerum, &c.* Hodie super numerum regulioforum in quolibet Conuentu constituendum ordinauit Conc. Trid. sess. 23. de regular. c. 3. in hac verba. In predictis autem monasterijs, & domibus, tam virorum, quam mulierum bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus constituitur, ac impositum conferuetur, qui vel ex redditibus proprijs monasteriorum, vel ex consuetis elemosynis commodè possint sustentari: quod quidem decretum postea Pius V. sua Constitutione incipien. Circa Pastoralis officij, sub datum Romę anno Incarnationis Dominicę, 1566. iij. Kalendaris Iunii, quo ad moniales confirmauit, auxilio & Greg. XIII. iniunxit Ordinarijs, vt præstatum statuunt numerum in monasterijs sibi subiectis, & etiam in exemptis, cum illorum tamen superiorum interuentu, de quo Concilij decreto, prædictisq; Constitutionibus, vide Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. quest. 48. art. 1. Azor. institut. moral. p. 1. lib. 13. cap. 9. q. 1. Campanil. in diuers. Iuris Canon. rubr. 12. cap. 16. nm. 7. & nm. 14.

- 4 In gloss. [Abfcondatis.] ibi (per sententiam.) Notatur ad hoc, quod lex penalıs vtens verbo imperatiui modis, quamuis sit temporis presentis, sententiam continet ferendam, vt per Tiraq. in l. si requam verbo reuertatur, nm. 39. Sayt. in claus. Regis lib. 3. c. 8. nm. 21.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Processionibus publicis interesse debent hodie Regulares quicunque, nisi in strictiori clausura perpetuè viuunt, vel abfinti de ciuitate ultra dimidium milliare.
- 3 Clausula, arbitrio tue voluntatis, importat arbitrium boni viri.

ij. Cap. Nimis. XVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationibus lib. 5. Iuris Pontificij pag. 189. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 709.

3 Cum eis processionaliter veniant.

Hodie per Concil. Triden. sess. 23. de regul. cap. 13 exempti omnes tam clerici seculares, quam regulares quicunque, etiam Monachi, ad publicas processiones vocati accedere compelluntur, ijs tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuè viuunt, de cuius intellectu, & materia vide Fr. Emman. quest. regul. tom. 3. q. 36. art. 1. Prax. Episcop. p. 1. Verbo processionis, s. 2. Aloyf. Rice. decis. 90. Stephan. Gratian. Marchia decis. 332. Campanil. in diuers. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. nm. 117. cum seqq. & plura adduxi de effec. & potest. Episcop. p. 3. alleg. 78. & etiam hodie regulares, qui clausuram seruunt, vt sunt Benedictini, & Cistercienses eximuntur, ne inuiti compellantur ab Episcopo, aut ab alijs quauis dignitate fulgentibus, interesse publicis processionibus, seu supplicationibus, aut funeralibus publicis, etiam Principum, vt tenent Henric. in summa lib. 7. c. 26. s. 3. Fr. Emman. d. 426. art. 2. Sic etiam non procedit prædictum Concilij decretum in regularibus, qui abfunt de Ciuitate ultra dimidium milliare, vt testatur Aloyf. Rice. in praxi fore ecclesiast. decis. 361. n. 2. & 3. in 1. edit. & resoluit. 308. in 2. edit.

- 2 *Pro sua arbitrio voluntatis.* Notatur ad hoc, quod commissio facta alicui his verbis, arbitrio tue voluntatis, tunc huiusmodi verba important arbitrium boni viri, vt per Socin. reg. 83. limit. 2. & faciunt quę Card. Tusc. tom. 2. lit. D. concl. 307.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicandi potestas ad inquisitionem pertinet.
- 3 Celebrare compellens Sacerdotes tempore interdicti presumitur impulsisse in contemptum.
- 4 Intrusus dicitur, qui habet titulum, & possessionem de non habente potestatem conferendi.
- 5 Beneficium possidens alteri de factis, & iniuste ablatum dicitur intrusus.
- 6 Interdictum violans exercendo altum proprium sui Ordinis inhabilis est, etiam ad requisitum beneficium obtinendum.
- 7 Crimen si quis committat inducitur priuationem dignitatis ipso iure possunt subditi ab eius obedientia se subducere.
- 8 Excommunicatus Episcopus non potest beneficia conferre etiam per Vicarium non excommunicatum.
- 9 Religiosus nullo Ordine imitatus, si violet interdictum quam penam incurrit offenditur.

Cap. Tanta. XVIII. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus

De Noui operis nunciacione, &c. Tit. XXXII. 333

gibus Castellæ par. 1. & 2. Viuiam. in rationali. lib. 5. Iuris. Pontificij pag. 189. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 709.

De potestate Clauium, vide Card.

3. **Clauis.** Tolet. in infruc. Sacror. lib. 1. cap. 3. Spin. in specul. testam. glof. 11. rubr. nu. 45. ubi n. 48. per hunc tex. resoluti, quod excommunicandi potestas ad iurisdictionem pertinet.

3. **Immo compellit non seruare.** Notatur ad hoc, quod quando quis compellit Sacerdotes celebrare tempore interdicti generalis presumitur per contempum impulsit, vt per Menoch. de presump. lib. 5. presump. 44. nu. 13.

4. **Intrusit.** Notatur ad hoc, quod ille dicitur intrusus, qui habet titulum, & possessionem à non habente potestatem conferendi, vt per Mascard. de probat. concl. 936. nu. 10. Et notatur etiam ad hoc, quod possidens beneficium alicui de facto, & iniuste ablatum, dicitur intrusus, vt per Rebus. in addit. ad reg. Camer. reg. 29. vers. quarto, Cesar. Argel. de contradicte legitimo, q. 15. nu. 78.

6. **Non solum à beneficijs ipsis, &c.**

Notatur ad hoc, quod violans interdictum exercendo actum proprium sui Ordinis inhabilis est non solum ad acquirendum beneficium, sed etiam ad acquisitum retinendum, vt per Valer. Reginald. in praxi fori pœnis lib. 32. trad. 3. n. 48. vers. que sunt.

7. **Suspendas auctoritate Apostolica, etc.** Notatur ad hoc, quod si quis crimen commiserit, quod priuationem dignitatis inducit ipso iure, possunt subditi ab eius obedientia se subducere, & illius iura denegare, vt per Tirac. in l. si inquam verbo reuerentur, nu. 366.

8. In glof. [Irritas, & inanes.] ibi [conferre non potest] Notatur ad hoc, quod excommunicatus non potest beneficia conferre, vt per Couar. in c. alma mater, par. 1. §. 7. nu. 9. Anton. Ricciol. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existens lib. 4. cap. 3. nu. 1. quod extendit, vt excommunicatus neque possit conferre per Vicarium non excommunicatum, Rebus. in cap. postulatiss, nu. 58. de cler. excom. minif. Mar. Alter. de censur. tom. 1. lib. 2. disp. 5. cap. 1. vers. tandem postulatiss, Anton. Ricciol. de cap. 3. nu. 1. ubi n. 14. tenet, quod excommunicatus nondum declaratus potest rite conferre, & post multos DD. quos ibi refert, citat etiam Rotæ decis. apud Farinac. tom. 2. consil. decis. 168. & iterum apud eundem Farinac. decis. 534. nu. 3. & seq. & decis. 601. par. 1. tom. 2. recen.

9. Notatur etiam ad hoc, quod si religiosus nullo sit Ordine initiatus, & violet interdictum, quamuis in irregularitatem non labatur, quia non est id iure capium, his tamen pœnis, quæ in huiusmodi statum cadere possunt, irretitur, videlicet, vt nec eligi, nec eligere possit, nec

ea Diuina celebrare, quæ ex officio solet, quæ qui sem pœnæ habent etiam locum in feminis religiosis, vt per Paul. Comitol. respons. moral. lib. 6. q. 50. nu. 4.

De Noui operis nunciacione. Tit. XXXII.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Aret. Anchar. Panorm. Butr. Marian. Soc. Guillelm. Durand. in Brenario aucto Iuris Canonici. Ioan. de Londris in Brenario Sanctorum Canonum, fol. 181. versio Martin. Meisart. in epistoma Decretal. fol. 193. versio Petr. de Rauenna in compendio Iuris Canonici pag. 701. Goffr. & Hostien. in summa huius tit. Alexan. Cassan. & Analf. Germanon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia tit. vide Gomez l. 46. Tanr. nu. 34. cum seqq. Viuiam. & alios tom. 2. common. opin. lib. 8. tit. 6. Fachin. controuers. lib. 8. cap. 48. l. ardos. in praxi Iudicum verbo nunciatio noni operis, Molin. de iustit. tom. 3. trad. 2. disp. 706. Bernardi. Graux. ad pract. Camera Imper. lib. 1. conclus. 16. Steph. Gratian. discip. forens. cap. 384. Rendin. in prompt. recept. sem. tom. 1. tit. 78.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Pontificio Iuri standum est in foro Ciuili, quando casus est dubius.
3. Pontificium Ius obseruatur apud Castellanos deficientibus legibus Regij, & consuetudinibus promunciarum.
4. Pontificium Ius obseruatur apud Lusitanos, ubi agitur de materia, qua peccatum concernit.
5. Canone deficiente in causis Ecclesiasticis, & Ordinationibus generalibus non ad Ius Regium, sed Consuetudinem est deueniendum.
6. Constitutionibus Synodalibus stantibus, an potius ad illas, quam ad Ius commune sit recurendum, remittitur.

Cap. Intelleximus. l. Lnc. 34.

1. Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Ianoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 193. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 710. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. sub tit. de Ecclesijs adificandis cap. 3.

2. **Quia sicut leges, &c.** Quando in foro Ciuili casus

casus est dubius Iuri Pontificio stādū est, vt per Menoch. de arbit. lib. 1. q. 30. num. 3. & q. 74. num. 54. & casu 185. num. 11. & 12. & conf. 93. num. 31. & 32. Vnde apud Castellanos deficientibus legibus Regijs, & consuetudinibus prouinciarum recurrit ad Ius Canonicum attestantur Perez in proemio Ordinarum. q. 3. Burg. de Pace l. 1. Tauri n. 62. cum segg. Soar. de Pace in pract. tom. 1. annot. 5. sub nu. 36. Morla in epitomio Iuris par. 1. tit. 1. q. 16. nu. 36. Azeued. l. 5. n. 6. tit. 1. lib. 2. noua recopil. plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 70. num. 4. Apud Lusitanos tamen ex Ordin. Regia lib. 3. tit. 64. in princip. ad Ius Canon. recurritur, vbi de materia agitur, quæ peccatum concernit.

5. Leges extra corpus Iuris, siue sint communes, siue sint locales, quas DD. vocant inferiorum, non obtinent in foro Ecclesiæ, nisi specialiter fuerint approbatæ, vnde deficiente Canone in causis Ecclesiasticis, & Ordinationibus generalibus, non ad Ius Regium, sed ad Cæsareum est deueniendum, vt per Fr. Emman. d. art. 2. vers. secunda regula, Cald. Pereira de emptione c. 1. d. 9. vbi dicit ita decretum fuisse à Collegio Cardinalium in censura ad Synodū Prouinciale Bracharensem IV. a. 1. cap. 16. & 18. vbi fuerat sancitum, vt Regiæ functiones, quæ Ciuilibus Iuris in Lusitaniæ Regno vim habent, eum illarum dispositio ad mores nostros sit accommodata, obseruentur in Ecclesiastico iudicio, & si quid incideret, quod nec ex Sacris Canonibus, nec ex Synodalibus Constitutionibus decidi posset, id ex Regijs functionibus, quoad fieri posset, equisimè decerneretur, etiam si aliud ex Iuris communis dispositione statuendum videretur. Hoc decretum Cardinalium collegium omnino delendum censuit. Nam clerus, seu status Ecclesiasticus coram Romano Pontifice querimoniā proposuit ex multis causis, quibus illud decretum, tanquam noxium, & perniciosum Ecclesiasticæ libertati abrogandum est. An autem, stantibus constitutionibus Synodalibus potius ad illas, quam ad Ius commune sit recurrendum? affirmatiue respondet Gonzal. ad regul. 2. Cancellaria glos. 9. §. 1. nu. 18.

7. **Adiuuantur** Notatur ad hoc, quod Leges, & Canones adiuuantur inter se, vt per Rebus. in tract. nominat. q. 5. nu. 14. Vnde differentias inter Ius Canonicum, & Ciuile non esse nouè introducendas, sed potius restringendas ad casus expreßos, tenuit Sured. de iur. 136. nu. 31.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Opus ipsum quod demolitur, pati non debet Iudex, quando ei euidenter constaret de iniustitia & malitia denunciantis.
3. Persona religiosa, & valde Catholica presumitur quod bono zelo licet mouerit.
4. Preempta re percuti illius Iura tam altina, quam passiva.

5. Ecclesia destructa auctoritate Superioris iam non comprehenditur sub nomine Ecclesiæ.

Cap. Cum ex iniuncto. II.

Innoc. iij.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Jo. And. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordant. Verisimiliter cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 192. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 710. refertur ab Anton. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 7. nic.

2. **Facias penitus demoliri.** Quando autem constaret euidenter Iudici de iniustitia, & malitia nunciationis, non debet ipse pati, quod opus demolitur, quamuis prohibitio præfuerit, arg. text. in l. acquisitum 2. in princip. ff. de bonorum possess. secundum tabul. tenent Bonacol. commun. crimin. par. 2. verbo nunciatio fol. 34. & verbo opus nouum fol. 55. Greg. l. 8. verbo fuere rebelde tit. 32. partit. 3. Sured. conf. 154. num. 20. Stephan. Gratian. discept. foren. cap. 84. nu. 36. cum segg.

3. **Quod non fecissent, &c.** hoc, quod persona religiosa, & valde Catholica, etiam si nulla litigandi causa appareat, presumitur, quod bono zelo licet mouerit, vt per Tirac. de pænis tempor. causa 51. nu. 109.

4. In glos. [Non teneat principale.] ibi [destructa enim re destruantur privilegia.] Regulare est in Iure, quod perempta re, pereuntque illius Iura tam actiua, quam passiva, latè Albert. Brua. tract. de interitu, & peremptione conclus. 5. per totam. ratio est, quia per huiusmodi destructionem fit mutatio status, & quædam velut capitis diminutio Petr. de Perus. in tract. de mutatione status Ecclesiasticum, & Ecclesiasticarum personarum, præcipue si destructio fiat auctoritate iuridica superioris, Brun. d. conclus. 5. nu. 13. Gail. lib. 2. obser. 61. num. 1. & 6. Secus verò si violentia, aut propria priuati auctoritate glos. & Franch. in cap. privilegium de regul. Iuris in 6. Gail. d. obser. 61. nu. 6. & 7. Sayr. de censur. lib. 5. cap. 3. num. 16. Hinc etiam si Ecclesia destruitur sit auctoritate Superioris iam non comprehenditur nomine Ecclesiæ, ita vt gaudeat immunitate Ecclesiastica, aut per copulam in ea habitis, aut sanguinis effusione ibi factam polluta censeatur, de quo vide Farinac. in practi crimin. par. 1. q. 28. num. 70. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 15. nu. 37. Curia Philippica p. 3. §. 12. nu. 1. Camil. Borrel. in summa omnium decisionum tit. de iur. ad Ecclesiæ confiscationem num. 39.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Adificatio inibitur per nunciationem noui operis iure resiniaria facta.

Cap. Significantibus. III.

Honor. iij.

- 3 *Dictio, incontinenti, quam vim & effectus habeat, remissio.*
 4 *Nunciatio noui operis remedium duntaxat competit aduersus adificationem futuram, non iam factam.*

1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *trinsque Iuris cum legibus Castille*, par. 1. Viuia. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 192. Alagona in *compendio Iuris Compositi* pag. 711.

2 *Probat hic text. quod per nunciacionem noui operis Iure, vel iniuria facta inhibetur adificatio, vt per Surd. conf. 121. n. 10. Bernard. Grauz. ad praxi. Camera Imper. lib. 1. concl. 16. num. 2. vbi num. 5. cum eod. Surd. conf. 154. sub num. 23. hoc declarat, quando nuncians esset dominus, vel saltem possideret.*

3 *Incontinenti*. De vi, & effectibus huius dictiois vide Menoch. de *rebus*, *casu 9. cum tribus seqq. Cened. sing. 56. n. 7.* & alios plures, quos refero Ego ipse de *dictis*, & *claus. dist. 133.*

4 *Adificium prohiberi*. Ratio est, quia noui operis nunciacionis remedium duntaxat competit aduersus adificationem futuram, non iam factam, vt per Dambaud. in *praxi civilis cap. 15. vers. nonique ista operis nunciatio*, Marant. *conf. 56. num. 3. Causale. Finis. decis. 23. nu. 16. par. 2. Bernard. Grauz. d. concl. 16. nu. 8.*

5 *In gloss. [Incontinenti.] ibi (quia idem est, si usque ad tres menses.)* Vide quæ Ego ipse adduco d. *tract. de dictis*, & *claus. dist. 133. num. 4. cum seqq.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Doltores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Nunciatio noui operis non tollitur idonea cautione, si nunciator se offerret intra trimestre tempus de suo iure velle probationes perficere.*
- 3 *Minori datur restitutio in integrum aduersus omissionem trium mensium circumscripto tempore interponendam cautionem de in casu succumbentia demoliendo.*
- 4 *Cautione prestata de demoliendo suis sumptibus si transactis tribus mensibus causa non sit finita, poterit opus perfici.*
- 5 *Nunciatio noui operis non competit pro seruicibus rusticis.*
- 6 *Adificium sanum cuiusque licitum est usque ad celum extollere.*
- 7 *Adificatio ad annulationem vicini licita non est.*
- 8 *Causa admittenda non est, quando nuncians vult incontinenti probare.*

1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *trinsque Iuris cum legibus Castille*, par. 1. Viuia. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* pag. 192. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 711.

2 *Tenetur te per trium mensium spatium, &c.* Notatur ad hoc, quod nunciatio noui operis non tollitur idonea cautione, si nunciator se offerret intra trimestre tempus de suo iure velle probationes perficere, vt per Bernard. Grauz. ad *praxi. Cam. Imper. lib. 1. cõd. 16. n. 18.* & citat Fachin. *controuer. Iuris lib. 8. cap. 48. vers. postrema igitur.* Declaratur hæc principalis conclusio tunc demum procedere, quando nunciatum esset ab initio antequam adificans expensas multas fecisset in cõmentis, & instrumentis ad adificandum, & non esset adificare volenti graue superfedere per tres menses, nunciansque allegaret se habere Iura, quæ tamen allegationis tempore producere non posset, sed trium mensium tempus faciendæ probationi peteret. Quod verò & contra res non esset adificanti integra, sed periculum in mora, & ex aspectu, aliand ex causa Iudex animaduerteret nunciacionem esse calumniosam, cautio admittenda statim foret, non expectato trium mensium lapsu, ita Theaur. *Pedamon. decis. 204. sub n. 4. Vincent. Carot. decis. casu 19. nu. 21* quos refert, & sequitur Bernard. Grauz. d. *concl. 16. n. 19.*

3 *Primò aduertendum duxi minori dari restitutionem in integrum aduersus omissionem iusto trium mensium circumscripto tempore interponendam cautionem de in casu succumbentia demoliendo, vt per Fachin. d. lib. 8. c. 49. quem refert, & sequitur Bernard. Grauz. d. *concl. 16. n. 20.* Minori tamen, qui denunciationi non obtemperauit, restitutionis auxilium denegandum esse, ac proinde opus nouum factum post nunciacionem demolendum resoluit Cald. Pereira in l. *si curatorem, verbo, vel aduersarij dolo n. 67. vbi n. 69. tenet, quod poterit restitutionem petere aduersus non petitam remissionem nunciacionis, quam prestans cautionem possit euitare, quæ restitutio sibi erit utilis, quia adificium non demolietur, nisi cum aduersarius iusto se nunciante monstrauerit.**

4 *Secundò aduertere oportet, quod si transactis tribus mensibus causa non sit finita poterit prestata cautio de demolendo suis sumptibus opus perficere, Ias. in l. 1. ff. hoc tit. Viui. tom. 2. commun. opinionum lib. 2. tit. 6. nu. 6. pag. 338. Bernar. I. Grauz. d. *concl. 16. nu. 17. cum seqq.**

5 *Tertiò aduerte receptissimam in hac materia esse*

esse sententiam, quod pro seruitutibus rusticis non competit nunciatio noui operis, ut peti. qui niam. ff. hoc tit. notant Iaf. in l. 1. §. final. ad finem. ff. cod. Anton. Gomez l. 46. Tauri, num. 24. quod sine dubio procedit in seruitute discontinua, ut est feruitus aqueductus, & alie similes, prout bene aduertit Alciat. in d. l. qui niam, no. 4. & lib. 3. Parerg. cap. 24.

- 6 Quarto aduerte licitum vnicuique esse edificium suum vsque ad Caelum extollere, nec ob id posse impediri noui operis nunciacione, ut probant text. in l. alius, c. de seruit. & aqua, Ordinario Regie Lusitan. lib. 3. tit. 68. §. 24. Menoch de arbit. cap. 156. Brunor. à Sole in locis communibus verbo edificare, Cardof. in praxi Iudicium, cod. verbo, & verbo seruatus, no. 34. Aldouin. conf. 10. n. 5. cum segg. Molin. de Iustitiam, tom. 2. disp. 709. à princip. Bernard. Græuz. ad praxi. Camera Imper. lib. 2. concl. 69. n. 1. Cabed. Lusitan. decis. 152. n. 1. p. 1. ubi n. 2. resoluit hoc non procedere quoties prope Monasterium edificat, quod sibi non profit, Ecclesie verò, aut Monasterio noceat, de quo etiam Padil. in d. l. alius, no. 19. & Gail lib. 2. obseru. 69. n. 23. immo quilibet vicinus potest impedire ne alius de nouo edificet portas, vel fenestras directas aduersus suas ianuas, vel fenestras, ut refert decisum Melch. Phæbos Laffr. decis. 73. no. 6. Ad emulationem, nâque vicini edificatio permilla non est, ut per Menoch. d. cap. 156. n. 3. & de praxi, lib. 6. praxi. 29. num. 28. Thes. Prædum. decis. 16. sub n. 10. Viui. Neapol. decis. 306. n. 6. & decis. 493. Malfcard. de probat. concl. 620. no. 15. Dicitur autem fieri ad emulationem, quando edificans nullam vtilitatem ex eo edificio perciperet, ex Melch. Phæbos d. decis. 73. no. 10.

- 8 In glos. (Non obstante) ibi (sed contrarium, &c.) Notatur ad hoc, quod non est admittenda causio, quando nuncians vult incontinenti probare, ut per Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 184. no. 4. ubi ait prouisionem esse vtilem etiam illi, cui denunciatur, quasi postea probato præiudicio denunciantis perderet expensas factas in construendo, & faciendas in demolendo.

De Priuilegijs, & excessibus priuilegiatorum.

Tit. XXXII.

Super hanc rubricam scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anch. Butr. Panorm. Mariân. Socia. Henric. Boich. Ioan. de Londris in breuiario San. Ro. in Canonum, fol. 181. Verfo, Petr. de Ranchina in compendio Iuris Canon. Martia. Mesnart. in epistolis Decretal. fol. 191. Verfo. Dan. el. Venator. in anal. si methodica à pag. 764. Coured. & Holt. in

summa huius tit. Alexan. Cassan. & Anast. Germon. in praxi ad quinque libros Decretalium sub hoc tit.

De materia priuilegiatorum in communi tractarunt Rebuff. in praxi tit. differentia inter priuilegium, & rescriptum, Sebalt. Medic. tom. 1. de legibus, & statuta, par. 4. §. 33. & de diffinit. §. 17. Card. Tufch. tom. 6. concl. 737. cum segg. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. §. 7. AZOR. iustit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 22. Ioan. de Salas cod. tract. disp. 17 Soares cod. tract. lib. 8. Garc. Gironda de priuilegiarum, & exemptionum explicatione. Rendina in promptuario recept. sentent. tom. 1. tit. 92.

De

- Priuilegijs ad instar Horar. Mandof.
Priuilegijs confederatorum, Petr. Rebuff.
Priuilegijs creditorum, Petr. Vanderanus to. 18. fol. 110. tractatum Doctorum. Amator Rodericus.
Priuilegijs Doctorum, Petrus Genuaderius.
Priuilegijs dotalibus, Baptista de S. Blasio, in tractatum Doctorum, fol. 430.
Priuilegijs Ecclesiasticis pro defensione censurarum contra Venetos latarum Ioan. Philippus Maynardus.
Priuilegijs Fisci Franciscus Lucanus, tom. 12. tract. Doct. fol. 6. Anton. Peregrinus de Iure, & priuilegio Fisci.
Priuilegijs Iurisconsultorum Iacobus Benius.
Priuilegijs Iuramenti Antonius Corsetus, tom. 4. tract. Doct. fol. 359. Seraphinus de Seraphinis.
Priuilegijs militaribus Claudius Cortezus tom. 16. tract. Doctorum, fol. 428. Marcus Mantua, tom. 16. fol. 457.
Priuilegijs militum, & militia, Georgius Aencius, Petr. Rebuff.
Priuilegijs pacis, Antonius Corsetus, tom. 12. tract. Doctorum, fol. 224.
Priuilegijs parentum, & liberorum, Georgius Heacius.
Priuilegijs senectutis, Fabius Monteleonis.
Priuilegijs paupertatis, Cornelius Benineaf. tom. 18. tractatum Doctorum, fol. 242.
Priuilegijs pestis, Hieronymus Preudellus, tom. 11. tractatum Doct. fol. 171. Io. Francisc. Ripa.
Priuilegijs Regni Francie Ioan. Feraldus, tom. 16. fol. 174.
Priuilegijs rusticorum, Rhennatus Chopin. tom. 18. fol. 90.
Priuilegijs scholarum, Horat. Lucius, tom. 18. fol. 67. & Petr. Rebuff. tom. 18. fol. 92.
Priuilegijs Regularium, Fr. Emmanuel Rodericus Consultanus noster.
Priuilegiatis, Felicianus Episcopus Scalensis.

SVM MARIVM

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Episcopi non in Villis, Castellis, aut municipijs, vel modicis ciuitatibus sunt proficiendi.

3 Cini.

- 3 *Ciuitas dici non potest ea, quæ propriam Episcopum non habet.*
- 4 *Episcopatus nouus quando erigitur Villa, vel oppidum, ubi erigendum est, prius Ciuitatis honore decoratur.*
- 5 *Episcopis prima debetur sedes, & præcipua omnium rerum gerendarum auctoritas.*
- 6 *Episcopalis dignitas quomodo dicatur vilescere in pagis, & villis, ostenditur.*

Cap. Episcopalia. I. Leo.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hofl. Butr. Anb. Henric. Panor. Mari. Socin. Dec. Ximen. Tolet. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 193. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 712. desumitur ex Leone Papa I. ad Episcopos Africa. epist. 85. cap. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 28. c. 1.
- 2 Probat hic tex. Episcopos non in villis, Castellis, aut municipijs, vel modicis ciuitatibus esse præficiendos, sed solum in maioribus populis, & frequentioribus Ciuitatibus, vt per Abb. hic notat. 2. Alciat. in c. 1. m. 2. de off. Ordinarij. Verum ex verbis huius tex. colligi videtur ad substantiam, & esse ciuitatis non requiri, quod habeat Episcopum, nam dum de maioribus Ciuitatibus loquitur in modicis, sed pauis contrarij supponit, cui obiectioni occurrit Dec. dicēs comparationum illud, maioribus, & frequentioribus, quatenus ad Episcopos simplici gradu refertur pro positio accipi, idest magnis populis, & frequentibus Ciuitatibus, vt in multis alijs Iuris articulis reperiri obseruat l. benignus. ff. de legibus. Receptum enim est Ciuitatem dici non posse eam, quæ propriū Episcopum non habet, docente Bart. in l. 1. m. 3. Vers. nam in vsa. ff. de Collegij illicitis, & in extraneis, qui sunt rebelles, Verbo Lombardia, refert, & sequitur Rebus. in concord. tit. de collationib. 1. volumus, verbo in ciuitatibus, & alijs, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 101. nu. 1. Vnde quando nouus erigitur Episcopatus, villa, vel oppidum, ubi erigendum est, prius Ciuitatis honore decoratur, vt optime probat text. in extraneis. saluator. Vers. Volentes de prebendis inter communes, & post Bart. notat Petrus Gregor. rei beneficiaria, cap. 17. nu. 2.

- 3 **Cui debent excellentiora.** Notatur ad hoc, quod Episcopis prima debetur sedes, & præcipua omnium rerum agenda auctoritas, vt ait Conc. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 6. Vers. Episcopis præstare, sbroz. de officio Vicarij in præfat. n. 9. cū seqq. Et Angelis præcedunt, quatenus Ecclesiam regere scientia diuinitus communicata datum est, vt per Thom. Bosl. de signis Ecclesie, tom. 2. lib. 16. cap. 9.

Ad illud
abufum

- 4 **Sui numerositate vilescat.**

tollendum eorum, qui Episcopos diuites venerantur, & colunt, pauperes vero despiciunt, aiunt Doctores alludere Pontificem in præfenti, & in c. Episcopi, & c. præcipuum, 16. q. 1. dum probant vilescere Episcopalem dignitatem in pagis, & villis, scilicet quoad popularem existimationem, non vero in rei veritate, & quoad Doctos, apud quos Episcoporum dignitas eiusdem est meriti inter omnes Episcopos, quia nec diuitiarum potentia, nec paupertatis humilitate debent pluri, vel minus æstimari.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Laicos violentiam, vel præiudicium rebus Ecclesiasticis inferentes coercere potest Ecclesia.
- 3 Sacilegi qui poena punire debeant, ostenditur.
- 4 Ecclesia gladium habet spirituale, quod viuificat, non materiale, quo mortificat.
- 5 Laicorum coercio rei Ecclesie inuadentium quomodo, & quando ad Ecclesiasticum, vel secularem pertineat, ostenditur, c. n. 6. 7. & 8.
- 6 Sacilegium est crimen mixti fori.
- 7 Sacilegijsque speciebus qui DD. agent, ostenditur.
- 8 Sacilegium committitur à laicis inuaseribus rerum mobilium, vel immobilium, quæ in dominio sunt Ecclesie.
- 9 Obijciunt contra tex.
- 10 Respondetur obiectionibus contra tex. oppositis.
- 11 Ecclesiasticus Index an sit competens contra laicos, qui in negotijs cum Ecclesia gestis suis rebus quomodo præiudicent.
- 12 Ecclesiasticus Index an cognoscere possit contra laicos rerum clericorum inuaseres, ostenditur.
- 13 Lex Canonica, & Civilis potest altera alterius prohibitionem non potius condamnare.

Cap. Sicut in iudicijs. II. Greg.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hofliens. Anch. Butr. Panor. Marian. Socin. Dec. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 193. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 712. desumitur ex D. Gregorio in registro, lib. 2. Indult. 11. Epist. 5. adias c. 44. & refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 28. cap. 2.

- 2 Probat hic tex. posse Ecclesiam laicos violentiam, vel etiam præiudicium rebus Ecclesiasticis inferentes coercere, vt per Bosl. in præxi crimin. tit. de sacileg. nu. 7. Fusc. de iusta lib. 2. cap. 21. nu. 28. Decian. in tract. crim. lib. 8. cap. 36. à prim. Bernar. & Salzed. in præxi c. 87. alias 90. in nouiss. impressi Soar. de Pace in præxi tom. 2. præiud. 2. nu. 19. Card. Tusch. tom. 4. lit. 1. comelof. 445. n. 19. & comel. 446. nu. 10.

- 3 Verum obstat, quia poena ordinaria sacilegij capitalis est l. sacilegij, ff. ad legem Iuliam per. ff. h. aut

l. aut facta s. locus ff. de penis, & ex lege duodecim tabularum, atque bonis Auctoribus apud omnes gentes receptum fuisse, ut sacrilegi capite plecterentur, vel ut ex saxo precipitarentur, vel acerbissima cuius pena, quæ parricidis infligitur, & eam describit Imperator, in *9. alia deinde insit. de publicis iud.* & in nostro proposito post Caelium Rod. *lectionum antiqu. lib. 12. c. 13.* probat Petrus Greg. *synagm. Iuris lib. 33. c. 13.* Decian. in *d. lib. 6. cap. 34.* Salorzan. de *parricidio lib. 1. c. 8.* constat autem Ecclesiam poena capitali neminem coercere, gladium enim habet spirituale, quo viuificat, non materiale, quo mortificat, *cap. inter hoc 33. quæst. 2. c. sententiam sanguinis, ne clerici, vel monachi, in c. Archiepisc. de reparatione*, explicat Decian. *lib. 1. c. 20. d. princ.* obstat etiam, quia contra sacrilegos rerum Ecclesiasticarum inuadentes si laici sint, mandatum coercio secularibus magistratibus in *h. si quis in hoc genus*, *to. C. de Episc. op. & clerici*, ubi eorum excitatis officium expresse videtur Imp. hoc Ecclesiasticis denegare, in illis verbis, ibi, nec spectent, ut Episcopus iniuriæ propriæ vltionem deponat, cui sanctitas ignoscendi gloriam dereliquit.

3. Propter quæ, & alia, difficultates contra-
tex. excitantia, a Doctoribus variè solet respon-
deri: imprimis enim Ioan. Andr. in *addit. ad Specul. lib. 4. tit. de offic. Ordinary in fine principii*, & Turrec. in *c. de prebiteriis in fine 17. q. 4.* & alij, quos refert Decian. *d. cap. 36. nn. 4.* quorum sententiam receptam in praxi apud Neapolitanos, & Gallos tellatur Clar. in *praxi 5. fin. q. 37. nn. 6.* contententes coercionem laicorum, qui res Ecclesie inuadunt, atque hoc sacrilegi genus committunt, principaliter ad Iudices secularis pertinere, & ab illis tantum laicos esse puniendos; ad Ecclesiasticos vero non aliter, quam in defectu iustitiæ secularium, argumento rationis, quam adducit text. in *cap. cum sit generale, de iudiciis*; sed loquuntur aperte contra ipsius decisionem, dum decidit posse Rectores Ecclesiarum eligere Ecclesiasticum, vel seculari Iudicem, quem maluerint: quod verò expendant de ratione illa ex defectu iustitiæ respondetur, quod non requiritur à Pontifice necessarium, & conditionaliter, sed occasionaliter, quia scilicet illa fuit causa sic statuendi, ut patet ibi, sæpe in iudicio sùt remissi, quia occasione sed motiuo deficiente, non deficit dispositio generalis argumento text. in *l. 1. vers. origo ff. de postulatione*, & quæ notantur in *l. nam ad ea ff. de legib.*

6. Vnde etiam conuincitur secunda opinio eorum, qui dicunt Iudicem seculari in infum cum Ecclesiastico debere hoc casu iudicare, ut voluit gloss. verbo *committant* in *l. 1. c. de crimine sacrilegi*, quam ibi sequitur Salic. argumento text. in *authent. de mandatis Principum*, & neque *vers. si verò Committunt*, collat. 3. aperte enim text. in præfenti cum similibus tribuit soli Ecclesiastico coercionem laicorum non infum cum laico, neque obstat *d. versic. si verò canonicum*,

omissa enim interpretatione gloss. ibi intelligentis de crimine hæresis à laico commissio contra-
tex. in *cap. de Inquisitionibus, vers. prohibemus, de hæres. lib. 6.* facilius respondebis text. ibi, canonicum, non esse intelligendum de crimine Ecclesiastico, sed de præstatione annua religionis occasione faciendâ fisco, ut suadet sequentia verba, ibi, indemnitate procuret fiscalibus, atque etiâ nominis proprietatis, secundum quam canon, & canonicis frequentissimè ponitur pro annua præstatione, ut constat ex innumeris Imperatorum locis, quæ diligenter adducit Brizon. de *verborum Iuris significatione, verbo canon*, sicut etiam nomen illud Metropolitani non refertur ad Episcopum, vel Archiepiscopum, sed ad Rectorem Prouinciæ, qui ipsius caput est, ut multis etiam comprobatur idem Brizon. verbo *metropolis*.

7. Ex eadem etiam ratione conuincitur tertius intellectus, quem asserit Cardin. in *elementis, vers. Cuiusque, num. 5. de penis*, distinguens inter qualitatem prætorum, nam si agatur de poena spirituali, ad Ecclesiâ sit pertinere iuxta *c. nulli 12. q. 2. cum simil.* si vero agatur de poena temporalis, vel satisfactione partis ad seculari iuxta *d. h. si quis in hoc genus*, sed tepugnat. *de cap. cum sit generale*, liberam electionem tribuens Rectori Ecclesie laicæ, ut laicum conueniat eorum quo Iudice maluerit, Ecclesiastico, vel seculari.

8. Tandem conuincitur aliorum resolutio, qui hoc sacrilegium ponunt inter crimina Ecclesiastica, quasi eius cognitio principaliter, & priuatiuè, ad Ecclesiâ pertineat, etiam contra laicos, quod voluit Bald. in *authent. clericus*, *n. 7. C. de Episcopis, & cler.* & alijs quibus Decian. *d. cap. 36. nn. 3.* atque etiam Nauar. in *cap. nouis notis*, *6. nn. 4. de iudic.*

9. Vera igitur resolutio est frequentissimò Doctoris calculo comprobata sacrilegium mixti esse fori, itaut non minus, sed æquè principaliter de eo aduersus laicū cognoscere possit Ecclesiasticus Iudex, atque secularis, & inter eos locus sit præuentionis, iuxta *c. propositu*, de foro comp. & probat efficaciter text. in *d. cap. cum sit generale, & in cap. iudiciis, vers. per hoc de penis in 6.* & ex Abb. Gril. Aufer. Maxima, atque alijs magis cōmūnem proficetur Decian. *d. c. 33. nn. 7.* sequuntur Ofsce. *decis. 103. n. 7.* Farin. in *praxi crimin. q. 8. n. 132. & q. 172. nn. 16.* Gutier. *præfationum, lib. 3. q. 1. nn. 13.* D. Barbof. in *l. Titia, nn. 51. ff. soluto* *Ad atrium Moder. de iurisdic. par. 2. cap. 11.* & in *notis nouissimorum decis. voto 235. num. 1.* Curia Philip. *par. 3. c. 2. nn. 7.* Cardos. in *praxi Iudicium verbo sacrilegium*, *nn. 15.* Bobadil. in *suæ politic. lib. 2. cap. 18. nn. 238.* Mari. Antonin. *vari. resolut. lib. 3. resol. 38. nn. 2.*

10. De sacrilegio, in quas vero species, & modos distinguatur vide D. Thom. 2. 2. q. 91. art. 3. Nauar. de *restitut. mortis*, *18. nn. 1.* Decian. *d. lib. 3. cap. 14.* & 15. Azor. *insit. moral. par. 1. lib. 9. c. 27. q. 2.* Iacob. de Grass. in *auersi decis. par. 1. lib. 2. cap. 48.* Maltril *Scilicet decis. 68. nn. 3.* Card. Tusc. *sem. 7. dit. S. conclus. 6.* Leds. de *insit. lib. 2. cap. 95.*

de sacrilegio, Suarez. de religione, tom. 1. tract. de sacrilegio lib. 3. cap. 1. & 5.

11. Violentos itaque laicos coercere.

Sacrilegium committitur à laicis inuasoribus rerum mobilium, vel immobilium, quæ in dominio sunt Ecclesiæ, ratione cuius Ecclesiasticus est competens Iudex, non tamen excludendo seculari, cum mixti fori sit crimen, ut citati Doctores resoluunt, nam crimina mixti fori ea esse constat, quæ cum natura sua essent temporalia, lege aliqua utrique foro cumulatiue sunt reseruata, tale namque est huiusmodi sacrilegium, cum confiter res, quæ solum sunt in dominio Ecclesiæ, natura sua temporales esse, & consequenter earum iniuriam, seu violationem, in qua consistit tota criminis deformitas, absque vlla spiritualium supernaturalium cognitione decidi potuisset, constat deinde legibus Canonice utrique foro cumulatiue fuisse reseruata, talis criminis cognitionem, ut aperte probat text. in d. l. cap. cum sit generale, ibi, in fauorem Ecclesiæ est introductum, iuncto ibi, sub quo maluerit Iudice, quæ verba aperte supponunt attentam naturam suam, & semoto speciali Ecclesiæ fauore laicos de hoc crimine coram suo seculari Iudice conueniendos fuisse, iuxta quod formaliter decidit text. in d. l. si quis in hoc genus, fatetur enim secundum Iuris antiqui rigorem laicos rerum Ecclesiasticarum inuasores coram solo seculari Iudice conueniri potuisse, sed legibus Canonice ob Ecclesiæ fauorem iustissima ratione fuisse constitutum; & confirmatis ex omnibus Iuribus de hoc sacrilegio agentibus, quæ semper veniunt verbis impropriatæ, & similitudine denotantibus, sic dictum cap. nullus, & cap. prædixi, 12. q. 2. ibi, ut sacrilegus iudicetur d. l. cap. cum sit generale, ibi, sacrilegi censendi; cap. conquisitus de foro comp. ibi, tanquam sacrilegi, iunctis multis, quæ de huiusmodi dictionibus notant Doctores communiter post gloss. verb. tanquam in cap. solite, de maioritate, & plures de quibus Hipol. sing. 236.

12. Verum contra supradictum dicitur, quæ notat ex Præceptorum lectionibus ad hunc text. prænotari obstat si aduersus text. hunc esse Gregorij Primij, quem constat fœcitos fere annos præcessisse Lucium III. autorem dicti cap. cum sit generale, ut proinde non possit procedere ex ratione, quod sacrilegium sit mixti fori ob specialem fauorem legibus Canonice institutum, cum adhuc fauor ille Ecclesiæ vfureceptus non fuerit. Deinde ex integra Epistola D. Gregorij, ex qua desumptus fuit text. in præfenti, conitatur laicos violentiam intulisse non Ecclesiæ, vel eius rebus, sed cuiusdam viduæ, acque ita inter laicos de rebus profanis totam fuisse questionem, neque enim in integra reperitur particula, nobis, quæ post verbum præiudicantibus est in vulgatis Decretalibus; facit etiam ratio, quod cum d. cap. cum sit generale fauorem illum Ecclesiæ tunc deum contine-

derat, quando in seculari Iudice datur defectus iustitiæ, quæ in hoc text. minime proponitur.

13. Sed huiusmodi obediencies faciliem habent solutionem; nam prima soluitur si aduersas, quod non dicimus Lucium III. in d. l. cap. cum sit generale fuisse primum autorem illius fauoris Ecclesiæ, quod inuasores rerum suarum ab Ecclesiastico Iudice valeant puniri, sed id referre velut antiquum, & iam antea introductum à Bonifacio, Pio, Anacleto, Urbano, & pluribus alijs, qui ipsum Gregorium præcesserunt, atque etiam ab ipso Gregorio, ut singula singulis referendo constat ex cap. nullus, cap. prædixi, cap. quia abstulerit 12. q. 2. cap. attenden. cap. sacrilegium, 17. q. 4. & consonant verba dicti cap. cum sit generale, ibi, in fauorem Ecclesiæ est introductum, quæ non præfentis, sed præteriti temporis constitutionem important, quasi Pontifex rem notam, & sæpius iam antea constitutam voluerit inculcare. Secunda obiectio fragilis est si aduersas in Decretalibus, quas Gregorius IX. in hoc volumine inseruit licitum nobis non esse arguere ex parte concisæ, seu resecatæ, sed solum vim legis habere, & valem allegari posse in his, quæ in hac compilatione repositi, ut ipse expresse proficitur in fine præemij harum Decretalium, ibi, resecatis superfluis, ubi dixi, cum ego Gregorius IX. plura in hac Decretali mutauerit, quæ sensum efficiunt longè diuersum ab eo, qui est in originali Gregorij I. hic enim inquit præfentium, latrici præiudicium fuisse irrogatum, ille autem post particulam præiudicantibus reponit nobis, quæ etiam deest in antiqua collectione Anton. August. de qua supra mentionem feci in principio textus n. 1. ut significaret iurisdictionem Ecclesiastico Iudici tribuere contra laicos Ecclesiæ præiudicantes, non ita quando præiudicium mulieri, vel laico infertur, sicque hæc decisio apud Gregorium IX. alia est, non illa. Gregorij I. atque ideo non secundum originale antiquatum, vel antiquam collectionem, sed secundum nouam Gregorij IX. legi, & intelligi debet: & hinc colliges rationem, quare nec immerito antiqui Decretales Codices hæc textum Gregorio IX. tribuant. Quod si adhuc quæraz rationem, quare Gregorius I. laicos viduæ præiudicantes per Ecclesiasticos Iudices esse coercendos rescripserit contra regulam text. in d. cum ad rerum, 96. dist. cum similibus, facile respondebitur ultra casum illum, de quo in cap. ex reatore de foro comp. ubi viduis conceditur, ut si Iudex secularis in ministranda iustitia negligens fuerit, valeant laicum coram Ecclesiasticis conuenire, illum etiam specialem expressum reperiri, ut possit viduæ spoliatores, seu inuasores violentos rerum suarum ad iudicium trahere Ecclesiasticum, ut videtur per obare text. in cap. ex parte 15. de foro comp. Veri. ad huc, ubi notat Abb. n. 11. & alij communiter teste D. Barb. in l. 1. par. 1. n. 49. ad fin. ff. de iur. matr. & esse communem omnium consensum receptum fatetur Cou-

pract. cap. 6. num. 1. Vers. immo, licet non satis iure probari contendat, & ad *cap. ex parte* nitatur respondere dari ibi presumptionem defectus iustitiae. Quæ resolutio magis conuenit verbis Gregorij I. dum in fine ait in integra, dum illis auxilium non inueniunt.

- 14 Ex dictis inferitur efficacem videri auctoritatem huius textus ad confirmandam communem sententiam eorum, qui docent esse mixti fori, & ad Ecclesiasticum Iudicem trahi posse, non solum inuadores rerum Ecclesiasticarum, quoad per vim eas occupant, verum etiam omnes alios, qui in negotijs cum Ecclesia gestis eius rebus præiudicant quocumque modo, per fraudem, scilicet, vel aliter contra iustitiam, quod facis deducitur ex text. in præfenti, ibi, præiudicantibus nobis, & ex generalitate text. in *d. cap. cum sit generale*, ibi, malefactores, quæ in quocumque præiudicio, seu damno rerum Ecclesiasticarum absque violentia propria, & secundo omnem rigorem verificantur, ut est doctrina recepta, quam tenuit Innoc. & Abb. *num. 6. Anch. 7. & 8. Card. ibi, & testatur receptum*, ab omnibus Barbat. *d. n. 129. Felin. in prin. ad gloss. verbo malefactores*, Marant. *de ordine iudiciorum, par. 4. dist. 11. num. 6. & post Lap. alleg. 59. Card. Tusc. tom. 4. lit. 3. conclus. 447. d. num. 13. & ante eos constanter Dec. hic d. n. 4. d. nemine citatus*, idem ex eisdem rationibus resoluens *d. num. 3. in vi turbatiua*, vt late comprobatur Menoch. *remed. 3. retinenda, num. 361. cum seqq. & in facti contingencia* se obtinuisse testatur Ioseph. Sesse *inhibitionem, c. 9. §. 3. num. 33. Et confirmatur ex alia communi resolutione Doctorum per text. ibi in cap. 1. & in cap. constituti, de rescriptis. in integr. Et in cap. ad nostram, de reb. Eccl. esse non alien. quibus probatur Ecclesiam læsam in contractu, de cuius nullitate, vel rescissione agitur per in integrum restitutionem laicos coram Ecclesiastico Iudice posse conuenire, quod ex Innoc. singulare dicit Roman. *sig. 111. Marant. vbi proxime, num. 16. & esse commune multis adductis* fatetur Couar. *lib. 1. variat. cap. 4. num. 2. Gutierrez. lib. 1. canon. cap. 34. num. 10. Cald. Pereira in l. si curatores, verbo implorandum num. 12. generale*, seu magis vulgare adducens Brocardicū ex Innoc. quod quoties Ecclesia virtutis privilegio aliquo, seu iure speciali contra laicos coram Ecclesiastico Iudice agere potest.*
- 15 Similiter ex dictis inferitur, & ex verbis huius textus deducitur notabilis ampliatio ad eius principalem conclusionem, vt procedat non solum in rebus Ecclesiæ, sed etiam in rebus clericorum, ita ut laici earum inuadores coram Ecclesiastico Iudice conueniri, & ab eo valeant coerceri, vt concludit illa particula (nobis) quæ adiuncta verbo, præiudicantibus, apertè videtur denotare, agere Pontificem de præiudicio non Ecclesiæ rebus, sed clericorum, seu Episcoporum illato, & manifestius videtur probare text. in *cap. si clerici laicos, de foro comp. vbi Pontifex in hac materia æquiparat res Ec-*

clesiarum, & clericorum, ibi, suis, vel Ecclesiæ. iuncto ibi res ipsas non Ecclesiæ esse aut clerici, & consequenter sicut laicos conuenit super re, quam Ecclesiæ essetatur, coram Ecclesiastico conueniri, ita etiam coram eo conueniendus videtur si eam clerici esse fateatur. Vrger etiam pro hæc parte text. in *cap. si quis de potentibus, 24. q. 3. enique reiterationem reddit text. in cap. similiter*, ibi, quia res Episcoporum esse Ecclesiæ non dubitatur, 16. q. 1. & deinde quia si Ecclesiasticus Iudex competens est in causa violentiæ, quæ Iudicis, & alijs miserabilibus personis inferitur iuxta dictum *cap. ex parte de foro comp.* quare non erit competens in violentia clericorum, quibus fundamentis ita tenuerunt Abb. *num. 3. in d. cap. si clerici, & in d. cap. cum sit generale, num. 4. & alij communiter* teste Soarez de Pace in *pract. tom. 2. arch. 2. n. 19. & ante eum constanter Dec. hic d. n. 9. & satis videtur exprimere Ord. Lusitan. lib. 2. tit. 1. §. 5. in principio. Quod facilius admittunt in rebus patrimonij, ad cuius titulum clericus fuit ordinatus, vt post gloss. *ibi in cap. Episcopus de preben. notant omnes communiter ibi, & alij, quos refert Couar. d. cap. 4. num. 4. Salzed. ad Bernard. cap. 18. num. 14. Quicquid contrarium in rigore disputationis tequerit alij maxime auctoritatis Auctores, contententes minime res clericorum potiri privilegio rerum Ecclesiasticarum, neque propter violentiam in eis illatam posse laicos trahi ad Ecclesiasticum iudicium, ex quorum numero sunt Barbat. in *d. cap. cum sit generale, num. 68. in fine, disputans a num. 62. Couar. vbi proxime num. 3. Decian. tract. crimin. lib. 6. c. 30. num. 23. & Cald. Pereira d. verbo implorandum, num. 32. in fine.***

16 Non contra legem est agere, &c.

His verbis confirmari videtur recepta Doctorum traditio asserentium quod licet lex Canonica leges Ciuiles iustam poenam crimini infligentes, & è conuerso lex Ciuilis Canones, vel poenae eis inflictas tollere non possit, potest tamen altera alterius prohibitionem nouis poenis adiunctis coadiuuare, & est celebris doctrina gloss. verbo *reus in Clem. ut Romani, de elect. recepta ex multis, de quibus Couar. de spons. par. 2. cap. 6. in prin. num. 18. Duen. reg. 251. & alij de quibus Ceuall. commun. contra communem, §. 1. num. 71.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Religionem plantare, seu approbare refectarium est Summo Pontifici.
- 3 Apostolica Sedes non potest errare in approbatione religionum.
- 4 Templary quando inciperint, offenduntur.
- 5 Templariorum religio quando, & ob quā extinguitur, facit, offenduntur.
- 6 Ordo Christi in Portugalia quando incipit, offenduntur.

- 7 Hospitalarij quando interpretantur.
- 8 Templarij, & Hospitalarij vnde sunt religiosi.
- 9 Scandals de materia plures DD. agenterreferuntur.
- 10 Decimas de manu laici sine Episcopi consensu religiosa persona recipere non possunt.
- 11 Ecclesias de manibus laicorum sine consensu Episcopi non possunt religiosi accipere.
- 12 Ratio expenditur, quare in donatione Ecclesie, quae laici detinet, in locum religiosum Episcopi consensus necessarius sit, non ita requiratur in donatione Insuperatone facta in locum religiosum.
- 13 Religiosi priuilegiati, & exempti tenentur vitare, & communicare, & nominatum interdictos.
- 14 Declaratur tex. in presenti, & in cap. nulle de sententia excommunicationis.
- 15 Excommunicatus, vel interdictus in vno Episcopatu in omnibus vitari debet.
- 16 Suspendus ab officio ubique & in alijs Episcopatibus suspendus censetur.
- 17 Sententia Indicis neque extra territorium, neque eorum, qui subditi non sunt ligare potest.
- 18 Suspendus a beneficio in alio loco beneficium habere potest.
- 19 Bannitus excommunicato aequiparatur.
- 20 Legitimitas facta a Principe aliquo non extenditur ad bona sua extra ipsius territorium.
- 21 Excommunicatus in vno Episcopatu, tunc in altero extra territorium excommunicatus vitandus sit, rationes referuntur, quae improbantur, & eandem nam. 22. vtr. referatur.
- 22 Index Ecclesiasticus potest extra territorium suo subdito communicationem prohibere.
- 23 Excommunicatus, vel interdictus nominatum dicitur, quando proprium nomen exprimitur, vel alio quod in dubitabili signo demonstratur.
- 24 Declaratio verba tex. ibi, nominatum interdictus.
- 25 Plebanus iure quando dicatur Ecclesia ad aliquem pertineret, remissum.
- 26 Vnicuique visitando ab Episcopo in parochialibus Ecclesiis an debeant esse in Sacro Ordine constituti, ostenditur.
- 27 Promissus de beneficio curato debet saltem esse prima tonsura initiatus, & in ea etate constitutus, de inter annuum ad Sacerdotium promoueri valeat.
- 28 Sacerdotalis Ordo quando tempore promotionis requiratur, ostenditur.
- 29 Beneficij representatio personaliter est Episcopo facienda.
- 30 Representatio dicitur, qui praebet sensum comporcis.
- 31 Presentatio est exhibitio personae per patronum Episcopo, vel alteri, ad quem institutio pertinet legitime facta.
- 32 Declaratur tex. in cap. ita nescitur de his, quae sunt a Praetore.
- 33 Praetorem a patronis debent se Episcopo personaliter representare, & non tenentur eum per procuratorem admittere.
- 34 Institutio in Ecclesia, quae ad religiosorum praesentationem spectant, fieri non potest nisi precedente ipsorum praesentatione.
- 35 Patroni de temporalibus rationem exigere possunt a Peribytis, qui ad eorum praesentationem succunt

instituti, quod an verum sit, ostenditur nu. 37.

- 38 Doctores agere de interdicto Ecclesiastica referuntur.
- 39 Dimissio officiorum nominum quae remanent, remissum.
- 40 Sepultura vsus Ecclesiastica prohibetur per omne interdictum siue locale, siue personale.
- 41 Confratres, qui in proprietatibus suis, & in seculo remanent, nec oblatis sunt religioni, aut conuersi Episcopi, & Ecclesiastica potestati sunt subiecti.
- 42 Confraternitates laicorum religionis causae instituta piae, & religiosae loca sunt, & de seculari potestate, & iurisdictione exempta.
- 43 Oblati, qui in totum se religioni non tradiderunt, Ecclesiastica persona non sunt.

Cap. Cum & plantare. III.

Alex. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Anch. Henric. Buttr. Panor. Marian. Socin. Dec. Casal. in annotat. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 194. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 712. desinitur ex Concilio Lateranen. sub Alexand. III. cap. 9. referatur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 28. cap. 3.

Plantare sacram religionem, &c.

Notatur ad hoc, quod reseruatum est Summo Pontifici religionem plantare seu approbare, vt per Dec. in cap. Ecclesia S. Maria d. n. 14. alijs d. nu. 52. sup. de constit. Cardin. Bellarm. controvers. tom. 1. de monachis lib. 2. cap. 4. Menoch. de arbitr. casu 422. d. num. 18. Lzli. Zecchi. de reprob. Eccles. tit. de relig. cap. 1. num. 8. Henric. in sum. lib. 2. cap. 5. §. 4. Azor. instit. moral. per. 1 lib. 11. cap. 33. §. 5. cum seqq. Ludou. Miranda in manu. Praetor. tom. 1. §. 3. art. 6. Fr. Emman. Valer. Reginald. & alios, quos refero de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 59. m. 47. Et in huiusmodi approbatione religionum Apostolica Sedes errare non potest Bann. in 2. 2. quast. 1. art. 10. dub. 8. concl. 3. Fr. Emman. q. Reginald. tom. 1. §. 1. art. 4. ad mod.

Frates Templi & Hospitalis.

Templarij post recuperatum a barbaris Hierosolymam suam habuerunt initium. Noem enim Latini proceres promissa apud Patriarcham castitate & obedientia frequentem clientium comitatu iussu sunt Christianis peregre illuc venientibus iter tutum a latrocinijs impiorum praestare, area eis attributa prope templum Domini ad zedes construendas, quo se reciperent, vbi arma caperent, & inde Templarij sunt dicti, primum toga candida sine Cruce circa annum Domini 1128. Pontifice Gelasio II. mox Cruce rubea super albam veltem donati sunt. Ita rem narrat Paul. Aemil. de rebus gestis Francorum lib. 5. sub Ludouico Crasso pag. 105. Polydor. Virgil. de

Ff. iiij. inuen.

*inventoribus rerum lib. 7. cap. 5. Petr. Mexia in sua
sylvia lib. 2. cap. 4. cum seqq. Casian. in catalogo glo-
ria mundi par. 9. confid. 5. Petr. Greg. synagoga
Iuris lib. 15. cap. 34. cum seqq. & latè prosequuntur
omnes Ecclesiasticæ historie auctores, Pla-
tina, Illefcas in vita Gelasij 11. & Clemen. V.
& post illos Fr. Hieron. Roman. de Republ. Chris-
tiana lib. 7. cap. 4. & cap. 7. cum seqq. benè Azor.
instit. moral. p. 1. lib. 13. cap. 5. q. 3. cū seqq. Orozco
en el thesoro de la lengua Española lit. T. fol. 41.
Gardiol. de la nobleza de España cap. 34. fol. 87.
Carita en los annales de Aragon par. 1. lib. 5.
cap. 73. & 99.*

5 Templarioque religio per ducentos deinde
annos feliciter propagata non parva habuit in-
crementa, itaut facultates maximas, & oppida
quamplurima ubique gentium possideret. Sed
 tandem circa annum Domini M. CCC. XI. in
Concilio Viennensi à Clemente V. damnata est,
& Templarii omnes deleti, eorumque bona par-
tim Rodijs Militibus, partim alijs familijs fun-
dignata, ut sub Philippo pulchro, cuius tempo-
ribus hoc contigit, latè explicat Paul. Aemil.
lib. 8. fol. 176. verso. Et illos iustissime damna-
tos, eorumque Ordinem delectum fuisse propter
delictum scilicet, quam profitebantur hæreseos,
alijs criminibus cumulate, tenent Paul. Aemil.
Volateran. Casian. Polyd. Virgil. Platina, Illefc.
& Hieronym. Roman. citatis locis, Petr. Greg.
d. lib. 15. cap. 33. num. 10. Petr. Marhæ. in fine
Constit. Clementis V. ubi refert Aluar. Pelag. &
alios, Card. Tusch. lit. T. concl. 25. Fr. Emmann.
quest. Regal. tom. 1. q. 5. art. 1. Galgancet. de Iure
publico lib. 3. tit. 44. Omnia vero privilegia, quibus

6 gaudebant huiusmodi Templarii, Christi
Militibus Regni Portugalie sunt communicata,
ex auctoritate Apolonica & potestate ab Eugenio
IIII. Joanni Vicensi Episcopo concessa
circa annum 1434. Qui Ordo Christi in nostra
Hispania sub Dionysio Rege à Joanne XXII.
approbatus est circa annum 1326. cuius caput
esse noscitur nobilissimum illud cœnobium apud
oppidum de Thomar, quo translatum est ex op-
pido de Crazto Marim, ubi nascens prima novit
initia, eiq; bona omnia, quæ in hoc Regno ha-
beabant Templarii, sunt applicata, ut vicinorum
Saracenorum incursionibus resisterent, de quo
meminit Volater. supra citato loco, Casian.
d. par. 9. confid. 8. & Hieronym. Roman. lib. 7.
cap. 12. & 13. Petr. de Mariz varia historia divi
lego 3. fol. 60. Eduard. Nunez, & alii nostri histo-
riographi in vita Regis Dionysij, Orozco en el
thesoro de la lengua Española fol. 248.

7 Hospitalarium initium fuit antequam nos-
tri tetram Sæctam bello de barbaris reciperet,
circa annum 1099 iudicio facto ab Italis merca-
toribus, qui Hierosolymam petentes ab Impera-
toribus, & Sarrapis impiorum ius impetrant
templi Beate Virginis ædificandi, ubi Sacra Es-
tino ritu fierent, duo facta sunt templa, duorum
cœnobiorum virorum, & mulierum, quo sanctius
veteris sexus separatim coleretur, adituque

xenodochium & valetudinarium, ac zdicula.
D. Ioanni. Sacra ibi commorabantur professi
castitatem & obedientiam, qui reliquis soluti
muneribus peregrinis, & ægros curarent; &
quia præcipua eorum cura erat hospites reci-
pere Latinos ad sepulchrum Domini venientes,
Hospitalarii sunt vocati, qui Cruce alba insig-
nabatur. Deinde Rhodi insulam, siue vt ali-
qui volunt, à Gonthifredo Bullonio primo Hiero-
solymorum Rege dona datam, seu, vt alijs ma-
gis placet, à Barbaris, & alijs captam, quam
torriter vsque ad nostram ferè ætatem ab ho-
stium incursionibus tueri fuit, indeq; Rhodi-
enses Milites sunt vocati. Sed postmodum
anno 1523. à Turcis superati insula Imperium
amiserunt, ob eamque causam Insulam Militum
transmigrarunt, quam Caroli V. Imperatoris
beneficio, ac munere acceptam obtinent vsque
ad hodiernum diem, & inde Militenses appel-
lantur, de quibus latè Fr. Hieronym. Roman.
de Republ. Christiana lib. 7. cap. 7. Gardiol. de la
nobleza de España cap. 34. fol. 88.

8 *Et alij Religiosi.* Ergo Templarii, &
sunt Religiosi, id enim concludit dictus, alijs
quæ non refertur nisi ad familia, vt per citatos
à me in commissio. de dictis. & clausul. dist. 17. n. 12.
& ideo ex text. in presenti ita notatur Deci.
hic num. 4. & ante eum post gloss. 1. in fine in cap.
duo sunt 12. q. 1. & Calder. conf. 7. vers. ad prædi-
cta de Inductis conf. 121. resoluunt Card. Tusch.
tom. 8. lit. T. concl. 26. Duenh. reg. 100. ampl. 5.
Petr. Gregor. d. lib. 15. cap. 33. num. 8. & cap. 34.
num. 3.

9 *Quæ, & scandalum parium.*
Materiam scandalis propria sedes est in cap. qui
scandalizaverit inf. de regulis Iuris hoc libro. & in
c. 2. de præscript. & in c. 2. de noui operis noui. latè
Conar. in reg. peccatorum par. 1. in princ. num. 4.
Gutier. canon. lib. 1. cap. 38. d. num. 20. Iacobus
de Grassis in aureis decisio. par. 1. lib. 2. cap. 68.
D. Thom. 2. 2. quest. 43. art. 7. Azor. institut. mor-
tal. par. 2. lib. 12. cap. 26. Sayr in elemi Regum
lib. 7. cap. 6. d. num. 8. Soar. de legib. lib. 2. cap. 9.
in fine.

10 *Et decimas de manu laicorum, &c.*
Ex his verbis colligitur non posse religiofas
personas de manu laici sine Episcopi consensu
decimas accipere, vt per Buur. num. 5. & 24.
Anchar. num. 2. Zabarel. in princip. hic: Bebut.
de decimis q. 10. num. 21. Mench. idest. cap. 29. d.
num. 2. Gutier. pract. lib. 1. cap. 24. cum seq.
D. Barbof. in l. 1. Tit. 4. num. 45. folio 44. cum seq.
Fuchin. controuers. lib. 7. cap. 70. Azor. institut. mor-
tal. par. 1. lib. 7. cap. 36. quest. 13. latè Soar. de
relig. tom. 1. tract. de decimis lib. 1. cap. 26. d. num. 9.
vide latius ad cap. probibemus sup. de decimis.

11 *Ecclesiæ.* Notatur ad hoc, quod non
possunt religiosi de manibus
laicorum Ecclesiæ recipere sine consensu Epi-
scopi.

scopi, conſonat text. in cap. decimas, 16. q. 7. & in cap. quod autem, in fine, & in cap. illud, reſ. iun. quod, & in cap. nullus de iuripatronatus notant Baſtr. Abb. & alij in preſenti, latè Bero. in d. cap. illud d. nu. 6. plenè Lamber. de iuripatronatus, par. 2. lib. 1. q. 1. art. 9. & 10. Quæ iura ſupracitata cum textu in preſenti ex comuni reſolutione, procedunt in Eccleſijs, quæ de factio iniuſtè, & indebitè à laicis in proprietatem detinentur, teſte Lamber. d. art. 9. d. nu. 8. apertè enim deducitur ex text. in cap. cum Apoſtolica, de q. 1. quaſi ſunt à Prelatis, qui tex. reſert auctoritatem Concilij Lateraneſis, de quo in preſenti, ne laici Eccleſias, & decimas tranſeant in religioſos ſine conſenſu Episcoporum, per quod, inquit, indiroctè datur intelligi hoc licitum eſſe de Episcoporum conſenſu, in verſiculis autè præcedentibus explicat, & decidit hoc de illis decimis, & Eccleſijs eſſe intelligendū, quæ à laicis erant malè detentæ, etiam etiā ex auctoritate D. Hieronymi, quam reſert in principio ibi, aliquando fuerint à laicis malè detentæ, & habetur in cap. 7. de 1. 6. q. 1. fund. reſ. auctoritates, ubi explicat, & rationem reddit, quia dum malè detenta à laicis alteri Eccleſiæ, vel religioſo loco donantur utilitati Eccleſiæ conſulitur, cuiusque conditio melior eſſicitur, dum ad vſus Eccleſiaſticos reuocantur, ſuntque cap. 2. 6. ſane, de decimis, lib. 6. Quæ omnia cum ſua proportionè applicanda ſunt Eccleſijs, nam vel huiusmodi Eccleſiæ (ſicut, & decima de quibus ibi) violentè ſine aliquo titulo à laicis occupatæ ſunt, & ſatè oportet teneri eas dimittere, & reſtituere illi, ad quem de ſure pertinent, neque aliam Eccleſiam, vel religioſum locum eas recipere poſſe de manibus laicorum, etiam de Episcoporum conſenſu, quia Episcoporum conſenſus nihil noui tribuit, ſed ab alio, qui dare poteſt, datum confirmat, iuxta regulam text. in cap. inter dilectas, de ſide inſtrument. cum ſimilibus. Aut huiusmodi Eccleſiæ detinentur iniuſtè, ſed tamen ex titulo aliquo, veluti habito ab inferioribus Prelatis, & per argumentum à contrario ſenſu, text. in preſenti concludit eas poſſe religioſos accipere de manibus laicorum accedente Episcoporum conſenſu, vt expreſſit d. cap. cum Apoſtolica. Neque obſtant fundamenta, quibus de hoc intellectū dubitauit ſibi contrarius Abb. in cap. de monachis, nu. 11. reſ. primus, de prebendis, bene enim ſatisfacit Lamber. d. cap. 9. nu. 10. & ex dictis patet ſolutio, nam ad illud, quod tranſſere non poſſunt, quod non habent, nec iuſtè detinent, reſpondetur ab Eccleſiæ permiſſiue conſenſum fuiſſe. Ad aliud ex d. cap. cum Apoſtolica, in ſuam titulum etigit feudi perpetui, reſpondetur non requirere titulum iuſtum, ſed habitum de factio ab inferioribus Prelatis. Aut tandem detinentur à laico huiusmodi Eccleſiæ in proprietatem auctoritate Pontificis, quæ temporales redditus in perpetuum ſunt diſmembrati, & laico applicati, & tunc nullum videtur inconueniens taceri, quod ſine Episcoporum auctoritate

tranſferri poſſunt in locum religioſum, quia per talem diſmembrationem laicales efficiuntur. Quartum caſum, quem ait non tangere Doctores ponit Lamber. d. art. 9. n. 18. quando ſcilicet laicus eſt tantum patronus, & Eccleſiam in proprietatem, vel eius redditus temporales non detinet, & conſtat iuripatronatus, quod non habet, tranſſerre nolle, ſed Eccleſiam ipſam donat loco religioſo, & tanquam certum reſoluit in nihilo valere donationem etiam de Episcoporum conſenſu, cum donet, quod non habet, contra regulam text. in cap. Daibertum 1. q. 7. & d. cap. quod autem, & ceſſat ratio permiſſionis, quam ſupra conſiderauimus.

13 Vnde iam colliges veram rationem, quare in donatione Eccleſiæ, quam laicus detinet, in locum religioſum Episcoporum conſenſus neceſſarius ſit, & abſque eo non valeat, iuxta text. in preſenti, non ita tamen requiratur in donatione iuripatronatus facta loco religioſo, iuxta text. in cap. 1. in principio, de iuripatronatus, lib. 6. nam cum iuripatronatus tranſſeratur à patrono, qui verus eſt ipſius dominus, illudque iuſtè poſſidet ex Eccleſiæ conſeſſione, ratione fundationis, vel dotationis, iuxta text. in cap. Dorotheum, cum multis ibidem 16. q. 7. cap. 3. & per totum de iuripatronatus, Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 9. cum multis citatis per me de officio, & poteſtate Episcoporum, par. 3. allegat. 70. merito talis donatio facta à domino, qui magis capax, & habilis eſt ad illud obtinendum, rata, & ſicma manere debet abſque aliquo Episcoporum conſenſu: at verò laicus detinens Eccleſiam iniuſtè donat id, quod ſuum non eſt, nec retinere poteſt, & ideo illud tranſſerendi Eccleſiam minimè ad eum pertinet, ſed ad Episcopum, iuxta generalem regulam text. in cap. omnes Baſilicæ, 16. q. 7. meritoque Pontificis leges, quæ permiſerunt Eccleſiæ lic malè detenta in locum religioſum tranſſerre, requirunt eiſdem Episcoporum conſenſum, vt poſt Roch. multis explicat latè Lamber. d. art. 9. n. 36. cum ſeqq.

S. Excommunicatos.

13 Ab illis, &c. Probat hic text. Religioſos priuilegiatos, & exemptos teneri vitare excommunicatos, & nominatum interdictos, intelligendo verba, ab illis, id eſt religioſis Templarijs, & Hoſpitalarijs, conſonat text. in cap. nulli, de ſententia excommunicat. ubi latè, dum generalem regulam conſtituit, quod nemini ſuffragari poteſt priuilegium Sedis Apoſt. quomodo excommunicatos vitare debeat, iuncta integra, quam reſert Anton. Aug. in 1. collect. Dorotheum ſub illo text. cap. 10. ubi ſic incipit, Nulli autem monaſtium Templarij, &c. ex quibus poſt gloſ. & Abb. not. 1. hic, notant Couar. in cap. alma par. 1. 5. 2. num. 2. Vgol. de tranſſuſu tabul. 2. cap. 23. in principio, nu. 2. cum ſeqq. Sayz. eodem traſ. lib. 2. cap. 11. n. 32.

14 Verum in reddenda ratione maxima inter eos

- eorum concertatio est, alij enim inquirunt præceptum de evitandis excommunicatis Iuris divini esse, & consequenter non posse saltem in Divinis relaxari ab ipso Pontifice. Alij vero asserunt text. in præsentī, & in d. cap. nulli non negare potestatem Summo Pontifici concedendi privilegium aliquibus, ne teneantur vitare excommunicatos, sed solum huiusmodi privilegii se tueri non posse privilegiatos in genere, ex defectu iustæ causæ, ut voluit Ioan. Andr. & alij communiter, teste Jacob. de Grassi. in *causis decessibus* par. 2. lib. 4. cap. 12. num. 11. Verum reiectis his, & alijs vera ratio est scilicet Templarios, de quibus hic, & in d. cap. nulli non habuisse privilegium in specie, ne excommunicatos vitare tenerentur, sed quia erant exempti à potestate Ordinariorum virtute huius privilegii, & exemptionis generalis continebatur non generi vitare excommunicatos, & interdictos ab ipsis Ordinariis, quod Pontifex merito reprehendit, quia licet privilegium generale exemptionis pro sit exemptis ne ab Ordinariis, à quorum iurisdictione exempti sunt, valeant excommunicari ex reclusis per Sayr. d. lib. 1. cap. 6. num. 26. sicut etiam religiosis prodesse potest privilegium, ne excommunicari valeant iuxta text. in cap. ne aliqui, hoc tit. lib. 6. minime tamen ex eo quod exempti sunt sequitur non debere vitare alios, qui ab Ordinariis rite sunt excommunicati, ut bene ex communi notavit Vgol. tab. 1. cap. 13. §. 8. quia obligatio eos vitandi non provenit ex iurisdictione Ordinarii excommunicantis, à qua exempti sunt, sed ex legis dispositione à qua Religiosi non eximuntur, ut constat ex ijs, quæ infra dicentur.
13. *Quam ab alijs omnibus.* *Ec.* his verbis colligunt Abb. na. 1. Dec. à nu. 5. & 15. ac alij in præsentī communiter regulam, quod excommunicatus, vel interdictus in vno Episcopatu in omnibus alijs, & ab omnibus non subiectis excommunicantis, æque etiam ab exemptis vitari debet, notat glos. verbo *subtrahuntur* in cap. *pastorale* §. *verum de appellatione*, cum similibus, quam post Felin. Nauar. & alios adducit Couar. in cap. *almo* par. 1. §. 3. nu. 2. Vgol. de *consecr.* tab. 1. cap. 13. §. 10. Sayr. in *summa* lib. 2. cap. 24. §. 1. & cap. 26. §. 3. Soar. tom. 7. disp. 18. sect. 1. à nu. 4. Eandem conclusionem in suspenso ab officio, ut vbiq. & in alijs Episcopatibus suspensus censetur, notat glos. d. verbo *subtrahuntur*, glos. similis in cap. *si quis presbyter* §. 1. quas cum alijs communiter receperat testatur Vgol. tab. 4. de *consecr.* cap. 6. §. 2. Soar. d. tom. 5. disp. 26. sect. 1. à nu. 9. Sayr. de *censur.* lib. 4. cap. 5. nu. 7. cum seqq.
17. In contrarium tamen facit, quia sententia iudicis æque extra territorium, neque eos, qui subditi non sunt, ligare potest, ex regul. l. *ut ff. de iurisdic. omnium iudicum*, & cap. *ut de consuet.* in 6. tex. optimus in eodem proposito in

- cap. d. nobis 21. ibi, non nisi subditi obligantur, de sententia excommunic. sic per sententiam, quæ suspendit ab officio postulandi, prohibitus tantum censetur in Provincia. Præsidia iudicantis l. ex ea *vers. in ea ff. de postulando*. & inde suspensum à beneficio, in alio loco beneficium habere posse notat glos. d. verbo, *subtrahuntur*. Vgol. tab. 4. cap. 8. §. 3. Soar. d. tom. 5. disp. 27. sect. 1. nu. 19. Et bannitum (qui excommunicato acqui-
19 paratur in cap. 1. in fine principij, hoc finitur loc. 2. in *visibus* forandorum, Ciall. de pace publica lib. 2. cap. 1. num. 26. Cardin. Tusch. tom. 1. lit. B. conclus. 11.) licet impune possit occidi, non ita tamen extra territorij iudicis bannitum habere effectum suum notavit Bald. 141. 1. num. 6. C. de heredibus instat. & alij de quibus Card. Tusch.
20 d. lit. B. concl. 16. Et legitimatorem factum à Principe aliquo non extendi ad bona sita extra ipsius territorij notant Abb. Præp. Dec. & alij communiter, quos refert, & sequitur Couar. de *spensalib.* par. 2. cap. 8. §. 8. num. 14. Cab. *Lusitanæ* decess. 69. num. 19. par. 2. & magis communem multis adductis comprobatur Fach. *controuersiarum* lib. 3. cap. 58.
- 21 Propter has difficultates varix sunt in hoc articulo resolutiones, multi enim absolute negant excommunicatum in vno Episcopatu, in altero extra territorium excommunicantis vitandum esse, ita Socr. in 4. disp. 19. q. 1. art. 5. sed aperte loquitur contra text. in præsentī, & in cap. *cum* 11. q. 3. cum similib. ideoq. merito ab omnibus supra citatis reprehenditur. Alij autem eam asserunt rationem, quia obligatio vitandi excommunicatos est de iure diuino, quod obligat omnes vbiq. absque territorij distinctione, ita Ledeb. in 2. q. 24. art. 1. ad finem, sed coniungitur, cum præceptum hoc de excommunicatis vitandis, pure humanum sit, licet potestas excommunicandi, & ferendi censuras à iure Diuino procedat, ut colligitur ex reclusis per Henrj. in *summa* lib. 13. cap. 2. §. 3. *vers. modus*. Sayr. lib. 1. de *censur.* cap. 4. num. 8. Anil. eodem tract. par. 2. cap. 4. disp. 7. dub. 1. concl. 3. Soar. tom. 5. disp. 2. sect. 1. num. 9.
- 22 Vera igitur resolutio est stando in lege Diuina, & ex vi iurisdictionis non potuisse Episcopos directe per excommunicationem ligare non subditos, sed Ecclesiam, Legesq. Pontificias ex Apostolorum institutione hanc formam & naturalem proprietatem excommunicationis tribuisse, ut excommunicatus communibus Ecclesie suffragis priuaretur, & ab vno Episcopo excommunicatus, ab omnibus alijs vbiq. vitari debeat in Diuinis, & humanis, adeo ut nec Episcopus ipse, qui excommunicationem protulit, cum eo communicare valeat, quod posset si hoc iux iurisdictioni esset tribuendum, atque ita DD. colligunt hunc difficultatem in cap. *sicut Apostoli cum seqq.* 11. q. 3. & post Socr. late explicant Henrj. Sayr. & Soar. citati statim post verba text. quæ proximè adduxi, hinc respondent ad generalem regulam d. cap. d. nobis, cum

similibus, quæ probant nullâ inferioris Iudicis sententiam extra territorium non subditos ligare, vt scilicet procedat directè, & ex vi suæ potestatis, limitari autem in excommunicatione, quæ ex Ecclesiæ institutione hoc habet, vt vbique suos habeat effectus, & omnes fideles obliget excommunicatum vitare. Quæ solutio licet excommunicationi consensiat, non tamen plene tollit difficultates.

- 23) Quare in hoc articulo duo puncta inuoluuntur, quæ melius distinguit Soar. *d. disp. 18. f. 81. 1. num. 4.* quorum vnum est an Iudex Ecclesiasticus ex vi suæ iurisdictionis potuerit excommunicatum arceat à communione fidelium extra suum territorium, eidem prohibendo ne cum alijs fidelibus communicet. Aliud, an possit alienis subditis prohibere communionem cum suo subdito excommunicato. Circa primum, quod possit extra territorium suo subdito communionem prohibere non est dubium, & potest etiam tam ab officio, quam à beneficijs extra territorium existentibus suspendere, si id intendat. Nec obstat tex. in *d. l. ex ea*, responderi enim potest non negare Iuriconsultum quod possit Iudex per sententiam suâ prohibere aliquem ab officio postulandi in omni loco, sed interpretari intentionem ipsius esse prohibere solum intra suum territorium, vt in simili circa sententiam suspensionis à beneficijs, quod interpretanda sit de beneficijs existentibus in territorio Iudicis sententiam proferentis, arguendo text. in *cap. si eorum iuratus vtrius restringitur*, de elect. lib. 6. notat Abb. in *cap. postulatissimus*, 21. de foro competenti Soar. tom. 1. *disp. 27. f. 81. 1. num. 22.* Vnde quæstionem potestatis in hoc proposito distinguere oportet à quæstione voluntatis, seu intentionis, potest enim, sed in dubio non intendit, nisi qualitas causæ id postulerit, vt sunt sententiæ, quæ efficiunt personam, vel eius statum minuunt, veluti quando infamia irrogant iuxta *d. l. ex casu principio*, & in seruo pœnæ, iuxta *l. 3. ff. de his, quæ pro non scriptis*, & in *l. qui vltimo ff. de pœnis*, tunc tamen quib. sed hodie C. de donationibus inter virum: huiusmodi sunt etiam excommunicatio, interdictum, suspensio ab officio, & reliqua, de quibus Doctores dicere solent, quod suam secum trahunt executionem, id est, quæ abique hominis ministerio suos operantur effectus, vt loquitur text. in *d. cap. pastoralis §. verum*. Circa secundum vero de alienis subditis, quod non possit Episcopus ex vi suæ iurisdictionis illis communionem cum suo excommunicato prohibere, ideoque recurrendum sit ad specialem Ecclesiæ institutionem, quæ præcipit, vt omnes fideles teneantur excommunicatum ab vno Episcopo vbique vitare, indogi sequitur non solum alienos subditos, sed etiam exemptos teneri huiusmodi excommunicatos vitare, quia hoc præceptum non præcedit à iurisdictione Ordinariorum, à quæ exempti sunt, sed à iure communi Canonico, à cuius obsequantia eos non eximat tale exem-

ptionis priuilegium, vt deducitur ex supradictis.

- Dicitur nominatim excommunicatus, vel interdictus, quando proprium nomen exprimitur, vel aliquo indubitabili signo demonstratur, vt per gloss. hic verbo nominatum, cui similis verbo nominatum in cap. constitutionem, de sententia excommunicat. quas cum alijs communiter receptas testantur Couar. in cap. alius par. 1. §. 2. num. 8. Gutier. canoniarum, lib. 1. cap. 1. num. 27. Iacob. de Crast. in auctis decisib. par. 1. lib. 4. cap. 11. num. 6. Sayr. de censuris lib. 2. cap. 12. num. 17. & lib. 3. cap. 4. num. 11. Soar. tom. 1. *disp. 9. f. 81. 2. num. 10.* hinc merito reprobantes doctrinam gloss. in cap. à nobis de sententia excommunicat. diu tenet nominatim excommunicatos dici posse, qui committunt furtum, vel similem actum contra Canonem, vel generalem sententiam excommunicationem facientem talem actum imponentem, vt in forma illius tex. quicquid furtum fecerit sit excommunicatus. Ex confirmatur ex tex. in l. quoties, §. qui nomen, ff. de heredibus instituendis, iuncto §. nominatum iussit, de exheredatione liberorum, cum similibus, quæ explicant Couar. in cap. cum tibi n. 5. de testam. Anton. Gom. tom. 1. *variacionum*, cap. 2. num. 6. Menoch. de præsup. lib. 4. præsup. 19. num. 5. cum seqq.

- 25) In præsentî dictio illa, nominatim, iungitur interdictis, nec ad excommunicatos refertur, vt patet ex littera ibi, excommunicatos quoque, & nominatim interdictos, quasi velit excommunicatos indistincte ab omnibus esse vitandos, interdictos autem tunc demum, quando nominatim interdicuntur, ratio autem differentie est, quia secundum Iuris antiqui regulas quocunque modo ad fidelium noxtiam deueniret, vel per famam, vel aliter, etiam occulte aliquem incidisse in excommunicationis sententiam etiam generalem ipsum vitare debuerunt, saltem occulte iuxta tex. in cap. cum non ab homine, de sentent. excom. cap. illud, de clerico excommunicato ministrante, cum alijs, de quibus Couar. d. §. 2. num. 3. Vgolin. tabul. 1. cap. 13. §. 7. num. 9. Vers. ex §. 1. Sayr. d. lib. 2. cap. 12. num. 1. optimam differentes rationem, quia excommunicatio suâ secum trahit executionem, nec vt liget denunciatione opus est, d. cap. pastoralis, §. verum; ac proinde semoto speciali tanore extraneæ. Ad citanda quicunque sciuerit alium esse excommunicatum, siue per generalem, siue specialem sententiam cum vitare debuit. In interdicto autem diuersa consideratio occurrit secundum varias illius distinctiones, & differentias, quarum illa ad nostrum propositum notabilis est, quod interdictum personale, vel generale, vel speciale est, generale veluti quia interdicitur populus alicuius ciuitatis: speciale, quando interdicuntur certæ tantum persone: Inter vtrumque illa est differentia, quod licet quandiu singulares persone sunt de illo populo, interd. & censentur etiam generali interdicto, nec ibi, nec alibi Diuini interesse possint, ex ratione, quam

reddidit tex. in cap. si sententia, vers. cum vero de sentent. excom. lib. 6. si tamen singuli de populo illo esse defuerint, veluti quia aliò domicilium mutarunt, si culpabiles non sint, desinunt esse interdicti, quia cum non interdicantur vt singuli, sed tanquam pars illius populi, si de eo desinant, iam illos interdictum non constringit, quod in eos, vt tales, ferebatur, vt ex Apch. & alijs in d. cap. si sententia, notat Couar. var. lib. 2. cap. 8. nu. 10. & alijs adductis Henrici. in summa, lib. 13. cap. 42. §. 2. Vgol. de censuris, cap. 20. §. 4. Soar. tom. 3. diff. 32. sect. 3. nu. 11. iuncto n. 18. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 4. à princip. Cum ergo tex. in presenti agat de excommunicatis, & interdictis vbiq; vitandis etiam extra territorium proferentis, & hæc regula absolute vera sit in excommunicatis, & interdictis nominatim, & per contrarium deficiat in interdictis generaliter nomine populi, quia solum vitandi sunt donec sunt de eodem periculo, non immerito in hoc tex. in interdictis adiecta fuit dictio illa, nominatim.

S. In Ecclesijs.

26 Pleno iure. Quando autem pleno iure dicantur Ecclesia ad aliquè pertinere, dicam commodius ad cap. quomodo, 21. infra hoc tit.

27 Presbyteros. Cum vulgare principium sit, quod qualitas iuncta verbo significat iuxta terminos verbi, l. in dolo litiis, §. si extraneus, ff. de verbalibus, cum alijs de quibus Dec. & alijs relati à Menoch. imde. 161. recap. nu. 23. videtur ex verbo, Presbyteros, iuncto verbo, instituendos, probare tex. in presenti necessarium esse, quòd Vicarij instituendi ab Episcopo in Ecclesijs, que non pleno iure monasterijs vniuntur, tempore institutionis sint in Sacerdotali Ordine constituti, vel si prædictum verbum adiungatur sequenti, representent, quod tempore representationis Sacramento illo sint insigniti, & confirmatur ex cap. nemo, 15. ibi, etate legitima, & Sacerdotio, de elect. lib. 6. & ex generali regula; quod qualitas requisita ad beneficii habilitatem requiritur tempore provisionis cap. si eo tempore, 9. de rescriptis, ne. cum de benef. de præbendis eodem lib.

28 Verum contrarium deprehenditur ex tex. in cap. 2. de institutionib. lib. 6. & in cap. ei, cui 29. de præbendis eodem lib. & ex communi DD. resolutione afferentium sufficere ad validitatem collationis cuiuscunque beneficii etiam curati, quod prouisus sit prima tonsura initiatus, & etatem habeat, vt intra annum ad Sacerdotium promoueat, vt per Rebm. in præxi res. requisita ad collationem, nu. 24. Roch. de integritate. Verbo benedictum, nu. 24. Gutier. canon. lib. 1. cap. 13. nu. 33. Petr. Greg. rei beneficiarij cap. 15. nu. 8. Nicol. Garc. de beneficijs, par. 3. cap. 4. nu. 2. cum seqq. neque dici potest prædictam resolutionem procedere in principalibus Ecclesiarum Rectoribus,

at verò in earum perpetuis Vicarijs aliquod speciale reperiri per text. in presenti, iuxta ea quæ Doctores per text. ibi in cap. vlt. de officio Vicarij, & y Clem. 1. eodem tit.

29 Cuius veriori sententia non obstat verbum, Presbyteros, quòd tex. in presenti videtur, quia non adijcitur hic tanquam præcisè necessarius tempore representationis, vel institutionis, contra lura prædicta, quæ expresse contrarium decidunt, sed gratia frequentioris vsus, iuxta regul. l. nam ad ea ff. de legib. atque etiam quia conuenientius, & causatiue necessarium ad emittendam scilicet Ordinarij coactionem, & penam priuationis, si intra terminum ab ipso latum, vel intra annum secundum lusus hodiernum non promoueat, quod vt facilius percipiat aduertere oportet celebrem esse Jo: Andri. distinctionem in d. cap. ei, cui, quem ibi sequuntur Domin. num. 13. & Franch. nu. 6. ac alij communiter ibi, dum resoluunt tribus modis beneficium, seu præbendam Sacerdotalem dici posse, vel quia ex sua institutione, privilegio, aut consuetudine solis Sacerdotibus debet conferri, quo casu certum est tempore provisionis Sacerdotij Ordinem esse necessarium, vt frequenter vidimus observari in institutionibus capellarum, & maioratum, quibus adijcitur, vt vnus Sacerdos bonæ vitæ eligatur, prosequitur Hoied. de incompatib. benef. par. 1. cap. 24. n. 20. aut quia Ordo ille requiritur, quia si ad eum non promoueat, beneficio ipso priuatur, iuxta terminos cap. licet canon. de præbendis lib. 6. aut tandem quia si non promouetur priuatur fructibus iuxta d. cap. vlt. de officio Vicarij. Quare his casibus ultimis tempore provisionis Ordo sacerdotalis necessarius non est, sed sufficit, quod deinde intra annum promoueat, & consequenter iuxta hos terminos rectè procedit tex. in presenti, & verbum illud, presbyteros, licet enim ex illo coniungatur Vicarijs perpetuis parochialium Sacerdotes esse, non tamen inde sequitur necessario Sacerdotij Ordinem necessarium esse tempore provisionis.

30 Episcopis presentem. Ergo representatio beneficii personaliter est Episcopo facienda, itaut presentatus eidem personaliter exhibeatur, neque sufficere quod per litteras, aut procuratores absens ipse Episcopo nominetur, quod in primis suadet proprietates verbi, representent, quod propriè significat presentiam sui facere, h. manifestum, 15. §. 2. ff. ad leg. Jul. de adul. melior tex. l. contentantibus, quomodo & quando ludez, ibi, vt presentiam sui faceret, iuncto ibi, vt se se representent, cum multis alijs, quæ adducit Bril. de verborum l. iuris significatione verbo representare, vnde rectè dicit gloss. verbo representare, in
31 Clem. dudum de sepulchris, quod representare dicitur, qui præbetur sensibus corporis, ex d. 3. in princ. ff. de verborum obligat. & est recepta communiter ex multis, de quibus Tiraque. de iure marit. gloss. 6. nu. 31. Sclua de beneficijs, par. 2.

qda: 1. num. 7. Lamber. de iurepatron. art. 1. q. 11.
 32 par. 3. lib. 2. nu. 12. cum seqq. Indeque præsentatio
 hæc solet à Doctõribus communiter definiri,
 quod sit exhibitio personæ per patronum Episcopo,
 vel alteri, ad quem institutio pertinet,
 legitime facta, ita Abb. in cap. ea noscitur, de his
 que sunt à Prelatis, Roch. de iurepatronatus in
 principio, quest. 3. Rebus. in præxi tit. de præsent.
 num. 3. Card. Tusc. tom. 6. lit. P. conclus. 191. Nicol.
 Garc. de benef. par. 4. cap. 1. nu. 16. Vnde non
 valere præsentationem de absente factam, nec
 Ordinarium teneri admittere præsentatum, qui
 se personaliter non exhibet, notant omnes præxi-
 mæ citati, idem Abb. conf. 76. num. 2. par. 2.
 Roch. verbo honorificum quest. 6. nu. 27. Cortal. de
 33 sacerdot. par. 4. cap. 6. num. 18. Non obstat d. cap. ea
 noscitur, ibi, per se, aut per litteras personas
 idoneas Episcopis præsentatis præsentem, quia
 procedit quando patronus absens per litteras
 facit præsentationem personæ, quæ cum eisdem
 Episcopo se personaliter repræsentet, & hoc li-
 citum esse dubitari non potest, ut euincunt text.
 in d. cap. ea noscitur, & in cap. ut. de concessio-
 ne prebende, & in Clem. 1. res. Præsentatus
 de excessibus Prelatorum, & procedit praxis recep-
 tissima secundum quam nunquã, aut raro patro-
 ni tempore præsentationis personaliter exhibet
 Episcopo præsentatos, sed præsentati cum in-
 strumento representationis se exhibent Ordina-
 rijs, qui illos admittunt, & insinuunt, de qua
 meminerunt gloss. in d. Clem. 1. Lamber. d. art. 1.
 num. 3. Nicol. Gar. d. cap. 1. nu. 19. Card. Tusc. d.
 lit. P. conclus. 192. nu. 24. ut vero verissima, &
 34 receptissima est resolutio præsentatos persona-
 liter debere se Episcopo repræsentare, Episco-
 pumque non teneri præsentatos per procurato-
 rem admittere, tum ex dictis, tum ex multis
 rationibus, quas asserunt Doctores, quia sci-
 licet cederet huiusmodi præsentatio in graue
 ipsius Ecclesiæ præiudicium ex dilatione, si præ-
 sentatus per litteras differret aduentum suum;
 tum quia præsentati debent ab Ordinario exa-
 minari an sint idonei, tam in Parochialibus, &
 Curatis, quam in simplicibus ex Conc. Trid.
 sess. 7. de reformat. cap. 13. quod examen cum
 personale sit, & per procuratorem fieri non
 possit, necessario sequitur præsentatos teneri
 se Episcopis personaliter exhibere. Verum au-
 tem absens præsentatus institui ab Episcopo
 possit, si ei notum sit esse idoneum notoriè, dixi
 de off. & potest. Episcop. par. 3. allegat. 72. n. 118.
 35 Ex eisdem huius text. verbis ibi (Episcopis
 repræsentent) iuncto ibi, instituendos, etiam
 deducitur, quod institutio in Ecclesijs, quæ ad
 religionum præsentationem spectant, fieri non
 potest nisi precedente ipsorum præsentatione,
 adeo ut institutio, seu prouiso aliter facta
 preterito scilicet patrono nullius momenti sit, ut no-
 tant DD. per text. ibi in cap. decernimus, 16. q. 7.
 & in cap. illud de iurepatronatus, Abb. in cap. cum
 Bertholdus, nu. 13. vbi Felin. num. 8. de re iudicata,
 Roch. Lamber. Syluest. & alij, de quibus Gar.

de benef. par. 5. cap. 9. ex num. 231. Cabed. de pa-
 tron. Regia Corone, cap. 1. num. 3. & 6. qui omnes
 bene notant hanc nullitatem tunc demum
 locum habituram, si patronus intra quadrime-
 stre, vel semestrem ad præsentandum sibi à iure
 concessum reclamauerit, aliter enim sustineri,
 ac valere prouisionem Episcopi resoluunt præ-
 citati Doctores, & vltra illos Spin. in spec. tes-
 tamen. gloss. 4. princip. nu. 99. Flam. de resig. ho-
 mes. lib. 8. q. 10. num. 10. Praxis Episcop. verbo
 In publicum num. 8. & censuit Rot. decis. 77.
 num. 4. par. 1. diuers. cuius resolutionis varias
 rationes asserunt scribentes, ut prosequitur
 Garc. d. cap. 9. d. num. 233. Sed facilis est illa,
 quam asserit num. 237. atque etiam Cabed. d.
 cap. 1. num. 7. quia scilicet huiusmodi nullitas in
 fauorem patroni, qui Ecclesiam fundauit, vel
 dotaui, inducitur est, & consequenter semper ha-
 bet tacitam conditionem, si ipse patronus de-
 clarauerit, ut in simili circa penam commissi
 ob non solum canonem probat text. in l. 2. ibi,
 si dominus voluerit, C. de iure emphyt. & ibi notauit
 gloss. verbo volente, recepta ex multis de quibus
 Tiraque. in l. si inquam, verbo reuertatur nu. 10.
 Mench. resig. frequen. cap. 34. nu. 5. Corbul. in
 tract. quibus modis emphyt. amittatur tit. de causa
 priuationis ob non solum canonem num. 9. & in
 casu quotidiano de excommunicatione ob non
 solum pensionem quod non incurritur nisi
 postquam pars declarauerit se ea vti velle Ca-
 sad. decis. 2. & 3. de locat. Nauar. in manual. c. 23.
 num. 104. Soar. tom. 5. de censuris disp. 30. sess. 2.
 num. 10. vbi de stylo attestatur, & post illum
 ac Mandos. Flam. Tolet. & alios, Nicol. Garc.
 de benef. par. 1. cap. 5. nu. 381.

36. *Ipsis vero pro rebus temporalibus reddant rationem.*

Ergo patroni de tẽ-
 poralibus rationem
 exigere possunt à Presbyteris, qui ad eorũ præ-
 sentationem in Ecclesijs, quæ suæ sunt ratione
 iurispatronatus, fuerunt instituti, atque ita post
 Innocent. notant Butr. nu. 14. Abb. num. 3.
 Henric. & alij communiter hic, consonat text. vbi
 etiam notauit Abb. & alij communiter, in cap. in
 Lateranen. de prob. & in c. ex litteris in fine, de iure-
 patronatus, vbi Bero. nu. 17. camque conclusionẽ
 procedere in Ecclesijs, quæ ratione solius iurisp-
 patronatus, seu præsentationis ad religionem
 pertinent, resoluit Abb. in c. de monachis nu. 6. de
 prob. sequitur eandem Roch. de iurepatron. verbo
 honorificum, n. 100. & Lamber. eodem tract. lib. 3.
 art. 5. q. 2. & ante se ita omnes Doctores tenuisse
 scribit Rebus. de congrua portione qua. 41. qui
 omnes explicant huiusmodi rationem reddend-
 dam esse non minutatim de illo scilicet quod
 singulis diebus expendunt in panibus, carni-
 bus, piscibus, & similibus.

37 Verum, quicquid Doctores distinguant inter
 patronos laicos, & Ecclesiasticos, vera non est
 supradicta resolutio, nec in hoc text. & similibus
 probatur, siue enim patronus Ecclesiasticus sit,
 siue

suè laicus, quæ talis est scilicet, si non proponamus temporalia ad illum alia ratione pertinere, nunquam de illis poterit à Rectores, seu Vicario, quem præsentavit, exigere rationem, quia ratione iurispatronatus nihil aliud patronus etiam Ecclesiasticis noscitur esse concessum, quam ut de rebus Ecclesiæ habeant sollicitudinem, ut denuntient Episcopo, vel Iudici, quæ viderint corrigenda, minimè verò, ut in temporalium, quæ pro portione Vicarij, vel fabricæ relinquuntur, administratione se intromittant, ut benè deducitur ex cap. filijs, vel nepotib. 16. q. 7. & ex cap. præterea de iur. patron. & melius ex Conc. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 9. ubi indistinctè interdict omnibus patronis cuiuscunque Ordinis, etiam si collegia, & Communitates clericorum, vel laicorum existant, ne in perceptione fructuum beneficij sui patronatus se ingerant, sed eos liberè Rectori distribuendos dimittant, & ante Conc. Trident. idem tenuit Dec. hic num. 4. & 20. & constanti Rebus, de congrua portione num. 42. cum seqq. Spin. in specul. testamentorum, gloss. 4. num. 91. ubi respondent nostrum tex. & d. cap. in Laterano. loqui de Ecclesijs, in quibus temporalia ad religiosos pertinebant, quæ ex illa particula, suis, benè etiam advertit Dec. ibi num. 21. sed manifestè probatur ex text. in cap. sancti 16. q. 2. ibi. Abbati verò pro rebus temporalibus ad monasterium pertinentibus debitam subiectionem exhibeant.

S. Quod si Templarij.

38 De interdicto Ecclesiastico, de quo hic agitur, vide Nauar. in manual. cap. 27. num. 164. cum seqq. Couar. in cap. almas par. 2. §. 1. Henric. in sum. lib. 13. cap. 41. Vgolin. de consensu. tab. 5. Sayr. eodem tract. lib. 5. Auil. eodem tract. part. 5. Soar. eodem tract. diff. 32. Bonac. eodem tract. diff. 5. Lud. Miranda in man. Prælat. tom. 2. q. 37.

39 Ad Ecclesiasticum officium. Sub nomine Ecclesiasticorum, vel Diuinorum officiorum, quæ continentur, inuenies ad cap. non est vobis 11. num. 5. de spons. & ibi citatis adde Valer. Reginal. in praxi fori peniten. lib. 32. tract. 3. num. 32. & Bonacin. d. disput. 5. par. 3.

40 Nec tunc ibi sepeliantur corpora defunctorum. Notatur ad hoc, quod per omne interdictum, suè locale, suè personale, vñs Ecclesiasticæ sepulture prohibetur, de quo vide Nauar. d. cap. 27. num. 171. Couar. d. §. 1. num. 3. res. hoc autem, Vivald. in candelabro sacro sub tit. de interdict. §. 1. num. 39. Vgol. d. tabul. 5. cap. 9. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 110. Soar. d. tom. 5. disput. 35. sess. 1. Auil. d. par. 5. diff. 4. sess. 3. Sayr. d. lib. 5. cap. 7. Valer. Reginal. d. lib. 32. tract. 3. num. 37. vñ advertit hunc effectum privationis sepulture habere locum non tantum in adultis, sed etiam in infantibus baptizatis, itaut in loco in-

terdicto ijs perinde, ac illis sit deneganda Ecclesiastica sepultura, latè Bonac. d. disput. 5. par. 4. d. principio, ubi num. 9. agit de infancibus, vel amenibus, & num. 6. contra Vgolin. d. tabul. 5. cap. 9. §. 1. resolut. laicos habentes privilegium assisendi Diuinis officijs posse sepeliri in loco sacro.

S. De confratribus.

41 Ab Episcoporum suorum, &c.

Notatur ad hoc, quod confratres, qui in proprietatibus suis, & in seculo remanent, nec oblari sunt Religioni, aut conuersi, Episcopis, ac proinde Ecclesiasticæ potestati sunt subiecti, ut per Butr. hic num. 11. Abb. num. 4. Anchar. 9. & Henric. in cap. 7. privilegia, infra hoc titulo.

42 Vnde potest adduci tex. hic pro resolutione eorum, qui docent confraternitates laicorum religionis causa institutas pia esse, & religiosa loca, & ideo à seculari potestate, & iurisdictione exempta, præcipuè si proprium habeant templum, vel in eis seruetur hospitalitas, aut Missa dicantur, & alia pia opera exercentur, de quo vide Couar. in cap. officij num. 12. de testament. Paul. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 14. d. nu. 4. & 7. Praxi Episc. par. 2. verbo confraternitates §. 4. Rhonaz. Chop. de sacra potestate lib. 3. cap. 6. num. 6. Azen. ad l. 10. num. 26. & 29. & l. 3. tit. 14. lib. 3. nona recopil. Gutier. canon. lib. 1. cap. 35. d. nu. 91. Petr. Gregor. de Repub. lib. 13. cap. 2. num. 8. Menoch. remed. 15. recuperandæ num. 34. cum seqq. Card. Tusch. tom. 1. lit. E. conclus. 28. num. 4. & tom. 4. lit. F. conclus. 435. Valale. consulti. 105. d. num. 3. Perez de Lara de capellens. lib. 2. cap. 1. d. num. 5. Cabed. de patron. Regia Corona cap. 42. Moder. de iurisdic. par. 4. casu 113. n. 7. cum seqq. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 12. num. 228. Benedic. Aegid. in repetit. l. 1. C. de sacros. Eccles. par. 1. in initio nu. 54.

43 Si non se prædictis fratribus, &c.

Notatur ad hoc, quod oblatis, qui in totu se religioni non tradiderunt, Ecclesiasticæ personæ non cõsètur, nec Ecclesiastici fori privilegio gaudet, quæadmodum per contrarium gaudent illi, qui se, & sua in totum religioni tradiderunt, ut per Nauar. conf. 49. de regularib. in nouis, Decian. in tract. crimina. lib. 4. cap. 9. num. 28. Azeved. ad l. 1. num. 8. tit. 14. lib. 6. nona recopil. Fr. Emman. quest. regul. tom. 3. q. 21. Cardin. Tusch. tom. 5. lit. O. concl. 16. Flores de Mena variarum lib. 2. quest. 21. d. num. 194. Modern. de iurisdic. par. 4. casu 116. num. 37. Peregr. variar. lib. 6. num. 71. Fr. Paulin. in praxi criminal. regular. tit. 1. cap. 3. num. 3.

SVMMARIVM.

- 1 Dollares referantur super hunc tex. scribentes.
- 2 Index, qui Institutioni facere negligit, & privile-

gio Sedis Apostolica non seruat suis priuilegijs, si priuilegijs.

3. Index in administranda Iustitia negligens, aut per dolum, vel imperitiam male iudicans, quas penas Ciuiles incurrat, ostenditur.

4. Index per dolum, aut imperitiam male iudicans, qualiter criminaliter puniatur, ostenditur.

5. Index iniustitiam faciens non possit, sed omit- tendo, an easdem penas incurrat, ostenditur, & numeris seqq.

Cap. Dilecti. IIII.

1. **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque Iuris cum legibus. Castella. par. 1. Vian. in rationali lib. 5. Iuris Pouis. pag. 196. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 713. referretur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 3. tit. 24. cap. 4. et post Concil. Lateranen. par. 4. cap. 6.

2. **Iustitiam facere non vultis, &c.**

Probat hic tex. Iudicem, qui iustitiam facere negligit, & priuilegia Sedis Apostolica non seruat, suis priuilegijs esse priuandum, ratio decidendi illa est, ut scilicet qui alienis priuilegijs derogat priuatur proprijs, ut in eodem genere in quo deliquit ipse puniatur, iuxta reg. tex. in cap. litteras 13. de tempor. ordi. cum similib. non ob id tamen tex. hic excludit alias penas contra Iudices

3. in administranda iustitia negligentes, vel per dolum, aut imperitiam male iudicantes Iure præscrip- tas, præcipuaque illa est ut litrem faciant suam l. si filiusfam. 15. ff. de Iudic. ubi latè explicat D. Barbof. ut scilicet, vel in solidum damnum, vel dispendium litis parti, quam iniuste condemnarunt, rescarcere teneantur, iuxta eandem l. si filiusfam. § l. 2. C. de pena Iudicis, qui male iudicauit, vel quantum de ea re indicantis religioni, æquum videbitur, iuxta l. 7. ff. de varijs & extraord. cognat. unde sumptum est princ. in l. 1. de obligat. qua ex quasi delictis ubi recentiores omnes, latè explicant Paris de Put. de synda- catu, verbo negligencia, & verbo Index male iudicauit, & post Felin. Dec. & alios, Bern. & Balz. regul. 371. Garc. reg. 301. Card. Tusch. tom. 4. lit. I. resolus. 404. & consil. 405. num. 3. & resolus. 475. expressè agens de casu huius text. de eo scilicet, qui iustitiam facere negligit, & quo ad forum conscientie explicant Nauar. in manuali cap. 25. n. 12. Molin. de iustit. tom. 3. tract. 2. diffin. 770. & princ. Quæ quidem resolutio vide- licet, quod Index male iudicans damnoum litis, parti rescarcere teneatur, procedit etiam si pars ipsa à sententia non appellauerit, vel appella- tionem interpositam non prosecutur, ut nota- runt Barbof. q. 9. incipiens Index per imperitiam & num. 15. Auil. ad cap. 1. Prætorum, verbo de las partes num. 9. Auend. resp. 11. num. 1. D. Barbof. in d. l. si filiusfam. § l. 2. num. 29. latè Farinac.

in praxi crimin. q. 112. num. 309. & num. 321.

4. Quinimo non solum ciuilitè ad interessè partis, sed etiam criminaliter secundum Iudi- cis arbitrium puniri posse argumento text. in d. l. 7. noceat vitra præcitatos Menoch. de arbit. casu 339. Valaic. consil. 26. ad finem. Petr. Greg. synagoga. lib. 50. cap. 2. num. 49. Attento autem Iure Canonico contra Iudices Ecclesiasticos, qui contra conscientiam, & iustitiam in grauam- mentis partis quicquam fecerint per gratiam, vel per sordes, vitra æstimationem litis parti faciendam, pena suspensionis ab officio per an- num imponitur, atque etiam irregularitatis, si suspensione duratè diuinus se ingesserint, ut de- cidit text. in cap. 1. de re iudicandis lib. 6. & vitra. Ordinarios ibi, explicant Nauar. in manuali cap. 27. num. 157. vers. decima, Henric. in summo. lib. 13. cap. 39. § 4. in l. 1. lit. M. Vial. in cano- delib. par. 4. cap. 9. num. 50. Iacob. de Graf. in decis. aures par. 1. lib. 3. cap. 6. num. 15. Sayr. de consijs lib. 4. cap. 33. num. 3. Farin. in praxi cri- minali. q. 111. num. 171. cum seqq. Quæ quidem, ac alia pœnæ cumulatiuè ponuntur, & vna cum alia, vel aliæ non confunditur, itaut in Iudicis sit arbitrio, vel omnes, vel vnam, quam malue- rit, imponere, prout ex doctr. Bart. in l. sanctiolo- gum ff. de pœnis, prosequuntur Decian. in tract. crimin. lib. 8. cap. 39. num. 18. Menoch. d. casu 342. § num. 15. plenè Farinac. d. q. 111. § num. 80. bene etiam aduertens num. 93. pœnam suspen- sionis, de qua in d. cap. 1. non confundi cum alius pœnis Canonicijs, & Ciuilibus, ut deducit- ur ex vltimis verbis illius text. iuncta glos. 7. l. additq. illius declinonè procedere tribus cõcur- rentibus: primò quod per sordes, vel gratiam: secundò quod contra iustitiam: tertio quod in grauamen partis Index Ecclesiasticus iniu- stam proferat sententiam, notant Nauar. Sayr. & omnes alij post illum citati.

5. Vtrum autem pœnæ supradictæ in eo locum habeant, qui iniustitiam facit, non possunt, sed omitiendo, seu per negligenciam, de quo propriè loquitur text. in præsent. non leuiter Doctores controuertunt, in quo dubio, quoad pœnam Canonicam suspensionis dicendum vide- tur in eo locum non habere, ut per Anchor. num. 3. Abb. num. 2. hic, Nauar. Sayr. & reliqui omnes citatis locis, requirentes ad illam pœ- nam suspensionis incurrendam tria illa, quæ supra diximus, quorum primam apertè deficit in eo, qui stat in puris terminis negligit, & nihil posituè facit contra iustitiam. De pœna autem illius Iudicis, qui male iudicauit, ut li- tem suam faciat, negauit eam propiè solam negligenciam incurri Bart. in d. l. 7. lit. vers. quæ- ro, ff. de varijs, & extraord. Paris de Puteo de syndacatu, verbo negligencia, num. 16. quos refert, & sequitur Auil. n. 18. D. Barbof. d. num. 64. dictu lo- ci, etiam resolutè, quod licet huiusmodi Iudices negligentes facere iustitiam conueniri possint etiam à parte ad iustum interesse per actionem in factum, & alias legitime competentes, non

Gg faciunt

faciunt litem suam, ut eius dispendia præstent, nec pena criminalis venit infligenda, de qua in d. l. 2. cum similibus, quæ de male iudicantibus solum loquuntur, atq; ita factum positivè exiguit, ut comprobatur idè Barbof. d. 74. ubi supra.

6 Contrariam tamen sententiam affirmativam, quod Iudex negligens facere iustitiam penam suspensionis Canonice incurrat tenuit Dec. hic num. 18. cum seqq. & est gloss. notabilis verbo *neglexent* in cap. excommunicamus, §. *moueantur*, de hereticis, dum probat excommunicari Iudicem, qui iustitiam partibus administrare negligit, recepta ex Clar. & alijs, de quibus Menoch. d. casu 341. in principio: & quod Iudex negligens facere iustitiam litem suam faciat tenet gloss. *Id.* in cap. hoc etiam, §. 6. gloss. *Id.* in cap. Dominus 23. q. 2. quas communiter receptas testatur, & sequitur Menoch. d. casu 341: immo Iudicem requisitum si negligat iustitiam facere durius puniri, quam male iudicantem resolvit Alex. in l. 4. ff. de damno infecto, Auerd. respons. 11. nu. 7. & criminaliter etiam puniri Iudicem, qui remittit audire partes ex Bald. notat Valasc. d. consulti. 26. in fine.

7 Quas quidem contrarias sententias sub distinctione esse componendas probabilius dixi, itaut prima negativa procedat in pura omissione, posterior verò affirmativa, quando omisio, seu negligentia habet factum admixtum, quod est casus huius text. nam si diligentius eius littera inspicitur in eo non solum proponitur negligentia Iudicis in omittendo, sed magis sonare videtur in eam, quæ factum habet admixtum, ut deducitur ex vicinis verbis huius text. ibi, scriptis authenticis obviare minimè timeatis, quasi per hæc explicentur præcedentia, & iustitiam non facere, & privilegia non respicere, ut antea dixerat, non fuerat solummodo negligendo, sed actum, & positivè obviando, seu resistendo, ne privilegia serventur. Vnde casus huius text. figurari potest in Iudice, cui privilegia Apostolica exhibentur, eaque contemnit, vel quia in totum ea legere, aut inspicere recusat, vel quia eorum formam, & tenorem non servans privilegiatis gravamen inferat, eos cogendo secundum Iuris communis regulas id præstare, à quo Apostolicis privilegijs erant exempti, quod quidem negligentia genus, quando non caret in puris terminis negligentia, sed in factum resolvitur, eique admixta est, puniri pena estimationis liris, atque alijs, de quibus supra apud omnes cõpertum est.

8 Plures alias declarationes circa penas civiles, & criminales Iudicis negligentis facere iustitiam persequitur latè Farin. d. q. 311. à num. 396. ubi à num. 435. multa persequitur circa penas Iudicis per imperitiam male iudicantis, & ex num. 71. circa penam Canonice suspensionis, de qua in d. cap. 1. de re iudicata lib. 6. quàm observabis Iudicopos, de quibus noster tex. agit, non interire ex ratione text.

in cap. quia periculosum, de sententia excommunicationis lib. 6. ut post gloss. in eodem cap. 1. & Nauaz. d. cap. 27. num. 157. observat Sayr. de censuris lib. 4. cap. 23. nu. 3. *Verf. primum est.*

S V M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicatorum corpora, si in Ecclesijs, aut cimiterijs à privilegiatis sepeliuntur, exhumanda sunt, & extra eicienda.
- 3 Excommunicatum sepelienti quare excommunicationem incurrat, ostenditur.
- 4 Prohibetur, & præceptum Ecclesiasticum non sepeliendi excommunicatum in loco sacro, quare intraducta, ostenditur.
- 5 Mortui an possint excommunicari discutitur.
- 6 Cimiterium unde, & quibus modis dicatur, remissum.
- 7 Cimiterij nomine, in quo excommunicatis denegatur sepultura, continetur quicumque locus sacro, etiam intra ipsum Ecclesiam.
- 8 Ratio eadem est, idemq; Ius de re antica, & de principali, quod augetur.
- 9 Excommunicatus potest sepeliri in ea parte, quæ sine Episcopi auctoritate antea fuit cimiterio.
- 10 Communis cum excommunicatis defunctis excommunicationem incurrit maiorem, si scierit verò maiorem.
- 11 Excommunicatorum ossa in Ecclesia, vel loco sacro sepulta eicienda sunt ab eo, si à non excommunicatis distinguì possint, alias non.
- 12 Excommunicati, qui cum signis poenitentia defecerint, & absolutionem dum viverent, petierunt, sed morte præcæsi absoluti non sunt, apud Ecclesiasticam sepultura privandi sunt, ostenditur.
- 13 Absolutio excommunicationis præstita in foro Conscientie non sufficit ad hoc, ut excommunicatus possit sepeliri in loco sacro.

Cap. Ad hæc. V.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. In nocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holtien. Butr. Anch. Henric. Panor. Marian. Socin. Dec. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Viriusque Iuris cum legibus Caselle per. 2. Viriun. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 196. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 713. referunt ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 28. cap. 6. & ex post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. per. 31. cap. 5.*

2 Probat hic text. corpora excommunicatorum, si in Ecclesijs aut cimiterijs etiam à privilegiatis sepeliuntur, exhumanda, & extra eicienda, consonat text. in cap. sacris, de sepulchris, notant Butr. Zabarel. Abb. Dec. & reliqui omnes in præsentì. Nauaz. in manuali. cap. 27. nu. 23. *Verf. 17. & consil. 4. nu. 1. de sepulchris.* Vgl. de censur. zabul. 2. c. 9. §. 6. Tolet. in instruario Sacerdotij lib. 1. c. 13. n. 10. Hent. in sum. lib. 13. cap. 11.

cap. 11. §. 1. Fr. Emman. *quest. regul. tom. 1. q. 61. art. 1. vers. 6.* Soar. *tom. 5. disp. 11. sect. 4.* Sayr. *de censuris lib. 2. cap. 6. num. 10. cum seqq.* Auil. *eodem tract. per 2. cap. 6. disp. 4. dub. 8.* Bonac. *eodem tract. disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 3.* qui omnes huius prohibitionis rationem afferunt ex text. in d. cap. *factis*, ibi, quibus non communicamus uiuis, non communicamus defunctis, quam etiam expresse Alex. III. in integra huius text. his verbis, quoniam graue sit eis in morte communicare, quos dum uiuerent, Ecclesia à suo sinu pro suis excessibus segregauit, & deducitur ex text. in cap. 1. cum seqq. 24. q. 2. & ex Iure Ciuili comprobatur eleganti similitudine ex l. 2. ff. de cadaveribus puniendorum, dum decidit cadavera eorum, qui in Insulam deportabantur, vel relegabantur, non posse post mortem inde in ciuitate transferri, sed post mortem manere poenam, explicat post alios Couar. lib. 2. *variisum cap. 1. num. 11.* indeq; notauit Bart. eum, cui in Ciuitate morari interdicitur, post mortem ad sepulturam in ciuitate reduci non posse, quiaq; alia infert Dec. hic num. 18. ergo cum excommunicatis prohibitis sit ingressus Ecclesie, & qualibet communicio cum fidelibus, merito post mortem illis sepultura in Ecclesia denegatur.

3 Neque obstant rationes, quibus Host. hic contendebat nullam excommunicationem incurere sepelientem excommunicatis maiori excommunicatione, vel aliter eis communicantes defunctis, eo quod prohibitio excommunicationis solum vetat ne cum homine excommunicato communicemus, quæ subinde communicantem cum mortuo non comprehendit, quia mortuus homo non est homo, homo enim ex coniunctione animæ, & corporis subsistit, vt explicat Innoc. III. in cap. in quadam, vers. sed aduersus de celebratione Missarum, iuncta clem. 1. §. porro de summa Trinitate, ex Aristot. S. Aug. & S. Thom. explicat Nauar. in manuali prelad. 1. num. 11. Ant. Gom. tom. 3. *variisum cap. 3. num. 32.* nec etiam in mortuo considerari potest siuis precipuus excommunicationis, vt excommunicatus rubore suffusus resipiscat iuxta cap. pia de sentent. excommunicat. lib. 6. Non inquam obstant huiusmodi rationes, quia respondetur non esse inconueniens, quod propter culpam uiuentis poena maneat post mortem continuatiue, ita vt si semel uiuentem caput afficeret, duceret in cadaverem, & formaliter decidit text. in d. l. 2. ff. de cadaveribus puniendorum, & videmus in ijs, qui poena mortis puniuntur, & deinde in partes secantur, vel comburuntur, aut bestijs obiciuntur, vt probat text. in l. capituli §. famulos ff. de poenis, & prolequitur Tiraquel. de poenis, & de nuptijs cap. 49. num. 42. quod magis conuenient priuationi sepulcræ, quæ corporum in mortuorum propria ciuitate suande mirum uideri non debet, si Ecclesie mortuus eius vii priuæ, nam viuciores ad talem sepulturam, dum in excommunicatione, ne manent, ius non habuerunt, ergo nec post

mortem illud habere dicendum est, vt bene considerat Soar. d. sect. 4. nota. 2. ad finem.

4 Deinde quoad nostrum propositum melius responderetur prohibitionem hanc, & præceptum Ecclesiasticum non sepelienti excommunicatū in loco Sacro, non propriè dirigi in corpus ipsum, seu cadauer defuncti, sed in fideles uiuentes, iuxta generale Apostolorum præceptum, quod non solum in excommunicatos dirigitur, ne communicent cum fidelibus, sed etiam in ipsos fideles, ne communicent cum excommunicato cap. sicut Apostoli, cum seqq. 11. quest. 3. Nec de potestate est dubitandum iuxta plenissimam illam Christi Domini concessionem, quodcumque ligaueris, &c. nec etiam de voluntate, quæ manifesta est ex illa ratione, quam Summi Pontifices exprinunt in integra huius text. & in d. cap. *factis*, cui non communicamus uiuis, nec communicamus defuncto. Nec huiusmodi responsum in aliquo infringit text. in cap. si quis Episcopus, de hæreticis, & in cap. sancti 24. q. 2. cum similibus, quibus probari videtur mortuos excommunicari posse, quia respondendum erit in illis Iuribus excommunicationem propriè, & directè non proferri in mortuos, sed uiuis Ecclesiam imperare, ne communicent cum illis, quos constat in excommunicatione decessisse, non faciendo pro eis suffragia, vel sepultura tradendo. Quæ etiam ratione Ecclesia excommunicatos mortuos absoluit, iuxta text. in cap. à nobis 28. vers. nec possit, de sententia excommunicationis, non quod directè in eos exerceat iurisdictionem, quæ ad absolendum necessaria est, iuxta regulam cap. verbum, de poenis, dist. 1. quæ videtur deficere respectu mortuorum, iuxta rationem, de qua Pontifex in eodem cap. à nobis, quia Christus Dominus Ecclesie dedit potestatem super terram, iuxta prædictam auctoritatem, quodcumque ligaueris super terram, &c. non autem in sepultos sub terra: sed quia per huiusmodi absolutionem uiuis facultatem facit communicandi cum excommunicatis, qui in excommunicatione decesserunt, vt pro eis preces fundere, & suffragia facere possint, vel etiam sepultura mandare, vt bene explicat Castr. de iusta hæreticorum punitione lib. 2. cap. 20. ad finem, Couar. in cap. elima, p. 1. §. 11. num. 8. Nauar. in manuali cap. 27. no. 171. Soar. disp. 5. sect. 1. num. 3. Sayr. lib. 1. cap. 8. §. 2. num. 8. Ad illud autem, quod in mortuis cessat ratio, & finis censuræ, siue excommunicationis, vt excommunicatus rubore suffusus resipiscat, bene respondet Vgol. tab. 2. de censuris cap. 23. §. 12. num. 2. vers. postmodò, non esse hanc solum rationem, & finem excommunicationis, sed etiam alios, illumq; præcipue, vt censura Ecclesiastica timeatur, vt expressit text. in d. cap. pia in principio, quare licet vna ex pluribus rationibus deficiat, non cessat dispositio, iuxta regulam text. in §. affirmatus, infra, de nuptijs; respondetur etiam finem illum correctionis aliquo modo respectu mortui considerari posse, si enim

intelligatur effectum excommunicationis etiam post mortem perdurare facilius conuertetur viuens ad penitentiam.

- 6 **Cæmeterijs.** Varias Ethymologias huius nominis, & verum cæmeterium dicendum sit tradunt DD. post *glos. eodem verbo in d. cap. sacris de sepult.* Durand. in *rationali diuinorum lib. 1. cap. 5. Spin. in speculo testamentorum, glos. 2. princ. num. 33. latè Durand. de ritibus Ecclesie lib. 1. cap. 23. Quibus omisissis dic cæmeterium dici locum mortuorum sepulture destinatum auctoritate Episcopi benedictum iuxta formam text. in *cap. nemo Ecclesiam, de consecr. distict. 1. cum alijs, quæ ex Iuon. & Greg. Turonen. explicat Durand. d. c. 23. num. 5. indeq; intelliges in hac materia nomine cæmeterij, in quo excommunicatis denegatur sepultura, contineri quencumque locum. Sacrum, etiam intra ipsam Ecclesiam, vt bene notat Card. in *clemen. 1. num. 30. de sepult.* vel locum, in quo Missæ dici consueverunt, vt explicat Soar. d. *sum. 5. distict. 12. sect. 4. num. 6. cæmeterij autem frequenter in lure nostro fit mentio quoad hunc effectum, quia olim regulariter intra Ecclesiam sepultura non concedebatur, nisi Episcopis, aut alijs personis insignibus, iuxta tex. in *cap. nullus 13. q. 2.****

- 8 In illa autem quaestione, vtrum si cæmeterium auctum sit sine Episcopi auctoritate in ea parte aucta possit excommunicatis sepeliri, Doctores non satis conueniunt. Pro parte negativa facit vulgaris regula, quod eadem est ratio, idemq; lus de re aucta, & de principali, quod augetur, etiam ff. *solut. Matrimon.* cum similibus, de quibus Albert. Brun. in *trakt. de augmento q. 9. Mant. lib. 1. obseru. 49. & alij de quibus Alphan. collect. 448. & post Tiraquell. & multos alios Garc. reg. 303. quibus adde D. Barb. in *vrbic. ff. solut. Matrimon. per. 3. num. 66. vnde ad nostrum propositum inferebat Guilielm. de Monte Laud. relatus à Card. in d. *clemen. 1. num. 11.* agens specificè de clauistro, quod de nouo additum est clauistro religiosorum.**

- 9 Sed contrariam sententiam melius tenent alij, quos refert, & sequitur Card. *¶ num. 11. & ibi Anchar. num. 4. quos etiam sequutus est Vgol. tab. 2. de censuris cap. 9. §. 5. vers. postremò: & ratio est, quia augmentum illud de augmento, quod sequatur naturam principalis, quod auctum est, procedit quando in vtroque eadem est ratio, non ità si diuersa detur inter vtrumque, iuxta regulam l. *Papimanni exuli ff. de minoribus*, quæ in hoc proposito manifestissima apparet, nam vt cæmeterium sit, & sepultura Ecclesiastica dicatur necessarium est, quod locus auctoritate Episcopi destinatus sit ad mortuorum sepulturam, cum speciali benedictione, quam solemnitate supponimus deficere in hac parte cæmeterij, quæ aucta est, & in simili de re aucta bonis maioratum, si expressè habita non sit cum eadem qualitate maioratus bene explicat Molin. de *primog. lib. 1. cap. 2. nu. 3. & 4.**

- 10 In *glos. [Sepelietine.] ibi (communicando est, qui morte incidit in excommunicationem.)* Notatur ad hoc, quod communicans cum excommunicatis defunctis, excommunicationem incurrit, scilicet minorem, *glosa sequitur post Io. Andr. Abb. num. 2. & alij communiter testè Dec. hic à num. 18. exemplum proponentes in vestiente, lanante, aut alsociante excommunicatum maiori excommunicatione defunctum.* his enim modis verè ei communicare dicuntur, resoluunt hoc ipsum Card. d. *clemen. 1. num. 19. de sepult.* testantur communem, & latè tuerunt Vgol. *tab. 2. de censuris cap. 23. §. 12. nu. 2. Soar. d. sum. 5. distict. 12. sect. 4. num. 8. & post Nauar. Auila d. par. 3. cap. 6. distict. 4. dub. 8. conuol. 3. & distict. 10. num. 3. Sayr. lib. 3. cap. 35. num. 12. Bonac. de censuris distict. 2. g. 2. punct. 3. §. 3. nu. 8. qui aduertunt iam nouiori lure in d. *clemen. 1.* hanc penam auctam, & minorem excommunicationem in maiorem esse commutatam contra eos, qui scienter excommunicatum vitandum, in loco sacro sepelietine, quæ pena d. *clemen. vt locum habeat supra requiruntur, quæ commemorant supra citati DD. Vtrum autem sepelies excommunicatum vitandum non solum incurrat maiorem excommunicationem relatum in d. *clemen. 1.* verum etiam minorem, quam communiter inturunt participantes cum excommunicato vitando? in quo dubio pars negatiua verior est, quia minor excommunicatio iam videtur commutata in maiorem, & nulla necessitas cogit multiplicare censuras, ità Soar. d. *sum. 5. distict. 12. sect. 2. num. 11. Bonac. d. §. 3. num. 9. quauis incurrere etiam minorem excommunicationem afferant Nauar. in manual. cap. 27. num. 36. Auil. distict. 4. dub. 8.***

- 11 In *glos. [Eiuciant, vlt.] ibi (se potuerunt discerni ossa eorum ab ossibus aliorum, alias non.)* Hinc nota conclusionem principalem huius text. procedere, quando ossa excommunicatorum à non excommunicatis distingui, aut discerni possunt, quod si ita fieri non potest non debent exhumari, ne fortè contingat, vt cum excommunicatorum ossibus ossa fidelium extumulerentur, vt expressit tex. in d. *cap. sacris, notant omnes ibi Vgol. d. cap. 9. §. 1. vers. 5. Soar. distict. 12. sect. 4. num. 4.*

- 12 In ead. *glos. ibi (et nisi fortè tales fuerint, &c.)* Notatur ad hoc, quod excommunicati, qui cum signis penitentiae decesserunt, & absolutionem, dum viuerent, petierunt, sed morte præuienti absoluti non sunt, ecclesiastica sepultura priuandi non sunt, vt ex Innoc. & Mari. Socin. receptum comprobat Vgol. *distict. tab. 3. cap. 9. §. 5. vers. 5. Sayr. de censuris lib. 2. cap. 4. num. 13. Contrarium tamen videbatur concludere generalia principia supraposita, quod noui communicamus mortuis, quibus viuentes communicare nō possumus, sed per se manifestum est, & apud omnes vbiq; receptum viuentibus excommunicatis, quamuis ostendant signa penitentiae, antequam absoluantur, communicandis*

non esse, vt satis deducitur ex d. cap. d nobis 28. *vers. nos igitur, de sententia excommunicat.* ergo etiam mortuis, qui ante absolutionem decesserunt, quamuis signa penitentiae offenderint, sepultura Ecclesiastica danda non est, nec quoad suffragia eis communicandum, vt expressè probat tex. in d. cap. d nobis in principali decis. quæ habetur in *vers. Unde*, indeq; ad sepulturam, in qua eadem est ratio ex dictis, insert. Soar. d. d. sp. 13. s. 1. q. 4. n. 3. Quare aduerte in hoc arti de excommunicatis ante absolutionem cum signis penitentiae decedentibus, de duobus posse dubitari: Primò an licitè possint sepeliri in Ecclesia, aut cimiterio: Secundò an sepulti inde sint eiciendi. Primò casu certum est, quod licitè in loco cimiterio sepeliri non possunt, vt euincit ratio facta contra doctrinam huius glos. in secundo verò casu resoluendum est cum glos. in presenti, cui similis poena in d. cap. sacris, quod sepulti non debent inde eici, sed potius, & statim, & quamprimum potuerint, debent absolui iuxta d. cap. d nobis, atque ita rectè stat quoad hunc effectum resolutio huius glos. ac per consequens limitatio ad tex. in presenti, quod sepulti in cimiterio inde non eiciantur, non verò ad aliam regulam, quod in cimiterio non sepeliantur, vt benè distinguunt Soar. & Sayr. dictis locis.

- 1) Vtrum autem in hoc proposito sufficiat absolutio excommunicationis præstita in foro Conscientie, questio est non leuis inter scribentes, in qua partem affirmatiui arg. tex. in cap. vlt. de sepul. tract. Capel. Tholof. decis. 168. vbi sic obseruari vidisse testatur, sequitur Vgol. d. cap. 9. §. 3. *vers. his igitur rationibus*, rationes confirmans, quia cessante causa cessat effectus, cap. cum cessante de appellation. cum similibus, cum ergo causa, propter quam excommunicatis denegatur Ecclesiastica sepultura, sit ipsa excommunicatio, & ea per absolutionem tollatur etiam in foro interiori præstita, rectè sequitur sic absolutio sepulturam Ecclesiasticam denegandam non esse. Sed melius contrariâ sententiam, cum hic casus sua tempestate sæpè numero accidisset, se obseruari vidisse testatur, & sequitur Aufz. ad Capel. vbi supra, eaq; ratione factum putat, quia si contraria sententia Capel. obseruaretur creditores difficiliter debitum suum consequerentur, & Ecclesiastica censura minus timeretur, sed magis verget, quia absolutio præstita in interiori foro penitentem quoad effectus exteriores nullum operatur effectum, sed proinde habetur quoad illos, ac si præstita non esset, ex resolutis per Nauar. in manuali cap. 27. num. 278. ad finem, & conf. §. sub hoc tit. in antiquis, & conf. q. 4. d. num. 8. sub tit. de iudicij. m. 1. n. 1. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 1. q. 61. art. 10. Soar. de legibus lib. 8. cap. 6. d. n. 11. & in spurio legitimo seu dispensato pro foro Conscientie disputat Sanchez. de Alarumano lib. 8. dispus. 34. d. num. 41. & 49. cum ergo vsus Ecclesiasticæ sepulture ad forum exteriorem pertineat, minimè

quoad hunc effectum prodesse potest absolutio præstita in foro interiori penitentiae, & vide, quæ pro eadem resolutione notabiliter tradit Nauar. cas. 4. num. 1. sub tit. de sepul.

SYMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Priuilegium, quod Religiosi, seu monasteria habent de decimis non soluendis præscribitur tempore triginta annorum.
- 3 Declaratur, & conciliantur tex. in presenti, & in cap. accedentibus 15. hoc tit. & no. 4. §. 6. & 7.
- 4 Priuilegia in eo valent, & tenent, in quò iustitia, & obseruata fuerint.
- 5 Iuri suo renuntiare cuiusque liberum est.

Cap. Si de terra. VI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. lo. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mari. Socin. Dec. Ximen. Toletan. in concord. *tristisq; iuris cum legibus Castella par. 1. Viuiari. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 196. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 713. referunt ab Arkon. Aug. gust. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 28. cap. 9. & est post Conc. Lateranen. sub Alexand. 111. p. 38. cap. 4.*
- 2 Per triginta annos decimas persoluitis. Probare videtur tex. in presenti tempus triginta annorum sufficere, vt præscribatur priuilegium, quod religiosi, seu monasteria habent de decimis non soluendis, sed obstat ex diametro tex. in c. accedentibus, 15. hoc tit. vbi in eadem specie, eiusdem terminis priuilegij de non soluendis decimis requiritur tempus quadraginta annorum, & confirmatur ex generali regula tex. in cap. de quarta, & in cap. illud, & in cap. ad amos, & per totum, de præscript. vbi in omnibus præscriptionibus contra quasque Ecclesias, etiam inferiores sola quadragenaria admittitur, non vero minoris temporis præscriptio.
- 3 Quare communis distinguit inter antiquum ius, & nouum, itaut tex. in presenti procedat attento Iure antiquo, quo præscriptio triginta annorum satis erat contra Ecclesias, & monasteria iuxta tex. in cap. 1. cum seqq. 16. §. 3. at verò tex. in d. cap. accedentibus procedat secundum ius nouum in d. cap. de quarta cum similibus, in quibus abrogata præscriptio triginta annorum constitutum est vt solum quadragenaria contra Ecclesias admittatur, vt habetur in sumuario huius tex. notat Abb. in d. cap. accedentibus, num. 4. ad finem, Felin. in cap. cum accessissent, num. 99. *vers. & hinc est, de consuet.* Coniunctur tamen huiusmodi intellectus, quia, ante Alexand. 111. huius tex. auctorem abrogata illa tricennali præscriptione quadragenaria contra Ecclesias constituta est à Greg. 1. Gg ii) & alijs

& alijs Pontificibus antiquis, vt Urbanus II. ex eodem B. Greg. refert in *cap. 1. cum seqq. 16. q. 4.* à Iustiniano enim Imp. iam antea huiusmodi præscriptio Ecclesijs erat concessa in *antibent. hac constitutio innovat. Et in amb. de ecclesiasticis titulis 6. pro temporalibus*; explicat latè Couar. in *reg. possessor. par. 2. §. 2. à princip.*

4. Vnde *glof. 1. ad medium in d. cap. accedentibus* respondet ibi quadraginta annorum fieri mentionem, at verò in nostro tex. solummodo triginta, quia in casu vtriusque decisionis ita accidit, quia scilicet hic vsus contrarius priuilegio per triginta annos allegabatur, illic verò per quadraginta, cum autem tex. principaliter supponere voluerit per contrarium vsum priuilegiu à mitti, & questionem circa tempus non decidat principaliter, supponendi sunt termini habiles ex alijs principiis in materia præscriptionum iuxta *reg. tex. in l. qui testamento, ff. de testum. Et in l. item remanens, aptanda, ff. de petitione hered.* Sed huiusmodi intellectus minime diffcultatem resoluit, neque explicat an & quando vnus actus sufficiat contrauentioni, vel vtrum triginta, aut quadraginta anni sint necessarij, vt amittatur, seu præscribatur priuilegium, quod si dicamus ex principijs generalibus quadraginta annos requiri iuxta *d. cap. de quartarum, cum similibus*, non explicat quare triginta annorum tempus in hoc tex. sufficiat.

5. Quibus, & alijs intellectibus omissis, sciendum est priuilegium dupliciter posse amitti, vel per modum, & viam præscriptionis, vel per viam tacite renunciationis ex non vsu; de primo modo agit *d. cap. accedentibus*, idest de vera, & propria præscriptione, ideoque, vt per eam monasterium amittat suum priuilegium quadraginta annos requirit iuxta generalem regulam *tex. in d. cap. de quartarum, cum similibus*, de secundo verò modo agitur in hoc tex. idest de sola amissione priuilegij per modum tacite renunciationis, quæ deducitur ex non vsu, sed magis contrario vsu eiusdem priuilegij, & ideo merito non exigit tempus in præscriptionibus necessarium, vt clarè Pontifex significat, ibi, priuilegio tamen indulto tanto tempore vobis detrachere voluistis, atque ita interpretatur Innoc. in *d. cap. accedentibus, in secundo intellectus*, Goffred. & alij antiquiores, de quibus Io. Andr. & Innoc. in præfenti; potest autem pro vtriusque decisionis diserètia considerari quod in hoc tex. Cistercienses per triginta annos contra formam sui priuilegij decimas perfoluerunt Canonici, ad quos de iure communi pertinebant, & ideo ex parte Canoniorum, vt sibi is. earum decimarum acquirerent, nulla erat præscriptio necessaria, sed sufficebat, quod priuilegium cessaret per renunciationem, vel amissionem, vel alium quemcunque modum, vt eo cessante secundum Ius commune decime remaneant penes Ecclesiam parochialem, iuxta regulam *tex. in cap. de parochijs, cum similibus*, de quibus Mantu. *dialog. 82.* At verò in *d.*

cap. accedentibus Templarij per quadraginta annos perfoluerunt decimas contra suum priuilegium monachis quibusdam, ad quos de iure communi non pertinebant, & ideo, vt eas monachi acquirere, & exigere possent, non sufficebat renuntiatio Templariorum, seu amissio ex parte ipsorum, sed necessaria fuit præscriptio legitima, & completa, per quam contrarius commune eas acquirant; planum vero est completam non esse præscriptionem contra Ecclesias minori spatio, quàm quadraginta annorum, iuxta *d. cap. de quartarum, cum similibus*. Verum adhuc contra huiusmodi intellectum obstat ratio, quæ reddit *tex. in eod. cap. accedentibus*, ibi, cum enim tanto tempore contra indulta priuilegia decimas soluerint eis renuntiasse tacite præsumitur, quæ verba aperte videntur significare decisionem Pontificis non fundari in præscriptione, seu possessione monachorum, sed solum in renuntiatione priuilegij resultantem ex non vsu ipsorum Templariorum, quibus competeat; sed facile dissoluitur si diligentius vtriusque *tex. verba* videantur, in hoc enim solummodo Pontifex expendit non vsu, seu contrarium vsum priuilegiorum, patet ibi, per triginta annos eis decimas perfoluistis, & deinde in ratione solum expendit tacitam renuntiationem eorundem ibi, vobis detrachere voluistis; at verò in *d. cap. accedentibus* principaliter expendit vsu, & possessionem monasterij contra priuilegiarios recipiendo ab eis decimas, patet in principio, ibi, diu quietè possederunt, & ibi, per quadraginta annos, & amplius pacifice possederunt, & in decisione ibi, decimas de terris prædictis per quadraginta annos continuè perceperunt, quæ omnia aperte significant respexisse Pontificem principaliter vsu, & possessionem monachorum percipientium decimas à Templarijs contra formam sui priuilegij, atque ita veram, & propriam præscriptionem ex parte monasterij possidentis, quamuis etiam in ratione expendat tacitam renuntiationem priuilegiatorum, qui tanto tempore decimas pacifice perfoluentes priuilegio, quo ab illis soluendis exempti erant, videntur renuntiasse, in consequentiam scilicet possessionis pacificæ, & iuris per eam monachis præscriptibutis acquisiti, vt regulare est in quacunque præscriptione iuxta regulam *tex. in l. alienationis, §. 28. ff. de verborum significat.*

6. Cur autem *tex. in præfenti, & in d. cap. accedentibus* ultra vsu contrarium priuilegio requirat tempus triginta annorum, vel quadragenariam præscriptionem secundum intellectum suprapositum, cum vnus actus contrauentioni priuilegio contrarius factus à priuilegij scitibus sufficere videatur ad priuilegium amittendum iuxta *tex. in d. cap. accessisset* vide ibi dicta per me n. 6. & modo adde expedit non esse in iure, quod nam tempus sufficiat, aut necessarium sit, vt priuilegiatus per non vsu, aut contrarium vsu priuilegio suo renunciare

ciare videatur; licet enim supra resolutum sit ad prescriptionem contra formam priuilegij ex possessione, & vii aduersarij insurgentem requiri, & necessarium esse tempus, quod in alijs prescriptionibus leges requirunt, atque ideo quadraginta annos contra Ecclesias, & secundum verum intellectum huius tex. Pontifex contentus sit spatio triginta annorum, ut priuilegiatus non vtens priuilegio, sed decimas soluens contra ipsius formam ei renunciare videatur; adhuc tamen non consistat an huiusmodi tempus triginta annorum sufficiat, & necessarium requiratur, communis resolutio ad hunc effectum idem tempus requiri, quod in alijs prescriptionibus necessarium est. secundum qualitatem personarum, contra quas prescribitur, atque ita decem annos inter priuatos presentes, & viginti inter eosdem absentes, iuxta l. 1. ff. de mandatis, contra Ecclesias vero triginta annos esse necessarios iuxta d. cap. accedentibus, ita post Abb. & alios comprobant Gail. lib. 2. obser. 60. num. 1. Balb. de prescrip. 5. par. 5. princ. g. 4. Padil. in l. salub. num. 3. C. de diuersis re scriptis, Menoch. de presumpt. lib. 6. presump. 41. n. 16. Maltril. Siciliensis. 96. num. 1. par. 1. Soar. de legibus lib. 8. cap. 34. num. 19. & cap. 35. num. 19. cum seqq. sed tota remanet difficultas circa litteram huius tex. in quo ad presentem effectum dist. considerasse Pontificem tempus triginta annorum reiecta differentia inter lus Canonicum, & antiquum. Quare ea retenta resolutione occurrit Soar. d. c. 35. num. 21. quod licet Alexand. III. in alijs prescriptionibus tempus quadraginta annorum contra Ecclesias necessarium esse voluerit, in hac tamen, quando agitur de amittendo priuilegio ex vi tacite renunciationis ex tempore, insurgentis minoris tempore fuit contentus, quia eam non considerat, ut puram prescriptionem sed vt coniunctam voluntariæ renunciationi, per quam res delinquitur ad lus commune, & ideo fauorabilis est; Addit deinde Innoc. III. in d. cap. accedentibus regulam illam de tempore quadraginta annorum in prescriptionibus contra Ecclesias, necessario extendisse ad casum istum, quando agitur de priuilegio per non-vsum, vel contrarium, vsum amittendo.

- 7 Verum huiusmodi resolutio Soar. salua tanti Preceptoris pace, minime resoluit difficultatem, incidit enim in aliam, quam improbauit, quod scilicet huius tex. decisio quoad tempus abrogata sit per dictam cap. accedentibus, quod non est Innocent. III. vt ipse inaduerterit ait, sed enissem Alexand. III. huius tex. auctor. Quare adhzere prædicto intellectui, quod tex. in præfati agit de renunciatione tacita collecta ex temporis diuturnitate, tex. vero in d. cap. accedentibus de vera prescriptione, respondendum existimo ad difficultatem in his terminis etiam contra Ecclesias triginta, vel quadraginta annos necessarios non esse, neq. Pontificem illos requirere, vt necessarios & sine quibus renunctio illa tacita non præsumere-

tur, sed solum decidere, quod si Canonici ad quorum parochiam decimæ pertine ant. probauerint per triginta annos illas ab ipsis relictis recepisse, non prodest religiosus priuilegium, in contrarium, neque illo se possunt tueri, quia eidem videtur tacite renunciaisse, neque inde efficaciter deduci potest argumentum, quod si tempus decem, vel triginta annorum proponeretur, contrarium Pontifex responderet, immo ex solo priuilegio non vsum, vel contrario vsum per longum tempus eandem presumptionem procedere tam in priuatis, quam etiam in Ecclesijs deducitur ex communi sententia Doctorum, quæ tradunt presumptionem, quæ ex longi temporis decem annorum præstationibus deducitur, & alia secundum quam ex eodem spatio omnia præsumuntur acta solemniter iuxta reg. l. cum de in rem verso, in princip. ff. de iur. i. & in l. si filiusfamil. C. de pret. hereditatis cum similibus de quibus Gabr. commun. tit. de presump. conclus. 1. pariter procedere contra Ecclesias, vt communem comprobant multis adductis idem Gabr. ibi num. 3. & suadet ex ratione, quam adducit idem Soar. d. cap. 34. num. 18. & num. 24. quod priuilegia hæc à principio conceduntur sub tacita conditione, vt per non vsum amittantur, quæ ratio pariter procedit in Ecclesijs. Verum autem in casibus, in quibus priuilegia per non vsum amittuntur hoc procedat tantum in foro exteriori, an etiam in interiori Conscientie questio est, quam à nemine tractatam fide vidisse ait latè disputans Soar. d. cap. 34. num. 25. in qua breuiter est resoluendum nullam habere dubitationem, quando amittuntur per viam prescriptionis, hæc enim sine dubio prescribentem tutum reddit in conscientia, ex his, quæ plenè resoluunt Doctores in rubr. de prescrip. vbi autem amittuntur per modum tacite renunciationis etiam ex dictis sequitur licite amitti in foro conscientie, dixi enim à principio concedi à Principe sub tacita conditione, vt non vtendo per longum tempus amittatur, quæ ratio etiam concludit respectu fori conscientie;

- 8 Notatur communiter hic text. adhuc quod priuilegia in eo valent & tenent in quo obseruata & visitata fuerunt, vt per Molin. de primogen. lib. 2. cap. 7. num. 71. Bobadil. in sua politica lib. 5. cap. 10. num. 10. Garc. Girond. de primleg. explicat. nu. 265.

- 9 Cum liberum sit unicuique iuri suo renunciare. Consonat tex. in l. si Index 42. ff. de minoribus l. tit. 5. pen. ff. ad Vellian. l. siquis in conferendo C. de Episcopis & clericis l. pen. Cod. de patris, cap. 1. m. testific. n. 5. de testibus, multa ad hoc propositum cumulant Tiraq. de Iureprimog. q. 24. d. num. 4. Socin. reg. 339. & alij, de quibus Alphanz. collectum. 457. Cardin. Tusch. tom. 6. lit. R. conclus. 270 cum seq. D. Barbof. in l. alia 9. eleganter ad n. 12. ff. iulian. Marimon. Morla in emptio iuris par. 1. tit. 10. de locato q. 2. num. 22. Azori. instit. moral. par. 2. lib. 5.

lib. 5. cap. 23. q. 10. & latè Soar. de legibus lib. 8. cap. 33.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Bona acquisita per privilegiatos assumunt naturam privilegiorum.
- 3 Inspatronatus, quod à laico donatur Ecclesie, Ecclesiasticum censetur quoad omnes iuris effectus.
- 4 Bona, quæ antea laicorum erant, & ad Ecclesias pervenerunt, gaudent privilegio exemptionis à tributis.
- 5 Privilegium non presumitur, sed ab eo, qui allegat, probandum est.
- 6 Privilegia, quæ in corpore iuris clausa sunt, presumuntur, & idè ex privilegiatis ostendere non tenentur.
- 7 Privilegijs tenor attendendus est, nec de illo indicandum, nisi ipsius tenor inspecto.
- 8 Insuetudine tenor in fendis inspicitur.
- 9 Memoratus tenor diligenter inspicendus, & servandus.
- 10 Privilegijs tenor inspicendus non solum quoad verba, sed etiam quoad mentem.
- 11 Privilegium stricte est interpretandum, etiam si concessum sit à Principe, qui legem condere possit.
- 12 Privilegium non privatis personis, sed toti religioni concessum adhuc non est ut favorabile interpretandum.
- 13 Privilegia per quæ consuetudini, aut alteri privilegio derogatur favorabilia sunt, & latissimam recipiunt interpretationem.
- 14 Declaratur text. in cap. olim, de verborum significatione.

Cap. Porro. VII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiqui. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Burr. Ancharan. Panor. Marian. Socin. Decius Ximen. Toletan. in concordantijs versusque iuris cum legibus Castelle. par. 1. & 2. Viulan. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 196. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 713. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 28. cap. 30.

- 2 **Non dubitamus, &c.** Notatur ad hoc quod bona acquisita per privilegiatos assumunt naturam privilegiorum, ut per Abb. & Decium notab. 2. Socin. nu. 5. cum seqq. & alios huiusmodi rationibus, & similibus confirmantes, & in primis ex generali reg. quod ex mutatione persone, & status rei mutatur, ut pro regula tradit Iurisconsultus in l. Paulus, alias procuratorum. ff. de acquirenda heredit. ibi, castrensis esse mutatione personæ desierunt, cum similibus, quæ adducit Tiray. cessante causa, par. 1. nu. 217. & post Anchar. Cardin. Tusch. tom. 5. lit. M. conclus. 436. Vnde Inspatronatus, quod à laico donatur Ecclesie, ecclesiasticum deinde censeri

quoad omnes iuris effectus probat tex. in cap. unico §. 1. de insuperat. lib. 6. explicante Couar. pract. cap. 36. nu. 5. Vers. 2. Cabed. de patronatib. Regia Corona cap. 3. num. 5. Gonzal. ad reg. 8. Canon. gloss. 18. num. 5. Nicol. Garc. de benef. par. 1. cap. 5. nu. 359. cum seqq. Hinc etiam colligi potest quod quamvis patronatibus Regijs non soleat Summus Pontifex derogare, hoc tamen non procedit in ijs, quæ eiusdem Regis donatione ad monasteria, vel Ecclesias deventuræ, iam enim Ecclesiasticæ consentur, ac subinde illis applicari debet reg. tex. in cap. dilectus de insuperat. & quæ de eius materia latè tradunt Felin. in tract. quando litteræ Apostolicæ, & alijs quibus Gonzal. d. gloss. 18. num. 2. cum seqq. Nicol. Garcia par. 3. cap. 9. num. 208. cum seqq. Hinc etiam bona, quæ antea laicorum erant, & ad Ecclesias pervenerunt, gaudent privilegio exemptionis à tributis, & gabellis post Feitaa. de collect. cap. num. 437. testatur Card. Tusch. tom. 3. lit. E. conclus. 13. à num. 41. plenè Card. Alban. in tract. de immunitate Ecclesiarum, plenissimè Soar. canon. Anglicana secta errores lib. 4. cap. 20. num. 6. cum seqq. quicquid distinguunt, pluraque involuunt Cutier. practica. lib. 1. q. 3. n. 17. & Cabed. Lusit. decis. 64. p. 2. ac Molin. de iustit. tract. 2. disp. 438. & disput. 662.

- 3 **Quod totum ex inspectione privilegiorum, &c.** Ergo oportet ostendere, & inspicere privilegium, nec alleganti creditur, ad quod quotidie hunc text. allegari solitum ait Abb. num. 1. sequitur Dec. & alij communiter in presenti, & reliqui omnes, qui varijs in locis scripserunt privilegium non presumi, sed ab eo, qui allegat probandum esse, ut prosequitur Fusch. de iust. lib. 2. cap. 18. à n. 3. & cap. 20. num. 6. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. conclus. 762. Mascard. de probat. conclus. 1300. nu. 36. Menoch. de presumpt. lib. 6. presumpt. 14. num. 15. optimè Cabed. Lusit. decis. 93. num. 3. par. 2. & razione confirmatur, quia privilegia facti sunt, nec presumuntur, sed ab eo, qui allegat debent probari, ut vulgo colligitur ex tex. in l. in bello. §. facta ff. de captivis, qui tamen nihil probat, ut benè advertit Aciat. de presumpt. par. 3. presumpt. 5. ad finem, & fatetur Mantica. de concess. Neron. Yolun. lib. 2. tit. 1. num. 4. sed probatur in l. quæcumque §. 1. ff. de publi. in rem actione §. l. si cum impati C. de collat. cum alijs, quæ latè adducunt Menoch. & Mantica. dd. locis, & alij relati ab Alph. calder. 719. quibus adde Garc. regul. 384. Card. Tusch. tom. 3. lit. F. conclus. 10.
- 6 Limitant autem DD. principalem nostri tex. conclusionem non procedere in privilegijs, quæ in corpore iuris clausa sunt, quia iniquum esse notoria, & eorum scientiam presumi, sicut ipsarum legum iuxta cap. 1. de constit. in 6. quare ea allegare privilegiatos non teneri ex Felin. receptum testatur Mascard. cond. 1109. & in privilegijs scholasticorum, de quibus in amb. bovera C. ne filius pro patre. Rebut. de privileg. scholast. privilegia 10.

uilegio 154. à n. 267. Verum aduerte, quod licet DD. rectè doceant huiusmodi priuilegiarum probationem necessariam non esse, falsò tamen scribunt eorum allegationem non requiri, nam contrarium euincit receptissima doctrina, quod eorum, quæ notoria sunt, licet probatione necessaria non sit, requiritur tamen allegatio l. si adulterium cum incestu 9. eodem ff. ad l. iuliam de adulter. gloss. celebris verb. causas in Clement. appell. l. de appellat. quom latè explicat Felin. in cap. cum ordinem à num. 12. de rescriptis, & est recepta ex multis, de quibus Marant. de ordine iudiciorum par. 6. cap. de appellat. num. 141. Menoch. remed. 1. recuperanda nu. 165. & remed. 15. nu. 264. Bellon. lib. 2. supple. c. 6. Garc. reg. 29. Gutier. de iurament. confirm. par. 1. cap. 70 à num. 4. & pro vera huius articuli resolutione consule D. Barb. in l. siquis ex aliena num. 3. cum seqq. ff. de indic.

7 Priuilegiarum seruare tenorem.

Notatur ad hoc, quod priuilegijs tenor attendendus est, nec de illo iudicandum nisi ipsius tenore inspecto, consonat text. in cap. recepimus 8. & in cap. ult. infra hoc tit. notant Abb. Buttr. Anch. Dec. & Socin. hic & plures alij ex antiquioribus, quos refert Tiraq. in l. si uerba verbo libertis, num. 8. videndus à num. 4. Burg. de Pace q. 2. num. 17. Surd. conf. 1. à num. 31. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. compar. 19. num. 8. Sic in feudis tenor inuestituræ inspicitur cap. 1. de duob. fratr. notant omnes præcitati, & ex alijs Pinel. in l. 1. C. de bonis matern. par. 3. num. 84. in fine, Menoch. conf. 40. nu. 3. & tenor pacti in l. sanctum C. de fideius. & in l. ad probationem C. de probat. cum alijs, de quibus Burg. d. q. 2. num. 16. Vnde maioratus tenorem diligenter inspicendum, & seruandum arg. tex. in l. cum ita 6. in fideicommiss. ff. de legat. 2. tenet Molin. de primog. lib. 1. c. 2. n. 27. & alij, de quibus Burg. d. q. 2. nu. 11. Castil. rerum quotid. lib. 2. cap. 20. num. 4. cum seqq. & deducitur ex generali reg. quod cui uerba non conueniunt non conuenit dispositio l. 4. 9. toties ff. de damnato infecto; uerba enim sunt signa mentis, & demonstrant voluntatem animi l. Lebeo 4. idem subterro ff. de supradictis leg. cum alijs citatis in libello de principijs utriusque Iuris tit. V. num. 3.

10 Intellige tamen tenorem priuilegijs inspicendum non solum quoad uerba, sed etiam, multoq; magis quoad metem, ut si de illa appareat, à uerbis recedamus, ut quod senserit conceleus, potius sequamur, ut probat text. opt. in cap. quanto 26. ubi gloss. verbo sola, infra hoc tit. id ipsum probant Buttr. & Socin. uterque num. 2. in præsent. cum alijs multis, ex quibus ita huius text. regulam esse intelligendam aduertunt Henric. in summ. lib. 3. cap. 30. in principio, in l. C. Sanch. de Matrimon. rom. 3. lib. 8. disp. 1. num. 11. & probat ex generali reg. tex. in cap. intelligentiæ de uerbis significat.

11 Quod eorum metas transgredi, &c.

Notatur ad hoc, quod priuilegium strictè est in-

terpretandum, etiam si concessum, sit à Principe, qui legem concedere possit, ut per Felin. in cap. postulatij num. 9. de rescript. Sanch. de Matrimon. lib. 8. disp. 1. nu. 29. Soar. de legibus lib. 8. cap. 27. num. 5. reprobantes Aretin. in cap. at si clericus 9. de adulterij nu. 32. cum seqq. ff. de iudic. resoluendum priuilegium à Principe, qui legem condere possit, concessum latè interpretandum, & extendendum esse, quia vim legis obinet, ac subinde latam recipit interpretationem, loquentem contra expressam huius text. decisionem & in cap. 1. 5. ult. de filijs presby. lib. 8. Vnde ex clara huius text. decisione deprehendens quam falsa sit illorum resolutio, qui asserunt priuilegijs non priuatis personis, sed toti religioni concessum, ut fauorabile interpretandum, & latè esse extendendum, ex quorum numero sunt Oldrad. conf. 300. num. 4. Vers. considerandum, Henric. in summ. lib. 7. cap. 22. 9. 3. in l. iuncta lit. M. & cap. 24. nu. 4. in l. iuncta lit. F. Sanch. d. disp. 1. nu. 13. Soar. d. cap. 27. num. 7. nam tex. in præsent. de priuilegijs agit Templarijs, & Hospitalarijs concessio, & sic uniuerso eorum Ordini, & tamen, extendendum negat. Neque rationes, quas adducunt, aliquid concludunt, nam prima ex fauore religionis iuxta l. sunt & persona ff. de religiosis & sumpt. san. solum euincit huiusmodi fauorem iustam causam esse, ut rationalia iudicentur quæcumque etiam amplissima priuilegia à Principe religioni concessa, non ita ut priuata auctoritate liceat priuilegia extendere extra eorum metas contra huius text. regulam. Secunda uero, quod lex censetur in perpetuum duratura, retorquetur, quia etiam in legibus si exorbitant à iure communi extensio non admittitur iuxta regulam quæ à iure de reg. Iuris lib. 6.

12 Ita tamen regulà huius text. non procedere in priuilegijs per quæ consuetudini, aut alteri priuilegio derogatur, quia tunc per priuilegia ad Ius commune reducimus, ac subinde fauorabilia sunt, & latissimam recipiunt interpretationem, ex reg. tex. in l. si uerba in fine principij ff. de pactis, gloss. verbo numerandum in cap. statum de prebendis in 6. cum alijs, quæ plenè adducunt Tiraq. de iure primog. q. 24. à nu. 5. Couar. lib. 3. Variar. cap. 6. num. 4. Gutier. de iurament. confirm. par. 1. cap. 29. nu. 4. & cap. 51. nu. 8. Sanch. de Matrimon. lib. 1. disp. 12. nu. 2. vers. 2. quia & d. lib. 8. disp. 1. num. 12. Vnde Buttr. num. 6. in fine, & Abb. num. 5. ac alij in cap. olim de uerbis signific. notabilem deducunt intellectum ad text. ibi, quatenus decedit latissimam faciendum esse interpretationem de priuilegio, quod alicui conceditur, ut distributiones quotidianas percipiat, nam ultra varios intellectus, qui forsitan ueriores sunt, de quibus gloss. penult. & alij in cap. unico de clericis non residentibus lib. 6. Rebut. de priuilegijs scholarium priuileg. 31. num. 6. Horat. Lut. eodem tract. priuileg. 98. vers. 1. interpretatur Buttr. & Abb. agere tex. de Ecclesia, in qua erat statutum, aut consuetudo, quod residentes non recipiant distributiones intra certum tempus,

13 Limita tamen regulà huius text. non procedere in priuilegijs per quæ consuetudini, aut alteri priuilegio derogatur, quia tunc per priuilegia ad Ius commune reducimus, ac subinde fauorabilia sunt, & latissimam recipiunt interpretationem, ex reg. tex. in l. si uerba in fine principij ff. de pactis, gloss. verbo numerandum in cap. statum de prebendis in 6. cum alijs, quæ plenè adducunt Tiraq. de iure primog. q. 24. à nu. 5. Couar. lib. 3. Variar. cap. 6. num. 4. Gutier. de iurament. confirm. par. 1. cap. 29. nu. 4. & cap. 51. nu. 8. Sanch. de Matrimon. lib. 1. disp. 12. nu. 2. vers. 2. quia & d. lib. 8. disp. 1. num. 12. Vnde Buttr. num. 6. in fine, & Abb. num. 5. ac alij in cap. olim de uerbis signific. notabilem deducunt intellectum ad text. ibi, quatenus decedit latissimam faciendum esse interpretationem de priuilegio, quod alicui conceditur, ut distributiones quotidianas percipiat, nam ultra varios intellectus, qui forsitan ueriores sunt, de quibus gloss. penult. & alij in cap. unico de clericis non residentibus lib. 6. Rebut. de priuilegijs scholarium priuileg. 31. num. 6. Horat. Lut. eodem tract. priuileg. 98. vers. 1. interpretatur Buttr. & Abb. agere tex. de Ecclesia, in qua erat statutum, aut consuetudo, quod residentes non recipiant distributiones intra certum tempus,

pus, si enim privilegium concedatur, ut alienis, sicut vni ex residentibus provideatur de fructibus beneficii late fit interpretatio, etiam quoad distributiones quotidianas, quia fit redditus ad lus commune: sic etiam non inepte intelligitur tex. in cap. ex parte 27. de decimis, quod scilicet agat de decimis percipiendis à Parocho intra propriam Parochiam, quæ per consuetudinem, aut præscriptionem penes alios existebant, & ideo extenditur privilegium ad novalia, quia fit regressus ad lus commune, secundum quod decimæ ad Parochianum pertinent in propria parochia, iuxta cap. 71. de parochijs.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Exemptio à potestate Ordinariorum non probatur ex hoc, quod aliqui specialiter iuris B. Petri existant, nisi concurrat solutio census.
- 3 De locatur tex. in cap. si Papa, vers. si autem, hoc tit. lib. 6.
- 4 Exemptio à potestate Ordinariorum non probatur ex solutione, census facta Sedi Apostolica, nisi appareat, quod sit in signum subiectionis.
- 5 Censui quibus modis dicatur, & quas habeat significationes, ostenditur.
- 6 Solutio census quando in signum subiectionis facta presumatur, ostenditur.
- 7 Exemptio ab Ordinariorum potestate non probatur ex exceptione sub protectione Sedis Apostolicæ.
- 8 Protegere, & protectores quid significant, ostenditur.
- 9 Privilegij verba si exemptionem concludant iuri, & iurisdictioni Episcopi derogatur.

Cap. Recepimus. VIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Ilutr. Anch. Henric. Panor. Mari. Socin. Dec. Ximen. Tolet. in concordantijs: Trusquij. Iuris cum legibus Cassella par. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 713. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 197. refertur ab Anton. Augusti. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 1.

- 2 Qui specialiter B. Petri Iuris existunt, &c. Ex his verbis, iuncto sine bene colligitur ex eo quod quod aliqui specialiter Iuris Beati Petri existant, non probari exemptionem à potestate Ordinariorum, nisi concurrat solutio census in signum subiectionis facta, & quod ita indistinctum in eo videatur probari bene notauit contra alios Dec. hic num. 11. Verum in contrarium adest expressa decisio text. in cap. si Papa, vers. si autem, hoc tit. lib. 6. dum decidit ex verbis privilegij, in quibus continetur ut quis existat Iuris B. Petri, vel specialiter pertineat ad Romanam Ecclesiam, aut similibus, plenè probatam iudicari exemptionem, per quem ita resoluunt Abb. num. 2. Socin.

num. 7. & 12. hic, Mascard. de probat. conclus. 713. Card. Tusch. tom. 3. lit. E. concl. 532. num. 12. Erasim. à Cockier d. par. 1. q. 9. n. 1. Sed dic Pontificem ibi agere de verbis prolatis in privilegio, vel sententia, in quibus de ipso exemptionis privilegio principaliter agebatur, hic vero non ita, sed de censu quæstio erat, incidenter vero narratum est eius de iure B. Petri, in quo casu planum est pertalia verba exemptionem, aut libertatem non probari, & constat ex generalibus principiis, quæ docent verba narrativa, quæ non proferuntur principaliter propter se, plenam probationem non efficere, ut probat tex. ubi notant omnes, in l. ex his verbis C. de testam. militum, cum similibus, de quibus Garc. regul. 165. & regul. 483. Mascard. de probat. conclus. 622. Card. Mantica de concessis 71. voluntatum lib. 3. tit. 12. Card. Tusch. tom. 8. lit. V. conclus. 81. Menoch. de presumpt. lib. 3. presumpt. 133. à principio.

4 Non omnes censuales ab Episcoporum subiectione, &c. Notatur ad hoc, quod ex solutione

ne census facta Sedi Apostolicæ exemptio non probatur à potestate Ordinariorum, nisi appareat, quod sit in signum subiectionis, & perceptæ libertatis, consonat tex. in d. cap. si Papa, vers. & est idem, iuncto vers. si vero dicatur simpliciter, ubi notant Frane. & post Abb. hic Socin. num. 3. & Dec. n. 2. cum segg. Valase. de iure emb. q. 1. 32. n. 6. & post eum Felician. de censibus in proemio num. 6. Erasim. à Cockier d. par. 1. q. 10. num. 6. & ratione confirmatur, quia nomen, census, æquiuocum est, varias habens significationes, aliquando enim bonorum, & personarum descriptionem significat l. 2. §. post deinde, ff. de origine. Iuriz aliquando tributum, l. 2. C. sine censu, aliquando facultates, sed redditus, ut in l. 7. §. 5. fin. autem C. de iure delib. etiam, l. c. etiam 7 ibi, nihil in censu habent, C. qui bonis cedere possunt, aliquando etiam significat emphyteusis pensionem cap. constituta, de religiosis domibus, vel locationes cap. vltim. ne Prelati vici suas; aliquando contractum censualem, de quo in extranag. 1. & 2. de emptione, & Motu proprio Pij V. super forma creandi census: aliquando etiam annuum præstationem, vel in signum subiectionis, vel protectionis, iuxta tex. in presenti, cum similibus: & denique multa alia, quæ late prosequuntur Brisson. de veterum Iuris signif. verbo censu, Roderic. de annuis redditibus lib. 2. q. 22. à nu. 66. Valase. & Felician. dictis locis. Rectè igitur sequitur ex solutione census necessariò non probari specialem exemptionem ab Ordinariorum potestate, iuxta vulgarem regulam quod probatio debet concludere per necessitè, non per potestè esse, & DD. colligunt ex l. neque naturales C. de probat. & ex cap. in presentia, dem. tit. cum similibus, de quibus Card. Tusch. tom. 6. lit. P. conclus. 765.

- 6 Verum quando cum solutione census alia concurrunt coniectura deficiente potestè regula su-

prædicta, succedit enim alia vulgaris, singula, quæ non profunt multa collecta iunant; de qua *glos. verbo legitimis in l. 2. ff. de excusat. interum recepta ex infinitis*, quos latè adducit Gabriel *commun. ut de probat. cens. l. 1. a principio*. Exemplum ad nostrum propositum adducunt DD. veluti si Ecclesia solens censum existat in diocesi Episcopi, cui soluitur, nam cum Episcopus in tota sua diocesi habeat iure communi fundatam intentionem *cap. cum Episcopus de offic. Ordinary in 6. merito solutio census facta ab Ecclesia intra eandem diocesim existente concludit*, quod sit in signum subiectionis, vt consiluit Federic. de Senis, quæ referunt, & sequuntur Abb. per tex. ibi in *cap. 1. num. 4. de religiosis domibus*, & Dec. hic *num. 6.* Nec obstat si replices ex decisione huius tex. vbi cum solutione census concurrebat receptio sub protectione Papæ, vel etiam quod de iure B. Petri existebat, & tamen hæc duo, vel tria simul iuncta non sufficere ad probandam exemptionem decidit Pontifex, & notat post Abb. *num. 1. Socin. a. 8. & 43. Dec. in principio*, & alij omnes hic. Respondetur enim dictum illud vulgare, singula, quæ non profunt, &c. procedere, quando singula genere suo perfecta sunt, non ita si vitiosa sint, & genere suo imperfecta, vt scripsit Bald. in *l. 1. num. 2. C. de legitimis heredibus*. commendat. Menoch. de *presump. lib. 3. presump. 39. n. 6.* & facit multa, quæ copiose adducit Gabriel d. *conclus. 1. num. 33. cum seqq.* cum ergo ex dictis constet censum esse quid equiuocum, & inde subiectionem non inferri, & ex dicendis etiam appareat friuolam, & debile esse aliam coniecturam ex receptione sub protectione, atque aliam de iure B. Petri ex supra resolutis, merito neque omnia simul iuncta concludunt.

7 Ad indicium perceptæ protectionis, &c.

Notatur ad hoc, quod ex receptione, sub protectione Sedis Apost. exemptio ab Ordinariorum potestate non probatur, siue de Ecclesia sub tali protectione recepta agatur, vt hic, siue de persona singulari, vt in *cap. ex parte, 18. infra eodem*, notant Abbi. *num. 3. Zabarel. in principio*, Socin. d. *nu. 7. Dec. d. num. 13. in presens, Gail. lib. 2. obseruat. 54. a principio*, vbi *num. 4.* testatur esse communem omnium scriptionum sententiam, Mascard. de *probat. conclus. 713. num. 3. Pet. Frider. de process. mandatis in Imper. Camer. extrahendis lib. 2. cap. 14. Erasmi d. Choquier d. p. 1. q. 9. n. 3.*

8 Ratio autem facilis est, nam protegere idem est, ac defendere, vt notat *glos. in l. de iustorum, 6. vlt. ff. de re milit. ac subinde non importat superioritatem, immo in infere iore sicut & defensio verificatur, vt patet de militibus, qui pro salute Regis, & patriæ ad illius assunt custodiam, vt per *glos. in rubr. C. de domesticis, & protectoribus lib. 12.* vbi in *l. 1.* bene explicat Cur. protectores dici eos, qui armatam militiam subeuntes non solum defendendi corporis*

sui, verum etiam protegenti lateris Principis sollicitudinem patiuntur. Non obstat tex. in *cap. ad audiendum 34. de appellat.* quia non consistit in susceptione insurgente ex eo, quod ille se posuerit sub protectione Sedis Apost. sed in vi, & virtute tacite appellationis, quæ illis verbis includitur, vt explicate eleganter Prap. ibi d. *n. 3. cum seqq.* & post eum Marant. de *ordine iudiciorum, par. 6. c. de appellationibus, num. 133.* sicut in simili de arreptione itineris ad Papam ex causa grauaminis, probat tex. in *cap. minimum, 9. & in cap. dilecti, 51. de appellat.* ex quibus, & alijs prosequitur latè Lancel. de *attentatis, par. 2. c. 12. ampliat. 6.* Vnde cauebis à Fratre Emmanuele *quest. Regul. tom. 2. q. 63. art. 3. in fine*, dum inaduerterent scribat per receptionem in sua protectione, quam sapè facit Papa in priuilegijs religionibus concessis, faciem induci exemptionem à potestate Ordinariorum, deceptus auaritate prædictorum Iurium, quæ effectum tribuunt prædictæ appellationi tacite ex subiectione sub protectione Papæ, in qua euidentis discriminis ratio cernitur ex dictis.

9 Non ex hoc Iuri diocesani, &c.

Ex his verbis colligitur à contrario sensu, quod si verba priuilegi exemptionem includunt, Iuri, & iurisdictioni Episcopi derogatur, quia scilicet ab ea in totum eximuntur exempti, & solo Romano Pontifici immediate manent subiecti, *cap. cum tempore, in fine de arbitris, cap. penult. de off. Ordinary, cap. cum Episcopus, eodem tit. in 6.* notat *glos. verbo Sedis Apost. in cap. auctoritate, de off. lib. pulchrior glos. verbo Acephalos in cap. nulla 93. dist. 8.* cum multis similibus, quæ latè explicant Socin. hic *num. 33. cum seqq.* Fr. Emman. *quest. Regul. tom. 2. q. 63. art. 9. & 11. Car. d. Tusch. tom. 3. lit. E. conclus. 294. & conclus. 365. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria, glos. 43. num. 190.*

S Y M M A R I V M

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Priuilegium alicui persone concessum propter eandem rationem ad alias extendi non potest.
3. Filij priuilegi, quæ personaliter parentibus conceduntur, gaudere non possunt.
4. Priuilegium militari, & ministerij, seu Doctoratus filij non prodest.
5. Nobilitas in filios derivatur.
6. Priuilegium personaliter marito concessum ad uxorem non extenditur.
7. Correlatiuum regula non procedit in indulgentia facta à Principe vni ex correlatijs.
8. Priuilegia, quæ alicui certa persona conceduntur per modum contractus, vel ob beneficium ad heredes transeunt.
9. Beneficium restitutionis in integrum ad heredes transe.
10. Priuilegium est lex priuata, seu in singulare contra Ius commune indultum.

Cap. Sanc. IX.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Butr. Ancharan. Henric. Panorm. Deci. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *trinsque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuiant. in rationali lib. 5. Iuris Pansif. pag. 197. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 714.*

2 Probat hic tex. priuilegiū alicui personæ concessum, propter eandem rationē ad alias extendi non posse. Ratio huius decisionis ea est quia in priuilegijs extensio nō fit de persona ad personā, etiam ex tacita, & uerosimili mente disponentis Cabel. Lufit. decis. 140. num. 2. par. 2. etiam ubi non versamur in materia pōnali, & correctoria, Ioseph. Sesse Aragon. decis. 43. num. 54. consonant iura omnia, quibus probatur priuilegia priuatas esse leges, quæ singulis nō omnibus tamen, neque cōmunē legem faciunt, ideoque alijs exemplo esse non possunt, nisi his tantum, quibus conceduntur cap. hinc est, vers. quod priuilegium, l. 6. q. 1. cap. non ex emptio, l. 26. q. 2. cum similibus, deinde confirmatur, quia priuilegia omnia essentialiter illud habent, ut aliquid contrā ius commune constituant, ac subinde, quatenus à iure communi exoriantur, odiosa censentur, & necessariō restringenda iuxta reg. quæ à iure communi, & reg. adia. lib. 6. cum similibus, de quibus ad cap. porro inf. eodem; unde merito generalis reg. recepta est, quod priuilegium certæ personæ concessum, ipsam sequitur, & ad alias, etiam si ipsius hæredes sint, non extenditur, l. in omnibus causis, l. 6. q. 1. priuilegia, 157. ff. de cognatis in iur. l. 1. §. permittitur. ff. de aqua quodid. & affluat. l. quia tales, ff. solut. mat. l. 1. ff. de censibus, tex. optimus in l. Fordiolorum, C. de excusat. mun. lib. 10. ex quibus desumpta est reg. priuilegium l. lib. 6. ubi nostri omnes, cum multis alijs, quæ post antiquiores adducunt, & explicant D. Barb. in d. l. quia tales, per totam, Menoch. conf. 1007. d. na. 95. vol. 11. & de presumpt. lib. 3. presump. 101. num. 45. And. Gail. lib. 2. obseruat. 144. num. 8. cum seqq. Card. Tufch. tom. 6. littera P. concluf. 746. P. Suar. de legibus lib. 8. cap. 10. & 11. Salas codem tract. disp. 17. sect. 6. & Flores de Mena vari. lib. 2. q. 27. nu. 203.

3 Intellige supradictam conclusionem, & amplia procedere etiam in filijs, ut scilicet priuilegijs, quæ parentibus personaliter conceduntur, gaudere non possint, ut probatur ex varijs Iuris Civilis auctoritatibus, ut in l. in bonoribus, §. de cationem, ff. de vacationibus, & excusat. munim in hæc verba. Vacationem priuilegium non pectat ad liberos Veteranorum, quam generaliter de omnibus priuilegijs Veteranorum interpretatur Cottor. de iure milit. lib. 1. cap. 24. & in l. penult. §. si puella, ff. de ritu nuptiarum, & de priuilegio militari, & magisterii, seu Doctoratus, quod filiis non profit, probatur in l. priuilegio, in princ. & in l. in filijs, C. de decurionib.

lib. 10. notat gloss. *Ne. in l. ex pluribus, ff. de admi. istr. interpres gloss. etiam Ne. in cap. licet, de censib. quas communiter receptas esse constat ex Bare. Alexand. & alijs, de quibus Tiraq. de inepri. mag. q. 59. nu. 4. D. Barbof. in d. l. maritum, nu. 80. ad finem, Soar. de legib. lib. 8. cap. 11. num. 4. seqq. Ex quibus vera est huiusmodi resolutio, quod priuilegium patri personaliter concessum, non est sine lege ad filios trahendum; illa uero iura, quæ pro contraria parte solent allegari, locum habent, & loquuntur, ubi priuilegium non simpliciter patri conceditur, sed sub ampliori forma, pro eo scilicet, & posteris, vel cum alio simili adiecto, quo aliquando filij, aliquando descendentes continentur; vel quando ex natura rei, & qualitate materie susceptæ filij participant priuilegium, idest concessionem legis, vel Principis patri factam, ut contingit in nobilitate, vel dignitate, quam naturalem DD. appellant, quæ scilicet competit ex origine, & Maiorum claritudine, hanc enim etiam à patre in filios derivari naturalis, & ciuilis ratio postulat, sicut in arboribus, qui virer in folijs, uenit ex radicibus humor, ut ait Onid. cum multis alijs, quæ adducunt Tiraquel. de nobilit. cap. 25. Calsane. in catbol. gloria mundi, par. 8. consider. 24. Garc. de nobilit. gloss. 7. nu. 17. & gloss. 20. num. 11. Azeued. ad l. 1. num. 85. cum seqq. tit. 1. lib. 6. nona. recopit.*

4 Amplia etiam & intellige principalem huius tex. conclusionem procedere in vxore, ad eam enim extendi non posse priuilegium personaliter marito concessum tradit Ioan. Andr. per tex. ibi in cap. ne aliquis, hoc tit. lib. 6. expendens de Regibus, & Reginis ibi fieri mentionem, quia alias priuilegio, quod simpliciter Regi conceditur, Regina non gaudet; prosequuntur D. Barbof. in l. quia tale d. nu. 21. vers. *Ultima ampliatio*, Santh. de Matrim. lib. 7. disp. 47. num. 1. & 3. Soar. d. lib. 8. cap. 11. num. 1. Et ad illud, quod maritus, & vxor correlatiua sunt l. 1. ff. de ritu nuptiarum, cum similibus, responderetur regulam correlatiuorum non procedere in indulgentia facta à Principe vni ex correlatijs, ut resoluit Bape. de S. Blasii in tract. de correlatijs, nu. 57. unde de casu ad casum, in correlatijs non fieri extensionem communiter, & receptum comprobatur ex Baldo, & alijs Card. Tufch. tom. 1. littera C. concluf. 1041. nu. 25. Ad alia uero iura, quæ in contrarium citari solent similiter respondetur procedere, vel ex tenore ipsius priuilegij, quia de certis personis, & eorum vxoribus expresse facit mentionem, vel ex vi aliorum iurum, quæ communicantur marito priuilegium eius vxori.

5 Limitatur tamen principalis huius tex. conclusio, ut non procedat in priuilegijs, quæ alicui certæ personæ conceduntur ob benemerita, vel egregia facta, sunt enim realia censenda huiusmodi priuilegia, & uti talia ad hæredes transeunt, iuxta regulam tex. in d. l. in omnibus causis, cum similibus. Quorum præcipua ratio est,

-est, quod huiusmodi priuilegia ob benemerita in contrarium transire videntur, docente Bald. in l. qui se patris, num. 14. C. unde liberi, & probatur ex regula text. in l. si cum mihi, 35. ff. de dolo, ex quo ibi notauit Bald. quod quando priuilegium datur propter factum, quod habet commensurationem cum priuilegio, in contrarium transire dicitur, certum autem est, quod omnes contrarius ad heredes transire iuxta text. in l. si postum, ff. de probat. cum similibus. Quia ratione, quod priuilegium per modum contrarius personaliter concessum ad heredes transire, tenent DD. communiter ex latione in l. si sic à num. 12. ff. de verborum obligat. & pluribus alijs, quos refert D. Barbosa. in d. l. quia tale, num. 43. vers. 3. principaliter, ff. solut. matrimonio, sequitur Menoch. de presump. lib. 3. presump. 103. num. 22. consequenter resoluens à num. 12. priuilegia ob benemerita ad heredes transire post Anch. Socin. Tiraq. & alios, quos ibi refert. Verum quamuis hæc limitatio ad nostrum text. probabilitate non careat, probabilis est in his terminis non limitari, sed magis ampliari, vt tenent multi, quos referunt, & sequitur D. Barbosa. in d. l. quia tale, n. 6. cum seqq. & Soar. d. lib. 8. cap. 4. à principio, & precipue num. 8. & vide apud eos.

Deinde limitatur eadem huius text. decisio vt non procedat in priuilegio, quod personæ conceditur, si causa proxima concedendi non sit ipsa persona, sed aliqua conditio, seu causa existens in persona, exemplum proponentes in beneficio restitutionis in integrum, quod licet personale sit, eo quod minorum personis conceditur personaliter, quia tamen principalis causa illud concedendi est læsio iuxta text. in l. non omnia, & in l. quod si minor, §. non semper, ff. de minoribus, cum similibus, concludunt DD. ideò ad heredes transire iuxta text. in l. non solum, ff. de restitu. in integrum, & in l. minor, 29. §. vlt. ff. de minorib. quas sic interpretantur Dyn. in reg. priuilegium, num. 7. de reg. iuris, lib. 6. & alij communiter secundum Pech. num. 10. in solut. secunda difficultatis ibidem, Dec. in d. l. in omnibus causis, n. 4. Gomez variat. tomo 2. cap. 14. n. 6. Menoch. d. lib. 3. presump. 103. d. n. 16. & alios relatos à D. Barb. in d. l. quia tale n. 49. & esse communem testatur Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo minorib. n. 44. quod etiam videtur voluisse Mauric. de restitutione in integrum c. 15. & illud sequutus Myling. lib. 4. obser. 29. & ceteri, qui dicunt huiusmodi beneficium restitutionis reale esse, & ideò ad heredes transire, quia scilicet causa datur, seu læsioni, vt explicat Soar. d. lib. 8. cap. 3. num. 6.

In glof. [Singularibus] ibi (idest priuilegijs, quæ singularia sunt, & priuata à lege communi.) Vnde bene definitur priuilegium quod sit lex priuata, seu ius singulare contra ius commune, indultu, ita Host. in summa huius tit. §. 2. & glof. in rub. de rescript. lib. 6. Henric. Canif. in summa Iuris Canon. lib. 2. tit. 3. §. duplex generis placitorum,

Petr. Greg. de Iuris arte, cap. 7. num. 14. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glof. 35. d. num. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Litteræ clausæ in iudicio fidem non faciunt, sed patentes, quod intellige vt ibi.
- 3 Litteras alicui Iudici directas clausas qui recipit, non debet eas aperire, sed Iudici aperiendas tradere, alijs puniri.
- 4 Litteras patentes recipiens in illis contenta videtur approbare, non ita si clausas.
- 5 Declarantur, & conciliantur text. in presenti, & in cap. nimis, vers. nec sustinentes sde excessibus Prælatorum.
- 6 Religiosi in priuatis Oratorijs publicè pulsare campanas non possunt.
- 7 Exempli sui excedat metas priuilegiorum, siud publicè deliquerint, possunt ab Episcopo coerceri.

Cap. Patentibus. X. Cælest. iij.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabare. Ioan. Andr. Host. Anch. Butr. Henric. Panor. Dec. Marian. Socin. Viuius in rationali lib. 5. Iuris Pæf. pag. 197. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 714. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 2.

Ex his verbis colliguntur hic Host. Zabare. Butr. num. 7. Anch. num. 1. litteras clausas in iudicio fidem non facere, sed patentes, quod tamen rectè intelligunt procedere, quando non sunt authenticæ, veluti quia fracto sigillo, aut remoto præsentantur, si enim sigillo integro, & debito modo iudici, ad quem diriguntur, fuerint præsentatæ, & in acta redactæ, eislicet alijs actis iudicialibus, credendum est, immo clausas minus suspectas esse, quam patentes, ea ratione probant, quia testamentum claudi solet, vt solemne, & non suspectum sit, sed his, insistent. de testamen. l. si vni C. eodem tit. & per totum ff. quemadmodum testamenta aperiuntur, & deducitur totus discursus in cap. cum olim 33. vbi notant scribentes omnes, de officio delegati, ibi nobis fideliter præsentasse, & in cap. inter dilectos 11. vers. præterea cum seqq. de excess. prælatorum, ex quibus praxis innouit, quod is, qui litteras alicui Iudici directas clausas recipit, non debet eas aperire, sed eidem Iudici aperiendas tradere, alias puniri iuxta qualitatem facti, & probat text. in d. cap. cum olim, & d. 4. præterea, & quæ latè in proposito post Ordinarios, & alios recentiores tradunt Menoch. de arbit. centur. 6. caso 338. Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 17. n. 46. Farinac. in praxi crimin. p. 6. de falsitate quest. 150. d. num. 114. Fr. Emmanuel quest. regul. tom. 2. q. 35. art. 2.

Alia etiam differentia inter litteras, quas quis patentes recipit, aut clausas notabilis est, nam

is, qui eas apertas accipit omnia in illis contenta videtur approbare l. si filiosfam. 2. ff. ad M. acc. d. elem. 1. de procurator. cū multis alijs, quæ latè prosequuntur Gabe. tom. 1. commun. lit. de presump. concil. 2. Mascard. de probat. conclus. 480. Card. Tusch. tom. 1. littera L. concil. 374. non ita in clausis ostenditur, quia, vt in patentibus, & apertis procedat conclusio illa, requirunt DD. communiter, quod recipiens eas aperiat, & legat, atque ita scientiam habeat eorum, quæ in eis cōtinentur, vt ex Mathel. sing. 12. explicat Gabriel d. conclus. 2. num. 11. Card. Tusch. d. conclus. 374. num. 5.

3. Liceat eis campanas in eis ponere, &c.

Decisioni huius tex. quatenus negat posse Templarios, & alios religiosos in Oratorijs suis habere, & publicè pulsare campanas, opponi solet *ten. in cap. nimis, vers. nec sustentent, de excessib. Prælat.* dum inter alia grauamina, quæ Prælati inferebant religiosi, illud commemorat, quod illis prohibeant habere campanas in Ecclesijs, & Oratorijs suis, de vtriusque enim simul, & promiscuè fecit mentionem. Pro concordia DD. varios afferunt intellectus, nam Hostien. quem sequitur Butr. interpretantur, quod vnam campanam in Oratorijs habere licitum est, iuxta d. cap. nimis, quod in singulari de campana loquitur, non vero plures iuxta tex. in præsentī, qui loquitur in plurali: sed absurdus videtur intellectus, nam de campanis in plurali loquitur Pontifex distributiuè, referendo ad plures religiosos, Templarios scilicet, & alios, de quibus dixerat, vt de simili eorumdem privilegio interpretetur Pontifex in cap. de privilegio 24. ad finem ipsa hoc int. quare Innoc. & post eum Zabarel. & Abb. nu. 5. vers. sed contra, aiunt tex. in præsentī ius commune continere, at vero d. cap. nimis procedere supposito speciali privilegio religiosorum, de quibus ibi. Ego verò pro comperto habeo in priuatis Oratorijs licitum non esse, etiam religiosi habere, publicèq. pulsare campanas, in eis enim etiam priuatum non licet celebrare sive Episcopali auctoritate, vt bene notat Dec. in præsentī d. num. 12. licet Abb. hic, & in cap. de sensib. aliud docere videatur: Missæ tamen istæ publicè nō sunt ad populū, vt ipse ibi, aut clerus conueniat, sicut in Ecclesijs, immo in hoc Oratoria ab Ecclesijs distingui constat ex ijsque de eorum differentijs tradit Durant. de ritib. Ecclesiæ lib. 1. cap. 1. d. principio & num. 13. & consequenter huiusmodi priuatis Oratorijs non conuenit publicè pulsare campanas, vnde facile intelligitur tex. in præsentī, dum in his priuatis Oratorijs prohibet ponere, & publicè pulsare campanas, si aduertat, quod de his priuatis Oratorijs agit, & copulatiuè prohibet in eis campanas ponere, & publicè pulsare, sic significans priuatum pulsare prohibitum nō esse, sed potius a contrario licitum esse, atque ibi campanulam habere, quæ priuatum pulsatur, vt notat Butr.

num. 3. Abb. & Anch. num. 1. Dec. num. 8. & 19. Roch. de usurpat. verbo construxit num. 18. Lambert. eodem tit. art. 12. quest. princip. 2. parte lib. 2. num. 5.

- 7 In glos. [Potius.] ibi (argum. quod si excedant metas privilegiorum, sive publicè delinquant, quod possumus ab Episcopo coerceri.) Est contra *ten. in cap. 1. vers. nunquid ibi*, dummodo sit in loco exempto, hoc int. lib. 6. notat Abb. hic num. 4. vers. in glos. Quare melius ipse Abb. ea ratione, inquit procedere text. quia licet in loco exempto delinquere incipiat, effectus tamen, & complementum porrigitur extra locum exemptum, quia scilicet sonus campanarum indebitus latet, & turbat audientes extra ipsum locum, quod pluribus similibus ibi exornant, sed latius Dec. d. num. 15. Socin. d. num. 6. & alij. Verum, si veram fateri licet, melius aduertit Hostien. & Butr. num. 11. tex. non probare huiusmodi conclusionem, quia specialiter procedit in privilegiatis excedentibus metas suorum privilegiorum, qui ea ob id merentur amittere, vt probatur in cap. sequen. ad finem.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Ecclesia possidet, seu violatur per sanguinis effusionem.
- 3 Sanguinis effusio propter quam violatur Ecclesia, debet sciri trahere abundantiam, itane non sufficiant pauca gutta.
- 4 Ecclesia non indiget reconciliatione, si quis in ea percutatur, vel alia iniuria afficiatur extra sanguinis effusionem, quod intelligi vt ibi.
- 5 Sanguinis effusio per quam possidet Ecclesia debet esse iniuriosa.
- 6 Sanguinis effusio, propter quam possidet Ecclesia debet esse publica.
- 7 Ecclesia possidet si sanguis hominis iuratus, non autem cadaveris effundatur.
- 8 Ecclesia censetur violata si quis sua mensis compis ex ira, vel desperatione se ipsum occidat, vel iniuriis percutat.
- 9 Sanguinis, aut seminis effusio, et per eam Ecclesia violatur, debet fieri intra eandem Ecclesiam, non supra tectum, vel infra Ecclesiam.
- 10 Ecclesia nomine in materia pollutionis intelligitur ea, quæ consecrata est, vel specialiter benedicta.
- 11 Suspensus presbyter ab officio ab alijs etiam excommunicatis ab divina Officia restitui, seu absolui non potest.
- 12 Absolvere nemo potest a suspensione, & alij Ecclesiasticis censuris ab homine laico, nisi ei, qui eas tulit.
- 13 Laici non possunt presbyteros suspendere ab Officio, nec etiam eosdem ad Divina referre, nisi eis a solo Papa det potestas demandata fuerit.
- 14 Absolvendi a censuris potestas etiam in mortis articulo laicis non conceditur.
- 15 Quæstiones sacre primum qualiter olim permittentur, ostenditur, & num. 16.

- 17 *Quosdam vsus qualiter attento Concil. Trident. prohibitus, ostenditur.*
- 18 *Lassiani ad obseruantiam Concil. Trident. non admittant quosdam elemosynarum, nisi litteras Regias ostendant.*
- 19 *Castellani, & Galli idem ferè obseruant.*
- 20 *Ecclesiasticus Index potest punire seculares quosdam falsas elemosynas petentes.*
- 21 *Archiepiscopus potest interdicere predicationem in tota provincia.*
- 22 *Habitu religionis, aut Cencem falsè portantes puniendi sunt.*
- 23 *Insignibus alienis vtentes in crimen falsi incidunt.*
- 24 *Index Ecclesiasticus potest punire laicos falsè portantes religionis habitum.*
- 25 *Priuilegium meretur amittere, qui illo abutitur.*
- 26 *Priuilegia quando dicantur amitti per non vsu, vel contrarium vsu, vel etiam per abusum, & in quibus differant, ostenditur.*
- 27 *Exempti si delinquant extra locum exemptum ab Ordinarijs puniri possunt, non obstante exemptionis priuilegio.*
- 28 *Declaratur rex in cap. 1. & in eod. de priuileg. lib. 6.*
- 29 *Suspensus ab officio non est suspensus à beneficio, nisi id declaretur.*
- 30 *Habitu religionis falsè, seu falsè portanti religionis non fit.*

Cap. Tuarum .XI. Innoc. iij.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabare. Io. And. Butr. Anchar. Henric. Marian. Soc. Dec. Panor. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Trinque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viñan. in rationali lib. 5. Iuris Parisi. pag. 198. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 714. refertur ab Anton. Aug. gust. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 1.*

2 *Ecclesiam sanguinis effusione, etc.*

Notatur ad hoc, quod per sanguinis effusionem Ecclesia polluitur, seu violatur, vt per Nau. in man. c. 27. d. n. 256. Iacob. de Grassis in ameis decision. par. 1. lib. 2. cap. 48. num. 22. Henric. in summa, lib. 9. cap. 27. Cardin. Tolet. in summa, lib. 5. cap. 8. d. num. 12. Sayr. de censuris, lib. 5. cap. 16. d. princip. Auila eod. tract. par. 5. disp. 7. Soar. tom. 3. disp. 81. sect. 4. plures alios Doctores ex antiquioribus refert Cened. par. 3. collect. 11. d. princip.

- 3 Multa requiruntur, vt supradicta Doctorum resolutio procedat. Primò ergo requiritur quod huiusmodi effusio sanguinis abundantiam seum trahat, itaut non sufficiat pauca gutta, vt per Nau. d. num. 256. *vers. Dixi effunditur.* Stephan. Costa in cap. 11. qui 18. num. 2. de sentent. excomm. lib. 6. Fr. Ludou. in instr. vltorio Conscientia, par. 1. cap. 33. *vers. sed circa secundum.* Grassis num. 25. Soar. *vers. secundo.* Sayr. num. 5. dictis locis. Vnde Ecclesia non indiget reconciliatione si quis in ea percutiatur, vel alia iniuria afficiatur citra sanguinis effusionem, et etiam si carnes

conterantur, & ossa confringantur, nisi forte tumorem caulauerit, aut liuorem ex verberibus, & opus sit vt tumor, seu liuor ferro aperiat, dicitur tunc Ecclesia polluta, quia percussio iniuriola fuit, & efficax causa effusionis sanguinis, quæ deinde sequuta est, vt per Sayr. d. cap. 16. num. 8. Zerolà in praxi Episcop. par. 1. *verbo pollutio Ecclesie.* Vel nisi citra sanguinis effusionem homicidium sequatur, quod sit per suffocationem in ipsa Ecclesia, vel suspensum, vt per Nau. Fr. Ludou. Henric. Soar. Auila, Sayr. d. num. 12. Grassis num. 21. dictis locis, Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 24. d. num. 36.

- 5 Secundo requiritur, quod effusio sanguinis iniuriola sit, nam si homicidium, aut vulnus casu contingat, aut in necessariam defensionem, aut quia sanguis naturaliter soluitur, nulla iniuria inferitur loco sacro, & consequenter pollutus censeri non debet, vt per Nau. & Fr. Ludou. dictis locis, & Sayr. d. cap. 16. num. 14. & 15. Farin. in praxi crimin. q. 125. nu. 22.

6 Tercio requiritur, quod effusio sanguinis publica sit, nam si occultata fuerit reconciliatione non indiget Ecclesia, vt per glos. *verbo polluti in cap. 1. de immunit. Eccles. lib. 6. recepta per Stephan. Costa in d. cap. 11. qui num. 4. Siluest. Nau. Sorù, Henric. Grassis, Tolet. & alios, quos refert, & sequitur Sayr. d. cap. 16. num. 10. Soar. d. sect. 4. vers. secundo dubitari solet Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 15. num. 10.*

- 7 Quarto requiritur, quod sanguis hominis viuientis effundatur, itaut nõ sufficiat, quod sanguis è cadauere fluat, vt contingere potest in anathomia, vel quod sanguis sit brutorum animalium, vt post Nau. Ledesm. & Viuald. notat Sayr. d. cap. 16. num. 6. Cened. d. collect. 11. in princip. Neque refertur ad alienum, vel proprium effundatur sanguis, si enim quis fixæ mentis compos ex ira, vel desperatione se ipsum occidat, vel iniuriolè percutiat, censetur Ecclesia violata, & reconciliatione indigebit, vt per glos. *verbo sanguinis in d. cap. 1. Soar. Auila, & Sayr. num. 4. in fine, dictis locis.*

9 Quinto requiritur, quod hæc iniuriola, & publica humani sanguinis, aut feminis effusio fiat intra eandem Ecclesiam, nam si extra contingat nulla sit iniuria ipsi loco sacro, & consequenter violatus censeri non debet, vnde Ecclesia non polluitur si occidatur existens supra tectum, vel infra Ecclesiam in aliqua cauerna, aut spelunca, vel in aliqua camera, aut sella, vel in choro, sacristia, turri cymbalorum, aut confessionarijs extra Ecclesie corpus, quia illis omnibus, & similibus casibus dicitur extra Ecclesiam contigisse, vt per glos. *verbo sanguinis in d. cap. 1. quam sequuntur Nau. & alij omnes, vt per Grassis d. num. 23. Soar. eod. 2. vers. quod autem sanguis, Tolet. Saa, & alij, quos refert, & sequitur Sayr. num. 8. Auila d. lib. 1. dictis locis & plenè congesti à Sanch. d. disp. 15. num. 21. cum sequentibus.* Ecclesie autem nomine in hoc proposito intelligunt eam, quæ consecrata est,

Hb ij vel

vel specialiter benedicta, & deputata, vt ibi Diuina fiant Officia, nec requiritur ad hoc, vt polluta maneant, quod sit consecrata, sicut per contrarium si saltem benedicta non sit, non polluitur, neque reconciliandam indiget, quamuis ibi Diuina Officia fuerint celebrata, veluti in priuatis oratorijs, atque ita deducitur ex *tex. in cap. vlt. sup. de consecrat. Eccles.* vbi notauit *glos. Verbo non consecrata*, & post Nau. & alios *Henriq. 9. 5. & post Grassi, Fr. Emman. & alios Sanch. num. 24. Sayr. num. 9. d. l. locis, Auila d. diff. 7. dub. 2. concl. 1. Decian. d. lib. 6. cap. 24. num. 24. Quorum Sanch. & Auila tenent quoad immunitatem Ecclesiarum latiore esse facientiam loci sacri interpretationem per *tex. in cap. per. supra de immunit. Eccles.* dum probat sufficere, vt Ecclesia gaudeat immunitate quod ibi Diuina celebrata sint, licet consecrata, aut benedicta non sit. At vero quoad violationem, de qua agimus, incurrendam accipitur locus sacer strictius, pro eo solummodo, qui vel consecratus, vel benedictus est.*

- 11 *Alios vero Presbyteros, &c.* Notatur ad hoc, quod Presbyteri ab officio per Episcopum suum suspensi ab alijs etiam exemptis ad Diuina Officia restitui, seu absolui non possunt, vt per *Butt. hic num. 8. Abb. num. 3. Dec. d. num. 12. Socin. num. 2. & 14. Ex ea ratione,*
 12 *quia à suspensione, & alijs Ecclesiasticis censuris ab homine latis memo absolue potest, nisi is, qui eas tulit, vel legitimus eius superior, vt argum. tex. in cap. cum ab Ecclesiis, & in cap. pastoralis 9. praterea, supra de officio Ordin. notant Doctores communiter ibi teste Felin. num. 9. vers. amplia regulam, Nau. in man. cap. 27. num. 162. Vgol. de censuris tab. 1. cap. 4. d. princip. & tab. 4. cap. 2. per totum, & post alios, & Henriq. Sayr. cod. tract. lib. 4. cap. 17. d. num. 24. Auila p. 3. disp. 6. dub. 1. conclus. 5. Soar. tom. 5. disp. 7. sect. 2. d. num. 2. & disp. 29. sect. 1. num. 15. Tolet. in sum. lib. 1. cap. 46. d. num. 2. Sed melior ex littera huius *tex.* deducitur ratio, ibi, cum sint laici generaliter enim, & indistincte verum esse laicos neque suspendere posse Presbyteros ab officio, neque etiam eosdem ad Diuina restituere, cum vtrumque sit actus Ecclesiasticæ iurisdictionis, cuius potestatis laici omnino sunt incapaces, iuxta *reg. tex. in cap. bene quidem 96. disp. 6. in cap. ecclesia, de constitut. comprobatur latè Vgol. d. tab. 1. cap. 2. §. 10. d. num. 2. adeo vt à solo Papa laicis hanc potestatem posse demandari doceat glos. Verbo laico, & verbo prater Romanum, in d. cap. bene quidem, melior glos. de suspensione agens in cap. prater verbo dicens, 22. disp. quas receptas communiter multis adductis comprobatur Grassi in decis. aures. lib. 4. cap. 5. num. 1. Sayr. de censuris lib. 1. cap. 5. num. 15. & lib. 2. cap. 21. num. 2. Soar. eodem tract. tom. 5. disp. 2. sect. 3. num. 12.*
 14 Unde potestatem absoluendi à censuris etiam in mortis articulo laicis non concedi verius sustinet post *glos. Verbo praterquam in mortis ar-**

ticulos in d. praterquam, Cou. in cap. alma, par. 1. §. 11. num. 9. Vgolin. tab. 1. cap. 4. §. 5. d. num. 7. Sayr. lib. 2. cap. 21. d. num. 3.

15 Pro colligendis eleemosynis, &c.

De quæstoribus sacre pecunie per diuersa tempora diuersum fuit statutum est. Nam à principio eorum vfus frequens erat, & libere permixtus, atque etiam prædicandi officium iuxta *tex. in præfenti, & in cap. cum ex eo, infra de penit. & remission. vbi Summus Pontifex deferens qualitates, quas hi habere debent, dicit, quod sint modesti, discreti, nec in tabernis, aut alijs locis incongruis hospitentur, nec inutiles faciant, aut sumptuosas expensas, notant hic Deci. d. num. 3. Socin. num. 6. & prosequitur *latè Paul. Fule. de Vsfuat. lib. 1. cap. 30. num. 36. Petri Bollo in arcum. canonica class. 3. cap. 2. §. 4. Nau. de Indulgent. notab. 31. d. num. 46. Henriq. in sum. lib. 7. cap. 29. in princip. bene Iuli. Lauer. de indulgent. par. 2. cap. 13. d. princip. Unde admittendos non esse huiusmodi quæstores sine Episcoporum, vel Apostolicis vetis litteris, ex quibus constet de eorum moribus, & petitorii causa, seu necessitate, sanctissime in generali Concil. relato in d. cap. cum ex eo, prouisum fuit.**

16 Deinde hoc idem strictius in Viennensi Concil. fuit prouisum, & statutum in *Clemen. 2. de Penitent. Cernens enim Concil. abusus huiusmodi quæstorum excrecere in maximum totius Christiani Orbis scandalum, dum in predicationibus multa confingebant mendacia de reliquijs, & indulgentijs, quas infinitas prope falsò prædicabant ad aurum extorquendum, eis omnino interdixit prædicandi officium, relicta solum facultate dicendi, quod in litteris Apost. aut Episcoporum continebatur, quod Decretum ab impiorum calumnijs rectè tuetur Cardin. Bellarmin. in contron. Cathol. tom. 2. de Indulgent. lib. 2. cap. 10. vers. igitur.*

17 Postmodum cum quæstorum malitia magis, ac magis excreceret, atque etiam fidelium scandalum, indeque è peruersis eorum factis ansa hæreticis data est in vni indulgentiarum debauchandi, sanctissimè Concil. Trid. sess. 5. de reformat. cap. 2. ad finem, vers. quæstores vero, indulgentias per se, vel per alios prædicare prohibuit, & sess. 21. de reformat. cap. 9. statuit, vt quæstuariorum nomen atque vfus penitus aboleretur, neque ad hoc officium exercendum nullatenus admittantur, non obstantibus privilegijs Ecclesiasticis, monasterijs, aut hospitalibus concessis, de cuius decreti præxi plures refert Doctores Cened. ad Sextum collect. 9. quibus adde Quaran. in summa bullar. verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. 26. in fine, Zerol. in præxi Episcop. par. 1. verbo quæstores, p. 8. 303. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. §. 57. art. 7. & q. 98. art. 1. Card. Tuse. tom. 6. verbo quæstores, concl. 46. Et sub illius Concilij Decreto non comprehenduntur Mendicantes religiosos pro suorum Conuentuum sustentatione eleemosynas quæstuantcs

- Raanes tenent Naxar. lib. 3. *confil. sub tit. de Regul. conf. 79. num. 3.* Fr. Emman. *art. 7.*
18. Vnde etiam apud Lusitanos prudenter constitutum est in Ordin. Regia. lib. 3. tit. 103. n. 2. peritoria cuiusvis Sancti nomine permittantur & Magistratibus Regijs, nisi Regij litteræ ostendantur, quibus expresse nominetur persona, quæ elemosynas quaesitura est, & ne per se, vel per alios prædicare faciant, vel Indulgentias publicare, quemadmodum in d. Clem. 2. & dictis Trid. decretis constitutum est, quod si aliter factum sit omnes pecunias ab illis quaesitas quaestori redemptionis captiuorum stationi tradendas præcipit, quod in facti contingencia tempore Illustrissimi Cardin. Alberti observatum fuisse refert Cabelo per. 1. Lusitan. decis. 193. & resoluiz Cardoso in *praxi iudicium*, & aduocat. verbo *elemosynas*, num. 2. Et nouissime anno Domini 1610. die vero 9. Iulij Regium editum fuit diploma, vbi constitutum est quod exactor res maximi à Rege pro colligendis elemosynis ad redimendos captiuos constituti, possint concedere licentias ad annum tantum duraturas fratrijs pro certo pretio, in quo conuenerint, vt extra Ecclesias possint petere, cuius compositiones immunes reddit fratris Sanctissimæ Eucharistiz, & sodalium Misericordiz.
19. Similem legem habent Castellani, vt constat in l. 1. & 2. tit. 8. lib. 1. Ordin. vbi Perez, & habetur l. 1. tit. 9. lib. 1. *nunc recipit*. vbi latè Azeued. lib. 1. 37. tit. 6. lib. 3. *in sum recipit*. Auil. ad cap. 51. Prætorum, & Auend. de *exequendis mand. lib. 2. cap. 30.* Et apud Gallos decretis Regij Senatus similiter prouisum esse explicat Rhenat. Copia. de *sacra politia*, lib. 3. tit. 5. à num. 23.
20. Si laici fuerint excommunicatio-
nis, &c. Notatur ad hoc, quod Ecclesiasticus iudex potest punire seculares quæstores falsas elemosynas petentes, vt per Auil. ad cap. 51. prætorum *glos. ne constent*, num. 1. Bobadil. in *sua politica*, lib. 2. cap. 17. num. 43.
- Notatur hic text. etiam
21. Per totam, &c. ad hoc, quod Archiepiscopus potest interdici prædicationem in tota provincia, vt per Marc. Anton. Gen. in *praxi Curia Archiep. Neapol. cap. 70. n. 16.*
22. Cruce falso signatos inueneris, &c. Notatur ad hoc, quod puniendi sunt falsò portantes Crucem, aut religionis habitum, vt per Abb. Dec. & Socin. hic, *Plac. in epistolis delictorum*, cap. 5. à num. 3. Farin. in *praxi crimin. p. 6. de falsitate*, & simul. q. 150. à num. 80. iunctis multis latè resolutis per Menoch. de *arbitr. casu* 320. à num. 11. Fr. Emman. *quest. Regul. tom. 2. q. 76. art. 7.* & apud Lusitanos in Ordin. Regia. lib. 3. tit. 93. stricte prohibetur ne quis in ludis, vel extra eos utatur habitu trium Ordinum Christi, Diui Iacobi, & de Auis sub pœnis specialiter ibi expressis.
23. Vnde etiam simili modo, in crimen falsi inci-
- dunt, & pœna falsi puniendi sunt, qui illicitis, idest alienis, quæ ad ipsos non pertinent, vtuntur insignibus, prout colligunt ex text. in l. 1. eos, & qui se pro milite, ff. ad legem Corneli. de falsis, Dec. hic à num. 41. Menoch. & Farin. dictis locis, Cottor. de *iure militum*, lib. 3. cap. 10. Petr. Gregor. *synag. luri. lib. 36. cap. 4. num. 6.* Et apud Lusitanos in Ordin. Regia. lib. 3. tit. 93. pœna præscribitur amissionis omnium bonorum, & honoris, & priuilegiolorum nobilitatis contra eos, qui vtuntur nomine, & insignibus alicuius familiz, quæ ad ipsos non pertinent, quia maxime interet ne nomina, & insignia eorum, qui ob egregie facta sibi, posterisq. suis ea acquisierunt, confundantur, & ab illis vsurpentur, qui tali non gaudent nobilitate, & equalibus non iuantur meritis, quam rationem sumpsisse videtur Lusitanus legislator à Iureconf. in l. 1. & quomodo res publicæ, ff. de ventr. in pte. dum ait publice interesse, vt ordinum dignitas, familiarumque salua sit, exornat Guil. leim. Benedic. in cap. Rainautius, verbo Rainautius de *Clera*, à num. 57. Cassan. in *catalogo glorie mundi*, par. 2. consider. 21. cum seqq. Molin. de *primis lib. 1. cap. 18. d. num. 1. & lib. 2. cap. 14. num. 17.* Gutier. *canonicatum lib. 1. cap. 14. num. 8. cum seqq.*
24. Notatur etià ad hoc, quod laici falsò portantes religionis habitum per Iudices ecclesiasticos puniri possunt, quod ea generali regula confirmatur, quia laici falsò portantes huiusmodi habitum abutuntur insignibus religionis, & religioni iniuriam inferunt, consequenter de foro Ecclesiæ efficiuntur, iuxta notata in cap. cum sit generale, de foro competenti, & post Oldrad. conf. 86. notauit Dec. num. 2. Socin. num. 3. hic, & comprobatur in nostro text. ibi; misios esse constituit, &c. obseruando differentiam inter laicos, quos excommunicationis pœna, & clericos, quos pœna suspensionis coercentes constituit, quia in laicos non cadit suspensio, cum incapaces sint alicuius officij spiritualis, ad quod hunc text. commendat, & ex alijs latè comprobatur Sayr. de *censur. lib. 4. cap. 1. n. 16.*
25. Privilegiū meretur amittere, &c. Consonant text. in cap. vbi. 74. distill. & in cap. privilegium. 11. q. 3. & in cap. in privilegio, in princip. infra hoc tit. & in cap. contingit, 2. de sentent. excom. & in l. qui sine, 40. ibi, videntur abuti, iuncta *glos. ff. de negotijs gestis*, cum multis alijs, de quibus post *glos. eisdem locis*, Damas. in *trast. de brocard. memb. 3. num. 28.* Aufser. in *elem. 1. n. 12. de off. Ordinarij*, Nep. de Montc Alban. de *exceptionib. art. 2. num. 13.* Card. Tusch. tom. 6. *littera P. conclus. 754.* latè Soar. de *leg. lib. 8. cap. 36.* eandem conclusionē ad varios casus adducentes, in primis, quod scholasticis otiosis qui non student, & scholas non frequentant, non gaudent privilegijs scholasticorum, & præcipue, vt abientes causa studij fructus percipiāt suorum beneficiorum, iuxta cap. licet, de *probendis*.

26 Licet autem multi ex nostris Doctoribus, atque etiam Siluest. *verbo privilegium*, q. 10. passim confundant hos terminos quod privilegium amittatur per non usum, vel per contrarium usum, vel etiam per abusum, lo. 2. tamen differunt, de prioribus scilicet non usu, vel contrario usu, dixi ad cap. si de terra supra hoc tit. Per abusum autem propriè amitti dicitur privilegium, quando privilegiatus metas privilegij sui excedit, ut in d. cap. 2. *de privilegiis*, quia scilicet religiosi, de quibus ibi, confratres tempore interdicti tradebant Ecclesiasticæ sepulture prava interpretatione privilegiorum, quæ minime competeabant eo casu, neque confratres comprehendebant, atque etiam ex tex. in presenti, ubi laici missi ab ipsiſdem religioſis pro elemosynis colligendis presbyteros ab Episcopis suspensos absoluebant, & falso cruce signati predicationis officium exercebant contra privilegiorum formam, & prohibitionem iuris communis, ut per se patet.

27 Nullo prorsus privilegij beneficio, &c.

Ex his verbis colligitur *glos. hic* *verbo privilegij*, generale conclusionem, quod exempti si delinquant extra locum exemptum ab Ordinariis puniri possunt, non obstante exemptionis privilegio, consonat tex. in ant. *qua in provincia*, ibi, omni privilegio cessante, C. ubi de criminibus agi oportet, text. difficilis in cap. 1. in principio, hoc tit. lib. 6. dum generaliter decidit exemptos ratione delicti, coram Ordinariis conveniri posse non obstante libertatis, seu exemptionis privilegio, & in fine eiusdem principij concludit idem esse dicendum de illis, quibus concessum est privilegium, ut non nisi coram certo Iudice valeant conveniri, quæ Decretalis innovata, & ampliata est per Conc. Trid. sess. 7. de reformat. cap. 14. ex quibus, atque alijs, quæ latissimè adducunt, hanc esse communem DD. sententiam colliges ex Abb. in cap. 26. num. 11. & ibi Felin. num. 3. de foro competentis, ubi eam latè teneunt, atque etiã Dec. hic d. num. 49. Nauar. de regularibus, comment. 2. num. 60. Paul. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 13. à principio, & cap. 20. d. num. 7. Card. Tusch. tom. 3. littera E, conclus. 144. & conclus. 363. Azueved. l. 1. num. 118. cum seqq. tit. 16 lib. 8. nova recapit. Decian. in tract. crimin. lib. 4. c. 17. n. 13.

28 cum seqq. Verum urget in contrarium tex. in eodem cap. 13. in cor., pro cuius intellectu varias adducunt concordias *glos. in d. verbo privilegij*, hit, Butt. num. 17. & Abb. num. 8. etiam in presenti, Socin. in c. recipimus d. nu. 57. & 70. supra hoc tit. & tandem concludunt esse distinguendum inter privilegium exemptionis, quod simpliciter datur petionis, quod resolutum prodest etiam quoad delicta, quæ postea perpetraverunt iuxta d. 4. in cor., & text. in cap. cum capella supra hoc tit. & inter illud, quod datur ratione loci, itaque certo loco privilegium ipsum sit circumscriptum, quo casu inquit procedere

tex. in d. c. 1. in principio in eum sensum, ut si privilegiatus extra locum illum delinquat privilegium iuvare non possit, eandemque resolutionem sequitur latè comprobab. Couar. *pract. c. 12. num. 7.* Hæc tamen distinctio manifestè offendit, & violenter restringit litteræ tex. in d. cap. 8. & ideo plures casus distinguere necessarium duxi, quos ibi poteris videre, dum alius Tomus lucem aspererit.

29 Ab officio, beneficioq; suspendas.

Ergo suspensus ab officio non est suspensus à beneficio, nisi id declaratur, ut per Perez l. 1. *vers. in oppositum*, pag. 31. tit. 2. lib. 5. Ordinem Sanch. de Matr. lib. 3. disp. 91. num. 12.

30 In *glos.* [Signatos.] Communiter recepta est hæc *glos.* dum resolvit falsò, seu sicut portantes habitum religionis, religiosos non fieri, iuxta illud vulgare, habitus non facit monachum, sed professio, de quo in cap. portellum, de regularib. cum similibus, sequuntur Butt. n. 27. Abb. n. 6. Dec. d. num. 33. hic, dicit notabilem Palat. in allegat. *benefici ad finem*, iunctis ijs, quæ de promissione sine animo se obligandi religioni post Nauar. comment. 4. de regul. num. 73. Henric. lib. 11. cap. 11. 4. 3. in fine, & post dot. Arag. Fr. Emman. & alios explicat Sanch. de Matr. lib. 1. disp. 11. num. 3. & lib. 4. disp. 15. num. 5. *vers. 4. probatur*, & in præcepta dialogi lib. 4. cap. 1. d. num. 22. Gutier. *canonicar. lib. 2. cap. 23. num. 249. cum seqq.* Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 11. cap. 4. q. 2. & cap. 13. q. 9.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Innovationem privilegij, vel instrumenti potest pari aduersa impedire.
- 3 Citatio, seu presentia partis requiritur in extrahitione instrumenti à notis notarij deuoti.
- 4 Privilegia, seu instrumenta deperdita, & ea, quæ in illis continebantur, probari possunt per testes deponentes de amissione, & illius tenore.
- 5 Innovatio, quando est faciendi de privilegio, seu instrumenti amissio, tria necessariò per testes probanda sunt, alius scilicet gestus, amissum instrumentum, & ipsius tenor.
- 6 Testes in amissione privilegij deponentes debent deponere etiam instrumentum omni vicio corrupte, & de perfecta literarum notitia, de die, & consule.
- 7 Instrumentum, seu privilegium si reformetur cum omnibus requisitis habet eisdem effectum, quos haberet illud primum, quod amissum est.
- 8 Cardinalium dicta propter excellentiam sine iuramento faciunt presumptionem.
- 9 Cardinali testificantibus sine iuramento non creditur in præiudicium tertij.
- 10 Cardinales vocantur fratres à Summis Pont.
- 11 Excommunicatio maior prius omni externa, communione tam in oratione, quam cibo, potu, ofuſulo,

ofculo, & ceteris fimilibus Añibus.

- 12 *Papa communicans cum excommunicato, an peccet, ostenditur.*
- 13 *Papa in eadem causa potest esse Iudex, & testis.*
- 14 *Testis non iuratus si sit aliis probus, & bonus fuit praesumptio.*
- 15 *Cardinali afferenti aliquid sibi commissum plena fides adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandati.*
- 16 *Cardinalis Legatus de Latere plenam probationem facit, dummodo ipse asserat se legatum.*
- 17 *Exempti sunt, qui arripuntur à iurisdictione Ordinarij.*

Cap. Cum olim. XII.

- 1 *Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panorm. Mar. Socin. Casal. in amor. Ximen. Toletan. in concordant. vtriusq. duntaxat legibus Cassell. par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 198. Alagon. in compendio Iuris Canonici pag. 714. refertur ab Ancon. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. c. 2.*

Propter contradidionem, &c.

- 2 *Norat ut hoc, quod si aliquis petat priuilegia, vel instrumenta innouari potest pars aduersa se opponere, & docens de iure suo innouationem impedire, vt per Abb. nu. 3. Socin. num. 2. & alij communiter hic, consonat tex. in cap. cum dilecti, in principio, de confirmatione vtili, vbi etiam notauit Abb. & post eum Dec. à num. 34. Bero. à num. 9. Alexand. de Neuo num. 7. eius conclusionis asserentes rationem, quia innouatio priuilegij in partis aduersæ prauidium poterit redundare, vel quia priuilegia per longissimi, aut immemorialis temporis praescriptionem sunt reuocata, vel alia legitima exceptione sublata, ac subinde renouatio huiusmodi materiam posset litigandi in futurum generare, vt in eodem cap. cum dilecti canonici allegabant contra Abbatisiam, quæ petebat innouationem, vel quia si agatur de probando tenore priuilegij amissi, vt in 2. par. vnius tex. possunt asserri testes suspecti, vel alias minus idonei, & consequenter non nisi citatis, & auditis partibus innouatio est faciendi, iuxta eundem tex. & generalem regulam cap. 2. de testibus, & l. de inuocato 46. ff. de re iudicata, cum vulgaribus, de quibus Mascard. de probat. vbi. conclus. 683. à princip. Et confirmatur ex communi sententia, quæ in exemplari instrumenti, seu extrahendo à notis Notarij de mortui requirit partis citationem, seu praesentiam, vt per scribentes omnes in cap. vlt. de fide iustorum, & in autb. si quis in aliquo, C. de edendo, vbi Bart. & alij omnes, Couar. practicarum cap. 21. n. 4. ad finem, Octavian. Vestr. de stylo Curia lib. 6. cap. 1. num. 15. Padil. in l. 3. num. 6. G. de diuersis rescriptis, Azin. in praxi 6. 7. cap. 5. limit. 95. Mascard. conclus. 928. & 1394. Intelligit specialem requiri citationem, quando*

certa est persona, cuius damnum, seu interesse vertitur ex innouatione, quod si certa non sit, vel de loco, vbi citari possit, non consistet, sufficit, & requiritur citatio per edictum, sed proclama generale, vt scilicet compareat, qui sua putauerit interesse, iuxta reg. tex. in l. 1. §. de nunciari ff. de re iudic. infirmando, & quæ notat Bartol per tex. ibi in l. si eo tempore C. de remissione pignori, notant Abb. num. 3. & Socin. num. 2. hic, Dec. in d. autb. si quis in aliquo, num. 10. & ex alijs explicat Mascard. conclus. 928. n. 23. cum segg. & latius d. conclus. 1394. à num. 24.

Super amissione, ac tenore, &c.

Notabilis est hic tex. & passim à DD. commendatur, dum Iudicem instruit, & formam praefert in priuilegiorum innouatione obseruanda, decidens veritatem priuilegij, seu instrumenti, quod perditum est, & eorum, quæ in eo continebantur, probari per testes depoentes de amissione, & illius tenore, & ex illorum dictis posse à partis petitione innouari, consonat tex. in l. testium, in fine C. de testib. & in l. emanat. C. de fide instrum. l. 10. vbi Gregor. tit. 14. part. 3. & late multa in hoc proposito vtiliter, & magistraliter Abb. num. 4. & 8. Socin. à n. 21. hic, Dec. Bero. & Alexand. de Neuo, in d. cap. cum dilecti, late Hippol. in rubr. de probationibus, n. 39. & 313. cum segg. refert plures, hunc tex. commendans, Tiraq. de retract. conuen. §. 1. glof. 7. à num. 55. & melius quam omnes explicauit Valase. de iure empiri. q. 7. à num. 38. & post eum Surd. cons. 144. Mascard. de probat. conclus. 909. Auzed. l. 1. à num. 7. tit. 7. lib. 5. nona recopil. Thom. Valase. allegat. Iuris, tom. 1. alleg. 22. n. 28. cum segg. Garc. Girond. in tract. de priuileg. seu exemptionum explicatione, num. 78.

3 *Illud maxime aduertendum est ad priuilegij amissi, seu instrumenti innouationem faciendam tria necessariò per testes probanda esse actum scilicet gestum, amissum instrumentum, & ipsius tenorem, vt per Ordin. Reg. Lufitan. lib. 3. tit. 60. Hippol. d. nu. 39. & 340. Gomez. l. 41. Tauri, num. 3. Viui. tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 9. num. 79. vers. declaratur etiam, pag. 486. in fine, vbi Bonacof. tit. 11. num. 206. pag. 580. Auend. ad l. 41. Tauri, glof. 4. Greg. l. 10. verbo quæ ex perdidit. 19. partit. 3. Mascard. concl. 908. num. 15. & conclus. 245. num. 2. & concl. 1075. num. 31. & conclus. 990. & conclus. 10318. n. 15. Menoch. de praesump. lib. 1. praesump. 66. Surd. consil. 109. à num. 13. & consil. 144. à principio, Flamin. de regnat. lib. 11. q. 14. num. 44. cum segg. Stephan. Grat. discept. forens. cap. 168. à num. 14. Bernard. Græuz. ad pract. Camera Imper. lib. 2. conclus. 37. num. 7.*

4 *Amplia oportere, quod testes deponant non solum vidisse instrumentum, sed etiam omni vicio caruisse, ex ijs, quæ notantur in l. de C. de edicto D. Adriani tex. opt. in praesenti ad finem, ibi, sine reprehensione bullæ, chartæ, vel litteræ apparebat, vbi notauit glof. & reliqui omnes post eam.*

eam, & ultra adductos in principio Burg. de Pace q. 1. *cum*, & deinde quod habebat instrumentum omnia ad ipsius substantiam, seu validitatem necessaria; deinde debent deponere de plena, & perfecta litterarum notitia, de dis, & consule, quod scriptum fuit instrumentum, ut per Hippolit. d. n. 340. *cum* seqq. Covar. *pract.* cap. 11. d. num. 3. Mascard. *conclus.* 713. Valasc. d. q. 7. num. 18. *Testis cognita*, & ultra amissionis probationem, de qua latè Valasc. *ubi supra*, *Testis sed si non requiritur*, Mascard. *concl.* 919. Garc. *reg.* 31. oportet probare scripturam tenorem, quam particulam benè explicant Abb. Socin. Hippol. Valasc. d. n. 30. & reliqui omnes supra adducti, inde speciatim potentes, quod si testes solum amissum esse instrumentum deponant, non verò de eo, quod continebat, nihil est actum, neque testes concludenter probant, ut scriptura possit, aut debeat innovari, ita Bart. in l. *fiens*, d. n. 1. C. de *fide instrumentorum* Lanfr. Dec. & plures alij, quos referunt Mascard. d. *conclus.* 909. d. num. 9. Avenda. d. *gl.* 4. d. n. 17. Debeat igitur idem testes deponentes de amissione, vel alij deponere etiam de eo, quod in instrumento deperdito continebatur, neque enim oportet, quod iidem, qui de amissione deponunt, deponant insimul de tenore, sed sufficit, quod ex pluribus testibus alij de vna deponant qualitate, alij de altera, itaut ex omnium dictis simul iunctis perficiatur probatio, ut ex Bart. pluribusq. alijs comprobatur Molin. de *primis*, lib. 3. cap. 6. d. num. 34. & post eum Azueved. d. l. 1. num. 13. Unde iam intelligi potest tex. in presenti, dum meminit de decem testibus de amissione, & tenore deponentibus, quod non simul omnes de vtroque deponent, sed alij de amissione, alij de tenore. Tandem observabis, quod licet de omnibus substantialibus instrumenti oporteat testes deponere, non tamen omnia, & singula eius verba formaliter referre oportet, sed quod in effectum, & finem eius, quod privilegium concedebat, conveniant, & concordent, iuxta reg. *legis sententiam*, C. de *pensis*, & varia exempla, quæ adducit Farin. in *praxi crimin.* par. 2. q. 64. n. 146. *cum* seqq.

7. Instrumentum, seu privilegium si reformetur, seu innovetur solemniter cum omnibus supradictis qualitatibus, vocatis his, quorum interest, eisdem habet effectus, quos haberet illud prius, quod amissum est, ut per Xuar. in l. *post rem indicatam* in *declarat. legum* Regis l. i. 3. Perez l. 4. *Testis*, utras qualescunque, tit. 8. lib. 3. Ordin. Ste; han. Gratian. d. cap. 168. num. 17. Quamvis contrarium teneant multi, quos latè contendit Felin. in cap. *scit* num. 3. de *re iudic.* Hippol. in d. *rubr.* n. 338. quos etiam sequutus est Mascard. d. *concl.* 909. n. 3.

8. *Tam per depositiones testium, etc.*
Ex his verbis colligitur differentia inter depositiones testium, & dicta Cardinalium in eo consistere, quia testibus cum iuramento deponen-

tibus plena adhibetur fides, his vero non ita, etiam si Cardinales sint Romanæ Ecclesiæ, quia deponentibus sine iuramento iuxta generalem regulam tex. in l. *iuramentum*, Cod. de *testibus*, & cap. *tuus*, 5. *supra* eod. tit. ex quibus ita notavit *glos.* *hic*, quia communiter receptum testatur Azib. in *praxi Florentin.* 5. q. c. 5. l. i. 14. m. 5. Mascard. de *prob.* lib. 1. q. 5. num. 78. & *concl.* 270. n. 4. Farin. in *praxi crimin.* par. 2. de *testibus*, q. 64. num. 68. qui omnes fatentur cum glossa in presenti, quod propter excellentiam, & dignitatem personæ aliquam faciunt presumptionem istorum dicta etiam sine iuramento, & ultra præcitatos comprobatur Cardin. Tusch. tom. 8. lit. T. *conclus.* 166. num. 25. & 36. Farin. d. *par.* 2. q. 63. num. 71. Et ratio glossæ ea est, quia licet Episcopi, Cardinales, & alij in sacris constituti releventur à iurando tactis Evangelij, & sufficiat illis propositis, aut super pectore iurare, iuxta tex. in cap. *ut supra*, de *iurament. calumnia*, & in l. *sed l. iudex*, Cod. de *Episcopis & clericis*, nunquam tamen à regula illa generali quod sine iuramento admittantur, reperiuntur excepti, ut bene vltra prædictos prosequitur Octavi. Vell. de *style* 9. *Curs.* lib. 6. cap. 2. num. 4. & 7. & ideo Cardinali testificanti sine iuramento non creditur in præiudicium tertij, ut per Rebut. in *trakt. de reprob.* *testium*, num. 297. Cott. in *memorab.* verbo *testis*, *vers.* & ideo d. *trakt.* pag. 870. Fr. Emman. *quæst. Regulorum*, 2. q. 3. art. 8. Tiraq. de *pensis tempor.* causa 31. n. 136.

10. Quorundam Fratrum nostrorū.

De Cardinalibus Romanæ Ecclesiæ sunt intelligenda huiusmodi verba per ea, quæ notant locutores per tex. ibi in cap. per *reuerabilem*, 5. sunt autem, qui filij sint leg. & in cap. *fundamentis* 5. dicitur de electione, lib. 6. & explicat Cardin. Paleoth. de *consul.* *Sacri Palatii*, par. 1. quæst. 3. d. *principio*.

11. Admisit ad osculum

Notatur ad hoc, quod excommunicatio maior priuat omni externa communione, tam in oratione, quam cibo, potu, osculo, & ceteris similibus actibus, quorum meminit tex. in cap. *sicut Apostoli*, & in cap. *excommunicatus*, cum *seqq.* 11. q. 3. Deinde Summum Pontificem licet communicando cum excommunicato sine causa nullam contrahat penam iuris humani, à culpa tamen non excusari docuit *glos.* insignis verbo *excommunicatus*, in cap. *si inimici* 93. *dist.* & scribentes communiter per tex. ibi in cap. *cum desideret*, de *sentent. excommunicat.* in quibus omnibus non immoror, quia suis locis opportunius di cam Dñs dante, interim vide Cou. in cap. *alma*, par. 1. 5. 1. num. 3. & 5. 2. num. 2. Vgolin. de *consensu*, tab. 3. cap. 2. 5. 2. d. num. 2. & tab. 3. cap. 23. 5. 12. num. 3. Soar. *cod. tract.* tom. 3. *dist.* 7. *scil.* 5. d. num. 12. Sayr. *cod. tract.* lib. 2. cap. 13. m. 1. & 13. Auila par. 2. cap. 6. *dist.* 9. *dist.* 1. *concl.* 3. cum *seq.*

13 *Quando fuit nobis ostensum, &c.*

Ex his verbis colligit Socin hic *nam*. 9. posse Papam in eadem causa esse iudicem & resem, & attestari de eo, quod in eadem causa vidit, contra generalem regulam & receptissimam traditionem, quod nemo in eadem causa potest esse Iudex, & testis, siue coram eo pendeat, siue iam finita sit siue in eadē, siue in alia instantia, veluti appellationis, vt per text. in cap. statuen- dum 2. q. 6. notat glos. *Verbo magistratus*, in l. ob carmen ff. de testibus, recepta ex infinitis, quos refert Mascard. de probat. concl. 124. & concl. 952. d. num. 8. & plenē Farinac. d. par. 2. q. 60. d. num. 89. 92. & 94. Verum minime in hoc tex. probatur hęc Socini limitatio, nam Summus Pontifex hic non deposuit testimonium vt testis, sed ex his, quę extraiudicialiter vidit, firmavit animi sui motum ad confirmandam & coadiuuandam probationem, quę ex aliorum testimonijs, & Cardinalium dictis apud Iudices delegatos legitime facta fuerat. Hoc autem etiam in alijs inferioribus regulariter licitum esse ad meliorem causę instructionem comprobatur ex alijs Mascard. d. concl. 124. num. 18. cum seqq. & post eum Farin. d. q. 60. num. 127. & 140.

14 In glos. [Fratrum.] Notatur ad hoc, quod si testis non iuratus, sit alijs probus & honestus facit pręsumptionem, aliorumque tellium fidē corroborat, vt per Tiraque. de pœnis temper. causa 51. num. 137.

15 In glos. [Sine.] Notatur ad hoc, quod Cardinali assentiens aliquid sibi commissum plena fides adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandati, vt per Mascard. concl. 140.

16 Notatur etiam ad hoc, quod Cardinalis legatū de Latere attestatio plenam probationem facit, dummodo ipse asserat se legatum, vt per Mascard. concl. 169. d. num. 1.

17 In glos. [Diocesani.] Notatur ad hoc, quod exempti sunt, qui eripiuntur de iurisdictione Ordinarij, vt per Flamin. de resignatione lib. 3. q. 11. num. 3. Gutier. conf. 5. num. 13.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Priuilegium innovatio nouum Ius non tribuit, sed solum antiquum confirmat.
- 3 Innovatio seu confirmatio alia dicitur ex certa scientia, alia in forma communi.
- 4 Confirmatio ex certa scientia confirmat actum nullum, eique nonnullum robur tribuit.
- 5 Innovatio seu confirmatio in forma communi non reddit actum validum, sed illum confirmat prout antea erat.

Cap. Ex parte. XIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Holtien. Anch. Butr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen.

Toletan. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 199. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 715. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 3.

2 *Non plus Iuris accrescit, &c.*

Notatur ad hoc, quod innovatio priuilegiorum nouum Ius non tribuit, sed solum antiquum, conseruat, est tex. similis in cap. quia intentioni, 29. hoc tit. & in c. cum dilectis, vers. nolentes, de consue- mat. vtili, vt per Fr. Emman. question. regul. tom. 1. q. 8. art. 2. latē Soar. de legibus lib. 8. c. 10. per totum.

3 Innovatio, seu confirmatio alia dicitur ex certa scientia, alia in forma communi, quę fit ex certa scientia confirmat actum nullum, eique nouum robur tribuit, & validitatem iuxta tex. in c. 1. de transact. in fine, quod in hac confirmatione procedere notauit glos. in cap. quia intentioni, 29. hoc tit. & sequuntur ibi omnes, & latē Deci. in d. c. cap. 2. d. num. 46. & post Thuc. & alios Soar. d. cap. 18. d. num. 12. Quę autem fit in forma communi non reddit actum validum, sed illum confirmat, prout antea erat, & in eodem robore & statu illum relinquit, iuxta cap. quia diuersitas de concess. prebenda, cum similibus, quę adducit Molin. de primog. lib. 2. cap. 7. n. 9. Soar. d. cap. 18. n. 8. Fr. Emman. d. q. 8. art. 3. Marquesan. de commissi. par. 1. cap. 21. 9. 2. num. 6. pag. 233.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Colymbia Cimitas Portugalia vnde, & qualiter ita dicitur, ostenditur.
- 3 Monasterium S. Crucis Conimbricensis laudatur.
- 4 Canonico Regularium nomen, & institutio, quę fuerit, remissus.
- 5 Monacho simplici potest causa à Sede Apostolica committi, seu delegari.
- 6 Monachus in Vicarium ab Episcopo potest elegi.
- 7 Infantia secundum Ius Civile in causa Civilis per triennium expirat.
- 8 Exemptio non valet collata Monasterio ab Episcopo sine consensu Capituli, secus eo interveniente.
- 9 Portarius Regis dicitur nunciari, aut cursor, quę portator litterarum.
- 10 Regularis Episcopus factus est doming incapax, & quicquid acquirit Episcopatus acquirit.
- 11 Prelati seculares de bonis intus Ecclesię acquisitis donare possunt etiam immodicę, & in profanos vsus.
- 12 Morabani aucti fuerunt in Portugalia temporibus Alphonsi Henrici, & Sanctij filij.
- 13 Morabatorum, & Morabedorum differentia, & estimatio, quę fuerit, remissus.
- 14 Ecclesię sine Episcopi consensu edificari non potest.
- 15 Religiosi Monasterium fundare non possunt sine licentia Papa.
- 16 Restitutio aduersus sententiam, quomodo alternatiue peti possit ostenditur.
- 17 Instrumentum rasum habens in loco suspello non probat.

- 18 *Monasterium an praeferere possit libertatem, & exemptionem à iurisdictione Episcoporum ostenditur, & de intellectu cap. cum non licet, de praescription.*
 19 *Originalis huius tex. diminutum, & ritusum proponitur ab Antonio Augustino.*
 20 *Declatur tex. in praesenti.*

ij. Cap. Cum olim. XIV.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Ande. Hostien. Henric. Butr. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castiliae par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 199. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 715. reletur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 4.*

2 In superscript. tex. ibi (*Colubriensis Episcopo*) Colubriensem Episcopum, & Colubriensem Ecclesiam vocant Gregor. IX. in cap. *ut de excess. praelat.* & Innocen. III. in cap. *cum in partibus 17. de verborum significat.* Colimbriam etiam appellat Innocent. VI. in cap. *grandi, in fine, de supplenda neglig. praelat.* sic eam appellat D. Hildorus, ut refert Ioannes Valseus de Hispania antiquis, cap. 30. & Raphael Volater. in Geographia lib. 2. in Hispania fol. 5. & sic dicitur à colibus, quibus vndique coronatur, ut ex Ioanne de Barros teigit Mariz. in dialogo *traia historia Regum Portugaliae dialogo 1. cap. 2.* Alij vero Conimbricā frequentissimè nominant, ut ex Plinio lib. 4. cap. 21. legit Refendius lib. 1. antiquit. fol. 71. Plura de Conimbrica ciuitate, & Academia, vide apud Vassum d. cap. 20. Amar. Artaea dialog. 3. cap. 8. Fr. Hieronym. Roman. de republ. Christiana par. 1. lib. 5. cap. 30. & aliqua dixi de officio, & potest. Episcopi par. 3. alleg. 77. à n. 19.

3 **Priorem, & Canonicos Monasterij S. Crucis.** Monasterium Sanctae Crucis situm est in ciuitate Conimbricensi, diuersam ab illius territorio sedem & iurisdictionem habens, extructum fuit ab Alphonso Henrico Primo Portugali Rege, & ab Emmanuele restauratum, ac perfectissima religione, in qua hodie floret cura & opera Ioannis III. reformatum, vbique gentium celebratissimum ob perpetuam clausuram, quā monachi seruant, item etiam ob Sancti Theotonij, ac beatorum quinque Marrochensium Martyrum sanctas reliquias, ac ob corpora illa primorum Portugaliæ Regum Alphonfi, & Sanctij filij, de cuius Monasterij laudibus videbis plura apud Mariz. fol. 46. & Edwardum Nonium Leonem in *uita Alphonfi 1. fol. 55. verso, Fr. Ludou. de Angelis de vita Beati Augustini lib. 4. c. 21. pag. 112. Fr. Emman. Roder. quest. regul. tom. 1. q. 3. art. 1. Pennot. de generalis totius Sacri Ordinis clericorum Canonice historia lib. 1. c. 32.*

4 De nomine, institutione, ac regula Canonicoe Regularium, quam profitentur huiusmodi Monachi, felse scribunt Nau. comment. 2. de re-

gularib. à princip. Zeech. de republ. Eccles. tit. 24. de Canonici num. 2. Fr. Emman. quest. regular. tom. 1. q. 1. art. 3. & q. 3. art. 1. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 22. plures per Cened. ad Decretal. collect. 165. Fr. Ludou. ab Angelis d. tract. lib. 6. cap. 9. Pennot. d. tract.

5 Abbatis, & F. Monacho.

Notatur ad hoc, quod non solum Abbatibus, sed etiam simplici Monacho potest causa à Sede Apostolica committi, sed delegari, ut per gloss. hic verbo *Monacho*, & per tex. in cap. *conquestus*, in superscriptione, de fore comp. sequitur Abb. num. 13. Socin. num. 7. & 28. hic, commendat tex. nostrum Vant. de nullat. tit. ex defectu iurisdictionis delegat. num. 79. immo ab Episcopo Vicarios, aut delegatos posse constitui Monachos auctoritate gloss. in cap. *si quis*, ibi, item quod vicedominus Episcopi, 58. dist. & post Abb. in cap. *causam, qua, num. 9. de iudic. & Rebus, in praxi tit. de Vicarij Episcoporum, num. 30. Iacob. Sbrozz. de Vicarij Episcopis lib. 1. q. 38. à nu. 4. & ita tenere omnes in cap. *statutum de officio deleg. volens allegare de rescriptis in 6. asserit Fr. Emman. quest. regular. tom. 1. q. 124. art. 1. Et procedit, quia Summus Pontifex ex certa scientia Monacho Alcobatiz, & in d. cap. *conquestus* Canonico S. Trinitatis causam commisit expresso scilicet nomine monachatus, quae commissio valet cum Pontifex sit supra humanum lus, & potest committere causas etiam Ecclesiasticas eiuicunque laico, iuxta resolutionem gloss. verbo *laico*, & verbo *Romanum*, in cap. *bene quidem*, 96. dist. atque ita in hoc casu sine controversia procedit text. in praesenti, & receptum constat ex Calder. Abb. Felin. & alijs post gloss. hic, & bene comprobatur Gom. in cap. *statutum de rescriptis*, in 6. num. 51. & per nostrum text. post Innocen. Vant. de nullatib. tit. ex defectu iurisdictionis deleg. n. 79.**

6 Per textum in praesenti, & in cap. *penult. de iudic. & in cap. cum ex litteris*, in princ. de test. in integ. communiter recepta est à scribentibus differentia inter lus Canonicum, & Civile, quod secundum lus Civile instantia in causa Ciuili per triennium expirat, iuxta l. *propterandum in princip. Cod. de iudicij*, non ita tamen attento iure Canonico per text. in praesenti, cū similibus notat gloss. 1. in cap. *ut de dolo, & conum. Abb. hic num. 3. Socin. n. 10. asserens ad hoc esse expressum tex. nostrum, & melius conclusionem praedictam in eo probari, quam in d. cap. *pen. ubi etiam notauit Abb. n. 5. Bero. n. 15. reitatur communionem omnium Canonistarum & Legistarum, atque etiam Maranta de ordin. iudic. par. 5. num. 5. & 14. Vanti. de nullatib. tit. ex defectu iurisdictionis Ordin. num. 126. Gutier. de iuram. confirm. par. 5. cap. 5. d. num. 3. Azini in praxi Florentina in princip. cap. 3. nu. 23. cum seqq. Garci. Falcon. reg. 242. Soar. de Pace in praes. in initio annot. 2. n. 11. Card. Yuf. tom. 4. lit. J. cõp. 102. cum seq. Sigismund. Scaccia. de appell. q. 15. n. 275.**

7 **Per quadriennium.** Per textum in praesenti, & in cap. *penult. de iudic. & in cap. cum ex litteris*, in princ. de test. in integ. communiter recepta est à scribentibus differentia inter lus Canonicum, & Civile, quod secundum lus Civile instantia in causa Ciuili per triennium expirat, iuxta l. *propterandum in princip. Cod. de iudicij*, non ita tamen attento iure Canonico per text. in praesenti, cū similibus notat gloss. 1. in cap. *ut de dolo, & conum. Abb. hic num. 3. Socin. n. 10. asserens ad hoc esse expressum tex. nostrum, & melius conclusionem praedictam in eo probari, quam in d. cap. *pen. ubi etiam notauit Abb. n. 5. Bero. n. 15. reitatur communionem omnium Canonistarum & Legistarum, atque etiam Maranta de ordin. iudic. par. 5. num. 5. & 14. Vanti. de nullatib. tit. ex defectu iurisdictionis Ordin. num. 126. Gutier. de iuram. confirm. par. 5. cap. 5. d. num. 3. Azini in praxi Florentina in princip. cap. 3. nu. 23. cum seqq. Garci. Falcon. reg. 242. Soar. de Pace in praes. in initio annot. 2. n. 11. Card. Yuf. tom. 4. lit. J. cõp. 102. cum seq. Sigismund. Scaccia. de appell. q. 15. n. 275.**

8 *Infirmantes sua sententia libertatem, &c.*

Notatur ad hoc quod non valet exemptio collata Monasterio ab Episcopo sine consensu Capituli, & à contrario valere potest, si huiusmodi consensus legitime interuenisset, notant hic Buttr. nu. 11. Cardin. 1. Abb. 4. Socin. 12. Ioan. Randen. in *trall. de dispensat. Episcoporum casu 9.* quod etiam Doctores notare solent ex text. in cap. *sicut uiuere*, de *excessu. prelat.* ibi, Episcopi est Ecclesiarum uisio, & subiectio, quem sic intelligunt Doctores communiter, interueniente scilicet Capituli consensu, iuxta text. in cap. *posterioris*, in fine, de *donatione.* & in clem. 2. de *rebus Ecclesie*, ut resoluit Petr. de Perusio in *trall. de ruiuib.* cap. 4. à num. 21. & cap. 3. num. 15. in fine, & reliqui recentiores, ut prosequitur Paul. Fulc. de *visitat. lib.* 2. cap. 8. num. 7. & cap. 20. num. 5. Zerola in *praxi Episcop.* par. 1. *verbo Episcopum* §. 18. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. concl. 376.

9 *Per portarium Regis extorto.*

In integra Antonij Augustini, & sententia originali, quæ recondita hodie existit in prædicto Monasterio Sanctæ Crucis, legitur per præconem Episcopi, & portarium Regis, Innocentium Host. Zabarel. Apchar. num. 15. Buttr. 30. Socin. 39. interpretantur portarium Regis dici nuncium, aut eursorem, quasi portatorem litterarum, quibus Rex Canonicis imperabat, ut exemptionem prædictam approbarent, contradictoribus grauissimas inferens minas, ac iustum metum, quo subinde consensus extortus dicitur in textu.

10 *Præterea quia eidem M, &c.*

Pontifex in his verbis, & sequentibus delegatorum sententiam confirmans deiecit non ualuisse donationem pecuniam, quam Michael factus Episcopus Monasterio dedit, & Monasterium ad restitutionem condemnat, ex eo quia Regulares quamuis in Episcopos promoueamur, uerè manent religiosi, & dominij incapaces, & sicut ante Episcopatum quicquid acquirebant Monasterio acquirebatur, ita promoti in Episcopos quicquid acquirunt Episcopatu acquirunt, iuxta text. in cap. *statutum* 18. q. 1. sic text. hunc interpretantur Zabarel. *opposit.* 9. Buttr. num. 55. hic; & confirmabis ex his, quæ benè resoluit Molina de *primog. lib.* 2. cap. 10. num. 28. Prelati tamem seculares possunt de huiusmodi bonis intuitu Ecclesie quasitis donare etiam non modicè, & in profanos usus, ex *gloss. verbo reformari* in cap. *de officio. Ordinar.* in 6. quam Doctores communiter sequuntur teste Coa. in cap. 2. nu. 1. de *testam.* Molina d. cap. 10. nu. 33. P. Molina de *iustitia disp.* 148. cancl. 4. Fachin. *conuersionis. Iuris lib.* 5. cap. 89. à prin. ineq; asserentes text. in cap. *ad hoc. de instum.* procedere in donatione, quæ sit à Prelato in ægritudine constituto, ex qua decedat, tunc enim præsumitur causa mortis

facere in fraudem legis, quæ de illis bonis testari prohibet iuxta text. in l. *filice mee*, ff. *soluere Marimon.* cum alijs, quæ adducit Molin. *dist. cap.* 10. num. 38. & sequ. & esse communem intellectum testatur Coa. in cap. *cum in officijs* nu. 5. de *testam.* Quamuis Abb. hic nu. 15. & P. Molin. d. *concl.* 4. & plerique ex præcatis existiment Prelatos, tam seculares, quam religiosos posse facere modicam, non uero magnam donationem, auctoritate text. in c. *laterum de donatione*, nò aduertentes text. illum nò agere de bonis quasitis à Prelatis regularibus ex fructibus Episcopatus, sed de donatione bonorum Ecclesie, & ut donationem licitam censet attendi præcipit Ecclesie consuetudinem, & cætera de quibus text. agit.

11 *Duo millia Marabatinorum.*

Marabatini, de quibus in nostro text. aurei fuerunt temporibus illis Alphonsi Henrici, & filij Sanctij, quibus hæc donatio facta, & lis agitata fuit, consistit eos habuisse valorem, quem hodie habent aurei, Lusitane, cruzados, & Italicè scudi, vel circiter, ut testantur Maria. in *dialogo varia historia Regum Portugalia dialogo 2. cap. 9. ad finem*, de testamento eiusdem Sanctij agens, Eduardus Nunez in *chronica Regum Portugalia* in

13 *dua Regis Dionysij fol. 134.* De multiplici Marabatinorum, & Maraueginorum differentia, & eorum varia secundum temporum uarietatem æstimatione tradunt multa Montaluis l. 1. *gloss. cien maraudis tis.* 3. lib. 2. *furi.* & l. 9. *gloss. 14. tit. 4. part. 3.* Couar. *numismat.* cap. 5. per totum, & lib. 1. *vari.* cap. 11. num. 4. *vers. tertio*, Gomez in *reg. de valore q. 9. vers. rursus fol. 464.* Ceuall. *communium contra commiser q. 7. à num. 20.* Don Christoph. de Pace in *scholis ad legi styli* l. 114. & uidetur à Mauris hoc nomen habuisse initium per ea, quæ Ludo. Marmot. in 1. par. *Africa lib.* 2. cap. 30. fol. 149.

14 *Præter Episcopum Colubrien, &c.*

Notatur ad hoc quod Ecclesia sine Episcopo eonsensu ædificari non potest consonant text. in cap. *nemo*, & in cap. *placuit de consecrat. dist. 1.* & in cap. *ad hoc de religiosis domibus*, cum similibus, de quibus Roch. de *irregularitat.* *verbo constructus* nu. 8. Lambertin. *eodem trall. art.* 3. 2. *quæstionis principis* 1. *partis lib.* 2. num. 3. *cum seqq.* Selus de *benefic.* 1. par. q. 6. à num. 9. Paul. Fulc. de *visitat. lib.* 2. cap. 10. num. 2. Zerola in *praxi Episcop.* par. 1. *verbo Ecclesia*, in *prin.* Petr. Gregor. *synegm. Iuris lib.* 2. cap. 1. à num. 10. Durantes de *ritibus Ecclesie lib.* 1. cap. 2. num. 7. & cap. 25.

15 & 24. num. 5. Amplia, quod si Religiosi monasterium fundare uoluerint, hic consensus Episcopi non sufficit, sed auctoritas Romani Pontificis est necessaria, non obstantibus priuilegijs quibuscunque religionum, si de huiusmodi prohibitione non fecerint specialem mentionem, ut deiecit text. in c. 1. de *excessu. prelat.* lib. 6. Et quauis Fr. Emman. *quæst. regul. tom.* 2. q. 49. art. 3. *cum*

segg. voluerit attēto Cōc. Trid. sess. 28. de regul. vii. cap. 3. in fine posse religiosos virtute suorum priuilegiolorum absque hac Sedis Apostolicæ auctoritate monasteria edificare, quia Concilium solum Episcoporum exigit consensum, contrarium tamen videtur respondisse Illustrissimi Card. in vltima declaratione super eodem Decreto, his verbis, Monachi edificare nō possunt monasteria in parochia, in qua ea nō habēt, sine cognitione, & licētia Papæ. vide quæ dixi ad d. rap. ad bac. & de off. & potest. Episc. f. 3. alleg. 26

- 16 *Tandem procurator monasterij, &c.* Notabilis est text. iste dum tradit formam petendi restitutionem aduersus sententiam alternatiue, quod scilicet, el sententiam nullam fuisse declaratur, vel contra eam, si valida fuit, restituitur concedatur, consonat text. in rap. consuetudinis de resis. in integr. ibi, nuntiari nullam, vel cum adhuc existeret, &c. ubi omnes, & Abb. hic num. 10. Socin. num. 20. & ad hanc conclusionem singularem dicit hunc text. Cassan. in consuet. Burgundia rub. 9. §. 21. gloss. 12. num. 7. & pluribus similibus confirmat Vane. de nullitatib. tex. quot. & quibus modis nullitatis n. 5. & 8.

- 17 *Aliquis habuisse rasuras.* Pontificis in præsentis ille est, quod scilicet instrumentum concessionis factum ab Episcopo suspectum erat, nec ei fides habebatur, quia rasuras habebat in loco suspecto, vt explicat gloss. verbo rasuras hic, & probatur ex text. in cap. ex litteris, de fide instrument. & in cap. inter dilectos iuncta gloss. verbo laturæ, cod. tit. text. in illa gloss. 12. in cap. cum venerabilis, de relig. domibus, & in cap. licet vers. quinta de crimine falsi, cum alijs, quæ latissime explicat post alios Menoch. remed. q. adipsæ, d. num. 699. & de arbit. casu 187. d. num. 40. & de presump. lib. 1. q. pref. 99. d. n. 3. plenè Mascard. de probat. conch. 1360. plenissimè Farinac. in praxi crimin. p. 6. de falsitate q. 151. d. n. 40. & d. n. 60. & 15

- 18 *Alijs cessatibus præscripsisset, &c.* Difficilis est text. hic dum probat præscribere potuisse monasterium libertatem, & exemptionem à iurisdictione Episcopi, contra reg. text. in cap. cum non liceat, sup. de prescrip. Sed dicendum est text. in præsentis procedere in præscriptione per quam de Ordinario in Sedem Apostolicam transferretur, vt patet ex vers. Nos igitur, ibi, Ins nostrum, & Ecclesie Romanæ iustitiam, in quibus terminis non tam agunt subditi de præscribenda exemptione, quam superior de acquirenda iurisdictione. At vero d. cap. cum non liceat, procedit in præscriptione per quam extinguitur obedientia Prælati debita, quem quidem intellectum sentit gloss. hic verbo præscripsisset, sequuntur alij communiter teste Balb. de prescrip. 2. par. 3. q. 12. d. princip. & vide quæ in hac materia de priuilegio acquisito per præscriptionem latè scribit Soar. de legibus lib. 8. c. 7.

- 19 Difficilis pariter est text. iste, & vix intelligi potest, quia ratione Iudices delegati ad definitiuam sententiam procedere poterunt pendente appellatione ad Summum Pontificem interposita, contra reg. text. in l. 1. & per totum ff. de nonari appell. pend. & cap. non solum, de appellat. in 6. cum similibus, qui probant per appellationem suspendi iurisdictionem inferiorum Iudicum à quibus, & ad superiores in totum deuoluī. Sed Doctores nostri in hac difficultate resoluenda, nihil certum tradere, aut affirmare potuerunt, cum decisio concisa referatur, & originale diminutum, & vitiolum proponatur ab Anton. Augustino collect. 3. Decretal. cap. 4. sub hoc tit.
- 20 Quare recurrendum est ad integram Innoc. III. sententiam seruati in archiuo publico prædicti Monasterij S. Crucis, quæ Ego vidi, ex qua spectatissime constat Iudices, qui hanc sententiam protulerūt, nō fuisse Abbates de Alcobatia & Seicz quibus Pontifex causam commisit sub ea forma, vt liceret coram eis proponere, & probare, quæ partes proponenda viderint, ant probanda, sed alios diuersos, Episcopum scilicet Zamorensem, & Zamorensem & Auriensem Decanos, quibus ex conuentione Episcopi, & Capituli Conimbricensis cum Monasterio Pontifex causam commisit principale cum incidenti, dentibus, iam instructam ex probationibus factis coram Abbatibus Alcobatia & Seicz. Ex integra enim originali apparet ante hunc vers. Iudices autem, sub illo infra immediate proximo, multa contineri, quæ Gregor. IX. rescacuit, & præcipuè omnia, quæ pertinebant ad hanc secundam commissionem (Nos ergo dictis Episcopis & Decanis dedimus in mandatis, vt si pars Sanctæ Crucis ratum vellet habere, quod à dictis Canonicis erat actum, receptis testibus & instrumentis ipsius super capitulis supradictis, si tamen infra quadraginta dies post susceptionem litterarum nostrarum eis essent exhibita, & attestacionibus tuis publicatis secundum formam Iuris, in prædicta causa procederent, & eam appellatione postposita sine debito terminarent. Quod si forsitan ratum nollet habere, quod à prædictis Canonicis erat actum, cum eorum contumacia non intelligatur purgata, sed acta in eos tanquam contumaces procederent, & receptis attestacionibus diligenter inspectis causam ipsam appellatione remota, deciderent, & sententiam definitiuam executioni mandarent.) Et licet super iurisdictione horum Iudicum dud fuerit decretatum occasione compromissi facti inter Decanum Colubriensem, & Procuratores Monasterij in Regem ipsum, & Priores de Costa, & Vimarientem. Idem tamen Pontifex Innocen. III. pronuntiavit illud impedimento non esse, quominus delegati prædicti Zamorenſes virtute suæ commissionis in causa possent procedere, vt de facto & cum effectu processerunt definitiuam proferentes, quæ in hoc text. in vers. Iudices autem, continetur. Atque ita manifestissimum sit Iudices, de quibus

bns in d. vers. *Indices autem*, non esse illos Alcobatiz, de quibus agitur in vers. *Interim*, precedenti, *huc* alios diversos, scilicet Zamorenses, quibus Pontifex causam instructam de nouo commisit postquam Priores Alcobatiz & Seica attestaciones receperunt, & ad Sedem Apostolicam remiserunt, iuxta formam suæ commissionis, atque iam hinc facile resoluantur difficultates, quas Doctores mouent in hoc proposito, putantes tex. agere de eisdem iudicibus, à quibus fuerat appellatum. Vnde colliges quàm viciosè legatur huius text. integræ ab Antonio Augustino, & vbi dicit Castro Lateranensi, legendum est Leiricensi, aut Leuicensi.

S Y M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Prescriptio curtere non potest si non datur continua & pacifica possessio.
- 3 Prescriptio interruptitur, si naturaliter interruptatur possessio, vel ciuilibus per citationem.
- 4 Probatio solutionum trium annorum prateritorum sufficit ad hoc, vt presumatur annis retrò lapsis solutum fuisse.
- 5 Verbum, *continuat*, & continè nullam recipit interpositionem.
- 6 Priuilegium continè, & absque lite non seruatum per triginta, vel quadraginta annos per desuetudinem, & vsum contrarium perditur.
- 7 Priuilegijs immunitas perditur, si immunitatem habens passus est se describi in libro soluentium.
- 8 Priuilegium quando acquiritur per contractum, aut pecuniam non amittitur per non vsum.
- 9 Priuilegium quoto temporis spatio per non vsum amittitur, remissimè.

Cap. Accedentibus. XV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Colle& Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Anch. Butr. Henric. Panor. Marian. Socin. Dec. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuiap. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 200. Alagona in compendio Iuris Canonice pag. 715. reuertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 5. De materia huius text. & concordia cum cap. si de terra supra hoc tit. plenè ibidem dicit.

2. *Continue perceptorunt sine lite.*

- Notatur ad hoc, quod prescriptio curtere non potest si non datur continua, & pacifica possessio sine lite, consonat tex. in cap. *sanctorum*, ibi, *quietè*, cap. *illud*, ibi, *inconculcè*, & prescript. & deducitur ex definitione vltimæ captionis, sed prescriptionis, de qua in l. 3. ff. de vsucap. ibi, per continuationem possessionis, cum aliis, quæ latè explicat Mench. *illustratum* cap. 58. à princip. vnde prescriptionem interrupti, si naturaliter, interruptatur possessio, vel ciuilibus per cita-

tionem, aut litis contestationem latè explicant Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 1. Mascard. de probat. conclus. 1201. Menoch. de presump. lib. 6. presump. 64.

- 3 Notatur etiam ad hoc, quod in solutione cuiuspiam rei annus non est satis probare solutionem primi, & postremi anni, ac nec simul alicuius medijs, vt presumere solutio integri temporis, veluti decem annorum, sed necesse est, quod probetur solutio facta quolibet anno, vt per Tiraq. in tract. de prescript. verbo *continuat* gloss. 5. vers. *illud autem pagumibus* 115. Mascard. de probat. conclus. 1195. num. 9. Probatio verò solutionum trium annorum prateritorum sufficit ad hoc, vt presumatur annis retrò lapsis solutum fuisse ex l. quicunque Cod. de apobis publicis lib. 10. Bellacomb. tom. 1. communium opinionum lib. 4. tit. 44. num. 21. pag. 682. vbi Soar. num. 226. & seq. Vincen. de franch. decis. 157. Guillem. in cap. *Reinuntius verbo si alij liberis*, nu. 187. Anton. Gabr. de presump. concl. 11. num. 2. Mascard. de probat. concl. 1321. num. 2. Intellige dummodo solutio data non sit ab exactoribus tributorum censuum, canonum, & similibus, qui consueuissent mutari, vt in terminis resoluit Cott. in memorab. verbo *soluit* pag. 767. Menoch. lib. 3. de presump. q. 139. in fine, Cornazan. decis. 96. Aloyf. Rice. in collect. decis. par. 1. c. 1152. 23. Optime Steph. Gratian. *Marchia* decis. 152.

- 5 *Continue*. Verbum hoc, continè, & continuatè, nullam recipit interpositionem, vt per hunc tex. resoluit Gonzal. ad regul. 8. cancellarie, gloss. 18. n. 74.

6. *Eis renuntiasse tacite presumitur.*

Notatur ad hoc, quod si priuilegium per triginta, vel quadraginta annos continè pacificè, & absque lite aliqua seruatum non sit, & sic decimæ post impetrationem huius priuilegij soluta sint in dicto tempore, & spatio, tunc per desuetudinem, & vsum contrarium perditur, & omnino extinguatur dictum priuilegium concessum, vt per Viul. tom. 1. commun. opinionum lib. 1. tit. 10. num. 14. vers. *sed si priuilegium*.

- 7 pag. 186. Priuilegij immunitas perditur si immunitatem habens passus est se describi in libro soluentium, & non sufficit allegare priuilegium, sed debet appellare si describitur intra tempus datum ad appellandum, vt per Azuod. l. 1. num. 34. cum seqq. tit. 1. lib. 6. nouæ recopil. & num. 47. resoluit, quod si quis malè vtatur priuilegio, perdit illud, nisi igno aucter, vel iniuste, aut per vim faciat, & n. 49 tenet quod vbi ex priuilegio resultat beneficium Principis, vt quia conceditur cum hoc, quod sustineat equum pro Principis seruitio, non solum non potest per non vsum tolli, verum neque per expresse renunciationem, sicut etiam non.

- 8 amitti priuilegium, quando acquiritur per contractum, aut pecuniam resoluit Melch. Phabos Lusit. decis. 33. num. 9. cum seqq.

- 9 Vtrum, & quoto temporis spatio privilegium per non usum amittitur, vide Mench. viutrequen. cap. 2. num. 5. cum seqq. Sebast. Nau. ad l. preter, 13. num. 6. & 7. ff. de vacat. muner. Molina de primog. lib. 2. cap. 7. ad finem. Cald. Pereira de extinctione emphyt. cap. 15. num. 8. Villalob. com. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 5. num. 25. pag. 237. Azuced. l. 1. n. 40. tit. 1. lib. 6. noua recop. Azor. iustit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 4. q. 8. & c. 22. q. 8. Cabed. par. 1. decis. 17. num. 3. & par. 2. decis. 93. num. 11. & quæ latè diximus ad cap. cum accessisset, supra de consuet. Illud tamen aduertendum duxi privilegio non vtemem, quia occasio non se se obtulit, illud non amittere, vt tenent Valasc. de iure emphyteut. q. 37. num. 8. Valdes. ad Soar. in prohem. furi littera F, in fine pag. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Burgundia, eiusque Dux qualiter remittitur.
- 3 Privilegia capellanorum aliquorum Principum, quæ de iurisdictione suorum Prelatorum, erant exempti an derogentur per Concil. Trident. ostenduntur.
- 4 Exemptio, quando non est respectu certi iudicii, sed simplex, & absoluta respectu omnium, tunc taliter exemptus ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur, puniri non potest.

Cap. Cum capella. XVI.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Anchar. Buttr. Henric. Panor. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs versuque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & a. Viui. in rationalibus lib. 5. Iuris Pontificij pag. 200. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 716. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 6.

- 2 Ducis Burgundia. De Burgundia, eiusque Duce, vide Casan. in consuet. Burgundia, verbo Duc. & verbo Bourgoigne, Burgos de Pace in prohem. legum Taurini, num. 140. cum seqq.

- 3 Quod nullus Archiepiscopus, &c. Per hunc tex. refert Fr. Emman. quæst. regal. tom. 2. q. 64. art. 4. olim aliqua rescripta, & indulta fuisse obtenta à Sede Apost. quibus capellani aliquorum Principum à iurisdictione suorum Prelatorum erant exempti, & ibi refert hoc, & alia similia privilegia per Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 11. esse sublata, quia privilegia, & exemptiones, quæ varijs titulis, plerisque conceduntur perturbationem in Episcoporum iurisdictionem excitant, & exemptis occasionem laxioris vite præbere dignoscuntur, idem etiam tenet q. 108. art. 3. Item Praxis Episcoporum par. 1. verbo exemptio, vers. 2. asserit Concil. Trident. d. c. 11. non derogari privilegijs capell

pellanorum Regiorum. De exemptione à Summis Pontific. concessa capellanis Regie capellæ Vliisyponei vide Cabed. de patronatib. Regia Canon. cap. 43.

- 4 In quantum exempti sunt, &c. Notatur ad hoc, quod quando exemptio non est respectu certi iudicii, vel eorum, quæ ad proprijs Ordinarijs iurisdictionem pertinebant, sed est simplex, & absoluta respectu omnium, & quorumcunque iudicium, tunc taliter exemptus ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur, puniri non potest, in quibus terminis bene intelliguntur tex. in præfati, & in cap. 1. 4. in eisd. de privilegijs lib. 6. per ea, quæ Abb. in cap. vlt. na. 11. & ibi Felin. de foro competentis, Azuced. l. 3. d. na. 118. tit. 16. lib. 8. noua recopit. Couar. pract. cap. 11. num. 5. vers. possit, & vers. idcirco.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Gladius bis acutus, in Apocalypsi quemadmodum intelligatur, ostenditur.
- 3 Argumentum ab absurdo in omnibus dispositionibus vitandum.
- 4 Absurda ratio in quo consistat in hoc text. ostenditur.
- 5 Abbates tenentur etiam exempti venire ad synodum si habeant territorium proprium, & populatum.
- 6 Capella monasterio subiecta non censetur exempta per exemptionem datam monasterio.
- 7 Connexa in privilegijs, & exorbitantibus non terminantur.

Cap. Ex ore. XVII.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Anchar. Buttr. Henric. Panor. Casal. in annot. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs versuque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viui. in rationalibus lib. 5. Iuris Pontificij pag. 200. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 716. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 7.

- 2 Procedit gladius bis acutus. Habetur huius tex. vique ad vers. cum igitur in Apocal. cap. 1. & cap. 19. vbi licet communiter sacri Interpretes intelligant gladium esse bis acutum verbum Dei, quod per Prophetas, Apostolos, & Prædicatores suos Deus loquitur, & alij ipsam diuinum Verbum, vt eruditè prosequitur vtrumque latè explicans Consluc. noster Blas. Alvarez Viegas in Apocalypsim cap. 1. commun. 2. sess. 14. Alij tamen rectè intelligunt per gladium accipiem, id est ex vtraque parte acutum, diuinum iudicium iuxta illud Deuter. cap. 32. si acueris vt fulgur gladium meum, & accipiet iudicium manus mea, de quo etiam intelligit Genebrard. illud

illud *Psalmi 149.* gladij ancipites in manibus eorum, sicut & apud Iurisconsultos gladium feueritatis, & animaduersionis iudicij esse superfluum constat *ex l. imperium ff. de iurisdic. omni iudic.* Bis autem, seu ex utraque parte acutus dicitur diuinus gladius, eo quod corpus, & animam punire simul potest, vel quod, & supplicio presentis poenae, & future meto puniat, ut pulchre in hieroglyphicis scribit. *Pierius, lib. 42. de gladio Iustitiae in 5. Iustitia: vel duplex gladij acies duplicem ostendit iudicij partem, ad dexteram scilicet, & sinistram, in bonos, & malos, quia utrisque secundum merita retribuit, his poenas, illis praemia, & quia extremum illud iudicium, tam bonis, quam malis erit formidabile, ut utriusque videatur. Iustitiam gladij aciem perhorrescere, prout ex Ruperto explicat Viegas, d. comment. 2. sect. 15.* Cum ergo Romanus, Summusque Pontifex ipsius Christi vices gerat in terris, ex eius quoque ore rectissimam debere exire sententiam secundum iustitiam equo libramine, ut vnicuique quod suum est reddatur, ex auctoritate *Apoc. deducit Innocent. II. L. Summus Pontif. in presenti.*

3. Quoniam absurdum esset, &c.

Nota optimum, & vulgare argumentum ab absurdo, quod in omnibus dispositionibus esse vitandum probat text. in l. nam absurdum ff. de domi libertorum, & in l. si ita sit. in fine ff. de operis libertorum, cum alijs de quibus Euerad. in top. de grad. loco 8. Mantua abstr. 45. Peregr. de fidei com. art. 11. num. 46. Cardin. Mantic. de consuetudin. lib. 2. tit. 13. per totum. Et de hoc. & amb. consuet. lib. 2. tit. 13. per totum. In quo autem consistat ratio absurdi in proposito huius text. explicat bene Socin. hic num. 6. non enim patitur recta ratio, ut in Synodo prouinciali Abbas post Episcopum supra alios Episcopos resideret, quod si dicas contingere potuisse, quod Vigorici Episcopus inter Episcopos vltimum haberet locum, & consequenter nullum esse absurdum, quod virtute privilegij post vltimum Episcopum primus sederet Abbas Euafest. Canonij, respondebis vel constituisse Pontifici Vigorici Episcopum non habuisse vltimum locum in Synodo, vel non oportere restringere privilegium, & decisionem text. ad terminos, in quibus constaret Vigorici Episcopum vltimum habuisse locum. Ad vero semoto privilegio, de quo in text. Abbates praecedere debeant Canonicos Ecclesiae Cathedralis, late disputant post Abb. & Felinum in cap. pastoralis, num. 9. de officio delegati, Castan. in catalogo gloria mundi, par. 4. consider. 32. Boet. de auctoritate magni consilij p. 67. Vers. deinde Abbates, cum seqq. idem Boet. seu magis Mondag. in tractatu de ord. graduum num. 20. cum seqq.

3. Quare tenetur ad Synodum, &c.

Probat hic text. Abbates teneri ad Synodum Episcoporum venire, ut per Steph. Quarant.

in summa bullarj verbo Concilium prouinc. vers. 3. quero ad hoc autem, quod etiam exempti teneantur venire ad synodum Episcopi esse singulare text. in presenti alie it. Henric. in tract. de synodo, per. 2. num. 4. vbi testatur hanc esse communem DD. sententiam, & ostendit contra Abb. antiq. intelligi non posse de synodo, in qua publicanda sunt statuta prouincialia, cum text. aperte loquatur de statutis ipsius Episcopi, ut patet ibi, ad Synodum Episcopalem accedere, & per hoc ipsius statuta recipere, quod autem loquatur de Abbatibus exemptis aperte deducitur ex vers. nos igitur. Intellige de Abbatibus habentibus populum, & territorium proprium, & iurisdictionem Episcopalem excentas intra ambitum ipsius prouinciae, hi enim vocari debent ad Conc. Prouinciale, quemadmodum vocantur Episcopi Comprovinciales, & possunt dici suffraganei, habentque vocem decisivam, ut docet Prosper. de Augustino in addit. ad Quarantam, loco proxime citato.

6. In membris autem, &c. His verbis probatur conclusio, quae habetur in sumario, quod per exemptionem datam monasterio non censetur exemptae capellae eidem monasterio subiectae, notat gloss. verbo non probatur, Abb. num. 4. Socin. num. 11. & alij communiter hic, Fuscus de iurisdic. lib. 2. cap. 16. num. 2. cum seqq. Vnde consequenter in huiusmodi capellis retinere Episcopum omnia iura Episcopalia enarrata in cap. conuenerunt de offic. Ordinary, bene probat text. ibidem, vbi notauit Abb. notabili 2. & prosequitur Fusc. de cap. 16. num. 15. cum seqq. Neque obstat argumentum, quod de connexis idem est iudicium, cap. translatio, de consuet. cum similibus, quia non procedit in privilegijs, & exorbitantibus, quando connexa non veniunt per consequentiam necessariam. Intellige superadiam conclusionem in capellis, quae quoad temporalia, aut iura Episcopalia monasterio subijciuntur, iuxta c. 1. de capellis monachorum, non ita in alijs, quae pleno iure ad illud spectant, iuxta cap. quoniam 21. hoc tit.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur supra hunc text. scribentes.
2. Receptus sub protectione Papa non censetur exemptus.
3. Papa recipiens aliquem in filium non censetur eos inuicere.

Cap. Ex parte. XVIII.

1. Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anan. Host. Anthon. Henric. Panor. Dec. Marli. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs transij. Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationibus lib. 5. Iuris Pontificij pag. 201. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 716. refertur ab Anton. Angust. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 8.

- 2 Probat hic tex. receptum sub protectione Papæ, non ideo conferri exemptum, ut per Eras- mum à Chockier de *universis Ordinarij in exemptis* par. 1. q. 9. num. 3. aduertent non idcirco superuacaneam esse protectionem, siquidem in hoc proficit, ut præstò magis adit si iniuste forte grauiam inferatur, & quod facilius priuilegio donetur, & citat *glos. verbo protectionis in cap. receptum sub hoc tit. & Abb. num. 5. Deci. conf. 152. Anton. de Pratis de iurisdic. Episcopis cap. 2. num. 2.* Vtrum autem si Pontifex recipiat aliquos in filios videatur eos eximisse? questio est non contemnenda, in qua videtur dicendum, nō ideo videri eximisse, ex illa, enim generali ratione, quod Romana Ecclesia omnium aliarum sit mater, & magistra, sequitur omnes Ecclesias eidem esse subiectas, & ex eo, quod Papa omnium fidelium sit pater, omnes eiusdem dicuntur filij *cap. quam grani ibi; Reges, Principes, & vel alios cuiuscunque ordinis filios in nostris litteris appellamus, de crimine falsi, notat glos. verbo filijs in præmio Secti, & rationem bene explicat Marchesius de commiss. par. 1. cap. 13. num. 61.* Vnde & filij denominatio non exemptionem, sed magis honoris titulum, & speciale amoris pignus denotat, iuxta ea, quæ de ethymologia ipsius nominis, filius, tradunt scribentes omnes. Neque obstat ius harum exemptionum regulari ad instar emancipationum, manumissionum, & huiusmodi iurium, idque præsertim ex Rebus. *respons. 142. & sicut dominus seruū eximit à seruitute nominando filium, l. unica, §. similique modo, C. de latina libertate tollenda, ita quoque Pontifex, quia respondetur nullam hic militare rationis identitatem, quippe quod dominus sibi soli præiudicat, Pōtēx verò Ordinarij iurisdictioni, quæ est fauorabilis, cap. puenit, 11. q. 1. cap. cum persone, cap. ut aliqui, hoc tit. lib. 6. & ita expressus est tex. glos. & DD. in cap. si Papa, §. non sic filius, eodem tit. Et lib.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Vnio facta de Ecclesia alteri Ecclesie, vel monasterio effectum habitura non est, nisi post mortem rectoris illius, & ideo non requiritur eius consensus.
3 Declaratur tex. in cap. 1. §. quia verò, de rebus Ecclesie non alienandis, lib. 6.
4 Monasterium, cui à Papa conceditur, ut fructus sue Ecclesie possit in proprias usus convertere, non potest vacante Ecclesia possessionem auferre, propria capere, & fructus percipere absque auctoritate Episcopi diocesani.
5 Declaratur principalis tex. conclusio.
6 Beneficiarius, qui titulum habet canonico, an possit licet capere propria auctoritate beneficij possessionem, si à nemine occupata sit, ostenditur.
7 Episcopi sui nomine, qui intelligatur in hoc tex. remissum.

Cap. Pastoralis. XIX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Lo. Andr. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *transfuge latus cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationandi lib. 3. Iuris Penes pag. 201. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 716. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 9.*

Decedentibus personis earum, etc.

Notabis ad hoc, quod licet Ecclesie viuentis rectori absque eius consensu possint ab Episcopo (Capitulo consentiente) alteri Ecclesie, Monasterio, vel religioso loco vniri, sed in proprietatem concedi, iuxta tex. in *elumen. 2. de rebus Ecclesie non alienandis*, hæc tamen vnio, si concessio effectum habitura non est, nisi post mortem ipsius Rectoris, & ideo merito eius consensus ad vniōnem faciendam necessarius non est, ut probat tex. in *cap. consultationibus de donation. Conc. Trid. sess. 21. de reformat. cap. 5. & ita in hunc sensum fuit accipienda prædicta huius tex. verba, quod scilicet vnio facta viuentis rectori etiā à Romano Pontifice, non habet effectum viuentis eodem rectori, quia facta est, ut absque ipsius præiudicio, notant Abb. & Socin. hic vterque num. 2. & latè explicante Petrus de Perusio in *trakt. de vniōib. cap. 3. cum sepe. Fuscus de iuris. lib. 2. cap. 26. num. 11. Rebus. in praxi tit. de vniōib. glos. 1. 1. num. 8. & tit. de reprobata impetratione beneficij *tracenti, an. 58. Hoved. de incompat. benef. par. 2. cap. 3. num. 9. vers. non tamen est necessarius consensus rectoris, Nicolaus Garc. de benef. par. 12. cap. 2. num. 214. cum sepe.***

- 3 Non obstat tex. in cap. 1. vers. quia verò, de rebus Ecclesie non alienandis, lib. 6. quatenus probat in dismembratione consensum rectoris necessarium esse, quia respondetur diuersam esse rationem quoad propositum in dismembratione partis fructuum, vel in vnione totali, & concessione Ecclesie in proprietatem, nam, ut bene sentit *glos. verbo defensor, & explicante Card. an. & vers. 7. Imola num. 13. Bonif. à nu. 26. & 31. ibidem*, quando vnio fit in totum diuinus cultus præcipue intenditur, & pauperum sustentatio, *cap. ex parte, §. de consensu. cap. expositis de preben.* nullumque sit præiudicium presenti, aut futuro rectori; non presenti, quia vnio post eius mortem effectum habitura est ex diuina, non futuro, quia nullus futurus est distinctus ab Ecclesia, cui fit vnio, sed potius augentur fructus eius, qui vtriusque futurus est rector, ac subin, de quemadmodum rector viuentis dismembratio fructuum sine eius consensu fieri non poterat, ita beneficium vacante necessarius est defensor, qui ipsius utilitatem tueatur. Non obstat etiam si replices rectori viuenti fieri præiudicium, quatenus per vnionem impeditur beneficium suum renuntiare, sicut antea poterat, nam re-

sponde-

spoudet praeiudicium hoc valde remotum esse, & secundarium, ac subinde non esse attendendum iuxta reg. l. 1. ff. de auctoritate tutorum, & doctrinam gloss. vlt. in cap. quoniam pactum, de pactis in 6. recepta per Couar. ibi p. 1. §. 3. num. 7. & multos de quibus Tiraq. in tract. res inter alios acta à non. 5. & patet, quia titulus beneficii quoad accipientem est perpetuus, cap. Sanctorum in principio 7. dist. 1. neque repudiari potest sine legitimi superioris auctoritate cap. aduocat, de reuocatis, & per consequens est ius hoc, seu facultas remouendi cum veniat remouere, & præter naturam ipsius beneficii, & ex auctoritate superioris pendeat, attendi non oportere.

4. **Inconsulio Episcopo.** Probat hic text. monasterium, cui à Papa conceditur, vt fructus suæ Ecclesiæ possit in proprios vsus convertere, non posse vacante Ecclesia possessionem auctoritate propria capere, & fructus percipere abque auctoritate Episcopi diocesani, notant Abb. num. 5. Soc. 8. cum seq. & alij communiter hic, Petrus de Perusio in tract. de vniuersibus, cap. 2. num. 5. Rebus. in practi. tit. de vniuersibus gloss. 11. num. 17. & facit, quia similiter prouisus de beneficio quoad titulum eius possessionem capere, & fructus percipere non potest auctoritate propria, sed necessarium est, quod immittatur in possessionem legitimi superioris auctoritate, iuxta tex. in cap. aduers. vers. in quadam, de offit. Archid. notant DD. per rex. ibi, in cap. ex frequentibus, de institut. Rebus. in practi. tit. de immiſſione in possessionem, 3. num. 3. Menoch. remed. 9. recap. num. 277. cum seq. & alij, ex quibus communiter testatur Couar. lib. 3. variarum cap. 16. num. 7. Petrus Gregor. res beneficiar. cap. 40. num. 1. & 57. Flamin. de reg. benef. lib. 8. cap. 9. à nu. 55. & latius lib. 10. §. 6. à num. 27. Vnde passim conceditur à Summo Pontif. Breue, quod executorie dicitur, pro executoribus, qui prouisum mittant in possessionem beneficii, de quo multa post Gonz. & alios Nicolaus Garcia de beneficijs. par. 6. cap. 3. à principio, plenè Flores de Mena varior. q. 4. March. de iur. par. 1. cap. 13. à principio: confirmatur denique supradicta huius tex. conclusio ex vulgari reg. non est singulari permittendum, quod per vniuersum fieri licet ff. de reg. iuris §. de ext. celeb. in hac materia in l. si ex stipulatione, §. ff. de acquenda poss. dum generaliter probat habentem verum titulum, veluti emptiois, vel donationis, non posse auctoritate propria sine antiqui domini voluntate possessionem capere, quod si capiat praeiudicium esse notat Bartol. lafon. Alexan. l. & omnes communiter ibi, Pinel. in l. 1. C. de bonis materijs par. 2. not. 61. cum seq.

5. Intellige principale huius tex. decisionem illo caso procedere, quando scilicet Papa alicui concedit, vt fructus aliquius Ecclesiæ in suos vsus possit convertere, nam licet Ecclesia vacet apprehendi non potest possessio auctoritate propria, sed Episcopi auctoritas necessaria est ex

ratione, quam reddit text in presenti, qui, rescripto suo nunquam Summus Pontifex iuri Ordinariorum praeiudicium irrogare intendit, iuxta generalem reg. tex. in l. 2. §. si quis à Principis, ff. ne quid in loco publico, cum similibus, & ad nostrum propositum est text. singularis in cap. super vo 15. de offit. delegatis, cum eadem vtatur ratione, quod non intendit Pontifex Episcopo, aut Archid. praeiudicium inferre rescripto suo, & ideo si causam superiore presentandi alicui delegauerit sub ea forma, vt si couulterit presentationem ad alterutram partem pertinere, ordinet Ecclesiam de persona idonea, non potest delegatus inconsulto Episcopo, aut Archidiacono instituere, vel mittere in possessionem presentatū à patrono, indeq. colligat. Ab executorie datum pro executione mandati de prouidendo non posse conferre beneficium in praeiudicium Ordinariorum, ad quos pertinet collatio, sequuntur alij communiter recte Salsa de benef. p. 2. q. 18. nu. 1. Flamin. de reg. lib. 7. q. 22. num. 5. facit deinde ratio, quam ex lo Andri. hic adducit Petr. de Perusio d. c. 2. nu. 6. quod scilicet gratia, seu concessio Pontificis poterit esse subreptitia in damnum Ecclesiæ, & fraudem hospitalitatis, & detrimentum Religionis, vt considerat tex. in c. 1. in princip. ne Seda vacante: ac subinde postulat ratio boni publici, vt antequam executioni mandetur, Episcopo exhibeatur, & ab eo, eiusque officialibus vtrum executionem mereatur, decernatur, an vero potius superfedere oporteat, iuxta ea, quæ notant DD. per tex. ibi in cap. si quis de rescriptis, & in cap. cum teneamus, de prebendis, & Couar. practiarum, cap. 35. num. 6. Horda de incompat. benef. par. 1. cap. 21. num. 5. & plenè relati per Cened. ad Decretales collect. 3. Vtrum autem beneficiarius, qui titulum habet canonicum, possit licitè auctoritate propria apprehendere beneficii possessionem, si à nemine sit occupata? dubium est non contemnendum, in quo affirmatiuam partem communiter receptam testatur Couar. d. lib. 3. variarum, cap. 16. nu. 6. & 8. in princ. & post Salmam idem testatur Flamin. d. lib. 10. q. 6. num. 10. vers. in contrarium, & de rigore veram esse fatetur Petr. Greg. d. num. 15. Alij vero melius resoluunt, quod hec non sit habenti verū titulum si simpliciter est institutus, possessionem vacantem propria auctoritate capere, vt resoluunt Dynus, Anch. Archid. & Cosm. quos refert idem Couar. d. cap. 16. num. 7. quorum sententiam post longam disputationem iustiorē esse concludit ibi num. 8. vers. quod si sequitur Menoch. remed. 6. ad pascendi, num. 34. communem testatur Flamin. d. q. 6. n. 27. idque etiam aperte docuit Rebus. d. tit. de immiſſione in possessionem, num. 2.

7. Quis autem Episcopi sui nomine intelligatur in hoc tex. post antiquiores late disputat Soein. hic n. 8. & latius Tiraq. multos referens de re iust. tit. 1. §. 16. gloss. 3. num. 22. cum seq.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Interdictum generale locale, quod dicatur, ostenditur.
- 3 Interdictum vniuersi Parochie Ciuitatis, in qua plures sunt, an particulare dicatur, remissius.
- 4 Interdictum, quando non seruatur ab eo, cuius causa latum est, alij ex Papæ licentia seruare non tenentur.

Cap. Petisti. XX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hoff. Anchar. Butr. Henric. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 201. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 717. refertur ab Anson. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 3.* Ergo interdictum generale locale dicitur cum interdicitur Ciuitas, sicut etiam dicitur illud, quod sub nomine collectio vniuersitatis plurium locorum profertur, itaque plura loca sub se contineat, quæ scilicet ibi sunt, vel esse possunt, & in hoc distinguitur à speciali, seu particulari, qui est quando aliquis particularis locus, veluti Ecclesia S. Petri, interdicitur, vel si plures Ecclesie particulares Ciuitatis non nomine collectionis interdiciantur, bene explicant Nauar. in man. cap. 27. num. 166. Vgol. de censuris, tab. 5. cap. 6. in principio Aulla eodem tractatu par. 5. disp. 1. dub. 1. conch. 2. Couar. in cap. alma mater par. 2. §. 1. num. 9. Tolet. in summa, lib. 1. cap. 5. §. 1. num. 3. Soar. tom. 5. disp. 32. sect. 2. num. 4. Vtrum autem interdictum vniuersi parochie Ciuitatis, in qua plures sunt, particulare sit, vide Nauar. d. cap. 27. n. 168. Henric. in summa lib. 13. cap. 51. §. 3. Sayr. de censuris, lib. 5. cap. 2. num. 9. Soar. d. sect. 2. d. n. 5.
- 2 De nostra licentia celeberris. Ergo quando interdictum non seruatur ab eo, cuius causa latum est, alij ex Papæ licentia seruare non tenentur, de quo tamen vide Valer. Regin. in pract. fori potentatialis, lib. 32. tract. 3. nu. 69. in fine, vbi etiam resoluit, quod si plures sint quorum causa interdictum fuerit promulgatum ad talem excusationem requiritur, vt maior pars illorum violet interdictum habendo animum, in tali violatione persequerandi, prout coniici potuerit ex ipsorum actibus.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ecclesia dicuntur ad aliquem pertinere vtroque, seu pleno iure, quando in spiritualibus, & temporalibus eidem subiecta sunt, quod intellige de ibi.

- 3 Exemptio vtroque, seu pleno iure à potestate Episcoporum, an religiosis concedi possit ab Episcopis, & Prælati inferioribus, ostenditur.
- 4 Ecclesia per prescriptionem potest vtroque iure à potestate Episcopis eximi, & ad religiosis transferri.
- 5 Declaretur tex. in cap. cum non liceat, de prescript.

Cap. Quoniam. XXI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hoff. Anchar. Butr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *transque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 201. Alagona in compendio Canon. pag. 717. refertur ab Anson. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 4.*

- 1 Vtroque iure. Id est pleno iure, in spiritualibus, & temporalibus scilicet, & temporalibus, vt notauit gloss. hic, & in cap. cum, & plantares, in Ecclesijs, verbo pleno iure, supra hoc tit. quas ibi sequuntur Butr. n. 26. Zabarel. n. 1. Dec. nu. 12. & 16. Rebus. in concordantijs, tit. forma mandati, verbo plenum, Marta de clausulis, clausula 85. num. 6. Card. Tufsch. tom. 6. lit. P. concl. 164. nu. 3. Erasim. d. Chockier de iurisd. Ordin. in exemptis par. 1. §. 9. nu. 6. Sayr. de censuris, lib. 1. cap. 6. nu. 12. resoluentes Ecclesias dici ad aliquem pertinere vtroque, seu pleno iure quando in spiritualibus, & temporalibus eidem subiectæ sunt, hinc inferentes per contrarium non pleno iure pertinere Ecclesiam ad religiosis, vel alias personas, quando eis subiecta est quoad temporalia, sed quoad spiritualia, ab Ordinariis iurisdictione, & potestate excepta non est immo institutio, & destitutio ad Episcopum pertinet, vt notauit gloss. verb. ipse in c. 1. de capellis monachor. lib. 6. quam constantissime sequuntur, & passim commendant omnes proximè citati, & satis deducitur ex text. in presenti. Sed plenius distinguendo materiam resoluit Abb. in d. 4. in Ecclesijs nu. 6. quem sequuntur alij communiter, vt refert, & explicat Dec. d. num. 20. ibidem quatuor casus distinguens: Primum, vbi religiosi habent tantum inuopatrimonat in huiusmodi Ecclesijs, propter quod solam habent facultatem presentandi idoneos Presbyteros ab Episcopo instituendos. Secundum, quando solum habent redditus temporales, & tunc eos tantum in propriis vltis percipere possunt. Tertium, quando habent solam collationem, & tunc præter illam, nihil aliud in huiusmodi Ecclesijs prætere possunt. Quartum, quando Ecclesias habent pleno iure, vtrumque ius tam conferendi, quam redditus temporales percipiendi pertinet ad eisdem, atque ita post Abb. resolunt omnes in d. 4. in Ecclesijs, & in d. cap. 1. de capellis monachor. lib. 6. subdistinguentes in hoc ultimo casu, quod vel religiosi pleno iure Ecclesia subiecta est, atque etiam populus, vel sola

sola Ecclesia, & non populus; in primo subdi-
stinctionis membro fatetur, & collationem,
& institutionem, quam vocant autorizabilem,
(per quam scilicet traditur animarum cura,
iuxta doctrinam *glos. in cap. auctoritate, de insti.*
quam ibi sequuntur omnes communiter) ad ip-
sos religiosos pertinere, non ita in secundo
membro, quando sola Ecclesia est subiecta est,
& non populus; quamuis enim fateantur colla-
tionem ad ipsos pertinere, negant tamen ad il-
los spectare traditionem curæ populi, in quem
supponimus nullam habere potestatem, sed soli
Episcopo esse subiectum. Quæ distinctio licet
in omnibus alijs rectè procedat, in hoc tamen
vitio de institutione autorizabili nullo firmo
substanti fundamento per ea, quæ dixi de officio
& potestate Episcopi *par. 3. allegat. 72. num. 189.*

- 3 Illud omnittendum non est, quod licet Domin.
in d. cap. 1. num. 3. *vers. Et procedunt prædicta*,
atque etiam Feder. de Senis *conf. 247.* & alij,
quos refert Dec. *conf. 152. nu. 1.* voluerint præ-
dictam exemptionem vtroque, seu pleno iure
Ecclesiæ iuræ potestate Episcoporum concedi
non posse religiosis ab Episcopis, & Prælati in-
ferioribus, sed solum à Romano Pontifice, quia
inquirent non posse Episcopos totam suam iuri-
sdictionem in aliquam Ecclesiæ, & visitatione,
& reliqua pastoralia iura à se abdicare, ex rati-
one *tex. in cap. cum non liceat, in principio de*
prescriptionibus iuncta decim. tex. in cap. cum ven-
erabilis consilij. Contrarium tamen sententiam
expressè tenet *glos. in summa 25. q. 2. & latè tue-*
que Calder. conf. 5. de rebus Ecclesiæ, sequitur Dec.
d. conf. 152. num. 3. vers. non obstat ergo, & in d. 6.
Episcopi num. 13. cum seq. cum quo pugnant
sententia ad concordiam sic reducto, vt prior
negatiua procedat in Episcopo huiusmodi ex-
ceptione sine Capitulo cōcedere, & sine iusta causa,
posterior verò affirmatiua his interuenientibus
iuxta reg. tex. in cap. si exceptione 12. q. 2. & in
cap. nulli, & per totum de rebus Ecclesiæ non alie-
mandis, & quæ latè vltra ordinarios ibi, explicant
Rebut. in compendio abbasationum num. 9. & 11.
cum seq. Couar. lib. 2. variorum cap. 17. & prin-
cip. Molina de iustitia trail. 2. dist. 463. & 468.
*& magis in terminis argumento *text. in cap. pa-**
storalis de donat. post Abb. notat Rebut. in trail. de
congen. portione nu. 38. Roch. de interpretat. verbo
pro eo, quod de diocesani nu. 30. Lambert. eodem
tit. art. 8. prime quæst. principalis par. 2. lib. 11.
4 num. 32. Per prescriptionem potest etiam Eccle-
sia vtroque iure à potestate eximi Episcopi, &
ad religiosos transferri, vt probant *tex. in cap. cum*
idem 2. vers. quia, & in cap. auditis, cum multis
alijde. prescrip. & in cap. cum personæ, vers. si au-
tem ibi. lib. 6. quibus locis ita obseruant DD.
communiter, & latè Balb. de prescrip. par. 1.
quæst. principalis q. 21. à num. 3. Neque obstat
tex. in d. cap. cum non liceat, de prescrip. omiffis
5 enim aliorum intellectibus, de quibus Parif.
ibi *nu. 42.* facile respondetur *text. illum solum*
negare prescriptionem, per quam omnino ex-

tingitur obedientia Episcopo à subditis debita,
non autem eam, per quam talis obedientia
alijs acquiritur, hanc enim expressè admittit
tex. in d. c. cum olim cum similibus, de quibus
Balb. vbi supra quæst. 12. & in visitationis præ-
*scriptione probat *tex. in cap. cum ex officio, de**
prescrip. & vltra Balb. q. 16. notat Bernard. Diaz
reg. 603. limit. 3. Card. Tufch. sum. 5. littera L.
conclus. 24. 1. & littera O. conclus. 5. Minus obstat
tex. in d. cap. cum venerabilis, de consilij, non
enim potestatis quæstio ibi erat, sed voluntatis,
de quibus scilicet iuribus Episcopus fecit rem-
issionem, & ideo in summario habetur, quod
remittens seruicia non intelligitur procuratio-
nem ratione visitationis remississe, & vltra or-
dinarios ibi, notat Felin. in d. cap. cum ex officio,
num. 18. *vers. & nota.*

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc *text. scribentes.*
- 2 Quæritur Episcopalis soluitur Episcopo ex omnibus
decimis pertinentibus ad Ecclesiæ inferiores ad
onera Episcopatus sustinenda.
- 3 Episcopus remittere potest decimas, maxime sua
mensa debitas ex iusta causa.
- 4 Indefinita dispositio æquales vniversali.
- 5 Episcopus privilegio suo simpliciter, & indefinitè
decimas Episcopalis remittens, non solum præsen-
tes sed etiam præteritas, & futuras remittere censetur.
- 6 Augmentum, quod postea per legata accessit, venit
in legatis simpliciter solui.
- 7 Verba quando generaliter, vel indefinitè profertur
ab eo, qui aliquid excipere potest, & non ex-
cepit, omnia veritate intelliguntur.
- 8 Indefinita, aut generalis dispositio postea simpliciter
sine pronominis, quando futura comprehen-
dit, ostenditur.
- 9 Referuntur intellectus huius *text. & num. 10.*
- 10 Remissio decimarum facta à Romano Pontifice, vt
privilegium in toto rigore accipi debet, stricteque
recipit interpretationem, ac per consequens præsentem
tantum decimas, non futuras comprehendit.
- 11 Declaratur *tex. in clementina vlt. de rescriptis.*
- 12 Declaratur *tex. in cap. ex parte, de decretis.*
- 13 Privilegium de decimis non solvendis de nonalibus
mentionem faciens, ad nonalibus decimis trahi non
potest, quæ ab alijs erant possissa tempore privile-
gij concessi.
- 14 Privilegium de non solvendis decimis nonalium ex-
tendi non potest ad decimas nonalium, quæ tempore
interpretationis iam erant præfissa.
- 15 Princeps si concedat alicui domino, vel magnati da-
tam officiorum alicuius Civitatis, aut talis concessio
intelligatur de illius officio, quæ post concessionem
per Principem creata sunt, ostenditur, & num. 17.
- 16 Vnde, eademque res non debet diverso iure censi.
- 17 Verba in dubio an semper videantur relatâ ad tem-
pus præsentis ostenditur.

Cap. Quia circa. XXII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Anchar. Butr. Henric. Panor. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordant. *versus* in iuris cum legibus Cassella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 302. Alagona. in compendio Iuris Canonici pag. 717. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 2.

Super Episcopaliibus decimis.

Idest quarta, quæ ad onera Episcopatus sustinenda Episcopo soluitur ex omnibus decimis pertinentibus ad Ecclesias inferiores, iuxta text. in cap. vobis, & in cap. concessio 12. q. 2. de qua fit mentio in cap. de quarta de prescription. & in cap. compente de offic. Ordinar. cum multis alijs, Rebut. de decimis q. 7. num. 11. Couar. in cap. officij num. 1. de testamentis, latè Soar. de Religione tom. 1. tract. de decimis lib. 1. cap. 28. num. 9. cum seqq. & in hac quarta de Iure communi Episcopus fundatus est, vt per Monet. de decimis cap. 8. glo. num. 14.

Facta extitit secundum Canonicas, &c.

Ergo Episcopus remittere potest decimas, maxime siux menz debitas, ex iusta causa, vt resoluit Moneta de decimis cap. 5. num. 44. Verum obitare videtur, quia in hoc tex. non remissio, sed priuilegium à solo Episcopo emanauit, iuxta verba, de quibus in principio, ibi, priuilegium Prædecessoris tui, non potest enim Episcopus alicui concedere immunitatem à solutione decimarum per viam priuilegij, vt voluit Rebut. d. tract. de decimis q. 5. num. 28. & 31. tum quia sunt à Papa assignate singulis Ecclesijs cap. 1. 13. q. 1. tom. 1. quia in Concil. Cabilonensi statutum fuit, ne Ecclesie antiquitus constitutz decimis priuarentur cap. Ecclesie 17. q. 1. tum denique quia Episcopus decimarum & aliarum rerum Ecclesiasticarum administrator est, & non dominus, & ideo donare non potest cap. 2. de donation. iuncta reg. l. si iussum ff. eodem tit. & quæ explicat Rebut. in compendio alienationum d. num. 61. remittere vero speciem donationis continet, vt per tex. in l. si mulier ff. conditione causa d. d. ex multis, quos refert, vt probat Duen. reg. 22. ampliat. 1. Sed huic difficultati respondent DD. omnes post gloss. hic, quod intelligatur tex. in presenti, quando in remissione decimarum facta ab Episcopo interuenit Capituli auctoritas, & iusta causa necessitatis scilicet, & euidentis utilitatis, ita Zabarel. hic in fine, Butr. num. 1. & 5. Abb. & Socin. num. 2. & alij, quos refert, & sequitur Pradil. in l. præf. num. 18. iuncto nu. 21. C. de transactionibus Rebut. in d. compendio alienationum d. num. 66. latè Moneta d. tractat. de decimis cap. 2. q. 7. nu. 132. cum seqq. & ideo D. Barbos.

in primatis seboljs ad l. 1. ff. de legatis 1. & in l. minoris, 9. quod in anno, num. 16. ff. soluto matrim. ex dictis verbis huius tex. ibi, secundum Canonicas sanctiones, deducit remissionem decimarum, de qua hic, Ecclesie grauolam non fuisse, si enim talis esset secundum Canonicas sanctiones facta censeretur non posset, iuxta tex. & quæ ibi notatur in c. 1. de confus. Quædammodum enim licet alienatio rei Ecclesie absolute considerata prauola censeatur Ecclesie, & ideo nõ valeat consuetudo, quæ eam admittit sine solemnitatibus à Iure requisitis cap. causam, qua de re iudic. non tamen ita grauola censetur solemnitatibus interuenientibus, sed potius licita ex cap. 1. de his, qua fiunt à Prel. eodem modo licet grauola censeretur possit Ecclesie remissio decimarum absolute considerata, non ita tamen positis dictis solemnitatibus; sed non obstat tex. in cap. reuen. de transact. quia agit de transactione facta à Sacerdote sine Episcopi auctoritate, atq; ita sine debitis solemnitatibus iuxta cap. 2. & cap. de canonicis tit. Nec etiam obstat: quod remissio decimarum in hoc tex. facta esse videatur per modum priuilegij, quia respondetur vt infra.

Indefinitæ decimas, &c. Ex his verbis iuncto sine colligit gloss. hic vulgare illam regulam quod indefinita dispositio æquipollit vniuersali l. si seruatus ff. de seruitut. Urban. l. si plurius 45. ff. de legatis 2. cum similibus, & in dispositione legis post gloss. verbo aliorum in cap. vt curia, de electis lib. 6. ex quibus annotare frequentissime scribentes ex multis, quos refert, comprobato explicans Couar. lib. 1. variet. cap. 13. num. 6. Card. Mantie. de concessis Reim. voluit lib. 7. tit. 5. num. 1. & 10. & in dispositione tam legis, quam hominis si de iur. in vitæque eadem ratio; Menoch. de præsump. lib. 6. præsump. 25. num. 5. & præsump. 62. num. 7. Malcard. de probat. conclus. 118. num. 38. cum seqq. plene Card. Tusc. tom. 4. littera I. conclus. 86. cum seqq.

Illius temporis, sed futuri. Nota bilis est tex. iste, vt ait Abb. in summano, dum probat, quod si Episcopus priuilegio suo simpliciter, & indefinitè decimas Episcopales remittat, non solum præsentis, & præteritis, sed etiam futuras remittere censetur, ita etiam Butr. & Henric. à principio, & omnino à nu. 3. Anch. num. 34. Soem. num. 1. & omnes alij hic, prosequitur ex professo plenissime Alber. Brun. in tract. de augment. conclus. 9. & conclus. 16. & alij relati à Pinel. in rub. C. de rescriptis. vnde par. 1. cap. 38. n. 24. Duen. regi. 73. Valasc. consulti. 38. nu. 105. Card. Tusch. tom. 1. littera B. conclus. 49. num. 9. & tom. 2. littera D. concl. 495. & littera E. concl. 560. & tom. 6. littera P. concl. 733. d. nu. 23. Vnde tot. 1. communis opinio num. 1. tit. 17. nu. 256. vers. nec nom. pag. 240. Aloy. Ricc. in collect. decisionum par. 2. collect. 365. in principio, Cabed. p. 6. decis. 95. d. princip. consonantique in eandem conclusionem tex. in cap. ad audientiam, 12. & in cap.

- 6 ex parte 27. de decimis, & quod in legatis simpliciter factis receptum est venire augmentum, quod postea rei legatæ accessit, siue cum pronomine meum, siue simpliciter fiant, vt probat text. elegans in l. cum fundus 10. ff. de legat. 2. quem latè explicat Couar. præf. cap. 3. n. 2. cum seq. sic etiam in hypotheca rerum ad me pertinentium facta simpliciter, quod veniant tam præsentis, quam postea acquisitæ probat text. in l. ult. G. quæ res pignori, cum alijs, quæ post Neguz. de pign. par. 2. memb. 2. à principi. adducit Duem. reg. 76. Cõfirmatur deinde cõclusio ex alia ratione, quam text. in præsentī sensit in
- 7 his verbis, cum nihil exceperit cum potuerit exceperit, quibus probat, quod quando verba generaliter, vel indefinitè proferuntur ab eo, qui aliquid excipere potuit, & non exceperit, omnia venire intelliguntur, quæ venire possunt, & continentur in lata verborum significatione, quod etiam insinuat text. in l. 1. ad audientiam, & deducitur ex reg. text. in l. veteribus 40. ff. de pactis, secundum quam, quoties verba ambigua sunt in quibuscunque conuentionibus, semper contra proferentem sit interpretatio, exoriantur multi, de quibus Alph. collect. 248. Cum ergo Episcopus decimas Episcopales simpliciter remittens potuisset decidere terminum aliquem, per quem simplex concessio ad præsentis decimas, aut præteritis, si id voluisset, restringeretur; veluti dicendo quas nunc monachi possident, non immeritò decidit Pontifex, quod cum nullas exceperit, omnes concessisse videtur.
- 8 Intellige, quando dispositio indefinita, aut generalis posita est simpliciter sine pronomine, in eum, vel adiectione præteriti, aut præsentis temporis, tunc enim futura comprehendit etiã in legatis, vel alijs, in quibus de domini agitur translatione, atque ita text. in præsentī ex eadem ratione procedere, & contrarium esse dicendum, si in concessione, seu remissione adijceretur pronomen, meum, suum, aut similia, deducitur ex resolutis per Abb. in cap. cum capella, num. 5. hoc sit. ex quo communiter receptum dicit, & sequitur Fortun. in l. Gallus 9. & quid sit tantum, n. 115. cum seqq. ff. de liberis & posthumis: Et confirmatur sequenti syllogismo. Verba generalia, aut indefinita, si materia subiecta non repugnat ex se, & ex sermonis proprietate sunt apta non solum præsentia, sed etiam futura comprehendere, at in remissione decimarum simpliciter sine pronomine, meum, suum, vel alia demonstratione, quæ præsens tempus ostendat, si fiat debitis interuentibus solemnitatibus, non repugnat materia subiecta ex Ecclesiæ, aut successoris præiudicio, iuxta supradicta, ergo rectè text. decidit futuras decimas comprehendere, qui quidem intellectus bonè conuenit cum communi, ille enim primo loco totum ponit in vi, & proprietate sermonis, communis autem considitrat Ecclesiæ præiudiciū, vt ostendat materiam subiectam non repugnare.

9 Ex quibus colligitur iam nõ esse necessarium recurrere ad alios intellectus, quos ad huc text. excogitarunt DD. Henric. enim hic num. 3. ait propterea in remissione indefinita decimarum, contineri futuras, quia importat titulum vniuersale, qui aq̃ue comprehendit præsentis, ac futuras decimas, per text. in l. grege 21. ff. de legat. 1. & in l. grege 6. ff. de legat. 2. cum similibus. Neque discrepat alius intellectus Burr. num. 7. dum ait ius hoc ex remissione decimarum competes monasterio, indiuiduum esse tam respectu præsentium, quàm futurarum, & proinde omnes comprehendere, iuxta reg. l. si communem ff. quemadmodum seruitutes amittuntur, quibus fauet ratio huius text. quod vna, eademq̃ res non debet diuerso iure censi, iuxta cap. ubi in tua de decimis, explicat enim Burr. quod sicut ius, quod habebat Episcopus exigendi decimas, erat vnum integrale, habens se æqualiter ad præsentis, & futuras, ita etiam remissio æqualiter habet se ad omnes, & per eam, quoad omnes ius illud sublatū est. Sed solidum non nituntur fundamento, nam decimarum nomen collectiuum non est, vt grex, hæreditas, peculium, & similia, itaut oratio per illud concepta vniuersalis dici debeat, neque hoc ius, quod Episcopus habet recipiendi decimas, vel Monasteriū non soluendi, ita indiuiduum est, & inseparabile respectu nouarum decimarum, vt necessariò, qui illas percipit, vel non soluit, & has percipere, vel non soluere necessario debet, immo contrarium, & iure, & vsu compertum est, quod ius percipiendi decimas antiquas, vel non soluendi separatim sit à nouis decimis, & qui illas percipit, has non percipiat cap. dudum 31. infra hoc tit. cap. tua 25. & ult. de decimis, & explicat totam difficultatem longo discursu Gilchen. de præfrip. par. 1. cap. 6. num. 189. cum seqq. quare neque ratio tituli vniuersalis, neque alia de iure indiuiduo difficultatem tollit, sed ad prædictam rationem est recurrendum, quod verba hæc indefinita simpliciter, idest sine temporis, aut pronominis adiectione, ex se apta sunt, vt comprehendant omnes decimas præsentis, & futuras. Ratio deinde æqualis est, tam ad has, quàm ad illas, neque aliqua differentia ratio assignari potest, quare præsentis remiserit Episcopus, non verò futuras, non etiam versatū ibi aliculus tertij præiudiciū, ergo his omnibus concurrentibus rectè decidit Pontifex omnes comprehendendi, & venire futuras in hac indefinita remissione.

- 10 Non obstat, quod text. in præsentī agere videtur de remissione decimarum per modum priuilegij, vt patet ibi, priuilegium prædecessoris tui, ac per consequens strictissimè debeat interpretari cap. porro, cap. sanè, hoc tit. quia respicatur huiusmodi remissionem decimarum ab Episcopo, de quo hic, per modum priuilegij factam non fuisse, licet enim in principio thematici, & facti narratione de priuilegio mentio fiat, accipiendo scilicet priuilegium in iura

illa significatione pro quacunque superioris cō-
 cessione, in decisione tamen aperte Pōtēx obli-
 dit remissionem hanc habere naturam benefi-
 cij, quod latissimam recipit interpretationem,
 & sic de beneficio esse intelligendum hunc tex-
 post Panorm. & D. Barbof. in d. 9. quod in anno n.
 16. & 17. communem comprobant Perez de Lara
 de amiseris, & capell. cap. 16. num. 16. & ante
 eum Couar. Variarum lib. 1. cap. 13. in fine, mul-
 tos referens, & bene advertens non sufficere
 hanc rationem, nisi addatur alia, quam sequi-
 mur ex proprietate, & rigore verborum, quæ
 etiam futura comprehendunt, & materia sub-
 iecta, quæ non repugnat. Adde insuper priuile-
 gium propriè esse, quando aliquid conceditur
 contra ius commune, vt ex ipsius priuilegij de-
 finitione deprehenditur, de qua glos. communiter
 recepta in rub. de rescrip. lib. 6. vnde cum text. in
 præfenti agat de remissione decimarum factæ,
 secundum Canonicas sanctiones, non ad priuile-
 gij, sed ad beneficii naturam accedere dicen-
 dum est, cum ergo priuilegium non sit, fauore
 monasterij concernit, ac subinde beneficium
 est, iuxta generalem beneficii descriptionem,
 de qua in cap. 1. rescrip. in primis, in quibus causis
 feudum amittitur, nec quando fit à Prælo de-
 bitis solemnitatibus, diuersa censeri debet,
 quoad hunc effectum ab illa, quæ fit à domino
 rei sue.

- 11 Quamvis tex. in præfenti ex proximis ratio-
 nibus rectè defendatur quando remissio decima-
 rum Episcopaliū sit ab Episcopo, non ita ta-
 men, sed contrarium est resoluendum, si remis-
 sio fiat à Romano Pontifice, tunc enim neque
 beneficium dici potest, sed potius priuilegium
 in toto rigore debet censeri, neque plenam,
 sed strictam recipit interpretationem, & conse-
 quenter præfentes tantum decimas, non futuras
 comprehendit, quo casu procedit tex. in c. tua 25.
 9. de decimis, & in c. 2. in princip. & in 9. 2. eodem
 tit. lib. 6. atque ita hanc differentiam inter con-
 cessionē factā ab Episcopo secundum Canonicas
 sanctiones & Priuilegium Romani Pont. sentiunt
 glos. & reliqui omnes, qui illam sequuntur, dum
 totam rationem huius text. ponunt in eo, quod
 hæc remissio, seu cōcessio solius cōcedētis præ-
 iudiciū continebat, & expressè Rebus. de de-
 cimis q. 14. num. 32. Brun. d. conclus. 9. rescrip. prædi-
 ctæ, Gutier. canon. lib. 2. cap. 21. num. 123. melius
 quam omnes D. Barbof. d. 9. quod in anno n. 18.
 Vnde inferitur solutio ad oblectionem deductam

- 12 ex Clemē. 1. in fine, de rescrip. dum decidit rescriptum
 de beneficio vacaturo nō extendi ad beneficium
 creatum post datam rescripti, interpretatur
 enim Card. ibi ex eo procedere, quia odiosa
 erat huiusmodi gratia à Romano Pontifice con-
 cessa in præiudiciū Ordinariorū, ac subinde
 diuersa ab illa, de qua in hoc text. quod solius
 concedentis præiudiciū continet. Sic etiā in pri-
 uilegijs propriè sumptis, quæ scilicet contra ius
 cōmune à Romano Pontifice cōceduntur, procedit
 tex. in clemē. 1. in fine, de censibus, ubi omnes potāt

& Padil. in l. non modis, nu. 5. G. de seruicibus.
 Neque his obstat tex. in cap. ex parte 27. de de-

- 13 cimis, dum probat eum, qui priuilegio Sum-
 mi Pontif. concessum est, vt decimas percipiat,
 noualium decimas percipere posse ex ea ratio-
 ne, quia, cui conceditur, quod est maius, conce-
 ditur etiam, quod est minus; nam ad illum
 tex. varij assignari solent intellectus, quos
 prosequitur Rebus. d. 2. 6. Couar. & Gutier. discis
 Joci, Soar. de religione tom. 1. tract. de decimis lib. 1.
 cap. 23. d. nu. 4. inter quos ille iam receptus est
 à recentioribus, quod procedat ex mente cōce-
 dentis, quia scilicet verius est non agi ibi de
 priuilegio percipiendi decimas in aliena paro-
 chia, hoc enim restringendum esse libenter fateri-
 tur, idque colligunt ex verbis tex. ibi, Paro-
 chiarum ipsarum, &c.

- 14 Amplius adeo huiusmodi priuilegium de de-
 cimis non soluendis concessum à Romano Pon-
 tific. odiosum esse, & restringendum, vt etiam
 expressè de noualibus mentionem faciat, ad no-
 ualium decimas trahi non possit, quæ ab alijs
 erant possessæ tempore priuilegij concessi, vt
 decidit tex. in cap. dudum, 3. 1. infra hoc tit. cuius
 decisionem ultra Abb. & ordinarios ibi, com-
 mendat, & exornant Rebus. d. quest. 14. nu. 33.
 Couar. d. cap. 17. num. 14. Gutier. d. cap. 21. n. 126.
 cum seqq. immo notabilior est decisio tex. in d.
 cap. 2. 3. 1. de decimis lib. 6. dum specialiter, & nouo
 iure contra verborum proprietatem restringit
 priuilegium de decimis noualium percipiendis,
 pro ea portione, pro qua veteres percipiebant, vt
 si impetretur ab illis, qui totaliter veteres per-
 cipiebant, vt extendi non possit ultra medietatem
 noualium, commendant specialem casum cō-
 tinere aduertentes Abb. & alij, de quibus Rebus.
 d. q. 14. n. 34. Gutier. d. c. 21. nu. 25. ad finem, Soar.
 d. cap. 23. num. 5. Amplius etiam prædicta re-

- 15 solutio, quod priuilegium de non soluendis
 decimis noualium extendi non possit ad decimas
 noualium, quæ tempore impetrationis iam
 erant proficissæ, quia à tempore proficissionis
 statim cōlicæ ius cepit competere ijs, quibus
 idem ius alioquin competebat, cui subinde Pō-
 tific. præiudicare non intendit dicendum vide-
 tur, vt ex Abb. receptam sententiam profitemur
 Couar. d. cap. 17. num. 14. & Gutier. d. c. 21.
 num. 127. Monet. de decimis q. 4. nu. 69.

- 16 Ex quibus omnibus inferri potest resolutio
 ad illam quest. controuersam, vtrum scilicet
 si Summus Pontif. alicui Principi concedat col-
 lationem beneficii alicuius ciuitatis, vel Prin-
 cepti alicui domino, vel Magnati datam officio-
 rum illius, talis concessio intelligatur de his
 beneficijs, & officijs, quæ post concessiōnem per
 Summum Pontif. vel Principem creata sunt, &
 ex dictis, quoad officia per Principem de nouo
 creata, pars affirmatiua amplectenda est; dixi-
 mus enim concessiōnem, sed dispositionem sim-
 pliciter factam sine adiectione temporis præ-
 sentis, aut pronominis, meum, futura com-
 prehendere, sed quæstionem concessiōnis officiorū

in eisdem terminis proponimus, ergo futura quoque officia comprehendendi dicendum est: facit decisio huius tex. quatenus habet remissionem decimarum simpliciter factam futuras comprehendere, atque etiam rationes, quibus Pontifex confirmat, quod beneficia Principis, quando ipsius filius concedentis praeiudicium conueniunt, latissimam recipiunt interpretationem, & consequenter futura comprehendunt: planum autem est huiusmodi concessionem officiorum, vel aliorum iurisdictionalium solius Principis praeiudicium continere, quia ad ipsum solum eorum donatio, seu data pertinet, vt notant Innoc. & reliqui omnes in cap. cum p. de fide instrumentorum, & plures, de quibus Couar. pract. cap. 19. ad finem, Auend. de excoisendis mandatis Principum, cap. 10. in princip. & saepe repetit Cabed. par. 2. decis. 14. & decis. 33. faciunt, quae resoluunt relati per Valasc. de iure emphe. q. 8. nu. 22. Merito igitur huiusmodi officiorum concessionem comprehendere futura tenent post alios D. Barb. late disputans in d. 5. quod in anno, num. 17. & quoad officia, & beneficia Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. q. 20. art. 8. & confirmatur ex resolutione eorum, qui docent, quod si à Principe concedatur iurisdicatio alicuius castri, & deinde numerus incolarum, aut ipsum castrum augeatur, etiam ad augmentum iurisdictionis extenditur, vt ex Angelo resoluit Brun. de augmento concl. 9. in princip. & ex Bald. Guido Pap. decis. 265. & decis. 489. num. 2. & ex Alemand. pluribusque alijs Card. Tusch. tom. 6. littera P, concl. 735. à num. 3. & plenius Couar. pract. cap. 2. num. 1. ad finem, & nu. 8.

17 Quamuis contrariam sententiam, quod in hac officiorum concessione veniant solum officia, creata tempore concessionis, teneat Afflic. lib. 3. constitutionum, rubr. q. num. 10. quem refert, & sequitur Cabed. par. 2. decis. 32. num. 3. & 5. Neque obstat element. ult. de rescrip. ubi gratia ad beneficium vacaturum non extenditur ad creatum post ipsam gratiam, quia procedit in gratia Romani Pontif. in praeiudicium Ordinarii, hic vero de solo agitur praeiudicio Principis concedentis: deinde vt aduertit D. Barb. gratia erat ibi particularis, hic vero est concessio generalis.

18 Una, eademque substantia, &c. Notatur ad hoc, quod una, eademque res non debet diuerso iure censi, vt per Tiraque. de vetust. lig. §. 1. gloss. 18. nu. 21. Gonzal. reg. 8. Cancellaria, gloss. 43. num. 160.

19 In gloss. [Sed futuri.] Notatur ad hoc, quod licet verba in dubio videantur relata ad tempus praesens per l. sita, ff. de auro, & argenteo legato, tamen id non procedit in concessionibus respicientibus solum praeiudicium concedentis, nam tunc quasi beneficium late accipitur, atque ita etiam futura in illis veniunt, vt per Couar. pract. c. 2. nu. 1. ad finem, Fr. Emman. d. art. 8. Valasc. consili. 38. n. 10. D. Barb. d. 5. quod in anno nu. 16.

20 Notatur etiam ad hoc, quod non est locus fictioni cum tractatur de praeiudicio alterius, vt per Tiraque. de retract. sit. 1. §. 1. gloss. 10. num. 71. & tit. 2. §. 2. gloss. vlt. num. ult.

S V M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 DD. qui de Patriarchis egerint referuntur.
- 3 Romana Ecclesia omnium aliarum, omniumque fideium mater est, & magistra.
- 4 Constantinopolitani Patriarchatus originem qui reseruant, citantur.
- 5 Alexandrini Patriarchatus dignitas, & origo ostenditur.
- 6 Antiocheni Patriarchatus dignitas, & quando inciperit, discutitur.
- 7 Catholicis nominis excellentia quanta sit, remissum.
- 8 Hierosolymitani Patriarchatus origo, & dignitas ostenditur.
- 9 Patriarchae, & alij Pralati immediati subiecti Papa tenentur ei prestare obedientiam, & iuramentum.
- 10 Patriarchae palium à Romano Pontifice tantum accipiunt.
- 11 Palium vniuersaliter solum à Romano Pontif. datur.
- 12 Archiepiscopi, an à quatuor Patriarchis palium accipere possint, ostenditur.
- 13 Archiepiscopi in tota sua prouincia possunt ante se Crucem claram deferre, etiam in locis exemptis.
- 14 Patriarcha vbiq. ante se Crucem deferre possunt.
- 15 Patriarchalis Cruz qualis debeat esse, ostenditur.
- 16 Patriarcha in Vrbe Romana, vel ubi Romanus Pontifex fuerit, Crucem praeferre non possunt.
- 17 Curia Romana, vel Principi ubi est ubi Papa, vel Principi existit.
- 18 Patriarcha Crucem praeferre non potest, ubi legatus Papa praesens esset.
- 19 Insignibus Apost. dignitatis ubi non potest, nisi legatus de Latere.
- 20 Appellari potest ad Patriarchas in omnibus causis suarum prouinciarum.
- 21 Appellatio gradatim non vero omisso medio est interponenda est.
- 22 Appellari an possit ad Patriarchas omisso medio, ostenditur, & nu. 23.
- 23 Imperator non admittit appellationes ad se interpositas omisso medio.
- 24 Papa appellationes ad se interpositas omisso medio solet admitti, & nu. 26.
- 25 Princeps an possit subditos sine culpa iure suo priuare, remissum.
- 26 Præiudicium alicui concessum, an Princeps sine causa rescindere possit, ostenditur.

Cap. Antiqua. XXIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Colle. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Anch. Butr. Henr. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tole-

Toletan. in concordant. *Utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationale lib. 5. Iuris Pontif. pag. 203. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 717. desamitur ex Concil. Lateranen. sub Innoc. III. cap. 5. & refertur ab Anton. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 12. cap. 6.*

- 2 Textus in præfenti est valde notabilis, & frequentissima nostrorum, ac Theologorum allegatione celebris dum & Patriarcharum Sedium ponit priuilegia, & præcedenti vnus ad alteram, atque etiam conclusionem illam repetit à Summis Pontificibus & generalibus Concilijs sapienter inculcatam, quod Romana Ecclesia omnium aliarum, omniumque fidelium mater est, & magistra, atque adeo super omnes primatum tenet, consonar in his omnibus text. in cap. renouantes 22. disticti. De Patriarchis ultra Ordinarios hic, & ibi, Iacobac. de Concilijs lib. 1. art. 12. 9. secundo est videndum, Cassan. in catalog. gloria mundi par. 4. consider. 9. Couar. lib. 4. 7. riar. cap. 14. num. 13. Paul. Fusc. de dist. lib. 1. cap. 2. num. 9. cum segg. Petr. Gregor. rei beneficiaria cap. 10. num. 4. & syntagm. lib. 15. cap. 2. Lælius Zech. de reipub. Ecclesiæ tit. de statu Reuerendf. Patriar. Math. Vgon. in tract. de præstantia Patriarchali, plures, de quibus Cened. ad Decretum collect. 58. quibus adde Dionys. Paul. in specialis tract. de Vera quatuor Patriarchalium sedium erectione, ac eandem proprie inter se aequalitatem Flamin. de regnat. lib. 2. q. 1. num. 38. cum segg. Io. Garc. de mobil. gloss. 48. 9. 3. num. 11. cum segg. Gonzal. ad regn. 8. Cancellaria gloss. 41. n. 11. cum segg. Azor. institut. moralium par. 2. lib. 3. cap. 15. & 36. Mojern. de iurisdic. par. 1. cap. 16. n. 4. cum segg. quos late refero Ego ipse de officio, & potestate Episcopi par. 1. sub tit. 3. de Vera Patriarchalium sedium erectione.

- 3 Super omnes alias Ordinarias potestatis obinet principatum. De Ecclesia Romana, quod omnium aliarum, omniumque fidelium mater sit, & magistra, atque super omnes primatum obtinet, dixi d. tit. 3. de Vera Patriarchalium erectione cap. 2. num. 14. & supra ad cap. 1. de summa Trinit. nu. 6.

- 4 Constantinopolitana primum. De Patriarchatu Constantinopolitano late egi Ego ipse d. tit. 3. cap. 3. & ibi citatis adde Dionys. Paulum d. tract. de Vera quatuor Patriarchalium sedium erectione cap. 10.

- 5 Alexandrina secundum. De Patriarchatu Alexandrino multa adduxi Ego ipse d. tit. 3. cap. 4. & Dionys. Paul. d. tract. cap. 8. ubi num. 8. asserit huiusmodi Alexandrinæ Ciuitatis nobilitatem, & amplitudinem insignem, causam, & rationem fuisse, ut ibidem sedes principalis poneretur, sicut & eadem consideratio causa fuit, ut Alexandrina, licet postea infirmitate, Antiochenæ præferretur, eo quod præfectura Alexandrina, Au-

gustalis dicta, iuxta rub. Cod. de off. Prefecti Augustalis, ab Augusto eo nomine insignita magnificentissimæ, præ cæteris ab eodem nobilitata, longe præstabat Syriæ præfecturæ, vbi expressè obseruauit Card. Baron. annaliū Ecclesiæ tom. 1. sub anno Christi 39. in vers. quælibet esset.

- De Patriarchatu Antiochena tertium. Antiocheno, dixi d. tit. 3. cap. 5. & latè Dionys. Paul. d. tractat. cap. 7. ubi num. 7. refert Antiochenam Ecclesiam germanam Romanæ meruisse appellari ab Innocen. 1. in epistola 14. ad Bonifac. presbyterum, vt habetur in tom. 1. Conciliorum pag. 781. ex quo vtriusque Cathedræ officium Ecclesiasticum ordinatum fuit, vt in breuiario Romano patet, & in ea celebris antiphonarum vsus cepit, vt ex Tripartita historia referunt Vualfridus de exordijs, & incrementis rerum Ecclesiasticarum cap. 25. vers. dicendum, Amalarium Fortunatum de Ecclesijs. off. lib. 4. cap. 7. vers. de Tripartita, & Rodulphus Riou de canon. obseruat. cap. 12. & hinc forsitan illius Ecclesiæ Antistes dicebatur Sacrosanctæ Antiochenæ Ecclesiæ Catholicus, de quo meminit Petrus Gregor. syntagmæ lib. 15. cap. 7. num. 5. de cuius nominis catholici origine, & excellentia multa adducunt Stephan. Durant. de ritibus Ecclesiæ lib. 2. cap. 33. n. 12. & ex Panciano, & alijs eleganter Valdes. de dignitate Regum, Regnorumque Hispania cap. 13. n. 37. & 28. aduertens num. 30. ex Guillelmo Tyrio lib. 14. bellis sacris cap. 12. & alijs ideo Patriarchæ Alexandrinum se appellari Catholicum vt vnipersalem Patriarcham, quia duodecim, aut tredecim Archiepiscopos, & ingentem numerum Episcoporum sub ditione spiritali gubernabat. De cognomine Catholici ab Ecclesia concessio Hispania rum Regi, ac de eius excellentia, & antiquitate latè Valdes. d. cap. 13.

- De Patriarchatu Hierosolymitana quartum. Hierosolymitano egi d. tit. 3. cap. 6. & adde Dionys. Paul. d. tract. cap. 9. ubi n. 15. aduertit, quod crescere in Hierosolymitanam Ecclesiam Christi fidelium deuotione factum fuit, vt Vigilij Papæ, & Imperatoris Iustiniani tempore de Antiocheno Patriarchatu, itemque de Alexandrino tantum fuerit Hierosolymitanæ Ecclesiæ concessum, atque largitum, totque eidem decreti, atque assignati fuiraganeis Antifites, vt verum Patriarchalis sedis titulum, honorem, ac potestatem consequi mereretur, obseruauit Cardin. Barginis tom. 7. annaliū Ecclesiæ anno Christi 553. Vigilij Papæ anno 14. & Iustiniani Imperator anno 27. in pag. 441. in vers. alia illa. Cuius nobilitas, & aurea verba habent in hunc modum. In Tempore prædicti Principis, Iustiniani videlicet congregata est Synodus generalis apud Constantinopolim tempore D. Vigilij Papæ, Eutyrii Constantinopolitani, Apollinaris Alexandrini, Pauli Domini Antiocheni, & Eustochij Hierosolymitani Patriarcharum super ebris Capitulis, &c. in qua Synodo post alias populo Dei neces-

necessarias institutiones, quas pro tempore promulgandas decreuerat sanctorum Patrum, qui ad eam conveniunt, auctoritas, prædictam Deo amabilem Hierosolymitanam honorare Ecclesiam, & eius Episcopo loci inter Patriarchas dare, communi sanxit volutate, reverentiam exhibens sanctæ Resurrectioni, & quoniam prædicta Dei cultrix Civitas, quasi in limite Alexandrini, & Antiocheni Patriarcharum erat, nec haberet, unde illi Urbis ordinaret suffraganeos, nisi utriusque Patriarchæ aliquid detraheret, visum est expedire ab utroque aliquid detrahere, ut eadem iuxta formam aliorum Patriarcharum ordinaret subiectos; subtraxerunt ergo Antiocheno Casariensem, & Scythopolitanum Metropolitano: Alexandrino vero Rubensem, & Berythensem item Metropolitano, & quoniam iterum eundem Patriarcham oportebat habere præter prædictos Metropolitano, familiares suffraganeos, quos Græcis syncellos vocant: subtraxerunt prædictis Metropolitano quosdam Episcopos, & quosdam de novo creaverunt usque ad vigesimum quintum. Et ex Card. Baron. addēs eadem reperisse scripta in Bibliotheca Vaticana in Codice notissimo, cui est titulus, liber celsus.

9. *Prælitio sibi fidelitatis, &c.*

Ex his verbis colligunt scribentes post glossam, *verbo obediencia*, Butr. num. 9. Zaharel. num. 5. & Abb. nu. 6. *res. in gloss. quod Patriarchæ, & alij Prælati immediate subiecti Papæ tenentur prestare obediencie iuramentum*, iuxta formam text. in cap. *Ego N. de iuramento*, sicut Episcopi suo Archiepiscopo, & Archiepiscopus suo Patriarchæ, atque etiam Sedis Apostolicæ promittere obedienciam, consonat text. in cap. *ad illud, de maiestate*, & obedienciam, notat gloss. *verbo Sacramentum in cap. ut super de rebus Ecclesiæ non alienari*, explicat Rodoz. in tract. *idem tit. q. 3. de alienat. non obstante iuramento* d. num. 1. Martinus Vranus in d. cap. *Ego N. à princip.* & alij relati à Cened. ad Decretal. collat. 103. num. 1. advertentes, quod licet text. in presenti de sola obediencia taciatur mentionem, consuetudo tamen recipit, ut non aliter promittatur, quam prælitio iuramento.

10. *A Romano Pontifice receperint pallium, &c.*

Ergo Patriarchæ solummodo pallium à Romano Pontifice recipiunt, ut habetur in presenti, & per totam dist. 100. i. & Archiepiscopi, nisi ex antiqua consuetudine, vel speciali Pontificis beneficio alicui Episcopo specialiter concedatur, ut in cap. *cum in iuvencio, de presump.* explicat Host. in summa sub tit. de auctoritate, & *res. pallij* nu. 3. Durand. in rationali Divinorum lib. 3. cap. 17. Conrad. Heun. de ceremon. lib. 3. cap. 4. ad finem, Ruzius de prænuntiis Archiepiscopalis dignitatis prim. 21. & Steph. Darant. de rebus Ecclesiæ lib. 2. cap. 9. n. 41. cum sequ. Guido Pancirola *variarum lectionum lib. 2. cap. 20.* Daturque à solo Romano Pontifice

11. *universali ter iuxta text. in cap. usque auctoritatis,*

& res. pallij, quia datur in signum plenitudinis potestatis, iuxta text. in *præfati*, & in cap. *ad honorem*, ubi sic, quæ potestatis plenitudo ab alio dari non potest, nisi ab Apostolica Sede, eiusque Præside Romano Pontifice Petri successore, à quo tanquam à capite in alios Prælatos tanquam membra omnis profluit Ecclesiastica iurisdic-tio, cap. in novo 21. distinct.

11. *Et ipsi suis suffraganeis pallium largiantur.*

Ex his verbis colligitur à quatuor Patriarchis Archiepiscopos pallium accipere posse, in quo videtur oblatre text. in cap. *significasti* 4. ad finem, de elect. ubi habetur, quod pallium à B. Petri corpore tantum suscipitur, quia scilicet à solo Romano Pontifice est accipiendum, ut post Host. notant Abb. ibi num. 9. Lelius Zech. de repub. Ecclesiæ, ut. de statu Illustriss. Patriarcharum n. 51. *res. traditur*, & ex Innoc. Petr. Alphons. de Vascancell. in harmonia rubricarum sub illo tit. de auctoritate, & *res. pallij* nu. 7. sed Host. d. loco n. 4. & alij, de quibus Henric. in summa lib. 10. cap. 31. in princip. respondent Patriarchas pallium Archiepiscopis suis suffraganeis largiri posse, ex auctoritate ab ipso Romano Pontifice concessa, ac subinde dici non posse, quod ab alio accipiunt, quam à Romano Pontifice, & ab ipsius B. Petri corpore, iuxta reg. qui per alium facit, de reg. Iuris lib. 6.

11. *Dominica vero Crucis, &c.*

secundum Patriarchalis dignitatis privilegium, nam licet omnibus Archiepiscopis concedatur, ut in rota sua provincia possint ante se deferre Crucem etiam in locis exemptis intra provinciam vigore Constitutionis editæ in Concilio generali Viennensi in Clemens. Archiepiscopo, hoc tit. de privilegijs, & latè explicant Ruzius de prerogativis Archiepiscopalis dignitatis, prim. leg. 3. Lel. Zech. d. tit. de statu Illustriss. Patriarcharum n. 6. Steph. Quaranta in summa bullar. verbo Archiepiscopus auctoritas 28. auctoritate, extra provinciam rō Crucē deferre non possunt nisi illi, quibus speciali Sedis Apost. privilegio fuerit cōcessū, ut probat text. in cap. 1. *ut lite pendente*, ubi notant omnes, & proximè citati. Patriarchis tamen iure communi privilegium hoc conceditur in presenti, ut ubique Crucem deferre possint, notant Bur. & Abb. hic in princip. Cassan. in catalogo gloriæ mundi par. 5. considerat. 38. concl. 4. Petr. Greg. synagogramus Iuris lib. 15. cap. 9. num. 6. Lel. Zech. loco proxime citato num. 2. ad finem. Henric. d. lib. 10. cap. 29. n. 3. Gonzales ad reg. 8. Cancellaria gloss. 41. n. 45. Guido Pancirola d. lib. 1. cap. 20. 5. habent, & aliud Ioan. Narbona, de appellatione à Vicario ad Episcopum par. 2. fund. 1. num. 12. ubi num. 13. 15. advenit Patriarcharum Crucem, quam præferunt ligno transversario gemino constare, cuius lignum superius transversum brevius est, inferius longius; in quo distinguuntur à cæteris Episcopis, & Archiepiscopis, quibus nisi vnius

duntaxat transuersi ligni Crucem intra suam
provinciam præferre non permittitur, vt obser-
uatur Jacob. Cuiacius in Paralipomenis ad tit.
de foro competent. in cap. sanct. 3. in fine. Ioh. Lyp.
in notis ad suos de Cruce libros. Iacobus Gregerus
de orte Sanctæ Crucis 3. part. in descriptione Crucis
Veneranda resiste. Item cum circa.

- 16 *Nisi in Vrbe Romana, &c.* Notatur
et commendat, licet in præxi contrarium male serua-
ri aliquando ex Holt. referat, Ruff. d. prim. 21.
vers. 3. intelligit; rationem verò colliges cum
Anton. Auguit. in notis ad hunc text. post collectionem
ex l. 1. & l. 7. ff. de officio Praefens, quas
explicat Anton. Faber in rationibus Pandectarum
ad illum tit. & Brisson. annotationum lib. 3.
cap. 14. Indeque colliges male censisse Pan-
cirola d. cap. 30. 9. habent, Patriarchas solum
intra provinciam sui Patriarchatus posse deferre
Crucem; nam ex lustratione, quam text. in
præfenti facit in proximè adductis verbis, regu-
larum firmat in contrarium quoad omnia alia lo-
ca, in quibus Romanus Pontifex præfens non
reperitur, iuxta reg. tex. in l. nam quod siquid
9. ff. de peno legata.

17 *Vel ubicumq; Summus Pontifex*

fuerit. Notatur hic text. pro doctrina eorum,
qui docent Curiam Romanam seu Pa-
pæ, vel Principis ibi esse, vbi Papa, vel Prin-
ceps existit, vt docet gloss. verbo *Romana in ex-*
tranegen. execrabilis, de præbend. Ioan. XXII.
Innocent. Abb. & alij communiter in cap. Ego N.
de iurando, commendat Roman. singul. 143.
& post Tiraquel. & alios, Couat. prædicarum
cap. 4. nu. 10. Gozzal. ad regulam 8. Cancellaria
gloss. 13. 9. 1. d. num. 22. Nicolaus Garc. de benef.
par. 3. cap. 1. num. 187. cum seqq.

- 18 *Aut eius legatus.* Notatur ad hoc, quod
Patriarcha Crucem præferre non potest, vbi Legatus Papæ præfens
esset, vt per Quarant. d. verbo Archiepiscopi au-
thoritas, vers. 28. auctoritas est, in fine, vbi ad-
uertit idem esse, quando præfens esset Cardi-
nalis non Legatus, vel Nuncius cum facultate
Legati de Latere, vt in ceremonialibus Episcopo-
rum cap. 3.

19 *Vtens insignijs Apostolica digni-*

tatis. Quæ esse pannos purpureos, eorum al-
bum phaleratum, simul atq; trono, &
calcearibus deauratis, eisq; vti non posse Lega-
tum nisi de Latere post Hostien. notant Buz.
num. 10. Labarel. num. 6. Abb. num. 4. & alij
omnes in præfenti, Petri Gambar. lib. 3. de po-
testate Legati lib. 2. cap. 1. de Vargi Ordinarium no-
minibus, 21. Ioan. Narbon. d. 11. tit. de appellat. d.
11. articulo ad Episcopum par. 2. fundamentum 1. nu. 23.
Loh. Zech. de repub. Ecclesiæ in de statu illustri.
Legati num. 4. vers. 1. dicitur & post Martium
Iaur. Pancirola. varuorum lib. 1. cap. 190. vbi
etiam de insignijs ipsius Papæ multa tradit;

20 *In omnibus autem provincijs, &c.*

Tertium, & notabile Patriarcharum privile-
gium hic ponit Pontifex; vt scilicet ad illos
in omnibus causis suarum provinciarum pos-
sit promoueri. Ratio autem formalis huius
privilegii in eo consistit, quia secundum ordi-
narias regulas appellatio gradatim, non
verò omisso medio est interponenda. Impo-

- 21 *rationes 21. in princip. ff. de appellat. & ultra or-*
dinarios lib. celsolane Socin. regn. 19. Marant.
de ordine iudiciorum par. 6. cap. de appellat. d. 2. 368.
& alij de quibus Alph. d. d. 89. quibus ad-
de Garc. regul. 32. & Sigismund. Scacc. de ap-
pellat. quæst. 7. d. princip. ita scilicet vt inter Ec-
clesiasticos Iudices ab Archidiaconis, & alijs
inferioribus Prelatis ad Episcopum, & ab Ep-
iscopo ad Archiepiscopum, & sic ab inferiori
ad superiorem immediatum quoad interponen-
dum appellatio, cap. d. d. 6. de appellat. cap.
Romana, eodem tit. in 6. prosequuntur Ruff. &
de prerogatis Archiepiscopi dignitatis priusq; d.
plene Scacc. quæst. 8. d. num. 32. Patriarchis ta-
men ipso iure comuni singularis hæc preroga-
tiva indulgetur; vt ad illos omisso medio in
omnibus suarum provinciarum causis licita
sit appellatio, atque ita text. in præfenti esse
intelligendum, quia alijs nullum concedere
privilegium Patriarchis contra principium
huius text. imprenouantes privilegia, & hæc
esse communem sententiam computatis antec-
edentibus post Innocent. & Hostien. concludit Abb.
hic num. 7. & 8. sequuntur Petr. Gregor. syn-
tag. l. 1. lib. 1. cap. 9. num. 6. Alberic. in de-
dicatione, verbo Patriarcha, vers. Patriarcha,
& Primas, Lancell. Conrad. in compo. m. m. m.
iudicium lib. 2. cap. 3. num. 9. Gambi d. 11. tit. de
potestate Legati lib. 2. cap. 1. de Vargi Ord. no-
minibus, num. 25. & lib. 6. quæst. 32. nu. 106. Marant.
de cap. de appellat. num. 37. Loh. Zech. d. tit. de
statu illustri num. 21. Patriarcharum nu. 4. ad finem.
Duoyt. Paul. de vera quatuor Patriarchalium se-
dum vrbem cap. 17. num. 27. Ioan. Narbon.
d. par. 2. fund. 1. num. 26. Scacc. d. q. 7. num. 104.

22 *Quamvis contrarium tenuerit Bort. num. 11.*
hic, & immerito communem dicat Zabarel.
num. 3. vers. nota quoad quidem, & alij, quos
sequitur Henric. d. lib. 10. cap. 39. 4. id collig-
entes ex gloss. vbi in præfenti. Pro quibus non
facit fundamentum desumptum ex hoc text.
ibi, saluis, &c. quateus hoc, vt appelleretur
omisso medio, concedit soli Romano Pontifici,
vt ibi dicitur; nam text. non loquitur taxatiq;
neque impedit quod etiam quatuor Patriar-
chis specialiter concedatur iuxta consuetudi-
nem Abb. de qua supra, quia si gradatim ad
Patriarchas esset appellandum in provinciis si-
bi subiectis, nihil illis specialiter concederet
tax. contra mentem Pontificis in prædictis ver-
bis Patriarchalium Sedum privilegia remouen-
tes. Potest tamen istorum resolutio defendi in
vltimis, qui minus propriè Patriarchæ ap-
pellant.

SYM MARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Sepeliendus unusquisque de iure est in Parochiali Ecclesia, vel potius in ea, in qua maiores sui sepeliri consueverunt.
- 3 Declaratur *idem*, in presenti.
- 4 Persona deputata alicui Ecclesie quando censetur Ecclesiastica, ostenditur.
- 5 Pluralitas aliquando resolvitur in singularitates.
- 6 Oblati dicuntur, qui non tantum bona propria, sed se ipsos dant monasterio.
- 7 Privilegium merè voluntarium tempore non perdatur.
- 8 Aliis mera facultatis nunquam prescribuntur.

Cap. Vt privilegia. XXIV.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Unusquisque Iuris cum legibus Gestis* par. 1. Vivian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 204.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 717.* est in Concilio generali Lateranen. sub Innoc. III. cap. 57. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 12. cap. 7.

2 **Sepultura Ecclesiastica non negetur.** Intellige quando huiusmodi privilegiati decedentes nullam eligunt sepulturam, tunc enim vigore privilegij sepeliri possunt in Ecclesijs, ad quas de Iure pertinent, licet sint interdictæ, in parochialibus scilicet, vel potius in ijs, quibus Maiores sui sepeliri consueverunt, iuxta reg. tex. in cap. 1. in principio, de sepul. & in cap. 3. eodem tit. lib. 6. & quæ latè prosecutur Spin. in *specul. testam. tit. 1. glof. 3. princ. d. princ. & omnino num. 38.* Gutier. de *iuramento confirmat. par. 2. cap. 4. d. princ. Io. Garc. de expens. cap. 8. num. 4. Casp. Tufch. tom. 7. littera S. epoch. 194.*

3 **Vel aliorum non interdictas Ecclesias.** Intelligo, ne aduersetur, vari. præcedenti in proximè relatis verbis, quædo privilegiati elegerunt sepulturam in loco non interdicto, quia tunc debent sepeliri, non verò in Ecclesia interdicta, licet ad eam de Iure pertineret, & ratio sumitur ex regula prædictorum Iurium, quibus conceditur unicuique, ut relicta antiqua Maiorum sepultura, vel etiam parochiali, possit aliam eligere d. cap. 2. & d. cap. 3. adeo, ut etiam si deserta antiqua in loco minus religioso alia eligatur, nequaquam debeat ea electio impugnari, c. 2. & 3. de eodem tit. de sepul. lib. 6. quare multo minus debuit impugnari voluntas privilegiati, qui cum in loco interdicto posset eligere sepulturam in non interdicto propter diuina Officia, quæ ibi sine ali-

quo sui in impedimento celebrantur, eam elegit, atque ita post Abb. & Syluestr. hunc esse verum intellectum huius tex. asserit Couar. in cap. alma mater par. 2. §. 2. num. 7. in fine.

4 **Qui vel adhuc manentes in seculo, &c.** Notatur ad hoc, quod persona deputata, & donata perpetuò alicui Ecclesie, siue seculari, siue regulari, saltem si desert habitum aliqua ex parte religiosum, licet non emittat tria sustantialia vota, censetur ecclesiastica persona, & gaudet privilegio ecclesiastico canonis, & fori, ut per Nauar. tract. de redditibus ecclesiasticis monum. 55. num. 44. Cou. in cap. alma mater par. 2. §. 2. num. 8. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 123. art. 2. in fine.

5 **Quia licet pluraliter dictum sit, &c.** Notatur ad hoc, quod pluralitas resolvitur in singularitates, ut per Gonzales ad reg. 8. cancellaria glof. 22. nu. 2.

6 In glof. [Pro duobus.] Notatur ad hoc, quod oblati dicuntur, qui non tantum bona propria, sed se ipsos dant monasterio, ut per Fr. Emman. d. q. 123. art. 2. in princ.

7 In glof. [Semel in anno] ibi (sed si per centum annos, &c.) Notatur ad hoc, quod privilegium mere voluntarium, per quod scilicet aliquid faciendum ponitur in libera voluntate privilegiati (quod contingere potest, quando in privilegio exprimitur, ut eo utatur privilegiarius si voluerit) tempore non perditur, sequuntur Burn. & alij hic, illam peregrinam, auream, & valde notabilè dicit Balb. de præscript. par. 4. §. princip. q. 4. num. 4. & alij, quos refert communem telatus Padell. in l. falso quæstio. C. de diversis reperijs Casil. lib. 2. obferu. 60. num. 9. Sout. de legibus lib. 8. cap. 34. nu. 28. Mench. in præf. cap. 2. num. 11. Molin. de primog. lib. 2. cap. 7. ad fin. Tiber. Decian. resp. 43. nu. 34. Vol. 3. optime Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 49. art. 8. Bernard. Graue. ad præd. Camera Imper. caus. 60. consil. 3. lib. 2. Et con-

firmatur ex generali regula, quæ docet actus meræ facultatis nunquam prescribi, ut per tex. in l. 2. ff. de re publica, & multis alijs comprobat Gabriel. commun. lib. 5. tit. de præscript. concl. 10. Menoch. de arbit. casu 74. d. num. 7. Card. Tufch. littera P. concl. 337. ad plura similia rectè inferentes.

8 Sed in contrarium melius arguit Abb. hic num. 4. sequitur Dec. in cap. cum necessitas, de consuet. num. 17. res. 3. prædicta, alias num. 36. cum seq. ex l. 1. ff. de nundinis, ubi etiam privilegium faciendi nundinas erat in potestate privilegiati, & tamen decem annis amittitur, nec aliquid facit, quod in voluntatem expressam conferatur siquidem solum exprimit, quod à Iure inerat iuxta reg. l. 3. ff. de legationibus. cum similibus, & quibus Duen. reg. 285. & relati ab Alphanz. collect. 33. & confirmatur, quia omnia privilegia cōstituntur in voluntate privilegiati, quia nemo cogitur uti privilegio, suo, iuxta reg. tex. in

cap. si

cap. si

cap. si

cap. si

cap. si

cap. si

cap. si

cap. si

cap. si

cap. si de terra, supra hoc tit. Argumentum vero ex d. l. 2. parum urget, si aduersus tex. illum procedere in ijs, quæ sunt publicæ facultatis, nos vero loquimur in facultate priuata, explicat Couar. lib. 1. variar. cap. 9. num. 2. alij verò aliter, atque aliter intelligunt, & limitant, vt per Corral. lib. 6. miscellan. cap. 25. Ferret. in l. 3. d. num. 100. ff. de vscap. Gabr. Menoch. Card. Tusch. locis proxime citatis, & tandem, quia huiusmodi reg. si vera est, procedit tantum in præscriptione vera, quæ ex parte præscribentis requirit possessionem, quæ non datur in ijs, quæ facultatis sunt, nisi à tempore prohibitionis, non autem potest applicari nostris terminis, in quibus nō de præscriptione huiusmodi, sed de tacita renunciatione agitur, ad quā factum, vel possessio aduersarij minimè requiritur. Ex quibus hæc resolutio contra communem satis probabilis est, & ita in rigore disputationis facile defendi potest, sed pro concordia vide distinctionem Ioan. Andr. quam refert, & explicat Abb. d. num. 4.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Priuilegium certis religiosis concessum, vt tempore interdicti possint diuina Officia celebrare, extenditur ad Episcopos.
- 3 Priuilegium ad instar quod dicatur, ostenditur.
- 4 Priuilegium ad instar alterius concessum, an alteri communicetur, si prius illud augeatur, minuitur, vel reuocetur, ostenditur.
- 5 Doctores referuntur agentes de priuilegijs aliquibus religionibus concessis, vt pro suis festiuitatibus, vel etiam professione nouitj facienda publicè interdicti tempore celebrare possint.
- 6 Priuilegia concessa aliquibus, vt tempore interdicti diuina interesse possint, tantum profunt, qui interdicti causam non dederunt.
- 7 Interdicti tempore priuilegium habentes interessendi dimittit, an teneantur audire Missam sub peccato mortali in diebus festiuitatis, ostenditur.

Cap. Quod nonnullis. XXV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. anteq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. vtriusque Iuris cum regibus Castellæ, par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 205. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 718. est in Concilio generali Lateranens. sub Innoc. III. cap. 58. & refertur ab Anton Augustin. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 12 cap. 3.

- 2 Ad Episcopos extendentes. Notatur ad hoc, quod priuilegium certis religiosis concessum, vt tempore interdicti possint diuina Officia celebrare, extenditur ad Episcopos, vt post Silu. Couar. & Henric. atque alios resoluit

Saye. de censuris, lib. 5. cap. 5. num. 16. vbi etiam assertit non procedere in Ecclesia specialiter interdicta. Circa extensionem priuilegiorum de vna persona ad alias ab ipsa lege factam, generalis est reg. constituenda, quod extensio huiusmodi facta censetur iuxta modum, & cum omnibus qualitatibus, quæ inerant in primo, seu principali priuilegio, ad quod refertur, vt planè deducitur ex reg. tex. in l. item queritur, §. qui impleto, ff. locati, & in l. nihil, in fine, ff. de coniungendis emancipatis cum liberis eius, cum alijs, ex quibus eandem generalem regulam colligunt Card. Tusch. tom. 3. littera E, roud. 660. & in materia priuilegiorum idem Tusch. tom. 6. littera P, conclus. 763. d. num. 2. Soar. de legibus, lib. 8. cap. 15. d. num. 2. Maltril. Sicilia decr. 156. num. 20 cum seqq. hinc notantes in ea forma priuilegij, quod dicitur ad instar, idem dicendum esse, quando scilicet alicui datur ad instar, vel similiter inem, alterius, quod alteri datum erat, vel æquiualeenter per particulam, sicut illi, per hanc enim relationem omnia, quæ in priori dispositione continebatur, censentur repetita iuxta reg. l. off. se totos, ff. de hered. institut. cum similibus, de quibus Peregr. de fideicom. art. 16. d. num. 2. & adducti ab Alphan. collect. 803. & in ipsa conceptione verborum priuilegij ad instar, vel ad similitudinem probat tex. optimus in l. omnia, ad finem, C. de Epis. & cler. & in l. ad similitudinem, C. de aduoc. d. ner. iudiciorum, & de altera forma, sicut illi, tex. notabilis in cap. 2. hoc tit. lib. 6. ex quibus, atque alijs comprobant post Oldrad. cons. 300. Card. Tusch. d. concl. 763. & post Mandol. de priuileg. ad instar, q. 4. Soar. d. cap. 15. num. 2.

- 4 Vtrum autem, quando priuilegium conceditur ad instar alterius, vel vni concessum alteri communicatur, si prius illud augeatur, minuitur, vel reuocetur, auctum etiam, diminutum, vel reuocatum censeri debeat in persona illius, cui communicatur? quam quidem quæst. post Abb. & alios disputat Mandol. d. tract. q. 6. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. q. 55. art. 19. Azuej. conf. 36. per totum, Soar. d. cap. 15. d. num. 5. Ex quorum mente resoluè distinguendo, vel eni communicatio fit non per se, & principaliter, sed quasi dependenter ab eo, cui concessum fuit primo, & principaliter, vt contingit in extensione priuilegiorum ad familiares religionum, Episcoporum, & similia, in quibus planum est, quod non possunt vti priuilegio nisi iuxta modum, secundum quem eo vitur ipse principalis ex generali reg. cap. mandato de constitut. cum similibus, & ideo aucto, diminuto, vel reuocato priuilegio principali, sequitur necessariò augeri, diminui, & reuocari priuilegium in persona eorum, quibus communicatum est, aut priuilegium communicatur non sic dependenter, sed directè per se, & æquialiter, ita ut persona, cui communicatur, eo vti possit eodem modo, quo prior poterat, vel ipse possit si primo, & per se ei fuisset concessum, quæ forma frequentissima est communicationis pri-

ulteriorum inter religiones vnius scilicet ad alteram, vt latè prosequitur Fr. Emman. d. q. 55. à princip. & in his terminis regula constituenda est negatiua, quod aucto, vel diminuto, aut reuocato priuilegio principali, non augetur, nec minuitur, nec reuocatur in persona eorum, quibus communicatur & supponimus enim, vtrumque priuilegium stare per se, vt re ipsa distinctum, solumque apponi particulam ad instar, vel relationem ad aliud, ad terminandam significationem verborum, cognita autem hac significatione, & modo, & qualitate priuilegij sic concessi nulla remanet dependentia vnius ab altero, & consequenter cessat reg. *accessorium de reg. iuris lib. 6.* & locum habet reg. l. *Papinianus ex alijs, de minoribus*, & ita procedit, quod ait Fr. Emman. d. art. 19. quod in communicatione priuilegiorum religionum non communicatur non vnius, quia licet religio, cui primò concessa sunt, illis non vtatur, & propter non vsum ea amittat, adhuc tamen vti poterit alia religio, cui independentem communicata sunt. Procedit autem hæc reg. nisi contrarium ex forma communicationis colligatur, quia scilicet facta est per modum causæ sciendæ, idest in futurum, vt loquitur Azeued. d. conf. 36. num. 4. quia scilicet verba referuntur ad modum, secundum quem prima religio in futurum vtetur priuilegio, veluti quia concediuit sub illa forma, concedo Societati IESV priuilegia, quibus prout Mendicantes vtentur, concessio enim, seu gratia huiusmodi dependet ab vso Mendicantium, & iuxta tempus futurum, ad quod refertur, debet intelligi iuxta reg. tex. in l. in delictis, §. si ex tunc, ff. de notatib. act.

3. *Vt cum commune terra interd-*

ctum, etc. De priuilegijs aliquibus religionibus concessis, vt pro suis festiuitatibus, vel etiam professione nouitij facienda publicè interdicti tempore celebrare possint, vel cum moderamine cap. *alma mater*, §. ad quosdam de fratibus excom. lib. 6. plenè Collector priuilegiorum singularum ordinum, verbo interdictum, Nauar. in man. cap. 27. nu. 179. cum seqq. & alijs, de quibus Henric. in summa, lib. 13. cap. 44. §. 6. & cap. 48. §. 3. latè Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 113. & alijs, de quibus Sayr. de censur. lib. 5. cap. 13. à num. 21.

6. *Verum hoc illis concedimus, etc.*

Notatur ad hoc, quod priuilegia concessa aliquibus, vt tempore interdicti Diuini interesse possint, illis tantum profunt, qui interdicto causam non dederunt, seu alijs in eo culpabiles non sunt, & de priuilegijs iuris loquitur tex. in præfenti, & notauit Abb. notab. 2. de priuilegijs hominis probat tex. in cap. licet, vers. huiusmodi, hoc tit. lib. 6. & in vtriusque est receptissima omnium feribentium traditio, vt constat ex Nauar. d. cap. 27. nu. 180. Henric. d. lib. 13. c. 48. §. 6. littera A, Tolet. lib. 1. cap. 53. num. 2. vers.

nota, 2. Sayr. de censuris, lib. 5. cap. 5. nu. 29. & 31. Ratio verò huius resolutionis ea est, quia illi, propter quos interdictum personale, etiam generale, vel etiam locale profertur, aut qui ei causam dederunt, vel alijs culpabiles existunt, personaliter interdicti censentur, vt arg. tex. in cap. si sententia, vers. ceterum, de sententia excommunicationis in 6. notant DD. communiter ex Nauar. & alijs, quos adducit Sayr. d. lib. 5. c. 4. num. 10. vers. secundo, satis autem constat concessionem etiam iure communi factam aliquibus personis, vt tempore interdicti possint celebrare, vel interesse Diuini, personaliter interdictis non proficere, vt in terminis d. §. ad quos, post Couar. & alios, explicat Soar. tom. 5. de censuris, disp. 34. sect. 3. num. 1.

7. *Quæstio est ad præsens inilitutum non contemnenda, vtrum persone illæ, quibus à iure, vel ab homine conceditur, vt tempore interdicti possint interesse Diuini, teneantur audire Missam sub peccato mortali in diebus festiuis, & de præcepto? in quo dubio verior est sententia affirmatiua, & ex eo probatur, quia cum Diuini licitè interesse possint, ac subinde cesset impedimentum, quo à præcepto deobligabantur, sit locus generali præcepto iuris, de quo in cap. Missas, de confic. dist. 1. cum similibus, quæ explicat Soar. tom. 1. de religione tract. de diebus festis lib. 2. cap. 15. & in terminis, de quibus agimus, expressè resoluit Nauar. in man. cap. 21. num. 3. in fine, & post Sor. Medin. & alios, sequuntur Henric. lib. 7. cap. 13. §. 3. in littera I, & lib. 13. cap. 48. §. 5. in littera B, Nug. in 3. part. q. 83. art. 6. prope finem, vers. responderetur tamen, Bonacina de censuris, disp. 5. punct. 3. num. 19. vbi num. 20. resoluit à fortiori clericos, & religiosos teneri Missam audire diebus festis tempore interdicti locali, generalis, & de habetibus Bullam Cruciatæ Fr. Emman. in eius explicatione, §. 5. num. 6. & Sebast. Acosta ad eandem quasi. 28. per totam, confirmantes, quia nemo dubitat detentum in carceribus si habeat facultatem à Iudice exeundi mortaliter peccare, si non audiat Sacram, ergo similiter illi, quibus facultas interessendi Diuini tempore interdicti conceditur, mortaliter peccabunt si Missam nò audiant: neque probabile aliquod fundamentum adducunt Victoria, Cano, Marius, & alij Salmanticenses, quos supradicti referunt, & constanter sequitur Auila de censuris, p. 5. disp. 4. sect. 2. dub. 6. contententes nullam culpam committere habentes priuilegium interessendi Diuini tempore interdicti si Sacram omittant diebus festis: quorum fundamentum est, quod nemo cogitur vti priuilegio sibi concessio, l. penult. C. de pactis, cap. si de terra, supra hoc tit. cum similibus: nam facile responderetur hanc obligationem non prouenire ex priuilegio, sed ex illo remuneri impedimentum, quo excusabantur, eoque remoto succedere obligationem legis præceptum huiusmodi imponentis omnibus non impeditis; & confirmatur, quia vt fatetur Auila, &*

& reliqui omnes vtriusque opinionis auctores, tenentur clerici tempore interdicti audire Missam, quia secundum ius commune non sunt prohibiti, sed potius seruata moderatione cap. alius de sententia excommunic. lib. 6. illis conceditur celebrare, atque aliorum Diuinorum vsus; ex qua ratione necessarii etiam concedere debuerunt hoc idem in reliquis omnibus priuilegijs, quia supposito priuilegio prohibiti non sunt interesse Diuinis.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Cluniacen. Ordinis origo, remissus.
- 3 Censura lata contra formam, vel in fraudem priuilegiorum in exemptis & priuilegiatis ipso iure nulla sunt.
- 4 Priuilegi tenor & verba sunt attendenda, & ab eis non est recedendum.

Cap. Quanto amplius. XXVI.
Honor. ij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 305. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 718.

De O. dine Cluniacensi, & eius

- 2 Cluniacen. origine, & antiquitate vide Cassan. in catalog. glorie mundi par. 4. consid. 31.

- 3 In fraudem priuilegiorum, &c. Notatur ad hoc, quod censura lata contra formam, vel in fraudem priuilegiorum in exemptis, & priuilegiatis ne ab Ordinariis excommunicari possint, ipso iure nulla sunt; ita glos. verbo ad cautelam in cap. presenti, de senten. excomm. lib. 6. cum similibus, de quibus Nauar. in manual. cap. 27. nu. 4. & post illum Vgolin. Henric. atque alios, Sayr. de censuris lib. 1. cap. 16. num. 17. recte explicans hanc doctrinam procedere, quamuis Iudex excommunicationem, vel interdictum proferens ignoret priuilegium, ex ratione, quam in ipsidem terminis reddit tex. in cap. 1. §. ex parte, de concess. preben. lib. 6. quia scilicet etiam ignorans priuilegiu vsu suu iurisdictionis, ac subinde succedit vulgaris doctrina, quod censura lata a Iudice non suo omnino inualida sit.

- 4 In glos. [Sola.] Notatur ad hoc, quod a verbis, & tenore priuilegij non est recedendum, nisi aliud de concedentis mente constet, vt per Tirac. in si vnaquam, verbo lib. 1. nu. 55. & 56. Henric. in sum. lib. 7. cap. 30. §. 1. Fr. Emman. quesi. regul. tom. 2. q. 46. art. 11. Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 1. nu. 11.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clericus sine habitu, & tonsura in crimine deprehensus a Iudice seculari an puniri possit ostenditur, & numeris seqq.
- 3 Monitio trina requiritur re clericis non deferens habitum, nec tonsuram priuilegio clericali.
- 4 Declaratur tex. in presenti, & num. 5. & 6.

Cap. Ex parte. XXVII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viui. in ration. lib. 5. Iuris Pontificij pag. 305. Alagona in compendio Canon. pag. 719.
- 2 Notabilis est, & difficilis tex. hic, dum probat, quod si clericus sine habitu, & tonsura in crimine deprehendatur, a Iudice seculari puniri potest, etiam si postea habitum, & tonsuram reassumat, notat Abb. & Butr. hic, ac alijs de quibus Couar. practicarum cap. 32. num. 1. & in clerico coniugato probat conclusionem tex. in cap. vnic. de clericis coniug. lib. 6. Guid. Papaz. & plures alij, quos refert, & explicat idem Couar. pract. cap. 31. num. 7. vers. tertio, D. Barbof. in l. Titia n. 13. cum seqq. ff. soluto Matrim. & plenè relati a Farin. in praxi crimin. par. 1. q. 8. n. 60.
- 3 Verum in contrarium urget, quia ad hoc, vt clerici non deferentes habitum, & tonsuram, priuilegio priuilegio clericali trina requiritur monitio, neque sufficit, quod sine habitu, & tonsura in crimine deprehendantur, vt probat tex. expressus in cap. in audientia 25. & in cap. contigit 45. de sententia excommunic. notant omnes per tex. ibi in cap. vlt. de vita, & honestate cleric. ex quibus hanc regulam negatiuam constituendam esse, vt trina monitione non preecedente, clerici in crimine deprehensi sine habitu, & tonsura potestati seculari non subiciantur, nec ab eo puniri possint, receptum est ab omnibus cõmuniter, vt comprobant D. Barbof. in d. l. Titia nu. 34. vers. vltima concl. Bellet. discussi. cleric. par. 1. tit. de fauore cleric. personalis §. 8. a princip. receptissimam esse scribentium sententiam attestatur Farin. d. num. 60.
- 4 Quapropter nõ immerito decisio huius tex. difficilis reputari potest, subindeq; varios patitur intellectus: nam glos. hic, quam aliqui sequuntur, & præcipue Abb. nu. 4. in princip. iunctio sine, interpretantur non constare ex littera tex. quod delinquentes, de quibus hic, fuissent clerici, sed quod clericos se esse allegabant, vt prætextu tonsuræ, & habitus clericalis postea reassumpti, seculari iudicio euaderent, quod tamen non probant: cui intellectui applaudere videtur littera huiusmet tex. ibi, nonnulli literatis, quos nec habitus, nec tonsura clericos propter, iunctio

iuncto ibi, ut iurisdictionem tuam, id est Reginz eludant, & ibi, ne legitur tonsura, vel habitu sic reassumpto malitia foueatur, & c. quod videtur supponere fraudulentè à non clerico fuisse primum fuisse habitum, & tonsuram. Verum hic intellectus non plene satisfacit, tum quia si clericos se esse non probabant, nulla manebat ratio dubitandi, ut clericali gauderent privilegio iuxta reg. text. in *Liquid Labes ff. Carbon. editi.* tū etiā quia in littera tex. supponi videtur clericatum probatum fuisse ibi, licet antea pro laicis ab omnibus haberentur, quasi supponat iam nunc constare, quod sit clericus, qui antea laicus communi existimatione reputabatur.

- 5 Alii igitur tenent text. hunc intelligendum esse non de omnibus clericis, sed ad coniugatos esse restringendum, quia in illis constat non aliter gaudere privilegio clericali, nisi habitum deferant, & tonsuram, iuxta d. cap. 7. de clericis coniugatis lib. 6. eam adducentes conieciuram, quia hæc decisio pars est tex. in cap. 1. de clericis coniugatis, quod de clerico coniugato agere non est dubium, atque ita intelligebat Godfred. quem refert Abb. d. num. 4. Sed hic intellectus aperte violat litteram tex. non enim constat ex eo clericos, de quibus hic, fuisse coniugatos, nec Pontifex huius qualitatē mentionem omisit, si ex ea penderet verus huius text. intellectus. Quare alij simpliciter intelligunt de omnibus clericis in minoribus, quos inquit privilegio clericali non gaudere, si incedant sine habitu, & tonsura, contraria verò iura, quæ trina monitionem requirunt, procedere in clericis constitutis in Sacris. Sed nimis restringunt eorum iurium generalitatem, & generale clericorum privilegium, quod secundum ius commune antiquum, æquale est in clericis in minoribus, atque maioribus, ut probat text. ubi notant omnes in cap. 1. de foro compet. & in cap. clericis, & in cap. ut si clericis, de iudic. Unde alij retenta hac distinctione inter maiores, & minores clericos partem posteriorem de clericis in minoribus intelligunt ad illos esse restringendā, qui habitu, & tonsuram dimissis, frequenter gravibus criminibus se inuoluunt, vel etiam tonsuram cetera committunt crimen aliquod atrocissimum, & Reipublicæ maximè nocuum, his enim duobus casibus admittunt specialiter permissum esse à iure, ut à iudice seculari puniri possint, hoc deducentes ex text. in cap. perpendimus de sententia excommunic. & probat gloss. hic passim recepta secundum Couar. pract. cap. 32. num. 2. vers. 2. Clar. in pract. 5. finali q. 36. n. 33. Bellet. d. tit. de favore clericorum personali 5. 7. Verum neque hic intellectus difficultatem plenè resoluit: Primò, quia non bene inter clericos maiores & minores videtur facere differentiam contra receptas resolutiones DD. in d. cap. 2. Secundo, quia ex tex. non constat agere Pontificem de solis clericis in minoribus. Tertiò, quia etiam non constat agere de criminibus grauissimis, & in maximum Reipublicæ dampnum,

ad quæ hic intellectus se restringit.

- 6 His ergo omnibus reiectis interpreta tionibus, illa facilius, & litteræ huius text. magis amica videtur, quod agat de his clericis, qui frequenter, & sæpe semper habitum non deferunt, neque tonsuram, & ideo à laicis distingui non possunt, sed deprehensi in crimine clericos se dicunt, ut eludant iurisdictionem secularem, & debitā pro delictis puritionem euadant: his enim concurrentibus decidit text. non immeritò, quod privilegio clericali non gaudent, & monitio trina necessaria non sit, quia cum à laicis non distinguantur, monitio præcedere non potuit, & dolus, atque fraus huiusmodi eis patrocinari non debet, contra reg. tex. in cap. intelleximus, de iudic. cum similibus. Hodie post Concil. Trident. Sacra Congregatio Card. super cap. 6. sess. 23. de reformat. censuit, quod si non incedat clericus in habitu, & tonsura non requiritur alia monitio per dictionem, nisi, positam in d. cap. 6. quæ excipit l. actione C. de transact. refert Bellet. d. tit. de favore clericorum personali 5. 8. num. 6. vers. propterea.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes
- 2 Leges sicut non designantur Sacris Canonibus immutari, ita etiam Sacri Canonibus non designantur Imperatoris leges immutari.
- 3 Leges sicut Canonibus valent parum.
- 4 Leges seculares tanquam inferiores Sacris Canonibus famulantur.
- 5 Canonica scientia Legalis, & Doctor Iuris Canonici Doctori Legum est præferendus.
- 6 Leges publicè audire prohibitum est monachis Sacerdotibus, Archidiaconis, Decanis, Plebanis, & alijs personatum habentibus.
- 7 Francia non subest Imperatori.
- 8 Canonici legibus deferentibus si leges Imperatorum municipalibus, seu Regijs contraria repellantur, an Ecclesiastica causa secundum Ius Regium decideri debeant, ostenditur.
- 9 Parisijs quare Ius Civile doceri, aut audiri prohibetur in hoc textu, ostenditur.
- 10 Canonica scientia dicitur quiddam mixtum ex morali, & Civili.
- 11 Declaratur text. in presenti, dum omnibus atque etiam laicis, prohibet Parisijs audire, aut docere Ius Civile.
- 12 Vicini boni sicut singularis est commoditas, ita & mali incommoditas omnium maxima.

Cap. Super specula. XXVIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Joan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. Viuium in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 106. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 719.

- Sancta Ecclesia Legum, &c.** Licet iuris decisionibus compertum sit, & comprobatum, quod sicut leges non designantur sacros Canones imitari, ita etiam & sacri Canones, & ecclesiasticae leges non designantur Imperatores, & seculares leges imitari, & ab ijs illis debeant iudicari, ac ad hanc conclusionem textus hic solet allegari, iuncto tex. in cap. si in adiutorium, 10. dist. 1. c. 1. & 2. de noui operis nunc. aut. de clericis apud proprium Episcopum, collat. 6. singularis tamen est haec decisio, dum modum exprimit, quo leges Ciuiles ecclesiasticis inferunt, facit notabile Baldi dictum in proemio Decretal. dicit iuris Canon. functiones iuris Ciuilibus subtilitate decorari, sequitur Palat. in repetit. rubr. de donat. inter. turum, & rorem, multisq; similibus confirmat: latet disputans Felin. in cap. Ecclesia, d. num. 37. de consuet. & plenè Henric. Canis. in tract. differentiarum iurium, d. princip. Bobadil. in sua politica, lib. 1. cap. 17. num. 186. Vnde emanauit
3. vulgare illud Leges sine Canone valent parum, Canones sine lege nihil, Roman. fing. 64. & post Rebus. in tract. nominationum, quod. 5. d. num. 14. Menoch. de arbit. casu 435. num. 29. Salzed. ad Bernard. in practica, cap. 39. alia 62. in nouiss. immo.
4. press. Verum, quod leges seculares velut inferiores sacris Canonibus famulentur, Canones vero illis superiores sint tex. hic probat consonat cap. 1. 10. dist. 1. ibi, lex Imperatorum non est super legem Dei, &c. cap. certum est, eadem dist. 1. extrava. nam sanctam, vers. utique de maiorit. & ibi, ubi post multa ad nostrum propositum concludit oportere gladium esse sub gladio, & temporalem auctoritatem spiritali subijci potestati, atque ita tex. in praesenti ad hoc commendat Abb. notat. 1. hic, & resoluunt Viuald. in candelabro antea, q. 4. cap. 9. num. 1. Vigner. in sum. Theolog. cap. 17. §. 2. vers. 6. Bobadil. d. lib. 1. cap. 18. num. 13. & 39. Soar. de legibus, lib. 4. cap. 11. d. num. 6. & 9. Vnde etiam inierit idem Abb. in
5. cap. clericus, de iudic. scientiam Canonicam Legali, & Doctore iuris Canonici Doctore legum esse preferendum, & post alios comprobat hic Dec. num. 3. Callan. in catalog. gloria mundi, par. 10. consider. 17. & eleganti discursu comprobatur Fortun. de ultimo fine iuris d. nu. 11. & 49. cum seqq. Benarius de priuilegijs Doctorem in proemio, par. 3. num. 21. Azueved. h. 2. num. 4. tit. 1. & lib. 6. noua respo. No vero Canonista eligi possit ad seculares magistratus gerendos disputat affirmatiuè resoluens Bobadil. d. lib. 2. cap. 6. num. 24. cum seqq.
6. Publicè tamen Leges audire prohibitum est Monachis, Sacerdotibus, Archidiaconis, Decanis, Plebanis, Praepositis, Cantoribus, & alijs personatum habentibus, vt in cap. non magnopere, & in cap. de supra, de Clerici, vel monachi. Si vero de istorum numero non sint minime, clericis huiusmodi studium est prohibitum, etiam si in Sacris sint constituti, vel etiam si Pa-

rochiale habeant beneficium, vt probat tex. in cap. 1. ne clerici, vel monachi, lib. 6. notat glof. verbo litterarum in cap. cum ex eo, de electione, lib. 6. quam singularem dicit, & sequitur Nau. in maz. cap. 37. num. 116. Grassus in decis. aureis, par. 1. lib. 4. cap. 11. num. 1. Sayto de censuris, lib. 3. cap. 32. num. 9. Soar. tom. 5. cod. tract. disp. 23. sect. 3. nu. 9. cum seqq. & iuxta hanc resolutionem intelliges tex. in cap. 1. hoc tit. lib. 6. dum clericis studentibus lus Ciuile in scholis Vrbs Romæ concedit priuilegium percipiendi fructus in absentia; vt scilicet procedat in clericis non sacerdotibus, aut dignitatem obtinentibus. Si vero ad maiorem perfectionem, & intelligentiam Canonum hoc faciant, tunc licitum est scholas ingredi, & lus Ciuile publice audire, vt per Abb. in d. cap. non magnopere, num. 8. Gom. in reg. de non tollendo iure quasito, q. 3. in fine, Prax. Episc. d. verbo studium §. 5. vers. ad secundum. Neque in contrarium facit statutum Vniuersitatis nostrae Conimb. lib. 3. tit. 43. §. 1. & tit. 44. §. 9. ubi generaliter prohibet clericos, & beneficiarios quoscumque admitti ad cursum Institutionum, & Legum; quia solum procedit ad effectum huiusmodi cursus probari possint, & ne valeant admitti ad suffragia, vel actus faciendos, non tamen vt contra studentes, & frequentantes scholas ad Leges audiendas pro maiori Canonum perfectione culpam, aut penas intendant praescriptas iure Canonico.

7. **In Francia, & nonnullis prouincijs, &c.** Francia enim, & prouinciae illae Romanis Imper. subiectae non sunt, sed potius legitima praerogatione ad eius potestatem exemptae, de quo dixi supra ad cap. per venerabilem d. num. 22. qui filij sint legitimi, ubi idem extendi ad Regna Hispaniarum, & Portugaliz, & adde ibi citatis latè Valdes. de Regibus Hispaniae, Camil. Borrel. de praesentia Regis Catholici, cap. 47. cum seqq. Card. Tusch. tom. 7. lit. R. concl. 344. cum seqq.

8. **Occurrunt raro Ecclesiastica causa, &c.** Aduerte, quod deficientibus legibus Canonicis si leges Imperatorum municipalibus, seu Regijs contrariæ reperiuntur, debent Ecclesiasticae causae secundum ius Regiū decideri, vt per Perez in proemio Ordini. q. 3. Soar. de Pace in praxi Eccles. tom. 1. annot. 5. d. num. 36. Azuevedo ad tit. 1. in princip. d. num. 17. lib. 2. noua receptio Morla in emporio iuris, par. 1. tit. de legibus, q. 16. num. 13. Sed contrarium verius est, vt deciderit summus Pontifex in confirmatione Concil. Bracharensis IV. ex censura ad eius calcem adiecta, quam supra ponderauimus ad cap. 1. nu. 5. de noui operis nunc. Nam cap. constitutus supra, de rescriptis, in integrum quatenus probat in foro ecclesiastico causas decidendas esse secundum consuetudines municipales, procedit in consuetudine mixta laicorum, & clericorum, haec enim omnes clericos, qui ea vtuntur, ligat, secundum Abb.

Abb. ibi. & in cap. cum consensum notab. 3. de re iud. quem sequitur Felin. in cap. Ecclesia, num. 81. sup. de consuet. Titiaq. in tract. le mors par. 3. de cler. 8. num. 4. Gregor. l. 5. glossa. tit. 2. par. 1. post Roch. & alios Soar. de legibus lib. 7. cap. 16. num. 4. Card. Tusch. tom. 2. lit. E. conclus. 891. Si vero de iusticia Canonum auditorie repertiant leges Ciuiles contrarias Sanctorum Patrum dictis, veluti Hieronymi, Augustini, & similibus, & agatur de materia spiritali, vel ad Fidem spectante, aut de interpretatione sacre Scripturæ, & sanctorum Patrum, tunc eorum dicta legibus Ciuilibus sunt preferenda.

9 Vi plenius Sacra Pagina insilla;

itur. Duplici ratione prohibet tex. nosse doceri, aut audiri Ius Ciuile Parisijs, una, quod pauca sint causæ, quæ Iure Canonico decidi non possint, altera, vt sacre Paginæ plenius insillatur, sic scilicet studium sacre Paginæ, & Iuris Canonici idem esse, notat Butr. hic num. 7. vel saltem alterum alteri esse coniunctum, & inseparabiliter adherere, quia purus Theologus, aut parum, aut nihil practica Ecclesiæ prodesse potest in gubernio animarum, multa enim desunt Theologis ad hoc munus, quæ à Canonibus petenda sunt, vt late prosequuntur Nauar. de Orat. cap. 17. nu. 55. cum seqq. Castan. d. par. 10. consil. 22. Cano de loci Theologus, lib. 2. cap. 6. bene Praxis Episcopalis par. 1. Verbo finium, & primo. Vnde merito Scientia Canonica dicitur quoddam mixtum ex morali, & Ciuili, atque etiam diuina scientia, quia mores instruit, vt in toto tit. de ritus, & beneficiis, clericis, cum similibus, Fidem docet, vt in toto tit. de summa Trinitate, & Fide Cathol. pra xim iudiciorum explicat, vt in tit. de iudicijs, cum seqq. Ex quo Host. in prohemio summa, ap. 11. & ex alijs decidit Vinald. in candelabro aucto, par. 4. cap. 80. num. 10. Scientiam Canonicam non esse pure Theologiam, nec pure Ciuilem, cum vtrumque Ius Diuinum, & humanum comprehendat, sed potius scientiam scientiarum esse nuncupandam. Indeque iam efficax, & validum argumentum deduci potest pro nostris Canonistis in ea vulgari questionem, vtrum expediat magis Canonistam an Theologum promoueri ad Episcopatum, & alia beneficia habere curam animarum. Nostris communiter resoluunt, quod licet in locis, vbi pullulant hæreses debeat Theologus praferri Canonista in promotione Episcopatum, & parochialium, in reliquis tamen locis, vbi hæreses non videntur debet praferri Canonista. Ita Host. & Abb. in cap. 1. de consanguin. & affinit. Cardin. in prohemio Decretal. num. 13. Felin. in cap. Clerici, a. 5. de iudic. Castan. d. p. 10. consil. 16. in fine, & consil. 17. in fine, Simanch. de Cathol. tit. 25. nu. 33. plures refert Renard. ad Decretum collect. 51. nu. 5. quibus adde. Petr. Gregor. res benefic. cap. 37. num. 14. ac finem, Bennum de privilegijs Doctorum par. 2. perit. 25. & 26. Episcopi enim cum sine iudice animarum, & cum ius dicere, ac

iudicare debeant, vtriusque Iuris scientia polere debent, ex adductis à Menoch. de arbit. casu 425. à num. 27. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glossa. num. 64. & 68. Quamuis Theologi constanter, seu magis pertinaciter suam tueantur causam, doc. de iust. lib. 3. g. 6. art. 2. concl. 10. & lib. 10. g. 2. art. 3. ad finem, & alij, quos refert Petr. Nauarra de reser. lib. 2. cap. 1. num. 165. & post Salom. Azor. in summa moral. par. 3. lib. 3. cap. 28. g. 10. Rebello de obligat. iustit. ap. 1. lib. 3. g. 3. nu. 6. ...

11 Nec quisquam docere, vel audire Ius Ciuile prafermat, &c.

Difficili est tex. hic dum omnibus, atque etiam laicis prohibet Parisijs audire, aut docere Ius Ciuile, vt per Butr. hic num. 2. & Abb. notab. 2. Rebuff. in tract. nominat. g. 5. num. 15. & d. nu. 42. temporis idem Rebuff. d. g. 5. à num. 15. quem refert & sequitur Menoch. de arbit. casu 425. num. 34. contendit tex. in praesenti non generaliter esse intelligendum de omnibus etiam laicis, sed potius restringendum ad monachos, sacerdotes, & alias ecclesiasticas personas expressas in cap. super speculatore clericis, vel monacho, vbi idem lib. nor. 11 l. huius tex. auctor, monachis, sacerdotibus, & alijs de quibus ibi prohibuit audire, Leges. sed necesse hoc esse electum, & alijs, quos Doctores in praesenti adducunt, dici potest hunc tex. generaliter loqui non solum in clericis, sed etiam in laicis, ex ea ratione, quia plenissima potestas Ecclesiæ suæ, ac supremæ eius Præfidi Romano Pontifici à Christo Domino concessa, fuit non solum in clericis, & Ecclesiasticis personis, & circa spiritualia, verum etiam in laicos, & quoad temporalia quocumque obtineat in ordinem ad spirituale bonum, vt dixi supra ad cap. per venerabilem nu. 17. ubi quoque filij sine leg. constat autem ex littera huius tex. prohibitionem hanc in eum dirigi spirituales neminem, vt supra Paginæ plenius insillatur, & vt remoueretur impedimentum, quod experientia docuit sacre Paginæ doctrinæ afferri ex frequentia, & nimia curiositate studiorum Iuris Ciuilis in ciuitate Parisijs, & alijs locis vicinis, vt etiam de alijs Academicis alij conueniunt, quod scilicet homines ad huiusmodi Iuris gymnasia certatim confluant, sustinuant, quærentes opes, & diuinum litterarum deficientes thesauros, sicut etiam potuit insillimè Pontifex in ordine ad idem bonum spirituale modum docendi singulas Hebraicas, Arabicas, & similes ad fauorem sacrarum litterarum, & Diuini Verbi intelligentiam praescribere in Clement. 1. de magistris, atque etiam modum expensarum in gradu curiositatis scientiæ assequendo in Clement. 2. de rit. atque ita hanc rationem ad tex. nostrum bene praesentit Butr. nu. 2. Abb. notab. 2. hic, & communem, & saepius fateatur Rebuff. d. loco praecipit, num. 13. & 42.

12 Sem alijs locis vicinis colligat, &c.

Ex his verbis colligitur glot. vulga.

vulgare illud, tam apud Iuris interpretes, quam bonos Auctores adagij loco pronuntiatum, quod sicut boni vicini singularis est commo- dita, ita & mali incommoditas omnium maxi- ma, quod breui carmine expressit Hesiodus. Tam noceat malus vicinus tibi, quam bonus profit, & illud P'anti omnibus notissimum, nunc ego verum esse illud verbum exerior ali- quid mali esse propter vicinum malum, quod eleganti emblemate expressit Alciat. consonat tex. in principio 44. distict. Et in cap. sed est con- tinuo de Pet. dist. 4. Et in l. quod sepe 35 ff. con- trahenda empt. l. si quis fundus, § 4 ff. legat. 2. Et l. 1. §. Et alia. ff. si quis in fraudem patris, & multis lucissimè expomat Menoch. de presumpt. lib. 3. praesumpt. 83. num. 9.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Priuilegium interpretandum non nisi non tri- buitur, sed solum antiquum conseruat.
3. Priuilegium amouatur dupliciter potest fieri.

Cap. Quia intentionis. XXIX.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. in iussu. Iuris cum legibus. Causa per. 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris P'ntis. pag. 207. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 714.
2. Probatur hic tex. innovationem priuilegiorum nouum Ius non tribuere, sed solum antiquum conseruare, vt per Fr. Emman. quæst. regular. tom. 1. q. 8. art. 2. P. Soar. de legibus lib. 8. cap. 20. Facit receptissima confirmations definitio, quod sit Iuris qualiter corroboratio, de qua Car- din. Tutch. tom. 2. consil. 703. lib. C. Cabed. par. 2. Enstian. decis. num. 4. In quatuor enim priuile- gijs dupliciter potest fieri, cum priuilegium in aliquando accipiatur pro charta, seu instrumen- to, in quo gratis, aut concessio Principis con- feratur aliquando vero pro concessione ipsa, seu gratia, & pro eo, quod in charta, seu instrumen- to consistitur ex citatis per Sord. consil. 144. num. 3. Card. Tutch. tom. 4. lib. 1. consil. 230. Et quando agitur de innovatione solius chartæ, seu instru- menti, quia vel omnia vel alia consumptum sunt, iuxta cap. cum eiusdem, res. videretur de consensu. dist. vel quia est deperditum, certum est, quod talis innovatio nihil minus de nouo tribuit, & in his terminis loquitur tex. in presenti.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Priuilegium interpretandum est vt aliquid operetur prater Ius commune.
3. Papa concedit priuilegium Fratibus Minoribus, & Prædicatoribus, & alijs quibusque fuerint super Euan-

gelialis iuris prauicio, cum aliari valeant vicio celebrare.

4. Episcopus an possit concedere, vt in sua diocesi extra locum sacrum quæ valeat celebrare, ostenditur.

5. Aliare dicuntur quasi alia res, vel alia ara.

Cap. In his. XXX.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zababell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordant. in iussu. Iuris cum legibus. Causa per. 1. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris P'ntis. pag. 207. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 719.

2. Non maligna, &c. Notatur ad hoc, quod interpretandum est priuilegium, vt aliquid operetur prater Ius commune, vt per Fr. Emman. quæst. regular. tom. 1. q. 11. art. 9. Et tom. 2. q. 63. art. 2. res. obij- ciant, Et tom. 3. q. 51. art. 3. in medio, D. Barb. in l. 1. ff. solut. matris. par. 1. num. 19. nam priuilegium dici non potest illud, quod nihil specialiter conceditur, sed illud tantum, quod Iure consuetudini concessum est ex illo vulgari princip. frustra precibus impetratur, quod à diu. & comuni com- petit l. 1. C. de thesauris, lib. 10. facit cap. 71. 25. q. 1. ibi, neque privilegia concederentur nisi &c. per quæ Iura ita resolutur gloss. in rubr. de rescrip. lib. 6. Rebuff. in præsent. differentia inter priuilegium & rescriptum, num. 5. Padil. in rubr. C. de diuersis rescriptis, num. 3. Syluest. verbo priuilegium, q. 3. Viguer. Thesaur. in iustis. cap. 17. §. 2. res. 2. Azot. in iustis. moral. par. 1. lib. 3. cap. 22. q. 2. res. 1. Notatur ad hoc, quod Summus Pontifex Patribus Minoribus, & Prædicatoribus concedit priuilegium, vt ubique fuerint sine pa. orialis iuris prauicio cum altari valeant vicio celebrare, & de quo priuilegio meminerunt omnes in hæc materia illucq. à Sixto IIII Alexandro VI. & Gregor. XIII. renouarunt, & ampliatum comprobant, & expli- cat Fr. Emman. quæst. regular. tom. 1. q. 41. art. 4. aliam Iura aduocens. concessa Patribus Societas IESV, quæ etiam referunt Henric. in sum- mar. lib. 9. c. 27. §. 5. in l. 1. lib. 20. tom. 3. decis. 2. §. 1. res. 1. quæritur receptum. in iustis. res. 1. Notatur ad hoc, quod Episcopus potest concedere, vt in sua diocesi extra locum sacrum in altari portatili quis celebrare valeat, vt per Butr. num. 2. & Abb. hic num. 2. Card. Tutch. tom. 1. lib. 4. decis. 31. & ante Trid. hanc fuisse receptam om- nium traditionem fatentur Gutier. canon. lib. 1. cap. 30. num. 35. Azot. in iustis. moral. par. 1. lib. 3. cap. 26. q. 1. Henric. d. cap. 27. §. 2. Soar. d. §. 1. res. 1. secundo obseruandum, Fu. Ludou. de iur. iussu. causam consens. par. 4. c. 16. §. 3. res. 1. res. 1. sed hanc facultatem Episcopis concessam per hunc

hunc textum, reuocatum esse per Concil. Tridentin. *sess. 22. in decreto de observandis in sacrificio Missæ tenent Henric. d. cap. 27. §. 1. Fr. Beja dicit. *vers. totius dicta. Nauar. conf. 5. num. 2. sub hoc tit. in notis. Fr. Emman. d. q. 43. art. 6. Soar. d. sess. 3. *vers. addit. vero. quamvis contrarium teneant. Fusc. de *visu. lib. 1. cap. 21. num. 8. Gutier. nu. 25. Azor. q. 3. dicitur loci.****

- 5 **Cum Aliari.** Altare dicitur quasi alta res, vel alta ara, & antiquissima est inuentio, à Noe enim incepit Genel. cap. 8. vt per Polyd. Virgil. de inuentoribus lib. 6. cap. 6. ad med. Durand. in *rationali* Dium. lib. 1. cap. 2. Et 7. Paul Fusc. d. cap. 21. Durant. de ritibus Ecclesiæ lib. 1. cap. 15. Et 25. Hentiq. d. cap. 28. Soar. d. sess. 3. num. 5.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Priuilegium super decimis noualium non extenditur ad decimas, quas tempore indulti alius possidebat, si de ipsius mentis facta non fuerit.

Cap. Dudum. XXXI. Greg. ix.

- 1 Super hunc text. scriperunt Abb. antiq. Innoe. Collect. Zabareh. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Henric. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletanus in concord. *versusque* Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 207. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 719.
2 Probat hic text. priuilegium super decimis noualium non extendi ad decimas, quas tempore indulti alius possidebat, si de ipsis mentionem non fecerit, vt per Viu. tom. 1. *commun opin. lib. 1. tit. 10. n. 14. vers. Et post. Roderic. Soar. allegat. 28. n. 9. 22. Et 23. Couar. lib. 1. *variarius* cap. 17. n. 14. Soar. de religione tom. 1. lib. 1. cap. 19. nu. 3. Et cap. 22. n. 10. Azor. in *inst. moral. par. 1. lib. 7. cap. 26. q. 6. vers. his possitis*, vbi dicit in hoc text. solum agi de priuilegio, quo quidam erant exempti à decima noualium, & decernit Pontifex huiusmodi priuilegium non protendi ad decimam tempore priuilegij impetrari possidem ab alijs, nisi de possessione alterius facta sit in priuilegio mentio, nam vt hic ait Panor. priuilegiū, in quo nō sit mentio de possessione alterius nō nocet possessori, quod intellige, inquit, qn impetratur circa decimas noualium, secus vbi priuilegiū est impetratum simpliciter ne decimas quis soluat, quia tunc valet, etiam si mentio non fiat de possessione alterius. Ratio verò diuersitatis est, quia de decimā ab aliquo possidentur, vnde cū Pontifex concedit priuilegiū, ne decime soluantur, eo ipso vult derogare possessoribus, quia tacite mentionem facit de possessione. Aliud verò est in decimis noualium, quā priuilegium potest intelligi de agris, qui nondum sunt ad cultum redacti, proinde nullus possidet decimas illorum. Illud tamen aduertit Azor. d. q. 6. *vers. 4.**

quod priuilegium non solum eximit eos, quibus datur, à decimis soluendis ex his prædictis, quæ eo tempore, quo priuilegium impetrarunt, possidebant, sed etiam à decimis ex prædictis, quæ postea in ipso um dominium demeruerunt, quia tale priuilegium non solum est personale, quo personæ à decimis eximuntur, sed etiam reale, quo generatim quilibet prædicta, & bona excipiuntur, & liberantur à decima, & vbi priuilegij verba nihil distinguunt, nec nos distinguere debemus, iuxta vulgaria lura.

- 3 Vtrum autem tex. in præsentem extendi possit ad priuilegium non soluendi decimas ex agris incolitis, itaut intelligendum sit absque præiudicio eorum, qui sunt in quasi possessione eam exarundem? contrariæ sunt DD. sententia, quæ distinctione conciliant Comar. d. nu. 14. Gutier. *Canoniarum lib. 2. cap. 21. num. 129. cum seqq.* prout apud illos vi feri potest.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Oblati, & Confratres, qui se religioni tradunt, an Ecclesiastica persona sint censendi, & obediendi.
3 Declaratur text. in cap. *de priuilegiis*, *vers. hoc autem, hoc tit.*
4 Priuilegia, quæ alteri inferunt priuilegium, restringenda sunt.

Cap. Quidam. XXXII.

- 1 Super hunc text. scriperunt Abb. antiq. Innoe. Collect. Zabareh. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. m. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantibus *versusque* Iuris cum legibus Castelle, par. 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 208. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 710.
2 In domibus suis fecerint, &c. Ergo Confratres, sed Oblati, qui se religioni tradiderunt, Ecclesiastica persona non sunt, nisi ad monasterium se transferant, & in eo inseruiant, vt per Card. *conf. 21. Paul. de Castro conf. 69. par. 1. Capella Tolos. decis. 8. quos refert, & sequitur Card. Tusch. tom. 5. *lit. Ornel. 16. n. 15.* & est de mente *gloss. verba mutato habuit, in cap. de priuilegiis, supra hoc tit.* cum resoluti huiusmodi Oblatos, qui mutato habitu in seculo remanent, lato modo Ecclesiasticas diei personas, & est recepta communiter ex adductis per Comar. in cap. *alma mater* par. 2. §. 2. num. 8. quem refert, & bene explicat Fr. Emman. *quæst. regular. tom. 2. q. 125. art. 1.* & deducitur ex declaratione Illustrissimorum Card. qui super decretum Concil. Trid. *sess. 24. de reformat. cap. 11.* agentes de Oblatis religioni S. Ioannis Hierosolymitanæ in hæc verba responderunt. Non inseruiens alicui militi, nec interueniens in eius domo, nec sub illius obedientia, si non probauerit in ea legitimam professionem emulic, non debet eius priuilegio*

privilegio gaudere: ex quibus verbis colligit Morder, de iurisdic. par. 4. cent. 2. casu 113. num. 37. requirere Illustris. Cardinales, quod sic oblati, ut gaudeant privilegijs Ecclesiasticis se, & sua religioni offerant, & perpetuo stent, & serviant religioni.

- Nec oblati tex. in d. cap. vi privilegia, vers. hoc autem, dum decidit sufficere ad effectum, ut confratres gaudeant religionis privilegio, quod manentes in seculo ordini sint oblati, mutato habitu seculari, vel quod bona sua dent religioni inter viuos retento sibi usufructu, ex quo ita colligit Henric. ibi num. 4. quem sequitur Abb. cons. 53. num. 2. par. 1. nam facili respondet Card. loco citato, quod procedit solum ad effectum, ut confratres, seu oblati gaudeant privilegio Ecclesiasticæ sepulture interdici tempore, ad hoc enim sufficit, quod mutato habitu seculari manentes in seculo ordini sint oblati, vel modo requisito bonorum suorum donationem faciant religioni: quoad fori vero, & Ecclesiasticæ exemptionis a foro seculari, & tributis privilegia non ita, quem verum intellectum fateantur plures, de quibus Henric. in summ. lib. 13. cap. 43. §. 1. in fine l. d.

- Ex ea ratio, **Compellere poteris, &c.** nequa privilegia cum alteri inferri præiudicium, restringenda sunt ad hunc sanè modum, ut attentis, & mature perpenfis verbis, & mente concedentis in eo accipiantur sensu, qui minus alterius ius lædat, ut per Cabed. Lusitan. decis. 93. num. 1. par. 2.

SUMMARY.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Nouale semel semper remanet nouale.
- 3 Nouale quod sit ostenditur.
- 4 Distinctio, quoad dispositionem restringit ad casum specialem.
- 5 Nouale quod definit esse nouale non reassumit eam, qualitatē per redditum ad priores.

Cap. Consultationi XXXIII. & fin.

- S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. Visian. in rationat. lib. 3. Iuris Pontif. pag. 308. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 720.
- 2 Singularis est tex. hic, & à Doctores comendatus ad illam conclusionem, quod semel nouale semper remanet nouale, ut per gloss. in d. cap. ex par. 10. de decimis, & in cap. 1. de verborum significatione, ultra Abb. & Ordinarios hic, Rebut. in l. sylva. 30. §. noualis, vers. septimo ff. de verborum significat. Gucies. canon. carum lib. 2. cap. 21. §. 132.

- 3 Sed ut difficultatem, & veram huius text. resolutionem percipias, advertere oportet inter alias Iuris Canon. & Civilis differentias illam esse in nostro proposito receptissimam, quod secundum Ius Canon. existimat communis nouale esse agrum, seu terram, nunc primum, seu de nouo procissam, de qua non extat hominum memoria, quoad aliquando culta, seu cultiuata, fuerit per tex. in cap. 1. & in cap. qui per nouale, de verborum significat. optimè Bellem in Clemen. religiosum, 187. de decimis, & ex Abb. cons. 71. & alijs comprobatur Card. Tusc. rom. 1. l. 1. N. conclus. 115. Petr. Greg. synagmatur Iuris lib. 1. cap. 2. num. 2. Henric. Canif. de decimis cap. 11. num. 1. & in summa Iuris Pontif. lib. 2. tit. 26. §. nouatum. At vero secundum Ius Civile explicant esse terram procissam, quæ anno præterito cessauit per tex. in d. l. sylva §. noualis, ff. de verborum significat. testatur receptum Rebut. ibi in princip. licet ipse aliter explicet, & in vtraque sensum etiam apud bonos Auctores reperiri comprobatur Lauren. Valla elegantiarum lib. 6. cap. 41. Planè neque secundum hanc Iuris Civilis, neque secundum illam Iuris Canon. interpretationem videtur stare posse prædictam huius tex. decisionem, nam secundum vtraque requiritur, quod terra de nouo procissa sit, at verò secundum tex. in præfenti, semper, ex antiquo procissa nouale remanet.

- 4 Verum omiffa disputatione circa veritatem huius differentie, de qua ingeniosè Rebut. vbi proxime responderi potest adducta in contrariū procedere secundum propriam significationem, at vero tex. in præfenti procedere secundum Iuris interpretationem quoad effectum privilegij immunitatis decimarum, ut constet ex ipsius littera ibi, quoad immunitatem de non soluendis decimis noualium Iure censi, expendendo dictionem illam, quoad, quæ dispositionem, restringit ad hunc specialem casum, ut ex Anch. & alijs comprobatur Card. Tusc. rom. 2. l. 1. D. consil. 354. Cened. singulari 86. & deinde alia, verba ibi, Iure censi, quæ improprietas, & interpretatio secundum Iuris censuram, important.

- Notatur ad hoc, **Perpetuo debet, &c.** quod nouale, quod definit esse nouale, non reassumit eam qualitatem per redditum ad priores, ut per Tirac. in tract. cessante censura l. 12. num. 5.

De Purgatione canonica. Tit. XXXIV.

- S**UPER hanc rub. scripserunt Zabarell. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Marian. Socin. Ioan. de Londr. in breuiario sanctorum Canonum fol. 282. Petrus de Rauenna in compendio Iuris Canonici Dan. Venator. in analysi methodica Iuris Pontif. pag. 707. Goffred. & Hostien. in summa huius.

rit. Alexand. Cassian. & Anastasi. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

De materia tit. vide Bonacof. *commun. crimin.* par. 1. verbo iuramentum fol. 104. & par. 2. verbo purgatio fol. 64. Syluest. in *summa verbo purgatio*, Clar. in *praxi* lib. 3. §. fin. q. 63. num. 4. eum seqq. Bernard. & Salzed. in *pract. cap.* 151. & seq. Siman. de *catolicis institut.* cap. 54. Hieron. Gabr. conf. 160. volum. 2. Direct. Inquisitorum par. 3. in secundo modo processum Fidei terminant. ubi Peña Schol. 11. latè Martin. Delr. *disquisit. magicarum* lib. 4. cap. 4. q. 3. Fr. Emman. *quest. regul.* tom. 2. q. 20. art. 1. & 3. Aldret. de *religiosa disciplina tenenda* lib. 2. cap. 11.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Purgatio Canonica quæ & an sit in vfu, ostenditur.
- 3 Nobilitas propter delictum amittitur.
- 4 Nobilitas per ingressum religionis an amittatur, ostenditur.

Cap. Nobilis. j. Ex Conc. Trib.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs & utriusque Iuris est legibus Castelle par. 1. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 224. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 739. refertur à Burch. lib. 16. Decret. cap. 19. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. sub tit. 30. de purgat. vulgari cap. 1.
- 2 Antiquitus Sacri Canones illis, contra quos de crimine infamiz, aut graue scandalum, aut vehemens suscipio surgebant, purgationem, canonicam indicendam decreuerunt. Quod adeo in vfu erat, vt multi Summi Pontifices de grauioribus criminibus diffamati, quamuis à nemine iudicari possent, ad remouendum tamen subditorum scandalum solemniter se purgare, dedignati non sunt. Sic Damasus, Palschalis I. Symachus publicè purgati sunt, sic Greg. V II. coram Henrico I V. Pelagius I. coram Narsete expurgati publicè fuerunt, prout referunt Salzed. ad Bernard. in *pract. cap.* 151. in nou. editione, Fr. Emman. *quest. regul.* tom. 2. q. 20. art. 1. in princip. Sed iam hodie omnes purgationes Canonice sunt arbitrariz, vt per Bonacof. *commun. crimin.* par. 2. verbo purgatio canonica fol. 64. verso, Menoch. de *arbitr. casu* 274. num. 3. immo iam non sunt in vfu, nisi in causa hæresis, vt aduertunt Clar. lib. 5. §. fin. q. 63. num. 4. Salzed. loco proximi citato, Peña in *direct.* Inquisitorum par. 3. *commun.* 38. pag. 477. & *commun.* 43. pag. 502.

Notatur

- 3 Sicut qui ingenuus non est. ad hoc, quod propter delictum amittitur nobilitas, vt per Tiraquel. de nobilit. cap. 24. à princip.
- 4 In glos. [Ingenuus non est, vlt.] ibi sicut per monachatum amittit quis nobilitatem. Notatur ad

hoc; quod nobilitas per ingressum religionis amittitur, intellige quantum ad ipsos monachos Deo dicatos, ne videlicet alter altero sit nobilior, ac superior, sed sint pares in omnibus vt per Roman. *sup.* 37. Tiraq. de nobilitate cap. 26. in princip. Rebus. in *tract. nominat.* q. 13. num. 31.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Infamia est lesa dignitatis status moribus, ac legibus improbatas.
- 3 Infamia sola suspendere potest à beneficio iam obtento.

Cap. Si quis. II. Ex Conc. Agath.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. & utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viu. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 225. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 739.
- 2 Infamiam eius, &c. Infamia est lesa dignitatis status moribus, & legibus improbatas & commissum ff. de *varijs & extraord. cognit.* Farinac. in *praxi crimin.* par. 3. q. 56. num. 1. Cardosus in *praxi* Iudicij, verbo infamia, num. 1. Quæ autem infamia, & qualis debeat esse ad hoc, vt infamatus teneatur se purgare, declarat Bernard. in *praxi* cap. 31. num. 8. cum seq.
- 3 Ab officio suspendatur. Ergo sola infamia suspendere potest à beneficio iam obtento, vt per Boer. *de res.* 117. num. 1.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Sophia Regina de stupro accusata suo & septem honestarum, ac nobilium feminarum iuramento se purgavit.
- 3 Virginitas quomodo probetur, remissum.

Cap. Moniales. III. Ex Conc. Meld.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. & utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 225. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 730. desumitur ex Concil. Melden. cap. 70. in impressis, non cap. 2. vt tenet Burch. lib. 8. Decret. cap. 50.
- 2 Si libidinibus inferuire, &c. Sophiam Reginam de stupro accusatam suo, & septem honestarum, ac nobilium feminarum iure,

facilemundo se purgasse scribit Martin. De tri. *disquisit. magic. lib. 4. cap. 3. q. 1. in princip.*

- 3 In glof. [Valuerit.] Quomodo virginitas probetur ad hoc vt stuprum, seu incestus attentatus non intelligatur, vide Baiard. *ad Cler. 5. Suprum. num. 41. Mascard. de probat. conclus. 140. num. 3. & cancl. 1337. d. princip. Pacian eodem. tract. lib. 2. cap. 2. d. num. 6. Thesaur. Pedamont. decis. 3. num. 2. Menoch. de presump. lib. 6. presump. 89. Gutier canon. lib. 1. cap. 37. nu. 7 Card. Tusch. *lit. V. cancl. 709. n. 39. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 147. num. 35. cum seqq. & d. num. 131.**

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Raptor etiam si raptam in uxorem habeat, sit infamis.
3 Agentes & consentientes pari pena puniuntur, quando consentientes cum agentibus cooperantur peccatis.

Cap. Siquis. IIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchor. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae, par. 1. & Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 225. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 730. defumitur ex Concil. Meldan. cap. 68. non cap. 3. vt refert Burchar. lib. 9. Decret. cap. 32.

- 2 A proprio gradu repellatur. in Concil. Trident. sess. 24. de reform. Matrimon. cap. 6. contra raptosae sic statuitur. Et nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, ac fauorem praebentes sint: ipso Iure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; & si clerici fuerint de proprio gradu decedant. Cuius decreti decisionem procedere, ac per consequens infamem fieri raptorem, etiam si raptam in uxorem habeat, resoluunt Lessius de iustis. lib. 4. cap. 3. dubitat. 9. num. 69. Farinac. in praxi crimin. q. 145. nu. 14. & n. 103. quaequid raptorem huiusmodi infamem non fieri ex ea ratione, quia aliis rapta egeretur nubere infami, contra expressa Concilij verba, minus bene existimauerit Henric. in summa lib. 12. cap. 14. num. 4. vers. si ducat non ita sit. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 232. nu. 4. vers. lo sexto, Petr. Ledef. in summa par. 1. de Sacramento Matrimon. cap. 26. dubi. finali. Circa vero excommunicationem in illo Conc. decreto comminatum, an sit lata sententia, & de reueruatis Pontifici, vide Farinac. d. q. 145. num. 21. Sanchez de Matrimon. lib. 7. diff. 13. d. princip. Bonae. cod. tract. q. 4. punct. 18. num. 9. in fine, Valer. Reginal. in praxi fori poenit. lib. 22. num. 31. vers. de excommunicatione.

3 In glof. [Consensorem.] ibi (qui enim consensit, quandoque et faciens puniatur.) Intellige, quando consentientes cum agentibus cooperantur peccatis, praebendo causam efficacem, & propinquum principali auctori delinquenti, vt per Couar. in reg. peccatum par. 2. §. 12. d. princip. Menoch. de arbit. casu 348. Farinac. in praxi crimin. par. 4. conf. 66. num. 28. Flamin. de consuetud. q. 22. nu. 5. Molin. de iustis. tract. 2. diff. 72. sub num. 1.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Talionis pena an habeat locum habeat, remissum.
3 Episcopalis dignitas sit Ordo.
4 Purgatores debent esse bona opinionis.
5 Qui non potest per se, non potest per alium.

Cap. Quotiens. V. Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anehar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellae, par. 1. & Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 226. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 730. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 29. cap. 4.
2 In glof. [Accusatores.] ibi (qui debent poenae talionis.) An hodie locum habeat vide Duen. reg. 72. Couar. varar. lib. 2. cap. 9. Bellett. disquisit. clerical. par. 1. tit. de discipl. clericali §. 10. num. 14. Clar. §. fin. q. 81. vers. sed quero.
3 In glof. [Sui ordinis.] ibi (quod Episcopalis dignitas sit Ordo.) sequuntur Zabarell. in Clem. 2. num. 30. de etate, & qualitate. Nauar. in manuali cap. 22. num. 18. vers. quare, Burfat. conf. 125. d. princip. Tolom. 1. Campanil. in diuers. Iuris Canon. rubr. 3. num. 7. Ego ipso de officio, & potest. Episcopi par. 2. allegat. 1. num. 18.
4 In glof. [Religiosorum.] ibi (compurgatores debent esse bona opinionis.) Vide Bernard. in pract. cap. 131. num. 4. Ioan. Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiasticis par. 3. cap. 6. num. 28.
5 In glof. [Summissam.] ibi (non enim licet mihi per alium, quod per me non licet.) Quia qui non potest per se, non potest per alium, de quo vide Thom. de Thomaet. in floribus legum reg. 246. relatum in libello de principiis vtriusque Iuris lit. F. num. 1.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Index Ecclesiasticus non cognoscit de criminibus laicorum nisi quatenus spectat ad forum Conscientiae.
3 Lex Canonica in foro seculari seruanda est, ubi agitur de materia peccati etiam venialis.

Cap. Nos inter. VI. *Alex. 17.*

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 226. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 730. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 29. cap. 7.*
- 2 In gloss. Deficientibus. Jibi (sed nunquid Episcopus potest de qualibet crimine, &c.) Notatur ad hoc, quod de criminibus laicorum non cognoscit Iudex Ecclesiasticus, nisi quatenus spectat ad forum Conscientie, ut per D. Barbo. in l. Titia nu. 50. ff. solut. Matron. Vnde optimo Iure Ordinatio Regia Lusitan. lib. 3. tit. 64. in princ. statuit in materia peccati seruandam esse legem Canoniceam in suo foro seculari, & aduertunt Surd. decif. 159. num. 9. & de aliment. tit. 7. §. 29. num. 11. Camil. Borrell. in summa omnium decif. tit. 13. de legibus, num. 82. quod procedit, etiam si agatur de solo peccato veniali, Ripa. in cap. sep. nu. 6. de rebus, spoliat. Alciat. in cap. monis, nu. 19. de iudicijs, & in cap. cum contingat, nu. 5. de iureiur. Surd. d. q. 39. num. 12.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Deficient in purgatione quas penas incurret, & remissum.

Cap. Cum P. VII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 227. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 730. refertur ab Anton. Augustin. collect. 1. Decretal. lib. 5. sub tit. de accusat. cap. 12. & est pars cap. cum P. sub illa tit. & ad hunc illius continuatur hæc pars.*
- 2 *Deficiente vero in purgatione, &c.* De penis quas pati debent deficientes in purgatione vide Bernard. in pract. cap. 152. Simonich. de Catholicis institut. cap. 54. nu. 7. Fr. Erman. quæst. regul. tom. 2. q. 20. art. 2. ubi refert, quod licet clericus accusatus puniatur tanquam conuictus, si defecerit in purgatione, religiosum tamen eodem modo non puniri nititur probare, ut apud ipsum videti potest.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Purgationem suam qui rite perferat Iudex sine mora debet illum declarare innocentem.

- 3 Sententia nulla nunquam transit in rem iudicatam, nullaque indiget reuocatione.
- 4 Infamiam Iuris licet Princeps remouere possit, non potest tamen remouere infamiam facti.

Cap. Ex tuarum. VIII. *Luc. 17.*

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 227. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 731. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 29. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 50. cap. 50.*
- 2 *Quam cum prasterit, &c.* tur ad hoc, quod si quis suam purgationem rite perferat, Iudex sine mora debet illum declarare innocentem, & ab infamia criminis absolvere, illumque in pristinum statum restituere, ut per Fr. Emman. tom. 2. quæst. regul. q. 20. art. 2. in princ. Soar. de relig. tom. 1. lib. 1. de irregularitate cap. 3. nu. 8.
- 3 In gloss. [Non putantes. Jibi (sententia, que nulla est, non liberat aliquem.) Quia sententia nulla nunquam transit in rem iudicatam, Azeved. l. 2. num. 28. tit. 17. lib. 4. nona recopil. Cald. Pereira quæst. forens. lib. 2. q. 37. de princ. Anan. Roder. in pract. cap. 16. par. 2. num. 10. & 11. nullaque indiget reuocatione, Stephan. Gratian. discipulat. forens. cap. 266. num. 13. nec inducit exceptionem litis pendente, idem Stephan. Gratian. cap. 531. num. 61.
- 4 In gloss. Absoluas. Jibi (quia infamia facti omnino remouere solius Dei est.) Aduerte, quod licet Princeps possit delinquenti famam restituere, & Iuris infamiam ex delicto incusam tollere, Cacher. decif. 101. num. 2. Sfort. de in iuram restitution. par. 2. q. 92. non potest tamen remouere infamiam facti, quia opinio hominum de bonitate, vel de malitia alicuius non potest ab aliquo, etiam maximo, vel supremo Principe remoueri, Princepsque non potest facere, vt homines credant illum esse bonum, quem credunt, & credere volunt esse malum, immo non nisi à Deo infamia facti aboleri potest, ut per Roman. sing. 469. incip. dubitatio est magna. Verum Siort. quem refert, & sequi videtur Fasinae. in praxi crimin. par. 1. q. 6. nu. 45. *trans. in propositio*, dicit quod Princeps restituit etiam ab infamia facti, si hoc ei placeat, & exprimat.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Patria ordinandorum inuestiganda, vt exinde sciatur, quibus ipsis sine imbutis moribus.
- 3 Verbum, genus, in Concil. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 7. proprie significat illud, quod legitimus, vel liber.

- 4 Neophyti, & qui à Mauris, vel Iudais originem ducunt an sint incapaces officiorum publicorum, & beneficiorum ostenditur.

Cap. Constitutus. IX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Ancharr. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. *Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iur. Pontif. pag. 227 Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 731.*

- 2 De nationibus patria ordinandorum, inuestiganda, vt exinde sciatur, quibus ipsi sint imbuti moribus, vt per Tiraq. ad l. 7. connub. gloss. 1. par. 7. num. 17. Vnde in Concil. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 7. præcipitur Episcopis, vt genus promouendorum ad Ordines inquirant, an scilicet sit filius ancillæ, vel seruus, qui promoueri desiderat, vel filius, aut nepos hereticorum, fautorum, defensorum, receptatorum, quos Ius à suscipiendis Ordinibus excludit vsque ad secundum gradum via masculinâ, vel vsque ad primum via femininâ. Ita Salzed. in præf. Bernardi cap. 22. num. 24. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 160. nu. 2. & quest. regul. tom. 1. q. 24. art. 7. Henric. in sum. lib. 10. cap. 17. num. 2. in exponendo lit. G. Auila de censuris par. 7. disp. 4. dub. 4. & verba Concil. Trident. dicto loco ibi, Ordinandorum genus, propriè significare idem, quod legitimus, vel liber, non autem referri ad descendentes ex genere Hebræorum tenet Cened. ad Decretal. c. l. l. 77. nu. 1. Vnde nullibi reperitur prohibitum, quod conuersi ex Iudæis ad Ordines non promoucantur, vel quod Episcopi de genere illorum inquirant. Nam cap. constitutus.

- 3 17. q. 4. desumptum ex Concil. Tolet. 4. Can. 63. dum decernit Iudæos, aut eos, qui ex Iudæis originem ducunt, ineptos esse ad officia publicæ, intelligitur, qui ex Iudæis sunt de illis nuper ad Fidem ex Iudaismo conuersi, non autem de illis, qui iam ex infantie tempore baptizati ex Iudæis originem trahunt, ita Soar. tom. 5. disp. 43. sect. 3. num. 9. quem refert, & sequitur Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 28. num. 15. vbi num. 16. aduertit quod possunt testes iurare esse illum Christianum veterem nec ab Hæreticis, Mauris, aut Iudæis defendere, quando non est Neophytus ex Iudæis, vel Mauris, sed ab infantia baptizatus, & quando non est filius, aut nepos per viâ masculinâ, aut filius per viâ maternam Hæretici defensoris, receptatoris, & Constitutiones Summorum Pontificum prohibentes ne descendentes ex Mauris, Iudæis, aut Hæreticis vsque ad quartam generationem admittantur ad aliquam dignitatem, certumvè genus beneficiorum, esse intelligendas ex Iuris æquitate non habere locum in descendentes ab illis, qui sponte propria, nulloque metu coacti sunt conuersi, teneat Nauar. conj. 1. sub tit. de Iur.

deus in antiq. & conf. 22. sub tit. de hereticis, in nouis, Auila de censur. par. 7. disp. 4. dub. 3. vbi addit se recepisse à quibusdam viris doctis, & in praxi peritis prædictas constitutiones super hac re editas non esse vsu receptas, Sanch. d. lib. 2. c. 27. n. 3. Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. q. 14. art. 1. & 2. vbi eod. art. 1. us. sine ait Extrauag. Pauli 1. V. confirmatam à Greg. XIII. postea restrictam fuisse à Sixto V. vsque ad secundam generationem paternam, & primam maternam iuxta restrictionem tex. in cap. statutum in 2. de hereticis lib. 6.

- 5 In gloss. [Ordinandus.] ibi (& inquirendum est de natione, in qua nati sunt, &c.) De requisitis necessarijs in ordinandis latè agit Campanil. in diuersis Iuris Canon. rubr. 3. nu. 3.

SUMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Infamatus propter delicti gravitatem à beneficio quoque ne dum ab officio suspendi potest.
- 3 Recusans se purgare de beneficii officio & beneficio debet privari.
- 4 Fama sufficit ad inducendam purgationem Canonice.
- 5 Purgatio Canonica potest induci quando contra inquisitum adsunt indicia sufficientia ad cursum.
- 6 Processus in materia Fidei per Canonice purgationem quomodo terminandus, præmissi.
- 7 Compurgatores debent esse Catholici, & rite probati.
- 8 Fama & bonæ repute facienda est qd. qui eius lesionem propter vitia falso obiecta passus fuerit.
- 9 Infamatus de beneficiis tenet se purgare.
- 10 Desiciens in purgatione, aut eam subire sibi Iure indistinctam recusanti præsumptione admodum rigenti committitur.
- 11 Clericali privilegio nemo priuandus est nisi convincatur per veras probationes.

Cap. Inter sollicitudines. X.

Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Ancharr. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. *Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iuri Pontifici pag. 228. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 731. referuntur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 17. cap. 11.*

- 2 Etiam à beneficio. quod propter delicti gravitatem infamatus à beneficio quoque nec dum ab officio suspendi potest, donec se canonice purgauerit, vt per Tiraq. de pœnis tempor. causa 49. num. 35. Et qui recusat se purgare de beneficii officio, & beneficio debet privari, vt per Sanch. d. lib. 2. de beneficiis cap. 41. num. 9.

- 4 **Fama publica deferente.** Notatur ad hoc, quod fama sufficit ad indicendam purgationem canonicam, vt per Mascard. de probat. concl. 773. num. 23. Et purgatio canonica potest indicí, quando contra inquisitum adfunt indicia sufficientia ad torturam, vt per Marc. Anton. Genuen. in praxi Curia Archiepisc. Neapolit. cap. 32. De forina.

- 6 **Attendentes autem, &c.** terminandi processum in materia Fidei per canonicam purgationem, vide Peñá in direct. Inquisit. par. 3. comment. 42. nu. 181. cum seqq.

- 7 **Sint Fide Catholici, & vita probati.** Notatur ad hoc, quod compurgatores debent esse Fide Catholici, vita probati, & qui conuersationem purgandi clerici, non tam emoderno tempore, quam transacto nouerint, vt per Bernard. in pract. cap. 151. num. 4. in monist. impressi. Peñam in direct. Inquisit. par. 3. comment. 38. vers. in causa, Ioan. Itrac. Leon. in ibusuro fori Ecclesiast. par. 3. cap. 6. num. 28.

- 8 **Vi infamia conuertatur in bonam famam, &c.** Notatur ad hoc, quod fama, & honoris restitutio facienda est ijs, qui ob vitia falsò obiecta, eius lesionem passi fuerunt, vt per Couar. variarum lib. 1. cap. 11. nu. 4. in fine.

- 9 **In penam autem familiarit. &c.** Notatur ad hoc, quod infamatus de heresi ob familiaritatem cum his, quos hereticos esse agnouit, vehementer de heresi est suspectus, & tenetur se purgare, & publicè abjurare, vt per Peñam in direct. Inquisit. par. 2. q. 56. nu. 7. pag. mibi 381. nam talis ille presumatur, qualis est, cum quibus conuersatur, vt per Tirac. in l. 5. commensalis par. 5. num. 29.

- 10 In glos. [In arcum monasterium.] ibi (cum defensus in purgatione, &c.) Notatur ad hoc, quod is, qui deficit in purgatione, aut eam subire sibi iure indiciam recusat, presumptione admodum virginti conuincitur, vt per Couar. in cap. abma mater par. 1. b. 2. num. 4. in princip.

- 11 In ead. glos. ibi (cum aliquis condemnatus est verè non presumptus.) Notatur ad hoc, quod nemo priuandus est priuilegio clericali, nisi conuincatur per veras probationes, & non per presumptiones, vt per Felin. in cap. asserit num. 6. de presumpt. Auend. de exequendis mand. lib. 1. cap. 22. num. 4. Gamman Lysit. decis. 179. & 281.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Vicinus presumitur scire facta vicini, & an sit bona fama.
3 Vicini qui dicantur, ostenditur.

Cap. Cum dilectus. XI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vicinij. Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 229. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 732. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 2.

- 2 **Qua vicine sint.** Ergo vicinus presumitur scire facta vicini, vt per Socin. reg. 98. & per consequens an sit bonæ vocis, conditionis, & famæ, vel an decesserit, aut viuus sit, vt per Menoch. de presumpt. lib. 6. presumpt. 24. nu. 12. cum seqq.

- 3 Vicinus dicitur ille, qui proxime habitat, Joseph. Sesse Aragon. decis. 99. num. 5. & propriè ille dicitur, qui alta voce acclamando audiri potest, Ignat. del Villar in synsa respons. lib. 1. respons. 5. par. 1. num. 41. & tractant DD. per tex. ibi in l. si vicinus C. de uxor. Menoch. de arbit. casu 222. Mascard. de probat. concl. 1406. n. 4. Flores de Mena var. q. 1. n. 6. Christoph. de Pace ad leges sylo l. 64. nu. 4. cum seqq. ubi etiam de locis vicinis. Non dicitur tamen vicinus loci, qui ex causa aliqua temporali, vel ratione aliquis officij detineatur in aliquo loco, vt per Joseph. Sesse Aragon. decis. 9. nu. 6. & 7.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Multitudo facile sequitur vnius dictum.
3 Rescriptum omne impetratum contra Ius, censetur per importunitatem obtentum.
4 Purgatio canonica non indicitur si infamia sit simplex, & absque scandalo.
5 Infamati, vel summi quando fuerint ibi, qui sunt eiusdem ordinis, non admittuntur ad purgationem, sed alij.

Cap. Cum in iuuentute. XII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. And. Hostien. Butr. Ancharan. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vicinij. Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuijan. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 229. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 732. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 3. & pars alia huius Decretalis, est sup. in cap. cum in iuuentute, de presumpt.

- 2 **Scientes quod dictum vnius facile sequitur multitudo.** Vide Anton. Mariz tom. 1. commun. opin. in prafat. nu. 4. pag. 2.

- 3 **Sed importunitate petentis, &c.** Notatur ad hoc, quod omne rescriptum impetratum

tratum contra las censetur per importunitatem obtentum, vt per Perez l. 1. tit. 12. lib. 3. *Ordin. Azeved. l. 1. a. num. 1. tit. 14. lib. 4. nona recopil. & l. 2. num. 27. tit. 13. cod. lib. 4.*

4 Nos autem postulationem, &c.

Notatur ad hoc, quod si infamia sit simplex, & absque scandalo, & originem habuit à maliculis procurantibus, purgatio Canonica non Indicitur, vt per Bernard. in *pract. cap. 151. num. 9.* Fr. Emman. *quest. regul. tom. 2. q. 20. art. 1. vers. aduertite.*

5 *Quia inter eum, &c.* Notatur ad hoc, quod quando illi, qui sunt eiusdem ordinis fuerint inimici, vel infamati non admittuntur ad purgationem, sed alij, vt per Bernard. d. cap. 151. num. 6. vbi num. 8. aduertit, quod infamatus ille iudicandus non est, quem dicta paucorum infamant, si opinio eius apud bonos viros lesa non sit.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Compurgator iurare debet de credulitate.

Cap. De testibus. XIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Ancharan. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *versusq. Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 229. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 732. refertur ab Ant. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 4.*

2 Probat hic tex. compurgatorem iurare debere de credulitate, prout & alij, quorum certum non est scientia, vt per Bernard. in *pract. cap. 151. num. 5.* Tiraq. de *retractu tit. 1. q. 2. glof. 2. n. 10.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Ordines Sacros suscipere volens probare debet se legitime natum, quoniam de se contraria fama extat.
- 3 Negativa probari non potest directè, nisi resoluitur in affirmatiuam.

Cap. Accedens. XIII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Innoc. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq. Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 230. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 732. refertur ab Anton. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 5.*

2 Notatur hic text. ad hoc, quod Ordines Sacros suscipere volens probare debet se legitime natum quoniam de se contraria fama extat, secus

illa cessante, vt per Menoch. de *presump. lib. 6. presump. 34. num. 26.* Hodie verò ex noua dispositione Concil. Triden. *sess. 23. de reformat. cap. 5.* volens ad maiores Ordines promoueri per messem ante ordinationem Episcopum adire debet, qui Parochus, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, vt diligenter de ipsorum ordinandorum natalibus, &c. inquirat, id est, an legitimi, vel illegitimi sint, vt interpretatur Campanil. in *diuers. Iuris Canon. rubr. 3. nu. 5. vers. natalitia.*

3 In glof. [Purgatione.] ibi (*quia negativa probari non potest directè.*) ita Donat. à Fina. *tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 9. n. 20. 28. & 35.* Mascard. de *probat. concl. 1087.* Carot. de *locato. par. 3. tit. de negat. probat.* Rebus. de *exceptionibus a. n. 160.* Menoch. de *presump. lib. 2. presump. 50. a. n. 8.* Pacian. de *probat. lib. 1. cap. 38.* Cardos. in *praxi Iudic. verbo probatio, num. 29.* Probat tamen si resoluitur in affirmatiuam, Menoch. d. *presump. 50. num. 14. cum seqq.* Mendez à Castro in *praxi Lusit. lib. 5. cap. 1. n. 6.* vel si habet affirmatiuam implicitam Flaminio. de *refig. lib. 8. q. 2. nu. 27.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Notorium facti quod sit, ostenditur.
- 3 Laici contra Clericum in criminibus notorijs testis esse potest.
- 4 Res inter alios acta nocet alij ratione connexitatis.
- 5 Citatio in notorijs an requiratur, ostenditur.

Cap. Cum dilectis. XV.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq. Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 230. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 732. refertur ab Anton. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 6.*

2 Nullus inficiationi locus, &c.

Notatur ad hoc, quod notorium facti est finita, & communiter indubicata probatio immediata ex natura facti, vel rei continuæ, vel interpolatæ, aut momentaneæ, se oculis hominum aut maioris partis ita exhibens, vt nulla possit tergiverfatione celari, aut negari, vtpote cuius vniuersus populus, aut maior pars testis esse possit, vt per Farinac. in *praxi crimin. par. 1. q. 21. num. 11.* Mench. *illustrum cap. 2. nu. 11. & cap. 20. num. 23.* Menoch. de *arbitr. casu 166. num. 4.*

3 *Vtpote cuius vniuersa vicinia populus, &c.* Ergo laicus contra clericum, admittitur testis in criminibus notorijs, vt per Panorm. in *cap. de cetero nu. 4. de testibus.* vbi Felin. *num. 6.* Mascard. de *probat. concl.*

concl. 96.2. num. 8. & concl. 1358. num. 48. cum
seq. Crot. de testib. num. 67. Bellet. disquisit. ele-
ritical. par. 2. tit. de clerico teste §. 5. nu. 6. vers. quinto,
vbi etiam aduerit laicum idoneum esse testem
ad probandam infamiam contra clericum.

- 4 Notatur hic tex. etiam ad hoc, quod res inter
vnos acta, nocet alijs ratione connexitatis, vt
per Itiraq. in tract. res inter alios, vers. limita igitur
vigesimo secundo.

- 5 In glos. [Non erat illi indicenda.] ibi (cisa-
tio tamen facienda, &c.) Notatur ad hoc, quod
in notorijs etiam citatio requiritur, quando nō
constat citatum esse inexcusabilem, nullamque
habere posse defensionem, vt per Fr. Emman. quest.
regul. tom. 2. q. 18. art. 1. vers. hac opinio.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Nemo potest scire se esse in gratia Dei.
- 3 Vendentes iustitiam, res bonum litis euentum quam
pœnam incurreant, ostenditur.
- 4 Venalis sententia nulla est, nisi sit arbitri.

Cap. Accipimus. X V I. & fin.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq.
Innocen. Collectar. Zabar. Ioan. Andr. Host. |
Henr. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen.
Toletan. in concordant. vers. q. Iuris cum legibus
Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationales lib. 5. l. u-
ru Pontif. pag. 230. Alagona in compendio Iuris
Canonici pag. 732.

2 Quia non debebat asserere, &c.

Quia nemo potest scire se esse in gratia Dei, im-
mo contrarium asserere est Hæreticum, & er-
ror Lutheri, quem damnat Alphons. de Castro
lib. 7. aduersus hæreses in verbo gratia heresi 3. &
apertè damnatus fuit in Concil. Trident. sess. 6.
cap. 6. Can. 14. Nemo enim scit (vt ait Eccles.
cap. 9) an amore, vel odio dignus sit, & Apost. ad
Corinth. 1. cap. 4. nihil mihi contius sum, sed
non in hoc iustificatus sum, vide plura ad hoc
propositum per Nauar. in man. cap. 9. nu. 10. &
cap. 11. num. 8. & in cap. si quis il primo num. 18.
de Pœnitentia dist. 7. lantien. in Proverbia Salomonis
cap. 20. Proverbio 9. optimè Menoch. conf. 82. n. 5.
& 6. num. 58. & 63. cum seqq. & de presump-
tib. lib. 6. presump. 93. num. 95.

- 3 In glos. [Venditionem iustitiz.] De illis, qui
vendunt iustitiam multa tradit Azeued. l. 7. n. 4.
& 5. tit. 3. lib. 7. nomen recipit. De illis verò, qui
vendunt bonum litis euentum, & ad illum obti-
nendam cum partibus componuntur, vide DD.
per tex. ibi in l. qui explicandi C. de arcifate. Bo-
badil. in sua politica lib. 13. cap. 9. pag. 365. cum
seqq. Farinac. in praxi crimin. q. 111. n. 297. cum
seqq. vbi num. 284. agit de illis, qui hoc faciunt
extra curiam, & promittunt bonum litis euen-
tum apud Iudices, & de Aduocato hoc faciente.
Hos in ipsos vocat Martial. lib. 4. Epigram. 5.

fumi venditores, vbi P. Raderus eius scholias-
tes aliqua adducit: inde factum fuit, vt Alexander
Seuerus Imperat. vt refert Aelius Lapidius in
eius vita quendam Vetronium Turicum his fal-
lacijs vtentem fumo necari iussit, clamante
præcone fumo moritur, qui fumum vendidit, re-
fert etiam, multa in hoc proposito adducens
Horten. Caualkan. de brachio Regio par. 5. nu. 69.
& 70. Sebalst. Orozco in el thesoro de la lengua
Castellana verbo humo. fit enim offensa Regi, &
fraus, & mendacium, & furtum litigantibus de-
ceptis, de quo idem Orozco in suis moralibus
emblem. lib. 2. emb. 19.

- 4 In ead. glos. ibi (venalis etiam sententia nulla
est.) Ita dispositum est apud Lusitanos in Ordi-
natione Regia lib. 3. tit. 75. in princip. & apud Cas-
tellanos l. 13. tit. 22. part. 3. resoluunt Menoch.
de arbitr. casu 343. num. 6. Mencl. vsus frequen-
cap. 37. Auiles ad cap. 1. pratorum, verbo acuatione
num. 6. Peregr. de iure fisci lib. 7. tit. 4. nu. 5. cum
seqq. Aloyf. Raccan collect. decif. par. 5. collect. 1449.
Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 111. num. 197.
Venalis vero sententia arbitri est valida glos.
verbo exceptio, in fine in l. ita denuo ff. de arbitr.
Camil. Borrel. in summa omnium decif. tit. 63.
num. 384.

De Purgatione vulgari.
Tit. XXXV.

Super hanc rubr. scripserunt Zaba-
rel. Ioan. Andr. Anchor. Panor.
Butr. Marian. Soc. Martin. Mes-
nart. in epistome Decretal. fol. 197.
Petrus de Rauenna in compendio
Iuris Canon. Dan. Venat. in ana-
lysi methoetica Iuris Pontificij pag. 709. Goffred.
& Hostien. in summa huius tit. Alexan. Cassan. &
Anastaf. Gernon. in paratulis ad quinq. libros
Decretal. sub hoc tit.

De materia tit. vide Cou. lib. 4. variat. cap. 23.
Ambros. de Morales in historia Hispania par. 2.
lib. 11. fol. 56. verso. Henric. in summa lib. 8. de
Eucharistia, cap. 56. num. 5. Decian. tract. crimin.
tom. 1. lib. 5. cap. 48. num. 3. Ioan. Ferdinand. in
thesauro, verbo aqua, num. 9. Soar. tom. 1. de relig.
lib. 1. de irreligiositate cap. 3. num. 8. latè Martin.
Delri. disquisit. magicar. lib. 4. cap. 4. q. 4. sect. 3.
& 4. Anton. de Gouez in lib. de itinere seu visit.
Archiepiscopij D. Alexy de Menses lib. 2. cap. 4. in
fine. & cap. 5. Bernard. de Britto in monarchia
Lusitana par. 2. lib. 2. cap. 10. à prime. Emman. do
Valle de incantat. & ensalm. sect. 2. cap. 15. num. 7.
Azeued. in l. 10. num. 12. tit. 8. lib. 8. noua recop.
Franc. Leon. in thesauro feni Ecclesiast. par. 3.
cap. 26. num. 27.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Duellæ, & alie purgationes vulgares sunt prohibita.
Cap.

Cap. Cura. I. *Calest. ij.*

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Cened. collect. 117. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusq; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 332. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 733. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. vmo.*

1 Probat hic text. duella, & alias purgationes vulgares prohibitas esse, quia per ea multoties condemnatur absolvendus, & Deus tentari videtur, vide Orozco de *veras & falsæ prophetia lib. 1. cap. 39. fol. 73. Soar. tom. 1. de religione lib. 1. de irreligiositate cap. 3. num. 8. De duello, & eius poenis dixi latè ad tit. de clericis pugnantibus in duello.*

S V M M A R I V M.

- 1** Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2** Sententia quando est ipso iure nulla potest renovari per iudicem, qui eam tulit.
- 3** Sententia, quam pars iniunctam proficitur non debet exequi.
- 4** Testibus receptis contra Iuris prohibitionem non est fides adhibenda.

Cap. Significantibus. II. *Inn. ij.*

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Hen. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusq; Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 332. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 733. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. vmo.*

2 Notatur hic tex. ad hoc, quod quando sententia est ipso iure nulla potest renovari per iudicem qui eam protulit, vt per Azueu. in *rubr. tit. 8. num. 5. lib. 8. nouæ recopil. l. 10. num. 3. eodem tit.*

3 & sententia, quam pars iniunctam confitetur, non debet exequi, vt per Corset. in *sing. verbo sententia 6. & 7. Rebus. tom. 1. ad leges Gallie testif. de senten. excec. art. 17. num. 6. Sic etiam testibus receptis contra Iuris prohibitionem, nulla fides adhibenda est; & sententia lata virtute talium probationum est ipso iure nulla, vt per D. Barb. in *l. si de vi, num. 106. ff. de iudicij.**

S V M M A R I V M.

- 1** Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2** Ferri candentis iudicium interpretatur.
- 3** Purgatio vulgaris olim triplex.
- 4** Miraculum insignis refertur quod accidit cuidam Lusitano Omara.

Cap. Dilēcti. III. & fin. *Hon. ij.*

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletanus in concord. *versusq; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 332. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 733.*

2 Refert hic text. ferri candentis iudicium penitus esse interdictum, vt potè in quo Deus tentari videtur, & mandat Templarios, qui Liouos hoc iudicium subire compellebāt, per censuras Ecclesiasticas cogi ab eo abstinere, vt per Mart. Delr. *disquisit. magicæ lib. 4. cap. 4. q. 4. sect. 3. in fine, & q. 5. sect. 3. res. secundò probatur.*

3 Triplex olim fuit purgatio vulgaris, per rogū scilicet, per prunas, per ferrum, hoc est vmores, seu lateres, seu conticulas, vel chirobecas cādentes innocentia probabatur, si illisus quis abiret; sin nocens habebatur, quæ aliquando sponte suscepta, aliquando verò iniuncta provocato erat, prout asserit idem Martin. Delr. *d. q. 4. sect. 3. in princip. vbi testatur de ferro candente hodie apud Iaponios obtinere, & narrat illustre miraculum, quod accidit Omara ex epistola Luisij. Froes. scripta anno 1595. in hac verba.*

4 Fuerat Christianus quidam (Lusitanus erat) degens inter ethnicos accusatus furti, & quia hoc crimen gravissimè accusatur in Iaponia, sic vt de eo quantumvis minimo, connexus, morte cum nulla venia spe mulsetur, nec tamen possunt hunc Christianum verè convincere. Ecce mox gentiles eum obsident, & dum aliud non possunt, opportune compellunt, vt ritu ipsius cōsueti iuramentum edat, qui erat, vt in folio chartæ subscripto scriberet, quod erat iurandū deinde folio in palmam manus depositis imponeret ferrum candens, manumq; confringendo in suam rapiat vindictam, & iram Chamis imprecaretur, si obiecti criminis reus foret. Quod si forte manus amburatur, aiunt experientia, probatum cum potè esse reum, si verò à la sione cum folio maneat immovis esse innocens. Cum igitur hic Christianus in has angustias abductus esset, quippè vel iurandum illi erat, vel repudiatio iuramento, quo se reum faciebat vitè discrimen aduendum, innocentia suæ cōfessus dixit: fas sibi non esse, vt potè Christiano per falsum Deum Chamis imare, sed tantum per verū. Consentit Gentiles, vt per Deum Iuraret, Ille ergo signo Crucis in folio expresso, ferroq; candenti impolito, quia id facere cogebatur, magna animi præstantia ferrum manu confrinxit: Res mirabilis, nec manus, nec folium comburitur. Itaque non solum solutus est pena, verum etiam culpa, quam falsò illi impingebant.

De Iniurijs, & damno dato. Tit. XXXVI.

Vper hanc rubr. scripserunt Zebareh. Io. Andr. Anchar. Panorm. Butr. Marian. Soc. Aloyf. Ricc. collect. 1875. Durand. in breuiario auriculor. Canon. fol. 19 t. Petr. de Rauenna. in compendio Iuris Canon. Ioan. de Londris in breuiaria Sanctorum Canonum, fol. 182. Martin. Melnar. in epistoma Decretal. fol. 197. Verso. Daniel. Venator. in analysi methodica Iuris Pontificij ad pag. 710. Goffred. & Hostien. in summa buius tit. Alexan. Casian. & Anast. Gernon. in paratitulis ad quinquaginta libros Decretal. sub hoc tit.

De iniurijs vide Clarum in pract. 4 iniuria, Menoch. de arbit. casu 263. Bellac. Soar. & alios tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 25. de iniur. Perez ad tit. 9. lib. 8. Ordin. Sord. decis. 89. Farinac. in practi crimina. par. 3. q. 105. Bernard. Grazz. ad pract. Camera Imper. lib. 2. concl. 100. Iniuria non solum dicitur verbalis, quae dicitur verbo tenus, sed & ea, quae in scribendo fit, quia scriptura loquitur, non figura 37. vers. quatuordecim de ultimo; & obligacionibus, gloss. verbo concitatus in l. t. ff. hoc tit. Farinac. d. q. 105. nu. 4. Bernard. Grazz. d. lib. 2. concl. 104. consider. 1. Sine dolo, & animi iniuriandi non committitur l. si non concitatus C. hoc tit. Sord. d. decis. 89. num. 33. & 27. Farinac. in practi crimina. par. 1. q. 16. num. 67. Menoch. conf. 109. num. 1. Iniuriandi animus non praesumitur, quando potest sumi alia coniectura, Sord. d. decis. 89. num. 31. Farinac. d. lib. 9. tit. 25. nu. 53. Interrogatur vero, si quis dicat alteri tu mentiris, ex Clar. h. iniuria, num. 13. & 14. Menoch. vers. 41. num. 18. Bellacomb. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 25. nu. 49. ubi Viu. n. 127. Soar. receperunt sententiam l. 1. nu. 36. Fachin. controuers. lib. 9. cap. 12. in princip. Bernard. Grazz. d. lib. 2. concl. 100. num. 9. cum seqq. Farinac. id. q. 105. num. 310. ubi num. 321. asserit procedere, quamuis fiat cum protestatione, saluo scilicet honore mentis, quia talis protestatio conseruatio facto protellatorem non releuat. Similiter inferatur per verba generalia, puta si dicatur, iste inopae, quia in meo genere, non sunt Iudei, Mauri, & Iasones, &c. Perez l. 2. vers. igitur morderi tit. 9. lib. 8. Ordin. pag. 228. Capic. decis. 48. num. 3. Farinac. q. 105. num. 13. 104. & seq. Menoch. conf. 107. nu. 10. Atrox vero iniuria, quae dicitur, vide Couar. lib. 2. variet. cap. 10. num. 7. vers. hoc omnia, Gomez tom. 3. variet. cap. 6. nu. 1. 2. & 4. Plac. de delict. lib. 4. cap. 6. num. 3. Perez l. 27. in gloss. verbo palabra tit. 19. lib. 8. Ordin. Menoch. de arbit. casu 263. Rebel. de oblig. iustit. par. 2. lib. 18. q. 9. num. 3. vers. prima, Molin. de iustit. tract. 2. disp. 176. vers. secunda, & disp. 281. vers. prima ist.

De damno dato vide Brunor. à Sole in locis communibus verbo damnum, Malfard. de probat. concl. 470. cum seqq. Dicitur non solum, quod

provenit à casu, sed etiam à culpa, Sord. decis. 316. num. 3. Et illud alleganti incumbit onus probandi, Malfard. concl. 470. num. 1. & in dubio praesumitur illatum ab inimico, Brunor. à Sole, d. verbo damnum 2. Malfard. concl. 473. num. 1. & à vicinis, quando sunt male opinionis, & fama, Bart. in l. si testis ad finem ff. fundo instruit, & in l. dominus burcerum, ad finem ff. locati, Menoch. de arbit. casu 208. & l. 384. n. 6. & de presump. lib. 2. practi. 89. nu. 94. & lib. 3. practi. 21. d. n. 18. & lib. 6. presump. 24. n. 45. Malfard. concl. 472. n. 3. & concl. 831. nu. 13. & concl. 1224. nu. 3. Diuersa namque sunt iniuria, & damnum, quia remittens omnem iniuriam, & violentiam, non censetur remittere damna, Couar. d. lib. 2. cap. 10. num. 7. vers. tertium, Anton. Gomez tom. 3. variet. cap. 6. num. 13. Menoch. remed. 2. recuper. num. 307. & de presump. lib. 3. presump. 114. Sord. de alimentis tit. 7. q. 16. num. 85. & decis. 261. nu. 4. ubi nu. 3. resoluit quod expensas non censetur remittere, qui damna remittit, de quo etiam Perez ad lib. 4. Ordin. pag. 832. Et ideo si facta sit remissio iniuriarum, siue offensa in foro Conscientiae non propterea censetur sublatum ius accusandi, Couar. d. cap. 10. post num. 6. vers. tertio, Clar. 4. fin. q. 38. n. 3. Bonacol. commun. crimina. par. 2. verbo iniuria fol. 38.

S V M M A R I V M.

1. Dolores referuntur super hunc text. scribentes
2. Vulnerari tenetur vulnerato ad damna & interitus intelligi ubi

Cap. Si rixati. I.

1. Vper hunc text. scripserunt Abb. antiqui. Innocent. Collectar. Zabar. Ioan. Andr. Host. Henr. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. vers. 1. Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationale lib. 5. Inuis. Pontif. pag. 233. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 715. desumitur ex Exodo cap. 21. & refertur ab Anton. August. collect. t. Decretal. lib. 3. tit. 21. cap. 1.
2. Probat hic text. quod vulnerans tenetur vulnerato ad damna, & interesse, ad estimationem operarum amissarum, ac lucri cessantis propter illatum vulnus, necnon ad expensas medicorum, medicinarum, & aliarum rerum, in curatione adhibitarum, de quo vide latè Bellacom. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 25. num. 94. pag. 521. Joseph. Ludouic. tom. 3. carum. commun. opin. sub tit. ad legem de qui. concl. 7. n. 2. per textum, Maranta de ordine iudic. par. 4. distinct. t. num. 4. Baiard. ad Clar. h. homicidium n. 70. Anton. Gomez tom. 3. cap. 3. num. 39. Butr. decis. 280. lib. 2. in antiquis Menoch. de presump. lib. 3. presump. 114. num. 2. Farinac. in practi crimina. par. 5. q. 119. num. 15. latè Sayr. in clausi rigia lib. 11. cap. 2. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 4. q. 11. num. 2. cum seqq. quam quidem restitutionem damnorum, & interesse

teresse, expensarum curationis, & estimationis operarum deberi de iure diuino per hunc text. tenent Menoch. *de arbit. casu* 122. *in princip.* Farinac. d. q. 119. num. 110. Principalis igitur text. conclusio adeo vera est, quod etiam vulneras ad estimationem operarum ammissarum, & lucri cessantis propter vulnus, quando ex illo secuta est aliqua corporis debilitatio, vel aliquod membrum inutile redditum, aut abscissum, quia tunc tenetur etiam ad amissas operas, & lucrum cessans in futurum propter dictam debilitacionem, & postquam fuerit vulneratus resanatus. durante vita ipsius vulnerati, vt per Plac. *de delictis lib.* 1. cap. 6. num. 32. *ante finem Testi. quod si mutui;* Gomez d. tom. 1. cap. 6. num. 11. optime Farinac. d. q. 119. num. 17. vbi num. 120. limitat in homicidio casu commisso, in quo dicit non venire restitutionem interesse damnorum, & num. 122. limitat etiam non procedere in eo, qui vulnerauit, aut occidit ad suam necessariam defensionem.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Cisternam fodens, & non cooperiens si hoc ceciderit tenetur dominus cisternæ pretium bonis reddere.

Cap. Si quis aperuerit. II.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 233. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 734. defumitur ex Exodo cap. 21. & refertur ab Iuone par. 16. cap. 349. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 31. cap. 3.*
- 2 Probat hic tex. quod si quis aperuerit, vel foderit cisternam, & eam non cooperuerit, cecideritq. bos, vel asinus in ea, dominus cisternæ tenetur reddere pretium bonis, vel asini, quod autem mortuum est, ipsius domini cisternæ erit, vt per Capol. *de seru. Urban. pr. d. cap. 47. nu. 8. Alber. par. 2. statutorum q. 69. & 76. Palat. in repetit. rubr. de donat. inter virum 9.65. num. 30. vbi etiam argum. huius tex. resoluit quod in casu, in quo tenetur aliquis ad restitutionem rei alienæ per vim suberactæ, vel aliis iniuste acquisitæ, aut damnificatæ, non satisfacit spoliator exhibendo domino rem damnificatam, & supplendo illius deteriorationem; vnde si tempore inuasionis, vel violentiæ occidit bouem, vel aliud animal, aut aliam rem damnificauit, tenetur lege Aquilæ non satisfacit reddendo carnes, & corium, & supplendo in pecunia deteriorationem vsque ad veram estimationem, immo tenetur restituere vetum pretium in pecunia numerata, & quod plus est erit in optione domini dampnati, vel recipere animal mortuum, aut damnificatum, & agere ad supplementum.*

deteriorationis, vel simpliciter agere ad rei estimationem.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Animal quod nam fuerit aggressum quando dubitatur, dominus occisioni non tenetur.
- 3 Aggressor quod quis fuerit quomodo probetur, remittitur.

Cap. Si bos. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 234. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 734. defumitur ex Exodo cap. 21. & refertur ab Iuone par. 16. cap. 150. ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 31. cap. 4.*
- 2 In gloss. [Reddet bouem.] ibi (sen cum dubium est, quis bos primò aggressus est, &c.) Notatur: ad hoc, quod vbi dubitatur quodnam animal fuerit aggressum, dominus occisioni non tenetur, vt per Boer. decr. 287. d. princip. Tiraguel. *de pœnis temperandis cap. 62. d. princip. & de iure primog. q. 17. opin. 7. num. 7.* Et aggressor quod quis fuerit, quomodo probetur late prosequitur Farinac. in *præxi crimin. par. 5. q. 125. n. 436. cum seqq. & quod presumatur esse in culpa tradit Menoch. remid. 9. recap. n. 47. & de presump. lib. 5. præsump. 3. nu. 13.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Inuasiarum actione tenetur qui inuito domino, & contra illius prohibitionem fundum ingreditur.
- 3 Damnum quod datur in frumento in herbis, non plurius estimatur quam quod in herbis valeat.
- 4 Animal in suo fundo reperiunt non potest quis retinere reclusum nisi quando ignoratur dominus.

Cap. Si læserit. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontifici pag. 234. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 734. defumitur ex Exodo cap. 22. & refertur ab Iuone par. 16. cap. 354. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 31. cap. 5.*
- 2 Agrum, vel vineam. Nota, quod potest cogi adione iniuriarum, & ad poenam aduersus eum, qui inuito domino, & contra illius prohibitionem fundum ingreditur, vt per Couar. in reg. peccatum par. 2. d. 8. num. 4. Testatur etiam hoc salsum

sum, Clar. 5. in iuris, num. 5. Hippol. conf. 80. d. num. 4. Surd. conf. 191. nu. 7. in fine, Steph. Gratian. discept. forens. cap. 119. num. 19. Et damnū quod datur in frumēto in herbis non pluris estimatur quam in herbis valeat, considerata qualitate presenti, non autem futura, quæ non dum apparet, vt per Afflic. in cap. quicunque nu. 10. de pact. tenen. lib. 3. feudorum, Clar. lib. 5. §. fin. q. 68. num. 43. Cassan. in consuetud. Burgund. tit. de iustices rub. 1. §. 6. in fine, num. 9. Tiraq. de iure mariti glos. 2. an. 35. Menoch. de arbit. casu 149. num. 31. Auend. de exequen. mand. par. 1. cap. 13. nu. 2. latē Stephan. Gratian. Marcia decif. 57. In necessitate vero spicas colligere, & comorore in alieno fundo, sed non exportare, licitum esse de iure communi tenet glos. verbo *faciunt* in cap. opinos 1. dist. ita ut non valeat statutu, quo huiusmodi facultas viatoribus interdicitur, quia esset conera lus diuinum, vt per Couar. d. par. 2. §. 1. num. 5. Surd. de alimen. tit. 8. priuileg. 39. num. 7. & 8.

- * *Vi depascat aliena, &c.* Nota domini num. nō posse retinere animal in suo fundo repertum, nisi quando ignoratur cuius sit, si tamen statutum, vel consuetudo sit, vt includatur semper, ita fieri debet, vt animal ex fame, aut siti detrimentum non patiatur, de quo vide Cassan. in consuetudinis Burgund. rub. 1. §. 6. Verbo in missage, Greg. l. 24. Verbo encierre tit. 15. par. 5. Menoch. ramed. 9. recuper. nu. 283. Capic. decif. 45. Molin. de iustis. tract. 2. dist. 697. nu. 23. Steph. Gratian. d. decif. 57. nu. 12.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Incendiarius tenetur ad omnia damna, & interesse propter incendium illata, & nu. 5.
- 3 Incendium a quibus in dubio presumatur emissum, remissum.
- 4 Vicinus vicino de dampno incendiij culpa aborti an teneatur, remissum.

Cap. Si egressus. V.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Burr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. Trisusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 234. Alagon. in compendio Iuris Canon. pag. 734. defumitur ex Exodo cap. 22. refertur ab Iuone par. 6. cap. 354. & ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 31. cap. 6.
- 2 Probat hic text. incendiarium, præsertim si dolo incendium immittat, teneri ad omnia damna, & interesse propter incendium illata, vt per Francif. Marc. Delphin. decif. 417. num. 1. par. 3. Ioseph. Ludouic. Perusina decif. 35. post num. 4.
- 3 Farinac. in praxi crimin. par. 3. quæst. 110. nu. 10. Incendium a quibus in dubio emissum præsumatur, vide Menoch. de arbit. casu 390. Thefaur. Pedam. decif. 24. Polid. Ripa in tract. de nocturno temp. cap. 27. Mascard. de probat. concl. 893. n. 76. Dominus vtrumque, & quando teneatur de incendio per familiam suam admissio, vide Ceph. conf. 361. Francif. Marc. Delphin. decif. 112. n. 34. Decian. resp. 29. vol. 1. Aloyf. Ricc. in collecten. decif. par. 4. collect. 797. Menoch. conf. 390. nu. 20. cum seq. & conf. 53. Bapt. Costa de facti scientia & ignorantia, insulti. 42. Bernard. Grauz. ad præst. Camera Imper. lib. 2. concl. 21. in coronide.

Vicinus vicino de dampno incendiij culpa aborti an teneatur, vide Francif. de Rapon. conf. 17. resp. tertio quart. potest. Rauden. Pisan. decif. 6. num. 61. par. 1. Mascard. de probat. concl. 893. num. 4. & 5. In glos. [Reddet dampnum.] ibi (si fuerit in culpa, &c.) Notatur ad hoc, quod ex lata culpa incendiarius tenetur ad damna, & interesse, vt per Menoch. de arbit. casu 390. nu. 24. Ioseph. Ludouic. d. decif. 25. num. 10. Farinac. d. q. 110. num. 18. vbi nu. 24. resoluit, quod ex incendio commissio culpa leuissima in omitrendo non tenet incendiarius ad damna, & interesse, secus si in commissum.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Domus appellatione non continetur tugurium.
- 3 Domus appellatione non venit apotheca.

Cap. Si quis domum. VI.

Ex Panij. Rom.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Burr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. Trisusque Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. par. 235. Alagon. in compendio Iuris Canon. pag. 734. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 31. cap. 7. & similis sētētia reperitur apud Burchard. lib. 19. Decretor. cap. 5. tit. de sacrileg. 5. concernasti domib.
- 2 *Domum* appellatio domus non continetur tugurium, vt per Roman. sing. 374. Tiraquel. de iudic. in rebus exiguis, resp. his accedit, pag. 49. Hippol. sing. 276. Mench. illustrum cap. 34. Corta in memorab. verbo domus appellatione, & verbo supellectilibus: nec etiam apotheca domus appellatione venit, vt per tex. in l. prædij §. fin. ff. de legat. 3. resoluit Aloyf. Riccius in collect. decif. par. 3. collect. 669. intelligi si detur aditus de domo ad apothecam, secus vero si sit incorporata, & introducta in ipsa domo, vt per Ioseph. Sessé Aragonia decif. 224. num. 15.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clericus agere potest actione iniuriarum similiter.

- 3 Clericus licet odium & rancorem ex precepto dimittere teneatur, satisfactioem autem non ita.
- 4 Iniuriam clerico inferens potest puniri per Iudicem Ecclesiasticum.
- 5 Clericus laicos, qui sibi iniuriam fecerunt coram seculari, vel ecclesiastico accusare potest.
- 6 Iniuria affirmatio debet fieri per partem cum iuramento, non sine eo.
- 7 Iuramentum parti prebatur debet in expensis, & damnis post taxationem Iudicis.

Cap. Olim. VII. Honor. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchor. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 235. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 734.*
- 2 Propter iniuriam, &c. Notatur ad clericus agere potest actione iniuriarum civiliter, vt per Hostien. num. 5. Ioan. Andr. num. 4. Panor. notab. 3. num. 3. in presenti, Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 105. num. 36. vnde licet odium & rancorem ex precepto dimittere teneatur, satisfactioem autem non ita, gloss. 3. in cap. 2. de homicidis lib. 6. Anton. Gomez tom. 3. Variar. cap. 1. num. 29. in fine. Couar. lib. 2. Variar. cap. 10. num. 7. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 5. num. 12.

Ergo iniuria

- 4 Episcopo Mutinen. &c. clerico inferens potest puniri per Iudicem Ecclesiasticum, vt per Guid. Papz decif. 562. nu. 2. & 3. Roland. conf. 24. n. 11. vol. 2. Couar. variar. lib. 1. cap. 4. num. 8. Clar. 5. fin. q. 36. num. 42. Thezaur. decif. 224. nu. 3. & 3. Decian. in tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 26. num. 1. & 21. quos refert, & sequitur Bellet. disquisit. clerical. tit. de favore clericorum reali 5. q. num. 13. Clericus tamen laicos, qui sibi iniuriam fecerunt coram Ecclesiastico, vel seculari accusare poterit, vt docent Clar. d. q. 36. num. 47. Rebus. in tract. in quibus casibus secularis cognoscere possint, num. 43. & in tract. excep. num. 239. Azced. l. 4. num. 4. tit. 1. lib. 4. nota recepit. Curia Philip. par. 3. q. 2. num. 2. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 8. num. 153.

6 Taxatione iuramento permiffa.

- Notatur ad hoc, quod estimatio iniuriæ debet fieri per partem cum iuramento, non autem sine eo, vt per Farinac. d. q. 105. nu. 47.
- 7 In gloss. [Taxatione.] ibi (& postea debet iurare, &c.) Notatur ad hoc, quod in expensis, & damnis post taxationem Iudicis iuramentum parti prebatur debet, de quo vide Clar. in 5. iniuriarum, num. 7. vers. sed nunquid. Maranta de ordine Iudic. par. 4. in princip. nu. 6. Mascard. de probat. com. 903. d. nu. 1. Farinac. d. q. 105. n. 49. Cardos. in praxi Iudic. verbo expensa, nu. 18. Card. Tusch. lit. E. con. 624. nu. 3.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Casus amissus à Statuto, vel consuetudine pro amisso habetur.
- 3 Expensas remittit, qui damna remittit.

Cap. In nostra. VIII. Greg. ix.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchor. Panor. Marian. Soc. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 235. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 735.*

Notatur ad

- 2 Statutum editum, &c. hoc, quod casus ommissus à Statuto, vel consuetudine, pro omisso habetur, vt per Tiraquel. de iure primog. q. 40. num. 194.

- 3 Super damnorum articulo, &c. Notatur ad hoc, quod expensas remittit, qui damna remittit, vt per Perez ad lib. 4. Ordin. pag. 831. Boer. decif. 52. num. 7. Surd. decif. 261. num. 4.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Damnum vbiunque subsequitur ex aliqua culpa quantumvis leuissima, videlicet in commodato, vel deposito, illi, cui res commodata, vel in depositum data fuit, tenetur semper ad restitutionem in vniuersum de toto damno.
- 3 Damni qui occasionem dat, damnum ipsum dedisse videtur.

Cap. Siculpa. IX. & fin.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchor. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 236. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 735.*

- 2 Notatur hic text. ad hoc, quod in commodato, locato, vel deposito, aut vbiunque damnum subsequitur ex aliqua culpa quantumvis leuissima, siue Theologicè, siue Iuridice sumpta, ille, cui res commodata, locata, & in depositum data est, tenetur semper ad restitutionem in vniuersum de toto damno, vt per Beiam respons. casuum Conf. par. 2. casu 10. vers. probat. Sayr. in claus. Regia lib. 10. tract. 3. cap. 1. nu. 10.

- 3 Qui occasionem damni dat, &c. De hoc principio vide Deci. conf. 218. num. 4. Surd. decif. 326. num. 23. & 24. Ferrer. in consil. M. finit.

fitur. Cataloniae glos. 5. n. 287. Cardin. Tusch. tom. 1. lit. C. concl. 138. num. 4. & tom. 2. lit. D. concl. 6. Thomas de Thomalet. in floribus legum reg. 244. ubi ait procedere, quando causam propinquam delit.

De Pœnis. Tit. XXXVII.

Super hanc rubricam scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchor. Panor. Butr. Marian. Socin. Durand. in *breviario aucto Iuris Canon. fol. 151* Ioan. de Londris in *breviario Sanctorum Canonum fol. 182. Verso* Martin. Melhart. in *epithome Decretal. fol. 198.* Petrus de Rauenna in *compendio Iuris Canon. Dan. Venat. in analysi methodica Iuris Pontificij pag. 716.* Goffred. & Hostien. in *summa huius tit.* Alexan. Cassan. & Anastas. German. in *paratitulis ad quinq. libros Decretal. sub hoc tit.*

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Iteratio eiusdem criminis ex intervallo nouum delictum est.
- 3 Subreptitia dicitur Principis venia non facta mentione de iterato crimine.

Cap. Ea, quæ. I Concil. Tolet.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchor. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in *concord. vtriusq. Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 238.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 736.* defumitur ex Concil. Tolet. ut vulgo tribuitur, sed ex quo Concilio sumptum sit non dum inuictum est, referunt Burchard. lib. 19. Decretor. cap. 158. & Iuo par. 13. cap. 160. & Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 3. tit. 32. cap. 1.
- 2 Probabit hic text. quod quoties quis deliquerit, toties puniri debet, nam iteratio eiusdem.
- 3 criminis ex intervallo, nouum delictum est, ut per Couar. lib. 2. cap. 10. num. 8. vers. quod vero. Vnde subreptitiam dici Principis veniam, non facta mentione de iterato crimine tenuerunt Padil. in l. transfigere, num. 63. C. de transact. Tiraquel. de pœnis temperan. causa 10. num. 4. Henric. in *summa lib. 13. cap. 10. §. 1.* plures per Cened. ad Decretal. collect. 34. num. 4. quibus adde Farinac. in *praxi crimin. par. 1. §. 6. num. 49.* Nicol. Gare. de *benef. par. 8. cap. 3. num. 28.*

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Pœna ubi à Iudice inferatur ob iniuriam clerico irrogatam, & ea pecuniaria sit, dimidia pars

competit Ecclesie, altera in utilitate in laici est distribuenda.

Cap. Presbyteri. II. Conc. Trib.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Marian. Soc. Casal. in *annot. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 238.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 736.* defumitur ex Concil. Triburien. sub Arnulpho Imperatore cap. 4. sed alijs verbis referunt Burchard. lib. 6. Decretor. cap. 11. Iuo par. 10. cap. 140. Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 32. cap. 2.

Probabit hic text. quod ubi à Iudice pœna inferatur ob iniuriam clerico irrogatam, & ea pecuniaria sit, dimidia eius pars competit Ecclesie cuius rector ipse iniuriam passus existit, altera pars in utilitatem laici est distribuenda, ut per Ias. in l. transfigere num. 4. C. de transact. Roman. sing. 443. Couar. lib. 2. variat. cap. 9. num. 10. ubi aduertit, quod dum hic text. dicit, & alteram in eius elemosynam iuste dispartiat, intelligendus ita est, ut ad elemosynam pro anima clerici interfecti ea distributio referatur.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Episcopus correctionis zelo pœna pecuniaria clericis punire potest.
- 3 Pœnas pecuniarias Episcopus non potest convertere in suos vsus, sed ne quidem in fabricam Ecclesie Cathedralis, aut mercedem Vicarij.
- 4 Episcopus ubi admodum pauper est pœnas pecuniarias sibi assumere potest.
- 5 Pœna pecuniaria concubinarum in prima admonitione Episcopus punire potest.

Cap. Licet. III. Alex. ij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Cened. collect. 170. Host. Henric. Butr. Anchor. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in *concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1 & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 238.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 736.* referunt ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 32. cap. 3. & est post Conc. Later. sub Alex. III. par. 2. cap. 3.
- 2 Licet Episcopus correctionis zelo pœna pecuniaria clericos punire possit, potissimum ubi ea magis timeretur, iuxta glos. & Panor. in *presenti*, & quæ iradit Bernard. in *praxi* §. 145. n. 1. & 2. in *nonis impressi*. Couar. lib. 1. var. §. 9. n. 9. vers. secundum, non sunt tamen huiusmodi pœnæ ad imbutandum, quia tunc præsumitur emanare ex fonte avaritiæ, ut text. in *presenti* ponderat, quo casu necessarii intelligendus est, sed causa correctionis

- tionis, ex fonte charitatis, quod præsumitur iuste fieri, dum iudex non imbutat, sed pauperibus erogat, quod quidem Conc. Trid. *sess. 25. de reformat. cap. 3.* non solum nobis demonstrat, sed etiam præcipit, ut mulctæ pecuniariae eo ipso, quod taxatæ fuerint, pijs locis assignentur, adeo quod referatur Sacram eiusd. Conc. Congregationem censuisse non posse Episcopum ipsas penas, non solum in suos usus, sed ne quidem in fabricam Ecclesie Cathedralis, aut mercedem Vicarii, aut aliorum officiorum curie convertere, prout refertur Galet. *inmargarita easum conscientia verbo pena 1. optime Quaranta in summa bullarj verbo pena pecuniaria, Sbroz. de officio Vicarij lib. 2. in addit. quest. 143.* Aloysius Riccius in *praxi fore ecclesiast. decif. 349. in 1. edit. & resolut. 300. num. 3. in 2. edit. ubi refert eand. Sacram Congregationem censuisse de ipsis pœnis nec posse Episcopum portionem aliquam assignare Vicario pro sua mercede, & minus Cameræ Episcopali, non obstante contraria consuetudine, etiam in minima parte. Item, & per eandem Sacram Conc. Trident. Congregationem fuisse declaratum, ubi Episcopus admodum pauper esset, eas sibi assumere posse referunt Andr. Molfes. *in commen. ad consuetudines Neapol. p. 4. q. 64. sub num. 24.* Aloysius Riccius *d. resolut. 300. num. 3. res. limita.* Vtrum autem Episcopus in prima admonitione possit pena pecuniaria concubinarium punire vide Thom. Valasc. *allegat. 1. lura sum. 1. allegat. 34. num. 11. & 12. Aloy. Ricc. in praxi fore ecclesiast. decif. 377. in 1. edit. & resolut. 319. num. 3. res. q. accedat, in 2. edit.**

SYMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Vitijs victoris in expensis condemnandi est, par. penitente n. 3.
- 3 Fiscus victus non condemnatur in expensis.
- 4 Causa iusta litigandi potest excusare à pena expensarum.
- 5 Causa iusta litigandi que sit arbitrio iudicis relinquatur.
- 6 Litigandi iustam causam habere censetur, qui habet pro se opinionem alicuius magni Doctoris.
- 7 Litigandi iustam causam victum non habuisse in dubio presumitur.
- 8 Vitijs in expensis non condemnatur, si ex semiplena probatione, & ob defensionem iuramenti supplicij pars adversa obtinuerit.

Cap. Calumniam. IV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel Jo. Andr. Host. Henric. Butt. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. utriusque Iuris cum legibus Castellæ part. 1. & 2. Vivian. in rationali lib. 5. lura Pont. pag. 339. Alagius in compendio Iuris Canon. pag. 736. refertur ab Arton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 32.

- cap. 5. & est post Conc. Lateranen. sub Alex. III. par. 1. cap. 2.
- 2 Probat hic tex. victum victori in expensis condemnandum esse, ut per Rebus. *tom. 3. ad leges Gallie, tract. de expens. art. 2. gloss. vici. num. 6.* Vivian. *1. commun. opin. lib. 4. tit. 1. num. 95. pag. 365. inoff. segg. Azin. in praxi Florent. 5. 32. cap. 1. num. 1.* Bonazcol. *commun. crimin. par. 1. verbo vitijs, fol. 183.* Hypopol. *conf. 36. num. 1. & conf. 44. num. 23. & 27. Seraph. de priuile. iuram. priuile. 13.* Soar. de Pace in *pract. tom. 1. par. 1. temp. 4. num. 17.* Vini. *Neapol. decif. 47. num. 2. & decif. 479. n. 7.* Gutier. *pract. lib. 1. quest. 135. num. 2.* Fachin. *controuer. lib. 2. cap. 42. Cened. ad Decretal. collect. 60. num. 4.* Stephan. Gratian. *discept. foren. cap. 31. num. 39.* Martta in *notis nouiss. decif. voto 87. num. 1.* D. Barb. in *l. cum, qui temerè, à princip. ff. de iudic.*
- 3 Intellige petente parte victum in expensis condemnari, aliàs fecus, ut docent citati à Cened. *d. collect. 60. num. 5.* quibus adde Viuium *d. tom. 1. commun. opinio. lib. 4. tit. 1. num. 95. res. bocq. intelligitur, Perez l. 1. in 15. lib. 3. Ordin. pag. 735.* Amar. Roder. in *pract. cap. 5. num. 34.* D. Barb. in *d. l. cum, qui temerè, num. 174. cum segg.* nisi actor in libello petierit ius, & iusticiā ministrari, quia tunc vigore huius clausule potest iudex, quod non petente, reum conuentum condemnare in fructibus, vel victum in expensis, ut per Viuium *d. n. 95. res. & camp. pag. 365.* Bernard. Graux. *ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 61. confid. 3. n. 4.* quos retero ego ipse clausul. 35. num. 2.
- 4 Limita in hico victo, qui non condemnatur in expensis, ut per Azue. *l. 1. num. 6. tit. 22. lib. 4. nona recopil. Peregr. de iure fisci lib. 7. tit. 4. num. 14.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 331. num. 42. cum segg.* D. Barb. in *d. l. cum, qui temerè, num. 295. cum segg.* ubi à num. 199. agit de procuratore fisco, de quo etiam Surd. *decif. 18. num. 41.*
- 5 Limita etiam existente iusta causa litigandi, quæ aliquando potest excusare à pena expensarum, de quo vide Rebus. *d. gloss. vici. num. 47.* Ioseph Ludouic. *Perus. decif. 31. num. 10.* Surd. de alimen. tit. 6. q. 3. num. 27. Gutier. *practicer. lib. 1. q. 135. n. 5.* Farinac. in *praxi crimin. q. 16. num. 4. & 73.* Steph. Gratian. *d. cap. 33. Card. Thulic. tom. 3. lit. B. concl. 625. à num. 7.* D. Barb. in *d. l. cum, qui temerè, à num. 77. & d. n. 170.* Cened. *d. collect. 60. num. 7.* ubi sublimat in expensis debitis expressè dispositione hominis, v. pote dispositione testatoris, vel contrahentis.
- 6 Quæ autem sit iusta causa litigandi arbitrio iudicis relinquatur, Menochi. *de arbitrat. 177.* Flamini. *de resignat. benef. lib. 5. quest. 3. no. 209.*
- 7 Fatinac. *d. q. 16. n. 40.* Ille autem dicitur habuisse iustam litigandi causam, qui habet pro se opinionem alicuius magni Doctoris, de quo vide Menoch. *de casu 177. nu. 4.* Mexiam in *tract. res. sa panis concl. 3. num. 6.* Rebus. in *autb. habita. C. ne filius pro patre, verbo examinatione, res. fix. tum, pag. 579.* Gutier. *pract. lib. 1. q. 136.* Surd. *decif. 38. num. 9.* Martta in *notis nouiss. decif. voto 87. num. 8. & 9.* In dubio autem presumi ius-

nam litigandi causam victum non habuisse asserunt Menoch. *de presump. lib. 2. presump. 87. n. 1.* Amat. Roder. *in pract. cap. 5. num. 37.*

- 9 Limita denique ne procedat dum quis ex probatione semiplena, & ob declarationem iuramenti suppletorii obtinuerit, vt per Iafred. Lanfranc. *de off. 171. incip. quando actor, & de off. 334. incip. actor, Causale. Fijuz, de off. 15. num. 32. lib. 1.* Camil. Borrel. *in summa omnium de off. 11. 34. de iuramento suppletorio, nu. 61. vbi nu. 63. sub imitat, si ille, cui iuramentum delatum est plusquam semiplene probasset, & aduersarius nihil.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Clerici namque ad pugnam gubernantes, & consilium personaliter exercentes, & alio ad pugnam incitantes deponendi sunt, nisi faciant causam defensionis.

Cap. Quod in dubijs V.

Innoc. iij.

- 1 Super hunc tex scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Marian. Soccin. Ximen. Tolet. *in concord. iurisque iuris cum legibus Castelle par. 1.* Viuian. *in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 319.* Alagona *in cõpendio Iuris Canon. pag. 737.* refertur ab Anton. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 19. cap. 1. *inc.*
2 Probat hic tex. quod clerici naueim ad pugnam gubernantes, & consilium personaliter exercentes, & alios ad pugnam incitantes, deponendi sunt, nisi faciant causam defensionis, ita Bernard. *in pract. cap. 104. num. 1. & 2. in nouiss. impress. Valer. Reginald. in prax. forensium lib. 30. num. 148.* Vtrum autem, & quando clericus militans, aut incitans ad pugnam, incurrat irregularitatem, vide DD. *ad cap. 24. de homicidio.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Clericus pro factis criminibus, & consiliis deponitur, intellige vt ibi.
3 Depositionis, & priuationis beneficii pena pro gravi delicto crimine imponitur.
4 Clericus pro homicidio ultra depositionem in monasterium detraditur.
5 Incellus crimen clericus committens ab Ordinibus perpetuo deponitur.

Cap. Tuæ. VI.

- 1 Super hunc tex scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Ximen. Tolet. *in concordanti iurisque iuris cum legibus Castelle par. 2.*

Viuian. *in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 319.* Alagona *in cõpendio Iuris Canon. pag. 737.* refertur ab Anton. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 3. sub tit. de vita, & honestate clericorum, cap. 3.

- 2 **In latrocinij.** Notatur ad hoc, quod clericus pro factis criminibus, aut consiliis deponitur, vt per Maiol. *de irregul. lib. 5. cap. 18. num. 1.* Greg. per tex. ibi *in d. 64. n. 6. parat. 1.* Bernard. *in pract. cap. 93. vbi Salaz. lit. A in nouiss. edit. optimè Farinac. fragmentum criminis lib. 5. verbo Clericus, num. 316. vbi num. 317. resoluit, quod clericus se in latrocinij immiscens non solum deponitur, sed etiam in monasterium detraditur, & num. 318. aduertit, quod si clericus in factis se immiscuit idest notatu, & sine violentia furando, deponitur; si verò in latrocinij, idest publice, vel per vim furando, degradatur, & in monasterium detraditur. Hec tamen pena depositionis imponenda non est, quando factum est pauci momenti, vt tenet Panor. in presenti, quem sequuntur Greg. d. l. 61. in verbo *de furto*, & Salzed. loco proxime citato.*

- 3 **Vel alijs magnis criminibus.** Ergo pro omni crimine non imponitur pena depositionis, & priuationis beneficii, sed pro graui delicto, vt per Flamin. *de rescriptis benef. lib. 3. q. 16. num. 2.* Et ita clericus pro homicidio ultra depositionem detraditur in monasterium ad pergendam penitentiam, quia cum tex. in presenti loquatur in latrocinij, & alijs magnis sceleribus, bene comprehendit homicidium, ita Bernard. *in pract. cap. 97. num. 1. vers. & post depositionem, in nouiss. impress. Placa in epistoma delictorum lib. 1. cap. 31. num. 11.* Farinac. *in praxi criminis par. 5. q. 119. num. 48.* Sic etiam clericus incellus crimen committens ab Ordinibus perpetuo deponitur, Cou. *de spons. par. 2. cap. 6. n. 8. num. 3. a princip. Clar. in pract. 9. incellus vers. sed quare, Bernard. in pract. cap. 87. nu. 1. vbi Salzed. lit. B. in nouiss. impress.*

- 6 **Degradati.** Huiusmodi degradationem, verbalem, non verò actualem debere esse tradunt Bernard. *d. cap. 93. num. 1. in fine, vers. degradationem*, Farinac. *d. lit. C. verbo clericus num. 319.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Pœna, quæ promittitur in contractu nullo non debetur.
3 Pœna si duo fecerint promittentes sub certa pœna non se offendere, & postea se inuicem offendant, nec consueti quos prius inuicem, neuter tenetur de pœna impia.

Cap. Constitutus. VII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Ioan. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric.

Hentic: Butru Anghar, Paronim: Marian. Socin.
Ximon Tolstan, in concordantia: Ytrusque Iuris cū
legibus Cnfrillenger. a. Vinnian: in nationali lib. 5.
Iuris Pontificij pag. 240. Alagona in compendio Iu-
ris Germ. pag. 287.

Contrarium non servans. Validum
scilicet, nam potius, qui promittitur in contractu nullo,
non debetur, vid. docet Couar. in cap. quatuor
passim par. 2. §. 4. num. 4. Tiraquel. de consu-
sumo par. 1. limit. 7. num. 28. & de iure mariti
glaf. 5. n. 110. Pinel. in l. 2. C. de respendenda ven-
dia. par. 1. cap. 3. num. 26. Gutier. in peno po-
tius, num. 400. ff. de legat. 1. & de iur. amon. confir-
par. 1. cap. 36. num. 6. Valacq. consil. 85. num. 2.
Cardol. in prear. iudic. videtur potius 2.

Viramque partem, &c. Per hunc text. tenet Tiraq. de promiss. temp. caus. 62. num. 2. quod si duo facem fecerunt, vel promiserunt, si sub pena non offendere, & postea se inuicem offenderint, nec constat quis prius iniquitavit, neuter tenebitur de pace ruita.

SUMMARY.

1. *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
2. *Delegatus potest punire testem, qui in testimonio fe-*
tenda coram se delinquit.
3. *Iudex secularis clericum in testimonio ferendo co-*
ram se delinquentem nullo modo punire potest.
4. *Testis rariis, & fidei ipsi contraria non qd. fides ad-*
hibenda.

Cap. Super his: VIII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserit Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Henr. Hostien. Burr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolletan. in *concordantijs* *versusque* Iuris cum *legibus* *Castella* par. 2. Villian. in *rationali lib. 5. Iuris* *Pemissis* pag. 240. Alagona in *compend. Iuris* *Conuincis* pag. 737. refertur ab Anson. Angustin. collect. 3. *Doctrinal. lib. 5. tit. de accusat. cap. 3.*
- 2 ... Notatur ad hoc quod delegatus potest punire testem, qui in testimonio ferendo coram se aliquod crimen commiserit, nempe periurium, falsitatem, aliudve simile, vt per Couar. *pract. cap. 18. num. 8.* Secularis vero clericum delinquentem in testimonio ferendo coram se, nec in bonis, nec in corpore, nec principaliter, nec incidenter punire potest, vt per Couar. d. *num. 8.* Maranta de *ordine Iudic. par. 6. tit. de inquisit. num. 150.* & ad 12. d. *princip. Padil. in l. transige- re, nu. 113. C. de transact. Clar. 9. vlt. q. 38. m. 14.* *Vers. huc quero, Bernard. in pract. cap. 97. num. 2.* & ibi Salzed. *Verbo non potest, in nouiss. impress. Gutier. pract. lib. 1. q. 24. num. 1.* Fachin. *centu- mer. lib. 9. cap. 27. Vers. testis verior. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 8. num. 26. Sursd. conf. 398. pum. 27. Moder. de accusat. par. 4. casu 128. nu. 7.* *quoniam* *testis accusatus.* Cabed. *Lusitan. decr. 77.*

num. 248, par. 1 - plures referuntur Genet. ad Discretum
collecti 38, nu. 10. Et ad Discretum collecti 320, nu. 2.

- [illegible]

Cap. Suam. I X

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Buer. Aug. Panormit. Marian. Socii. Casali. in annot. Ximen. Toletan. in concordantia verisimque Iuris cum legibus Castella p. 32. Villian. in rationali lib. 3. hinc Pontifici pag. 34. 1. Alagon: in compendio Iuris Canonici pag. 732. refertur ab Aneon. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 3. sub tit. ne clerici vel monachi rap. 3.
- 2 **P**robat hic text. quod obligatus solvere certa quantitate ad certum tempus alius non solvendo in tempore designato teneatur ad certam poenam, si solvit maiorem partem debiti, non incidit in poenam propter minorem partem

non solum, ut per Valasc. *consul. 86. n. 7. in fine* vbi an. 2. etiam in fine aduertit hunc tex. loqui quando pena debita ex non solutione erat quantitas & sic ex sui natura diuisibilis.

3. **Termine consensu.** Notatur ad penam conventionalis adiectam obligationi dandi quantitatem intra certum terminum, non solum licite exigi potest, ita tenet Innocent. in presenti; Panorm. in cap. dilecti; et ibi. 3. vers. sexta, de arbitr. iur. & alij in l. 4. §. 5. Cato. ff. de verborum obligat. Turrecremat. in summa 14. g. 3. vers. ad rationem, Conar. de spons. par. 2. cap. 6. §. 8. n. 11. Conrad. de contrah. g. 31. cunct. 3. Corn. cons. 226. Rebuff. in l. 7. n. 1. verbo professorum n. 34. & 40. C. de sententijs, que pro eo, Gutier. de iuram. confirm. par. 15. cap. 26. d. n. 10. & canon. lib. 2. cap. 20. n. 11.
4. Non obstant tex. in l. solutus vbi idem Papinianus ff. de qstion. empti, & in l. cum obligat. ff. de iuris. & in l. cum pignus ff. de iur. iur. probant penam adiectam dationi quantitatis ultra modum ad iure Ciuili approbatum illicitam esse, & in fraudem vsurarum censeri appositam, eo proinde hoc. Et omnes penam censeri in fraudem vsurarum, vt ex mente communis deducit Bero. in d. cap. dilecti n. 81. & Rebuff. in d. l. 7. n. 1. glof. 7. n. 11. in primis enim responderi potest cum Inno. in presenti, & alijs citatis d. glof. in d. d. 3. idem Papinianus, prout iura procedere tantum vbi creditor solutus erat vsuras exercere, tunc enim pena censetur in fraudem, atque contra naturam eam adicientis, arg. text. in c. illo 70. de pignor. Vel melius supradicto relecto intelletur dicendum puto, quod attento iure Ciuili, quando praestitutus erat certus vsurarius, in modum penam ultra illum appositam in fraudem illarum censetur, & ultra quoties de pena in datione quantitatis adiecta intelligebatur vt pena haberet locum intra terminum vsuris lue praescriptum: Nihilominus ramen licet hodie vsurae omnino sint prohibita, non ideo sequitur quamlibet penam adiectam dationi quantitatis presumendam esse appositam in fraudem vsurarum: patet siquidem, quando lex Ciuilis terminum vsuris praefinit, etiam taxauit terminum penae, quae sufficiens erat, vt debitor metu illius alliceretur ad solvendum tempore statuto: unde adeo in conventionibus penae, & vsurae affines erant, vt vsura, quae ratione interesse non haberet, pena communiter dicebatur. Causa ff. de vsuris, & pignori, & de iur. iur. n. 1. & insuper quae obligationi quantitatis maiorem penam adiciebat, quam esset vsurarum modus, iam praesumebatur eam adicere, non ad securitatem solutionis, sed velle vsuras exercere ultra modum prohibitas, easque sub nomine penae fraudulententer inuolueri: quare cum hodie nullus sit terminus intra quem vsura concedatur, nec subinde pena modus taxetur, si moderata pena obligationi quantitatis adiecta fuerit, non praesumetur in fraudem vsurarum, cum nulla lex sit, quae huiusmodi praesumptionem indicat contra creditorem, & pro illo adest praesumptio licita in dubio sumenda, quod sibi voluit prospicere, dum penam adiecit pro maiori securitate solutionis, & ad eandem recipientem promissa obferuare, vt optime aduertit Turrecremat. in summa 14. g. 3.

5. Amplia primo, vt locum habeat etiam si nihil interfit danti rem habere, adhuc enim penam post impletum conditionis tempus debitorum exigere potest, ita Innocent. in presenti glof. & DD. in cap. quoniam n. 23. dist. Corn. lib. 2. consil. 69. circa finem Panorm. in d. cap. dilecti col. 1. Conrad. consil. 3. Angel. in summa, verbo parca, num. 120. Armit. eodem verbo sum. 3. Tabien. verbo vsura g. 1. in fine principi. Cald. Pereira de emptio cap. 39. num. 8. & patet, nam certum est licite exigere posse, nec iniustitiam committere, qui extorqueat penam, quae vel lege iusta debetur, vel licita conventionem fuit in contrarium deducta, tradunt Donek. in l. 2. ad d. n. 1. ff. de verborum obligat. Conrad. de spons. par. 2. cap. 6. §. 8. n. 11. & 12. Gutier. de iuram. confirm. par. 1. cap. 36. num. 11. vers. & licet, & Canon. quesi. d. n. 12. quamvis contrarium, immo in penis conventionalibus, si manifeste appareat nihil parti interesse, iure Canonico inspecto penam non esse exigendam, nec iudicem in ea condemnare debere teneant Barnien. lib. 3. select. cap. 6. n. 10. & alij, de quibus Menoch. de arbitr. caso 260. n. 37. nisi porum resolutionem recipiamus in foro exteriori duobus infimis concurrentibus, nempe quod ex conventionem non servata nullum damnum parti adueniat, deinde, quod probetur consuetudo non exigendi similes penas, siquidem consuetudo expulsi a porta, cap. cum venerabilis, de consuetudine, quamvis alius de rigore iuris: pena conventionalis semper exigi possit, siue interfit, siue non, vt tenet Gutier. d. num. 11. & ibi num. 6. per tex. in l. cum parca ibi glof. & Bartol. ff. de arbitr. concurrentibus tamen supradictis requisitis eatenus pena conventionalis exigitur, quatenus interfit, & non ultra, Gutier. d. num. 11. in fine, Añ. decis. 135. Attendi in suo delictum. verbo pena conventionalis affirmans de hyslo Curiaru. non fieri condemnationem in huiusmodi penis, sequitur Azenod. l. 4. num. 59. cum sup. tit. 2. lib. 4. noua recept.
6. Amplia secundum conclusionem procedere non solum in foro exteriori, sed etiam in foro Conscientiae, nam certum est penas conventionales in Conscientia deberi, vt per Felin. in cap. 1. de consuet. n. 46. vers. limita tertio, Conar. d. d. 8. num. 12. Corne. cons. 69. in fine lib. 2. Gutier. ibi supra d. num. 12. Gabriel. lib. 7. commun. tit. de crimin. tract. 14. num. 9. Molin. de iustit. dist. 97. ad finem, Cened. ad Decretal. collect. 2. num. 4. & collect. 443. num. 5. 1. quamquam contrarium sine fundamento vult Maranta dist. 7. num. 26. attamen dum creditur non petiit talem penam, non tenebitur debitor ea offerre, quia illius exactio tantum operabitur in penis conventionalibus, quantum in legalibus iudicis executionibus, et

in penis legalibus etiam ipso iure impositis certum est illas debent incipere, quando legis rigor frangitur, & preceptum transgreditur, sed illas neminem teneri solvere antequam petantur, aut executio contra se fiat, ut per Couar. d. 4. s. n. 10. Gabriel. d. cons. 3. ergo similiter, & idem dicendum videtur in penis conventionalibus, illi enim, qui eas promittunt iusta confectura presumunt alios nolle penas exigere si eas petere neglexerint, Couar. d. num. 11. Rebus. d. gloss. 1. verbo *proferuntur*, num. 41. Ex quo iam colligitur penam adiectam mutuo, sicut cuiuslibet alij obligationi, exigi posse in foro Conscientie, si non interueniat fraudans iniustitia, hoc. in 4. d. h. n. 25. q. 1. Conrad. d. cons. 4. p. 1. Syluest. verbo *referuntur*, num. 11. Nauar. in mandata cap. 17. num. 215. Rebus. d. gloss. 1. num. 6. Gutier. d. cap. 30. num. 11.

7. **Limita primò conclusionem**, quando pena continet lucrum immoderatum, quia tunc censuram posita in fraudem viuarum, d. 2. idem. *Papianus*, d. l. 4. quæ allegat, nam ut supra dixi Iure Ciuili pena conventionalis, vique ad duplum extendi potest, eam ibi constituitur terminus moderatus vltimis, ut post alios tenet Roderic. d. de annis redditibus, lib. 3. q. 4. num. 32. Petr. Greg. *Synagoga Iuris* par. 3. lib. 22. cap. 4. d. princip. Gemin. d. de usury commun. 1. 6. 3. num. 50. & attentio Iure Canon. ille est terminus moderatus penæ, qui satis sit ad coarctandum debitorem ad observantiam fidelitatis promissæ, ut per Turrecrem. ibi supra; necessarium igitur dicendum est, quod si pena excedat illum legitimum modum, cum constetur in fraudem viuarum, non potest exigi in vtroque foro.

8. **Limita secundò in soluto, sperari, quem adeo leges detestantur, ut antiqui eum peiororem, quam furem censuerint, teste Roder. d. loco n. 15. ratio limitationis est, quia, ut dixi, si pena conventionalis posita sit in fraudem viuarum in nullo foro exigi potest; talis autem presumitur, quando dationi quantitatis apponitur ab homine solito ignerari, ut per Innocen. in *presenti*, Turrecrem. in *summa* 24. q. 3. Gregor. per text. ibi in l. fin. tit. 11. part. 5. Rebus. d. verbo *proferuntur*, num. 47. & gloss. 1. num. 68. Gutier. canon. d. loco num. 17. & de iuram. confis. par. 1. cap. 26. nu. 10.**

9. **Septem librarum solutione, &c.**

Notatur ad hoc, quod pena apposta obligationi dandi quantitatem intra certum terminum si conditioni paritum non sit, pena committitur pro illa parte tantum, quæ respondeat quantitati non solutæ, ita gloss. verbo *presoluitur*, Innocen. Zabarel. Panorm. Butr. & Socin. in *presenti* v. Bero. in d. cap. dilecti num. 82. de arbit. communis ex Gutier. canon. lib. 2. cap. 30. num. 76. & de iuram. confis. par. 3. cap. 17. num. 6. Padil. in l. si quis maior, num. 26. C. de excausati.

10. **Obstat tamen maxime text. in l. heredes l. in illa ff. familia hereditaria. l. sed an sitis, ff. de pigno.**

alias l. in eum, l. 6. item si sita, & l. stipulationem 3. §. si situm ff. de verborum oblig. ubi habetur alia pars sortis principalis debetur propter aliam partem non solutam in totum penam committi. Unde obstat, quia in text. pena apposta fuit sub conditione si principale debitum quadrupla librarum solutum non erit, sed condicio siquidem est indiuidua facit indiuiduum actum, in quo concipitur, & illius forma contingit ex consumptione actus, ut probat text. in l. si sita, qui quadrupla, quædam ff. de legum. 1. d. idem, ergo pro parte diuidi non potest, sed in solidum debetur, desinente scilicet integra solutione principalis. Major patet ex text. in *presenti*, ibi, nisi ex soluerent in termino, & antequam ex l. cum fundus 3. §. 1. qui dicitur 23. l. p. n. ff. de vendit. & de iuram. Denique obstat littera huius text. dum enim Pontifex iubet Episcopum, & continentur esse cum solutione quadrupla librarum, & super pena triginta librarum silentium imponit, expressè docet penam nec in totum, nec pro parte fore exigendam; nec cessand igitur dicendum videtur, aut penam in totum committi, & conditione posuit, aut nullam ex parte deberi, ut text. habet.

11. Ex quibus huius text. decisio valde dubia reputatur, & add. varij adduci solent intellectus inter quos noster Mendez de Cabedo d. in *l. iuris arg. lib. 2. cap. 18. d. nu. 11.* intelligit penam in text. esse indiuiduam, & ideo pro parte peti non posse *in executione huius sita, 5. §. si situm. ff. de verb. obligat.* eo maxime, quia Episcopus, de quo in *presenti*, iam receperat sortem principale, & in iure soluta recepta sorte principali amplius de pena agendum non esset, 2. in *presenti*, ff. si quis tant. l. 7. ff. de eo, quod certo loco. Sed hic intellectus displicet, quia ex text. constat non esse solutum totum principale, quo casu commissa pena est censenda, etiam ratione parue quantitatis debite, siquidem si in stipulatione deest vnus nummus, quando stipulatur decem, existit conditio, & pena in solidum committitur, d. l. 6. si situm, Aquilin. in l. 2. §. item si sita par. 1. num. 43. ff. de verborum obligat. deinde quia obligationi dandi indiuidue non censetur satisfacta deficiente aliqua parte, immo sequitur in præstatione deformitas, patet soluendo, aliter quam in obligatione continetur: nec satisfacta idem. Cabed. dum existimat non esse attendendum ad quantitatem septem librarum, quæ principali debeat, quia in iure non considerantur minima *si sita ff. de res. in integrum, ad huc enim stat proposita difficultas, ut sensu percipitur.*

12. Quare reiecto etiam eodem iure intelligendi modo, quo vitur Socin. in *presenti* d. num. 24. communis DD. schola autumat, quod licet attentio Iure Ciuili pena sit indiuidua, tamen attenta æquitate Canonica diuiduam esse, & solum deberi, quatenus proportionem habuerit cum parte debiti principali non soluta, iuxta ut rata eius, quod solutum est, pena minuat, ut ex alijs tenet Gutier. d. cap. 30. n. 76. dicit communis Bero.

Bezo. in d. cap. dilectum. 83. vers. penna Socia. in presenti d. num. 11. eam tamen improbat Cabed. d. cap. 18. num. 6. ex eo scilicet quod populi for nihil de nouo videtur inducere, sed secundum iuris regulas respondere, assumens rationem à iure Ciuili ex tex. in 4. non hoc natura ff. conditio in iudicibz, maxime quia inter Ius Ciuile & Canonicum quoad individuitatem suppositionis penalis nulla est facienda differentia, siquidem non reperitur textus qui prohibeat penam esse individuum, unde succedit regula d. cap. 1. de nouis operibz nouis: intendit Sarmien. lib. 3. foliis cap. 6. num. 11. & Cabed. d. loco num. 6.

15. Ego vero dicendum puto penam appositam suppositioni dandi esse individuum per tex. in d. l. 5. §. si forte, & d. h. in exceptione §. ut si sita ff. de verb. obligat. Nec huiusmodi resolutioni obstat tex. in presenti, quatenus habet quod licet totum principale solum non fuerit, non tamen ob id possit integra pena peti, non excludit enim individuitatem pene, secundum quam attento iure Ciuili tota committitur, quoties totum principale solum non est immo eam decidendam relinquit dispositioni iuris Ciuilis, ut ex multis suadet: Primò quia nulla verba in hoc tex. reperiuntur, per quæ recedere censendum sit pñ. à regulis iuris Ciuilis, ut bene aduertit Cabed. d. loco: secundò, quia Summus Pontifex in hoc tex. respondet consultationi, unde videtur de iure respondere iuxta doctrinam gloss. in 14. cap. consultatione, de temporibus ordin. communicat. receptæ, ut per Nauar. in cap. accepta, opposit. 1. num. 2. de rescrip. tertio, quia Pontifex in præfati rationem assumit à iure Ciuili, nempe à d. nam hoc natura ff. conditio in iudicibz, ergo secundum Ius Ciuile respondere censetur, atque ita intellexere hunc tex. Zazius in d. §. si forte num. 3. Fachin. controuers. iuris lib. 10. cap. 62. nu. proximi, Cabed. d. nu. 6. Minus obstant verba huius text. ibi (super pena triginta librarum memoratos rectores amplius non molestes) quia respondetur mentem Romani Pontif. eò solum tendere, ut reprobet excessum pene, quæ constat contineri in summa illa triginta librarum, habito respectu ad septem libras non solutas, quarum ratione tantum, non autem residui iam soluti pena potuit deleri, enim illo recepto pena renunciatum censetur, ut bene aduertit Socin. ibi supra. Cum igitur eo respectu pena illa immoderata sit, merito per hunc tex. reprobatur, ad exemplum etiam iuris Ciuilis, secundum quod immoderata pena rejicitur, ut supra dictum est, non tamen negat hanc penam pro ea parte, quæ moderata est, in totum committi, ut posset ex ipsa lege, vel partium voluntate individuum.

Notatur

14. Pontificalis modestia, &c. ad hoc quod Ecclesia non est prona ad pomas, ut per Ioseph. Ludouic. Pers. decis. 90. nu. 16. dicitur enim vitrix, & auidrix iustitiz, & mater æquitatis, ut per Sigismund. Scaccia de appellat. q. 7. num. 49.

1. De hunc referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Beneficia amittere debet 11. qui Prætorum interfecerit hostes, ibi illa dicitur.
3. Episcopum iniuriæ, aut temere percutientes sunt excommunicati, nisi causa propria defensionis per eum cesserit, & num. 3.
4. Cuius aliquid committens contra suum Episcopum incidit in penam interdicti.

Cap. Ad aures. X.

1. Super hunc etiam scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Butr. Anchaz. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs, & rescrip. iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuiar. in rationibus lib. 3. Iuris Pontifici pag. 247. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 737. refertur ab Ant. August. collect. 4. Decretal. lib. 2. sub tit. 6. de probat. cap. 7.
2. Probat hic textus iuria beneficij debere amittere illum, qui Prætorum interfectorem Ecclesiam, illa obtinet, vide ad e. in quibusdā iuris hoc est.
3. Et iam hodie in occidente, capiente, vel bñficiante Episcopum aucte sunt pñ. in d. 1. hoc ita, ubi percutientes iniuriæ, aut temere Episcopos sunt excommunicati, Natar. in man. cap. 371. num. 66. Clar. in §. fin. q. 77. n. 33. & Cuius aliquid committens contra suum Episcopum incidit in penam interdicti, Clar. d. §. fin. q. 76.
4. Hec in summa lib. 3. cap. 43. §. 1. de Mo nisi percuterit, aut offenderit causa suæ propriæ defensionis, Clar. d. §. fin. q. 77. num. 23. & Char. com. 1. commun. opin. d. 12. nu. 28. pag. 199.

SVM MARI V

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Iniuria facta officiali Regis videtur facta ipsi Regi.
3. Magistratum Regium offendens dicitur saluaguardiam infringere.
4. Index potest cognoscere, & punire iniuriam suam factam contemplatione officij, quando pena determinata est à Iure, & nu. 6.
5. Iniuria in dubio presumitur non veni Indici, sed in privata persona ibi.
6. Indici, qui est in syndicato, offendens quæ pena puniatur, remissive.

Cap. Dilectus. XI.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Hen. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs, & rescrip. iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuiar. in rationibus lib. 3. Iuris Pontifici pag. 247. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 738. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 2. sub tit. 6. de probat. cap. 7.

- Temere prorumpentis, &c.** Iniuria facta officiali Regis, videtur facta ipsi Regi, ex Cyn. in l. si non conuicij, C. de iniur. quem refert, & sequitur Aulley ad cap. 1. Prator. Verbo Terra n. 4. fol. 45. Farin. in praxi crimin. q. 105. n. 126. & 199. Et offendens Regium magistratum dicitur Saluaguardium infringere, cum omnes officiales sint sub securitate Regis; vide Rebuff. in comment. ad l. 57. ff. de Verb. significat. pag. 296. & idem ipse Iudex potest cognoscere, & punire iniuriam, quæ sibi facta fuit, Gregor. l. 26. Verbo misurado: tit. 23. part. 3. Menoch. de arbit. casu 263. num. 7. & 8. Fachin. lib. 6. controuers. cap. 9. Decian. in stell. crimin. lib. 4. cap. 42. num. 1. & lib. 7. cap. 38. num. 15. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 17. num. 44. cum seqq. Bernard. Græuz. ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 39. Intellige de iniuria facta contemplatione officij, non autem de illa, quæ illata fuit, vt priuata personæ, vt per Steph. Gratian. discept. foren. cap. 34. num. 7. Triuifan. Venetia decif. 10. nu. 34. quem refert Aloyf. Ricc. in collect. decif. par. 1. collect. 138. post princip. Alex. Rauden. respons. 50. volum. 1. Bernard. Græuz. d. concl. 39. d. nu. 5. vbi etiam innotuit, quod in dubio præsumitur iniuria, non vt Iudici, sed vt priuata personæ illata. Intellige etiam, quando iniuria facta Iudici est notoria, & habet poenam determinatam à iure, Bonacof. commun. crimin. par. 1. verbo iniuria fol. 91. in fine, & verbo Iudex fol. 100. Gail. lib. 1. obseruat. 39. Aloyf. Ricc. d. collect. 138. Franc. Viui. Neapolit. decif. 278. num. 2. Alexan. Rauden. d. num. 81. Bernard. Græuz. d. concl. 39. d. num. 9. De offendente autem Iudicem, qui est in syndicato, vide Clar. lib. 5. §. fin. q. 68. n. 21. Hyppol. conf. 115. d. num. 16. Tiraquel. de nobilit. cap. 28. num. 7. Aulley ad cap. 1. Prat. fol. 73. num. 8. Vincent. de Franch. decif. 403. num. 3. Menoch. de arbit. casu 263. nu. 10. Perez l. 5. tit. 12. lib. 8. Ordin. glos. 1. Cotta in memorab. verbo potestas pag. 695. Farinac. d. q. 17. nu. 38. & par. 3. q. 105. nu. 200.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Beneficiatus occidens Prælatum, aut combeneficiatum ipso iure priuatur beneficio, quod obtinet in eadem Ecclesia.
- 3 Verba, proferunt amittant, sententiam ferendam significant.
- 4 Iura vbi absolute dicuntur posse dispensari intelliguntur de Episcopo.
- 5 Episcopum occidens, vel capiens, & eius posteri usque ad tertiam generationem perducunt quicquid habent ab Ecclesia.

Cap. In quibusdam. XII.

- S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin.

Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. Viuian. in cationali. lib. 5. Iuris Pontif. pag. 242. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 738. defumitur ex Concil. generali Lateranen. sub Innocen. III. cap. 45. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 13. cap. 2.

- 3 Probat hic text. beneficiatum occidentem, Prælatum, aut combeneficiatum ipso iure priuari beneficio, quod obtinet in eadem Ecclesia, vt per Rebuff. in praxi tit. de modo amittendi beneficia, num. 45. Tolet. in summa lib. 1. cap. 88. vers. 7. in nouis. & tit. Turzan. tom. 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 9. num. 50. pag. 185. Hieronym. Gabriel. conf. 196. num. 6. lib. 1. & conf. 187. n. 8. lib. 2. Petr. Gregor. de benefic. cap. 26. d. num. 13. Gonzal. ad reg. 8. cancell. glos. 15. d. nu. 79. Nicol. Garc. de benefic. par. 11. cap. 10. num. 17. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 119. num. 68. vbi asserit, quod hæc priuatio ipso iure procedit ea ratione speciali in beneficio illius Ecclesiæ, in qua videtur deliquisse, non autem in alijs beneficijs, quæ obtinet in alijs Ecclesijs. Quamuis Azon. institut. moral. par. 2. lib. 7. cap. 18. q. 1. vers. Deinde queret, dicat, quod in hoc text. non dicitur ipso iure, vel ipso facto amittat, sed simpliciter, amittat, quod verbum non continet sententiam ipso iure latam, sed Iudicis sententiam ferendam, & sic ex hoc cap. non constare talem priuationem ipso iure ait Abb. hic num. 7. Respondetur enim potius dictum verbum, amittant, de quo in hoc text. sententiam latam significare, vt resoluit Sayr. in clau. Regia lib. 1. cap. 8. nu. 21. vers. saltem deinde; non dicit enim text. simpliciter, sed proferunt amittant, quæ distiophorice, importat ipso iure, vt per Boer. decif. 344. n. 4. Tiraquel. in l. si iniquum verbo conuertantur nu. 71. Bernard. Mufcalt. de modo sibi habendi par. 1. modo 14. num. 12. Sanch. de Matrimon. lib. 3. disp. 53. num. 8. quæ omnia habentur in meo tract. de officio, & potest. Episcopi par. 3. allegat. 37. num. 239.
- 4 **Dispensatum.** Ab Episcopo scilicet, quia dispensatio non fuit reservata Papæ, ita Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 5. num. 1. vbi enim iura absolute dicuntur posse dispensari, intelligitur posse Episcopum, vt per glos. fin. in presenti, & Henric. in summa par. 2. lib. 14. cap. 19. §. 2. lit. P.
- 5 In glos. [Ad hæredes.] ibi (quarta generationem.) Notatur ad hoc, quod occidens, vel capiens Episcopum, aut contra Ecclesiam delinquens, & eius posteri, vsque ad quartam generationem perdunt quicquid habent ab Ecclesia vt per Duen. reg. 145. l. iur. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Infirmitas per annum in excommunicatione suspensum de benef.
- 3 Declaratur tex. in presenti.

- 4 Nobiles lenius puniuntur.
 5 Vassalli per excommunicationem dominorum absolvantur ab obsequiis, & muneribus illis post excommunicationem prestandis.
 6 Poena temporalis sumitur ab Ecclesia propter excommunicationis contemptum.
 7 Nobilitati providendum in beneficiis.

Cap. Grauem. XIII. & fin.

Honor. ii.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. & Zabarel. Io. Andr. Hoff. Henr. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. vtriusq. iuris cum legib. Castell. par. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 143. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 738.

2 **Nō careat scrupulo heretica, &c.**
 Averte, quod inforlescens per annum in excommunicatione est suspectus de heresi, de quo vide quae dixi ad cap. excommunicamus 13. §. qui ante de hereticis, ubi plures DD. retuli, multipliciterq; declaravi; Neque obstat, quod text. in praesenti faciat mentionem de triennio, quia vt respondet Palat. in repetit. cap. per vtriusq; de donat. inter vtrum §. 18. num. 24. facti contingentiam narrat, idem sentire videtur Mendoch. de arbit. casu 426. nu. 49. & 50. dum habet text. etiam in cap. cum bone de atate, & qualitate requirerem triennium non se fundare super illo, sed super temporis diuturnitatem ultra annum, additq; tex. in praesenti licet loquatur de laico, esse quoque in clerico intelligendum, cum vel nulla in ijs sit differentia, vel si est, validius ligatur clericus, tanquam is, qui magis parere tenetur.

3 **Nobilitati parcere.** Notatur ad hoc, quod nobiles lenius puniuntur, vt per Cassan. in catholico glossa mundi par. 8. consider. 33. Tiraquel. de nobilit. cap. 20. d. nu. 108. & de penis temper. canf. 31. Farinac. par. 3. q. 98. nu. 93.

4 **Ab eius fidelitatis iuramento, &c.**
 Notatur ad hoc, quod propter excommunicationem dominorum, vassalli, qui illis Sacramento fidelitatis sunt obligati, obsequiorum, & munerum, quae praestabant eis, post excommunicationem immunitatem adipiscuntur ita S. Antonin. 3. par. tit. 25. cap. 1. vtriusq. etiam, bene Paul. Comitoli. responsor. moral. lib. 6. q. 34. nu. 6. & 7. Anton. Ricciol. in tract. de iure person. extra grecum. Ecclesia existentium, lib. 4. cap. 2. nu. 1. ubi nu. 3. rationem praestat, quare Ecclesia diuersimodē agat cum superioribus ratione iurisdictionis, quā agat cum superioribus respectu potestatis dominicae.

5 **Penitus absolutos.** Id est ipso iure, vt per Tiraq. in l. si inquam, verbo reuertatur, num. 87. Nam propter

excommunicationis contemptum sumitur per Ecclesiam poena temporalis, absoluoendo subditos ab eius subiectione, & debitores ab eius debito, vt per Palat. in repetit. cap. per vtriusq; de donat. inter vtrum notabilis 2. §. 1. nu. 5.

7 In gloss. [Nobilitati] ibi (& in beneficiis etiam magis providendum est nobilitati.) vide Tiraq. de nobilit. cap. 20. num. 10. cum seqq. Auiles ad cap. 17. Pratorum verbo à la pater, nu. 26. fol. 44.

De Pœnitentijs, & Remissionibus. Tit. XXXVIII.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel.

Ioan. Andr. Anania, Butr. Anchar.

Panorm. Marian. Socin. Durand. in

lycenario auro Iuris Canonici. fol. 162.

Ioan. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum,

fol. 183. Martin. Mesnart. in epitome Decretali

fol. 199. Petr. de Ravenna, in cõpendio Iuris Canon.

Daniel. Venat. in analysi methodica Iuris Pontificij

d. pag. 723. Goffr. & Holl. in summa huius tit. Alex.

Cassan. & Anast. Germon. in paratitulis ad quon-

que libros Decretal. sub hoc tit. & vol. 4. reper. fa-

per Iure Canonicos ad lib. 5. Decretal. Io. d. Capiſtr.

De materia huius tit. vide Bonacof. Villa-

lob. & alios tom. 1. commun. opm. lib. 1. tit. 13.

pag. 204. cum seqq. Prax. Episcopo verbo Pœ-

nitentia, latē de Pœnitentia Sacramento Theolo-

gi cum Magistro in 4. distict. 14. §. Thom.

par. 3. q. 84. Soar. tom. 4. de Pœnitent. Viuald. in

eddelibro auro de Sacram. Pœnit. Petr. de Ledesma

in summa par. 1. tract. de Pœnit. Card. Bellarm.

in suis controversijs tit. de Pœnitent. Luc. Pinel. de

Sacramen. Pœnit. Henriq. in summa lib. 4. Greg.

de Valentia tom. 4. dispnt. 7. q. 3. cum tribus seqq.

Valer. Reginald. in praxi fori Pœnit. lib. 29. Ze-

rol. in speciali tract. de Pœnit. Bonac. de Sacramen.

disp. 5. de Pœnit. Sacramento.

De Indulgentijs, & Iubileo vide Thom. Leul.

Vincen. Filliuc. Quintil. Mandof. Marian. Socin.

Luc. Pinel. Io. Friger. Io. Agoman. Conuer. Fran-

cisc. Rodriguez, Hieron. Gratian. Rutil. Ben-

zon. Anton. Sanctarel. Iul. Lauer, & alios in suis

particularibus tract. de Indulgentijs, Nauar. in

opere de Iubileo, & Indulgentijs, Henriq. in summa

lib. 7. Fr. Emmanuel. tom. 2. quest. regul. q. 85.

Prax. Episcop. par. 2. verbo Annus Sancti pag. 14.

Valent. tom. 4. disp. 7. q. 20. Soar. tom. 4. propo-

ſitionem, Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 7.

d. num. 94. cum multis seqq. Aegid. de Conicac

de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 12. Balduin.

Iur. super opera controuers. Bellarm. par. 1. lib. 6.

de Indulgent. Ioan. Francis. Leon. in thesaur. fori

Ecclesiastic. par. 1. cap. 7. Indulgentiae enim tantum

valent, quantum sonant, vt per Bonacofiam.

commun. crimin. par. 2. verbo Indulgentia fol. 16.

verso. & qualiter sic intelligenda regula ista

vide Iul. Lauer. in tractat. de Indulgent. par. 2.

cap. 14. num. 28. & quando inciperit, vide

Henriq. dist. lib. 7. cap. 15. §. 6. Fr. Hieronym.

Roman.

Roman. lib. 1. de Republica Christiana cap. 23.
Fr. Emman. d. q. 85. art. 4.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes
- 2 Publica pœnitentia qua fit, ostenditur.

Cap. Manifesta. I. Alex.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabarr. Ioan. Andr. Hoff. Buttr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Trinysq; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 250. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 743. & vol. 4. super Iure Canon. ad lib. 5. Decretal. Io. à Capistrano, reperitur apud Gregor. lib. 22. epist. 31. registri ad Felicem Siciliæ Episcopum refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 33. cap. 1. vbi tribuitur Calixto Papæ.*

2 **Non sunt occulta, &c.** Notatur ad publicam pœnitentiam est, quæ absque ulla solemnitate publicè fit ex Episcopi, vel Sacerdotis mandato, vbi peccatum publicè commissum fuerit, vt per Couar. lib. 2. *variæ. cap. 10. num. 3. Nauar. in cap. consideret 6. ponat. num. 14. ad finem de Pœnit. dist. 5. & in cap. 1. num. 88. & in cap. Sacerdos à nu. 86. de Pœnit. dist. 6.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Miles ordinum Militarium si clericum occidat, perdit privilegium, & cingulum militiæ, & remanet merè secularis.
- 3 Index Ecclesiasticus potest priuare laicum militiam temporalem.
- 4 Presbyterum occidens in pœnam prohibetur Matrimonium contrahere.
- 5 Incessus impedit Matrimonium contrahendum.

Cap. Qui presbyterum. II.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Hen. Buttr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordant. *Trinysq; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 251. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 743. & vol. 4. repet. super Iure Canonico, ad lib. 5. Decretal. Ioan. à Capistrano, defumitur ex Concil. Moguntin. sub Rabano Archiepiscopo, refertur Burchard. lib. 6. Decretor. cap. 7. & Iuo par. 10. cap. 156.*

2 **Sua militiam cingulo caret.** Notatur ad hoc, quod si aliquis miles ordinum Militarium clericum occidat perdit privilegium, & cingulum militiæ, & remanet merè secularis, & potest co-

ueniri coram Iudice seculari, vt per Fr. Emman. *quest. regul. tom. 2. q. 62. art. 15. Vnde Bobadil. in sua Politica lib. 2. cap. 17. num. 86. resoluat, quod si Miles ordinum Militarium, Doctor, aut alius à Rege, aut Imperatore creatus Miles occidat clericum, potest Index Ecclesiasticus eum priuare cingulo militiæ, vel insignijs Doctoralibus, quæ ipso iure amisit, & ita Iudicem Ecclesiasticum priuare laicum militiam temporalem resoluat Palat. in repetit. cap. per Vestras, de donat. inter verum, & mortem, notab. 2. §. 1. num. 5.*

4 Et absque spe coniugij maneat.

Notatur ad hoc, quod si quis clericum presbyterum occiderit in pœnam prohibetur Matrimonium contrahere, vt per Couar. de spons. p. 2. cap. 6. in initio num. 5. Ludouic. Lopez. in *instru. florio Conscientie par. 2. cap. 46. vers. preterea*, Vival. in *candelabro amoris de Sacramentis par. 1. de Matrimonio. num. 105. Henric. in summa lib. 12. cap. 2. §. 1. in fine, Sanch. de Matrimo. lib. 7. dist. 6. num. 9. vbi ex alijs concludit, quod quâvis non videatur desiderari, quod interfectior sit coniunctus in foro contentioso, tamen tenendum est desiderari, quia text. in presenti petit, vt coniunctus sit, nec potest dici loqui in foro Conscientie cum in eo nulla sit coniunctio.*

5 In glos. [Absque spe coniugij, fin. jibi (quædam crimina impediunt Matrimonium contrahendum, vt incestus, &c.) vide Couar. d. cap. 6. in initio num. 4. Nauar. in man. cap. 22. num. 39. Gutier. canonicarum lib. 1. cap. 15. num. 7. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 31. num. 191.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Pœnitentia bodie sunt arbitraria.
- 3 Pœnitentiam tolerabilem, & humanam fragilitati accommodatam tenetur pœnitens acceptare, acceptatamq; adimplere.
- 4 Pœnitur mitius illis, qui pœnitentiam fecerit.

Cap. Significauit. III. Alex. iij.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collectar. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ioan. à Capistr. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordant. *Trinysq; Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 251. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 744. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 33. cap. 2.*

2 **Misericorditer imponatis.** Notatur ad hoc, quod pœnitentia sunt arbitraria, & prudentis Confessarij arbitrio relinquuntur, vt per Perez l. 3. glos. 1. pag. 45. *vers. pœnitur tit. 1. lib. 5. Ordin. & alios citatos ad cap. questum 7. nu. 5. infra hoc tit. Fr. Emman. in addit. ad Bullam Cruciatæ §. 9. num. 100. fol. mibi 181. Quam quidem pœni-*

penitentiam tolerabilem, & humane fragilitati accommodatam tenetur penitens acceptare, & acceptatamq; adimplere, vt tenent plures citati à Cened. ad *Decretum collect.* 40. num. 2. quibus adde Henriq. in *summa lib.* 4. cap. 8. §. 2. in *notis commentis* lib. B. Soar. tom. 4. diff. 38. sect. 7. n. 2. Luc. Pinel. de *Sacramento Pœnitentie tract.* 3. de *satisfact.* dub. 4. Aegid. de *Sacramen.* tom. 2. diff. 10. num. 79. Ioan. Rebel. in *historia miraculorum Sanctissimi Rosarij Beatiss. Virginis lib.* 3. dialogo 7. nouè Iulius Lauer. in *tract. de Indul.* & *Indul.* par. 2. cap. 5. num. 9. Valquez q. 94. art. 2. dub. 1. num. 5. Nugn. q. 15. art. 1. & q. 13. art. 2. diff. 3. Valen. tom. 4. diff. 7. q. 14. punct. 4. Bonnac. de *Sacramen.* diff. 5. q. 5. sect. 3. punct. 4. n. 1. Paul. Comitol. *respons. moral. par.* 1. q. 35. per totam. Quamuis non possit Confessorem penitentem inuitum obligare ad penitentiam, ac perconsequens nec ipsum prænitentem, qui iustam penitentiam à Confessore datam non vult acceptare, peccare ob id lethaliter contra aliquod Diuinum, aut humanum præceptum minus bene teneant Scot. Gabr. Medin. Syluest. Caiet. Armil. Nauar. & alij, quos refert, & sequitur Ludouic. Beia *respons. casuum Conscientie par.* 3. casu 3. & quicquid etiam possit penitentem licite Confessario dicere se nullam penitentiam velle acceptare, cum illam soluendam seruet post mortem dicant minus bene Nauar. in *manuali*, cap. 26. num. 20. Fr. Emman. in *addis. ad Bullam Cruciatam in princip.* Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit.* lib. 7. num. 15.

+ Quod pro libertate sua, &c.

Notatur ad hoc, quod mitius punitur ille, qui prouocatus fecit, vt per Tiraq. de *pœnis tempor.* causa 1. num. 5. vel dolore commotus, vt per Couar. de *spous. par.* 2. cap. 7. §. 9. num. 11.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Indulgentias alienis subditis Prælati concedere non possunt, nisi proprij Episcopi consentiant.
- 3 Indulgentias suis subditis in aliena diocesi existentibus possit Episcopus concedere.
- 4 Pœna duplex, temporalis scilicet, & æterna pro omni peccato debetur.

Cap. Quod autem. IIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *utriusque Iuris cum legibus Cassella par.* 1. Viuian. in *rationali lib.* 5. *Iuris Pontif.* pag. 251. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 744. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 33. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 35. cap. 4.
- 2 Probat hic text. Indulgentias illis tantum prodesse, qui Prælati indulgenti subsumunt, nam

alienis subditis Indulgentias concedere non potest, vt per Nauar. de *Indul.* notabil. 31. n. 15. latè Iul. Lauer. de *Indul.* & *Indulgentijs par.* 2. cap. 11. à num. 28. Sed si proprij Episcopi consentiant alieni subditi lucrantur, idem Lauer. d. cap. 11. num. 29. vbi num. 32. enim Nauar. loco proximi citato, consultit, vt peregrinantes muniantur facultate Episcoporum suorum ad querendas Indulgentias alienorum Episcoporum, alias Indulgentias concessit ab Episcopo, extris ad suam diocesim venientibus non profuit, & tali concessione non facta propter meritoria, opera facta in alienis diocesis, non recipiet Indulgentias. Quod intellige de Indulgentijs concessis ab Ordinarijs inferioribus à summo Pontif. secus de Indulgentijs ab eo concessis, quas quilibet per opera meritoria ad illas recipiendas constituta recipit, quia respectu Pape non magis dicitur subditus vnus, quam aliter, cap. *enclia per mundum*, q. 9. 3.

3 Vtrum autem Episcopus existens extra Episcopatum possit concedere homini eiuldem Indulgentiam intra suum Episcopatum quarendam? affirmatiue respondet Lauer. d. cap. 11. n. 35. Vtrum vero possit Episcopus concedere Indulgentias nisi subditis in aliena diocesi existentibus? similiter affirmant Soar. tom. 4. diff. 35. sect. 3. nu. 17. & citati DD. per me de *essetio*, & *potestate Episcopi par.* 3. allegat. 88. nu. 25. & 26. & me citato idem Lauer. d. cap. 11. num. 36. vbi num. 37. resoluit posse Episcopum concedere suo subdito Indulgentiam quadraginta dierum visitanti talem Ecclesiam, quamuis ea sit in aliena diocesi.

4 In gloss. [Vt profuit.] ibi (nam pro omni peccato duplex pœna debetur temporalis, & æterna, &c.) De ijs latè Iul. Lauer. d. par. 2. cap. 2. num. 17. cum seqq.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Peccatum verè ille dicitur quando ita peccata mortalia displicuerit, vt ob nullum bonum quærendum, vel malum vitandum ea deinceps admittenda proponat.
- 3 Pœnitenti verè vt quis censetur non est necessarium credere se nunquam deinceps lethaliter peccaturum, sed sufficit concepere odium omnis peccati mortalis, & dolere quod concepere nequeat.
- 4 Contritio an requiratur propositum implicitum vitandi peccata in futurum, an vero requiratur implicitum, ostenditur.
- 5 Meretricies debent audiri in Sacramentali Confessione.
- 6 Opera bona facta extra charitatem quos effectum operentur, ostenditur.
- 7 Pœnitentia facta in peccato mortali an renouetur adueniente gratia quoad effectum satisfaciendi ex operi operato, renouetur.

Cap. Quod quidam. V.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panor. Marian. Soc. Ioan. d. Capistr. Ximen. Toletan. in concordantijs *Trinque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2.* Viuian in rationali lib. 5. *Iuris Pontif. pag. 352.* Alagona in compendio *Iuris Canon. pag. 743.* refertur ab Anton. August. collect. 2. *Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 1.*

2 Probat hic tex. non esse verè pœnitentem, qui peccandi animum non deponit, tunc enim ille dicitur vere pœnitens, quando ita peccata mortalia displicuerit, vt ob nullum bonum querendum, vel malum vitandum, ea denuo admittere proponat, vt per Nauar. de *labileo, & Indulgentijs notab. 17. num. 9.* quem refert, & sequitur Iul. Lauror. eodem *tratt. par. 2. cap. 24. n. 76.*

3 resolucentes non esse necessarium ad veram pœnitentiam credere nunquam non denot lethali- ter peccaturos, sed sufficere concipere odium omnis peccati mortalis, & dolere, quod concipere nequeamus, & ita non requiri, vt pœnitens habeat huiusmodi credulitatem se non amplius peccaturum mortaliter, sed sufficere, vt habeat propositum non amplius peccandi in futurum, tenent Soar. *tom. 4. dispnt. 4. sect. 3. num. 5.* Zerola de *Pœnitent. cap. 7. quest. 9.* Valer. Reginald. in *praxi sœni Pœnitent. lib. 5. nu. 34. & 56.* & alij, quos refert, & sequitur Bonac. de *Sacramen. dispnt. 5. quest. 5. sect. 1. punct. 8. num. 3.* vbi num. 2. disputat questionem illam,

4 vtrum ad contritionem sufficiat propositum implicitum vitandi peccata in futurum, an vero requiratur explicitum, & postquam pro vtraque parte plures retulit DD. vitamque opinionem veram esse affirmat, & in praxi tenet consulendum esse propositum actuale, cum hoc sit tutius, & securius remedium ad iustificacionem, & vsum magis receptum, quanquam non videtur abstinentium inualidum Sacramentum, susceptum ab eo, qui bona fide detestatur peccatum, illudq; conuertitur absque formali proposito, & citat Soar. *d. tom. 4. dispnt. 20. sect. 4. num. 34.* Reginald. *d. lib. 5. num. 58.* Bellarm. de *Pœnit. lib. 2. cap. 6. ad finem Pitigian. par. 2. diu. finit. 14. q. 3. art. 8. concl. 3.*

5 *Confessionem recipere debes, &c.* Notam ad hoc, quod meretrices debent audiri in Sacramentali Confessione, vt per Praxim Episcopop. *par. 1. verbo lapuanarijs.* 2. vbi etiam resoluit, quod non sunt absolueudz, nisi certò promittant abstinere in futurum, quod probabiliter tunc credi potest quando relinquunt re ipsa tùm peccata, tùm peccatorum occasiones.

6 In glos. [Non fit vero.] ibi (nam omnia bona, quae quisque facit in vita, &c.) Multos effectus, quos operantur bona opera facta ex-

tra charitatem commemorant Nauar. in *capitul. ma mater par. 1. §. 4. num. 12. & §. 5. num. 1. colum. 4. & §. 5. Nauar. in manuali cap. 27. num. 277.* Soar. *tom. 4. dispnt. 37. sect. 1.* & alios plures, quos refert Iul. Lauror. *d. tratt. de Indulgentijs par. 2. cap. 5. num. 45. & cap. 14. nu. 60. & 61.* Bonacin. de *Sacramen. dispnt. 5. q. 6. sect. 4. puncto 1. num. 2. res. respondens.* Zerol. de *Pœnitent. cap. 25. questio 28.* ex quibus colligitur quod profuit ad adimplenda præcepta, ad excusandum à nouo peccato, ad illustrandam mentem peccatoris, vt suum malum peccatum agnoscit, & eius pœniteat, ad querendum virtutes morales ne peccatum ad aliud suo pondere trahat, ad querendam cordis letitiam, ne Angelus custos nos omnino desituit, ne tam cito Deus nos puniat. Non tamen opera facta in peccato mortali profuit ad querendam, vel augendam gratiam facientem, vel gloriam beatificantem *cap. nihil de consecrat. distn. 5. cuius vniuersale dictum limitat glos. ibi.* vt procedat quoad vitam, idest, quo ad gratiam, & gloriam præfatas, quia quo ad temporalia prodest, *cap. si quolibet. 22. q. 2. Nauar. in cap. querat. 6. quod autem de Pœnitent. distn. 3.*

7 An pœnitentia facta in peccato mortali reuiuiscant adueniente gratia quoad effectum satisfaciendi ex opere operato, vide eundem Lauror. *d. par. 2. cap. 5. num. 35. in fine.* Et an opera mortificata pro peccato, valeant per subsequenter pœnitentiam ad vitam æternam consequendam, vide Bonacin. & ab eo citatos. *d. puncto 1. num. 3.*

SVM MARIVM.

1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

2 Ieiunare qui tenet dies aliquos in pane & aqua, exigente necessitate cum superioris auctoritate potest vti legitimis, pœnitentibus, aut alijs cibis ad sustentationem.

Cap. Licet. VI.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchor. Panor. Mar. Socin. Ioan. d. Capistr. Ximen. Tolet. in concord. *Trinque Iuris cum legib. Castelle p. 2.* Viuian in rationali lib. 5. *Iuris Pontif. par. 352.* Alagona in compendio *Iuris Canon. pag. 743.* refertur ab Ant. August. collect. 2. *Decretal. lib. 2. tit. 5. cap. 3.* & alia pars est supra in *cap. licet de sergo.*

2 Si necessitas id exposcat, si ergo si necessitas id exposcat, necessaria est. Prælati superioris auctoritas, vt qui promissit, vel tenetur, ex alia causa dies aliquos ieiunare in pane, & aqua, possit vti legitimis prioribus, aut alijs cibis ad sustentationem, ita Couar. in *cap. quoniam pœnitent. par. 1. §. 3. num. 4. prop. finem.*

3 In Canonibus pœnitentialibus ad hoc propositum

N n

pœnitentiam tolerabilem, & humane fragilitat i accommodatam tenetur pœnitens acceptare, & acceptatamq; adimplere, vt tenent plures citati à Cened. *ad Decretum collect.* 40. num. 2. quibus addde Henriq. *in summa lib. 4. cap. 8. §. 1. in ultio commento lit. B.* Soar. *tom. 4. disp. 38. sect. 7. n. 2.* Luc. Pinel. *de Sacramento Pœnitentie trall. 3. de satisfact. dub. 4.* Aegid. *de Sacrament. tom. 2. disp. 10. num. 79.* Ioan. Rebel. *in historia miraculorum Sanctissimi Rosarij Beatissi. Virginis lib. 3. dialogo 7.* nouè Iulius Lauror. *in trall. de Indulc. & Indul. par. 2. cap. 5. num. 9.* Valquez *q. 94. art. 2. dub. 1. num. 3.* Nugn. *q. 15. art. 1. & q. 13. art. 2. diff. 1.* 3. Valen. *tom. 4. disp. 7. q. 14. punct. 4.* Bonnac. *de Sacrament. disp. 5. q. 3. sect. 3. punct. 4. n. 1.* Paul. Comitol. *respons. moral. par. 1. q. 35. per totam.* Quamuis non possit Confessor pœnitentiam inuitum obligare ad pœnitentiam, ac perconsequens nec ipsum pœnitentem, qui iustam pœnitentiam à Confessore datam non vult acceptare, peccare ob id lethaliter contra aliquod Diuinum, aut humanum præceptum minus bene teneant Scot. Gabr. Medin. Syluest. Caiet. Armil. Nauar. & alij, quos refert, & sequitur Ludouic. Beia *respons. casuum Conscientie par. 3. casu 3.* & quicquid etiam possit pœnitentem licite Confessario dicere se nullam pœnitentiam velle acceptare, cum illam soluendam seruet post mortem dicant minus bene Nauar. *in manuali, cap. 26. num. 20.* Fr. Emman. *in addit. ad Bullam Cruciate in princip.* Valer. Reginald. *in practi fori pœnit. lib. 7. num. 15.*

4 Quod pro libertate sua, &c.

Notatur ad hoc, quod mitius punitur ille, qui prouocatus fecit, vt per Tiraq. *de pœnis tempor. casu 1.* num. 5. vel dolore commotus, vt per Couar. *de pœnis par. 2. cap. 7. §. 7. num. 31.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Indulgentias alienis subditis Prælatus concedere non potest, nisi proprij Episcopi consentiant.
- 3 Indulgentias suis subditis in aliena diocesi existentibus possit Episcopus concedere.
- 4 Poena duplex, temporalis scilicet, & aterna pro omni peccato debetur.

Cap. Quod autem. IIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. *in concordant.* Vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. *in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 351.* Alagona *in compendio Iuris Canonici pag. 744.* refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 33. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 35. cap. 4.
- 2 Probat hic text. Indulgentias illis tantum prodesse, qui Prælato indulgenti subdunt, nam

alienis subditis Indulgentias concedere non potest, vt per Nauar. *notabil. 31. n. 13.* latè Iul. Lauror. *de Indulc. & Indulgentijs par. 2. cap. 11. à num. 28.* Sed si proprij Episcopi consentiant alieni subditi lucrantur, idem Lauror. *d. cap. 11. num. 29.* vbi num. 32. enim Nauar. loco proxime citato, consulit, vt peregrinantes manuantur facultate Episcoporum suorum ad querendas Indulgentias alienorum Episcoporum, alijs Indulgentijs concessis ab Episcopo, exteris ad suam diocesim venientibus non profunt, & tali concessione non facta propter meritoria, opera facta in alienis diocesibus, non recipiēt Indulgentias. Quod intellige de Indulgentijs concessis ab Ordinarijs inferioribus à Summo Pontif. secus de Indulgentijs ab eo concessis, quas quilibet per opera meritoria ad illas recipiendas constituta recipit, quia respectu Pa-pæ non magis dicitur subditus vnus, quam alter, *cap. sancta per mandum, q. 9. 3.*

3 Vtrum autem Episcopus existens extra Episcopatum possit concedere homini eiusdem Indulgentiam intra suum Episcopatum quærenda? affirmatiue respondet Lauror. *d. cap. 11. n. 35.* Vtrum vero possit Episcopus concedere Indulgentias nisi subditis in aliena diocesi existentibus? similiter affirmant Soar. *tom. 4. disp. 55. sect. 3. nu. 17.* & citati DD. per me *de officio, & potestate Episcopi par. 3. allegat. 88. nu. 25.* & 26. & me citato idem Lauror. *d. cap. 11. num. 36.* vbi num. 37. resoluit posse Episcopum concedere suo subdito Indulgentiam quadraginta dierum visitanti talem Ecclesiam, quamuis ea sit in aliena diocesi.

4 In glos. [Vt profuit.] ibi (nam pro omni peccato duplex poena debetur temporalis, & aterna, &c.) De ijs latè Iul. Lauror. *d. par. 2. cap. 3. num. 17.* cum seqq.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Pœnitens verè ille dicitur quando ita peccata mortalia displicuerit, vt ob nullum bonum quatenendum, vel malum vitandum ea denno admittere proponat.
- 3 Pœnitens verè vt quis censetur non est necessarium credere si nunquam denno lethaliter peccaturum, sed sufficit concipere odium omnis peccati mortalis, & dolere quod concipere nequeat.
- 4 Contritio an requiratur propostum implicitum vitandi peccata in futurum, an vero requiratur implicitum, ostenditur.
- 5 Meretricies debent audiri in Sacramentali Confessione.
- 6 Opera bona facta extra sberitatem quos effectus operentur, ostenditur.
- 7 Pœnitentia facta in peccato mortali an remittant adueniente gratia quod effectum satisfaciendi ex opere operato, remittunt.

Cap. Quod quidam. V.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Ioan. à Capistr. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 252. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 745. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 1.*

2 Probat hic tex. non esse verè pœnitentem, qui peccandi animum non deponit, tunc enim ille dicitur vere pœnitens, quando ita peccata mortalia displicuerit, vt ob nullum bonum, quærendum, vel malum vitandum, ea denuo admittere proponat, vt per Nauar. de *Iubileo, & Indulgentijs notab. 17. num. 9. quem refert, & sequitur Iul. Lauer. eodem tract. par. 2. cap. 74. n. 76.*

3 resoluens non esse necessarium ad veram pœnitentiam credere nunquam nos denuo lethali-ter peccatos, sed sufficere concipere odium omnis peccati mortalis, & opere, quod concipere nequeamus, & ita non requiri, vt pœnitens habeat huiusmodi credulitatem se non amplius peccaturum mortaliter, sed sufficere, vt habeat propositum non amplius peccandi in futuro, tenent Soar. *tom. 4. disput. 4. sect. 3. num. 5. Zerola de Pœnitent. cap. 7. quest. 9. Valer. Reginald. in praxi fori Pœnitent. lib. 5. num. 34. & 56. & alij, quos refert, & sequitur Bonac. de Sacramen. disput. 5. quest. 5. sect. 1. punct. 8. num. 3. vbi num. 2. disputat quæstionem illam.*

4 vtrum ad contritionem sufficiat propositum implicitum vitandi peccata in futuro, an vero requiratur explicum, & postquam pro vtraque parte plures retulit DD. vtrunque opinionem veram esse affirmat, & in praxi tenet consulendum esse propositum actuale, cum hoc sit tutius, & securius remedium ad iustificacionem, & vñu magis receptum, quanquam non videtur æstimandum inualidum Sacramentum, susceptum ab eo, qui bona fide detestatur peccatum, illudque confitetur absque formali proposito, & citat Soar. *d. tom. 4. disput. 20. sect. 4. num. 34. Reginald. d. lib. 5. num. 58. Bellarm. de Pœnit. lib. 2. cap. 6. ad finem Prigian. par. 2. distinct. 14. q. 3. art. 8. concl. 3.*

5 **Confessionem recipere debes, &c.** Notatur ad hoc, quod meretrices debent audiri in Sacramentali Confessione, vt per Praxim Episcop. *par. 1. verbo lupanaria, & 2. vbi etiam resoluunt, quod non sunt absolueundæ, nisi certo promittant abstinere in futuro, quod probabiliter tunc credi potest quando relinquunt re ipsa tùm peccata, tùm peccatorum occasiones.*

6 In glos. [Non sit vero.] ibi (nam omnia bona, quæ quisque facit in vita, &c.) Multos effectus, quos operantur bona opera facta ex

tra charitatem commemorant Nauar. in *cap. alma mater par. 1. & 4. num. 12. & 5. num. 2. colum. 4. & 5. Nauar. in manuali cap. 27. num. 277. Soar. tom. 4. disput. 37. sect. 1. & alios plures, quos refert Iul. Lauer. d. tract. de Indulgentijs par. 2. cap. 5. num. 45. & cap. 14. num. 60. & 61. Bonacin. de Sacramen. disput. 5. q. 6. sect. 4. puncto 1. num. 2. vers. respondeo, Zerola de Pœnitent. cap. 25. questio 38. ex quibus colligitur quod profunt ad adimplenda præcepta, ad excusandum à nouo peccato, ad illustrandam mentem peccatoris, vt suum malum peccatum agnoscant, & eius pœniteant, ad quærendum virtutes morales ne peccatum ad aliud suo pondere trahat, ad quærendam cordis letitiam, ne Angelus custos nos omnino delinuat, ne tam cito Deus nos puniat. Non tamen opera facta in peccato mortali profunt ad quærendam, vel augendam gratiam gratum facientem, vel gloriam beatificantem *cap. nihil de consecrat. distinct. 5. cuius vniuersale dictum limitat gloss. ibi, vt procedat quoad vitam, idest, quo ad gratiam, & gloriam prefatas, quia quo ad temporalia, prodest, cap. si quilibet, 22. q. 2. Nauar. in cap. quærat. 6. quod autem, de Pœnitent. distinct. 3.**

7 An pœnitentia facta in peccato mortali reuiuiscant adueniente gratia quoad effectum satisfaciendi ex opere operato, vide eundem Lauer. *d. par. 2. cap. 5. num. 35. in fine.* Et an opera mortificata per peccatum, valeant per subsequentem pœnitentiam ad vitam æternam consequendam, vide Bonacin. & ab eo citatos. *d. puncto 1. num. 3.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Ieiunare qui tenet dies aliquos in pane & aqua, exigente necessitate cum superioris auctoritate potest vti legitimis, piscibus, aut alijs cibis ad sustentationem.

Cap. Licet. VI.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Mar. Socin. Io. à Capistr. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legib. Castelle par. 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. par. 252. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 745. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 2. tit. 5. cap. 3. & alia pars est supra in cap. licet de serijs.*

2 **Si necessitas id excofcet,** Ergo si necessitas epta non sit, necessaria est Prælati superioris auctoritas, vt qui promissit, vel tenetur ex alia causa dies aliquos ieiunare in pane, & aqua, possit vti legitimis prioribus aut alijs cibis ad sustentationem peccata Couar. in *cap. quando natus passum, par. 1. & 3. num. 4. proxi. finem.*

3 In Canonibus pœnitentialibus ad hoc propo-

N n sium

stium ita habetur. Insuper notandum est, quod si poenitentia in pane, & aqua imponatur, non habenti panem potest loco panis, leguminibus, & piscalis velci, & etiam alijs, si necessitas illud requirat, extra de poenit. & remiss. licet, in tex. & gloss. alijs non licet, refert Iulius Lauer. in tract. de Iubileo, & Indulgem. par. 2. cap. 2. n. 47. vers. insuper, pag. 25.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Matrimonium ante Ordines licitum est Sacerdotibus Gracis.
- 3 Ignorantia crassa est, qua ex lata culpa in adhibenda diligentia procedit.
- 4 Irregularis sit parens, qui infantem lecto positum oppressit.
- 5 Poenitentia hodie sunt arbitraria Confessoribus.

Cap. Quæsitum. VII. Cælest. ii.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anch. Panorm. Marian. Soc. Ioan. à Capistr. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viñian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 252. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 744. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 17. cap. 2.

- 2 Quibus legitimo Matrimonio licet vii. Notatur ad hoc, quod Sacerdotibus Gracis licitum est vii Matrimonio ante Ordines, vt per Ludouic. Lopez. in infract. Conscientia par. 2. de Matrimon. cap. 49. eolum. 1. vers. ad verbum, Conar. de spons. par. 2. cap. 6. §. 3. num. 2. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 13. cap. 12. q. 1. Sanch. de Matrimon. lib. 7. disp. 28. num. 6.

- 3 Vel studiose negligentibus, &c.

Notatur ad hoc, quod ignorantia crassa est, quæ ex lata culpa in adhibenda diligentia procedit, vt per Sanch. de Matrimon. lib. 9. disp. 28. num. 32. vbi num. 34. per hunc tex. resoluit solam culpam latam, quæ ex ignorantia, & negligentia crassa procedit, sufficere ad irregularitatem.

- 4 Ab officio Altaris debent, &c.

Notatur ad hoc, quod sit irregularis parens, qui infantem lecto positum oppressit casu sine lata culpa, vt per Henric. in summa lib. 14. cap. 15. §. 1. in fine, & §. 7. prope finem, vbi in commen. lit. B. dicit, quod Sacerdos Græcus, cum vtatur Matrimonio tenetur cautius euitare periculum comprimendi infantem suum in lecto positum, Ludouic. Beia respons. casuum Conscientia par. 2. casu 26. vers. & quod omisso.

- 5 Eis poenitentia pro arbitrio, &c.

Notatur ad hoc, quod hodie poenitentia sunt arbitraria Confessoribus, vt per Vivald. in candelab. auro tit. de satisfact. num. 18. Rebus. in repetit. cap. omnis versisque sexus, infra hoc tit. Verbo, inuicem poenitentiam, vers. hodie vero, late & eleganter Coriolan. Capuccin. de casibus reservat. par. 1. sect. 2. art. 1. num. 7. cum seqq. Humad. l. 23. gloss. 13. tit. 4. parit. 1. Menoch. de arbit. casu 391. §. 4. num. 1. plures per Cened. ad Decretal. collect. 9. num. 5. vbi num. 6. dicit, quod in tantum Sacerdotis arbitrio tribuitur circa poenitentiam, quod ipse potest absolueri nulla imposita poenitentia, si maximam viderit contritionem per gloss. verbo doloris, in cap. memoriam, de poeniten. distict. 1. Ducen. regul. 248. limit. 2.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Circumstantia in Confessione necessariò explicanda quæ ostenditur.

Cap. Deus qui. VIII. Innoc. ii.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buttr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Ioan. à Capistr. Ximen. Toletan. in concord. versisque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viñian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 253. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 795. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 20. cap. 1. & est pars tex. in cap. Deus, qui, de iura, & honestate Clericorum, & de iureiur.

- 2 Consideratis circumstantijs omnibus.

De circumstantijs in Confessione necessariò explicandis vide Nauar. in man. cap. 6. num. 3. & in cap. consideret, de Poenitentia distict. 1. num. 10. cum seqq. Henric. in summa lib. 5. cap. 6. cum seqq. Pefan. in addit. q. 10. §. de integritate Confessionis, distict. 3. Zerola in praxi Poenit. cap. 12. Nugn. in addit. ad 3. par. q. 9. art. 2. dub. 2. Sayr. in clari Regia lib. 2. cap. 3. Luc. Pinel. de Sacramen. Poeniten. tract. 2. de Confess. cap. 3. cum seqq. Petr. Ledef. in summa par. 1. vbi de de Sacramen. Poenit. cap. 18. Valent. tom. 4. disp. 7. q. 11. punct. 1. Valer. Reginal. in praxi fori Poenit. lib. 6. num. 110. cum seqq. Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. distict. 7. num. 8. cum seqq. latè Bonac. de Sacramen. disp. 5. q. 5. sect. 2. punct. 2. §. 3. distict. 3. ex quibus tres propositiones in hac materia certissime cõstituuntur. Prima est, quod circumstantia notabiliter minuens non sunt necessariò exprimendæ, nisi speciem mutant, quia in Tridentino Concil. sess. 14. de Sacramen. Poenit. cap. 5. vers. colligitur, generaliter asseritur omnes circumstantias mutantes speciem constitutas esse, ergo licet inferre circumstantias notabiliter minuentes non esse necessariò explicandas in Confessione, nisi speciem mutant.

mutent, alioquin Concil. Trident. videretur defecisse in traditione doctrinæ adeo necessariæ: tùm quia, cum circumstantiæ minuentes adiuvant potius ad excusandum pœnitentem, quàm ad exprimenda peccata, necesse non videtur per se loquendo tales circumstantias exprimere, nisi fortè Confessarius iusta de causa de illis pœnitentem interroget, aut nisi tales ita minuunt peccatum, vt peccati speciem mutant, quod nouè tradidit Iulius Lauor. in *tratt. de Iubileo. & Indulgentia* par. 1. cap. 14. num. 51. Secunda habet circumstantias notabiliter aggrauantes intra eandem speciem non esse necessariò explicandas, quia Concil. Trident. dicto loco tradens exactam doctrinam eorum, quæ necessaria sunt ad Pœnitentis Sacramentum, afficit illas circumstantias explicandas esse in Confessione, quæ mutant speciem, ergo videtur virtualiter supponere, & implicite indicare non esse necessariò explicandas circumstantias tantummodo aggrauantes: tum quia nimis angereunt fideles ex tali obligatione, cum pauci benè cognoscant, & ritè intelligant quænam sint circumstantiæ aggrauantes: tum quia hæc sententia videtur magis vfu recepta etiam ab hominibus probatæ, & timoratz Conscientiæ, quamuis contraria, quam sustinent Gabr. Maior, Sor. Adrian. Henric. & alij, quos refert, & sequitur Iulius Lauor. d. cap. 14. num. 53. non sic improbabili. Tertia est, quod circumstantiæ mutant speciem necessariò explicandæ sunt in Confessione ob expressam declarationem Concil. Trident. d. cap. 3. quæ autem sint huiusmodi circumstantiæ mutant speciem vide per Doctores supra citatos.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Mulier, quæ viro cohabitans ex adulterio conceptu minimè tenetur in vtroque foro suum crimen marito, vel filio reuelare.
3. Mulierem de adulterio concipientem quomodo Confessarius possit absolvere eo casu, quo adulterius filius in bonis mariti succedat, & excludat legitimum, ostenditur.
4. Mulier ex adulterio filium habens an teneatur cum periculo infamiae cessante mortis periculo veritatè patefacere, si reuelatio profutura sporetur, ostenditur.

Cap. Officij. IX.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoe. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ioan. à Capistrano, Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs versuque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pœnit. pag. 353. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 745. referunt ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 20. cap. 2. & pars huius cap. sunt text. in cap. officij, de testibus, & de sententia excom.

2 Non est Pœnitentia deneganda.

Ergo mulier, quæ viro cohabitans ex adulterio conceptu minimè tenetur in vtroque foro, exteriori, scilicet, & interiori, suum crimen marito, aut etiam filio reuelare, nam certè est in vtroque foro filium non teneri matri asserenti illum ex adulterio conceptum, fidè adhibere, vt ex Corn. Sot. Medin. & alijs cõprobat Gutier. canon. lib. 1. c. 38. n. 30. & ante eum Menoch. de arbit. casu 89. n. 28. Mantic. de comest. 71. volun. lib. 2. tit. 14. n. 8. atque ita hæc proprii criminis reuelatio in notabilem honoris, & tamz ipsius mulieris detrimentum, nullum speratur habitura effectum, & quod propter eã hereditas mariti, cuius filius creditur, ad legitimos deferatur hæredes: principium autè est, quod nemo tenetur crimen suum reuelare, nec debet pati honoris iacturam, præcipue sine fructu, & spe aliqua, quod erit profutura, e. qui aliquando 3. nò tibi dico, de Pœnit. dist. 1. ergo meritò sic decidit text. in presenti, vbi omnes docet, Nauar. in manu. c. 16. d. n. 43. Couar. in reg. peccatum p. 1. in intro. d. n. 3. Ludou. Lopez. in instrum. confes. p. 1. cap. 88. Henric. in summa lib. 11. c. 21. §. 3. Viual. in casubello aureo p. 3. cap. 21. Cutier. d. c. 38. Sayr. in claus. Regia lib. 8. cap. 3. n. 5. plures per Cened. ad Decretal. collect. 75. n. 3. qui omnes ampliant, etiam si mulier probabiliter credat reuelationè profuturam, si enim imminet periculum mortis non tenebitur cū detrimento, & periculo vitæ crimen suum detegere ad refarciendum dānum legitimis hæredibus illarum in hereditate, quæ pertinet ad bona ordinis inferioris, ad quorum restitutionem nemo tenetur cum iactura bonorū superioris ordinis, ex doctrina Scot. in 4. dist. 15. q. 2. art. 4. Caiet. 2. q. 62. art. 6.

3. De modo autem, quo se gerere debeat mulier, atq; etiam Confessarius vt eam absoluat, multa scribunt nostri, & Theologi supra citati. Primò vt suadeat spurio intrare religionem, quia profusus non succedat in bona, ad quod tamen nò tenetur mater ex iustitia, quia fortè spurius nò habet vires, & apias cõditiones ad onera religionis, nec vocationè Dei Secundo quod mater prope mortè debeat id aperire spurio, aut alijs, præsertim vt legitimus succedat in primogenitura maritis: sed quia spurius nò tenetur in suum præiudiciū matri reuelanti credere, etiã in mortis articulo, perpendat Confessarius ne vltra modum compellat matrè, quia illa vix tenetur pro ea spe parū probabili ac inutili detegere crimè adulterij cum magno sui honoris, ac filij spurij detrimento: Satis ergo erit, vt de bonis proprijs filium legitimum meliorem, vel alijs hæredibus in tertio, & quinto, itaut hoc modò refarciat damnum quoad potest. Sed quia ad hoc DD. varios exquisierunt modos restituendi damnum in terminis, de quibus agimus, & vniuersiufq; opiniones recensere longum esset, idèò reinuito Lectorem ad DD. supra citatos, quibus addo Nauar. in cap. inter verba sacra. 4. num. 13. Guillelm. in cap. Reuocatus, de testem. verbo in extremis positiu.

num. 24. Media. in Cod. de restitut. q. 3. causa 4. Ant. Cordub. in tract. casum Conscientie q. 101. Paleot. de nobis. & spuris cap. 24. Petr. Nauar. tom. 2. de restitut. lib. 3. cap. 1. à num. 151. Anton. Gomez l. 9. Tauri n. 3. Mench. illustrium lib. 1. cap. 48. à no. 26. & à num. 34. Boet. decis. 299. Malcad. de probat. camel. 708. à num. 1. Perez l. 2. vers. dubium autem. tit. 15. lib. 8. Orden. pag. 300. Viu. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 7. num. 3. col. penult. vers. quid ergo. pag. 468. Henric. in summa lib. 9. cap. 21. 6. 3. Sayr. in clavi Regia lib. 10. tract. 5. cap. 6. num. 43.

- 4 Si autem cessante mortis periculo, reuelatio profutura speretur, an cum periculo infamiae teneatur veritatem patefacere? variæ sunt opiniones, quas videbis apud Sayr d. cap. 3. qu. 14. vbi sequitur distinctionem Ludouic. Lopez in d. cap. 88. & Tolet. in summa lib. 5. cap. 11. omnes autem post Alciat. de præsump. reg. 3. præsump. 37. num. 6. vers. sed vide, reprobandi cautelam, qua via est quidam vident plures habere filios, quorum vnus erat ex adulterio conceptus, morti eam proxima omnes ad se venire iussit, & dixit vnus vestrum ex adulterio natus est, ne moriar cum tam graui periculo, intendo reuelare, vt omnes ad inuicem remitteris, quod vnus habet adulterum alterum, vniquisque de se ipso dubitari cepit, atque ita omnes concesserunt: sed merito contra Alciat. noant reliqui omnes minimè tutam esse, sed fraudis, & doliplenam huiusmodi cautelâ, vt post Conar. d. par. 1. §. 1. num. 6. & Menoch. d. casu 89. à num. 19. notant Gutier. d. cap. 38. à num. 25. & post Salon, Sayr. d. cap. 3. num. 15.

SVMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Abbatis & moniales benedicere, & predicare non possunt.
- 3 Mulieres ordinari non possunt.
- 4 Declinatur text. in cap. mulieres 3. dist. & in cap. diaconissam 27. q. 1.
- 5 Mulieres sunt incapaces beneficiorum.
- 6 Excommunicati, aut interdicere non possunt mulieres, nisi ex Papa commissione, siue privilegio.

Cap. Noua. X.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Ioan. à Capistrano, Hostien. Henric. Buer. Anch. Panor. Marian. Soccin. Ximen. Tolet. in concord. versusque Iuris cum legibus Gestella par. 1. & 2. Viuian. in rationale lib. 5. Iuris Pontif. pag. 354. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 745. refertur ab Anton. Augult. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 1.

- 2 Probat hic text. moniales, etiam si sint Abbatissæ, minimè posse benedicere, aliarumque Confessiones audire, & publicè predicare, vt per Dec. in cap. 2. num. 149. & seq. de iudic. Bellet.

disquisit. clerical. par. 1. tit. de discip. clericali 9: m. 9. nam licet apud Ethnicos mulieres fungere-
ntur officio Sacerdotum, vt refert Plat. lib. 62
de legibus, & Dyon. Halicarn. in 2. antiq. Roman.;
tamen in lege Gratia potestas Clauium non ca-
dit in sexum femininum, ac per consequens fe-
minæ ordinari non possunt, quia nullam legi-
tur Christum alios ministros instituisse, quam
viros, tum etiam quia si feminis in Ecclesia lo-
qui non licet, Apoll. 1. ad Timoth. 2. multò mi-
nus licebit Sacramenta ministrare, quod est
quid maius, quam loqui in Ecclesia; quare mu-
lieres ordinari non posse tenent Felin. in cap. dis-
tincta, num. 4. & 5. de maior. & abeiden. S. Thom.
in 4. distinct. 25. q. 2. art. 1. & 2. Soar. de censur.
disp. 51. sect. 2. in princip. Valquez disp. 245:
num. 12. cap. 2. vers. ego vero Aegid. de Sacramen-
to, & censur. disp. 20. dub. 10. num. 94. Valer. Regi-
nal. in praxi fore pœnit. lib. 32. no. 29. Henric. in
summa lib. 24. cap. 8. nu. 6. Valen. tom. 4. disp. 92:
q. 4. punct. 1. ad finem, Bonac. de Sacram. disp. 82:
q. vnic. punct. 5. num. 5. respondentes tex. in
cap. Diaconissam 27. q. 1. & in cap. Mulieres 3. dist.
vbi habetur mulieres Presbyteras, & Diaconis-
sas prohiberi ordinari ante quadragesimum a-
tatis annum, esse intelligendos de Diaconissis,
non verè initatis Ordine Diaconatus, sed desti-
natis ad quædam obsequia diuina in introitu-
dis mulieribus Cathæcuminis ad Baptismum,
ac per consequens de Presbyteris illis, non qui-
dein insignitis Sacro Presbyteratus Ordine, sed
habentibus curam quarundam rerum Ecclesiæ,
vel melius forsitan intelligendos de Diaconissis,
& Presbyteris vxoribus Diaconorum, & Presby-
terorum, vt alij respondent, & omnium latissi-
mè Fr. Basil. Ponc. de impedimentis Matrimon.
cap. 10. per totum.

- 3 Eodem etiam modo mulieres incapaces esse
beneficiorum tenent Lamber. de iuro patronat. l.
lib. 2. par. 1. q. 76. num. 1. cum seqq. Hoieda
de incompatibil. benefic. par. 1. cap. 24. num. 73.
Rebus. de pacis. possessor. num. 260. Gonz. ad
reg. 8. Cancell. gloss. 4. num. 200. sic etiam nec
excommunicare, nec interdicere posse, nisi ex
Pape commissione, siue privilegio tenent Na-
uar. conf. 73. de sentent. excomm. Conar. in cap.
alma mater par. 2. §. 11. num. 2. Vgol. de censur. p.
trab. 1. cap. 2. §. 7. num. 7. Soar. eodem trab. dist. 2.
sect. 3. no. 7. Sayr. eodem trab. lib. 1. cap. 5. num. 6.
& 17. Bonac. eodem trab. q. 1. punct. 2. num. 4.
Fr. Emmarij. quest. regul. tom. 2. q. 107. artic. 1.
Gonz. ad regul. 8. Cancell. gloss. 21. num. 19. Va-
lent. tom. 4. disp. 7. q. 16. punct. 3. vers. si quis
vbi cum Soc. rectè allerit prælatas mulierum
religiosarum non habere proprietatem potestatem
iurisdictionis spiritualis, sed solum habere com-
missionem quorundam actuum per ordinem ad
correctionem, & disciplinam domesticam sub-
ditorum, & consequenter non posse sub mortali
præcipere id, cuius transgressio non esset alio-
quin ex se peccatum mortale.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Pœnitentia Sacramentum tempore interdicti non solum morientibus, & infirmis, sed etiam sanis, & benevalentibus conceditur.
- 3 Excommunicatis non nisi in articulo mortis Pœnitentia Sacramentum concedendum.
- 4 Eucharistia Sacramentum quatenus viaticum morientium tempore interdicti conceditur.
- 5 Declaratur text. in presenti.
- 6 Eucharistia Sacramentum dandum est tempore interdicti damnatis ad mortem.
- 7 Mortis articulus quis dicatur, & ostenditur.
- 8 Sacramentum Extrema unctionis nulli laico, vel etiã clerico interdicti tempore ministrari potest.
- 9 Sacramentum Extrema unctionis tempore interdicti ministrari potest, quando infirmus nullum aliud recipere valeat.
- 10 Sepultura ecclesiastica usus per omne interdictum sine locale, siue personale prohibetur etiam infantibus usu rationis carentibus.
- 11 Sepultura ecclesiastica prohibetur tempore interdicti, an locum obtineat in infinitatibus, quibus Deum fieri Iure conceditur, ostenditur.
- 12 Clerici etiam prima tonsura, dummodo privilegijs gaudeant clericilibus, interdicti tempore possunt in camerario Ecclesiæ sepeliri.
- 13 Clerici an tempore interdicti possint sepeliri in Ecclesiâ specialiter interdicta, ostenditur.

Cap. Quod in te. XI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panormit. Marian. Socin. Ioan. d. Capistr. Ximen. Toletan. in concordantijs triusque Iuris cõ legibus Capella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 258. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 746. refertur ab Anton. Augustin. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 3.

2 Pœnitentia morientibus, &c.

Quamvis per tex. in presenti Sacramentum Pœnitentię tempore interdicti concedatur tantum morientibus, & infirmis, tamē nouiori Iure c. alma, post principiu, *vers. quia verò, de ist. exco. in 6. cõceditur sanis, & beneuolentibus*, ubi redditur ratio ibi, propter prouitatē, & facilitatē hominis ad peccandum summe necessaria est, & notant Nauar. in manuali cap. 27. num. 178. Sayr. de censur. lib. 9. cap. 7. num. 8. Soar. tom. 3. disp. 26. sect. 1. d. num. 13.

- 3 Dupliciter tamen hæc doctrina limitatur, primò, vt non procedat in excommunicatis, his enim non nisi in articulo mortis Pœnitentia concedendam esse decidit tex. in d. cap. alma, de cuius tamen intellectu non mediocris est inter scribentes varietas. Angel. enim Syluest. & alij Summisit, quibus magis assentiri videtur Soar.

d. sect. 1. nu. 16. in fine, iuncto precedenti, interpretantur intelligendam esse hanc limitationem de solis excommunicatis propter causam interdicti, quia tempore interdicti non est prohibitum excommunicare, & absolue ab excommunicatione, sicut neque prohibetur alij casus ad iurisdictionem fori exterioris pertinentes, vt post multos adductos resoluit Sayr. d. lib. 5. cap. 5. d. 12. At verò Vgol. d. cap. 7. 9. eorum, quem sequitur Sayr. d. cap. 7. num. 9. contendunt tex. esse intelligendum generaliter de excommunicatis quocunque alio nomine, etiam extra causam interdicti, ex generalitate tex. qui violenter restringitur ad excommunicatos ob solam interdicti causam. Ego tamen verius censo esse, quod Auctores prioris sententię resoluunt, quod scilicet tex. ille vel debet intelligi de absolute excommunicationis reseruat, vel de absolute solutione solemnī, vel, quod magis litteræ tex. adaptatur, de excommunicatis ob causam interdicti. Limitatur secundò eadem concessio in ijs, qui interdicti causam dederunt, vel eonconsilium, auxilium, aut fauorem delicto propter quod latum est, non debent enim admitti ad Pœnitentiã, nisi prius satisfecerint, vel de satisfaciendò idoneã dederint cautionem, vt expressè decidit tex. in d. cap. alma, *vers. illis etiam*, vnde pignoratiā, aut fideiussoīam necessariam esse, nec nudam sufficere rectè notat glos. ibi *verbo idoneam*, iunctis, quæ diximus ad c. 8. de rescriptis.

4 Viaticum etiam, &c.

Probat hic tex. Sacramentum Eucharistię, quatenus viaticum morientium, tempore interdicti concedi posse, vt notant glos. verbo Sacramentum, in d. cap. alma, & sequuntur ibi scribentes omnes, docent Calder. de interdicti, par. 2. num. 3. Nauar. in manuali, cap. 27. num. 178. Couar. in d. cap. alma, par. 2. 4. 2. num. 7. & 4. 3. à princip. Henric. in Summa, lib. 13. cap. 45. 4. 2. Vgol. de censur. tab. 5. c. 7. 6. Sayr. eod. tract. lib. 5. cap. 7. d. n. 16. & notabiliter ex communi sententia ampliauit Zamoran. in tract. casuum Consecratæ in arculo mortis, cap. 3. dub. 6. n. 5. non tantum semel fed quoties expenderit sine Bulla, & priuilegio posse constitutis in articulo mortis dari Eucharistiã tenet Soar. tom. 3. disp. 33. sect. 1. *vers. de Eucharistia*, Valer. Reginal. in praxi fore pœnit. lib. 1. tract. 32. n. 26. qui etiam resoluit per contrarium Eucharistiã, si per se non vt viaticum, & extra mortis periculum consideretur, interdicti tempore sanis ministrari non posse, ex ea ratione, quia in hac materia Sacramentorum tempore interdicti regula est, quod ea solum licent, quæ specia iter permittuntur, constat autem Eucharistiã solummodo concessam reperi in hoc tex. per modum viatię pro morientibus, nec iure nouo in cap. alma, circa hoc Sacramentum, vt tale aliquid immutatum est, licet ibi permittatur vt Sacrificium in 9. adgimus.

- 5 Nec obstat si arguas ex ratione huius tex. ex eo enim quod tempore interdicti morientibus

Pœnitentia concedebatur, colligitur, quod etiã Eucharistia denegari non debet, quare cum iam nouo Iure Sexti non solum morientibus, sed etiam sanis Pœnitentia concedatur, vt supra dixi, videtur inferri, quod etiam Eucharistia eis denegari non debet: quia respôdetur distinguendo maiorem, quod scilicet non simpliciter conceditur Eucharistia in hoc tex. illis, quibus Pœnitentia conceditur, sed solum per modum viatici, quod solum & propriè dicitur respectu morientium, vt post Durand. & alios, explicant Sayr. num. 23. & Soar. num. 31. locis proxime citatis.

- 6 Vnde damnatis ad mortem, quia verè morientes, & in articulo mortis constituti dici possunt, dandam esse tempore interdicti receptionem est scribentium omnium traditio, vt post Calder. restantur Cou. d. 5. 1. nu. 3. Henric. d. 5. 2. Vgolin. d. cap. 7. num. 3. Sayr. d. cap. 7. nu. 17. Zambran. d. dub. 6. m. 6. Auila de censuris. p. 5. disp. 4. sect. 1. dub. 4. concl. 2. Soar. tom. 5. disp. 35. sect. 1. nu. 29. in fine, Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. q. 109. art. 3. Prax. Episcop. p. 2. Verbo Eucharistie, pag. 47. Sayr. in claus. vrgib. lib. 7. cap. 11. nu. 8. cum seqq. & faciunt tradita per Gam. in tract. de Sacramentis præstandis vltimo supplicio damnatis, q. 1. a num. 1. resoluens generaliter articulum mortis in hoc proposito non stricte esse intelligendum, sed fauorabiliter, sufficere probabile periculum mortis, etiam violentæ, quamvis euidens non sit, veluti mulieris prægnantis, vel inchoantis periculosâ maris nauigationem, aut intrantis periculum, vel si obfessi sint à validis hostibus, his enim & similibus casibus, quia probabile mortis vertitur periculum, interdicti tempore detentibus denegandam non esse Eucharistiam fauorabiliter interpretantur citati Doctores. Obseruabis autem casu, quo Eucharistia, vt viaticum deferretur ad infirmos tempore interdicti, licitam esse pompam, & solemnitate consuetam, & comitatum cum luminibus, & campanula, recitatione hymnorum, & psalmorum, licitèq. Sacerdotem in redditu, vt mos est, Hostiam populo ostendere, & Confessionem facere generalem, hæc enim omnia pertinent ad maiorem tanti Sacramenti ornatum, & reuerentiam, fideliumq. augendam deuotionem, Nau. 179. Cou. d. 5. 3. m. 7. Henric. d. 2. lit. F. Vgolin. n. 6. Sayr. n. 26. Soar. n. 27. Auila concl. 4. dicitur locis, Aegid. de Conink de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 17. num. 44.

- 7 Notatur ad hoc, quod
8 **Tam Vnctio.** Sacramentum extreme Vnctionis nulli laico, vel etiam clerico, ut religioso, si sufficiens priuilegiu muniri non sint, potest interdicti tempore ministrari, vt per Cou. in cap. alma. p. 2. d. 9. 2. m. 7. Vrs. Extrema Vnctionis, Vgolin. de censur. tab. 5. c. 7. d. 1. & cap. 10. d. 1. Tolet. in Sum. lib. 1. cap. 53. num. 4. Henric. in Sum. lib. 13. cap. 46. d. 4. Soar. tom. 5. disp. 33. sect. 1. num. 38. Sayro de censur. lib. 5. cap. 7. a. 29. Fr. Emman. d. quæst. 109. art. 3. Auila de censur. par. 5. disp. 4. sect. 1. dub. 7. Valer. Reginald. in practi fori

fori pœnit. lib. 32. tract. 3. num. 27. Fr. Ludouic. Miranda in manuali Prælatorum tom. 2. q. 37. art. 8. concl. 3. in medio.

- 9 Verum quando infirmus nullum aliud potest recipere Sacramentum, tunc Vnctionis tempore interdicti ministrari potest, vt per Henric. in Sum. lib. 3. cap. 10. d. 3. lit. F. latè Zambran. in tract. de casibus in articulo mortis, cap. 5. dub. 7. a. 5. & licet hunc casum rarissimè posse contingere aduertat, eo tamen dato, præcepti necessitatè fatetur Soar. tom. 4. disp. 44. sect. 1. num. 7.

- 10 **Licet autem, &c.** Notatur ad hoc, quod vñs Ecclesiasticæ sepulture per omne interdictum siue locale, siue personale prohibetur, vt per Cou. in cap. alma. par. 2. d. 2. num. 3. Vrs. hoc autem. Vgolin. d. tab. 5. cap. 9. Henric. d. lib. 13. cap. 44. d. 4. Auila d. disp. 4. sect. 3. Soar. tom. 5. disp. 35. sect. 1. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. quæst. 110. Non solum adultis, verum etiam infantibus vfu rationis carentibus, vt per Cou. d. par. 2. d. 4. m. 5. Vrs. 12. Henric. d. 5. d. 4. iuncto concludit. Fr. Ludouic. Miranda in manuali Prælat. tom. 2. q. 37. art. 8. concl. 4. Soar. d. disp. 1. num. 2. ad finem. Fr. Emman. d. q. 110. art. 1. Vrs. parualis. post Vgolin. Sayro d. lib. 5. cap. 8. num. 41. & cap. 4. num. 22. vbi dixit, quod idè infantes quoad Diuina audienda interdicto non includuntur, quia prohibitio interdicti quoad Diuina officia est ne celebret, & ne Diuina audiat officia, qui actus aliquam prærequirit cognitionem, quæ non cadit in huiusmodi infantes. At verò sepulture prohibitio in eo consistit, quia Ecclesia interdicti tempore nullum cadauer admittit ex Iuris prohibitione, ad quod nullo rationis discursu opus est. Aegid. d. disp. 17. d. 2. num. 51.

- 11 Prohibitio hæc Ecclesiasticæ sepulture tempore interdicti locum non obtinet in festiuitatibus, in quibus Diuina celebrari Iure conceditur, & reuolunt Syluest. Angel. & alii, quos refert, & sequitur Henric. d. cap. 44. d. 5. iuncto commento lit. A. & tanquam fauorabilem seruandam esse hanc partem scribit Nau. in man. cap. 27. num. 181. in fine, eandem benigniorem, Iureq. & æquitatè defendi posse scribit Cou. d. par. 2. d. 5. num. 6. Vrs. 8. constanter defendit Sayro d. cap. 8. d. num. 10. Verum contrariam opinionem, quod scilicet prohibitio generalis Ecclesiasticæ sepulture locum obtineat in dictis festiuitatibus, & in omnibus priuilegiatis casibus, in quibus conceditur facultas audiendi Diuina tenet gloss. verbo A. In eam elem. 1. de sepulture, quæ sequuntur ibi Cardin. Bonif. Imola, & alij communiter in cap. alma. de fœntat. excomm. lib. 6. magis commune fatetur Cou. d. d. 5. 3. m. 6. Vrs. 8. Vgolin. d. cap. 9. d. 1. & constanter Soar. d. disp. 35. sect. 1. num. 11. & 13. & hanc probabiliorè, & Iuri magis conformem concludit Auila d. disp. 4. sect. 3. num. 3.

- 12 Clerici tamen etiam primæ tonsuræ, dummodo priuilegijs gaudeant clericalibus, interdicti tempore possunt in cimiterio Ecclesiæ sepeliri, vt per

ut per Naxar. d. num. 171. *infine*, Cod. d. nu. 7. *vers. clericis*. Vgolin. d. cap. 9. 2. Henric. d. 5. 4. in *prime. inulto commento lit. X. Fr. Emman. d. q. 110 art. 1. Aulla d. dispnt. 4. sect. 3. conclus. 3. Sayr. d. cap. 8. num. 6. Soar. d. disp. 35. sect. 1. d. num. 4. qui omnes aduertunt quod quamvis tex. in presenti concessat clericis tempore interdicti ut in cœmeterio sepeliantur, hodie tamen liberum & licitum eis erit intra Ecclesiam sepeliri, quia olus honor iste sepulturæ intra Ecclesiam Episcopis, alijsq; personis insignibus deferri capit vt probat text. in cap. *nulius* 1. 3. q. 2. iuxta communem intellectum de quo post glos. Turrec. ibi in *fine*, quem alij sequuntur, vt constat ex Conrado Bruno de *cœrem. lib. 2. cap. 2. vers. illud tamen*. Petr. Greg. *synag. Iuris lib. 2. cap. 13. num. 12*. Hodie vero consuetudine effectum est, vt quod solis Episcopis, & personis insignibus concedebatur, quibuscumq; siue clericis, siue laicis licitum & liberum iam sit, vt per Durant. de *ritibus Ecclesie lib. 1. cap. 23. num. 7. & 8. Spino in speculo *reflax. glos. 1. princip. d. num. 30. Cened. ad Decretum collect. 46. num. 1.***

13 Per generale interdictum, &c.

Notatur ad hoc, quod gratia facta clericis vt tẽpore interdicti in loco Sacro possint sepeliri, procedit tantum tempore interdicti generalis, vt per Innocen. & Ioan. Andr. in presenti. At vero Host. tuetur quod etiam habet locum quando Ecclesia est specialiter interdicta. Has contrarias opiniones sub distinctione nititur conciliare Abb. in *presenti num. 10. vt scilicet prior procedat in clericis alienis, qui sunt de alijs Ecclesijs, qui cum habeant Ecclesias proprias non interdictas, ad quas facile referri possunt, in eis sepeliri debent, neque expedit vt in alijs speciatim interdictis sepeliantur: altera vero habeat locum in clericis eiusdem Ecclesie, in ea enim etiam speciatim interdicta sepeliri posse operatur priuilegium. Ceterum circa prius illud distinctionis membrum subdistingunt alij, vel enim in loco interdicto plures sunt Ecclesie, quarum vna solum interdicatur, vel interdiciuntur omnes; si vna tantum interdicatur procedit distinctio Abb. vt in ea sepeliantur clerici proprii, non vero alieni; si vero interdiciantur omnes, poterunt sepeliri in qualibet earum clerici etiam alieni, ita Syluest. *verbo interdictum 5. q. 8. vers. 5. Henric. d. 5. 4.* Sed alij distinctionem improbant indistincte reloquentes clericos eiusdem Ecclesie, vel etiam extraneos in Ecclesia speciatim interdicta posse sepeliri, etiam si alix eius loci interdictæ nõ sint, hi sunt Sayr. d. cap. 8. num. 13. Aulla d. *concl. 3.* At vero Soar. inter alienos, vel eiusdem Ecclesie clericos minimè distinguendum putat, sed an omnes Ecclesie, vel vna tantum interdiciatur; nam si omnes interdiciantur concludit omnes clericos siue eiusdem, siue alterius Ecclesie sepeliri posse in qualibet specialiter interdicta: si vero vna tantum interdiciatur sit, nec alienos, nec eiusdem Ecclesie cle-*

ricos in ea sepeliendos esse, rationem inquit esse quia priori casu interdictum omnium Ecclesiarum quoad hunc effectum generali æquiparat.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Papa vt præcepti humani ad semel in anno confitendum non tenetur.
- 3 Pueri censentur rationis tempores in ea aetate, in qua cognoscant se grauius peccare, & discernant sciunt bonum à malo.
- 4 Peccata venialia tantum habens non obligatur præcepto confitendi, quod intelligi vt ibi.
- 5 Præcepto annua Confessionis satisficit quocumque anni tempore confitendo.
- 6 Annus quoad Confessionem computatur à Paschate usque ad Pascha.
- 7 Sacerdos proprius sufficienter ad Pœnitentia Sacramentum ille censeri debet esse, cuius assensu, siue per se, siue per Sacerdotem à se ad eam delegatum ad Matrimonij validitatem requiritur.
- 8 Proprius contrahentium parochus quis dicatur, remissum.
- 9 Pœnitens an inuincitatem pœnitentiam teneatur acceptare, remissum.
- 10 Communicans in hebdomada Sancta, vel infra octauam Pasche satisficit præcepto Ecclesie.
- 11 Confessionem emittente, & Sacram Communionem semel in anno sunt suspecti de hæresi.
- 12 Sacramentalis absolutio non potest dari absenti.
- 13 Religiosus crediturus esse pœnitenti docenti se habere licentiam à proprio Parocho, vt illi ministrat Sacramentum Confessionis, & Eucharistie.
- 14 Sacerdos proprius existens extra territorium potest absolvere Parochianum suum confiteri venientem.
- 15 Doctores referuntur de sigillo Confessionis agentis.
- 16 Confessionis sigillum tam strictè obligat, vt ob nullum omnino, quantumcumque magnam incommodum euitandum pœnitente inuito liceat aliqua, que sub sigillo cadunt, reuelare.
- 17 Confessarius quomodo se gerere debeat, si pœnitens confiteatur deliberationem deservendam hæresi, vel perpetrandi aliquem magnam crimen, ostenditur.
- 18 Confessarius in ressum presentatus, & iuramento adductus ad dicendum veritatem, dicere potest se nihil scire, vel audivisse, si de eo interrogetur, qua per solum Sacramentalem Confessionem nouit.
- 19 Confessarius potest eos Matrimonio coniungere inter quos legitimum impedimentum cognouit ex Confessione.
- 20 Peccata declarata in Confessione, & etiam alia, qua in eorũ noticiam possunt alium adducere sub Sacramentali eadem sigillo.
- 21 Confessarius potest peccatum auditum in Confessione reuelare de licentia pœnitentis.
- 22 Sacerdos fide digno asserenti mortuum seu morientem dedisse sibi licentiam de reuelanda Confessione creditur.
- 23 Sacerdos non inuicem creditur super pœnitentia alienius fuisse.

- 14 Probatio Confessionis reuelata de licentia pœnitentis, cui incumbat, ostenditur.
- 15 Sacerdoti dicta in Confessione à pœnitente sine proposito confitendi, & absolutionem obtinendi, an cadat sub Sacramentali sigillo ostenditur.
- 16 Confessarius quibus causis audita in Confessione reuelare possit, ostenditur.
- 17 Confessor dicens tale peccatum in Confessione audiuisset, dummodo in persona cognitionem deuenire minime possit, non frangit sigillum confessionis.
- 18 Confessionem reuelans sacerdos depœnendus est, & in monasterium ad agendam perpetuam pœnitentiam detrahendus.

Cap. Omnis vtriusque sexus.

XII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Io. à Capistrano, Marian. Socin. Alciat. Ximen. Tolct. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 255. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 746. & Vol. 4. repet. super Iure Canonico ad lib. 5. Decretalium Iacob. de Zochis, delimitur ex Concilio generali Lateranen. sub Innocentio III. cap. 21. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 2.

2 Omnis vtriusque sexus, &c.

Nota Summum Pontificem vi præcepti humani, & Constitutionis huius cap. ad semel in anno confitendum non teneri, vi inquam coactiua: siquidem vi directiua huius tex. sub reatu peccati mortalia saltem semel in anno peccata sua mortalia confiteri (& idem de Eucharistiæ assumptione in Paschate dicendum est) tenetur, tum ratione naturali, quæ docet Principem legibus humanis subditum esse; cò quod præceptum hoc de Confessione annua, licet aliqua ex parte humani iuris sit, non omnino diuini, verè tamen est iuris diuini limitati per humanum. Vide Nau. in princip. dist. 5. num. 32. & in cap. Sacerdos num. 50. de Pœnit. dist. 6. Couin in cap. alma mater par. 1. §. 1. nu. 5. Viuald. in candelabro aureo par. 4. cap. 8. num. 57. Henric. in sum. lib. 1. de Sacramen. Pœnit. cap. 3. num. 2. Flam. de rescript. lib. 3. q. 18. num. 131. Sayr. in claus. Regia lib. 3. cap. 4. num. 14. Azor. iustit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 39. q. 11. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 1. q. 101. Valer. Reginald. in præxi fori Pœnit. lib. 6. nu. 49.

3 Postquam ad annos discretionis peruenerit, &c.

Pueri censentur rationis compotes in ea ætate in qua cognoscunt se grauiter peccare, in qua discernere sciunt bonum à malo, honestum à turpina tunc quòdo lethaliter delinquant incipiunt hoc Sacramento tanquam remedio post Baptismum

indigere, in quibusdam pueris citius, in alijs tardius incipit rationis vius, in plerisque contingit ad finem septennij, vel ad octauum ætatis annum. Vide Nau. in man. cap. 21. num. 28. post Riccard. & Gabr. Azor. iustit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 40. q. 6. Valer. Reginald. d. lib. 6. de Sacramen. Confessione num. 50. Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 5. num. 51.

4 Omnia sua solus peccata.

Intellige mortalia, habens enim solum venialia non obligatur præcepto confitendi. Vide Henric. in sum. lib. 4. cap. 4. in fine. Azor. d. lib. 7. cap. 39. q. 3. Soar. tom. 4. disp. 36. sect. 2. nu. 6. Luc. Pinell. tract. 2. de Confess. cap. 7. dub. 2. & cap. 8. post princip. Aegid. d. disp. 5. à num. 51. Gutier. canon. lib. 1. cap. 6. num. 7. Fr. Ludou. Beja resp. casuum Confession. per. 3. caso 37. Valer. Reginald. d. lib. 6. num. 44. & num. 92. ubi num. 93. asserit dari duos casus in quibus necessario de veniali, sicut & de mortali facienda est Confessio Sacramentalis, alter quando de aliquo veniali dubitatur an sit mortale; alter vero quando quis tantopere afficitur ad aliquod peccatum veniale, vt timeat per illud inducendum ad mortale, nisi confitendo refranet fortiter talem affectum, nam confitiretur alioqui in mortale consensu saltem interpretatio.

5 Saltem semel in anno.

Notatur ad hoc, quod satisfit huic præcepto annua Confessionis quocunque anni tempore confitendo, vt per Henric. in sum. lib. 4. cap. 4. §. 7. Valquez in 2. d. T. b. q. 90. art. 3. dub. 1. nu. 5. & 15. Aegid. d. disp. 5. num. 58. Computatur hic annus à Paschate, vsq; ad Pascha, vt per Soar. tom. 4. disp. 36. sect. 3. nu. 2. Azor. d. lib. 7. cap. 36. q. 6. Valer. Reginald. d. lib. 6. num. 36. Luc. Pinell. d. tract. 2. de Confess. cap. 7. dub. 1. Aegid. d. disp. 5. nu. 56. Et si quis facta Confessione hoc anno aliqua peccata mortalia omiserit per obliuionem excusabilem, vel aliquam causam rationabilem non tenetur vi præcepti Ecclesiastici iterum confiteri eadem peccata. Vide Luc. Pinell. d. tract. 2. de Confess. cap. 7. dub. 3. Valer. Reginald. d. lib. 6. num. 40.

6 Proprio Sacerdoti.

Proprius Sacerdos sufficenter ad Sacramentum Pœnitentiæ censeri debet ille esse, cuius assentientia siue per se, siue per Sacerdotem à se ad eam delegatum ad Matrimonij validitatem requiritur, vt per Valer. Reginald. in præxi fori pœnit. lib. 31. num. 178.

- 8 Proprius contrahentium Parochus quis dicitur vide Thom. Triui. Veneta decis. 23. lib. 1. Menoch de presumpt. lib. 6. presump. 28. Henric. in sum. lib. 11. cap. 3. num. 3. Petr. de Ledesma de Matrimon. q. 45. art. 5. p. m. 3. Stephan. Grat. discept. forens. cap. 76. num. 18. latè Cened. tract. lib. 1. q. 30. à num. 45. Franc. Molin. de rim nupt. lib. 2. different. 11. num. 28. cum seqq. Gutier. in tract. de Matrimon. cap. 63. num. 6. & cap. 73. resoluit habentem duplicem Parochiam posse

posse in qualibet Matrimonium contrahere.

9. Et iniunctam sibi pœnitent. &c.

An pœnitens iniunctam pœnitentiam teneatur accipere? quæstio est contronerfa, de qua pro utraque parte plures citauit Doctores ad text. in cap. significauit 3. supra hoc tit. An autem pœnitentiam in Confessione iniunctam possit quis per alium implere? vide Iulium Laurer. de indulgent. par. 3. cap. 5. nm. 48.

10. In Pascha Eucharistia Sacramentum, &c.

Eugenius IIII. declarauit quod communicans in hebdomada Sancta, vel infra Octauam Paschæ satisfacit præcepto Ecclesiæ, die 8. Iunii 1446. Pontificatus sui anno X. prout testantur Stephanus Quaranta in *summa Bullarj* verbo Communionem, Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 41. quæst. 2.* Præxi Episcopali, par. 1. verbo Eucharistia, lib. 7. Henric. in *sum. lib. 8. cap. 5. §. 1. d. princip.* ubi dicit quod in pluribus diocesisbus consuetudo extendit à principio Quadragesimæ, vsque ad decimum quintum diem post Pascha, & potest etiam extendi in longius tempus ex Episcopio, aut confessorij dispensatione rationabili. Peccat enim mortaliter qui sine iusta causa in Paschate non communicat, vt per Sayr. in *Glami*

11. Regia lib. 3. cap. 7. num. 25. Immo Confessionem omnittentes, & Sacram Communionem semel in anno sum fuisse peccata de hæresi, quia hoc est signum hæresis, & malæ credentiz, ita Peña in *directi. Inquisit. par. 3. commen. 24.* Zerola in *praxi Episcop. par. 2. verbo Casus, vers. Confessionem, pag. 78.* Menoch. de *presumpt. lib. 5. presumpt. 6. n. 27.* Fr. Ludou. Beja *respons. casu Confessionis, p. 4. casu 4.*

12. Sua confiteri peccata, &c.

In generalit congregatione Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis habita in palatio Apostolico in Monte Quirinali coram S. D. N. Clem. diuina, prouidentia Papa VIII. proposita fuit quæstio. Vtrum liceat per litteras, seu internuntium confessorio absenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere? Sanctissimus D. N. auctoritate Patrum Theologorum, & re cum Illustriss. & Reuerendiss. Dominis Cardinalibus contra hæreticam prauitatem generallibus Inquisitoribus mature, ac diligenter considerata, hanc propositionem, scilicet licere per litteras, seu internuntium, confessorio absenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ac minus ita falsam, temerariam, & scandalosam damnauit, ac prohibuit, præcepitq; ne deinceps ista propositio publicis, priuatique lectionibus, concionibus, & congressibus doceatur, ne vè vniquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, imprimatur, aut in praxi quouis modo deducatur, quod si quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam disputauit tractauerit (nisi forsitan im-

pugnauerit) vel ad praxim directè, seu indirectè deduxerit, præter excommunicationē latæ sententiz, quâ ipso facto incurrat, à qua non possit (præterquàm in articulo mortis) ab alio quacumq; etiam dignitate fulgente, etiam S. R. Ecclesiæ maiori Pœnitentiario, nisi à pro tempore existēte Romano Pœnitente absolui, alijs etiam penis pro arbitrio infligendis subiaceat. Quintilianus Adrianus Not. publicata vii Romæ 19. Iunii 1603. refert Prosper. de Augustino in addit. ad Steph. Quarantā in *summa Bullarj*, verbo Confessio Sacramentalis pag. 203. de ea agūt Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 6. cap. 1. nm. 5.* Aegid. de Coninck de Sacramen. & censuris tom. 2. dispnt. 4. nm. 68. Et ita inualide absoluit absentem, etiam si prius præsentis Confessionem audieris, vt per Cardin. Tolet. in *sum. lib. 3. cap. 6.* Valent. par. 3. dispnt. 7. q. 13. puncto 1. §. quod autem, Soar. tom. 4. dispnt. 19. sect. 3. nm. 7. Aegid. d. d. dispnt. 4. nm. 69.

13. Licentiam prius postulet, & obtineat.

Aduerte quòd Religiosus crediturus est dicenti se habere licentiam à proprio parochio, vt illi ministret Sacramenta Confessionis, & Eucharistiz, & Parochus crediturus est Parochiano dicenti se fassum esse habenti legitimam licentiam ipsum absoluedi, atque ita debet illi ministrare Eucharistiam, vt per Sanch. de Matrim. lib. 3. dispnt. 37. n. 1.

14. Aduerte etiam, quod proprius Sacerdos, & Parochus existens extra territorium suum potest absoluerè Parochianum suum confiteri volentem, de quo vide Victor. de Sacram. n. 136. Fr. Emman. in explicat. Bullæ Cruciatæ, §. 9. dub. 4. fol. 78. Prax. Episc. par. 1. verbo Parochus, pag. 274. Sanch. de Matrim. lib. 3. dispnt. 34. nm. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 62. nm. 9. In foro pœnitentiz non requiritur remissio, nec forensis fortitur forum delicti, vt per Mich. Grass. tom. 1. commun. opin. lib. 3. tit. 13. nm. 7. pag. 400. Borzacof. commun. crimin. par. 2. verbo Forum, fol. 301. & 32. Clar. lib. 5. §. fin. q. 38. nm. 5.

15. Caveat autem, &c.

De sigillo Confessionis, & quapona afficiatur Confessoris peccata pœnitentis publicare præsumentes, vide plures Doctores, quos plena manu refert Cened. ad Decretum, col. 60. nm. 1. quibus adde Henric. in *summa, lib. 6. cap. 19. cum seqq.* Soar. tom. 4. dispnt. 33. & 34. Fr. Ludou. Beja *respons. casuum confessions, par. 3. casu 12. cum seqq.* Menoch. lib. 6. de *presumpt. pres. 95.* Valq. de Pœnit. quæst. 93. art. 4. Sayr. de Pœnit. cap. 26. Hieron. Onuphr. de *securo sigillo*, Zerol. de Pœnit. cap. 20. Pefant. in *addit. ad 3. par. q. 11.* Fr. Emman. *quæst. regulæ tom. 2. q. 35. art. 1.* Bernard. Græuz. ad *prædictam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 100. cons. 2.* Farinac. in *praxi crimin. par. 2. q. 51. nm. 93. cum seqq.* Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 3. per totum.* Aegid. de Coninck de Sacram. & censuris tom. 2. dispnt. Mart. Delrie. *dispositio. magica, lib. 6. sect. 2. cap. 1. pag.*

473. Aldrete de religiosa disciplina tuenda, lib. 2. cap. 9. laté Bonacin. de Sacram. disp. 3. quæst. 6. sect. 3.

- 16 Hoc sigillum tam stricte obligat, ut ob nullū omnino quantumcunque magnum incommodū evitandum, vilo vnquam casu inuito penitente liceat aliqua, quæ sub sigillo cadunt, reuelare; etiam si aliās integrum Regnum debeat perire, ut per Henric. lib. 6. cap. 19. Aegid. disp. 9. n. 19. Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 12. vbi n. 13. dicit procedere etiam si Confessio censenda sit inualida nec dāda confitentī absolutio tanquam non petenti sufficiens, de quo etiam Zerol. de Pœnit. c. 20. quæstio 12. Bonaci d. sect. 3. puncto 2. n. 6. Intel- lige quoties penitēs peccatū manifestauit Cōfessario animo fe accusandi, seu per modum accusationis coram Deo, secus si penitens declara- uit non animo se accusandi, sed potius per- uertendi Confessarium, illumq; incitandi ad ma- lum; quamobrem quidam Cardinalis, teste So- to, mulctatus fuit à Summo Pontifice, eò quod non manifestauerit conspirationem in Summum Pontificem, quā alter ipsi aperuerat in Confes- sione, non intentione fe accusandi, sed animo il- lum trahendi ad eandem conspirationem, ita-
Sot. in 4. disp. 18. q. 4. art. 5. Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 66. Onuph. de sigillo, sect. 4. q. 6. cont. 7. Bonac. d. puncto 2. n. 7.

- 17 Occurrente casu, in quo Penitens conste- tur deliberationem dissemirandæ hæreseos, vel perpatrandi alterius criminis qualibet magni, d quo desistere noluit immo & quod proponat ex- ecutioni mandare, potest Confessarius Episcopū, aliumq; cui res ea cura fuerit, mouere gene- raliter, ut inuigilet super gregem suum, eò quod lupus rapax tentet eum inuadere, potest etiam cætera facere, quibus obuietur delicto committendo, sine aliqua tamen eius, qui con- fessus est, manifestatione, etiam si hæc sola ro- medium esset hæreseos, vel alterius grauissimi criminis impediendi, ut per omnia prospiciatur sigilli sacramentalis integritati, & diuinx legi- timinæ aduersetur. Vide Nan. in cap. Sacerdos, num. 124. de Pœnit. disp. 6. Cou. de Sponsal. par. 2. cap. 8. §. 12. num. 10. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 109. lit. A, vers. erit tamen clericus; plures refert Doctores Cened. d. collect. 60. n. 3. quibus addæ Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 16. q. 1. Martin. Delri. d. sect. 3. vers. ad ad secundum, Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 15. vbi num. 16. cum Sanch. resoluat Abbatem, qui ex Cōfessione mo- nachū nouit vergere in perniciem religionis, quod is maneat in aliquo officio, poterit illum adinouere, dummodo id fiat sine reuelatione Confessionis. Vide etiam Zerol. de Pœnit. cap. 20. quæstio 9. Onuph. de sacro sigillo sect. 2. q. 2. dub. 2. vers. sequitur querit, & sect. 4. q. 6. vers. sequitur secundum, Sayr. de Pœnit. cap. 32. num. 2. Bonacin. d. sect. 3. puncto 4. num. 19.

- 18 Confessarius in testem præsentatus, & iura- mento adductus ad dicendam veritatem dicere potest nihil se scire, vel audiuissē, si de ijs inter-

rogetur, quæ per solam sacramentalem Con- fessionem nouit, etiam si interrogatio expressē fiat, an tale quid audiuisset in Confessione. Vide Nau. in d. cap. Sacerdos, num. 141. Gutier. canon. lib. 1. cap. 11. num. 74. Cened. d. collect. 60. n. 3. Soar. rom. 4. disp. 33. sect. 6. num. 6. & 7. Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 22. Martin. Delri. d. sect. 2. cap. 1. Iacob. de Grassi. in aueis decis. par. 1. lib. 1. cap. 23. n. 3. Nugn. in addit. ad 3. par. q. 11. art. 1. diff. 1. vers. ad quantum, Soar. de Pœnit. disp. 33. sect. 6. n. 6. Aegid. Conink d. disp. 9. dub. 1. n. 23. Onuph. de sigillo sect. 2. q. 2. dub. 1. vers. respon- deo, Bonacin. d. sect. 3. puncto 4. num. 31.

- 19 Vltcrius potest Confessarius eos matrimonio coniungere inter quos legitimū impedi- mentum esse nouit ex Confessione, ut si quis confes- sus sit se cognouissē carnaliter sororem illius, cum qua vult matrimonium contrahere, quia Parochus ex Confessione tantummodo sciens publicē petenti coniugi arquit id ei negare ob impedimentum sic cognitum. Vide Cou. de spon- sal. par. 2. cap. 8. §. 12. ad n. 9. Salzed. d. cap. 109. lit. A. vers. sunt etiam ex nostris. Mascard. de probat. concl. 377. num. 4. cum seqq. Cened. d. collect. 60. num. 6. Henric. lib. 6. cap. 19. §. 1. lit. V. Valer. Reginald. d. lib. 3. num. 23. Gutier. de Matrim. cap. 61. num. 11. Aegid. Conink d. disp. 9. n. 67. Bonacin. d. q. 6. sect. 3. puncto 2. num. 8.
- 20 Sub sacramentale sigillum cadunt non modo peccata declarata in Cōfessione, sed etiam alia, quæ in eorum noticiam possunt alium adducere; etiam si non fuerit necessarium ea exprimi in ipsa Confessione, item quæ verocundum, vel detrimentum possunt asserere penitenti. Vide Soar. d. disp. 33. sect. 3. ad n. 5. Valer. Reginald. d. lib. 3. ad n. 38. Et semper est peccatum mortale sine venia penitentis aliquid, quod cadit sub sigillum, etsi sit leuissimum peccatum veniale, reuelare, Henric. lib. 6. cap. 19. §. 3. Aegid. d. disp. 9. n. 24. & 25.
- 21 De licentia penitentis potest Confessarius peccatum in Confessione auditum reuelare. Vi- de Cou. de sponal. par. 2. cap. 8. §. 12. num. 11. Viuald. in rādelabro aureo, de sigillo Cōfessionis, 13. Salzed. d. cap. 109. vers. vni sunt casus, Mascard. d. concl. 377. num. 9. & 10. Cened. d. collect. 60. n. 2. Henric. lib. 6. cap. 23. §. 1. lit. D. Coriolan. de casibus reservatis, par. 1. sect. 2. art. 15. Valer. Re- ginald. lib. 3. n. 55. cum seqq. num. 57. dis- serit quomodo possit Confessarius aliquid auditum in Confessione reuelare de licentia peni- tentis, cum non possit de licentia Papæ, & n. 59. resoluat, quod non sufficit licentia præsumpta, sed requiritur actū dāto, saltem tacite, ita etiam Aegid. d. disp. 9. n. 22. & 23. Bonacin. d. q. 6. sect. 3. puncto 4. n. 9.

- 22 Dicto Sacerdotis fide digni asserentis mor- tuum, seu morientem dedisse sibi licentiam de reuelanda Confessione creditur, ut per Viui. rom. 2. commun. opus. lib. 1. tit. 17. n. 7. vers. sed hoc fallit, pag. 204. Menoch. de arbit. casu. 414. n. 8. & de præsumpt. lib. 6. q. 95. n. 5. Mascard. d. con-

2. *concl.* 377. n. 9. & *concl.* 982. n. 4. Fr. Emman. *quæst. regul. tom.* 2. q. 35. art. 1. Valac. *conf.* 73. n. 1. Sigillum enim Confessionis durat etiam post mortem, Sayro in *clavi Regia lib.* 11. cap. 7. nn. 12. Et super pœnitentia alicuius facta creditur Sacerdoti non iurato, vt per Rebuff. de *reprobatis. res.* num. 316.

34. Aduertendum est, quod si quis tertius dicat Sacerdotem reuelasse Confessionem, & ipse concedat se licentiâ reuelandi habuisse à pœnitente, illi tertio incumbit onus probandi factum esse reuelationem sine pœnitentis licentia; cui oneri satisfacere conabitur si ostendat, quod idem Sacerdos simpliciter reuelauerit, aut se reuelasse dixerit pluribus, nihil addendo de habita reuelandi licentia. Si verò ille, qui Confessionis reuelationem Sacerdoti obiecit, sit peccator, qui ei confessus est, tunc standum est ipsius Sacerdotis iuramento, maxime si vir probus sit, & bonæ famæ; cum de nullo, maxime de Sacerdote, præsumendum sit malum sine probatione, atque reuerentia Sacramenti (ne scilicet temerè, credatur sigillum ipsius fractum) exigat, vt in dubio declinetur in Confessarii fauorem, nisi id quod obijcitur sit dictum, aut factum ab eodem Confessario in pœnitentis, aut alterius detrimentum, de qua re vide Iacob. d. Grassi. in *decis. aureis lib.* 1. cap. 23. nn. 22. Henric. in *summ. lib.* 6. cap. 19. in *fine*, Soar. *tom.* 4. *disp.* 33. in *fine*, Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 68. Aloysi. Ricc. in *decis. Curia Archiep.* Neap. p. 1. *decis.* 190. Menoch. *de arbit. casu* 414. Mascard. *concl.* 1186. Martin. Delri. *disquis. magic. lib.* 6. c. 1. sect. 1. Farinac. q. 51. d. n. 112. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. q. 35. art. 1. Aldrete de *releg. discipl. tuenda*, lib. 2. cap. 19. n. 6. cum seq.

35. Quando pœnitens sine proposito confitendi, & absolutionem obtinendi dicit Sacerdoti. Hoc tibi aperio in Confessione: etiam si dicat flexis genibus, & fronte signo Crucis signata, cū ad sacramentalem Confessionem id nõ sufficiat, nõ obligat ad sigillum Confessionis, sed obligat tantum eo secreti vinculo, quo alia facta extra Confessionem, Salzedo d. cap. 109. *vers. est autem perpetua memoria dignam*, Viuald. d. *tit. de sigillo Confessionis*, num. 15. post med. & n. 37. Gutier. *canon. lib.* 1. cap. 11. n. 47. plures refert Cened. d. *collecl.* 60. n. 4. & ad *Decretal. collecl.* 27. num. 1. quibus adde Victor. de *Sacram. num.* 173. Anton. Gom. *tom.* 3. *Varia. cap.* 13. n. 9. Menoch. *conf.* 107. num. 7. cum seqq. Sanchez de *Marrim. lib.* 3. *disp.* 13. n. 6. Sayro in *clavi Regia*, lib. 12. cap. 16. n. 15. Bernard. Græuz. ad *pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 100. *confid.* 2. n. 13. Henric. *lib.* 6. cap. 21. §. 3. lit. P. Valer. Reginald. d. lib. 3. nu. 67. Bonacin. d. q. 6. *sect.* 5. *puncto* 2. n. 3.
36. Aliqui sunt casus præter supra adductos in quibus sine licentia confitentis licet reuelare aliquid auditum in Confessione. Primus si ipsemet confitens extra Confessionem illud detexerit. Secundus cum Sacerdos indigens consilio circa peccatum auditum consultat virum

doctum, dummodo persona, quæ peccauit nequeat inde venire in notitiam, vt probat tex. in *cap. officij supra hoc tit.* Tertius quando Confessarius ea, quæ per Confessionem nouit, adhuc alia via didicit, siue Confessarius talia nouerit antequam Confessio fieret, siue postea. Quartus cum quis confitetur peccatum aliquod à se perpetrandum nolens mutare tale malum propositum, seu intentionem, vt Confessarius peruertat, moueatq; ad malum, quos casus adducit Valer. d. lib. 3. n. 61. cum seqq.

37. Confessor dicens tale peccatum mortale in Confessione audiui, dummodo in personæ cognitionem deueniri minimè possit, nõ frangit sigillum Confessionis, vt per Victor. de *Sacram. num.* 189. Viuald. d. *tit. de sigillo Confess.* num. 33. Cened. d. *collecl.* 60. n. 8. Bonacin. d. q. 6. *sect.* 5. *puncto* 4. num. 1.

38. Non solum à Sacerdotali officio

deponendum, &c. Notatur ad hoc, quod Confessionem deponendus est, & in monasteriū ad agendam perpetuam pœnitentiam detrudendus, vt per Menoch. d. *casu* 474. n. 9. Iacob. de Grassi. in *aureis decis. par.* 1. lib. 1. cap. 23. ad fin. n. 45. Zerolus de *Pœnit. cap.* 20. *questio* 5. Nugn. in *addit. q.* 11. art. 1. *diffic.* 1. *vers. circa Iura*, vbi aduertit pœnam peregrinationis, quæ olim iniungebatur frangenti sigillum Confessionis, mutatum fuisse in pœnam perpetuæ reolutionis in monasterio, Onuph. de *sacro sigillo*, *sect.* 5. q. 2. *concl.* 701. vbi q. 7. lit. *concl.* 701. bene aduertit improbabilem esse illorum opinionem, qui asserunt Sacerdotem infringentem sigillum Confessionis incurrere irregularitatem.

SVM MARIVM.

1. Doctores referantur super hunc text. scribentes.
2. Morbi ab anima peccati, & pestilentia ex feceribus originem trahunt.
3. Medici vocati ad medendum infirmo in lectione centum ante omnia tenentur mouere, & inducere, vt confiteatur, & quid attenta Constat. Py V. ostenditur.
4. Infirmitas morbi periculo carentem an teneatur medicis admittere, vt confiteatur, ostenditur.
6. Anima cæteris rebus anteponenda.

Cap. Cum infirmitas. XIII.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. *Collecl.* Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. In. à Capistr. Ximen. Tolet. in *concord. ytrasque Iuris cum legib. Castellæ par.* 1. & 2. Viui in *rationali lib.* 5. In-
ris Pontif. pag. 256. Alagona in *compendio Iuris Canon. pag.* 747. desumitur ex Concilio. Later. sub Innoc. III. cap. 22. & refertur ab Anton. Aug. & *collecl.* 4. *Decretal. lib.* 5. tit. 14. cap. 4.

**2 Nonnunquam ex peccato prome-
nunt.** Et ita morbi ab animæ peccatis origi-
nem trahunt, & pestilentia ex scele-
ribus oritur, vt per Tiraq. de nobilit. cap. 31.
num. 306. Cened. ad Decretal. collect. 107. no. 1.
Nam, vt inquit D. Chrysoft. homil. 28. in cap. 8.
Matthæi, ægrotationes plurimæ ab animæ pec-
catis originem trahunt.

3 Presenti decreto, &c. Præcipit, & di-
strictè mandat Innoc. III. auctor huius tex. vt medici ad mēden-
dum infirmo in lecto iacenti, vocati, cum ante
omnia moneant, & inducant, vt confiteatur,
quod postea innouauit Pius V. suo Motu pro-
prio edito anno 1566. incipien. *Supra gregem
Dominicum*, quem ad litteram refert Steph.
Quaranta in *summa Bullary*, verbo, *medicus*, vbi
additum præceptum est, vt medici vltra tertium
diē ægrotū nō visitent, nisi per Confessarij scrip-
tum ipsius de infirmi Confessione fides fiat, vel
nisi Confessarij ex iusta causa longius tempus
infirmo concedendum iudicet. Item præcipit
Vniuersitatibus, & Collegijs, vt cum licentiam
medendi alicui concesserint, aut ad Doctoris
gradum promouerint, exigant ab eo iuramen-
tum hæc seruandi, de quo Motu proprio agunt
citati à Cened. ad Decretal. collect. 107. num. 6. &
collect. 166. n. 7. quibus adde Ludouic. Beiam.
*respons. casuum Confessantia par. 1. casu 11. Armen-
dar. in addit. ad recopil. legum, Nauar. lib. 3. tit. 23.
l. 3. de medicis*, latè Sanchez in *præcepta Decal.
lib. 3. cap. 16. à princ.*

4 Ad infirmos. Quidam intelligunt de
infirmis à morbis vitæ
periculum asserentibus, quasi secus sit quando
constat morbum periculo carere, vt per Nauar.
in *manuali*, cap. 25. n. 61. Jacob. de Grass. in
*auerei decis. par. 1. lib. 3. cap. 14. n. 7. Vega tom. 2. sum-
ma, cap. 35. casu 3. It. Emanuel. in summa tom. 1.
cap. 246. in fine.* Alij verò intelligunt, quando in-
firmitas est talis, vt nec delictijs, nec ex solo po-
dragæ impedimento, sed ex se lectum petat, vt
per Soar. tom. 4. disp. 35. sect. 3. n. 3. & 4. San-
chez. d. cap. 16. n. 2. asserentes tex. in presenti
non de solo morbo periculoso, sed de quocunque
gravi intelligi, & prædictam admonitionem
satis ede, siue sciat per ipsum rem medicum, siue
per alium, aduertentes attempto Motu pro-
prio Pij V. medicum teneri deserere infirmum,
qui lecta die à monitione transacta Confessio-
nis fidem non fecerit per scriptum Confessarij,
tamen libenter admittunt, si credatur eam ad-
monitionem nihil profuturam ob ægri obstina-
tionem, non teneri medicum admonere, nec
eum deserere.

5 Ante omnia. Id est antequam medicus
medicinas applicet, vt
per Nauar. d. cap. 25. num. 61. Sanchez. d. cap. 16.
num. 4.

6 Vt medicos aduocent animarum.

Est enim anima cæteris rebus anteposenda,
Tiraq. de *piæ causa*, in *præfat.* pag. 9. *vers. sed si hoc*,
Malschard. de *probat. concl.* 1171. n. 5. Menoch.
de *presumptionibus lib. 4. præsump.* 112. num. 4.
& *presump.* 152. num. 4. Gutier. in *repetit. h.*
nemo potest, num. 486. ff. de legatis 1. Card. Mant. de
tacitis, & *ambig. conuentibus tom. 2. lib. 13.
tit. 28. num. 10. Card. Tulch. tom. 1. litt. A,
concl. 313.*

7 Fuerit promulgata. Ergo requiritur
promulgatio in
partibus, vt per Azor. in *insitut. moral. par. 1. lib. 3.
cap. 3. col. 365*, vide tamen, quæ dixi ad cap. 2.
supra de *confut.*

**8 In glos. [Areceatur] ibi (per sententiam, non
ipsa iure)** Sequuntur Tiraq. in l. si inquam, ver-
bo *reueratur*, num. 39. Sayr. in *claus. Regia lib. 3.
cap. 8. num. 21.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Quæ flores elemosynarum sine Apostolici, vel dioc-
esanorum litteris admissi non debent, nec aliud
predicare possunt quàm in forma contineatur lit-
terarum.
- 3 Quæstorum elemosynarum nomen & Vsum in Chri-
stiane religionis locis abolendum præcipit Gentil.
Trident.
- 4 Quæ flores elemosynarj nullo modo nec per se, nec
per alium predicare debent.
- 5 Indulgentias in suis diuersijs qualiter Episcopi
concedere possunt, ostenditur.
- 6 Episcopi si concedant Indulgentias vltra nume-
rum taxatum an coram in totum, vel in exce-
ssu, ostenditur.
- 7 Indulgentias concedendi facultatem habent Episcopi
ex commissione Pape, ac potestate iure communis
Canonico, non vero Diuino.
- 8 Indulgentias concedere potest Episcopus electus &
confirmatus, non dum consecratus.
- 9 Vicarius generalis Episcopi, aut alius Clericus ex
de mandato Episcopi facultate potest Indulgentias
concedere.
- 10 Capitulum Sede vacante an possit Indulgentias
concedere, remissum.
- 11 Episcopi an possint religiosis Indulgentias concedere
iuxta suam facultatem, ostenditur.
- 12 Indulgentia de inuiculis penitentij qua sit, osten-
ditur.
- 13 Episcopi plures simul suam Ecclesiam consecran-
tes an quilibet possit indulgere annum Indulgen-
tia, ostenditur.

Cap. Cum ex eo, XIV.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. In-
nocent. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Ho-
stien. Henric. Butr. Anchar. Panormit. Marian.
Socin. Ioan. à Capistr. Ximen. Toleran. in *con-
cordantijs* vtriusque Iuris cum legibus Castellæ
par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib. 3. Iuris Pon-
tif.*

ris. pag. 257. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 747. defumitur ex Concil. generali Lateranen. sub Innocen. III. cap. 62. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 14. cap. 5.

2. Eleemosynarum quoque questores, etc.

Probat hic tex. eleemosynarum questores sine Apostolicis, vel Diœcesanorum litteris admitti nō debere, nec aliud prædicare posse, quā in forma contineatur litterarum. Hodie verò in noua dispositione Conc. Trid. sess. 21. de reformat. cap. 1. statuitur, vt in posterum quibuscunque Christianæ religionis locis eorum nomen, atque vñs penitus aboleatur, nec ad officium huiusmodi exercendum vilatenus admittantur, de quo latè agunt Henric. in summ. lib. 7. cap. 19. à princip. Nau. de Iubil. not. 31. n. 45. & seq. Praxis Episcop. par. 1. verbo questore; vbi latè, Quaranta in summ. Bullar. verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. 26. in fine, Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. q. 57. art. 7. & q. 98. not. 1. Gallett. in margarita casuum Conscientie, verbo, eleemosyna 1. Cened. ad Clemen. collect. 9. latè Iul. Lauer. de indulgent. par. 2. cap. 13. à princip.

4. In sua predicatione, &c. Hodie acta noua dispositio Conc. Trid. sess. 21. de reformat. cap. 1. in fine. questores eleemosynarii, qui etiā questuarij vulgò dicuntur, cuiuscunque conditionis existant, nullo modo, nec per se, nec per alium prædicare debent, itaut contrarij facientes ab Episcopis, & Ordinarijs locorum, priuilegijs quibuscunque non obstantibus, opportunis remedijs omnino arceri debeant, vt per Cened. d. collect. 9. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 3. q. 32. art. 11.

3. Quadraginta dies, &c. ad hoc, quod Episcopi concedunt Indulgentias in suis diœcesibus, limitatiuè tamen, videlicet vt nō excedant quadraginta dies in anniuersario, vel alijs, & tempus vnus annus in dedicatione Ecclesie, ita Soar. in 4. distict. 21. q. 2. art. 1. Cordub. de indulgent. q. 14. Triumph. q. 29. art. 6. Soar. tom. 4. disp. 55. sect. 3. n. 5. Bonacin. de Sacramentis, disp. 6. quest. 1. puncto 3. n. 3. ad finem, Azor. instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 55. q. 6. Frac. Leo. in thesauro furi ecclesiastic. par. 1. cap. 7. num. 18. Vgolin. de potestate Episcop. cap. 4. §. 1. in princ. Sanctarel. in tract. de Iubilæo, cap. 2. dub. 2. lit. G. Iul. Lauer. de Iubilæo, & indulgent. par. 2. cap. 11. num. 18. vbi num. 22. refert aduertere Soar. loco citato, quod quando datur facultas in hoc tex. dandi Indulgentias in dedicatione Ecclesie, non addit parti eam illam, de ininodis pœnitentijs, prout addi solet in Indulgentia quadraginta dierum, & sic quod videtur amplior prior facultas, addito aliqua discriminatione inter diuersas Indulgentias, vt apud ipsum videri licet. Licet autem Episcopi non possint vltra taxatum numerū Indulgentias concedere, possunt tamen

in minori, quia sub maiori summa comprehenditur minor, non è contra, ita Ego ipse de officio, & potestate Episcopi par. 3. allegat. 88. nu. 22. & me citato, Iul. Lauer. d. cap. 11. num. 4.

6. Quid autem si Episcopi concedunt indulgentias vltra numerum taxatum, an corruant in totū, vel in excessu in quo additio ad gloss. verbo pluribus, in præsentia, tenet per tex. in cap. fin. hoc tit. lib. 6. Indulgentiam sic concessam esse ipso iure nullam quoad excessum, ac per consequens valere vsque ad facultatem concessam inclusiuè, quia numerus dierum est separabilis, quo casu vile per intille nō debet vitari, cum quia hæc est quadam liberalitas, & donatio, quæ valida est vsque ad legitimum modum, & sanctum, & C. de donat. quare ita tenet Soar. d. disp. 55. sect. 8. n. 11. Nau. de Iubilæo, not. 31. num. 16. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 55. q. 6. Bonacin. de Sacram. d. puncto 3. n. 4. Iul. Lauer. d. cap. 11. num. 41. Valer. Reginald. in præui fori potest. lib. 7. num. 120. Sanctarel. in tract. de Iubilæo, cap. 3. dub. 2. lit. G.

7. Hæc autem facultas sic restricta concedendi Indulgentias, conceditur Episcopis à Sede Apostolica circa suos subditos, & ita ex commissione Papæ ac Iure communi Canonico, & Ordinario, non verò Diuino, licet enim dignitas Episcopalis, quoad potestatem Ordinis sit de Iure Diuino, & ex Christi institutione, & quoad Pastorale munus, quod iurisdictionem requirit, sit ex Christi mandato in communi loquendo; in particulari tamen quoad talem, & talem potestatem est ex Ecclesie ordinatione, quare ita tenent plures DD. quos refero Ego ipse de officio, & potestate Episcopi, par. 3. allegat. 88. n. 8. & me citato Iul. Lauer. d. tract. de Iubilæo, & indulgent. cap. 11. num. 45. sum seqq. Ex quo inferitur posse Episcopum tantummodo electum, & confirmatum nouum consecratum Indulgentias concedere, quia cum earum concessio sit actus iurisdictionis, bene poterit ab Episcopo non consecrato exerceri, ita Soar. disp. 49. sect. 3. num. 3. Cich. Nugn. Valer. Reginald. & alij, quos refero, & sequitur Bonac. de Sacram. disp. 6. q. 1. punct. 3. num. 6. Hinc etiam inferri posse Vicarium generalem, aut alium clericum ex mandata Episcopi facultate Indulgentias concedere, quia facultas hæc spectat ad Episcopum Iure Ordinario, vt supra dixi, & quæ competunt alicui Iure Ordinario, possunt alijs delegari, nisi adit in contrarium prohibitio, ergo Episcopus poterit eam cuilibet, dummodo non sit laicus, demandare, ita Nauar. de Iubilæo notab. 31. n. 6. Soar. disp. 55. sect. 6. n. 6. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 43. q. 13. & plures alij, quos referunt, & sequuntur Bonac. d. punct. 3. num. 11. & Iul. Lauer. d. cap. 11. n. 52. Vtrum autem Capitulum Sædæ vacante possit Indulgentias concedere, vide per citatos à me d. alleg. 88. num. 21. quibus adde

10. Iul. Lauer. d. cap. 11. n. 52. cum seqq. Vtrum verò Episcopus possit religiosis Indulgentias concedere iuxta suam facultatem, vide citatos per O o Bonac.

Bonac. d. p^{un}ct. 3. num. 15. ubi ipse affirmatiue respondet, & n. 16. resoluit posse Episcopum gaudere, & frui Indulgentijs, quas alij cōcessit. Hęc & alia plura, quę in hac materia occurrere possunt, ne dicta repetamus, vide in meo tractatu de Officijs, & potestate Episcopi, par. 3. allegat. 88. per totam.

- De iniunctis penitentijs.** Indulgentia de iniunctis penitentijs illa est, quę valet ad delendas penas respondētes penitentijs iniunctis, & ita quādo alicui cōceditur Indulgentia de penitentijs iniunctis, tanta cōceditur pēnę remissio, quāta respondet penitentijs taxatis à Cōfessore, ita Bonac. d. disp. 6. q. 1. p^{un}ct. 2. num. 1. & 4.
- In glos. [Pluribus.]** Notatur ad hoc, quod quādo plures Episcopi simul consecrant vnam Ecclesiam, quilibet potest indulgere annuam Indulgentiam, ex ea ratione quia in hoc text. non additur decretum irritans, & ubi non apponitur in mandato, licet fiat contra mandatum, tenet quod factum est, argum. cap. dilectus 12. de proben. Contrarium tamen videtur verius per expressa huius text. verba, ibi, sine ab vno, siue à pluribus, vt aduertit Iul. Lauer. d. cap. 11. num. 38.

Cap. Nostro XV. Honor. iij.

- S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ioan. à Capistr. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castella, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 258. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 748.
- Probat hic text.** Archiepiscopum in provincia sua posse Indulgentias concedere, vt per Nauar. de Iubileo, & Indulg. notab. 31. num. 13. Steph. Quaranta in summa Bullarj, verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. 31. Bonac. de Sacram. disp. 6. q. 1. p^{un}ct. 3. num. 2. vers. obferua, quos refero Ego ipse de Officio, & potestate Episcopi, par. 3. allegat. 88. n. 15. & ibi citatis adde Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiep. Neap. cap. 70. num. 25. & me citato, Iul. Lauer. de Iubileo, & Indulgent. par. 2. cap. 11. num. 28. in fine.

SVM MARI VM.

- Dolores referuntur super hunc text. scribentes.
- Episcopi, & Prælatis exempti possunt sibi eligere Confessorem.
- Episcopi suffraganei, inuito Archiepiscopo possunt eligere Confessorem approbatum ab Ordinario.
- Cardinales possunt sibi eligere Confessorem.
- Episcopi non possunt eligere in Confessorem Sacerdotem non subditum, qui à proprio Episcopo non sit approbatus.

Cap. Ne pro dilatione XVI. & fin. Greg. ix.

- S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Io. à Capistr. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 258. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 748.
- Probat hic text.** Episcopos, & Prælatos exemptos posse sibi eligere Confessore, vt per Henric. in summa lib. 6. cap. 4. num. 3. in commento lit. l. & cap. 7. num. 3. in comment. lit. B. & cap. 13. 5. 3. & lib. 7. de Indulg. cap. 28. num. 1. in commento lit. H. & lib. 14. de irregul. cap. 18. 5. 3. Aloyf. Ricc. in praxi fore ecclesiasti. decis. 548. n. 1. in 2. edit. & resolut. 470. in 2. edit. Anton. Gomez. in exposit. Bullę Cruciata clausula 10. num. 85. Sayr. de censuris lib. 7. cap. 14. n. 5. Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. q. 20. art. 28. Soar. tom. 5. disp. 41. sect. 2. n. 9. Erasim. Cochier de Iurisf. Ordin. in exemptis par. 4. q. 35. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 3. n. 3. idem resoluens in Prælatis religionis, potest enim Confessor ab ipsis electus, ex eorum commissione, cum ipsis dispensare in omnibus, in quibus ipsi Prælati possunt cum subditis.
- Amplia, vt locum habeat** principalis text. cōclusio, etiam in Episcopo suffraganeo inuito Archiepiscopo, quia hæc potestas non prouenit ab Episcopo eligente, sed à iure committente, vt aduertit Prosp. de August. in addit. ad Quarant. verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. decimo septimo, in addit. lit. A. quod quidem, & in exempto locum habet, & in quolibet Episcopo, non solum in sua diocesi, sed etiam extra, dummodo Cōfessarius sit approbatus ab Ordinario, vt infra dicitur, ita Quaranta d. verbo Archiepiscopi auctoritas, n. 7.
- Amplia etiam in Cardinalibus,** quibus communicatur priuilegium concessum Episcopis, & Prælatis exemptis in hoc text. vt per Henric. d. cap. 13. 5. 3. Paul. Comitol. responsi moral. lib. 1. q. 101. n. 4. Azor. instit. mor. par. 2. lib. 4. cap. 3. q. 16. ubi etiam credit non esse verisimile decreto Conc. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 15. derogatum fuisse priuilegijs, quod erat concessum in hoc text. Quicquid autem de hoc sit, illud est verisimum Sacram Cōgregationem censuisse Episcopum vigore priuilegij, de quo in hoc text. non posse sibi eligere Sacerdotem non subditum, qui à proprio Episcopo non sit approbatus, prout referunt Gallier. in margarita consue. consentia, verbo Episcopus. Prosper. de Aug. loco proxime citato, Azor. d. q. 16. vers. quærit an Cardinales, Aloyf. Ricc. d. resolut. 470.

De Sententia excommunicationis. Tit. XXXIX.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anan. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Io. de Londris in *legisario Sanctorum Canonum* fol. 184. Guliel. Durand. in *breuiario anteq. Iuris Canon. Martini. Mesnart. in epitome Decretal.* fol. 200. *versio* Petrus de Rauena in *compendio Iuris Canon.* Dan. Venat. in *analysi methodica Iuris Pontificij* pag. 728. Goffred. & Hostien. in *summa huius tit.* Alexan. Cassan. & Anasil. Germon. in *paratilis ad quinq. libros Decretal.* sub hoc tit.

De materia huius tit. vide Menoch. *de arbitrio* casu. 416. Clar. in *practi lib. 5. §. fin. q. 77. Viui. Veri.* & alios. tom. 1. *commun. opin. lib. 1. tit. 12. Perez. l. 1. tit. 5. lib. 8. Ordin. Spirit. in speculo testam. par. 11. rubrica.* Card. Casar. Baron. tom. 1. *annal. Ecclesie anno Christi 57. pag. mibi 511. Stephan. Quaranta in sum. Ballary. verbo Excommunicatio ad finem reuelationis.* & verbo Excommunicationem ritatio. Rendina in *promptuario recept. sent.* tom. 1. tit. 41. de excommunicatione. Prax. Episc. *verbo* excommunicatio. Cald. Pereira de *renonaz. emphyt.* q. 7. *ad princip.* Anton. de Sousa in *relect. de censuris Bullae in Carta Domini* cap. 3. Cardos. in *practi Indicum.* verbo excommunicatio. Franc. Leo in *thesauro furi ecclesiast.* par. 4. cap. 7. de excommuni. Fr. Ludou. Mirand. in *manu. Pralat.* tom. 2. q. 35. Farinae *fragment. crimin. p. 1. verbo* excommunicatio. Henric. in *summa par. 2. lib. 13. de excomm.* Valquez tom. 4. in 3. part. *tract. de excomm.* Vigol. *de censur.* tab. 2. Soar. *cod. tract. disp. 8. Auila cod. tract. p. 2. Sayr. eod. tract. disp. 3. Bonac. eod. tract. disp. 3. Mar. Alter. eod. tit. act. tom. 1. Aegid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 14. Valer. Reginald. in *practi furi penit. lib. 3. de censur. eod. tit.* Anton. Ricciul. *de Iure persou. extra gremium Ecclesie* anst. lib. 4. Galgancet. *de Iure publico lib. 1. tit. 15.**

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes
- 2 Impuberes clerici se ad iniucem percussiones possunt ab Episcopo absolui.
- 3 Pueri ratione videntes possunt ligari censuris.
- 4 Magister puniens discipulos clericos iniucem percussiones non incurrit excommunicationem, modo non percussit principaliter ex odio, vel ira.
- 5 Clerici percussentes per iocum non excommunicantur.
- 6 Pueri doli incapaces non ligantur excommunicatione.

Cap. Super eo. I. Alex. iiij.

- 1 Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric Butr.

Anch. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in *concord. vtriusq. Iuris cum legib. Castellae* p. 1. & 2. Viu. in *rationali lib. 5. Iuris Pontificij* p. 266. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 752. refertur. ab Ant. August. collect. 1. *Decretal. lib. 5. tit. 14. cap. 2.* & est post Conc. Later sub Alexandro III. par. 14. cap. 7.

- 2 Probat hic tex. quod clerici impuberes ad iniucem se percussiones possunt ab Episcopo absolui, vt per Bellet. *disquisit. Clericalium* par. 1. tit. de *sanctis clericis.* canon. 3. num. 20. Molin. *de iustit. tract. 3. tom. 4. disp. 59. Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. punct. 5. num. 3. vers. quintus.* Hinc colligunt Doctores excommunicationem ob violentam manuum iniunctionem in clericum non euadere, qui illas infert in clericum excommunicatum, nam in presenti clericus primo loco percussens iam erat excommunicatus, & nihilominus repercutiens est etiam excommunicatus, ita Carol. de *Graffis de effectibus clerical.* effectus 9. n. 110. vbi n. 124. cum Amescua *de potestate in se ipsum* par. 1. cap. 12. n. 21. resoluit, quod licet clericus percussus possit remittere actionem iniuriarum non poterit remittere excommunicationem.

3 Non sunt ab Apost. Sede, etc.

Ergo pueri ratione videntes possunt ligari censuris, vt per Soar. tom. 5. *de censur. disp. 3. sect. 1. num. 17. Aegid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 13. n. 45.*

4 Si scholarem clericum, etc.

Notatur ad hoc, quod ludi magister puniens discipulos clericos iniucem percussiones vel correctionis excommunicationem non incurrit, modo non percussit principaliter ex odio, vel ira, vt per Soar. d. tom. 5. *disp. 12. sect. 1. nu. 49. Bonac. d. q. 4. puncto 4. num. 4. Molin. d. tom. 4. disp. 36. num. 10. Auila de censur. par. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 13. Aegid. d. tom. 2. disp. 14. num. 192. idem resoluens de patre respectu filij, Carol. de Graffis d. effectus 9. num. 224. cum seqq.*

5 Sed lenitate iocosa, etc.

Notatur ad hoc, quod percussens clericum per iocum, & non ex odio, & indignatione excommunicationem non incurrit, vt per Bellet. d. tit. de *sanctis clericis* canonis 3. n. 2. num. 1. Bonac. d. q. 4. punct. 4. n. 3. bene Coriolan. Capuccin. *de causis reformationis* p. 2. casu 10. de iude. regul. 5. 10. nu. 23.

- 6 In glos. [Excusat] ibi (non ab excommunicatione, etc.) Intellige si sur doli incapax, aliis ab excommunicatione excusarentur, vt ex Host. & Abb. hic resoluit Bellet. d. 3. num. 21. ratio est, quia puero doli incapaci deficit iudicium ad peccatum mortale committendum, & excommunicatione non incurritur, nisi ob peccatum mortale, cap. nemo 2. 11. q. 3. Naur. in *manali* cap. 27. n. 9. & 76. Anton. de Sousa in *relect. de censur. Bullae Canon.* cap. 2. disp. 16. num. 2. & cap. 8. disp. 51. num. 3. Salas de *legibus disp. 16. sec. 9. ad finem.*

finem, Bonac. *de censur.* q. 1. *punct.* 3. *à princip.* Farinac. *fragmen. crimin.* par. 1. *Verbo excommunicatio*, num. 12. Ioseph. Sesse *Aragonia de res.* 220. num. 2. Henric. in *summa lib.* 13. cap. 11. §. 3. & alij citati ab Aloys. Ricc. in *praxi fori ecclesiast.* *de res.* 464. num. 2. in 1. edit. alijs *resolut.* 438. in 2. edit.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Regulares se ad iniuriam percutientes possunt à suis Prelatis absolvi.
3. Episcopus an possit absolvi regulares exemptos excommunicatos ob violentam manuum injectionem in clericos, remissum.
4. Prælati percutiens subditum regularem possit absolvi à Sacerdote subdito suo ab ipso in Confessione electo.
5. Prælati religionum an possint absolvi novitium ab excommunicatione contracta ante novitium.

Cap. Monachi. II.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Vtriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib.* 5. Iuris Pontif. pag. 267. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 752. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 8.

3. Probat hic text. regulares se ad iniuriam percutientes posse à suis Prelatis absolvi, ut per Fr. Emman. *quest.* regul. tom. 1. q. 20. art. 2. Bellet. *disquisit. clerical.* par. 1. tit. de favore cleric. canonici. §. 3. num. 3. Carol. de Crassus de *effectibus clericalib.* *effectus* 9. num. 166. Bonac. *de censur. disp.* 2. q. 4. *punct.* 5. num. 1. post princip. ubi in *vers.* hinc sequitur, dicit Abbatem, Priorem, Guardianum, seu Præpositum monasterij, seu alium quemcumque, dummodo sit monasterij supremus superior, posse ab excommunicatione pro violenta manu injectione in similes regulares suos subditos absolvi, additque prædictos Superiores monasterij posse non solum per se ipsos, verum etiam per alios absolvi, de quo etiam Coriolan. Capuccin. *de casibus reformatis par.* 2. casu 10. de *Indic. regul.* 5. 10. num. 20. pag. 804. ubi num. 22. in *fine vers.* sed quid, resoluit quod quando religiosi diuersorum ordinum se percutiant ad iniuriam, tunc debet absolvi unusquisque à suo Prelato. Vtrum autem Episcopus possit absolvi regulares exemptos cadentes in sententiam Canonis, siquis suadente, sunt sententie diuersæ, & videre licet apud Bellet. d. §. 3. nu. 7.

4. *Se in clauistro percusserint.* Hæc verba non ponuntur, quasi innuat, quod si extra claustra se percusserint, ab Episcopo, & non à suo Prelato debeant absolvi, sed quia hoc crebrius in

clauistro contingit, vt resoluit Coriolan. Capuccin. d. §. 10. nu. 22. Fr. Emman. d. *quest.* 20. art. 12. ubi etiam aduertit, quod si superior aliquis percusserit suum subditum potest ipse secundum priuilegia absolui ab alio Sacerdote subdito suo, electo ab ipso in Confessorem, & si subditus, & Prælati se ad iniuriam percusserint, & in Conuentu non sit aliquis, qui eos possit absolvi, possunt se ad iniuriam absolvi, Coriolan. d. §. 10. num. 17. *vers.* nam licet, aduertens quod licet de Iure communi excommunicatus maiori excommunicatione non possit alium excommunicatum maiori excommunicatione absolvi, ex notatis in cap. *audimus* 24. q. 1. in casu tamen necessitatis ubi non est alius religiosus, qui possit eos absolvi, potest excommunicatus alium excommunicatum absolvi, quo loco idem Coriolan. num. 26. resoluit percutientem excommunicatum incurtere in excommunicationem, quia excommunicatus retinet Ordinem, ratione cuius industria est immunitas, & ideo durante causa durat effectus. Aduertendum est etiam in hac materia cum Fr. Emman. d. q. 20. art. 19. quod si Prælati regularis non sit Sacerdos, & nullus alius sit Sacerdos regularis in Conuentu, vel si sit excommunicatus, aut aliter impeditus, potest eius subditus absolui ab Episcopo à minori latione clericis.

5. Vtrum autem huiusmodi Abbates, seu Religionum Prælati possint absolvi novitium ab excommunicatione contracta ante novitium, vide Tirag. *de retrah. tit.* 1. §. 1. *glos.* 8. num. 31. Bonac. d. *punct.* 5. num. 1. *prop. finem*, ubi resoluit posse absolvi religiosos, non solum professos, sed etiam novicios, quamuis contraxerint excommunicationem ante novitium; addit tamen novitium egredientem teneri postea se se presentare illi, qui alijs habebat facultatem absolviendi.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Officij, alijs officiales, qui dum turbam tenent, irruentem Clericum fortuito casu laidunt, ab excommunicatione excusantur.
3. Delinquens in officio mitius puniunt.
4. Clericum percutientem ad suam necessariam defensionem, non incurrit aliquam excommunicationem.
5. Iniuriam leuem Clerico inferens potest ab Episcopo absolvi.
6. Excommunicatus non est percutiens, vel occidens Clericum turpiter agentem cum matre, filijs, sorore, vel uxore, modo percutiat incontinenti.
7. Turpiter inueniri cum uxore, vel filia alienius quibus modis dicatur, ostenditur.
8. Clericus percutiens turpiter inuicti cum propria matre uxore, vel filia, non incidit in excommunicationem, non ita si cum filia adoptiua, anagnata, &c.
9. Clericum turpiter inuentum cum sua sponsa de profecti percutientem, non est excommunicatus.

j. Cap.

j. Cap. Si vero. III.

Super hanc text. scripserunt Abb. antiq. In-
Suocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Ho-
stien. Henric. Butr. Anchar. Panormit. Ma-
rian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs
variusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1.
& 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontificij
pag. 267. Alagona in compendio Iuris Canon.
pag. 753. refertur ab Anton. August. collect. 1. Do-
gestal. lib. 3. tit. 34. cap. 4. & est post. Concl. La-
teranen. par. 14. cap. 9.

Alicuius potestatis obliarius. uerte
ab excommunicatione excusari obliarium, aut
alium officialem, qui dum agit turbam irruen-
tem, clericum fortuito casu laedit, quod si tamen
id faceret animo maligno, ex proposito scilicet,
intendens clericum grauiter vulneraui, tunc
necessitate, videtur incurrere excommunicationem,
sed soli Episcopo referuam, à quo absolui po-
test, nisi clericum grauiter vulneraui, Sayr.
de censur. lib. 3. cap. 28. num. 27. Aegidius de
Sacramen. & censur. tom. 2. diff. 14. num. 193.
Bellef. de iust. clerical. par. 1. tit. de favore cleri-
corum Canon. 3. num. 38. Bonac. de censur. diff. 2.
q. 4. punct. 3. num. 2. ref. secundus.

Prætextu officij. Ergo delinquens in ob-
ficio mitius puniatur,
ut per Tiraq. de potest. semper. causa 58. à princip. Et
Curiales, seu Aulici in hoc priuilegiuntur, quod
eis facilius parciatur, quam alijs, ut per Cassan.
in cathologo gloriæ mundi par. 6. consider. 38.

Si vero clericum, &c. quod qui cleri-
cum percutit, ac vulnerat ad suam necessariam
defensionem, non incurrit aliquam excommuni-
cationem, ut per Anton. Gomez. variet. tom. 3.
cap. 3. num. 20. ad medium, Clar. §. homicidium
num. 23. ref. præterea, Vgol. de censur. par. 2.
cap. 11. §. propinquitus num. 1. & 2. Iacob. Ayter
de homicidio necessario par. 1. num. 63. Farinac. in
praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 32. Carol. de
Grassis de effectibus clerical. effect. 9. num. 196.
cum seqq.

Grauius percussit. Notatur ad hoc,
effect illata levis iniuria, etiam personalis ipsi
clerico, eam inferens uti excommunicatus non
tenetur Romam proficisci, sed potest illum
Episcopus absolueret, ut per Viui. tom. 1. com-
mun. opin. lib. 1. tit. 12. num. 10. pag. 196. Clar.
lib. 5. §. fin. q. 77. num. 14. Mari. Antonin. vari.
resolut. lib. 3. resolut. 11. num. 1. Et ex leui per-
cussione inter pneros, vel personas infimæ
conditionis non incurritur excommunicatio, ut
per Henric. in summa lib. 13. de excommuni. cap. 17.
§. 2. in medio.

Nec ille compellendus est, &c.
Notatur ad hoc, quod excommunicatus non

est percussus, vulneratus, vel occidens Cleri-
cum inuentum turpiter agentem cum matre,
filia, vxore, vel sorore, modo percussit incon-
tinenti, & non ex intervallo, ut per Couar. de
sensu. par. 2. cap. 7. §. 7. num. 12. Nauar. in ma-
nuali cap. 27. nu. 84. Emman. s. de excommuni.
Papa referuati num. 2. Clar. §. homicidium, nu. 48.
& lib. 5. §. fin. q. 77. num. 9. Perez. l. 4. glof. sua
hæc tit. 13. lib. 8. Ordin. pag. 268. Anton. Gomez.
l. 8. Tauri n. 55. Fr. Fimman. in summa tom. 1.
verbo de excommunicatione Papal. num. 5. Ceual. com-
mun. contra commun. q. 833. num. 30. Farinac. in
praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 6. & num. 75.
Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. diff. 7. num. 3.
& diff. 55. num. 6. Henric. in summa lib. 13. cap. 14.
§. 1. tit. E. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 27. num. 23.
Prax. Episcopi, verbo excommunicatio, Cened. ad
Decretum collect. 12. num. 2. & 3. Interlig. de casu-
bus Conscientia cent. 1. casu 9. num. 18. Carol. de
Grassis de effectibus clericibus effect. 9. nu. 186.
Bonac. de censur. diffinitio q. 4. puncto 4. num. 3.
Aegid. de Sacramen. & censuris tom. 2. diff. 19.
nu. 195. resoluente, quod quamuis percussus
in his casibus grauius peccet percutiendo pri-
uata auctoritate, nihilominus eximitur ab ex-
communicatione, eo quod Ecclesia non reputet
huiusmodi percussiones factam esse suadente
Diabolo, sed vehementi passione, cum sit diffi-
cillimum in huiusmodi casibus iustum temperare
dolorem.

Turpiter inuentum. Ergo sufficit, ut
inueniatur in quo-
libet turpi actu, veluti in osculis, vel amplexi-
bus, aut in loco suspecto, ut si solus inueniatur
eum sola in loco apto ad turpes actus exerceen-
dos, & de illo adit rationabilis suspicio, ita,
Soat. tom. 5. de censur. diff. 22. sect. 1. num. 37.
Aegid. d. diffinit. 14. nu. 196. Prax. Episcopi, verbo
excommunicatio §. 4. Bonac. d. num. 5. Ver. ra-
gibus secundo, ubi addit cum Syluest. sufficere, ut
maritus percussit clericum loquentem cum
sua vxore absque alio turpi actu, quando illum
prius ter admonuerat, & ipse noluit desistere.
Hinc sequitur, inquit Nauar. conf. 41. sub hoc tit.
quem referunt, & sequuntur Molin. d. diff. 55. m. 6.
ad finem, & Bonacin. dist. num. 5. hinc sequi-
tur, maritum excusari ab excommunicatione
quando de industria se abscondit domi expec-
tans clericum hoc ignorantem, ut eum in fla-
granti deprehensum occidat, adhuc enim dici-
tur occidere clericum turpiter inuentum cum
vxore, &c. modo adit dolus, qualis esset, si cu-
rasset eum ad dictas personas clam adeundas
inuitari.

Matre, sorore, vel filia. Intellige
veram,
& propriam matrem, sororem, & filiam, etiam
illegitimam, non tamen adoptiuam; nam ut
percussus clericum excusetur ab excommuni-
catione, requiritur, ut illum percussit turpiter
inuentum cum propria matre, vxore, vel filia,
aut sorore, non vero sufficit, si percussit inuen-

tum cum aua, neptis &c. quia verba huius text. propriè sunt accipienda, præsertim cum sinus in materia pœnali, & odiosa restringente privilegia clericorum, ita Molin. d. disp. 55. ad finem, Aegid. d. disp. 14. num. 196. Bonac. d. n. 5. vers. rogabis primo.

In gloss. [Cum vxore.] Ibi (idem est in sponsa de præfinit.) Notatur ad hoc, quod nomine vxoris hic intelligitur etiam sponsa de præfinit, eum qua contractum est Matrimonium, quamvis nondum sit consummatum, & ita non esse excommunicatum percipientem clericum turpiter inuentum cum sua sponsa de præfinit tenent Couar. de sponsal. par. 1. cap. 1. num. 8. Clar. lib. 5. de homicidiis num. 49. Perez l. 1. gloss. 1. pag. 3. vers. hunc etiam, tit. 1. lib. 5. Ordin. Praxis Episcop. par. 1. verbo adulterium, & verbo excommunicatione, vers. tertio & Farinac. d. par. 3. q. 121. num. 75. Sanch. de Matrimonio. lib. 1. disp. 1. n. 6. Aegidius d. disp. 14. num. 196. vers. per vxorem, Bonac. d. num. 5. vers. respondes nomine vxoris, sed Gutier. de Matrimonio. cap. 1. num. 13. cum dubiis sequentibus, contra Couar. resoluit sponsam de futuro percipientem clericum cum sponsa turpiter inuentum in pœnam excommunicationis incidere, quod etiam tenet Aloyf. Ricci. in praxi auresa resol. 228.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clericum percipientem ignoranti anim esse clericum. non esse excommunicatum.
- 3 Excommunicationem non incurrit percipientes clericum ignorans tamen scisse & lata culpa clericatum.
- 4 Excommunicationem incurritur ab illo, qui percipit casu clericum credens illum non esse laicum, sed Titum similiter clericum.
- 5 Clericum verberari credens esse laicum non incurrit excommunicationem.
- 6 Excommunicationem incurrit percipientes clericum cum hac intentione, solo occidere hunc hominem, etiam si sit clericus.
- 7 Iuramentum ubi propria manu excipitur non admittitur procurator, etiam habens speciale mandatum ad iurandum.
- 8 Iuramento cuius ignorat, statuit ad probandam ignorantiam.
- 9 Ignorantia plenè probatur iuramento ipsius se ignorasse dicentis.

ij. Cap. Si vero. IIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. anclq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. & triusque Iuris cum legib. Capellæ par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Inria Pontif. pag. 296. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 733. refertur ab Anton. August. col-

lect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 1.

2. Dummodo ipsum esse Clericum ignorauerit.

Probat hic text. quod percipientes clericum ignorans probabiliter eum esse clericum & excommunicatum non est, ita Victor. de excommunicatione num. 8. Soar. de censur. tom. 5. disput. 22. sect. 1. num. 54. Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disput. 14. num. 197. Mascard. de probat. concl. 848. nu. 4. cum segg. latè Sayr. de censuris lib. 3. cap. 27. Mari. Alter. cod. tract. tom. 1. de excommuni. lib. 2. cap. 3. vers. quia in re. Carol. de Grassis de effectibus cleric. effectus 9. num. 189. Bonac. de censur. disput. 1. q. 2. punct. 1. num. 16. cum segg. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 5. q. 3. Cened. ad Decretum collect. 24. num. 12. Unde primò colliges non incurri excommunicationem ab eo, qui ignorabat etiam crasse, & lata culpa clericatum, & resoluit Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 80. concl. 1. n. 11. in fine, S. Antonin. Abb. Syluest. Alexand. de Neuo, & alij, quos refert Sanch. de Matrimonio. lib. 10. disp. 32. num. 41. ubi tandem asserit huiusmodi percussorem clericum non excusari ex lata culpa, & crassa ignorantia, quia ignorans in presenti non excusatur defectu doli, sed quia culpa lata caruit, immo probabiliter, & iuste ignorauit eum clericum esse, qui contra solitum clericorum morem comam nutrebat, Sayr. d. cap. 37. num. 2. Carol. de Grassis de effectibus 9. num. 192.

- 4 Secundo colliges incurri excommunicationem ab eo, qui percipit Caium clericum, credens illum non esse Caium, sed Titum similiter clericum, ratio est, quia tam intentio, quam opus externum est iniuriolum statui clericali, propter cuius reuerentiam imposita fuit excommunicatione: tum quia nulla ignorantia excusat in hoc casu, cum habeat intentionem percipiendi clericum, & re ipsa percipiat hunc clericum, quamvis credat esse alium clericum, ita Placa in epistolis delict. cap. 27. num. 17. Vega. tom. 1. summa cap. 85. casu 107. Sanch. d. disp. 32. num. 27. Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 125. num. 164. Bonac. d. disp. 1. q. 2. punct. 1. num. 20. Secus si percussit Titium clericum volens percutere deum laicum, Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 10. num. 15. vers. 13. Grassi in decisi. aures par. 1. lib. 4. cap. 9. num. 43. Vega. d. cap. 85. casu 107. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 80. num. 11. conclus. 11. Sanch. d. disp. 32. num. 28. Farinac. d. num. 164. Sic etiam non est excommunicatus, qui volens percutere clericum, percussit laicum, quem credebat esse clericum illum, quem percutebat volebat, ut post Vgol. resoluit Farinac. d. num. 164.

- 5 Tertiò colliges, quod verberans clericum, credens esse laicum, quia incedit in habitu laicali, non incurrit excommunicationem, nisi percipiens eum clericum sciret, ut per Mascard. d. concl. 848. d. num. 4. Menoch. de presumption. lib. 6.

lib. 6. *presumpt.* 76. num. 12. Seraphin. de *privilegiis lucanen. privileg.* 4. nu. 38. Iacob. de Grass. in *auris decifion.* par. 2. lib. 3. cap. 5. num. 1. & plures alij, quos refert, & sequitur Carol. de Grassis de *effectibus cleric.* effectus 9. num. 125. Nullam vero excommunicationem incurrit si quis percutit clericum, qui ab Episcopo, vel ab alio iurisdictionem quasi Episcopalem in eum habente, ter fuit admonitus in generali, vel in particulari, ut concurat, & habitum clericalem deferret, & ipse clericus nihilominus non vult deferre, ratio est quia quando huiusmodi clericus non gestat habitum caret privilegio clericali, si ter fuerit admonitus, cap. *congruis* il. 2. infra, *boi* tit. ita Sayr. de *confer.* lib. 7. cap. 27. Auil. *ord. tract.* par. 2. cap. 5. *disposit.* 3. dub. 13. caso 4. Carol. de Grassis d. *effectus* 9. num. 126. Molin. d. *rom.* 4. *disp.* 54. num. 1. Bonac. de *confer.* *disp.* 2. q. 4. *punct.* 4. un. 6. aduertens non amittere privilegium Canonis per solam dimissionem habitus clericalis, nisi ter fuerit admonitus, ut supra dixi.

Quarto colliges ligari excommunicatione percutientem clericum cum hac intentione, volo occidere hunc hominem, qui est laicus, aut si est clericus, volo adhuc illum occidere, quia actus externus est malus, & efficaciter dependet ab illo actu interno, quod percutiens vult hunc hominem occidere, quod non occidit, quando non adest ignorantia committens, tunc enim actus externus non provenit ab interno actu iniusto, ita Auila d. par. 2. c. 5. *disp.* 54. dub. 6. ad finem, Sanch. in *præp.* *Declar.* lib. 1. cap. 16. num. 14. quos refert, & sequitur Bonac. d. *tract.* de *confer.* *disp.* 1. *punct.* 1. num. 21.

7 Propria manu. Notatur ad hoc, quod ubi iuramentum non solum proprium, sed etiam propria manu exigitur, non admittitur procurator etiam habens ad iurandum speciale mandatum, ut per Castador. *decif.* 1. de *iuramentando*, Conar. de *ponfal.* par. 2. cap. 3. §. 5. num. 8. *vers.* *fit* igitur, ad finem, Soar. de *religione* *tract.* de *iuramento* lib. 2. cap. 31. nu. 7. Sayr. in *clausi Regia* lib. 5. cap. 6. nu. 27.

8 Præstiterit iuramentum, &c.

Notatur ad hoc, quod ad probandam ignorantiam statui iuramento eius, qui ignoravit, ut per Sayr. in *clausi Regia* lib. 3. cap. 5. nu. 4. Statui enim iuramento in ijs, quæ pendunt à conscientia alicuius, quando aliter veritas haberi non potest, Malfard. de *probat.* *concl.* 414. num. 4. Et ideo ignorantia plenè probatur iuramento ipsius se ignorasse dicentis, quia in cordis penetralibus latetia minime testibus probari possunt, ut tenet *glos. bre.* verbo *propria*, & resoluunt Conar. lib. 2. *variar.* cap. 10. num. 1. *vers.* *tertio* admissenda est, Greg. l. 12. verbo, *que lo no supiera* tit. 1. *partit.* 3. Salzed. ad Bernard. *regul.* 323. Malfard. de *probat.* *concl.* 881. num. 1. Auiles ad cap. 32. *Prætorum* *glos.* c. la *terra*, num. 12. Sanch. d. lib. 9. *disp.* 32. num. 5. Admittitur tamen pro-

batio in contrarium, Tiraquel. de *retract.* tit. 1. §. 4. *glos.* 1. num. 4.

SVM MARIVM.

- 1 *Dolores referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Abfolvi quis potest in articulo mortis ab excommunicatione contracta ob violentam manum iniunctionem in clericos.*
- 3 *Excommunicationis sententiam incurrit percutiens conuersos Ecclesie regularis.*
- 4 *Conuersi religionum veri sunt religiosi, & Ecclesiastica persona.*
- 5 *Nemius religionum sunt de foro Ecclesie, itant eos percutientes, incurram sententiam excommunicationis.*

Cap. Non dubium . V.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Ioan. d. Capistrano, Hostien. Henric. Butr. Anch. Panor. Marian. Soccin. Ximen. Toletum concord. *versusque* *Iuris cum legibus* *Castilla* par. 1. & 2. Vitian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 269. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 754. refertur ab Anton. Augult. collect. 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 34. cap. 6.
- 2 **P**robat hic text. imminente periculo mortis, vel graui infirmitate posse quemvis ab excommunicatione ob violentam manum iniunctionem in clericos contracta à quolibet Sacerdote absolui, ut per Bonac. de *confer.* *disp.* 2. *quæst.* 4. *punct.* 5. num. 3. *vers.* *quartus*, Bellet. *disquisit. cleric.* par. 1. tit. de *sauro Canonis* 4. §. nu. 8. Carol. de Grassis de *effectibus clericis* effectus 9. nu. 125 3. quod quidem speciale non est in hoc excommunicationis genere, sed in omni alio similiter concessum, cum quilibet simplex Sacerdos in articulo mortis possit à quibuscunque censuris, & peccatis referuari absolui, ut clarè colligitur ex Trident. Concil. *sess.* 14. cap. 7. quod quidem an verum sit quando patet additus ad Superiorem, cui censuræ, & casus sunt referuati, vel ad Confessarium, approbatum, & quis dicatur mortis articulus, vide per citatos in *tractat.* de *officio* & *potest.* Episcopi par. 2. *alleg.* 35. num. 49. cum seq. quibus addæ Thom. Actium in *tract.* de *infirmit.* par. 1. cap. 15.

Notatur ad hoc, quod excommunicationis sententiam incurrit conuersos percutiens Ecclesie regularis, ut per Rendin. in *promptuario recept.* *sentent.* *rom.* 1. tit. 41. num. 18. Iacob. de Grass. in *auris decif.* p. 2. lib. 3. cap. 5. num. 21. Carol. de Grassis de *effectibus cleric.* effectus 9. num. 70. Huiusmodi enim conuersi verè sunt religiosi, eo quod tria vocæ caltatis, paupertatis, & obedientie emittunt, & ideo vulgo dicuntur fratres laici, non quod Ecclesiasticæ personæ, aut religiose non sint, sed quia Ordinibus carent, & clerici non sunt, sicut monachi,

nachi, & alij religiosi, de quibus Praxis Episcop. par. 1. verbo oblati. Peregr. varior. lib. 6. num. 70. Nicol. Garcia de benef. par. 1. cap. 4. num. 11. An idem sit in percussione conseruam Ecclesie secularis in dubium ab Ordinariis in presenti reuocari solet, nam gloss. hic arguit pro vtraque parte, & tandem concludit quod ipse quo fit, & sua dimino obsequio, siue in regulari Ecclesia, siue in seculari obtulerunt, iam Ecclesiasticæ personæ censentur, & ex hoc ex toto in foris Ecclesie translati sunt, cum hac gloss. transeunt hic Host. num. 3. Ioan. Andr. num. 4. Butr. nu. 6. Panorm. num. 4. & alij, quos refert, & sequitur Rendina loco proximo citato; Graff. & Carol. de Grassis citatis locis.

- 3 Vnde etiam nouitij, qui sunt de foro Ecclesie, non possunt coram Iudice seculari conueniri, vt tenent Moder. de iurisdic. par. 4. c. 131. num. 24. AZOR. institut. moral. par. 1. lib. 12. cap. 2. q. 11. Canonis enim privilegio gaudent, itaq. eos percutiones incident in illius excommunicationem, vt tenent plures citati à Cened. ad Decretum collecti. 24. num. 12. quibus adde Henric. in summa lib. 13. de excomm. cap. 49. §. 1. in commun. lit. G. Fr. Emmanuel. quest. regul. tom. 3. q. 21. art. 4. Graff. d. cap. 3. num. 26. Farin. in praxi crimin. q. 8. num. 16. Carol. de Grassis descriptio 9. num. 82. AZOR. d. lib. 12. cap. 3. q. 2. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 18. nu. 88. Aegid. de Sacrament. & censur. tom. 2. disp. 14. dub. 13. num. 164. quamuis nouitij sint vnus dies, & Coriolan. Capuccin. de casibus reuerentis par. 2. cap. 10. de Iudic. regul. §. 10. num. 19. pag. 803. ubi limitat in percussione de proximo vestiendum, qui in monasterio est in habitu seculari sub cura Magistri nouitiorum.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Mulieres ab excommunicatione ob violentam manuum iniectiōem in clericos ab Episcopo absolui possunt.
- 3 Delicti ob clericis percussione excommunicati ab Episcopo absolui possunt.
- 4 Consensu, vel mandati percussio clericum excommunicatus est, si sequatur percussio.
- 5 Excommunicatio incurritur ab eo, qui mandauit percussione clericis sed postea poenitentia ductus reuocauit mandatum, qua reuocatione non infirmata mandatorio ad hunc sequens est mandati effectus, secus si prius intimatio ei facta fuisset.
- 6 Mandatu percussio clericum si post mortem ipsius mandantis, ita, cui hoc mandatum erat, clericum percussit, non excommunicatur.

Cap. Mulieres. VI.

- 1 S Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in con-

cordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontific. pag. 269. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 734. refertur ab Anton. Auguſt. collecti. 1. Decretal. lib. 3. tit. 34. cap. 7. & est post Concil. Lateranen. par. 24. cap. 12.

- 2 Probat hic text. mulieres ab excommunicatione ob violentam manuum iniectiōem in clericos, ab Episcopo absolui posse, cum periculum sit peregræ proficisci, & se viderum cetibus immiscere: ita Tirac. l. 10. conuicti gloss. 1. par. 10. num. 33. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. num. 18. Vess. rymus. Bonac. eodem tract. disp. 2. q. 4. puncto 5. num. 3. Vers. sextus, Carol. de Grassis de effectibus clericis ad hunc effectum 9. num. 139. Bellet. de quæstis clerical. par. 2. tit. de favore clericorum Canonis §. 9. num. 17. ampliantes etiam si sint diuites, vel sui iuris, & apte ad conficiendum iter.
- 3 Notatur ad hoc, Et mandatis, &c. quod delicti, qui scilicet laborem accedendi ad Sedem Apostolicam sustinere nequeunt, quod tamen remittitur ad arbitrium Episcopi, vt ait gloss. verbo laborum, in presenti, absolui possunt ab Episcopo ab excommunicatione incurſa ob violentam manuum iniectiōem in clericos, intimato prius Summo Pontifici statu personæ, & veritate negotij, vt secundum eius consilium de commisso icelere corrigi valeant, ita Bellet. d. §. 3. nu. 23.

S. Illi vero

- 4 Probat hic §. consistentem, vel mandantem percuti clericum excommunicatum esse, ac si ipsum clericum propriis manibus percussisset, si sequatur percussio, ita Syluest. verbo excommunicatio 7. nu. 24. Soar. de censur. disp. 22. sect. 1. num. 35. Aul. eodem tract. par. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 6. Sayr. eodem tract. d. lib. 3. cap. 15. nu. 10. Bonac. eod. tract. disp. 2. q. 4. puncto 3. num. 1. Molin. de iustis. tom. 4. disp. 52. num. 2. Aegid. de Sacrament. & censur. tom. 2. disp. 13. num. 27. cum seqq. Farinac. in praxi crimin. par. 5. q. 139. num. 37.
- 5 In gloss. [Auctoritate, vel mandato.] ibi sed pone, quod mandat, sed ante manuum iniectiōem formis, &c. 1 Notatur ad hoc, quod incurritur excommunicatio ab eo, qui mandauit percussione clericis, sed postea poenitentia ductus reuocauit mandatum, qua reuocatione non manifestata mandatorio; adhuc sequutus est mandati effectus; quamuis curauerit reuocationem mandati innotescere mandatorio, cui re ipsa non innotuit, ita Molin. d. disp. 52. nu. 3. Lessius de iustis. lib. 2. cap. 13. dub. 3. num. 17. quos refert, & sequitur Bonac. d. puncto 3. num. 2. Carol. de Grassis de effectibus clericis ad hunc effectum 9. num. 30. Si vero reuocatio mandati mandatorio fiat, & post illam delictum, siue prius mandatum committat, non tenetur mandans, vt per Anton. Gomez varior. tom. 3. cap. 3. num. 40. Menoch. de arbit. casu 352. num. 7. Decian. in tractatu crim.

min. lib. 9. cap. 36. nu. 32. Jacob. Ayres. in *tratt. de homicidio* par. 2. cap. 48. latè Farinac. in *praxi crimin.* par. 3. q. 133. num. 174. cum seq. & n. 175. resoluit mandatum reuocari non solum expresse, sed etiam tacite, veluti quando mandans contraxit parentellam, vel fecit pacem cum suo inimico, & num. 178. tenet quod mandato reuocato, & reuocatione intimata mandatorio, mandans amplius non tenetur, etiam quod talis reuocatio non fuerit intimata occidendo.

- 4 In ead. glof. ibi (*sed pone, quod mandator ante iniectionem manuum moriatur, &c.*) Notatur ad hoc, quod mandans percussit clericum si post mortem ipsius mandantis, is, cui hoc mandatum erat, clericum percussit, non excommunicatur, vt per Sayr. de *cenfur.* lib. 1. cap. 9. num. 12. Azor. *instit. moral.* par. 2. lib. 5. cap. 26. q. 2. *vers. sed dubia quæstionis est.* Carol. de Grassis de *effectib. clerical. effect.* 9. num. 40. nam tacite censetur reuocatum mandatum morte mandantis, vt considerat Farinac. d. q. 133. nu. 180.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 In iuria facta clerico si per eum remittatur non per hoc censetur remissa ea, quæ sunt facta Ecclesie.
- 3 Episcopi attentio Concilio Tridentino sess. 24. de reformatione cap. 6. possunt quoscunque sibi subditi absoluerit ab excommunicatione propter enormem clerici percussorem, modo delictum sit occultum.

Cap. Porro. VII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *utrinque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. Viuian. in *rationali lib.* 3. *Iur. Pontif.* pag. 754. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 270. & tom. 4. repet. super *Ius Canonieum* ad lib. 5. *Decretal.* Francisc. Arias, refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal.* lib. 3. tit. 34. cap. 9. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 12.

Aduertit Auila de *cenfur.* p. 2.

- 3 *Congruè satisfaciantur* la de *cenfur.* p. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 12. censeri satisfactum parti leze, quando præstatur satisfactio personæ, quæ passa est iniuriæ, aut ab ea obtinetur remissio, quamuis sit clericus, nam licet huius percussio redundet in iniuriam status Ecclesiæ, tamen principaliter tangit infamatum, & minus principaliter bonum publicum, & ita videtur sufficere satisfactio, vel remissio principalis. Verum hanc Auilæ doctrinam merito improbat Bonac. de *cenfuris disp.* 2. q. 4. puncto 5. num. 5. existimans etiam necessariam esse Ecclesiæ, & statui Ecclesiastico satisfactionem præstari, quia per remissionem iniuriæ factæ clerico, non censetur remissa ea, quæ sunt facta Ecclesiæ, vt optime resoluit Farinac. in *praxi crimin.* par. 3. q. 105. num. 291. quem refert, &

sequitur Parens meus in *commentarijs ad Ordinationes Regiæ Lusitanorum* lib. 1. tit. 6. §. 23. nu. 10. quam quidem satisfactionem delinquens regulariter exhibebit si absoluenti se ipsum humiliter subijciat, ostendendo se paratum ad acceptandam penitentiam, quæ sibi fuerit imposita, cum iuramento obediendi Ecclesiæ, nec amplius in futurum percutiendi clericum, &c.

3 Non conuicti, sed priuatiim, &c.

Probat hic text. secundum omnes in presenti, quod excommunicatus propter violentam manuum iniectionem in clericum, licet occultus, absoluitur per solum Papam; hodie verò virtute Concil. Trident. sess. 24. de reformatione cap. 6. poterunt Episcopi quoscunque sibi subditi absoluerit ab excommunicatione, etiam propter enormem percussorem, modo delictum sit occultum, nec sit deductum ad forum contentiosum, & me citato resoluit Bonac. d. puncto 5. n. 4. addens prædictum excommunicatum ab Episcopo ex Concil. Trident. priuilegio absolutum, non teneri postea adire Papam, vel Legatum.

SVM MARI VM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Priuilegio Sedis Apostolicæ nulli se tueri possunt quominus vitare debeant excommunicatos.
- 3 Communicatio cum excommunicatis an sit prohibita de Iure diuino, ostenditur.
- 4 Ratio vera decidendi ad hunc text. queritur, & num. 5. & 6.

Cap. Nulli. VIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *utrinque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib.* 3. *Iuris Pontif.* pag. 271. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 755. refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal.* lib. 3. tit. 34. cap. 10. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 4.
- 2 Probat hic text. nullum se posse priuilegio Apostolicæ Sedis tueri, quominus excommunicatos vitare debeat, ita ex eo colligunt Anton. Ricciol. de *Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium* lib. 4. cap. 42. num. 12. in fin. Mari. Altet. de *cenfuris* tom. 1. de *excommunic.* lib. 1. disp. 9. cap. 1. *vers. & quomnis*, & alij relati ad cap. cum, & plantare 5. *excommunicatos supra de priuilegio*, cuius est pars, & fragmentum text. in presenti, vt aduertit idem Ricciol. ubi supra num. 13. Sed quia in d. 5. *excommunicatos* per summa capita materiam hanc, & illius difficultates pertractauimus, nunc verò pro clariori text. explicatione, cuius rationem altius inquirendam operæpretium duxi.

- 3 Quæ igitur fuerit ratio ob quam Pontifex in

presenti regulam generalem constituit, quod nemini suffragari potest privilegium Sedis Apostolicæ quominus excommunicatos vitare debeat, disceptatio est inter DD. non contemnenda: quidam enim iniquum præceptum de vitandis excommunicatis, & interdictis Iuris Divini esse, iuxta auctoritatem Christi Domini *Matth. 18.* quodcumque ligaveris super terrâ, &c. & alii ejusdem Christi *Matth. 18.* si autem Ecclesiâ non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus, iuncto *cap. nemo contemnat*, *11. q. 3. ibi*, enim non est homo, qui ligat, sed Christus, &c. Quare cum Pontif. contra legem Divinam dispensare nequeat ex reg. *tex. in cap. sunt quidam 25. q. 1. cap. litteras de rescriptis*, cum similibus, rectè sequitur nullum privilegium posse suffragari, quominus quis excommunicatos vitare teneatur, atque ita hanc rationem tradit Felin. in *presenti*, Cosinus, & alij, quorum meminit Couar. in *cap. alma mater par. 1. §. 1. num. 1. vers. hinc adducitur*, ubi hanc rationem versissimam censet in communicatione in Divinis, hæc enim Iure Divino cum excommunicato interdictum esse resoluit, & consequenter infert peccare Pontificem si in Divinis cum excommunicato communicet, & generaliter præceptum hoc de vitandis excommunicatis non posse in Divinis relaxari ab ipso Pontifice. Sed neque ratio Felin. neque distinctio Couar. defendi potest, ut optime advertit Ricciul. *d. cap. 42. num. 5.* nam verius est, quod licet excommunicandi potestas sit Iuris Divini, iuxta prædictam auctoritatem, quodcumque ligaveris, & *d. cap. nemo contemnat*, atque etiam in lege Divina veteri, & apud Gentes aliqua fuerit excommunicationis, qua vitium, similitudo, & in eum sensum sit accipienda alia auctoritas, sit tibi sicut Ethnicus, & multa similia, quæ adducit Henricus in *summa lib. 2. cap. 2. §. 4. & post Vgol. plenius Sayr. de censur. lib. 1. cap. 4. a princip.* modus tamen, forma, & effectus privandi hos, vel illos, hac vel illa cõmune, ab Apostolis incipit, iuxta *cap. sicut Apostoli 11. q. 3.* & sic ad legem Canoniam humanam pertinet, unde Ecclesiastica vincula excommunicationem appellat *tex. in d. cap. nemo contemnat*, & notat post Sot. Nauar. & alios, Henric. *d. cap. 2. §. 3. vers. modus*, explicant post alios Sayr. *d. cap. 4. num. 8.* Avila *ex d. tract. de censur. 2. par. cap. 6. disp. 7. dub. 1. concl. 3.* Soar. *d. tom. 5. de censur. disp. 1. §. 1. num. 9.* deinde quia manifestissimum est ecclesiastica lege variis in casibus relaxatum esse præceptum hoc de excommunicatis vitandis, de quibus in *cap. quominus multas*, *11. q. 3. cap. inter alia*, *cap. responsio*, *cap. quod in dubio*, *cap. cum valutate*, *inf. hoc tit.* & generaliter in extraneis, Martini V. *Ad custandam*, diu generaliter decuit necessarium non esse vitare excommunicatos antequam publice sine denunciati, refert post Felin. Nauar. in *manuale cap. 107. d. nu. 51.* latè Gutier. *lib. 1. canon. cap. 1. a princip.* & alij, de quibus Henric. *d. lib. 1. cap. 5. §. 1. ad finem*, & Cened. *ad Decretum 1. per. sol.*

le. 19. & passim alij resoluentes concessionem istam procedere, etiam respectu Divinorum, ut bene contra Couar. offendit Henric. *ibi supra lib. 1.* confirmans quotidianò exemplo de Ecclesiâ orante pro excommunicatis in Feria Sexta. Parascenis, & disputat Nauar. *de oratione cap. 19. nu. 71.* Quare Abb. in presenti distinguit inter privilegia clausa in corpore Iuris, qui dicuntur concedi posse à Summo Pontifice in hac materia, & procedere *d. cap. quoniam multas*, cum similibus, & inter privilegia specialia, quæ aut sine causa concedi non possent, ut quis excommunicatos vitare non teneatur, & procedere *text. in presenti*, & in *d. 5. excommunicatos*, huius differentie rationem assignat, quia privilegia in corpore Iuris clausa, cum per modum legis ferantur, semper ratione nituntur ex reg. *tex. in cap. erit autem*, *il. similes*, per contrarium ea, quæ specialiter conceduntur, sunt contra tenorem rationis, iuxta *l. 1. singularare ff. de legibus*, & scandalum generant in mentibus aliorum, & turbant statum vniuersalis Ecclesiæ, quod tolerandum non est, iuxta regulam *text. in cap. 2. de prescriptis*, & in *cap. effusio 1. q. 7.* quia sic faciliè dirumpitur nervus Ecclesiasticæ disciplinæ, ut ait *tex. in cap. cum inter*, & *de consuetud.*

4 Sed merito hæc distinctio displicuit Felino, & Vgolin. & alijs supra citatis, & statim referendis, quia quemadmodum Abb. considerat in omni lege rationem prærequiri, ita etiam in omni privilegio necessariam esse constat iustam causam; deinde quia falsum est vniuersalis Ecclesiæ statum turbari, ex eo, quod in casu particulari, vel huic, aut illi personæ privilegium concedatur ne excommunicatos vitare teneatur, immò magis turbari videtur, quando Statuto, vel generali lege hoc conceditur, cum magis præceptum ipsum relaxatur, quemadmodum videmus non turbari statum Ecclesiasticum in quacunque alia materia, si iusta dispensatione cum privilegio Ecclesiastica præcepta relaxentur.

5 Quare intellectus in nostris scholis Conimb. receptissimus ille est, quod non negat *tex. hic*, in *d. 5. excommunicatos*, potestatem Summo Pontifici concedendi privilegium aliquibus, ne teneantur vitare excommunicatos, sed solum huiusmodi privilegia se tueri non posse privilegiatos in genere ex defectu iustæ causæ, ut voluit Io. Andr. & alij commuiter teste Vgolin. *d. cap. 23.* qui cum hac ratione tandem videtur remanere, & eam sequuntur alij, quos refert, & sequitur Grassi *d. 2. par. lib. 4. cap. 12. num. 11.* Sed non placet, nam si supponamus Templarios, de quibus hic, & in *d. 5. excommunicatos*, privilegium habuisse à Summo Pontifice de excommunicatis non vitandis, non deest causa, & iusta ratio, ex qua privilegium cohonestari valeat, favor scilicet religionis, quæ optima est, & cui leges magis deferre solent, ut in *l. sunt*, & *persona ff. de religiosis*, & *sumptibus funerum*, cum alijs, de quibus nostri in *cap. de*, & *re indicata*. Deinde cum hoc

hoc præceptum ad solum Ius humanum pertineat, defectus iustitiae causæ solum operabitur, ut Princeps concedendo peccauerit, non tamen invalidum reddit ipsum privilegium, sed potius eo iuste vititur privilegiatus, ex ijs, quæ in eadem materia privilegiorum ex communi sententia secundum multos, quos refert, explicat Soar. *de legibus lib. 8. cap. 21. d. num. 3.* & in materia dispensationis idem Soar. *eodem tract. lib. 6. cap. 19. num. 6.* & latè Sanch. *de Matrim. lib. 8. disp. 8. d. num. 4.*

6 Reiectis igitur his, & alijs vera ratio est, quæ sentit Couar. *d. 9. l. 1. nu. 2.* scilicet Templarios, de quibus hic, & in d. 9. excommunicatos non habuisse privilegium in specie, ne excommunicatos vitare tenerentur, sed quia erant exempti à potestate Ordinariorum, virtute huius privilegii, & exemptionis generalis contendeant non teneri vitare excommunicatos, & interdictos ab ipsis Ordinarijs, quod Pontifex merito reprehendit, quia licet privilegium generale exemptionis profite exemptis, ne ab Ordinarijs, à quorum iurisdictione exempti sunt, valeant excommunicari, ex resolutis per Sayr. *d. lib. 1. cap. 6. num. 36.* sicut etiam religiosi prodesse potest privilegium ne excommunicati valeant iuxta tex. in *cap. ne aliquis, hoc tit. in 6.* minimè tamen ex eo, quod exempti sunt, sequitur non debere vitare alios, qui ab Ordinarijs ritè sunt excommunicati, ut benè notavit Vgol. *tabul. 1. cap. 13. §. 8. de censuris*, quia obligatio eos vitandi non provenit ex iurisdictione Ordinarij excommunicantis, à qua exempti sunt, sed ex legis dispositione, à qua religiosi nō exemptantur.

7 In glos. [Visitare.] ibi (*sed nunquid Papa communicando excommunicato taceat in Canonem?* dic quod non.) Sequitur Mari. Alter. *de censuris tom. 1. de excommunicat. lib. 1. disp. 11. cap. 4. res.* hinc inferitur.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Conuersi religiosi privilegio Canonis & fori gaudent.
- 3 Dictio, sicut, significat omnimodam similitudinem.
- 4 Monacho facta iniuria censetur etiam facta Abbati, vel Monasterio.

Cap. Parochianos. IX.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Buttr. Anchar. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 271. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 753.* refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 34. cap. 14. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 11.

2 Et conuersos. Notatur ad hoc, quod Conuersi religiosi privilegio Canonis gaudent, ita ut eos percu-

tientes incurrant illius excommunicationem, ut per Nauar. *in manuali cap. 22. num. 79.* Soar. *de censur. disp. 22. sect. 1. d. num. 19.* Nicol. Garc. *de benef. par. 1. cap. 4. num. 11.* Fr. Paulin. Berri Lucen. *in praxi crimin. Regular. tit. 1. cap. 3. num. 2.* Henric. in *summa lib. 13. de excommunicat. cap. 49. §. 1. in comment. lit. G. Aegid. de Sacrament. & censur. tom. 2. disp. 14. num. 164.* & privilegio fori, ac exemptionis à potestate seculari, & à tribuendis gaudent, ut per Flores *variar lib. 2. §. 21. num. 194.* Vide sup. ad *cap. non dubium, num. 3. hoc tit.*

3 Sicut excommunicatos. hoc, quod dictio, sicut, significat omnimodam similitudinem, ut per Tiraque. *de Iure primog. q. 40. num. 30.* Brunor. à Sole in *locis commun. verbo, d. 1. l. 10, num. 29.*

4 In glos. [In monachos.] ibi (*sed nunquid monachos poterit agere ratione intusurum.*) Notatur ad hoc, quod monacho facta iniuria, facta etiam censetur Abbati, vel monasterio, & pro ea competit actio Abbati, vel monasterio, ut per Nauar. *comment. 2. de regular. num. 64.* Farinac. *in praxi crimin. par. 3. q. 103. num. 195.* cum segg. Molina *de iuris, tom. 4. tract. 3. disp. 2. num. 7.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicato propter enorme crimen ante absolutionem dandum est iuramentum.
- 3 Iuramentum ab excommunicato ante absolutionem exigendum est de parendo mandatis Ecclesie, & Iudicis.
- 4 Absolutus sub promissione de parendo mandatis si non parat an maneat excommunicatus ipso Iure, an vero requiratur noua intrusio, remissum.

Cap. Ex tenore. X.

1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarelli. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Buttr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Felin. Ximen. Toletan. in concordantjs *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 272. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 755.* refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 34. cap. 15.

2 Recepto ab eo iuramento. Notatur ad hoc, quod ab excommunicato propter enorme crimen ante absolutionem exigendum est iuramentum, ut per Henric. in *summa lib. 13. cap. 28. §. 4.* Soar. *tom. 5. disp. 19. sect. 2. num. 10.* Aegid. *de Sacrament. & censur. tom. 2. disp. 14. num. 104.* Sayr. *de censur. lib. 4. cap. 17. num. 31.* & 32. Sanch. in *præcepta Decalog. lib. 2. cap. 13. num. 17. vbi n. 18.* cum Couar. in *cap. alma mater par. 1. §. 1. num. 11.* resoluti huiusmodi iuramentum exigendum esse, etsi excommunicatus iam partem satisfecerit.

- 1 In glof. [Debeat.] Notatur ad hoc, quod iuramentum ab excommunicato ante abfolutionem exigendum est de parendo mandatis Ecclesie, & iudicis, cum utrunque idem sit, vt per Sanch. d. cap. 13. num. 20. Vnde infero minus bene Vgolinum de censur. tab. 1. cap. 19. §. 5. num. 2. & de censur. Bulla Cœne Papa reformatis per. 3. cap. 2. Verbo nec etiam tunc in princip. num. 3. asserere hoc iuramentum esse de parendo mandatis eius, cui extra mortis articulum erat referuata abfolutio: & ideo ait virtute huius iuramenti debere Confessorem iniungere illi, vt si incolumis euaserit, præsentet se ei, eiusq; mandato obediatur, & idem Sanch. num. 22. asserit, quod vi huius iuramenti non contrahitur noua obligatio seruandi quæcunque Ecclesie præcepta, sed illud solum, quod absoluens se iniunxit. An autem absolutus sub promissione de parendo mandatis, si non parit, maneat excommunicatus ipso iure, an verò requiratur noua reintroitus, vide Anton. Ricciol. de iure personarum extra gremium Ecclesie existens lib. 4. cap. 66. num. 14. cum seqq.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur Super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus ob clerici percussione si propter capitales inimicitias, aut aliud impedimentum nequeat ad Sedem Apostolicam pro abfolutione remitti, potest ab Episcopo absolui, &c.
- 3 Inimicitie capitales quæ, remittunt.
- 4 Impedimentum iustum ne possit peruenire ad Sedem Apostolicam quæ dicatur habere, ostenditur.
- 5 Absoluto ratione articuli mortis, aut alicuius impedimenti tenetur Confessarius iniungere, vt cessante morbo, vel impedimento se præsentet superiores.

Cap. De cœtero. XI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Felin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Tristisq; Iuris cum legibus Castelle, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontificij pag. 272. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 753. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 34. cap. 16. & est post Concil. Lateranen. par. 14. cap. 13.
- 2 Probat hic text. quod excommunicatus ob clerici percussione si propter capitales inimicitias, aut aliud legitimum impedimentum, nequeat pro abfolutionis beneficio habere recursum ad Sedem Apostolicam, potest ab Episcopo absolui sub debito iuramento, vt quancumque poterit, Romanum Pontificem adeat, mandatum Apostolicum recepturus, ita Henric. in synoma lib. 6. de Pœnitentijs cap. 11. u. 5. Zambran. de cassibus in articulo mortis cap. 4. dub. 4. num. 14. Soar. tom. 4. disp. 30. sect. 3. num. 4. Molin. de iustitia tom. 4. tract. 3. disp. 63. num. 2. Sayr. de

censuris lib. 3. cap. 28. num. 38. Bonac. red. tract. disp. 2. q. 4. punct. 5. num. 3. Vers. tertius, & Ellect. dispensat. clericali. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis 1. 3. num. 12. & 18. Sanch. in præceptis Decretal. lib. 2. cap. 13. num. 9. Carol. de Grassis de effectibus clericalibus effectibus 9. num. 158.

- 3 Capitales inimicitias. Quæ sint, trahant DD. quos retuli supra ad cap. per tuas, 32. num. 7. de iuramento.

4 Vel alias iustas excusationes.

Nota quod iustum impedimentum, quoad hoc censetur habere, qui habet curam animarum, si timet eas ob suam absentiam darum potabile accepturas; vel qui ad Papam pro abfolutione proficisci nequit nisi uxorem, & filios in extrema, vel magna necessitate relinquat, ita Sayr. d. cap. 28. num. 38. iustum etiam impedimentum habet is, qui ire non potest, licet mittere valeat pro abfolutione, ius enim non cogit ad mittendum alium, sed ad eundem per se ipsum, ita Henric. d. lib. 6. cap. 9. num. 7. & lib. 13. cap. 29. num. 3. Vgol. de censuris Pontificij reformatis par. 3. cap. 2. Verbo, nisi in mortis articulo §. 4. n. 1. Vers. item habes locum, & de censuris tab. 1. cap. 4. §. 5. num. 3. in fine, Sanch. d. cap. 13. num. 41. Bonac. d. n. 3. Vers. aduertunt tamen.

- 5 In glof. [Suscipietur.] Nota, quod absoluto ratione articuli mortis, aut cuiusvis impedimenti a quacunque excommunicatione, siue Iuris, siue hominis referuata Pontifici, aut cuiusque inferiori, tenetur Confessarius iniungere, vt cessante morbo, vel eo impedimento, se præsentet Superiori, qui extra eum casum de iure poterat illum absolui, & hoc se præsentandi onus est sub iuramento imponendum, non vt iterum is ab excommunicatione absoluiatur, quia plenè ab illa absolutus est, sed vt superior convenientem medicinam adhibeat, satisfactionemq; imponat, si imponendam iudicauerit, vide Henric. d. lib. 6. cap. 6. num. 6. Soar. tom. 4. disput. 30. sect. 3. num. 6. & tom. 5. disp. 22. sect. 1. num. 62. Sanch. d. cap. 13. num. 24. cum seqq. ubi num. 29. reijcit limitationem, quam tradunt DD. nempe non esse iniungendum excommunicato huiusmodi onus se præsentandi, si satisfecit parti, aut cum ea se composuit.

Cap. Ad hæc. XII. Vrb. ij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. Tristisq; Iuris cum legibus Castelle par. 2. Viuian. in rationali lib. 3. Iuris Pontificij pag. 273. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 756. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 1. sub tit. de re scriptis cap. 8. & est post Concil. Lateranen. sub Alexand. III. par. 50. cap. 61.

Sufficienti cautione. Quæ autem dicatur sufficiens cautio dixi ad cap. ex transmissa, in glos. de restitu. pñas.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Mulieres ob clerici percussione excommunicate ab Episcopo absolui possunt.
3. Senes ob clerici percussione excommunicati possunt ab Episcopo absolui.
4. Infirmi, seu valetudinarii ob clerici percussione excommunicati possunt a suis Episcopis absolui.
5. Membris delictis pro absolutione excommunicationis ob clerici percussione Sedem Apostolicam adire non tenentur.
7. Absolvendus nemo est ab excommunicatione nisi pariter laesa fuerit prius satisfactio.
8. Legatus an possit absolvere excommunicatos ob clerici percussione, remissum.

Cap. Ea nescitur. XIII. Clem. iij.

1. Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 274. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 756. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 1.

Notatur ad hoc, quod mulieres res ob clerici percussione excommunicate, cuiuscunque conditionis sint, ab Episcopo absolui possunt, ut per DD. citatos ad cap. mulieres 6. supra hoc tit.

3. Senes. Notatur ad hoc, quod senes ob clerici percussione excommunicati, possunt ab Episcopo absolui, ut per Sylvestr. in summa verbo absolutio 4. n. 3. vers. decimus, Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de favore clericorum. Canon. 9. 3. n. 26. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. num. 25. ubi ampliatur quamvis fortes sint ad ambulandum, Carol. de Grassis de effectibus clerical. effectus 9. num. 160.

4. Et valetudinarij. Notatur ad hoc, quod infirmi, seu valetudinarii, aut quacunque impotentia impediti, excommunicati ob clerici percussione, possunt a suis Episcopis absolui, ut per Sylvestr. d. verbo absolutio 4. num. 3. vers. nonnulli, Thom. Aët. in tract. de infirmis. par. 2. in verbo absolutio nu. 4. & 5. Carol. de Grassis d. effectus 9. num. 163. Bellet. d. 9. 3. num. 25. Sayr. d. cap. 28. num. 24. id intelligentes si sint infirmi incurabiliter, vel periculose, vel morbo longo, licet temporali, vel podagra, siue febre quartana.

5. Seu membrorum, &c. Membris delictis pro absolutione excommunicationis ob clerici percussione Sedem Apostolicam adire non tene-

tur, sed potest a suo Episcopo absolui, ut per Sayr. d. cap. 28. num. 32. Bellet. d. 9. 3. num. 32. Hieron. de Monte q. 15. num. 6. Carol. de Grassis de effectibus clerical. effectus 9. num. 162.

6. Siue pauperes. Id est paupertate grauatus, quod Romam accedere non possit, Sayr. d. cap. 28. num. 23. Bellet. d. 9. 3. num. 24. id ampliatur ad pauperem non mendicantem, sed viuientem ex suo artificio, Carol. de Grassis d. effectus 9. num. 164.

7. Satisfactio iuxta facultates, &c. Notatur ad hoc, quod absolvendus nemo est ab excommunicatione, nisi pariter laesa fuerit prius satisfactio, ut per Hostien. hic num. 1. & Abbi. num. 4. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de favore clericorum Canon. 9. 4. num. 38. ubi num. 39. resoluit quod si absolutio daretur sine satisfactioe teneret.

8. Vel eius Legato. An, & quando is, qui iniecit manus in clericum cum possit absolui a Legato, vide And. Grambar. de officio & potestate Legati de Lateran. lib. 1. in rubrica que sit differentia inter Legatos, num. 1. & lib. 8. in rubrica de potestate Legati in absolutione ab excommunicatione, d. num. 1. Cuiet. canon. lib. 1. cap. 5. d. num. 11. Cened. ad Decretum collect. 24. num. 7.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Excommunicatus pro violenta manuum iniectione in clericum occulte vitandus est si sit occultus, si vero publicus, publice.
3. Clericum percussorem, qui dimisso habitu ac tonsura clericali se immiscet enormitatis, non est excommunicatus.
4. Excommunicatus nullus hodie per Extranegam ad curiam vitari debet, antequam publice sit denunciatus.

Cap. Cū non ab homine. XIV.

1. Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Henr. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Soc. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 274. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 756. refertur ab Anton. Augustin. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 3. & altera pars huius Decretalis est in cap. cū non ab homine, supra de iudicijs.

2. Probat hic tex. excommunicatum pro violenta manuum iniectione in clericos occulte vitandum esse si sit occultus, si vero publicus, publice, ut per Couar. in cap. alma mater par. 1. 9. 2. num. 3. Valer. Reginald. in praxi fore pñit. lib. 32. num. 57. Henriq. in summa lib. 13. de excommunicatione cap. 5. 2. in commen. l. d. & cap. 6. 5. 1. ubi resoluit, quod si ex sola hominis audita Confessione Sacramentali sciatur Confessarius

P p reum

reum esse denunciatur, non debet illum vitare: at ve si extra Confessionem fieret, licet in hac Vrbe ignota esset illa denunciatio, & probari non posset, vitandus est occulte si non sit periculum scandalum, vel damni.

- ¶ **Et enormitatis, &c.** Notatur ad perentens clericum, qui dimisso habitu, ac tonsura clericali se immiscet enormitatibus, non est excommunicatus, vt per Rolan. *consul.* 4. num. 58. *volum.* 1. & alios citatos per Carol. de Grassis de *afflictibus clericis* effectus 9. num. 212. & per Bellet *disquisit. clerical.* par. 1. tit. de *sauro clericorum Canonis* 9. 2. num. 41. vbi nu. 42. refert dicti clericum se immiscere in enormitatibus quando facit seditionem, praelia, aggressiones, & huiusmodi in populo, & nu. 45. aduertit, quod quicquid clericus se immiscendo in enormitatibus perdat privilegium Canonis, non tamen perdit privilegium fori, quia illud est inductum à lure politico, hoc autem à lure Diuino.

- ¶ In glossa [Denunciatus] tibi (& sic quomodo scio aliquem excommunicatum, statim debet vitare, quomodo non sit denunciatus.) Hodie tamen post Extrauag. Ad evitanda scandala, nullus, etiam si specialiter sit excommunicatus, vitari debet antequam sit publice denunciatus, vt per Couar. 1a cap. alma mater par. 1. §. 2. num. 7. Nauar. in *manuali* cap. 27. num. 36. *res. nota prima*, Gutier. *canon. lib.* 1. cap. 1. num. 9. Henric. *lib.* 13. cap. 5. in *princip.* Soar. de Pace tom. 1. temp. 5. num. 72. Sayr. de *cenfur.* lib. 2. cap. 12. num. 16. Soar. *cod. tract. disput.* 9. sect. 2. num. 8. vbi respondent argumento, quo motus post Adrian. Felin. & Medin. à communi recessit V. Joh. de *cenfur.* tab. 1. cap. 13. §. 7. num. 8. ex verbo, generaliter, quo vitatur prædicta Extrauag. aduertit enim, quod licet in principio loquatur de sententia generali, postea tamen loquens de speciali, requirit quod sit denunciata, sed publicata, & ita recepit vsus, & consuetudo, quia est optima legum interpretis, cap. cum dilectus, de *consecratione* præb. cum *similibus*.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus per resipiscenciam sine absolutione non restituitur communium precum Ecclesie participationi.
- 3 Excommunicatio non tollitur præcisè per emendationem excommunicati.
- 4 Prælati quilibet inferiores Papa tenentur vitare excommunicatos, perinde ac tateri.
- 5 Episcopus si participet otiose cum denunciato à se incurrit minorem excommunicationem.
- 6 Excommunicatus, qui per famam à probis sparsam denunciatus dicitur, vitari debet.
- 7 Excommunicatus in dubio quis censendus est.
- 8 Clericus quandoque fuerit infamatus à populo tenetur innocentiam suam purgare.
- 9 Absolutio necessaria est ab excommunicatione, quæ

lata fuit ad tempus taciturnæ, vel expressæ, & absque ea solemnis absolutione minime tollitur excommunicatio.

- 10 Monasterium potest agere pro iniuria facta monacho.
- 11 Iniuria facta clerico censetur etiam facta Episcopo, & Ecclesie.

Cap. Cum desideres. XV.

- ¶ Vper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henr. Burr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Casal. in *annot.* Ximen. Toler. in *concord.* *scripturæ lueris cum legib. Castellæ* par. 1. & 2. Viui. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 275. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 757. referunt ab Anton. August. *collect.* 2. *Decretal.* lib. 5. tit. 18. cap. 4.

- ¶ **Quod nisi absolutionis benefic. &c.**

Notatur ad hoc, quod per resipiscenciam sine absolutione excommunicatus non restituitur communium precum Ecclesie participationi, quamvis iurauerit se Ecclesie obtemperaturum & parti satisfacturum, vt per Soc. in 4. *dist.* 22. q. 1. art. 1. Vigolin. de *consecr.* tab. 2. cap. 6. num. 3. Soar. *cod. tract. disput.* 9. sect. 3. Valer. Reginald. in *praxi fori pontif.* lib. 32. num. 11. quicquid dicit Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 6. num. 4. nam excommunicatio non tollitur præcisè per emendationem excommunicati, etiam si parti ob cuius læsionem fuit excommunicatus, integrè satisfecerit, aut hæc illi omnem iniuriam remisit, vt per Aegidium de *Sacramen.* & *cenfur.* tom. 2. *disput.* 14. num. 199.

- ¶ **Nec Episcopus, &c.** Notatur ad hoc, quod quilibet Prælati inferiores Papa, ac etiam ipse Episcopus tenetur vitare excommunicatos, perinde ac ceteri, vt per Abl. *hic* num. 2. Anchar. nu. 6. Socin. nu. 3. & 4. Soar. d. tom. 3. *disput.* 15. sect. 7. sub nu. 4. *res. quod adeo verum*, Valer. Reginald. in *praxi fori pontif.* lib. 32. cap. 64. Anton. Rieciul. de *iure person. extra gremium Ecclesie existens* lib. 4. cap. 44. num. 8. si enim Episcopus participet otiose cum denunciato à se incurrit minorem excommunicationem, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 2. num. 2. & §. 3. num. 3. Henric. in *summa* lib. 13. de *excommunicatione* cap. 3. §. 4. lit. N.

- ¶ **Quod si publica fama, &c.**

Notatur ad hoc, quod etiam illi, qui promulgationem denunciationis non audierunt, eum vitare debent, qui per famam à probis sparsam denunciatus dicitur, vt per Couar. d. 9. 2. num. 4. Henric. d. lib. 13. c. 6. §. 2. vide dicta ad *etiam de clerico excommunicato*, & idè Henric. d. loco in *comment. l. 1.* cum eod. Couar. asserit illum, qui probatur scisse ex fama, & participauit, non damari in foro exteriori ad penas lure latis contra participantes, quia audire latam non est scire, additq;

addique minime in Conscientia teneri, si illam deposuit, aut à paucis, præsertim aduersarijs, audiuit.

7. Nec alius communicare, &c.

Notatur ad hoc, quod in dubio censendus est quispiam excommunicatus, vt per Syluest. verbo absolutio 3. num. 14. dubio 10. Cordub. in suo questionar. lib. 3. q. 6. col. 2. vers. quarto probatur. Salas 1. 2. q. 51. tract. 8. diff. vnic. sect. 3. nu. 60. in solut. ad 4. Et in utroque foro admittunt, quando non agitur ad penam pro delicto infligendam, sed solum vt se abstineat ab omnibus, quæ iure excommunicatis interdiciuntur, vt per Vgol. de censur. tab. 1. cap. 14. in principi. nu. 11. & 14. Vega tam. 2. summi cap. 15. c. 28. Deinde alij tenent hoc procedere in dubio facti, resoluentes in dubio Iuris hunc non censeri excommunicatum, ex quorum numero sunt Azor in sit. moral. par. 1. lib. 2. cap. 19. q. 10. in fine, & q. 11. Sayr in clari Regia lib. 1. cap. 13. nu. 23. & 14. Denique in utroque dubio, & in utroque foro hunc censeri excommunicatum tuetur Vasquez 1. 2. q. 19. art. 6. diff. 65. nu. 9. & 23. & diff. 66. cap. 1.

8. Se purgauerit. clericus, quandocumque fuerit infamatus à populo, tenetur innocentiam suam purgare, vt per Duen. reg. 299. limit. 6.

9. Nisi forma Ecclesie, &c.

Notatur ad hoc, quod absolutio necessaria est ab excommunicatione, quæ lata fuit ad tempus tacitum, vel expressum, & absque exsolenni absoluteione minime tollitur excommunicatio, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. 4. 11. num. 5. Gallef. de obligat. Camer. q. 37. num. 18. Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesie existentium lib. 4. cap. 65. nu. 7. ubi numeri seq. ampliat, etiam si excommunicator, vel excommunicatus sint mortui, & etiam si excommunicator velit excommunicatum haberi pro absoluto. Vtrum autem idem sit dicendum, quando excommunicatio fuerit lata sub hoc modo (donec, & quousque satisfecerit) adhuc enim in hoc casu sequuta satisfactio requirit absolutiohem, aliàs remanere excommunicationem, tenent gloss. verbo donec in clemen. 1. de decimis gloss. eodem verbo in clemen. presenti de censuris & plures DD. quos referunt, & sequuntur Sotus. tom. 5. diff. 7. sect. 1. num. 11. Mari. Alter. de censur. lib. 4. diff. 1. pag. 381. Ricciul. d. cap. 65. num. 25. quicquid contrarium teneant gloss. verbo donec in cap. vlt. de Matrimon. contracto contra interdictum Ecclesie, Alciat. in cap. 1. n. 6. de iudicijs, & Couar. d. n. 5. in fine & num. 6.

10. Ecclesia tamen, quæ offensus, &c.

Notatur ad hoc, quod monasterium potest agere pro iniuria facta monacho, vt per Farinac. conf. 30. num. 27. & ibi Centol. lit. F. & in praxi in iura. par. 3. q. 105. num. 295. cum seq. Molin.

11 de in sit. tract. 3. diff. 2. num. 7. Et facta iniuria clerico censetur etiam facta Episcopo, & Ecclesie, & per remissionem iniuriæ factam ab ipso clerico non censetur remissa ea, quæ sunt facta Ecclesie, Azueud. l. 2. num. 153. tit. 10. lib. 8. noua recopil. Farinac. d. q. 105. nu. 291. & seq.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Mense antiquitus canebant cum feminis in choro.
3. Monacha rixosa potest expelli.

Cap. Veniens. XVI.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collecti Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buur. Anchor. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 276. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 737. refertur ab Anton. August. collecti. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 5.

2. Quadam monialis Ecclesiam ingrediens, &c. Nam antiquus masculi canebant cum feminis in choro, vt per hunc tex. aduertit Steph. Gratian. disticti. foren. cap. 270. num. 38.

3. Coegit eandem, &c. Notatur ad hoc, quod monacha rixosa potest expelli, vt per Greg. l. 14. verbo brachio par. 5. Et notatur etiam ad hoc, quod offendens clericum turbantem in actu Diuina Officia, non est excommunicatus, quia is talis non facit suadente diabolo, vt per Marian. Soc. in cap. peruenit, num. 338. hoc tit. Decian. tractat. crimin. lib. 6. cap. 36. num. 5. & plures, quos refert, & sequitur Carol. de Grassis de officibus clericis lib. 9. num. 285.

4. Notatur etiam ad hoc, quod eodem tempore censura lata in eum valebit. qui in Ecclesia, dum Diuina celebrantur, obstreper, atque admonitus non acquieuit, vt per Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. q. 59. art. 2. Indignissimum enim facinus est quoquomodo coriorem, comprecationem, sacrificium, vel Sacramenti administrationem perturbare, vt multis Sanctorum Patrum auctoritatibus probat Gisbert. Scheuickau. de Ecclesiasticorum iura lib. 2. cap. 44. & vide dicta ad cap. 1. de vita & bonest. clerice.

SVM MARIVM.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Excommunicatus ob leuem percussiohem clericis ab Episcopo absolui potest.
3. Iniuria leuiss indicanda est arbitrio Episcopi.
4. Percussio leuis quæ dicitur, offenditur.

Cap. Peruenit. XVII.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs Versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 276. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 757. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 6.

1 Probat hic text. excommunicatum ob leuem clerici percussione[m] ab Episcopo absolui posse, vt per Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 1. titul. 12. num. 20. vers. sed ante; pag. 196. Gutier. canonice. lib. 1. cap. 3. num. 11. cum segg. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 9. nu. 40. cum segg. Bellet. de iur. clericali. par. 1. tit. de favore clericorum Canon. 9. 5. num. 33. optimè Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. a princip. Bonac. eodem tract. disp. 2. quasi. 4. puni. 3. num. 2. Carol. de Grassis de effectibus clericali. effect. 9. num. 173.

Tue fratern. arbitrio, &c.

Notatur ad hoc, quod leuis iniuria iudicanda est arbitrio Episcopi, qui ex circumstantijs personarum, locorum, temporum, modi percussione, & lesione arbitrari poterit, vt aduertunt Bellet. d. 9. 3. num. 34. Sayr. d. cap. 38. num. 5.

4 addens communiter leuem censeri percussione[m], quæ sit à Magistro, Prælato, Patre, Domino, in discipulum, clericum, filium, aut seruum: vnde Bonac. d. num. 4. leuem percussione[m] regulariter credit esse illam, quæ sit pugna, palma manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam carnium maculam reliquit, vel quæ sit absque scissione membri, sine fractione dentis, sine euulsione multorum capillorum, & sine effusione multi sanguinis, nisi ratione loci, vel personæ possit hæc leuis percussio censeri grauiter iniuriola, veluti si quis manum iniiciat in faciem alicuius grauis personæ, impingendo alapam, aut si in platea, vel coram populi frequentia percutiat.

S V M M A R I V M.

- 1** Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2** Clericus scienter, & sponte admittens excommunicationem à Papa ad Diuina cum eis in ipsi communicando, est excommunicatus excommunicatione, & Papa reueruata.

Cap. Significauit. XVIII.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs Versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 277. Alagona

in compendio Iuris Canon. pag. 758. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 7.

2 Probat hic text. quod clericus scienter, & sponte admittens excommunicatus à Papa ad Diuina (Officia scilicet, vel Sacramenta) in iis cum eis communicando, est excommunicatus excommunicatione Papæ reueruata, vt per Cou. in cap. aima par. 1. 6. 3. nu. 4. Paul. Comitrol. respons. moral. lib. 6. q. 29. num. 5. Clar. lib. 5. fin. q. 77. num. 18. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 29. nu. 5. & 6. Soar. eod. tract. tom. 3. disp. 22. sect. 2. nu. 22. nouissimè Iul. Lauor. de Indulgent. par. 2. cap. 21. num. 13. optimè Aegid. de Coniunct. de Sacramentis, & censur. tom. 2. disp. 14. num. 33. & n. 136. Valer. Reginal. in praxi fore. panice. lib. 3. n. 94. quamuis Papa non exprimat extendi ad participantem, vt per Henric. in summa par. 2. lib. 13. de excommunic. cap. 8. 5. 2. quinque requirentes ad hoc, vt subeat prædicta excommunicationi, primum, vt participantem sint clerici; secundum, vt scienter; tertium, vt sponte; quartum, vt in Diuinis participant; quintum, vt cum excommunicatus à Papa,

S V M M A R I V M.

- 1** Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2** Incendiary excommunicatus, & publicatus non nisi à Papa absolui possunt.
- 3** Absoluendo potestas cum potestate ligandi non semper coniuncta est.
- 4** Incendiary Ecclesiarum, seu aliorum locorum religiosorum ipso iure sunt excommunicati.

Cap. Tua nos. XIX.

Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Butr. Anchor. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. Versusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 277. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 758. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 8.

2 Probat hic text. incendiarios excommunicatos, & publicatos non nisi à Papa absolui posse, vt per Clar. lib. 5. 5. fin. q. 77. num. 19. Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 110. nu. 15. Iul. Lauor. de Indulgent. par. 2. cap. 21. num. 8. Soar. de censur. tom. 3. disp. 22. sect. 2. num. 15. latè Sayr. eod. tract. de censur. lib. 3. cap. 29. in num. 7. cum segg. vbi num. 8. resoluit, quod mulier incendiaria semel denunciata excommunicata, à solo Papa absolui potest, & num. 10. quod incendiarij Ecclesiarum denunciati, à Legato de Latere, regulariter absolui nequeunt, & num. 12. quod incendiarij, ac à solo Papa absoluantur, in speciali nomine expresso denuntiarj debent, nec sufficit denunciatio generalis.

3 Ex quo sunt per Ecclesiam, &c.
lego

Ergo licet potestas absoluendi sit semper coniuncta cum potestate ligandi, non sequitur aliquem in omni casu posse absolvere, in quo potest ligare, ut pater hic in incendiario ab Ordinario nominatum excommunicato, quia à solo Papa absolui potest, ut pater Aegidium de Sacramentis. & censur. tom. 2. disp. 13. num. 37. in princ. 4. In glof. [Publicati.] ibi (de incendiarij Ecclesiarum, &c.) Notatur ad hoc, quod incendiarij Ecclesiarum, scilicet aliorum locorum religiosorum ipso iure excommunicati sunt, alij vero incendiarij aliorum, loco: um non ipso iure excommunicati, sed excommunicandi veniunt, ut per Nauar. in manu, cap. 17. nu. 100. Salzed. ad Bernard. cap. 108. in nonis. impressi. Farinac. d. q. 110. n. 13. Et quod consuetudine receptum sit, ut ipso facto excommunicatione censeantur affecti, resoluat Azor in sum. moral. par. 1. lib. 9. cap. 17. q. 11. quomodo incendiarios tam Ecclesie, & loci sacri, ac religiosi, quam proani non esse ipso iure excommunicatos attestat Sayr. d. cap. 29. num. 8.

SVMMARIVM.

1. Dilectores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Legatus de Latere potest absolvere ab excommunicatione, quam quis contraxit ob violentiam manuum in clericum, quamvis atrox sit iniuria.
3. Legatus de Latere à quibusvis excommunicationibus Papa reformatis absolvere potest, nisi dicatur quod à nullo alio, nisi à Papa possit absolui.

Cap. Ad eminentiam. XX.

1. Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Buttr. Anch. Panor. Mar. Socin. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. utriusque Iuris cum legibus Castellae par. 3. Vivian. in rationali lib. 5. In rebus Pontif. pag. 277. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 758. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 3. tit. 18. cap. 9.
2. Probat hic tex. Legatum de Latere posse absolvere ab excommunicatione, quam quis contraxit eo quod violentas manus in clericum iniiecerit, ut per Azor in sum. moral. par. 2. lib. 5. cap. 32. q. 6. ubi ampliatur, quamvis atrox sit iniuria, vel læsio enormis, veluti, quæ fit in loco publico, vel quæ lædit Abbatem, aut Episcopum, aut cum cruce clerici, vel magna languinis effusione.

3. Vis eos habeas, &c. Notatur ad hoc, quod Legatus potest absolvere à quibuslibet excommunicationibus Papa reformatis, nisi fuerit excommunicatus ita Papæ reservatus, ut in ipsa Constitutione expresse dicatur, ut à nullo alio, nisi à Papa possit absolui, ita Gondif. à Villadiego in tract. de Legatis q. 13. Gambar. in tract. de officio & potest. Legati à Latere lib. 8. q. 3. num. 1. & seq.

quos refert; & sequitur Carol. de Grassis de effectibus clericali. effect. 9. num. 185. Azor d. q. 6. & in sum. Legatum. Quamvis huiusmodi Legatum absolvere non possit ab alia excommunicatione, cuius absolutio Papæ reservata est, quam ab incuria ob clerici percussione, resoluat Sayr de censur. lib. 2. cap. 14. num. 10. cum seq.

4. Qui à Latere Romani Pont. &c. Qui sint ostendit Sayr d. cap. 14. num. 9.

SVMMARIVM.

1. Dilectores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Excommunicatio generalis non ligat nisi subditos profertentis.
3. Parochus existens extra diocesim potest excommunicari ab Episcopo propter non residenciam.
4. Extraneus non ligatur censuris latis à superiore loci, in quo pro brevi tempore reperitur, si lata sint per modum sententiae.
5. Ius commune adinuare statum potest Episcopus.
6. Excommunicare, aut suspendere se ipsum, aut superiorum propria auctoritate potest nemo potest.
7. Dispositio transiens non restringitur ad casum sicut dispositio impossibilis.
8. Statutum domus an liget subditos extra territorium delinquentes, ostenditur, & num. 11.
9. Excommunicatus nominatus qui dicitur ostenditur.
10. Ignorantia an excuset ab excommunicatione.
11. Excommunicatio lata ab homine mortuo eo mortuo, vel ablato illo ab officio, qui cam tulit.

j. Cap. Anobis. XXI.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Buttr. Anch. Panor. Mar. Socin. Felin. Ximen. Tolet. in concordant. utriusque Iuris cum legibus Castellae p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. In rebus Pontif. pag. 278. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 758. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 3. tit. 18. cap. 10.
2. Probat hic tex. generalem excommunicationem non ligare nisi subditos profertentis, ut per Perce l. 1. glof. 3. pag. 172. tit. 5. lib. 8. Ordin. Azeved. l. 1. num. 105. tit. 4. lib. 8. nona recept. Bonac. de censur. disp. 1. quest. 1. p. 111. 11 à princip. ubi num. 13. resoluat subditum, qui mutato domicilio furatur extra diocesim non incurrere censuras latis ab Episcopo diocesis per modum statuti contra furantes, vel committentes in futurum aliud delictum, & num. 14. quod committens furum extra territorium sui superioris ligatur censuris ab eo superiore latis per modum sententiae contra furantes, ex differentia inter excommunicationem latam per modum statuti, & per modum sententiae, quia statutum respicit territorium, seu personas subditas existentes in territorio superiori, sententia vero respicit personam, ut illius contumacia coercatur, & puniatur, nam extra territorium.

Ius dicenti non paretur impone, id est, nulla poena imponitur non obediens proprio superiori extra ipsius iurisdictionem, quando scilicet censura lata est per statum l. fin. ff. de iurisd. omnia iudicij, Coar. l. 8. cap. alma mater par. 1. §. 10. num. 3. Soar. de censur. disp. 3. sect. 4. num. 4. Salas de legibus disp. 14. sect. 5. num. 60. modo re vera existant extra territorium, & simul etiam res, circa quae ipsi delinquant, sit extra territorium, ut cum supra citatis aduertit Bonac. d. punct. 11. num. 6. in fines & Aegid. de Sacram. et censur. tom. 2. disp. 13. num. 61. Hinc sequitur clericum parochum existentem extra diocesim posse à proprio Episcopo excommunicari, etiam per statum, quando non reddit, quamvis enim ipse sit extra diocesim, tamen actum non residendi consumat in diocesi, & censetur peccare in illa; prout etiam dicendum videtur in clericis vocatis à proprio Episcopo ad Synodum sub censura, possunt enim ea ligari, quamvis tempore Synodi sint extra diocesim, ut per Soar. d. sect. 4. num. 8. Sylvest. verbo excommunicatio 2. num. 8. Sayr. de censur. lib. 1. cap. 7. num. 10. Bonac. d. punct. 11. num. 7. Auila de censur. par. 2. cap. 3. disp. 2. dub. 1. resol. 3.

- 4 Hinc etiam inferitur extraneum non ligari censuris latis à superiore loci, in quo pro breui tempore reperitur, si late sint per modum sententiae, quia sententia loquitur incontinenti, & directè fertur in personas subditas re, aut spe, id est, in eos, qui tunc subditi, vel qui nascuntur, vel eò transierunt domicilium, ut per Sayr. de censur. lib. 1. cap. 7. num. 22. Auila d. dub. 2. in fin. Aegid. d. disp. 13. num. 58. Nec obstat, quod eo ipso, quod quis committit aliquod delictum in territorio legem ferentis, etiam si sit extraneus, ratione delicti eius fori esse censetur cap. vlt. de foro competenti, Sayr. d. cap. 7. num. 9. Aegid. d. disp. 13. num. 56. Respondetur enim ad incurrendam censuram praerequiri, ut faciens contra praecceptum continens censuram, esset antea subditus, censura enim non fertur nisi in subditos, extraneus autem non erat subditus superiori loci, cuius praecceptum non obseruauit, consequenter non ligatur censuris latis à superiore illius loci, ita ex Soar. responderi Bonac. d. punct. 11. num. 20. vers. respondendo.

3 Quisquis furium fecerit, &c.

Ergo potest Episcopus statuendo adiuuare ius commune, apponendo scilicet poenam, ubi ius non imponit, vel aggrauando poenam à iure impositam, ut per Duca. reg. 251. in princip.

6 Non nisi subditi, &c.

Ergo nemo potest directè excommunicare, suspendere, vel interdicere se ipsum, aut superiori propria auctoritate, ut per Henric. in summa lib. 13. de ratomm. cap. 25. §. 3.

7 Hac generalis clausula, &c.

Noratur ad hoc, quod dispositio vniuersalis non

extenditur ad ea, quae sunt disponenti impossibilia; ut per Tirac. de iur. primog. q. 55. num. 12. Sured. decis. 233. num. 13.

8 Nisi forte plus, &c.

Ergo generalis non subditos si iudex id expresserit, unde colligunt Doctores statutum domicilij ligare subditos extra territorium delinquentes, ut in praesenti notat Innoc. post princip. & resoluat Bartol. in l. cautissimè q. 7. C. de summa. Titant. quo loco ait, quod si statutum subditos extra territorium delinquentes non expresserit ex defectu intentionis non ligabuntur; si vero statutum expressè habeat, ut subditi alibi delinquentes obligentur, tunc secundum eadè statutum in foro domicilij poterunt iudicari, & hanc Bartolentiam probat Socin. in cap. postalesti nu. 16. de foro compet. & in conf. 302. num. 4. in fine lib. 2. Alexand. conf. 111. nu. 1. lib. 1. ubi testatur esse commune à Boss. qui plures refert, ut de iur. nu. 19. Aclari in d. l. cautissimè 25. Clar. in pract. q. 83. num. 4. Contrarium tamen, quod immo statutum nunquam obliget delinquentes extra territorium etiam si id expressè probauit glossa celebris ab omnibus recepta verbo omnimodum in Clem. 2. ad fin. de foro compet. testatur eodem munem Felin. hic num. 6. quamvis incaute confundat sententiam Abbacum sententia Bartol. quae sunt in opposito contrariè id contra Bart. probat Roch. de consuet. sect. 9. num. 27. & Doctores, quos refert Grammar. d. disp. 26. num. 6. asserentes iudicem non posse cognoscere de delicto extra suum territorium perpatrato ob defectum potestatis, qui quidem Doctores citati à Grammatico necessarii sunt intelligendi, quando delictum solo statu domicilij punitur, non vero iure communi, nam de illo cognoscit etiam iudex domicilij in l. 1. C. ubi de crimine, sicut etiam cognoscit de crimine prohibito in loco delicti, si in foro domicilij accusetur, ut d. l. 1. vnde praedicti Auctores aperte confirmant hanc contrariam sententiam eodem Bart. prout etiam multi relati à Sylu. conf. 103. nu. 1. & Menoch. conf. 3. num. 103. qui communem facientur. Quare opinio non obstat tex. in presenti, non agit enim de proprijs subditis in alieno territorio delinquentibus, sed de subditis alienis, qui in loco generalis sententiae aduersus eam delinquant, quo casu sententia non ligatur, nisi expressam de ipsis mentionem faciat ex defectu intentionis, quoniam generalis sententia plerumque de his fertur, quae ad proprios subditos tantum pertinent.

- 9 In gloss. [Quisquis.] ibi (pmuer nominatim intelliguntur excommunicati, &c.) Immo potius dicitur ille nominatim excommunicatus, qui notatur censura expresso nomine proprio, aut aliquot appositis signis, quae certe, & absque vilo dubio cum, qui excommunicatur, significant, & demonstrent, ut per Coar. in cap. alma par. 1. §. 2. num. 8.

- 10 In gloss. [Non nisi, pen.] ibi (dicas quod bene sunt)

Sunt excommunicati, &c. Notatur ad hoc, quod efficiens actum sub excommunicatione interdictum lege aliqua noua, qui antiquiori iure positum, aut Diuino, naturali prohibitus erat, ignarus legis nouæ, ac conscius illius prohibitionis antiquæ, incurrit illam excommunicationem lege noua latam, siue ea lata sit iure communi, siue Episcopi Constitutione, vt per Couar. in cap. *alma* par. 1. §. 10. d. num. 9. Sed probabilius, et quia ignorantiam excusare ab excommunicatione, prout tenent Clar. lib. 5. §. fin. q. 85. *Verf. si notatus est casus*, Iacob. de Graff. in d. *indicti* par. 1. lib. 4. cap. 6. num. 21. Fr. Emman. in *summa* tom. 1. cap. 77. num. 3. Henric. in *summa* lib. 13. cap. 13. §. 2. & plures alij, quos refert, & sequitur Sanch. de *Matrim.* lib. 9. disp. 32. num. 9.

11. In ead. glof. ibi (*comprehendit tantum subditos, &c.*) Ex hac glof. iuncto tex. colligit Abb. Panor. hic nu. 9. statum ligare alienos subditos, qui in loco statuti deliquerunt, quoniam ratione delicti sortitur quis forum non solum vt ibidem iudicetur, sed etiam vt legibus & poenis illius loci subijciatur, idem colligit Cardin. Zabarel. hic num. 1. Anchar. & Felin. nu. 5. Bart. communiter receptus in l. *causis* num. 21. C. de *summa* Trinit. quamuis longa vtatur distinctione, cuius sententiam ab omnibus recipi testatur ibidem Iaf. *secl.* 1. §. 2. num. 67. Alex. nu. 17. Panor. in cap. *de for. comp.* num. 24. & Felin. num. 12. Bos. in *pract. tit. de pœnis* num. 18. refert plures Gramat. *decis.* 26. Menoch. *confil.* 2. num. 130. Vide tamen quæ supra n. 8.

13. In ead. glof. ibi (*non datur vltima, &c.*) Notatur ad hoc, quod sententia, qua excommunicantur omnes furum committentes, perit profectis morte, quia excommunicatio lata ab homine, moritur eo mortuo, vel illo ablato ab officio, qui eam tulit, de quo vide Nauar. in cap. *placuit* de *Pœnitent.* *distin.* 6. num. 161. Couar. in cap. *cum in officij* num. 8. de *testamen.* D. Barbof. in l. *denotio* §. *quod in anno*, num. 20. ff. *de foro* *Matrim.* Cald. Pereira de *extin.* *emphyt.* cap. 15. num. 37. Fr. Emman. *quest.* *Regul.* tom. 2. q. 60. art. 1. Sanch. de *Matrim.* lib. 8. cap. 28. nu. 74.

SVMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatum ob Ecclesie fractionem cum spoliatione post denunciationem solus Papa absoluit.
- 3 Ecclesiarum nomine quæ veniunt, ostenduntur.
- 4 Inuafores rerum sacrarum, quæ in dominio sunt Ecclesie, siue sint mobiles, siue immobiles, sacrilegi sunt.
- 5 Verba, excommunicatos nunciatis, important hic excommunicationem latam.
- 6 Ecclesie potest violentis laicos rerum Ecclesiasticarum occupatores, seu inuafores coercere.

Cap. Conquesti XXII.

Calest. sy.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Coll. & Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Buar. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximè. Toletan. in *concordant.* *verbi* *Iuris* cum *legibus* *Castelle*, par. 1. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 278. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 790. refertur ab Anton. Augustin. *collect.* 1. *Decretal.* lib. 3. tit. 18. cap. 11.

- 2 Probat hic tex. excommunicatos ob Ecclesie fractionem cum spoliatione post denunciationem à solo Papa absolui, vt per Clar. lib. 5. §. fin. q. 77. num. 20. Fr. Emman. *quest. regul.* tom. 2. q. 38. art. 1. & q. 50. art. 2. Azor. *instit. moral.* par. 2. lib. 9. cap. 17. q. 12. Valer. *Reginat.* in *pœni* *fori* *pœnit.* lib. 19. num. 6. Nauar. in *manuale* cap. 27. num. 94. *vers. octava*, & notissimè Iul. Laur. de *subilato*, & *indulgent.* par. 2. cap. 210. m. 9. Salz. ad *Bernard.* cap. 90. in *addit. lib. D.* in nouiss. *impress.* Soar. *rom.* 5. disp. 22. *secl.* 2. d. si q. latè & eleganter Sayr. de *cenfur.* lib. 3. cap. 29. num. 13. cum multis seqq. aduertens non contumacitatem his duobus, scilicet spoliatione violenta, & effractione, nullam excommunicationem incurri per cap. *de foris*, addentes etiam huiusmodi frangentes, & spoliantes ante denunciationem Episcopum posse absolueri, dummodo satisfactore velint iniuriarum passis, post denunciationem verò ipso iure excommunicationem incurrere.

- 3 *Quasdam Ecclesias.* Ecclesiarum nomine veniunt monasteria, hospitalia, & alia loca pia, vt resoluit Sayr. d. cap. 29. num. 17. & venire Sacristiam, si ipsa sit coniuncta Ecclesie, tenent Soar. tom. 5. disp. 22. *secl.* 2. num. 11. & Valer. *Regin.* d. num. 60. De Ecclesia in genere, & quod duplex sit multa eleganter tradit D. Io. Anton. Massob. in *sua praxi habendi concursus ad vacantes parochiales Ecclesias* *pralad.* 2.

- 4 *Memoratos sacrilegos.* Ergo inuafores rerum sacrarum, quæ in dominio sunt Ecclesie, siue sint mobiles, siue immobiles, sacrilegi sunt, vt per Decian. in *tract. crimin.* lib. 6. cap. 30. in *princip.* §. n. 18. & 20. cum seqq. Petr. Greg. *synagmatum Iuris*, lib. 33. cap. 18. num. 2. Card. Tufch. tom. 7. lit. S. *concl.* 6. num. 4.

- 5 *Excommunicatos nunciatis.* Quamuis hec verba indicent actionem per hominem exercendam, in rigore tamen important excommunicationem latam, Sayr. d. cap. 29. num. 14. & post illud aduertit Valer. *Reginal.* d. num. 60. in *princip.* ubi etiam resoluit ad id necessarium non esse, vt Ecclesia spoliatur omnibus bonis, quæ in ea sunt, vel vt contractio plenè enormis sit, sed sufficit quilibet rapina, vel furtum graue, & quouis violenta apertio Ecclesie facta, siue rûpendo

pendo murum, siue feras confringendo, siue suffodiendo parietem, fenestram vitream frangendo, vel tectum perforando.

6 Et faciatis sicut excommunic. etc.

Notatur ad hoc, quod Ecclesia potest violentos laicos eorum ecclesiasticarum occupatorum, seu inuasores coercere, vt per Decian. d. lib. 6. cap. 36. in princip. Bernard. in pract. d. cap. 90. num. 1. vbi Salzed. lit. d. res. apud Hysenas, Soar. de Pace in pract. tom. 1. prelat. d. n. 19. Card. l. uich. tom. 4. lit. 1. concl. 445. num. 29. & concl. 446. num. 10.

SVMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Clericus demisso habitu & consensu clericali in enormitatibus se immiscens privilegium Canonis amittit, non autem privilegium fori.
- 3 Privilegium Canonis quare facilius perdatur, quam privilegium fori, ostenditur.

Cap. Perpendimus. XXIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Trusque Lurs. cum legibus Castelle par. 4. Viuian. in rationali lib. 5. Lurs. Pontif. pag. 378. Alagona in compendio Lurs. Canon. pag. 799. referitur ab Aalon. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 13.
- 2 Probat hic text. clericum demisso habitu, & consensu clericali in enormitatibus se immiscens, privilegium in Canonis amittere, vt per Clar. lib. 5. d. fin. q. 36. num. 23. Fichiar. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 6. num. 13. res. Clericus non coniugatus, pag. 172. latè Carol. de Graissis de effectibus clericali. titulu 9. num. 312. Tuzquel. de pœnis temper. causa 49. num. 36. & 37. Dayr. de censur. lib. 3. cap. 17. num. 9. & 10. Paul. Comito. respons. moral. lib. 5. q. 95. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis, d. 2. num. 41. vbi num. 43. asserit tunc dici clericum se immiscere in enormitatibus, quando facit seditionem, praelia, aggregationes, & huiusmodi in populo, & num. 43. aduertit, quod licet clericus se immiscere in enormitatibus perdat privilegium Canonis, non tamen perdit privilegium fori: quare hunc text. non loqui de privilegio fori merito asserit Moden. de iurisdic. par. 4. casu 135. num. 3. Ratio autem quare facilius perdat privilegium Canonis, quàm privilegium fori ea est, quia illud indultum est à lure positivo, hoc autem à lure Diuino, cap. quamquam de censuris in 6. gloss. penult. in cap. si Imperator. 96. dist. 11. Zabarel. dicit in princip. Roland. conf. 4. n. 30. Vol. 1. Socin. conf. 12. num. 30. Vol. 1. quos reuertitur sequitur Bellet. d. 5. 2. num. 44.

SVMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Prælati suos religiosos per laicos verberare non possunt, nisi forte necessitas excuset, aut consuetudo.
- 3 Torquere possunt clerici per manus laicorum sicut excommunicatos incusant.

Cap. Vniuersitatis. XXIV. Cales. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs. Trusque Lurs. cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Lurs. Pontif. pag. 379. Alagona in compendio Lurs. Canon. pag. 759. referitur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 13.
- 2 Probat hic text. Prælatum religiosum debere suos religiosos per se verberare, si potest, aut si non potest, per aliquem clericum, non monachum (sub quo comprehenduntur omnes, verè religiosi etiam quos vocant Conuersos, vt contra alios quos benediceat Soar. tom. 5. de censur. disp. 22. sect. 1. num. 42.) Quare si hoc faciat per laicum (nisi forte necessitas excuset, vt docet Soar. d. sect. 1. num. 43.) tam verberans, quàm mandans erit excommunicatus. Vide Nauar. conf. 42. sub hoc tit. in anteq. & comment. 3. de Regularib. num. 53. Soar. de Pace in pract. par. 3. tom. 1. cap. 3. d. 12. num. 49. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 126. lit. E. & Pei a par. 3. comment. 310. num. 3. Farinat. in pract. crimin. q. 41. num. 15. Aldrete de religiosis disciplina tuenda, lib. 2. cap. 17. n. 302. Fr. Emman. quasi Regal. tom. 2. q. 19. art. 8. Caubed. par. 2. Lustraria desol. 83. num. 8. cum sequenti nouissimè Aloy. Ricci. in praxi ecclesiastic. desol. 355. Aegid. de Conink de Sacram. & censur. mem. 2. disp. 14. cum apud res. tertio, vbi etiam resoluit, quod et si text. hic loquatur de solis Prælati religiosi, communitur tamen Doctores illum extendunt ad omnes Prælatos Ecclesiasticos, quoad hanc partem, quod non possint suos clericos verberare per laicos. Vbi tamen consueverint adest (prout est in Gallia) vt clerici per laicos verberentur; Prælati, & verberantes non incidunt in excommunicationem, vt per l. r. Emman. d. art. 8. in medio. Soar. d. disp. 22. sect. 1. n. 48. Prax. Episcop. par. 1. verbo excommunicatio causa essentia 4. vbi resoluit, quod cum: hodie non reperitur clerici, qui suant ligare, solvere, & erigere clericum torquendum, possunt Ordinarij locorum torquere eos per manus laicorum, quia ita passim introiuit consuetudo, quod etiam Clar. lib. 5. d. fin. q. 64. num. 25. Dayr de censur. lib. 3. cap. 17. num. 26. Aegid. d. tom. 2. disp. 14. num. 191. in fine. Denique Fr. Emman. d. art. 8. res. aduertendum dicit dictam castigationem debere esse moderatam, quæ moderatio arbitrio Iudicis relinquitur, & citat Menoch. de arbit. casu 364. a num. 11.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referunt super hunc tex. scribentes.
2. Clerici in minoribus constituti amittit clericale privilegium si miles effectus exerceat arma, & terro monitus non respiciat.
3. Clerici in minoribus attentio nemini Iure Concilii Tridenti si repertum sine habitu, & tonsura, amittunt statim privilegium clericale.
4. Clerici non possunt spoliari armis per Iudicem secularem, si ea deferant prohibita, vel pro tempore non permisso.

Cap. In audientia. XXV.

1. Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchar. Panor. Felin. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. Vivian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 280. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 760. refertur ab Anton. Augustin. Collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 14.*
2. Probat hic tex. clericum in minoribus constitutum amittere clericale privilegium si miles effectus exerceat arma, ut per Bellet. *disquis. cleric. par. 1. tit. de favore clericorum Canonici, §. 2. nu. 39. potest enim renunciare privilegio tam fori, quā Canonis si dimittat habitum clericale, & laicaliter vivat, Praxi Episcop. par. 1. verbo clericus, §. 17. Intellige si tertio monitus non respiciat, ut tex. habet, non potest enim sine trina monitione privilegium clericale amitti, Couar. *pract. cap. 31. num. 1. in princip. Auend. de exequendis, mandatu, par. 1. cap. 22. num. 14. Decian. in tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 88. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 8. num. 60. D. Barb. in l. Titina, §. num. 34. & 35. vers. unde in hac materia, ad finem, ff. solutio matrim. Aloyf. Ricc. in collect. decis. par. 5. collect. 1610. Hodiē post Conc. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. non requiruntur tales admonitiones, immo si huiusmodi clerici in minoribus constituti, reperiantur sine habitu, & tonsura, amittunt statim privilegium fori, ita Clar. lib. 5. §. fin. q. 36. vers. hac autem, vbi testatur apud suos sic feruari, Nauar. *conf. tit. num. 6. sub. tit. de priuileg. Decian. d. cap. 6. num. 88. dicit, quod statim concessio Pontificum factis Hispaniæ, & Gallorum Regibus possunt Iudices seculares clericos sine illis monitionibus punire, & etiam in terminis Concilii tenet Leli. Zechi. de Repub. Ecclesiastica, cap. 19. de clericis in commun. tit. de clericorum privilegijs quando amittantur num. 6. dicentes, quod vius ita recepit. Unde ut clericus in minoribus fori privilegio potiat, attendi tempus delicti resolutum Clar. d. q. 36. num. 18. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 34. Curia Philippica par. 3. q. 1. num. 10.***
3. Vtrum autem
4. *Arma deponere, &c.* clerici possint

spoliari armis per Iudicem secularem, si ea deferant prohibita, vel tempore non permisso, questio est ab aliquibus agitata, in qua illa est verior opinio in hoc causa clericum minime posse per seculares armis spoliari, observatum fuisse Neapoli in casu occurrenti, & in alijs partibus sub dominio Regis Hispaniarum tenuit mihi in hac Curia Reputendissimus, & simul & Doctissimus Marcus Anton. Gueuen. Meritens. Episcopus, cuius anima requiescat in pace, quid tamen de hoc sentiat Doctorum multitudo, si quis scire cupiat, consulat Greg. l. 44. tit. 6. par. 1. Couar. *variar. lib. 2. cap. fin. num. 76. & pract. cap. 23. nu. 6. Gomez l. 45. de priuileg. 48. Cotta in memorab. verbo armorum, Iur. Clar. d. q. 36. n. 26. Placa de delict. lib. 2. cap. 2. de homicid. select. cap. 13. Menoch. de arbit. causa 394. nu. 30. cum seqq. Salzed. ad Bernardi in p. 58. vers. sic apud Hispanos, in notis, impress. Auend. in dictionario, verbo armatura, vers. fin. Perez. l. 2. vers. tum etiam, tit. 1. lib. 4. Ordin. & l. 2. de lib. quatuor, tit. 14. lib. 2. eiusdem Ordin. Mexia in tract. cassia panis concl. 5. num. 58. & 60. Sgar. de Pace in pract. tom. 1. par. 8. cap. 2. de priuileg. 7. & 10. Azaved. l. 4. & 6. nu. 13. tit. 6. lib. 6. non a recipit. Ioan. Garcia de nobilit. gloss. 9. nam. 51. Alderan. Mascard. de general. statut. interpret. concl. 1. num. 243. Bellet. *disquisit. cleric. par. 1. tit. de favore clericorum Canonici §. 2. nu. 38. Camil. Borrel. in addit. ad Bellug. in speculo Principum, rubr. 11. §. dubitatur, verbo armorum, & de Regi Catholicis praxi, cap. 73. num. 43. cum seqq. & de magistratum electis lib. 3. cap. 17. a num. 41. & in summa omnium decis. tit. 43. de foro competent. nu. 156. Sayr: sub hoc tit. decis. 45. Decian. *tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 140. & lib. 8. cap. 3. num. 23. Aloyf. Ricc. in praxi fori Ecclesiasti. decis. 371. num. 4. in 2. edit. alijs resolut. 314. in 2. edit. Guittier. *pract. lib. 1. q. 12. Cardol. in praxi Iudicum, verbo clericus, num. 33. cum seqq. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 8. nu. 96. & par. 3. q. 108. m. 21. cum seqq. Curia Philippica par. 3. q. 3. num. 9. Bobadil. in sua politica lib. 1. cap. 13. num. 67. & lib. 2. cap. 18. num. 66. Ignatius del Villar in sylva responsi. lib. 1. responsi. 1. par. 3. num. 9. Modern. de Iurisdic. par. 4. cent. 1. casu 7. Stephan. Gratian. *discept. foren. cap. 139. num. 25. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 7.*****

Cap. Quod de his. XXVI.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Vivian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 280. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 760. refertur ab Anton. Augustin. Collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 15.*
2. De materia huius text. satis dictum est ad cap.

cap. de exco. 11. & ad cap. ea suscipitur, 13. supra hoc tit.

- 1 **In mortis articulo.** Omnes autem dicantur mortis articulus differunt Couar. in cap. alma mater p. 1. §. 11. num. 8. Soar. tom. 4. disp. 26. sect. 4. Valer. Reginal. in praxi forei penult. lib. 1. num. 39. F. Emman. in explicat. Bull. Cruciat. §. 9. dub. 3. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de saure clericali Canon. §. 3. num. 11. Franc. Molin. de rit. in sup. lib. 1. comparat. 18. num. 18. ubi dicit eos in mortis articulo constitutos & qui etsi vivant, & vivere possint, propter mortem tamen, quam secundum verisimilem medicorum peritiam, aut periculum, quod sperant, instantem vident, iam morientes arbitrantur.

SUMMARY.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus, suspensus, aut interdictus potest iterum ac sapienter ligari alijs censuram infundendi rationi.
- 3 Censuras tot quot sunt superiores prohibentes alius, non incurrit commensurand. quando superiores prohibentes sub censura habent eandem potestatem, scilicet si diversam.
- 4 Excommunicationibus duobus, vel pluribus ligatus potest ab una absolui sine alijs.
- 5 Absolutio una non predesti duobus excommunicationibus.
- 6 Distinctio, tanquam, est expressiva veritatis.

Cap. Cum pro causa. XXVII.

Innoc. iiij.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. lo. Andr. Hoff. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Aimen. Toletan. in concordant. utriusque Iuris cum legibus Capitula par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Inr. Pontif. pag. 381. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 760. refertur ab Anton. August. collat. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. semel excommunicatum, suspensum, aut interdictum posse iterum, ac sapienter ligari alijs censuris, non solum diversis rationibus, sed etiam eiusdem, ita Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 11. num. 3. Perez l. 1. tit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 480. Henric. in summa lib. 13. cap. 21. §. 4. Fr. Emman. in summa tom. 1. cap. 83. num. 6. Sylvest. in summa verbo excommunicatio l. nu. 10. Soar. tom. 3. de censur. disp. 5. sect. 2. Auila eodem tract. par. 2. cap. 4. disp. vlt. dub. 7. laud. Bonac. eod. tract. disp. 4. §. 1. punct. 3. ubi insert. ad plura utilia, quae apud eum videri possunt.
- 3 Illud tamen in praesentia considerandum duxi facientem actum aliquem prohibendum a pluribus sub censura, non incurri tot censuras, quot sunt superiores prohibentes illum actum sub censura, quando superiores prohibentes habent

eandem potestatem, fecus vero quando habent diuersam, ita Nabat. in cap. ita quorundam, de Indulgentiis, 11. Vgob. de censur. tab. 1. cap. 16. §. 3. Sayr. eodem tract. lib. 1. cap. 10. num. 11. Soar. d. tom. 5. disp. 5. sect. 3. num. 13. & alij, quos refert Bonac. d. punct. 3. nu. 11.

4 Satisfacere Ecclesiae suae pro al-

tera, &c. Notatur ad hoc, quod duobus,

vel pluribus excommunicationibus ligatus potest ab una absolui sine alijs, ut per Henric. d. §. 4. lit. V. nam una censura potest auferri alia remanente. S. Thom. in 4. disputat. 48. q. 18. art. 3. Vgob. d. tab. 1. cap. 19. §. 3. num. 10. Valen. tom. 4. disp. 8. q. 17. punct. 8. Soar. d. tom. 3. disp. 7. sect. 9. nu. 4. & 6. Vasquez tract. de exco. in dub. 18. nu. 14. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 21. num. 13. Bonac. d. disp. 1. q. 1. punct. 6. ac proinde una absolutio, non piodest duobus excommunicationibus, Couar. varior. lib. 2. cap. 10. num. 8. Vlt. quartum, Tiraq. de retrah. tit. 3. §. 2. gloss. 1. nu. 21. Perez d. pag. 180. intellige praesertim in absolutione, quae intenditur extra Confessionem Sacramentalem, non vero in absolutione, quae confertur solet in Sacramento Penitentiae, in quo solet Confessarius ante Sacramentalem absolutionem praemittere generalem absolutionem censuram quoniam licet potest, & quantum poenitens indiget, in quo casu poenitens quauis censuram aliquam ex oblatione orserit, remanet ab omnibus absolutus, modo Confessarius facultatem habeat absolvendi, intendatque omnes auferre ita Soar. & alij, quos refert, & sequitur Bonac. d. punct. 6. nu. 3.

5 **fur. lib. 2. cap. 21. num. 13. Bonac. d. disp. 1. q. 1. punct. 6. ac proinde una absolutio, non piodest**

duobus excommunicationibus, Couar. varior. lib. 2. cap. 10. num. 8. Vlt. quartum, Tiraq. de retrah. tit. 3. §. 2. gloss. 1. nu. 21. Perez d. pag. 180. intellige praesertim in absolutione, quae intenditur extra Confessionem Sacramentalem, non vero in absolutione, quae confertur solet in Sacramento Penitentiae, in quo solet Confessarius ante Sacramentalem absolutionem praemittere generalem absolutionem censuram quoniam licet potest, & quantum poenitens indiget, in quo casu poenitens quauis censuram aliquam ex oblatione orserit, remanet ab omnibus absolutus, modo Confessarius facultatem habeat absolvendi, intendatque omnes auferre ita Soar. & alij, quos refert, & sequitur Bonac. d. punct. 6. nu. 3.

6 In gloss. [Tanquam.] ibi (illud, tanquam, est expressum veritatis.) Vide Cardin. Tusch. tom. 2. lit. D. tract. 385. num. 2. quem retero Ego ipse in Remissionibus de dissolutione, & clausulis, tit. 348. num. 1. in fine.

SUMMARY.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Signa poenitentiae profertur per unum sistem.
- 3 Excommunicati priuantur Ecclesiae suffragiis.
- 4 Mortui an possint excommunicari, ostenditur.
- 5 Communicatio etiam in humanis cum excommunicato mortuo non licet.
- 6 Absolutio publica fit recitato prius Psalmo poenitentiali.
- 7 Excommunicatus absolui potest post mortem.
- 8 Orationes priuatae pro excommunicato ad Deum dirigere istum est.
- 9 Absolvere ab excommunicatione in articulo mortis nullus alius potest praeter Sacerdotem.

ij. Cap. A nobis. XXVIII.

1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. lo. Andr. Hoff. Henric. Butr. Anchor. Panor. Mar. Socin. Aimen. Tolet. in

1. *ord. d. vtriusq. iuris cum legib. Castellæ par. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 281. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 760. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 2.*

1. **Pœnitentia signa.** Quæ quidem signa vtrum testem, vt per Anton. Gabriel. *commun. lib. 1. tit. de testibus concl. 1. Mascard. de probat. concl. 12. num. 3.*

3. **Nondum tamen habendus, &c.** Notatur ad hoc, quod excommunicati prout Ecclesiæ suffragiis, vt per Aegid. de *Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 14. à num. 36.* Nec illorum sunt participes ante absolutionem, Soar. *tom. 5. disp. 9. sect. 3. num. 2. Aegid. d. disp. 14. num. 49.*

4. **Nec obstat, &c.** Notatur ad hoc, quod Ecclesiæ mortuos potest excommunicare, vt per Roman. *sing. 715. & Tabien. in summa verbo, excommunicatio 4. num. 1.* Sed verius est mortuos minime posse excommunicari, quia nullus habet iurisdictionem in defunctis, vt patet ex auctoritate Christi Domini *Matthæi 18.* quæcunque ligaueris, &c. tum quia censura fertur ob contumaciam delinquentis, & ad illius emendationem, solus autem homo viuus est contumax contra Ecclesiæ, solusq. potest emendari; defunctus enim cum sit extra Ecclesiæ, non potest esse contumax contra ipsam, nec amplius emendari valet, quare ita tenent Couar. *in cap. alma mater par. 1. §. 11. num. 8. Nauar. in manuali cap. 34. no. 32. Vgolin. de censuris tab. 1. cap. 17. §. 2. Soar. tom. 5. disp. 5. sect. 1. no. 1. Valquez tract. 3. de excomm. dub. 17. num. 6. Azor institut. moral. par. 2. lib. 5. cap. 26. q. 2. Saye. de censur. lib. 1. cap. 8. Bonac. cod. tractat. disp. 1. quest. 1. punct. 4. num. 1. latè Mari. Alter. cod. tract. tom. 1. de excomm. lib. 3. disp. 10. cap. 3.* Nec obstat, quod Ecclesiæ potest publicum peccatorem mortuum priuare sepultura, & suffragiis, sicut re ipsa factum fuisse legimus à Diuo Gregorio, qui religiosum quemdam priuauit suffragiis, & sepultura, eo quod inuenta fuerit apud ipsum pecunia, quia respondetur hoc fieri indirectè, tantummodo præcipiendo viuus ne pro mortuis suffragia ferant, illosq. sepultura donent; cæteris in contrarium adductis responde cum Mari. Alter. loco proxime citato.

5. **Cui non est communicatum &c.** Ergo cum excommunicato mortuo, etiam in humanis communicandum non est, v. g. ipsum lauando, vestiendo, aut Ecclesiasticæ sepulture tradendo, vt per Vgol. de *censur. tab. 2. cap. 23. in princip. n. 85.* Valer. Reginal. in *præci fieri potest. lib. 32. no. 85.* qui excipiunt illum, qui talem sepelit in loco profano, ne aerem corrumpat, latè Mari. Alter.

de censur. tom. 1. de excomm. lib. 1. disp. 10. cap. 6. & 7.

6. **Vt fiat cū Pœnitentiali Psal. &c.**

Notatur ad hoc, quod absolutio publica fit recitato prius Psalmo Pœnitentiali, vt per Nau. in *man. cap. 26. no. 8. & in cap. 1. de Pœnitent. disp. 6. num. 34.* Mari. Alter. de *censur. tom. 1. de excomm. lib. 4. disp. 7. in fine*, aduertentes quolibet ex Psalmis Pœnitentialibus sufficere.

7. **Vt illius mortui absolutio, &c.**

Notatur ad hoc, quod excommunicatus absoluti potest post mortem ab Ecclesiâ, non quidem directè, sed indirectè, quatenus concedit, vt fidelibus liceat cadauer sepelire, & suffragia ferre pro ipso, nam sicut potest post mortem declarare ipsum excommunicatum, vel interdici propter censuram contrariam dum viueret, ita & eodem modo potest declarare ipsum apud Deum esse absolutum, si de ipso pœnitentia per euidencia signa constiterit, ita Couar. Valquez, & Bonac. *locis proxime citatis*, & Henric. in *summa lib. 1. cap. 21. §. 1. in fine*, Azor *institut. moral. par. 2. lib. 5. cap. 26. q. 3. Cened. ad Decretum collect. 42. num. 2.*

8. In glos. [A fidelibus.] ibi (*& est dicendum quod non.*) Intellige de communibus suffragiis, priuatis vero, & occultas orationes pro excommunicato ad Deum dirigere licitum esse asserit Mari. Alter. de *censur. tom. 1. de excomm. lib. 1. disp. 5. cap. 9.*

9. In glos. [Non potuerit:] ibi (*nunquid à laico potest absolui in articulo mortis, &c.*) Notatur ad hoc, quod à vinculo excommunicationis per laicum potest quis in articulo mortis absolui, vt per Guillem. Benedic. in *cap. Raynmerius, verbo in extremis, num. 21.* Syluest. *verbo absolutio 1. num. 8. ad finem.* Angel. *cod. verbo 3. no. 39.* Verum probabilius est nullum alium præter Sacerdotem posse ab excommunicatione absolueri in eo articulo, vt tenent Soar. *d. tom. 5. disp. 7. sect. 7. num. 6.* Molin. de *iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 63. no. 3.* Henric. *lib. 13. de excomm. cap. 27. §. 4.* Auila de *censuris par. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 3.* Valquez *tract. de excomm. dub. 18. num. 9.* Nugn. in *addit. ad 3. par. q. 8. artic. 6. dub. 5.* Mari. Alter. de *censur. tom. 1. de excomm. lib. 4. disp. 3. cap. 4. vers. ita sentit.* Sanch. in *præcep. Decalogi lib. 2. cap. 13. num. 13.* Bonac. *d. de dispensat. 1. q. 3. punct. 3. num. 1.* & plures relati à Cened. *d. collect. 42. num. 3.*

10. Notatur etiam ad hoc, quod excommunicatus ob violentam manuum iniectionem in clericos, qui impediunt laborant ad eundem ad Sedem Apostolicam, non solum poterit absolui ab Episcopo, verum etiam, si non adest Episcopus, à quocunque Sacerdote, etiam ab Ordinario nõ approbato, si alius inueniri non potest, Polyd. Ripa in *tract. de actis in artic. mortis cap. 35. num. 7.* Carol. de *Gratiis de effectibus clerical. effect. 9. no. 156.*

SYMMARIUM.

- 1 *Doltores referuntur super hunc tex. scribentes*
- 2 *Clericum retinens non ligatum, sed intra parietem inclusum iniure, licet corpus non tangat, excommunicatus est.*
- 3 *Communicans scienter cum excommunicato maiori excommunicatione in crimine criminoso peccat mortaliter, & maiorem incurrit excommunicationem.*
- 4 *Participans in crimine criminoso quando intrat excommunicationem, offenditur.*
- 5 *Communicare in crimine dicitur prestare auxilium, consilium, vel favorem, quo excommunicatus foveri potest in excommunicatione, vel contumacia.*
- 6 *Loquutio qualibet cum excommunicato prohibetur.*
- 7 *Salutare excommunicatum quando fit prohibitum, offenditur.*
- 8 *Orare simul cum excommunicatis non licet.*
- 9 *Cibi & potus sumptus cum excommunicato in eadem mensa prohibetur.*
- 10 *Absolutio ab excommunicatione ob participationem incursa referatur ei, cui completis excommunicationis est referata.*
- 11 *Absolvere potest Episcopus, siue eius Vicarius subditum à sententia excommunicationis nulli referata.*
- 12 *Parochus sui subditi absolvere potest ab excommunicatione laici etiam maiori memini referata.*
- 13 *Sacerdotis proprii appellationem quis intelligat, offenditur.*
- 14 *Dispensandi tacite Episcopi, aut ceteris huiusmodi Prælati facultatem licet concedere censetur, si non exprimat per quem dispensatio facienda sit, sed absolute acit dispensandum fore.*

Cap. Nuper. XXIX.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabaret. Ioan. Andr. Hostien. Henric Butr. Anchar. Felin. Panor. Maria. Soci. Aimen. Tolet. in concordantijs. Virisq; Iuris cum legibus. Castelle, par. 1. & 2. Vinia. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 282. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 760. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 3.
- 2 **Non credimus laicos penam, &c.**
Notatur ad hoc, quod retinens clericum non ligatum, sed intra parietes inclusum imite, licet corpus non tangat, penam excommunicationis incurrit ut per Decian. in trall. crim. tom. 2. lib. 7. cap. 10. num. 21. Farinac. in practi. crimin. par. 1. q. 27. n. 9. vers. de Iure.
- 3 **Scieter in crimine comunicet, &c.**
Notatur ad hoc, quod communicans scienter cum excommunicato maiori excommunicatione in crimine criminoso, pro quo lata est excommunicatio, peccat mortaliter, & maiorem similiter incurrit excommunicationem, ut per Henric.

summa lib. 13. cap. 9. §. 1. Vigor. de consur. cab. 1. cap. 13. §. 8. latè Mari. Alter. cod. trall. tom. 1. de excommunic. lib. 1. disp. 12. cap. 9. Sayr. cod. trall. lib. 2. cap. 11. num. 5. cum seqq. Aulæ rodem trall. par. 3. cap. 6. disp. 10. Bonac. cod. trall. disp. 2. q. 2. par. 6. §. 1. n. 8. adnotens quinque requiri, ut participans in crimine criminoso præstet excommunicationem incurrit: primò ut participatio fiat in crimine postquam criminolus excommunicationem contraxit: secundò, ut sit participatio in eodem crimine, propter quod alter tunc excommunicatus: tertium, ut communicans sciat illum, cum quo participat: excommunicatū fuisse ob tale crimen: quartò, ut ille, cum quo participat, sit excommunicatus vitandus, nam post Conc. Constans. permissum est participare cum excommunicatis toleratis, immo requiritur ut ille, cum quo participat, sit denunciatus excommunicatus: quintò, ut cooperatio non sit ad id levis, ut pro nihilo habeatur, nam ad incurtendam maiorem excommunicationem requiritur materia sufficiens ad peccatum mortale.

3. **Et consilium impendendo, &c.**

Notatur ad hoc, quod in crimine dicitur communicare prestans auxilium, consilium, vel favorem, quo excommunicatus foveri potest in excommunicatione, vel contumacia. Ita Anton. Ricciul. de lre psonarum extra gratiam Ecclesie ex tra. lib. 9. cap. 45. n. 1. quod procedit etiam si recipiens auxilium esset aliter facturus, ut per Abb. Antiq. & Hostien. hic, & Innoc. num. 4. Anch. sub n. 8. & Butr. n. 18. ibidem, quicquid contrarium velle videatur glori. in verbo consilium, in presenti. Quod quidem dupliciter declaratur, primò, ut procedat in auxilio, vel consilio extra iudicium, secus si præstetur in iudicio, quia tale consilium non est reprobatur, Ioan. And. hic n. 4. & Anch. n. 7. secundò, ut procedat in auxilio, vel consilio, quod datur directè ad crimen damnatum, secus si datur in facto, ob quem ille, cui consilium præstatur, non incurritur in excommunicationem, nam quamvis deinde comitatur delictum, propter quod incurrit excommunicationem, tamen datus consilium non dicitur communicare in crimine, Abb. antiq. & Host. hic, & Butr. n. 11. Anch. sub n. 8. resistens intelligo. Dicitur deinde communicare in crimine, qui participat siue cooperatur in crimine damnato sententia iudiciali, ut per Soar. tom. 5. disp. 15. sect. 2. num. 7. & tenere omnes communiter in presenti asserit Ricciul. d. cap. 45. n. 4. ubi num. 5. resoluit communicatem cum excommunicato in crimine ante latam sententiam, non dici communicare in crimine, nec incidere in excommunicationem, & n. 6. resoluit clericum carnaliter cognoscetem mulierem excommunicatam propter concubitarum alterius clericis dici in crimine communicare, & n. 7. secus relatu in laico cognoscente mulierem excommunicatam ob concubitarum clericis.

Aut alias in oratione. Notatur ad hoc, quod qualibet loquutio cum excommunicato prohibetur, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 2. n. 5. Vgol. de censur. tab. 2. cap. 3. §. 2. Henric. in summa lib. 13. cap. 7. §. 3. Soar. tom. 3. disp. 15. sect. 1. Mari. Alter. de censur. par. 2. lib. 1. disp. 10. cap. 1. Sayr. eod. tract. lib. 2. cap. 13. Bonac. eod. tract. disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num. 2. Valer. Reginal. in proxi fori penite. lib. 32. num. 68. late Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 46. qui omnes, & precipue duo vleimo loco citati, ampliant procedere sue loquutione palam fiat, siue clama, siue fiat excommunicato respondente, ac colloquente, siue tacente, siue per litteras, aut nuncium.

Vel ofculo. Notatur ad hoc, quod prohibetur omnem honorificam salutationem fieri excommunicato, vt per Nauar. in manuali cap. 27. num. 19. Bonac. d. §. 2. n. 4. Anton. Ricciul. d. cap. 46. n. 11. Dubium est, an hæc salutandi prohibitio debeat intelligi de illa salutatione, quæ fit verbis, an etiam de illa, quæ fit ex simplici actu, prout est detegere caput, & similia? Et quidem Nauar. d. num. 19. Auila de censur. par. 2. cap. 6. disp. 9. dub. 9. & alij apud Sayr. d. lib. 2. cap. 13. n. 7. & Iacob. de Graff. in aureis doctis par. 1. lib. 4. cap. 12. n. 5. ac Ricciul. d. cap. 46. num. 12. in ea sunt opinionem licitum esse salutare, vel resalutare excommunicatum absque verbis, sed contrarium magis communiter sequuntur DD: ac proinde in hoc casu & exhibet in huiusmodi signa venialiter peccare, & minoris excommunicationis vinculo irretiri docent Henric. d. cap. 7. n. 3. Vgol. de censur. tab. 2. cap. 2. §. 1. num. 10. Soar. tom. 3. disp. 15. sect. 1. sub. n. 3. Valquez de excommun. dub. 8. num. 5.

Aut orando secum. Notatur ad hoc, quod non licet cum excommunicatis simul orare, v. g. simul recitando alternatim Horas Canonicas, siue publicè, siue priuatim, aut simul audiendo Sacram, vt per Aegid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 14. n. 52. Val. Reginal. d. lib. 32. d. n. 70. Fr. Ludou. Miranda in manuali Prælatorum, tom. 2. q. 3. art. 5. concl. 2.

Aut etiam comedendo. hoc, quod cibi, & potus sumptio cum excommunicato in eadem mensa prohibetur, vt per Auila d. disp. 9. dub. 31. Sayr. d. cap. 13. n. 13. Bonac. d. punct. 6. §. 2. n. 6. Anton. Ricciul. d. cap. 46. n. 24. Valer. Reginal. d. lib. 32. n. 86. vbi intelligit, siue in propria, siue in aliena domo fiat sumptio, non autem in diuersa mensa, quamuis sit in eadem domo, nisi ab eodem vterque esset inuitatus. Limitatur quando casu, & sine vlla relatione, vnius ad alterum in eadem mensa quisque suis cibis vitur, quia illa res vera non potest dici communicatio, ita Ricciul. & Bonac. locis proximè citatis, pari ratione aduertentes, quod licet non debeant cum excommunicato in eodem lecto dormire, cum hoc fieri nequeat, circa comas-

uorem, & familiaritatem, tamen si hoc accidat casu in hospitio, vbi vnus & idem lectus assignetur nulla præcedente communione, aut societate, erit citra peccatum, quia hoc non fit per modum societatis, aut coniunctionis.

In secundo vero casu, &c. Notatur ad hoc, quod absolutio ab excommunicatione ob participationem incurrit referuatur ei, cui complicit excommunicatio est referuata, vt per Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 3. num. 5. de secundo loco Nauar. in manuali, cap. 27. n. 112. Sayr. d. cap. 12. num. 9. Bonac. d. puncto 6. §. 2. n. 10.

A suo Episcopo. Episcopus, siue eius Vicarius generalis potest absolvere subditum a sententia excommunicationis nulli tamen referuata, vt per Gutier. canonic. lib. 1. cap. 5. n. 1. Valer. Reginal. d. lib. 32. tract. 1. d. num. 152.

Vel a proprio. Sacerdote poterit absolutionis, &c. Notatur ad hoc, quod Parochus potest absolvere suos subditos a sententia excommunicationis, quæ regulariter a Iure infertur, vt per Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 13. nu. 5. Curier. d. lib. 3. cap. 6. n. 1. Sed posse Parochum absolvere ab excommunicatione Iuris, etiam maiori nemini referuata, tenent Henric. lib. 13. cap. 28. §. 3. lit. S. asserens rationem huius tex. vniuersalem esse, quæ ita conuenit maiori, sicut & minori, Soar. tom. 3. disp. 7. sect. 3. & sect. 4. nu. 9. Sayr. lib. 5. c. 15. n. 23. Auila par. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 4. Valer. Reginal. d. lib. 32. tract. 1. n. 154. Bonac.

d. disp. 1. q. 3. punct. 1. num. 9. Illud tamen aduertendum duxi, quod licet tex. in præfenti asserat absolutionem excommunicationis referuata posse impediri a proprio Sacerdote, id etiam intelligitur a proprio Parocho non dum Sacerdote, & idem tex. in præfenti loquitur de Sacerdote, eò quod Parochi Sacerdotes communiter sunt, ita Vgol. de censur. tab. 3. cap. 4. §. 2. n. 2. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 10. nu. 3. Valer. Reginal. d. n. 154. Verum proprii Sacerdotis appellatione licet stricte loquendo sit tantum intelligatur, qui iurisdictionem Ordinariam habet in foro penitentiali, nempe Summus Pontifex vbiq; Episcopus in sua diocesi, & Parochus in sua Parochia, & propterea absolutionem prædictam a præfatis tantum concedendam esse reputat D. Thom. in addit. ad 3. par. q. 24. art. 1. Martin. Ledelm. in 2. 4. q. 23. art. 2. Sum. Pifana verbo absolutio, t. n. 2. alijque quos refert Sayr. de censur. lib. 2. cap. 23. nu. 5. nihilominus illam à quocunque Sacerdote, approbato tamen ab Ordinario, concedi posse certius credunt Bonac. d. n. 9. Campanil. in diuersorio Iuris Canon. rub. 11. cap. 15. num. 10. vbi fundamenta suæ opinionis refert.

Quia tamen conditor Canonis, &c. Notatur ad hoc, quod quando Ius, licet non ex-

primat, per quem dispensatio facienda sit, exprimit tamen, & absolute dicitur dispensandum fore, eo ipso, quod denegat dispensationem, censetur tacite Episcopis, aut ceteris huiusmodi Prælati concedere facultatem dispensandi, ut per Henric. in *summa* lib. 14. cap. 19. §. 2. *innotat* l. P. Vgol. d. tab. 2. cap. 13. §. 1. nu. 2. Gutier. d. lib. 1. cap. 3. nu. 4. & 5. Azor. *institur. moral. par. 2. lib. 3. cap. 52. q. 13.* Soar. de *legibus* lib. 6. cap. 14. nu. 8. Sanch. de *Matrimon. lib. 3. disp. 51. d. nu. 1.* quia illa, quæ Sedes Apostolica sibi non refraxuit, videntur concessa, Specul. tit. de *legat. 4. nunc ostendendum* nu. 53. Anton. Monach. *Bonomien. decis. 28. n. 12.* & Episcopus in sua diocesi potest ea omnia, quæ potest Papa in universo, nisi expressè à iure interdictum sit, Rebul. in *trac. nomia. q. 5. nu. 31.* Perez. d. 7. in *princip. tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 115.* Henric. in *summa* lib. 12. cap. 3. §. 2. in *commendis. N.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Communicare cum excommunicato minime licet, quamvis sit contritus, & paratus satisfacere, ac iuraverit parere mandatis Ecclesiæ.
- 3 Communicare cum excommunicatis quibus personis licet, remissimè.
- 4 Communicans cum excommunicatis regulariter venialem tantum, & non mortalem contrahit culpam.
- 5 Participans cum excommunicato à Papa excommunicatione se extendente ad participantes peccat mortaliter, & maiorem excommunicationem incurrit.
- 6 Excommunicatio lata in communicantes non præmissis iuris monitionibus est nulla.

Cap. Quod in dubijs. XXX.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in *concordantijs* utriusque iuris cum *legibus Castellæ* par. 1. Viuia. in *rationali* lib. 5. Iuris Pontificij pag. 284. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 763. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 9.
- 2 Probat hic text. in prima eius parte minime licere communicare cum excommunicato, quamvis sit contritus, & paratus satisfacere, ac iuraverit parere mandatis Ecclesiæ, ut per Abb. hic nu. 2. licet enim cesset contumacia, propter quam excommunicatio fuit inflicta, & excommunicatus poeniteat, & sit paratus satisfacere, ac etiam iuramentum præstiterit de parendo mandatis, etiam tunc non erit absolutus, nisi sequatur absolutio adualis, & positiva, ut pluribus ad id citatis iuribus resoluit Anton. Riccio. de *Iure person. extra gremium Ecclesiæ* existens. lib. 4. cap. 65. nu. 11.

3 *Nisi quedam persona, &c.* ^{Quæ autem} fine ista persone, quibus licet cum excommunicatis communicare, habetur in cap. *quoniam multos* 21. q. 3. & referuntur à Bonac. de *casus. disp. 2. q. 2. par. 6. §. 2. num. 7. cum seqq.* & ab Anton. Riccio. d. lib. 4. cap. 48. cum seqq.

4 *Presumptuose participant, &c.*

Notatur ad hoc, quod communicans cum excommunicatis regulariter venialem tantum, & non mortalem contrahit culpam, ut per Couar. in cap. *oliva multo* par. 3. §. 3. num. 7. Sayr. de *casus* lib. 2. cap. 171. num. 20.

5 *Secus autem si scienter, &c.*

Notatur ad hoc, quod participans cum excommunicato à Papa excommunicatione se extendente ad participantes peccat mortaliter, at per consequens excommunicationem maiorem incurrit, ut per Sayr. d. cap. 171. num. 16. Valer. Reginald. in *præf. fori parisi.* lib. 32. num. 94. *ref. tertio* 30. Decembris.

6 In glo. (Cum moniti.) ibi (auctoritativa monitione præmissa, alio excommunicatio non valet.) Notatur ad hoc, quod excommunicatio lata in communicantes cum excommunicato non præmissis iuris monitionibus est nulla ipso iure, ut per Couar. d. §. 3. nu. 6.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Obligati ad obsequium familiare, quod ante excommunicationem præstabant domino, prestare quæque debent post excommunicationem.
- 3 Vxor potest communicare cum viro suo excommunicato.
- 4 Communicare cum tenetor viro cum viro excommunicato, ostenditur.
- 5 Viros in quibus testium non possit communicare cum marito excommunicato, ostenditur.
- 6 Liberi parentibus excommunicatis licite communicare possunt.
- 7 Servi domino excommunicato coguntur communicare.
- 8 Papilla potest communicare cum matre excommunicato.
- 9 Subditi respectu iurisdictionis non possunt communicare superioribus excommunicatis, nec è contra.
- 10 Clerici viro subditi non possunt communicare cum Episcopo excommunicato.
- 11 Monachi viro subditi non possunt communicare cum Abbate excommunicato.
- 12 Communicatio cum excommunicato propter necessitatem non solum spirituales, sed etiam temporales licita est.

Cap. Inter alia. XXXI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr.

Butr. Añetaran. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Viriusque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuian. in *rastrandi* lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 285. Alagona in *compendio Iuris Canonici*, pag. 763. refertur ab Anton. August. collect. 3. *Decretal.* lib. 5. tit. 21. cap. 4.

Ante prolationem ipsius obsequio tenerentur.

Notatur ad hoc, quod obligati ad obsequium familiare, munera, & obsequia, quæ ante excommunicationem præstabant dominis; præstare quoque debent post excommunicationem, vt per Couar. in cap. *alma mater* par. 1. §. 1. nu. 9. Paul. Comitol. *respons.* moral. lib. 6. q. 34. Aegid. de Sacramen. & *excomm.* tom. 2. disp. 14. num. 125. cum seqq.

Ex quibus primò inferitur vxorem posse communicare cum viro suo excommunicato, quia excommunicatio mariti non priuauit illam iure suo, ac per consequens non abstulit debitum, quod ei ante excommunicationem præstare tenebatur, hoc enim exigit naturale fœdus, & coniugij necessitas, ita S. Thom. in 3. par. q. 23. art. 1. *Sot. in 4. sentent. dist.* 22. q. 1. art. 4. Cou. d. §. 1. sub n. 8. Petr. de Ledefina in *summa* tom. 2. cap. 7. de *excomm.* casu 2. Fr. Emman. in *summa* tom. 1. cap. 82. nu. 15. Vgol. de *confur.* tab. 2. de *excomm.* cap. 25. §. 6. num. 1. Viual. in *caudalibus* ante par. 2. de *excomm.* nu. 100. Henriq. in *summa* lib. 13. de *excomm.* cap. 22. §. 2. Soar. tom. 5. disp. 15. sect. 4. Felic. in *tract.* de *foecetate* cap. 18. nu. 9. Sanch. de *Matrim.* lib. 9. disp. 14. per totam, Auila de *confur.* par. 2. cap. 6. *disput.* 11. dub. 5. Bonac. *cod. tract.* *disput.* 2. q. 2. punct. 6. §. 2. d. nu. 18. Paul. Comitol. d. q. 34. nu. 1. & 2. Valer. Reginal. in *praxi foret. penit.* lib. 32. nu. 134. latè Anton. Ricciul. de *iure person. extra gremium Ecclesiæ exist.* lib. 4. cap. 48. d. princip. ampliātes, vt procedat non solum quoad conjugalem actum, sed etiam quoad alias actiones, & obsequia, ac denique quoad totam ciuilem, & vsualem communicationem. Vtrum autem sicut vxor teneat communicare cum viro excommunicato, ita etiam vir teneatur communicare cum vxore excommunicata? in quo dubio negatiuum partem sequitur *gloss. verbo vxores* in cap. *quoniam mulier* 11. q. 3. ibiq; Archid. nu. 1. Henric. *buc* nu. 5. Hostien. Goffred. & S. Antonin. & alij, quos refert Ricciul. d. cap. 48. n. 21. *ref. contrarium.* Verum contrarium, immo maritum posse communicare cum vxore excommunicata vitanda in ijs omnibus, in quibus ipsa potest cum marito excommunicato vitando communicare, tenent Couar. d. §. 1. n. 8. Nauar. in *manu.* cap. 27. nu. 27. *ref. humile*, Vgol. d. cap. 23. §. 6. nu. 6. Sanch. d. disp. 14. nu. 16. Valquez de *excommunicatione* dub. 9. n. 3. Bonac. d. §. 2. nu. 24. Ricciul. d. nu. 21.

Exciipiuntur tamen aliqui casus, in quibus vxor non potest communicare cum marito excommunicato. Primus est, quando excommu-

nicatio esset lata in causa Matrimonij, de cuius valore lis pendet, tunc enim non est licita inier eos communio, quia excommunicatio esset lata ad cohabitationem impediendam, Sanch. d. *disp.* 14. nu. 9. Vgol. d. tab. 2. cap. 23. nu. 4. *ref. postremò*, Henriq. d. lib. 13. cap. 22. §. 2. Iacob. de Grassi. in *auris deef.* par. 1. lib. 4. cap. 13. nu. 7. Bonac. d. §. 2. nu. 21. post S. Antonin. Hostien. Angel. Syluest. Rosel. Armiel. Sor. Greg. Lopez, & alios resoluit Ricciul. d. cap. 48. nu. 22. Secundus casus est in communicatione in crimine criminoso, hæc enim cum sit mala per se omnino vetita est, adeò vt neque inter coniuges, neque inter alias, quamuis coniunctissimas personas, admittatur; vt tenent *gloss. final.* in *presenti*, Socin. nu. 69. *ref. item prædicta*, & nu. 124. *ref. prima bre.* Vgol. d. §. 6. nu. 4. *ref. quarto vxor*, Sanch. d. disp. 14. nu. 10. Ricciul. d. cap. 48. nu. 33. Tertius casus est in communicatione in Diuinis, illa enim neque vxori, neque liberis, neque alijs permittitur, vt rectè docent Caiet. in *summa verbo excommunicatio, ad finem*; Armilla *cod. verbo* nu. 44. Bonac. d. §. 2. nu. 22. Ricciul. d. cap. 48. nu. 35. Quicquid contrarium teneat Nauar. Henriq. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. d. *disp.* 14. nu. 5. Quartus casus est, vbi vxor nupti excommunicato scienter, hoc enim casu non possit vxorem communicare marito tenent Soar. d. *disp.* 15. sect. 4. nu. 6. Ricciul. d. cap. 48. nu. 13. quamuis contrarium teneat Vgol. & alij, quos refert, & sequitur Mar. Alter. de *confur.* lib. 1. disp. 15. cap. 2. *ref. sed posset*, Sanch. d. disp. 14. nu. 3. Quintus casus est, vbi coniuges essent diuortio separati, Bonac. d. §. 2. nu. 23. Sanch. d. disp. 14. nu. 11. Ricciul. d. cap. 48. nu. 39. vbi nu. 43. alterum casum refert, quando scilicet vir est excommunicatus ob hæresim, tunc enim neque vxori licebit illi communicare propter subuersionis periculum.

Secundò inferitur liberos parentibus excommunicatis licitè communicare posse, de quo dicam commodius ad cap. si *verè, infra hoc tit.*

Tertiò inferitur seruos, & ancillas per excommunicationem domini non priuari eius communicatione, immo cogi domino excommunicato communicare, vt tenent Vgol. d. cap. 23. §. 8. nu. 1. Soar. d. disp. 15. sect. 5. nu. 9. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 30. Bonac. d. §. 2. nu. 25. vt procedat quocunque titulo serui sint, & elijsi post excommunicationem domini eius serui fiant, & in alijs famulis conductitijs, veluti matricibus, laboratoribus, & similibus: limitantes tamen in seruis, in quos habet excommunicatus dominium, alius vero vsufructus, & in communicatione criminis, ac in communicatione in Diuinis, & in excommunicatione propter hæresim. Quod autem supra diximus huiusmodi tertium corollarium procedere etiam in famulis, qui post excommunicationem domini ei inferuire ceperunt, difficultate non caret, Nauar. enim cap. 27. nu. 27. Soar. d. disp. 15.

secl. 5. nu. 13. ac alij ab eis citati existimant non posse huiusmodi famulos incipere post domini excommunicationem ei inferuire absque necessitate scientes ipsum esse excommunicatum. Sed ampliatio supradicta verior est, quia d. cap. *quoniam multos*, absolute loquitur, & hanc conditionem non requirit nec refragatur *tex. in praxi*, qui videtur se restringere ad illos, qui ante excommunicationem ex debito tenebantur, quia in hac parte loquitur tantum de ijs, qui tenebantur obsequio familiari, non autem obsequio servitutis adhzrete.

8 Quarto infertur pupillum posse communicare cum tutore excommunicato, quamdiu existit sub illius cura, & tutela, & est commensalis; tutor enim in hoc casu sustinet personam patris: quando verò tutor separatus est à pupillo, nec est cum eo commensalis, potest pupillus communicare solum in ijs, quæ ad tutelam munus pertinent, ita Soar. d. *secl. 5. sub nu. 8. vers. denique* & de pupillo Bonac. d. 9. 2. nu. 33. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 51.

9 Quinto infertur subditos respectu iurisdictionis non posse communicare superiori excommunicato, nec è contra; ratio est, quia communicatio cum vassallo non est ita necessaria ad vitam, prout communicatio cum servis, tum quia superiores respectu iurisdictionis, ut plurimum, sunt Principes, & Magnates, qui non solent excommunicari, nisi crimina sint valde atrocia, & grauia, in quibus opus est remedio, quo illis tollatur superbia, & inobedientie fomentum: quare probat corollarium *tex. in cap. nos Sanctorum 15. q. 3. Henric. d. lib. 13. cap. 7. nu. 4. & cap. 22. n. 3. Vgol. d. cap. 23. q. 9. Soar. d. *diff. 15. secl. 6. Bonac. d. 9. 2. nu. 40. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 51. per totum.**

10 immo, & in odium talium excommunicatorum iuramenta, si quæ illis sunt, relaxantur, & liberantur subditi à iuramento fidelitatis illis præstito, ut per Couar. in cap. *quoniam pactum par. 1. q. 3. nu. 7. vers. 8. & 9. in fine. Valen. tom. 3. *diff. 6. quasi. 7. punct. 4. q. 3. Sayr. in clem. Regia lib. 5. cap. 8. n. 7. in fine.* Ex quo subinfertur clericis vti subditos non posse communicare cum Episcopo excommunicato, Couar. d. par. 1. q. 2. nu. 2. Vgol. d. 9. 9. n. 7. Soar. d. *diff. 15. secl. 7. Bonac. d. 9. 2. nu. 36. Ricciul. d. cap. 52. nu. 8.* Subinfertur etiam monachos, vti monachos subditos non posse communicare cum Abbate excommunicato, Vgol. *sub nu. 8. vers. in his tamen, Soar. d. secl. 7. nu. 12. Ricciul. d. cap. 52. nu. 9.* aduertens, quod si adsit alter titulus, nempe, quia sunt clerici familiares, & seruientes Episcopis, vel Abbati, poterunt communicare in ijs, quæ pertinent ad seruitum, quia tunc communicant subiectionis titulo.*

11 Nisi articulus necessitatis imminet. Notatur ad hoc, quod licita est communicatio cum excommunicato propter necessitatem, non solum spiritualem, sed etiam

temporalem, siuè pertineat ad victum, siuè ad vestitum, siuè ad habitationem, etiam si necessitas non sit extrema, sed alia, quam ex consilio tenemur subleuare, ita Vgol. d. cap. 23. q. 11, Soar. d. *diff. 15. secl. 3. nu. 8. Bonac. d. 9. 2. nu. 57. Valer. Reginal. d. lib. 32. tract. 3. nu. 124. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 55.* Vnde sequitur eum, qui per metum grauem communicare cogitur cum excommunicato excusari à peccato, censetur enim exilire in graui necessitate, nec Ecclesia obligat cum tanto incommode, ex quo patet à fortiori eum excusari, qui per vim cogitur Diuini interesse coram excommunicato, in quo casu aduertendum est eum, qui hoc modo detinetur, non teneri claudere oculos, vel obturare aures, ut tenent Henric. d. lib. 13. cap. 13. nu. 4. Auila d. *disput. 15. nu. 15. Bonac. d. 9. 2. nu. 62.* Quod autem pater excommunicatus ali debet à filio, tenent Duen. *reg. 68. limit. 10. circa finem, Surd. de alimentis tit. 1. q. 19. nu. 13.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super bonæ text. *scribentes.*
- 2 Excommunicatio priuat excommunicatum potestate suscipiendi, vel conferendi Sacramenta.
- 3 Excommunicatus ob percussione[m] clerici, si Ordinem suscipiat deponitur ab illo Ordine, cum quo solus Papa dispensat, cum Religioso tamen, qui id aliquo modo ignoranter fecit, dispensat Prelatus.
- 4 Dispensatio est rei maior, & difficilior, quam absolutio.
- 5 Ordinis Sacramentum iure datur excommunicato, & ab excommunicato quoad characterem, non quoad executionem.
- 6 Rigor opponitur equitati.
- 7 Professio facta per excommunicatum tenet.
- 8 Ignorantia non presumitur in sacro proprio antiquo, si illud sit arduum, & graue.

Cap. Cum illorum. XXXII.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collet. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Felin. Ximen. Toletan. in concordantia *versusque Iuris est legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 286. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 762.* refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 5.

2 In excommunicatione positi, Ecclesiasticos, &c. Notatur ad hoc, quod excommunicatio priuat excommunicatum potestate suscipiendi, vel conferendi Sacramenta, ut per Vgol. de cens. tab. 2. cap. 7. in intro. Aegid. de Sacram. & censur. tom. 2. *diff. 14. n. 22. Valer. Reginal. in praxi fori penit. lib. 32. nu. 2.*

3 Censemus in perpetuum deponendos, &c. Notatur ad hoc, quod excommunicatus ob percussione[m] Clericis Ordine

Ordines suscipit; depōitur ab illo Ordine, cum quo tantum solus Papa dispensat; cum religio-
tamen, qui id aliquo modo ignoranter fecit, dispensat Prælatus, ut per Soar. tom. 5. de censur. disp. 31. sect. 1. n. 19. Aegid. d. tom. 2. disp. 15. num. 41. Valer. Reginal. in praxi juris pœnit. lib. 30. num. 188. Campanil. in dñe forio Iuris Canon. rub. 11. cap. 15. n. 4. & 5. Bernard. in praxi. cap. 13. & Salsed. ibi aduertit hodie ex Conc. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 6. siue detur scientia, siue ignorantia Episcopum Iure posse in hac irregularitate dispensare fidelitū occultū sit, quod tunc erit, quando excommunicatio occulta est, licet celebratio ipsa publica sit.

4 Dispensandi facultatem, etc. Notatur ad hoc, quod dispensatio est res maior, & difficilior, quam absolutio, ut per Henric. in summa lib. 14. de irregul. cap. 17. 9. 4. in commun. lit. N. in fine.

5 Absque mandato Sedis Apostol. Notatur ad hoc, quod Ordinis Sacramentum iure datur ab excommunicato, & excommunicatio quoad characterem, licet non quoad executionem, ut per Couar. in cap. alma mater. par. 1. 9. 6. num. 6.

6 Secundum rigorem, vel aequitatem. Ergo rigor opponitur aequitati, ut per Tiraq. de retract. tit. 2. §. 35. gloss. 1. n. 31. & aequitas præfertur rigori, Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 6. d. n. 2. Valasc. de Iure emphyt. §. 5. n. 4. Donel. commentar. Iuris Civilis, lib. 23. cap. 2. Moder. de iurisdic. par. 4. casu 162. n. 2. cum seqq. Morla in compo Iuris Civilis, par. 1. tit. 1. q. 11. per totum.

7 Quasi claustrales, etc. Notatur ad hoc, quod ingressus, & professio facta per excommunicatum tenet, quia est contractus, inter religionem, & profitemtem: ita Innoc. verbo *Præmissis*, Henric. n. 4. Zabarel. n. 8. Felin. n. 2. Butr. n. 6. & Soccr. n. 15. in præsentia, idem Zabarel. conf. 96. in fine; Couar. de sponsal. par. 2. cap. 6. in introit. n. 3. Henric. in summa, lib. 13. cap. 7. §. 7. in medio; Aegid. d. disp. 14. n. 119. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 9. n. 19. Campanil. d. cap. 15. n. 6. Fr. Eschmann. quæst. Regul. tom. 2. q. 62. art. 25. vers. quod procedat, & n. 9. q. 17. art. 24. Mar. Alter. de censur. lib. 2. disp. 7. cap. 1. pag. 293. Anton. Ricciul. de Iure person. extra gremium Ecclesiæ exstern. lib. 4. cap. 41. per totum, Azor. insitut. moral. par. 1. lib. 10. cap. 3. q. 9. ubi etiam resoluit, quod huiusmodi excommunicatus receptus absolut potest a Superiore, siue Abbate. Vtrum autem procedat, quando ingressus, aut professio effect facta vigore rescripti imperati ab excommunicato: in quo dubio vna sententia tenet nullius esse momenti, quam tueretur Felin. lict. n. 2. vers. iuxta, Calder. conf. 22. de regular. & conf. 4. de rescriptis, Soccin. in cap. sacris, n. 174.

in si hoc sit. Sayr. tom. 5. disp. 15. sect. 9. n. 9. ex ea ratione, quia in tali casu tota professio fundatur super rescripto, cuius cum excommunicatus sit incapax, cap. 1. de rescript. in 6. sequitur, quod sit incapax etiam professionis, arg. cap. fin. de clerico excommunicato. Alteram vero opinionem, quod scilicet professio facta per excommunicatum vigore rescripti valeat, tenent Gomez in d. cap. 1. n. 32. Couar. d. n. 3. vers. etiam si excommunicatus, Mar. Alter. d. cap. 1. Sed prima opinio sicut est receptior, ita & verior, quam etiam sequitur Ricciul. d. cap. 41. num. 6. ubi num. 7. declarat procedere quando receptio, seu professio fuit facta principaliter vigore rescripti.

8 Nisi graue fuerit, et notabile factum, etc. Notatur ad hoc, quod ignorantia non præsumitur in facto proprio antiquo, si illud sit arduum, & graue, ut per Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 23. n. 19. Mascard. de probat. concl. 715. n. 2. Nec etiam ignorantia facti alieni præsumitur in factis nobilium, seu magnorum virore, ex Menoch. d. præsumpt. 23. num. 80. Aloyf. Ricc. in equit. decis. par. 4. rescript. 824.

9 In glof. [Mutilationem] ibi (cum excessu notorii est, etc.) Vtrū, & quādo leuis percussio clerici facta in foro, platea, vel alio loco publico, possit esse enormis propter scandalum, quod oritur ex notorio excessu, vide Marc. Anton. Genuen. in praxi Curia Archiep. Nicopol. cap. 80. Mari. Antonin. variar. resolut. lib. 3. resolut. 11.

10 In glof. [Effusionem] ibi (verbum enim effusionis abundantius significat.) Ita Tiraquel. in tractat. de indic. in rebus exiguis, vers. videremus, pag. 35. Vnde statutum loquens de vulnere cum sanguinis effusione non habet locum in vulnere, ex quo modicum sanguinis effunditur, ut per Hippol. conf. 80. n. 26. Marc. Ant. Genuen. d. cap. 80. num. 2.

11 In glof. [Passus] ibi (sicut iniuria facta filio patrem contingit, etc.) Notatur ad hoc, quod pater pro iniuria facta filio agere potest nomine proprio, vide Bellacomb. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 25. n. 140. latè Farinac. in praxi crimin. q. 105. d. n. 253. ubi n. 258. cum Surd. decis. 89. n. 12. ante finem, resolut non è contra filium agere posse pro iniuria facta patri, & n. 259. limitat etiam in filio naturali; vnde patrem remittere posse iniuriam factam filio minori tenet Fichar. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 25. n. 141. Perez. tit. 12. lib. 1. Ordin. pag. 175. Clar. §. fin. q. 58. n. 22. Bonac. commun. crimin. par. 2. verbo pater, fol. 58. vers. Boer. decis. 120. n. 1. Pinel. in l. 1. C. de bonis mater. par. 3. n. 105. Mench. illustrum, cap. 15. n. 8. Azeved. l. 8. n. 33. ut 1. lib. 3. & l. 2. n. 129. tit. 10. lib. 8. nona recept. Surd. decis. 89. n. 13. Farinac. in praxi crim. par. 1. q. 14. num. 34. cum seqq. & d. q. 105. n. 257. Molin. de insitut. tract. 3. disp. 2. n. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Monialis percussus monialem, aut clericum secularē abfolui potest per Episcopum in cuius diocesi monasteria sita sunt.
- 3 Mulier, cuiusvisque conditionis sint, si inciderint in excommunicationem propter violentiam manus iniectionem in clericum ab Episcopo abfolui possunt.

Cap. De Monialibus. XXXIII.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Host. Buttr. Anchar. Panor. Felin. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. varisq; iuris cum legib. Cassella p. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. iuris Pontif. pag. 287. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 743. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 6.
- 2 Probat hic tex. quod monialis percussus monialem, aut clericum secularem abfolui potest per Episcopum, in cuius diocesi monasteria sita sunt, ut per Syluest. verbo abfolutio, 4. n. 3. Fr. Eminent. in summa, tom. 1. cap. 80. n. 17. Mar. Alter. de censur. tom. 1. de excomm. lib. 3. disp. 7. 6. 5. vers. secundo probatur ostendit. Bell. de iur. cleric. par. 1. tit. de favore clericorum Canonis, 9. 3. n. 4. Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. punct. 5. n. 3. vers. quatuor. Mulieres enim cuiusvisque conditionis sint, si inciderint in excommunicationem propter violentiam manus iniectionem in clericos, possunt abfolui ab Episcopo, lirezq. 1. 10. consue. glof. 1. par. 10. n. 33. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. n. 18.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Communicare cum incommunicato nobis licitum est quoties opera excommunicati est necessaria ad nos, vel ad nostra tuenda.
- 3 Communicare in concernendis servitiis, quod iam perfoluit potest quis cum excommunicato.
- 4 Communicare cum excommunicato licitum nobis est quando contractus est contra illum, ad solvendum scilicet debitum, vel adimplendum promissa.
- 5 Filij, pariterq; excommunicati libere communicare possunt, quatenus sint emancipati, naturales, & adoptivi.
- 6 Societatis contractus per superuenientem excommunicationem non dissolvitur.

Cap. Si veie. XXXIV.

- 1 S Vper hunc rex scripserunt At. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Buttr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Felin. Ximen. Toletan. in concordant. varisq; iuris cum legibus Cassella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. iuris

Pontif. pag. 287. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 763. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 7.

- 2 Vobis permittimus, ut cum ip-
sis, &c. Notatur ad hoc, quod quoties opera excommunicati est necessaria ad nos, vel nostra tuenda, licitum est nobis cum excommunicato communicare, ut per Angel. verbo excommunicati, 8. n. 6. Soar. tom. 5. de censur. disp. 15. sect. 3. n. 7. Anton. Ricciul. de iur. person. extra gremium Ecclesie existens lib. 4. cap. 54. num. 1. vbi n. 3. hinc inferit licitum nobis esse petere consilium a Doctore excommunicato, si ab alio aequè idoneo consilium non speramus, & pari ratione posse in infirmis vocare medicū, & aromatarium excommunicatum, si illum magis idoneum reputemus, vel de nostra completionem magis informatum.

- 3 Maiorem navis receperint quantitatē, &c. Notatur ad hoc, quod ille, qui servitium stipulatus est ab eo, quem ignorabat excommunicatum, vel ab eo, qui post stipulationem excommunicationem contraxit, & totam, vel partem mercedis persolvit, si quantitas soluta nequeat recuperari, poterit illi in concernentibus servitium communicare, ut per Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 33. num. 4.

- 4 Et ab excommunicatis exigere possit, &c. Notatur ad hoc, quod quando contractus est contra excommunicatum, licitum nobis est ei communicare, ad effectum cogendi illum ad solvendum debitum, & ad implendum promissa in contractu, ut per Couar. in cap. alma mater par. 1. 9. 1. num. 8. Valer. Reginal. in praxi fore parit. lib. 3. n. 98. Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 14. n. 134. & 139. Mari. Alter. de censur. tom. 3. de excomm. lib. 1. cap. 4. vers. probatur. Ricciul. d. lib. 4. cap. 33. n. 29. & cap. 56. a princip. vbi n. 3. asserit procedere non solum in coactione iudiciali, sed etiam extraiudiciali, adeo ut liceat nobis excommunicatum alloqui, aut illi nunciare, vel litteras mittere petendo debitum ab eo, nam si licet petere debitum, licita sunt etiam media necessaria, vel utilia ad illud consequendum, quod quidem in specie censet Soar. tom. 5. disp. 15. sect. 8. sub n. 2.

- 5 Præterea si paterfam. domus, &c. Notatur ad hoc, quod liberi parentibus excommunicatis licite communicare possunt, ut per Vgolin. de censur. lib. 1. cap. 23. n. 7. Couar. in d. cap. alma mater par. 2. 9. 2. n. 8. Paul. Comitoli respons. moral. lib. 6. q. 34. n. 4. Bonac. de censur. disp. 2. q. 2. punct. 6. 3. n. 28. Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 19. a princip. Primò ampliatur, ut procedat etiam in liberis emancipatis, quia dispositio cap. quoniam mulier 11. q. 3. loquitur

Cap. Vt famæ. XXXV.

tur simpliciter de liberis, & ideo à nobis debet simpliciter intelligi nō adhibita distinctione, an sint in potestate, vel emancipati Vgol. d. 5. 7. nu. 7. Mari. Alter. de censur. tom. 1. disp. 15 lib. 1. cap. 4. in 1. dubit. sed quamvis hæc opinio procedere possit in ijs, quæ pertinent ad filium, vel filium eik, veluti ad obedientiam, & reuerentiam erga patrem, quoad alias vero actiones minime poterit communicare, præcipue si habitet extra patris domum, quia tunc non poterit de nouo habitare, & aliis similes actiones cum patre excommunicato vitando exercere, vt per Soar. d. sect. 5. nu. 3. Bonac. d. 9. 2. nu. 28. Paul. Comitrol. d. 4. 34. nu. 3. Ricciul. d. cap. 49. nu. 8. Secundo ampliatur, vt procedat etiam in liberis naturalibus habitantibus simul cum patre, Vgol. d. 9. 7. sub nu. 7. Soar. d. sect. 5. nu. 4. Mari. Alter. d. cap. 4. in 1. dubit. Anton. Ricciul. d. cap. 49. nu. 11. Tercio ampliatur, vt procedat etiam in filiis adoptiuis, dummodo sint sub cura parentum, & communales illius, Vgolin. d. 9. 7. nu. 3. Soar. d. sect. 5. nu. 4. Mari. Alter. d. c. 4. in 3. dubit. Quarto ampliatur, vt procedat non solum in filiis, aut liberis, sed etiam in ijs, qui moraliter habentur loco liberorum, cuiusmodi sunt natus, præmagna, hos enim cum socero, aut vitrico excommunicato, si communales fiat, communicare posse tenent Vgol. d. 9. 7. nu. 8. Soar. d. sect. 9. nu. 7. Bonac. d. 9. 2. m. 29. Anton. Ricciul. d. cap. 39. nu. 22. Quinto ampliatur siue filij nati sint ante excommunicationem, siue post, Vgol. d. nu. 8. Aegid. de Sacram. & censur. tom. 1. disp. 14. num. 127. Anton. Ricciul. ubi proxime num. 23. Limita tamen in filiis spiritalibus, vt per Soar. d. sect. 5. sub nu. 8. Bonac. d. 9. 2. nu. 34. Anton. Ricciul. d. cap. 49. nu. 20. vbi nu. 25. disputat verum sicut liberi possunt communicare cum parentibus excommunicatis, sic possent et conuersio parentes communicare cum liberis excommunicatis.

- 6 In glos. [In excommunicationorū.] Notatur ad hoc, quod cōtractus societatis per superuenientem excommunicationem non dissoluitur, & potest focus non excommunicatus in ijs, quæ pertinent ad societatem, communicare socio excommunicato, vt per Abb. nu. 10. vers. & circa societatem, Couar. in cap. alma mater par. 1. b. 1. nu. 8. vers. quibus suffragatur, Viuis desig. pp. nu. 15. Felic. in trakt. de societ. cap. 8. num. 9. quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 56. num. 7.

SYMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Crimina ne maneat impunita publicè interest, eunt
- 3 Clericus suspectus de fuga potest carcerari, & ab ipso creditore capi si fugatus cum bonis.
- 4 Prælatus potest iubere suum clericum capi etiam per laicos.
- 5 Clericus in flagranti delicto reperiens an possit capi per Iudicem secularem, remissum.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Burr. Anch. Panor. Mar. Socin. Felin. Ximen. Tolet. in concord. vtriusq. Iuris cum legib. Castella p. 1. & 2. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. p. 288. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 764. refertur ab Anton. Augult. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 25. cap. 8.

2 Publica utilitatis interfit ne crimina maneat impunita. Notatur ad hoc, quod publicè interest; & Reipub. expedit, ne crimina maneat impunita, vt per Thom. de Thomaf. in floribus legum reg. 103. Gramm. desig. 36. Perez h. 4. glos. 1. pag. 312. tit. 12. lib. 2. Ordin. & l. 1. glos. 3. pag. 148. in princip. tit. 1. lib. 8. Azened. l. 14. nu. 1. tit. 9. lib. 3. noua recopil. & l. 1. nu. 63. tit. 1. lib. 8. Flamin. de resign. lib. 14. q. 1. nu. 17. Bellet. desig. clerical. par. 1. tit. de disp. clericali 9. 15. à nu. 86. Card. Tufch. tom. 2. lit. D. conel. 157. Cabed. Lufur. desig. 75. nu. 1. par. 1. Cardol. in praxi Iudicum, verbo delictum, nu. 9. & 10.

3 Sub arcta custodia detineri, &c. Notatur ad hoc, quod clericus suspectus de fuga potest carcerari, & ab ipso creditore capif, aut agiat cum bonis, vt per Marcum Anton. Genuen. in praxi Archiepifcop. Neapol. cap. 3. nu. 16. nam vt clericus possit pro crimine personaliter detineri, requiritur quod ipse clericus fugitiuus sit Clar. lib. 5. §. final. q. 28. nu. 5.

4 Laici vero, &c. Notatur ad hoc, quod Prælatus potest iubere suum clericum capi, etiam per laicos, vt per Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 14. nu. 191. Et mittens manus violentas in clericum de mandato sui Prælati eum capiendo, non incurrit excommunicationem, Sayr. de censur. lib. 3. cap. 27. nu. 26.

5 Per hunc text. est communis opinio posse secularem Iudicem capere clericum in flagranti delicto reperiens, vt ad suum Iudicem ducatur, sic attestantur Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 4. nu. 3. Auendan. de exco. mand. par. 1. cap. 22. nu. 2. vers. item, Bernard. in praxi. cap. 25. num. 3. vbi Salzed. lit. D. in nouiss. edit. Azuned. l. 9. nu. 4. tit. 3. lib. 1. & l. 5. nu. 9. & l. 11. tit. 3. lib. 4. noua recopil. Olshan. de iure fisci cap. 74. num. 146. Farinac. in praxi crimina. par. 1. q. 21. à num. 141. Camil. Borrell. in summa omnium desig. tit. 43. n. 126. & de prestantia Regis Catholici cap. 71. num. 189. & 186. sed intellige cum Campani. in diuersorio Iuris Canonici rub. 4. n. 26. & vide dicta ad cap. 3. de vita & honest. cleric.

SYMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Ex.

- 2 Excommunicatus est qui in clericum violentem manus intulerit violentus.
- 3 Clericus si ipsum percussit animo irato, & iniurioso excommunicatus est.
- 4 Canonis privilegio non potest renunciari.
- 5 Declaratur text. in praesenti, & nu. 6. & 7.
- 6 Clericum percussit causa correctionis excommunicationem non incurrit.
- 7 Clericus consentiens in sui percussione non est ipso facto excommunicatus, sed venit excommunicandus.
- 10 Clericus solum verbaliter depositus gaudet Canonis, & fori privilegio.

Cap. Contingit. XXXVI.

- S**uper hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. *Trinque Iuris cum legibus Castelle* par. 3. Viuian. in *rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 388.* Alagona in *compendio Iuris Canonici pag. 764.* refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 10.
- 3 Probat hic tex. excommunicatum esse, qui in clericum etiam violentem manus intulerit violentus, ut per Franc. Marc. par. 3. decis. 882. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. differentia 15. num. 3. Soar. tom. 5. de censur. dispnt. 22. sect. 1. num. 58. Auila rod. tract. par. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 12. Sayr end. tract. lib. 3. cap. 16. nu. 18. Bonac. eod. tract. disp. 3. q. 4. punct. 2. num. 1. Carter. in *pract. crimin. fol. 91. n. 3.* Molin. de *Insist. tom. 4. tract. 3. disp. 51. n. 3.* Decian. in *tract. crimin. lib. 4. cap. 3. num. 4.* Aloyf. Ricc. in *praxi aucta resoluta 474.* Baltesa. Amescua de potestate in se ipsum lib. 1. cap. 12. num. 22. Iacob. de Grassi. in *decret. ad res. par. 1. lib. 2. c. 49. n. 6.* & par. 2. lib. 3. c. 5. *res. 499.* de Grassi. de *officiis clerici, officium 9. n. 77.* Guier. de *iuramen. confirm. par. 1. cap. 16. n. num. 53.*
- 3 hinc resolucentes clericum se ipsum percussentem animo irato, & iniurioso excommunicatum esse maiori excommunicatione, quod etiam resoluunt Guier. loco citato, Cened. ad *Decretum collect. 24. num. 15.* & collect. 29. num. 5. Aegid. de *Sacramen. & censur. tom. 2. dispnt. 14. num. 129.* Francisc. Coriolan. Capuccin. de *calumniis reservatione* 5. 2. c. 2. c. 10. de *inac. Regl. 5. n. 10.* num. 25. Amescua de lib. 1. cap. 20. num. 24. plures quos refert, & sequitur Carol. de Grassi. de *officiis 9. num. 82.* Bonac. d. punct. 3. num. 4. ubi intelligit modo clericus percussit se ex ira, & percussio attingat gravitatem fethalis culpa. Vnde sequitur maiori excommunicatione ligari eos, qui desperatione, vel odio vitae se ipsos percussunt, aut occidunt, secus verò dicendum de clericis, qui ob mortem pateant, vel amicorum se se alapis percussunt, aut barbam, vel capillos emellunt, vel de illis, qui causa mortificandi carnis iuxta ex deoctione corpus suum calligant, ut per Molin. de *iustu. tom. 4. nat. 3. disp. 31. num. 4.* Aegid. d. *insist. 14. n. 77.* 188.

Bonac. d. punct. 3. num. 4. *vers. hinc sequitur.*

4 Ratio autem illa est, quia privilegio Canonis non potest clericus renunciare, cum non tam in fauorem clerici ordinari, quam in fauorem totius Ordinis clericali fuerit introductum, cum etiam quia neminem sui ipsius dominum esse, nec membrorum suorum passum iura clamant in *lib. homo ff. ad leg. Aquil. & in hoc tex. cum similibus, quibus Iuribus scripta reliquit Guido Papae decis. 278.* posse neminem se obligare ad manus amputationem, nisi quid certum fecerit, vel nisi ita sit, ut ille loquitur. Nec obstat, quod volenti & consentienti non sit iniuria, quia respondetur hoc procedere, quando consentiens consentit in eis, in quibus potest consentire: clericus autem in hoc casu non potest consentire cum privilegium de non percussione clerico sub pena excommunicationis concessum sit toti Ordini, & statui clericali, cui persona priuata non potest preiudicare, & cedere, & sufficit quod fiat iniuria statui Ecclesiastico, ut excommunicatio huiusmodi incurra censetur, ut in tex. habetur: ita respondenti citati à Bonac. d. puncto 3. num. 1. *vers. respondeo.*

- 5 Verum contra supradictam textus conclusionem, eiusque decidendi rationem non leuiter obstat quod canon iste, si quis sciens, expressè requirit ut excommunicatio ipso iure incuratur, quod iniuriarum manuum sit violenta, ut patet ex verbis ipsius Canon. & melius ex cap. 1. *super hoc tit.* ibi, quia non potest in ipsis iniectio manuum violenta notari, quæ particula non conuenit percussioni clericum violentem, & consentientem iuxta rig. *seu. et.* cum similibus, & fateatur tex. in presenti, ibi, huiusmodi manuum iniectio etiam non violenta, &c. & magis in decisione, quæ habetur in *vers. de hoc.* quæ non solum prohibet ne de cetero alius fiat, sed clericus se percussit laicis subiungitur, missus autem percussit laicis violentem clericum, excommunicatio præscribitur, sed clericis, si se percussit subiicientes post tempora illius Canon. excommunicandos esse censuit, atque ita ex ips fundamentis non deficiunt plures argum. contra communem sententiam, scripserunt, & arguentes percussit clericum violentem excommunicatio illam manquirere, de qua in c. Canon non *si quis sciens*, quod aliter omni præpositionibus Canonibus. probabilem censetur esse, præfati, non ita post illud, quæ purant expressè se hic probari istos eam excommunicationem incurrare, de qua *super*. Canon. *si quis sciens*, dum illius auctoritate factum in Bracharen. Archiepiscopo damon. nepra autem esset illius Canon. allegari, nisi Pontifex intelligeret ad hanc censuram pertineat percutioem clericum iniuriolam, licet propterea non sit secundo, quia magis tenet Ordini clericali, in cuius fauorem erat text. in presenti Canon. in *insist. huius* promulgatum. Tercio, quia constant illius in *insist. huius* conuicta recepta ex *hanc illius* *insist. huius*

tio: verumtamen minimè hæc distinctio defen-
di potest, si enim rationes, quas pro ea conside-
rant, veræ sunt, concludunt nihil de nouo Pon-
tificem hic statueri, sed potius secundum Ius
antiquum respondisse, nam si propterea excom-
municationem incurrit percussiens clericum,
volentem, quia priuilegium illius Canon. toti
ordini concessum est, non vero in singulorum,
priuatum fauorem, rectè sequitur secundum Ius
antiquum, & ordinarias regulas nihil prodesse
consensum priuatorum, vt percussiens excom-
municationem euadat, iuxta reg. d. l. *In publi-
cum* ff. de *Instituta*, & iure, & cap. si diligenti, de
foro competenti. cum similibus: deinde si Pontifex
interpretatur Canon. illum statuere excommu-
nicationem non solum ob percussorem violentam,
sed etiam ob iniuriolam frustra inter noui-
lus, & antiquum sit distinctio, sic denique au-
thoritas Doctorum, & receptissima sententia,
persuadere debent, nemo ea tempora distinxe-
rat, vt illi volunt.

- 6 Quare licet raro, & difficulter à receptis sen-
tentijs recedere consueuerim, nunquam tamen
in rigore disputationis huic, de qua supra, ac-
quiescere potui, sed semper constanter exilti-
maui, & existimo neque ante, neque post hunc
tex. probari Iure nostro quod percussiens cleri-
cum volentem, excommunicationem illam,
ipso Iure incurrat, ex prædictis rationibus, neq;
contraria argumenta difficilem habent solutio-
nem; Nam illud, quod priuilegijs concessis rati-
one honestatis, & reuerentiæ personarum ipsi
nequeunt renuciare, omissis varijs solutioni-
bus, de quibus D. Barbof. in l. alia §. eleganter,
num. 11. ff. *Solutio Matrimonii* totum est conceden-
dum, sed ex hoc non infertur ad casum nostrum,
nullum enim priuilegium datur clericis quando
volentes percutiuntur, cum potius contra so-
los iniicientes manus violentas concessum fue-
rit. Ad aliud vero quod Pontifex videretur in-
epte cōsiderare verba illius Canon. *si quis suade-
nt*, explicando ad casum percussione clericis vol-
entis, quasi canon non solum puniat percussio-
nem violentam, sed etiam iniuriolam, frustra q;
considerare Canonem editum in fauorem totius
ordinis, si casus ipse non pertinet ad censu-
ram eo Canone statutam; Respondetur hæc
omnia satis conueniri, & adaptari prohibitioni,
de qua hic in *vers. ideo*, nam si percussio violenta
non esset, neque etiam iniuriola nulla prohibi-
tione opus erat, sed potius actus licitus cen-
seri debuit, quemadmodum Doctores resolu-
unt de illis, qui causa disciplinæ percutiuntur, vt
in d. cap. 1. *sup. hoc tit.* aut causa deuotionis se
percutiunt, eo quod pertinet alia ratio, vt idem
Canon latus sit in fauorem totius ordinis, nam
si solus respiceret fauorem priuatorum, eadē per-
cussio non redundaret in opprobrium totius or-
dinis, quia supponimus ipsum non tangere, ergo
bene Pontifex ad effectum vt illicita, & prohi-
bita censetur talis percussio, considerat ini-
uriam toti ordini illatam, quam singuli suo

consensu remittere non possunt, minimè inde
sequitur excommunicationē Canon. *si quis suade-
nte*, ipso Iure incurrere.

- 7 Hæc igitur resolutione contenta facile etiā de-
scendit resolutio altera contra cōmunē, quod
clericus se ipsum percussiens excommunicatione
illam non incurrit, etiam si iniuriola fiat,
vel illicitè, vt tenuit Abb. quem reuertitur, & sequi-
tur Mant. dial. 125. *vers. si seipsum vulneraret* &
ratione illa confirmatur, quod ad excommuni-
cationem illam incurrendam requirit Canon
distinctiōnem personarum inter ipsum percussio-
rem, & percussientem, quod generaliter in om-
nibus moralibus actionibus pro regula consti-
tutum est in cap. *de* de *instituta*, & in cap. *debitum*,
de baptismo, cum multis alijs.

- 8 Tamen iniuriola videtur, scilicet, quod
huiusmodi percussio sit iniuriola ordini cleri-
cali, vt aduertit Aegid. d. *disput.* 14. num. 168.
ex quo euenit percutientem clericum causa
correctionis, excommunicationem non incur-
rere, vt resoluunt Sayr. d. lib. 3. cap. 27. an. 11.

- 9 Excommunicetur, sentiens in sui per-
cussionem non est ipso facto excommunicatus,
sed venit excommunicandus, vt per Nauar. in
manuali cap. 27. num. 77. Soar. d. *sect.* 1. nu. 57.
Bonac. d. *punit.* 2. num. 3. Henric. in *summa*,
lib. 5. cap. 3. in *comment. lit. T.* ubi aduertit,
quod si clericus pluribus iactibus cum interval-
lo notoriè se subiciat, excommunicationem
incurrit ipso facto, quia in secundo ictu partici-
pat in crimine cum excommunicato notorio.

- 10 In glos. [Ordinati.] ibi (item quid de excom-
municato depositus si verberetur, an incidat in Canonem,
&c. Notatur ad hoc quod clericus solum
verbaliter depositus Canonis priuilegio fruitur,
vt per Gam. de *Sacramentis*, præfata, ultimo *supple-
mento* dampnatus §. 5. num. 21. Sayr. de *censur.* lib. 5.
cap. 20. num. 12. Bonacini de *censuris* *disput.* 4. *punit.*
vnic. num. 3. Aloys. Ricc. in *praxi* *ante* *resol.*
355. Mar. Alteri. de *censur.* tom. 1. de *excommu-
nicat.* lib. 2. *disput.* 1. cap. 6. *vers. Et quidem*, sic &
eodem modo depositus verbaliter gaudet pri-
uilegio clericali, Roland. *conf.* 4. num. 23. Vol. 1.
Bellet. *disquisit. clerical.* par. 1. tit. de *fauore* *cleri-
corum* *personali* §. 6. nu. 2. Bonacini d. num. 3. ubi
citatur Valent. Sayr. Anzil. & alios.

Cap. Relatum. XXXVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Colle& Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henr.
Butr. Anchar. Panor. Felin. Mar. Soc. Ximen. To-
letan. in concordantijs *Trinque* Iuris cum *legibus*
Cassellæ par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris*
Pontificij pag. 289. Alagona in *compendio Iuris*
Canonici pag. 765. refertur ab Anton. Augullin.
collect. 3. *Decretal.* lib. 5. tit. 21. cap. 11.

- 2 Probat hic tex. seruum, qui in fraudem do-
mini manus violentas in clericum iniicit, vt in re-
Ro.

Romam pro absolutione in domini fraudē, subtrahendo seipsum ab eius obsequio, pro illo tempore, posse, immo debere absolui ab Episcopo, si lēssio non sit enormis, ne fraus fuz illi patrocinetur in damnum domini, ita Gama de Sacramen. prestantis ultimo supplicio damnati, q. 5. nu. 22. Sic potestati alterius quilibet adstrictus, prout sunt serui, idest mancipia, possunt pro violenta manu iniectione in clericum ab Episcopo absolui, vt per Belles. *disquisit. clerical. par. 1. tit. de fauore cleric. Canonis 9. 3. nu. 19.*

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Absolutio necessariū requiritur ad tollendam excommunicationem quamuis excommunicatus peniteat.
- 3 Ministri Ecclesie non debent accipere oblatum ab excommunicato, vt Diuina officia pro ipso faciant.
- 4 Relicta in testamento ab excommunicato ad pias causas an a ministris Ecclesie recipi possint, ostenditur.
- 5 Excommunicati priuantur Ecclesie suffragijs.

Cap. Sacris. XXXVIII.

- 1 S Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. lo. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. vtriusque Iuris cum legibus Castelle. par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Inris Pontif. pag. 289. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 785. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 12. & alia pars est super in cap. sacris de sepulchris. & in alio sic incipien. de lit. qua vi.

- 2 Non tamen priusquam absolutionis gratiam, &c. Notatur ad hoc, quod absolutio necessariū requiritur ad tollendam excommunicationem, quamuis excommunicatus peniteat, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 11. nu. 5. & plures, quos refert, & sequitur Anton. Ricciol. de inre personarum extra gremium Ecclesie. exister. lib. 4. cap. 65. num. 7. vbi num. 12. cum Couar. d. 9. §. 11. sub num. 4. & Nauar. in manuali cap. 26. num. 32. atque alijs, extendit per hunc tex. vt procedat, etiam si excommunicatus sit mortuus, & moriens ostenderit signa penitentiz, & num. 21. pariter per tex. in presenti extendit, vt procedat, quamuis excommunicatus penitens erroris pugnaverit de mandato Ecclesie contra alios excommunicatos, & in hoc bello decesserit, non adhuc nisi sequatur absolutio, remanet absolutus.

- 3 Vel oblationes, &c. Notatur ad hoc, quod Ecclesie ministri non debent accipere oblatum ab excommunicato, vt Diuina officia pro ipso faciant, vt per Vgol. de censur. tabul. 2. cap. 9. §. 4. Valer. Reginal. in praxi fore peniten. lib. 32. num. 14.

ampliantes procedere etiam si non ille, sed alius pro illo offerat, & etiam si offerat simpliciter, vel in elemosynam. Vtrum autem relictum in testamento ab excommunicato ad pias causas ab Ecclesie ministris recipi possint? questio est ad presens institutum non contemnenda, in qua resoluendum est, quod quando sint relictum mortuaria, quæ dantur pro anima, vel sub onere celebrandi suffragia, tunc huiusmodi relictum non valent, nec recipienda sunt ab Ecclesia, cum pro excommunicato non sit orandum, vt per Innocen. in cap. cum voluntate, hoc est. sub nu. 1. Vers. mortuaria autem, vbi Ioan. Andr. sub num. 4. Vers. mortuaria verò, Abb. in rubr. de testamen. sub num. 11. Campeg. de test. par. 1. q. 47. num. 4. Quando vero aliquid relinquatur Ecclesie simpliciter sine aliquo onere, tunc relictum huiusmodi valet, & potest Ecclesia illud recipere, quia ex parte excommunicati, si potest testari ad vltus profanos, poterit multo magis ad vltus pios: respectu vero Ecclesie, cum ea non obligetur ad orandum, potest recipere sine scrupulo, cum possit accipere elemosynas ab excommunicatis, vt citius Deus eorum corda illustrare dignetur, ita ex Abb. & Franch. resoluit Anton. Ricciol. d. lib. 4. cap. 58. num. 15. §. 16. vbi nu. 17. idem dicendum putat si relictum sit sub onere faciendi aliquod opus pium citra suffragium, veluti si sit relictum Ecclesie aliquid ab excommunicato sub onere alendi, seu maritandi puellas, hoc enim est perinde ac si esset relictum pauperibus, quibus excommunicatus relinquere potest.

- 5 Vel orationes Domino porrigenda, &c. Notatur ad hoc, quod excommunicati priuantur Ecclesie suffragijs, vt per Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 14. nu. 36. & 59. Valer. Reginal. d. lib. 32. nu. 9. Valquez tom. 4. in 3. par. tract. de excommunic. dub. 2. Bonacin. de censuris disp. 2. q. 2. punct. 1. in princip.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicato dicente se absolutum non adhibetur fides.
- 3 Absolutio ab excommunicatione an probetur per cedulam Confessarij.
- 4 Excommunicatus qui fuit olim, etiam hodie excommunicatus presumitur.
- 5 Excommunicatus semel debet semper ritari donec probetur absolutus.
- 6 Excommunicatum quem semel fini, debet semper ritare donec de absolutione mibi legitime constiterit.
- 7 Cardinali asserenti aliquid sibi commissum plena fide adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandatis.

Cap. Sicut. XXXIX.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colled. Zabarel. Io. And. Host. Hec. Barr. Anchar. Panor. Felin. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 390. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 765. refertur ab Anton. Augusti collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 13.*

Super absolutione sua. litteras, etc.

Notatur ad hoc, quod non adhibetur fides excommunicato dicenti se absolutum, vt per Mascard. de probat. concl. 12. num. 1. Sanch. de Matrimon. lib. 3. disp. 37. nu. 2.

Aut alio modo legitime, etc.

Ergo non sufficit probare se esse absolutum ab excommunicatione per cedulā Confessarij, nisi duo testes adfint, qui probent excommunicationem absolutum, & parti satisfecisse, vt per Pr. Eriman. in addit. ad Bullam Cruciatā 9. 9. num. 31. fol. 108.

Vi prius habes, etc.

Notatur ad hoc, quod, qui olim fuit excommunicatus hodie etiā excommunicatus presumitur, vt per Mascard. de concl. 12. nu. 2. & concl. 704. d. nu. 1. Menoch. de presum. lib. 6. presum. 70. per totū. Aloy. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 1117. Et ideo semel excommunicatus semper debet vitari, donec probetur absolutus. Viu. decis. 98. Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 2. num. 6. Nauar. in manu. cap. 27. nu. 36. latē Mar. Alter. de censur. tom. 1. de excommuni. lib. 1. disp. 11. cap. 3. *vers. sed dubitari*, ubi limitat quando aliquis nō fuit excommunicatus simpliciter, sed sub conditione: vel quando communi opinione ab omnibus reputabatur absolutus, aut esset elapsus aliquod temporis spatium ab ipsa excommunicatione ita longum, vt attenta qualitate personę presumendum esset probabilius illum iam fuisse absolutum.

Et facias euitari. Notatur ad hoc, quod tenetur vnusquisque euitare illum, quem semel sciuit esse excommunicatum, nisi de absolutione sibi legitime confiterit, vt per Tiraquel. de pœnis tempor. causā 31. nu. 33.

In glos. [Litteras, I.] Notatur ad hoc, quod Cardinali assenti aliquid sibi commissum plenā fides adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandati, vt per Mascard. de probat. concl. 140. d. princip. Farinac. in praxi crimin. par. 2. q. 63. num. 33. cum seqq.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicatus sententia per appellationem non suspenditur.

- 3 Excommunicatio lata post sententiam est nulla.
- 4 Expressio relatiua non sufficit cum quid patenter fieri debet.
- 6 Excommunicatus iniuste debet euitari.

Cap. Per tuas. XL.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Colled. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Burr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 390. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 765. refertur ab Anton. Augusti collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.*

Nos igitur credimus, etc. Notatur ad hoc, quod excommunicatio lata post sententiam est nulla, vt per Couar. praxi. cap. 25. num. 2. *vers. illud tamen*, Ricciul. d. cap. 64. num. 37. Et qui allegat excommunicationem nullam fontem, quia lata post appellationem, aut errorem manifestum habere, & petat absolutionem ad cautelam, absoluedum equidem est, non simpliciter, sed ad cautelam, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 2. num. 7.

Fuisse patenter expressum, etc.

Notatur ad hoc, quod expressio relatiua non sufficit, cum quid patenter fieri debet, vt per Tiraq. de iure maris glos. 7. num. 100.

Ad cautelam. De absolutione ad cautelam latē Anton. Ricciul. d. lib. 4. cap. 87. per totum.

In alijs euitari debet, etc.

Notatur ad hoc, quod iniuste excommunicatus debet euitari, vt per Nauar. in manu. cap. 27. nu. 2. & 3. Soar. de censur. disp. 4. sect. 7. num. 41. & 43. Bellier. de censur. clerical. par. 1. tit. de sanctorum clericorum Canonis 9. §. 3. num. 4.

SYM M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Communicatio cum excommunicatis etiam per epistolam non est licita.
- 3 Absolutus non videtur excommunicatus si Papa eum saluet, vel cum eo communicet.
- 4 Papa an liceat communicare cum excommunicatis sine causa, remissum.

Cap. Si aliquando XL I.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. lo. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle per. 1. et 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 292. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 766. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. sub tit. de refectis. cap. 2.

- 2 *Nostra littera cum salutationis alloquio, &c.* Notatur ad hoc, quod non est licita communicatio cum excommunicatis etiam per epistolam, vt per Cofin. in pragmat. sancti. tit. de elect. verbo litteras fol. 108. Conar. in cap. alma mater per. 1. 9. 32. nu. 1. Soar. tom. 5. de censur. disp. 15. sect. 1. sub num. 2. Anton. Ricciol. de iure person. extra gremium Ecclesie existim. lib. 4. cap. 46. nu. 5.

- 3 *Non propter hoc excommunicationis, &c.* Notatur ad hoc, quod excommunicatus non videtur absolutus ab excommunicatione si Papa eum saluet, vel cum eo communicet, vt per Menoch. de praesump. lib. 2. praesump. 30. num. 38. Verum autem Summo Pontifici liceat absque culpa communicare cum excommunicato sine causa, vide Couar. d. 9. 1. nu. 3. Vgol. de censur. tab. 1. cap. 2. 9. 2. a num. 2. et tab. 1. cap. 23. 5. 13. nu. 1. Soar. eod. tract. disp. 7. sect. 9. a num. 15. Sayr. eod. tract. lib. 2. cap. 15. nu. 13. Auila eod. tract. per. 2. cap. 6. disp. 9. dabit. 1. concl. 3. cum seq.

SYM M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus a pluribus Iudicibus ab eisdem absoluti debet.
- 3 Absolutio ab excommunicatione obtenta ex falsa causa est nulla.
- 4 Absolutio una non prodest duobus excommunicationibus.

Cap. Officij. XLII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris

cum legibus Castelle per. 1. et 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 191. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 766. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 15. et eisdem huius tex. in cap. afflicti supra, de poenitentia, & remissi.

- 2 Multa, quae ad materiam huius tex. facere possunt, dixi ad cap. cum pro causa 27 supra hoc tit. Et circa huius tex. conclusionem quod excommunicatus a pluribus Iudicibus ab eisdem absolui debet, vide Perez l. 1. pers. decima, pag. 182. tit. 5. lib. 8. Ordin.
- 3 In glos. [Excommunicationis] ibi (excommunicatus eternum, &c.) Notatur ad hoc, quod absolutio ab excommunicatione obtenta ex falsa causa est nulla, nec prodest excommunicato, vt per Perez l. 1. cit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 181. Couar. in cap. alma mater per. 1. 9. 17. num. 14. Nauar. in manuali cap. 37. num. 38. late Mari. Alier. de censur. tom. 1. de excommuni. lib. 4. disp. 9. cap. 3. & vide dicta ad cap. ex parte 5. de offic. Iudicij Ordin.
- 4 In ead. glos. ibi (Sed qualiter, &c.) Notatur ad hoc, quod vna absolutio non prodest duobus excommunicationibus, vt per Tiraq. de retractu. tit. 2. 9. 2. glos. 1. num. 21. Couar. Tricar. lib. 3. cap. 10. num. 8. ref. quatuor, Perez d. l. 1. pag. 180.

SYM M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Predicatio Verbi Domini tempore cuiusvisque interdicti licita est.
- 3 Predicare excommunicatis Verbum Dei licitum est.
- 4 Excommunicato licitum est sacra interesse Canonicis.
- 5 Excommunicatus non potest ingredi Ecclesiam tempore, quo Divina celebrantur.
- 6 Interdicti tempore licitum est administrare Sacramentum Baptismi parvulis & adultis.
- 7 Confirmationis Sacramentum tempore interdicti licet conferri potest tam parvulis, quam adultis, tam in Ecclesia interdicta, quam in loco generaliter interdicto.

Cap. Responso. XLIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle per. 1. et 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 292. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 766. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 16.

- 2 *Quibus praedices Verbum Dei, &c.* Notatur ad hoc, quod predicatio Verbi Domini tempore cuiusvisque interdicti licita est, vt per Henric. in summa lib. 13. de excommuni. cap. 44.

De Sententia excommun. Tit. XXXIX. 469

4. 2. *res. quinto, Vgol. de censur. tab. 5. cap. 8. in princip. num. 5. Sayr. cod. tract. lib. 5. cap. 5. nu. 43.* Prædicare enim non est actus Sacri Ordinis, vt per Nauar. *in manuali cap. 27. num. 65. & conf. 2. de temp. ordinat. in antiq. Prax. Episc. par. 1. verbo predicatione 9. 10. remissu Sayr. vbi proxime.* Et ideo licitum est nobis prædicare excommunicatis verbum Dei, vt per Abb. hic num. 3. Anton. Ricciul. *de iure personarum lib. 4. cap. 35. nu. 3.*

4 Apud aliquam Ecclesiam conuocare, &c.

Ergo excommunicato licitum est Sacre concioni interesse, potestque absque peccato Ecclesiam ingredi ad eam audiendam, vt per Soar. *rom. 5. de censur. disp. 12. sect. 2. num. 4. & 5. Valer. Reginal. in praxi fori penit. lib. 32. n. 21. latè Mari. Alter. de censur. tom. 1. de excommun. lib. 1. disp. 10. c. 3. col. 2. res. si quis querat, lit. C. vbi respondet obiectis in contrarium; asseritque S. Augustin. epist. 187. ad Bonifacium interdixisse excommunicato introitum Ecclesie, ne ibi perciperet Sacramenta, & audiret Diuina Officia, non ad alium finem. Non licet autem excommunicato sine peccato alijs concionari, quia cessat ratio, nam qui alijs concionatur non suam, sed aliorum salutem quarit, in quo casu non est licitum excommunicatis cum alijs communicare, nisi in extrema, aut graui necessitate, Valer. Reginal. & Mari. Alter. locis citatis.*

5 Dummodo contra formam, &c.

Notatur ad hoc, quod excommunicatus non potest ingredi Ecclesiam eo tempore, quo Diuina celebrantur, vt per Couar. *in cap. alma mater par. 1. §. 5. nu. 7. col. 3. Valer. Reginal. d. lib. 32. num. 21.* Alio vero tempore sine peccato Ecclesiam ingredi potest, & ibi orare, & horas Canonicas recitare solus, & sine Socio, Mari. Alter. *d. disp. 10. cap. 5.*

6 Prater baptismum paruulorū, &c.

Quod autem tempore interdicti licitum erat administrare Sacramentum Baptismi paruulis iuxta hunc tex. & etiam adultis iuxta *cap. quoniam, hoc tit. lib. 6. dixi ad cap. non est vobis 11. num. 7. de sponsal. vbi etiam nu. 8. de Sacramen. Penitentiz.*

7 Ad Confirmationē in frontib. &c.

Notatur ad hoc, quod Confirmationis Sacramentum licet conferri potest tempore interdicti tam paruulis iuxta tex. in presenti, quam adultis iuxta *cap. quoniam, hoc tit. lib. 6. & tam in Ecclesia speciatim interdicta, quam etiam in interdicti tempore generalis loci, atque etiam solemniter, vt est receptissima omnium scribentium traditio, passim horum Iurum auctoritate adequantium duo Sacramenta Baptismum, & Confirmationem, ita Couar. in *d. cap. alma mater par. 3. §. 2. res. idem, Nauar. in man. cap. 7. num. 178. Tolet. in summa lib. 8.**

*cap. 53. Henric. in summa lib. 3. de Confirmatione cap. 6. num. 7. Vgol. de censur. tab. 5. cap. 7. §. 5. Sayr. cod. tract. lib. 5. cap. 7. num. 6. Ausla cod. tract. par. 5. disp. 4. sect. 1. dub. 4. concl. 2. Soar. tom. 3. disp. 26. sect. 1. d. num. 7. Valer. Reginal. d. lib. 32. tract. 3. nu. 24. Bonac. de censur. disp. 3. punct. 2. §. 1. n. 4. Ratio huius decisionis desumi potest ex d. cap. quoniam, ibi, propter moræ periculum, quamuis enim hoc Sacramentum regulariter loquendo necessitatis non sit, est tamen complementum Baptismi, per illud enim baptizatos plenè fieri Christianos dicit Vrbanus Pontifex in princip. distict. 5. & alij Sancti Patres, quos refert Henric. d. lib. 3. cap. 1. §. 2. innot. lit. H. & iuxta sanum sensum contra hæreticos beuè explicat Soar. *rom. 1. disp. 34. sect. 2.* non quod prima gratia per Confirmationis Sacramentum conferatur, & ante Confirmationem Baptismus culpam originalem non remittit, qui est peruersus aliquorum Hæreticorum error, sed quia per Confirmationem baptismalis gratia roboratur, & confirmatur ad benè operandum, constanterque credendum, & Fident Christianam firmiter confitendum: quia vero ad hoc Sacramentum, sicut & ad Baptismum, conferendum, Chrisma necessarium est, & iuxta Ecclesie morem in Cena Domini solum confici potest, & veteri amplius vtendum non est, idè concessio vsu Baptismi, & Confirmationis tempore interdicti, expediens, & necessarium fuit Chrismatibus etiam consecrationem concedi, vt ait tex. in d. cap. quoniam. Verum tamen est illud, qui dedit causam interdicti, aut qui est specialis & personalis interdicti ligatus, non posse ad hoc Sacramentum admitti, nisi prius præstiterit condignam satisfactionem ab Ecclesia præscriptam, vt aduertit Bonac. *d. §. 1. nu. 4. vbi nu. 6.* resoluit personaliter interdictum interdictio generalis personali, qui causam non dedit interdicti, huiusmodi Sacramentum ministrare posse, non vero illum, qui specialiter interdictus est, vel causam dedit interdicti.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Condemnatus vt debitum coniugale reddat feminæ, si certo sciat eius uxorem non esse, nequaquam tenetur nec potest sententia stare.
- 3 Debitum reddere non potest coniux conscientia impedimento dirimenti.
- 4 Coniugij ad licitum usum prius deponendus est seruulus, seu temerarius dubius.
- 5 Debitum petere non potest coniux dubius de valore Matrimonij, tenetur tamen reddere, intelligitur ibi.

Cap. Inquisitioni. XLIV.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Felin. Panor. Maria. Rr Socin.

Soci. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ, par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 293. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 767. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 21. cap. 17.

2. Probat hic text. quod i condemnatus, vt debuit coniugale reddat fœminæ, si certo sciat eius vxorem non esse, nequaquam tenetur, immo nec potest sententiæ stare, & ita potius propriam scientiam, quàm iudicis publicam auctoritatem sequi debet, vt per Couar. lib. 1. Variar. cap. 1. num. 2. vbi. quinto, Valer. Reginal. in praxi fore parit. lib. 31. num. 72.

3. Quæ per carnale cõmerciũ, &c.

Notatur ad hoc, quod confcius coniux impedimentum dirimentis non potest debitum reddere, vt per Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 39. num. 3. Gutier. cod. tract. cap. 50. num. 4. Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 34. dub. 10. num. 96. Bonac. de Matrimo. q. 4. punct. 4. num. 16. vbi num. 17. resoluit coniugem scientem Matrimonium esse inualidum ob impedimentum dirimens non posse reddere debitum coniugi ignoranti impedimento, seu inualiditatem Matrimonij, etiam si per excommunicationem compellatur ab Ecclesia reddere, aut etiam si sequatur grauisissima incommoda, scandala, & vitæ periculum, vt colligitur ex text. in præsent. Neque obstat excommunicatio, qua compellitur ab Ecclesia red ire, cum iuxta veriorum sententiam huiusmodi excommunicatio non liget coram Deo, ex ea ratione, quia excommunicatio iniuncta, que nuntur falsa præsumptione, non ligat, tum quia excommunicatio supponit peccatum morale, quod non adest in præsent. & ita tenent plures, quos refert, & sequitur Gutier. d. tract. de Matrimo. cap. 49. num. 1. & Bonac. d. num. 17. amplantes hoc verum esse etiam si Matrimonium sit inualidum ob impedimentum iure humano inductum, contra Henric. in summa lib. 13. cap. 31. num. 2. in comment. lit. K.

4. Temeraria credulitatis, &c.

Notatur ad hoc, quod ad licitum coniugij vsum prius deponendus est scrupulus, sed temerarium dubium explosendum, vt per Sanch. in præcepta Decal. lib. 1. cap. 10. num. 79.

5. Debitum quidem reddere potest.

Notatur ad hoc, quod coniux dubius de valore Matrimonij non potest petere debitum antequàm ahibent debitam diligentiam ad assequendam veritatem, tenetur tamen reddere alteri coniugi petenti, qui non dubitat de Matrimonij validitate, ita Sanch. lib. 2. disp. 41. num. 42. Bonac. d. punct. 41. num. 3. Azor. in Institut. moral. par. 1. lib. 2. cap. 18. q. 3. Sayr. in clau. Regia lib. 1. cap. 13. d. nu. 25. Poterit tamen post debitam diligentiam factam, ex qua veritas nondum conperta est, non solum reddere, sed etiam petere, vt re-

soluit Sot. in 4. de Instit. q. 5. art. 11. Valen. tom. 4. disp. 10. q. 6. punct. 2. Valer. Reginal. d. lib. 31. nu. 299. Aegid. d. disp. 34. dub. 10. n. 103. Sanch. d. lib. 2. disp. 41. num. 46. quicquid dicant Rebel. de obligat. Instit. par. 2. lib. 2. q. 16. sect. 2. num. 11. Gutier. de Matrimo. cap. 49. num. 28. Si verò suboritur scrupulus ex leuibus indicijis de validitate Matrimonij inter vtrumque coniugem post illud ab eisdem bonâ fide contractum, poterit vterque ad inuicem petere, & reddere, ex resolutis per Henric. lib. 11. cap. 15. num. 13. Sanch. d. disp. 41. n. 42. Aegid. d. disp. 34. dub. 10. n. 10. Gutier. d. cap. 49. num. 23. Bonac. d. punct. 4. num. 2.

ij. Cap. Contingit. XLV.

1. Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 294. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 767.

2. De materia huius text. & an hodie requiratur trina monitio, vt clericus in minoribus amittat privilegium fori, vide quæ dixi ad cap. in audientia 25. supra hoc tit.

3. Privilegiũ meretur amittere, &c.

De hoc principio dixi ad cap. tuarum num. 25. supra de privilegio.

4. Frustra legis auxilium inuocat, &c.

De hoc principio multos citavi DD. ad cap. bona 23. supra de electione.

SVM MARIYM.

1. Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2. Excommunicationis exceptio in qualibet parte litis opponi potest, etiam post conclusum in causa.
3. Excommunicatum repellere debet Index ex officio suo, etsi reus nihil dicat, si sit publicè denunciatus.

Cap. In præsentia. XLVI.

1. Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs vtriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 294. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 767. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 25. cap. 2.
2. In glof. [Irrelevantum.] ibi (exceptio excommunicationis in qualibet parte litis opponi potest.) Ita Ordinatio Regia Lusitanorum lib. 3. tit. 49. §. 2. in fine. Soar. de Pace in præf. tom. 1. par. 7. tempore §. nu. 39. Peregr. de Iure fœder. lib. 3. tit. 12. num. 14. Multatech. in praxi aurea crimin. par. 3. glof.

glof. *Similes num.* 2. etiam post conclufum in causa, *Surd. de alimen. rit. 8. privileg. 83. num. 4. Amat. Roder. in sua prat. cap. 3. num. 72.*

- 3 In ead. glof. ibi (*& Index ex officio suo, est reus nihil dicat, repellere debet excommunicatum.*) Ita etiam difponit Ordinatio Regia Lufitan. d. tit. 49. §. 4. *prop. finem*, & refolvunt Peregr. d. tit. 11. num. 16. Sanch. de Matrimon. lib. 3. disp. 22. num. 36. intellige de publico excommunicato, nam dum non est publicatus, & denunciatus ad Iudice, hodie vitandus non est, iuxta *Exeragan. Ad evitanda Martini V. Summi Pontif. de qua multa tradunt Perez l. 1. vers. hodie tamen sit. §. lib. 8. Ordin. pag. 177. Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. Prax. Episcop. par. 1. verbo excommunicatio §. 3. Soar. de Pace d. temp. §. d. num. 70. Fr. Emman. quest. Regal. tom. 2. q. 61. art. 2. AZOR. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 11. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 37. num. 12. & lib. 6. q. 35. Sanch. in precepta Dotal. lib. 2. cap. 9. num. 5. Cened. ad Decretum collect. 19. num. 2. & ad Discretal. collect. 42. num. 4. Bonacin. de censur. disp. 2. q. 2. p. 1. §. 1. num. 8.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicatus est dolose permittens clericum percuti ex quo prohiberi potuit, & non prohibuit, intelligit *ut ibi.*
- 3 Agentes, & consentientes pari poena puniuntur.
- 4 Delicto committendo obviare tenetur quis si commode potest absque proprio periculo.

Cap. Quantæ. XLVII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *veriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 7. Iuris Pontif. pag. 395. Alagona. in compendio Iuris Canon. pag. 767. refertur ab Anton. Augustin. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 3.*
- 2 Probat hic text. excommunicatum esse dolose permittentem clericum percuti, ex quo prohiberi poterat, & non prohibuit, ut per Caiet. verbo excommunicatio 10. Soar. tom. 5. de censur. disp. 22. sect. 1. num. 36. Ludouic. Beja par. 1. casuum conscientia casu 60. Sayr. in clausi Regia. lib. 10. tract. 2. cap. 14. num. 2. & de censur. lib. 3. cap. 26. num. 24. Alij vero prædictam conclusionem accipiunt eorantem casu, quo quis tenetur ex iustitia impedire, non ita tamen quando tenetur ex sola charitate obflare, ex quorum numero sunt Nanar. in manuali cap. 27. num. 78. Henric. in summa lib. 14. cap. 12. Molin. de Iustit. tom. 4. disp. 33. membr. 5. num. 6. Auila de censur. par. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 8. quos refert, & sequitur Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. p. 1. §. 3. num. 5. sic intelligentes text. in præfenti: sed

prior opinio verior, & litteræ text. magis conformis. Vtrum, & quando ratam habens percussorem clerici incurrat maiorem excommunicationem, vide Soar. d. sect. 1. num. 55. Molin. d. disp. 33. & cod. tom. 4. disp. 32. num. 4. Sayr. d. cap. 26. num. 52. Bonac. d. p. 1. §. 3. num. 7.

3 *Fauentes, & consentientes, &c.*

Notatur ad hoc, quod agentes, & consentientes pari poena puniuntur, si consentientes cooperentur ad delictum, saltem præstando auctoritatem, ut per Auiles ad cap. 1. Prator. nu. 7. fol. 58. verso. Flores de Mena varior. lib. 2. q. 18. num. 41. & alios relatos ad cap. 1. supra de officio delegati.

4 *Eos delinquentibus fauere, &c.*

Notatur ad hoc, quod tenetur quilibet, si possit absque proprio periculo, & commodè id valeat efficere, delicto committendo obviare, proximisq; ab iniuria defendere, ut per Couar. in reg. peccatum par. 2. §. 3. num. 4. Perez l. 1. glof. 1. pag. 67. tit. 3. lib. 1. Ordin. Gutier canon. lib. 2. cap. 6. num. 104. cum seqq. & latè dixi ad cap. sic dignum §. illi etiam, sup. de homicidio, ubi multipliciter explicauimus.

- 5 In glof. [Interpretans.] Circa materiam huius glof. vide dicta in d. §. illi etiam. Et quatenus dicit per defensionem alterius licitum esse accipere pecuniam, vide Couar. d. §. 3. num. 4. vers. hinc professio, Farinac. in praxi crimin. par. 3. q. 125. num. 275.

S Y M M A R I U M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Monitoria & citatio præmittenda est ad excommunicationem ferendam.
- 3 Excommunicari quis non potest pro peccato præterito, nisi prius moneatur.
- 4 Monitoria præcedentes excommunicationem debent esse tres, vel unica, quæ tres complectatur.
- 5 Excommunicatio tenet licet in ea ordo iudicarius non seruetur.
- 6 Excommunicari absque monitione in quibus casibus quis potest, ostenditur.
- 7 Excommunicationis sententiam non præmissa competentis admonitione in aliquem promulganti, quam penam incurrit, ostenditur.
- 8 Absolutio datur absque partis citatione ubi periculum est in mora.
- 9 Excommunicati, vel suspensi aliquem iniungit sanctus ei rescribere damnum, & interesse.
- 10 Excommunicatus iniungit potest iurisdictionem Ecclesiasticam ubiq; exercere.

Cap. Sacro. XLVIII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs *veriusque Iuris cum legibus Castellæ*
Rr ij par. 1.

par. 1. & 2. Viuiam. in *rationali lib. 3. Iuris Pom-
tif. pag. 295.* Alagona in *compendio Iuris Canon.
pag. 768.* defumitur ex Conc. generali Latera-
nen. sub Innoc. III. cap. 17. & refertur ab Ant.
August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 15. cap. 5.

3. **Nisi competenti admonitione pre-
missa.** Notatur ad hoc, quod pramittenda

est monitio, & citatio ad excommu-
nicationem ferendam, vt per Couar. in cap. *alma
mater* par. 1. §. 9. n. 4. Nauar. in *mannali cap. 27.
num. 11.* & conf. 4. sub hoc tit. num. 1. in antiquis,
Tolet. in *summa lib. 1. cap. 9.* Gutier. *canonicar.
lib. 2. cap. 16. à princip.* Vgol. *de confus. sub. 1.
cap. 18. à princip.* Soar. *rod. tract. dispnt. 3. sect. 8.
à princip.* Auila *rod. tract. dispnt. 1. cap. 5. dub. 7.
eum seqq.* Sayr. *rod. tract. lib. 1. cap. 7. num. 14.* &
cap. 11. num. 5. Bellet. *disquisit. clerical. par. 1. tit.
de favore clericorum Canon. 5. §. n. 17.* Fr. Emman.
quest. *Regul. tom. 2. quest. 39. art. 3.* Cardos. in
praxi *Iudicum verbo excommunicatio, n. 3.* Farinac.

4. **fragmen. crimina. par. 1. lit. E. num. 18.** Et excom-
municatio pro culpis prateritis non debet ferri
nisi precedentibus tribus monitionibus cont
suis interualis, vt tenet Miranda in *manuali
Prelatorum tom. 2. q. 35. art. 3. concl. 3.* Praxis Epi-
scopalis par. 1. verbo *excommunicatio*, non potest
enim quis excommunicari pro peccato prater-
rito nisi prius monatur, cap. *Romana §. canendi
hoc tit. lib. 6.* Couar. d. §. 9. num. 4. & §. 10. d. n. 1.
Soar. tom. 5. *dispnt. 7. sect. 5. d. num. 6.* Bellet. d.
§. 4. num. 32. & huiusmodi conclusio recte intel-
ligitur quando pro prateritis culpis lata est ex-
communicationis sententia, secus si pro futu-
ris, quia tunc nulla est necessaria monitio, vt
per Innoc. Ioan. Ande. & Anchar. hic. & ap. &
alios, quos refert, & sequitur Rêdina in *promptua-
rio recept. sentent. tit. 41. num. 11. tom. 1.* Monitiones

autem debent esse tres, vel vnica, quæ tres
complectatur, cap. *contingit il. 2.* & ibi gloss. *Verbo
tertio supra hoc tit. textus present.* Couar. d. §. 9.
num. 5. Bellet. d. §. 4. num. 31. vbi aduertit,
quod in prima monitione, siue citatione præfi-
gitur terminus ad quid faciendum, siue ab eo
abstinendo: in secunda vero alius terminus ad
dicendum, & allegandam causam, quare non
debeat excommunicari, seu in excommunicatio-
nem comminatum incursum declaratio ter-
tia denique vt compareat ad videndum, & audi-
endum fe excommunicari, & successiue ex-
communicatum declarari, & pro excommuni-
cato publicè denunciari, cædiones decerni, &
affigi ad loca solita, & consueta Ciuitatis, &c.
quæ quidem monitiones nunquam presumun-
tur ex resolutis per Roder. Soar. *allegat. 13. nu. 8.*
Notandum tamen est, quod illæ tres monitiones,
quæ fieri debent in excommunicatione
comminatoria, continere debent cõgruum tem-
pus per aliquot dictum interuallum, Felin. hic.
num. 1. *resf. nota.* & gloss. hic verbo *competens.*
Cou d. §. 9. num. 5. & trauat. ad *Vestr. in praxi. Ci-
uilit. lib. 7. cap. fin. num. 29.* Sayr. d. lib. 1. cap. 12.

num. 32. & 33. Bellet. d. §. 4. num. 39. vbi etiam
cum Hostien. dicit huiusmodi tempus, sed inter-
uallum inter monitionem & monitionem esse
arbitrarium Iudici An autem hæc monitio fieri
debeat personaliter, & non ad domum, vide.
Bellet. d. §. 4. d. num. 44. Farinac. d. lit. E. nu. 19.
Et quauis monitiones prædictæ omisæ fuis-
sent, ordoq; excommunicandi iurisdictionis non
seruatur, tenet tamen excommunicatio, licet nõ
sit rectè lata, gloss. hic verbo *infus.* & Felin. num. 3.
& Abb. num. 9. Couar. d. §. 9. num. 7. Sayr. d.
cap. 12. num. 26. Gutier. *Canon. lib. 1. cap. 4. nu. 4.*
Gabri. *commun. lib. 2. tit. de citat. concl. 1. n. 155.*
Rendina in *prompt. tit. 41. num. 5.* Bellet. d. tit.
de favore clericor. Canonis 5. q. num. 38. quauis
non deint quæ contrariõ teneant, videlicet Vici.
in *sum. de excomm. num. 6.* Soar. *de confus. disp. 3.
sect. 12. num. 5.* Soc. in 4. *disp. 22. q. 1. artic. 2.
concl. 3.* quorum opinio probabilis, & in puncto
Iuris verior est, vt dixi ad cap. 26. de *appellatione.*
vbi latè, & ibi dicitur adde Mari. Alter. *de censu-
ris tom. 1. de excomm. lib. 3. disp. 3. cap. 3. q. 4. & 5.*

6. Dantur tamen aliqui casus, in quibus excom-
municari quis potest abque monitione. Primus
est, quando fertur excommunicatio ab Episcopo,
non vt Iudex, sed vt pars ad defensionem
Iurium Episcopatum, scilicet contra occupan-
tem res Ecclesiæ, siue turbancem Iura Ecclesiæ,
ita Felin. hic num. 6. & in cap. cum sit *Romana
nu. 16. de appellat.* Innocen. in cap. *Venerabilis nu. 3.
& 4.* vbi etiam Abb. num. 3. & Butr. *de censuris.
Lap. allegat. 73.* Secundus quando fertur excom-
municatio contra occultantes iniustè bona, &
terras Ecclesiæ Romanæ, Host. & Felin. in cap.
eum ostendit de iudic. Tertius quando Iudex Eccle-
siasticus præcipit aliquid, quod ad eius officiũ
pertinet, si non pareatur potest excommunica-
re abque alia monitione faciendâ super expen-
datione criminis commissi, quia verè ille con-
tumax est, facis enim monet. Iudex eo ipso
quod iuste aliquid præcipit, vel prohibet, ita
Innocen. in cap. ex *pariter. quida. dicitur signifi-
ficat. Franch. in d. cap. Romana §. fin.* Auila *de
censuris par. 2. cap. 5. dispnt. 1. dub. 14. ex dictis.
Coriolan. Capuccin. de casibus reser. par. 1. sect. 2.
art. 25. num. 12.* vbi num. 12. eum Ludon. Mir-
rand. in *manuali Prelatorum tom. 2. q. 35. art. 3.
concl. 3.* idem dicit de excommunicatione lata
à Prelatis per modum præcepti. Quartus quan-
do periculum est in thora potest quis excom-
municari sine monitione, gloss. *Verbo timerarius
in cap. cum medicinalis hoc tit. lib. 6.* Felin. hic n. 4.
Nauar. in cap. cum *contingit quinta causa nullitate
tit. num. 1. de reserip.* Quintus quando delictum
est commissum in presentia Iudicis Felin. hic
num. 7. & 8. Butr. in cap. ad *apostolica colorem. 1.
de except.* Sextus quando Iudex excommunicat
excommunicatum à Iure, cap. *reprehensibilis.* &
ibi Abb. num. 6. & 7. de *appellat.* Couar. d. §. 9.
num. 5. *resf. trina verò monitio.* Septimus quan-
do Prelatus Regularis excommunicat subditum
suum, quia illum corrigens non procedit vt
Iudex

Index formaliter, Felin hic num. 7. vers. quibus
salut. & Lap. d. allegat. 73. Et aliqua circa hanc
materiam habes ad cap. 26. de appellat.

1 Ingressum Ecclesie per mense, etc.

Notatur ad hoc, quod presumens sententiam
excommunicationis promulgare in aliquem
nisi competenti admonitione premissa, & pra-
sentibus personis idoneis, per quas si necesse
fuerit probari possit monitio, etiam si iust
fuerit excommunicationis sententia, interdi-
cti, & ingressus Ecclesie per mensem unum po-
enam incurrit, ut per Valer. Reginal. in praxi
fieri potest. lib. 3. v. altam 3. num. 68. vers. se-
cundum, ubi etiam adducit verbum, presump-
serit, de quo in presenti, indicare quod ad hoc
interrundum requiritur, ut Index ex certa
scientia, directaq; voluntate agat.

2 Qui si absq; periculo mora, etc.

Notatur ad hoc, quod ubi periculum est in
mora absolutio datur absque partis citatio-
ne, ita gloss. verbo non relaxat, versic. nisi peri-
culum in cap. 3. de officio Ordinarii, Franch. in
cap. quia fronte 25. de appellat. sub num. 11. vers.
et hoc nisi periculum, ubi etiam Butr. sub nu. 11.
Inola num. 9. ac alij, quos refert, & sequitur
Anton. Ricciol. de iure person. extra gremium Ec-
clesie existens. lib. 4. cap. 70. num. 5.

3 Cumque aduersus excommuni- catorum, etc.

Notatur ad hoc, quod excommu-
nicians, vel suspendens ali-
quem iniuste tenetur ei resarcire damnum, &
interesse, ut per Perez titul. 5. lib. 8. Ordin.
pag. 181. Farinac. d. lit. B. d. num. 41. Sayr
d. lib. 1. cap. 13. num. 16. Monet. de distributione
quotid. par. 2. q. 15. num. 45. ubi intelligit de
expensis litis, & alijs similibus damnis: vel
etiam de fructibus, & distributionibus quoti-
dianis, duplex enim actio competere poterit
huic iniuste excommunicato, altera contra
excommunicantem, & suspendentem inius-
te, altera vero contra eos, qui redditus hu-
iusmodi perceperunt, neque enim nouum est
plures actiones pro eadem re contra plures
personas alicui competere posse, ut constat
ex l. etiam & l. fin. C. si tutor & cur. l. 3. ff. cod.
late Anton. Ricciol. dict. lib. 4. cap. 14. nu-
mer. 33.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Excommunicationem incurrens qui seruati fecerint statuta edita, & consuetudines introductas contra Ecclesie libertatem.
- 3 Statutum, quod exceptio excommunicationis opponi non possit in iudicio est.
- 4 Statuta, vel consuetudines facientes seruati contra libertatem Ecclesiasticam sunt excommunicati.

Cap. Nouerit. XLIX.

Honor. ij.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarel. Io. Andr. Casal. in annot.
Hostien. Henric. Butr. Anchar. Felin. Marian.
Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs. Versusque
Iuris cum legibus. Castella par. 1. & 2. Viuian. in
rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 296. Alago-
na in compendio Iuris Canonici pag. 766.

2 Necnon & qui de cetero, etc.

Excommunicantur omnes hic, qui de cetero
seruari fecerint statuta edita, & consuetudines
introductas contra Ecclesie libertatem, de
qua excommunicatione satis Mari. Alter. de
censuris tom. 1. lib. 3. dispus. 16. cap. 4. ubi ali-
quas questiones ad materiam huius tex. reso-
luit, & ostendit in quo differat excommuni-
catio lata in hoc tex. ab excommunicatione Bullae
in Cena Domini.

3 Contra Ecclesie libertatem, etc.

Notatur ad hoc, quod non valet statutum,
quod exceptio excommunicationis opponi non
possit, quia est contra libertatem Ecclesiasti-
cam, ut per Rebus. in tract. excepti. num. 108.
Quare minus pie exceptio excommunicationis
non admittitur apud illos, de quibus Courar.
lib. 1. variat. cap. 18. an. 5. Tiraquel. de retract.
tit. 1. §. 1. gloss. 3. num. fin. Rebus. ibi proximo
num. 107. & in declarat. abhoris num. 5. & dere-
probat. testium num. 103. Azucud. l. 2. nu. 8. ff. de
lib. 4. nona receptil.

4 Vel seruata.

Notatur ad hoc, quod fa-
cientes seruati statuta, & consuetudines contra Ecclesiasticam libertatem
sunt excommunicati, ut per Nauar. in maxilla
cap. 27. num. 118. Clar. in 9. fin. q. 77. num. 26.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Regulares si se precitantes per eorum Praelatos
absolui possunt, nisi excessus extiterit enormis.
- 3 Magister, & Fratres Hierosolymitani, si sine
Sacerdotibus, possunt suos subditos se se peccantibus
absolvere.
- 4 Absolutio ab excommunicatione quod forum
iudiciale dari potest ab illo, qui iurisdictionem
habundat presbyter non fit.
- 5 Statutaria dispositio, seu le. municipalis loquens in
exce. habet locum in sponsa.

Cap. Canonica. L. Honor. ij.

1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc.
Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr.
Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen.
Re ij Tolet.

Toletan. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castellæ* par. 2. Viuian. in *rationali lib. 3. Iuris Pontifici* pag. 297. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 769.

- 2 Probat hic text. Regulares se se percutientes per eorum Prælatos absolui posse, nisi excessus extiterit enormis, vt per Bellet. *disquisit. cleric. par. 1. tit. de fauore clericorum Canonici* 9. 3. num. 3.

- 3 Nos ergo ad vos, &c. Notatur ad hoc, quod Magister, & Fratres Hierosolymitani, si sunt Sacerdotes, possunt suos subditos se se percutientes absolue, vt per Syluest. in *summa verbo absolutio* 4. nu. 3. Bellet. *de* 4. 3. nu. 6.

- 4 Presbyter esse debet. Intelligitur de absolutione quoad forum penitentiale, vt per Couar. in *cap. alma mater* par. 1. 9. 11. num. 10. nam quoad forum iudiciale dari potest absolutio ab excommunicatione ab illo, qui iurisdictione habet, licet Presbyter non sit, quia excommunicatio est iurisdictionis, Abb. in *cap. ab excommunicatione* n. 16. de *rescriptis*. Bellet. *disquisit. cleric. par. 1. tit. de fauore clericorum Canonici* 9. 4. nu. 34.

- 5 In gloss. [Duximus.] ibi (intelligendum est de sponsa.) Notatur ad hoc, quod dispositio statutaria, seu lex municipalis loquens in vxore, habet quoque locum in sponsa, vt per Tiraq. de *iure mariti* gloss. 1. num. 1. Caldas Pereira in l. *securatorem*, verbo *Lesus*, nu. 127. *vers. ex quo eleganter*.

Cap. Super eo. L I.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Henr. Butr. Ansh. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. Viuian. in *rationali lib. 3. Iuris Pontifici* pag. 297. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 770.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Absoluti qui potest ad cautelam, præstita cautione, de parando mandatis Ecclesiæ, ubi dubitatur de viribus sententiæ.
3 Archiepiscopus potest Episcopum suspendere, interdici, & excommunicare.

Cap. Venerabili. L II.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Ansh. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. Viuian. in *rationali lib. 3. Iuris Pontifici* pag. 297. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 770.

- 2 Probat hic text. ubi dubitatur de viribus sententiæ posse quem absoluti ad cautelam præstita

cantione de parendo mandatis Ecclesiæ, vide Anton. Ricciol. de *iure person. extra gremium Ecclesiæ existent. lib. 4. cap. 67. num. 65. ubi etiam dicit huiusmodi cautione præstita litigandum esse super veritate rei, & si fuerit repertus culpabilis compelleretur satisfacere, alijs abfoluetur in totum.*

- 3 In præfatum Episcopum ab eodem Archiepiscopo, &c. Notatur ad hoc, quod Archiepiscopus potest Episcopum suspendere, interdici, & excommunicare, vt per Dec. in *cap. 1. de indic. num. 29 in 2. liti. Lancel. Conrad. in templo omnium Iudicum lib. 2. cap. 4. sub num. 18. Bortz. de synodo par. 1. num. 45. cum seqq. Stephan. Quarantà in *summa bullarum*, verbo *Archiepiscopi auctoritas*, num. 8.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Conseruando, quæ est contra libertatem Ecclesiæ, vel eidem onerosa, non valet.
3 Consuetudini ubi reproca quando derogatur, censetur quoque consuetudini futura derogatum.

Cap. Grauem. L III.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henr. Butr. Ansh. Panor. Felin. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castellæ* par. 1. Viui. in *rationali lib. 3. Iuris Pontifici* pag. 298. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 770.

- 2 Ecclesiastica libertatis, &c. Notatur ad hoc, quod consuetudo, quæ est contra libertatem Ecclesiasticam, vel eidem onerosa, non valet, ita Ducen. reg. 143. Bero. *conf. 31. num. 11. vers. præterea*, & num. 17. vol. 1. Ioan. Lup. in *tract. de libertate Ecclesiasticâ* q. 6. num. 4. & 5. Bellet. *disquisit. clerical. par. 1. tit. de exemp. cleric. ab oneribus publicis*, 9. 1. num. 10. & iterum *tit. de fauore clericorum personali* 9. 3. num. 23. aduertens ibi post Couar. lib. 3. *ver. cap. 13. concl. 4. & Azor. institut. mor. par. 1. lib. 5. cap. 18. in fine*, quod quando etiam simpliciter a lege derogatur consuetudini, vt reprobo, & malè, censetur quoque consuetudini futura derogatum.

- 4 In gloss. [Priuatis] ibi (ipse iure, &c.) Vide Tiraq. in l. *si inquam*, verbo *renuatiur*, num. 33. C. de *renuatiur donat.*

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
2 Communicari cum excommunicatis licitum est in qd, quæ ad eorum correctionem, absolutionem, & salutem animarum pertinent.

- 3 *Prædicator accipere potest necessaria ad sustentationem vite, & studiorum suorum.*
- 4 *Ecclesia ministri non debent accipere etiam datum in elemosynam ab excommunicato.*
- 5 *Clericum percutiens zelo bono, scilicet correctionis causæ, excommunicationem non incurrit.*
- 6 *Pater absque incursu excommunicationis potest filium clericum verberare afflicte.*
- 7 *Clerici seniores ex officio, quod habent in Ecclesia, possunt cum moderamine corrigere, & verberare clericos in minoribus Ordinibus constitutos in Ecclesia officium turbantes.*
- 8 *Magister, vel Prælati potest corrigere clericum causa correctionis sine periculo excommunicationis.*

Cap. Cum voluntate. LIV.

Greg. ix.

- 1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panormit. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utriusque Iuris cum legibus Castellæ*, par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 298. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 770.
- 2 *Probat hic text. licitum esse communicare cum excommunicatis in his, quæ ad eorum correctionem, absolutionem, & salutem animarum pertinent ut per Conar. in cap. alma mater, par. 1. & 2. in fine, Nauar. in manuali cap. 10. num. 3. Anton. Ricciul. de Iure person. extra gremium Ecclesiæ existens, lib. 4. cap. 55. num. 1. Mar. Alter. de censur. tom. 1. de excomm. lib. 1. dist. 9 cap. 1. *vers. excommunicatus.**

S. Prædicatores.

3 *Præsertim cum aliis non valeat, &c.*

Notatur ad hoc, quod Concionator accipere potest necessaria ad sustentationem vite, immo & studiorum suorum, si consuetudo habeat, ut per Soar. tom. 1. de religione, lib. 4. de simonia, cap. 18. n. 23. Valer. Reginal. in *praxi fori penit.* lib. 23. num. 216.

- 4 *Elemosynas licite, &c.* *sic* Ministri non debent accipere etiam datum in elemosynam ab excommunicato, quia in præsentem hoc tanquam privilegium conceditur Prædicatoribus, ut advertit Valer. Reginal. in *praxi fori penit.* lib. 32. num. 14. quod bene explicat Mar. Alter. de censuris, tom. 1. de excomm. lib. 1. dist. 9. cap. 4. *vers. probatur secundo.*

S. Si qui.

- 9 *Probat hic 4. percutientem clericum zelo bono, scilicet correctionis causâ, excommunicationem non incurrit, ut per Carol. de Grassis*

- de effectibus clerical. effectus 9. num. 224. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de favore clericorum canonis 8. 3. num. 3. ubi intelligit, dummodò correctio sit moderata, aliâ secus. Vnde patrem absque incurfu excommunicationis posse filium clericum verberare afflicte tenent Menoch. de *presump. lib. 5. presump. 14. num. 6. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 2. cap. 21. q. 6. Aloyf. Ricc. in *praxi auctor. resolut. 433. num. 4. Bellet. d. 8. 2. num. 5. ubi secus tenet, quando filius est clericus in Sacris. Sic etiam sine periculo excommunicationis clericos seniores ex officio, quod habent in Ecclesia, possumt moderamine corrigere clericos in minoribus Ordinibus constitutos in Ecclesia officium turbantes, & illos verberare, & expellere tenent hic *glos. verbo in minoribus Ordinibus, & Host. num. 7. & 8. Bart. in tract. de carcer. nu. 22. quos refert Bellet. d. 8. 2. num. 4. Carol. de Grassis d. effectus 9. n. 231. Sic etiam Magistrum, vel Prælatum posse percutere clericum etiam in Sacris constitutum causâ correctionis sine periculo excommunicationis tenent Malcard. de *probat. concl. 996. n. 19. Bellet. d. 8. 2. n. 7. nam Abbas monachum suum corrigere potest, & debet, ut per Menoch. de arbitrio casu 364. num. 11. & 12.*****
- 9 *In *glos. [Causam, in fine] ibi (& est argum. quod ille, qui gerit, &c.) ita explicat Bobadil. in sua politica lib. 1. cap. 12. n. 36.**

SUMMARIUM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Clericus carnaliter cognoscens mulierem excommunicatam propter suum concubinatum, vel alterius clerici, aut laici, dicitur in crimine communicare, ac proinde maiori ligatur excommunicatione.*
- 3 *Communicans cum excommunicato maiori excommunicatione in crimine, propter quod fuit excommunicatus, maiorem incurrit excommunicationem.*

Cap. Si concubinæ. LV.

- 1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utriusque Iuris cum legibus Castellæ*, par. 1. & 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontificij* pag. 300. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 771.
- 2 *Probat hic text. clericum carnaliter cognoscens mulierem excommunicatam propter suum concubinatum, vel alterius clerici, dici in crimine communicare, ac proinde maiori ligari excommunicatione, ut per Iul. Luvor. de *lubilis, & indulgent. par. 2. cap. 21. num. 14. & 15. Anton. Ricciul. de Iure pers. extra gremium Ecclesiæ existens, lib. 4. cap. 45. n. 6. ubi n. 8. resoluit clericum, si rem habeat cum muliere excommunicata, propter concubinatum laici dici communicare in crimine criminoso, ex ea ratione, quia in materia honestatis dispositio loquens de lai-**

cis

eis comprehendit etiam clericos, cap. cum ab omni specie, de vita, & honestate clericorum, nō etiam quia in hac materia excommunicatio nōitur in causa, nempe in fornicaria coniunctione, quæ operatur, ut extendatur de persona ad personam, glof. in presenti, ibiq; Butr. n. 5. Quod verè communicans cum excommunicato maiori excommunicatione, tenent Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 3. num. 5. Nauar. in manuali cap. 27. n. 31. & n. 112. Henric. in summa lib. 13. cap. 9. in commun. lit. D. Valer. Reginal. in pract. for. pœnie. lib. 32. n. 96. qui aduertunt ad talem excommunicationem incurrendam requiri primò, ut quis in crimine participet post ipsam commissio, ac post incursum propter ipsum excommunicationem: secundo ut participet post denunciationem nominatim factam eius, qui illum incurrit: tertio, ut scienter participet, seu ut sciat factam esse denunciationem.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Absolvere à censuris, & peccatis, & alius iurisdictionis exercere potest minor obstrictus excommunicatione.
- 3 Sententia excommunicationis lata à Iudice, qui sit nominatus excommunicatus, & publicè denunciatus ad præscriptum Concilij Constantiensis, est nulla.

Cap. Duobus. LVI.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 300. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 771.
- 2 Probat hic tex. obstrictum minoris excommunicationis vinculo posse alios absolvere à censuris & peccatis, & actus iurisdictionis exercere, ut per Vgolin. de censur. tab. 3. cap. 12. Sayr. cod. tract. lib. 2. cap. 23. num. 14. quos refert, & sequitur Bonacia. cod. tract. disp. 2. q. 3. num. 11. Sententiam vero excommunicationis latam à Iudice, qui sit nominatus excommunicatus, & publicè denunciatus ad præscriptum Concilij Constantiensis, vel sit publicus Clerici percussor, esse nullam, & inualidè tenent D. Tho. in 4. disp. 18. q. 2. art. 2. Syluest. verbo excommunicatio 2. §. 1. casu 2. Cou. in cap. alma mater par. 1. §. 11. num. 4. Vide citatos ad cap. 17. n. 3. de ordinatis ab Episcopo, latè Mari. Alter. de censur. tom. 1. de excommuni. lib. 3. diff. 7. cap. 4 statim in principio, ubi col. 2. in res. sed tota, disputat quando Prælati est occultè excommunicatus, vel si sit publicè excommunicatus, & denun-

ciatus in alia ciuitate, tamen ubi fungitur officio ignoratur communiter excommunicatio, an tunc temporis si ferat excommunicationis sententiam in aliquem talis excommunicatio sit valida?

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Interdicti tempore licitum est singulis hebdomadis Missarum solemniter celebrare causa renouandi corpus Domini nostri IESU CHRISTI pro infirmis, si tamen necessitas urgeat, non semel, sed pluries in hebdomada.
- 3 Concessio huius tex. in quo differt à concessione cap. alma mater §. adicimus, hoc tit. lib. 6. ostenditur.

Cap. Permittimus. LVII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Io. Andr. Hostien. Henr. Butr. Anch. Panor. Mar. Socin. Felin. Ximen. Tolet. in concord. versisque iuris cum legib. Castella par. 1. Viu. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. p. 300. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 771.
- 2 Probat hic tex. licitum esse singulis hebdomadis interdicti tempore Missarum solemniter celebrare causa renouandi corpus Domini nostri IESU CHRISTI, pro infirmis immo ex hac ratione necessitatis pro infirmis, si ea vigeat, non semel, sed pluries in hebdomada licitum est Eucharistiam consecrare, ut post Syluest. notant Nauar. in manu. cap. 27. num. 173. Henric. in summa lib. 13. cap. 4. §. 3. Auila de censur. par. 5. diff. 4. sect. 2. dub. 1. couel. 1. Sayr. cod. tract. lib. 3. cap. 5. num. 6. benè aduertens errare glof. in presenti, dum scribit prædictam huius tex. decilionem hodie in nihil seruire post decilionem tex. in cap. alma mater §. adicimus, hoc tit. lib. 6. quod concedit, ut singulis diebus liceat celebrare eum moderate, de quo ibi; sed non aduertit glof. concessionem d. res. adicimus, procedere solum, quando locus generaliter interdicitur, ut ibi notauit glof. communiter recepta verbo Ecclesie, at verò tex. in presenti procedit etiam in Ecclesia specialiter interdicta, ut benè, & melius contra glof. hic notant Nauar. Henric. & alij citatis locis Notabis tamen concessionem, de qua hic solum fieri Ecclesie ministris, & conuenerunt alios extraneos clericos, etiam de proprijs Parochi licentia ibi ad Missam celebrandam admittendos non esse, & insuper solum fieri pro Ecclesijs, in quibus Eucharistia in Saccario pro infirmis solet seruari, ut benè resoluit Sayr. d. cap. 5. n. 8. & 9. contra Henric. què minime contrariū asserere existimo, nam quando Parochus facit per Vicarium, ut Henric. loquitur, Vicarius ille de numero Ecclesie censendus est. Quæ omnia ex prædicta necessitate ratione similiter procedunt in collatione à Diuinis latè explicat Boar-

num. 5. de censur. disp. 39. sect. 2. à num. 19. Deinde per d. 9. adijcimus tempore interdicti generalis loci concessum est, ut singulis diebus in Ecclesijs, & Monasterijs Missæ celebrarentur, atque etiam alia Diuina Officia, sicut prius, submissa tamen voce, ianuis clausis, campanis non pulsatis, excommunicatis, & interdictis exclusis. Conceditur postea in vers. in festiuitatibus, quod in natali Domini, Paschate, Penthecoste, & Assumptione Beatissime VIRGINIS pulsentur campanæ, & ianuis apertis alta voce Diuina Officia solemniter celebrentur, excommunicatis prorsus exclusis, sed interdictis admissis in quibus omnibus explicandis vide Nauar. d. cap. 27. num. 173. cum segg. Couar. in d. cap. alma mater par. 2. §. 4. Henric. d. lib. 13. cap. 46. Vgol. de censur. tab. 5. cap. 8. §. 1. cum segg. Sayr. d. cap. 5. à num. 18. Auila disp. 4. sect. 2. dub. 2. cum segg. Soar. d. tom. 5. disp. 34. sect. 1. à num. 3.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clerici percipientes qui possint ab Episcopo absolui quales sint, ostenduntur.
- 3 Impeditur legitimè iudicatur qui nequit se ipsum presentare superiori.

Cap. Quamuis. LVIII.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col. lect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. & in concord. vtriusq. Iuris cum legib. Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 301. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 773.
- 2 Recensentur in presenti quædam personæ, quæ ob violentam manuum iniectionem in clericos absolui possunt ab Episcopo, de quibus supra in hoc tit. varijs in locis mentionem feci: in primis de muliere dixi ad cap. mulieres 6. de pueris ad cap. 1. de habentibus capitales inimicitias, alias vè iustas excusationes ad cap. de castro 11. de senibus, valetudinarijs, membris deformis, & pauperibus ad cap. ea noscitur 13. & de constitutis in mortis articulo, ad cap. de his 26. qui si conualescant, ita absolui de nouo non sunt absolui, quia cum fuerint semel, & ritè absolui non erunt de eadem re iterum absoluiendi, sed solum in illis casibus ubi ob impedimentum, & causa necessitatis absoluiuntur iniuncta penitentia, quod si periculum emiserint, accedant ad Sedem Apostolicam, vel ad eum, qui potest illos absolvere, eius mandatum humiliter suscipiuntur: ita Polyd. Ripa in tract. de alibi in artic. mortis cap. 35. num. 2. Carol. de Graffus de effectibus clericatib. essetia 9. nu. 155.

- 1 Siue quolibet impedimento: ad hoc, quod legitimè impeditur iudicatur, qui nequit se ipsum presentare superiori, vt per Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 13. num. 14.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Excommunicatus simpliciter lata intelligitur de maiori.
- 3 Excommunicatus minori excommunicatione priuatur perceptione Sacramentorum.

Cap. Siquem. LIX.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Col. lect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panormic. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. vtriusq. Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontific. pag. 301. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 773.
- 2 Probat hic tex. excommunicationem simpliciter latam intelligi de maiori, vt per Couar. in cap. alma mater par. 1. §. 8. nu. 5. Nauar. in man. cap. 23. nu. 52. & in tract. de datis & prom. not. 4. num. 8. Henric. in summa lib. 13. cap. 2. num. 2. Cardos. in praxi Iudicum verbo excommunicatione num. 33. Soar. tom. 5. de censur. disp. 8. sect. 3. nu. 3. Bonac. eodem tract. disp. 2. q. 1. punct. 2. num. 2. Anton. de Sousa in resolutione de censuris Bullæ Cœne cap. 2. nu. 4. Campanil. in diuersorio Iuris Canon. rub. 11. cap. 15. num. 1. Monet. de distribut. quotidian. par. 2. q. 15. num. 3. Fr. Ludouic. Miranda in manu. Prælatorum tom. 2. q. 35. punct. 4. concil. 2. Valer. Reginal. in praxi fori par. lib. 3. tract. 2. num. 21. vers. et verò, bene Anton. Baldic. de iure personarum lib. 4. cap. 37. num. 34. 35. & 36.

- 3 Quæ à perceptione Sacramentorum, &c. Notatur ad hoc, quod excommunicatus minori excommunicatione priuatur perceptione Sacramentorum, vt per Soar. d. tom. 5. disp. 24. sect. 3. num. 3. Bonac. d. disp. 2. q. 3. num. 3. resolucentes non solum ipsum excommunicatum minori excommunicatione peccare mortaliter recipiendo Sacramenta, sed etiam & ministrantem illi græter peccare, nisi excusetur ratione ignorantie, & scandalis, vel alterius mali vitandi.

SVMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Pueri qui in causam incidunt sententia præiudicata, siuante a suo pater pubertatem possunt de deoq. eius Episcopum absolui.
- 3 Pueri qui in causam incidunt sententia præiudicata, siuante a suo pater pubertatem possunt de deoq. eius Episcopum absolui.
- 4 Pueri dati capax pueri pater.

Cap. Pueris. LX. & fin.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Ximen.

Ximen. Tolet. in concordantijs triusque Iuris cum legibus Castella per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 302. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 772.

2. Probat hic tex. pueros, qui in Canonem inciderunt sententia promulgata, siue antefuere post pubertatem posse a diocesani Episcopis absolui, vt per Syluestr. verbo absolutio q. 4. nu. 3. vers. quinquies, Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de privilegio Clericorum Canonis 9. 3. nu. 20.

3. Cum propter defectu aetatis, &c.

Notatur ad hoc, quod mitius quis punitur ob fragilitatem aetatis, vt per Duen. regul. 259. Tiraq. de punitis ist. causa 7. Gomez tom. 3. variat. cap. 1. d. num. 62. Clar. 5. fin. q. 60. num. 3. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo vel aduersarij dolo d. nu. 50. Molin. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 36. num. 6. Aloyf. Ricci. in collect. decif. par. 5. collect. 1845. & in praxi rerum fore Ecclesiast. decif. 600. num. 1. in 1. edit.

4. In gloss. [Aetatis. 1.] ibi [doli capax ibi.] Notatur ad hoc, quod puer doli capax puniri potest, vt per Duen. reg. 259. vers. imita tertio.

De Verborum significatio- ne. Tit. XL.

Vper hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Ande. Anan. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Petrus de Rauenna in compendio Iuris Canon. Io. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum fol. 184. Yrso Martin. Mesnart. in epistolis Decretal. fol. 206. vers. Goufred. & Hostien. in summa huius tit. Alexan. Cassan. & Anasit. Germon. in paratiulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Nouale est ager nunc primum praefectum.

Cap. Innouate. I.

1. Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. triusque Iuris cum legib. Castella per. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 302. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 788. desumitur ex D. Hieronymo super Ozeam. cap. 10. & sunt verba glossae interlinearis.

2. Dicitur hic tex. nouale esse agrum non primum praefectum, prout cum refert Moneta de decimis cap. 4. q. 3. num. 50. vbi infert ad illam questionem, an & quando de noualibus solvenda sit decima, de quo suo loco dicemus, & quid

sit nouale, vide latius ad cap. quod per nouale 21. inf. hoc tit.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Parentum appellatione ascendentes omnes triusque sexus continentur.
3. Filiorum appellatione continentur nepotes, quando datur eadem ratio.
4. Indicia & coniectura faciunt plenam probationem in ambiguis statutorum.

Cap. Nam & Rex. II.

1. Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs triusque Iuris cum legibus Castella per. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 330. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 788. desumitur ex D. Hieronymo super Daniele cap. 5. & refertur ab Anton. Auguist. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 11.

2. Dicit hic tex. parentum appellatione matrem, & patrem, auiam, & auiam, ac omnes ascendentes triusque sexus contineri, vt per Ferrer. in consuet. Cataloniae gloss. 1. num. 430. non tamen veniunt affines Tiraquel. de retract. tit. 1. §. 14. gloss. 2. num. 16. Sic & eodem modo filiorum appellatione continentur nepotes, quando datur eadem ratio. Menoch. conf. 197. d. num. 81. secus ex proprietate sermonis, idem Menoch. conf. 328. n. 4. & de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 94. num. 1. vbi d. num. 3. cum seque. refert coniecturas, ex quibus colligitur nepotes non contineri, quod etiam disputat Valasc. consil. 140. per totam, sic etiam nec ex vi loquendi Sayr. in clam Regia lib. 3. cap. 8. num. 6.

3. Notatur etiam tex. ad hoc, quod in obscuria, & ambiguis statutorum, vel ciuilibus alterius Legis dispositionis indicia, & coniectura faciunt plenam probationem, vt per Mascard. de probat. cancell. 1134. num. 18.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Natus non videtur qui consensum mortuus est.
3. Nullum non dicitur quod non durat factum.
4. Factum non repetatur id, quod non habuit effectum.

Cap. Nam & ego. III.

1. Vper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panor. Marian. Soc. Ximen. Tolet. in concord. triusque Iuris cum legibus Castella per. 1. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 331. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 788. desumitur ex D. Hieronymo in parabolis Fructu. cap. 4. & refertur ab Anton. Auguist. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 2.

- 1 Dicit hic tex. natum non videri, qui confestim mortuus est, vt per Tiraq. in *l. si inquam*, verbo *suscipere*, num. 167. & de *inreprimis*, q. 3. nu. 12. & de *iudic.* in *rebus exiguis*, ref. 33. Sanch. de *Matrimon.* lib. 3. disp. 18. num. 6.

Notatur ad hoc, quod factum non dicitur, quod non durat factum Hieronymo. Porroles in *trall.* de *consortibus* & *fidei commisso legali* cap. 1. nu. 25. Brunor. à Sole in *locis commun.* verbo *factum* n. 16. Sord. de *alimen.* tit. 7. q. 20. nu. 9. cum seqq. Gonzal. ad reg. 8. *Cancellaria* gloss. 63. num. 24. cum seqq. Steph. Gratian. *discept. forens.* cap. 115. n. 33. & cap. 132. num. 25. cum seqq. Farinac. in *praxi crimin.* par. 4. conf. 90. nu. 72. Menoch. conf. 134. nu. 19. vbi intelligit, quando actus habet tractum successuum. Et paria sunt non fieri, vel ita fieri quod non duret factum, Anton. Monach. Bononien. *desig.* 40. punct. 7. num. 18. Et factum non reputatur id, quod non habuit effectum, Sord. conf. 436. num. 14.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Dicitio, antequam, non semper implicat.

Cap. Quod dicitur. III.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *triusque Iuris cum legib.* *Castella* par. 2. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 331. Alagona in *compendio Iuris Canonici* pag. 388. desumitur ex D. Hieronymo super *Matthaeum* cap. 1.
2 Dicit hic tex. dictionem, antequam, non semper implicare, vt refert Ossauius. Vulpel. de *propositio.* & adverb. seu *conuentionu* significatione in *dist.* antequam pag. 11. vbi ex hoc tex. colligit dictiones negantes actum certo tempore non ponere implicatine actum alio tempore, & ideo saluari posse testem à pena falsi, qui dixerit, quod antequam Titius veniret ad prandium filius percussit Sempronium, si probetur Titium ea die ad domum non venisse, refero Ego ipse in *Remiss.* de *distinctionib.* & *claus.* *dist.* 27.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2 Primogenitus dicitur ille, qui primo natus est, etiam si cum nullis frater sequatur.
3 Regula Cancellaria referuntur de dignitatibus maioribus, & principalibus locum habet vbi est tantum una dignitas.
4 Dicitio, donec, quos effectus habeat, remissum.

Cap. Ioseph. V.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panormit. Marian. Socin. Ximen.

Toletan. in concordantijs *triusque Iuris cum legib.* *Castella* par. 1. Viuian. in *rationali* lib. 5. *Iuris Pontif.* pag. 331. Alagona in *compendio Iuris Canon.* pag. 788. desumitur ex D. Hieronymo super *Matthaeum* cap. 1. & refertur ab Anton. Anguit. collect. 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 36. cap. 4.

- 2 Probat hic tex. primogenitum dici illum, qui primonatus est, etiam si cum nullis frater sequatur, vt per Cosin. in *pragmaticis sanction.* in *pream.* 9. in qua quidem verbo *primogenitum*, fol. mibi 17. Tiraq. de *iure primogen.* in *presul.* num. 74. cum seqq. & q. 1. num. 3. cum seqq. & q. 3. in *princip.* & q. 34. n. 25. Menoch. conf. 97. num. 51. & conf. 328. num. 5.

3 In gloss. [Mos. in addit.] ibi (primus enim non solum is intelligitur, qui ante aliquem est, sed etiam is ante quem nullus est.) Vnde inferes ad illam questionem, an reservatio regulæ Cancellariæ de dignitatibus maioribus, & principalibus locum habeat, vbi est tantum una dignitas? in qua pars affirmatiua tenent Simoneta, & Mandos. quos contra Gomez, & Zerol. refert, & sequitur Nicol. Garcia de *beneficijs* per. 5. cap. 1. num. 267. vbi attestatur sic decidisse Rotam in vna *Turritana* Archiepiscopatus 7. May 1574. cuius principium, quia ad materiam huius textus facit referre operæ pretium duxi, & sequitur. Fuit conclusum per omnes dominos, quod regula tertia reservatoria maiorum dignitatum post Pontificalem in Ecclesia Cathedrali comprehendit Archiepiscopatum, qui est prima dignitas in Cathedrali Ecclesia Turritana, quia licet verbum maiores, quod est comparatiuum, ex sui natura præsupponat positium l. 1. vbi DD. ff. de *verborum obligat.* tamen ponitur etiam pro positio gloss. in l. *inter.* verbo *melius*, vbi Decius num. 53. C. de *res. quod interest*, Paril. conf. 115. nu. 14. *volunt.* 1. etiam si effemus in materia stricta, vt dicit Tiraquel. de *iure primogen.* q. 72. num. 5. sicut dicitur de verbis, optimus, maximus, supremus, & proximus, quæ licet sint superlatiua, & præsupponant etiam positium l. *ille* verbo ff. *de testul.* tamen ponuntur etiam pro positio, & verificantur etiam si nullus præcedat, vel subsequatur l. *proximus* de *verborum signific.* l. 1. §. *proximi*, unde cognati, vt latè per Alciat. in d. l. *proximi*, vbi etiam subdit non seruari de iure, quod semper requiratur positium, & inde inferat ad primogenitum, quod dicatur etiam si is, solus sit filius, de quo etiam per Tiraq. in d. *tract.* de *primogenit.* q. 1. num. 3. & c. Hæc in *dist.* *decision.*

- 4 In gloss. [Donec.] De hac dictione, & quis sit eius effectus, ac de alijs similibus, quândiu, quousque, vsquequo, vide Cosin. in *pragmaticis sanctionum* tit. de *collat.* §. *quod si quis*, verbo *donec*, pag. 212. Cened. *sigal.* 46. num. 2. Card. Tusch. tom. 2. *lit. D.* *conclus.* 371. num. 3. quos refero Ego ipse de *distinctionib.* & *clausul.* *dist.* 76. num. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Verba sunt intelligenda non secundum quod sonant, sed secundum mentem proferentis.
- 3 Verba debent seruari intentioni, non intentioni verbis.
- 4 Verba pendunt à mente, non autem mens à verbis.

Cap. Intelligentia. VI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 331. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 789.* desumitur ex D. Hilario lib. 4. de Trinitate, & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 5.
- 2 Dicit hic text. verba esse intelligenda non secundum quod sonant, sed secundum mentem proferentis, vt per Nauar. in manu. cap. 23. n. 38. & ad cap. humane aures 22. q. 5. n. 10. & 11. Cosmionum in pragmatibus sancti. tit. de elect. verbo mens, pag. 141. Tiraq. in l. si inquam verbo libertis num. 48. C. de reuocandis donat. Sord. conf. 431. num. 35. Perez l. 3. gloss. 2. pag. 471. tit. 1. lib. 3. Ordin. Francis. Soula de largit. numer. fund. 3. nam. 19. Gonzales ad reg. 8. Cancellaria gloss. 48. num. 45. Francis. Molin. de ritu nuptiarum lib. 3. q. 85. num. 50. Verba, debent inferuire intentioni, non intentioni verbis, Tiraq. in l. si inquam verbo libertis à n. 47. & de retract. tit. 2. §. 32. gloss. 1. n. 34. & 35. Card. Matie. de consuet. 72. voluntatum lib. 3. tit. 3. n. 9. Brunor. à Sole in locis commun. verbo Verba, n. 20. Et verba pendunt à mente, non autem mens à verbis, Menoch. conf. 97. num. 44. Et verba se habent vt corpus, & superficies, ratio autem, ac mens vt spiritus, & anima, Gonzales dict. gloss. 48. num. 36.

Cap. Nihil obstat. VII.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 331. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 789.* desumitur ex D. August. in libris de consensu Euangelistarum, refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Verborum à proprietate non recedunt vbiusque de mente dubitatur.
- 3 Verba in potiori significatu sunt accipienda.

Cap. Propterea. VIII. Greg.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *utrinque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 331. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 789.* desumitur ex D. Greg. lib. 1. epistola 28. registri, refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 7.

- 2 Vide quæ dixi ad cap. intelligentia 6. sup. bœtinal.

- 3 Non verbum ex verbo, &c. Vbi cuncti vero de mente dubitatur à verborum proprietate non receditur l. non aliter in princip. 69. ff. de legatis 3. Cardos. in praxi Iudic. verbo Verbum num. 8. Francis. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 20. num. 7. Moneta de distribut. quotidianis par. 2. q. 11. num. 100. & tunc in potiori significatu sunt accipienda, & secundum sensum gramaticalem l. 1. §. qui in perpetuum ff. si ager reigal. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 39. à num. 8. Sord. conf. 230. num. 20. Cardin. Tusch. lit. V. concl. 98. & 101. cum alijs citatis in libello de principijs *utrinque Iuris lit. V. num. 13.*

Cap. Quamuis. IX.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrinque Iuris cum legibus Castella par. 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 331. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 789.* desumitur ex D. Isidoro lib. 10. etimologiarum, & refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 8.
- 2 Refert huc text. quis propriè sit prepositus de quo vide Lancel. Conrad. in templo omnium Iudicum lib. 2. cap. 10. per totum, Azor. inquit. moral. par. 2. lib. 2. cap. 18.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Formi non repetitur in masculino genere, quando significat hominum Inducij.
- 3 Causa propriè dicitur ipsum Ius deducit in iudicio.
- 4 Verbum negotiari, & negotiatoris, generatim est verbo mercari, seu mercatoris.
- 5 Iurgium dicitur quasi Iuris guerrum.
- 6 Iuicio in omnes personas requiruntur, Inducij, & reus.
- 7 Serui non possunt esse testes.
- 8 Seruus testis esse potest vbi communi opinione reputatur pro libero, & in exceptis criminalibus, vel vbi veritas aliter haberi non potest.
- 9 Fœmina testis esse non potest nisi in defectum probantium.

10 *Mulieres admodum mutabiles, inconstantes, & variables sunt.*

Cap. Forus. X.

1 *S*uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colle&. Zabari. Io. Andr. Casali. in annot. Holt. Henr. Butr. Anchar. Panor. Marian Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs rursusque Iuris c& legibus. *Castella* par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 332. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 789 desumitur ex D. Isidoro lib. 18. etymologiarum cap. 5. & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 36. cap. 10.

2 *Forus.* Apud Latinos Auctores, Thesau- rum lingue latine, & Calepinium non reperitur forus in masculino genere, quan- do significat locum iudicii, vt ex multis com- probo ego ipse in meo dictionario Lusitanico Latino pag. 867 quod Bracharæ decimo octauo ztatis meæ anno in lucem edidi; nostri etiam legum- professores hoc ipsum aduertunt, tex. hunc re- ferentes, vt videre est apud Coctam in memorab. verbo, foram, Parlador. rerum quotidianarum, lib. 2. cap. 13. par. 2. §. 3. num. 10.

3 *Causa est dum discutitur, &c.* Notatur ad hoc, quod propriè dicitur causa ip- sum ius deducum in iudicio, vt per Marant. de ordine iudiciorum par. 3. tit. & omnia fiant du- rante instantia, num. 66.

4 *Negotium autem in causis, &c.* Notatur ad hoc, quod verbum negociari, & ne- gotiatoris generalius est verbo mercari, seu mercatoris, vt per Stracham de mercat. par. 1. n. 5.

5 *Iurgium dicitur quasi Iuris garrum.* Vide Colm. in pragmatice sanctionum, tit. de tol- lat. §. cui rei, verbo Iurgia. fol. 169. verso.

6 *In omni quoque negotio, &c.* Notatur ad hoc, quod in omni iudicio tres personæ re- quiruntur Iudex, actor, & reus, vt per Ordina- tionem Regiam Lusitanorum lib. 3. tit. 20. in princip. Perez ad rubr. tit. 1. gloss. 1. vers. quæro, & vers. contra definitionem lib. 3. Ordin. pag. 439. & ad rubr. tit. 11. gloss. 1. vers. quæritur ritum, pag. 469. cod. lib. 3. Soar. de Pace d. praxi in princip. som. 1. annot. 3. per totam, Stephan. Gratian. discip. foren. cap. 18. num. 29. Cardos. in praxi Iudicium, verbo iudicium, num. 3. Mendez à Castro in pra- xi Lusitana, lib. 1. cap. 1. n. 1. Ladou. Miranda de ordine iudiciario, q. 1. art. 1. concl. 3. & art. 2. Camil. Bortel. de compromissis, §. 2. gloss. 1. n. 54. & in summa omnium decis. tit. 42. de iudicijs, n. 10. Cæsar. Argel. de contradicatore legitimo, q. 2. n. 28.

7 *Non seruus.* Notatur ad hoc, quod ser- uum non possunt esse testes, Ordinatio Regia Lusitanorum lib. 3. tit. 36. §. 3. apud Castellanos l. 13. tit. 16. par. 3. video Nep. de Monte Albano de testibus n. 70. Ncl. n. 23.

Farin. in praxi crim. q. 55. d. nu. 165. Mascard. de probat. concl. 1358. d. n. 14. vbi n. 45. de libe- to. Limita primò non procedere in eo ser- uo, qui communì opinione reputabatur pro libero, vide Campeg. de testibus reg. 111. limit. 5. Mascard. concl. 1358. n. 17. Farin. d. q. 55. n. 169. Limita secundò vbi veritas haberi non potest, vide Mascard. d. d. 1358. n. 18. Farin. d. q. 55. n. 171. Limita tertio in exceptis criminibus, vide Nell. de testib. cap. 23. vers. & nisi in criminibus exceptis Mascard. d. concl. 1358. n. 19. Farin. d. q. 55. n. 173. vbi n. 175. etiam limitat in seruo, qui adu- est liber, & potentia seruus, & n. 178 in seruo factio libero, qui potest testificari de his, quæ an- tea vidit de seruitute.

9 *Non femina.* Notatur ad hoc, quod femina testis esse non potest, quod gloss. hic intelligit in criminali cau- sa, de quo vide Clar. in §. fin. q. 24. num. 2. & 3. Morl. in emptio Iuris par. 1. tit. 11. n. 78. Amat. Roder. in praxi. cap. 9. n. 27. Soar. recept. sent. lit. M. n. 143. Mascard. de probat. concl. 762. num. 1. & concl. 1358. n. 30. Bonacof. commun. crimin. verbo mulier, fol. 217. & par. 2. eodem verbo fol. 52. Menoch. de presump. lib. 6. pref. 37. d. num. 46. Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 5. q. 12. pag. 452. Farin. in praxi crimin. q. 59. d. princip. & conf. 36. n. 14. & 16. Rebuffi. de reprob. testium num. 354. Potest tamen defectum probationis admitti, Alex. Trentacinq. vari. lib. 2. tit. de testib. resol. 11. num. 3.

10 *Nam varium, &c.* Notatur ad hoc, quod mulieres admodum mutabiles, inconstantes, & variabiles sunt, earumq; consilium inuolidum, fragile, & infirmum est, vt per Tiraq. l. 1. connub. par. 1. gloss. 1. n. 70. cum seqq. & l. 9. gloss. 1. par. 9. n. 129. cum seqq. Perez in rubr. tit. 4. gloss. 1. pag. 110. lib. 1. Ordin. & l. 1. gloss. 1. pag. 46. art. 2. lib. 5. Menoch. de presump. lib. 6. pref. 37. n. 42. Azueved. l. 7. n. 20. tit. 9. lib. 3. nona recept. Martin. Delri. disquisit. magic. lib. 5. q. 13. pag. 453.

Cap. Pactum. XI.

1 *S*uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Colle&. Zabari. Ioann. Andr. Holt. Butr. Anchar. Panor. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. rursusque Iuris c& legib. *Castella* par. 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 333. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 789. Desumitur ex D. Isid. etymologiarum lib. 5. cap. 24. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 36. cap. 11.

2 *Dicit quod sit pactum, & vnde dicatur, de quo vide Mendoc. in diff. suis lib. 4. cap. 4. nu. 55. & 60.*

3 *Ex pace.* Notatur ad hoc, quod dictio- ex, denotat causam proximam, vt per Tiraq. in tract. cessante causa, limit. 20. n. 29. & plures, quos refero de dictio. & clausul. dist. 98. num. 1.

Cap. Iusdictum. XII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holt. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. *utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuius in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 333. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 789. delimitur ex D. Iud. et thymol. lib. 5. cap. 25. & refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 12.*

Iure possidetur quod iusle, &c.
Nam iusle possidet, qui auctoritate Iudicis possidet, *l. iusle possidet 11. ff. de acquir. possess. lat. in l. clam possidere, §. qui ad inundat, n. 20. ff. red. & in l. si quis id quod p. 33. ff. de iurisd. omni iud. Tirag. l. 9. conub. in princip. & iusle dicitur, & beneficii, quod auctoritate legis sit, Pichard. in rub. inst. de iussu. testam. n. 9. Marc. Anton. Gentien. in pract. Eccles. q. 46. n. 4.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Decima in bonis Ecclesiæ numerantur.
- 3 Decimas oblationis, & primitiæ differunt.

Cap. Causa. XIII. Pasch.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs. *utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuius in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 333. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 789. refertur ab Anton. Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 13.*

Præcipue numerantur, &c. ad hoc, quod decimæ in bonis Ecclesiæ numerantur, ut per Rebuff. in tract. de decimis, q. 9. n. 9.

Oblationes verò dicimus, &c.
Hæc tria scilicet decimæ, oblationes, & primitiæ differunt, quia decimæ sunt quota pars frugum, & aliorum licite acquisitionum debita ex præcepto Ecclesiæ ministris. Oblationes autem quicquid Deo, vel Ecclesiæ, eiusque ministris voluntarie exhibetur regulariter loquendo, at verò primitiæ sunt solum primæ, quæ nascuntur fruges, seu prima frugum pars, vide Rebuff. d. tract. de decim. q. 1. n. 17. cum siqq. Tyndar. cod. tract. d. n. 84. & alios plures, quos refert Monet. cod. tract. cap. 3. n. 9.

Cætera, quæ hic desiderari possunt, vide ad cap. et transmissa, supradecimus.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.

- 2 Extrema Vnctionis minister proprius est Sacerdos.
- 3 Declaratur auctoritas Iacobi 5. inducat presbyter, 101. &c.
- 4 Annus bissextus idem appellatur, quia intercalabatur unus dies, & his diebus sexto Kalendas Martij.
- 5 Annus bissextus fit in tempore retroactis biduo pro uno die censendus est.
- 6 Vnctionis Extremæ Sacramentum urgente necessitate licet potest à pluribus Sacerdotibus conferri.
- 7 Dies duo in mense bissextis pro uno cedunt in favorabilibus, sicut in odiosis.

Cap. Quæsiuit. XIV. Alex. iij.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Panor. Mar. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concord. *utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 2. Viuius in rationali libri 5. Iuris Pontificij pag. 334. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 790. refertur ab Anton. Auguſt. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 36. cap. 9. & est post Concil. Lateranen. sub Alex. III. par. 50. cap. 21.*

Quod Sacerdos, &c. Nam proprius minister Sacramenti Extremæ Vnctionis est Sacerdos, quod novè definitur Concil. Trid. sess. 14. cap. 3. de Extrema Vnctione & refertur Henric. in sum. lib. 3. cap. 13. §. 2. Pet. de Ledesma in sum. par. 1. tract. de Sacramento Extremæ Vnctionis. §. 3. Præx. Episcop. par. 1. verbo Extrema Vnctio, §. 2. Sayr. de Sacram. in gener. lib. 2. cap. 2. q. 3. art. 2. *vers. de Sacramentis, in med. Fr. Emman. quæst. Regal. tom. 3. q. 79. art. 1. Valer. Reginald. in praxi fore par. tit. lib. 28. d. num. 60. Aegid. de Sacram. tom. 2. disp. 19. d. num. 27. Soar. de Sacram. disp. 43. sect. 1. num. 5. Bonacin. etiam de Sacram. disp. 7. q. 1. n. 1. cum seqq. qui observant non quælibet Sacerdotem posse licite ministrare hoc Sacramentum, nisi habeat iurisdictionem, & ab Ecclesiâ non impediatur, ac propterea graviter peccare administrando hoc Sacramentum illum, qui non est proprius Sacerdos, vel Parochus, aut qui facultatem non habet à proprio Parochio.*

Et etiam solus. Non obstat locus Iacobi, quinto inducat Presbyteros, &c. quia sensus est, inducat Presbyteros, id est aliquem ex Presbyteris, & usus Ecclesiæ indicat, & patet à simili ex illo *Matt. 17.* ubi dicitur latrones improperasse Christum, id est unum ex latronibus, constat enim tantummodo duos latrones cum Christo fuisse Crucifixos, & unum tantum improperasse, ut patet *Lucæ 23.* vide Valer. Reginald. c. lib. 28. num. 62. Nald. *verba extrema & n. 10.* num. 6. Francis. Pitigian. *disput. 23. q. 1. art. 3.* *vers. quoad caput 3.* & alios apud Bonacin. d. puncto 4. num. 7. *vers. neque obstat.*

S. Festum.

SVM MARIVM.

4 *Vi nec pro bissexto, &c.* Notatur ad hoc, quod ideo appellatur annus bissextus quia intercalatur vnus dies, & bis dicimus sexto kalendas Martij, vt probat *tex. in l. 3. §. minorem, ff. de minor. & ibi glos. verbo intercalatur*, idest de medio tollatur posterior dies kalendas vnus, de quo Budz. in *post. annot. ad Pandectas*, pag. 358. Et in anno bissexto secundum Ius duo dies debent pro vno reputari, & sic quoad annum probationis debent etiam computari pro vno, nam annus probationis non debet esse annus solaris, & naturalis, qui necessariò continet 365. dies, & sex horas, sed debet esse annus ciuilius, & polyticus, cuius dies est 360. horarum, ita Fr. Emman. *q. n. Regal. rom. 3. q. 15. art. 5.*

3 *Nec pro quolibet alio, &c.* Notatur ad hoc, quod si bissextus sit in tempore retractus bidui pro vno die censendus est, vt per Tiraq. de *retract. lig. 5. l. 1. glos. 10. n. 123.*

6 In glos. [Etiam solus 1.] ibi (*hoc intellige in necessitate, &c.*) Notatur ad hoc, quod urgente necessitate Sacramentum Vnctionis licite potest à pluribus Sacerdotibus conferri, vt per Bonacin. *d. p. n. l. 4. n. 7.* vbi intelligit modo vnus quique vnus in dependenter ab alio.

7 In glos. [Qui duo] Notatur ad hoc, quod in mense bissextili duo dies pro vno cedunt, secus in otiosis, vt per Sanch. de *Matrim. lib. 2. disp. 24. num. 18.*

SVM MARIVM.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Sententia diffinitiva ferri potest per verbum statuo.*
- 3 *Dispensatio extenditur ad id, quod concedens intendit quodammodo constans de concedentis intentione.*

Cap. In his. XV. Calest. iij.

1 *Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellem. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panor. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castella, par. 1. & 2. Vinia. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 335. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 790. refertur ab Anton. Augustin. Collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. vnc.*

2 *Probat hic text. per verbum statuo posse diffinitiuam sententiam ferri, vt per Cosm. in pragmat. sanct. tit. de elect. cap. sicut, §. quibus hoc verbo statuit, pag. 77.*

3 *Cum non intentio, &c.* Notatur ad hoc, quod quorones constans de concedentis intentione dispensatio extenditur ad id, quod concedens intendit, vt per Sanch. de *Matrim. lib. 8. disp. 1. num. 12.*

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Diffinitio, sicut, denotat omnimodam similitudinem.*
- 3 *Beneficia Principum sunt latissimè interpretanda.*
- 4 *Distributiones non debentur interfectionibus statutum, aut consuetudo Ecclesie, vel privilegium contrarium operetur.*

Cap. Olim. XVI. Innoc. iij.

1 *Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Bellem. Host. Butr. Henric. Anchar. Panor. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Toletan. in concordant. vtriusque Iuris cum legibus Castella, par. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 790. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 335. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 1. sub tit. de re scriptis, cap. 6.*

2 *Sicut vni.* Hæc dictio, sicut, denotat omnimodam similitudinem, vt per Tiraq. de *Incepimog. q. 40. no. 30. Brunor. à Sole in locis communib. verbo dictio, nn. 29. Card. Thusc. rom. 2. lit. D. concl. 374. à n. 3. & alios, quos refero Ego ipse de dictationib. & consens. dict. 315. num. 1.*

3 *Cum beneficia Principum sint interpretanda largissime.* Vide Tiraq. de *nobilis. cap. 37. num. 19. Corta in memorab. verbo privilegia, pag. 704. Burg. de Pace conf. 25. num. 7. Menoch. de presumpt. lib. 3. pres. 103. n. 31. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 1. num. 4. Valasc. consil. 58. num. 11. Cardos. in praxi Indicum, verbo beneficium, nn. 67. Moneta de distrib. quotidianis, par. 2. q. 14. n. 6. & 39. Si tamen detur tertij praxidicium beneficia Principum strictam recipiunt interpretationem ex resolutis per Pinel. in l. 2. C. de rescindenda. vendit. par. 1. cap. 2. in princip. & num. 8. Molina de primog. lib. 1. cap. 42. num. 24. Brunor. à Sole in locis communib. verbo privilegium, n. 15. Caldas Pereira de nominat. emphys. q. 21. n. 56.*

4 *Quod prabendam, &c.* Notatur ad hoc, quod distributiones non debentur presentibus, siue residentibus in Ecclesia, si consuetudo, aut statutum Ecclesie, vel privilegium contrarium operetur, vt per Cosm. in pragmat. sanctum, par. 2. verbo distributiones, fol. 114. & vide dicta ad cap. portus, num. 13. in fine de privilegijs.

5 In glos. [Manualia] ibi (*fortè qua dantur singulis diebus, &c.*) De intellectu huius glossæ, & resolutione illius quæst. an absens in seruitio Papæ, vel Episcopi quotidianas lucratur distributiones, vide Monet. de distrib. quotid. par. 2. q. 9. num. 14.

SUMMARIUM.

- 1 *Dollares referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Interdictum generale locale dicitur, quod sub nomine collectiuo vniuersitatis plurium locorum profertur.*
- 3 *Interdictum speciale locale est quando aliquis particularis locus interdicitur.*
- 4 *Interdictum vnius parochia ciuitatis an sit particularis, ostenditur.*
- 5 *Portugalia Regno an tempore interdicti generalis concedatur Diuinorum celebratio, sanus clausus ostenditur.*

Cap. Cum in partibus. XVII.

- 1 **S**uper hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel Io. Andr. Host. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. vtriusq. Iuris cum legib. Castellae, part. 1. & 2. Viuiam. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 315. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 790. refertur ab Anton Aug. consell. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 1.
- 2 Probat hic tex. generale dici interdictum locale, quod sub nomine collectiuo vniuersitatis plurium locorum profertur, ita vt plura loca sub se contineat, quz scilicet ibi sunt, vel esse possunt, veluti quando interdicitur Regnum, Proincia, Ciuitas, Villa, seu Castrum, vt per Couar. in cap. alma mater, par. 2. §. 1. num. 9. Nauar. in manuali cap. 27. num. 166. Vgol. de censur. tab. 5. in princip. Henric. in summa lib. 13. cap. 1. §. 3. Tolet. in summa, lib. 1. cap. 51. num. 5. Monet. de distribut. quotid. par. 2. §. 16. num. 12. Auila de censur. par. 5. disp. 1. dub. 1. concl. 2. Soar. tom. 5. disp. 31. sect. 2. num. 4. Ludou. Miranda in manuali Pralatorem, tom. 1. q. 37. art. 2. concl. 1.
- 3 Bonac. de censur. disp. 5. punct. 1. num. 5. pariter resoluens speciale, seu particulare interdictum locale esse quando aliquis particularis locus, vt luti Ecclesia D. Petri, interdicitur, vt si plures Ecclesie particulares Ciuitatis non nomine collectiuo interdiciantur. Vnde infertur merito recentiores reprehendere Felin. in cap. sanctus, §. 3. de officio delegati, quem sequitur Couar. d. b. 1. n. 9.
- 4 qui voluerunt dictum interdictum vnius Parochie Ciuitatis, in qua plures sunt, particulare esse, & ideo pro debito pecuniario sine auctoritate Romani Pontificis relaxari posse contra reg. tex. in extraneis, prouide, de sententia excommunic. intercommuni, quz prohibet interdictum locale generale ferri pro debito pecuniatio, secundum communem intellectum, vt per Nauar. d. cap. 27. num. 168. Duenh. reg. 153. Sbar. disp. 36. sect. 3. n. 8. & solum contradicere Couar. dum putat procedere etiam in interdicto locali particulari testatur Sayr. lib. 5. cap. 11. a num. 17. sed Couar. sequitur Henric. d. lib. 13. cap. 50. §. 3. Contra eos non obstat, quod Parochia nomen est collectiuum, lorum locorum, continet enim

locum sacrum, & in vtroque Diuina fieri prohibet, eius interdictum, vt melius considerat Nauar. vbi proxime, Vgolin. d. cap. 6. in princip. Henric. cap. 51. §. 3. post alios Sayr. c. 2. n. 9. & latè Soar. disp. 31. sect. 2. a n. 5. bene aduertens sine dubio hanc posteriolem sententiam veram esse si parochia sumatur p o toto ipsius ambitu, quamuis prior vera sit, si nomine parochie solum ipsius templum intelligatur. Ad arg. verò quod vna parochia ciuitatis non sit vnum totum, sed pars illius, vnde videtur interdictum particulare, respodetur, quod ad hoc, vt interdictum generale locale iuratur, nō requiritur, quod ciuitas tota interdiciatur, sed sufficit, quod rotus ambitus alicuius loci interdiciatur, siue magnus sit, siue paruus, ita ut in nulla eiusdem parte licitum sit celebrare, siue consecrata sit, siue prophana, quod in parochia reperitur, vt diximus. Vnde per contrarium particulare erit interdictum, licet omnes Ecclesie Ciuitatis interdiciantur, quia non subiicitur interdictio totus ambitus loci, in quo Ecclesie sunt, & extra Ecclesias sacra fieri, vel eis interesse licitum esse, vel in priuato Oratorio, vel Altari portatili, licet alias, vt post Nauar. Cou. Vgolin. Henric. & plures alios optime explicat Sayr. d. cap. 2. num. 13. Auila d. concl. 2. vtriusque sequitur 2. ex illa ratione aduertentes sequi idem esse reuelandum, licet interdiciantur omnes Ecclesie regni, vel mundi, valde adnotandum admonent ad plures effectus, tam d. extraneis, prouide, quam d. cap. alma, quam etiam priuilegiolorum ad interdicendum Sacris tempore generalis interdicti, iuxta tex. in presenti.

- 5 Illud valde notabile est priuilegium, quod tenet Card. Tusch. tom. 4. lit. 1. concl. 278. n. 6. vt in nostro Regno Portugalie concessa sit Diuinorum celebratio tempore interdicti generalis ianuus clausis, &c. putans id expresse probari in hoc tex. arg. sumpto ex sup. inscriptione ibi Colubrien. & alijs Episcopis in regno Portugalie constitutis, iuncto princip. tex. in partibus vestris, cum alijs, quæ sequuntur, sed salua pace tanti viri, tex. in presenti minime hoc probat, nam in Portugalie partibus sæpe diuersa loca interdictio supponi aperte narrat, minime verò, quod pro toto regno concessum sit, vt tempore interdicti generalis celebrentur Diuina; immò contrarium manifestè supponit, dum significat hanc gratiam aliquibus specialiter fieri in eisdem partibus, illis verbis, cum illi, qui ab Ecclesia Romana decorari priuilegio meruerunt, &c. non est ergo priuilegium generale pro regno, sed singulare pro personis, quæ eo decorati à Sede Apost. meruerunt.

SUMMARIUM.

- 1 *Dollares referuntur super hunc tex. scribentes.*
- 2 *Canonici etiam Regulares vniuntur appellatione clericorum in lata significatione.*

Cap. Cum tibi. XVIII.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Hostien. Henric. Butr. Ancharan. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concord. *Viriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 336. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 790. refertur ab Anton. Augustin. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 2. est pars supra cap. cum tibi, de testament.*
- 2 **P**robat hic text. clericorum appellatione Canonicos venire, vt per Abb. hic num. 1. & 3. Felin. in cap. non dubium num. 1. de sententia excommunic. Bero. conf. 3. num. 29. & seqq. volum. 1. Burf. conf. 287. num. 6. volum. 3. quos refert, & sequitur Bellett. *disquisit. clerical. par. 1. tit. de disciplina clericali 9. 2. num. 4. vbi num. 28. per tex. in cap. sedes, de rescrip. limitat in materia stricta. Quod autem Canonici Regulares D. Augustini veniant appellatione clericorum tenent D. Thom. 2. 2. q. 189. art. 4. in respons. ad 2. argumen. Port. conf. 164. num. 23. 88. & 93.*

SVM MARIVM.

- 1 **D**octores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 **C**uratus quilibet iurat Episcopo quod erit illi, suis successoribus, & Sanctæ Sedi Apostolicæ fidelis & obediens.
- 3 **C**athedralis Ecclesia in odiosis non venit appellatione Ecclesiarum ciuitatis.
- 4 **M**andatum de prouidendo habens in aliqua Ecclesiarum ciuitatis, vel diocesis, non potest promittere in Cathedrali.
- 5 **D**ispensatus à Papa ad beneficia obtinenda non potest habere canonicatum in Cathedrali.

Cap. Cum clericis. XIX.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Casal. in annot. Ximen. Tolet. in concordantijs *Viriusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 336. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 791. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 3.*

Notatur

- 2 **I**uramentum præstant, &c. ad hoc, quod quilibet Curatus iurat Episcopo, quod erit illi, & suis successoribus fidelis, & obediens, & Sanctæ Sedi Apostolicæ, vt per Rebus. in *praxi benef. tit. requisita in litteris collat. num. 3.*

Notatur

- 3 **E**cclēsia Cathedralis, &c. ad hoc, quod appellatione Ecclesiarum Ciuitatis, aut diocesis simpliciter non includitur Ecclesia Cathedralis, & è contra in odiosis, Felin. in cap. in nostra corol. 39. n. 40. de rescrip. Oldrad. conf. 133.

Couar. in cap. alma mater par. 2. 6. 1. num. 4. in fine: in fauorabilibus verò appellatione quorūcūque beneficiorum venit Cathedralis, Rota decis. 895. num. 1. lib. 3. par. 3. diuers. Vnde habens mandatum de prouidendo in aliqua Ecclesiarum ciuitatis, & diocesis non poterit prouidere in Ecclesia Cathedrali, quia cum propter ipsius honorem, & præminentiam sit qualificata, sub generalitate beneficiorum non includuntur beneficia consistentia in Ecclesia Cathedrali, Rota decis. 8. de concess. præbende in nouis, & decis. 3. & 35. eod. tit. in antiquis, Gomez de except. num. 94. in fine, & num. 95. Quenadmodum dispensatus à Papa ad beneficia obtinenda non potest habere canonicatum in Cathedrali, nisi aliud exprimat, cap. quoniam de præbend. in 6. Rebus. in *praxi benef. tit. de dispensat. atatis, vers. in Cathedralibus.*

SVM MARIVM.

- 1 **D**octores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 **C**ensura Ecclesiastica appellatione comprehenditur excommunicatio, suspensio, & interdictum.
- 3 **I**nterdictum est censura Ecclesiastica prohibens vsum quorundam Diuinorum, & Ecclesiasticam sepulturam, quæ talia sunt.
- 4 **I**nterdictum, & cessatio à Diuinis differunt.
- 5 **S**uspensio est censura Ecclesiastica quæ alicui clerico, ad aliquod tempus determinatur, vel perpetuè ob culpam à superiore prohibetur sui Ordinis exercitum in totum, vel in partem.
- 6 **E**xcommunicatio quid sit, ostenditur.

Cap. Quærenti. XX.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Io. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *Viriusque Iuris cum legib. Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 336. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 791. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 4.*
- 2 **P**robat hic text. quod appellatione Ecclesiasticæ censuræ comprehenditur excommunicatio, suspensio, & interdictum, vt per Nauar. in *manuali cap. 27. num. 1. Henric. in summa lib. 23. de Excommunic. cap. 6. Soar. de censur. tom. 5. disp. 1. sect. 3. Auila eodem tract. par. 1. disp. 2. dnb. 3. Bonac. eod. tract. g. 1. panct. 1. nu. 4. Flamin. de resignat. lib. 5. q. 6. nu. 69.*

- 3 **N**on solum interdicti. Interdictum est censura Ecclesiastica prohibens vsum quorundam Diuinorum, & Ecclesiasticam sepulturam, quæ talia sunt, vt colliges ex ijs, quæ resoluunt Couar. Nauar. & alij nouiores, quos refert Sayr. de censur. d. lib. 5. cap. 1. num. 7. Vgol. eod. tract. tab. 5. cap. 18. in princip. Soar. eod. tract. tom. 5. disp. 32. sect. 1. num. 4. Auila eod. tract. par. 5. disp. 1. in princip. Bonac. eod. tract. disp. 5. panct. 1.

Sf iij nu. 1.

num. 1. Valent. tom. 4. disp. 7. q. 18. p. 17. 2. Monet. de distributione quotid. par. 2. q. 16. Vnde cum interdictum sit censura Ecclesiastica, cessatio vero à diuinis non ita, differre inter se tetuerunt Nauar. d. cap. 27. num. 164. & 168. Henric. lib. 13. cap. 52. in princip. iuncta lit. B. Valen. d. disp. 7. q. 19. p. 17. 1. in princip. Iacob. de Graf. in auctis de sep. par. 2. lib. 4. cap. 38. nu. 2. Sayr. d. lib. 5. cap. 17. d. num. 8. Fr. Emmanuel quest. Regul. tom. 2. quest. 115. art. 1. Soar. d. tom. 5. disp. 39. à princip. & omnia num. 14. Bonac. d. tract. de censur. disp. 6. p. 17. 1. num. 4. Moneta d. g. 16. contra Socin. in 4. diffinit. 22. q. 3. art. 1. & Couar. in cap. alma mater par. 2. §. 2. in princip. & alios, qui censuram Ecclesiasticam esse contentent.

5 **Sed suspensionis** Suspendio est censura Ecclesiastica, qua alicui Clerico (vt clericus est) per aliquod tempus determinatum, vel perpetuò ob culpam à superioribus, prohibetur sui Ordinis exercitium in totum, vel in partem, vt per Nauar. d. cap. 27. num. 151. Sayr. de censuris lib. 4. cap. 1. num. 13. Vgol. eod. tract. tab. 4. cap. 10. Henric. d. lib. 13. cap. 11. num. 2. Valen. tom. 4. disp. 7. q. 18. nu. 1. Soar. d. tom. 5. disp. 25. sect. 1. num. 3. Auila in eod. tract. par. 3. disp. 1. Bonac. d. tract. disp. 3. q. 6. p. 17. 1. nu. 1. Aldret. de religioſa disciplina da lib. 2. cap. 27. num. 3.

6 **Et excommunicationis** Excommunicatio est censura Ecclesiastica, qua homo baptizatus priuatur aliquibus bonis communibus, videlicet participatione Sacramentorum, communibus Ecclesiarum suffragijs, & consortio fidelium, vt per Nauar. d. cap. 27. num. 1. Valen. d. disp. 7. q. 17. p. 17. 1. Soar. d. tom. 5. disp. 7. sect. 1. Valquez tom. 4. in 3. par. tract. de Excom. num. dub. 1. nu. 7. Bonac. eodem tract. de censuris disp. 2. q. 1. p. 17. 1. num. 2.

SVMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Nouale est ager, seu terra nunc primum seu de nouo profusa, de qua non extat hominum memoria quod aliquando culta fuisset.
- 3 Antiquum dicitur, quod excedit centum annos.

Cap. Quid per nouale. XXI.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holtien. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs versisque Iuris cum legib. Castella par. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 791. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 5.

2 **Nouale intellexerint agrum, &c.** Notatur ad hoc, quod nouale est ager, seu

terra nunc primum, seu de nouo profusa, de qua non extat hominum memoria, quod aliquando culta, seu cultuata fuit, vt per Bellem. in elemen. religioſum. 187. de decimis, Henric. Canif. de decimis cap. 11. num. 1. & in summa Iuris Canon. lib. 2. tit. 26. §. nouale, Rebut. in h. syllaba 308. nouale, ff. hoc tit. pag. 181. Malfcard. de probat. com. 1106. Petr. Greg. syntag. Iuris lib. 1. cap. 2. num. 2. Monet. de decimis cap. 4. q. 3. num. 30. Card. Tufch. tom. 5. lit. N. concl. 115.

De quo non extat memoria, &c.

Notatur ad hoc, quod antiquum dicitur quod excedit centum annos, vt per Sylu. conf. 36. n. 3. Tiraq. in l. si inquam, verbo omnia nu. 31. Menoch. de arbit. casu 3. Mench. illuſtrum cap. 84. nu. 15. Auend. de exequendis mand. par. 1. cap. 6. num. 6. Gurier. conf. 1. num. 5. Gam. decif. 88. num. 2. Brunor. à Sole in compendio resoluit. verbo antiquitas 4.

Cap. Venerabili. XXII.

1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holtien. Butr. Anchar. Panor. Felin. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs versisque Iuris cum legibus Castella, par. 1. & 2. Viuiam in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 791. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 6.

Per matricem Ecclesiam Cathedrali intelligi volumus.

Ergo matrix Ecclesia sumitur pro Cathedrali, vt per Rebut. de decimis q. 6. num. 6. & dicitur quasi fundum edificatum, & capellarum mater. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 12. q. 13. & lib. 9. cap. 3. q. 14. vers. matrix, Moneta de decimis cap. 7. q. 2. num. 3. Ecclesia, quod sit matrix, intelligi debet secundum subiectam materiam, Abb. hic num. 2. & in cap. vt singula num. 1. de officio Archiepif. Rebut. d. q. 6. num. 19. & 23. Nota apud Farinac. decif. 272. num. 2. par. 1. recent. vbi numerus seque. ostendit quando larga significatione dicatur Ecclesia matrix.

SVMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Satisfactio partis in a solutione ab excommunicatione est iure communis precepta.
- 3 Absolvere an possit habens facultatem delegatam limitatione non satisfacta parte, ostenditur.
- 4 Causa suspensio est si pignora, vel fideiussores dantur.
- 5 Absolutio privilegium habens cum limitatione satisfactionis an possit absolvere paterenti si moraliter non possit satisfacere, ostenditur.
- 6 Sententia diffinitiva non est preceptum executiuum.
- 7 Preceptum Induci cum clausula si conseru te gratum

nam comparas, &c. habet ex sui natura vim
simplicis citationis.

Cap. Ex parte. XXIII.

Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collet. Zabarell. Ioann. Andr. Hostien. Henric. Butt. Anchar. Panorm. Masian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castellæ par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 791. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 7.

Abſque cōgrua ſatisfactiōe, &c.

Notatur ad hoc, quod satisfactio partis in absolutione ab excommunicatione est forma Iure communi præcepta, vt per Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 11. num. 11. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 33. num. 1. Si autem habens potestatem Ordinariam absoluit, poenitentem absoluit, qui nondum satisfecit parti læsæ, quamvis antea potuerit, valide absoluit, licet grauiter peccet, vt per Nauar. in manuali cap. 27. n. 37. Sylu. uel. verb. absolutio, §. n. 3. Auila de censur. par. 2. c. 2. disp. 3. dub. 9. Bonac. cod. trall. disp. 1. §. 3. p. n. 9. n. 1.

3 Dubium tamen est in habente facultatem delegatam limitatè, quæ dupliciter potest considerari, primò si priuilegium, vel de legatio limitatè concedatur sub hæc forma, non valeat, non possit absolvere, vel non possit dari absolutio, vel nullius sit roboris, aut momenti, tunc satisfactio requiritur, tanquam necessaria conditio, & limitat potestatem, ac iurisdictionem, & in hoc casu nulla est difficultas. In secundo verò, quando dicitur, satisfacta parte, vel nullatenus detur absolutio, controversia est inter DD. an satisfactio requiritur tanquam conditio necessaria limitans potestatem, in qua satisfactioem requirit tanquam necessariam conditionem, ac proinde inualidam esse absolutionem datam nõ satisfacta parte tenent Soar. tom. 5. de censur. 7. sect. disp. 5. n. 4. & de legibus lib. 5. cap. 31. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 18. num. 10. Verum in hoc casu satisfactioem non requirit tanquam necessariam conditionem limitantem iurisdictionem melius tenent Fr. Emmann. in summa cap. 83. num. 4. Auila d. par. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 9. concl. 2. & post Sanch. Bonac. d. p. n. 9. num. 3. vbi respondet ablatium absolutionem importare conditionem, & formam faciendi aliquid licite, aut valide, in hoc autem casu verba illa, satisfacta parte, non importare conditionem faciendi valide, sed tantum licite, ac proinde validam esse absolutionem datam ante satisfactioem, quamuis non licite detur.

4 In glos. [Insufficiens] ibi (si pignora, vel fideiussores denunt) Notatur ad hoc, quod sufficiens cautio est, si pignora, vel fideiussores denunt, vt per Duen. reg. 86. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis matris, par. 2. n. 76. Couar. lib. 3. Variar. cap. 3. num. 6. Menoch. de arbit. casu, 143. n. 3. Gutier.

in repetit. l. nemo potest, n. 247. ff. de legatis 1. Ceual. commun. contra communes, §. 66. Molin. de Iustis, trall. 2. disp. 334. num. 4. plures apud Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 18. à num. 35. quibus adde Farinac. in praxi crimin. par. 1. §. 33. à num. 43. Seephan. Gratian. disp. foren. cap. 147. num. 23. Aloys. Rice. in praxi fori Ecclesiast. decis. 354. n. 3. Anton. de Soula. in relect. de censur. Bulla in Cerna cap. 23. disp. 98. num. 1.

5 In glos. [Clausula] ibi (quid si aliquis ita pauper sit, quod non potest satisfacere &c.) Verum autem Confessarius habens priuilegium absoluit cum limitatione satisfactiois, possit absolvere poenitentem si moraliter non possit satisfacere, aut qui non potest satisfacere sine gravi damno famæ, vel status, vel bonorum? In quo dubio affirmatiua pars verior, & receptor est, modò creditor non censetur æquale damnum, quia, credibile non est superiorem velle obligare poenitentem ad impossibile, ita contra Sot. in 4. distinct. 2. art. 3. Cordub. in tractatu de Indulgentijs §. 43. resoluunt Nauar. in manuali cap. 27. num. 45. Auila d. disp. 3. dub. 5. Fr. Emmann. de rap. 83. n. 3. Henriq. in summa lib. 13. cap. 28. §. 1. Valquez trall. de excomm. dub. 20. Soar. d. tom. 5. disp. 7. sect. 5. num. 41. Sanch. in præcep. Decal. lib. 2. cap. 20. num. 19. Bonac. d. p. n. 9. n. 4. vbi num. 5. aduertit quod quando poenitens non potest satisfacere, nec absolutio differri potest, Confessarius absolvere potest exhibita à poenitente ea satisfactioem, quam potest exhibere ante absolutionem, exhibendo scilicet pignoratitiam, vel fideiussoriam, vel saltem iuratoriã, quando non potest exhibere pignoratitiam, vel fideiussoriam, simulq; promittendo se satisfacturum prima oblata occasione, modo Confessarius probabiliter credat poenitentem oblata satisfactioem satisfacturum, & num. 6. pariter resolut poenitentem, qui non potest totam satisfactioem realem exhibere, debere saltem ante absolutionem eam partem satisfactiois exhibere, quam potest præstando pro reliqua parte debitam cautionem, & num. 7. tenet cum Auila, & Henriq. locis supra citatis, Confessarius, qui potestatem habet absoluit sub illa conditione satisfacta parte, posse statim absolvere poenitentem excommunicatum, qui dedit pecuniam Confessario, vel alteri viro probo, vt commodius restituatur læsæ parti, nam poenitens hoc modo videtur restituisse.

6 In glos. [Si vero, fin.] ibi (non hoc faciat sententiando.) Notatur ad hoc, quod præceptum executiuum non est sententia diffinitiva, vt per Xuar. in d. l. post rem indicatam, notab. 3. n. 2. col. 2.

7 In ead. glos. ibi (coram eo responsum) Notatur ad hoc, quod præceptum Iudicis cum clausula, si censeris te grauatum compareas, &c. habet ex sui natura vim simplicis citationis, vt per Vezin. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 15. n. 91. pag. 279. vbi Viu. num. 96. pag. 281. Bonacof. commun. crimin. par. 2. verbo præceptum fol. 135. verso, & par. 2. eod. verbo, fol. 61. verso, Nauar. cons. 3.

conf. 3. de censuris, num. 2. in antiquis Spin. in specul. testam. par. 11. rub. n. 43. cum seqq. Bernard. Græuz. ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 19. consider. 1. Et si pars non compareat in termino assignato potest exequi ex Valdes. ad Suarez in d. l. post remindicatam in explicatione legum Regni notab. 14. vers. decimus annus casus est, pag. 116.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Notorium inducitur, & probatur per acta iudicii.
- 3 Confessio facta in iudicio plenè probat etiam absente parte.
- 4 Notorium est, quod nulla tergiversatione celari potest.

Cap. Cum olim. XXIV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collectar. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs utriusque Iuris cum legibus Castelle, par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 338. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 791. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 8.

2 Intelligere manifestam, &c.

Notatur ad hoc, quod notorium inducitur & probatur per acta iudicii, vt per Tiraq. de retract. tit. 1. §. 36. gloss. 2. num. 44. Mascard. de probat. concord. 1101. num. 13. cum seqq. Menoch. remed. 1. recuper. nn. 233. & de arbit. casu 166. num. 6. & conf. 100. nn. 6. Decian. conf. 18. num. 50. rom. 1. Farinac. in praxi crimin. par. 1. q. 9. n. 10. & q. 21. nn. 14. Mendez à Castro in praxi Lusitana lib. 3. cap. 15. num. 4. Salon. 2. 2. q. 69. art. 2. controuers. 7. in fine. Aldret. de religiosa disciplina tenenda lib. 1. cap. 5. §. 2. n. 10.

3 Vel per confessionem, &c.

Notatur ad hoc, quod Confessio facta in iudicio plenè probat, etiam absente parte, vt per Duen. reg. 303. limit. 2. Mascard. concl. 348. Surd. decif. 309. num. 14.

4 Quod nulla possit tergiversatione celari.

Quale est notorium, vt per Menoch. d. casu 146. num. 4. Mench. illustr. cap. 2. num. 11. & cap. 20. num. 23. Farinac. d. q. 21. nn. 8. Aldret. d. §. 2. n. 6.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Conuersatio vt inducitur non requiritur quod sit introducta, & obtenta in contradictorio iudicio.
- 3 Priuilegium est lex priuata, seu Ius singulare contra Ius commune indultum.
- 4 Priuilegium dici non potest illud, quod nihil specialiter concedit, sed illud tantum, quod Iure communi concessum erat.

3 Rescriptum Pontifici, & priuilegium Principis probat, & tenet, licet in eo de alio fiat mentio.

6 Beneficia secularia cõferri possunt Regularibus, deservientibus clericis secularibus, & e contra.

7 Domus alitum, etiam si sitis per mille annos iuxta domum alterius, non edificata, bene poterit edificari.

8 Adificari quis non poterit iuxta fundum, vel aream vicinam, si ratione talis adificij fieret ei preiudicium.

9 Instrumentum publicum, vel priuatum faciens mentionem de alio instrumento, non facit fidem, nisi producat originale.

10 Instrumentum confirmans facit plenam fidem de instrumento narrato, etsi primum instrumentum originale non ostendatur.

11 Ecclesia destructa minime gaudet priuilegijs concessis Ecclesie.

12 Priuilegium non amittitur etiam per centum annos si quis non potuit eo uti.

Cap. Abbate. XXV.

- 1 Super hunc tex. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Io. Andr. Casal. in annot. Host. Henr. Butr. Anch. Panorm. Mar. Soc. Ximen. Tolet. in concord. utriusque Iuris tñ legib. Castelle par. 1. & 2. Viuia. in rationali lib. 3. Iuris Pontif. pag. 338. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 791. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 23. cap. 10.

2 Consuetudo aliqua quasi contradictorio, &c.

Notatur ad hoc, quod vt inducatur consuetudo, non requiritur, quod sit introducta, & obtenta in contradictorio iudicio, vt per Flamin. de resignat. benef. lib. 3. q. 6. num. 38. Ceual. commun. contra communes q. 358. Bernard. Græuz ad pract. Camera Imper. lib. 2. concl. 31. d. num. 117. Mascard. de probat. conuolus. 427. num. 3. vbi intelligit in actibus iudicialibus, secus autem in extraiudicialibus.

3 Quia cum priuilegium sit lex priuata, &c.

Priuilegiū igitur communiter definitur, quod sit lex priuata, seu Ius singulare contra Ius commune indultum. gloss. in rubr. de rescrip. lib. 6. vbi eam sequuntur omnes, teste Gomez, & Padil. ibi, Abb. hic nn. 7. Medic. tom. 1. de legibus, & statutis par. 4. q. 33. & de definit. q. 17. Petr. Greg. de Iuris arte cap. 7. num. 14. Henric. Canis. in summa Iuris Canon. lib. 1. tit. 2. §. duplex genus placitorum, Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. q. 7. AZOR. instit. moral. tom. 1. lib. 5. cap. 22. Gonzal. ad regul. 8. Cancellaria gloss. 35. num. 5. cum seqq.

- 4 Nisi aliquid specialiter indulget. Ergo priuilegium dici non potest illud, quod nihil specialiter concedit, sed illud tantum, quod Iure communi concessum est, vt per

per *glos* in d. rub. de *rescript*. lib. 6. Rebus. in *praxi* tit. *diffinitio inter rescriptum*, Syluest. in *summa verbo privilegium* q. 3. Viger. *insit. Thrologie*. cap. 17. §. 2. *vers*. 2. Azor. d. cap. 22. q. 2. Sed ut responso pateat ad plures vtriusque iuris decisiones, in quibus per modum privilegii, & indulgentiæ conceduntur ea, quæ iure communi licita, & concessa esse noscuntur, advertendum est dubios in ois posse privilegium considerari contra ius commune; vel in substantia, vel secundum modum, vel quoad aliquos particulares effectus: in substantia, quando concedit, ut quis licite faciat, quod iure communi sibi prohibitum est, videlicet, ut intestabilis faciat testamentum, ne quis excommunicatum viret, ne decimas soluat, & similia: secundum modum, quando etsi iure communi licitus sit actus, qui geritur, modus tamen non ita, veluti, ut milites cessari valeant, non seruatis iuris solemnitatibus, in ita tit. Digest. Cod. & Institut. de *militari testamento*, vel etiam, ut sine illis ad pias causas faciat testamentum, iuxta cap. cum *esset*, & cap. *relatum de testamentis*, vel inter liberos l. hac *consalsissima* §. ex *imperio* C. de *illis* Conceditur etiam, quoad aliquos particulares effectus, veluti ad sedandos scrupulos, quia impetrantes putant sibi non licere, quod iure communi licitum est, notat Nauar. *conf*. 3. num. 3. de *statu monachorum*, sequitur Azor. d. cap. 23. q. 2. Salas de *legibus* disp. 17. *scilicet*. 1. num. 4.

Maximè cum supra dictus, &c.

Notatur ad hoc, quod rescriptum Pontif. & privilegium Principis probat, & tenet, licet in eo de alio fiat mentio, ut per Mascard. de *probat. consensu*. 923. nu. 9. Garcia Gironda de *privilegiis*, & *exemptionibus* explicat nu. 340.

Hic igitur, &c.

Notatur ad hoc, quod beneficia seculari conferri possunt regularibus deficientibus clericis secularibus, & è conuerso, ut per Gonzalez ad *reg*. 8. *Cancellaria* *glos*. 8. nu. 43.

In *glos*. [Alciaten. 2.] ibi (quod enim si vicini, &c.) Notatur ad hoc, quod etiam si domus alicuius steterit per mille annos iuxta domum alterius non edificata, bene poterit eam edificare, ut per Duenh. *reg*. 33. *vers*. *amplius primo*.

Notatur etiam ad hoc, quod non potest quis edificare iuxta fundum, vel aream vicini, si ratione talis edificij fieret ei præiudicium, ut per Anton. Gomez l. 46. *Tauri* nu. 7. col. 1.

In *glos*. [Fiat.] Notatur ad hoc, quod instrumentum publicum, vel priuatum faciens mentionem in alio instrumento, non facit fidem, nisi producat originale, quando instrumentum refertur ab aliquo Tabellione, vel Notario, vel ab alia persona priuata, secus verò si à Principe, vel Lege communi, vel iudice definitiue pronunciando, quia tunc bene valet, & tenet, & facit plenam, ac perfectam fidem, ut per Anton. Gomez l. 2. *Tauri* nu. 11.

- 10 In ead. *glos*. ibi (alijs probabilibus, &c.) Notatur ad hoc, quod instrumentum confirmans facit plenam fidem de instrumento narrato, etsi primum instrumentum originale non ostendatur, ut per Cofim. in *pragm. Sancti. cap. Sacrosancti*, verbo *tenor*, pag. 63. *verso*.
- 11 In *glos*. [Donec.] Notatur ad hoc, quod Ecclesia destructa minimè gaudet privilegij concessis Ecclesijs, ut per Iuraq. in *tract. cessante causa*, par. 1. num. 212. cum *segg. & limit*. 30. Sanch. de *Matrim. lib*. 9. *disp*. 15. num. 37.
- 13 In ead. *glos*. ibi (quia non potest uti isto tempore privilegio.) Notatur ad hoc, quod privilegium non amittitur etiam per centum annos, si quis non potuit eo uti, quia occasio se non obtulit, ut per Rebus. in *tract. nominat*. q. 14. nu. 21. Fr. Simman. tom. 3. *quest. Regul*. q. 51. art. 5. *vers*. *secundo fallit*. Valdes. ad *Xnar. in proximo fore lit. F. in fine* pag. 6. Mench. *usufrequen. cap*. 2. num. 12. Valasc. de *iure exprobat*. q. 37. nu. 7. & 8. Bernard. Græuz. ad *pract. Camera Imper. lib*. 2. concl. 60. *consulder*. 2.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Salinaria inter regalia connumerantur.
- 3 Pedagium dictum est à pede quod à transeuntibus soluitur.
- 4 Reseruatæ Principi ratione dignitatis acquiri possunt per inferiorem prescriptione tantis temporibus, cuius initium memoriam hominum excedat.
- 5 Regale ius potest prescribi tempore immemoriali.
- 6 Consuetudo tantis temporibus, cuius non extat memoria in contrarium, vim privilegij habet, data capacitate illam inducentis, vel prescribentis.
- 7 Consuetudo immemorialis habet vim tituli.
- 8 Ecclesie pertinet de causa viduarum, orphanorum, & pauperum cognoscere.
- 9 Tituli allegatio non est necessaria in prescriptione immemoriali.

Cap. Super quibusdam. XXVI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Jo. And. Casal. in *annot. Hoff. Henr. Buttr. Anchor. Panor. Mar. Soc. Ximen. Toletan. in concordantijs* vtriusque iuris cum *legibus Castellæ* par. 1. & 2. Viuian. in *rationali lib*. 5. *iuris Pontificij* pag. 338. Alagona in *compendio iuris Canonici* pag. 792. refertur ab Anton. Augustini. collect. 3. *Decretal. lib*. 5. tit. 23. cap. 10.

Notatur ad hoc, quod salinarum redditus, & salinaria, seu salinarum vectigal inter regalia connumerantur, ut per Strach. de *mercator. par*. 4. nu. 30. Azoued. ad l. 31. d. nu. 11. tit. 20. lib. 6. noua *recopil.* D. Barbof. in l. *diuorsio* §. si *rum*. num. 29. ff. *soluer. Matrim. Cated. Lusit. decis*. 53. par. 2.

- 2 Nota pedagium dictum esse à pede, quod à transeuntibus soluitur, ut per Callan. in *consuetud. Burgund. rub*. 1. §. 4.

4. Verbo in lire inuoluer & leuer aydes, num. 6. fol. 30. verso, ubi num. 7. aliter, quod pedagium non est scriptus.

4 *A tempore, cuius non erat memoria, etc.*

Notatur ad hoc, quod ea, quae Principi ratione dignitatis praeservantur aequi possunt per inferiorem praescriptionem tanti temporis cuius initium memoria hominum excedat, ut per Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 3. num. 8. vers. *tertia speciet*, Mascard. de probat. concl. 1371. d. num. 23. & concl. 424. num. 4. & concl. 1115. num. 50. Farin. decif. 642. num. 3. in 1. eodem nouiss. Gutier. praet. lib. 3. q. 14. num. 70. quia nunc aliter, immo centum annorum spatio tantum praescribi assuat. Surd. decif. 1. num. 10.

5 *Vnde ius regale posse praescribi de iure immemoriali, docetur.*

Peregr. de iure fisci, lib. 1. tit. 2. num. 65. Valase. de iur. emphy. qu. 8. num. 36. eleganter D. Barb. in prinatus feodij, ad l. quominus, in 10. ff. de fluminibus, & ita ius imponendi exigendi gabelas praescribi temporis immemoriali resoluit Farin. in praxi criminal. par. 6. q. 172. num. 92. cum seqq. quicquid aliter velit Cabel. Lysit. decif. 65. num. 2. & decif. 107. par. 2.

6 *Notatur ad hoc, quod consuetudo tanti temporis, cuius non extat memoria in contrarium vim privilegij habet.*

Decian. conf. 85. num. 2. & conf. 114. in fine, Rimin. conf. 28. num. 11. vel. 1. Afflict. decif. 254. num. 4. Crauet. 104. 259. vol. 1. Menoch. conf. 41. num. 7. quod intellige data capacitate illam inducentis, vel praescribentis, Abb. in cap. nouit, num. 22. de iudicij, Felin. in cap. audientes num. 6. d. praescrip. Couar. lib. 1. variat. c. 17. num. 6. Mench. lib. 2. d. iustitiam cap. 89. Nam data capacitate consuetudo immemorialis habet vim tituli, ut per Nata. n. conf. 154. num. 6. lib. 2. Joseph. Lu Jouic. Persuade decif. 107. num. 36. Gutier. d. q. 14. d. num. 21. & q. 17. d. num. 289. Camil. Borrel. conf. 3. d. num. 21. centuria 1. Titulus enim praescribitur ex cursu temporis immemorialis, Menoch. d. praesumpt. lib. 3. praesumpt. 131. n. 45. & conf. 90. num. 65. & cursus temporis immemorialis vim privilegij obtinet, idem Menoch. d. praesumpt. 131. num. 43. & conf. 142. num. 13. Molin. de primog. lib. 1. cap. 1. num. 19. Mascard. de probat. concl. 1214. num. 48. Gutier. d. quast. 14. num. 70.

7 *Item viduis, pupillis, etc.*

ad hoc, quod ad Ecclesiam pertinet cognoscere de causis viduarum, orphanorum, & puerorum, ut per D. Barb. in l. 1. par. 1. num. 40. ff. de iur. Matrim.

8 *In glof. [Non extat] ibi (non fit necesse titulum allegare)*

Notatur ad hoc, quod in praescriptione immemoriali allegatio tituli non est necessaria, ut per Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 3. num. 7. col. 4. Soar. com. 2. commun. apin. lib. 7. tit. 3. num. 38. pag. 239. Menoch. d. praesumpt. 131. num. 26.

SUMMARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
- 2 Clericus degradatur, & Curia seculari traditur in grauioribus, & enormibus delictis.
- 3 Clericus quando Curia seculari traditur debet in iudicio ecclesiastico intercedere pro eo, quod non moriatur.
- 4 Condemnatio alicuius in perpetuum carcerem cum assignatione quatuor vicariorum parit, & eisdem aqua pro potu singulis diebus, si condemnatio ad vitium supplicium.

Cap. Nouimus. XXVII.

1 Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Henric. Buttr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationabili lib. 3. Iuris Pontif. pag. 339. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 792. rehitur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 16. cap. 2.

2 *Vel aliud flagitium grave, etc.*

Notatur ad hoc, quod in grauioribus, & enormibus delictis clericus degradatur, & Curia seculari traditur, ut per Tiraq. de praesent. imper. causa 49. num. 36 & alios, quos citat Cenei ad Decretum collect. 7. num. 1. Quibus autem casibus huiusmodi degradatio, siue Curiae seculari traditio fieri debeat, vide Couar. variat. lib. 2. cap. 10. num. 7. Bellet. disputat. curial. par. 1. tit. de favore clericorum personalit. §. 6. num. 10 & alios plures, quos refero Ego ipse de officio, & potestate Episcopi §. 1. alleg. 110. d. n. 11. Latere de degradatione verbali scilicet, & actuali tradunt Menoch. de arbit. casu 415. Bellet. d. §. 10. Ego ipse d. allegat. 110. d. princip.

3 *Pro quo debet tamen Ecclesia efficaciter intercedere, etc.*

Quando igitur traditur clericus, siue aliquis alius Curiae seculari, debet iudex Ecclesiasticus intercedere pro eo, quod non moriatur Abb. in cap. cum non ab homine, num. 26. de iudicij, Bellet. d. §. 10. num. 2. Perez l. 3. glof. 1 pag. 90. col. 2. in princip. & §. 2. 92. vers. sed isti sub. num. tit. 4. lib. 8. Ordin. vbi dicit, quod nihilominus debet fieri relaxatio Curiae seculari absque reu irregularitatis, quamuis enim per huiusmodi traditionem laqueatur mors, vel mutilatio illa non incurritur, Piaa. Episcopo par. 1. verbo basilius, §. 12.

§. Pro illo.

4 *In perpetuum carcerem, etc.* Notatur ad hoc, quod condemnatio alicuius in perpetuum

petuum carcerem cum assignatione quatuor vnciarum panis, & totidem aquæ pro potu singulis diebus est condemnatio ad vltimum supplicium, ira vt si condemnatus moriatur, censendus sit cõdemnans irregularis, vt per Fr. Emman. *quest. Regul. tom. 2. q. 22. art. 5.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Possessio Ius est.*
- 3 *Primilegium, vel beneficium concedentis ad intentionem recurrendum est.*

Cap. Dilecto. XXVIII.

Honor. iij.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 793.*

- 2 **I**ndulgentiam Ius perimere, &c. Notatur ad hoc, quod possessio ius est, vt per Couar. in reg. possessor in initio par. 2. num. 3. Gom. l. 45. *Tauri d. num. 17.* cuius tamen contrarium, nempe quod possessio facti sit, & non Iuris tueretur, Petr. Gregor. *synagoga. Iuris lib. 1. cap. 13. n. 6. Vacon. de iac. 32. d. princip. Conan. comment. Iuris Civilis lib. 3. cap. 3. d. princip. Donell. lib. 5. cap. 6. §. si possidere, Gilchen. de prescription. p. 2. memb. 3. cap. 1. num. 19. Peregr. *Vacat. lib. 3. num. 2. cum multis seqq.* Intellige prout dixi ad cap. 6. num. 4. de concess. peccabunda.*

- 3 In gloss. [Intentionis.] Notatur ad hoc, quod recurrendum est ad intentionem concedentis priuilegium, seu beneficium, vt per Tiraquei. in l. si iniquus, verbo libertas n. 35. C. de eccl. donat.

Cap. Cum inter vos. XXIX.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henrie. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 793.*

- 2 Probat hic text. oblationis nomine intelligi quicquid Deo, vel Ecclesiæ, eiusve ministris voluntariè exhibetur, de quo vide Marian. Socin. in tract. de oblat. libello 1. & Troyl. Maluati. *simili tract. ferè pæ totis, Moneta de decimis cap. 2. num. 9. & cap. 3. num. 2.* asserit oblationes, quæ sunt ad sacrificium subrogatas esse loco quorundam decimarum legis veteris, quas in hortis recondebat, & separabat quique de populo, vt comederet eas, cum iret in templum.

Hierusalem acersitis in vestibulo templi Sacerdotibus, & Leuitis ad conuiuium, *Deuter. 12. & 14.* de quo etiam cap. bis ita 13. q. 1.

ij. Cap. Ex parte. XXX.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innocen. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 793.*

- 2 Probat hic text. litem diei motam, postquam fuerit contestata, vt per Marant. de ordine Iudic. par. 5. tit. & omnia sicut ducant instantia, num. 64. *Surd. de aliment. tit. 1. q. 8. nu. 4. Cabed. Lufit. decis. 15. num. 10. par. 2. Aloyf. Ricci. in praxi fori Ecclesiastici decis. 344. num. 1.* quos refert, & sequitur Parens meus in commentarijs ad Ordinationem Regiam *Lusitanorum lib. 3. titul. 20. §. 7. num. 3.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Doctores referuntur super hunc text. scribentes.*
- 2 *Canonica portio non soluitur Episcopo de relictis fabricæ.*
- 3 *Quarta Episcopalis non detrahatur de relictis personis.*

iij. Cap. Ex parte. XXXI.

- 1 **S**uper hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *versusque Iuris cum legibus Castella par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 793.*

- 2 **V**el ad fabricam, &c. hoc, quod de relictis fabricæ non soluitur canonica portio Episcopo, aut Ecclesiæ Parochiali, vt per Cosm. in pragmat. *sanct. tit. de elect. verbo fabrica pag. 151. verso, Rota coram Illustrissimo Seraphino in vna Syracusana quarta apud Stephan. Quarantâ in summa Bullarj, verbo quarta Episcopalis, vers. secunda difficultas, vbi citantur Roman. conf. 333. in princip. & Capic. decis. 23. num. 4.* in qua quidem decisione idem Illustrissimus Seraph. querit an hoc casu debeat quarta, quando de presenti non indiget restauratione, & ibi in hæc verba respondet. Nam affirmatiuum tenuerunt Hostien. Ioan. Andr. Anchar. in d. cap. *reli. de restitutum.* vbi Couar. existimat esse magis communem opinionem: contrarium tamen tenuerunt Goffred. Card. Barbatia, & ipse Couar. per tex. in cap. nobis 2. q. 2. quia legatum Ecclesiæ non indigente seruandum est in futuram Ecclesiæ refectionem, & restaurationem. Ideo in hoc consiliu attendenda est forma legati; si enim testator vult statim, vel in singulos annos solus

4. q. Verbo in lire inuoluer & leuer aydes, num. 6. fol. 30. Verbo, ubi num. 7. asserit, quod pedagium non est scriptus.

4. *A tempore, cuius non erat memoria, etc.*

Notatur ad hoc, quod ea, quæ Principi rationis dignitatis præservantur acquiri possunt per inferiorem præscriptionem tanti temporis cuius initium memoria hominum excedat, ut per Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 3. num. 8. vers. terra species, Mascard. de probat. concl. 1371. d. num. 23. & concl. 424. num. 4. & concl. 1214. num. 50. Farin. decif. 642. num. 3. in 1. eadem nouiss. Gutier. præf. lib. 3. q. 14. num. 70. quæ maius aliter, immo centum annorum spatio tantum præscribi asserat Surd. decif. 1. num. 10.

5. Unde ius regale posse præscribi te nupre immemoriali docerunt Porez de iure fisci, lib. 1. tit. 2. num. 65. Valase. de iur. emphyt. quæst. 8. num. 36. eleganter D. Barb. in prædictis sedibus ad l. quominus, §. 1. ff. de summius, & ita ius imponendi exigendi gubellas præscribi temporis immemoriali resoluat Farin. in præf. criminal. par. 6. q. 8. §. 171. num. 92. cum seqq. quicquid aliter velit Cabel. Lusit. decif. 65. num. 2. & decif. 103. par. 2.

6. Notatur ad hoc, quod consuetudo tanti temporis, cuius non extat memoria in contrarium vim privilegii habet, Decian. conf. 85. num. 2. & conf. 114. in fine, Rimin. conf. 18. num. 11. vers. 1. Afflicti decif. 254. num. 4. Crauet. conf. 159. vol. 1. Menoch. conf. 43. num. 7. quod intellige data capacitate illam inducentis, vel præscribentis, Abb. in cap. nouiss. num. 22. de iudicijs, Felin. in cap. auditorius num. 6. d. præscrip. Couar. lib. 1. variat. c. 17. num. 6. Mench. lib. 2. in affirmat. cap. 89. Nam data

7. capacitate consuetudo immemorialis habet vim tituli, ut per Nata n. conf. 154. num. 6. lib. 2. Ioseph. Ludouic. Perusina decif. 107. nu. 36. Gutier. d. q. 14. d. num. 21. & q. 17. d. num. 289. Camil. Borrel. conf. 3. d. nu. 21. centuria 1. Titulus enim præsumitur ex cursu temporis immemorialis, Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 131. n. 45. & conf. 90. nu. 65. & cursus temporis immemorialis vim privilegii obtinet, idem Menoch. d. præsumpt. 131. num. 43. & conf. 142. num. 13. Molin. de primog. lib. 2. cap. 2. num. 19. Mascard. de probat. concl. 1214. num. 48. Gutier. d. quæst. 14. num. 70.

8. *Item viduis, pupillis, etc.* ad hoc, quod ad Ecclesiam pertinet cognoscere de causis viduarum, orphanorum, & pauperum, ut per D. Barb. in l. 1. par. 1. num. 40. ff. solut. Matrim.

9. In glof. [Non extat tibi (non sit necesse titulum allegare)] Notatur ad hoc, quod in præscriptione immemoriali allegatio tituli non est necessaria, ut per Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 3. num. 7. col. 4. Soar. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 3. num. 38. pag. 239. Menoch. d. præsumpt. 131. num. 26.

S Y M M A R I U M.

1. Doctores referuntur super hunc tex. scribentes.
2. Clericus degradatur, & Curia seculari traditur in grauioribus, & enormibus delictis.
3. Clericus quando Curia seculari traditur debet iudex ecclesiasticus intercedere pro eo, quod non moriatur.
4. Condemnatio alienius in perpetuum carcerem cum assignatione quatuor victuum panis, & totidem aquæ pro potu singulis diebus, est condemnatio ad ultimum supplicium.

Cap. Nouimus. XXVII.

1. Super hunc tex. scripserunt Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. And. Hostien. Henric. Butr. Anchar. Panorom. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordant. Virrasque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viuian. in rationabili lib. 3. Iuris Pontif. pag. 339. Alagona in commentis Iuris Canonici pag. 792. reuertit ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 3. tit. 16. cap. 2.

2. *Vel aliud flagitium grave, etc.*

Notatur ad hoc, quod in grauioribus, & enormibus delictis clericus degradatur, & Curia seculari traditur, ut per Tirac. de iuris imper. causa 49. num. 36 & alios, quos citat Cene-1 ad Decretum collect. 7. num. 1. Quibus autem casibus huiusmodi degradatio, siue Curia seculari traditio fieri debeat, vide Couar. variat. lib. 2. cap. 10. num. 7. Bellet. disquisit. eccles. par. 1. tit. de favore clericorum personali, §. 6. nu. 10 & alios plures, quos refero Ego ipse de officio, & potestate Episcopi p. 3. ad leg. 110. d. n. 11. Latè de degradatione verbalis scilicet, & actuali tractant Menoch. de arbitr. causa 415. Bellet. d. §. 10. Ego ipse d. allegat. 110. d. princip.

3. *Pro quo debet tamen Ecclesia efficaciter intercedere, etc.*

Quando igitur traditur clericus, siue aliquis alius Curia seculari, debet iudex ecclesiasticus intercedere pro eo, quod non moriatur Abb. in cap. cum non ab homine, num. 26. de iudicijs, Bellet. d. §. 10. num. 2. Perez l. 3. glof. 1. pag. 90. col. 2. in princip. & §. 8. 91. vers. sed isti an. num. tit. 4. lib. 8. Ordin. vbi dicit, quod nihilominus debet fieri relaxatio Curia seculari absque metu irregularitatis, quamvis enim per huiusmodi traditionem sequatur mors, vel mutilatio illa non incurritur, Piaz. Episcopo par. 1. verbo beatus, §. 12.

§. Pro illo.

4. *In perpetuum carcerem, etc.* Notatur ad hoc, quod condemnatio alienius in perpetuum

petuum carcerem cum assignatione quatuor vnciarum panis, & totidem aquæ pro poculo singulis diebus est condemnatio ad ultimum supplicium, ita ut si condemnatus moriatur, censendus sit cõdemnans irregularis, vt per Fr. Emman. *quest. Regul. tom. 2. q. 22. art. 5.*

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Possessio ius est.
- 3 Privilegium, vel beneficium concedentis ad intentionem recurrendum est.

Cap. Dilecto. XXVIII.

Honor. iij.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 793.*

- 2 *Indulgentiam Ius perimere, &c.* Notatur ad hoc, quod possessio ius est, vt per Couar. in *reg. possessor in initio par. 2. nu. 3. Gom. l. 45. Tami d. num. 17.* cuius tamen contrarium, nempe quod possessio facti sit, & non Iuris tenetur, Petr. Gregor. *synagm. Iuris lib. 1. cap. 13. n. 6. Vacon. declar. 32. d. princip. Conan. comment. Iuris Civilis lib. 3. cap. 3. d. princip. Donell. lib. 5. cap. 6. §. si possidere. Gilchen. de prescription. p. 2. memb. 3. cap. 1. num. 19. Peregr. *Varar. lib. 3. num. 2. cum multis seqq.* Intellige prout dixi ad *cap. 6. nu. 4. de concess. prebende.**

- 3 In glos. [Intentionis.] Notatur ad hoc, quod recurrendum est ad intentionem concedentis privilegium, seu beneficium, vt per Tiraquel. in l. si iniqua, verbo *libertis n. 55. C. de reuoc. donat.*

Cap. Cum inter vos. XXIX.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Henric. Butr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concordantijs *utrisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 793.*

- 2 Probat hic text. oblationis nomine intelligi quicquid Deo, vel Ecclesie, eiusve ministris voluntarie exhibetur, de quo vide Marian. Socin. in *tract. de oblat. libello 1. & Troyl. Maluat. simili tract. sero per totu. Moneta de decimis cap. 2. num. 9. & cap. 3. num. 2. asserit oblationes, quæ sunt ad sacrificium subrogatas esse loco quorundam decimarum legis veteris, quas in horreis recondebat, & separabat quicque de populo, vt comederet eas, cum iret in templum.*

Hierusalem acersitis in vestibulo templi Sacerdotibus, & Leuitis ad conuiuium, *Deuter. 12. & 14. de quo etiam cap. bis ita 13. q. 1.*

ij. Cap. Ex parte. XXX.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abbas antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs *utrisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canonici pag. 793.*
- 2 Probat hic text. litem dici motam, postquam fuerit contestata, vt per Marant. *de ordine Iudic. par. 5. tit. & omnia fiunt durante instantia, num. 64. Surd. de aliment. tit. 2. §. 8. nu. 4. Cabed. Lusi. decij. 15. num. 10. par. 2. Aloys. Ricci. in praxi fori Ecclesiæ decij. 344. num. 1. quos refert, & sequitur Parens meus in commentarijs ad Ordinationem Regiam *Lusitanorum lib. 3. titulu. 20. §. 7. num. 3.**

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Canonica portio non soluitur Episcopo de relictis fabricæ.
- 3 Quarta Episcopalis non detrahatur de relictis personis.

iiij. Cap. Ex parte. XXXI.

- 1 Super hunc text. scripserunt Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Hostien. Butr. Anchor. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Tolet. in concord. *utrisque Iuris cum legibus Castelle par. 1. & 2. Viui. in rationali lib. 5. Iuris Pontificij pag. 340. Alagona in compend. Iuris Canonici pag. 793.*

- 2 *Vel ad fabricam, &c.* Notatur ad hoc, quod de relictis fabricæ non soluitur canonica portio Episcopo, aut Ecclesie Parochiali, vt per Cosm. in *pragmat. sanct. tit. de elect. verbo fabrica pag. 151. verso*, Rota coram Illustrissimo Seraphino in vna Syracusana quartæ apud Stephan. Quarantâ in *summa Bullarj. verbo quarta Episcopalis, vers. secunda difficultas*, vbi citantur Roman. *conf. 333. in princip. & Capic. decij. 23. num. 4.* in qua quidem decisione idem Illustrissimus Scraph. quærit an hoc casu debeat quarta, quando de presenti non indiget restauratione, & ibi in hæc verba responder. Nam affirmatiuum tenuerunt Hostien. Ioan. Andr. Anchor. in *d. cap. vlt. de testam. vbi Couar. existimat esse magis communem opinionem: contrarium tamen tenuerunt Goffred. Card. Barbatia, & ipse Couar. per tex. in cap. nobis 2. q. 2. quia legatum Ecclesie non indigente seruandum est in futuram Ecclesie refectionem, & restaurationem. Idco in hoc conflictu attendenda est forma legati: si enim testator vult statim, vel in singulos annos solus*

solus aliquid pro reſtauratione Eccleſiæ, que reparatione non indigeat, tunc ſervari poterit communis ſententia: ſi verò legat pro reſtauratione Eccleſiæ, quoties ea indigebit, tunc contraria ſententia erit ſequenda, & ſub hoc articulo cadunt etiam relicta pro ſubſtentione Eccleſiæ reſpectu luminarium, ornamentorum, & aliorum ad cultum diuinum pertinentium, ex his namque non debetur quarta d. cap. ſin. ſi vero uſus eſt indeterminatus, & non determinatus perpetuo cultui diuino, tunc debetur quarta.

tex. in preſenti & in capis quiſque de teſtamen.

1. *Vel de his, qua perſonæ ſpecialis, &c.* Notatur ad hoc, quod de relictis perſonæ non detrahatur quarta Episcopalis, ve per Rot. in Syracusan. quarta eſt etiam illuſtriſſimo Senap. in prima difficultate, apud Seph. Quarant. d. verbo quarta Episcopalis, deſ. circa propoſitum.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
2. Beneficij appellatione large ſumpto vocabulo omnia comprehenduntur beneficia.
3. Vicarius Episcoporum, cui facultas conferendi beneficia data eſt, poteſt etiam beneficia curata, & dignitates conferre.
4. Indultum conferendi beneficia alicui à Papa conſeſſum, comprehendit omnia beneficia etiam curata, & dignitates.

Cap. Tua nobis. XXXII.

1. *Super hunc text. ſcripſerunt* Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holſten. Butr. Alchar. Panormit. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legib. Cetheſe par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 339. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 794.

2. *Præbendæ, & alia beneficia generali beneficiorum nomine continentur.*

Notatur ad hoc, quod appellatione beneficij large ſumpto vocabulo omnia comprehenduntur beneficia, tam maiora, quam minora, præbendæ, & dignitates, &c. gloſ. in cap. ſi gratioris, verbo beneficia, de reſcriptis, & in cap. 1. verbo beneficia, de rerum perſon. lib. 6. Abb. in cap. poſtulaſti, num. 2. Felin. num. 4. & Dec. num. 12. de reſcriptis, Rebuſ. in praxi tit. quid ſit beneficium, num. 10. Medices de deſign. par. 3. cap. 16. num. 3. Sahagun in cap. ad aures num. 3. de reſcriptis, & in cap. ſin. num. 20. de ſequeſtr. poſſeſ. optime Nicol. Garc. de beneficijs par. 1. cap. 6. num. 37. Card. Tuſch. lit. B. cõcl. 19. Vnde Vicarius Episcoporum cui facultas conferendi beneficia data eſt, poteſt etiam curata, & dignitates conferre, Coſmas in

pragmat. Sanct. tit. de collat. verbo procuratorem, fol. 248. verbo. Rebuſ. d. tit. quid ſit beneficium, num. 11. & in forma Vicariatus, num. 111. Sbroz. de officio Vicary lib. 2. q. 71. & ſeq. Card. Tuſch. d. cõcl. 59. num. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria gloſ. 6. num. 25. Azor. inſtitut. moral. par. 2. lib. 3. cap. 44. q. 7. & 8. plures per Garc. d. cap. 6. num. 40. Vnde etiam indultum, ſeu facultas conferendi beneficia alicui à Papa conſeſſa comprehendit omnia beneficia, etiam curata, & dignitates, cap. dudum, de præbendis in 6. & ibi gloſ. verbo beneficia, Gonzal. d. gloſ. 6. num. 24. Card. Tuſch. d. cõcl. 59. num. 2. Garcia d. cap. 6. num. 41. ubi num. 44. refert aliquos contrarium tenentes, quos ibi reprobat.

SVMMARIVM.

1. Doctores referuntur ſuper hunc tex. ſcribentes.
2. Declaratur Cõcil. Trid. ſiſſ. 24. de reſorm. cap. 13.
3. Collegiata inſignis que dicitur.

Cap. Transmiſſæ. XXXIII. & ult. Greg. ix.

1. *Super hunc text. ſcripſerunt* Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holſten. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Ximen. Toletan. in concordantijs utriusque Iuris cum legib. Cetheſe par. 1. & 2. Viuian. in rationali lib. 5. Iuris Pontif. pag. 340. Alagona in compendio Iuris Canon. pag. 794.

Vi Canonicoꝝ, & præbendarum numerum, &c.

Hodie ex noua diſpoſitione Concilij Triden. ſiſſ. 24. de reformat. cap. 15. in Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus, ubi frequentes, adeoque tenues ſunt præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis, vt ſuſtinendo decenti Canonicoꝝ gradu pro loci, & perſonarum qualitate non ſufficiant, licet Episcopis cum conſenſu Capituli, vel aliquot ſimplicia beneficia, non tamen regularia, iſ vniꝝre, vel ſi hac ratione prouideri non poſſit, aliquibus ex iſ ſuppreſſis, cum patronorum conſenſu, ſi de lure patronatus laicorum ſint, quarum fructus & prouentus reliquarum præbendarum diſtributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciores numerum reducere, ita tamen vt tot ſuperſint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Eccleſiæ conimodè valeant reſpondere: pro cuius decreti declaratione conſule Prax. Episcop. par. 1. verbo beneficia 5. 1. verſ. 11. Gonzal. ad reg. 8. Cõcel. gloſ. 37. num. 25. Aloyſ. Ricc. in praxi ſori Ercleſiaſt. deſ. 488. in 1. edit. & reſol. 379. num. 4. in 2. edit. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 278. num. 34. Monet. de diſtribut. quotid. par. 1. q. 3. d. num. 36. ubi refert Sacram Congreg. Concilij cenſuiſſe quod ſi Eccleſiæ non ſunt Cathedralis, aut Col-

Collegiatæ insignis non habeat locum decretum huiusmodi, nec possit Episcopus, aut Vicarius Apostolicus, extinguere præbendas, ut augeat distributiones, etiam ad augmentum cultus diuini. Quæ autem dicatur Collegiata insignis non satis constat apud Doctores, nam D. Ludonicus Centoflorensis in Sacra Rituum Congregatione, pro Collegiata Ecclesia S. Pauli oppidi Ciuitatis nonæ Firmanz diocesis obtinuit illam dici insignem, eo quod oppidum, in quo sita est, insigne reddat numerus quatuor mille habitatorum, hoc est focularium octingentorum viginti, quatuor Regularium, & vñ sanctimonialium monasteria ibi existentia, copia peritorum, & nobilium, in quibus qualitatibus decernendis multum Iudicis arbitrio esse deferendum attestantur *glos. verbo copia, in c. statum, de rescript. lib. 6. Lap. Specul. Tiraq. & alij apud Menoch. de arbit. casu 158. num. 4. & in puncto oppidum Fonsæze Toletanz diocesis esse insignem, quia habebat octingentos munitipales consuluit Nau. sub hoc tit. conf. 1. refert D. Iacon. Anton. Massob. in sua praxi habendi concorsum præl. 2. dub. 2. & in tract. de synodo episcopali c. 4. dub. 14. num. 9.*

De Regulis Iuris.

Tit. XLI.

Super hanc rub. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Anchar. Butr. Henric. Panor. Jo. de Londris in breuiario Sanctorum Canonum fol. 185. Martin. Melhart. in epistome Decretal. fol. 209. verso, Petrus de Rauenna in compendio Iuris Canonici. Goffred. & Hollien. in summa huius tit. Alexand. Cassan. & Anastas. German. in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc titulo.

Cap. Omnis res. I.

Chrysof.

- 1 Omnis res per quasunque causas nascitur, per easdem dissoluitur Narbona de appellat. §. Vicario ad Episcopum par. 1. num. 95. Valasc. conf. 130. nu. 17. Vide eadem solemnitas requiritur in reuocatione aëus, quæ in consecratione ipsius, Duen. reg. 187. vers. 18. Cald. Pereira. de potestate elig. c. 7. nu. 13.

Cap. Estote. II.

- 1 Vbi in meliorem partem sunt interpretanda Aldret. de Religiosa disciplina sacenda lib. 2. c. 2. nu. 23. Franc. Molin. de rita nupt. lib. 1. comp. 17. n. 2. Aloyf. Ricci. in collect. decis. par. 1.

collect. 220. vbi multipliciter exemplificat. Farin. in praxi crimin. par. 3. q. 85. d. num. 27. vbi limitat. Et in dubio benignior interpretatio est facienda, Thom. de Thomaf. in floribus legum. reg. 154. ac tutior pars eligenda, Sayr. de censur. lib. 1. c. 16. nu. 36. casu 1. & lib. 6. c. 2. num. 16. Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 41. nu. 9. Flores de Mena vari. lib. 1. q. 9. num. 18. & citauit plures alios ad cap. inuenis nu. 5. de sponsalib.

Cap. Qui scandalizauerit. III.

- 1 DE Scandali diffinitione, diuisione, eiusque materia vide D. Thom. 2. 2. q. 43. D. Antonin. par. 3. tit. 7. c. 4. d. princip. Doctores in c. 2. de præscript. vbi Panor. nu. 8. Felin. d. nu. 2. Con. in reg. peccatum par. 1. in initio d. num. 3. Nau. in man. c. 6. d. nu. 19. & c. 14 d. num. 28. & in c. consideret 9. animaduertere d. princip. diuin. 5. Iacob. de Grassis in aureis decis. par. 1. lib. 2. c. 68. Flamin. de resignat. benefic. lib. 5. q. 3. nu. 166. eam seqq. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 12. c. 16. Farin. conf. 30. na. 2. vbi addit.

- 2 Regula hæc est intelligenda de triptici veritate videlicet vitæ, iustitiæ, & doctrinæ, ut per Bonacof. commun. crimin. par. 2. verbo Canon fol. 8. Sed intelligendam esse de veritate, scilicet bonitate vitæ, non autem de veritate doctrinæ, & iustitiæ, quæ aliquando omittuntur propter scandalum, asserit Nau. commento 3. de Regularibus na. 35.

- 3 Notatur ad hoc, quod ad scandala vitandæ multa sunt concedenda, quæ aliis non concederentur, ut per Menoch. conf. 31. na. 44. Rebuff. de priuilegijs fibol. priuileg. 110. par. 2. Lancellos. de attent. par. 2. c. 4. ampl. 21. Flamin. d. q. 3. num. 166.

Cap. Quod non est. IV.

- 1 PLURA de necessitate cumulat Tiraq. de retract. lig. 9. 26. glos. 1. nu. 20. cum seqq. Et necessitatis diuisionem vide apud Menoch. de arbit. casu 182. d. num. 19.

- 2 Notatur hic tex. ad hoc, quod necessitas facit licitum, quod non est licitum in lege, ut per Tiraq. de panis temper. causa 33. nam. 3. Cenall. communium contra communes q. fin. num. 6. tom. 4. Cardoso in praxi Iudicium verbo necessitas na. 2. Nam necessitas legi non subiaceat vt per Gail. lib. 1. obseruat. 102. num. 8. Plac. de delictis lib. 1. c. 28. na. 3. Sord. de iur. 86 nu. 8. Martienco l. 1. glos. 21. tit. 10. lib. 5. noua Recopil. Munoz de Eichouar de ratione administ. c. 14. d. nam. 10. Cenall. d. q. fin. na. 50. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 10. num. 27. Aloyf. Ricci. in praxi rerum fori Eccles. decis. 711.

- 3 Notatur etiam ad hoc, quod ex necessitate causa potest mutari aliquid de forma assignata, ut per Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 60. nu. 45.

Cap. Quod latenter. V.

NOtatur ad hoc, quod suspectum est, quod clam & secretò sit, ut per Tiraq. de retract. tit. 2. in prafat. num. 13. Brunor à Sole in locis communibus verbo factum 8. Et occultè actum, faciens generalem contra se habet presumptionem, iuxta Christi Domini auctoritatem Ioan. 3. qui malè agit odij lucem, refertur supra in cap. consuluit de officio deleg. & in c. vii. vers. porro, ut Ecclesiast. benef. cum similibus de quibus Tiraq. de pœnis temp. c. 21. nu. 11. Menoch de prafump. lib. 4. pref. 12. n. 7. Mascard. de probat. concl. 815. num. 33. Surd. conf. 132. num. 4. Sicut à contrario ea, quæ in conspectu aliorum, & palam fiunt, sunt ab omni sinistra suspitione aliena s. non existimo, vers. & multum refert, ff. de administ. tutor. l. cum ipse tutor 5. fuit quæsitum, & ibi Rip. ff. de contrab. empt. Menoch. de arbitrat. lib. 2. cent. 3. casu 244. à princip.

Cap. Defleat. IX.

NOtatur ad hoc, quod reus omnium factus est, qui mortaliter peccauit transgrediendo vnicui præceptum, ut per Tiraq. de iudicio in rebna exiguis vers. 57. pag. 93. Sayr. in clau Regia lib. 2. c. 7. num. 2. Et omnis virtus detrimentum patitur ab uno vitio, Cosm. in pragm. Sancti. tit. de collat. verbo virtutum, pag. 188.

Cap. Quamuis. X.

NOtatur ad hoc, quod pastor tenetur inquirere, & habere curam de ouibus suis ut per Cosm. in pragm. Sancti. in proom. verbo non agnoscent pag. 34. verso. Auiles ad c. 1. Preteritum nu. 10. fol. 61. verso.

Cap. Indignum. X. & fin.

Luc. iij.

PRobat hic tex. pro rebus spiritualibus homagium, seu iuramentum illicitum esse præstare, quod tanquam simoniacum reprobatur in c. ex diligenti 17. de simonia; intelligitur non quidem de iuramento cuiuscunque fidelitatis, sed illius tantum, quo quis tanquam vassallus tenetur suas operas alteri, velut domino suo, præstare, cui ex vi prædicti iuramenti manet obligatus ad prædictas operas, quoties oportuerit, exhibendas, c. de forme, vers. sed quia, 22. q. 3. Id enim importat homagium, de quo in præsentis tex. & in d. c. ex diligenti, iuncta gloss. vbi iura similia citat, verbo homoque in Clem. pastoralis, de re iudic. optimè Abb. in d. c. ex diligenti num. 4. Guid. Papæ de iur. 39. cum seq. Callan. in consuet. Burgund. rub. 3. 5. 3. gloss. 1. Soar. de Relig. lib. 1. de iuramen. c. 13. num. 24. vbi tractat quid sit homagium, & an per illud iuramentum inducatur; Vnde cum hoc ius vassalitiij solis dominis temporalibus, non vero Ecclesiasticis Prælatibus debeat c. esse subiectus, ibi, sciens se esse Sacerdotes non dominos, & ibi, neque se dominantes in cleris, 93. dist. rectè fit, quod velut munus indebiti obsequij nequeat pro beneficio sine simonia præstari, iux. cap. cum essent, de simonia; secus de iuramento fidelitatis clericorum ad suos Prælatos dicendum est, quod ad solam obedientiam, & tanquam patribus, & pastoribus debitam obstringit, optimè Abb. d. num. 4. Non obstat c. grauem 15. sup. de excessib. pralat. vbi clerici fidem præstiti homagij, ac debitam reuerentiam suo Episcopo denegantes grauissime puniuntur, sic planè significans licitum esse clericis homagium præstare Prælati Ecclesiastici. Respondetur enim cum gloss. ibi communiter recepta verbo homagij, & Abb. d. num. 4. tex. procedere in homagio latè sumpto, prout fidelitatem, & obedientiam Episcopis debitam importat.

F I N I S.

INDEX

Materias ex professo tractantium .
 INDEX LEGALIS
 AVTHORVM MATERIAS
 EX PROFESSO TRACTANTIVM,

Ex Bibliotheca

^{MI}ILL. ET REV. ^{MI}D. IOANNIS BAPTISTÆ COCCINI
 Rotæ Decani, & Sacræ Poenitentiariæ
 Regentis .

Collectore Felice Contelorio I. V. & Sacræ Theologiæ Doctore ,
 & in Romana Curia Aduocato .

*T. Tomum, P. Partem, F. Folium indicat novorum tractatum
 Venetijs 1584. impressorum .*

A

ABLATORVM restitutione in foro conscientie . *Petrus Navarra* .
 Abbreuiaturis, seu modus legendi Abbreuiaturas . *Incerti* .

Abfoluta Principis potestate . *Ludovicus Rodolphus* .

Abfolutione à iuramento . *Antonij Cornei* .

Io. Camilli Billesta , *Antonij Gagliardi* .

Acceptilationibus . *Sebastians Medices* , t. 6.
 p. 2. fol. 400

Accrescendi iure . *Francisci Duarenii* , t. 8. p.
 1. fol. 428. *Emmanuelis Gomez Cardosi* . *Ioannis Suetij* ,

Accufationibus, & inquisitionibus . *Bonin-*
contri Bononiensis , t. 11. p. 1. f. 5

Accufationibus publicorum iudiciorum .
Placentini , t. 11. p. 1. fol. 2

Acquirenda, vel repudianda hæreditate .
Io. Dilecti Durantis , t. 8. p. 1. f. 141

Acquirenda, conferuanda, & amittenda possessione . *Sebastians Medices* .

Acies disputationum politicarum . *Reinhardt Romig* .

Actibus iudicialibus iuratis . *Ioannis Guterezi* ,
 tom. 2. p. 1. f. 383

Actuarium practicæ Civilis . *Ioannis Baptista*
Caballini .

Actis Concilij approbandis per Papam . *Iacobi Nauclanti* .

Actiōibus . *Antonij Olibanii* . *Arnoldi ab Hers-*
felte . *Reinhardt Bachmij* .

Actiōe, & eius natura . *Baptista de S. Blasio* ,
 tom. 3. p. 2. f. 43

Actiōibus, & Exceptionibus, quæ ad praxim Curiarum, maxime in Francia vigentem faciunt . *Incerti* .

Actiōibus ædilitijs . *Gaspars Caballani* , t. 6.
 p. 1. f. 97

Actiōibus personalibus . *Placentini* , tom. 3.
 p. 2. f. 39

Actiōum cessiōe, & iuris fienda . *Ioannis*
de Grassis , tom. 3. p. 2. f. 72

Actiōum cessiōe . *Ioannes à Sande* .

Actiōum varietate . *Placentini* , tom. 3. p. 2.
 f. 35

Ad hoc iure, Releuij, atque subsidij . *Iacobi*
de Aiello , to. 12. f. 169

Adiecto . *Benvenuto Siraccha* , tom. 6. par. 1.
 f. 383

Adipiscenda possessione iuxta l. fin. C. de
 Edicto Diui Adriani tollendo . *Accilius*
Personalis , to. 3. p. 2. f. 246

Aditiōe cum inuentario . *Baldi di Perusio* , t. 8.
 p. 2. f. 323

Adoratione pedum . *Ioannis Siephani* , to. 12.
 p. 2. f. 50

Tt ij

Aduo-

Index Legalis Authorum;

Aduocati officio. *Lancelotti Politi*, tom. 3. p. 1. fol. 362

Aduocato, & caufidico Christiano, *Ioannis Petri Ale.*

Aduocatijs feudalibus. *Erafmi à Chokier.*

Aduocaria armata, siue clientulari patronorum iure, & potestate, clientumque officio. *Martini Mageri.*

Aduersariorum subsecutorum. *Petri Pethei.*

Adulterij. *Flaminy de Rubens.*

Aedilitijs actionibus. *Gaspas Caballini*, t. 6. p. 1. fol. 97

Aequitate, lege, & lute disputationis. *Alberti Bolognisi*, t. 1. fol. 289

Aequitate, & rigore. *Hortensij Canaleani.*

Aequiuocis, & analogis. *Alexandri Raudensis.*

Aestimio, & collectis. *Nicolai Feflasi*, t. 12. f. 173

Affinitate, Vide Consanguinitate.

Agron, seu practica iudicialium. *Bartholomai Brunnij.*

Agonisticon, seu de Athletica. *Petri Fabri.*

Agnoscedis assertionibus Catholicis & hereticis. *Arnaldi Albertini*, t. 11. p. 2. f. 52

Alcauala, seu de decima venditionis, & permutationis. *Ignaty Lafarte.*

Alienæ rei distractione. *Adriani Pulnai*, t. 6. p. 2. f. 333

Alienatione prohibita. *Roberti Maranta.*

Non alienandis rebus Ecclesiæ. *Guilhelmi Redsani*, t. 15. p. 2. f. 393

Alienatione rerum Ecclesiæ. *Martini Nannari.* *Petri Rebuffi.*

De rebus Ecclesiæ non rite alienatis recuperandis, & in integrum restituendis. *Alphonsi Visagui.*

Alienatione iudicij mutandi causa facta. *Adriani Pulnai*, t. 3. p. f. 375

Alienandis rebus fideicommissio subiectis. *Pasqualis Sanly.*

Alimentis. *Ioannis Baptista Pontani*, t. 2. p. 1. f. 445. *Ioannis à Lignano*, t. 12. f. 227. *Ioannis Petri Surdi.* *Barthol de Saxoferrato.*

Martini Coleri.

Alluuiorum iure vniuerso. *Baptista Symonis.*

Alluuiionibus. *Cornelij Benincasij.*

Alluuiionibus, seu practica numerorum mensurarum, & alluuiionis. *Antony Maria Vicecomitis.*

Alphabetum. *Petri de Rauenna.*

Ambiguitates Iuris. *Iacobi Ranardi.*

Amortizatione decisiones. *Aegidij Magistri*, t. 13. p. 2. f. 433

Amortizatione bonorum. *Petri Petkij*, t. 11. p. 1. f. 316

Amortizationibus, siue remissiones Iuris Regis Galliæ in bona Regni. *Aegidij Magistri Equitis*, t. 13. p. 2. f. 434

Annalogis & æquiuocis. *Alexandri Raudensis.*

Anchora titulorum vtriusque Iuris. *Iacobi Girardi.*

An & quando filij positi in conditione censeantur vocati. *Iosephi de Rusticis.*

Annales casus. *Quintiliani Mandosij*, t. 12. fol. 208

Analisis methodica Iuris Pontificij. *Danielis Venatorij.*

Annatarum materia. *Antony Massi Gallesij.*

Annatarum institutione, & earum definitione. *Thoma Campreij*, t. 15. p. 2. f. 537

Iure exigendi medios fructus, quos annatas vocant. *Ferdinandi Cordubensis.*

Annua præstatione. *Iacobi Venentis*, t. 6. p. 2. f. 243

Annuis, & mensuris redditibus. *Gaspas Roderici.*

Annuersarijs, & capellanijs. *Jldelfonsi Pérez de Lara.*

Antichesi. *Henrici Canisij.*

Antiquitate temporum. *Symonis Crauetta*, t. 12. fol. 121

Antiquæ formulæ. *Incerri.*

Antinomia Iuris. *Ioannis Baptista à Villalobos.*

Antinomia Iuris feudalis. *Huberti Giphani.*

Aphorismi Iurisprudentiæ. *Ioannis Brechai.*

Contra apostatas quomodo procedatur. *Authoris Innominati*, t. 11. f. 408

Apophtegmatata, siue singularia. *Marci Mantua.*

Apostolicæ Cancellariæ taxæ, tom. 15. p. 1. f. 368

Apologia de Iuribus principalibus. *Ioannis de Roa.*

Apologia boni publici V. Cautiionibus. *Cornelij Benincasij.*

Apologia pro lege Diuina prohibente Clericis mercaturam. *Francisci Dominici Granelatij.*

Apostasia à Religione. *Antony Canillacelli.*

Apostolicis mandatis. *Leobins Dallery*, t. 15. f. 1. f. 220

Apostolicis rescriptis. *Joannis de Graffis*, t. 3. p. 2. f. 31

Materias ex professo tractantium.

- Apparatus notularum. *Petri de Vnola.*
 Appellationibus. *Bonincontri*, t. 5. f. 45
Federici Schenk, t. 5. f. 55. *Joannis Ferrarij*,
 t. 5. f. 62. *Sigismundi Seaccia*. *Petri Grego-*
rij Brederodij. *Petri Gregorij Tholosani*. *Jo-*
ly Casaris Ruginelli.
 Appellationibus temporum diuersis. *Alberi-*
ci Gentilis.
 Appellationibus Ecclesiæ Africanæ ad Ro-
 manam Sedem. *Marci Antony Capella*.
 Prouocatione à Pontifice ad Concilium.
Boetij Epanis.
 Appellatione a Vicario ad Episcopum. *Joan-*
nis Narbone.
 Appellatiua verborum. *Jo. Petri Malignati*.
 Appetitione Episcopatus. *Hieronymi Regij*.
 Aquilæ legis secundo capite, & substitutioni-
 bus. *Claudij Chisley*.
 Arbitris. *Laufrauci de Oriano*, t. 3. p. 1. f. 206
 Arbitris, & arbitrantibus. *Baptista de S. Blasio*,
 t. 3. p. 1. f. 296. *Petri Jacobi a Montepessu-*
lano, to. 3. p. 1. f. 303
 Arbitris, & Compromissis. *Ioannis Baptista*
Persusij, t. 3. p. 1. f. 224
 Arbitrarijs iudicium. *Jacobi Menochij*.
 Arbor consanguinitatis. *Profdocimi de Co-*
mittibus, t. 3. p. 1. f. 224
 Arbor Iurisdictionum. *Joannis de Grassij*, t. 9.
 f. 140. *Gulielmi Luerani*, t. 3. p. 1. f. 18
 Argumentorum loci. *Nicolai Euerardi*.
 Argumēta Iuris. *Gonzales Mendez de Cabedo*.
 Argumentandi modus. V. Logica iuridica.
 Aristocratia Christianæ Ciuitatis. *Ioannis*
Quinsini, t. 16. f. 91
 Armonia titulorum vtriusque Iuris. *Theodori*
Strajtmanni.
 Arrestationes, seu iure sistendi, & manuum
 iniectione. *Petri Peckij*, t. 3. p. 2. f. 155
 Arrestis, seu manuum iniectionibus. *An-*
drea Gasil.
 Arte Iuris, V. Iuris arte.
 Arte cudendi monetam V. Moneta.
 Arte Notariatus. *Incerti*.
 Arte Notariatus, seu de syntaxi & fide in-
 strumentorum. *Nicolai Housenij*.
 Arte legal para estudiar la iurisprudencia.
Francisci Bermudez.
 Arte testandi &c. *Ioannis Dilalli Durantis*,
 t. 8. p. 1. f. 109
 Assessor, seu Consiliario generali. *Antony*
Vuicieri.
 Assurationibus. *Beneuenti Straccha*, t. 6. p. 1.
 f. 357
 Assurationibus, & sponfionibus mercato-
 rum. *Petri Santerna*, t. 6. p. 1. f. 348
 Assertionibus Catholicis, & hæreticis agno-
 scendis. *Arnaldi Albertini*, t. 11. p. 2. f. 52
 Attentatis appellatione pendente. *Franci-*
sci Herculanij, t. 5. f. 254. *Hieronymi Alan-*
fredi, t. 5. f. 226
 Attentatis, & innouatis. *Roberti Lancellotti*,
 t. 5. f. 286
 Authoritate conciliorum Sactorum. V. Con-
 cilij. *Thoma Campegij*, t. 13. p. 1. f. 398. *Ni-*
colai Archiepiscopi Iadrensis.
 Authoritate, & præminetia magni Con-
 cilij, & Parlamentorum ipsorum. *Ioannis*
Montaigne, t. 16. f. 263
 Authoritate Concilij, & Parlamentorum
 Gallie. *Nicolay Bocrij*.
 Authoritate Gloss. *Antony Corsetti*, t. 18.
 fol. 186
 Authoritate Prudentum. *Jacobi Reuerti*.
 Authoritate Legati à latere. *Nicolai Bocrij*,
 t. 13. p. 2. f. 142. *Petri Andrea Gambari*, t. 13.
 p. 2. f. 150
 Authoritate Pontificis. *Francisci Varge*, t. 13.
 p. 1. f. 113. V. Potestate.
 Authoritate Pontificis contra Lutherum.
Christophori Marcelli.
 Authoritate Papæ, & Concilij, V. Concilij.
Jacobi Nauclanti.
 Authoritate Romanæ Sedis. *Lelii Iordani*,
 t. 13. p. 2. f. 2
 Authoritate iusta Reip. Christianæ in Reges
 impios, & hæreticos. *Guglielmi Rossij*.
 Authoritate Ecclesiæ. *Jacobi Almaini*. B. 10.
 à Capistrano. *Vincenij Ciagauld*.
 Authoritate, & loco Romani Pontificis in
 Ecclesia, & Concilij. *Stanislai Horij*.
 Aucupio, venatione, & piscatione. *Seba-*
stiani Medices, t. 12. f. 396
 Augmento, & diminutione monetarum.
Alberti Bruni, t. 12. f. 207
 Collegij Papiensis conf. t. 12. f. 218.
 V. Moneta.
 Augmento monetæ. *Gasparis Antonij Thesauri*.
 Augmento, rebusque additis. *Alberti Bru-*
ni, t. 17. f. 348
 Augmento, & decremento auri, & argenti.
Ioannis Bodini.
 Auxilio, seu brachio implorando per Iudi-
 cem Ecclesiasticum, vel è contra. *Mar-*
tini de Fano, t. 11. p. 2. f. 409
 Auxilijs exhibendis, seu de inuocatione
 vtriusque brachij. *Michaelis Agie*.
 T t iij Ban-

Index Legalis Authorum,

B

B Annitis. *Jacobi de Arena*, t. 11. p. 1. f. 355.
Nelli a S. Geminiano t. 11. p. 1. f. 357
 Pro Barbis Sacerdotum defensio. *Pietrj Valeriani*.
 Baronum iure, officio, & potestate. *Ioannis Francisci Capiblanco*.
 Bassanellus, seu Dialogi 200. Iuris. *Marci Mantua*.
 Bello. *Ioannis à Lignano* t. 16. f. 371. *Martini Garrati* t. 16. f. 324. *Henrici Bocers*.
 Bello, & eius prerogatiuis. *Petri Rebuffi*.
 Bello, & Bellatoribus. *Ioannis Lupi*, tom. 1. 6. f. 320
 Bello exulum. *Ioannis de Grandis*.
 Bello, & eius iustitia. *Francisci Arias*, t. 16. f. 325. *V. Re militari*.
 Bellum Legale. *Alphonfi Finaldi*.
 Benedictorum lib. quatuor. *Marci à Lyclama*.
 Benedictionibus. *Floriani Canalis*.
 Beneficijs. *Ioannis de Selna*, t. 15. p. 1. f. 2
Ioannis Corrasij, tom. 15. par. 2. fol. 287.
Nicolai Garzia, *Ioannis Lacqueslot*. *Ioannis Nicolai Gimontei*. *Lelij Zecchy*. *Petri Gregory Tholofani*. *Gabrielus Vajquez*.
 Beneficijs, & ad ea pertinentibus. *Francisci Duareni*, t. 15. p. 1. f. 2
 Beneficijs, eorumq; acquisitione, et amissione. *Christophori Russinacci*, t. 15. p. 2. f. 246.
 Beneficiorum commendis. *Thoma Campegy*, t. 15. p. 2. f. 536
 Beneficiorum congrua portione. *Petri Rebuffi*, t. 15. p. 2. f. 240
 Beneficiorum incompatibilitate. *Alphonfi Hoieda*, t. 15. p. 1. f. 112
 Regalibus, vel iure Principis in beneficijs Ecclesiasticis. *Boetij Eponis*.
 Beneficiorum permutatione. *Aegidij Bellemere*, t. 15. p. 1. f. 190. *Federici de Senis cum Lapi annos*, t. 15. p. 1. f. 187. *Petri Andrea Gambardi*, t. 15. p. 1. f. 208. *Petri de Vbaldis*, t. 15. p. 1. f. 183. *Ioannis à CoKier*.
 Permutationis beneficialis, & triangularis Saturnino iure. *Boetij Eponis*.
 Detestatio pluralitatis beneficiorum. *Nicolai Archiepiscopi Iadrensis*.
 Beneficiorum pluralitate. *Ioannis à Lignano*, t. 15. p. 1. f. 110. *Dominici Soto*. *Thoma Campegy*, t. 15. p. 2. f. 532. *S. Thoma*. *Thoma de Vio Caietani*.

Beneficiorum referuationibus. *Gasparis de Perusio*, t. 15. p. 1. f. 244. *Thoma Campegy*, t. 15. p. 2. f. 535
 Bibliotheca materiarum. *Joannis Molani*.
 Bigamia. *Ioannis Montaigne*, t. 9. f. 122
 Birreto rubeo Cardinalibus dando responsa. *Antonij Scappij*.
 Blasphemia, seu Canonice, & practice questiones de blasphemia. *Petri Ans. Lazary*.
 Blasphemia. *Antonij Sanctarelli*.
 Bonæ fidei iudicijs. *Antonij Masse Gallenij*, t. 3. p. 1. f. 101
 Boni publici apologia, V. Cautionibus. *Cornelij Benincasij*.
 Bonis lucratis constante matrimonio. *Didaci à Segura*, *Didaci Perez*, *Roderici Suarez*, *Ioannu Friderici Solis*.
 Bonis maternis. *Scipionis Gentilis*.
 Bonorum amortizatione. *Petri Peckij*, t. 2. p. 1. f. 316
 Bonorum cessione. *Matthai Bruni*, t. 3. p. 2. f. 129
 Bonorum excussionibus. *Jacobi de Arena*, t. 3. p. 2. f. 141
 Bono summo. *Constantij Rogery*, t. 3. p. 2. f. 2.
 Brachio seu auxilio implorando per Iudicem Ecclesiasticum, vel è contra. *Martini de Fano*, t. 11. p. 2. f. 409
 Brachio seculari, & Ecclesiastico implorando. *Ludovici Rodolphini*.
 Brachio Regio. *Hortensij Caualeoni*.
 Brachio seculari Ecclesie præstando. *Francisci Molani*.
 Brachylogos totius Iuris Civilis. *Incerti Authoris*.
 Brauijs. *Antonij Corfetti*, t. 12. f. 324
 Breuibibus. *Ludovici Gomez*.
 Brocardis. *D. Damasi*, t. 18. f. 506

C

C Aballo seu equo. *Hippolyti Bonacossa*, t. 6. p. 1. f. 108
 Celibatu Sacerdotum non abrogando. *Marquardi de Sufanensis*.
 Coeremonijs Ecclesie, & officio Episcopi. *Gniberst de Tornaco*.
 Cambijs *Fabiani Genuensis*, tom. 6. par. 1. f. 410. *Scraphini Razzii*. *Ioannu de Salas*. *Thoma de Vio Caietani*, t. 6. p. 1. f. 405. *Sigismundi Scaccia*. *Ioannis Baptista Corradi*. *Marci Antonij Berardij*. *Io. Baptista Canasij*. *Romualdi Cola*.

Materias ex professo tractantium.

- Dialogo nel quale si ragiona de' cambij, & altri contratti de' merci. *Incerti*.
- Continuatione de' cambij di. *Bernardo Giustiniano*.
- Cambijs, marcharumque differentia pro lugduno *Hieronimi de Luca*, t. 6. p. 1. f. 408
- Cameralis obligationis formula. *Antonij Mafsa Galleii*, t. 6. par. 2. f. 349
- Cancellaria Apostolica taxæ. tom. 15. p. 1. f. 368.
- Canone Poenitentiali. *B. Ioannis de Capistrano*, t. 14. f. 398. *Antonij Augustini*.
- Canonica Episcopali, & Parochiali. *Petri de Vbaldis*, t. 15. p. 2. f. 198
- Canonica portione, & de quarta. *Lapi de Castellone*, t. 15. p. 2. f. 193
- Canonicis horis. V. Horis.
- Canonicæ quæstiones. *Ioannis Embierre*.
- Canonicæ quæstiones, seu de monitorijs ad effectum reuelandi. *Petri Antonij Lazzarij*.
- Canonizatione Sanctorum. *Troili Malucij*, t. 14. f. 97. *Angela Roccha*. *Iacobi Castellani manuscripti*.
- Capellanijs, & Annuuarijs. *Jldelphensi Perez de Lara*.
- Capitulatione Cæsarea, seu lege Regia Germanorum. *Benedicti Carpæz*.
- Capitulis Matrimonialibus. *Ioannis Petri Fisanella*.
- Capituli officio, & potestate Sede vacante. *Ioannis Francisci de Panninis*, tom. 13. p. 2. f. 467
- Captatoria voluntate. *Roderici Suarez*.
- Carceratorum relaxatione. *Pauli Grillandi Castellonei*, t. 1. p. 1. f. 347
- Carceribus. *Baldi de Perusio*, t. 11. p. 1. f. 200
- Cardinalatu. *Hieronimi Albani*, tom. 13. p. 2. fol. 105
- Cardinalibus. *Hieronimi Manfredi*, t. 13. p. 2. f. 86. *Martini Garrati*, t. 14. p. 2. f. 59
- Cardinalibus Legatis à Latere. *Andrea Barbatia*, t. 13. p. 2. f. 131
- Cardinalium origine, dignitate, ac potestate. *Gondisalus Villadiego*, t. 13. p. 2. f. 57
- Cardinalis dignitate, & officio. *Flaminij Plati*.
- Cardinalium præstantia. *Andrea Barbatia*, t. 13. p. 2. f. 63
- Cardinalium sacrosancto Collegio. *Hieronimi Manfredi*, t. 13. p. 2. f. 96
- Biretto rubeo dando Cardinalibus Regularibus responsa collecta per *Antonium Scapum*.
- Caritativum subsidio. *Bartholomæi Bellencini*, t. 15. p. 2. f. 147. *Remigy de Gonn*, t. 15. p. 2. f. 169
- Casibus fortuitis. *Sebastiani Medices*, tom. 7. fol. 195
- Casibus reservatis. *Bartholomæi Gypsi*. *Francisci Longi à Coribano*.
- Casus in quibus Iudex secularis potest manus in personas clericorum, sine metu excommunicationis imponere. *Bernardi Laurentij*, tom. 11. p. 1. f. 320
- Declaratio decreti casuum reservatorum. *Emmanuelis Rodriguez*.
- Castellanis, & Castris. *Martini Garrati*, t. 16. fol. 278
- Castellanis, & eorundem officio. *Petri Rabuffi*.
- Catalogus legum antiquarum. *Ioannis Vladarici Zazij*, t. 1. f. 252
- Catalogus gloriæ mundi. *Bartholomæi Casfanci*.
- Catholica fide. *Francisci Episcopi Squillacensis*, t. 14. f. 3
- Carholicis, & hæreticis assertionibus agnoscendis. *Arnaldi Albertini*, t. 11. p. 2. f. 52
- Catholicis institutionibus. *Iacobi Simancha*, t. 11. p. 2. f. 110
- Causis maioribus ad Papam deferendis. *Lazij Jordani*.
- Causis ad Papam, & Concilium deferendis. *Francisci Cordubensis*.
- Cognitione per viam violentiæ in causis Ecclesiasticis, & inter personas Ecclesiasticas. *Hieronimi Cenalles*.
- Causis, in quibus emphyteuta iure suo priuatur. *Anrelij Corbini*.
- Cautione de non offendendo. *Francisci Herculani*.
- Cautione de non offendendo, & tregua, & pace. *Sebastiani Guæzmi*.
- De nõ constituendo consanguineos cogi probannis de non offendendo cauere. *Cornelij Benincasij*.
- Cautela. *Incerti Antheris*. *Hippolyti Bonacessa*. *Laurentij Tennini*. *Bartholomæi Cepolla*. *Thoma Ferrarj*.
- Causis corruptorũ iudiciorum, & remedij. *Droderi Tuldens*.
- Censibus. *Benedicti Bonij*, t. 6. p. 2. f. 162. *Niccolai Jurriogli*. *Scraphini Rabby*. *Feliciani Solis*. *Ludovici Cenci*. *Gaspars Antonij Thefanri*. *Virgilij Boccacij*. *Roderici Valasquez de Auendagno*. *Ioannis Baptista Madij*. *Henri-*

Index Legalis Authorum;

- ei Canisij. Ioannis de Salas. Petrus de Gregorio, & addentes ad ipsum. Romualdi Cole.*
Censuum iure, seu annuorum reddituum. *Fridericus Martini.*
Censuarij contractibus. *Petri Follery, t. 6. p. 2. f. 117*
Censurarum contra Venetos latarum iustitia, & validitate. *Ioannis Francisci Fagnani. Ioannis Baptiste Valentuola. Ioannis Philippi Mainardi.*
Censuris. *Aegidij de Coninck.*
Censuris enchiridion. *Feliciani Episcopi Scalensis.*
Censura Ecclesiastica. *Ioannis à Lignano, t. 14. f. 307. Bartholomae Vgolini.*
Censuris Romana Pontifici Reservatis. *Bartholomae Vgolini.*
Censurarum Pauli V. Validitate, & Iustitia. *Bartholomae Vgolini.*
Centuriae causarum. *Francisci de Claperys.*
Certamine singulari. *Andrea Alcius, t. 12. f. 293*
Cessante causa cessat effectus. *Andrea Tiragueli.*
Cessione actionum. *Iacobi de Arcua, t. 13 p. 2. f. 74. Ioannis à Sande.*
Cessione Bonorum. *Matthaei Bruni, t. 3 p. 2. f. 379*
Cessione Iuris, & actionum fienda. *Ioannis de Grassis, t. 3 p. 2 f. 72*
Cessionibus. *Authoris innuminati.*
Cesso debitore. *Sfortia Oddi.*
Citationibus. *Lanfranci ab Oriano, t. 3 p. 2. f. 58*
Citatione reali. *Peregrinus Ianningij.*
Civilium magistratuum schedulare. *V. Magistratus civiles.*
Civili facultate. *Adonardi Gualandri.*
Civitatis Christianae Aristonatia. *Ioannis Quinini, t. 1. 16. f. 91*
Clauium portarum civitatis custodia. *Nicolaus Baerij, t. 16. f. 281*
Claufulis. *Colsi Vignis, t. 18. f. 490. Vitalis de Cambanis. Angulini Barbosa. Maria. Sed vere est plurius Aduocatorum Romanae Curiae, & est insertus Io. Baptista Costa.*
Clausurarum radix. *Georgij Barschamp.*
Clausura codicillari. *Fabij Turretti.*
Claufulis instrumentorum. *Bartholomae Perazzoli. Salustij Tiberij. Incerti Authoris cum practica notariorum.*
Claufulis conuentionalibus. *Ioannis Baptista Costa.*
Clericatus effectibus. *Caroli de Grassis.*
Clericali disquisitione. *Ioannis Maria Belletti.*
Clericorum Regularium, & secularium successione ab intestato. *Nicolas de Phaldis, t. 8. p. 1. f. 351*
Clericorum instituto. *Ioannis Belomeque.*
Clericorum & Sacerdotum excellentijs flocculus. *Dionysij Pauli Lopis.*
Clericorum praestantia. *Antonij Prati.*
Clericorum vita, & honestate. *Sebastiani Facinse.*
Clypeus pastoralis. *Antonij de Pratis, t. 13. p. 2. f. 362*
Cientulari patronorum iure, & potestate, clientumq; officio, siue aduocaria armata. *Martini Mageri.*
Coadiutore Episcoporum. *Thoma Campegit, t. 15. p. 2 f. 539*
Codex de Mosaiico, & veteri iure enuncians. *Nicolaus Mongeorgus.*
Codex legum antiquarum. *Incerti.*
Codex canonum Ecclesiae Africanae. *Codex canonum Ecclesiae vniuersae.* *Christophori Iustelli.*
Codicillis. *Rolandini Passageris, tom. 8. p. 1. f. 298. Ioannis Garb.*
Codicillorum iure. *Nicolaus Rensneri.*
Coelibatu, & coniugio Sacerdotum. *Francisci Agricola.*
Coelibatu. *Gregorii de Valentia. Roberti Arbercensis.*
Cognitione librorum Iuris canonici. *Bartholomae Cepolla, t. 1. f. 181*
Cognitione per viam violentiae in causis ecclesiasticis, & inter ecclesiasticas personas. *Hieronymi Cenallus.*
Coitus illiciti poenis. *Pauli Grullandi, t. 11. p. 2. f. 298*
Collatione bonorum. *Stephani Forcatuli.*
Collationibus. *Ioannis Saporis, t. 8. p. 1. f. 461*
Vitalis Nemanensis, t. 8. p. 1. f. 456
Collatio veterum nummularum. *Didaci Conarruatus.*
Collectanea, seu reportata. *Bernardini Alphani.*
Collectanea ad ius canonicum. *Petri Cennetti.*
Collectanea, seu remissiones Iuris Civilis. *Raphaels Scleris.*
Collectis. *Pauli de Valsis, t. 12. f. 96. duo Consilia eiusdem in eadem materia, tom. 12. f. 99. Christophori Pozmizleri.*
Collectis, seu muneribus patrimonialibus. *Aegidius*

Materias ex professo tractantium.

- Aegidii Tomassii*, tom. 12. fol. 110
 Collectis, & aestimo, V. Aestimo.
 Collegio Cardinalium, V. Cardinalibus.
 Collectio, & compilatio privilegiorum Mendicantium. *Emanuelis Roderici*, *Incerti*.
 Collectio veterum Legum, 12. tabularum. *Antonij Conrj*.
 Collegium politicum. *Christiani Lubentali*.
 Collegium iuridicopoliticum. *Ioannis Hensleri*.
 Commendatione Ecclesiarum. *Francisci Torrentii*.
 Commendis Beneficiorum, *Thoma Campegi*, t. 15. p. 2. f. 536
 Communitarum, siue ciuitatum legatis Papae, Regum, & Principum. *Petri Rebuffi*.
 Commissionibus vtriusque Signaturae. Io. *Baptista Marchesani*, *Quintiliani Mandorj*.
 Commissionibus, & commissariis. *Rugeri Rulani*.
 Communes conclusiones &c. *Iosephi Ludonaci*.
 Communes opiniones contra communes. *Hieronymi Cuenlos*.
 Communes opiniones: *Francisci Turzani*.
Jodoci Dambouderj, *Laurentij Kirchony*.
Michaelis Crassi, *Marcegnani de Aeguidis*, *Antonij Maria Corrasj*, t. 2. f. 222
Francisci Vinj, *Baptista Viskalobos*, *Matthaei Irrysionis*, *Iulij Clari*, *Ioannis Fickardi*, *Ioannis Belloni*, *Emanuelis Soares*.
 Communes conclusiones. *Nicolai Caluoli*.
Paula Granuty.
 Comcedijs, & bacchanalibus. *Fractiosi Bisbe in lingua Hispanica*.
 Commercijs illicitis, V. Vluris.
 Commercijs, & cambijs. *Sigismundi Seaccia*.
 Commissarijs. *Iacobi de Arena*, tom. 8. p. 1. fol. 194. *Rugeri Rulani*.
 Communes criminales opiniones vsu recepta. *Hippolyti Bonacossa*.
 Comutationibus vltimarum voluntatum. *Ioannis Petri Moneta*.
 Compensationibus. *Sebastiani Medices*, t. 6. p. 1. f. 252, *Tindari*, t. 6. p. 2. f. 250
 Competentia fori. V. Iudicijs.
 Comprehesorium feudale. *Ioannis Rainaudi*.
 Compromissis, & arbitris. V. Arbitris.
Camilli Borrelli.
 Compromissis inter coniunctos, & de exceptioni. *Marci Antonij Blanci*, t. 13. p. 1. fol. 138.
 Compromissi oppositione, & eius forma.
- Iacobi Butrigarij*, t. 3. p. 1. f. 106
 Compulsorijs litteris. *Guidonis Papae*, tom. 3. p. 2. f. 70
 Computationibus, & ratiocinijs administratorum. *Francisci Munoz de Escobar*.
 Concessione feudi. *Petri de Gregorio Messanenjs*.
 Concilio. *Dominici Iacobatz*, t. 13. p. 1. f. 190
Reginaldi Poli, *Marci Manua*, t. 13. p. 1. 182. *Nicolai Heremitanni*.
 Concilij, & Papae autoritate. V. autoritate. *Iacobi Nauclanti*, B; Io: a *Capistrano*.
Nicolai Archiepiscopi Jadenjs.
 Concilij, & Papae potestate. *Ioannis Francisci Poggy*, *Ioannis Hieronymus Albani*.
 Concilij actis approbandis per Papam. *Iacobi Nauclanti*.
 Concilio oecumenico. *Clementis Moriliani Card. de Aracali*.
 Concilij generalis celebrandi modo. *Guilielmi Durandi*, t. 13. p. 1. f. 154
 Concilij celebrandi ordine. *S. Isidori*.
 Concilio Prouinciali. *Stephani Quaranta*.
 Concilij Basileae translatione. *Cataldini de Boncompagni*, t. 13. p. 1. f. 15
 Concilio, & potestate Ecclesiastica, & prima Orbis Sede. *Cypriani Beneti*.
 Conciliorum autoritate. *Thoma Campegi*, t. 13. p. 1. f. 398
 Concilio, & parlamenti praeminentia. *Ioannis Montaigne*, t. 16. f. 272
 Concilij, & parlamentorum Galliae autoritate. *Nicolai Boerj*.
 Concordia, & titulorum recapitulatio: *Gregorij Primaticij*.
 Concubinarijs publicis. *Bermundi Chaueronj*, t. 11. p. 1. f. 145
 Conditione furrua. *Antonij Mercatoris*.
 Conditionalibus, & modis impossibilibus. *Pauli Duran*, nunc *Rota Auditoris*.
 Conditionibus, & demonstrationibus. *Leandri Galganetti*.
 Conditionibus. *Philiberti Brunsellj*.
 Confessionibus. *Laufrauci ab Oriano*, tom. 4. fol. 47
 Confessione. *Vincenzij Mancini*.
 Confessarijs sollicitantibus. *Roderici a Cunha*.
 Confessariorum iuridica potestate. *Claudij Soleri*.
 Confederatione, pace, & conuentionibus Principum. *Ioannis Lapt*, t. 16. f. 303; *Martini Garati*, t. 16. f. 302

Index Legalis Authorum ,

Confederationibus, & eorum privilegijs .

Petri Rebuffi .

Coniecturæ juris Ciuilib. *Antonij Fabri .*

Confiscatione bonorum . *Sebastiani Guazzini . Petri Rebuffi .*

Coniecturis vltimarum voluntatum . *Francisci Mantua .*

Coniunctionibus . *Antonij Fumai , tom. 18. f. 278 .*

Coniugio , & coelibatu Sacerdotum . *Francisci Agricola .*

Concordia glossarum . *Chriſtophori Nic ſi , to. 18. fol. 187 .*

Confidentia beneficii . *Flaminij Pariſi .*

Congrua portione . *Petri Rebuffi*

Coniugio Sacerdotum . *Stanislai Socoloni .*

Coniugio cum relicta fratris . *Thome de Vio Casiani .*

Inter coniunctos compromiſſis . *Marci Antonij Blanci . t. 3. p. 1. f. 138*

Connubiorum iure . *Barnaba Brifonii , t. 9. f. 103*

Connubiali conſenſu V. Conſenſu .

Conſanguinitate, & affinitate . *Gregorii Rhamuſi , t. 6. f. 178. Hieronimi Mangarſa , t. 9. f. 158. Ioannis Andrea , t. 9. f. 136*

Declaratio poteſtatis Eccleſiæ ſuper gradus cōſanguinitatis, & affinitatis Diuina lege prohibitos . *Bartholomæi de Spina .*

Concluſiones communes . *Ioſephi Ludouici .*

Concluſiones ciuiles de ſucceſſione conuen-
tionali & annomala, ſeu de ſucceſſione in
genere prohibita . *Incerti .*

Concluſiones reſpondentes ad obſeruationes
Andreæ Gaill. *Bernardi Graui .*

Concluſiones controuerſæ . *Theoderi Præci .*

Concluſionibus de contrahibus, iudicijs, vlti-
mis voluntatibus, criminalibus commu-
nibus . *Ioannis Donati a Fina .*

Concluſiones . *Io. Ludouici Benderi .*

Concluſiones practicæ . *Card. Dominici Tuſchi .*

Concluſiones practicabiles . *Matthia Berlichj .*

Concluſiones ſtatutarie . *Alderani Maſcardi .*

Concluſiones . *Antonij Gabrieli .*

Concluſiones in materia delictorum . *Rode-
rici Suarez . Ioannis Cintholiz , t. 9. f. 145.*

*Præſtoci de Comitibus , t. 9. f. 140. Step-
hani Coſta , t. 9. f. 132*

Concordata Galliz cum commentarijs .

Petri Rebuffi .

Concordata Germaniz cum notis . *Hon-*

rici Caniſii . Georgij Branden .

Conſcientiæ foro, & contentioſo . *Hieronimi de Zannettinis , t. 3. p. 1. f. 405*

Conſcientiæ ſpeculum . *B. Jo. a Capiftrano , t. 1. f. 323*

Conſenſu connubiali . *Didaci de Madrano .*

Conſenſu præſtando in contrahibus mulie-
rum . *Ioannis Campegi .*

Conſecratione Epifcopi . *Stanislai Socolo-
ni .*

Conſeruatoribus Iudicibus . *Io. Petri Mo-
neta .*

Conſiliarijs Principum . *Martini Garati , t. 1. 6. f. 212. Petri Rebuffi .*

Conſiliarijs generalibus, ſue aſſeſſoribus .
Antonij Vinters .

Conſilij habendis ſecundum Bartholum ;
t. 3. p. 1. f. 330 .

Conſilij provincialibus . *Michaelis Thomæſi .*

Conſiſtorij conſultationibus . *Gaſparis Pa-
leotti .*

Concilio ſapientis in forenſibus cauſis adhi-
bendo . *Pacis Scala , t. 3. p. 1. f. 331*

Conſortibus eiſdem rei . *Hieronimi Porſo-
les .*

Coſtantine, ſeu de legibus Coſtantine Im-
peratoris . *Franciſci Balduini .*

Conſtituto . *Baldi de Baldiſ , tom. 6. par. 1. f. 38. Andrea Tiraquelli .*

Conſtitutionibus . *Alberti Bruni . Cornelij
Benincæſi .*

Conſuetudine . *Petri Rannenaſenſi , tom. 2. f. 381. Rocchi Curſi . Alberti Bruni .*

Conſuetudine, & vſu . *Petri Salazar .*

Conſuetudinis iure . *Antonij Piaggi .*

Conſuetudinis, & iuris ſcripti proceſſu .
Petri Termini .

Contentioſo foro Conſcientiæ . *Hieronimi de
Zannettinis , t. 3. p. 1. f. 405*

Conteſtationis litis effectibus . *Petri Rebuffi .*

Continuo tempore, & vtili . *Marci Antonij
Bardi , t. 5. f. 210*

Continuatione de cambijs, V. Cambij .

Contrahibus in genere, et de emptione, &
venditione . *Fabiani de Manſe , tom. 6. p. 1. f. 39. Conradii Summenhart . Nicolai Meze-
xi . Martini Bonacina . Henrici Boceri .*

Io. Stephani Lüberſenghi . Rodalphi Schraderi .

*Pauli Comitoli . Ludouici Lopez . Anto-
nii Gomel . Ioannis Medina . Michaelis de
Palatio .*

Contrahibus mercatorum . *Ioannis Nider . t. 6. p. 1. f. 279*

Con-

Materias ex professo tractantium.

Contractuum formularium. *Inceri*.
 Contractibus censuarijs. *Petri Folterij*, t. 6.
 p. 1. f. 117
 Contractu liuellario. *Casaris Manenii*.
 Contractibus sine certa solemnitate non va-
 lituris. *Dominici Pici ad Statut. Urbis cap.*
 151
 Contractibus iuratis. *Ioannis Gutierrez*, to. 6.
 p. 2. f. 35
 Contractibus simulatis. *Bartholomaei Cepolla*,
 t. 2. f. 2
 Contractibus illicitis. *Ioannis Baptista Lupi*.
 In contractibus minorum, aliorumue his si-
 militum. decretis, ceterisque solennitatibus
 adhibendis. *Othouii Simoncelli*, tom. 6. p. 2.
 f. 284
 Contradictiones Iuris Canonici cum ciuili.
Baptista de S. Blasio, t. 1. f. 185
 Contrarietates Bartoli, sunt cum tract. de
 statutis.
 Controuersiae Iuris. *Andrea Fachinai. An-*
tonii Merenda.
 Controuersiae Iuris electae. *Petri Pauli Fla-*
mini.
 Controuersiae illustres. *Ferdinandi Vasquez*,
Mench.
 Controuersiae Iuris quotidianae. *Ioannis Ca-*
stillo.
 Controuersiae quotidianae de coniecturis, &
 interpretationibus vltimarum volunta-
 tum. *Eiusdem*.
 Controuersia successionis inter patruum, &
 patris praemortui filium. *Francisca Histo-*
manni.
 Contributione. *Christophori Puzmzleri*.
 Controuersiae forenses. *Raphaelis Fulgosi*.
 Conturbatoribus, seu decoctoribus, V. De-
 coctor.
 Conuentionibus, & confederatione, & pace
 Principum. *Ioannis Lupi*, t. 16. f. 303. *Martini*
Garrati, t. 16. f. 302
 Corona quactionum Iuridicarum Ciuilium,
 & Criminal. *Francisci Personalis*.
 Correlatiuis. *Baptista de S. Blasio*, tom. 18.
 f. 260
 Creditorum, & decoctorum pacta. *Benedic-*
ti Straccha, t. 16. p. 1. f. 323.
 Creditorum priuilegijs. *Petri Vanderani*, t. 18.
 f. 110. *Amator Rodericum*.
 Criminibus in genere. *Bartholomaei Tagii*, t. 11.
 p. 1. f. 10
 Crimine laesae Maiestatis. *Authoris Innocen-*
tijs inter tractatus criminales to. 2. *Henrici*

Boeri. *Hieronymi Cyganthi*, t. 11. p. 1. f. 33.
Martini Garrati, t. 11. p. 1. f. 22. *Petri Rebuffi*.
 Criminales quaeſtiones. *Francisci Caseni*, t. 11.
 p. 1. f. 455
 Criminalibus controuerſijs forma proce-
 dendi extraordinarie. *Antonij Columba-*
ni t. 11. p. 1. f. 341
 Curatore bonis dando. *Odofredi Beneuenti-*
ni, t. 8. p. 2. f. 405. t. 12. f. 232
 Curatore, & tutore, V. Tutor. *Borgnini Ca-*
nalciani.
 Curati officio. *Io. Baptista Bernardini*.
 Curia Ecclesiastica para los secretarios de
 Prelados. *Francisc. Orsiz*.
 Curia Pisana, & origine decurionum.
Lucentiati de Pisa.
 Curia Philippica. *Iuan de Henca Volano*.
 Custodia clauium portarum ciuitatum, ca-
 strorum, aut aliorum locorum fortalitia-
 rum. *Nicolai Boerii*, t. 16. f. 281
 Cynosura Aduocatorum, & Patronorum.
Io. Baptista Mangonii.

D

D Andis bonis in solutum, & bonis ad
 hastam vendendis. *Iulii Casaris Glau-*
siani.
 Debitore cesso, seu ad 1.3. C. de nouationi-
 bus. *Sforza Oddi*.
 Debitore inope. *Gasparris Baetii*, tom. 3. p. 3.
 f. 204.
 Debitore suspecto, & fugituo. *Ioannis Ba-*
pistae Caccialupi, t. 3. p. 2. f. 148
 Decimis. *Andrea Hispani*, t. 15. p. 2. f. 142.
Petri Rebuffi, t. 15. p. 2. f. 125. *Tindari*, t. 15.
 p. 2. f. 123. *Henrici Camilli*. *Io. Petri Mo-*
meta. *Aurelii de Istria Sorba*. *Iosephi Inſti*
Scaligeri de Decimis in lege Dei, cum opusculis.
 Decima venditionis, & permutationis. *Igna-*
ti Lafarte.
 Decisiones de amortizatione. *Aegidij Ma-*
gistri, t. 3. p. 2. f. 433
 Declaratio decreti casuum reseruatorum.
Manuelis Rodriguez.
 Declaratio arboris exceptionum. *Petri Ra-*
buffi.
 Decoctoribus, seu conturbatoribus. *Bene-*
dicti Stracchae, t. 6. p. 1. f. 315
 Et quomodo procedendū sit contra eos,
ibid. f. 323
 Et qui potiores in bonis eorum habeantur,
ibid. f. 322

De-

Index Legalis Authorum,

- Decodotum, & creditorum pacta. *Benen-
ni Straccha, t. 6. p. 1. f. 321*
- Decretis. *Alberti Bruni.*
- Decretis, cæterisque solemnitatibus in con-
traſſibus minorum, aliorumque his ſimiliū.
Oſſauy Simoncelli, t. 6. p. 1. f. 284
- Decreto primo, & ſecundo V. Primo.
- Decretum Iuonis Epifcopi Carnutenſis.
- Delegationibus. *Jos Baptiſta Schuartzenthaler.*
- Diſtionibus. *Auguſtini Barboſæ. Antonij An-
geli Grati.*
- Singulatia de diſtionibus. *Petri Cenedi.*
- Diſtionarium verborum feudalium: *Franci-
ſci Hotomaani.*
- Decurionum origine, *Licentiati de Piſa.*
- Deſenſione. *Franciſci Roanitti.*
- Deſenſorium reorum. *Iacobi Noulla, tom. 11.
p. 1. f. 16*
- Deſenſorium Montis pietatis. *Bernardini de
Buſſo.*
- Deſenſorium Iuris. *Iuonnis Monachi, tom. 3.
p. 2. f. 122*
- Deſenſoris, & procuratoris poteſtate in cau-
ſis criminalibus. *Iuonnis Antonij Rubii, t. 11.
p. 1. f. 201*
- Deſenſio pro Sacerdotum barbis. *Pierij Va-
loriani.*
- Deſenſio pro libertate Eccleſiæ Gallicæ ad-
uerſus Romanā aulam. *Franciſci Dnarsini.*
- Definitionibus. *Sebaſtiani Medices, tom. 18.
fol. 282*
- Definitiuæ ſententiæ, & interlocutoria. *Fran-
ciſci de Accepiantiſ, tom. 5. f. 31*
- Deſictis, & quaſi deſictis, & reſtitutione.
Ludouici Molina.
- Deſictis mentalibus, & actualibus. *Iacobi
Gagliardi. Antonij Gomez.*
- Demonſtrationibus, & conditionibus. *Lean-
dri Galganeſti.*
- Dialogi, &c. *Iuonnis de Arago.*
- Dialogus relatoris, & aduocati. *Iuonnis
Matienſis.*
- Diaturæ, ſeu exercitationes ad Ius Ciuile.
Hieronymi Hlepi.
- De minore in deſictis excuſando. *Vincenij
Caroccy.*
- Denūciatione Euāgelica. *Hieronymi Manfradi.*
- Depoſito. *Vincenij Caroccy.*
- Dialectica Iuris Ciuilis. *Danielis Oſſonius. Ni-
colai Vigelij.*
- Dialectica Iuris Ciuilis ſponſaliorum, & ma-
trimonii quotidianæ materiæ. *Laurinthij
Neidecker.*
- Diminutione, & deterioratione. *Alberti
Bruni, tom. 12. f. 370*
- Dies teſſionum qui dicantur. *Iacobi Renardi,
tom. 3. p. 1. f. 87*
- Differentijs legum, & Canonum, ſeu Iuris Ci-
uilis, & Canonici. *Galuani, t. 1. f. 189*
- Differentijs inter iudicia ciuilia, & crimina-
lia. *Hieronymi Buccaronij. Hieronymi Za-
nettim, tom. 1. f. 197. Proſdocimi de Comi-
tibus, t. 1. f. 196*
- Differentijs, quas Ius Romanorum inter ma-
ſculos, & foeminas introduxit. *Friderici
Fruemann.*
- Differentijs inter arbitrum, & arbitratorem.
*Baptiſta S. Bleſio, t. 3. p. 1. f. 296. Petri
Iacobi, t. 3. p. 1. f. 309*
- Differentijs Iuris. *Maſſie Vnieri.*
- Differentijs Iuris Romanorum, & Longobar-
dorum. *Iulij Camilli Ferretti.*
- Differentijs indiuiduorum vtriuſque Iuris.
Leandri Galganeſti.
- Differentiæ inter Ius commune vtrumque, &
Ius Regni. *Iuonnis de Arno.*
- Differentiæ inter vtrumque forum. *Iuonnis
Valeri.*
- Differentijs vſucapionum. *Iacobi Renardi.*
- Dignitatibus. *Petri Rebuffi.*
- Dignitate. *Marini Garatti, t. 16. f. 2*
- Dignitate Regum, Regnorumque Hiſpaniæ;
& honoratiſſimo loco eis, ſeu eorum legatis
à Concilio, & Romāna Sede Iure debito.
Jacobi Valdey.
- Dignitate Cardinalium. *Gaudifalini Villade-
go, t. 13. p. 2. f. 57*
- Dignitate equeſtri. *Petri Caleſati, t. 18. f. 27*
- Dignitate, & poteſtate legati. *Iuonnis Bru-
nelle, t. 13. p. 2. f. 230*
- Dignitate Iuris prudentiæ Principijs, & vſu-
capionibus. *Hieronymi Ghebardi.*
- Dilationibus. *Lanfranci ab Orſano, t. 3. p. 2.
fol. 112*
- Dilectione inimicorum, vide Repacifica-
tione.
- Dioceſis. Epifcopi Romani, & ſuburbij ro-
gionibus. *Hieronymi Aleandri.*
- Directorium inquisitionum. *Nicolai Emerich.*
- Directorium iudicum. *Is. Segura Denales.*
- Directorium electionum. *Petri de Baſſis, t. 1. f.
p. 1. f. 380*
- Directorium viſitationum, & viſitatorum,
cum praxi. *Luca Antonij Reſta.*
- Diſcurſus feudales. V. Feudales.
- Diſcurſus de Iure publico. *Dominici Arumai.*

Materias ex professo tractantium.

Discursus historicopoliticus iuridicus super electione Regis, & Imperatoris Romanorum. *Augustini Vischeri.*

Discepciones forenses. *Stephani Gratiani.*

Discepciones scholasticæ Iuris. *Hermannii Valseij.*

Discepciones de Rege Romanorum. *Maximiliani Sandai.*

Discussionibus. *Benedicti de Plumbino, alias de Barziz, t. 3. p. 2. f. 141*

Dispensationibus. *Bonaguide de Areno, t. 14. fol. 173. Io. Randai, tom. 14. f. 167. formula dispensationum.*

Dispositionibus dubijs. Vide Dubijs.

Disputationes feudales. V. Feudales.

Disputatio de reuocatione feudi. V. Feudū.

Disputationes ad processum iudicarium. *Ilconis Pmmij.*

Disputationes. *Baldi Joannis Drezeleri. Petri Belloni.* Vide etiam quæstiones.

Disputationes anniuersariæ. *Timaci Fabri. Francisci Dnareni. Io. Borchelini.*

Disputationes Iuris Ciuilib. *Ferdinādi a Mendoza. Antonis Contii. Abbatis Panormitani. Georgij Obrechtii. Hieronymi Trentieri. Vincentii Cabotti.*

Disputationes practicæ. *Antonij Picardi.*

Disputationes selectæ ad Ius Ciuile Iustinianæum. *Hieronymi Tremberi.*

Disputatio de monetis. *Henrici Hermannii.*

Disputationes, & commentaria in quibus causis criminaliter procedi non possit. *Ioannis Baptista Cenatii.*

Disputationes miscellanæ Iuris, seu Romanæ lucubrationes. *Hieronymi Fernandez de Ottero.*

Disputationum politicarum acies. *Reinhardi Roning.*

Disquisitionibus, et examine ecclesiastico comment. *Homoboni de Bonis.*

Disquisitio clericalis. *Io. Maria Belletti.*

Dissertationes iuridicopoliticæ. *Christophori Besoldi.*

Distractio rei alienæ. *Adriani Pulnai, t. 6. p. 2. f. 333*

Distributionibus quotidianis. *Ioannis Petri Moneta.*

Diuersorium Iuris Canonici. *Jo. Hieronymi Campanilis.*

Diuidijs, & indiuidijs obligationibus. *Eguinrii Baronis, t. 6. p. 2. f. 365. Polidori Ripa.*

Indiuiduorum differentiis, *Leandri Galganceti, V. Indiuidijs.*

Diuortio. *Roberti Cenalis. Georgij Mor.*

Docendi ratione. *Francisci Dnareni, tom. 1. fol. 183*

Doctorem, & militum præcedentia, V. Præcedentia.

Doctorem priuilegijs. *Petri Lenanderij, t. 18. fol. 23*

Doctrina Catholica. *Ioannis Bellorini.*

Doctrina aduocatorum. *Joannis de Deo.*

Dolo. *Celsi Bargals.*

Domano Fraciæ. *Io. Bacqueti, Rhenasi Coppini.*

Dominio. *Valentini Guglielmi Ferrieri.*

Domus supplicationis Curie Lusitanæ. *Incerti.*

Donatione Constantini. *Hieronymi Albani, t. 15. f. 566. p. 2*

In donatione Constantini Praxis. *Henrici Buccellij.*

Donatione Constantini, & iurisdictione ecclesiasticorum temporali. *Bocij Eponis.*

Donationibus. *Henrici Boceri.*

Donatione mutua inter virum, & vxorem. *Ioannis Parri, t. 9. fol. 474*

Donationibus causa mortis. *Rolandini Passagerij, t. 8. p. 1. f. 199*

Dotalibus priuilegijs. *Baptista à S. Blasio, tom. 9. f. 450*

Dotali fundo. *Pardulphi Prastey, t. 9. f. 474*

Dotario. *Ioannis Bernardini Pardi, t. 9. f. 460*

Dote. *Constantij Rogerij, t. 9. f. 335. Eiusdem in l. Si cum dote ff. solus. maor. Iacobi Butrigery, t. 9. f. 448. Francisci Hostomani. Ioannis Compegij, t. 9. f. 274. Vincentij Paleotti, t. 9. f. 404. Odofredi. Io. Friderici Solis.*

Dote, seu patre dotante filiam ex quibus bonis censetur dotare. *Vincentij Caroccij.*

Dotibus, & earum iuribus, & priuilegijs. *Antonij Grebertii, t. 9. f. 395. Baldi de Bartolinis seu Nouelli, t. 9. f. 185*

Dotis fructibus. *Ioannis Capi, t. 12. f. 248*

Dotis lucro. *Phanucci de Phanucij, tom. 9. fol. 408. Rollandi à Valt, t. 9. f. 351. quest. Io. Friderici Solis.*

Dubijs rebus, Vide Rebus dubijs.

Dubitationes, & resolutiones Iuris. *Alphonij Moditij.*

Duello. *Andrea Alciati, t. 12. f. 295. Antonij Peregrini. Antonij Masse Gallerij, tom. 12. f. 313. Iacobi de Castello, alias de Villa sancta, t. 12. f. 284. Io. à Lignano, t. 12. f. 281. Iulij Ferretti, tom. 12. f. 308. Henrici Boceri.*

Duellii prohibitione. *Luca Floroni.*

Duobus fratribus. *Francisci de Porcellinis, t. 6. p. 1.*

Index Legalis Authorum,

p. 1. f. 173. *Petri de Vbaldis*, tom. 6. f. 133
Duodecim tabularum legibus, V. Legibus.
12. tabul.

E

Ecclēsia autoritate. *Iacobi Almaini*.
B. Joan. à Capistrano.
Ecclēsiæ potestate. *Stephani Auferij*, t. 3. p. 1.
f. 126. 10: *Antony Delphini*. *Alex. de sancto*
Elpidio.
Ecclēsiæ, & Cardinalium autoritate. *Petri*
de Alliaco.
Ecclēsiæ potestate causa immediata. *Petri*
de Palude.
Ecclēsiæ rebus non alienandis. *Guilhelmi Ro-*
doani, t. 15. p. 2. f. 393. V. Alienatione.
Ecclēsia vniuersali, seu in c. oportebat, 79.
dist. *Rodolphi Cuperi*.
Ecclēsiarum immunitate, V. Immunitate.
Ecclēsiæ Catholicæ ritibus. *Ioannis Stephani*
Durantis.
Ecclēsiarum status mutatione. *Petri de Pe-*
rusio, t. 14. f. 175
Ecclēsiarum vniōne, V. Vniōne.
Ecclēsiæ cæremoniis, & officio Episcopi,
Guiberti de Tornaco.
Ecclēsiastica censura. *Ioannis à Lignano*, t. 14.
fol. 307.
Ecclēsiastica iurisdictione. *Petri Bertrandi*.
Ecclēsiastica libertate. *Ioannis Lupi*, tom. 13.
par. 1. f. 2.
Ecclēsiæ libertatis propugnaculum. *Ioannis*
Beltrani.
Ecclēsiastica pensione. *Pauli de Roma*, t. 15.
p. 1. f. 309
Ecclēsiasticis redditibus. *Francisci Sarmien-*
ti, t. 15. p. 2. f. 369. *Marfilij*. *Marci An-*
tonij Columna, t. 15. p. 2. f. 340
Ecclēsiasticis spolijs. *Guilhelms Rodoani*, t. 14.
f. 213.
Ecclēsiasticis officijs. *Isidori Hispanensis Epi-*
scopi.
Ecclēsiastico interdicto, V. Interdicto.
Ecclēsiæ ministerijs, ac beneficijs. *Francisci*
Duareni.
Ecclēsiasticorum prælatorum ministerio, &
præsentia. *Francisci Cordubensis*.
Ecclēsiasticis exemptionibus. *Ioannis Lomeda*.
Ecclēsijs reparandis. *Petri Peckii*.
Edictum perpetuum. *Saluy Juliani*.
Effectibus clericatus. *Caroli de Grassi*.
Effectibus amicitie. *Eiusdem*.

Effectibus litis contestatæ. *Petri Rebuffi*.
Electione siue directorum electionum. *Pe-*
tri de Basilo, t. 15. p. 1. f. 380
Electione, confirmatione, & postulatione.
Lucis Castellini.
Eligendi iure ministros Ecclesiæ, præsertim
summum Pontificem. *Taurini*, 1572. N.
Electione nouorum Prælatorum. *Guilhelmi*
de Mandagoso, t. 15. p. 1. f. 407
Electionis Regis, & Imperatorum Romano-
rum discursus historicopoliticus Iuridi-
cus. *Augustini Vischieri*.
Electione opinionum. *Marthæ Matthesiani*
t. 18. f. 221
Electione, & variatione fori. *Ioannis Maria*
Nouaria.
Eleemosina. *Gabrielis Vasquez*. *Iosephi Angles*.
Eleemosinæ præcepto. *Thoma de Vio Card.*
Casiani.
Eligere an possit Romanus Pontifex Gallo-
rum Regem. *Gregory Picca*.
Elucubrationes. *Bernardini Porri*.
Emédatione. *Antonis Augustini*. *Elberti Leonini*.
Emporium quæstionum Vriusque Iuris.
Petri Augustini Morle.
Emphyteusi, siue Emphyteoticis contractibus.
Alexandri Raudensis. *Aluari Valasis*.
Emphyteotico iure, V. Iure emphyteotico.
Francisci Caldas de Pereira. *Onidij de Ami-*
cis. *Guidonis de Suzaria*, t. 6. p. 1. f. 189
Emphyteuta ex quibus causis iure suo priua-
tur. *Antony Corbuli*.
Emptione, & venditione. *Ioannis de Salas*.
Francisci de Caldas Pereira.
Emprione, & venditione, ac de omnibus con-
tractibus in genere. *Fabiani de Monte*,
Sancti Saccini, t. 6. p. 1. f. 39
Emptione cum solutione, seu paga anticipa-
ta. *Romualdi Cola*.
Enchiridion vsuum feudaliū. *Bernardini*
Raedani, &c.
Enchiridion appellationis. *Ioannis Millai*.
Enchiridion Iudicum Ecclesiasticorum. *Incerri*.
Encyclopedia Brunonici Imperij. *Andrea*
Kuchen.
Eò quod interest. *Andrea Alciati*, tom. 5. f. 7
Antony Fumai, t. 5. f. 14. *Gaspars Caballi-*
ni, t. 5. f. 17
Episcopatus appetitione. *Hieronimi Regij*.
Episcopi Romani Dioecesi, & suburbicarijs
regionibus. *Hieronimi à Leandri*.
Episcopi officio, & potestate. *Bartholomæi*
Vgolini. *Augustini Barbosa*.

Epi-

Materias ex professo tractantium.

- Episcoporum institutione. *Iacobi Nauclanti*.
 Episcopali, & parochiali canonica. *Petri de Phaldu*, tom. 15. part. 2. fol. 198.
 Episcoporum speculum. *Rutilii Benzonii*.
 Episcopalis pensionibus. *Camilli Cantii*, tom. 25. p. 2. f. 534.
 Episcopis. *Ioannis Bertachini*, 1. 13. p. 2. f. 301.
 Episcopi consecratione. *Stanyslai Socolinij*.
 Episcoporum coadiutore. *Thoma Campegi*, 1. 15. p. 2. f. 539.
 Episcopis promouendis. *Sebastiani Medices*.
 Episcoporum iurisdictione. *Antonii de Prazis*, 1. 13. p. 2. f. 361.
 Episcoporum residentia, V. Residentia: *Hieronymi Gigantis*, 1. 23. p. 2. f. 537. *Thoma Campegi*, 1. 15. p. 1. fol. 532.
 Episcoporum ordine, iurisdictione, ac residentia. *Antonii Pagani*.
 Episcoporum officio, V. Officio.
 Episcoporum statutis synodalibus, V. Synodo.
 Episcoporum maioribus causis ad Papam deferendis. *Lalio Iordanis*.
 Epithome fideicommissorum. *Francisci Marzari*.
 Epithome delictorum. *Petri à Plaza*.
 Epithome delictorum in quibus interuenit in uocatio demonis. *Francisci Torreblanca*.
 Epithome operum, &c. *Iacobi Cusacij*.
 Epithomara. *Ioannis de Armento*.
 Equestri dignitate. *Petri Calefai*, tom. 18. f. 22.
 Equo, seu Caballo. *Hyppoliti Bonacessa*, 1. 6. p. 1. f. 108.
 Erroribus pragmaticorum, & interpretum, iuris. *Antonij Fabri*.
 Erroribus laudemialibus. *Antonij Fabri*.
 Erroribus pragmaticorum. *Eduarda Caldeira*.
 Eremitarum vita, & statu. *Nicolai Boerij*, 1. 13. p. 2. f. 432.
 Erroremata iuris Canonici. *Erigij Cassarelli*.
 Essentia infantis proximi infantiae, & proximi pubertati. *Ioannis Francisci Fara*, 1. 8. p. 2. f. 388.
 Euictionibus. *Gasparris Caballini*, 1. 6. p. 1. f. 82.
 Examinatione testium. *Nicolai Lescul*, 1. 4. f. 231.
 Examine ecclesiastico, & disquisitionibus commentarij. *Humberti de bonis*.
 Excellentia, & ueritate Legis scientiae. *Petri Andrea Gammari*, 1. 1. f. 132.
 Exceptionibus. *Innocentij IV*, 1. 3. p. 2. f. 104.
Kaufmann ab Oriano, 1. 3. p. 2. f. 103. *Nepotis de Monte Albano*, 1. 3. p. 2. f. 105.
 Exceptionibus, & actionibus, quæ ad praxim Curiarum maxime in Francia vigenem, faciunt. *Petri Rebuffi*.
 Declaratio arboris exceptionum. *Petri Rebuffi*.
 Exceptiones, quæ oriri possunt tam ab intestato, quam ex testamento. *Pauli Aemlij Galls*.
 Exceptiones forenses. *Nicolai Vigelij*.
 Exceptionibus impediendis litis ingressum. *M. Antony Blanci*, 1. 3. p. 1. f. 138. *Marsini de Fano*, 1. 3. p. 2. f. 102.
 Exceptionibus iudicii, & reprobationibus testium. *Bogarotti*.
 Excommunicatione. *S. Antonini Archiepiscopi Florentini*, 1. 14. f. 366. *Francisci de Placca*, 1. 14. f. 387. *Jacobi de Beluisso*, 1. 14. f. 387. *B. lo. a Capistrano*, 1. 14. f. 388. *Bartholomaei Vgelini*.
 De vitanda excommunicatorum, communicatione, & de reconciliatione lapsorum. *Bernardi Presbyteri*.
 Excusandis parentibus à muneribus publicis ob numerum filiorum. *Ferdinanda Pocz*, 1. 12. f. 197.
 Excusatore. *Antonij de Canario*.
 Excussionibus bonorum. *Iacobi de Arena*, 1. 3. p. 2. f. 141. *Vincenst Carocci*.
 Excussionibus pignorum. *Bartholomaei Saxoserrae*, 1. 3. p. 2. f. 140.
 Executione instrumentorum. *Antonij de Canario*. *Alberti Bruni*.
 Executionibus. *Ioannis Baptista Afinitii*.
 Executione rei iudicatae. *Federici Schek*, 1. 5. f. 38.
 Executione sententiae, & ijs, quæ habent executionem paratam. *Amatoris Rodriguez*.
 Executione. priuilegiata, seu guarentigiata. *Joseph de Sesse*.
 Executione bonorum in ciuilibus, & criminalibus causis. *Vincenst Carocci*.
 Executione in vestibus. *Antonis Monachi*.
 Executore, seu mandat. *Antonij de Canario*, 1. 11. p. 1. f. 308.
 Executoribus ultimarum voluntatum. *Jo. Iacobi à Canibus*, 1. 8. p. 1. f. 183. *Ioannis Iuriconsulti*, tom. 8. p. 1. f. 196. *Ioannis Oldendorpi*.
 Iure exequendi testamenta. *Boetii Epenis*.
 Exequendis mandatis Regijs. *Petri Nunn*, de Auendaño.
 Excegis iuris Ciuilibus, Canonici, & feudalis. *Mauritia Stephani*.

Exem-

Index Legalis Authorum,

Exemptionibus. *Baldi de Periglis*, t. 12. f. 195
 Exemptione, & nobilitate Hispanorum.
Joannis Garfia.
 Exemptione Canonica. *Philippi Nigri*.
 Exemptione Ecclesiastica. *Joannis Lomeda*.
 Exemptione Clericorum. *Roberti Bellarmini*.
 Exercitationes Iurisperitorum. *Antonii Mas-*
sa Gallesii, t. 1. f. 168
 Exercitationes contra Fabrum. *Reinhardi Ba-*
chonii.
 Exercitatione Iuris. *Andrea Kekl*, *Constantii*
Landi.
 Exercitationes Iuris Civilis, seu diatribæ.
Hieronymi Heleni.
 Exercitationes Iustinianæ. *Thoma Linde-*
manni.
 Exhibendis auxiliis, seu de Inuocatione
 vtriusque brachij. *Michaelis Agia*.
 Exorcismis, seu maleficijs, V. Maleficijs.
 Expectatiuis gratijs. *Joannis Staphilas*, t. 15.
 p. 1. f. 264. *Ludouici Goussesi*, t. 15. p. 1. f. 302
 Expensis. *Lafranci ab Oriano*, t. 3. p. 2. f. 396
 Expensis, & melioramentis. *Joannis Garfia*,
 t. 12. f. 257
 Expensis studiorum. *Joannis Voosfangi*.
 Expensis in iudicio factis. *Federici Schenk*,
 t. 3. p. 2. f. 397. *Jacobi de Arenas*, t. 3. p. 2. f. 394
 Explanatio actionum, & exceptionum fo-
 rensis. *Vindecini Sebellin*.
 Extensionibus. *Petri Andrea Gammari*, t. 18.
 f. 247
 Extensione legum. *Alphonfi Villagui*.
 Extraneitate, & Suitate. *Io. Raynaldi*, t. 8.
 p. 2. f. 155

F

F Acti scientia, & ignorantia. *Io. Baptiste*
Cossa.
 Facultate ciuili. *Adonardi Gualandi*.
 Fallentis ad Regulam spoliatus ante omnia
 restituendus. *Antony Corfesi*, t. 3. p. 2. f. 325
 Fama. *Thoma de Pipetani*, t. 11. p. 1. f. 8
 Famulis, vel seruis. *Hippolyti Bonacossa*, t. 6.
 p. 1. f. 121
 Fauoribus liberationis, libertatis, & pupil-
 lorum. *M. Manna*, t. 8. p. 2. f. 286. & 287
 Festis Christianorum contra Hæreticos.
Jacobi Greiseri.
 Feudis. *Francisci Soudueky*, tom. 10. p. 2.
 f. 123. *Francisci Curij Junioris*, t. 10. p. 2.
 f. 43. *Jacobi de Ardinzone*, tom. 10. p. 1.
 f. 225. *Jacobini de S. Georgio*, tom. 10. p. 1.

f. 179. *Io. Baptista Caccialupi*, tom. 10. p. 1.
 f. 10. *Petri de Bellapertica*, tom. 10. p. 2.
 f. 2. *Petri Rauenmanni*, tom. 10. p. 2. f. 10.
Vldarici Zarij, tom. 10. p. f. 304. *Marini*
Freccia. *Matthias Vuesembecij*. *Gerardi Ni-*
gri. *Francisci Duareni*. *Oberti de Orto*.
Henrici Rosinai. *Marcelli Boni*. *Franci-*
sci de Amicis. *Nicolai Intriglioli*. *Ludolphi*
Schraderi. *Petri Nicolai Mozza*. *Nicola-*
Baratterij. *Stephani Forcatuli*.
 Feudi recognitione. *Laurentij Siluani*, t. 10.
 p. 1. f. 70
 Feudi concessione. *Petri Gregorij Mefsinensis*,
 Feudi in causa quis sit iudex. *Amadai de Ponte*
 t. 10. p. 2. f. 195
 Feudalibus seruitijs, & de subfeudis. *Andria*
Kosk.
 Feudis, hominijs, & vassalibus. *Aegidij Ma-*
gistri Equitis, t. 13. p. 2. f. 436
 Feudorum generibus, & qualitate. *Joannis*
Thoma de Marinis, t. 10. p. 1. f. 112
 Feudorum Iure. *Guiljelmi Hannekenij*, t. 10.
 p. 1. f. 162. *Petri Gondelini*. *Hermannij*
Vulterij. *Francisci Hottcmanni*.
 Feudorum vsibus. *Martini de Silmanis cum*
Baldi addit, t. 10. p. 1. f. 2
 Feudorum præludia. *Guerini Pifonis*, tom. 10.
 p. 1. f. 97
 Feudorum declaratio. *Petri Rebuffi*, tom. 10.
 p. 1. f. 299
 Feudorum epithome. *Joannis Blanchi*, t. 10.
 p. 1. f. 263
 In feudorum vsus collectanea. *Io. Ferrarij*,
 tom. 1. p. 2. f. 93
 Feudales quæstiones maiorarum, & meliora-
 tionum. *Melchioris Palash à Mef. rno* p. 1. f. 337
 Feudale comprehensorium. *Io. Raynaldi*.
 Feudorum quæstiones. *Joannis Andrea*, t. 10.
 p. 2. f. 42
 Feudalium successione. *Iosephi Cumia*.
 Feudo ex pacto, & prouidentia, & hæredita-
 rio. *Caroli à Kirchberg*.
 Feudorum speculum. *Claudij Scisselli*.
 Feudales discursus. *Jacobi Alcmanni*.
 Feudales disputationes. *Joannis Schoneri*.
 Feudi reuocatione male alienati. *Ioannis de*
Anania.
 Fide tregua, & pace. *Nicolai Aloueni*, t. 11.
 p. 1. f. 418. *Oclauiani Vulpelji*, t. 11. p. 1. f. 406
 Fide Hæreticis seruanda. *Heriberti Rosencydi*,
Roberti Sauerti.
 Fide Catholica. *Francisci Episcopi Squillacen-*
sij, t. 4. f. 2

Fide

Materias ex professo tractantium.

- Fide, & productione instrumentorum, *Lanfranci ab Otiano*, 1. 4. f. 29
- Fidei bonæ iudicijs, *Antony Massa Gallesij*, 1. 3. p. 1. f. 101
- Fideicommissis per alienationis prohibitionem inducendis, *Sforza Oddi*.
- Fideicommissorum transmissione, *Nicolaï Noales*.
- Fideicommissis, & legatis, *Angeli Mastheacij*.
- Fideicommissorum iure, & substitutionibus, *Claudij Gbuleij*.
- Fideicommissis, *Petri Antonij à Petra. Marci Antonij Peregrini*.
- Fideicommissorum epitome, *Francisci Marzarij*.
- Fideicommissio legali, seu de consortibus, *Hieronymi Porciles*.
- Fiduciaria tutela, *Alcibiadis Lucarini*.
- Fideiussoribus, *Petri Manri. Valentini Franchi. Antonij Heringij. Hippoliti de Marfilij*.
- Fideiussore in causa criminali, *Roderici Suarez*.
- Filij non legitime natis, seu nothis, spurijsq; *Benedicti de Barziz*, 1. 8. p. 2. f. 24. *Gabrielis Paleotti*, 1. 8. p. 2. f. 45
- Filiorum legitima, *Marci Mantua*, 1. 2. p. 1. f. 440
- An, & quando liberi in conditione positi censentur vocari, *Iosephi de Rusticis*.
- Fine ultimo Iuris Civilis, & Canonici, *Fortunij Garcia*, 1. 1. f. 106
- Finibus humanorū actuum, *Martini Nauarri*.
- Finibus regundis, *Hieronymi de Monte*.
- Firma defensio contra insidias inimicorum, *Vincenij Ferrarotii*.
- Fisco, *Martini Garati*, 1. 12. f. 2
- Fisco, & eius priuilegijs, *Francisci Lucani*, 1. 16. f. 6. *Marci Antonij Peregrini*.
- Fisci Iure, *Antonij Olibani*.
- Fisco, & bonorum confiscationibus, *Petri Rebuffi*.
- Fiscalis officio, & eius priuilegijs, *Francisci de alpharo*.
- Flosculi beneficiales. *Incerti*.
- Flosculus de Clericorum, & Sacerdotum excellentijs, & alijs, quæ ad eorum vitæ statum, & honorem pertinent, *Dionysij Panli Lapis*.
- Flores legum, *Thoma de Thomassetis*.
- Fœnore Iudeorum, *Sixti de Medices*.
- Flagellum dæmonum, *Hieronymi Menghi*.
- Fori variatione, & electione, *Iohannis Baptista Nonaria*.
- Fori ordine, V. Ordine.
- Fori competentia, V. Iudicijs.
- Forensia, *Gustelmi Budas*.
- Formandis libellis, V. Libellis.
- Forma libellandi, *Doctores Infantis*.
- Forma Inuentarij conficiendi, V. Inuentario. *Gnidonis Page*.
- Forma procedendi extraordinarie in controuersijs criminalibus, *Antonij Columbani*, 1. 11. p. 1. f. 341
- Formulæ solennes prisce publicorum, & priuarorum Iudiciorum, *Incerti*.
- Forma procedendi contra inquisitos de hæresi. *Anthonij Incerti*, cum addit. *Francisæ Pegna*, 1. 11. p. 1. f. 410
- Formula Cameralis obligationis, *Antonij Massa Gallesij*, 1. 6. p. 2. f. 349
- Formulis testamentorum, *Ludonici Lana*, 1. 8. p. 1. f. 180
- Forma, & solemnitate, *Alberti Brnni*.
- Formulis, & solemnibus Pop. Romani verbis, *Barnabe Brissonij*.
- Formulæ actuum iudicialium, *Sirracini*.
- Formula commissionum, *Quintilianæ Mandosij*.
- Formulæ antiquorum, *Marcalphi Monachi cum not Hieronymi*.
- Formula ad quam visitatio intra diocesim Coloniensem exigitur, *Incerti*.
- Forma viuendi Canoniorum, Vicariorum, & aliorum Presbyterorum secularium, *Incerti*.
- Forma, & modo videndi processum, *Amatoris Rodriguez*.
- Formularium diuersorum contractuum.
- Formularium in lingua Hispanica, idest, las notas del Relator. *N*.
- Formularium contractuum iuxta stylum Florentinum, *Incerti*.
- Formularium instrumentorum, *Petri Domini de Mnsis*.
- Foto conscientia, & contentioso. *Hieronymi de Zamettinis*, 1. 3. p. 1. f. 405
- Fortuitis casibus. *Sebastiani Medices*, 1. 7. f. 195
- Fructibus. *Iohannis Copi*, 1. 17. f. 236. *Petri Gilkerij. Petri Rebuffi*.
- Fratribus duobus. *Francisci de Porcellinis*, 1. 6. p. 1. f. 173. *Petri de Fbaldis*, 1. 6. p. 1. f. 133
- Fuga. *Iohannis Thierry*, 1. 11. p. 1. f. 240
- Fundo dotali. *Pardalsi Praterii*, 1. 9. f. 474
- Furtis. *Iohannis Bonifacij. Prosseri Farinacij*.
- Furtorum poenis, *Henrici Boceri*.
- Furtiuz rei prohibita vsucapione, *Adriani Paluai*, 1. 12. f. 216

V u Furtis,

Index Legis Authorum,

Furtis, seu re furtiua penes tertium reperta, *Vincentij Carocij*.
Fustis demonum. *Hieronimi Menghi*.

G

Gabellis. *Ioannis Gutierrez*. *Rodobaldi Parini*. *Francisci Personalis*.
De Decima, venditionis, & permutationis, *Ignacij Lafaria*.
Gabellis, publicanis, muneribus, & oneribus, *Iulij Ferrusi*, l. 12. f. 76
Gabellis, tributis, ac vectigalibus, *Ioannis Bertacchini*, l. 12. f. 51.
Ganerbijs Castrorum, seu de Arcium pluribus communij condominiumis, *Jacobi Pvermheri*.
Geminatis verbis, *Anthonij Corfetti*, l. 18. f. 266
Gerundijs, *Andrea Cioffi*, l. 18. f. 273
Glossarum concordia, *Antony Nicelli*, l. 18. f. 187
Glossis contrarijs, *Dini Mugellani*, tom. 18. f. 187
Glossarij, seu interpretatione, reru, vocumque difficultium, & obscuriorum. *Incerri*.
Graduum vtriusque fori ordine, V. Ordine.
Gradibus consanguinitatis, & affinitatis, *Antony Canij*.
Gratijs expectatiuis. *Ioannis Staphisai*, l. 15. p. 1. f. 264. *Ludouici Gomezij*, l. 15. p. 1. f. 302. *Ioannis Nicolai Gimontei*.
Guarantigijs. *Benedicti de Barziz*, t. 6. p. 2. f. 340
Guarantigiato instrumento, *Guidonis de Saxaria*, t. 6. p. 2. f. 338
Guarantigiata executione, & priuilegiata, *Josephi de Sesse*.

H

Habilitatibus, *Anthonij Vipera*.
Habitu, & tonsura, *Alphonfi Vinaldi*.
Hereditatibus, quæ ab intestato deferuntur, *Valentini Gulielmi Fersleri*.
Hereditatibus ab intestato venientibus, *Maturini Monsani*, l. 8. p. 1. f. 384
Hereditatibus, & bonorum possessionibus, *Anthonij Comij*.
Hereditibus instituendis, *Ioannis Dilelli Duranti*, l. 8. p. 1. f. 141
Hereditatis aditione cum inventario, V. Inventario.

Hæresi. *Ambrosij Vignata cum Francisci Pegna addit.* l. 11. p. 2. f. 2. *Prosperi Farinacij*. *Antony Sanclaredi*.
Contra hæreseos inquisitos procedendi forma. *Innommati cum Pegna addit.* l. 11. p. 1. f. 410
Hæreticæ prauitatis Inquisitorum lucerna. *Bernardi Comensis*, l. 11. p. 2. f. 333
Hæreticis fide seruanda. *Heriberti Rosarydi*. *Roberti Smerfi*.
Hæreticis, & Catholicis assertionibus cognoscendis, *Arnaldi Alberuni*, l. 11. p. 2. f. 42
Hæreticoru iusta punitione. *Alphonfi Castro*.
Hæreticorum malleus, *Georgij Ederi*.
Hæreticis. *Corradi Bruni*, l. 11. p. 2. f. 271, cum addit. *Pegna*. *Gundissalui de Villadiego*, l. 11. p. 2. f. 32
Ioannis à Royas, l. 11. p. 2. f. 208. *Ioannis Nicolai Arellazani*, l. 11. p. 2. f. 29. *Ludouici Carrey*, l. 11. p. 2. f. 42. *Pauli Grillandi*, l. 11. p. 2. f. 24. *Zanchini Vgolini*, l. 11. p. 2. f. 234
An Papa possit dirimere matrimonium ab hæreticis contractum. *Thoma Campegy*, t. 9. f. 113
Historia Iuris Ciuilis. *Aymari Riccallij*, l. 1. f. 3. *Valentini Forsteri*, l. 1. f. 25
Historia fori Romani. *Francisci Pellessi*. *Philippi Broides*.
His, quæ vi, metusve causa fiunt. *Balthassaris Mogelloni*.
Homagijs. *Iacobini de S. Georgio*, t. 10. p. 2. f. 172
Homicidij indicijs. *Marci Antony Blanci*, l. 11. p. 1. f. 260
Homicidij omni genere, *Petri Caballi*.
Homicidiorum triplici genere, necessarij, voluntarij, & inuoluntarij, seu casualis. *Iacobi Ayryri*.
Hominijs, feudis, & vassallis. *Aegidij Magistri Equiti*, l. 13. p. 2. f. 436
Sacra homicidio amittenda immunitate, *Francisci Molini*.
Horarum Canonicarum tempore, *Marecelli Francolini*.
Horis Canonicijs, *Alberti de Ferrarijs*, l. 15. p. 2. f. 559. *Ioannis de Lignano*, l. 15. p. 2. f. 564. *Nicolai Plouini*, l. 15. p. 2. f. 564. *Martini Nauarri*. *Martini Bonacina*.
Horarum Canonicarum institutione, obligatione, ac recitatione. *Olinery Bonartis*.
Hospitalitate. *Laps de Castellano*, l. 14. f. 162
Hypothecis, & pignoribus, V. Pignoribus.
Humanæ vitæ statibus, *Homoboni de Bonis*.

I

Ieiunio. *Iacobi Zocchi*, t. 14. f. 159. *Iosephi Angles*.

Ieiunijs, & varia eorum apud antiquos obseruantia. *Alphonſi Ciacconi*.

Illegitimis. *Ioannis Baptiſta Lupi*.

Illicitis commercijs, V. *Vitijs*.

Illicitis contractibus. *Ioannis Baptiſta Lupi*.

Immunitate Eccleſiarum, & de perſonis conſugientibus ad eas. *Hieronymi Albani*, t. 13, p. 2. f. 18. *Ioannis de Viſchis*, t. 3. p. 1. f. 11. *Remigij de G. nuy*, t. 13. p. 1.

Immunitate Eccleſiarum. *Marij Italia*. *Alexandri Ambroſij*.

Immunitate Eccleſiaſtica. *Auguſtini Vagiani*. *Laurentij Oſi*. *Proſperi Farinacij*.

Immunitatis Eccleſiaſticae iure. *Boeti Epauis*.

Immunitate Eccleſiaſtica homicidio amittenda. *Franciſci Molini*.

Immunitatis, & libertatis Eccleſiaſticae aſſertio. *Anaſtaſij Germanij*.

Imperatore. *Reſtauri Caſtaldi*, t. 16. f. 30.

Imperatore militum deligendo, &c. *Bartholomaei Cepolla*, t. 16. f. 308.

Imperatoris, & Romani Pontificis poteſtate. *Antonij de Roſſellis*.

Imperio, & iuriſdictione. *Iacobi Menochij*. *Franciſci Duarenii*. *Mariae*. *Franciſci de Clapperii*. V. *Iuriſdictione*.

Imperio Romano, & eius iuriſdictione. *Franciſci Zonetti*, t. 16. f. 20.

Imperio, & imperio contrario. *Leonis Ciuitij*.

Imputationibus, & detractationibus in legitimam, & Trebellianicam, & alijs quartis. *Antonij Mangili*.

Incantationibus, & Enſalmis. *Emmanuelis de Valle*.

Incompatibilitate beneficiorum, V. *Beneficijs*.

Indagine Iuris. *Raynaldi Corſi*, t. 1. f. 279.

Indemnitatibus mulierum. *Aymonis Crauetia*, t. 6. p. 1. f. 281.

Indicijs homicidij. *Marci Antonij Blanci*, t. 11. p. 1. f. 260.

Indicijs, & tortura. *Antonij de Roſſellis*, t. 11. p. 1. f. 290. *Franciſci Bruni*, t. 11. p. 1. f. 246. *Franciſci Caſoni*, t. 11. p. 1. f. 311. *Gnidonis de Saſario*, t. 11. p. 1. f. 241. *Franciſci Perſonali*. *Proſperi Farinacij*.

Indiuiduis, & diuiduis. *Polidori Ripa*.

Indiuiduis, & diuiduis obligarionibus. *Eugenarij Baronis*, u. 6. par. 2. fol. 365.

Indiuiduorum differentijs. *Leandri Galgancui*.

Inducijs, pace, & promiſſione de non offendendo. *Oſtiani Vulpell*.

Indulgentijs. *Antonij Roſelli*, t. 14. f. 147. *Gregorij de Valencia*. *Ludouici Belogumini*, t. 14. f. 141. *Didaci Nugnez*, in 22. q. 20. *Martini Nauarri*. *Antonij Cordubenſis*. *Gasparis Sciaprij*. *Iſidori Valsearani*. *Iacobi Nauclanſi*. *Ioannis Baptiſta Pauliani*. *Roberti Bellarmini*. *Thomae Zerele*. *Thomae de Vio Caietani*. *Iulij Laurii*.

Indulgentia plenaria. *Felini Sandei*, tom. 14. f. 157.

Indulgentijs generalis controuerſia. *Valentini Laurentij*.

Indultis Apoſtolicis. *Anaſtaſij Germanij*.

Infantis eſſentia proximi infantiae, & proximi pubertati. *Ioannis Franciſci Fara*, t. 8. p. 2. f. 388.

Infidelibus, & Iudaeis, V. *Iudaeis*.

Infirmirate, & eius priuilegijs. *Thomae Aſtij*.

Informatio neceſſaria, ſeu porius notae in Reinhardum Bochouium, & Helfricum Hunnium. *Hermannus Gechanſan*.

Inhibitionibus. *Quintiliani Mandetij*, tom. 5. f. 86. *Iosephi de Seſſe*.

Inimicorum remiſſione, V. *Repacificatione*.

Iniuriarum remiſſione, V. *Repacificatione*.

Iniustitia, & iustitia. *Gulielmi de Ronilla*, u. 1. f. 371.

In ius vocando. *Federici Schenck*, t. 3. p. 2. f. 57. Innouatis, & attenratis. *Roberti Lancellovi*, t. 5. f. 286.

Inquisitionibus, & accuſationibus. *Bonincorsi Bonouenſis*, t. 11. p. 1. f. 5.

Inquisitorum haereticae prauitatis lucerna. *Bernardi Comenſis*, t. 11. p. 2. f. 333.

dell'Inquisitione pratica, o vero ſacro arſenale e pratica della Santa Inquisitione. *Incerri*.

Inſinuationibus. *Antonij de Canario*, t. 6. p. 2. f. 119.

Inſtitutio, & praxis viſitandorum. *Michaels Timothei*.

Inſtitutione, obligatione, & Religione Horarum canonicarum. *Olucrij Bonarrij*.

Inſtrucion politica, y prattica judicial conforme al eſtilo de los Cõſejos Audiẽcias, y Tribunales de Corte, y otros ordinarios.

Vu ij del

Index Legalis Authorum,

- del Reyno. *Alonso de Villadiego*.
Instrumento guaranteegiato. *Guidonis de Suzaria*, t. 6. p. 2. f. 338
Instrumentorum executione. *Antonij de Camario*, t. 5. f. 39
Instrumentorum fide, & productione. *Lanfranci ab Oriano*, t. 4. f. 29
Instrumentorum formularium. *Petri Dominici de Musis*.
Instrumentorum reassumptione. *Paridis de Puteo*, t. 4. f. 36
In integrum restitutione. *Joannis Maurij*, t. 5. f. 114. V. Restitutione.
Insulis. *Joannis Gryphandri*.
Interdicto. *S. Antonini*, t. 14. f. 338
Interdicto ecclesiastico. *Joannis Calderini*, t. 14. f. 325. *Joannis de Lignano*, t. 14. f. 335. *Nicolas Palmi*, t. 14. f. 333. *Bartholomei Vgolini*.
Interdicto possessorio summarissimo. *Christophori de PaZ*.
Interdicto uti possidetis. *Virginij de Boccacis*, t. 3. p. 2. f. 300
Interdictis, & actionibus. *Joannis Zuccardi*.
Interdictis. *Friderici Mandani*.
Interdictis, ciuitatis, castri, vel alterius loci, & de ijs, quæ seruari in ipso debent. *Joannis Andree*, t. 14. f. 344
Interdicti in Venetos iustitia. *Rutilij Benzoni*.
Interesse. *Dyni Mangellani*, t. 5. f. 6
Schematici super interesse brevis declaratio. *Petri Ribussi*.
Eo quod interest, V. Eo quod interest.
Interitu, & peremptione. *Alberti Bruni*, t. 17 f. 379
Interlocutoria sententia, & definitiua. *Francisci de Acceptantibus*, t. 5. f. 3
Interpretatione iuris. *Constantij Rogerij*, t. 1. f. 386. *Valensini Gulielmi Forsteri*.
Interpretationibus vltimarum voluntatum. *Simonis de Pretis*.
Interpretatione trium verborum, scilicet possessione, acquiranda, amittenda. *Francisci Zoanetti*.
Interpretatione legum. *Stephani de Fridericis*, t. 1. f. 208
Interpretationes. *Benedicti Pinelli*. *Odonelli Marcandelli*.
Interrogationibus, ac positionibus. *Francisci Curij*, t. 4. f. 10
Intruso. *Hieronimi Gigansii*.
Inualiditate professionis ante legitimam ætatem profitentium. *Remigij Scrofa*.
Inuentario. *Angeli de Vbaldis*, t. 8. p. 2. f. 155
Joannis Carrasij, t. 8. p. 2. f. 165. *Phanncij de Phanncijs*, t. 8. p. 2. f. 265. *Sebastians Monticuli*, t. 8. p. 2. f. 200
Inuentarij cõfessione, seu conficiendi forma. *Frãncisci Porcellini*, t. 8. p. 2. f. 156. *Guidon. Papa*, t. 8. p. 2. f. 323. *Robãndi à Valle*, t. 8. p. 2. f. 106
Aditione cum Inuentario. *Baldi de Pernisio*, t. 8 p. 2. fol. 323
Inuestituris. *Marini Freccia*.
Inuestitura feudi. *Hãrici Boceri*. *Antonij Capicij*.
Inuocatione vtriusq; brachij. *Rutgeri Rolandi*.
Irregularitate. *S. Antonini*, t. 14. f. 403. *Nicolas Palmi*, t. 14. f. 400. *Bartholomei Vgolini*. *Pauli Borghasij*.
Irregularitatis enchiridion. *Feliciani Episcopi Scalensis*.
Irregularitatibus, & alijs canonicis impedimentis. *Simonis Maioli*.
Iubilæo. *Rutilij Benzoni*. *Antonij Santarelli*. *Angeli Pientini*. *Hieronimi Grassani*. *Adriani Nanarri*. *Joannis Baptista Pauliani*. *Inda Lanari*. *Thoma Zerola*. *Andrea Vittorelli*, qui porius pertinet ad historiam.
Iubilei & indulgentiarum iure. *Boetij Eponis*.
Cõsiderationi sopra il Giubileo. *Cesare Bossoni*.
Iudæis, & alijs infidelibus. *Maynardi de Sannus*, t. 14. f. 27
Iudæorum factore. *Sixti Medices*.
Iudæorum regimine. *S. Thoma*, est in t. 12. oper.
Contra Iudæos. *Isidori Episcopi Hispanensis*, t. 14 f. 23
Iudicibus sæcularibus in personas Ecclesiasticas certis casibus cognoscentibus. *Petri Ribussi*.
Iudex sæcularis in quibus casibus potest imponere manus in personas Clericorum sine metu excommunicationis. *Bernardini Laurentii*, t. 11. p. 1. f. 328
Iudicibus cõseruatoribus. *Joannis Petri Moneta*.
Iudicatæ rei executione. *Friderici Schnek*, t. 5. f. 38
Iudicatarum rerum. *Anea Roberti*.
Iudicijs, sententijs, & re iudicata. *Didaci Milliani*.
Iudiciali missione in possessionem. *Simonis Vincentini*, t. 3. p. 2. f. 135
Iudicialibus actibus iuratis. *Joannis Petri Gusterij*, t. 3. p. 1. f. 383
Iudicibus, & consulibus mercatorum. *Benedicti Straccha*, t. 6. p. 1. f. 383
Iudicis officio in causis capitalibus V. Officio.
Iudice suspecto. *Io. Jacobi Laurentij*.
Iudicum præceptis, V. Præceptis.

Materias ex professo tractantium.

Iudicium arbitrarijs casibus. *Jacobi Menochij.*
 Iudice Regularium. *Francisci Ghislerij.*
 Iudicii speculũ. *M. M. Ravandi.* t. 3. p. 1. f. 84
 Iudicium directorium Ecclesiastici fori. *Jo. Segura Danalos.*
 Iudicia, & vota. *Francisci Sumoli.*
 Iudicij, & iurisdictionis prerogatione, foro, competentia, praeuentione, iure reuocandi domum, reuocatione, & eorum transmissione. *Antonij de Masbass.* t. 3. p. 1. f. 105.
Mariani Seccini. t. 3. p. 1. f. 96. *Placentini.* t. 3. p. 1. f. 92
 Iudicij. *Ioannis Baptista Costa.* *Ambrosij Luy.*
 Iudicij bonae fidei. *Antonij Masse Galleij.* t. 3. p. 1. f. 101
 Iudiciorum ordine, V. Ordine. *Gulielmi Hannatonij.*
 Iudiciorum publicorum accusationibus. *Placentini.* t. 11. p. 1. f. 2
 Iudicij alienatione mutandi causa facta. *Adriani Pulci.* t. 8. p. 1. f. 375
 Iudiciorũ arbore. *Ioannis de Grassis.* t. 3. p. 1. f. 22
 Iudicij criminalibus. *Sigismundi Scaccia.*
 Iudicio in rebus exiguis ferendo. *Andrea Tiraquellũ.*
 Iuramento, & eius priuilegijs. *Antonij Corfeis.* t. 4. f. 359. *Seraphini de Seraphinis.*
 Iuramenti virtute, & viribus. *Marcij Antonij Beneria.* t. 4. f. 364
 Iuramento, eiusque vi, & effectu. *Vincensij Mancini.*
 Iuramenti absolutione. *Antonij Cornet.* *Io. Camilli Bilella.*
 Iuramento litis decisorio. *Vincensij Carocij.*
 Iuratis contractibus, seu iuramento confirmatorio. *Ioannis Gutterez.* t. 6. p. 2. f. 35
 Iureiurando propter calumniam dando. *Francisci Curij.* t. 3. p. 2. f. 130
 Iuramento calumniae. *Antonij del Rẽ.*
 Iureiurando. *Ioannis de Selua.* t. 4. f. 347
 Iureiurando in litem. *Phanucij de Phanucijs.* t. 3. p. 2. f. 358
 Iure, lege, & æquitate. *Alberti Bolognetti.* t. 1. f. 289
 Iure accrescendi. *Francisci Duareni.* t. 8. p. 1. f. 428. *Io. Suenij.* *Emanuelis Gomez Cardajo.*
 Iure ad hoc releuij, atque subsidij. *Iacobi de Arella.* t. 12. f. 169
 Iure codicillorum. *Nicolai Renfieri.*
 Iure constituti possessorij. *Andrea Tiraquellũ.*
 Iure coenobitarum, & Monasticorum. *Renati Copini.*
 Iure diuino, & naturali Ecclesiasticae liber-

tatis. *Thoma Bezij.*
 Iure, & commodo domini, & iure vassalli. *Henrici Boceri.*
 Iure ciuili in artem redigendo. *Ioannis Corraij.* t. 1. f. 59
 Iure consuetudinis. *Antonij Diazij.*
 Iure Collectarum. *Henrici Boceri.*
 Iure exigendi medios fructus, quos annatas vocant. *Ferdinandi Cordubensis.*
 Iure eligendi, V. Eligendi iure.
 Iure Feudorum. *Gulielmi Hannatonij.*
 Iure censuum, siue annuorum reddituum. *Friderici Martini.*
 Iure connubiorũ. *Barnaba Briffang.* t. 9. f. 103
 Iure exequendi testamenta. *Bocetij Epamil.*
 Iure emphyteotico. *Guidonis de Suzaria.* t. 6. p. 1. f. 189. *Ioannis Ferrarij.* *Francisci Caldas.* *Aluari Valses.* *Elberti Leonini.* *Julii Clari.* *Onidii de Amicis.* V. Emphyteotici
 Iure fisci, & eius priuilegijs. *Marcij Antonij Perregri.* *Antonij Ol. Eam.* V. Fisci
 Iure hominis. *Andrea Dalmieri.*
 Iure immunitatis Ecclesiasticae. *Bocetij Epamil.*
 Iure liberorum. *M. Ferras.* *Maurij.* t. 8. p. 2. f. 2
 Iure, & potestate Romanorum Pontificum. *Alphonij Almaraz Guerrero.*
 Iure, & priuilegijs militum. *Claudij Caserai.* t. 16. f. 420. *Al. Mantua Patuini.* t. 16. f. 452
 Iure, & priuilegijs honestatis. *Benedicti Aegidij.*
 Iure monetarum. *Henrici Boceri.*
 Iure manium. *Jacobi Guibers.*
 Iure non scripto. *Antonij Scappi.*
 Iure, & re nauali. *Julij Ferras.* t. 12. f. 325
 Iure patronatus. *Casarij Lambertini.* *Jo. Nicolai Gimoneci.* *Rocchi de Curte.* *Pauli de Cittadini.* *Claudij Turij.*
 Iure personatum extra gremium Ecclesiae existentium. *Antonij Riccauli.*
 Iure primogenitorum. *Andrea Tiraquellũ Ludouici Molina.*
 Iure principatum. *Pauli Cierra.*
 Iure promissionis. *Baldi de Vbaldis.* t. 12. f. 13
Iacobi Nouelli. t. 12. f. 20. *Matthias de Afflicis.* t. 12. f. 2. *Bruni.* *Antonij Bardi.* *Prosperi Rendella.*
 Iure peritis. *Casselliani Costa.* t. 12. f. 137. *Io. Berypandi.*
 Iure publico. *Leandri Galganetti.* & de eo discursus academici. *Dominici Arumet.*
 Iure Regaliz. *Arnulphi Razai.* t. 12. f. 357.
Philippi Probi. t. 12. f. 389. *Aegidij Magn.*
 Iure status, seu libertate Ecclesiastica. *Thoma Bocetij.*

Index Legalis Authorum,

- Iure testandi promiscuo, seu communi. *Boc-
rij Epem.*
- Iuribus, & priuilegijs Regni Francorum, *Jo. Feraldo*, t. 16. f. 274.
- Iuribus principalibus apologia, *Jo. de Roa.*
- Iure quaesito per Principem non tollendo, *Petri à Petra.*
- Iure reuocandi domum. V. Iudicijs.
- Iure sequestrationis, *Andrea Cludj.*
- Iure sustendi, & manuum iniectione, siue ar-
restatione, *Petri Peckj*, t. 3. p. 2. f. 155.
- Iure territorij, *Andrea Knichen.*
- Iure vniuersitatum, *Nicolai Lesai.*
- Iure veteri, & Mosaicò enucleando Codex.
Nicolai Mangiorgj.
- Iuris arte. *Isachimi Opperi*, t. 1. f. 81. *Mathia
Stephani.*
- Iuris feudalis antinomia, *Huberti Giphany.*
- Iuris antinomia, *Jo. Baptista à Villalobos.*
- Iuris ambiguitate, *Jacobi Renardi.*
- Iuris argumenta, *Gonzalus Mendez de Cabedo.*
- Iuris Ciuilis historia. *Amari Ruallii*, t. 1. f. 3
Valentini Fersterj, t. 1. f. 25.
- Iuris Ciuilis fontes, ac riui, *Henrici Stephani.*
- Ius Ciuile, *Ioannis Imberti.*
- Ius Camerale, *Incerti. Petri Penaisj.*
- Iurisconsultus, siue de principijs, & rationi-
bus Iuris, *Ioannis Andrea Berau.*
- Iurisconsulto perfecto, & Episcopo. *Andrea
Schotti.* (natorj.)
- Iuris Põtificij analysis methodica, *Danielis Vo-*
- Iuris prudentiæ aphorismi, *Jo. Brochaz.*
- Iurista Romanocatholicus. *Cornely à Rhinselen.*
- Iurisdictione, *Jacobi Menochj. Henrici Boceri.*
*Jo. Zanardi. Antonij Goucani, Hieronymi
Muscorni*, t. 3. p. 2. f. 15. *Jo. Gilesti*, t. 3. p. 1. f. 2
- Iurisdictione Episcoporum, *Antonij de Prassis*,
t. 13. p. 2. f. 361.
- Iurisdictione Romana. *Valentini Guilictmi
Fersterj.*
- Iurisdictione, & temporali Ecclesiæ Monar-
chia. *Francisci Bezj.*
- Iurisdictione ecclesiastica. *Petri Bertrandi.*
- Iurisdictione Romani Imperij. *Francisci Zaa-
netti*, t. 16. f. 20. *Tobia Peurmeister.*
- Iurisdictione omnium Iudicij. *Jacobi Gagliardi.*
- Iurisdictionis origine. *Petri Bertrandi*, t. 3. p. 1.
f. 29. *Durands de S. Porciano.*
- Iurisdictione, & varijs generibus potestatum
publicarum, Iudicium. *Ludovici Molina.*
- Iurisdictione Ordinarij in exemptos. *Erasmi
à Cockser.*
- Iurisdictionum arbor. *Guilictmi Lucciani*, t. 3.
p. 1. f. 18.
- Iuris Canonici, & Ciuilis contrad ictione.
Baptista à S. Blasio, t. 1. f. 175.
- Iuris Canonici, & Ciuilis sine ultimo. *Fertu-
nij Garcia*, t. 1. f. 106.
- Iuris Canonici librorum cognitione. *Bartho-
lomei Cepolla*, t. 1. f. 181.
- Ius Ciuile artem esse, & scientiam. *Ludovici
Pellei*, t. 1. f. 103.
- Iuris, & actionum cessione fienda. *Jo. de Graf-
fiti*, t. 3. p. 2. f. 72.
- Iuris, & eminentia Iuris Canonici, *Jo. de Aret
Solarhano.*
- Ius feudale. *Nicolai Vigeli.*
- Iuris indagaciones. *Raynaldi Corbi*, t. 1. f. 279.
- Iuribus Principatum. *Celsi Mancini.*
- Iuribus inter dominos, & subditos. *Thome
Manly.* t. 1. f. 10.
- Iuribus ad Imperatoris Romanothonicis ma-
iestatem pertinentibus, seu de Regalibus.
Conradi Pyn.
- Iuris meri laudo *Hieronymi Garzenanij*, t. 1. p. 1.
f. 310.
- Iurisperitorum executione. *Antonij Massa*, t. 1.
f. 168.
- Iuris interpretatione. *Constantij Rogerj*, t. 1.
f. 386.
- Iuris defensorium. *Ioann. Manachus*, t. 3. p. 2.
f. 123.
- Iurisconsultorum vitis. *Bernard. Ruzij*, t. 1.
f. 139. *Jo. Fichardj*, t. 1. f. 156. *Marci Mantua*,
t. 1. f. 160.
- Iustinianæ tractationes. *Valentini Guilictmi
Fersterj.*
- Iustitia, & iniustitia, *Guilictmi de Ruville*,
t. 1. f. 371.
- Iustitia in forum reducenda. *Bartholomei Agri-
cola.*
- Iustitia Pontificij interdicti in Venetos. *Ruzij
Benzanij.*
- Iustitia, & Iure. *Ludovici Molina. Dominici Ba-
gues. Petri de Aragona. Dominici Soto. Luyssi
Turriani.*
- Iuris supputationes. *Nicolai Belloni.*
- Iuris variz sententiz. *Arismini Tepati.*
- Iurisprudentiæ Romanæ à Iustiniano com-
positæ. *Hermannij Valteri.*
- Iurisprudentiæ Romanæ studio. *Ioanni Cal-
nini.*
- Iurisprudentia. *Petri Gileckerj, Schaffiani De-
ueri.*

Iurif.

Materias ex professo tractantium.

Iurisprudentiæ Romanæ suspensa hædera.

Nicolas Vigellij.

Iurisprudentia media. *Paradulphi Præcij.*

L

L Aberinto de Comercio terrestre, y naua. *Juan de Henia.*

Læte maiestatis crimine. *Hieronymi Gygantis.*
Vide Crimine læte maiestatis.

Lamijs. *Francisci Pontinibij, t. 11. p. 2. f. 350*
Basileomai Spina, t. 11. p. 2. f. 375

Laudemijs. *Io. Argente. Marij Burgij.*

Laudemiales quæstiones. *Amadai à Ponte, t. 10. p. 2. f. 180*

Laudemiorum lucerna. *Francisci Salsina, t. 10. p. 2. f. 199*

Laud meri iuris. *Hieronymi Garzonij, t. 3. p. 1. f. 310*

Legalis scientiæ veritate, & excellentia. *Petri Andrea Gambari, t. 1. f. 132*

Legato. *Gondisalui Villadiego, t. 13. p. 2. f. 258*
Io. à Chockier.

Legatis dignitate, & potestate. *Io. Brunelli, t. 13. p. 2. f. 230*

Legato, eiusq. iure dignitate, & officio. *Hermani Kirchneri.*

Legatis, & Papæ referuatis. *Aenea de Falconibus, t. 15. p. 1. f. 248*

Legatis Papæ, & Regum Principum, & Communicatum, sine Ciuitatum. *Petri Rebuffi.*

Legatis à Latere Cardinalibus. *Andrea Barbati, t. 13. p. 2. f. 131*

Legati à Latere officio, & autoritate. *Niccolai Boerij, t. 13. p. 2. f. 142. Petri Andrea Gambari, t. 13. p. 2. f. 150*

Legatis Principum. *Martini Garrati, t. 16. f. 212*

Legatis. *Joannis Dilecti Durantis, t. 8. p. 1. f. 127*

Legatorum exequutione. *Alexandri Turamini.*

Legatis, & fideicommissis. *Angeli Masheccij.*

Legatorum transmissione. *Niccolai Noeli.*

Lege, iure, & Equitate. *Alberti Bolognesii, t. 1. f. 289*

Lege Regia Germanorum, seu capitulatione Cæsarea. *Benedicti Carpanij.*

Legibus. *Ludouici Carbonis. Martini Bonaccina. Christophori de Anguiano. Sebastiani Medices. Antonij Angustini. Francisci Suarez. Ioannis de Salas. Alexandri Turamini. Durandi de S. Porciano.*

Legibus connubialibus. *Andrea Tiraquelli.*

Lege Salica. *Ioannis Pirri.*

Legis poenalis potestate. *Alphonso à Castro.*

Legis humanæ præsertim Ecclesiasticæ potestate. *Gregorij de Valentia.*

Legis potentia. *Cassanij Rogerij, t. 1. f. 395*

Legum antiquarum catalogus. *Vidarici Zassij.*

Legum interpretatione. *Stephani de Federici, t. 1. f. 208*

Legibus 12. tab. *Francisci Baldolini, t. 1. f. 225*
Iacobi Renardi, t. 1. f. 244. Ludouici Charonda, t. 1. f. 267. Iacobi Cuiacij, in tit. 29. Vip. l. 1. f. 271. Martini Schuchardi.

Legum veterum 12. tabularum collectio-
ne. *Antonij Consi.*

Leges, hoc est origines, ac germanæ autho-
ritates. V. Origines.

Legitima filiorum. *Marci Mantua, t. 8. p. 1. f. 440. M. Antonij Cuiaci.*

Legitima, prælegatis, & donationibus. *Andrea Anguli.*

Legitimo contradicatore. *Casarij Argeli.*

Legitimatione. *Antonij Roselli, t. 8. p. 2. f. 75*
Martini Garrati, t. 8. p. 2. f. 90

Legitimatione personæ. *Antonij de Virgilio.*

Non Legitimis filiis. *Benedicti de Barziz, t. 8. p. 2. f. 24. Gabrielis Paleothij, t. 8. p. 2. f. 45*

Legitimis nuptijs. *Io. Bruschij, t. 8. f. 85*

Le mort faiser le viif. *Andrea Tiraquelli.*

Libellis formandis. *Hermani Borcusi, t. 3. p. 2. f. 89. Odofredi Beneuentani, t. 3. p. 2. f. 79*

Libellandi forma. *Doctores Infantis.*

Libellis, seu positionibus. *Beneuenti Straccha, t. 6. p. 1. f. 333*

Liberti in conditione positi quando censentur
voti. *Iosphi de Rustici.*

Libertate Ecclesiastica, seu de iure status.
Thoma Bozrij.

Pro libertate Ecclesiastica responsum. *Collegij Bononiensis.*

Libertate Ecclesiastica. *Joannis Lupi, t. 23. p. 1. f. 2. Othmanij Vulpellij.*

Libertate, & immunitate Ecclesiastica. *Alexandri Ambrosini.*

Libertatis Ecclesiasticæ propugnaculum, *Ioannij Beltrani.*

Liberationis favoribus. *Marci Mantua, t. 8. p. 2. f. 2*

Liberorum numero excusantur parentes à
muneribus publicis. *Ferdinandi Patz, t. 12. fol. 197*

Liberorū iure. *Marci Vetrarij. Mauri, t. 8. p. 2. f. 2*
Vu liij Libe-

Index Legalis Authorum,

Liberis naturalibus, & eorum successione. *Ludovici à Sardis*, t. 8. p. 2. f. 29
 Librorum Iuris Canonici cognitione. *Bertholomaei Cepolla*, t. 1. f. 181
 Libris rationum. *Antony de Matthaeis*.
 Liquidationibus instrumentorum. *Francisci Antony*.
 Litigatorum remissionibus. *Herculis Senaroli*, t. 3. p. 1. f. 378
 Litis contestationis effectibus. *Petri Rebuffi*.
 Litteris compulsoijs. *Guidonis Papa*, t. 3. p. 2. f. 70
 Litteræ Apostolicæ quando noceant patronis Ecclesiarum. *Felini Sandai*.
 Litteris gratiæ. *Io. Staphilai*. *Io. Nicolai Cimentes*. *Ludovici Gomez*.
 Litteris remissorialibus. *Herculis Senarola*. *Xirginij de Boccaijs*.
 Litteris Canonicis. *Gerardi Rodolfi*.
 Litterarum studiosis quæ sunt necessaria. *Petri Rebuffi*.
 in Literni iurando. *Ioannis Baptistæ Plotti*.
 Liuellis. *Cesaris Manenti*.
 Loci argumentorum legales. *Nicolai Eucardi*.
 Loco, & autoritate Romani Pontificis in Ecclesia, & Concilijs. *Stanislai Hory*.
 Locato, & conducto. *Vincentij Garocij*.
 Logica iuridica, hoc est præcepta, & modus argumentandi. *Mariani Schuckardi*.
 Lucerna Inquisitorum. *Bernardi Comensis*, t. 11. p. 2. f. 333
 Lucerna parochorum. *Antony Ragucij*.
 Lucerna laudemiorum. *Francisci Salsana*, t. 10. p. 2. f. 199
 in Lucernam causidicorum notæ, idest, annotationes in Iurisprudentiam Romanam. *Hieronymi Triculeri*.
 Lucidarium potestatis Papalis. *Antony Poli*.
 Lucubrations Romanæ, seu miscellanæ disputationes. *Hieronymi Fernandez de Ottero*.
 Lucro dotis. *Phanneij de Phanneijs*, t. 9 f. 408. *Rolandi a Valle*, t. 9. f. 351. *Ioannis Frederici Solis*. V. Dotis.
 Ludo. *Ioannis Baptistæ Caccialupij*, t. 7. f. 155. *Parides de Puteo*, t. 7. f. 151. *Stephani Cossa*, t. 7. f. 161. *Ioannis de Salas*.
 Ludo Acacchorum. *Thomas Alty*, tom 7. fol. 168

M

Magistratibus Romanis. *Ioannis Pirri*, t. 1. f. 135. & t. 16. f. 202
 Magistratuum Civilium schedulare. *Galatini de Monte*, t. 16. f. 184
 Magistratibus. *Garzia Mastrelli*.
 Magistratuum edictis. *Camilli Barcelli*.
 Magistratibus municipalibus. *Guidonis Panziroli*.
 Maiestate Principis. *Io. Rodin*, t. 16. f. 145
 Maiestate politica, & summo Imperio, eiusque functionibus. *Iacobi Bornisij*.
 Maiestate militantis Ecclesiæ. *Isidori Masconij*.
 Maiestatis læsæ crimine. *Hieronymi Gigantesi*.
 Vide Crimine læsæ maiestatis.
 Maioribus causis ad Papam deferendis. *Leo ly*.
 Maioribus, & præcedentiæ. *Ioannis Radolphi*.
 Maioribus, bonorumque externorum vinculo. *Io. Ludovici Molina*. V. Primogenijs.
 Quæstio vtrum in bonis maioratus pater habeat vsumfructum. *Roderici Sarræ*.
 Maleficijs. *Francisci Casani*, t. 1. p. 1. f. 281. *Angeli Aracini*. *Bonsacij de Vitalitate*. *Jo. Nider*. *Alberti de Gandino*.
 Maleficijs, seu modo di conoscere, e sanare li maleficiari. *Floriana Canale*.
 Malleus maleficarum. *Iacobi Sprenger*.
 Mandatis Apostolicis. *Leonini Dallery*, t. 15. p. 2. fol. 220
 Mandata iurisdictione. *Ioannis Antony Belloni*.
 Excusatore sine mandato. *Antony de Canario*. t. 11. p. 1. f. 308
 Mandato de providendo. *Ludovici Gomez*.
 Mandato rei iudicatæ. *Federici Schemek*, t. 5. fol. 38
 Manuum iniectionibus, & arrestis. *Andrea Gaill*.
 Manuum iniectione, & iure suspendi, seu arrestatione. *Petri Peckij*, t. 3. p. 2. f. 155
Andrea Gaill.
 Manutentione, siue interdictio rei possidentis. *Virginij Boccray*.
 Manuale Prælatorum. *Ludovici Miranda*.
 Manuale visitatorum. *Feliciani Episcopi Comansij*.
 Manuale Pastorum. *Marci Antony Genensis*.
 Margarita Decretalium. *Alberti Galeotti*.
 Marcharum differentijs in cambijs pro Lugduno.

Materias ex professo tractantium.

duno . *Hieron. de Luca* , t. 6. p. 1. f. 408
 Mariti , & vxoris donatione , & testamento .
 Vide Donatione , & testamento .
 Matrix fallitorum . *Danielis Santerij* .
 Matrimonio . *B. Jo. à Capistrano* , t. 9. f. 77 .
Thoma Sanchez . *Petrus Ledesma* . *Ioan. Gu-*
tierre . *Basilij Poncij* . & Vide Sponsalibus .
 Matrimonij , & sponſaliorum quotidianæ ma-
 teriæ . *Laurentij Neidueri* .
 Refuratio trium tractatum , seu quod cau-
 ſæ matrimoniales ſpectant ad Iudices ec-
 cleſiaſticos . *Henrici Cantij* .
 Matrimonio ab hæreticis contracto , & an di-
 rimi poſſit à Papa . *Thoma Cæpey* , t. 9. f. 113
 Matrimonij clandestinis irritandis . *Jacobi*
Nauclanti .
 Matrimonij clandestinis , seu ad edictum
 Henrici II. de matrimonio clandestino .
Antonij Contij .
 Matrimonij impedimentis . *Basilij Poncij* .
 Matrimonij indiſolubili vinculo . *Gregorij*
de Valentia .
 Conſenſu connubiali . *Didaci de Mendrano* .
 Matrimonij Sacramento . *Jacobi Nauclanti* .
Martini Bonacina .
 Meliorationibus , & expenſis . *Ioannis Garzia* ,
 t. 17. f. 257
 Memorialia . *Caſtelliani Coſta* .
 Menſuris , & cuius authoritate ſiant . *Ioannis*
Regnandi , t. 12. f. 223
 Mentali ſymonia . *Gulielmi Rodiani* , t. 15.
 p. 2. f. 291
 Mercatura , seu mercatore . *Benvenuti Strac-*
cha , t. 6. p. 1. f. 284
 Apologia pro lege diuina prohibente clericis
 mercaturam . *Franciſci Dominici Granul-*
leij .
 Mercatorum in cauſis quomodo ſit proce-
 dendum . *Benvenuti Straccha* , t. 6. p. 3. f. 329
 Mercatorum contractibus . *Ioannis Nider* ,
 t. 6. p. 1. f. 279
 Mercatorum iudiciis , & conſulibus . *Ben-*
venuti Straccha , t. 6. p. 1. f. 332
 Mercatorum ſponſionibus , & aſſecurationi-
 bus . *Benvenuti Straccha* , t. 6. p. 1. f. 357
Petri Santeſma , t. 6. p. 4. f. 310 .
 Methodus de feudis . *Antonij Contij* .
 Methodus iuris feudalſis . *Ioannis Rudingeri* .
 Methodus , ac ratio ſtudenti . *Matthæi Gri-*
baldi .
 Methodus legendi abbreviaturas . *Incerti* .
 Methodus corrigendi Regulares . *Oſtiani*
Spazary .

Meru , seu de his , quæ vi , metu ſuæ cauſa ſiunt .
Baltasſaris Megallon .
 Mililequium . *Caſparis Caballini* .
 Miſcellanea de oratione . *Martini Nauarri* .
 Militia togata , & armata . *Henrici Brenleri* .
 Minore in delictis excuſando . *Vincenij Ca-*
roccij .
 Militari re , & Bello . Vide Re militari .
 Militanbus priuilegijs . V. Priuilegijs .
 Milite . *Martini Garrati* , t. 16. f. 456
 Militijs ex cauſa . *Lalij Taurcelli* , t. 12. f. 321
 Militum iure , & priuilegijs . *Clandij Cotarei* ,
 t. 16. f. 428 . *Marci Mantua* , t. 16. f. 457 .
Acacj Euenkelij . *Petri Rebuſſi* .
 Militum , & Doctorem præcedentia . Vide
 Præcedentia .
 Minimis . *Antonij Corſetti* , t. 18. f. 269
 Minorum , pupillorum , prodigorum bene gu-
 bernatorum gratiarum actione , & intereſſe .
Jodoci Dumouderij , t. 8. p. 2. f. 385 . & 379
 Miſſæ Sacrificio . *Nicolas Plonai* , t. 14. f. 91
Thoma de ſto Caſtani . V. in Indice Theo-
 logico .
 Sacerdotum obligationibus ad Miſſas pro
 alijs ex iuſtitia celebrandas . *Pauli Fra-*
xinelli .
 Miſſione iudiciali in poſſeſſionem . *Simonis*
Vincenini , t. 3. p. 2. f. 135
 Modus procedendi in Cauſis Regularium .
Viſlorini Manij .
 Modo ſtudenti in vtroque Iure . *Ioannis Bapti-*
ſta Caccialupi .
 Modis impoſſibilibus , & conditionibus .
Pauli Durandi .
 Modo , & forma videndi proceſſum . *Ama-*
teris Rodriquez .
 Modus , seu methodus legendi abbreviatur-
 ras . *Incerti* .
 Modo procedendi ex abrupto . *Mauri Burgij* .
 Modo articulandi , & probandi . *Marcelli*
Calacà .
 Modo viuendi in diebus quadrageſimalibus .
Ludauici Rodulphini .
 Molendinis . *Ioannis Heringij* .
 Momento temporis . *Lazarj Foehnij* .
 Monetis . *Franciſci Curtij* , t. 12. f. 205 . *Io. Re-*
gnandi , t. 12. f. 206 . num inſpici debeat
 valor tempore contractus ſolutionis , vel
 monetæ . *Martini Garrati* , t. 12. f. 203
Antonij Sala . *Jacobi de Putco* .
 Monetarum augmento , & diminutione .
Alberti Bruni , t. 12. f. 207 . *Collegij Papienſis* ,
 t. 12. f. 218

Mon-

Index Legalis Authorum,

- Monetarum augmento. *Gaspari Antonij Theſauri.*
- Monetarum mutatione. *Didaci Conarruuius, t. 12. f. 218*
- De arte cudendi monetam. *Reneri Budelij.*
- Quæſtiones monetariæ, ſeu de re nummaria, & metetis. *Incerti.*
- Vtilitate, et poteſtate monetarum. *Ioannis Aquila.*
- Præſcorum nummorum æſtimatione. *Biribaldi Pirchubeymeri.*
- Præſcæ monetæ ad huius noſtri temporis diuerſas aliquot uationum monetæ ſupputatio. *Mamerani.*
- Diſputatio monetarum. *Henrici Hornmanni.*
- De re nummaria, hoc eſt cap. 3. lib. 6. de Republica. *Ioannis Bodini.*
- Paradoxa de monetis. *Dominici Maleſtroiti.*
- De augmento, & decremento auri, & argenti. *Ioannis Bodini.*
- Valor monetæ quo tempore ſit inſpiciendus. *Joannis Regnandi, t. 12. fol. 206*
- Reſolutio cauſæ in quali pecunia debitū ſolui debeat. *Arrigonis Selſeri.*
- Monetarum poteſtate, & vtilitate. *Gabrielis Biel.*
- Quæſtiones xj. in materia monetarum. *Incerti.*
- Nummis in Republica percutiendis, & conſeruandis, *Jacobi Borniij.*
- De Varijs nummariarum debitorum ſolutionibus. *Antonij Fabri.*
- De Monetis conſilia diuerſorum. *Aretin. conſ. 11. & 12. Henrici Petrai. Ant. Rubei conſ. 148. Ludouici Romani conſ. 123. Nicolai Euerardi conſ. 78. & 105. Jacobi Menochij conſ. 48. & 138. Elberti Leonij conſil. 31. Ioannis Cephalis conſil. 31. Mariani Soccini conſ. 145. & 298. Henningii Guden, conſil. 77. Aymonis Cranetta cum tractatu. Gaſparis Belleſtia cum tractatu.*
- Monialibus. *Ludouici Mirande.*
- Monitorijs. *Quintiliani Mandosij, tom. 3. p. 2. fol. 59*
- Monitorijs, ſeu canonicæ quæſtiones de monitorijs ad effectum reuelationis. *Petri Antonij Laſary.*
- Monitorij contra Venetos publicati deſenſio. *Ioannis Baptiſta Valenzuela.*
- Monte Pietatis. *Thoma de Vio Caietani, t. 6. p. 1. f. 419*
- Quæſtio circa montem pietatis. *Jacobi Nauclenti.*
- Moræ diuerſis generibus. *Antonij Contii.*
- Mora, & eius effectibus. *Aemilii Ferreſti, t. 6. p. 2. f. 414. Bartholomæi de Saliceto, t. 6. p. 2. f. 411. Ioannis Saporiti, t. 6. p. 2. f. 417. Marci Antonii Bancruſi, t. 6. p. 2. f. 405. Stephani Forcaſſi, tom. 6. p. 2. f. 422. Dominici Arumai.*
- Mora, & eius commiſſione. *Antonij Pichardi.*
- Moribus Pariſiorum. *Rhenani Coppini.*
- Mors omnia ſoluit. *Sebaſtiani Mediceæ.*
- Moratoria præſcriptione. *Marci Antonii Cucchi, t. 12. f. 200*
- Morris pœna in quibus caſibus a lege eſt impoſita. *Guglielmi Boniti, t. 11. p. 1. f. 328*
- Muliere tranſeunte ad ſecunda vota an honeſte, & caſte viuat. *Nicolai Sazani, t. 5. f. 121*
- Mulierum indemnitatibus. *Aymonis Cranetta, t. 6. p. 2. f. 281.*
- In Mulierum contractibus conſenſu præſtando. *Ioannis Campegi.*
- Multipli alienatione prohibita. *Robertii Maranta.*
- Mundi regimine. *Michaeli Vlcurni, t. 16. f. 103*
- Muneribus. *Guglielmi de Cuneo, t. 12. f. 17. Petri Antaboli, t. 12. f. 19*
- Muneribus, & oneribus, gabellis, & publicanis. *Julii Ferreſti, t. 12. f. 76*
- Muneribus, & prærogatiuis Regum, & Principum. *Petri Rebuſſi.*
- Muneribus patrimonialibus, V. Collecti.
- Munerum publicorum excuſatione parētum ob numerum filiorum, *Ferdinandi Paetz, t. 12. f. 197*
- Mutatione monetarum. *Didaci Conarruuius, t. 12. f. 220*
- Mutatione ſtatus Eccleſiarum. *Petri de Peruſio, t. 14. f. 175*
- Mutatione ſtatus perſonarum. *Eiuſd. t. 14. f. 172*
- Mutatione teſtamēti. *Ioannis Dilecti Durandi, t. 8. p. 1. f. 140*
- Mutatione, & transformatione. *Tom. 12. f. 389*
- Mutuo, & rebus creditis. *Ioannis Goeddai.*

N

Naturalibus liberis, ac eorum ſucceſſione. *Ludouici à Sardis, t. 8. p. 2. f. 29*

Naturalibus fructibus. *Ioannis Cephalis, t. 12. f. 237*

Natura iurium maiestatis, & Regalium.

Mat-

Materias ex professo tractantium.

Matthai Boriij.
 Nauali iure, & c. *Inlij Ferretti*, 1.12.f.325
 Nautis, nauibus, & nauigatione. *Benenenti*
Siraccha, 1.6.p.1.f.306
 Necromantia. *Stephani Forcatuli*.
 Negatiua probanda. *Francisci Herculan*, 1.4.
 fol. 12. *Martini de Fano*, 1.4. fol. 12
 Negotij, & contracti de mercanti. *Tomaso*
Mercato.
 Negoriationibus. *Ludouici Lopez*.
 Nobilitate. *Bons de Curtili*, 1.16.f.3. *Andrea*
Tiragueli. Jo. de Hollandero.
 Nobilium ciuili statu. *Iesse Nolden*.
 Nobilitate ciuili. *Matthia Stephani*.
 Nobilitatis inter virum, & vxorem commu-
 nicatione. *Antony Pichards*.
 Nobilitate, & exemptione Hispanorum. .
Ioannis Garzia.
 Nobilitate Hispaniæ. *Ioannis Orbi ab Oalora*,
 1.16.f.213
 Nocturno tempore. *Polidori Ripa*.
 Nominationibus. *Petri Rebuffi*, tom. 15. p. 2.
 fol. 301
 Nominibus Cardinaliũ. *Hieronymi Manfredi*.
 Nomothesia publica decreti Spicensis. *Inlij*
Ristenberg
 Nothi, spurijſq; filij. *Benedicti de Barz*,
 tom. 8. p. 2. f. 24. *Gabrielis Paleotti*, tom. 8.
 p. 2. f. 45
 Notorio. *Antony de Butrio*, 1. 4. f. 50
 In Notariorum excessus, errores, atque
 peccata. *Antony Tafsira*.
 Notariatus arte. *Incerii*.
 Notariatus arte, seu de syntaxi, & fide instru-
 mentorum. *Nicolas Honsemy*.
 Ad Marculphum Monachum de formulis.
Hieronymi Pignorii.
 Notas del Relator, seu formularium instru-
 mentorum. *N*.
 Notæ ad Amozum à Ponte in quæstiones
 laudemiales. *Caroli Antony Blancardi*.
 Notæ in Crauetam, & de bonorum posses-
 sione. *Camilli Plantij*.
 Notæ ad praxim Ciuilem. *Iodochi Dambou-
 dery*. *Nicolas Toldeini*.
 Notæ ad dispensationes Hieronymi Treu-
 tleri. *Reinards Bachonij*.
 Nouationibus. *Sebastiani Mediees*, 1.6. p.2.
 f. 388. *Ioannis Baptista Schnuarzensthaler*,
 Nubentium secundo remedij, & poenis.
Ioannis Garton, 1.9. f. 115
 Nubere volentibus. *B. Bernardini*, 1.9. f. 113
 Nucleus discursuum de iure publico. *Incerii*.

Nullitatibus processuum, ac sententiarum,
Sebastiani Vansij, 1.4. f. 371
 Nullitate matrimonij ex defectu consensus
 interioris. *Francisci Antony Olucryj*.
 Numero liberorum excusatione à muneribus
 publicis. *Ferdinandi Paçz*, tom. 12.
 fol. 197
 Numero testium in testamentis requisito,
Petri Dominici Magdalen.
 Nummis in Republica percutiendis, & con-
 seruandis. *Jacobi Bornisy*.
 Nuptijs. *Valentini Gulielmi Forsteri*.
 Nuptiarum ritu. *Barnaba Brissonii*, 1.9. f. 97
Francisci Molini.
 Nuptijs legitimis. *Ioannis Boschai*, 1.9. f. 85
 Ad Nuptias secundas mulier transiens an
 honeste, & caste uiuat: *T.9. f. 121*
 Nuptijs secundis. *Scipionis Genesius*.
 Nux feudal. *Arnoldi Bacr*.

O

Oblationibus. *Mariani Sacini*, tom. 14.
 f. 122. *Troili Malucii*, tom. 14. f. 136
Henrici Canisii. *Vincentii Carocci*.
 Obligationibus, mutuo, indebito, commo-
 dato, pignore, deposito. *In: Harpprechtii*,
 Obligationibus clericorum. *Pauli Squillantes*.
 Obligatione camerali. *Antonis Massa Gal-
 leu*, 1.6. p. 2. f. 349. & *Siluestri Zacchia* ad-
 ditiones.
 Obligationibus diuiduis, & indiuiduis. *Equi-
 narij Baroni*, 1.6. p. 2. f. 365
 Oeconomia Iuris, siue expositio methodica.
Huberti Giphani.
 Oeconomia Canonica. *Petri de Bolla*.
 Oeconomia Institutionum. *Georgij Obrechtii*.
 Obseruationes practicae. *Andrea Gaill*. *Joachi-
 mi Misgeru*. *Alcibiades Lucarini*.
 Obseruationes legales. *Marci Mantua*.
 Obseruationes. *Emundi Merilli*.
 Obseruationes practicabiles. *Ioannis Copejii*.
 Obseruationes. *Dominici Francisci Omncij*.
 Obseruationes subcelluar. *Valentini Forsteri*.
 Obseruantia Senatus Carhaloniæ. *Sigismun-
 di de Synyal*.
 De nou offendendo cautione. *Francisci Her-
 culani*.
 De offendendi Iure quæstiones. *Ludouici*
Morotii.
 De non constituendo consanguineos cogi
 pro bannitis de non offendendo cauare.
Cornelii Benincasæ.

Offi-

Index Legalis Authorum,

Officialibus dominorum. *Martini Garrati*,
1.16.f.279. *Petri Rebuffi*.
Officio aduocari. *Lancelotti Politi*, tom. 3.
p. 1. f. 362
Officio Curati. *Ioannis Baptista Bernardini*.
Officio Ecclesiastico Canonico. *Bernardini*
de Sandomal.
Officio, & potestate Capituli Sede vacante.
Ioannis Francisci de Pannis, 1.13.p.2.f.407
Officio Iudicis, *Candii Cantinucule*, 1. 3. p.1.
f.72. *Matthia Stephani*, *Paradulphi Praibei*.
Officio Iudicis in causis capitalibus. *Ioannis*
Rogery, 1.3. p.1. f. 128
Officio, atque authoritate Legati à Latere.
Nicolas Boerii, 1.13.p.2.f.142. *Petri Andrea*
Gammari, 1.13. p.2. f.150
Officijs diuinis, seu ordinis Romani. *Aluini*
Flacci Aluani.
Officijs diuinis. *Almararij*.
Officijs Ecclesiasticis. *Isidori Hispalens. Episc.*
Officio hæredum. *Michaelis Grassi*.
Officio Gubernatoris, & Procuratoris ge-
neralis Regni Aragonum. *Incerti*.
Officio, & potestate Episcopi, V. Episcopi
officio. *Bartholomæus Fegolius* & *Augustini*
Barbosa.
Officio Episcopi. *Gaspars Comareni*. *Gaiher-*
ti de Tornaco.
Officio Fiscalis, & eius priuilegijs. *Francisci de*
Alpharo.
Officio Castellani. *Petri Rebuffi*.
Officio, & potestate Vicarij. *Iacobi Sbrozzii*.
Officio Parochi. *Francisci Ingoli*.
Officio Baronum, V. Baronibus.
Officio quatuor Prælatorum. *Vgonis Solestad*,
1.13.p.2. f.259
Officio Sacerdotum. *S. Thome est in* 1.12. op.
Oneribus, & muneribus, gabellis, & pu-
blicationibus. *Iulii Ferretti*, 1.12.f.76
Opera sacra, iuridica, historica, miscella-
nea. *Petri Pitheri*.
Opinione communi. *Antonii Maria Coratii*,
1.18.f.222
Opiniones communes variorum Authorum.
Opinionum electione. *Matthai Matthæilani*,
1.18.f.221
Opinione deligenda in cōtrouerfis quæstio-
nibus. *Petri Antonii Lazari*.
Oppositione compromissi. *Tom. 3. p.1. f.448*
Optione Canonica. *Ioannis Petri Moneta*,
Oratione miscellanea. *Martini Menarri*.
Iosephi Angles.
Ordinandis testamentis. *Io. Dilesti Durantis*,

tom. 8. part. 1. fol. 112
Ordine, & præcedentia graduum vt rursusque
fori. *Nicolas Boerii*, 1.16. f.265
Ordine iudiciario. *Ludouici Miranda*.
Ordine iudiciorum. *Guidonis de Sazaria*, 1.3.
p.1. f.34. *Iacobi Gentilis*, tom. 3. p. 1. f.41.
Odofredi Bencuentani, 1.3. p.1. f.32. *Tan-*
creti de Corneto, 1. 3. p.1. f.44
Ordo iudiciarius processus. *Henningii Goeden*.
Ordine, & vsu iudiciorum. *Antonii Bgm-*
pe.
Ordo iudiciarius. *Ioannis Andrea*.
Ordo iudiciarius fori Ecclesiastici. *Aegidii*
Fuscarii.
Ordine Canonorum Regularium. *Ioannis*
Trulli.
Ordine celebrandi Concilij. *Isidori Hispalen-*
sit.
Ordine Clericorum. *Siluii Tinti*. *Martini*
Fernarij.
Ordinis Sacerdot alis, & Episcopalis disci-
mine. *Gregorii de Valentia*.
In ordinationem iudicij Cameræ Imperialis.
Incerti.
Origine Cardinalium. *Gundissalvi Villadiego*,
1.13. p.2. f.57.
Origine iurisdictionum. *Durandi*.
Origine iurisdictionis, sed d: duabus pote-
statibus spiritali, & temporalis. *Petri*
Bertrandi, 1.3.p.29. 1.12. f.408
Origine Romanæ Sedis, & authoritate.
Leli Jordanis, 1.13. p.2. f.2
Origine iuris, & magistratuum. *Georgii Chor-*
lini.
Origine, potestate, & dignitate Ducum
Italix. *Ludouici Rodolphini*.
Origine, & authoritate rerum indicatarum.
Petri Aerodii.
Ouili, & Pastoris vritate. *Michaelis de An-*
nynton, 1.13.p.2. f.23

P

Pace, confederatione, & conuentioni-
bus Principum. *Ioannis Lupi*, 1.16. f.303
Martini Garrati, 1.16. f.302
Pace, fide, & tregua. *Nicolas Moroni*, tom. 11
p.1. f.418
Pace, indusijs, promissionibus de non offen-
dendo. *Ottavianii Polpelli*, 1.11. p.1. f. 506
Pace publica. *Andrea Gail*.
Pace, & tregua, & de cautione de non
offendendo. *Sebastiani Guazzani*.

Pacificatione. V. Repacificatione.
 Pacificis possessoribus. *Petri Rebuffi*, tom. 1.5.
 p. 2. f. 539.
 Pacis privilegij. *Antony Corfetti*, 1. 12. f. 224.
 Pactus. *Andree ab Exea*, tom. 6. p. 2. f. 2. *Valentini Ghislino Forstere*. *Baldo de Ubaldis*, tom. 6. p. 1. f. 21. *Francisci Dnarezi*, tom. 6. p. 1. f. 31. *Georgii Natta*, tom. 6. p. 2. f. 20. *Joannis Baptista Coccialupi*, tom. 6. p. 1. f. 8. *Matthai Cunenis*. *Helfrici Virici Hunnii*. *Petri Alphani*.
 Pactis conuentis inter decoctores, & creditores. *Benoni Straccha*, tom. 6. part. 1. f. 311.
 Pactis, & promissionibus pro obtinenda gratia, vel iustitia. *Virginii de Baccati*. *Martini Nanari*.
 Pactis francandi. *Nicolaus Mengiargii*.
 Pactis future successione. *Antonii Comii*.
 Pactis nupcialibus, seu capitulis matrimonialibus. *Ioannis Petri Fontanella*.
 Pœnitentia Canonice. *Beati Ioannis de Capistrano*, tom. 12. f. 398.
 Papa an possit accusari de hæresi. *Tom.* 13. p. 1. f. 30.
 Papa an possit eligere Gallorum Regem. *Grigerii Piche*.
 Papa an possit incurere labem simoniæ. *Thoma Campesii*, tom. 15. p. 2. f. 531.
 Papa an possit Matrimonium contractum ab hæreticis dirimere. *Thoma Campesii*, tom. 9. f. 113.
 Papæ, & Concilij, siue Ecclesiæ autoritate. *Beati Ioannis à Capistrano*. *Ioannis Francisci Poggi*.
 Papæ, & legatis. *Aenea de Falconibus*, 1. 15. p. 1. f. 248.
 Papæ potestate. V. Potestate.
 Paradoxæ disputationes. *Ioannis Bassi*.
 Iuris Civilis. *Petri Granicani*.
 Paratitla institutionum feudalium. *Ioannis Tillenii*.
 Parentibus excusandis à muneribus publicis ob numerum filiorum. *Ferdinandi Paez*, 1. 12. f. 197.
 Parentibus, fratribus, & filiis in tract. de legitima. *Clandii de Baster*.
 Parergon. *Bernabe Brissonii*.
 Parricidij crimine disputatio. *Joannis de Solzano Percira*.
 Parlamentis, & collatione parlamentorum. *Joannis Montaignes*, 1. 16. f. 282.

Parlamentorum Galliar, & Concilij autoritate. *Nicolaus Boerius*.
 Parochis, & eorum officio. *Francisci Ingoli*.
 Parochiali, & Episcopali Canonica. *Petri de Ubaldis*, 1. 15. p. 2. f. 198.
 Parochorum lucerna. *Antonii Regucii*.
 Partitionibus. *Aluari Valsei*.
 Partitionibus communibus inter virum, & uxorem, & hæredes eorum. *Antonii Ayerina de Ayora*.
 Partitiones Iuris Feudalis. *Corrado Rinsberghus*.
 Pastoralis clypeus. *Antonii de pratis*, 1. 13. p. 2. f. 362.
 Pastoris, & ouis vnione. *Michaelis de Arimmon*, 1. 13. p. 2. f. 23.
 Patria potestate. *Africanus Clementis*, tom. 8. p. 2. f. 98. *Sebastiani Monticuli*, tom. 8. p. 2. fol. 127.
 Patriarchali præstantia. *Matthia Vgonii*, 1. 13. p. 2. f. 282.
 Patrimonialibus muneribus. V. Collectis.
 Patrocinio pupillorum. *Iodoci Dambouderii*, 1. 8. p. 2. f. 351.
 Patrocinium pupillorum. *Ioannis Michelis*.
 Paupertate, & eius privilegij. *Cornelii Benincasis*, 1. 18. f. 138.
 Pedum adoratione. *Iosephi Stephani*, tom. 13. p. 2. f. 50.
 Pensione Ecclesiastica. *Pauli de Roma*, 1. 15. p. 1. f. 509.
 Pensionibus. *Hieronymi Gigantis*, tom. 15. p. 1. f. 331. *Ioannis Baptista Coccialupi*, tom. 15. p. 1. f. 320. *Thoma Campesii*, tom. 15. p. 2. fol. 533. *Lely Zecchi*.
 Pensionibus Episcopalibus. *Camilli Gausii*, 1. 15. p. 1. f. 534.
 Pœnis delictorum. *Ioannis Vela*.
 Pœnis furtorum. *Henrici Boerius*.
 Pœnis, & remedijs secundo nubentium. *Joannis Gassini*, 1. 9. f. 115.
 Pœna mortis in quibus casibus est à lege imposita. *Gulielmi Boni*, tom. 11. part. 1. fol. 328.
 Pœnis omnifariam coitus illiciti. *Pauli Grilandi*, 1. 11. p. 2. f. 298.
 Pœnis temperandis, aut remittendis. *Andrea Tiraquelli*.
 Pœnitentia. *Martini Nanari*.
 Percussionibus. *Osfredi*.

Xx

Pe

Index Legalis Authorum, 11

- Peremptione, & interitu. *Alberti Bruni*, t. 17. f. 379
- Perfecto Cardin. S. R. E. *Hicronymi Manfredi*.
- Prælati. *Eiusdem*, t. 16. f. 10.
- Permanenribus; seu perseverantibus in eodem statu. *Alberti Bruni*, tom. 17. f. 393
- Permutatione beneficiorum; *Ioannis de Kacher*, t. 17. f. 393
- Permutationis decima. *Ignatii Lafarte*
- Personæ legitimacione. *Antony de Virgilio*
- Personalibus actionibus. *tom. 3. p. 2. f. 39*
- Personarum status mutatione. *tom. 14. fol. 177*
- Peste, & eius privilegijs. *Hicronymi Prendel- li*, t. 13. f. 171. *Joannis Francisci Ripa*, t. 13. f. 333
- Petitionibus. *Lanfrancus Adriano*, tom. 13. p. 2. f. 333
- Sive libellis. *Benavent. Straccha*, t. 6. p. 1, fol. 333
- Petitorij disputatione. *Philippi Franchi*, t. 37 p. 2. f. 326
- Pietatis monte. *Thoma de Pio Caietani*, t. 6, p. 1. f. 419
- Pignorijs, & hypotheccis. *Anthoni Negusan- ti*, t. 6. p. 1. f. 194. *Francisci Baldani*, t. 6, p. 1. f. 268. *Hugenis Donelli*, t. 6. p. 1. f. 258. *Andrea Gail*, *Gabrielis Mudar*, *Gabrielis Vasquez*, *Ioannis Baptista Schunartzenhaler*, *Pignorum excussione*. *Bartoli de Saxofe- rato*, t. 3. p. 2. f. 140
- Piis testamentis. *Joannis Molani*
- Piscatione, venatione, & aucupio. *Sebastiani Medices*, t. 17. f. 396
- Pitanon, seu verisimilium. *Ludovici Caronda*
- Pithonico contractu. *Thoma Marner*
- Plagiarijs, & scriptorum alienorum compila- toribus. *Francisci Duareni*
- Pluralitate beneficiorum. V. Beneficiorum pluralitate.
- Politia, & immunitate Ecclesiastica. *Lau- rentii Ortis*
- Politica para Corregydores, y Señores de Valsalos. *Castillo de Bobadilla*
- Policitationibus, & pactis. *Petri Alphani*
- Pontifex Romanus. *Abrahami Bezonii*
- Pontificia potestate. *Petri Albini Trassii*, t. 13. p. 1. f. 301. *Alexandri Carrerij*, *An- tonii de Rosellis*
- Pontificis autoritate. V. Potestate Papæ, & Papæ potestate. *Francisci Vargas*, t. 13, p. 1. f. 113
- Pontificis Romani loco, & autoritate in Ecclesia, & Concilijs. *Stanislas Haug*
- Pontificis Romani potestate suprema in Ecclesia. *Andrea Duvalij*
- Portarum civitatis clauis custodia. *Nicolai Barrii*, t. 16. f. 281
- Portione Canonica, & quarta congrua. *Lepi de Castellione*, tom. 13. p. 2. fol. 193
- V. Beneficiorum
- Ratâ. *Ioannis Baptista Costa*
- Portionibus legitimis. *Claudy Chioletij*
- Et substitutorionibus. *Eiusdem*
- Positionibus. *Iacobi de Secura*, tom. 4. f. 3. *Odofredi*, t. 4. f. 2. *Petrus de Bobio*, tom. 4. fol. 7
- Positionibus, & interrogacionibus. *Francisci Curtii*, t. 4. f. 10
- Possessione acquirenda, & conservanda, & amittenda. *Sebastiani Medices*
- Possessione adipiscenda. *Achilles Perforialis*, t. 3. p. 2. f. 246
- Possessione reuocanda, ac de scituatorio interdicto. *Horatii Barbati*
- Mentione circa possessionem. *Marci Antonij Cucchi*, t. 3. p. 2. f. 539
- Possessorijs remedijs. *Costanti Rugerij*, t. 2, fol. 395
- Possessione continuanda in hæredes, seu le- mor sicut levis. *Petri Rebuffi*
- Potestate Capituli Sede vacante. *Francisci de Paninis*, t. 13. p. 2. f. 407
- Potestate Cardinalis. V. Card.
- Potestate coactiva. *Josephi Stephani*
- Potestate Ecclesiæ. *Stephani Anserij*, t. 13 p. 1. f. 126. *Ioannis Anthoni Delphini*
- Potestatis Ecclesiasticæ causa immediata. *Petri de Palude*
- Potestate Ecclesiastica propria Urbis sede, & Concilio. *Cypriani Beneti*
- Potestate Episcoporum, Abbatum, & alio- rum Prælatorum. *Stephani de Aluin*
- Potestate eorum, quæ incontinenti fiunt vel ex interuallo. *Pauli Bellini*
- Potestate, & officio Episcopi. *Bartholomæi Vgolini*, *Augustini Barbosa*
- Potestate, & officio vicarij. *Iacobi Straz- zij*
- Potestate, & utilitate monetarum. *Ioannis Aquila*, *Gabriel Bigl*
- Potestate in se ipsum. *Balthassaris Gomesii*
- Potestate Imperatoris, & Pontificis. *Antony de Rosellis*

Materias ex professo tractantium.

- Potestate iuridica Confessoriorum. *Claudio Soleri.*
- Potestate, iure, & officio Baronum. *Ioannis Francisci Capiblanco.*
- Potestate Legati. *Joannis Brunelli, tom. 13. p. 2. f. 230.*
- Potestate Legati à Latere. *Nicolaus Bériz, t. 13 p. 2. f. 242.*
- Potestate legis humanæ, præsertim Ecclesiasticæ. *Gregory de Valentia.*
- Potestate legis poenalis. *Adolphus à Castro.*
- Potestate Papæ. *Bartholomæus de Spina, tom. 13. part. 1. fol. 24. Hieronymi Albani, tom. 13. part. 1. fol. 66. Petri Albiniani, tom. 13. p. 1. f. 130. Antonij Poli.*
- Potestate Papali, & Regali. *Ioannis Parisiensis. Heraci. Innocentius.*
- Potestate Papæ supra Concilium. *Pauli Fabulotti.*
- Potestate Papæ, & Concilij. *Biassi Ioannis à Capistrano, tom. 13. part. 1. fol. 32. Ioannis Francisci Pegy. Ioannis Hieronymi Albani.*
- Potestate Patria. *V. Patria.*
- Potestate Pontificis. *Gaspars Contareni. Thoma Casteri. Thoma Illirici.*
- Speculum in quo demonstratur potestas Summi Pontificis. *Christophori Sineframi.*
- Pontificij Iuris Sanctuarium, in quo de potestate Pontificis in temporalibus disputatur. *Odoardi Poeslani.*
- Potestate Proregis. *Ioannis Francisci à Pont.*
- Potestate procuratoris, & defensoris in causis criminalibus. *Ioannis Antonij Rubi, t. 11. p. 1. f. 201.*
- Potestate Principis secularis, seu ad l. Princeps. ff. de legibus. *Franciscus Topy.*
- Potestate Principis absoluta. *Ludovici Rodolphini.*
- Potestate Regia. *Antonij Corfetti, t. 16 f. 130.*
- Potestate seculari super Ecclesijs, seu Ecclesiasticis personis. *Bernardi Laurentij, tom. 16. f. 301. Stephani Aufrery, tom. 11. p. 1. f. 329. & tom. 16. f. 286.*
- Potestate Summi Pontificis in temporalibus. *Roberti Bellarmini.*
- Potestate suprema Romani Pontificis in Ecclesijs. *Andrea Dunalij.*
- Practicabilia Ecclesiastica. *Marci Antonij Gennensis.*
- Practicabilium Iudiciorum tractatus. *Bernardi Roccha.*
- Practica criminalis instrumentaria. *Ioannis Pauli Galtery.*
- Practica forensis. *Nicolaus Vigelly.*
- Practica seu praxis Iudiciorum. *Ioannis Baptista Ajmii. Ioannis Baptista Caballini, seu Actuarius practice Civilis. Iulij Cleri. Crim cum addis. Ioannis Montalegre. Ioannis Milles, Crimin. Ioannis Petri de Ferrarjs Civil. Ioannis Emeriti Crimin. Ioannis Andri. Civil. Ioannis de Armo. Petri Volery Crimin. Petri Raccha Civil. Prosperi Farinacj Crimin. Marci Antonij Bianchi. Mansueri. Antonij Olibani. Alexandri Striati. Abbas Panormitani. Lanfranci de Orano cum apostilla Benedicti. Vadi. Ludovici a Peguera, Crim. Roberti Marania. Bartrami. Baldi cum apostilla. Celsi Vennis. Claudij de Battandier. Flaming Carriy, Crim. Franciscus Cessoni. Dionysj Guibfredi, Civil. Hippolyti de Marfilijs, Crimin. Othauiani Velry, Civil.*
- Practica iuris. *Ioannis Barbotti.*
- Practica, & Agon iudicialium. *Bartholomæi Brunassi.*
- Practica Lusitanæ. *Emmanuelis Mendez.*
- Practica de Notariis. *Diego de Ribera. In lingua Hispanica, Jean Papin. In lingua Gallica.*
- Practica della Santa Inquisitione, & sacro Arsenale. *Instit.*
- Practica magus Curie Vicariæ. *Naniti Tartaglia.*
- Practica numerorum, mensurarum, & Aluiquias. *Antonij Maria Viccomatus.*
- Practica practicarum seu summa. *Nicolaus Carbone.*
- Practica super ritu Regni Siciliae. *Mariani Maringi.*
- Practica terminorum Rotæ. *Incerti Authoris.*
- Practice Conclusiones. *Illustrissimi Cardinalis Tufchi.*
- Practice Conclusiones de testibus. *Rodolphi Velemari.*
- Practice obseruationes. *Harthmanni Harthmanni. Pauli Matthia Voisneri. Bernardini Voisneri. Christophori Schvrmanni.*
- Practice quaestiones. *Didaci Conarruias. Ioannis Gutierrez. Florenti Diaz de Mena. Iulij Casanis Ruginelli. Nicolai Perenosti. Petri à Syria.*

Index Legalis Auctorum, 1

- Practicae resolutiones. *Alexandri Trentacinq.*
- Præcedentia Doctorum, & militum. *Christophori Lanfranchini, l. 18. f. 21, signaroli de Homedes, l. 18. f. 23*
- Præcedentia, & ordine graduum utriusque fori. *Nicolas Boerius, l. 16. f. 265*
- Præceptis ludicum. *Jacobi de Arena, tom. 3. p. 2. f. 34*
- Præceptis testatorum varijis. *Joannis Diletti Duranti, l. 8. p. 1. f. 237*
- Prædictorum, iudiciorum, & verborum sermionibus. *Bartholomæus Cepolla, tom. 6. p. 2. f. 209. & 176*
- Præfecto Prætorio. *Adarci Antony Surgenti.*
- Præferentij creditorum. *Hermannus Mettler.*
- Præiudicijs. *Jacobi Renardi.*
- Prælato præfecto. *Hieronymus Manfredi.*
- Prælatorum novorum electione. *Guiljelmi Mandagosi, l. 15. p. 1. f. 407*
- Prælatorum quatuor officia. *Vgonis Silestad, l. 13. p. 2. f. 289*
- Prælegato, donatione, & legitima. *Andrea Angeli.*
- Præludia optimi iuriconsulti. *Petri Gregorij Tholosani.*
- Præludia de monachis, V. Monera.
- Præminencia Concilij, & Parlamenti, V. Concil.
- Præminencia sacre Theologie. *F. Bartholomæus de Spina, l. 11. p. 2. f. 369*
- Præpositionum, adverbiorum, & conjunctionum significatione. *Otilianus Volpelli.*
- Præpositionibus. *Alberti de Pergama, tom. 18. f. 973*
- Prærogatijs Principum. *Petri Rebuffi.*
- Prærogatijs Regis Francie. *Henricus.*
- Præscriptione moratoria. *Marcus Antonius Cuccellus, l. 17. f. 200*
- Præscriptione statutaria Verbis. *Joannis Baptista Bouy, l. 17. f. 176*
- Præscriptionibus diuersi temporis, & vscapionibus. *Petri Gilueng.*
- Præscriptionibus. *Andreas Taragnelli. Dyli, tom. 17. fol. 52. Azonis. Rogerius, tom. 17. fol. 48. & 49. Joannis Francisci Baldi, tom. 17. fol. 52. Oldendorpius. Hagenius.*
- Præsentatione instrumentorum. *Martini Fretze.*
- Præstantia Cardinalium. *V. Cardina-*
- Præstantia Patriarchali. *Mathie Fgonis, l. 13. p. 2. f. 282*
- Præstantia Regis Catholici, V. Regis.
- Præstatione annua. *Jacobi Veneti, tom. 6. p. 2. f. 243*
- Præsumptionibus. *Hippolyti Bonacossa. Jacobi Menesby. Andrea Alciati, l. 4. f. 304. Gerdonis Papa, l. 4. f. 309*
- Prætorium, & Curiale Breuiarium. *Lancelotti Corradi.*
- Præuentione, V. Iudicijs.
- Præxis Archiepiscopalis Curie Neapolitanæ. *Adarci Antony Gemonis.*
- Præxis Auditoris Camere. *Salustij Tiberij.*
- Præxis Beneficialis. *Petri Rebuffi.*
- Præxis Cancellariæ. *Hieronymus Pauli.*
- Præxis Civis sacri Regij Consilij magnæ Curie, Vicariæ, & Regij Neapolitani. *Bernardini Massabry.*
- Præxis Commissionum. *Quintilianus Mandosi.*
- Præxis Consilij Regij Neapolitani. *Julij Caesaris Gallippi.*
- Præxis Conventionalis, sed de stipulationibus, & de clausulis conventionalibus. *Joannis Baptista Costa.*
- Præxis Criminalis Canonica. *Joannis Bernardi Dux, cum comment. Ignat. Lopez de Salgado. Petri Follery. Francis de Pissgams. Alphonsi Villagus.*
- Præxis secularium, & Regularium. *Paulini Berri Lucensis.*
- Præxis de divisione bonorum. *Petri Sanna. Marqueresbi.*
- Præxis Ecclesiastica, & secularis. *Gonzales Suarez de Paz.*
- Præxis Episcopalis. *Pauli Piscesii.*
- Præxis, & commentaria super quatuor literis arbitrarijs. *Fabii Mamelcomi.*
- Præxis, & theorica causarum criminalium. *Jacobi Novelli.*
- Præxis fori Capitolini. *Luca Peti.*
- Præxis fori Mediolanensis. *Joannis Antonij Ezanary.*
- Præxis in donationem castri Constantini. *Henricus Buccelli.*
- Præxis habendi concursum. *Joannis Antonij Massabry.*
- Præxis Iudicum, & Advocatorum. *Antonij Cardosi.*

Præxis

Materias ex professo tractantium.

- Praxis iurispatronatus. *Juliani Viniani.*
 Praxis officialium Regiorum, & Baronialium
 Regni Neapolitani. *Ioannis Francisci de*
Leonardis.
 Praxis partitionum. *Aluari Valasii.*
 Praxis Regularium. *Thoma Trinisani. Vil-*
lorini Manfi.
 Praxis criminalis de religiosa disciplina tuen-
 da. *Horatii Barbati.*
 Praxis rerum fori Ecclesiastici. *Ioannis Aloy-*
fus Rucii.
 Praxis Sacramenti Penitentiae. *Thoma Zerola.*
 Praxis seu tractatus electionis, & variationis
 fori. *Ioannis Maria Romary.*
 Praxis seu Theoripraxis. *Leonis Crimini.*
 Praxis, siue tribunal Religiosorum de mo-
 do corrigendi Regulares. *Iosephi de S.*
Maria, in lingua Hispanica.
 Praxis tutelaris. *Joannis Pauli Galserij.*
 Praxis Signaturae Gratiae. *Quintiliani Man-*
desij.
 Praxis visitandi. *Pauli Salodij.*
 Primatu primogeniti Regum. *Francisci Zaan-*
nessi.
 Primitijs. *Henrici Ganiffi.*
 Primus, & secundo beneficio, seu de resti-
 tutione. *Iulii Casarii Imbrani.*
 Primo, & secundo decreto. *Guidonis Papa,*
t. 3. p. 2. f. 139. Iacobi de Belusio. Guidonis
de Suzzaro. Odofredi Bonaventurae, tom. 3. p. 2
fol. 136.
 Primogenijs Hispanorum. *Ludovici Molina.*
 Primogeniorum iure. *Andrea Tiraquelli.*
 Primogenitura. *Jacobi à Saa, t. 10. p. 1. f. 324.*
Ioannis Lecirier, t. 10. p. 1. f. 18. Martini Gar-
rati, t. 10. p. 1. f. 16.
 Principe, maiestate, & priuilegijs eius.
Ioannis Caluini.
 Principia latus Pontificij. *Boetij Eponis.*
 Principia, & loca communia vtriusque Iu-
 ris. *Simonis Van Barboja.*
 Principibus. *Martini Garrati, t. 16. f. 204.*
 Principijs, & dignitate Iurisprudentiae, &
 vsucapionibus. *Hieronymi Gishardi.*
 Principijs Iuris. *Benedicti Venileri. Christophori*
Ehemij. Georgij Obrechtii. Martini
Schickardi.
 Principis Maiestate. *Ioannis Redina, t. 16. f. 145.*
 Principum confederatione, pace, & conuen-
 tionibus. *Ioannis Lapi, t. 16. f. 303. Mar-*
tini Garrati, t. 16. f. 302.
 Principum consiliarijs. *Martini Garrati, t. 16*
f. 212.
 Principum legatis. *Eiusdem, t. 16. f. 212.*
 Principum muneribus, & praerogatiuis. *Pet-*
ri Rebuffi.
 Priscis nummis. *V. Moneta.*
 Priuata reconciliacione. *Raynaldi Corsi, t. 12.*
f. 243.
 Priuilegio. *Martini Garrati, t. 18. f. 2.*
 Priuilegiatis. *Feliciani Episcopi Scalensis.*
 Priuilegijs. *Garcia Gironda.*
 Priuilegijs, & rescriptis. *Petri Rebuffi.*
 Priuilegijs ad instar. *Horatii Mandosij, t. 18.*
f. 124.
 Priuilegiorum collectio. *V. Collectio.*
 Priuilegijs confederatorum. *Petri Rebuffi.*
 Priuilegijs creditorum. *Petri Vanderaei, t. 18.*
fol. 110.
 Priuilegijs Doctorum. *Petri Lenanderii, t. 18*
fol. 3.
 Priuilegijs dotalibus. *Baptista de S. Blasio, t. 9.*
fol. 430.
 Priuilegijs Ecclesiasticis pro defensione cen-
 surarum contra Venetos latarum. *Ioannis*
Philippi Maynardi.
 Priuilegijs fisci, & iure. *Francisci Luciani, t. 12*
f. 6. Marti Antonis Peregrini. Antonis Oli-
bani.
 Priuilegijs, & iure honestatis. *Benedicti Ae-*
gidis.
 Priuilegijs Iurisconsultorum. *Jacobi Benii.*
 Priuilegijs iuramenti. *Antonis Corfetti, t. 4.*
f. 359. Seraphini de Seraphinis.
 Priuilegijs Militaribus. *Claudii Cotarei, t. 16.*
f. 408. Marti Mantua, t. 16. f. 457.
 Priuilegijs militum, & militiae. *Georgij Ac-*
cacii Petri Rebuffi.
 Priuilegijs pacis. *Antonii Corfetti, t. 12. f. 224.*
 Priuilegijs parentum, & liberorum. *Georgij*
Hecij.
 Priuilegijs paupertatis. *Cornelij Benincasij,*
tom. 18. f. 242.
 Priuilegijs pestis. *Hieronymi Preuicelli, t. 13.*
fol. 171. Ioannis Francisci Ripa.
 Priuilegijs pie causae. *Andrea Tiraquelli.*
 Priuilegijs Regni Franciae. *Ioannis Feraldi,*
tom. 16. f. 174.
 Priuilegijs rusticorum. *Rhennasii Coppini,*
t. 18. f. 90.
 Priuilegijs scholarum. *Horatii Lucii, t. 18.*
f. 67. Petri Rebuffi, t. 18. f. 32.
 Probanda negativa. *V. Negativa.*
 Probatione spirituum. *Ioannis Gersonis.*
 Probationibus. *Federici Schneick, t. 4. f. 29.*
Laurentij de Orsano, t. 4. f. 33. Iosephi
Mascardi.

Index Legalis Authorum,

Mascardi. Fulgij Paciani.
 Problemata. *Ioannis de Armano.*
 Processibus Cameræ Imperialis. *Christophori Schrumanni.*
 Processibus executiuis. *Matthia Coleri.*
 Processionibus, & supplicationibus Ecclesiæ Catholicæ. *Iacobi Graferi.*
 Processus, ac sententiarum nullitatis. *Sebastiani Vanij, t. 4. f. 371.*
 Processus iudiciarius. *Ioannis Ferrarii Montani. Ioannis Pels. Hieronymi Trentleri.*
 Processus iudiciarius ad praxim fori Spiritualis Regni Poloniæ. *Iacobi Iamilonii.*
 Procuratoris, & defensoris potestate in causis criminalibus. *Ioannis Antonis Rubei, t. 11. p. 1. f. 201.*
 Procuratoris substantialibus. *Ioannis de Grassi, t. 3. p. 1. f. 366.*
 Prodigorum, minorum, & pupillorum bene gubernatorum gratiarum actione, & interesse. *Iodoci Damhouderij, tom. 8. p. 2. f. 385. & 379.*
 Productione, & fide instrumentorum. *Lanfranci ab Orzano, t. 4. f. 29.*
 Proximijs in Republica decernendis, deque eorum generibus, & differentijs, & mutationibus. *Iacobi Bernij.*
 Professionis inualiditate ante legitimam ætatem profitentium. *Remigij Serofa.*
 Prohibitione duelli. *Luca Florani.*
 Prolium vnione. V. Vnione.
 Promissionibus de non offendendo. V. Pace.
 Promptuarium Iuris Ciuilib. *Balthassari Klammer.*
 Promptuarium Iuris Ciuilib, & humani. *Ioannis Monselbergij.*
 Promptuarium receptarum sententiarum. *Scipionis Rendina.*
 Pronomix, sed priuilegia vniuersitatum, Collegiorum, scholasticorumque, & Bibliopolarum, ac omnium, qui in istis ministrant. *Petri Rebuffi, t. 18. f. 37.*
 Propositiones Iuris Pontificij. *Brunori à Sale.*
 Propugnaculum Canonici ordinis, & relationis trii Cardinalium in causa præcedentiæ inter Canonicos Lateranen. & Monachos S. Benedicti. *Celsi Veronensis.*
 Prorogatione iurisdictionis, V. Iudic.
 Protellatione. *Christianus Rogerij, t. 17. f. 221. Ioannis de Anselmi, t. 11. f. 221. Martini de Pe, t. 17. f. 219.*
 Prothomifcos. Iure. V. Iure Prothomifcos.

Protribunalis, & de iudicijs. *Iacobi Ruardi.*
 Prouocatione à Pontifice ad Concilium. *Borisi Eponis.*
 Prudentum autoritate. *Eiusdem.*
 Proxenetis, & proxenetis. *Benacent. Strachæ, t. 6. p. 1. f. 337.*
 Publicanis, gabelis, muneribus, & oneribus. *Iulij Ferretti, t. 12. f. 76.*
 Publicis concubinarijs. *Bernardi Choueronij, t. 11. p. 1. f. 145.*
 Pupillorum, minorum, prodigorum bene gubernatorum gratiarum actione, & interesse. *Iodoci Damhouderij, t. 8. p. 2. f. 385 & 379.*
 Pupillorum fauoribus. *Marci Mantua, t. 8. p. 2. f. 386.*

Questiones. *Abbas Panormitani, sed disputationes. Aegidius de Adondelbertis. Symonis Cranesa super statuto Ferrariensi de indemnitate mulierum. Alexandri de Imola, siue disputationes. Amodeus de Ponte laudemiales. Andria Racahubori. Angeli de Perusio. Antonij Quiberg. Antonij Quiesada. Augustinus Ercas. Baldus de Perusio. Bartoli de Saxoferrata. Bartholomæi Brexiensis dominicales, & veniales. Benedicti de Plambino, seu disputationes. Brunori à Sale. Bulgarini, seu disputationes. Christophori de Castellano. Christophori Lathier. Didaci Cantera practica criminaliales. Didaci Salon de Pace. Emmanuels Rodriguez Canonice, & Regulares. Francisci Cajoni criminales. t. 15. p. 1. f. 455. Francisci de Caldas Pereira Forenses ciuiles.*

Quæ-

Materias ex professo tractantium.

Quæstiones. *Francisci Curtij*, super statuto quod extantibus masculis fœminæ non succedant.

Francisci Hostomani, illustres *Gaspars Anson. Thesauri. Forêles. Gulielmi Onciati*, iuris philosophicæ.

Hartmanni, & Simonis Pistoris.

Henrici Boceri, de iure succedendi in feudum.

Hieronymi Fernandez de Otero.

Hieronymi à Monte Brixiano.

Hieronymi Pantzschamanni, practicæ.

Hieronymi Zannettini, seu disputationes.

Hyppoliti Bonacossa, criminales.

Jacobi Concennotij, singulares.

Jacobi Schuleri, Practicæ iuris Civilis, & Saxonici.

Joannis de Anansa, de alienatione feudi.

Joannis Galli.

Joannis Gutierrez, practicæ, & Canonice.

Joannis Maria Nourij, practicæ, quotidianæ, & forenses.

Joannis Stephani Duranti.

Joannis Paudi.

Juliani Britanni.

Inceris de Maretti.

Ludovici Morosij, de iure officendi.

Ludovici Peguera, criminales.

Ludovici Radulphini.

Ludovici Schraderi, ad titulum de rerum diuisione.

Maubia Stephani, illustres.

Modestini Pistoris.

Nicolai Ficalominei.

Nicolai Vigelij.

Ostani Corfessi, super ritu magnæ Curie Regni Siciliæ.

Pauli de Eleazarso.

Pauli Turretini, seu disputationes.

Pauli Zaccchia, medicolegales.

Petri à Siris, practicæ forenses.

Petri Angulimi Morla, quæstionum emporum.

Petri Cenedi, canonice practicæ.

Quæstiones. *Petri Heigij*, iuris Civilis, & Saxonici.

Petri Joannis Ancharani, familiaris.

Petri Paulini, criminales, Regulares, & seculares.

Piles Medicensis.

Philippi Franchi, in materia partitorij.

Petri Bodelij, Monætarie.

Roffredi Beneuentani, Sabatinarie.

Radulphi Volmari, illustres.

Roberti Marante, Legales.

Sichai Spannoebij, ad titulum de operis noui nunciacione.

Koncentij Herculan.

Quæ iura, & quas præminentias habeat Delphicus Franciæ, & alij primogeniti.

Joannis de Terra rubea.

Quæstionibus in iure controuersis, V. Rebus dubijs.

Quæstio de strigibus, & apologia pro latinijs, *Bartholomæi Spanet.*

Quando litteræ Apostolicæ noceant patronis Ecclesiarum. *Felini Sandæ.*

Quarta Canonica. *Lapi de Castellano*, t. 15. par. 2. f. 193.

Quarta funerali. *Archangeli Caractia.*

Quartarum materia. *Bartholomæi de Huro*, tom. 8. p. 1. f. 437.

Querela inofficiosi testamenti. *Antonij Rabei.*

Quæstionibus. *Antonij de Canario*, t. 11. p. 1. fol. 195.

Jacob. de Archæ, tom. 11. p. 14.

fol. 291.

Amberij de Animanensa, t. 11.

p. 1. f. 306.

Baldi de Perreglis, tom. 11. p. 17.

fol. 292.

Pauli Grillandi, tom. 11. p. 11.

fol. 294.

Henrici Boceri.

Joannis Zangeri.

Quibus modis Ordinarius efficiatur delegatus. *Ludovici Radulphini.*

Quotidianæ controuersiæ, hoc est de coniecturis, & interpretationibus vltimarum voluntatum. *Joannis Cellis.*

Index Legalis Authorum,

R

R Adix claufularum. Vide Claufularum.
 Rata portione. *Joannis Baptista Costa*.
 Ratiocinijs administratorum, & computationibus. *Francisci Muñoz de Escobar*.
 Ratione docendi, discendiq; iuris. *Francisci Duarenii*, t. 1. f. 183.
 Ratione studendi. *Matthaei Gribaldi*.
 Ratione tegendi, & detegendi secretum. *Dominici Soto*.
 Reassumptione instrumentorum. *Paridis de Puteo*, t. 4. f. 36.
 Rebus creditis, & mutuo. *Joannis Goedda*.
 Rebus dubijs, & quæstionibus in iure controuersis. *Nicolas Valla*, t. 18. f. 317.
 Rebus, seu dispositionibus dubijs. *Alberti Bruni*, t. 18 f. 349.
 Rebus Ecclesiæ non alienandis. *Guilielmi Redoani*, t. 15. p. 2. f. 393.
 Rebus Ecclesiæ non ritè alienatis recuperandis. *Alphonfi Villagui*.
 Recemationes iuris. *Caroli Pallongi*.
 Reconciliatione priuata. *Raynaldi Gersii*, t. 12. f. 243.
 Reconuentione, & retentione. *Joannis Petri Mohrui*.
 Receptæ sententiæ. *Francisci de Caltas Pereira*.
 V. Communes opiniones.
 Recta iudicialiter patrocimandi ratione. *Joannis Baptista Maggonij*.
 Recusatione. *Francisci de Oriano*, t. 3. p. 1. f. 359. *Stephani Ansererij*, t. 3. p. 1. f. 355.
 Redditijs ecclesiasticis, & dicti tractatus defensio. *Francisci Sarmienti*, t. 15. p. 2. f. 369.
Marci Antonij Marsilij Columna, t. 15. p. 2. f. 340. *Gabrielis Vasquez*.
 Redditijs beneficiorum Ecclesiasticorum. *Martini Nauarri*.
 Redditijs annuis, & mensuris. *Gaspardi Roderici*.
 Reformatione Religioforum. *Joannis Nider*.
 Re furtiua penes tertium reperta. *Vincenij Carcerij*.
 Refutatio trium tractatum, seu quod causæ matrimoniales spectant ad Iudices Ecclesiasticos. *Henrici Canisij*.
 Reformationes statutorum loquentium de dotoribus. *Incerti*.
 Refectione. *Alberti Bruni*, t. 17. f. 355.
 Regalibus. V. Iuribus ad Imperatoris, &c.
 Regali iure. *Arnulphi Ruffi*, t. 12. f. 387.

Philippi Probi, t. 12. f. 389.
 Regalibus, vel vniuerso iure Principis in beneficij ecclesiasticis. *Bucij Eponis*.
 Regalibus. *Henrici Boceri*. *Nicolas Vfoch*. *Regueri Sclmini*.
 Regalijs. *Aegidij Magistris equitis*, t. 13. p. 2. f. 437.
 Ad quem Rege amente Regni regimen attineat. *Ioannis de Terra rubra*.
 Regia potestate. *Antonij Corfetti*, t. 16. f. 130.
 An Romanus Pontifex possit eligere Gallo- rum Regem. *Gregory Picca*.
 Regimine mundi. *Michaelis Vlecurani*, t. 16. f. 203.
 Regimine Reipubl. *Augustini Capusi*.
 Regimine seculari. *Theodori Rünisingi*.
 Regni Francorum priuilegijs. *Ioannis Feraldi*, t. 16. f. 174.
 Regno Christi. *Francisci Penia*.
 Regressu reservatione. *Thoma Campegi*, t. 15. p. 2. f. 533.
 Regali, & Papali potestate. *Ioannis Parisien- sis*. *Herna*. *Innominati*.
 Regis Catholici præstantia, regalibus iuribus, prærogatiuis. *Camilli Borrelli*.
 Regum successionem. *Guilielmi de Monferrat*, t. 16. f. 178.
 Regum, & Principum muneribus, & præro- gatiuis. *Petri Rebnff*.
 Regis Franciæ muneribus, & prærogatiuis. *Eiusdem*.
 Regum, & Principum consularijs. *Eiusdem*.
 Regularibus. *Martini Nauarri*.
 De modo corrigendi Regulares. Vide Pra- xis Regularium.
 Modus procedendi in causis Regularium. *V- thorini Manfi*.
 Regulæ iuris. *Antonij Corfetti*. *Antonij Con- sig*. *Antonij Nicellij*. *Andrea Tiraquell*. *Ba- rtholomæi Soccini*. *Benedicti Capra*. *Damasii Francisci Turzani*. *Ioannis Bernardi Diaz*. *Petri Duenas*. *Pauli Carraria*. *Sebastiani Me- dioces*.
 Regulæ expectatiuarum. *Alphonfi Gomez*.
 Regulæ in materia substitutionum. *Leonardi Alefmi*.
 Regundis finibus. *Hieronymi de Monte*, t. 3. p. 2. f. 333.
 Rei alienæ distractione. *Adriani Pulnei*, t. 6. p. 2. f. 333.
 Rerum Ecclesiasticarum alienatione. Vide Alienatione.
 Rei furtiue prohibita vfucapione. *Eiusdem* t. 12. f. 216.

Re

Materias ex professo tractantium.

- Re integra. *Joannis Baptista Costa.*
 Reintegratione feudorum. *Paridis de Puteo.*
 Reiudicatae executione. *Federici Schenck,*
l. 6. f. 38
 Re iudicata, & sententia. *Eiusdem, l. 5.*
fol. 2
 Rerum iudicarum. *Aennai Roberti.*
 Relaxatione carceratorum. *Pauli Grillandi,*
l. 11 p. 1. f. 347
 Reliquij, subsidij, atque ad hoc iure. *Iacobi*
de Aello. l. 12. f. 169
 Religione. *Francisci Suarez.*
 Religiosis sectis, eorumque authoribus. *Ray-*
mundi Fraguier, l. 14. f. 103
 Religiosorum hominum statu, & votis. *Greg-*
ory de Valentia.
 Religiosa pobrezza. *Iuan Cenede.*
 Religiosa disciplina tuenda. *Ioannis Aldrete.*
 Religiosus subditus. *Lawrentij de Petris.*
 Reliquiarium, siue de colloquijs. *Ioannis*
Baptista Segurij.
 Remedij, & pennis secundo nubentium. *Io-*
annis Garoni, l. 9. f. 115.
 Remedij possessorijs. *Constantij Rogarij, l. 3.*
p. 2. f. 245. Iacobi Menachij. Roberti Ma-
ranie.
 Remedij subsidiarij. *Ioannis Baptista Costa.*
 Remedij contra praediuiciale sententias.
Vincenij Caracci.
 Re militari. *Paridis de Puteo, l. 16. f. 386*
 Re militari, & de bello. *Petri Belli, l. 16.*
f. 335.
 Remissione iniuriarum. Vide Repacificac-
 tione.
 Remissione iuris. *Petri Pechij.*
 Remissionibus litigarorum. *Herculis Senaroli,*
l. 3. p. 1. f. 378. Virgini Boracij.
 Remissoria tabella. *Ioannis de Lignano, l. 12.*
f. 336.
 Re naturali, & iure. *Iulij Ferretij, l. 12. f. 325*
 Re nummaria. *Dominici de Malestroc.*
 Renunciacionibus iuris. *Iacobi Burrigarij, l. 6.*
p. 1. f. 404
 Renunciacionibus filiarum. *Bisbolomai Ma-*
scali.
 Renunciacionibus. *Petri Gallerati, Hoberij*
Gyphany.
 Renunciacionibus variorum iurium. *Andrea*
Dalneri.
 Renunciandi recepto more, modoque. *Henrici*
Brenlas.
 Reorum defensionibus. *Iacobi Nouelli, l. 11.*
p. 1. f. 216
 Reorum transmissione. V. Iudice.
 Repacificacione, dilectione inimicorum, iniuri-
 arum remissione. *Ludouici Carballi,*
l. 12. f. 249
 Representatis. *Ioannis Iacobi de Canibus, l. 12.*
f. 275. Martini Garzarij, l. 12. f. 279
 Reprobatione sententiae Pilari. *Ludouici Mon-*
salu, l. 14. f. 8
 Reprobatione testium. V. Testium repa-
 Reprobationibus, & saluationibus testium.
Petri Rebuffi.
 Repudianda, vel acquirenda hereditate.
Ioannis Dilecti Duranti, l. 8. p. 1. f. 147
 Repulsa. *Iulij Casaris Imbriani.*
 Republica. *Petri Gregorij Tholosani Ioannis*
Bodini.
 Republica Christiana. *Leij Zechij.*
 Republica Ecclesiastica. *Paduano de Grassis.*
 Repertorium. *Eurij, p. 2. manuscr. Barthol-*
mai Briantenst. Dominici Cadinahs Tschbi.
Albertici de Rofate. Ioannis Bertrachini. Nico-
lai Malis. Nicolai Vigelij.
 Repertorium de testibus. *Ioannis Marla*
Monticelli.
 Repertorium Regularum, & conclusionum
 iuris. *Sebastiani Humaldi.*
 Reportata, seu Collectanea. *Bernardini AL-*
phani.
 Repetitio actionum. *Sebastiani Scurioni.*
 Rerum estimatione in dotem datarum. *Hel-*
frici. Vlrici Omj.
 Rerum quotidianarum. *Ioannis Ynones Par-*
ladori. Francisci Zannetti. Thoma Herbol.
 Rescriptis. *Guidonis Papa, l. 3. p. 2. f. 28.*
Martini Nanerri.
 Rescriptis, & priuilegijs. *Petri Rebuffi.*
 Rescriptis vtriusque signaturae. *Ioannis*
Baptista Marchesani.
 Rescriptorum subreptione. *Ioannis Baptista*
Leonelli.
 Rescriptis Apostolicis. *Ioannis de Grassis, l. 3.*
p. 2. f. 31
 Reseruacione fructuum. *Thoma Campogij, l. 15*
p. 2. f. 533
 Reseruacione regressuum. *Thoma Campogij,*
l. 15. p. 2. f. 533
 Reseruacionibus beneficiorum. *Iacobi Si-*
monetta. V. Beneficijs.
 Reseruatis Papae, & Legatis. *Aenea de Fal-*
conibus, l. 15. p. 1. f. 248
 Resignatione beneficiorum. *Flaminij Pa-*
rysi.
 Residencia, & ministerio ecclesiasticorum.
 Prae-

Index Legalis Authorem,

Prælatorum. *Francisci Cardubensis.*
 Residentia Pastorum. *Thoma Card. Caietani.*
 Residentia Episcoporum. *Heeronymi Giganti,*
l. 13. p. 2. f. 369. Iacobi Nauclani Leonardi
Veniti. Ambrosij Catharini. Antony Pa-
stiani. Bartholomæi Carranzæ. Dominici So-
to. Francisci Torrentis. Thoma Campegi. l. 15.
 p. 2. f. 537
 Antipologeticus pro suo libro de residentia
 Pastorum. *Francisci Torrentis.*
 Resolutiones criminales. *Hieronymi de Fede-*
ricis.
 Resolutiones. *Marij Antonini Maccratensis.*
 Resolutiones variae. V. Varig.
 Restitutione dotis. *Odofridi Beninciani,* l. 9.
 f. 472
 Restitutio, delictis, & quasi delictis. *Ludo-*
nici Molina.
 Restitutio in integrum. *Ioannis Maurij,*
l. 5. f. 114. Iacobi Cuscy. Sfortia Oddi. An-
tonij Gomez. Francisci Caldas Pereira. Roberti
Lancelotti.
 De rebus Ecclesiæ non ritè alienatis recupe-
 randis, & in integrum restituendis. *Al-*
phonfi Villagui.
 Restitutio. *Martini Nenarri. Ludovici*
Carbonis. Joannis Medina. Michaelis de
Palatio.
 Restitutio ablatorum in foro Conscientiæ.
Petri a Navarra.
 Restitutionibus, & releuamentis. *Petri Re-*
bussi.
 Restitutorio interdicto, ac renouanda posses-
 sione. *Horatij Barbati.*
 Retrouenditionis pacto in emptione, & ven-
 ditione. *Francisci Zuanetti,* l. 6. p. f. 67
 Retractu municipali, & condicionali. *An-*
drea Tiraquelli.
 Retrotraditionibus seu fessione translatiua.
Ioannis Baptista Costa.
 Reuocatione vnionum. *Petri de Peruso,* l. 15.
 p. 1. f. 242
 Reuelatione Confessionis. *Vincenzij Caroccy.*
 Reuocandi domum Iure. V. Iudicij.
 Rigore, & æquitate. *Horstenfi Causaleani.*
 Ritibus Ecclesiæ Catholice. *Ioannis Stephani*
Duranti.
 Ritus Iudiciales Præfultuum Gallicorum.
Ioannis Fuchery.
 Ritu nuptiarum. *Earnabæ Brissonij,* tom. 9.
 fol. 97
 Ritu nuptiarum, & pactis in Matrimonio
 conuentis. *Francisci Molini.*

Romanæ Sedis origine, & auctoritate. *La-*
ij Iordani, l. 13. p. 2. f. 2
 Romanis Magistratibus. V. Magistratibus.
 Romano Imperio, & eius Iurisdictione.
Francisci Zuanetti, l. 16. f. 20
 Romana Iurisprudencia recuperanda. *Nico-*
lai Pizelij.
 Rusticorum prædiorum seruitutibus. *Bartho-*
lemæ Cepolla, l. 6. p. 2. f. 209
 Rusticorum priuilegijs. *Rhenasi Coppini,* l. 12.
 fol. 90

S

Sacerdotum coelibatu non abrogando.
Marquardi de Sufanni, l. 14. f. 104
 Sacerdotum officio. *S. Thoma in som. 12.*
operam.
 Sacerdotum, & Clericorum excellentijs
 stoculum. *Dionysij Pauli Lepis.*
 Sacerdotum coniugio. *Stanislai Hopsi.*
 Sacerdotum coelibatu, & coniugio. *Fran-*
cisci Agricoli.
 Sacerdotum obligationibus ad Missas pro
 alijs ex iustitia celebrandis. *Pauli Fra-*
ximili.
 Sacrorum immunitatibus. *Anastasij Ger-*
monij.
 Sacris Ordinibus. *Casaris Madj.*
 Sacris, & religiosis peregrinationibus. *Iacobi*
Gruseri.
 Sacro sigillo. *Hieronymi Onuphrij.*
 Sacra Episcoporum auctoritate. *Ioannis Fi-*
lesaci.
 Sacrarum reliquiarum cultu, & veneratione.
Dominici Ansfoty.
 Sacrarum electionum Iure, & necessitate.
G. Ginebrardi.
 Sacramentis præstandis damnatis ultimo
 supplicio. *Antonij de Gama.*
 Sacramento Ordinis. *Martini Fornarij.*
 Sacramento Extremæ Vnctionis. *Andrea*
Viciorelli.
 Sacramentis, & eorum administratione.
Nicolas Pleua, l. 14. f. 77
 Sacramentis. *Argidy de Conninck. Gregorij*
Sayrs. Ioannis Rockizana. Thoma Cardina-
lis Caietani. V. in Indice Theologico.
 Sacramentis septem. *Gulielmi Parisiensis. Ioan-*
nis Maldonati. Ioannis Baptiste Bescheri.
 Sacramento Matrimonij. *Iacobi Nauclani.*
Martini Bonacina.
 Seculari Iurisdictione. V. Iudex secularis.
 Secu-

Materias ex professo tractantium.

Seculari potestate. V. Pot. secul.

Saluationibus, & reprobationibus testium.

Petri Rebuffi.

Saluo conducto, & securitate. *Gregory de*

Magalensis, t. 11. p. 1. f. 231.

Sanctorum canonizatione. *Troiti Malucij,*

t. 14. f. 97. Jacobi Castellani. mansf. Angeli

Roccha,

Sanctuarium locis Pontificij, in quo de pote-

state Papæ in temporalibus disputatur.

Odaardi Pustani, Pauli Marchesij, Bartholo-

mai Scapucci, Stately Pacifici.

Sapientis consilio in forensibus causis adhi-

bendo. *Petri Scala, t. 3. p. 1. f. 331*

Satisfactionibus, quæ in iudicio præstantur,

Federici Scheneck, t. 3. p. 2. f. 135

Satisfactionibus iudicio iusti. *Antony Pri-*

ardi,

Saxonico non prouocandi iure. *Andrea*

Knechen,

Scacchorum ludo. *Thoma Asij, t. 7. f. 168*

Schedula Magistratuum. Ciuium. *Gui-*

lielmi de Monte, t. 16. f. 184

Scholarium Parisiensium Privilegijs. *Ho-*

raij Luy, t. 18. f. 67. Petri Rebuffi, t. 18. f. 32

Scientiæ legalis veritate, ac excellentia;

Petri Andrea Gammari, t. 1. f. 132

Scriptura priuata. *Nicolas Genes.*

Secis Religiosis, eorumque authoribus. *Ray-*

mundi Frangier, t. 14. f. 103

Ratione regendi, atque detegendi secretum.

Dominici à Soto.

Securitate. *Guilielmi de Cuneo, t. 12. f. 242*

Securitate, & saluo conducto. *Gregory de Ma-*

galensis, t. 11. p. 1. f. 231

Secundis nuptijs. *Ioannis Ripa à Garro-*

nibus,

Sedis Romanæ origo, & auctoritate. *Laly*

Jordani, t. 13. p. 2. f. 2

Seditiosis. *Corradi Brunni, t. 11. p. 1. f. 98.*

Nicolas Boerij, t. 11. f. 89

Ad Senatusconsultum Macedonianum. *Pla-*

centini, t. 1. f. 134

Semestria. *Petri Fabri, Juni Langlai.*

Sententia, & te iudicata. *Federici Sahenck,*

t. 5. f. 2. Sigismundi Seacoe.

Sententia diffinitiva, & interloquutoria.

Francisci de Acceptationibus, t. 5. f. 3

Sententia Pilati reprobatione. *Ludonici Mon-*

talsi, t. 14. f. 8

Sententiarum, ac processuum nullitatibus,

Sebastiani Panij, t. 4. f. 371

Sententia receptæ. *Julij Clari.*

Sententiarum receptarum promptuarium.

Scriptoris Rendina.

Sententia iuris. *Arifmini Tepati. Ioannis Ro-*

berti Aureliani.

Sententijs, quæ pro eo, quod interest profe-

rentur. *Antony Conty.*

Sententiarum speciebus, earumque differen-

tijs. *Ioannus Baptista Marchesani.*

Sententia exequutione. *Amatori Rodriguez,*

Selectæ ex iure Ciuili antiquitates. *Barnaba*

Briffonij.

Disputationes selectæ ad ius Ciuile Iustinia-

næum. *Hieronymi Treutleri,*

Selectæ sententiæ. *Ludonici Damohuderij.*

Sepulturis. *Ioannis Dilecti Oyransij, t. 8. p. 1.*

f. 139. Sebastiani Medices.

Sepulchris, & earum seruitutibus, siue de

iure manijum. *Jacobi Gutherij.*

Sequestrationibus. *Jacobi de Arena, t. 3. p. 2.*

fol. 143

Sequestris. *Angeli de Perusio, t. 3. p. 2. f. 142*

Francisci Currij, t. 3. p. 2. f. 143. Ioannis

Bauman à Vincentij Carocij.

Seruis, vel famulis. *Hippolyti Bonacosse, t. 6.*

p. 1. f. 121

Seruis, seu hominibus proprijs. *Federici*

Hufani.

Seruis & eorum ministerijs. *Laurentij Pignori.*

Seruitutibus prædiorum, rusticorum, & Vr-

banorum. *Bartholomæi Cepolla, t. 6. p. 2.*

f. 209 & 176

Seruitutum cōtrouerfa materia. *Petri Casenij.*

Seruitutibus. *Petri Rebuffi.*

Seruitijs feudalibus. *Andrea Kolk.*

Sessionum dies, qui dicuntur. *Jacobi Renardi,*

t. 3. p. 1. f. 8

Silentio in diuinis officijs. *Amarini Nauarri.*

Sigillo sacro. *Hieronymus Onuphrij.*

Silua memorabilium Iuris. *Nicolas Antonij*

Blaschi.

Simonia. *Ioannis Carapha, t. 15. p. 2. f. 116.*

Thoma de Vio Card. Cacciani. Vide, Parisium

de confidentia.

Simonia mentali. *Guilielmi Redoani, t. 15.*

p. 2. f. 28

Simonia mentali, & conuentionali. *Bartho-*

lomei Vgolini.

In simoniæ labem an possit incurrere Papa.

Thoma Campegij, t. 15. p. 2. f. 531

Symphonia iuris. *Freimourij.*

Simulatis contractibus. *Bartholomæi Cepolla,*

t. 7. f. 2

Syndicatu. *Amadai Iustini, t. 7. f. 332*

Index Legalis Authorum,

- Antonij Rondinelli. Angela de Perusio, l. 7. f. 226. Augustini Dulceti, l. 7. f. 360. Baldi de Perusio, l. 7. f. 324. Casaldini de Boncompagnis, l. 7. p. 2. f. 349. Parides de Puzo, l. 7. f. 227. Josephu Cunia. l. 7. p. 2. f. 310.*
- Syndicatus singularis officialis. Regni Neapolitani. *Francisci Carabba.*
- Singulari certamine. *Andrea Alciati, l. 12. f. 293. V. Duvello.*
- Singularia.
- Antonij Cusseti.*
 - Aloysij de Alberis.*
 - Amanelli de Claris aquis.*
 - Abbas Affaldi.*
 - Andrea de Capua.*
 - Andrea de Isernia.*
 - Antonij Columbetti.*
 - Baldi de Poldis.*
 - Blasij de Arconia.*
 - Bartoli de Saxaferato.*
 - Bartholomaei de Capua.*
 - Dyni de Mugello.*
 - Francisci Cremenfis.*
 - Francisci de Celefia.*
 - Gudonis Papa.*
 - Georgij Natta.*
 - Gulielmi de Luda.*
 - Henrici Bonerij.*
 - Hippolyti de Marfibus.*
 - Ioannis Vincenzij de Anna.*
 - Ioannis de Arnono.*
 - Ioannis Antonij Tragona.*
 - Innocenzij.*
 - Ioannis Petracij.*
 - Ioannis Banari.*
 - Ioannis Grilli.*
 - Ludovici Romani.*
 - Matthaei Matthesilani.*
 - Marci Mantua.*
 - Marcelli Boni.*
 - Nicolas Vander Goach.*
 - Nicolas Ruffi.*
 - Petri Cenedi.*
 - Petri Gerardi.*
 - Petri de Rauenna.*
 - Pauli Antonij del Bene.*
 - Pauli Fuschi.*
 - Pamphili Molli.*
 - Rayneri de Perolano.*
 - Vincenzij Carocij.*
- Singularia syndicatus officialis Regni Neapolitani. *Francisci Carabba.*
- Singulares loci, & res. *Martini de Capatis.*
- Singulares observationes. *Polydori Ripa.*
- Singularia in materia Matrimoniali. *Hieronymi Gigantis.*
- Singularia ex Sacrae Rotae Romanae decisionibus selecta. *Theodossi Rubi.*
- Sistendi iure, & manuum iniectione, siue arrestatione. *Petrus perki. l. 3. p. 2. f. 155.*
- Sinopsis feudalis. *Henrici Rosenthal. Benedicli Carpzeus.*
- Synopsis methodica cautelarum. *Ioannis Charodati.*
- Synopsis thesaurum, seu axiomatum. *Deibardi Horstij.*
- Syntagma communium opinionum. V. Communes opiniones.
- Syntagma antiquitatum Ecclesiasticarum. *Bocij Fpony.*
- Syntagma iuris vniuersi. *Petri Gregorij Thuliani.*
- Syntaxi, & fide instrumentorum, siue de arte notariatus. *Nicolas Honthemij.*
- Synodia Vgonia. *Matthaei Vgonis.*
- Systema iurisprudentiae feudalis. *Ioannis Steckij.*
- Societatibus. *Angeli de Perigliis, l. 6. p. 1. fol. 130 Helioris Felicij.*
- Societatibus officiorum. *Sylvastri Zecchi, Virginij Bocacij. Francisci Castracani.*
- Soliloquia. *Ioannis de Arnono.*
- Solutione monetarum. *Bartholomaei Tolomari.*
- Solutionibus, & liberationibus. *Barnabae Brissoni.*
- Sortibus. *Troili Malucij. l. 11 p. 2. f. 398. S. Thome de Aquino, in l. 17. oper. suorum.*
- Sortilegijs. *Pauli Grillandi. l. 11. p. 2. f. 481.*
- Speculum Iuris. *Gulielmi Durandi.*
- Speculum Confessariorum, & poenitentium. *Bartholomaei de S. Fazio.*
- Speculum Conscientiae. *B. Ioannis de Capistrano, l. 1. f. 323.*
- Speculum aureum. *Roberti Mar. l. 1.*
- Speculum iudicum. *MM. Ranandi, l. 3. p. 1. fol. 84.*
- Speculum Principum. *Petri Belluga.*
- Speculum Iuris Pontificij, & Caesarej. *Alphonso Alvarez Guervero.*
- Speculum communium opinionum. *Hieronymi Cenallus.*
- Speculum Minorum, seu firmamentum trii Ordinum. *Incerti Authoris.*
- Speculum fendorum. *Ciudadij Seyfelli.*
- Speculum resamentorum. *Didaci de Spino.*
- Specimen linguae professoriae. *Reinardi Virri.*

Materias ex professo tractantium.

Spolio. *Joannis Baptista Pontani, tom. 14. fol. 270.*

Spolientia ad Regulam, spoliatus ante omnia restituendus. *Antonij Corseti, l. 3. p. 2. f. 325.*

Spolij Ecclesiasticis. *Guilielmi Redoani, l. 14. f. 213.*

Spolij clericorum. *Martini Nauarri.*

Sponsalibus, & Matrimonio. *Alexandri Caryeri, l. 9. f. 61. Antonij Guberti, tom. 9. f. 46. Joannis Andree, l. 9. f. 2. Joannis Gutierrez, Joannis Brunelli, l. 9. f. 3. Thadai Pisonis. V. de matrimonio.*

Sponsaliorum, & matrimonii quotidianæ materiz. *Laurentij Nerdeceri.*

Sponsalitia largitate. *Joannis Friderici Solis.*

Sponsionibus. *Benedicti Straccha, tom. 6. p. 1. f. 303.*

Sponsionibus, & assicuracionibus mercatorum. *Eiusdem, l. 6. p. 1. f. 397. Petri San-Verma, l. 6. p. 1. f. 348.*

Splendore, & vero dichiaratione del vero cõsforisformaro secondo la Bolla de Pio V. *Giovane Battista Ferrari.*

Statu, & vita eremitarum. *Nicolai Boerij, l. 13. p. 2. f. 432.*

In Statu eodem permanentibus, seu persecutantibus. *Alberti Bruni, l. 12. f. 395.*

Statu, & voto Religiosorum hominum: *Gregorii de Valentia.*

Spurij, V. Filij non legitimis.

Status mutatione Ecclesiarum. *Petri de Perusio.*

Status mutatione personarum. *Eiusdem, l. 14. f. 178.*

Statu nobilium. *Iosua Nolden.*

Statutaria Urbis præscriptione. *Joannis Baptista Bouis, l. 17. f. 176.*

Statutis. *Albertici à Rosate, tom. 2. f. 2. Alberti Bruni, l. 2. f. 165. Eiusdem consilium in eadem materia, l. 2. f. 245. Baldi Perusini, l. 2. f. 86. Eiusdem Regula, l. 2. f. 155. Bartoli Regula Statuorum, l. 2. f. 158. Georgij Natta, l. 2. f. 247. Joannis Campegi, l. 2. f. 263. Lancellotti Gallia, de non legando uxori ultra certam summam, l. 2. f. 283. Lauri de Palatij, l. 2. f. 272. Petri Rannensis, sue de conseruatione, l. 2. f. 345. Sebastiani Medices.*

Statutis synodalibus. *Henrici Bostei, tom. 13. p. 1. f. 377.*

Statuto cõtinuante possessionē in hæredē, seu tract. le mort saisset le viſ. *Andrea Tiragnelli.*

Statu, & munere Episcopali. *Lalij Zecchi.*

Statu Religionis. *Ioannis de Cruce.*

Stemmatum militiz ac iurisprudentiz honoris tractatus. *Scipionis à Trigona.*

Strylo Curiz Auditoris Camera. *Joannis Iacobi Bucca.*

Strylo Romanæ Curiz. *Incerri.*

Strygibus. *Bartholomæi à Spina, tom. 11. p. 2. f. 356. Bernardi Comensis, tom. 11. p. 2. f. 356. V. Lamijs.*

Stryginagarum, & Dæmonumque mirandis. *Siluestri Præstati.*

Studioſis litterarum quæ sunt necessaria. *Petri Rebussi.*

Studio litterarum rectè instituendo. *Guilielmi Budai.*

Subfeudis. *Marini Fraccia. Andrea Kohl.*

Sublustrationibus. *Jodoci Dambouderij, tom. 6. p. 1. f. 72.*

Subreptione reſcriptorum. *Ioannis Baptista Leonelli.*

Subſidij, relēui atque ad hoc iure. *Iacobi de Arella, l. 12. f. 169.*

Subſidio charitativo. *Bartholomæi Bellench- ni, l. 15. p. 2. f. 147. Remigij de Genoy, tom. 15. p. 2. f. 169.*

Subſtantia, natura, & accidentalia feudi, & de qualitate, & differentijs feudorum. *Henrici Boceri.*

Subſtantialibus procuratoris. *Ioannis de Graſ- ſu, l. 3. p. 1. f. 366.*

Subſtitutionibus, seu de vulgari, & fideicom- miſſaria ſubſtitutione. *Gratiani de Garza- doribus.*

Subſtitutionibus, seu ad ſtatutum Cathalo- niz. *Franciſci Ferrer.*

Subſtitutionibus. *Anronij Fumai, l. 8. p. 1. f. 221. Alexandri Trentacinquij. Sfortia Oddi. Nicolai Inſtriglioli. Angelis Perusini. Vincentij Fuſarij. Leonardij Aleſmi. Baldi de Phaldi, l. 8. p. 1. f. 202. Bartoli de Huccio, l. 8. p. 1. f. 211. Joannis Dilecti Durantis, l. 8. p. 1. f. 120. Lan- cellotti Polij, l. 8. p. 1. f. 224. Pauli Leonij, l. 8. p. 1. f. 277. Vidarici Zaſij, tom. 8. p. 1. f. 263. Pauli Chifletij. Valentinij Gulelmi Forſleri.*

Subſtitutionum regulæ. *Leonardi Aleſmi.*

Suburbicarijs regionibus, & diocēſi Episcopii Romani. *Hieronymi Aleandri.*

Cenſura ſcriptoris Anonimi de ſuburbica- rijſ regionibus Eccleſiaſtiſcis. *Iacobi Sir- mondi.*

Successione liberorum naturalium. *Ludoni-*

Index Legis Authorum,

ci à Sardis, tom. 8. p. 2. f. 29
 Successione Regum. *Gulielmi de Moncifferris*,
 1. 16. f. 178
 Successione tam ex testamento, quam ab in-
 testato. *Michaelis Grassi*, *Francisci de
 Barry*.
 Successionis controversia inter patrum, &
 patris premortui filium. *Francisci Hoste-
 mann*.
 Successione conuenienti, & anomala, seu
 de successione in genere prohibita. *Bar-
 tholomaei Musculi*.
 Successionibus ab intestato. *Anthonii de Rosel-
 lis*, 1. 8. p. 1. f. 357. *Cyni Pistoriensis*, 1. 8. p. 1.
 f. 319. *Didaci Conarruuias*, 1. 8. p. 1. f. 382. *Dini
 Mugellani*, 1. 8. p. 1. f. 315. *Dini Pistoriensis*,
Gulielmi Ranchini. *Cassiani Caprioli*, *Mar-
 tini Momiani*. *Matthaei Mattesilani*, 1. 8. p. 1,
 f. 321. *Olineri Textoris*, 1. 8. p. 1. f. 371. *Rolan-
 dini Passagerii*, 1. 8. p. 1. f. 355
 Successionibus ab intestato Clericorum Re-
 gularium, et secularium. *Nicolas de Pual-
 dis*, 1. 8. p. 1. f. 351
 Successionibus ex testamentis. *Philippi de Ca-
 sales*, 1. 8. p. 1. f. 102
 Successionibus testati, ac intestati. *Francisci
 de Barry*.
 Successione legali. *Marte*.
 Successionum epitome ex testamento, & ab
 intestato. *Joannis de Rosas*, tom. 8. p. 8.
 f. 391
 Quod in successione fideicommissi proximi-
 tas non attendatur testatoris, sed defun-
 cti ultimo loco. *Gratianus de Garzadoribus*.
 Successionis creatione, progressionem, actio-
 ne, & resolutione. *Ferdinandi Vasquez*.
 Successione feudali. *Iosephi Cuneo*.
 Suiestate. *Angeli de Perigliis*, 1. 8. p. 2. f. 138
 Suiestate, & extraneitate. *Joannis Reynaudi*,
 1. 8. p. 2. f. 153
 Suiestate, cohereditate per fictionem transmi-
 tendi. *Joannis Pirrhi*, 1. 8. p. 2. f. 154
 Summo bono. *Constantij Rogerij*, 1. 3. p. 2. f. 2
 Summa, seu praxis iudicium. *Antonij Cardosi*.
 Summa de todas las leyes penales. *Francisci
 de la Pradilla*.
 Summa Criminalium. *Cyrisi Fulgencij*.
 Summa Bullarum. *Stephani Quaranta*.
 Summa ad Ioannem Petrum de Ferrarijs. *Io-
 annis Riccij*.
 Superstitionibus. *Martini de Arles*, 1. 11. p. 2
 f. 402

Supplicat iopis domus Curiae Lusitanae. *Ni-
 Supputationes iuris*. *Nicolas Belloni*.
 Supputatione ad diversas monetas. *Adame-
 rani*, &c.
 Suspensione. *S. Antonini Archiepiscopi*, tom.
 14. f. 342. *Bartholomaei Pignoli*.
 Synodo Episcopi, & de Episcoporum Statu-
 ris Synodalibus. *Henrici Bousset*, tom. 13.
 part. 1. f. 277. *Joannis Antonii Masso-
 bris*.
 Synodorum differentia. *Incerti Authoris*,
Thoma de Pio Card. Cantuari.

T

Tabellionibus. *Baldi de Perusio*.
 Tabula remissoria. *Ioannis à Lignano*,
 tom. 14. f. 336
 Tabularum duodecim legibus. *V. Legi-
 bus*.
 Tacitis, & ambiguis conventionibus. *Franci-
 scici Card. Manica*.
 Tempore vili, & continuo. *Marci Antonij
 Barda*, 1. 5. f. 210
 Tempore nocturno. *Poladori Ripa*.
 Temporum antiquitatibus. *Aymonis Craue-
 ta*, 1. 17. f. 121
 Tenuta. *Christophori de Paz*.
 Terminum causarum Romanae Curiae. *In-
 certis*.
 Templum omnium Iudicum. *Lancelotti Com-
 radi*.
 Testamentis, & ultimis voluntatibus. *An-
 geli de Gambellionibus*, tom. 8. p. 1. f. 31.
Didaci Conarruuias, 1. 8. p. 1. f. 98. *Iulij Cla-
 ri*, tom. 8. p. 1. f. 80. *Rolandini Passagerii*,
 tom. 8. p. 1. f. 1. *Ioannis Danib. Michaelis
 Grassi*. *Gabrielis Vasquez*. *V. Ultimis vo-
 luntatibus*.
 Testandi iure promiscuo, seu communi.
Boetii Epomis.
 Testamentis, & successionibus. *Philippi de
 Casolis*, 1. 8. p. 1. f. 107
 Iure exequendi testamenta. *Boetii Epomis*.
 Testamentis, & codicillis. *Ioannis Gail*.
 Testamentariis successionibus, & quomodo
 ex pacto hereditaria acquirantur. *Henri-
 cymy Meyer*.
 Testamentis mariti, & uxoris coniunctiue,
 vel separatim factis. *Petro Pechis*, tom. 8.
 p. 1. f. 146
 Testamentis ordinandis. *Ioannis Diselli Du-*

Materias ex professo tractantium.

- remis, tom. 8. p. 1. f. 112.*
 Testamenti mutatione. *Ioannis Dilecti Durantis*, 1. 3. p. 1. f. 140.
 Testamenti tutore, & executore. *Ioannis Dilecti Durantis*, 1. 8. p. 1. f. 136.
 Testamentorum formulis. *Ludovici Lana*, tom. 8. p. 1. f. 130.
 Testamentorum speculum. *Didaci a Spino*.
 Testandi arte. *Ludovici Lana*, tom. 8. p. 1. f. 109. *Ioannis Dilecti Durantis*.
 Testatorum præceptis varijs. *Eiusdem*, 1. 8. p. 1. f. 137. *Bartholomæi Romulei*.
 Tessera legum. *Laurentii Ramirez*.
 Testibus. *Albertici de Malleis*, tom. 4. f. 164.
 Andrea Barbatia, 1. 4. f. 130.
 Angeli de Volandis, 1. 4. f. 76.
 Aegii Bossii.
 Baldi de Perusio, 1. 4. f. 71. cum add. Aug. de Pen.
 Bartoli de Saxoferrato, tom. 4. f. 63.
 Benedicti de Padis.
 Celsi Vgonis.
 Federici Schenck, tom. 4. f. 72.
 Francisci Curtii, tom. 4. f. 125.
 Hortensii Causalciani.
 Jacobi Aegidii, 1. 4. f. 73.
 Jacobi Buirgarii, 1. 4. f. 60.
 Jacobi Dambonderii.
 Ioannis Campegi, 1. 4. f. 88.
 Ioannis Crois, tom. 4. f. 199. cum apostilla Petri de Moncada.
 Laufrauci de Orzano, tom. 4. fol. 179. cum addit. *Benedicti de Padis*.
 Ludovici Vitalis.
 Mariani Scipii, 1. 4. f. 189.
 Nelli à S. Geminiano, 1. 4. f. 79.
 Neposii à Montalbano, 1. 4. f. 57.
 Nicolini Peronazzi.
 Petri Robuffi.
 Prosperi Farinaccii.
 Roberti Maranta.
 Stephani Anfrong, tom. 4. f. 110.
 Sindaci, 1. 4. f. 147.
 Thoma Diplomatarii.
 Testium repertorium. *Ioannis Maria Monticelli*.
 Testium theorica, & practica. *Hortensii Causalciani*.
 Testium numero in testamentis requisito. *Petri Dominici Magdaleni*.
 Testium examinatione. *Nicolai Lesius*, 1. 4. f. 231.
 Testium reprobatione. *Bagarrii*, tom. 4. f. 298. *Bartoli*, tom. 4. f. 73. *Jacobi Aegidii*, tom. 4. f. 73. *Angeli de Perusio cum addit.*, tom. 4. f. 75.
 Theologia iuriconsultorum. *Ioannis Pauli Voandeck*.
 Theologici, & Canonici tractatus. *Lelis Zecchi*.
 Theologiæ præminentia. V. Præminentia.
 Theorica, & praxis interrogandorum reorum. *Flaminii Caribarii*.
 Theoripraxis. *Leonis Cimitii*.
 Theorica, & practica de testibus. *Hortensii Causalciani*.
 Theorica, & practica. *Jacobi Nouelli*. *Antonii Fabritii Bianconi*.
 Thesaurus iuris. *Arnoldi de Royger*.
 Thesaurus dictionum, & sententiarum ex Bartolo. *Cornelii Brederozi*.
 Thesaurus, siue speculum aureum. *Adami Kellri*.
 Thesaurus de augmento monetarum. *Gasparsi Antonii Thesauri*.
 Thesaurus fori Ecclesiastici. *Ioannis Francisci Leonii*.
 Thesaurus Religioforum. *Bartholomæi à sancto Fausto*.
 Thesaurus Pontificalis, seu manuale personarum Ecclesiasticarum. *Nicolas Archiepiscopi Jadrensis*.
 Thesaurus practicanum. *Simonis Gumberti*.
 Tiberiade. *Bartoli de Saxoferrato cum annot. Claudii Tivaldini*.
 Titulorum vtriusque iuris anchora. *Jacobi Gayaldi*.
 Titulorum vtriusque iuris armonia. *Theoderici Straitmanni*.
 Tormentis, siue indicij, & tortura. V. Indic. & questionibus.
 Tortura. *Petri Pellecia*.
 Transactionibus. *Ioannis Baptista Caccialupi*, 16. p. 1. f. 30.
 Transformatione, & mutatione. *Alberti Bruni*, 1. 17. f. 389.
 Translatione sacri Concilii Basileæ. *Cataldini de Boncompagni*, 1. 13. p. 1. f. 15.
 Transmissione reorum. V. Iudic.
 Transmissione fideicommissi, legati, & aliorum. *Nicolas Noalis*.
 Tractatus Criminalis. *Aegidii Bossii*. *Bartholomæi*.
 Yy ij

Index Legalis Authorum,

tholomaei Tegai. Claudii de Battandier. Ioannis Aloysii Casalani. Tiberii Deciani.
 Tractatus cui incumbat onus probandi. *Fulvii Pactani.*
 Tractatus de mora. *Aemilii Ferretti.*
 Tractatus feudalis. *Antonii Berrinis. Helfrici, Vlrici, Vnnis.*
 Tractatus ad Criminales causas. *Bartholomaei Fargy.*
 Tractatus iudiciarii ordinis. *Ioannis Baptiste Schmarzzenhaler.*
 Tractatus cautelatium. *Bartholomaei Cepolla. Thoma Ferraris.*
 Tractatus reatum iuxta forensium, ac pragmaticorum usum. *Godofredi à Bano.*
 Tractatus precipuarum rerum iuris Pontificii. *Hieronymi Fernandez.*
 Tractatus synopticus de actionibus. *Inceris.*
 Tractatus synopticus. *Laurentii Beyerlinck.*
 Tractatus, siue quaestiones variae. *Petri Nugnez.*
 Tractatus maioratum, & meliorationum Hispaniae. *Melchioris Pelaez.*
 Tractato circa li Cambijmercantili. *Marci Antonii Berarduii.*
 Tractato de traffichi. *Tomase Boninsegni.*
 Trattato della proprietà, e peculio de Regolari. *Vincenzo Puccino.*
 Tregua, & pace, & fide. *Nicolai Morani, t. 11. p. 1. f. 418. Ottaviani Vulpellij, tom. 11 p. 1. f. 206.*
 Tregua pace, & cautione de non offendendo. *Sebastiani Guazgini.*
 Tributis, gabellis, & vectigalibus. *Joannis Bertsachini, t. 12. f. 51.*
 Tributis, & vectigalibus. *Iulii Caesaris Balingeri.*
 Tribunalibus Urbis, & eorum praeventionibus. *Maria.*
 Trias iudiciali secund Notaire. V. Practica de Notari.
 Tutamen pauperum. *Luca Matthaei de Apicella.*
 Tutelares venditionis, seu de tutela legitima. *Ioannis Teschlini.*
 Tutore, & Curatore. *Antonii Piaggi, t. 8. p. 2. f. 325. Pauli Montani, Borgnini Canalani, t. 8. p. 2. f. 334.*
 Tutorum, & Curatorum liberatione. *Idoci Dambauderis, t. 8. p. 2. f. 372.*
 Tutorum, & Curatorum periculis improbe

adminiftrantium: *Einsdem, tom. 8. part. 2. f. 385.*
 Tutorum, & Curatorum ratione, tempore, modo, atque forma. *Einsdem, t. 8. p. 2. f. 371.*
 Tutorum, & Curatorum rationis iustificatione. *Einsdem, t. 8. p. 2. f. 376.*
 Tutore, & executore testamenti. *Ioannis Diletti Durantis, t. 8. p. 1. f. 136.*
 Tutelis, & curis. *Ioannis Gutierrez. Martelli Connersans. &c.*

V

Varietate actionum. *Placcini, t. 3. p. 2. f. 35.*
 Vassalis, feudis, & hominij. *Aegidij Magistri, t. 13. f. 436.*
 Variatione fori. *Joannis Baptista Novaria.*
 Variae resolutiones ultimarum voluntatum. *Thadai Pisonis.*
 Variae lectiones vtriusque iuris. *Guidonis Panciroli. Rudolphi Vitalis. Gulielmi Ranchini.*
 Varijs solutionibus. *Antonii Fabri.*
 Varijs ambiguitatibus. *Iulii Caesaris Costa.*
 Variorum iurium renunciationibus. *Andrea Dalneri.*
 Variae quaestiones. *Iosephi Gonzalez Florez.*
 Vectigalibus, tributis, & gabellis. *Ioannis Bertsachini, t. 12. f. 51.*
 Vectigalium iure. *Henrici Klock.*
 Venatione ferarum. *Petri Malignati.*
 Venatione, piscatione, & aucupio. *Sebastiani Medices, t. 12. f. 396.*
 Venatione duplici. *Francisci Zannetti.*
 Venditione, & emptione, ac de omnibus contractibus in genere. *Fabiani de Monte, t. 6. p. 1. f. 39.*
 Venditione, & emptione ad terminum. *Santi Thoma, est in tom. 17. oper.*
 Venditione, & emptione sub pacto retrovenditionis. *Francisci Zannetti; tom. 6; p. 1. f. 67.*
 Venditione, & emptione. *Ioannis de Salas.*
 Venditione ad tempus. *Romualdi Coli.*
 Venditionis decima. *Ignatii Lafarte.*
 Veneficiis. *Lamberti Danai.*

Velita-

Materias ex professo tractantium.

Velitatio legalis. *Glaudii Davidis.*
 Verbis geminatis. *Antonii Corfesi, tom. 18*
f. 266.
 Verborum significatione. *Camilli Gallini.*
Antonij Cuvii. Barnaba Brissoni; Nicolai
Rigali.
 Verborum appellatiua. *Ioannis Petri Molli-*
gnati.
 Verbis iuris. *Francisci Hottemanni.*
 Verborum obligationibus. *Camilli Gallini.*
 Vera iuris prudentia. *Joachimi Hopperi.*
 Veritate, & excellentia legalis scientiæ.
Petri Andrea Gammari, t. 1. f. 132
 Veterum numismatum collatio, & Mone-
 ta. *V. Moneta.*
 Vestitutarum passionibus. *Andrea Knichen.*
 Vindictæ tutelares, seu de tutela legitima.
Ioannis Teshlini.
 Vestito alcarum vsu. *Angeli Roccha.*
 Viridarium Iuridicum. *Ludovici Gilbau-*
sen.
 Viri, & vxoris donatione. *V. Donatione,*
& testamento.
 Viris illustribus. *V. Iurisconsultorum vi-*
ta.
 Vi, & potestate legum humanarum. *Glan-*
dii Carnini.
 Viribus patriæ potestatis. *Philippi Pascha-*
lis.
 Viatorium Iuris. *Joannis Barberii.*
 Visitationibus. *Ioannis Francisci de Panninis,*
t. 14. f. 178. Mariani Soccini, est cum eius
op. in 2. Decretis.
 Visitatione Regularium: *Thoma à IESU*
MARIA.
 Visitationum, & visitandorum directorum.
Luca Antonii Resti.
 Visitandorum praxis. *Petri Pauli Salodii.*
 Visitatione, & regimine Ecclesiarum. *Pauli*
Fuschii.
 Vita, & statu Eremitarum. *Nicolai Boerii,*
t. 13. p. 2. f. 432
 Vita, & honestate Clericorum. *Sebastiani*
Facina.
 Vitio sine Iuris Civilis, & Canonici. *For-*
tunii Garfias, t. 1. f. 106
 Vitimis voluntatibus. *Ioannis Guterii, tom.*
8. part. 1. f. 174. Antonii Gemel. Thoma
Mauli. V. Testamento.
 Vltimarum voluntatum executoribus. *Ioan-*
nisi Iacobi à Canibus, t. 8. p. 1. f. 185. Joannis,
t. 2. p. 1. f. 196

Vltimarum voluntatum interpretatione.
Simonis de Pretis.
 Vltimarum voluntatum commutationibus.
Ioannis Petri Moneta.
 Vnione Ecclesiarum. *Petri de Perusio. Thoma*
Campegii, t. 15. f. 536
 Vnione, seu paritione prolium diuersi ma-
 trimonii ad successionem. *Bartholomæi*
Musculi.
 Vnione prolium. *Iacobi Richii, t. 6. p. 3. f. 15*
 Vnionibus. *Joannis Baptista Caccialupi, t. 15*
p. 1. f. 230
 Vnionum reuocatione. *Petri de Perusio, t. 15*
p. 1. f. 242
 Vnitate ouilis, & pastoris. *Michaelis de*
Aninyan, t. 13. p. 2. f. 23
 Vniuocis. *Alexandri Randensis.*
 Vniuerso Iure emphyteorico. *Francisci de*
Caldas Pereira.
 Vocabularium Iuris. *Antonii Nebrisenfis.*
 Vocabularium Lusitanicolatinum. *Augusti-*
ni Barboza.
 Voluntatibus vltimis. *V. Vltima voluntate,*
ex testamento.
 Voluntate captatoria. *Roderici Suarez.*
 Voce Canonicoꝝ in Capitulo. *Antonii Ra-*
guccii. Thoma de Vio Caietani.
 Voto Paupertatis. *Alexandri Archirota.*
 Voto, & statu Religiosorum hominum. *Gre-*
gorii de Valentia.
 Vota. *Maasii Vklacheri.*
 Vrbanoꝝ prædiorum seruitutibus. *Bar-*
tholomæi Capolla, t. 6. p. 2. f. 176
 Vrbis præscriptione statutaria. *Ioannis Ba-*
ptista Bonii, t. 17. f. 176
 Vrbis feudorum. *Martini de Silimanis cum*
addit. Baldi, t. 11. p. 1. f. 2
 Vscupacione rei furtiue prohibita. *Adriani*
Pulnai, t. 12. f. 216
 Vscupacionum differentijs, seu Tribonianus.
Jacobi Ranardi.
 Vscupacionibus, et diuersi temporis præscri-
 ptionibus. *Petri Gilckenij.*
 Vscupacione. *Bartholomæi Cepolla. Hieronymi*
Gebhardi.
 Vsu, & consuetudine. *Petri Salazar.*
 Vsu maris. *Roderici Suarj.*
 Contra vsu duelli. *Antonii Massa Galleffi.*
 Vsfu fructu. *Joannis de Castillo.*
 Vsfu fructu mulieri relicto. *Borgnini Canal-*
cani.
 Vfuris, seu commercijs illicitis. *Ambrosij de*
Vy iij

Index Legalis Authorum;

Vignate, tom. 7. fol. 30
Vsuris. *Antonii de Roselli*, 1. 7. f. 66. *Sancti Antonini*, 1. 7. f. 78. *Guidonis Papa*, 1. 7. f. 71. *Guilielmi Bous*, 1. 7. f. 74. *Joannis Baptista Lupi*, 1. 7. f. 113. *Laurentij de Rodolphis*, tom. 7. f. 15. *Remualdi Celi*. *Alphonſi Villagut*. *Chriſtophori Bunderi*. *Lodovici Zechus*. *Petri Gregorii Tholeſani*. *Henrici Caniſii*. *S. Thoma*, 1. 17. *op. Thoma de Pio Card. Caietani*. *Conradi Pauli*.

Vtili tempore, et continuo. *Marti Antonii Bardi*, tom. 5. fol. 20
Vtilitate, et potestate monetarum. *Joannis Aquila*.
Vtroque retractu municipali, et conſuetudinali. *Andrea Tiraquellus*. *Nicolai Vigelij*.
Vtriuſque iuris concurs discordia. *Caroli d. Manſfeldi*.
Vxoris, & viri donatione, et teſtamento.
V. Donatione. etc.

F I N I S.

INDEX

INDEX RERVM ET VERBORVM.

Quæ continentur in his duobus Tomis Collectan.
super quinque priores Decretalium libros.

Primus Tomus continet libros Primum, Secundum, & Tertium.
Secundus verò tomus Quartum, & Quintum.

Lector igitur aduertat, quod ubi in hoc Indice de Primo, Secundo, & Tertio libris fit mentio
allegata pagina, intelligitur de illa, quæ extat in Primo Tomo, ubi verò de Quarto, &
Quinto libris agitur ad Secundum Tomum recurrendum est, & hoc ne in hoc copio-
sissimo Indice Tomus Primus, & Secundus sæpius repperetur, ubi hac breui
admonitione tam proluxæ consuli posset repetitioni,

A

ABBAS super causis, quæ ad eun-
dem simul, & Conuentum spe-
ctant, conueniri potest per rescrip-
tum in quo Abbatis tantum, &
non Conuentus mentio habetur,
lib. 1. tit. 3. cap. 21. n. 2. pag. 52.
Abbat, & alij Prælati immédia-
tè Papæ subiecti an hodie eligi
possint, ostenditur, lib. 1. tit. 4.
c. 7. n. 2. pag. 75.

Abbatis electio pertinet ad Conuentum, lib. 1. tit. 6. c. 1.
n. 6. pag. 87.

Abbat, non possunt esse minores viginti quinque annorum,
lib. 1. tit. 6. c. 7. n. 33. p. 97.

Abbatum electio facienda est iuxta formam cap. quia prop-
ter, de electione, lib. 1. tit. 6. c. 42. n. 5. p. 128.

Abbatia potest renunciari, lib. 1. tit. 9. c. 15. n. 4. p. 160.
Abbatem benedicere potest Episcopus, lib. 1. tit. 10. c. 1. n. 1.
pag. 160.

Abbatem benedicere si Episcopus sine causâ renu-
tius potest, ipse Abbas non expedita benedictione officium admini-
strare, ibid. n. 4.

Abbas dicitur ante benedictionem, ibid. n. 6.

Abbas dignitas quanta sit, remissus lib. 1. tit. 14. c. 1.
n. 3. p. 173.

Abbat, dicuntur Prælati, ibid. n. 6. p. 174.

Abbas est nomen potius sollicitudinis, quam honoris, lib. 1.
tit. 14. c. 10. n. 2. p. 179.

Abbat, si fuerint benedicti, & presbyteri possunt Ordines
minores conferre, lib. 1. tit. 4. c. 11. n. 3. p. 180.

Abbat, quicquid exempti consuevit, minoresq; Ordines
conferre possunt Regularibus sibi subditis, in interdictisq;
cum illis dispensare, ibid. n. 3. p. 180.

Abbat, non possunt promovere personas seculares habentes
litteras dimissorias suorum Episcoporum, ibid. n. 4.

Abbas vi possit minores Ordines conferre tria requiruntur,
videlicet quod sit Presbyter, quod benedictionem acce-
perit, & quod Monachus conferat, ibid. n. 5. p. 180.

Abbat, in suis Monachis iurisdictione viuunt Ordina-
ria, lib. 1. tit. 7. c. 7. n. 6. p. 168.

Abbat, tenentur venire ad Synodum Episcopalis, lib. 1. tit. 33.
c. 9. n. 2. p. 285.

Abbat, exemptio tenentur venire ad Synodum, ostenditur
ibid. n. 3. p. 286.

Abbas potest Religiosos excommunicare, lib. 1. tit. 33. c. 10.
n. 4. p. 287.

Abbat, dolus an noceat Ecclesiæ, remissus lib. 1. tit. 10.
c. 1. n. 6. p. 408.

Abbas in causâ sui Monasterij testis esse potest, lib. 2. tit. 10.
c. 6. n. 4. pag. 495.

Abbas non potest Religiosum dare in pignus, sed in obfidem
pro debitis Monasterij, lib. 2. tit. 24. c. 9. n. 7. p. 560.

Abbas cognoscere potest de causis Matrimonialibus, & be-
neficialibus, lib. 1. tit. 26. c. 5. n. 6. p. 599.

Abbatia habet administrationem, lib. 2. tit. 10. c. 2. n. 3. p. 787.

Abbas solus non potest presentare ad beneficium nisi hoc
habeat ex præscripta consuetudine, vel privilegio, lib. 3.
tit. 10. c. 4. n. 2. p. 788.

Abbat, acta præsumuntur facta de consensu Conuentus,
ibid. n. 7. p. 789.

Abbas quasi Episcopalem iurisdictionem habens, & Capitulum
Sede vacante debet facere compellendo, ut vltima
testatorum voluit, & plenius, lib. 3. tit. 26. c. 19. n. 4. & 8. p. 903.

Abbatem qui accitatur an ei teneatur obedire, ostenditur
ibid. num. 12.

Abbat, solius non est ad Religionis professionem admittere,
sed exigitur quoque consensus maioris partis Conuentus,
lib. 3. tit. 31. c. 13. n. 6. p. 946.

Abbat, ius est Monachos corrigere absque sui Monasterij
consilio, lib. 3. tit. 28. c. 27. n. 8. p. 939.

Abbat, & aliorum Regularium præfecti visitandi ius ha-
bent Monasteria, aliaq; sibi subiecta loca, lib. 3. tit. 35.
cap. 8. num. 3.

Abbat, etiam exempti tenentur venire ad Synodum, si ha-
beant territorium proprium, & populum, lib. 3. tit. 33.
c. 17. n. 5. p. 975.

Abbat, atque alij Prælati Episcopo inferiores, non possunt
iure beneficiorum uniones facere, lib. 5. tit. 3. cap. 8.
n. 7. pag. 327.

Abbat, malum potest Monachus accusare expensis Mona-
sterij, lib. 5. tit. 1. c. 11. n. 2. pag. 146.

Abbas dum accusatur recipit alimenta, & expensas lite-
pendente, ibid. n. 4. pag. 147.

Abbat, accusatus parendum est à Monachis dum pendet ac-
cusatio, ibid. n. 5.

Abbas accusatus debet habere expensas, ut se defendat vsq;
ad finem causæ, ibid. n. 11.

ABBATISSA ratione publici muneris, & officij est capax
iurisdictionis spiritualis, lib. 1. c. 33. c. 12. n. 2. p. 287.

Abbatissa quomodo dicatur suspendere ab officio, & bene-
ficio

Index Rerum, & Verborum

ficio clericis fuz iurisdictioni subiectos, ostenditur ibid. n. 5. p. 188.

Abbatia pro suo monasterio potest esse procuratrix, lib. 2. t. 30. c. 4. n. 10.

Abbatissa an possit ordinari mulier, quæ nō sit expressè professæ, ostenditur lib. 3. t. 26. c. 2. n. 3. & 3. p. 186.

Abbatissa minores annis quadraginta, & quæ per octo annos professæ non fuerint, eligi, & benedici per Episcopos non possunt, circa quam ætatem ipsi Episcopi dispensare non valent, lib. 5. t. 1. c. 13. n. 3. p. 648.

Abbatissa temporalis non est lute benedicenda, ibid. n. 3.

Abbatissa, & moniales benedicere, & prædicare non possunt, lib. 5. t. 18. c. 10. n. 2. p. 624.

ABIVRARE in loco publico non debet, qui de hæresi fuit leuiter superius, vcl antequam sit accusatus, vel inquisitus sponte ad inquisitores adijt, &c. lib. 3. t. 7. c. 9. n. 12. p. 104.

ABORTIONI poculum præbens tanguam homicida puni- tur, lib. 5. t. 12. c. 5. n. 3. p. 323.

Abortum procurantes, consulentes, & consensientes quas penas incurrant, remissuè ibid. n. 3.

ABRASIO in litteris Apostolicis non inducit falsitatem, quando non reperitur in loco suspecto, aliis secus, lib. 2. t. 22. c. 3. n. 1. p. 535.

Abrasio xqui paratur consumptioni, lib. 2. t. 23. c. 6. n. 1. p. 537.

Abrasio quando inducat falsitatis presumptionem, remissuè lib. 3. t. 36. c. 7. n. 3.

ABSENTES qui sunt in provincia vocari debent ad electionem, lib. 1. t. 6. c. 35. n. 2. p. 123.

Absentia causat potest quis allegare sine mandato, lib. 1. t. 38. c. 2. n. 7. p. 37.

Absentes, qui prælati mortem, ex qua Ecclesia vacauit, non ignorauerunt, sunt ad electionem vocandi, dummodo in loco sint qui vocari debeant, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 8. p. 102.

Absentes quando sunt vocandi ad electionem, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 37. n. 2. p. 141.

Absentes in seruitio Episcopi fructus præbendarum suarum non verò distributiones quotidianas percipere possunt, lib. 3. t. 4. c. 7. n. 2. p. 727.

Absens causa studij, vt fructus suorum beneficiorum percipiat, debet studere in studio generali, lib. 3. t. 4. c. 12. n. 2. p. 730.

Absens causa studij in sacra Pagina iussu præcipit in absentia fructus sui beneficii, non autem distributiones quotidianas, lib. 3. t. 5. c. 32. n. 2. p. 760.

Absens non præsumitur scire ea, quæ sunt in ciuitate, lib. 4. t. 29. c. 6. n. 1. p. 116.

Absentia cum sit facti non præsumitur nisi probetur, ibid. n. 3.

ABSOLUTIONIS appellatio continetur absolutio simplex, non ea, quæ ad cautelam datur, lib. 1. t. 13. c. 10. n. 7. p. 61.

Absolutio petens probat se excommunicatum, lib. 1. t. 6. c. 34. n. 2. p. 123.

Absolutio à iuramento quando imminente necessitate non potest haberi ob non datam copiam Superioris, tunc obicitur contra iuramentum propria auctoritate ventis licet, ibidem c. 27.

Absolutio sacramentaliter qui non est Sacerdos quantum communicat existimetur talis, & verus patochus, absolutio est nulla, lib. 1. t. 6. c. 14. n. 8. p. 139.

Absolutio sacramentalis in articulo mortis valide, & iussu prælati non potest à non sacerdote, etiam si deest Sacerdos, ibid. n. 9.

Absolutio extorta per dolum versantem circa causam finalem inuolida est, lib. 1. t. 31. c. 5. n. 3. p. 260.

Absolutus pro falsa causa quare non habeatur pro absoluto, sicut pro falsa causa excommunicatus habetur pro excommunicato, remissuè ibid. n. 6. p. 267.

Absolvere non potest ab excommunicatione lata per sententiam generalem, vel particularem, nisi ille, qui emittit vel eius successor, aut superior, lib. 1. t. 31. c. 8. n. 2. p. 260.

Absolutus simpliciter ab excommunicatione præstita catione de satisfaciendo si nō satisficiat non incipit in priorem excommunicationem, sed oportet, quod iterum excommunicetur, ibid. n. 3. p. 269.

Absolutus sub promissione de parentis mandatis, si non parer, minime tenet excommunicatus, ibid. n. 4.

Absolvere potius debemus, quam condemnare, lib. 1. t. 36. c. 11. n. 10. p. 736.

Absolutio ab excommunicatione probari potest per vnum testem, lib. 1. t. 20. c. 4. n. 10. p. 491.

Absolvere potest Papa quemlibet à iuramento ex iusta causa, lib. 2. t. 24. c. 18. n. 11. p. 569.

Absolutio ab excommunicatione per vnum testem probari potest, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 10. p. 491.

Absolutio conditionalis, quæ traditur sub conditione de futuro, valida est, lib. 1. t. 40. c. 28. n. 3. p. 644.

Absoluitur ob non probatum crimen ab accusatione diffinituè absoluitur est, & non ab observatione iudicij, lib. 5. t. 1. c. 6. n. 7. p. 144.

Absolutus in foro penitentiali potest accusari in iudiciali, ibid. n. 8. p. 144.

Absolutionem ab excommunicatione petens non fatetur se excommunicatum, lib. 5. t. 13. c. 22. n. 5. p. 248.

Absolutio excommunicationis, quem incurrit deprehensus fideles, an & quando sit Episcopalis, ostenditur lib. 1. t. 17. c. 3. n. 6. p. 162.

Absolutus à iudice per sententiam diffinitiuam an possit iterum accusari, vel inquiri de eodem crimine, ostenditur lib. 5. t. 22. c. 5. n. 3. p. 298.

Absolutio sequens non tollit incapacitatem excommunicati, lib. 5. t. 17. c. 7. n. 10. p. 311.

Absolutio excommunicationis præstita in foro conscientie non sufficit ad hoc vt excommunicatus possit sepeliri in loco sacro, lib. 5. t. 33. c. 5. n. 13. p. 353.

Absolvere nemo potest à suspensione, & alijs Ecclesiasticis censuris ab homine laico, nisi is, qui eas tulit, lib. 5. t. 33. c. 11. n. 13. p. 364.

Absoluitur à censuris potestas etiam in mortis articulo laicis non conceditur, ibid. n. 14. p. 364.

Absolutio sacramentalis non potest dari absenti, lib. 5. t. 38. c. 12. n. 13. p. 429.

Absolutio ratione articuli mortis, aut alicuius impedimenti tenetur Confessarius mungere vt cessante morbo, vel impedimento se præsentet superiori, lib. 5. t. 39. c. 11. n. 5. p. 444.

Absolutus nemo est ab excommunicatione nisi parti læsa fuerit prius satisfactum, ibid. n. 7. p. 441.

Absolutio necessaria est ab excommunicatione, quæ lata fuit ad tempus tacitum, vel expellum, & absque ea solennis absolutio minime tollit excommunicationem, lib. 5. t. 39. c. 15. n. 9. p. 447.

Absoluitur potestas cum potestatem ligandi non semper coniuncta est, lib. 5. t. 39. c. 19. n. 3. p. 448.

Absolutio vna non prodest duabus excommunicationibus, lib. 5. t. 39. c. 27. n. 5. p. 454. & c. 41. n. 4. p. 468.

Absolutio publica fit recitatio prius Psalmi penitentialis, lib. 5. t. 39. c. 28. n. 6. p. 455.

Absolvere ab excommunicatione in articulo mortis nullus alius potest præter Sacerdotem, ibid. n. 9. p. 455.

Absolutio ab excommunicatione ob participationem incur- sã reuocatur ei, cui complicit excommunicatio est reservata, lib. 5. t. 39. c. 29. n. 10. p. 457.

Absolvere potest Episcopus, siue eius Vicarius subdram & sententia excommunicationis nulla reuocatur, ibidem n. 11. p. 457.

Absolutio ab excommunicatione an probetur per cetalem Confessarij, lib. 5. t. 39. c. 39. n. 3. p. 467.

Absolutio non videtur excommunicatus si Papa eum saluaret, vel eum eo communicaret, lib. 5. t. 39. c. 41. n. 3. p. 468.

Absolutio ab excommunicatione obiecta ex falsa causa, est nulla, lib. 5. t. 39. c. 42. n. 3. p. 466.

Absolu-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Abfolutio datur abſque partis citatione vbi periculum eſt in mora, lib. 5. t. 39. c. 48. n. 8. p. 174.
Abſolutio ab excommunicatione quoad forum iudiciale, dari poſteſt ab illo, qui iuriſdictionem habet, licet Presbyter non ſit, lib. 5. t. 39. c. 50. n. 4. p. 474.
Abſoluti quis poſteſt ad cautelam preſtari cautione de parendo mandatis Eccleſie, vbi dubiatur de viribus ſententie, lib. 5. t. 39. c. 52. p. 474.
Abſolvere à cenſuris, & peccatis, & actus iuriſdictionis exercere poſteſt minori obſtitus excommunicatione, lib. 5. tit. 39. c. 56. n. 2. p. 476.
Abſolvere an poſſit habens facultatem delegatam limitatè, non ſatiſfacta parte, oſtenditur lib. 5. tit. 40. c. 23. n. 8. p. 487.
Abſolendi privilegium habens cum limitatione ſatiſfactionis an poſſit abſolvere poenitentem ſi moraliter non poſſit ſatiſfacere, ibid. n. 5. p. 487.
ACCEPTATIO facta ab excommunicatione de beneficio tam ſibi collato eſt valida, lib. 5. t. 17. c. 7. n. 11. p. 312.
ACCESSVS non tutus probatur ſi in illo loco, in quo citatus debet comparere ſit peſtis, lib. 1. t. 9. c. 9. n. 1. p. 155.
ACCVSATVS ſemel non poſteſt ſuper eodem delicto iterum moleſtari, & inquiri, lib. 5. tit. 5. c. 6. n. 2. p. 141.
Accuſare alium de delicto commiſſo an liceat abſque ſcrupulo, lib. 5. tit. 1. c. 8. n. 2. p. 145.
Accuſare alium præter Abbatem quando licet Monacho, oſtenditur lib. 5. t. 1. c. 11. n. 6. p. 147.
Accuſatio illius reditur ſuſpecta quando multùm ſtetit ad accuſandum, lib. 4. tit. 15. c. 1. n. 6. p. 81.
Accuſator in crimine læſe Maieſtatis, & in crimine ſimonie ſi non probat, non puniatur de calumnia, lib. 5. t. 2. c. 1. n. 8. p. 158.
Accuſatus de ſimonia pendente accuſatione prohibetur ab admittitione Divinorum, donec ſe purgaverit, lib. 5. t. 3. c. 4. n. 2. p. 160.
Accuſatori agenti etiam civiliter de cauſa aliàs criminali ſemiplenè probanti non deſertur iuramentum ſuppletorium, niſi quando pluſquam ſemiplenè probatum ſit, & accuſator honeſta perſona, & legalis ſit, lib. 2. t. 20. c. 33. n. 25. p. 514.
Accuſare alium nemo regulariter compellendus eſt, lib. 5. t. 1. c. 14. n. 3. p. 148.
Accuſare criminaliter non poſteſt reconuenire, vel accuſare ſuum accuſatorem coram eodem Iudice, niſi ille Iudex ſit vtriuſque partis competens, lib. 2. t. 1. c. 4. n. 7. p. 345.
Accuſatus pendente accuſatione criminis reprobari in cauſa criminali, lib. 2. t. 20. c. 56. o. 2. p. 128.
Accuſatus per maleſolos, & non grauatus apud graues, & bonos viros pendente accuſatione ordinari poſteſt, lib. 5. tit. 5. c. 1. n. 3. p. 142.
Accuſatione pendente intetum dum ad ſententiàm deveniunt, accuſatus dicitur infamis infamia facti, ibid. n. 4.
ACTA originalia que dicantur, oſtenditur lib. 2. t. 19. c. 1. n. 2. p. 485.
Acta apud quem Iudicem remanere debeant, oſtenditur ibidem n. 3.
Acta proceſſus, & atteſtationes habetæ apud vnum Iudicem fidem faciunt apud alium ſucceſſorem, ibid. n. 4. p. 486.
Acta cum loco, die, & conſule edenda ſont, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 17. p. 480.
Acta in vno iudicio probant in alio, lib. 2. t. 20. c. 11. n. 3. p. 498.
Acta facta coram Iudice ſeculari an faciant fidem coram Iudice Eccleſiaſtico inter eaſdem perſonas, ibid. n. 5.
Acta facta in iudicio ſummario non faciunt fidem in plenario, lib. 2. t. 20. c. 38. n. 5. p. 519.
Acta poſt euocationem intimatam non valent, lib. 2. t. 16. c. 4. n. 3. p. 451.
ACQVIſITA per viſuras tenetur viſurarius ſemper reſtituere niſi veniat in extremam neceſſitatem, quia tunc ſibi, & ſuis ſervare poſteſt, vt parè viuant, lib. 5. t. 19. c. 5. n. 3. p. 276.

ACTIO ad ſeparationem thori, & repetitionem dotis datur vxori ob mariti adulterium, lib. 2. t. 6. c. 1. o. 3. p. 387.
Actio famoſa ſi agatur iuſturandum relatum deſerri non poſteſt, lib. 2. t. 24. c. 36. n. 4. p. 583.
Actio, quam quis ad rem litigioſam habet, cedi non poſteſt, lib. 2. t. 28. c. 73. n. 16. p. 682.
Actio non datur læſo vltra dimidiam perempta re, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 29. p. 816.
Actio intentata contra eum, qui ob homicidium commiſſum inhabilis eſt reputandus ad beneficium conſequendũ, civilis cenſetur, & non criminalis, lib. 5. t. 3. c. 3. n. 4. p. 153.
ACTOR, & reus à pari procedunt, lib. 2. t. 4. c. 2. n. 3. p. 385.
Actor, & reus ſunt correlatiui, ibid. n. 4.
Actori non licet, quod reo denegatur, ibid. n. 5.
Actor forum Rei ſequitur, lib. 2. t. 2. c. 8. n. 2. p. 365.
Actore non probante reus abſoluitur, lib. 3. t. 12. c. vnic. n. 4. p. 796. & lib. 2. t. 12. c. 3. n. 13. p. 419. & eod. lib. 2. t. 24. c. 36. n. 5. p. 583.
ACTVS omnis conſiſtit in voluntate, & potentia agentis, lib. 1. t. 29. c. 23. n. 2. p. 242.
Actus omnes humani tria requirunt, vt conſiciantur, & conſiſtant, ibid. n. 4.
Actus aliqui quando ſit in occulto, vel tempore nocturno, tunc præſumuntur dolus, lib. 1. t. 29. c. 29. o. 9. p. 243.
Actus geſti propter metum regulariter veniunt reſcindendi, lib. 1. t. 40. c. 2. n. 5. p. 316.
Actum non dicitur cum aliquid ſupereſt ad agendum, lib. 1. t. 16. c. 1. n. 5. p. 386.
Actus eligendi, conſerendi, vel præſentandi ad eũ pertinent, qui eſt in quaſi poſſeſſione eorum actuum, lib. 1. t. 6. c. 24. n. 7. p. 110.
Actus ex quibus percontitur acquiſita quaſi poſſeſſio debet eſſe clari, certi, & non turbidi, ibid. n. 19. p. 113.
Actus in dubio cenſetur factus ſecundum illud, quod Ius diſponit generaliter, & etius ampliaciones complectitur, lib. 1. t. 2. c. 11. n. 2. p. 28. & lib. 2. t. 24. c. 19. n. 6. p. 569.
Actus contruit non ſeruita forma, lib. 1. t. 5. c. 22. n. 8. p. 53.
Actus, quibus inducitur conſuetudo, qualiter ſint faciendi, oſtenditur lib. 2. t. 4. c. 10. n. 18. p. 82.
Actus, & ſententia vitiantur in totum ſi ex pluribus exercitiis iuriſdictionem vnus ſolus ſit excommunicatus, etiamſi plures Iudices fuiſſent dati cum clauſula, quod ſi non omnes, &c. lib. 2. t. 17. c. 24. n. 3. p. 620.
Actus tribuitur ordinanti, & non exequenti, lib. 2. t. 2. c. 43. n. 4. p. 647.
Actus præſumitur factus de voluntate, & ad inſtantiam illius, ad cuius fauorem, & vtilitatem verſatur, lib. 2. t. 20. c. 30. n. 4. p. 510.
Actus geſtus per partem in iudicio nunquam nocet ſi non ſit à parte acceptatus, ſed impugnatus, lib. 2. t. 15. c. 3. n. 8. p. 449.
Actus quando eſt illicitus, iuramentum illi adhibendum eſt nullum, lib. 2. t. 24. c. 33. n. 6. p. 580.
Actus meræ voluntatis Iuris neceſſitatem excludit, lib. 2. t. 10. c. 3. n. 21. p. 420.
Actus vnus iuriſdictionis poſſeſſio inducit idem in omnibus lib. 3. t. 36. c. 1. n. 4.
Actus qui poſuit geri duplici poteſtate ſuſtinebuntur ex ea, qua melius valere poſteſt, lib. 3. t. 5. c. 21. n. 2. p. 747.
Actus factus contra ſacram Principis prohibitionem valet, lib. 3. t. 5. c. 27. n. 3. p. 752.
Actus quando pro ſui ſolemnitate ſcripturam requirit, tunc curſu temporis ſolemnitas intrinſeca non præſumitur, lib. 3. t. 17. c. 4. n. 4. p. 818.
Actus cum non poſteſt fieri ſine conſenſu talis perſonæ, tunc requiritur ille conſenſus per modum ſolemnitatis, lib. 3. t. 38. c. 11. n. 3.
Actus meræ ſaculatis nunquam præſcribunt, lib. 5. t. 33. c. 24. n. 8. p. 388.

Index rerum, & verborum

Adus quando per se non sufficeret censetur Princeps adhibere causa cognitione confirmans de nouo dare, lib. 2. tit. 30. c. 8. n. 6. p. 692.

Adus si in se malus est ad malum in dubio referendus, lib. 5. tit. 1. c. 18. n. 4. p. 151.

Adus omnes iurisdictionis voluntariæ, quatenus ad effectum spirituum ordinantur, materia sunt simoniarum, lib. 5. t. 3. c. 28. n. 2. p. 176.

ADVOCATUS auctor in prima instantia non potest esse Rei in secunda, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 4. p. 114.

Advocatus, & defensor Ecclesie dicitur Imperator, lib. 1. t. 6. c. 34. n. 10. p. 122.

Advocatus tenetur pro miserabilibus personis patrocinium suscipere, lib. 1. t. 14. c. 7. n. 7. p. 177.

Advocatus cogi potest per iudicem patrocinium suscipere etiam pro pauperibus, lib. 1. t. 32. c. 1. n. 2. p. 278.

Advocatus inimicus alterius partis an possit contra eam patrocinium suscipere, ostenditur ibid. n. 3. p. 279.

Advocatus olim non fuerunt constituta ex publico salario, ibid. n. 5.

Advocati pauperum Regio sumptu creantur in Gallia, Germania, & Neapoli, ibid. n. 6.

Advocatus in causa, in qua est advocatus, testimonium ferre non potest, lib. 2. t. 36. c. 6. n. 2. p. 298.

Advocate non potest in foro seculari clericus in Sacris, vel in minoribus beneficiis, nisi pro se, vel pro sua Ecclesia, aut pro miserabilibus personis, lib. 1. t. 37. c. 1. num. 21. p. 303.

Advocate p. sunt clerici si stipendia non habeant Ecclesia, sicut, aut patrimonium, quo sustententur, ibid. n. 3. & 4.

Advocate potest clericus coram iudice ecclesiastico, & in foro ecclesiastico, in Curia Romana ibid. n. 5.

Advocate potest clericus in foro seculari in vno negotio, quo expedire poterit aliud assumere, ibid. n. 6.

Advocate prohibitus non prohibetur in camera consilere, lib. 1. t. 37. c. 3. n. 7. p. 304.

Advocatus salarius a duobus ubi iuravit in vna lite contrarius tenetur advocate pro illo, qui sibi prius salarium constituit, ibid. n. 10. p. 305.

Advocatus non potest esse infamis, lib. 2. t. 1. c. 16. n. 4. p. 356.

Advocatus incidit in perurium eum non defendit Ecclesiam, quam suo iuramento defendere promissit, lib. 2. t. 14. c. 17. n. 2. p. 367.

Advocatus non potest esse Iudex in eadem causa, in qua Advocatus fuit, & potest tex. usari ab eo tantum contra quem fuit Advocatus, & non ab alio, lib. 2. t. 28. c. 36. n. 3. p. 692.

Advocatus nullus potest esse in causa, in qua pater, vel filius est Iudex, ibid. n. 4.

Advocatus non potest esse assessor Iudicis in causa clientis, ibid. n. 5.

Advocatus responsio per errorem non reuocata nocet clientulo, lib. 1. t. 28. c. 63. n. 3. p. 669.

Advocatus infames sunt si perissent auxilium, consilium, & c. hæreticus, & eorum fautoribus, ibid. t. 7. c. 11. n. 3. p. 310.

Advocatus non in causa hæresis, sed in alia causa criminali pro hæretico advocans an cap. si aduersus de hæret. pœnam incurrit, ostenditur ibid. n. 4.

Advocatus & procurator ibi debent quando dubitatur an sit aliquis hæreticus, & an id, de quo inquitur, sit hæreticus, ibid. n. 5.

ADMINISTRATOR datus à Summo Pontifice censetur legitimus defensor in Ecclesia Cathedrali, lib. 3. t. 9. c. 3. n. 4. p. 785.

Administratores bonorum Ecclesie, vel minorum possunt donare remunerationis causa, lib. 3. t. 26. c. 12. nu. 7. p. 877.

ADOPTIVÆ filie potest copulari filius illegitimus, lib. 4. t. 13. c. vñc n. 5. p. 67.

ADULTERIUM commissum data fide de matrimonio

contrahendo, priore coniuge supersubdito potest cum adultera matrimonium contrahere, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 4. p. 11.

Adulterium existimatur interueniente peccati sine fuit matrimonium, non dimittit sequentes cum adultera nuptias, si matrimonium prius contractum fuit iudicatum, lib. 4. t. 7. c. 1. n. 2. p. 52.

Adulterium, ubi interuenit machinatio mortis alterius coniugis, impedit, ac dirimit matrimonium subsequens, ibid. c. 3. n. 2.

Adulterium simplex non efficit matrimonium invalidum, nec quidem contractum inter personas à quibus illud commissum est, lib. 4. t. 7. c. 6. n. 2. p. 55.

Adulterium, & promissio matrimonii ad impedimentum contrahendum, fieri debent viuentis coniuge, qui est complex adulteri, lib. 4. t. 7. c. 8. n. 3. p. 56.

Adulterini dicuntur filij Presbyterorum, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 13. p. 111.

Adulterium ubi esset ita notorium vt nulla procul tergiversatione celari posset, tunc absque Iudicis sententia licet fieri inori peccatum, lib. 4. t. 19. c. 3. n. 3. p. 18.

Adulterium notorium dicitur quando est permanentis, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 3. p. 119.

Adulterium commissum ab vxore propter frustitiam mariti ab eius domo auferre potest accusari per maritum, ibid. n. 5.

Adulteri notrij exceptio, seu replicatio impedit restitutionem viri, aut vxoris eam petentis, ibid. num. 8. p. 120.

Adulterium probatur per confessionem vnius ex coniugibus quoad effectum separationis thori, lib. 4. t. 19. c. 5. n. 2. p. 120.

Adulteri pœnas effugere potest vxor propter viti frustitiam, aut propter sanæ necessitatem, ibid. n. 3. p. 121.

Adulterium si vxor, aut vir committat, alter, qui est innotens, non solum potest à potente separari, sed etiam eo inuiri ingredi religionem, aut Ordines sacri persequi, ibid. n. 6. p. 121.

Adultera vxorem tepescientem sua esse viro sibi reconciliare, non sèpe tamen adulteram admittit, lib. 5. t. 16. c. 1. n. 5. p. 357.

Adulterium non probatur contra alium sola mulieris confessione, lib. 5. t. 16. c. 5. n. 4. p. 358.

Adulteri absolutio prodest adultera, sed condemnatio non nocet, ibid. n. 5. p. 358.

Adulterius laicus tam mulieris, quam femina excommunicantur, lib. 5. t. 16. c. 6. n. 2. p. 358.

Adulterium ad impediendam restitutionem non potest per testes probari, ibid. n. 6. p. 359.

Adultera compensantur si lata diuorij sententia coniux prius innocens adulteretur, lib. 5. t. 16. c. 7. num. 4. p. 360.

Adultera coniux notorie potest expelli propria auctoritate, ibid. n. 6.

Adulteri et criminis delectatio quanta sit remissus, lib. 5. t. 16. c. 8. p. 345.

Adulterium, & copula carnalis non potest directè, & immediate probari per testes de viis, lib. 5. t. 21. c. 12. n. 5. p. 550.

Adulterium probatum dicitur per confessionem adulteri, vel adultera, lib. 5. t. 23. c. 13. n. 6. p. 550.

Adulteri laici possunt per Iudicem Ecclesiasticum excommunicari, lib. 5. t. 28. c. 14. n. 3. p. 633.

Adulteri tanquam viles, & infames à testimonio repelluntur, lib. 5. t. 20. c. 1. n. 3. p. 488.

Adulterium per testes singulares probatur, lib. 5. t. 20. c. 4. n. 70. p. 493.

Adulterium est crimen mixti fori quando agitur de puniendo criminaliter, lib. 5. t. 2. c. 8. n. 10. p. 369.

Adulterium per testes de auditu probari potest, lib. 5. t. 20. c. 33. n. 4. p. 514.

Adulterium est graue crimen, vt nulla causa iustificari possit.

Collectan. in quinque libros Decretal.

lit. lib. 2. t. 24. c. 26. n. 5. p. 575.

Adulterium, seu virginis raptum perpetrans in Ecclesia eius immunitatem non gaudet, lib. 3. t. 49. c. 10. n. 4.

AEDIFICAR. si quis non poterit iuxta suum, vel aream vicinam, si ratione talis aedificij fieret illi prejudicium, lib. 1. t. 40. c. 25. n. 8. p. 489.

Aedificatio inhiibetur per nunciacionem noui operis iure, vel iniuria factam, lib. 5. t. 32. c. 3. n. 2. p. 235.

Aedificatio ad equalitatem vicini licita non est, lib. 5. t. 32. c. 4. n. 7. p. 236.

Aedificium suum vnicuique licitum est vsque ad coelum extollere, lib. 5. t. 37. c. 4. n. 6. p. 336.

Aedificia prohibitis non prohibetur reedificare, lib. 5. t. 6. c. 7. n. 3. p. 190.

AEQVIPARATIO tutoris, & Praeati non recipitur, nisi ubi expresse reperitur, lib. 3. t. c. 5. n. 12. p. 860.

AEQVITAS seruanda in p. iuris arbitrijs intelligendis, lib. 1. t. 36. c. 11. n. 7. p. 302.

Aequitas scripta debet perferri rigori iuris, ibid. n. 9.

Aequitas, & sola veritas rei spectatur in vniuersisq; constitutionibus, lib. 2. t. 27. c. 19. n. 2. p. 617.

AETAS ad quatuor minores Ordines quae requiratur, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 7. n. 4. p. 93.

Aetas ad tres Ordines Sacros constituta quae sit ostenditur ibid. n. 5. p. 97.

Aetas virginis quinque annorum incerta requiritur in beneficio curato, ibid. n. 34. p. 97.

Aetas per testes de credulitate probatur, lib. 2. t. 20. c. 5. n. 9. p. 495.

Aetas filiorum sufficienter probatur per librum parentis, lib. 2. t. 20. c. 22. n. 17. p. 555.

Aetatem domesticis probant, lib. 2. t. 20. c. 24. num. 16. pag. 506.

Aetas ad professionem emittendam quae requiratur, ostenditur lib. 3. t. 31. c. 1. n. 2. p. 938.

Aetatem eandem ad sponsalia, & diuersam ad matrimonium cur lus praescripserit in vicijs, & feminis, ostenditur lib. 4. t. 12. c. 4. n. 3. p. 27.

Aetatis ratio in p. iuris imponendis adhibenda est, lib. 5. t. 12. c. 6. n. 6. p. 233.

AFFECTVS non praesumitur, nisi sequatur effectus, lib. 4. t. 2. c. 32. n. 5. p. 25.

AFFINITATIS impedimentum superueniens post contractum matrimonium non impedit, nec dirimit illud, quoad vinculum, lib. 4. t. 23. c. 6. n. 6. p. 77.

Affinitas an oriatur ex penetratione vasis seminis absque semine nullo, ostenditur lib. 4. t. 23. c. 8. n. 2. p. 71.

Affinitas contracta ob crimen incestus compromissum an praeueniat atheni in incestuosum potestatem contrahendi matrimonium, ostenditur lib. 4. t. 23. c. 8. n. 1. p. 72.

Affinitas oritur ex copula illicita, lib. 4. t. 23. c. 10. n. 4. pag. 73.

Affinitas orta ex copula licita dirimit matrimonium vsq; ad quartum gradum, lib. 4. t. 24. c. 8. n. 4. p. 78.

Affinitas orta ex copula illicita non extenditur vltra secundum gradum, lib. 4. t. 24. c. 8. n. 5. p. 78.

Affinitatis impedimentum inter Iudaeos, & Infideles contrahitur, amplius ubi, lib. 4. t. 29. c. 9. num. 2. pag. 126.

Affinis potest testificari in causis ciuilibus paruis, lib. 3. t. 6. c. 2. n. 5. p. 387.

AGERE contra debitorem licitum est pro fructibus aliquot censuum, similiter contractus, vt condemnentur ad prestandum fructus pro omnibus annis futuris debitis temporibus, lib. 2. t. 11. c. vnic. n. 11. p. 411.

Agentes, & consentientes pari poena puniuntur, lib. 1. t. 29. c. 1. n. 3. p. 226.

Agentes, & consentientes pari poena puniuntur, quando consentientes cum agentibus cooperantur positioe, lib. 1. t. 34. c. 4. n. 3. p. 399.

Agit male, qui aliquid agere agit, lib. 1. t. 1. c. vnic. num. 3. pag. 411.

AGGRESSOR quod quis fuerit quomodo probetur, remissum lib. 1. t. 26. c. 3. n. 3. p. 407.

AGRICVLTVRA Clericis, & Religiosis non prohibetur, lib. 3. t. 41. c. 1. p. 14.

ALTEATORES publici sunt infames, lib. 5. t. 31. c. 11. n. 3. p. 329.

Alteator facta collatio beneficii est nulla, ibid. n. 4.

ALEXANDRINI Patriarchatus dignitas, & origo, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 23. n. 5. p. 384.

ALIENAM rem de consensu domini potest maritus donare uxori, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 9. p. 135.

ALIENATIO largi facta dicitur si sola possessio tra nscatur, lib. 1. t. 29. c. 37. n. 3. p. 252.

Alienata res per restitutionem in integrum reuocatur ab Ecclesia, nec satis est supplere laesionem pretij, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 10. p. 321.

Alienatio rei Ecclesiae facta cum solemnitate debita sine vlla iusta causa ex quatuor requisitis, inualida est, ibid. n. 18. pag. 322.

Alienans in fraudem causa iudicii mutandi tenetur adione in factum ad interesse, & damna, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 2. pag. 320.

Alienus rem causa iudicii mutandi, & eam recuperans ante litem motam non incidit in poenam edicti de alienatione, &c. ibid. n. 3.

Alienare non valet compromittere non potest si celebratur compromissum in forma, quae alienationem inducat, lib. 1. t. 43. c. 5. n. 7. p. 334.

Alienus rem litigiosam, quae reuocari non possit, debet aequalitatem substituere in locum illius, quam alienare non poterat, lib. 1. t. 16. c. 3. n. 2. p. 411.

Alienatio facta sine consensu Capituli non ratificatur, nisi consensus Capituli expressus accedat, lib. 3. t. 10. c. 2. n. 6. p. 787.

Alienatio bonorum Ecclesiae praesumitur solemniter facta, & temporis diuturnitas, lib. 3. t. 10. c. 6. n. 2. p. 788.

Alienatio non sufficit vt sit Ecclesiae utilis, sed requiritur, vt meliora prospectat, lib. 3. t. 10. c. 8. n. 2. p. 790.

Alienatione immobilium prohibita, prohibentur mobilia pretiosa, ibid. n. 6.

Alienationibus rerum Ecclesiae copulatiue requiritur solemnitas, & causa, lib. 3. t. 13. c. 1. n. 2. p. 797.

Alienatio rei Ecclesiae utilis non dicitur ubi Ecclesia recipit tantum, quantum dimisit, ibid. n. 3.

Alienare prohibitis non potest hypothecare, lib. 3. t. 13. c. 5. n. 6. p. 799.

Alienatio ubi non super re, sed super persona constituitur an videatur prohibita pignoratione, remissum ibid. n. 7.

Alienationis sub verbo quo contrahitur, remissum ibid. n. 8.

Alienare prohibitis non potest rem vendere, ibid. n. 10.

Alienare prohibitis non potest in solutum dare, ibid. n. 11.

Alienare prohibitis non potest locare ad longum tempus, seu in perpetuum, ibid. n. 12.

Alienare prohibitis non potest vsumfructum constituere, ibid. n. 14.

Alienare prohibitis non potest permuare, ibid. n. 16.

Alienatione prohibita prohibetur etiam concessio emphyteusis, ibid. n. 17.

Alienantium bona ecclesiastica quot, & quae poene remissum lib. 3. t. 13. c. 6. n. 2. p. 800.

Alienare quis non dicitur ante traditionem, ibid. n. 3.

Alienare prohibitis etiam prohibetur alienationi consentire, ibidem.

Alienatas male tenet nulli dato pretio Ecclesia repetit, ibid. n. 9.

Alienationis nulla reuocatio, & penitentia ante ealem, & pacificam possessionem excusat, ibid. n. 11. p. 701.

Alienans procuratorem rem Ecclesiae referens assensu Apostolico si tradiderit possessionem ante illius imperatorem, an faciat dominum in censuras incidere, remissum ibid. num. 12.

Alienans res Ecclesiae de cessione de proprio tenetur, ibid. num. 15.

Ali-

Index Rerum, & Verborum

Alienare non potest Prælati bona, quæ sunt de mensa, nec in emphyteusim perpetuum concedere, lib. 3. t. 13. c. 8. n. 3. p. 803. & c. 10. n. 2.

Alienari possunt res Ecclesiæ ex causa maioris utilitatis, ibid. c. 8. n. 6.

Alienatio necessaria non soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 40. p. 817.

Alienatio quæ sit ex mandato Iudicis alicuius rei emphyteuticæ irrequisito domino fieri non potest, ibid. n. 58. p. 818.

Alienatio emphyteuticæ cum clausula constituti an faciat incidere emphyteusim alienantem in commissum, ostenditur ibid. n. 56. p. 818.

Alienatio nulliter facta emphyteuticæ irrequisito domino non facit incidere sic alienantem in commissum. ibid. n. 72. p. 819.

Alienatio facta à viro de emphyteusi uxoris irrequisito domino non facit eam incidere in commissum, ibid. n. 73.

Alienatio emphyteuticæ irrequisito domino facta ab eo, qui ignorabat rem esse emphyteuticam, non facit incidere alienantem in commissum, ibid. n. 74.

Alienatio emphyteuticæ in socium, vel collegam eiusdem emphyteuticæ fieri potest irrequisito domino, ibid. n. 75. pag. 820.

Alienatio partem emphyteuticæ non à tota emphyteusi, sed ab illa parte sic alienata cadit in commissum, ibid. n. 81. p. 820.

Alienatio cum clausula, si domino placuerit, &c. non incidit in commissum, ibid. n. 84. p. 821.

Alienatio irrequisito domino non cadit à Inre suo quando confiteretur est in loco, quod emphyteuta alienet sine domini requisitione, ibid. n. 87.

Alienatio emphyteuticæ irrequisito domino fieri potest quædo super ea pendet litis inter dominum, & emphyteutam, ibid. num. 89.

Alienandi prohibitio hominis ubi concurrat cum prohibitione legis impedit dominij translationem, lib. 4. t. 5. c. 4. n. 10. p. 42.

Alienatio rei litigiosæ facta à fisco invalida est, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 14. p. 682.

Alienatio ex causa necessaria rei litigiosæ fieri potest, ibid. num. 18.

Alienatio ex causa necessaria quæ dicatur, ostenditur ibid. n. 19.

Alienatio rei litigiosæ de licentia Iudicis valet, ibid. n. 20.

Alienatio rei litigiosæ ante traditionem possessionem non incurrit penam, ibid. n. 26. p. 683.

ALIMENTORUM suorum in causa non datur appellatio quoad effectum suspensivum, lib. 2. t. 28. c. 59. num. 17. p. 664.

Alimenta à patre spiritus debentur, lib. 1. t. 7. c. 5. n. 4. p. 53.

Alimenta filijs spiritus non solum pater tenetur præstare dū vivit, sed etiam eo mortuo eius hæredes, ibid. n. 5. p. 54.

Alimenta præstantia sunt filijs spiritus attemis, & consideratis divitijs paternis, & eius qualitate, ibid. n. 12.

Alimenta vt filio lite pendente, quem pater filium esse negat, assignet Index, debet summariam præmittere informationem, & si præsumptio aliqua sit pro filio debet interim per Iudicem pronuntiare, vt alatur, lib. 4. tit. 17. c. 2. n. 26. p. 95.

Alimenta filijs spiritus de aequitate canonica vbique servanda debentur, lib. 4. t. 27. c. 13. n. 51. p. 122.

Alimentis priuatur filij propter paternam hæresim, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 27. p. 309.

Alimentorum legati capax est hæreticus quamuis cæterorū relictorum sit incapax, lib. 5. t. 7. c. 3. n. 34. p. 216. tom. 2.

Alimenta patrono præstantur secundum illius qualitatem, lib. 3. t. 38. c. 25. n. 11.

ALMARICI impij quæ fuerint peruersissima dogmata, remissio, lib. 1. t. 2. n. 7. p. 10.

ALLEGATIO patris non facit lus, lib. 3. t. 5. c. 34. n. 3. p. 761.

ALLOCVTIO cum monialibus, & accessus ad eorundem monasteria vt permissus debet adesse legitima causa, lib. 3. t. 1. c. 8. n. 5. p. 702.

ALPHONSI Regis Aragoniæ factum narratur procognoscendo patre, qui filium negabat, lib. 2. t. 23. c. 2. n. 5. p. 544.

ALTARE dicitur quasi alta res, vel altaria, lib. 5. t. 35. c. 30. n. 5. p. 356.

Altare fixum, seu portatile quod dicatur, & quod mobile & in quibus differant, ostenditur lib. 3. t. 40. c. 1. n. 2.

ALTERVM ex copulatis non sufficit cum verumque est necessarium, lib. 3. t. 22. c. 2. n. 22. p. 865.

AMANT, qui furore libidinis, & amoris aliquid prohibuit fecerit, aliquatenus est parcendum, lib. 4. t. 1. c. 17. n. 4. p. 11.

AMASIVS pro amasia deponere non potest, lib. 3. t. 6. c. 14. n. 38. p. 507.

AMBITIO quid sit, remissio, lib. 3. t. 5. c. 5. n. 2. p. 733.

Ambitione non est transiendum ad dignitates, & honores, lib. 1. t. 6. c. 38. n. 9. p. 174.

AMBIGVA dispositio est intelligenda iuxta id, quod cōsuevit fieri, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 4. p. 359.

AMICITIA non omnis repellit Iudicem, sed maxima, lib. 2. t. 6. c. 4. n. 12. p. 388.

Amicitia sola, quæ fuerit maxima, & intima inducit causam reculationis, lib. 2. t. 1. c. 18. n. 6. p. 357.

AMICVS pro amico absque mandato in iudicio admittitur, si amicitia magna sit, lib. 1. t. 3. c. 28. n. 19. p. 602.

Amici, vel vicini absentis debitoris emendi sunt antequam proueniatur ad secundum decretum, qui ad hoc sunt requirendi, vt id possint denunciare citato, lib. 2. t. 25. c. 4. n. 6. pag. 449.

Amico relicto censetur contemplatione amicitie legatum, lib. 3. t. 26. c. 15. n. 9. p. 899.

AMOR est furor, lib. 2. t. 23. c. 15. n. 5. p. 550.

Amoris ardore nihil est vehementius, lib. 4. t. 1. c. 23. n. 2. p. 11.

Amor ebrietas æquiparatur, quia rectum iudicium subvertit, ibid. n. 3.

ANATHEMA quid significet, ostenditur lib. 5. t. 27. c. 6. n. 2. p. 310.

ANCILLA testis esse non potest pro domino suo, nisi in ijs, quæ domi sunt, vel si iam defisset esse ancilla, lib. 2. t. 20. c. 24. n. 27. p. 507.

Ancillæ etiam coniugatæ filius quatuordecim annos habeat liberum, nascitur seruus, lib. 4. t. 10. c. 1. n. 2. p. 61.

ANGLIÆ Rex Romani Imperij iurisdictione est liber, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 26. p. 110.

ANIMA preuiosior est corpore, lib. 1. t. 33. c. 6. num. 5. pag. 383.

Animæ ceteris rebus est anteposenda, lib. 5. t. 38. c. 13. n. 6. p. 422.

Animæ in fauorem tutius est sequendum, lib. 3. t. 43. c. 3. n. 4.

Animarum curæ ubi sit mentio semper intelligitur de cura actuali, non habituali, lib. 1. t. 14. c. 4. n. 2. p. 175.

Animæ sunt pretiosiores omnibus alijs rebus, & corporibus, lib. 1. t. 14. c. 14. n. 4. p. 182.

Animarum curam habere, & esse Rectorem parochialis Ecclesiæ in quo differant, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 54. n. 2. p. 117.

ANIMAL quodnam fuerit aggressum quando dubitatur dominus occisor non tenetur, lib. 5. t. 36. c. 3. n. 2. pag. 407.

Animal in suo fundo repperitum non potest quis retinere reclusum, nisi quando ignoratur dominus, lib. 3. t. 36. c. 4. n. 4. p. 408.

Animalium decimæ inter prædiales computantur, & id debentur ijs Ecclesiæ, in cuius parochia animalia morantur, & pascunt, lib. 3. t. 30. c. 20. n. 5. p. 927.

ANIMVS alicuius per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 65. p. 493.

ANNE

ANNEXORVM, & conexorum idem est iudicium, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 6. p. 343. & lib. 1. t. 1. c. 1. n. 6. p. 329.

ANNVLATIO actus non est pena quando non inducitur in odium, & supplicium contrahentibus, lib. 3. t. 1. c. 6. n. 10. p. 801.

ANNVL. transmissio de masculo in feminam probat matrimonium, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 7. p. 549.

Annulus deferre clericis non licet, nisi quibus conuenit ratione dignitatis, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 14. p. 707.

Annuli immulso, & recipi si per acceptum verba vnus operatur verbum expressum alterius, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 3. p. 20.

Annuli tradens vir feminæ consensum coniugale experimenti matrimonii censetur contrahere, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 6. p. 24.

Annuli tradito signum est sponsionis est, & sequitur matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 14. p. 33.

ANNVS datus executoribus testamenti ad illud exequendum currit à die monitionis factæ per iudicem, & non ligat ignorantes, & legitime impeditos, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 3. p. 889. nisi fauente conscientia, c. 17. n. 3. p. 908.

Anno clauso dato executori testamenti ad illud exequendum exequo deuoluitur ad Episcopum, ibid. n. 4.

Anno nouitatus debet esse continuus vt valeat professio, ita ut tradit interruptio satis fit ne nouitatus sit continuus, lib. 3. t. 1. c. 16. n. 1. p. 949.

Anno probationis nouitj incipere debet à tempore habitus monastici post annos pubertatis expletos, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 5. p. 944.

Anno bifixtus ideo appellatur quia intercallatur vnus dies, & bis dicitur sextq. Kal. Martij, lib. 5. t. 40. c. 14. n. 4. p. 483.

Anno bifixtus si sit in tempore retractus biduo pro vno die censendus est, ibid. n. 5.

Anno quoad Confessionem computatur à Paschate vsque ad Pascha, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 6. p. 439.

ANTIOCHENI Patriarchatus dignitas est, & quando incipit, delectatur, lib. 5. t. 33. c. 23. n. 6. p. 384.

ANTIQA per testes de auditu probari possunt, lib. 1. t. 1. c. 3. n. 6. p. 518.

ANTIQUITAS veneranda est, lib. 1. t. 7. c. 3. n. 6. p. 145.

Antiquorum consuetudo seruanda est, ibid. n. 7.

ANTIQUIOR in Collegio alijs præferat, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 5. p. 280.

Antiquior debetur honor, lib. 1. t. 33. c. 15. n. 6. p. 289.

Antiquioribus magna fides adhibetur, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 4. p. 134.

ANTIQUVM probatur per litteras scriptas, seu incisas in lapidibus, vel per instrumenta pro conuictibus facta, lib. 1. t. 1. c. 13. n. 7. p. 484.

Antiquum dicitur, quod excedit centum annos, lib. 5. t. 40. c. 1. n. 3. p. 486. & lib. 1. t. 1. c. 5. n. 8. p. 468.

APPELLANS renouare videtur suæ appellationi, & facit transire sententiam in rem iudicatam, si expoliet aduersarium post appellationem, lib. 1. t. 3. c. 12. n. 4. p. 43.

Appellatio nulla extra iudicialis suspendit executionem, & causat attenuata, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 3. p. 107.

Appellatio non datur ab Episcopo nolente Ordinem conferre, lib. 1. t. 1. c. 5. n. 5. p. 165.

Appellatio interponitur à Subdelegato ad delegantem quoties non tota, nec omnis iurisdicção delegata est, sed eius pars, vel species, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 7. p. 141.

Appellatio conceditur cum Iudex reiectis exceptionibus procedat ad vltiora, ibid. n. 12.

Appellatione pendente ab interlocutoria innouata sunt irrita, & nulla, ibid. n. 13.

Appellatio nonnunquam admittitur quoad deuolutionem non quoad suspensionem, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 8. p. 146.

Appellatio omisso medio ad solum Papam interponitur, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 9. p. 259.

Appellatione remota, vel prohibita adhuc locus est supplicationi, vel reuersioni, lib. 1. t. 1. c. 4. n. 4. p. 314.

Appellatio vbi denegatur permittit esse vt per viam querelæ Superiorem adeatur, ibid. n. 5.

Appellandum est ad Ecclesiasticum à sententia prolata in causa commissa Clerico, & laico, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 4. p. 337.

Appellatio potest iustificari ex alia causa, quam ex expressa, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 5. p. 358.

Appellare si non licet in causa conventionis, nec etiam in reconuentione licebit, lib. 1. t. 1. c. 2. n. 6. p. 385.

Appellationis remouo non impedit appellationem vbi manifestè quis grauaretur, lib. 1. t. 1. c. 10. n. 5. p. 419.

Appellatio competit aduersus sententiam laram super possessione momentanea, lib. 1. t. 1. c. 15. n. 11. p. 435.

Appellatorem extra iudicium, & appellationem non prosequentem intra annum præsumitur dolose fecisse, lib. 1. t. 1. c. 6. n. 3. p. 444.

Appellari poterit à non delatione iuramenti suppletorij casu, quo illud defecit debeat, lib. 1. t. 1. c. 2. n. 1. p. 462.

Appellationis in causa peti potest iuramentum suppletorij, licet in principali petum non esset, ibid. n. 14.

Appellatio à sententia probatur per vnicum testem, lib. 1. t. 1. c. 4. n. 17. p. 491.

Appellatio an locum habeat in iudicio merè possessorio, lib. 1. t. 1. c. 36. n. 3. p. 517.

Appellatio Ius pertinet ad Principia superioritatem, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 3. p. 169.

Appellatio causam suspendit, ibid. n. 7.

Appellatio sunt introducta principaliter vt per eam iniquitas iudicij, & imperitia corrigatur, & ideo appellatur triaca contra Iudeis venenum, lib. 1. t. 1. c. 14. n. 3. p. 611.

Appellatio interponenda est infra decem dies, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 3. p. 611.

Appellanti incumbit probare se appellasse intra illud tempus, ibid.

Appellandi omisso medio consuetudine extante appellatio non gradatim fieri potest, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 3. p. 738.

Appellari non potest à futuro grauamine, lib. 1. t. 1. c. 2. n. 2. p. 612. & c. 18. n. 2. p. 634.

Appellatio non datur à correctione legitima, quam facit Prælati regularis in subditum, nisi modum excederet, lib. 1. t. 38. c. 1. n. 2. p. 613.

Appellatio quando datur à correctione legitima secundum vniuersalem Religionis preiudicia, offenditur ibid. n. 3.

Appellare non potest Clericus à correctione, quam facit eius Superior contra illum, ibid. n. 4.

Appellans ad prosequendam appellationem habet annum, secundum verò ex causa, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 2. p. 614.

Appellus si iuxta tempus datum ad prosequendam appellationem non prosequitur, appellatio habetur deserta, ibid. n. 4. p. 615.

Appellatio datur à sententia appellationis deserta, cum sit interlocutoria habens vim diffinitiuam, ibid. n. 5.

Appellatio prosequenda tempus non currit impedito, nisi facile impedimentum remoueri possit, ibid. n. 6.

Appellationem ad effectum introducendi potest Iudex à quo tempus vnus annus, seu biennij recessus moderari secundum locorū distantia, & personarum, ac negotij qualitatem, ibid. n. 14.

Appellatio non datur in notorijs tam civilibus, quam criminalibus, ibid. n. 19.

Appellationis est sola interposicione in vna causa, seu articulo grauamine etiam non probato, potest Iudex recusari vti suspensus in alijs causis, lib. 1. t. 1. c. 6. n. 2. p. 637.

Appellantes multi Iudices damnati, & corrupti odio prosequuntur, ibid.

Appellare à sententia super eodem negotio potest vtraque pars, & quid quando ad diuersos Iudices, & quis eorum cognoscere valeat, offenditur lib. 1. t. 1. c. 7. n. 2. p. 637.

Appellatio valet in absentia eius, qui sententiam, dummodo postea illi, vel parti notificetur, ibid. n. 3.

Appellanti impedito prosequi appellationem incumbit probatio qualiter illa non sit prosequenda intra legitimam tempora, lib. 1. t. 1. c. 38. c. 2. n. 3. p. 638.

Appellatus dum impugnare appellationem, seu dicit esse desertam, non currit instantia prosequende appellationis, lib. 1. t. 1. c. 10. n. 2. p. 619.

Appellatio prosequenda tempus non currit pendente

Index rerum, & verborum

- compromisso, seu nullitate sententiae, ibid.
- Appellare potest excommunicatus, lib. 1. c. 1. §. 1. n. 3. p. 589
- Appellatio ab interlocutoria lata super articulo cum quo est connexa suspendit in totum iurisdictionem Iudicis à quo lib. 2. c. 10. n. 3. p. 639.
- Appellatio datur in causis minimis, & brevioribus, lib. 2. c. 18. n. 1. n. 3. p. 639.
- Appellatio Romae in causis ibi ventilatis in qua summa datur, ostenditur ibid. n. 3. Et n. 4. de causis Neapoli ventilatis, & n. 5. in Ducatu Mediolanensi, & n. 6. in Regno Castellae, & n. 7. in Regno Lusitanie.
- Appellatio à declaratione incurritur censurarum, vel denunciatione an operetur suspensionem, ostenditur lib. 2. c. 18. c. 13. n. 2. p. 631.
- Appellatio non datur in notorijs, lib. 1. c. 18. c. 14. n. 2. p. 632.
- Appellationis vim habet approprio iurisdictionis ad Papam, seu ad eius Curiam post litem motam dato gravamine, lib. 1. c. 18. c. 15. n. 3. p. 633.
- Appellatio est defensio, sed iudicialis, quae tolli potest, ibid. n. 3.
- Appellatio dicitur triaca contra Iudicem venena, ibid.
- Appellatio regulariter interponi debet coram Iudice à quo, ibid. n. 4.
- Appellationem post legitimam excommunicationis sententiam lata non sortitur effectum suum, lib. 1. c. 18. c. 16. n. 2. p. 633
- Appellationis possessionem reformare potest Iudex à quo si pendente appellatione coram Superiore turbata fuerit, lib. 1. c. 18. c. 17. n. 2. p. 634.
- Appellationem excludit iuramentum, cuius virtute lata est sententia, lib. 1. c. 18. c. 21. n. 2. p. 636.
- Appellatio non suspendit iurisdictionem Iudicis à quo extra illam causam, à qua fuit appellata, ibid. c. 24. n. 1. p. 636
- Appellatio non fit contra leges, & Canones non est deferendum, lib. 1. c. 18. c. 19. n. 2. p. 640.
- Appellari non potest à dispositione Iuris, vel à statuto generali, ibid.
- Appellationi interpositae ad Papam non deferens mittitur cum litteris Ordinarij ad Curiam puniendus, lib. 1. c. 18. c. 31. n. 3. p. 640.
- Appellatio admittitur à correctione quando Praeatus modum in illa excedit, ibid. n. 3.
- Appellationi non deferens in causis criminalibus de Iure Canonico puniuntur poena depositionis, ibid. n. 4.
- Appellari non potest à constitutione, vel à statuto generali quando est edita ab illo, à quo non potest appellari, lib. 1. c. 18. c. 32. n. 3. p. 640.
- Appellationem ad prosequendam Iudex à quo potest perficere terminum, lib. 1. c. 18. c. 33. n. 3. p. 641.
- Appellare ad Papam intelligitur submittens se, & sua sub protectione Papae, licet non expresse verbum appello, ibid. c. 34. n. 3. p. 641.
- Appellationis in causis Iudex causae principalis non potest iudicare, nisi partes consentiant, ibid. c. 35. n. 3. p. 641.
- Appellationi illius, qui illa interposita appellatum spoliavit, non est deferendum, lib. 2. c. 18. c. 42. n. 3. p. 646.
- Appellare non licet ab executore, vel ab executione sententiae, intelligi si fit executore merus, lib. 1. c. 18. c. 43. n. 3. p. 647
- Appellari potest ab executore etiam mero excedente modum in executione, ibid. n. 7.
- Appellatio datur ab executione excessus, ibid. n. 8.
- Appellatus non potest praeveniendo appellatorem intra terminum et praetium impetrare Iudicem, seu commissionem causae, nisi in ea faciat mentionem de termino, lib. 2. c. 18. c. 44. n. 4. p. 648.
- Appellans, qui se non prosequatur appellatorem asserit ob brevitatem temporis, non restituitur nisi probet impedimentum, lib. 2. c. 18. c. 45. n. 3. p. 649.
- Appellatio si sit interposita ad Summum Pontificem expresso nomine proprio, legatus non potest causam committere, ibid. n. 4.
- Appellatio, quae habet tractum successum quocunque tempore interponi potest, lib. 1. c. 18. c. 47. n. 1. p. 650.
- Appellatio in causis alimentorum, alijsque tam non admittentibus admittenda est ad Superiorem quoad effectum duolutorum, non verò quoad effectum suspensivum, lib. 1. c. 18. c. 53. n. 3. p. 653.
- Appellari potest à sententia excommunicationis interlocutoriae prolata cum habeat gravamen irreparabile, ibid. n. 4.
- Appellatio non impedit quin contra quem est lata sententia excommunicationis, possit denunciari excommunicatus, ut ab omnibus euitetur, ibid. n. 6.
- Appellans quando post appellationem interpositam adhuc litigat coram Iudice à quo, censetur per hoc appellationem deserere, & illi renunciare, declaratur multipliciter lib. 1. c. 18. c. 14. n. 3. p. 636.
- Appellans à sententia lata extra Romanam Curiam, ei non assignato termino à Iudice, nec à semetipso appellante, habet annum ad committendum, seu prosequendum appellationem in Curia, & ex causa biennium, lib. 1. c. 18. c. 57. n. 2. p. 661.
- Appellatus non potest praeveniendo appellatorem intra terminum praefixum impetrare Iudicem, seu commissionem causae, nisi in ipsa commissione faciat mentionem de termino, & quid si terminus non fuerit praefixus, ibid. n. 3.
- Appellatus quando dicatur nimium praeternisse, & festinasse in impetranda commissione causae arbitrio Iudicis relinquitur, ibid. n. 5.
- Appellari non potest ab interlocutoria, lib. 2. c. 18. c. 40. n. 4. p. 665.
- Appellatio admittitur ab interlocutoria habente vim diffinitivam, ibid. n. 5.
- Appellari potest quidam Iudex se pronunciat competentem, vel incompetentem, ibid. n. 8.
- Appellari potest à refectione probationum, ibid. n. 9.
- Appellari potest à sententia abolitionis in Mantia, ibid. n. 10.
- Appellari potest à delatione iuramenti alteri parti per Iudicem facta, ibid. n. 11.
- Appellari potest ab expressa absolute expellendi, ibid. n. 12.
- Appellatio in quibus casibus concedatur ab interlocutoria, remittitur ibid. n. 14.
- Appellatio ab interlocutoria est licita ubi gravamen reparari non potest in diffinitiva, ibid. n. 15. etiam si gravamen possit reparari sed non ex toto, vel magna cum difficultate, seu praedicio partis, ibid. n. 16.
- Appellari potest à sententia, quae quis excludit ab aliquo officio tanquam infamis, ibid. n. 20.
- Appellatio est species defensionis, lib. 1. c. 41. n. 14. p. 668.
- Appellans non comparet, seu non prosequens in termino condemnatur in expensis, lib. 2. c. 18. c. 64. n. 3. p. 670.
- Appellatio à tertia sententia si diffinitiva, quae interlocutoria non datur, & multipliciter declaratur lib. 2. c. 18. c. 65. n. 3. p. 670
- Appellans, qui se non prosequatur appellatorem asserit ob brevitatem temporis, non restituitur nisi probet impedimentum, lib. 2. c. 18. c. 45. n. 3. p. 649.
- Appellare potest omnis oppressus, suae iniuriae gratus, lib. 1. c. 18. c. 59. n. 4. p. 662.
- Appellatio in causis cum est commissa Iudex delegatus potest abique nova commissione cognoscere de causa principali si appellatio fuerit iustificata, ibid. n. 6. p. 663.
- Appellatio debet ab appellante proponi coram Iudice à quo nisi Iudicis praesentia haberi non possit, ibid. n. 5. p. 663
- Appellans Iudex cognoscit de articulo à quo non fuit appellatum, quando bene fuit appellatum, ibid. n. 7.
- Appellatio non est admittenda in dubio pronuntiandum est, ibid. n. 12.
- Appellatio in omni casu regulariter permittitur, ibid. n. 13.
- Appellatio in quibus casibus non deferatur, ibid. n. 14.
- Appellatio non obstat: dotis in causis proceditur ad executionem, ibid. n. 15. p. 664.
- Appellatio non datur mercedis in causa quoad effectum suspensivum, ibid. n. 16.
- Appellatio non datur alimentorum futurorum in causa quoad effectum suspensivum, ibid. n. 17.
- Appellatio non datur quoad effectum suspensivum in causa

Collectan. in quinque libros Decretal.

sis p[er]s, & in alijs pertinentibus ad visitationem, & decreta Episcop[orum] visitantis ibid. n. 18.
Appellari potest ad Papam omisso medio, lib. 3. t. 28. c. 66. n. 3. p. 671.
Appellatio omisso medio, & proximo Iudice de Iure Canonico non est nulla, parte appellata non opponente, ibid. n. 4.
Appellatio datur si Iudex se pronunciat cōpetentē, vel incōpetentem tacite, vel expresse, lib. 3. t. 28. c. 67. n. 6. p. 673.
Appellatio omnis interdicta est, quæ cadaveris sepulturam impediatur possit, lib. 3. t. 28. c. 5. n. 2. p. 679.
Appellatione remota subditi cogendi sunt ad soluendas decimas, lib. 3. t. 30. c. 26. n. 9. p. 911.
Appellatio non datur si sententia lata ad fauorem fisci super tributa, seu debitis fiscalibus, ibid. n. 10.
Appellari licet ab Episcopis, qui primum presentatum non admittit, lib. 3. t. 38. c. 29. n. 5.
Appellare licet ab uno capitulo sententiæ habentis pluram capitula, lib. 3. t. 30. c. 26. n. 9. p. 902.
Appellandum a iurisdictione temporalis Episcoporum ad Patriarchas, lib. 3. t. 3. c. 2. n. 11. p. 301.
Appellari potest ad Patriarchas in omnibus causis suorum, pronunciantium, lib. 3. t. 33. c. 23. n. 20. p. 386.
Appellatio gradatim, non vero omisso medio est interponenda, ibid. n. 21.
Appellari an possit ad Patriarchas omisso medio, ostenditur ibid. n. 22. & 23.
Appellatio regulariter debet fieri coram Iudice à quo, lib. 3. t. 28. c. 73. n. 17. p. 677.
Appellatio interposita coram honestis viris non valet si nō consistat de metu, vel abiectione Iudicis à quo, ibid. n. 18. p. 678.
Appellatio interponere potest coram probis viris pars, sine tensore de Iudice, licet absit Iudex, ibid. n. 19.
Appellari ut possit coram honestis viris quæ concurrente debeant, ostenditur ibid. n. 20.
Appellari impeditur an, & quando ad emendam desertionem cause appellations debet proferri, & sæpius proferri, remissio ibid. n. 21.
Appellatione pendente nihil est in nouandum, ibid. n. 27.
APOSTATA à religione quis dicatur, ostenditur lib. 5. t. 9. c. 6. n. 5. p. 224.
Apostata religiosus non est proprius, & in rigore censendus, qui post sollemnem professionem egreditur monasterium, animo interitū aliud, licet laicum, lib. 1. t. 1. c. 10. n. 2. p. 167.
Apostata nō gaudet Ecclesiastica immunitate, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 37.
Apostata, & fratres fugiuos recolligendi cuius qui iocumbat, lib. 1. t. 31. c. 7. n. 1. p. 268.
Apostatis simplex species, lib. 5. t. 9. c. 1. n. 5. p. 222.
Apostata dicitur qui omnino deficiens à Fide Christiana, sacrilegis fe comibus aggregat, lib. 5. t. 4. c. 4. n. 3. p. 224.
APOSTOLI appellations venit Paulus, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 3. p. 349.
Apostolorum limina an, & quando Episcopi visitare tenentur, ostenditur lib. 3. t. 24. c. 4. n. 5. p. 555.
APOSTOLICA Sedes non potest errare in approbatione Religionum, lib. 5. t. 3. c. 2. n. 3. p. 311.
Apostolica Sedes quæ specialiter reuerenti non transferuntur in generali demandatione, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 8. p. 259.
Apostolica Sedes, & vniuersalis Ecclesiæ primatus Iure diuino est in Romana Ecclesia, ibid. n. 39. p. 111.
Apostolica Sedes an possit auctoritate Pontificia aliò transferri, ostenditur ibid. n. 40.
Apostolicas litteras recipientes in Curia de manu alterius, quam Summi Pontificis, vel deputatorum sunt exco[m]municati, lib. 5. t. 30. c. 4. n. 1. p. 290.
APPARITIO Christi facta Petro interroganti Domine, quo vadis, verissima, lib. 4. t. 7. n. 42. p. 122.
APPROBARE nemo potest quod semel reprobatum, lib. 1. t. 6. c. 25. n. 2. p. 114.
Approbatum semel nō potest amplius reprobari, lib. 5. t. 5. c. 5. n. 5. p. 122. & lib. 4. t. 7. n. 42. p. 129.

AQUA cum vino confectato in Sanguinem conuertitur, lib. 3. t. 4. c. 6. n. 6.
Aque modicum vino adhibendum est in consecratione Calicis, lib. 3. t. 41. c. 23. n. 7.
Aque mixtio in sacrificio Missæ non requiritur ex necessitate Sacramenti, ibid. n. 3.
Aque admixtionem scienter prætermittens, & ex aperta malitia penatur officio, & beneficio, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 7.
Aque benedictæ genera, & effectus, remissio lib. 3. t. 40. c. 9. n. 3.
ARAGONIÆ Rex non recognoscit superiorem, n. 75. p. 101.
Aragoniæ naturales, & non exteri possunt ibi beneficia obtinere, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 11. p. 81.
ARBITRI sunt assumendi, qui iudicent reculationem Iudicis, lib. 1. t. 39. c. 39. n. 2. p. 255.
Arbitrori iurisdictionis est extraordinaria à lege, ibid. n. 4. p. 254.
Arbitri electi procedunt in causa reculationis, & assignant terminum paribus ad eam probandam, ibid. n. 5.
Arbitres non potest esse minor annis v. g. n. 18. sententia ab eo lata est nulla, lib. 1. t. 39. c. 41. n. 7. p. 255.
Arbitri compromissarii quæ omnium vt singulorum placito sunt eligendi, quando res ad plures spectat vt singulos, lib. 1. t. 43. c. 1. n. 2. p. 332.
Arbitri in dispari numero sunt eligendi de consilio, ibid. n. 3.
Arbitrium nullum est quod aliter est lingantibus super beneficio, in quo ius habet, eidem cedere cogitur recepta temporali ab illo, qui nullū priorius ius habet, lib. 1. t. 43. c. 2. n. 6. p. 332.
Arbitres non habet potestatem iudicandi ultra comprehensa in compromissio, lib. 1. t. 43. c. 6. n. 3. p. 336.
Arbitrator, seu amicalis compulsores potest esse laicus in rebus Ecclesijs, vel in spiritualibus causis, lib. 1. t. 43. c. 8. n. 3. p. 337.
Arbitrium finitur morte compromittentium, nec transit in ipsorum heredes, lib. 1. t. 43. c. 10. n. 3. p. 338. nisi factum fuisset pro hereditibus, c. 14. n. 3. p. 339.
Arbitres postquam acceptum compromissum non potest amplius illi renuocare, lib. 1. t. 43. c. 11. n. 7. p. 339.
Arbitri pro obsequiis agi an possint ad penam conuentionalem, remissio lib. 1. t. 43. c. 13. n. 3. p. 339.
Arbitri sunt eligendi, qui iudicent reculationem Iudicis, lib. 1. t. 43. c. 10. n. 6. p. 369.
Arbitres ad pronunciant secundum Iura potest & debet pronunciare secundum statuta, & consuetudines, lib. 2. t. 16. c. 1. n. 5. p. 410.
Arbitri electi à paribus seruato Iuris ordine sententia nullo est momenti, si ipse sit excommunicatus, lib. 1. t. 43. c. 14. n. 5. p. 410.
Arbitri sunt assumendi, qui de causa reculationis cognoscant, lib. 3. t. 28. c. 17. n. 2. p. 639.
Arbitri Turis possunt recusari ex eisdem causis, quibus Iudices Ordinarii, ibid. n. 3.
Arbitratores suspensū allegari possunt, lib. 3. t. 28. c. 17. n. 3. p. 639.
Arbitri in reculatione, qui eligendi, ostenditur lib. 3. t. 28. c. 6. n. 1. p. 667.
ARCHIEPISCOPOS solummodo intra provinciam pallio vi potest, lib. 1. t. 8. c. 1. n. 2. p. 148.
Archiepiscopus vnus non potest cum alius pallio sepeliri, lib. 1. t. 8. c. 1. n. 2. p. 148.
Archiepiscopus ante pallium acceptum non fortiter nomen Archiepiscopi, lib. 1. t. 8. c. 3. n. 3. p. 148.
Archiepiscopus quibus diebus pallio vi possit, remissio lib. 1. t. 8. c. 3. n. 3. p. 148.
Archiepiscopus in aliena provincia pallio vi non potest, lib. 1. t. 8. c. 6. n. 2. p. 149.
Archiepiscopus, qui renunciatur ciuitati Metropolitanae, potest Pontificalia exercere in prouincia, & alijs permittentibus id Episcopis, non autem pallium deferre de eorum licentia, lib. 1. t. 8. c. 9. n. 3. p. 155.
Archiepiscopus potest vocare suffraganeum pro consecratione alterius suffraganei, ad cuius consecrationem tenetur venire, lib. 1. t. 11. c. 6. n. 3. p. 166.

Collectan. in quinque libros Decretal.

- Argumentum ad verisimili optimum est, lib. 2. t. 23. c. 10.
n. 6. p. 548.
- AKMA** clericorum sunt orationes, & lachrymæ, lib. 3.
t. 1. c. 1. n. 1. p. 698.
- Arma** ex iusta causa poterunt clerici portare, veluti si per loca
periculosa iter faciant, ibid. n. 5. p. 699.
- Armorum** appellatione, quæ veniunt, remissus ibid. n. 4.
- Arma** portantes puniens statum non intelligitur de parvis
culicibus, lib. 5. t. 1. c. 9. n. 4. p. 339.
- Armorum** nomine comprehenduntur ea, quæ tam ad defen-
dendum, quam ad offendendum, & pugnandum idonea,
& apposta sunt, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 4. p. 149.
- Armorum** terror inducit metum iustum, licet portans arma
illis non utatur, lib. 2. t. 18. c. 73. n. 7. p. 677.
- ARRHA** an possint alienari, ostenditur lib. 3. t. 17. c. 4.
n. 8. p. 818.
- Arrhe** in Hispania cedunt loco vxoris, lib. 4. t. 20. c. 5.
n. 4. p. 123.
- ARTICVLORVM** iniusta admissio ubi sit potest appel-
lari, quia est interlocutoria habens vim definitiue, lib. 2.
t. 18. c. 60. n. 7. p. 665.
- ARTIFICES**, & officiales non possunt gaudere remedio
1.2. C. de rescind. vend. lib. 3. t. 17. c. 2. n. 26. p. 816.
- ARREPIO** itineris ad Papam, seu ad eius Curiam post
litam motam dato gravamine habet vim appellationis,
lib. 2. t. 18. c. 15. n. 3. p. 633.
- ASSASSINVS** non gaudet ecclesiastica immunitate, lib. 3.
t. 49. c. 6. n. 33.
- ASSERTIONI** contrahentium in præiudicium constan-
guinet non statuit, lib. 5. t. 13. c. 5. n. 6. p. 79.
- Affectio** alterius facile credere non debemus, lib. 5. t. 3.
c. 3. n. 2. p. 172.
- ASSESSOR** iudicis in causa clientuli nõ potest esse aduo-
catus, lib. 2. t. 18. c. 30. n. 5. p. 642.
- Affessor**, & consulator iudicis si suspectus fuerit recusari po-
test, ibid. n. 14. p. 643.
- ASSISSII** qui dicuntur, ostenditur lib. 3. t. 5. c. 16. n. 5. p. 733.
- ASTROLOGIA** res occultas investigans est superstitiosa,
lib. 5. t. 1. c. 1. n. 3. p. 306.
- ATRAMENTUM** varietas suspicionem inducit, lib. 2. t. 23.
c. 6. n. 5. p. 526.
- ATTENTATORVM** reuocati fieri debet etiam si appel-
lati obijciatur notorius defectus iuris in principali causa,
lib. 5. t. 1. c. 1. n. 5. p. 148.
- Attentata** post euocationem reuocantur, lib. 2. t. 16. c. 3.
n. 3. p. 451.
- Attentatorum** de materia qui doctores agant, referuntur
lib. 2. t. 18. c. 73. n. 39. p. 678.
- Attentans** ius, iudicem, & partem offendere dicitur, ibid.
num. 30.
- Attentatum** non dicitur nisi lite, vel appellatione penden-
te, ibid. n. 31.
- Attentata** non dantur in iudicio summarissimo possessio
retinenda, ibid. n. 31. p. 679.
- Attentare** non dicitur qui utatur possessione, quia antea utra-
batur, ibid. n. 33.
- Attentati** reuocatio cessat ubi constat de bono innocentian-
tis per confessionem partis, vel per rem iudicatam, ibid. n. 34.
- Attentare** non dicitur tertius, nec potest contra illum reme-
dio attentatorum uti, ibid. n. 35.
- Attentatum** non dicitur quod fuit factum lite, vel appella-
tione pendente auctoritate Apostolica, ibid. n. 37.
- Attentata** in prima, & ante omnia sunt reuocanda, ibid. n. 38.
- Attentata** non dicitur purgata nisi etiam reficiantur dam-
ni, & intereff, ibid. n. 39.
- Attentata** reuocari possunt quandoque ordinario remedio
quandoque extraordinario iudicis officio, ibid. n. 40.
- Attentatum** reuocatio debet peti coram iudice appellationis,
cuius fuit lra Maestas, ibid. n. 41.
- Attentatis** renunciare videtur qui passus fuit pronuntiare
super iustitia sententiæ, vel quando attentans admissus
fuit ad probandum boni tui, & illud probauit, ibid. n. 42.
- Attentatorum** iure questio per defectionem renunciasset,
quis non præsumitur, ibid. n. 41. p. 679.
- ATTESTATIONES** priores via essent deperditæ alix
admittuntur etiam publicatis, seu editis attestacioni-
bus, lib. 2. t. 20. c. 31. n. 14. p. 516.
- Attestationes** testium licet sint inualidæ, de consensu tamen
parium consulari possunt, lib. 2. t. 20. c. 37. n. 8. p. 518.
- Attestacionum** publicatione facta non possunt ad partem in-
stantiam testes villo pacto repeti nisi per malitiam, vel
negligentiam examinatione ritè facta non electi, lib. 2. t. 20.
c. 48. n. 2. & 3. p. 525.
- AVARVS** est qui tenet tenenda, & non tenenda, lib. 1. t. 4.
c. 10. n. 5. p. 38.
- AVCTORE** damnato libri quoque eius damnati censetur,
lib. 1. t. 1. c. 2. n. 9. p. 10.
- Auqtoris** damnati libri licet non valeant allegati tan-
quam auctorizabiles, possunt tamen aliquando ut rationa-
biles adduci, ibid. n. 10.
- AVCTORITAS** Christi Domini Matth. 5. & 19. asserens
ob solam fornicationis causam licitum esse divorcium, de-
claratur lib. 4. t. 8. c. 2. n. 6. p. 57.
- AVCTORITATE** proptia incontinenti de possessione
clandestina potest quis expelli, lib. 2. t. 13. c. 12. n. 4. p. 431.
- Auqtoritas** Episcoporum in ecclesijs adificandis quando præsu-
matur, ostenditur lib. 3. t. 36. c. 4. n. 6.
- AVGMENTVM** est eiusdem naturæ, & eodem iure regi-
tur, ut primum, est additum est, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 4. p. 702.
- Augmentum** per viam vnionis, & eandem rem constituens,
omnes qualitates recipi videtur, siue ipsi, lib. 3. t. 39. c. 16. n. 3.
- Augmentum** est eiusdem naturæ atque id, cui additum est,
ibid. n. 4.
- Augmentum** quod postea rei legatæ accessit venit in legatis
simpliciter factis, lib. 5. t. 33. c. 22. n. 6. p. 380.
- AVLICVLORVM** vita mare est periculosissimum, lib. 3.
t. 1. c. 18. n. 18. p. 756.
- AVREOS** auri qui tenetur soluere non potest soluere nisi
autum, lib. 5. t. 26. c. 2. n. 12. p. 306.
- AVSTERITATIS** nimis increpacio nec correctionem
recipit, nec salutem, lib. 1. t. 33. c. 17. n. 4. p. 290.
- AVVS** tenetur alere nepotem, & descendentes ab illo, lib. 4.
t. 7. c. 5. n. 8. p. 354.
- AVXILIUM** præstans in delicto puniunt eadem pena, qua
punitur pæ de iniquis, lib. 1. t. 29. c. 1. n. 5. p. 227. & lib. 5.
t. 12. c. 6. n. 14. p. 324.
- Auxilio** nouo indigent quæ de nouo emergunt, lib. 1. t. 37.
c. 5. n. 6. p. 395.
- Auxilio** delinquenti præstare quis præsumitur eo ipso quod
assistit cum illo armatus propè, lib. 5. t. 12. c. 6. n. 11. p. 324.
- Auxilium** videtur præsumi requiritur assistentia animo
dolo, & cogitatio, & auxiliatores ad hoc coadiuturi,
ibid. n. 12.

Baculo cur Romanus Pontifex nõ utatur, ostenditur lib. 1.
t. 15. c. vnica. n. 14. & 15. p. 185.

BANNITVS a testimonio repellitur, lib. 2. t. 10. c. 2. n. 4.
p. 488.

Bannus ecclesiastica gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 12.

Bannus excommunicato æquiparatur, lib. 2. t. 33. c. 3.
num. 19. p. 344.

Bannito facta collum non tenet, lib. 1. t. 43. c. 2. n. 5. p. 332.

BAPTISMI forma sunt hæc verba, Ego te baptizo in no-
mine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 18.
p. 8. & lib. 3. t. 41. c. 1. n. 2.

Baptismi materia remota est aqua naturalis ad abluendum,
lib. 1. t. 1. c. 1. n. 19. p. 8. & lib. 3. t. 42. c. 5. n. 2.

Baptismi subiectum est quilibet homo existens in hoc mor-
tali corpore, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 20. p. 9.

Baptismi minister potest esse omnis homo habens usum
rationis, potensque & sciens debitam formam profectæ, &
materiam expricare, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 21. p. 9.

Index Rerum, & Verborum

Baptismus est necessarius necessitate percepti, lib. 1. t. 36. c. 8. n. 6. p. 300.

Baptizatus quod quis sit probatur per vnicum testem, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 14. p. 491. & eod. lib. 1. t. 20. c. 5. n. 6. p. 517.

Baptismus tam parvulis, quam adultis tempore interdicti ministrari potest cum solemnitate vñctiois, benedictione fontis, & adiunctione patrinorum, lib. 4. t. 1. c. 11. num. 7. p. 9.

Baptizans scienter contra necessitatem, aut tenens in Baptismo, vel Confirmatione communem filium, aut alterius coniugis t tenetur debitum reddere, priuantur tamen potestate illud exigendi, lib. 4. t. 1. c. 2. n. 3. p. 63.

Baptizans in necessitate an contrahat cognationem spirituales, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 8. n. 1. c. 6.

Baptizatus, & mox baptizandus eodem vñtur privilegio, lib. 5. t. 6. c. 19. n. 3. p. 198.

Baptismi in forma experimenti est persona, quæ baptizatur, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 3.

Baptizati valide possunt plures vnica asperzione, ibid. n. 6.

Baptizati inualide, qui vñtur hac forma, Ego te baptizo in nomine Christi, aut in nomine sanctissimæ Trinitatis, ibid. n. 8.

Baptismus ne iteretur sufficit vi vnus testis, de quo non sit probabilis suspensio mendacii, testatur se certo scire talem esse baptizatum, lib. 3. t. 4. c. 2. n. 8.

Baptizatus virum aliquis fuerit quando dubitatur, vel vbi adhibita est forma dubia, debet sub conditione rebaptizari, ibid. n. 2.

Baptismus succedit Circumcisioni, lib. 3. t. 4. c. 3. n. 4.

Baptismus pueris æqualem gratiæ gradum confert, adultis vero inæqualem pro ratione maioris, vel minoris dispositionis, ibid. n. 7.

Baptizatus per vim præcisam characterem non recipit, ibid. n. 13.

Baptismus collatum dormienti, qui illud petierat ante somnum, validum est, ibid. n. 16.

Baptizari minime potest infans in viro matris existens est ad illum aqua immitti non possit, ibid. n. 3.

Baptizatum se credens, cum non sit, si Ordine assumat an illos recipiat, Christiæ Corpus, celebrando conficiat, lib. 3. t. 4. c. 3. n. 2.

BARBAM Clericus nutrire prohibetur est, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 3. p. 701.

Barbam, & Coronam tondendi mos quando inciperit, remissus ibid. n. 4 & 5.

BELLARE non licet diebus ieiuniorum, lib. 1. t. 34. c. 1. n. 2. p. 291.

BELLO durante nec pro redimendo captiuo non possunt arma ad Barbaros Infideles faciendos fortiores deferri, lib. 5. t. 6. c. 11. n. 1. p. 193.

Belli tempore omne commercium est prohibitum, & omnes mercato sunt prohibita portari ad hostes, lib. 5. t. 6. c. 12. n. 3. p. 193.

Bellum annuntietur inter casus fortuitos, lib. 3. t. 15. c. vñc. n. 7. p. 808.

Belli indicendi penes quem residat auctoritas, remissus lib. 3. t. 24. c. 29. n. 1. p. 578.

BENEDICTIO ab Episcopo Abbatibus impartienda iterari non potest, lib. 1. t. 10. c. 1. n. 3. p. 160.

Benedictiones nubentium, & exequi mortuorum, vel suffragia, quæ sunt functiones Ordinum, gratis dari debent, nec pro eis aliquid exegi potest, lib. 3. t. 3. c. 29. n. 1. p. 171.

BENEFICIUM datur propter officium, lib. 1. t. 1. c. 9. n. 13. p. 20.

Beneficia de sui natura præsumuntur cõgrua, lib. 1. t. 2. c. 12. n. 3. p. 39.

Beneficium impetrans an teneatur de nobilitate mentionem facere, ostenditur lib. 1. t. 3. c. 8. n. 3. p. 39.

Beneficium impetrans tenetur mentionem facere de pensionibus habita loco beneficii, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 4. p. 47.

Beneficium impetrans tenetur facere mentionem de præsumptionis in utrumque perpetuum, & habentibus annexum aliquod obsequium spirituale, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 6. p. 47.

Beneficium impetrans tenetur facere mentionem de titulo paritronij ad quod ordinatus est in litteris substitutus, sicut in litteris gratiæ, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 8. p. 47.

Beneficij manualis est faciendi mentio in impetratione, secundum, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 9. p. 47.

Beneficium laico conferri non potest, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 11. p. 47.

Beneficium vñum habes iure indignus est ad alterum, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 13. p. 47.

Beneficium quod dicitur clerico sufficiens, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 14. p. 48.

Beneficium sufficiens, quod dicitur, remissus lib. 1. t. 3. c. 17. n. 7. p. 57.

Beneficiorum nomine, quæ contineantur, remissus ibidem n. 9. p. 57.

Beneficia oriundi potius sunt consideranda, quam exteris, ibid. c. 23. n. 8. p. 71.

Beneficiorum quantumvis exiguum est verè beneficium, ibid. c. 23. n. 3. p. 71.

Beneficij renus ratione potest Episcopus dimittere, vbi situm est, beneficium factus Ordine, continetur ibidem n. 5. p. 73.

Beneficij collatio si ad Collegium spectat, & aliqui de eo sunt excommunicati, id non impedit quominus ceteri a tali vinculo liberi possint conferre, etiam si vnus tantum sit, lib. 1. t. 5. c. 2. n. 4. p. 83.

Beneficia oriundi potius quam exteris concedenda lib. 1. t. 5. c. 4. n. 7. p. 85.

Beneficium simplex consequi volenti satis est si Canonicas horas recitare, & construere faciat, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 13. p. 94.

Beneficium primum curatum non perditur nisi iterum capia possit secundum, ibid. n. 76. p. 96.

Beneficia obtenta vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptam possessionem, & consecrationem secutam, & quid in prouisus ad Summo Pontifice, ostenditur ibid. n. 26. p. 96.

Beneficium incapaci collatum propter conferentis negligentiam deuoluitur ad superiorem, ibid. n. 37. p. 97.

Beneficiorum collatio est actus Inquisitionis, lib. 1. t. 6. c. 15. n. 6. p. 101.

Beneficij collatio facta ab excommunicato vitando est nulla, lib. 1. t. 6. c. 16. n. 6. p. 101.

Beneficij resignatio ab excommunicato vitando est nulla, ibid. n. 10. p. 101.

Beneficij regulari an seculari dari possint in commendam, vel de conuocato, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 17. n. 5. p. 115.

Beneficij presentatio facta ex imperio, vel ex iracundia non valet, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 3. p. 117.

Beneficia, & præbendæ Ecclesiasticarum Cathedralium non sunt de iure communi liberæ collationis Episcopi, sed potius simulantur cum Capitulis, lib. 1. t. 6. c. 31. n. 4. p. 118.

Beneficiorum collatio ad Episcopatum vñcum Capitulum simul præterit, ibid. n. 5.

Beneficiu de suo facere nemo cogitur inuitus, lib. 1. t. 6. c. 45. n. 6. p. 134.

Beneficium curatum dicitur, quod habet curam iurisdictionalem etiam fori exterioris, lib. 1. t. 6. c. 14. num. 12. pag. 139.

Beneficia, quæ non sunt perpetua saltem aptitudine non inducunt incompatibilitatem, ibid. n. 13. p. 139.

Beneficia simplicia habens, quantum alter per se sufficit, non potest sine peccato mortali retinere aliud, ibid. num. 23. pag. 140.

Beneficium post resignationem potest quis habere sine noua collatione cum simpliciter inuestitura facta ab habente potestatem conferendi, lib. 1. t. 9. c. 2. n. 5. p. 150.

Beneficio quis priuatur per renunciationem, lib. 1. t. 9. c. 3. n. 3. p. 151.

Beneficij titulus, & possessio, ac omne ius in eo competens vacat per renunciationem a Superiore admissam, ibidem num. 4.

Beneficiu resignans non potest illud amplius repetere, ibid. n. 5.

Collectan. in quinque libros Decretal.

Beneficiorum resignatio coram Ordinarijs quomodo facienda. l. i. c. 9. c. 4. n. 3. p. 153

Beneficium resignatio non presumitur l. i. c. 9. c. 5. n. 2. p. 153

Beneficium perenti obstat exceptio spontaneae abjuratiois, ibid. n. 6. p. 153

Beneficium quis priuatur per renuntiationem spontaneam, l. i. c. 9. c. 8. n. 2. p. 154

Beneficia resignare cogi potest qui petijt à superiore licentiam cedendi illamque pollice obmutat, lib. 1. c. 9. c. 12. n. 2. p. 158

Beneficia vacantia intra sex menses providere debent ij ad quos promissio spectat, l. i. c. 10. c. 3. n. 1. p. 161

Beneficia simplicia attentio iure antiquo poterat maior beneficium obtinere, l. i. c. 14. c. 2. n. 4. p. 174

Beneficium Ecclesiasticum attentio iure Concilij Tridentini nullas potest obtinere ante decimum quartum annum, ibid. n. 5. p. 174

Beneficij in fundatione quando statum est ut illud etiam minor quatuordecim annorum adipiscatur, illi conferri potest, ibid. n. 7. p. 174

Beneficia duo habenti datur optio retinendi quod maluerit quando utrumque eidem conferretur eodem tempore, lib. 1. c. 14. c. 4. n. 6. p. 176

Beneficiorum pluralitas tollitur potest propter ipsorum tenuitatem, ibid. n. 7. p. 176

Beneficium sufficiens iudicatur ex personae qualitate, & locorum distantia in quo vauquifq; sibi iudex erit, ibid. n. 8. p. 176

Beneficium licet simplex accipiens debet habere animum virtutalem saltem accipiendi Ordines factos l. i. c. 14. c. 6. n. 3. p. 177

Beneficium in Ecclesia dicitur quis habere ad effectum ut filius in ea aliud obtinere non possit, quamvis per procuratorem apprehenderet possessionem, in Ecclesijs nunquam ministraverit, l. i. c. 17. c. 4. n. 2. p. 189

Beneficij vni accessorio nomen, & titulus extinctus, & superfluous est, l. i. c. 18. c. 6. n. 6. p. 124

Beneficium vnum nunquam vacat, nec alicui conferri potest, ibid. n. 7. p. 124

Beneficium conferendum est pure, & sine extrinseca conditione, l. i. c. 19. c. 12. n. 5. p. 133

Beneficij resignatio coram Ordinarijs alterius gratia, & favore non valet, ibid. n. 8

Beneficia conferre est actus voluntariae iurisdictionis, lib. 1. c. 3. c. 7. n. 5. p. 201

Beneficiorum collatio in Ecclesia Cathedrali vacantium per tunc ad Episcopum vna cum Capitulo l. i. c. 3. c. 13. n. 13 p. 173

Beneficiorum collatio dicitur ex fructibus Ordinarii collationis, l. i. c. 3. c. 16. n. 1. p. 276 & eod. lib. 1. c. 33. c. 14. n. 4. p. 188

Beneficiorum appellatione non veniunt beneficia excepta l. i. c. 3. c. 19. n. 5. p. 178

Beneficium Ecclesiasticum non potest conferri omnino laico, l. i. c. 36. c. 6. n. 4. p. 198

Beneficio priuandus per sententiam potest lite, adhuc pendente ante sententiam resignare in fauorem tertij, l. i. c. 16 c. 2. n. 4. p. 450

Beneficialibus in causis non defertur iuramentum suppletorium, l. i. c. 39. c. 2. n. 19. p. 463

Beneficij valor per vnum ritum probatur, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 30. p. 492

Beneficia Clerici in minoribus Ordinibus constituti vacant per matrimonium ab eo contractum per verba de praesenti l. i. c. 3. c. 1. n. 2. p. 716

Beneficia anteque clericus in minoribus per matrimonium de praesenti fuit consummatum fuit non, etiam si vix non secuta adhuc copula carnali ingressa fuerit religionem, ibid. n. 4. c. 5

Beneficij priuatur per sententiam clericus in Sacris constitutus, aut religionem professus approbatus, ibid. n. 6

Beneficiatus minorum Ordinum matrimonium in gradu quo

sanguinitatis vel affinitatis prohibito contrahens amittit beneficium ipso iure, quamvis ignarus impedimenti contraxisset, ibid. n. 8

Beneficijs ipso iure priuatur clericus contrahendo matrimonium nullum ex defectu solemnitatis, ibid. n. 9

Beneficia non amittunt clerici contrahentes matrimonium quando ex defectu consensus est nulliter contractum, ibid. n. 10

Beneficiorum vacationem non inducunt sponsalia per verba de futuro, ibid. n. 11

Beneficia habere non potest Clericus in minoribus consanguineis, l. 3. c. 3. c. 2. n. 2. p. 716

Beneficio tacite videtur renunciare Clericus in minoribus matrimonium contrahens, l. 3. c. 3. c. 3. n. 2. p. 718

Beneficiarius etiam solus minoribus Ordinibus initiatus deferre debet primam Clericorum tonsuram, l. 3. c. 3. c. 7. n. 4. p. 711

Beneficiorum à collatione suspensi sunt qui dant beneficia Ecclesiastica praeterquam curata personis indignis, l. 3. c. 4. c. 2. n. 3. p. 713

Beneficia omnia etiam simplicia de iure residentiam requirunt, l. 3. c. 4. c. 3. n. 3. p. 713

Beneficium etiam modice estimationis requirit residentiam, l. 1. c. 4. c. 4. n. 1. p. 716

Beneficia simplicia habens sufficientia si alia postea obtineat an vacet primum an vero secundum ipso iure, remissive ibid. n. 4

Beneficium vacat si habeatur pro derelicto, l. 3. c. 4. c. 8. n. 4. p. 718

Beneficium se nullum habere dicens cum habuerit tenetur non valent interz, l. 3. c. 5. c. 6. n. 4. p. 717

Beneficia diuini non possunt, l. 3. c. 5. c. 8. n. 2. p. 718

Beneficium quando quis constitit in illum ad quem debebat necessario peruenire, tunc demum inducitur gratificatio, l. 3. c. 5. c. 9. n. 5. p. 740

Beneficij collatio non est in se vera donatio, sed potius ex necessitate iuris & Officij, l. 3. c. 5. c. 9. n. 7. p. 740

Beneficium conferre licet sit praecium, & necessarium, conferre tamen magis vniquam alteri est voluntarium, & gratiosum, ibid. n. 8

Beneficia ex fructibus alimenta debent dari vicariis, l. 3. c. 5. c. 12. n. 6. p. 743

Beneficiorum lectio est prohibenda, l. 3. c. 5. c. 12. n. 3. p. 747

Beneficium cum vacat potest ex iusta causa in duo diuidi si facultates illius sufficiant, ibid. n. 4

Beneficiatus ilius quascumque habenti in beneficio non potest Ordinarius onus imponere, ibid. n. 8. & 9

Beneficium conferre possunt Episcopi licite, & honeste nepotibus suis, & coniunguntur pauperibus idoneis, l. 3. c. 5. c. 25. n. 3. p. 751

Beneficia consentientia in Ecclesijs non numeratis nunquam vacant, ibid. n. 4

Beneficium dicitur res spiritualis, ibid. n. 5

Beneficiorum diuisio prohibita est, l. 3. c. 5. c. 12. n. 2. p. 752

Beneficium dum vacat potest ex iusta, & rationabili causa in duo diuidi, ibid. n. 3

Beneficia duo curam animarum habentia iure naturali quis prohibetur obtinere, l. 3. c. 5. c. 28. n. 3. p. 753

Beneficium curatum quod dicitur, ostenditur ibid. n. 4

Beneficium curatum habitu canonicum est compositibile cum Canonici requirentes residentiam personalem, vel alio beneficio curato habitu & actu simul, ibid. n. 5

Beneficium curatum personatum, vel digoniatum habens, & recipiens secundum simile ipso iure vacat primum quod, & an procedat in beneficiis residentiam requirentibus etiam simplicibus, ostenditur n. 7

Beneficij incompatibiles ut inducatur vacatio per affectuonem secundum requirunt adepto pacifice possessionis, illius ibid. n. 8

Beneficio secundo quis priuatur considerens retinere primum incompatibile, & tunc non est necessaria iudicialis contentio nec monitio sed tantum dolosa seu mala fide retentio

Index Rerum, & Verborum

retentio, ibidem numero 10
Beneficia priora non statim vacant per ademptionem episcopatus nisi post tempus consecrationis, ibid. n. 20
Beneficia plura obtinens ex dispensatione Papæ sine iusta causa an sit tutus in conscientia remissive, ibid. n. 23
Beneficium dicitur pensio quando conceditur ad particulare commodum alicuius super fructibus alicuius Ecclesiæ, ibid. n. 3
Beneficium suorum ut quis ab sens percipiat fructus causa studij debet studere in studio generali, l. 3. t. 4. c. 12. n. 2. pag. 730
Beneficium ad percipiendos fructus licentia in absentia, non expirat mortuo concedente, l. 3. t. 1. c. 16. n. p. 733
Beneficiorum regressus sublati sunt à Concilio Tridentino, l. 3. t. 5. c. 1. n. 3. p. 734
Beneficia plura Ecclesiastica ex dispensatione Apostolica potest quis habere, l. 3. t. 5. c. 5. n. 5. p. 737
Beneficium senillum habere dicens cum habuerit tenue, non valet litteræ, l. 3. t. 5. c. 6. n. p. 737
Beneficium quando quis confert in illum ad quem debebat necessarii pervenire gratificatio tunc demum inducitur, l. 3. t. 5. c. 9. n. 5. p. 738
Beneficij ex præfatione, seu collatione cum onere celebrationis Missarum, & præstationis simonia non inducitur quando tale onus fuit appositum ante collationem, l. 3. t. 5. c. 1. n. 6. p. 741
Beneficio intrusus quis dicatur, ostenditur lib. 3. t. 4. c. 18. n. 2. p. 746
Beneficiario ius quæsitum habenti in beneficio licet colligant super beneficio pro bono pacis aliquid temporale, dare ut illi cedat, l. 3. t. 5. c. 21. n. 7. p. 747
Beneficium non potest Ordinarius imponere pensiones, quæ transcant ad successores, ibid. n. 8
Beneficium qui Ecclesiasticum sufficiens non habet ordinari potest in Sacris si habeat patrimonium idoneum, accedente Episcopi dispensatione, l. 3. t. 5. c. 23. n. 1. p. 749
Beneficij possessionem ad capiendam procurator potest laicus constituere, prout etiam ad renunciandum, & accipiendum beneficium Ecclesiasticum, l. 3. t. 5. c. 24. n. 1. p. 750
Beneficij possessionem ad capiendam mandatum speciale requiritur, ibid. n. 3
Beneficia Ecclesiastica ad acceptandum facit dicitur mandatum speciale licet specialiter aliquid beneficium minime fuerit nominatum, ibid. n. 4
Beneficium licitè, & honestè conferre possunt Episcopi nepotibus suis, & consanguineis pauperibus idoneis, l. 3. t. 5. c. 25. n. 2. p. 751
Beneficiorum causa pluralitatem cum nobilitate dispensandum est per sed. m. Apostolicam, ibid. n. 11
Beneficij in materia consideranda nobilitas etiam si solum proveniat ex parte matris, ibid. n. 13
Beneficiorum circa pluralitatem dispensari debet cum literatis viris, ibid. n. 15
Beneficio sectando quis privatur contendens retinere primam incompatibile, & tunc non est necessaria iudicialis citatio, nec monitio, sed tantum dolosa seu malitiosa retentio, ibid. n. 19
Beneficia priora non statim vacant per ademptionem Episcopatus nisi post tempus consecrationis, ibid. n. 20
Beneficia plura obtinens ex dispensatione Papæ sine iusta causa an sit tutus in conscientia remissive, ibid. n. 23
Beneficiorum à collatione ille suspensionem incurrit qui scienter indignis beneficiis confert, lib. 3. tit. 5. c. 19. n. 1. p. 757
Beneficia personis benemeritis, & idoneis sunt conferenda, ibid. n. 4
Beneficium ut dicatur curatum requiritur ut illius rector exerceat curam nomine proprio, & non alieno, ibid. n. 5
Beneficij sui fructus iuste percipit absq[ue] causa studij, non autem distributiones quotidianæ, l. 3. t. 5. c. 33. n. 2. p. 760
Beneficium ex privilegio potest spectare ad collationem Laicij, l. 3. t. 5. c. 34. n. 1. p. 761

Beneficia simplicia in quâ ætate obtineri possint, remissive, l. 3. t. 5. c. 35. n. 3. p. 761
Beneficium qui habet sufficiens non reputatur idoneus ad aliud ibid. n. 5
Beneficium concedens intentio semper attendi debet, l. 3. t. 5. c. 36. n. 2. p. 762
Beneficij collatio sine diminutione facienda est, ibid. n. 4
Beneficij non inae non intelliguntur curata, & dignitates in litteris ad beneficia concessis ad petitionem supplicantis, l. 3. t. 5. c. 38. n. 3. p. 763
Beneficij nomine in dispensationibus non veniuntur, nec dignitates nec Ecclesiæ Cathedralis præbenda, ibid. n. 4
Beneficiorum fructus, & distributiones quotidianæ debent Clericis infinitis solius residere dum morbo impediatur divinis interesse non possunt, quamvis propria culpa in morbum incidit, l. 3. t. 6. c. 1. n. 2. & 3. p. 764
Beneficium Ecclesiasticum debet esse perpetuum, l. 3. t. 7. c. 5. n. 3. p. 767
Beneficium non est privandum Clericis propter morbum, quo laborat, sed solum si dandus esset coadjutor, ibid. n. 4
Beneficiorum sunt Laici incapaces, lib. 3. t. 7. c. 2. n. 2. p. 768
Beneficiis attenditur capacitas tempore præfationis, ibid. n. 3
Beneficiorum in collatione Episcopi de Iure communi fundam. habent intentionem, l. 3. t. 7. c. 3. n. 4. p. 769
Beneficium vivens impetrans ab Ecclesiastica communione pellendus est, l. 3. t. 7. c. 1. n. 2. p. 772
Beneficia Sacerdotis viui impetrans excusatur a pena si de eius morte mala percrebuerat, ibid. n. 3
Beneficia ecclesiastica nulla danda, aut promittenda antequam vacent, l. 3. t. 8. c. 2. n. 2. p. 773
Beneficia ad vacatura referuntur prohibitiones variae expectandarum, ibid. n. 3. & 4
Beneficia vacantia providere debent infra sex menses, id quod prout spectant, aliis collatio devolvitur ad superiores, ibid. n. 6. et 7
Beneficia devoluta lapsu semestri concessio Ordinatio ad conferendum non dicuntur de novo vacare, ibid. n. 9
Beneficia ad vacatura Papa ius tribuit, lib. 3. t. 8. c. 4. n. 1. p. 774
Beneficia ad vacatura expectantibus licet concedit Papa, ibidem num. 3
Beneficiorum postquam per sententiam fuerit privatus, fructus postea perceptos non facit suos, ibid. n. 7
Beneficia conferre non potest suspensus, l. 3. t. 8. c. 5. n. 3. p. 774
Beneficij qui possessionem sine Superioris auctoritate invadit intrusus dicitur, ibid. n. 4
Beneficium de facto vacare non dicitur interim quod possessio primi beneficij vacantis ipso iure non dimittitur per allocationem secundi, l. 3. t. 8. c. 6. n. 2. p. 776
Beneficij collatio est quædam liberalis donatio, l. 3. t. 8. c. 7. n. 2. p. 777
Beneficiorum collationem facere, & extra propriam diocesim iurisdictionem voluntariam exercere potest Episcopus, ibid. n. 4
Beneficia ut quis duo similia in eadem Ecclesia obtinere possit Episcopus dispensare non valet, l. 3. t. 8. c. 9. n. 2. pag. 778
Beneficia duo difforma sub eodem recto potest quis obtinere dummodo quolibet per se non sufficiens ad sustentationem prout, ibid. n. 3
Beneficium vacare de facto non dicitur quamdiu non dimittitur possessio primi beneficij vacantis ipso iure per ademptionem secundi, ibid. n. 5
Beneficium habens in certa Ecclesia si in eadem consequatur aliud non potest resignare primum in maiorem, quam vacant ipso iure, ibid. n. 6
Beneficia Ecclesiæ non numerata sunt verè beneficia, lib. 3. t. 8. c. 10. n. 3. p. 779
Beneficium conferre potest Episcopus ante vicarium qui potestatem conferendi dedit, l. 3. t. 8. c. 11. n. 2. p. 779
Beneficia conferendi potestatem singulari personæ committere

Index rerum, & verborum

in posterum concedi, ibidem num. 6
Bona Clericorum etiam patrimonialia cum acquisita quam
 'acquirere gaudent privilegiis Clericorum, l. 3. t. 21. c. 5.
 n. 6. p. 89
Bona paraphernalia non sunt tacite hypothecata, ibid. n. 9
Bona omnia Prælati sunt pro male administratione Ecclesie
 hypothecata, ibid. n. 12. p. 86
Bona obligata pro dote censetur etiam obligata pro alimen-
 tis, & viis, l. 3. t. 22. c. 3. n. 5. p. 86
Bona consumens, & occultans seu in extraneos alienans gra-
 tia fraudandi creditores non gaudent privilegio, cap. Odo-
 ardu de solut. l. 3. t. 23. c. 3. n. 18. p. 87
Bona Prælatorum, & Clericorum post adeptam dignitatem,
 & beneficia acquisita præsumunt esse de bonis Ecclesie,
 cui præsumunt, lib. 3. t. 26. c. 1. n. 8. p. 88
Bona empta à Prælato ex pecunia, & redditibus Ecclesiarum
 suæ propriæ, siut alieno nomine eodem Ecclesie statim
 acquiruntur, ibid. n. 9
Bona Ecclesie non possunt à testatore legari, lib. 3. t. 26. c. 1.
 n. 3. p. 89
Bona patrimonialia Clericorum post adeptam dignitatem bono-
 rum Ecclesie, l. 1. t. 23. c. 10. n. 34. p. 87
Bona Religiosi transmissi ex una Religione ad aliam stu-
 dio melioris vite manent penes primum monasterium,
 & quidquid post secundam professionem in secundo sa-
 cramento ei obvenit, secundo monasterio acquiritur, l. 3. t. 31.
 c. 18. n. 19. p. 96
Bona translati ad aliud monasterium penitentia causa acquiruntur
 illi priori monasterio, nisi translatio fuerit facta
 ad effectum ut fiat filius secundi monasterii, ibid. n. 30
Bona ecclesiæ à Religione cui acquiritur, ostenditur, l. 3. t. 31.
 c. 24. n. 15. p. 98
Bona Ecclesie dicuntur esse de patrimonio Christi, l. 2. t. 5.
 c. 16. n. 3. p. 74
Bona Ecclesie quæ servari non possunt licite venduntur si-
 ne solemnitatibus, l. 3. t. 13. c. 5. n. 15. p. 80
Bona Ecclesie alienantur repetere ipe potest, & tenetur, e-
 siam si proprio iuramento firmaverit se non repetiturum,
 l. 3. t. 13. c. 6. n. 8. p. 81
Bona quæ dicuntur de mensa Ecclesie, ostenditur l. 3. t. 13.
 c. 8. n. 2. p. 80
Bona quæ sunt de mensa alienare non potest Prælati, nec in
 emphyteusim perpetuum concedere, ibid. n. 3. p. 80
Bona Ecclesie à beneficiario male commutata & alienata,
 per prædecessorem sunt reuocanda, l. 3. t. 19. c. 2. n. 2. p. 85
Bona defensorum, & fautorum hæreticorum, ac credentium
 &c. ipso iure confiscantur, l. 5. t. 7. c. 11. n. 6. p. 110
Bona Clerici hæretici, quæ ex Ecclesia, vel eius respectu
 acquisiuit, eodem Ecclesie restituenda sunt, l. 5. t. 7. c. 13.
 n. 7. p. 113
Bona acquisita per privilegia assumunt naturam privile-
 giorum, l. 5. t. 33. c. 7. n. 2. p. 136
Bona, quæ antea Laicorum erant, & ad Ecclesias peruene-
 runt, gaudent privilegio exemptionis à tribus, ibid. n. 4.
Bona hæreticorum ipso iure confiscantur à die, quo incidunt
 in hæresim, itaui non tamen ante iudicis sententiam
 illa sibi offretur, l. 5. t. 7. c. 10. n. 3. p. 106
Bona futura, & acquisita hæretico post condemnationem
 confiscantur, ibid. n. 11. p. 107
Bona omnium amissio inducit iustum metum, l. 2. t. 28.
 c. 7. n. 8. p. 67
BONI viri qui dicantur Iudeis arbitrio relinquuntur, lib. 2.
 t. 28. c. 73. n. 21. p. 67
Bona in dubio quilibet præsumitur, lib. 5. t. 12. c. vnic. n. 4.
 pag. 171
Bonus, qui antea fuerat, nunc & bonus præsumitur, l. 2.
 t. 23. c. 6. n. 3. p. 147
Bonus quilibet præsumitur nisi contrarium probetur, l. 2.
 t. 23. c. 16. n. 3. p. 153
BOVES aratorij ad executionem capi non possunt, l. 2. t. 34.
 c. 1. n. 5. p. 203
BRACHII secularis auxilium per Ecclesiasticum imploran-

dem non est nisi pro vicino suo remedio, lib. 1. t. 3. c. 1.
 num. 8. p. 264
BRACHARENSES Ecclesia contra Tolentanā super primatui
 quare in suum non fuerat prosequuta, ostenditur lib. 1.
 t. 41. c. 7. p. 375
Bracharense Ecclesia ad excludendam Tolentanā à nomi-
 ne primatus plura adducere potest, ibid. n. 4
BVLLA in cornu Domini in excommunicatione tertia, de-
 claratur l. 5. t. 17. c. 3. n. 3. p. 262

C

CADVCITAS incurritur pro ea parte pro qua con-
 sensus non fuit requisitus, quando duo sunt domini di-
 recti, & vnus fuit requisitus, l. 3. t. 18. c. 4. n. 10. p. 83
Caducitas potest declarari per heredes quando ad eam clausam
 la quod quis cadat ipso iure, l. 3. t. 18. c. 4. n. 13. p. 84
Caducitas à poena omnis causa etiam temeraria, & hostia
 lis excusat, ibid. n. 13. p. 84
CAECVS ad gabellas, & collectas non tenetur, lib. 3. t. 39.
 cap. 4. num. 2
CAEMITARIVM vnde, & quibus modis dicatur, remissi-
 ue l. 5. t. 33. c. 5. n. 6. p. 33
Caemiterij nomine, in quo excommunicatus denegatur sepul-
 crum, continetur quicumque locus sacer etiam intra ip-
 sam Ecclesiam, ibid. n. 7
Caemiterium polluitur si in eo excommunicatus sepeliatur,
 l. 3. t. 40. c. 7. n. 3
CALABRITANA Ciuitas prima, & principalis est in in-
 sula Sardinia, l. 2. t. 26. c. 17. n. 3. p. 60
CALCVLI ratio vt reperitur non requiritur lesio
 vltra dimidiam, sed sufficit lesio non minima nisi super
 lesione iudicatum, aut tractatum sit, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 31.
 pag. 816
CALICIS in consecratione modicum aque vino adhiben-
 dum est, l. 3. t. 41. c. 13. n. 2
CALICE ligneo vti non potest Sacerdos sub poena deposi-
 tionis ab officio, & beneficio, l. 3. t. 41. c. 14. n. 7
Calicem rapies sacrilegium committis, l. 5. t. 18. c. 5. n. 2. p. 70
CALVMNIATOR condemnatus à testimonio repellitur,
 l. 1. t. 30. c. 1. n. 6. p. 48
CALLIDITAS in dubio non præsumitur, lib. 1. t. 45. c. 11.
 num. 6. p. 330
Calumniatores grauius sunt puniendi quous alio delinquen-
 te, l. 5. t. 23. c. 2. n. 2. p. 158
Calumniatores vltra condemnationem expensarum debent
 condemnari ad poenam calumnie, quæ est similitudo sup-
 plicij, ibid. n. 3
Calumniandi animum non habuisse præsumitur qui à sibi
 indignis accepisse probatur, ibid. n. 5
Calumniari præsumitur accusator eo ipso quod non probat
 propositam accusationem, ibid. n. 6
Calumniæ, seu malitiæ præsuppositæ cessant in notorijs, ibid. n. 7
Calumniæ præsumptio substat omnino, & calumnia per iura-
 mentum censetur, ibid. n. 9
CANES, accipitres, & falcones pro venatione, & accipione re-
 nere prohibitum est Clericis, l. 2. t. 24. c. 2. n. 2. p. 303
CANDELA due ad missæ sacrificium adhiberi debent,
 vna tamen sufficere potest, l. 3. t. 41. c. 14. n. 6
CANCELLARIVS vnde dicatur, remissiuè l. 2. t. 3. c. 10.
 n. 3. p. 41
Cancellarij magi officium, & præminentia qualis, ibi-
 dem, nu. 4
CANCELLATIO siue interlineatura diei appositæ instru-
 mento falsitatem inducit, l. 2. t. 23. c. 6. n. 3. p. 156
Cancellarij Academicæ auctoritate Pontificis approbatæ
 dicuntur in dignitate constituti, l. 2. t. 29. c. 18. n. 5. p. 237
CANONVM statuta omnes ligantur, l. 1. t. 2. c. 1. n. 2. p. 11
Canonici, & leges adiunguntur inter se, l. 2. t. 1. c. 8. n. 2. p. 350
Canonistis potius quam Theologis adhaerendum est in ma-
 teria vfiurarii, lib. 1. t. 6. c. 7. nu. 22. p. 95
Canones in decreto conscripti à Gratiano authenticici non
 sunt,

Collectan. in quinque libros Decretal.

sunt, lib. 2. tit. 25. c. 1. num. 6. pag. 364
Canonici penitenciales crebra erant antiquitus, l. 3. t. 17. c. 2. n. 5. p. 812
Canonici deficientes in causis Ecclesiasticis, & ordinationibus generalibus non ad ius Regni sed ad Celsitatem est recurrendum, l. 5. c. 32. c. 1. n. 5. p. 334
Canonici legibus deficientibus si leges Imperatorum municipalibus, seu Regis contrarie repugnant, an Ecclesiasticis causis secundum ius Regium decidi debeant, ostenditur, l. 5. c. 33. c. 28. n. 8. p. 393
Canonica scientia legalis, & doctor juris Canonici doctori legum est preferendus, l. 5. c. 33. c. 28. n. 5. p. 393
Canonica scientia dicitur quiddam mixtum ex morali, & civili, ibid. n. 10. p. 394
Canonica lex in foro seculari semper servanda est ubi agitur de materia peccati etiam venialis, l. 5. c. 34. c. 6. n. 3. p. 400
CANONICA PORTIO debetur Ecclesie Parochialis si defunctus elegit in alio loco, quam in propria Parochia sepeliri, l. 3. t. 18. c. 9. n. 3. p. 910
Canonica portio non debetur Ecclesie cuius Parochianus religionem ingreditur, & pendente anno professionis obijt, secus si ingressus est animo excedendi, & moritur ante professionem, l. 3. t. 18. c. 4. n. 3. p. 909
Canonica portio debetur ex eo quod relinquitur Ecclesijs, vel pjs locus pro animarum pietatis causa, l. 3. t. 26. c. 14. n. 3. pag. 899
Canonica portio non solvitur Episcopo de relictis fabricæ, lib. 5. t. 40. c. 31. n. 2. p. 491
CANONICI alij recipi possunt si superexcrescant Ecclesie facultates non obstante constitutione iurata de certo numero Canoniorum, l. 5. t. 1. c. 9. n. 3. p. 20
Canonici aliud est, & aliud prebenda, ibid. n. 10
Canonici impetrans an teneatur facere iuramentum de prebenda, ostenditur ibid. n. 11
Canonici quis sine prebenda recipi potest vltra numerum Canoniorum dummodo non sit certus auctoritate Papæ, ibid. n. 16. p. 21. & l. 3. t. 5. c. 27. n. 3. p. 753
Canonici recepti vltra numerum an habeat vocem in electione Episcoporum, l. 1. t. 1. c. 9. n. 17. p. 21
Canonici aliquem Cathedralis Ecclesie impetrans quam scientiam debet habere, ostenditur l. 1. t. 6. c. 7. n. 14. p. 94
Canonici extinguuntur morte Canonici, & constituitur in personam sequentis, lib. 1. t. 6. c. 28. n. 3. p. 116
Canonici vacante Ecclesia pro illa tantum vice ad colligendum admittere possunt Clericos Ecclesiarum inferiorum, vel alios extraneos, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 3. p. 116
Canonici possunt totam potestatem eligendi in arbitrio commisso factio transferre, lib. 1. t. 6. c. 43. n. 39. p. 131
Canonici eligentes Episcopum debent esse maiores, & mentis compotes, atq; in Sacro saltem Subdiaconatus Ordine constituti, lib. 1. t. 6. c. 48. n. 4. p. 133
Canonici non habet vocem in Capitulo, nisi saltem in Subdiaconatus Ordine sit constitutus, lib. 1. t. 14. c. 2. n. 8. pag. 174
Canonici si pater fuerit in aliqua Ecclesia non potest filius illegitimus in eadem Ecclesia alium Canonatum obtinere, secus si fuerit legitimus, l. 1. t. 17. c. 15. n. 2. p. 194
Canonici habens annexam parochialem accessione Canonici tenetur solum in eo residere, & non in parochiali, ac proinde habere avariam, & requisita ad illum necessaria, lib. 1. t. 28. c. 6. n. 11. p. 215
Canonici habens annexam parochialem accessione, & in perpetuum non instituitur in parochiali, sed in Canonici, ibid. n. 17
Canonici Ecclesie Cathedralis dicuntur in dignitate constituti, l. 1. t. 29. c. 18. n. 3. p. 137
Canonici an probet in fauorem sui Capituli, l. 1. t. 19. c. 35. n. 4. p. 351
Canonici in materia fauorabili veniunt appellatio Clericorum, lib. 1. t. 31. c. 13. n. 4. p. 173
Canonici singulares de Capitulo sunt minores Capitulo, ibid. n. 10

Canonici, seu beneficiati, qui præsentis in apprehensione possessione, & in antiquiori receptione, placere debet alios in stallo, voce, & alijs prærogatiuis, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 8. pag. 180
Canonici creati a Papa ceteris paribus est preferendus Canonico factio ab inferiore, lib. 1. t. 33. c. 7. n. 5. p. 184
Canonici abiens si personaliter citari non possit, debet in eius Ecclesia tunc citationis edictum publicari, lib. 3. t. 4. c. 11. n. 3. p. 719
Canonici solum tam Ecclesiarum Cathedralium, quam Collegiarum, etiam habentes prebendam doctorem, non autem alij Clerici, gaudent privilegio, ut abientes pro sermone Episcopi possint percipere fructus suorum beneficiorum, lib. 3. t. 4. c. 7. n. 4. p. 737
Canonici quando constitunt in solis distributionibus quotidianis Canonici in seruitio Episcopi abientes tunc eas lucrari deducta tertia parte, quæ seruiantibus accrescit, ibid. n. 8
Canonici in fauorem sui Capituli testari esse non possunt, lib. 1. t. 20. c. 6. n. 5. p. 495
Canonici extraneitatem an habeant vocem in electionibus Episcoporum, remittitur lib. 3. t. 1. c. 9. n. 3. p. 703
Canonici solum tam Ecclesijs Cathedralium, quam Collegiarum habentes prebendam doctorem, non autem alij Clerici, gaudent privilegio, ut abientes pro sermone Episcopi possint percipere fructus suorum beneficiorum, lib. 3. t. 4. c. 7. n. 4. p. 737
Canonici Regulares Sancti Augustini veniunt appellatione Clericorum, lib. 5. t. 40. c. 18. n. 3. p. 485
Canonici, vel dignitatem habens, cui sit vnita accessio, & in perpetuum Parochialis, debet residere in canonizato, seu dignitate, & non in Parochiali, ac habere gratiam, quam requirit Canoniciatus, & non parochialis, lib. 3. t. 5. c. 30. n. 6. p. 758
Canonici habens in certa Ecclesia in eadem consecratur alium non potest resignare primum in fauorem, quia vacat ipso iure, lib. 3. t. 8. c. 9. n. 6. p. 778
Canonici supplere tenentur de superabundantibus quando non est sufficiens quarta portio, quam dat Episcopus, pro fabrica Ecclesie, lib. 3. t. 11. c. 4. n. 3. p. 795
Canonici iuris æquitas seruanda est de iure Civili quando non reperitur lex in contrarium, lib. 1. t. 14. c. 1. n. 3. p. 440
Canonici iure deficiente recurrendum est ad iura, & consuetudines Regni, non autem ad iura Imperatorum, vel Iuriconsultorum, lib. 1. t. 19. c. 12. n. 1. p. 484
Canonici Regulares possunt præfici in Ecclesijs parochialibus, seu curatis secularibus, lib. 3. t. 3. c. 5. n. 3
Canonici Regulares Cathedralium Ecclesiarum eiusdem sunt Ordinis, & Religionis cum reliquis Canonici Regularibus, lib. 3. t. 31. c. 17. n. 3. p. 950
Canonici noui in receptione prohibita est prandij exactio, lib. 5. t. 3. c. 44. n. 3. p. 179
Canonici Regularium nomen, & institutio quæ fuerit, remittitur lib. 5. t. 33. c. 14. n. 4. p. 370
CANONIZARE sanctos non potest Legatus à Latere, etiam ex commissione Papæ, lib. 3. t. 45. c. 1. n. 7
CANTOR quam dignitatem, & officium habeat, remittitur lib. 1. t. 25. c. vnic. n. 6. p. 119
CANTVS in Ecclesia audientes ad maiorem animi deuotionem excitant, modum solum interdicitur indecenti in Ecclesia canendi modus, ibid. n. 15
Canendi alternatim in Ecclesia forma vnde originem habuit, ostenditur lib. 3. t. 41. c. 9. n. 14
CAPACITAS in beneficiis attenditur tempore presentationis, lib. 3. t. 7. c. 2. n. 3. p. 767
CAPELLANIAM Sacerdotalem potest facere fundator, lib. 3. t. 5. c. 11. n. 7. p. 741
Capellæ Monasterio subiectæ non consentunt exemptioni per exemptionem Monasterio, l. 5. t. 33. c. 17. n. 6. p. 375
Capellanus amouibilis potest esse filius in Ecclesia, in qua eius pater etiam tanquam capellanus amouibilis, seu vicarius temporaneus seruauit, lib. 5. t. 17. c. 3. n. 4. p. 189
Ca.

Index rerum, & verborum

Capellaniz ad titulum quando quis possit ordinari, ostenditur lib. 1. t. 17. c. 1. n. 3. p. 190
 Capellanus Ecclesiarum noster erectus, quibus concurrentibus recipere debeat obventiones, ostenditur lib. 3. tit. 48. c. 3. n. 5
CAPITANEI sunt prohibiti habere emphyteusim, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 170. p. 849
 Capitanei dicuntur in Regno Neapolitano barones, ibidem num. 171
CAPITVLVM Sede vacante potest vniuersa beneficia, quae potest Episcopus dummodo sibi non vniuersa, & nihil percat de iure Episcopali, lib. 5. t. 31. c. 8. n. 1. p. 326
 Capitulum non potest statuere in praedictum obsequium, nisi substat rationabilis causa, lib. 3. t. 11. c. 1. n. 8. p. 703
 Capituli maior pars quod fecit non admittit appellacionem, ibid. n. 3
 Capitulum habet intentionem fundatam super administratione bonorum, & reddituum Ecclesiarum, lib. 3. t. 16. c. 12. n. 4. p. 397
 Capituli consensus requiritur in vniuersa faciendi per Episcopum, lib. 3. t. 24. c. 7. n. 7. p. 878
 Capituli appellacione non comprehenditur caput principale ipsius, nisi specialiter nominetur, lib. 3. n. 8. c. 7. n. 3. p. 777
 Capituli consensus in vniuersa praedictum potest post ipsam interuenire, lib. 3. t. 5. c. 33. n. 3. p. 761
 Capitulum Sede vacante an possit indulgentias concedere, remissum lib. 5. t. 38. c. 14. n. 10. p. 433
 Capitulum Sede vacante cognoscere potest de causis matrimonialibus, lib. 4. t. 7. c. 7. n. 1. p. 55
 Capituli consensus requiritur etiam in distactu, lib. 5. t. 3. c. 15. n. 2. p. 165
 Capitulum non potest statuere super ijs, quae tangunt statum generale Ecclesiarum, vel iura Episcopum sine consensu eiusdem, lib. 1. t. 1. c. 6. n. 8. p. 16. & eod. lib. 4. c. 9. n. 1. p. 78
 Capitulum generale, vel prouinciale potest dispensare et privilegio cum Religiosis illegitimis ad praelaturas, & dignitates, lib. 1. t. 17. c. 1. n. 5. p. 188
 Capitulum Cathedralis Ecclesiarum habens parochialem Ecclesiam sibi annexam etiam independentem curam in ea habet curam actualem, ostenditur lib. 1. t. 28. c. 6. n. 14. p. 225
 Capitulum Sede vacante oeconomos praefigere potest, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 3. p. 166
 Capitulum, aut Ecclesia potest sine Praelato agere si ex eius factis, aut negligentia grauetur, lib. 1. t. 3. c. 13. n. 2. p. 188
 Capitulum Sede vacante potest electos conformare, & a patronis praesentatos insinuare, lib. 1. tit. 33. c. 14. nu. 1. p. 188
 Capitulum Sede vacante succedit in omni iurisdictione, quae iure Ordinario competeat Episcopo, ibid. n. 3
 Capitulum sine consensu Praelati ad agendum, & defendendum admitti non debet, lib. 2. t. 1. c. 9. n. 3. p. 350
 Capitulum Sede vacante non potest cognoscere de causis feudalibus, de quibus cognosceret Episcopus si viueret, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 3. p. 165
 Capitulum Sede vacante non potest beneficia spectantia ad solam collationem Praelati conferre, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 2. p. 783
 Capitulum Sede vacante omnia facere potest, quae sunt iurisdictionis, nisi expresse prohibita reperiuntur, ibid. n. 3
 Capitulum Sede vacante potest Ecclesias sine beneficia ad tempus commendare, ibid. nu. 4. p. 784. & praesentatos a patronis admittere, siue insinuare, ibid. n. 5. & resignationes beneficiorum spectantium ad collationem Episcopum recipere, ibid. nu. 6. et permutationibus beneficiorum, auctoritatem praestare, ibid. nu. 8. et dispensare cum illegitimis ad beneficia simplicia, ibid. nu. 9. et oeconomos praefigere, ibid. nu. 10. et vniuersas causas facere, dummodo nil percat de iure Episcopali, ibid. nu. 11. et licentias concedere, quae concedit Episcopus, ibid. nu. 12. et flagra condere, ibid. nu. 13. et defunctorum viuitas volumus exequi, quatenus iure Ordinario competeat Episcopo, ibid. nu. 14. et Religiosos parum voluntarios executores compellere ad reddendas administrationis ra-

tiones, ibid. nu. 15. et visitare dioecesium, ibid. num. 16. et Confessorium insinuare, qui absoluit a casibus Episcopi per reuerentiam, ibid. nu. 17. et cognoscere de arduis causis, ibid. nu. 18. et vicarium generalem constituere, ibid. nu. 19. et matrimonio celebrando iuxta formam Concilii Tridentini assistere, ibid. nu. 20. p. 785. et rationem ab administratores priorum locorum exigere, ibid. n. 31. et charitativum subsidium postulare, ibid. nu. 32. et cognoscere de causis in prima instantia, ibid. num. 33. et indulgentias concedere, ibid. n. 24. et deponere, ibid. n. 15
 Capitulum Sede vacante non succedit in iurisdictione delegata Episcopo, lib. 3. t. 9. c. 3. n. 26. p. 785. nec potest visitare monasteria exemptarum Monialium, quae visitat Episcopus auctoritate Apostolica, ibid. nu. 27. nec suppressione praebendas, aut portiones vigore Concilii Tridentini, ibid. nu. 28. nec iurisdictionem donationem confirmare, ibid. nu. 29. nec dimissorias ad Ordines infra annum a die vacationis concedere, ibid. n. 30
 Capitula Cathedralium vocari debent, & admitti ad Concilia prouincialia etiam per procuratores ad tractandum, non autem ad decidendum, lib. 3. t. 10. c. 20. n. 1. p. 792
 Capitula Collegiarum Ecclesiarum quasi Episcopalem iurisdictionem habentium ad synodum prouincialem sunt vocanda, ibid. n. 3
CAPTURA asserti damnum irreparabile, & a sententia interlocutoria vi quis in carcerem conijciatur appellatio conceditur, lib. 1. t. 28. c. 60. nu. 17. p. 666
 Captura inducit impedimentum, lib. 3. t. 21. c. 7. n. 7. p. 861
CARDINALES habent iurisdictionem Episcopalem in Ecclesijs, quarum sunt titulares, lib. 1. t. 3. c. 11. n. 2. p. 287
 Cardinales in Ecclesijs, quarum sunt titulares, excommunicacionis, interdicti, & suspensionis penas imponere possunt, & Pontificijs insignibus uti, & beneficia conferre valent, ibid. nu. 3
 Cardinales debent esse constituti in ea aetate, quae Episcopis lib. 1. t. 6. c. 7. n. 17. p. 95
 Cardinalium appellacione non veniunt Compositellani, Rauenonates, & similes, lib. 1. tit. 5. c. 3. n. 6. p. 84. & lib. 2. t. 1. c. 7. n. 18. p. 349
 Cardinales sunt pars corporis Papae, lib. 1. t. 30. c. 9. n. 1. p. 163
 Cardinalium officium esse assistere Papae, & ideo tenentur residere in Curia, ibid. n. 6
 Cardinalis non potest in Episcopum eligi, seu postulari, lib. 1. t. 1. c. 3. n. 3. p. 84
 Cardinalis tenentur residere in Curia, ibid. n. 5
 Cardinales S. R. Ecclesiae comprehenduntur sub dispositione nectus in cap. de multa, de praebendis, lib. 3. tit. 8. c. 38. n. 10. p. 755
 Cardinales antiquitus Episcopi inferiores erant, lib. 3. t. 39. c. 6. n. 4
 Cardinali asserti aliquid sibi commissum plena fides adhibetur, licet non ostendat litteras sui mandati, lib. 5. t. 39. c. 39. n. 7. p. 467. & eod. lib. 3. c. 12. n. 15. p. 169
 Cardinalatus ad celsitudinem ascendere non possunt legitimati per subsequens matrimonium, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 75. p. 101
 Cardinalium dignitas tempore Innocentii I. cognita non erat, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 4. p. 111
 Cardinales post tempora Innocentii IV. seu Bonificij VIII. gerere experunt officium, quod antea gerebant Episcopi in summi Pontificis Consilij, ibid. n. 4. p. 113
 Cardinales sunt instituti de iure Diuino, ibid. n. 46. p. 112
 Cardinalium origo, potestas, & hodierna excellentia inter omnes Ecclesiarum Praelatos qualis, ibid. n. 47. p. 113
 Cardinalium dicta propter excellentiam sine iuramento faciunt praesumptionem, lib. 5. t. 33. c. 12. n. 8. p. 308
 Cardinali testificant sine iuramento non creditur in praedictum tertij, ibid. n. 9. p. 308
 Cardinales vocantur fratres a summis Pontificibus, ibidem n. 10. p. 308
 Cardinali Legatus de Latere plenam probationem facit dummodo ipse asserat se legatum, ibid. n. 16. p. 369

Collectan. in quinque libros Decretal.

CARCERATIO alienius inducit iustitiam metum quando est
dicitur, lib. 3. c. 3. g. 37. n. 14. p. 677
CARCERIS poena perpetua quae fuerit, & an sit antiquata, ostendit
lib. 3. c. 7. c. 15. n. 7. p. 318
CARCERES frangens, & inde ad Ecclesiam confugiens Eccle-
siastica gaudet immunitate, lib. 3. c. 49. c. 6. n. 11
CAROPRIS in alio loco extra iudicium territorium potest in-
criminalibus per procuratorem se defendere, lib. 5. t. 1.
c. 15. n. 5. p. 149
CARCERATIO de crimine, quod per sententiam infamaret, i
testimonio repellitur, lib. 2. t. 1. c. 2. n. 7. p. 488
CARENA quod dicitur, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 3. n. 4. p. 36.
& lib. 5. t. 1. c. 8. n. 3. p. 145
CARNALE commercium non interdictum dicitur coniu-
gibus licet pendente super coniugio, lib. 2. t. 6. c. 2. n. 1. p. 450
CAROLI Magi iudicium refertur ad cognoscendum quis
occidisset ex patre, & filio de homicidio accusatus, lib. 2. t. 13
c. 2. n. 4. p. 144
CASTELLANI, & non exteri possunt beneficia obtinere,
in Regno Castellae, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 9. p. 85
CASTITAS maior quare exigatur magis in vxore, quam
in viro, ostenditur, lib. 1. t. 2. c. 5. n. 4. p. 308
Castitas ptemissima omnium terribilis, lib. 1. t. 9. c. 14. n. 6. p. 485
Castitas votum qualiter olim emittiebant promouendi ad
Ordinem Subdiaconatus, ostenditur, lib. 1. t. 14. c. 9. n. 4. p. 179
CASTRATVS non sponit, sed casu, propria tamen ad in-
teruenientem culpa non potest fieri clericus, lib. 1. t. 2. c. 20.
c. 3. n. 3. p. 203
Castitas per iniurias hominum, vel aliquam persecutionem
potest etiam in Episcopum eligi, lib. 1. t. 5
Castitate pertransientes sunt irregulares, ibid. n. 2. p. 202
Castrens de viuentis lubricum carnis non potest promoueri,
lib. 1. t. 30. c. 9. n. 3. p. 303
CASTRENSIS, vel quod filiorum ob paternum crimen
non publicatur, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 15. p. 308
Castrens pecuniam, vel qualem non publicatur publi-
catis nisi in illas bonas ob eius crimen, sed defectus patri
in pariter potestatis solatium, ibid. n. 6
Calus consensu a Canone pro omnia habetur, lib. 1. t. 7. c. 1.
n. 6. p. 146
Calus Papae relictus non transferuntur in generali Legati de
Latere communi, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 2. p. 359
Casum fortuitorum renouantur in contrahendis inso-
litis, & qui rarissime coniungunt, lib. 3. t. 8. c. 3. n. 8. p. 816
Casus omittit a statuto vel consuetudine pro omisso habet-
ur, lib. 5. t. 36. c. 8. n. 2. p. 409
CATECHIZANS cum catechizato contrahit cognatio-
nem spirituales impediens quidem, sed non dirimen-
tem matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 2. p. 65
Catechismi impedimentum est omnino sublatum a Conci-
lio Trid. ibid. n. 3
CATHEDRALE Ecclesia quae reparari teneantur, ostendit
lib. 3. t. 48. c. 1. n. 3
Cathedralis Ecclesia dicitur parochia totius ciuitatis, & quic-
censis, lib. 1. t. 24. c. 3. n. 4. p. 318
Cathedralis Ecclesia prouideri potest magistro de benefi-
cio, qui Clericos eisdem Ecclesiae, & alios pauperes
gratis docet, & quid attento Concilio Trid. ostenditur
lib. 5. t. 5. c. 1. n. 4. p. 183
Cathedralis Ecclesia in odiosis non venit appellacione Ec-
clesiarum citatur, lib. 5. t. 49. c. 19. n. 3. p. 485
CATHEDRATICVM ius quale dicitur, remittitur lib. 5.
t. 31. c. 16. n. 5. p. 276
Cathedra est a qualibet Ecclesia totius diocesis praeferri
a Monasteriis solendum est, ibid. n. 7
CATHOLICVS accedens a coniuge haeretico iudicio Ec-
clesiae potest alio libere diuertere licet possit adulterio
culpam in haereticum per pariter, lib. 3. t. 12. c. 11. n. 2. p. 978
Catholicus propria auctoritate accedens an teneatur reducere
ad haereticum tam emendatum, ostenditur ibid. n. 5
Catholicus a quomodo possit a coniuge haeretico propria
auctoritate separari, ostenditur lib. 4. t. 9. c. 6. n. 4. p. 132

Catholicis nominis excellentia quanta sit, remittitur lib. 5.
t. 33. c. 23. n. 7. p. 384
CAVSAE meri Imperianae sunt delegabiles, remittitur lib. 1.
t. 31. c. 10. n. 3. p. 270
Causa semel ad Curiam delata nunquam exiit Curiam, lib. 1.
t. 3. t. 1. c. 1. n. 1. p. 178
Causae maiores ad Sedem Apostolicam deferuntur, lib. 1.
t. 33. c. 2. n. 8. p. 281
Causae maiores quae dicantur, ostenditur ibid. n. 9
Causa, & occasio in quo differant, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 2. p. 283
& lib. 3. t. 12. c. vnic. n. 8. p. 796
Causa vilis, & honesta quae sit ad renunciandum Episco-
patus, remittitur lib. 1. t. 9. c. 10. n. 16. p. 157
Causa iusta resignandi Episcopatus non est si Episcopus ve-
lit ingredi Religionem approbatam causa mutandi sta-
tus, & victimae, ibid. n. 20
Causa impulsiva cessante non cessat effectus, lib. 1. t. 9. c. 11.
n. 3. p. 158
Causa civilis clericorum potest committi Laicis, lib. 1. t. 1.
c. 2. n. 7. p. 343
Causa simpliciter, & absolute commissam tam possessionis
quam proprietatis commissa videtur, secus si delegetur
specialiter, & cum restrictione, lib. 2. t. 17. c. 1. n. 2. p. 453
Causae impulsivae cessatio vitia refertur ad beneficia, lib. 1.
t. 3. c. 27. n. 4. p. 57
Causa requiritur in Principe legitime, lib. 4. t. 17. c. 13.
n. 1. t. p. 108
Causa pariter quantitas, & breuitas probatur per vnum
testem, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 8. p. 491
Causa ex qua competat actio in citatione est exprimensda,
lib. 2. t. 3. c. 3. n. 2. p. 382
Causa vnam ex multis in appellatione probare sufficit, lib. 3.
t. 1. c. 19. n. 4. p. 358
Causa ab inchoatoria per appellationem ad Curiam de-
lata an ibi principaliter manere possit, ostenditur ibid.
n. 6
Causa, quae sui natura non requirit praesentiam corporalem
per procuratorem expediri potest, lib. 2. t. 7. c. 6.
n. 1. p. 306
Causae ecclesiae cessant effectus, lib. 2. t. 28. c. 6. n. 2. p. 665
Causae sufficientes ad celebrandam secundam Massam quae
sunt, ostenditur lib. 3. t. 41. c. 3. n. 5
Causae dubiae, difficiles, & ambiguae ad iudicium Sedis Apo-
stolicae, cui Romanus Pontifex praesit, deferenda sunt,
ibid. n. 38. p. 111
Causae nominis etymologia, & multiplex significatio, re-
mittitur lib. 1. t. 1. in rub. n. 3. p. 418
Causa oblatas ad voti dispensationem est quando votum le-
uatur, & ex animi faciliatate emittitur etiam permissa pru-
denti ac matura deliberatione, lib. 3. t. 34. c. 1. n. 4
Causae legitimae, & iustae transiunt ad laxiorem Religio-
nem quae sunt, ostenditur lib. 3. t. 3. c. 18. n. 15. p. 954
Causae iustae, & rationabiles imponendi charitativum sub-
sidium, quae sunt, ostenditur lib. 3. t. 39. c. 6. n. 8. p. 1040
Causa propter dicitur ipse ius deductum in iudicium,
lib. 5. t. 40. c. 10. n. 3. p. 381
Causa iusta linguam potest excusare a poena expensarum,
lib. 5. t. 37. c. 4. n. 5. p. 411
Causa iusta linguam quae sit arbitrio iudicis relinquitur,
ibid. n. 6
Causa remota non imputatur ad homicidium, lib. 5. t. 12.
c. 1. n. 4. p. 240
Causae natalium cognitio suae principaliter suae accidentis ad
soli pertinet iudicium Ecclesiasticum, lib. 4. t. 17. c. 17. n. 2. p. 103
Causa temporalis dependens a causa principalis natalium
non potest Ecclesiasticus incidenter desinere, ibid. n. 2
Causae propter feriat in honorem Dei licet apud iudicem
trahantur, possunt, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 10. p. 406
Causis magni valoris non deferuntur iuramentum suppletio-
rium, lib. 4. t. 19. c. 1. n. 44. p. 464
Causa grauis, & ardua quae dicitur, remittitur ibid. n. 45

Index rerum, & verborum

CAVATIO fufficiens dicitur fideiufforia, vel pignoratitia, lib. 1. t. 6. c. 5. num. 31. pag. 193
Cautio pignoratitia vel fideiufforia defideratur vt coninx probabitur tuncas alterius coniugis fruitur inenatur cum illo cohabitare, lib. 2. t. 13. c. 13. nu. 12. p. 433
Cautio fufficiens dicitur fi pignora, vel fideiuffores den- tur, lib. 2. t. 13. c. 8. n. 8. p. 428
Cautio quanta fufficiat arbitrio Iudicis relinquatur, ibidem num. 9
Cautio idonea dicitur pignoratitia, vel fideiufforia, lib. 3. t. 1. c. 8. n. 4. p. 863
Cautio vfufuaria a teftatore non potest prohiberi, nifi conftitutus quis vfufufruictum inter viuos, vel donec vfufufruictu renento, ibid. n. 6. & 7
Cautio de reddendis alimentis fi in caufa filius succumbat an ab eo fit exigenda, remiffiue lib. 4. t. 17. c. 2. nu. 27. pag. 95
Cauere pro modico cogi quis non debet, lib. 4. t. 20. c. 7. nu. 4. p. 114
Cautione pelfita de demoliendo fuis fumptibus fi transfatis tribus menfibus caufa non fit finita poterit opus perfici, lib. 5. t. 3. c. 4. n. 4. p. 335
Cautio adnuncenda non eft quando nuncios vult in conti- nenti probare, ibid. n. 8. p. 336
CELEBRARE fine matriuio eft peccatum mortale, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 3. p. 699
Celebrare praefentes Diuina Officia in loco interdicto, qui poena incurrit, offenditur lib. 5. t. 27. c. 7. n. 32. p. 314
Celebrare dicitur in conieptum Clauum qui feiens fe ex- communicatum celebrat, lib. 5. t. 27. c. 10. n. 8. p. 316
Celebrare compellit sacerdotes tempore interdicti praefu- mitur impulfiffe in contempum; lib. 4. t. 32. c. 18. n. 3. pag. 333
CENSURA vna conferri potest altera manente, lib. 1. t. 3. c. 1. c. 5. n. 5. p. 266
Censura vna femel ligatus adhuc fubieftum capax eft alte- rius non tantum diuerfe rationis, fed etiam eiusdem, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 7. p. 363
Censuras tor quos funt superiores prohibetes actum non incur- rit contrarietas quando superiores probantes fub censura habent eandem potestatem, fecus fi diuerfam, lib. 5. t. 39. c. 7. n. 3. p. 454
Censura per ftatutum aut edictum Epifcopale aduerfus adu- tes Monafteria Monialis, & cum his alloquens, copiehe- dit tam fubditos, quam non fubditos, lib. 3. t. 1. c. 8. n. 4. p. 703
Censura non nifi praecedente catione, feu Canonica mo- tionione ferri poffunt, lib. 1. t. 28. c. 26. n. 3. p. 637
Censura lata in admentem aliquid delictum an liget man- dante aut confultente, remiffiue lib. 1. t. 6. c. 11. n. 3. p. 143
Censura laze contra fornam, vel in fraudem priuilegiuorum in exemptis, & praefugatos, ipfo iure fuit nulla, lib. 1. t. 31. c. 46. n. 3. p. 391
CENSUS ex folutione inferitur fubieftio, lib. 1. t. 39. c. 2. n. 4
Censum petens debet rationem exprimere quare fibi debeat- ur, lib. 1. t. 39. c. 5. n. 3. p. 1038
Census fructus foluendus eft tempore recollectionis frug- tum, ibid. n. 3. vbi etiam quid da cenfu pecuniario
Census in foras foluitur, & legitime praefumitur conftitu- tus, ex eo quod dominus census probet fibi fuisse folutas annuas refponfiones in praetextu, ibid. n. 4
Census vt nouus poffit Ecclefiae imponi quae requirantur, offenditur lib. 3. t. 39. c. 7. n. 1. p. 1040
Censum fubditus fuis non poffit dominus augere, lib. 3. t. 39. c. 7. n. 4. p. 1040
Census impofitio fi fiat ex decreto executoris Apoftolici in vim literarum Apoftolicarum in forma fi in eundem expeditur, omnia cenfentur folementis, & legitime getta, lib. 1. t. 39. c. 8. n. 3. p. 1041
Census conftituitur fuper rebus Ecclefiae legitime, & iuffa, cenfetur fi fiat pro illius vtilitate, lib. 3. t. 39. c. 8. n. 3
Census antiquus poffit renouari, lib. 3. t. 39. c. 13. n. 2
Census foluitur quando mobens est alterius in interfefto, de qua

monera fieri debeat, offenditur lib. 3. t. 39. c. 18. n. 3
Census reftit conftituit, & emi poffit ad viam ementis lib. 5. t. 39. c. 6. n. 3. p. 277
Cenfuali in contradu transferuntur in recipientem omne do- minium tam directum, quam vtile, lib. 3. t. 36. c. 6. n. 9
Census creatur quando quis tradit rem fuam alicui, & in efi transferunt omne dominium directum, & vtile cum onera, quod accipiens rem teneatur foluere certam annuam penfionem, ibid. n. 10
Cenfarius poffit irrequifito domino alienare, nec teneatur illum, cui cenfus foluit, fequitur, ibid. n. 11
Censum non foluens etiam per mille annos non cadit in iure fuo, vel in re cenfuali, ibid. n. 13. & t. 18. c. 4. n. 10. p. 843
Census quibus modis dicatur, & quae habeat fignificatio- nes, offenditur lib. 5. t. 33. c. 8. n. 5. p. 358
Census impofitus fuper ta emphiteutica irrequifito domino facit emphiteutam incidere in contemptum, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 5. p. 837
CERTITUDO ad probandam viri moriem fufficit per teftes feo probabilitatem moralem, lib. 4. t. 1. c. 19. n. 7. p. 15
CERTVS qui eft amplius certiorari non debet, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 9. p. 103
CENTENNARIA praefcriptio fola contra Romanam Ec- clefiam currit, lib. 2. t. 25. c. 14. n. 3. p. 598
CESSATIO eaufe impulfus vitiat in omnibus refcriptis, lib. 1. t. 14. c. 3. n. 2. p. 441
Ceflatio ad Diuina folum ab Epifcopo non verò da Capimlo fieri ipfius auctoritate fieri poffit, lib. 1. t. 31. c. 13. n. 3. p. 273
CESSIO actionis, feu litis facta Clerico per Laicu non va- let tanquam fimulare conceptu, lib. 1. t. 44. c. 1. n. 3. p. 331
Ceflio facta per Laicum Clerico praefumitur in dulo frau- dulentia, ibid. n. 7
CHARACTEREM recipit qui extra tempora conftituta ad Sacros Ordines promouetur, lib. 1. t. 11. c. 16. n. 3. p. 170
Characterem Ordinis non recipit qui non baptizatus ordi- natus, lib. 3. t. 14. c. 1. n. 2
CHARITAS bene ordinata incipit a fe ipfo, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 3. p. 161
Charitas praefumitur inter fratres, lib. 1. t. 23. c. 14. n. 7. p. 554
CHARITATIVVM fubfidium Papa impoere poffit, lib. 1. t. 8. c. 4. n. 8. p. 399
Charitatum fubfidium an, & quando, & a quibus exigi poffit, remiffiue lib. 1. t. 31. c. 16. n. 12. p. 276
Charitatum fubfidium exigere poffit Capitulum fode- va, ante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 2. p. 785
Charitatum fubfidium peneali caufa debet eife, rationa- bilis, & manifefta, lib. 3. t. 39. c. 6. n. 2. p. 1039
CHRISMA olei confectione ex quibus, & qualiter, & qua folemente conficiatur, remiffiue lib. 1. t. 43. c. 12. n. 3
Chrifma, & alia facta olea abique aliquo mterico quauus libere oblatio debent dari a Parochis, lib. 5. t. 3. c. 5. n. 7. pag. 102
Chrifma confecturatum, oleum catechumenorum, & infir- morum quomodo alterandum fit, offenditur lib. 3. t. 44. c. 12. n. 2
CHRISTUS actio nofta eft inftitutio, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 3. p. 89
CHRISTIANI noui, etiam ad fidem nouerit fua conuer- fi, non funt viriprandi, fed honorandi propter adeptum Sacri Baptifmi dignitate, lib. 1. t. 13. c. 7. n. 3. p. 18
Chriftianum Iudaui feruum cuiusque permittitur redire, re duodecim folidis, lib. 5. t. 3. c. 1. n. 2. p. 186
Chriftianus Iudaus, vel infidelis aliquid legare in tefta- mento non poffit, lib. 5. t. 7. c. 6. n. 3. p. 201
Chriftianus non poffit infidelis, vel infideli donare inter viuos, ibid. n. 4
Chriftiani Serracenis arma, & ligamina deferen tes galea- rum, dum ad impugnandos Chriftianos an fubminiftrant excommunicationem, alijque poena fupercant, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 2. p. 189
Chriftianus non licet quicquam vendere paganus ad eum- dem finem fchete vi exarantur, fufcantur, aut munitur
Idolorum facta, lib. 5. t. 6. c. 7. n. 3. p. 190

Chri.

Christianæ feminæ non licet nutrices filij Iudei munus subire, etiam dispensatione Episcopali. l. 1. c. 6. n. 2. p. 101
 Christianam carnaliter cognoscens Iudæus quæ poena sit puniendus, ostenditur ibid. n. 7
 Christianus ignoranter cognoscens Iudæam, excusatur, ibid. n. 8. p. 106
 Christianus verus in honoribus assequendus preferendus est neophyto, lib. 5. t. 6. c. 18. n. 5. p. 197
 Christianus licitum est cum Iudæis contrahere, lib. 1. t. 6. c. 14. n. 5. p. 194
 Christiani apud Turcas captivi, & in eorum tremebulis carceris vincula contra Christianos remigare coacti peccent mortaliter sic remigando, & aliquam incurant excommunicationem, remissive ibid. n. 4
 CHRONICIS antiquis, quibus à maioribus fides communiter adhibita est, creditur, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 3. p. 538
 CIRCUMSTANTIÆ in Confessione quæ necessario explicatione sint, ostenditur lib. 3. t. 38. c. 8. n. 3. p. 433
 Circumspecta conscientia etiam erroris ligat, lib. 5. t. 3. c. 35. n. 2. p. 174
 Circumspecta peccati mortalis commissi in die festo an sit necessario contenda, ostenditur lib. 1. t. 3. c. 1. n. 4. p. 401
 CISTERCIENSES Monachi ex privilegijs summorum Pontificum possunt habere castra, villas, molendina, & possessiones, lib. 3. t. 35. c. 3. n. 2
 Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij non tenentur solvere decimas prædorum suorum, quæ proprijs manibus aut sumptibus excolunt, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 2. & 3. p. 921
 CISTERNAS fodiens, & non cooperiens, si bos ceciderit tenetur domum cisternæ prægium bonis reddere, lib. 5. t. 36. c. 2. n. 3. p. 407
 CITATIO non valet nisi decernatur auctoritate Iudicis, lib. 1. t. 3. c. 12. n. 3. p. 422 & lib. 1. t. 3. c. 19. n. 3. p. 378
 Citatus ad vnam causam an super aliam eodem termino respondere sit obnoxius, remissive lib. 1. t. 3. c. 43. n. 1. p. 70
 Citatio non requiritur in notorijs quando constat notorie absenti nullam competere defensionem, lib. 1. tit. 6. c. 33. n. 3. p. 109 & eod. lib. 1. t. 7. c. 10. n. 4. p. 192 & lib. 2. t. 24. c. 21. n. 6. p. 571 & t. 27. c. 12. n. 3. p. 609
 Citatio nunquam præsumitur, lib. 1. t. 6. c. 28. n. 7. p. 106
 Citatio, quæ fit ad congregandas vniuersitates, & Capitula Ecclesiarum, aut collegia debet fieri per sonum campanæ, lib. 1. t. 6. c. 30. n. 2. p. 117
 Citatus venire tenetur si citatio tenet, lib. 1. t. 29. c. 4. n. 13. p. 329
 Citandi sunt amici absentis debitoris antequam proveniantur ad secundum decretum, lib. 1. t. 19. c. 10. n. 4. p. 131
 Citatio sufficit ad perpetuandam iurisdictionem Iudicis, delegati, lib. 1. t. 29. c. 20. n. 3. p. 239
 Citatus per nuncium publicum tenetur illi credere solo verbo, lib. 1. t. 29. c. 21. n. 10. p. 241
 Citatio denotat superioritatem, lib. 1. t. 29. c. 22. n. 5. p. 241
 Citatio ad sententiam ita est necessaria vt omnino illius inducat nullitatem ipso iure, lib. 1. t. 29. c. 24. n. 3. p. 243
 Citatus à delegato non tenetur comparere nisi infero tonore, & copia commissionis, vel delegationis in citatione, lib. 1. t. 29. c. 31. n. 4. p. 248
 Citatio est necessaria in absolutione danda ab excommunicatione, lib. 1. t. 31. c. 3. n. 6. p. 265
 Citandus, qui habet multa domicilia inspicuendum est illud, quod frequenter habitat cõsuevit, lib. 1. t. 33. c. 4. n. 4. p. 283
 Citatio est omnium actionum instituendarum principium, caput, basis, & fundamentum iudicij, lib. 1. t. 33. c. 8. n. 3. p. 285
 Citatio vnicui ad totam causam admittitur quando pars resistit in longinquis partibus, lib. 1. t. 41. c. 5. n. 3. p. 325 & lib. 2. t. 14. c. 7. n. 4. p. 445
 Citatio ad petitionem partis est facienda, lib. 2. tit. 1. cap. 1. n. 3. p. 344
 Citationem ad petitionem partis in dubio factam fuisse presumptio stat, ibid. n. 4 & eod. lib. 1. t. 1. c. 18. n. 1. p. 376
 Citationem commissio an, & quando præsumatur nuncio facta, remissive ibid. n. 4

Citatio illegitima sustinetur ex comparatione part is, ibid. n. 6
 Citatio generalis non valet, lib. 2. t. 3. c. 2. n. 2. p. 381
 Citatus non tenetur comparere etiã si ipse iudicij locus esset tuus si tamen loca per quæ transirent esset tuta non essent, lib. 2. t. 6. c. 4. n. 6. p. 388
 Citandus non est quin non patitur citationem ad se peruenire, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 15. p. 390
 Citatio in die in honorem Dei feriato exequi non potest, nec fieri valet vt cadat in Dominicam, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 2. p. 404
 Citatio inualida est facta die non feriato si mandatum de citando fiat die feriato, ibid. n. 3. p. 455
 Citatio, quæ defensionem in se continet, à Principe tolli non potest, lib. 2. t. 12. c. 1. n. 7. p. 415
 Citare non oportet, quæ minus principaliter, & secundario negotium tangit, ibid. n. 12. p. 416
 Citari non oportet ad actum, qui præsumitur illi, & contradicendi facultatem habet, ibid. n. 14
 Citationem non premissa potest procedi quando periculum est in mora, vel agitur de ferenda sententia in vltima dio compromissi, seu termini à partibus præfixi, ibid. n. 15
 Citatio necessaria est etiam in interlocutorijs sententijs, & in causis summarijs extrajudicialibus, & consensibus, ibid. n. 18
 Citatio ad domum non potest fieri si adit principalis, vel eius procurator, lib. 2. t. 14. c. 3. n. 3. p. 441
 Citatio ad domum fieri potest vbi quis se absenteat, aut dolo latitat, vel subterfugit personalem monitionem, ibid. n. 13. p. 443
 Citatio in domicilio procuratoris est facienda eo non repetito si iam comparuit, ibid. n. 6
 Citari nemo potest à Iudice extra suum territorium, lib. 2. t. 14. c. 7. n. 5. p. 445
 Citatio in persona vnius ex familia exequuta non valet nisi sit apprehensus in domo, lib. 2. t. 15. c. 4. n. 6. p. 449
 Citatio peremptoria necessaria est ad hoc vt actor in possessionem bonorum mittatur, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 31. p. 481
 Citatus in prima dilatione qui non comparuit, veniens postea in secunda non auditur antequam damna, & expensas citanti persoluat, ibid. n. 21
 Citanda est pars in receptione testium, lib. 2. t. 20. c. 2. n. 2. p. 467
 Citatio partis in repetitione testium est necessaria non ita in declaratione, lib. 2. t. 20. c. 37. n. 10. p. 518
 Citatones plures in vna citatione fieri non possunt, lib. 2. t. 21. c. 2. n. 5. p. 530
 Citatio partis an sit necessaria in absolutione à iuramento, ostenditur lib. 2. t. 24. c. 1. n. 4. p. 533
 Citatio requiritur pariter, cuius antefert non transcribi exemplar, lib. 2. t. 25. c. 15. n. 3. p. 543
 Citatio facta in Ecclesia est valida, lib. 2. t. 28. c. 19. n. 3. p. 635
 Citatio non est necessaria cum clarum est absenti nullam competere defensionem, lib. 2. t. 28. c. 5. n. 10. p. 627
 Citatio personalis non requiritur vbi quis malitiose latitat, lib. 2. t. 28. cap. 1. n. 2. p. 614
 Citatus conuersus simul, & confessus non auditur appellans, lib. 2. t. 28. c. 61. n. 12. p. 669
 Citatio personalis ad sententiam facta non releuat si remansit circumducta per non comparationem citantis, lib. 2. t. 28. c. 61. n. 15. p. 669
 Citatio peremptoria Iudicis cum comminatione quod si non comparuerit procedatur in causa subest ad omnia acta vsque ad definitiuam sententiam, lib. 2. t. 28. c. 4. n. 3. p. 648
 Citaciones, vel aliterius actus cognitio probatur per sigillum, lib. 2. t. 28. c. 48. n. 4. p. 651
 Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere, lib. 2. t. 28. c. 47. n. 2. p. 650
 Citatio, seu presentia partis requiritur in extradiatione instrumendi à notis Notarij demortui, lib. 5. t. 33. c. 13. n. 3. p. 667

Index rerum, & verborum

Citatio fieri debet ad petitionē actoris, l. 1. c. 1. q. 1. n. 1. p. 148
CIVITAS proprie loquendo dicitur, quæ muris, & subur-
 bijs continetur, in prom. n. 39. pag. 5
 Civitatis appellatio in beneficiis comprehenditur
 interdictis, lib. 1. c. 35. n. 6. p. 66.
 Civitas ut obligetur ad obsequium interdicti sufficit ut
 ipsam sit promulgatum in primaria Ecclesia, vel vicari-
 um vicinis, & maxime Ecclesiam Metropolitanam illud
 servare, lib. 1. c. 1. n. 7. p. 83
 Civitas tota, vel provincia plerumque subicitur interdico
 ob culpā vnius, qui illius dominus est, l. 4. t. c. 1. n. 4. p. 9
 Civitas per modum maris an vidualia imponere possit,
 lib. 3. c. 39. n. 4.
 Civitas aliquid committens contra suum Episcopum inci-
 dit in penam interdici, lib. 5. t. 37. c. 1. n. 4. p. 416
 Civitas dici non potest ea, quæ propriam Episcopum non
 habet, lib. 5. t. 39. c. 1. n. 3. p. 337
CLAVSULA non obstante nunquam tollit constitutionem
 iuratum, lib. 1. c. 3. c. 19. n. 5. p. 49
 Clausula sequens quandoque determinat præcedentia, lib. 1.
 t. 3. c. 18. n. 5. p. 48
 Clausula, de plenitudine potestatis, quam vim, et effectum
 habeat, remissive lib. 1. t. 6. c. 39. n. 4. p. 136
 Clausula, suppletoria etc. quam vim, & effectum habeat,
 remissive ibid. n. 3
 Clausula, quod siambo interesse non possint vnius diffinitur,
 stante non potest subdelegare interesse non valens, lib. 1.
 t. 39. c. 34. n. 3. p. 251
 Clausula, in solidum, attribuit totum vnicuique, lib. 1. t. 38.
 c. 9. n. 4. p. 310
 Clausula, simpliciter, putè, sine strepitu &c. quis sit effectus,
 ostenditur lib. 1. t. 1. c. 66. n. 5. p. 347
 Clausula, pleno iure, quos effectus habeat, remissive lib. 2.
 n. 3. c. 16. n. 3. p. 374
 Clausula, appellacione remota, vbi in primis litteris est ap-
 posita de ea debet fieri mentio in secundis, lib. 2. t. 22. c. 6.
 n. 26. p. 537. & de illa citantur doctores agentes, lib. 1. t. 3.
 c. 1. n. 1. p. 30
 Clausula, appellacione remota, non operatur vbi sententia
 evidenter est iniqua, vel vbi constat de notorio gravami-
 ne, lib. 1. t. 17. c. 9. n. 2. p. 608. & t. 8. c. 9. n. 203. p. 608
 Clausula, contradiçtores &c. solum habet locum contra
 contradicentes de facto, & non de iure, lib. 3. t. 5. c. 22.
 n. 3. p. 749
 Clausula, si preces veritate nitantur, intelligitur in qualibet
 gratia, & in omnibus precibus scriptis etiam Regis, lib. 1.
 t. 3. c. 2. n. 8. p. 33
 Clausula, appellacione remota, intelligitur solummodo de
 frivola, & non de legitima, lib. 2. t. 28. c. 53. n. 2. p. 653.
 et quando non apponitur prævia causæ cognitiōe pa-
 ramur nihil operetur, lib. 2. t. 28. c. 59. n. 11. p. 663
 Clausula in fine posita refertur ad præcedentia, & in me-
 dio præcedentibus, & sequentibus servare potest, lib. 2.
 t. 28. c. 41. n. 3. p. 645
 Clausula, ex certa scientia, quos effectus, & vim habeat, remis-
 sive lib. 2. n. 30. c. 8. n. 7
 Clausula, ex certa scientia, æquiparatur clausule de plenitudi-
 ne potestatis, & habet vim clausule motu proprio, lib. 8
 Clausula, ex certa scientia, dispensat super inhabilitate, cita-
 tionem partis tollit, actum nullum, & invalidum confir-
 mat, remouet omnem iuris obstatum, ibid. 10
 Clausula, ex certa scientia, non operatur in his, que in facto
 constitunt, ibid. n. 11. nec quando à Principe potestas
 fuit n. 12. nec quando Princeps aliquid concedit ad in-
 stantiam partis, ibid. n. 13
 Clausula, arbitrio iuxta voluntatis, importat arbitrium boni
 viri, lib. 5. t. 37. c. 17. n. 3. p. 33
CLERICI & Ecclesie non ligantur statutis Laicorum,
 lib. 1. ut. a. c. 7. num. 1. pag. 16
 Clerici vtrum preno à statutis Laicorum taxato res à se venale
 expolitas vendere teneantur ostenditur l. 1. t. 1. c. 10. n. 4. p. 22
 Clerici sunt exempti de iure Diuino à Ciuitibus Principum

legibus, ibid. n. 19. p. 24
 Clericis ordo nobilitas, & est dignitas, & honor, lib. 1. t. 3.
 c. 15. n. 13. p. 45
 Clericus personis illustribus æquiparatur, ibid.
 Clericus nemo in dubio præsumitur, l. 1. t. 3. c. 16. n. 5. p. 46
 Clericus vnius diocesis in supplicatione beneficii se experi-
 mens cum ex ea non esset oriundus, sed domesticum, aut
 beneficium in ea tantum obtinet, non est hoc facit gratiam
 subreptam, lib. 1. t. 3. c. 42. n. 10. p. 49
 Clericorum appellacione veniunt Canonici in ijs, quæ per-
 tinent ad suorem, & gratiam, secus verbò in ijs, quæ ad odiū
 & penā spectant, & in materia stricta, l. 1. t. 5. c. 3. n. 1. p. 83
 Clericus ad beneficium curatum cum dignitate nisi sit in sa-
 cris constitutus, eligi non potest, lib. 1. t. 6. c. 22. n. 7. p. 109
 Clericus à Laicis Ecclesiam nullo modo obtinere potest
 lib. 1. t. 6. c. 42. n. 3. p. 133
 Clerici in consilio Episcopo suas Ecclesias dimittere non
 possunt, lib. 1. t. 9. c. 4. n. 6. p. 152
 Clerici etiam Sacerdotes, qui non habent beneficia in titulu
 residentiam requirentia, possunt ire, quod vult, & tenen-
 tur Ordinarij eis dare commendatarias licet, ibid. n. 7
 Clericus in aliquo licet minori Ordine constitutus quamvis
 sit tutor, curator, aut aliam administrationem habeat, ad
 aliores Ordinum gradus ascendere potest, lib. 1. t. 19. c. 1.
 n. 7. p. 200
 Clericus fieri non potest, qui semetipsum abscidit ex indi-
 gnatione, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 6. p. 203
 Clericus in Sacris cum muliere peccans committit incestu,
 mulier vero ex sua parte simpliciter tantum fornicatio-
 nem, lib. 1. t. 11. c. 6. n. 5. p. 209
 Clericus in Sacris ducens in uxorem vnicam, & virginem
 an fiat bigamus, irregularitatemque incurrat, ostenditur
 lib. 1. t. 31. c. 7. n. 3. p. 210
 Clericus faciens fidem iustam de sua ordinatione potest ad-
 mitti ad celebrandum, & ad Sacramenta administranda,
 lib. 1. t. 32. c. 1. n. 2. p. 210
 Clericus probari potest per indicia, & argumenta, & per
 iuram, communem opinionem, & reputationem, lib. 1.
 t. 32. c. 2. n. 2. p. 210
 Clericus deperdit scripturis probatur per testes, ibid. n. 3.
 p. 211
 Clericus probatur per litteras commendatias proprii Episcopi
 mentione facientes de Ordine, l. 1. t. 32. c. 3. n. 3. p. 211
 Clericus, qui facilius beneficii obtinendi causa proutit se
 maiorem solito pensionem futurum, non est tutus in
 conscientia, lib. 1. t. 35. c. 6. n. 2. p. 255
 Clericus potest aduocare pro personis coniunctis in casu ne-
 cessitatis, lib. 1. t. 37. c. 3. n. 6. p. 304
 Clericus potest domi iuris allegationes conficere, & consi-
 lium etiam in scriptis petentibus dare, ibid. n. 6
 Clericus non potest esse aduocatus contra Ecclesiam in qua
 habet beneficium, ibid. n. 8
 Clericus pro alio sine mandato non admittitur, lib. 1. t. 38.
 c. 1. n. 8. p. 306
 Clericus secularis admittitur ad retractum, lib. 1. t. 41. c. 8.
 n. 2. p. 327
 Clericus a iatione facti postior dicitur eo casu, quo iurisdic-
 tio ius privilegij hanc coercere potest, l. 1. t. 42. c. 2. n. 3. p. 331
 Clericus tenetur donare forem etiam de redditibus bene-
 ficii in subsidium, lib. 1. t. 43. c. 3. n. 2. p. 333
 Clericus excommunicatus pro aliquo delicto, & contumax
 habet annum ad comparandum, & se expurgandum, & in-
 tentionem non potest deponi, lib. 2. t. 1. c. 1. n. 11. p. 343
 Clericus nec cum licentia Episcopi se iudici seculari subijce-
 re potest, lib. 2. t. 1. c. 2. n. 4. p. 343
 Clericus habens feudum à Principe seculari conueniendus,
 & reconueniendus esse coram eo, aut eius iudice temporali
 lib. 1. t. 1. c. 5. n. 3. p. 346
 Clericus deponitur pro furto, lib. 1. t. 1. c. 10. n. 3. p. 351
 Clericus in fraganti delicto reperiens non possit capi, & incar-
 cerari per iudicem secularem abique metu excommunica-
 tionis, ibid. n. 12. p. 152

Collectan. in quinque libros Decretal.

Clericus nullus peregrinus sine commendatis sui Ordinaris litteris ab vilo Episcopo ad Divina celebranda est admittendus, lib. 1. c. 16. n. 2. p. 356
Clerici ad secularia fori a Laicis trahi non debent etiam data ipsorum Prelatorum negligentia, lib. 1. tit. 1. c. 17. n. 2. p. 357
Clericus agens in iudiciis possessionis, & summatris non potest reconveniri pro causa summatris, lib. 1. t. 1. c. 21. n. 9. p. 359
Clericus non potest suum proprium Episcopum deferere, nec alienum ex vi formalis consensus adire, lib. 2. tit. 2. c. 1. n. 3. p. 360
Clericus etiam de licentia Episcopi non potest consentire in Laicum, lib. 2. t. 2. c. 2. n. 4. p. 361
Clericus unus primæ consuevit tam in civilibus, quam in criminalibus fori privilegio gaudet, & à seculari potestate est exemptus, ibid. n. 5
Clericus potest Laicos, qui sibi iniuriam fecerunt, accusare coram Ecclesiastico, vel seculari Iudice, lib. 2. t. 2. c. 8. n. 3. p. 367, & lib. 5. t. 37. c. 1. p. 409
Clericus nec invitis, nec voluntarie potest privilegio fori renunciare, lib. 2. t. 2. c. 12. n. 2. p. 370
Clericus quare non possit privilegio fori renunciare, expenditur ibid. n. 4
Clericus trahens clericum ad forum Iudicis secularis perdit causam, ibid. n. 6
Clericum trahens coram Iudice Laico non perdit causam ipso iure, sed per sententiam, ibid. n. 10
Clericum trahens coram Iudice Laico non potest amplius punitur ad hoc ut euitet penam iam incursum, ibidem num. 12
Clerici vii possunt, non tamen tenentur, statim, vel consuetudine Laicorum generali merè favorabili, lib. 3. tit. 1. c. 17. n. 6. p. 375
Clericus non potest prorogare iurisdictionem Iudicis secularis, etiam si consensus accedat Episcopi, lib. 3. t. 2. c. 18. num. 6. p. 376
Clericus absque voluntate Episcopi diocesani non potest consentire in alterius Iudicis Ecclesiastici iurisdictionem, ibid. num. 7. & n. 8. & 9. rationes assignantur
Clericus prorogans iurisdictionem iudicis non sui præsentis Episcopo, & non contradicente, videtur Episcopus consentire, ibid. n. 15. p. 378
Clericus post delictum commissum an proficiat assensum ad effectum exemptionis à Iudice seculari, remissum lib. 3. t. 2. c. 19. n. 7. p. 379
Clericus agens coram Laico reconventionis obstringitur vsque ad finem, etiam si postea à conventionione velit desistere, lib. 3. t. 2. c. 1. n. 11. p. 384
Clericus potest recusare Prelatorum consanguineum suæ patris etiam si causa versetur super bonis suæ Ecclesiæ, lib. 3. t. 4. c. 4. n. 2. p. 388
Clerici non possunt iurare de calumnia coram Iudice seculari sine Episcopi, seu superioris licentia, lib. 3. t. 47. c. nu. 4. pag. 393
Clericus vi iuste possit testimonium suum proferre regulariter necessaria est sui Prelati facultas, secus tempore potest, ibid. nu. 5
Clerici si absque licentia suorum Prelatorum coram non suo Iudice iurent, non exinde vitiantur processus, seu iudicium redderetur nullum, ibid. n. 8
Clericus quare petere debeat licentiam à suo Episcopo ad iurandum de calumnia coram Iudice non suo, ostenditur ibid. n. 9. p. 394
Clerici in Sacris constituti ex observantia indubitata non iurant iudici scriptis, sed tacto pectore, lib. 3. t. 7. c. 7. nu. 3. p. 396
Clericus, qui beneficium renuntiavit, secus spoliatione non potest expirari vi ante omnia restituatur, lib. 3. tit. 13. cap. 3. num. 3. pag. 424
Clericus quando convenitur ex maleficio, vel quasi, non habetur ratio ne egeat, lib. 3. t. 13. c. 16. nu. 4. p. 436

Clericus licet veniat privandus beneficio propter delictum ante realem sententiam privationis poterit beneficium resignare, lib. 3. t. 14. c. 8. n. 6. p. 445
Clerici tenentur ex vi solius rationis servare Ius Regium, lib. 3. t. 19. c. 12. n. 3. p. 483
Clericus probatur per unum testem quando tractatur de non inferendo alicui præiudicium, lib. 3. t. 20. c. 4. n. 7. pag. 491
Clericus potest esse testis in causa suæ Ecclesiæ, lib. 3. tit. 20. c. 6. n. 3. p. 495
Clericorum testimonium Laicorum testimonio prævalet, lib. 3. t. 20. c. 32. n. 3. p. 512
Clericus non tenetur Episcopo suo præstare iuramentum obedientie, nisi ratione administrationis sibi commisit, lib. 3. t. 24. c. 3. n. 26. p. 555
Clerici dicuntur magis peccare, quam Laici, lib. 3. t. 24. c. 12. nu. 2. p. 562
Clericus, vel Ecclesia per præscriptionem quadraginta annorum acquirit etiam totam decimam in aliena parochia, lib. 3. t. 26. c. 6. n. 3. p. 593
Clericus subditus non potest appellare à correctione, quam facit contra eum eius superior, lib. 3. t. 28. c. 3. n. 4. p. 623
Clericus pauper non debet gravari in exhibenda procuracione, lib. 3. t. 39. c. 13. n. 3
Clericus maioribus Ordinibus initiatus quamvis degradatus tenetur ad recitandas horas Canonicas, lib. 3. t. 41. c. 9. n. 2
Clerici possunt interesse bello iusto vt deat consilium, lib. 3. t. 44. c. 9. n. 7
Clerici non possunt esse in bello ad pugnandum, ibid. n. 12
Clerici seculares tenentur interesse Divinis Officiis Cathedralium Regularium, & Monachis eiusdem se conformare, lib. 3. t. 51. c. 8. n. 10
Clerici vi pro necessitate prædicta collectas imponi possunt, vocandus est totus clerus, vt consentiat, nec sufficit Episcopus cum Capitulo suo, lib. 3. t. 49. c. 4. n. 6
Clerici adstricti ad horas Canonicas recitandas iuxta Breuiarium Romanum non possunt alio vii, lib. 3. t. 41. c. 1. num. 10
Clerici, quibus non suppetit ex Sacerdotio, possunt honesto artificio victum quærere, ibid. n. 15
Clericus negotijs implicatus statim mane omne pensionis horarum vsque ad vesperam persolvere potest, ibid. n. 12
Clericus, qui non diligenter custodierit Eucharistiam sacramentum ob officio tribus mensibus suspenditur, si verò inde aliquid nefarium advenierit Iudicis arbitraria pena punitur, lib. 3. t. 44. c. 1. n. 5
Clerici debent accedere ornati vestibus, non tamen ad instantiam, lib. 3. t. 44. c. 3. n. 6
Clerici lucri causa negotiari, & mercaturam facere non possunt, lib. 3. t. 50. c. 6. n. 2
Clericus in minoribus potest esse tabellio, lib. 3. t. 50. c. 8. n. 6
Clericus ex consuetudine potest exercere officium tabellionis, ibid. n. 9
Clericus non prohibetur notariarum officium exercere coram Iudice Ecclesiastico in causis spiritualibus, & Ecclesiasticis, ibid. n. 10
Clericus nullus distare, aut proferre potest sententiam sanguinis, lib. 3. t. 50. c. 9. n. 2
Clericus Sacris iniuriis prohibetur vi officio chirurgi cum additione, vel incisione, ibid. n. 3
Clericus, & monachus Ius Canonicum, aut Theologiam professibus licitum est ad maiorem perfectionem Ius Civile publice audire, lib. 3. t. 50. c. 10. n. 3
Clericus habens quaecumque beneficium residentiam requirens sine vii Episcopi facultate ad longam peregrinationem voto se abstringere nequit, lib. 3. t. 34. c. 7. n. 8
Clerici, & ipsorum domus non tenentur ad hospitandum legatos Principis, seu Duces militum, aut ipsos milites, lib. 3. t. 49. c. 1. n. 4
Clerici ratione imminenti belli an, & quando teneantur contribuere, & an pro liberanda civitate à peste

Index rerum, & verborum

ac propter famem Reip. lib. 3. t. 49. c. 4. num. 3
 Clerici, & Ecclesiastici personæ gaudent immunitate gabellarum, collectarum, & huiusmodi, lib. 3. t. 49. c. 4. n. 3.
 Clerici tenentur ad onus perpetuum annexum rei, quæ ad illos pertinet, ibid. n. 4
 Clerici an, & quando tenentur ad gabellam, siue vestigal, quod imponitur ad adquisitionem, seu refectionem viarum, & pontium, ostenditur ibid. n. 5
 Clericus, & Religiosus an Ecclesiæ gaudet immunitate, ostenditur lib. 3. t. 49. c. 6. n. 14
 Clerici, & Ecclesiæ immunes sunt à collectis, & tributis, lib. 3. t. 49. c. 7. n. 3
 Clerici etiam in minoribus dummodo incedant in habitu, & tonsura Clericali, & inserviant in Divinis, immunes sunt à tributis, & collectis, ibid. n. 3
 Clericus confusus delictum, quod si ipse commisisset irregularitatem incurreret, an irregularis efficiatur, ostenditur lib. 5. t. 19. c. 6. n. 33. p. 377
 Clericus propter homicidium non degradatur, sed deponitur, ibid. n. 34
 Clericus homicida an sit priuatus ipso iure beneficiis, quæ habet, an veniat priuandus, remissive ibid. n. 35
 Clericus propter homicidium in Monasterium, siue in carcerem detrahitur, ibid. n. 38
 Clerici nullo modo possunt in eorum ludis aliis illis permixtis admixtos Lætos habere, lib. 5. t. 19. c. 8. num. 4. pag. 339
 Clericus choreis, ac ludis interessens, quorum occasione homicidia forent, quando irregularitatem incurrat, ostenditur ibid. n. 5
 Clericus dans operam tunc illicita si inde sequatur vulnus, & cædes incurrit irregularitatem, etiam quod illa successerint extra eius intentionem, lib. 5. t. 19. c. 11. n. 3. pag. 400
 Clericus exstiter ab irregularitate si commiserit homicidium cum defensione legitimo modo facta, & cum moderamine inculpate timoris, lib. 5. t. 19. c. 18. n. 2. p. 405
 Clericus pro excessu in se defendendo non incurrat excommunicationem, seu irregularitatem nisi dolo, & proposito occidat, ibid. n. 18
 Clericus etiam in maioribus Ordinibus constitutus in medicina, seu arte chirurgica peritus si intra pietatis artem suam exercuerit, an ei imputetur ad irregularitatem, si ex tali exercitacione secuta fuerit mors, ostenditur lib. 5. t. 19. c. 19. n. 3. p. 406
 Clerico prohibuitur esse ludere cum muliere, ibid. n. 5
 Clericus ciuilius iustitiam petens pro rebus sibi ablatis si protestetur non incurrat irregularitatem, etsi sequatur sanguinis pena, lib. 5. t. 19. c. 21. nu. 2. pag. 407
 Clericus de malefactoribus suis, vel propinquo, aut Ecclesiæ suæ potest conueniri cum protestatione coram Iudice absque metu irregularitatis, ibid. n. 4
 Clericus etiam si certo sciat Iudicem secularem processum ad pernam sanguinis, & quamuis valeat res suas alia via recuperare, potest ciuilius agere cum protestatione pro rebus sibi ablatis, ibid. n. 3
 Clericus illicite pulsans campanam tempore interdicti, cuius tintinnabulum casu cadens aliquem occiderit, an sit irregularis, ostenditur ibid. n. 5
 Clericus militans in bello quando incurrat irregularitatem, ostenditur lib. 5. t. 19. c. 24. n. 2. p. 409
 Clerici pugnantes in duello, seu ad illud prouocantes sunt suspendendi, lib. 5. t. 19. c. 1. n. 2. & 5. pag. 452
 Clericus pro adultério deponitur, & in Monasterium detrahitur, lib. 5. t. 19. c. 5. n. 6. p. 359
 Clericus repositus in notorijs oculis, vel amplexibus cum vxorata an velut adulter sit puniendus, remissive ibidem num. 7
 Clericus fabricans tallam monetam Papæ an actualiter sit degradandus, remissive lib. 5. tit. 10. c. 7. n. 10. p. 293 tom. 2
 Clerico Curie seculari tradito pena imponenda debet esse ultimi supplicij, ibidem num. 14

Clericus colludens in causa beneficii debet beneficio priuari, lib. 5. t. 13. c. 3. n. 3. p. 399
 Clericus excommunicatus est inhabilis ad exercendos actus tributos Ordinibus, & si aliquem illorum exerceat, efficitur irregularis, lib. 5. t. 17. cap. 4. p. 2. pag. 397
 Clericus in minoribus constitutus etiam irregularitatem contrahit si post excommunicationem faciat actum sub iuramento Ordinari, ibid. n. 3
 Clericus prohibetur ne celebret, si vtiatur debita materia, & forma consicret Sacramentum, ibid. n. 3
 Clericus non sacerdos, etiam in extrema necessitate baptizans solemniter, sit irregularis, lib. 3. t. 18. num. 2. pag. 316
 Clericus non sacerdos aliquem serio Sacramentaliter absolvens, est irregularis, ibid. n. 7
 Clericum seducens, & ingerens se actibus Clericorum cum non sit, est falsarius, & puniatur, lib. 5. t. 18. c. 2. nu. 3. pag. 318
 Clericus per saltum promotus an sit irregularis, ostenditur lib. 5. t. 19. cap. vine. n. 3. p. 318
 Clericus per saltum promotus non potest Ordinari, ibidem num. 2
 Clericus nefandum crimen perpetrans deponitur, ac in Monasterio detrahitur, lib. 5. tit. 31. cap. 4. num. 4. p. 322
 Clerici solummodo quamuis in Ordinibus sacris ministrant, ac celebrent, irregulares non sunt, ibid. n. 5
 Clerici solummodo athena constitutiones Pij V. quas penas incurant, ostenditur ibid. n. 6
 Clericus vitio bestialitatis laborans, & animali bruto carpitur cogens, non incurrat penas constitutionis Pij V. ibid. nu. 6
 Clericus ab officio, & beneficio suspenditur ab fornicationem notoriam frequenter, lib. 5. t. 32. c. 9. nu. 5. pag. 327
 Clericus iurisperitus si faciat consilium, quod idcirco causam moris, est irregularis, lib. 5. t. 31. c. 10. nu. 3. pag. 328 tom. 2
 Clerici assistentes executioni sententiæ quando irregulares sint, ostenditur ibid. n. 6
 Clericus sine habitu, & tonsura in crimine deprehensus a Iudice seculari an puniri possit, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 27. nu. 1. cum sequentibus, pag. 391
 Clericus agere potest actione iniuriarum ciuilius, lib. 5. t. 36 c. 7. n. 2. pag. 409
 Clericus licet odium, & rancorem ex præcepto dimittere, teneatur, satisfacionem autem non ita, ibid. n. 3
 Clerici nauem ad pugnam gubernantes, & consilium personaliter exercentes, ac alios ad pugnam incitantes, deponendi sunt, nisi faciant causam defensionis, lib. 5. t. 37. c. 5. n. 2. pag. 412
 Clericus pro furtis conuictus, & confessus deponitur, intellige vt ibi, lib. 5. t. 37. c. 6. n. 2. p. 412
 Clericus pro homicidio ultra depositionem in Monasterium detrahitur, ibid. n. 4
 Clerici etiam primæ tonsuræ dummodo privilegijs gaudeant clericalibus interdicti tempore possunt in carnatio Ecclesiæ sepeliri, lib. 5. t. 38. c. 11. n. 12. pag. 426
 Clerici an tempore interdicti possint sepeliri in Ecclesia specialiter interdicta, ostenditur ibid. n. 13
 Clerici deferre arma non possunt, lib. 5. t. 1. c. 2. n. 3. p. 698
 Clerici arma portantes non possunt illis spoliari per Iudices seculares, ibid. n. 6
 Clericus timens potest arma portare pro sua defensione, ibid. n. 8
 Clericus comam nutrire sub anathematis pena prohibuit Anacletus Papa omnium primus, lib. 3. t. 1. c. 4. n. 2. p. 700
 Clerici comam nutriendos peccant mortaliter, & absolutio sacramentalis illis denegari potest, intellige vt ibi, ibidem num. 3
 Clerici peregrini vii possunt vestibus breuioribus, & comam amplius solito laxare, ibid. n. 4

Cle-

Collectan. in quinque Decretal.

- Clericis barbam nutrire prohibitum est, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 3. pag. 701.
- Clerici comam, & barbam nutriendes etiam inuiti condendi sunt, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 2. p. 701.
- Clerici non possunt personarum habitum suscipere, vel larvis se regere, lib. 3. t. 1. c. 12. n. 3. p. 704.
- Clerici facere possunt representationes rerum piarum, & solemnitarum Fidei nostræ, ibid. n. 6.
- Clerici templum, & vas Domini, ac sacrarum Spiritus Sancti esse debent, lib. 3. t. 1. c. 13. n. 2. p. 704.
- Clericorum sodomitatum poenæ quæ, remissæ ibid. n. 3.
- Clerici concubinarij poenæ quæ, remissæ ibid. n. 4.
- Clericus suspensionem violans celebrando Divina, deponendus est à beneficio, & officio, ibid. n. 5.
- Clericus a crapula, & ebrietate non se abstineat ab officio, & beneficio est deponendus, lib. 3. t. 1. c. 14. n. 2. p. 705.
- Clericus suspendendus est ab officio, vel beneficio, qui ad potus aequales potatores obligatur, ibid. n. 4.
- Clerici mimis, scolaribus, & histrionibus intendere non debent, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 2. p. 706.
- Clerici in Sacris constituti an p. ceant mortaliter si comedijis intersint, ostenditur ibid. n. 3.
- Clerici tabernas intrare non licet, nisi sint in itinere, seu in peregrinatione, ibid. n. 4.
- Clericus ludere ad aleas, & taxillos non licet, ibid. n. 5.
- Clericus non est prohibitus ludus scachacorum, siue latunculorum, ibid. n. 6.
- Clericorum corona quid significet, ostenditur ibid. n. 1.
- Clericorum habitus quis proprie dicatur, ostenditur ibid. num. 12.
- Clericus annulum deferre non licet, nisi quibus convenit ratione dignitatis, ibid. n. 14.
- Clericus quoad poenam inhabilitatis pro obtinendo beneficio nulla requiritur monitio, bene tamen quoad priuationem beneficiorum obtinentorum, ibid. n. 15.
- Clericus negotiator, & artifex, qui post triam monitionem sui Episcopi deliquit in negotiatione, & artificio, quod exerceat, potest conveniri coram Iudice laico, & ab eo puniri in rebus negotiationis, sed non ad poenam corporalem, lib. 3. t. 1. c. 16. n. 2. p. 708.
- Clerici debent se abstinere à negotiationibus secularibus, ibid. n. 3.
- Clericus negotiator ut amittat privilegium triam monitio præcedere debet, ibid. n. 4.
- Clerici, qui habent qualem qualem suspicionem à mulierum conversatione omnino abstinere debent, lib. 3. t. 2. c. 1. n. 4. pag. 709.
- Clericus frater tenetur ex redditibus beneficii forem inopem alere, & dotare, ibid. n. 5.
- Clerici concubina an à Iudice seculari puniatur, lib. 3. t. 2. c. 2. n. 4. p. 710.
- Clericorum appellations superiores, & maiores intelliguntur ibid. n. 5.
- Clerici non sunt cogendi abiurare concubinas, lib. 3. t. 2. c. 3. n. 3. p. 710.
- Clerici concubinarij si moniti concubinas non dimittant suspendendi sunt à beneficiis, & si eas suspensi detinere præsumpserint ab eisdem perpetuo sunt remouendi, lib. 3. t. 2. c. 4. n. 3. p. 711.
- Clericus peccat mortaliter si cohabitare mulieri de qua esse possit rationabilis suspicio, lib. 3. t. 2. c. 9. n. 2. p. 714.
- Clericos concubinatores an, & quando euitare teneamur, lib. 3. t. 2. c. 10. n. 3. p. 714.
- Clerici qui sunt concubinarij notorii an sint suspensi ab officio, & beneficio, ostenditur ibid. n. 4.
- Clericus in minoribus per matrimonium de presenti suum consummatum, siue non, amittit beneficia, etiam si non secuta adhuc copula carnali ingressa fuerit religionem, lib. 3. t. 2. c. 4. n. 4. p. 716.
- Clericus in Sacris constitutus, aut religionem professus approbatam per sententiam priuatur beneficiis, ibid. n. 7.
- Clericus ipso iure beneficii priuatur contrahendo matrimonium nullum ex defectu solemnitatis, ibid. num. 9.
- Clerici in minoribus bene possunt ducere uxores, ibid. n. 12.
- Clericus in minoribus coniugatus non potest habere beneficia, lib. 3. t. 2. c. 2. n. 2. p. 718.
- Clericus in minoribus matrimonium contrahens beneficio tacite videtur renunciare, lib. 3. t. 2. c. 3. n. 2. p. 718.
- Clerici Graeci in minoribus Ordinibus coniugantes possunt post coniugium ad sacros Ordines ascendere, & matrimonio antea contracto vi, lib. 3. t. 2. c. 6. n. 2. p. 720.
- Clericus coniugatus licet et negotio beneficii victus causa, lib. 3. t. 2. c. 7. n. 5. p. 721.
- Clericus alterius diocesis non debet recipi sine literis commendatij proprii Episcopi, lib. 3. t. 2. c. 5. n. 2. p. 726.
- Clericus absens quando scitur ubi est, si potest commodè requiri, personaliter citari debet, quamvis sit extra provinciam, lib. 3. t. 2. c. 8. n. 3. p. 728.
- Clericus in Ecclesia sua residentiam facere arguendus est, lib. 3. t. 2. c. 11. n. 2. p. 729.
- Clericorum appellations in maioribus, & minoribus constituti continentur, lib. 3. t. 2. c. 2. n. 3. p. 734.
- Clericus potest reddere beneficii consummare in suis alimentis, & fructus patrimonij referre, lib. 3. t. 2. c. 4. n. 6. pag. 736.
- Clericus habens duas Ecclesias in diversis Episcopatibus ab vnoquoque illarum. Anstare ad Ordines promoueri potest, lib. 3. t. 2. c. 5. n. 4. p. 737.
- Clericus debet esse hospitalis, lib. 3. t. 2. c. 13. n. 2. p. 741.
- Clerici quid significet, lib. 3. t. 2. c. 15. n. 7. p. 744.
- Clericus nullus, propter morbum, quo laborat, est priuandus beneficio, sed solum ei dandus est coadiutor, lib. 3. t. 2. c. 1. n. 4. p. 767.
- Clericus potest cogi ad ostendendum titulum beneficii, lib. 3. t. 2. c. 13. n. 5. p. 796.
- Clerici seculares ad regularia beneficia sunt inhabiles, lib. 3. t. 2. c. 10. n. 3. p. 804.
- Clericus an possit torqueri, ostenditur lib. 3. t. 2. c. 16. n. 7. p. 809.
- Clerici beneficiati ad eleemosynas ardens timentur, quam laici, lib. 3. t. 2. c. 17. n. 1. m. 5. p. 812.
- Clericus vendens falsa mensura puniatur à Iudice Ecclesiastico, lib. 3. t. 2. c. 17. n. 3. p. 812.
- Clerici visuario comparantur, lib. 3. t. 2. c. 19. n. 4. p. 851.
- Clericus si de sacro fidei abbeat, fidei iussio est valida, & remanet obligatoria, lib. 3. t. 2. c. 21. n. 2. p. 866.
- Clericus si nihil habet successore in beneficio tenetur ad sumptus expensas, lib. 3. t. 2. c. 21. n. 4. p. 872.
- Clericus non habens unde soluat debita in rosam, vel pro parte, non debet excommunicari, nec molestari, præstita tamen cautione de soluendo cum venerit ad pinguiorem fortunam, lib. 3. t. 2. c. 23. c. 3. n. 2. p. 873.
- Clericus petens privilegium cap. Odoardus de solut. qualiter paupertatem probare debeat, ostenditur ibid. num. 3.
- Clericus semel ad beneficium e. Odoardus, admissus non prohibetur iterum admitti, ibid. n. 4.
- Clericus debitor alicuius, qui esset pauperior ipso, non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 7.
- Clericus in minoribus non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 8.
- Clericus coniugatus non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 9.
- Clericus periturus vel suspectus de fuga non gaudet privilegio cap. Odoardus, ibid. n. 10.
- Clericus debitor ratione depositi penes se facti non gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 13.
- Clerici suspensim Clericum postquam fuit condemnatus ad solutionem debiti, non potest se latari de beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 14.
- Clericus contentus ex debito de pendente ex delicto non gaudet

Index rerum, & verborum

det beneficium cap. Odoardus, ibid. n. 15.
 Clericus tribus sententijs condemnatus soluere creditori an
 gaudet beneficio cap. Odoardus, ibid. n. 16.
 Clericus dolo versatus cum creditore non gaudet privilegio
 cap. Odoardus, ibid. n. 17.
 Clericus bona confumens, vel occultans, seu in extraneos alienans
 gratia fraudandi creditores non gaudet beneficio
 cap. Odoardus, ibid. n. 18.
 Clericus hares non confecto inuentario minimè gaudet
 privilegio cap. Odoardus, ibid. n. 19.
 Clericus conuentus actione reali non gaudet privilegio cap.
 Odoardus, ibid. n. 20.
 Clericus, qui in ludo, vel luxuriose viuendo bona sua con-
 sumpsit, non gaudet privilegio cap. Odoardus, ibidem
 num. 20.
 Clericus administrans bona aliena si malam rationem red-
 diderit de administrata, non gaudet privilegio cap. Odoar-
 dus, ibid. n. 21.
 Clericus beneficium cap. Odoardus etiam cum iuramento
 renunciare an possit, ostenditur ibid. n. 24.
 Clericus licet non possit carcerari pro causa ciuili potest ta-
 men compelli ad prestandum iuramentum cautionem de,
 soluendo cum ad pinguetorem fortunam venerit, ibidem
 num. 25.
 Clericus predefunctus debet sepeliri expensis suæ Ecclesiæ,
 lib. 3. t. 14. c. 9. n. 4. p. 879.
 Clerici de bonis ex Ecclesiâ quæriti testari non possunt, sed
 illa potest eorum mortem ad Ecclesiam pertinere, secus si
 ea bona acquisierint parcè viuendo, & substitutionem
 subrahendo, lib. 3. t. 26. c. 7. n. 2. & 3. p. 893.
 Clerici libere testari possunt de quotidianis distributionibus
 iure quæritis, ibid. n. 4.
 Clerici habent dominium distributionum quotidianarum,
 ibidem n. 5.
 Clerici beneficiarij ex consuetudine testari possunt de acqui-
 sitis ex beneficio, ibid. n. 6.
 Clerici Episcopis inferiores ex consuetudine totius Hispani-
 cæ possunt testari de acquisitis ex beneficijs, & illis ab
 intestato succedi potest, ibid. n. 7.
 Clericus beneficiatus ea, quæ emit ex beneficio, sunt ipsius
 Ecclesiæ, ibid. n. 9.
 Clericus de patrimonio suo potest condere testamentum,
 lib. 3. t. 26. c. 9. n. 2. p. 895.
 Clerici testamentum non subiicit quæritæ in officio, vel nul-
 litati ex causa præteritionis, ibid. n. 3.
 Clericus testari non potest de fructibus beneficij, vel de bonis
 occasione dictorum fructuum acquisitis, lib. 3. t. 26.
 c. 13. n. 2. p. 897.
 Clericus si quis habeat beneficia in duabus Ecclesijs fructus
 ab eo relinqui inter eas per congruam, & proportiona-
 tam æstimationem diuidi debent, ibid. n. 10.
 Clericus, qui mutat omnimò domicilium, non subest ampli-
 us Episcopo originis, sed domicilij, lib. 1. t. 19. c. 5.
 n. 2. p. 915.
 Clericus secularia negotia exercere non debent, lib. 3. t. 59.
 c. 1. n. 2.
 Clericus non potest conducere possessiones, nisi instante,
 necessitate, ibid. n. 4.
 Clericus succedens conductori potest persequere in condu-
 ctione vsque ad tempus, quo conductio durare debet,
 ibid. n. 5.
 Clericus beneficiatus, aut in Sacris constitutus non potest
 deferre alicui laico in domo, vel extra pro suis negotijs
 peragendis, lib. 3. t. 50. c. 2. n. 3.
 Clericus non est ab Ecclesiâ subueniendus si in administra-
 tionibus male versatum fuisse reperiatur, ibid. n. 3.
 Clericus si fuerit per Principem seculari administratus in ali-
 quo officio, & in eodem deliquerit, non poterit à Iudice
 seculari puniri, ibid. n. 4.
 Clericus habens bona profana, vel quicquid aliud à Rege,
 an possit super istis bonis coram Iudice seculari conue-
 niri, ostenditur ibid. n. 5.

Clerici in Sacris Ordinibus constituti iudicium sanguinis
 agnantes efficiunt irregulares, & deponuntur ab officio,
 & beneficio, lib. 3. t. 50. c. 4. n. 3.
 Clericus interdictum est ne possint esse Vices Reges, seu Lo-
 cum tenentes Principum secularium in iurisdictione secu-
 lari exercenda, ibid. n. 6.
 Clericus percussus pro iocum non est excommunicatus,
 lib. 5. t. 39. c. 1. n. 5. p. 435.
 Clericus percussus ad suam necessariam defensionem non
 incurrit aliquam excommunicationem, lib. 5. t. 39. c. 3. n. 4
 pag. 432.
 Clericus percussus turpiter inuentum cum propria matre,
 vxore, vel filia non incidit in excommunicationem, non
 ita si cum filia adoptiua, aua, vel nepta, ibid. n. 8.
 Clericus turpiter inuentum cum sua sponsa de presentè
 percussus non est excommunicatus, ibid. n. 9.
 Clericus percussus ignorans non esse clericum, non est ex-
 communicatus, lib. 5. t. 39. c. 4. n. 2. p. 439.
 Clericus verberans credens esse laicum non incurrit exco-
 municationem, ibid. n. 1.
 Clericus quandocumque fuerit infamatus à populo tenetur
 innocentiam suam purgare, lib. 5. t. 39. c. 15. n. 8.
 pag. 447.
 Clericus scienter, & sponte admittens excommunicatos
 à Papa ad Dignitatem, cum eis in ijs communicando, est ex-
 communicatus excommunicatione Papæ reseruata, lib. 5.
 t. 39. c. 18. n. 2. p. 448.
 Clericus demisso habitu, & tonsura clericali in enormitati-
 bus se immiscens privilegium canonis amittit, non autem
 fori, lib. 5. t. 39. c. 33. n. 2. p. 452.
 Clericus in minoribus constitutus amittit clericale privilegium
 si miles effectus exerceat arma, & toruè monitus non re-
 spiciat, lib. 5. t. 39. c. 35. n. 2. p. 453.
 Clerici in minoribus attentio nouiori iure Concilij Trid.
 si reperiatur sine habitu, & tonsura amittunt statim pri-
 uilegium clericale, ibid. n. 3.
 Clericus retinens nò ligatur, sed intra parietem inclusum
 inuitè, licet corpus non tangat excommunicatus est,
 lib. 5. t. 39. c. 39. n. 2. p. 456.
 Clerici vi subditi non possunt communicare cum Episcopo
 excommunicato, lib. 5. t. 39. c. 31. n. 10. p. 460.
 Clericus suspectus de faga potest carcerari, & ab ipso credi-
 tore capi si ausugiat cum bonis, lib. 5. t. 39. c. 35.
 n. 3. p. 464.
 Clericus infraganti delicto reperiatur an possit capi per Iudi-
 cem seculari, remissum ibid. n. 5.
 Clericus fe ipsum percussus animo irato, & iniurioso ex-
 communicatus est, lib. 5. t. 39. c. 36. n. 3. p. 464.
 Clericus percussus causa correctionis excommunicatione
 non incurrit, ibid. n. 8. p. 465.
 Clericus consentiens in sui percussorem non est ipso fi-
 do excommunicatus, sed venit excommunicandus, ibid.
 num. 9.
 Clericus solum verbaliter depositus gaudet canonis, & fori
 privilegio, ibid. n. 10.
 Clericus percussus zelo bono excommunicationem non
 incurrit, lib. 5. t. 39. c. 54. n. 5. p. 475.
 Clericus filium potest pater verberibus afficere absque in-
 cursu excommunicationis, ibid. n. 6.
 Clerici seniores ex officio, quod habent in Ecclesiâ, possunt
 cum moderamine corrigere, & verberare clericos in mi-
 noribus Ordinibus constitutos in Ecclesiâ officium tur-
 bantes, ibid. n. 7.
 Clericus causa correctionis potest magister, vel Prælati
 percussus in seipso excommunicationis, ibid. n. 8.
 Clericus in Sacris constitutus si vxorem duxerit sit irregu-
 laris, lib. 4. t. 6. c. 1. n. 6. p. 48.
 Clericus propter homicidium non degradatur, lib. 5. t. 1.
 c. 11. n. 3. p. 133.
 Clericus an verberari possit, ostenditur lib. 5. t. 2. c. 1. n. 2.
 pag. 157.
 Clericus degradandus est antequam tradatur Curie seculari,
 lib. 5.

Collectan. in quinque libros Decretal.

lib. 5. t. 9. c. 1. num. 1. pag. 122
 Clericus ut dicatur se in enormitatibus immiseri ad hoc, ut
 priuatur privilegio fori, & beneficio non sufficit vnum de-
 lictum, sed plura requiruntur, ibid. n. 3.
 Clericus in sacris constitutus recessus ad seculum est interdich-
 tus, lib. 5. t. 9. c. 3. n. 3. p. 123.
 Clericus, qui habitum, & tonsuram aliquo tempore demis-
 itum reassumplerit non perdit privilegium fori, ibid. n. 4.
 Clericus ex cessantibus beneficiis tenetur alere filios spiritus,
 lib. 4. t. 7. c. 5. n. 6. p. 54.
 Clerici in minoribus beneficiis obtinent filius legitimatur
 per subsequens matrimonium cum ipsius matre contra-
 ctum, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 33. p. 101.
 Clericorum status monachorum statu honoratior est, lib. 5.
 t. 1. c. 24. n. 19. p. 156.
 Clericus ut liceat operas suas non est inconueniens, lib. 5.
 t. 2. c. 29. n. 1. p. 171.
 Clerici tenentur ad obseruantiam laudabilis consuetudinis
 prescripte, videlicet dandi singulis annis candelas cere
 albas, ibid. n. 10.
 Clericus hereticus prius degradatur, & Iudici seculari po-
 testat traditur animaduersione debita puniendus, lib. 5. t. 7.
 c. 13. n. 6. p. 112.
 Clericus quando induci non potest ad reassumendum habi-
 tum male dimissum quid faciendum, ostenditur lib. 5.
 t. 9. c. 5. n. 2. p. 124.
 Clerici Religionis habitum ex voto suscipientes, & ante pro-
 fessionem ad priorem virum statum reuertentes an fini co-
 gendi ad nuptias Religionem transire, si archidiaconum
 prosteri uoluerint, lib. 3. t. 31. c. 9. n. 4. p. 942.
 CLVNACEN. Ordinis origo, remissive lib. 5. t. 33. c. 26.
 n. 2. p. 391.
 COADIUTOR beneficiarii an teneatur persolvere di-
 uinum officium, ostenditur lib. 3. t. 41. c. 9. n. 8.
 Coadiutor datur inhabili, & illiterato, qui non potest mune-
 ri sibi iniuncto incumbere, lib. 1. t. 31. c. 14. n. 4. p. 271.
 Coadiutor leprosi portio assignanda episcopali auctoritate de-
 trahenda ex ipsius ecclesie facultate, lib. 3. t. 6. c. 3. n. 4. p. 766.
 Coadiutor dandus est Episcopo, qui ex morbo non potest
 satisfacere oneri sibi iniuncto, lib. 3. t. 6. c. 5. n. 1. p. 767.
 Coadiutores Rectorum parochialium auctoritate Apostolica
 iussu tenentur ad personalem residentiam ut recto-
 res ipsi, lib. 3. t. 6. c. 6. n. 3. p. 767.
 CODICILLUS facere ex Superioris licentia non po-
 test Religiosus professus, lib. 3. t. 26. c. 2. n. 7. p. 887.
 COGENDVS qualiter quis debeat ad matrimonium post
 sponsalia & si iurata, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 17. n. 2. p. 14.
 COGNATIO spiritualis inter ipsosmet paternos non
 contrahitur, lib. 4. t. 10. c. 1. n. 3. p. 61.
 Cognationem spirituales non contrahit leuans per erro-
 rem filium Petri existimans se filium Pauli leuare, lib. 4.
 t. 11. c. 1. n. 4. p. 63.
 Cognatio spiritualis valida ad dirimendum matrimonium
 iam contractum, contrahitur inter patrem baptizatum, & le-
 uantem, seu tenentem baptizatum, lib. 4. t. 11. c. 6. n. 2. p. 65.
 Cognationem spirituales an contrahat tenens puerum in
 Baptismo non solentem eckbrum, lib. 4. t. 11. c. 8. n. 3. p. 66.
 Cognatio legalis impedit, & dirimit matrimonium inter
 adoptatum, & filios carnales adoptantis, quæ tandiu
 permanet, quamdiu durat adoptio, lib. 4. t. 12. c. vnica.
 n. 2. p. 67.
 Cognationis legalis quot species sint, ostenditur lib. 4. t. 12.
 c. vnica. n. 3. p. 67.
 Cognatio spiritualis contracta ad viro non transfunditur ad
 uxorem, lib. 4. t. 11. c. 4. n. 1. p. 64.
 COHABITATIO hodie efficere nequit matrimonium,
 lib. 4. t. 17. c. 1. n. 11. p. 79.
 COLIMBRIA Ciuitas Portugaliz vnde, & qualiter iura-
 dicatur, lib. 5. t. 33. c. 4. n. 2. p. 370.
 COLLATIO beneficii si ad Collegium spectat, & ali-
 que de eo sint excommunicati id non impedit quo-
 minus ceteri a tali vinculo liberi possint couettere,

etiam si vnus tantum sit, lib. 5. t. 5. c. 2. n. 4. p. 83.
 Collatio facta ab eo, qui potestatem conferendi comuni
 opinione punbatur habere, non vitatur, licet postea ap-
 pareat veritas, lib. 3. t. 1. c. 7. n. 3. p. 412.
 Collatio simulanea Episcopis, & Capituli dicitur quando
 Episcopus concurret in collatione vti priuatus, seu tan-
 quam Canonicus, & vnus de Capitulo, lib. 3. t. 8. c. 15.
 n. 3. p. 780.
 Collatio beneficiorum dicitur ex fructibus Ordinarii colla-
 toris, lib. 1. t. 33. c. 14. n. 4. p. 289.
 Collatio facta a schismaticis non est irrita, sed irritanda, lib.
 5. t. 8. c. 1. n. 8. p. 121.
 Collatio facta ab excommunicato occulto an valeat, offen-
 ditur lib. 1. t. 6. c. 16. n. 7. p. 102.
 Collatiouis questio est grauis prauitatis respectu collatoris,
 ibid. n. 6.
 Collatores priores Papæ sunt Legati de Latere in sua Provin-
 cia, lib. 3. t. 38. c. 28. n. 2.
 Collatio beneficii deusinitur ad superiorem si is, ad quem
 illa spectat, intra sex menses non disposuerit, lib. 1. t. 10.
 c. 4. n. 2. p. 162.
 Collator de preuentibus tenetur nominato providere, lib. 3.
 t. 5. c. 19. n. 2. p. 74.
 Collatio, si fieri confirmatio ex certa Pontificis scientia quan-
 do dicatur fieri, remissive lib. 1. t. 30. c. 8. n. 3. p. 692.
 Collatio facta precibus ex carnali affectu procedentibus
 aliaque humana gratia an, & quando fit simonica, offen-
 ditur lib. 1. t. 14. c. 10. n. 4. p. 180.
 Collatio facta excommunicato occulto etiam ignoranti est
 nulla, lib. 5. t. 27. c. 9. n. 5. p. 315.
 Collatio beneficii facta excommunicato etiam motu pro-
 prio non valet, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 6. p. 311.
 Collatio beneficii facta excommunicatio etiam occulto est
 nulla, ibid. n. 8.
 COLLECTAE non nisi de licentia Principis imponi pos-
 sunt, lib. 3. t. 39. c. 10. n. 3.
 Collecta per capra, seu per facultates an sit imponenda, re-
 missive lib. 3. t. 39. c. 12. n. 3.
 Collectæ impositio est actus iurisdictionis, ibid.
 COLLEGIATA Sede vacante succedit in potestate, & iurisdictione Praelatus, lib. 1. t. 33. c. 11. n. 4. p. 187.
 Collegata insignis quæ dicatur, ostenditur lib. 5. t. 40. c. 33.
 n. 3. p. 493.
 Collegiata in Ecclesia non potest Laicus habere in patronatu,
 lib. 3. t. 38. c. 25. n. 3.
 Collegiata Ecclesia quibus signis cognoscatur, remissive
 ibid. n. 5.
 Collegiata in Ecclesia an sit obligatio dicendi quotidie duas
 Missas, vnam pro viuis, & altera pro defunctis, lib. 3. t. 41.
 c. 12. n. 2.
 COLLEGIUM totum recusari potest propter caput suspen-
 dum, lib. 3. t. 35. c. 7. n. 4.
 Collegium nouum institui non potest in consilio Principe,
 lib. 3. t. 36. c. 9. n. 4.
 Collegium consistere, & eius signa erigere regulariter pri-
 uatus homines non possunt, nisi eis concedatur, lib. 5. t. 31.
 c. 14. n. 2. p. 331.
 Collegium faciunt duo, lib. 1. t. 6. c. 1. n. 3. p. 87.
 Collegij totum vii potest venire ad vnum, ibid. n. 4.
 Collegio quilibet etiam inferiori de iure communi data
 fuit potestas eligendi sibi Praelatum, ibid. n. 5.
 COLONVS pararius pro portione sua in soluendis deci-
 mis non deduci expensas, lib. 1. t. 30. c. 26. n. 4. p. 930.
 Colonus in telum pro domino suo admittendus non est,
 & quid in colono adscriptum, & pariano, lib. 1. t. 20.
 c. 24. n. 24. & 26. p. 507.
 Colono, vassallo, & emphyteuta debet dominus praferri in
 emptione fructuum ex praedio perceptorum, lib. 3. t. 18.
 c. 4. n. 13. p. 855.
 COLLIGIGANS quando nominaret eum, cum quo
 litigat, beneficiatum illius beneficii super quo liti-
 gat, censetur illi sic nominato ius suum reconuocare
 lib. 3.

Index rerum, & verborum

lib. 3. tit. 11. cap. 3. num. 4. pag. 794
COLLUSIO inter crimina, & delicta connumeratur, lib. 5. tit. 2. c. 3. n. 2. p. 399.
Collusio quid sit, & quibus actibus indicatur, ostenditur ibid. n. 4.
Collusio non presumitur ex amicitia, ibid. n. 6.
COLOR ruber permittitur tantum Cardinalibus, & viridis Episcopis, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 13. p. 707
COMES quis potest esse ratione patrimonii, & Episcopis, lib. 2. t. 2. c. 6. n. 13. p. 137
COMMENDATITIAE litterae dantur Presbytero peregrinare volenti, vt ei liceat in aliena diocesi celebrare, lib. 3. t. 4. c. 5. n. 3. p. 726.
Commendatitiae litterae obtinende sunt ab eo, qui petentis clerici Ordinarius fuerit, ibid. n. 4.
COMMENDATARIJ, quibus est permissum contrahere matrimonium, possunt libere testari, lib. 3. t. 26. c. 2. n. 16. p. 888.
Commendatarij ordinum Militarium sunt immunes a gabellis, & tributis, lib. 3. t. 49. c. 7. n. 8
Commendatarij perpetui possunt locare fructus ad plures annos, sicut alij titulares, lib. 3. t. 18. cap. 2. num. 5. pag. 814
Commendatario perpetuo facta delegatio non expresso nomine proprio minime transit ad successorem, lib. 1. t. 29. c. 14. n. 3. p. 324.
COMMERCIVM cum Iudaeis nobilis est licitum, lib. 5. t. 19. c. 12. n. 5. p. 282
COMMISSIO causae facta in Curia non habita mentione de lite extra illam non valet, lib. 2. t. 16. c. 4. n. 2. p. 451
Commissio facta Canonico Cordubensi non valet ratione incertitudinis, lib. 1. t. 3. c. 10. n. 7. p. 41
Commissio realis facta sub nomine dignitatis an transeat ad successorem, ostenditur lib. 1. t. 29. c. 14. n. 6. p. 235
Commissio suae formae debet quis seruire, lib. 1. t. 3. c. 2. n. 1. p. 53
COMMISSI poena ob alienationem rei emphyteuticæ in rebus domino an incurritur ipso iure absque sententia, remittitur lib. 3. t. 18. c. 4. n. 6. p. 838
Commissum non incurritur si solutio Canonis rei emphyteuticæ dotalis non fiat a marito, ibid. n. 14. p. 844
Commissi poenam nullus potest opponere contra emphyteutam excepto domino, vel eius procuratore cum speciali mandato, ibid. n. 139. p. 846.
COMMISSORIAE legis poenam cur in venditione, & non in pignoratione permittatur, lib. 3. t. 21. c. 7. n. 4. p. 861
Commissoriae legis poenam ex intervallo in pignoris admittitur, & quid fauore dotis dandæ marito, ibid. num. 4.
COMMIXTIO carnalis Christiani cum Iudæa, & ex aduerso damnata est, & scdissima reputatur, lib. 5. t. 6. c. 15. n. 3. p. 195
COMMODATARIVS tenetur de leuissima culpa, lib. 3. t. 15. c. vnic. n. 2. p. 307
Commodatarius non tenetur de casu fortuito, nisi concurrat eius culpa, ibid. n. 6. p. 308
COMMVNICANS cum excommunicato peccat, & etiam ipse communicando cum alijs Fidelibus, lib. 5. t. 23. c. 5. n. 8. p. 309
Communicans cum excommunicato defuncti excommunicationem incurrit minorens, si vero scierit maiorem, lib. 1. t. 3. c. 5. n. 10. p. 352
Communicatio cum excommunicatis an sit prohibita de Iure Diuino, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 8. n. 3. p. 441
Communicare cum excommunicatis licitum est in ijs, quæ ad eorum correctionem, absolutionem, & salutem animarum pertinent, lib. 5. t. 39. c. 54. n. 1. p. 475.
Communicare cum excommunicato nobis licitum est quoties opera excommunicati est necessitas ad nos, vel ad nostra tuenda, lib. 5. t. 39. c. 34. n. 2. p. 462
Communicare in concubitu seru firmitatem, quod iam per soluit, potest quis cum excommunicato, ibid. n. 3.

Communicare cum excommunicato licitum nobis est quod contractum est contra illum ad solvendum scilicet debitum, vel adimplendum promissa, ibid. n. 4.
Communicare liberè possunt filij parentibus excommunicatis quamuis sint emancipati, naturales, & adoptiui, ibid. n. 5
Communicans cum excommunicato maiori excommunicatione in crimine, propter quod fuit excommunicatus, maiorem incurrit excommunicationem, lib. 5. t. 39. c. 55. n. 3. p. 476. & eod. t. 39. c. 59. n. 3. p. 456
Communicatio cum excommunicatis etiam per epistolas non est licita, lib. 5. t. 39. c. 41. n. 2. p. 468
Communicans in hebdomada sancta, vel infra octauam Paschæ satisficit præcepto Ecclesiæ, lib. 5. t. 18. c. 121 n. 10. p. 439
Communione non licet negare penitenti ex notitia alicuius criminis habita ex eius, vel alterius complicis Confessione, lib. 1. t. 3. t. c. 2. n. 5. p. 265
Communicatio etiam in humanis cum excommunicato mortuo non licet, lib. 5. t. 39. c. 28. n. 5. p. 415
Communicare in crimine dicitur preiis auxilium, consiliu, vel fauorem, quo excommunicatus foueri potest in excommunicatione, vel contumacia, lib. 5. t. 39. c. 19. n. 5. p. 416
Communicare cum excommunicato minime licet, quamuis sit contritus, & paratus satisficere, ac iurauit parere mandatis Ecclesiæ, lib. 5. t. 39. c. 3. n. 2. p. 458.
Communicare cum excommunicatis quibus persona liceat, remittitur ibid. n. 3.
Communicans cum excommunicatis regulariter venialem tantum, & non mortalem contrahit culpam, ibidem, num. 4.
Communicare an teneatur vir cum vxore excommunicata, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 31. n. 4. p. 459
Communicatio cum excommunicato propter necessitatem non solum spirituales, sed etiam temporales licita est, ibid. n. 12. p. 460
COMMVTATIONES facere in prouisionibus beneficiis est simonia contra Ius posituum, lib. 5. t. 3. c. 11. n. 6. p. 163
COMPATRES scilicet rebaptizatio participes an aliqui irregularitatem incurrant, ostenditur lib. 5. t. 9. c. 13. n. 9. p. 212
COMPARENS coram Iudice suspecto videtur in illum consentire, lib. 1. t. 29. c. 20. n. 8. p. 239
Comparere coram Iudice capitaliter inimico non tenetur quis etiam cum citatorio mutar saluum conductum, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 9. p. 388
Comparere nullus tenetur in loco, vbi potentes inimicos habet, vel ad quem non habet iurum accessum, lib. 1. t. 29. c. 35. & n. 2. p. 257
Comparere nullus tenetur in loco vbi terribiles inimicos habet, etiam si habeat saluum conductum, ibid. n. 7.
COMPENSATIO, & reconuocatio cessat in deposito vero, non autem in confessato, lib. 3. t. 16. c. 2. num. 5. pag. 810
Compensatione partis petitio requiritur, ibid. n. 7
Compensatio delictorum admittitur quocumque tempore, lib. 5. t. 16. c. 7. n. 1. p. 260
COMPLICES in quibus casibus teneatur conuictus de crimine declarare, ostenditur lib. 3. t. 18. c. 1. n. 3. pag. 456
COMPOSITIO inter clericos valet vt minus quam sit decima ei soluantur, vel de aliquibus non præstetur, lib. 3. t. 30. c. 3. n. 2. p. 518
Compositio inter personas Ecclesiasticas, vt decima vni Ecclesiæ debetur alteri soluantur, valet, lib. 1. t. 30. c. 2. n. 2. p. 260
Compositio inter laicos, & clericos, vt minus quam sit decima illis soluantur valet si fiat cum Ecclesiæ vtilitate, vel sit firmata magno temporis intervallo, ibidem num. 5. pag. 297
Compositio facta super futuris decimis siue Superioris consensu

fenfu mortuo illo, qui eam fecit, successoris non praeiudicat, lib. 1. c. 36. c. 6. n. 2. p. 298.

Compositio fieri potest auctoritate Episcopi, seu Iudicis, eorundem quoque linguarum, cum constitutione censui, seu pensionis ad vitam aduersarij, ibid. n. 6.

Compositio inter clericos facta vt decima vni Ecclesiae debetur alteri soluantur debet fieri cum auctoritate Papae ad hoc vt perpetua sit, & valeat, lib. 1. c. 36. c. 8. num. 2. pag. 299.

COMPREHENSVS in enormitatibus quando quis dicitur, ostenditur lib. 5. c. 9. c. 1. n. 4. p. 27.

COMPROMISSI ad formam non est recedendum, lib. 3. c. 26. c. 1. n. 2. p. 902.

Compromissum non expirat per lapsum triennij, sed ad similitudinem iudicii eius instantia est perpetua, lib. 1. c. 1. c. 20. n. 3. p. 319.

Compromitti potest in sceminam de temporalibus Ecclesiae causis, lib. 1. c. 43. c. 4. n. 3. p. 334.

Compromittere valide potest in terminam in illis partibus in quibus succedunt in Regnis, & in feudis, ibid. n. 3.

Compromitti in laicum non potest super rebus Ecclesiae, vel spiritualibus causis, lib. 1. c. 43. c. 8. n. 2. p. 387.

Compromitti potest in laicum super truckibus, ibid. nu. 4.

Compromissum factum de rebus merè temporalibus, ac capitalibus Ecclesiae in laicum non requiritur necessariò consensus, & auctoritas Episcopi, ibid. n. 5.

Compromissum re integra, & antequam incipiat etiam facta commissoe reuocari potest, lib. 1. c. 6. c. 30. n. 4. p. 117.

Compromissarij data potestas eligendi Praelatum, seu Officiale semper intelligenda est de idoneo, ibidem n. 5. p. 118.

Compromissi forma de essentia, & substantia electionis compromissariae excedi non potest, lib. 1. c. 6. c. 32. n. 1. p. 119.

Compromissum fieri potest limitare, & sub conditione, ibid. n. 3.

Compromissi in forma si habeatur vt compromissarij possint eligere vnum ex se ipsis, optimè id potest effecere, lib. 1. c. 6. c. 33. n. 2. p. 119.

Compromissum re valeat necesse est, quod fiat ab omnibus votum, atque suffragium habentibus in Capitulo nemine discrepante, lib. 1. c. 6. c. 42. n. 3. p. 132.

Compromitti de re spirituali potest in laicum, & clericum insimul, seu duos laicos, & vnum clericum, lib. 1. c. 43. c. 9. n. 3. p. 337.

Compromissum fieri non potest super re iam indicata nisi expressè rei iam iudicatae renouatum, lib. 1. c. 43. c. 11 n. 3. p. 338.

Compromissum est transactio, ibid. n. 6. p. 339.

Compromissum de incerta persona in arbitrium assumenda non reuertitur, lib. 1. c. 43. c. 12. n. 2. p. 339.

Compromissum factum in arbitratores duos, quibus data sit potestas eligendi tertium, quamvis inter se dissentiant, validum est, lib. 1. c. 43. c. 13. n. 3. p. 339.

Compromissum ad incoherentes non transit, nec ad haeredes, lib. 1. c. 43. c. 14. n. 3. p. 340.

Compromissio pendente non currit terminus proseguendae appellationis, lib. 1. c. 18. c. 5. n. 9. p. 635.

Compromissum de re emphiteutica sine consensu domini directi fieri non potest, lib. 3. c. 18. c. 4. n. 5. p. 838.

COMPVTATIO graduum in materia matrimoniali tam in foro Ecclesiastico, quam in seculari secundum Ius Canonicum est facienda, sed quoad temporalia secundum Ius Civile, lib. 4. c. 14. c. 6. n. 4. p. 86.

COMPIRGATOR ES debent esse Catholici, & vita probati, lib. 5. c. 34. c. 10. n. 7. p. 407.

Compurgator iurare debet de credulitate, lib. 5. c. 34. c. 13. n. 2. p. 403.

CONATVS ad copulam non sufficit ad impedimentum publicae honestatis inducendum, lib. 4. c. 7. c. 8. n. 4. pag. 56.

Conatus non reputatur pro actu perfecto, lib. 4. c. 2. c. 32. n. 4. p. 25.

CONCESSVM ad tempus post illud censetur prohibitorium, lib. 1. c. 6. c. 5. n. 27. p. 397.

Concessa omnia intelliguntur, quae non sunt expressè prohibita, lib. 1. c. 7. c. 2. n. 25. p. 146.

CONCILIVM Lateranense I. sub Innoc. III. quando fuerit celebratum, ostenditur lib. 1. c. 1. c. 1. n. 3. p. 7.

Concilium generale à Summo Pontifice, eiusve auctoritate, indicitur, conuocaturque, lib. 1. c. 6. c. 4. n. 5. p. 89.

Concilij pars sanior quod sentit id amplectendum est, lib. 1. c. 6. c. 35. n. 3. p. 123.

Concilium Lateranense sub Alexandro III. quo tempore, fuerit celebratum, ostenditur lib. 3. c. 10. c. 7. n. 2. p. 789. & eod. lib. 3. c. 5. c. 28. n. 1. p. 753.

Concilium vniuersale non potest per se solum Sanctus canonizare nisi interveniente Papae auctoritate, lib. 3. c. 45. c. 1. n. 8.

Concilium provinciale quando celebratur debet Praelati intendere de corrigendis excessibus, & moribus reformandis, lib. 5. c. 1. c. 2. n. 2. p. 156.

CONCINNATVLII, & calamistrati à Sctis Hieronymo, & Ambrosio saepe damnantur, lib. 3. c. 1. c. 5. n. 2. p. 791.

CONCLUSIO sola attenditur, ac obligationem inducit, & non quod tractatur, lib. 3. c. 1. c. 8. n. 3. p. 799.

Conclusiones potest iudex ex causa reuocare, & aperire, lib. 1. c. 19. c. 1. n. 36. p. 482.

Conclusum in causa dicitur, quando ambae partes renuocauerunt omnibus probationibus, lib. 2. c. 22. c. 9. n. 8. p. 539.

CONCORDITER, & vniuersimur dicitur factum, quod à maiori parte fit in ijs, quae à pluribus sunt auct. Collegij, seu Capituli, lib. 1. c. 5. c. 4. n. 6. p. 85.

CONCUBINARIJ filius praeturius natus ex concubina secum domi coepta, lib. 2. c. 19. c. 10. n. 2. p. 477.

Concubinarius publicus, seu manifestus à testimonio repellitur, lib. 2. c. 20. c. 2. n. 8. p. 487. & lib. 5. c. 10. n. 2. p. 152.

Concubinarius clericus an, & quando, viare reneatur, lib. 3. c. 2. c. 10. n. 3. p. 714.

Concubinarij notorij an sint suspensi ab officio, & beneficio, ostenditur ibid. n. 4. p. 715.

Concubinarij clerici si moniti concubinas non dimittant, suspendendi sunt à beneficijs, & si eas suspensi deuine praesumptione ab eisdem perpetuo sunt reuocandi, lib. 3. c. 2. c. 4. n. 2. p. 714.

Concubinarius quis dicitur, ostenditur ibid. n. 3. p. 712.

Concubina publica quae dicatur, ostenditur lib. 4. c. 7. c. 4. n. 3. p. 53.

Concubinarij poena quae sit, remittitur lib. 3. c. 1. c. 18. n. 4. p. 704.

Concubinarius publicus quis dicatur, ostenditur lib. 5. c. 1. c. 20. n. 3. p. 152.

Concubinarij publici vt incurrant poenas statutas in Concilio Trid. sess. 1. de ref. c. 14. pro forma requiritur monitio specialis in ipsam personam facta, nec suffragatur monitio generalis facta in Synodo, ibid. n. 4.

Concubinarius clericus etiam publicus non est ipso iure beneficijs priuatus, nec venit priuandus, nisi quando post legitimas monitiones indurato animo in concubinato persistit, ibid. n. 5.

CONCUPISCENTIA dicitur à concupisco, & quomodo definatur, ostenditur lib. 1. c. 2. c. 4. n. 2. p. 14.

Concupiscentia omnis, & libido denominatur in se, lib. 2. c. 33. c. 15. n. 3. p. 155.

CONDEMNARE qui potest non potest absolueri si diuerbia subit ratio inter potestatem condemnandi, & absoluedi, lib. 1. c. 30. c. 9. n. 3. p. 262.

Condemnari criminaliter non potest quis ex praesumptionibus violentis, seu vehementibus, lib. 1. c. 23. c. 2. n. 7. p. 544.

Condemnatio aliquis in perpetuum carcerum cum assignatione quatuor vinarum panis, & condempni quae pro poro singulis diebus est condemnatio ad vltimum inopitum,

Index rerum, & verborum

placium; lib. 5. t. 40. c. 77. n. 4. p. 490
 Condemnatus ad mortem an effugiat mortis poenam si velit ducere in uxorem meretricem in publico lupanari existentem, ostenditur lib. 4. t. 2. c. 10. n. 4. p. 16.
 Condemnatus vel debitor coniugale reddat feminae si certò sciat eius uxorem non esse nequam teneatur nec potest sententia stare, lib. 5. t. 39. c. 44. n. 2. p. 470
 Condemnatus non appellans facit transire sententiam in rem iudicatam, lib. 5. t. 2. c. 15. n. 9. p. 612
 Condemnatus ad soluendum non intelligitur dando pignora, & fideiussorem, lib. 2. t. 27. c. 6. o. 2. p. 607
 CONDITIO posita per testatorem hæredibus suis, ne cum alicuius sectæ hominibus matrimonium contrahant, an iure sustineatur, remissum lib. 4. t. 1. c. 1. n. 8. p. 2
 Conditio possibilis, & honesta de futuro suspendit contrarium matrimonium, vt nullo modo valeat, dum conditio non adimpletur, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 2. p. 40
 Conditiones appositæ matrimonio, faciles scilicet, & contingentes, illud suspendunt, lib. 4. t. 1. c. 5. n. 2. p. 42
 Conditio illa, si placuerit, vt honesta potest adijci in contractu matrimonij, lib. 4. t. 5. c. 5. o. 5. p. 43
 Conditio honesta, quamvis suspendat tam sponsalia, quam matrimonium usque ad conditionis euentum, non potest aliter antequam conditio desiciat, recedere, lib. 4. t. 5. c. 5. n. 13. p. 44
 Conditio, si virginem inueniero, quando sit turpis, & quæ de honesta, ostenditur lib. 4. t. 5. c. 6. n. 6. p. 44
 Conditio turpis, & inhonesta aduersus matrimonij substantiam illud irritat, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 2. p. 45
 Conditiones honestæ, & licitæ, quæ tamen bonis matrimonij aduersantur, illud irritant, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 3. p. 45
 Conditiones veræ non sunt, quæ ponuntur de præterito, vel de presenti tempore, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 8. p. 46
 Conditiones turpes contra substantiam matrimonij appositæ de consensu vtriusque parit illud non irritant, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 9. p. 46
 Conditiones turpes, quæ matrimonio substantiæ, & illius boni non aduersantur, illud non irritat, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 10. p. 46
 Conditio facta inter patrum, & præsentium inducit consistentiam, lib. 1. t. 30. c. 9. n. 3. p. 200
 Conditio personæ, contra quæ receptum ad lites impetratur, irritata est in illius impetratione, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 9. p. 17
 Conditiones, quæ ipso iure in se bene apponuntur, & exprimentur sine aliquo vitio, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 7. p. 89
 CONDUCTORE S rerum Ecclesiæ an habeant actionem contra locatores ad repetendam pecuniam si locatio sit nulla, lib. 3. t. 13. c. 9. n. 3. p. 82
 Conductor tenetur de dolo, culpa lata, & leui, non autem de leuius, lib. 3. t. 15. c. 9. n. 4. p. 808
 Conductor quando renunciat calibus fortuitis non fit reus in illo mercedis propter statutam, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 7. p. 826
 Conductor si causa fortuito impediant frui re conducta fiet tunc pensionis remissio pro rata temporis, ibid. num. 17. pag. 827
 Conductor propter superuenientem causam potest rem conductam desecrare ante finem locationis tempus, ibid. num. 23
 Conductor potest domum desecrare si in ea larais, imaginibus, & tumulibus inquietetur, ibid. n. 24
 Conductor propter superuenientem causam de domo conducta decedens tenetur domino cunctare, & clausas tradere, si commodè potest, ibid. n. 25
 Conductor non potest expelli a domo si dominus promissit durante conditione illum non expellere, ibid. n. 28 pag. 828
 Conductor non potest expelli per dominum ex superueniente causa quando locatio fuit facta ad longum tempus, ibid. n. 30
 Conductor expelli potest si re conducta abutatur, nisi dominus à principio scierit, ibid. n. 34
 Conductor si iudicatur in domum meretrices, aut malos ho-

mines & domo expelli potest, nisi domus esset iuxta lupanar, vel ad talia consueta, ibid. o. 15. & 36
 Conductori expulso ob rei conductæ abusionem durante tempore locationis an ei remitti debeat pensio pro rata temporis, ostenditur ibid. n. 43. p. 829
 Conductor si non soluit debito tempore pensionem statim expelli potest, ibid. n. 44. Etiam stante pacto de non expellendo illum durante tempore locationis, ibid. n. 46. p. 830
 Conductor potest expelli qui defecit in minimo numero pensionis, ibid. n. 47. p. 830
 Conductus emphyteuticam ad longum tempus inrequisito domino illam amittit, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 47. p. 837
 CONFERENDI dignitatem habens possessionem si illam alij dederit an possit ab illo dignitatem recipere, lib. 3. t. 7. c. 7. n. 3. p. 772
 CONFESSARIUS quomodo se gerere debeat si penitus confiteatur deliberationem seminandi hæresis, vel perparandi aliquod magnum crimen, ostenditur ibid. n. 17
 Confessarius in telum præsentatus, & iuramento addictus ad dicendam veritatem potest dicere se nihil scire, vel auduisse, si de ijs interrogetur, quæ per solam Sacramentalem Confessionem nouit, ibid. n. 18. p. 430
 Confessarius potest eos matrimonium coniungere, inter quos legitimum impedimentum cognouit ex confessione, ibid. n. 19. p. 430
 Confessarius potest peccatum auditum in Confessione reuelare de licentia penitentis, ibid. n. 21
 Confessarius quibus casibus audita in Confessione reuelare possit, ostenditur ibid. n. 26. p. 431
 Confessarius non licet vti extra Confessionem scientia per confessionem habita tam respectu aliorum, quam ipsius penitentis, lib. 1. t. 31. c. 29. n. 3. p. 264
 Confessarius non potest ex noctua in Confessione habita, extorregere complacem penitentis, ibid. o. 4. p. 265
 Confessarius instituitur potest Capitulum Sede vacante, qui absoluit a casibus referatis Episcopo, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 17. p. 784
 CONFESSIO SACRAMENTALIS fieri non potest in scriptis, lib. 4. t. 18. c. 2. n. 3. p. 15
 Confessione omittens, & facram Communionem semel in animas suspecti de hæresi, lib. 5. t. 38. c. 12. n. 2. p. 479
 Confessionis sigillum tam stricte obligat vt ob nullam omnino quantitatemque magnum in contrapodum euadendum penitente iniuncto liceat aliqua, quæ sub sigillo cadunt, reuelare, ibid. n. 10. p. 430
 Confessor dicens tale peccatum in Confessione audiuit dummodo in personæ cognitionem deuote minime potest transgredi sigillum Confessionis, ibid. n. 27. p. 431
 Confessionem reuelans Sacerdos deponendus est, & in monasterium ad agenda perpetuam penitentiam deputandus, ibid. n. 28
 CONFESSIO spontanea minuit poenam, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 4. p. 105
 Confessio Prælati contra Ecclesiam facta non valet, lib. 1. t. 6. c. 54. n. 30. p. 140
 Confessio Prælati si facta fuerit, cum Capitulo infernal, vel de eius mandato probat, & Ecclesiæ præiudicat, ibid. n. 21
 Confessio clericici facta coram Iudice seculari ad condemnandum non sufficit, lib. 3. t. 1. c. 4. n. 1. p. 344
 Confessio facta coram Iudice incompetente non sufficit ad condemnandum, ibid. n. 6
 Confessoria actio datur ei, qui non possidet, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 8. p. 355
 Confessio facta in actu nullo ex defectu processus, vel sententia, eadem ordine iure non statim, probat, & valet, lib. 3. t. 13. c. 19. n. 5. p. 439
 Confessio incidens in facta non sufficit ad imponendam poenam ordinariam, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 4. p. 456
 Confessus crimen puniri non potest nisi de crimine contigerit per ipsententiam, dissimulatum, ibid. n. 6

Confessio facta in vno iudicio an probet in alia contra confitentem, remissive ibid. n. 7
 Confessio facta in iudicio sine causa valet, lib. 2. t. 18. c. 3. n. 3 p. 457
 Confessio facta extra iudicium probat semiplene, ibid. n. 3. & 10.
 Confessio facta per errorem facti potest reuocari dum causa non fuerit finaliter terminata, ibid. n. 4
 Confessio erronea non nocet confitenti, ibid. n. 5
 Confessio reuocari an possit ante litem contestatam, ibid. n. 6
 Confessio facta in iudicio plene probat, ibid. n. 7
 Confessio iudicialis illa dicitur, quæ fit coram Iudice pro tribunali sedente in causis requirentibus plenam cognitionem, non autem coram actuario, vel tabellione, ibid. n. 8
 Confessio facta in libello, vel in positionibus nocet confitenti, ibid. n. 9
 Confessio extrajudicialis in quibus casibus plene probat, ostenditur ibid. n. 10
 Confessio parte presente facta quando probat, ostenditur ibid. n. 11
 Confessio litigantium admittitur in probando contestationem præcessisse, lib. 2. t. 19. c. 15. n. 5. p. 486
 Confessio publicatis, seu editis attestantibus adhuc admittitur, lib. 2. t. 20. c. 35. n. 5. p. 516
 Confessio partis etiam post conclusum in causa admittitur, lib. 2. t. 22. c. 10. n. 14. p. 540
 Confessio sine expressione causæ contra confitentem non probat, nisi agatur de liberando aliquem, vel facta fit in iudicio, aut coram arbitro, seu cum iuramento, lib. 2. t. 22. c. 14. n. 3. p. 542
 Confessio de credulitate facta per partem æquè præiudicat sicut ea, quæ fit de veritate, lib. 2. tit. 24. cap. 32. n. 5. p. 579
 Confessio nunquam nocet Reo quando apparet quòd contra ipsam est sententiarum, lib. 2. tit. 24. cap. 34. num. 3. p. 580
 Confessio crimen causam tangens de quo excipitur, potest pungi ordinariè, lib. 2. t. 25. c. 1. n. 5. p. 584
 Confiteri non censetur excipiens ea, quæ in exceptione includuntur, lib. 2. t. 25. c. 6. n. 3. p. 588
 Confessio procuratoris vera, & non facta præiudicat domino, lib. 2. t. 27. c. 21. n. 2. p. 618
 Confessio Prælati, seu alterius procuratoris de Ecclesia, quando eidem præiudicat, ostenditur ibid. n. 3
 Confessio facit rem notoriam, lib. 2. t. 27. c. 21. n. 3. p. 613
 Confessio spontanea facta in iudicio sufficit ad condemnandum, ibid. n. 5
 Confessio facta coram parte eam non accipientem minime præiudicat, lib. 2. t. 27. c. 3. n. 6. p. 606
 Confessio criminalis facta extra iudicium parte absente non probat, ibid. n. 14
 Confessus de crimine extra iudicium non punitur, ibid. num. 15
 Confessio Prælati, seu alterius procuratoris de Ecclesia quòd eidem præiudicat, ostenditur lib. 2. t. 27. c. 21. n. 3. p. 618
 Confessio exempti eorum competente præiudicat plene exempto confitenti, Ecclesiæq; exempti, cuius est Rector, sed non Papæ, seu Superiori subiectionem possidenti, lib. 2. t. 27. c. 2. n. 4
 Confessione matrimonij spiritualis aduersus professionem non statuit, lib. 3. t. 31. c. 4. n. 4. p. 940
 Confessio sola coniugum non sufficit ad dissolvendum matrimonium contractum, lib. 4. t. 13. c. 5. n. 2. p. 70
 Confessione coniugum ad dissolvendum matrimonium non statuit, etiam si concurretur a iuramento vicinæ, ibid. n. 4
 Confessione coniugum statuit quando solum agitur de separatione thori, ibid. n. 5
 Confessione coniugum contractus matrimonij probatur, ibid. n. 7
 Confessione coniugis aduersus seipsam quare in cap. atte-

stationes, de desponsatione impuberum, statuit, lib. 4. t. 12. c. 10. n. 3. p. 31
 Confessione coniugis contententis matrimonium esse contractum in præiudicium sui ipsius, statuit, ibid. n. 4
 Confessio dubia in matrimonialibus est intelligenda contra confitentem, lib. 4. t. 5. c. 6. n. 3. p. 44
 Confessio vtriusque, vel alterius sponsi an sufficiens probet impedimentum, remissive lib. 4. t. 3. c. 3. n. 2. p. 68
 Confitenti delictum in foro penitentiali animæ in sui ipsius statuit præiudicium, lib. 4. t. 13. c. 9. n. 5. p. 72
 Confessus de crimine extra iudicium non punitur, nisi confessus fuerit geminariè, lib. 5. t. 3. c. 11. n. 7. p. 163
 Confessio coniugis asserentis proprium adulterium, satis est ut illud probatum censetur, lib. 5. t. 16. c. 6. n. 7. p. 359
 Confessus sponte minus punitur, lib. 5. t. 18. c. 5. n. 3. p. 170
 Confessio extrajudicialis deducitur in iudicio tanquam de iudicio paritac, & de per se, lib. 5. t. 31. c. 9. n. 3. p. 327
 Confessio facta in iudicio plene probat, etiam absente parte, lib. 5. t. 40. c. 24. n. 3. p. 488
 CONFINIUM probationes possunt fieri per famam, & aspectum, lapides, ac litteras in lapidibus terminorum scriptas, lib. 3. t. 39. c. 19. n. 2
 Confinitibus antiquis in probandis non sunt omnino necessarie exacte probationes, sed lites, & coniecturales sufficiunt, ibid. n. 10
 Confinita probantur per testes singulares, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 60 p. 493
 Confinita per testes de auditu probari possunt, quando sumus in antiquis, lib. 2. t. 20. c. 33. n. 7. p. 514
 Confinitum in questionibus vtraque pars est actor, & vtraque Reus, lib. 2. t. 19. c. 3. n. 3. p. 464
 Confinitum antiquorum in probatione admittuntur plures probationes imperfectæ ad constituendam vnam perfectam, lib. 2. t. 19. p. 13. n. 2. p. 484
 Confines probantur per liberos antiquos, ibid. n. 3
 Confines probantur per scripturam, si illi adhibita sit fides ab antiquo, ibid. n. 8
 Confines probantur ex enunciatis plurium instrumentorum, præsertim iunctis adimiculis, ibid. n. 9
 Confines probantur per testes quousque sint de auditu, & singulares, diuimodo tamen ratione reddat dicti sui, ibid. n. 10
 Confines probantur per famam publicam, & antiquam, ibid. n. 11
 CONFIRMATIONIS SACRAMENTVM non est necessarium necessitate præcepti, lib. 1. t. 36. c. 8. n. 7. p. 300
 Confirmatione carens Ordinis characterem recipit, lib. 3. t. 43. c. 1. n. 3
 Confirmationis Sacramenti minister ordinarius est solus Episcopus ordinatus, qui valide ministrat, quamvis excommunicatus, hæreticus, vel degradatus, lib. 1. t. 15. c. vnic. n. 12. p. 181 & lib. 5. t. 4. c. 4. n. 6. p. 73
 Confirmationis christiana ex quibus conficiatur, ostenditur lib. 1. t. 16. c. 1. n. 3. p. 186
 Confirmationis Sacramentum ex delegatione Papæ potest simplex Sacerdos conferre, ibid. n. 7
 Confirmationis Sacramentum tempore interdicti licitè confertur potest tam parulis, quam adultis, tam in Ecclesia, quam interdicta, quàm in loco generaliter interdicto, lib. 1. t. 39. c. 43. n. 7. p. 469
 CONFIRMATIO præsupponit iam Ius competere, lib. 2. t. 22. c. 6. n. 16. p. 537
 Confirmatio privilegij intelligenda est secundum formam petitionis, & supplicationis, quæ in ipso privilegio declaratur, ibid. n. 17
 Confirmans, vel instituens per negligentiam indignum, perdit potestatem confirmandi primum successorem, & debet suspendi à perceptione fructuum proprii beneficii, donec visum fuerit Superiiori, lib. 1. t. 6. c. 44. n. 3. p. 133
 Confirmans scienter indignum debet deponi, ibid. n. 4
 Confirmatio facit locanorem transitoriam ad successores quando fructus erant conuertiendi in vtilitatem Ecclesiæ, lib. 1. t. 36. c. 8. n. 4. p. 300

Index rerum, & verborum

Confirmatio ex certa scientia quando dicitur, ostenditur lib. 1. t. 29. c. 28. n. 10. p. 246

Confirmatio, quæ in forma communi expeditur, non validatur id, quod ex se nullum est, lib. 3. tit. 8. c. 5. n. 7. p. 775

Confirmatio facit res maioris auctoritatis, ibid. num. 13. pag. 776

Confirmatio privilegij nullum ius tribuit, sed quod antea erat conservat, lib. 2. t. 30. c. 4. n. 6. p. 685

Confirmatio nihil addit de nouo, ibid. n. 7

Confirmatio est iuris quæstio corroboratio, ibid. n. 8

Confirmatio dicitur fieri in forma communi quando Pontifex de negotio non bene instructus confirmat contrarium, & privilegium in eo statum, & prout antea erat, ibid. n. 12. p. 686

Confirmatio ex certa scientia dicitur fieri quando fit cum perfecta noticia totius negotij, & omnium eius circumstantiarum, veluti quando tenor totius privilegij, aut instrumenti inferitur in ipsa confirmatione, ibid. n. 12

Confirmatio Papæ quando censetur ex certa scientia, si tamen tenor privilegij, vel contrarius, aut rei confirmatæ inferatur non est, ibid. n. 17. p. 687

Confirmatio ex certa scientia confirmat actum nullum, eiq; nouum robur tribuit, & validitatem, ibid. n. 18. & lib. 5. t. 33. c. 13. n. 4. p. 689

Confirmatio Pontificis ex certa scientia habet vim nouæ concessionis, quando confirmatur, quod inualidum est, lib. 2. t. 30. c. 4. n. 19. p. 687

Confirmatio ex certa scientia non dicitur simplex confirmatio, sed ampliatio, & noua concessio, ibid. n. 20

Confirmatio in forma communi non reddit actum validum, sed illud confirmat prout antea erat, & in eodem statu, & robore illud relinquit, ibid. n. 21

Confirmatio in forma communi quos effectus pariat, ostenditur ibid. n. 22

Confirmatio in forma communi an iustam præstet causam perhibendi, ostenditur ibid. n. 23. p. 687

Confirmatio non operatur circa non expressa, & circa ea, quæ sunt aliena à mente confirmantis, ibid. n. 24. p. 688

Confirmatio quando potest refecti ad privilegia valida, quæ in usu sunt, & ad inualida, vel quæ aliis non sunt in usu, ad ea tantum debet refecti, quæ valida, & in usu sunt, ibid. n. 29

Confirmatio dicitur ex certa scientia quando tenor rei confirmatæ specificè inferitur est in confirmatione, lib. 2. t. 30. c. 8. n. 2. p. 692

Confirmatio de actu inualido facit validum adhibita causæ cognitione, ibid. n. 5

Confirmatio in forma communi nihil noui iuris tribuit, sed tantum actui valido robur præstat, lib. 2. t. 30. c. 7. n. 3. p. 691

Confirmatio Pontificis si accedat concessioni factæ ab Abbate beneficii manualis regularis, aut peculij adhibe integrum est Abbati reuocare ad utrum suum, sicut antea licebat, lib. 3. t. 30. c. 6. n. 5. p. 690

CONFRATERNITAS, paternitas, & compaternitas indirectè subleuata est per Cone. Trid. l. 4. t. 11. c. 1. n. 2. p. 62

CONFRATRES, qui in proprietatibus suis, & in seculo remanent, nec oblati sunt religioni, aut conuersi, Episcopus, & Ecclesiasticus potestati sunt subiecti, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 41. p. 348

Confraternitates laicorum religionis causa institutæ piæ, & religiosa loca sunt, & à seculari potestate, & iurisdictione exemptæ, ibid. n. 42

Confratres gaudent iure minoris, lib. 1. t. 41. c. 2. n. 6. pag. 321

CONFUGIENS ad Ecclesiam indeinuitus extrahi non debet, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 2

Confugiens ad Ecclesiam à Iudice Ecclesiastico prorsus impunitus dimittendus non est, ibid. num. 19

Confugiens ad Ecclesiam ab ea extrahi non potest tam à seculari, quam ab Ecclesiastico Iudice, ibid. n. 15

CONGREGATIO quilibet Ecclesiæ suum debet habere

re Praetorium, & magistrum, lib. 1. t. 6. c. 41. n. 4. p. 127

CONIUNCTA persona pro coniuncta in causis spiritibus sine mandato admittitur, lib. 1. t. 29. c. 34. n. 7. p. 251

Coniunctus pro coniuncto absque mandato ad agendum admittitur, lib. 1. t. 3. c. 28. n. 17. p. 60

Coniunctus quando pro coniuncto absque mandato admittitur coniunctio nomine, non autem procuratio debet interuenire cum cautione de rato, ibid. n. 18

Coniunctus non excommunicatus an possit esse in iudicio pro coniuncto excommunicato, remissuè ibid. n. 20

Coniunctæ personæ quæ dicantur, remissuè lib. 1. t. 38. c. 1. n. 7. p. 106

Coniunctæ personæ excepto patre siue mandato ea agere non possunt, quæ speciale mandatum requirunt, lib. 4. t. 7. c. 1. n. 3. p. 90

Coniunctus presumitur scire facta coniuncti, lib. 2. t. 23. c. 7. n. 2. p. 547

Coniuncti nomine veniunt coniunctione coniuncti spiritibus, & amicis, lib. 1. t. 37. c. 3. n. 3. p. 304

Coniunctus pro coniuncto in integrum restitutionem petere potest, lib. 1. t. 41. c. 8. n. 8. p. 328

CONIUNCTIONES duæ vni soli prævalent, lib. 1. t. 39. c. 1. n. 8. p. 291

CONIUGES tenentur simul habitare ad adiuvandum se, mutuo, atque familiam promouendum, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 10. p. 3

Coniugi innocenti vtrum liceat, ubi fornicatio est notoria, propria auctoritate ducere ab adultero, lib. 4. t. 1. c. 9. n. 6. p. 7

Coniuges non possunt secundum matrimonium contrahere existente primo etiam carnali copula non consummato, lib. 4. t. 4. c. 3. n. 2. p. 38

Coniux sanus an, & quando teneatur reddere debitum coniugis leproso, remissuè lib. 4. t. 7. c. 1. n. 2. p. 56

Coniuges non possunt esse diuini separati, lib. 4. t. 7. c. 1. n. 3. pag. 56

Coniugi leproso teneatur sanus reddere debitum, quando reddendo non credit in reddendis notabile damnum, lib. 4. t. 8. c. 1. n. 2. p. 57

Coniux sanus non tenetur gallico morbo laboranti coniugi eum periculo notabilis infectionis debitum reddere, lib. 4. t. 8. c. 2. n. 3. p. 57

Coniux sanus tenetur reddere debitum leproso etiam cum notabilis damno, quando lepra præcessit matrimonium, lib. 4. t. 8. c. 2. n. 4. p. 17

Coniux diabius de sterilitate alterius tenetur reddere debitum, lib. 4. t. 9. c. 2. n. 8. p. 60

Coniux, qui affinitatem, aut cognationem contraxit, non potest reddere debitum alteri, quousque ex lege iustitæ reddere non adstringitur, lib. 4. t. 13. c. 4. n. 5. p. 69

Coniuges ad tempus separandi sunt, quando Matrimonium contra prohibitionem iniunctum, lib. 4. t. 16. c. 1. n. 4. pag. 89

Coniux vnus si post alium ad fidem conuertatur primus conuersus relinquitur secundo, si res est integra, lib. 4. t. 14. c. 7. n. 7. pag. 122

Coniux impedimentum conficius si ab Ecclesia excommunicatur, quia debuit, negat talis excommunicatio verè eorum, Deo non ligat, lib. 2. t. 13. c. 13. n. 23. p. 414

Coniuges putativi communicant bona inter se vigore statuti huiusmodi communicationem permittentis, lib. 4. t. 20. c. 2. n. 9. p. 129

Coniux qui dubius de morte prioris coniugis contraxit, debitum nullo modo petere potest, tenetur tamen reddere, lib. 4. t. 21. c. 2. n. 3. p. 138

Coniux secundo nubens non est à Presbytero benedicendus, & quid hodie seruetur generali consuetudine, ostenditur lib. 4. t. 21. c. 3. n. 1. & 3. p. 138

Coniugium spirituale contrahitur inter Ecclesiam, & Episcopum, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 5. p. 145

Coniuges ad inuicem sui corporis potestatem transferunt, lib. 2. t. 13. c. 8. n. 12. p. 418

Collectan. in quinque libros Decretal.

Coniux prohiberi potest ne rem agat cum altero post probatam accusationem, lib. 2. c. 16. c. 3. n. 3. p. 450
 Coniux innocens non tenetur emendatum reconciliare, lib. 3. c. 21. n. 6
 Coniux absque licentia, vel cum minus legitima alterius professus non potest reuocari a coniuge postmodum fornicatus, si ipse professus innocens sit, & licentia profectum alterius coniugis graui dolo extorta an sufficiat, ostenditur lib. 3. c. 33. c. 16. n. 3
 Coniugii profectio absque legitima causa, & innocenti an integrum sit a monasterio exire quando iam constat alterum in adulterium lapsum esse, ostenditur ibid. 5
 Coniux innocens, qui ob adulterium alterius diecit, & iam mutato statu, factus religiosus professus, fornicatus est, minime potest a monasterio extrahi propter fornicationem, ibid. n. 6
CONNEXA in priuilegijs, & exorbitantibus non veniunt, lib. 5. c. 33. c. 17. n. 7 p. 375
 Connexa dicuntur individua, & reputantur vnum, lib. 1. c. 2 c. 3. n. 4 p. 14
 Connexio ab vno fit extensio ad alterum, ibid. n. 3
 Connexitas ratione res inter alios ad alios nocet, lib. 5. c. 3 c. 30. n. 2. p. 171. & qualiter procedat eodem lib. 5. c. 1. c. 22. n. 4. pag. 354
CONSANGVINITAS probatur per testes singulares, lib. 2. c. 10. c. 4. n. 13. p. 493
 Consanguineorum iuramentum admittitur contra famam, quæ impedit matrimonium, lib. 4. c. 1. c. 27. n. 3. p. 32
 Consanguinitas per testes de auditu probari potest, lib. 2. c. 10 c. 33. n. 10. p. 514
 Consanguinitatem probant testes de auditu si sint persone graues, & deponant audiuisse a Maioribus ante litem motam, lib. 2. c. 10. c. 47. n. 2. p. 514
 Consanguinitatem probant domesticæ, lib. 2. c. 10. c. 24. n. 15. pag. 106
 Consanguinitas probatur per instrumentum, lib. 1. c. 20. c. 16. n. 3. p. 108
 Consanguinei duo inqualiter distantes a stygite si alter distet ultra quartum gradum, possunt matrimonio copulari, lib. 4. c. 1. c. 9. n. 2. p. 79
 Consanguineus, vel amicus electus ad aliquam dignitatem, qui pro ea obtinenda pecuniam dedit, non presumitur de dolo de mandato electi, nisi illius interuenerit scientia, lib. 5. c. 33. c. 33. n. 3. p. 174
 Consanguinitas, & affinitas arborem qui Doctores declarant, lib. 4. c. 14. c. 9. n. 3. p. 80
CONSCIENTIÆ foro non puniuntur quis de homicidio sine dolo commissio, etiam si culpa præcesserit, lib. 5. c. 12 c. 7. n. 6. p. 338
CONSENSVS contrahentium sufficit, quod explicetur ab altero alteri per interpretationem, lib. 4. c. 1. c. 7. n. 8. p. 7
 Consensus præsumptus ex mutua cohabitatione homine non sufficit, nisi denuo iurificetur coram Parocho, & testibus, obseruata Conc. Trid. forma, lib. 4. c. 1. c. 31. n. 3. p. 17
 Consensus superiorum inducitur per eorum patientiam, vel tolerantiam, lib. 4. c. 1. c. 6. n. 4. p. 77
 Consensus in electionibus non scripto, sed voce est exprimendus, lib. 1. c. 6. c. 47. n. 6. p. 35
 Consensus contempti post electionem prestitus non augeat eligentium nomen, lib. 1. c. 6. c. 57. n. 6. p. 143
 Consensus Principis probatur taciturnitate longi temporis, lib. 1. c. 1. c. 10. n. 22. p. 35
 Consensus præstare, & præstare sine solemnitate requisita paria sunt, lib. 1. c. 1. c. 12. n. 3. p. 159
 Consensus præstus vigore statuti præiudicat consentienti, lib. 1. c. 36. c. 6. n. 3. p. 298
 Consensus requisitus in actu debet etiam in eius reuocatione adhiberi, lib. 3. c. 1. c. 10. c. 1. n. 3. p. 786
 Consensus Prælati in alienatione rei Ecclesiasticæ expressus esse debet, lib. 3. c. 10. c. 3. n. 5. p. 787
 Consensus postea præstus idem operatur, ac si antea fuisset præstus, lib. 3. c. 10. c. 3. n. 3. p. 787. & lib. 1. c. 4. c. 9. n. 3. p. 78

Consensus Capituli in alienatione rerum Ecclesiæ ex cursu triginta annorum præsumitur interuenisse, ibidem num. 3
 Consensus Episcopi in translatione, ac donatione iurisdictionis potest interuenire ex post facto, lib. 3. c. 38. c. 1. n. 6
 Consensus ubi requiritur in aliquo actu sufficit quod quandoque præstetur, ibid. n. 7
 Consensus videtur qui tacet, lib. 3. c. 33. c. 5. n. 6. p. 546
 Consensus saltem tacitus totius populi, aut maioris partis requiritur ad inducendam consuetudinem, lib. 1. c. 4. c. 1. n. 19. p. 81
 Consensus Summi Pontificis non præsumitur interuenisse, etiam per longum tempus in fundatione Ecclesiæ super conditionibus apposis in ipsa fundatione, lib. 3. c. 38. c. 25. n. 9
CONSECRATIO Ecclesiæ probatur per vnicum testem, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 21. p. 491
 Consecrationis minister est solus Sacerdos, lib. 1. c. 1. c. 11. n. 17. p. 8
 Consecrationis munus a Metropolitanis accipi debet, lib. 1. c. 7. c. 5. n. 2. p. 145
 Consecratio Episcoporum a minori numero, quam trium Episcoporum fieri non potest, lib. 1. c. 1. c. 7. n. 2. p. 66
CONSILIO ubi requiritur debet prius ante actus expeditionem, lib. 1. c. 3. c. 12. n. 2. p. 127
 Consilium ubi petentium fuerit expectandum est responsum per tempus necessarium, ibid. n. 3
 Consilium non obligat ad sequendum, ibid. n. 4
 Consilium quando ratione subiectæ materiæ sumitur pro consensu, est requirendum, lib. 1. c. 29. c. 37. n. 4. p. 132
 Consilio alicuius iurans stare, intelligi debet si consilium sit iuri consensum, lib. 2. c. 14. c. 13. n. 4. p. 572
 Consilio alicuius iussus aliquid facere, petere, quidem illud uenire, sequi verò minime, lib. 1. c. 33. c. 7. n. 1. p. 333
CONSPIRATIO probari potest per eandem conspiratorem, lib. 2. c. 25. c. 22. n. 3. p. 531
CONSTANTINOPOLITANI patriarchatus originem qui referant, citantur lib. 5. c. 33. c. 17. n. 4. p. 384
CONSTANTINVS Imperator in pluribus terris, & promouens omnem temporalem potestatem, dominum, & vniuersa Imperij iura in Ecclesiam transiit, ibid. n. 10. pag. 109
CONSTITVTIO Iuris antiqui, declaratoria addens nouam potestatem non extenditur respectu potestatis præteritæ, lib. 5. c. 3. c. 4. n. 6. p. 177
 Constitutiones odiosæ editæ in viciis cessant vsus cessantibus, lib. 9. c. 19. c. 5. n. 8. p. 276
 Constitutionibus synodalibus statutibus, an potius ad illas, quam ad ius commune sit recurrendum, remissum lib. 5. c. 32. c. 1. n. 6. p. 314
CONSTITVTVM inotie est si continens non possidet, lib. 1. c. 13. c. 17. n. 6. p. 437
CONSVETUDO inducitur spatio decem annorum, lib. 1. c. 3. c. 41. n. 8. p. 178
 Consuetudo ubi adest, quod aliquid deus in exequijs mortuorum, & similibus potest populus cogere, saltem ex officio Iudicis ad obseruandam consuetudinem, lib. 5. c. 3. c. 39. n. 6. p. 178
 Consuetudo, quæ Ecclesijs grauis est, auctoritate, & officio Iudicis tolli debet, lib. 1. c. 4. c. 1. n. 1. p. 78
 Consuetudo, qua introductum fuerit emphyteusis Ecclesiæ non cadere emphyteusim, etiam si ultra triennium pensioeem soluere omiserit, valde est, lib. 1. c. 4. c. 1. n. 3. p. 71
 Consuetudo, quæ Presbyter simplex ex præstata, quæ sunt Ordinibus Episcopalis, nullus est momenti, lib. 1. c. 4. c. 4. n. 2. p. 73
 Consuetudo Regni, de loci vicini attendenda est, lib. 1. c. 4. c. 6. n. 4. p. 74
 Consuetudo in honoribus discernendis seruanda est, lib. 1. c. 4. c. 6. n. 11. p. 75
 Consuetudo, qua quis solet dignitatem deponere sine Superioris auctoritate factis Canonibus iniuncta censetur, lib. 1. c. 4. c. 7. n. 7. p. 75

Index rerum, & verborum

- Consuetudo publica facienda adum exequat a delicto, & a pena, lib. 1. t. 4. c. 7. n. 4. p. 75
- Consuetudo non valet contra Legem expressè consuetudini derogantem, nisi sit notoria scienter, & patente Principe, lib. 1. t. 4. c. 7. n. 5. p. 75
- Consuetudo etiam futura procedere non potest adversus legem, quæ ipsam consuetudinem simpliciter repobavit, lib. 1. t. 4. c. 7. n. 6. p. 76
- Consuetudo valet, ut eligatur aliquis de certo monasterio, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 5. p. 76
- Consuetudo est optima legum interpretis, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 6. p. 76
- Consuetudo est interpretatio privilegiorum, & scripturarum, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 7. p. 76
- Consuetudo est interpretatio eorumdem, & ab ea quælibet dispositio accipit interpretationem, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 8. p. 77
- Consuetudo, & veritaturæ dicitur interpretationem dispositioni simpliciter, & genericè, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 9. p. 76
- Consuetudo vim habet cum lege, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 10. p. 77
- Consuetudo facit licitum, quod alias erat illicitum, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 1. p. 77
- Consuetudo præbens delinquendi ansam, etiam si sit immemorialis, non valet, lib. 1. t. 4. c. 10. n. 1. p. 78
- Consuetudo immemorialis dicitur illa, quæ est tanti temporis, & cultus inijs memoris non sit in contrarium, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 3. p. 79
- Consuetudo immemorialis est quasi alterum ius naturale, quod immutari non potest, & tribuit iurisdictionem, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 6. p. 79
- Consuetudine subacta simpliciter, vel aliquo signo universali nunquam censetur iurata immemorialis, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 7. p. 79
- Consuetudine a lege derogata etiam immemorialis derogata censetur, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 8. p. 80
- Consuetudo immemorialis qualiter ardeat, & probetur, remittitur lib. 1. t. 4. c. 1. n. 9. p. 80
- Consuetudo ex vi, & efficacia sua potest legem abrogare, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 10. p. 80
- Consuetudo ad hoc ut valeat debet esse rationalis, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 11. p. 80
- Consuetudo, ut legitime dicatur præscripta debet esse de Jure Civili, & in temporalibus per spatium decem annorum, de Jure vero Canonico, contra Ecclesiam per spatium quadraginta, ibid. n. 13. p. 80
- Consuetudo præter ius etiam de Jure Canonico spatium decem annorum præscribitur, ibid. n. 14. p. 80
- Consuetudo, ut censetur actum frequenter introducta, requirit ad minimum duos annos, ibid. n. 16. p. 80
- Consuetudo, & præscriptio in quo differant, ostenditur ibid. n. 17. p. 81
- Consuetudo non potest tollere libertatem in eligendo, potest tamen addere, ut de certo genere personarum electio fiat, lib. 1. t. 6. c. 14. n. 1. p. 99
- Consuetudo non valet ut laici in electionibus Episcoporum vocem habeant, lib. 1. t. 6. c. 16. n. 1. p. 101
- Consuetudine an possit introduci per mores Prælati, Principi uncietur, ab eoque venia petatur ad novam electionem procedendi, ita quod electio aliter facta viribus caret, ostenditur ibid. n. 3.
- Consuetudo, & privilegium æquiparantur, lib. 1. t. 3. c. 5. n. 3. p. 369, & lib. 2. t. 1. c. 13. n. 8. p. 354
- Consuetudo impediens subditorum correctionem nulla est, lib. 1. t. 3. c. 11. n. 7. p. 173
- Consuetudo iurisdictionem tribuit, ibid. n. 7. p. 173
- Consuetudo non valet, quod clerici in criminalibus apud secularem confitentur, lib. 1. t. 1. c. 8. n. 6. p. 310
- Consuetudo valet quod clericus conveniat laicum coram Iudice Ecclesiastico, lib. 1. t. 1. c. 5. n. 5. p. 303
- Consuetudo loci servanda est in concernentibus processum, lib. 1. t. 1. c. 9. n. 9. p. 308
- Consuetudo, seu ritus respiciens ordinaria iudicii, ligat forenses, licet ipsi in decisorijs causis, ibid. nu. 10. pag. 368
- Consuetudo potest tribuere iurisdictionem Iudici Ecclesiastico contra laicum, lib. 2. tit. 1. cap. 10. num. 3. pag. 369
- Consuetudo mixta procedens a tacito consensu clericorum, & laicorum maximam vim habet, etiam in ijs, quæ Ecclesiastica sunt, lib. 2. t. 10. c. 3. n. 1. p. 448
- Consuetudo est optima legum interpretis, lib. 2. t. 16. c. 1. n. 6. pag. 450
- Consuetudo invalida est per quam is, qui in iudicio subacta intentione in iudicium, aut testibus subacta, cogebatur id ipsum proprio iuramento affirmare, lib. 2. t. 19. c. 2. n. 9. p. 452
- Consuetudo minime valet quod iuramentum necessariò deferatur plena probatione facta, ibid. n. 3. p. 461
- Consuetudo in probanda non deferatur iuramentum supplementum, ibid. n. 3. p. 463
- Consuetudo per testes singulares probari potest, lib. 2. t. 10. c. 4. n. 4. p. 493
- Consuetudo, vel statutum potest facere de non plena probatione plenam, lib. 2. t. 23. c. 9. n. 4. p. 539
- Consuetudo introduci potest ut plena fides privatis scripturæ adhibetur, ibid. n. 5. p. 539
- Consuetudo, vel statutum subens libris mercatorum plenam fidem adhiberi, valet, ibid. n. 6. p. 539
- Consuetudo valet, quæ permittit beneficarijs testari de bonis ex beneficio acquisitis in usus pios, vel ad illos remunerandos, qui ipsi viventibus inseruiunt, lib. 3. t. 16. c. 12. n. 5. p. 897
- Consuetudo potest clericis coniugatis habere clericalem minime portans clericalem privilegium gaudere, lib. 3. t. 13. c. 7. n. 2. p. 711
- Consuetudo an valeat ut monachi testentur, lib. 3. t. 16. c. 12. n. 17. p. 888
- Consuetudine possunt decimæ vni Ecclesiæ alijs debentur alteri soli, lib. 3. t. 30. c. 18. n. 1. p. 914
- Consuetudo in solvendis decimis consideratur, ibid. n. 3.
- Consuetudo in solutione decimarum quod sit attendenda locine vicinioris, an loci, ubi prædix existunt, ostenditur ibid. n. 4. p. 915
- Consuetudo ubi adest quod decimæ ad Episcopum spectent, ea servanda est, lib. 3. t. 30. c. 31. n. 8. p. 935
- Consuetudo plurimum potest circa portionem, & quantitatem decimæ, eaq; attendenda est, lib. 3. t. 30. c. 32. n. 7. pag. 936
- Consuetudo ut introducat in solutione decimarum decimum requiritur, ibid. n. 7
- Consuetudinis nullæ sunt vires circa substantiam matrimonij, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 3. p. 1
- Consuetudo etiam improba inducit probabile dubium, & excusat a pena, lib. 4. t. 5. c. 5. n. 3. p. 39
- Consuetudo an efficax sit ad reddendos quospiam ad matrimonium habiles, qui Jure Canonico inhabiles erant, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 1. p. 64
- Consuetudo contrahendi matrimonium in gradibus consanguinitatis, seu affinitatis Jure prohibitis, an valeat, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 14. c. 5. n. 2. p. 70
- Consuetudo exigendi pecunie quantitatem, aut aliam rem, in Archidiaconi investitura, reprobatur lib. 5. t. 6. c. 30. n. 3. p. 175
- Consuetudo habilitatis, qua populus aliquid dat pro sepulchris, exequijs mortuorum, beneficiorum subventionem, & similibus servanda est, etiam si clerici sint divites, lib. 5. t. 3. c. 4. n. 7. p. 178
- Consuetudo puniens homicidium potius pecuniaria non valet, lib. 5. t. 24. c. 2. n. 3. p. 301
- Consuetudo non valet de præstandis, seu sciendis vltimis, lib. 5. t. 19. c. 3. n. 6. p. 273
- Consuetudo, quæ est contra libertatem Ecclesiæ, vel eadem onerosa, non valet, lib. 5. tit. 39. cap. 33. num. 2. pag. 474
- Consuetudini reproba quando derogatur censetur quoque consuetudini furta derogant, ibid. n. 3

Collectan. in quinque libros Decretal.

- Consuetudo ut inducat non requiritur, quod sit introdu-
cta, & obtema in contradictorio iudicio, lib. 5. c. 40. c. 15.
n. 2. p. 488.
- Consuetudo tanti temporis, quibus non erat memoria in-
contrahendi, vim penultimam habet data et pacitate illam in-
ducentis, vel prescribentis, lib. 5. c. 40. c. 20. n. 6. p. 490.
- Consuetudo immemorialis habet vim iuridicam, lib. 5. c. 40. c. 20. n. 6. p. 490.
- CONSVETVM apponi pro appposito habetur licet non sit
expressum, lib. 5. c. 40. c. 20. n. 4. p. 488.
- CONSVLENS delictum ad puniatur eadem pena, qua ipse
delinquens remissus, lib. 5. c. 13. c. 6. n. 3. p. 237.
- Consulens, vel mandans pecuniis clericum excommunicatus
est, si sequatur percussio, lib. 5. c. 39. c. 6. n. 4. p. 440.
- Consultores in causa sanguinis sunt irregulares iuxta morte,
vel mutilatione membris ob eius dictum, lib. 5. c. 1. 31.
c. 10. n. 4. p. 328.
- CONTEMNERE nihil aliud est, quam aspernari, & non
curare, lib. 5. c. 1. c. 10. n. 20. p. 333.
- CONTENDENS aliquis parentes matrimonium contra-
here non potest, debet probare matrimonium illud non
tenuisse, cuiusque parentes illud contraxisse mala fide,
lib. 5. c. 17. c. 12. n. 1. p. 106.
- CONTESTATIO litis est terminus substantialis iudicii,
lib. 5. c. 6. c. 4. n. 1. p. 139.
- Contestatio litis fit per principalis negotii ad competentem
iudicem factam narrationem, lib. 5. c. 19. p. 140.
- Contestatio litis requiritur in iudiciis possessionis, lib. 1. c. 29.
c. 10. n. 6. p. 231.
- Contestatio litis non est necessaria in questione exceptionis,
lib. 5. c. 19. c. 21. n. 16. p. 241.
- Contestatio litis fit sanctorum per petitionem, & directam re-
sponsum ad eam, lib. 5. c. 1. c. 11. n. 35. p. 481.
- Contestatio litis in iudicio non interruptit prescriptionem,
lib. 5. c. 12. c. 59. n. 10. p. 663.
- CONTINENTIA causae diuidi non debet, lib. 5. c. 17. c. 1. n. 1.
n. 3. p. 453.
- Continentia causae non diuidenda exceptio vti dilato-
ria antelitem contestatam opponenda est, lib. 5. c. 15. c. 4.
n. 6. p. 585.
- Continentia votum Sacris Ordinibus in Ecclesia Orientali
est annuotum, lib. 5. c. 3. c. 6. n. 1. p. 710.
- Continentia solo peccato Ecclesiastico Sacris Ordinibus
est annexa, ibid. n. 3.
- CONTRACTVS quoque per restitutionem in integrum rescindit-
ur, si tempore pro negotiationibus, & capitis recte age-
re, remissionem retinere poterit, lib. 5. c. 1. c. 12. n. 3. p. 231.
- Condemni annuotum annullatur etiam omnes clausulae co-
tentis in eo, lib. 5. c. 29. c. 3. n. 12. p. 313.
- Contrahens cum minore decreto non interposito censetur
in mala fide, & nunquam potest prescribere, lib. 5. c. 1. 35.
c. 15. n. 12. p. 605.
- Contractus ex diuturnitate temporis robur accipit, & some-
tibus, lib. 5. c. 36. c. 17. n. 3. p. 297.
- Contrahens sortitur forum iudicis in cuius territorio con-
trahitur, ibi reperitur, lib. 5. c. 1. c. 20. n. 3. p. 379.
- Contractus confirmatus ratione non sortitur ibi quod forum,
ibid. n. 4.
- Contractus attenditur locus ubi celebratus fuit, non verò
ubi relictus, ibid. n. 5.
- Coniunctus nomen longissime sumitur, ibid. n. 1. p. 380.
- Contractus sunt de iure gentium, & non insunt sub po-
testate Regis, vel Imperatoris, lib. 5. c. 1. tit. 19. cap. 1.
p. 490. §. pag. 490.
- Contractus omnes bonae fidei rescinduntur ob lesionem
vltra dimidiam iusti pretij, lib. 5. c. 1. 17. c. 5. n. 8. p. 814.
- Contractus lucrativi ob lesionem vltra dimidiam rescindi
non possunt, ibid. n. 18. p. 816.
- Contractus reciproci, seu respectivi ob lesionem vltra dimi-
diam rescindi non possunt, ibid. n. 30.
- Contrahens cum aliqua contra prohibitionem a Superiore
Ecclesiastico iussu de causa libi facta, peccat mortaliter,
lib. 4. c. 16. c. 2. n. 4. p. 89.
- Contrahentes contra prohibitionem a Superiore factam
sunt separandi, lib. 4. c. 16. c. 3. n. 3. p. 90.
- Contrahentes quocumque ex vna parte rem tradendo, & ex
altera rem, & pecuniam, consensunt permutationis, quando
verò venditionis contractum facere, ostenditur, lib. 3.
c. 19. c. 6. n. 3. p. 351.
- Contractus si sint viles Ecclesiae, etiam si fiant sine solemnita-
te, sunt validi, lib. 3. c. 1. 15. c. 3. n. 7. p. 809.
- Contractus in dubio magis praesumitur consensualis, quam em-
phyteuticus, lib. 3. c. 10. c. 6. n. 13. p. 1007.
- Contractus simpliciter factus consequenter celebratur secundum
consuetudinem loci, lib. 4. c. 1. 11. c. 3. n. 5. p. 204.
- Contractus aut totus approbandus cum suis qualitatibus,
& causis, aut totus reprobandus, lib. 3. c. 39. c. 19. n. 5.
- Contractus talis praesumitur qualis fuerit denominatus,
lib. 5. c. 19. c. 6. n. 5. p. 277.
- Contractus & distractus pari procedunt, lib. 5. c. 1. c. 15.
n. 3. p. 163.
- Contractus in dubio fauere Animae in materia, quae sapit
vitam, praesumitur debet iocundari, lib. 5. c. 1. 15. c. 5. n. 3. p. 231.
- Contrabens matrimonium cum pluribus simul vitiosis
quas penas incurrat, remissus, lib. 4. c. 1. 19. cap. 8.
n. 12. p. 125.
- Contractus tempus inspicendum est, lib. 1. c. 20. c. 4. n. 3.
p. 522.
- CONTRADICTIO illius non est admittenda, qui se op-
ponit calumniae, lib. 5. c. 1. 19. c. 15. n. 10. p. 136.
- CONTRARIA duo possunt procedere diuersis respectibus,
lib. 5. c. 32. c. 1. n. 4. p. 198.
- Contraria allegans non est audiendus, lib. 5. c. 1. 23. c. 13.
n. 3. p. 541.
- CONTRARIETAS modica non nocet, lib. 5. c. 1. 23. c. 15.
n. 4. p. 501.
- Contrarietas nulla debet esse in iure, in processu n. 43. p. 5.
- CONTRITIO an requiratur propositum implicitum vitandi
peccata in furto, an verò explicatum, ostenditur
lib. 5. c. 38. c. 5. n. 4. p. 421.
- CONTRORSIA super possessione octa non facit rem
litigiosam, lib. 5. c. 30. c. 1. n. 5. p. 685.
- CONTRUMACIA cessante cessat effectus illius, lib. 5. c. 1. 23.
c. 11. n. 10. p. 38.
- Contumax non dicitur, qui non potuit comparere ex aliqua
iusta, seu causa impedimento, ibid. n. 11.
- Contumax non dicitur quis nisi contumacia accusetur,
ibid. n. 12.
- Contumacia non est propter crimen, ibid. n. 13.
- Contumax non dicitur, qui non comparuit etiam coram il-
lo, qui in eum notorie nullam habet iurisdictionem, lib. 1.
c. 3. c. 20. n. 24. p. 51.
- Contumax pluribus modis dicitur, remissus, lib. 5. c. 16. c. 3.
n. 3. p. 387.
- Contumace Reo actor mittendus est in possessionem rei pe-
tita si actione reali actum esset, lib. 1. c. 16. c. 1.
num. 24. pag. 391.
- Contumacia actoris maior est, quam Rei, lib. 5. c. 1. 14. c. 3.
n. 8. p. 442.
- Contumacia Rei non comparetis sufficiens causa est ad fa-
ciendum frequentationem, lib. 5. c. 1. 17. c. 5. n. 5. p. 454.
- Contumax litis pendente exceptionem allegare non potest,
ibid. n. 9.
- Contumaciae penas tam ante quam post litem contestatam
committas, qui Deo res adducant, referuntur, lib. 1. c. 1. 19.
c. 4. n. 3. p. 228. in fine.
- CONVENIRI potest quis in loco in quo assidue com-
moratur quamvis non habeat domicilium, lib. 5. c. 1. 2. c. 9.
n. 3. p. 367.
- CONVENTIONIS Iudex, etiam si sit incompetens, coram
eo potest quis reconueniri, lib. 5. c. 1. 4. c. 1. n. 4. p. 383.
- Conuentio de soluendo expensas, & fructibus pro cessione
Iuris est illicita, lib. 5. c. 1. 33. c. 4. n. 2. p. 394.
- CONVENTICULA occulta faciens habet praesumptio-
nem contra se, lib. 5. c. 16. c. 12. n. 2. p. 210.

Index rerum, & verborum

CONVENTUALES dicuntur à consensu, seu à consuetudine, lib. 1. t. 6. c. 1. n. 3. p. 99
Conventus Ecclesia dicitur in qua est Collegium clericorum, sive secularium, sive Regularium, lib. 1. t. 21. c. 15. num. 4. pag. 375
CONVENTVM reum quando constat non possidere antequam actor probaret suum dominium, tunc reus ipso absolvitur, lib. 1. t. 1. c. 15. n. 7. p. 355
Conventus super possessione aliorum rei coram vno iudice, non potest coram eodem super proprietate conveniri, lib. 1. t. 1. c. 27. n. 2. p. 359
CONVERSATIONE ex inhonesta sumitur contra aliquem argumentum, lib. 1. t. 1. c. 19. n. 5. p. 152
CONVERSI quia sunt veri religiosi eximuntur à tributis, lib. 3. t. 49. c. 7. n. 5
Conuersi, & oblati possunt transire ad strictiorem Religionem, lib. 3. t. 3. c. 18. n. 4. p. 953
Conuersi Religionum veri sunt Religiosi, & Ecclesiasticæ personæ, lib. 5. t. 39. c. 5. n. 4. p. 439
Conuersi Religiosi privilegio canonis, & fori gaudent, lib. 5. t. 39. c. 9. n. 1. p. 443
CONVICTVS de crimine, aut illud confessus interrogari non potest de fociis oculis criminis, quorum nullam infamiam, nullaque indicia adiunt, lib. 1. t. 18. c. 1. nu. 2. pag. 456
COPULA coniugal, cuius impotentia impedit matrimonij validitatem, debet esse cum emissione seminis in terrâ vas, lib. 4. t. 1. c. 5. n. 11. p. 85
Copula cum femina muia etc. sufficit ad contrahendam athenitatem, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 5. p. 71
Copula an sit mensio facienda in dispensatione obtinenda pro consanguinitate, vel affinitate, lib. 4. t. 5. c. 5. nu. 12. pag. 43
Copula carnalis non efficit validum matrimonium contrahendum sub conditione turpi, & inhonesta adversus matrimonij substantiam, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 7. p. 46
Copula carnalis probatur per proprium dictum, lib. 2. t. 20. c. 22. n. 4. p. 509
Copula carnalis ad probationem quæ præsumptiones, & coniecturæ sufficiant arbitrio circumspiciendi Iudicis statuitur, ibid. nu. 5
Copula carnalis quando dicatur probari ex violenta, & certa præsumptione, lib. 4. t. 23. c. 12. n. 2. p. 549
Copula assentiendi ad fauorē matrimonij creditur, lib. 4. t. 2. c. 12. n. 2. p. 32
CORONA Clerici quid significet, ostenditur lib. 3. t. 1. c. 15. n. 11. p. 707
CORPORIS ornatum infucatum sicut laudamus, ita discolorem, & fractos vestibus non recipimus, lib. 3. t. 44. c. 2. nu. 5
Corpore viriani non possunt testificari contra Clericos in causa criminali, lib. 2. t. 20. c. 14. n. 5. p. 500
Corporis deformitas sæpe deformitatis animi ostendit, lib. 3. t. 8. c. 5. n. 2. p. 774
CORRELATIVORVM regula non procedit in indulgentia facta à Principe vni ex correlatis, lib. 5. t. 33. cap. 9. nu. 7. p. 360
CORRIGERE alium in delicto committendo quilibet tenetur, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 5. p. 199
CREDENTES hæreticorum hæretici sunt, lib. 5. t. 7. c. 15. n. 8. p. 358
Credentes hæreticorum qui dicantur, ostenditur lib. 5. t. 7. c. 13. n. 20. p. 214
Credentes hæreticorum excommunicantur, incurruntque poenæ in lure statutus contra hæreticos, & in excommunicatione per annum permanentes ipso iure sunt infames, & privandi omni officio, & beneficio Ecclesiastico, ibid. n. 21
CREDITORES, qui filios debitoris in pignus accipiunt cadunt à credito, lib. 2. t. 24. c. 9. n. 8. p. 500
Creditor petere, & cogere potest vi sibi fiat instrumentum debiti per eius debitorem quando solvere tenetur ad temp-

pus, lib. 2. t. 20. c. 36. num. 6. p. 517
Creditor potest debitorem suum conditionaliter compellere ut faciat sibi instrumentum debiti ad faciliorem probationem, lib. 2. t. 20. c. 9. n. 8. p. 513
Creditor ante diem agere potest vi adveniente die sibi solvatur, lib. 2. t. 1. c. 1. vnc. n. 8. p. 411
Creditor petere potest debitum de futuro, cui est adiunctum debitum de præsentibus, ibid. n. 9
Creditor non sibi præiudicat, qui minus petit quam plus sibi debitum esset, ibid. n. 15. p. 413
Creditor non potest sibi retinere fructus pignoris sed debet eos in sortem computare, lib. 1. t. 19. c. 2. n. 3. p. 277
Creditori incumbit onus probandi filium esse heredem, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 4. p. 858
Creditor tenetur mittere ad domum debitoris quando debitor non expresse loco aliquid dare tenetur, lib. 3. t. 21. c. 7. nu. 6. p. 861
CREDULITATIS iustam causam habet illud, quod dicitur à fide dignis, lib. 5. t. 29. c. vnc. n. 4. p. 319
CRIMINOSI pendente iudicio etiam post receptas probationes, & conclusum in causa suum beneficium resignare possunt, lib. 1. t. 26. c. 54. n. 16. p. 139
Criminosi postulari non potest, lib. 1. t. 5. c. 1. n. 12. p. 82
Criminosi, & infames occulsi si promoueri voluerint non debent aliqua ratione prohiberi, ibid. n. 4
Criminosi condemnati à testimonio repelluntur, lib. 1. t. 20. c. 2. n. 9. p. 488 & cap. 13. n. 2. p. 499
Crimina, quæ inducant depositionem, referuntur lib. 1. t. 1. c. 10. n. 6. p. 351
Criminalibus in causis criminaliter intentatis non deferuntur iuramentum suppletorium, lib. 2. t. 19. c. 2. num. 412 p. 464
Crimina morte extinguuntur, lib. 4. tit. 17. cap. 7. num. 8. p. 104
Crimen mixti fori committens, & poenitus, vel absolutus ab vno iudice, an ab alio iureum puniri, vel absoluti possit, remissus lib. 4. t. 2. c. 8. n. 11. p. 366 & lib. 5. tit. 5. c. 6. n. 4. p. 114
Crimen in iudicio commissum, vel confessum dicitur notorium, lib. 3. t. 2. c. 7. n. 4. p. 713
Crimina atque delicta propter quæ Religiosi ab ordine, possunt expelli, referuntur lib. 3. t. 31. c. 4. n. 6. p. 960
Crimen machinationis altissimi coniugis quando matrimonium dirimar, ostenditur lib. 4. t. 7. c. 3. n. 3. p. 52
Criminis puniendi ad merum Imperium pertinet, lib. 5. t. 17. c. 4. n. 5. p. 263
Criminis Reus delatus non potest pendente accusatione, seu denunciatione ad Ordines, aut Ecclesiasticam dignitatem promoueri, lib. 5. t. 5. c. 4. n. 2. p. 424
Criminis commissi persona si sit occulta non licet Iudici inquisitionem facere, sed oportet procedere infamiam, lib. 1. t. 1. c. 17. d. 5. p. 150
Crimina quando opponuntur contra clericos aut Monachos testificantes ad eos repellendos à testimonio, Laici refert contra ipsos tunc possunt admitti, lib. 5. tit. 1. cap. 16. num. 3. pag. 150
Crimina ne maneant impunita publice intereff, lib. 5. t. 39. c. 35. n. 1. p. 463
Crimen si quis committit inducens priuationem dignitatis ipso iure possunt subditi ab eius obedientia se subducere, lib. 1. t. 3. c. 18. n. 7. p. 333
CRUCEM claram ante se deferre possunt Archiepiscopi in tota sui preiurisdictione, etiam in locis exemptis, lib. 5. t. 3. c. 3. n. 13. p. 385
CVPIDITAS est radix omnium malorum, lib. 1. t. 2. c. 4. num. 6. p. 14
CVLPA ad casum non ordinata considerabilis non est, lib. 3. t. 8. c. 5. n. 8. p. 775
Culpa ubi non est, non potest esse delictum, nec poenæ, lib. 1. t. 2. c. 2. n. 14. p. 13
Culpa suos debet tenere auctores, lib. 3. t. 11. c. 2. nu. 3. pag. 704

Collectan. in quinque libros Decretal.

Culpa lata, levis, & leuissima quæ dicatur, ostenditur lib. 3. c. 15. c. vnic. n. 3. p. 808
CVRATOR hereditatis iacentis potest præsentare ad beneficium iurispatronatus dictæ hereditatis, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 6
CVRA animarum alicuius parochiæ non probatur ex eo quod quis administrat Sacramenta eius incolis, nisi probetur illum ad id esse adstrictum, lib. 1. t. 3. c. 9. n. 3. p. 206
CVRATVS in sua parochia habet intentionem fundatam in decimis prædialibus contra Episcopum, lib. 3. t. 39. c. 5. n. 4. p. 915
 Curatus ad excludendas fraudes potest prohiberi facere ne fructus ex agris deferantur, nisi soluta sibi prius decima, lib. 3. t. 3. c. 26. n. 7. p. 930
 Curatus quilibet iurat Episcopo quod erit illi, suis successoribus, & sanctæ Sedis Apostolicæ fidelis, & obediens, lib. 5. t. 40. c. 19. n. 2. p. 485
 Curatus Prælatorum dicitur, & prælatum habere, lib. 1. t. 31. c. 3. n. 2. p. 165
 Curatus in suis locis decimæ assignantur, lib. 3. t. 10. c. 9. n. 3. pag. 792
CVRIA Romana, vel Principis ibi est ubi Papa, vel Princeps existit, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 17. p. 386
CVSTODIA Ecclesiæ vacantis si sit de iurispatronatus Laicorum non ad patronum Laicum, sed ad illum Prælatum spectat, qui ius conferendi habet, lib. 1. t. 31. c. 4. n. 7. p. 266
CVSTOS, Sacrifica, & thesaurarius, idem videntur esse, lib. 1. t. 37. c. 2. n. 5. p. 220
 Custodia Officium, & dignitas quæ sit, remissus lib. 1. t. 17. c. 1. n. 2. p. 220

D

DAMNATIS, ad mortem non est denegandum S. Eucharistiæ Sacramentum, lib. 5. t. 28. c. 1. n. 3. p. 167
DAMNVM, quod datur in frumento in herbis non pluris sumatur quam quod in herbis valeat, lib. 5. t. 36. c. 4. num. 3. pag. 408
 Damnum ubicunque subsequitur ex aliqua culpa quantumvis leuissima, veluti in commodato, aut deposito, ille, cui res commodata, vel in depositum data fuit, tenetur semper ad restitutionem in vniuersum de toto damno, lib. 5. t. 36. c. 9. n. 2. p. 409
 Damni quæ occasione dat, damnum ipsum dedisse videtur, ibid. n. 3
 Damna non veniunt appellatione expensarum, lib. 2. t. 2. c. 17. n. 9. p. 375
 Damna irreparabiles casus plures quæ referant, citantur lib. 2. t. 8. c. 60. n. 16. p. 666
 Damnum proximo immittens quamvis sub fide secreti succipere, detegere quis tenetur etiam virtute monitorialium generalium, lib. 5. t. 12. n. 23. p. 236
 Damna, & iuræ quæ probata debent per testes, lib. 2. t. 2. c. 17. num. 14. p. 376
DANS, & recipiens differunt inter se, lib. 3. t. 7. c. 7. nu. 2. pag. 771
DATÆ tempus attenditur in scriptis, lib. 1. t. 3. c. 7. n. 6. pag. 38
 Datæ litterarum quæ vtilia parant, remissus lib. 1. t. 3. c. 7. n. 9. p. 38
 Datæ tempus, & non tempus signatæ supplicationis attenditur quando duo concurrunt super eodem beneficio ad cognoscendum cui prius ipsa quæritum est, lib. 1. t. 3. c. 30. n. 4. p. 61
 Datæ tempus, & non illud, quo litteræ per Cancellariam expediuntur, attenditur ut quis facere possit fructus suos, ibid. nu. 5
DATIO in solum voluntaria, & extrajudicialis oblationem vltra dimidiam rescindi potest, lib. 3. t. 17. c. 3. num. 11. p. 815
 Datio in solum soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 33. p. 836

DATVM ob turpem causam non repetitur quando turpiter versatur etiam ex parte dantis, lib. 5. t. 3. c. 19. n. 3. p. 166
DEBITOR suspectus de fuga in carcerem festis diebus traditur potest, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 28. p. 406
 Debitor tenetur recipere suum debitum, vel condemnationem in suum suorem factam in moneta quantuncumque minuscissima, lib. 5. t. 26. c. 2. n. 1. p. 306
 Debitorem fugientem potest creditor propria auctoritate subsequi, & decinere, lib. 3. t. 21. c. 2. n. 4. p. 857
 Debitor, cui creditor in tempus prolixius terminum solutionis prestitum prorogauit, & distulit dilatione prior pendente in excommunicationis sententiam non incidit à qua prius fuerat cum reincidencia absolutus à Iudice Ecclesiastico, lib. 2. t. 28. c. 40. n. 5. p. 645
 Debitor principalis quando est absens à loco sui domicilij potest fideiussor illo non excusso conueniri, lib. 3. t. 23. c. 2. n. 12. p. 865
 Debitoris bona quando sita essent in remoto loco iudicij, ubi deceptus, potest fideiussor illo prius non excusso conueniri, ibid. n. 17
 Debitor principalis quando esset rixosus potest fideiussor conuenire illum ut à fideiussione liberetur, lib. 3. t. 23. c. 5. n. 17. p. 870
 Debitor clericus ratione depositi, penes se facti non gaudet privilegio cap. Odoardus de solut. 3. t. 23. c. 3. n. 13. p. 875
 Debitor ad Ecclesiam confugiens pro debito in ea capi non potest, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 23
 Debitores filitii, seu decolati an Ecclesiastica gaudeant immunitate, remissus ibid. n. 26
 Debitores sunt liberi à debito soluentis suo creditori hereditati, lib. 5. t. 7. c. 16. n. 6. p. 219
DEBITA, & iura conditionalia si descendant ex contractu, quamvis adimpleatur conditio post condemnationem, constituantur propter hæresim, secus si descendant ex ultima voluntate, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 6. p. 207
 Debitum compensandi animo an censetur relinquitur quod datur, vel legatur creditori, ostenditur lib. 3. t. 26. t. 24. n. 6. p. 899
 Debitum negans non gaudet beneficio cap. Odoardus, de solut. lib. 3. t. 23. c. 3. n. 11. p. 874
 Debitum, seu onus rei vel personæ promissum, vel debitum auctis rebus, vel personis, quibus onus debetur, non augetur, lib. 3. t. 39. c. 16. n. 2
 Debitum agnoscere fideiussor qui de nouo promissit, vel partem debiti soluit, aut pignus seu fideiussorem dedit, lib. 3. t. 39. c. 20. n. 4
 Debitum reddere non potest coniux conficius impedimentum dirimenti, lib. 5. t. 39. c. 44. n. 3. p. 970
 Debitum petere non potest coniux dubius de valore matrimonij teneatur tamen reddere, ibid. nu. 4
 Debitum petere an possit vxorata per vim cognita ab affine, ibid. n. 4
DECALOGI præcepta remitti, & solui non possunt, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 8. p. 8
 Decalogi præcepta sunt iura naturalia, ibid. n. 9
DECANVS, quam dignitatem, & officium habeat, remissus lib. 1. t. 25. c. vnic. n. 3. p. 219
 Decani officium, & dignitas quanta, remissus lib. 1. t. 14. c. 1. n. 4. p. 173
 Decanus dicitur in dignitate constitutus, lib. 1. t. 7. cap. 8. nu. 4. p. 39
DECEPTIO intra dimidiam iusti pretij tanquam minus malum impune permittitur, non tamen tanquam licita approbatur, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 3. p. 84
 Deceptio minus dimidia respectu venditoris dicitur intervenire quando res, quæ valet censum, distracta fuit minus quinquaginta, ibid. n. 5
DECIMAS prædiales illæ Ecclesiæ soluere tenentur Reges, & Principes: ubi prædialia sita sunt, personales verò ubi Diuina audiunt Sacramenta, lib. 1. t. 33. c. 4. n. 3. p. 282
 Decimarum diuisio ponitur, lib. 3. t. 20. c. 1. n. 2. p. 916
 Decimæ, & primitiæ differunt inter se, ibid. n. 2
 Decimas

Index rerum, & verborum

- Decimas dare Clerici Clericis non debent, lib. 3. t. 30. cap. 1. n. 2. p. 917
- Decimas personales solvere tenentur Clerici, qui ab alijs Clericis penuria recipiunt, ibid. n. 3
- Decimas an dare debeant Clerici de dote Ecclesie, ostenditur ibid. n. 4
- Decimas de proprijs predijs, siue patrimonialibus Clerici solvere debent, ibid. n. 5
- Decima ex legitimis in parva quantitate collectis solvenda non est, lib. 3. t. 30. c. 3. n. 3. p. 918
- Decimas non solvens cum tenetur excommunicati debet monitione premissa, lib. 3. t. 30. c. 5. n. 2. p. 918
- Decima solvitur ex redditibus molendinorum, ibid. n. 3
- Decima solvitur ex piscatione piscium, ibid. n. 4
- Decima solvitur forum in fasciculis alligatum, ibid. n. 5
- Decimam solvit lana, ibid. n. 6
- Decimæ prædiales solvenda sunt non deductis expensis, lib. 3. t. 30. c. 7. n. 2. p. 919
- Decimæ prædiales solvi debent statim ac fructus collecti sunt, ita ut si pereant tenetur is, qui solvere, vel monere, debebat, ibid. n. 7. et n. 9
- Decimas consuetas si quis tardius daret mortaliter peccaret, ibid. n. 8
- Decimæ personales regulariter debentur solum in fine anni, ibid. n. 6
- Decimari debent vituli, & agni non statim ubi nati sunt, sed cum lacte non indigent materno, ibid. n. 5
- Decimas prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus excolunt, non tenentur solvere Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 2. p. 921
- Erit quid si possit Concil. Lateranen. Cistercienses acquirant vide n. 3. Et an ceteris Religiosis hoc idem indulgetur sit, vide n. 4
- Decimarum a solutione, seu vigesima de novilibus, quas ipsi proprijs manibus, & sumptibus excolunt, exempti sunt lesuæ, & Fratres S. Iohannis de Deo, ibid. n. 5
- Decimas solvere Religiosi tenentur de novilibus, quæ proprijs manibus, seu sumptibus excolunt, si pacto expresso ad hoc teneantur, ibid. n. 6
- Decimæ prædiales regulariter illi sunt Ecclesie tribuendæ, in cuius territorio prædia sita sunt, lib. 3. t. 30. c. 13. n. 2. pag. 922
- Decimarum quarta debetur Episcopo, ibid. n. 3
- Decimæ, quæ in aliqua parochia certa non sunt, Episcopus alteri potest Ecclesie sine consensu Capituli concedere, ibid. n. 4
- Decimæ Episcopo debentur ubi prædium non est in alicuius Parochia situm, ibid. n. 5
- Decimas tenentur solvere Iudei de terris, quas colunt, lib. 3. t. 30. c. 8. n. 3. p. 923
- Decimarum solutio fit vel de onere, non verò de decima vera, & formali, ibid. n. 3
- Decimas personales non solvunt Iudei, ibid. n. 4
- Decimandi ius coacti non potest Laico, perierit post Concil. Lateranen. lib. 3. t. 30. c. 17. n. 2. p. 924
- Decimas versus Laicos dignas est vt Divini iudicio puniatur, ibid. n. 3
- Decimarum fructus non autem ius percipiendi decimas iusta de causa concedere potest Episcopus alicui Laico ad vitam, vel ad aliud tempus, ibid. n. 4
- Decimæ alijs vni Ecclesie debentur alteri solvi consuetudine, possunt, lib. 3. t. 30. c. 18. n. 2. p. 924
- Decimis in solvendis consuetudo consideratur, ibid. n. 3
- Decimarum in solutione quæ sit consuetudo attendenda, locum vicinioris, an loci ubi prædia existant, ostenditur ibid. n. 4
- Decima est onus reale, & sequitur possessionem, ibid. n. 5, & eod. t. 30. c. 18. n. 13. p. 924
- Decimæ non possunt per Laicum in alium Laicum aliquo titulo transferri, lib. 3. t. 30. c. 19. n. 4. p. 925
- Decimæ concessæ in feudum ante Concil. Lateranen. revertere ad Ecclesiam, seu Prelatum, non possunt iterum infudari Laicis, ibidem. num. 5
- Decimas qui non solvunt, aut restringunt Ecclesie, Ecclesiastica sepultura privati debent, ibid. n. 6
- Decimas, quas Laici iusto titulo feudali perpetui habent à legitimo luperiore, an possint licite ipsi Laici in alios Laicos transferre, ostenditur n. 7. id. 8
- Decimæ in vim alienationis possunt concedi ab Episcopo, siue alio Prelato accedente consensu Capituli, seu Consensus cum euss cogitatione, & alijs solemnibus, lib. 3. t. 10. c. 1. n. 3. p. 786
- Decimas titulo feudi, vel alio temporali ante Concil. Lateranen. potuerunt inferiores Prelati concedere, sed ex eo deinde sunt prohibita, lib. 3. t. 10. c. 7. n. 3. p. 789
- Decimæ si Laicos concessæ repellantur, & neficiari an possint, vel ante Concil. Lateranen. tuerent concessæ, in dubio post Concil. concessæ censentur, ibid. n. 4
- Decimarum exemptio an possit esse, ostenditur lib. 3. t. 13. c. 8. n. 5. p. 803
- Decimarum, & beneficij fructus possunt vnicuique etiam Laico locari, lib. 3. t. 18. c. 1. n. 3. p. 823
- Decimam potest obligare dominus, cui illa in feudum data fuit, lib. 3. t. 10. c. 1. n. 3. p. 855
- Decimæ personales debentur ubi quis recipit Ecclesiastica Sacramenta, & audit Divinum, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 2. p. 926
- Decimæ personales sunt, quæ de acquisitis ex industria, officio, vel contemplatione personæ solvi debent, ibid. n. 4
- Decimæ animalium inter prædiales computantur, & ideo debentur illi Ecclesie, in cuius parochia animalia morantur, & pascunt, ibid. n. 5. p. 927
- Decimæ toties solvenda sunt quoties idem ager in anno fructus profert, lib. 3. t. 30. c. 1. n. 2. p. 927
- Decimæ ex omni frumento, grano, & fructu solvi debent, lib. 3. t. 30. c. 12. n. 2. & 3. p. 927
- Decimæ ex pecoribus solvi debent cum nativitate fuerint, nec indigent lacte materno, ibid. n. 4
- Decima solvitur ex fructibus, & olivarijs, ibid. n. 5. & de negotiatione n. 6. p. 928. & de militia, seu de capis iustitello, & de venatione, n. 8. & ex omnibus bonis, quæ nobis proueniunt, & quodammodo frugiles sunt, nu. 9. pag. 928
- Decimæ prædiales sine diminutione seminis, & expensarum solvi debent, ibid. n. 10
- Decima non solvitur de male acquisitis, lib. 3. t. 30. c. 13. n. 3. p. 928
- Decima solvitur de molendino ad ventum, ibid. n. 4
- Decimæ de iure debentur ex ijs rebus, quæ non sunt restituendi obnoxii, quantum cum peccato publico lucentur, ibid. num. 5
- Decimæ ex illicite acquisitis ratione prædiorum solvenda est, ibid. n. 7
- Decimæ solvi debent Clericis, & non alijs pauperibus, lib. 3. t. 30. c. 16. n. 5. p. 930
- Decimæ integre, & sine diminutione solvenda sunt, ibid. n. 6
- Decimæ propter sterilitatem denegari non possunt, ibid. n. 8
- Decimas novulum superuenientium comprehendit privilegijs concessum percipiendi decimas, lib. 3. t. 30. c. 27. n. 3. p. 932
- Decimæ personales debentur expensis prius deductis, lib. 3. t. 30. c. 18. n. 3. p. 924
- Decima duplex de vitis, & de vinis, & de eodem accedens solum non debet, ibid. n. 5
- Decima non solvitur de legato, vel hereditate, ibid. n. 7. pag. 933
- Decima non solvitur ex immobilibus, ibid. n. 8
- Decimæ novulum regulariter debetur parochie in cuius finibus colligitur, lib. 3. t. 30. c. 19. n. 4. & 5. p. 933
- Decimæ fructuum, qui nascuntur in parochia Episcopi, seu Ecclesie Cathedralis, Episcopo debentur, ibid. n. 8. pag. 934
- Decimas ex consuetudine percipiendi in aliena parochia, an valeat etiam novulum decimas percipere, terminatur ibid. num. 12

Collectan. in quinque libros Decretal.

- Decimas alliculus certi fructus in vno pradio præferens potest habere decimas alterius rei ibi factæ, lib. 3. t. 3. n. 1. p. 934
- Decimæ ex herbis debentur debentur etiam ex terreno in quo herbas nascuntur ad culturam redactæ, & ex fructibus inde procedentibus, ibid.
- Decimarum Rectorem parochialis spectant, ibid. n. 4
- Decimæ vocantur ecclesiastico iudice sunt petendæ, lib. 3. t. 30. n. 31. n. 1. p. 935
- Decimæ à Laico Ecclesiæ habentur non præscribit etiam per tempus immemorabile, ibid. n. 5
- Decimas non solvens cum teneatur excommunicari debet, lib. 3. t. 30. n. 31. n. 3. p. 935
- Decimarum à solutione possunt Clerici consuetudine exempti, ibid. n. 6. p. 936
- Decima debetur antequam census, vel tributum solvatur, lib. 3. t. 30. n. 31. n. 1. p. 936
- Decimæ sunt foliendæ de patrimonio ad cuius utrumque fuit quis ordinatus, lib. 3. t. 30. n. 31. n. 6. p. 946
- Decimarum perceptio per testes singulares probatur, lib. 3. t. 30. n. 31. n. 7. p. 946
- Decimas de manu Laici sine Episcopi consensu Religiosæ personæ recipere non possunt, lib. 3. t. 30. n. 31. n. 10. p. 946
- DECLARATIO, seu interpretatio fieri debet non petimendis, quæ dicta sunt, lib. 3. t. 1. c. 18. n. 5. p. 151
- Declaratio retrovertitur ad tempus factæ dispositionis, lib. 3. t. 19. c. 1. n. 9. p. 176
- Declaratio producit effectum ex eo tempore tantum, quo fit, lib. 3. t. 19. c. 1. n. 9. p. 176
- DECOCTI Ecclesiastica an gaudeant immunitate, remissioe, lib. 3. t. 48. c. 6. n. 26
- Decocti testes esse non possunt, lib. 3. t. 30. c. 3. n. 10. p. 488
- DECRETALIS Epistola vim constitutionis habet, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 3. p. 353
- Decretalium pars concessa, seu resecata an vim habent legis, ostenditur in proemio n. 37. p. 5
- Decretales sibi ipsi, vel aliis iuribus contrariæ resecatae fiunt, ibid. n. 42
- Decretalis censetur epistola Pontificis aliquid dubiè interpretantis, lib. 3. t. 19. c. 9. n. 4. p. 193
- DECRETUM, vel scriptura testimonium non est de substantia electionis, lib. 3. t. 6. c. 30. n. 17. p. 106
- Decretum irritans ligat etiam ignorantem, quoad actus voluntatem, non vero quoad personam, lib. 3. t. 2. c. 2. n. 5. p. 12
- Decretum irritans non amplius dispositionem principalem, sed tamquam accessorium illius naturam sequitur, lib. 3. t. 39. c. 38. n. 13. p. 253
- Decretum factum nullo confectio processu est nullum, lib. 3. t. 19. c. 1. n. 14. p. 480
- Decretum iudicis an possessor plenius habet vim sententiæ diffinitivæ, lib. 3. t. 13. c. 15. n. 12. p. 435
- DEFENDERE aliquem pro crimine intelligitur contestari, non contra se ipsum, lib. 3. t. 4. c. 3. n. 1. p. 579
- Defendere se potest quilibet vique ad occasionem iniusti aggressoris, lib. 3. t. 13. c. 1. n. 7. p. 330
- Defendendi proximum obligatio in privatis personis promissa ex lege charitatis, in alijs vero consensu auctoritatis publica ad audiendam crimina, vel ad defendendum specialiter constituta, provenit ex iustitia, ibid. n. 7. p. 331
- Defendere proximum, & dampnum eminens evincere non valet, tenetur in foro conscientie illud resecare et, cui imminet, ut per eum queratur, ibid. n. 10
- Defendere qui se potest per procuratorem ex gratia Principis, poterit alia pars aduersus ipsum accusare etiam per procuratorem, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 1. p. 149
- Defendere tenetur iniusti aggressum siue elamet, siue non, ibid. n. 16
- Defendere tenetur quis proximum etiam inimicum, & non Christum, ibid. n. 18
- Defendere sua quis potest vique ad occisionem iniusti aggressoris, præcipue si probabilis spes non sit aliter illa recuperandi, ibidem numero 4.
- Defensor proprii honoris laici est nisi abrepta fuga saluti suæ consulens quis possit, dummodo non sit miles, vel nobilis, quibus dedecus est fugere, ibid. n. 5. p. 331
- Defendere licet proximi vitam, seu bona vique ad occasionem iniusti aggressoris quando aliter illa defensio exquiri non potest, ibid. n. 6
- DEFICIENTES in purgatione quas penas incurant, lib. 3. t. 24. c. 7. n. 2. p. 400
- Deficientes in purgatione, aut illam subire sibi iure indistinctam recusant, præsumptioe admodum vigenter conuincuntur, lib. 3. t. 24. c. 10. n. 10. p. 403
- DEFUNCTUS, qui è viuis discedens sufficienter providit testimonium, an ex hoc liberetur etiam si eius hæres negligenter restituerit, ostenditur lib. 3. t. 27. c. 5. n. 4. p. 364
- Defunctorum vltimas voluntates exequi potest Capitulum Sæcæ vacante quatenus iure Ordinario competeat Episcopus, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 14. p. 784
- DELEGARI possunt ea, quæ sunt Ordinis si delegatio fiat ex iusta causa, lib. 3. t. 6. c. 11. n. 3. p. 98
- Delegatus Principis potest punire eos, qui suam impediunt iurisdictionem, lib. 3. t. 39. c. 1. n. 2. p. 326
- Delegatus ob debilitatem vices suas subdelegare potest, nisi causa sit grauis, lib. 3. t. 39. c. 3. n. 3. p. 328
- Delegati inferioris affectioni creduntur dum asserit se non causam abscondisse subdelegasse, ibid. n. 3
- Delegatus clauditur in ira tempore recepti delegatoris, nisi paries tempus prorogauerint, lib. 3. t. 39. c. 4. n. 2. p. 328
- Delegatus Principis exequitur suam sententiam, lib. 3. t. 39. c. 7. n. 3. p. 330
- Delegatus censuris aduersus Ordinarium agere potest, ibid. num. 3
- Delegatus iurisdictione extinguitur lata sententiâ, lib. 3. t. 39. c. 9. n. 3. p. 331
- Delegatus ad vniuersitatem causarum potest cognoscere de nullitate suæ sententiæ, secus in delegato ad vnam causam, ibid. n. 4. p. 331
- Delegatus Papa est maior, & dignior Ordinario quoad causam sibi delegatam, lib. 3. t. 39. c. 11. n. 3. p. 331
- Delegatus excommunicare potest, ibid. n. 5. p. 331
- Delegatio facta dignitati non expresso nomine proprio transit ad successorem, lib. 3. t. 39. c. 14. n. 3. p. 334
- Delegatio facta personæ eius nomine proprio expresso est personalis, & cum persona extinguitur, ibid. n. 4. p. 334
- Delegatus laicus non potest infirmare licet possit pronuciare aliquem esse infirmum, lib. 3. t. 39. c. 15. n. 3. p. 335
- Delegatus, qui est dominus imperantis, recusari potest, lib. 3. t. 39. c. 17. n. 3. p. 337
- Delegata iurisdictione re integra morte delegantis finitur, ibid. c. 19. n. 2. p. 337
- Delegatus debet seruare iuris ordinem, lib. 3. t. 39. c. 22. n. 2. p. 341
- Delegatus expleta delegatione potest intra annum absolute excommunicatum à se volente obedire, non tamen eo elapso, lib. 3. t. 39. c. 26. n. 3. p. 344
- Delegatus lata sententiâ non habet tempus ad exequendum eam nisi vnius anni, ibid. n. 4
- Delegatus iudex licet post executam sententiam fructus sit Officio suo, tamen si Naturæ executione facta visus rem occupare, poterit iterum cognoscere, & c. ibid. n. 7
- Delegatus à Principe non solum consensum, sed etiam diuersimodum sibi commissam subdelegare potest, lib. 3. t. 39. c. 27. n. 3. p. 344
- Delegatus finitur ratione ipsius delegati, ibid. n. 6. p. 344
- Delegatus nullus etiam Principis potest subdelegare cum potest subdelegandi, ibid. n. 8. p. 345
- Delegatus etiam si non fuisset commissus causa appellatione remota, adhuc ad illam esset appellandum si non subdelegasset in totum, ibid. n. 9. p. 345
- Delegatus cum clausula appellatione remota, non potest subdelegare, ibid. n. 10
- Delegatus Principis potest subdelegare, lib. 3. t. 39. c. 28. p. 345

Index rerum, & verborum

- cap. 18. num. 2. pag. 246
- Delegatus** ubi fuit commissa causa sub certa termino finienda si malitia alterius partis non finitur quid faciendum, ostenditur ibid. n. 18. p. 147
- Delegatus** morte delegantis re integra finitur, lib. 1. t. 29. c. 30. n. 3. p. 248
- Delegatus** Iudici, etiam sit vit excelsus, atque illustis, afferenti se habere mandatum delegationis non creditur, nisi eo presentato, lib. 1. t. 29. c. 3. n. 2. p. 249
- Delegatio** finitur si delegatus in totum subdelegaverit causam suam, lib. 1. t. 29. c. 37. n. 5. p. 252
- Delegatus** finitur si delegatus ex altera causa obiecta pronunciauerit se Iudicem incompetentem, lib. 1. t. 29. c. 38. n. 6. p. 253
- Delegatus** non potest reuocare sententiam interlocutoriam, ibid. n. 7
- Delegatus** Iudex recusatus potest compellere litigantes ad eligendos arbitros coram quibus causa recusationis probetur, & decidatur, lib. 1. t. 29. c. 39. n. 3. p. 254
- Delegatus** excommunicatus possunt eos in quos delegatam habebat iurisdictionem, lib. 1. t. 29. c. 40. n. 2. p. 254
- Delegatus** extendere non potest suam iurisdictionem ad personas in scripto suae delegationis saltem per generalem clasulam minime contentas, ibid. n. 3
- Delegatus** Iudex vt quis possit esse debet habere vigesimum suae aetatis annum completum, de consensu vero partium, excedere decimum octauum, lib. 1. tit. 29. c. 41. num. 2. pag. 255
- Delegatus** vno decedente delegatio extinguitur quoad alios, lib. 1. t. 29. c. 42. n. 2. p. 255
- Delegatus** non potest alteri si, cui committitur executio nudi ministerij, lib. 1. t. 29. c. 53. n. 14. p. 257
- Delegatus** Iudex non solum de causa sub nominatim commissa, sed etiam de alia quouque, qua incidenter aduenit, potest cognoscere, lib. 1. t. 41. c. 9. n. 4. p. 329
- Delegatus** potest recitari propter suspicionem, lib. 1. t. 2. c. 4. num. 2. p. 362
- Delegatus** ab Ordinario an possit suam sententiam executioni mandare, ibid. n. 5
- Delegatus** Iudex, cui est commissa causa appellationis, potest absque noua commissione cognoscere de causa principalis si appellatio fuerit iustificata, lib. 1. t. 2. c. 11. n. 5. pag. 370
- Delegatus** potest esse arbitrer, lib. 1. t. 23. c. 14. n. 10. p. 551
- Delegatus** Papae habet expensas viuis ubi exie domum, lib. 3. t. 1. c. 10. n. 2. p. 703
- Delegatus** virtute clause, contradictores etc. non potest alia pena punire, quin per viam excommunicationis, & interdictionis, lib. 2. t. 5. c. 29. n. 2. p. 748
- Delegatus** nullius cause habet potestatem, aut exercitium ante litterarum presentationem, lib. 2. t. 28. c. 12. num. 3. pag. 631
- Delegatus** inferioris a Principe non potest subdelegare, lib. 2. t. 28. c. 63. n. 4. p. 630
- Delegatus** ad vniuersitatem causarum potest causam particularem delegare, non tamen vniuersalem iurisdictionem in alium transferre, ibid.
- Delegatus** ad causam matrimonij super restitutione dotis potest pronuciare, lib. 4. t. 20. c. 3. n. 2. p. 130
- Delegatus** a Principe sicut ipse Princeps potest inquirere, non precedente diffinitione, lib. 5. t. 1. c. 24. n. 14. p. 156
- Delegatus** potest punire reum, qui in testimonio ferendo coram se deliquit, lib. 5. t. 37. c. 8. n. 2. p. 412
- DELICATI** ob Clerici percellionem excommunicati ab Episcopo absolui possunt, lib. 5. t. 39. c. 6. n. 3. p. 440
- DELICTVM** in dubio presumitur in foro conscientie quando agitur de salute animae, lib. 1. t. 1. c. 3. n. 8. p. 4
- Delicta** nonnumquam dignitate augentur, lib. 1. t. 1. c. 11. n. 3. p. 562, & lib. 5. t. 7. c. 12. n. 38. p. 226, & lib. 1. t. 57. c. 2. n. 8. p. 145
- Delictum** a famulo, vel filio, aut amico perparatum, presumitur factum de mandato domini, patris, vel amici, in cuius commodum resultauit, lib. 5. t. 20. c. 45. n. 3. p. 523
- Delictum** probatum per modum exceptionis non puniatur poena ordinaria, lib. 5. t. 10. c. 1. n. 5. p. 408
- Delicta** eorum, qui aliis moribus, & scientia claustrum minus accipienda sunt, lib. 3. t. 4. c. 21. n. 6. p. 747
- Delicta** paria multa compensatione tolluntur, nisi commissa sint circa diuersa, & separata, lib. 3. t. 26. c. 6. n. 8. p. 159
- Delictum** a famulo perparatum domini consensu factum praesumitur quando habuit causam continuam, & successuam, cui dominus poterit veresimiliter occurrere, lib. 2. t. 20. c. 30. n. 3. p. 510
- Delictum** non probatur per instrumentum, vel scripturam, lib. 1. t. 23. c. 10. n. 3. p. 286
- Delictum** in dubio praesumitur in foro conscientie, & ad vitandam animam, lib. 3. t. 46. c. 1. n. 4
- Delictum** qui sciuit committendum, & prohibere potuit & non prohibuit, eadem poena tenetur, ibid. n. 18. p. 233
- Delictum** committendo obuiare quando quis teneatur, ostenditur ibid. n. 19
- Delictum** facilius expiatur ex quadam pietate commissum, quam vbi impietas praestitit causam delicti, lib. 5. tit. 9. c. 11. n. 10. p. 223
- Delictum** solius Praelati Ecclesiae non nocet, ibid. n. 7
- Delictum**, vt furum &c. prohibens ne impediat peccat mortaliter, & an teneatur ad restitutionem, ostenditur ibid. n. 29
- Delictum** persudans, hortans, & instruens puniatur eadem poena, qui ipse delinquens, ibid. n. 30. p. 257
- Delictum** causam praebens vt puniatur poena ordinaria, quae occurrere debent, ostenditur lib. 5. t. 12. c. 11. n. 6. p. 240
- Delictum** a seruo, famulo, consanguineo, vel amico factum praesumitur commissum voluntate domini, affinis, vel amici, lib. 5. t. 12. c. 17. n. 4. p. 244
- Delictum** committendo obuiare tenetur quis si commodum potest absque proprio periculo, lib. 5. t. 39. c. 47. n. 4. p. 471
- Delicti** Iudex priuare potest delinquentem beneficio, quod habet extra territorium, executio vero debet fieri per Iudicem loci, ibid. n. 9
- Delicti** ratione efficitur quis de iurisdictione alterius, lib. 2. t. 2. c. 30. n. 2. p. 379
- Delicti** ratione sortitur quis forum in eo loco in quo delinquit, lib. 2. t. 2. c. 14. n. 1. p. 372
- Delinquentes** in mare a quo laetere puniri possit, remissus ibid. n. 5. p. 373
- Delinquentes** in consilio ducum prouinciarum a cuius prouinciae Iudex puniri possit, remissus ibid. n. 6
- Delictum** sit fit in vno loco inchoatum, & alibi consummatum, an possit delinquentes vtrouque puniri, remissus ibid. n. 7
- Delinquentibus** signum an fas sit imponere, ostenditur lib. 5. t. 10. c. 3. n. 3. p. 289
- Delictum** eorum, qui case, aut impudentia, siue etiam facti ignorantia quidquam adinuerunt, leuius puniuntur, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 6. p. 63
- Delinquentibus** priora commissa delicta non obstant etiam quoad gradus, & honores alfequendos quando postea vere emendati vitam ostendunt, lib. 1. t. 6. c. 1. n. 2. p. 88
- Delinquentes** remittendus est ad locum delicti vt ibi puniantur ad aliorum exemplum, quousvis fit vagabundus, ibid. n. 3
- Delinquentes** in Ecclesia non gaudent eius immunitate, quando ex proposito, & sub spe impunitatis delinquant, lib. 3. t. 49. c. 10. n. 2
- Delinquentes** prope Ecclesiam si post delictum ad eam confluant an eius immunitate gaudere debeant, ostenditur ibid. n. 5
- Delinquentes** in vna Ecclesia potest etiam capti in aliis, etiam si in ea non delinquerint, ibid. n. 6
- Delinquentes** semel in Ecclesia vnius immunitate non gaudent etiam pro aliis delictis ante, vel post per eum extra Ecclesiam commissis, ibid. n. 7

Delicti.

Delinquens in Ecclesia si delictum fuerit leue gaudet eius immunitate, ibid. n. 11
DELIGERE nos potius tenemur quam alius, lib. 1. t. 8. c. 3. n. 3. p. 148
DELPINVS habet iura Principis supremi, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 21. p. 120
DEMENTIA per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 47. p. 493
DEMONIACI an possint fieri Clerici, tenuisse lib. 1. t. 6. c. 13. n. 8. p. 108
DENUNCIATIO non est necessaria stante iuramento de defendenda lite, & causa, si venditor sciat litem esse motam, lib. 3. t. 17. c. 7. n. 13. p. 811
Denunciatio excommunicationis ad effectum vt excommunicatus non possit obtinere beneficium, non est de substantia, lib. 5. t. 7. n. 7. p. 311
Denunciatio omnis nec reddit matrimonium nullum, nec prolem illegitimam, lib. 4. t. 6. n. 11. p. 100
Denunciatio causa per testes de auditu probari potest, lib. 2. t. 20. c. 3. n. 12. p. 114
Denunciatio hodie quomodo fieri debeat, & qui teneantur denunciare, ostenditur lib. 4. t. 11. c. 7. n. 1. p. 65
Denunciatio iudicialiter, & non probans tanquam praesumptus calumniator in expensis, est condemnandus, lib. 2. t. 17. c. 6. n. 12. p. 114
Denunciatio damnosa illi, cui imminet, non incurrit irregularitatem, etiamsi eadem denunciazione contingeret mortem, aut mutilationem delinquentis, ibid. n. 11
Denunciatio quaequam licitum est monacho absque superioris licentia, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 7. p. 147
Denunciatio facta profectione licet Clerico absque periculo irregularitatis, delictum tendens in perniciem, & nocuum mentem publicum, quod non possit aliter impedire, lib. 5. t. 12. c. 21. n. 5. p. 247
DEPONENS de facto, quod ipse tractauit tanquam mediator, plene probat, lib. 1. t. 20. c. 4. n. 26. p. 491
Deponentes de re aliqua iuxta artis peritiam accusari possunt si veritatem non dicant, lib. 4. t. 15. c. 7. n. 1. p. 88
Depositor potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 25. p. 795
Depositi an incumbat onus probandi pecuniam versam fuisse in vilitatem Ecclesiae, an vero ipsi Ecclesiae non fuisse versam in eius vilitatem, ostenditur lib. 3. t. 16. c. 1 n. 5. p. 809
Deponi non potest quis pro inobedientia, lib. 2. t. 1. c. 1. n. 2. p. 342
DEPOSITARIVS dicens se perdidisse res depositas praesumitur in dolo si appareant eius res incolumes, lib. 3. t. 16. c. 1. n. 3. p. 810
DEPOSITIO actualis videtur quidam actus Ordinis dependens ab ipsa consecratione, sicut vero in verbalibus, lib. 1. t. 6. c. 15. n. 6. p. 304
Depositio, & degradatio priuat eisdem rebus, quibus suspensio, sed aliter scilicet absque spe restitutionis in praesentium statum, lib. 3. t. 14. c. 8. n. 4. p. 445
Depositionis officii, & beneficii, poena pro grati dumtaxat crimine imponitur, lib. 1. t. 37. c. 6. n. 3. p. 411
Depositi verbaliter potest per solum Episcopum restitui, secus in actualiter degradato, quem solus Papa restituit, lib. 5. t. 7. c. 6. n. 4. p. 308
DEPOSITVM fieri potest apud Iudicem, & arbitrum pro oblationibus sententiae, lib. 1. t. 43. c. 11. n. 4. p. 338
Depotum, qui suscipit tenetur custodire, & seruare ea fidei, & diligentia, qua solet proprias res custodire, ibid. n. 3
DEPOPULATOR nocturnus agrorum, ad Ecclesiam con fugiens illius immunitate non gaudet, lib. 3. t. 40. c. 6. n. 27
Depopulator nocturnus agrorum quis dicatur, ostenditur ibid. n. 28
DEPREHENSUS in haeresi illi dicuntur, qui euidentia facti sunt haeretici, lib. 5. t. 17. c. 13. n. 5. p. 218

Deprehensus generaliter dicitur, qui in flagranti fuerit captus, ibid. n. 6
DEPVATI auctoritate Praelati ad aliquod hospitale eius auctoritate erectum, soci privilegio gaudet, lib. 2. t. 1. c. 3. n. 11. p. 361
DEVOLVIO in immediate Papae subiecta sit immediata ad Papam, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 5. p. 161
DEXTERA nobilior est, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 7. p. 183
DIACONVS solemniter ministrans baptismum, saltem, cum licentia Episcopi, vel Parochi, an fiat irregularis, lib. 5. t. 28. c. 1. n. 3. p. 316
DICTIO, penitus, nullam recipit modificationem, & idem importat, quod profas, & omnia, lib. 1. t. 3. c. 14. n. 3. p. 43
DICTIO, & omne praedictum excludit, cod. lib. 1. t. 6. c. 26. n. 4. p. 115
DICTIO, alius, non semper refert qualitatem praecedenti similem, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 14. p. 45
DICTIO, irritum, est expressa nullitatis ipso iure, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 3. p. 49
DICTIO, nullus, coniuncta cum verbo cuiuscunque temporis, denotat nullitatem, lib. 1. t. 6. c. 10. n. 1. p. 107
DICTIO, maxime, interdum ponitur, taxatiue, lib. 1. t. 6. c. 29. n. 6. p. 117
DICTIO, irrita, simpliciter latam sententiam significat, lib. 1. t. 6. c. 53. n. 4. p. 137
DICTIO, intra, includit locum, vel sua extrema, lib. 1. t. 8. c. 1. n. 3. p. 148
DICTIO, maxime, est implicatiua, lib. 1. t. 9. c. 5. n. 5. p. 153
DICTIO, & stat taxatiue, cod. lib. 1. t. 17. c. 16. n. 3. p. 195
DICTIO, forsitan, & similes aliquando sunt non assertionis, & flant aliter iuxta subiectam materiam, lib. 1. t. 9. c. 10 n. 23. p. 157
DICTIO, donec, & similes sunt limitatiue, & restrictiue temporis, lib. 1. t. 10. c. 1. n. 5. p. 160
DICTIO, quicunque, est generalis, & omnia comprehendit, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 9. p. 184
DICTIO, tanquam, quandoque similitudinem potius, quam veritatem denotat, ibid. n. 10
DICTIO, semper, aliquando sumitur pro, quociescunque, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 17. p. 322
DICTIO, penes, quod significet, ostenditur lib. 2. t. 1. c. 18. n. 5. p. 357
DICTIO, quasi, improprietaem, & fictionem denotat, lib. 2. t. 1. c. 1. n. 3. p. 359
DICTIO, maxime, praedictione taxatiua interdum ponitur, lib. 2. t. 1. c. 13. n. 1. p. 272 velut protantum, cod. lib. 2. t. 6. c. 5. n. 18. p. 391
DICTIO, incontinenti, quam vim, & effectus habeat, lib. 1. t. 4. c. 1. n. 14. p. 364
DICTIO, forte, non notat dubitationem, sed potius affirmationem, lib. 2. t. 6. c. 1. n. 6. p. 387
DICTIO, ultra, refertur ad modicum tempus, lib. 2. t. 8. c. 3. n. 4. p. 398
DICTIO, vique, regulariter stat inclusiue, lib. 2. t. 14. c. 6. n. 3. p. 444
DICTIO, alioquin, facit conditionem, lib. 2. t. 20. c. 30. n. 5. p. 510
DICTIO, aliquis, de minimo etiam intelligitur, lib. 1. t. 22. c. 1. n. 11. p. 334
DICTIO, in antea, idem significat quod in futurum, in perpetuum, in pufferum, lib. 2. t. 24. c. 4. n. 2. p. 535
DICTIO, incedentia, denotat sententiam latam, lib. 2. t. 24. c. 15. n. 15. p. 574 & lib. 3. t. 5. c. 7. n. 7. p. 738 & omne temporis spatium excludit, cod. lib. 3. t. 1. c. 1. n. 4. p. 793
DICTIO, libere, importat alienius consensum non requiri, lib. 3. t. 5. c. 28. n. 9. p. 755
DICTIO, statim, latam denotat sententiam, lib. 3. t. 8. c. 9. n. 4. p. 778
DICTIO, multi, verificatur etiam in duobus, lib. 3. t. 13. c. 11. n. 5. p. 805
DICTIO, quoties, tempus quoddam, & perpetuitatem significat, in pro. n. 17. p. 5
DICTIO, precise, habet vim specialis derogationis, & significat finem vlla exceptione, & conditione, lib. 1. t. 1. c. 3. n. 5. p. 805

Index rerum, & verborum

- esp. 2. numero sepelem, pag. 32
- DICTIO**, et, aliquando exponitur pro distinctione, vel ratione subiectæ mater: x. ibid. nu. 2. p. 32
- DICTIO**, sicut, significat omnimodam similitudinem, lib. 5. t. 33. c. 9. n. 3. p. 443
- DICTIO**, ammōdo, quid significet, ostenditur lib. 4. t. 15. c. 6. n. 12. p. 86
- Dictiones** interpretandæ sunt iuxta cum sensum, qui vulgari, & communi vñ, ac legum provinciarum significatione est receptus, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 7. p. 6
- DICTIO**, nullatenus, negat omnem casum, & omnem potentiam, lib. 5. t. 19. c. 14. n. 4. p. 283
- DICTIO**, incontinenti, quā vim, & effectum habeat, remissive lib. 5. t. 33. c. 3. n. 1. p. 335
- DICTIO**, tanquam, est expressiva veritatis, lib. 5. t. 39. c. 27. n. 6. p. 454
- DICTIO**, per, in compositione rem integram, & omnibus modis absolutam, ostendit lib. 5. t. 1. c. 12. n. 7. p. 148
- DICTIO**, videlicet, est iuxta naturā precedentium declarativa, & simul restrictiva, lib. 4. t. 13. c. 4. n. 4. p. 69
- DICTIO**, forte, regulariter est nota dubitationis, lib. 4. t. 1. c. 16. n. 6. p. 30
- DICTIO**, omnino, inchoa verbo careat, importat ipso iure, lib. 4. t. 1. c. 13. n. 4. p. 32
- DICTIO**, cititer, modicum tempus significat, lib. 4. t. 1. c. 14. n. 3. p. 33
- DICTIO**, antiquam, non semper implicat, lib. 5. t. 40. c. 4. n. 2. p. 479
- DICTIO**, donec, quos effectus habeat, remissive lib. 5. t. 40. c. 5. n. 4. p. 479
- DICTIO**, ex, denotat causam proximam, lib. 5. t. 40. c. 11. num. 3. p. 481
- DICTIO**, iicut, denotat omnimodam similitudinem, lib. 5. t. 40. c. 16. n. 2. p. 483
- DICTA** de vxore quandoque prorogantur ad sponsam, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 24. p. 146
- DICTUM** iuratum, & tudelialiter præstitum præfertur priori contradicenti extrajudiciali, lib. 2. t. 12. c. 14. num. 6. pag. 551
- DIAECESIS** tota dicitur parochia Episcopi, lib. 5. t. 17. c. 1. n. 2. p. 161
- Diaecesis** appellatione in materia fauorabili comprehenditur ciuitas, secus in odiosa, lib. 1. t. 3. c. 35. n. 5. p. 65. & lib. 3. t. 5. c. 18. n. 1. p. 763
- Diaecesis** mentionem non faciens vnde est oriundus in impenetratione beneficij impenratio est nulla, si non sit ex dicti eiusdem beneficij, lib. 1. t. 3. c. 43. n. 7. p. 69
- DIÆTA** qualibet continet decem miliaria, lib. 1. t. 6. c. 18. nu. 7. p. 103
- DIES** festi vespere in vespere iure s. clericali, & non diuino feruatur, lib. 2. t. 9. c. 2. n. 3. p. 402
- Dies vnus** ex septem clericastico iure consecratus est Diuino cultui, lib. 2. t. 9. c. 3. n. 1. p. 402
- Dies** festo in honorem Dei feriato fieri possunt dispensationes, & scollationes beneficiorum, scripturæ, & actus extrajudiciales, ac voluntarie iurisdictionis, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 4. p. 405
- Dies** more Romano à medietate noctis incipit, lib. 1. t. 29. c. 14. n. 6. p. 243
- Dies** decem apud Lusitanos, & Castellanos dantur debitori ad soluendum, lib. 1. t. 29. c. 16. n. 3. p. 244
- Dies** duo in anno bisextili pro vno cedant in fauorabilibus, secus in odiosis, lib. 5. t. 40. c. 14. n. 7. p. 483
- Dies** solemnes, quibus Archiepiscopi pallio vti possint, qui sint, remissive lib. 1. t. 8. c. 6. n. 7. p. 149
- Diebus** feratis de alimentis potest contendere, lib. 2. t. 9. c. 5. nu. 38. p. 407
- Dies** decem, infra quas appellandum est, quomodo computentur, ostenditur lib. 2. t. 27. c. 15. n. 4. p. 612
- Dies** termini non computatur in termino lib. 2. t. 28. c. 12. num. 4. p. 631
- Dies** interpositæ appellationis non computatur in tempore statuto ad proseguendam appellationem, ibid.
- Dies** in citatorio apponenda est, lib. 2. t. 14. c. 6. n. 5. p. 444
- Dies** festiuit, quibus Episcopi minores Ordines conferre possunt, debent esse de præcepto, lib. 1. t. 11. c. 3. nu. 5. p. 164
- Dies** dicitur à Solis ortu vsque ad occasum, ibid. num. 3. pag. 133
- DIFFAMATVS** ab aliquo de illegitimitate potest petere, in iudicio vt legitimus declararetur, lib. 4. t. 7. c. 1. n. 5. p. 98
- Diffamatus** vt quis dicatur non sufficit quod duo vel tres testes deponant vidisse crimen perpetrari, sed necessarium est quod rumor, & fama ad maiorem congregationis partem deuenierit, lib. 2. t. 1. c. 21. n. 7. p. 153
- DIFFICULTAS** excusat à peritio, lib. 2. t. 24. c. 17. n. 5. pag. 567
- Difficultas** non excusat à pœna, vel obligatione conditionali, ibid. n. 7
- DIFFINITIONIS** veritas, ostenditur lib. 1. t. 1. in Rubr. n. 1. p. 6
- DIGITO** carens Ordinibus initiari potest, dummodo necessarius non sit ad consecrationem, lib. 1. t. 30. c. 1. n. 2. p. 101
- Digito illo** carens, qui mediis appellatur, irregularis non est, lib. 1. t. 2. c. 6. n. 3. p. 104
- DIGNITATES** in Cathedralibus quam ætatem requirant, ostenditur lib. 1. t. 14. c. 3. n. 3. p. 175
- Dignitas** maior dignificatur ex maiori sede, lib. 1. t. 33. c. 7. num. 10. p. 285
- Dignitas** maior agnoscitur in subscriptione, & prima voce, ibid. n. 11
- Dignitas** antiquitati præferenda est, lib. 1. t. 33. c. 15. nu. 3. pag. 289
- Dignitas** maior præcedere debet, ibid. n. 3
- Dignitatis**, vel officij quasi possessio probatur ex actibus ad illud spectantibus, lib. 1. t. 12. c. 9. n. 2. p. 316
- Dignitates** duæ sunt inter se incompatibiles, lib. 3. t. 4. c. 3. n. 5. p. 734
- Dignitas** delinquentis in pœnis est attendenda, lib. 5. t. 3. c. 32. n. 6. p. 173
- Dignitas**, & Canonatus in eadem Ecclesia de iure incompatibiles non sunt, lib. 3. t. 5. c. 13. n. 2. p. 743
- Dignitas**, æ generis nobilitas an, & quando releuet aliquem à pœna ordinaria, remissive ibid. n. 10
- Dignitas** Ecclesiastica dignificatur ex consuetudine, vel constitutione Ecclesiæ, lib. 1. t. 4. c. 6. n. 2. p. 74
- Dignitates** nouas in aliqua Ecclesia sine auctoritate Apostolica Episcopus constituere non potest, ibid. n. 7. p. 75
- Dignitas**, cui animarum cura iubeat, non potest conferri nisi attingenti vigesimumquintum suæ ætatis annum, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 30. p. 96
- Dignitas** quæ iurisdictionem habet, non potest conferri illi, qui vigesimumquintum annum non attingit, ibid. num. 31
- Dignitas** principalis in Collegiata conferri non potest nisi habenti viginti quinque annos incæptos, ibid. n. 31
- DIGNVS** præstatum à maiori parte patronorum est confirmandus omisso digniore, lib. 3. t. 38. c. 3. n. 10
- Dignum** magis attrahit ad se minus dignum, lib. 3. t. 40. cap. 3. num. 3
- Dignum** illum præsumere debemus quem nescimus indignum, lib. 1. t. 18. c. vñ. n. 3. p. 171
- DIGNIOR** ad pastoralis officium semper est eligendus, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 6. p. 104
- Digniores** quales dicantur regulariter secundum consuetudinem, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 4. p. 44
- Dignioribus** rebus magis creditur, quā minus dignis, lib. 2. t. 20. c. 32. n. 1. p. 113
- DILATIONES** sunt suppetiæ arbitrarie, lib. 2. t. 8. c. 1. n. 3. p. 397
- Dilatione** concessa per iudicem illius officium conquisceat, lib. 2. t. 8. c. 1. n. 7. p. 398
- Dilatione** pendente nihil innouandum, ibid. n. 8

Collectan. in quinque libros Decretal.

Dilatione pendente nihil est innouandum, ibid. n. 8
Dilatio instantis a Iure vel statuto præfixa à partibus potestari non potest, ibid. n. 10
Dilatio probatoria in causa civilis est peremptoria, lib. 3. t. 8 c. 4. n. 3. p. 199
Dilatio non currit nisi postquam fuerit assignata inimicis parisi vel eius aduocato, seu procuratori, ibidem. num. 5
Dilatio vni partium concessa alteri sit communis etiam si concessa fuisset minori iure speciali per restitutionem in integrum, ibid. n. 6
Dilationi renunciare non potest vna pars in alterius iniuriam præiudicium, ibid. n. 7
Dilatio probatoria regulariter peremptoria esse debet, lib. 3. t. 19. c. 11. n. 30. p. 481
Dilationi assignatæ renunciare non potest vna pars in alterius præiudicium, lib. 3. ut. 20. cap. 35. num. 2. pag. 107
Dilatio ultra tertiam secundum Canones concedi non potest, lib. 3. t. 20. c. 55. n. 2. p. 538
Dilatio prima ad probandum quando data fuit teo potest ipse ceteris dilationibus renunciare dummodo non sit in alterius præiudicium, lib. 5. ut. 1. cap. 18. numero 2. pag. 111
DISSOLVIAS ad Ordines infra annum à die vacationis non concedere non potest Capitulum Sede vacante nisi illis, qui arctati fuerint, lib. 3. t. 9. cap. 3. num. 30. pag. 785
Dimissorias litteras concedere possunt soli Episcopi, qui ordinare valent, lib. 1. titulo 23. capitulo 8. numero 3. pag. 215
Dimissorias litteras ad sacros Ordines dans non habenti patrimonium tenetur ei prouidere de suo, lib. 3. t. 5. c. 4. nu. 1. pag. 736
DISCIPLINVS in causa magistri testis esse non potest quando sub eius ferula est, lib. 3. t. 10. cap. 34. num. 29. pag. 107
DISPENSARE non potest Episcopus vt puella, quæ duodecim annos non compleuit, possit habitum in Monasterio suscipere, lib. 1. t. 6. c. 31. n. 10. p. 119
Dispensare non potest Episcopus vt Abbas si minores quadraginta annis elegantur, ibid. n. 11
Dispensare non potest Episcopus contra Concilium, ibid. num. 12
Dispensare potest Episcopus in constitutione Concilij generalis quando in ea indefinite conceditur potestas dispensandi, lib. 1. t. 6. c. 43. n. 4. p. 133
Dispensare non potest Episcopus super pluralitate dignitatum, seu curarum, lib. 1. t. 6. c. 54. n. 10. p. 139
Dispensare quando possit Episcopus vt quis plura beneficia habere possit, ibid. nu. 13. p. 140. & lib. 3. t. 5. c. 8. nu. 24. p. 717
Dispensare Episcopo non conceditur vt quis habeat dignitatem vbi sunt commissæ simoniae, secus in beneficio simplici, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 4. p. 143
Dispensare potest Papa vt extra tempora statuta quis possit ab aliquo Antistite ad Sacros Ordines promoueri, lib. 1. t. 13. c. 4. n. 4. p. 163
Dispensare non potest Episcopus nisi quando illi tacite, vel expresse dispensandi facultas concedatur, lib. 1. t. 11. c. 15. n. 7. p. 170
Dispensare potest Episcopus cum ordinato ignoranter excommunicato, lib. 1. t. 13. c. 2. n. 3. p. 173
Dispensatus ad beneficium simplex non prohibetur obtinere beneficium curatum simplici accessorie annexum, lib. 1. t. 17. c. 4. n. 3. p. 190
Dispensatus simpliciter ad beneficium ad aliud quam ad simplex non dicitur habilitatus, lib. 1. t. 17. c. 14. nu. 4. pag. 194
Dispensatus simpliciter ad Ordines intelligitur dumtaxat ad minores, ibid. n. 5
Dispensare an possit Episcopus in irregularitate, quæ pro-

uenit ex vitio corporis, ostenditur lib. 1. t. 20. c. 4. n. 3. p. 203
Dispensare potest Episcopus ad Ordines minores cum penitentibus solemniter data necessitate, vel vilitate, lib. 1. t. 21. c. 1. n. 5. p. 206
Dispensare cum bigamis quis possit, ostenditur lib. 1. t. 21. c. 2. n. 4. p. 206
Dispensatio quibus constat de concedentis intentione extenditur ad id, quod concedens intendit, lib. 1. t. 29. c. 15. n. 9. pag. 336
Dispensatio præsumpta non habet locum in illegitimis, qui beneficia obtinent, quæ eorum parentes obtinuerunt, vel in Ecclesijs vbi parentes alia de presenti obtinent, lib. 2. t. 20. c. 7. n. 4. p. 496
Dispensari potest per Sedem Apostolicam cum nobilibus circa pluralitatem beneficiorum, lib. 3. t. 5. c. 38. nu. 11. pag. 755
Dispensari debet cum litteratis viris circa beneficiorum pluralitatem, ibid. n. 15
Dispensare non potest Episcopus super pluralitate dignitatum, personarum, seu curarum, ibid. n. 21. p. 756
Dispensare non potest Episcopus vt quis in eadem Ecclesia duo simplicia beneficia simul obtinere possit, lib. 3. t. 8. c. 9. n. 2. & p. 778
Dispensare non censetur inferiores nisi se dispensare expriment, ibid. n. 7
Dispensare cum illegitimis ad beneficia simplicia potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 3. n. 9. p. 784
Dispensare secum nemo potest, lib. 3. t. 34. c. 7. n. 14
Dispensatio præsumpta non habet locum in illegitimis, qui beneficia obtinent, quæ eorum parentes obtinuerunt, vel in Ecclesijs vbi parentes alia de presenti obtinent, lib. 2. t. 20. c. 7. n. 4. p. 496
Dispensatio cuiuscunque in voto, vel iuramento concessa, absque causa est irrita, declaratur lib. 3. ut. 34. cap. 5. num. 5
Dispensari potest in votis puerorum ante pubertatem, emissis alia causa non petita, lib. 3. t. 34. c. 8. n. 2
Dispensare potest Episcopus cum Clerico in sacris constituto contrahente matrimonium cum uirga, & virgine, secus cum vidua, & corrupta, vel quando Clericus duplex inijt matrimonium, lib. 4. t. 6. c. 3. n. 4. p. 48
Dispensare an possit Episcopus in votis castitatis perpetuæ, ostendatur lib. 4. t. 6. c. 5. n. 1. p. 49
Dispensandum facilius est cum iuvene ob incontinentiæ periculum, lib. 4. t. 3. c. 8. n. 3. p. 73
Dispensandi potestas consuetudine restringi potest vt cauatur scandalum, lib. 4. t. 4. c. 3. n. 2. p. 75
Dispensatio erit subcepta si tempore concessionis Pontificis, vel penitentiae cause allegatæ veræ non sint quamvis tempore subsequenti veræ existant, lib. 4. t. 14. c. 6. n. 2. p. 76
Dispensationem, & actus validitatem inducit Papæ, & superioris tolerantia, ibid. n. 3. p. 76
Dispensare in Concilio generali etiam ex magna causa Episcopo non conceditur nisi desit recursus ad Papam, ibid. num. 6. p. 77
Dispensare in impedimentis Iure Pontificio ditimentibus matrimonium solius est Pontificis, ibidem numero 7. pag. 77
Dispensationis causa cessante cessat dispensatio, ibidem. num. 10. p. 77
Dispensare potest summus Pontifex in radice matrimonij quoad legitimacionem etiam post mortem alterius ex conjugibus, si dispensatio per parentes in sua petita fuerat, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 40. p. 102
Dispensatio in radice matrimonij est tantæ potentie vt non solum viuentibus contrahendis sed etiam post eorum mortes operetur ad filiorum legitimacionem in præiudicium tertij, lib. 4. t. 17. c. 1. n. 6. p. 108
Dispensatio in radice matrimonij comprehendit tantum prolem subceptam in figura matrimonij, non autem

G c c natum

Index rerum, & verborum

- nam, & contemptum an sit matrimonium, lib. 2. n. 1. pag. 168
- Dispensatus ad vnum dispensatur quoque videtur ad consequentia, lib. 2. n. 1. pag. 169
- Dispensare potest Episcopus cum simoniaci ignorante, cum sciente tamen solus Papa, lib. 5. t. 3. c. 16. n. 4. p. 170
- Dispensatio facultatem habens promouendo inhabilem adhibita causae cognitione praesumitur cum eo dispensare, lib. 5. t. 8. c. 1. n. 3. p. 221
- Dispensandi leuior causa est habere filios, lib. 5. t. 10. c. 1. n. 1. p. 226
- Dispensare an possit Episcopus cum homicida voluntario quoad simplex beneficium, ostenditur lib. 5. t. 14. c. 1. n. 4. pag. 253
- Dispensari potest cum excommunicato habita absolutione, ut retineat beneficium sibi collatum tempore excommunicationis, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 2. p. 213
- Dispensatio non semper existente iusta causa est debita, lib. 2. n. 28. p. 212
- Dispensare potest Episcopus ut quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, lib. 2. n. 29. p. 213, secus si collato esset facta per Papam, ut n. 31
- Dispensare potest Episcopus cum excommunicato accipiente Ordinem si Religionem ingrediatur, ut ministraret in sacris, lib. 5. t. 30. c. 1. n. 4. p. 222
- Dispensatio est res maior, & difficilius quam absolutio, lib. 5. t. 39. c. 31. n. 4. p. 451
- Dispensatio extenditur ad illud, quod concedens intendit, quoniam consistit de concedens intentione, lib. 5. t. 40. c. 15. n. 3. p. 463
- Dispensatus à Papa ad beneficia obtinenda non potest habere Canonicatum in Cathedrali, lib. 5. t. 40. c. 19. n. 5. p. 485
- Dispensatio aduersus Concilii decreta, & Canones sufficiens non censetur nisi in specie facti eorum derogatio, lib. 3. t. 37. c. 3. n. 3
- DISPOSITIO ambigua est intelligenda iuxta id, quod consuevit fieri, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 4. p. 259
- Dispositio quantumcumque generalis si sit odiosa non comprehendit inspectionem, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 5. p. 44
- Dispositio loquens in vno de eoque principaliter vniuersaliud non comprehendit, lib. 5. t. 3. c. 15. n. 4. p. 165
- Dispositio vniuersalis non restringitur ad ea, quae sunt dispositio impossibilia, lib. 5. t. 39. c. 21. n. 7. p. 450
- Dispositio loquens de Indis non extenditur ad paganos, nisi ex speciali legis prouisione, lib. 5. t. 6. c. 16. n. 6. pag. 196
- Dispositio generalis, quae non nisi in vna specie verificari potest, censetur specialis, lib. 1. t. 19. c. 12. n. 4. p. 233
- Dispositio quilibet quatenus alterum latus restringitur, stricteque interpretari debet, lib. 1. t. 29. c. 15. n. 4. p. 236
- DISSIMULATIO: subditorum excusis est peccatum mortale in Praeato, & Principe, lib. 1. t. 31. c. 13. num. 9. pag. 273
- DISSIPARE bona quando quis dicatur, & quomodo probetur, lib. 3. t. 22. c. 5. n. 7. p. 266
- DISTRIBUTIONVM quotidianarum dominium habent Clerici, lib. 3. t. 26. c. 7. n. 5. p. 281
- Distributiones quotidianae debentur ei, qui in eadem Ecclesiae dignitatem, & Canonicatum ex vi consensuum, vel dispensationis habet, lib. 3. t. 27. c. 21. n. 3. p. 269
- Distributiones quotidianae non percipit absens causa studij, lib. 2. n. 7
- Distributiones non debentur interuentibus si statum aut consuetudo Ecclesiae vel privilegium contrarium operetur, lib. 5. t. 40. c. 16. n. 4. p. 483
- Distributiones quotidianae praeprie non veniunt appellatione reddituum, lib. 1. t. 2. c. 9. n. 9. p. 20
- Distributiones quotidianae quare, & quibus locis victualia nuncupantur, remittit lib. 3. t. 4. c. 7. n. 7. p. 727
- Distributiones quotidianae percipere debet qui iura suae Ecclesiae tuetur, lib. 3. t. 4. c. 13. n. 2. p. 730
- Distributiones quotidianae lucrantur Clerici Ecclesiae Cathedralis, vel Collegatae propter eandem Ecclesiae vtilitatem non residentes, lib. 2. n. 3
- Distributiones quotidianae non percipiunt absentes in scripto Papae sine speciali privilegio, lib. 3. t. 4. c. 14. num. 4. p. 731
- Distributiones quotidianae, & fructus debet Clericus percipere durante infirmitate si solitus erat residere, lib. 3. t. 4. c. 15. n. 2. p. 731
- Distributiones quotidianae non sunt fructus, nec veniunt appellatione fructuum, lib. 3. t. 5. c. 31. n. 3. p. 769
- DIUITIORIBVS plus creditur quam pauperibus, lib. 1. t. 20. c. 31. n. 9. p. 511
- DIV. perfluit in fidei fisione quando quis dicatur arbitrio iudicis relinquatur, lib. 3. t. 22. c. 5. n. 5. p. 864
- DIVERSITAS manus in scriptura falsitatem arguit, lib. 5. t. 2. c. 5. n. 1. p. 190
- DIVERTI. RE. coniugibus ob nullum crimen aliud à fornicatione carnali, vel spirituali licet, si ille coniux illo implicitus non petrahat alterum ad peccandum, lib. 4. t. 19. c. 2. n. 2. p. 117
- DIVINORVM officiorum nomine quae veniant, remittit lib. 5. t. 33. c. 3. n. 39. p. 348, & lib. 4. t. 1. c. 11. num. 5. p. 9
- DIVISIO. bonorum ob lationem ultra dimidiam rescindi potest nisi fuerit approbata iudicis sententia, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 13. p. 811
- Diuisio vbi antiquor diuidit, & partes constituit, minor autem eligit, lib. 3. t. 29. c. 1. n. 1. p. 913
- Diuisio rei feudalis, vel emphyteuticae soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 30. p. 836. non tamen si faciat diuisio haereditum, lib. 2. n. 36
- Diuisio emphyteutis, quam faciunt inter se plures emphyteutae, fieri potest irrequirit domino, lib. 2. n. 76. p. 849
- DIVISORIA iudicia decurrit duplicia, lib. 1. t. 19. c. 31. num. 4. p. 664
- DIVITIIS tempore penuriae cogi possunt ab Ecclesia ad erogandum pauperibus elemosinam, lib. 3. t. 17. c. 1. n. 4. pag. 812
- DIVITIAR. reddunt quem potentiores, lib. 1. t. 21. c. 2. n. 5. pag. 332
- Diuites nobilitant, lib. 2. t. 20. c. 12. n. 5. p. 504
- DIVORTIUM non potest vie petere propter coniugii adulterium quando ab illo iniuria, & retinens postulat, lib. 4. t. 13. c. 6. n. 3. p. 71
- Diuortium perpetuum cur ob fornicationem concedatur ob alias vero causas ad tempus, quo durat, ostenditur lib. 4. t. 8. c. 2. n. 7. p. 58
- Diuortij est sufficiens causa alterius sponsi notabilis asperitas, vel avaritia, lib. 4. t. 13. c. 13. n. 8. p. 431
- Diuortium quoad thorum, & cohabitationem celebratur, licet ratione fornicationis admixta à contrahente praesumptio impotentiae, & ob id separatio, quatenus error prioris sententiae deinde restitutum sit matrimonium quoad vinculum, lib. 4. t. 13. c. 6. n. 11. p. 86
- DIVISIONIS ex causa facta alienatio relictioque valida est, lib. 4. t. 30. c. 1. n. 23. pag. 682
- DIVRVM faciem nemini licet occidere nisi se de defendat, notumum vero etiam si se telo non defendat, lib. 5. t. 12. c. 9. n. 1. p. 131
- DOCENTES privilegio percipiendi fructus gaudent quamdiu docuerint, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 5. p. 185
- Docentes necessitas teletum debet, lib. 5. t. 6. c. 4. num. 4. pag. 184
- Docentes sacram scripturam in scholis publicis, & discipuli, qui in illis student, privilegio omnibus de perceptione fructuum praedantur, & beneficiorum suorum in absentia plene gaudent, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 4. p. 185
- DOCTOR de Ecclesia scolasticus, & aduocatus de aduocatione decem soluto tenentur, lib. 2. t. 30. c. 26. n. 9. p. 273
- Doctor à Principe creatus reliquis doctoribus dignior sublimior, & potentior habetur, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 1. p. 285

Doctores

Doctores afferenti consuetudinem vigere in loco in quo ver-
santur, credendum est, lib. 1. t. 1. c. 8. n. 17. p. 77

Doctorem quando sunt duertur opiniones illa est ample-
ctenda, quae habet consuetudinem pro se, ibid. n. 18

Doctores iuris Canonici, an verò magistri in Theologia
sit potius adhaerendum in iudicando quando contractus
conineat vfuram, remissius lib. 1. t. 19. c. 15. n. 6.
pag. 283

DOLOSUS verbi inductus à Iudice praestita securitate, &
impunitate extens ab Ecclesia illi restituendus est, lib. 3.
t. 40. c. 6. n. 18

DOLVS praesumitur ex enormi laesione, lib. 3. t. 17. c. 3.
num. 39. p. 818

Dolus, vel calumnia praesumi non debet, lib. 1. t. 3. c. 20.
nu. 19. p. 52

Dolo facere non videtur, qui legibus, & statutis obtem-
perat, lib. 1. t. 3. c. 5. n. 4. p. 35

Dolus ubi obicitur, non defertur iuramentum suppleto-
rium, lib. 2. t. 19. c. 1. n. 40. p. 463

Dolus per testes singulares probatur, lib. 1. t. 10. c. 4. n. 50
p. 493

Dolus praesumitur ex tarditate, lib. 1. t. 15. c. 1. n. 7. p. 81

DOMESTICI, & de familia producentis non sunt idonei
testes, lib. 1. t. 10. c. 14. n. 2. p. 505

Domestici, seu familiares Episcopi, vel alicuius magni
domini, sunt idonei testes, ibid. n. 3

Domestici, seu familiares iam expositi sunt idonei testes,
ibid. n. 4

Domestici magnae, auctoritatis, & vitae honestioris sunt
idonei testes, ibid. n. 6

Domestici vtriusque partis suae idonei testes, ibidem
num. 7

Domestici domesticorum sunt idonei testes, ibid. n. 8

Domestici testificantes contra producentem sunt idonei
testes, ibid. n. 9

Domestici producti ad defensionem Rei inquisiti, & ad il-
lius innocentiam, sunt idonei testes, ibid. n. 10

Domestici possunt esse testes instrumentarii, ibid. n. 11

Domestici appellanti proprie, quibus imperare potest
satione patris, vel domini potestatis, ibid. n. 12

DOMINICA dec quoque peracta fuerunt, ostenditur lib. 2.
t. 9. c. 1. n. 2. p. 400

Dominiis diebus Christiani genus non studebant, sed
stantes orabant, lib. 2. t. 9. c. 1. n. 4. p. 402

DOMICILIUM habere quis dicitur ubi habet maiorem
partem bonorum, lib. 1. t. 2. c. 15. n. 4. p. 374

Domicilium contrahitur in loco beneficii residentiam re-
quirentis, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 8. p. 61

Domicilium in pluribus locis potest quis habere, lib. 1.
t. 2. c. 20. n. 13. p. 380

Domicilij ratione foritur quis forum, ibique potest con-
ueniri, lib. 2. t. 2. c. 20. n. 7. p. 380

DOMINIUM rei quaesit per vfuram non transmittit
vfurarium, lib. 3. t. 30. c. 13. n. 6. p. 928

Dominium per testes singulares probatur, lib. 1. t. 10. c. 4
nu. 40. p. 493

Dominium directum alicuius rei habens si eam tradat in
pignus illi, qui vult habere, acquirit sibi fructus rei pi-
gnorat, lib. 5. t. 19. c. 8. n. 4. p. 178

Dominium in probando non defertur iuramentum suppleto-
rium, lib. 2. t. 19. c. 1. n. 40. p. 463

Dominium acquiritur ex vno titulo potest amplius ex alia
de causa de nouo acquiri, lib. 2. t. 22. c. 6. n. 11. p. 537

Dominium per instrumentum locationis non probatur,
ibid. n. 14

Dominium rerum donatarum retrotransfertur in donan-
tem si in donatore depositum sit pactum quod donatarius
teneatur alere donatorem, & ille deficiat in eo, lib. 4.
t. 1. c. 4. num. 4. p. 41

Dominium vult merè laicum, & profanum est, ac proin-
de statuitur, & legibus Principum secularium subiectum,
lib. 2. t. 2. c. 5. n. 6. p. 364

Dominium in antiquis per testes de auditu probari po-
test, lib. 2. t. 10. c. 13. n. 9. p. 514

Dominium directum vendere potest dominus directus non
requisito emphyteuta, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 7. p. 834

Dominij exceptio opposita potest agenti possessorio si il-
lam probare possit in conuenienti, lib. 3. t. 7. c. 6. n. 4.
pag. 770

Dominij questio referri non potest spoliato nisi primò
fuerit restitutus, lib. 2. t. 13. c. 5. n. 6. p. 425

Dominij exceptio obstat agenti interdictio vnde vi quan-
do agitur de re, quae cum periculo recuperari non potest,
lib. 2. t. 13. c. 13. n. 4. p. 432

Dominij exceptio incontinenti probanda impedit restitu-
tionem in possessore, praecipue ubi imminet animae pe-
riculum, ibid. n. 5

DOMINVS excusatur ab expensis si nuncius formam man-
data excedit, lib. 5. t. 1. c. 14. n. 4. p. 149

Dominus debet tradere suas praedia colenda illis, qui deci-
mas sine contradictione persoluant, lib. 3. t. 33. c. 31.
nu. 2. p. 935

Dominus in criminalibus admittit ad defendendum suum
seruum, & extenditur ad patrem, & matrem respectu
sui, & vxoris, lib. 5. t. 1. c. 15. n. 7. p. 149

Dominus directus si intra spatium duorum mensium de-
clarauerit se nolle emere emphyteusim, quae ab emphyteu-
ta alienanda est, non requiritur vltior expectatio, nec re
integra penitere potest, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 14. p. 835

Dominus directus si intra spatium duorum mensium op-
posuit exceptionem quod non tenebatur consensum, &
auctoritatem praestare venditioni, & postea vltra plures
menses vicias eadum, tempus dictorum duorum mensium
currit à tempore laez sententiae, ibid. n. 16

Dominus directus non potest declarare commissum incur-
sum contra heredem emphyteutae alienantis si in vita
emphyteutae uacuit, ibid. n. 85. p. 841

Dominus directus finis generationibus, ad quas emphy-
teusis concessa fuit, tenetur eandem heredes, aut de-
scendentibus renouare, ibid. n. 161. p. 848

DOMVS alicuius enamsi steterit per mille annos iuxta
domum alterius non edificatam bene poterit edificari,
lib. 5. t. 40. c. 31. n. 7. p. 489

Domus appellatione non venit tugurium, nec apotheca, lib. 5.
t. 30. c. 6. n. 1. & 3. p. 408

Domus tota potest se ad strictiorem religionem transfe-
re, lib. 3. t. 35. c. 3. n. 6. p. 998

Domus domini propter vitæ turpitudinem à domo pro-
pria, & vicinia est expellendus, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 39.
pag. 849

DONATIO attribuitur Episcopo enamsi Capitulum con-
sentiat, lib. 3. t. 14. c. 7. n. 2. p. 828

Donatio non censetur facta nisi iuris, quod quis habet in
re, ibid. n. 4

Donatio potest per donatorem ob ingratitudinem donata-
rij reuocari, lib. 3. t. 14. c. 10. n. 2. p. 880

Donatio facta Ecclesiae ob ingratitudinem Praelati reuoca-
ri non potest, ibid. n. 15. p. 881

Donatio facta causa dotis ob ingratitudinem reuocari non
potest, ibid. n. 16

Donatio remuneratoria ob ingratitudinem reuocari non po-
test, ibid. n. 17

Donatio reuocari potest si donatarius percussit donato-
rem palo, lapide, aut ferro, ibid. n. 18. p. 881

Donatio reuocari si donatarius atroci iniuria donatorem
affectit, ibid. n. 19

Donatio reuocari potest si donatarius non habile detrimentum
donantis bonis inferat, ibid. n. 21

Donatio reuocari potest si donatarius vitæ periculum do-
natori fecit machinatus, ibid. n. 22. p. 881

Donationem onus mortis facere non potest religiosus, nisi
quid moderatum donet, lib. 3. t. 16. c. 3. n. 8. p. 887

Donatio remuneratoria meritis recipere debet, lib. 3.
t. 16. c. 11. n. 3. p. 897

Index rerum, & verborum

- Donatum officiali, aut prelato benemerito id fieri semper praefumitur donatum fuisse personae, & non officij, lib. 3. t. 26. c. 15. n. 6. p. 509
- DONATIO** modalis facta Ecclesiae, vel pio loco non potest reuocari nisi expresse fuerit conuentum, lib. 4. t. 5. c. 4. n. 2. p. 41
- Donatio iuxta terminos l. si inquam Cod. reuocandis donat. reuocatur per naturam filiorum naturalium, subsecuto postea inter parentes Marimonin, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 19. p. 101
- Donationem propter nuptias seu lucrum dotis ex pacto procuens amittit mulier propter adulterium, lib. 5. t. 10. c. 4. n. 3. p. 131
- Donatio non valet inter virum, & uxorem, lib. 5. t. 10. c. 8. n. 3. p. 131
- Donatio remuneratoria valet inter virum, & uxorem, ibid. n. 5. p. 135
- Donatio causa mortis, vel quando confertur in tempus marimonij finiti valida est inter virum, & uxorem, ibid. n. 13. p. 136
- Donatio facta exilij, vel deportationis causa valet inter virum, & uxorem, ibid. n. 16. p. 136
- Donatio exigi preij inter virum, & uxorem valida est, ibid. n. 17. p. 136
- Donatio valet inter virum, & uxorem quando coniux, qui donat non sit donatione pauperior quamuis alter ditior sit, ibid. n. 18. p. 136
- Donatio irrita inter coniuges confirmatur morte naturali, vel civili: donatoris si ante eius mortem peccidit traditio rei donatae v. n. vel h. n., ibidem n. 21. pag. 136
- Donatio inualida inter coniuges vel morte confirmetur desideratur donante in eadem voluntate persistere, vique ad mortem, ibidem n. 22. p. 136
- Donatio inter coniuges facta quando reuocata censetur, ostenditur n. 23. p. 136
- Donans in donatione facta Ecclesiae potest eam legem appointere vt non liceat Ecclesiae alienare, & si contra factum fuerit possit eadem rei a donante reuocari, ibid. n. 9. p. 42
- Donatarius si ante donationem moriatur nulla est facta inter viuos donatio, lib. 5. t. 21. c. 8. n. 2. p. 136
- Donationem excocti collator, lib. 3. tit. 8. cap. 5. n. 5. pag. 775
- Donatio propter ingratitudinem reuocatur, lib. 1. t. 37. c. 3. n. 11. p. 306
- Donationis ante nuptias ex causa alienatio rei litigiosae valet, lib. 2. t. 30. c. 1. p. 42 p. 482
- Donatio iurispatronatus vel si facta contentione Episcopo non est valida, lib. 3. t. 36. c. 1. n. 3
- Donatio rei litigiosae non valet, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 9. p. 681
- Donatio inter viuos, & uxorem morte civili confirmatur, lib. 1. t. 29. c. 3. n. 4. p. 138
- Donatio non soluit iacturam, lib. 3. t. 18. c. 4. nu. 41. pag. 837
- Donatio rei emphiteutice inrequisito domino fieri non potest, ibid. n. 54. p. 334
- Donatio emphiteutice inrequisito domino facta Ecclesiae non facit donantem incidere in commassum, ibidem nu. 71. p. 839
- DORMIENS** ad aliquem an excusatur, remissum lib. 5. t. 12. c. 6. n. 7. p. 234
- DOS** restituenda est vxori ubi sit separatio culpa mariti, non vero, si ipsius, lib. 5. t. 20. c. 1. n. 5. p. 127
- Dos vt per matrimonium restituatur vxori necessarium est quod mulier per sententiam iudicis Ecclesiastici ab eo fuerit separata, ibid. n. 6. p. 128
- Dotem amittit mulier propter adulterium, lib. 5. t. 20. c. 4. nu. 2. p. 131
- Dotem perdit propter adulterium etiam vxor putans, ibid. n. 6. p. 131
- Dotis amissionem propter adulterium tacite remissum censetur vir post illud commissum si sciens cum vxore se reconciliarit, ibidem num. 7
- Dotem, & donationem propter nuptias recuperat vxor si maritus commisit adulterium, ibid. n. 9. p. 135
- Dotem perdit vxor propter osculum luxuriosum, vel amplexum inhonestum, ibid. n. 12. p. 132
- Dotem amittit vxor propter adulterium quando propter voluntate, puta virum amens ad eundem accessit, ibid. n. 13. p. 132
- Dotem, & donationem propter nuptias propter adulterium commissum amittit mulier, etiam post latam sententiam super adulterium ipsa probet consanguinitatem, vel affinitatem, ibid. n. 16. p. 132
- Dos, & donatio propter nuptias pari passu ambulant, & aequalem continent fauorem exceptis casibus iure expressis, lib. 5. t. 20. c. 6. n. 3. p. 131
- Dos vxoris Catholice necessitas quod vir esset haereticus, quando cum eo nuptiae non celebrantur, lib. 5. t. 27. c. 10. nu. 22. p. 208
- Dotem ex bonis parentis haeretici filix habere non possunt, ibid. n. 28. p. 209
- Dos mulieris propter stuprum praestanda quomodo estimanda, ostenditur lib. 5. t. 16. c. 1. n. 2. p. 136
- Dotare tenetur pater filium spurcum, lib. 4. t. 7. c. 5. n. 10. pag. 14
- Dos ante consecrationem Ecclesiae constitui debet, lib. 3. t. 40. c. 8. n. 3
- Dos estimata, quae fuit emptionem soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 25. p. 836
- Dotis constitutio de re emphiteutica inrequisito domino an fieri possit, ostenditur ibid. n. 57. p. 836
- Dotis in causa principaliter mota quis sit competens iudex, ostenditur lib. 3. t. 21. c. 5. n. 3. p. 859
- Dotis promissio metu facta est omnino irrita, lib. 1. t. 46. c. 2. n. 6. p. 316
- Dotare sororem vxorinam minimè tenetur frater, lib. 1. t. 43. c. 3. n. 3. p. 333
- Dotare filium inuestitum tenetur Glicicus, etiam ex redditibus beneficii, ibid. n. 4
- Dotis promissio facta medio iamento onus interpellandi remittit, lib. 2. t. 4. c. 17. n. 4. p. 367
- Dotis in causa proceditur ad executionem sententiae non obstante appellatione ab illa interposita, lib. 2. t. 28. c. 59. n. 15. p. 664
- Dilatio quando datur ad probandum adeo breuis vt ex haereticis possit delictae faculas probandi appellatio conce- ditur, lib. 2. t. 28. c. 60. n. 3. p. 666
- Dotis instrumentum probat matrimonium quoad ipsos contrahentes, lib. 2. t. 23. c. 1. n. 3. p. 549
- Dotis causa feruilibus debet agi potest, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 39. pag. 427
- Dotis in causa alienationis rei litigiosae valet, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 2. p. 682
- Dotis causa per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 67. p. 197
- DVBIA** res fit per negotiationem, lib. 1. t. 9. c. 13. num. 21. pag. 159
- Dubium de facto propter quod excommunicatio, aut irregularitas incurritur, in dubio excommunicationem aut irregularitatem se gerere debet, lib. 5. t. 12. c. 14. n. 3. p. 350
- Dubius iur. pars est eligenda, lib. 5. t. 27. c. 1. n. 6. p. 309
- Dubitans de facto propter quod excommunicatio aut irregularitas incurritur, parum maiorem eligere tenetur, lib. 5. t. 27. c. 5. n. 7. p. 309
- Dubium procuens ex simplicitate vel ignorantia non facit dubitantem haeticum si suam opinionem non defendat, sed Ecclesiae subiiciat, ibidem num. 5
- Dubium in fide infidelis est, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 4. p. 7. & lib. 5. t. 7. c. 1. n. 2. p. 168
- Dubium etiam adhibita sufficienti diligentia de voce à se emissio non tenetur, lib. 3. t. 39. c. 12. n. 21
- Dubia in meliorem partem sunt interpretanda, lib. 5. t. 41. c. 2. n. 1. p. 493

Dubijs benignior interpretatio est facienda, ibid.
 DVCEs, Marchiones, comites perpetuo iurisdictionem tenentur
 imperatores in suo ducatu Marchionatu ac comitatu,
 ibid. n. 35

DVELLO pugnantes quae poenas hodie incurrant iuxta
 varias summorum Pontificum constitutiones, ostenditur
 lib. 5. c. 15. c. 1. n. 3. p. 352

Duelia, alique purgationes vulgares sunt prohibita, lib. 5.
 c. 35. c. 1. n. 2. p. 405

DVO ad vnam praebendam eligi non possunt, lib. 3. c. 5. c. 8.
 n. 4. p. 738

Duorum vicem quando quis sustinere possit, ostenditur
 lib. 3. t. 19. c. 3. n. 23. p. 465

Duo infimul eandem rem, & eodem modo possidere non
 possunt, lib. 3. t. 19. c. 9. n. 14. p. 476

Duo testes, qui praesentes esse debent matrimonio contrahen-
 do iuxta formam Concilii Tridentini debeant esse omni exco-
 municatione maiores, remissum lib. 4. t. 14. c. 1. n. 8. p. 74

E

EBRIVS non potest esse idoneus testis, lib. 3. t. 20. c. 1.
 n. 4. p. 487

Ebrivus penitus tanquam vilis a testimonio repellitur, lib. 3.
 t. 20. c. 2. n. 11. p. 488

Ebrivus ebrius tempore matrimonium contrahere non po-
 test, lib. 4. t. 1. c. 14. n. 4. p. 19

EBRIETAS quando sit peccatum mortale, ostenditur lib. 3.
 c. 45. c. 1. n. 8

Ebrietas quanta mala gignat, ostenditur lib. 3. t. 1. c. 14. n. 3.
 p. 705

ECCLIESIA aliquando crimine tolerat propter scandalum,
 vel multitudinem peccantium, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 25. p. 25

Eccliesia prima vacat per translationem Praelati ad aliam,
 lib. 1. t. 7. c. 3. n. 5. p. 147

Eccliesiam Cathedralem solus Papa mutat, lib. 1. t. 33. c. 16.
 n. 5. p. 390

Eccliesia Matris quae dicatur, remissum lib. 1. t. 36. c. 10.
 n. 4. p. 31

Eccliesia habet ius minoris in restitutione consequenda,
 lib. 1. t. 41. c. 1. n. 3. p. 321

Eccliesia coram quo Iudice possit restitutionem in integrum,
 & rescissioem contractus petere, ostenditur ibid. n. 9

Eccliesia restituenda est pretium illi, qui cum
 ea contraxit, quantum de pretio non fiat mentio in sen-
 tentia, ibid. n. 11

Eccliesia restituitur visque ad quadriennium utile a princi-
 pio data tamen scientia, ibid. n. 15. p. 322

Eccliesia laza, siue minor restituitur ad probationem omis-
 sam, lib. 1. t. 41. c. 3. n. 3. p. 323

Eccliesia laza in probatione non distinguitur ad probandum
 quod illam omiserit, sed sit allegare, ibid. n. 4

Eccliesia post conclusum in causa admittitur ad proban-
 dum ex capite restitutionis, ibid. n. 5

Eccliesia concedit beneficium restitutionis in integrum,
 etiam quando agit de lucro capiendo, quod facilitate vel
 negligentia Praelati amittit, ibid. n. 7

Eccliesia iungitur Iure Imperij, ibid. n. 9. p. 324

Eccliesia, vel minor quando dicitur se laicos propter lapsum
 temporis, tunc non est opus probare lazionem, lib. 1.
 t. 41. c. 7. n. 5. p. 327

Eccliesia laza in contractu Laicos coram Ecclesiastico Iudi-
 ce per in integrum restitutionem convenire potest, lib. 1.
 t. 41. c. 9. n. 3. p. 329

Eccliesia quando dicatur non habere ultra quid faciat, lib. 3.
 t. 1. c. 10. n. 8. p. 352

Eccliesia quoad bona feudalia, quae tenet a Rege alioue do-
 mino temporali, ligatur legibus feudalibus Laicorum, &
 subest dominio temporali, lib. 2. t. 1. c. 7. n. 5. p. 365

Eccliesia, & Praelati vi constituti transferunt possessionem,
 lib. 2. t. 13. c. 9. n. 6. p. 429

Eccliesia ad testes post publicationem examinandos testi-
 tuitur, lib. 2. t. 20. c. 25. n. 1. pag. 508

Eccliesia in dubio praesumitur libera nisi probetur subiecta,
 lib. 1. t. 20. c. 41. n. 3. p. 521

Eccliesia vacante eccliesia praescriptio contra ipsam, lib. 1. t. 26.
 c. 1. n. 4. p. 591

Eccliesia contra eccliesiam praescribit annis quadraginta, lib. 1.
 t. 26. c. 6. n. 3. p. 593

Eccliesia facit litteras, & amat sapientes, lib. 3. t. 5. c. 28.
 n. 16. p. 755

Eccliesia, seu Monasterij admitti non debent plures quam
 qui ex redditibus nutiri possint, lib. 3. t. 7. c. 1. n. 2. p. 768

& capere 4. n. 3. p. 769

Eccliesia unita alteri eccliesiae, vel beneficio in illius transit
 naturam, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 3. p. 782

Eccliesia siue beneficia ad tempus commendare potest Ca-
 pitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 4. p. 784

Eccliesia res, quae servando servari non possunt, alienari non
 prohibetur, lib. 3. t. 10. c. 8. n. 4. p. 790

Eccliesia nomine aliquando intelligitur omnis locus pius,
 lib. 3. t. 13. c. 6. p. 5. p. 801. & eod. lib. 3. t. 26. c. 15.
 n. 1. p. 899

Eccliesia nullo dato pretio res male alienatas reperit, ibid.
 n. 9

Eccliesia potest petere restitutionem in integrum, & conse-
 quenter rescissionem contractus coram Iudice Ecclesiasti-
 co, lib. 3. t. 13. c. 11. n. 3. p. 805

Eccliesia petens restitutionem debet probare laesam, alioquin
 exaudiri non est, ibid. n. 4

Eccliesia ex deposito facto apud suum Clericum non tenetur
 nisi in eius utilitatem servum probetur, lib. 3. t. 16.
 c. 1. n. 4. p. 809

Eccliesia tenetur ex deposito facto apud ipsam non secus ac
 alij depositum, ibid. n. 8. p. 810

Eccliesia si non solvat canonem rei emphiteuticam debet resti-
 tuti adversus solutionem omissionem, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 104.
 pag. 843

Eccliesia, vel Monasterium non tenetur ex mutuo suscepto
 a particulari nisi in ipsius utilitatem versum probetur,
 lib. 3. t. 21. c. 4. n. 8. p. 867

Eccliesia, & minor adversus magnum a se receptum restituuntur
 ex eo solum quod in eorum utilitatem versum non
 probetur, ibid. n. 14. p. 868

Eccliesia dicitur singularis fidelium congregatio, lib. 3. t. 16.
 c. 1. n. 3. p. 897

Eccliesia relictum, dicitur factum in causam piam, lib. 3.
 t. 26. c. 15. n. 8. p. 900

Eccliesia si est unita alteri videntur vana omnia, ita ipsi
 eccliesiae competentia, etiam si nihil exprimeretur, nisi Ec-
 cliesia, cui unio fit, sit incapax iuris illius eccliesiae unitae,
 lib. 3. t. 36. c. 1. n. 1

Eccliesia existens si vulneraverit aliquem existentem extra
 Eccliesiam non gaudet eius immunitate, lib. 3. t. 49.
 c. 10. n. 8

Eccliesia decimas a laico habens eas non praescribit etiam
 per tempus immemorabile, lib. 3. tit. 30. cap. 21.
 n. 5. p. 935

Eccliesia minime excoctata censetur quando corrumpit
 teum integritatem, & illis remanentibus parietibus, lib. 3.
 t. 49. c. 6. n. 2. p. 1055

Eccliesia consecratione non indiget quando parietes non
 simul, & in totum, sed paulatim, seu per partes de-
 struuntur, & successus reparantur, ibid. n. 3

Eccliesia totum aedificium quando sine casu fortuito, sine
 consensu destruitur, & corrumpit in totum quoad teum
 & parietes, tunc minime retinet antiquam consecratio-
 nem, etiam si eo animo destruat ut iterum ex eadem
 materia reaedificetur, ibid. n. 4. p. 1056

Eccliesia consecrata per episcopum excommunicatum an
 censetur polluta, lib. 3. tit. 40. cap. 7. numero 3.
 pag. 1057

Eccliesia si non fuerit consecrata, sed tantum benedicta,
 Ccc ij) recon-

Index rerum, & verborum

- Donatum officiali, aut praelato benemerito id semper praefertur donatum fauore personae, & non officij, lib. 3. t. 26. c. 15. n. 6. p. 500
- DONATIO** modalis facta Ecclesiae, vel pio loco non potest reuocari nisi expresse fuerit conuentum, lib. 4. t. 5. c. 4. n. 2. p. 41
- Donatio iuxta terminos l. si vnquam Cod. reuocandis donat. reuocatur per naturam filiorum naturalium, subsecuto postea inter parentes Matrimonio, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 29. p. 101
- Donationem propter nuptias seu lucrum dotis ex pacto promouens amittit mulier propter adulterium, lib. 5. t. 20. c. 4. n. 3. p. 131
- Donatio non valet inter virum, & vxorem, lib. 5. t. 20. c. 8. n. 2. p. 131
- Donatio remuneratoria valet inter virum, & vxorem, ibid. n. 5. p. 135
- Donatio causa mortis, vel quando confertur in tempus matrimonij finiti valida est inter virum, & vxorem, ibid. n. 13. p. 136
- Donatio facta exili, vel deportationis causa valet inter virum, & vxorem, ibid. n. 16. p. 136
- Donatio exigi preij inter virum, & vxorem valida est, ibid. n. 17. p. 136
- Donatio valet inter virum, & vxorem quando coniux, qui donat non sit donatione pauperis quamuis alter ditior sit, ibid. n. 18. p. 136
- Donatio irrita inter coniuges confirmatur morte naturali, vel civili donatoris si ante eius mortem peccidit traditio rei donata v. ra vel fida, ibid. n. 21. pag. 136
- Donatio inualida inter coniuges vt morte confirmetur desideratur donatum in eadem voluntate persistere, vique ad mortem, ibid. n. 22. p. 136
- Donatio inter coniuges facta quando reuocata censetur, ostenditur n. 23. p. 136
- Donans in donatione facta Ecclesiae potest eam legem apponere vt non liceat Ecclesiae alienare, & si contra factum fuerit possit eadem res a donante reuocari, ibid. n. 9. p. 42
- Donatarius si ante donationem moriatur nulla est facta inter viuos donatio, lib. 5. t. 21. c. 8. n. 2. p. 136
- Donationem exercet collator, lib. 3. tit. 8. cap. 5. n. 5. pag. 775
- Donatio propter ingratiudinem renouatur, lib. 1. t. 37. c. 3. n. 11. p. 306
- Donationis ante nuptias ex causa alienatio rei litigiosae valet, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 2. p. 82
- Donatio iurispatronatus nisi sit facta continens Episcopo non est valida, lib. 3. t. 28. c. 1. n. 2
- Donatio rei litigiosae non valet, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 9. p. 82
- Donatio inter viuum, & vxorem morte civili confirmatur, lib. 1. t. 29. c. 3. n. 4. p. 148
- Donatio non soluit appellationem, lib. 3. t. 18. c. 4. nu. 41. pag. 837
- Donatio rei emphiteutice inaequalis domino fieri non potest, ibid. n. 54. p. 834
- Donatio emphiteuticus usquequifque domino facta Ecclesiae non facit donantem incidere in concubium, ibid. nu. 71. p. 839
- DORMIENS** deliquens an excusetur, remittitur lib. 5. t. 12. c. 6. n. 7. p. 334
- DOS** restituenda est vxori ubi sit separatio culpa mariti, non vero, suauisius, lib. 5. t. 20. c. 1. n. 5. p. 127
- Dos vt per maritum restituitur vxori necessarium est quod mulier per sententiam iudicis Ecclesiastici ab eo fuerit separata, ibid. n. 6. p. 128
- Dotem amittit mulier propter adulterium, lib. 5. t. 20. c. 4. nu. 2. p. 131
- Dotem perdit propter adulterium etiam vxor putans, ibid. n. 6. p. 131
- Dos amissionem propter adulterium tacite remississe censetur vir post illud commissum si sciens cum vxore se reconciliauerit, ibidem num. 7
- Dotem, & donationem propter nuptias recuperat vxor si maritus commiserit adulterium, ibid. n. 9. p. 132
- Dotem perdit vxor propter osculum luxuriosum, vel amplexum inbeneficium, ibid. n. 12. p. 132
- Dotem amittit vxor propter adulterium quando propter voluntatem, puta viuum timens ab eadem domo recessit, ibid. n. 13. p. 132
- Dotem, & donationem propter nuptias propter adulterium commissum amittit mulier, etiam post latam sententiam super adulterio ipsa probet consanguinitatem, vel affinitatem, ibid. n. 16. p. 132
- Dos, & donatio propter nuptias pari passu ambulant, & aequalem continent fauorem exceptis casibus à iure expressis, lib. 5. t. 20. c. 6. n. 3. p. 131
- Dos vxoris Catholice deficientis quod vit esset haereticus, quando cum eo nuptiae non consumantur, lib. 5. t. 20. c. 10. nu. 23. p. 108
- Dotem ex bonis parentis haeretici filiae habere non possunt, ibid. n. 28. p. 109
- Dos mulieris propter stuprum praestanda quomodo aestimanda, ostenditur lib. 5. t. 16. c. 1. n. 12. p. 156
- Dotare tenetur pater filiam spiritam, lib. 4. t. 7. c. 5. n. 10. pag. 14
- Dos ante constitutionem Ecclesiae constitui debet, lib. 3. t. 40. c. 8. n. 3
- Dos estimata, quae facit emptionem, soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 25. p. 836
- Dos continuatur de emphiteutica inaequalis domino an fieri possit, ostenditur ibid. n. 57. p. 836
- Dos in causa principaliter mota quis sit competens iudex, ostenditur lib. 3. t. 4. c. 5. n. 3. p. 859
- Dotis promissio metum facta est omnino irrita, lib. 1. t. 40. c. 2. n. 6. p. 116
- Dotare fororem vxorinam minimè tenetur frater, lib. 1. t. 43. c. 3. n. 3. p. 137
- Dotare filiam in concubium tenetur Clericus, etiam ex redditibus beneficii, ibid. n. 4
- Dotis promissio facta medio iuramento onus interpellandi remittit, lib. 2. t. 14. c. 17. n. 4. p. 567
- Dotis in causa proceditur ad executionem sententiae non obstante appellatione ab illa interposita, lib. 2. t. 18. c. 19. n. 15. p. 664
- Dilatio quando datur ad probandum adco breuis vt ex breuitate possit delicta facilius probandi appellatio conceditur, lib. 2. t. 18. c. 60. n. 19. p. 666
- Dotis instrumentum probat matrimonium quoad ipsos contrahentes, lib. 2. t. 13. c. 11. n. 3. p. 549
- Dotis causa ferialibus diebus agi potest, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 30. pag. 407
- Dos in causa alienatio rei litigiosae valet, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 21. p. 82
- Dotis causa per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 67. p. 197
- DUBIA** res fit per negationem, lib. 1. t. 9. c. 13. num. 21. pag. 159
- Dubius de facto propter quod excommunicatio, aut irregularitas incurritur, in dubio excommunicatum aut irregularem se genere debet, lib. 5. t. 12. c. 4. n. 1. p. 150
- Dubus iur. pars est eligenda, lib. 5. t. 17. c. 5. n. 6. p. 309
- Dubius de facto propter quod excommunicatio aut irregularitas incurritur, partem tutiorem eligere auctor, lib. 5. t. 17. c. 5. n. 7. p. 309
- Dubium promouens est simplicitate vel ignorantia non facit dubitantem haeticum si suam opinionem non defendat, sed Ecclesiae subiiciat, ibidem num. 5
- Dubius in hae infidus est, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 4. p. 7. & lib. 5. t. 7. c. 1. n. 1. p. 158
- Dubius etiam adhibita sufficienti diligencia de vno à se emissio non tenetur, lib. 3. t. 39. c. 18. n. 6
- Dubia in meliorem partem sunt interpretanda, lib. 5. t. 41. c. 1. n. 1. p. 193

Dubijs benignior interpretatio est facienda, ibid.

DVCES, Marchiones, comites perpetuo inuicem consensur imperatores in iyo ducatu Marchionatu ac comitatu, ibid. n. 35

DVELLO pugnantes quas penas hodie incurrant iuxta varias sumorum Pontificum constitutiones, ostenditur lib. 5. c. 1. n. 3. p. 312

Duella, alique purgationes vulgares sunt prohibitz, lib. 5. c. 1. n. 3. p. 405

DVO ad vnam prebendam eligi non possunt, lib. 3. c. 5. c. 8. n. 4. p. 738

Duorum vicem quando quis sustinere possit, ostenditur lib. 3. c. 19. c. 3. n. 23. p. 465

Duo in simul eandem rem, & eodem modo possidere non possunt, lib. 3. c. 19. c. 9. n. 1. p. 476

Duo testes, qui patentes esse debent matrimonio contrahendo iuxta formam Concil. Trid. an debeant esse omni exceptione maiores, remissum lib. 4. c. 14. c. 1. n. 8. p. 74

E

EBRIVS non potest esse idoneus testis, lib. 2. c. 20. c. 1. n. 4. p. 487

Ebrius penitus tanquam vilis à testimonio repellitur, lib. 2. c. 20. c. 2. n. 11. p. 488

Ebrius ebriarius tempore matrimonij contrahere non potest, lib. 4. c. 1. c. 14. n. 4. p. 19

EBRIETAS quando sit peccatum mortale, ostenditur lib. 3. c. 25. c. 1. n. 2

Ebrietatis quanta mala pignat, ostenditur lib. 3. c. 1. c. 14. n. 3. p. 705

ECCLESIA aliquando crimen tolerat propter scandalum, vel multitudinem peccantium, lib. 1. c. 2. c. 10. n. 25. p. 35

Ecclesia prima vacat per translationem Prælati ad aliam, lib. 1. c. 7. c. 3. n. 1. p. 147

Ecclesiam Cathedralen solus Papa mutat, lib. 1. c. 33. c. 16. p. 5. p. 290

Ecclesia Matris quæ dicatur, remissum lib. 1. c. 36. c. 10. n. 4. p. 31

Ecclesia habet lres minoris in restitutione consequenda, lib. 1. c. 4. c. 1. n. 3. p. 321

Ecclesia coram quo iudice possit restitutionem in integrum, & rescissionem contractus petere, ostenditur ibid. n. 9

Ecclesia restituta restituendum est pretium illi, qui cum ea contraxit, quamvis de pretio non fiat mentio in sententia, ibid. n. 11

Ecclesia restituatur vique ad quadriennium, vitæ à principio data tamen scientia, ibid. n. 15. p. 324

Ecclesia laica, siue minor restituatur ad probationem omittam, lib. 1. c. 41. c. 3. n. 3. p. 323

Ecclesia laica in probatione non adstringitur ad probandum quod illam omittit, sed sat est allegare, ibid. n. 4

Ecclesia post conclusum in causa admittitur ad probandum ex capite restitutionis, ibid. n. 5

Ecclesiæ conceditur beneficium restitutionis in integrum, etiam quando agat de lucro capiando, quod facilitate, vel negligentiæ Prælati amittit, ibid. n. 7

Ecclesia fungitur iure Imperij, ibid. n. 9. p. 324

Ecclesia, vel minor quando ducit se laicos propter lapsum temporis, tunc non est opus probare laionem, lib. 1. c. 41. c. 7. n. 5. p. 327

Ecclesia laica in contractu Laicos coram Ecclesiastico Iudice per in integrum restitutionem convenire potest, lib. 1. c. 41. c. 9. n. 3. p. 329

Ecclesia quando dicatur non habere vltra quid faciat, lib. 2. c. 1. c. 10. n. 8. p. 352

Ecclesia quoad bona feudalja, quæ tenet à Rege aliouè domino temporalis, ligatur legibus feudalibus Laicorum, & subest dominio temporali, lib. 2. c. 2. c. 7. n. 1. p. 365

Ecclesiæ, & Prælati vi constituti transferunt possessionem, lib. 2. c. 13. c. 9. n. 6. p. 429

Ecclesia ad testes post publicationem examinandos restituitur, lib. 2. c. 20. c. 25. n. 5. pag. 508

Ecclesia in dubio præsumitur libera nisi probeatur subiecta, lib. 1. c. 20. c. 4. 1. n. 3. p. 521

Ecclesia vacante cessat præscriptio contra ipsam, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 4. p. 591

Ecclesia contra Ecclesiā præscribit annis quadraginta, lib. 2. c. 26. c. 6. n. 3. p. 593

Ecclesia fuerit literata, & amat sapientes, lib. 3. c. 5. c. 28. n. 16. p. 755

Ecclesiæ, seu Monasterij admitti non debent plures quam qui ex redditibus nutrir possint, lib. 3. c. 7. c. 1. n. 2. p. 768 & capite 4. n. 3. p. 769

Ecclesiæ vitæ alteri Ecclesiæ, vel beneficio in illius transir naturam, lib. 3. c. 1. c. 1. n. 3. p. 782

Ecclesiæ siue beneficia ad tempus commendare potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. c. 1. c. 2. n. 4. p. 784

Ecclesiæ res, quæ seruando seuari non possunt, alienari non prohibentur, lib. 3. c. 10. c. 8. n. 4. p. 790

Ecclesiæ nomine aliquando intelligitur omnis locus plus, lib. 3. c. 13. c. 6. n. 5. p. 801. & eod. lib. 3. c. 26. c. 15. n. 2. p. 899

Ecclesia nullo dato pretio res male alienatas repetit, ibid. n. 9

Ecclesia potest petere restitutionem in integrum, & consequenter rescissionem contractus coram Iudice Ecclesiastico, lib. 3. c. 1. c. 1. n. 3. p. 805

Ecclesia petens restitui debet probare se laesam, alioquin exaudienda non est, ibid. n. 4

Ecclesia ex deposito facto apud suum Clericum non tenetur nisi in eius utilitatem versum probetur, lib. 3. c. 1. c. 1. n. 4. p. 809

Ecclesia tenetur ex deposito facto apud ipsam non solum ac alij depositarij, ibid. n. 8. p. 810

Ecclesia si non soluat canonem rei emphiteuticæ debet restitui aduersus solutionem omittam, lib. 3. c. 16. c. 4. n. 104. pag. 843

Ecclesia, vel Monasterium non tenetur ex mutuo suscepto à particulari nisi in ipsius utilitatem versum probetur, lib. 3. c. 22. c. 4. n. 8. p. 867

Ecclesia, & minor aduersus mutuum à se receptum restituuntur ex eo solum quod in eorum utilitatem versum non probetur, ibid. n. 14. p. 868

Ecclesia dicitur singularis fidelium congregatio, lib. 3. c. 26. c. 1. n. 3. p. 897

Ecclesiæ restitum, dicitur factum in causam piam, lib. 3. c. 26. c. 15. n. 8. p. 900

Ecclesia si est vitæ alteri videntur vitæ omnia, ista ipsi Ecclesiæ competentia, etiam si nihil exprimatur, nisi Ecclesiæ, cui vitæ sit, si incapax iuris illius Ecclesiæ vitæ, lib. 3. c. 36. c. 2. n. 1

Ecclesia existens si vltrauenerit aliquem existentem extra Ecclesiam non gaudet eius immunitate, lib. 3. c. 49. c. 20. n. 8

Ecclesia decimas à Laico habens eas non præscribit etiam per tempus immemorabile, lib. 3. tit. 30. cap. 21. n. 5. p. 935

Ecclesia minimè execrata censetur quando corrumpitur integritas, & illas remanentibus parietibus, lib. 3. c. 40. c. 6. n. 2. p. 1051

Ecclesia consecratione non indiget quando parietes non simul, & in totum, sed paulatim, seu per partes destruantur, & successiue reparantur, ibid. n. 3

Ecclesiæ totum ædificium quando siue casu fortuito, siue consilio destruitur, & corrumpitur in totum quoad tectum & parietes, tunc minimè retinet antiquam consecrationem, etiam si eo animo destruatut ut iterum ex eadem materia reedificetur, ibid. n. 4. p. 1056

Ecclesia consecrata per Episcopum excommunicatum an censetur polluta, lib. 3. tit. 40. cap. 7. numero 3. pag. 1057

Ecclesia si non fuerit consecrata, sed tantum benedicta

Index rerum, & verborum

- reconciliari potest per quencunque simplicem Sacerdotem, per asperisionem aque lustralis, lib. 3. t. 40. c. 10. num. 1.
- Ecclesia cadit à Inre suo non soluendo pensionem sicut quilibet priuatus, potest tamen restitui aduersus solutionem omisam, lib. 3. t. 36. c. 6. n. 8. p. 1007
- Ecclesia quolibet eo ipso quod est in aliqua diocesi, Episcopus illius subiecta debet esse, nisi exempta probetur, lib. 3. t. 37. c. 2. n. 2
- Ecclesia, vel Monasterium quando vnitur alteri assumit naturam, & priuilegia illius, cui vnitur, lib. 3. t. 35. c. 3. num. 4. p. 998
- Ecclesia penitus diruta vel illius reedificatione acquiritur iurisdictionis quae dicatur, ostenditur lib. 3. t. 38. c. 3. num. 6.
- Ecclesiae ex constructione facta de assensu Episcopi acquiritur iurisdictionis absque alia reservatione, lib. 3. tit. 38. c. 3. num. 1. p. 1053
- Ecclesia alit patrimonium suum in extrema labore egestate, lib. 3. t. 38. c. 25. n. 7. p. 1032
- Ecclesias construere dicitur opus pium, & religiosum, lib. 3. t. 38. c. 25. n. 12. p. 1033
- Ecclesia destructa auctoritate superioris iam non comprehenditur sub nomine Ecclesiae, lib. 5. t. 32. c. 2. n. 5. p. 334
- Ecclesia gladium habet spirituale, quo viuificat, non materialia, quo mortificat, lib. 5. t. 33. c. 2. n. 4. p. 338
- Ecclesias de manibus Laicorum sine consensu Episcopi non possunt religiosi accipere, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 11. p. 342
- Ecclesiarum nomine quae veniant, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 22. n. 3. p. 451
- Ecclesia potest violentos Laicos terram Ecclesiarum occupantes, seu iniustos coercere, ibid. n. 6
- Ecclesia non polluitur per concubitum conjugalem extraneum necessitatis, lib. 5. t. 36. c. 5. n. 3. p. 358
- Ecclesia alit delinquentes, qui ad eam confugiunt, lib. 3. t. 31. c. 24. n. 22. p. 963
- Ecclesiae forma seruanda est in absolutione, quae fit in mortis articulo, ibid. n. 2
- Ecclesia penam exilij non habet, lib. 3. t. 27. c. 2. n. 4. p. 308
- Ecclesia habens portionem deputatam certoque redditus pro fabrica, de illis aedificat, seu reparari debet, lib. 3. t. 48. c. 1. num. 4
- Ecclesia matrix quae dicatur, ostenditur lib. 3. t. 48. c. 3. n. 7 & lib. 5. t. 40. c. 2. n. 2. p. 486
- Ecclesia Collegiata secularis in aliam collegiatam, vel conuentualem regulatam mutari potest, lib. 3. t. 48. c. 5. n. 2
- Ecclesia polluitur, seu violatur per sanguinis effusionem, lib. 5. t. 33. c. 1. n. 1. p. 363
- Ecclesia an, & quando indigeat reconciliatione si quis in ea peccet, vel alia iniuria aetheretur citra sanguinis effusionem, ibid. n. 4
- Ecclesia polluitur si sanguis hominis viuens, non autem cadaveris effundatur, ibid. n. 7
- Ecclesia censetur violata si quis suae mentis compos, ex ira, vel desperatione se ipsum occidat, vel iniuriis petentiat, ibid. n. 8
- Ecclesiae nomine in materia violationis intelligitur ea, quae consecrata est, vel specialiter benedicta, ibid. n. 10
- Ecclesia sine Episcopi consensu aedificari non potest, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 14. p. 371
- Ecclesia destructa minimè gaudet priuilegijs concessis Ecclesiis, lib. 5. t. 40. c. 4. n. 1. p. 489
- Ecclesia interit de causis viduarum orphanorum, & pauperum cognoscitur, lib. 5. t. 40. c. 26. n. 8. p. 450
- Ecclesia non recipit oblationes hominum raptores, lib. 5. t. 36. c. 2. n. 3. p. 363
- Ecclesia debet consecrari à proprio Episcopo, aut ab alio de eius consensu, lib. 3. t. 40. c. 2. n. 2. p. 1053
- Ecclesia quolibet die tam festiuo quam festiuo consecrari potest, ibid. n. 3
- Ecclesia polluitur, & reconciliatione indiget quoties homicidium voluntarium, & iniuriosum intra ipsam à aliquo patitur, lib. 3. t. 4. c. 40. n. 2. p. 1054
- Ecclesia per martyrium alicuius sancti à tyranno, vel haeretico in ea perstratum polluitur, ibid. n. 5. p. 1055
- Ecclesia consecranda est quando nescitur ambagibus an sit consecrata, ibid. n. 6
- Ecclesiam si Episcopus consecraret non accepta dote, de suo eam dotare tenetur, lib. 3. t. 40. c. 8. n. 2. p. 1057
- Ecclesiae dicuntur ad aliquem pertinere vtroque, seu pleno iure quando in spiritualibus, & temporalibus eadem subiecta sunt, lib. 5. t. 33. c. 2. n. 2. p. 378
- Ecclesiae per prescriptionem potest vtroque iure à potestate eximi Episcopi, & ad religiosos transferri, ibid. n. 4. p. 379
- Ecclesiae à procurandis legatis Sedis Apostolicae, & quando per priuilegium eiusdem Sedis sint exemptae, remittuntur lib. 3. t. 39. c. 17. n. 3
- Ecclesia Romana non solet aliquem priuilegiare contra se, lib. 3. t. 39. c. 17. n. 5
- Ecclesiasticus Iudex. Vide Index Ecclesiasticus.
- EDI debet integre omnia in Iudeis à litigatoribus induta, lib. 3. t. 19. c. 11. n. 12. p. 480
- EDICTVM de matrimonio est prohibitorium, lib. 4. t. 1. c. 32. n. 4. p. 18
- Edictum de testibus est prohibitorium, vt quilibet admittatur qui non repellitur, lib. 2. t. 20. c. 1. n. 5. p. 487
- EDICTI quales perquirendi sunt iuxta text. in cap. vlt. de Regularibus, ostenditur lib. 3. t. 35. c. 24. n. 3. p. 959
- Edictus à Religione habitus ex iusta causa penitus si à Religione repetitur tenetur redire, si non redierit, apostatarum sit numero recedendum, ibid. n. 7. p. 961
- Edictus inter Religionem potest cogere, vt illum iam plene correctum admittat, ibid. n. 8. p. 961
- Edicti ab ordine non tenentur aliam ingredi Religionem, & ita possunt ad aliam suae aequalem, siue laxiorem, absque vlla proferat licentia transire, ibid. n. 9. p. 961
- Edicti ab ordine cui Episcopo, originis ne, an domicilij subiecti maneant, ostenditur ibid. n. 11. p. 962
- Edicti à Religione non tenentur ad obsequantias Regulares, & reliqua vtra iuxta Religionis suae instituta in ea emissas, praeter tota substantialia, calitatis, paupertatis, & obedientiae, ibid. p. 962
- Edicti in perpetuum non tenentur deferre habitum suae Religionis si eo spoliatur, ibid. n. 13. p. 961
- Edicti à Religione non tenentur ad Diuinum Officium recitandum, ibid. n. 14. p. 962
- Edicti à Religione an tanquam proprium sibi possint acquirere, vel de eo testari, & cui nam acquirant, ostenditur ibid. n. 15. p. 962
- Edictus et monasterio per iustam sententiam definit esse Monachus Monasterij, lib. 1. t. 31. c. 7. n. 3. p. 263
- Edicti ab Ordine si sint Subdiaconi, aut aliquo Ordine insigniti, nisi aliud obstat, possunt ad alios Ordines promoueri, lib. 5. t. 9. c. 6. n. 4. p. 225
- ELECTIONIS confirmatio valet non facta mentione de provisione alteri nulliter facta, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 13. p. 47
- Electio, vel postulatio facta in loco interdicto est valida, lib. 1. t. 5. c. 1. n. 2. p. 82
- Electio si propter electi vitium irrita declarata fuit, iterum electio de alia persona fieri poterit, dummodo electio tempore electionis primae vitium electi ignoraret, lib. 1. tit. 5. c. 2. n. 2. p. 83
- Electio Abbatis pertinet ad Conuentum, lib. 1. t. 6. c. 1. n. 6. p. 87
- Electio facta ad importunum populi clamorem non valet, lib. 1. t. 6. c. 2. n. 4. p. 87
- Electiois callatione vacat ipso iure beneficium, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 3. p. 99
- Electio Abbatis Praelatorum Spiritus Sancti gratiam inuocare vult est receptissimum, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 6. p. 100
- Electiois renuncians si appellauit ad electionem nouam, non auditur, lib. 1. t. 6. c. 16. n. 3. p. 101
- Electio facta ab excommunicato vitando est illicita, & nulla, ibid. n. 5. p. 102
- Electiois Canonicae vetus consuetudo in Germania tantum seruatur, lib. 1. t. 6. c. 8. n. 4. p. 103

- Electio** valet non ex petitis ijs, qui vocandi non erant, lib. 1. c. 18. n. 10. p. 103
- Electio facta** de extraneo idoneo a Collegio, vel a maiori ipsius parte valet, lib. 1. c. 6. c. 11. n. 2. p. 107
- Electio**, seu collatio facta cuiusque idoneo extraneo est valida, ibid. n. 6. p. 108
- Electio facta** per comminationes, & impressiones est ipsa iure nulla, lib. 1. c. 6. c. 13. n. 3. p. 109
- Electio** Papae ad quos pertinet si Sede Apostolica vacante omnes Cardinales mortui essent, ostenditur ibidem, n. 12. p. 100
- Electio** Praelati est faciendi in Ecclesia Cathedrali, seu loco consueto, & in subdium ubi commodius daretur facultas, lib. 1. c. 6. c. 18. n. 2. p. 116
- Electio** facta in loco interdum valet, ibid. n. 3. p. 116
- Electio**nis confirmatio a Metropolitano, vel alio immediato Superiore petenda est, lib. 1. c. 6. c. 3. n. 4. p. 119
- Electio** iurata ex quo facta fuit aliquibus contemptis temporibus pro prima vice eligendi facultate non priuatur, lib. 1. c. 6. c. 36. n. 3. p. 124
- Electio** Canonica quibus modis dicatur, ostenditur lib. 1. c. 6. c. 39. n. 3. p. 125
- Electio**nis formae quales, remissive lib. 1. c. 6. c. 41. n. 3. p. 128
- Electio** Regularium Praeglorum faciendi iuxta formam cap. quia propter, de elect. ibid. n. 6
- Electio** beneficiorum, seu Praelatorum inferiorum non est faciendi iuxta formam cap. quia propter, de elect. ibid. num. 8
- Electio**nis interesse non debent, qui eligere prohibentur, ibid. n. 12
- Electio**nis interesse non teneantur qui commodè vocari nequeant, ibid. n. 12
- Eligentes** scienter indignum petuntur ipso iure electione, & ius eligendi amittunt, lib. 1. c. 6. c. 17. n. 35. p. 97. & c. 15 n. 3. p. 114. & c. 40. n. 4. p. 126
- Eligendi** Episcopos potestatis ad Capitulum, & Canonicos spectans vique ad quod tempus duraverit, ostenditur lib. 1. c. 6. c. 18. n. 5. p. 103
- Eligens**, aut praesentans dignum omisso digniori peccat mortaliter, lib. 1. c. 6. c. 19. n. 4. p. 104
- Eligendi** potestatis si aliqui propter delictum commissum priuati fuerint illa potestas ad alios, qui non deliquerunt, deuoluitur lib. 1. c. 6. c. 13. n. 2. p. 109
- Eligendi**, praesentandi, & similium quasi possessio, abique scientia, & patientia auctoritatis acquirit non potest, lib. 1. c. 6. c. 19. n. 17. p. 112
- Eligendi** ius habentes legitime citari, & vocari debent, lib. 1. c. 6. c. 18. n. 6. p. 116
- Eligendi** facultatem habens non poterit se ipsum eligere, lib. 1. c. 6. c. 33. n. 3. p. 120
- Eligendi** qualitas attendenda est, quae utilior fuerit Ecclesiae in respectu beneficii iure, & qualitate, lib. 1. c. 6. c. 38. n. 3. p. 125
- Eligendus** ante professionem nullus est ad beneficia Regularia administrationem habentia, ibid. n. 5. p. 125
- Electores** compromissarii congruentius erunt in numero impari, lib. 1. c. 6. c. 30. n. 3. p. 117
- Electores** in Ecclesijs Cathedralibus, etiam Regularibus cessante legitimo impedimento, teneantur intra tres menses Praelatum eligere, alioquin deuoluitur electio ad Superiorem proximum, lib. 1. c. 6. c. 4. n. 2. p. 126
- Electus** ante confirmationem non potest conferre beneficia, lib. 1. c. 6. c. 9. n. 2. p. 98
- Electus** an computetur in numero duarum partium, ostenditur lib. 1. c. 6. c. 8. n. 8. p. 90. & 91
- Electus** in Episcopum non potest actualiter deponere clericum quamvis possit pronuntiare esse deponendum, lib. 1. c. 6. c. 15. n. 17. p. 101
- Electus** non confirmatus non potest quicquam exercere de ijs, quae pertinent ad beneficium, seu Praelaturam, ad quam est electus, lib. 1. c. 6. c. 17. n. 3. p. 102
- Electus** si ante confirmationem alteri sua beneficia contulerit quae ipse prius habebat, annullata electione, poterit beneficia praedicta alteri collata recuperare, ibidem, num. 3.
- Electus** quando fuit per Summum Pontificem depositus, & ijs, quibus suffragium ius est, alium elegerunt, si Papa restituerit primum, quis praefertur, restitutus, vel nouiter electus, ostenditur lib. 1. c. 6. c. 10. n. 2. p. 106
- Electio** sepulture, Vide Sepulture electio.
- Eligere** debemus eam partem per quam tutius est consilium quando agitur de salute animae, lib. 3. tit. 46. cap. 1. num. 5
- Eligendum** vota si in duas partes se diuiserint in Metropolitani iudicio praefertur, qui maioribus iuuatur studijs, & meritis, lib. 3. tit. 28. c. 3. n. 3.
- Electores** non debent vocari accedere ad scrutatores bini, vel trini, sed singuli, lib. 1. c. 6. c. 4. n. 8. p. 130
- Electores** non possunt in scriptis vota sua praefare, ibidem num. 24
- Electio**nis per scrutinium faciendae substantiale est, ut electorum vota exquirantur secretè, lib. 1. c. 6. cap. 41. num. 17. p. 130
- Electio**nis per scrutinium faciendae substantiale est quod vota in scriptis sint redacta, ibid. n. 24. p. 131
- Electio**nis per scrutinium faciendae substantiale est, ut vota in scriptis redacta publicentur, ibid. n. 26. p. 131
- Electio**nis ad utilitatem non sufficit habere maiorem suffragiorum partem, sed viterius requiritur eandem esse maiorem, ibid. n. 27. p. 131
- Electio** faciendi est per solas personas de Capitulo nec alius est admittendus tamquam procurator alius absentis legitime impeditur, nisi fuerit de eodem Capitulo, seu Collegio, ibid. n. 28. p. 131
- Electio**ne, quae fit per viam Spiritus Sancti non est opus seruare formam cap. quia propter, ibidem num. 31. p. 131
- Eligendi** potestate priuantur illi, qui contra formam in cap. quia propter, decretam celebrant electionem etiam sine illa fraude, ibid. n. 33. p. 132
- Electio**nis substantia quae sunt, remissive ibid. num. 36. p. 132
- Electio**nes canonice nullatenus fieri debent de nocte, nisi in casu maxime necessitatis, ibid. n. 39. p. 132
- Electio** tota fit expensis electi, lib. 1. tit. 6. cap. 45. n. 2. p. 132
- Electus** ad dignitatem in sua Ecclesia, cui necesse est litigare pro consequendo eam, debet habere expensas ab Ecclesia eligente, ibid. n. 3. p. 134
- Electio** illius, qui requisitus antequam esset electus consentit electioni de se faciendae, est cassanda, & annullanda, quia praesumitur ambitiosus, lib. 1. c. 6. c. 46. n. 2. p. 134
- Electus** ut quis canonicè sit non sufficit habere maiorem partem suffragiorum respectu minoris, sed requiritur vterius habere maiorem partem respectu totius Capituli, ibidem, num. 5. p. 135. & cap. 55. num. 1. p. 141
- Eligendi** ius consuetudine acquirit potest, lib. 1. c. 6. c. 49. n. 3. p. 136
- Eligendi** iuris quasi possessio ut acquiratur extraneis quae requiruntur, ostenditur ibid. n. 5. p. 136
- Electi** persona non augeat numerum eligentium, remissive ibid. n. 8. p. 136
- Electio** per scrutinium necessariè est faciendi per congregatos in vnum, lib. 1. c. 6. c. 55. n. 3. p. 141
- Electio**nis ad validitatem non sufficit quod a maiori parte fiat, nisi etiam illa maior pars sit sanior, lib. 1. c. 6. c. 57. n. 5. p. 141
- Electi** quando duo sunt paribus votis, & aequali idoneitate possunt eligentes procedere ad aliam electionem, & si iterum erunt in omnibus pares poterit Superior gratificari vtri ex electis voluerit, ibid. n. 9.

Index rerum, & verborum

Electus in Episcopum ante confirmationem potest renunciare sine Papae licentia, lib. 1. t. 7. c. 11. n. 26. p. 146
Electioui de se facta sponte renuncians amplius non auditur lib. 1. t. 11. c. 5. n. 5. p. 154
Electus ad aliquod beneficium potest simpliciter renunciare electioni de se facta, ibid. n. 6. p. 154
Eligite ad beneficia vacantia infra sex menses debentij, ad quos electio spectat, lib. 1. t. 11. c. 5. n. 2. p. 162
Eligentes aliquem ad munus sunt adstricti legis persolvere, noxam, & damna suborta ex iniqua electi administratione, lib. 1. t. 23. c. 7. n. 8. p. 215
Eligens aliquem in Iudicem ex noua & iusta causa superueniente potest illum recusare, lib. 1. t. 29. c. 25. n. 5. pag. 243
Electio, in qua feruari debet forma cap. quia propter, de elect. nocte fieri non potest, lib. 1. t. 29. c. 24. nu. 10. pag. 247
Electio Episcoporum ut fiat in eodem Regno de eadem natione, & lingua vtilissimum est, lib. 1. t. 31. c. 14. n. 3. pag. 274
Electioui metu renuncians potest eadem Ecclesie praefici non obstante renunciatione, nisi fuisset confirmata lamento, lib. 1. t. 40. c. 3. n. 5. p. 317
Electus contra quem opponitur interea nullam habet administrationem, lib. 1. t. 1. c. 21. n. 6. p. 359
Electio in officium ad eorum tempus lapsio illo tempore, intra quod officialis fuit impediens fecit, non debet reintegrari electi tantum tempus, ibid. num. 7. p. 359
Electio iudicialis, vel Rei in penis alternativae impositus quid sit, ostenditur lib. 2. t. 6. c. 5. n. 30. p. 392
Electio est celebranda in comuni, & communiter, non vero singulariter per particulares, lib. 2. t. 11. c. 3. n. 3. p. 418
Electio vnanimitis, seu concorditer quando facta de casu, ibid. n. 4
Electio Episcoporum ad solos Canonicos Ecclesiarum Cathedralium regulariter pertinet, ibid. n. 15. p. 420. & lib. 1. t. 6. c. 18. n. 1. p. 103. & c. 47. n. 3. p. 135
Electio facta ab eo, qui in possessione vietus est, irritari potest, licet in petitorio victoriam reportauerit, ibidem num. 16. p. 420
Electio scripturatur per testes singulares probari potest, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 55. p. 493
Electio facta ad impertinuum clamorem non valet, lib. 3. t. 5. c. 20. n. 2. p. 747
Electio facta de digno omisso digniore tenet, lib. 3. t. 1. c. 29. n. 3. p. 757
Electio scripturatur testibus singularibus probari potest, lib. 3. t. 28. c. 8. n. 2. p. 910
Eligendi ad dignitates ius non potest vendi, lib. 5. t. 3. c. 23. n. 7. p. 268
Electio simoniaca est si aliquis ignoranter electo pro eo eligens pecuniam dedit, lib. 5. t. 3. c. 25. n. 6. p. 169
Electio spe praemij, seu praemio interveniente fieri non potest, lib. 5. t. 3. c. 27. n. 3. p. 170
Electio simoniaca electio ignorante facta au se reprobanda, vel ipso iure nulla, ostenditur ibid. n. 6
Electio confirmatio non imputatur si eo prohibente pro illius confirmatione pecunia data sit, lib. 5. t. 3. c. 33. n. 2. p. 178
Electi consanguineus, vel amicus ad aliquam dignitatem, qui pro ea obtinenda pecuniam dedit, non praesumitur dedisse de mandato electi, nisi illius intervenient scientia, ibid. n. 3
ELEEMOSYNAE receptio a raptoribus, seu violatoribus dum non restituerunt, prohibetur, lib. 5. t. 17. c. 2. n. 3. p. 261
Eleemosynam si populus confuevit Sacerdoti, vel Ecclesiae erogare, potest cogi officio Iudicis ad perscrutandum, lib. 5. t. 3. c. 41. n. 5. p. 177
Eleemosynae virtus, & effectus qualis, remissus lib. 3. t. 17. c. 1. n. 3. p. 811
ELOGIA non probant deficiente partis citatione, lib. 2. t. 20. c. 41. n. 4. p. 522

EMANCIPATIONIS instrumentum probat patriam potestatem praecessisse, lib. 1. t. 6. c. 34. n. 15. p. 123
Emancipationis filij causa non recipit estimationem, lib. 2. t. 18. c. 11. n. 11. p. 610
EMMANUEL BARBOSA Auctoris Praer laudatur in proemio n. 21. p. 4
EMENDATUS potest ad Episcopatum assumi, lib. 1. t. 6. c. 2. n. 6. p. 88
Emendatus mitius est puniendus, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 2. pag. 105
EMPHYTEUTA requisitus si uellet solvere pensionem potest conueniri a domino directo interdicto unde vi & lib. 1. t. 6. c. 24. n. 21. p. 113
Emphyteuta tenetur domino directo titulum emphyteutis ostendere, lib. 1. t. 6. c. 47. n. 4. p. 135
Emphyteutis de materia qui scripturatur, referuntur, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 1. p. 833
Emphyteuta non potest emphyteutism alienare nisi prius tequeat domini consensum extrajudicialiter, vel praesumptu, ibid. n. 3. & c. 4. p. 834
Emphyteutis alienator Ecclesiae praestando consensum, reposita videtur, si emphyteuta post alienationem requiritur illam scientem alienationem, ibidem, n. 5. p. 834
Emphyteutae rei alienationi potest Praeclarus Ecclesiae Collegiarum, vel monasterij abique Capitulo praestare consensum, ibid. n. 6. p. 834
Emphyteuta non requisito potest directus dominus directum vendere dominum, ibid. n. 6. p. 834
Emphyteutism alteri sub emphyteuta vendens quidam tenetur requirere consensum domini directi, & non emphyteutae, ostenditur ibid. n. 8. p. 834
Emphyteuta tenetur denunciare domino directo verum pretium, ut ipse deliberare possit an sibi expediat emphyteutism habere, ibid. n. 9. p. 834
Emphyteuta praestatur re emphyteutica si exprimat per mentionem pretium venditionis, ut minus soluat pro laudemio, ibid. n. 11. p. 834
Emphyteutis non potest retineri a domino in suorem tenentem quando ei denunciatur an sibi expediat rem habere, ibid. n. 12. p. 835
Emphyteutz, vassallo, & colonio debet dominus praferri in emptione fructuum ex praedio perceptorum, ibid. num. 18. pag. 835
Emphyteutism, quam emphyteuta vendere intendit si emere nolle dominus directus intra spatium duorum mensium declarauerit, non requiritur vltior expectatio, nec re, integra penitere potest, ibid. n. 14. p. 835
Emphyteuta licet potest vendere, & alienare personis non prohibitis postquam dominus declarauerit se nolle emere, ibid. n. 17. p. 835
Emphyteutis ex venditione antequam emptor possessionem consequatur laudemium soluendum est domino directo, ibid. n. 18. p. 835
Emphyteuta alienans irrequisito domino emphyteutism amittit, ibid. n. 46. p. 837
Emphyteutism ad longum tempus conduens irrequisito domino illam amittit, ibid. n. 47. p. 837
Emphyteutis permutatio irrequisito domino facta facit emphyteutam incidere in commissum, ibid. n. 48. p. 837
Emphyteuta, qui irrequisito domino transfudit emphyteutism in aduerarium aliquo nempe dato, vel temento, cadit in commissum, ibid. n. 50. p. 837
Emphyteutam in commissum incidere facit cessus impositio super re emphyteutica domino irrequisito, ibid. num. 51. pag. 837
Emphyteutam in commissum incidere facit redditus refectionis impositio super re emphyteutica irrequisito domino, ibid. n. 52. p. 838
Emphyteutis legatum irrequisito domino fieri non potest penitus extraneo, qui non erat emphyteuta successurus, ibid. n. 53. p. 838
Emphyteutice rei donatio irrequisito domino fieri potest, ibidem

- ibidem num. 54. pag. 838
 Emphyteusis irrequisito domino renunciari non potest, ibid. n. 55. p. 838
 Emphyteusis alienatio cum clausula constitui an faciat incidere emphyteutam sic alienantem in commissum, ostenditur ibid. n. 58. p. 838
 Emphyteusis de re constituto dotis irrequisito domino an fieri possit, ostenditur ibid. n. 57. p. 838
 Emphyteusis rei alicuius alienatio necessaria, quæ si ex mandato iudicis, irrequisito domino fieri non potest, ibid. n. 58. p. 838
 Emphyteusis de re compromissum sine directi domini consensu fieri non potest, ibid. n. 59. p. 838
 Emphyteuticam ad rem nominatione an irrequisito domino fieri possit, ostenditur ibid. n. 60. p. 838
 Emphyteuticam rei ob alienationem irrequisito domino an ipso iure abique sententia commissi poena incuratur, remittitur ibid. n. 51. p. 838
 Emphyteutam si negans si de mendacio communicatur in poenam commissi cadit, ibid. n. 62. p. 839
 Emphyteuta licet celebret contractum alienationis, si tamen non sit secuta traditio, non incidit in commissum, ibid. n. 63. p. 839
 Emphyteusis venditio nulla irrequisito domino facta non facit emphyteutam vendentem incidere in commissum, ibid. n. 64. pag. 839
 Emphyteusis venditio conditionalis irrequisito domino fieri potest si non dum processum sit ad traditionem, ibid. n. 65. p. 839
 Emphyteusis venditio cum pacto legis commissoria, vel ad conditionis in diem fieri potest irrequisito domino, ibid. n. 66. p. 839
 Emphyteusis venditio, quæ rescinditur remedio l. 1. C. de rescindendo. vendit. fieri potest irrequisito domino, ibid. n. 67. p. 839
 Emphyteutam de vendendo promissio irrequisito domino fieri potest, ibid. n. 68. p. 839
 Emphyteusis retrovenditio irrequisito domino fieri potest, ibid. n. 69. p. 839
 Emphyteusis hæres potest irrequisito domino venditionem facere sive partis coheredi suo, ibid. n. 70. p. 839
 Emphyteusis donatio facta Ecclesie irrequisito domino non facit donatorem incidere in commissum, ibid. num. 71. pag. 839
 Emphyteusis alienatio nulliter facta irrequisito domino non facit incidere sic alienantem in commissum, ibid. num. 72. pag. 839
 Emphyteusis uxoris alienatio viro facta eam in commissum incidere non facit, ibid. n. 73. p. 839
 Emphyteusis alienatio irrequisito domino facta ab eo, qui ignorabat eum esse emphyteutam, non facit incidere in commissum, ibid. n. 74. p. 839
 Emphyteusis quando transit ad comprehensos, in extraneatione non requiritur consensus domini, ibidem num. 75. pag. 840
 Emphyteuta fructi potest irrequisito domino emphyteusim alienare, ibid. n. 83. p. 840
 Emphyteutica bona pignori, vel hypothecæ possunt irrequisito domino, ibid. n. 81. p. 840
 Emphyteuta Ecclesie amittit emphyteusim cessando à solutione canonis per biennium, etiam si res emphyteutica sit magni valoris, pensio vero exigua, ibid. n. 90. & n. 91. & etiam si in uno anno cessauerit vt n. 92. & etiam si emphyteuta à domino directo interpellatus non fuerit, vt pensionem soluat, ibid. n. 93. & etiam si in contractu emphyteutico apposta sit poena propter non solutam pensionem debito tempore, vt n. 94. p. 842
 Emphyteuta favore Ecclesie de contractu emphyteutico nullo tenetur soluere pensionem, ibid. n. 96. p. 842
 Emphyteuta recipiens emphyteusim ab Ecclesia sine solemnitatibus non potest nullitatem contractus allegare, teneturq. canonem soluere, ibid. n. 97. p. 842
 Emphyteuta lite pendente non solvens canonem per biennium incidit in commissum, ibid. n. 98. p. 842
 Emphyteuta si sit creditor domini directi in equali, seu maiori quantitate debetur pensionis ultra biennium non incidit in commissum, ibid. n. 99. p. 842
 Emphyteusis pensio sufficit vt soluta sit à quocunque etiam extraneo ne res incidat in commissum, quantumvis domino nolente, ibid. n. 100. p. 842
 Emphyteuta pensionem ob ignorantiam non solvens excusandus est, ibid. n. 103. p. 842
 Emphyteuta non solvens pensionem quandiu rei emphyteuticæ possessionem aliquem non potest, vel quando plures domini inter se cōtendunt, non incidit in commissum, ibid. n. 109. p. 842
 Emphyteuta non solvens pensionem minime incidit in commissum si propter bellum, vel pestem fructus non poruerint percipi, vel si non adesset cui pensio solueretur, ibid. n. 110. & 111. p. 842
 Emphyteutica domo, vel molendino destructo per incendium, aut inundationem non tenetur emphyteuta reedificare, nec soluere pensionem, ibid. n. 112. p. 842
 Emphyteuta res destructa census soluto pro eadem re cessat, ibid. n. 113. p. 842
 Emphyteuta non cadit in commissum ob non solutionem Canonis si addit statum, vel consuetudo quod emphyteuta propter canonem non soluat pro totum biennium non priuatur iure suo, ibid. n. 115. p. 844
 Emphyteutam ipso iure amittit cessans à solutione si dominus velit, aut eo volente retrotrahatur poena à die commissi, ibid. n. 115. p. 846
 Emphyteuticam rem si dominus alteri concessisset per hoc videretur declarasse caducitatem commissam, ibid. n. 140. pag. 846
 Emphyteutam post commissum incursum an possit propria auctoritate dominus directus expellere, ostenditur ibid. n. 141. p. 846
 Emphyteusis Ecclesie concessa per verba liberæ nominandi an possit succedere filius naturalis, vel spurius, ostenditur n. 153. p. 847
 Emphyteusis Ecclesie concessa patri abique mentione filiorum censetur pro se, & filijs vt non hæreditibus, ibidem n. 153. p. 848
 Emphyteusis concessa pro hæreditibus, & descendentes non comprehendit descendentes, qui etiam hæredes non sunt, ibid. n. 154. p. 848
 Emphyteum pro se, & filijs si pater alicui vendiderit poterit venditio rescindi à filio quantumvis filius teneatur emptori pretium pro sua parte restituere, si patris hæres sit, ibid. n. 156. p. 848
 Emphyteusim ex pacto, & prouidentia si pater vendiderit, in dubio videtur vendere ius suum, non ius filiorum, & alienatio durabit in vita alienantis, ibid. n. 157. p. 848
 Emphyteutico titulo nondum finito potest res alteri in emphyteusim concedi dummodo secunda inuolutura prima durante facta et cuncta prima conualecat, ibid. n. 158. pag. 848
 Emphyteusis per partes an possit diuidi, ostenditur ibid. n. 159. p. 848
 Emphyteusis non potest fieri de manso, seu passalibus Ecclesie, nec præsumptus titulus admitti potest, ibid. n. 160. pag. 848
 Emphyteuticus contractus præsumptus requiritur quadragenaria possessio, ibid. n. 162. p. 849
 Emphyteusis extinguitur dominumque vult cum directo cōsolidatur, quoniam emphyteuta nullo relicto ascendere, vel descendere, aliquem non nominauit sibi successorem in secundam, vel tertiam personam, ibid. num. 163. pag. 849
 Emphyteuta non potest recedere à tenore contractus emphyteutici, ibid. n. 164. p. 849
 Emphyteuta tenetur dominus de cessione pro emphyteuticæ concessæ, ibid. n. 166.

Index rerum, & verborum

Emphyteusis renouatio peti debet intra annum, *ibid.* n. 167 pag. 849
Emphyteusim habere prohibiti sunt serui, *ibidem* nu. 168. pag. 849
Emphyteusis rei alienatio prohibetur fieri in Ecclesiam, n. 169
Emphyteusim habere prohibiti sunt Capitanei, *ibid.* n. 170 pag. 849
Emphyteusim consequitur filius minor legitimus patri succedens ab intestato, quam pater habebat cum potestate, non in adi secundam, vel tertiam personam, & filio maiori repudiante illam, erit locus secundo, *ibid.* n. 171. p. 847
Emphyteuta cessando à solutione canonis an, & quando amittit vsum fructum, remittitur lib. 2. tit. 8. cap. 3. n. 3. pag. 398
Emphyteus nobili concedi potest, *ibid.* n. 3
Emphyteusis Ecclesiastica propter emphyteutæ hæresim, confiscatur, lib. 1. t. 7. c. 10. n. 8. p. 207
Emphyteusim Ecclesiasticam obtinere possunt filij ex bona fide parentum legitimi, lib. 4. t. 17. c. 2. n. 6. p. 92. & n. 17. p. 93
Emphyteus bonorum Ecclesie concedi potest de rebus incultis parum vtilibus Ecclesie, lib. 3. tit. 13. cap. 7. n. 2. p. 202
Emphyteus, quæ ad extraneos hæredes transit propter hæresim cum cæteris bonis emphyteutæ confiscatur, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 9. p. 207
Emphyteuta Ecclesie quando gaudet immunitate à solutione gabellarum, collectarum, ac aliorum munerum, lib. 3. t. 49. c. 3. n. 3
Emphyteus Ecclesiastica, aut feudus Ecclesiasticus præscribitur aduersus priuatum emphyteutam, aut feudatarium (spatio ordinario, lib. 2. tit. 26. cap. 13. num. 6. pag. 598
EMPTIO exiguo pretio cum pacto de retro quando est facta ab eo, qui solutus est fonerati, tunc contractus magis præsumitur usurarius, lib. 3. t. 21. c. 4. n. 3. p. 858
Ement rem à fure bona fide an possit tuta conscientia contractum rescindere reddens illi rem sic venditam ut pretium recuperet, ostenditur lib. 2. tit. 13. cap. 5. u. 9. pag. 425
Emens cum pacto de retro fructus suos facit, & dominus fit, lib. 3. t. 17. c. 5. n. 7. p. 859
Emptori, & venditori læso ultra dimidiam iusti pretij subuenitur, vel rescissione contractus, vel supplemento iusti pretij, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 3. p. 854
Emptoris in arbitrio est agere ut restituatur res, vel iustum pretium suppleatur, *ibidem* n. 32. p. 856
Emptor cum vi depellitur à re emptæ venditori non tenetur de euctione, lib. 3. t. 17. c. 7. n. 2. p. 821
Emptor ut contra venditorem agere possit de euctione totur litem motam venditori nunciare ante apertas actiones, *ibid.* n. 7
Emptor, qui non denunciatur litem motam venditori, non potest agere de euctione, etiamsi probet sententiam contra se laram iussit, & secundum ius fuisse prolatam, *ibid.* n. 8
Emptor potest recuperare à venditore sumptus, quos fecit in lite, & etiam damna, & interesse casu, quo res non fuerit euicta, *ibid.* n. 10. p. 822
Emptor, qui percipit fructus rei emptæ tenetur ad vsuras pretij non soluti, lib. 5. t. 19. c. 8. n. 5. p. 278
Emens rem viliori pretio ob anticipatam solutionem, vel vendens cariori ob dilatan an committat vitium, ostenditur lib. 5. t. 19. c. 10. n. 5. p. 280
Emptor rei Ecclesie, quæ vendita fuit pro ipsius debito persolueno tenetur probare, & curare pretium ad solutionem debiti professisse, lib. 3. t. 21. c. 4. n. 6. p. 868
Emptor rei Ecclesie nulliter alienatæ, vel alius, qui eam possederit tenebatur etiam fructus perceptos restituere, lib. 3. t. 13. cap. 6. n. 1. p. 801
EPISCOPALI Ordine nullus maior est in Ecclesia

Dei, in proterio num. 10. pag. 3
Episcopus dispensare non potest in suis constitutionibus iuramento firmatis, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 6. p. 49
Episcopus non tenetur de Ecclesiastico beneficio clerico prouidere, quem ordinari absque patrimonio si habeat vicariam perpetuam in Ecclesia, lib. 1. t. 3. c. 27. n. 2. p. 57
Episcopi, vel Ordinarii possunt dicere quemcumque à quocumque loco intra suam diocesim, & ad suam, suorumque delegatorum iudicium trahere, lib. 1. t. 3. c. 28. n. 7. p. 59
Episcopus vnus Ecclesie non potest eligi, sed postulari, lib. 1. t. 5. c. 6. n. 2. p. 86
Episcopus debet esse ætatis triginta annorum, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 16. p. 94
Episcopalem ad dignitatem promouendus natus esse debet de legitimo matrimonio, *ibid.* n. 18. p. 95
Episcopus electus antequam sit confirmatus non potest administrare ea, quæ sunt iurisdictionis, *ibidem* num. 23. pag. 96
Episcopus post confirmationem, etiam antequam sit consecratus, habet ea, quæ sunt iurisdictionis, non quæ Ordinis sunt, *ibid.* n. 24. pag. 96. & lib. 2. t. 2. c. 7. n. 6. pag. 363
Episcopus confirmatus, & non consecratus potest exequi gratias directas suis prædecessori ratione dignitatis, & indulgentias, ac dimissorias ad Ordines concedere, *ibid.* t. 6. c. 7. n. 25. p. 96
Episcopus canonicis institutione confirmatus habet ea omnia, quæ sunt iurisdictionis, & quid attenta Extrauag. in iunctis de electione, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 9. n. 3. pag. 98
Episcopus postquam fuerit in Archiepiscopum promotus, nõ dum pallium consequutus, non potest virgines consecrare, christiana conficere, nec clericos ordinare, lib. 1. t. 6. c. 11. n. 3. p. 98
Episcopi electio quo loco fieri debeat, lib. 1. t. 6. c. 14. n. 4. p. 99
Episcopo quæ competant ratione Ordinis, qui ei confertur in consecratione Episcopali, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 15. n. 4. p. 101
Episcopum eligendi potestas ad Canonicos Cathedralis de iure spectat, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 2. p. 103
Episcopatus desiderantibus est auferendus, lib. 1. t. 6. c. 26. n. 5. pag. 115
Episcopatus potest appeti sine peccato ab illo, qui eo dignus est dummodo principaliter appetatur, ut prosit, licet minus principaliter ob honorem, & fructus eius, *ibidem* num. 6
Episcopatus loci Ordinarius in collatione beneficiorum suæ diocesim fundatam habet iure communi intentionem, lib. 1. t. 6. c. 31. n. 3. p. 118
Episcopus eligi debet de numero Canonicorum si in Capitulo idoneus reperitur, aliis extra Capitulum eligi potest, lib. 1. t. 6. c. 41. n. 3. p. 127
Episcopus potest dispensare in constitutione Concilij generalis quando indènitè conceditur potestas dispensandi, lib. 1. t. 6. c. 43. n. 4. p. 133
Episcopatum sedium, & Episcoporum mutationes nullus potest admittre, vel confirmare, nisi Papa, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 3. p. 144
Episcopum ad alium Episcopatum translatus non potest secum asportare libros, ornamenta, & argentaria, quæ ex redditibus prioris Episcopatus acquisiuit, *ibid.* n. 4
Episcopi deponi, priuari, aut condemnari non possunt, nisi à Papa, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 3. p. 145
Episcopi sunt de iure diuino, *ibid.* n. 6
Episcopus electus, & confirmatus, etiamsi nondum consecratus Episcopatus sine Papæ licentia renunciare non potest, *ibid.* n. 8
Episcopi sunt successores Apostolorum, *ibidem* num. 22. pag. 146

Ep-

Episcopus de omnibus Ecclesiis in eius territorio constitutis disponendi habet auctoritatem, lib. 1. t. 8. c. 4. n. 3. pag. 159

Episcopus potest rennuciare, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 2. pag. 150

Episcopus resignare potest propter intemperiem aeris, lib. 1. t. 9. c. 2. n. 4. p. 155

Episcopus potest rennuciare Episcopatu quando non valet in diocesi morari ob inimicitias, quas ibi habet, ibid. n. 5

Episcopus propter conscientiam criminis potest, & cogitur rennuciare Episcopatu quando scilicet committit crimen, quod post peccatum penitentiam impedit Ordinis executionem, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 3. p. 156

Episcopus propter infirmitatem quando rennuciare possit, ostenditur ibid. n. 7

Episcopus potest rennuciare propter malitiam plebis, vel ratione scandali, ibid. n. 13. & 14. p. 157

Episcopus potest petere cessionem Episcopatus propter irregularitatem personae, ibid. n. 15. p. 157

Episcopus non licet resignare Episcopatum ratione otij, & quietis, vel inspirationis, aut humilitatis, seu propter labores, qui necessarii sunt in cura pastoralis, ibid. n. 17. 18. & 19. p. 157

Episcopus pro nullo crimine quantumcunque graui potest rennuciare sine licentia Papae, ibid. n. 27. p. 158

Episcopus depositus, & in monasterio decessit ad peragendam penitentiam potest iterum ad Episcopatum reuocari, lib. 1. t. 9. c. 11. n. 3. p. 158

Episcopi ordinare non possunt religiofos sine litteris, & licentia suorum Praetorum, lib. 1. t. 11. c. 5. n. 3. p. 165

Episcopi ad Ordines promouere tenentur quos iudicauerint assumendos, ibid. n. 4

Episcoporum consecratio est minori numero quam trium, Episcoporum fieri non potest, lib. 1. t. 11. c. 7. n. 2. pag. 166

Episcopus si vnus propria auctoritate alium consecraret consecratus Ordinis potestatem non habet, ibid. num. 3

Episcopus, qui Ordines contulit extra tempora graui poena plectendus est, lib. 1. t. 11. c. 8. n. 2. p. 166

Episcopus Latinus non potest concedere vi clencis Latinis sibi subiectis ordinem ut Graeco Episcopo nisi Latino ritui, & caeremonijs Romanae Ecclesiae, & sanctorum pontificum, lib. 1. t. 11. c. 11. n. 3. p. 167

Episcopus conferens eidem vna die duos Sacros Ordines quam poenam incurrit, ostenditur lib. 1. t. 11. c. 13. n. 3. pag. 167

Episcopus ordinans aliquem eodem die, vel duobus continuato ieiunio ad duos Sacros Ordines suspensus est a collatione vtriusque quousque a Sede Apostolica absolutionem, & dispensationem impetrauerit, ibid. n. 4

Episcopus ordinans in sanctum in Diaconem a collatione caerorum Ordinum suspendendus est, qui suspensionem durante si alium Ordinem iniunare auderet, heret irregularis, lib. 1. t. 11. c. 14. n. 2. p. 168

Episcopus dispensare non potest, nisi quando illi dispensandi facultas tunc, vel expresse conceditur, lib. 1. t. 11. c. 15. n. 3. p. 170

Episcopus rennucians loco potest alienum subdum cum licentia proprii Episcopi ordinare, lib. 1. t. 11. c. 16. n. 3. p. 172

Episcopus rennucians locum retinet dignitatem, & illa, quae sunt Ordinis Episcopalis, ibid. n. 4

Episcopus dispensare potest cum ordinato ignoranter excommunicato lib. 1. t. 11. c. 17. n. 3. p. 173

Episcopus excommunicatus durante excommunicatione Sacros Ordines conferens an fiat irregularis, ibid. n. 1. pag. 175

Episcopus dignitas liberat a patria potestate, lib. 1. t. 14. c. 3. n. 3. p. 175

Episcopo an aliquando permissum fuerit beneficium cu-

jus animarum coniunctum clerico quatuordecim annorum concedere, ostenditur lib. 1. t. 14. cap. 5. num. 2. p. 176

Episcopus potest dispensare vi quis post absolutionem retineat beneficium, quod sibi fuit collatum tempore excommunicationis, lib. 1. t. 14. cap. 8. num. 7. pag. 178

Episcopus tenetur alere clericos in Sacris Ordinibus ab ipso fomet, vel successores eius abique patrimonio ordinatos, lib. 1. t. 14. c. 13. n. 3. & 3. p. 183

Episcopi aliquando docentur summi Sacerdotes, lib. 1. t. 15. cap. vnic. n. 3. p. 185

Episcopi est determinare quando dubiatur sit ne talis corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem impedit, vel scandalum gignat, lib. 1. t. 20. c. 2. n. 4. pag. 203

Episcopi arbitrio remittitur quod dicatur modicum vitium, quae notabilis deiorunitas, etiam respectu Regularum, ibid. n. 5

Episcopus dispensare an possit in irregularitate, quae provenit ex vicio corporis, ostenditur lib. 1. t. 20. c. 4. n. 3. pag. 203

Episcopus ordinans sciens bigamum quam poenam incurrit, ostenditur lib. 1. t. 21. c. 2. n. 2. 206

Episcopus dispensare potest ad Ordines minores cum penitentibus solemner data necessitate, vel vtilitate, lib. 1. t. 21. c. 1. n. 5. p. 206

Episcopi non impedit singulis annis dioceses suas visitare tenentur, lib. 1. t. 23. c. 1. n. 5. p. 211

Episcopus habet ius instituendi omnes praefatos a patronis ad quorumque beneficia intra suam diocesim existant, lib. 1. t. 23. c. 4. n. 4. p. 214

Episcopi familia gaudet privilegio fori, lib. 1. t. 23. c. 10. n. 2. pag. 219

Episcopus cognoscere non potest causam demandatam Vicario inquam Vicario, lib. 1. t. 29. c. 14. n. 7. p. 225

Episcopo certa ratione suspensio recusari potest eius Vicarius, quamvis contra Vicarium nulla adsit suspensio, lib. 1. t. 29. c. 35. n. 3. p. 243

Episcopus extra diocesim commorans potest beneficia suae diocesis vacua conferre, lib. 1. t. 30. c. 7. n. 4. p. 261

Episcopus extra propriam diocesim an possit excommunicare, vel absolueret, ostenditur ibid. n. 6

Episcopus non potest erigere tribunal extra suam diocesim, ibid. n. 8

Episcopi possunt concubinos quosunque, adulteriosque perpetrantes punire, iudicare, ac de illis inquirere, lib. 1. t. 31. c. 1. n. 2. p. 263

Episcopus in prima criminatione poena pecuniaria concubinarum punire potest, ibid. n. 4. p. 264

Episcopus valde absolueret potest excommunicatum a Praetato inferiori, lib. 1. t. 31. c. 3. n. 5. p. 265. & c. 16. n. 5. p. 271

Episcopi ob negligentiam deuoluitur potestas ad Archiepiscopum, lib. 1. t. 31. c. 11. n. 8. p. 271

Episcopus potest praefigere terminum Canonici inter quem ipsi Ecclesiae provideant, lib. 1. t. 31. c. 13. n. 5. p. 273

Episcopus ubi in diocesi habet populum diversarum linguarum tenetur consilium re sibi Vicarium non tantum clericum, sed Episcopum illius linguae, lib. 1. t. 31. c. 14. n. 3. pag. 274

Episcoporum electio ut fiat in eodem Regno de eadem natione, & lingua vtilissimum est, ibid. n. 5

Episcopi si legitimo deinceps impedimento viros idoneos ad sanctae praedicationis officium salubriter exequendum assumere debent, lib. 1. t. 31. c. 15. n. 2. pag. 275

Episcopi de iure communi fundatam habent intentionem in collatione beneficiorum suae diocesis, lib. 1. t. 31. c. 16. n. 3. p. 276

Episcopi de iure communi fundatam habent intentionem in quarta designationum, ibid. n. 9

Index rerum, & verborum

- Episcopalia iura nemo tenetur soluere nisi quæ à Iure expressa sunt, ibid. n. 14
- Episcopus consecratione, siue Canonicus creatione antiquior inter Episcopos, siue Canonicus primus sedet, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 3. p. 280
- Episcopus in Synodo diocesana potest per sua diocesi facere constitutiones dummodo non contraveniant Sacris Canonibus, lib. 1. t. 33. c. 2. n. 2. p. 281
- Episcopo obedire tenentur clerici in negotiis pertinentibus ad statum clericalem, alijs possunt puniri, ibid. n. 2
- Episcopo tenentur omnes etiam Principes in diocesi obedire, lib. 1. t. 33. c. 4. n. 1. p. 281
- Episcopus in sua Synodo facere potest statuta, lib. 1. t. 33. c. 9. n. 7. p. 286
- Episcopus non potest facere statuta Sacris Canonibus obstantia, ibid. n. 8
- Episcopus potest per censuras compellere Laicos ad trequam, & illi flagitantes punire, lib. 1. t. 34. c. 1. n. 4. p. 297
- Episcopus incumbit ad pacem firmiter tenendam mutuum consilium, & auxilium prædere, ibid. n. 6
- Episcopus ubi nolit consensum præstare adeundus est Archiepiscopus, lib. 1. t. 36. c. 2. n. 3. p. 297
- Episcopalis auctoritas debet ab Episcopo interponi ex causa rationabili, non verò simpliciter, lib. 1. t. 36. c. 5. n. 4. pag. 298
- Episcopus potest binis generales Vicarios constituere, vt caularum expeditioni facilius consulatur, lib. 1. t. 38. c. 9. n. 1. p. 310
- Episcopus in criminibus adulterio grauioribus, an & quando possit dispensare, remissus lib. 2. t. 1. c. 4. n. 10. p. 345
- Episcopus vbiunque potest dispensare quando non munitur prohibetur, ibid. n. 12
- Episcopus proprius quis dicatur, ostenditur lib. 2. t. 2. c. 1. n. 3. p. 360
- Episcopus habet territorium, lib. 2. t. 2. c. 13. n. 2. p. 372
- Episcopi in Concilio provinciali sunt iudices, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 2. p. 382
- Episcopi, & ceteri clericali Ordine insigniti immunes sunt ab onere præstandi iuramentum calumniae, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 2. & 7. p. 393
- Episcopus litigans per seipsum iurat de calumnia sine Papæ licentia, lib. 2. t. 7. c. 7. n. 2. p. 396
- Episcopus potest in sua diocesi constituere, ac decernere, vt aliqui dies festi colantur, ac celebrentur, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 13. p. 405
- Episcopus nullo modo potest dies festos sacrare ijs, qui non sunt auctoritate Romani Pontificis in Sanctorum numerum scripti, ibid. n. 24. p. 406
- Episcopus sine populo prædicare, aut ad id vocato an possit dies festos instituere, ostenditur ibid. n. 25. p. 406
- Episcopus cur dicat Pauper, remissus lib. 2. t. 2. c. 3. n. 2. p. 418
- Episcopus quando dicatur in remota agere, remissus lib. 2. t. 13. c. 13. n. 2. p. 432
- Episcopo inferiores consuetudine possunt acquirere facultatem cognoscendi de causis matrimonialibus, ibid. n. 14. pag. 433
- Episcopus iurisdictionis quasi possessionem non acquirit si subditi timore censurarum ipsi obtemperauerint, lib. 2. t. 13. c. 17. n. 2. p. 436
- Episcoporum litteris sigillatis sine testibus, & subscriptione Notarii non creditur in præiudicium Apostolicorum impetrantium, lib. 2. t. 20. c. 28. n. 3. p. 509
- Episcopalem qui adeptus est dignitatem presumitur ratione suæ virtutis adeptus, lib. 2. t. 23. c. 15. n. 7. p. 552
- Episcopi personaliter tempore suæ consecrationis præstant iuramentum fidelitatis, lib. 2. t. 24. c. 4. n. 1. p. 555
- Episcopi an & quando visitare teneantur limina Apostolorum, ibid. n. 5
- Episcopus potest relaxare iuramentum quando versatur turpitudine ex parte eroditoris recipientis, lib. 2. t. 24. c. 15. n. 2. pag. 566
- Episcopus contra Episcopum locum per se conuersum ad fidem triennio præscribit, lib. 2. t. 26. c. 1. n. 2. p. 591
- Episcopo contigit quarta pars prouentuum, & emolumentorum decimarum, lib. 2. t. 26. c. 4. n. 2. p. 592
- Episcopus potest ius auctoritandi sine consensu Capituli præscribere, lib. 2. t. 26. c. 5. n. 4. p. 599
- Episcopus potest in totum eximere, à sententia pro exemptione legitime lata non appellando, lib. 2. t. 27. c. 13. n. 6. pag. 600
- Episcopus potest dispensare cum Sacerdotibus, qui contrahunt nuptias peracta poenitentia, lib. 3. t. 3. c. 4. n. 2. pag. 719
- Episcopus Religionem intrare non potest sine Papæ licentia, lib. 3. t. 4. c. 1. n. 2. p. 722
- Episcopus quando absque peccato appeti possit, ostenditur ibid. n. 4
- Episcopi, & alij Prælati curam animarum habentes etiam de Iure diuino tenentur ad residendum, lib. 3. t. 4. c. 3. n. 4. pag. 723
- Episcopus an possit procedere ad priuationem ob non residentiam, tamen si tempore interualla obseruata non fuerint, lib. 3. t. 4. c. 11. n. 4. p. 729
- Episcopus in sui seruitium potest habere duos Canonicos Ecclesiæ suæ, qui fructus præbendarum in absentia percipiant, & an plures esse possint, ostenditur lib. 3. t. 4. c. 15. n. 4. pag. 732
- Episcopo, & Ecclesijs seruire sunt diuersa, ibid. n. 6
- Episcopus, qui ordinatur aliquem ad Sacros Ordines sine titulo, & Capitulo Sede vacante, vel Successor in Episcopatu tenentur illi prouidere de suo, donec aliquem titulum fuerit acquisitus, lib. 3. t. 5. c. 4. n. 2. & 3. p. 735
- Episcopus Ordinem conferens illi, qui iam in Sacro Ordine constitutus erat, sine titulo, tenetur ei prouidere de suo, ibid. n. 4. p. 736
- Episcopus tenetur clerico pauperi ab eo ordinato sine patrimonio prouidere de necessitatibus factum redditus Ecclesiæ, & qualitatem, ac dignitatem ordinati, ibid. n. 8. intellige si ordinatur scienter, secus si non fuit in culpa, eod. lib. 3. t. 5. c. 16. n. 6. p. 745
- Episcopus tenetur prouidere illi, cuius titulus ad quem promouus fuit, chafinate, vel alluione perijt, lib. 3. t. 5. c. 23. n. 5. p. 749
- Episcopus tenetur supplere titulum ordinato habenti illum, sed non sufficientem, ibid. n. 7. p. 750
- Episcopi possunt licite, & honeste nepotibus suis, & consanguineis pauperibus idoneis beneficia conferre, lib. 3. t. 5. c. 25. n. 2. p. 751
- Episcopus dispensare non potest super pluralitate dignitatum, personarum, curatorum, seu officiorum, lib. 3. t. 5. c. 78. n. 22. p. 756
- Episcopus an dispensari valeat, vt quis plura beneficia simplicia obtinere possit, ostenditur ibid. n. 24. p. 757
- Episcopus an dispensare possit aliquem ad duo incompatibilia quando ita sunt sibi vicina, vt commodè illis deesse auit possit, & tenues vtriusque sunt redditus, ibid. n. 25
- Episcopus non potest vni conferre beneficium, & sibi, vel nepoti reuocare pensionem, lib. 3. t. 5. c. 30. n. 2. p. 758
- Episcopus propter pauperatatem præbendam Ecclesiæ Cathedralis illi annexæ potest capellam reuocata ipsorum Presbyteris congrua portione, lib. 3. t. 5. c. 33. n. 2. pag. 760
- Episcopi de Iure communis fundatam habent intentionem in beneficiorum collatione, lib. 3. t. 7. c. 3. n. 4. p. 769
- Episcopus extra propriam diocesim iurisdictionem voluntariam exercere, & beneficiorum collationem facere potest, lib. 3. t. 8. c. 7. n. 4. p. 777
- Episcopus non potest dispensare vt quis in eadem Ecclesia duo simplicia beneficia similia obtinere possit, lib. 3. t. 8. c. 9. n. 2. p. 778
- Episcopus, cui potestatem conferendi dedit suo Vicario, potest conferre ante illum, lib. 3. t. 8. c. 11. num. 21. pag. 779
- Episcopus singulari personæ facultatem conferendi beneficia

Collectan. in quinque libros Decretal.

scilicet committere non potest, nec etiam ipsi vicario de
certo beneficio, ibid. n. 3
Episcopalis dignitas sub amplissimis verbis quocumque
beneficiorum in odiosis non venit, lib. 3. t. 18. c. 12. n. 3. p. 779
Episcopis exceptis iis, quae concernunt regularia instituta,
habet omnimodam iurisdictionem in Monachos Eccle-
siae Cathedralis Regularis, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 5. p. 782
Episcopus ratam potest habere alienationem rerum,
Ecclesiae absque solemnitate Sede vacante factam, ibi-
dem. nu. 8
Episcopi praescripserunt contra Capitula ut absque eorum
consensu sine consensu possint iurisdictionalia exercere,
subditorumque excessus punire, lib. 3. t. 10. c. 1. n. 5. p. 786
Episcopus etiam cum consensu sui Capituli non potest fa-
cere statuta in praedictum litium aliorum Praetorum
inferiorum, vel Ecclesiarum subiectarum, nisi aliqua
solvatur iusta causa, lib. 3. t. 11. c. 4. n. 3. p. 795
Episcopus cum maiori parte Capituli potest statuere ut
quilibet Canonicus de sua praebenda quotannis contri-
buat certam summam in alieuius pauperis scholae do-
cilis, & non vagi subsidium, ibid. n. 4
Episcopus, aut alius collator non potest tempore collationis
beneficii aliqui pensionem referuare, lib. 3. t. 12. c. v. n. 1.
n. 10. p. 796
Episcopus cogere potest Laicos ut eodem pretio merces, &
res vitu necessarias peregrinis, & hospitibus vendant,
quo publici ab incolis vendi solent, lib. 3. t. 17. c. 1. n. 8.
pag. 812
Episcopus in synodo non potest facere statuta in preiud-
icium aliorum inferiorum absque ipsorum consensu,
lib. 3. t. 18. c. 1. n. 3. p. 814
Episcopus donans si Ecclesiae fructus prius accepisset tunc
illi, quibus donauit, eos capient, lib. 3. t. 14. c. 7. n. 5.
pag. 878
Episcopus non potest extirpare a cathedrali, ibidem n. 8.
pag. 879
Episcopus potest donare aliam Ecclesiam, vel capellam
de bonis propriae Ecclesiae, lib. 3. t. 14. c. 9. n. 3. p. 879
Episcopus tenetur tempore suae promotionis facere inuen-
tarium eorum, quae ipse ex patrimonio, vel alio titulo
acquisiuit, lib. 3. t. 15. c. 3. n. 3. p. 883
Episcopatus est ordo, lib. 3. t. 16. c. 1. n. 5. p. 885
Episcopus potest de bonis patrimonialibus, non autem de
rebus Ecclesiae, aut eius intrinseque acquisitis, testari, ibi-
dem nu. 6
Episcopus religiosus an integrum sit testari de bonis patri-
monialibus, aut propria industria acquisitis, ostenditur.
ibid. n. 7
Episcopus Monachus de licentia summi Pontificis testari
potest, lib. 3. t. 16. c. 2. n. 10. p. 887
Episcopus confitio legitime de negligentia executorum non
solum potest, sed etiam tenetur testatoris mandata ex-
cui, lib. 3. t. 16. c. 3. n. 7. p. 889
Episcopus compellendo facere potest ut pia defunctorum
voluntates executioni mandentur, etiam si haec sit La-
icus, ibid. n. 8
Episcopus non solum legata pia potest executioni manda-
re, sed illa, quae non sunt pia, lib. 3. t. 16. c. 6. n. 12. p. 892
Episcopus de relictis Ecclesiae quartam Episcopalem po-
tere potest licet aliquid fuerit sibi a testatore relictum,
nisi in fraudem, lib. 3. t. 16. c. 14. n. 2. p. 898
Episcopus potest compellere haeredem, vel legatarium ad
executionem legatorum ad pias causas, etiam si testa-
tor probasset ne episcopus se intromitteret, lib. 3.
t. 16. c. 17. n. 2. p. 901
Episcopus potest ordinare illos, qui in suam diocesim do-
micalium transfugerunt, lib. 3. t. 20. c. 3. n. 4. p. 914
Episcopus non potest dare alicui privilegium celebrandi
in Ecclesia inuicibilis, lib. 3. t. 21. c. 3. n. 3. p. 943
Episcopus alicui Laico ex iusta causa concedere potest ad
vitam aliudue tempus ipsarum decimarum fluctus, non
vero ius percipiendi decimas, lib. 3. t. 30. c. 17. n. 4. p. 924

Episcopus an possit examinare, publicare, & approbare
nova miracula hominis defuncti non canonizati, osten-
ditur lib. 3. t. 41. c. 2. n. 4
Episcopus non potest concedere Ecclesiae non parochiali
ut in ea retineatur sanctissimum Eucharistiae Sacramen-
tum solum pro adoratione fidelium, lib. 3. t. 41. c. 10.
num. 7. p. 1074
Episcopus, aut quis alius, qui Ecclesias, aut Clericos vi-
sitat, non debet a pauperibus Clericis procuracionem
exigere, lib. 3. t. 30. c. 17. n. 6. p. 1045
Episcopus visitans tenetur impendere de proprio quando
Rector Ecclesiae est pauper, & Ecclesia indiget, ibid. n. 7
Episcopus visitans suam diocesim accipere potest illas,
quas vocant procuraciones, tanquam stipendium sibi pro
sustentatione debitum, lib. 3. t. 30. c. 21. n. 3. p. 1049
Episcopus visitator in eadem ciuitate, vel loco residentis
debet alia Rectore Ecclesiae, etiam si facta visitatione pos-
set recipere se in domum suam, lib. 3. t. 30. c. 24. n. 2. p. 1050
Episcopus regularis potest remittere causam ad Archiepi-
scopum, lib. 3. t. 18. c. 6. n. 8. p. 668
Episcopus si intra tempus praesentandi officii iuris adhuc
non deuoluit beneficium contentum, patronus adhuc non
praesentantibus, an firma sit collatio, ostenditur lib. 3. t. 38
c. 8. n. 9
Episcopi habent potestatem dispensandi in votis quauis
nonnulli consecrati sint, lib. 3. t. 34. c. 1. n. 3
Episcopus potest dispensare ut impuberes matrimonio
copulentur, lib. 4. t. 2. c. 2. n. 5. p. 16
Episcopus attentio iure Decretalium non poterat dispensare
ut denunciations praetermitteretur, lib. 4. t. 3. c. 1. n. 3. p. 15
Episcopus potest dispensare in impedimentis impedientibus non
tamen dirimentibus matrimonium, lib. 4. t. 3. c. 2. n. 2. p. 18
Episcopalis dignitas eximit filium a patris potestate, lib. 4.
t. 17. c. 13. n. 14. p. 109
Episcoporum cause summo Pontifici immediate subijun-
turi, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 2. p. 123
Episcopus accusatus contra personam familiaris cum accu-
satus opponere non potest, lib. 5. t. 1. c. 3. n. 3. p. 143
Episcopi quasi signum sunt positi ad sagittam, lib. 5. t. 1.
c. 24. n. 1. p. 151
Episcopus accedens ad consecrandum Ecclesiam consecra-
turalimenta, etiam si Ecclesia sit Episcopatus vicaria,
lib. 5. t. 3. c. 10. n. 2. p. 163
Episcopus dispensare potest quando quis per simoniam pro-
motus est ignorans, lib. 5. t. 3. c. 22. n. 3. p. 167
Episcopus in vim decreti Concilii Tridentini sessione 24.
de reformatione c. 6. an possit absolueret Sacerdotem, tunc
subditum in simonia occulta, & inhabilitare ad Ordines,
& beneficia, remissum ibid. n. 4
Episcopi non possunt decimas a suis subditis redimere, etiam
ab illis in eorum solutione iniuncte venientibus, lib. 5. t. 3. c. 1.
c. 28. n. 3. p. 171
Episcopi non possunt dispensare ut Iudaei habeant manci-
pia Christiana, lib. 5. t. 6. c. 1. n. 5. p. 180
Episcopus habet fundatam intentionem ut ad eum spectet
collatio beneficiorum in sua diocesi exaltationum, lib. 5.
t. 7. c. 11. n. 5. p. 182
Episcopus volens predicare in aliena diocesi tenetur obti-
nere licentiam ab episcopo illius diocesis, lib. 5. t. 7. c. 13.
n. 91. p. 186
Episcopus non potest excommunicare Regulares predican-
tes sine eius licentia, ibid. n. 44. p. 187
Episcopus schismaticus excommunicatus suspensus, vel
degradatus consort Ordinis charitatem, sed non eius
executionem, lib. 5. t. 8. c. 1. n. 4. p. 220
Episcopus dispensare potest vigore Concilii Trid. in irregu-
laritate praesentiente ex reprobatione occultali, lib. 5. t. 9.
c. 2. n. 7. pag. 123
Episcopus virtute Concilii Trid. sess. 24. reformat. ca. 6. an
possit absolueret duellantes si delictum sui occultum osten-
ditur, lib. 5. t. 14. c. 1. n. 7. p. 213
Episcopus proprius non potest Clericum propter rapinam

Index rerum, & verborum

deposuim. & restituere absque Papæ dispensatione, lib. 5. t. 17. c. 2. n. 5. p. 261

Episcopi, & eius Vicarij possunt etiam ad instantiam partis concedere monitorias generales contra occultantes bona aliena, & non manifestantes. lib. 5. t. 18. c. 4. n. 3. p. 269

Episcopi quibus casibus possint in beneficiis pensionem imponere remissis lib. 5. t. 22. c. 3. n. 7. p. 269

Episcopus, qui crudeliter aliquem suffraganeum fecit, duobus mensibus à Militari administratione suspendendus, lib. 5. t. 25. c. 2. n. 2. p. 304

Episcopus suspendens aliquem ab officio, vel beneficio ille à neutro suspendi potest propter dubium, lib. 5. t. 27. c. 4. n. 4. pag. 309

Episcopus ignoranter, & bona fide conferens beneficium excommunicato potest cum eo dispensare, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 30. p. 313

Episcopus dispensare potest ut quis retineat beneficium, & obtinere tempore excommunicationis, ibid. n. 29. secus si collatus esset facta per Papam, ibid. n. 31

Episcopus dispensat cum Diacono, qui Missæ sacrificium fecit ut in suo officio permaneat, & retineat beneficium, lib. 5. t. 28. c. 3. n. 4. p. 317

Episcopus ex legitima causa potest dispensare cum promissis per saltum si non ministraverint in Ordine suscepto, siue scientes, siue ignorantes fuerint promissum, lib. 5. t. 29. c. vnic. n. 5. p. 319

Episcopalem Ordinem nullus recipere potest nisi sit saltem Sacerdos, ibid. n. 10

Episcopus stansendo potest adiuvare Ius commune, lib. 5. t. 30. c. 3. n. 3. p. 321

Episcopus dispensare potest cum excommunicato accipiente Ordinem si Religionem ingrediat, ut manifestet in suscepio, ibid. n. 4. p. 321

Episcopus non potest sententiam interdicti profecti, vel Clericos suspendere huiusmodi Capituli, lib. 5. t. 31. c. 1. n. 3. p. 321

Episcopus beneficia, & Ecclesias suas diocesis visitare potest, lib. 5. t. 31. c. 8. n. 3. p. 326

Episcopus ubi temporalem habet iurisdictionem laicum Iudicem constituit, qui in causis criminalibus Ius dicat, lib. 5. t. 31. c. 1. n. 10. n. 1. p. 328

Episcopus criminalis cognoscit Episcopatum renferre, ibid. n. 9

Episcopi non in villis, castellis, aut municipijs, vel modicis ciuitatibus sunt præficiendi, lib. 5. t. 33. c. 1. n. 1. p. 337

Episcopus novus quando erigitur villa vel oppidum ubi est erigendum, prius ciuitatis honore decoratur, ibid. n. 4

Episcopus prima debet sedes, & præcipua omnium rerum gerendarum auctoritas, ibid. n. 5

Episcopalis dignitas quomodo dicatur vilescere in pagis, & villis, ostenditur ibid. n. 6

Episcopi sui nomine quis intelligatur, lib. 5. t. 33. c. 19. n. 7. pag. 377

Episcopus remittere potest decimas maximè suæ mensis debitas ex iusta causa, lib. 5. t. 33. c. 22. n. 3. p. 380

Episcopus privilegio suo simpliciter, & indifferenter decimas episcopales remittens non solum præsentem, sed etiam præteritam, & futuram remittere censuit, ibid. n. 5. p. 380

Episcopus an possit concedere ut in sua diocesi extra locum sacrum quis valeat celebrare, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 4. p. 395

Episcopalis dignitas est Ordinis, lib. 5. t. 34. c. 5. n. 3. p. 399

Episcopus correctionis relo pena pecuniaria Clericos punire potest, lib. 5. t. 37. c. 3. n. 3. p. 410

Episcopus ubi ad opudum pauper est potius pecuniarias sibi assumere potest, ibid. n. 4. p. 411

Episcopus in iudicio accusatus re percutientes sunt excommunicati nisi causa proprie defensionis perculserint, lib. 5. t. 37. c. 10. n. 3. p. 416

Episcopum occidens, vel capiens, & eius posteri usque ad tertiam generationem perdunt quicquid habent ab Ecclesia, lib. 5. t. 37. c. 12. n. 5. p. 417

Episcopi si concedant Indulgentias ultra numerum taxatum an committant in totum, vel in excoq, ostenditur

lib. 5. t. 38. cap. 14. num. 6. p. 423

Episcopi an possint Religiosis Indulgentias concedere intra suam facultatem, ostenditur ibid. n. 11. p. 433

Episcopi plures vnam Ecclesiam simul consecrantes an quilibet possit indulgere annum Indulgentis, ostenditur lib. 5. t. 38. c. 14. n. 1. p. 434

Episcopi, & Prebati etiam potest possint sibi eligere Confesso. remissis lib. 5. t. 38. c. 16. n. 1. p. 434

Episcopi suffraganei in suo Archiepiscopo possint eligere Confessorem approbatum ab Ordinario, ibid. n. 3. p. 434

Episcopus non potest eligere in Confessorem Sacerdotem non subditum, qui a proprio Episcopo non sit approbatus, ibid. n. 5. p. 434

Episcopus an possit absolvere Regulares exemptos excommunicatos ab violento manum iniectionem in Clericos, remissis lib. 5. t. 39. c. 1. n. 3. p. 439

Episcopi attempto Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 6. possunt quoscumque sibi subditos absolvere ab excommunicatione propter enormem Clerici persequutionem modo delictum sit occultum, lib. 5. t. 39. c. 7. n. 3. p. 446

Episcopus si patiens per otiosum cum denunciatus sit incurrat minorem excommunicationem, lib. 5. t. 39. c. 15. n. 5. p. 446

Episcopi Clerici in tallas, & exactiones imponere nequeunt, lib. 5. t. 39. c. 6. n. 3. p. 446

Episcopi pro multis necessitatibus, quas aliquoties observant, sit manifestæ, & rationabiles causa excurrere cum charitate moderata à Clericis auxilium possunt possunt, ibid. n. 6

Episcopus habet Ius circa visitationem Regularium cum Iure exigendi procuraciones ab ipsius visitatis nisi sint exempti, lib. 5. t. 39. c. 14. n. 2

Episcopatum suscipiendo non facit qui religionis ingressum volunt sed prius debet Religionem intrare, quam in Episcopatum fieri, lib. 5. t. 34. c. 10. n. 1

Episcopus nullus debet consecrare Ecclesiam nisi ei fuerint antea assignata dos competens, lib. 5. t. 40. c. 8. n. 3

Episcopus per sententiam definitivam depositus si appellavit à sententia potest pendente appellatione suam officium exercere, lib. 5. t. 40. c. 44. n. 6. p. 649

Episcopus si suspendat in casu, quo sibi licet, interdictionem ad tenetur, & medio tempore fuerit appellatus, an appellatio suspendat interdictionem, ostenditur lib. 5. t. 40. c. 55. n. 7. p. 658

Episcopus de Iure communi exceptis illis, que concernunt Regularia instituta, habet omnimodam iurisdictionem in Monachos Cathedralis Regularium, lib. 5. t. 41. c. 8. n. 1

Episcopus aliquando potest mutare statum Ecclesiarum secularium in Regularium, lib. 5. t. 42. c. 5. n. 3

Episcopus excommunicatus in totum si accedat confirmatione Papæ, lib. 5. t. 42. c. 6. n. 6

Episcopus an possit aliquam Ecclesiam eximere in totum à Iure Episcopali, remissis ibid. n. 7

Episcopus an possit Monachum ad professionem admittere, ostenditur lib. 5. t. 43. c. 13. n. 5. p. 946

Episcopus vultu, renunciare Episcopatum, aut Religionem intrare sine Papæ licentia non potest, lib. 5. t. 43. c. 18. n. 2. p. 955

ERA Carolus 3. annis, vel secundum alios 41. Christi saluatoris nostri ortum præcessit, lib. 5. t. 43. c. 11. n. 21. p. 980

ERROR in nomine, sed in cognomine non vitiat actum quando ex aliquibus comediis consistat potest de identitate personarum, lib. 5. t. 43. c. 38. n. 7. p. 653

Error in invocatione non officit veritati cum de corpore consistat, ibid. n. 8

Error communis, & titulus putatus operatur validitatem coram quoque de re tractabit quando in dubio fuerit de Iure humano, secus si de Iure diuino, lib. 5. t. 43. c. 14. n. 7. p. 989

Error conditionis servilis redditum tunc maximum, ut amplius multiplicet lib. 4. t. 9. c. 1. n. 2. p. 19

Error in servitute adscriptitia, vel originaria non dirimit matrimonium, ibid. n. 3

Error quatuor seu duobus antecedens matrimonium non dirimit, lib. 4. t. 1. c. 12. n. 3. p. 14

Error in dubio potius presumitur, quam falsitas, lib. 5. c. 10. c. 8. n. 6. p. 193

EVCHARISTIAM susceperis debet à media nocte esse ieiunans, nisi aliud possit reverentia Sacramenti, vel necessitas, lib. 3. c. 41. c. 5. n. 3. p. 1065

Eucharistia ad Sacramentum accedens debet esse in gratia, per Confessionem sacramentalem, & an, & quando ea non præmissa licitum sit accedere, lib. 3. c. 41. c. 7. n. 3. p. 1068

Eucharistia ad Sacramentum accedens cum conscientia peccati mortalis peccat mortaliter, ibid. n. 7

Eucharistia Sacramentum honorificè, & in loco decenti custodiri debet, lib. 3. c. 41. c. 10. n. 3. p. 1074

Eucharistia in Sacrario ex antiqua Ecclesiæ consuetudine, asseruntur ibid. n. 3

Eucharistia ad infirmos honorificè deferenda est, non tamen per plateam ubi habitant Iudei, ibid. n. 4

Eucharistia Sacramentum quatenus viaticum morientium tempore interdicti conceditur, lib. 5. c. 38. c. 11. num. 4. pag. 415

Eucharistia Sacramentum dandum est tempore interdicti dampnatis ad mortem, ibid. n. 6. p. 426

Eucharistia diuinissima est pacis Symbolum, in proœmio, n. 16. p. 4

Eucharistia ad solus saltem baptizatis necessaria est, ex præcepto non dolum Ecclesiasticum, verum etiam diuinum, lib. 1. c. 36. c. 8. n. 10. p. 300

Eucharistia Sacramentum furans quibus panis sit puniendus, ostenditur lib. 3. c. 44. c. 1. n. 3

EVICTIO cessat cum quis scienter rem emit alienam, lib. 1. c. 17. c. 7. n. 3. p. 811

Euctio cessat cum quis emit ius, quod venditor habet in re, ibid. n. 4

Euctio non competit aduersus donantem, ibid. 5

Euctio cessat ubi per contumaciam emptor condemnatur, ibid. n. 14. p. 823

Euctio re per sententiam arbitriam, & quando emptor contra venditor de euctione agere possit, ostenditur ibid. n. 19

EVIDENTIA sceleris non admittit excusationem, lib. 5. c. 1. c. 9. n. 1. p. 145

EVNYCHI, & spadones possunt Ordines assumere, & beneficia obtinere, lib. 1. c. 20. c. 3. n. 4. p. 103

Eunuchi, qui sunt, & integra habent virilia, si altero carenti testiculo, apti sunt ad matrimonium, lib. 4. c. 15. c. 1. n. 4. pag. 81

EVOCATIONIS notitiam Iudex cognoscens habere non dicitur ante presentationem, & receptionem litterarum, lib. 2. c. 13. c. 4. n. 1. p. 424

EXAMEN factum ad perpetuam rei memoriam si non sit servata forma tradita in cap. quoniam frequenter, ut lite non contest. est nullum, lib. 2. c. 16. c. 5. n. 3. p. 389

Examine peracto necesse est vt actor intra annum actionem instituat, nisi producat seculum futurum actor non possit intra annum illum experiri, ibidem n. 11. & 18. pag. 391

EXAMINATOR committit simoniam si pro danda approbatione pretium recipiat, lib. 2. c. 1. c. 1. n. 4. p. 159

Examinatores occasione examinis aliquid recipientes puniuntur arbitrio Ordinarii, ibid. n. 5

EXCEPTIO quantumcumque notoria proponenda est, lib. 1. c. 3. c. 6. n. 10. p. 37

Exceptio quod causæ conuentia diuidi non debet, impedit litis ingressum, lib. 1. c. 3. c. 43. n. 5. p. 70

Exceptiones irinolz, & minus legitimæ repelluntur vigore clausulæ, sine aliqua exceptione, vel nulla obstante exceptione, lib. 1. c. 10. c. 13. n. 2. p. 333

Exceptio quæcumq; dilatoria superueniens post litem contestatam post illam opponi potest, lib. 1. c. 19. c. 15. nu. 4. pag. 243

Exceptio dilatoria, quæ lite iam contestata incipit competere, potest tunc opponi in vim dilatorie exceptionis, ibidem num. 6

Exceptio peremptoria illa est, quæ iudicium perimit, & tol-

lit, lib. 2. c. 10. cap. 1. num. 2. p. 407

Exceptio peremptoria de sui natura litis ingressum impedit ubi per eam includitur nullum us agendi competere actori, ibid. n. 3

Exceptio confangumitatis opposita contra mulierem perentem quemdam in virum de ea est credendum prius quam de causa principali, ibid. n. 4. p. 408

Exceptio spontaneæ renunciationis obstat petenti restitutionem beneficii, lib. 2. c. 13. c. 3. n. 2. p. 424

Exceptio dilatoria post litem contestatam opponi potest quando Iudex non vult de illa cognoscere, lib. 1. c. 13. c. 10. n. 3. p. 429

Exceptionem qui obicit eam probare tenetur, lib. 2. c. 19. c. 3. n. 12. p. 465

Exceptio alternativa quando admitti possit, ostenditur lib. 2. c. 19. c. 5. n. 3. p. 467

Exceptiones satis est verbo proponere, lib. 2. c. 19. c. 21. n. 33. pag. 481

Exceptiones propriè appellantur, quæ proponuntur contra aduersarium, vel contra resciptum, lib. 2. c. 19. c. 21. n. 33. pag. 481

Exceptiones, quæ contra testes opponuntur, debet iterum Iudex admittit, aliis grauat partem, quæ posset appellare, lib. 2. c. 10. c. 7. n. 6. p. 496

Exceptionem infamatoriam contra testem opposens, & non probans tenetur actione laurium, lib. 2. c. 1. c. 49. n. 5. p. 535

Exceptio quasi peremptoria dicitur quæ contra testes opponitur, lib. 2. c. 15. c. 1. n. 7. p. 584

Exceptiones dilatorias nullas opponere potest post terminum certum à Iudice præfixum, etiam si lis non sit contestata, lib. 2. c. 15. c. 4. n. 2. p. 585

Exceptio dilatoria ante litem contestatam opponenda est, ibid. n. 3

Exceptio ræ non interest vt dilatoria ante litem contestatam opponenda est, ibid. n. 7

Exceptio litis pendens vt dilatoria ante litem contestatam opponenda est, ibid. n. 8

Exceptio dilatoria statim, & incontinenti post terminum elapsum, aut litem contestatam opponi potest, ibid. n. 11

Exceptionem dilatoriam si pars ignotum sibi competere tunc potest termini potest post terminum opponere, ibid. n. 12

Exceptio personam Iudicis respiciens potest opponi post litem contestatam, ibid. n. 13

Exceptio vt quis non conueniat ultra quam facere potest, opponi potest post litem contestatam, ibid. n. 14

Exceptio attentatorum potest opponi post litem contestatam, ibid. n. 15

Exceptio inuentarii potest opponi post litem contestatam, ibid. n. 16

Exceptio quod debent dari alimenta potest opponi post litem contestatam, ibid. n. 18

Exceptio dilatoria, quæ lite iam contestata incipit competere, potest tunc opponi non obstante termino finito, ibid. n. 21

Exceptiones ante alias proponenda est recusatio Iudicis, ibid. n. 21. p. 587

Exceptio falsi procuratoris in quacunque Iudicii parte opponi potest, lib. 2. c. 15. c. 6. n. 3. p. 588

Exceptio rei iudicatæ non competit quando cessaret causa sententiæ, quænis sit idem corpus, eadem causa petendi, & eadem personæ, lib. 2. c. 15. c. 13. n. 2. p. 590

Exceptio rei iudicatæ vt obstat quæ concurrere debeant, ostenditur ibid. n. 4

Exceptio suspitionis tanquam dilatoria ante litem contestatam allegari debet, lib. 2. c. 17. c. 20. n. 1. p. 617

Exceptio omnis dilatoria regulariter ante litem contestatam opponenda, & probanda est, ibid. n. 3

Exceptio declinatoria fori quæ reddit iudicium ab initio nullum, potest quandoque etiam post sententiam opponi, lib. 2. c. 1. c. 12. n. 3. p. 154

EXCOMMUNICATVS non potest resciptum impetrare, lib. 1. c. 1. c. 26. n. 4. p. 58

Excommunicatus non potest postulari, lib. 2. c. 1. c. 3. n. 3. p. 81

D d d ij 24com-

Index rerum, & verborum

Excommunicationis, vel interdicti sententia non profertur in terram nobilium, nisi super hoc mandatum recipiatur speciale, ibid. n. 10
 Excommunicatus probatur per famam, ibid. n. 14. p. 53
 Excommunicatus in iudicium, vel ad dignitates seculares, quibus sit annexa iurisdictio, assumi non potest, lib. 1. c. 16. c. 34. n. 9. p. 110
 Excommunicatus non potest eligi ad beneficia, & si eligatur electio est nulla ipso iure, ibid. n. 9. & eod. lib. c. 16. c. 39. n. 5. p. 126
 Excommunicatus non potest excommunicare, lib. 1. c. 13. c. 3. n. 3. p. 173
 Excommunicatus Episcopus durante excommunicatione, Sacros Ordines conferens an irregularis fiat, remissum ibid. n. 5. p. 173
 Excommunicatus ultra annum in excommunicatione perseverans potest beneficiis privari, lib. 1. c. 14. c. 8. n. 2. pag. 178
 Excommunicatus ob causam civilem perseverans in excommunicatione ultra annum ad beneficiis sit privandus, ostenditur ibid. n. 3
 Excommunicatio, quia exceptio si non opponatur ab adversario potest Iudex ex officio excommunicatum vitandum in iudicio agentem repellere, lib. 1. c. 19. c. 11. n. 13. p. 241
 Excommunicatio ista a delegato, qui copiam suae delegationis petenti non dedit, est nulla, lib. 1. c. 19. c. 31. n. 5. pag. 249
 Excommunicatio post appellationem iussu latam ipso iure est nulla, lib. 1. c. 19. c. 39. n. 1. p. 252
 Excommunicationis sententia a Plebano valere potest si habeat iurisditionem ex privilegio, lib. 1. c. 31. c. 3. n. 3. p. 265
 Excommunicatus vna, vel multis excommunicationibus ex pluribus causis aequè principalibus non censetur absolutus ab omnibus si in petitione vnam ex illis tacuit, lib. 1. c. 31. c. 1. n. 2. p. 266
 Excommunicatus semel amplius potest excommunicari eadem prima excommunicatione manente, ibid. n. 4. & lib. 1. c. 1. c. 1. n. 6. p. 361
 Excommunicatus si appellat post decem dies Iudex ex equitate debet admittere appellationem, lib. 1. c. 31. c. 8. n. 5. p. 269
 Excommunicatus nisi appellat intra decem dies depropter absolutiois effectu non auditur per viam appellationis, sed per viam simplicis querelæ, ibid. n. 7
 Excommunicans iniussu tenetur ad interesse, ibidem num. 9
 Excommunicationis iniussu effectus qualis, & an & quando liget, remissum ibid. n. 10
 Excommunicandi nuda potestas quando alicui tanquam nudo executori commissa est ille potestatem absolvendi non habet, lib. 1. c. 33. c. 16. n. 6. p. 290
 Excommunicationis timor cadit in constantem virum, lib. 1. c. 40. c. 4. n. 3. p. 317. & c. 6. n. 5. p. 319
 Excommunicatus non veniens ad Synodum, & venientes si illicitiati recedat, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 8. p. 342
 Excommunicatus clericus pro aliquo delicto, & contumax habet annum ad compendendum, & se expurgandum, & intra illum non potest deponi, ibid. n. 11
 Excommunicatus vti actor in iudicio etiam agendo causam propriam, stare non potest, lib. 1. c. 1. c. 7. n. 1. p. 347
 Excommunicatus in iudicio vti actor stare non potest siue, agat per se ipsum, siue mediante persona procuratoris, ibid. n. 3. p. 347
 Excommunicatus non potest denunciare, neque accusare, neque agere pro iniuria sibi facta, ibid. n. 4
 Excommunicatus nec coram Iudice Ecclesiastico, seculari, vel executor agere potest, ibid. n. 5
 Excommunicatus tanquam promotor causæ publicæ comparere non potest, ibid. n. 6
 Excommunicatus etiam contra alium excommunicatum agere non potest, ibid. n. 7

Excommunicatus etiam remedia restitutionis agere non potest, ibid. n. 8
 Excommunicatus non potest petere mandatum de manutenuendo, ibid. n. 9
 Excommunicatus agens de concernentibus animæ periculo auditur, ibid. n. 10
 Excommunicationis exceptio in iudicio attentatorum non obstat, ibid. n. 11
 Excommunicatus in casibus, in quibus periculum esset in mora, agere potest, ibid. n. 12
 Excommunicatus auditur quando pertendit se esse excommunicatum iniussu, vel dubitatur de ipsa excommunicatione, ibid. n. 13
 Excommunicatio minor privatur participatione Sacramentorum, non autem hominum communione, ibid. num. 14
 Excommunicatus ubi sit tunc debet in dubio intelligi de maiori, ibid. n. 15. p. 349
 Excommunicatus vti reus necessarius potest esse in iudicio, ibid. n. 19
 Excommunicatus vel reus voluntarius non potest esse in iudicio, ibid. n. 20
 Excommunicatus in casu in quo potest esse in iudicio vti reus necessarius, non valet in eo defendere causam propriam, sed tenetur ad constituendum procuratorem, ibid. n. 21
 Excommunicatus in ipsa, quæ respiciunt eius præiudicium non solum potest, sed etiam cognitur in iudicio comparere, ibid. n. 23
 Excommunicatus non est qui violentè à domo expellit clericum illum iniussu occupantem, lib. 1. c. 13. c. 12. n. 9. pag. 431
 Excommunicatus privatur etiam administratione rerum temporalium Ecclesiæ, lib. 1. c. 14. c. 8. n. 5. p. 445
 Excommunicatus per annum, & ultra pro causa merè civilis non privatur beneficiis, lib. 1. c. 14. c. 9. n. 3. p. 446
 Excommunicationis in exceptione non detrahatur iuramentum suppletorium, lib. 1. c. 19. c. 1. n. 2. p. 463
 Excommunicatus maior excommunicatione non potest procurator constitui in iudicio, lib. 1. c. 19. c. 7. n. 4. p. 469
 Excommunicatus si constituitur procurator consuetudo est ipso iure nulla, ibid. n. 5
 Excommunicatus testimonium dicere non potest, lib. 1. c. 20. c. 38. n. 9. p. 519
 Excommunicatus sciens in aliquo loco, ubi notoria est eius excommunicatio, an teneatur illum vitare in alio loco ubi de ea ignoratur, lib. 1. c. 14. c. 21. n. 7. p. 571
 Excommunicationes non compensantur ad invicem, lib. 1. c. 25. c. 1. n. 2. p. 584
 Excommunicatio minor privatur participatione Sacramentorum, non autem hominum communione, ibid. n. 4
 Excommunicatus habet auctoritatem legitimæ defensionis in iudicio vti reus necessarius, lib. 1. c. 25. c. 5. num. 4. pag. 587
 Excommunicatus potest opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ iudicis, doli mali, solutionis, & præscripti prius, ibid. n. 5
 Excommunicatus potest recusare Iudicem suspectum, ibid. n. 7. p. 588
 Excommunicato petenti iussu sententiam absolutoriam illa non est neganda, ibid. n. 8
 Excommunicatus excipere potest de pacto de non petendo, ibid. n. 9
 Excommunicatus an possit opponere exceptionem compensationis, ibid. n. 10
 Excommunicationis exceptione non obstante valet rescriptum impetratum in causâ appellationis non factâ excommunicationis mentione, lib. 1. c. 25. c. 10. n. 1. p. 589
 Excommunicatus ad sui defensionem omnes, & quævisque exceptiones proponere potest, ibid. n. 3
 Excommunicatus potest appellare, lib. 1. c. 15. c. 1. n. 1. p. 589
 Excommunicationis exceptio in quacunque iudicii parte opponi potest, lib. 1. c. 25. c. 12. n. 2. p. 590

Excom-

Collectan. in quinque libros Decretal.

- Excommunicatus iudicare non potest, ibid. n. 3
 Excommunicatio suum habet effectum in agente interdiciā recipiendā adhuc in causa spoliū, ibid. n. 4
 Excommunicationis exceptio non solum à parte, sed etiam à iudice opponi potest, ibid. n. 5
 Excommunicatus potest super appellatione impetrare rescritum, siue facta excommunicationis mentione, siue non, lib. 3. c. 14. n. 3. p. 591
 Excommunicationis poena ut incurratur in crimine concubitus trinitas monito requiritur, lib. 3. c. 2. n. 3. pag. 709
 Excommunicatio sua culpa non imputatur quod non possit conferre, nec ei currit tempus sex mensium darum à iure, ad beneficiorum collationem faciendam, lib. 3. c. 18. c. 5. n. 9. p. 775
 Excommunicatione durante non currit tempus patrono ad presentandum, ibid. n. 10
 Excommunicatus ad emphyteusim nominare potest, lib. 3. c. 18. c. 4. n. 144. p. 847
 Excommunicatus si sit sepultus in Ecclesia, vel cimiterio debet inde exhumari, si ab aliorum corporibus discretus possit, lib. 3. c. 18. c. 13. n. 3. p. 911
 Excommunicatus Ecclesiastica priuatur sepultura, ibidem n. 3
 Excommunicati corpus non potest sepeliri in loco sacro, ibid. n. 4
 Excommunicatus quando sit absolutus in mortis articulo debet Ecclesiastica sepultura mandari, ibid. n. 6
 Excommunicationis sententia lata post interpositam legitimam appellationem non forit effectum suum, lib. 3. c. 28. c. 16. n. 3. p. 833
 Excommunicatum post appellationem se dicens hoc probare debet, ibid. n. 4
 Excommunicatio post appellationem non tenet, lib. 3. c. 28. c. 17. n. 4. p. 843
 Excommunicatio valet ex conditione prolata, si intra decem dies non satisfecerit, aut non soluerit, lib. 3. c. 28. c. 40. n. 3. p. 844
 Excommunicatione conditionali pendente sequens appellatio dum pendet conditio suspendit, dummodo ante conditionis aduentum appellatum sit, ibid. n. 4
 Excommunicationis, seu interdicti sententia per appellationem non suspenditur, quia facta iudice secum executionem limitatur pluribus modis, lib. 3. c. 28. c. 53. n. 5. pag. 853
 Excommunicatus priuatur fructibus beneficiorum, nec eos lucratur quandiu est in excommunicatione maior, ibid. n. 7. p. 854
 Excommunicatus etiam appellatione pendente à tali excommunicatione priuatur fructibus beneficiorum, pensione, & distributionibus quotidianis, ibid. n. 9
 Excommunicatus, vel depositus, & priuatus beneficii fructu periturus de redditibus beneficii est alendus, ibid. n. 10
 Excommunicatus equiparatur telegato, ibid. n. 11
 Excommunicatus beneficiorum Ecclesiasticorum prouentibus prouidet etiam in sententia eorum priuatio facta nō sit, ibid. n. 12
 Excommunicatus iniuste licet priuatur prouentibus Ecclesiasticis tamen ubi erit detecta iniustitia excommunicationis prouentus sunt illi restituedi non solum beneficiorum simplicium, sed etiam distributiones quotidianae, ibid. n. 14. p. 855
 Excommunicatus iniuste à quibus detecta iniustitia fructus amissos repetere debeat, ostenditur ibid. n. 15
 Excommunicatus appellans à sententia excommunicationis, vel suspensionis, appellatione pendente remanet excommunicatus, vel suspensus, lib. 3. c. 28. c. 44. n. 7. p. 849
 Excommunicationis poena ipso iure imposita est contra quoslibet indebitē usurpantes Ecclesiarum bona, lib. 3. c. 38. c. 31. n. 3
 Excommunicatio continet damnum irreparabile, ac proinde ab illius sententia per decretum interlocutorium prolata appellatio conceditur, lib. 3. c. 28. c. 60. n. 19. pag. 667
 Excommunicatus in mortis articulo absolutus Ecclesiastica sepultura mandari debet, lib. 3. c. 28. c. 14. n. 3. p. 891
 Excommunicatus Ecclesiastica gaudet immunitate, lib. 3. c. 49. c. 6. n. 13
 Excommunicari debet non soluens decimas cum teneatur, lib. 3. c. 30. c. 32. n. 3. p. 935
 Excommunicatio sua culpa non imputatur quod non possit conferre, nec ei currit tempus sex mensium darum à iure ad beneficiorum collationem faciendam, lib. 3. c. 18. c. 5. n. 9. p. 775
 Excommunicatione durante non currit tempus patrono ad presentandum, ibid. n. 10
 Excommunicatus vnus potest iterum excommunicari, lib. 3. c. 6. c. 5. n. 10. p. 190
 Excommunicari an quis possit post mortem, remissiuē lib. 3. c. 6. c. 5. n. 9. p. 188
 Excommunicatus ex alio delicto præter heresim, & per annum in excommunicatione permanens non est habendus nec condemnandus tamquam hæreticus, sed tamquam suspectus de hæresi, lib. 5. c. 7. c. 23. n. 11. p. 113
 Excommunicatio probatur per famam, lib. 5. c. 27. c. 5. n. 3. pag. 309
 Excommunicatio cum agitur de poena debet probari plenē, & concludenter, ibid. n. 4
 Excommunicatio superueniens post collationem, vel electionem factam non præiudicat, lib. 5. c. 27. c. 7. n. 12. p. 310
 Excommunicatio regulanda est per intentionem excommunicantis, lib. 5. c. 27. c. 9. n. 2. p. 315
 Excommunicatio minor patitur tantum Sacramentorum participatione priuatur, lib. 5. c. 27. c. 10. n. 7. p. 316
 Excommunicatio ab Episcopo lata in accedentes ad Ordines contra ipsius prohibitionem non solum cadit in subditos ipsius Episcopi, sed etiam in exemptos, lib. 5. c. 30. c. 1. n. 4. p. 320
 Excommunicatio lata non præmissa trina canonica monitione valet, lib. 5. c. 31. c. 1. n. 4. p. 322
 Excommunicatio maior priuatur omni externa communione tam in actione, quam cibo, potu, osculo, & ceteris similibus actibus, lib. 5. c. 33. c. 12. n. 1. p. 367
 Excommunicationem non incurrit percussus clericum, ignorans eum esse, & lata culpa clericatum, lib. 5. c. 19. c. 4. n. 3. p. 439
 Excommunicatio incurritur ab illo, qui percussit eum clericum credens illum non esse Caicum, sed Titium similiter clericum, ibid. n. 4
 Excommunicationem incurrit percussus clericum cum hac intentione volo occideto hunc hominem, etiam si sit clericus, ibid. n. 6
 Excommunicatio incurritur ab eo, qui mandauit percussione clericis, sed postea penitentia ductus reuocauit mandatum, quia reuocatione non intimata mandatu adhuc secutus est mandati effectus, secus si prius ei immanio facta fuisset, lib. 5. c. 39. c. 6. n. 5. p. 441
 Excommunicatio propter enorme crimen ante absolutionem dandum est inamentum, lib. 5. c. 39. c. 10. n. 3. p. 443
 Excommunicatio non tollitur præcisè per emendationem excommunicati, lib. 5. c. 39. c. 15. n. 3. p. 446
 Excommunicatio generalis non ligat nisi subditos proferentis, ibid. n. 2. p. 449
 Excommunicare, aut suspendere debet se ipsum, aut superiorem propria auctoritate de recte nemo potest, ibid. n. 6. p. 450
 Excommunicatio lata ab homine meritis eo mortuo, vel ablato illo ab officio, qui eam tulit, ibid. n. 12. p. 451
 Excommunicationibus duobus, vel pluribus ligatus potest ab vna absolui sine alijs, lib. 5. c. 39. c. 27. n. 4. p. 454
 Excommunicatio lata in excommunicantes non præmissis iuris monitionibus est nulla, lib. 5. c. 39. c. 30. n. 6. p. 458
 Ddd iij Excom-

Index rerum, & verborum

Excommunicatio prius excommunicatum potestate suscipiendi, vel conferendi Sacramenta, lib. 5. c. 39. c. 32. n. 1 pag. 460

Excommunicationis sententia per appellationem non suspenditur, lib. 5. c. 39. c. 40. n. 3. p. 467

Excommunicatio lata post sententiam est nulla, ibid. n. 3

Excommunicationis exceptio in qualibet parte litis opponi potest etiam post conclusum in causa, lib. 5. c. 39. c. 46. n. 1. pag. 470

Excommunicari quis non potest pro peccato praeterito, nisi prius monetur, lib. 5. tit. 39. c. 48. n. 3. p. 473

Excommunicari absque monitione in quibus casibus quis possit, ibid. n. 6

Excommunicatio tenet licet in ea ordo iudicarius non ferretur, ibid. n. 5

Excommunicationis sententiam non praemissa competenti admonitione in aliquem pronuncians quam poenam incurrit ibid. n. 7. p. 473

Excommunicationem incurrit qui servari fecerit statuta edita, & consuetudines introductas contra Ecclesiae libertatem, lib. 5. c. 39. c. 49. n. 1. p. 473

Excommunicationis sententia lata a Iudice qui sit nominatum excommunicatus, & publice denunciatus ad praescriptum Concilii Constantien. est nulla, lib. 5. c. 39. c. 56. n. 3. pag. 476

Excommunicatio quid sit, ostenditur lib. 5. t. 40. c. 20. n. 6. pag. 486

Excommunicati an quis possit post mortem, remissus lib. 5. t. 6. c. 5. n. 9. p. 188

Excommunicatus, quem incurrit falsificans literas Papae in cap. ad falsarios, in quo differat ab illa Bullae in Cena Domini, ostenditur lib. 5. t. 20. c. 7. n. 4. p. 192

Excommunicationis poenam non incurrit qui in litteris Apostolicis aliquid modicum mutat, vel corrigunt quando non fit mutatio in substantia, ibid. n. 6

Excommunicatio aequiparatur morti, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 48. pag. 113

Excommunicationi textus in cap. tertio, de raptoribus subducitur illi, qui fideles ex iusta causa nauigans caprunt, vel depradantur, lib. 5. t. 17. c. 3. n. 1. p. 263

Excommunicatus an, & quando in dubio quis censendus sit, remissus lib. 3. t. 31. c. 10. n. 4. p. 957

Excommunicatus potest contrahere matrimonium, lib. 4. t. 7. c. 6. n. 3. p. 355

Excommunicatus monitus, & non desistens Divina Officia celebrans poenam incurrit perpetuae depositionis, lib. 5. t. 27. c. 3. n. 3. p. 308

Excommunicatus a tota synodo dispensari non potest, ibid. n. 3

Excommunicatus incapax est ad beneficia obtinenda ita ut collatio ei facta sit nulla ipso iure, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 1. pag. 370

Excommunicatus etiam iniussu est incapax beneficii, dummodo excommunicatio sit rite lata, ibid. n. 4

Excommunicatus etiam reputatur communis opinione ab solutus, est incapax ad obtinendum beneficium, ibid. n. 9

Excommunicatus est incapax cuiuscunque beneficii minoris, vel maioris, secularis, sine Regularis, ibid. n. 11

Excommunicatus est incapax cuiuscunque dignitatis, & officii Ecclesiastici habentis annexam iurisdictionem, ibid. n. 12

Excommunicatus eligi non potest, ibid. n. 13

Excommunicatus excommunicatione nulla non est incapax beneficii Ecclesiastici, ibid. n. 19

Excommunicatus post interpositam appellationem pendente causa appellationis est capax collationis, ibid. n. 17

Excommunicatus iniussu si Clericus fuerit, & in Divinis se immiscuerit, irregularis efficitur, ibid. n. 33

Excommunicatus in tota annuum non potest deponi, nec beneficii priuari, ibid. n. 34

Excommunicatus, & denunciatus semel semper praesumitur excommunicatus, lib. 5. t. 27. c. 8. n. 4. p. 314

Excommunicato minori excommunicatione facta collatio, electio, seu presentatio an veniat per sententiam irritandam, remissus lib. 5. t. 27. c. 10. n. 3. p. 315

Excommunicatus minori excommunicatione quamvis celebraret non sit irregularis, ibid. n. 4

Excommunicatus minori excommunicatione conferendo Ecclesiastica Sacramenta ad solum peccatum venialiter, remissus ibid. n. 6

Excommunicatus recipiens Ordines, etiam minores sit irregularis, lib. 5. t. 30. c. 4. n. 4. p. 330

Excommunicatus Episcopus non potest beneficia conferre etiam per Vicarium non excommunicatum, lib. 5. t. 31. c. 18. n. 8. p. 333

Excommunicatus, vel interdictus in vno Episcopatu in omnibus vitari debet, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 15. p. 344

Excommunicatus in vno Episcopatu cur in altero eadem territorium excommunicatis vitandus sit ratione referuntur, quae improbantur, & tandem n. 11. vera seferuntur, ibid. n. 11

Excommunicatus, vel interdictus nominatim dicitur quando proprium nomen exprimitur, vel aliquo indubitali signo demonstratur, ibid. n. 14

Excommunicatorum corpora si in Ecclesiis, aut cimiterijs a privilegiis sepeliantur, exhumanda sunt, & extra eiectenda, lib. 5. t. 33. c. 5. n. 3. p. 351

Excommunicatus sepelitus quare excommunicationem incurrit, ostenditur ibid. n. 3

Excommunicatus potest sepeliri in ea parte quae sine Episcopi auctoritate aucta sit cimiterio, ibid. n. 9

Excommunicatorum ossa in Ecclesia vel loco sacro sepulta eiectenda sunt ab eo si non excommunicatus distingui possunt, alia non, ibid. n. 11

Excommunicati, qui cum signis poenitentiae decesserint, & absolutionem dum viverent potuerint, sed morte praeventi absolvi non sunt, an Ecclesiastica sepultura priuandi sint, ostenditur ibid. n. 12

Excommunicatus non nisi in articulo mortis Poenitentiae Sacramentum concedendum est, lib. 5. t. 38. c. 1. n. 3. p. 415

Excommunicatus non est percussus, vel occidens Clericum turpiter agentem cum matre, filia, sorore, vel vatore, modo percussus ipso contenti, lib. 5. t. 39. c. 3. n. 4. pag. 437

Excommunicatus ob Clerici percussorem si propter capitales iniurias, aut aliud impedimentum nequeat ad sedem Apostolicam pro absolutione venire, potest ab Episcopo absolvi, lib. 5. t. 39. c. 11. n. 3. p. 444

Excommunicatus nullus hodie per Extram Ad euitanda, vitari debet antequam publice sit denunciatus, lib. 5. t. 39. c. 19. n. 4. p. 440

Excommunicatus pro violenta manus iniectioe in Clericum occulte vitandus est si sit occultus, si vero publicus publice, lib. 5. t. 39. c. 14. n. 3. p. 445

Excommunicatus per respiciendum sine absolutione non restituitur communium precum Ecclesiae participatio, lib. 5. t. 39. c. 15. n. 1. p. 446

Excommunicatus, qui per famam a probis sparsam denunciatus dicitur, vitari debet, ibid. n. 6

Excommunicatus in dubio quis censendus est, ibid. n. 7

Excommunicatus ob leuem percussorem Clerici ab Episcopo absolvi potest, lib. 5. t. 39. c. 7. n. 1. p. 448

Excommunicatus nominatim quis dicatur, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 21. n. 9. p. 450

Excommunicatus ob Ecclesiae factionem cum spoliatore post denuntiationem solus Papa absoluit, lib. 5. t. 39. c. 13. n. 2. pag. 451

Excommunicatus, suspensus, aut interdictus potest iterum ac sepius ligari alijs censuris etiam euident rationibus, lib. 5. t. 39. c. 27. n. 2. p. 454

Excommunicatus periturus Ecclesiae suffragijs, lib. 5. t. 39. c. 28. n. 3. p. 455 & t. 39. c. 38. n. 9. p. 460

Excommunicatus abiovi potest post mortem, ibid. n. 7

Excommunicatus ob percussorem Clerici si Quindus suscipiat

- piat deponitur ab illo Ordine cum quo solus Papa dispensat, cum Religio iam, qui id aliquo modo ignoranter fecit, dispensat Prelatus, lib. 5. tit. 39. cap. 3. num. 3. pag. 460
- Excommunicatus** est qui in Clericum volentem manus iniecit violentas, lib. 5. tit. 39. c. 36. n. 1. p. 464
- Excommunicato** dicens se absolvi non adhibetur fides, lib. 5. tit. 39. c. 39. n. 1. p. 467
- Excommunicatus** qui fuit olim, & hodie excommunicatus presumitur, ibid. n. 4
- Excommunicatum** quem semel scivi debere semper vitare, donec de abolitione mihi legitime confiteretur, ibid. n. 6
- Excommunicatus** a pluribus iudicibus ab eisdem absolvi debet, lib. 5. tit. 39. c. 41. n. 2. p. 468
- Excommunicatio** licitum est facere interesse conconi, lib. 5. tit. 39. c. 43. n. 4. pag. 469
- Excommunicatus** non potest ingredi Ecclesiam tempore, quo Divina celebrantur, ibid. n. 5
- Excommunicatus** repellere debet fides ex officio suo, etsi reus nihil dicat si sit publice denunciatus, lib. 5. tit. 39. c. 46. n. 3. pag. 471
- Excommunicatus** est dolose permittens Clericum peccati ex quo prohibere potuit, & non prohibuit, intellige ut ibi lib. 5. tit. 39. c. 47. n. 1. p. 471
- Excommunicatus**, vel suspendens aliquem iniuste tenetur et resarcire damnum, & intercelle, lib. 5. tit. 39. c. 48. n. 10. pag. 473
- Excommunicatus** unus potest iterum excommunicari, lib. 5. tit. 39. c. 48. n. 10. p. 473
- Excommunicatus** et alio delicto propter hæresim, & per annum in excommunicatione perseverans non est habendus nec condemnandus tanquam hæreticus, sed tanquam suspensus de hæresi, lib. 5. tit. 7. capitulo 13. numero 11. pag. 513
- EXCUSATIO** querentis ab expensis per vicum testem probatur, lib. 2. tit. 10. c. 4. n. 25. p. 491
- EXCUSATIONIS** exceptio vni dilatoria ante litem contestatam opponenda est, lib. 2. tit. 25. c. 4. n. 4. p. 585
- Excusationis** exceptio denegatur in foro Ecclesiastico, lib. 3. tit. 22. c. 1. n. 9. p. 685
- Excusationis** exceptio non datur agenti hypothecaria adversus tertium possessorem, ibid. n. 14
- Excusationis** exceptio opponi nequit in causa appellationis, ibid. n. 13
- EXECUTOR** deputatus ad distribuendum inter pauperes elemosinas potest sibi assumere si egeat, vel distribuere inter filios pauperes fraude cessante, lib. 1. tit. 6. c. 33. num. 3. p. 110
- Executor** gratia quam potestatem habeat, ostenditur lib. 1. tit. 9. c. 26. n. 5. p. 244
- Executor** merus potest iniquam exequi sententiam, lib. 1. tit. 9. c. 28. n. 13. p. 246
- Executor** merus non potest exceptiones admittere, nec de illis iudicare, ibid. n. 13. p. 247
- Executor** merus non tenetur nec iuste potest sententiam, & notorie iniustam continenterque nullitatem, vel intolerabilem errorem exequi, ibid. n. 14
- Executor** apertus verus iudex est, ibid. n. 15
- Executor** non semper tenetur exequi sententiam, ibid. n. 16
- Executor** Apostolicus, vel delegatus non potest exercere iurisdictionem litteris non premissis, lib. 1. tit. 9. c. 31. n. 3. p. 249
- Executor** potest fieri contra Clericos in redditibus beneficiarum, lib. 1. tit. 3. c. 16. n. 5. p. 436
- Executio** fit prius in mobilibus quam in immobilibus bonis, lib. 1. tit. 6. c. 5. n. 35. p. 392
- Executor** merus recusari non potest, lib. 2. tit. 18. c. 12. n. 2. pag. 619
- Executor** merus quis dicatur, ostenditur lib. 2. tit. 18. c. 43. num. 5. p. 647
- Executor** merus recusari non potest, ibid. n. 6
- Executor** merus cognoscere non potest de iustitia cause, lib. 2. tit. 27. cap. 5. num. 2. pag. 605
- Executor** non debet admittere aliquam exceptionem, ibid.
- Executor** potest abstinere ab executione quando sententia est notorie nulla, ibid. n. 3. p. 607
- Executio** post peractam penitentiam in nullo occulto crimine impeditur praterquam in homicidio, lib. 5. tit. 1. c. 21. n. 5. p. 153
- Executio** in fructibus præbende, seu beneficii Ecclesiastici, quando fieri possit, ostenditur lib. 3. tit. 12. c. 1. n. 12. p. 865
- Executores** quando nullo hærede instructo deputantur, censentur hæreses instructi cum onere distribuendi bona in ipsas causas, lib. 3. tit. 12. c. 13. n. 3. p. 868
- Executor** ultimarum voluntatum potest Clericus constitui etiam à Laico, lib. 3. tit. 12. c. 19. n. 2. p. 903
- Executor** ante susceptum mandatum non potest compelli ad illud munus subeundum, est enim à principio voluntarius sed post susceptum mandatum necessarius, ibid. n. 3
- EXEMPLARIBVS** instrumentis fides adhibenda est quando ea ipsius tabellionis protocollo extrahuntur servata iuxta forma, ibid. n. 7
- Exemplar** deductum auctoritate Iudicis Ordinarii eandem vim habet sicut instrumentum generale, lib. 1. tit. 12. c. 16. n. 2. p. 143
- EXEMPLUM** subditi nocere res est perniciose, lib. 1. tit. 6. c. 32. n. 6. p. 119
- Exemplo** optimi Principis firmiter iudicandum, lib. 1. tit. 27. c. 19. n. 4. p. 647
- Exemplum** sumptum manu eiusdem notarii, qui originale scriptum probat, & plenam fidem facit, lib. 2. tit. 22. c. 1. n. 3. pag. 533
- Exemplum**, & originale quando inter se differunt, potius standum est originali, ibid. n. 4
- Exempla**, & originalia in quo differant, ibid. n. 5
- Exemplis** regulariter fides non est adhibenda, ibid. n. 6
- Exempla** à Notario facta, solemniter presumuntur facta, lib. 2. tit. 23. c. 15. n. 2. p. 542
- Exempla** fideliter sunt exemplanda iuxta tenorem, & typum exemplaris, ibid. n. 5
- EXEMPTI** si delinquant extra locum exemptum ab Ordinariis puniri possunt non obstante exemptionis privilegio, lib. 5. tit. 33. c. 11. n. 27. p. 366
- Exempti** sunt qui assignantur à iurisdictione Ordinarii, lib. 5. tit. 33. c. 11. n. 17. p. 364
- Exempti** si excedant metas privilegiorum, sive publice delinquant, possunt ab Episcopo coartari, lib. 5. tit. 33. c. 10. n. 7. p. 362
- Exemptio** an concessa censetur ex receptione sub Apost. protectione, lib. 1. tit. 29. c. 11. n. 3. p. 680
- Exemptioni** an renunciari possit, ostenditur lib. 5. tit. 33. c. 5. num. 3. p. 325
- Exemptio** à potestate Ordinarii non probatur ex solutione census facta Sedi Apostolicæ nisi appareat, quod sit in signum subiectionis, ibid. n. 4
- Exemptio** à potestate Ordinarii non probatur ex hoc quod aliqui specialiter Iuris Beati Petri existant nisi census solutio concutatur, lib. 5. tit. 33. c. 8. n. 2. p. 358
- Exemptio** privilegio suo renunciare non potest, lib. 1. tit. 43. c. 5. n. 4. p. 335
- Exemptus** per Papam non potest prorogare iurisdictionem Iudicis Ordinarii absque licentia ipsius Papæ, lib. 2. tit. 18. n. 11. p. 378
- Exempti** causa commissa Ordinatio an censetur illis iurisdictione excitata, vel delegata, lib. 1. tit. 3. c. 19. n. 1. p. 277
- Exempti** subijcti Episcopo in illis omnibus, quæ sunt Ordinariis Episcopalis, lib. 1. tit. 15. c. 19. n. 2. p. 603
- Exemptio** ab Ordinariis potestatem non probatur ex receptione sub protectione Sedis Apost. lib. 5. tit. 33. c. 8. n. 7. pag. 359
- Exemptio** quando non est respectu certi Iudicis, sed simplex, & absolute respectu omnium, tunc taliter exemptus ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur, puniri non potest, lib. 5. tit. 33. c. 16. n. 4. p. 374
- Exemptio**

Index rerum, & verborum

Exemptio non valet collata monasterio ab Episcopo sine consensu Capituli, secus eo intrinsecente, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 8. p. 371

Exemptio vtriusque seu plenitudo à potestate Episcoporum apud Religiosos concedi potest ab Episcopis, & Praetatis inferioribus, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 21. n. 3. p. 379

EXHAEREDATIO calore iracundiae facta de filio an valeat, remittitur lib. 5. t. 10. c. 1. n. 3. p. 225

EXILII poenam Ecclesiastici Iudices Clericis imponere possunt, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 3. p. 158

EXPETITIVAE ad praebendam primo vacantiam concedi possunt in consequentiam provisionis de Canonatu, lib. 3. t. 5. c. 9. n. 2. p. 739

EXPENSAE Iudicis auctoritate sunt taxandae, lib. 1. t. 35. c. 6. n. 4. p. 267

Expense necessariae dicuntur sine quibus negotium expediri non potest, lib. 1. t. 6. c. 45. n. 5. p. 134

Expensarum condemnatio debet fieri in sententia interlocutoria, quas victus statim soluet etiam non expectata sententia definitiva, lib. 2. tit. 20. cap. 36. num. 5. p. 517

Expensarum ab absolutione expressa appellari potest, lib. 2. t. 18. c. 6. n. 12. p. 666

Expensarum condemnatio fit in interlocutoria, lib. 1. t. 28. c. 64. n. 4. p. 670

Expensarum ratio habenda est in facultatibus aestimandis, lib. 3. t. 1. c. 9. n. 4. p. 603

Expense probantur per iuramentum illius, qui eas fecit praemissa taxatione à Iudice, lib. 1. t. 2. c. 17. n. 12. p. 376

Expense in utilitate Ecclesiae dicuntur conuerse si facta fuerint in rem perpetuo duraturam, lib. 5. t. 5. c. 4. n. 5. p. 181

Expense, & sumptus ministranti Monacho accusanti Abbatem non reputantur etiam si monachus succumbat, lib. 5. t. 1. c. 6. n. 3. p. 157

Expofitus infans si municiatur cum chirographo, quod de eius baptismo fidem faciat, non est baptizandus sub conditione, lib. 3. t. 41. c. 1. n. 7.

Expofitus, quorum parentes ignorantur praestantur alimenta ab Ecclesia, vel eius Rectore, & in defectu à Communitatibus, lib. 5. t. 11. c. 9. n. 4. p. 328

Expofiti antiquius aleanantur in loco per Traianum edificato, ibid. n. 5

Expofitos pro filijs possunt parentes agnoscere, ibidem, num. 6

Exponens patrem filiam licet perdat patriam potestatem non tamen eximitur ab onere dotandi, lib. 5. t. 11. c. 9. n. 7. p. 218

Expofitus filium, vel seruum alieni repenit à patre, vel domino expensas, ibid. n. 8

Expofitis succedit hospitale exclusio sisto, ibid. n. 9

EXPRESSIO reclusa non sufficit cum quid patenter fieri debet, lib. 5. t. 35. c. 40. n. 4. p. 467

EXPRESSVM dicitur quod ad aliud gnippiam aliàs exprefsum refertur, lib. 3. t. 36. c. 7. n. 4

Exprefsum ubi aliquid requiritur simpliciter sufficit quoddam tantum colligitur ex mente, & identitate rationis, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 7

EXTINCTVM quicquid est cedi non potest, lib. 1. t. 19. c. 4. n. 5. p. 228

F

FABRICATORES falsae monetae gaudent Ecclesiastica immunitate, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 5

FACTVM à maiori parte in ijs, quae sunt communia pluribus ut singulis, etiam si essent mille, non valent nisi omnes consentiant, lib. 1. t. 11. c. 6. n. 4. p. 166 & eodem lib. 1. t. 1. c. 6. n. 6. p. 15

Factum à maiori parte in rebus Collegij, vel Communitatis valet, lib. 1. t. 2. c. 6. n. 4. p. 17

Factum proprium quando est graue, & notabile etiam

data longinquitate temporis praesumitur quis scire, lib. 4. t. 1. c. 11. n. 3. p. 9

Factum proprium quis ignorare praesumitur quando illud est de longinquo lib. 1. t. 23. c. 7. n. 3. p. 547

Facta non praesumuntur nisi probentur, lib. 2. t. 23. c. 16. num. 13. p. 540

Factum omne reale semper prae sumitur factum, lib. 1. t. 23. c. 1. n. 2. p. 543

Facta antiqua domesticis probant, lib. 2. tit. 20. c. 24. num. 18. p. 506

Factum non reputatur quod non habuit effectum, lib. 2. t. 6. c. 24. n. 15. p. 113. & lib. 5. tit. 40. cap. 3. num. 4. p. 479

Factum non attenditur, sed quod fieri debuit, lib. 1. t. 3. c. 27. n. 3. p. 115

Factum à maiori parte in rebus Collegij, vniuersitatis, vel Communitatis valet, lib. 1. t. 2. c. 6. n. 4. p. 17

Factum non dicitur quod non durat factum, lib. 5. t. 40. c. 3. n. 3. p. 479

FALCIDIÀ non solum non detrahitur cum infra annum à die mortis per Iudicem facta à solutione relictorum cessatur, sed etiam omne emolumentum ex testamento amittitur, lib. 3. t. 16. c. 18. n. 8. p. 905

FALSI TATEM committens licet perdat causam non tamen per hoc aduersarius obtinet nisi suam intentionem plenè probet, lib. 1. t. 3. c. 25. n. 5. p. 55

Falsitatem committens in causa cadit ab ea per sententiam, ibid. n. 6

Falsificans literas, quae alias erant nullae, incidit in poenam falsi, & puniri debet, ibid. n. 7

Falsitas expressa quae non inducit ad citius concedendum, non vitiat gratiam, lib. 1. t. 3. c. 31. n. 3. p. 63

Falsitas quidò exprimitur, aut veritas inopprimitur per ignorantiam, valet imperatio ubi huiusmodi subreptio non fuit causa concessionis, lib. 1. t. 3. cap. 34. numero 4. p. 64

Falsum iurans in aduerterent quod peccatum incurrat, ostenditur lib. 1. t. 24. c. 11. n. 7. p. 564

Falsitas testimonij probatur ex probatione coramponis, lib. 2. t. 19. c. 9. n. 19. p. 476

Falsitatis exceptio aduersus testes obijci potest etiam post sententiam, ibid. n. 23

Falsitas arguitur ex contrarietate, sed repugnancia apparente inter vnum, & alterum instrumentum, lib. 1. t. 12. c. 13. n. 2. p. 541

Falsitatis oritur suspicio cum aliquid scripturae additum apparet ex diuerso atramento, lib. 1. t. 22. cap. 6. n. 4. p. 136

Falsitatis suspicio oritur ex rasura in loco valde suspecto instrumenti, ibid. n. 12

Falsitatis praesumptio oritur ex foliorum incisione, ibid. num. 12

Falsitas arguitur ex diuersitate styli, lib. 5. t. 20. c. 6. num. 3. p. 291

Falsificans literas Papae ipso iure excommunicationem incurrunt cum suis fauoribus, & defensoribus, lib. 5. t. 10. c. 7. n. 2. p. 292

Falsificans literas Papae degradatur, & traditur Curiae seculari puniendum poenis legalibus, ibid. n. 9

Falsificatio vna sufficit ut quis puniatur poena ad falsificationem de crimine falsi, ibid. n. 7

Falsum monetam Papae Clericus fabricans an actualiter sit degradandus, remittitur ibid. n. 10. p. 293

Falsum dicens non excusatur praetextu ignorantiae, ibidem num. 11

Falsis dimissorij Clerici venientes ignorantur quos poena puniuntur, remittitur ibid. n. 12

Falsa literis Papae veniens mitius puniatur, quam illas falsificans, ibid. n. 19

Falsitas in dubio non praesumitur, lib. 5. t. 10. c. 18. n. 3. p. 293

Falsarius nemo praesumitur, ibid. n. 4

Fals.

Falsitas in capitulis probatur presumptionibus, ibidem
num. 7
Falsum iudicatur, quod affirmatur impossibile sciri, ibidem
num. 8
Falsitas non dicitur fieri per rasuram Bolle in loco non
suspecto, lib. 5. t. 10. c. 9. n. 2. p. 194
Falsitas nemini nocita non punitur poena ordinaria, lib. 5.
t. 10. c. 1. n. 5. p. 188
Falsum deponere dicitur qui tacet veritatem, ibidem. 6
Falsitudo sola suspicio in luteris Apostolicis fidem eis tollit,
lib. 5. t. 10. c. 4. n. 4. p. 189
Falsus praesumitur ex cancellatione in aliqua scriptura re-
perta, lib. 5. t. 10. c. 5. n. 3. p. 190
Falsitatem arguit ablatio reperta in aliqua scriptura, ibid.
num. 4
Falsitas arguitur ex apostillis, seu additionibus praesertim in
instrumentis, seu in aliqua scriptura repertis, ibid. n. 6.
pag. 191
Falsum committit qui interrogatus veritatem occultat, lib. 5.
t. 1. c. 18. n. 7. p. 151
FAMA sola non sufficit ad probandum mortem viri, vt
vor secundo nubat, l. 4. t. 1. c. 19. n. 4. p. 15
Fama non sufficit ad impediendum Matrimonium adhibitis
de contraria fama clarioribus probationibus, lib. 4. t. 1. c.
c. 27. n. 2. p. 13
Fama ad impediendum Matrimonium non debet esse pri-
uata, lib. 4. t. 1. c. 27. n. 3. p. 12
Fama impediens sufficit ad impediendum matrimonium
contrahendum, lib. 4. t. 14. c. 2. n. 3. p. 74
Fama in inquisitione requiritur, lib. 5. t. 1. cap. 31. num. 8.
pag. 173
Fama vehemens, & clamorosa insinuatione procedens re-
quiritur vt inquiratur contra infamatum, lib. 5. t. 1. c. 24
num. 3. pag. 155
Fama praecedens inquisitionem debet ortum habere a fide-
dignis, & non maleuolis hominibus, ibid. n. 10
Fama sufficit ad inducendam purificationem canonica, lib. 5
t. 3. c. 10. n. 4. p. 42
Fama, & honoris restitutio facienda est iis qui eius lesio-
nem propter vicia falso obiecta passi sunt, ibidem
num. 8
Fama plene probat in antiquis, lib. 2. t. 59. c. 13. n. 12.
pag. 484
Fama vbi probare intenditur non deseruit iuramentum sup-
pletorium, lib. 3. t. 19. c. 2. n. 33. p. 463
Famaque bona est thesaurus iustissimabilis, & maximum bo-
num, lib. 1. t. 6. c. 10. n. 12. & 13. p. 106
Fama nulla praecedente potest Episcopus inquirere quando
vertitur periculum animarum, lib. 3. t. 22. c. vnic. n. 6.
pag. 796
Fama per testes singulares probatur, lib. 2. t. 10. c. 4. n. 44.
pag. 493
FAMILIA Episcopi gaudet privilegio fori, lib. 1. t. 13. c. 10.
num. 2. p. 106
Familia vna potest inducere consuetudinem, lib. 1. t. 4. c. 11
n. 20. p. 81
Familiarum nobilitas, & honestas diuinijs conferuatur, lib. 3.
t. 20. c. 22. n. 6. p. 504
Familiares Papae, eademque seruientes percipiunt fructus
sui praebendae in absentia, lib. 3. t. 4. c. 14. n. 1. p. 171
FAMVLVS non habens salarium sed expensas potest testi-
ficari pro domino, lib. 3. t. 10. c. 24. n. 1. p. 506
Famulus iurans se domino obtemperatum ipsi imperanti
aliquid inordinatum parere non tenetur, lib. 3. t. 24. c. 23.
num. 3. p. 572
Famulus delinquens in extraxione rerum prohibitarum
nocet domino si sciuerit, lib. 2. t. 13. cap. 15. num. 5.
pag. 435
Famulo infirmo non tenetur dominus solvere salarium pro
tempore infirmitatis, lib. 3. t. 6. c. 1. n. 5. p. 764
Famulus expensas, quas dominus in sua curatione fecit, so-
luere ei tenetur, ibid. n. 6

FATVVS est Index qui ultra petita iudicat, lib. 5. t. 3. c. 37.
n. 4. p. 173
FERIATIS diebus in honorem Dei partes renunciare non
possunt, lib. 1. t. 9. c. 5. n. 30. p. 406
Feriis rusticilibus non modo expressè, verum etiam tacite
partes renunciare possunt, lib. 2. t. 9. c. 5. n. 35. p. 407
Feriis rusticilibus vt possunt, qui colligunt castaneas, & non
habent praedia vbi panem, aut vinum colligunt, ibid. n. 36
FERRVM in capitis quorundam de Iudeis intelligitur tam
factum, quam infectum, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 6. p. 189
FESTA quoad Officium incipiunt à vespere in vespere,
lib. 1. t. 9. c. 1. n. 3. p. 401
Festiuatates sanctissimae Virginis quae sunt, remissae lib. 1.
t. 9. c. 5. n. 18. p. 405
FEVDI alienatio valet sine consensu domini quando vnus
vassallus infusatur alio de feudo, & recognoscitur à domi-
no, lib. 1. t. 3. c. 10. n. 8. p. 17
Feudum potest à Vassallo domino renunciari sine alia fa-
cultate, ibid. n. 10.
Feudalia bona non veniunt in rescriptis simpliciter impe-
tratis nisi de eis specialis mentio facta sit, lib. 1. t. 3. c. 6.
num. 5. p. 36
Feudi successores & quando à defuncto vassallo contractum
ad alienum solueret, teneatur, remissae lib. 1. t. 3. c. 36.
num. 4. p. 66
Feudi successores ex pacto, & prouidentia an teneatur ad de-
bita praedecessoris, ostenditur lib. 3. t. 23. c. 1. n. 10. p. 874
Feuda dignitatum sunt, indiuidua, lib. 3. t. 26. c. 6. n. 50.
pag. 893
Feudo cuius tenetur dominus de cuiusdione nisi vassallus,
seu feudarius sciuerit rem de qua inuestiebatur esse
alienam, lib. 3. t. 17. c. 7. n. 11. p. 822
Feudi dominus Iudex est competens in feudorum contro-
uersijs, lib. 3. t. 2. c. 6. n. 2. p. 364
Feudum Clericus capere potest, ibid. n. 3. p. 365
Feudi possessio per inuestituram verbalem, seu abusuam
non transferitur, lib. 3. t. 11. c. 3. n. 3. p. 794
Feudum oblationem vltra dimidiam rescindi potest, lib. 3.
t. 17. c. 3. n. 10. p. 815
Feudalia bona non veniunt in rescriptis simplicibus impe-
tratis, nisi de eis specialis mentio facta sit, lib. 1. t. 3. c. 15.
nu 5. p. 374
Feudalis rei dominus directus qui eam à vassallo in pignus
accepit iuste potest fructus pignoris perceptos vltra so-
tem habere, lib. 3. t. 19. c. 8. n. 3. p. 178
FIDEIVSSOR conueniri non potest antequam principalis
debitor excutatur, lib. 3. t. 22. c. 2. n. 2. p. 864
Fideiussor renuncians beneficio excussionis potest conueni-
ri antequam principalis debitor excutatur, ibid. n. 3
Fideiussor, qui specialiter iurauit solvere, potest conueniri
antequam principalis debitor excutatur, ibid. n. 5
Fideiussor negans se esse fideiussorem excussionis privilegium
amittit, ibid. n. 6
Fideiussor potest conueniri antequam principalis debitor
excutatur quando mandatur procedi summarie, de plano,
& sola facta veritate inspecta, ibid. n. 7
Fideiubens pacta mercede non habet privilegium excussio-
nis, ibid. n. 10. p. 165
Fideiussor non habet excussionis privilegium quando prin-
cipalis cessit bonis, vel est pauper, & notorie non solu-
endo, ibid. n. 16
Fideiussor si sit correat debendi potest conueniri ante debi-
torem, ibid. n. 18
Fideiussor non tantum agit ad debitum principale, quod solu-
it, sed etiam id interesse, & damna sine culpa sua ex lo-
lutione facta proueniencia, ibid. n. 19
Fideiussor simpliciter acceptus tenetur ad vsuras, interesse,
vel augmentum debiti ex mora principali, lib. 3. t. 22.
c. 3. n. 3. p. 866
Fideiubere pro aliquo non potest Clericus Ecclesiae Colle-
gatae, lib. 3. t. 22. c. 4. n. 3. p. 867
Fideiubere ex pietate tenetur Clericus quando ad effer vrgens
necessitas

Index rerum, & verborum

- necessitas, ibidem numero 19. pag. 868
- Fideiussor non potest agere aduersus debitorem principalem, nec ad hoc quidem vt liberetur antequam pro eo soluat, vel alio modo satisfaciatur, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 2. p. 869
- Fideiussor potest experiri aduersus debitorem principalem vt illum a fideiussione liberet si diu in ea sitet, ibid. n. 3
- Fideiussor potest debitorem cogere vt illum liberet a fideiussione quando bona sua dissipare cepit, nisi post inchoatam dissipationem debitor abstineret, ibid. n. 1. & 6
- Fideiussor potest debitorem conuenire vt eum liberet a fideiussione si ipse fideiussor iudicio conuenus ad soluendum condemnatus sit, vel sit in casu condemnationis, ibid. nu. 8. & 9
- Fideiussor condemnatus non potest conuenire debitorem vt illum liberet a fideiussione si appellauit debitor, vel si fideiussor culpa sua condemnatus fuit, ibid. n. 11. & 12. pag. 870
- Fideiussor potest antequam soluat debitorem principalem conuenire vt illum liberet si ab initio eo pacto fideiussione suscepit, ibid. n. 13
- Fideiussor si animo nouandi intercessit potest debitorem conuenire vt illum liberet a fideiussione, ibid. n. 15
- Fideiussor, qui vult abesse ex causa necessaria, potest debitorem conuenire vt illum liberet, ibid. n. 16
- Fideiussores in priore obligatione dati an liberentur per posteriores, ostenditur ibid. n. 18
- Fideiussor ad certum tempus datus an absoluitur prorogato termino solationis, ostenditur ibid. n. 19
- Fideiussorem idoneum, & sufficientem promittens, qui postea per decoctionem insufficiens effectus sit, tenetur principalis alium idoneum loco illius prestare, lib. 1. t. 13. c. 19. n. 7. p. 439
- Fideiussorem simpliciter qui tenetur ex pacto dare satisfacti suae obligationi semel fideiubendo, ibid. n. 12. p. 440
- Fideiussor quando iurauit obligationem, & fideiussione non est necessaria excusio, lib. 2. t. 14. c. 9. n. 5. p. 560
- FIDELIS omnes ad decimam solutionem tenentur, lib. 3. t. 30. c. 23. n. 21. p. 938
- FIDES bona, & mala per vnicum testem probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 19. & 20. p. 491
- Fidem facere non oportet de Ordinaria iurisdictione, lib. 1. t. 29. c. 31. n. 6. p. 349
- Fidem fallere graue est, lib. 2. t. 35. c. 1. n. 5. p. 293. & c. 3. n. 2. p. 294
- Fidem frangens eadem poena punitur, qui puniretur frangens iuramentum, lib. 1. t. 40. c. 3. n. 3. p. 316
- Fides data per coniunctionem dexterae habetur loco iuramenti, ibid. n. 4. p. 317
- Fides mala per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. num. 49. p. 493
- Fides bona si confutatur ex facti ignorantia praesumitur in dubio, lib. 2. t. 26. c. 3. n. 3. p. 392. & c. 17. n. 8. p. 602
- Fides non feruatur ei, qui eandem fidem frangit, lib. 2. t. 24. c. 3. n. 4. p. 554. & lib. 5. t. 3. c. 28. n. 1. p. 171
- Fides hosti seruanda est, ibid. n. 5. p. 555
- Fides rudimenta, ac Christiana doctrina pueris Dominici, & alijs festiuis diebus edocenda est, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 5. pag. 700
- Fidem implicitam qui habet non peccat, lib. 1. t. 1. c. 1. num. 7. pag. 8
- Fidem violans iniuriis punitur quam periculis, lib. 2. t. 24. c. 35. n. 8. p. 583
- Fides bona necessaria est in praescriptione, lib. 2. t. 26. c. 20. n. 3. p. 604
- Fides bona requiritur in pacto retrouendendi cum clausula, quandoquique, &c. ibid. n. 9
- Fides bona in dubio est praesumenda, ibid. n. 14. p. 605
- Fides mala impedit praescriptionem in actionibus temporalijs, ibid. n. 7
- FIERI dicitur in tempore, quod sit parum post tempus, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 3. p. 302
- FILII presbiterorum de iure comuni mediate succedere possunt in beneficijs parentum, secus de iure Concilij Tridenti, lib. 1. t. 17. c. 7. n. 2. p. 190
- Filius legitimus non potest succedere patri in beneficio, quod ipse possidet nulla persona mediate, secus vero in iudiciale, lib. 1. t. 17. c. 11. n. 1. p. 192
- Filius Sacerdotis dignatur etiam ille, qui ante Sacerdotium natus est, ibid. n. 3
- Filius praesumitur illius, qui natus est ex illa, quam tunc habet fecum publice domi pro concubina, lib. 1. t. 17. c. 13. n. 2. p. 193
- Filiano probatur ex nominatione parentum, ibid. n. 4
- Filius Presbyteri non potest esse Canonicus in Ecclesia in qua pater est similiter Canonicus, lib. 1. t. 17. c. 16. n. 2. pag. 195
- Filius per Sacerdotium non liberatur a patria potestate, lib. 1. t. 41. c. 8. n. 6. p. 328
- Filijs existente patre dissipatore petere possunt vt sibi assignentur legitima, lib. 2. t. 9. c. vnic. n. 12. p. 411
- Filius quando dubitatur an sit alterutrius duarum feminarum illa praesertitur, quae est in possessione, lib. 2. t. 23. c. 2. n. 10. p. 545
- Filius an teneatur accusare patrem haereticum, remissum, lib. 2. t. 23. c. 14. n. 11. p. 551
- Filius a patre exheredatipotest etiam capium de carcere eripere neglexerit, lib. 2. t. 24. c. 23. n. 8. p. 572
- Filiusfamilias procurator dari potest quando agit nomine alieno, lib. 1. t. 38. c. 14. n. 2. p. 312
- Filiatio per testes de creditate probatur, lib. 2. t. 20. c. 5. n. 10. p. 495
- Filiatio per testes de auditu probari potest, lib. 2. t. 20. c. 3. n. 14. p. 514
- Filiatiois possessio per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 57. p. 493
- Filiorum appellatione continentur nepotes quando datus eadem ratio, lib. 5. t. 40. c. 2. n. 3. p. 478
- Filius mariti praesumitur natus ex vxore cum illo cohabitante, quia natus probetur vxorem esse adulteram, & filius affinitatis in facie adulteri, lib. 2. t. 19. c. 10. n. 3. p. 477
- Filius habet ius vae legitimam in bonis singulis paternis, lib. 3. t. 26. c. 18. n. 7. p. 902
- Filius pro sua legitima non potest pretiosiora bona eligere, ibid. n. 9. p. 903
- Filijs privilegia, quae personaliter parentibus conceduntur, gaudere non possunt, lib. 5. t. 33. c. 9. n. 3. p. 360
- Filius a quo euincitur legitima assignata per patrem potest agere de euictione contra fratres, vel coheredes, lib. 3. t. 17. c. 7. n. 10. p. 821
- Filia si vitam luxuriosam egerit a patre exheredari potest, lib. 2. t. 14. c. 13. n. 7. p. 572
- Filius minor legitimus patri succedens ab intestato confequitur emphyteusim, quam pater habebat cum potestate nominandi secundam, vel tertiam personam, & filia maiori repudiante illam erit locus secundo, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 150. & 151. p. 847
- Filijs nam ex vno patre Christiano altero vero Iudaeo, vel pagano Iure possunt baptisime donati an annente, & volente parente Christiano, altero renuente, & reclamante, lib. 3. t. 33. c. 2. n. 1. p. 980
- Filiorum educatio ad matrem pertinet ad patrem vero eruditio, ibid. n. 4
- Filius, esse triennio minor apud patrem fidelem esse educandus quando mater est infidelis, ibid. n. 9
- Filiosque licet experiri aduersus patrem pro repetenda vxore, lib. 4. t. 1. c. 11. n. 2. p. 9
- Filius de honestatis debito tenetur adimplere sponsalia, quae pater ipsius nomine contraxit, lib. 4. t. 2. c. 1. n. 3. p. 25
- Filius, vel filia licet patris consensum honeste exigant ad matrimonium, tamen eo non petito tenet contractus conjugalis, lib. 4. t. 2. c. 1. n. 4. p. 25
- Filius quoad contrahendum matrimonium non tenetur parenti illud praecipiente obedire, lib. 4. t. 2. c. 1. n. 5. p. 25
- Filijs genit ex matrimonio nullo solum, vel nullo simul, & clau-

Copyright © 2004 John Wiley & Sons, Ltd.

Index rerum, & verborum

FOETVS quando animetur; remissus lib. 1. c. 12. c. 32. num. 6. p. 247
FORMAE omnino etiam in minimo totum vitiat, lib. 2. c. 13. c. 10. n. 3. p. 470
FORMALIBVS nihil dicitur actum si aliquid desit, lib. 3. c. 1. c. 1. n. 4. p. 1078
FORNICATIO probatur ex coniugatione viri & mulieris per memora lib. 1. c. 13. c. 13. n. 4. p. 148
Formae Clerici dicitur notoria sine alia probatione si publice tenet concubinam, lib. 3. c. 1. c. 6. n. 7. p. 714
FORVM fortius quis ratione rei controuersae ubi res sua est, lib. 1. c. 1. c. 3. n. 2. p. 362
Forus non reperitur in masculino genere quando significat locum iudicij, lib. 5. c. 40. c. 10. n. 2. p. 481
Forum quod fortius coram illo iudice in cuius iurisdictione res etiam mobilis sita est, lib. 1. c. 1. c. 10. n. 15. pag. 380
FRANCIA non subest Imperatori, lib. 5. c. 33. c. 38. num. 7. pag. 393
FRATER admittitur etiam in causa haereticis ad purgandam innocentiam fratris, lib. 2. c. 23. c. 14. n. 2. p. 651
Frater pro fratre an & quando admittitur in testem; remissus ibid. n. 4
FRAYS, & dolus nemini debet patrocinari, lib. 1. c. 15. num. 7. p. 44
Fraus, vel malitia, qua quis falsitatem exprefit, vel veritatem supplevit, non praesumitur, sed necessario probanda est, lib. 1. c. 3. c. 10. n. 3. p. 50
Fraus per haereticum in haereticis commissa per testes de auditu probari potest, lib. 1. c. 30. c. 33. n. 17. p. 114
Fraus praesumitur ex vanitate sermonis, lib. 3. c. 12. c. vnic. n. 9. pag. 796
Fraus probatur ex temporis diuturnitate, lib. 1. c. 6. c. 38. num. 8. p. 125
FREQUENTIA inducitur ex duobus viciis, lib. 3. c. 7. c. 7. n. 7. p. 702
Frequentia alloquendi cum monialibus ex quibus vicibus inducitur arbitrio iudicis relinquatur, ibid. n. 8
FRVCTVS iam percepti quam qui percipi portuerunt in iudicio recuperari possessionis sunt pro spoliatorem, restituendi, lib. 1. c. 29. c. 12. n. 7. p. 241
Fructus beneficii pro debito patrimoniali Clerici non possunt ab arbitrio capi in causam iudicij, lib. 1. c. 43. c. 3. n. 5. p. 213
Fructuum appellatione veniunt fructus deductis expensis, lib. 1. c. 24. c. 7. n. 10. p. 558
Fructus qui dicantur, & quae veniant nomine fructuum, remissus lib. 2. c. 13. c. 11. n. 5. p. 410
Fructus integri si restitui iubeantur, intelligitur deductis expensis, ibid. n. 7
Fructus intelliguntur deductis necessariis expensis, ibidem num. 8
Fructus indoluitales bona fide consumptis non tenetur bonae fidei possessor restituere, nisi quatenus eas ex locupletiori causae, ibid. n. 10. p. 431
Fructuum restitutio non fit quando rescinditur contractus ex lesione vltra dimidiam, si ex lesione sit enormis, ibid. lib. 3. c. 17. c. 6. n. 1. p. 820
Fructus restituere tenetur emptor quia a tempore commissi consumpti, lib. 3. c. 18. c. 4. n. 17. p. 846
Fructus percepti ex fundo in pignus dato non sunt in dotem computandi, lib. 3. c. 20. c. 1. n. 2. p. 855 & c. 6. n. 3. pag. 860
Fructus incerti in congruum non computantur, lib. 3. c. 25. c. 12. n. 7. p. 743
Fructus beneficiorum, & distributiones quotidianae debentur clericis infirmis solitis residere, dum morbo impediende diuini interesse non possunt, quamvis propria culpa in morbum incidendum, lib. 3. c. 26. c. 1. n. 1. p. 764
Fructus intelliguntur deductis expensis, lib. 3. c. 29. cap. 1. num. 5. p. 271
Fructus in quocunque contractu pignoratitio computantur

di subactin fortem, & illam extinguat, lib. 5. c. 19. c. 8. n. 2. p. 278
FVGA quando delictum probat, lib. 2. c. 13. c. 4. n. 3. p. 547
Fugere an liceat inuolui decenter in carceribus captis vinculis, & fracto carceres, remissus ibid. n. 4
Fuga suspicio ubi debitor diebus festis in carcerem detrudi possit quae sit sufficienter relinquatur arbitrio iudicis, lib. 2. c. 9. c. 5. n. 29. p. 406
FVGTIVVS Religiosus tenetur quare, & renouare Praedicationes Capitulis, Abbatibus, sed Priores, lib. 3. c. 1. c. 24. n. 2. p. 956
Fugitivus, & eiection Religiosis apud alia monasteria eiusdem Ordinis constitutus subministranda sunt vitae necessaria, & cuius expensis, ibid. n. 20. c. 1
FVNDANS vniuersitatem cum conditione quod praesentari debeat aliquis de familia ipsius, non censetur voluisse sibi ligare manus quoad praesentationes ab ipso faciendas, lib. 3. c. 39. c. 11. n. 3. p. 1043
Fundator beneficii cum consensu Ordinarii non potest abique eo aliquid postea mutare, vel alterare, lib. 3. c. 32. c. 23. n. 2. c. 15. n. 2. p. 1633
FVRANS in extrema necessitate non peccat, lib. 5. c. 18. c. 3. n. 9. pag. 668
Furans aliquid in extrema necessitate, quo sibi subueniat in digne, postea factus locupletior debeat tantumdem restituere, ostenditur ibid.
Furans in extrema necessitate aliena non peccat, ibidem num. 4
Furum aut fortum non indicans quando peccat, & ad restitutionem obligatur, ostenditur, lib. 5. c. 18. c. 4. num. 2. p. 669
Furans rem alienam si ex indiget ad subsistendam propriam necessitatem an teneatur vi monitorij restituere, ostenditur ibid. n. 4
Furantes in Ecclesia an illius gaudeant immunitate, ostenditur lib. 3. c. 49. c. 10. n. 12
Furum si terris spolauit, & in restitutione petenda illis & dominus rei concurrant tunc dominus est praefertendus, lib. 1. c. 15. c. 5. n. 8. p. 425
Fur potest puniri in quocunque loco ubi reperiatur fuerit, lib. 1. c. 1. c. 14. n. 4. p. 373
Fur simplex ab Ecclesia extrahi non potest, lib. 3. c. 49. c. 6. n. 3
FVROR praesumitur durare omni tempore, lib. 1. c. 6. c. 31. n. 10. p. 168
Fur per testes singulares probatur, lib. 2. c. 21. c. 4. n. 461 pag. 453
Furorem domesticus probatur lib. 2. c. 20. cap. 74. num. 17. p. 506
FVRIOSVS praesentando non obligatur nisi factus sane mentis ratiū habere, lib. 1. c. 31. c. 15. n. 2. p. 948
Furtio olim etiam hereticus hereticus puniatur, lib. 3. c. 27. c. 3. n. 10. c. 13. p. 906
Furtio non potest habere testamentum, ibid. n. 24
FVRTVM quando annouitrem inter casus inuitos, ostenditur lib. 3. c. 15. c. vnic. n. 10. p. 808
Furtum committit qui de posita vitat, nisi existimet de manum facile ad permissum, lib. 3. c. 16. c. 1. n. 6. p. 809
FVSTIGATVS, & ad trescentos transmissus testis esse non potest, lib. 2. c. 20. c. 3. n. 13. p. 488
FVTVRA solus Deus agnoscit, lib. 2. c. 1. c. 13. n. 2. p. 354

G

GABELLARIVS inter Christianos an possit esse Iudeus, vel infidelis, lib. 5. c. 18. n. 7. p. 197
GALLI, & non exeri beneficia in Regno francie obtinere possunt, lib. 1. c. 5. c. 4. n. 11. p. 81
GALLIAE Rex habet aui nominandi, sed praesentandi Episcopos ad Ecclesias sui Regni, lib. 1. c. 6. cap. 144 num. 9. p. 100
GENE non solum potest a sacro suo fructus pignoris talis

Collectan. in quinque libros Decretal.

H

ralis accipere quando dicitur non soluitur, sed etiam ab alio quocunque extraneo, lib. 5. t. 19. c. 16. n. 4. p. 184.

GENERI per speciem derogatur, lib. 1. t. 3. c. 11. n. 8. p. 31
Generis appellatione non comprehenditur species in materia odiosa ubiqueque species habet aliquam qualitatem prologum genus, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 6. p. 44

GENERANDI potentia in dubio presumitur, & qui allegat contrarium debet probare, lib. 4. t. 15. c. 2. n. 3. p. 81

Generandi potentia secundum iuris presumptionem terminatur in homine in anno sexagesimo, ibid. n. 7. p. 81

Generandi terminus vitium in feminis est annus quinquagesimus, ibid. n. 8

GENTIS coadunatio non est punibilis, nisi facta dolose, & appensu ad malum, lib. 5. t. 12. c. 6. n. 13. p. 234

GESTA per excommunicationem denunciarum siue notorium clerici persecutores, pertinentia ad iurisdictionem sunt proposita nulla, lib. 3. t. 40. c. 7. n. 9

Gesta per salum procuratorem, vel reuocatam possunt per dominum rati haberi, si antea pars non opponat de falsitate mandati, lib. 1. t. 38. c. 4. n. 7. p. 308

Gesta per electum, qui in queta fuit administratione Prelatus peremptorie Papa sunt valida, etiam si postea mirus idoneus fuerit reprobatus, & ob hoc reprobatus, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 5. p. 134

Gesta per priuatum ipso iure administratione publica, beneficia, iurisdicte & officio quoque fungitur, valent ante criminis declarationem concurrentem communi errore populi, vel maiori parte, lib. 1. t. 6. c. 5. n. 4. p. 138

GRAECI sacerdotes videntes matrimonio ante Ordines iniunctum peccant, lib. 3. t. 1. c. 13. n. 7. p. 709

Graeci in minoribus Ordinibus coherentes possunt post coniugium ad factos Ordines ascendere, & matrimonio antea contracto vti, lib. 3. t. 3. c. 6. n. 1. p. 710

Graeci & Latini ordinandi non sunt, nec contra, lib. 1. t. 1. c. 9. n. 2. c. 11. n. 1. p. 167

GRAVATOR visum ad Ecclesiam confugiens illius immunitate non gaudet lib. 2. t. 49. c. 6. n. 4

GRATIFICATIO pueri deinde inuici ut quando quis confert beneficium in illum ad quem debetis necessitate pertinere, lib. 3. t. 1. c. 9. n. 5. p. 739

GRATIA Appl. cum icandalo non est exequenda, lib. 3. t. 5. c. 6. n. 1. p. 737

Grati quod est nulla ipso iure, ipso quoque interdictio executionis, & eius iudicium nulla est, lib. 1. t. 3. c. 19. n. 1. p. 49

Gratias pares si duo habuerint, ille praefertur, qui praesentat in praesentatione suae gratiae coram iudice & executoris, lib. 1. t. 3. c. 10. n. 1. p. 71

Gratia in Baptismo prodicta non solum remittit peccata originale, sed etiam actualia, omnesque peccata peccatis debita non debent per salutes, lib. 3. t. 1. c. 3. n. 8. p. 1080

Gratia ampla secunda non faciens remissionem de prima limitata est subreptitia, lib. 2. t. 26. c. 19. n. 4. p. 603

Gratia morte concedens etiam re integratio expirat, lib. 1. t. 19. c. 10. n. 1. p. 238

GRAVAMEN ubi reparari non potest in defunctis, licet sit appellatio ab interlocutoria, etiam si gravamen possit reparari, sed non ex toto, vel magis cum difficultate, sed prauidendo partes, lib. 3. t. 28. c. 10. n. 1. p. 606

Graumem quando habet tractum successum potest si sententia interlocutoria illud inducente appellari, ibid. n. 2

Grauminis tumor idem operatur quod ipsum grauumen, lib. 3. t. 28. c. 1. n. 1. p. 397

GRAVATVS si religionem ingrediatur animo fraudandi subfinitur, & ille non excluditur, lib. 4. t. 19. c. 1. n. 7. p. 474

Graumis in quatuor sit ad religionem inualidum, & blasphemis Monachorum, tunc Monasterium nullum minus profectum, & non consequitur, ibid.

GVTTA sanguinis in bellis si committatur vinum in summa quantitate an maneat semper illa gutta sanguinis sub particula vinum, & an de quodlibet cibum de illo vapo, ostenditur lib. 3. t. 1. c. 6. n. 10. p. 100

HABILIS iudicandus est, qui talis reperitur tempore praesentationis, & non prodest habilitas si superueniat, lib. 1. t. 36. c. 5. n. 8. p. 398

HABITARE si nuli cum Iudeis, siue Saracenis prohibetur est, lib. 5. t. 5. c. 5. n. 2. p. 188

HABITATIO fidelis cum infideli quando poterit sine effectum contumelia creatoris, non tempore permilla, ostenditur lib. 4. t. 19. c. 8. n. 1. p. 120

HABITVS Clericorum quis proprio dicatur, ostenditur lib. 3. t. 1. c. 15. n. 12. p. 707

Habitvs solus susceptus sine professione monastica expressa, vel tacita, Monachum non facit, lib. 3. t. 3. c. 13. n. 2. p. 545

Habitum deferens notitiorum, & professorum communem per annum integrum in exitu anni professus tacite censetur, lib. 3. t. 3. c. 13. n. 2. p. 545

Habitum notitiorum ab habitu professorum aliquando distinguitur manifeste, vel occulte, lib. 3. t. 3. c. 13. n. 2. p. 545

Habitum Religionis falsum, seu fictum portans, Religiosus non fit, lib. 3. t. 3. c. 11. n. 5. p. 366

Habitum Religionis, aut Cruxem falsum portantes puniuntur de iure, ibid. n. 2. p. 366

HEREDITATE venditur in qua consistit ius patronatus, illud transit in emptorem, lib. 3. t. 36. c. 7. n. 5. p. 1018

Hereditas sacentis curatorem potest praesentare ad beneficium non pariter namque dicitur hereditas, lib. 3. t. 3. c. 7. n. 6

Heredes sua auctoritate absque superioris consensu possunt tacite concordiam de aeternis vicibus praesentando Reddere, lib. 3. t. 36. c. 1. n. 14. p. 1014

Heres tenetur, & e contra exonerare conscientiam defuncti, lib. 3. t. 36. c. 5. n. 2. p. 1014

Heres absque iusta causa per tempus notabile differens exequi defuncti voluntate non grauius peccat, ibid. n. 3

Heres plenius iure substitutus, etiam in usufructu institutus intelligitur, lib. 3. t. 36. c. 4. n. 3. p. 111

Heres licet tenetur praestare legatum contra legatarium, qui per triginta annos illud non petiit, lib. 3. t. 36. c. 10. n. 13. p. 605

Heres expressa defuncti iura sibi legitime incumbenti monachis non adimplens intra tempus a iure statutum praestare ipso iure emolumento etiam praeterea sibi competente ex hereditate, videlicet testamentum eiusdem defuncti, lib. 3. t. 36. c. 6. n. 8. p. 607

Heres non potest praetentione continuare, quando defunctus fuit in mala fide, lib. 3. t. 36. c. 10. n. 10. p. 604

Heres, qui iura testamenti non adimplet circa praeterea legatarii praeiudicium, lib. 3. t. 36. c. 6. n. 11. p. 604

Heredes tenentur satisficere pro debito defuncti, lib. 3. t. 36. c. 14. n. 4. p. 613

Heredes conueniuntur ex maleficio defuncti, licet inde nihil videtur peruenire, ibid. n. 5

Heres non potest vocare contra dictum defuncti, lib. 3. t. 25. c. 1. n. 10. p. 585

Heres, & legatarii priuantur ipso iure emolumento testamenti, si defuncti voluntate non adimplerint statuta, & praeterea facta ad imputationem, lib. 3. t. 36. c. 6. n. 5. p. 607

Heredes plures in ius patronatus, omnes si in partem in solidum, & iure praedictum, non diuidantur inter illos, & pro portionibus hereditatis, sed in solidum, & equaliter ad eos pertinet, lib. 3. t. 36. c. 1. n. 3. p. 1013

Heredes valituri, qui in sua vita iurauerunt, tenentur domo fidelitatem iurare, lib. 3. t. 36. c. 14. n. 6. p. 105

Heredes iurantes non tenentur per poena perituri ad obsequium, & iuramentum ratione iuramenti, ibid. n. 8

Heredes domini & rectoris, qui in vita non declarauit se velle, quod opprobrium inueniat in cognominum, non possunt hanc declarationem tacere, lib. 3. t. 36. c. 4. n. 12. p. 605

H e e

H o m o

Index rerum, & verborum

Hæredis appellatione in compromisso veniunt hæredes
hæredis, lib. 1. c. 43. c. 14. n. 4. p. 310

Hæres ex submiffione defuncti ad omnes entis cum reu-
ocatione non potest vbiusque conueneri, lib. 1. c. 1. c. 17.
n. 3. p. 375

HÆRESIS in crimine parentes pro filiis, vel et contra
testes esse possunt, lib. 1. c. 30. c. 25. n. 1. p. 350

Hæresis in crimine domesticæ probatur, lib. 2. c. 10. c. 24.
n. 13. pag. 106

Hæresis crimen probatur per testes singulares, lib. 1. c. 30.
c. 4. n. 31. p. 457

HÆRETICVM maxime expellere potest vxor propria
auctoritate, non expellat Ecclesiæ iudicio, lib. 1. c. 19.
c. 6. n. 2. p. 121

Hæreticus absolutus in foro penitentie potest accusari in
foro exteriori, lib. 4. c. 19. c. 8. n. 12. p. 126

Hæreticus est, qui sentit contra id, quod Ecclesiæ propo-
nit ad credendum, lib. 5. c. 7. c. 3. n. 3. p. 199

Hæreticus censendus est tenens veram opinionem, sed putans
illam esse contra Catholicam Ecclesiam, lib. 5. c. 7. c. 3. n. 4.
pag. 199

Hæretico relinqui testamentum potest, & in vita donari
causa pietatis & ad eius necessitatem subleuandam, lib. 5.
c. 7. c. 6. n. 5. p. 201

Hæreticus ipso iure priuatur beneficijs Ecclesiasticis ante
sententiam declaratoriam lib. 5. c. 7. c. 9. n. 10. p. 203

Hæretici post sententiam criminis declaratoriam priuatur
fructibus beneficii omni perceptis a die committendi delicti,
lib. 5. c. 7. c. 9. n. 8. p. 204

Hæretici, qui post declarationem erroris continuo ad fidem
recedunt, errorem suum publice inspectioni arbitrio
abstantes, & satisfactionem congruam exhibere parati
sunt, hæreticorum ponant, lib. 5. c. 7. c. 9. n. 9. p. 204

Hæretici quando dicuntur continuo, & ipso iure ad
fidem, ostenditur lib. 5. c. 7. c. 9. n. 10. p. 204

Hæreticus quando dicitur incontinenti reuertitur iudicio ar-
bitrio relinquatur, lib. 5. c. 7. c. 9. n. 14. p. 204

Hæreticus ad arbitrium Episcopi debet vel litam, vel
potest publicè abjurare, lib. 5. c. 7. c. 9. n. 13. p. 204

Hæretici transgressi, etiam ad fidem conuertantur & iuræ seculi
tradantur, nisi ipso iure redeant ad Ecclesiam, lib. 5.
c. 7. c. 9. n. 10. p. 205

Hæreticus probatur per facti euidentiam, vt quia publicè
hæretici prædicat, lib. 5. c. 7. c. 9. c. 15. p. 205

Hæreticorum bona propter hæresim confiscantur ipso iure,
lib. 5. c. 7. c. 10. c. 4. n. 3. p. 206

Hæreticus antequam feratur sententia declaratoria contra
eum, habet reum suarum possessionem, ibid. n. 4. p. 207

Hæreticus per penitentiam non cadit poenam confisca-
tionis bonorum, ibid. n. 4. p. 209

Hæreticus punit mentalis non incurret poenas comminatas
in cap. excommunicatus, id primo de hæreticis, lib. 5. c. 7.
c. 13. n. 3. p. 211

Hæretici qualiter per publicas, & supremas potestates sint
puniendi, remittitur ibid. n. 3. p. 211

Hæreticus ipso iure est censendus ille, qui propter causam
ad fidem spectantem, est excommunicatus, & per annum
in tali excommunicatione permansit, ibid. n. 10. p. 214

Hæretici, eorumque fautores sunt infames, ibid. n. 14. p. 215

Hæretici publica officia obire non possunt, ibid. n. 15. p. 215

Hæretici non possunt creati defensores ciuitatis, nec vocari
ad consilia, nec esse milites, aut aduocati, ibid. n. 26.
pag. 215

Hæretici, eorumque fautores defensores, & receptatores
rePELLuntur a testimonio, ibid. n. 27. p. 215

Hæreticus testari non potest, ibid. n. 28. p. 215

Hæretici testamentum, & quilibet alia dispositio etiam ad
proximas causas, est nulla, ibid. n. 29. p. 215

Hæreticus cui uicem que successione est incapax, siue succes-
sio illi de iure iure communi, siue militum, aut fidei-
commisfi, vel per viam contractus inter viuos, ibid. n. 31
& 32. pag. 216

Hæreticus reconciliatus nanciscitur veramque testamenti fa-
ctorem, ibid. n. 33. p. 216

Hæresis crimine proceditur per inquisitionem nulla præce-
dente infamia, aut diffamatione, ibid. n. 45. p. 216

Hæretici non possunt esse iudices, & processus coram eis fa-
cti, ac sententia per ipsos lata sunt ipsorum nulla, ibid.
n. 25. p. 216

Hæretici ex generali consuetudine hodie comburi solent,
postquam prius strangulantur, nisi pertinaces sint, quia sunt
viri comburendi sunt, lib. 5. c. 7. c. 15. n. 4. p. 218

Hæretico coniugo iam Ecclesiæ sententia damnato an in
regnum sit viri Catholico 24 Ordinem transire, ostenditur
lib. 3. c. 32. c. 21. n. 4. p. 278

Hærenorum omnes libri absque villo delectu sunt vitandi,
lib. 5. c. 1. c. 2. n. 8. p. 10

Hæreticus in quocunque loco, vbi repertus fuerit, ab Inqui-
sitore possit puniri, lib. 2. c. 2. cap. 14. numero 33

Hæretici ita ad Ecclesiam confugiant, Ecclesiastica non gra-
tulentur immunitate, lib. 3. c. 40. c. 6. n. 36

Hæresis in causa potest Clericus esse notarius, sed tabellio,
lib. 3. c. 50. c. 8. o. 5.

Hæreticus a testimonio repellitur, lib. 2. c. 20. c. 2. n. 13.
pag. 488

HÆMAPHRODITVS quando, & quomodo maritimo
num contrahere possit, lib. 4. tit. 35. cap. 2. num. 5.
pag. 81

HIEROSOLYMITANI Patriarchatus origo, & dignitas,
ostenditur lib. 5. c. 33. c. 23. n. 3. p. 384

HISPANIAE Reges non subsunt imperatori, nec superio-
rem recognoscunt in temporalibus, lib. 4. c. 17. c. 13.
n. 4. p. 110

Hispaniarum, & Lusitanæ Reges possunt iure nominan-
de, seu presentando Episcopos ad Ecclesias Cathedrales,
lib. 1. c. 6. c. 14. n. 8. p. 100

HISTORIIS, & chronicis creditur fieri illi a maioribus no-
stris fides adhibenda sit, lib. 2. c. 19. c. 13. n. 4. p. 484

Historia sunt scripturae priuæ, quæ ex antiquitate,
& fama dicuntur assumere fidem, ibid. n. 5

HISTRIONES a testimonio repelluntur, lib. 2. c. 20. c. 3.
n. 14. p. 488

HYPOTHICA specialis bonorum Ecclesiæ heri non po-
test, lib. 2. c. 13. c. 1. n. 1. p. 799

Hypotheca rei non soluit laudemium, lib. 3. c. 18. cap. 4.
n. 37. pag. 836

Hypotheca competit pro laudemij præstantis, ibid. n. 44.
pag. 837

Hypotheca tacita pro dote non præterit alteri hypothe-
cæ expresse priori etiam non pteuegiatur, lib. 3. c. 1.
c. 5. n. 7. p. 819

HOMAGIUM non præstat Clerici, lib. 5. c. 3. c. 17.
n. 3. p. 165

HOMICIDIUM inter grauiora, & horribiliora crimina
computatur, lib. 1. c. 13. c. 17. n. 3. p. 172

Homicidium est grauius malum fornicatione, & perurio,
ibid. n. 4

Homicida non perdit ipso iure beneficium antea acqui-
situm, donec per sententiam eo priuetur, lib. 2. c. 14. c. 8.
n. 3. p. 441

Homicida proditorius Ecclesiasticum non gaudet immunita-
te, lib. 3. c. 49. c. 6. n. 45. p. 3108

Homicidium proditorium dicitur commissum ab eo, qui
aliquem veniens necat, ibid. n. 47. p. 3107

Homicidium casu contingit, vel ab aliquo patrum qui
non sit compos mentis, non polluit Ecclesiam, lib. 3. c. 49.
c. 4. n. 3. p. 3104

Homicidium iustum, quod fit iuxta per iustam iudicis sen-
tentiam inferitur, an polluat Ecclesiam, ostenditur ibi-
dem. n. 4

Homicidij, vel alterius mali causam dante tenetur de omni
causato homicidio, vel malo integram sententiam incur-
rit, lib. 5. c. 12. c. 11. n. 2. p. 240

Collectan. in quinque libros Decretal.

Homicidio intereffens fi non percufferit quando irregularitatem incurrat, offenditur ibid. n. 6
Homicidium actum commiffum, & tamen abfque voluntate, & culpa non imputatur committenti quoad Ordines fufcep- tos, & fufcipiendos, lib. 5. t. 12. c. 12. n. 4. p. 342
Homicida, & irregularis non confetur ille, cuius occafione eo tamen prohibente, & caufam non dante ab eius ami- cis, famulis, vel confanguineis homicidium committitur, lib. 5. t. 12. c. 17. n. 3. p. 343
Homicida Clericus propter homicidium venit beneficijs priuandus, lib. 5. t. 31. c. 10. n. 7. p. 328
Homicidium cafuale ex ludo licito fecutum non facit quem irregularem, lib. 5. t. 12. c. 12. n. 6. p. 349
Homicida quantumuis occultus eft irregularis, lib. 5. t. 1. c. 5. t. n. a. p. 153
Homicida eft beneficiorum incapax, lib. 5. t. 1. c. 13. nu. 4. pag. 154
HOMO non dicitur ante infufionem animæ, lib. 3. t. 41. c. 8. n. 3
Hominum malicijs non eft indulgendum, lib. 4. t. 18. c. 5. n. 3. pag. 116
HONESTI viri coram quibus appellatur debent eſſe duo, vel ſaltem vnus honeſtus vir, notarius, & teſtis, lib. 2. t. 18. c. 73. n. 12. p. 678
HONOR, & reuerentia ſenioribus exhibenda, lib. 1. t. 7. c. 3. n. 2. p. 147
Honoris proprij licita eſt deſenſio niſi abrepta fuga ſaluti ſue conſulere quis poſſit, dummodo non fit miles, vel nobilis, quibus dedecus eſt fugere, l. 5. t. 12. c. 1. n. 5. p. 321
Honoris amiſſio inducit iuſtum metum, lib. 1. t. 18. c. 73. n. 10. p. 677
Honorandus eſt quilibet ſecundum ſuam dignitatem, lib. 1. t. 33. c. 15. n. 4. p. 289
Honorem debent impendere minores maioribus, ibidem num. 7
Honorandus eſt quiſque in Sede ſecundum dignitatem, lib. 1. t. 4. c. 6. n. 10. p. 75
Honorari debet ab alijs, quem Princeps honorat, lib. 1. t. 3. c. 7. n. 4. p. 38
HORAE Canonice recitande ſunt iuxta ordinem ab Ec- cleſia præſcriptum, quem ſi quis non ſeruauerit, minimè peccabit mortaliter, nec etiam venialiter ſi faciat ex iu- ſta cauſa, lib. 3. t. 41. c. 1. n. 8. p. 1060
Hora Canonice ſunt ſepem, ibid. n. 12. p. 1061
Horas omnes Canonicas omittens vno die vnum tantum committit peccatum, ibid. n. 13
Hora Canonice quare humano Eccleſiaſticoque Iure in- ſepem diſtinctæ fuerint, remiſſio ibid. n. 16
Hora Canonice quare Diuinum, Officium appellentur, lib. 3. t. 41. c. 9. n. 13. p. 1072
Hora Canonice dici non debent ſyncopando, diſtinnendo ſcilicet, vel verba, vel verſus, aut ſyllabas, ibid. n. 11
HORTORVM ex fructibus, & ex oliueis ſoluitur deci- ma, lib. 3. t. 30. c. 32. n. 5. p. 927
HOSPITALARIJ quando incerpint, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 7. pag. 341
Hospitalarij verè ſunt religioſi, ibid. n. 8
HOSPITALIA, & loca pia, que per adminiſtratores regun- tur, gaudent iure minoris, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 5. p. 311
Hospitalia erecta auctoritate Episcoporum ſunt loca pia, & reli- gioſa, gaudentque omnibus pie cauſe priuilegijs, lib. 3. t. 36. c. 4. n. 3
Hospitalia etiamſi non ſi erectum, & approbatur aucto- ritate Episcoporum proinde locus religioſus, & Sacer non fit, adhuc tamen eſt locus pius de indictione Eccleſiaſti- ca, ibid. n. 7
HOSPITALITAS que ſit, & qui ad eam teneantur, remiſſio lib. 3. t. 17. c. 1. n. 3. p. 811
HOSPITVM in Eccleſiis domibus Iudices ſeculares prætextu alicuius conſuetudinis vendicare non debent, lib. 3. t. 49. c. 1. n. 3
HOSTIAM non conſecratam qui miniſtrat propter peri-

culum idolatriæ grauius peccat, quam ille, qui conficit in peccato mortali, lib. 3. t. 41. c. 7. n. 3
HOSTILITATIS tempore duranti non curris præſcripto, lib. 1. t. 36. c. 10. n. 3. p. 596
HOSTIVM incurſus facit vi penſionis remiſſio fiat, ni- ſi conductor habeat prædium in confinibus agrorum, in quibus ſolent eſſe hoſtes incurſus, vel ſcriba: tem- poris belli imminere, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 14. p. 826
HVMILITAS vera in Episcopis offendenda eſt, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 3. p. 156

I

IACTANS ſe faciliſter per lubricum linguæ non debet ad peccatum trahi, lib. 1. t. 31. c. 9. n. 4. p. 327
IDENTITAS probanda eſt ab illo, qui illam allegat, lib. 3. t. 36. c. 15. n. 3. p. 599
IDONEVS quis non præſumitur quando agitur de vi- litate animæ, lib. 3. t. 31. c. 20. n. 6. p. 658
Idoneus quis præſumitur ad beneficia, lib. 2. t. 23. c. 16. n. 2. p. 551
IEIUNARE qui tenetur dies aliquos in pane, & aqua exi- gente neceſſitate cum ſuperioris auctoritate poteſt vi leguminibus, piſcibus, aut alijs cibis ad ſuſtentationem, lib. 5. t. 38. c. 6. n. 1. p. 431
Ieiunium ſeruandum eſt in ſingulis vigilijs Apoſtolorum, præterquam in vigilia S. Philippi, & Iacobi, ac S. Ioan- nis Euangelizæ, lib. 3. t. 46. c. 3. n. 2
Ieiunium Aduentus an ſuſtinet in vſu quoad ſeculares, offen- ditur ibid. n. 3
Ieiunij teſtimonium dicere debet, lib. 2. t. 20. c. 1. n. 3. pag. 487
IGNORANTIA in ſacto proprio non præſumitur, nec eſt tolerabilis, niſi factum ſit implicitum, & tolerabile, lib. 1. t. 3. c. 41. n. 3. p. 68
Ignorantia in ſacto proprio quando eſt graue, & notabile, etiam data longiquitate temporis non præſumitur, ibi- dem n. 3
Ignorare non licet quicquam, quod omnes ſciunt, lib. 1. t. 5 c. 1. n. 4. p. 81
Ignorantia reſiſſimilis cauſe per vnicum teſtem probatur, lib. 1. t. 20. c. 4. n. 14. p. 491
Ignorantia craſſa, & ſupina pro ſcientia habetur etiam in penalibus, ibid. n. 32
Ignorantiam alleganti illam probare tenetur, ibidem n. 34
Ignorantia probatur per iuramentum, aut ſignis, aut con- ſecturis, ibid. n. 26
Ignorantia craſſa eſt, quæ ex lata culpa in adhibenda dili- gentia procedit, lib. 5. t. 38. c. 7. n. 3. p. 422
Ignorantia an excuſet ab excommunicatione, ibidem num. 10
Ignorantia non præſumitur in ſacto proprio antiquo ſi illud ſit graue, & arduum, lib. 5. t. 39. cap. 31. num. 8. pag. 961
Ignorantia affectata nunquam prodeſt, lib. 4. t. 3. c. 3. n. 10 pag. 36
Ignorantia facti, quando excuſet, offenditur lib. 4. t. 11. c. 2. n. 5. p. 63
Ignorantia vincibilis, & culpabilis non excuſat, lib. 4. t. 11 c. 2. n. 7. p. 63
Ignorantiam alleganti incumbit onus probandi, lib. 4. t. 18. c. 6. n. 6. p. 116
Ignorantia plene probatur iuramento ipſius ſe ignorare, dicentis, lib. 5. t. 39. c. 4. n. 9. p. 439
Ignorantijs, & ſimplicibus parcendum eſt, lib. 1. t. 3. c. 20. n. 1. p. 51
ILLEGITIMVS per ingreſſum in Religionem ac profeſ- ſionem in ea emiſſam apud ſi ad omnes Ordines etiam ſacros fine vlla diſpenſatione, lib. 1. t. 17. c. 1. num. 2. p. 187

Index rerum, & verborum

- I**legitimus per solemnem professionem in Religione non redditur habitus ad Prelaturas in ea, ibid. n. 3
- I**legitimus cum religioso Papa solus dispensare potest (secundus Religiosum privilegium) ut ad dignitates, & Prelaturas promouantur, ibid. n. 4
- I**legitimus cum Religioso Capitulo generale, vel provinciale potest dispensare ex privilegio ad prelaturas, & dignitates, ibid. n. 5
- I**legitima monialis non potest esse Abbatisa, seu Priorissa, ibid. n. 7
- I**legitimus filius Sacerdotis, qui hoc tacito per rescriptum Apostolicum paternam Ecclesiam impetrat, non obstat quicunque possessione ab ea est amovendus, lib. 1. c. 18. c. 2. n. 2. p. 188
- I**legitimus siue sit, siue legitimus non prohibetur patre, etiam immediate succedere in beneficio filij, lib. 1. c. 18. c. 3. n. 2. p. 189
- I**legitimi in Ecclesijs parentum quoquo modo Sacramenta ministrare non possunt, ibid. n. 3
- I**legitimus ut possit ea beneficia habere que in eadem existunt Ecclesia in qua genitor habuit, vel de presenti habet Papa solus dispensat, ibid. n. 6. & c. 9. n. 1
- I**legitimus filius alicuius Religiosi dispensari potest ut ad dignitates, & prelaturas promouatur in ea Religione, in qua eius pater prelaturam obtinuit, lib. 1. c. 17. c. 3. n. 7. p. 139
- I**legitimus dispensatus ad Ordines omnes etiam presbyteratus, non censetur dispensatus ad beneficium curatum, lib. 1. c. 17. c. 6. n. 2. p. 190
- I**legitimus non prohibetur obtinere beneficium, quod eius pater ministravit de facto, aut in Ecclesia in qua pater servavit tanquam Vicarius, seu capellanus amovibilis, lib. 1. c. 17. c. 8. n. 2. p. 191
- I**legitimus in Ecclesia patris succedens sine dispensatione potest ab illa remoueri absque villo processu auditorio, lib. 1. c. 17. c. 10. n. 1. p. 192
- I**legitimus prohibetur obtinere beneficium in ea Ecclesia in qua eius pater habuit solam sedem in choro sanctorum dignitatis, quam in alia obtinebat, ibid. n. 3
- I**legitima non est proles habita à coniugatis, quorum unus altero sciente, & consentiente ad Sacros Ordines promotus, lib. 1. c. 17. c. 2. p. 194
- I**legitimus promoueri non possunt ad illas dignitates, & ad quancunque beneficia curam aptuorum habentia absque priora Sedis Apostolicæ dispensatione, lib. 1. c. 17. c. 18. n. 2. pag. 195
- I**legitimus dispensatus in seculo ut beneficium curatum obtinere possit an postea factus religiosus populi inuigat dispensatione ut esse possit prelati Regularis, ibid. n. 4
- I**legitimus nati sunt inhabiles ad beneficia Ecclesiastica, lib. 1. c. 18. c. 20. n. 8. p. 197
- I**legitimitas defectum non supplet personæ honestatis, vitæ probas, & famæ, ibid. n. 10
- I**legitimi sunt filij ex matrimonio contra legem contra publicæ honestatis iustitiam, lib. 1. c. 17. c. 19. n. 2. p. 199
- ILLICITE** si precipitum parere non tenet utriusque suppletur, cetera impando aliter, lib. 1. c. 18. c. 21. n. 2. p. 172
- ILLITERATO** omnino facta collatio non valet, lib. 1. c. 18. c. 22. n. 3. p. 183
- Illiterati** sunt incapaces beneficiorum, ibid. n. 4
- Illiteratus** dicitur, qui prædicta grammatica rudimenta non didicit, ibid. n. 5
- IMPEDIMENTUM** ob quod non preuenitur appellatio non prosequitur, est probandum per testes, vel instrumentum, aut confectionem, siue alios modos iudicio iudicis relinquendos, lib. 1. c. 18. c. 23. n. 7. p. 162
- Impedimentum** non excusat nisi facta protestatione, lib. 1. c. 18. c. 24. n. 2. p. 163
- Impedimentum** publicæ honestatis nullum nascitur ex sponsalibus iuramento consensu dissolutis, lib. 1. c. 18. c. 25. n. 5. p. 164
- Impedimentum** publicæ honestatis ex sponsalibus ante septennium in eis, id est in e. lumen de sponsal. oritur, quia contrahentes erant proximi septennio, consensu iugit
- mutua cohabitatione cum nupti ad copulam, lib. 1. c. 18. c. 26. n. 4. p. 165
- Impedimentum** publicæ honestatis per Concil. Trid. restrictum est ad primum gradum, lib. 1. c. 18. c. 27. p. 166
- Impedimentum** in publicæ honestatis etiam ex nullis sponsalibus oritur, lib. 1. c. 18. c. 28. p. 167
- Impedimentum** ex sponsalibus iuramentis descendens extendebatur usque ad quartum gradum, lib. 1. c. 18. c. 29. p. 168
- Impedimentum** publicæ honestatis attentio iure nouissimo Concil. Tridentini oritur ex sponsalibus validis, non vero ex illis, quæ fuerunt invalida, lib. 1. c. 18. c. 30. p. 169
- Impedimentum** publicæ honestatis non oritur ex sponsalibus contractis cum minore septennio, lib. 1. c. 18. c. 31. p. 170
- Impedimentum** ne matrimonium contrahatur plene probatur viuo teste, lib. 1. c. 18. c. 32. p. 171
- Impedimentum** hoc an incurritur, si vxor incestum committit cum consanguineo vni ostenditur, lib. 1. c. 18. c. 33. p. 172
- Impedimentum** scientiæ præsumitur ex Matrimonio clam, & occulto contracto, lib. 1. c. 18. c. 34. n. 3. p. 173
- Impedimentum** hoc an possit iuramento probari, ostenditur, lib. 1. c. 18. c. 35. n. 7. p. 174
- Impedimentum** adhibens ne ex coitu conceptio, vel generatio loquatur, infamæ homicida tenetur, sed non sit irreg., lib. 1. c. 18. c. 36. n. 4. p. 175
- Impedimentum** dirimens est si adsit homicidium alterius coniugis ab viroque perpetratum, vel ab vno illorum, insidij tamen, & machinationibus alterius animo contrahendi matrimoniorum etiam sine adulterio, lib. 1. c. 18. c. 37. n. 3. p. 176
- Impedimentum** probatur per iuramentum impediti, lib. 1. c. 18. c. 38. n. 37. p. 177
- Impedimenta** duo ubi sunt non sufficiunt cessare in illis vnum, ut dispositio cesset, lib. 1. c. 18. c. 39. n. 3. p. 178
- Impedimento** nullo laborans si publicè Ordines petat proprio Episcopo casu quo tenetur eos conferre, non potest expelli, lib. 1. c. 18. c. 40. n. 3. p. 179
- Impedimentum** quomodo probandum, remissive lib. 1. c. 18. c. 41. n. 7. p. 180
- Impedimentum** iustum ne possit peruenire ad Sedē Apostolicam de iure habere, ostenditur, lib. 1. c. 18. c. 42. n. 4. p. 181
- IMPEDITVS** nullo impedimento propter quod non soluit pensionem emphiteuticam viliu bonorum non incidit in commissum, lib. 1. c. 18. c. 43. n. 107. p. 182
- Impeditus** legitime an compellatur procuratorem ad causam constituere, remissive lib. 1. c. 18. c. 44. n. 9. p. 183
- Impedito** ad tempus exequi votum vitaminiu dilatio conceditur, per petito vero impedito redemptioni inducitur in eo, quod magis expedit terræ Sanctæ, lib. 1. c. 18. c. 45. n. 2. p. 184
- Impedito** non currit tempus prosequende appellationis, nisi facta impedimentum possit remoueri, lib. 1. c. 18. c. 46. n. 6. p. 185
- Impeditus** legitime indicatur qui nequit in ipsa personæ tare superioris, lib. 1. c. 18. c. 47. n. 3. p. 186
- Impeditus** appellare, debet probare, lib. 1. c. 18. c. 48. n. 3. p. 187
- Impeditus** comparere propter impedimentum iustum, potest percellere, ibid. n. 6
- IMPEATOR** ES suauis, ipse nominat, suus in proem. n. 1. p. 3
- Impensio** debet insumptibus olim suggerere, & tergere Resice post se hominero insumptus in proem. n. 17. pag. 3
- Impetor** per electionem non per hæreditatem succedentem de iure Canonicis creditus est, lib. 1. c. 18. c. 49. n. 9. p. 188
- Impetator** debet fieri oleo vngi à Papa in brachio, siue humero dextro, ibid. n. 13
- Impetator** iure cum iuratus consecratur manibus sumit aqua, ibid. n. 6

Collectan. in quinque libros Decretal.

Imperator electus vinctus, & consecratus coronam auream
 a Papa accipit, ibid. n. 7
 Imperator antequam a Romano Pontifice coronetur dici-
 tur tantum nominatus, siue electus, ibid. n. 8
 Imperator dicitur aduocatus, & defensor Ecclesie, ibid.
 num. 10
 Imperatoris in electione sufficiens maior pars electorum suf-
 fragium, ibid. n. 11
 Imperator quomodo dicatur mundi dominus, ostenditur
 ibid. n. 19 & 20
 Imperator, aut Rex valide donat Imperatrici, seu Regi-
 nę, lib. 4. t. 20. c. 8. n. 4. p. 135
 Imperator non admittit appellationes ad se interpositas
 omisso medio, lib. 4. t. 37. c. 3. n. 23. p. 387
 Imperio vacante succedit Papa in administratione, lib. 4.
 t. 3. c. 20. n. 5. p. 369
IMPETRATIO litterarum ad beneficia vacatura per ex-
 communicatum non valet, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 16. p. 312
IMPOSSIBILE est quod contra bonos mores fit, lib. 4. t. 1.
 c. 4. n. 7. p. 5
IMPOTENTIA coeundi dirimit matrimonium, lib. 4. t. 1.
 c. 2. n. 2. p. 81
 Impotentia perpetua superueniens Matrimonio non con-
 summato illud non dirimit, lib. 4. t. 15. c. 3. n. 2. p. 81
 Impotentia perpetua vtriusque coniugis nota dirimit matri-
 monium, lib. 4. t. 15. c. 4. n. 2. p. 83
 Impotentia illa censetur perpetua, quę nulla arte humana
 absque corporali periculo remoueri potest, lib. 4. c. 15.
 c. 5. n. 3. p. 84
 Impotentia temporalis ad copulam non reddit irritum
 subsequens matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 3. p. 86
 Impotentia quantumvis ignorata minime obstat valori ma-
 trimonii, ibid. n. 4
 Impotentiam quę signa necessarię, & euidenter ostendant,
 ibid. n. 14
 Impotentiam alterius coniugis integrum est coniugis quo-
 cunque tempore transacto allegare, lib. 4. t. 15. c. 7. n. 2. p. 87
IMPOTENTES si inueniantur ad copulam quę pueri ma-
 trimonium contraxerunt, expectandum est vtriusque ad ple-
 nam pubertatem, lib. 4. t. 15. c. 5. n. 7. p. 84
IMPRIMENTES libros hæreticorum sunt excommuni-
 catio in bella contra Dominum, & possunt puniri tamquam
 illorum fautores, lib. 5. t. 7. c. 4. n. 7. p. 210
IMPRUDENTES nonnumquam in aliqua re habent in-
 tellectum magis eleuatum quam omnes prudentes, lib. 1.
 t. 4. c. 3. num. 4. pag. 72
 Impudentia non de industria, aut dolose delinquentes le-
 uis puniuntur, lib. 5. t. 12. c. 9. n. 3. p. 339
IMPUBES quando Religionem ingrediuntur propria spon-
 te absque parentum oblatione potest quandoque exire
 donec proficiatur, lib. 3. t. 3. c. 11. n. 1. p. 944
 Impubes an possit inuitus Religioni a parentibus, vel tu-
 toribus offerri, ostenditur ibid. n. 4
 Impubes doli capax an cum iuramento obligetur, lib. 4. t. 1.
 c. 10. n. 2. p. 8
 Impubes duo si sponsalia contrahunt, neuter potest ante
 pubertatem resiliire, pubes tamen talis potest quilibet,
 lib. 4. t. 3. c. 7. n. 3. p. 29
 Impubes sponsalia contrahens si factus pubes non reclama-
 rit, ea ratificare censetur, ibid. n. 3
 Impuberem posse procreare, & generare possibile, & cre-
 dibile est, lib. 4. t. 2. c. 8. n. 5. p. 30
 Impubes Clerici si admittuntur percutientes possunt ab
 Episcopo absolui, lib. 5. t. 39. c. 1. n. 2. p. 315
INCENDIARI excommunicati, & publicati non nisi a
 absolui possunt, lib. 5. t. 39. c. 15. n. 1. p. 498
 Incendiarij Ecclesiarum, seu aliorum locorum religioso-
 rum ipso iure sunt excommunicati, ibid. n. 4. p. 549
 Incendiarius tenetur ad omnia damna, & interitus pro-
 pter incendium illarum, lib. 5. t. 30. c. 5. n. 2. p. 428
INCENDIVM a quibus in dubio præsumatur emissum,
 Papa siue ibid. n. 3

Incendium inter casus fortuitos numeratur, lib. 3. t. 18. c. 3.
 n. 13. p. 826
INCERTAM rem promittens cum iuramento intelligi-
 tur se facturum, & curaturum, lib. 2. t. 24. c. 9. n. 9. p. 560
INCERTI per edictum censeantur si nesciatur locus ubi
 sint, quamvis sciantur provincia, lib. 2. t. 14. cap. 106.
 num. 3. p. 446
 Incertitudo rei vitiat actum, lib. 1. tit. 3. cap. 10. nu. 8.
 pag. 41
INCESTVS commissus a viro cum consanguineis suę
 vxoris impedit, non tamen dirimit matrimonium, lib. 4.
 t. 13. c. 1. n. 2. p. 68
 Incestus cum consanguineis vxoris impedit matrimonium
 quando scienter admissus fuit, ibid. n. 4
 Incestum committens, etiam si sit iuuenis, non licet debi-
 tum coniugale exigere, lib. 4. t. 3. c. 2. n. 3. p. 68
 Incestus commissus cum consanguineis vxoris defunctę an
 præstat impedimentum, ostenditur lib. 4. t. 18. cap. 4.
 num. 2. p. 69
 Incestus impedit matrimonium contrahendum, lib. 5. t. 38.
 c. 1. n. 5. p. 419
INCESTVVS filius exdispensatione Papę legitimus
 per subsequens matrimonium, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 38. p. 102
 Incestuosum matrimonium contrahere non debet, si tamen
 contrahat, tenet, & tunc tenetur vxori debitum reddere,
 non tamen potest exigere, ibid. n. 7
INCOMPATIBILITAS habet locum in commendis per-
 petuis, lib. 1. t. 6. c. 54. n. 14. p. 139
INCONTINENT dicitur aliquod breue temporis spa-
 tium arbitrio iudicis taxandum, l. 2. t. 13. c. 13. n. 6. p. 32
 Incontineni quę sunt a iure iuste dicuntur, lib. 1. t. 11. c.
 38. n. 7. p. 114
INCORPORALIVM iurium quasi possessio acquiritur
 per vnicum actum, lib. 1. t. 6. c. 24. n. 9. & 10. p. 111 & 112
 Incorporatum vt quasi possessio acquiritur ex vnicō actu
 electionis, requiritur quod sit electio consummata, ibid.
 n. 14. p. 113
 Incorporatum quasi possessio vt acquiritur ex vnicō actu
 requiritur quod illius vñs exerceatur iure proprio,
 ibid. n. 10
 Incorporatum quasi possessio vt acquiritur bona fides
 vtrius an sit necessaria, ostenditur ibid. n. 18. p. 113
INCORRIGIBILIS, & impotens dicitur qui non so-
 ciatur penitentiam illi tanquam hæretico ab Inquisitore
 iunctam, lib. 2. t. 23. c. 14. n. 9. p. 555
 Incorrigibilis quis dicatur, ostenditur lib. 2. t. 1. cap. 10. n. 7.
 pag. 331
 Incorrigibilis Clericus etiam nulla præcedente degradat-
 ione propter incorrigibilitatem potest puniri a Iudice
 seculari, ibid. n. 9. p. 332
INCLUSIO vnus est exclusio alterius, lib. 2. t. 23. c. 5.
 num. 4. p. 556
INDEFINITA dispositio æquipollens vniuersali, lib. 3.
 t. 33. c. 22. n. 4. p. 380
 Indefinita, aut generalis dispositio posita simpliciter sine
 pronome, & meum, quando futura comprehendat
 ostenditur ibid. n. 8. p. 381
INDI, & Aethiopes quomodo possint in seruitutem redi-
 gi, ostenditur lib. 4. t. 10. c. 5. n. 5. p. 61
INDICIA, & coniecturę faciunt plenam probationem in
 ambiguis statutorum, lib. 5. t. 40. c. 2. n. 4. p. 478
INDICTIO quid sit, ostenditur lib. 2. t. 22. c. 6. n. 18.
 pag. 337
INDIGNVM promouens tenetur Ecclesię ad intercessu,
 lib. 3. t. 31. c. 10. n. 10. p. 950
INDVLGENTIAE concessę a Prælato penitus falsę, qui
 putabatur verus, non minus operantur quam si essent
 concessę a Prælato vero, lib. 1. t. 6. c. 54. n. 1. p. 339
 Indulgentias concedere potest Capitulum Sede vacante,
 lib. 1. t. 9. c. 2. n. 24. p. 785
 Indulgentias an possint concedere Prælati inferiores Episco-
 pis, ostenditur lib. 5. t. 31. c. 11. n. 4. p. 330
 E c c r i j Indal-

Index rerum, & verborum

Indulgentias in suis diocesisbus qualiter Episcopi concedere possint, ostenditur lib. 5. c. 38. c. 14. n. 5. p. 433
Indulgentias concedendi facultatem habent Episcopi ex commissione Papæ, ac prout iure communi Canonico, non vero Diuino, ibid. n. 7
Indulgentias concedere potest Episcopus electus, & confirmatus, quamvis non sit consecratus, ibid. n. 8
Indulgentias de inmundis poenitentibus quæ sit, ostenditur ibid. n. 12. p. 433
Indulgentias alienis subditis Prelatus concedere non potest, nisi proprijs consentiant, lib. 5. c. 38. c. 4. n. 2. p. 430
Indulgentias suis subditis in aliena diocesi existentibus potest Episcopus concedere, ibid. n. 7
INDULTVM cõferendi beneficia alicui a Papa concessum comprehendit omnia beneficia etiam curata, & dignitates, lib. 5. c. 40. c. 3. n. 4. p. 495
INDVSTRIA personæ electa ad impediendum subdelegationem in dubio non censetur, lib. 2. c. 29. c. 43. n. 4. pag. 356
Industria personæ electa præsumitur quando commissæ est grauis, & explicatur ardua causa, ibid. n. 5
Industria personæ electæ censetur quando eligitur persona, aut datur a Papa per signaturam suam, seu de eius mandato super exequendis aliquibus, ibid. n. 7
Industria personæ vt electa ceneatur ex quibus verbis cognosci possit, ibid. a. n. 8. cum seqq. p. 356. & seqq.
INEPITVDINIS libelli exceptio potest opponi post litem contestatam, lib. 2. c. 25. c. 4. n. 17. p. 380
INFAMATIO inquisitionem præcedere debet siue Index procedat ad partis querelam, siue etiam ex officio, lib. 5. c. 1. c. 34. n. 9. p. 155
INFAMATIO vsq; de hæresi tenetur se purgare, lib. 5. c. 34. c. 10. n. 9. p. 403
Infamatus, vel inimici quando fuerint illi, qui sunt eiusdem ordinis, non admittuntur ad purgationem, sed alij, lib. 5. c. 39. c. 13. n. 5. p. 403
Infamatus grauius de apostasia deficiente probatione compellitur ad se purgandum, lib. 5. c. 9. c. 3. n. 1. p. 124
INFAMIA est latæ dignitatis latus moribus ac legibus improbatum, lib. 5. c. 34. c. 2. n. 2. p. 398
Infamia sola suspendere potest à beneficio iam obtento, ibid. n. 3
Infamiam iuris licet Princeps remouere possit, non potest tamen remouere in famiam facti, lib. 5. c. 34. c. 8. n. 4. p. 400
Infamia debet præcedere inquisitionem, lib. 5. c. 1. cap. 19. n. 3. p. 152
Infamia facti an per Papam, vel Principem remoueri possit, lib. 2. c. 27. c. 33. n. 7. p. 619
Infamia non incurritur ex leui iniuria, ibid. n. 9
Infamia facti probatur per testes singulares, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 45. p. 493
Infamia iuris non solum impedit præfici, sed etiam remoueri facti à dignitatibus habitis, infamia verò facti repellit quem à dignitatibus habundantem non tamen ab obtentis, lib. 5. c. 1. c. 4. n. 5. p. 143
Infamia quæ non sit iuridica, & quis minor frequens arbitrio prudens relinquitur, lib. 5. c. 1. c. 21. n. 6. p. 153
INFAMIS efficitur qui duas simul habet vxores, lib. 2. c. 12. c. 4. n. 2. p. 208
Infames ad beneficia promoueri possunt, lib. 5. c. 31. c. 1. n. 7. pag. 339
Infamis infamia iuris priuatur beneficijs obrentis, ibidem num. 8. p. 330
Infames conuenerunt fugere loca sue nationis, lib. 2. c. 1. c. 16. n. 5. p. 350
Infamis procurator, vel aduocatus esse non potest, ibid. num. 4
INFANTES parvuli capaces sunt baptisui, ac gratiæ per eam recipiendi, lib. 3. c. 14. c. 5. n. 3. p. 120
Infans annulus, vel de recenti vultu si reperiatur in lecto matris, vel nunciis suæ mortuus, præsumitur mortuus casu, vel aliqua culpa, aut negligentia, non autem

dolo, lib. 5. c. 10. c. 3. n. 2. p. 326
Infans, pupillus, & minor, an, & quando in delictis excusentur, remissum lib. 5. c. 12. c. 6. n. 4. p. 234
INFERIOR vnus esse potest vno respectu, & superior altero, lib. 1. c. 129. c. 12. n. 4. p. 232
Inferior vti non potest clauisulæ, ex certa scientia, lib. 2. c. 30. c. 8. n. 9. p. 692
Inferior superioris iura nequit tollere, lib. 1. c. 23. c. 16. n. 35. p. 289
INFIDELIS excommunicari non potest, lib. 5. c. 6. c. 14. n. 4. p. 199
Infideles matrimonio contracti in primo gradu consanguinitatis, si ad idem conuertantur, separandi sunt, lib. 4. c. 10. c. 8. n. 3. p. 123
Infidelis ad fidem conuersus non potest diuertere ab infidelis ad fidem conuerto obijciens ei fidem conuersione temporis infidelitatis, lib. 4. c. 19. c. 8. n. 19. p. 126
Infideles deceptas non incurrunt excommunicationem Bullæ in Cornu Docum. lib. 5. c. 17. capitulo 3. numero 5. pag. 163
Infidelis non potest istam habere in vxorem, cuius infidelitas & machinationibus eius maritum occidit, & tam si ipsa hoc efficeret causa alimentum infidelis spe inuendit cum ipso coniugium, lib. 3. c. 33. capitulo 1. numero 2. pag. 979
INFIRMITAS quomodo, & quibus testibus sit prebenda, remissum lib. 1. c. 9. c. 16. n. 8. p. 156
Infirmus non solum suus, sed etiam suorum pariter excusat, lib. 1. c. 38. c. 2. n. 4. p. 306
INFIRMVS quis dicatur, lib. 3. c. 6. cap. 2. num. 4. pag. 754
Inimicum morbi periculo carentem an teneatur medicus admonere, vt confiteatur, ostenditur lib. 5. c. 38. c. 13. num. 4. pag. 423
Inimici, seu valetudinarij ob Clerici percussione excommunicati possunt à suis Episcopis absolui, lib. 5. c. 39. c. 13. n. 4. p. 445
Inimici, & valetudinarij dicuntur ex consilio medicorum, lib. 2. c. 6. n. 9. p. 390
INGENII bonitas superius tempus in studentibus, lib. 1. c. 41. c. 5. n. 5. p. 325
INGENVSVS si ducat seruum ignarus seruitutis potest eum genti seruitute schilire, non autem serua, lib. 4. c. 9. c. 4. n. 4. p. 617
Ingenus est qui statim cum nascitur liber est, lib. 1. c. 18. c. 1. n. 3. p. 190
INGRATITVDO dicitur ventus vrens, siccas fontem misericordie, & coram pietatis, ac fluente gratiæ, lib. 3. c. 34. c. 10. n. 4. p. 880
Ingratitudine remissa per patrem adhuc filius remanet incapax iuris succedendi, ibid. n. 10. p. 881
Ingratitudinis causæ, propter quas potest pater exheredare filium, quæ sint, remissum lib. 2. c. 24. c. 23. n. 6. p. 572
Ingratitudinem improbanda non defertur iuramentum suppletorium, lib. 2. c. 19. c. 2. n. 24. p. 473
INHABILES admittuntur quando veritas aliter haberi non potest, lib. 2. c. 21. c. 11. n. 2. p. 532
INHONESTA, & meretricia vita, vel diffamatio in genere probatur per testes singulares, lib. 2. c. 20. cap. 4. n. 45. pag. 493
Inhonestas inuolens, seu illius mala fama probatur per testes vicinos, lib. 2. c. 23. c. 13. n. 5. p. 550
INIMICITIA in aduocatione contraria non est consideranda digna, lib. 1. c. 32. c. 1. n. 4. p. 179
Inimicitia capitalis an ex iniuria verbalis orietur, lib. 2. c. 24. c. 16. n. 2. p. 507
Inimicitia vt repellat testem à testimonio, debet esse capitalis, lib. 2. c. 25. n. 6. p. 152
Inimicitia capitalis conuictibus ex retentione vxoris alienæ, inter viuum, & reuerentem, lib. 2. c. 6. c. 4. n. 3. p. 328
Inimicitia est iusta causa non mandandi in aliquo loco, ibid. n. 7

Collectan. in quinque libros Decretal.

INIMICITIA capitalis quæ, remissive lib. 5. t. 39. c. 1. num. 3. p. 444.

Inimicitia durantiis potest Episcopus licentiam concedere beneficiis ut in alio viciniori, & tutiori loco manere possit, lib. 3. t. 4. c. 9. p. 735.

Inimicus Iudex recusari potest, lib. 2. t. 28. c. 41. n. 7. p. 646.

Inimicus dicitur qui bona nostra tollit, lib. 2. t. 13. c. 61. num. 4. p. 446.

Inimicitia capitalis oritur ex lite super bonis, ibid. n. 5.

Inimicitia capitalis quando adest inter coniuges vxor virque non est restituenda, lib. 2. t. 13. c. 8. n. 5. p. 428.

Inimicus excommunicare potest Episcopus si pertinaciter recusaverit facere reconciliationem, lib. 1. t. 34. c. 1. n. 5. p. 291.

Inimicus meus est qui cum meo inimico conuersatur, lib. 5. t. 1. c. 19. n. 2. p. 152.

Inimici capitalis testimonium recipitur in causis priuilegiatis, & in cœmuniis exceptis, lib. 5. t. 3. c. 32. n. 2. p. 472.

Inimicus capitalis reconciliatus, & cum quo est secuta pax, testis esse potest, ibid. n. 3. p. 173.

Inimicitia capitalis quæ dicantur, ostenditur lib. 5. t. 3. c. 12. n. 7. p. 173.

Inimicus aliquis præsumitur conuersans cum eius inimico, lib. 5. t. 3. c. 7. n. 2. p. 149.

Inimici ab accusando repelluntur quamuis sint reconciliati, nisi causa inimicitia iam diu sit extincta, ibid. n. 3.

Inimicitia oritur inter testem, & eum contra quem deposuit in causa criminali, lib. 5. t. 1. c. 10. n. 2. p. 146.

Inimicus præsumitur testis absque citatione offerens se testimonio in causa criminali, & tanquam suspectus non probatur, ibid. n. 3.

Inimicus à testimonio repellitur, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 4. p. 148.

INIURIA non præsumitur per iocum illata, & ideo qui hoc dicit probare tenetur, lib. 5. t. 3. c. 1. n. 4. p. 543.

Iniuria facta Clerico si per eum remittatur non per hoc censetur remissa ea, quæ sunt facta Ecclesie, lib. 5. t. 39. c. 7. n. 2. p. 441.

Iniuriarum adione non deferretur iuramentum supplementum, lib. 2. t. 19. c. 2. n. 42. p. 464.

Iniuria dicitur grauis illa quæ multis adhibetur, videntibus, & audientibus facta est, lib. 5. t. 36. c. 1. n. 4. p. 305.

Iniuria non censetur remissa in foro fori per Confessionem peccatorum, ibid. n. 6.

Iniuria facta Clerico censetur etiam facta Episcopo, & Ecclesie, lib. 5. t. 39. c. 15. n. 11. p. 447.

Iniuria levis iudicanda est arbitrio Episcopi, lib. 5. t. 39. c. 17. n. 3. p. 448.

Iniuria in dubio præsumitur non vt Iudici, sed vt priuatre personæ illata, lib. 5. t. 37. c. 1. n. 5. p. 417.

Iniuria non tam facta, quam verbis irrogatur, lib. 2. t. 27. c. 13. n. 2. p. 619.

Iniuria verbalis non tantum dicitur quæ verbo tenus sed etiam quæ scribendo fit, ibid. n. 3.

Iniuriarum tenetur adione iniuriarum, etiam quod dicat verum, & etiam quod proueniat culpa iniuriam passi, ibid. n. 4.

Iniuriarum adione condemnatus notatur infamia, ibid. n. 5.

Iniuriarum adione tenetur qui innotet domino, & contra illius prohibitionem fundum ingrediatur, lib. 5. t. 34. c. 4. n. 2. p. 407.

Iniuriarum Clerico inferens potest puniri per Iudicem Ecclesiasticum, lib. 1. t. 36. c. 7. n. 4. p. 409.

Iniuriæ æstimatione debet fieri per partem cum iuramento, non sine eo, ibid. n. 6.

Iniuriarum passus potest agere ad punishmentem iniuriarum principaliter, civiliter, vel criminaliter, & incidenter ad damna, & expensas, lib. 5. t. 6. c. 14. n. 2. p. 196.

Iniuria atroc quæ ducatur arbitrio Iudicis relinquuntur, lib. 5. t. 24. c. 10. n. 20. p. 882.

Iniuriarum leuam Clerico inferens potest ab Episcopo absolui, lib. 5. t. 39. c. 3. n. 5. p. 437.

Iniuriæ nasci non debent vnde linea nascuntur, lib. 5. t. 1. c. 17. n. 3. p. 153.

INIVSTITIA E notorietas reddit nullam sententiam, lib. 2. t. 27. c. 10. n. 9. p. 609.

INNOCENTIA Rei probatur per testes de credulitate, lib. 2. t. 20. c. 5. n. 8. p. 495.

Innocentia probatur per vnicum testem, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 16. p. 491.

INNOVARE verbum quid significet, ostenditur lib. 2. t. 30. c. 4. n. 9. p. 685.

Innovatio solius chartæ, seu instrumenti, quia erat nimis verusate consumpta, nihil iuris de nouo tribuit, lib. 2. t. 27. c. 10. n. 9. p. 609.

Innovatio, seu confirmatio alia dicitur ex certa scientia, alia in forma communi, lib. 5. t. 33. c. 13. n. 3. p. 369.

Innovatio quando est faciendi de priuilegio, seu instrumento admissio tria necessaria per testes probanda sunt, actus scilicet gestus, assensum instrumentum, & ipsius tenor, ibid. n. 5.

Innovationem priuilegii, vel instrumenti potest pars aduersa impedire, lib. 5. t. 33. c. 12. n. 2. p. 367.

INOBEDIENS non dicitur qui litem contemnit, lib. 2. t. 3. c. 5. n. 3. p. 35.

INOPS dicitur qui ex operis, vel artificio debet victum querere, lib. 3. t. 34. c. 8. n. 3. p. 993.

INQUIRERE nõ potest superior de alijs criminibus præter ea, de quibus testes deposuerunt, lib. 5. t. 1. c. 19. n. 4. p. 153.

INQUISITIO formari non potest contra illum, qui per abolitionem à Iudice liberatus fuit, lib. 5. t. 1. c. 6. num. 6. p. 144.

Inquisitio non præcedente fama nulla est, & inualida, lib. 5. t. 1. c. 14. n. 3. p. 155.

Inquisitio fama non præcedente, si pars non opponat, valet, ibid. n. 3. p. 156.

Inquisitio, quæ fit contra officiales, & eius familiam, ac ministris in syndicatu etiam fama non præcedente, valet, ibid. n. 5.

Inquisitio contra Regulares non debet fieri nulla præcedente infamia, ibid. n. 17.

Inquisitionis via qui damnetur non puniuntur pena ordinaria, sed mitiori, & sic arbitraria, lib. 5. t. 1. c. 3. n. 4. p. 153.

INQUISITORES, & alij Iudices Ecclesiastici tradentes reum seculari nullam incurunt irregularitatem, etiam si Reus mortis pena afficiatur, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 5. p. 113.

Inquisitores contra hæreticam prauitatem procedunt, & inquirent contra persistentem in excommunicatione, per annum, ibid. n. 12. p. 113.

Inquisitores contra hæreticam prauitatem possunt procedere, & punire contrahentem cum duabus simul vxoribus, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 13. p. 125.

Inquisitores Sacri Fidei quomodo Ecclesie reconcilientur, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 18. p. 205.

Inquisitores hæreticæ prauitatis punire possunt Iudices tenentes nuntios contra Sacrorum Canonum Statuta, lib. 5. t. 2. c. 13. n. 5. p. 194.

INSERVIENTES Ecclesie, ac deputati eius seruitio sunt exempti à iurisdictione seculari, lib. 2. t. 2. c. 1. n. 10. p. 362.

INSIGNIBVS alienis vrientes in saltu erumna incidunt, lib. 5. t. 33. c. 11. n. 13. p. 365.

Insignibus Apostolicæ dignitatis vti non potest nisi Legatus Lateranensis, lib. 5. t. 33. c. 13. n. 19. p. 366.

INSORDESCENS in excommunicatione per annum ad effectum vt suspectus habeatur de hæresi quæ requirantur, ostenditur lib. 5. t. 7. c. 13. n. 13. p. 113.

Insordescens per annum in excommunicatione est suspectus de hæresi, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 2. p. 117.

Insordescencia in excommunicatione vt contraria dicatur ad effectum prauationis beneficiorum, requiritur periculerantia cum animi pertinacia in contemptum Clauis, lib. 5. t. 14. c. 8. n. 5. p. 178.

INSTALLATIO quid sit, ostenditur lib. 5. t. 3. c. 43. n. 2. p. 179.

Index rerum, & verborum

INSTANTIA iudicii secundum Canones per lapsum triennij non perit, sed est perpetua, lib. 1. c. 5. c. 10. n. 2. p. 358
Instantia non evadit ad rem si Reus subterfugiens causam trahat, ac diffuset, ibid. n. 6. p. 359
Instantia non datur in supremo Principis auditorio, lib. 1. c. 10. c. 10. n. 3. p. 361
Instantia secundum Jus Civile in processu per triennium expirat, lib. 1. c. 33. c. 14. n. 7. p. 370
INSITUENS haereticum haereticum ante mortem in excommunicationem incidit, lib. 5. l. 7. c. 1. n. 3. p. 201
Insistere qui potest, potest desistere, lib. 3. l. 37. c. 1. n. 6. p. 1010
INSTITUTIO autorizabilis sine Episcopi consensu ex privilegio, vel consuetudine Archidiacono, vel alio Prelato inferiori an competere possit, ostenditur lib. 1. c. 13. c. 4. n. 3. p. 13
Institutum in Ecclesijs, quod ad Religiosorum praesentationem spectat fieri non potest, nisi praecedente ipsorum praesentatione, lib. 5. l. 33. c. 1. n. 35. p. 147
Instituto ad Episcopum pertinet in Ecclesijs, quod ad Religiosos plenius non spectat, lib. 5. l. 31. n. 4. p. 750
Instituto, de deservitis beneficiariorum de iure communis pertinet ad Episcopum in sua dioecesi, lib. 3. l. 6. 7. c. 6. n. 1. p. 470
INSTITUTVS Canonice non dicitur qui beneficium habet ex translatione, lib. 1. c. 3. c. 8. n. 3. p. 330
Institutus, vel confirmatus a Papa in beneficio manuali, quod consequit ad Abbatem nunc proderit, si deservit priuatione dignum committit, tunc quantumque in preceptum sit collatum beneficium, illo potest ab Abbate priuari, lib. 2. l. 20. c. 1. n. 35. p. 687
INSTRUMENTVM est probatio probans lib. 1. c. 14. n. 3. p. 54 & dicitur evidentiissima probatio, lib. 1. c. 19. c. 9. n. 16. p. 476
Instrumentum ubi fit mentio in aliquo instrumentum non creditur nisi exhibeat primum, secus si ab eodem fuerit tabellione conscriptum, lib. 1. l. 3. c. 37. n. 2. p. 66
Instrumentum probata traditione censetur transmissum verum mandatum, lib. 1. l. 19. c. 34. n. 1. p. 381
Instrumentum produciens in iudicio tanquam procurator, praesumitur in eo procurator vel admittitur a iudice, lib. 1. c. 38. c. 1. n. 3. p. 305
Instrumentum procuratorum ex remota regione allatum habens debitam, & publicam formam praesumitur a notario censum, & fidem facit, ibid. n. 4. p. 306
Instrumentum in probatio evidens est, & manifesta, lib. 2. l. 6. c. 2. n. 3. p. 307
Instrumentum productum ex archivio publico facit fidem, lib. 2. l. 9. c. 1. n. 12. p. 460
Instrumenta propria coram se non tenent reos in iudicio conclusus actor petenti edere, nisi sit favor Ecclesiae, ibid. n. 13
Instrumentum publicum, vel confessio patris quando adest de debito, non deservit iuramentum suppliciorum alteri habenti unum testem de solutione, lib. 1. c. 19. c. 1. n. 37. p. 463
Instrumentum dicitur expresse probare non id solum, quod directe, sed & quod indirecte ex eo colligitur, lib. 3. l. 39. c. 19. n. 6. p. 1047
Instrumentum, etiam privatum sigillo authentico munitum fidem facit, lib. 2. l. 19. c. 5. n. 2. p. 467
Instrumentum per testes aliter probari potest, ibid. n. 10. p. 468
Instrumentis publicis annis, mensis, & dies appendendis, non tamen horis, lib. 1. l. 19. c. 1. n. 18. p. 480
Instrumenta necessaria solennitas est vel locus gesti contractus exprimitur, ibid. n. 37. p. 482
Instrumentum celebratum inter patrem, & alium extraneum potest filius esse testis, lib. 2. l. 20. c. 2. n. 19. p. 505
Instrumentum producti potest post aperitum testium, lib. 2. l. 20. c. 26. n. 5. p. 508
Instrumenta usque ad conclusionem in causa produci possunt, lib. 2. l. 20. c. 35. n. 18. p. 516
Instrumendi exemplum non facit fidem, lib. 1. l. 22. c. 1. n. 2. p. 533

Instrumentis publicis sufficiunt duo testes, ibid. n. 7
Instrumentum corruptum in parte substantiali an probet, remissum lib. 2. l. 21. c. 8. n. 14. p. 537
Instrumenti appellatione non venit privilegium, ibid. n. 12
Instrumentum in iudicio producti non possunt postquam fuerint in causa conclusum, lib. 2. l. 22. c. 9. n. 3. p. 538
Instrumenta publica, & alia scripturae sunt coram ipsomet iudice producenda, ad hoc ut fides eidem adhibeatur in iudicio, ibid. n. 8
Instrumentum reddit suspectum testis unus ex numero necessano repugnans, lib. 2. l. 22. c. 10. n. 9. p. 539
Instrumentum testibus reprobari potest, illis enim repugnantibus vires suas amittit, ibid. n. 11
Instrumentum, etiam si plures habeat incipios testes, duobus casibus tantum exceptione misoribus quoad eius sortem eam directe reprobari potest, ibid. n. 12
Instrumentum ut habeat executionem parvam debet continere causam de qua expressum vel per relationem ad aliam, lib. 2. l. 20. c. 19. n. 4. p. 542
Instrumentum exemplarium fides adhibenda est quando et ipsius tabellionis prodicatio exornatur, etiam iuris forma, lib. 2. l. 20. c. 19. n. 7. p. 543
Instrumentum, vel scriptura ex archivio publico prolata, testium instrumenti publici habet, lib. 2. l. 26. c. 13. n. 3. p. 558
Instrumentum iuratus habens in loco suspecto non probat, lib. 3. l. 33. c. 1. n. 7. p. 371
Instrumentum offerens dicitur incontinenti probare, lib. 2. l. 2. c. 3. n. 1. p. 373
Instrumentum publicum, vel privatum faciens mentionem de alio instrumentum non facit fidem nisi productum originale, lib. 5. l. 4. c. 25. n. 9. p. 489
Instrumentum confirmans facit plenam fidem de instrumentum, etiam si primum instrumentum originale non ostendatur, ibid. n. 10
Instrumenta non tenent si referunt in alio probat ac si verum esset ibi instrumentum, lib. 2. l. 30. c. 8. n. 4. p. 692
Instrumentum credum reddens creditur praesumitur creditum remissum, lib. 2. l. 16. c. 4. n. 4. p. 451
Instrumentum in iuramentum, seu secretum si redigatur in publicam formam debet notari in transumptu mentionem facere de illis in iuramentum, seu talis alias mane suspectum, lib. 5. l. 20. c. 5. n. 7. p. 391
Instrumentum per Notarium huiusmodi confecta nullius sunt momenti, lib. 5. l. 7. c. 13. n. 37. p. 216
Instrumentum, seu privilegium si reformetur cum omnibus requiritur habet eandem effectus, quos habet illud prius, quod authenticum est, lib. 5. l. 33. c. 12. n. 7. p. 368
INTEGRA vel non integra quando res dicatur, lib. 1. l. 19. c. 30. n. 2. p. 248
INTELLECTVS diuinatorius rejiciendus est, lib. 4. l. 17. c. 1. n. 3. p. 460
Intellectus deducentes iura contra suam naturam ad gratiam, sunt fugendi, lib. 1. l. 1. c. 10. n. 5. p. 171
INTENTIO attendi debet, lib. 1. l. 1. c. 38. n. 5. p. 67
Intentio relucens semper est attendenda, lib. 1. l. 2. c. 1. n. 1. p. 338
Intentio in scriptis maxime attenditur, lib. 1. l. 3. c. 2. n. 8. p. 39
Intentionis res fundamentum quilibet probare tenetur, ibid. n. 6
Intentioni secundum quam verba proferuntur standum, est in foro Conscientiae, lib. 4. l. 1. c. 26. n. 3. p. 210
INTERDICTI tempore prohibentur recitari horas Canonicae ex officio publico, lib. 4. l. 1. c. 11. n. 6. p. 9
Interdicti tempore sanis, & morientibus conceditur Penitentia Sacramentum cum duplici declaratione, ibid. n. 8. p. 9
Interdictum generale locale quod dicatur, ostenditur lib. 5. l. 33. c. 20. n. 2. p. 378
Interdictum vnius parochiae ciuitatis, in qua plures sunt, im. particulare dicatur, remissum ibid. n. 3
Interdictum quando non tenetur ab illo, cuius causa

Collectan. in quinque libros Decretal.

lamin est, alij ex Pape permissu serpare non tenentur, lib. n. 4. pag. 378

Interdicti tempore privilegium habentes intercedendi Divinis an teneantur audire Missam sub peccato mortali in diebus festis, ostenditur lib. 5. t. 31. c. 25. n. 7. p. 390

Interdictum violans extendendo actu in proprium sui Ordinis, inhabilis est etiam ad aliquod beneficium obtinendum, lib. 5. t. 31. c. 18. n. 6. p. 333

Interdictum ferens an illi subijciatur, remissive lib. 3. t. 1. c. 2. n. 2. p. 794

Interdictum generale locale dicitur, quod sub nomine collectis vniuersitatis plurimum locorum profertur, lib. 5. t. 40. c. 17. n. 3. p. 484

Interdictum speciale locale est, quando aliquis particularis locus interdicatur, ibid. n. 3

Interdictum vniuersi parochie civitatis an sit particulare, ostenditur ibid. n. 4

Interdictum est censura Ecclesiastica prohibens vsum quorundam Divinorum, & Ecclesiasticam sepulturam, qua talia sunt, lib. 5. t. 39. c. 30. n. 1. p. 485

Interdictum, & cessatio à Divinis differunt, ibid. n. 4. p. 485

Interdictum ad tempus, & ad certum effectum an episcopus suspendere possit, ostenditur lib. 5. t. 28. c. 55. n. 2. cum seqq. p. 656

Interdicti Ecclesiastici effectus omnes Summus Pontifex privilegio suo in totum, vel ad tempus suspendere potest, lib. 1. t. 4. c. 5. n. 3. p. 74

Interdicti tempore licitum est administrare Sacramentum Baptismi parulis, & adultis, lib. 5. t. 39. c. 43. n. 6. p. 469

Interdicti tempore licitum est singulis hebdomadis Missarum solemniter celebrare causa renouandi corpus Domini N. L. Christi pro infirmis, lib. 5. t. 39. c. 57. n. 2. p. 476

Interdicti Ecclesiastici gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 9. n. 3

Interdictum Ecclesiasticum ferri potest contra innocentem, ob alterius culpam, lib. 1. t. 29. c. 1. n. 7. p. 332

INTERDICTVM VNDE VI non datur nisi contra illum, qui deiecit, lib. 2. t. 13. c. 15. n. 8. p. 435

Interdictum unde vi datur contra reum ad quem succedentem in vicium sciens illa violentia possessionem perperam, lib. 2. t. 13. c. 18. n. 1. p. 438

INTERDICTO VII POSSIDETIS quotiescumque ambae partes sint in possessione, & utraque pretendit se possidere, illa obtinere debet, quae prius possidet, lib. 2. t. 19. c. 9. n. 17. p. 476

Interdicto vii possidetis si veraque pars equaliter probavit, sorte res est iudicanda, ibid. n. 18. p. 477

INTERRESSE in probando non defertur iuramentum suppletorium, lib. 2. t. 19. c. 1. n. 35. p. 463

INTERPRETATIO pertinet ad illum ad quem pertinet constitutio, lib. 1. t. 3. c. 13. n. 5. p. 39

Interpretatio iuranda est per quam excusetur quis à persequitur, lib. 2. t. 24. c. 31. n. 3. p. 579, & lib. 5. t. 2. c. 1. n. 2. p. 188

Interpretatio fugienda est per quam responsa Pontificum ad aliquam consultationem, & eius speciale reducuntur, lib. 2. t. 30. c. 4. n. 25. p. 481

Interpretatio in omni dispositione est facienda, vi valeat, & quis potius, quam periret, lib. 2. t. 22. c. 6. n. 7. p. 537

Interpretatio illa est facienda, qua scripturae conciliantur, ibid. n. 30

INTERROGATUS legitime tenetur sub peccato mortali veritatem fateri, etiam cum periculo vires, lib. 5. t. 4. c. 18. n. 3. p. 351

INTERVSVS apparenter carens titulo potest renunciare beneficiis detento propria auctoritate, lib. 1. t. 9. c. 30. n. 46. p. 158

Intervsus ille dicitur, qui post electionem, ante tamen confirmationem, administrat, lib. 1. t. 4. c. 2. n. 3. p. 323

Intervsus in beneficium quis dicitur, ostenditur lib. 3. t. 3. c. 18. n. 2. p. 748

Intervsus dicitur qui spreto superioris auctoritate beneficii possessionem inuadit, lib. 3. t. 8. c. 5. n. 4. p. 75

Intervsus dicitur, qui habet nulum, & possessionem à non habente potestatem conferendi, lib. 5. t. 31. c. 18. n. 4. p. 331

INVASORES rerum sacrarum, quae in domino sunt Ecclesiae, siue sint mobiles, siue immobiles, sacrilegi sunt, lib. 5. t. 30. c. 22. n. 4. p. 451

INVENTOR rei alienae an eam teneatur gratis domino restituere, ostenditur lib. 5. t. 18. c. 4. n. 8. p. 170

Invenius ille dicitur in delicto contra quem maleficium probatur, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 9. p. 213

INVESTITURA an transferat possessionem, remissive lib. 1. t. 4. c. 2. n. 7. p. 74

Inuestitura verbali per anulum, vel biretum, vel aliud signum non transferatur possessio, lib. 3. t. 7. c. 4. n. 3. p. 770

Inuestitura tenor in feudis inspicitur, lib. 5. t. 33. cap. 7. n. 8. pag. 357

INVITVS potest quis de vna Ecclesia ad aliam transferri, lib. 3. t. 4. c. 1. n. 3. p. 735

IOACHIM Abbas non fuit damnatus, sed tantum eius libellus, lib. 1. t. 1. c. 2. n. 2. p. 9

IOANNES Evangelistam Christum Dominus à suppiis ad castitatis possessionem an vocaverit, ostenditur lib. 3. t. 3. c. 2. n. 4. p. 65

IRACUNDIA an delictis non excusat à poena, nisi sit maxima, & iusta, lib. 5. t. 10. c. 1. n. 1. p. 325

Iracundus calor, quo contractus insinguntur, debet esse talis, vt ob iram consensus penitus alteretur, ibid. n. 4

IRREGVLARIS non efficitur, qui casu in ludo publice permisso socium interfecit, lib. 5. t. 12. c. 9. n. 3. p. 339

Irregularis an sit Clericus censendus, qui ad necessitatem rerum defensionem rapiorem occiderit, ostenditur lib. 5. t. 12. c. 10. n. 2. p. 339

Irregularis est Clericus, qui porcul mortem fugiendo vitare, si omnia fuga inuasorem occidit, ibid. n. 3

Irregularis an quis censendus sit in dubio facti homicidij, vel iuris, ostenditur lib. 5. t. 12. c. 12. n. 2. p. 341

Irregularitas contracta ex dubio facti homicidij prius susceptione Ordinum, non vitio beneficii, & alijs similibus, ibid. n. 3

Irregularis se genere non tenetur qui dubitat an aliquem, mutilaverit si facta diligenti inquisitione adhuc dubitat, ibid. n. 4

Irregularis censendus est ille, qui feminæ gravidæ pharmacum ad abortum forum, sed dubitat an sue esset animatus, ibid. n. 5

Irregularis se genere tenetur qui consiliat homicidium, quando dubitat virum suo consilio operatum sit, ibid. n. 6

Irregularitas etiam publica quando nascitur ex homicidio casuali potest Episcopus in utroque foro dispensare ad Ordines minores, ibid. n. 8

Irregularis habendus non est qui ascendit equum si ille fractus habens, puerum in via existentem conculcavit, & interfecit, quod multipliciter declaratur lib. 5. t. 12. cap. 13. n. 3. p. 343

Irregularitatem non incurrit Clericus, qui cum faxum de ecclesia proferret, & prospicendo prius ne quem offenderet, processit in terram pertinaciam, qua faxum coniebat in curiam, casuque puerum opprellit, qui inde mortuus est, lib. 5. t. 12. c. 14. n. 3. p. 343

Irregularis non fit Clericus incedens in equo ferocium habentis male cohibentibus illum, cuius conculcavit hominem, & occidit, lib. 5. t. 12. c. 15. n. 3. p. 343

Irregularis non fit Minorita si contra regulam, equitatem in multa manifesta, aut infamum contra iudicii præceptum, & casu aliquem occiderit, ibid. n. 3

Irregularitatem contrahit ille, qui dedit causam fixæ, & eius amici, famuli, vel consanguinei alterum cum eo contententem, vel pregnantem occiderunt præteritus voluntatem, lib. 5. t. 12. c. 17. n. 3. p. 343

Index rerum, & verborum

Irregularitatem incurrit ille, qui praefens fuit tractatu habito super occidendo eius inimico ab eius feris, vel confanguineis, & tamen tacuit, ibidem n. 5
 Irregularis est gerere debent omnes qui percuferunt, etfi non confiet ex quo vulnere percussus obierit, lib. 5. t. 12. c. 18. n. 9. pag. 145
 Irregularis est gerere debent omnes dubitates an a se lethale vulnus fuisset inflictum, ibid. nu. 10
 Irregularis est monachus, qui omni ahibita diligentia aperit ap. isterna in gutture mulieris, quae postea mortua est, lib. 5. t. 12. c. 19. n. 1. pag. 147
 Irregularis praenuntiat ille, qui fuit moralis causa abortus cu in peccato morali si foetus erat animatus, lib. 5. t. 12. cap. 10. n. 3. pag. 147
 Irregularitatem non incurrit ille, qui ludendo lapidem in alium proiecit animo cum detestaret, ille vero alius fugiendo lapidem abum impegit, in capiteque fuit vulneratus, & medici imperitia mortuus, lib. 5. t. 12. c. 21. n. 3. p. 148
 Irregularis est qui proiecit lapidem in Titium si lapis Titio illum declinante, concedit in Laicum, illumque occidit, ibid. n. 3
 Irregularitatem effugiant pueri, qui se ipsos perterrefcunt probabiliter ignorantes mortem, si inde secuta fit, ibid. n. 4
 Irregularis non est qui dum pulsar campanas casu homicidij causam dedit, lib. 5. t. 12. c. 23. n. 2. pag. 149
 Irregularis sit qui campanas dat signum, quo aliquis suspendendus est, ostenditur ibid. n. 4
 Irregularis est ille qui reficiendo tectum non monens, vel signum de more paens, proiecit regulam, ex qua occiditur viator, lib. 5. t. 12. c. 25. n. 2. p. 150
 Irregularitatem non incurrit dans in bello iusto ante coessum, hastam, siue enses, siue aliud genus armorum militi pugnanti, lib. 5. t. 12. c. 26. n. 2. p. 153
 Irregularis fit Clericus exerceudo Ordinem, quem non habet, dum nodo tientes, & ferro, & ex officio ministrat, lib. 5. t. 12. c. 27. n. 4. p. 157
 Irregularis non fit, qui in genere interrogatus, in genere aperit ius in causa unguinis, lib. 5. t. 31. c. 10. n. 5. p. 158
 Irregularitas per totam poenitentiam nunquam tollitur, lib. 4. t. 6. c. 5. n. 5. p. 47
 Irregularis efficitur, qui rebaptizanti ministrat, Acolyti, Diaconi, vel Subdiaconi officio fungens, lib. 5. t. 9. c. 2. n. 8. p. 153
 Irregularitas illa, quae ex proprio delicto est suscepta, per professionem non tollitur, ibid. n. 11
 Irregularis an fiat exerceas artem n. edicinae, vel chirurgiae, remittit lib. 1. t. 14. c. 7. n. 4. p. 177
 Irregularis fit medicus de publico stipendiatu si ex omissione curandi percat infirmus, ibid. n. 9
 Irregularis non est aduocatus, vel Iudex iudicans, aut consulens in causa criminali, nisi mors sequatur, lib. 3. t. 10. cap. 5. n. 4
 Irregularis non est ille, qui baptizat filios infidelium, vel expositos sine villo signo perhibente de ipsorum baptismo, lib. 3. t. 41. c. 2. n. 6
 Irregularitas sublata per Religionis ingressum an reuocatur professione annullata per superiorem, lib. 1. t. 17. c. 1. n. 9. pag. 188
 Irregularitas quando nascitur ex adulterio publico, vel ex alijs minoribus peccatis publicis inducitur infirmitas, in ea dispensare potest Episcopus, lib. 3. t. 1. c. 4. n. 13. pag. 145
 Irregularitas probatur per testes singulares, lib. 3. t. 10. c. 4. n. 61. p. 493
 Irregularitatem non incurrit, qui habet oculum altero maiorem, lib. 1. t. 30. c. 2. n. 6. p. 101
 Irregularis non efficitur ille, cui de consilio medicorum propter infirmitatem amputata sunt virilia, lib. 1. t. 30. c. 5. d. 2. p. 104
 Irregularitatem inducit victim corporis impediens exco-

tionem Ord-nam, & inducens deformitatem insignem, lib. 1. t. 30. c. 7. n. 4. p. 105
 Irregularis efficitur Clericus in Sacris constitutus, qui viduam cognatam a priori marito, in vxorem duxit, & cum ea consumit, lib. 1. t. 21. c. 7. n. 2. p. 210
 ITERATIO eadem criminis ex intervallo nouum delictum est, lib. 5. t. 37. c. 1. n. 2. p. 440
 ITINERIS arrepto quae fit ad Papam ante captam causam suspendit iurisdictionem inferiorum, lib. 2. t. 29. c. 1. n. 2. p. 680
 IVDICIA effectus Christianus in foro Conscientiae ab omnibus peccatis peccatis, & criminibus absolutus censetur, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 3. p. 126
 Iudaei, & infideles licet contrahant in gradibus per leges Canonicas prohiberi, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 7. p. 133
 Iudaei an vtrius nostris legibus, remittit lib. 4. t. 19. c. 9. n. 3. pag. 127
 Iudaei seuius Christianos habere non possunt, lib. 5. t. 6. c. 1. n. 3. p. 186
 Iudaei potest habere adscripum seruum Christianum in consequentiam iuris, quod possidet, lib. 5. t. 7. c. 2. n. 1. p. 182
 Iudaeus si habet causam cum Christiano ad iudicanda sit secundum aequitatem, ostenditur lib. 5. t. 6. c. 1. n. 4. p. 187
 Iudaei non permittitur in dominio Principum Christianorum novas Synagogas extruere, lib. 5. t. 6. c. 3. n. 1. p. 187
 Iudaei non licet in die Venens sancto tenere ostia, vel fenestras apertas, lib. 5. t. 6. c. 4. n. 1. p. 187
 Iudaeorum ritus, quando tendunt in opprobrium Christianae Fidei, non sunt ferendi iudaei in talibus ritibus, lib. 5. t. 6. c. 4. n. 3. p. 187
 Iudaei filius veniendo ad Catholicam Fidem patris potestatem estit, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 3. p. 188
 Iudaei filius veniens ad Fidem Catholicam non potest praeterea ingratusdini a parente exheredari, immo potest alimenta petere, & doceri, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 4. p. 188
 Iudaei etiam inter Christianos possunt habere bona stabula, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 5. p. 188
 Iudaei filius baptizatus retinet iura successionis erga parentes, & reliquos, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 6. p. 188
 Iudaeus retinet iura successionis in bonis parentis ad Fidem conuersi, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 7. p. 188
 Iudaei in balneum ingredi Christianus non debet, nec ad eius nuptias, ludos & choreas ire, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 8. p. 188
 Iudaei an inter Christianos possint esse notarius, Doctor, Aduocatus, vel arbiter, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 11. p. 188
 Iudaei a Christianis heredes institui non possunt, lib. 5. t. 6. c. 5. n. 12. p. 189
 Iudaei synagogas de nouo erigere non possunt, sed tantum collapsas, & ruinam imminas restaurare, lib. 5. t. 6. c. 7. n. 3. pag. 190
 Iudaei ad Fidem, seu Baptismum compellendi non sunt, lib. 5. t. 6. c. 9. n. 3. p. 191
 Iudaeorum, & infidelium infantes, qui adhuc ad vsum rationis non perueniunt, non possunt iniuri parentibus baptizari, lib. 5. t. 6. c. 9. n. 3. p. 191
 Iudaeos expellere non possunt Principes Christiani ex suo territorio sine iusta causa, lib. 5. t. 6. c. 9. n. 4. p. 191
 Iudaei ex Roma, Francia, Hispania, & alijs Regnis eiecti fuerunt, lib. 5. t. 6. c. 9. n. 5. p. 191
 Iudaei eam retributionem Christianis impendant, quam meri in per, lib. 5. t. 6. c. 13. n. 4. p. 194
 Iudaei in diebus lamentationis, & Dominicae Passionis in publicum prodire non debent, lib. 5. t. 6. c. 15. n. 4. p. 195
 Iudaei debent a Christianis qualitate discerui, lib. 5. t. 6. c. 15. num. 2. p. 195
 Iudaeorum iustitiae, & opprobria in spectum Fidei sunt maxime damna, lib. 5. t. 6. c. 15. n. 6. p. 195
 Iudaeus canalicus cognoscens Christianam qui poena sit puniendus, ostenditur lib. 5. t. 6. c. 15. n. 7. p. 195
 Iudaei vltus exerceere non licet, lib. 5. t. 1. c. 11. n. 1. p. 281
 Iudaeus potest puniti per indirectum patris ecclesiasticum si fincus exerceat, ibid. n. 6. p. 281. & c. 18. n. 3. p. 286
 Iudaei

Collectan. in quinque libros Decretal.

Iudex: fuit incapax cuiusque iurisdictionis, & potestati inter Christianos lib. 5. c. 6. c. 16. n. 1. p. 196
 Iudex, vel iudicis inter Christianos officium publicum committere debet ne dum puniri, sed dicatur sacrilegium committere, ab d. n. 3
 Iudex est prout incipit cuiusque iurisdictionis, & potestatis tam ordinariæ, quam delegatæ inter Christianos, lib. 5. c. 6. c. 18. n. 1. p. 197
 Iudex repellitur ab oneribus, & honoribus publicis, ibidem au. 3
 Iudex secus Christianus quomodo emendus, lib. 5. c. 6. c. 19. n. 3. p. 198
 Iudex de rebus, quas colunt, tenentur decimas solvere, lib. 3. c. 30. c. 16. n. 2. p. 213
 Iudex decimas personales non soluit, ibid. n. 4
 Iudex, vel Maiores rebus esse non potest in causis Christianorum, lib. 2. c. 20. c. 1. n. 1. p. 503
 Iudex, & infidelis gaudet Ecclesiastica immunitate, lib. 3. c. 49. c. 6. n. 50. p. 1108
 Iudex habet in filios sui patris potestatem, lib. 3. c. 33. c. 2. n. 4. p. 980
 IUDICES, & executores non impediti, ut ex vi clausulæ, quod si non omnes possint procedere sine collega impediti non sufficiunt ex illis impediendum a parte rei, lib. 1. c. 3. c. 19. n. 3. p. 43
 Iudex sine sit excommunicatus à principio, siue medio tempore, semper actus per ipsum factus est nullus, lib. 1. c. 3. c. 13. n. 3. p. 43
 Iudex potest esse imperitus, dummodo requiratur adfessores, lib. 1. c. 3. c. 13. n. 3. p. 43
 Iudex ab eterno relinquatur qui debeant iudici maiores, quiq. minores, lib. 1. c. 3. c. 15. n. 14. p. 45
 Iudex debet esse prout ad abolendum, quam ad condannandum, lib. 1. c. 3. c. 14. n. 4. p. 54
 Iudex punit quod finitius pronuntiat, auditur in causa, & appellat, nullitatis, seu retractationis sententia, & appellat, & se pro illius defensione opponere possit, lib. 1. c. 3. c. 16. n. 3. p. 50
 Iudex potest cognoscere, & videre verum sibi competat iuris dictum, quando pars aliquid opponit, quod conclusit illum omnino carere iurisdictione in ea causa, lib. 1. c. 3. c. 13. n. 4. p. 63
 Iudex, qui non est viriute receptus, condemnat in expensis, lib. 1. c. 3. c. 43. n. 9. p. 70
 Iudex tenetur condemnare victum victori in expensis, si petat superius, lib. 1. c. 3. c. 43. n. 10. p. 70
 Iudex vitiose clausulæ, ius et iustitiam administrari, potest condemnare victum in expensis parte non petente, lib. 1. c. 3. c. 43. n. 11. p. 70
 Iudex, qui omisit condemnationem expensarum casu, quo reneteretur reus in illis condemnare, non videtur eum ab illa absolvi, lib. 1. c. 3. c. 43. n. 12. p. 70
 Iudex Ecclesiasticus iniquæ tenetur de qualitate, & idoneitate personæ eligenda, lib. 1. c. 6. c. 19. n. 7. p. 109
 Iudex semper primum ius iudiciale petat de iure, lib. 1. c. 6. c. 24. n. 7. p. 109
 Iudex, qui iudicauit in prima instantia, dicitur suspensus in causa appellationis, lib. 1. c. 6. c. 24. n. 8. p. 112
 Iudex, qui in prima instantia ius, non potest esse advocatus in secunda, ibid. n. 9. p. 114
 Iudex primum iudicare prout de iure debebat, ibid. n. 9. p. 115
 Iudex si pernamat impunitatem delinquenti si veritatem confiteretur, an ea parte facta teneatur illum punire, semel, lib. 1. c. 2. c. 7. n. 4. p. 154
 Iudex arbitrio relinquatur quod dicatur modicum vitium, lib. 1. c. 2. c. 7. n. 5. p. 203
 Iudex Ecclesiasticus vitiosusque est negligens in administratione rerum Ecclesiasticarum, deponendus est, lib. 1. c. 2. c. 7. n. 6. p. 213

Iudices quando sunt duo, vel plures in aliqua causa deputati, unus non potest sine alio procedere, nec aliqui facere, quod de iure sit validum, lib. 1. c. 29. c. 2. n. 2. pag. 240
 Iudices delegati si plures sint, unus sine alio iudicare non potest, ibid. n. 3. p. 240
 Iudex, qui se vult excusare, debet suam excusationem exponere, ibid. n. 5. p. 240
 Iudices vbi plures dati sunt cum clausula, quod si non omnes &c. valent sententia lata per duos iudices de consensu partium, ibid. n. 6. p. 240
 Iudex terminat quando diem certum perfinit, non tamquam horam, citatus tenetur comparere ea hora, in qua pro tribunali sedere, & ius reddere solet, lib. 1. c. 29. c. 24. n. 3. p. 282
 Iudex matutino, vespere, & meridie iudicare potest, ibid. n. 4. p. 282
 Iudicare est onus, lib. 1. c. 29. c. 28. n. 3. p. 286
 Iudex assentiens subesse causam necessariam absentie fides adhibetur ad delegationis validitatem, ibid. n. 5. p. 286
 Iudex debet iudicare secundum allegata, & probata etiam contra propriam conscientiam nisi sit superius iudex superiorum non recognoscens, ibid. n. 17. p. 243, & cod. lib. 1. c. 3. c. 1. n. 9. p. 213
 Iudex male exequens violententer resisti potest, lib. 1. c. 29. c. 29. n. 4. p. 287
 Iudex dari non potest ab alio, quam à Principe minor annis 18. etiam partes conueniant, lib. 1. c. 29. c. 41. n. 6. p. 288
 Iudex ex mera officii sui necessitate potest procedere ad crimina corrigenda, lib. 1. c. 3. c. 1. n. 6. p. 264
 Iudex Ordinarius Ecclesiasticus possunt auxilium brachij secularis inuocare, ibid. n. 7. p. 264
 Iudex Ecclesiasticus zelo correctionis, & punitionis aliquando, vel statuto, vel sententia quorundam delicta punire potest pecuniaria poena, vbi illa magis timeatur, lib. 1. c. 3. c. 13. n. 15. p. 274
 Iudex Ecclesiasticus, & secularis minus sibi prestatæ reputant auxilium in exequendis mandatis, & sententiis, lib. 1. c. 3. c. 14. n. 6. p. 275
 Iudex potest supplere de iure quæ desunt advocatis, lib. 1. c. 3. c. 2. n. 3. p. 279
 Iudex potest condemnare partem in fructibus, interesse, & expensis, licet non petatur, saltem ex clausula, ius, & iustitiam &c. ibid. n. 4. p. 279
 Iudex non iudicat super non petitis, ibid. n. 5
 Iudex inferior potest differe executionem sententiæ Principis, quia condemnauit aliquem iracundia moratus, & vindictam non seruare iuris ordine, lib. 1. c. 3. c. 2. n. 13. p. 281
 Iudex an, & quando salua conscientia possit partes litigantes reducere ad concordiam, remissive lib. 1. c. 36. c. 11. n. 3. p. 301
 Iudex potest penam minuire ex bono, & æquo, vbi causa aliqua id iudicat, ibid. n. 6. p. 302
 Iudex secularis solus est competens ad penam sanguinis imponendam pro adulterio, quoad alias vero penas etiam adulteri est mixti fidei, lib. 1. c. 38. c. 1. n. 2. p. 308
 Iudex Ecclesiasticus solus est competens ad ergonem quodammodo adulteri, & ratione illius duorum celebratur, ibidem n. 4. p. 309
 Iudex contra ipsum actum potest testificari, lib. 1. c. 43. c. 2. n. 7. p. 323
 Iudex similium causam habens est suspectus, lib. 1. c. 1. c. 18. n. 2. p. 337
 Iudices secularis personas Ecclesiasticas condemnare, vel iudicare non debent, lib. 1. c. 2. c. 2. n. 1. p. 361
 Iudex Ecclesiasticus iudicare potest Laicos tam civiliter quam criminatim, vbi habet dominium temporale, lib. 1. c. 2. c. 9. n. 2. p. 367
 Iudex Ecclesiasticus potest se immiscere seculari iurisdictioni ratione connexitatis, lib. 1. c. 2. c. 10. n. 7. p. 369

Index rerum, & verborum

Judex secularis quando est negligens in faciendo iustitiam, Ecclesia tunc etiam contra Laicos cognoscit, ibid. n. 2. pag. 369

Judex Ecclesiasticus potest cognoscere de causis viduarum, & aliarum miserabilium personarum Lakarum quando iustitiam coram seculari consequi non valent, lib. 2. c. 11. num. 3. pag. 269

Judici Ecclesiastici permittitur Laicos compellere de iniurijs, & damnis Ecclesie illatis satisfacere, lib. 2. c. 1. cap. 16. n. 4. pag. 174

Judex Ecclesiasticus non debet facultatem concedere mulieri, ut secundo nubat viro, nisi verisimiliter praeiudicatur de morte patris, lib. 2. c. 5. n. 17. p. 391

Judex in scriptis errare debet, lib. 2. c. 8. c. 1. n. 3. p. 398

Judex non potest prorogare terminum legale, ibidem n. 6. p. 398

Judici Ecclesiastici non permittitur de damnis, & de eo, quod interest pronunciare, quando alterius ipsorum culpa matrimonium non minuit, lib. 2. c. 10. c. 3. n. 1. p. 409

Judex datus vt de proprietate cognoscatur, aliquid de possessione non pronunciare non potest, lib. 2. c. 12. c. 1. n. 2. p. 416

Judex post conclusionem in causa vique ad sententiam potest interrogare partes ad qualificanda bona, lib. 2. c. 12. c. 5. n. 1. pag. 431

Judex electus de partium consensu testari potest, si noua reculandi causa superueniat, lib. 2. c. 12. c. 7. n. 1. p. 432

Judex Ecclesiasticus potest exoritur compellere coniugis ad cohabitandum, lib. 2. c. 13. c. 13. n. 1. p. 433

Judex arbitrar potest intra quem terminum tunc comparere debet ad praestandam cautionem, & expensam, lib. 2. c. 15. c. 3. n. 4. p. 449

Judex ex officio potest iuramentum in supplementum probationis dimittere, quando, quicquid sibi videtur, etiam parte non petente, lib. 2. c. 19. c. 1. n. 10. p. 461

Judex non debet petitionem, vel exceptionem rejicere ob praesumptionem malitiam patris petentis, vel oppositis, lib. 2. c. 19. c. 9. n. 1. p. 474

Judex potest attentis circumstantijs prescribere vnum, & eundem terminum tam productioni, quam reprobationi testium, intra quem exceptiones probari debeant in simul cum probatione principalis, lib. 2. c. 8. p. 478

Judex tempore actionis sine scriptura in causis minimis statum est, lib. 2. c. 19. c. 11. n. 7. p. 479

Judex regulariter non tenetur, lib. 2. n. 3. p. 480

Judex obsequium non est habere, & si de facto scribat, illi non creditur, ibid. n. 2. p. 481

Judex non potest esse testis, lib. 2. c. 20. c. 18. n. 3. p. 509

Judex, si vellet, potest publicari, sed editis attestacionibus adhuc testes admittere, lib. 2. c. 20. c. 33. n. 1. p. 516

Judex datus ad causam quando non venit ad sententiam, vel tunc testatur, aut compromissum exprimit, potest esse testis, lib. 2. c. 20. c. 30. n. 3. p. 521

Judex testimonium terre non potest in causa coram eo veniente, vel in qua iudicat, ibid. n. 4

Judex si de re iuris qualiterque veritatem sciat, potest reculari, vt testificetur, ibid. n. 5

Judici licitum est prudenter promissis, & bonis simulationibus rem allicere ad veritatem erucendam, lib. 2. c. 23. c. 2. n. 3. p. 541

Judex contra viuatorem inquirere potest parte non petente, lib. 2. c. 24. c. 20. n. 3. p. 570

Judex Ecclesiasticus potest facere proclama sub poena excommunicationis vt quisque, qui scit veritatem super tali negotio, compareat in iudicio ad deponendum, ibid. n. 4

Judex quibus ex causis licet ea patiui iuramentum delectare possit, remittit lib. 2. c. 24. c. 36. n. 1. p. 583

Judex recutatur potest compelli respondere super articulis suspicionum, lib. 2. c. 25. c. 1. n. 6. p. 584

Judex potest recutari quocunqueque magis vniu partem, quam alteram diligat, lib. 2. c. 25. c. 1. n. 6. p. 587

Judici suspensio nunquam praesumitur Principem ex criminis causa committere, ibid. n. 6. p. 588

Judex in sententia non tenetur exprimere causas, quibus nititur ad ita iudicandum, lib. 2. c. 27. c. 16. n. 2. p. 613

Judex quomodo, & quando possit declarare sententiam suam, remittit ibid. n. 3

Judex habet praesumptionem pro se, quamvis sit improbus, ibid. n. 4

Judici pecuniam dare pro conseruatione furis sui, nec redemptioe indebitae vacationis, non tenetur in aliquo, lib. 2. c. 28. c. 16. n. 6. p. 623

Judex Ecclesiasticus punire potest seculares inducentes habitum Regularium in ludibrium, lib. 3. c. 1. c. 12. n. 5. p. 704

Judex electio est in potest alternatiuis quando ad illam vel etiam ad neminem vtra dirigitur, lib. 3. c. 1. c. 14. n. 6. p. 705

Judex procedit ex officio in notorijs, etiam nemine accusante, lib. 3. c. 1. c. 8. n. 2. p. 713

Judex, vel officialis non debet eaqui Principi, aut alterius superioris iniunctum praecipuum, quando illud ex quoquoque iuramento de vniuersali iustitia, lib. 3. c. 5. c. 6. n. 1. p. 737

Judex quilibet datur munus Dei in terris, lib. 3. c. 12. c. vnic. n. 2. p. 793

Judex in quibus casibus possit procedere contra Reum, quomodo sibi addit accusator, ibid. n. 3

Judex imprudens venditori nocere non debet, lib. 3. c. 1. c. 7. n. 17. p. 822

Judex inquirere potest ex officio, etiam ad priuam utilitatem, vt auiat de executione testamenti, lib. 3. c. 12. c. 17. n. 1. p. 904

Judex non admittens appellationem si causa est criminosa, deponitur, lib. 3. c. 2. c. 1. n. 1. p. 962

Judex a quo potest pigere terminum appellanti ad deponendum de prolequutione appellations, lib. 3. c. 2. c. 5. n. 15. p. 920

Judex non potest augere terminum ad appellationem interponendam concessum, ibid. n. 17

Judex si sciat re vera non esse illa de re competentem in aliqua causa, & non aliquid phonet, re esse competentem in ea, gesta per tunc in hoc casu non valent, lib. 3. c. 2. c. 7. n. 1. p. 927

Judex recutari potest ex eo quod sit consanguineus partis, lib. 3. c. 2. c. 36. n. 2. p. 942

Judex non potest esse in eadem causa in qua aduocatus fuit, & potest recutari ab eo tantum contra quem fuit aduocatus, & non ab alio, ibid. n. 3

Judex recutari si suspensiois causam propositam inueniet non se esse fructum, potest rejicere, & ex minime obstat in causa periculi, lib. 3. c. 2. c. 37. n. 3. p. 943

Judex iuramentum recutari potest, ibid. n. 7

Judex qui differt partem salutare, prout antea faciebat, potest vt suspensus recutari, ibid. n. 8

Judex ad iudicandum monere in tabula, in qua recutatur, se abstinere potest non expensas recutacionis probatione, lib. 3. c. 2. c. 43. n. 9. p. 962

Judex a quo praesumitur terminum appellacionibus, lib. 3. c. 2. c. 44. n. 1. p. 968

Judex suspecto recutato causa suspensiois propoere debet coram iudice recutaro, proari tamen coram alio iudice, lib. 3. c. 2. c. 46. n. 3. p. 968

Judex recutatus elicit arbitria praestigi terminum intra quem suspensiois negotium terminari debeat, ibid. n. 4

Judex suspectus recutari potest non soluere quibuslibet, sed etiam in criminalibus, ibid. n. 5

Judex recutari non potest ea qualibet causa recutanti bene visa, sed ex iusta cogitatione, & rationabili quantum ibid. n. 11

Judex vt suspensus in notorijs criminibus recutari non potest, ibid. n. 13. p. 969

Judex a quo non potest in praedictum superioris ad quem recutari, vel alongare terminum, lib. 3. c. 2. c. 50. n. 2. p. 981

Iudicijs magnus debetur honor, lib. 3. c. 2. c. 59. n. 2. p. 982

Collectan. in quinque libros Decretal.

Iudex delegatus, cui est commissa causa appellationis, potest absque noua commissione cognoscere de causa principali si appellatio fuerit iustificata, ibid. n. 6. p. 663

Iudex prolationis quando ab interlocutoria pronunciat non bene fuisse appellatum ex stylo Romanæ Curie potest causam illam reuocare si pars iuret quod non sperat iusticiam sibi fieri in partibus, ibid. n. 9

Iudex, qui suo arbitrio procedere potest, tenetur Iurisperiti consilium sumere, ibid. n. 19. p. 664

Iudex delegatus non dicitur præuenire per solam presentationem commissionis, seu rescripti, ibid. n. 33

Iudicem mihi suspectum culpam ea non possum recusare, ibid. nu. 37

Iudex a quo potest innouare quando tendit ad faciliorem exitum appellationis, lib. 3. c. 73. n. 38. p. 678

Iudex excusari potest si omnia cõmuni Doctorum opinio non iudicet secundum illam, quam aliquando eius præceptor veram esse affirmat, lib. 3. t. 10. c. 1. n. 5. p. 17

Iudex Ecclesiasticus an, & quando compertus sit in causis decimarum, ostenditur lib. 3. t. 30. c. 25. n. 2. pag. 939

Iudex Ecclesiasticus an de possessione decimandi cognoscit, remissive ibid. n. 3

Iudicis arbitrio relinquitur quantum vna Ecclesia parochialis ab altera distare possit, vt commodè Sacramenta sumere inde possint Parochiani, lib. 3. t. 48. c. 3. n. 4

Iudex a quo generaliter potest intentare illam, que tendit in faciliorem exitum causæ appellationis, non tamen cognoscendo de eius viribus, lib. 4. t. 26. c. 2. n. 3. p. 89

Iudex Ecclesiasticus, ad quem causa natalium, vel alia spiritalis remittitur, potest opponenti exceptionem illam præferre terminum peremptorium intra quem probare teneatur, non vero iudex secularis, lib. 4. t. 17. c. 5. nu. 4. & 5. p. 97

Iudicis auctoritas, seu iussus in illicitis excusatur a dolo, lib. 4. t. 17. c. 8. n. 3. p. 104

Iudex a quo est appellatum in causa matrimoniali inhibendo paribus ne interim lite pendente alteri nubant, non dicitur attentare, lib. 4. t. 6. c. 2. n. 5. p. 90

Iudex Ecclesiasticus, ad quem causa natalium, vel alia spiritalis remittitur, potest opponenti exceptionem illam præferre terminum peremptorium, intra quem probare teneatur, non vero iudex secularis, lib. 4. t. 17. cap. 5. n. 4. & 5. p. 97

Iudicis auctoritas, seu iussus in illicitis excusatur a dolo, lib. 4. t. 17. c. 9. n. 3. p. 104

Iudex Ecclesiasticus non debet mulieri secularitatem concedere, vt secundo viro nubat, donec certum nuncius accepit de morte prioris, quantumcumque annorum quindecim abfuerit, lib. 4. t. 21. c. 2. n. 4. p. 138

Iudex sine accusatore procedit super euidencia patris sceleris, lib. 5. t. 1. c. 9. n. 2. p. 145

Iudex, & accusator debent esse diuersæ personæ, lib. 5. t. 2. c. 24. n. 3. p. 155

Iudex contra nullum potest procedere ad accusationem, nisi adfit aliquis accusator, lib. 5. t. 1. c. 4. n. 4. p. 155

Iudex habens à statuto, seu Principe plenum arbitrium in procedendo, & puniendo delinquentes adhuc non precedente infamia inquirere nequit, lib. 5. t. 1. cap. 24. num. 8. p. 155

Iudici adherenti in Inquisitione famam præfuisse non creditur, nisi de ea aliunde appareat per testes, lib. 5. t. 1. c. 24. n. 11. p. 155

Iudex nulla præcedente diffamatione in crimine hæresis, vel læsæ Maiestatis procedere potest, lib. 5. t. 1. c. 24. n. 12. pag. 156

Iudex tanquam suspectus in causis criminalibus potest recusari, lib. 5. t. 1. c. 24. n. 18. p. 156

Iudex potest procedere contra calumniatorem euidentem absque accusatore, lib. 5. t. 3. c. 1. n. 4. p. 158

Iudex non potest iudicare secundum causam probatam, & non deductam, lib. 5. t. 3. c. 31. n. 3. p. 173

Iudex criminalis potest cognoscere de causa ciuili incidenter

ad criminalem, lib. 5. t. 6. c. 14. n. 3. p. 194

Iudex secularis in causa hæresis est merus executor, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 7. p. 213

Iudex, qui negligit facere iustitiam, excommunicatur, ibid. n. 18. p. 214

Iudex ex negligentia malè iudicans facit litem suam, ibid. n. 19. p. 214

Iudices non possunt esse hæretici, ac proinde processus eorum illis agitant, ac sententiæ per ipsos late ipso iure sunt nullæ, ibid. n. 35. p. 216

Iudex secularis an de causis vfarum cognoscere possit, remissive lib. 5. t. 19. c. 12. n. 4. p. 281

Iudex secularis, an possit esse competens ad compellendos Laicos creditores ad remittendas vsuras, remissive lib. 5. t. 19. c. 13. n. 3. p. 283

Iudex secularis Clericum testem in testimonio eorum & ferendo delinquentem punire non potest, lib. 5. t. 10. c. 1. n. 4. p. 288

Iudex quando videt accusationem esse suspectam de collusione non debet cessare ab inquisitione, lib. 5. t. 12. c. 1. n. 3. p. 298

Iudex Ecclesiasticus pro executione suæ sententiæ potest implore brachium iudicis secularis, lib. 5. t. 26. c. 2. n. 7. p. 306

Iudex secularis sub poena excommunicationis potest cogi ad præstandum brachium finem Ecclesiastico, ibid. n. 9

Iudex Ecclesiasticus potest extra territorium suum subditi communionem prohibere, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 3. p. 345

Iudex, qui iustitiam facere negligit, & priuilegia sedis apostolicæ non seruat, suis priuilegijs est priuandus, lib. 5. t. 33. c. 4. n. 3. p. 349

Iudex in administranda iustitia negligens, aut per dolum, vel imperitiam male iudicans quas penas ciuiles incurrit, ostenditur ibid. n. 3. p. 349

Iudex per dolum, aut imperitiam malè iudicans qualiter criminaliter puniatur, ostenditur ibid. n. 4. p. 349

Iudex iniustus faciens non polioit sed omittendo an eadem penas incurrit, ostenditur ibid. n. 5. & 6. p. 349

Iudex Ecclesiasticus non cognoscit de criminibus Laicorum nisi quatenus spectant ad forum conscientie, lib. 5. t. 34. c. 6. n. 2. p. 400

Iudex potest pronuntiare super successu eius, quod principaliter petitur, lib. 3. t. 36. c. 6. n. 5. p. 1007

Iudicium subterfugiens videtur suspectum, & præsumitur de sua iustitia diffidere, lib. 3. t. 33. c. 4. n. 2. p. 145

Iudex potest moderare concessionem ex iniquitate ex post facto superueniente, & ad modum iustitiae exactionis reducere, lib. 1. t. 39. c. 16. n. 6. p. 1044

IUDICIO in omni tres personæ requiruntur, iudex, actor, & reus, lib. 5. t. 40. c. 10. n. 6. p. 281

IVRAMENTVM etiam fidelitatis aut calumnie non potest quibus subito nomine alterius sine speciali eius mandato, lib. 1. t. 3. c. 28. n. 26. p. 60

Iuramentum semper intelligitur rebus sic extantibus, lib. 1. t. 6. c. 34. n. 14. p. 121

Iuramentum de obediendo Imperatori non obligat quando per depositionem, vel aliter desinit esse Imperator, ibid. n. 15

Iurans alicui vt Prælati suo, vel domino fidelitatem, amicitiam perum prælatione, vel dominio illi amplius non debet fidelitatem, ibid. n. 16

Iuramentum non extenditur ad actus non cogitatos, & futuratos, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 7. p. 151

Iuramentum Scholaris de non doctorando se alibi, quàm Bononiæ, intelligitur rebus sic stantibus, ibid. n. 8

Iuramentum vbi non firmat contractum, sed solum fit de soluendo, scilicet solutione impletum est, & absque aliqua relaxatione potest solum reperi, lib. 1. t. 40. c. 4. n. 6. p. 317

Iuramentum pacis frangens subijcitur Ecclesiastico iudicio, lib. 1. t. 1. c. 13. n. 6. p. 354

Iuramento non confirmatur actus quos in fauorem publicum principaliter prohibetur, lib. 1. t. 2. c. 19. n. 7. p. 371

Iuramentum calumnie non subit, qui iam plenè probauit, lib. 3. t. 7. c. 5. n. 3. p. 395

Index rerum, & verborum

Iuramentum calumnix est præstandum litę contestata, vel parum post incontinenti, lib. 2. t. 7. c. 6. n. 3. pag. 396.
 Iurare debens de calumnia potest petere tempus ad deliberandum quando est dubius de facto super quod interrogatur, ibid. n. 4.
 Iuramentum calumnix sine causa subire recusans cadit ab infinita actione per sententiam, lib. 2. t. 7. c. 7. [n. 4. p. 396](#)
 Iuramentum in supplementum probationis deferendum est simpliciter probanti, si ab eo petatur, vel in conclusione libelli apposta sit clausula, peto ius, &c. lib. 2. t. 19. c. 2. [n. 9. p. 463](#)
 Iuramentum suppletorium, cui deferendum venit, debet esse legalis, & fide dignus, non autem peritius, vel iniuriis, ibid. n. 12.
 Iuramentum suppletorium deferendum est vique ad conclusionem in causa, & etiam post conclusionem, si autem petitus fuisset, nisi causa esset summaria, ibid. n. 13.
 Iuramentum suppletorium deferendum est actori, quando simpliciter intentionem suam probavit, reus vero nihil præstiterit: reo vero, & non actori, quando reus similiter simpliciter probavit, ibid. n. 16.
 Iuramentum suppletorium non deferitur quando aliquis abstinuit se ad probandum, vel similiter plures testes haberi possunt, ibid. n. 28. pag. 463.
 Iuramentum suppletorium non deferitur quando agitur de maiori parte bonorum, ibid. [n. 35. pag. 463](#)
 Iuramentum suppletorium non deferitur in causa Matrimoniali quando agitur de Matrimonio dissolvendo, ibidem [n. 17. pag. 463](#). nec in causa Monachationis, ibid. n. 28. nec in causis beneficiis, ibid. n. 29. nec in causa viurarum, ibid. n. 30. nec in causa fiscalis, ibid. n. 31. nec in exceptione excommunicationis, ibid. n. 32. nec in probatione consuetudine, n. 33. nec in probanda ingratitudine, [n. 34](#). nec in probando interesse, [n. 35](#). nec in probatione prescriptione, ibid. n. 36. nec in resolutione ludicis, n. 39. nec in probando dominio, n. 30. nec in viuis voluntatibus, n. 31. nec in probanda sententia, n. 33. nec in probandis [monitis, n. 39](#). nec in causis criminalibus criminaliter intentatis, n. 41. nec in [purnis, n. 43](#). nec in actione [in iuramentum, n. 43](#). nec in causis magni valoris, n. 44. nec habenti notitiam rei, [n. 46](#)
 Iuramentum deferri potest viro super copula habita cum sua vxore, quando vxor non probat contrarium, lib. 2. t. 19. c. 4. n. 3. [pag. 466](#)
 Iuramentum a testibus præstandum, vt remittitur necessario requiritur utriusque partis consensus, lib. 2. t. 19. c. 5. [n. 6. pag. 468](#)
 Iuramentum in principio examinis præstandum est, lib. 2. t. 20. c. 17. n. 6. pag. 501
 Iuramento desideratur tactus Evangeliorum, ibid. n. 7.
 Iuramentum in probando animo succedit in vim plenę, & concludens [probationis, lib. 2. t. 20. c. 31. n. 3. pag. 511](#).
 Iuramentum testium expulso consensu a partibus remitti potest, nisi in causa Matrimoniali, criminali, & ciuili [ar. 2. lib. 2. t. 20. c. 39. n. 3. pag. 510](#)
 Iuramenti in remissione a partibus faciendi non requiritur ludicis consensus, ibid. n. 4.
 Iuramentum calumnix an possit remitti a parte parti, ostenditur ibid. n. 5.
 Iuramentum calumnix a statuto tolli non potest, ibid. n. 6. [pag. 511](#)
 Iuramentum quando requiritur, quod propria manu alicuius fiat, non potest iurari per alium, lib. 2. t. 20. c. 47. n. 5. [pag. 514](#)
 Iuramentum potest remitti ab eo, cui præstitum fuerit, lib. 2. t. 24. c. 1. n. 3. [pag. 513](#)
 Iuramentum præstitum per metum de rebus Ecclesię non repetendis non obligat, lib. 2. t. 24. c. 2. n. 3. [pag. 514](#)
 Iuramentum quando factum est in fauorem tertij cum aliqua conditione nisi illa adimpleatur iurans ad iuramentum seruandum non obligatur, lib. 2. t. 24. c. 5. num. 3 [pag. 514](#)

Iuramentum fidelitatis præstant Episcopi personaliter tempore suę consecrationis, lib. 2. t. 24. c. 4. n. 2. [pag. 515](#).
 Iuramentum in forma specifica adimpleri debet, lib. 2. t. 24. c. 7. n. 2. [pag. 517](#)
 Iuramentum tunc licite metu extortum obligat donec decideretur non tenere, lib. 2. t. 24. c. 8. n. 2. [pag. 518](#)
 Iuramentum promissorium de actu, qui sine peccato mortali heri non potest, nullum inducit obligationem, ibid. n. 3. [pag. 518](#)
 Iuramentum tendens directę in mortem propriam non valet, ibid. n. 5. [pag. 519](#)
 Iuramentum habet vim specialem mentionis, lib. 2. t. 24. c. 10. n. 3. [pag. 519](#)
 Iuramento tres circumstantię, scilicet comites intervenire debent, lib. 2. t. 24. c. 11. n. 6. [pag. 521](#)
 Iurantes non loqui patrem, aut matrem, absoluedi sunt ab obsequiis tales iuramenta, lib. 2. t. 28. c. 12. n. 5. [p. 163](#)
 Iuramentum seu votum calore iacundię præstitum non obligat, lib. 2. t. 24. c. 13. n. 3. [pag. 523](#)
 Iuramentum personale est, & non transit ad heredes quoad peritium, lib. 2. t. 24. c. 14. n. 7. [pag. 525](#)
 Iuranti ratione non tenetur dominus adimplere illud, quod eius procurator, seu nuncius nomine ipsius, abique tamen mandato speciali dare, aut facere promiserunt, ibid. n. 9.
 Iuramentum metu extortum obligat tantum ad culpam venialem, in materia vero grāu ad culpam mortalem, [lib. 2. t. 24. c. 15. n. 3. pag. 526](#)
 Iuramentum nunquam trahitur ad non cogitata, lib. 2. t. 24. c. 16. n. 4. [pag. 527](#)
 Iuramentum habet vim clausulę si valet valeat, vt valere potest, lib. 2. t. 24. c. 19. n. 4. [pag. 529](#)
 Iuramento in omni intelligitur auctoritas superioris excepta, ibid. n. 5.
 Iuramentum vni debitum si alteri præstetur illicitum est, lib. 2. t. 24. c. 23. n. 2. [pag. 571](#)
 Iuramentum non extenditur ad futurum euentum, lib. 2. t. 24. c. 25. n. 2. [pag. 573](#)
 Iuramentum promissorium intelligitur si res in eodem statu permanerit, ibid. n. 3.
 Iuramentum de non accusanda vxore de adulterio an sit validum, ostenditur ibid. n. 12. [pag. 574](#)
 Iuramentum factum per creaturas referendo eas in creaturam obligat ad sui obsequium, lib. 2. t. 24. c. 26. num. 2. [pag. 575](#)
 Iuramentum prohibitum est nisi ex causa necessitatis, ibid. n. 4.
 Iuramentum mulieris iurantis de non contumaciendo reum dotalium alienationi, est obligatorium, lib. 2. t. 24. c. 28. n. 3. [pag. 576](#)
 Iurans contra legem in sui vilitatem introductam non peccat, ibid. n. 4. [pag. 577](#)
 Iuramentum in supplementum probationis non deferitur in causis Matrimonialibus, lib. 2. t. 24. c. 34. num. 4. [pag. 580](#)
 Iuramentum an possit extendi ad diem prorogatum, ostenditur [lib. 2. t. 24. c. 35. n. 5. pag. 581](#)
 Iuramentum temerum præstitum, non potest extendi ex solo consensu, & voluntate iurantis ad alium casum, ibid. n. 6. [pag. 582](#)
 Iuramentum simpliciter præstitum seruandi statuta alicuius communis maxime extenditur ad statuta nisi expresse iurans declararet, ibid. n. 7. [pag. 583](#)
 Iuramentum de non alienando sine Pape licetia non continet solam alienari, quę in eo casu etiam Papa alienari possunt, lib. 2. t. 20. c. 3. n. 2. [pag. 585](#)
 Iuramentum, quo quis promittit se non reuocaturum per legem commissum, in pignoribus, validum, & obligatorium est, lib. 3. t. 21. c. 7. n. 6. [pag. 586](#)
 Iuramentum, cuius vtriusque lata est sententia, excludit appellationem, lib. 2. t. 28. c. 2. n. 2. [pag. 636](#)
 Iuramentum a parte parti remitti potest, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 9. [pag. 5](#)

Collectan. in quinque libros Decretal.

Iuramentum quando factum est in fauorem tertij cum aliqua conditione, nisi illa adimpleatur, iurans ad iuramentum seruandum non obligatur, lib. 4. t. 5. c. 1. nu. 8. pag. 41

Iuramento non efficitur validum Matrimonium metu contractum, lib. 4. t. 7. c. 2. n. 5. p. 51

Iuramentum adiectum Matrimonio metu graui extortum non obligat, lib. 4. t. 7. c. 2. n. 6. p. 52

Iuramenti ad effectum non requiritur contactus alicuius rei Sacre, lib. 4. t. 15. c. 5. n. 13. p. 85

Iuramentum ad confirmet donationem inter virum, & uxorem, ostenditur lib. 4. t. 20. c. 8. n. 3. p. 115

Iurans se aliquid soluturum certa die, & antequam dies adueniat is, in cuius fauorem facta est promissio, incidit in excommunicationem, an debeat illi fieri solutio, ostenditur lib. 5. t. 7. c. 16. n. 7. p. 129

Iuramentum nunquam trahitur ad ea, de quibus vere similiter iurans non disposuisset, lib. 5. t. 12. c. 4. n. 4. p. 132

Iuramentum vbi propria manu exigitur non admittitur procurator etiam habens speciale mandatum ad iurandum, lib. 5. t. 39. c. 4. n. 7. p. 439

Iuramento eius, qui ignorauit, statim ad probandam ignorantiam, ibid. n. 8

Iuramentum ab excommunicato ante absolutionem exigendum est de parendo mandatis Ecclesie, & iudicis, lib. 5. t. 39. c. 10. n. 3. p. 445

IVRGIVM dicitur quasi iurgis quatuor, lib. 5. t. 40. c. 10. n. 5. pag. 481

IVS ad rem acquiritur per presentationem ad beneficium, ius vero in re per institutionem, lib. 1. t. 30. c. 6. n. 4. p. 260

Ius summum sepe summa iniuncta est, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 38. p. 158

Ius tertij veniens ad causam pro suo interesse in iudicio possessorio quando dicatur connexum cum Iure spoliantis ad effectum vt non impediat restitutionem spoliatofaciendam, remissum lib. 2. t. 12. c. 5. n. 4. p. 422

Ius ex facto oritur, lib. 1. t. 5. c. 3. n. 4. p. 84

Iurium incorporalium quasi possessio non acquiritur per actus, qui sunt ex gratia & amicitia, lib. 1. t. 5. c. 4. num. 3. pag. 84

Ius percipiendi decimas est spirituale, lib. 2. t. 7. c. 3. nu. 2. pag. 128

Ius commune adiuvare statuendo potest Episcopus, lib. 5. t. 39. c. 21. n. 9. p. 450

Iuris eligendi, & aliorum incorporalium quasi possessio amittitur si possessor iniustus, & contradicens excludatur ab actu ad eadem iura spectante, lib. 2. t. 12. c. 3. num. 11. pag. 419

Iuris eligendi ad quasi possessionem acquirendam quae sint necessaria, ostenditur ibid. n. 10

Iuris error potest bonam fidem producere, & quemlibet excusare quando errat in dubia Iuris dispositione, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 13. p. 77

Iuris dispositione heri potest vt is, qui est in possessione, eam perdat per lapsum certi temporis, & illi acquiratur, cui debet fieri traditio corporalis, l. 1. t. 14. c. 1. n. 1. p. 440

Iuris peritis Princeps reuerentiam exhibet ob meritum, & honorem sciencie, lib. 2. t. 28. c. 59. n. 1. p. 662

Iuri Cuius operam dantes ante Clericatum post illum assumptum non prohibentur ad Doctoratus gradum in eadem Iure promoueri, etiamsi sit Monachus, lib. 3. t. 50. c. 10. n. 4

Iuri publico priuatum pacto non derogatur, lib. 2. t. 2. c. 12. n. 5. p. 371

Iuri superioris derogari non potest per iuramenta inferiorum, lib. 2. t. 14. c. 16. n. 5. p. 567

Iuri suo renunciare vnique liberum est, l. 1. t. 33. c. 6. n. 9. p. 355

Iure simpliciter dicitur fieri quod per consuetudinem fit, lib. 2. t. 16. c. 1. n. 4. p. 450

Iura semper presumuntur pro Iudice, l. 1. t. 6. c. 23. n. 6. p. 109

Iura potiora sunt ad absolvendum quam ad condemnandum, lib. 2. t. 19. c. 3. n. 8. p. 464

Iura pro eodem reputant auferre, & retinere iniuste, lib. 2. t. 13. c. 18. n. 4. p. 438

Iura vbi absolute dicuntur posse dispensari, intelliguntur de Episcopo, lib. 5. t. 37. c. 42. n. 4. p. 417

Ius Canonicum in omnibus causis Ecclesiasticis, & illis annexis, in quibus vertitur periculum animae, vel agnate de conscientia, & pia causa, semper est obseruandum, lib. 1. t. 1. c. 8. n. 3. p. 350

Ius conferendi quando competit cuiuslibet in solidum si vnus non confert, censetur consentire collationi per alterum factae, lib. 3. t. 38. c. 1. n. 15. p. 1014

Ius in re per presentationem non acquiritur, sed ad rem, lib. 3. t. 38. c. 5. n. 3. p. 1016

Ius ad rem vt acquiratur presentato presentatio debet fieri coram habente iustitiam, ibid. n. 4

Ius conferendi quando competit cuiuslibet in solidum si vnus non confert, censetur consentire collationi per alterum factae, lib. 3. t. 38. c. 1. n. 15. p. 1014

IVRISDICTIO non potest esse incerta, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 6. p. 41

Iurisdiccion non datur in actu ante expeditionem, lib. 1. t. 2. c. 14. n. 4. p. 43

Iurisdiccionis exercitium actu acquiritur per confirmationem, lib. 1. t. 6. c. 15. n. 2. p. 100

Iurisdiccion voluntaria competens alicui ex commissione legis quido delegati possit, ostenditur lib. 1. t. 24. c. 3. num. 3. pag. 218

Iurisdiccionis turbatores possunt a Iudice Ecclesiastico excommunicari, & pena pecuniaria mulctari, lib. 1. t. 29. c. 1. n. 4. p. 327

Iurisdiccionis prorogatio etiam in criminalibus fieri debet, lib. 1. t. 29. c. 4. n. 4. p. 328

Iurisdiccion delegati non solum per citationem, sed per commissionem de citando censetur perpetua, lib. 1. t. 19. c. 10. n. 5. p. 239

Iurisdiccion Iudicis non videtur preiuncta per presentationem literarum illi factam, ibid. n. 6

Iurisdiccionis perpetuatio non inducit ex citatione nulla, ibid. n. 7

Iurisdiccion delegata prorogationem non admittit, lib. 1. t. 29. c. 40. n. 4. p. 354

Iurisdiccion extra territorium exerceri non potest quando requiritur causae iudicialis cognitio, lib. 1. t. 30. c. 7. nu. 7. pag. 261

Iurisdiccion praescriptione acquiritur, lib. 1. t. 31. c. 13. n. 6. pag. 273

Iurisdiccion de Iure communi spectat ad solum Episcopum, ibid. nu. 8

Iurisdiccion spectat ad Episcopum de consensu Capituli, ibid. n. 11

Iurisdiccion per metum extorta non tenet, lib. 1. t. 40. c. 2. n. 7. p. 316

Iurisdiccion consuetudine acquiritur, lib. 2. t. 3. cap. 13. nu. 4. pag. 372

Iurisdiccion non perpetuatur per citationem nullam, lib. 2. t. 2. c. 19. o. 5. p. 378

Iurisdiccionis quasi possessio an, & quando amittatur per actum obediens violentent extortum, lib. 1. t. 13. c. 17. nu. 4. pag. 426

Iurisdiccionis quasi possessio probatur per exactionem gabelarum, lib. 2. t. 19. c. 9. n. 13. p. 475

Iurisdiccion Ordinaria non potest ab Episcopo concedi, lib. 5. t. 4. c. 1. o. 6. p. 181

Iurisdiccion licet posset opposita exceptione elidi, nihilominus interim prorogari valet, lib. 2. t. 28. c. 7. n. 4. p. 628

Iurisdiccionis causa a summationem non recipit, lib. 2. t. 28. c. 11. n. 10. p. 630

Iurisdiccion acquisita Iudici dicitur per presentationem, receptum, aut privilegium, lib. 2. t. 28. cap. 12. nu. 3. pag. 631

Iurisdiccion in genere probatur per testes singulares, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 39. p. 492

Index rerum, & verborum

Iurisdicctio, siue correctio in granioribus Regularium ad solum abbatem paucis quibuldam exceptis pertinet, lib. 3. t. 35. c. 8. n. 5. p. 1003

Iurisdictionis exercitum arguit fines esse illius territorij, cuius iudex ius dicit, lib. 3. t. 39. c. 19. n. 3. p. 1047

IUSPATRONATUS à Laico in Laicum sine consensu Episcopi transferri, vel donari non potest, lib. 3. t. 38. c. 8. n. 1. p. 1019

Iuspatronatus translatio ab vno patrono alteri compatrono potest fieri sine Episcopi consensu, ibid. n. 4. p. 1020

Iuspatronatus quando ex antiqua institutione declaratur, est filijs, & nepotibus etiam non heredibus, non potest per patrem assignari vni ex filijs in alterius praiudicium etiam cum consensu Episcopi, ibid. n. 5

Iuspatronatus per Laicum patronum Religiosis locis sine consensu Episcopi donari potest, ibid. n. 6

Iuspatronatus permutari, aut cedi non potest sine consensu Episcopi, ibid. n. 8

Iuspatronatus potest aduersus primum, & verum patronum Ecclesie non liberè prescribi, lib. 3. t. 38. c. 1. n. 4. pag. 1021

Iuspatronatus inter patronos Laicos prescribitur spatio quadragesime annorum, ibid. n. 5. p. 1022

Iuspatronatus transit cum bonorum possessione, cui inseparabiliter adheret, ac proinde vendi, seu alienari potest sub bonorum generalitate, lib. 3. t. 38. c. 13. n. 2. p. 1023

Iuspatronatus transferatur ad heredes sine sint ius extranei, sine succedat ex testamento, siue ab intestato, ibid. n. 3

Iuspatronatus per se vendi non potest, lib. 3. t. 38. c. 16. n. 2. p. 1024

Iuspatronatus annexum oppido an in venditione talis oppidi cum expressione illius eidem annexi transeat in venditorem, remittitur ibid. n. 3

Iuspatronatus controversia Iudicis Ecclesiastici cognitionem requirit, ibid. n. 4

Iuspatronatus acquiritur ex constructione Ecclesie facta de consensu Episcopi absque alia reservatione, lib. 3. t. 38. c. 25. n. 2. p. 1032

Iuspatronatus in Ecclesia Conventuali fundari non potest cum solo consensu Episcopi, ibid. n. 3

Iuspatronatus non potest habere Laicus in Ecclesia Collegiata, ibid. n. 4

Iuspatronatus in Ecclesia Regulari, vel beneficio regulari sola fundatio, & dotatione sine particulari privilegio Apostolico non acquiritur, ibidem num. 10. pag. 1033

Iuspatronatus pertinet Clerico ratione proprii patrimonij dicuntur seculari, lib. 1. t. 30. c. 6. n. 5. p. 260

Iuspatronatus illud dicitur Ecclesiasticum, quod fundatur ex bonis intuitu Ecclesie acquirunt, ibid. n. 6

Iurispatronatus in fundacione potest referari ius instituenti inferiori Episcopo de ipsius Episcopi consensu, lib. 1. t. 23. c. 4. n. 5. p. 214

Iuspatronatus est spiritualibus annexum, lib. 1. t. 26. c. 9. n. 6. p. 301

Inspatronatus in tempore antiquum per testes de auditu probari potest, lib. 1. t. 20. c. 33. n. 8. p. 518

Iuspatronatus transit ad heredes quocunque, lib. 2. t. 10. c. 41. n. 5. p. 522

Iuspatronatus Regis non censetur Papa derogare nisi dispositum, & specificè, ac expresse derogatio heret, lib. 3. t. 5. c. 34. n. 4. p. 751

Iuspatronatus, quod à Laico donatur Ecclesie, Ecclesiasticum censetur quoad omnes iuris effectus, lib. 5. t. 33. c. 7. n. 3. p. 356

Iuspatronatus donationem non potest confirmare Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 29. p. 783

Iuspatronatus per se principale, & distinctum non venit in confiscatione bonorum, lib. 5. t. 7. cap. 10. num. 21. pag. 208

Iurispatronatus causa tanquam spiritualibus annexa à Iudi-

ce Ecclesiastico iudicari debet, lib. 2. t. 1. c. 3. num. 2. pag. 343

Iuspatronatus non est simpliciter spirituale, sed spiritualitatem iuri coniunctum, & annexum, ibidem n. 5

Iuspatronatus Clerici illi obueniens ratione sui patrimonij acquiritur Laicali, lib. 3. tit. 18. cap. 18. n. 3. pag. 1034

Iuspatronatus personale, & de per se principale, & distinctum non includitur in confiscatione bonorum, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 10. p. 1018

Iuspatronatus, seu presentandi in quasi possessione existens valide presentat, & eius presentatio admittenda est, ac institutio sequi debet, lib. 3. t. 38. c. 39. n. 5. pag. 1027

Iurispatronatus possessio acquiritur etiam ex vnica presentatione sequuta institutione, ibid. n. 6

Iuspatronatus est individuum, lib. 3. t. 38. c. 1. n. 2. pag. 1022

Iurepatronatus gentilitio, & familiarit succedunt descendentes, licet non heredes, in caput, & non in stirpes, ibid. n. 5

Iuspatronatus gentilitium dicitur quando fundator in fundacione expellit rationem conferenda agnationis, & quando dubitatur an sit gentilitium leuiores sufficiunt probationes, ibid. n. 6

Iuspatronatus potius praeferuntur hereditarium, quam gentilitium, ibid. n. 7

Iuspatronatus quando in stirpes, & non in capita spectet ad successores, ostenditur ibid. n. 8

Iuspatronatus Ecclesiasticum transit ad quoscunque heredes etiam extraneos, ibid. n. 9. & c. 3. n. 2. p. 1014

Iuspatronatus non venit in restitutione fideicommissi, ibid. d. c. 1. n. 10. p. 1013

Iuspatronatus non transit cum ea vniuersali translatione, quæ fit in fideicommissariis, ibid. n. 11. p. 1014

Iuspatronatus diuindum est quoad commoditatem, & exercitum, secus quoad substantiam ipsius iuris, ibid. n. 15

Iuspatronatus acquiritur ex reuocatione, seu refectione Ecclesie penitus dirute, ibid. n. 7. p. 1015

Inspatronatus non acquiritur ex augmento dotis, ibid. n. 9

Iuspatronatus donari non potest ab eo ad quem illud non spectat, lib. 3. t. 38. c. 5. n. 6. p. 1016

Iuspatronatus consistens in aliqua vniuersitate bonorum, etiam temporalium transit bonis venditis, permutatis, vel alteri alienatis in acquisitione rem cum absque Episcopi consensu, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 1. p. 1017

Iuspatronatus consistens in aliqua villa, vel castro dato in dotem cum ea villa, seu castro transit in maritum, ibid. n. 3

Iuspatronatus an transeat in conductorem castri, vel villæ ubi illud est, ostenditur ibid. n. 4

L

LESIO enormissima quæ dicitur, l. 3. c. 17. c. 3. n. 3. p. 817

Lesio enormis ad conuequendam restitutionem necessario est probanda, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 14. p. 322

Lesiones in probatione non debet considerari tempus tractus in actibus successibus respicientibus etiam futura tempora, lib. 3. t. 39. c. 16. n. 8. p. 1044

LAICI sunt incapaces officio administrandi spiritualia, suspensionis, & Ecclesiasticæ iurisdictionis, lib. 1. t. 6. c. 51. n. 2. p. 336

Laicus in articulo mortis à peccatis absolueri non potest, lib. 1. t. 31. c. 11. n. 17. p. 272

Laicus non potest esse minister Sacramenti Penitentiae etiam in necessitate, lib. 1. t. 36. c. 8. n. 1. p. 299

Laicus detentator rei Ecclesiasticæ, vel rei aliquis Clerici potest coram Iudice Ecclesiastico conveniri, nisi Laicus negare rem rei Ecclesiasticæ possidere, l. 2. t. 2. c. 5. n. 1. p. 303

Laici rerum Ecclesiasticarum iniudicatos coram Ecclesiastico Iudice coeunt, & ab illo valent arceri, lib. 3. t. 36. c. 4. n. 1. p. 364

Laici usurpantes iura Ecclesiastica, seu ipsi rebus Ecclesiasticis

Collectan. in quinque libros Decretal.

deficiat violentiam inferens uti sacrilegi per Iudicem
 ecclesiasticum sum puniendi, lib. 2. t. 2. c. 16. n. 2. p. 374
 Laici possunt prorogare iurisdictionem Iudicis ecclesiastici,
 lib. 2. t. 2. c. 18. n. 5. p. 376
 Laici sunt idonei testes in criminalibus contra Clericos ubi
 ex natura negotij veritas actu, & habitu sciri non po-
 test, lib. 2. t. 2. c. 3. n. 3. p. 489
 Laicus contra Clericum in causa criminali testimonium ser-
 vare non potest, etiam si Clericus sit primus Testis, lib. 2.
 t. 2. c. 4. n. 2. p. 492
 Laicus contra Clericum in criminali causa testificari potest
 quando agitur civiliter, vel in defectum Ecclesiastico-
 rum testium, vel in criminalibus exceptis, aut in proba-
 tione famæ, ibid. n. 4
 Laici contra Clericum in causa criminali testimonium di-
 cere prohibentur, lib. 2. t. 2. c. 5. n. 3. p. 531
 Laici de rebus ecclesiasticis testificari recitantes per cen-
 suram Ecclesiasticam sunt compellendi quando aliter ve-
 ritas sciri non potest, ibid. n. 3
 Laicus prescriptione nulla etiam immemorabili potest
 ius acquirere percipiendi decimas, lib. 2. t. 26. c. 7. n. 2.
 pag. 594
 Laicus ex allegatione privilegij summæ Pontificis si in illius
 probatione offendat possessionem temporis immemora-
 bilis cum fama privilegij habiti à summo Pontifice, vel
 ab inferioribus Prelatis ante Concilium Lateranense,
 potest acquirere ius percipiendi decimas, ibid. n. 4. p. 595
 Laicus spoliatus iure percipiendi decimas an sit ante omnia
 restituendus, offenditur ibid. n. 6
 Laici non est permillum Sacerdotum, & Cleri locum in-
 gredi, lib. 2. t. 1. c. 1. n. 2. p. 697
 Laici permillum non est in Choris, & capellis ecclesiarum
 existere, quæ confabulantur, & devotionem impediunt,
 ibid. n. 3
 Laicalis potestas an possit capere Clericum repletum cum
 armis, aut delinquere paratum, offenditur lib. 3. t. 1.
 c. 2. n. 7. p. 699
 Laicus vitens causa ludibrij veste Religiosa virorum, vel mu-
 lierum, peccat mortaliter, & grauius puniatur à Iudice
 ecclesiastico, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 4. p. 704
 Laici incapaces sunt beneficiorum, lib. 3. t. 7. c. 2. nu. 2.
 pag. 758
 Laici in Concilio vniuersales an, & quando interuenire
 possint, offenditur lib. 3. t. 10. c. 10. n. 4. p. 792
 Laicus decimas vsurpans dignus est ut puniatur Divino iu-
 dicio, lib. 3. t. 30. c. 17. n. 3. p. 924
 Laicus nullus etiam Imperator potest concedere immunita-
 tem à soluendis decimis, lib. 3. t. 30. c. 25. n. 4. p. 929
 Laici non possunt presbyteros suspendere ab officio, nec
 etiam eisdem ad Divina restituere, nisi illis à solo Papa
 hæc potestas demandata fuerit, lib. 5. t. 33. c. 11. n. 23.
 pag. 364
 Laicos violentiam, vel periculum rebus Ecclesiasticis
 inferentes coercere potest Ecclesia, lib. 5. t. 33. c. 2. n. 1.
 pag. 377
 Laicorum coercio res Ecclesiæ inuadentium quomodo, &
 quando ad Ecclesiasticam, vel secularem pertineat,
 offenditur ibid. n. 5. cum seqq. p. 378
 Laicus potest fieri irregularis, & inhabilis ad beneficia,
 lib. 5. t. 33. c. 6. n. 17. p. 377
 Laicus contra Clericum in criminibus notorijs testis esse
 potest, lib. 5. t. 34. c. 15. n. 3. p. 403
 Laicus testis contra Clericum admittitur in crimine si-
 moniæ, lib. 5. t. 3. c. 3. n. 3. p. 160. & c. 7. n. 6. p. 161
 Laici coram Iudice ecclesiastico possunt cogi ad obsequium
 consuequendum dandi aliquo pro sepulchris, exequijs
 mortuorum &c. lib. 7. t. 3. c. 41. n. 9. p. 178
 Laici possunt accipere ius sepeliendi in eminentiori loco,
 habendi pacem à sacerdote, scanua, & huiusmodi præ-
 rogatiuas in Ecclesia, ibid. n. 11
 Laicus indultus Clerici non gaudet beneficio cap. Odoar-
 dus, de solut. lib. 3. t. 2. c. 3. n. 12. p. 874

Laici decimas à se detentas non possunt ipsi etiam Eccle-
 sijs in pignus dare, lib. 3. t. 30. c. 35. n. 2. p. 938
 Laici, si sunt de terris Ecclesiæ, viuere debent secundum Can-
 ones, & non secundum leges Ciuiles, lib. 2. t. 28. c. 7.
 n. 6. p. 618
 LAMPAS ante Sanctiss. Eucharistiam noctu, diuque arde-
 re debet, lib. 3. t. 41. c. 10. n. 6
 LANA foluit decimas, lib. 3. t. 30. c. 1. n. 6. p. 919
 LAPIDES, seu columnæ terminarum, quibus literæ in-
 scise sunt, probant confinia, lib. 2. t. 19. c. 12. n. 6. p. 484
 LARGITIONIS manerum vtriusque sexus Regularium
 interdictæ materiam qui tractant, refectur lib. 3. t. 50.
 c. 1. n. 3
 LATITANS, vel se occultans ne citatio ad ipsius perue-
 niat notitiam, pro edictum citari potest, lib. 2. t. 6. c. 5.
 n. 14. p. 390
 Latitare periculum vitæ quando adest ab ea domo in qua
 vxor eius habitat, lib. 2. t. 4. c. 3. n. 4. p. 442
 LATRO publicus si ad Ecclesiam contigerit illius immu-
 nitate non gaudet, lib. 3. t. 42. c. 6. n. 1
 Latro publicus quis prout dicitur, remissus ibid. n. 2
 Laroncs insignes statim puniuntur non admissa appellatio-
 ne, lib. 3. t. 28. c. 5. n. 18. p. 626
 LAVDVM solvendum est domina directæ ex emphy-
 reuati vendita antequam emptor possessionem consequa-
 tur, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 18. p. 835
 Laudium minus, vel augeri potest si consentum sit in-
 ter partes, vel in regione, ibid. n. 19
 Laudemij præstatio est quædam exhibitio reuerentialis,
 quam facit emphyteuta dum suscipiendo inuestituram
 dominum recognoscit, ibid. n. 1. t. p. 836
 Laudium in dubio debet intelligi ut non debeatur, ibi-
 dem n. 22
 Laudium soluitur ex datione insolutum, lib. 3. t. 18. c. 4.
 num. 21. p. 836. et ex venditione de rebus, ibid. nu. 24.
 Et ex dote æstimata, quam facit emptor, ibidem
 num. 25. Et ex locatione ad longum tempus, ibid. n. 26.
 Et ex remissione, quæ fit inter suores, ibid. n. 27. Et ex
 venditione seruitus realis, ibid. n. 28. Et ex venditio-
 ne rei iussu testatoris, ibid. n. 29. Et ex datione rei feudali-
 lis, vel emphyteuticæ, ibid. n. 30. p. 839
 Laudium non soluitur ex venditione nulla, lib. 3.
 t. 18. c. 4. p. 836. Nec ex venditione conditionali,
 ibid. n. 32. nec ex venditione usufructus, ibid. n. 33.
 nec ex retrovenditione, ibid. n. 34. nec ex venditione red-
 ditus, ibid. n. 35. nec ex ditione hæreditatis, ibid. n. 36.
 nec ex hypotheca rei, ibid. n. 37. nec quando res nondum
 est tradita, ibid. n. 38. nec ex transactione nisi res dimi-
 tatur, ibid. n. 41. p. 837
 Laudium, an & quando soluitur ex permutatione, ibid.
 n. 41. p. 837
 Laudemij exigendi facultas non est personalis, sed realis,
 ibid. n. 43
 Laudemium usufructuario, & non proprietario debetur,
 ibid. n. 45
 LAVDVM latum non præcedente compromisso non valet,
 lib. 2. t. 10. c. 7. n. 5. p.
 Laudemij arbitrii, & arbitratoris titæ factum fuisse præsumi-
 tur, lib. 3. t. 1. c. 31. n. 4. p. 747
 LEGATVS tantum potest in sua provincia quantum Ordia-
 rius in sua diocesi, lib. 1. t. 30. c. 1. n. 1. p. 318
 Legatus etiam de Latere absque speciali mandato Papæ
 Episcopum deponere non potest, ibid. n. 4
 Legatus de Latere debet esse Cardinalis, ibid. n. 5
 Legatus non potest se ingerere in causa alteri à Papa specia-
 liter delegata, nisi vi sententiam iustam confirmet,
 vel exequatur, scus ex magna causa, lib. 1. t. 30. c. 2.
 num. 2. p. 318
 Legatus si non vult non potest compelli suam sententiam
 exequi, ibid. n. 7
 Legatus de Latere non venit appellatione Romani Pontifi-
 cis, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 5. p. 359

Index rerum, & verborum

Legatus de Latere potest omnia, que non sunt reservata Sedi Apostolice in signum specialis privilegij, ibid. n. 7
 Legatus de Latere potest cognoscere de causis contra exemptos, ibid. n. 10
 Legatus ex quo causam ad superiorem remisit definit esse iudex illius, lib. 1. c. 10. c. 5. n. 2. p. 160
 Legatus à Latere potest conferre beneficia iurisdictionis Clericorum, lib. 1. c. 10. c. 6. n. 2. p. 160
 Legatus Sedi Apostolice potest conferre beneficium absque Episcopi consensu, ibid. n. 3
 Legatus, seu præfatus duarum provinciarum propter connexionem territoriorum potest expedire negotia vnius provincie in alia, lib. 1. c. 10. c. 7. n. 2. p. 161
 Legatus causam inchoatam hære non potest per regressum promovere, ibid. n. 3
 Legatus primus non videtur reuocatus per creationem secundum, lib. 1. c. 10. c. 8. n. 2. p. 163
 Legatus de Latere dicitur maior omnium in provincia post Romanum Pontificem, ibid. n. 3
 Legatus de Latere potest absolute ab excommunicatione, quam quis contraxit eo quod violentas manus in Clericum intulerit, lib. 1. c. 10. c. 9. n. 2. p. 163
 Legati Papæ statuta perpetua facere possunt, lib. 1. c. 10. c. 10. n. 2. p. 163
 Legatorum Indulgentiæ sunt perpetuæ, ibid. n. 1. p. 163
 Legati, an & quando possint concedere Indulgentias, remissive ibid. n. 6
 Legatus non habet iurisdictionem in exemptis nisi illi fuerit in eos speciali commissione legatus, lib. 1. c. 11. c. 1. n. 2. p. 178
 Legatus, seu nuncijs visitatoribus Apostolicis, qui mittuntur ad visitandas alias parochias, esse providendum de promotione, que nullo vnoquam tempore præfati potest, lib. 1. c. 11. c. 2. n. 2. p. 178
 Legatus non potest dispensare contra Concilium, lib. 3. t. 5. c. 19. n. 3. p. 746
 Legati legatione dicitur in iudicium vocari non possunt, lib. 1. c. 11. c. 19. n. 2. p. 751
 Legatus de Latere, siue Cardinalis Legatus potest se introducere de appellatione interposita inferiori Ordinario ad Papam vt causam in iudicio remittat, lib. 1. c. 11. c. 45. n. 2. p. 649
 Legatus Papæ non potest ad tempus suspendere interdictum, lib. 1. c. 11. c. 13. n. 10. p. 659
 Legatus in Portugalia derogat temporis textus in cap. oblat, de appellat. lib. 1. c. 11. c. 17. n. 2. p. 663
 Legatus à Papa potest iudicare de causa matrimoniali, lib. 4. t. 9. c. 4. n. 2. p. 61
 Legatus de Latere potest derogare iurisdictioni Ecclesiæ, non autem seculari, lib. 3. t. 13. c. 218. n. 3. p. 1034
 Legatis Apostolicis aliquod præfatum sumpus, & viaticum debentur ab ipsi Ecclesijs, ad quasdam legationis officio funguntur, accesserunt etiam sine vlla visitatione, lib. 3. t. 13. c. 23. n. 2. p. 1049
 Legatus Papæ potest iudicare de causa Matrimoniali, lib. 4. t. 10. c. 4. n. 2. p. 61
 Legatus an possit dispensare in gradibus consanguinitatis, vel affinitatis lege tantum Canonica prohibita, quando esset in provincia remota, lib. 4. t. 14. c. 3. n. 4. p. 75
 Legatus etiam à Latere non potest dispensare in impedimento sine iure Pontificio dicensibus matrimonium, lib. 4. t. 14. c. 6. n. 8. p. 77
 Legatus de Latere potest beneficia siue provincie absque Episcopi præiudicio vnu, lib. 5. t. 31. c. 8. n. 8. p. 317
 Legatus an possit abolere excommunicationes & Clerici perculsum, remissive lib. 5. t. 39. c. 1. n. 8. p. 445
 Legatus à Latere potest absolute ab excommunicatione, quam quis contraxit eo quod violentas manus inchoat in Clericum, quomodo atrox sit iniuria, lib. 5. t. 39. c. 20. n. 2. p. 442
 Legatus de Latere à quibusvis excommunicationibus Papæ reservatis absolute potest, nisi dicatur à nullo alio ni.

si à Papa possit absolute, ibidem numero 3
 LEGATVM præfatis scienter hæres contra legatarium, qui per triginta annos aliud non petijt, lib. 2. t. 16. c. 20. num. 13. p. 605
 Legatum emphyteuticis irrequisito domino fieri non potest penitus extraneo, qui non erat emphyteuticæ successurus, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 13. p. 838
 Legatum relicto ad aliquem Ecclesiæ constructionem non efficitur caducum, etiam si locus adificij non fuerit designatus, lib. 3. t. 25. c. 1. n. 6. p. 889
 Legatum, aut hereditas nudis verbis relicto, an & quando præstandum sit, ostenditur lib. 3. t. 26. c. 4. n. 2. pag. 890
 Legatum factum Ecclesiæ, si sint plures in ciuitate, debetur pauperiori, ibid. n. 4
 Legatum incertum fauore pæ cause valet, ibid.
 Legatum acceptum tenetur omni iniunctum agnoscere, lib. 3. t. 26. c. 14. n. 3. p. 899
 Legatum factum Episcopo ab extraneo præsumitur factum contemplatione Ecclesiæ, lib. 3. t. 26. c. 15. n. 3. p. 899
 Legatum ubi factum est Præbato Ecclesiæ sanguine coniuncto ipsi testatori, præsumitur factum contemplatione ipsius Prælati, ibid. n. 4
 Legatum non videtur intuius pæ cause relicto, sed contingenti, si legans est propinquus, ibid. n. 1. p. 900
 Legatum quando factum fuit vni, vel aliquibus ex ipsi Canonici, præsumitur factum contemplatione ipsarum personarum, & non Ecclesiæ, ibid. n. 2
 Legatum ad satisfactionem creditoribus est pium, lib. 3. t. 26. c. 19. n. 1. p. 903
 LEGISLATOR non debet legem promulgare penitentem omnia criminosa, sed quodam silentio pertransire, lib. 1. t. 8. c. 4. n. 3. p. 14
 Legislator quando respondet consultationi non introducit ius nouum, sed ius commune ostendit, lib. 1. t. 11. c. 16. n. 4. p. 170
 LEGITIMA an statim debeatur filiis patre proferro Religionem succedendi capcem, ostenditur lib. 3. t. 31. c. 14. pag. 947
 Legitime hitorum onus etiam pium non potest pater imponere nisi præhabita fili acceptatione, lib. 3. t. 34. c. 6. n. 7. p. 986
 Legitima non potest lego, vel statuto auferri, lib. 4. t. 17. c. 2. n. 15. pag. 991
 Legitima an statim in vita patris peti possit, si pater religionem ingressus, ostenditur lib. 4. t. 17. c. 2. n. 6. p. 996
 LEGITIMATIONEM à Papa impetrare debent volentes in Ecclesiastica emphyteum succedere, lib. 4. t. 17. c. 6. nu. 21. p. 101
 Legitimationis instrumentum probat quomodo non esse legitimum, lib. 4. t. 16. c. 34. n. 26. p. 113
 Legitimus, quæ sit per subsequens matrimonium, iuris hitione retrahitur ad tempus natiuitatis, ibid. nu. 13. pag. 101
 Legitimationis in Regno Portugaliæ, prout & alibi, non sunt vere legitimaciones, sed dispensationes, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 9. p. 108
 Legitimationem nullam reddit subreptio, & obreptio, lib. 4. t. 1. c. 10. n. 9. p. 51
 Legitimus filij potest à patre renocari propter ingratiitudinem in ipsos ab eo commissa, lib. 3. t. 24. cap. 10. n. 9. p. 881
 LEGITIMATVS per subsequens Matrimonium non perdit legitimacionem, licet patri sit ingratus, lib. 4. t. 17. c. 6. nu. 15. pag. 99
 Legitimus per receptum Principis ad feudum succissionem non admittitur, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 13. p. 100
 Legitimus per receptum Principis ad emphyteuticam Ecclesiasticam succissionem non admittitur, lib. 4. t. 27. c. 6. nu. 30. p. 101
 Legitimus per subsequens Matrimonium possunt ad sacros Ordines promoueri, & in Episcopos eligi, lib. 4. titulo

Collectan. in quinque libros Decretal.

titulo 17. capitulo 6. numero 24. pagina 101

Legitimari per subsequens Matrimonium ad retractum sunt
admittendi, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 17. p. 101

Legitimus a Principe non potest obtinere tetras, quæ non
sunt subditi Principi legitimari, lib. 4. t. 17. cap. 13.
num. 10. p. 108

Legitimari per subsequens matrimonium possunt ad Episcopalem dignitatem promoveri, non vero ad Cardinalatus celsitudinem ascendere, lib. 4. t. 6. c. 7. n. 19. p. 95

Legitimari per subsequens matrimonium possunt promovere
et absque dispensatione ad Ordines, beneficia, honores, ac
etiam Episcopatum, lib. 4. t. 6. c. 10. n. 19. p. 106

LEGITIMI sunt filii concepti ante sententiâ diuorij à patribus,
qui bona fide contraxerunt, licet inter eos existat
impedimentum, propter quod postea Matrimonium iudicia
Ecclesiæ fore separatum, lib. 4. t. 17. c. 1. n. 2. p. 97

Legitimi sunt cuncti filij suscepti ex Matrimonio, quod
iusto facti, vel iuris errore parentes nulliter contraxerunt,
lib. 4. t. 17. c. 1. n. 3. p. 92

Legitimi per bonam fidem parentum admittuntur ad fendi,
& maioratus successionem, lib. 4. t. 17. c. 3. n. 7. p. 92

Legitimi per bonam fidem parentum ad succedant in maioribus, feudis, emphyteusibus, aut fideicommissis, si adit clausula,
ut succedant illi soli, qui ex legitimo Matrimonio
procreati fuerint, ostenditur lib. 4. t. 17. c. 2. n. 8. p. 93

Legitimi sunt filij iusti post licentiam contrariam super Matrimonio
publicè contracto, quod persequentiam postea
nullam fuit declaravimus, lib. 4. t. 17. c. 1. n. 13. p. 92

Legitimi autem filij suscepti à parentibus, qui de validitate
Matrimonij dubij erant, ostenduntur lib. 4. t. 17. c. 1. n. 13. p. 92

Legitimus, ut quisque sit pro parte, & per parte illegitimus monstruosum est, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 18. p. 109

LENONES à testimonio repelluntur, lib. 4. t. 10. cap. 1. n. 35. p. 88

LEPROSO dandus est condiutor, lib. 3. t. 6. c. 3. n. 2. p. 766

Leprosus promoveri non debet, & si iam est promotor
propter scandalum celebrare non permittitur, præcipue
si esset magna deformitas, ibid. n. 3

Leprosi conductioni porno assignandi Episcopali auctoritate
detrahenda est ex ipsius Ecclesiæ facultatibus, & quid
si non sufficiant, ostenditur ibid. n. 4

Leprosi si vivunt in communis, & sicut simul in uno loco,
non tenentur dare decimas de hortis suis, qui sint, in circuitu,
nec de animalibus suis, ibidem nascentibus, seu
eorum nutrimentis, lib. 3. t. 48. c. 3. n. 2

Leprosi extra civitatem ponendi, lib. 4. t. 8. in sum. p. 56

Leprosi expelli possunt à civitate, ibid. n. 3

Leprosi coniugi tenetur sanus debitum reddere, quando reditio
non cedit in reddendis notabile damnum, lib. 4. t. 8. c. 3. n. 2. p. 57

Leprosi tenetur sanus coniux debitum reddere etiam cum
notabili damno, quando lepro matrimonium præcessit,
ibid. n. 4

LEX superflua remedia non inducit, in procem. n. 28. p. 5

Leges nihil frustra faciunt, in procem. n. 30. p. 5

Leges vnam sillabam superfluum, & vacuum habere non
debent, in procem. n. 31. p. 5

Leges ita debent intelligi ne maneant sine effecta, in procem. n. 32. p. 5

Lex est præmere semper solet casus frequentioris usus, in
procem. n. 41. p. 5

Leges, & constitutiones à superioribus stabilitas omni iure
vniuersique adstrictis est servare, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 4. p. 11

Leges quancumque humanæ à superioribus iuste stabilitas
habent vim obligandi in foro animæ ad culpam mortalem,
vel venialem iuxta materiam gratuitatæ, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 5. p. 11

Lex non extenditur ad præterita, sed trahitur ad futura, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 3. p. 12

Lex noua Iuris antiqui declaratoria, quando extendatur ad
præterita, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 3. p. 12

Lex non obligat ignorantes, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 4. p. 12

Lex seu constitutio non habens decretum irritans, vel liget,
necessarium requiritur est, ut fiat illius publicatio, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 6. p. 12

Lex ligare non potest, nisi à die publicationis, vel post duos
menses, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 8. p. 12

Leges Summi Pontificis vim habent obligandi quamprimū
in Curia Romana publicantur, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 10. p. 12

Lex, vel statutum Episcopi non valet sine consensu Capituli, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 9. p. 10

Lex Civilis iusta obligat in foro Conscientiæ, lib. 1. t. 1. c. 7. n. 5. p. 17

Lex poenalis, etiam ipso facto, vel ipso iure poenam constituit,
minimè potest non obtemperantibus gignere obligationem,
qua debeat reus luere, & solvere poenam in foro conscientiæ ante iudicis sententiā, lib. 1. t. 1. c. 7. n. 6. p. 17

Lex potest facere ut non scriptum pro scripto habeatur,
lib. 1. t. 1. c. 9. n. 8. p. 10

Leges, & statuta Laicorum Ecclesiis, & eorum bona nullatenus ligant, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 3. p. 82

Leges Cuius Imperiales tacite, vel expresse Clericorum mentionem facientes eorum legem minimè valent, lib. 1. t. 2. cap. 10. n. 5. p. 82

Lex, siue constitutio Civilis alienari prohibens bona immobilia Ecclesiæ, siue personis Ecclesiasticis, omnino illicita est, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 3. p. 82

Lex debet esse clara, dubia enim sibi ipsi parat insidias, lib. 1. t. 2. c. 13. n. 4. p. 89

Lex habens multiplicem sensum non potest allegari ad decidendum casuum, ibid. n. 4. p. 89

Lex quæ delinquenti occasione præbet, non valet, lib. 1. t. 4. c. 10. n. 13. p. 78

Legis promissio necessaria est ut vim habeat obligandi, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 9. p. 81

Legem extendere licet ex identitate rationis, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 9. p. 145, & lib. 1. t. 10. c. 4. n. 2

Lex si voluisset, expressisset, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 14. p. 146

Lex id noluisse præsumitur cum facile id exprimere potuisset, nec expresse, ibid. n. 15. p. 146

Lex posterior nonquam censetur reuocare primam nisi dà
prima faciat expressam mentionem, lib. 1. t. 14. cap. 4. n. 5. p. 171

Lex vel Statutum ubi requirit quod actus fiat ab aliquo
sciens, debet libellari de scientia, & probari, lib. 1. t. 1. c. 4. n. 5. p. 355

Lex successiva, & lex iurisdictionis quæ, remissivè lib. 1. t. 31. c. 18. n. 1. p. 177, & tit. 37. c. 9. n. 6. p. 385

Lex nõ debet habere vnam sillabam superfluum, & vacuum, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 12. p. 184

Lex ubi non distinguit nec nos distinguere debemus, ibid. n. 13. p. 184

Lex seu dispositio Principis non acceptata nec moribus
venerunt comprobata, non ligat subditos, lib. 1. t. 34. c. 1. n. 9. p. 201

Lex cum est abrogata poenam sustinet, recitator, & auditor, lib. 1. t. 1. c. 13. n. 9. p. 354

Lex poenalis viens verbo, aut participio significante actionem futuri temporis sententiā à iudice ferendam continet, lib. 1. t. 1. c. 3. n. 17. p. 410

Leges sicut non designantur sacros Canones imitari, ita
etiam sacri Canonici non designantur Imperatoris leges
tari, lib. 1. t. 33. c. 28. n. 1. p. 392

Leges sine Canonici valent parum, ibid. n. 3

Leges seculares tanquam inferiores sacris Canonibus famulantur, ibid. n. 4

Leges publicæ audiendæ prohibitiuæ sunt monachis, Sacerdotibus, Archidiaconis, decanis, plebanis, & alijs personarum habentibus, ibid. n. 6

Lex continet verba solum communiuistoria ferendam sententiam.

Index rerum, & verborum

testam nunciat, lib. 5. t. 1. c. vnie. n. 3. p. 354.
 Leges Principum bona naufragantium eorum fisco pertinere declarant, sunt inique, ac regulæ fidei aduersari dicuntur, lib. 5. t. 1. c. 3. n. 8. p. 263.
 Lex omnis penalis viciens verborum participio significante actionem futuram temporis sententiam ferendam à iudice connectit, lib. 5. t. 1. c. 5. n. 7. p. 276.
 Lex declaratoria trahitur ad præteritum, ibid. n. 10.
 Lex auxilium frustra inuocat qui committit in legem, lib. 5. t. 1. c. 14. n. 3. p. 282.
 Lex, vel statutum quod alter pro alterius delicto puniatur, est odiosum, & rigore plenum, lib. 5. t. 2. c. 2. n. 8. p. 301.
 Lex à Principe lata veniorem prohibens an obliget ad mortale, lib. 5. t. 2. c. 1. n. 8. p. 303.
 Lex Canonica, & Civilis potest altera alterius prohibitionem nouis penis coadiuuare, lib. 5. t. 2. c. 3. n. 16. p. 340.
 Lex humanæ mutari possunt, lib. 4. t. 1. c. 8. n. 3. p. 78.
 Lex non est posita iusto, lib. 3. t. 1. c. 18. n. 3. p. 95.
 Lex vel statutum si vtiatur verbo, priuilegiis in tempore futuro, nunquid importet latam, vel ferendam sententiam, remissiuè lib. 3. t. 1. c. 5. n. 5.
 Lex prohibita loquens de certis religiosis in alijs locum non habet etiam data similitudinis ratione, lib. 2. t. 2. c. 4. n. 3. p. 667.
 Leges, seu statuta prohibentia filijs matrimonium contrahere obsequæ parentum consensu sunt inualida, lib. 4. t. 1. c. 13. n. 7. p. 11.
 Lex duplex prohibitio magis operatur, quam simplex, lib. 4. t. 5. c. 4. n. 5. p. 41.
 Lex Canonica in foro seculari seruanda est vbi agitur de materia peccati, etiam venialis, lib. 5. tit. 34. cap. 6. num. 3. pag. 400.
 LIBELLVS in scriptis offerendus est, lib. 2. t. 3. c. 1. n. 3. p. 381.
 Libellus quid sit, definitur ibid. n. 4.
 Libellus quæ continere debeat, remissiuè ibid. n. 5.
 Libellus generalis, & incertus vti inualidus non est admittendus, lib. 2. t. 3. c. 2. n. 3. p. 381.
 Libellus generalis in petitione fructuum, vsurarum, damnorum, expensarum, & interesse valet, ibid. n. 4.
 Libellus incertus in ciuibus parte non opponente valet, ibid. num. 5.
 Libellus incertus in petitione hereditatis valet, vel quando incertitudo causatur ex parte rei, ibid. n. 6. & 7.
 Libellus alternatiuus non valet, ibid. n. 8.
 Libellus alternatiuus validus est quando tractatur de rescissione in materia, l. 3. c. de rescind. vend. & in actione hypothecaria, ibid. n. 9. & 10. & in minore n. 11.
 Libellus vnus sufficit pro diuersis causis, lib. 2. t. 2. c. 10. n. 2. p. 539.
 Libellus alternatiuus admittitur vbi vnus est in obligatione, & aliud in solutione, lib. 3. t. 2. c. 5. n. 5. p. 859.
 Libellus alternatiuus an admittatur, ostenditur lib. 2. t. 4. c. 8. n. 21. p. 378.
 Libelli qualitates præsumere debemus ex verbis sententiæ, lib. 3. t. 3. c. 31. n. 9. p. 935.
 Libellus vbi continet plura capita valet sententia super aliquibus, nec in reliquis censetur iudex condemnare, vel absolvere, lib. 3. t. 3. c. 12. n. 5. p. 973.
 Libellus ineptus quis dicatur, remissiuè lib. 2. t. 1. c. 15. n. 2. p. 355.
 Libellum vnum offerens, & postea ante litem contestatam alium dans pro emendatione delictis à primo, non videtur delictis à tota causa, ibid. n. 4.
 Libello quando petitur aliquid contra iuris regulas debet exprimi causa ex qua petit possit, lib. 5. t. 6. c. 47. n. 3. p. 135.
 LIBERI parentibus excommunicatis iure communicari possunt, lib. 5. t. 10. c. 3. n. 6. p. 459.
 Liberi homines obides dari non possunt, lib. 2. t. 1. c. 9. n. 3. p. 359.
 Liber homo non potest pignori dari, nec propter res alienum detineri, lib. 3. t. 1. c. 2. n. 2. p. 818.
 LIBERA res tradi debet, lib. 3. t. 2. c. 10. n. 4. p. 540.

LIBERALIS nemo existit in necessitatibus, lib. 3. t. 5. c. 9. n. 6. p. 740.
 LIBERALITAS est proprie Principum, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 2. p. 45.
 LIBERE fieri non dicitur quod sit ad postulationem Principis, lib. 1. t. 6. c. 26. n. 3. p. 101.
 Liberorum fauore iustus est agendum quando is, qui deliquit, plures filios habet, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 12. p. 77.
 LIBERTAS ob ingratitudinem reuocari potest, lib. 3. t. 2. c. 10. n. 12. p. 681.
 Libertatis causa dicitur inestimabilis, lib. 2. t. 2. c. 11. n. 9. p. 630.
 Libertatem amittendi ex periculo inducitur infusus metus, lib. 5. t. 2. c. 73. n. 15. p. 677.
 LIBERTVS Clericus ob ingratitudinem commissam in pætonem in seruutem reuocari non potest, lib. 3. t. 2. c. 10. n. 14. p. 681.
 Liberti ob ingratitudinem reuocantur in seruutem, lib. 1. t. 8. c. 3. n. 2. p. 197.
 Liberti non sunt ordinandi nisi fuerint discreti manumissi, lib. 1. t. 8. c. 5. n. 2. p. 198.
 LIBRI censuræ ecclesiæ, vel alterius loci probant Canonis præstantiam, & possessionem, & an probent dominium, ostenditur lib. 3. t. 2. c. 13. n. 3. p. 597.
 Libros prohibitos habentes, aut legem, si sint hæreticorum, subius excommunicationi Bullæ in Cœna Domini n. 1. lib. 5. t. 7. c. 4. n. 5. p. 200.
 Libros hæreticorum retinere dicitur non solum is, qui domus sue alios retinet, sed etiam qui in aliena, ibid. n. 6.
 Libros hæreticorum imprimentes sunt excommunicati in Bulla Cœnæ Domini, & possunt puniri tanquam illorum fauores, ibid. n. 7.
 LICENTIA Prælati requiritur ut beneficiari ratione studij se abscutere possint, lib. 3. t. 4. n. 7. p. 725.
 Licentia pro absentia causa studij est accipienda etiam à Prælato cum quis super eadem re indultum obtinuit à Sede Apost. lib. 3. t. 4. c. 13. n. 3. p. 720.
 Licentia ad percipiendos fructus beneficiorum in absentia non expirat mortuo concedente, lib. 3. t. 4. cap. 16. n. 4. pag. 733.
 Licentiam à suo Prælato habens transeundi ad aliam religionem si ante perfectionem vult reuerti, Fratres prioris Religionis tenentur eum recipere, lib. 1. t. 1. c. 14. cap. 13. num. 2. p. 181.
 Licentia transeundi ad strictiorem Religionem necessario petenda est ante transiitum expectando debito tempore respectu superioris, lib. 3. t. 3. c. 18. n. 7. p. 554.
 Licentia ingrediendi strictiorem Religionem quando dubitatur quo animo, bono ne an malo superior denegatur, cuius iure iudicio sit standum, ostenditur ibid. num. 24. pag. 915.
 Licentia, quam Concil. Trid. requirit in beneficiis ad se absentandum, peti, & obtineri debet, & mortuo Episcopo conceditur non expirat, lib. 3. t. 4. c. 4. n. 4. p. 714.
 Licentia Episcopi in duobus mensibus à Concil. Trid. concessa ad se absentandum, an requiratur, ostenditur ibid. num. 5.
 Licentia concessa à summo Pontifice Religiosis testandi intelligitur ad vias pios, lib. 3. t. 2. c. 2. n. 11. p. 887.
 Licentia Religiosis per Papam concessa ad testandum debet esse expressa, & non expirat etiam re integra morte concedentis, nec extinguitur primo actu, & sufficit si post testamentum conditum superueniat, ibid. n. 12. t. 3. 14. & 15. p. 887.
 Licentias, quas concedit Episcopus, concedere potest Capitulum sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 11. p. 784.
 LICITÆ rei dans operam non tenetur de quacunque eade quæ inde requiritur, lib. 5. t. 1. c. 13. n. 3. p. 145.
 Licitæ rei operam dans, adhibensque sufficientem diligentiam ne alius nocent, si occidat aliquem non est homicida, nec peccat, lib. 5. t. 1. c. 13. n. 3. p. 149.
 LIGAMINA galleorum sunt ligæ ex quibus fieri solent personæ,

Collectan. in quinque libros Decretal.

- eriremes, & aliud quodvis genus nauigij, lib. 5. t. 6. c. 6
n. 7. p. 120
- LITIS dicitur mora postquam fuerit contestata, lib. 5. t. 40.
c. 30. n. 2. p. 491
- Litium introductio criminum occasio, & alia detri-
menta prebit, lib. 2. t. 14. c. 5. n. 2. p. 443
- Litibus viam aperire leges abhorrent, in proemio nu. 15
pag. 5
- Lites iant potius restringendæ quam laxandæ, lib. 1. t. 3.
c. 28. p. 15. p. 59
- Lis vbi est inter duos filios, parentes possunt esse testes, lib. 2.
t. 20. c. 22. n. 15. p. 105
- Lite pendente super re emphyteutica inter duos directos
dominos, vel heredes, non incidit in commissum emphy-
teuta ob non solutionem canonis, lib. 3. t. 18. cap. 4.
n. 128. p. 845
- Liti qui renunciat simpliciter non præsumitur id facere ani-
mo donandi, lib. 5. t. 1. c. 32. n. 5. p. 173
- Lite pendente inter præsentem non potest patronus laicus
variare, lib. 3. t. 38. c. 24. n. 3. p. 1031
- Lite contestata super vno libello prior mutato partes ad
aliud descendere non poterunt, lib. 2. t. 1. c. 5. n. 3. p. 355
- Litis contestatio fit per petitionem oppositam, & respon-
sionem factam, lib. 2. t. 5. c. 1. n. 2. p. 185
- Litis contestatio inducit etiam per verbum credit, vel
non credit, vel nequit, responsum articulis conventiona-
libus esse, ibid. n. 3
- Litis contestatio non fit quando responsio conditionalis
efficit, vel respondens protestaretur se citra animum con-
testandi litem respondere, ibid. n. 4
- Litis contestatio est terminus substantialis iudicii sine qua
sententia lata, & probationis factæ vitio nullitatis labo-
rant, lib. 2. n. 5
- Litis contestatio in quibus casibus non requiratur, ostendi-
tur ibid. n. 6
- Lite non contestata ad definitivam sententiam proceditur
adversus reum contumacem, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 16. p. 393
- Litis dñij euentus vendito obligationem vitæ dimidiam
rescindi potest, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 12. p. 815
- Litis pendentia quando inducitur ex citatione, ostenditur
lib. 1. t. 25. c. 4. n. 10. p. 585
- Lites celeriter debent terminari, lib. 2. t. 7. c. 1. n. 2. p. 606
- Litigandi iustam causam habere censetur, qui habet pro se
opinionem alicuius magni doctoris, lib. 5. t. 37. c. 4. n. 7.
p. 411, & lib. 3. t. 14. c. 5. n. 8. p. 412
- Litigandi iustam causam victum non habuisse in dubio præ-
sumitur, lib. 5. t. 37. c. 4. n. 8. p. 411
- Litigandi iusta causa quæ sit in arbitrio iudicis relinquatur,
lib. 2. t. 14. c. 5. n. 7. p. 443
- Litigandi iustam causam in dubio non præsumitur victum
habuisse, ibid. n. 9
- LITIGATOR non consentiens testibus productis per suum
adversarium generaliter eos reprobandando potest postmo-
dum illis vti, lib. 2. t. 20. c. 31. n. 6. p. 511
- LITIGIOSA res est de cuius dominio causa mouetur inter
petitorem, & possessorem iudiciaria conventionis, lib. 2.
t. 30. c. 1. n. 2. p. 681
- Litigiosa res dicitur quando pendet lis super quasi dominio
directo, vel vtili, ibid. n. 3
- Litigiosa res dicitur quando pendet lis super usufructu, ibi-
dem nu. 4
- Litigiosi vitium non inducitur in summarissimo processu,
ibid. n. 7
- Litigiosa res alienari non potest, & si alienetur alienatio est
nulla, ibid. n. 8
- Litigiosa res alienari non potest etiam fauore pæ cause,
ibid. n. 12
- Litigiosa res mobilis alienari non potest nisi sit tempore pe-
titura, ibid. n. 15. p. 682
- Litigiosa res in personam etiam coniunctam alienari non
potest, ibid. n. 17
- Litigiosi vitium nocet litigantibus, non autem extraneis,
ibidem numero 25, pagina 683
- Litigiosi vitium cadit in beneficiis Ecclesiasticis, ibid. n. 28
- Litigiosi vitium non inducitur in causâ beneficii in qua non
principaliter agitur cuius esset beneficium, sed tantum
agitur de iure præsentandi inter patronos, ibid. n. 32
- Litigiosi vitium tollitur per sententiam, quæ fecit transi-
tum in rem iudicatam, vel quando lis est finita per sententiam,
& illius executionem, ibid. n. 33
- Litigiosa res non efficitur quando lis super ea mora est ini-
sta, vel calumniosa, vel quando agens sine actione agit,
nec ex processu nullo, aut cum falso procuratore facto,
aut per pendentiam litis coram arbitris, vel per appo-
sitionem sequestri, ibid. n. 34
- LITTERATI hac tempestate non cognoscuntur nec esti-
mantur, lib. 3. t. 5. c. 28. n. 17. p. 755
- Litterati in Ecclesia de iudicio radij Solis, & Stellæ, lib. 5.
t. 5. c. 5. n. 2. p. 185
- LITTERÆ nullius recognitio, qualis sufficiat, ostendi-
tur lib. 2. t. 22. c. 2. n. 7. p. 534
- Litteræ ad lites non possunt obsequio mandato speciali impe-
trati, lib. 2. t. 3. c. 18. n. 16. p. 59
- Litteræ priores tanquam specialis derogant posterioribus
generalibus ab Episcopo impetratis, lib. 1. t. 3. cap. 40.
n. 3. p. 68
- Litteræ citatorie per edictum debent poni in loco publico,
lib. 2. t. 15. c. 4. n. 2. p. 499
- Litteræ Episcoporum, & similibus Ordinariatum, faciunt
idem, lib. 2. t. 19. c. 7. n. 2. p. 459
- Litteræ remissionis condemnationum non valent nisi quæ
liber facti causa exprimitur, lib. 2. t. 14. c. 1. n. 4. p. 441
- Litteræ obtentæ contra stylum Romanæ Curie non censetur
a Papa concessæ, lib. 1. t. 3. c. 2. n. 6. p. 33
- Litteræ propter defectum non videntur rescriptum, lib. 2.
t. 22. c. 11. n. 2. p. 540
- Litteræ currunt in totum vbi in aliqua parte, vel articu-
lo illarum per dolum, vel malitiam impetrantis falsum
aliquid exprimitur, aut verum suppressitur, lib. 2. t. 3.
c. 20. n. 4. p. 10
- Litteræ clausæ in iudicio fidem non faciunt, sed patentes,
lib. 5. t. 33. c. 10. n. 2. p. 361
- Litteras alicui iudici directas qui clausas recipit, non debet
esse aperire, sed aperiendas iudici tradere, aliàs puniatur,
ibid. n. 3
- Litteras patentes recipiens contenta in illis videtur appro-
bare, non ita si clausas, ibid. n. 4
- Litteras alienas aperientes quas penas incurrant, ostendi-
tur lib. 2. t. 29. c. 33. n. 2. p. 50
- Litteras alienas aperire, & legere quando sit peccatum
mortale, ostenditur ibid. n. 3
- Litteras relationis vnius iudicis aperiens etiam si dirigantur
summo Pontifici non tenetur poena falsi sed poena ex-
traordinaria, ibid. n. 5
- LITTVRÆ quando habent causam manifestam, quam
approbant petiti, non faciunt falsitatis suspensionem,
lib. 2. t. 22. c. 6. n. 10. p. 537
- LOCATIO rerum Ecclesiarum infra quod tempus sit permis-
sa, ostenditur lib. 3. t. 17. c. 9. n. 2. p. 803
- Locatio ad longum tempus seu in perpetuum non potest fieri
à prohibito alienare, lib. 3. t. 17. c. 9. n. 2. p. 799
- Locatio ob lesionem vitra dimidiam rescindi potest, lib. 3.
t. 17. c. 9. n. 5. p. 815
- Locator si locata domo indigeat ad patrem, vel ad avum,
filium, aut fratrem, potest conductorem expellere, lib. 3.
t. 18. c. 3. n. 2. p. 827
- Locator durante tempore locationis potest expellere con-
ductorem si domus locata indigeat refectioe, ibid. n. 30.
pag. 828
- Locator non potest conductorem expellere si necessitas exi-
stat tempore locationis, ibid. n. 31
- Locator si propter superuenientem necessitatem conducto-
rem expellat non tenetur ad interesse, ibid. n. 33
- Locator etiam extra causam necessitatis non tenetur præcise
stare

Index rerum, & verborum

flare locutioni, sed liberatur praestando interesse, ibid. num. 33.
 Locator an possit conductore, qui pensionem non soluit, propria auctoritate expellere, ostenditur ibid. num. 48. p. 810.
 Locatio ad longum tempus solni laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 16. p. 836.
 Locutio fructuum Ecclesiarum, vel beneficij an possit fieri ultra triennium, lib. 5. t. 4. c. 4. n. 1. p. 181.
 LONGISSIMO temporis cursu omnia solemniter interuenire praesumuntur, lib. 3. t. 17. cap. 4. num. 3. p. 848.
 LOQUVTIO qualibet cum excommunicato prohibetur, lib. 1. t. 25. c. 1. n. 3. p. 584. & lib. 5. t. 39. c. 29. num. 6. p. 450.
 LOCVS periculosus, & non tutus dicitur ultra mare, & ciuitas infecta peste, lib. 2. tit. 28. cap. 47. num. 3. p. 650.
 LOCUSTARVM edacium causat pensionis remissionem, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 11. p. 816.
 LVDERE ad aleas, & iactillos non licet clericis, lib. 3. tit. 1. c. 15. n. 5. p. 706.
 Ludenti apposita pena an comprehendat etiam ludum spectantem, remissum lib. 5. t. 13. c. 2. n. 2. n. 251.
 LVDI theatrales, siue representationes 10 Ecclesijs fieri non debent, lib. 3. t. 1. c. 11. n. 2. p. 704.
 Ludus, qui consistit in ingenio, aut virtute corporis clericis est permixtus, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 7. p. 706.
 Ludus scachorum clericis non est prohibitus, ibidem num. 8.
 LVMEN ad Missae sacrificij requiritur sub lethali culpa, quod ex consuetudine confici debet ex cera, in necessitate vero sufficit subaceum, vel olei, lib. 3. t. 41. cap. 14. nu. 4. & 5.
 LVSCORES a testimonio repelluntur, lib. 2. tit. 20. cap. 1. n. 16. o. 48.
 M

MAIOR delinquens in alieno territorio habetur pro priuato, lib. 1. t. 31. c. 16. n. 4. p. 190.
 MAIOR ex generali clausula, si qua mihi, restituitur ad examinandos testes post publicationem, lib. 2. t. 20. cap. 25. num. 4. p. 507.
 MAIOR pars est illa, quae maiori ratione, & pietate nititur, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 6. p. 793.
 MAIORES plus puniuntur, quam minores; & nobiles, quam ignobiles, lib. 1. t. 28. c. 11. n. 6. pag. 563.
 MAIORES Ecclesiarum causae quae dicantur, remissum lib. 3. tit. 42. c. 3. nu. 2.
 MAIORES dicuntur pater, anus, & alij superiores, lib. 3. t. 18. c. 1. nu. 3. p. 507.
 MAIOR in dubio intelligitur etate, lib. 1. t. 20. c. 5. n. 3. p. 494.
 MAIOR de domo dicitur, qui etate est maior, & sic naturaliter, non qui dignitate, ibid. n. 4.
 MAIORATVS possessio, ut absque vilo actu apprehensionis in successorem transferatur, lege, vel consuetudine introducti potest, lib. 1. t. 4. c. 2. n. 4. p. 72.
 MAIORATVS possessor, qui aduersus institutorem ingratitudinem commisit, amittit maioratum, lib. 3. t. 14. cap. 10. nu. 5. p. 881.
 MAIORATVS possessor quando possit sequens, qui in eo successurus est, petere, ut declaretur morte possidentis maioratum ad se pertinere, ostenditur lib. 2. t. 1. c. v. nu. 13. p. 411.
 MAIORATVS successor tenetur soluere debita praedecessoris si contracta sint pro necessitate, vilitate, vel conseruatione ipsius MAIORATVS, lib. 3. t. 13. c. 1. n. 7. p. 872.
 MAIORATVS successor tenetur soluere omnia debita contracta ab eo, qui MAIORATUM instituit, nisi post MAIORATUM irrevocabiler constitutum, sint contracta, ibid. n. 8.
 MAIORATVS ad successiones admittendi sunt legitimi per subsequens Matrimonium, & praesentis filij secundi, qui nati sunt ex ipsius parentibus legitimo matrimonio iam coniunctis, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 2. p. 101.
 MAIORATVS ob delictum possessoris, qui eius primus institutor non est, conficiari non potest, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 18. pag. 208.
 MAIORATVS fructus, vita haereticus possessoris durante, non publicantur, sed statim cum ipso maioratu transeunt ad sequentem vocatum, ibid. n. 19.
 MAIORATVS in institutione clausula apposita, ut hora praecedente ante commissum delictum MAIORATVS transeat in sequentem, valet, ibid. n. 20.
 MAIORATVS tenor diligenter inspiciendus, & seruandus est, lib. 5. t. 33. c. 7. n. 9. p. 357.
 MAIORATVS viuo possessore, an sequens petere possit, ut declaretur morte illius maioratum ad se pertinere, lib. 3. tit. 8. c. 8. nu. 2. p. 777.
 MAIORATVS in successione proximitas gradus attenditur respectu ultimi possessoris, quod etiam in quibuscunque alijs fideicommissis familiaribus, vel agnationis relictis locum habet, lib. 3. t. 34. c. 6. n. 17. p. 989.
 MALEDICENTES contra Romanam Ecclesiam puniuntur, lib. 5. t. 36. c. 1. n. 5. p. 305.
 MALEFICIUM committere promittens, vel pecuniam, aut rem ut fiat, non valet talis promissio, nec firmitate iuramento, lib. 1. t. 14. c. 18. n. 9. pag. 169.
 Maleficium vi soluit potest quis aliquando a malefico parato petere, quando potest licite modo sibi noto facere, lib. 1. t. 19. c. 4. n. 16. pag. 173.
 Maleficij ratione separato Matrimonio conceditur virgine coniugi licentia ad aliud transfundendum, & eo inito non est prius instaurandum, lib. 4. t. 11. c. 1. n. 9. pag. 81.
 Maleficij ratione dissoluto Matrimonio si maleficiatus aliud incaut, & eandem uxorem cum qua maleficiatus fuerat, & deinceps, fornicarie cognoscit, tunc instaurandum est Matrimonium cum illa, lib. 4. t. 15. c. 6. n. 15. pag. 86.
 Maleficium quando consistat non potest an sit perpetuum, vel temporale, praesumitur perpetuum, lib. 4. t. 15. cap. 7. n. 3. pag. 88.
 Male-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Maleficium dicitur quando vir non potest vxorem cognoscere, cum possit ad alias accedere, frigidas vero quoad omnes vniuersales est, ibid. n. 10

Malefici signum quod fit, ostenditur ibid. n. 11.

Maleficus a testimonio repellitur, l. 2. t. 20. c. 2. n. 17. p. 488

MALITIA quando dicitur supplere etatem, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 9. n. 5. pag. 30

Malitiose neri dicitur quod fit iniuria, dolo adhibito, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 19. pag. 37

Malitia & dolus nulli patrocinari debet, lib. 2. t. 1. c. 2. n. 5: pag. 441

Malitios hominum non est indulgendum, lib. 1. tit. 3. c. 23. n. 2. pag. 14

Malitios hominum occurrendum, lib. 4. t. 18. c. 5. n. 3. p. 16

MALORVM confortia bonos corrumpunt, lib. 4. t. 13. c. 9. n. 4. pag. 72

MALA non sunt facienda, vt inde eueniat bona, lib. 5. t. 19. c. 4. n. 8. pag. 279 & t. 1. c. 2. n. 3. pag. 296

Malum minus consilium licitum est gratia vitandi maioris, quando is, cui consilium, confuturum apud se habebat maius illud malum perpetrare, ibid. n. 9.

Malum minus cum praeiudicio tertij in particulari suadere non licet, ibid. n. 10

MANCIPIA Christiana ob dominorum haereticum libertatem consequuntur quamvis domini haeretici redeant ad Fidem, lib. 5. t. 7. c. 16. n. 5. pag. 319

Mancipiorum instrumentis donatus, & traditis mancipia ipsa donata intelliguntur, lib. 1. t. 9. c. 7. n. 5. pag. 154

MANDANS percuti clericis si post mortem ipsius mandantis is, cui hoc mandatum erat, clericum percussent, nō excommunicatur, lib. 1. t. 39. c. 6. n. 6. pag. 440

Mandans in Ecclesia occidi aliquem existentem extra Ecclesiam eius non gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 10. n. 9

Mandans an & quando puniatur eadem poena, qua mandatus, lib. 5. t. 12. c. 6. n. 5. pag. 234

Mandans & mandatus in eodem libello accusati possunt ibid. n. 17. pag. 235

MANDATVM de prouidendo habens in aliqua Ecclesiastiarum ciuitatis, vel diocesis, non potest prouidere in Cathedrali, lib. 1. tit. 40. c. 19. n. 4. pag. 485

Mandatum de manuteneundo dandum non est, vt quis lucraret distributiones in absentia, lib. 1. t. 2. c. 6. n. 1. t. p. 16.

Mandatum de prouidendo speciale derogat generali prece- denti, licet de illo nulla mentio habeatur, lib. 1. tit. 3. c. 1. n. 4. pag. 30.

Mandatum vilius non requiritur ad impetrandum beneficium Ecclesiasticum, lib. 1. t. 3. c. 8. n. 8. pag. 39.

Mandati fines sunt diligenter obseruandi, lib. 1. t. 3. c. 22. n. 4. pag. 53 & t. 5. c. 4. n. 4. pag. 84

Mandatum ob diuturnitatem temporis non praesumitur, lib. 1. t. 3. c. 13. n. 8. pag. 64

Mandatum speciale, aut generale non requiritur ad dispensationes, & quatuor alia privilegia impetranda, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 16. pag. 16

Mandatum reuocatur morte mandantis expirat, lib. 1. t. 39. c. 19. n. 4. pag. 234

Mandatum de prouidendo in forma digni nō expirat morte Papae concedentis re integra, ibid. n. 6

Mandatum est stricti iuris, lib. 1. t. 39. c. 13. n. 7. pag. 350

Mandatum ad delictum perparandum probatur per scripturam, & subscriptionem mandantis, lib. 5. t. 12. c. 6. n. 16. pag. 235

Mandatis Principiū est parendum, lib. 1. t. 33. c. 2. n. 4. p. 181

Mandata Papae continentia haereticum contrahunt, ibid. num. 5

Mandatum generale habens cum clausula ratihabitionis, non potest transgredi, lib. 1. t. 36. c. 3. n. 5. pag. 197

Mandatum nisi ostendatur non auditur quis tanquam alterius procurator, etiam si notarius dicat se vidisse, & legisse, lib. 1. t. 38. c. 1. n. 2. pag. 35

Mandatum procuratorum per testes probari potest, ibid. n. 6. pag. 306

Mandati reuocatio procuratori reuocato satimanda est, lib. 1. tit. 38. c. 3. n. 2. pag. 307

Mandatum quandoque detegitur non esse sufficiens, corruunt acta, etiam si procurator esset admittas, lib. 1. t. 18. c. 4. n. 4. pag. 38

Mandatum si appareat post sententiam, in eoque confect tempore causae iam extare, non annullatur acta facta, cum procuratore in eo mandato constituto, si prius non fuerit oppositum, ibid. n. 6

Mandatum speciale requiritur ad transigendum, lib. 1. t. 38. c. 9. n. 3. pag. 310

Mandatum generale detrahatur per speciale, lib. 1. t. 38. c. 14. n. 7. pag. 312

Mandatum speciale requiritur ad petendam restitutionem, lib. 1. t. 41. c. 7. n. 6. pag. 327

Mandatum speciale requiritur ad compromittendum, lib. 1. t. 43. c. 9. n. 2. pag. 337

Mandati ratione sortitur quis forum, lib. 2. t. 2. c. 20. n. 6. pag. 380

Mandatum non solum seruandum est, sed & qualitas illius, lib. 2. t. 13. c. 19. n. 4. pag. 439

MANIFESTE apparere idem est quod legitime per testes, vel aliter secundum ius, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 2. pag. 321

MANVS dicitur quantum quis cum vno pare bonum laborare potest, lib. 3. t. 39. c. 1. n. 2. pag. 1037

MANYVS post promotionem amittens Ordinis executioni illi impedita est quoad actus, in quibus opus est manibus, lib. 3. t. 6. c. 1. n. 4. pag. 765

Manum mutilatam habens non potest promoueri ad Ordines, idem si haberet articulas manus, & aridas ad ministerij executionis Ordinis inefficaces, lib. 1. t. 20. c. 6. n. 2. pag. 304

MANVMISSIO causa donatio facta inter virum, & vxorem valida est, lib. 4. t. 20. c. 8. n. 14. pag. 436

MANZARES qui dicitur, remissus lib. 1. t. 9. c. 10. n. 19. pag. 158

MARCHIO non desinit nobilis appellari, lib. 2. t. 20. c. 16. n. 2. pag. 523

MARABATINI in Portugalia aurei fuerunt temporibus Alphonsi Henrici, & Sanctij filij, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 12. pag. 371

Marabatorum, & Marauediorum aestimatio secundum temporum varietatem qualis fuerit, remissus ibid. n. 13

MARITVM non habere, vel matrem habere paria sunt, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 13. pag. 146

Marius admittitur in negotijs vxoris sine mandato tanquam coniuncta persona lib. 1. t. 38. c. 12. n. 2. pag. 311

Marius praesumitur habitare in eadem domo, in qua habitauit eius vxor, lib. 1. t. 4. c. 3. n. 5. pag. 444

Marius inuita vxore, & vxor inuita marito post Matrimonium consummatum non potest intrare Religionem, lib. 3. t. 32. c. 3. n. 2. pag. 667

Marius si absque licentia vxoris ad summum eueheretur Pontificatum poterit ab ipsa reuocari eius tenetur debeat reddere, ibid. n. 3

Mar. to non licet propter adulterium vxoris aliam ipsa viuentem ducere, lib. 4. t. 1. c. 9. n. 5. pag. 7

Marius non alit vxorem sine causa degentem extra eius domum, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 1. pag. 120

Marius alit vxorem, quae est decessit sua culpa, tamen parata est redire, ibid. n. 2

Marius habet priuilegium vt si condemnatur ad restitutionem dotem vxori teneatur solum quantum facere potest, lib. 4. t. 20. c. 1. n. 8. pag. 127

Marius putatus non habet dilationem ad solutionem, & donis putatus, lib. 4. t. 20. c. 3. n. 5. pag. 120

Marius postquam scilicet adulteram vxorem admisit, & reconciliauit, non potest eidem accusare de eodem crimine, lib. 4. t. 20. c. 4. n. 14. pag. 123

Marius vltra archas vxorem dotare potest, lib. 4. t. 20. c. 5. num. 2. pag. 123

Marito exigenti dotem a tertio, qui eam promiserat, non obstat

Index rerum, & verborum

obstat exceptio quod vergat ad inopiam si offerat cautionem de restituendo, lib. 4. t. 30. c. 7. n. 2. [pag. 134](#)

Maritus, cui non fuit soluta dos promissa, an possit uxorem expellere, ostenditur, ibid. n. 9

Maritus donare potest pecuniam ad reficiendas domos dotales incendio consumptas, lib. 4. t. 30. c. 8. n. 7. [pag. 135](#)

Maritus donare potest uxori quid annuum, vel menstruum ad eam cum suis sustentandam, ibid. n. 8.

Maritus constante Matrimonio potest omnem dotem promissam, vel partem eius uxori remittere, ibid. n. 12

Maritus potest accusare uxorem ob violentiam adulterij suspicionem, lib. 5. tit. 16. c. 4. n. 2. [pag. 137](#)

Maritus solus de Iure Lustiano & Castellæ contra uxorem, & adulterum querelam intentare potest, ibid. n. 3

Maritus si contra uxorem agat criminaliter ad penam, non potest vxore excipere contra illum de simili adulterio, lib. 5. t. 16. c. 6. n. 1. [pag. 139](#)

Maritus non tenetur fructus libi pignori datos pro solutione dotis in forem computare, lib. 5. t. 19. c. 16. num. 2. [pag. 138](#)

Maritus, & gener possunt iniucem pacisci vt quid certum interim daret donec dos solueretur, ibid. n. 3

Maritus mercator solinus negotiari in pactum potest deducere interesse interim dum dos ei non soluitur, siue fuerit promissa a patre, siue ab extraneo, qui dotare non tenetur, ibid. n. 5. [pag. 138](#)

Maritus per decennium tacens non petendo interesse dotis adhuc illud petere potest, ibid. n. 7. [pag. 135](#)

Maritus qui non sustinet onera Matrimonij, nō potest vfuras dotis consequi, ibid. n. 10. [pag. 135](#)

Maritus non potest vfuras dotis consequi data ab eo dilatione ad illius solutionem, ibid. n. 11. [pag. 135](#)

MARTYRI facit iniuriam qui orat pro martyre, lib. 3. t. 41. c. 6. n. 12. [pag. 1067](#)

MASCULI antiquitus caneabant cum feminis in choro, lib. 5. t. 19. c. 16. n. 2. [pag. 147](#)

Mateus plus credens, quam feminis, lib. 2. t. 20. cap. 31. n. 10. [pag. 512](#)

MASCULINVM in scriptis concipit femininum, & quid regulariter in alijs materijs, ostenditur lib. 1. t. 3. c. 16. n. 5. [pag. 66](#)

MATER ipso iure amittit filiorum tutelam per transitum ad secundas nuptias, non autem per spūsalia de futuro, lib. 2. t. 18. c. 67. n. 3. [pag. 672](#)

Mater an possit filium vendere in maxima necessitate, remissioe lib. 3. t. 1. c. 2. n. 6. [pag. 817](#)

Mater tenetur filios triennio alere, lib. 3. t. 33. c. 2. n. 8. [pag. 980](#)

Mater sola non alit filium, qui fuit conceptus in Matrimonio putativo, quod exinde fuit dissolutum, lib. 4. tit. 17. c. 2. n. 16. [pag. 93](#)

Mater filium occidens iracundia calore submoto in monasterium detrahatur ad perpetuam penitentiam agendam, lib. 1. t. 10. c. 2. n. 5. [pag. 226](#)

Matris conditionem de Iure Ciuili quoad seruitutem sequuntur filij, lib. 4. t. 19. c. 3. n. 4. [pag. 60](#)

Matris Ecclesia illa dicitur, quæ habet alias Ecclesias sibi subiectas, lib. 3. t. 48. c. 3. n. 7.

Matris Ecclesia de Iure communi fundata est quoad decimas prædiales suæ parochiæ, lib. 3. t. 30. [cap. 39. num. 7. pag. 933](#)

MATRIMONIALES CAUSÆ semper per Papam, Episcopos delegantur, lib. 1. t. 29. c. 16. n. 3. [pag. 326](#)

Matrimonialis causa à Summo Pontifice non solum Episcopis, sed etiam inferioribus delegari potest, lib. 1. t. 19. c. 4. n. 2. [pag. 466](#), & tit. 29. c. 17. n. 3. [pag. 231](#)

Matrimonij in causa non deferitur iuramentum supplementum, quando agitur de Matrimonio dissoluto, lib. 2. t. 19. c. 2. n. 17. [pag. 463](#)

Matrimonialis causæ cognitio Episcopalis est, lib. 5. t. 31. c. 12. n. 3. [pag. 330](#)

Matrimonialis causa iudicatur secundum Ius Canonicum, lib. 5. t. 21. c. 5. n. 4. [pag. 140](#)

MATRIMONIUM contrahitur etiam inter Infideles, non tamen vt Sacramentum, sed vt contractus, lib. 1. t. 36. c. 11. n. 5. [pag. 302](#)

Matrimonij causa quando principaliter agitur potest idem Index de causa dotis cognoscere, lib. 2. t. 6. c. 4. num. 13. [pag. 288](#)

Matrimonium si quis contrahat temporibus prohibitis licet peccet mortaliter, quia illicit facit, valde tamen contrahit, lib. 2. t. 9. c. 4. n. 3. [pag. 404](#)

Matrimonium consummare tempore prohibito, quod fuerat iam contractum tempore non prohibito, nulla culpa est, lib. 2. t. 9. c. 4. n. 7. [pag. 404](#)

Matrimonij per testes de auditu probari potest, lib. 2. t. 30. c. 33. n. 15. [pag. 514](#)

Matrimonij in causa testes publicati, seu editi a testibus admittuntur, lib. 2. t. 30. c. 35. n. 7. [pag. 516](#)

Matrimonij contractus omnes alios fauoribus, & prerogatiuis antecedit, lib. 2. t. 18. c. 39. n. 3. [pag. 644](#)

Matrimonium per filijs an & quando parentes contrahere possint, lib. 1. t. 38. c. 10. n. 3. [pag. 310](#)

Matrimonium probatur per diuina decem annorum cohabitationem cum alijs administraculis, lib. 2. t. 32. c. 11. nu. 2. [pag. 54](#)

Matrimonium probatur per famam vicinæ concurrentibus alijs administraculis, ibid. n. 4

Matrimonium est maris, & foemine coniunctio, ibid. n. 6.

Matrimonium, quando est nulliter contractum ex defectu consensu, clerici fac contrahentes non amittunt beneficia, lib. 3. t. 3. c. t. n. 10. p. 717

Matrimonij rati violum omnino dirimitur per solemne Religionis professionem alterius sponsi, & coniux manens in seculo est omnino à vinculo solutus, lib. 3. t. 32. c. 2. nu. 2. [pag. 965](#)

Matrimonium non consumatur per copulam præcedentem, ibid. n. 6. [pag. 966](#)

Matrimonium consumatur per copulam vi extortam, ibid. nu. 8

Matrimonium an fuerit verum inter Beatissimam Virginem, & Iosephum, lib. 3. t. 32. c. 3. nu. 8. [pag. 967](#), & lib. 4. tit. 5. c. 7. nu. 4. [pag. 45](#)

Matrimonium contractum à coniuge inualide professio, & reuocato post alterius coniugis obitum, ratum est, peccat tamen leuialiter contrahens tanquam violator voti simplicis castitatis, ibid. nu. 9

Matrimonium ratum dirimitur per professionem Militaris Ordinis sancti Ioannis Hierosolymitani, lib. 3. tit. 12. cap. 7. nu. 3. [pag. 969](#)

Matrimonium ratum non dissoluitur per vota emissà à Mantellatis, & à quibuscunque viris tertij Ordinis Sancti Francisci, ibid. nu. 4

Matrimonium ratum non dissoluitur per vota coadiutorum formatorum emissà in societate lesa, ibid. n. 6.

Matrimonium ratum minime dissoluitur per ascensum ad Episcopatum, ibid. n. 7

Matrimonium propter infidelitatem vnius dissoluitur quoad thorum, lib. 3. t. 32. c. 1. n. 3. [pag. 978](#)

Matrimonium cui magis dicatur à matre, quam à patre, remittit lib. 3. t. 33. c. 2. n. 5. [pag. 980](#)

Matrimonium valet quamuis non seruetur consuetudo regionis, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 2. p. 1

Matrimonium putatum publicam honestatem producit, lib. 4. t. 3. c. 64. n. 6. [pag. 5](#)

Matrimonij Sacramentum quoad sui substantiam licet, & indistincte tempore interdicta contrahi potest, lib. 4. tit. 1. c. 11. nu. 10. [pag. 10](#)

Matrimonia contracta inter amorem exsecratos vt plurimum exitum habent infelicem, lib. 4. tit. 1. c. 1. n. 5. [pag. 11](#)

Matrimonium à filiosam contractum sine parentum consensu validum est, lib. 4. tit. 1. c. 1. nu. 6. [pag. 11](#), & tit. 5. c. 5. nu. 2. [pag. 39](#)

Matrimonium contractum metu cadenti in constantem virum ad eum finem iniuste iniuncto, est nullum, lib. 4.

Collectan. in quinque libros Decretal.

tit. 1. c. 14. num. 3. pag. 13. & tit. 7. c. 3. num. 3. pag. 52
Matrimonium pendente lite contractum valet, lib. 4. tit. 1. c. 18. n. 2. p. 14
Matrimonium secundum contrahere non potest mulier, nisi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri, lib. 4. tit. 1. c. 19. n. 3. p. 14
Matrimonium quod quis contraxit cum meretrice validum est, lib. 4. tit. 1. c. 20. n. 2. p. 16
Matrimonium metu graui extortum ratificatur per diuinam habitationem mutua, & spontaneum, lib. 4. tit. 1. c. 21. n. 2. p. 17
Matrimonij quæ sit materia, & forma, ostenditur lib. 4. tit. 1. c. 26. n. 8. pag. 21
Matrimonium coactum non ratificatur per copulam subsecutam metu graui extortam, lib. 4. tit. 1. c. 28. n. 4. p. 22. & 7. c. 2. n. 4. p. 12. & tit. 1. c. 28. n. 3. p. 126
Matrimonium præsumptum cessat per Concil. Trid. lib. 4. tit. 1. c. 30. n. 3. pag. 23
Matrimonium de præfati prius contractum præferitur secundum etiam copula carnalis consummato, lib. 4. tit. 1. c. 31. n. 4. pag. 28
Matrimonium ante pubertatem initum validum est, si adfit potentia generandi, & sufficiens discreto ad se obligandum, lib. 4. tit. 1. c. 32. n. 3. p. 27
Matrimonium contractum ante legitimam ætatem validum est, si malitia suppleat ætatem, lib. 4. tit. 1. c. 34. n. 4. p. 30
Matrimonium aduersus Pontificis prohibitionem irritum, quando sit validum, ostenditur lib. 4. tit. 2. c. 1. n. 5. pag. 34
Matrimonium fœminæ, cui modicum tempus ad duodecimum annum completum desicit, est inualidum, nisi malitia suppleat ætatem, lib. 4. tit. 2. c. 14. n. 3. p. 33
Matrimonium inter impuberes contractum vt validum sit non satis est, vt malitia suppleat ætatem, sed vitra requiritur discretio, & prudentia tequiritur ad conjugalem consensum, lib. 4. tit. 2. c. 24. n. 1. p. 33
Matrimonium per (s)ubstitutionem contrahitur, lib. 4. tit. 2. c. 14. n. 6. pag. 33
Matrimonium contractum inter impuberes obligat, vt (s)olalia, lib. 4. tit. 2. c. 14. n. 8. p. 33
Matrimonium quando negatur clandestine contractum ei, qui stat pro illo, incumit probatio, lib. 4. tit. 3. cap. 1. n. 3. pag. 34
Matrimonij omnis probatio vbiuicque deficit non est exigendum iuramentum à reo, sed potius pœtè absolueudus, lib. 4. tit. 3. c. 2. n. 1. p. 34
Matrimonium, quod fit denunciationibus omisiss, dicitur clandestinum, lib. 4. tit. 3. c. 3. n. 7. p. 35
Matrimonium validum dissoluit priora sponsalia, in tantum quod illo soluto nulla ea perficiendi obligatio superest, lib. 4. tit. 4. c. 1. n. 2. p. 37
Matrimonium initum contra interdictionem Ecclesiæ an sit nullum, lib. 4. tit. 5. c. 4. n. 2. p. 39
Matrimonium nec diem, nec conditionem recipit, lib. 4. tit. 5. c. 5. n. 3. pag. 42
Matrimonium sub conditione contractum ea pendente, dirimitur per secundum pure contractum, lib. 4. tit. 5. c. 5. n. 4. pag. 42
Matrimonium contractum sub ea conditione, si pater consenserit, regulatur ex primo illius consensu, aut dissentio, lib. 4. tit. 5. c. 5. n. 6. pag. 43
Matrimonium contractum sub conditione honeste non efficitur matrimonium adueniente conditione, sed tantum sponsalia, nisi nouus consensus accedat, lib. 4. tit. 5. cap. 5. n. 7. pag. 43
Matrimonium contractum inter inhabiles sub illa conditione, si Papa dispensauerit, non efficitur validum adueniente conditione absque nouo consensu, nisi dispensatum fuerit in radice, lib. 4. tit. 5. c. 5. n. 8. p. 43
Matrimonium inter coniungentes nulliter contractum censetur à Papa dispensatum in radice, lib. 4. tit. 5. cap. 5. n. 10. pag. 43

Matrimonium iustum sub necessaria conditione est absolutum, & validum, lib. 4. tit. 5. c. 6. n. 5. p. 44
Matrimonium contractum sub conditione impossibili est statim validum illa pœtè, lib. 4. tit. 5. c. 7. n. 1. p. 46
Matrimonium inter Christianum, & Iudæam non subsistit, lib. 4. tit. 5. c. 7. n. 14. p. 46
Matrimonium inter Christianum, & Hæreticum an sit validum, remissum lib. 4. tit. 5. c. 7. n. 15. p. 46
Matrimonium post Sacrum Ordinem contractum est irritum, lib. 4. tit. 6. c. 1. n. 2. p. 47
Matrimonium contractum post Sacrum Ordinem vi pœtè, vel metu in constantem virum cadente susceptum non est irritum, lib. 4. tit. 6. c. 1. n. 3. p. 47
Matrimonium contrahere possunt in minoribus Ordinibus constituti, lib. 4. tit. 6. c. 2. n. 2. p. 47
Matrimonium cum aliquo contractum viuente primo coniuge, & superiùt impedimentum dirimens est illicitum, lib. 4. tit. 7. c. 4. n. 2. pag. 53
Matrimonium, quod liber contraxit cum serua ignorans seruam esse, sit validum si post cognitam seruorem habeat copulam cum ea, sed quod auctore Concilio Trid. ostenditur lib. 4. tit. 7. c. 4. n. 5. p. 53
Matrimonium est nullum ex errore personæ, aut conditionis durante ipso errore, lib. 4. tit. 7. c. 5. n. 7. p. 60
Matrimonium liberi cum ancilla ignorato errore conditionis iustus, valet si transierit decennium, ex quo illa ancilla est in liberatæ possessione, lib. 4. tit. 7. c. 3. n. 3. p. 60
Matrimonium consummatum solum significat eam coitionem per quam Christus factus est vna caro cum Ecclesia per incarnationem mysterium, lib. 4. tit. 1. c. 1. cap. 4. n. 3. pag. 64
Matrimonium apud infideles valide contrahi potest, lib. 4. tit. 14. c. 4. n. 2. pag. 75
Matrimonium inter Iudæos irritum pacto expresso, vt liceat dare libellum repudiij secundum eorum ritum, est inualidum, lib. 4. tit. 14. c. 4. n. 4. p. 76
Matrimonium inter coniungentes olim fuit interdictum vsque ad septimum gradum, hodie verò vique ad quartum, lib. 4. tit. 14. c. 8. n. 3. pag. 78
Matrimonij prohibitio, & irritatio inter ascendentes, & descendentes iure naturæ inducitur ad quem gradum protrahatur, remissum lib. 4. tit. 14. c. 8. n. 6. pag. 79
Matrimonium inualidum ob impedimentum dirimens, impetrata illius dispensatione non reconualecit, nisi accedat nouus vniuersi consensus, lib. 4. tit. 14. c. 8. n. 7. pag. 79
Matrimonium iam contractum dissoluitur propter impotentiam coeundum, lib. 4. tit. 15. c. 1. n. 4. pag. 81
Matrimonium initum cum ita impotenti, cui ardua, vt tali defectu absque miraculo subueniri non possit, est tanquàm irritum dissolueudum, lib. 4. tit. 15. c. 1. n. 4. pag. 84
Matrimonium ratione frigiditatis viri dissoluitur instaurandum est, si pœtè coniugis frigidum aliud Matrimonij contraxisse, & consummasse, lib. 4. tit. 15. c. 1. n. 6. p. 84
Matrimonium prius non restituitur ratione arctius fœminæ dissoluitur, quando per concubium proprij prioris viri nequit reddi apta copulæ cum illo, quousque per concubium cum altero apta sit, lib. 4. tit. 15. c. 6. n. 7. p. 86
Matrimonij prioris quando inuenitur error dissolutionis, alteri coniugi pœtè, si ut pœtè volenti nulla est faciendi restitutio, si consummatum non sit Matrimonium, declarandum vt ibi, lib. 4. tit. 15. c. 6. n. 16. pag. 87
Matrimonium dissoluitur ob viri impotentiam, quando possit instaurari, ostenditur lib. 4. tit. 15. c. 6. n. 17. pag. 87
Matrimonium non est irritum, si contra prohibitionem temporalem Pontificis inueatur, lib. 4. tit. 16. c. 1. n. 2. pag. 89
Matrimonium clandestinum dicitur quoad penas, cui desunt denunciationes, lib. 4. tit. 17. c. 2. n. 1. pag. 92
Matrimonium etiam publicè contractum coram Parochis, & testibus, omisiss tamen denunciationibus, censetur clandestinum, lib. 4. tit. 17. c. 2. n. 20. pag. 94
Matrimonium publicum non dicitur, quod coram magna

Index rerum, & verborum

- hominum frequentia convocatis etiam amicis, & viciniis contractam fuit, lib. 4. t. 17. c. 1. [pag. 94](#)
- MATRIMONIUM** presumitur quoad liberorum legitimacionem cohabitantibus vita sanctis, lib. 4. t. 17. c. 3. num. 9. [pag. 97](#)
- MATRIMONIUM** presumitur quoad filios processisse inter viuos concurrentibus alijs prater cohabitacionem coniectionis, lib. 4. t. 17. c. 5. n. 10. [pag. 97](#)
- MATRIMONIUM** in mortis articulo contracto legitimatur filij antea suscepti, etsi afforent substitutum sub conditione, si sine liberis, lib. 4. t. 17. c. 6. n. 9. [pag. 100](#)
- MATRIMONIUM** propter adulterium coniugia potest dissolui quoad thorum, & mutuum cohabitacionem, non tamen quoad vinculum, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 1. [pag. 108](#)
- MATRIMONIUM** a fidei contractu cum iudiciis, vel aliis infidelibus, punitur poena adulterij, lib. 4. t. 19. c. 1. n. 4. [pag. 114](#)
- MATRIMONIUM** vinculum propter harem non dissolvitur, lib. 1. t. 19. c. 3. n. 5. [pag. 118](#)
- MATRIMONIUM** inter infideles contractum alterutro ad Fidem Christi converso dissolvitur tribus concurrentibus, lib. 4. t. 19. c. 7. n. 3. [pag. 122](#)
- MATRIMONIUM** tenet si alter coniugij labatur in harem, lib. 4. t. 19. c. 7. n. 4. [pag. 122](#)
- MATRIMONIUM** verum, & legitimum est apud infideles, lib. 4. t. 19. c. 7. n. 5. [pag. 122](#)
- MATRIMONIUM** separatum, si Ecclesie sententia facta sit eo quod infidelis noluerit coherere coherere postea infideli integrum est fidei ad religionem migrare, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 1. [pag. 126](#)
- MATRIMONIUM** vinculum non dissolvitur propter coniugium adulterium, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 16. [pag. 135](#)
- MATRIMONIUM** an statim ut infidelis convertitur ad Fidem dissolvitur, ostenditur lib. 4. t. 19. c. 8. n. 18. [pag. 136](#)
- MATRIMONIUM** ex causa licita separato in Regno Portugalie debent omnia bona dividi inter virum, & uxorem pro dimidia parte, lib. 4. t. 19. c. 1. n. 3. [pag. 137](#)
- MATRIMONIUM** ex causa licita separato de iure dos est vxori restituenda lib. 4. t. 19. c. 1. n. 3. [pag. 137](#)
- MATRIMONIUM** soluto virum dotem est restituenda mulieri media pars honorum, quae constanter Matrimonio fuerunt acquisita, lib. 4. t. 30. c. 1. n. 3. [pag. 138](#)
- MATRIMONIUM** est vere & proprie Sacramentum ex septem legis Evangelice, lib. 5. t. 7. c. 9. n. 1. [pag. 140](#)
- MATRIMONIUM** celebratum cum excommunicatione mortaliter peccat, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 3. [pag. 145](#)
- MATRONA** debent esse ante petras, honeste, & bonae fidae, lib. 1. t. 19. c. 14. n. 3. [pag. 485](#)
- MATRONE** ut legitime de fornicaria virginitate deponant non satis est ut illius verenda oculis percipiant, ibid. n. 5
- MATRONE**, quae fornicariam suspiciant, suffragiorum dux, ut de virginitate deponant, lib. 1. t. 19. c. 14. n. 3. [pag. 486](#)
- MATRONE** quomodo suspiciantem inspectionis causam reddant, ostenditur ibid. n. 9.
- MATRONE**, quae adhiberi debent in terminis cap. fraternitatis, de frugalis, debent esse de parochia, & peritoses quibus fieri potest, lib. 4. t. 15. c. 6. n. 3. [pag. 85](#)
- MATRONE**, quae inspicere debent an mulier sit virgo, vel corrupta, debent esse honestae, & bonae fidae, lib. 4. t. 15. c. 7. n. 1. [pag. 88](#)
- MATVITIVM** simul cum laudibus recitari potest in Vespers antecessoris diei post tempus Completorii etiam non expectato solis occulu lib. 3. t. 41. c. 1. n. 4. [pag. 1060](#)
- MINUTUM** sine laudibus recitari potest, ibid. n. 5
- MEDIA** via est eligenda, lib. 1. t. 29. c. 16. n. 6. [pag. 44](#) & lib. 1. t. 13. c. 13. n. 18. [pag. 413](#)
- MEDICUS** non creditur ad iudicandum an vulnus sit lethale, & an vulneratus decesserit ex vulnere, vel alia causa, si non ad minus septuaginta, & communiter in arte petijt reputentur, lib. 5. t. 12. c. 18. n. 3. [pag. 444](#)
- MEDICUS** ubi non adest nisi vnus in loco, quo quis fuit vulneratus, ille vnus sufficit ad iudicandum an vulnus fuerit lethale, ibid. n. 6
- MEDICI** vocati ad moriendum infirmo in lecto iacenti eum ante omnia tenentur morere, & inducere ut obdormiat, & quid attenta Constat. Pij V. ostenditur lib. 5. tit. 28. c. 13. n. 3. [pag. 432](#)
- MEDICI** impotenti damna, remissio lib. 1. t. 24. c. 7. n. 2. [pag. 177](#)
- MEDICINAE** praestantia & dignitas, remissio ibid. n. 3
- MEDICINAE**, vel chirurgiae artis exercens quando irregularitatem incurrit, ibid. n. 4
- MEDICI** beatores sunt quoad seculum quam aduocatis, quia eorum errores cooperit terra, ibid. n. 5
- MEDICUS** tenetur pauperem gratis curare, ibid. n. 6
- MEDICUS** salaratus de publico non debet petere mercedem ab infirmis, ibid. n. 8
- MEDICUS** de publico stipendiatum sit irregularis si ex ommissione curandi percat infirmis, ibid. n. 9
- MEDIOLANI** Dux habet iura Regalia, & fiscalia, & omnia potest in suo statu, quae potest Imperator in suo imperio, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 18. [pag. 110](#)
- MELIORAMENTUM** in rebus emphyteuticis per communem dependit a mixta emphyteuta, lib. 3. t. 13. cap. 4. n. 138. [pag. 846](#)
- MELIORAMENTUM** venditio non potest fieri absque domini consensu, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 49. [pag. 837](#)
- MELIORATIONE** factas per clericum in terra Ecclesiae de suo proprio potest ipse clericus retinere vsque ad mortem, licet dimittat beneficium, vel illi priuaret, lib. 3. t. 18. c. 5. n. 3. [pag. 881](#)
- MEMBRIS** destitutis pro absolutione excommunicationis ob clerici percussione Sedem Apostolicam adire non tenentur, lib. 5. t. 29. c. 13. n. 5. [pag. 443](#)
- MEMORIA** hominum existit per res de auditu probari potest, lib. 1. t. 30. c. 33. n. 19. [pag. 154](#)
- MENDACIVM** vel malecium pro vincum testem probatur, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 32. [pag. 491](#)
- MENDACIVM** emne, quod proximum laedit, vel in indicio dicitur, est peccatum mortale, lib. 5. t. 19. c. 4. n. 4. [pag. 273](#)
- MENDAX** omnibus odiosus est, ibid. n. 5
- MENDAX** semper dolose, & cum fraude procedere presumitur, ibid. n. 6. [pag. 274](#)
- MENDAX** non punitur nisi in casibus a Iure expressis, ibid. n. 7
- MENS** ex praefatione colligitur, lib. 3. t. 34. cap. 9. num. 5. [pag. 994](#)
- MENSIS** quilibet constat triginta diebus, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 15. [pag. 835](#)
- MENTIS CAPTIVUS** rationis vniomino destitutus Matrimonium contrahere non potest, lib. 4. t. 1. c. 24. n. 3. [pag. 19](#)
- MENTIO** facienda est de statu causae in rescripto litem pendente impetrato, lib. 1. t. 3. c. 10. n. 14. [pag. 51](#)
- Mentione** non facta de lite nulla non ob id dicitur nullam rescipiam litem pendente impetratum, ibid. n. 16
- Mentio** de processu coram Ornatario debet fieri in litteris ad delegatum, lib. 1. t. 14. c. 1. n. 3. [pag. 441](#)
- MERCATOR** emptor fiduciarius non habet privilegium excussionis, lib. 3. t. 1. c. 24. n. 2. [pag. 865](#)
- Mercatores** inter miserabiles personae connumerantur, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 3. [pag. 193](#)
- Mercator** non dicitur putator, ibid. n. 3
- Mercator** non dicitur ille, qui vendit vinum, oleum, vel granum ex proprio fundo, nec arulex, qui rem emit, ut suo labore, & industria in aliam formam redigat, ibidem num. 4
- MERCEDIS** in causis non datur appellatio quoad effectum suspensionis, lib. 3. t. 38. c. 10. n. 16. [pag. 664](#)
- MERETRIX** dicitur, quae mulierum libidini paret, lib. 4. tit. 1. c. 10. n. 6. [pag. 16](#)
- Meretricem** trahere de lupanari, & accipere in vxorem proficit in remissionem peccatorum, lib. 4. tit. 1. c. 10. n. 3. [pag. 16](#)
- Meretrix** non est, quae peccatum aliquod oculis commissio, vel allicius amore capta ei sui copiam fecit, lib. 4. tit. 1. c. 10. n. 7. [pag. 16](#)
- Meretrix** dicitur a merendo, quia meretur stipendia, lib. 4. tit. 1. c. 10. n. 8. [pag. 16](#)

Collectan. in quinque libros Decretal.

Meretricium genus infame, lib. 4. t. 1. c. 10. nu. 6. p. 16
 Meretrices tanquam persone turpes non possunt capere
 ex testamento statum ad exclusionem fratrum, lib. 4. t. 1.
 c. 10. nu. 10. p. 16
 Meretrices que permittantur in Christiana Repub. offen-
 ditur lib. 4. t. 1. c. 10. nu. 11. p. 16
 Meretrices debent audiri in Sacramentali Confessione;
 lib. 5. t. 3. c. 9. nu. 5. p. 421
 Meretrices & vicinæ expelli possunt, lib. 3. t. 17. c. 3. nu. 37.
 pag. 829
 Meretrice domum locans non peccat, dummodo non inten-
 dat domum conducere ad meretricium vsum, lib. 4. nu. 38
 Meretrice a testimonio repellitur, lib. 4. t. 20. c. 2. nu. 18. p. 488
 MERVVM Impetum quid sit, & quæ sub merito Imperio
 continentur, remissive lib. 5. t. 17. c. 4. nu. 7. p. 264
 METROPOLITANVS non potest per querelam adiri
 et eo tantum sit iudex ex causa appellationis, lib. 1. t. 30.
 c. 1. nu. 1. p. 238
 Metropo. canus vnus non potest cum alterius pallio sepeliri,
 lib. 1. t. 8. c. 2. nu. 1 p. 148
 Metropolitani non possunt tractare causas inter subditos
 Episcoporum, qui ad eum Metropolitani spectant, lib. 1.
 t. 11. c. 11 nu. 3. p. 270
 METVS non præsumitur, lib. 1. t. 40. c. 1. nu. 7. p. 355
 Metus qualiter per bonum, remissive ibid. n. 9
 Metus suspicio tollitur si consensus, seu ratificatio superue-
 niat post metum, ibid. n. 10
 Metus iustus, qui cadit in constantem virum, inducit ob
 periculum amissionis omnium bonorum, vel maioris
 periculi, lib. 1. t. 40. c. 2. nu. 3. p. 36
 Metus reuerentialis quando sit sufficiens ad testificandos
 contractus, lib. 1. t. 5. c. 4. nu. 4. p. 317
 Metus cadens in constantem virum quid dicatur, ostenditur ibid. n. 5
 Metus an pungetur quoties aliquis sponte soluit quod in-
 tamento per metum promiserat, ostenditur ibid. n. 7. p. 318
 Metus qualis dicatur cadere in constantem virum relinquit
 arbitrio iudicis, lib. 1. t. 40. c. 6. nu. 6. p. 319. & lib. 2.
 t. 18. c. 73. nu. 3. p. 676 & lib. 4. t. 1. c. 28 nu. 5. p. 32
 Metus in causa Matrimoniali per testes de auditu probari
 potest, lib. 4. t. 20. c. 33. nu. 16. p. 514
 Metus per testes singulares pluribus, lib. 4. t. 20. c. 4. nu. 8 p. 493
 Metus qui metis infertur mihi infertur videretur, lib. 2. t. 1.
 c. 47. nu. 4. p. 650
 Metus suspicio tollitur per ratificationem actus subsequenti,
 lib. 3. t. 31. c. 12. o. 2. p. 945
 Metus reuerentialis solus non annullat professionem nisi
 etiam coactio, vel minæ præcedant, ibid. nu. 4
 Metus iustus incussum appellanti illum excusat ne appellet
 coram iudice quod, lib. 1. t. 38. c. 73. nu. 1. p. 676
 Metus iustus inducit ob periculum mortis, aut corporis
 cruciatum, ibid. n. 6. p. 677. vel ob armorum terrorem,
 nu. 7. vel ob bonorum omnium amissionem, nu. 8 vel vbi
 agitur de perdendo magnam lucrum, vel de incurrendo
 graue damnum in rebus proprijs, nu. 9. vel ob amissionem
 honoris, nu. 10. vel ob minas quando sunt illatz a per-
 sona potente, & solita minas exquiri, nu. 11. vel ob carce-
 rationem diuturnam, n. 14. vel ob periculum amittendi
 libertatem, nu. 15. vel propter metum reuerentialem,
 præcedentibus minis, aut verberibus, nu. 16
 Metus duplex est, alius cadens in virum constantem, alius
 in virum non constantem, lib. 4. t. 1. c. 6. nu. 4. p. 6
 Metus alius dicitur grauis, alius dicitur levis, lib. 4. t. 1. c. 6.
 nu. 5. pag. 6
 Metus magis excusat feminem, quam virum, lib. 4. t. 1.
 c. 14. nu. 5. p. 12
 Metus cadens in constantem virum ad eum finem in iussu
 incussum annullat matrimonium in vtroque foro, lib. 4. t. 1.
 c. 15. nu. 2. p. 12
 Metus, quando iuste incutitur non reddit irritum matrimo-
 nium, lib. 4. t. 1. c. 15. nu. 4. p. 13
 Metus excusat etiam eam, qui in illum incidit culpa
 in, lib. 4. t. 1. c. 15. nu. 5. p. 13.

Metus an irritet ipso iure Matrimonium, lib. 4. t. 1. cap. 18.
 n. 2. p. 11
 Metus cadens in constantem virum quo iure irritet matri-
 monium, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 18. p. 33
 Metus reuerentialis, nisi minæ aut ve vera illi adiungatur,
 non cadit in virum constantem, lib. 4. t. 1. c. 1. t. n. 2. p. 11
 Metus reuerentialis datur in omni illi, qui iure aliquo sub-
 iectionis alicui subest, lib. 4. t. 1. c. 1. nu. 3. p. 12
 Metus illatus post ipso alia iusta, est iusta causa illa dissol-
 uendi, lib. 4. t. 1. c. 1. t. n. 5. p. 33
 Metus solum reuerentialis non annullat professionem, lib. 4.
 t. 6. c. 7. nu. 5. p. 32
 Metu contrahens sit vxor illius & cum quo contraxit sine,
 aliquo nouo consensu, si cohabitauerit illi, lib. 4. t. 7. c. 1.
 nu. 7. pag. 51
 MILLES ordinum Militarium, si clericum occidat, perdit
 privilegium, & circulum militæ, & remanet mere se-
 cularis, lib. 5. t. 38. c. 2. nu. 2. p. 449
 MILITIA nobilitas, lib. 1. t. 3. c. 21. n. 2. p. 167
 MINÆ per testes singulares probantur, dummodo sint
 concordēs in illarum qualitate, licet discordes in loco,
 & tempore lib. 2. t. 10. c. 4. n. 49. p. 493
 Minus in probandis non deferatur iuramentum suppleto-
 rium, lib. 2. t. 19. c. 2. nu. 30. p. 463
 Minus quando sunt illatz a persona potente, & solita minas
 exequi inducitur iustum metum, lib. 2. t. 28. c. 73. nu. 11. p. 677
 MINIMA non sunt in contradictione, in pæctio, n. 2. p. 6
 MINIMI interdictum sententiam optimam dicunt, lib. 3.
 t. 11. c. 1. nu. 1. p. 793
 MINISTRI nomine Ecclesiæ pro decimis non solutis rei-
 vendicatione, vel periculi acti, vel ex officio iudicis
 contra sacros agere possunt, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 12. p. 914
 Ministro ad redimendum vexationem potest quos licet da-
 re temporalia pro Sacramentis conferendis, si aliter con-
 ferre nequeat, lib. 5. t. 10. c. 4. nu. 15. p. 275
 Ministri Ecclesiæ non debent acceptare obolum ab excom-
 municato, vi diuina officia pro ipso faciant, lib. 5. t. 20.
 c. 38. nu. 3. p. 66
 Minor viginti supranæ pœna c. 1. de adulterijs tenetur,
 lib. 5. t. 10. c. 1. nu. 3. p. 255
 Minores minus puniuntur, lib. 5. t. 23. c. 1. nu. 3. p. 300
 Minor an, & quando aduersus confessionem delicti factam
 in iudicio restitatur, remissive ibid. n. 4
 Minor datur testamento in integrum aduersus omissionem
 trum mensium circumscripto tempore interponendam
 cautionem de in casu succumbentis desolando, lib. 5.
 t. 33. c. 4. nu. 3. p. 315 & t. 19. c. 18. nu. 4. p. 455
 MISERABILIS dicitur quali miseræ habitus, lib. 1. t. 1.
 c. 3. nu. 4. p. 104
 Miserabilis persona quæ dicatur relinquitur arbitrio iudi-
 cis, ibid. nu. 5
 Misericors persona vbi quis est simul et oppressus poterit
 contra laicum, & super re temporalia agere coram iudice
 ecclesiastico, lib. 1. t. 2. c. 15 nu. 7. p. 74
 MISSAE celebrandæ sunt de eo festo, de quo sit officium,
 lib. 3. t. 4. c. 2. nu. 2. p. 103
 Missam semel in die iussit Sacerdoti celebrare, nisi causa
 necessitatis iudeat, lib. 3. t. 4. c. 3. nu. 1. p. 103
 Missæ ius in die Natiuitatis Domini non licet nisi cuilibet
 Sacerdoti celebrare, ibid. n. 3. p. 104
 Missam vnam ex tribus, quas quilibet Sacerdos ducere po-
 test in die Natiuitatis Domini, facit. si fidelis audiendo,
 ibid. nu. 4
 Missæ Sacrificium facere Feria V. quæ dicitur in Cena
 Domini, an sit cuiuslibet Sacerdoti, ostenditur lib. 3.
 t. 4. c. 13. nu. 2. p. 105
 Missa ad Sacrificiolum iumen requiritur sub lethali culpa, lib. 3.
 t. 4. c. 14. nu. 4. p. 107
 Missæ præcepto iustificat, qui inter Missionem solemnem ho-
 ras Canonicas recitat, lib. 3. t. 4. c. 2. nu. 2. p. 103
 Missionem prosequitur Beatus nati quatenus per tyrocinium
 & honoratur, lib. 3. t. 4. c. 2. nu. 2. p. 107
 F I I Nullus

Index rerum, & verborum

- M**issa certas, & peculiarias qui tenentur celebrare ex obligatione, male agi si alias celebrent sine iusta causa, lib. 3. c. 1. n. 3. p. 741
- M**issarum celebrationem qui nondum presbyteri sunt usurpare presumunt quam penam incurrant, ostenditur lib. 3. c. 1. n. 3. p. 317
- M**ISSVS in possessionem ex primo decreto, post annum verus fit p. possessio, lib. 2. c. 6. [1. n. 26. p. 321](#)
- M**issus in possessionem ex primo decreto actione reali intra annum non efficitur verus possessor, sed tantum cultus, lib. 2. c. 1. n. 1. p. 447
- M**issus ad Iudicium, & infidelium conversionem specialiter concessum est, ut servata temporum qualitate iuxta Canonicas sanctiones licet vestibus, quae ab infidelibus illis apponuntur, lib. 3. c. 6. c. 10. n. 2. p. 193
- M**OBILIA pretiosa equiparantur immobilibus, lib. 3. c. 13. c. 1. n. 2. p. 799
- M**ODERAMEN inculparum tutela, siue defensio inculpati in quo consistat, ostenditur lib. 5. c. 18. n. 13. p. 245
- M**oderamen inculparum tutela non dicitur servari, quando quis non animo se defendendi sed vilesendi aggressorem percutit, ibid. n. 15
- M**oderamen inculparum tutela excedens in occidendo non est poena ordinaria homicidii, sed extraordinaria propter excessum iudicis arbitrio imponenda puniri debet, ibid. n. 6
- M**INOR in maiorem non potest habere possessionem lib. 1. c. 3. c. 16. n. 4. [1. p. 389](#)
- M**inor contra constitutionem delicti quando restituitur, ostenditur lib. 3. c. 4. c. 3. n. 8. p. 383
- M**inor an debeat probare se esse inter quadriennium concessum ad restitutionem, ostenditur [lib. 1. c. 1. c. 1. n. 9. p. 318](#)
- M**inor restituens ad appellationem omnimodam, lib. 1. c. 4. c. 1. n. 9. [1. p. 330](#)
- M**inor an curat tempus decem dierum ad appellandum, ostenditur ibid. n. 4
- M**inor quatuordecim annorum non habet administrationem Ecclesiarum, nec bonorum sine decreto superiorum, lib. 1. c. 14. c. 1. n. 9. p. 171
- M**inor, qui veniam gratis impetravit, non potest bona immobilia alienare, ibid. n. 10
- M**inorum appellatione venit cum pueritia, quam adolescentia, lib. 2. c. 1. c. 19. c. 8. n. 30. p. 473
- M**inor restituitur aduersus recognitionem scripturam absque auctoritate tutoris factam, lib. 2. c. 1. c. 2. n. 6. p. 324
- M**inor an restituendus sit in materia suspensionis, remissum est lib. 1. c. 18. c. 1. n. 6. p. 368
- M**inor restituendus est circa Religionis professionem, lib. 2. c. 13. c. 14. n. 4. [1. p. 414](#)
- M**inor in spiritualibus non possit petere restitutionem in integrum, emissum est ibid. n. 5
- M**inor viginquinque annis si renunciat beneficio suo, an possit petere restitutionem in integrum, remissum est ibid. n. 7
- M**inor, etiam si repudiari sit testibus, vel post factam eorum publicationem ad illos examinandos restituatur, lib. 2. c. 10. c. 25. n. 3. p. 507
- M**inori datur restitutio aduersus lapsum sacralium prosequenda appellationis ob negligentiam tutoris causam, quamvis tutor solvendo existat, lib. 2. c. 18. c. 5. n. 1. p. 325
- M**inor an, & quando restituatur aduersus omniam solutionem canonis rei emphyteuticæ, ostenditur lib. 3. c. 18. c. 4. n. 1. c. 1. p. 343
- M**inor levis vltra dimidiam an sit restituendus, ostenditur lib. 3. c. 17. c. 6. n. 4. p. 330
- M**inor, & Fiscus non tenentur dampnare, sed secuta emissione possunt agere contra eum adorem, lib. 3. c. 17. c. 7. n. 1. p. 313
- M**inor letus in resignatione beneficii an restituatur, ostenditur lib. 3. c. 19. c. 1. n. 5. p. 354
- M**inori le dicitur incumbit probatio, lib. 3. c. 1. c. 3. n. 4. p. 301
- M**inor aduersus negl gentiam in non adimplenda voluntate defuncti an restituatur ne lucrum illi restitutum amittat, remissum est lib. 2. c. 26. cap. 6. n. 4. pag. 891
- M**inor restituitur aduersus aditionem factam cum beneficio alimentarij, quando in hereditate sunt vocationes, lib. 3. c. 10. c. 18. n. 6. p. 304
- M**ODICA non accensum in proemio, num. 51. p. 6. & lib. 1. c. 3. c. 1. n. 6. p. 69
- M**odici iudicium curandum, d. proemio, n. 50
- M**ODVS fauore Ecclesiarum praestantur causa impulsiva, vel finalis, prout ipse Ecclesiarum magis vale fuerit, lib. 4. c. 1. c. 4. n. 3. p. 41
- M**odus aduersus substantiam matrimonij omnino illud irritat, lib. 4. c. 1. c. 5. c. 7. n. 1. p. 45
- M**OLENDINORVM ex redditibus soluitur decima, lib. 3. c. 10. c. 1. n. 1. p. 918
- M**OLESTIAM sibi ab appellante illatam probare debet appellatus, inconstitutum, lib. 2. c. 128. c. 42. n. 3. p. 606
- M**ONACHATIONIS, in eadem non dicitur incrementum suppletorium, lib. 2. c. 19. c. 2. n. 18. p. 463
- M**ONACHVS non potest promoueri in Ecclesia Collegiata ad canonicatum, vel aliud beneficium simplex ipsius Ecclesiae Collegiatae, & quod de iure ipsius eius dignitate, lib. 3. c. 31. c. 1. n. 7. p. 541
- M**onachus obediuntiam suo Patriarcho promissam nullo tempore ipso perfrabere potest, lib. 3. c. 1. c. 17. n. 4. p. 910
- M**onachus quando e iure iniussit a Conuentu, aut maiori eius parte in hoc delinqueret, tunc iniussimè acquirere monasterium, ibid. n. 6
- M**onachus transiit de vna Religione ad aliam debet sedere, ut Capitulo iuxta iura, quo emisit professionem in posterum, lib. 3. c. 1. c. 18. n. 27. p. 956
- M**onachus Ecclesiae praeterea locum monachum habere debet, quando illi ecclesiae est monasterium plene subiectum, lib. 3. c. 35. c. 2. n. 4. p. 557 & c. 5. n. 7. p. 559
- M**onachi non succedunt in bonis vniuersitatis, siue iurisdictionis, lib. 3. c. 35. c. 3. n. 5. p. 558
- M**onachi possunt de iure promoueri ad Ecclesias parochiales seculares, quod hodie non procedit, lib. 3. c. 35. cap. 5. n. 3. pag. 599
- M**onachus ineptus officio predicandi an possit iura conscientia praeter Ecclesiae seculari curae, ostenditur ibid. n. 5
- M**onachus licet non possit agere in iudicio sine licentia Abbatis si tamen deget exiua monasterium de eius voluntate potest agere, & conueniri eo abiectione, lib. 1. c. 3. c. 1. n. 7. pag. 33
- M**onachi vagatio sine expulsiōe non priuat monasterium iure suo, quod habet in eum, lib. 1. c. 7. n. 2. p. 267
- M**onachi recipiunt ab Episcopo Christianis, oleum consecrationis Altarium, ordinandi, & ac ordinem placendi, lib. 3. c. 18. c. 5. p. 277
- M**onachi pro monasterio aduocare non possunt, nisi de licentia Auctoris, & expresse de consuetudine vtilitate, seu paupertate, vel pro amictis monasterij, lib. 1. c. 37. c. 2. n. 2. pag. 301
- M**onachus de licentia Abbatis potest esse procurator patris vel amici in monasterio, lib. 1. c. 37. c. 3. n. 9. p. 305
- M**onachus, & populus ad emphyteusim nominare possunt, lib. 3. c. 1. c. 1. c. 1. n. 14. p. 247
- M**onachus secularis Abbas non habet de bonis monasterij expensas non solum ad prosequendum iterum etiam ad pro illa exequenda, lib. 5. c. 1. c. 20. n. 2. p. 157
- M**onachus ob iniquitatem detrahendus est in archibus monasterij, & potest ibi prohiberi, lib. 5. c. 3. c. 1. n. 1. p. 169
- M**onachi prius recepti vna cum recipiendis in monasterium recipiendi, & in archibus ad agenda, & potestatem detrahendi, lib. 3. c. 3. c. 1. n. 2. p. 176
- M**onachi appellationes vniuersitatis, lib. 5. c. 3. c. 46. n. 2. pag. 180
- M**onachi vel clerici in obsequio sedari non possunt, lib. 2. c. 1. c. 9. n. 6. p. 320
- M**onachi vni subdij non possunt communicare cum Abbate excommunicato, lib. 3. c. 1. c. 3. n. 2. p. 460

Collectan. in quinque libros Decretal.

Monachus refuscitatus non tenetur redire ad monasterium, lib. 4. c. 2. c. 4. n. 4. p. 119.

Monacho non permittitur quemquam accusare præter proprium Abbatem, lib. 5. c. 1. c. 3. n. 3. p. 123.

Monachus quando est in studio habet licentiam agendi, & se defendendi in gestis ratione studij, lib. 5. c. 1. cap. 11. nu. 3. p. 127.

Monacho accusanti Abbatem debentur tantum expensæ necessariæ, ibid. n. 10.

Monachus qui accusat Abbatem an ei teneatur obedire, ostenditur ibid. n. 12.

Monachus ubi transit de vno monasterio ad aliud non debet esse onerosus secundum, lib. 3. t. 3. c. 3. n. 3. p. 718.

Monachus habens proprium à Monasterio expellitur, lib. 3. t. 3. c. 6. n. 6. p. 1000.

Monachus Abbatem contradicere non potest si velit eum ab officio removere, ibid. nu. 9.

Monachus in apostasia ordinatus non potest sine Papæ dispensatione in suscepto Ordine ministrare, lib. 5. t. 9. c. 6. nu. 1. p. 214.

Monachus ab irregularitate excusatur, qui cum campanam à campanili deponeret, cadens lignum puerum oppresit, lib. 5. t. 12. c. 15. n. 2. p. 242.

Monachus nec recreationis causa venatio est licita, lib. 5. t. 24. c. 1. nu. 4. p. 302.

Monacho facta iniuria censetur etiam facta Abbati, vel monasterio, lib. 5. t. 39. c. 9. n. 4. p. 443.

Monacho simpliciter potest causa à Sede Apostolica committi, seu delegari, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 5. p. 370.

Monachus in vicarium ab episcopo potest eligi, ibid. n. 6.

MONASTERIUM reuocatur exheredes, aut fugitivos, & apostasias an & quando teneatur solvere ea, quæ Religiosi illo tempore, quo fuit extra Religionem in propria alimentis consumpsit, ostenditur lib. 2. t. 31. c. 24. n. 4. p. 960.

Monasterium nullum est, in quo privilegium, vel consuetudine non sit obtentum, vt prælatum cognoscit etiam priuati ad Episcopum de delictis suorū subditorum Regularium, lib. 1. c. 19. c. 12. n. 4. p. 373.

Monasteria sunt exempta à lege diocesana, non vero à lege iurisdictionis, lib. 1. t. 31. c. 18. n. 4. p. 277.

Monasterium potest agere pro iniuria facta monacho, lib. 5. t. 39. c. 15. nu. 10. p. 447.

Monasterij pro ingressu non licet aliquid exigere, vel accipere tanquam pretium, lib. 5. t. 3. c. 25. n. 3. p. 162.

Monasterium, cui à Papa conceditur, vt fructus iug Ecclesiæ possit in propriis viis convertere, non potest vacante Ecclesiæ possessionem auctoritate propria capere, & fructus percipere abique auctoritate Episcopi diocesani, lib. 5. t. 31. c. 19. n. 4. p. 377.

Monasteria, & pia loca ad decimas tenentur, nisi aliquo privilegio præscriptione, vel compositione sint exempta, lib. 3. t. 30. c. 34. n. 3. p. 927.

Monasteria à Sanctæ Crucis Conuenticibus laudantur, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 3. p. 370.

Monasterium an præterire possit libertatem, & exemptionem à iurisdictione Episcopi, ostenditur ibid. n. 18. p. 372.

Monasterium habetur loco filij, seu heredis, & succedat ex eluio penitus suostruato, lib. 3. t. 19. c. 8. n. 1. p. 470.

Monasterium an habeatur loco filij quando apparet testatorem intellexisse de filijs veri, & naturaliter genitus, discutitur ibid. n. 3. p. 471.

Monasterium non succedit exclusio substituto, vbi non sub conditione liberorum, sed purè, & simpliciter post mortem restituere fuerit grauatus, ibid. p. 473.

Monasterium non habetur loco filij, quando liberorum conditio cui in propriam personam relata, ibid. n. 10.

Monasterium habetur loco filij, & succedit exclusio substituto in vltimis voluntatibus, & conuatiibus gratiosis non vero in onerosis, ibid. nu. 11.

Monasterium succedendi incapax nullatenus substitutum, excludit, sed statim suostruatus à die professionis admittitur, ibid. n. 13.

Monasterium succedendi incapax, quando nō vult succedere, in bona professi grauata ea restituere si decesserit sine liberis, substitutis non excluditur per potestatem factam, ibid. n. 18.

Monasterium quia filij heredes in iuribus, non dicitur sine herede decessere, ibid. n. 21. p. 477.

Monasterium, quando habet in loco populum sibi subiectum, autem per monachos exerceri non potest, sed illi debet præfici Clericus secularis, lib. 3. t. 27. c. 1. num. 2. pag. 1010.

MONETA, quæ erat in vñ tempore contractus obligationis, quando fuit alterata in bonitate interfecta, solutio debet fieri de moneta antiqua si extet, & ereditors inter fit sibi de ea solui, lib. 3. t. 39. c. 26. n. 3. p. 1050.

Moneta mutata in valore post tempus contractus debet solui illius valoris, cuius erat tempore, quo fuit celebratus contractus, ibid. n. 3. p. 1051.

Moneta vendit fit dicta, & à quo tempore inciperit, ibid. num. 6.

Moneta debet solui vñualis, & in loco frequentam, lib. 5. t. 16. c. 2. nu. 10. p. 206.

Monetam sciens esse mutandam si soluit, mutuet, vel det illam ante legem an teneatur ad restitutionem, remissum ibid. n. 13. p. 206. & lib. 2. t. 24. c. 18. n. 4. p. 568.

Moneta, vt fit proba, & legitima tria continere debet, materiam publicam, formam, & legium pondus, d. c. 1. t. 1. nu. 5. p. 568.

Monetam Principis falsam exierit, ibid. n. 10. p. 569.

Monetæ valor iuxta, quod tempus inficiendum fit contractus nean solutionis, lib. 1. t. 31. c. 16. n. 13. p. 236. & lib. 2. t. 24. c. 18. nu. 6. p. 568.

MONIALIUM ad monasteria accessus omnibus in vniuersum turis prohibitum est, lib. 3. t. 1. c. 8. nu. 7. p. 703.

Monialium ad monasteria Regularis cuiusqueque Ordinis accedere prohibentur, ibid. n. 3.

Moniales possunt zelo Sanctioris vitæ ad strictiorem Religionem transire eo modo, quo possunt viri Religiosi, & qualiter hoc procedat ex decisibus S. Congreg. ostenditur lib. 3. t. 31. c. 18. n. 3. p. 923.

Monialis, quæ adeo incorrigibilis est, vt ipsius emendatio, vel correctio in nullo monasterio speretur, an eijci possit, ostenditur lib. 3. t. 31. c. 24. n. 16. p. 963.

Monialis transeat beneficio, cap. Odoardus, de solut. lib. 3. t. 33. c. 3. n. 5. p. 874.

Monialis percussus monialem, aut clericum secularem absolutus potest per Episcopum, in cuius diocesi monasterium situm est, lib. 5. t. 39. c. 33. nu. 2. p. 463.

Monialis illegitima non potest esse Abbatisa, lib. 1. t. 17. c. 1. n. 7. p. 128.

Monialis rixa potest expelli, lib. 5. t. 39. cap. 16. num. 3. p. 447.

MOMENTI nomine possessionis causa significatur, lib. 3. t. 12. c. 1. nu. 2. p. 414.

MONITIO non arguit superioritatem momenti, lib. 1. t. 29. c. 22. nu. 6. p. 241.

Monitus villarum Galien vnica citatio an sit necessaria ad excommunicationis validitatem, ostenditur lib. 2. t. 28. c. 10. n. 3. cum seqq. p. 637. & 638.

Monitiones quæ, & quales contra clericos concubinarios faciendæ sint, lib. 3. t. 2. c. 4. n. 6. p. 712.

Monitus necessaria est, vt data negligentia heredis ad Episcopum de uoluntate exequendi potestas, lib. 3. t. 26. cap. 3. num. 2. p. 889.

Monitus trina requiritur, vt clericus non defrensus habitum, nec tenturam priuatus privilegio clericali, lib. 5. t. 2. c. 32. c. 27. nu. 3. p. 391.

Monitus, & citatio præmittenda est ad excommunicationem ferendam, lib. 5. t. 39. c. 48. n. 2. p. 471.

Monitiones præcedentes excommunicationem debent esse tres, vel vnica, quæ ita completatur, ibid. n. 4.

MONOMACHIAE purgatio nullo iure permassa est, lib. 3. t. 1. c. 2. n. 2. p. 233.

Index rerum, & verborum

NOTISSE RATT Dux habet iura Imperij, lib. 4. t. 1. p. 7

NOTISSE RATT Dux habet iura Imperij, lib. 4. t. 1. p. 7

MORAE purgatio non admittitur cum quid sit ipso iure lib. 1. t. 6. c. 60. n. 3. p. 143. & t. 10. c. 3. n. 7. p. 161

MORA non purgatur quando res non est integra, & aliter factum est decretis. ibid. c. 60. n. 3

MORA ut probetur requiritur interpellationis, siue requisitionis probatio, lib. 2. t. 6. c. 1. n. 3. p. 391

MORA periculosa est, lib. 2. t. 6. c. 1. n. 3. p. 391

MORA purgatio non admittitur elapso termino dilationis, sed legis, lib. 2. t. 6. c. 4. h. 4. p. 399

MORA non committitur per emphyteasiam ob quantitatem illiquidam Canonis, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 126. p. 841

MORA purgatio non admittitur flante pacto quod ipso iure incuratur caducitas non soluendo canonem die praefinito, ibid. n. 124. p. 846

MORBO Epileptico, qui caducus laborans inhabilis est ad beneficia, & non potest celebrare, nec assumere Ordinem aut in sacris ministrare, lib. 1. t. 6. c. 2. n. 4. & 7. p. 107. & 108

MORBO sui natura sanabili affectus non presumitur in eodem morbo persistere, & persistere, ibid. n. 5

MORBUS novus non convenit antidota preparari, lib. 2. t. 7. c. 5. n. 3. p. 395

MORBUS quando interdicitur beneficii administratio, lib. 3. t. 6. c. 4. n. 4. p. 866

MORBI a peccatis, & pestilentia ex sceleribus originem trahunt, lib. 1. t. 18. c. 13. n. 3. p. 432

MORBI boni sunt maxime necessarij beneficiarijs, & qui dicuntur, remissus ibid. t. 6. c. 7. n. 7. p. 54

MORS non probatur per famam nisi alij administris adstant, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 2. p. 391

MORS in articulo non dicitur confutari omnis irrefragante voluntate, sed credens, aut dubitans probabiliter se naufragaturum, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 18. p. 174

MORS articulus quia dicitur, lib. 3. t. 18. c. 15. n. 7. p. 436

MORTUUS est omnis censuræ incapax, lib. 3. t. 7. c. 5. n. 4. p. 301

MORTUUS quia presumitur ex vulnere, etiam si post illud acceptum fuerit electio, tamen iam transacto, lib. 3. t. 1. c. 5. n. 5. p. 328

MORTUUS an possit excommunicari, ostenditur lib. 3. t. 3. c. 1. n. 5. p. 311

MORTUI illatio facit locum religiosum quando fit auctoritate Episcopi, lib. 3. t. 3. c. 4. n. 1. p. 1008

MORTUORUM suffragia vendi non possunt, lib. 3. t. 1. c. 2. p. 42. n. 14. p. 178

MVLTR, qui habet tutelam filiorum, potest esse procurator, lib. 1. t. 18. c. 67. n. 2. p. 673

MVLTR potest renunciare Velleiano, lib. 2. t. 1. c. 2. p. 12. n. 8. p. 371

MVLTR post mortem virorum dum in viduitate permanserunt, retinent eandem dignitatem, bonos, nobilitatem, & privilegia quousque hostile vixerint, lib. 2. t. 2. c. 5. n. 3. p. 373

MVLTR conjugata a viro non restituitur si maritus non fuit elandelinum, lib. 1. t. 13. c. 8. n. 11. p. 438

MVLTR spoliata a viro quasi possessione maritali ante bonam est restitutio, lib. 2. t. 13. c. 10. n. 3. p. 419

MVLTR asserenti se a viro cognitam potius credendum est quam viro neganti, lib. 2. t. 19. c. 4. n. 4. p. 466

MVLTR in iustificatione doli occurrit etiam si laesio sit intra dimidiam, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 14. p. 815

MVLTR conjugata, quæ meretricio more vivit, si maritus est confusus, & ipsius uxoris leno, potest a vicinis expelli, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 4. p. 829

MVLTR, quæ non quousque cohabitavit, sed extrahit a amore illi sui copiam facit, an possit a vicinis expelli, ibid. n. 4.1

MVLTR non licet Presbytero celebrari ministrare, lib. 3. t. 2. c. 1. n. 6. p. 709

MVLTR Clerici concubina etiam a Iudice seculari puniuntur, lib. 3. t. 2. c. 3. n. 4. p. 710

MVLTR confessions marito boni hypothecam alienam, si praefinitur hypothecam remittere, lib. 3. t. 24. cap. 7. n. 6. p. 878

MVLTR potestatum non tenetur observare tempus purificationis per legem Moysaica praefcriptum, lib. 3. t. 47. c. 1. n. 1. p. 1094

MVLTR, & rubicus simplex an, & quando ob missionem solutionis rei emphyteutica restituatur, ostenditur lib. 3. t. 18. c. 4. n. 106. p. 843

MVLTR nubendo viro alterius fori maritus suæ originalis forum, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 9. p. 2

MVLTR secundo nubens adhuc viro primo ab omni potestate excusatur, si verisimiliter credidit primum fuisse mortuum, lib. 4. t. 1. c. 19. n. 6. p. 35

MVLTR unde dicitur, lib. 4. t. 2. c. 1. n. 3. p. 34

MVLTR quando statum in impedimentum, & vir negat, ac matrimonij initio nihil illa proclamavit, non est audiendus aduersus matrimonium, lib. 4. t. 14. c. 1. n. 8. p. 81

MVLTR ob impotentiam prioris viri cum secundo contrahens praesumitur cognita a priori si à secundo cognoscatur, & verque vir similis esset aetate, robore, ac membro virili, lib. 4. t. 10. c. 6. n. 6. p. 86

MVLTR ad adulterium non excusatur, si dicat illud propter famem commisisse, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 6. p. 110

MVLTR contrahens Matrimonium cum inope scienter, non excluditur à petenda cautione de dote seruanda, lib. 4. t. 10. c. 7. n. 9. p. 134

MVLTR nubens infra annum lugubrem non debet legalis infamiae sustinere iacturam, lib. 5. t. 30. c. 5. n. 1. p. 139

MVLTR, quæ viro cohabitans ex adulterio conceptum minime tenetur in viroque forum suum erigere marito, vel filio reuolare, lib. 5. t. 28. c. 9. n. 2. p. 433

MVLTR ex adulterio concipiente quomodo Confessione possit absolui, & casus quod adulterius filius in bonis possit succedere, & excludat legitimum, ostenditur ibid. n. 3

MVLTR ex adulterio filium habens an teneatur cum petico lo infamiae cessante mortis periculo veritatem patetere, si recusat profuturam sperare, ostenditur ibid. n. 4. p. 439

MVLTR ordinari possunt, ibid. c. 10. n. 3

MVLTR sunt incapaces beneficiorum, ibid. n. 5

MVLTR ab excommunicatione ob violentiam manuum iniectionem in Clericos ab Episcopo absolui possunt, lib. 5. t. 39. c. 6. n. 3. p. 440

MVLTR admodum mutabiles, inconstantes, & variabiles sunt, lib. 5. t. 40. c. 10. n. 10. p. 448

MVLTR vide verbo Femina

MVLTR vbi deliquit minus de pena statuendum, lib. 1. t. 36. c. 1. n. 3. p. 301

MVLTR de delinquentibus principales puniuntur, lib. 3. t. 2. c. 3. n. 4. p. 711

MVLTR de facili sequitur viciis dictum, lib. 5. t. 32. c. 12. n. 3. p. 403

MVLTR delinquentium est certum iudicium ab extrinsecis accipere figura, lib. 3. t. 5. c. 37. n. 4. p. 763

MVLTR, quod precibus acquiritur, non gratis datur, lib. 5. t. 3. c. 2. n. 4. p. 166

MVLTR instrumenta licita sunt in Ecclesia si decenter adhibeantur, lib. 3. t. 41. c. 2. n. 16. p. 1075

MVLTRATIONE persona dicitur alia dispositio, & alius contrahens, lib. 3. t. 38. c. 1. n. 15. p. 1014

MVLTR signis, & huius ad emphyteuticum nominare potest, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 142. p. 847

MVLTR, & furdus possunt contrahere matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 18

MVLTR vltra summam communem providentia constitutum non potest religiosus recipere, nisi Praelati, & maioris partis Conuentus licentia interueniat, lib. 3. t. 2. c. 4. n. 7. p. 867

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

MVLTR recipientes si habeant speciale mandatum, vel licentiam ab Ecclesia ad illud recipiendum, subligantur ibiq;

Collectan. in quinque libros Decretal.

alia probatione verioribus: ab dem num. 13. pag. 888
Mortuus si fuerit saluatus & Capitulo infirmo non est neces-
saria: quod probetur esse verum in valutate Ecclesie,
ibid. pag. 17. 17. c. 1. n. 1. p. 101

NATALIVM defectus penitus occultus non supplet Pot-
estatis dispensationem, lib. 1. t. 6. c. 10. n. 5. p. 105
Natalium causa ecclesiastica pendente totam ecclesiastico
non potest secularis iudex in causa principali hereditatis
procedere, ibid. n. 3

NATIVITATIS quæstio ædificans in causa civilis heredi-
tatis, quæ vertitur cotam iudice seculari, ad ecclesiasticum
est remittenda, lib. 4. t. 17. c. 5. n. 2. p. 97

NAIVRALIS filius quis dicitur de iure Canonico, ostens-
ditur lib. 1. t. 6. c. 10. n. 6. p. 105

Naturalis filius proprie, & strictè dicitur, qui ex concu-
bina natus est loco vitoris habitus, lib. 4. t. 27. c. 12. n. 52.
pag. 212

Naturalis filius. vt per sublequens parentum matrimonium
fiat legitimus, inhiere matrimonium inter eos esse ratum,
quævis non sit copula consummatum, lib. 4. t. 17. cap. 6.
n. 13. p. 100

Naturalis filius quis dicitur ad effectum legitimisationis
per sublequens matrimonium, ostenditur ibid. num. 31.
pag. 101

Naturales filii solennitudo per sublequens matrimonium
legitimantur, ibid. nu. 30

Naturales in promotionibus beneficiorum saltem de hone-
state alijs præferri deont lib. 1. t. 10. c. 4. n. 2. p. 211

NATVS ex parte seruo, & libera matre potest ordinari,
lib. 1. t. 18. c. 8. n. 2. p. 199

Natus non videtur, qui confessum mortuus est, lib. 5. t. 40.
c. 9. n. 2. p. 339

NAVARRI summorum Pontificum privilegio, & Re-
gis consuetudinem ad beneficia Navarræ extensio non
admittitur, lib. 1. t. 1. c. 4. n. 10. p. 81

NAVERAGANTIVM bona succipiens in quibus casibus
excommunicatur a sententia Bullæ in Cœna Domini, lib. 5. t. 17.
c. 3. nu. 7. p. 163

NECESSITAS non habet legem, lib. 1. t. 4. c. 4. n. 8. p. 73
NECANS se emphyteutam de mendacio communicatur
etiam si penitus committitur, lib. 4. t. 6. c. 4. n. 8. p. 399

Negatus factum per eorum auctoritatem esse directæ pro-
bandum, lib. 1. t. 6. c. 3. n. 8. p. 109. & t. 9. c. 5. n. 7. p. 143

NEGATIO vera quæ dicitur, lib. 1. t. 19. cap. 1. n. 1. p. 479

Negatio vel negatio quid sit, & variz illius species, remit-
tuntur ibid. n. 2

Negatio vnius est affirmatio alterius, lib. 1. t. 3. cap. 5. n. 2.
pag. 340

Negatio plus tollit, quàm ponit affirmatio, lib. 1. t. 4. cap. 8.
nu. 20. pag. 77

NEGATIVA plus negat, quàm affirmativa affirmat, ibidè
num. 31

Negativa propria natura est difficilissima probationis,
lib. 1. t. 9. c. 5. o. 8. p. 153

Negativa an, & quando probari possit, lib. 1. t. 19. c. 5. n. 4.
pag. 467

Negativa tribus modis dicitur, lib. 1. t. 6. c. 13. nu. 14. p. 116
Negativa pura, & simplex probari non potest, ibidem
num. 15

Negativa facti probatur si habeat in se implicitam affirma-
tionem, vel in ea resoluatur, ibid. n. 16

Negativa probatur per confessionem patris, ibid. n. 17

NEGLIGENTIA in iudice, vel præfato in ijs, quæ facere
tenentur ratione officii, vel peccatum morale, lib. 1.
t. 13. c. 3. nu. 2. p. 213

Negligentia quodvis dolo æquiparatur, lib. 3. t. 10. c. 7.
nu. 17. p. 193

NEGOTIA gravis debet quæ per se statuat, & non

per procuratorem, quamvis timeat sibi vim inferri, lib. 1.
t. 29. c. 3. nu. 5. p. 228

Negotia ecclesiastica possunt per Pontificem laicis committi,
lib. 1. t. 1. c. 1. nu. 6. p. 143

Negotia qui dicantur lib. 3. t. 40. c. 6. nu. 3 & 4
NEMO sine additione, vel causa expetit, lib. 1. t. 6. c. 47.
nu. 7. pag. 135

Nemo potest venire contra suum iuramentum, lib. 1. t. 6.
c. 34. nu. 17. p. 122

Nemo auditur contra propriam confessionem, lib. 1. t. 19.
c. 10. nu. 4. p. 478

Nemo potest venire contra factum suum, lib. 3. t. 3. cap. 5.
nu. 4. pag. 720

NEOPHITVS an ad publica officia promoveri possit, remit-
tuntur lib. 1. t. 6. c. 18. n. 4. p. 197

Neophitis, & qui à Iudeis, vel Mauris originem trahunt, ad
quæ non admittantur in Regnis Portugaliz, & Castellæ,
ostenditur ibid. nu. 6

Neophitis, & qui à Mauris, vel Iudeis originem ducunt an
sint incapaces officiorum publicorum, & beneficiorum,
ostenditur lib. 5. t. 34. c. 9. n. 4. p. 401

NEPOS ex filio potest in beneficio sui succedere, lib. 1.
t. 17. c. 11. n. 4. p. 193 & t. 42. c. 2. nu. 3. p. 332

Nepos illegitimus Presbyteri ex filio illegitimo an possit
in beneficio sui succedere, ostenditur lib. 1. t. 17. c. 11.
nu. 5. p. 193

NISVS ad copulam facit presumi adulterium, lib. 4. t. 1. c. 12.
nu. 3. pag. 25

Nisus ad copulam facit presumere potentiam ad illam,
lib. 4. t. 2. c. 8. no. 4. p. 20. & c. 10. no. 3. p. 31

NOCTIS tempus dicitur tempus suspectum, lib. 1. t. 29.
c. 10. n. 8. p. 143

Noctis dicitur potestatem solis, lib. 1. t. 34. c. 1. nu. 7. p. 397

NOBILIS, & potentior, alijs tamen idoneus preferendus
est alteri etiam melius merito, & eruditiori, si ita expe-
diat Ecclesie, lib. 1. t. 6. c. 38. nu. 2. p. 134

Nobiles graues quam ignobiles sunt puniendi, lib. 1. t. 7.
c. 1. nu. 19. p. 140

Nobilis ratio melior, quàm æquior, lib. 1. t. 33. c. 1. n. 3. p. 180

Nobilis plus creditur, quàm ignobilis, lib. 1. t. 10. c. 32. nu. 5.
pag. 512

Nobiles tenentur de facinorosis suorum famulorum, lib. 1.
t. 20. c. 45. nu. 2. p. 513

Nobilis an possit renunciare privilegio nobilitatis, remit-
tuntur lib. 4. t. 2. c. 12. nu. 3. p. 170

Nobilium, & in dignitate constitutorum peccata in exem-
plum trahi solent ab inferioribus, lib. 3. t. 34. c. 7. nu. 3.
pag. 991

Nobilitas ut quis dicatur sufficit quod vulgus, & communis
hominum affirmatio eum nobilem reputet, lib. 3. t. 11. 5.
c. 38. nu. 14. p. 715

Nobiles ex viroque parente proprie dicitur illustres, lib. 3.
t. 5. c. 37. nu. 6. p. 701

Nobiles minus sunt puniendi, lib. 5. t. 16. c. 2. nu. 9. p. 106.
& t. 37. c. 13. nu. 4. p. 418

Nobis promittendum in beneficijs, lib. 5. t. 37. cap. 13. n. 7.
pag. 418

NOBILITAS animi superat nobilitatem generis, lib. 3.
t. 5. c. 37. nu. 2. p. 662

Nobilitas propter delictum amittitur, lib. 5. t. 34. c. 1. nu. 3.
pag. 398

Nobilitas per ingressum religionis an amittatur, ostenditur
ibid. nu. 4

Nobilitas in filios derivatur, lib. 5. t. 33. c. 9. nu. 5. p. 160

Nobilitas aorum per testes de auditu probari potest, lib. 1.
t. 20. c. 33. nu. 11. p. 514

Nobilitatis qualitas plurimum movet solet Pontificem
ad dispensandum lib. 3. t. 5. c. 28. nu. 12. p. 755

Nobilitas in materia beneficii consideratur etiam so-
lum prociat ex parte matris, ibid. nu. 13

Nobilitatem paternam filius sequitur, non maternam,
lib. 3. t. 33. c. 2. nu. 7. p. 960

Nobi-

Index rerum, & verborum

Nobilitatis mentio fieri debet in litteris ad lites, lib. 1. c. 19. c. 38. n. 4. [p. 253](#)
 Nobilitas differt a divitiis, ibid. n. 5
 Nobilitatis ratio est habenda in beneficiorum distributione, lib. 1. c. 33. c. 15. n. 8. [p. 289](#)
 Nobilitate parentum gaudet legitimati per subsequens matrimonium, lib. 4. c. 17. c. 6. n. 38. p. 101
 NOBILITATVS ab Imperatore, vel Rege preffertur nobilitati ab infiore, lib. 1. c. 32. c. 7. n. 9. p. 185
 NOCTVRNA matruini concurrens iusta causa per spatium trium horarum separationem cecitari possunt, lib. 3. c. 41. c. 1. n. 6. p. 1060
 NOMEN primum qui ex Romanis Pontificibus cepit mutare, ostenditur in proem. n. 6
 Nomine solum proprio omisso cognomine cur describantur Papa, Imperator, & Reges, ostenditur ibid. n. 8. p. 5
 Nomen Sancti Ecclesie, ubi situm est beneficium, an sit exprimendum in eius imperatione, ostenditur lib. 1. c. 3. c. 23. n. 5. & 6. p. 63
 Nominis, seu cognominis error non vitiat actum quando ex aliquibus coniecturis constare potest de identitate persone, lib. 1. c. 3. c. 31. n. 7. p. 63
 Nomen debitoris dans in solutum sufficit si nomen sit exigibile de tempore cessionis, nisi promittat aliud esse bonum, lib. 1. c. 13. c. 9. n. 13. p. 440
 Nomen malum habet solutam suspensionem, & ex bono nomine oritur bona presumpcio, lib. 3. c. 16. cap. 1. nu. 2. p. 89
 Nomen bonum, & honestum habere premium est non modicum, ibid. n. 3
 Nominis similitudo non inducit suspensionem, lib. 3. c. 1. c. 18. n. 4. p. 357
 Nomen bonum habere melius est, quam diuitias multas, lib. 1. c. 6. c. 1. n. 14. p. 106
 NOMINATIO prior maiore dignitate arguit, lib. 1. c. 22. c. 1. n. 11. p. 380. & c. 3. c. 15. n. 10. p. 45
 Nominatiois ordo designat ordinem dilectionis, lib. 1. c. 3. c. 15. n. 11. p. 45
 Nominatus prior censetur magis dilectus, ibid. n. 12
 Nominatio ad Emphyteusim an possit fieri irrequisito domino, ostenditur lib. 3. c. 17. c. 4. n. 60. p. 838
 Nominans ad emphyteusim tres personas, cum vnam tantum nominare teneatur, an nominatio valeat, ostenditur ibid. n. 146. p. 847
 Nominatio ad emphyteusim titulo dotis an maneat irrevocabilis, ostenditur ibid. n. 147. & 148. p. 847
 Nominatio ad emphyteusim facta in testamento alio reuocato, vel annullato cotrui, ibid. n. 149
 Nominatio solum non facit quem filium, nisi habitus sit pro tali, lib. 1. c. 19. c. 10. n. 6. p. 478
 Nominatio, & confessio parentum verè, & principaliter propter, se facta plenè probat filiationem accedentibus alijs iudicijs, ibid. n. 4
 Nominatio patris in libro suo probat filiationem, lib. 4. c. 17. c. 3. n. 5. p. 96
 Nominationes dirigi debent Decano, & Capitulo, & non sufficit dirigi Capitulo non exprimendo caput, lib. 1. c. 4. c. 1. n. 1. p. 24 & 15 & 4. n. 3. p. 84
 Nominatio emphyteusica ob ingratitude reuocatur dummodo talis sit, quæ reuocacionem patitur, lib. 3. c. 14. c. 10. n. 13. p. 881
 Nominandi ad emphyteusim potestatem habens non potest se ipsum nominare, lib. 1. c. 6. c. 33. n. 4. p. 130
 Nominare potest maritus uxorem ad emphyteusim, lib. 4. c. 20. c. 8. n. 15. p. 136
 NOTARIVS vbi in testamento asserit testatorem fuisse, sanz minus non per hoc probatur fuisse mentis, lib. 3. c. 27. c. 3. n. 3. p. 906
 Notarij electi, qui acta describar, spectat ad Iudicem, lib. 2. c. 19. c. 11. n. 4. p. 472
 Notarius semel electus an possit postea repellari mutari sine causa vel alius assumatur saltem de patrum consen-

su, remissive ibidem num. 5
 Notarius habet vim duorum testium, ibid. n. 10. p. 480
 Notario scribenti creditur in actis iudicialibus, etiam si testes non interuenerint, ibid. n. 24. p. 481
 Notarij an aliquid pro singulis dimissorij, aut testimonialibus possint recipere, ostenditur lib. 5. c. 3. cap. 1. num. 3. p. 159
 Notario non creditur asserenti in instrumento totum vniuersitatem, vel Collegium interuuisse, sed necesse est exprimere singulorum nomina, lib. 1. c. 18. c. 15. n. 3. p. 814
 Notario non creditur asserenti ad Syndici constitutionem duas partes interfuisse, lib. 1. c. 139. in rubrica p. 314
 Notario dicenti in instrumento testis iuratos an credatur, remissive lib. 1. c. 30. c. 17. n. 9. p. 502
 NOTITIA quando dicatur, remissive lib. 1. c. 10. c. 3. nu. 4. pag. 163
 Notitia eorum, quæ publice, & solemniter sunt, prefertuntur, lib. 1. c. 18. c. 6. n. 5. p. 116
 NOTORIUM allegandum est quamuis non probandum, lib. 1. c. 3. c. 6. n. 11. p. 17
 Notorium non indiget probatione licet non releuet ab onere proponendi, lib. 2. c. 14. c. 11. n. 4. p. 570
 Notorium, & manifestum in quo differant, ostenditur ibidem n. 5. p. 171
 Notorium per orationem non efficitur dubium, lib. 2. c. 11. c. 3. n. 3. p. 130
 Notorium dicitur quod ex actis constat post conclusum in causa, lib. 1. c. 20. c. 35. n. 7. p. 517
 Notorio in probando non deservit iuramentum supplementum, lib. 2. c. 19. c. 2. n. 16. p. 463
 Notorium dicitur quod nulla tergificatione celari potest, lib. 3. c. 1. c. 8. n. 3. p. 713. & lib. 5. c. 40. cap. 24. num. 4. pag. 488
 Notorium probatione non indiget, lib. 3. c. 1. c. 8. n. 6. pag. 714
 Notorium, & publicum presumuntur omnes scire, lib. 5. c. 17. c. 5. n. 2. p. 309
 Notorium non indiget probatione, nec protestatione, lib. 5. c. 1. c. 9. n. 5. p. 145
 Notorium quod dicatur, remissive ibid. nu. 7
 Notorium facti quid sit, ostenditur lib. 5. c. 24. cap. 15. nu. 2. p. 403
 Notorium inducitur, & probatur per acta iudicij, lib. 5. c. 40. c. 24. n. 2. p. 488
 NOVALE quod dicatur, remissive lib. 2. c. 16. c. 1. n. 3. p. 411. & lib. 5. c. 33. c. 33. n. 3. p. 397
 Nouale est ager, seu terra nunc primum, seu de nouo profecta de nouo exiat hominum memoria quod aliquando culta fuisse, lib. 5. c. 40. c. 1. n. 3. p. 478. & c. 31. nu. 2. p. 486
 Nouale semel semper remanet nouale, lib. 5. c. 31. c. 31. nu. 2. p. 397
 Nouale quod definit esse nouale non reassumit eam qualitatem per redditum ad priores, ibid. n. 5
 NOVITIATVS annus debet esse continuus, ut valeat pro seculo, ita vt unus interruptio fana sit ne nouitiatus sit continuus, lib. 3. c. 31. c. 16. n. 5. p. 949
 Nouitiatus annus debet agi haberi Religiois susceptio, ibid. nu. 7
 Nouitiatus annus non extra monasterium, sed intra de eligenda peragendus est, nisi dum licentia Abbatis habita, aliquid iusta de causa extra deferatur, ibid. n. 8. & lib. 4. c. 6. c. 7. n. 4. p. 50
 NOVITIUS se proprijs professorum actibus sponte ingerens censetur profectus, lib. 3. c. 31. c. 4. n. 2. p. 940
 Nouito nolens proficere, sed à Religione egredi volens an sit relictuus de habitu nunciatus, ostenditur lib. 3. c. 31. c. 9. n. 5. p. 943
 Nouito à Religione egredi volenti omnia bona restituenda sunt viâ cum fructibus, etiam si sint feudalia, ibidem num. 6

Collectan. in quinque libros Decretal.

Novitij in articulo mortis existentem & quando ante
expirum probationis annum proficere possint, ostendit
lib. 3. c. 31. n. 4. p. 949

Novitius si de leprosa superstitum exijt propter malam
valetudinem, & postea reuertitur, potest censuram
primum tempus cum sequenti, ibid. n. 6

Novitius intra annum probationis licite potest à Religio-
ne retrocedere, lib. 3. c. 31. n. 20. num. 1. p. 957. & c. 32.
num. 1. p. 958

Novitij infra annum probationis e monasterijs exeuntes
non incurrunt aliquam inhabilitatem ad Ordines, lib. 3.
c. 31. c. 21. n. 2. p. 958

Novitium, & profectorum communem habitum deferens
per annum integrum in exitu anni professus tacite conse-
cratur, lib. 3. c. 31. c. 22. n. 1. p. 958

Novitius egrediens non tenetur solvere expensas in suis
alimentis à Monasterio consumptas, lib. 3. c. 31. c. 23.
num. 2. p. 958

Novitius immixtus est à gabbellari exactione, lib. 3. c. 49.
c. 7. nu. 11. p. 958

Novitij Religioſum sunt de iure Ecclesie, ita ut eos per-
cuentes incurrant sententiam excommunicationis, lib. 5.
c. 39. c. 5. n. 5. p. 440

Novitij decedentes absque sepulture electione quo loco
sint sepeliendi, remittit lib. 3. c. 28. c. 4. n. 4. p. 909

Novitium an possint absolvere Prelati Religioſum ab ex-
communicatione contracta ante novitium, lib. 5. c. 39.
c. 2. n. 5. p. 956

Novitio infra annum probationis decedente an eius bona
ad monasterium pertinere debeant, ostendit lib. 3.
c. 37. c. 3. n. 3. p. 905

Nullitates ex defectu iurisdictionis manantes sunt
attendende, lib. 2. c. 1. c. 4. n. 3. p. 344. & lib. 5. c. 30. c. 2.
nu. 5. p. 389

Nullitas ex defectu iurisdictionis infanabilis dicitur adeo,
ut nec sententia lata ab incompetenti iudice de parvam
consensu consolidari possit, lib. 2. c. 1. c. 4. n. 4. p. 44

Nullus tenetur ad quid faciendum cum dispensatio salu-
ta corporalis, lib. 1. c. 40. c. 6. n. 4. p. 319

Nullus plus iuris in alium transferre potest, quam ipse
in se habet, lib. 4. c. 10. c. 6. n. 6. p. 133

Nullum ab initio non consuevit ex tempore, lib. 1.
c. 6. c. 19. n. 4. p. 117

Nullum, & modicum æquiparantur, lib. 4. c. 6. c. 7. n. 7. p. 50

Nullum, & inuile æquiparantur, lib. 1. c. 7. c. 2. nu. 12.
p. 126

NVNDINAS, & mercatores prohibere possunt Episcopi
Dominicus, & festiuis diebus, lib. 2. c. 9. c. 1. num. 5.
p. 401

NVMERVS in electionibus auctoritatis, & meritis præ-
feritur, lib. 1. c. 6. c. 57. n. 7. p. 292

NVMMI vnus, & dimidio excessus, vel defectus satis
est visio in deceptio interveniat, lib. 3. c. 17. c. 3.
nu. 6. p. 814

NVNCIATIO noui operis non tollitur idonea cautione,
si nunciator se offerret intra trimense tempus de suo
iure velle probationes efficere, lib. 5. c. 32. cap. 4. n. 2.
p. 315

Nunciatio noui operis non competit pro seruitijs rus-
ticis, ibid. n. 5

Nunciatioſis noui operis remedium distat a compenſa-
tione ad dedicationem futuram, non iam factam, lib. 5.
c. 32. c. 3. n. 4. p. 335

NVNCCI vili plurimum viles assumuntur, lib. 1. c. 39. c. 2.
nu. 9. p. 245

Novicio creditur in his, quæ ad eius officium spectant,
extra officium tamen in rebus minimis, lib. 3. c. 18. c. 19.
nu. 4. p. 631

Novicio publico tunc non creditur quando citandus con-
nectitur, & præsumptioſus ostendit non fuisse citan-
tum, ibid. n. 5. & lib. 2. c. 14. c. 6. n. 4. p. 444

Novicio affirmati citatum respondit se non esse veni-

rum an sit credendum, remittit lib. 2. c. 28. c. 19. n. 6.
p. 635

Nuncio non creditur, lib. 1. c. 6. c. 37. n. 10. p. 110

NVPTIÆ Cana Galilee non fuerunt sancti Ioannis Ba-
ptiste, sed Simonis Cananæ, lib. 3. c. 23. c. 2. nu. 5.
p. 566

Nuptiarum auctore iure Concilij Tridentini quibus tempo-
ribus prohibeantur, ostendit lib. 1. c. 9. c. 5. n. 2. p. 403

Nuptiarum coactis malis exiis habere solent, lib. 4. c. 1. c. 14.
n. 4. p. 12. & c. 17. n. 3. p. 13

Nuptiarum secundarum non sunt benedicende, lib. 4. c. 21. cap. 1.
n. 2. p. 127

Nuptiarum incestus non contrahuntur ex solis sponsalibus in-
ter conjugueos, & affines non sequuta copula car-
nali, lib. 4. c. 30. c. 5. n. 6. p. 133

NVTRICI Christianæ etiam extra Iudæorum domos
eorum filios lactare non possunt, lib. 5. c. 8. nu. 4.
p. 191

O

O BEDIENTIAE plura ubi inueniantur, remittit lib. 1.
c. 32. c. 32. n. 2. p. 262

Obedientia concordiam conseruat in Angelis, pacem nu-
trit in Monachis, tranquillitatem generat in ciuibus,
ibid. num. 3

Obedientiam alicui iurans non censetur se obligare ad res
alibet, quas ille præcipit, lib. 2. c. 24. c. 16. n. 3. p. 567

Obedientia est nauigatio iura, lib. 1. c. 3. c. 5. n. 5. p. 33

OBEIDIRE Episcopo tenetur clerici in negotijs pertinen-
tibus ad statum clericalem alibi possent puniri, lib. 1.
c. 33. c. 1. n. 2. p. 281

Obedire legibus tenetur in foro conscientie, ibid. n. 6

OBIECTIONES aduersus testes regulariter proponi de-
bent ante publicationem, non verò postea, lib. 2. c. 20. c. 3. 1.
n. 5. p. 511

OBLATI dicuntur qui non tantum bona propria, verum
etiam se ipsos dant monasterio, lib. 5. c. 33. c. 24. n. 6. p. 388

Oblati, & confratres, quæ Religioſi tradiderunt, Ecclesia-
stice persone non sunt, nisi ad monasterium se transfe-
rant, & in eo inseruiant, lib. 1. c. 33. c. 23. n. 3. p. 166

Oblati, qui in totum se Religioſi non tradiderunt Ecclesia-
stice persone non sunt, lib. 5. c. 33. c. 3. n. 4. p. 166

Oblati in perpetuum alicui Religioſi vel Ecclesie, quia
sunt Ecclesiasticæ persone, eximuntur à tributis, & gabel-
lis, lib. 3. c. 49. c. 7. n. 8. p. 113

OBLATIONES lucrari non possunt nisi clerici interese-
ntes Divinis, lib. 1. c. 37. c. 3. n. 3. p. 320

Oblationes indistincte pertinent Rectori, ibid. n. 3

Oblationes, quæ sunt tempore lubas Ecclesie Cathedrali,
spectant ad Archiepiscopum eiusdem Ecclesie, &
non ad Episcopum, ibid. n. 4

Oblationis nomine intelligitur quicquid Deo, vel Ecclesie
eiusve ministris voluntarie exhibetur, lib. 5. c. 40. cap. 39.
n. 2. p. 491

Oblatio Religioſi facta filium impuberum vel mortuorum,
quid operetur & quomodo fieri debeat, ostendit lib. 3.
c. 31. c. 11. n. 3. p. 944

Oblatio defunctorum, quarum mortuorum, vel funera-
lium appellatur, lib. 2. c. 26. c. 4. n. 3. p. 193

Oblationes, quæ sunt alicui imagini depictæ in pariete ali-
cuius priuati, cedunt Ecclesie parochiali, cuius Rector
lib. 3. c. 1. c. 9. n. 4. p. 793

Oblatio verbalis sufficit recuſare creditore, lib. 1. c. 3. c. 11.
n. 19. p. 271

OBLIGARE se alicui, & successoribus suis sub pena per-
tur cur possit quis, non autem obligare se, & eos. (slo-
res iurati, ostendit lib. 2. c. 14. nu. 10. p. 105)

Obligari, aut hypothecari non potest res inusitata, lib. 2.
c. 30. c. 1. n. 10. p. 661

Obligatio reuelandi delictum illi, cui imminet, ita est intel-
ligenda, ut prius præcipitur fratrem admonere sic con-
da

Index rerum, & verborum

de iniuria agrestis, nisi ubi vergeret in damnum Reipublice, lib. 1. c. 12. c. 6. n. 23. pag. 336

Obligatio una, & causa una, proveniens ex pluribus actibus probatur per testes singulares, lib. 2. c. 2. c. 3. n. 16. p. 422

Obligatio annua non sufficit (sine) causis, quia in principibus ubi huiusmodi conditio purificatur, & noua nascitur obligatio, lib. 2. c. 13. c. 19. n. 9. pag. 419

Obligatio impetrans tractum successum non adimpletur per momentum, sed durare debet tantum quantum tractus successum, lib. d. n. 10

Obligatio una sub lata ex duobus remanet altera, lib. 2. c. 14. c. 6. n. 8. pag. 444

Obligatio per Principem ex conventionem contracta ad hoc valida est, ut nec ipse, nec eius successor, sine per electionem, sine per successorem, possit eam contrahere, vel praestare, sine per infirmitatem, lib. 2. c. 1. n. 7. p. 459

Obligatio alendi est punio d. i. s. i. Episcopo mouens ad Ordines carere non potest, lib. 2. c. 1. c. 16. n. 2. p. 45

Obligatio facta pro principali debito trahit etiam ad interese, & viuram, lib. 3. c. 1. c. 3. n. 4. pag. 566

Obligatio in forma Cameræ vigore tenetur, iatur beneficiis, c. Odoudus, lib. 3. c. 2. c. 3. n. 23. pag. 575

Obligatio ad antidota proprie non est obligatio inducens totius vinculum, lib. 3. c. 16. c. 7. n. 8. pag. 594

Obligatio praesumitur personalis, & non realis, lib. 3. c. 18. c. 6. n. 9. pag. 771

Obligatio ingrediendi Monasterium videtur à principio pura, sed sub conditione reuolucunda, lib. 3. c. 1. c. 2. n. 2. p. 894

Obligatio ad reddendam rationem alicuius administratio non ante, sed post redditam rationem ordinari potest, lib. 1. c. 19. c. 1. n. 2. pag. 100

Obligatus soluit certam quantitatem ad certum tempus, alias non luendo in tempore designato teneatur ad certam penam, si soluit maiorem partem debiti non incidit penam propter maiorem partem uoluntati lib. 5. c. 1. c. 9. n. 1. pag. 413

Obligatus ad reddendam rationem ante illam reddidit si ad Ecclesiam confugit an ab ea extrahi possit, remissive, lib. 3. c. 4. c. 6. n. 40. pag. 1109

Obligatus ad obsequium familiare quod ante excommunicationem praestabat Dominus, praestare quoque debet post excommunicationem, lib. 1. c. 19. c. 1. n. 3. pag. 419

OBREPATIO committitur per narrationem facti, subreptione vero per veritatem, lib. 2. c. 1. c. 10. n. 3. p. 50

Obreptio, & subreptione opposita processibus nullus est inuentus, lib. 1. c. 3. c. 3. n. 6. pag. 62

OBSTACULUM domus nate reddere uxori debitum, quando simul non fiant an potius faciendum sit coniugali obligationi, quoniam domini obsequio, remissive, lib. 4. c. 9. c. 1. n. 5. pag. 59

OBSTACULUM subiecta declarat, ac interpretatur mentem testis, lib. 1. c. 4. c. 8. n. 1. pag. 77

OBSTRUCTIO. Medici, & similes in relationibus spectantibus ad eorum officium de credulitate probant, lib. 2. c. 10. c. 5. n. 13. pag. 425

OBVENTIONIS appellatio quae veniant, offenditur lib. 3. c. 48. c. 3. n. 6. pag. 1097

OCCLUSIONIS an minus praesumitur ex occisione facta in capite, lib. 3. c. 12. c. 7. n. 3. pag. 318

Occidendi animus praesumitur ex qualitate, vel genere armorum, lib. 3. c. 14. c. 18. n. 17. pag. 346

OCCISVS si aliquis fuerit integratus aliquo delicto in publico obsequio peccato pro eo uindictam non est, lib. 3. c. 16. c. 2. n. 3. pag. 367

OCCVLTE faciens, dolose facere creditur, lib. 2. c. 19. c. 24. n. 4. pag. 343

Oculum erimen quod dicatur, remissive, lib. 1. c. 11. cap. 4. n. 2. pag. 164

OCVLI macula, quae non inducit magnam deformitatem, nec scandalum parit in populo, non excludit quin à clericatu, nec ab Episcopatu, lib. 1. c. 10. c. 1. n. 2. pag. 102

OECONOMOS praeficere potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. c. 1. c. 1. n. 10. pag. 784

OFFENDENS, si occidens iniuriam inferentem principali suo, amico, domino, vel consanguineo, non praesumitur de eius mandato occidisse si delictum sit momentaneum, lib. 2. c. 13. c. 15. n. 2. & 3. pag. 457

Offendens personam alicuius Principis inferioris superioris recognoscens ab Ecclesia inanius non est extrahendus, lib. 3. c. 4. c. 6. n. 10. p. 103

OFFENSUS se soluit ad in quo successu demeratur dicitur sententiam ratificare, lib. 2. c. 15. c. 3. n. 7. pag. 443

OFFICIALI dicitur se nunciasse, vel classis creditur, lib. 1. c. 1. c. 4. n. 1. pag. 421

Officialium iuramentum quando arguat scientiam domini, ostenditur lib. 2. c. 13. c. 15. n. 14. pag. 435

OFFICIO reuocatur, & illo priuatur non potest amplius ad id eligi, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 3. pag. 83

Officio quo priuatur propter negligentiam, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 4. pag. 120

Officium iudicis an sit implorandum ad restitutionem, ostenditur lib. 1. c. 16. c. 4. pag. 593

Officia deo non potest vni excusare, lib. 3. c. 1. c. 5. n. 1. pag. 719

Officium, status, & qualitas personae probantur per testes singulares in iuramentum ad iuramentum, lib. 1. c. 10. cap. 4. n. 35. pag. 423

OFFICIUM DIVINUM inceptum qui interruptit animo terrendi nam recitari, sed postea non repetitur, satisfacit praeposito, ostenditur lib. 3. c. 1. c. 1. c. 1. n. 102

Officium diuinum ut deus reciteretur requiritur attentio, siue illa sit ad verba, siue ad sensus verbarum, siue ad Christi passionem, ibid. n. 10. pag. 1073

Officium diuinum ad custodiendum peccatum mortale in priuato sufficit quod recitetur eo intervallo, quod est inter medium noctis praecedens, & sequens, lib. 3. c. 1. c. 1. n. 7. p. 1080

Officium vnius dei commutans in officium alterius peccat mortaliter, ibid. n. 9

OLEVM ab Episcopo benedictum est materia remota Sacramenti Extremæ Vnctionis, lib. 1. c. 1. c. 5. n. 1. pag. 124

Oleum infirmorum an possit benedici à simplici Sacerdote de licentia Prae, remissive, ibid. n. 6

Oleum, quo Imperatores, & Reges inunguntur, quale sit, ostenditur ibid. n. 10. p. 124

Oleum oliuarum est elementale Sacramenti Confirmationis, ballatum verò accidentale, lib. 2. c. 16. c. 1. n. 2. pag. 126

Oleo confectio si miscetur oleum profanum in minori, vel aequali quantitate, totum tamen confectatur, lib. 3. c. 4. c. 3. n. 2. p. 1073

Oleo confectio, seu aqua benedicta quare misceri possit liquor eiusdem speciei non conficitur in minori quantitate, ita ut totum maneat confectum, non ut vni confectum, ostenditur lib. 3. c. 4. c. 6. n. 2. & 9. p. 106

OMISSVM si aliquid sit de necessitate, si ipse clamibus ad substantiam Ordinis, ordinis iurisdictionem, ad executionem illius quoque ad suppletur, quod fuit omissum, lib. 2. c. 10. c. 1. n. 4. p. 116

ONVS adiectum rei facit ut res transeat cum illo, lib. 3. c. 1. c. 5. n. 4. p. 59. & lib. 3. c. 1. c. 1. c. 1. n. 6. p. 286

Onus detrendi Sacramentum Eucharistiae Sacramentum ad infirmos est de petri iuribus ad curam animarum, lib. 3. c. 4. c. 1. c. 1. n. 4. pag. 174

Onere duplici non debet quis grauari, lib. 2. c. 1. cap. 4. n. 11. p. 345

OPERA et cetera virtutum in hac vita viros eminentes continent, lib. 1. c. 1. c. 1. c. 1. n. 3. pag. 45

Opera bona facta extra charitatem quae effectus operum sunt, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 4. p. 421

OPERARIILIBUS laborantes in re aliena tribuere di-

centur, lib. 1. t. 10. cap. 1. num. 7. pag. 408
OPINIO illa presumitur vera, quæ à maiori parte do-
 ctorum crebrius recepta existit, lib. 1. t. 19. c. 31. nu. 8.
 pag. 140
Optio probabilis in foro conscientia sequi potest relicta
 probabiliori, lib. 1. t. 9. c. 4. n. 6. pag. 406
Optio alicuius doct. r. s. Matrimonium sustinentis præter
 sententiam illud impugnatur, lib. 1. t. 10. c. 47. n. 8. p. 14
PVS ipsum, quod demolitur pati non debet iudex,
 quando ei evidenter constaret de iniuria, & malitia
 denunciationis, lib. 5. t. 3. c. 1. n. 3. pag. 334
ORARE simul cum excommunicatis non dicit, lib. 5. t. 39
 c. 19. n. 8. pag. 456
ORATIONES priuatas pro excommunicato ad Deum
 dirigere licitum est, lib. 5. t. 39. c. 18. n. 2. p. 45
ORATORIVM constitutum auctoritate Episcopi Eccle-
 sica gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 9. h. 10. p. 114
Oratorum dicitur Ecclesia, seu Altare orandi causa con-
 structum, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 2. p. 1098
Oratoria non debent procuracionis onera sustinere, illa
 scilicet, quæ de Episcopi auctoritate erecta, & insinu
 non fuerunt, lib. 3. t. 39. c. 7. n. 2. p. 105
ORDINARIVS Ordinarius dicitur summus Ponti-
 fex, in procem. n. 9. p. 3
Ordinarius graue sit peccidicium ex prauentione Papæ in
 suis membris, lib. 1. t. 3. c. 38. n. 4. pag. 67
Ordinarij ad Ordines promouere possunt quos iudicauit
 sint assensum, lib. 1. t. 11. c. 5. n. 4. p. 165
Ordinarius non potest resistere violenter delegato Prin-
 cipis volenti esequi sententiam, lib. 1. t. 19. c. 8. nu. 5.
 pag. 110
Ordinarius absolueret non potest excommunicatum à dele-
 gato summi Pontificis, etiamsi ei delegatus iam esset
 de iunctus, aut alia ratione iurisdicção in illo expirasset,
 lib. 1. t. 39. c. 11. n. 1. p. 312
Ordinarij, & alij superiores mōitiones generales aliquan-
 do faciunt vt scientes talia, vel talia crimina sub pena
 excommunicationis denuncient, lib. 1. t. 31. c. 1. num. 5.
 pag. 264
Ordinarij Iudices Ecclesiastici inuocare possunt auxilium
 brachij secularis, ibid. n. 7
Ordinarij absolueret non potest excommunicatum à dele-
 gato summi Pontificis, lib. 1. t. 39. c. 11. n. 1. p. 312
Ordinarij in exemplum quamuis negligentem nullam in-
 fūctionem exercere possunt, lib. 1. t. 31. c. 19. num. 4.
 pag. 377
Ordinarij Iudex ante electionem arbitrorum potest si ve-
 lit negotium principale alteri non suspecto committere,
 lib. 1. t. 2. c. 4. n. 3. pag. 363
Ordinarij licentis alienationibus aliquem esse excommunica-
 tum, vel quid simile, an credatur, remissum lib. 3.
 t. 19. c. 7. n. 3. pag. 459
Ordinarij hodie potest dispensare in denunciationibus,
 lib. 1. t. 3. c. 3. n. 4. p. 31
Ordinarij, vel parochus quamuis sciat impedimentum,
 & nemo denunciat, potest illud dissimulare si sibi con-
 stet de dispensatione pro foro conscientie, ibid. n. 6
Ordinarij consentium in donatione iniquitacionis præsu-
 mitur interuenisse si ante effectuationem donationis, vel
 transactis quadraginta annis, lib. 3. t. 38. cap. 8. num. 3.
 pag. 1019
Ordinarij Iudex cum accedit ad locum aliquem suæ
 iurisdictionis, alit se ipsum, lib. 3. t. 1. c. 10. n. 3. p. 703
ORDINIS characterem minime recipit non baptizatus,
 lib. 3. t. 43. c. 3. n. 3. p. 1084
Ordines duo sacri non possunt conferri eidem vna die,
 lib. 1. t. 1. c. 13. n. 2. p. 168
Ordinibus sacris insignitus ante legitimam ætatem ab illo-
 rum executione suspensus est, & quid ætate constitu-
 tione Pij II. lib. 1. t. 11. c. 14. n. 4. p. 169
Ordo sacer an liberetur à patria potestate, offenditur lib. 1.
 t. 1. c. 3. n. 4. p. 173

Ordines suscipere qui obligentur, remissum lib. 1. t. 14.
 cap. 6. numero 1. pagina 176
Ordo Clericalis confertur per Primam Tonsuram, lib. 1.
 t. 14. c. 11. n. 6. p. 181
Ordinibus Sacris iniiciendus præsumitur habilis, & idoneus
 ad beneficia simplicia, lib. 1. t. 14. c. 13. n. 5. p. 183
Ordines sacros recipere potest qui grauatus est debito sine
 aliqua administratione contradio, lib. 1. t. 19. c. 6. nu. 4.
 pag. 500
Ordinibus iniiciari non prohibetur administrator rerum
 Ecclesiasticarum, aut miserabilium personarum, ibidem
 num. 5
Ordines minores non presumuntur ex maioribus, lib. 1.
 t. 11. c. 1. n. 3. p. 160
Ordines Sacros recipiens à Papa honorandus, & antepo-
 nendus est in beneficiorum concursu lib. 1. t. 32. c. 7.
 nu. 4. p. 184
Ordines Sacramentum folia Pontificibus reſeruatum est,
 lib. 1. t. 4. c. 4. n. 3. p. 73
Ordines Minores ex delegatione Summi Pontificis possunt
 à simplici Sacerdote conferri, ibid. n. 4
Ordines maiores, nec vigore delegationis facti à Papa pos-
 sunt ab alijs conferri, quàm ab Episcopis, ibid. n. 5
Ordines minores non veniunt appellatione Sacrorum, lib. 1.
 t. 6. c. 7. n. 3. p. 93
Ordinibus minoribus iniiciendi debent intelligere saltem
 linguam latinam, ibid. n. 4. p. 94
Ordines sacri quando conferuntur, Missa non est de eorum
 substantia, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 1. p. 116
Ordines etiam Sacros quolibet tempore Papa conferre po-
 test, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 1. p. 163
Ordines minores quolibet Dominica aut festiuitate die confer-
 ri possunt ab Episcopis, ibid. nu. 7. p. 163. & c. 3. n. 1.
 pag. 164
Ordines minores sui est Episcopo dare feria sexta vespere
 præcedente Sabbatum, in quo de Iure Ordines Sacri con-
 feruntur, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 1. p. 164
Ordines sacros quibus temporibus Episcopi dare possunt,
 ostenditur ibid. n. 6
Ordines minores vna die an Episcopus dare possit, ostendit
 ibid. n. 7. & lib. 1. t. 39. c. 3. n. 4. p. 311
Ordines suscipiens extra tempora quam penam incurrit,
 ostenditur lib. 1. t. 11. c. 8. n. 3. p. 166
Ordinis Sacramentum in loco interdicto, & personis inter-
 dictis conferri non potest, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 11. p. 10
Ordinis cuiuslibet collatio gratia est facienda, lib. 5. t. 3. c. 1
 nu. 2. p. 159
Ordinis aliquem actum quando quis dicat solemniter,
 vel ex officio exercere, ostenditur lib. 5. t. 28. c. 1. nu. 6.
 pag. 316
Ordinem Sacrum bene quis recipit etiam si nullum habeat
 de minoribus, lib. 1. t. 19. c. vñ. n. 9. p. 319
Ordinem Episcopalem nullus recipere potest, nisi sit saltem
 Sacerdos, ibid. n. 10
Ordines suevæ quando quis dicitur recipere, ostenditur
 lib. 5. t. 30. c. 1. n. 6. p. 310
Ordines minores, & subdiaconatum eidem conferri vna
 die sine Papæ licentia non potest, nisi adit consuetudo,
 lib. 5. t. 30. c. 1. n. 2. p. 311
Ordinis Sacramentum vetè datur excommunicato quoad
 characterem, non quoad Ordinis executionem, lib. 5. t. 30
 c. 3. n. 3. p. 313
Ordines Sacros suscipere volens probare debet se legitime
 natum, quoties de se contraria fama catat, lib. 3. t. 4. c. 14
 nu. 1. p. 403
Ordinis Sacramentum Iure datur excommunicato quoad
 characterem, non quoad executionem, lib. 5. t. 39. c. 3. n.
 nu. 5. p. 461
ORDINARE qui non potest, non potest iudicare, lib. 3.
 t. 19. c. 3. n. 3. p. 914
Ordinare verbum, est latius verbo conferre, lib. 1. t. 19. c. 15
 nu. 7. p. 136

Ordi-

Index rerum, & verborum

Ordinare, & pronuciare ordinandum inter se differunt, ibid. nu. 8
Ordinari potest, qui duxit uxorem a se primo corruptam, lib. 1. t. 31. c. 1. n. 5. p. 209
Ordinari potest in sacris, qui beneficium Ecclesiasticum sufficiens non habet, si tamen habeat patrimonium idoneum accedente Episcopi dispensatione, lib. 3. t. 5. c. 23. n. 2. p. 742
Ordinari quis non potest absq; patrimonio etiam si habeat patrem diuitem, lib. 5. t. 5. c. 1. n. 6. p. 184
ORDINANS non tenetur ad alimenta ordinati sine patrimonio nisi in subsidium, lib. 3. t. 50. c. 4. n. 7. p. 736
Ordinans non debet respicere preter carnales, lib. 1. t. 14. c. 11. n. 6. p. 181
ORDINATVS ad presentationem beneficii cum pallio quod nihil inquam potest a presentante ratione presentationis, non potest accedere ad superiores Ordines, nec ad susceptio ministrare, lib. 5. t. 3. c. 37. n. 3. p. 175
Ordinandus 10 Subdiaconum titulum habere debet, ibidem nu. 3
Ordinatus cum patrimonio sibi donato cum conditione de restituendo post ordinacionem nullam incurrit suspensionem, ibid. n. 7. p. 176
Ordinandus conueniens cum ordinante ipsum post susceptos Ordines non molestare super beneficio, aut alimentis, suspensus sit ab Ordine sic suscepto, & ordinator ab ordinacione per triennium, lib. 5. t. 3. c. 45. nu. 3. pag. 179
Ordinatus dicitur habere liunde quando habet patrem diuitem, lib. 1. t. 5. c. 1. n. 5. p. 183
Ordinatus in apostasia a religione cum sit excommunicatus, irregularitatem incurrit, lib. 5. t. 9. c. 6. n. 3. p. 225
Ordinatus ante annos discretionis recipit characterem, lib. 5. t. 29. c. 1. n. 6. p. 319
Ordinatus Sacro Ordine ante usum rationis non tenetur vi voti ad seruandam castitatem, ibid. n. 7. p. 319
Ordinatus per saltum recipit characterem Ordinis sic suscepti, sed non eius executionem, ibid. n. 8
Ordinatus furtiuus, si erat laicus excommunicatio contra illud facientes, non potest in ordine sic suscepto ministrare, vel ad superiorem ascendere sine Papae dispensatione, lib. 5. t. 30. c. 1. n. 2. p. 320
Ordinatus a Papa a nullo potest ad Superiores Ordines promoueri sine ipsius licentia, lib. 1. t. 11. c. 12. n. 1. p. 167 & eod. lib. 1. t. 33. c. 7. n. 3. p. 184
Ordinatus ante legitimam aetatem attentata Bulla Pij II. est suspensus perpetuo donec absolutiois beneficium consequatur, lib. 1. t. 11. c. 14. n. 6. p. 169
Ordinatus ante legitimam aetatem ignoranter non incurrit suspensionem, nec celebrando efficitur irregularis, ibidem nu. 8
Ordinari a Papa non sunt exempti, sed iurisdictioni Ordinarii subiecti, lib. 1. t. 33. c. 7. n. 2. p. 184
Ordinatus per metum an, & quando recipiat characterem, remissus lib. 3. t. 43. c. 3. n. 15. p. 1079
Ordinatus metu non cogitur continentiam seruare quando metus sui cadens in constatuem virum, ibid. n. 18
Ordinatus, vel absolutus ab Episcopo non baptizatus saluatur in fide Sacramenti, lib. 3. t. 43. c. 3. n. 5. p. 1084
ORDINATIONES Regis Lusitanorum confirmatae fuerunt in concordatis in Curia Romana inter Clementem, & Regem Dionysium, lib. 1. t. 2. c. 10. nu. 31. pag. 17
ORDO Christi in Portugalia quando incorporatus ostenditur lib. 5. t. 33. c. 3. o. 6. p. 344
Ordo quando ponitur in aliqua dispositione gratia exempli nunquam censetur positus pro forma, lib. 2. t. 1. c. 2. nu. 1. p. 342
Ordinis peruerfus delegato in delegatione assignati vitiis processum, lib. 2. t. 1. c. 19. n. 3. p. 358
Ordo Iuris in possessione requiritur, lib. 1. t. 6. cap. 1. n. 2. pag. 387

Ordo iudicarius in notariis non est seruandus, lib. 2. t. 14. c. 21. n. 3. p. 570
ORIGINAL, & exemplum quando inter se differunt, potius standum est originali, lib. 1. t. 12. c. 1. n. 4. p. 533
Originalis penes scriptores remanere debent, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 22. p. 480
Originalis culpa remittebatur per Circumcisionis mysterium, lib. 3. t. 42. c. 3. n. 5. p. 1080
ORIGINALII, quod adscriptus sunt liberi, lib. 3. t. 6. c. 2. n. 3. p. 187
ORIVNDIS potius, quam extemis sunt conferenda beneficia, lib. 1. t. 3. c. 42. n. 8. p. 68
Orivndis de iure facilius prouideretur, quam extemis, ibid. n. 9
OSCVLMVM luxuriosum quando dicatur, lib. 5. t. 16. c. 5. nu. 8. p. 158
OSIVS quis, & qualis fuerit eius vita, refertur lib. 1. t. 2. c. 3. n. 3. p. 87
OSTIARIJ, alique officiales, qui dum turbam tenent, irrumpente Clericum fortuito casu laedunt, ab excommunicatione excusantur, lib. 5. t. 38. c. 3. n. 1. p. 437
OTIOSITAS quae mala pariat, remissus lib. 1. t. 9. c. 10. n. 30. p. 158

P

PACISCI super alterius hereditate non potest, nisi eius voluntate interueniente, lib. 1. t. 33. c. 5. n. 2. p. 295
PACTA sunt seruanda, lib. 1. t. 35. c. 1. n. 3. p. 293
Pacta tempore graue esse apud Deum ne dum apud homines, ibid. n. 4
Pactum nudum quid sit, & quando inducat actionem de iure Ciuili, & Canonico, & quid si sit iuratum, & inter mercatores, remissus ibid. n. 6
Pactum plus potest, quam statutum, lib. 2. t. 24. c. 19. nu. 2. pag. 169
Pacta quibus quis promittit certam partem fructuum, & beneficiorum tam collatorum, quam conferendorum, pro dote sororis, non sunt simoniaci, lib. 3. t. 13. c. 6. nu. 4. p. 81
Pactum legi commissoriae in pigooribus reprobatur, & non in venditione, lib. 3. t. 21. c. 7. n. 2. & 3. p. 261
Pactum quod pignus debitu non soluto maneat penes creditorem iusto pretio, est validum, ibid. n. 5
Pactum de recto cum moderate petij inducit contractum vsurarium, lib. 3. t. 17. c. 1. n. 2. p. 819
Pactum de recuperanda re vendita etiam cum clausula, quandoque, praescribitur spatio triginta annorum, ibid. n. 3
Pactum de retrocedendo facit rem esse minoris pretij, quam fuisset si libera venderetur, ibid. n. 5
Pactum tempore contractu matrimonij, quod mulier non teneatur soluere debita mariti etiam contracta constanter matrimonio, validum est, lib. 4. t. 20. c. 3. nu. 10. p. 136
Pactum de retrocedendo vtrum maneat valorem rei, lib. 5. t. 19. c. 8. n. 11. p. 279
Pactum excedens interesse certum a lege, aut statu, vel consuetudine taxatum, est nullum, lib. 5. t. 19. c. 16. nu. 11. p. 285
PALATIVM Episcopi Ecclesiastica gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 9. n. 12. p. 114
PALLIATVS ad aliam Ecclesiam translatum cum pallio secundo loco sibi concessa sepelitur, lib. 1. t. 8. cap. 2. nu. 3. p. 140
PALLIVM de corpore Beati Petri quomodo assumi dicatur, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 4. n. 6. p. 89
Pallio viri possunt Archiepiscopi solummodo intra suas prouincias, lib. 1. t. 8. c. 1. n. 3. p. 148
Pallio alterius non potest vnus Metropolitanus sepeliri, lib. 1. t. 8. c. 2. n. 2. p. 148
Pallium antequam sit acceptum Archiepiscopus non fortitur nomen Archiepiscopi, lib. 1. t. 8. cap. 3. num. 2. pag. 148

Pallio

Pallio semper, & vbiq; Papa vti potest, lib. 1. t. 8. cap. 4. nu. 2. p. 149

Pallium sub qua forma verborum tradatur, ibid. nu. 3

PANIS qualis sit propria materia Sacramenti corporis Christi, ostenditur lib. 1. t. 1. c. 1. nu. 15. p. 8

PAPATVS dicitur beneficium, lib. 5. t. 26. c. 1. nu. 3. pag. 305

PAPA dicitur Episcopus vniuersalis Ecclesie, in proem. nu. 7. p. 3

Papa habet pro diocesi propria totum Orbem, in proem. n. 8. p. 3

Papa aliquando, vel Vrbis Romæ, vel Catholice Ecclesie Episcopum se ipsum appellat, in proem. n. 11. p. 3

Papa fratres vocat Episcopos, quasi sibi æquales, Cardinales verò, & Reges filios, in proem. n. 12. p. 3. & lib. 5. t. 20. c. 6. n. 2. p. 101

Papa de stylis ita se feruim feruorum Dei appellat, vt si appareret Bulla sine huiusmodi inscriptione de falso esset suspecta tanquam contra stylum, in proem. nu. 14. p. 3

Papa in decisionibus causarum maior est omnibus Sanctis, qui Summi Pontifices non fuerunt, lib. 1. t. 2. c. 1. nu. 3. pag. 15

Papa potest privilegio, seu concessione certas Clericorum causas committere Iudicibus secularibus, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 11. p. 23

Papa non potest in totum, & generaliter fori privilegio Clericorum derogare, potest tamen illud interpretari, mutare, &c. lib. 1. t. 2. c. 11. n. 21. p. 24

Papa nunquam aliterat consuetudini cognoscendi Laicos de aliquibus causis Clericorum consensum præstitit, immò quotidie eius officiales premis, & centuria afficiunt Laicos, qui talia facere audent, lib. 1. t. 2. cap. 10. nu. 23. p. 25

Papa quando in litteris narrat renunciationem beneficii per tale procuratorem fuisse factam, ex hoc probatur illum fuisse procuratorem, lib. 1. t. 3. c. 24. n. 27. p. 60

Papa ea, que sunt Ordinis, an possit Laico conferre, ostenditur lib. 1. t. 4. c. 9. n. 9. p. 73

Papa potest dispensare in iure naturali, & Diuino non abrogando in totum, vel ex parte, sed declarando eius obligationem per veram dispensationem in casu aliquo speciali locum non habere, lib. 1. t. 4. c. 11. n. 4. p. 79

Papa in seruicio existentes percipiunt fructus beneficiorum suorum, non tamen distributiones sine eius speciali privilegio, lib. 1. t. 4. c. 3. n. 8. p. 84

Papa potest dispensare super Concilium, lib. 1. t. 6. cap. 4. n. 4. p. 89

Papa in electione an locus sit de substantia, remissiuè lib. 1. t. 6. c. 6. n. 4. p. 90

Papa in electione duarum partium concordia requiritur, & quod hodie attenta nouissima Greg. XV. Constitutio ne, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 6. n. 5. p. 90

Papa nemine iudicatur, lib. 1. t. 6. c. 6. n. 6. p. 90

Papa non potest sibi eligere successorem, lib. 1. t. 6. cap. 6. n. 10. p. 91

Papa potest facere Constitutionem super electione sui successoris, lib. 1. t. 6. c. 6. n. 11. p. 91

Papa in tubio intendit cuique providere in patria sua, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 13. p. 85

Papa electio qualiter olim fiebat, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 6. n. 3. p. 90

Papa electio ad quos pertinet si Sede Apostolica vacante, omnes Cardinales mortui essent, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 3. n. 12. p. 110

Papa solus potest dispensare in ætate ad susceptionem Ordinum, lib. 1. t. 6. c. 3. n. 9. p. 119

Papa potuit transferre Imperium in personam Caroli marci & Grecis in Germanos, & dispendere de Imperatoris electione, confirmatione, coronatione, &c. lib. 1. t. 6. c. 34. nu. 3. p. 128

Papa potest electionem de Imperatore factam improbare si

idoneus non videretur, & ex rationabili causa alium eligere, & electum depnere, ibid. n. 4. p. 121

Papa dicitur habere penitiam totius Iuris, lib. 1. t. 6. c. 57. n. 3. p. 141

Papa est Vicarius Christi, lib. 1. t. 7. c. 4. n. 2. p. 147

Papa est successor Petri, ibid. n. 3

Papa semper, & vbiq; pallio vti potest, lib. 1. t. 8. c. 4. n. 2. pag. 149

Papa quolibet tempore Ordines etiam Sacros conferre potest, lib. 1. t. 1. c. 11. n. 2. p. 163

Papa potest ex speciali gratia Episcopum concedere vt Ordines extra tempora conferre possit, ibid. n. 3

Papa solus, vel Legatus de Latere ex speciali sibi data potestate cum ordinatis extra tempora dispensat, lib. 1. t. 1. c. 16. n. 2. p. 170

Papa solus seclusus Religionum privilegijs dispensare potest cum illegitimis Religionis vt ad dignitates, & prelaturas promouantur, lib. 1. t. 17. c. 1. n. 4. p. 187

Papa solus dispensat, vt illegitimus habere possit ea beneficia, que in eadem Ecclesia existunt, in qua genitor habuit, vel de presenti habet, lib. 1. t. 17. c. 3. n. 6. p. 189. & c. 9. n. 3. p. 191

Papa tenetur ad Confessionem Sacramentalem omnibus illis casibus, quibus de iure Diuino est instituta, & præcepta, lib. 1. t. 29. c. 1. n. 8. p. 232

Papa multitudinem negotiorum impeditur præterita retinere memoria non presumitur, lib. 1. t. 29. cap. 1. nu. 2. pag. 232

Papa nunquam intendit tertio præiudicium etiam minimum inferre, lib. 1. t. 29. c. 15. n. 3. p. 235

Papa non delegat causas nisi personis existentibus in dignitate, lib. 1. t. 29. c. 18. n. 2. p. 237

Papa in delegando videtur voluisse providere negotijs litigiosis, & non personis, lib. 1. t. 29. c. 23. n. 2. p. 246

Papa vbi apposuit manum Legatus de Latere non potest se intromittere, lib. 1. t. 30. c. 2. n. 3. p. 248

Papa quando Episcopo committit id, quod seniora commisione ad illius spectabat potestatem non delegat nisi ad id de quo tribuitur, sed Ordinaria, nisi in commissione adiecta fuerit clausula, auctoritate nostra, vel tanquam delegatus a nobis, lib. 1. t. 31. cap. 2. nu. 2. pag. 271

Papa comparatur Sibi, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 6. p. 283

Papa auctoritas, & scientia excusat a vicio simulationis Inductæ de iure posituæ, lib. 1. t. 34. c. 4. n. 7. p. 294

Papa auctoritas deficitus omnes iuramentum supplet lib. 1. t. 36. c. 1. n. 3. p. 296

Papa potest esse iudex in sua causa, lib. 1. t. 3. c. 12. nu. 5. pag. 352

Papa in nullo impedimento iure Diuino naturali matrimonium detinente dispensare potest, lib. 1. t. 3. c. 13. n. 17. p. 433

Papa ex vi Pontificalis officij habet sufficientem potestatem super omnia negotia secularia, quando de expediri inter Principes ad quietem, & conseruationem, & c. ecclesie defensionem, & ad bonum supernaturale, lib. 1. t. 19. c. 1. n. 2. p. 419

Papa, Regis, & Imperatoris assertionis, & testimonio plene creditur, lib. 1. t. 20. c. 28. n. 4. p. 519

Papa licet habeat plenitudinem potestatis, potest sibi socios accipere, qui illa in ea extendenda adiuvant, lib. 1. t. 23. c. 6. n. 2. p. 547

Papa potest dispensare vt matrimonium contrahatur inter paruum, & neptem ex fratre, lib. 1. t. 23. cap. 11. nu. 6. pag. 552

Papa an possit sine causa aliquem priuate beneficio suo ostenditur lib. 1. t. 27. c. 12. n. 4. p. 609

Papa solus potest dispensare vt coniugatus qualescunq; beneficium cibeant, lib. 1. t. 1. c. 5. n. 3. p. 710

Papa potest dispensare vt promoti ad sacros Ordines matrimonium contrahant, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 4. p. 710

Papa a residencia in beneficijs curam animarum habentibus

Index rerum; & verborum

- tribus sine iusta, & debita causa nullum potest relaxare, lib. 3. c. 14. n. 3. p. 731
- Papa** per clausulas derogatorias generales super Concilium dispensare non censetur, lib. 3. c. 19. n. 4. p. 746
- Papa** statim quod lapsus est primum hereticæ concessum Ordinarijs ad providendum de beneficijs vacantibus, potest conferre, lib. 3. c. 18. c. 2. n. 8. p. 773
- Papa** ad vacatura beneficia ius tribuit, lib. 3. c. 18. c. 4. n. 2. p. 774
- Papa** ad beneficia vacatura expectatus licite concedit, ibid. n. 3
- Papa** solus est Ecclesiam Collegiam in Cathedrali erigere, lib. 3. c. 9. c. 1. n. 3. p. 782
- Papa** potest eximere à paxillatione decimarum, lib. 3. c. 30. c. 14. n. 3. p. 919
- Papa** communicando privilegia alicuius Religionis, in quibus adest expressa exceptio à solutione decimarum, an censetur alteri Religionis exemptionem à solutione decimarum communicasse, ostenditur lib. 3. c. 30. c. 34. n. 4. p. 937
- Papa** solus potest licentiam concedere transeundi ad laxiorem Religionem nulli legitima causa existente, lib. 3. c. 31. c. 18. n. 2. p. 953
- Papa** potest dispensare in matrimonio rato vel soluto eius vinculo possint libere coniuges aliud matrimonium inire, lib. 3. c. 7. n. 14. p. 960
- Papa** habet potestatem dispensandi in votis propria, & vera dispensatione relaxante voti vinculum, quod casu subfalsa verè obligabat, lib. 3. c. 14. c. 5. n. 1. p. 984
- Papa** an possit in lege divina, & naturali dispensare, ostenditur ibid. n. 2. & 4
- Papa** vniuersalis Pastor crediti sibi à Deo omnis curam gerens in ordine ad finem supernaturalem, & bonum Ecclesie potest Regem Regno priuare, lib. 3. c. 34. cap. 6. n. 10. p. 1087
- Papa** in casibus, quibus Reges deponere, aut priuare potest, novos constituere in praxidum legitimi successoris non valet, ibid. n. 11. & 14
- Papa** potest Regem Regno priuare, & catenae adiudicare vbi ex circumstantijs occurrentibus apparuerit sic expedire bono spirituali totius Regni, & conseruationi Religionis, ibid. n. 15. p. 1088
- Papa** beneficium vbi adest supplet quosconque defectus, & solemnitates alias requisitas, lib. 3. c. 48. c. 5. n. 3. p. 1098
- Papa** solus potest Sanctus canonizare, lib. 3. c. 45. cap. 1. n. 3. p. 1087
- Papa** non potest errare in Sanctorum canonizatione, ibid. n. 5
- Papa** non potest dispensare cum Religiosis in particula, si in hoc quod stante Monachatu simul etiam habeant proprium proprium, & stricto modo sumptum, lib. 3. c. 35. c. 6. n. 11. p. 1001
- Papa** an possit dispensare in voto solemniter castitatis profecti, ostenditur ibid. n. 12
- Papa** an possit statuere, vt Matrimonium ratum dirimatur per subsequens copula consummatum, ostenditur lib. 4. c. 3. n. 5. p. 386
- Papa** potest dispensare in radice Matrimonij, etiam post mortem alterius ex coniugibus, si dispensatio per parentes in vita posita fuerit, lib. 4. c. 5. c. 5. n. 9. p. 43
- Papa** non solum ad spiritualia, sed etiam ad actus secularis Laicos potest legitimare in terris Imperij, lib. 4. c. 17. c. 13. n. 3. p. 107
- Papa**, qui potest tollere impedimentum à lute positum procedens, potest etiam illo sublato dispensare in alijs radicis, lib. 4. c. 17. c. 13. n. 4. p. 108
- Papa** censetur in radice dispensare, quando ipse declarat legitimos filios natos ante dispensationem, & postea nasciturus, lib. 4. c. 17. c. 13. n. 5. p. 108
- Papa** in terris Regum directè non habet iurisdictionem quoad temporalis, lib. 4. c. 17. c. 13. n. 37. p. 108
- Papa** potest sine Cardinalibus omnia expellere etiam arduum, ex ciuitate tamen in arduis debet communicare cum Cardinalibus, lib. 4. c. 17. c. 13. n. 41. p. 112
- Papa** an possit mortis penam corporalem infligere, committit lib. 4. c. 13. c. 13. n. 49. p. 111
- Papa** errare non potest cum aliquod definit tanquam summus totius Ecclesie Pastor, & Pastor, lib. 4. c. 19. cap. 7. n. 2. p. 122
- Papa** an super infideles habeat potestatem faciem gubernatum, remittit lib. 4. c. 19. c. 8. n. 3. p. 124
- Papa** non potest dispensare in pluralitate vtrorum, lib. 4. c. 19. c. 8. n. 11. p. 124
- Papa** an habet supremam potestatem in probando, & concedendo conuictum cum infidelibus, & ius debellandi eos, lib. 5. c. 6. c. 12. n. 3. p. 194
- Papa** litteras falsitatis excommunicatur in Bulla Cœnz Domini clausula 6. degradatur, & traditur Curie seculari penis legalibus puniendi, lib. 5. c. 10. c. 7. n. 3. & 9. p. 293
- Papa** litteras falsis vtrius mitius punitur, quam illas falsificans, ibid. n. 16. p. 293
- Papa** maledicere est puniendus, lib. 5. c. 26. c. 1. n. 1. p. 305
- Papa** solus potest vnire Episcopatus, lib. 5. c. 31. c. 6. n. 2. p. 316
- Papa** communicans cum excommunicato an peccet, ostenditur lib. 5. c. 33. c. 12. n. 13. p. 327
- Papa** in eadem causa potest esse Iudex, & testis, ibid. n. 12
- Papa** recipiens aliquos in filios non censetur eos eximere, lib. 5. c. 33. c. 18. n. 3. p. 176
- Papa** appellationes ad se interpositas omisso medio solet admittere, lib. 5. c. 33. c. 23. n. 25. & 26. p. 367
- Papa** concedit privilegium Fratibus Minoribus & Predicatoribus vsque vbiunque fuerint sine parochialia iura pignudicio cum Altari valeant viatico celebrare, lib. 5. c. 33. c. 30. n. 3. p. 391
- PAR** in parem non habet imperium, lib. 1. c. 6. c. 20. n. 9. p. 106
- Paria** sunt statuti ligari, & forum sortiri, lib. 2. c. 3. c. 9. n. 7. p. 208
- PARALITICI** non possunt promoueri, nec promoti ministrare, sed illis dandus est coadiutor, lib. 3. c. 6. c. 6. n. 2. p. 707
- PARENS**, qui habet malam fidem impedimenti, non gaudet iure legitimi parentis, lib. 4. c. 17. c. 2. n. 10. p. 92 & c. 14. n. 5. p. 173
- Parentum** incestum in causa matrimonij ad fauorem filiorum recipi potest, lib. 4. c. 18. c. 3. n. 2. p. 115
- Parentes** recipi possunt in testes per filijs in his, quæ moris per eos fieri consueverunt, quam per alios, ibidem n. 3
- Parentes** an sint plures diligendi, quam vxor, lib. 4. c. 4. c. 8. n. 14. p. 125
- Parentes** in probanda consanguinitate filiorum testes esse possunt, lib. 4. c. 20. c. 21. n. 5. p. 504
- Parentum** confessio, & nominatione magna insurgit præsumptio per filios, lib. 4. c. 19. c. 10. n. 1. p. 478
- Parentum** appellatione ascendentes omnes vniuersique sexus continentur, lib. 5. c. 40. c. 2. n. 3. p. 478
- Parentes** peccant, qui filios exponunt si eos nutrire, & alere commodè possunt, lib. 5. c. 11. c. 1. n. 2. p. 328
- Parentes** in testes admitti possunt vbi filius petit in virum aliquem sibi æqualem, secus si diuitijs, & nobilitate exsuperior, lib. 5. c. 20. c. 12. n. 4. p. 504
- Parentes** an probanda consanguinitate filiorum testes esse possunt, ibid. n. 8. & in crimine hæresis, n. 11. & vbi debetur an filius habuerit animum proficendi in aliqua Religione, ibid. n. 13. & in casu status n. 14. & vbi sit inter duos filios, n. 15. & circa ætatem filiorum, n. 17. Vide verbo Pater.
- PARISIIS** quare Ius Civile doceri, aut audiri prohibetur in c. super specula de priuileg. lib. 3. c. 33. c. 18. n. 9. p. 393

Index rerum, & verborum

Patriarchalis Crux qualis esse debeat, ostenditur ibid. num. 15
Patriarcha in Vrbe, vel vbi Romanus Pont. fuerit Crucem præferre non possunt, ibid. n. 16. p. 384
Patriarcha Crucem præferre non potest vbi legatus Papæ præfens esset, ibid. n. 18
PATRIMONIALIA bona propter crimen hæresis confiscari sunt applicanda. fisco Ecclesiæ Episcopalis, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 8. p. 215
PATRIMONIUM ad minores Ordines de consuetudine non requiritur, lib. 3. t. 5. c. 2. n. 2. p. 734
Patrimonij bona, ad cuius titulum sunt quis ordinatus, habent privilegia, quæ conceduntur à iure bona Ecclesiasticis, saltem interim quod non extinguatur per ademptionem beneficii, lib. 3. t. 5. c. 4. n. 9. p. 736
Patrimonij sub vocabulo, ad cuius titulum potest quis ordinari, quid veniat, ostenditur lib. 3. t. 5. c. 3. num. 3. pag. 349
Patrimonium ad cuius titulum quis est ordinandus debet constitui super re certa, & immobili, ibid. n. 4
PATROGINANS scienter petenti rem suam sibi præiudicat, lib. 1. t. 36. c. 6. n. 5. p. 298
PATRONVS non tenetur alium præsentare si Ordinarius sine legitima causa præsentatum admittere nolit, lib. 1. t. 5. c. 5. n. 4. p. 86
Patroni Ecclesiastici præsentantes indignum scienter priuantur iure præsentandi, Laici verò pro prima tantum vice, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 36. p. 97
Patronus Laicus præsentans minus idoneum si est intra quattuordecim tempus, poterit alium idoneum præsentare, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 3. p. 366
Patronus Ecclesiasticus ratione Ecclesiæ, & non patrimonij præsentando scienter indignum est priuatus pro illa vice iure præsentandi, ibid. n. 5
Patroni Laici quare variare possint non in Ecclesiastici, remissive ibid. n. 6
Patrono clapo termino præscripto ad præsentandum Episcopis ipsi facere rem gratam, etiamque ad præsentandum admittere potest, lib. 1. t. 10. c. 2. n. 3. p. 161
Patronus in fundatione beneficii potest sibi reservare pensionem, vel aliud onus apponere, lib. 1. t. 4. c. 6. num. 3. p. 76
Patronus in fundatione beneficii potest apponere quasvis condiciones etiam Intè contractat, nisi sint natura impossibiles, aut aliàs à iure reprobatæ, ibid. n. 4
Patronus Laicus non potest accusare Clericum institutum in Ecclesiâ, in qua est patronus, lib. 2. t. 20. cap. 7. n. 3. pag. 436
Patronus pendente lite super iurepatronatus non potest præsentare, lib. 3. t. 38. c. 2. n. 5. p. 1029
Patroni durante lite inter duos præsentatos non potest alij tertium præsentare sine iure attentari, ibid. n. 3
Patroni non possunt pendente lite inter præsentatos alium in locum vnius præsentati mortui præsentare, ibid. n. 3
Patronus potest alteri compatrois sine Episcopi consensu iurepatronatus renunciare, lib. 3. t. 38. cap. 14. n. 3. pag. 1023
Patronus licet non possit se ipsum præsentare, potest tamen filium, lib. 3. t. 38. c. 15. n. 3. p. 1023
Patronus Ecclesiæ vacantis quotiens per Clericum ad eam se præsentare non potest, lib. 3. t. 38. c. 16. n. 2. p. 1033
Patronus non potest procuratorem deputare, qui eundem constituentem ad Ecclesiam vacantem nominet, ibidem num. 3
Patronus Clericus ratione sui patrimonij potest variare, & alterum præsentare sicut patronus Laicus, lib. 3. t. 38. c. 18. num. 7. p. 1035
Patrono Laico inuito aut inconsulto non potest Episcopus, aut alius Ordinarius, nec etiam Legatus Papæ Ecclesiam patronatam conferre, ibid. n. 8
Patronus putativus debet præsentare, & non alius, qui ca-

vet possessione, licet bonum ius habeat in proprietate, lib. 3. t. 38. c. 19. n. 2. p. 1036
Patronus beneficii Ecclesiastici non potest promittere se, præsentatum aliquem ad beneficium vacaturum, nec alicui dare potestatem præsentandi ad illud ansequum vacet, lib. 3. t. 38. c. 16. n. 3. p. 781
Patronus ingratum Ecclesiæ perdit iurepatronatus, lib. 3. t. 38. c. 10. n. 7. p. 881
Patronus Laicus, qui semel præsentavit, potest variare ante institutionem Episcopi, & alium succellere cumulando semel tantum præsentare, secus vero in Ecclesiastico, lib. 3. t. 38. c. 24. n. 1. p. 1030
Patronus iurans non variare nec cumulare in præsentatione beneficii iurepatronatus suæ non potest per viam cumulationis, vel variationis alium præsentare, ibidem num. 4. p. 1031
Patrono Laico variare non licet si à priori præsentatione prius recedendo alterum nominaret, ibid. n. 9
Patronus Ecclesiæ debet præferri in præeminenti honorabiliora sedis, & digniora loci, lib. 3. t. 38. cap. 25. n. 6. p. 1031
Patronus ingratum non alitur ab Ecclesiâ, ibid. n. 8
Patronus Laicus potest variare, & qualiter iurisdictionis variatio fieri possit, ostenditur lib. 3. t. 38. c. 5. num. 5. pag. 1016
Patronus de per se vendens iurepatronatus in penam excommunicationis incurrit, & ille ac emptor iurepatronatus priuari debent, lib. 3. t. 38. c. 6. n. 2. p. 1017
Patroni de temporalibus rationem exigere possunt à Presbyteris, qui ad eorum præsentationem fuerunt instituti, quod an verum sit, ostenditur lib. 3. t. 33. c. 3. num. 37. pag. 347
Patroni consensu exigitur vs Ecclesiam, quæ iurepatronatus est, valeat Episcopus vitare, lib. 3. t. 38. c. 20. n. 1. p. 1022
PAVLVS cur aliquando à dextris, Petrus verò à sinistris ponatur, ostenditur lib. 1. t. 33. c. 6. n. 2. p. 183
PAUPER non solvens canonem emphyteus ultra biennium ob pauperiam, non incidit in comminationem, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 106. p. 843
Pauper qui censendus sit discretionis Iudicia commissum existit ex periculis, & circumstantiarum qualitate, lib. 2. t. 28. c. 5. n. 11. p. 635
Pauperi ex sua culpa & vicio non est succurrendum, lib. 1. t. 4. c. 10. n. 6. p. 78
Pauperibus ceræ quantitatis restitutio, & distributio pro satisfactione male ablatorum debet fieri per Episcopum quando executor est suspectus, lib. 5. c. 2. c. 16. n. 5. p. 106
PAUPERITAS illa maxime nocet, quæ culpa alicuius provenit, lib. 1. t. 2. c. 7. n. 7. p. 17. & t. 9. c. 6. p. 155
Paupertas sistit cursum fatalium, etiam si appellantis culpa causata esset, lib. 2. t. 28. c. 5. n. 10. p. 625
Paupertas non est causa sufficiens ad repellendum testem à testimonio, si aliàs est persona idonea, lib. 2. t. 20. c. 6. num. 4. p. 496
Pauperum peccatum non debet quis operari peccatum mortale, lib. 5. t. 3. c. 40. n. 7. p. 177
PAX ferenda est, lib. 1. t. 35. c. 1. n. 2. p. 293
Pax, & concordia vel consensus multa de iure concordantur, lib. 3. t. 3. c. 21. n. 3. p. 747
Pacem si duo fecerunt promittentes sub certa pena non se offendere, & postea se invicem offenderint, nec conflet quis prius incepit, neque tenebitur de rupta pace, lib. 1. t. 37. c. 7. n. 3. p. 413
PECCARE penitus in nullis potius diuinis est, quam humanis, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 5. p. 156
Peccatum omne, quod ipso iure irrogat infamiam, non impedit Ordinis executionem post penitentiam, ibidem n. 15. p. 158
Peccatum augeat quoad Deum diuinitatem temporis, lib. 2. t. 4. c. 11. n. 3. p. 79

Peccata mortale pro nullo metu debet committi, lib. 1. c. 40. c. 5. n. 4. p. 318
Peccata ratione etiam venialis subijciuntur Laico Ecclesiastico iudicio, lib. 1. c. 13. n. 5. p. 354
Peccata suos debent tenere auctores, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 15. pag. 17
Peccatum est duplex originale scilicet, & actualis, lib. 3. c. 1. c. 3. n. 6. p. 1080
Peccatum facit qui gloriarur, & sibi complaceat in referendis, & exponendis suis peccatis mortalibus, lib. 5. c. 3. c. 1. c. 9. n. 3. p. 357
Peccatum, & peccatorem revelare pro consilio habendo nullo modo licet, lib. 5. c. 1. c. 1. n. 2. p. 648
Peccatum est facere contra conscientiam errantem, lib. 5. c. 3. c. 3. n. 3. p. 174
Peccata venialia tantum habens non obligant precepto confitendi, quod intelligit prout in lib. 5. c. 18. c. 1. n. 4. p. 428
Peccata declarata in Confessione, & etiam alia, quae in eorum notitiam possunt alium adducere sub Sacramentali cadunt sigillo, ibid. n. 20. p. 430
PECVLATUS criminis Reus inuitus ab Ecclesia extrahi non potest, lib. 3. c. 1. c. 6. n. 4. p. 1103
PECVLIVM proculdubio, quod patet in bonis filiorum habet, propter patris crimen non publicatur, sed sibi reservatur, lib. 5. c. 7. c. 10. n. 12. p. 107
Pecunia an licitum fuerit Religiosis Prelatis concedere Religiosis ad solos vius honestos, & pios, ostenditur de quid strenuo Concilio Tridentino, lib. 3. c. 1. c. 2. n. 2. p. 996
PECVNIA ad alimenta relicta deponi debet apud mercatorem ad honestum lucrum, lib. 4. c. 10. c. 7. n. 7. p. 134
Pecunia censetur de ijs, quae via contumuntur, lib. 3. c. 1. c. 8. n. 10. p. 861
Pecunia ab Ecclesijs exigi non debet pro Christumate, lib. 5. c. 1. c. 16. n. 2. p. 165
**Pecunia an quaecunque sufficiat ad simoniam inducendam, ostenditur lib. 5. c. 1. c. 10. n. 3. p. 167
Pecuniam dans pro remissione litae super beneficio ad redimendam vexationem filius habuerit, non peccat, lib. 1. c. 35. c. 4. n. 6. p. 194
Pecuniae de aliquo certo genere quando inter contrahentes facta conuentum quod solutio heret, si tempore solutionis dictum genus monetae non reperitur, aut reperitur quidem, sed cum magna difficultate, solutio fieri debet in alia moneta iuxta valorem antiquae, & conuentae, lib. 3. c. 39. c. 10. n. 5. p. 1048
PEDAGIVM dictum est ad pedem, quod a transeuntibus soluitur, lib. 5. c. 40. c. 26. n. 3. p. 89
PENDERE a libero arbitrio dicitur illud in quo est pendendum alterius consilium, lib. 3. c. 1. c. 7. n. 4. p. 1010
PENSIONARIVS tenetur recitare officium paruum B. MARIAE Virginis sub eadem pena sub qua beneficiarius tenetur ad recitationem diuini Officii, lib. 3. c. 4. c. 9. n. 7. p. 1070
pensionarius potest agere remedio spoli pro pensione sibi subtrahata, lib. 5. c. 6. c. 14. n. 4. p. 111
Pensionarius potest agere interdictio vnde vi contra negantem solutio pensionem quae soluebatur suo praedecessori, ibid. n. 5
**PENSIO an ex toto, vel ex parte remitti debeat si fructus beneficii fuerint ex parte diminuti, vel ex toto perierint, remittitur lib. 1. c. 1. c. 6. n. 3. p. 195
Pensionis solutio facta a beneficiario metu censuratum ei non nocet, nec constituit pensionarium in quasi possessione percipiendi pensionem, lib. 3. c. 1. c. 17. n. 3. p. 456
Pensionibus Ecclesiasticis priuatur Clericus in minoribus contrahens Matrimonium de praesenti, lib. 3. c. 1. c. 1. n. 6. p. 716
Pensio quando conceditur ad particulare commodum alicuius super fructibus alicuius Ecclesiae dicitur Ecclesiasticum beneficium, lib. 3. c. 4. c. 6. n. 3. p. 716****

Pensiones, quae transcant ad successores in beneficio non possunt Ordinarius imponere, lib. 3. c. 5. c. 21. num. 8. & 9. pag. 748
Pensiones sunt onera realia, ibid. n. 10
Pensionis iure communis pueri capaces sunt, dummodo infantis aetas summo Pontifici exprimat, cum ab illo impetratur, lib. 3. c. 1. c. 3. n. 3. p. 761
Pensio soluenda ex redditibus beneficii licita, & honesta imponi potest, lib. 3. c. 1. c. 2. n. 1. p. 736
**Pensio ab Ordinario an possit imponi in permutatione beneficiorum ad conuendos fructus beneficii, ostenditur lib. 3. c. 1. c. 6. n. 1. p. 852
**Pensionis ecclesiasticae debitor non gaudet beneficio cap. Odoardus, de solutionibus, lib. 3. c. 2. c. 3. num. 6. pag. 874
Pensio est beneficium Ecclesiasticum si detur in titulum beneficii, sicut si in stipendium, lib. 1. c. 3. c. 17. n. 5. p. 47
**Pensio imposita super Canoniarum Canonice inuitis et communis, vel suspensus est, an debeat solui per Capitulum, ostenditur lib. 3. c. 1. c. 18. n. 16. p. 655
Pensio imponenda in emphyteusi vi dicatur immodica, respiciens non est habendus ad fructus ex fundo provenientes, sed ad pensiones in illa regione impostas solitas, lib. 3. c. 1. c. 17. n. 18. p. 666
Pensionis, seu mercedis remissio non fit propter sterilitatem sine conductoris culpa conuigentem, lib. 3. c. 1. c. 3. n. 2. p. 825
Pensionis remissio non fit quando sterilitas contingit ex vitio re proprio, ibid. n. 5. p. 826
pensionis remissio non fit quando calamitas, quae fructus abstulit, confecta est in illis locis, ibid. n. 6
Pensionis remissio denegatur simplici colono paruario, ibid. n. 9
Pensionis remissio fit in emphyteusi si ex ea soluat magna pensio, quae fructibus respondeat, ibid. n. 10
Pensionis remissio vbi est facienda ob causam sterilitatis, intelligitur pro rara obtingente sterilitate, ibid. n. 16. pag. 827
Pensio augenda non est colono propter vberitatem, ibidem num. 20
Pensiones ante commissum decursas tenetur soluere emphyteuta, lib. 3. c. 1. c. 4. n. 17. p. 846
Pensionem post commissum incurritur ob cessationem canonis dominus directus accipiens non amplius emphyteutam expellere poterit, ibid. n. 17
Pensionibus ecclesiasticis priuatur Clericus in minoribus contrahens matrimonium de praesenti, lib. 3. c. 1. c. 1. n. 6. p. 716
Pensionis super ecclesiastico beneficio incapax est excommunicatus, lib. 5. c. 1. c. 7. n. 17. p. 313
**PERCVSSIO leus quae dicitur, ostenditur lib. 3. c. 39. c. 17. n. 4. p. 448
**PERCVSSVS in foro exteriori a quo praesumitur si exstantes plures sint, remittitur lib. 5. c. 1. c. 18. n. 11. pag. 245
**PERDITVM in alea an possit repeti, remittitur lib. 3. c. 1. c. 15. n. 16. p. 707
PEREGRINVS Clericus, qui abiit in aliam diocesim sine commendationis sui Ordinarii litteris ad diuina Officia non est admihiendus, lib. 1. c. 3. c. 3. n. 2. p. 111
**Peregrini viatores an teneantur seruare leges, vel consuetudines locorum, etiam quoad ieiunium in quibus per modum transitus repetuntur, ostenditur lib. 3. c. 40. cap. 2. n. 6. p. 1093
PEREMPTA re pereunt illius Iura tam actiua, quam passiva, lib. 5. c. 1. c. 3. c. 1. n. 4. p. 334
PERICVLVS corporalis nomine intelligitur periculum, probabile vitae, aut grauis morbi secundum vnam opinionem, sed solus mortis secundum alteram veriorum, lib. 4. c. 1. c. 1. c. 6. n. 1. p. 86
PERITI semper consulendi sunt, ut quis valeat excusari, lib. 1. c. 1. c. 5. n. 4. pag. 15**************

Index rerum, & verborum

Periti in arte iurare debent, vt suo testimonio fidem faciant, lib. 2. t. 19. c. 4. n. 5. pag. 466
Peritus vbi in ciuitate vel loco vni tantum adest, is sufficit, vbi plures requiruntur, ibid. n. 8
Periti maior fides adhibetur, lib. 2. t. 20. c. 3. n. 8. pag. 512
Peritis in arte credendum est, lib. 1. t. 13. c. 18. n. 2. pag. 244
Peritis in arte sine iuramento non creditur, ibid. n. 4
Periti in arte duo si non concordant, standum est dicto senioris, & quid sit contentio inter Medicos, & Chirur-
 gos, ibid. n. 5
PERIURIVM in iuramento calumnia est inculpabile, lib. 2. t. 7. c. 5. n. 4. pag. 391
Periurum est crimen iniuri fori quando agitur ad poenā, lib. 2. t. 3. c. 8. n. 9. pag. 366
Periuri reus non est, qui iurandum propria auctoritate committit in melius, lib. 2. t. 4. c. 3. n. 2. pag. 554
Periurus verē, & propriē priuatur beneficiis Ecclesiasticis, obtinens per sententiam lēscit, lib. 2. t. 24. c. 20. n. 2. p. 560
Periuri sunt infames, ibid. n. 7
Periurium quomodo diffinitur, lib. 2. t. 24. c. 21. n. 4. p. 562
Periurium non committitur absque dolo, lib. 2. t. 24. c. 17. n. 6. pag. 568
Periurus an princeps per sententiam per sententiam, lib. 2. t. 3. c. 3. n. 3. pag. 31
Periurus semper per sententiam peiorare in futurum, lib. 2. t. 24. c. 14. n. 5. pag. 551
Periurus nō est ipso iure beneficiis priuatus, lib. 5. t. 1. c. 22. n. 6. pag. 54. & remissus c. 23. n. 3. pag. 114
Periurus clericus, vel suspensus de fuga, nō gaudet beneficio: cap. Odoardus de folur. lib. 3. t. 23. c. 3. n. 10. pag. 874
Periurus a testimonio repellitur, lib. 2. t. 20. c. 54. n. 2. p. 508
Periurus etiam emendatus de periurio a testimonio repellitur, ibid. n. 4
Periurus non potest subire iuramentum honoris, seu oneris, lib. 1. t. 3. c. 10. n. 2. pag. 286
Periurus beneficio est per sententiam priuandus, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 2. pag. 315
PERMVTARE nō potest prohibitus alienare, lib. 3. t. 1. c. 3. c. 5. n. 16. pag. 800
PERMVTATIO beneficii propria auctoritate, & non superioris facta, est simoniacal, lib. 3. t. 19. c. 5. n. 2. p. 551
Permutatio de bonis Ecclesie debet fieri causa vtilitatis, vel necessitatis, ibid. n. 3
Permutatio beneficiorum coram quo facienda sit, ostenditur ibid. n. 4
Permutatio debet fieri auctoritate superioris, lib. 3. t. 19. c. 8. n. 4. pag. 813
Permutatio beneficiorum fieri non potest ab excommunicato, lib. 3. t. 27. c. 7. n. 18. pag. 312
Permutatio vel lēsonem vltra dimidium quando rescindi possit, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 16. pag. 815
Permutatio beneficiorum vel lēsonem vltra dimidium rescindi non potest, ibid. n. 24. pag. 816
Permutationibus beneficiorum auctoritatem prestare potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 3. n. 8. pag. 784
Permutatio ex vi verbi maxime in materia odiosa sub emptione non contrahitur, lib. 3. t. 20. c. 1. n. 2. pag. 786
Permutatio an & quando soluat lēdum, ostenditur lib. 3. t. 18. c. 4. n. 41. pag. 837
Permutationis titulo non potest res litigiosa in alium transferri, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 11. pag. 681
Permutationes beneficiorum de licentia Prælatorum beneficiati simpliciter facere possunt, lib. 1. t. 9. cap. 4. n. 5. pag. 152
Permutatio in dubio ab Episcopo præsumitur bene facta, & ex iusta causa, lib. 1. t. 9. c. 6. n. 4. pag. 152
PERPETVVM quibus modis dicitur, lib. 3. t. 20. c. 8. n. 8. pag. 791
PERSEVERANTIA, pertinacia, & obstinatio in quo differant, remissus lib. 1. t. 1. c. 3. n. 4. pag. 9
PERSONA principalis per se, & per aduocatum de-

bet factum proponere in iudicio, nisi sit indifferens, lib. 1. t. 1. c. 14. n. 2. pag. 314
Persona deputata alicui Ecclesie, quando senfetur Ecclesiasticis ostenditur lib. 3. t. 23. c. 24. n. 4. pag. 388
Persona Religiosa, & valde Catholica presumitur quod bono zelo litem mouerit, lib. 1. t. 21. c. 2. n. 3. pag. 334
Personæ vbi qui ad beneficia eligi, seu peruenire non possunt quales sunt, remissus lib. 1. t. 6. c. 12. n. 4. pag. 99
Personæ honestæ, ac dicere illas dicuntur, quæ in dignitate aliqua constitutæ sunt, lib. 1. t. 29. c. 3. n. 4. pag. 228
PERSONATUS est honor & præminetia in Ecclesia absque administratione, potestque renunciari, lib. 1. t. 25. c. 2. n. 7. pag. 219
PESTIS impedit præscriptionem, lib. 2. t. 26. cap. 10. n. 3. pag. 506
Pellis annumeratur inter casus fortuitos, lib. 3. t. 1. c. 2. n. 9. pag. 808
Pellis si in loco beneficii vigeat, beneficiarius a residentia excusatur, lib. 3. t. 4. c. 4. n. 8. pag. 715
PETERE PLVS tempore dicitur qui ante conditionis aduentum petunt, lib. 1. t. 11. c. 2. n. 5. pag. 411
Petere plus dicitur qui ante diem petit, ibid. n. 2. nisi debitor aufugiat, vel salutus sit, aut pauper fiat, ibid. n. 6. & 7
Petens plus quod sibi debetur condēnari in expensis, si debitor non facit partem debiti, ibid. n. 14
Petentium plus debito poenā, vide Poenā plus debito petentium
PETITIO partis requiritur in citatione faciēda, lib. 1. t. 2. c. 18. n. 2. pag. 376 & c. 19. n. 2. pag. 378
Petitio alternaria in dubio admittitur quando eius certitudo pender a facto, seu voluntate conuēta, lib. 1. t. 4. c. 8. n. 12. pag. 328
Petitio, seu libellus dari debet in scriptis, lib. 2. t. 19. c. 11. n. 27. pag. 481
PETITORIVM, & possessorium quando intentantur, & motum dicatur, ostenditur lib. 1. t. 12. c. 6. n. 2. pag. 536
Petitorium aduersum suspēdi potest antequam sit in eodē litem, & transitum facit ad possessorium, lib. 2. t. 21. c. 5. n. 2. pag. 421
Petitorio & possessorio simul potest agi, & vtrumque vna sententia terminari, lib. 1. t. 12. c. 6. n. 2. p. 421
PETRVM Romæ fuisse contra hæreticos qui defunderint referuntur, ibid. n. 47. pag. 811
PHARMACOPOLÆ vendentes medicinas adulteratas an tanquam de falso sipe puniendi, remissus lib. 5. t. 20. n. 1. lib. 1. n. 8. pag. 187
PHRENETICVS non potest facere testamentum, lib. 3. t. 27. c. 3. n. 7. pag. 906
PILATIS causa in e. vlt. de feriis, ex solum intelligitur, quæ respiciat opera misericordie, l. 2. t. 9. cap. 5. num. 17. pag. 405
PIGNORARI, vel hypothecari possunt bona emphyteutica irrequirit domino, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 81. pag. 840
PISCARI licet propter necessitatem in diebus festis lib. 1. t. 9. c. 3. n. 5. pag. 403
Piscatio clericis est permessa, lib. 5. t. 24. c. 1. n. 5. pag. 302
PISCIVM ex piscatione soluitur decima, lib. 3. t. 20. c. 5. n. 4. pag. 919
Piscium, aut animalium ex capta tanquam ex decima personali expēda deducitur, lib. 3. t. 20. c. 28. n. 2. pag. 922
PISTOR vel fornenarius si conueniat pro parua pensione coquere panē pro tota familia, quæ possit nimium creuit, an teneatur pro modo familie, quæ extabat tempore conventionis, an etiam pro illa, quæ postea aucta fuit, ostenditur lib. 3. t. 29. c. 16. n. 7. pag. 1044
Pistor non dicitur mercator, lib. 1. t. 14. c. 2. n. 3. pag. 292
PLACITI nomine venit quælibet litigium, & causa forensis, quæ in iudicio agitur, lib. 1. t. 9. cap. 1. num. 6. pag. 401
PLEBANVS is vocatur, qui est præfatus Ecclesie, siue plicis, lib. 1. t. 12. c. 2. n. 3. pag. 219

Collectan. in quinque libros Decretal.

581

PLENO IVRE quando dicatur Ecclesie ad aliquem pertinere, remissive lib. 5. c. 3. c. 3. nu. 26. p. 346
PLURALITAS aliquando resoluitur in singularitates, lib. 5. c. 3. c. 3. nu. 5. p. 388
Pluralitas actuum non presumitur, lib. 2. t. 19. c. 8. nu. 16. pag. 473
PLURALIS locutio duorum numero contenta est, lib. 3. t. 3. c. 13. nu. 6. p. 805
POENIS in legalibus licitum est deficere usque ad sententiam, lib. 2. c. 6. c. 5. q. nu. 15. p. 39
Pœna certa à lege ubi est statuta, non potest Index illam remittere, minuere, vel augere, lib. 1. t. 3. c. 4. nu. 11. pag. 229
Pœna mutatio sit ob qualitatem personarum, lib. 2. t. 29. c. 2. nu. 4. p. 346
Pœna apposta in contractu nullo est nulla, & inuitis, lib. 1. t. 29. c. 38. nu. 10. p. 353
Pœna in quacunque dispositione apposta sequitur naturam principalem dispositionis, ibid. n. 11
Pœna talionis vsus, & moribus utroque Iure est sublata, lib. 1. t. 38. c. 5. nu. 3. p. 308
Pœna mutatio sit ex qualitate personarum, lib. 1. t. 36. c. 1. t. nu. 8. p. 302
Pœnam moris in arbitriis Index eligere non potest, lib. 1. t. 39. c. 4. nu. 12. p. 219
Pœnam non meretur quod legitime factum est, lib. 1. t. 2. c. 2. nu. 12. p. 83
Pœna preiudicant culpam, ibid. nu. 13
Pœna imposita pro contumacia regulari secundum limites contumacie, lib. 1. t. 2. c. 2. nu. 9. p. 88
Pœna ordinaria non debet quæ ex præsumptionibus puniri, lib. 1. t. 2. c. 1. 4. nu. 8. p. 551
Pœna corporalis equi non potest in die festo nisi urgente necessitate, vel nisi imminet periculum in illius retardatione, lib. 2. t. 9. c. 1. nu. 7. p. 401
Pœna plus petentium quod libi debent non incurrit, qui ante hanc contestationem promittit, & à petitione desistit, vel si adesse clausula, alio meliori modo, vel saluatore, superflui, lib. 2. t. 1. c. 1. c. 1. nu. 16. p. 412
Pœna legis si quis in tantum, C. unde vi, non procedit in Ecclesia, lib. 2. t. 14. c. 1. nu. 4. p. 441
Pœna pecuniaria licet respectu alterius sit interesse, tamen ob ipsius delinquentis culpam vera pœna censetur, lib. 2. t. 14. c. 5. nu. 5. p. 443
Pœna depositionis pro omni beneficio, & officio ecclesiastico imponitur pro simonia consuetudinaria, lib. 2. t. 18. c. 1. nu. 5. p. 456
Pœna non defertur iuramentum suppletorium, lib. 2. t. 19. c. 2. nu. 4. p. 464
Pœnas plus debito petentium non effugit, qui debitum iam solum repenti, nisi potuerit ignoranter, vel postea debitum noluerit exigere, lib. 2. t. 1. c. 1. c. 1. nu. 19. p. 412
Pœna vnius debet esse metus alterius, lib. 2. t. 2. c. 1. 3. nu. 3. pag. 163
Pœna debet compensari delicto, & culpæ respondere, lib. 3. t. 11. c. 2. nu. 4. p. 794
Pœna aliquando accipitur sub ratione medicinæ, ibid. n. 5
Pœnam pecuniariam Ecclesiasticus Index imponere nonquit, lib. 3. t. 1. c. 1. 3. nu. 8. p. 705
Pœna apposta indutibus an comprehendat etiam ludum spectantes, lib. 3. t. 1. c. 15. nu. 10. p. 707
Pœna vendentium res litigiosas an habeant locum in Ecclesia, remissive lib. 2. t. 30. c. 1. nu. 13. p. 682
Pœna adiecta contractui sponsalium est prorsus irrita, & fidem violans non tenetur in utroque foro eam solvere, lib. 4. t. 1. c. 28. nu. 3. p. 12
Pœna promissa in sponsalibus, vel matrimonij quare non solvantur, archæ autem sic ostenditur, lib. 4. t. 1. c. 28. nu. 3. pag. 12
Pœna etiam promissa à parentibus, vel consanguineis adiecta contractui sponsalium est irrita, lib. 4. t. 1. cap. 18. nu. 4. pag. 12

Pœna adiecta contractui Matrimonij quamvis non possit exigi, potest tamen exigi interesse consensu in damno emergenti, lib. 4. t. 1. c. 28. nu. 6. p. 13
Pœnas apponere in sponsalibus an sit peccatum mortale, remissive lib. 4. t. 1. c. 28. n. 7. p. 13
Pœnas quas incurrit sciens uxorem adhuc vivere, & ducit secundam, remissive lib. 4. t. 4. c. 2. nu. 3. p. 38
Pœna arbitraria ultra suspensionem imponi potest Sacerdotibus secundis nuptijs benedictionem imperantibus in casu non permisso, lib. 4. t. 1. c. 1. nu. 7. p. 137
Pœna secundis nuptijs post annum initis Iure Civilis inducitur an sint correctæ per text. in c. vii. de secundis nuptiis ostenditur lib. 4. t. 1. c. 5. nu. 3. p. 140
Pœnis alternatiue impositis optio datur secundo, lib. 5. t. 1. c. 9. nu. 6. p. 193
Pœnas pecuniarias pro criminibus instituit in pios vsus potius quam in propriam utilitatem Prelati erogare debent, lib. 2. t. 6. c. 16. nu. 4. p. 196
Pœnam minuere ob charitatem, vel amicitiam potest Index, lib. 5. t. 6. c. 18. nu. 8. p. 197
Pœna mitior imponenda est tunc cum agitur civiliter, quàm cum agitur criminaliter, lib. 5. t. 1. c. 7. n. 13. p. 193
Pœna vltimi supplicij, & degradationis locum habet in mandantibus talibus litteris Pape, ibid. n. 15
Pœna ratione minoris ætatis an, & quando sit minnenda, lib. 5. t. 3. c. 1. nu. 4. p. 300
Pœna minuenda est in ijs, quibus ex sola fama proceditur ad condemnationem, lib. 5. t. 1. c. 7. n. 13. nu. 5. p. 309
Pœna pecuniaria Episcopus non potest conueneri in suos vsus, sed ne quidem in fabricam Ecclesiæ Cathedralis, aut mercedem Vicarij, lib. 5. t. 3. c. 3. nu. 3. p. 411
Pœna pecuniaria potest Episcopus concubinarum punire, ibid. nu. 5
Pœna, quæ promittitur in contractu nullo, non debetur, lib. 5. t. 3. c. 7. nu. 1. p. 413
Pœna conuentionalis adiecta obligationi dandi quantitatem intra certum terminum non solum licet exigi potest, lib. 5. t. 3. c. 7. n. 3. p. 413
Pœna conuentionalis, post impletum conditionis tempus debetur exigi potest, etiam si nihil inter sit danti rem habere, ibid. nu. 5
Pœna conuentionalis etiam in foro conscientie debetur si petat cred. tor, ibid. n. 6
Pœna conuentionalis, quæ continet lucrum immoderatum, non potest licet exigi cum tunc censetur posita in fraudem vsurarium, ibid. n. 7
Pœna conuentionalis apposta dationi quantitatis à solito feneratori non debetur, ibid. n. 8
Pœna apposta ob rationi dandi quantitatem intra certum terminum, si conditioni parum non sit, pœna commutatur pro illa parie tantum, quæ respondit quantitati non solutz, ibid. n. 9
Pœna temporalis sumitur ab Ecclesia propter excommunicationis contemptum, lib. 5. t. 3. c. 13. n. 6. pag. 415
Pœnalis constitutio suos tantum auctores obstringit, nec contra heredes transit, lib. 3. t. 3. c. 10. n. 24. pag. 882
POENITENTIA SACRAMENTVM Catholicis recipere potest ab hæretico in extremo vitæ periculo, lib. 4. t. 1. c. 11. n. 12. pag. 10
Pœnitentia Sacramentum interdicit tempore quando sanis, & morientibus concedatur, ibid. n. 8
Pœnitentia beneficium descendendum est manifesto reperi, & Ecclesie violatori, nisi prius ablata restituatur si potest, vel emendandi firmitatem, & plenam securitatem fecerit, lib. 5. t. 1. c. 2. n. 2. pag. 161
Pœnitentia solemnis, & publica quæ sit, & de illius ritibus & solemnitatibus, remissive ibid. n. 4
Pœnitentia hodie sunt arbitraria, lib. 5. t. 3. c. 3. n. 2. p. 419, & c. 7. n. 5. pag. 423
Pœnitentiam tolerabilem, & humane fragilitati accommodatam renetur pœnitens acceptare, acceptamque adimplere, lib. 5. t. 3. c. 3. n. 3. p. 420, & c. 13. n. 2. pag. 429
Pœni-

Index rerum, & verborum

Penitentia stitit in peccato mortali an reuoluitur a fac-
niente gratia quoad effectum satisfactionis: ex opere ope-
ratio, reuoluitur ibid. n. 7. pag. 481

Penitentia Sacramentum temporis & intendit non solum
mortem, sed & infirmum, sed etiam sanis, & bene valen-
tibus coeeditur, lib. 5. t. 38. c. 11. n. 2. pag. 425

Penitentia signa probari possunt per vnum testem, lib. 5.
t. 39. c. 18. n. 3. pag. 455

Penitentia Sacramentum necessarium est non solum ne-
cessitate medijs, verum etiam precepti, lib. 1. t. 36. cap. 8.
n. 8. pag. 300

Penitentia potest ex causa committi ab eo Sacerdote, qui
eam intinxit, lib. 3. t. 34. c. 8. n. 5. pag. 993

Poenitentiali in foro probant testes singulares, lib. 2. t. 10.
c. 4. n. 68. pag. 493

POEITENTIS verè ille dicitur quando ita mortalia pec-
cata displicuerit, vt ob nullum bonum querendum, vel
malum vitandum ea denovo admittere proponat, lib. 5. t. 38.
c. 5. n. 2. pag. 421

Poenitens verè vt quis censetur non est necessarium crede-
re se nunquam denovo lethaliter peccaturum, sed sufficit
conspicere odium omnis peccati mortalis, & dolere quod
conspicere nequeat, ibid. n. 3

Poenitentes solemniter ordinari non possunt, etiam solemniter
penitentia peccata, lib. 1. t. 31. c. 1. n. 3. pag. 306

Poenitentes solemniter infirmis nota laborant, ibid. n. 4

Poenitentes solemniter si ordinentur characterem recipiunt,
ibid. n. 6

POEIÆ appellatio apud Græcos venit Homerus, &
apud Latinos Virgilius, lib. 1. t. 1. c. 7. n. 16. pag. 349

PONTIFICIO IVRI standum est in foro ciuili, quando
casus est dubius, lib. 5. t. 32. c. 1. n. 2. pag. 333

Pontificium Ius obseruatur apud Castellanos deficientibus
legibus Regijs, & consuetudinibus Prouincijs, & apud
Lusitanos vbi agitur de materia, quæ peccatum concer-
nit, ibid. n. 3. & 4. pag. 334

POLIGAMIA Iure Diuino Evangelico, naturali, & huma-
no prohibita est, lib. 4. t. 19. c. 8. n. 10. pag. 124

POLLICIS pars si desit quando ex hoc inducitur irregu-
laritas, ostenditur lib. 1. t. 20. c. 1. n. 3. pag. 101

Pollis vngula carens dummodo in pollice sit fortis, licet
ad Sacerdotium promouetur, lib. 1. t. 20. c. 7. n. 2. pag. 105

Pollis pars si desit nulla præcedente culpa dummodo Hostia
frangere non impediat, irregularitatem non inducit, ibid.
num. 3

POLLICITATIO actionem, & obligationem non indu-
cit, lib. 1. t. 35. n. 3. pag. 294

POLLVTA Ecclesia ecclesiastica gaudet immunitate,
lib. 3. t. 49. c. 9. n. 4. pag. 113

PONDVS illud dicitur falsum, quod nunquam transit
per manus athenatorum, lib. 3. t. 17. c. 2. n. 4. pag. 812

POPVLVS reueretur Ecclesiam edificare, & reparare si ad
illum ex consuetudine hoc pertinet, lib. 3. t. 48. c. 1. n. 3.
pag. 1095

Populi ex cogi potest si non iure adionis, saltem officio iu-
dicis ad obseruandam honestatem & laudabilem consue-
tudinem, quod aliquid detur pro sepulchris, exequijs, mor-
tuorum, & similibus, lib. 5. t. 3. c. 41. n. 2. pag. 178

Populum faciunt decem homines, lib. 1. t. 6. c. 1. n. 7. p. 87

Populi appellatio non venit clerici, lib. 3. t. 5. c. 1. n. 4.
pag. 734

PORTARIVS Regis dicitur nuncius, aut cursor, quasi por-
tator litterarum, lib. 1. t. 33. c. 13. n. 9. pag. 371

PORTVGALIE in Regno ex Summi Pontificis indolu-
ti ceteri sine Regis petuissu, & littera naturalitatis be-
neficia habere non possunt, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 8. p. 85

Portugales in Regno legitimaciones non sunt veræ legiti-
maciones, sed potius dispensaciones, lib. 4. t. 17. c. 13. n. 9.
pag. 108

Portugaliz Regnum exemptum est à Romano Imperio,
ibid. n. 23. pag. 110

Portugaliz Regno an tempore interdicti generalis conce-

datur Diuino celebratio iannis clausis, ostenditur
lib. 5. t. 40. c. 17. n. 5. pag. 484

PORTIO congrua Vicarijs perpetuis assignanda qualiter
fit, ostenditur lib. 1. t. 38. c. 3. n. 2. p. 221

POSITIONIBVS respondere admittitur procurator, vel
advocatus quando principalis esset homo simplex, lib. 2.
t. 1. c. 14. n. 3. pag. 354

POSSE quis non dicitur, quod contra ius potest, lib. 2. t. 3.
c. 18. n. 4. p. 48

POSSESSIO vera, & propria absque actu aliquo corporeo
ex legis, seu Principis potestate dari potest, lib. 1. t. 4. c. 2.
n. 2. pag. 71

Possessio vt in hæredem transeat sine corporali apprehen-
sione, lege, vel consuetudine introducti potest, ibid. n. 3

Possessio vera, & propria in constitutarium transferitur per
clausulam constituti, ibid. n. 8. pag. 73

Possessoria remedia tam retro, quam quæ recuperanda co-
petunt illis, quos possessio legis manifestio transierat,
ibid. n. 5

Possessionem, & deiectionem tenetur probare qui peti-
tione restituit, lib. 1. t. 29. c. 10. n. 5. pag. 331

Possessio vique in presentem continuata præsumitur, lib. 1.
t. 36. c. 10. n. 3. pag. 301

Possessio per simplicem locationem non probatur, lib. 1.
t. 22. c. 6. n. 25. pag. 537

Possessio vera an per actum fictum absque aliquo apprehen-
sione acquiri possit, lib. 2. t. 14. c. 9. n. 2. pag. 446

Possessio in genere articulata per testes singulares probatur
lib. 2. t. 20. c. 4. n. 38. pag. 493

Possessio ipsa super qualis pendet, efficitur litigiosa, ac pro-
inde in alium transcribi non potest, lib. 2. t. 30. c. 1. n. 6.
pag. 681

Possessionem non amittit qui sub conditione recedit, lib. 2.
t. 13. c. 12. n. 7. pag. 431

Possessionis restitutio cessat quando castum est munificen-
tiam, lib. 2. t. 10. c. 2. n. 3. pag. 408

Possessione parum, & nihil æquiparantur, lib. 1. t. 19. c. 9. p. 9.
n. 10. pag. 475

Possessione antiquiori probata illa, quæ est iunior, & sine
iculo, clandestina, & turbativa præsumitur, lib. 2. t. 29.
c. 9. n. 12. pag. 475

Possessio per inuestituram non transferatur, lib. 3. t. 1. c. 3.
n. 6. pag. 794

Possessio quomodo diffinitur, ostenditur ibid. n. 7

Possessor prædij, super quo vendit etiam certæ mensuræ
frumentum, conueniens ad illas solvendas non potest exci-
pere de excussione prius facienda in venditore, lib. 3.
t. 22. c. 2. n. 15. pag. 865

Possessio per locationem probatur si locator percipiat
pensionem, quæ est loco fructuum, lib. 3. t. 36. c. 7. n. 2.
pag. 108

Possessio contra ius iuncta vera presumptione alicuius titu-
li sufficit ad repellendum proprietatem illius iuris, lib. 3.
t. 7. c. 6. n. 7. pag. 770

Possessio vnius actus inuisionis inducit idem in omni-
bus, lib. 3. t. 36. c. 1. n. 4. pag. 1004

Possessio aliquando pro iure proprio rei, & sic pro dominio,
& re possessa accipitur, lib. 5. t. 19. c. 5. n. 4. pag. 275

Possessionis nominis diffinitio, & variaz significationes po-
tuntur lib. 2. t. 12. in Rub. pag. 472. & sequenti

Possessionis in causa momentanea appellatur, quia
exigui momenti, seu parui censetur præiudicij, lib. 2. t. 11.
c. 1. n. 3. pag. 414

Possessionis, & proprietatis causa sub vno eodemq; Iudice
decidenda est, ibid. n. 4

Possessio non probatur ex locatione nisi probetur locato-
rem fructus, vel pensionem nomine proprio, non alieni
iure familiaritatis percipisse, lib. 2. t. 13. c. 9. n. 4. p. 419

Possessio probatur per instrumenta in quibus continetur lo-
catio decimarum, & earum perceptio à conductoribus,
ibid. n. 5. pag. 429

Possessio colorata narranda est illius, qui cum in beneficio

obtinere, lib. 3. t. 8. c. 6. n. 3. pag. 776
 Possessio plus habet iusti quam iuris, ibid. n. 4
 Possessio prædecessoris successoris prodest, lib. 2. t. 1. c. 3. n. 9. pag. 419
 Possessio consequendi acquiritur ex unica collatione sortita, effectus ibid. n. 2. pag. 421
 Possessio quasi non acquiritur ex actibus meræ facultatis, lib. 5. t. 3. c. 4. n. 13. pag. 178
 Possessio ius est, lib. 5. t. 4. c. 1. n. 2. pag. 491
 Possessio beneficii capta ab excommunicato est valida, lib. 5. t. 7. c. 7. n. 16. pag. 313
 POSSESSOR olim etiam hodie possessor præsumitur, lib. 2. t. 3. c. 15. n. 7. pag. 435. & c. 17. n. 8. cum sequentibus, ubi multipliciter declaratur, pag. 437. & lib. 5. t. 2. c. 8. n. 3. pag. 314
 Possessor bonæ fidei tenetur tantum restituere fructus extantes ante litem contestatorem, & non consumptos, post litem vero contestatam valetur, lib. 2. t. 3. cap. 11. n. 9. pag. 439
 Possessor bonæ fidei suos facit fructus industriales, nō vero naturales, nisi habeat titulum, ibid. n. 10
 Possessor rei emphyteuticæ tenetur ad solutiones prædictorum annorum, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 161. pag. 849
 Possessor iurialis alicuius beneficii non potest molestari, non obstante quod collatio fieri fuerat facta tempore, quo erat excommunicatus, lib. 1. t. 17. c. 7. n. 10. pag. 311
 Possessor clandestinus, & violentus à pari procedunt, tunc contra utrumque pariter, & eodem modo interdictionem, unde vi competat, lib. 2. t. 13. c. 6. n. 3. p. 426
 Possessor per locationem probatur etiam in præiudicium tertij si locare præcipit pensionem seu mercedem, quæ est loco fructuum, lib. 2. t. 13. c. 9. n. 4. pag. 439
 POSSESSORIO intentato, & petitorio suspensio tertius veniens ad causam pro suo interesse quando audatur super petitorio non obstat suspensione prædictæ remissionis, lib. 2. t. 13. c. 5. n. 3. pag. 423
 Possessorium prius terminari debet, quàm petitorium, lib. 2. t. 13. c. 15. n. 3. pag. 435
 Possessorium iudicium competit pro honore, lib. 3. t. 16. c. 1. n. 2. pag. 450
 Possessorium pro testis de auditu probari potest, lib. 1. t. 30. c. 33. n. 18. pag. 514
 Possessorium quando ab altera parte per modum reconventionis deducitur eadem sententia simul cum petitorio est terminandum, lib. 2. t. 13. c. 2. n. 4. pag. 417
 POSTULANTIBVS Prælatum an liceat à postulatione iam facta rescire, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 58. n. 4. pag. 143
 Postulare possunt qui eligere valent, lib. 1. t. 5. c. 4. n. 5. p. 84
 Postulatio per postulationem nullum ius acquiritur, lib. 1. t. 5. c. 5. n. 2. pag. 85
 Postulatus post solemnem postulationem admissam dicitur pro iussu, ibid. n. 3
 Postulari non potest excommunicatus, lib. 5. t. 27. c. 7. n. 14. pag. 312
 POTESTAS data alicui per viam compromissi, & gratiæ, non potest etiam re integra revocari, lib. 1. t. 6. c. 8. n. 2. pag. 97
 Potestas conferendi non deolvitur ad superiorem ex negligentia inferiorum, quando superior dolose procuravit illam negligentiam, lib. 3. t. 8. c. 15. n. 4. pag. 780
 POTENTIA generandi in dubio præsumitur, & qui allegat contrarium debet probare, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 3. p. 61
 Potentia generandi ante pubertatem quomodo probetur, & ex quibus dignoscatur, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 9. n. 6. p. 30
 Potentia generandi ante pubertatem an aliquando extuler, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 3. n. 5. pag. 27
 Potentior ille dicitur, qui ratione officij, quod gerit, vel privilegij, potest vel minari, vel alios vexare, lib. 1. t. 4. c. 2. n. 4. pag. 331
 PRÆBENDA in quantum est temporalis potest conferri laico, lib. 1. t. 2. c. 9. n. 14. pag. 20
 Præbendarum suppressio nunquam fieri debet, nisi redditus

Ecclesiæ diminui poterant, lib. 1. t. 2. c. 12. n. 1. p. 39
 Præbendatum Ecclesiæ Cathedralis provisorio ad Episcopum & Capitulum simul pertinet, lib. 3. t. 8. cap. 15. num. 2. pag. 780
 Præbenda vna potest dividi in duas cum vacat, si facultates sufficientes, lib. 3. t. 5. c. 8. n. 5. pag. 738
 Præbenda Theologalis penditur per nō residentiam, lib. 5. t. 5. c. 4. n. 3. pag. 184
 PRÆCEPTOR in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis habet dignitatem, lib. 1. t. 4. c. 6. n. 3. pag. 34
 Præceptores Ordinum Militarium qui dicantur, ostenditur lib. 3. t. 1. c. 16. n. 3. pag. 386
 PRÆCEPTVM superioris in iussum nullo modo est exequendum, & tenetur illud impedire secundum iussionem expectare, lib. 1. t. 3. c. 5. n. 2. pag. 35
 Præceptum inpositum Capitulo, sed alij gerenti vices Episcopi, ut præbendam alicui consecrat, transit ad Episcopum, lib. 1. t. 3. c. 7. n. 1. p. 38
 Præcepti transgressio est mortale peccatum, lib. 1. t. 2. cap. 4. num. 4. pag. 14
 Præceptum Iudicis inique procedentis dicitur spoliū, lib. 1. t. 29. c. 2. n. 3. pag. 141
 Præceptum ecclesiasticum in materia gravi violare in genere suo gravis culpa est, lib. 1. t. 33. c. 2. n. 7. p. 181
 Præceptum Iudicis cum clausula, si fecerit se gravatum, compareat, & habet ex sua natura vim simplicis citationis, lib. 5. t. 40. c. 23. n. 7. pag. 487
 Præcepto annuæ Confessionis facit quocumque anni seipso, lib. 5. t. 38. c. 12. n. 5. pag. 428
 PRÆDICATIONIS officium laici assumere non debet, lib. 5. t. 7. c. 12. n. 3. pag. 210
 Prædicandi officium an requirat Ordinem Sacerdotalem, an vero sufficiat aliquis ex Sactis, vel minoribus, ostenditur ibid. n. 4
 Prædicatio Verbi Domini tempore cuiuscunque interdictionis licita est, lib. 5. t. 39. c. 43. p. 469
 PRÆDICARE excommunicatus verbum Dei licitum est, ibid. n. 3
 Prædicare nemo potest sine licentia sui Prælati, lib. 5. t. 6. c. 10. n. 3. pag. 199. & t. 7. c. 13. n. 40. pag. 216
 PRÆDO etiam secundum legem rigorem est restituendus, lib. 2. t. 13. c. 5. n. 4. pag. 425
 PRÆIUDICIUM modicum per testes singulares probatur, lib. 3. t. 30. c. 4. n. 56. pag. 493
 Præiudicium illud solum consideratur quod venit principaliter, non secundario quando de illo agitur, lib. 2. t. 13. c. 1. n. 13. pag. 416
 PRÆLATVS Ecclesiæ Collegiatæ, vel Monasterij potest absque Capitulo consensum præstare alienationi rei emphyteuticæ ad Ecclesiam pertinentis, lib. 3. t. 18. cap. 4. n. 6. pag. 834
 Prælati expurgare debent suam congregationem à malis, eos determinando, ne aliqui inficiantur, lib. 3. t. 31. c. 8. nu. 7. pag. 1003
 Prælati rem Ecclesiæ donare potest si eidem tantundem donaretur, lib. 3. t. 13. c. 3. n. 1. pag. 798
 Prælati alienare poterit res Ecclesiæ pro remuneratione meritorum, ibid. n. 4
 Prælati absque solemnitate in alienationibus rerum Ecclesiæ necessaria potest hereditatem repudiare, & remittere legatum, aut alteram rem Ecclesiæ non inceptatam, lib. 3. t. 13. c. 5. n. 9. pag. 799
 Prælati Monasterij absque consensu Conventus, nec fidei iurare, nec fidei iurandi facultatem concedere potest, lib. 3. t. 22. c. 4. n. 5. pag. 367
 Prælati successor tenetur ex bonis, & redditibus Ecclesiæ ad debita sui prædecessoris beneficia quæ facta fuerunt pro Ecclesiæ necessitate, vel utilitate, lib. 3. t. 3. c. 1. num. 2. pag. 871
 Prælati successor tenetur de bonis Ecclesiæ ad debita contracta per prædecessorem pro sua sustentatione, ibidem n. 3. pag. 872

Index rerum, & verborum

Prelati successores tenentur stare locutioni factæ per suum prædecessorem, qui ad ipsiusmet Ecclesiæ necessitatem, & utilitatem bona locavit, secus si nomine proprio, ibid. nu. 5

Prelati successores tenentur ad expensas litis, & impensas necessarias factas per prædecessorem pro Ecclesiæ ministeriis, & famulis, ibid. nu. 11. p. 373

Prelatus recipiens pensiones post commissum decessum an censetur remittere caducitatem, ostenditur lib. 3. t. 18. c. 4. nu. 116. p. 844

Prelatus an possit emphyteutam pretium propter canonem non solum remittere absque auctoritate Sedis Apostolicæ, ostenditur ibid. nu. 121

Prelatus iurisdictionem temporalem vendens, si eam habet ab Ecclesia, simoniam committit, lib. 3. t. 4. c. 3. num. 4. pag. 181

Prelati successores, alteriusvè beneficiati non tenentur stare locutioni per suum prædecessorem nomine proprio factæ, lib. 3. t. 4. c. 4. nu. 6. p. 181

Prelatus inferior potest ex consuetudine acquirere iurisdictionem de causis matrimonialibus, lib. 3. t. 31. c. 12. nu. 3. p. 330

Prelatus potest consanguineis emphyteusim concedere, lib. 3. t. 26. c. 12. nu. 6. p. 897

Prelatus percipiens subsidium Regularem potest absoluti à Sacerdote subdito suo ab ipso in Confessorio electo, lib. 3. t. 39. c. 2. nu. 4. p. 436

Prelati Religiosum an possint absolvere hominem ab excommunicatione contracta ante novitium, ibid. 5

Prelati quilibet inferiores Papa tenentur vitare excommunicatos perinde ac ceteri, lib. 3. t. 39. c. 15. num. 4. pag. 446

Prelatus suos Religiosos per laicum verberans est excommunicatus, nisi forte necessitas excuset, aut consuetudo, lib. 3. t. 39. c. 34. nu. 2. p. 451

Prelatus potest tubere suum clericum capl etiam per laicos, lib. 3. t. 39. c. 35. nu. 4. p. 463

Prelati, & alij ecclesiastici viri possunt in causis laicorum etiam criminalibus, vbi poena sanguinis non infligitur iudices delegari, lib. 3. t. 17. c. 4. nu. 4. p. 263

Prelatus, vel Parochus communi errore talis reprobatus, habens titulum putatum à legitimo superiore, valide, exerceat gesta per se, etiam ad forum conscientie spectant, lib. 1. t. 6. c. 54. nu. 3. p. 138

Prelato non notorie intruso solvens liberatur, ibid. num. 6. pag. 139

Prelatus exemptus non potest renunciare suæ prelatura sine Papæ licentia, lib. 1. t. 9. c. 15. nu. 1. p. 160

Prelato mortuo antequam sepulchre tradatur ad electionem non est procedendum, lib. 1. t. 6. cap. 36. num. 2. pag. 124

Prelatus dicitur honorabilior pars Capituli, lib. 1. t. 6. c. 18. nu. 6. p. 103

Prelatus debet esse promptus in puniendo inobedientes, lib. 1. t. 5. c. 1. n. 11. p. 83

Prelatus dicitur Curatus, lib. 1. t. 31. c. 3. nu. 2. p. 265

Prelatus habentibus Collegiatis Ecclesiis Regulares, vel seculares est cura gregis commissæ, ibid. 5

Prelati ob defectum locus ipsius spirituali iurisdictioni subiectos potest interdicere, lib. 1. t. 39. c. 11. nu. 6. p. 131

Prelatus non potest res Ecclesiæ, acquisite de rebus facere, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 3. p. 331

Prelati inferiores, qui alijs legitimè iurisdictionem habuerint, possunt clericos sibi subditos iudicare, & excommunicare, lib. 2. t. 2. c. 1. nu. 3. p. 350

Prelati appellatione veniunt tam superiores, quam inferiores, lib. 2. t. 1. c. 2. nu. 3. p. 343

Prelatus modum excedens in correctione an ab eo possit appellari, ostenditur lib. 2. t. 18. c. 31. nu. 3. p. 649

Prelati Regulares recusati non possunt, lib. 2. t. 28. c. 3. n. 5. p. 613. & c. 61. nu. 16. p. 669

Prelati inferiores habentes iurisdictionem quasi Episco-

palem, & Capitulum Sede vacante possunt licentiam beneficiati concedere ad se abstinendum, lib. 3. t. 4. c. 4. nu. 6. pag. 704

Prelati etiam inferiores si subditos suos ad sermum suū aduocauerint, non amittunt ipsi subditi fructus suorum beneficiorum, idem dicendum in Legatis, quoad proutiam suam, lib. 3. t. 4. c. 7. nu. 5. p. 727

Prelati seculares de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis donare possunt etiam Immodice, & in profanos usus, lib. 3. t. 33. c. 14. nu. 11. p. 371

Prelati habentes beneficia exigentia residentiam nequeunt longæ peregrinationis in suorum Ecclesiarum præiudicium vergentis voto se abstinere, lib. 3. t. 34. c. 11. num. 2. pag. 695

Prelati Regulares exempti possunt instar aliorum Religiosorum transire ad strictiorem Religionem petiti, etiam negata licentia à superiore, lib. 3. t. 31. c. 18. nu. 3. p. 552

Prelatus inferior, & Conuentalis de consilio, & consensu sui Conuentus potest prælati licentiam transire de Religione equali ad alteram æqualem iusta, & legitima causa, sine ea tamen requiritur licentia Papæ, ibid. nu. 11. pag. 953

Prelatus Pontifice inferior potest indulgere licentiam transire ad laxiorem Religionem existente iusta causa, & quomvis ad Pontificem facilius sit aditus, ibid. nu. 13

Prelatus negans licentiam sine causa legitima subdito transire ad strictiorem Religionem peccat mortaliter, & merito debet puniri, ibid. nu. 16. p. 954

PRÆPOSITVS quis dicitur, ostenditur lib. 1. t. 14. c. 1. nu. 5. p. 174

Præpositus in Ecclesijs Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ habet dignitatem post Pontificalem maiorem, & curam annuam, itaque præest Canonico Collegio, lib. 1. t. 17. c. 1. nu. 4. p. 119

PRÆSCRIPTIO legitima in rebus ecclesiasticis est quadragenaria, lib. 2. t. 26. c. 4. nu. 4. p. 593

Præscriptio an contra ignorantem curat, lib. 2. t. 26. c. 5. nu. 3. pag. 593

Præscriptio iuxta leges humanas perfecta etiam in animæ iudicio præscribentem defendit, quomvis ipse post completam præscriptionem habeat scientiam rei alienæ, ibid. nu. 4

Præscriptio centenaria potior est, quam immemorabilis, lib. 2. t. 26. c. 14. nu. 3. p. 598

Præscriptio tantum censetur, quantum possessum, lib. 2. t. 26. c. 15. nu. 1. p. 598

Præscribens iurisdictionem de iure acquirere privatione respectu eius, cui antea iure communi competebat, ibid. num. 5

Præscriptio quadraginta annorum cum titulo immemorabili præscriptio æqualis est, lib. 2. t. 26. c. 17. n. 9. p. 608

Præscriptio cum mala fide in foro Ecclesiastico, & temporalis prohibetur, lib. 2. t. 25. c. 20. nu. 5. p. 604

Præscriptio immemoralis cum mala fide prohibetur, ibid. num. 6

Præscriptionem impedit mala fides in actionibus temporalibus, ibid. nu. 7

Præscribi debetum certo aliquo tempore statutum disponens non valet stare mala fide, ibid. n. 8

Præscriptio ne probanda non defertur iuramentum suppletorium, lib. 2. t. 19. c. 2. nu. 26. p. 463

Præscriptio tempus legitimum requirit, lib. 2. t. 11. cap. 3. nu. 18. p. 420

Præscribens decimas in aliena parochia, si ibi insurgant nonnulli ipsorum decimas non habet, lib. 3. t. 30. cap. 29. nu. 1. pag. 933

Præscribere potest clericus decimas in alterius Diocesi, ibid. nu. 3

Præscriptio immemoralis non æquivaler privilegio, vbi adest incapacitas ex parte præscribentis, lib. 1. t. 1. c. 7. nu. 4. pag. 17

Præscriptio velut odiosa non extenditur, sed est stricti iuris

- ioris, lib. 2. t. 97. cap. 2. num. 3. pag. 1011
- Præscriptio currere non potest si non datur continua, & p. scripta possessio, lib. 1. t. 23. c. 15. n. 3. pag. 173
- Præscriptio interruptitur si naturaliter interruptatur possessio, vel civiliter per sententiam, ibidem num. 3. pag. 173
- Præscriptio nulla currit contra Matrimonium, lib. 4. t. 14. c. 8. n. 8. pag. 79
- PRÆSENTARI non potest ad beneficia excommunicatus, lib. 5. t. 7. c. 7. n. 15. pag. 312
- Præsentandi ius non habetur in actu, nisi à tempore vacationis, lib. 3. t. 8. c. 16. n. 5. p. 781
- Præsentator à patronis admittit, siue instituit potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 5. pag. 784
- Præsentator ad beneficia Regularia possunt ad libitum Prælati revocare, lib. 3. t. 35. c. 6. n. 8. pag. 1000
- Præsentatio quando duo fuerint cumulatim æque idonei habens instituit poterit quem voluerit optare, lib. 1. t. 6. c. 57. n. 9. pag. 143
- Præsentatio cum duo sunt, alter ab existente in possessione, alter vero ab habente proprietatem iuris patronatus, ille institutus est, qui à possessore præsentatus fuit, nisi de tempore præsentationis constaret de defectu proprietatis possessoris, lib. 3. t. 38. c. 19. n. 3. p. 1026
- Præsentatio à male fidei possessore amoveri debet, lib. 3. t. 38. c. 19. n. 8. p. 1028
- Præsentatio quando fuerint plures à diversis patronis ille debet institui, qui à maiori parte, quamvis sanior non sit, fuit præsentatus, lib. 3. t. 38. c. 3. n. 4. p. 1015
- Præsentatio quando sunt plures per hanc præsentationem nullus acquirit ius ad rem, lib. 3. t. 38. c. 5. n. 5. p. 1016
- Præsentatio ab eo, qui erat in quasi possessione præsentandum bona fide, amoveri debet, etiam si deinde constet patronum illum non esse verum patronum, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 13. p. 1018
- Præsentatio iuris patronatus si lite mota sit facta deferri debet institutio, lib. 3. t. 38. c. 5. n. 11. pag. 1018
- Præsentandi, & eligendi ius sunt fructus, lib. 1. t. 33. c. 4. n. 5. pag. 189
- Præsentatio ad beneficia intra quod tempus sit facienda per patronos, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 3. p. 161
- Præsentatio facta à patrono excommunicato excommunicatio eum occulto est nulla, secus in laico, l. t. 6. c. 16. nu. 8. pag. 101
- Præsentatio facta ex impetu, vel iracundia non valet, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 3. p. 117
- Præsentatio facta clandestine non valet, lib. 1. t. 6. c. 42. n. 38. pag. 122
- Præsentatio ad beneficium per solum Prælatum facta, absque maiori partis Collegii consensu, est ipso iure irrita, lib. 3. t. 10. c. 4. n. 5. p. 788
- Præsentatio est exhibitio personæ per patronum Episcopum, vel alteri ad quem institutio pertinet, legitime facta, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 35. pag. 347
- Præsentati à patronis debent se Episcopo personaliter representare, & non teneant eos per procuratorem admittit, ibidem n. 34
- Præsentatio à patronis laicis, vel clericis ratione patronatus facienda est intra quadrimestre, lib. 3. t. 38. c. 7. nu. 3. pag. 1034
- Præsentatio, & collatio facta de digno omisso digniore valida est, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 3. pag. 104
- PRÆSUMERE vestrum dolum importat, ac temeritatem, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 5. p. 343
- Præsumptiones plures ad probationem faciendam coniunguntur, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 11. p. 388 & lib. 3. t. 37. c. 3. nu. 11. pag. 906
- Præsumptio fraudis insurgit adversus illum, qui peracto examine intra annum aditionem non instituit, lib. 1. t. 6. c. 5. n. 13. p. 990
- Præsumptio quando sumatur, & ducatur à tempore ad tempus, & de tempore ad personam, remittit, lib. 1. t. 23. c. 9. n. 3. pag. 547
- Præsumptio pro Notariis in dubio stat, lib. 1. t. 26. cap. 13. n. 4. pag. 108
- Præsumptio iuris, & de iure admittit probationem in contrarium per patris confessionem, & per testes legalissimos, lib. 1. t. 1. c. 13. n. 6. pag. 14
- Præsumptiones de consuetudine in finonia debent esse evidentes, lib. 5. t. 3. c. 13. n. 4. pag. 164
- Præsumptio iuris dicitur patens probatio, lib. 3. t. 17. cap. 3. num. 6. pag. 906
- Præsumptio fraudis insurgit adversus illum, qui peracto examine intra annum aditionem non instituit, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 12. pag. 390
- PRÆSENTIA, & taciturnitas contrahendorum an sufficiat dum quicumque extranei contrahant, ostenditur, lib. 4. t. 16. c. 1. n. 3. p. 89
- PRÆSERVATIO stalli in choro, & loci in Capitulo licita est in resignatione, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 4. p. 150
- PRÆSTIMONIA data in titulum perpetuum, & habentia aliquod obsequium spirituale annexum, beneficia dicuntur, lib. 1. t. 3. c. 17. n. 7. pag. 47
- PRÆVENTIO datur inter Iudicem loci domicilij, & originis, lib. 2. t. 2. c. 13. n. 3. pag. 379
- PRÆCARIAE de quinquennio in quinquenniis sunt renovandæ, lib. 3. t. 14. c. 1. n. 1. p. 806
- Præcaria femmini generis quid sit, ostenditur, lib. 3. t. 14. c. 3. n. 3. pag. 807
- PRÆCARIVM est quod precibus petenti utendum conceditur, tandiu quamdiu is, qui concessit, patitur, lib. 3. t. 14. c. 1. n. 4. p. 806
- Præcariorum libera facultas revocandi censetur esse de substantia illius, ibid. n. 3
- Præcarium tacite renovatur si dominus præstatur etiam, qui rogatus, in possessione remanere, ibid. n. 5
- Præcarium liberè à concedente reuocari potest, lib. 3. t. 14. c. 1. n. 4. p. 806
- Præcarium non finit morte concedentis, ibid. n. 4
- Præcarium, qui rem accepit, dicitur possidere naturaliter, dominum autem qui concessit, civiliter, ibid. n. 6. pag. 807
- Præcarium in quodvis commodato, remittit, ibid. n. 7
- PRÆCES in fuore, & gratia non solent, lib. 5. t. 3. cap. 14. num. 4. pag. 165
- Preces importunæ, assidueque sollicitationes eorum præsertim, qui ea subire possunt, aut potentes sunt, inducunt iustum merum, lib. 1. t. 28. c. 73. n. 12. pag. 677
- PRÆBYTER nullus alterius parochianum recipere debet ad Divina, qui contempto proprio Præbyterio suam, velit audire Missam, lib. 3. t. 29. c. 1. n. 2. pag. 914
- Præbyter, qui duos dignos partemque manibus amittit, Missam celebrare non potest, lib. 3. t. 6. c. 1. n. 1. pag. 765
- Præbyterum occidens in penam prohibetur Matrimonium contrahere, lib. 1. t. 38. c. 1. n. 4. pag. 419
- Præbyteris prohibitum est ne accipiant aliquid temporale propter reculandum publicum peccatorem Episcopo, vel eius ministris, lib. 5. t. 9. c. 14. n. 3. pag. 164
- Præbyter qui non est, non potest in Episcopum consecrari, lib. 5. t. 31. c. 10. n. 8. p. 318
- Præbyterorum filij ordinari non possunt, ibid. n. 10. p. 122
- Præbyterum Ordinem ante legitimam aetatem accipiens an irregularitatem eo ipso incurrat, lib. 1. t. 11. c. 14. nu. 7. pag. 169
- PRETIUM iustum vel censetur illud pro quo vendi potest in foro, lib. 3. t. 17. c. 1. n. 7. pag. 812
- Pretium datum pro emendo iusepatronatus, nec emptor, nec venditor habere debet, sed Ecclesia tribuitur, cui ob simoniam soluta fuit iniuria, lib. 3. t. 3. c. 16. num. 5. pag. 1034
- Pretium equitatis pro stipulatis prohibetur non obstante contraria consuetudine, lib. 4. t. 5. c. 3. n. 5. pag. 162
- Pretium iustum ex quibus cognoscitur, & attendatur, ostenditur, lib. 3. t. 17. c. 5. n. 34. pag. 817
- Pretium regulariter de tempore contrahitur, ibid. num. 3
- PRIMUM TONSURAM infanti consecratus per annum

Index rerum, & verborum

eum alteri dare non potest, lib. 1. c. 11. c. 14. num. 3. p. 169
 Prima tonsura est Ordo, lib. 1. c. 14. c. 11. num. 8. p. 181
 Primam Tonsuram conferre an liceat simplici Sacerdoti, ostenditur ibid. nu. 9
 Primam Tonsuram clericum percipiens est excommunicatus, & non nisi à Papa absolui potest, ibid. nu. 10
 PRIMATIA Hispaniarum causis in Concil. Lateranen. sub Innocentio III. excitata fuit, lib. 1. c. 1. c. 7. nu. 1. pag. 316
 Primatiz questio inter Bituricem. & Burdegalem. Archiepiscopos refertur lib. 1. c. 33. c. 17. nu. 3. p. 290
 Primatia Sardinie an sit in Calaritana Ecclesia, vel Pisana, refertur fundamenta lib. 1. c. 26. c. 17. nu. 4. p. 601
 PRIMICERIAS est beneficium, lib. 1. c. 2. c. 8. nu. 2. p. 13
 Primicerius ad officium, quod spectant, remissus lib. 1. c. 1. c. 1. nu. 2. p. 19
 PRIMITIAE, quo tempore instituitur, & qua quantitate, remissus lib. 1. c. 30. c. 1. nu. 4. p. 916
 PRIMOGENITVS quis sit de duobus si ignoretur, ille censendus quem populus elegerit, lib. 3. c. 19. c. 1. num. 2. pag. 917
 Primogenitus dicitur ille, qui primo natus est, etiam si enim nullus frater sequatur, lib. 5. c. 1. c. 5. nu. 1. p. 479
 PRIMVS acquirens quando vivit dotat us secundi, cui facta est donatio, lib. 4. c. 1. c. 6. nu. 5. p. 133
 PRINCEPS licet quoad vim coactionis legis sibi in conscientia feruare teneatur, lib. 1. c. 1. c. 5. nu. 6. p. 17
 Princeps, quandoque per nimiam importunitatem petentium non concedenda concedit, videtur concessio fabreptina, lib. 1. c. 1. c. 5. nu. 7. p. 33
 Principis assensus in Episcoporum electionibus, & quoad interuenire possit, ostenditur lib. 1. c. 6. c. 10. nu. 15. pag. 106
 Principis scientia requiritur ad consuetudinem inducendam, lib. 1. c. 17. c. 17. nu. 3. p. 195
 Principis delegatus potest punire eos, qui suam impediunt iurisdictionem, lib. 1. c. 19. c. 1. nu. 1. p. 126
 Princeps defensionem an aliquando restringere, vel tollere possit, ostenditur lib. 1. c. 19. c. 13. nu. 3. p. 134
 Princeps solus potest committere causam appellatione remota, lib. 1. c. 19. c. 27. nu. 4. p. 144
 Princeps quando delegat causam alicui speciali delegato censetur tollere omnem iurisdictionem inferioribus delegatis, lib. 1. c. 19. c. 28. nu. 9. p. 146
 Principis mandatus est parendum, lib. 1. c. 39. c. 2. nu. 4. pag. 181
 Principi iniusta precipienti obediendum non est, ibid. nu. 11. pag. 181
 Principi non potest dicitur ita facis, ibid. nu. 12. p. 181
 Principis metu, & superioris minantis mortem delinquens ab extraordinaria poena non absoluitur, lib. 1. c. 40. c. 5. nu. 3. p. 188
 Princeps non recognoscens superiorem est competens iudex in causa inter seipsum, & subditos, lib. 1. c. 1. c. 1. nu. 6. p. 353
 Princeps. existentis iusta causa potest contra absentem, & inaudium sine citatione procedere, lib. 2. c. 12. cap. 1. nu. 9. p. 415
 Principi assenti si iusta causa motum sine citatione procedere an fides sit addenda, ibid. nu. 11. p. 415
 Princeps potest concedere, vt de petitorio, & possessorio simul agatur, lib. 1. c. 1. c. 2. nu. 3. p. 417
 Princeps ex contractu nito cum subdito efficaciter obligatur cum naturaliter, quia ciuilitur, lib. 2. c. 19. c. 1. nu. 4. & 6. p. 459
 Princeps non potest contrarium cum subdito celebratum, an in forum, vel pro parte reuocare, nec modum, aut conditionem ei adicere, ibid. nu. 9. p. 460
 Princeps non potest reuocare priuilegia, seu concessionem illas, quae in naturam, & vim contractus transeunt, vel pro quibus poenalia interueniunt, vel conceduntur in rei

compensationem meritorum, ibidem nu. 9. pag. 460
 Princeps debet habere vnum calamus, & vnam linguam, & esse ininobis sicut lapis angularis, & sicut Polus, ibid. nu. 10. p. 460
 Princeps data iusta causa potest contrarium à se cum subdito celebratum limitare, eique modum, & conditionem praescribere, ibid. nu. 11. p. 460
 Princeps rex Regis Coronae alienare non potest, lib. 1. c. 1. c. 33. nu. 1. p. 580
 Princeps quando committit iurisdictionem alicui nunquam censetur eam in forum à se abdicare, ibid. nu. 5
 Princeps super iure positivo dispensat, lib. 3. c. 1. c. 4. num. 6. pag. 774
 Princeps debet esse liberalis, & seruitia sibi impensa persolvere, lib. 3. c. 24. c. 1. nu. 3. p. 876
 Princeps ubi intendit alicui praedicare, accipiendum est de modico, non de grau prauidicio, lib. 1. c. 1. c. 6. nu. 9. pag. 75
 Princeps licet dicatur confirmare ex certa scientia, quando confirmat parte curat, & cum causae cognitione, defectus tamen citationis non excludit, quoniam confirmatio dicitur facta ex certa scientia, quando aliter constat Principi ex certa scientia confirmasse, lib. 2. c. 30. c. 4. nu. 16. p. 100
 Princeps, quando ex certa scientia innovat gratiam, cui concessionem in charta contentam, nouum vim tribuit, & priuilegium, etiam si tempore, vel alia causa amissum sit, restituit, & de nouo reintegrat, ibid. nu. 16
 Princeps supremum causam motum eorum inferiore ad se aduocare potest, lib. 1. c. 1. c. 56. nu. 1. p. 660
 Princeps si aliquod negotium ad se aduocauit, & suae cognitioni reseruauerit, non admittitur protogatio in alium, quatenusque iudicem sine consensu Principis reseruauerit, ibid. nu. 3
 Princeps ubi primum ad se aduocauit causam, & illam delegauit, censetur super illa substituisse omnem iurisdictionem cuiusque Ordinarii inferiori, ibid. nu. 6
 Principi liberum est causam eorum quibuscunque Iudicibus pendenti ad se aduocare lib. 2. c. 1. c. 59. num. 10. pag. 664
 Princeps potest donationem, vel concessionem ab alio factam modificare, lib. 3. c. 39. c. 16. nu. 1. p. 1044
 Princeps praecipuum inducit metum ausum, quando scilicet ipse Princeps iubet subdito, & solus est facere contra inobedientes, lib. 1. c. 28. c. 73. nu. 5. p. 676
 Princeps per confirmationem non immutat ius tertij derogare, lib. 3. c. 30. c. 31. nu. 7. p. 935
 Princeps secularis inter Christianos addere possit impedimenta matrimonij nisi Ecclesia eam facultatem sine iudicio reseruasset, lib. 4. c. 1. c. 1. nu. 6. p. 2
 Princeps supremus an possit filios proprios legitimare, ostenditur lib. 4. c. 17. c. 13. p. 109. nu. 36
 Princeps non tenetur iuris ordinem seruare, lib. 5. c. 1. c. 21. nu. 4. p. 154
 Princeps secularis an possit concedere facultatem Iudicis faciendi, remissus lib. 5. c. 19. c. 18. nu. 4. p. 186
 Princeps iustus de causis venientibus prohibere potest, lib. 5. c. 1. c. 1. nu. 7. p. 302
 Princeps an possit subditos sine culpa iure suo priuare, lib. 5. c. 19. c. 21. nu. 17. p. 387
 PRINCIPIVM omnium gerendum à Deo sumendum, lib. 1. c. 6. c. 14. nu. 5. p. 100
 PRINCIPALI concessio censetur concessum accessorium veniens in necessarium consequentiam principalis, lib. 1. c. 19. c. 5. nu. 2. p. 119
 Principali concessio conceditur accessorium, quando accessorium est a iura principali inseparabile, licet sit magis dignum, quam ipsum principale, cui annectitur, ibid. nu. 4
 PRIOR claustralis post Abbatem praeterea debet esse potens opere, & sermone, lib. 3. c. 35. c. 6. nu. 10. p. 100
 Prior in tempore prior est iure, lib. 1. c. 33. cap. 1. num. 9. pag. 180
 Prior nominatus censetur magis dilectus, ibid. nu. 10

Collectan. in quinque libros Decretal.

Privilegiatus dicitur dignior, & pcedere debet, ibid. n. 3.
PRIVANDVS est dignitate non refidens, qui citatus non
 reuertitur in termino sibi pfixo, lib. 3. t. 4. c. 8. n. 2. p. 728
PRIVATIONIS pena non comprehendit legitimam, quæ
 ex necessitate legis debetur necessarijs hæreditibus, lib. 3.
 t. 26. c. 6. num. 6. pag. 801
Privationis pena non imponitur nisi in casibus à iure ex-
 pressis lib. 3. t. 38. c. 31. num. 3. pag. 1036
PRIVATIVS nonquam prefcribit aduerfus Principem in
 iij. quæ concernunt obedientiam, superioritatem, & subie-
 ctionem, lib. 3. t. 26. c. 12. num. 3. pag. 597
Privilegio Civitatis concessio non gaudet Castra, vel Villæ,
 lib. 3. in ptoem. num. 38. pag. 5
Privilegium secundum non faciens de primo mentionem,
 illi non derogat, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 5. pag. 31. & lib. 3. t. 26.
 c. 19. num. 3. pag. 603
Privilegium speciale non aliter derogat generali, nisi facta
 huius mentione, lib. 1. t. 3. c. 1. num. 6. pag. 31
Privilegia in eo valent, & tenent, in quo videntur, & observa-
 ta fuerint, lib. 1. t. 1. c. 8. n. 5. pag. 18
Privilegium, vel refcriptum prius in data prævalet secundo
 & posteriori, lib. 1. t. 3. c. 30. n. 3. pag. 61
Privilegia ita restringenda, vt attentis & mature perpen-
 sis verbis, & mente concedentis in eo accipiantur sensu, qui
 minus alterius verbis lædit, lib. 1. t. 4. c. 6. num. 6. pag. 75
Privilegium non subditi concessum vbi agitur de modico
 reuocari potest, ibid. n. 8. pag. 7
Privilegi tenor attendendus est, lib. 1. t. 6. c. 10. n. 1. pag. 98.
 nec de illo iudicandum nisi ipsius tenore inspecto, lib. 5.
 t. 33. c. 7. n. 3. pag. 357
Privilegio, vel consuetudine possunt Reges habere ius eli-
 gendi Episcopos, lib. 1. t. 6. c. 18. n. 5. pag. 103
Privilegio, vel consuetudine ad electionem alieni plerumq;
 vocantur, lib. 1. t. 6. c. 50. n. 4. pag. 136
Privilegia Principum dum tangunt iura concedentis debent
 largissimum interpretari, fœciles quando respiciunt damnum,
 vel præiudicium tertij, lib. 1. t. 8. c. 5. n. 3. pag. 149
Privilegijs contra pariter privilegium an & quidò vta-
 tur suo privilegio, remissum, lib. 1. t. 41. c. 3. n. 6. pag. 323
Privilegi pro declaratione recurrendum est ad concedentē,
 lib. 3. t. 1. c. 12. n. 3. pag. 353
Privilegium simpliciter concessum hominibus alicuius loci
 comprehendit clericos illius loci, eo vti vellent, lib. 1.
 t. 2. c. 17. n. 5. pag. 375
Privilegium concessum non facta mentione iuris pendencie
 nihil valet, lib. 3. t. 26. c. 5. n. 4. pag. 452
Privilegium contra solum privilegiorum, & contrarium
 rationi de falsitate est suspensum, lib. 3. t. 21. c. 7. n. 3. p. 538
Privilegium secundum vbiq; non facit mentionem de
 primo alteri concessio non operatur derogationem, lib. 3.
 t. 21. c. 19. n. 3. pag. 603
Privilegi verba si reiciantur ad personam censetur privile-
 gium personale, si autem referantur ad rem censetur re-
 ale, lib. 3. t. 8. c. 6. n. 10. pag. 770
Privilegium cognoscendi de causis in prima instantia habet
 Capitulum bede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 3. pag. 785
Privilegium perpetuum dicitur quod sit Ecclesie, vel popu-
 lo, lib. 3. t. 10. c. 8. n. 7. pag. 760
Privilegium datum itineranti ad Curiam Papæ, vt interien-
 ti non possint patria conueniri, non habet locum quando
 iter accipit postquam fuerit citatus, vel habuerit notitiā
 litterarum, quas aduersarius imperauit à Papæ, lib. 3. t. 28.
 c. 9. n. 3. pag. 699
Privilegijs in octauo notum ius non tribuit, sed solum
 animum conferat, lib. 3. t. 30. c. 4. n. 5. pag. 685 & lib. 5.
 t. 3. c. 13. num. 2. pag. 369
Privilegium aliquando accipitur pro charta, seu instrumen-
 to, in quo gratia, aut concessio Principis continetur, ali-
 quando vero pro concessione ipsius gratia, lib. 3. t. 30.
 c. 4. n. 10. pag. 685 & lib. 1. t. 29. c. 9. n. 2. pag. 395
Privilegia omni concessa Civitatem recipientibus quæ, remis-
 siuè lib. 3. t. 3. c. 7. n. 3. pag. 991

Privilegium vnius suffragatur alteri quando sumus in can-
 sis communibus, & indiuiduis, lib. 1. t. 28. c. 72. n. 3. p. 675
Privilegio in secundo quando non fit mentio de illo alteri
 concessio iam est manifestata subreptio, quæ vitiat in priuile-
 gijs, lib. 3. t. 30. c. 3. n. 4. pag. 918
Privilegi est intelligendū secundū Papæ intentionē, ibid. n. 6
Privilegium concessum laicis decimas percipiendi nō com-
 prehendit noualia, etiam si in feudum sint data, lib. 3. t. 30.
 c. 3. n. 5. n. 5. pag. 930
Privilegium non potest concedi Collegio quando scholares
 non adiant, lib. 3. t. 48. c. 5. n. 4. p. 1098
Privilegium futuro Collegio, vel hospitali concedi potest, vt
 incipiat habere vires quando erectum fuerit, ibid. num. 5
Privilegium quod religiosi, seu Monasteria habent de deci-
 mis non solvendis præscribitur tempore triginta anno-
 rum, lib. 1. t. 33. c. 6. n. 3. pag. 353
Privilegia in eo valent, & tenent in quo videntur, & observa-
 ta fuerint, ibid. n. 2. pag. 351
Privilegium non præsumitur, sed ab eo, qui allegat, proban-
 dum est, lib. 5. t. 33. c. 7. n. 5. pag. 356
Privilegia, quæ in corpore iuris clausa sunt, præsumuntur, &
 ideo ea privilegiati ostendere nō tenentur, ibid. n. 6. p. 356
Privilegi tenor inspicendus non solum quoad verba, sed
 etiam quoad mentem, ibid. n. 10. pag. 357
Privilegium strictè est interpretandum, enāsi concessum sit
 à Principe, qui legem condere potest, ibid. n. 11. pag. 357
Privilegi non priuatis personis, sed toti Religioni cōcessū,
 adhuc nō est vt favorabile interpretandū, lib. 1. t. 33. c. 7. n. 5. p. 357
Privilegia, per quæ consuetudini, aut alteri privilegio dero-
 gatur, favorabilia sunt, & largissimum recipiunt interpre-
 tationem, ibid. n. 13. pag. 354
Privilegi verba si exemptionem concludunt, iuri, & iurisdic-
 tioni Episcopi derogatur, lib. 5. t. 33. c. 8. n. 3. pag. 359
Privilegium alicui personæ concessum propter eandē ratio-
 nē ad alias extendi non potest, lib. 5. t. 33. c. 9. n. 2. p. 360
Privilegium Militarie, & ministerij, seu doctoratus filijs non
 prodest, ibid. n. 4. pag. 360
Privilegium personaliter marito concessum ad uxorem non
 extenditur, ibid. num. 6. pag. 360
Privilegia, quæ alicui certæ personæ cōceduntur per modū cō-
 tractus, vel ob benemerita, ad hæredes trāscūt, lib. n. 8. p. 361
Privilegium est lex priuata, seu ius singulare contra ius cō-
 mune indultum, ibid. n. 10. pag. 361
Privilegium meretur amittere, qui illo abutitur, lib. 5. t. 33.
 c. 11. n. 15. pag. 365
Privilegia qñ dicantur amitti per nō vsū, vel cōtractū vsū,
 vel etiā p abusu, & in quibus differat, ostendit lib. n. 16. p. 366
Privilegia, seu instrumenta depedita, & ea, quæ in illis cōti-
 nebantur, probari possunt per testes dependentes de amif-
 sione, & illius tenore, lib. 5. t. 33. c. 12. n. 4. pag. 367
Privilegium continuū, & absque lite non seruatur per tri-
 ginta, vel quadraginta annos, per desuetudinem, & vsū
 contrarium perditur, lib. 5. t. 33. c. 15. n. 6. p. 373
Privilegi immunitas à tributis pōitur si immunitatē habet
 passus est de se describi in libro soluentium, ibid. n. 7. p. 373
Privilegium quando acquiritur per contractum, aut occu-
 pationem non admittitur per non vsū, ibid. n. 8. p. 373
Privilegium quo temporis spatij per non vsū amittitur,
 ibid. num. 9. pag. 374
Privilegio capellani aliorum Principum à iurisdictione
 suorum Prælatorum erant exempti, autem derogatur
 per Concil. Trid. ostenditur lib. 5. t. 37. c. 16. n. 3. p. 374
Privilegi de decimis nō solvendis de noualibus mētiōe fa-
 ciens ad noualium decimas trahi non potest quæ ab alijs
 erant possideb. tempore privilegij cōcessi, lib. 5. t. 33. c. 22.
 n. 14. pag. 382 & c. 31. n. 3. pag. 396
Privilegium de non solvendis decimis noualium, non po-
 test extendi ad decimas noualium, quæ tempore impetra-
 tionis iam erant pfectis, ibid. n. 16. pag. 382
Privilegium alicui concessum an Principes sine causa reuo-
 care possint, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 23. n. 18. pag. 387
Privilegium inter voluntarium tempore non perferitur,
 Iii lib. 5.

Index rerum, & verborum

lib. 5. tit. 33. cap. 24. num. 7. pag. 388
 Privilegium certis Religiosis concessum, vt tempore interditi possint diuina Officia celebrare extenditur ad Episcopos, lib. 5. tit. 33. c. 25. n. 2. p. 389.
 Privilegium ad instar quod dicitur, ostenditur ibid. n. 3. p. 389
 Privilegium ad instar alterius concessum an alteri communetur si prius illud augeatur, minatur, vel reuocetur, ibid. n. 4. p. 389
 Privilegia concessa aliquibus, vt tempore interditi Diuinis interesse possint, illis tantum prout, qui interdictionem non dederunt, ibid. n. 6. p. 390
 Privilegium interpretandum est vt aliquod operetur prater ius commune, lib. 5. tit. 33. c. 30. n. 2. p. 395
 Privilegia, quae alteri inferunt praeiudicium, restringenda sunt, lib. 5. tit. 33. c. 32. n. 4. p. 397
 Privilegio Sedis Apostolicae nulli se tueri possunt quominus vitari debeant excoisietos, lib. 5. tit. 39. c. 8. n. 2. p. 401
 Privilegium canonis quare facilius perdat, quam privilegium fori, ostenditur lib. 5. tit. 39. c. 23. n. 3. p. 451
 Privilegium est lex priuata, seu ius singulare contra ius commune indultum, lib. 5. tit. 40. c. 25. n. 3. p. 488
 Privilegium dici non potest illud, quod nihil specialiter concedit, sed illud tantum, quod iure communi concessum erat, ibid. n. 4. p. 488
 Privilegium non amittitur etiam per centum annos si quis non potuit eo uti, ibid. n. 12. p. 489
 Privilegium concedendis ad intentionem recurrendum est, lib. 5. tit. 40. c. 28. n. 3. p. 491
PROBATIO versionis in vilitatem est necessaria in mutuo suscepto ab ipso Pralato, & Capitulo infirmo, vt ex illo Ecclesia obligetur, lib. 5. tit. 22. c. 4. n. 9. p. 867
 Probatio versionis in vilitatem Ecclesiae non est necessaria, vbi mutuum fuerit acceptum intra summam ab Ecclesia communi ordinatione taxatum, ibid. n. 12. p. 867
 Probatio versionis in Ecclesiae vilitatem qualiter probetur, ibid. n. 18. p. 868
 Probatio in contrarium non admittitur contra probationem iuris, & de iure, lib. 4. tit. 1. c. 30. n. 4. p. 23
 Probatio per euidentiam facti adeo est clara, vt nihil magis, quam illam Index requirit ad rem ipsam cognoscendam, lib. 5. tit. 1. c. 9. n. 3. p. 145
 Probatio solutionum trium annorum praeiudicium sufficit ad hoc, vt praesumatur annis retro lapsis solutum fuisse, lib. 5. tit. 33. c. 15. n. 4. p. 373
 Probatio iure fit ex duobus probationibus diuersi generis, lib. 3. tit. 27. c. 3. n. 5. p. 906
 Probatio Confessionis reuocatur de licentia penitentis cui incumbat, ostenditur lib. 5. tit. 38. c. 12. n. 24. p. 431
 Probatio excessus in se defendendo accusatori incumbit, lib. 5. tit. 12. c. 18. n. 14. p. 245
 Probatio quilibet debet de necessitate concludere, lib. 1. tit. 7. c. 2. n. 23. p. 146
 Probatio semiplena sufficit, vt quid restituatur in causa fauorabili, lib. 1. tit. 41. c. 4. n. 2. p. 324
 Probatio semiplena requiritur in petenda restitutione in causa fauorabili, quando argueretur dolus, & fraudulenter, lib. 1. tit. 41. c. 5. n. 2. p. 325
 Probanti semiplena in supplementum probationis iuramentum deferri potest, lib. 3. tit. 19. c. 2. n. 4. p. 461
 Probare semiplene dicitur, quando quis probantem intentionem suam per vnum testem omni exceptione maiorem, ibid. n. 5. p. 461
 Probatio semiplena si elidatur ex aliqua praesumptione non sufficit, vt ob eam deferatur iuramentum parti in supplementum probationis, ibid. n. 6. p. 462
 Probatio semiplena non fit ex vno teste non reddente rationem dicti sui, vel verisimilia non dicente, aut ex pluribus singularibus, ibid. n. 7
 Probatio per testes admittitur in actibus requiritibus scripturam si agatur de scriptura declaratione, lib. 1. tit. 41. c. 3. n. 2. p. 323
 Probatio facienda est Iudici, lib. 2. tit. 19. c. 3. n. 2. p. 464

Probationes cum sunt aequales, testibus Rei magis, quam actoris in dubio creditur, ibid. n. 5
 Probatio admittitur contra iuramentum, lib. 3. tit. 19. c. 4. n. 10. p. 467
 Probatio testium, vel instrumentum recepta post terminum eidem probationi praefixum non valet ipso iure, lib. 3. tit. 19. c. 9. n. 7. p. 475
 Probatio tractatus filiationis an sufficiat iudicio peritorio, vel probari debeat de titulo, seu dominio, remissum lib. 2. tit. 19. c. 10. n. 7. p. 478
 Probationes exactae non sunt necessariae in probandis cognationibus antiquis, lib. 2. tit. 19. c. 13. n. 14. p. 484
 Probationes plures imperfectae etiam diuersi generis si tendant ad eundem finem, coniunguntur ad faciendam plenam probationem, ibid. n. 15
 Probationes post publicatas semel attestationes iterum recipi possunt, vbi priores non extant, lib. 2. tit. 19. c. 15. n. 6. p. 486
 Probationes in crimine debent esse apertissimae, lib. 3. tit. 20. c. 19. n. 6. p. 498
 Probationes factae in iudicio summario fidem non faciunt in plenario, lib. 3. tit. 22. c. 11. n. 4. p. 498
 Probatio faciendi per instrumenta in causa appellationis super eisdem, vel contrariis articulis admittitur, lib. 3. tit. 20. c. 17. n. 5. p. 501
 Probationes futurantes aduersario an causam perdat, remissum lib. 2. tit. 20. c. 18. n. 4. p. 500
 Probationes ex se imperfectae ad plenam probationem coniunguntur in delictis, quae occulte committuntur, lib. 3. tit. 20. c. 23. n. 3. p. 508
 Probatio, quae fit per inspectionem oculorum, publicatis, seu editis attestationibus admittitur, lib. 3. tit. 20. c. 33. n. 4. p. 516
 Probatio in criminalibus causis publicatis, seu editis attestationibus, adhuc admittitur, ibid. n. 10
 Probationes debent esse efficientes, quando tractatur de probando contra illud, quod habet praesumptionem pro se, lib. 2. tit. 23. c. 10. n. 4. p. 548
PROCESSIONIBUS publicis interesse debent hodie Regulares quicunque, nisi in iter quorundam claustrum perpetuum viuunt, vel abstinere a ciuitate ultra dimidium militarum, lib. 5. tit. 31. c. 17. n. 2. p. 322
PROCESSVS factus contra formam rescripti, etiam in minimo reuocatur, lib. 1. tit. 3. c. 23. n. 2. p. 53
 Processus ob legitimam citationis defectum totus corruit, lib. 1. tit. 33. c. 2. n. 4. p. 285
 Processus habitus a Principe contra partem inauditam inualidus est, tam in ciuilibus, quam in criminalibus, lib. 3. tit. 12. c. 1. n. 8. p. 415
 Processus in dubio rite, recteq; factus non praesumitur, lib. 3. tit. 19. c. 11. n. 12. p. 480
 Processus in materia fidei per canonicam purificationem quomodo terminandus, remissum lib. 1. tit. 3. c. 10. n. 6. p. 401
PROCVRATIO Episcopis quando debeatur, remissum lib. 1. tit. 31. c. 16. n. 1. p. 276
 Procuratio non potest pericribi, lib. 3. tit. 39. c. 17. n. 4. p. 1045
 & lib. 2. tit. 26. c. 16. n. 2. p. 599
 Procuratio non ab hospitalibus non potest exigere visitator, lib. 3. tit. 39. c. 23. n. 4. p. 1050
 Procurator nulla debetur Episcopo visitanti clerum Ciuitatis, vbi finit Cathedra, lib. 3. tit. 39. c. 24. n. 12. p. 1050
PROCVRATOR specialis requiritur in transactione, lib. 1. tit. 3. c. 18. n. 24. p. 60
 Procurator specialis requiritur ad petendam restitutionem in integrum, ibid. n. 5
 Procuratores plures quando simpliciter dati sunt vnus non potest lineari, lib. 1. tit. 19. c. 16. n. 4. p. 236
 Procuratoris dolus non obest domino, lib. 2. tit. 23. cap. 32. n. 5. p. 249
 Procuratoris factum domino in causa, in qua habet mandatum, nocet, ibid. n. 6. p. 250
 Procurator si fortum mandati excessu, excusatur dominus ab expensis, ibid. n. 8

Procurator excedens fines mandati principalis sciente, & nō contradicente gesta per ipsum censetur ad principalis ratificata. *ibid.* n. 9

Procurator admittitur cum cautione de rato, si dubitetur illum non libere mandatum, *lib. 1. t. 29. c. 34. nu. 5. p. 251*
Procurator in dubio præsumitur penes quem reperiuntur acta plius cauti, *ibid.* num. 6

Procurator ad agendum etiam cum libera, & generali administratione, non potest transigere, vel pacisci *lib. 1. t. 36. c. 9. num. 3. pag. 197*

Procurator cum cautione de rato admittitur, ubi dubitatur de mandato, *lib. 1. t. 38. c. 1. num. 5. pag. 306*

Procurator non constituitur non compellitur quis in actus causis, secus in litembus, *lib. 1. t. 38. c. 2. num. 3. pag. 306*

Procurator non constituitur ad causas non compellitur legitime impeditus, *ibid.* num. 6

Procurator vique ad litem contestatam reuocari potest, *lib. 1. t. 38. c. 3. num. 5. pag. 307*

Procurator etiam iussus post litem contestatam reuocari potest ex inimicitia, que fit capitalis, *ibid.* num. 6

Procurator qui, scilicet, cum non sit tenetur pena falsi, & condemnatur in expensis, *lib. 1. t. 38. c. 4. nu. 5. pag. 308*

Procurator per falsum, vel reuocatum possunt gesta rata haberi per donum si antea pars non opponat de falsitate mandati, *ibid.* num. 7

Procurator constituitur facta ad causam iam motam operatur ratificationem eorum, que gesta sunt per eundem, procuratorem, antequam mandatum susceperit, *ibid.* n. 8

Procurator agere potest contra dominum ad expensas, *lib. 1. t. 38. c. 6. num. 2. pag. 309*

Procurator qui de mandato domini negotia gessit, habet actionem mandati, etiam si causa ipsa extra iuram culpam non habuerit bonum exitum, *ibid.* num. 3

Procurator, qui ob suam utilitatem iter faciens causam alterius tractat, ad illas tantum expensas agere potest, quas fecit vltra id, quod expensurus erat, si procurator non esset, *ibid.* num. 4

Procurator constitutus facta metu an sit nulla, ostenditur *lib. 1. t. 38. c. 10. num. 2. pag. 310*

Procurator potest in principio bus citari quando dominus præsent non fuerit, *lib. 1. t. 38. c. 11. num. 2. pag. 311*

Procurator constitutus a reo ad agendum an sit iudicatus ad decidendum, ostenditur *lib. 1. t. 38. c. 12. num. 3. pag. 311*

Procurator reuocato ad iudicem, vel aduersarium peruenire debet, *lib. 1. t. 38. c. 13. num. 2. pag. 312*

Procurator non constituitur nec compellitur, *ibid.* num. 3

Procurator post litem contestatam abique cause cognitione reuocari non potest, *ibid.* num. 4

Procurator non præsumitur quis constitutus, nisi ad causas præsentis, *lib. 1. t. 38. c. 14. num. 1. pag. 312*

Procurator simpliciter constitutus cum alio, peroccupatus non potest, vel solus admitti, *ibid.* num. 4

Procurator in solidum per quæ verba videtur constitutus, remittitur *ibid.* num. 5

Procurator quando plures sunt constituti in solidum, occupatio unus excludit alium, *ibid.* num. 6

Procurator simpliciter datus ad causas, tenetur appellare, *ibid.* num. 8. pag. 313

Procurator simpliciter datus ad agendum non tenetur inueni appellacionem a se interpositam protequi, fallit in aliquibus casibus, *ibid.* num. 9

Procurator si non appellauit tenetur parti ad damna & interesse, *ibid.* num. 10

Procurator constitutus facta per vniuersitatem, cuius ministri per quos eadem regitur, sunt excommunicati, an valeat, ostenditur *lib. 1. t. 38. c. 15. num. 2. pag. 313*

Procurator non potest esse infamis, *lib. 1. t. 1. c. 16. num. 4. pag. 316*

Procurator non potest subire iuramentum calumnias nisi habuit mandatum speciale ad illud, secus fit procurator clerici, *lib. 2. t. 7. c. 1. num. 3. pag. 393*

Procurator in animam propriam iurare tenetur aduersario

exigente, *lib. 2. t. 7. c. 3. n. 3. pag. 394*

Procurator si non tenetur iurare de calumnia, *ibid.* nu. 5. pag. 395

Procurator an, & quando domino præiudicet, remittitur *lib. 2. t. 13. c. 1. num. 5. pag. 413*

Procurator in criminalibus non interuenit si agatur directè, *lib. 2. t. 14. c. 8. num. 8. pag. 446*

Procurator excommunicatus si constituitur licet postea absoluitur, non tamen habilitatur per postea agere, *lib. 2. t. 19. c. 7. num. 9. pag. 470*

Procurator ad capiendam possessionem beneficii potest iurari constituitur, prout etiam ad renunciandum, & accipiendum beneficium Ecclesiasticum, *lib. 3. t. 5. c. 14. n. 3. p. 750*

Procurator quærit domino possessionem per alium factum, *ibid.* num. 5. pag. 751

Procurator constituitur a patrono, non potest ipsum patronum præconare, *lib. 3. t. 7. c. 7. num. 4. pag. 771*

Procurator per præsentem pro se ad beneficia vacatura de auctoritate Ordinarii quis potest constituere ex instantia, *lib. 3. t. 8. c. 16. n. 6. pag. 781*

Procurator alienans rem Ecclesiæ reservato assensu Apostolico si tradiderit possessionem ante illius impetrationem an faciat dominum in censuras incidere, remittitur *lib. 3. t. 13. c. 6. num. 11. pag. 801*

Procurator, si iudex recipiendo possessionem non præiudicat domino quin possit caducitate incurram declarare, *lib. 3. t. 14. c. 4. num. 110. pag. 844*

Procurator abique speciali mandato non potest causare attentatam, *lib. 2. t. 28. c. 7a. num. 16. pag. 679*

Procurator in causis criminalibus non admittitur, *lib. 5. t. 1. c. 15. n. 2. pag. 149*

Procurator admittitur in criminalibus parte non opponente processum cum eo factus non est nullus, *ibid.* num. 4

Procurator in criminalibus admittitur ad allegandas causas abintus, & iuxta impedimenta facti, vel iuris, *ibid.* num. 8

Procurator in criminalibus an admittatur ad allegandas exceptiones, que tægent crimen, ostenditur *ibid.* n. 9. p. 150

Procurator si fuit exceptio in quacunque iudici parte opponi potest, *lib. 2. t. 25. c. 6. num. 3. pag. 518*

PRODIGVS est qui dar danda, & non danda, *lib. 1. t. 4. c. 10. num. 4. pag. 78*

Prodigus, cui bonorum administratio interdicta est, ad emphyteusim nominare nō potest, *lib. 3. t. 18. c. 4. n. 145. p. 847*

PRODITOR, & per infidias delinquens non gaudet Ecclesiæ immunitate si ad eam confugiat, *lib. 5. t. 11. cap. 1. num. 4. pag. 119*

Proditor est quemquam occidere, sive per insidias idem est, *ibid.* num. 5

PRODITORIVM homicidium est cades hominis nihil tale suspicantis, *ibid.* n. 6. pag. 230

Proditor est, sur ex insidijs vulnerans an sit ab Ecclesiæ excludendus, remittitur *ibid.* num. 7

Proditorius homicida quis dicatur, ostenditur *lib. 3. t. 49. c. 6. num. 31*

Proditorius homicidium dicitur commissum ab illo, qui aliquem veneno necat, *ibid.* num. 32

Proditorius homicida Ecclesiastica non gaudet immunitate, *ibid.* num. 10

PRODUCTIONEM quæram negare potest iudex si ei videbitur sufficere testes acceptos, *lib. 2. t. 20. c. 36. n. 4. p. 517*

PROFESSIO declaratur decisionem, *lib. 3. t. 34. c. 9. n. 6. p. 994*

PROFESSIO non præsumitur, sed probanda est quoties facta negatur, *lib. 3. t. 30. c. 51. n. 3. pag. 537*

Professio non animo, sed tantum verbis facta ob metum mortis ab alio inculsi invalida est, *lib. 1. t. 40. c. 36. n. 4. p. 315*

Professio facta per dolum an vincitur fit in hominem prudentem dolus merito cadet, *lib. 1. t. 40. c. 6. n. 2. pag. 319*

Professus qui non fuerit in religione non potest ad illius Abbatis, præfecturas, aliaque beneficia administrationem habere, *lib. 1. t. 6. c. 49. num. 3. pag. 136*

Profructu in Religione si dubitetur an filius habuerit animo parentes sunt legitimi testes, *lib. 2. t. 20. c. 32. n. 13. p. 504*

Index rerum, & verborum

Professio facta cum conditione, pacto, seu modo de retinendo, seu habendo proprium, non valet, lib. 3. t. 35. cap. 2. nu. 7. p. 997
Professus solemniter de licentia spontanea uxoris, quæ manens in seculo continentiam non promittit, ad eius peritorem non potest reuocari iure aditionis, sed ex solo Iudicis officio, lib. 3. t. 32. c. 8. n. 3. p. 971
Professus Religione, sine coniugii licentia est defuncta ad seculum reduci non potest, lib. 3. t. 32. c. 10. nu. 2. p. 972
Professio facta per excommunicatum tenet, lib. 5. t. 39. c. 32. nu. 7. p. 461
Professio tacita vt inducatur sufficit, vt sola illius Religio- nis consuetudine actus, quibus quis se ingerit, sint profes- sorum proprii, lib. 3. t. 31. c. 4. n. 5. p. 940
Professiones tacite an post Concil. Trid. aliquam vim ha- beant, ostenditur ibid. n. 3
Proficientis sola traditio non sufficit ad valorem professio- nis, sed oportet quoque adesse personam habentem po- testatem acceptandi nomine ipsius Religiosis, lib. 3. t. 31. c. 12. nu. 3. p. 946
Professio quando est irrita defectu solius potestatis in ad- mittente an satis sit ad eius valorem, vt is ratam sam ha- beat non mutata prioris professi voluntate per adum- contrarium, ostenditur ibid. n. 7
Professio non est necessaria scienda in monasterio, sed po- test ubique fieri, ibid. n. 9
Professio nec fieri, nec recipi debet intra probationis an- num, facta tamen nullo nouitatis anno claspio volenti- bus nouitio, & monasterio tenet de iure communi, secus attempta dispositione Concilij Trid. lib. 3. t. 31. c. 16. nu. 2. & 3. p. 948
Professio Religiosa, Christi privilegio ex solo iure diuino postiuo matrimonium ratum dirimit, lib. 3. t. 32. c. 7. nu. 10. p. 967
Professio coniugis solemniter facta de licentia spontanea alterius, qui manens in seculo continentiam non promit- tit, est valida, lib. 3. t. 32. c. 8. nu. 2. p. 971
Professio coniugis an valeat alteri iuue, & suspecto de incontinentia non proficere, sed manente in seculo cum voto castitatis, lib. 3. t. 32. c. 8. nu. 2. p. 971
Professio vitæ Heremiticæ non dissoluit matrimonij ratum, lib. 3. t. 32. c. 14. nu. 4. p. 974
Professione Religiosis obtinentur plenissima omnium cri- minum antea commissorum condonatio, lib. 3. t. 34. c. 4. nu. 5. p. 984
Professio in Religione facta per simoniam est valida, lib. 5. t. 1. c. 35. nu. 4. p. 169
Professio ex conditio facta, vt proficiens domus maneat, & certam suorum bonorum portionem habeat ad necessa- ria vitæ subsidia ex Abbatis voluntate pendentem, vali- da est, lib. 4. t. 6. c. 7. nu. 2. p. 50
PROHIBITO aliquo prohibetur omne id per quod per- uenit ad illud, lib. 1. t. 1. c. 4. n. 5. & t. 29. c. 1. n. 5. p. 219
Prohibitio generalis etiam minima comprehendit, lib. 3. t. 5. c. 8. n. 3. p. 738
Prohibitio de non ferendis armis ad Saracenos intelligitur de inimicis nominis Christiani, qui acta, vel habitu ha- bent bellum cum Christianis, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 8. p. 190
Prohibitio, & præceptum ecclesiasticum non sepehendi excommunicatum in loco Sacro, quare introducta, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 1. nu. 4. p. 355
Prohibitiones varæ expectatiuarum ad beneficia vacatura, referuntur lib. 3. t. 8. c. 2. nu. 3. p. 773
Prohibitum nunquam intelligitur, quod non inuenitur concessum, lib. 1. t. 7. c. 1. n. 17. p. 146
Prohibitum ad tempus post illud videtur esse permittum, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 28. p. 391. & lib. 5. t. 23. c. 3. nu. 2. p. 304
PROMISSIO sub fide idem operatur, quod iuramentum ad obseruantiam, lib. 1. t. 40. c. 3. nu. 2. p. 316
Promissio facta per verba generalia, & adulatoria non indu- cit obligationem aliquam, lib. 3. t. 7. c. 6. nu. 5. p. 770
Promissio de vendendo emphyteusim potest fieri itrequisi-

to domino, lib. 3. t. 18. cap. 4. num. 68. pag. 839
Promissio alterutrinus de contrahendo cum ea, quam polluit per adulterium, non inducit impedimentum, nisi ab al- tera expresse acceptata sit, lib. 4. t. 7. c. 8. nu. 2. p. 355
Promissa non adimplere graue est, lib. 1. t. 35. c. 3. n. 2. p. 304
Promittens coram aliquo Iudice ligare, si contumax sit in non comprehendendo, excommunicari potest, non autem beneficiis priuari, lib. 2. t. 1. c. 1. nu. 2. p. 141
Promittens parere sententia, quæ mandat ad indicem etiam cū iuramento, non obstante tali promissione, & obligatione potest appellare, lib. 2. t. 38. c. 20. nu. 2. p. 635
Promittens aliquid absolui si conungat postea illud face- re obseruantiam malam, non tenetur promissum adim- plere, lib. 5. t. 12. c. 4. n. 2. p. 322
Promittens contrahere matrimonium sub illa conditione, si Papa dispensauerit, potest penitere etiam post obtenta dispensationem, lib. 4. t. 1. c. 5. nu. 11. p. 43
Promittens per silem scilicet humanam, si non adimplet non erit peritius, sed ratione violatæ fidei peccabit, re- putabiturque infamis inter homines, lib. 1. t. 4. c. 4. n. 4. p. 182
PROMOVENDVS ad Episcopatus culmen debet attingere trigessimum suæ ætatis annum, lib. 1. t. 6. c. 19. nu. 8. pag. 104
PRONOMEN Ego, in Baptismo non est de substā- tia formæ, lib. 3. t. 41. c. 1. n. 7. p. 1078
PRONUNCIATIO tacita est processu ad vltiorem actū sufficit super emerentibus, lib. 2. t. 28. c. 67. nu. 5. p. 672
PROPOSITVM solum non inducit voti obligationem, nisi promissione si incurrat, lib. 3. t. 31. c. 20. nu. 3. pag. 957
PROPRIETATIS defectus notorius repellit à petitione possessionis beneficii, lib. 1. t. 17. c. 8. n. 4. p. 191
Proprietatis nominis significatio qualis, remittitur lib. 2. t. 12. in Rub. p. 411
Proprietatis vitium est peccatum mortale in monacho, nisi ex materie paruitate veniale reddatur, lib. 3. t. 35. c. 6. o. 41. pag. 1002
PROROGATIO quorū modis fieri debeat, remittitur lib. 1. t. 39. c. 40. n. 7. p. 254
Prorogatio Iurisdictionis non confert diuersa iurisdic- tio, sed potius eadem cum extensione, ibid. n. 8
Prorogantes videntur respectisse ad qualitatē Iudicis, cuius prorogantur iurisdictionem, ibid. n. 9
Prorogatio vt valeat oportet quod ille, cuius prorogatur iurisdic- tio illam habeat, lib. 1. t. 2. c. 18. n. 4. p. 376
Prorogare iurisdictionem Iudicis ecclesiastici possunt laici, non autem clerici Iudicis secularis, ibid. n. 5. & 6
Prorogare iurisdictionem non potest exemptus ab li- centia Papæ, ibid. n. 11
Prorogare iurisdictionem coram delegato Papæ licet cleri- cis, etiam si eo consensu Episcopi, ibid. n. 13. p. 378
Prorogationis materiam qui Doctores tractant, referuntur lib. 1. t. 29. c. 4. n. 3. p. 228
Prorogatio iurisdictionis etiam in criminalibus fieri potest, ibid. nu. 4
Prorogatio fit de tempore ad tempus, quando designatur tempus intra quem finiri debeat, ibid. n. 6
Prorogatio facienda est ante lapsum terminum, ibid. o. 7.
PROTEGERE, & protectores quorū, lib. 5. t. 33. c. 8. n. 8. p. 359
PROTESTATIO non requiritur cum aduersarius non reperiatur, lib. 1. t. 3. c. 23. nu. 5. p. 54
Protestatio vbi prodesse non potuit, impune omitti po- test, ibid. n. 6
Protestatio facienda est illi, cui negotium principale tangit, lib. 1. t. 3. c. 11. nu. 14. p. 271
Protestatio non est necessaria, vbi impeditur non facit id, ad quod tenebatur, lib. 1. t. 38. c. 2. nu. 5. p. 366
Protestatio de impedimento facta congruo tempore, & ad ipsius causā iuuat, lib. 1. t. 6. c. 4. nu. 8. p. 288
Protestationis vis, & effectus in Doctore disputante, vel sen- tentie qualis, lib. 1. t. 1. c. 2. nu. 5. p. 10

Collectan. in quinque libros Decretal.

Protestatio valet, quando quis metu mortis cogitur matrimonium inire, & tamen clam protestatur se minimè consentire, lib. 1. c. 40. c. 1. n. 4. p. 315

Protestationes clandestinæ ex causa fieri possunt, ibid. n. 5.

Protestatio contraria factio non suffragatur, lib. 1. t. 1. c. 9. n. 4. p. 20

Protestatio vt notat requirit expressus consensus eius, cui fit, nec sufficit si simpliciter taceat, lib. 1. t. 6. c. 5. n. 6. pag. 136

Protestatio post factum non prodest, ibid. n. 7

Protestatio coram honestis viris quomodo facienda, quando ob merum iustum appellari non potest coram Iudicibus, lib. 1. t. 1. c. 73. n. 13. p. 678

Protestatio extrajudicialis non interrupt per prescriptionem legalem, siue statariam, lib. 3. t. 39. c. 20. n. 3. p. 1048

Protestatio facta à sponso, quod non intendit sponsalia debere transire in matrimonium per copulam subsequentem, nihil valet, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 4. p. 44

Protestatio, quæ alter coniux protestatur est ante matrimonium se nolle per quemcunque verba postea à sedula matrimonium contrahere, non prodest matrimonio postea inito, lib. 4. t. 1. c. 16. n. 5. p. 10

PROVENTVVM appellatione comprehenduntur omnes fructus non solum naturales, & industriales, sed etiam artificiales, & sic fructus pensionis, & distributiones, quocumque, lib. 2. t. 28. c. 53. n. 8. p. 634

Proventuum appellatione comprehenduntur ex illis proventibus, lib. 1. t. 2. c. 9. n. 3. p. 20

PROVERBIA vulgaria possunt allegari, lib. 5. t. 6. c. 13. n. 3. pag. 104

PROVIDERE debent beneficia vacantia illi, ad quos provisorio spectat, intra sex menses, aliis collato deo voluit ad superiorem, lib. 3. t. 8. c. 2. n. 6. p. 773

PROVINCIA in vna illud dicitur esse, quod eidem propinquum est, lib. 1. t. 6. c. 35. n. 5. p. 123

PROVISIO simoniaci facta etiam ignorante provisorio est nulla ipso iure, lib. 5. t. 3. c. 16. n. 3. p. 169

Provisorius Papæ, vel Legati in fauorem excommunicati cum clausula absolutionis ad effectum, &c. est valida, lib. 5. t. 17. c. 7. n. 14. p. 373

Provisorius facta per Ordinarium de beneficio iurispatronatus durante quadrimestre an sit nulla, ostenditur lib. 3. t. 38. c. 28. n. 5. pag. 1735

PROVISVS ex solo titulo canonico, veluti, qui habetur per electionem secuta confirmatione, administrare poterit ante apprehensam corporalem possessionem si modo ab alio non sit occupata, lib. 1. t. 6. c. 15. n. 3. p. 100

Provisus prior est preferendus posteriori, lib. 1. t. 3. c. 30. n. 6. p. 61

Provisus à possessore bonæ fidei præfertur à proprietario, illi, cui ius coarctandi coepit, lib. 1. t. 38. c. 19. n. 9. p. 1028

Provisus de beneficio curato debet saltem esse prima Torsura initiatus, & in ea ætate constitutus, vt intra annum ad Sacrosanctum promouendi valeat, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 28. p. 346

Provisus à Papa est preferendus in concursu, data in omnibus paritate, lib. 1. t. 33. c. 7. n. 6. p. 285

Provisus à Papa, & provisorius ab Ordinario si sub eodem die, eodemque momento capiti possessionem, preferendus est provisorius à Papa, ibid. n. 7

PROVOCATIO gradatim, & non omisso medio fieri debet, lib. 1. t. 28. c. 66. n. 2. p. 671

PROXIMI vitam, seu bona vsque ad occisionem iniusti aggressoris defendere licet, quando aliter illa defensio ex media non poterit, lib. 5. t. 12. c. 2. n. 6. p. 237

PROXIMITAS quoad Regni successionem attendenda respectu ultimi possessoris, lib. 3. t. 34. c. 6. n. 12. & 16. p. 988. & seq.

PVBERTATI proximus, etiam si doli capax sit, si delinquat mittitur punitus, lib. 5. t. 23. c. 2. n. 5. p. 301

Pvberty proximus quando quis dicitur relinquatur Iudicis arbitrio, lib. 4. n. 2. c. 6. n. 6. p. 28

PVBES cum impubere contrahens nunquam resilete po-

test, nisi impubes cum pubes factus fuerit reclamauerit, lib. 4. t. 2. c. 7. n. 5. p. 29

Pubes prius factus potest resilete, nec tenetur pubertatem alterius expectare, quando sponsalia à principio ambobus impuberibus contracta fuerunt, ibid. n. 6

PVBICA vox, & fama inducit scientiam, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 6. pag. 82

PVBICATIO testium expectanda non est, vt illis obijciatur, lib. 1. t. 20. c. 31. n. 14. p. 511

PVBLICAVS est pefimum genus hominum, lib. 2. t. 2. c. 13. n. 4. p. 354

PVBICATIO, seu editis attestationibus vltior testium productio non datur, lib. 2. t. 20. c. 35. n. 3. p. 515

Pvblicatio testium vbi fuerit indiscreta, possunt alij admitti, lib. 2. t. 20. c. 35. n. 8. p. 16

Pvblicatio castro, seu villa ob delictum patroni delinquentis, cui consistebat iurispatronatus annexa, illud accessorie publicatur, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 9. p. 1018

PVBILICE quando aliquis est factum non ignorat, sed scientia ipsius facti persumitur, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 15. p. 83

Pvblice error factus mitius punitur, lib. 1. t. 19. c. 7. n. 3. p. 852

PVER doli capax ex homicidio irregularitatem contrahit, lib. 5. t. 23. c. 2. n. 10. p. 301

Pueri dicuntur qui sunt impuberes, & sic minores quatuordecim annis, lib. 3. t. 5. c. 35. n. 4. p. 761

Pueri centenarii rationis compotes in ea ætate in qua cognoscunt se grauius peccare, & discernere sciunt bonum à malo, lib. 5. t. 28. c. 12. n. 3. p. 428

Pueri, qui in canone incidunt sententiam promulgatæ, siue antea, siue post pubertatem, possunt à diocesani Episcopi absolui, lib. 5. t. 39. c. 60. n. 2. p. 478

Pner doli capax puniti potest, ibid. n. 4

Pueri rationes videntes possunt ligari censuris, lib. 5. t. 39. c. 1. n. 3. pag. 435

Pueri doli capaces non ligantur excommunicatione, ibid. n. 6

PVNIENDVS est mitius, qui prouocatus ostendit, lib. 2. t. 13. c. 12. n. 2. p. 431

Puniti qui debet in eo, in quo deliquit, lib. 1. t. 7. c. 3. n. 4. pag. 147

PVPILLVS non ligatur, nec comprehenditur sub statuto generaliter loquente, lib. 5. t. 23. c. 2. n. 6. p. 301

Pupillus potest communicare cum tutore excommunicatione, lib. 5. t. 39. c. 31. n. 8. p. 460

PVRGATIO canonica quæ, & an sit in vfu, lib. 5. t. 34. c. 1. n. 2. p. 398

Purgatores debent esse bonæ opinionis, lib. 5. t. 34. c. 5. n. 4. pag. 399

Purgationem suam, qui rite perfecit Index sine mora debet illum declarare innocentem, lib. 5. t. 34. c. 8. n. 2. p. 400

Purgatio canonica potest indicij, quando contra inquisitum adfuit indicia sufficientia ad torquem, lib. 5. t. 34. c. 10. n. 5. pag. 402

Purgatio canonica non indicitur si infamia sit simplex, & abique scandalo, lib. 5. t. 34. c. 12. n. 4. p. 403

Purgatio vulgaris olim triplex, lib. 5. t. 35. c. 3. n. 3. p. 405

QVÆSTORES elemosynarum non admittuntur Litterati nisi vltra requisita per Concilium Trid. litteras Regas obtinuerint, lib. 5. t. 33. c. 1. n. 18. p. 365

Quæstores sacri pagani qualiter olim permittuntur, lib. 5. t. 33. c. 11. n. 15. & 16. p. 364

Quæstorum vsus qualiter attentio Concilio Trid. prohibitus, ostenditur ibid. n. 17

Quæstores elemosynarum sine Apostolicis, vel diocesaniis litteris adiri non debent, nec aliud predicare, possunt quam in forma contineatur litterarum, lib. 5. t. 38. c. 14. n. 2. p. 433

Quæstorum elemosynarum nomen, & vsus in Christianæ Religionis locis abolendum præcipit Concil. Trid. ibid. n. 3

Quæstores elemosynarum nullo modo, nec per se, nec per alium predicare debent, ibid. n. 4

Index rerum, & verborum

QVADRAGESIMÆ tres, quibus quis ob peccatum aliquod poenitere debet, an intelligantur de tribus, quæ veniunt in vno anno, an vero trium annorum, ostenditur lib. 5. c. 1. c. 8. num. 4. pag. 145

QUALITAS electa per patrem, & Iudicem admittenda est, lib. 1. c. 39. c. 39. num. 6. pag. 148

Qualitas probanda est ab eo, qui in ea se fundat, lib. 2. t. 30. c. 47. num. 7. pag. 124

Qualitas vbi in teste requiritur in superlativo gradu per producentem est omnino articulanda, & probanda, lib. 4. t. 14. c. 1. num. 12. pag. 74

QVANTITAS probari potest per iuramentum mutantis, probata mutui numeratione per testes, qui non recordantur de quantitate, lib. 1. t. 40. c. 7. num. 3. pag. 320

QVANTITAS in iudicio produciens sine protestatione aliqua, solutione in ea contentis ratificare videtur, et si productio fit facta à procuratore, lib. 2. t. 16. c. 4. n. 5. p. 45

QVARTA parochialis debetur Ecclesie parochiali ab Ecclesia etiam exempta, vbi quis sepeletur extra parochiam, vel ex electione, vel ob sepulchrum maiorem, lib. 3. t. 28. c. 2. num. 2. pag. 908

Quarta funeralis de iure debetur Ecclesie parochiali, ibid. n. 3

Quarta nulla debetur de relictis pauperibus in genere, ibid. num. 5

Quarta Episcopalis non debetur quando quis in vita donat Ecclesie, lib. 3. t. 28. c. 4. n. 2. pag. 909

Quarta parochialis debetur de omnibus, quæ obveniunt ratione funeris, seu in die funeris, & de omnibus legatis factis Ecclesie, ad quam quis eligi sepulturam, lib. 3. t. 28. cap. 10. num. 2. pag. 910

Quarta Episcopalis non debetur de relictis pro fabrica Ecclesie, seu ornamento, veteribus, picturis, aut alijs contentibus diuinum cultum, lib. 3. t. 26. c. 20. n. 4. pag. 903

Quarta Episcopalis an debeatur de relictis pro fabrica, seu restauratione Ecclesie, si illi adificijs, aut refectione parietum non indigeat, ostenditur ibid. num. 3

Quarta decimarum debetur Episcopo, lib. 3. t. 30. c. 13. nu. 3. p. 912

Quarta decimarum Episcopis debetur ex omnibus decimis Ecclesiarum parochialium iuxta Episcopatum, lib. 1. t. 31. c. 16. num. 8. pag. 376

Quarta Episcopalis non detrahatur de relictis personis, lib. 5. t. 40. c. 31. num. 1. pag. 99

Quarta Episcopalis soluitur Episcopo ex omnibus decimis pergentibus ad Ecclesias inferiores, ad onera Episcopatus subministranda, lib. 5. t. 31. c. 22. num. 2. pag. 380

QVERELA dicitur quoties causa detur ad Iudicem, absque appellatione, lib. 1. t. 38. c. 2. num. 8. pag. 307

Querere an possit peteri in iuramento litis decursio, reuoluitur, lib. 2. t. 14. c. 36. num. 3. pag. 183

R

RAPTOR non dicitur, ac proinde puniri non debet, qui mulierem rapuit à principio consentientem, ac cum rapore tractantem de futurum contrahendo Matrimonio, lib. 5. t. 17. c. 6. n. 2. pag. 365

Raptor an dicatur attentio Concilii Tridentini, qui rapit consentientem nescientibus parentibus, ibid. n. 3

Raptor cum rapta contrahere non potest secundum antiquos Canones, lib. 5. t. 17. c. 7. n. 3. pag. 366

Raptore virginum, & adulteri Ecclesiasticis gaudent immunitate, lib. 3. t. 39. c. 6. n. 18

Raptor verum rapta in vxorem habeat, si infamis, lib. 5. t. 34. c. 4. n. 2. pag. 399

RASURA, cancellatio, vel interlineatura quando facta presumptionem inducat, lib. 2. t. 22. c. 3. n. 3. pag. 555

Rasura facit instrumentum suspectum de falsitate, lib. 5. t. 30. c. 9. n. 3. pag. 394

RATIFICARE potest dominus etiam post sententiam, acta per fallum peccatorem, lib. 1. t. 3. c. 33. n. 6. pag. 64

Ratificatio solo temporis cursu presumitur, lib. 3. t. 17. c. 4. n. 7. pag. 818

Ratificationis sola presumptio inducitur ex mora annua, lib. 3. t. 3. c. 33. n. 6. pag. 939

RATIHABITIO retrotrahitur ad diem celebrati contractus, & mandato acquiparatur, nisi agatur de primordiali, lib. 1. t. 35. c. 2. n. 2. pag. 393

RATIO vbi est eadem, ibi debet esse idem ius, lib. 1. t. 2. c. 3. n. 5. pag. 14

Ratio vbi est eadem ibi dicitur adesse eadem lex non extensivè, sed comprehensivè, ibid. n. 6

Ratio eadem est, idemque ius de re acta, & de principali, quod agitur, lib. 5. t. 33. c. 5. n. 8. pag. 350

Rationem ab administratoribus priorum locorum potest exigere Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. num. 2. pag. 785

RATIOCINIIS implicati propter administrationem rerum singularium etiam post redditas rationes promoveri non possunt si super eis ius mora sit, lib. 1. t. 19. c. 6. n. 3. pag. 300

Rationis publicis adstrictis, si fideiussorem præstiterit, ordinari potest, ibid. n. 6

Rationibus obligati qualiter per constitutionem Sixti V. prohibentur ordinari & Religionem ingredi, ostenditur ibid. n. 8

REATUS criminis actualis quis sit, ostenditur lib. 3. t. 42. c. 3. n. 12

REBAPTIZANS alicquem sub conditione quem scit esse baptizatum nonabilem culpam contrahit, & irregularitatem, lib. 3. t. 42. c. 2. n. 3

Rebaptizandi non sunt illi, quos domi constat fuisse baptizatos à parentibus, vel obstericibus, sed solum in Ecclesia suppleudi sunt solemnitates, ibid. n. 4

Rebaptizandi non sunt illi, qui nati, & educati fuerunt pluribus annis inter Christianos, & à parentibus Christianis, nisi clare constiterit non fuisse baptizatos, ibid. n. 5

Rebaptizans cum peccato mortali, & rebaptizans irregularitatem contrahens, lib. 5. t. 9. c. 2. n. 2. pag. 323

Rebaptizanti publice ministrans irregularitatem incurrit, ibid. n. 5

RECEPTORES hæreticorum excommunicantur in capitulo de hæreticis, & in Bulla Cernæ Domini, lib. 5. t. 7. c. 8. n. 3. pag. 302

Receptores hæreticorum, qui dicitur, remittuntur ibid. n. 4

RECEPTVS sub protectione Papæ non censetur exemptus, lib. 5. t. 39. c. 18. n. 2. pag. 376

RECONCILIATA vxor non dicitur, quæ habuit cum viro adulterio, & patitur ab illo cognosci, si non habet certitudinem adulterij à viro commissi, lib. 4. t. 20. c. 4. num. 3. pag. 132

Reconciliationis coniux si in adulterium relabatur potest de illo accusari, ibid. num. 15

RECONVENTIO fit coram Iudice conuentionis, lib. 1. t. 4. c. 1. num. 2. pag. 382

Reconuenire non potest Reus aditorem coram alio Iudice Iudicanti pars non opponatur, quia tunc valet processus, ibid. num. 3

Reconueniri quis potest coram eo etiam Iudex fit incompetens conuentionis, ibid. num. 4

Reconuenio habet locum coram Iudice delegato, ibid. n. 5

Reconuenire ante litem contestatam, vel inconuentioni postea facta, ibid. num. 6

Reconuenio in criminalibus locum non habet, ibid. num. 7

Reconuenio non admittitur in causa spoliationis, nec in actione de dote, nec in causa appellationis, ibid. num. 8

Reconuenio, & conuentioni pari passu ambulans, & eadem iustentia terminari debet, ibid. num. 9

Reconueniendi locus est causa adit ad conuentionem desistit, ibid. num. 10

Reconuentione vique ad finem obstringitur etiam coram laico agens, etiam postea à conuentione desistere valet, ibid. num. 11

Reconueniens non potest iterum à conueniente reconueniri, ibid. num. 12

Recon-

Collectan. in quinque libros Decretal.

- Reconuocentio potest fieri in quacunque parte iudicii, ibid. num. 13.
- Reconuocentur in quibus casibus non possit clericus, seculari coram iudice laicum conuocent, ostenditur ibid. nu. 15.
- Reconuocentio non datur coram arbitro, lib. 1. c. 43. c. 6. nu. 1. pag. 336.
- Reconuocentur super proprietate non potest agens possessorio, lib. 2. t. 1. c. 4. num. 4. pag. 410.
- RECTOR Ecclesiarum patronatus potest apponere in ea Vicarium temporalem sine consensu patroni, lib. 1. t. 12. c. 3. num. 4. pag. 221.
- Rector dilapidator beneficii contumax, & absens, potest illo penari, lib. 2. t. 14. c. 8. nu. 2. pag. 445.
- Rectores parochialium, quae in nullis diocesi sunt, an teneant venire ad Synodum, ostenditur lib. 1. t. 32. c. 9. nu. 5. pag. 496.
- Rectores Ecclesiarum parochialium possunt compelli, ut de redditis, qui superius, teneantur conferre ad constructionem, seu reparationem Ecclesiarum, lib. 3. t. 48. c. 4. nu. 1.
- Rector Ecclesiae si ab illa non habeat tot redditus, quibus prestare possit talem reparationem, tunc tenebuntur parochiani etiam nob. les. & exempti, ibid. num. 3.
- Rectorem Ecclesiae parochialis non potest Episcopus ab illius seruitio extrahere, & illum occupare in suo, lib. 3. t. 4. c. 7. nu. 3. pag. 716.
- Rector Ecclesiae dicitur populum regere, lib. 3. t. 37. c. 1. nu. 3. pag. 1010.
- Rector beneficii si absque patroni consensu clericum aliquem praesentauerit ordinandum ad talem illius beneficii mortuo Rectore videlicet successore a patrono praesentatus non tenetur ex redditibus beneficii clerico a Rectore praemortuo praesentato aliquid dari, lib. 3. t. 38. cap. 30. num. 2. pag. 1036.
- Rector Ecclesiae patronatus potest sibi eligere quos voluerit ad seruendum Ecclesiam, & illi manifestandum sine patroni consensu, ibid. num. 3.
- RECUPERANDAE possessionis remedium non conceditur Commendatario & Commendae decretis, lib. 5. t. 1. c. 12. num. 6. pag. 148.
- RECUSANS quando aduersarius factio fuerit impeditus, terminus assignatus, intra quem recusatorem negotium terminari debet, non currit, lib. 2. t. 1. c. 6. nu. 5. pag. 668.
- Recusatus potest mittere causam ad superiorem de recusantis consensu, ut cognoscatur de negotio principali, nu. 7.
- Recusatus se purgare de haereticis officio, & beneficio debet priuari, lib. 3. t. 34. c. 1. nu. 3. pag. 401.
- Recusatio in debito non censetur acceptatio, lib. 1. t. 3. cap. 30. num. 9. pag. 41.
- Recusatio etiam post conclusum in causa admittitur, si orta sit post hunc contestationalem, lib. 1. t. 3. c. 13. nu. 3. pag. 143.
- Recusari non potest iudex si de consensu partium datus sit, lib. 1. t. 29. c. 17. nu. 5. pag. 245.
- Recusatio suspendit iurisdictionem iudicis recusati, lib. 1. t. 29. c. 11. nu. 5. pag. 245.
- Recusatio iudicis in scriptis proponenda est, ibid. num. 16.
- Recusatione iudicis non defectus iurisdictionis suppletur, lib. 3. t. 1. c. 9. cap. 3. num. 29. pag. 403.
- Recusatio iudicis ante aliam exceptionem proponenda est, lib. 2. t. 15. c. 4. num. 22. pag. 187.
- REDDITVS vendendo non soluit laudemium, lib. 3. t. 18. c. 4. num. 15. pag. 816.
- Reditus referuntur in impositio super se emphiteutica irrequisito domino, sicut emphiteusiam inuocare in communi, ibid. num. 5. pag. 818.
- Redditi beneficii a principio sufficientes si ex post facto auferantur, tunc compelli possunt parochiani ad iussu alimoniam supplendam, lib. 3. t. 2. c. 3. nu. 3. pag. 858.
- REDUCTIO est contra ius, lib. 3. t. 10. c. 23. nu. 6. pag. 933.
- REDUCTIO ad arbitrium boni viri quando pertinet in aliqua causa compromissa in clericum, & laicum simul, praestat eum coram Episcopo iudice placet, lib. 1. t. 43. c. 9. num. 5. pag. 377.
- REGALIA iura quamuis aduersus Regem praescribi non possunt, praescribi tamen possunt per vnum domarium adductus alterum, lib. 1. t. 10. c. 13. num. 7. pag. 558.
- Regale ius potest praescribi tempore immemorabili, lib. 3. t. 40. c. 26. num. 5. pag. 490.
- REGNUM propter Regis haereticum per Summum Pontificem potest ab illo amoueri, & ad ipsum pertinere iurisdictionis filii, ceterique propinquiores haeretici sine, lib. 4. t. 7. c. 10. num. 9. pag. 107.
- Regni successor tenetur ad debita praedecessoris, lib. 3. t. 23. c. 1. nu. 8. pag. 873.
- Regni successio de se non iure hereditario, sed sanguinis deferretur, lib. 3. t. 34. c. 6. nu. 18. cum seqq. pag. 989.
- Regni successor illud non accipit ab vicino possessore, aut alio quolibet antecessore, sed tota eius successio referenda est ad ipsam Rempublicam, ibid. nu. 13. pag. 988.
- REGRESSVS in beneficiis sublati sunt a Concilio Tridentino, lib. 1. t. 5. c. 1. nu. 3. pag. 734.
- Regressus, & accessus, ac alia quaecunque facta ad beneficia Ecclesiastica competentia clericis in minoribus constituto, vacant per Marimonium de praesenti ab eo contradictum, lib. 3. t. 33. c. 1. nu. 1. pag. 716.
- REGULARIS novum exemptus citatur ab Ordinario, ut compareat in iudicio, non tenetur coram ipso comparere, lib. 1. t. 1. c. 6. nu. 14. pag. 37.
- Regularis vultus Ordinis vel habitus non potest eligi in Praetorem alterius ordinis, vel habitus, lib. 1. t. 26. cap. 37. num. 4. pag. 115.
- Regularis beneficium an seculari dari possit in commendam, vel & conuerti, ostenditur ibid. num. 5.
- Regulares Sacerdotes, qui laici Sacramentum Extremae Vnctionis sine proprio Presbyteri licentia ministraverint, excommunicationem eternam in Sede Apostolica ipso facto incurrunt, lib. 1. t. 15. c. vnic. num. 4. pag. 184.
- Regularis illegitimus legitime dispensatur a Capitulo generali ad Praeturas, si deinde a Religione egredi contingat, & aliam iniret, in ea non poterit absque noua dispensatione Praeturas obtinere, lib. 1. t. 17. c. 1. num. 6. pag. 188.
- Regulares virgines, sicut non possunt tenere propria, fed omnia dare debent suis superioribus, lib. 1. t. 3. c. 7. nu. 4. pag. 267.
- Regulares non possunt appellare a suorum Superiorum iussibus mandatis, & correctionibus, lib. 1. t. 3. c. 12. nu. 5. pag. 272.
- Regulares exempti non possunt absque ipsius Praeuli licentia iudicare privilegio exceptionis, lib. 3. t. 3. c. 28. nu. 13. pag. 378.
- Regulares, & Monachi sine iuramento superiorum licentia non possunt peribere non possunt, lib. 2. t. 7. c. 1. nu. 6. pag. 303.
- Regulares ad Monasteria Monachorum quocunque ordine accedere prohibentur, lib. 3. t. 1. c. 8. nu. 3. pag. 702.
- Regulares de iure possunt pronuntiare ad Ecclesias parochiales seculares, dummodo illarum consistat necessitas, aut utilitas, quibus regulares praescribendi sunt, lib. 3. t. 35. c. 5. num. 6. pag. 999.
- Regulares huiusmodi non videntur, lib. 3. t. 35. c. 6. nu. 3. pag. 1000.
- Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum praedicantes non obiciunt Episcopi licentia, non ab eis, sed a suis superioribus peniti debent, lib. 1. t. 7. c. 13. nu. 4. pag. 217.
- Regulares an capaces sint beneficiorum, secularium parochialium interueniente superiorum licentia, lib. 3. t. 23. c. 10. nu. 4. pag. 864.
- Regulari accusati Abbatem debentur expensae litis, & alimoniae a Monasterio donec causae finiantur, lib. 3. t. 1. c. 1. nu. 3. pag. 146.
- Regulares accusati Abbatem debentur expensae litis, & alimoniae a Monasterio donec causae finiantur, lib. 3. t. 1. c. 1. nu. 3. pag. 146.
- REGULIONEM qui ingredi debet sponte, lib. 3. t. 31. c. 1. nu. 3. pag. 938.
- Regulionem ingredi volens, vel ille, cui reliditum fuit legatum sub conditione ingrediendi Regulionem, an satisfaciatur si anno mortuus fuerit, ostenditur lib. 3. t. 31. c. 9. nu. 3. pag. 944.
- Religiosis regula quamvis certa proficiendi forma praescribitur, non sunt eius verba ita necessaria, ut alias facta praescriptio sit irrita, lib. 3. t. 31. c. 13. nu. 9. pag. 946.
- Religio strictior quae dicitur, ostenditur lib. 3. t. 31. cap. 12. nu. 8. pag. 954.

Index rerum, & verborum

- Religio** Minorum S. Francisci de Paula est antiquior Religione Carthusianorum, ibid. n. 17. pag. 955
- Religiosi** licitum est eicere Religiosum profectum tantquam incorrigibilem, lib. 3. t. 31. c. 14. n. 5. p. 960
- Religione** ingredi potest vau coniugii altero inuito ante consummationem matrimonij, lib. 3. t. 31. c. 7. n. 3. p. 969
- Religiosis** ingrediendi qui vout, voto non satisfact Episcopatum suscipiendo, sed prius debet Religioem intrare, quam Episcopatum fieri, lib. 3. t. 34. c. 10. n. 2. p. 994
- Religionem** professus potest ad Ordinem promoueri sine aliqua illegitimitatis dispensatione, lib. 1. t. 17. c. 18. n. 3. p. 195
- Religionis** nullus novus ordo institui potest sine approbatione Romani Pontificis, lib. 3. t. 36. c. 9. n. 1. p. 1009
- Religiosis** professio filio facta eum liberat a patria potestate, lib. 4. t. 17. c. 3. n. 16. p. 109
- Religiosis** fauore valet donatio inter virum, & uxorem, lib. 4. t. 30. c. 8. n. 11. p. 135
- RELIGIOSVS** non dum professus potest in Abbatem postulari, quantum non possit eligi, lib. 1. t. 6. cap. 13. num. 2. p. 99
- Religionem** professus qui non est, regulari prefectione non est dignus, lib. 1. t. 6. c. 17. n. 3. p. 115
- Religiosis** nullus potest esse Prelatus illius Religionis, quam non fuerit expressisse professus, lib. 1. t. 6. cap. 38. n. 4. p. 125
- Religiosis** ordinare non possunt Episcopi sine litteris, & licentia suorum Prelatorum, lib. 1. t. 11. c. 5. n. 3. p. 165
- Religiosis** contra prohibitionem sui Prelati ordinari non potest, ibid. n. 3
- Religiosis** potest suum Abbatem accusare nulla ad hoc prius impetrata licentia, lib. 5. t. 1. c. 3. n. 2. p. 143
- Religiosis** potest esse testis interveniente superioris licentia, lib. 2. t. 30. c. 51. n. 3. p. 116
- Religiosi** possunt adhiberi testes in testamento, in quorum Monasterium heres institutus non est, vel illi legatum, ibid. n. 4. p. 157
- Religiosis**, qui ad ieiunium ferie sexte ex observantia regulari obstricti sunt, non possunt comedere carnes si in ea eveniat festum Natiuitatis Domini, lib. 3. tit. 46. c. 3. n. 3. pag. 101
- Religiosis** factus Episcopus potest licite carnibus vesci feria sexta, in qua Nazare Domini incedit, ibid. n. 4
- Religiosis** piaum voluntarium executores compellere potest Capitulum Sede vacante ad reddendas administrationis rationes, lib. 3. t. 9. c. 1. n. 15. p. 784
- Religiosi** bona licite ex vna Religione in alteram diuersi ordinis transferunt, quae prius Monasterium ratione eius acquisierat, recuperat posterius, lib. 3. t. 3. c. 3. num. 4. pag. 718
- Religiosis**, & mulierum cuius numerus is constitui debet, qui ex proprijs Monasteriorum redditibus, vel consuetis elemosynis sustentari possit, lib. 3. t. 1. cap. 9. n. 2. p. 703
- Religiosi** se adiuuante percutientes possunt a suis Prelatis absolui, lib. 5. t. 30. c. 1. n. 1. p. 436. & c. 50. n. 1. p. 474
- Religiosi** societatis Iesu post emissam rite simplicia vota sunt incapaces matrimonij, lib. 4. t. 6. c. 3. n. 3. p. 48
- Religioso** accusanti Abbatem debentur expensae lites, & alimenta a monasterio, donec causa finiat, lib. 5. t. 1. c. 11. n. 3. p. 147
- Religiosi** possunt eligere sepulcrum si sunt in remotis extra sua monasteria, lib. 5. t. 3. c. 16. n. 2. p. 332
- Religiosorum** numerus in quolibet monasterio constitutus quantum debeat esse ex Concilio Trident. ostenditur ibid. n. 3. p. 332
- Religiosis** nulli Ordine initiatus si violat interdictum quipoenam incurrit, ostenditur lib. 5. t. 31. c. 18. n. 9. p. 333
- Religiosi** privilegiati, & exempti tenentur vitare excommunicatos, & nominatum interdictos, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 13. p. 343
- Religiosi** in priuatis oratorijs publice pulsare campanas non possunt, lib. 5. t. 33. c. 10. n. 6. p. 362
- Religiosi** monasterium fundare non possunt sine licentia Papae, lib. 5. t. 33. c. 14. n. 5. p. 371
- Religiosis** crediturus est penitentem dicenti se habere licentiam a proprio parochio, vt ille ministrat Sacramentum Confessionis, & Eucharistiae, lib. 5. t. 36. c. 12. num. 13. pag. 439
- Religiosis** fideiussor existere non potest absque Prelati, & maioris partis Capituli licentia, lib. 3. t. 32. c. 4. n. 4. p. 867
- Religiosis** si de facto fideiubeat absque Conuentus licentia, irrita est fideiussio, ibid. n. 6
- Religiosis** non potest munus recipere ultra summam communi prouidentia constitutam, nisi Prelati, & maioris partis Conuentus licentia interueniat, ibid. n. 7
- Religiosi** tacite, & expresse professi testari non possunt, lib. 3. t. 36. c. 2. n. 4. p. 887
- Religiosi** etiam ad pias causas testari non possunt, qualesvis Prelati cuiusunque summo Pontifici inferunt, seu Capituli generalis accedat licentia, ibid. n. 5. & 6
- Religiosis** professus in quacunque Religione ex summi Pontificis licentia testari potest, ibid. n. 9
- Religiosi** de nonalibus, quae proprijs manibus, seu sumptibus eorum decimas soluere tenentur, si pacto capitulo ad hoc renentur, lib. 3. t. 30. c. 10. n. 6. p. 911
- Religiosis** exemptis a iurisdictione Episcopi dicitur ad aliam Religionem debite translatus, si aduenerit expressa voluntas, & consensus Abbatis, & Conuentus, ac etiam iusta causa, lib. 3. t. 31. c. 7. n. 2. p. 941
- Religioso** culibet licitum est zelo sanctioris vitae ad strictiorem Religionem transire, petita prius licentia sui Prelati, quatenus non obteant, lib. 3. t. 31. c. 18. n. 1. p. 951
- Religiosis** translatus ex vna Religione ad aliam debet esse de nouo nomen, atque in eadem proficere, ibid. n. 35. p. 956
- Religiosis** transiens ad strictiorem Religionem bono zelo, non tamen petita licentia, ad prius monasterium reuocari potest, ibid. n. 31. p. 956
- Religiosi** professi iusti, & in perpetuum erecti an maneant a votis & observantijs Religionis liberi, ostenditur lib. 3. t. 31. c. 24. n. 10. p. 961
- Religiosi**, quatenus sint parum litterati, possunt promoueri quia in illis magis attenditur vita, quam scientia, lib. 3. t. 34. c. 9. n. 4. p. 994
- Religiosi** non possunt absque legitima causa a beneficijs ecclesijs remoueri, lib. 3. t. 35. c. 2. n. 6. p. 997
- Religiosorum** delinquentium multitudo facientium contra votum, aut observantiam monachalem, non parcitur, lib. 3. t. 35. c. 8. n. 4. p. 1003
- Religiosis** non dicitur locus nisi Episcopo accedat auctoritas, lib. 3. t. 36. c. 4. n. 4. p. 1006
- Verbo** Monachus, & Verbo Regularis.
- RELAPSI** qui dicantur, ostenditur lib. 3. t. 7. c. 9. n. 19. pag. 304
- Relapsus** dicitur fugiens a carcere alio effracto, ibid. n. 26. pag. 305
- Relapsus** dicitur non seruans poenitentiam primi ordinis sibi in iudicium, ibid. n. 17
- RELAXATIO** iuramenti in foro Ecclesiastico est petenda, lib. 2. t. 24. c. 1. n. 3. p. 553
- RELICTVM** pro anima sanguineo, vel amico pariter dicitur relictum ad pias causas, lib. 3. t. 28. cap. 1. n. 6. pag. 908
- Relicta** in testamento ab excommunicato ad pias causas an a ministris Ecclesiae percipi possunt, lib. 1. t. 39. c. 38. n. 4. p. 466
- RELIQVIÆ** antiquae non possunt extra causam ostendi, lib. 3. t. 45. c. 1. n. 2. p. 1088
- Reliquiae** sanctorum venales exponi non debent, ibid. n. 3
- REMEDIVM** possessionum ex interdicto reuocandi tenentur potest pro conseruatione iurisdictionis, ac quasi possessione honoris, & obsequiorum, lib. 2. t. 19. c. 9. n. 11. p. 475
- Remedium** reintegranda possessionis praesumitur sponte

Collectan. in quinque libros Decretal.

virginis auctorum, lib. 2. t. 13. cap. 2. num. 7. pag. 424
REMISSIO quæ fit inter locos soluit laudationem, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 37. p. 836
Remissio, qua dissolvuntur sponsalia, debet esse libera, non metu, aut dolo inducitur, lib. 4. t. 1. c. 2. n. 7. p. 2
Remissio decimarum facta a Romano Pont. vt privilegium, in toto rigore accipi debet, strictamq. recipit interpretationem, ac perconsequens præsentis tantum decimas non futuras comprehendit, lib. 5. t. 3. c. 22. n. 10. p. 381
Remittens ius futurum censeat solum remittere illud, quod habet causam de præsentis, lib. 1. t. 9. c. 2. n. 3. p. 150
RENUNCIATIO est stricti iuris, lib. 1. t. 9. c. 13. num. 3. pag. 159
Renunciare per procuratorem potest revocare eam renunciationem, quæ videtur res esse integra, lib. 1. t. 9. c. 14. n. 3. pag. 159
Renunciare suæ Prælatuæ non potest Prælatum sine Papæ licentia, lib. 1. t. 9. c. 15. n. 1. p. 160
Renunciatio quando non tenet, tunc sine noua collatione, ad suum beneficium cedens reddit, ibid. n. 3
Renunciari potest Abbas, ibid. n. 4
Renuncians literis ad beneficium quando dicatur simoniae renunciare, lib. 1. t. 9. c. 31. n. 2. p. 63
Renunciatio beneficii ab excommunicato vitando facta, est nulla, lib. 1. t. 6. c. 16. n. 9. p. 102
Renunciare possunt contrahentes matrimonium communicatione indultæ, etiam statibus legalibus, scilicet statutis eam inducentibus, lib. 4. t. 20. c. 2. n. 8. p. 129
Renunciare iuri suo cuiuslibet permittitur, lib. 1. t. 21. cap. 9. n. 4. p. 204
Renunciare potest beneficio detento propria auctoritate, in iuribus apparenter carens titulo, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 26. pag. 156
Renunciare non potest Episcopus sine licentia Papæ pro nullo crimine quantumcumque graui, ibid. n. 27
Renunciare possunt sua beneficia in fauorem pendente iudicio super criminibus commissis qui non sunt puniti ipso iure, ibid. n. 34
Renunciari potest Episcopatus, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 2. p. 150
Renunciatio beneficii potest ad illud de nouo eligi, vel ad alium ex alio titulo superueniente, lib. 1. t. 9. c. 2. n. 21. pag. 150
Renunciatio iurata non trahitur ad ius superueniens, vel futurum, lib. 1. t. 9. c. 2. n. 6. p. 150
Renunciatio beneficii facienda coram Episcopo, debet esse sine villo modo, seu conditione, lib. 3. t. 5. c. 25. n. 3. pag. 751
Renunciare quis potest literis ad beneficia, & iuri ad rem aliquæ superiorem licentia, lib. 1. t. 9. c. 7. n. 2. p. 154
Renunciare non potest beneficiarius coram Laico etiam notario Camera, vel habente iurisdictionem in beneficio, lib. 1. t. 9. c. 8. n. 1. p. 154
Renunciatio spontanea priuat renunciantem beneficio, ibidem n. 2
Renunciatio coram Laico facta non est nulla ipso iure, ibid. n. 5
Renunciatio ciuitate Metropolitana potest Archiepiscopus Pontificali exercere in prouincia, & alibi, permittentibus id Episcopus, non autem pallium deferre ex eorum licentia, lib. 1. t. 9. c. 9. n. 3. p. 155
Renunciare potest Episcopus propter intemperiem aeris, ibid. n. 4
Renunciare potest Episcopus Episcopatu quando non valet in diocesi morari ob inimicitias, quas ibi habet, ibidem n. 6
Renunciare potest, & cogitur Episcopus episcopatu propter criminis conscientiam, quando scilicet committit crimen, quod post peccatum penitentiam impedit Ordinis executionem, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 3. & 4. p. 156
Renunciare quando possit Episcopus propter infirmitatem, ostenditur ibid. n. 7
Renunciare potest Episcopus episcopatu propter mali-

tiam plebis, ibidem numero 13
Renunciare potest Episcopus episcopatu scandalizatione, ibid. n. 14
Renunciatio Episcopatus causa uilis, & honesta quæ sit, remittitur ibid. n. 16
Renunciatio facta cum pacto vt resignarius solui resignanti expensis factis in illo beneficio consequendo, est simonica, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 3. p. 294
Renunciatio iuris super beneficio pro penuria, aut alio temporalis, est simonica, etiam si recipiatur nomine expensarum, ibid. n. 4
Renunciatio per metum alleganti incumbit onus probandi illum metum, lib. 1. t. 40. c. 1. n. 8. p. 315
Renunciatio debet esse libera, & voluntaria, lib. 1. t. 40. c. 4. n. 2. p. 316
Renunciatio beneficii metu facta venit rescindenda, ibidem n. 4
Renunciatio beneficii fieri non potest sine Superioris auctoritate, lib. 1. t. 40. c. 3. n. 6. p. 317
Renunciare Ecclesiam metu intrans, si renunciauerit non obstante iuramento illam repetere potest, lib. 1. t. 40. c. 4. n. 2. p. 317
Renunciatio beneficii dolo facta est nulla, lib. 1. t. 40. cap. 6. n. 3. p. 319
Renunciatio beneficii potest per testes probari, lib. 1. t. 13. c. 2. n. 5. p. 414
Renunciatio metu facta est nulla, lib. 1. t. 13. c. 3. n. 4. p. 414
Renunciatio non sponte facta per testes probari potest, lib. 1. t. 9. c. 5. n. 10. p. 113
Renunciatio iacta in præiudicium renunciantis idem operatur, quod expressa, lib. 1. t. 11. c. 3. n. 5. p. 794
Renunciatio beneficii non præsumitur, lib. 1. t. 9. c. 5. n. 2. p. 113
Renunciatio vt valeat oportet eam liberam esse, licet donec rescindatur mero iure teneat, ibid. n. 3
Vide verbo Resignatio
REPRESENTARE dicitur qui perhibetur sensibus corporeis, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 31. p. 346
REPRESENTATIONES facere possunt Clerici rerum piarum, & solemnitatum Fidei nostre, lib. 3. t. 2. c. 12. n. 6. p. 704
REPROBATIO vnus ex duobus propositis videtur includere approbationem alterius, lib. 1. t. 23. c. 5. n. 3. pag. 546
Reprobatio contra testes in causis summarijs non admittitur, lib. 2. t. 20. c. 38. n. 6. p. 519
REPROBATVS semel ad aliquam Ecclesiam, nec ibi, nec alibi potest eligi, lib. 1. t. 6. c. 12. n. 2. p. 99
REPUDIUM quare fuisse licitum Hebræis, ostenditur lib. 4. t. 19. c. 8. n. 17. p. 125
Repudiij libellum datur inter se Iudæi, lib. 4. t. 14. cap. 4. num. 3. p. 75
REPVLSE testium sunt defensiones, lib. 1. t. 20. c. 49. n. 2. p. 525
Repulse testium si non recipiantur, potest appellari, lib. 1. t. 10. c. 49. n. 4. p. 525
RES ratione sortitur quis forum vbi res sita est, lib. 1. t. 2. c. 20. n. 8. p. 380
Res inter alios acta nocet alijs ratione connexitatis, lib. 1. t. 34. c. 15. n. 4. p. 404
Res transit ad successorem cum suo onere, lib. 1. t. 19. c. 9. n. 3. p. 379
RESERVATA Principi ratione dignitatis acquiri possunt per inferiorem prescriptione tanti temporis, cuius initium memoriam hominum excedat, lib. 1. t. 40. c. 16. n. 4. p. 490
Reservata quæ summo Pontifici, & Sedi Apostolicæ in iure reperiuntur, remittitur lib. 1. t. 7. c. 1. n. 2. p. 149
Reservata Principi non veniunt in generali commissione, lib. 1. t. 30. c. 4. n. 3. p. 259
RESRIPTVM vt valeat debet fieri specificè mentio de appellatione, lib. 1. t. 28. c. 57. n. 9. p. 661

Refecti-

Index rerum, & verborum

Rescriptum currit à tempore præsentationis, lib. 2. t. 23. c. 59. n. 6. p. 663

Rescriptum impetrans ad delegatum debet facere mentionem de processu, & lites pendente, quæ est super tali causa, aliis cognitio est nulla, lib. 2. t. 37. c. 20. n. 4. p. 617

Rescriptum omne impetratum contra Ius censetur per importunitatem obtentum, lib. 5. t. 34. c. 12. n. 3. p. 402

Rescriptum Pontificis, & privilegium Principis probat, & tenet licet in eo de alio fiat mentio, lib. 5. t. 40. c. 25. n. 5. p. 489

Rescriptum, id est mandatum speciale derogat generali, etiam si de eo nullam faciat mentionem, lib. 1. t. 3. c. 1. n. 3. p. 30

Rescriptum Papæ, vel Regis intelligitur secundum supplicationem, lib. 1. t. 3. c. 2. n. 9. p. 32

Rescriptum ut valeat, oportet fieri specificam mentionem de illius causæ, ibid. n. 10

Rescriptum ubi copulatur duo ad eundem effectum, sufficit vnum probare, ob cuius probationem obtineri possit, ibid. n. 11

Rescriptum ad lites posteros non derogat priori super eadem causa ad alios Iudices impetratum, in quo illius mentio non fit, lib. 1. t. 3. c. 3. n. 2. p. 33

Rescriptum ad lites posteros, vel deroget priori, debet mentionem facere omnium clausularum notabilium, quæ in eo continentur, ibid. n. 4

Rescriptum posteros non faciens mentionem prioris, an sit ipso iure nullum, ostenditur ibid. n. 5. p. 34

Rescripto, vel dispositione, ubi duo, vel plura sub disjunctione, seu alternative proponuntur, sufficit quocunque ex illis, quo rescriptum verificatur, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 3. p. 34

Rescripta ob importunitatem petentium concessa non sunt exequenda, lib. 1. t. 3. c. 5. n. 6. p. 35

Rescriptum impetratum, vel concessum non præiudicat causæ præiudiciz, nisi de ea fiat specialis mentio, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 2. p. 36

Rescriptum non est adimplendum in præiudicium tertij, ibid. n. 3

Rescriptum Principis præsumitur noluisse auferre ius tertij, ibid. n. 4

Rescriptum Apost. falsâ latinitate conscriptum vitatur, lib. 1. t. 3. c. 7. n. 2. p. 37

Rescriptum ad beneficium impetratum non valet tacita impetrantis dignitate, lib. 1. t. 3. c. 8. n. 2. p. 39

Rescriptum posteros prævalet non facta mentione prioris, quo impetrans per iniamiam, vel negligentiam suam, vius non fuit intra annum, lib. 1. t. 3. c. 9. n. 2. p. 39

Rescriptum secundum valet non facta prioris mentione, quando primum erat subreptitium, lib. 1. t. 3. cap. 12. nu. 2. p. 42

Rescriptum iustitiz concessum contra Petrum, & quosdam alios, comprehendit tantummodo personas æquales, vel inferiores Petro, lib. 1. t. 3. c. 15. n. 8. p. 44

Rescriptum præsentans, cuius virtute citatio subsequenda est, non potest illi renunciare sine consensu partis adversæ, lib. 1. t. 3. c. 16. n. 2. p. 45

Rescriptum si ob aliquod vitium sit nullum, tunc illius mentio habenda non est in impetratione secundi, lib. 1. t. 3. c. 16. n. 7. p. 46

Rescriptum debet intelligi secundum Ius commune, & eius ampliationes amplecti, lib. 1. t. 3. c. 18. n. 2. p. 48

Rescripta gratiæ per subreptionem obtenta sunt ipso iure irrita, secus in rescriptis iustitiz, quæ non vitiantur, nisi ope exceptionis, lib. 1. t. 3. c. 20. n. 6. p. 50

Rescriptum subreptitium, & quocumq; ab eo pendet, est ipso iure nullum, lib. 1. t. 3. c. 20. n. 7. p. 50

Rescriptum non vitiat tacitorum in eo, quod si fuisset expressum æque fuisset concessum, lib. 1. t. 3. c. 20. n. 11. p. 51

Rescriptum per quod quis impetravit Iudicem lite pendente non facta mentione de illa, est nullum, lib. 1. t. 3. c. 20. n. 13. p. 51

Rescriptum currit, quando adest dolus, siue aliis Princeps etiam concessurus, siue non, ibid. n. 21. p. 52

Rescripta non extenduntur ad res, vel ad personas in eisdem non comprehensas, lib. 1. t. 3. c. 21. n. 4. p. 53

Rescripte, id est mandata forma debet præcise, & punctualiter, non autem per æquipollens adimpleri, lib. 1. t. 3. c. 22. n. 3. p. 55

Rescriptum cum sit stricti iuris ad expressa tantum restringitur, ibid. n. 6. & c. 35. n. 3. p. 65. & c. 38. n. 6. p. 67. & lib. 1. t. 20. c. 32. n. 3. p. 349

Rescripta iustitiz sunt analia, secus in rescriptis gratiæ, lib. 1. t. 3. c. 23. n. 3. p. 114

Rescriptum non vitiatum solum taciturnitate facti, sed etiam silentio alicuius qualitaris, lib. 1. t. 3. c. 26. n. 6. p. 56

Rescriptum impetra e nulli licet, quo aliquem ultra duas datas ad iudicium trahat, & quid attentio Iure Sexti, ostenditur lib. 1. t. 3. c. 28. n. 2. p. 58

Rescriptum Apost. quo mandatur de beneficio providendi alicui, lites nullum speciale tribuit mandatum, lib. 1. t. 3. c. 31. n. 7. p. 63

Rescripta subreptitia ad lites non sunt nulla, nisi ope exceptionis, ibid. n. 8

Rescripta beneficiâlia sunt strictè intelligenda, lib. 1. t. 3. c. 35. n. 4. p. 65

Rescriptum Pontificum ad beneficium, ad quod obtinendum propulerat impetrans, fuit nullum beneficium habere cum tamen haberet vnum, quantum exiguum, est nullum, lib. 1. t. 3. c. 42. n. 3. p. 69

Rescriptum cedi non debet, lib. 1. t. 3. c. 43. n. 2. p. 70

Rescriptum non trahitur ad lites futuras, lib. 1. t. 3. c. 43. n. 3. p. 70

Rescriptum contra legem, etiam non habentem clausulam derogat oriam non valet, lib. 1. t. 6. cap. 57. nu. 4. p. 141

Rescriptum respicit interpretationem, & persona concedentis, lib. 1. t. 29. c. 2. n. 2. p. 227

Rescriptum est interpretandum secundum Ius, etiam si rescripti verba aliud sensum videantur, & nihil operarentur, lib. 1. t. 29. c. 13. n. 4. p. 234

Rescriptum iustitiz re integra morte Papæ illud concedentis, extinguitur, lib. 1. t. 29. c. 19. n. 3. p. 238

Rescriptum Papæ, quod sibi est mandatum, non exequens, grauitur puniri, lib. 1. t. 29. c. 21. n. 11. p. 240

Rescriptum impetratum ab excommunicato super prosecutione appellacionis, valet, licet de excommunicatione non fecerit mentionem, ibid. n. 14. p. 241

Rescriptum secundum prioris reuocationem, uoad processum factum contra tertios trahitur retro, lib. 1. t. 29. c. 29. n. 3. p. 248

Rescriptum delegatorium ad certas res non extenditur ad alias nec de partium consensu expresso, vel tacito, lib. 1. t. 29. c. 32. n. 3. p. 249

Rescriptum iustitiz impetrans vt collega debetur Ordinario, lites pendentes coram eo narrare debet, lib. 1. t. 29. c. 34. n. 8. p. 251

Rescripta delegatoria sunt stricti iuris, lib. 1. t. 29. c. 40. nu. 6. p. 254

Rescriptum concessum cum clausula Motus proprii de linceptis mentione non habita, est nullum, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 5. p. 451

RESIGNARE Episcopatum non licet Episcopo ratione, otij & quæstis, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 18. p. 156

Resignare Episcopatum Episcopo non licet ob labores, qui necessario iustitiam in cura pastoralis, ibid. n. 18. vel ratione inspiracionis, vel humilitatis, ibid. n. 19

Resignare beneficium cogi potest qui petijt à superiore licentiam cedendi, illamque postea obtinuit, lib. 1. t. 9. c. 12. n. 2. p. 158

Resignandi episcopatus cause iusta non est si Episcopus velit ingredi Religionem approbatur causa muniendi tantum, & vitam, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 20. p. 157

Resignas repetere potest beneficium resignatum quoties resignatio fuisset facta vt metu, dolore, lib. 1. t. 9. c. 7. n. 4. p. 153

Collectan. in quinque libros Decretal.

Resignatio fimoniaci est nulla etiam quoad prejudicium resignantis ipsius fimoniaci, ibid. n. 12.

Resignationes beneficiorum spectantium ad collationem Episcopi recipere potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 6. p. 784.

Resignatum beneficium amplius resignans repetere non potest, lib. 1. t. 9. c. 3. n. 5. p. 151.

Resignare beneficium non potest beneficiarius absque sui Praelati licentia, lib. 1. t. 9. c. 4. n. 2. p. 151.

Resignatio beneficiorum coram Ordinariis quomodo facienda, remissive ibid. n. 3.

Resignatio quando fit coram Ordinario eius assensus prestandus est unico contentu, ibid. n. 4.

Resignare possunt criminosi pendente iudicio etiam post receptas probationes, & concludunt in causis, lib. 1. t. 6. c. 54. n. 16. p. 339.

Resignatio est fimoniaci, quae fit cum passionis, & modo, lib. 1. t. 9. c. 12. n. 6. p. 333.

Resignatio beneficii coram Ordinariis aliteris gratia, & favore non valet, ibid. n. 8.

Resignatio beneficii facta de nocte est valida, ibid. cap. 24. n. 31. p. 343.

Vide verbo Renunciatio.

RESILIENTI absque causa manifesta à sponsalibus non requiritur Ecclesiae iudicio imponitur poenitentia, lib. 4. t. 2. c. 12. n. 3. p. 33.

RESISTERE, & se defendere aduersus officialem exequentem non licet, lib. 1. t. 29. c. 8. n. 4. p. 210.

RESPONDENS se velle litigare, amplius non potest declinatorias opponere, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 5. p. 343.

RESPONSIO ita debet intelligi ne respondens incidat in contrarietatem, lib. 2. t. 23. c. 6. n. 19. p. 337.

RESITVENDI obligatio nulla contrahitur ex premissione donationis si ei nullum iustitiae ius per oppositionem acquisitum fuerit, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 5. p. 104.

Restitutio in spiritualibus non est fur, & praedictio, lib. 1. t. 17. c. 8. n. 5. p. 191.

Restituere quis excusatur propter inopiam, & paupertatem, lib. 2. t. 24. c. 17. n. 3. p. 167.

RESTITVTIO plenaria quae dicitur, lib. 1. t. 6. c. 4. n. 10. pag. 388.

Restitutio in integrum quando petitur incidenter non requiritur litis contestatio, lib. 1. t. 32. c. 2. n. 2. p. 279.

Restitutio petens an debeat se litem probare, ostenditur lib. 2. t. 28. c. 5. n. 13. p. 26.

Restitutio in mortis ita est intelligenda vt fructus sint ipsi mortui reddendi, lib. 3. t. 13. c. 11. n. 7. p. 805.

Restitutio vbi semel denegatur amplius concedenda non est, lib. 1. t. 41. c. 10. n. 2. p. 339.

Restitutio in integrum non habet locum in spiritualibus, lib. 1. t. 40. c. 6. n. 7. p. 319.

Restitutio enormissima stante latione peti potest etiam post quadriennium, lib. 1. t. 41. c. 1. n. 16. p. 322.

Restitutio in integrum quando petitur aduersus sententiam, debet plenè & manifestè consistere de latione ex contractu, lib. 1. t. 41. c. 4. n. 9. p. 314.

Restitutio in petenda in causa fauorabili probatio semiplena requiritur, lib. 1. t. 41. c. 5. n. 2. p. 325.

Restitutio in integrum postulat non est caequenda sententia, quae transiit in rem iudicatam, lib. 1. t. 41. c. 6. n. 3. p. 325.

Restitutio petita contra Principis sententiam non habet effectum suspensionis, ibid. n. 3.

Restitutio opposita per viam exceptionis contra sententiam, quando impeditur executionem, ostenditur ibid. n. 6.

Restitutio conceditur aduersum lapsum tempus ad terrahendam rem autam oblato pretio, lib. 1. t. 41. c. 8. n. 4. pag. 328.

Restitutio in integrum postulatam est ab Ordinario administrationem habente, vel à delegato ab eo, lib. 1. t. 41. c. 9. n. 3. p. 329.

Restitutio non competit spoliato vbi constat de notorio defectu proprietatis, lib. 1. t. 13. c. 5. n. 5. p. 425.

Restitutio quoad habitationem, & copulam non est locus ante matrimonium consummationem, secus quoad solam habitationem, lib. 1. t. 13. c. 8. n. 2. p. 427.

Restitutio locus non est in matrimonio, nisi quando constat de legitimo consensu, ibid. n. 10. p. 428.

Restitutio spoliati debet fieri cum damnis, & interesse, lib. 2. t. 13. c. 11. n. 3. p. 420.

Restitutio minime est differenda probationibus in promptu paratis, lib. 1. t. 13. c. 13. n. 22. p. 424.

Restitutio vxoris impeditur propter scititiam viri, & timorem offendendi eam, ibid. n. 24.

Restitutio rei inueniri debet panperibus, si dominus facta diligenti inquisitione inueniri non potest, lib. 5. t. 19. c. 5. n. 2. p. 375.

Restitutio facienda est capensis creditoris absentes quociens longè abest à loco, vbi debitor habitans, ibid. n. 11. p. 376.

Restitutio vxoris nondum cognita denegatur viro, lib. 1. t. 19. c. 15. n. 3. p. 485.

Restitutio facienda est illi à quo ablatum est, vel habenti causam ab eo, lib. 5. t. 13. c. 6. n. 32. p. 377.

Restitutio aduersus sententiam quomodo alternatiue peti possit, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 14. n. 16. p. 372.

Restitutio ante omnia concedenda non est cum scandalum inde est futurum, lib. 5. t. 1. c. 22. n. 7. p. 154.

Restitutio concedenda est vxori temere recedenti si postea rediens non admittitur, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 10. p. 110.

RETINERI non potest res ab illo, ad quem cum vitio peruenit, lib. 2. t. 10. c. 4. n. 5. p. 410.

RETROVENDITIO non solus laudicium, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 36. p. 826.

Retrouendicium emphiteutis potest fieri irrequisito domino, ibid. n. 69. p. 839.

REVSVCITATVS coniux non recuperat vxorem suam, lib. 4. t. 21. c. 4. n. 2. p. 439.

Revsuscitatus beneficiarius non potest beneficium repetere, ibid. n. 3.

Revsuscitatus monachus non tenetur redire ad monasterium, ibid. n. 4.

REVOCARE valens alios ab errore, & tacens, seipsum errare demonstrat, lib. 5. t. 7. c. 2. n. 2. p. 199.

Reuocari iterum non potest ad Episcopatum Episcopus illo depositus, & in monasterio detrusus ad peragendam poenitentiam, lib. 1. t. 9. c. 11. n. 3. p. 138.

Reuocatio procuratoris non praesumitur, lib. 1. t. 38. c. 3. n. 3. p. 307.

Reuocationis scientia est necessaria, lib. 1. t. 29. c. 2. n. 4. pag. 327.

REVS conuentus coram Iudice non suo quando non oppositum exceptionem declinatoriam ante litem contestatam, sed solum alias dilatorias, & peremptorias, praesumitur tunc consensisse, & propterea iudicatum esse illius Iudicis, lib. 2. t. 27. c. 10. n. 5. p. 617.

Reus si fuerit per actorem interrogatus vtrum rem petitam possideret, & neget, si postea conuincatur de mendacio, possessione priuatur, lib. 2. t. 7. c. 6. n. 5. p. 396.

Reus si ante citationem absuerit non habet locum missio in possessionem ex primo decreto, lib. 2. t. 15. c. 4. n. 3. pag. 449.

Reus inquisitus contra ordinem Iuris interrogatus tuta Conscientia potest negare se non scisse crimen, de quo interrogatur, lib. 5. t. 1. c. 17. n. 4. p. 151.

Reus quando iure communis habet duos Iudices poterit actor ex ijs, quem maluerit, eligere ad actionem prosequendam, lib. 1. t. 23. c. 17. n. 12. p. 376.

REX non potest immunitatem à soluendis decimis concedere, lib. 3. t. 30. c. 31. n. 4. p. 934.

Reges Lusitani quo iure promittere possint in genere Ecclesias sui patronatus, & praepetorias vacaturas, ostenditur lib. 3. t. 8. cap. 16. num. 4. p. 781.

RIGOR opponitur aequitati, lib. 5. t. 39. c. 32. n. 6. p. 461.

Index rerum, & verborum

ROMA communis patria est omnium, lib. 2. t. 2. c. 20.
n. 17. p. 380
Roma in aliis diebus non videtur morari sanum, lib. 2.
t. 14. c. 6. n. 10. p. 444
ROMANA Ecclesia omnium aliarum mater est, & ma-
gistra, lib. 3. t. 2. c. 20. n. 9. p. 380
RUSTICVS, & mulier facile excusantur ne scinus exer-
cuisse dicantur, lib. 3. t. 17. c. 3. n. 8. p. 80

S

SABAUDIÆ Dux Serenissimus in suo ducatu Imperij,
& omnimoda potestatis ius habet, lib. 4. t. 17. c. 13.
n. 30. p. 110
SACCVS benedictus, qui hereticis poenitentibus impo-
nitur, unde originem duxerit, remissus lib. 5. t. 7. c. 9.
n. 19. p. 205
SACERDOTES an solo verbo possint facere Papa, lib. 2.
t. 1. c. 1. n. 3. p. 9
Sacerdotis filios potest dici ille, qui natus est ante patris
Sacerdotium, lib. 1. t. 3. c. 4. n. 2. p. 34
Sacerdos domicilium habet in loco beneficii, lib. 2. t. 2. c. 20
n. 14. p. 380
Sacerdoti prabendam si assignari iubeatur presentandus de-
bet esse Sacerdos in actu provisionis, lib. 3. t. 5. cap. 11.
n. 5. p. 747
Sacerdos, qui quotidie celebrare tenetur, an excusetur
ratione morbi, offenditur ibi. n. 8
Sacerdos obligatus quotidie celebrare non tenetur quoti-
die celebrare, sed quanto frequentius potest salua hone-
stare, ibid. n. 9
Sacerdos potest recipere pecuniam ut celebret Divina,
ibid. n. 10
Sacerdos pro Missis celebrandis potest perpetuo operas
suas locare, ibid. n. 11
Sacerdos regulariter sumit alimenta de bonis Ecclesiarum, cui
feruit, lib. 3. t. 5. c. 16. n. 1. p. 744
Sacerdos presentia excludit presumptionem falsitatis,
lib. 2. t. 20. c. 32. n. 4. p. 512
Sacerdotes, qui sine legitimo impedimento celebrant in
anno saltem diebus festis precipuis, an peccent, offendi-
tur lib. 3. t. 41. c. 9. n. 13. p. 1071
Sacerdos Latinus non potest in Ecclesia latina etiam in ne-
cessitate consecrari in fermentato, lib. 3. t. 41. cap. 14.
n. 3. p. 1076
Sacerdos, qui inchoata Missa meminit alicuius peccati mor-
talis, non tenetur illam iam inchoatam relinquere ut
consecratur, nec tenetur ad se vocare Confessarium ad
Altare, si periculum sit scandalum, lib. 3. t. 41. cap. 7. nu. 5.
pag. 1068
Sacerdos si obligetur a fundatore ad Missam quotidie cele-
brandam peculiariter, votum scilicet de mortuis, non tenetur
collectam pro mortuis, vel Missam votum, quam
promissit adiungere, ibid. n. 4
Sacerdoti an fas sit in diebus pro festis sacrum facere pro sui
animi voto eo pretermisso, quod tempore convenit,
offenditur ibid. n. 5
Sacerdos semper vinum profundere debet postquam totum
accepit Eucharistiam Sacramentum, nisi eodem die
aliam Missam debuerit celebrare, lib. 3. t. 41. c. 5. nu. 2.
pag. 1064
Sacerdos portans in manibus Sacrosanctum Eucharistie Sa-
cramentum ecclesiastica gaudet immunitate, lib. 3. t. 49.
c. 9. n. 11. p. 1114
Sacerdos secundum nuptijs benedictionem impertinens in ca-
su non permissio suspensionem incurrit, lib. 4. tit. 21. c. 1.
n. 3. p. 157
Sacerdos secundum nuptijs contrahentium alterius parochi

benedictionem impertinens absque parochi, vel Ordina-
rij licentia, quam poenam incurrit, offenditur ibid. n. 6
Sacerdos pro administratione spiritualium potest aliquid
exigere si eis sumptus defuit, lib. 1. t. 3. c. 9. n. 3. p. 171
Sacerdos gratis ministrare debet spiritualia si habet de suo,
ibid. n. 4
Sacerdotes Divina donantes, & Sacramentorum ministerij
servientes ali debent ab ijs, quibus Sacramenta conferunt,
lib. 5. t. 3. c. 42. n. 6. p. 178
Sacerdos proprii appellatione quis intelligatur, offendi-
tur lib. 1. t. 39. c. 19. n. 13. p. 457
Sacerdotia sine peccato quis petere potest ratione mandat aut
nominationis sine ratione alterius gratia, lib. 5. t. 3. c. 34.
nu. 3. p. 174
Sacerdotalis ordo quando tempore provisionis requiratur,
offenditur lib. 5. t. 33. c. 3. n. 29. p. 346
Sacerdos auctor in Confessione reuelare non cogitur etiam si
preciperetur sub quacunque anathematis comminatione,
ne, & quocumque. Prælati, eius in Summo Pontif. lib. 5.
t. 31. c. 13. n. 2. p. 331
Sacerdos proprius sufficienter ad Sacramentum Poeniten-
tiæ ille censetur debet, cuius assensus siue per se siue per
Sacerdotem a se ad eam delegatum ad maritimonij vali-
ditatem requiritur lib. 5. t. 38. c. 12. n. 7. p. 418
Sacerdos proprius existens extra territorium potest absolue-
re parochianum suum confiteri volentem, ibid. n. 14
Sacerdoti fide digno assenti mortuum dedisse sibi licen-
tiam de regulari Confessione, creditur, ibid. n. 22. p. 430
Sacerdoti non Curato creditur super poenitentia alicuius fa-
cta, ibid. n. 23
Sacerdotium per testes singulares probatur, lib. 3. t. 20. c. 4.
n. 61. p. 493
SACRAMENTVM Sanctissimæ Eucharistiæ tempore in-
terdicti ut vaticum ministrari potest, lib. 4. t. 1. c. 11. num. 9.
pag. 10
Sacramenta gratia conferenda, quia pro eis conferendis non
licet aliquid exigere, lib. 5. t. 3. c. 9. n. 2. p. 162
Sacramenta conferre nolenti nisi dato aliquo temporali an
illud in extrema necessitate, vel ad redimendam iniustam
vexationem dari liceat, offenditur ibid. n. 3
Sacramenta coniugij quomodo dicatur apud infideles
existere, offenditur lib. 4. t. 19. c. 8. n. 3. p. 123. & 124
Sacramenta a schismatico administrata an, & quando va-
lida sint, offenditur lib. 5. t. 8. c. 1. n. 3. p. 110
SACRÆ RES non possunt pignori obligari, lib. 3. t. 4. c.
1. n. 3. p. 816
Sacræ res quibus ex causa assignari, vel pignoriari possint,
offenditur ibid. n. 3. p. 857
SACRIFICIUM oblatum a Sacerdote in peccato mortali
prodest, & habet suum fructum quatenus nomine Chri-
sti, & Ecclesie offertur lib. 3. t. 2. c. 7. n. 2. p. 714 & 1. 3. t. 41.
c. 7. n. 8. p. 1068
SACRILEGIUM est crimen mixti fori sita ut pro eo possit
quis coram ecclesiastico, vel seculari Iudice conveniri,
lib. 3. t. 2. c. 8. n. 4. p. 366
Sacrilegi criminis Reus gaudet Ecclesiastica immunitate,
lib. 3. t. 49. c. 6. n. 7. p. 1103
Sacrilegi qui poena puniri debeat, offenditur lib. 5. t. 33.
c. 2. n. 3. p. 337
Sacrilegium committitur a Laicis inasforibus rerum mo-
bilium, vel immobilium, quæ in dominio sunt Eccle-
siae, ibid. n. 11
SACRITAS quam dignitatem, & officium habet, remissus
lib. 1. t. 26. c. vnic. n. 2. p. 19
Sacrilia potest renunciare, ibid. n. 3. p. 210
Sacrilia idem est quod thesaurarius, ibid. n. 4
SAGITTARI qui sunt, offenditur lib. 5. t. 15. c. vnic. num. 2.
pag. 355
SALARIVM debet habere is, qui rem sequestratam apud
se habet, lib. 3. t. 17. c. 2. n. 8. p. 458
Salarium famulo agro an debeatur, remissus lib. 3. t. 4.
c. 15. n. 7. p. 731

Salaria

Salaria assignari debent Theologiæ, & aliarum facultatum lectoribus. lib. 5. t. 5. c. 1. n. 4. p. 183
SALINARIA inter Regalia etiam numerantur, lib. 5. t. 40. c. 26. n. 2. p. 489
SALTANS cum muliere pregnante saltatione immoderate securo abortu fetus animati irregularis est, lib. 5. t. 12. c. 20. n. 4. p. 147
SALVI CONDUCTVS litteris quicquid fidem habere non tenetur quando locus non est tutus propter inimicitias, lib. 2. t. 38. c. 47. n. 6. p. 650
SALVTARE excommunicatum quando sit prohibitum, ostenditur lib. 5. t. 39. c. 29. n. 7. p. 457
SANCTI plures de nuptijs ante matrimonium consummatum vocati referuntur lib. 3. t. 32. c. 2. n. 3. p. 966
SANGVINIS effusio, propter quam violatur Ecclesia, debet secum trahere abundantiam, ita ut non sufficiant paucæ guttæ, lib. 5. t. 33. c. 11. n. 3. p. 363
Sanguinis effusio, per quam polluitur Ecclesia, debet esse iniuriæ, & publica, ibid. n. 5. c. 6
Sanguinis aut feminis effusio vt per eam Ecclesia violatur, debet fieri intra eandem Ecclesiam, non supra tectum, vel infra Ecclesiam, ibid. n. 9
SAPIENS non debet quis esse apud semetipsum, lib. 1. t. 2. c. 5. n. 2. p. 15
Sapientes audire, & consulere magnum signum bonitatis est, lib. 3. t. 23. c. 3. n. 3. p. 545
SARDISCENSE Concilium quale fuerit, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 2. n. 2. p. 89
SARDINIAE, & Corsicæ insulæ fuerunt in patrimonio Beati Petri, lib. 2. t. 26. c. 17. n. 2. p. 600
SARACENI dicuntur omnes, qui impie, & nefarie Mahomet. sectæ, atque perfidie inhaerent, lib. 5. t. 6. c. 6. n. 3. p. 189
Saracenus hæreticus dici non potest, etiam si negaret articulum Fidei, lib. 5. t. 7. c. 3. n. 2. p. 199
SATISFACTIO partis in absolutione ab excommunicatione est iure communi præcepta, lib. 5. t. 40. cap. 23. n. 2. p. 487
SCANDALI ratione potest Episcopus renunciare Episcopatu, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 14. p. 157
Scandali ratione quis deponitur beneficio, lib. 3. t. 6. c. 4. n. 3. p. 766
Scandali diffinitio, & materia ubi tractetur, ostenditur lib. 5. t. 41. c. 3. n. 2. p. 493
SCACCHORVM siue laicorum ludus Clericis non est prohibitus, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 8. p. 766
Scacchorum ludus quate litteratis non conueniat, ibidem num. 9.
Scacchorum ludus qualis, & de eius origine, & inuentione, lib. 1. t. 6. c. 32. n. 7. p. 122
Scacchorum ludus nec Laicis, nec Clericis prohibitus est, ibid. n. 18
SCHISMATICVS non potest sine dispensatione obtinere beneficia Ecclesiastica, etiam si ad unitatem Ecclesiæ redierit, lib. 1. t. 6. c. 5. n. 2. p. 89
Schismatici an sint excommunicati, lib. 1. t. 6. c. 6. nu. 7. pag. 91
Schismatici gesta nullius sunt momenti, lib. 5. t. 8. cap. 1. n. 2. p. 320
Schismatici non sunt irregulares, ibid. n. 5
Schismatici non sunt absolue excommunicati in cap. 1. de schismaticis, sed solum in Bulla Cerni Domini, ibid. nu. 6. p. 320
Schismatici etiam post peractam penitentiam inhabiles sunt ad Ecclesiastica beneficia obtinenda absque dispensatione, lib. 5. t. 8. c. 2. n. 4. p. 321
SCHOLARIS incipiens corrumpere virginem, sed non perficiens non tenetur de deforatione, lib. 5. t. 16. c. 2. n. 6. p. 255
Scholaris non potest de domo conductâ expelli etiam si dominus eam vellet pro sua necessitate, lib. 3. t. 18. c. 3. n. 27. p. 828
Scholaris, qui non soluit pensionem, potest de domo ex-

pelli, ibidem numero 41. pagina 830
Scholares veteres conductores domus sunt preferendi nouis, lib. 3. t. 18. c. 1. n. 2. p. 823
Scholasticus si vberauerit Clericum potest ab illa manu iniectione in studio à suo conseruatore Apostolico absolui, lib. 1. t. 31. c. 20. n. 5. p. 278
SCIENTIA requiritur in Episcopo quanta debet esse, ostenditur lib. 1. t. 6. c. 7. n. 22. p. 95
Scientia præsumitur contra eum, qui ex officio tenebatur inquirere, & scire, lib. 1. t. 6. c. 20. n. 22. p. 107
Scientia quæ requiritur in Episcopo, remissius lib. 2. t. 6. c. 19. n. 9. p. 104
Scientia multa inflat non quidem suo, sed hominum vitio, ibid. n. 10
Scientiæ defectus est iusta causa cedendi Episcopatu, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 10. p. 156
Scientiæ imperfectum potest supplere perfectio charitatis, ibid. n. 12. p. 157
Scientia alicuius per testes singulares probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 73. p. 494
Scientia per vnicum testem probatur, lib. 2. t. 20. c. 4. n. 28. pag. 494
Scientia certa non præsumitur, lib. 2. t. 30. c. 6. n. 2. p. 11
Scientia nobilitat hominem, lib. 3. t. 5. c. 38. num. 21. pag. 756
SCIENTER succedens in vitium potest conueniri per refectionem imperfectionem contra violentum detentorem, lib. 2. t. 1. c. 11. n. 2. p. 312
Scientes præsumuntur à vijs abstinere, lib. 2. t. 23. c. 15. n. 4. p. 552
SCIRE quilibet præsumitur quæ in ciuitate notorie sunt publica, lib. 1. t. 5. c. 1. n. 5. p. 82
Scire quilibet præsumitur quod publicè scitur, lib. 2. t. 23. c. 10. p. 7. p. 548. & lib. 1. t. 5. c. 1. n. 16. p. 82
SCRIBERE in die festo Iherosolymitanæ causa an liceat, ostenditur lib. 2. t. 9. c. 3. n. 4. p. 403
SCRIPTURA non est de substantia legis, lib. 1. t. 5. c. 1. num. 8. p. 82
Scripturæ uerbis non creditur nisi habeat testium subscriptionem, lib. 2. t. 19. c. 7. n. 7. p. 470
Scripturas falsas producens debet perdere causam, lib. 3. t. 26. c. 7. n. 5. p. 1008
Scriptura in qua quid abrafum reperitur nihil penitus probat, ibid. n. 6
Scripturæ productæ si indirectè contrariantur, & quando probent, ostenditur lib. 2. t. 30. cap. 33. num. 17. pag. 513
Scriptura priuata nullam fidem facit, lib. 2. t. 32. cap. 2. n. 2. p. 534
Scriptura priuata dicitur quæ non est publica, sed à priuatis personis confecta, ibid. n. 3
Scriptura priuata recognita à parte habet vim confessionis, ibid. n. 4
Scriptura priuata recognita à parte operatur effectum, apud Hispanos, & Gallos vt per eam procedi possit per assignationem decem dierum, ibid. n. 5
Scriptura priuata probat cum diuturnitate temporis, ibid. nu. 9. & parte non opponente etiam careat die, & consulo nu. 10. & penes acta de consensu partium lata it. reposita in archiuo publico 12.stantibus administraculis, ibid. n. 13
Scriptura rursus præsumitur falsa, lib. 2. t. 32. c. 4. num. 2. pag. 535
Scripturæ cum aliquid additum apparet ex diuerso arrangemento falsitatis oritur suspicio, lib. 2. t. 32. cap. 4. n. 4. pag. 536
Scriptura priuata sigillo alieno de voluntate sigillantis adiecto probatur, ibid. n. 25
SCRVTATORES tres, & non plures debent esse in electione per scrutinium faciendâ, alius electio non valet, lib. 1. t. 6. c. 42. n. 13. p. 128
Scrutatores tres in electione, quæ fit per scrutinium, de-

Index rerum, & verborum

essentia debent esse de Collegio, ibid. num. 14. p. 129
 Scrutatores vt aliqui extra Collegium in electione possint
 interuenire, an consuetudine introduci valeat, ostendit-
 ur, ibid. n. 16
 Scrutatores debent interrogare electores, & suffragatores
 in quem consensiant, & quare, & quo zelo, & de metis
 ac qualitate illius, ibid. n. 19. p. 130
 Scrutatores ex se, & ore proprio vota exquirere debent,
 ibid. n. 20
 Scrutatores non possunt in scriptis sua vota prestare, ibid.
 n. 21. p. 130
 Scrutatores quomodo se se scrutare debeant, ostenditur
 ibid. n. 22. p. 131
 SCRVTINIO publicato, aut postquam vota, & suffragia
 ceperint regulari, non est licitum suffragium semel
 datum mutare, aut reuocare, lib. 1. t. 6. c. 58. n. 2. p. 141
 Scrutinio publicato an liceat postulantibus variare, lib. 1.
 t. 5. c. 4. n. 14. p. 85
 SECRETVM aliunde non cognitum nisi in Confessione
 Sacramentali nullo casu quocunque etiam superiore
 iubente, etiam pro salute Regni totius inuito penitente
 reuelari potest, lib. 5. t. 1. c. 6. n. 24. p. 236
 Secretum cognatum in Confessione facta à Laico in extre-
 ma necessitate an cadat sub stricto Confessionis Sacra-
 mentalis sigillo, remissive ibid. n. 25
 SEGETES iacentes in agris, & funum in pratis licet in
 festis ad locum securum deferre, si imminet necessitas,
 lib. 2. t. 9. c. 3. n. 6. p. 403
 SEMESTRE tempus datum Ordinarijs ad conferendum
 computari debet secundum Calendarium, & de momen-
 to ad momentum, lib. 3. t. 8. c. 5. n. 11. p. 775
 Semestre tempus datum Ordinarijs ad conferendum est à
 tempore vacationis numerandum, & currere incipit ab
 eo tempore, quo scire potuit, vel debuit Episcopus,
 ibid. n. 12
 SUMMA ex prædialibus decimis non deducuntur, lib. 3.
 t. 30. c. 26. n. 3. p. 930
 Seminis effusio, vt per eam Ecclesia violenter debet fieri in-
 tra eandem Ecclesiam, non infra tedium, vel infra Ec-
 clesiam, lib. 5. t. 3. c. 11. n. 9. p. 363
 SEMIPLENI probati dicuntur quidam quis probauit inten-
 tionem suam per vnum testem omni exceptione maio-
 rem, lib. 2. t. 19. c. 2. n. 5. p. 362
 Semiplena cognitio de debito requiritur ad primum de-
 cretum, lib. 1. t. 6. c. 5. n. 32. p. 392
 SENECTVS ætate sit doctor, vsuarius, processu tempo-
 ris sapientior, lib. 2. t. 20. c. 32. n. 7. p. 512
 Senectus an excuset in dehis, remissive lib. 5. t. 12. cap. 6.
 n. 3. p. 334
 Senectus, qui non impedit in totum executionem officij
 Pastoralis, non præbet iustam causam resignandi Epis-
 copatum, lib. 1. t. 9. c. 1. n. 3. p. 150
 Senectus qualis dicatur, quæ Episcopus impotentem red-
 dit ad exequendum officium pastorale arbitrio Summi
 Pontificis relinquatur, lib. 1. t. 9. c. 10. n. 9. p. 156
 Senectus facit cedere à regulis Iuris, lib. 2. t. 6. c. 5. n. 8.
 pag. 389
 SENE, valetudinarij, & diu abfuturi ante litem contesta-
 tam examinari possunt, si tamen tempore mori iudicij
 viui, & præstes sint, vt probent, debent denuo recipi,
 lib. 2. t. 5. c. 5. n. 5. p. 389
 Senes qui dicantur, ostenditur ibid. n. 7. p. 390
 Senes præsumitur moriturus, lib. 3. t. 34. cap. 7. num. 6.
 pag. 991
 Senes præferuntur iunioribus, lib. 1. t. 7. c. 3. n. 3. p. 147
 Senes non possunt cogi venire ad testificandum, lib. 2. t. 20.
 c. 8. n. 3. p. 496
 Senes an sint compellendi ferre testimonium inuiti, remif-
 sue ibid. n. 5. p. 497
 Senes ob Clerici percuSSIONem excommunicari possunt
 ab Episcopo absolui, lib. 5. t. 39. cap. 13. numero 3.
 pag. 445

SENIORES in dicendis sententijs sunt præfati, lib. 2.
 tit. 33. cap. 1. numero 3. pagina 280
 Seniores à longis itineribus sunt excusandi, lib. 3. t. 34.
 c. 7. n. 5. p. 991
 Seniores primo loco sedere debent, lib. 1. t. 33. c. 15. nu. 5.
 pag. 289
 Seniores testibus magis creditur quam iunioribus, lib. 2.
 t. 20. c. 32. n. 6. p. 512
 Seniores nonnunquam pro dominis vsurpantur, lib. 3. t. 39.
 c. 1. n. 6. p. 1037
 Seniorum voces in electionibus sunt preferendæ, lib. 2. t. 60.
 c. 22. n. 3. p. 108
 Seniores virtutibus præsumuntur excellere, nonnunquam
 tamen flagitiosissimi repetuntur senes, lib. 2. t. 23. c. 15.
 n. 8. p. 552
 SENTENTIA lata sine probationibus, vel sine causæ co-
 gnitione est ipso iure nulla, lib. 1. t. 2. c. 10. n. 35. p. 26
 Sententia lata tam breui tempore, quod acta verisimiliter
 videri non poterint, est ipso iure nulla, ibid. n. 36
 Sententia an valeat quæ fuerit lata ab excommunicato de
 tempore datæ recessus, & absoluto tempore receptionis,
 remissive lib. 1. t. 3. c. 13. n. 6. pag. 43
 Sententia in fauorem Capituli lata copia Episcopus spo-
 liantem, & obteora per procuratorem consilium à
 Decano, qui mandatum causæ non habebat, est valida
 respectu Collegij, cui præfati, t. 1. t. 3. c. 33. n. 2. p. 63
 Sententia à non iudice lata nullam obuenit firma-
 tem, lib. 1. t. 4. c. 3. n. 2. p. 73
 Sententia iuste lata ab incompetente Iudice possunt ex-
 ecutum actis approbari, ibid. n. 3
 Sententia in causa beneficii transit in rem iudicatam, lib. 2.
 t. 1. t. 6. c. 32. n. 8. p. 119
 Sententia si semel fuit lata contra opponentem non pote-
 rit amplius alius eundem defectum opponere, ibidem
 num. 13
 Sententiarum æquali probabilitate data ex parte Iuris libe-
 rum erit Iudici in iudicando quamlibet partem sequi,
 lib. 1. t. 6. c. 34. n. 23. p. 123
 Sententia vnius non tenet quando causa duobus commit-
 titur, lib. 1. t. 29. c. 16. n. 3. p. 236
 Sententia est nulla cum ab vno tantum est lata si à tribus
 ferri debuisset, lib. 1. t. 29. c. 21. n. 4. p. 240
 Sententia regulariter non potest ferri de nocte, de stylo
 tamen Curie hoc non sensatur, lib. 1. t. 29. cap. 24.
 n. 12. p. 243
 Sententia si per Iudicem appellationis fuerit confirmata
 per ipsum est exequenda, lib. 1. t. 29. c. 28. n. 11. p. 246
 Sententia lata per Ordinarium, qui per errorem iudicat
 vt delegatus, cum non sit, est nulla, lib. 1. t. 29. c. 29.
 n. 5. p. 248
 Sententiam interlocutoriam quilibet Iudex Ordinarius re-
 uocare potest, lib. 1. t. 29. c. 38. n. 8. p. 253
 Sententia lata in matrimoniali causa, à qua prouocatum
 non est, præterit appellationis corrigi, aut emendari ne-
 quit, lib. 1. t. 3. c. 8. n. 6. p. 169
 Sententia strictè debet interpretari, lib. 1. t. 3. c. 18. nu. 3.
 pag. 277
 Sententia pendente supplicatione mandatur executioni
 præstita cautione, quod omnia restituet, lib. 1. t. 41.
 c. 4. n. 7. p. 324
 Sententia pro parte valere, vel approbari potest, lib. 1. t. 43.
 c. 5. n. 5. p. 335
 Sententia lata ab incompetenti Iudice non valet, lib. 2. t. 2.
 c. 4. n. 3. p. 344
 Sententia in possessorio ordinario lata est diffinitiva non
 tamen quando summarie contenditur, lib. 2. t. 1. cap. 21.
 n. 4. p. 359
 Sententia Iudicis an extendatur ad bona alibi sita, ostendit-
 ur, lib. 2. t. 2. c. 14. n. 10. p. 373
 Sententia diuorij ferenda inter Indos an seruandus sit in-
 tegrè ordo iudicialis, remissive lib. 2. t. 6. c. 1. nu. 2.
 pag. 387

Collectan. in quinque libros Decretal.

- Sententia priuationis ob non residentiam non feruata forma à Concilio Tridentino præscripta, minime tenet, lib. 1. c. 6. §. 5. n. 40. p. 391
- Sententia de heretico in honorem Dei prolata, inuálida est, sicut executio ex illa procedens, lib. 1. c. 6. §. 5. n. 33. pag. 406
- Sententia in causa heretici an possit fieri in die festiua, ostenditur ibid. n. 33
- Sententia excommunicationis lata diebus feriatis in honorem Dei válida est, ibid. n. 34. p. 407
- Sententia sola in incorporalibus possessionem non transfert absque alio facto, lib. 1. c. 12. c. 3. n. 79. p. 430
- Sententia lata contra illum, cui est collatum beneficium, non præiudicat quoad proprietatem collator, etiam si sciverit causam, lib. 1. c. 12. c. 7. n. 4. p. 432
- Sententia lata à primis Iudicibus reuocatur ante noticiam reuocationis valet, lib. 1. c. 13. c. 4. n. 3. p. 435
- Sententia in causa beneficii lata transit in rem iudicatam, lib. 1. c. 14. c. 7. n. 3. p. 445
- Sententia vi reuocari intenditur non defertur iuramentum suppletorium, lib. 1. c. 19. c. 2. §. 34. p. 463
- Sententia pro libertate ferenda est cum viriisque partis testes sunt æquales, lib. 1. c. 19. c. 3. u. 6. p. 464
- Sententia secundum Medicorum, aliorumque in arte peritorum iudicium an in rem iudicam transit, ostenditur lib. 1. c. 19. c. 4. n. 6. pag. 466
- Sententia ex falsis testibus, vel instrumentis lata nunquam transit in rem iudicatam, lib. 1. c. 19. c. 9. u. 13. p. 476
- Sententia lata ex testibus corruptis an veniat retractanda, et transiit in rem iudicatam, remissum ibid. n. 34
- Sententia vig. ad triginta annos potest allegari nulla, ibid. n. 36. p. 477. & cod. lib. 1. c. 27. c. 1. n. 4. p. 605
- Sententia ex falsis testibus lata non est nulla, sed iniusta, ibid. c. 9. n. 37. p. 477
- Sententia lata sine processu est nulla, lib. 1. c. 19. c. 11. n. 9. pag. 480
- Sententia sine actis non facit fidem, nisi sit antiqua, ibidem n. 15
- Sententia interlocutoria non est necessarii in scriptis proficienda, licet postea debeat in scriptis redigi, ibid. n. 36. pag. 482
- Sententia definitiua in scriptis proficienda est, ibid. n. 39
- Sententia non probat acta iudicij, & processum præcessisse nisi transierit in rem iudicatam, ibid. n. 40
- Sententiz appellacione venit definitiua, & non interlocutoria, lib. 1. c. 20. c. 34. n. 2. p. 515
- Sententiz executionem etiam etiam conformium tertius impedire potest si incontinenti de suo interesse probare velit, lib. 1. c. 20. c. 38. n. 2. p. 519
- Sententiz executionem tertius impedire non potest quando fouisset luam agitari, & acquiescisset donec sententia esset lata, ibid. n. 4
- Sententia lata ex falso instrumento valet, & tenet vsquequo contrarium probetur, lib. 1. c. 21. c. 4. n. 3. p. 535
- Sententia definitiua siue interlocutoria ex violentia præsumptione ferri potest siue agatur de siuatione quoad possessionem, siue quoad proprietatem, lib. 1. c. 23. cap. 1. n. 9. p. 544
- Sententia lata contra Ecclesiam viduam pastore indolensam non valet, lib. 1. c. 24. c. 17. n. 1. p. 576. & lib. 3. c. 9. c. 1. n. 6. p. 782
- Sententia continens expressum iuris errorem est ipso iure nulla, lib. 1. c. 27. c. 1. n. 1. p. 605
- Sententia in dubio præsumitur iuste lata, ibid.
- Sententia expresse contra leges, vel constitutiones, aut consuetudinem, seu ordinationem latam non est valida, ibid. num. 3.
- Sententia ex defectu iurisdictionis nulla est, ibidem num. 5. pag. 606
- Sententia lata in causa matrimoniali non transit in rem iudicatam, deelaratur multipliciter lib. 1. c. 27. cap. 7. u. 2. & 3. p. 607
- Sententia ratione peccati non transit in rem iudicatam, ibidem
- Sententia in causa vsurarum non transit in rem iudicatam, ibidem
- Sententia in nullum redditus uotoretas iniustitiz, lib. 1. c. 27. c. 9. n. 4. p. 608
- Sententiam in coniugali causa lata non ita efficacem auditoriorem foret quon retractari possit quonues contemptum fuerit eam errore quodam latam fuisse, lib. 1. c. 27. c. 11. n. 2. p. 609
- Sententia, que transit in iudicatum, facit ius, & pro veritate habetur, lib. 1. c. 27. c. 13. n. 4. p. 610
- Sententia non præsumitur rite lata à qua fuit appellatum, ibid. o. 5
- Sententia lata non obstante privilegio contra ius litigatoris merito iure tenet, si non appellatur, ibid. n. 7
- Sententia recte, & iure lata præsumitur propter temporis diuturnitatem, ibid. n. 8. p. 611
- Sententia dicitur res iudicata, quando ab ea non potest appellari, vel non fuit appellatum intra decem dies, lib. 1. c. 27. c. 15. n. 10. p. 612
- Sententiz pro iustitia præsumitur quando ab ea appellatum non est, lib. 1. c. 27. c. 16. u. 5. p. 613. & cap. 17. n. 2. p. 614
- Sententiz executionem tertius impedire potest, lib. 1. c. 27. c. 17. n. 5. p. 614
- Sententia inter alios lata quando nocet tertio, ostenditur ibid. n. 12
- Sententia lata pro, vel contra Regem successoris iurat, vel præiudicat, ibid. n. 13
- Sententia in causa maioratus legitime lata pro, vel contra possessorem, nocet, vel iurat successoris, ibidem num. 14
- Sententia lata contra fructu possessorem successoris iurat, vel præiudicat, ibid. n. 15. p. 615
- Sententia lata contra principalem Reum potest mandari executioni contra cum, qui rem litigiosam emit, ibid. n. 16. p. 615
- Sententia lata contra resignantem respectu beneficii resignari possessore sciente, & patiente, parit erga ipsum, si agere velit, exceptionem rei iudicatz, ibid. num. 17
- Sententia lata inter alios in causa status personæ prodest; & nocet quando fuisset lata cum principali interfecto, vel fuisset lata ad fauorem filij naturalis, ibid. n. 18. pag. 615
- Sententia lata contra principalem citato fideiussore illi nocet, ibid. n. 19
- Sententia lata contra debitorum post contractum pignus nocet creditoribus, quomous ius pignoris retineat si sciuit causam agi, secus si ignorauit, ibid. n. 20
- Sententia lata pro locatore prodest, & nocet conduitori ab eo causam habenti, ibid. n. 21
- Sententia lata contra proprietarium usufructuario scienti nocet, ibid. n. 22
- Sententia causa plene cognita lata de nullitate inter contrahentes, domino quoad laudemij repetitionem nocet, ibid. n. 23
- Sententia declarans aliquem esse nobilem facit ius quoad omnes de familia, ibid. n. 24
- Sententia lata contra heredem præiudicat legatariis, & fideicommissariis, ibid. n. 25
- Sententia lata super inhabilitate testatoris ad disponendum an nocere subtilitudo, ostenditur ibid. n. 26
- Sententia lata in fauorem directi domini prodest habentibus dominium velle, ibid. n. 27
- Sententia lata contra emphyteutam, vel feudatarium in possessione non nocet dominis etiam scientibus, ibidem num. 28
- Sententia Papa, vel Principis facit ius, & habet vim legis, lib. 1. c. 27. c. 19. n. 3. p. 617
- Sententia pro instrumentis, seu privilegiis de nouo reperta, K k k t j quando

Index rerum, & verborum

quando retractari debeat, remissum lib. 2. c. 17. c. 21. n. 4. pag. 618

Sententia quæ nititur duobus fundamentis, uno vero, & altero falso, sustinetur ex veto, lib. 2. t. 17. c. 22. n. 3. p. 618, & lib. 3. t. 85. c. 10. d. 4. & 5. p. 379 & lib. 4. t. 10. c. 12. n. 6. p. 105

Sententia lata à Iudice excommunicato nullius prorsus est momenti, lib. 2. t. 17. c. 74. n. 2. p. 619

Sententia, & actus vitiosus in totum si ex pluribus excentibus iurisdictionem unus solus sit excommunicatus, etiam si plures Iudices fuissent dati cum clausula, quod si non omnes, &c. ibid. n. 3. & 4

Sententia interlocutoria, & simplex decretum latum à Iudice excommunicato est ollum, ibid. n. 6

Sententia lata à Iudice excommunicato an possit per partes ratificari, remissum ibid. n. 7

Sententia ab excommunicato occulto lata valet, ibid. n. 8

Sententia inter alios lata nocet scienti, & proinde interfecti non compendunt, lib. 2. t. 18. c. 25. n. 2. p. 610

Sententia in dubio ferenda est pro fisco, quando causa agitur cum persona non privilegiata, lib. 2. t. 28. c. 26. n. 8. pag. 621

Sententia aliusvis censuræ si profertur post appellationem est ipso iure nulla, potestque Clericus pendente tali appellatione celebrare, lib. 2. t. 28. c. 1. n. 4. p. 621

Sententia venales sunt oules, lib. 3. t. 1. c. 10. n. 5. p. 703

Sententia venales arbitri est valida, ibid. n. 7

Sententia interlocutoria habens vim diffinitivæ dicitur illa, quæ pronunciat quem non esse minores ætatis, lib. 2. t. 28. c. 60. n. 6. p. 663

Sententia interlocutoria retractari potest quodcumque a Iudice, ibid. n. 2. p. 667

Sententia conformes quæ dicantur, ostenditur lib. 2. t. 28. c. 65. n. 3. p. 671

Sententia diuortii lata si coniux innocens monitus velit adulterum sibi reconciliare prout adulter, statum mutare protestando, & semel iam prolixius reuocare non poterit, lib. 3. t. 31. c. 19. n. 4. p. 977

Sententia Iudicis desideratur vt licita sit habitationis separatio, ibid. n. 6. & lib. 4. t. 19. c. 3. n. 3. p. 118

Sententiam sanguinis nullus Clericus declarare, aut proferre potest, lib. 3. t. 30. c. 9. n. 9. p. 113

Sententia matrimonii non tranfit in rem indicatam à qua decennio appellatur non cit, vel duplice sententia confirmata non fuit, lib. 4. t. 15. c. 6. n. 12. p. 87

Sententia, quæ per eundem facti nulla est, nunquam tranfit in rem iudicatam, ibid. n. 8. p. 86

Sententia vitiosus, & est nulla si Iudex in ea refertur se expectasse ad acta, & ex illis appareat de errore ipsius Iudicis, ibid. n. 9. p. 86

Sententia etiam super notorio ferenda est, lib. 5. t. 1. cap. 9. n. 7. p. 147

Sententia vt valeat debet esse conformis libello, lib. 5. t. 3. c. 31. n. 3. p. 171

Sententia verba obscura interpretantur iuxta conclusionem libelli, serus in criminalibus, ibid. u. 6. p. 172

Sententia corpora afflictiva non est mandanda executioni eo die, quo condemnatus ad mortem suspensus sanctissimus Eucharistia Sacramentum, lib. 5. t. 38. c. 2. n. 4. p. 267

Sententia falsa non est exequenda, lib. 5. t. 30. c. 3. n. 3. p. 189

Sententia ex falsis instrumentis nunquam tranfit in rem iudicatam, ibid. n. 3. p. 189

Sententia Ordinarii lata in exemplum tanquam ab incompetente Iudice prolaa est nulla, lib. 5. t. 31. c. 7. n. 4. p. 316

Sententia Iudicis neque extra territorium, neque illos, qui subditi non sunt, ligare potest, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 17. p. 344

Sententia quando est ipso iure nulla potest equari per Iudicem, qui eam talis, lib. 5. t. 35. c. 1. n. 3. p. 403

Sententia, quam pars iniustam proferuit, non debet executi, ibid. n. 3

Sententia excommunicationis lata à Iudice, qui sit nominem excommunicatus, & publice denunciatus ad præ-

scriptum Concilii Constantiensis, est nulla, lib. 5. t. 35. c. 56. n. 3. p. 426

Sententia diffinitiva ferri potest per verbum statuo, lib. 5. t. 40. c. 15. n. 2. p. 483

Sententia diffinitiva non est preceptum executionum, lib. 5. c. 23. n. 6. p. 487

SEPARATIO thori propter adulterium vxoris impeditur si vxor excipiat de eodem adulterio vim, vel e contra, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 7. p. 140

Separatio thori propter adulterium etiam fit si vix dederit occasionem vt mulier fornicetur, ibid. n. 9

Separatione matrimonii facta propter adulterium si innoceat coniux fornicetur, tenetur matrimonium, lib. 5. t. 16. c. 7. n. 3. p. 260

SEPELIRI potest vniuersusq; in sepultura, qua Maiores sui sepeliri consueverunt, lib. 3. t. 28. c. 1. n. 2. p. 907

Sepeliendus vniuersusq; de lure est in parochiali Ecclesia, vel potius in ea, in qua Maiores sui sepeliri consueverunt, lib. 5. t. 33. c. 24. n. 2. p. 388

SEPVLTURA Ecclesiastica priuatur hæretici, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 39. p. 216

Sepulchrum eligere potest vxor sine licentia mariti, lib. 3. t. 28. c. 7. n. 2. p. 909

Sepulchrum electio testibus singularibus probari potest, lib. 3. t. 28. c. 8. n. 3. p. 910

Sepulchra Ecclesiastica priuatur excommunicatus, lib. 3. t. 28. c. 12. n. 2. p. 912

Sepulchra Ecclesiastica tradendus non est se ipsum occidens, lib. 3. t. 28. c. 11. n. 4. p. 911

Sepulchra Ecclesiastica priuari debent illi, quos constat mortuè in peccato decedisse, ibid. n. 5

Sepultura vendi non potest, lib. 3. t. 28. cap. 13. num. 1. pag. 911

Sepulchrum non habens, nec eam eligens, abi est sepeliendus, vbi Sacramenta suscipit, ibid. n. 4

Sepulchrum communem esse familie probatur ex inspectio- nelitterarum, ibid. n. 5

Sepulchrum eligere potest pater filio impuberi, & dominus seruo perierit impuberi, vbi adest conseruatio, ibidem num. 6

Sepulchrum electio fidei alicui Monasterio, siue Ecclesie non legando parochiali quædam funeralia, valet, lib. 3. t. 28. c. 1. n. 4. p. 908

Sepulchrum electio omnibus adultis est libera, lib. 3. t. 28. c. 6. n. 2. p. 909

Sepulchrum Ecclesiasticum vsu prohibetur per omne interdictum siue locale, siue personale, lib. 5. t. 33. c. 3. n. 40. pag. 348

Sepulchrum Ecclesiasticum vsus per omne interdictum siue locale, siue personale prohibetur etiam infidelibus visu rationis carentibus, lib. 5. t. 38. c. 11. n. 10. p. 426

Sepulchrum Ecclesiasticum prohibito tempore interdicti an locum obsequii in festiuitatibus, quibus Diuina fieri iure conceditur, ostendit ibid. n. 11

SEPTENNARIUS numerus perfectissimus est, & maximam habetur in consideratione, lib. 3. t. 41. c. 1. num. 17. pag. 1061

SEQUESTRATA villa, seu castro in quibus consistit Insuperatorem, si durante sequestro vacauerit beneficium, sequester ad illud presentare potest, lib. 3. t. 38. c. 7. n. 8. p. 1018

SEQUESTRATIO sufficienti cautione tollitur, quæ dicitur sibi seruaria, seu pignoratitia, lib. 5. t. 37. c. 2. n. 4. p. 413

Sequestro quando est voluntaria nequit litigantum posside rem sequestratam, sed in sequestratione necessaria, ibid. n. 1

Sequester, penes quem est beneficium sequestratum, potest ad illud præsumere, ibid. n. 6

Sequestratio regulariter prohibita est, & non admittitur nisi in casibus à Iure expressis, lib. 2. t. 17. c. 2. n. 2. p. 454

Sequestratio fit quoties agitur de re mobili, & debitor de iura suspensus est, ibid. n. 3

Seque-

Collectan. in quinque libros Decretal.

Sequestratio fieri potest quando est timor gradum ex-
rum, vel scandali magni, ibid. n. 4
Sequestratio in quibus casibus administratur, semel ibid.
num. 6
Sequestrator non potest sequestrare rursus acceptum deponere, ni-
si de mandato iudicis fuerit iussus, ibid. n. 7
Sequestratum rem qui apud se habet is salarium habere
debet, ibid. n. 8
Sequestrarius repetit omnem impensam, si sequestrasse,
quam fecit in conservatione rei sequestratæ, & retine-
re potest rem ipsam pro melioramento, ibid. n. 9
Sequestratis bonis earum dominus ex ipso sub seque-
stro positus alii debet, & agere potest pro sumptibus laici,
ibid. n. 10
Sequestrari possunt fructus & appellatione appellatione pen-
dente dissipaverit, lib. 3. t. 18. c. 1. n. 9. p. 455
Sequestratio propter bonorum dispositionem admittitur,
ibid. n. 3
Sequestratio ob contumaciam Rei non comparentis fieri
potest, lib. 1. t. 3. c. 35. n. 21. p. 55. & lib. 3. t. 17. cap. 1.
n. 5. p. 454
Sequestratis bonis semper dominus alii debet de illis bonis
sequestratis, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 9. p. 147
SERVIRE Episcopo, & Ecclesie sunt diversa, lib. 3. t. 4.
c. 15. n. 6. p. 752
S. RVM servum Dei se primo nominavit S. Damasus,
& non B. Gregorius, in proem. n. 19. p. 3
Servus servorum Dei dicitur Papa quantum ad humilita-
tem, nam quoad potestatem est dominus dominorum,
in proemio, n. 13. p. 13
Servus ordinatus non potest, si vero ausu temporario Ordini-
bus sacris se fecerit insigniri characterem recipit, lib. 1.
t. 18. c. 1. n. 2. p. 196
Servus solo, alijs ignorantibus, ad Sacerdotium promotus
deponitur, & domino reditur, lib. 1. t. 18. c. 1. n. 2. p. 197
Servus scienze domino, & non contradicente in Clericum
ab Episcopo promotus libertate nanciscitur, lib. 3. p. 197
Servus si fiat Religiosus, & profectur fraude liberum se
esse probans, domino restituitur, & Religioni obnoxius
manet, ibid. n. 4
Servi Ordinibus insigniti cur domino restituendi sunt,
offenditur ibid. n. 9. p. 197
Servi absque domorum licentia Religionem ingredi non
possunt, ibid. n. 6
Servus domino ignorante aut contradicente Sacris initia-
tus debet in servum in obsequijs statui decensibus, lib. 1.
t. 18. c. 1. n. 2. p. 198
Servus innotuit inficio domino ordinatus an habeat fori,
& canonis privilegium, offenditur ibid. n. 3. p. 198
Servus supplicare potest, lib. 1. t. 4. c. 4. n. 6. p. 324
Servus adscriptus fundi pars quodammodo iudicatur, &
inter immobilia connumeratur, lib. 3. t. 13. c. 5. n. 4. p. 799
Servi sunt prohibiti habere emphyteusimam, lib. 3. t. 18. c. 4.
n. 168. p. 849
Servum ad Ecclesiam confugientem potest dominus pote-
re sibi restitui recepto ab eo iuramento de illo non
offendendo, lib. 3. t. 49. c. 6. n. 49. p. 1110
Servus fit capientis qui ad hostes arma asportaverit, lib. 3.
t. 6. c. 6. n. 11. p. 190
Servus Iudei quomodo emendatur, lib. 5. t. 6. cap. 16. num. 3.
pag. 198
Servus si afferatur omnijs ab infideli causa mercimonij sue
si infra sex menses fuerit expostus, & exprorem non
inveniet, duodecim solidis perfolutus liberabitur, lib. 5.
t. 6. c. 12. n. 6. p. 126
Servi non possunt esse testes, lib. 5. t. 40. c. 10. n. 7. p. 487
Servus testis esse potest ubi contrarium opinione reputatur
pro libero, & in exceptis criminibus, vel ubi veritas
haberi non potest, ibid. n. 8
Servus liber fit quando ad Ordines promovetur scientes
per Episcopum, absente & ignorante domino, lib. 4.
t. 17. c. 13. n. 17. p. 109

Servi domino excommunicato coguntur communicare,
lib. 5. t. 39. cap. 31. num. 7. p. 419
Servus non potest transferre dominum dotis in maritum
sive consensu domini, lib. 4. t. 9. c. 1. n. 6. p. 60
Servi inuitis dominis possunt licite matrimonio copulari,
lib. 4. t. 9. c. 1. n. 2. p. 58
Servum matrimonio coniunctum an liceat domino vende-
re in longinquam provinciam ab exoptore transferen-
dum, ibid. n. 3. p. 59
Servus post contractum matrimonium minime eximitur
ab obsequijs confectus domino prelati, ibidem
num. 4
SERVITUS ignorantiam alleganti an incumbat onus
probandi, lib. 4. t. 9. c. 4. n. 3. p. 61
Servus ignarus coniux an possit propria auctoritate
quoad thorum recedere quando servitum alterius do-
tegerit, offenditur lib. 4. t. 9. c. 1. n. 4. p. 59
Servitus de Iure naturali inducitur, lib. 5. t. 6. c. 6. num. 13.
pag. 190
Servitum super rebus emphyteuticis emphyteuta citra
domini consensum constituere potest, lib. 3. t. 18. c. 4. n. 77
pag. 849
SERVITUM ubi pro fundo solvitur illud non amittitur,
etiam si ultra biennium servitium non fiat, lib. 3. t. 18.
c. 4. n. 103. p. 841
Servitia terminata suis terminis, & finibus sunt contenta,
lib. 1. t. 33. c. 10. n. 3. p. 216
SEXVS ratio in penis insignendis habenda est, lib. 5. t. 12.
c. 6. n. 9. p. 134
SIGILLUM datur in signum Confirmationis, lib. 1. t. 13.
c. 6. n. 6. p. 536
Sigillum si frangatur pro ea parte ubi non cognoscatur imago,
vel litteræ, nec cuius sit, non facit fidem, ibidem
num. 7
Sigillum debet continere characterem, seu litteras circum
proprium nomen declarantes, ibid. n. 8
Sigillum Principis Clericus qui falsum est deponendus,
lib. 5. t. 30. c. 3. n. 2. p. 189
Sigillo singulari, & proprio vti potest alijs prohibere in
tali sigillo vti, lib. 5. t. 31. c. 14. n. 4. p. 311
Sigillo ut creatus debet esse destinatum ad illum usum,
ad quem adducitur, lib. 1. t. 18. c. 48. n. 2. p. 651
SIGNA penitentium probari possunt per unum testem
lib. 1. t. 39. c. 28. n. 2. p. 415
SIMILE non est idem, nam regula de similibus idem est
iudicium habendum, procedit quando per omnia sunt
convenientia similia, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 10. p. 145
SIMONIA crimen non patitur si aliquod iure conce-
sum deducatur in expostum pactum, lib. 1. t. 3. cap. 9.
nu. 19. p. 31
Simonia absque vitio in traditione spiritualium possunt
exprimi ea, que tacite infunt, lib. 1. t. 6. cap. 4. num. 2.
pag. 89
Simonia committitur tam per dantes, quam per accipientes,
& tam per agentes, quam per consentientes, lib. 1.
t. 6. c. 16. n. 3. p. 114
Simonia prelatum colligitur ex vicinitate promissionis
rei temporalis, & concessione beneficii, lib. 1. t. 6. c. 18.
n. 10. p. 114
Simonia committitur in electione, seu resignatione per
dationem consanguineorum electo, vel resignato ignoran-
te, lib. 1. t. 6. c. 19. n. 3. p. 113
Simoniæ electi per dationem consanguineorum ad illud
beneficium obtinendum inhabiles sunt, ibidem
num. 3. p. 113
Simonia committitur data pecunia pro resignatione, lib. 1.
t. 9. c. 5. n. 13. p. 153
Simonia incurritur ubi quis promittit aliquid ut patrono-
rum voces consequatur, lib. 1. t. 3. c. 9. n. 2. p. 301
Simonia committitur quoties, pro promotione, vel
nominatione ad beneficium cuiuspiam quis recipit
temporale, ibid. n. 4

Index rerum, & verborum

Simoniaca est translatio in qua spirituale pro aliquo temporaliter remittitur, ibid. num. 5.
 Simonia crimen est mixti fori, lib. 2. c. 8. n. 8. pag. 166.
 Simonia probatur per testes singulares, lib. 2. c. 10. cap. 8. num. 51. pag. 493.
 Simonia sicut in datione committitur ita in remissione debiti alicuius, lib. 2. c. 30. c. 10. n. 5. pag. 498.
 Simonia non inducit ex presentatione, seu collatione, beneficii cum onere celebrationis Missarum, & presentationis, quando tale onus fuit appositum ante collationem, lib. 3. t. 3. c. 11. qu. 6. pag. 741.
 Simoniacus gaudet Ecclesiastica immunitate, lib. 3. t. 4. c. 6. n. 9. p. 1103.
 Simonia est difficilis probatio, lib. 5. t. 3. c. 2. n. 1. pag. 160.
 Simonia dicitur heresis, saltem largo modo, lib. 5. t. 3. c. 5. n. 2. pag. 160.
 Simonia vocatur pestis, quia ratione avaritiae, & ambitionis, ut canonice scriptum, lib. 1. t. 3. c. 6. n. 3. p. 161.
 Simonia magnitudine sua omnes alios morbos, omniaque crimina vincit, lib. 5. t. 3. c. 6. n. 3. pag. 161.
 Simonia est pro ingressu monasterii pecuniam accipere, lib. 5. t. 3. c. 8. n. 1. pag. 161.
 Simonia, & viura in quo differant, ostenditur lib. 5. t. 3. c. 8. n. 4. pag. 162.
 Simonia probatur ex partis confessione, lib. 5. t. 3. c. 11. n. 4. pag. 163.
 Simonia committitur si quis habeat iurisdictionis litigiorum, & cum causidico pacifatur se nominaturum ipsum si causam sedulo, ac diligenter ageret, lib. 5. t. 3. c. 11. n. 3. p. 163.
 Simonia est scire alicui Praelato principaliter spe consequendi ab eo beneficium Ecclesiasticum, secus si minus principaliter, lib. 5. t. 3. c. 12. n. 4. pag. 164.
 Simonia est contra beneficium pretextu consanguinitatis, lib. 5. t. 3. c. 14. n. 3. pag. 165.
 Simonia committitur si post auditam Confessionem pro abolitione pecunie extorqueatur, siue promittens sit dignus, siue indignus abolitione, lib. 5. t. 3. c. 14. n. 5. p. 165.
 Simonia causa danti restituendum est danti, lib. 5. t. 3. c. 19. n. 1. pag. 166.
 Simoniam non inducit modica res, lib. 5. t. 3. cap. 18. n. 3. pag. 166.
 Simoniam committit ordinandus si praesentatori suo aliquid temporale promittit, vel det, vel ad Ordines ab ipso praesentatur, lib. 5. t. 3. c. 20. n. 3. pag. 167.
 Simonia materia sunt omnes actus procedentes a potestate Ordinarii, lib. 5. t. 3. c. 21. n. 1. pag. 167.
 Simoniae labe non caret, qui plurimum electorum suffragio electus pecuniam dederit alicui electioni contradicenti ne repugnando electionem impediat, lib. 5. t. 3. c. 23. n. 3. pag. 168.
 Simonia non est post factum questum, seu obsecrum beneficium, aut aliud spirituale donum, redimere vexationem, quae pro iure tollendo iniuste inferatur, vel probabiliter inferatur, lib. 5. t. 3. c. 23. n. 4. pag. 168.
 Simonia materia est pretium recipere pro abolitione ab excommunicatione, lib. 5. t. 3. c. 24. n. 2. pag. 169.
 Simonia an committatur si aliquis det pecuniam pro obtinenda abolitione in Sacramento continentiae si aliter Sacerdos nolo solvere, ibid. n. 4.
 Simonia consistit in venditione ingressus ad Monasterium, lib. 5. t. 3. c. 25. n. 2. pag. 169.
 Simonia, quae occulte committitur, satis coniecturis probatur, lib. 5. t. 3. c. 33. n. 4. pag. 174.
 Simonia est, si quis alicui Ecclesiae sua bona dederit, ut eligatur in Canonicum, declaratur lib. 5. t. 3. cap. 34. n. 1. pag. 174.
 Simoniam inducit sola promissio de dando, ibid. n. 4.
 Simonia veram non deducit sola actum correptionis, nisi probetur praecedens pactio, & consensio, lib. 5. t. 3. c. 34. n. 5. pag. 174.
 Simonia committitur, cum aliquid datur pro inductione in

corporealem beneficii possessionem, lib. 5. t. 3. c. 38. n. 4. pag. 175.
 Simoniae labe an consideretur in casibus propofitis in capitulo de Simonia in ordine 37. ostenditur lib. 5. t. 3. c. 37. n. 4. pag. 175.
 Simonia considerabilis an in casu dicti tra. considerari possit, ostenditur ibid. n. 5.
 Simonia ex parte videntis incorporatur a Gregorio summo Elisei, & ex parte emittentis a Simone Mago, lib. 5. t. 3. c. 39. n. 2. pag. 176.
 Simonia non est post administratum spirituale exigere etiam impetrato iudicio officio, quod solum est de ea causa conferri, lib. 5. t. 3. c. 42. n. 4. pag. 178.
 Simonia est aliud exigere a nouiter recepto in Canonici, etiam modicum consequendum in commendam, & vultatem Canonice, & Beneficiorum, ac personarum Ecclesiarum, lib. 5. t. 3. c. 44. n. 3. pag. 179.
 Simonia committit Episcopus, quando aliquid exigit pro re persequenda, quam volens facere ratione sui Officii, lib. 5. t. 3. c. 45. n. 3. pag. 181.
 Simonia committit Episcopus, cui data fuit pecunia, ut vacatium faceret in temporalibus, ibid. n. 5.
 Simonia dicitur electio communi cum vno solo patre, lib. 5. t. 3. c. 47. n. 2. pag. 180.
 Simonia est electio si quis eligendo iudicio pecuniam dederit ut ille eligatur, nisi data fuerit dolose ut electioni neceret, ibid. n. 4.
 Simoniaco beneficium resignari non potest, ibid. n. 7.
 Simoniaci sunt Monachi, & quoniam Religiosi recipientes aliquid pretio ad religionis habitum, nisi Monachatum sit in rebus quod sustentari non valeant, lib. 5. t. 3. c. 49. n. 3. pag. 177.
 SIMPLICITAS succurrendum est, lib. 3. t. 19. cap. 8. n. 3. pag. 83.
 SIMPLICITAS est parcendum, lib. 5. t. 3. c. 5. n. 1. p. 145.
 SINGULARITAS idem est quod vicius, lib. 2. c. 20. cap. 33. n. 16. pag. 51.
 SIMULATIO causa, & promissa, quae tendit ad inquirendam veritatem, licita est, lib. 5. t. 3. c. 1. n. 6. pag. 315.
 Simulatio per testes singulares probatur, lib. 2. c. 20. cap. 4. n. 5. pag. 497.
 SOCIETAS praeuularum depunitur, & corrumpit innocentem, lib. 1. t. 6. c. 3. n. 2. pag. 88.
 Societas vera & propria an sit contractus de iure communi inter virum & vxorem, ostenditur lib. 4. t. 30. c. 1. n. 3. p. 139.
 Societas vera & propria non contrahitur inter coniuges, etiam ubi ad eam consuetudo, seu statum inter coniuges simpliciter contrahentes bona omnia communicantur, ibid. n. 7. pag. 139.
 Societas contractus per superuenientem excommunicationem non dissolvitur, lib. 5. t. 39. c. 34. n. 6. pag. 463.
 SOCIUS criminis, & numeris non probatur, nec indicium facit ad totum an assensu indicium non concurrens, lib. 2. t. 30. c. 10. n. 1. pag. 497.
 Socius criminis admittitur in iis criminibus, quae solent perpetrari occulte, ibid. n. 3. pag. 498.
 Socii criminis, & numeris non probant contra simoniacum ibid. num. 4.
 SODOMITA tanquam infamis a testimonio repellitur, lib. 2. t. 20. cap. 1. n. 19. p. 489.
 Sodomia per testes singulares probatur, ibid. n. 33. p. 499.
 Sodomia clericus deponitur, ac in monasterium traditur, lib. 5. t. 3. c. 4. n. 4. p. 339. & quas penas incurrit attentus Confess. Pij V. ibid. n. 6. p. 340.
 Sodomita sub Confess. Pij V. includuntur, qui quasi ex vi continua huiusmodi vitium exercent, ibid. n. 7.
 Sodomia notoria, non vero occulta Confess. Pij V. comprehenditur, ibid. n. 9.
 Sodomie totius Christiani imperij legibus igni traduntur, nisi sint minores, ibid. n. 11.
 Sodomiae sunt infames, & testimonio fiduciam non habent, ibid. n. 15.

Collectan. in quinque libros Decretal.

SOLEMNES preces, & publice fundere non licet defuncto non canonizato, lib. 3. c. 45. c. 1. n. 5. p. 1089

SOLENNIA requisita non presumuntur intervenisse ex temporis diuturnitate, quando ex inspectione instrumenti apparet eam non intervenisse, abbas secus, lib. 3. c. 27. c. 4. n. 5. p. 818

Solemnitatem in alienatione facta per maritum in re dotali licet presumere spatium triginta annorum, ibid. n. 2

Solemnitas extrinseca non presumitur, quando est talis, cui partes renunciare non possunt, ibid. n. 6

Solemnitas requisita in actu conferendo non requiritur in actu rescindendo, lib. 1. c. 2. c. 8. n. 9. p. 19

Solemnitas intrinseca semper presumitur, lib. 2. c. 27. c. 16. n. 6. p. 613

Solemnitas extrinseca presumitur, quando defectus talis solemnitatis non fiat per partem allegans, lib. 3. c. 10. c. 6. n. 6. p. 789

Solemnitas minor requiritur in destruendo, quam in construendo, lib. 3. c. 37. c. 1. n. 7. p. 1010

Solemnitates extrinsece presumuntur intervenisse, quando actus esset coram Principe, lib. 1. c. 36. c. 1. n. 4. p. 196

Solemnitates lura possunt remitti de consensu partium, lib. 1. c. 29. c. 4. n. 2. p. 228

SOLIDI solvendi sunt secundum taxam, qua antiquitus solvi consueverunt, lib. 1. c. 31. c. 16. n. 6. p. 276

SOLITA apponi in contradiculis, & si non apponatur pro expressis habentur, lib. 1. c. 2. c. 9. n. 5. p. 20

SOLVERE plus, vel minus dicitur, qui ante, vel post diem solvi, lib. 1. c. 11. c. 1. n. 4. p. 411

Solvere verè qui iuraverit non potest compensationem obicere, lib. 2. c. 24. c. 7. n. 9. p. 358

Solvere qui non est alio modo puniatur, quamvis omnia solvere, & vni numerus deficiat, lib. 2. c. 14. c. 5. n. 13. p. 443

Solvens alij, quam vero creditori non liberatur, lib. 3. c. 24. c. 2. n. 3. p. 571

Solvens alieni incumbit onus probandi, lib. 3. c. 18. c. 4. n. 130. p. 846

Solvere celeriter quando quis dicatur, remissus ibidem, n. 133

SOLUTIONEM ubi quis contulit in certum locum ibi videtur contraxisse, in eoque potest conveniri, lib. 2. c. 1. c. 17. n. 8. p. 375

Solvere qui promittit in certo loco, & non solvit, aduersari tenetur ad interesse eius, quod sua interest ubi solutionem non factam esse, ibid. n. 10

Solutio ubi fieri debet in securis auri stamparum, vel plastris Florentini, licet de iure debitor teneatur solvere, monetam ipsam conveniam, ex genere tamen consuetudine solvi potest custodiendam de alia moneta, lib. 3. c. 39. c. 20. n. 6. p. 1049

Solutio census quando in signum subiectionis facta presumatur, lib. 1. c. 3. c. 8. n. 6. p. 358

SOMNIIS credere, quando fit impium, & superstitiosum, lib. 5. c. 21. in rub. n. 8. p. 295

SOPHIA Regina de stupro accusata suo, & septem honestis, ac nobilibus forisannorum iuramento se purgavit, lib. 5. c. 34. c. 3. n. 3. p. 398

SOROREM vetricam non tenetur frater docere, lib. 1. c. 43. c. 3. n. 3. p. 333

Soror pro forore adimitur in causa matrimoniali, presertim quando non est disparitas inter coniuges, lib. 2. c. 10. c. 2. n. 30. p. 101

SPE iurisdictionem non est ad spiritumalem invizare, lib. 5. c. 3. c. 8. n. 3. p. 162

SPIRITUALE quomodo quid dicatur, remissus lib. 2. c. 7. c. 2. n. 4. p. 394

SPIRITVS SANCTI gratia in electionibus Prelatorum invocatur, lib. 1. c. 12. c. 3. n. 5. p. 418

SPIRITUALIVM in restitutione si consistit quem iniuste possidere poterit Index ex officio eum spoliate, lib. 3. c. 18. c. 2. n. 3. p. 1017

SORTI furta investigare prohibitum est, lib. 5. c. 1. c. 1. n. 2. p. 195

Sortis usus in ecclesiasticis electionibus non probatur, lib. 5. c. 1. c. 21. c. 3. n. 2. p. 196

Sorte qui eligitur humano iudicio non comprehenditur, ibid. n. 3. p. 197

Sorte an sit dirimenda questio de duobus fratribus, qui ex vno pariter nascuntur pariter, si cognoscitur non possit quis natus prius editus sit in lucernam, ibid. n. 4

Sotium trimebris distinctio declarat ibid. n. 5. p. 198

SORTILEGI clerici, & laici pena quæ sit, remissus lib. 5. c. 21. c. 1. n. 3. p. 195

Sorilegijs crimen perpatrantes quando Inquisitorum hereticæ prauitatis iudicio subiaccant, remissus ibid. n. 4. p. 196

Sorilegio clerico Episcopus debet imponere annum suspensionem, & solum amplius spatium annum relinquere, eius subditis, lib. 5. c. 21. c. 1. n. 6. p. 196

SOLIARE aliquem beneficii sine manifesta, & rationali causa non decet Summum Pontificem, lib. 2. c. 13. c. 7. n. 3. p. 426

Spoliari dicitur mulier de demo viri, etiã sponte recedens, si volens redire non admittatur, lib. 4. c. 1. n. 4. p. 119

SPOLIATIONIS questio præcedere debet questionem proprietatis, lib. 2. c. 13. c. 5. n. 2. p. 425

Spoliationis exceptio vti dilatoria ante litem contestatam opponenda est, lib. 2. c. 13. c. 4. n. 5. p. 120

SPOLIATOR Reus potest reconueniri actorem de alio spolio contra se per eum commissio, secus si spoliū ex vi ræque parte commissum sit super eadem re, lib. 2. c. 13. c. 4. n. 2. p. 418

Spoliator potest conueniri in eo loco, ubi commisit spolium, lib. 2. c. 13. c. 3. n. 3. p. 120

SPOLIATVS à Iudice nulliter ante omnia est restituendus, modo nullitas sit euidens, & spoliatus habet aliquid ius, lib. 2. c. 13. c. 7. n. 2. p. 426

Spoliaris agens interdictio vnde vi in primis spoliationem ipsam probare tenetur lib. 2. c. 13. c. 19. cap. 10. n. 3. p. 121

Spoliarus repellitur à restitutione per exceptionem communiacionis, quæ obstat agenti de spolio, lib. 2. c. 13. c. 26. n. 6. p. 17

Spoliarus Iudicis auctoritate agens ad restitutionem iniuriam spoliationis probare tenetur, lib. 2. c. 13. c. 29. n. 4. p. 61

Spoliarus, qui passus est fieri probationes super domino, ex quibus constat de iure domini spoliantem non est restituendus, lib. 2. c. 13. c. 8. n. 2. p. 423

Spoliarus ante omnem contentionem regulariter restituendus est, nisi consistat de notorio defectu proprietatis, vel sit spoliatu à possessione, quam acquisiuit per clausulam constituti, ibid. n. 4

Spoliarus ex eo quod renuntiavit presumitur quod iniuriam, & coactus renuntiavit, lib. 2. c. 13. c. 2. n. 6. p. 424

Spoliatu si post factam spoliationem iuravit non agere non potest adhuc agere, vt restituatur, lib. 2. c. 13. c. 3. n. 4. p. 427

Spoliatu non est restituendus si post spoliū pepegisset cum spoliatore de postestitorio non acturum aduersus spoliū, ibid. n. 7

Spoliarus ante omnia est restituendus, quando agit iudicio possessorio allegans spoliū, & petens se restitui, lib. 4. c. 1. c. 4. n. 13. p. 120

Spoliarus hæres, & quilibet vniuersalis successor intra annum potest agere interdicto vnde vi contra occupantem vi possessionem, quam de iure habebat, lib. 2. c. 13. c. 36. n. 3. p. 117

Spoliato agenti postestorio recuperanda satis est probare, quod aliquando possiderit ante spoliū, licet non probet quod possideret tempore spoliij, lib. 2. c. 13. c. 37. n. 7. p. 117

Spoliarus restituendus non est si culpa, & scilicet suo à possessione

Index rerum, & verborum

fessione cecidit, lib. 2. t. 13. cap. 18. num. 3. pag. 438
 Spoliatus in iure restituitur ad omnem modum, causam, &
 locum, lib. 2. t. 13. cap. 19. n. 2. p. 439
 Spoliat: restitutio debet fieri cum dānis, & interese, lib. 2.
 t. 13. c. 11. num. 3. pag. 430
 Spoliator teneatur de iniuria, ibid. n. 3
 Spoliatus restitutio debet fieri cum fructibus, ibid. n. 4
 Spoliatus restituendus est ad fructus, quos percepisset, seu
 percipere potuisset ex re ipsa, si ei possidere fuisset licitum, ibid. n. 6
 Spoliatus non solum probare debet possessionem, sed etiam
 deiectionem, lib. 2. t. 13. c. 13. n. 8. pag. 431
 SPOLIUM non solum per confessionem partis, sed etiam
 per publicum instrumentum, in re tempore ejectionis
 confectum, probari potest, lib. 2. t. 13. c. 15. nu. 6. pag. 435
 Spolij actio in rem scripta competit successori, & contra
 successorem, ibid. n. 9
 Spolium ante omnia est purgandum vsque ad ultimum
 numerum, quadrante, & obolum, ibid. n. 4
 Spolij restitutio vt fiat debet ostendi titulus saltem coloratus,
 lib. 3. t. 13. c. 8. n. 3. pag. 427
 Spolium primum, & secundum quando proponitur per
 viam actionis in nullo supercedendū est, sed de viroque
 pariter cognoscendum, lib. 2. t. 10. c. 2. num. 4. pag. 408
 Spolij remedium non datur nisi probata possessione etiam
 per constitutum, ibid. nu. 3
 SPONSALIA etiam legitime contracta per mutuum
 sponforum dissoluntur, lib. 4. t. 1. c. 2. nu. 2. p. 2
 Sponsalium dissolucione quomodo facere debeatur
 Ordinarius, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 2. n. 4. pag. 3
 Sponsalia iurata certe alicui personæ etiam intuitu Dei
 mutuo dissolui dissoluntur, lib. 4. t. 1. c. 2. n. 6. pag. 3
 Sponsalia obligant sub culpa mortali, lib. 4. t. 1. cap. 1. nu. 8.
 pag. 3
 Sponsalia ante septennium valide contrahuntur, malitia
 supplente ætatem, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 9. pag. 4. & t. 2. c. 9. nu. 7.
 pag. 23
 Sponsalia sunt promissio futurarum nuptiarum, lib. 4. t. 1.
 c. 1. n. 3. pag. 5
 Sponsalia iurata potest Religiosem ingredi, non contracto
 Matrimonio, lib. 4. t. 1. c. 16. n. 2. pag. 13
 Sponsalia iurata, & postea detrahenda de Religione voto,
 non potest sine peccato mortali Matrimonium inire animo
 firmo ingrediendi Religionem ante consummationem,
 lib. 4. t. 1. c. 16. n. 4. pag. 13
 Sponsalia irritantur per subsequens Matrimonium valide
 celebratum cum alia persona lib. 4. t. 1. c. 22. n. 2. pag. 17
 Sponsalia priora de futuro non dissoluntur per posteriora
 in iamento firmata, lib. 4. t. 1. c. 22. n. 4. pag. 17
 Sponsalia prefixo termino non adimpleta reddunt liberum
 ab eorum fide illum, per quem non stent, lib. 4. t. 1. c. 22.
 num. 4. pag. 17
 Sponsalia sunt si sponsus habito tractatu inter amicos de
 Matrimonio contrahendo misit arbas, vel localia, nihil
 aliud exprimens, lib. 4. t. 1. c. 15. n. 4. pag. 20
 Sponsalia non indicantur Matrimonium in foro conscientie,
 si sponsus diceret se ad sponsum accessisse animo fornicario, lib. 4. t. 1. c. 26. n. 2. pag. 20
 Sponsalia de futuro per copulam subsecutam transeunt in
 Matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 30. n. 1. pag. 23
 Sponsalia, & Matrimonium quibus verbis contrahi censetur,
 ostenditur lib. 4. t. 1. c. 31. n. 1. pag. 24
 Sponsalia priora dissoluntur per Matrimonium cum alio
 contractum, lib. 4. t. 1. c. 31. n. 5. pag. 24
 Sponsalia contrahentibus ante septennium an peccati mortali
 ter, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 2. n. 3. & 4. pag. 16
 Sponsalia requirunt ætatem septem annorum completorū,
 lib. 4. t. 1. c. 1. nu. 8. pag. 27
 Sponsalia nulla ob defectum ætatis, postquam illa aduenerit,
 expresse, vel tacite ratificari possunt, lib. 4. t. 1. cap. 5.
 nu. 2. pag. 27
 Sponsalia in iura contra Pontificis interdictam cura decreto

irritante, sunt inuvalida, lib. 4. t. 1. c. 13. n. 3. pag. 24
 Sponsalia metu graui contracta non firmantur iuramento,
 lib. 4. t. 1. c. 11. n. 4. pag. 13
 Sponsalia annuli subharratione in Matrimonium transeunt,
 lib. 4. t. 1. c. 14. n. 4. pag. 33
 Sponsalia de futuro contracta sub conditione per copulam
 carnalem transeunt in Matrimonium recedente condi
 tione, quid vero attento iure Concilii Tridentini ostenditur
 lib. 4. t. 1. c. 3. nu. 1. pag. 41
 Sponsalia sub conditione contracta per copulam transeunt
 in Matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 6. n. 2. pag. 44
 Sponsalia per oscula, amplexus, & similia signa nequaquam
 transeunt in Matrimonium, lib. 4. t. 1. c. 16. c. 1. n. 3. pag. 89
 Sponsalia per fornicationem dissoluntur, lib. 4. t. 1. c. 15.
 n. 5. pag. 573
 Sponsalia dissoluntur per lepram, epilepsiam, & aliam
 deformitatem superuenientem, ibid. nu. 7
 Sponsalia an dissoluantur per posteritatem superuenientem,
 ostenditur ibid. n. 10
 Sponsalia dissoluntur etiam si fornicata fuerit per vim car
 naliter cognita, ibid. n. 11. pag. 573
 Sponsalia per verba de futuro non inducunt vacationem
 beneficiorum, lib. 3. t. 3. c. 1. n. 11. pag. 717
 SPONSA vxor non est, lib. 3. t. 3. c. 1. n. 2. pag. 550. quæ
 uis aliquando talia vocetur, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 1. pag. 4
 Spōsa nō cognita intra trimestre sibi concessum vnum ad
 Religionem transire possit, ostenditur lib. 3. t. 3. c. 2. n. 9.
 pag. 965
 Spōsia si promittit sponso aliquid in dotem, non tenetur
 sponsum cum ea contrahere, nisi illi daretur quid ve
 ro si vir promittat vxori, vide lib. 4. t. 5. cap. 3. num. 4.
 pag. 40
 Spōsia sponſi concubium pari non debet, lib. 4. t. 1. cap. 6.
 num. 7. pag. 71
 SPONSO se in longinquam regionem transferente absque
 sponſæ licentia, poterit sponſa derelicta alij nubere, & in
 hoc est correctum Ius Civile per Canonicum, lib. 4. t. 2.
 c. 5. n. 5. pag. 5
 Sponſus, & sponſa per concubium se sibi inuicem tradunt,
 lib. 4. t. 1. c. 5. n. 4. pag. 39
 Sponſus non tenetur contrahere Matrimonium cum sponſa,
 quæ post sponſalia incedit in lepram, lib. 4. t. 8. cap. 3. n. 3.
 pag. 58
 Sponſus an possit sponſam accusare de adulterio, ostenditur
 lib. 2. t. 2. c. 25. n. 9. pag. 573
 Sponſus nolens Matrimonium contrahere, & fidem datam
 adimplere an teneatur ad damna & interese, ostenditur
 lib. 2. t. 10. c. 3. n. 4. pag. 409
 SPONſIO facta inter duos, vi qui plus potauerit præſtet
 centum non valet, lib. 3. t. 1. c. 14. n. 5. pag. 705
 SPORTVLA an recipi possint, lib. 3. t. 1. c. 10. num. 4.
 pag. 703
 SPVRIVS quis dicatur, ostenditur lib. 2. t. 18. cap. 5. nu. 4.
 pag. 198
 Spurius si sit incestuosus, vel adulterinus tenetur in dispen
 satione hoc exprimere, lib. 1. t. 3. c. 27. n. 5. pag. 87
 Spurijs censendi sunt omnes, qui ex illis nascuntur, qui Ma
 trimonium contrahere non poterunt, lib. 4. t. 17. cap. 4.
 num. 2. pag. 96
 STATVS in causa parentis pro filiis, vel de cõtra testes esse
 possunt, lib. 2. t. 2. c. 23. n. 1. 4. pag. 505
 Status vltimus in beneficiis, bus ad effectū validitatis col
 lationis consideratur, lib. 3. t. 8. c. 19. n. 7. pag. 1037
 STATVTA condere quæ possit Capitulum Sede vacante,
 ostenditur lib. 3. t. 9. c. 1. n. 13. pag. 783
 Statuta generalia laicorum, quæ simpliciter disponunt, nec
 Iuri Canonico contradicunt, si honesta sint, Ecclesiasti
 cas personas saltem vi directura ligant, lib. 1. t. 1. c. 10.
 n. 3. pag. 22
 Statuta laicorum Ecclesias, & earum bona nullatenus ligant
 ibid. num. 2
 Statuta laicorum penarum condemnationem, & excoꝝi
 cationem

Collectan. in quinque libros Decretal.

neim imponenda aduersus illos, quorum pecora damnum dederunt, aut in fructibus, vel in paucis veritis fuerunt iocunda, non ligant clericos, nec ecclesiasticas personas, ibid. num. 6

Statutum in querendis in praiudicium Ecclesie valet, si laici non odios, sed bono zelo faciant, ibid. n. 30. p. 27

Statutum laicorum super feudis in praiudicium Ecclesie non valet, ibid. n. 31

Statuta laicorum feudalalia etiam generalia non profunt clericis, & Ecclesijs, ibid. n. 33

Statutum secundum ius commune recipit interpretatione ab eodem iure, lib. 1. c. 4. c. 8. num. 14. p. 77

Statutum disponens, vt debitum certo aliquo tempore perscribantur, non valet stante mala fide, lib. 2. c. 10. n. 8. pag. 604

Statutum permittens non feruari iuramentum in aliquo casu, non valet, lib. 2. c. 14. c. 18. n. 10. p. 578

Statutum si ponit facientem tractatum, non requiritur delicti confusio, lib. 3. c. 10. c. 8. n. 5. p. 791

Statutum quod accusas habeat ceterum premium intelligitur si probauerit, lib. 3. c. 11. c. 8. n. 5. p. 793

Statutum excludens a successione fominarum, non extenditur ad bona alibi sita, lib. 2. c. 14. n. 14. p. 173

Statutum continens id, quod ius commune, recipit interpretationem a iure communi, lib. 3. c. 14. c. 15. n. 3. p. 732

Statutum non valet, quod non admittatur ignobilis in Canonicis Cathedralium, lib. 3. c. 15. c. 37. n. 5. p. 763

Statuta contra libertatem ecclesiasticam que dicantur, ostenduntur lib. 3. c. 13. c. 12. n. 3. p. 805

Statuta laicorum non possunt disponere super dominio feudis Ecclesiasticis, ibid. n. 4

Statutum laicorum disponens circa substantiam matrimonij in iudicio, vel impediendo illud, vbi Ecclesia non improbat, non valet, lib. 4. c. 1. c. 1. n. 1. p. 1

Statuta prohibentia mulieribus ne extra territorium nubant, nulla sunt, lib. 4. c. 1. c. 1. n. 7. p. 2

Statutum non valet viuas inducens, lib. 5. c. 19. c. 3. n. 8. pag. 173

Statutum imponens penam pecuniariam pro homicidio non valet, lib. 5. c. 13. c. 2. n. 1. n. 2. p. 302

Statutum, seu consuetudo ludi permissa in clericis, vel coaruptela omnino improbat, lib. 5. c. 31. c. 1. n. 9. pag. 359

Statutum domicilij an liget subditos extra territorium delinquentes, ostenditur lib. 5. c. 39. c. 2. n. 8. p. 450

Statutum, quod exceptio excommunicationis opponi non possit, inualidum est, lib. 5. c. 39. c. 49. n. 3. p. 473

Statuta, vel consuetudines facientes foras contra libertatem ecclesiasticam sunt excommunicati, ibid. n. 4

STATVRIA dispositio, seu lex municipalis loquens in vxore habet locum in sponsa, lib. 5. c. 39. cap. 10. num. 5. pag. 473

STERILITAS vt dicitur ad remissionem faciendam pensionis adeo magna requiritur vs ex fructibus percipis, detractis expensis, non p. xerit dimidia debite pensionis portio, lib. 3. c. 18. c. 7. n. 3. p. 815

Sterilitate dante non in colore interdicti remissio, quando de sterilitate ipsius culpa conuicta, ibid. n. 4

Sterilitas cum vberare precedentis, vel subsequens anni etiam interdictum potest competere, ibid. n. 8. p. 817

STIPVLATIO sine causa non valet, nisi merita precefferint, lib. 2. c. 12. c. 14. n. 3. p. 543

STVDIVM litterarum, & magistri doctrina etiam quibus, & lucri causa minime redduntur sterilia, lib. 2. c. 13. c. 3. n. 3. p. 402

Studium Medicinae, & Legum ciuiliu quibus personis prohibuitur sit, lib. 3. c. 10. c. 10. n. 1. pag. 112

STVPRATZ, asserenti se virginem tempore stupri credidit carceramento, lib. 5. c. 16. c. 5. n. 5. p. 355

STVPRVM in caupona famulam committum non est punibile propter vilitatem officij, ibid. n. 1. p. 356

STVPRATOR, qui non vult puellam in vxorem ducere,

verberibus castigatur, lib. 5. c. 16. cap. 2. num. 3. p. 356

Stuprator potest per procuratorem se defendere, remissio ibid. n. 3

STYLVS cuius facinus, & prologo obicitur, lib. 1. c. 1. c. 11. n. 3. pag. 18

Stylus iudiciorum circa processum ordinationis, & iudiciorum vsu, veritatem pro lege in eodem iudicio obseruandus est, etiam in criminalibus, ibid. n. 4

Stylus feruatur pro legibus, lib. 1. c. 10. c. 6. n. 4. p. 191

Stylus in dubio non presumitur, ibid. n. 5

Stylum introducere solis in premissis iudiciis permittitur, ibid. num. 6

Stylus contra Ius non est obseruandus, ibid. n. 7

SVBDELEGATIO cessat per indultum personae clericam, lib. 1. c. 19. c. 43. n. 3. p. 256

SVBDIACONVS venationem sepius exercens in casibus sibi non permittis eadem penam, qua Diaconus, puniendus est, lib. 5. c. 14. c. 1. n. 10. p. 303

Subdiaconatum simul cum minoribus Ordinibus suscipiens temerario ausu, potest dispensari ab Episcopo, vt minister in Ordinibus non faciat susceper, lib. 5. c. 30. c. 2. n. 3. pag. 311

Subdiaconus an in Episcopum eligi possit, ostenditur lib. 1. c. 14. c. 9. n. 2. p. 179

Subdiaconatus Ordo olim sacer minime dicebatur, lib. 1. c. 14. c. 9. n. 3. p. 179

Subdiaconatum Ordine iniuria eximitur a seruitute, lib. 1. c. 18. c. 7. n. 2. p. 199

Subdiaconatus Ordo ne assumendus debet esse versatus in minoribus, ac de literis & ijs, que ad Ordinem exercendum pertinent, instructi, lib. 1. c. 6. c. 7. n. 1. p. 94

SVBDITVS ratione domicilij proprius, & absolute subditus est, lib. 2. c. 2. c. 1. n. 4. p. 160

Subditus in Iudicem suum Ordinarium itaque in arbitrium valet compromittere, lib. 1. c. 43. c. 5. n. 3. p. 335

Subditi respectu iurisdictionis non possunt communicare superiori excommunicato, nec de contra, lib. 5. c. 39. c. 31. n. 9. pag. 460

SVBEMPHYTEVTA vendens alteri emphyteusim, an teneatur requirere consensum domini directi, & non emphyteute, ostenditur lib. 3. c. 18. c. 4. n. 3. p. 834

SVBIECTVS olim etiam hodie subiectus premittitur, lib. 1. c. 36. c. 10. n. 3. p. 301

SVBORNATIO testium per testes, & autem probati potest, lib. 1. c. 29. c. 33. n. 3. p. 514

SVBREPTIO non dolosa non vtiat scriptum ad lites, si alias Papa esset concessus, lib. 1. c. 3. cap. 10. num. 10. pag. 51

Subreptio per ignorantiam commissa non excusat, ibidem num. 12. pag. 51

Subreptio quantum ritet gratiam ipso iure, opponi tantum potest vique ad quadraginta annos, lib. 1. c. 3. c. 3. n. 1. p. 51

Subreptio viciat Principum privilegia, lib. 1. c. 13. c. 7. n. 1. pag. 518

Subreptas, vel obreptas literas impetrans non incurrit in excommunicationem cap. ad falsitatem, de penis, & Bullam in Cena Domini, lib. 5. c. 20. c. 7. n. 5. p. 394

Subreptas an sit gratia imperatoris benehe non expresso nomine Sancti Ecclesie, vbi sum est, lib. 1. c. 3. c. 3. n. 6. pag. 61

SVBROGATVM sapit naturam eius in cuius locum subrogatur, lib. 2. c. 16. c. 3. n. 4. p. 451

SVBSCRIBENS in scriptura ab alio confecta presumitur illam approbare, lib. 3. c. 13. c. 6. n. 6. p. 801

Subscribens quando non legit scripturam, cui se subscripsit, non censetur illam approbare, ibid. n. 14. p. 802

SVSTITVTVM excludit legitimam per subsequens mari

Index rerum, & verborum

Si testator dixerit, si sine liberis de legitimo, vel ex legitimo matrimonio, &c. lib. 4. c. 17. c. 6. n. 16. p. 101
Substitutus si fuerit filius testatoris tunc ille succedet ex-
 cluso monasterio, lib. 1. c. 19. c. 8. n. 4. p. 47
Substitutus non excluditur si gratuitam professionem
 testatoris suscipiendo hactenus extraneum, ibid. n. 8.
 pag. 473
Substitutus in Monasterio non excluditur quando ingressus
 in illud carum effectus, ibid. n. 15. p. 473
SVBTILITAS nimia reprobatur, lib. 1. c. 1. c. 6. n. 2. p. 347
SVCCENSOR quis dicatur, ostenditur lib. 5. c. 3. c. 1. cap. 1.
 n. 2. pag. 329
SVCCEDENS in comitatu debita prædecessoris tenetur
 solvere, lib. 1. c. 3. c. 36. n. 2. pag. 66
Succedens in Regno an teneatur ad debita prædecessoris,
 remissus ibid. n. 3
SVCCESIO in Ecclesia Dei prohibetur, lib. 1. c. 35. cap. 5.
 nu. 3. pag. 295
Succesio iure sanguinis, non datur in bonis Ecclesiasticis,
 lib. 1. c. 5. c. 1. n. 1. pag. 734
Succesiones filiorum in bonis parentum origo, & necessitas
 ex Iure Civili proveniunt, immò Iure naturæ debitam esse
 defenditur, lib. 4. c. 17. c. 1. n. 14. pag. 93
SVCCESOR conditoris non potest expellere colonum
 propter superuenientem necessitatem, lib. 3. c. 18. cap. 3.
 n. 26. pag. 828
Succesor tenetur adimplere factum prædecessoris, lib. 1. c. 3.
 c. 39. n. 3. pag. 67
Succesor in beneficio quando teneatur ad debita prædeces-
 soris, ostenditur lib. 3. c. 21. c. 3. n. 2. pag. 853
Succesor in Regno potest revocare donationes factas à præ-
 decessore, lib. 3. c. 24. c. 9. n. 3. pag. 879
Succesor convenitur ex contractu prædecessoris in loco co-
 munitatis, lib. 1. c. 17. n. 1. pag. 375
Succesor in beneficio tenetur ad expensas viles, & neces-
 sarias in lite factas per prædecessorem, non autem ad do-
 licatas, vel viles tantum, lib. 1. c. 6. c. 45. n. 4. pag. 134
Succesor Prælati, alteriusve beneficii non tenetur stare
 locationi per suum prædecessorem nomine proprio fa-
 cta, lib. 5. c. 4. c. 4. n. 6. pag. 181
Succesor non veniunt ea, quæ sunt, & dependent ex homi-
 nis intellectus, lib. 1. c. 29. c. 14. n. 5. pag. 315
SVFRAGIIS non indigent virores qui in Cælis sunt,
 lib. 3. c. 41. c. 6. nu. 13. pag. 1067
Suffragia, & preces pro damnatis ad ignem æternum fieri
 non possunt, ibid. n. 15
SVMMÆ plures si separatim petantur an possint cumula-
 ri ad effectum ut feratur excedant ne Iudicum iurisdic-
 tionem, lib. 1. c. 28. c. 11. n. 8. pag. 670
SVMPTVS facti à patre in conitio causa nuptiarum,
 vel in die professionis, aut occasione Sacri à filio facti non
 sunt computandi in eius legitimam, lib. 5. c. 3. c. 19. nu. 5.
 pag. 166
SVPERIORI non est obtemperandum quando aliquid
 aperte iniquum, vel iniustum præcipit, lib. 1. c. 1. cap. 15.
 num. 3. pag. 170
Superiorem non habens in mysteria dispensabili potest alte-
 ri committere absolutionem pro se, lib. 1. c. 29. c. 11. nu. 9.
 pag. 332
Superior bona Monasterii dissipans ab administratione re-
 movetur, lib. 3. c. 35. c. 1. n. 5. pag. 997
SVPLICATIONES concernentes iustitiam quæ dicantur,
 ostenditur lib. 5. c. 19. c. 8. n. 2. pag. 293
SVPRIMERE præbendas, aut portiones vigore Concil.
 Trident. non potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. c. 19.
 c. 1. n. 28. pag. 785
SVSPECTVS de inimicitia capitali repellitur à testimonio,
 lib. 5. c. 3. c. 1. n. 3. pag. 173
Suspensio sub Iudice litigare durum, & periculosum est, lib. 1.
 c. 35. c. 5. n. 3. pag. 587
SVSPICIO calumnie cum adest non est admitteendus rec-
 tus opponens se executioni, lib. 1. c. 41. c. 6. n. 4. pag. 325

Suspicio violenta adulterij non inducitur ex folia oculis, &
 amplexibus, quando alia adminicula non concurrunt,
 lib. 1. c. 23. c. 12. n. 3. pag. 550
Suspicionis causa semper est exprimenda, lib. 1. c. 6. c. 2. n. 4.
 pag. 387
Suspicionis causa cessante, cessat suspensio, lib. 1. c. 28. cap. 6.
 n. 3. pag. 665
Suspicionis causa de Iure Canonico exprimenda est à reco-
 sante, lib. 1. c. 28. c. 41. n. 4. pag. 645
SVSPENSVS ab officio, eo quod interfuit Matrimonio
 clandestino, non dicitur suspensus à beneficio, lib. 4. c. 3.
 c. 3. n. 15. pag. 37
Suspensionis triennalis poena imposita parochis assistentibus
 Matrimonio clandestino, non est subacta per Concilium
 Trident. ibid. n. 15
Suspensio, quam incurrit Sacerdos secundum nuptijs benedi-
 ctionem impertiens in casu non permisso, non incurritur
 ipso iure, lib. 4. c. 21. c. 1. n. 5. pag. 137
Suspendendum attentio Iure communi erat clericus propter
 duellum secuta pugna, lib. 1. c. 14. c. 1. n. 4. pag. 252
Suspensus ab officio an sit suspensus à beneficio, ostenditur
 lib. 1. c. 20. c. 33. n. 23. pag. 514 & lib. 5. c. 27. c. 4. nu. 3. p. 209.
 & 1. 3. c. 1. n. 20. pag. 166
Suspensus ab officio beneficia conferri non possunt, lib. 5.
 c. 17. c. 10. n. 5. pag. 315
Suspensus ab officio ubique, & in alijs Episcopatibus suspen-
 sus censetur, lib. 5. c. 33. c. 3. n. 16. pag. 344
Suspensus à beneficio in alio loco beneficium habere potest,
 ibid. n. 18
Suspensus Presbyter ab officio ab alijs etiam exemptis ad
 Divina Officia restitui, seu absolvi nō potest, lib. 5. c. 33.
 c. 11. n. 11. pag. 364
Suspensio est censura Ecclesiastica, qua alicui clerico ad ali-
 quod tempus determinatum, vel perpetuum ob culpam
 à superiore prohibetur sui Ordinis exercitium in totum,
 vel in parte, lib. 5. c. 40. c. 10. nu. 5. pag. 484
Suspensio inducitur propter contumaciam censetur inducitur
 ad tempus, quo durat contumacia, lib. 1. c. 1. c. 11. n. 8. p. 28
Suspensus ab officio nec eligere, nec eligi potest, lib. 1. c. 4.
 c. 8. n. 12. pag. 707 & eod. lib. 1. c. 14. c. 8. n. 6. pag. 178
Suspensionis causa cessante, cessat suspensio, lib. 1. c. 6. c. 5.
 n. 3. pag. 89
Suspensus eligere non potest, lib. 1. c. 6. c. 16. n. 4. pag. 308
Suspensio à beneficio extenditur tantum ad fructus benefi-
 ciorum, non autem ad facultatem administrandi in spiri-
 tualibus, & temporalibus, lib. 1. c. 6. c. 25. n. 4. pag. 114
Suspensio ob contumaciam non debentur alimenta, ibid. n. 6
Suspensus donec satisfecerit, secuta satisfactio alia absolu-
 tionis opus non est, lib. 1. c. 6. c. 43. n. 8. pag. 133
Suspensionem incurrit, qui eodem die duos Sacros Ordines
 suscipit, lib. 1. c. 11. c. 13. n. 5. pag. 168
Suspensus nullo Iure est non habens litteras testimoniales
 sui Episcopi, sed potest celebrare seculo scandalo, lib. 1.
 c. 22. c. 3. n. 4. pag. 211
Suspensionem violens celebrando Divina deponendus est
 ab officio, & beneficio, lib. 3. c. 1. c. 13. n. 5. pag. 705
Suspensus ex delicto violando suspensionem per exercitium
 solenne maioris Ordinis, à quo est suspensus, sit irregula-
 ris, ibid. n. 6
Suspendendus ab officio, vel beneficio est ille, qui ad potus
 æquales potiores obligat, lib. 3. c. 1. c. 14. n. 4. pag. 705
Suspensus quoad le tantum, & non quoad alios dicitur om-
 nis Ecclesiasticus existens in peccato mortali, lib. 3. c. 1.
 c. 10. n. 5. pag. 715
Suspensi sunt à collatione beneficiorum, qui dant beneficia
 Ecclesiastica, præsertim curata personis indignis, lib. 3.
 c. 4. c. 3. n. 1. pag. 732
Suspensionem à beneficiis collatione incurrit ille, qui
 post secundam correctionem indignus censetur, lib. 3. c. 5.
 c. 29. n. 2. pag. 757
Suspensus beneficia conferre non potest, lib. 3. c. 8. c. 5. n. 3.
 pag. 775

Suspensus, & depositus à beneficiis propter crimen de fructibus eorum illi subministrari debent alimenta si non habet bona, nec industriam vnde vivere possit, etiamsi fame periturus non esset, lib. 2. t. 18. c. 13. n. 13. pag. 654. & lib. 1. t. 6. c. 25. n. 5. pag. 124

Suspensus ab Ordinibus, & dignitate sunt qui sponte iuramentum præbent de tenendo schismatis, lib. 5. t. 8. cap. 1. n. 9. pag. 121

SYMBOLVM vnde dicitur, & qui doctores de eo tractant, lib. 1. t. 1. in rubrica, n. 5 & 6. p. 7

SYNCOPE, & syncope quod significat, offenditur lib. 3. t. 4. c. 9. n. 10. p. 1071

SYNDICI ex contractu, & obligatione an Civitas, vel Collegium obligetur, lib. 1. t. 39. in rubrica, p. 314

Syndici Communitatis ad omnes causas peragendas constitui in animam propriam de calumnia iuranti, lib. 2. t. 7. c. 3. n. 2. p. 394

Synodus tota vt suspecta recusari non potest, lib. 2. t. 1. c. 1. n. 10. p. 342

Synodus generalis à Summo Pontifice, eiusve auctoritate tantum indicitur, lib. 2. t. 24. c. 4. n. 4. p. 551

Synodus Diocesana interesse debent omnes, qui animarum curam habent, lib. 1. t. 33. c. 9. n. 4. p. 286

Synodus Diocesana qualiter, & quando teneatur Episcopus congregare, remissive lib. 1. t. 31. c. 16. n. 4. p. 276

T

TABELLÆ votive, & alia huiusmodi in signum gratie receptæ an possint in loco, vbi corpus defuncti sepultum est, affigi, offenditur lib. 3. t. 45. c. 2. n. 6. p. 1088

TABELLONATVS officium exercere oco potest clericus in Sacris Ordinibus constitutus, lib. 3. t. 5. c. 6. n. 2. p. 22

Tabellonatus officium exercere possunt clerici in Curia Romana, ibid. n. 8

TABELLIONES, & notarii vim duorum testium obtinere dicuntur, lib. 2. t. 22. c. 10. n. 3. p. 540

TABERNAS intrare non licet clericis, nisi sit in itinere, vel peregrinatione, lib. 3. t. 1. c. 15. n. 4. p. 700

TACENS confensure videtur, quando vicia taciturnitatem intercutit aliquis actus positivus ex parte tacentis, lib. 3. t. 31. c. 12. n. 3. p. 945

TACITVRNITAS non præiudicat, vbi quis contradicendo expulsi verbis non potuisset actum impedire, lib. 2. t. 23. c. 5. n. 5. p. 546

TALLIONIS poena quæ, remissive lib. 5. t. 1. c. 16. n. 2. p. 150

Tallionis poena an hodie habeat locum, remissive lib. 5. t. 24. c. 5. n. 2. p. 399

TAXATIO oco caditio ijs, quæ tantum per liberalem donationem confectæ possunt, lib. 5. t. 3. cap. 9. n. 4. p. 892

TEMPVS patrone præstitum ad præsentandum, non currit ignorantibus, lib. 1. t. 6. c. 60. n. 2. p. 143

Tempus sex mensium datum ad confensum est à tempore scientie vacationis numerandum, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 3. p. 161

Tempus ad consecrandum Episcopum est trimestre à notitia confirmationis, lib. 1. t. 6. c. 2. n. 27. p. 96

Tempore transacto intra quod causæ debuit terminari per arbitrium, non erit locus prorogationis compromissi iam extincti, lib. 1. t. 29. c. 38. n. 9. p. 253

Tempus primum includitur, ac computatur in termino, lib. 2. t. 9. c. 4. n. 5. p. 403

Tempus ad producenda instrumenta currit à die notitiz, lib. 2. t. 25. c. 4. n. 20. p. 587

Tempus prosequendæ appellationis partes prorogare non possunt, lib. 2. t. 28. c. 5. n. 16. p. 626

Tempus computatur ab Era Cæsaris olim ferebat, lib. 2. t. 19. c. 1. t. 1. n. 19. p. 480

Tempus recitandi diuinum Officium incipit à media nocte antecedentis diei, & peruenit usque ad mediâ nocte

sequentis diei inclusivè, lib. 3. t. 41. c. 1. n. 3. p. 1060

Temporis duritas quando peccatum augeat, offenditur lib. 5. t. 3. c. 8. n. 6. p. 161

Tempus datum ad appellandum non incipit currere nisi à die, quo habetur notitia, lib. 2. t. 27. c. 15. n. 5. p. 612. nec etiam currit pendente causâ super nullitate sententiz, aut super attentatis, ibid. n. 6.

TENOR totus privilegij Papæ innotescere debet, vt dicatur confirmatio ex certa scientia, lib. 2. t. 30. c. 4. n. 14. p. 686

TEMPLARII quando inceperint, offenditur lib. 5. t. 23. c. 3. n. 4. p. 341

Templariorum religio quando, & ob quæ extincta fuerit, offenditur ibid. n. 1. p. 342

Templarij verè sunt Religiosi, ibid. n. 8

TERMINVS quando statuitur ab actu, non vero à die, actus, computatur tempus de momento ad momentum, lib. 2. t. 27. c. 5. n. 2. p. 611. & lib. 4. t. 1. c. 4. n. 4. p. 7

Terminus in citatione congruus apponendus est, lib. 2. t. 14. c. 6. n. 6. p. 444

Terminus agrorum mutantes, vel euellentes quam poenâ incurrit, remissive lib. 2. t. 19. c. 3. n. 11. p. 465

Termini probatorij licet sint arbitrarij, coarctari, restringi, ac prorogari à Iudice possunt, lib. 2. t. 8. cap. 1. n. 4. p. 397

TERTIARIJ cuiuslibet Religionis connumerantur inter personas Ecclesiasticas, lib. 1. t. 6. c. 8. n. 3. p. 97

Tertiarij gaudent privilegio fori, præcipue si situant in communitate, ibid. n. 4

TERTIVS in iudicio possessorio potest intervenire ad eum effectum vt sibi, & non spoliato res restitatur, de dominio suo doceo, lib. 2. t. 30. c. 18. n. 3. p. 119. & t. 28. c. 17. n. 7. p. 14

Tertius intervenire potest etiam ad impediendam executionem trium sententiarum conformium, lib. 2. t. 2. cap. 17. n. 6. p. 614

Tertius quando sciuisset litem agitari, & acquiescisset donec sententia esset lata, contra eum hoc casu executio competit, ibid. n. 8

Tertius ex sua spontanea voluntate absque alia citatione speciali, vel generali comparere dicitur actor, ibidem n. 9

Tertio qui vult de integro experiri præiudicium fit cum possessio transferatur in alium, qui obtinuit, ibidem n. 11

TESTAMENTVM ob dictum vnus testis instrumentarij vacillare dicitur, lib. 2. t. 2. c. 10. n. 10. p. 540

Testamentum vique ad mortem mutari, vel reuocari potest, lib. 3. t. 4. c. 6. n. 5. p. 1066

Testamentum clerici non subijcit querelæ inofficiosi, vel nullitatis ex causa præteritionis, lib. 3. t. 16. cap. 9. n. 3. p. 895

Testamentum cum duobus, vel tribus testibus sine proprio parochio, est nullum, lib. 3. t. 16. c. 10. n. 6. p. 896

Testamentum ad pias causas in alienum arbitrium conferri potest, lib. 3. t. 16. c. 13. n. 2. p. 808

Testamentum nuda, & signis conditum valet ad pias causas, ibid. n. 4

Testamentum ad pias causas ratione incertitudinis non valet, ibid. n. 5

Testamentum clerici, vel petitis causâ facti publicatio coram Iudice ecclesiastico est faciendâ, lib. 3. t. 16. cap. 6. n. 7. p. 892

Testamentum laici publicatio, in quo clericus est hres institutus, an sit faciendâ coram Iudice ecclesiastico, remissive ibid. n. 9

Testamentum hæretici, & qualibet alia dispositio etiam ad pias causas, est nulla, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 29. p. 315

Testari possunt beneficiarij ex consuetudine de acquisitis ex beneficio, lib. 3. t. 16. c. 7. n. 6. p. 893

Testari libere potest clericus de ijs, quæ acquisiuit ex industria, vel doctrina sua, lib. 3. t. 16. c. 12. n. 9. p. 897

Testa-

Index rerum, & verborum

Testari non potest hæreticus siue post, siue ante sententiam criminis, etiam inter filios orthodoxos, lib. 1. c. 7. cap. 13. n. 30. pag. 179

TESTATOR si substituerit aliquem de sua familia, adiiciens velle ea bona perpetuo in familia conservari, tunc monasterium non habetur loco filij, seu heredis, lib. 3. c. 19. c. 2. n. 5. pag. 471

Testator si instituat filium in Sacris iam constitutum, adit profectum, & ei decedenti abq; liberis substituat iterum, non succedit Ecclesia, vel Monasterium loco filij, ibidem n. 13. pag. 473

Testator potest remittere cautionem de prælatis legatis, & fideicommissis heredi, lib. 3. c. 1. c. 8. n. 1. pag. 864

Testator quando rem pro certo pretio vendi iussit, non potest ob lisionem ultra dimidium venditori rescindi, lib. 3. c. 17. c. 3. n. 22. pag. 816

TESTES deponentes aliquem vi vel metu signasse beneficium, præferuntur alijs deponentibus illius sponte signasse, lib. 1. c. 9. c. 5. n. 11. pag. 153

Testi vario, & sibi ipsi contrario non est fides adhibenda, lib. 1. c. 11. c. 15. nu. 4. pag. 170

Testes antiquiores maxime sunt præferendi, lib. 1. c. 23. c. 10. n. 6. pag. 316

Testes domesticij, ubi adest difficultas probationis, plene probant, ibid. n. 7

Testis repellitur qui habet consimilem causam, lib. 1. c. 29. c. 11. n. 5. pag. 351. & lib. 2. c. 18. n. 2. pag. 357. & lib. 5. c. 10. n. 4. pag. 145

Testes in figuris iudicij, & viua voce non in scriptis testimonium perhibere tenentur, & cogi possunt, lib. 1. c. 31. c. 6. n. 1. p. 267. per scripturam enim testificantur non possunt, lib. 1. c. 41. n. 22. pag. 130

Testes si extra patriam vocentur pro testimonio ferendo illis solui debet expensis producentis antequam de domo perire moueant, ibid. n. 3

Testes regulariter examinari non possunt ante litem contestatam lib. 1. c. 6. c. 5. n. 2. pag. 389. nisi si actore petente de eorum morte timeatur, lib. n. 4

Testes valendinarii, & diu abfuiti eo casu, quo ante litem contestatam examinari possunt, personaliter citari debet pars aduersa, contra quam examinantur, nisi petere, vel occultare veritas, ibid. nu. 10. ro. pag. 350

Testis intramento statim super diuina absentia, ibid. nu. 6

Testes ad perpetuam rei memoriam ante litem contestatam produci, & recipi possunt, ibid. n. 3. pag. 391. & lib. 2. c. 10. c. 4. n. 3. pag. 121

Testes in diebus feriatis recipi non possunt, lib. 1. c. 9. cap. 1. n. 8. pag. 401

Testes parte uo citati recipi possunt circa idoneitatem personæ, cui de beneficio proquidetur mandatur, lib. 1. c. 1. c. 1. n. 16. pag. 416

Testes parte non citati recipiuntur contra potentes in causa hæretici, ibid. nu. 17

Testium publicatio facta in possessorio non impedit quominus alij recipiantur in petitorio, etiam super eisdem articulis, vel dictis contrarijs, lib. 1. c. 14. c. 1. n. 5. p. 417

Testis siue iuramento examinatus facit præsumptionem, lib. 1. c. 1. c. 7. n. 2. pag. 445

Testis omni exceptione maior dicitur ille, qui nulla legitima exceptione repelli potest, lib. 2. c. 19. c. 2. n. 8. pag. 463

Testes quando examinantur ad perpetuam rei memoriam, non deferunt iuramentum in supplementum probationis, ibid. n. 27. p. 463

Testes deponentes pro causa præferuntur, lib. 2. c. 19. c. 3. n. 7. pag. 464

Testes in causa propria an, & quando recipi possint, remissum lib. 2. c. 19. c. 5. n. 5. pag. 468

Testes præferuntur instrumentis, in antiquis vero instrumentis testibus, ibid. n. 7

Testes duo in instrumentis publicis sufficientes, lib. 1. c. 19. c. 7. n. 8. pag. 470. & c. 22. c. 1. n. 3. pag. 533

Testis dubium, seu obcuram depositionem non interpretatur produci ad suam intentionem, lib. 2. c. 19. c. 8. n. 19. pag. 473

Testis ambiguum verbum contra producentem interpretatur, ibid. n. 23

Testes sibi inuicem contrarij nihil probant, lib. 1. c. 19. c. 9. n. 4. pag. 474

Testes quando dicantur sibi inuicem contrarij, ostenditur ibid. n. 5. & 6.

Testium probatio, vel instrumentorum rec: pra post terminis eidem probationi præfixum non valet ipsos iure, ibid. n. 7

Testes non admittuntur ad reprobandas illos, qui alios iam reitro reprobarunt, ibid. n. 9

Testis corruptus promissione, pecunia, vel aliis re non probat, lib. 1. c. 20. c. 1. n. 3. pag. 487

Testimonium dicere debet ieiunius, ibid. n. 3

Testis idoneus non potest esse ebrius, ibid. nu. 4

Testes inhabiles recipiuntur quando ex facti seu negotij natura alij testes haberi non possunt, lib. 2. c. 10. c. 3. n. 5. p. 489

Testes duo sufficientes ad perfectam probationem inducendam, lib. 1. c. 20. c. 4. n. 2. pag. 490

Testi publico vi plena fides adhibetur an à statuto, vel à Principe fieri possit, ostenditur ibid. n. 3

Testes deponentes de auditu auditus suorum Maiorum in antiquis probant, lib. 2. c. 10. c. 5. n. 5. pag. 494

Testes de credulitate non probant, nec præsumptionem faciunt, ibid. n. 6

Testes de credulitate probant in causis in quibus probant testes de auditu, ibid. n. 7. & in his, quæ directo probari non possunt, vel sunt difficultis probationis, ibid. n. 14. & n. 15. & contra producentem, n. 16. & in probando ad ulterius & copula carnali, n. 17. & contra confessionem raptæ, n. 18. & si reddiderit sufficientem rationem dicti sui n. 19. Probant enim innocentiam Rei, n. 8. & ætatem, n. 9. & filiationem, n. 10. & valorem, vel estimationem n. 11. & in antiquis, n. 13. Obsterices medicæ & similes in relationibus speculatis ad eorum officium de credulitate probant n. 13

Testis iuxta credulitatem falsum dicens excusatur à falsis, & perjurio, lib. 2. c. 14. c. 18. n. 8. pag. 569

Testes de vniuersitate, vel Collegio admittuntur ad testificandum pro sua vniuersitate lib. 2. c. 10. c. 6. n. 2. pag. 495

Testes de vniuersitate non probant pro ea in his, quæ eorum commodum tangunt, vi singulos, ibid. num. 6. pag. 496

Testi dicenti se falsum deposuisse de alterius mandato, vel prece non creditur, lib. 2. c. 10. c. 9. n. 2. pag. 497. & c. 11. nu. 5. pag. 533

Testi, qui dicit se falsum deposuisse, fides adhibenda non est, quamuis dicat in articulo mortis, lib. 2. c. 10. c. 9. n. 3. p. 497

Testis corrupti dictum non facit iudicium contra corruptentem ad inquirendum, ibid. n. 5

Testis perurus iudicium non facit ad formandam inquisitionem, ibid. n. 6

Testes examinati, & publicati in vno iudicio faciunt fidem in alio inter easdem personas, lib. 2. c. 10. c. 11. n. 2. p. 498

Testium dicta sunt iuuanda, & non cauillanda, lib. 2. c. 10. c. 16. n. 3. pag. 500

Testes in causa appellationis super nouis capitulis produci possunt, non autem super eisdem, vel directis contrarijs, qui in prima producti sunt instantia, lib. 2. c. 10. c. 17. n. 2. pag. 501. & n. 3

Testes de nouo reperi possunt produci in causa appellationis super eisdem capitulis, vel directis contrarijs, qui in prima producti sunt instantia, ibid. n. 4

Testimonium dicere non potest, qui non habet manus, ibid. n. 8

Testes liberè, & non requisitus testimonium dicere debet ad proximum liberandus, lib. 2. c. 10. c. 18. n. 2. p. 503

Testes an, & quando post publicas attestationes possint iterum examinari, vel de nouo produci, remissum ib. n. 3

Testis responsionem ultra interrogata, vel ultra de examini confersens, non probat, idem si nimis animosè deponat, vel in testimonio se iudicem constituat, lib. 2. c. 10. c. 19. nu. 2. pag. 509

Testes iurare debent antequam deponant, ibid. n. 3

Testium dicta in meliorem partem sunt interpretanda, lib. 2. c. 10. c. 3. n. 3. pag. 501

Testibus

Testibus non creditur in fauorem eius, qui contra personas eorum proferatus est, ibid. n. 7.
 Testes producuntur contra eorum personas dicere non possunt, ibid. n. 8.
 Testes non minus plures paucioribus præferuntur, lib. 2. c. 20. c. 32. n. 1. p. 512.
 Testis in parte falsus omnino, & in totum falsus reputatur, ibid. n. 12.
 Testes quantum fieri potest concordari debent, ibid. n. 14.
 Testes si contradicant dicto partis non probant, sed itatur assertioni ipsius partis, quando tendit in eius præiudicium, ibid. n. 15.
 Testibus hinc inde contrarijs plures numero vincunt pauciores, ibid. n. 16.
 Testibus ad fauorem Rei deponentibus magis creditur quàm deponentibus ad fauorem actoris, nisi actor causam fauorabilem reuocat, ibid. n. 18. & n. 19.
 Testes de auditu alieno non probant, l. 2. c. 20. c. 33. n. 1. p. 513.
 Testes de auditu probant adulterium, ib. n. 4. p. 114. vñonem beneficiorum, n. 5. anuque, n. 6. confinia quando sumus in antiquis, n. 7. iurisdictiones in temporibus antiquis, n. 8. dominium in antiquis, n. 9. consanguinitatem, & affinitatem, n. 10. nobilitatem suorum, n. 11. renunciationem casus n. 12. contra producunt n. 13. filiationem n. 14. Matrimonium n. 15. metum in causa matrimoniali n. 16. fraudem per heredes in hereditate commissam n. 17. possessionem n. 18. memoriam hominum stare, n. 19. iurisdictionem testium n. 21. p. 514. & an, & quando probent consanguinitatem, l. 2. c. 20. c. 47. n. 6. p. 524. & lib. 4. c. 14. c. 7. p. 77.
 Testes delictis probant in crimine heretici, l. 2. c. 20. c. 24. n. 13. p. 506. & fauore Ecclesie in ciuilibus n. 14. consanguinitatem n. 15. gratiam n. 16. furorem n. 17. facta antiqua n. 18. parte non opponente n. 19. & ubi aliter veritas sciri non potest n. 20.
 Testis unus probat consensibus partibus, l. 2. c. 20. c. 4. n. 4. p. 490. & contra producunt, ib. n. 5. & quando non agitur de aliquo præiudicio, ib. n. 6. & quando agitur de impediendo matrimonio aæqueam contrahatur, ib. n. 9. & lib. 4. c. 1. c. 12. n. 2. p. 10. & in ciuilibus concurrentibus aliquibus præiudiciis, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 10. p. 490. & quidò sumus in probatione actuum quo impossibile, vel talem difficile est habere plures testes, ib. n. 12. confessionem penitentialem, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 13. p. 491. ignorantiam veritatis causæ, ib. n. 14. qualitem alicuius rei n. 15. innocentiam n. 16. appellationem a sententia n. 17. possessionem in iudicio manentem n. 18. bonam fidem n. 19. absolutionem ab excommunicatione n. 20. malam fidem n. 21. mendaciam, vel maleficium n. 22. executionem querelans ab expensis n. 23. aliquem effectum n. 24. consecrationem Ecclesie n. 25. scientiam n. 28. beneficii valorem n. 30.
 Testes singulares, licet non probent, nec ad probationem faciendam conuocantur, lib. 2. c. 20. c. 32. n. 7. p. 1. probant tamen iunctis administris, lib. 2. c. 20. c. 4. n. 71. p. 493. & si sint nobiles, probant iura, & ventisima deponunt, ib. n. 72. item probant hæresis crimen d. 4. n. 32. p. 492. & tempus, quod non est de substantia negotii, ib. n. 33. obitum, statum, & qualitem personæ n. 35. originem vnâ, & causam vnâ proponentem exemplum actibus n. 36. totum vnum n. 37. possessionem in genere articulatam n. 38. iurisdictionem in genere n. 39. dominium n. 42. p. 493. c. 6. iurisdictionem n. 41. viuram n. 42. inobedientiam vñâ, vel diffamationem in genere n. 43. famam n. 44. infamiam facti n. 45. furorem n. 46. clementiam n. 47. malam fidem n. 48. minus n. 49. dolum n. 50. simulationem n. 51. simulationem n. 52. consanguinitatem n. 53. gratiam n. 54. electionem n. 55. præiudicium modicum n. 56. filiationis possessionem n. 57. metum n. 58. hereditatis additionem n. 59. confines n. 60. Sacerdotium n. 61. irregularitatem n. 62. voluntatis declarationem n. 63. habitationem n. 64. animum alicuius n. 61. societatem n. 66. dotem in causa n. 67. penitentiam in foro n. 68. adulterium n. 70. voluntatem præiudicium hominis n. 74. scientiam alicuius n. 75. decimarum perceptionem n. 76. p. 494.
 Testes in dubio non præsumuntur singulares, ib. n. 73.
 Testium examinatio quando sunt abscindentes in lōquis pagibus alteri committi potest, l. 2. c. 20. c. 37. n. 1. p. 517.
 Testes interrogari debent non solum super contentis principaliter in articulis, sed etiam super illorum circumstantijs, ibid. n. 3.
 Testes interrogari possunt de loco, & tempore, ibid. n. 4.
 Testes possunt interrogari de sua eruditione, ibid. n. 5.
 Testium numerus effrauetur a iudice est collidendum, ibid. num. 6.
 Testes quot in qualibet causa examinari possint de iure, communi, statutorum vñâ, Ordinationis Regis Lusitanorum, & Castellanos, ostenditur ibid. n. 7.
 Testium attestationes licet sint inualide, de consensu impen partium conualidari possunt, ib. n. 8.
 Testes si impediantur de facto deponere cōtra inquisitionem, habentur pro productis contra ipsam, ibid. n. 9.
 Testes nullius recepti per iudicem possunt, & debent iterum examinari etiam post publicationem, ib. n. 11.
 Testis solemniter iterum examinatus an sufficiat si referat se ad primum dictum innititur examinationi, ostenditur ibid. n. 12.
 Testis si dicat aliquid extra iudicium, & postea iuratus in iudicio contrarium respondeat, posteriori assertioni stabitur, ibid. n. 13.
 Testes, qui alia non sunt idonei in subsidium reputantur idonei quando alia personæ haberi non possunt, lib. 2. c. 20. c. 38. n. 7. p. 519.
 Testes de Capitulo pro, & contra Capitulum admitti possunt, ibid. n. 8.
 Testes iurati debent quamvis dignitate præfulgeant, alia non probant, lib. 2. c. 20. c. 39. n. 2. p. 520.
 Testes etiam antiqui publicatis attestationibus possunt produci si materia antiqui capituli reperitur aliquo addito, quod subiicitur necessitati probandi, lib. 2. c. 20. c. 42. n. 3. p. 522.
 Testis, qui semel productus dicit se nescire, & nunc iterum deponit super eodem negotio, non dicitur varius, ibid. n. 4.
 Testes examinari in vno iudicio ad vnum finem non prebentur in alio iudicio repeti ad alium finem, lib. 2. c. 20. c. 44. n. 3. p. 523.
 Testis si dicat contrarium in secundo iudicio ei, quod dixit in primo non valet dictum eius, ibid. n. 5.
 Testes alios nominare, & producere potest quis ultra iam nominatos, & examinatos anse didicita testificata, lib. 2. c. 20. c. 44. n. 4. p. 523.
 Testes possunt probare affinitatem, & consanguinitatem, lib. 2. c. 20. c. 47. n. 3. p. 524.
 Testes super omnis interrogatorijs non modo ante publicationem, sed etiam post eam repetendi sunt, lib. 2. c. 20. c. 48. n. 4. p. 525.
 Testis si culpa partis diminuat, & imperfectè deponat, non potest iudex ad instantiam partis post publicationem testium eundem examinare nisi contrarium patrem grauidum, scilicet si culpa ludens male examinatus sit, ibid. n. 5.
 Testes non improbi in prima instantia, possunt in secunda improbi, præcipue si pars ignorauerit vñâ &c. lib. 2. c. 20. c. 49. n. 3. p. 525.
 Testium repulsi si non recipiantur potest appellari, ibid. num. 4.
 Testium repulsi sunt defensiones, ibid. n. 3.
 Testium dicta coram arbitro receptorum in Ordinario incio non contradicunt aduersa parte probationem inducant, idem vero reproductionis tempore mortui etiam aduersarij reluctante fides adhibetur, lib. 2. c. 20. c. 40. n. 4. p. 526.
 Testis esse potest Religiosus interveniente superioris licentia, lib. 2. c. 20. c. 41. n. 1. p. 526.

Index forum, & verborum

Testes adhiberi possunt Religiosi in testamento, in quo eorum Monasterium heres institutum est, vel illi legatum, ibid. num. 4

Testis, qui non iurat, minimè creditur, ibid. n. 1

Testes facta publicatione possunt repeti. Iudicis officio ad effectum declarandi dubium depositionem, lib. 2. t. 20. c. 43. in 4. p. 527

Testis perjurus à testimonio repellitur, lib. 2. t. 20. c. 44. n. 1. pag. 528. etiam emendatus, ibid. n. 4

Testis criminofus in dubio confusus praelumitur, ibid. n. 3

Testis, qui in crimine decitur, siue in civili causa, siue in criminali, repellitur, ibid. n. 5

Testis, cui obijciunt crimen, an possit obijcere, quod obijciens sit criminofus, remissive ibid. n. 6

Testes à dicendo testimonio se subrahunt, gratia, odio, vestimere facere praelumitur, lib. 2. t. 21. c. 1. n. 1. p. 529

Testes, qui sunt habiles & idonei, compelluntur iurare de re testimonium, ibid. n. 3

Testes absentes qualiter compellantur ad præbendum testimonium, ostenditur lib. 2. t. 21. c. 2. n. 1. p. 529

Testes ad testificandum compelluntur, quando veritas alter haberi non potest, ibid. n. 3

Testes non sunt cogendi, quando agitur de probando crimine occulto, lib. 2. t. 21. c. 2. n. 2. p. 530

Testis, qui iuravit se non examinari, potest non obstante, iuramento ad testificandum compelli, lib. 2. t. 21. c. 2. n. 2. p. 530

Testimonium dicere non prohibetur laici contra clericum in causa criminali, lib. 2. t. 21. c. 2. n. 2. p. 531

Testificari de rebus Ecclesiasticis recusantur laici, per censuram Ecclesiasticam sunt compellendi, quando alter veritas sciri non potest, ibid. n. 3

Testes esse possunt terminari in causa criminali, quando veritas alter haberi non potest, ibid. n. 4

Testes sunt cogendi, quando agitur de probando iniuriam personalem testam clericum, lib. 2. t. 21. c. 2. n. 2. p. 531

Testis examinatus illo citato, cuius principaliter iuraverat, fidem facit, lib. 2. t. 21. c. 2. n. 2. p. 531

Testes deponens non verisimilia minimè probat, lib. 2. t. 21. c. 2. n. 2. p. 531

Testis contra quem opponitur non debet militari pena ordinaria, lib. 2. t. 21. c. 2. n. 2. p. 531

Testium publicatio an, & quando fit de substantia iudicii remissive lib. 2. t. 27. c. 32. n. 2. p. 618

Testis illegitimus in causa summaria repellitur, lib. 2. t. 28. c. 1. n. 2. p. 622

Testes super notorio, & consuetudine populi recipiuntur sine iuramento, lib. 2. t. 28. c. 1. n. 2. p. 624

Testes duo, aut tres cum parochio testatoris sufficiunt in testamento de Iure Canonico, lib. 2. t. 26. c. 10. n. 2. p. 895

Testium duorum numerus superadditus supplet defectum personæ Presbyteri in testamento, ibid. n. 7. p. 896

Testis non repellitur illo citato, quia coram parte dixit id, quod in iudicio dicturus erat, lib. 2. t. 37. c. 3. n. 5. p. 1011

Testis unus de visu an probet mortem, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 19. n. 3. p. 15

Testi se offerenti ad testificandum creditur in materia, in qua agitur de peccato emendando, lib. 4. t. 1. c. 17. n. 4. p. 21

Testes duo omni exceptione maiores ad dissolvendum matrimonium desiderantur, lib. 4. t. 1. c. 14. c. 5. n. 2. p. 74

Testes debent esse omni exceptione maiores ubi agitur de dissolvendo Matrimonio, lib. 4. t. 1. c. 14. c. 5. n. 6. p. 74

Testes omni exceptione maiores an licet requiruntur in dissolutione Matrimonii, ita & in eius celebratione requirantur, remissive lib. 4. t. 1. c. 1. n. 7. p. 74

Testes duo, qui præsentem esse debent Matrimonio contrahendo iuxta formam Conc. Trid. an debeant esse omni exceptione maiores, remissive lib. 4. t. 1. c. 14. c. 7. n. 8. p. 74

Testes omni exceptione maiores dicuntur illi, qui repelli non possunt aliqua exceptione, etiam debili, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 9. p. 74

Testes, quod sint omni exceptione maiores per producentem articulandum, & probandum est, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 11. p. 74

Testes super consanguinitate deponentes debent gradus clara computatione distinguere, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 1. p. 77

Testes super consanguinitate deponentes tenentur efficere causam, & probabilem rationem dicti sui reddere, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 3. p. 77

Testis ad impediendum Matrimonium requiritur quod asserat curam iuramento se esse scite impedimentum, lib. 4. t. 1. c. 12. n. 5. p. 10

Testi publice confitentis continentiam suam ad impediendum Matrimonium an sit fides adhibenda, ostenditur lib. 4. t. 1. c. 12. n. 6. p. 101

Testes in causa Matrimoniali debent esse præclaræ famæ, lib. 4. t. 1. c. 12. n. 1. p. 115

Testes Synodales, qui de ordine Episcopi visitant diocesim, aluntur ab Ecclesiis visitatis, lib. 5. t. 1. c. 25. n. 3. p. 157

Testes duo fide digni, & omni exceptione maiores sufficiunt ad convincendum hæreticum, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 46. p. 217

Testis falsi crimen in iuramento, quàm deestabile sit, quia Deo, iudici, & hominibus obnoxium est, lib. 5. t. 20. c. 1. n. 3. p. 288

THEOLOGVS præferendus est Canonistæ in affectu, ne Episcopatus, præcipue ubi hæres pullulat, lib. 2. t. 26. c. 7. n. 1. pag. 95

THORVM ab vxore filium occidentem separari non licet, lib. 5. t. 10. c. 2. n. 3. p. 216

TITVLVM rei, quàm possidet, nemo cogitur ostendere, lib. 1. t. 6. c. 17. n. 3. p. 335

Titulum suæ possessionis non tenetur quis probare, lib. 1. t. 3. c. 3. n. 8. p. 307

Titulum beneficii probare non potest superior beneficiari compellere quoniam se constituit eius aduerarium, lib. 2. t. 13. c. 6. n. 5. p. 427

Titulos varios potest quis obtinere super eodè beneficio, lib. 2. t. 13. c. 6. n. 31. p. 538

Titulus in beneficiis non presumitur ex tempore, lib. 2. t. 10. c. 7. n. 2. p. 496

Titulus illegitimus, quod ex errore Iuris legitimus reputabatur, constituit petentibentem in mala fide, lib. 3. t. 38. c. 11. n. 8. p. 1022

Tituli allegatio non est necessaria in præscriptione immemoriali, lib. 5. t. 40. c. 26. n. 9. p. 490

TOLERANTIA approbationis expressa dat ius in beneficiis, lib. 1. t. 12. c. 4. n. 3. p. 162

TOLITANVS Archiepiscopus per privilegium speciale gaudet prærogativa, & privilegio quatuor veris Patriarchis concessis, lib. 1. t. 3. c. 12. n. 4. p. 269

TORQVERI possunt clerici per manus laicorum sine excommunicationis incurfu, lib. 5. t. 30. c. 24. n. 3. p. 452

TORTURA astrict damnum irreparabile, lib. 1. t. 18. c. 60. n. 18. p. 666

TRADUCTIO ad domum hodie non facit transire sponsalia in Matrimonium de presenti, nisi in raductione ipsa novus consensus coram Parocho, & testibus exprimitur, lib. 2. t. 13. c. 14. n. 3. p. 454

TRACTATUS debet esse distinctus, distinctus, & clarus, ut commodius intelligi possit, lib. 1. t. 3. c. 10. n. 1. p. 50

Tractare, & tractus multiplex in Iure dicitur, lib. 2. t. 19. c. 15. n. 7. p. 486

TRAIANVS an orationibus D. Gregorij saluus factus fuerit, lib. 3. t. 41. c. 6. n. 16. p. 1067

TRANSACTIO facta coram Iudice delegato habet executionem paratam, lib. 1. t. 19. c. 8. n. 2. p. 330

Transactio in spiritualibus interuenire non potest, ibid. n. 6. & t. 36. c. 2. n. 4. p. 397

Transactio esse contractus, lib. 1. t. 36. c. 3. n. 4. p. 397

Transigi super re facta, & litigata non potest, lib. 2. t. 36. c. 7. n. 2. p. 399

Transactio fit de re dubia, ibid. n. 3

Transactio super matrimonio non valet, lib. 1. t. 36. c. 1. n. 4. p. 301

Transactio ex causa alienationis rei litigiosa valet, dummodo transactio facta fuerit bona fide, lib. 2. t. 29. c. 7. n. 24. p. 681

Trans

Collectan. in quinque libros Decretal.

Transactio de decimis futuris an, & quando valeat, remissive lib. 3. c. 30. c. 3. n. 5. pag. 918

Transactio, & compoluitio super decimis præteritis sine censu superioris fieri non potest, lib. 3. c. 13. c. 8. n. 4. p. 803

Transactio non soluit laudemium nisi res dimittatur, lib. 3. c. 18. c. 4. n. 39. pag. 836

Transactio, quam irrequisito domino facit Emphyteuta transferebat emphyteusim in adversarium aliquo tempore dato, vel recente, facit illum cadere in commissum, ibid. n. 50. pag. 837

Transactio ob lesionem ultra dimidiam iusti pretij rescindi potest, vel in ea 25 ad supplementum iusti pretij, lib. 3. c. 17. c. 3. n. 9. pag. 814

Transigere, seu componere super re immobili, cuius possessio est penes Ecclesiam, dimittendo non potest Prelatus, lib. 3. c. 13. c. 5. n. 13. pag. 800

TRANSLATVS de vna Ecclesia ad aliam quando designat esse Episcopus primus, ostenditur lib. 3. c. 7. c. 1. n. 5. p. 144

Transfieri de vna Ecclesia ad aliam potest quis iustus, lib. 1. c. 7. c. 1. n. 7. pag. 145

Translatio de vno Ordine ad alium, vt sit Prelatus illius, debet necesse ibidem de nouo proficere, lib. 3. c. 31. c. 18. n. 16. pag. 956

Translatio ad laxiorem Religionem sine iusta causa dicitur indebitè translatus, ibid. n. 14 pag. 953

Translatio legitime ad aliam Religionem non tenetur ad vota specialia in priori Religione emissis ibid. n. 28. p. 956

Transitus de vna Religione ad aliam, vt licet sit, non temeritate, leuitate, odio, &c. sed studio perfectionis vitæ faciedus est, lib. 3. c. 31. c. 18. n. 9. pag. 953

Transitus ex Ordine Mendicanti ad Ord. Monachatus Catholici excepta sine expressa licentia Papæ non est licitus, ibid. n. 20. pag. 955

TRANSVRSANTINIATIO quid sit, remissive lib. 3. c. 41. c. 6. n. 2. pag. 1065

TREGVA est securitas præstita rebus, & personis discordia nondum finita, lib. 1. c. 34. c. 1. n. 10. pag. 291

TRIBVTVM, de quo agit tex. in cap. ex parte de censibus, fuit à Ramiro Rege communi Hispanorum voto promissum Dno Jacobo ob partem de Mauris diuinitus victoriam apud Clauignum, lib. 5. c. 39. c. 18. n. 4. pag. 1045

TRIENNIVM in impedimento maleficij a quo tempore computetur, ostenditur lib. 4. c. 15. c. 7. n. 7. pag. 88

Triennium continuum quod dicitur ostenditur ibid. n. 9

TVRPITER accipitur qui graui tenetur præstare, lib. 3. c. 18. c. 4. n. 6. pag. 170

TVRPITVDINIS patronus censetur, qui vitium vxoris celat, lib. 5. c. 16. c. 3. n. 4. pag. 256

Turpitudinem suam allegans non est audiendus, lib. 3. tit. 8. c. 8. n. 4. pag. 778

TVTORES, curatores, & economi, & ceteri habentes administrationem alicuius patrimonij, sine speciali mandato iuramentum de calumnia præstant, lib. 3. c. 6. c. 3. n. 4. p. 394

Tutoris, qui curatoris contumacia in non iurando de calumnia, præiudicat pupillo, & adulto, lib. 3. c. 7. c. 6. p. 398

TYRANNI præceptum inducit motum iustum, lib. 3. c. 28. c. 73. n. 4. pag. 676

Tyrannus si sem habeat cum aliqua muliere per vim filius inde natus non erit ipsius quoad matrem, lib. 4. c. 27. c. 6. n. 32. pag. 101

V

VAGABVNDVS an possit quocunque loco panari, remissive lib. 2. c. 2. c. 14. n. 8. pag. 373

VALOR, & estimatio per testes de credulitate probatur, lib. 2. c. 20. c. 5. n. 11. pag. 495

Valorem rei minor pretium de retrouendendo, lib. 3. c. 23. c. 10. n. 7. pag. 540

VALETVDINARIJ qui sine arbitrio Iudicis relinquunt, lib. 1. c. 1. c. 8. n. 1. pag. 496

VASSALLVS domino suo titulum feudum ostendere tenetur, lib. 1. c. 6. c. 47. n. 5. pag. 135

Vassallus qui semel iuramentum fidelitatis domino suo prestitit ad repetendum idem iuramentum nequaquam est cogendus, lib. 2. c. 24. c. 14. n. 4. vbi n. 3. quid respectu successoris, pag. 564

Vassallus coram domino feudi conueniendus est quamuis dñs feudi sit Ecclesiastica persona, lib. 3. c. 1. c. 5. n. 3. p. 346

Vassallus non potest feudum alienare sine consensu domini, valde tamen alienatio quando fit ipsi domino, lib. 3. c. 20. c. 1. n. 4. pag. 855

Vassallus ob ingratitudinem mittit feudum, lib. 3. c. 24. c. 10. n. 12. pag. 881

Vassallus non potest sine suæ feudum in dotem dare sine consensu domini, lib. 1. c. 2. c. 7. n. 9. pag. 27. & lib. 4. c. 20. c. 6. n. 3. pag. 133

Vassalli per excommunicationem dominorum absoluantur ab obsequijs, & muneribus illis post excommunicationem præstandis lib. 5. c. 37. c. 13. n. 5. pag. 418

Vassalli liberantur ab omni debito fidelitatis præstando si ipsi domini manifestè in hæresim labantur, lib. 5. c. 7. c. 16. n. 1. pag. 219

VBERTIAS quando dicitur, ostenditur lib. 3. c. 28. cap. 3. n. 19. pag. 827

VECTIGALIA nomen sine auctoritate Regum, & Principum imponi non possunt, lib. 3. c. 39. c. 9. n. 3. pag. 1041

Vectigalia per modum muni aut ciuitatis imponere possunt, remissive ibid. n. 4

VENALIS sententia nulla est, nisi sit arbitri, lib. 5. c. 34. c. 6. n. 4. pag. 404

Venalem rem qui exposuit compellitur ad eam vendendam, lib. 3. c. 17. c. 1. n. 9. p. 812

VENATIO periculosa, & clamosa Clericis interdicitur, lib. 5. c. 34. c. 1. n. 2. pag. 303

Venatio in dubio presumitur facta causa recreationis, lib. 3. c. 34. c. 1. n. 2. pag. 303

Venationem prohibita exercens clericus quam penam incurrat, ostenditur ibid. n. 6

Venationis triplex species, lib. 5. c. 34. c. 1. n. 2. pag. 303

Venationes, & sylvarum fagitationes cum canibus, & accipitre omnibus Religiosis interdicitur, lib. 5. c. 34. c. 1. n. 2. p. 303

VENDERE non licet materia vt illa Iudei vtantur ad cultum Iudaicum, lib. 5. c. 6. c. 3. n. 4. pag. 187

Vendens rem suam in ludo non tenetur de cuidione, lib. 3. c. 1. c. 15. n. 17. pag. 707

Vendentes iustitiam, vel bonam litis euentum quam penam incurrant, ostenditur lib. 5. c. 34. c. 16. n. 3. pag. 404

VENDITIO credito maiori prelio fieri non potest, quomodo ea, quæ agitur præsentem pecuniam, lib. 5. c. 19. c. 6. n. 1. pag. 277

Venditio condicionalis irrequisito domino fieri potest si nondum processum sit ad traditionem, lib. 3. c. 18. c. 4. n. 65. pag. 839

Venditio emphyteusis cum pacto legis commissoria, vel adichionis in diem fieri potest irrequisito domino, ibid. n. 66

Venditio emphyteusis, quæ rescinditur remedio legis 3. C. de rescind. vend. fieri potest irrequisito domino, ibid. n. 67

Venditio facta cum pacto de retro ob lesionem ultra dimidiam rescindi non potest, lib. 3. c. 17. c. 3. n. 1. p. 816

Venditio facta sub alia, quando ob lesionem ultra dimidiam rescindi non possit, ostenditur ibid. n. 27. p. 816

Venditio cum pacto de retro soluit laudemium, lib. 3. c. 18. c. 4. n. 14. p. 836

Venditio seruatus realis soluit laudemium, ibid. n. 28. pag. 836

Venditio res iusto testatore soluit laudemium, ibid. n. 29

Venditio nulla non soluit laudemium, ibid. n. 31

Venditio condicionalis non soluit laudemium, ibid. n. 32

Venditio nulla emphyteusis irrequisito domino non facit emphyteutam cadere in commissum, ibid. n. 64. p. 839

Venditio donorum intellectus, & voluntatis, est simonia, & lazo modo, lib. 5. c. 5. c. 1. n. 8. p. 184

VENDITOR vbi tenetur tradere possessionem emptiori liberatur ab huiusmodi traditione si se constituit possidere eius nomine, lib. 2. c. 32. c. 10. n. 3. p. 139

Lil ij Ven.

Index rerum, & verborum

Venditionis contemplatione quod factum est, pars pretij est, *ibid.* num. 6

Venditor tenetur emptorem defendere coram Iudice, quo emptor conuentus est, *lib. 3. t. 17. c. 7. n. 15. p. 821. & quid si sit clericus, remittit *ibid.* n. 16*

Venditor vbi laetatur, & impedit nefas denunciatio, tenetur de euidenti obsequio alia denunciatio, *ibid.* n. 18

Venditor quando recusat recipere pretij rei venditae quid faciendum, ostenditur, *lib. 3. t. 3. c. 36. n. 6. p. 175*

V E N E T O R V M serenissima Respublica ab Imperio exempta est, *lib. 4. t. 17. c. 12. n. 27. p. 110*

VENISSE non videtur, qui statim abiit, *lib. 3. t. 1. cap. 1. nu. 7. pag. 312*

VERBVM (concedo) inducit dominij translationem, *lib. 3. t. 14. c. 7. n. 3. p. 878*

Verbum (teneo) si praecedat negatio vniuersalis latam sententiam continet, *lib. 3. t. 28. c. 34. n. 3. p. 641*

Verbum (causat) importat ipso iure, *lib. 3. t. 48. c. 44. num. 5. pag. 649*

Verbum (debet) importat necessitatem, *lib. 3. t. 28. c. 34. n. 3. p. 637. & c. 57. n. 8. p. 661*

Verba (credimus non tenent) importat ipso iure, *lib. 3. t. 28. c. 7. n. 7. pag. 628*

Verba (sub interminatione anathematis) non sunt latae sententiae, sed terrendae, *lib. 3. t. 26. c. 10. n. 9. p. 896*

Verba enunciativa in pluribus instrumentis antiquissimis inter alia scripta, in quibus enunciatum aliquem locum esse de iurisdictione, vel diocesi, aut districtu, plenè probant non solum confinia, sed etiam dominium, & possessionem rerum particularium, *lib. 3. t. 39. c. 19. n. 8. p. 1047*

Verba enunciativa si proferantur in re minima pleuè probant, *ibid.* n. 9

Verba legis, & dispositionum semper debent aliquid operari, *proem. nu. 33. pag. 5. & debent ita intelligi ne inde falsa latantur, & minus congrua resultent, lib. 3. t. 1. n. 3. pag. 41*

Verba (sub praetextu) significant etiam veram causam, *lib. 3. t. 3. c. 10. n. 27. p. 25*

Verbum futuri temporis, vbi apponitur in dispositione, quae inducit formam, illius omnisio reddit actum nullum, *lib. 3. t. 3. c. 22. n. 9. p. 54*

Verba si sint ambigua magis debent censeri principaliter relata ad personam, quam ad dignitatem, ut privilegium porius dicatur personale, quam reale, *lib. 1. t. 3. cap. 39. num. 2. p. 67*

Verbum idem, eodem loco diuersis respectibus diuersimodè accipitur, *lib. 3. t. 4. c. 8. n. 19. p. 27*

Verba cum effectu sunt intelligenda, *lib. 1. t. 6. c. 21. n. 20. pag. 106*

Verba narratiua in dispositionibus legalibus super contingentiam facta non inducunt dispositionem, nec plenam probationem efficiunt, si non proferantur principaliter propter se, *lib. 1. t. 6. c. 19. n. 9. p. 117*

Verba (aliter electio facta non valet) habent vim decreti irritantis, *lib. 3. t. 6. c. 42. n. 30. p. 131*

Verba (non valeant) denotant latam sententiam, *ibidem num. 32. p. 132*

Verbum (priuentur) non significat priuationem ipso iure, sed per sententiam, *ibid.* n. 34. p. 132

Verba (electionis commodò carent) denotant latam sententiam à iure, *lib. 3. t. 6. c. 43. n. 3. p. 133*

Verbum (fiat) non importat penam ipso iure, cum sit futuri temporis, *ibid.* n. 4. pag. 133

Verba sunt accipienda non propria significatione, *lib. 3. t. 2. t. 4. c. 4. n. 3. pag. 176. & lib. 4. t. 1. c. 7. n. 10. pag. 6*

Verba (quod ex inde visum fuerit) arbitrium boni viri important, non autem liberam voluntatem, *lib. 3. t. 10. c. 2. n. 3. p. 301*

Verbum simpliciter positum generaliter intelligitur, *lib. 3. t. 39. c. 5. n. 3. pag. 219*

Verba (in tua Diocesi, & de tua diocesi) in qua differant, ostenditur, *lib. 3. t. 1. c. 19. n. 3. pag. 377*

Verbum nullum in respectu debet esse otiosum, *lib. 3. t. 3. c. 6. nu. 10. p. 324*

Verbum (afficiant) ferendam sententiam significat, *lib. 3. t. 43. c. 2. nu. 9. p. 151*

Verbum (posset) importat facultatem, & liberam voluntatem, *lib. 3. t. 1. c. 4. n. 9. p. 345*

Verbis subtiliter non est dialecticandum, *lib. 3. t. 1. c. 4. n. 9. p. 345*

Verbum (Ordo) generaliter prolatum comprehendit etiā Primam Noturam, *lib. 3. t. 1. c. 10. n. 1. p. 311*

Verbum (sit) an inducat canonem latae sententiae, *lib. 3. t. 2. c. 1. nu. 9. p. 162*

Verbum (amittant) non inducit ipso iure, *lib. 3. t. 1. c. 12. nu. 11. p. 371*

Verbum (respondere) duo significat, litigare scilicet, & solvere, *lib. 3. t. 1. c. 17. n. 7. p. 372*

Verba ad sexcentium duratorem inducunt obligationem annuam ipso sexcentio duranti, *lib. 3. t. 1. c. 19. n. 8. p. 419*

Verbum (duraturum) inducit perseverantiam actus, *ibid.* nu. 11. p. 439

Verbum (irritum) quid significet, ostenditur, *lib. 3. t. 5. p. 440*

Verba (Apostolica auctoritate suspendas) intelliguntur ipso iure, *lib. 3. t. 1. c. 2. n. 4. p. 530*

Verbum (pernere) omnem causam, & ritulum, siue singularem, siue vniuersalem successionis comprehendit, *lib. 3. t. 23. c. 6. n. 27. p. 557*

Verba (careat volumus) importat ipso iure, *lib. 3. t. 23. c. 7. num. 4. p. 558*

Verba iniuriola dicentis praesumunt dixisse animo iniuriandi, *lib. 3. t. 23. c. 1. n. 3. p. 543*

Verbum (intelligitur) denotat improprietatem, *lib. 3. t. 23. c. 3. n. 4. p. 545*

Verba (perpetuo excludantur) denotant priuationem ipso iure, *lib. 3. t. 23. c. 1. n. 3. p. 541*

Verba (omnino dimittere) denotant ipso iure, *lib. 3. t. 23. c. 3. n. 14. p. 574*

Verba accipienda sunt eū affectu, *lib. 3. t. 4. c. 4. n. 3. p. 714*

Verba (ipso iure) penam irrogant absque aliqua priuatione sententia, *lib. 3. t. 5. c. 30. nu. 9. p. 759*

Verbum (spectat) non solum possessionem, sed etiam dominium significat, *lib. 3. t. 7. c. 6. n. 2. p. 770*

Verbum (uenerunt) quid significet, ostenditur, *lib. 3. t. 8. c. 4. n. 4. p. 777*

Verbum (ceterè decernimus) totalem denotat priuationem, & latam sententiam, *lib. 3. t. 9. c. 4. n. 3. p. 788*

Verbum (tendere) indicat ipso iure, *lib. 3. t. 10. c. 1. n. 7. p. 886*

Verbum (libere) importat idem, quod sine alicuius impedimento, & contradictione, *ibid.* n. 8

Verbum (lego) adiectum vniuersitati bonorum importat heredis institutionem, quando vero adiectum est certae quantitati, vel summae intelligitur legatum, *lib. 3. t. 10. c. 18. n. 3. p. 902*

Verba (excommunicationi subiacet) an importent sententiam latam, vel ferendam, remittit *lib. 3. t. 5. c. 5. n. 7*

Verbum (habet) arbitrium boni viri alicuius videtur importare, *lib. 3. t. 14. c. 7. n. 4. p. 991*

Verbum (fructus) quando proferitur a lege semper intelligitur deductis expensis, *lib. 3. t. 10. c. 18. n. 4. p. 912*

Verba secundum commune vium loquendi sunt intelligenda, *lib. 3. t. 1. c. 7. n. 6. pag. 6*

Verborum communis sensus, qualitas, & conditio personarum attendenda est, *lib. 4. t. 1. c. 7. n. 5. pag. 6*

Verborum tenor semper attendendus est, *lib. 4. t. 1. cap. 7. n. 10. pag. 6*

Verba secundum similitudinem sunt intelligenda, quando de mente non constat, *lib. 4. t. 1. c. 7. n. 11. pag. 6*

Verba futuri temporis nulla addita particula faciente significari de praesenti important sponsalia non Matrimonium, ut tenet probabilior opinio, *lib. 4. t. 1. c. 9. n. 2. pag. 7*

Verba necessaria non sunt in Matrimonio contrahendo, sed satis sunt in quibuscumque signa consentium exprimentia, *lib. 4. t. 1. c. 13. n. 3. pag. 11. & c. 15. n. 2. pag. 19*

Collectan. in quinque libros Decretal.

Verba, (ego accipio te in meam) an sint de essentia Sacramenti matrimonii, lib. 4. t. 4. c. 3. n. 3. p. 38

Verba in matrimonio sunt saltem de necessitate precepti, lib. 4. t. 4. c. 3. n. 4. p. 38

Verba (circa duodecim) quomodo intelligenda sint, lib. 4. t. 2. c. 6. n. 3. p. 28

Verbo, quod quis non expresse, mente non videtur cogitasse, lib. 4. t. 1. c. 26. n. 4. p. 20

Verbum (suspendatur) importat sententiam ferendam, lib. 3. t. 3. c. 3. n. 17. p. 37

Verba (quod maritus non conveniatur vitra quam facere, possit) quid significant, ostenditur l. 4. t. 20. c. 1. n. 9. p. 128

Verbum (constitit) in quibus probatio veritatis ostenditur, lib. 5. t. 1. c. 1. n. 3. p. 147

Verbum (subiaceat) non est late sententia, lib. 5. t. 2. c. 4. n. 3. p. 290

Verbum presentis temporis imperativi modi quando ad Iudicem dirigitur, importat sententiam ferendam, ib. n. 4

Verba (ex tunc velut heretici &c.) sunt late sententia, lib. 5. t. 7. c. 13. n. 16. p. 214

Verba (reus erit) non sunt late sententia, lib. 5. t. 16. c. 3. n. 3. p. 356

Verbum (spoliare) significat, & declarat latam iam esse sententiam, lib. 5. t. 27. c. 6. n. 3. p. 310

Verba (sub interminatione anathematis) sententiam ferendam continent, lib. 5. t. 30. c. 1. n. 3. p. 320

Verba in dubio an semper videantur relaxata ad tempus preteritum, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 22. n. 19. p. 383

Verbum (genus) in Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 7. proprie significat idem, quod legitimus, vel liber, lib. 5. t. 34. c. 9. n. 3. p. 403

Verba (excommunicatis nunciatis) important excommunicationem latam, lib. 5. t. 39. c. 22. n. 5. p. 457

Verba sunt intelligenda non secundum quod sonant, sed secundum mentem profertentis, l. 1. t. 40. c. 6. n. 2. p. 480

Verba debent seruari intentioni, non intentioni verborum, lib. 3. t. 7. c. 13. n. 16. p. 214

Verba pendunt a mente, non autem mens a verbis, lib. 4. t. 1. c. 1. n. 3. p. 147

Verborum a proprietate non receditur ubique de mente dubitatur, ibid. c. 8. n. 3. p. 480

Verba in potiori significati sunt accipienda, ibid. n. 4

Verbum (negotari) & negotiorum generalium est verbo mercari, & mercatoris, lib. 5. t. 40. c. 10. n. 4. p. 481

VERISIMILE quod non est presumitur falsum, lib. 2. t. 23. c. 10. n. 3. p. 148

VERISIMILITUDO est cognata natura, ibid. n. 5

VERITAS est praeferenda opinioni, l. 1. t. 1. c. 4. n. 4. p. 108

Veritas est basia, atque fundamentum iustitiae, res solidissima, & murus inespugnabilis, saepeque examinata magis elucet, lib. 2. t. 14. c. 14. n. 3. p. 564

Veritatem qui occultat peccatum committit mortale, lib. 2. t. 21. c. 1. n. 4. p. 529

Veritas non sequitur verborum prolixitatem, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 6. p. 8 & lib. 2. c. 24. c. 14. n. 2. p. 564

Veritas vbi alter haberi non potest domestici probant, l. 2. t. 20. c. 14. n. 30. p. 506

VELEXATIONEM redimere pecunia an quis possit, ut absolutionem obtineat ab excommunicatione, ostenditur lib. 5. t. 3. c. 24. n. 3. p. 169

VICARIA PAPAE, quae datur in titulum, est verum beneficium Ecclesiasticum, lib. 1. t. 3. c. 27. n. 3. p. 57

Vicariam perpetuam in beneficio curato obtinens si consequatur secundum, vel aliud beneficium habens curam animarum ipso iure vacat penam per adeptionem secundum, lib. 1. t. 28. c. 3. n. 2. p. 221

Vicariae perpetuae sunt beneficia, ibid. n. 3

Vicariae perpetuae sunt inter se incompatibiles, lib. 1. t. 28. c. 2. n. 2. p. 221

VICARIVS Episcopi de causa matrimoniali cognoscere potest, lib. 4. t. 2. c. 9. n. 4. p. 66 & t. 1. c. 1. n. 10. p. 81

Vicarius recipere debet salarium de Camera Episcopi, lib. 5. t. 4. c. 1. n. 5. p. 181

Vicarius, qui dedit pecuniam Episcopo ut faceret illum Vi-

carium, privari debet officio vicariatus, lib. 5. t. 4. cap. 1. n. 1. p. 167

Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnde sine speciali mandato, etiam si data sit facultas conferendi cum

clausula generali, lib. 5. t. 3. c. 8. n. 4. p. 326

Vicarius Episcopi, cui facultas conferendi beneficia data est, potest etiam beneficiis curata, & dignitates conferre, l. 1. t. 40. c. 3. n. 3. p. 493

Vicarius Episcopi non potest pretio constitui, lib. 5. t. 3. c. 2. n. 3. p. 167

Vicarij instituendi ab Episcopo in parochialibus Ecclesijs an debeant esse in Sacerdotali Ordine constituti, ostenditur lib. 5. t. 33. c. 3. n. 27. p. 346

Vicarius generalis non potest sine speciali facultate auctoritate praestare donationi iurisdictionis, lib. 3. t. 38. c. 8. n. 7. p. 1030

Vicarius Episcopi non dicitur Vicarius perpetuus, lib. 1. t. 3. c. 27. n. 6. p. 57

Vicarius si conferat beneficium indigno non est Episcopus conferendi potestatem privatus, lib. 1. t. 6. c. 7. n. 38. p. 97

Vicarius Episcopi non potest creare monachos illegitimos, etiam de consensu sui superioris, lib. 1. t. 17. c. 1. n. 3. p. 488

Vicarius temporalis civilem habere non censetur, lib. 1. t. 17. c. 8. n. 11. p. 191

Vicarius Papae in Verbo quam iurisdictionem habeat, ostenditur lib. 1. t. 28. c. 5. n. 2. p. 222

Vicarius Papae mortuo Papam non expirat, ibid. n. 3

Vicarius Episcopi non potest facere, seu subornare alium Vicarium, nisi specialis Episcopi accedat licentia, lib. 1. t. 28. c. 4. n. 3. p. 222

Vicarius Episcopi quamvis sit temporalis, vicariatus tamen dignitas est perpetua, lib. 1. t. 28. c. 6. n. 18. p. 226

Vicario Episcopi causa delegata verum transiit in successorem, ostenditur lib. 1. t. 39. c. 14. n. 7. p. 235

Vicario Episcopi causa delegata intelligitur delegata vicario principali ex pluribus in solidum constitutis, ib. n. 9

Vicarij duo vbi aequae sunt principales, nec constat de quo Papa senserit, neuter illorum erit delegatus, ib. n. 10. p. 235

Vicarius Episcopi dicitur in dignitate constitutus, lib. 1. t. 17. c. 18. n. 4. p. 37

Vicarius Episcopi vigore generalis commissionis non potest auctoritate exhibere originali desuperum, ut eandem vim, & auctoritatem cum originali habeat, l. 1. t. 22. c. 16. n. 3. p. 343

Vicarij generales Episcoporum an ex vi Vicariatus possint instituere praesentatos a patronis, ostenditur lib. 3. tit. 7. c. 3. n. 3. p. 768

Vicarium generalem in spiritualibus, & temporalibus constituitur potest Capitulum Sede vacante, l. 3. c. 2. n. 19. p. 784

Vicarius generalis Episcopi, aut alius Clericus ex demandata Episcopi facultate potest Indulgentias concedere, lib. 5. t. 38. c. 14. n. 4. p. 1433

Vicarius perpetuus non potest removeri, etiam si principalis Rector moriatur, lib. 1. t. 28. c. 3. n. 3. p. 222

Vicarius non potest alium vicarium ponere, ib. c. 4. n. 2

Vicarius perpetuus dicitur habere beneficium curatum, l. 1. t. 28. c. 6. n. 2. p. 223

Vicarius Ecclesiae curatae debet habere vigesimum quintum aetatis suae annum, & intra annum Sacerdotis fieri, lib. 1. t. 3. c. 27. n. 3. p. 57

Vicarij in parochialibus annexis quoad curam a principali dependentiam non habent, ibid. n. 16. p. 225

Vicarij constituitur cogitur Episcopus, l. 1. t. 31. c. 14. n. 5. p. 275

Vicario non licet decemum visitare absque speciali concessione, lib. 1. t. 31. c. 15. n. 3. p. 275

Vicarij in parochialibus ad Religiosos pertinentibus quomodo ponendi, ostenditur lib. 1. t. 5. c. 12. n. 4. p. 742

Vicario dari debent alimenta ex fructibus beneficii, ibid. n. 6

Vicarij perpetui in parochialibus vnitus an quomodo, & quomodo deputandi sint, ostenditur l. 1. t. 5. c. 30. n. 7. p. 719

VICINIAE fama malum valere in probanda similitudine, lib. 4. t. 17. c. 3. n. 2. p. 66

VICINVS agrotus graui morbo non presumitur fuisse tatum

Index rerum, & verborum

factum vicini, vel quæ publicè fiunt in ciuitate, lib. 4. t. 18. c. 6. n. 4. p. 116

Vicini loci in dubio attenditur consuetudo, lib. 4. t. 1. c. 3. n. 4. p. 64. & lib. 3. t. 39. c. 22. n. 1. p. 1049

Vicinus vicino de damno incendiij culpa aborti an teneatur, remissus lib. 5. t. 36. n. 4. p. 408

Vicini boni sicut singulares vel commoditas, ita & mali incommoditas emitti maxima, lib. 5. t. 33. c. 28. n. 1. p. 354

VICTUALIA in hospitibus taxari conuenit ne in eis carius forenialibus vendantur quam in mercato vendi solent, lib. 3. t. 17. c. 1. n. 6. p. 812

VICTVS victori expensis soluere teneatur, nisi pars victi sit honesta, & bonæ opinionis, lib. 2. t. 14. c. 5. n. 4. p. 443

Victus non condemnatur in expensis si habuit iustam causam litigandi, ibid. n. 6

Victus etiam in criminalibus victori condemnatur in expensis, lib. 2. t. 14. c. 6. n. 1. p. 444

Victus victori in expensis condempnatus est parte petente, lib. 1. t. 37. c. 4. n. 2. & c. 411

Victus in expensis non condemnatur si ex semiplena probatione, & oblationem iuramentum suppletorij pars aduersus obtinuerit, ibid. n. 9. p. 412

Victus in expensis condemnatur etiam bonam, & iustam causam litigandi habuerit, lib. 2. t. 28. c. 26. c. 26. n. 7. p. 678

VIDVA quasi dicitur iuxta, viduarumque, priuilegijs fruatur, quæ habet vnum inuenerit, lib. 1. t. 7. c. 2. n. 1. p. 146

Vidua diues non est annuenda inter miserabiles per foras, nec habet priuilegium trahendi ad Curiam, lib. 1. t. 19. c. 38. n. 10. p. 111

Vidua spoliatore, seu violentos rerum suarum inuafores ad iudiciu trahere possunt Ecclesiastici, lib. 2. t. 1. c. 15. n. 6. p. 374

VIM committere non dicitur, qui statum deperditum possessionem recuperat, lib. 2. t. 13. c. 12. n. 3. p. 431

Vini vi repellere licet, ibid. n. 5

VINCVLA duo magis ligant, lib. 1. t. 34. c. 1. n. 7. p. 291

VINVM ex vite est materia propriæ Sacramenti sanguinis Christi, lib. 1. t. 1. c. 1. n. 16. p. 81

Vino consecrato, & substantiato si eadem vini species non solum in maiori, sed etiam in minori quantitate misceatur, nunquam tale vinum sic permixtum conuertitur in sanguinem Christi, lib. 3. t. 4. c. 6. n. 7. p. 1066

Vino in sacrificio Mixta quædam aqua misceatur, ibidem n. 11. p. 1067

Vinum hypharum vendentes an tanquam de falso sint puniendi, lib. 5. t. 20. in rub. n. 9. p. 287

VIOLENTIA probata per testes, res dependit probantur per iuramentum, lib. 1. t. 40. c. 7. n. 4. p. 219

VIR, & vxor sunt vna ciuitas, lib. 3. t. 21. c. 5. n. 3. p. 108

Vir teneatur mulieri se fugienti propter eius seuitias, alimentum petant in dento ubi habitauerit, quoniam maritus nullam dotem habuerit, lib. 2. t. 33. c. 13. n. 9. p. 433

Vir, & vxor suscipientes alienum puerum, in baptismo, vel Confirmatione non precant, lib. 4. t. 10. c. 1. n. 4. p. 63

Vir propter adulterium vxoris non potest propria auctoritate illam expellere, lib. 4. t. 19. c. 4. n. 4. p. 119

VIRGINITAS quibus probetur, remissus lib. 2. t. 19. c. 14. n. 4. p. 483

Virginitas quomodo probetur, remissus lib. 5. t. 34. c. 3. n. 3. p. 399. & t. 10. c. 1. n. 4. p. 215

VIRGO an sit mulier, vel potius corrupta probatur per inspectionem obsequium, & matronarum, lib. 4. t. 15. c. 7. n. 4. p. 84

Virginem habuisse vxorem dicitur ille, qui prius eam deflorauit, lib. 3. t. 2. c. 2. n. 4. p. 718

Virginem carnaliter cognoscens absque seductione non teneatur eam donare, lib. 5. t. 16. c. 1. n. 3. p. 215

Virginem corruptoris an copulatus teneatur illam docere, & in vxorem ducere, remissus, ibid. n. 9

Virginem vixu vilis, & minus honeste stuprans non punitur de stupro, ibid. n. 9

Virginum consecratio solis diebus festiuis facienda est, lib. 3. t. 1. c. 1. n. 7. p. 163

VIS duplex est aia absoluta, alia conditionalis, & alia præ-

tensa, & alia causatina, remissus lib. 4. t. 1. c. 6. n. 1. & c. 3. p. 6

VISIONE Dei in perpetuum carbit propter vni damnatus, sicut & propter multa, lib. 3. c. 42. c. 3. n. 1. p. 11

VISITARE quando teneatur Episcopus, remissus lib. 1. t. 3. t. c. 16. n. 10. p. 276

Visitare possunt locorum Ordinarii quomies aut necessaria causam, an recepta referendo possint adire, lib. 1. t. 5. p. 277

Visitare potest diocesim Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 16. p. 784

Visitare monasteria eximpeant monialium, quæ visitant Episcopus auctoritate Apostolica, non potest Capitulum Sede vacante, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 17. p. 785

Visitatio præscribi non potest, lib. 1. t. 16. c. 17. n. 2. p. 599

Visitatio monasteriorum fieri potest bis in anno, lib. 3. t. 39. c. 11. n. 3. p. 1049

Visitacionem remissus nemo videtur, etiam si testatus fuerit se condonare debita obsequia, sine sententia, ibid. n. 4

VISITATOR potest criminosis amouere, & priuare Ecclesijs pro grauitate criminis, lib. 1. t. 3. c. 25. n. 2. p. 56

Visitor Episcopus in eadem ciuitate, vel loco residentis debet alii ad Rectorem Ecclesie, etiam si facta visitacione possit recipere se in domum suam, lib. 3. t. 39. c. 14. n. 2. p. 1050

Visitor non debet exigere procuracionem ab hospitibus, lib. 3. t. 39. c. 23. n. 4. p. 1050

VITA, & fama æquiparantur, lib. 1. t. 19. c. 41. n. 4. p. 255

Vitam similem quæ cum alijs suscipit, similem debet sentire in legibus disciplinam, lib. 3. t. 35. c. 3. n. 5. p. 998

VNCTIONIS Extremæ proprius minister est Sacerdos, lib. 1. t. 15. c. vnica. n. 3. p. 184

Vnctionis extremæ Sacramentum quibus conferendum, offenditur ibid. n. 7. p. 184

Vnctio Principis à capite ad brachium fiebat, ibid. n. 9

Vnctionis extremæ Sacramentum non est necessarium ad salutem, lib. 1. t. 36. c. 8. n. 9. p. 700

VNO intelligitur facta sine præiudicio tertij, lib. 3. t. 36. c. 2. n. 3. p. 1001

Vnio vbi est facta simpliciter monasterio, seu Collegio intelligitur sine latione iuris Episcopalis, & parochialis, lib. 3. t. 5. c. 1. n. 3. p. 719

Vniendi tres modi referuntur lib. 3. t. 9. c. 1. n. 7. p. 788

Vniones ex causis fieri potest Capitulum Sede vacante, idem de nihil perire de iure Episcopali, lib. 3. t. 9. c. 2. n. 1. p. 784

Vnionis literæ non dicuntur litteræ de beneficio, sed de pro-prietate, & re profana, lib. 1. t. 18. c. 6. n. 8. p. 214

Vnionis causa non dicitur causa beneficiæ, ibid. n. 9

Vnio dependet quando facta dicitur, ibid. n. 11

Vnio quoad spiritualia, & temporalia, quoad facta dicitur, offenditur ibid. n. 12

Vnio quando fit quoad temporalia, cura animarum remanet semper penes Vicarium quauis sit temporalis, ibid. n. 14. p. 225

Vnio beneficiorum per testes de auditu probari potest, lib. 1. t. 20. c. 33. n. 5. p. 514

Vnio facta de Ecclesia alteri Ecclesie, vel monasterio effectum habetura non est nisi post mortem Reditoris illius, & ideo nõ requiritur eius consensus, lib. 5. t. 33. c. 19. n. 2. p. 376

Vniuersa beneficiorum iure facere non possunt Abbates, atque alij Prælati Episcopo inferiores, lib. 3. t. 3. c. 8. n. 7. p. 327

Vnio, quæ per Episcopum fieri poterat de iure communi, in quibus casibus innovetur, & corrigitur per Concil. Tri-dent. offenditur ibid. n. 9

Vnre potest Episcopus solus. Sum. Pöt. lib. 5. t. 3. c. 8. n. 2. p. 328

Vnre beneficia nõ potest Vicarius generalis sine speciali m-dati, etiam si data sit facultas conferendi cum clausula generali, ibid. n. 4

VNIERSITAS recusari potest, lib. 2. t. 2. c. 20. n. 4. p. 369

Vnuersitas si accusatur potest per procuratorem se defendere, lib. 1. t. 1. c. 15. n. 6. p. 149

VNA, eadem quæ res non debet diuerso iure censeri, lib. 5. t. 33. c. 22. n. 18. p. 383

Vnu quando per se non sufficit vtrumque copulatiue debet esse verum, lib. 2. t. 13. c. 3. n. 5. p. 424

VOCATVS ad Curiam per Principem non potest ibi citari sed reuo-

Collectan. in quinque libros Decretal.

reuoacadi domum privilegiū habet, l. 1. c. 8. c. 4. n. 9. p. 400
VOCUM, & locum habere in Capitulo competit ratione,
 canonici, exercitium vero non competit nisi Sodalitaco;
 lib. 1. c. 9. n. 18. pag. 11
VOLUNTAS libera in compromissis iusto arbitrio, & di-
 cretione intelligitur, lib. 1. c. 14. c. 13. n. 5. pag. 571
Voluntatis mutatio in dubio non presumitur, lib. 2. tit. 13.
 c. 9. n. 2. pag. 147
Voluntas retenta animo nihil prodest, l. 2. r. 15. c. 1. n. 5. p. 418
Voluntas factio magis, quam verbo declaratur, ibid. n. 6.
Voluntatem qui explet lucrari dicitur, ibid. n. 7
Voluntatis declaratio per testes singulares probatur, lib. 2.
 c. 10. c. 4. n. 63. pag. 193
Voluntas presumptio hominis per testes singulares pro-
 batur, lib. 2. r. 2. c. 4. n. 74. p. 494
Voluntatem esse mutam dicenti incumbit probatio, lib. 3.
 c. 4. r. 1. c. 3. n. 17. pag. 1082
Voluntas semper durare presumitur, nisi mutata probetur,
 ibid. n. 19
Voluntati alicuius quando quis submittitur, intelligitur se-
 cundum arbitrium boni viri, lib. 1. c. 9. c. 13. n. 4. pag. 119
Voluntarius in vitiis non deferretur iuramentum supple-
 torium, lib. 2. c. 19. c. 2. n. 31. pag. 463
VOTVM metu mortis factum iterum est ipso iure, lib. 1.
 c. 40. c. 1. n. 3. p. 115. & c. 2. n. 8. p. 116. intrinsecus vero al-
 teram obligat in Conscientia, lib. 3. t. 1. c. 19. n. 2. p. 950
Votum solenne implicitum castitatis adest in Sacri Ordinis
 susceptione, lib. 1. c. 21. c. 6. n. 4. pag. 109
Votum de nunquā peccato nō valet, l. 1. r. 9. c. 10. n. 6. p. 156
Votum non bibendi vinum non contrahit Sacetdos, qui illud
 suscipit post sanguinis sūpōne, l. 3. t. 4. c. 5. n. 4. p. 1005
Votum simplex castitatis inuius consensu a coniugibus
 emissum, est licitum, lib. 3. t. 1. c. 19. n. 2. pag. 957
Votum temporale castitatis coniugis sexagenarii man-
 tens seculo non sufficit, lib. 3. r. 3. c. 1. n. 3. pag. 965
Votum Religionis inuita vxore emissum omnino est irri-
 tum, lib. 3. r. 3. c. 3. n. 4. pag. 967
Votum simul irritum amplius non assumit vites, ibid. n. 5
Votum castitatis post Matrimonium consummatum emissum
 ab altero coniuge absque alicuius licentia obligat ad non
 petendum debitum, ibid. n. 6 & c. 11. n. 2. pag. 973
Votum calore iracundie emissum non obligat, lib. 3. t. 32.
 c. 20. n. 2. pag. 977
Voti in commutatione quoties incertum est an fiat in id,
 quod Deo gratus est, auctoritas Praetoli est necessaria, l. 3.
 r. 4. c. 1. n. 6. pag. 981
Vita a parentibus & tutoribus irritari possunt, quæ viri,
 potestatis, & domesticæ gubernationi patris officium,
 lib. 3. t. 3. c. 2. n. 3. pag. 982
Votorum in commutatione non est necessarium seruare vni-
 tatem, aut similitudinem, sed sufficit votum reale in per-
 sonale, & personale in reale commutari, ibid. n. 5
Voti obligationem aliquam nullum propositum quantum-
 cūq; firmum inducit, nisi promissione firmetur, lib. 3.
 t. 34. c. 3. n. 2. pag. 983
Votum emittens sine intentione se obligandi voti vinculo
 non obstringitur, ibid. n. 3
Votum solenne Religionis extinguit omnia vota antea
 emissā, si vovens non exeat, sed profiteatur, lib. 3. t. 34. c. 4.
 n. 2. & c. 4. pag. 983
Votū non infringit qui cōmatur in melius, ibid. n. 3. p. 984
Voti realis obligatio potest transire in heredem extraneū,
 & voluntarium sub ratione obligationis iussit, lib. 3.
 t. 34. c. 6. n. 6. pag. 986
Voto in communicando peregrinationis Hierosolymitanæ
 habenda est ratio expensarum in eundo, commorando, &
 redeundo, lib. 3. t. 34. c. 7. n. 9. pag. 991
Votum longæ peregrinationis emissum ab Episcopis inco-
 sultis Romano Pont. an, & quando, & quomodo valeat,
 ostenditur ibid. n. 11. pag. 992
Voti peregrinationis Hierosolymitanæ commutatio bodie
 facienda est ad iussu aliorum, ibid. n. 12

Voti peregrinandi in commutatione an expensæ in peregrina-
 tione promissa consumende commutari debeant in
 elemosynas, & labori itineris in opera personalia, ostendit
 ibid. n. 13
Voto tenetur qui se vouisse cetē scit, dubitat tamen an vo-
 to teneatur ratione materie, vel finis, aut alicuius circum-
 stantie tunc occurrentis, lib. 3. t. 34. c. 7. n. 15. pag. 993
Votum vitæ maritum nō potest redimi, & commutari per
 alium, quā per Papam, lib. 3. t. 34. c. 9. n. 2. pag. 993
Votum eundi in subsidium Terræ Sanctæ emissum a filio-
 rum an possit a pure irritari, ostenditur, ibid. n. 3
Votum eundi in subsidium Terræ Sanctæ emitte potest
 vir renuens vxore, non tamen vxor contradicente viro,
 ibid. n. 5. & 9. pag. 994
Votum, ac professio valida est ea adiecta conditione, vt pro-
 priū quid ad vsum possideat, lib. 4. t. 5. c. 7. n. 13. pag. 106
Votū simplex, & solenne nō differit p se ex ipsius voti rōne;
 & natura, sed sola Ecclesie cōstitutione, l. 4. t. 5. c. 6. n. 3. p. 109
Votum simplex castitatis imperit Matrimonium licet irriti,
 non vero dirimat contrahendum, lib. 4. t. 6. c. 4. n. 2. pag. 108
Vnum simplex, quod post duos nouitius annos fit in So-
 cietate Iesu, reddit emittentes inhabiles ad Matrimonium
 valde contrahendum, lib. 4. t. 7. c. 6. n. 36. pag. 101
VOVENS se futurum alicui Ecclesie, vel pauperibus an-
 nuatum vnam mensuram grani, non determinādo de qua
 mēsurā, obligatur ad minimā, lib. 3. t. 39. c. 18. n. 2. p. 1045
Vouens absolute nō comedere carnes die Veneris si postea
 ea cenauerit Festum Natiuitatis Domini tenetur ea die
 a carnibus abstinere, lib. 3. t. 46. c. 3. n. 2. pag. 1003
VSVSFRUCTVARIVS rerum, quæ vsti non consumuntur,
 tenetur prestare cautionem de vtendo, & fruendo arbi-
 trio boni viri, & in rebus, quæ vsti consumuntur, fructu
 mōno, & caueat de ea reddenda finito vsu fructu, lib. 3.
 t. 47. c. 8. n. 2. pag. 863
Vsufroctuarium interitum dum cautionem non praestat an ac-
 quirat fructus, ostenditur ibid. n. 9
Vsufroctuarium si adeo pauper sit, vt oqueat cautionem,
 praestat, an vsu fructum habeat, remittitur ibid. n. 11
Vsufroctuarium liberè potest vsu fructum alienare incon-
 sulto domino, lib. 4. t. 10. c. 6. n. 4. pag. 133
VSVSFRUCTVS venditio noui solum laudemium, lib. 3. t. 18.
 c. 4. n. 33. pag. 836
Vsufroctus constitui potest in fundo emphyteutico absque
 domini consensu, ibid. n. 80. pag. 840
Vsufroctus tomōditas propter vsufroctuarij hæresim con-
 ficitur, lib. 5. t. 7. c. 10. n. 5. pag. 107
Vsum fructum constituitur non potest prohibeas alienare,
 lib. 3. t. 13. c. 5. n. 14. pag. 800
VSVRARIVS cūmei est mixti fori, lib. 1. t. 2. c. 8. n. 7. p. 366
Vsurum absque labe licitè a creditore exigitur, si quod ali-
 ter arguitur, lib. 1. t. 2. c. 17. n. 11. pag. 375
Vsurarius in causā non deferretur iuramentum suppletorium,
 lib. 2. t. 9. c. 2. n. 20. pag. 463
Vita probatur p testes singulares, l. 2. t. 30. c. 4. n. 42. p. 493
Viras non repetere iurans tenetur iuramentum seruare,
 potest tamen officium iudicis implorare ne ad restitu-
 tionem cogatur, lib. 2. t. 14. c. 20. n. 2. pag. 570
Viras indebitus soluens scilicet potest eas repetere etiam
 si iurauerit se non repetiturum, ibid. n. 5
Viras faciens a clericis reus iuratur, l. 1. t. 19. c. 1. n. 4. p. 171
Virus omni iure reprobatur, lib. 5. t. 19. c. 2. n. 2. pag. 172
 & cap. 4. n. 2. pag. 173
Virarum crimine nec pro redimenda vita captiui inuolui
 quis potest, lib. 5. t. 19. c. 4. n. 11. pag. 274
Virarum dominium non transit in virarum, lib. 5. t. 19.
 c. 5. n. 5. pag. 276
Virtu non est quod accipitur causa interesse, lib. 5. t. 19. c. 8.
 n. 6. pag. 278
Virtu regulariter committitur in contractu matri, ibid. n. 8
Virtu ita sunt prohibita Iudeis, vt Christianis, lib. 5. t. 19.
 c. 12. n. 3. pag. 282

Virtu

Index rerum, & verborum

Vfura committitur quantumcunque minimum fit luctum, lib. 5. t. 19. c. 10. n. 3. pag. 187
 Vfura dotis non folute valide remittit vir vxori, lib. 4. t. 10. c. 8. n. 20 pag. 136
 VSVKARIVS non admittit ad Euchariftiam donec pablicè fauiferit, lib. 5. t. 19. c. 1. n. 3. pag. 173
 Vfurarij manifefli qui dicantur, offenditur ibid.
 Vfurarij manifefli decedens in peccato vfuræ catere dobet Ecclefiaftica fepultura, ibid. n. 4. pag. 173
 Vfurarij non admittuntur ad oblationem faciendâ, ibid. n. 5
 Vfurarij manifeflos recipiens ad Communionem Altaris, vel ad Ecclefiafticam fepulturam quam pœnam incurras, offenditur ibid. n. 6. pag. 173
 Vfurarij bona an fint tacite hypothecata pro refituendis rebz per vfuras malè acquifitis, offenditur lib. 5. t. 10. c. 1. n. 6. pag. 176
 Vfurarius, qui poft ceflionè devenit ad meliorem fortunâ, pde fibi retinere quantum fuiffet pro alimentis, ibid. n. 12
 Vfurarius quâvis cedat omnibus bonis, eius tam neceffitati non fubuenit beneficio talis ceflionis, ibid. n. 13
 Vfurarius monitus, & non defiftens fi clericus fuerit obfeio, & beneficio fufpeditur lib. 5. t. 19. c. 7. n. 2. p. 177
 Vfurarij repelluntur à beneficio obtinendo, ibid. n. 4
 Vfurarius an cenfatur contractus data modicæ pretij iuncta cum pacto de retrovendo, offenditur lib. 5. t. 19. c. 8. n. 10. pag. 179
 Vfurarij hæredes compellendi funt refituere vfuras per vfurarium extortas, ibid. n. 3
 Vfurarius mentalis an, & quando teneatur refituere, offenditur lib. 5. t. 19. c. 10. n. 3. pag. 180
 Vfurarium in furo confcientie facit quæ fola intentio, & fpec, ibid. n. 3
 Vfurarius mentalis quare teneatur ad refitutionem, non ita fimoniacus mentalis, offenditur ibid. n. 4
 Vfurarium facit quem mentalis intentio, & fpec lucti quâdo eft principalis, & primaria ibid. n. 6. pag. 181
 Vfurarius manifeflus appellans ad fubterfugendam refitutionem audiendus non eft, lib. 5. t. 19. c. 11. n. 1. p. 181
 Vfurarius repetes vfuras fibi debitas, non auditur nifi prius refituerit quas ab alijs apparebit extorfiffe, lib. 5. t. 19. c. 14. n. 3. pag. 183
 Vfurarius manifeflus quis dicatur, remiffiue lib. 5. t. 19. c. 15. n. 2. pag. 183
 Vfuraria dicitur focietas in qua capitale faluam feruatur, lib. 4. t. 10. c. 7. n. 8. pag. 134
 VSVS communis loquendi attendendus, & obferuandus eft in Matrimonij contrahendis in dubio ad explicandum quem valorem habeant verba prolata, lib. 4. t. 1. c. 7. n. 1. pag. 6
 Vfus communis vtendi, & loquendi infpicitur, ibid. n. 3
 VTILITAS in rebz nouis conftituendis euidens debet effe, vt recedatur ab eo lure, quod diu æquum vifum eft, lib. 1. t. 4. c. 9. n. 4. pag. 78
 Utilitas publica præfertur priuatæ, lib. 1. t. 5. c. 3. n. 7. pag. 84
 Utilitas quando infurgit non eft vitandus circuitus, lib. 1. t. 10. c. 3. n. 5. p. 409
 Utilitas debet augeri non minui per dignitatem, lib. 1. t. 13. c. 14. n. 7. pag. 434
 Utilitas publica eft vt lites finiantur, lib. 1. t. 14. c. 5. n. 3. p. 443
 VVLNERANS in Ecclefia extra membrum mutilatione illius gaudet immunitate, lib. 3. t. 49. c. 10. n. 10. p. 1
 Vulneratus præfumat moriufus ea vulnere fi obijt poft paucos dies, lib. 5. t. 11. c. 7. n. 4. p. 338. & c. 8. n. 3. p. 339

declarando vt in cod. t. 11. c. 11. n. 7. p. 198. & t. 15. c. 2. n. 3. pag. 304
 Vulneratus tenetur vulnerato ad damna, & intereffe, lib. 5. t. 16. c. 1. n. 3. p. 436
 VVLNVS quando conflat non fuiffe lethale tunc non præfuntur vulneratum ex illo vulnere deceffiffe, fed culpa, & negligentia medicorum, lib. 5. t. 12. c. 7. n. 7. p. 338
 Vulnus lethale illico dicitur, cuius curatio, vel omnino impoffibilis, vel difficillima eft, lib. 5. t. 12. c. 18. n. 7. p. 447
 Vulnus in dubio an fit iudicandum non fuiffe lethale, remiffiue ibid. n. 8. p. 345
 VXOR., vel coniux illa appellatur, quæ iam à viro fuo eft cognita, lib. 1. t. 13. c. 13. n. 3. p. 550
 Valetas duas fimul dicens videtur male sentire de Sacramento Matrimonij, lib. 1. t. 13. c. 4. n. 3. p. 108
 Vxor apud benedictas matronas, feu Monafterium fequeftari potefl pendente lite inter maritum, & valetem fuper feparatione cohabitationis, lib. 1. t. 13. c. 8. n. 6. p. 438
 Vxor em domo abique iufta caufa capellens reftruitur, fi eâ repetat, & illa redire rennat, lib. 1. t. 13. c. 13. n. 15. p. 417
 Vxor fine licentia mariti potefl fepulturam eligere, lib. 1. t. 18. c. 7. n. 3. p. 909
 Vxor potefl maritum profeflum repetere, quando profeflus fuit de eius licentia metu graui extorta, lib. 3. t. 23. c. 17. n. 3. p. 975
 Vxor vtrum eundi in fubfidium Terræ Sanctæ non potefl emittere nec exequi viro contradicente, lib. 3. t. 34. c. 9. n. 9. pag. 994
 Vxor in bonis etiam dotatilibus non fit executio pro delicto mariti, lib. 3. t. 34. c. 5. n. 3. p. 859
 Vxor fi viro ad Religionem tranfienti confentiat, & ipfam fufpecta nec conuentum vocat, nec Religionem ingreditur, potefl ipfum recipere, lib. 3. t. 32. c. 1. n. 2. p. 905
 Vxor non tenetur fequi per orbem virum vagabundum fi tempore contractu Matrimonij ignorabat illum effe vagabundum, lib. 4. t. 1. c. 5. n. 4. pag. 5. & t. 18. c. 1. n. 5. p. 114
 Vxor debet fequi virum, etiam quando vir culpa fua mittitur in exilium, lib. 4. t. 18. c. 1. n. 4. pag. 114
 Vxor, quæ propter viri hærefim ab eo difceffit propria auctoritate, tenetur redire fi vir ad Fidem conuerfatur, lib. 4. t. 19. c. 6. n. 3. pag. 121
 Vxor feparata iudicio Ecclefie à viro propter eius hærefim non tenetur amplius redire ad eum, ibid. n. 5. pag. 121
 Vxor potefl agere ad feparationem thori, & ad refitutionem dotis quæ maritus habet cõcubini, lib. 4. t. 10. c. 4. n. 10. p. 432
 Vxor propter adulterium dorem amittit non ipfo iure, fed per fententiam, ibid. n. 12
 Vxor pro marito agere non potefl, lib. 4. t. 17. c. 1. n. 4. p. 91
 Vxor marito donare potefl caufa adpifcendæ dignitatis, lib. 4. t. 10. c. 8. n. 6. pag. 135
 Vxor donare potefl marito ea mente vt donatio conuertatur in dorem, filiz ibid. n. 10
 Vxor datur actio ad feparationem thori propter ipfius viri adulterium, lib. 4. t. 19. c. 3. n. 6. pag. 116
 Vxor viro parere debet, lib. 4. t. 15. c. 1. n. 5. p. 81
 Vxor potefl communicare cum viro fuo excommunicato, lib. 1. t. 39. c. 3. n. 3. pag. 459
 Vxor in quibus cafibus non poffit communicare cum marito excommunicato, offenditur ibid. n. 5
 Vxorem in adulterio perffitentem tenetur vir deferere fub culpa mortali, lib. 5. t. 16. c. 3. n. 3. pag. 357
 Vxor à marito de adulterio accusata potefl etiam excipere de adulterio ipfius mariti, vbi agitur ad thori feparationem vel ad dotis amiffionem, lib. 5. t. 16. c. 6. n. 3. pag. 359

FINIS. LAUS DEO.

REGESTVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vv Xx Yy Zz.
 Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll.

Omnes funt Termones, præter Tt, Quaternio, & Lll, Duernio.

ROMAE, Ex Typographia Cam. Apoftolica. M. DC. XXVI. Superiorum permiffu.